

|| ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ || ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ||
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ವೇದವ್ಯಾಸ ವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತ

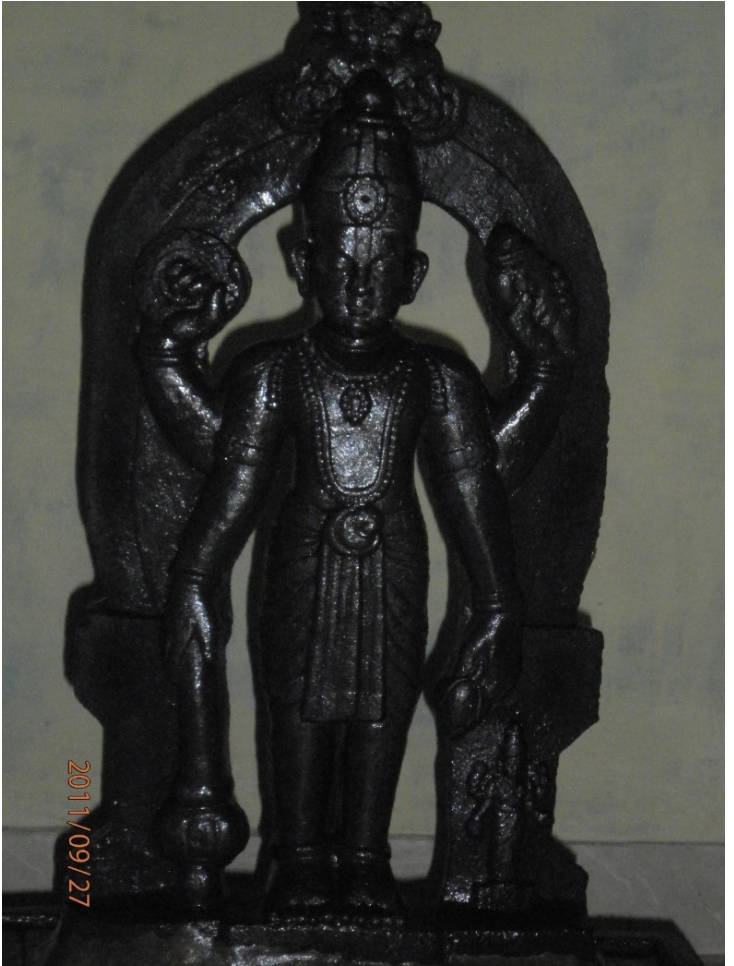
ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವ

ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸರಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ

ಉಪ ಪರ್ವಗಳು

ಅರಣ್ಯ ಪರ್ವ	4
ಕಿರ್ಮೀರವಧ ಪರ್ವ	111
ಕೈರಾತ ಪರ್ವ	133
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನ ಪರ್ವ	483
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಪರ್ವ	829
ಜಟಾಸುರವಧ ಪರ್ವ	1578
ಯಕ್ಷಯುದ್ಧ ಪರ್ವ	1595
ಅಜಗರ ಪರ್ವ	1791
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ ಪರ್ವ	1854
ದ್ರೌಪದೀ-ಸತ್ಯಭಾಮಾಸಂವಾದ ಪರ್ವ	2377
ಘೋಷಯಾತ್ರಾ ಪರ್ವ	2405
ಮೃಗಸ್ವಪ್ನೋದ್ಭವ ಪರ್ವ	2564
ವ್ರಿಹಿದ್ರೋಣಿಕ ಪರ್ವ	2571
ದ್ರೌಪದೀಹರಣ ಪರ್ವ	2606
ಕುಂಡಲಾಹರಣ ಪರ್ವ	3016
ಆರಣೀಯ ಪರ್ವ	3109

ಬನದಕೊಪ್ಪದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ದೇವರು

ಅರಣ್ಯ ಪರ್ವ

೧

ಪಾಂಡವರ ವನನಿರ್ಗಮನ

ಜನಮೇಜಯನು ಪಾಂಡವರ ವನವಾಸದ ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು (೧-೭). ಪಾಂಡವರು ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸುವಾಗ ಪುರಜನರು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದುದು (೮-೩೦). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವರನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡನಂತರ ಪುರಜನರು ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು (೩೧-೩೮). ಪಾಂಡವರು ವನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದುದು (೩೯-೪೩).

03001001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03001001a ಏವಂ ದ್ಯೂತಜಿತಾಃ ಪಾರ್ಥಾಃ ಕೋಪಿತಾಶ್ಚ ದುರಾತ್ಮಭಿಃ|

03001001c ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೈಃ ಸಹಾಮಾತ್ಯೈರ್ನಿಕೃತ್ಯಾ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

03001002a ಶ್ರಾವಿತಾಃ ಪರುಷಾ ವಾಚಃ ಸೃಜದ್ಭಿವೈರಮುತ್ತಮಂ|

03001002c ಕಿಮಕುರ್ವಂತ ಕೌರವ್ಯಾ ಮಮ ಪೂರ್ವಪಿತಾಮಹಾಃ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಈ ರೀತಿ ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಸೋತು, ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ದುರಾತ್ಮ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಮಾಡಿದ

ಮೋಸಕ್ಕೆ ಮುನಿದು, ಸ್ವಜರರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ವೈರವನ್ನು
ಹುಟ್ಟಿಸಿದವರ ಮೂದಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಪೂರ್ವ
ಪಿತಾಮಹ ಕೌರವ ಪಾರ್ಥರು ಏನುಮಾಡಿದರು?

03001003a ಕಥಂ ಚೈಶ್ವರ್ಯವಿಭ್ರಷ್ಟಾಃ ಸಹಸಾ ದುಃಖಮೇಯುಷಃ|

03001003c ವನೇ ವಿಜಹ್ರಿರೇ ಪಾರ್ಥಾಃ ಶಕ್ರಪ್ರತಿಮತೇಜಸಃ||

ಐಶ್ವರ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಗೇ ಮಹತ್ತರ ದುಃಖವನ್ನು
ಹೊಂದಿದ, ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನನ್ನು ಹೋಲುವ ಪಾರ್ಥರು ವನದಲ್ಲಿ
ಸಮಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳೆದರು?

03001004a ಕೇ ಚೈನಾನನ್ದವರ್ತಂತ ಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ವ್ಯ ಸನಮುತ್ತಮಂ|

03001004c ಕಿಮಾಹಾರಾಃ ಕಿಮಾಚಾರಾಃ ಕ್ವ ಚ ವಾಸೋ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

ಮತ್ತು ಆ ಮಹತ್ತರ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅವರನ್ನು ಯಾರು
ಅನುಸರಿಸಿದರು? ಏನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು? ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು? ಆ
ಮಹಾತ್ಮರು ಎಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು?

03001005a ಕಥಂ ದ್ವಾದಶ ವರ್ಷಾಣಿ ವನೇ ತೇಷಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03001005c ವ್ಯತೀಯುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠ ಶೂರಾಣಾಮರಿಘಾತಿನಾಂ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠ! ಆ ಮಹಾತ್ಮ, ಅರಿಘಾತಿ ಶೂರರಿಗೆ ವನದಲ್ಲಿ
ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳು ಹೇಗೆ ಕಳೆದವು?

03001006a ಕಥಂ ಚ ರಾಜಪುತ್ರೀ ಸಾ ಪ್ರವರಾ ಸರ್ವಯೋಷಿತಾಂ|

03001006c ಪತಿವ್ರತಾ ಮಹಾಭಾಗಾ ಸತತಂ ಸತ್ಯವಾದಿನೀ|

03001006e ವನವಾಸಮದುಃಖಾರ್ಹಾ ದಾರುಣಂ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ||

ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ಪತಿವ್ರತೆ, ಮಹಾಭಾಗೆ,
ಸತತವೂ ಸತ್ಯವಾದಿನಿ, ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹ ಆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಈ
ದಾರುಣ ವನವಾಸವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳೆದಳು?

03001007a ಏತದಾಚಕ್ಷ್ಮ ಮೇ ಸರ್ವಂ ವಿಸ್ತರೇಣ ತಪೋಧನ|

03001007c ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಚರಿತಂ ಭೂರಿದ್ರವಿಣತೇಜಸಾಂ|

03001007e ಕಥ್ಯಮಾನಂ ತ್ವಯಾ ವಿಪ್ರ ಪರಂ ಕೌತೂಹಲಂ ಹಿ ಮೇ||

ತಪೋಧನ! ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳು. ವಿಪ್ರ!
ಭೂರಿದ್ರವಿಣತೇಜಸರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.
ನನಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕುತೂಹಲವಿದೆ.”

03001008 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03001008a ಏವಂ ದ್ಯೂತಜಿತಾಃ ಪಾರ್ಥಾಃ ಕೋಪಿತಾಶ್ಚ ದುರಾತ್ಮಭಿಃ|

03001008c ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೈಃ ಸಹಾಮಾತ್ಮೈರ್ನಿರ್ಯಯುರ್ಗಜಸಾಹ್ವಯಾತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಸೋತ
ಪಾರ್ಥರು ದುರಾತ್ಮ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಮತ್ತು ಅವರ
ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಕುಪಿತಗೊಂಡು ಗಜಸಾಹ್ವಯದಿಂದ
ನಿರ್ಗಮಿಸಿದರು.

03001009a ವರ್ಧಮಾನಪುರದ್ವಾರೇಣಾಭಿನಿಷ್ಕಮ್ಯ ತೇ ತದಾ|

03001009c ಉದಜ್ಞುಖಾಃ ಶಸ್ತ್ರಭೃತಃ ಪ್ರಯಯುಃ ಸಹ ಕೃಷ್ಣಯಾ||

ಅವರು ವರ್ಧಮಾನ ದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಬಂದು

ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಉತ್ತಾರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟರು.

03001010a ಇಂದ್ರಸೇನಾದಯಶ್ಚೈನಾನ್ಭೃತ್ಯಾಃ ಪರಿಚತುರ್ದಶ|

03001010c ರಥೈರನುಯಯುಃ ಶೀಘ್ರೈಃ ಸ್ತ್ರಿಯ ಆದಾಯ ಸರ್ವಶಃ||

ಇಂದ್ರಸೇನಾದಿ ಅವರ ಸೇವಕರು, ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ, ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರೊನ್ನೊಡಗೂಡಿ ಶೀಘ್ರ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು.

03001011a ವ್ರಜತಸ್ತಾನ್ವಿದಿತ್ವಾ ತು ಪೌರಾಃ ಶೋಕಾಭಿಪೀಡಿತಾಃ|

03001011c ಗರ್ಹಯಂತೋಽಸಕೃದ್ಭೀಷ್ಮವಿದುರದ್ರೋಣಗೌತಮಾನ್|

03001011e ಊಚುರ್ವಿಗತಸಂತ್ರಾಸಾಃ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಪರಸ್ಪರಂ||

ಅವರು ಹೊರಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಪೌರಜನರು

ಶೋಕಪೀಡಿತರಾಗಿ ಭೀಷ್ಮ, ವಿದುರ, ದ್ರೋಣ ಮತ್ತು ಗೌತಮರನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಾ ಗುಂಪುಗೂಡಿ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯರಾಗಿ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರು.

03001012a ನೇದಮಸ್ತಿ ಕುಲಂ ಸರ್ವಂ ನ ವಯಂ ನ ಚ ನೋ ಗೃಹಾಃ|

03001012c ಯತ್ರ ದುರ್ಯೋಧನಃ ಪಾಪಃ ಸೌಬಲೇಯೇನ ಪಾಲಿತಃ|

03001012e ಕರ್ಣದುಃಶಾಸನಾಭ್ಯಾಂ ಚ ರಾಜ್ಯಮೇತಚ್ಚಿಕೀರ್ಷತಿ||

“ಪಾಪಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಸೌಬಲನಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗೊಂಡು, ಕರ್ಣ ದುಃಶಾಸನರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಬಳಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಈ ಕುಲವೂ, ನಾವೂ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಮನೆ ಇವು ಯಾವುವೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಲ್ಲ.

03001013a ನೋ ಚೇತ್ಕುಲಂ ನ ಚಾಚಾರೋ ನ ಧರ್ಮೋಽರ್ಥಃ ಕುತಃ ಸುಖಂ|

03001013c ಯತ್ರ ಪಾಪಸಹಾಯೋಽಯಂ ಪಾಪೋ ರಾಜ್ಯಂ ಬುಭೂಷತೇ||

ಪಾಪಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ ಪಾಪಿಯು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಕುಲವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಆಚಾರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಸುಖವಾದರೂ ಹೇಗಿದ್ದೀತು?

03001014a ದುರ್ಯೋಧನೋ ಗುರುದ್ವೇಷೀ ತ್ಯಕ್ತಾಚಾರಸುಹೃಜ್ಜನಃ|

03001014c ಅರ್ಥಲುಬ್ಧೋಽಭಿಮಾನೀ ಚ ನೀಚಃ ಪ್ರಕೃತಿನಿರ್ಘೋಣಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಗುರುದ್ವೇಷಿ, ಆಚಾರ ಮತ್ತು ಸುಹೃಜ್ಜನರನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು. ಅವನು ಸಂಪತ್ತಿನ ದುರಾಸಿ, ಅಭಿಮಾನಿ, ನೀಚ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಿ.

03001015a ನೇಯಮಸ್ತಿ ಮಹೀ ಕೃತ್ಸ್ಮಾ ಯತ್ರ ದುರ್ಯೋಧನೋ ನೃಪಃ|

03001015c ಸಾಧು ಗಚ್ಚಾಮಹೇ ಸರ್ವೇ ಯತ್ರ ಗಚ್ಚಂತಿ ಪಾಂಡವಾಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ರಾಜನಾದ ಈ ಭೂಮಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠವಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪಾಂಡವರು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

03001016a ಸಾನುಕ್ರೋಶಾ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಶತ್ರವಃ|

03001016c ಹ್ರೀಮಂತಃ ಕೀರ್ತಿಮಂತಶ್ಚ ಧರ್ಮಾಚಾರಪರಾಯಣಾಃ||

ಅವರು ಅನುಕಂಪಿಗಳು, ಮಹಾತ್ಮರು, ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದವರು, ವಿನೀತರು, ಕೀರ್ತಿವಂತರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾಚಾರ ಪರಾಯಣರು.”

03001017a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ನುಜಗ್ಮುಸ್ತಾನ್ಪಾಂಡವಾಂಸ್ತೇ ಸಮೇತ್ಯ ಚ|

03001017c ಊಚುಃ ಪ್ರಾಂಜಲಯಃ ಸರ್ವೇ ತಾನ್ಕುಂತೀಮಾದ್ರಿನಂದನಾನ್||

ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಂಜಲೀಬದ್ಧರಾಗಿ ಆ ಕುಂತೀ-ಮಾದ್ರಿ ನಂದನರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

03001018a ಕ್ವ ಗಮಿಷ್ಯಥ ಭದ್ರಂ ವಸ್ತುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ಮಾನ್ದುಃಖಭಾಗಿನಃ|

03001018c ವಯಮಪ್ಯನುಯಾಸ್ಯಾಮೋ ಯತ್ರ ಯೂಯಂ ಗಮಿಷ್ಯಥ||

“ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ನಿಮ್ಮ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ತೊರೆದು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀರಿ? ನೀವು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತೀರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾವೂ ಬರುತ್ತೇವೆ.

03001019a ಅಧರ್ಮೇಣ ಜಿತಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯುಷ್ಮಾಂಸ್ತುಕ್ತಘೃಣೈಃ ಪರೈಃ|

03001019c ಉದ್ವಿಗ್ನಾಃ ಸ್ಮ ಭೃಶಂ ಸರ್ವೇ ನಾಸ್ಮಾನ್ ಹಾತುಮಿಹಾರ್ಹಥ||

ದಯವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಧರ್ಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೀನು ಗೆಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟೆ ಎಂದು ಕೇಳಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತುಂಬಾ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

03001020a ಭಕ್ತಾನುರಕ್ತಾಃ ಸುಹೃದಃ ಸದಾ ಪ್ರಿಯಹಿತೇ ರತಾನ್|

03001020c ಕುರಾಜಾಧಿಷ್ಠಿತೇ ರಾಜ್ಯೇ ನ ವಿನಶ್ಯೇಮ ಸರ್ವಶಃ||

ಭಕ್ತಾನುರಗ! ಸದಾ ಪ್ರಿಯಹಿತ ರತ! ಸುಹೃದಯ! ನಮ್ಮನ್ನು
ಕುರಾಜನಿಂದ ಆಳಲ್ಪಡುವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿನಾಶಹೊಂದಲು ಸರ್ವಥಾ
ಬಿಡಬೇಡ.

03001021a ಶ್ರೂಯತಾಂ ಚಾಭಿಧಾಸ್ಯಾಮೋ ಗುಣದೋಷಾನ್ನರರ್ಷಭಾಃ|

03001021c ಶುಭಾಶುಭಾಧಿವಾಸೇನ ಸಂಸರ್ಗಂ ಕುರುತೇ ಯಥಾ||

ಪುರುಷರ್ಷಭರೇ! ಗುಣ-ದೋಷಗಳ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಶುಭಾಶುಭಗಳು
ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ.

03001022a ವಸ್ತ್ರಮಾಪಸ್ತಿಲಾನ್ಭೂಮಿಂ ಗಂಧೋ ವಾಸಯತೇ ಯಥಾ|

03001022c ಪುಷ್ಪಾಣಾಮಧಿವಾಸೇನ ತಥಾ ಸಂಸರ್ಗಜಾ ಗುಣಾಃ||

ಸುಗಂಧವು ಹೇಗೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುಹಾಸಯುಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ,
ಮಳೆ, ತಿಲ, ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ
ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ
ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ.

03001023a ಮೋಹಜಾಲಸ್ಯ ಯೋನಿರ್ಹಿ ಮೂಢೈರೇವ ಸಮಾಗಮಃ|

03001023c ಅಹನ್ಯಹನಿ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಯೋನಿಃ ಸಾಧುಸಮಾಗಮಃ||

ಮೂಢರ ಸಹವಾಸವೇ ಮೋಹಜಾಲದ ಮೂಲ ಮತ್ತು

ಸಾಧುಸಮಾಗಮವು ಧರ್ಮದ ಮೂಲ.

03001024a ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಜ್ಞೈಶ್ಚ ವೃದ್ಧೈಶ್ಚ ಸುಸ್ವಭಾವೈಸ್ತಪಸ್ವಿಭಿಃ|

03001024c ಸದ್ಭಿಶ್ಚ ಸಹ ಸಂಸರ್ಗಃ ಕಾರ್ಯಃ ಶಮಪರಾಯಣೈಃ||

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಮಪರಾಯಣರು ಪ್ರಾಜ್ಞರ, ವೃದ್ಧರ, ಸುಸ್ವಭಾವಿಗಳ, ತಪಸ್ವಿಗಳ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯವರ ಜೊತೆ ಸಂಸರ್ಗ ಮಾಡಬೇಕು.

03001025a ಯೇಷಾಂ ತ್ರೀಣ್ಯವದಾತಾನಿ ಯೋನಿರ್ವಿದ್ಯಾ ಚ ಕರ್ಮ ಚ|

03001025c ತಾನೇವೇತ್ಯೈಃ ಸಮಾಸ್ಯಾ ಹಿ ಶಾಸ್ತ್ರೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಗರೀಯಸೀ||

ಯಾರ ಕುಲ, ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳು ಉತ್ತಮವೋ ಅವರನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಸಮಾಗಮವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು.

03001026a ನಿರಾರಂಭಾ ಹ್ಯಪಿ ವಯಂ ಪುಣ್ಯಶೀಲೇಷು ಸಾಧುಷು|

03001026c ಪುಣ್ಯಮೇವಾಪ್ನುಯಾಮೇಹ ಪಾಪಂ ಪಾಪೋಪಸೇವನಾತ್||

ಪಾಪಿಗಳ ಉಪಸೇವನೆಯಿಂದ ಪಾಪವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಯಾವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಪುಣ್ಯಶೀಲ ಸಾಧುಗಳ ಉಪಸೇವನೆಯಿಂದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೇವೆ.

03001027a ಅಸತಾಂ ದರ್ಶನಾತ್ಸ್ಮ ಶಾರ್ಫತ್ಸಂಜಲ್ಪನಸಹಾಸನಾತ್|

03001027c ಧರ್ಮಾ ಚಾರಾಃ ಪ್ರಹೀಯಂತೇ ನ ಚ ಸಿದ್ಧಂತಿ ಮಾನವಾಃ||

ಅಸತ್ಯರನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ, ಮುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು

ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮಾಚಾರಿ ಮಾನವರು
ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಕೀಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03001028a ಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ಹೀಯತೇ ಪುಂಸಾಂ ನೀಚೈಃ ಸಹ ಸಮಾಗಮಾತ್|

03001028c ಮಧ್ಯಮೈರ್ಮಧ್ಯತಾಂ ಯಾತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತಾಂ ಯಾತಿ ಚೋತ್ತಮೈಃ||

ಬುದ್ಧಿಯೂ ಕೂಡ ನೀಚರ ಸಮಾಗಮದಿಂದ ಕೆಳಹೋಗುತ್ತದೆ,
ಮಧ್ಯಮರ ಸಮಾಗಮದಿಂದ ಮಧ್ಯಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠರ
ಸಮಾಗಮದಿಂದ ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

03001029a ಯೇ ಗುಣಾಃ ಕೀರ್ತಿತಾ ಲೋಕೇ ಧರ್ಮಕಾರ್ಮಾರ್ಥಸಂಭವಾಃ|

03001029c ಲೋಕಾಚಾರಾತ್ಮಸಂಭೂತಾ ವೇದೋಕ್ತಾಃ ಶಿಷ್ಯಸಮ್ಮತಾಃ||

03001030a ತೇ ಯುಷ್ಮಾಸು ಸಮಸ್ತಾಶ್ಚ ವ್ಯಸ್ತಾಶ್ಚೈವೇಹ ಸದ್ಗುಣಾಃ|

03001030c ಇಚ್ಛಾಮೋ ಗುಣವನ್ಮಧ್ಯೇ ವಸ್ತುಂ ಶ್ರೇಯೋಽಭಿಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ||

ಶಿಷ್ಯಸಮ್ಮತ, ವೇದೋಕ್ತ, ಲೋಕಾಚಾರಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಯಾವ
ಗುಣಗಳಿಂದ ಧರ್ಮ-ಕಾಮ-ಅರ್ಥಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದು
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿತವಾಗಿವೆಯೋ ಆ ಎಲ್ಲ ಸದ್ಗುಣಗಳೂ ಸಮನಾಗಿ
ಇರುವ ಗುಣವಂತ ನಿಮ್ಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ನಮ್ಮ
ಶ್ರೇಯೋಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಾವು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇವೆ.”

03001031 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03001031a ಧನ್ಯಾ ವಯಂ ಯದಸ್ಮಾಕಂ ಸ್ನೇಹಕಾರುಣ್ಯಯಂತ್ರಿತಾಃ|

03001031c ಅಸತೋಽಪಿ ಗುಣಾನಾಹುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಮುಖಾಃ ಪ್ರಜಾಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಜೆಗಳು ನಮ್ಮ
ಮೇಲಿನ ಸ್ನೇಹ-ಕರುಣೆಗಳಿಂದ ಭಾವಿತರಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ
ಗುಣಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದರೆ ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು.

03001032a ತದಹಂ ಭ್ರಾತೃಸಹಿತಃ ಸರ್ವಾನ್ವಿಜ್ಞಾಪಯಾಮಿ ವಃ|

03001032c ನಾನ್ಯಥಾ ತದ್ಧಿ ಕರ್ತವ್ಯಮಸ್ಮತ್ಸ್ನೇಹಾನುಕಂಪಯಾ||

ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಸ್ನೇಹ ಅನುಕಂಪಗಳಿಂದಾಗಿ ಅನ್ಯಥಾ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಿ ಎಂದು ಭ್ರಾತೃಸಹಿತನಾಗಿ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ
ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

03001033a ಭೀಷ್ಮಃ ಪಿತಾಮಹೋ ರಾಜಾ ವಿದುರೋ ಜನನೀ ಚ ಮೇ|

03001033c ಸುಹೃಜ್ಜನಶ್ಚ ಪ್ರಾಯೋ ಮೇ ನಗರೇ ನಾಗಸಾಹ್ವಯೇ||

ಭೀಷ್ಮ ಪಿತಾಮಹ, ರಾಜ, ವಿದುರ, ನಮ್ಮ ಜನನಿ ಮತ್ತು ಇತರ
ಸುಹೃಜ್ಜನರು ಈ ನಾಗಸಾಹ್ವಯ ನಗರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ.

03001034a ತೇ ತ್ವಸ್ಮದ್ಧಿತಕಾರ್ಥಂ ಪಾಲನೀಯಾಃ ಪ್ರಯತ್ನತಃ|

03001034c ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ ಸಹಿತೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಶೋಕಸಂತಾಪವಿಹ್ವಲಾಃ||

ನಮ್ಮ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಶೋಕಸಂತಾಪವಿಹ್ವಲರಾದ
ಅವರನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

03001035a ನಿವರ್ತತಾಗತಾ ದೂರಂ ಸಮಾಗಮನಶಾಪಿತಾಃ|

03001035c ಸ್ವಜನೇ ನ್ಯಾಸಭೂತೇ ಮೇ ಕಾರ್ಯಾ ಸ್ನೇಹಾನ್ವಿತಾ ಮತಿಃ||

ದೂರ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ. ಹಿಂದುರಿಗಿರಿ. ಪುನಃ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಾನ್ವಿತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಜನರಕಡೆ ತಿರುಗಿಸಿ.

03001036a ಏತದ್ಧಿ ಮಮ ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ ಪರಮಂ ಹೃದಿ ಸಂಸ್ಥಿತಂ|

03001036c ಸುಕೃತಾನೇನ ಮೇ ತುಷ್ಟಿಃ ಸತ್ಕಾರಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಇದೊಂದು ಕಾರ್ಯವು ಈಗ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಸುಕೃತ್ಯದಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಸತ್ಕಾರವಾದಂಥಾಗುತ್ತದೆ.”

03001037 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03001037a ತಥಾನುಮಂತ್ರಿತಾಸ್ತೇನ ಧರ್ಮರಾಜೇನ ತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ|

03001037c ಚಕ್ರೂರ್ತಸ್ವರಂ ಘೋರಂ ಹಾ ರಾಜನ್ನಿತಿ ದುಃಖಿತಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ಧರ್ಮರಾಜನಿಂದ ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ದುಃಖಿತರಾಗಿ “ಹಾ ರಾಜ!” ಎಂದು ಘೋರ ಆರ್ತಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದರು.

03001038a ಗುಣಾನ್ವಾರ್ಥಸ್ಯ ಸಂಸ್ಮೃತ್ಯ ದುಃಖಾರ್ತಾಃ ಪರಮಾತುರಾಃ|

03001038c ಅಕಾಮಾಃ ಸಂನ್ಯವರ್ತಂತ ಸಮಾಗಮ್ಯಾಥ ಪಾಂಡವಾನ್||

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿ, ಪಾರ್ಥರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ, ದುಃಖಾರ್ತರಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೇ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

03001039a ನಿವೃತ್ತೇಷು ತು ಪೌರೇಷು ರಥಾನಾಸ್ಥಾಯ ಪಾಂಡವಾಃ|

03001039c ಪ್ರಜಗ್ಮುರ್ಜಾಹ್ನವೀತೀರೇ ಪ್ರಮಾಣಾಖ್ಯಂ ಮಹಾವಟಂ||

ಪುರಜನರು ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ಪಾಂಡವರು ರಥಗಳನ್ನೇರಿ
ಜಾಹ್ನವೀತೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆಲದ ಮಹಾ
ವೃಕ್ಷವೊಂದನ್ನು ತಲುಪಿದರು.

03001040a ತಂ ತೇ ದಿವಸಶೇಷೇಣ ವಟಂ ಗತ್ವಾ ತು ಪಾಂಡವಾಃ|

03001040c ಊಷುಸ್ತಾಂ ರಜನೀಂ ವೀರಾಃ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಲಿಲಂ ಶುಚಿ|

03001040e ಉದಕೇನೈವ ತಾಂ ರಾತ್ರಿಮೂಷುಸ್ತೇ ದುಃಖಕರ್ಷಿತಾಃ||

ದಿವಸವಿಡೀ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ವಟವನ್ನು ತಲುಪಿ, ವೀರ ಪಾಂಡವರು
ದುಃಖಾಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ಶುಚಿ ಸಲಿಲ ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕುಡಿದು
ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದರು.

03001041a ಅನುಜಗ್ಮುಶ್ಚ ತತ್ರೈತಾನ್ಸ್ನೇಹಾತ್ಕೇ ಚಿದ್ಧಿ ಜಾತಯಃ|

03001041c ಸಾಗ್ನಯೋಽನಗ್ನಯಶ್ಚೈವ ಸಶಿಷ್ಯಗಣಬಾಂಧವಾಃ|

03001041e ಸ ತೈಃ ಪರಿವೃತೋ ರಾಜಾ ಶುಶುಭೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಭಿಃ||

ಅವರ ಮೇಲಿನ ಸ್ನೇಹದಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ದ್ವಿಜರು ಅಗ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ
ಅಥವಾ ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದೇ ಶಿಷ್ಯಗಣ ಬಾಂಧವರೊಡಗೂಡಿ ಅವರನ್ನು
ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತ
ರಾಜನು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03001042a ತೇಷಾಂ ಪ್ರಾದುಷ್ಯ ತಾಗ್ನೀನಾಂ ಮಹೂರ್ತೇ ರಮ್ಯದಾರುಣೇ|

03001042c ಬ್ರಹ್ಮ ಘೋಷಪುರಸ್ಕಾರಃ ಸಂಜಲ್ಪಃ ಸಮಜಾಯತ||

ರಮ್ಯವೂ ದಾರುಣವೂ ಆದ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದರು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ ಘೋಷದೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

03001043a ರಾಜಾನಂ ತು ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠಂ ತೇ ಹಂಸಮಧುರಸ್ವರಾಃ|

03001043c ಆಶ್ವಾಸಯಂತೋ ವಿಪ್ರಾಗ್ನ್ಯಃ ಕ್ಷಪಾಂ ಸರ್ವಾಂ ವ್ಯನೋದಯನ್||

ಹಂಸಗಳಂತೆ ಮಧುರಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರಾಗ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜನಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡುತ್ತಿರಲು ಎಲ್ಲರೂ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವಣಿ

ಪೌರಪ್ರತ್ಯಾಗಮನೇ ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪೌರಪ್ರತ್ಯಾಗಮನ ಎನ್ನುವ ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨

ಶೌನಕ ಗೀತೆ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತಮ್ಮನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು

ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ವಿಪ್ರರು ಬರುವುದಾಗಿ ಹಠಮಾಡುವುದು;

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವರನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥನೆಂದು

ದುಃಖಿಸುವುದು (೧-೧೪). ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶೌನಕನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ

ಧರ್ಮದಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಯಸಬಾರದೆಂದು
 ಹೇಳುವುದು (೧೫-೪೮). ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮದ ಕುರಿತು
 ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು (೪೯-೫೯). “ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡು
 ಮತ್ತು ತ್ಯಜಿಸು ಎನ್ನುವುದೇ ವೇದವಾಕ್ಯ. ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಯಾವ
 ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಆಚರಿಸಬಾರದು” ಎಂದು ವಿಪ್ರ ಶೌನಕನು
 ಉತ್ತರಿಸುವುದು (೬೦-೭೯).

03002001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03002001a ಪ್ರಭಾತಾಯಾಂ ತು ಶರ್ವರ್ಯಾಂ ತೇಷಾಮಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾಂ|

03002001c ವನಂ ಯಿಯಾಸತಾಂ ವಿಪ್ರಾಸ್ತಸ್ಥುಭಿಕ್ಷಾಭುಜೋಽಗ್ರತಃ|

03002001e ತಾನುವಾಚ ತತೋ ರಾಜಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ರಾತ್ರಿ
 ಕಳೆದು ಪ್ರಭಾತವಾದಾಗ ಭಿಕ್ಷವನ್ನೇ ಉಂಡು ಜೀವಿಸುವ ವಿಪ್ರರು
 ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ತಯಾರಾಗಿದ್ದ ಆ ಅಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಿಗಳ ಎದಿರು
 ನಿಂತರು. ಆಗ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವರನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ
 ಹೇಳಿದನು:

03002002a ವಯಂ ಹಿ ಹೃತಸರ್ವಸ್ವಾ ಹೃತರಾಜ್ಯಾ ಹೃತಶ್ರಿಯಃ|

03002002c ಫಲಮೂಲಾಮಿಷಾಹಾರಾ ವನಂ ಯಾಸ್ಯಾಮ ದುಃಖಿತಾಃ||

“ರಾಜ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದುಃಖಿತರಾದ
 ನಾವು ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಜೀವಿಸುತ್ತೇವೆ.

03002003a ವನಂ ಚ ದೋಷಬಹುಲಂ ಬಹುವ್ಯಾಲಸರೀಸೃಪಂ|

03002003c ಪರಿಕ್ಷೇಶಶ್ಚ ವೋ ಮನ್ಯೇ ಧ್ರುವಂ ತತ್ರ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ವನವು ಹಲವಾರು ಆಪತ್ತುಗಳು, ಹಲವಾರು ಕ್ರೂರಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಯೋಚನೆ.

03002004a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಪರಿಕ್ಷೇಶೋ ದೈವತಾನ್ಯಪಿ ಸಾದಯೇತ್|

03002004c ಕಿಂ ಪುನರ್ಮಾಮಿತೋ ವಿಪ್ರಾ ನಿವರ್ತಧ್ವಂ ಯಥೇಷ್ಟತಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪರಿಕ್ಷೇಷವು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ನನ್ನಂಥವರೇನು? ವಿಪ್ರರೇ, ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದರೆ ಹಿಂದಿರುಗಿರಿ.”

03002005 ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಊಚುಃ|

03002005a ಗತಿಯಾ ಭವತಾಂ ರಾಜನ್ಯಾಂ ವಯಂ ಗಂತುಮುದ್ಯತಾಃ|

03002005c ನಾರ್ಹ ಥಾಸ್ಮಾನ್ಪರಿತ್ಯಕ್ತುಂ ಭಕ್ತಾನ್ಸದ್ಧರ್ಮದರ್ಶಿನಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳಿದರು: “ರಾಜ ! ನೀವು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿಗೇ ನಾವೂ ಹೋಗಲು ತಯಾರಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಣುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಬೇಡ.

03002006a ಅನುಕಂಪಾಂ ಹಿ ಭಕ್ತೇಷು ದೈವತಾನ್ಯಪಿ ಕುರ್ವತೇ|

03002006c ವಿಶೇಷತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷು ಸದಾಚಾರಾವಲಂಬಿಷು||

ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ಅನುಕಂಪವನ್ನು ದೇವತೆಗಳೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸದಾಚಾರವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ
ಮೇಲೆ.”

03002007 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03002007a ಮಮಾಪಿ ಪರಮಾ ಭಕ್ತಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷು ಸದಾ ದ್ವಿಜಾಃ|

03002007c ಸಹಾಯವಿಪರಿಭ್ರಂಶಸ್ವಯಂ ಸಾದಯತೀವ ಮಾಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜರೇ! ನನಗೂ ಕೂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ
ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯಿದೆ. ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬರುವ ನಿಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು
ನನಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

03002008a ಆಹರೇಯುರ್ಹಿ ಮೇ ಯೇಽಪಿ ಫಲಮೂಲಮೃಗಾಂಸ್ತಥಾ|

03002008c ತ ಇಮೇ ಶೋಕಜ್ಯೋರ್ದುಃಖೈರ್ಭ್ರಾತರೋ ಮೇ ವಿಮೋಹಿತಾಃ||

03002009a ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ವಿಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಾಜ್ಯಾಪಹರಣೇನ ಚ|

03002009c ದುಃಖಾನ್ವಿತಾನಿಮಾನ್ಯೈಶ್ಚೈರ್ನಾಹಂ ಯೋಕ್ತುಮಿಹೋತ್ಸಹೇ||

ಫಲ, ಮೂಲ, ಮೃಗ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೇ ಸೇವಿಸಲಿರುವ ನನ್ನ ಈ
ತಮ್ಮಂದಿರು ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಮಾಡಲಾದ ಅಪಮಾನ ಮತ್ತು
ರಾಜ್ಯಾಪಹರಣದ ಶೋಕದಿಂದ ವಿಮೋಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ
ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಸಾದ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಾಕಷ್ಟು
ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.”

03002010 ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಊಚುಃ|

03002010a ಅಸ್ಮತ್ಪೋಷಣಜಾ ಚಿಂತಾ ಮಾ ಭೂತ್ತೇ ಹೃದಿ ಪಾರ್ಥಿವ|

03002010c ಸ್ವಯಮಾಹೃತ್ಯ ವನ್ಯಾನಿ ಅನುಯಾಸ್ಯಾಮಹೇ ವಯಂ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳಿದರು: “ಪಾರ್ಥಿವ! ನಮ್ಮ ಆಹಾರದ ಕುರಿತು ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆ ಬೇಡ. ನಮ್ಮ ಅಹಾರವನ್ನು ವನದಿಂದ ನಾವೇ ಹುಡುಕಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

03002011a ಅನುಧ್ಯಾನೇನ ಜಪ್ಯೇನ ವಿಧಾಸ್ಯಾಮಃ ಶಿವಂ ತವ|

03002011c ಕಥಾಭಿಶ್ಚಾನುಕೂಲಾಭಿಃ ಸಹ ರಂಸ್ಯಾಮಹೇ ವನೇ||

ಅನುಧ್ಯಾನ, ತಪಗಳಿಂದ ನಾವು ನಿನಗೆ ಶುಭವನ್ನು ತರುತ್ತೇವೆ.

ಅನುಕೂಲಕರ ಕಥೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಮಿಸುತ್ತೇವೆ.”

03002012 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03002012a ಏವಮೇತನ್ನ ಸಂದೇಹೋ ರಮೇಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ|

03002012c ನ್ಯೂನಭಾವಾತ್ತು ಪಶ್ಯಾಮಿ ಪ್ರತ್ಯಾದೇಶಮಿವಾತ್ಮನಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ! ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನಾನೂ

ಕೂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಇಂಥಹ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದೇನೆಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನ ಭಾವವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03002013a ಕಥಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವಃ ಸರ್ವಾನ್ಸ್ವಯಮಾಹೃತಭೋಜನಾನ್|

03002013c ಮದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕ್ಲಿಶ್ಯತೋಽನರ್ಹಾನ್ಧಿಕ್ವಾಪ್ನಾನ್ಧುತರಾಷ್ಟ್ರಜಾನ್||

ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಅನರ್ಹರಾದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ

ಸ್ವಯಂ ಅಹಾರವನ್ನು ತರುವುದನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ನೋಡಲಿ? ಪಾಪಿ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ!”

03002014 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03002014a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸ ನೃಪಃ ಶೋಚನ್ನಿಷಸಾದ ಮಹೀತಲೇ|

03002014c ತಮಧ್ಯಾತ್ಮರತಿವಿದ್ವಾಂ ಶೌನಕೋ ನಾಮ ವೈ ದ್ವಿಜಃ|

03002014e ಯೋಗೇ ಸಾಂಖ್ಯೇ ಚ ಕುಶಲೋ ರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ನೃಪನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ
ನೆಲದಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಅವರ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಶೌನಕ
ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಆತ್ಮರತಿ, ವಿದ್ವಾನ್, ಯೋಗ-ಸಾಂಖ್ಯಗಳಲ್ಲಿ
ಕುಶಲ ದ್ವಿಜನು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03002015a ಶೋಕಸ್ಥಾನಸಹಸ್ರಾಣಿ ಭಯಸ್ಥಾನಶತಾನಿ ಚ|

03002015c ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಮೂಢಮಾವಿಶಂತಿ ನ ಪಂಡಿತಂ||

“ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ಶೋಕಗಳು ಮತ್ತು ನೂರಾರು ಭಯಗಳು ದಿನ ದಿನವೂ
ಮೂಢರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತವೆ. ಪಂಡಿತರನ್ನಲ್ಲ.

03002016a ನ ಹಿ ಜ್ಞಾನವಿರುದ್ಧೇಷು ಬಹುದೋಷೇಷು ಕರ್ಮಸು|

03002016c ಶ್ರೇಯೋಘಾತಿಷು ಸಜ್ಜಂತೇ ಬುದ್ಧಿಮಂತೋ ಭವದ್ವಿಧಾಃ||

ನಿನ್ನಂಥಹ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅನೇಕ
ದೋಷಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03002017a ಅಷ್ಟಾಂಗಾಂ ಬುದ್ಧಿಮಾಹುರ್ಯಾಂ ಸರ್ವಾ ಶ್ರೇಯೋವಿಘಾತಿನೀಂ|

03002017c ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಸಮಾಯುಕ್ತಾಂ ಸಾ ರಾಜನ್ ಸ್ವಯ್ಯವಸ್ಥಿತಾ||

ರಾಜ ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಂಗಗಳನ್ನೊಡಗೂಡಿದ, ಸರ್ವ ಅಶ್ರೇಯಗಳನ್ನೂ
ನಾಶಪಡಿಸುವ, ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಸಮಾಯುಕ್ತವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಬುದ್ಧಿಯು ಇದೆ.

03002018a ಅರ್ಥಕೃಚ್ಛೇಷು ದುರ್ಗೇಷು ವ್ಯಾಪತ್ಸು ಸ್ವಜನಸ್ಯ ಚ|

03002018c ಶಾರೀರಮಾನಸೈರ್ದುಃಖೈರ್ನ ಸೀದಂತಿ ಭವದ್ವಿಧಾಃ||

ನಿನ್ನಂಥವರು ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಸ್ವಜನರ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದ
ದುಃಖಪಟ್ಟು ಶರೀರ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಸಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

03002019a ಶ್ರುತಯತಾಂ ಚಾಭಿಧಾಸ್ಯಾಮಿ ಜನಕೇನ ಯಥಾ ಪುರಾ|

03002019c ಆತ್ಮವ್ಯವಸ್ಥಾನಕರಾ ಗೀತಾಃ ಶ್ಲೋಕಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

ಹಿಂದೆ ಮಹಾತ್ಮ ಜನಕನು ನೀಡಿದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವಂತಹ
ಶ್ಲೋಕಗಳ ಗೀತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

03002020a ಮನೋದೇಹಸಮುತ್ಥಾಭ್ಯಾಂ ದುಃಖಾಭ್ಯಾಮರ್ದಿತಂ ಜಗತ್|

03002020c ತಯೋರ್ವ್ಯಾಸಸಮಾಸಾಭ್ಯಾಂ ಶಮೋಪಾಯಮಿಮಂ ಶೃಣು||

ಈ ಜಗತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಎರಡು
ದುಃಖಗಳಿಂದ ಕಾಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮತ್ತು
ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹೇಗೆ ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳು.

03002021a ವ್ಯಾಧೇರನಿಷ್ಪ್ರಸಂಸ್ಪರ್ಶಾ ಚೈವಾದಿಷ್ಟವಿವರ್ಜನಾತ್|

03002021c ದುಃಖಂ ಚತುರ್ಭಿಃ ಶಾರೀರಂ ಕಾರಣೈಃ ಸಂಪ್ರವರ್ತತೇ||

ವ್ಯಾಧಿ, ಶ್ರಮ, ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು¹ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟವಿದ್ದವುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು² ಇವೇ ನಾಲ್ಕು ಶರೀರ ಜನ್ಯ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು.

03002022a ತದಾಶುಪ್ರತಿಕಾರಾಚ್ಚ ಸತತಂ ಚಾವಿಚಿಂತನಾತ್|

03002022c ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಪ್ರಶಮನಂ ಕ್ರಿಯಾಯೋಗದ್ವಯೇನ ತು||

ಈ ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಎರಡು ಕ್ರಿಯಾಯೋಗಗಳಿಂದ ನಿವಾರಿಸಬಹುದು: ಅವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಸತತವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸದೇ ಇರುವುದು.

03002023a ಮತಿಮಂತೋ ಹ್ಯತೋ ವೈದ್ಯಾಃ ಶಮಂ ಪ್ರಾಗೇವ ಕುರ್ವತೇ|

03002023c ಮಾನಸಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾಖ್ಯಾನ್ಯೈಃ ಸಂಭೋಗೋಪನಯೈರ್ನೃಣಾಂ||

03002024a ಮಾನಸೇನ ಹಿ ದುಃಖೇನ ಶರೀರಮುಪತಪ್ಯತೇ|

03002024c ಅಯಃಪಿಂಡೇನ ತಪ್ತೇನ ಕುಂಭಸಂಸ್ಥಮಿವೋದಕಂ||

ಆದುದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಂತ ವೈದ್ಯರು ಮೊದಲು ಪ್ರೀತಿಕರ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ, ಭೋಗವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕವೂ ಮನುಷ್ಯರ ದುಃಖವನ್ನು ಉಪಶಮನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗುಂಡನ್ನು ನೀರಿನ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದರೆ ನೀರೂ ಹೇಗೆ

¹ ಅನಿಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿ

² ಇಷ್ಟ ವಿಯೋಗ

ಬಿಸಿಯಾಗಿ ಕುದಿಯುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖದಿಂದ
ಶರೀರವೂ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತದೆ.

03002025a ಮಾನಸಂ ಶಮಯೇತ್ತಸ್ಮಾ ಜ್ಞಾನೇನಾಗ್ನಿಮಿವಾಂಬುನಾ|

03002025c ಪ್ರಶಾಂತೇ ಮಾನಸೇ ದುಃಖೇ ಶಾರೀರಮುಪಶಾಂಯತಿ||

ನೀರಿನಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಆರಿಸಬೇಕು. ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಶಾಂತವಾದಾಗ ಶರೀರ ದುಃಖವು
ಆರಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

03002026a ಮನಸೋ ದುಃಖಮೂಲಂ ತು ಸ್ನೇಹ ಇತ್ಯುಪಲಭ್ಯತೇ|

03002026c ಸ್ನೇಹಾತ್ತು ಸಜ್ಜತೇ ಜಂತುದುಃಖಯೋಗಮುಪೈತಿ ಚ||

ಸ್ನೇಹ³ವೇ ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖದ ಮೂಲ. ಸ್ನೇಹದಿಂದ
ಮೋಹವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮೋಹದಿಂದ ಜೀವಿಯು ದುಃಖವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03002027a ಸ್ನೇಹಮೂಲಾನಿ ದುಃಖಾನಿ ಸ್ನೇಹಜಾನಿ ಭಯಾನಿ ಚ|

03002027c ಶೋಕಹರ್ಷ ತಥಾಯಾಸಃ ಸರ್ವಂ ಸ್ನೇಹಾತ್ಪ್ರವರ್ತತೇ||

ಸ್ನೇಹವೇ ದುಃಖದ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹದಿಂದಲೇ ಭಯವು
ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಶೋಕ, ಹರ್ಷ, ಮತ್ತು ಆಯಾಸ ಸರ್ವವೂ
ಸ್ನೇಹದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.

³ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು

03002028a ಸ್ನೇಹಾತ್ಮರಣರಾಗಶ್ಚ ಪ್ರಜಜ್ಞೇ ವೈಷಯಸ್ತಥಾ|

03002028c ಅಶ್ರೇಯಸ್ಕಾವುಭಾವೇತೌ ಪೂರ್ವಸ್ತತ್ರ ಗುರುಃ ಸ್ಮೃತಃ||

ಭಾವ⁴-ಅನುರಾಗಗಳೆರಡೂ ಸ್ನೇಹದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.

ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಭಾವವೇ ಹೆಚ್ಚು ಅಶ್ರೇಯಸ್ಕರ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03002029a ಕೋಟರಾಗ್ನಿಯಫ ಥಾಶೇಷಂ ಸಮೂಲಂ ಪಾದಪಂ ದಹೇತ್|

03002029c ಧರ್ಮಾರ್ಥನಂ ತಥಾಲ್ಪೋಽಪಿ ರಾಗದೋಷೋ ವಿನಾಶಯೇತ್||

ಪೊಟರಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿದ ಬೆಂಕಿಯು ಹೇಗೆ ಸಮೂಲವಾಗಿ ಆ ಮರವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಪ ರಾಗದೋಷವೂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ.

03002030a ವಿಪ್ರಯೋಗೇ ನ ತು ತ್ಯಾಗೀ ದೋಷದರ್ಶೀ ಸಮಾಗಮಾತ್|

03002030c ವಿರಾಗಂ ಭಜತೇ ಜಂತುರ್ನಿರ್ವೈರೋ ನಿಷ್ಪರಿಗ್ರಹಃ||

ಕೇವಲ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವನು ತ್ಯಾಗಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ! ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಅದರಿಂದಾಗುವ ದೋಷಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತು ಅದರಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನು ತ್ಯಾಗಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

⁴ಭಾವ ಎಂದರೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯತೆ. ಅನುರಾಗವೆಂದರೆ ಪ್ರೀತಿ.

ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವುದು ಕೇವಲ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊರಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಷ್ಟ.

ಅಂಥವನು ವಿರಾಗಿಯೂ, ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನೂ, ಯಾರೊಂದಿಗೆ
ವೈರತ್ವವಿಲ್ಲದವನೂ, ಸ್ವತಂತ್ರನೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ.

03002031a ತಸ್ಮಾತ್ಸ್ನೇಹಂ ಸ್ವಪಕ್ಷೇಭ್ಯೋ ಮಿತ್ರೇಭ್ಯೋ ಧನಸಂಚಯಾತ್|

03002031c ಸ್ವಶರೀರಸಮುತ್ಥಂ ತು ಜ್ಞಾನೇನ ವಿನಿವರ್ತಯೇತ್||

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸ್ವಶರೀರದಿಂದ ಉದ್ಭವವಾದ ತನ್ನವರು, ಮಿತ್ರರು
ಮತ್ತು ಧನಸಂಚಯದ ಮೇಲಿರುವ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಜ್ಞಾನದಿಂದ
ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

03002032a ಜ್ಞಾನಾನ್ವಿತೇಷು ಮುಖ್ಯೇಷು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೇಷು ಕೃತಾತ್ಮಸು|

03002032c ನ ತೇಷು ಸಜ್ಜತೇ ಸ್ನೇಹಃ ಪದ್ಮಪತ್ರೇಷ್ವಿವೋದಕಂ||

ಪದ್ಮ ಪತ್ರವು ನೀರಿನಿಂದ ಹೇಗೆ ಒದ್ದೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ
ಜ್ಞಾನಾನ್ವಿತರನ್ನು, ಮುಖ್ಯರನ್ನು, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರನ್ನು ಮತ್ತು ಕೃತಾತ್ಮರನ್ನು
ಈ ಯಾವ ಸ್ನೇಹಗಳೂ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ⁵.

03002033a ರಾಗಾಭಿಭೂತಃ ಪುರುಷಃ ಕಾಮೇನ ಪರಿಕೃಷ್ಯತೇ|

03002033c ಇಚ್ಛಾ ಸಂಜಾಯತೇ ತಸ್ಯ ತತಸ್ತುಷ್ಣಾ ಪ್ರವರ್ತತೇ||

ರಾಗಕ್ಕೆ ಅಧೀನನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು ವಿಷಯ ವಸ್ತುಗಳು ಎಳೆಯುತ್ತವೆ.
ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಅಸೆಗಳು ಮುಂದೆ

⁵ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸ್ನೇಹವು ತಾವರೆ ಎಲೆ ಮತ್ತು ನೀರಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದಂತೆ
ಸಂಬಂಧಿಸಿಯೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ತೃಷ್ಣೆ⁶ಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

03002034a ತೃಷ್ಣಾ ಹಿ ಸರ್ವಪಾಪಿಷ್ಠಾ ನಿತ್ಯೋದ್ವೇಗಕರೀ ನೃಣಾಂ|

03002034c ಅಧರ್ಮಬಹುಲಾ ಚೈವ ಘೋರಾ ಪಾಪಾನುಬಂಧಿನೀ||

ಈ ತೃಷ್ಣೆಯೇ ಸರ್ವ ಪಾಪಿಷ್ಠ. ಇದೇ ನಿತ್ಯವೂ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಘೋರ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ.

03002035a ಯಾ ದುಸ್ತುಜಾ ದುರ್ಮತಿಭಿಯಾ ನ ಜೀರ್ಯತಿ ಜೀರ್ಯತಃ|

03002035c ಯೋಽಸೌ ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕೋ ರೋಗಸ್ತಾಂ ತೃಷ್ಣಾಂ ತೃಜತಃ ಸುಖಿಂ||

ಇದನ್ನು⁷ ತೃಜಿಸುವುದು ದುರ್ಮತಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ದೇಹ ಜೀರ್ಣವಾದರೂ ಇದು ಜೀರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಅಂತ್ಯಮಾಡುವ ರೋಗ. ತೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ತೃಜಿಸುವುದೇ ಸುಖಿ⁸.

03002036a ಅನಾದ್ಯಂತಾ ತು ಸಾ ತೃಷ್ಣಾ ಅಂತರ್ದೇಹಗತಾ ನೃಣಾಂ|

⁶ಸತತಂ ಚ ಪಿಬೇತ್ತೋಯಂ ನ ತೃಪ್ತಿಮಧಿಗಚ್ಛತಿ| ಮುಹುಃ ಕಾಂಕ್ಷತಿ ತೋಯಂ ತು ತಂ ತೃಷ್ಣಾರ್ಥತಮಾದಿಶೇತ್|| ಅರ್ಥಾತ್ ಸತತವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದದೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೀರನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ತೃಷ್ಣೆ ಎಂಬ ರೋಗದ ಲಕ್ಷಣ. ಸದಾ ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಬೇಕು ಇನ್ನೂ ಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುವ ರೋಗವೇ ತೃಷ್ಣೆ.

⁷ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವ್ಯಾಮೋಹ

⁸ಆನಂದಮಯ ಜೀವನವನ್ನು ಅಭಿಲಾಷಿಸುವವನು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಾಮೋಹವನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಕು.

03002036c ವಿನಾಶಯತಿ ಸಂಭೂತಾ ಅಯೋನಿಜ ಇವಾನಲಃ||

ಈ ತೃಷ್ಣೆಗೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಒಳದೇಹವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಯೋನಿಜ⁹ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಹುಟ್ಟಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

03002037a ಯಥೈಧಃ ಸ್ವಸಮುತ್ಥೇನ ವಹ್ನಿನಾ ನಾಶಮೃಚ್ಛತಿ|

03002037c ತಥಾಕೃತಾತ್ಮಾ ಲೋಭೇನ ಸಹಜೇನ ವಿನಶ್ಯತಿ||

ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ಹೇಗೆ ತನ್ನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದಲೇ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ತಾನೇ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಲೋಭದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಸಹಜವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03002038a ರಾಜತಃ ಸಲಿಲಾದಗ್ನೇಶ್ಚೋರತಃ ಸ್ವಜನಾದಪಿ|

03002038c ಭಯಮರ್ಥವತಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಮೃತ್ಯೋಃ ಪ್ರಾಣಭೃತಾಮಿವ||

ಮರ್ತ್ಯರು¹⁰ ನಿತ್ಯವೂ ಹೇಗೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಭಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆಯೋ ಹಾಗೆ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನು ಸದಾ ರಾಜ, ನೀರು, ಅಗ್ನಿ, ಕಳ್ಳರು ಮತ್ತು ಸ್ವಜನರ¹¹ ಭಯದಿಂದ ಇರುತ್ತಾನೆ.

⁹ಅಯಃ ತಪ್ತಾಯಃ ಪಿಂಡಂ ನಿಜಃ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಃ ಅನಲಃ ವಹ್ನಿಃ ಎಂದು ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಂಡೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿ ಎಂದು ಅಯೋನಿಜಃ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

¹⁰ಮನುಷ್ಯರು

¹¹ರಾಜ, ಕಳ್ಳ, ಅಗ್ನಿ, ನೀರು ಮತ್ತು ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರು ಧನಾಪಹಾರಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.

03002039a ಯಥಾ ಹ್ಯಾಮಿಷಮಾಕಾಶೇ ಪಕ್ಷಿಭಿಃ ಶ್ವಾಪದೈರ್ಭೂಮಿ|

03002039c ಭಕ್ಷ್ಯತೇ ಸಲಿಲೇ ಮತ್ಸ್ಯೈಸ್ತಥಾ ಸರ್ವೇಣ ವಿತ್ತವಾನ್||

ಮಾಂಸದ ತುಂಡನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಸೆದರೆ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಪಶುಗಳು, ನೀರಿನಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಮೀನುಗಳು ಹೇಗೆ ತಿಂದುಬಿಡುವವೋ ಹಾಗೆ ಹಣವಿದ್ದವನಿಗೆ ಎಲ್ಲದರಿಂದಲೂ ಭಯ.

03002040a ಅರ್ಥ ಏವ ಹಿ ಕೇಷಾಂ ಚಿದನರ್ಥೋ ಭವಿತಾ ನೃಣಾಂ|

03002040c ಅರ್ಥಶ್ರೇಯಸಿ ಚಾಸಕ್ತೋ ನ ಶ್ರೇಯೋ ವಿಂದತೇ ನರಃ|

03002040e ತಸ್ಮಾದರ್ಥಾಗಮಾಃ ಸರ್ವೇ ಮನೋಮೋಹವಿವರ್ಧನಾಃ||

03002041a ಕಾರ್ಪಣ್ಯಂ ದರ್ಪಮಾನೌ ಚ ಭಯಮುದ್ವೇಗ ಏವ ಚ|

ಕೆಲವು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವೇ¹² ಅನರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ದೊರೆಯಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಹಣವು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೋಹವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ದರ್ಪ, ಮತ್ತು ಭಯ ಉದ್ವೇಗಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ.

03002041c ಅರ್ಥಜಾನಿ ವಿದುಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ದುಃಖಾನ್ಯೇತಾನಿ ದೇಹಿನಾಂ||

03002042a ಅರ್ಥಸ್ಯೋಪಾರ್ಜನೇ ದುಃಖಂ ಪಾಲನೇ ಚ ಕ್ಷಯೇ ತಥಾ|

03002042c ನಾಶೇ ದುಃಖಂ ವ್ಯಯೇ ದುಃಖಂ ಘ್ನಂತಿ ಚೈವಾರ್ಥಕಾರಣಾತ್||

¹²ಸಂಪತ್ತೇ

ಅರ್ಥಸಂಚಯದಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚ್ಛರು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸುವಾಗ ದುಃಖ, ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಖರ್ಚುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ, ನಾಶವಾದರೆ ದುಃಖ, ವ್ಯಯವಾದರೆ ದುಃಖ. ಕೆಲವರು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಲೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ!

03002043a ಅರ್ಥಾ ದುಃಖಂ ಪರಿತ್ಯಕ್ತುಂ ಪಾಲಿತಾಶ್ಚಾಪಿ ತೇಽಸುಖಾಃ|

03002043c ದುಃಖೇನ ಚಾಧಿಗಮ್ಯಂತೇ ತೇಷಾಂ ನಾಶಂ ನ ಚಿಂತಯೇತ್||

03002044a ಅಸಂತೋಷಪರಾ ಮೂಢಾಃ ಸಂತೋಷಂ ಯಾಂತಿ ಪಂಡಿತಾಃ|

03002044c ಅಂತೋ ನಾಸ್ತಿ ಪಿಪಾಸಾಯಾಃ ಸಂತೋಷಃ ಪರಮಂ ಸುಖಂ||

ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಪಾಲಿಸುವುದು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಷ್ಟ. ಗಳಿಸುವುದೇ ಅತಿ ಕಷ್ಟವಾದ ಸಂಪತ್ತು ನಾಶವಾದರೆ ಚಿಂತಿಸಬಾರದು. ಮೂಢರು ಅಸಂತೋಷಪರರು. ಪಂಡಿತರು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಬಾಯಾರಿಕೆಗೆ ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಸಂತೋಷವೇ ಪರಮ ಸುಖ.

03002045a ತಸ್ಮಾತ್ಸಂತೋಷಮೇವೇಹ ಧನಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ಪಂಡಿತಾಃ|

03002045c ಅನಿತ್ಯಂ ಯೌವನಂ ರೂಪಂ ಜೀವಿತಂ ದ್ರವ್ಯಸಂಚಯಃ|

03002045e ಐಶ್ವರ್ಯಂ ಪ್ರಿಯಸಂವಾಸೋ ಗೃಧ್ಯೇದೇಷು ನ ಪಂಡಿತಃ||

ಆದುದರಿಂದ ಸಂತೋಷವೇ ಪರಮ ಧನವೆಂದು ಪಂಡಿತರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಯೌವನ, ರೂಪ, ಜೀವಿತ, ದ್ರವ್ಯಸಂಚಯ,

ಐಶ್ವರ್ಯ, ಪ್ರಿಯರ ಸಹವಾಸ ಎಲ್ಲವೂ ಅನಿತ್ಯ. ಪಂಡಿತರು ಇವುಗಳ
ಮೇಲೆ ಆಸೆಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

03002046a ತ್ಯಜೇತ ಸಂಚಯಾಂಸ್ತಸ್ಮಾತ್ತಜ್ಜಂ ಕ್ಲೇಶಂ ಸಹೇತ ಕಃ|

03002046c ನ ಹಿ ಸಂಚಯವಾನ್ಕಶ್ಚಿದ್ವ್ಯಶ್ಯತೇ ನಿರುಪದ್ರವಃ||

ಕೂಡಿಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ! ಅದರಿಂದಾಗುವ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಯಾರು
ತಾನೇ ಸಹಿಸಿಯಾರು ? ಉಪದ್ರವಗಳಿಲ್ಲದೇ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವವನನ್ನು
ಕಾಣುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

03002047a ಅತಶ್ಚ ಧರ್ಮಿಭಿಃ ಪುಂಭಿರನೀಹಾರ್ಥಃ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ|

03002047c ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾದ್ಧಿ ಪಂಕಸ್ಯ ದೂರಾದಸ್ಪರ್ಶನಂ ವರಂ||

ಆದುದರಿಂದಲೇ ಧಾರ್ಮಿಕರು ಸಂಪತ್ತಿನ ಅನಾಸಕ್ತರನ್ನು
ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಸರನ್ನು ನಂತರ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅದನ್ನು
ಮುಟ್ಟದೇ ಇರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು !

03002048a ಯುಧಿಷ್ಟಿರೈವಮರ್ಥೇಷು ನ ಸ್ಪೃಹಾಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ|

03002048c ಧರ್ಮೇಣ ಯದಿ ತೇ ಕಾರ್ಯಂ ವಿಮುಕ್ತೇಚ್ಛೋ ಭವಾರ್ಥತಃ||

ಯುಧಿಷ್ಟಿರ ! ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಯಸಬಾರದು. ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ
ನಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ನೀನು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಯಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು !”

03002049 ಯುಧಿಷ್ಟಿರ ಉವಾಚ|

03002049a ನಾರ್ಥೋ ಪಭೋಗಲಿಪ್ನಾರ್ಥ ಮಿಯಮರ್ಥೇಪ್ಸುತಾ ಮಮ|

03002049c ಭರಣಾರ್ಥಂ ತು ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಾಂಕ್ಷೇ ನ ಲೋಭತಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೋಗಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಾನು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮನ್! ವಿಪ್ರರನ್ನು ಪೊರೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆಯೇ ಹೊರತು ಲೋಭದಿಂದಲ್ಲ.

03002050a ಕಥಂ ಹ್ಯಸ್ಮದ್ವಿಧೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಸ್ವರ್ತಮಾನೋ ಗೃಹಾಶ್ರಮೇ|

03002050c ಭರಣಂ ಪಾಲನಂ ಚಾಪಿ ನ ಕುರ್ಯಾದನುಯಾಯಿನಾಂ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಈಗ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನಂಥವನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದಿರುವವರ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬಲ್ಲ?

03002051a ಸಂವಿಭಾಗೋ ಹಿ ಭೂತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಶಿಷ್ಯತೇ|

03002051c ತಥೈವಾಪಚಮಾನೇಭ್ಯಃ ಪ್ರದೇಯಂ ಗೃಹಮೇಧಿನಾ||

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಗೃಹಸ್ಥನಾದವನು ಯಾರು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು¹³.

03002052a ತೃಣಾನಿ ಭೂಮಿರುದಕಂ ವಾಕ್ಚತುರ್ಥೀ ಚ ಸೂನ್ಯತಾ|

03002052c ಸತಾಮೇತಾನಿ ಗೇಹೇಷು ನೋಚ್ಚಿದ್ಯಂತೇ ಕದಾ ಚನ||

ಒಳ್ಳೆಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನಾಲ್ಕುಕ್ಕೇ ಎಂದೂ ಕೊರತೆಯಿರಬಾರದು:

¹³ಆಹಾರವನ್ನು

ಆಹಾರ, ನೆಲ, ನೀರು ಮತ್ತು ಸ್ವಾಗತದ ಮಾತುಗಳು.

03002053a ದೇಯಮಾರ್ತಸ್ಯ ಶಯನಂ ಸ್ಥಿತಶ್ರಾಂತಸ್ಯ ಚಾಸನಂ|

03002053c ತೃಪ್ತಿತಸ್ಯ ಚ ಪಾನೀಯಂ ಕ್ಷುಧಿತಸ್ಯ ಚ ಭೋಜನಂ|

ಆರ್ತನಾದವನಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, ನಿಂತು

ಆಯಾಸಗೊಂಡವನಿಗೆ ಆಸನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, ಬಾಯಾರಿದವನಿಗೆ

ನೀರನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, ಮತ್ತು ಹಸಿದವನಿಗೆ ಊಟವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

03002054a ಚಕ್ಷುರ್ದ್ರಾದ್ಯಾನ್ಮನೋ ದದ್ಯಾದ್ವಾಚಂ ದದ್ಯಾಚ್ಚ ಸೂನ್ಯತಾಂ|

03002054c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಗಮ್ಯಾಭಿಗಮನಂ ಕುರ್ಯಾನ್ಯಾಯೇನ ಚಾರ್ಚನಂ||

ಒಳ್ಳೆಯ ನೋಟದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು, ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು

ತೋರಿಸಬೇಕು, ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನು ಆಡಬೇಕು, ಮತ್ತು ಮೇಲೆದ್ದು

ಬಂದವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ನ್ಯಾಯೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಬೇಕು.

03002055a ಅಘಿಹೋತ್ರಮನಡ್ವಾಂಶ್ಚ ಜ್ಞಾತಯೋಽತಿಥಿಬಾಂಧವಾಃ|

03002055c ಪುತ್ರದಾರಭೃತಾಶ್ಚೈವ ನಿರ್ದಹೇಯುರಪೂಜಿತಾಃ||

ಸರಿಯಾದ ಗೌರವವನ್ನು ನೀಡದಿದ್ದರೆ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ಸಾಕಿದ

ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ದಾಯಾದಿಗಳು, ಅತಿಥಿ-ಬಾಂಧವರು, ಸೊಸೆ, ಸೇವಕರೂ

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅದು ಸುಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತದೆ.

03002056a ನಾತ್ಮಾರ್ಥಂ ಪಾಚಯೇದನ್ನಂ ನ ವೃಥಾ ಘಾತಯೇತ್ಪಶೂನ್|

03002056c ನ ಚ ತತ್ಸ್ವಯಮಶ್ನೀಯಾದ್ವಿಧಿವದ್ಯನ್ನ ನಿರ್ವಪೇತ್||

ಕೇವಲ ತನಗೋಸ್ಕರ ಮಾತ್ರ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು ಮತ್ತು
ವೃಥಾ ಪಶುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಡುಗೆಯನ್ನು
ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡದೇ ತಾನೊಬ್ಬನೇ
ಊಟಮಾಡಬಾರದು.

03002057a ಶ್ವಭೃಶ್ಚ ಶ್ವಪಚೇಭೃಶ್ಚ ವಯೋಭೃಶ್ಚಾವಪೇದ್ಭುವಿ|

03002057c ವೈಶ್ವದೇವಂ ಹಿ ನಾಮೈತತ್ಸಾಯಂಪ್ರಾತರ್ವಿಧೀಯತೇ||

ನಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆಂದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಹಾರವನ್ನು
ಹಾಕಬೇಕು. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ
ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು¹⁴.

03002058a ವಿಘಸಾಶೀ ಭವೇತ್ತಸ್ಮಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಚಾಮೃತಭೋಜನಃ|

03002058c ವಿಘಸಂ ಭೃತ್ಯಶೇಷಂ ತು ಯಜ್ಞಶೇಷಂ ತಥಾಮೃತಂ||

ಆದುದರಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ವಿಘಸ ಮತ್ತು ಅಮೃತವನ್ನು
ಊಟಮಾಡಬೇಕು. ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರು¹⁵ ತಿಂದು ಉಳಿದಿದ್ದು
ವಿಘಸ ಮತ್ತು ಯಜ್ಞದಿಂದ ಉಳಿದ ಆಹಾರವು ಅಮೃತ.

03002059a ಏತಾಂ ಯೋ ವರ್ತತೇ ವೃತ್ತಿಂ ವರ್ತಮಾನೋ ಗೃಹಾಶ್ರಮೇ|

03002059c ತಸ್ಯ ಧರ್ಮಂ ಪರಂ ಪ್ರಾಹುಃ ಕಥಂ ವಾ ವಿಪ್ರ ಮನ್ಯಸೇ||

¹⁴ ವೈಶ್ವದೇವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

¹⁵ ಕುಟುಂಬದ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರು

ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ಯಾರು ಈ ರೀತಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವನ ಧರ್ಮವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಪ್ರ! ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?”

03002060 ಶೌನಕ ಉವಾಚ|

03002060a ಅಹೋ ಬತ ಮಹತ್ಕಷ್ಟಂ ವಿಪರೀತಮಿದಂ ಜಗತ್|

03002060c ಯೇನಾಪತ್ರಪತೇ ಸಾಧುರಸಾಧುಸ್ತೇನ ತುಷ್ಯತಿ||

ಶೌನಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ರೀತಿಯ ವಿಪರೀತ ಅರ್ಥಕೊಡುವ ಸಂದ್ಧಾಂತಗಳಿವೆ! ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಕೆಟ್ಟದು ಎನ್ನೂ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

03002061a ಶಿಶ್ನೋದರಕೃತೇಽಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಕರೋತಿ ವಿಘಸಂ ಬಹು|

03002061c ಮೋಹರಾಗಸಮಾಕ್ರಾಂತ ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥವಶಾನುಗಃ||

ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನು ಶಿಶ್ನ ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮೋಹ-ರಾಗಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನ ವಶದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.

03002062a ಹ್ರಿಯತೇ ಬುದ್ಧ್ಯಮಾನೋಽಪಿ ನರೋ ಹಾರಿಭಿರಿಂದ್ರಿಯೈಃ|

03002062c ವಿಮೂಢಸಂಜ್ಞೋ ದುಷ್ಟಾಶ್ಚೈರುದ್ಭ್ರಾಂತೈರಿವ ಸಾರಥಿಃ||

ಎಷ್ಟೇ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಕುದುರೆಗಳು ಮೂಢಾತ್ಮ ಭ್ರಾಂತ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ದುಷ್ಟ ಕುದುರೆಗಳು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ.

03002063a ಷಡಿಂದ್ರಿಯಾಣಿ ವಿಷಯಂ ಸಮಾಗಚ್ಚಂತಿ ವೈ ಯದಾ|

03002063c ತದಾ ಪ್ರಾದುರ್ಭವತ್ಯೇಷಾಂ ಪೂರ್ವಸಂಕಲ್ಪಜಂ ಮನಃ||

ಆರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು¹⁶ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಷಯಗಳನ್ನು
ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು
ಪಡೆಯಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವು ಮೂಡುತ್ತದೆ.

03002064a ಮನೋ ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮವಿಷಯಂ ಪ್ರತಿ ಚೋದಿತಂ|

03002064c ತಸ್ಯಾತ್ಸುಕ್ಯಂ ಸಂಭವತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಶ್ಚೋಪಜಾಯತೇ||

ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಮನಸ್ಸು
ಪ್ರಚೋದಿತವಾದಾಗ ಅವನಲ್ಲಿ ಆಸೆಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ ಮತ್ತು
ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅಭ್ಯಾಸವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

03002065a ತತಃ ಸಂಕಲ್ಪವೀರ್ಯೇಣ ಕಾಮೇನ ವಿಷಯೇಷುಭಿಃ|

03002065c ವಿದ್ಧಃ ಪತತಿ ಲೋಭಾಗ್ನೌ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಭಾತ್ಪತಂಗವತ್||

ಅನಂತರ ಪತಂಗವು ಬೆಳಕೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು
ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾನವನು ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ
ಕಾಮನ ವಿಷಯಗಳೆಂಬ ಬಾಣಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಲೋಭವೆಂಬ
ಮಹಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ.

¹⁶ಮಾತು, ಮನಸ್ಸು, ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ನಾಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೂಗು

(ವಾಚ್ಮನಶ್ಚಕ್ಷುಃಶ್ರೋತ್ರಜಿಹ್ವಾಘ್ರಾಣ) ಇವೇ ಷಡಿಂದ್ರಿಯಗಳು.

03002066a ತತೋ ವಿಹಾರೈರಾಹಾರೈರ್ಮೋಹಿತಶ್ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03002066c ಮಹಾಮೋಹಮುಖೇ ಮಗ್ನೋ ನಾತ್ಮಾನಮವಬುಧ್ಯತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಆಹಾರ-ವಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಅದೇ
ಮಹಾಮೋಹಕ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದವನಿಗೆ ತಾನು ಯಾರು
ಎನ್ನುವುದರ ಅರಿವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

03002067a ಏವಂ ಪತತಿ ಸಂಸಾರೇ ತಾಸು ತಾಸ್ವಿಹ ಯೋನಿಷು|

03002067c ಅವಿದ್ಯಾಕರ್ಮತ್ಯಷ್ಟಾಭಿಭ್ರಾಢ್ಯಮ್ಯಮಾಣೋಽಥ ಚಕ್ರವತ್||

ಹೀಗೆ ಅವನು ಅವಿದ್ಯಾ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ತೃಷ್ಣೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಚಕ್ರದಂತೆ ಒಂದು ಯೋನಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಯೋನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾ ಈ
ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ.

03002068a ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಷು ತೃಣಾಂತೇಷು ಹೂತೇಷು ಪರಿವರ್ತತೇ|

03002068c ಜಲೇ ಭುವಿ ತಥಾಕಾಶೇ ಜಾಯಮಾನಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಹುಲ್ಲಿನ ಕಡ್ಡಿಯಂತೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ
ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪುನಃ ಪುನಃ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.

03002069a ಅಬುಧಾನಾಂ ಗತಿಶ್ಚೈಷಾ ಬುಧಾನಾಮಪಿ ಮೇ ಶೃಣು|

03002069c ಯೇ ಧರ್ಮೇ ಶ್ರೇಯಸಿ ರತಾ ವಿಮೋಕ್ಷರತಯೋ ಜನಾಃ||

ಇದು ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದವರು ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗ. ಈಗ
ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರಲು ಬಯಸುವ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಯಸುವ, ತಿಳಿದವರ

ಕುರಿತು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳು.

03002070a ಯದಿದಂ ವೇದವಚನಂ ಕುರು ಕರ್ಮ ತ್ಯಜೇತಿ ಚ|

03002070c ತಸ್ಮಾ ದ್ಧರ್ಮಾನಿಮಾನ್ಸರ್ವಾನ್ನಾಭಿಮಾನಾತ್ಸಮಾಚರೇತ್||

ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡು ಮತ್ತು ತ್ಯಜಿಸು ಎನ್ನುವುದೇ ವೇದವಾಕ್ಯ.

ಇದರಂತೆ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಯಾವ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಆಚರಿಸಬಾರದು.

03002071a ಇಜ್ಯಾಧ್ಯಯನದಾನಾನಿ ತಪಃ ಸತ್ಯಂ ಕ್ಷಮಾ ದಮಃ|

03002071c ಅಲೋಭ ಇತಿ ಮಾರ್ಗೋಽಯಂ ಧರ್ಮಸ್ಯಾಷ್ಟವಿಧಃ ಸ್ಮೃತಃ||

ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಎಂಟು ವಿಧದ ಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ: ಯಾಗ, ಅಧ್ಯಯನ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು, ಸತ್ಯ, ಕ್ಷಮೆ, ದಮ ಮತ್ತು ಅಲೋಭ.

03002072a ತತ್ರ ಪೂರ್ವಶ್ಚ ತುರ್ವರ್ಗಃ ಪಿತೃಯಾನಪಥೇ ಸ್ಥಿತಃ|

03002072c ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ ಯತ್ಕಾರ್ಯಂ ನಾಭಿಮಾನಾತ್ಸಮಾಚರೇತ್||

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ಪಿತೃಗಳು ಹೋಗುವ

ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವವು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕೃತವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು

ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಮಾಡಬಾರದು. ಕೇವಲ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಮಾತ್ರ

ಮಾಡಬೇಕು.

03002073a ಉತ್ತರೋ ದೇವಯಾನಸ್ತು ಸದ್ಭಿರಾಚರಿತಃ ಸದಾ|

03002073c ಅಷ್ಟಾಂಗೇನೈವ ಮಾರ್ಗೇಣ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಸಮಾಚರೇತ್||

ಇತರ ನಾಲ್ಕು ಸದಾ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯುಳ್ಳವರ ದೇವತೆಗಳ

ಮಾರ್ಗಗಳು. ಈ ಎಂಟು ಮಾರ್ಗಗಳ ಆಚರಣೆಯಿಂದಲೇ
ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03002074a ಸಮ್ಯಕ್ಸಂಕಲ್ಪಸಂಬನ್ಧಾತ್ಸಮ್ಯಕ್ಚೇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಾತ್|

03002074c ಸಮ್ಯಗ್ಪ್ರತವಿಶೇಷಾಚ್ಚ ಸಮ್ಯಕ್ಚ ಗುರುಸೇವನಾತ್||

03002075a ಸಮ್ಯಗಾಹಾರಯೋಗಾಚ್ಚ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾಧ್ಯಯನಾಗಮಾತ್|

03002075c ಸಮ್ಯಕ್ಕರ್ಮೋಪಸಂನ್ಯಾಸಾತ್ಸಮ್ಯಕ್ಚಿತ್ತನಿರೋಧನಾತ್|

03002075e ಏವಂ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ವಂತಿ ಸಂಸಾರವಿಜಿಗೀಷವಃ||

ಸರಿಯಾದ ಸಂಕಲ್ಪ-ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದ, ಸರಿಯಾದ
ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹದಿಂದ, ಸರಿಯಾದ ವಿಶೇಷವ್ರತಗಳಿಂದ, ಸರಿಯಾದ
ಗುರುಸೇವನೆಯಿಂದ, ಸರಿಯಾದ ಆಹಾರ-ಯೋಗಗಳಿಂದ, ಸರಿಯಾದ
ಆಗಮ-ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ, ಸರಿಯಾದ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಸನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ,
ಸರಿಯಾದ ಚಿತ್ತನಿರೋಧದಿಂದ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು
ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03002076a ರಾಗದ್ವೇಷವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾ ಐಶ್ವರ್ಯಂ ದೇವತಾ ಗತಾಃ|

03002076c ರುದ್ರಾಃ ಸಾಧ್ಯಾಸ್ತಥಾದಿತ್ಯಾ ವಸವೋಽಥಾಶ್ವಿನಾವಪಿ|

03002076e ಯೋಗೈಶ್ಚರ್ಯೇಣ ಸಂಯುಕ್ತಾ ಧಾರಯಂತಿ ಪ್ರಜಾ ಇಮಾಃ||

ರುದ್ರರು, ಸಾಧ್ಯರು, ಆದಿತ್ಯರು, ವಸವರು ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನರು
ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತರಾದುದರಿಂದಲೇ ದೈವತ್ವ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು
ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಯೋಗೈಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಎಲ್ಲ

ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

03002077a ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಕೌಂತೇಯ ಶಮಮಾಸ್ಥಾಯ ಪುಷ್ಕಲಂ|

03002077c ತಪಸಾ ಸಿದ್ಧಿಮನ್ವಿಚ್ಛ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಂ ಚ ಭಾರತ||

ಕೌಂತೇಯ! ಭಾರತ! ನೀನೂ ಕೂಡ ಅತೀವ ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮನೋ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಪಡೆ.

03002078a ಪಿತೃಮಾತ್ರಮಯೀ ಸಿದ್ಧಿಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಕರ್ಮಮಯೀ ಚ ತೇ|

03002078c ತಪಸಾ ಸಿದ್ಧಿಮನ್ವಿಚ್ಛ ದ್ವಿಜಾನಾಂ ಭರಣಾಯ ವೈ||

ಕರ್ಮಮಯಿಯಾದ ನೀನು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೀಯೆ. ದ್ವಿಜರನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೋ.

03002079a ಸಿದ್ಧಾ ಹಿ ಯದ್ಯದಿಚ್ಛಂತಿ ಕುರ್ವತೇ ತದನುಗ್ರಹಾತ್|

03002079c ತಸ್ಮಾತ್ತಪಃ ಸಮಾಸ್ಥಾಯ ಕುರುಷ್ವಾತ್ಮಮನೋರಥಂ||

ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರೇ ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬೇಕಾದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಬಲ್ಲವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೋ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವಣಿ
ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಪ್ರವ್ರಜನೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಪಾಂಡವರ ಪ್ರವ್ರಜನ ಎನ್ನುವ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩

ಸೂರ್ಯ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿ

ವಿಪ್ರರನ್ನು ಪೊರೆಯಲು ಏನುಮಾಡಲೆಂದು ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಕೇಳಲು
ಧೌಮ್ಯನ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸೂರ್ಯನ ಕುರಿತು
ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಿದುದು (೧-೧೭). ಸೂರ್ಯಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿ
(೧೮-೩೩).

03003001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03003001a ಶೌನಕೇನೈವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03003001c ಪುರೋಹಿತಮುಪಾಗಮ್ಯ ಭ್ರಾತೃಮಧ್ಯೇಽಬ್ರವೀದಿದಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಶೌನಕನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಲು
ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪುರೋಹಿತನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಸಹೋದರರ
ಮಧ್ಯೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು:

03003002a ಪ್ರಸ್ಥಿತಂ ಮಾನುಯಾಂತೀಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೇದಪಾರಗಾಃ|

03003002c ನ ಚಾಸ್ಮಿ ಪಾಲನೇ ಶಕ್ತೋ ಬಹುದುಃಖಸಮನ್ವಿತಃ||

“ವೇದಪಾರಂಗತರಾದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೊರಡುವಾಗ ನನ್ನನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು

ಶಕ್ತನಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬಹಳ ದುಃಖ ಸಮನ್ವಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

03003003a ಪರಿತ್ಯಕ್ತುಂ ನ ಶಕ್ನೋಮಿ ದಾನಶಕ್ತಿಶ್ಚ ನಾಸ್ತಿ ಮೇ|

03003003c ಕಥಮತ್ರ ಮಯಾ ಕಾರ್ಯಂ ಭಗವಾಂಸ್ತದ್ಭ್ರವೀತು ಮೇ||

ಅವರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲೂ ಶಕ್ತನಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಲೂ ಶಕ್ತನಿಲ್ಲ.

ಇಂಥಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಭಗವನ್!

ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು.”

03003004a ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ಸ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಧರ್ಮೇಣಾನ್ವಿಷ್ಯ ತಾಂ ಗತಿಂ|

03003004c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮುವಾಚೇದಂ ಧೌಮ್ಯೋ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಃ||

ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧೌಮ್ಯನು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಯೋಚಿಸಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03003005a ಪುರಾ ಸೃಷ್ಟ್ವಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಪೀಡ್ಯಂತೇ ಕ್ಷುಧಯಾ ಭೃಶಂ|

03003005c ತತೋಽನುಕಂಪಯಾ ತೇಷಾಂ ಸವಿತಾ ಸ್ವಪಿತಾ ಇವ||

“ಹಿಂದೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ

ಹಸಿವೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಮೇಲಿನ ಅನುಕಂಪದಿಂದ ಸವಿತನು

ಅವರನ್ನು ತಂದೆಯಂತೆ ಪಾಲಿಸಿದನು.

03003006a ಗತ್ವೋತ್ತರಾಯಣಂ ತೇಜೋರಸಾನುದ್ಧೃತ್ಯ ರಶ್ಮಿಭಿಃ|

03003006c ದಕ್ಷಿಣಾಯನಮಾವೃತ್ವೋ ಮಹೀಂ ನಿವಿಶತೇ ರವಿಃ||

ರವಿಯು ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ

ತೇಜೋರಸವನ್ನು ತೆಗೆದು ದಕ್ಷಿಣಾಯನಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತಿದನು.

03003007a ಕ್ಷೇತ್ರಭೂತೇ ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನೋಷಧೀರೋಷಧೀಪತಿಃ|

03003007c ದಿವಸ್ತೇಜಃ ಸಮುದ್ಭೃತ್ಯ ಜನಯಾಮಾಸ ವಾರಿಣಾ||

ಅವನು ಈ ರೀತಿ ಕ್ಷೇತ್ರನಾದಾಗ ಔಷಧಿಗಳ ಅಧಿಪತಿಯು ತನ್ನ ಶೀತಲ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ರಸಗಳನ್ನು ಮೋಡಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಳೆಗರೆದನು.

03003008a ನಿಷಿಕ್ತಶ್ಚಂದ್ರತೇಜೋಭಿಃ ಸೂಯತೇ ಭೂಗತೋ ರವಿಃ|

03003008c ಓಷಧ್ಯಃ ಷಡ್ರಸಾ ಮೇಧ್ಯಾಸ್ತದನ್ನಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಭುವಿ||

ಚಂದ್ರನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾದ ಭೂಗತ ರವಿಯು ಷಡ್ರಸ ಔಷಧಿಗಳಾಗಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಹಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದನು.

03003009a ಏವಂ ಭಾನುಮಯಂ ಹ್ಯನ್ನಂ ಭೂತಾನಾಂ ಪ್ರಾಣಧಾರಣಂ|

03003009c ಪಿತೈಷ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಸ್ಮಾತ್ತಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ||

ಈ ರೀತಿ ಭೂತಗಳ ಪ್ರಾಣಧಾರಕ ಈ ಅನ್ನವು ಭಾನುಮಯವು. ಅವನೇ ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೆ ಪಿತ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೇ ಶರಣು ಹೋಗು.

03003010a ರಾಜಾನೋ ಹಿ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಯೋನಿಕರ್ಮವಿಶೋಧಿತಾಃ|

03003010c ಉದ್ಧರಂತಿ ಪ್ರಜಾಃ ಸರ್ವಾಸ್ತಪ ಆಸ್ಥಾಯ ಪುಷ್ಕಲಂ||

ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧರಾದ ಮಹಾತ್ಮ ರಾಜರು ಪುಷ್ಕಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಸರ್ವ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03003011a ಭೀಮೇನ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯೇಣ ವೈನ್ಯೇನ ನಹುಷೇಣ ಚ|

03003011c ತಪೋಯೋಗಸಮಾಧಿಸ್ಥೈರುದ್ಧೃತಾ ಹ್ಯಾಪದಃ ಪ್ರಜಾಃ||

ಭೀಮ, ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ, ವೈನ್ಯ ಮತ್ತು ನಹುಷರೂ ಕೂಡ ತಪಸ್ಸು, ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೊದಗಿದ ಆಪತ್ತನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದರು.

03003012a ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮನ್ಯರ್ಮಣಾ ಚ ವಿಶೋಧಿತಃ|

03003012c ತಪ ಆಸ್ಥಾಯ ಧರ್ಮೇಣ ದ್ವಿಜಾತೀನ್ಭರ ಭಾರತ||

ಧರ್ಮಾತ್ಮ ! ಭಾರತ ! ಅವರಂತೆ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧನಾದ ನೀನೂ ಕೂಡ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಈ ದ್ವಿಜರನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸು.”

03003013a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಧೌಮ್ಯೇನ ತತ್ಕಾಲಸದೃಶಂ ವಚಃ|

03003013c ಧರ್ಮರಾಜೋ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ತಪ ಆತಿಷ್ಠದುತ್ತಮಂ||

ಧೌಮ್ಯನು ಹೀಗೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮ ಧರ್ಮರಾಜನು ಉತ್ತಮ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದನು.

03003014a ಪುಷ್ಪೋಪಹಾರೈರ್ಬಲಿಭಿರರ್ಚಯಿತ್ವಾ ದಿವಾಕರಂ|

03003014c ಯೋಗಮಾಸ್ಥಾಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವಾಯುಭಕ್ಷೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03003014e ಗಾಂಗೇಯಂ ವಾರ್ಯಪಸ್ಪೃಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇನ ತಸ್ಥಿವಾನ್||

ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನು ಗಾಳಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸುತ್ತ ಯೋಗಸ್ಥನಾಗಿ ಪುಷ್ಟ, ಉಪಹಾರ ಮತ್ತು ಬಲಿಗಳಿಂದ ದಿವಾಕರನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದನು¹⁷.”

03003015 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03003015a ಕಥಂ ಕುರೂಣಾಮೃಷಭಃ ಸ ತು ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03003015c ವಿಪ್ರಾರ್ಥಮಾರಾಧಿತವಾನ್ಸೂರ್ಯಮದ್ಭೃತವಿಕ್ರಮಂ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕುರುವೃಷಭ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ವಿಪ್ರರಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಅದ್ಭುತವಿಕ್ರಮಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದನು?”

03003016 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03003016a ಶೃಣುಷ್ವಾವಹಿತೋ ರಾಜಂ ಶುಚಿಭೂತ್ವಾ ಸಮಾಹಿತಃ|

03003016c ಕ್ಷಣಂ ಚ ಕುರು ರಾಜೇಂದ್ರ ಸರ್ವಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಶೇಷತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಕೇಳು. ಶುಚಿಯಾಗಿ ಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯವನ್ನು

¹⁷ ಕುಂಭಕೋಣದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸೂರ್ಯದೇವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದ ಸ್ತೋತ್ರವಿದೆ. ಸಾಧಾರಣ ಅದೇ ಶ್ಲೋಕಗಳು ನೀಲಕಂಠಿಯ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೇಳು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಡದೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03003017a ಧೌಮ್ಯೇನ ತು ಯಥ ಪೋಕ್ತಂ ಪಾರ್ಥಾಯ ಸುಮಹಾತ್ಮನೇ|

03003017c ನಾಮ್ನಾಮಷ್ಟಶತಂ ಪುಣ್ಯಂ ತಚ್ಚೈನುಷ್ಟ ಮಹಾಮತೇ||

ಮಹಾಮತೇ! ಸುಮಹಾತ್ಮ ಪಾರ್ಥನಿಗೆ ಧೌಮ್ಯನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ
ಪುಣ್ಯಕರ ನೂರಾವಂಟು ನಾಮಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

03003018a ಸೂರ್ಯೋಽರ್ಯಮಾ ಭಗಸ್ವ ಷ್ಟಾ ಪೂಷಾರ್ಕಃ ಸವಿತಾ ರವಿ|

03003018c ಗಭಸ್ತಿಮಾನಜಃ ಕಾಲೋ ಮೃತ್ಯುರ್ಧಾ ತಾ ಪ್ರಭಾಕರಃ||

03003019a ಪೃಥಿವ್ಯಾಪಶ್ಚ ತೇಜಶ್ಚ ಖಿಂ ವಾಯುಶ್ಚ ಪರಾಯಣಂ|

03003019c ಸೆಮೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ಶುಕ್ರೋ ಬುಧೋಽಂಗಾರಕ ಏವ ಚ||

03003020a ಇಂದ್ರೋ ವಿವಸ್ವಾನ್ದೀಪ್ತಾಂತುಃ ಶುಚಿಃ ಶೌರಿಃ ಶನೈಶ್ಚ ರಃ|

03003020c ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ರುದ್ರಶ್ಚ ಸ್ಕಂದೋ ವೈಶ್ರವಣೋ ಯಮಃ||

03003021a ವೈದ್ಯುತೋ ಜಾರಶ್ಚಾ ಗ್ನಿರೈಂಧನಸ್ತೇಜಸಾಂ ಪತಿಃ|

03003021c ಧರ್ಮಧ್ವಜೋ ವೇದಕರ್ತಾ ವೇದಾಂಗೋ ವೇದವಾಹನಃ||

03003022a ಕೃತಂ ತ್ರೇತಾ ದ್ವಾಪರಶ್ಚ ಕಲಿಃ ಸರ್ವಾಮರಾಶ್ರಯಃ|

03003022c ಕಲಾ ಕಾಷ್ಠಾ ಮುಹೂರ್ತಾಶ್ಚ ಪಕ್ಷಾ ಮಾಸಾ ಋತುಸ್ತಥಾ||

03003023a ಸಂವತ್ಸರಕರೋಽಶ್ವತ್ಥಃ ಕಾಲಚಕ್ರೋ ವಿಭಾವಸುಃ|

03003023c ಪುರುಷಃ ಶಾಶ್ವತೋ ಯೋಗೀ ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತಃ ಸನಾತನಃ||

03003024a ಲೋಕಾಧ್ಯಕ್ಷಃ ಪ್ರಜಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ತಮೋನುದಃ|

03003024c ವರುಣಃ ಸಾಗರೋಽಂಶುಶ್ಚ ಜೀಮೂತೋ ಜೀವನೋಽರಿಹಾ||

03003025a ಭೂತಾಶ್ರಯೋ ಭೂತಪತಿಃ ಸರ್ವಭೂತನಿಷೇವಿತಃ|

03003025c ಮಣಿಃ ಸುವರ್ಣೋ ಭೂತಾದಿಃ ಕಾಮದಃ ಸರ್ವತೋಮುಖಿಃ||

03003026a ಜಯೋ ವಿಶಾಲೋ ವರದಃ ಶೀಘ್ರಗಃ ಪ್ರಾಣಧಾರಣಃ|

03003026c ಧನ್ವಂತರಿಧೂಮಕೇತುರಾದಿದೇವೋಽದಿತೇಃ ಸುತಃ||

03003027a ದ್ವಾದಶಾತ್ಮಾರವಿಂದಾಕ್ಷಃ ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಪಿತಾಮಹಃ|

03003027c ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರಂ ಪ್ರಜಾದ್ವಾರಂ ಮೋಕ್ಷದ್ವಾರಂ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಂ||

03003028a ದೇಹಕರ್ತಾ ಪ್ರಶಾಂತಾತ್ಮಾ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಿಃ|

03003028c ಚರಾಚರಾತ್ಮಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತ್ಮಾ ಮೈತ್ರೇಣ ವಪುಷಾನ್ವಿತಃ||

ಸೂರ್ಯ, ಆರ್ಯಮಾ, ಭಗ, ತ್ವಷ್ಟಾ, ಪೂಷ, ಅರ್ಕ, ಸವಿತಾ, ರವಿ,
ಗಭಸ್ತಿಮಾನ್, ಅಜ, ಕಾಲ, ಮೃತ್ಯು, ಧಾತಾ, ಪ್ರಭಾಕರ, ಪೃಥ್ವಿ,
ಆಪಸ್, ತೇಜಸ್, ಖಂ, ವಾಯು, ಪರಾಯಣ, ಸೋಮ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ,
ಶುಕ್ರ, ಬುಧ, ಅಂಗಾರಕ, ಇಂದ್ರ, ವಿವಸ್ವಾನ್, ದೀಪ್ತಾಂಶು, ಶುಚಿ, ಶೌರಿ,
ಶನೈಶ್ಚರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ, ಸ್ಕಂದ, ವೈಶ್ರವಣ, ಯಮ, ವೈದ್ಯುತ,
ಜಠರ, ಅಗ್ನಿ, ಇಂಧನ, ತೇಜಸಾಂಪತಿ, ಧರ್ಮಧ್ವಜ, ವೇದಕರ್ತಾ,
ವೇದಾಂಗ, ವೇದವಾಹನ, ಕೃತ, ತ್ರೇತ, ದ್ವಾಪರ, ಕಲಿ,
ಸರ್ವಾಮರಾಶ್ರಯ, ಕಲಾ, ಕಾಷ್ಠ, ಮುಹೂರ್ತ, ಪಕ್ಷ, ಮಾಸ, ಋತು,
ಸಂವತ್ಸರಕಾರ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ಕಾಲಚಕ್ರ, ವಿಭಾವಸು, ಪುರುಷ, ಶಾಶ್ವತ,
ಯೋಗಿ, ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತ, ಸನಾತನ, ಲೋಕಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಪ್ರಜಾಧ್ಯಕ್ಷ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ,
ತಮೋನುದ, ವರುಣ, ಸಾಗರ, ಅಂಶು, ಜೀಮೂತ, ಜೀವನ, ಅರಿಹ,
ಭೂತಾಶ್ರಯ, ಭೂತಪತಿ, ಸರ್ವಭೂತನಿಷೇವಿತ, ಮಣಿ, ಸುವರ್ಣ,
ಭೂತಾದಿ, ಕಾಮದ, ಸರ್ವತೋಮುಖಿ, ಜಯ, ವಿಶಾಲ, ವರದ,

ಶೀಘ್ರಗ, ಪ್ರಾಣಧಾರಣ, ಧನ್ವಂತರಿ, ಧೂಮಕೇತು, ಆದಿದೇವ, ಆದಿತ್ಯ, ದ್ವಾದಶಾತ್ಮ, ಅರವಿಂದಾಕ್ಷ, ಪಿತ, ಮಾತಾ, ಪಿತಾಮಹ, ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರ, ಪ್ರಜಾದ್ವಾರ, ಮೋಕ್ಷದ್ವಾರ, ತ್ರಿವಿಷ್ಣುಪ, ದೇಹಕರ್ತಾರ, ಪ್ರಶಾಂತಾತ್ಮ, ವಿಶ್ವಾತ್ಮ, ವಿಶ್ವತೋಮುಖಿ, ಚರಾಚರಾತ್ಮ, ಸೂಕ್ಷಾತ್ಮ, ಮೈತ್ರಿ, ವಪುಶಾನ್ವಿತ.

03003029a ಏತದ್ವೈ ಕೀರ್ತನೀಯಸ್ಯ ಸೂರ್ಯಸ್ಯೈವ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03003029c ನಾಮ್ನಾಮಷ್ಟಶತಂ ಪುಣ್ಯಂ ಶಕ್ರೇಣೋಕ್ತಂ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

ಇವು ಮಹಾತ್ಮ ಶಕ್ರನು ಮಹಾತ್ಮ ಸೂರ್ಯನ ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಕರ ನೂರಾವಿಂಟು ನಾಮಾವಳಿಯು.

03003030a ಶಕ್ರಾಚ್ಚ ನಾರದಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋ ಧೌಮ್ಯಶ್ಚ ತದನಂತರಂ|

03003030c ಧೌಮ್ಯಾದ್ಯಧಿಷ್ಠಿರಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸರ್ವಾನ್ಕಾಮಾನವಾಪ್ತವಾನ್||

ಶಕ್ರನಿಂದ ಇದನ್ನು ನಾರದನು ಪಡೆದನು ಮತ್ತು ನಂತರ ಧೌಮ್ಯನು ಪಡೆದನು. ಧೌಮ್ಯನಿಂದ ಪಡೆದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸರ್ವ ಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿದನು.

03003031a ಸುರಪಿತೃಗಣಯಕ್ಷಸೇವಿತಂ

ಹ್ಯಸುರನಿಶಾಚರಸಿದ್ಧವಂದಿತಂ|

03003031c ವರಕನಕಹುತಾಶನಪ್ರಭಂ

ತ್ವಮಪಿ ಮನಸ್ಯಭಿಧೇಹಿ ಭಾಸ್ಕರಂ||

ಸುರ, ಪಿತೃಗಣ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷರಿಂದ ಸೇವಿತ, ಅಸುರ, ನಿಶಾಚರ,

ಸಿದ್ದರಿಂದ ವಂದಿತ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕನಕ ಮತ್ತು ಹುತಾಶನನ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ
ಭಾಸ್ಕರನನ್ನು ನೀನೂ ಕೂಡ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು.

03003032a ಸೂರ್ಯೋದಯೇ ಯಸ್ತು ಸಮಾಹಿತಃ ಪಠೇತ್

ಸ ಪುತ್ರಲಾಭಂ ಧನರತ್ನಸಂಚಯಾನ್|

03003032c ಲಭೇತ ಜಾತಿಸ್ಮರತಾಂ ಸದಾ ನರಃ

ಸ್ಮೃತಿಂ ಚ ಮೇಧಾಂ ಚ ಸ ವಿಂದತೇ ಪರಾಂ||

ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರಸ್ಥನಾಗಿ ಯಾರು ಇದನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾರೋ
ಅವರು ಪುತ್ರಲಾಭವನ್ನೂ, ಧನರತ್ನಸಂಚಯವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.
ಅಂಥಹ ನರನು ಸದಾ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನೂ,
ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03003033a ಇಮಂ ಸ್ತವಂ ದೇವವರಸ್ಯ ಯೋ ನರಃ

ಪ್ರಕೀರ್ತಯೇಚ್ಛು ಚಿಸುಮನಾಃ ಸಮಾಹಿತಃ|

03003033c ಸ ಮುಚ್ಯತೇ ಶೋಕದವಾಗ್ನಿಸಾಗರಾಲಃ

ಲಭೇತ ಕಾಮಾನ್ಮನಸಾ ಯಥೇಷ್ಟಿತಾನ್||

ಯಾವ ನರನು ಈ ದೇವವರನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಶುಚಿಮನಸ್ಕನಾಗಿ
ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಶೋಕದವಾಗ್ನಿಸಾಗರವನ್ನು
ದಾಟಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಯಸಿದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವಣಿ
ಕಾಮ್ಯಕವನಪ್ರವೇಶೇ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಕಾಮ್ಯಕವನಪ್ರವೇಶ ಎನ್ನುವ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪

ಅಕ್ಷಯ ಆಹಾರ ಪ್ರದಾನ

ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆಯನ್ನು
ದಯಪಾಲಿಸಿದುದು (೧-೩). ಅದರಿಂದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಿಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದ್ದುದು (೪-೮).
ಪಾಂಡವರ ಕಾಮ್ಯಕವನಪ್ರವೇಶ (೯-೧೦).

¹⁸03004001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03004001a ತತೋ ದಿವಾಕರಃ ಪ್ರೀತೋ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಪಾಂಡವಂ|

03004001c ದೀಪ್ಯಮಾನಃ ಸ್ವವಪುಷಾ ಜ್ವಲನ್ನಿವ ಹುತಾಶನಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ದಿವಾಕರನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ
ಪಾಂಡವನಿಗೆ ಹುತಾಶನನಂತೆ ಉರಿದು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಾಂಡವನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು.

03004002a ಯತ್ತೇಽಭಿಲಷಿತಂ ರಾಜನ್ಸರ್ವಮೇತದವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ|

¹⁸ಗೋರಖಿಪುರಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ೩೪
ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು
ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

03004002c ಅಹಮನ್ನಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಸಪ್ತ ಪಂಚ ಚ ತೇ ಸಮಾಃ||

03004003a ಫಲಮೂಲಾಮಿಷಂ ಶಾಕಂ ಸಂಸ್ಕೃತಂ ಯನ್ಮಹಾನಸೇ|

03004003c ಚತುರ್ವಿಧಂ ತದನ್ನಾದ್ಯಮಕ್ಷಯ್ಯಂ ತೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03004003e ಧನಂ ಚ ವಿವಿಧಂ ತುಭ್ಯಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಂತರಧೀಯತ¹⁹||

“ರಾಜನ್ ! ನೀನು ಬಯಸಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ನಾನು ನಿನಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಫಲ, ಗಡ್ಡೆಗೆಣಸುಗಳು, ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಪದಾರ್ಥ ಈ ನಾಲ್ಕು²⁰ ತರಹದ ಅನ್ನವೂ ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತವೆ. ವಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತು ನಿನ್ನದಾಗುತ್ತವೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

03004004a ಲಬ್ಧ್ವಾ ವರಂ ತು ಕೌಂತೇಯೋ ಜಲಾದುತ್ತೀರ್ಯ ಧರ್ಮವಿತೆ|

03004004c ಜಗ್ರಾಹ ಪಾದೌ ಧೌಮ್ಯಸ್ಯ ಭ್ರಾತೃಂಶ್ಚಾಸ್ವಜತಾಚ್ಯುತಃ||

¹⁹ ಕುಂಭಕೋಣ ಮತ್ತು ನೀಲಕಂಠೀಯ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸೂರ್ಯನು ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವಿದೆ - ಗೃಹೀಷ್ಟ ಪಿಠರಂ ತಾಮ್ರಂ ಮಯಾ ದತ್ತ ನರಾಧಿಪ ! ಯಾವದ್ ವತ್ಸ್ಯತಿ ಪಾಂಚಾಲೀ ಪಾತ್ರೇಣಾನೇನ ಸುವ್ರತ|| - ಈ ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲಿಯು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಬಡಿಸಿ, ತಾನೂ ಉಂಡು, ಕವುಚಿ ಇಡುವವವರೆಗೆ ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು.

²⁰ ಮಾಂಸವು ಅಕ್ಷಯವಾಗುವುದೆನ್ನುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಅವರ ವನವಾಸದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಾಗ ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಧರ್ಮವಿದು ಅಚ್ಯುತ ಕೌಂತೇಯನು ಆ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ನೀರಿನಿಂದ
ಮೇಲೆದ್ದು ಧೌಮ್ಯನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದನು ಮತ್ತು ಸಹೋದರರನ್ನು
ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದನು.

03004005a ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಸಹ ಸಂಗಮ್ಯ ಪಶ್ಯಮಾನೋಽಭ್ಯಯಾತ್ಪ್ರಭುಃ|

03004005c ಮಹಾನಸೇ ತದಾನ್ನಂ ತು ಸಾಧಯಾಮಾಸ ಪಾಂಡವಃ||

ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಅವಳು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪ್ರಭು ಪಾಂಡವನು
ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದನು.

03004006a ಸಂಸ್ಕೃತಂ ಪ್ರಸವಂ ಯಾತಿ ವನ್ಯಮನ್ನಂ ಚತುರ್ವಿಧಂ|

03004006c ಅಕ್ಷಯ್ಯಂ ವರ್ಧತೇ ಚಾನ್ನಂ ತೇನ ಭೋಜಯತೇ ದ್ವಿಜಾನ್||

ವನಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ತಯಾರಾದ ನಾಲ್ಕೂ ವಿಧದ ಅಡುಗೆಯು
ಅಕ್ಷಯವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಆ ಆಹಾರದಿಂದ ದ್ವಿಜರಿಗೆಲ್ಲಾ
ಭೋಜನವನ್ನಿತ್ತನು.

03004007a ಭುಕ್ತವತ್ಸು ಚ ವಿಪ್ರೇಷು ಭೋಜಯಿತ್ವಾನುಜಾನಪಿ|

03004007c ಶೇಷಂ ವಿಘ್ನಸಂಙ್ಗಂ ತು ಪಶ್ಚಾದ್ಭುಂಕ್ತೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03004007e ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ಶೇಷಮಶ್ನಾತಿ ಪಾರ್ಷ್ವತೀ²¹||

²¹ ಕುಂಭಕೋಣ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕದ ನಂತರ ದ್ರೌಪದಿಯು ಊಟಮಾಡಿದ
ಮೇಲೆ ಆಹಾರವು ಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವ ಈ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವಿದೆ -
ದ್ರೌಪದ್ಯಾಂ ಭುಜ್ಯಮಾನಾಯಾಂ ತದನ್ನಂ ಕ್ಷಯಮೇತಿ ಚ|

ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನಿತ್ತು ತನ್ನ ಅನುಜರಿಗೂ ಉಣ್ಣಿಸಿ ನಂತರ ಉಳಿದ ವಿಘಸವನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸೇವಿಸಿದನು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ನೀಡಿ ಉಳಿದುದನ್ನು ಪಾರ್ಷ್ವತಿಯು ಉಂಡಳು.

03004008a ಏವಂ ದಿವಾಕರಾತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ದಿವಾಕರಸಮದ್ಯುತಿಃ|

03004008c ಕಾಮಾನ್ಮನೋಽಭಿಲಷಿತಾನ್ಪ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ದದೌ ಪ್ರಭುಃ||

ಈ ರೀತಿ ದಿವಾಕರಸಮದ್ಯುತಿ ಪ್ರಭುವು ದಿವಾಕರನಿಂದ ಮನೋಭಿಲಾಷೆ ಕಾಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನೀಡಿದನು.

03004009a ಪುರೋಹಿತಪುರೋಗಾಶ್ಚ ತಿಥಿನಕ್ಷತ್ರಪರ್ವಸು|

03004009c ಯಜ್ಞಿಯಾರ್ಥಾಃ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ವಿಧಿಮಂತ್ರಪ್ರಮಾಣತಃ||

ಪುರೋಹಿತನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರ ಪರ್ವಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಮಂತ್ರಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಅವರು ಯಜ್ಞಾರ್ಥಿಗಳಾದರು.

03004010a ತತಃ ಕೃತಸ್ವಸ್ವಯನಾ ಧೌಮ್ಯೇನ ಸಹ ಪಾಂಡವಾಃ|

03004010c ದ್ವಿಜಸಂಘೈಃ ಪರಿವೃತಾಃ ಪ್ರಯಯುಃ ಕಾಮ್ಯಕಂ ವನಂ||

ಅನಂತರ ದ್ವಿಜರಿಂದ ಪರಿವೃತರಾಗಿ, ಧೌಮ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವರು ಮಂಗಳಕರ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಕಾಮ್ಯಕವನವನ್ನು ತಲುಪಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವಣಿ

ಕಾಮ್ಯಕವನಪ್ರವೇಶೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ

೫

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ -ವಿದುರರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ತಾಪ

ಪಾಂಡವರು ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ನಂತರ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ವಿದುರನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತು ತನಗೆ ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಕೇಳುವುದು (೧-೩). ಅಧಿಕವಾದ ಏನನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾಂಡವರಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದನೋ ಅದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಲು ವಿದುರನು ಹೇಳುವುದು (೪-೧೫). “ನೀನು ನನ್ನ ಹಿತದಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ...ನೀನು ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಬಹುದು, ಬೇಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದು” ಎಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ವಿದುರನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದು; ವಿದುರನು ಪಾಂಡವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಡುವುದು (೧೬-೨೦).

03005001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03005001a ವನಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೇಷ್ಟಥ ಪಾಂಡವೇಷು

ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷುಸ್ತಪ್ಯಮಾನೋಽಂಬಿಕೇಯಃ|

03005001c ಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಂ ವಿದುರಮಗಾಧಬುದ್ಧಿಂ

ಸುಖಾಸೀನೋ ವಾಕ್ಯಮುವಾಚ ರಾಜಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾಂಡವರು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು

ಹೋದ ನಂತರ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷು ರಾಜ ಅಂಬಿಕೇಯನು
ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿದ್ದ ಅಗಾಧಬುದ್ಧಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ವಿದುರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03005002a ಪ್ರಜ್ಞಾ ಚ ತೇ ಭಾರ್ಗವಸ್ಯೇವ ಶುದ್ಧಾ
ಧರ್ಮಂ ಚ ತ್ವಂ ಪರಮಂ ವೇತ್ಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ |

03005002c ಸಮಶ್ಚ ತ್ವಂ ಸಮ್ಮತಃ ಕೌರವಾಣಾಂ
ಪಥ್ಯಂ ಚೈಷಾಂ ಮಮ ಚೈವ ಬ್ರವೀಹಿ ||

“ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಭಾರ್ಗವನಷ್ಟೇ ಶುದ್ಧವಾದುದು. ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವು
ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಕುರುಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಿ
ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಯಾವುದು
ಒಳ್ಳೆಯದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳು.

03005003a ಏವಂ ಗತೇ ವಿದುರ ಯದದ್ಯ ಕಾರ್ಯಂ
ಪೌರಾಶ್ಚೇಮೇ ಕಥಮಸ್ಮಾನ್ಭಜೇರನ್ |

03005003c ತೇ ಚಾಪ್ಯಸ್ಮಾನ್ನೋದ್ಧರೇಯುಃ ಸಮೂಲಾನ್
ನ ಕಾಮಯೇ ತಾಂಶ್ಚ ವಿನಶ್ಯಮಾನಾನ್ ||

ವಿದುರ ! ಹೀಗೆ ನಡೆದುಹೋಗಿರಲು ಇಂದು ನಾನು ಏನು
ಮಾಡಬೇಕು? ಪ್ರಜೆಗಳು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೇ ಇರುವಂತೆ ಹೇಗೆ
ಮಾಡಬಹುದು? ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮೂಲವಾಗಿ
ನಾಶಮಾಡುವುದನ್ನೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು
ನಾಶಹೊಂದುವುದನ್ನೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.”

03005004 ವಿದುರ ಉವಾಚ|

03005004a ತ್ರಿವರ್ಗೋಽಯಂ ಧರ್ಮಮೂಲೋ ನರೇಂದ್ರ
ರಾಜ್ಯಂ ಚೇದಂ ಧರ್ಮಮೂಲಂ ವದಂತಿ|

03005004c ಧರ್ಮೇ ರಾಜಸ್ವರ್ತಮಾನಃ ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯಾ
ಪುತ್ರಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಬಾಹಿ ಕುಂತೀಸುತಾಂಶ್ಚ||

ವಿದುರನು ಹೇಳಿದನು: “ನರೇಂದ್ರ! ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೂರು ರೀತಿಯ ಮೂಲಗಳಿವೆಯೆಂದೂ ರಾಜ್ಯವೂ ಒಂದು ಧರ್ಮಮೂಲವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಜನ್! ನಿನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರು ಮತ್ತು ಕುಂತೀ ಪುತ್ರರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಾಲಿಸು.

03005005a ಸ ವೈ ಧರ್ಮೋ ವಿಪ್ರಲುಪ್ತಃ ಸಭಾಯಾಂ
ಪಾಪಾತ್ಮಭಿಃ ಸೌಬಲೇಯಪ್ರಧಾನೈಃ|

03005005c ಆಹೂಯ ಕುಂತೀಸುತಮಕ್ಷವತ್ಯಾಂ
ಪರಾಜೈಷೀತ್ಸತ್ಯಸಂಧಂ ಸುತಸ್ತೇ||

ಇದೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸೌಬಲಪ್ರಮುಖಿ ಪಾಪಾತ್ಮರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದರು. ನಿನ್ನ ಮಗನು ಆ ಸತ್ಯಸಂಧ ಕುಂತೀಸುತನನ್ನು ಜೂಜಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಸೋಲಿಸಿದನು.

03005006a ಏತಸ್ಯ ತೇ ದುಷ್ಪ್ರಣೀತಸ್ಯ ರಾಜಂ
ಶೇಷಸ್ಯಾಹಂ ಪರಿಪಶ್ಯಾಮ್ಯುಪಾಯಂ|

03005006c ಯಥಾ ಪುತ್ರಸ್ತವ ಕೌರವ್ಯ ಪಾಪಾನ್

ಮುಕ್ತೋ ಲೋಕೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠೇತ ಸಾಧು||

ರಾಜನ್! ಅಂದು ನೀನು ದುಷ್ಟ ಣೀತನಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಕೌರವ್ಯ! ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನು ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

03005007a ತದ್ವೈ ಸರ್ವಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾ ಲಭಂತಾಂ

ಯತ್ತದ್ರಾಜನ್ನತಿಸೃಷ್ಟಂ ತ್ವಯಾಸೀತ್|

03005007c ಏಷ ಧರ್ಮಃ ಪರಮೋ ಯತ್ಸ್ವ ಕೇನ

ರಾಜಾ ತುಷ್ಯೇನ್ನ ಪರಸ್ವೇಷು ಗೃಧ್ಯೇತ್||

ರಾಜನ್! ನಿನ್ನದಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾದ ಏನನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಂದ ನೀನು ಪಡೆದಿದ್ದೀಯೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸು. ರಾಜನಾದವನು ತನ್ನದಾಗಿದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಇತರರದ್ದನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎನ್ನುವುದೇ ಪರಮ ಧರ್ಮ.

03005008a ಏತತ್ಕಾರ್ಯಂ ತವ ಸರ್ವಪ್ರಧಾನಂ

ತೇಷಾಂ ತುಷ್ಠಿಃ ಶಕುನೇಶ್ಚಾವಮಾನಃ|

03005008c ಏವಂ ಶೇಷಂ ಯದಿ ಪುತ್ರೇಷು ತೇ ಸ್ಯಾದ್

ಏತದ್ರಾರಾಜನ್ ಸ್ವ ರಮಾಣಃ ಕುರುಷ್ವ||

ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಶಕುನಿಯನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದು
ಇದೇ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ.
ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಉಳಿಯಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದರೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ
ಇದನ್ನು ಮಾಡು.

03005009a ಅಥೈತದೇವಂ ನ ಕರೋಷಿ ರಾಜನ್

ಧ್ರುವಂ ಕುರೂಣಾಂ ಭವಿತಾ ವಿನಾಶಃ|

03005009c ನ ಹಿ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಭೀಮಸೇನೋಽರ್ಜುನೋ ವಾ

ಶೇಷಂ ಕುರ್ಯಾಚ್ಚಾತ್ರವಾಣಾಮನೀಕೇ||

ರಾಜನ್! ಇದನ್ನು ನೀನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಕುರುಗಳ ವಿನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ
ಎನ್ನುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಕೃದ್ಧ ಭೀಮಸೇನ-ಅರ್ಜುನರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಅವರ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಉಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03005010a ಯೇಷಾಂ ಯೋದ್ಧಾ ಸವ್ಯಸಾಚೀ ಕೃತಾಸ್ತ್ರೋ

ಧನುರ್ಯೇಷಾಂ ಗಾಂಡಿವಂ ಲೋಕಸಾರಂ|

03005010c ಯೇಷಾಂ ಭೀಮೋ ಬಾಹುಶಾಲೀ ಚ ಯೋದ್ಧಾ

ತೇಷಾಂ ಲೋಕೇ ಕಿಂ ನು ನ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಸ್ತಿ||

ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಾಂಡಿವ ಧನುಸ್ಸಿನ ಕೃತಾಸ್ತ್ರ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು
ಯಾರ ಯೋದ್ಧನೋ ಮತ್ತು ಭೀಮನಂಥ ಬಲಶಾಲಿಯು ಯಾರ
ಯೋದ್ಧನೋ ಅಂಥವರಿಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಪಡೆಯಲು
ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ?

03005011a ಉಕ್ತಂ ಪೂರ್ವಂ ಜಾತಮಾತ್ರೇ ಸುತೇ ತೇ

ಮಯಾ ಯತ್ತೇ ಹಿತಮಾಸೀತ್ತದಾನೀಂ|

03005011c ಪುತ್ರಂ ತ್ಯಜೇಮಮಹಿತಂ ಕುಲಸ್ಯೇತ್ಯ್

ಏತದ್ರಾಜನ್ನ ಚ ತತ್ತ್ವಂ ಚಕರ್ಥ|

03005011e ಇದಾನೀಂ ತೇ ಹಿತಮುಕ್ತಂ ನ ಚೇತ್ತ್ವಂ

ಕರ್ತಾಸಿ ರಾಜನ್ಪರಿತಪ್ತಾಸಿ ಪಶ್ಚಾತ್||

ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನಮಗನು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹಿತಕರ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೆ - “ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಈ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕುಲಕ್ಕಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸು!”

ಎಂದು. ಆದರೂ ನೀನು ಅದನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ರಾಜನ್! ಈಗಲೂ ಈ ಹಿತಮಾತುಗಳಂತೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಂತರ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುತ್ತೀಯೆ.

03005012a ಯದ್ಯೇತದೇವಂ ಅನುಮಂತಾ ಸುತಸ್ಯೇ

ಸಂಪ್ರೀಯಮಾಣಃ ಪಾಂಡವೈರೇಕರಾಜ್ಯಂ|

03005012c ತಾಪೋ ನ ತೇ ವೈ ಭವಿತಾ ಪ್ರೀತಿಯೋಗಾತ್

ತ್ವಂ ಚೇನ್ನ ಗೃಹ್ಣಾಸಿ ಸುತಂ ಸಹಾಯೈಃ|

03005012e ಅಥಾಪರೋ ಭವತಿ ಹಿ ತಂ ನಿಗೃಹ್ಯ

ಪಾಂಡೋಃ ಪುತ್ರಂ ಪ್ರಕುರುಷ್ವಾಧಿಪತ್ಯೇ||

ಒಂದುವೇಳೆ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಒಂದೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು

ಆಳಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಹಾಗೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಗ ಮತ್ತು ಅವನ

ಸಹಾಯಕರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿರಿಕೊಂಡರೆ ಈ ಪ್ರೀತಿ

ಸಂಯೋಗದಿಂದ ನೀನು ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ

ನಡೆದರೆ ಅವನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಪಾಂಡುಪುತ್ರನನ್ನು ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ
ನಿಯೋಜಿಸು.

03005013a ಅಜಾತಶತ್ರುಹಿಂ ವಿಮುಕ್ತರಾಗೋ

ಧರ್ಮೇಣೇಮಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಶಾಸ್ತು ರಾಜನ್|

03005013c ತತೋ ರಾಜನ್ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ಸರ್ವ ಏವ

ವೈಶ್ಯಾ ಇವಾಸ್ಮಾನುಪತಿಷ್ಯಂತು ಸದ್ಯಃ||

ರಾಜನ್! ವಿಮುಕ್ತರಾಗನಾಗಿರುವ ಅಜಾತಶತ್ರುವೇ ಧರ್ಮದಿಂದ ಈ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳಲಿ. ರಾಜನ್! ಆಗ ಈಗಿರುವ ಸರ್ವ ಪಾರ್ಥಿವರೂ
ನಮಗೆ ವೈಶ್ಯರಂತೆ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03005014a ದುರ್ಯೋಧನಃ ಶಕುನಿಃ ಸೂತಪುತ್ರಃ

ಪ್ರೀತ್ಯಾ ರಾಜನ್ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾನ್ಭಜಂತಾಂ|

03005014c ದುಃಶಾಸನೋ ಯಾಚತು ಭೀಮಸೇನಂ

ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ದ್ರುಪದಸ್ಯಾತ್ಮಜಾಂ ಚ||

ರಾಜನ್! ದುರ್ಯೋಧನ, ಶಕುನಿ ಮತ್ತು ಸೂತಪುತ್ರನು
ಪಾಂಡುಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಿರಬೇಕು. ದುಃಶಾಸನನು
ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆ ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನರಿಂದ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು
ಕೇಳಬೇಕು.

03005015a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ತ್ವಂ ಪರಿಸಾಂತ್ವಯಸ್ವ

ರಾಜ್ಯೇ ಚೈನಂ ಸ್ಥಾಪಯಸ್ವಾಭಿಪೂಜ್ಯ|

03005015c ತ್ವಯಾ ಪೃಷ್ಠಃ ಕಿಮಹಮನ್ಯದ್ವದೇಯಂ

ಏತತ್ಕೃತ್ವಾ ಕೃತಕೃತ್ಯೋಽಸಿ ರಾಜನ್||

ಸ್ವಯಂ ನೀನೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಸಂತವಿಸು. ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸು. ರಾಜನ್! ನೀನು ಕೇಳಿದೆಯೆಂದು ನಾನು ಇನ್ನೂ ಏನನ್ನು ಹೇಳಲಿ? ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನೀನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುವೆ.”

03005016 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

03005016a ಏತದ್ವಾಕ್ಯಂ ವಿದುರ ಯತ್ತೇ ಸಭಾಯಾಂ

ಇಹ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪಾಂಡವಾನ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಾಂ ಚ|

03005016c ಹಿತಂ ತೇಷಾಮಹಿತಂ ಮಾಮಕಾನಾಂ

ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಮಮ ನೋಪೈತಿ ಚೇತಃ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿದುರ! ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಇದನ್ನೇ - ಅವರಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ನನ್ನವರಿಗೆ ಅಹಿತವಾಗಿರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಇವು ಯಾವುದೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

03005017a ಇದಂ ತ್ವಿದಾನೀಂ ಕುತ ಏವ ನಿಶ್ಚಿತಂ

ತೇಷಾಮರ್ಥೇ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಯದಾತ್ಥ|

03005017c ತೇನಾದ್ಯ ಮನ್ಯೇ ನಾಸಿ ಹಿತೋ ಮಮೇತಿ

ಕಥಂ ಹಿ ಪುತ್ರಂ ಪಾಂಡವಾರ್ಥೇ ತ್ಯಜೇಯಂ||

ಪಾಂಡವರ ಪರವಾಗಿ ನೀನು ಹೇಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು

ಮಾಡಬಲ್ಲೆ? ನೀನು ನನ್ನ ಹಿತದಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಾಂಡವರಿಗಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಹೇಗೆತಾನೇ ತ್ಯಜಿಸಿಯೇನು?

03005018a ಅಸಂಶಯಂ ತೇಽಪಿ ಮಮೈವ ಪುತ್ರಾ

ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತು ಮಮ ದೇಹಾತ್ಪ್ರಸೂತಃ|

03005018c ಸ್ವಂ ವೈ ದೇಹಂ ಪರಹೇತೋಸ್ತ್ಯಜೇತಿ

ಕೋ ನು ಬ್ರೂಯಾತ್ಸಮತಾಮನ್ವವೇಕ್ಷನ್||

ಅವರೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಪುತ್ರರೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ದುರ್ಯೋಧನನು ನನ್ನ ದೇಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಸಮತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಯಾರು ತಾನೇ ಪರರಿಗಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಯಾನು?

03005019a ಸ ಮಾ ಜಿಹ್ಮಂ ವಿದುರ ಸರ್ವಂ ಬ್ರವೀಷಿ

ಮಾನಂ ಚ ತೇಽಹಮಧಿಕಂ ಧಾರಯಾಮಿ|

03005019c ಯಥೇಚ್ಛಕಂ ಗಚ್ಛ ವಾ ತಿಷ್ಠ ವಾ ತ್ವಂ

ಸುಸಾಂತ್ವ್ಯಮಾನಾಪ್ಯಸತೀ ಸ್ತ್ರೀ ಜಹಾತಿ||

ವಿದುರ! ನೀನು ಎಂದೂ ನನಗೆ ತಪ್ಪನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಈ ಅಧಿಕತನವನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಬೇಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ಸತಿಯಿಲ್ಲದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಸಂತವಿಸಿದರೂ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.”

03005020 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03005020a ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽನ್ವಪದ್ಯದ್

ಅಂತರ್ವೇಶ್ಮ ಸಹಸೋತ್ಥಾಯ ರಾಜನ್|

03005020c ನೇದಮಸ್ತೀತ್ಯಥ ವಿದುರೋ ಭಾಷಮಾಣಃ

ಸಂಪ್ರಾದ್ರವದ್ಯತ್ರ ಪಾರ್ಥಾ ಬಭೂವುಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಇದನ್ನು ಹೇಳಿ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.
“ಹೀಗಲ್ಲ!” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ವಿದುರನು ಪಾರ್ಥರು ಇರುವಲ್ಲಿಗೆ
ತೆರಳಲು ತ್ವರೆಮಾಡಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವಣಿ
ವಿದುರವಾಕ್ಯಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ ಪಂಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ವಿದುರವಾಕ್ಯಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಎನ್ನುವ ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬

ವಿದುರನು ವನದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಬಳಿ ಬರುವುದು

ಕಾಮ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ ವಿದುರನನ್ನು ಸಂಶಯಿಸಿದ ಪಾಂಡವರು
ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು (೧-೧೧). ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಂದ ತ್ಯಕ್ತನಾಗಿ ನಿನ್ನ
ಬಳಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆಂದು ವಿದುರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು (೧೨-

03006001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03006001a ಪಾಂಡವಾಸ್ತು ವನೇ ವಾಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಭರತರ್ಷಭಾಃ|

03006001c ಪ್ರಯಯುರ್ಜಾಹ್ನವೀಕೂಲಾತ್ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಸಹಾನುಗಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ ಪಾಂಡವರಾದರೋ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜಾಹ್ನವೀ ತಟದಿಂದ ತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಸಹಿತ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದರು.

03006002a ಸರಸ್ವತೀದೃಷದ್ವತ್ಯೈ ಯಮುನಾಂ ಚ ನಿಷೇವ್ಯ ತೇ|

03006002c ಯಯುರ್ವನೇನೈವ ವನಂ ಸತತಂ ಪಶ್ಚಿಮಾಂ ದಿಶಂ||

ಸರಸ್ವತೀ, ದೃಷದ್ವತಿ ಮತ್ತು ಯಮುನೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ವನದಿಂದ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಸತತವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು.

03006003a ತತಃ ಸರಸ್ವತೀಕೂಲೇ ಸಮೇಷು ಮರುಧನ್ವಸು|

03006003c ಕಾಮ್ಯಕಂ ನಾಮ ದದೃಶುರ್ವನಂ ಮುನಿಜನಪ್ರಿಯಂ||

ಆಗ ಸರಸ್ವತೀ ದಡದಲ್ಲಿ ಮರುಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ಯಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮುನಿಜನರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ವನವನ್ನು ನೋಡಿದರು.

03006004a ತತ್ರ ತೇ ನ್ಯವಸನ್ವೀರಾ ವನೇ ಬಹುಮೃಗದ್ವಿಜೇ|

03006004c ಅನ್ವಾಸ್ಯಮಾನಾ ಮುನಿಭಿಃ ಸಾಂತ್ವ್ಯಮಾನಾಶ್ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಬಹಳಷ್ಟು ಮೃಗಗಳು ಮತ್ತು ದ್ವಿಜರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ

ವನದಲ್ಲಿ ಮುನಿಗಳಿಂದ ಸಾಂತ್ವನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ವೀರರು
ನೆಲೆಸಿದರು.

03006005a ವಿದುರಸ್ತ್ವ ಪಿ ಪಾಂಡೂನಾಂ ತದಾ ದರ್ಶನಲಾಲಸಃ|

03006005c ಜಗಾಮೈಕರಥೇನೈವ ಕಾಮ್ಯಕಂ ವನಂ ಋದ್ಧಿಮತ್||

ಆಗ ವಿದುರನೂ ಕೂಡ ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಒಂಟಿ
ರಥದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧ ಕಾಮ್ಯಕ ವನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

03006006a ತತೋ ಯಾತ್ವಾ ವಿದುರಃ ಕಾನನಂ ತಚ್

ಚೀಘೈರಶ್ಚೈರ್ವಾಹಿನಾ ಸ್ಯಂದನೇನ|

03006006c ದದರ್ಶಾಸೀನಂ ಧರ್ಮರಾಜಂ ವಿವಿಕ್ತೇ

ಸಾರ್ಧಂ ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಭ್ರಾತೃಭಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಶ್ಚ||

ಶೀಘ್ರ ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ವಾಹನದಿಂದ ವಿದುರನು ಆ
ಕಾನನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಏಕಾಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿ, ಸಹೋದರರು ಮತ್ತು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03006007a ತತೋಽಪಶ್ಯದ್ವಿದುರಂ ತೂರ್ಣಮಾರಾದ್

ಅಭ್ಯಾಯಾಂತಂ ಸತ್ಯಸಂಧಃ ಸ ರಾಜಾ|

03006007c ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ಭ್ರಾತರಂ ಭೀಮಸೇನಂ

ಕಿಂ ನು ಕ್ಷತ್ತಾ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ನಃ ಸಮೇತ್ಯ||

ದೂರದಿಂದಲೇ ವಿದುರನನ್ನು ನೋಡಿದ ಆ ಸತ್ಯಸಂಧ ರಾಜನು
ಸಹೋದರ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ಕೇಳಿದನು:

“ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಕ್ಷತ್ರನು ಏನು ಹೇಳಬಹುದು?

03006008a ಕಚ್ಚಿನ್ನಾಯಂ ವಚನಾತ್ಸೊಬಲಸ್ಯ
ಸಮಾಹ್ವಾತಾ ದೇವನಾಯೋಪಯಾತಿ|

03006008c ಕಚ್ಚಿತ್ ಕ್ಷುದ್ರಃ ಶಕುನಿರ್ನಾಯುಧಾನಿ
ಜೇಷ್ಠತ್ಯಸ್ಮಾನ್ಪುನರೇವಾಕ್ಷವತ್ಯಾ||

ಸೌಬಲನು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದಂತೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಜೂಜಿಗೆ ಕರೆಯಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದೇ? ದುಷ್ಟ ಶಕುನಿಯು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ನಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸಿರಬಹುದೇ?

03006009a ಸಮಾಹೂತಃ ಕೇನ ಚಿದಾದ್ರವೇತಿ
ನಾಹಂ ಶಕ್ತೋ ಭೀಮಸೇನಾಪಯಾತು|

03006009c ಗಾಂಡೀವೇ ವಾ ಸಂಶಯಿತೇ ಕಥಂ ಚಿದ್
ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಸಂಶಯಿತಾ ಭವೇನ್ನಃ||

ಯಾರಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ ಎಂದು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನನಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಭೀಮಸೇನ! ಆದರೂ ಹೇಗಾದರೂ ಯಾರಾದರೂ ಗಾಂಡೀವವನ್ನು ಪಣವಾಗಿ ಗೆದ್ದರೆ²² ನಮಗೆ ಪುನಃ ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.”

²² ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಡೀವವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಶಕುನಿ-
ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳು ಇದನ್ನೂ ಪಣವನ್ನಾಗಿಡಲು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಏಕೆ ದ್ರೂತದ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ?

03006010a ತತ ಉತ್ಥಾಯ ವಿದುರಂ ಪಾಂಡವೇಯಾಃ

ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣನ್ಘಪತೇ ಸರ್ವ ಏವ|

03006010c ತೈಃ ಸತ್ಕೃತಃ ಸ ಚ ತಾನಾಜಮೀಢೋ

ಯಥೋಚಿತಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾನ್ಸಮೇಯಾತ್||

ನೃಪತೇ ! ಪಾಂಡವೇಯರೆಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ನಿಂತು ವಿದುರನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅವರಿಂದ ಸತ್ಕೃತನಾದ ಅಜಮೀಢ²³ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರೊಡನೆ ಕೂಡಿದನು.

03006011a ಸಮಾಶ್ವಸ್ತಂ ವಿದುರಂ ತೇ ನರರ್ಷಭಾಸ್

ತತೋಽಪೃಚ್ಛನ್ನಾಗಮನಾಯ ಹೇತುಂ|

03006011c ಸ ಚಾಪಿ ತೇಭ್ಯೋ ವಿಸ್ತರತಃ ಶಶಂಸ

ಯಥಾವೃತ್ತೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಂಬಿಕೇಯಃ||

ವಿದುರನು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದ ನಂತರ ಆ ನರರ್ಷಭರು ಅವನು ಬಂದಿರುವ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಅವನಾದರೋ ಅವರಿಗೆ ಅಂಬಿಕೇಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ನಡೆದುಕೊಂಡಿದುದರ ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದನು.

03006012 ವಿದುರ ಉವಾಚ|

03006012a ಅವೋಚನ್ಮಾಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽನುಗುಪ್ತಂ

ಅಜಾತಶತ್ರೋ ಪರಿಗೃಹ್ಯಾಭಿಪೂಜ್ಯ|

²³ ಇಲ್ಲಿ ವಿದುರನನ್ನು ಅಜಮೀಢನೆಂದು ಏಕೆ ಸಂಬೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ?

03006012c ಏವಂ ಗತೇ ಸಮತಾಮಭ್ಯುಪೇತ್ಯ

ಪಥ್ಯಂ ತೇಷಾಂ ಮಮ ಚೈವ ಬ್ರವೀಹಿ||

ವಿದುರನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಜಾತಶತ್ರು! ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿ ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆಲ್ಲ
ನಡೆದುಹೋಗಿರಲು, ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ
ಮತ್ತು ನಮಗೆ ಸರಿಯಾದುದು ಏನು ಹೇಳು!”

03006013a ಮಯಾಪ್ಯುಕ್ತಂ ಯತ್ ಕ್ಷಮಂ ಕೌರವಾಣಾಂ

ಹಿತಂ ಪಥ್ಯಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಚೈವ|

03006013c ತದ್ವೈ ಪಥ್ಯಂ ತನ್ಮನೋ ನಾಭ್ಯುಪೈತಿ

ತತಶ್ಚಾಹಂ ಕ್ಷಮಮನ್ಯನ್ನ ಮನ್ಯೇ||

ನಾನು ಕೌರವರಿಗೆ ಏನು ತಕ್ಕುದಾದುದೋ ಮತ್ತು ಯಾವುದು
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೂ ಹಿತವೂ ಸರಿಯೂ ಆದುದೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು.
ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಲಹೆಯು ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಲುಪಲಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಬೇರೆ
ಏನನ್ನು ಹೇಳಲೂ ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ.

03006014a ಪರಂ ಶ್ರೇಯಃ ಪಾಂಡವೇಯಾ ಮಯೋಕ್ತಂ

ನ ಮೇ ತಚ್ಚ ಶ್ರುತವಾನಾಂಬಿಕೇಯಃ|

03006014c ಯಥಾತುರಸ್ಯೇವ ಹಿ ಪಥ್ಯಮನ್ನಂ

ನ ರೋಚತೇ ಸ್ಮಾಸ್ಯ ತದುಚ್ಯಮಾನಂ||

ಪಾಂಡವೇಯ! ಯಾವುದು ಪರಮ ಶ್ರೇಯವೋ ಅದನ್ನೇ ನಾನು

ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಅಂಬಿಕೇಯನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ರೋಗಿಗೆ ಪಥ್ಯ
ಆಹಾರವು ರುಚಿಕರವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲದಂತೆ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳು ಅವನಿಗೆ
ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

03006015a ನ ಶ್ರೇಯಸೇ ನೀಯತೇಽಜಾತಶತ್ನೋ

ಸ್ತ್ರೀ ಶ್ಲೋತ್ರಿಯಸ್ಯೇವ ಗೃಹೇ ಪ್ರದುಷ್ಠಾ|

03006015c ಬ್ರುವನ್ನ ರುಚ್ಛೈ ಭರತರ್ಷಭಸ್ಯ

ಪತಿಃ ಕುಮಾರ್ಯಾ ಇವ ಷಷ್ಟಿವರ್ಷಃ||

ಅಜಾತಶತ್ರು! ಪ್ರದುಷ್ಠ ಸ್ತ್ರೀಯೋರ್ವಳನ್ನು ಶ್ಲೋತ್ರಿಯ ಕಡೆ ಹೇಗೋ
ಹಾಗೆ ಅವನನ್ನು ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಕಡೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.
ಅರವತ್ತು ವರ್ಷದವನು ಕುಮಾರಿಗೆ ಪತಿಯಾಗಿ ಹೇಗೆ
ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳು ಭರತರ್ಷಭನಿಗೆ
ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ!

03006016a ಧ್ರುವಂ ವಿನಾಶೋ ನೃಪ ಕೌರವಾಣಾಂ

ನ ವೈ ಶ್ರೇಯೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಪರೈತಿ|

03006016c ಯಥಾ ಪರ್ಣೇ ಪುಷ್ಕರಸ್ಯೇವ ಸಿಕ್ತಂ

ಜಲಂ ನ ತಿಷ್ಠೇತ್ಪಥ್ಯಮುಕ್ತಂ ತಥಾಸ್ಮಿನ್||

ನೃಪ! ಕೌರವರ ವಿನಾಶವು ನಿರ್ಧರಿತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಕಮಲದ ಡಂಟಿಗೆ ನೀರು ಹೇಗೆ
ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಲಹೆಯ ಮಾತುಗಳು

ಅವನಿಗೆ ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03006017a ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಬ್ರವೀನ್ಮಾಂ
ಯತ್ರ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಾರತ ತತ್ರ ಯಾಹಿ|

03006017c ನಾಹಂ ಭೂಯಃ ಕಾಮಯೇ ತ್ವಾಂ ಸಹಾಯಂ
ಮಹೀಂ ಇಮಾಂ ಪಾಲಯಿತುಂ ಪುರಂ ವಾ||

ಕೃದ್ಧನಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು. ಈ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಪುರವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಇನ್ನು ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಸಹಾಯವು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.”

03006018a ಸೋಽಹಂ ತ್ಯಕ್ತೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೇಣ ರಾಜಂಸ್
ತ್ವಾಂ ಶಾಸಿತುಮುಪಯಾತಸ್ವ ರಾವಾನ್|

03006018c ತದ್ವೈ ಸರ್ವಂ ಯನ್ಮಯೋಕ್ತಂ ಸಭಾಯಾಂ
ತದ್ಧಾರ್ಯತಾಂ ಯತ್ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಭೂಯಃ||

ರಾಜನ್! ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಂದ ತ್ಯಕ್ತನಾದ ನಾನು ತ್ವರೆಮಾಡಿ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಲು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೋ. ಅವನ್ನೇ ಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03006019a ಕ್ಲೇಶೈಸ್ತೀವೈರ್ಯುಜ್ಯಮಾನಃ ಸಪತ್ನೈಃ
ಕ್ಷಮಾಂ ಕುರ್ವನ್ಮಾಲಮುಪಾಸತೇ ಯಃ|

03006019c ಸಂ ವರ್ಧಯನ್ಸ್ತೋಕಮಿವಾಗ್ನಿಮಾತ್ಮವಾನ್

ಸ ವೈ ಭುಂಕ್ತೇ ಪೃಥಿವೀಮೇಕ ಏವ||

ತನ್ನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೋತವನು ಕ್ಷಮಿಸಿ
ಕಾಲವನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತೀವೋ
ಹಾಗೆ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು
ಏಕೈಕನಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.

03006020a ಯಸ್ಯಾವಿಭಕ್ತಂ ವಸು ರಾಜನ್ಸಹಾಯೈಸ್

ತಸ್ಯ ದುಃಖೇಽಪ್ಯಂಶಭಾಜಃ ಸಹಾಯಾಃ|

03006020c ಸಹಾಯಾನಾಮೇಷ ಸಂಗ್ರಹಣೇಽಭ್ಯುಪಾಯಃ

ಸಹಾಯಾಪ್ತೌ ಪೃಥಿವೀಪ್ರಾಪ್ತಿಮಾಹುಃ||

ರಾಜನ್ ! ತನ್ನ ಸಹಾಯಕರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡವನಿಗೆ
ಅವನು ದುಃಖದಲ್ಲಿದ್ದವನು ಸಹಾಯಕರಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು
ಸಹಾಯಕರನ್ನು ಒಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯ. ಸಹಾಯಕರಿಂದ
ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೇ ಗೆಲ್ಲಬಹುದು.

03006021a ಸತ್ಯಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪಾಂಡವ ನಿಷ್ಪಲಾಪಂ

ತುಲ್ಯಂ ಚಾನ್ಯಂ ಸಹ ಭೋಜ್ಯಂ ಸಹಾಯೈಃ|

03006021c ಆತ್ಮಾ ಚೈಷಾಮಗ್ರತೋ ನಾತಿವರ್ತೇದ್

ಏವಂವೃತ್ತಿರ್ವರ್ಧತೇ ಭೂಮಿಪಾಲಃ||

ಪಾಂಡವ ! ಪ್ರಲಾಪವಿಲ್ಲದೇ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ.
ಭೋಜನವನ್ನು ಸಹಾಯಕರೊಂದಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೊದಲೇ ಸ್ವಾರ್ಥವು ಬರಬಾರದು. ಅಂಥಹ
ನಡತೆಯು ಭೂಮಿಪಾಲನನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.”

03006022 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03006022a ಏವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾ ಬ್ರವೀಷಿ

ಪರಾಂ ಬುದ್ಧಿಮುಪಗಮ್ಯಾಪ್ರಮತ್ತಃ|

03006022c ಯಚ್ಚಾಪ್ಯನ್ಯದ್ವೇಶಕಾಲೋಪಪನ್ನಂ

ತದ್ವೈ ವಾಚ್ಯಂ ತತ್ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಕೃತ್ಸುಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿದುರ! ನೀನು ಹೇಳಿದಹಾಗೆಯೇ
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮಹಾ ವಿವೇಕವನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕಾಲದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂಥಹ
ಮತ್ತೇನನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಬಯಸಿದರೆ ಅದರಂತೆಯೂ ಎಲ್ಲವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.””

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವಣಿ

ವಿದುರನಿರ್ವಾಸೇ ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ವಿದುರನಿರ್ವಾಸ ಎನ್ನುವ ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೭

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ವಿದುರನನ್ನು ಹಿಂದೆ

ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಪರಿತಪಿಸಿದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ವಿದುರನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಬರಲು ಸಂಜಯನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದು (೧-೧೦). ವಿದುರನು
ಹಿಂದಿರುಗಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಸೇರುವುದು (೧೧-೨೪).

03007001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03007001a ಗತೇ ತು ವಿದುರೇ ರಾಜನ್ನಾಶ್ರಮಂ ಪಾಂಡವಾನ್ಮತಿ|

03007001c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಪರ್ಯತಪ್ಯತ ಭಾರತ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಭಾರತ! ವಿದುರನು
ಪಾಂಡವರ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿ ಹೋದನಂತರ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪರಿತಪಿಸಿದನು.

03007002a ಸ ಸಭಾದ್ವಾರಮಾಗಮ್ಯ ವಿದುರಸ್ಮಾರಮೋಹಿತಃ|

03007002c ಸಮಕ್ಷಂ ಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಪಪಾತಾವಿಷ್ಯಚೇತನಃ||

ಅವನು ಸಭಾದ್ವಾರದ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ವಿದುರನ ನೆನಪು ಬಂದು
ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರ್ಛಿತಪ್ಪಿ
ಬಿದ್ದನು.

03007003a ಸ ತು ಲಬ್ಧ್ವಾ ಪುನಃ ಸಂಜ್ಞಾಂ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಮಹೀತಲಾತ್|

03007003c ಸಮೀಪೋಪಸ್ಥಿತಂ ರಾಜಾ ಸಂಜಯಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ಪುನಃ ಎಚ್ಚಿತ್ತು ನೆಲದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಆ ರಾಜನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ

ಸಂಜಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03007004a ಭ್ರಾತಾ ಮಮ ಸುಹೃಚ್ಛೈವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಥರ್ಮ ಇವಾಪರಃ|

03007004c ತಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ವಾದ್ಯ ಸುಭೃಶಂ ಹೃದಯಂ ದೀರ್ಯತೀವ ಮೇ||

“ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಧರ್ಮನಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತಿದೆ.

03007005a ತಮಾನಯಸ್ವ ಧರ್ಮಜ್ಞಂ ಮಮ ಭ್ರಾತರಮಾಶು ವೈ|

03007005c ಇತಿ ಬ್ರುವನ್ಸ ನೃಪತಿಃ ಕರುಣಂ ಪರ್ಯದೇವಯತ್||

ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ನನ್ನ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತಮ್ಮನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕರೆದು ತಾ !- ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ ಆ ನೃಪತಿಯು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಪರಿವೇದಿಸಿದನು.

03007006a ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಾಭಿಸಂತಪ್ತೋ ವಿದುರಸ್ಮಾರಕಶೀತಃ|

03007006c ಭ್ರಾತೃಸ್ನೇಹಾದಿದಂ ರಾಜನ್ಸಂಜಯಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ರಾಜನ್ ! ಅನಂತರ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಬೆಂದು ವಿದುರನ ನೆನಪಿನಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಭ್ರಾತೃಸ್ನೇಹದಿಂದ ಸಂಜಯನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03007007a ಗಚ್ಛ ಸಂಜಯ ಜಾನೀಹಿ ಭ್ರಾತರಂ ವಿದುರಂ ಮಮ|

03007007c ಯದಿ ಜೀವತಿ ರೋಷೇಣ ಮಯಾ ಪಾಪೇನ ನಿರ್ಧುತಃ||

“ಹೋಗು ಸಂಜಯ ! ನನ್ನ ತಮ್ಮ ವಿದುರನನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಕೋಪದಿಂದ ಹೊಡೆದ ನನ್ನ ಪಾಪಿಷ್ಠ ಪ್ರಹಾರದ ನಂತರವೂ

ವಿದುರನು ಜೀವಂತವಿದ್ದಾನೆ!

03007008a ನ ಹಿ ತೇನ ಮಮ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮಪಿ ಕಿಂ ಚನ|

03007008c ವ್ಯಲೀಕಂ ಕೃತಪೂರ್ವಂ ಮೇ ಪ್ರಾಜ್ಞೇನಾಮಿತಬುದ್ಧಿನಾ||

ನನ್ನ ತಮ್ಮನು ಎಂದೂ ಯಾವುದೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ತಪ್ಪು-ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನೂ
ಆಚರಿಸಿದವನಲ್ಲ!

03007009a ಸ ವ್ಯಲೀಕಂ ಕಥಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಮತ್ತಃ ಪರಮಬುದ್ಧಿಮಾನ್|

03007009c ನ ಜಹ್ಯಾಜ್ಜೀವಿತಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತಂ ಗಚ್ಚಾನಯ ಸಂಜಯ||

ಆ ಪರಮಬುದ್ಧಿವಂತನು ಈಗ ಏಕೆ ನನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದ ತಪ್ಪುಕೆಲಸ
ಮಾಡಿದವನೆಂದಾಗಬೇಕು? ಸಂಜಯ! ಆ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ತನ್ನ ಜೀವವನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಹೋಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ!"

03007010a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜ್ಞಸ್ತಮನುಮಾನ್ಯ ಚ|

03007010c ಸಂಜಯೋ ಬಾಢಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಾದ್ರವತ್ಕಾಮ್ಯಕಂ ವನಂ||

ರಾಜನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಾ,
ಸಂಜಯನು ಸರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಾಮ್ಯಕವನದ ಕಡೆ ತ್ವರೆಮಾಡಿದನು.

03007011a ಸೋಽಚಿರೇಣ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತದ್ವನಂ ಯತ್ರ ಪಾಂಡವಾಃ|

03007011c ರೌರವಾಜಿನಸಂವೀತಂ ದದರ್ಶಾಥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

03007012a ವಿದುರೇಣ ಸಹಾಸೀನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03007012c ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಚಾ ಭಿಸಂಗುಪ್ತಂ ದೇವೈರಿವ ಶತಕ್ರತುಂ||

ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪಾಂಡವರಿರುವ ಆ ವನವನ್ನು ಸೇರಿ
ಅಲ್ಲಿ ರುರುಜಿನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸಹಸ್ರಾರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ವಿದುರ
ಮತ್ತು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಶತಕ್ರತುವಿನಂತೆ, ಕುಳಿತಿದ್ದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಕಂಡನು.

03007013a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಥಾಭ್ಯೇತ್ಯ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಸಂಜಯಃ|

03007013c ಭೀಮಾರ್ಜುನಯಮಾಂಶ್ಚಾಪಿ ತದರ್ಹಂ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ತಲುಪಿ ಸಂಜಯನು ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದನು. ಮತ್ತು
ಭೀಮಾರ್ಜುನರನ್ನೂ ಯಮಳರನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ
ಅಭಿನಂದಿಸಿದನು.

03007014a ರಾಜ್ಞಾ ಪೃಷ್ಠಃ ಸ ಕುಶಲಂ ಸುಖಾಸೀನಶ್ಚ ಸಂಜಯಃ|

03007014c ಶಶಂಸಾಗಮನೇ ಹೇತುಮಿದಂ ಚೈವಾಬ್ರವೀದ್ವಚಃ||

ರಾಜನು ಕುಶಲವನ್ನು ಕೇಳಿದನು ಮತ್ತು ಸಂಜಯನು
ಸುಖಾಸೀನನಾಗಲು ತಾನು ಬಂದಿರುವ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನು:

03007015a ರಾಜಾ ಸ್ಮರತಿ ತೇ ಕ್ಷತ್ರಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಂಬಿಕಾಸುತಃ|

03007015c ತಂ ಪಶ್ಯ ಗತ್ವಾ ತ್ವಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸಂಜೀವಯ ಚ ಪಾರ್ಥಿವಂ||

“ಕ್ಷತ್ರ! ಅಂಬಿಕಾಸುತ ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ನಿನ್ನನ್ನು
ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಬೇಗನೇ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಆ
ಪಾರ್ಥಿವನನ್ನು ಪುನರ್ಜೀವಗೊಳಿಸು !

03007016a ಸೋಽನುಮಾನ್ಯ ನರಶ್ರೇಷ್ಠಾನ್ಪಾಂಡವಾನ್ಕುರುನಂದನಾನ್|

03007016c ನಿಯೋಗಾದ್ರಾಜಸಿಂಹಸ್ಯ ಗಂತುಮರ್ಹಸಿ ಮಾನದ||

ಮಾನದ ! ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುರುನಂದನ ಪಾಂಡವರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು
ತಕ್ಷಣವೇ ರಾಜಸಿಂಹನ ಬಳಿ ಹೋಗಬೇಕು.”

03007017a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ವಿದುರೋ ಧೀಮಾನ್ಸ್ವ ಜನವತ್ಸಲಃ|

03007017c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯಾನುಮತೇ ಪುನರಾಯಾದ್ಗಜಾಹ್ವಯಂ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧೀಮಂತ, ಸ್ವಜನವತ್ಸಲ ವಿದುರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಂದ
ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಪುನಃ ಗಜಾಹ್ವಯಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

03007018a ತಮಬ್ರವೀನ್ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

03007018c ದಿಷ್ಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ದಿಷ್ಯಾ ಸ್ಮರಸಿ ಮೇಽನಘ||

ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಧರ್ಮಜ್ಞ ! ಆನಘ ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ನೀನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದೆ !

ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡೆ !

03007019a ಅದ್ಯ ರಾತ್ರೌ ದಿವಾ ಚಾಹಂ ತ್ವತ್ಕೃತೇ ಭರತರ್ಷಭ|

03007019c ಪ್ರಜಾಗರೇ ಪಪಶ್ಯಾಮಿ ವಿಚಿತ್ರಂ ದೇಹಮಾತ್ಮನಃ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ನಿನ್ನಿಂದಾಗಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದಿನ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೇ
ನನ್ನ ದೇಹದ ವಿಚಿತ್ರ ರೂಪವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

03007020a ಸೋಽಂಕಮಾದಾಯ ವಿದುರಂ ಮೂರ್ಘ್ಯುಪಾಘ್ರಾಯ ಚೈವ ಹ|

03007020c ಕ್ಷಮ್ಯತಾಮಿತಿ ಚೋವಾಚ ಯದುಕ್ತೋಽಸಿ ಮಯಾ ರುಷಾ||

ಅವನು ವಿದುರರನ್ನು ತನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ, ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ, “ರೋಷದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು!” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

03007021 ವಿದುರ ಉವಾಚ|

03007021a ಕ್ಷಾಂತಮೇವ ಮಯಾ ರಾಜನ್ಗುರುರ್ನಃ ಪರಮೋ ಭವಾನ್|

03007021c ತಥಾ ಹ್ಯಸ್ಯಾಗತಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತ್ವದ್ವರ್ಶನಪರಾಯಣಃ||

ವಿದುರನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಅದನ್ನು ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸಿಯಾಗಿದೆ. ನೀನೇ ನಮ್ಮ ಪರಮ ಗುರು. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲೆಂದೇ ನಾನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ.

03007022a ಭವಂತಿ ಹಿ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಪುರುಷಾ ಧರ್ಮಚೇತಸಃ|

03007022c ದೀನಾಭಿಪಾತಿನೋ ರಾಜನ್ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ರಾಜನ್! ಧರ್ಮಚೇತಸ ಪುರುಷರು ದೀನರು ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ಏನೂ ವಿಚಾರಮಾಡದೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03007023a ಪಾಂಡೋಃ ಸುತಾ ಯಾದೃಶಾ ಮೇ ತಾದೃಶಾ ಮೇ ಸುತಾಸ್ತವ|

03007023c ದೀನಾ ಇತಿ ಹಿ ಮೇ ಬುದ್ಧಿರಭಿಪನ್ನಾದ್ಯ ತಾನ್ಪ್ರತಿ||

ಪಾಂಡುವಿನ ಮಕ್ಕಳು ನನಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳೂ ಕೂಡ.

ಅವರು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಇಂದು ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದೆ.””

03007024 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03007024a ಅನ್ಯೋನ್ಯಮನುನೀಯೈವಂ ಭ್ರಾತರೌ ತೌ ಮಹಾದ್ಯುತಿ|

03007024c ವಿದುರೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಶ್ಚ ಲೇಭಾತೇ ಪರಮಾಂ ಮದಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಆ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾದ್ಯುತಿ ಸಹೋದರ ವಿದುರ-ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರರು ಪರಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವಣಿ

ವಿದುರಪ್ರತ್ಯಾಗಮನೇ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿದುರಪ್ರತ್ಯಾಗಮನ ಎನ್ನುವ ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೮

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು

ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳ ಯೋಜನೆ

ವಿದುರನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಅವನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕರೆಸಿಯಾನು ಎಂದು ಹೆದರಿ ತನ್ನ ಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡುವುದು (೧-೧೪).

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ದುರ್ಯೋಧನ, ದುಃಶಾಸನ,
ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಶಕುನಿಯರು ಹೊರಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸನ ಆಗಮನ
(೧೫-೨೩).

03008001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03008001a ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ವಿದುರಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ರಾಜ್ಞಾ ಚ ಪರಿಸಾಂತ್ವಿತಂ|

03008001c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾತ್ಮಜೋ ರಾಜಾ ಪರ್ಯತಪ್ಯತ ದುರ್ಮತಿಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿದುರನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ
ಮತ್ತು ರಾಜನು ಅವನನ್ನು ಸಂತವಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾತ್ಮಜ ದುರ್ಮತಿ ರಾಜನು ಪರಿತಪಿಸಿದನು.

03008002a ಸ ಸೌಬಲಂ ಸಮಾನಾಯ್ ಕರ್ಣದುಃಶಾಸನಾವಪಿ|

03008002c ಅಬ್ರವೀದ್ವಚನಂ ರಾಜಾ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಬುದ್ಧಿಜಂ ತಮಃ||

ಅವನು ಸೌಬಲ, ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ದುಃಶಾಸರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ತನ್ನ
ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03008003a ಏಷ ಪ್ರತ್ಯಾಗತೋ ಮಂತ್ರೀ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಸಮ್ಮತಃ|

03008003c ವಿದುರಃ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ಸುಹೃದ್ವಿದ್ವಾನ್ ಹಿತೇ ರತಃ||

“ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಹಿತರತನಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಅವರ ಬುದ್ಧಿವಂತ
ಮಿತ್ರನಾಗಿರುವ ಮಂತ್ರಿ ವಿದುರನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸಮ್ಮತಿಯಂತೆ

ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.

03008004a ಯಾವದಸ್ಯ ಪುನರ್ಬುದ್ಧಿಂ ವಿದುರೋ ನಾಪಕರ್ಷತಿ|

03008004c ಪಾಂಡವಾನಯನೇ ತಾವನ್ಮಂತ್ರಯಧ್ವಂ ಹಿತಂ ಮಮ||

ವಿದುರನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕರೆಯಿಸಲು ರಾಜನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪುನಃ ಬದಲಾಯಿಸದೇ ಇರುವಂತೆ ನನ್ನ ಹಿತದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿರಿ.

03008005a ಅಥ ಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಪಾರ್ಥಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತಾನಿಹ ಕಥಂ ಚನ|

03008005c ಪುನಃ ಶೋಷಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ನಿರಾಸುನಿರವಗ್ರಹಃ||

ಪಾರ್ಥರು ಎಂದಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾನು ಪುನಃ ಜೀವವಿಲ್ಲದವನಂತೆ, ಸಾರವಿಲ್ಲದವನಂತೆ ಒಣಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

03008006a ವಿಷಮುದ್ಬಂಧನಂ ವಾಪಿ ಶಸ್ತ್ರಮಗ್ನಿಪ್ರವೇಶನಂ|

03008006c ಕರಿಷ್ಯೇ ನ ಹಿ ತಾನ್ಯದ್ಧಾನ್ಪುನರ್ದ್ರಷ್ಟುಮಿಹೋತ್ಸಹೇ||

ಅವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪುನಃ ಬಂದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಾರಾದರೆ, ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ನಾನು ವಿಷವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಥವಾ ನೇಣು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಅಥವಾ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತೇನೆ.”

03008007 ಶಕುನಿರುವಾಚ|

03008007a ಕಿಂ ಬಾಲಿಷಾಂ ಮತಿಂ ರಾಜನ್ನಾಸ್ಥಿತೋಽಸಿ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03008007c ಗತಾಸ್ತೇ ಸಮಯಂ ಕೃತ್ವಾ ನೈತದೇವಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಶಕುನಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಶಾಂಪತೇ! ರಾಜನ್! ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಬಾಲಿಷವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದ ಅವರು ಎಂದೂ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ.

03008008a ಸತ್ಯವಾಕ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಪಾಂಡವಾ ಭರತರ್ಷಭ|

03008008c ಪಿತುಸ್ತೇ ವಚನಂ ತಾತ ನ ಗ್ರಹೀಷ್ಯಂತಿ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್||

ಭರತರ್ಷಭ! ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತವರು. ತಾತ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03008009a ಅಥ ವಾ ತೇ ಗ್ರಹೀಷ್ಯಂತಿ ಪುನರೇಷ್ಯಂತಿ ವಾ ಪುರಂ|

03008009c ನಿರಸ್ಯ ಸಮಯಂ ಭೂಯಃ ಪಣೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಅಥವಾ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪುನಃ ಪುರಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರೆ ಅವರು ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮುರಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪಣವನ್ನಿಟ್ಟು ಜೂಜಾಡಬಹುದು.

03008010a ಸರ್ವೇ ಭವಾಮೋ ಮಧ್ಯಸ್ಥಾ ರಾಜ್ಞಶ್ಚಂದಾನುವರ್ತಿನಃ|

03008010c ಚಿದ್ರಂ ಬಹು ಪ್ರಪಶ್ಯಂತಃ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಸುಸಂವೃತಾಃ||

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ರಾಜನ ಅನುವರ್ತಿಗಳಂತಿದ್ದು ತಟಸ್ಥರಾಗಿರೋಣ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಅವರನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರೋಣ.”

03008011 ದುಃಶಾಸನ ಉವಾಚ|

03008011a ಏವಮೇತನ್ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಯಥಾ ವದಸಿ ಮಾತುಲ|

03008011c ನಿತ್ಯಂ ಹಿ ಮೇ ಕಥಯತಸ್ತವ ಬುದ್ಧಿಹಿಂ ರೋಚತೇ||

ದುಃಶಾಸನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಾವ! ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ! ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದುದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೀನು ಹೇಳಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಹಿತವೆನಿಸುತ್ತದೆ.”

03008012 ಕರ್ಣ ಉವಾಚ|

03008012a ಕಾಮಮೀಕ್ಷಾಮಹೇ ಸರ್ವೇ ದುರ್ಯೋಧನ ತಪೇಪ್ಸಿತಂ|

03008012c ಐಕಮತ್ಯಂ ಹಿ ನೋ ರಾಜನ್ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ||

ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ದುರ್ಯೋಧನ! ನೀನು ಬಯಸಿದ್ದುದನ್ನೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ರಾಜನ್! ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಮತವಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.”

03008013 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03008013a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕರ್ಣೇನ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತದಾ|

03008013c ನಾತಿಹೃಷ್ಟಮನಾಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಭವತ್ಸ ಪರಾಙ್ಮುಖಿಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕರ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನನು ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳದೇ ತಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದನು.

03008014a ಉಪಲಭ್ಯ ತತಃ ಕರ್ಣೋ ವಿವೃತ್ಯ ನಯನೇ ಶುಭೇ|

03008014c ರೋಷಾದ್ಧುಃಶಾಸನಂ ಚೈವ ಸೌಬಲೇಯಂ ಚ ತಾವುಭೌ||

03008015a ಉವಾಚ ಪರಮಕೃದ್ಧ ಉದ್ಯಮ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ|

03008015c ಅಹೋ ಮಮ ಮತಂ ಯತ್ತನ್ನಿಬೋಧತ ನರಾಧಿಪಾಃ||

ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕರ್ಣನು ತನ್ನ ಶುಭಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿ ಪರಮ ಕೃದ್ಧನಾಗಿ ರೋಷದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಉದ್ರೇಕಿಸಿಕೊಂಡು ದುಃಶಾಸನ ಮತ್ತು ಸೌಬಲರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಉದ್ರೇಕಿಸಿ ಹೇಳಿದನು: “ಅಹೋ! ನರಾಧಿಪರೇ! ಇದರ ಕುರಿತು ನನ್ನ ವಿಚಾರವೇನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ!

03008016a ಪ್ರಿಯಂ ಸರ್ವೇ ಚಿಕೀರ್ಷಾಮೋ ರಾಜ್ಞಃ ಕಿಂಕರಪಾಣಯಃ|

03008016c ನ ಚಾಸ್ಯ ಶಕ್ನುಮಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಿಯೇ ಸ್ಥಾತುಮತಂದ್ರಿತಾಃ||

03008017a ವಯಂ ತು ಶಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಾದಾಯ ರಥಾನಾಸ್ಥಾಯ ದಂಶಿತಾಃ|

03008017c ಗಚ್ಚಾಮಃ ಸಹಿತಾ ಹಂತುಂ ಪಾಂಡವಾನ್ವನಗೋಚರಾನ್||

ಒಟ್ಟಿಗೇ ನಾವು ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ರಥಗಳನ್ನೇರಿ ವನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹೋಗೋಣ!

03008018a ತೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಶಾಂತೇಷು ಗತೇಷ್ಟವಿದಿತಾಂ ಗತಿಂ|

03008018c ನಿರ್ವಿವಾದಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಸ್ತಥಾ ವಯಂ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಶಾಂತರಾದ ನಂತರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ನಾವು ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಿಲ್ಲದೇ ಇರಬಹುದು.

03008019a ಯಾವದೇವ ಪರಿದ್ಯೂನಾ ಯಾವಚ್ಚೋಕಪರಾಯಣಾಃ|

03008019c ಯಾವನ್ನಿತ್ರವಿಹೀನಾಶ್ಚ ತಾವಚ್ಚಕ್ಯಾ ಮತಂ ಮಮ||

ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವರು ದೀನರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ, ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವರು ದುಃಖಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ, ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವರು ಮಿತ್ರವಿಹೀನರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾವು ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.”

03008020a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪೂಜಯಂತಃ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03008020c ಬಾಧಮಿತ್ಯೇವ ತೇ ಸರ್ವೇ ಪ್ರತ್ಯೂಚುಃ ಸೂತಜಂ ತದಾ||

ಅವನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ “ಅದು ಹೌದು!” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಸೂತಪುತ್ರನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು.

03008021a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತು ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾ ರಥೈಃ ಸರ್ವೇ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್|

03008021c ನಿಯಮಯಃ ಪಾಂಡವಾನ್ ಹಂತುಂ ಸಂಘುಶಃ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಾಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರಥಗಳನ್ನೇರಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರಟರು.

03008022a ತಾನ್ಪ್ರಸ್ಥಿತಾನ್ಪರಿಜ್ಞಾಯ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಸ್ತದಾ|

03008022c ಆಜಗಾಮ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಿವ್ಯೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ||

ಅವರು ಹೊರಟಿದ್ದುದನ್ನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡು ತಿಳಿದ

ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮ ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

03008023a ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಧ್ಯಾಥ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಭಗವಾಽಲ್ಲೋಕಪೂಜಿತಃ|

03008023c ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷುಷಮಾಸೀನಮುವಾಚಾಭ್ಯೇತ್ಯ ಸತ್ವರಃ||

ಲೋಕ ಪೂಜಿತ ಆ ಭಗವಾನನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತಡೆಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ,
ಅವಸರ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷುವಿನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವಣಿ

ವ್ಯಾಸಾಗಮನೇ ಅಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ವ್ಯಾಸಾಗಮನ ಎನ್ನುವ ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೯

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ವ್ಯಾಸನ ಸಲಹೆ

ದುರ್ಯೋಧನನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ವನದಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸಬೇಕು; ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ
ಎಂದು ವ್ಯಾಸನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು (೧-೧೨).

03009001 ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ|

03009001a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ನಿಬೋಧ ವಚನಂ ಮಮ|

03009001c ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾ ಕೌರವಾಣಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಹಿತಮುತ್ತಮಂ||

ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು: “ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ! ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು
ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೋ. ಸರ್ವ ಕೌರವರ ಉತ್ತಮ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ
ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03009002a ನ ಮೇ ಪ್ರಿಯಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಯದ್ಗತಾಃ ಪಾಂಡವಾ ವನಂ|

03009002c ನಿಕೃತ್ಯಾ ನಿರ್ಜಿತಶ್ಚೈವ ದುರ್ಯೋಧನವಶಾನುಗೈಃ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಂದ
ಮೋಸದಲ್ಲಿ ಸೋತು ವನಕ್ಕೆ ಆ ಪಾಂಡವರು ಹೋದುದು ನನಗೆ
ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ.

03009003a ತೇ ಸ್ಮರಂತಃ ಪರಿಕ್ಲೇಶಾನ್ವರ್ಷೇ ಪೂರ್ಣೇ ತ್ರಯೋದಶೇ|

03009003c ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ವಿಷಂ ಕ್ರುದ್ಧಾಃ ಕರವೇಯೇಷು ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಪೂರ್ಣವಾದನಂತರ ಅವರು
ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಕೌರವರ ಮೇಲೆ ಕ್ರೋಧದ
ವಿಷವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03009004a ತದಯಂ ಕಿಂ ನು ಪಾಪಾತ್ಮಾ ತವ ಪುತ್ರಃ ಸುಮಂದಧೀ|

03009004c ಪಾಂಡವಾನ್ನಿತ್ಯಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ರಾಜ್ಯಹೇತೋರ್ಜಿಘಾಂಸತಿ||

ಏಕೆ ನಿನ್ನ ಈ ಪಾಪಾತ್ಮ, ಅತಿಮಂದಮತಿ ಪುತ್ರನು ಪಾಂಡವರ ಮೇಲೆ
ಸದಾ ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಅಪಹರಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ?

03009005a ವಾರ್ಯತಾಂ ಸಾಧ್ವಯಂ ಮೂಢಃ ಶಮಂ ಗಚ್ಚತು ತೇ ಸುತಃ|

03009005c ವನಸ್ಥಾಂಸ್ತಾನಯಂ ಹಂತುಮಿಚ್ಛನ್ಪ್ರಾಣೈರ್ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯತೇ||

ಆ ಮೂಢನನ್ನು ಈಗಲೇ ತಡೆಹಿಡಿಯಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಮಗನು ಶಾಂತನಾಗಬೇಕು. ವನದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಯಸಿದರೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03009006a ಯಥಾಹ ವಿದುರಃ ಪ್ರಾಚ್ಛೋ ಯಥಾ ಭೀಷ್ಮೋ ಯಥಾ ವಯಂ|

03009006c ಯಥಾ ಕೃಪಶ್ಚ ದ್ರೋಣಶ್ಚ ತಥಾ ಸಾಧು ವಿಧೀಯತಾಂ||

ಪ್ರಾಚ್ಛ ವಿದುರನು ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೋ, ಭೀಷ್ಮ, ನಾನು, ಕೃಪ ಮತ್ತು ದ್ರೋಣರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೋ ಅದನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದೇ ತಿಳಿ.

03009007a ವಿಗ್ರಹೋ ಹಿ ಮಹಾಪ್ರಾಚ್ಛ ಸ್ವಜನೇನ ವಿಗರ್ಹಿತಃ|

03009007c ಅಧರ್ಮ್ಯಮಯಶಸ್ಯಂ ಚ ಮಾ ರಾಜನ್ಪ್ರತಿಪದ್ಯಥಾಃ||

03009008a ಸಮೀಕ್ಷಾ ಯಾದೃಶೀ ಹ್ಯಸ್ಯ ಪಾಂಡವಾನ್ಪ್ರತಿ ಭಾರತ|

03009008c ಉಪೇಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣಾ ಸಾ ರಾಜನ್ಮಹಾಂತಮನಯಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್||

ಮಹಾಪ್ರಾಚ್ಛ! ಸ್ವಜನರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು ಖಂಡನಾರ್ಹ. ಯಶಸ್ಸನ್ನು ತರದ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬೇಡ ರಾಜನ್! ಪಾಂಡವರ ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿದೆ ಭಾರತ! ಅವರನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಮಹಾ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ತಲುಪಿದ ಹಾಗೆ ರಾಜನ್!

03009009a ಅಥ ವಾಯಂ ಸುಮಂದಾತ್ಮಾ ವನಂ ಗಚ್ಛತು ತೇ ಸುತಃ|

03009009c ಪಾಂಡವೈಃ ಸಹಿತೋ ರಾಜನ್ನೇಕ ಏವಾಸಹಾಯವಾನ್||

ರಾಜನ್! ಈಗ ನಿನ್ನ ಮಂದಾತ್ಮ ಸುತನು ತನ್ನ ಸಹಾಯಕರಿಲ್ಲದೇ
ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪಾಂಡವರ ಸಹಿತ ವಾಸಿಸಲಿ.

03009010a ತತಃ ಸಂಸರ್ಗಜಃ ಸ್ನೇಹಃ ಪುತ್ರಸ್ಯ ತವ ಪಾಂಡವೈಃ|

03009010c ಯದಿ ಸ್ಯಾತ್ಕೃತಕಾರ್ಯೋಽದ್ಯ ಭವೇತ್ಸ್ಯಂ ಮನುಜೇಶ್ವರ||

ಮನುಜೇಶ್ವರ! ಈ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಪಾಂಡವರೊಡನೆ
ಸ್ನೇಹವುಂಟಾದರೆ ನೀನು ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತೆ!

03009011a ಅಥ ವಾ ಜಾಯಮಾನಸ್ಯ ಯಚ್ಚೇಲಮನುಜಾಯತೇ|

03009011c ಶ್ರುಯತೇ ತನ್ಮಹಾರಾಜ ನಾಮೃತಸ್ಯಾಪಸರ್ಪತಿ||

ಮಹಾರಾಜ! ಆದರೂ ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಇದ್ದ ಶೀಲವು ಅವನು
ಮೃತನಾಗುವವರೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

03009012a ಕಥಂ ವಾ ಮನ್ಯತೇ ಭೀಷ್ಮೋ ದ್ರೋಣೋ ವಾ ವಿದುರೋಽಪಿ ವಾ|

03009012c ಭವಾನ್ವಾತ್ರ ಕ್ಷಮಂ ಕಾರ್ಯಂ ಪುರಾ ಚಾರ್ಥೋಽತಿವರ್ತತೇ||

ಇದರ ಕುರಿತು ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ವಿದುರ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ವಿಚಾರವೇನು?
ವಿಷಯವು ಕೈ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವುದರ ಮೊದಲೇ ಯಾವುದು ಸರಿಯೋ
ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು!"

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವಣಿ

ವ್ಯಾಸವಾಕ್ಯೇ ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ವ್ಯಾಸವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುವ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ತಾನು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಲು ಶಕ್ತನಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ವ್ಯಾಸನು ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಕುರಿತು ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಸುರಭಿಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂವಾದವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವುದು (೧-೧೮). “ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮನಾಗಿದ್ದರೂ ದೀನರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಕೃಪೆಯಿರಲಿ” ಎಂದೂ, ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದೂ ವ್ಯಾಸನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು (೧೯-೨೩).

03010001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

03010001a ಭಗವನ್ನಾಹಮಪ್ಯೇತದ್ರೋಚಯೇ ದ್ಯೂತಸಂಸ್ತವಂ|

03010001c ಮನೈ ತದ್ವಿಧಿನಾಕ್ರಮ್ಯ ಕಾರಿತೋಽಸ್ಮಿತಿ ವೈ ಮುನೇ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ಈ ದ್ಯೂತದ ಮಾತು ನನಗೂ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುನೇ! ಆದರೆ ವಿಧಿಯು ನನ್ನನ್ನೂ ಮೀರಿ ನನ್ನಿಂದ ಇದು ನಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿತು ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03010002a ನೈತದ್ರೋಚಯತೇ ಭೀಷ್ಮೋ ನ ದ್ರೋಣೋ ವಿದುರೋ ನ ಚ|

03010002c ಗಾಂಧಾರೀ ನೇಚ್ಚ ತಿ ದ್ಯೂತಂ ತಚ್ಚ ಮೋಹಾತ್ಪ್ರವರ್ತಿತಂ||

ಇದು ಭೀಷ್ಮನಿಗೂ, ದ್ರೋಣ ಮತ್ತು ವಿದುರರಿಗೂ ಇಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಇದನ್ನು ಬಯಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮೋಹದಿಂದ

ದ್ಯೂತವು ನಡೆದುಹೋಯಿತು !

03010003a ಪರಿತ್ಯಕ್ತುಂ ನ ಶಕ್ನೋಮಿ ದುರ್ಯೋಧನಮಚೇತನಂ|

03010003c ಪುತ್ರಸ್ಯೇಹೇನ ಭಗವನ್ಜಾನನ್ನಪಿ ಯತವ್ರತ||

ಭಗವನ್ ! ಯತವ್ರತ ! ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಪುತ್ರಸ್ಯೇಹದಿಂದಾಗಿ
ನಾನು ಆ ಅಚೇತನ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಿಲ್ಲ !”

03010004 ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ|

03010004a ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯ ನೃಪತೇ ಸತ್ಯಮಾಹ ಯಥಾ ಭವಾನ್|

03010004c ದೃಢಂ ವೇದ್ಮಿ ಪರಂ ಪುತ್ರಂ ಪರಂ ಪುತ್ರಾನ್ನ ವಿದ್ಯತೇ||

ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪತೇ ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯ ! ನೀನು
ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಸತ್ಯ. ಮಗನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಮಗನನ್ನು ಮೀರಿ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನೂ ಕೂಡ ಧೃಢವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

03010005a ಇಂದ್ರೋಽಪ್ಯಶ್ರುನಿಪಾತೇನ ಸುರಭ್ಯಾ ಪ್ರತಿಬೋಧಿತಃ|

03010005c ಅನ್ಯೈಃ ಸಮೃದ್ಧೈರಪ್ಯರ್ಥೈರ್ನ ಸುತಾದ್ವಿದ್ಯತೇ ಪರಂ||

ಇಂದ್ರನೂ ಕೂಡ, ಎಷ್ಟೇ ಬೆಲೆಬಾಳುವಂಥಹದಾಗಿದ್ದರೂ ಮಗನಿಂತ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಂಪತ್ತು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸುರಭಿಯ
ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

03010006a ಅತ್ರ ತೇ ವರ್ತ ಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಹದಾಖ್ಯಾನಮುತ್ತಮಂ|

03010006c ಸುರಭ್ಯಾಶ್ಚೈವ ಸಂವಾದಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುರಭಿ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂವಾದದ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಮಹದಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03010007a ತ್ರಿವಿಷ್ವಪಗತಾ ರಾಜನ್ಸುರಭಿಃ ಪ್ರಾರುದತ್ಕಿಲ|

03010007c ಗವಾಂ ಮಾತ ಪುರಾ ತಾತ ತಾಮಿಂದ್ರೋಽನ್ವಕೃಪಾಯತ||

ರಾಜನ್! ಮಗೂ! ಹಿಂದೆ ಗೋವುಗಳ ಮಾತೆ ಸುರಭಿಯು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತುಂಬಾ ರೋದಿಸಿದಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅನುಕಂಪವುಂಟಾಯಿತು.

03010008 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03010008a ಕಿಮಿದಂ ರೋದಿಷಿ ಶುಭೇ ಕಚ್ಚಿತ್ ಕ್ಷೇಮಂ ದಿವೌಕಸಾಂ|

03010008c ಮಾನುಷೇಷ್ಟಥ ವಾ ಗೋಷು ನೈತದಲ್ಪಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಶುಭೇ! ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಈ ರೀತಿ ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ದಿವೌಕಸರು, ಮನುಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿದ್ದಾರೆ ತಾನೆ? ಇದು ಸಣ್ಣ ವಿಷಯವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ!”

03010009 ಸುರಭಿರುವಾಚ|

03010009a ವಿನಿಪಾತೋ ನ ವಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಧೃಶ್ಯತೇ ತ್ರಿದಶಾಧಿಪ|

03010009c ಅಹಂ ತು ಪುತ್ರಂ ಶೋಚಾಮಿ ತೇನ ರೋದಿಮಿ ಕೌಶಿಕ||

ಸುರಭಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ತ್ರಿದಶಾಧಿಪ! ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಆಪತ್ತು ಬಂದೊದಗಿಲ್ಲ! ಕೌಶಿಕ! ನಾನು ನನ್ನ

ಪುತ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ ಶೋಕಿಸಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03010010a ಪಶ್ಚಿಮಂ ಕರ್ಷಕಂ ರೌದ್ರಂ ದುರ್ಬಲಂ ಮಮ ಪುತ್ರಕಂ|

03010010c ಪ್ರತೋದೇನಾಭಿನಿಘ್ನಂತಂ ಲಾಂಗಲೇನ ನಿಪೀಡಿತಂ||

ನೇಗಿಲ ಭಾರದಡಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದುರ್ಬಲ ಪುತ್ರನನ್ನು ಭಯಂಕರ
ಬಾರಿಕೋಲಿನಿಂದ ಆ ರೈತನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡು !

03010011a ಏತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೃಶಂ ಶ್ರಂತಂ ವಧ್ಯಮಾನಂ ಸುರಾಧಿಪ|

03010011c ಕೃಪಾವಿಷ್ವಾಸ್ಮಿ ದೇವೇಂದ್ರ ಮನಶ್ಚೋದ್ವಿಜತೇ ಮಮ||

ಸುರಾಧಿಪ ! ಬಹಳಷ್ಟು ಆಯಾಸಗೊಂಡಿರುವವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃಪಾವಿಷ್ವಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ದೇವೇಂದ್ರ !
ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶೋಕವು ಹುಟ್ಟಿದೆ.

03010012a ಏಕಸ್ತತ್ರ ಬಲೋಪೇತೋ ಧುರಮುದ್ವಹತೇಽಧಿಕಾಂ|

03010012c ಅಪರೋಽಲ್ಪಬಲಪ್ರಾಣಃ ಕೃಶೋ ಧಮನಿಸಂತತಃ|

03010012e ಕೃಚ್ಛಾ ದುದ್ವಹತೇ ಭಾರಂ ತಂ ವೈ ಶೋಚಾಮಿ ವಾಸವ||

ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಲವಂತನು ಅಧಿಕ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು
ಕಡಿಮೆ ಬಲವುಳ್ಳವನು ಕೃಶನಾದವನು ಕಡಿವಾಣದ
ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ವಾಸವ ! ಅವನು ಹೇಗೆ ಭಾರವನ್ನು
ಹೊರಬಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರ ಕುರಿತೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03010013a ವಧ್ಯಮಾನಃ ಪ್ರತೋದೇನ ತುದ್ಯಮಾನಃ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03010013c ನೈವ ಶಕ್ೋತಿ ತಂ ಭಾರಮುದ್ವೋಡುಂ ಪಶ್ಯ ವಾಸವ||

ವಾಸವ ! ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ,
ತಿವಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನು ಆ ಭಾರವನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಶಕ್ಯನಿಲ್ಲ.
ನೋಡು !

03010014a ತತೋಽಹಂ ತಸ್ಯ ದುಃಖಾರ್ತಾ ವಿರೌಮಿ ಭೃಶದುಃಖಿತಾ|

03010014c ಅಶ್ರೂಣ್ಯಾವರ್ತಯಂತೀ ಚ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಕರುಣಾಯತೀ||

ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗಾಗಿ ದುಃಖಾರ್ತಳಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ತುಂಬಾ
ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು
ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ.”

03010015 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03010015a ತವ ಪುತ್ರಸಹಸ್ರೇಷು ಪೀಡ್ಯಮಾನೇಷು ಶೋಭನೇ|

03010015c ಕಿಂ ಕೃಪಾಯಿತಮಸ್ತತ್ರ ಪುತ್ರ ಏಕೋಽತ್ರ ಪೀಡ್ಯತೇ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಶೋಭನೇ ! ನಿನ್ನ ಸಹಸ್ರಾರು ಪುತ್ರರು
ಪೀಡನೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಒಬ್ಬನೇ ಪುತ್ರನ ಪೀಡನೆಯಿಂದ
ನೀನು ಏಕೆ ಕೃಪಾವಿಷ್ಟಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ?”

03010016 ಸುರಭಿರುವಾಚ|

03010016a ಯದಿ ಪುತ್ರಸಹಸ್ರಂ ಮೇ ಸರ್ವತ್ರ ಸಮಮೇವ ಮೇ|

03010016c ದೀನಸ್ಯ ತು ಸತಃ ಶಕ್ರ ಪುತ್ರಸ್ಯಾಭ್ಯಧಿಕಾ ಕೃಪಾ||

ಸುರಭಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಶಕ್ರ! ನನಗೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಪುತ್ರರಿದ್ದರೂ ಸರ್ವರೂ ನನಗೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ದೀನನಾದ ಸುತನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯು ಅಧಿಕ!”

03010017 ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ|

03010017a ತದಿಂದ್ರಃ ಸುರಭೀವಾಕ್ಯಂ ನಿಶಮ್ಯ ಭೃಶವಿಸ್ಮಿತಃ|

03010017c ಜೀವಿತೇನಾಪಿ ಕೌರವ್ಯ ಮೇನೇಽಭ್ಯಧಿಕಮಾತ್ಮಜಂ||

ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌರವ್ಯ! ಸುರಭಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು ಮತ್ತು ಆತ್ಮಜನು ಜೀವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವೆಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿದನು.

03010018a ಪ್ರವವರ್ಷ ಚ ತತ್ರೈವ ಸಹಸಾ ತೋಯಮುಲ್ಬಣಂ|

03010018c ಕರ್ಷಕಸ್ಯಾಚರನ್ವಿಘ್ನಂ ಭಗವಾನ್ಪಾಕಶಾಸನಃ||

ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಪಾಕಶಾಸನನು ಅಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಅತಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಕೃಷಿಕನ ಹೂಳುವಿಕೆಗೆ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು.

03010019a ತದ್ಯಥಾ ಸುರಭಿಃ ಪ್ರಾಹ ಸಮಮೇವಾಸ್ತು ತೇ ತಥಾ|

03010019c ಸುತೇಷು ರಾಜನ್ಸರ್ವೇಷು ದೀನೇಷ್ಟಭ್ಯಧಿಕಾ ಕೃಪಾ||

ರಾಜನ್! ಸುರಭಿಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮನಾಗಿದ್ದರೂ ದೀನರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಕೃಪೆಯಿರಲಿ.

03010020a ಯಾದ್ಯಶೋ ಮೇ ಸುತಃ ಪಂಡುಸ್ತಾದ್ಯಶೋ ಮೇಽಸಿ ಪುತ್ರಕ|

03010020c ವಿದುರಶ್ಚ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸ್ನೇಹಾದೇತದ್ಭ್ರವೀಮ್ಯಹಂ||

ನೀನು ಹೇಗೆ ನನ್ನ ಮಗನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಂಡುವೂ ನನ್ನದೇ ಮಗ.
ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ವಿದುರನೂ ಕೂಡ. ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಿನಗೆ ಇದನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03010021a ಚಿರಾಯ ತವ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಶತಮೇಕಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವ|

03010021c ಪಾಂಡೋಃ ಪಂಚೈವ ಲಕ್ಷ್ಯಂತೇ ತೇಽಪಿ ಮಂದಾಃ ಸುದುಃಖಿತಾಃ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ನಿನಗೆ ನೂರಾರೊಂದು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಪಾಂಡುವಿಗೆ
ಐವರೇ ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಸರಳರಾಗಿದ್ದು ತುಂಬಾ
ದುಃಖಿತರಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

03010022a ಕಥಂ ಜೀವೇಯುರತ್ಯಂತಂ ಕಥಂ ವರ್ಧೇಯುರಿತ್ಯಪಿ|

03010022c ಇತಿ ದೀನೇಷು ಪಾರ್ಥೇಷು ಮನೋ ಮೇ ಪರಿತಪ್ಯತೇ||

ಅವರು ಹೇಗೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ
ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಆ ದೀನ ಪಾರ್ಥರ ಕುರಿತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು
ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದೆ.

03010023a ಯದಿ ಪಾರ್ಥಿವ ಕೌರವ್ಯಾಂ ಜೀವಮಾನಾನಿಹೇಚ್ಛಸಿ|

03010023c ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತವ ಸುತಃ ಶಮಂ ಗಚ್ಛತು ಪಾಂಡವೈಃ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ಕೌರವ್ಯರು ಜೀವಂತರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವೆಯಾದರೆ
ನಿನ್ನ ಸುತ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ

ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವಣಿ
ಸುರಭ್ಯುಪಾಖ್ಯಾನೇ ದಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸುರಭಿಯ ಕಥೆ ಎನ್ನುವ ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೧

ಮೈತ್ರೇಯನಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ

ಶಾಪ

ನೀನೇ ಆ ದುರಾತ್ಮ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಭೋದಿಸಬೇಕೆಂದು
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯಾಸನು ಋಷಿ ಮೈತ್ರೇಯನು ಬಂದು
ಅವನಿಗೆ ಅನುಶಾಸನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಹೇಳಿದಂತೆ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಶಪಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದುದು (೧-೬).

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಆಗಮಿಸಿದ ಮೈತ್ರೇಯನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ
ಪಾಂಡವರು ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ತಾನೇ
ಎಂದು ಕೇಳಿದುದು (೭-೧೦). ಮೈತ್ರೇಯನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಏಕೆ ಈ
ಘೋರ ಅನ್ಯಾಯವು ಆಗಲು ಬಿಟ್ಟಿ ಎಂದು ಕೇಳಿ, ದುರ್ಯೋಧನನು
ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಶಾಂತಿಯಿಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದುದು (೧೧-
೨೭). ಮೈತ್ರೇಯನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನ

ತೊಡೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಲು ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಣುನಾದ ಋಷಿಯು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಭೀಮನು ಆ ತೊಡೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಶಪಿಸುವುದು
(೨೮-೩೪). ಹಾಗಾಗದಂತೆ ಮಾಡೆಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು
ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಶಾಂತಿಯಿಂದಿದ್ದರೆ ಶಾಪದಂತೆ
ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು (೩೫-೩೬). ಭೀಮನು ರಾಕ್ಷಸ
ಕಿರ್ಮೀರನನ್ನು ವಧಿಸಿದುದರ ಕುರಿತು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕೇಳಲು
“ಅಸೂಯೆಗೊಂಡಿರುವ ನಿನಗಾಗಲೀ ಅವಿಧೇಯನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಈ
ಮಗನಿಗಾಗಲೀ ನಾನು ಇದನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ! ನಾನು ಹೋದ
ನಂತರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿದುರನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿ
ಮೈತ್ರೇಯನು ಹೊರಟು ಹೋದುದು (೩೭-೩೯).

03011001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

03011001a ಏವಮೇತನ್ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಯಥಾ ವದಸಿ ನೋ ಮುನೇ|

03011001c ಅಹಂ ಚೈವ ವಿಜಾನಾಮಿ ಸರ್ವೇ ಚೇಮೇ ನರಾಧಿಪಾಃ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ! ಮುನೇ! ನೀನು
ಹೇಳಿದುದನ್ನು ನಾನೂ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವ ನರಾಧಿಪರೂ
ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ.

03011002a ಭವಾಂಸ್ತು ಮನ್ಯತೇ ಸಾಧು ಯತ್ಕುರೂಣಾಂ ಸುಖೋದಯಂ|

03011002c ತದೇವ ವಿದುರೋಽಪ್ಯಾಹ ಭೀಷ್ಮೋ ದ್ರೋಣಶ್ಚ ಮಾಂ ಮುನೇ||

ಮುನೇ! ನೀನು ಕುರುಗಳ ಸುಖೋದಯಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು

ಎಂದು ಹೇಳಿದೆಯೋ ಅದನ್ನೇ ನನಗೆ ವಿದುರ, ಭೀಷ್ಮ ಮತ್ತು ದ್ರೋಣರೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

03011003a ಯದಿ ತ್ವಹಮನುಗ್ರಾಹ್ಯಃ ಕೌರವೇಷು ದಯಾ ಯದಿ|

03011003c ಅನುಶಾಧಿ ದುರಾತ್ಮಾನಂ ಪುತ್ರಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಮಮ||

ಒಂದುವೇಳೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನೆಂದಾದರೆ ಮತ್ತು ನಿನಗೆ ಕೌರವರ ಮೇಲೆ ದಯೆಯಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಪುತ್ರ ದುರಾತ್ಮ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಬೇಕು!”

03011004 ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ|

03011004a ಅಯಮಾಯಾತಿ ವೈ ರಾಜನ್ಯೈತ್ರೇಯೋ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಃ|

03011004c ಅನ್ವೀಯ ಪಾಂಡವಾನ್ಭ್ರಾತೃನಿಹೈವಾಸ್ಮದ್ವಿದ್ಯಕ್ಷಯಾ||

ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಋಷಿ ಮೈತ್ರೇಯ²⁴ನು, ಪಾಂಡವ ಸಹೋದರರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ನಂತರ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03011005a ಏಷ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಪುತ್ರಂ ತವ ರಾಜನ್ಮಹಾನ್ಯುಷಿಃ|

03011005c ಅನುಶಾಸ್ತಾ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಶಮಾಯಾಸ್ಯ ಕುಲಸ್ಯ ತೇ||

ರಾಜನ್! ಈ ಮಹಾನ್ಯುಷಿಯು ನಿನ್ನ ಕುಲಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು

²⁴ ಮೈತ್ರೇಯನು ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯ ತಂದೆ ಪರಾಶರ ಮುನಿಯ ಶಿಷ್ಯ. ಪರಾಶರನು ಮೈತ್ರೇಯನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದನು.

ತರುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ನ್ಯಾಯವೋ ಅದರ ಅನುಶಾಸನವನ್ನು ನಿನ್ನ
ಪುತ್ರ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

03011006a ಬ್ರೂಯಾದ್ಯದೇಷ ರಾಜೇಂದ್ರ ತತ್ಕಾರ್ಯಮವಿಶಂಕಯಾ|

03011006c ಅಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ಹಿ ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಪುತ್ರಂ ತೇ ಶಪ್ಸ್ಯತೇ ರುಷಾ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವನು ಏನೇ ಹೇಳಿದರೂ ಅದನ್ನು ಶಂಕಿಸದೇ
ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸು. ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವನು
ರೋಷಗೊಂಡು ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲರು!”

03011007 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03011007a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಯಯೌ ವ್ಯಾಸೋ ಮೈತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ|

03011007c ಪೂಜಯಾ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಸಪುತ್ರಸ್ತಂ ನರಾಧಿಪಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ ವ್ಯಾಸನು
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮೈತ್ರೇಯನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ನರಾಧಿಪನು
ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

03011008a ದತ್ತಾಘ್ನಾದ್ಯಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ಸರ್ವಾ ವಿಶ್ರಾಂತಂ ಮುನಿಪುಂಗವಂ|

03011008c ಪ್ರಶ್ರಯೇಣಾಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಂಬಿಕಾಸುತಃ||

ಅಂಬಿಕಾಸುತ ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಆ ಮುನಿಪುಂಗವನಿಗೆ ಅಘ್ನಾದಿ
ಎಲ್ಲ ಸತ್ಕಾರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, ಅವನು ವಿಶ್ರಾಂತಗೊಳ್ಳಲು
ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿದನು:

03011009a ಸುಖೇನಾಗಮನಂ ಕಚ್ಚಿದ್ಭಗವನ್ಕುರುಜಾಂಗಲೇ|

03011009c ಕಚ್ಚಿತ್ಕುಶಲಿನೋ ವೀರಾ ಭ್ರಾತರಃ ಪಂಚ ಪಾಂಡವಾಃ||

“ಭಗವನ್! ಕುರುಜಂಗಲಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನವು ಸುಖಕರವಾಗಿತ್ತೇ?
ಐವರು ವೀರ ಪಾಂಡವ ಸಹೋದರರು ಕುಶಲರಾಗಿರುವರಷ್ಟೇ?

03011010a ಸಮಯೇ ಸ್ಥಾತುಮಿಚ್ಛಂತಿ ಕಚ್ಚಿಚ್ಛ ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ|

03011010c ಕಚ್ಚಿತ್ಕುರುಣಾಂ ಸೌಭ್ರಾತ್ರಮವ್ಯುಚ್ಚಿನ್ನಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಆ ಪುರುಷರ್ಷಭರು ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ಇರಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ತಾನೇ?
ಕುರುಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಭ್ರಾತೃತ್ವವು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ
ತಾನೇ?”

03011011 ಮೈತ್ರೇಯ ಉವಾಚ|

03011011a ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಮನುಕ್ರಾಮನ್ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಕುರುಜಾಂಗಲಂ|

03011011c ಯದ್ಯಚ್ಚ ಯಾ ಧರ್ಮರಾಜಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾನ್ಯಾಮ್ಯುಕೇ ವನೇ||

ಮೈತ್ರೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ
ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕುರುಜಂಗಲವನ್ನು ಸೇರಿದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ಯಕವನದಲ್ಲಿ
ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

03011012a ತಂ ಜಟಾಜಿನಸಂವೀತಂ ತಪೋವನನಿವಾಸಿನಂ|

03011012c ಸಮಾಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಮುನಿಗಣಾಃ ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ! ಜಟಾಜಿನ ಧಾರಿಣಿ ತಪೋವನ ವಾಸಿನಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು

ನೋಡಲು ಮುನಿಗಣಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದವು.

03011013a ತತ್ರಾಶ್ರೌಷಂ ಮಹಾರಾಜ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ತವ ವಿಭ್ರಮಂ|

03011013c ಅನಯಂ ದ್ಯೂತರೂಪೇಣ ಮಹಾಪಾಯಮುಪಸ್ಥಿತಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರ ಕಪಟತನ, ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ದ್ಯೂತರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದೊದಗಿದ ಮಹಾ ಅಪಾಯದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದೆನು.

03011014a ತತೋಽಹಂ ತ್ವಾಮನುಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕೌರವಾಣಾಮವೇಕ್ಷಯಾ|

03011014c ಸದಾ ಹ್ಯಭ್ಯಧಿಕಃ ಸ್ನೇಹಃ ಪ್ರೀತಿಶ್ಚ ತ್ವಯಿ ಮೇ ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ ! ಆಗ ಕೌರವರ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಸದಾ ಅಧಿಕ ಸ್ನೇಹ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ.

03011015a ನೈತದೌಪಯಿಕಂ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಯಿ ಭೀಷ್ಮೇ ಚ ಜೀವತಿ|

03011015c ಯದನ್ಯೋನ್ಯೇನ ತೇ ಪುತ್ರಾ ವಿರುದ್ಧ್ಯಂತೇ ನರಾಧಿಪ||

ರಾಜನ್ ! ನರಾಧಿಪ ! ನೀನು ಮತ್ತು ಭೀಷ್ಮರು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವಾಗಲೇ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

03011016a ಮೇಢೀಭೂತಃ ಸ್ವಯಂ ರಾಜನ್ನಿಗ್ರಹೇ ಪ್ರಗ್ರಹೇ ಭವಾನ್|

03011016c ಕಿಮರ್ಥಮನಯಂ ಘೋರಮುತ್ತ್ಪತಂತಮುಪೇಕ್ಷಸೇ||

ರಾಜನ್ ! ಸ್ವಯಂ ನೀನೇ ಪ್ರಗ್ರಹ ನಿಗ್ರಹಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದೀಯೆ.

ಆದರೂ ನೀನು ಏಕೆ ಬೆಳೆದಿರುವ ಈ ಘೋರ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು
ಉಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?

03011017a ದಸ್ಯೂನಾಮಿವ ಯದ್ವೃತ್ತಂ ಸಭಾಯಾಂ ಕುರುನಂದನ|

03011017c ತೇನ ನ ಭ್ರಾಜಸೇ ರಾಜಂಸ್ತಾಪಸಾನಾಂ ಸಮಾಗಮೇ||

ಕುರುನಂದನ! ನಿನ್ನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುದು ದಸ್ಯುಗಳ
ವರ್ತನೆಯಂತಿತ್ತು! ರಾಜನ್! ತಾಪಸಿಗಳ ಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ಅದು ನಿನ್ನ
ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ!”

03011018 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03011018a ತತೋ ವ್ಯಾವೃತ್ಯ ರಾಜಾನಂ ದುರ್ಯೋಧನಮಮರ್ಷಣಂ|

03011018c ಉವಾಚ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಮಯಾ ವಾಚಾ ಮೈತ್ರೇಯೋ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಋಷಿ ಮೈತ್ರೇಯನು
ರಾಜ ಅಮರ್ಷಣ ದುರ್ಯೋಧನನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಈ ಮೃದು
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03011019a ದುರ್ಯೋಧನ ಮಹಾಬಾಹೋ ನಿಬೋಧ ವದತಾಂ ವರ|

03011019c ವಚನಂ ಮೇ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಬ್ರುವತೋ ಯದ್ಧಿತಂ ತವ||

“ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಮಹಾಬಾಹು ದುರ್ಯೋಧನ!
ನಿನ್ನದೇ ಒಳಿತಾಗಿ ಹೇಳುವ ನನ್ನ ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಕೇಳು.

03011020a ಮಾ ದ್ರುಹಃ ಪಾಂಡವಾನ್ರಾಜನ್ಕುರುಷ್ವ ಹಿತಮಾತ್ಮನಃ|

03011020c ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಕುರೂಣಾಂ ಚ ಲೋಕಸ್ಯ ಚ ನರರ್ಷಭ||

ರಾಜನ್ ! ಪಾಂಡವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಬೇಡ. ನರರ್ಷಭ ! ನಿನ್ನ,
ಪಾಂಡವರ, ಕೌರವರ ಮತ್ತು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಏನು ಹಿತವೋ ಅದನ್ನು
ಮಾಡು !

03011021a ತೇ ಹಿ ಸರ್ವೇ ನರವ್ಯಾಘ್ರಾಃ ಶೂರಾ ವಿಕ್ರಾಂತಯೋಧಿನಃ|

03011021c ಸರ್ವೇ ನಾಗಾಯುತಪ್ರಾಣಾ ವಜ್ರಸಂಹನನಾ ದೃಢಾಃ||

ಅವರೆಲ್ಲ ನರವ್ಯಾಘ್ರರೂ ಶೂರರು, ವಿಕ್ರಾಂತ ಯೋಧರು. ಎಲ್ಲರೂ
ಆನೆಗಳ ಬಲವುಳ್ಳವರು ಮತ್ತು ವಜ್ರದಂತೆ ದೃಢರು.

03011022a ಸತ್ಯವ್ರತಪರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಪುರುಷಮಾನಿನಃ|

03011022c ಹಂತಾರೋ ದೇವಶತ್ರುಣಾಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ಕಾಮರೂಪಿಣಾಂ|

03011022e ಹಿಡಿಂಬಬಕಮುಖ್ಯಾನಾಂ ಕಿರ್ಮೀರಸ್ಯ ಚ ರಕ್ಷಸಃ||

03011023a ಇತಃ ಪ್ರಚ್ಯವತಾಂ ರಾತ್ರೌ ಯಃ ಸ ತೇಷಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03011023c ಆವೃತ್ಯ ಮಾರ್ಗಂ ರೌದ್ರಾತ್ಮಾ ತಸ್ಥೌ ಗಿರಿರಿವಾಚಲಃ||

03011024a ತಂ ಭೀಮಃ ಸಮರಶ್ಲಾಘೀ ಬಲೇನ ಬಲಿನಾಂ ವರಃ|

03011024c ಜಘಾನ ಪಶುಮಾರೇಣ ವ್ಯಾಘ್ರಃ ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಂ ಯಥಾ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ಯವ್ರತ ಪರಾಯಣರು. ಎಲ್ಲರೂ ಅಭಿಮಾನಿ
ಪುರುಷರು. ದೇವಶತ್ರುಗಳಾದ ಕಾಮರೂಪಿಣಿ ರಾಕ್ಷರನ್ನು -
ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಿಡಿಂಬ, ಬಕ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸ ಕಿರ್ಮೀರರನ್ನು

ಸಂಹರಿಸಿದವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ರೌದ್ರಾತ್ಮನು ಆ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವರೆದು ಪರ್ವತದಂತೆ ಅಚಲವಾಗಿ ನಿಂತಿರಲು ಸಮರಶ್ಲಾಘೀ ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಮನು ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗವನ್ನು ವ್ಯಾಘ್ರವೊಂದು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಬಲದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

03011025a ಪಶ್ಯ ದಿಗ್ವಿಜಯೇ ರಾಜನ್ಯಥಾ ಭೀಮೇನ ಪಾತಿತಃ|

03011025c ಜರಾಸಂಧೋ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸೋ ನಾಗಾಯುತಬಲೋ ಯುಧಿ||

ರಾಜನ್! ನೋಡು! ದಿಗ್ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಭೀಮನು ಹೇಗೆ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಉರುಳಿಸಿದನು. ಆ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸ ಜರಾಸಂಧನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು.

03011026a ಸಂಬಂಧೀ ವಾಸುದೇವಶ್ಚ ಯೇಷಾಂ ಶ್ಯಾಲಶ್ಚ ಪಾರ್ಷ್ವತಃ|

03011026c ಕಸ್ತಾನ್ಯುಧಿ ಸಮಾಸೀತ ಜರಾಮರಣವಾನ್ಸರಃ||

ಯಾರ ಸಂಬಂಧಿಯು ವಾಸುದೇವನೋ ಮತ್ತು ಬಾವನು ಪಾರ್ಷ್ವತನೋ ಅವರನ್ನು ಮುಪ್ಪು ಮತ್ತು ಸಾವಿಗೆ ಅಧೀನನಾದ ಯಾವ ನರನು ತಾನೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿಯಾನು?

03011027a ತಸ್ಯ ತೇ ಶಮ ಏವಾಸ್ತು ಪಾಂಡವೈರ್ಭರತರ್ಷಭ|

03011027c ಕುರು ಮೇ ವಚನಂ ರಾಜನ್ಮಾ ಮೃತ್ಯುವಶಮನ್ವಗಾಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರ ಮಧ್ಯೆ ಶಾಂತಿಯಿರಬೇಕು. ರಾಜನ್! ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ

ಮೃತ್ಯುವಶನಾಗುತ್ತೀಯೆ.”

03011028a ಏವಂ ತು ಬ್ರುವತಸ್ತಸ್ಯ ಮೈತ್ರೇಯಸ್ಯ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03011028c ಊರುಂ ಗಜಕರಾಕಾರಂ ಕರೇಣಾಭಿಜಘಾನ ಸಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಹೀಗೆ ಮೈತ್ರೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು ಅವನು ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ತೊಡೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಿದನು.

03011029a ದುರ್ಯೋಧನಃ ಸ್ಮಿತಂ ಕೃತ್ವಾ ಚರಣೇನಾಲಿಖನ್ಮಹೀಂ|

03011029c ನ ಕಿಂ ಚಿದುಕ್ತ್ವಾ ದುರ್ಮೇಧಾಸ್ತಸ್ಯೌ ಕಿಂ ಚಿದವಾಙ್ಮುಖಿಃ||

ನಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಆ ದುರ್ಮತಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದೇ ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ತನ್ನ ಕಾಲ ಬೆರಳಿನಿಂದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬರೆಯತೊಡಗಿದನು.

03011030a ತಮಶುಶ್ರೂಷಮಾಣಂ ತು ವಿಲಿಖಂತಂ ವಸುಂಧರಾಂ|

03011030c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದುರ್ಯೋಧನಂ ರಾಜನ್ಯೈತ್ರೇಯಂ ಕೋಪ ಆವಿಶತ್||

ರಾಜನ್! ಹೇಳಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳದೇ ದುರ್ಯೋಧನನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೈತ್ರೇಯನು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾದನು.

03011031a ಸ ಕೋಪವಶಮಾಪನ್ನೋ ಮೈತ್ರೇಯೋ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ|

03011031c ವಿಧಿನಾ ಸಂಪ್ರಯುಕ್ತಶ್ಚ ಶಾಪಾಯಾಸ್ಯ ಮನೋ ದಧೇ||

ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾದ ಆ ಮುನಿಸತ್ತಮ ಮೈತ್ರೇಯನು ವಿಧಿಯ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವನನ್ನು ಶಪಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

03011032a ತತಃ ಸ ವಾಯುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಕೋಪಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ|

03011032c ಮೈತ್ರೇಯೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ ತಮಶಪದ್ಧುಷ್ಟಚೇತಸಂ||

ಆಗ ಕೋಪದಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಲು, ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ
ಮೈತ್ರೇಯನು ಆ ದುಷ್ಟಚೇತಸ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಶಪಿಸಿದನು:

03011033a ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಮಾಮನಾದೃತ್ಯ ನೇಮಾಂ ವಾಚಂ ಚಿಕೀರ್ಷಸಿ|

03011033c ತಸ್ಮಾದಸ್ಯಾಭಿಮಾನಸ್ಯ ಸದ್ಯಃ ಫಲಮವಾಪ್ನುಹಿ||

“ನನ್ನನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದುದಕ್ಕೆ
ನೀನು ಸದ್ಯವೇ ನಿನ್ನ ಅಭಿಮಾನದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ!

03011034a ತ್ವದಭಿದ್ರೋಹಸಂಯುಕ್ತಂ ಯುದ್ಧಮುತ್ಪತ್ಸ್ಯತೇ ಮಹತ್|

03011034c ಯತ್ರ ಭೀಮೋ ಗದಾಪಾತ್ಯೈಸ್ತವೋರುಂ ಭೇತ್ಸ್ಯತೇ ಬಲೀ||

ನಿನ್ನ ವಿದ್ರೋಹದಿಂದ ನಡೆಯುವ ಮಹಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಲಿ ಭೀಮನು
ತನ್ನ ಗದಾಪ್ರಹಾರದಿಂದ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತಾನೆ!”

03011035a ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತೇ ವಚನೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03011035c ಪ್ರಸಾದಯಾಮಾಸ ಮುನಿಂ ನೈತದೇವಂ ಭವೇದಿತಿ||

ಈ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮಹೀಪತಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು “ಈ ರೀತಿ
ಆಗದಂತೆ ಮಾಡು!” ಇಂದು ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

03011036 ಮೈತ್ರೇಯ ಉವಾಚ|

03011036a ಶಮಂ ಯಾಸ್ಯತಿ ಚೇತ್ತುತ್ರಸ್ತವ ರಾಜನ್ಯಥಾ ತಥಾ|

03011036c ಶಾಪೋ ನ ಭವಿತಾ ತಾತ ವಿಪರೀತೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಮೈತ್ರೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಮಗನು ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಶಾಪದಂತೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗೂ! ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಶಾಪದಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ!”

03011037 ಮೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03011037a ಸ ವಿಲಕ್ಷಸ್ತು ರಾಜೇಂದ್ರ ದುರ್ಯೋಧನಪಿತಾ ತದಾ|

03011037c ಮೈತ್ರೇಯಂ ಪ್ರಾಹ ಕಿರ್ಮೀರಃ ಕಥಂ ಭೀಮೇನ ಪಾತಿತಃ||

ಮೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅದನ್ನು ವಿಲಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ತಂದೆಯು ಮೈತ್ರೇಯನನ್ನು ಕೇಳಿದನು: “ಭೀಮಸೇನನು ಕಿರ್ಮೀರನನ್ನು ಹೇಗೆ ಉರುಳಿಸಿದನು?”

03011038 ಮೈತ್ರೇಯ ಉವಾಚ|

03011038a ನಾಹಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಸೂಯಾ ತೇ ನ ತೇ ಶುಶ್ರೂಷತೇ ಸುತಃ|

03011038c ಏಷ ತೇ ವಿದುರಃ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾಸ್ಯತಿ ಗತೇ ಮಯಿ||

ಮೈತ್ರೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಸೂಯೆಗೊಂಡಿರುವ ನಿನಗಾಗಲೀ ಅವಿಧೇಯನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಈ ಮಗನಿಗಾಗಲೀ ನಾನು ಇದನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ! ನಾನು ಹೊರಟು ಹೋದ ನಂತರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿದುರನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.”

03011039 ಮೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03011039a ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮೈತ್ರೇಯಃ ಪ್ರಾತಿಷ್ಠತ ಯಥಾಗತಂ|

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದನ್ನು ಹೇಳಿ ಮೈತ್ರೇಯನು
ಎದ್ದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದನೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.
ಕಿರ್ಮೀರನ ವಧೆಯಿಂದ ಚಿಂತಿತನಾದ ದುರಯೋಧನನು ಹೊರಗೆ
ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವಣಿ
ಮೈತ್ರೇಯಶಾಪೇ ಏಕಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ವನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮೈತ್ರೇಯಶಾಪ ಎನ್ನುವ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವಃ|
ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪರ್ವವು.
ಇದೂವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-
೨೯/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೩೦೮/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-
೯೯೦೮/೨೩೨೮೪.

ಕಿರ್ಮೀರವಧ ಪರ್ವ

೧೨

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ವಿದುರನು ಭೀಮನ ಅಮಾನುಷ ಕೃತ್ಯದ ಕುರಿತು ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು (೧-೨). ಮೂರು ದಿನ-ರಾತ್ರಿಗಳು ನಡೆದು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ಯಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಪಾಂಡವರು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸ ಕಿರ್ಮೀರನನ್ನು ನೋಡಿದುದು (೩-೧೫). ಆ ಘೋರರೂಪಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ದ್ರೌಪದಿಯು ಮೂರ್ಛಿತಳಾದುದು; ಧೌಮ್ಯನು ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದುದು (೧೬-೧೯). ಅವರ್ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದ ಬಕನ ಸಹೋದರ, ಹಿಡಿಂಬನ ಗೆಳೆಯ ಕಿರ್ಮೀರನು ಭೀಮನೊಂದಿಗೆ ಸೇಡುತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದೆ ಬರುವುದು (೨೦-೩೨). ಭೀಕರವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಕಿರ್ಮೀರನನ್ನು ಭೀಮನು ವಧಿಸಿದ್ದುದು (೩೮-೨೫).

03012001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

03012001a ಕಿರ್ಮೀರಸ್ಯ ವಧಂ ಕ್ಷತ್ರಃ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಕಥ್ಯತಾಂ|

03012001c ರಕ್ಷಸಾ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಕಥಮಾಸೀತ್ಸಮಾಗಮಃ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕ್ಷತ್ರ! ಕಿರ್ಮೀರನ ವಧೆಯ ಕುರಿತು

ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಕ್ಷಸ ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನರ ನಡುವೆ ಸಮಾಗಮವು ಹೇಗೆ ಆಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳು.”

03012002 ವಿದುರ ಉವಾಚ|

03012002a ಶೃಣು ಭೀಮಸ್ಯ ಕರ್ಮೇ ದಮತಿಮಾನುಷಕರ್ಮಣಃ|

03012002c ಶ್ರುತಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ತೇಷಾಂ ಕಥಾಂತೇಷು ಪುನಃ ಪುನಃ||

ವಿದುರನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವರು ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಕೇಳಿದ ಅಮಾನುಷಕರ್ಮಿ ಭೀಮನ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಕೇಳು.

03012003a ಇತಃ ಪ್ರಯಾತಾ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪಾಂಡವಾ ದ್ಯೂತನಿರ್ಜಿತಾಃ|

03012003c ಜಗ್ಮುಸ್ತ್ರಿಭಿರಹೋರಾತ್ರೈಃ ಕಾಮ್ಯಕಂ ನಾಮ ತದ್ವನಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಸೋತ ಪಾಂಡವರು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಮೂರು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ನಡೆದು ಕಾಮ್ಯಕವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆ ವನವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

03012004a ರಾತ್ರೌ ನಿಶೀಥೇ ಸ್ವಾಭೀಲೇ ಗತೇಽರ್ಧಸಮಯೇ ನೃಪ|

03012004c ಪ್ರಚಾರೇ ಪುರುಷಾದಾನಾಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾಂ||

03012005a ತದ್ವನಂ ತಾಪಸಾ ನಿತ್ಯಂ ಶೇಷಾಶ್ಚ ವನಚಾರಿಣಃ|

03012005c ದೂರಾತ್ಪರಿಹರಂತಿ ಸ್ಮ ಪುರುಷಾದಭಯಾತ್ಕಿಲ||

ನೃಪ! ಢಕಾಯಿತರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯವೆನಿಸಿದ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಕಳೆದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಭೀಮಕರ್ಮಿ ನರಭಕ್ಷಕ ರಾಕ್ಷಸರು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಾಪಸರೂ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ವನಚಾರಿಣಿಗಳೂ ನಿತ್ಯವೂ
ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ನರಭಕ್ಷಕರ ಭಯದಿಂದ ಆ ವನದಿಂದ
ದೂರವಿರುತ್ತಾರೆ.

03012006a ತೇಷಾಂ ಪ್ರವಿಶತಾಂ ತತ್ರ ಮಾರ್ಗಮಾವೃತ್ಯ ಭಾರತ|

03012006c ದೀಪ್ತಾಕ್ಷಂ ಭೀಷಣಂ ರಕ್ಷಃ ಸೋಲ್ಮುಕಂ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ||

ಭಾರತ ! ಅಂಥಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ
ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳ ಭೀಷಣ ರಾಕ್ಷಸನು ದೊಂದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಅವರನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡರು.

03012007a ಬಾಹೂ ಮಹಾಂತೌ ಕೃತ್ವಾ ತು ತಥಾಸ್ಯಂ ಚ ಭಯಾನಕಂ|

03012007c ಸ್ಥಿತಮಾವೃತ್ಯ ಪಂಥಾನಂ ಯೇನ ಯಾಂತಿ ಕುರೂದ್ವಹಾಃ||

ತನ್ನ ಮಹಾಬಾಹುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಮುಖವನ್ನು ಭಯಾನಕವಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನು ಆ ಕುರೂದ್ವಹರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ಅಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಂತನು.

03012008a ದಷ್ಟೋಷ್ಯದಂಷ್ಟ್ರಂ ತಾಮ್ರಾಕ್ಷಂ ಪ್ರದೀಪ್ತೋರ್ಧ್ವಶಿರೋರುಹಂ|

03012008c ಸಾರ್ಕರಶ್ಮಿತಡಿಚ್ಚಕ್ರಂ ಸಬಲಾಕಮಿವಾಂಬುದಂ||

ಅವನ ಎಂಟು ಕೋರೆದಾಡೆಗಳೂ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ
ಚಾಚಿದ್ದವು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವು. ಅವನ ತಲೆಗೂದಲುಗಳು
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಂತಿದ್ದವು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು
ಸೂರ್ಯನ ರಶ್ಮಿಗಳಿಂದ, ಮಿಂಚು ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ

ಮೋಡದಂತೆ ಕಂಡನು.

03012009a ಸೃಜಂತಂ ರಾಕ್ಷಸೀಂ ಮಾಯಾಂ ಮಹಾರಾವವಿರಾವಿಣಂ|

03012009c ಮುಂಚಂತಂ ವಿಪುಲಂ ನಾದಂ ಸತೋಯಮಿವ ತೋಯದಂ||

ಮಳೆಸುರಿಸುವ ಮೋಡಗಳು ಜೋರಾಗಿ ಗುಡುಗು ಸಿಡಿಲುಗಳಿಂದ
ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಭಯತರುವಂತೆ ಅವನು ರಾಕ್ಷಸೀ
ಮಾಯೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಹಾ ನಿನಾದವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು.

03012010a ತಸ್ಯ ನಾದೇನ ಸಂತ್ರಸ್ತಾಃ ಪಕ್ಷಿಣಃ ಸರ್ವತೋದಿಶಂ|

03012010c ವಿಮುಕ್ತನಾದಾಃ ಸಂಪೇತುಃ ಸ್ಥಲಜಾ ಜಲಜೈಃ ಸಹ||

ಅವನ ಕೂಗಿನಿಂದ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಚೀರುತ್ತಾ
ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಲಪ್ರಾಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಚಿಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿ
ಹಾರಿಹೋದವು.

03012011a ಸಂಪ್ರದ್ರುತಮೃಗದ್ವೀಪಿಮಹಿಷರ್ಕ್ಷ ಸಮಾಕುಲಂ|

03012011c ತದ್ವನಂ ತಸ್ಯ ನಾದೇನ ಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತಮಿವಾಭವತ್||

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಜಿಂಕೆ, ಹುಲಿ, ಕಾಡು ಕೋಣ, ಕರಡಿ ಮುಂತಾದ
ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅವನ ಆರ್ಭಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಯದಿಂದ
ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದವು.

03012012a ತಸ್ಮೋರುವಾತಾಭಿಹತಾ ತಾಮ್ರಪಲ್ಲವಬಾಹವಃ|

03012012c ವಿದೂರಜಾತಾಶ್ಚ ಲತಾಃ ಸಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯಂತ ಪಾದಪಾನ್||

ಅವನ ತೊಡೆಗಳ ವೇಗದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ
ಬಳ್ಳಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೆಂಪು ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮರಗಳನ್ನು
ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡವು.

03012013a ತಸ್ಮಿನ್ ಕ್ಷಣೇಽಥ ಪ್ರವವೌ ಮಾರುತೋ ಭೃಶದಾರುಣಃ|

03012013c ರಜಸಾ ಸಂವೃತಂ ತೇನ ನಷ್ಟರ್ಷ್ಯಮಭವನ್ನಭಃ||

ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರ ಭಿರುಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿ ಆಕಾಶವನ್ನೆಲ್ಲ
ಧೂಳಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೇ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿತು.

03012014a ಪಂಚಾನಾಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಮವಿಜ್ಞಾತೋ ಮಹಾರಿಪುಃ|

03012014c ಪಂಚಾನಾಮಿಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ತು ಶೋಕವೇಗ ಇವಾತುಲಃ||

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಆಕ್ರಮಿಸಿದ ಅತೀವ ಶೋಕದಂತೆ
ಆ ಮಹಾ ಶತ್ರುವು ಪಂಚಪಾಂಡವರ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದನು.

03012015a ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡವಾನ್ದೂರಾತ್ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಸಮಾವೃತಾನ್|

03012015c ಆವೃಣೋತ್ತದ್ವನದ್ವಾರಂ ಮೈನಾಕ ಇವ ಪರ್ವತಃ||

ದೂರದಿಂದಲೇ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕಂಡ
ಅವನು ಮೈನಾಕ ಪರ್ವತದಂತೆ ವನದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ತಡೆಗಟ್ಟಿ ನಿಂತನು.

03012016a ತಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ವಿತ್ರಸ್ತಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಕಮಲಲೋಚನಾ|

03012016c ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಂ ಸಂತ್ರಾಸಾನ್ಯ ಮೀಲಯತ ಲೋಚನೇ||

ಅವನು ಹತ್ತಿರಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಮಲಲೋಚನೆ ಕೃಷ್ಣೆಯು

ಭಯಭೀತಳಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಳು.

03012017a ದುಃಶಾಸನಕರೋತ್ಸ್ರಷ್ಟವಿಪ್ರಕೀರ್ಣಶಿರೋರುಹಾ|

03012017c ಪಂಚಪರ್ವತಮಧ್ಯಸ್ಥಾನದೀವಾಕುಲತಾಂ ಗತಾ||

ದುಃಶಾಸನನ ಕೈಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಕೆದರಿದ ಕೂದಲಿನ ಅವಳು
ಐದು ಪರ್ವತಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನದಿಯಂತೆ
ಕಂಡಳು.

03012018a ಮೋಮುಹ್ಯಮಾನಾಂ ತಾಂ ತತ್ರ ಜಗ್ಯಹುಃ ಪಂಚ ಪಾಂಡವಾಃ|

03012018c ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಪ್ರಸಕ್ತಾನಿ ವಿಷಯೇಷು ಯಥಾ ರತಿಂ||

ಅವಳು ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೀಳಲು ಪಂಚ ಪಾಂಡವರು
ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಸುಖವನ್ನು ಹೇಗೋ
ಹಾಗೆ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು.

03012019a ಅಥ ತಾಂ ರಾಕ್ಷಸೀಂ ಮಾಯಾಮುಕ್ತಿತಾಂ ಘೋರದರ್ಶನಾಂ|

03012019c ರಕ್ಷೋಘ್ನೈರ್ವಿವಿಧೈರ್ಮಂತ್ರೈರ್ಧೌಮ್ಯಃ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ರಯೋಜಿತೈಃ|

03012019e ಪಶ್ಯತಾಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ನಾಶಯಾಮಾಸ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಆಗ ವೀರ್ಯವಾನ್ ಧೌಮ್ಯನು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ
ರಾಕ್ಷಸನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕಾಣಿಸಿದ ಘೋರರೂಪೀ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು
ವಿವಿಧಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿ ನಾಶಪಡಿಸಿದನು.

03012020a ಸ ನಷ್ಟಮಾಯೋಽತಿಬಲಃ ಕ್ರೋಧವಿಸ್ಫಾರಿತೇಕ್ಷಣಃ|

03012020c ಕಾಮಮೂರ್ತಿಧರಃ ಕ್ಷುದ್ರಃ ಕಾಲಕಲ್ಪೋ ವ್ಯದೃಶ್ಯತ||

ತನ್ನ ಮಾಯೆಯು ನಾಶವಾಗಲು ಇಷ್ಟವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಬಲ್ಲ
ಆ ಅತಿಬಲನು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಕ್ಷುದ್ರನಾಗಿ
ಕಲ್ಪಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಲನಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03012021a ತಮುವಾಚ ತತೋ ರಾಜಾ ದೀರ್ಘಪ್ರಜ್ಞೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03012021c ಕೋ ಭವಾನ್ಯಸ್ಯ ವಾ ಕಿಂ ತೇ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಕಾರ್ಯಮುಚ್ಯತಾಂ||

ಆಗ ದೀರ್ಘಪ್ರಜ್ಞ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು
ಯಾರು ಮತ್ತು ಯಾರವನು? ನಿನಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಳು!”

03012022a ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಾಥ ತದ್ರಕ್ಷೋ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03012022c ಅಹಂ ಬಕಸ್ಯ ವೈ ಭ್ರಾತಾ ಕಿರ್ಮೀರ ಇತಿ ವಿಶ್ರುತಃ||

ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ನಾನು
ಕಿರ್ಮೀರ ಎಂದು ವಿಶ್ರುತನಾದ ಬಕನ ಸಹೋದರ.

03012023a ವನೇಽಸ್ಮಿನ್ಕಾಮ್ಯಕೇ ಶೂನ್ಯೇ ನಿವಸಾಮಿ ಗತಜ್ವರಃ|

03012023c ಯುಧಿ ನಿರ್ಜಿತ್ಯ ಪುರುಷಾನಾಹಾರಂ ನಿತ್ಯಮಾಚರನ್||

ನಾನು ಈ ಶೂನ್ಯ ಕಾಮ್ಯಕ ವನದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03012024a ಕೇ ಯೂಯಮಿಹ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾ ಭಕ್ತ್ಯ ಭೂತಾ ಮಮಾಂತಿಕಂ|

03012024c ಯುಧಿ ನಿರ್ಜಿತ್ಯ ವಃ ಸರ್ವಾನ್ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯೇ ಗತಜ್ವರಃ||

ನನ್ನ ಆಹಾರವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ನೀವು ಯಾರು?

ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿ ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ.”

03012025a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತು ತಚ್ಛ್ವತ್ವಾ ವಚಸ್ತಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ|

03012025c ಆಚಚಕ್ಷೇ ತತಃ ಸರ್ವಂ ಗೋತ್ರನಾಮಾದಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆ ದುರಾತ್ಮನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲರ ಹೆಸರು ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

03012026a ಪಾಂಡವೋ ಧರ್ಮರಾಜೋಽಹಂ ಯದಿ ತೇ ಶ್ರೋತ್ರಮಾಗತಃ|

03012026c ಸಹಿತೋ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸರ್ವೈರ್ಭೀಮಸೇನಾರ್ಜುನಾದಿಭಿಃ||

03012027a ಹೃತರಾಜ್ಯೋ ವನೇ ವಾಸಂ ವಸ್ತುಂ ಕೃತಮತಿಸ್ತತಃ|

03012027c ವನಮಭ್ಯಾಗತೋ ಘೋರಮಿದಂ ತವ ಪರಿಗ್ರಹಂ||

“ನೀನು ಈಗಾಗಲೇ ಕೇಳಿರಬಹುದು, ನಾನು ಪಾಂಡವ ಧರ್ಮರಾಜ. ಭೀಮಸೇನ, ಅರ್ಜುನ ಮೊದಲಾದ ನನ್ನ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವನವಾಸದ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಘೋರ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.”

03012028a ಕಿರ್ಮೀರಸ್ತ್ವ ಬ್ರವೀದೇನಂ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ದೇವೈರಿದಂ ಮಮ|

03012028c ಉಪಪಾದಿತಮದ್ಯೇಹ ಚಿರಕಾಲಾನ್ಮನೋಗತಂ||

ಕಿರ್ಮೀರನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು! ತುಂಬಾಸಮಯದಿಂದ ನನಗಿದ್ದ ಆಸೆಯನ್ನು ದೈವವು ಇಂದು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ!

03012029a ಭೀಮಸೇನವಧಾರ್ಥಂ ಹಿ ನಿತ್ಯಮಭ್ಯುದ್ಯತಾಯುಧಃ|

03012029c ಚರಾಮಿ ಪೃಥಿವೀಂ ಕೃತ್ಸ್ಯಾಂ ನೈನಮಾಸಾದಯಾಮ್ಯಹಂ||

ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನಿತ್ಯವೂ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೇ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೂ ಅವನು ನನಗೆ ನೋಡಲೂ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ.

03012030a ಸೋಽಯಮಾಸಾದಿತೋ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಭ್ರಾತೃಹಾ ಕಾಂಕ್ಷಿತಶ್ಚಿರಂ|

03012030c ಅನೇನ ಹಿ ಮಮ ಭ್ರಾತಾ ಬಕೋ ವಿನಿಹತಃ ಪ್ರಿಯಃ||

03012031a ವೇತ್ರಕೀಯಗೃಹೇ ರಾಜನ್ಯಾಹ್ಮಣಚ್ಚದ್ಮರೂಪಿಣಾ|

03012031c ವಿದ್ಯಾಬಲಮುಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ನ ಹ್ಯಸ್ತಸ್ಯೌರಸಂ ಬಲಂ||

ರಾಜನ್! ತುಂಬಾ ಸಮಯದಿಂದ ಇದ್ದ ಆಸೆಯಂತೆ ಈಗ ಅವನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು. ಇವನೇ ವೇತ್ರಕೀಯಗೃಹದಲ್ಲಿ, ಅಷ್ಟೊಂದು ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂತೆ ಸುಳ್ಳು ವೇಷಧರಿಸಿ, ವಿದ್ಯಾಬಲದಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಭ್ರಾತಾ ಬಕನನ್ನು ಕೊಂದವನು.

03012032a ಹಿಡಿಂಬಶ್ಚ ಸಖಾ ಮಹ್ಯಂ ದಯಿತೋ ವನಗೋಚರಃ|

03012032c ಹತೋ ದುರಾತ್ಮನಾನೇನ ಸ್ವಸಾ ಚಾಸ್ಯ ಹೃತಾ ಪುರಾ||

ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಸಖಿ ವನಗೋಚರ ಹಿಂಡಿಂಬನನ್ನೂ ಕೂಡ ಈ ದುರಾತ್ಮನೇ ಕೊಂದು ಅವನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನು.

03012033a ಸೋಽಯಮಭ್ಯಾಗತೋ ಮೂಢೋ ಮಮೇದಂ ಗಹನಂ ವನಂ|

03012033c ಪ್ರಚಾರಸಮಯೇಽಸ್ಮಾ ಕಮರ್ಧ ರಾತ್ರೇ ಸಮಾಸ್ಥಿತೇ||

ಈಗ ಆ ಮೂರ್ಖನು ತಾನಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಈ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು
ಸಂಚರಿಸುವ ಸಮಯ ಆರ್ಧರಾತ್ರಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.

03012034a ಅದ್ಯಾಸ್ಯ ಯಾತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತದ್ವೈರಂ ಚಿರಸಂಭೃತಂ|

03012034c ತರ್ಪಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಚ ಬಕಂ ರುಧಿರೇಣಾಸ್ಯ ಭೂರಿಣಾ||

ಇಂದು ನಾನು ತುಂಬಾ ಸಮಯದಿಂದ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ
ದ್ವೇಷದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಅವನ ಬೊಗಸೆ ರಕ್ತದಿಂದ ಬಕನಿಗೆ
ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

03012035a ಅದ್ಯಾಹಮನ್ಯಣೋ ಭೂತ್ವಾ ಭ್ರಾತುಃ ಸಮ್ಯುಸ್ತಥೈವ ಚ|

03012035c ಶಾಂತಿಂ ಲಬ್ಧಾಸ್ಮಿ ಪರಮಾಂ ಹತ್ವ ರಾಕ್ಷಸಕಂಟಕಂ||

ಇಂದು ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸಖಿರ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ
ರಾಕ್ಷಸಕಂಟಕನನ್ನು ಕೊಂದು ಪರಮ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ.

03012036a ಯದಿ ತೇನ ಪುರಾ ಮುಕ್ತೋ ಭೀಮಸೇನೋ ಬಕೇನ ವೈ|

03012036c ಅದ್ವೈನಂ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಪಶ್ಯತಸ್ತೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಹಿಂದೆ ಬಕನು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಇಂದು
ನಾನು ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಕಬಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

03012037a ಏನಂ ಹಿ ವಿಪುಲಪ್ರಾಣಮದ್ಯ ಹತ್ವಾ ವೃಕೋದರಂ|

03012037c ಸಂಭಕ್ಷ್ಯ ಜರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾಗಸ್ತ್ರೋ ಮಹಾಸುರಂ||

ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ವೃಕೋದರನನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯನು

ಮಹಾಸುರನನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ²⁵ ಕೊಂದು, ತಿಂದು,
ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

03012038a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸತ್ಯಸಂಧೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03012038c ನೈತದಸ್ತೀತಿ ಸಕ್ರೋಧೋ ಭರ್ತ್ಸಯಾಮಾಸ ರಾಕ್ಷಸಂ||

ಅವನ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಸತ್ಯಸಂಧ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ “ಹೀಗೆಂದಿಗೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು.

03012039a ತತೋ ಭೀಮೋ ಮಹಾಬಾಹುರಾರುಜ್ಯ ತರಸಾ ದ್ರುಮ|

03012039c ದಶವ್ಯಾಮವಿವೋದ್ವಿದ್ಧಂ ನಿಷ್ಪತ್ರಮಕರೋತ್ತದಾ||

ಆಗ ಮಹಾಬಾಹು ಭೀಮನು ತಕ್ಷಣವೇ ಹತ್ತುವ್ಯಾಮ²⁶ ಎತ್ತರವಿರುವ
ಮರವೊಂದನ್ನು ಕಿತ್ತು ಅದರ ಎಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹರಿದನು.

03012040a ಚಕಾರ ಸಜ್ಯಂ ಗಾಂಡೀವಂ ವಜ್ರನಿಷ್ಪೇಷಗೌರವಂ|

03012040c ನಿಮೇಷಾಂತರಮಾತ್ರೇಣ ತಥೈವ ವಿಜಯೋಽರ್ಜುನಃ||

ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆಯುವುದರೊಳಗೆ ವಿಜಯ ಅರ್ಜುನನೂ ಕೂಡ

²⁵ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಇಲ್ವಲ ಎನ್ನುವ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ತಿಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ವನಪರ್ವದ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ
ಬರುತ್ತದೆ.

²⁶ಹತ್ತು ಭುಜ ಅಥವಾ ಕೈಯಿಂದ ಭುಜದವರೆಗಿನ ಅಳತೆ

ವಜ್ರದಷ್ಟೇ ಘಾತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಲ್ಲ ತನ್ನ ಗಾಂಡೀವವನ್ನು
ಅಣಿಮಾಡಿ ರೇಂಕರಿಸಿದನು.

03012041a ನಿವಾರ್ಯ ಭೀಮೋ ಜಿಷ್ಣುಂ ತು ತದ್ರಕ್ಷೋ ಘೋರದರ್ಶನಂ|

03012041c ಅಭಿದ್ರುತ್ಯಾಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂ ತಿಷ್ಠ ತಿಷ್ಠೇತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಅರ್ಜುನನನ್ನು ತಡೆದು ಭೀಮನು ಆ ಘೋರದರ್ಶನ
ರಾಕ್ಷಸನೆಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ “ನಿಲ್ಲ! ನಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಘರ್ಜಿಸಿದನು.

03012042a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವೈನಮಭಿಕ್ರುದ್ಧಃ ಕಕ್ಷ್ಯಾಮುತ್ಪೀಡ್ಯ ಪಾಂಡವಃ|

03012042c ನಿಷ್ಪಿಷ್ಯ ಪಾಣಿನಾ ಪಾಣಿಂ ಸಂದಷ್ಟೋಷ್ಯಪುಟೋ ಬಲೀ|

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಬಲಶಾಲಿ ಪಾಂಡವನು ಸೊಂಟವನ್ನು ಬಿಗಿದು,
ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಮಾಡಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಹಲ್ಲು ಬಿಗಿದು ತುಟಿಕಚ್ಚಿದನು.

03012042e ತಮಭ್ಯಧಾವದ್ವೇಗೇನ ಭೀಮೋ ವೃಕ್ಷಾಯುಧಸ್ತದಾ||

03012043a ಯಮದಂಡಪ್ರತೀಕಾಶಂ ತತಸ್ತಂ ತಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನಿ|

03012043c ಪಾತಯಾಮಾಸ ವೇಗೇನ ಕುಲಿಶಂ ಮಘವಾನಿವ||

ಮರವನ್ನೇ ಆಯುಧವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಭೀಮನು ವೇಗದಿಂದ ಅವನ
ಕಡೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಯಮದಂಡದಂತೆ ಅವನ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಜೋರಾಗಿ
ಹೊಡೆದನು.

03012044a ಅಸಂಭ್ರಾಂತಂ ತು ತದ್ರಕ್ಷಃ ಸಮರೇ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ|

03012044c ಚಿಕ್ಷೇಪ ಚೋಲ್ಮುಕಂ ದೀಪ್ತಮಶನಿಂ ಜ್ವಲಿತಾಮಿವ||

03012045a ತದುದಸ್ತಮಲಾತಂ ತು ಭೀಮಃ ಪ್ರಹರತಾಂ ವರಃ|

03012045c ಪದಾ ಸವ್ಯೇನ ಚಿಕ್ಷೇಪ ತದ್ರಕ್ಷಃ ಪುನರಾವ್ರಜತ್||

ಆದರೂ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಹೊಡೆತದಿಂದ ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಜರುಗಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ದೊಂದಿಯನ್ನು ಎಸೆಯಲು, ಪ್ರಹಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಮನು ತನ್ನ ಎಡಗಾಲಿನಿಂದ ಒದೆದು ಅದನ್ನು ಪುನಃ ರಾಕ್ಷಸನ ಕಡೆಗೆ ಎಸೆದನು.

03012046a ಕಿರ್ಮೀರಶ್ಚಾಪಿ ಸಹಸಾ ವೃಕ್ಷಮುತ್ತಾಟ್ಯ ಪಾಂಡವಂ|

03012046c ದಂಡಪಾಣಿರಿವ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸಮರೇ ಪ್ರತ್ಯಯುಧ್ಯತ||

03012047a ತದ್ವೃಕ್ಷಯುಧ್ಧಮಭವನ್ಮಹೀರುಹವಿನಾಶನಂ|

03012047c ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವಯೋರ್ಭ್ರಾತೋರ್ಯಥಾ ಶ್ರೀಕಾಂಕ್ಷಿಣೋಃ ಪುರಾ||

ಆಗ ಕಿರ್ಮೀರನು ಬೇಗನೆ ಒಂದು ಮರವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಕೃದ್ಧ ದಂಡಪಾಣಿಯಂತೆ ಪಾಂಡವನೆಡೆಗೆ ಎಸೆದನು. ಹೀಗೆ ಹಿಂದೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಿದ ಸಹೋದರರಾದ ವಾಲಿ-ಸುಗ್ರೀವರ²⁷ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲ ಮರಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸಿದ ಮರಗಳ ಮಹಾಯುದ್ಧವೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

03012048a ಶೀರ್ಷಯೋಃ ಪತಿತಾ ವೃಕ್ಷಾ ಬಿಭಿದುರ್ನ್ಯೈಕಥಾ ತಯೋಃ|

²⁷ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಾಲಿ-ಸುಗ್ರೀವರು. ರಾಮಾಯಣದ ಘಟನೆಗಳು ಮಹಾಭಾರತದ ಮೊದಲೇ ನಡೆದು ಹೋಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ.

03012048c ಯಥೈವೋತ್ಪಲಪದ್ಮಾನಿ ಮತ್ತಯೋರ್ಧ್ವಪಯೋಸ್ತಥಾ||

ಆನೆಗಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಎಸೆದ ಕಮಲದ ಹೂವಿನ ಎಸಳುಗಳಂತೆ
ಅವರಿಬ್ಬರ ತಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಮರಗಳು ಒಡೆದು ಚೂರು
ಚೂರಾದವು.

03012049a ಮುಂಜವಜ್ಜ ಜ್ಞ ರೀಭೂತಾ ಬಹವಸ್ತತ್ರ ಪಾದಪಾಃ|

03012049c ಚೀರಾಣೀವ ವ್ಯುದಸ್ತಾನಿ ರೇಜುಸ್ತತ್ರ ಮಹಾವನೇ||

ಆ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಹಳಷ್ಟು ಮರಗಳು ಮುರಿದು ತುಂಡಾಗಿ
ಚಿಂದಿಮಾಡಿ ಬಿಸಾಡಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳಂತೆ ಕಂಡುಬಂದವು.

03012050a ತದ್ವೃಕ್ಷಯುದ್ಧಮಭವತ್ಸುಮುಹೂರ್ತಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03012050c ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಚ ಮುಖ್ಯಸ್ಯ ನರಾಣಾಮುತ್ತಮಸ್ಯ ಚ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ರಾಕ್ಷಸ ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ನರೋತ್ತಮನ ನಡುವೆ ಆ
ಮರಗಳ ಯುದ್ಧವು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಮಯದ ವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು.

03012051a ತತಃ ಶಿಲಾಂ ಸಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯ ಭೀಮಸ್ಯ ಯುಧಿ ತಿಷ್ಠತಃ|

03012051c ಪ್ರಾಹಿಣೋದ್ರಾಕ್ಷಸಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಚಾಲ ಹ||

ಆಗ ಕೃದ್ಧ ರಾಕ್ಷಸನು ಒಂದು ಬಂಡೆಗಲ್ಲನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ
ನಿಂತಿದ್ದ ಭೀಮನೆಡೆಗೆ ಎಸೆಯಲು ಭೀಮನು ತತ್ತರಿಸಿದನು.

03012052a ತಂ ಶಿಲಾತಾಡನಜಡಂ ಪರ್ಯಧಾವತ್ಸ ರಾಕ್ಷಸಃ|

03012052c ಬಾಹುವಿಕ್ಷಿಪ್ತಕಿರಣಃ ಸ್ವಭಾರ್ನುರಿವ ಭಾಸ್ಮರಂ||

ಅವನು ಶಿಲೆಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಜಡನಾಗಲು ಆ ರಾಕ್ಷಸನು
ಸ್ವರ್ಭಾನುವು ತನ್ನ ಹೊರಬೀಳುವ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಭಾಸ್ಕರನನ್ನು
ಮುತ್ತುವ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಬೀಸಿ ಓಡಿಬಂದು ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು.

03012053a ತಾವನ್ಯೋನ್ಯಂ ಸಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯ ಪ್ರಕರ್ಷಂತೌ ಪರಸ್ಪರಂ|

03012053c ಉಭಾವಪಿ ಚಕಾಶೇತೇ ಪ್ರಯುದ್ಧಾ ವೃಷಭಾವಿವ||

ಅವರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಿಡಿದು, ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾ
ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಘೂಳಿಗಳು ಹೊಡೆದಾಡುವಂತೆ ಕಂಡರು.

03012054a ತಯೋರಾಸೀತ್ಸುತುಮುಲಃ ಸಂಪ್ರಹಾರಃ ಸುದಾರುಣಃ|

03012054c ನಖಿದಂಷ್ಟ್ರಾಯುಧವತೋರ್ವ್ಯಾಘ್ರಯೋರಿವ ದೃಪ್ತಯೋಃ||

ಉಗುರು ದಾಡೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡುವ ಎರಡು ಹುಲಿಗಳಂತೆ
ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಬಹಳ ಹೊಡೆತದ ಆ ಸುದಾರುಣ ಯುದ್ಧವು
ನಡೆಯಿತು.

03012055a ದುರ್ಯೋಧನನಿಕಾರಾಚ್ಚ ಬಾಹುವೀರ್ಯಾಚ್ಚ ದರ್ಪಿತಃ|

03012055c ಕೃಷ್ಣಾನಯನದೃಷ್ಟಶ್ಚ ವ್ಯವರ್ಧತ ವೃಕೋದರಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನ ಮೇಲಿನ ರೋಷದಿಂದ ರೊಚ್ಚಿಗಿದ್ದಿದ್ದ ವೃಕೋದರನ
ಬಾಹುಬಲವು ದ್ರೌಪದಿಯ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

03012056a ಅಭಿಪತ್ಯಾಥ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾದಮರ್ಷಿತಃ|

03012056c ಮಾತಂಗ ಇವ ಮಾತಂಗಂ ಪ್ರಭಿನ್ನಕರಟಾಮುಖಿಃ||

ಮುಖದ ಕರಟೆಯೊಡೆದು ಸೋರುತ್ತಿದ್ದ ಸೊಕ್ಕೆದ್ದ ಆನೆಯು ಇನ್ನೊಂದು
ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ರೋಷದಿಂದ
ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದನು.

03012057a ತಂ ಚಾಪ್ಯಾಥ ತತೋ ರಕ್ಷಃ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03012057c ತಮಾಕ್ಷಿಪದ್ಭೀಮಸೇನೋ ಬಲೇನ ಬಲಿನಾಂ ವರಃ||

ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಆ ವೀರ್ಯವಾನ್ ರಾಕ್ಷಸನು ಬಲಶಾಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಬಲವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಹಿಡಿದು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದನು.

03012058a ತಯೋರ್ಭುಜವಿನಿಷ್ಟೇಷಾದುಭಯೋರ್ಬಲಿನೋಸ್ತದಾ|

03012058c ಶಬ್ಧಃ ಸಮಭವದ್ಭೋರೋ ವೇಣುಸ್ಫೋಟಸಮೋ ಯುಧಿ||

ಆ ಇಬ್ಬರು ಬಲಶಾಲಿಗಳು ಭುಜಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ
ಬಿದಿರು ಮೆಳೆಗಳ ಘರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಬರುವಂತೆ ಘೋರ ಶಬ್ದವು
ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

03012059a ಅಥೈನಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಬಲಾದ್ಧೃಹ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ವೃಕೋದರಃ|

03012059c ಧೂನಯಾಮಾಸ ವೇಗೇನ ವಾಯುಶ್ಚಂಡ ಇವ ದ್ರುಮಂ||

ಆಗ ವೃಕೋದರನು ಅವನ ಸೊಂಟವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಚಂಡಮಾರುತವು
ಮರವನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದನು.

03012060a ಸ ಭೀಮೇನ ಪರಾಮೃಷ್ಟೋ ದುರ್ಬಲೋ ಬಲಿನಾ ರಣೇ|

03012060c ವ್ಯಸ್ಪಂದತ ಯಥಾಪ್ರಾಣಂ ವಿಚಕರ್ಷ ಚ ಪಾಂಡವಂ||

ಭೀಮನ ಬಿಗಿಯಾದ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಅವನು ರಣದಲ್ಲಿ
ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ದುರ್ಬಲನಾದರೂ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟೂ ಪಾಂಡವನನ್ನು
ಎಳೆದಾಡಿದನು.

03012061a ತತ ಏನಂ ಪರಿಶ್ರಾಂತಮುಪಲಭ್ಯ ವೃಕೋದರಃ|

03012061c ಯೋಕ್ತ್ರಯಾಮಾಸ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪಶುಂ ರಶನಯಾ ಯಥಾ||

ಅವನು ಈ ರೀತಿ ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ವೃಕೋದರನು
ಅವನನ್ನು ಮೂಗುದಾಣವನ್ನು ಹಾಕಿ ಎತ್ತನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಂತೆ ತನ್ನ
ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿಮಾಡಿದನು.

03012062a ಏನದಂತಂ ಮಹಾನಾದಂ ಭಿನ್ನಭೇರೀಸಮಸ್ವನಂ|

03012062c ಭ್ರಾಮಯಾಮಾಸ ಸುಚಿರಂ ವಿಸ್ಫುರಂತಮಚೇತಸಂ||

ಭೇರಿಯು (ನಗಾರಿಯು) ಒಡೆದು ಹೋದಂತೆ ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿ
ಅವನನ್ನು ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತು ಹೊರಳಾಡಿ ಮೂರ್ಛೆಯಾಗುವವರೆಗೆ
ತಿರುಗಿಸಿದನು.

03012063a ತಂ ವಿಷೀದಂತಮಾಜ್ಞಾಯ ರಾಕ್ಷಸಂ ಪಾಂಡುನಂದನಃ|

03012063c ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ತರಸಾ ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ಪಶುಮಾರಮಮಾರಯತ್||

ಅವನು ಕುಸಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಪಾಂಡುನಂದನನು ಆ
ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಕ್ಷಣವೇ ಪಶುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಅವನ
ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು.

03012064a ಆಕ್ರಮ್ಯ ಸ ಕಟೀದೇಶೇ ಜಾನುನಾ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮಂ|

03012064c ಅಪೀಡಯತ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಕಂಠಂ ತಸ್ಯ ವೃಕೋದರಃ||

03012065a ಅಥ ತಂ ಜಡಸರ್ವಾಂಗಂ ವ್ಯಾವೃತ್ತನಯನೋಲ್ಬಣಂ|

03012065c ಭೂತಲೇ ಪಾತಯಾಮಾಸ ವಾಕ್ಯಂ ಚೇದಮುವಾಚ ಹ||

ಆ ಅಧಮ ರಾಕ್ಷಸನ ಸೊಂಟವನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು
ವೃಕೋದರನು ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು.
ಅವನ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳೂ ಜಡವಾಗಲು ಮತ್ತು ತೆರೆದ ಕಣ್ಣುಗಳು
ತೇಲಿಬರಲು, ಅವನನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿಸಾಡಿ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03012066a ಹಿಡಿಂಬಬಕಯೋಃ ಪಾಪ ನ ತ್ವಮಶ್ರುಪ್ರಮಾರ್ಜನಂ|

03012066c ಕರಿಷ್ಯಸಿ ಗತಶ್ಚಾಸಿ ಯಮಸ್ಯ ಸದನಂ ಪ್ರತಿ||

“ಪಾಪಿ! ಹಿಡಿಂಬ ಮತ್ತು ಬಕರ ಮೇಲೆ ನೀನು ಇನ್ನು
ಕಣ್ಣೀರಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಈಗ ಯಮನ ಸದನಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿಯಾಯಿತು!”

03012067a ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ಪುರುಷಪ್ರವೀರಸೌ|

ತಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ಕ್ರೋಧವಿಪ್ರೃತ್ತನೇತ್ರಃ||

03012067c ಪ್ರಸ್ತಸ್ತವಸ್ತ್ರಾಭರಣಂ ಸ್ಫುರಂತಂ|

ಉದ್ಭ್ರಾಂತಚಿತ್ತಂ ವ್ಯಸುಮುತ್ಸರ್ಜ||

ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನರಳಿಸಿ ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ,

ನರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ
ಆ ಪುರುಷಪ್ರವೀರನು ಜೀವವಿಲ್ಲದ ಹೆಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು.

03012068a ತಸ್ಮಿನ್ ಹತೇ ತೋಯದತುಲ್ಯರೂಪೇ|
ಕೃಷ್ಣಾಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ನರೇಂದ್ರಪುತ್ರಾಃ||
03012068c ಭೀಮಂ ಪ್ರಶಸ್ಯಾಥ ಗುಣೈರನೇಕೈರ್|
ಹೃಷ್ಯಾಸ್ತತೋ ದ್ವೈತವನಾಯ ಜಗ್ಮುಃ||

ಕಪ್ಪು ಮೋಡದಂತಿದ್ದ ಅವನು ಹತನಾಗಲು ಆ ರಾಜಪುತ್ರರು
ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಭೀಮನ ಅನೇಕ ಗುಣಗಳನ್ನು
ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ದ್ವೈತವನದಡೆಗೆ ನಡೆದರು.

03012069a ಏವಂ ವಿನಿಹತಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಕಿರ್ಮೀರೋ ಮನುಜಾಧಿಪ|
03012069c ಭೀಮೇನ ವಚನಾತ್ಸ್ಯ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಕೌರವ||

ಮನುಜಾಧಿಪ! ಹೀಗೆ ಕೌರವ ಧರ್ಮರಾಜನ ವಚನದಂತೆ ಆ
ಕಿರ್ಮೀರನು ಹತನಾದನು.

03012070a ತತೋ ನಿಷ್ಕಂಟಕಂ ಕೃತ್ವಾ ವನಂ ತದಪರಾಜಿತಃ|
03012070c ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಸಹ ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ವಸತಿಂ ತಾಮುವಾಸ ಹ||

ಆ ವನವನ್ನು ನಿಷ್ಕಂಟಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಪರಾಜಿತ ಧರ್ಮಜ್ಞನು
ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿ ವಸತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

03012071a ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಚ ತೇ ಸರ್ವೇ ದ್ರೌಪದೀಂ ಭರತರ್ಷಭಾಃ|

03012071c ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಸಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಪ್ರಶಶಂಸುರ್ವೃಕೋದರಂ||

03012072a ಭೀಮಬಾಹುಬಲೋತ್ಪಿಷ್ಟೇ ವಿನಷ್ಟೇ ರಾಕ್ಷಸೇ ತತಃ|

03012072c ವಿವಿಶುಸ್ತದ್ವನಂ ವೀರಾಃ ಕ್ಷೇಮಂ ನಿಹತಕಂಟಕಂ||

ಆ ಎಲ್ಲ ಭರತರ್ಷಭರೂ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಸಂತೋಷ-ಪ್ರೀತಿಗಳಿಂದ ವೃಕೋದರನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. ಭೀಮನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಾಶಗೊಂಡ ನಂತರ ಆ ವೀರರು ಕಂಟಕವಿಲ್ಲದೇ ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

03012073a ಸ ಮಯಾ ಗಚ್ಚತಾ ಮಾರ್ಗೇ ವಿನಿಕೀರ್ಣೋ ಭಯಾವಹಃ|

03012073c ವನೇ ಮಹತಿ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ದೃಷ್ಟೋ ಭೀಮಬಲಾದ್ಧತಃ||

ಅದೇ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ಭೀಮನ ಬಲದಿಂದ ಹತನಾದ ಆ ಮಹಾ ಭಯಾನಕ ದುಷ್ಟಾತ್ಮನನ್ನು ಹರಡಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೆ.

03012074a ತತ್ರಾಶ್ರೌಷಮಹಂ ಚೈತತ್ಕರ್ಮ ಭೀಮಸ್ಯ ಭಾರತ|

03012074c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಕಥಯತಾಂ ಯೇ ತತ್ರಾಸನ್ನಮಾಗತಾಃ||

ಭಾರತ! ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳಿದಾಗಲೇ ನಾನು ಭೀಮನ ಈ ಕೃತ್ಯದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದೆ.”

03012075 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03012075a ಏವಂ ವಿನಿಹತಂ ಸಂಖ್ಯೇ ಕಿರ್ಮೀರಂ ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮಂ|

03012075c ಶ್ರುತ್ವಾ ಧ್ಯಾನಪರೋ ರಾಜಾ ನಿಶಶ್ಚಾಸಾರ್ತ ವತ್ತದಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮ ಕಿರ್ಮೀರನು ಈ ರೀತಿ ಹತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜನು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಚಿಂತಾಮಗ್ನನಾದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕಿರ್ಮೀರವಧಪರ್ವಣಿ

ವಿದುರವಾಕ್ಯೇ ದ್ವಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಕಿರ್ಮೀರವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿದುರವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುವ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು. ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಕಿರ್ಮೀರವಧಪರ್ವಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಕಿರ್ಮೀರವಧಪರ್ವವು.

ಇದೊವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-

೩೦/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೩೦೯/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-

೯೯೮೩/೨೩೨೮೪

ಕೈರಾತ ಪರ್ವ

೧೩

ವನಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆಗಮನ

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕಾಣಲು ವೃಷ್ಟಿಗಳು, ಭೋಜರು, ಅಂಧಕರು, ಪಾಂಚಾಲರು, ಚೇದಿರಾಜ ಮತ್ತು ಕೇಕಯರು ಕಾಮ್ಯಕಕ್ಕೆ ಬಂದುದು; ಕೃಷ್ಣನು ಕುಪಿತನಾಗಿ “ಈ ಭೂಮಿಯು ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ, ಶಕುನಿ ಮತ್ತು ದುರಾತ್ಮ ದುಃಶಾಸನ ಈ ನಾಲ್ವರ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತದೆ!” ಎಂದು ಹೇಳುವುದು (೧-೬). ಕೇಶವನನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಲು ಅರ್ಜುನನು ಅವನ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದು (೨-೩೬). ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಹರಿಯು ಅರ್ಜುನನೊಡನಿರುವ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದು (೩೨-೪೦). ದ್ರೌಪದಿಯು ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ರೋದಿಸುವುದು (೪೧-೧೧೩). ಕೃಷ್ಣ-ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನರು ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡುವುದು (೧೧೪-೧೨೦).

03013001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03013001a ಭೋಜಾಃ ಪ್ರವ್ರಜಿತಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವೃಷ್ಟಯಶ್ಚಾಂಧಕೈಃ ಸಹ|

03013001c ಪಾಂಡವಾನ್ದುಃಖಸಂತಪ್ತಾನ್ಸಮಾಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾವನೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾಂಡವರು ಸೋತು
ದುಃಖಿಸಂತಪ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳಿ ಭೋಜರು ವೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು
ಅಂಧಕರೊಡಗೂಡಿ ಆ ಮಹಾವನಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

03013002a ಪಾಂಚಾಲಸ್ಯ ಚ ದಾಯಾದಾ ಧೃಷ್ಟಕೇತುಶ್ಚ ಚೇದಿಪಃ|

03013002c ಕೇಕಯಾಶ್ಚ ಮಹಾವೀರ್ಯಾ ಭ್ರಾತರೋ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಾಃ||

03013003a ವನೇ ತೇಽಭಿಯಯುಃ ಪಾರ್ಥಾನ್ಮೋಢಾಮರ್ಶಸಮನ್ವಿತಾಃ|

03013003c ಗರ್ಹಯಂತೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ಮಿಂ ಕುರ್ಮ ಇತಿ ಚಾಬ್ರುವನ್||

ಪಾಂಚಾಲನ ದಾಯಾದಿಗಳೂ, ಚೇದಿರಾಜ ಧೃಷ್ಟಕೇತು²⁸, ಮತ್ತು
ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಮಹಾವೀರ ಕೇಕಯ ಸಹೋದರರು ಕ್ರೋಧ ಮತ್ತು
ಸಂತಾಪಗೊಂಡವರಾಗಿ ವನದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು.

03013004a ವಾಸುದೇವಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಸರ್ವೇ ತೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷಭಾಃ|

03013004c ಪರಿವಾಯೋಪವಿವಿಶುರ್ಧರ್ಮರಾಜಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ “ಈಗ ಏನು ಮಾಡೋಣ?” ಎಂದು ಆ
ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷಭರೂ ವಾಸುದೇವನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

03013005 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03013005a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ಕರ್ಣಸ್ಯ ಶಕುನೇಶ್ಚ ದುರಾತ್ಮನಃ|

²⁸ಶಿಶುಪಾಲನ ಮಗ

03013005c ದುಃಶಾಸನಚತುರ್ಥಾನಾಂ ಭೂಮಿಃ ಪಾಸ್ಯತಿ ಶೋಣಿತಂ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಭೂಮಿಯು ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ, ಶಕುನಿ ಮತ್ತು ದುರಾತ್ಮ ದುಃಶಾಸನ ಈ ನಾಲ್ವರ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತದೆ !

03013006a ತತಃ ಸರ್ವೇಽಭಿಷಿಂಚಾಮೋ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03013006c ನಿಕೃತ್ಯೋಪಚರನ್ವಧ್ಯ ಏಷ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ||

ಅನಂತರ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಿಸೋಣ ! ಮೋಸಮಾಡುವವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೇ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ !”

03013007 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03013007a ಪಾರ್ಥಾನಾಮಭಿಷಂಗೇಣ ತಥಾ ಕ್ರುದ್ಧಂ ಜನಾರ್ದನಂ|

03013007c ಅರ್ಜುನಃ ಶಮಯಾಮಾಸಾ ದಿಧಕ್ಷಂತಮಿವ ಪ್ರಜಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾರ್ಥರ ಪಕ್ಷಪಾತಿ ಜನಾರ್ದನನು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೃದ್ಧನಾಗಲು ಅರ್ಜುನನು ಅವನನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದನು.

03013008a ಸಂಕ್ರುದ್ಧಂ ಕೇಶವಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪೂರ್ವದೇಹೇಷು ಫಲ್ಗುನಃ|

03013008c ಕೀರ್ತಯಾಮಾಸ ಕರ್ಮಣಿ ಸತ್ಯಕೀರ್ತೇರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ||

03013009a ಪುರುಷಸ್ಯಾಪ್ರಮೇಯಸ್ಯ ಸತ್ಯಸ್ಯಾಮಿತತೇಜಸಃ|

03013009c ಪ್ರಜಾಪತಿಪತೇರ್ವಿಷ್ಣೋರ್ಲೋಕನಾಥಸ್ಯ ಧೀಮತಃ||

ಸಂಕ್ರೂದ್ಧ ಕೇಶವನನ್ನು ಕಂಡು ಧೀಮತ ಫಲ್ಲುನನು ಆ ಸತ್ಯಕೀರ್ತಿ,
ಪುರುಷ, ಅಪ್ರಮೇಯ, ಸತ್ಯ, ಅಮಿತ ತೇಜಸ, ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳ ಪತಿ,
ಲೋಕನಾಥ, ವಿಷ್ಣು ಮಹಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ
ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೊಗಳತೊಡಗಿದನು²⁹.

03013010 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03013010a ದಶ ವರ್ಷ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಯತ್ರಸಾಯಂಗ್ಯಹೋ ಮುನಿಃ|

03013010c ವ್ಯಚರಸ್ತ್ವಂ ಪುರಾ ಕೃಷ್ಣ ಪರ್ವತೇ ಗಂಧಮಾದನೇ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೃಷ್ಣ! ಹಿಂದೆ ನೀನು ಮುನಿಯಾಗಿ ಹತ್ತು
ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲವಾಯಿತೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ³⁰ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

03013011a ದಶ ವರ್ಷ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ದಶ ವರ್ಷ ಶತಾನಿ ಚ|

03013011c ಪುಷ್ಕರೇಷ್ಟವಸಃ ಕೃಷ್ಣ ತ್ವಮಪೋ ಭಕ್ಷಯನ್ಪುರಾ||

ಕೃಷ್ಣ! ಹಿಂದೆ ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ನೀನು ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ

²⁹ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ತುತಿಯಿದೆ. ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ
ಅರ್ಜುನನು ತಾನು ನರನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಾರಾಯಣನಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ದೈವತ್ವವನ್ನು
ಸ್ಮರಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆ. ಇತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗಿಂಥ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ,
ಗೂಢಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

³⁰ಸಾಯಂಗ್ಯಹ ಮುನಿಯಾಗಿ ಅಂದರೆ ಸದಾ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಸಾಯಂಕಾಲದ
ವೇಳೆಗೆ ಊರಾದರೂ ಸಿಗಬಹುದು ಕಾಡಾದರೂ ಸಿಗಬಹುದು ಅಲ್ಲಿಯೇ
ತಂಗುವವರು

ಕೇವಲ ನೀರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ವಾಸಿಸಿದೆ.

03013012a ಊರ್ಧ್ವಬಾಹುವಿಶಾಲಾಯಾಂ ಬದರ್ಯಾಂ ಮಧುಸೂದನ|

03013012c ಅತಿಷ್ಠ ಏಕಪಾದೇನ ವಾಯುಭಕ್ಷಃ ಶತಂ ಸಮಾಃ||

ಮಧುಸೂದನ! ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ನೀನು ವಿಶಾಲ ಬದರಿಯಲ್ಲಿ
ಕೇವಲ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ, ಒಂದೇ
ಕಾಲಿನಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದೆ.

03013013a ಅಪಕೃಷ್ಣೋತ್ತರಾಸಂಗಃ ಕೃಶೋ ಧಮನಿಸಂತತಃ|

03013013c ಆಸೀಃ ಕೃಷ್ಣ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ಸತ್ರೇ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕೇ||

ಕೃಷ್ಣ! ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಸತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿನ್ನ
ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಕೇವಲ ರಕ್ತನಾಳಗಳೇ ಕಾಣಿಸುವಷ್ಟು
ಕೃಶನಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

03013014a ಪ್ರಭಾಸಂ ಚಾಪ್ಯಥಾಸಾದ್ಯ ತೀರ್ಥಂ ಪುಣ್ಯಜನೋಚಿತಂ|

03013014c ತಥಾ ಕೃಷ್ಣ ಮಹಾತೇಜಾ ದಿವ್ಯಂ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಕಂ|

03013014e ಆತಿಷ್ಠಸ್ತಪ ಏಕೇನ ಪಾದೇನ ನಿಯಮೇ ಸ್ಥಿತಃ||

ಪುಣ್ಯಜನರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಭಾಸ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ
ಮಹಾತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದಿವ್ಯ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ
ನಿಯಮದಿಂದ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೆ.

03013015a ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಃ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಾಮಾದಿರಂತಶ್ಚ ಕೇಶವ|

03013015c ನಿಧಾನಂ ತಪಸಾಂ ಕೃಷ್ಣ ಯಜ್ಞಸ್ತ್ವಂ ಚ ಸನಾತನಃ||

ಕೇಶವ ! ನೀನು ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ. ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಆದಿ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯ. ತಪಸ್ಸಿನ ನಿಧಿ. ಕೃಷ್ಣ ! ನೀನು ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಸನಾತನ.

03013016a ನಿಹತ್ಯ ನರಕಂ ಭೌಮಮಾಹೃತ್ಯ ಮಣಿಕುಂಡಲೇ|

03013016c ಪ್ರಥಮೋತ್ಪಾದಿತಂ ಕೃಷ್ಣ ಮೇಧ್ಯಮಶ್ವಮವಾಸೃಜಃ||

ಕೃಷ್ಣ ! ಭೂಮಿಯ ಮಗ ನರಕನನ್ನು³¹ ಕೊಂದು ಮಣಿಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅದಿಭೂತ ಅಶ್ವಮೇಧಯೋಗ್ಯ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ³².

03013017a ಕೃತ್ವಾ ತತ್ಕರ್ಮ ಲೋಕಾನಾಮೃಷಭಃ ಸರ್ವಲೋಕಜಿತ್|

03013017c ಅವಧೀಸ್ತ್ವಂ ರಣೇ ಸರ್ವಾನ್ಸಮೇತಾನ್ದೈತ್ಯದಾನವಾನ್||

ಲೋಕಗಳ ವೃಷಭ ! ಸರ್ವಲೋಕಜಿತ್ ! ಇದನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಸರ್ವ ದೈತ್ಯದಾನವರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದೆ³³.

03013018a ತತಃ ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವಂ ಚ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶಚೀಪತೇಃ|

03013018c ಮಾನುಷೇಷು ಮಹಾಬಾಹೋ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತೋಽಸಿ ಕೇಶವ||

³¹ನರಕಾಸುರನ ವಧೆ

³²ಇಂದ್ರನ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸಿದೆ.

³³ಯಜ್ಞ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಲೋಕಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ ದೈತ್ಯ-ದಾನವರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದೆ.

ಅನಂತರ ಶಚೀಪತಿಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಮಹಾಬಾಹು
ಕೇಶವ ! ನೀನು ಮನುಷ್ಯರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದೆ.

03013019a ಸ ತ್ವಂ ನಾರಾಯಣೋ ಭೂತ್ವಾ ಹರಿರಾಸೀಃ ಪರಂತಪ|

03013019c ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸೋಮಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ಧರ್ಮೋ ಧಾತಾ ಯಮೋಽನಲಃ||

03013020a ವಾಯುವೈಶ್ರವಣೋ ರುದ್ರಃ ಕಾಲಃ ಖಿಂ ಪೃಥಿವೀ ದಿಶಃ|

03013020c ಅಜಶ್ಚ ರಾಚರಗುರುಃ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ||

ಪರಂತಪ ! ನೀನು ನಾರಾಯಣ, ಹರಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಸೋಮ, ಸೂರ್ಯ,
ಧರ್ಮ, ಧಾತ, ಯಮ, ಅನಲ, ವಾಯು, ವೈಶ್ರವಣ, ರುದ್ರ, ಕಾಲ,
ಆಕಾಶ, ಪೃಥ್ವಿ, ದಿಕ್ಕುಗಳು, ಚರಾಚರರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದೇ ಇರುವ ಗುರು,
ಸೃಷ್ಟಕರ್ತ, ಮತ್ತು ಪುರುಷೋತ್ತಮ.

03013021a ತುರಾಯಣಾದಿಭಿರ್ದೇವ ಕ್ರತುಭಿರ್ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೈಃ|

03013021c ಅಯಜೋ ಭೂರಿತೇಜಾ ವೈ ಕೃಷ್ಣ ಚೈತ್ರರಥೇ ವನೇ||

ದೇವ ! ಕೃಷ್ಣ ! ಭೂರಿತೇಜಸ ! ಚೈತ್ರರಥ ವನದಲ್ಲಿ ನೀನು
ತುರಾಯಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ
ಯಾಚಿಸಿದೆ.

03013022a ಶತಂ ಶತಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸುವರ್ಣಸ್ಯ ಜನಾರ್ದನ|

03013022c ಏಕೈಕಸ್ಮಿಂಸ್ತದಾ ಯಜ್ಞೇ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಿ ಭಾಗಶಃ||

ಜನಾರ್ದನ ! ನೂರರ ಒಂದೊಂದು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ
ನೂರು ಸಾವಿರ ಸುವರ್ಣಗಳನ್ನು ಇತ್ತು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದೆ.

03013023a ಅದಿತೇರಪಿ ಪುತ್ರತ್ವಮೇತ್ಯ ಯಾದವನಂದನ|

03013023c ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುರಿತಿ ವಿಖ್ಯಾತ ಇಂದ್ರಾದವರಜೋ ಭುವಿ||

ಯಾದವನಂದನ! ಅದಿತಿಯ ಪುತ್ರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ನೀನು ಇಂದ್ರನ
ತಮ್ಮ ವಿಷ್ಣುವೆಂದು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಖ್ಯಾತನಾದೆ.

03013024a ಶಿಶುಭೂರ್ತ್ವಾ ದಿವಂ ಖಿಂ ಚ ಪೃಥಿವೀಂ ಚ ಪರಂತಪ|

03013024c ತ್ರಿಭಿರ್ವಿಕ್ರಮಣೈಃ ಕೃಷ್ಣ ಕ್ರಾಂತವಾನಸಿ ತೇಜಸಾ||

ಪರಂತಪ! ಕೃಷ್ಣ! ಶಿಶುವಾಗಿ³⁴ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವರ್ಗ, ಆಕಾಶ
ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಳೆದೆ.

03013025a ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ದಿವಮಾಕಾಶಮಾದಿತ್ಯಸದನೇ ಸ್ಥಿತಃ|

03013025c ಅತ್ಯರೋಚಶ್ಚ ಭೂತಾತ್ಮನ್ಭಾಸ್ಕರಂ ಸ್ವೇನ ತೇಜಸಾ||

ಭೂತಾತ್ಮನ್! ಸೂರ್ಯನ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ದ್ಯುಲೋಕ
ಮತ್ತು ಆಕಾಶಲೋಕಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ತೇಜೋವಿಶೇಷದಿಂದ
ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿದೆ.

03013026a ಸಾದಿತಾ ಮೌರವಾಃ ಪಾಶಾ ನಿಸುಂದನರಕೌ ಹತೌ|

03013026c ಕೃತಃ ಕ್ಷೇಮಃ ಪುನಃ ಪಂಥಾಃ ಪುರಂ ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಯೋತಿಷಂ ಪ್ರತಿ||

ಮೌರವರನ್ನೂ ಪಾಶರನ್ನೂ ಸದೆಬಡಿದು, ನಿಸುಂದ

³⁴ವಾಮನನಾಗಿ?

ನರಕರೀರ್ವರನ್ನೂ³⁵ ಸಂಹರಿಸಿ ನೀನು ಪುನಃ ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಯೋತಿಷ ಪುರದ
ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ಷೇಮಕರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ.

03013027a ಜಾರೂಢ್ಯಾ ಮಾಹುತಿಃ ಕ್ರಾಢಃ ಶಿಶುಪಾಲೋ ಜನೈಃ ಸಹ|

03013027c ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಶೈಬ್ಯಶ್ಚ ಶತಧನ್ವಾ ಚ ನಿರ್ಜಿತಃ||

ಜಾರುಢಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯನ್ನು, ಕ್ರಾಢ, ಜನರ ಸಹಿತ ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು,
ಭೀಮಸೇನ³⁶ನನ್ನು, ಶೈಬ್ಯ ಮತ್ತು ಶತಧನ್ವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದೆ³⁷.

03013028a ತಥಾ ಪರ್ಜನ್ಯಘೋಷೇಣ ರಥೇನಾದಿತ್ಯವರ್ಚಸಾ|

03013028c ಅವಾಕ್ಷೀರ್ಮಹಿಷೀಂ ಭೋಜ್ಯಾಂ ರಣೇ ನಿರ್ಜಿತೈ ರುಕ್ಮಿಣಂ||

ಕಪ್ಪುಮೋಡಗಳಂತೆ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಆದಿತ್ಯವರ್ಚಸ ರಥದಿಂದ
ರಣದಲ್ಲಿ ರುಕ್ಮಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಭೋಜರ ರಾಣಿಯನ್ನು
ಅಪಹರಿಸಿದೆ³⁸.

03013029a ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನೋ ಹತಃ ಕೋಪಾದ್ಯವನಶ್ಚ ಕಶೇರುಮಾನ್|

03013029c ಹತಃ ಸೌಭಪತಿಃ ಶಾಲ್ವಸ್ತ್ವಯಾ ಸೌಭಂ ಚ ಪಾತಿತಂ||

ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಮತ್ತು ಯವನ ಕಶೇರುಮರು ಹತರಾದರು.

³⁵ಮೌರವ, ಪಾಶ, ಮತ್ತು ನಿಸುಂದರು ಯಾರು?

³⁶ಜರಾಸಂಧ?

³⁷ಜಾರುಢಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದರೇನು? ಆಹುತಿ, ಕ್ರಾಢ, ಭೀಮಸೇನ, ಶೈಬ್ಯ, ಮತ್ತು
ಶತಧನ್ವರು ಯಾರು? ಇವರನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಸೋಲಿಸಿದ್ದು ಯಾವಾಗ?

³⁸ರುಕ್ಮಿಣೀ ಅಪಹರಣದ ಕಥೆ

ಸೌಭವತಿ ಶಾಲ್ವನನ್ನು ನೀನು ಸಂಹರಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಸೌಭವನ್ನು
ಹೊಡೆದುರುಳಿಸಿದೆ³⁹.

03013030a ಇರಾವತ್ಯಾಂ ತಥಾ ಭೋಜಃ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಸಮೋ ಯುಧಿ|

03013030c ಗೋಪತಿಸ್ತಾಲಕೇತುಶ್ಚ ತ್ವಯಾ ವಿನಿಹತಾವುಭೌ||

ಐರಾವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೀನು ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಸಮನಾದ
ಭೋಜನನ್ನು ಮತ್ತು ಗೋಪತಿ-ತಾಲಕೇತುರೀರ್ವರನ್ನು⁴⁰ ಸಂಹರಿಸಿದೆ.

03013031a ತಾಂ ಚ ಭೋಗವತೀಂ ಪುಣ್ಯಾಮೃಷಿಕಾಂತಾಂ ಜನಾರ್ದನ|

03013031c ದ್ವಾರಕಾಮಾತ್ಮಸಾತ್ಯತ್ವಾ ಸಮುದ್ರಂ ಗಮಯಿಷ್ಯಸಿ||

ಜನಾರ್ದನ! ಋಷಿಗಳ ವಾಸಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ,
ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಭರಿತ, ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುವೆ⁴¹.

03013032a ನ ಕ್ರೋಧೋ ನ ಚ ಮಾತ್ಸರ್ಯಂ ನಾನೃತಂ ಮಧುಸೂದನ|

03013032c ತ್ವಯಿ ತಿಷ್ಠತಿ ದಾಶಾರ್ಹ ನ ನೃಶಂಸ್ಯಂ ಕುತೋಽನೃಜು||

ಮಧುಸೂದನ! ದಾಶಾರ್ಹ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧವಿಲ್ಲ, ಮಾತ್ಸರ್ಯವಿಲ್ಲ,

³⁹ಶಾಲ್ವವಧೆಯ ಕುರಿತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವವನಿದ್ದಾನೆ!

⁴⁰ಇವರು ಯಾರು?

⁴¹ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಲಿರುವನು ಎಂದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ
ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿತ್ತೇ? ಅಥವಾ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಯೋಗಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ
ಮಾಡಿದನೇ?

ಸುಳ್ಳಿಲ್ಲ, ಕ್ರೂರತೆಯಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಅಪ್ರಮಾಣಿಕತೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ.

03013033a ಆಸೀನಂ ಚಿತ್ತಮಧ್ಯೇ ತ್ವಾಂ ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಸ್ವತೇಜಸಾ|

03013033c ಆಗಮ್ಯ ಋಷಯಃ ಸರ್ವೇಽಯಾಚಂತಾಭಯಮಚ್ಯುತ||

ಅಚ್ಯುತ! ನಿನ್ನದೇ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಾ ನೀನು ಅವರ
ಚಿತ್ತಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಸರ್ವ ಋಷಿಗಳೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು
ಅಭಯವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದರು.

03013034a ಯುಗಾಂತೇ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯ ಮಧುಸೂದನ|

03013034c ಆತ್ಮನೈವಾತ್ಮಸಾತ್ಕೃತ್ವಾ ಜಗದಾಸ್ಸೇ ಪರಂತಪ||

ಮಧುಸೂದನ! ಪರಂತಪ! ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ನೀನು ಇರುವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಕುಗ್ಗಿಸಿ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೀನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೀಯೆ.

03013035a ನೈವಂ ಪೂರ್ವೇ ನಾಪರೇ ವಾ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ಕೃತಾನಿ ತೇ|

03013035c ಕರ್ಮಾಣಿ ಯಾನಿ ದೇವ ತ್ವಂ ಬಾಲ ಏವ ಮಹಾದ್ಯುತೇ||

ದೇವ! ಮಹಾದ್ಯುತಿ! ನೀನು ಬಾಲಕನಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಮಾಡಿದ
ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಅಥವಾ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಕೃತ್ಯಗಳ್ಯಾವುವೂ
ಮೀರಿಸಲಾರವು.

03013036a ಕೃತವಾನ್ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಬಲದೇವಸಹಾಯವಾನ್|

03013036c ವೈರಾಜಭವನೇ ಚಾಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ನ್ಯವಸಃ ಸಹ||

ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ! ಬಲದೇವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೀನು ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು

ಮಾಡಿ ವೈರಾಜಭವನದಲ್ಲಿ⁴² ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಜೊತೆ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದೆ.”

03013037 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03013037a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತದಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮಾ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಪಾಂಡವಃ|

03013037c ತೂಷ್ಟೀಮಾಸೀತ್ತತಃ ಪಾರ್ಥ ಮಿತ್ಯುವಾಚ ಜನಾರ್ದನಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೃಷ್ಣನ ಆತ್ಮವೇ ಆಗಿದ್ದ ಪಾಂಡವನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಜನಾರ್ದನನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಪಾರ್ಥನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03013038a ಮಮೈವ ತ್ವಂ ತವೈವಾಹಂ ಯೇ ಮದೀಯಾಸ್ತವೈವ ತೇ|

03013038c ಯಸ್ತ್ವಾಂ ದ್ವೇಷ್ಟಿ ಸ ಮಾಂ ದ್ವೇಷ್ಟಿ ಯಸ್ತ್ವಾ ಮನು ಸ ಮಾಮನು||

“ನೀನು ನನ್ನವನು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ನಾನೂ ನಿನ್ನವನು. ನನ್ನವರೂ ನಿನ್ನವರೇ. ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸುವವರು ನನ್ನನ್ನೂ ದ್ವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರು ನನ್ನನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03013039a ನರಸ್ತ್ವ ಮಸಿ ದುರ್ಧರ್ಷ ಹರಿರ್ನಾರಾಯಣೋ ಹ್ಯಹಂ|

03013039c ಲೋಕಾಲ್ಲೋಕಮಿಮಂ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ನರನಾರಾಯಣಾವೃಷೀ||

ದುರ್ಧರ್ಷ ! ನೀನು ನರ ಮತ್ತು ನಾನೇ ಹರಿ ನಾರಾಯಣ. ನರ-ನಾರಾಯಣ ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಲೋಕದಿಂದ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

03013040a ಅನನ್ಯಃ ಪಾರ್ಥ ಮತ್ತಸ್ತ್ವ ಮಹಂ ತ್ವತ್ತಶ್ಚ ಭಾರತ|

⁴²ಕೈಲಾಸಭವನದಲ್ಲಿ

03013040c ನಾವಯೋರಂತರಂ ಶಕ್ಯಂ ವೇದಿತುಂ ಭರತರ್ಷಭ||

ಪಾರ್ಥ ! ನೀನು ನನಗಿಂಥ ಬೇರೆಯವನಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಾನು ನಿನಗಿಂತ
ಬೇರೆಯವನಲ್ಲ. ಭಾರತ ! ಭರತರ್ಷಭ ! ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ
ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.”

03013041a ತಸ್ಮಿನ್ನೀರಸಮಾವಾಯೇ ಸಂರಭ್ಧೇಷ್ಟಥ ರಾಜಸು|

03013041c ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಮುಖ್ಯೇರ್ವೀರ್ಯೈರ್ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಪರಿವಾರಿತಾ||

03013042a ಪಾಂಚಾಲೀ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಮಾಸೀನಂ ಯಾದವೈಃ ಸಹ|

03013042c ಅಭಿಗಮ್ಯಾಬ್ರವೀತ್ಕೃಷ್ಣಾ ಶರಣ್ಯಂ ಶರಣೈಷಿಣೀ||

ಆ ಸಂಬಂಧಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜ ವೀರರ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ, ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ
ಮೊದಲಾದ ಭ್ರಾತೃಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಂಚಾಲಿ ಕೃಷ್ಣೆಯು
ಯಾದವರೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶರಣ್ಯರ ಶರಣು ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನ
ಬಳಿಹೋಗಿ ಹೇಳಿದಳು:

03013043a ಪೂರ್ವೇ ಪ್ರಜಾನಿಸರ್ಗೇ ತ್ವಾಮಾಹುರೇಕಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ|

03013043c ಸೃಷ್ಟಾರಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಸಿತೋ ದೇವಲೋಽಬ್ರವೀತ್||

“ಪ್ರಜೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೊದಲು ನೀನೇ ಓರ್ವ ಪ್ರಜಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದೆ,
ಮತ್ತು ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಸೃಷ್ಟಾರನು ನೀನಾಗಿದ್ದೆ ಎಂದು ಅಸಿತ-
ದೇವಲರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03013044a ವಿಷ್ಣುಸ್ತ್ವಮಸಿ ದುರ್ಧರ್ಷ ತ್ವಂ ಯಜ್ಞೋ ಮಧುಸೂದನ|

03013044c ಯಷ್ಟಾ ತ್ವಮಸಿ ಯಷ್ಟವ್ಯೋ ಜಾಮದಗ್ನೋ ಯಥಾಬ್ರವೀತ್||

ದುರ್ಧರ್ಷ ! ನೀನು ವಿಷ್ಣು. ಮಧುಸೂದನ ! ಯಾಗಮಾಡುವವನೂ
ನೀನೇ ಮತ್ತು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ ನಿನಗೇ ಎಂದು
ಜಾಮದಗ್ನಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

03013045a ಋಷಯಸ್ತ್ವಾಂ ಕ್ಷಮಾಮಾಹುಃ ಸತ್ಯಂ ಚ ಪುರುಷೋತ್ತಮ |

03013045c ಸತ್ಯಾದ್ಯಜ್ಞೋಽಸಿ ಸಂಭೂತಃ ಕಶ್ಯಪಸ್ತ್ವಾಂ ಯಥಾಬ್ರವೀತ್ ||

ಪುರುಷೋತ್ತಮ ! ನೀನು ಕ್ಷಮೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವೆಂದು ಋಷಿಗಳು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಶ್ಯಪನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಸತ್ಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಯಜ್ಞ.

03013046a ಸಾಧ್ಯಾನಾಮಪಿ ದೇವಾನಾಂ ವಸೂನಾಮೀಶ್ವರೇಶ್ವರಃ |

03013046c ಲೋಕಭಾವನ ಲೋಕೇಶ ಯಥಾ ತ್ವಾಂ ನಾರದೋಽಬ್ರವೀತ್ ||

ಲೋಕಭಾವನ ಲೋಕೇಶ ! ನಾರದನು ಹೇಳುವಂತೆ ನೀನು ದೇವತೆ,
ಸಾಧ್ಯರು ಮತ್ತು ವಸುಗಳ ಒಡೆಯನ ಒಡೆಯ.

03013047a ದಿವಂ ತೇ ಶಿರಸಾ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಚ ಪೃಥಿವೀ ವಿಭೋ |

03013047c ಜಠರಂ ತೇ ಇಮೇ ಲೋಕಾಃ ಪುರುಷೋಽಸಿ ಸನಾತನಃ ||

ವಿಭೋ ! ನಿನ್ನ ಶಿರದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಪಾದದಿಂದ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಜಠರದಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕಗಳಿವೆ.
ನೀನು ಸನಾತನ ಪುರುಷ.

03013048a ವಿದ್ಯಾತಪೋಽಭಿತಪ್ತಾನಾಂ ತಪಸಾ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ |

03013048c ಆತ್ಮದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾನಾಮೃಷೀಣಾಮೃಷಿಸತ್ತಮ ||

03013049a ರಾಜರ್ಷೀಣಾಂ ಪುಣ್ಯಕೃತಾಮಾಹವೇಷ್ಟನಿವರ್ತಿನಾಂ|

03013049c ಸರ್ವಧರ್ಮೋಪಪನ್ನಾನಾಂ ತ್ವಂ ಗತಿಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮ||

ಪುರುಷೋತ್ತಮ ! ವಿದ್ಯಾತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಿತಪ್ತರಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ
ತಮ್ಮ ಆತ್ಮವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಆತ್ಮದರ್ಶನ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ
ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಋಷಿಸತ್ತಮನು ನೀನು. ರಣರಂಗದಿಂದ
ಹಿಂದೆಸರಿಯದೇ ಇದ್ದ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ,
ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ರಾಜರ್ಷಿಗಳಿಗೂ
ನೀನೇ ಗುರಿ.

03013050a ತ್ವಂ ಪ್ರಭುಸ್ತ್ವಂ ವಿಭುಸ್ತ್ವಂ ಭೂರಾತ್ಮಭೂಸ್ತ್ವಂ ಸನಾತನಃ|

03013050c ಲೋಕಪಾಲಾಶ್ಚ ಲೋಕಾಶ್ಚ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ದಿಶೋ ದಶ|

03013050e ನಭಶ್ಚಂದ್ರಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ತ್ವಯಿ ಸರ್ವಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ||

ನೀನು ಪ್ರಭು. ನೀನು ವಿಭು. ನೀನು ಭೂಮಿ. ನೀನು ಆತ್ಮ. ನೀನು
ಸನಾತನ. ಲೋಕಪಾಲಕರು, ಲೋಕಗಳು, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳು,
ಆಕಾಶ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ.

03013051a ಮರ್ತ್ಯತಾ ಚೈವ ಭೂತಾನಾಮಮರತ್ವಂ ದಿವೌಕಸಾಂ|

03013051c ತ್ವಯಿ ಸರ್ವಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಲೋಕಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಇರುವವುಗಳ ಮೃತ್ಯು ಮತ್ತು ದಿವೌಕಸರ ಅಮರತ್ವ
ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಲೋಕಕಾರ್ಯಗಳೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿವೆ.

03013052a ಸಾ ತೇಽಹಂ ದುಃಖಮಾಖ್ಯಾಸ್ಯೇ ಪ್ರಣಯಾನ್ಮಧುಸೂದನ|

03013052c ಈಶಸ್ವಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಯೇ ದಿವ್ಯಾ ಯೇ ಚ ಮಾನುಷಾಃ||

ಮಧುಸೂದನ! ದಿವ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾನುಷ ಸರ್ವ ಭೂತಗಳ
ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ
ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03013053a ಕಥಂ ನು ಭಾರ್ಯಾ ಪಾರ್ಥಾನಾಂ ತವ ಕೃಷ್ಣ ಸಖೀ ವಿಭೋ|

03013053c ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಸ್ಯ ಭಗಿನೀ ಸಭಾಂ ಕೃಷ್ಣೇತ ಮಾದೃಶೀ||

ಕೃಷ್ಣ! ವಿಭೋ! ಪಾರ್ಥರ ಭಾರ್ಯೆ, ನಿನ್ನ ಸಖೀ, ಮತ್ತು
ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನ ತಂಗಿ ನನ್ನಂಥವಳು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸಭೆಗೆ
ಎಳೆದೊಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟಳು?

03013054a ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮಿಣೀ ವೇಪಮಾನಾ ರುಧಿರೇಣ ಸಮುಕ್ಷಿತಾ|

03013054c ಏಕವಸ್ತ್ರಾ ವಿಕೃಷ್ಟಾಸ್ಮಿ ದುಃಖಿತಾ ಕುರುಸಂಸದಿ||

ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ರಕ್ತದ ಕಲೆಹೊಂದಿದ ಒಂದೇ ಒಂದು
ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಕುರುಸಂಸದಿಯಲ್ಲಿ
ಎಳೆದು ತರಲಾಯಿತು.

03013055a ರಾಜಮಧ್ಯೇ ಸಭಾಯಾಂ ತು ರಜಸಾಭಿಸಮೀರಿತಾಂ|

03013055c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಮಾಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಃ ಪ್ರಾಹಸನ್ವಾಪಚೇತಸಃ||

ರಜಸ್ವಲೆಯಾಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜರ ಮಧ್ಯೆ
ಪಾಪಚೇತಸ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕರು.

03013056a ದಾಸೀಭಾವೇನ ಭೋಕ್ತುಂ ಮಾಮೀಷುಸ್ತೇ ಮಧುಸೂದನ|

03013056c ಜೀವತ್ಸು ಪಾಂಡುಪುತ್ರೇಷು ಪಾಂಚಾಲೇಷ್ಟಥ ವೃಷ್ಟಿಷು||

ಮಧುಸೂದನ ! ಪಾಂಡುಪುತ್ರರು, ಪಾಂಚಾಲರು ಮತ್ತು ವೃಷ್ಟಿಗಳು
ಜೀವಂತವಿರುವಾಗಲೇ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ದಾಸಿಯಂತೆ ಭೋಗಿಸಲು
ಬಯಸಿದರು.

03013057a ನನ್ವಹಂ ಕೃಷ್ಣ ಭೀಷ್ಮಸ್ಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಚೋಭಯೋಃ|

03013057c ಸ್ನುಷಾ ಭವಾಮಿ ಧರ್ಮೇಣ ಸಾಹಂ ದಾಸೀಕೃತಾ ಬಲಾತ್||

ಕೃಷ್ಣ ! ಧರ್ಮದಂತೆ ನಾನು ಬೀಷ್ಮ ಮತ್ತು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ
ಇವರಿಬ್ಬರದ್ದೂ ಸೊಸೆಯಲ್ಲವೇ? ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ
ನನ್ನನ್ನು ದಾಸಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

03013058a ಗರ್ಹಯೇ ಪಾಂಡವಾಂಸ್ತ್ವೇವ ಯುಧಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನ್ಮಹಾಬಲಾನ್|

03013058c ಯೇ ಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನಾಂ ಪ್ರೇಕ್ಷಂತೇ ಧರ್ಮಪತ್ನೀಂ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ||

ತಮ್ಮ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯು ಈ ರೀತಿ
ಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ ಈ ಪಾಂಡವರನ್ನು ನಾನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

03013059a ಧಿಗ್ಬಲಂ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಧಿಕ್ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ಧನುಷ್ಮತಾಂ|

03013059c ಯೌ ಮಾಂ ವಿಪ್ರಕೃತಾಂ ಕ್ಷುದ್ರೈರ್ಮರ್ಷಯೇತಾಂ ಜನಾರ್ದನ||

ಭೀಮಸೇನನ ಬಲಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ ! ಪಾರ್ಥನ ಧನುರ್ವಿಧ್ಯೆಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ !

ಜನಾರ್ದನ! ಆ ಪಾಪಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಎಳೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇವರಿಬ್ಬರೂ
ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು.

03013060a ಶಾಶ್ವತೋಽಯಂ ಧರ್ಮಪಥಃ ಸದ್ಭಿರಾಚರಿತಃ ಸದಾ|

03013060c ಯದ್ಭಾರ್ಯಾಂ ಪರಿರಕ್ಷಂತಿ ಭರ್ತಾರೋಽಲ್ಪಬಲಾ ಅಪಿ||

ಅಲ್ಪಬಲರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಗಂಡಂದಿರು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು
ಎನ್ನುವುದು ಸದಾ ಸತ್ಯವಂತರು ಆಚರಿಸುವ ಶಾಶ್ವತ
ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವಲ್ಲವೇ?

03013061a ಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾಯಾಂ ಪ್ರಜಾ ಭವತಿ ರಕ್ಷಿತಾ|

03013061c ಪ್ರಜಾಯಾಂ ರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾಯಾಮಾತ್ಮಾ ಭವತಿ ರಕ್ಷಿತಃ||

ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ರಕ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ
ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಆತ್ಮವೇ ರಕ್ಷಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

03013062a ಆತ್ಮಾ ಹಿ ಜಾಯತೇ ತಸ್ಯಾಂ ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾಯಾ ಭವತ್ಯುತ|

03013062c ಭರ್ತಾ ಚ ಭಾರ್ಯಾಯಾ ರಕ್ಷ್ಯಃ ಕಥಂ ಜಾಯಾನ್ಮಮೋದರೇ||

ಅವಳಿಂದ ತಾನೇ ಹುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಜಾಯಾ ಎಂದು
ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗಂಡಂದಿರು ನನ್ನ
ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ?

03013063a ನನ್ವಿಮೇ ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ ತ್ಯಜಂತಿ ಕದಾ ಚನ|

03013063c ತೇ ಮಾಂ ಶರಣಮಾಪನ್ನಾಂ ನಾನ್ವಪದ್ಯಂತ ಪಾಂಡವಾಃ||

03013064a ಪಂಚೇಮೇ ಪಂಚಭಿರ್ಜಾತಾಃ ಕುಮಾರಾಶ್ಚಾಮಿತೌಜಸಃ|

03013064c ಏತೇಷಾಮಪ್ಯವೇಕ್ಷಾರ್ಥಂ ತ್ರಾತವ್ಯಾಸ್ಮಿ ಜನಾರ್ದನ||

ಶರಣು ಬಂದವರನ್ನು ಇವರು ಎಂದಾದರೂ ರಕ್ಷಿಸದೇ

ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಯೇ? ನಾನು ಅವರ ಶರಣು ಹೋದಾಗ ಈ ಪಾಂಡವರು

ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದರೇ? ಜನಾರ್ದನ! ಈ ಐವರಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ

ಐವರು ಅಮಿತೌಜಸ ಕುಮಾರರ ನೆಪದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಇವರು ನನಗೆ

ನೆರವಾಗಬೇಕಿತ್ತು!

03013065a ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾತ್ಸುತಸೋಮೋ ವೃಕೋದರಾತ್|

03013065c ಅರ್ಜುನಾಚ್ಚುತಕೀರ್ತಿಸ್ತು ಶತಾನೀಕಸ್ತು ನಾಕುಲಿಃ||

03013066a ಕನಿಷ್ಠಾಚ್ಚುತಕರ್ಮಾ ತು ಸರ್ವೇ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಾಃ|

03013066c ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋ ಯಾದೃಶಃ ಕೃಷ್ಣ ತಾದೃಶಾಸ್ತೇ ಮಹಾರಥಾಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಂದ ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯ, ವೃಕೋದರನಿಂದ ಸುತಸೋಮ,

ಅರ್ಜುನನಿಂದ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ, ನಕುಲನಿಂದ ಶತಾನೀಕ, ಮತ್ತು

ಕಿರಿಯವನಿಂದ ಶ್ರುತಕರ್ಮ - ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿಗಳು. ಕೃಷ್ಣ!

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಂತೆ ಮಹಾರಥಿಗಳು.

03013067a ನನ್ನಿಮೇ ಧನುಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಅಜೇಯಾ ಯುಧಿ ಶಾತ್ರವೈಃ|

03013067c ಕಿಮರ್ಥಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಣಾಂ ಸಹಂತೇ ದುರ್ಬಲೀಯಸಾಂ||

ಇವರು ಧನ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಜೇಯರೂ

ಆಗಿಲ್ಲವೇ? ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇವರು ದುರ್ಬಲರಂತೆ ಏಕೆ

ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡರು?

03013068a ಅಧರ್ಮೇಣ ಹೃತಂ ರಾಜ್ಯಂ ಸರ್ವೇ ದಾಸಾಃ ಕೃತಾಸ್ತಥಾ|

03013068c ಸಭಾಯಾಂ ಪರಿಕೃಷ್ಟಾಹಮೇಕವಸ್ತ್ರಾ ರಜಸ್ವಲಾ||

ಅವರು ಅಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಸರ್ವರನ್ನೂ ದಾಸರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ರಜಸ್ವಲೆಯಾಗಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಸಭೆಗೆ ಎಳೆದು ತಂದರು.

03013069a ನಾಧಿಜ್ಯಮಪಿ ಯಚ್ಚಕೃಂ ಕರ್ತುಮನ್ಯೇನ ಗಾಂಡಿವಂ|

03013069c ಅನ್ಯತ್ರಾರ್ಜುನಭೀಮಾಭ್ಯಾಂ ತ್ವಯಾ ವಾ ಮಧುಸೂದನ||

ಅರ್ಜುನ, ಭೀಮ ಅಥವಾ ಮಧುಸೂದನ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಬಿಗಿದಿದ್ದ ಗಾಂಡೀವವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಶಕ್ಯರಿಲ್ಲ.

03013070a ಧಿಗ್ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಬಲಂ ಧಿಕ್ಕಾರ್ಥಸ್ಯ ಚ ಗಾಂಡಿವಂ|

03013070c ಯತ್ರ ದುರ್ಯೋಧನಃ ಕೃಷ್ಟ ಮುಹೂರ್ತಮಪಿ ಜೀವತಿ||

ಕೃಷ್ಟ! ದುರ್ಯೋಧನನು ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಜೀವಿಸಿರುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಭೀಮಸೇನನ ಬಲಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ! ಅರ್ಜುನನ ಗಾಂಡೀವಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ!

03013071a ಯ ಏತಾನಾಕ್ಷಿಪದ್ರಾಷ್ಟ್ರಾತ್ಸಹ ಮಾತ್ರಾವಿಹಿಂಸಕಾನ್|

03013071c ಅಧೀಯಾನಾನ್ಪುರಾ ಬಾಲಾನ್ವತಸ್ಥಾನ್ಮಧುಸೂದನ||

ಮಧುಸೂದನ! ಹಿಂದೆ ಇವನೇ, ಇವರು ವ್ರತನಿರತ ಬಾಲಕರಾಗಿದ್ದ ಏನು ತಪ್ಪನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೂ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಿಂದ

ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದನು.

03013072a ಭೋಜನೇ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಪಾಪಃ ಪ್ರಾಕ್ಷೇಪಯದ್ವಿಷಂ|

03013072c ಕಾಲಕೂಟಂ ನವಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ ಸಂಭೃತಂ ಲೋಮಹರ್ಷಣಂ||

ಆ ಪಾಪಿಯು ಭೀಮಸೇನನ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ, ಆಗತಾನೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ, ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವ, ಮೂರ್ಛೆಗೊಳಿಸುವ, ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕಾಲಕೂಟ⁴³ ವಿಷವನ್ನು ಬೆರೆಸಿದ್ದನು.

03013073a ತಜ್ಜಿ ಲೇರ್ಣ ಮವಿಕಾರೇಣ ಸಹಾನ್ನೇನ ಜನಾರ್ದನ|

03013073c ಸಶೇಷತ್ವಾನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಭೀಮಸ್ಯ ಪುರುಷೋತ್ತಮ||

ಜನಾರ್ದನ! ಮಹಾಬಾಹು! ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ಇನ್ನೂ ಸಮಯ ಬಂದಿರದೇ ಇದ್ದ ಭೀಮನು ಆ ವಿಷವನ್ನು ತನ್ನ ಆಹಾರದೊಂದಿಗೇ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03013074a ಪ್ರಮಾಣಕೋಟ್ಯಾಂ ವಿಶ್ವಸ್ತಂ ತಥಾ ಸುಪ್ತಂ ವೃಕೋದರಂ|

03013074c ಬದ್ಧೈಲನಂ ಕೃಷ್ಣ ಗಂಗಾಯಾಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪುನರಾವ್ರಜತ್||

ಕೃಷ್ಣ! ಪ್ರಮಾಣಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೃಕೋದರನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಗೆದು ಹೊರಟು ಹೋದನು.

03013075a ಯದಾ ವಿಬುದ್ಧಃ ಕೌಂತೇಯಸ್ತದಾ ಸಂಚಿದ್ಯ ಬಂಧನಂ|

03013075c ಉದತಿಷ್ಠನ್ಮಹಾಬಾಹುರ್ಭೀಮಸೇನೋ ಮಹಾಬಲಃ||

⁴³ ಸರ್ಪವಿಷ

ಎಚ್ಚಿತ್ತಾಗ ಮಹಾಬಾಹು ಮಹಾಬಲಿ ಕೌಂತೇಯ ಬೀಮಸೇನನು
ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹರಿದೆಸೆದು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದನು.

03013076a ಆಶೀವಿಷ್ಯೈಃ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪೈಃ ಸುಪ್ತಂ ಚೈನಮದಂಶಯತ್|

03013076c ಸರ್ವೇಷ್ಟೇವಾಂಗದೇಶೇಷು ನ ಮಮಾರ ಚ ಶತ್ರುಹಾ||

ಇವನು ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ತೀಕ್ಷ್ಣ ವಿಷಭರಿತ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಇವನ ಎಲ್ಲ
ಅಂಗಾಗ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಈ ಶತ್ರುಹನು
ಸಾಯಲಿಲ್ಲ!

03013077a ಪ್ರತಿಬುದ್ಧಸ್ತು ಕೌಂತೇಯಃ ಸರ್ವಾನ್ಸರ್ಪಾನಪೋಥಯತ್|

03013077c ಸಾರಥಿಂ ಚಾಸ್ಯ ದಯಿತಮಪಹಸ್ತೇನ ಜಘ್ನಿವಾನ್||

ಎಚ್ಚಿತ್ತಾಗ ಕೌಂತೇಯನು ಎಲ್ಲ ಸರ್ಪಗಳನ್ನೂ ಜಜ್ಜಿ ಕೊಂದು ತನ್ನ
ಎಡಗೈಯಿಂದ ಸಾರಥಿಗೂ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು.

03013078a ಪುನಃ ಸುಪ್ತಾನುಪಾಧಾಕ್ಷೀದ್ಬಾಲಕಾನ್ವಾರಣಾವತೇ|

03013078c ಶಯಾನಾನಾರ್ಯಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಕೋ ನು ತತ್ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿ||

ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ವಾರಣಾವತದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯಯ ಜೊತೆ ಈ ಬಾಲಕರು
ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಇವರನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು.
ಇಂಥಹುದನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಮಾಡಿಯಾರು?

03013079a ಯತ್ರಾರ್ಯಾ ರುದತೀ ಭೀತಾ ಪಾಂಡವಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್|

03013079c ಮಹದ್ವ್ಯಸನಮಾಪನ್ನಾ ಶಿಖಿನಾ ಪರಿವಾರಿತಾ||

ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅವಳು ತುಂಬಾ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿ ಆ ಆರ್ಯೆಯು ಭೀತಿಯಿಂದ ಅಳುತ್ತಾ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದಳು:

03013080a ಹಾ ಹತಾಸ್ಮಿ ಕುತೋ ನ್ವದ್ಯ ಭವೇಚ್ಛಾಂತಿರಿಹಾನಲಾತ್|

03013080c ಅನಾಥಾ ವಿನಶಿಷ್ಯಾಮಿ ಬಾಲಕೈಃ ಪುತ್ರಕೈಃ ಸಹ||

“ಹಾ! ಹಾ! ಇಂದು ಈ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ? ಅನಾಥಳಾದ ನಾನು ನನ್ನ ಬಾಲಕ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತೇನೆ!”

03013081a ತತ್ರ ಭೀಮೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ವಾ ಯುವೇಗಪರಾಕ್ರಮಃ|

03013081c ಆರ್ಯಾ ಮಾಶ್ವಾಸಯಾಮಾಸ ಭ್ರಾತೃಂಶ್ಚಾಪಿ ವೃಕೋದರಃ||

ಆಗ ವಾಯುವೇಗ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಮಹಾಬಾಹು ವೃಕೋದರ ಭೀಮನು ಆರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನಿತ್ತನು.

03013082a ವೈನತೇಯೋ ಯಥಾ ಪಕ್ಷೀ ಗರುಡಃ ಪತತಾಂ ವರಃ|

03013082c ತಥೈವಾಭಿಪತಿಷ್ಯಾಮಿ ಭಯಂ ವೋ ನೇಹ ವಿದ್ಯತೇ||

“ರೆಕ್ಕೆವುಳ್ಳವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೈನತೇಯ ಪಕ್ಷಿ ಗರುಡನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಹಾರುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಭಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತೀರಿ.”

03013083a ಆರ್ಯಾ ಮಂಕೇನ ವಾಮೇನ ರಾಜಾನಂ ದಕ್ಷಿಣೇನ ಚ|

03013083c ಅಂಸಯೋಶ್ಚ ಯಮೌ ಕೃತ್ವಾ ಪೃಷ್ಠೇ ಬೀಭತ್ಸುಮೇವ ಚ||

03013084a ಸಹಸೋತ್ಪತ್ಯ ವೇಗೇನ ಸರ್ವಾನಾದಾಯ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03013084c ಭ್ರಾತೃನಾರ್ಯಾಂ ಚ ಬಲವಾನ್ಮೋಕ್ಷಯಾಮಾಸ ಪಾವಕಾತ್||

ತಕ್ಷಣವೇ ಆ ವೀರ್ಯವಂತನು ಆರ್ಯಿಯನ್ನು ಎಡ ಸೊಂಟದ ಮೇಲೆ, ರಾಜನನ್ನು ಬಲಸೊಂಟದ ಮೇಲೆ, ಅವಳಿಗಳನ್ನು ಭುಜಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಬೀಭತ್ಸುವನ್ನು ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಆರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿದನು.

03013085a ತೇ ರಾತ್ರೌ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಮಾತ್ರಾ ಸಹ ಯಶಸ್ವಿನಃ|

03013085c ಅಭ್ಯಗಚ್ಛನ್ಮಹಾರಣ್ಯಂ ಹಿಡಿಂಬವನಮಂತಿಕಾತ್||

ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಯಶಸ್ವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹಿಡಿಂಬವನದ ಸಮೀಪದ ಮಹಾರಣ್ಯವನ್ನು ತಲುಪಿದರು.

03013086a ಶ್ರಾಂತಾಃ ಪ್ರಸುಪ್ತಾಸ್ತತ್ರೇಮೇ ಮಾತ್ರಾ ಸಹ ಸುದುಃಖಿತಾಃ|

03013086c ಸುಪ್ತಾಂಶ್ಚೈನಾನಭ್ಯಗಚ್ಛದ್ ಹಿಡಿಂಬಾ ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸೀ||

ಆಯಾಸಗೊಂಡ ಮತ್ತು ತುಂಬಾ ದುಃಖಿತರಾದ ಅವರು ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಡಿಂಬಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಬಂದಳು.

03013087a ಭೀಮಸ್ಯ ಪಾದೌ ಕೃತ್ವಾ ತು ಸ್ವ ಉತ್ಸಂಗೇ ತತೋ ಬಲಾತ್|

03013087c ಪರ್ಯಮರ್ದತ ಸಂಹೃಷ್ಟಾ ಕಲ್ಯಾಣೀ ಮೃದುಪಾಣಿನಾ||

ಆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯು ಭೀಮನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ

ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಮೃದು ಕೈಗಳಿಂದ
ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದಳು.

03013088a ತಾಮಬುಧ್ಯದಮೇಯಾತ್ಮಾ ಬಲವಾನ್ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ|

03013088c ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛಚ್ಛ ತಾಂ ಭೀಮಃ ಕಿಮಿಹೇಚ್ಛಸ್ಯನಿಂದಿತೇ||

ಅಮೇಯಾತ್ಮ, ಬಲವಾನ್, ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ ಭೀಮನು ಎಚ್ಚಿತ್ತು ಅವಳನ್ನು
ಕೇಳಿದನು: “ಅನಿಂದಿತೇ! ಇಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಬಯಸಿ ಬಂದೆ?”

03013089a ತಯೋಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ಕಥಿತಮಾಗಚ್ಛದ್ರಾಕ್ಷಸಾಧಮಃ|

03013089c ಭೀಮರೂಪೋ ಮಹಾನಾದಾನ್ವಿಸ್ವಜನ್ಭೀಮದರ್ಶನಃ||

ಅವರಿಬ್ಬರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮ,
ಭೀಮರೂಪ, ಭೀಮದರ್ಶನನು ಜೋರಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದನು.

03013090a ಕೇನ ಸಾರ್ಥಂ ಕಥಯಸಿ ಆನಯ್ಯನಂ ಮಮಾಂತಿಕಂ|

03013090c ಹಿಡಿಂಬೇ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾವೋ ನ ಚಿರಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

“ಹಿಡಿಂಬೆ! ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆ? ಅವನನ್ನು
ತಡಮಾಡದೇ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಇಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು
ಭಕ್ಷಿಸೋಣ!”

03013091a ಸಾ ಕೃಪಾಸಂಗೃಹೀತೇನ ಹೃದಯೇನ ಮನಸ್ವಿನೀ|

03013091c ನೈನಮೈಚ್ಛತ್ತದಾಖ್ಯಾತುಮನುಕ್ರೋಶಾದನಿಂದಿತಾ||

ಆದರೆ ಆ ಮನಸ್ವಿನೀ ಅನಿಂದಿತೆಯ ಹೃದಯವು ಕೃಪೆಯಿಂದ
ಪೀಡಿತವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅನುಕಂಪದಿಂದ ಅವನನ್ನು ದೂರಮಾಡಲು
ಬಯಸಲಿಲ್ಲ.

03013092a ಸ ನಾದಾನ್ವಿನದನ್ಮೋರಾನ್ರಾಕ್ಷಸಃ ಪುರುಷಾದಕಃ|

03013092c ಅಭ್ಯದ್ರವತ ವೇಗೇನ ಭೀಮಸೇನಂ ತದಾ ಕಿಲ||

ಆಗ ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಆ ಘೋರರಾಕ್ಷಸ ಪುರುಷಾದಕನು
ವೇಗದಿಂದ ಭೀಮಸೇನನ ಹತ್ತಿರವೇ ಓಡಿ ಬಂದನು.

03013093a ತಮಭಿದ್ರುತ್ಯ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ವೇಗೇನ ಮಹತಾ ಬಲೀ|

03013093c ಅಗೃಹ್ಣಾತ್ಪಾಣಿನಾ ಪಾಣಿಂ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಃ||

03013094a ಇಂದ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ಪರ್ಶಂ ವಜ್ರಸಂಹನನಂ ದೃಢಂ|

03013094c ಸಂಹತ್ಯ ಭೀಮಸೇನಾಯ ವ್ಯಾಕ್ಷಿಪತ್ಸಹಸಾ ಕರಂ||

ಆ ಸಂಕೃದ್ಧ ಮಹಾಬಲಿ ರಾಕ್ಷಸನು ವೇಗದಿಂದ ಓಡಿಬಂದು ತನ್ನ
ಕೈಗಳಿಂದ ಭೀಮಸೇನನ ಕೈಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದ
ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದನು.

03013095a ಗೃಹೀತಂ ಪಾಣಿನಾ ಪಾಣಿಂ ಭೀಮಸೇನೋಽಥ ರಕ್ಷಸಾ|

03013095c ನಾಮೃಷ್ಯತ ಮಹಾಬಾಹುಸ್ತತ್ರಾಕ್ರುದ್ಧ್ಯದ್ವ್ಯಕೋದರಃ||

03013096a ತತ್ರಾಸೀತ್ತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಂ ಭೀಮಸೇನಹಿಡಿಂಬಯೋಃ|

03013096c ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರವಿದುಷೋಘೋರಂ ವೃತ್ರವಾಸವಯೋರಿವ||

ರಾಕ್ಷಸನು ಅವನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಾಗ ಮಹಾಬಾಹು

ಭೀಮಸೇನನು ತಡೆಯಲಾಗದೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದನು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ವ
ಅಸ್ತ್ರವಿದುಷ ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು ಹಿಂಡಿಂಬರ ಮಧ್ಯೆ ವೃತ್ತ ಮತ್ತು
ವಾಸವರ ನಡುವೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

03013097a ಹತ್ವಾ ಹಿಂಡಿಂಬಂ ಭೀಮೋಽಥ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ|

03013097c ಹಿಂಡಿಂಬಾಮಗ್ರತಃ ಕೃತ್ವಾ ಯಸ್ಯಾಂ ಜಾತೋ ಘಟೋತ್ಕಚಃ||

ಭೀಮನು ಹಿಂಡಿಂಬನನ್ನು ಕೊಂದು, ಘಟೋತ್ಕಚನನು ಹೆತ್ತ
ಹಿಂಡಿಂಬೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ
ಮುಂದುವರಿದನು.

03013098a ತತಶ್ಚ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಸರ್ವೇ ಸಹ ಮಾತ್ರಾ ಯಶಸ್ವಿನಃ|

03013098c ಏಕಚಕ್ರಾಮಭಿಮುಖಾಃ ಸಂವೃತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ರಜೈಃ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಯಶಸ್ವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ
ಗುಂಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಏಕಚಕ್ರದ ಕಡೆ ಹೊರಟರು.

03013099a ಪ್ರಸ್ಥಾನೇ ವ್ಯಾಸ ಏಷಾಂ ಚ ಮಂತ್ರೀ ಪ್ರಿಯಹಿತೋಽಭವತ್|

03013099c ತತೋಽಗಚ್ಚನ್ನೇಕಚಕ್ರಾಂ ಪಾಂಡವಾಃ ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ||

ಅವರು ಹೊರಡುವಾಗ ವ್ಯಾಸನು ಅವರ ಪ್ರಿಯಹಿತಕಾರಿ
ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅದರಂತೆ ಸಂಶಿತವ್ರತ ಪಾಂಡವರು ಏಕಚಕ್ರವನ್ನು
ಸೇರಿದರು.

03013100a ತತ್ರಾಪ್ಯಾಸಾದಯಾಮಾಸುರ್ಬಕಂ ನಾಮ ಮಹಾಬಲಂ|

03013100c ಪುರುಷಾದಂ ಪ್ರತಿಭಯಂ ಹಿಡಿಂಬೇನೈವ ಸಮ್ಮಿತಂ||

03013101a ತಂ ಚಾಪಿ ವಿನಿಹತ್ಯೋಗ್ರಂ ಭೀಮಃ ಪ್ರಹರತಾಂ ವರಃ|

03013101c ಸಹಿತೋ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸರ್ವೈರ್ದುರಪದಸ್ಯ ಪುರಂ ಯಯೌ||

ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವರು ಬಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾಬಲ, ಪುರುಷಾದ, ಹಿಡಿಂಬನಷ್ಟೇ ಭಯಂಕರನಾಗಿರುವನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು.

ಪ್ರಹಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಮನು ಆ ಉಗ್ರನನ್ನೂ ಕೊಂದನು ಮತ್ತು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ದುರಪದನ ಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

03013102a ಲಬ್ಧಾಹಮಪಿ ತತ್ರೈವ ವಸತಾ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಾ|

03013102c ಯಥಾ ತ್ವಯಾ ಜಿತಾ ಕೃಷ್ಣ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಭೀಷ್ಮಕಾತ್ಮಜಾ||

03013103a ಏವಂ ಸುಯುದ್ಧೇ ಪಾರ್ಥೇನ ಜಿತಾಹಂ ಮಧುಸೂದನ|

03013103c ಸ್ವಯಂವರೇ ಮಹತ್ಕರ್ಮ ಕೃತ್ವಾ ನಸುಕರಂ ಪರೈಃ||

ಕೃಷ್ಣ! ಮಧುಸೂದನ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸವ್ಯಸಾಚಿ ಪಾರ್ಥನು ನೀನು ಹೇಗೆ ಭೀಷ್ಮಕಾತ್ಮಜೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಇತರರು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನೂ ಕೂಡ ಗೆದ್ದು ಪಡೆದನು.

03013104a ಏವಂ ಕ್ಲೇಶೈಃ ಸುಬಹುಭಿಃ ಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನಾಃ ಸುದುಃಖಿತಾಃ|

03013104c ನಿವಸಾಮಾರ್ಯಯಾ ಹೀನಾಃ ಕೃಷ್ಣ ಧೌಮ್ಯಪುರಃಸ್ಸರಾಃ||

ಕೃಷ್ಣ! ಇಷ್ಟೊಂದು ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ದುಃಖಿತರಾದ ನಾವು ಆರ್ಯೆಯಿಲ್ಲದೇ ಧೌಮ್ಯನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

03013105a ತ ಇಮೇ ಸಿಂಹವಿಕ್ರಾಂತಾ ವೀರ್ಯೇಣಾಭ್ಯಧಿಕಾಃ ಪರೈಃ|

03013105c ವಿಹೀನೈಃ ಪರಿಕ್ಷಿಶ್ಯಂತೀಂ ಸಮುಪೇಕ್ಷಂತ ಮಾಂ ಕಥಂ||

ಕೃಷ್ಣ ! ಸಿಂಹವಿಕ್ರಾಂತ ಇತರರಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ವೀರ್ಯವಂತರಾದ ಇವರು ಹೀನರಿಂದ ಪೀಡಿಸಲ್ಪಡುವಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು?

03013106a ಏತಾದ್ಯಶಾನಿ ದುಃಖಾನಿ ಸಹಂತೇ ದುರ್ಬಲೀಯಸಾಂ|

03013106c ದೀರ್ಘಕಾಲಂ ಪ್ರದೀಪ್ತಾನಿ ಪಾಪಾನಾಂ ಕ್ಷುದ್ರಕರ್ಮಣಾಂ||

ದುರ್ಬಲರಿಂದ ಇವರು ಇಂತಹ ಬಹಳಷ್ಟು ದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಕ್ಷುದ್ರಕರ್ಮಗಳ ಪಾಪಗಳು ಉರಿಯುತ್ತಿವೆ.

03013107a ಕುಲೇ ಮಹತಿ ಜಾತಾಸ್ಮಿ ದಿವ್ಯೇನ ವಿಧಿನಾ ಕಿಲ|

03013107c ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಪ್ರಿಯಾ ಭಾರ್ಯಾ ಸ್ತುಷಾ ಪಾಂಡೋರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ನಾನು ದೊಡ್ಡ ಕುಲದಲ್ಲಿ, ದಿವ್ಯ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ⁴⁴. ಪಾಂಡವರ ಪ್ರಿಯ ಭಾರ್ಯೆ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡುವಿನ ಸೊಸೆಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

03013108a ಕಚಗ್ರಹಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾ ಸಾಸ್ಮಿ ಕೃಷ್ಣ ವರಾ ಸತೀ|

03013108c ಪಂಚಾನಾಮಿಂದ್ರಕಲ್ಪಾನಾಂ ಪ್ರೇಕ್ಷತಾಂ ಮಧುಸೂದನ||

ಕೃಷ್ಣ ! ಮಧುಸೂದನ ! ಇಂದ್ರರ ಸಮನಾಗಿದ್ದ ಈ ಐವರೂ

⁴⁴ಮನುಷ್ಯರು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ವರಸತಿಯಾದ ನನ್ನ ಮುಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಎಳೆದು ತರಲ್ಪಟ್ಟೆ!”

03013109a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಾರುದತ್ಕೃಷ್ಣಾ ಮುಖಂ ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ ಪಾಣಿನಾ|

03013109c ಪದ್ಮಕೋಶಪ್ರಕಾಶೇನ ಮೃದುನಾ ಮೃದುಭಾಷಿಣೀ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮೃದುಭಾಷಿಣಿ ಕೃಷ್ಣೆಯು ಕಮಲದ ಒಳಮೈಯಷ್ಟೆ
ಮೃದುವಾದ ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಜೋರಾಗಿ
ಅತ್ತಳು.

03013110a ಸ್ತನಾವಪತಿತೌ ಪೀನೌ ಸುಜಾತೌ ಶುಭಲಕ್ಷಣೌ|

03013110c ಅಭ್ಯವರ್ಷತ ಪಾಂಚಾಲೀ ದುಃಖಜೈರಶ್ರುಬಿಂದುಭಿಃ||

ಪಾಂಚಾಲಿಯ ದುಃಖದಿಂದ ಹರಿದ ಕಣ್ಣೀರ ಹನಿಗಳು
ಜೋಲುಬೀಳದಿದ್ದ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ತುಂಬಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಸುಂದರ ಮೊಲೆಗಳ
ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ತೋಯಿಸಿದವು.

03013111a ಚಕ್ಷುಷೀ ಪರಿಮಾರ್ಜಂತೀ ನಿಶ್ವಸಂತೀ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03013111c ಬಾಷ್ಟಪೂರ್ಣೇನ ಕಂಠೇನ ಕ್ರುದ್ಧಾ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಅವಳು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕಣ್ಣನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ
ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು.

03013112a ನೈವ ಮೇ ಪತಯಃ ಸಂತಿ ನ ಪುತ್ರಾ ಮಧುಸೂದನ|

03013112c ನ ಭ್ರಾತರೋ ನ ಚ ಪಿತಾ ನೈವ ತ್ವಂ ನ ಚ ಬಾಂಧವಾಃ||

03013113a ಯೇ ಮಾಂ ವಿಪ್ರಕೃತಾಂ ಕ್ಷುದ್ರೈರುಪೇಕ್ಷಧ್ವಂ ವಿಶೋಕವತ್|

03013113c ನ ಹಿ ಮೇ ಶಾಮ್ಯತೇ ದುಃಖಂ ಕರ್ಣೋ ಯತ್ಪಾಹಸತ್ತದಾ||

“ಮಧುಸೂದನ! ನನಗೆ ಪತಿಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳೂ ಇಲ್ಲ. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಇಲ್ಲ. ತಂದೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಾಂಧವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ! ಕ್ಷುದ್ರರು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿಸಿ ಅಳಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಇವರು ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರು. ಕರ್ಣನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ದುಃಖವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

03013114a ಅಥೈನಾಮಬ್ರವೀತ್ಕೃಷ್ಣಸ್ತಸ್ಮಿನ್ವೀರಸಮಾಗಮೇ|

03013114c ರೋದಿಷ್ಯಂತಿ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಹ್ಯೇವಂ ಯೇಷಾಂ ಕ್ರುದ್ಧಾಸಿ ಭಾಮಿನಿ||

03013115a ಬೀಭತ್ಸುಶರಸಂಚನ್ನಾಂ ಶೋಣಿತೌಘಪರಿಪ್ಲುತಾನ್|

03013115c ನಿಹತಾಂಜೀವಿತಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಶಯಾನಾನ್ವಸುಧಾತಲೇ||

ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಭಾಮಿನಿ! ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದವರ ಪತ್ನಿಯರು ಬೀಭತ್ಸುವು ಬಿಟ್ಟು ಶರಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ರಕ್ತದ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ತೋಯ್ದು ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಜೀವ ತೊರೆದು ವಸುಧಾತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರಲು ರೋದಿಸುತ್ತಾರೆ!

03013116a ಯತ್ಸಮರ್ಥಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ತತ್ಕುರಿಯಾಮಿ ಮಾ ಶುಚಃ|

03013116c ಸತ್ಯಂ ತೇ ಪ್ರತಿಜಾನಾಮಿ ರಾಜ್ಞಾಂ ರಾಜ್ಞೇ ಭವಿಷ್ಯಸಿ||

ಶೋಕಿಸಬೇಡ! ಪಾಂಡವರು ಏನನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥರಿದ್ದಾರೋ

ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ರಾಜರ ರಾಣಿಯಾಗುತ್ತೀಯೆ ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

03013117a ಪತೇದ್ಧೌ ಹಿಮವಾಂ ಶೀರ್ಯೇತ್ಪೃಥಿವೀ ಶಕಲೀಭವೇತ್|

03013117c ಶುಷ್ಕೇತ್ತೋಯನಿಧಿಃ ಕೃಷ್ಣೇ ನ ಮೇ ಮೋಘಂ ವಚೋ ಭವೇತ್||

ಆಕಾಶವೇ ಕೆಳಗುರುಳಿ ಬೀಳಲಿ, ಹಿಮಾಲಯವು ತುಂಡಾಗಲಿ, ಭೂಮಿಯು ಸೀಳಿಹೋಗಲಿ, ಸಾಗರವು ಬತ್ತಿಹೋಗಲಿ, ಕೃಷ್ಣೆ! ನನ್ನ ಮಾತು ಹುಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ!”

03013118 ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ ಉವಾಚ|

03013118a ಅಹಂ ದ್ರೋಣಂ ಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ಶಿಖಿಂಡೀ ತು ಪಿತಾಮಹಂ|

03013118c ದುರ್ಯೋಧನಂ ಭೀಮಸೇನಃ ಕರ್ಣಂ ಹಂತಾ ಧನಂಜಯಃ||

ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ದ್ರೋಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಶಿಖಿಂಡಿಯು ಪಿತಾಮಹನನ್ನು, ಭೀಮಸೇನನು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು, ಮತ್ತು ಕರ್ಣನನ್ನು ಧನಂಜಯನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ!

03013119a ರಾಮಕೃಷ್ಣೌ ವೃಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಅಜೇಯಾಃ ಸ್ಮ ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ|

03013119c ಅಪಿ ವೃತ್ರಹಣಾ ಯುದ್ಧೇ ಕಿಂ ಪುನರ್ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಜೈಃ||

ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ! ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ನಾವು ವೃತ್ರಹರನೇ ಬಂದರೂ ಅಜೇಯರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳು ಯಾವ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ?”

03013120 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03013120a ಇತ್ಯುಕ್ತೇಽಭಿಮುಖಾ ವೀರಾ ವಾಸುದೇವಮುಪಸ್ಥಿತಾ|

03013120c ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕೇಶವೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದನ್ನು ಹೇಳಿ ವೀರರು ಎದುರು ಕುಳಿತಿದ್ದ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ನೋಡಲು, ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಬಾಹು ಕೇಶವನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದ್ಯಾಶ್ವಾಸನೇ ತ್ರಯೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಎನ್ನುವ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೪

ದ್ಯೂತದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಈ ಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುವುದು (೧-೧೭).

03014001 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03014001a ನೇದಂ ಕೃಚ್ಛ್ರ ಮನುಪ್ರಾಪ್ತೋ ಭವಾನ್ನ್ಯಾ ದ್ವಸುಧಾಧಿಪ|

03014001c ಯದ್ಯಹಂ ದ್ವಾರಕಾಯಾಂ ಸ್ಯಾಂ ರಾಜನ್ಸನ್ನಿಹಿತಃ ಪುರಾ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ವಸುಧಾಧಿಪ! ರಾಜನ್! ಆಗ ನಾನು ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಈ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03014002a ಆಗಚ್ಚೇಯಮಹಂ ದ್ಯೂತಮನಾಹೂತೋಽಪಿ ಕೌರವೈಃ|

03014002c ಅಂಬಿಕೇಯೇನ ದುರ್ಧರ್ಷ ರಾಜ್ಞಾ ದುರ್ಯೋಧನೇನ ಚ||

ಕೌರವರು, ರಾಜ ಅಂಬಿಕೇಯ ಮತ್ತು ದುರ್ಯೋಧನನು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯದೇ ಇದ್ದರೂ ದ್ಯೂತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ⁴⁵.

03014003a ವಾರಯೇಯಮಹಂ ದ್ಯೂತಂ ಬಹೂನ್ನೋಷಾನ್ಪ್ರದರ್ಶಯನ್|

03014003c ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣೌ ಸಮಾನಾಯ್ಕೃಪಂ ಬಾಹ್ಲೀಕಮೇವ ಚ||

ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ, ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಲೀಕರನ್ನೂ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದ್ಯೂತದ ಹಲವಾರು ದೋಷಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

03014004a ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯಂ ರಾಜಾನಮಲಂ ದ್ಯೂತೇನ ಕೌರವ|

03014004c ಪುತ್ರಾಣಾಂ ತವ ರಾಜೇಂದ್ರ ತ್ವನ್ನಿಮಿತ್ತಮಿತಿ ಪ್ರಭೋ||

03014005a ತತ್ರ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ದೋಷಾನ್ವೈರ್ಭವಾನವರೋಪಿತಃ|

03014005c ವೀರಸೇನಸುತೋ ಯೈಶ್ಚ ರಾಜ್ಯಾತ್ಪ್ರಭ್ರಂಶಿತಃ ಪುರಾ||

ನಿಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ರಾಜ ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯನಿಗೆ “ರಾಜೇಂದ್ರ! ಪ್ರಭೋ! ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಆಡುತ್ತಿರುವ ಈ ದ್ಯೂತವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು!” ಎಂದು ಹೇಳಿ

⁴⁵ ಕೆಲವು ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ದ್ರೌಪದಿಯ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಪಗಡೆಯಾಟ ಆಡುತ್ತಿದ್ದನು ಎಂದಿದೆ.

ಹಿಂದೆ ವೀರಸೇನನ ಮಗ⁴⁶ನನ್ನು ಹೇಗೆ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತೋ ಅದೇ ಮೋಸದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನೂ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

03014006a ಅಭಕ್ಷಿತವಿನಾಶಂ ಚ ದೇವನೇನ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03014006c ಸಾತತ್ಯಂ ಚ ಪ್ರಸಂಗಸ್ಯ ವರ್ಣಯೇಯಂ ಯಥಾತಥಂ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ದ್ಯೂತವಾಡುವುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಭಕ್ಷಿಸದೇ
ಇರುವುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ದ್ಯೂತದ ವ್ಯಸನವು
ಹೇಗೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

03014007a ಸ್ತ್ರಿಯೋಽಕ್ಷಾ ಮೃಗಯಾ ಪಾನಮೇತತ್ಕಾಮಸಮುತ್ಥಿತಂ|

03014007c ವ್ಯಸನಂ ಚತುಷ್ಟಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಯೈ ರಾಜನ್ಭ್ರಶ್ಯತೇ ಶ್ರಿಯಃ||

ರಾಜನ್! ಹೆಂಗಸರು, ಜೂಜು, ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಮದ್ಯಪಾನ ಇವು
ನಾಲ್ಕೂ ವ್ಯಸನಗಳು ಕಾಮದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ
ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತವೆ.

03014008a ತತ್ರ ಸರ್ವತ್ರ ವಕ್ತವ್ಯಂ ಮನ್ಯಂತೇ ಶಾಸ್ತ್ರಕೋವಿದಾಃ|

03014008c ವಿಶೇಷತಶ್ಚ ವಕ್ತವ್ಯಂ ದ್ಯೂತೇ ಪಶ್ಯಂತಿ ತದ್ವಿದಃ||

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವರು ನಾನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ

⁴⁶ನಳನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬೃಹದಶ್ವನು ಈ ವನಪರ್ವದ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ
ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದ್ಯೂತದ ಕುರಿತು ಇದನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

03014009a ಏಕಾಹ್ನಾ ದ್ರವ್ಯನಾಶೋಽತ್ರ ಧ್ರುವಂ ವ್ಯಸನಮೇವ ಚ|

03014009c ಅಭುಕ್ತನಾಶಶ್ಚಾರ್ಥಾನಾಂ ವಾಕ್ಪಾರುಷ್ಯಂ ಚ ಕೇವಲಂ||

ಒಬ್ಬನು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಭೋಗಿಸದೇ ಇದ್ದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೇವಲ ಪೌರುಷದ ಮಾತುಗಳು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

03014010a ಏತಚ್ಚಾನ್ಯಚ್ಚ ಕೌರವ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಿ ಕಟುಕೋದಯಂ|

03014010c ದ್ಯೂತೇ ಬ್ರೂಯಾಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸಮಾಸಾದ್ಯಾಂಬಿಕಾಸುತಂ||

ಮಹಾಬಾಹೋ! ಇದು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಇತರ ವಿಷವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕುರಿತು ಅಂಬಿಕಾಸುತನ ಎದುರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ.

03014011a ಏವಮುಕ್ತೋ ಯದಿ ಮಯಾ ಗೃಹ್ಣೀಯಾದ್ವಚನಂ ಮಮ|

03014011c ಅನಾಮಯಂ ಸ್ಯಾದ್ಧರ್ಮಸ್ಯ ಕುರೂಣಾಂ ಕುರುನಂದನ||

ಕುರುನಂದನ! ನಾನು ಹೇಳಿದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರೆ ಕುರುಗಳ ಧರ್ಮವು ಕೆಡದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

03014012a ನ ಚೇತ್ಸ ಮಮ ರಾಜೇಂದ್ರ ಗೃಹ್ಣೀಯಾನ್ಮಧುರಂ ವಚಃ|

03014012c ಪಥ್ಯಂ ಚ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ನಿಗೃಹ್ಣೀಯಾಂ ಬಲೇನ ತಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಒಂದು ವೇಳೆ ನನ್ನ ಈ ಸೌಮ್ಯ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಬಲವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೆ.

03014013a ಅಥೈನಾನಭಿನೀಯೈವಂ ಸುಹೃದೋ ನಾಮ ದುರ್ಹೃದಃ|

03014013c ಸಭಾಸದಶ್ಚ ತಾನ್ಸರ್ವಾನೈದಯೇಯಂ ದುರೋದರಾನ್||

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರ ಸ್ನೇಹಿತರೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶತ್ರುಗಳಿಗೂ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ಮೋಸದಿಂದ ಜೂಜಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

03014014a ಅಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ತು ಕೌರವ್ಯ ಮಮಾನರ್ತೇಷ್ಟಭೂತ್ತದಾ|

03014014c ಯೇನೇದಂ ವ್ಯಸನಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಭವಂತೋ ದ್ಯೂತಕಾರಿತಂ||

ಕೌರವ್ಯ! ಅನಾರ್ತದಿಂದ ನಾನು ದೂರವಿದ್ದೆನಾದುದರಿಂದಲೇ ನೀವು ದ್ಯೂತದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

03014015a ಸೋಽಹಮೇತ್ಯ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ದ್ವಾರಕಾಂ ಪಾಂಡುನಂದನ|

03014015c ಅಶ್ರೌಷಂ ತ್ವಾಂ ವ್ಯಸನಿನಂ ಯುಯುಧಾನಾದ್ಯಥಾತಥಂ||

ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಪಾಂಡುನಂದನ! ನಾನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ ನಂತರವೇ ನನಗೆ ಯುಯುಧಾನನಿಂದ ನಿಮಗಾದ ಕಷ್ಟದ ಕುರಿತು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು.

03014016a ಶ್ರುತ್ವೈವ ಚಾಹಂ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪರಮೋದ್ವಿಗ್ನಮಾನಸಃ|

03014016c ತೂರ್ಣಮಭ್ಯಾಗತೋಽಸ್ಮಿ ತ್ವಾಂ ದ್ರಷ್ಟುಕಾಮೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ವಿಶಾಂಪತೇ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ತುಂಬಾ ಬೇಸರಪಟ್ಟು ತ್ವರೆಮಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

03014017a ಅಹೋ ಕೃಚ್ಛ ಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸರ್ವೇ ಸ್ಮ ಭರತರ್ಷಭ|

03014017c ಯೇ ವಯಂ ತ್ವಾಂ ವ್ಯಸನಿನಂ ಪಶ್ಯಾಮಃ ಸಹ ಸೋದರೈಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಸಹೋದರರ ಸಹಿತ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ
ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತುಂಬಾ ದುಃಖದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ವಾಸುದೇವವಾಕ್ಯೇ ಚತುರ್ಥಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ವಾಸುದೇವನ ಮಾತು ಎನ್ನುವ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೫

ಸೌಭವಧೋಽಪಾಖ್ಯಾನ

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಲ್ಲಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೇಳಲು
ಕೃಷ್ಣನು ಶಿಶುಪಾಲನ ವಧೆಯ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನ ದ್ವಾರಕೆಗೆ
ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ ಸೌಭಪತಿ ಶಾಲ್ವನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು
ಹೇಳುವುದು (೧-೨೨).

4703015001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03015001a ಅಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಕಥಂ ಕೃಷ್ಣ ತವಾಸೀದ್ವೃಷ್ಟಿನಂದನ|

03015001c ಕ್ವ ಚಾಸೀದ್ವಿಪ್ರವಾಸಸ್ತೇ ಕಿಂ ವಾಕಾರ್ಪೀಃ ಪ್ರವಾಸಕಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೃಷ್ಣ! ವೃಷ್ಟಿನಂದನ! ನಿನಗೆ ಏಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ? ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ಏಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ?”

03015002 ಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ|

03015002a ಶಾಲ್ವಸ್ಯ ನಗರಂ ಸೌಭಂ ಗತೋಽಹಂ ಭರತರ್ಷಭ|

03015002c ವಿನಿಹಂತುಂ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ತತ್ರ ಮೇ ಶೃಣು ಕಾರಣಂ||

ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ! ನಾನು ಶಾಲ್ವನ ನಗರ ಸೌಭವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳು.

03015003a ಮಹಾತೇಜಾ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಯಃ ಸ ರಾಜಾ ಮಹಾಯಶಾಃ|

03015003c ದಮಘೋಷಾತ್ಮ ಜೋ ವೀರಃ ಶಿಶುಪಾಲೋ ಮಯಾ ಹತಃ||

03015004a ಯಜ್ಞೇ ತೇ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜಸೂಯೇಽರ್ಹಣಾಂ ಪ್ರತಿ|

03015004c ಸ ರೋಷವಶಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ನಾಮೃಷ್ಯತ ದುರಾತ್ಮವಾನ್||

47 ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಮಹಾಪುರಾಣದ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದ ೭೬ನೆ ಮತ್ತು ೭೭ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲ್ವನೊಡನೆ ಯಾದವರ ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಶಾಲ್ವನ ಸಂಹಾರದ ಕುರಿತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ನಿನ್ನ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಆ ವೀರ
ದಮಘೋಷನ ಮಗ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಮಹಾಬಾಹು ಮಹಾಯಶ
ರಾಜ ದುರಾತ್ಮ ಶಿಶುಪಾಲನು ರೋಷವಶನಾಗಿ ನನಗೆ ಗೌರವ
ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದೆ.

03015005a ಶ್ರುತ್ವಾ ತಂ ನಿಹತಂ ಶಾಲ್ವಸ್ತೀವ್ರರೋಷಸಮನ್ವಿತಃ|

03015005c ಉಪಾಯಾದ್ವಾರಕಾಂ ಶೂನ್ಯಾಮಿಹಸ್ಥೇ ಮಯಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ನನ್ನಿಂದ ಅವನು ಹತನಾದನೆಂದು ಕೇಳಿ ತೀವ್ರ
ರೋಷಸಮನ್ವಿತನಾದ ಶಾಲ್ವನು, ನಾನು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗಿರುವಾಗ
ನಾನಿಲ್ಲದ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಉಪಾಯದಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದನು.

03015006a ಸ ತತ್ರ ಯೋಧಿತೋ ರಾಜನ್ಬಾಲಕೈರ್ವೃಷ್ಟಿಪುಂಗವೈಃ|

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಬಾಲಕ ವೃಷ್ಟಿವೀರರು ಹೋರಾಡಿದರು.

03015006c ಆಗತಃ ಕಾಮಗಂ ಸೌಭಮಾರುಃಶೈವ ನೃಶಂಸಕೃತ್||

03015007a ತತೋ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವೀರಾಂಸ್ತಾನ್ಬಾಲಾನ್ ಹತ್ವಾ ಬಹೂಂಸ್ತದಾ|

03015007c ಪುರೋದ್ಯಾನಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೇದಯಾಮಾಸ ದುರ್ಮತಿಃ||

ಆ ಕ್ರೂರಿ ದುರ್ಮತಿಯು ಬೇಕಾದರಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಸೌಭವನ್ನೇರಿ
ಬಂದು ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾಲಕ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವೀರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಎಲ್ಲ
ಪುರೋದ್ಯಾನಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸಿದನು.

03015008a ಉಕ್ತವಾಂಶ್ಚ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕ್ವಾಸೌ ವೃಷ್ಟಿಕುಲಾಧಮಃ|

03015008c ವಾಸುದೇವಃ ಸುಮಂದಾತ್ಮಾ ವಸುದೇವಸುತೋ ಗತಃ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಅವನು “ವೃಷ್ಟಿಕುಲಾಧಮ ಮೂಢ ವಸುದೇವಸುತ ವಾಸುದೇವನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ?” ಎಂದು ಕೂಗಿದನು.

03015009a ತಸ್ಯ ಯುದ್ಧಾರ್ಥಿನೋ ದರ್ಪಂ ಯುದ್ಧೇ ನಾಶಯಿತಾಸ್ಯಹಂ|

03015009c ಆನರ್ತಾಃ ಸತ್ಯಮಾಖ್ಯಾತ ತತ್ರ ಗಂತಾಸ್ಮಿ ಯತ್ರ ಸಃ||

“ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಯಸುವ ಅವನ ದರ್ಪವನ್ನು ನಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅನಾರ್ತರೇ ! ಅವನೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಹೇಳಿ ! ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

03015010a ತಂ ಹತ್ವಾ ವಿನಿವರ್ತಿಷ್ಯೇ ಕಂಸಕೇಶಿನಿಷೂದನಂ|

03015010c ಅಹತ್ವಾ ನ ನಿವರ್ತಿಷ್ಯೇ ಸತ್ಯೇನಾಯುಧಮಾಲಭೇ||

ಕಂಸ-ಕೇಶಿನಿಯರನ್ನು ಕೊಂದ ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿಯೇ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತೇನೆ. ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೇ ನಾನು ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ಈ ಖಡ್ಗದ ಮೇಲಿನ ಆಣೆ !

03015011a ಕ್ವಾಸೌ ಕ್ವಾಸಾವಿತಿ ಪುನಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ವಿಧಾವತಿ|

03015011c ಮಯಾ ಕಿಲ ರಣೇ ಯುದ್ಧಂ ಕಾಂಕ್ಷಮಾಣಃ ಸ ಸೌಭರಾಟ್||

ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ?” ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೂಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾ ನನ್ನೊಡನೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡ ಬಯಸಿದ ಆ ಸೌಭರಾಜನು ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

03015012a ಅದ್ಯ ತಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾಣಂ ಕ್ಷುದ್ರಂ ವಿಶ್ವಾಸಫಾತಿನಂ|

03015012c ಶಿಶುಪಾಲವಧಾಮರ್ಷಾದ್ಗಮಯಿಷ್ಯೇ ಯಮಕ್ಷಯಂ||

“ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದು ನಾನು ಆ ಪಾಪಕರ್ಮಿ,
ಕ್ಷುದ್ರ, ವಿಶ್ವಾಸಫಾತಿಯನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಯಮಸದನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ!

03015013a ಮಮ ಪಾಪಸ್ವಭಾವೇನ ಭ್ರಾತಾ ಯೇನ ನಿಪಾತಿತಃ|

03015013c ಶಿಶುಪಾಲೋ ಮಹೀಪಾಲಸ್ತಂ ವಧಿಷ್ಯೇ ಮಹೀತಲೇ||

ನನ್ನ ಭ್ರಾತಾ ಮಹೀಪಾಲ ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಪಾಪಸ್ವಭಾವದಿಂದ
ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದವನನ್ನು ವಧಿಸಿ ನೆಲಕ್ಕುರಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

03015014a ಭ್ರಾತಾ ಬಾಲಶ್ಚ ರಾಜಾ ಚ ನ ಚ ಸಂಗ್ರಾಮಮೂರ್ಧನಿ|

03015014c ಪ್ರಮತ್ತಶ್ಚ ಹತೋ ವೀರಸ್ತಂ ಹನಿಷ್ಯೇ ಜನಾರ್ದನಂ||

ಆ ಭ್ರಾತ ಬಾಲಕ ರಾಜನು ಸಂಗ್ರಾಮದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರದಿದ್ದಾಗ,
ಬೇರೆಯ ವಿಷಯದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆ ವೀರನನ್ನು ಕೊಂದ
ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ!”

03015015a ಏವಮಾದಿ ಮಹಾರಾಜ ವಿಲಪ್ಯ ದಿವಮಾಸ್ಥಿತಃ|

03015015c ಕಾಮಗೇನ ಸ ಸೌಭೇನ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಮಾಂ ಕುರುನಂದನ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಕುರುನಂದನ ! ಹೀಗೆ ಕೂಗಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಬೈದು ಅವನು
ಕಾಮಗ ಸೌಭದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವನ್ನೇರಿದನು.

03015016a ತಮಶ್ರೌಷಮಹಂ ಗತ್ವಾ ಯಥಾ ವೃತ್ತಃ ಸುದುರ್ಮತಿಃ|

03015016c ಮಯಿ ಕೌರವ್ಯ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಮಾರ್ತ್ವಿಕಾವತಕೋ ನೃಪಃ||

ಕೌರವ್ಯ! ನಾನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದ ನಂತರ ಆ ಸುದುರ್ಮತಿ
ದುಷ್ಟಾತ್ಮ ಮಾರ್ತ್ವಿಕಾವತಕ ನೃಪನು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ನಡೆದುಕೊಂಡ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದೆನು.

03015017a ತತೋಽಹಮಪಿ ಕೌರವ್ಯ ರೋಷವ್ಯಾಕುಲಲೋಚನಃ|

03015017c ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಮನಸಾ ರಾಜನ್ವಧಾಯಾಸ್ಯ ಮನೋ ದಧೇ||

03015018a ಆನರ್ತೇಷು ವಿಮರ್ದಂ ಚ ಕ್ಷೇಪಂ ಚಾತ್ಮನಿ ಕೌರವ|

03015018c ಪ್ರವೃದ್ಧಮವಲೇಪಂ ಚ ತಸ್ಯ ದುಷ್ಕೃತಕರ್ಮಣಃ||

ಕೌರವ್ಯ! ರಾಜನ್! ಅವನು ಆನರ್ತವನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದುದನ್ನು,
ನನ್ನ ಕುರಿತು ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು, ಮತ್ತು ಅವನ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳು
ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿ
ರೋಷಗೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವನನ್ನು ವಧಿಸುವ ನಿಶ್ಚಯ
ಮಾಡಿದೆ.

03015019a ತತಃ ಸೌಭವಧಾಯಾಹಂ ಪ್ರತಸ್ಥೇ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03015019c ಸ ಮಯಾ ಸಾಗರಾವರ್ತೇ ದೃಷ್ಟ್ವ ಆಸೀತ್ಪರೀಪ್ಸತಾ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಆಗ ಸೌಭನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಹೊರಟೆ ಮತ್ತು
ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರಲು ನನಗೆ ಅವನು ಸಾಗರದ ತೀರದಲ್ಲಿ
ಇದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

03015020a ತತಃ ಪ್ರಧ್ಮಾಪ್ಯ ಜಲಜಂ ಪಾಂಚಜನ್ಯಮಹಂ ನೃಪ|

03015020c ಆಹೂಯ ಶಾಲ್ವಂ ಸಮರೇ ಯುದ್ಧಾಯ ಸಮವಸ್ಥಿತಃ||

ನೃಪ ! ಆಗ ನಾನು ಸಾಗರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಪಾಂಚಜನ್ಯವನ್ನು ಊದಿ
ಶಾಲ್ವನನ್ನು ಸಮರಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದೆ.

03015021a ಸುಮುಹೂರ್ತಮಭೂದ್ಯುದ್ಧಂ ತತ್ರ ಮೇ ದಾನವೈಃ ಸಹ|

03015021c ವಶೀಭೂತಾಶ್ಚ ಮೇ ಸರ್ವೇ ಭೂತಲೇ ಚ ನಿಪಾತಿತಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತು ದಾನವರೊಡನೆ ತುಂಬಾ ಸಮಯದ ವರೆಗೆ ನಡೆದ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಭೂಮಿಗುರುಳಿಸಿದೆನು.

03015022a ಏತತ್ಕಾರ್ಯಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಯೇನಾಹಂ ನಾಗಮಂ ತದಾ|

03015022c ಶ್ರುತ್ವೈವ ಹಾಸ್ತಿನಪುರಂ ದ್ಯೂತಂ ಚಾವಿನಯೋತ್ತಿತಂ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಇದೇ ಕೆಲಸವು ನನ್ನನ್ನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ
ಅವಿನಯದ ದ್ಯೂತದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ನನಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕಾಗದ
ಹಾಗೆ ತಡೆಯಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಪಂಚದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೬

ಸೌಭವಧೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು ಕೃಷ್ಣನು
ಸೌಭನು ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದುದರ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದು
(೧-೪). ದ್ವಾರಕೆಯ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ವರ್ಣನೆ (೫-೨೩).

03016001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03016001a ವಾಸುದೇವ ಮಹಾಬಾಹೋ ವಿಸ್ತರೇಣ ಮಹಾಮತೇ|

03016001c ಸೌಭಸ್ಯ ವಧಮಾಚಕ್ಷ್ವ ನ ಹಿ ತೃಪ್ಯಾಮಿ ಕಥ್ಯತಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ವಾಸುದೇವ! ಮಹಾಬಾಹೋ!
ಮಹಾಮತೇ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿಲ್ಲ. ಸೌಭನ
ವಧೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳು!”

03016002 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03016002a ಹತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ಮಯಾ ಶ್ರೌತಶ್ರವಂ ನೃಪಂ|

03016002c ಉಪಾಯಾದ್ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಾಲ್ವೋ ದ್ವಾರವತೀಂ ಪುರೀಂ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಮಹಾಬಾಹು ನೃಪ
ಶ್ರೌತಶ್ರವನು ನನ್ನಿಂದ ಹತನಾದನು ಎಂದು ಕೇಳಿ ಶಾಲ್ವನು
ಉಪಾಯದಿಂದ ದ್ವಾರವತೀ ಪುರಕ್ಕೆ ಧಾಳಿಯಿಟ್ಟನು.

03016003a ಅರುಂಧತ್ತಾಂ ಸುದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಸರ್ವತಃ ಪಾಂಡುನಂದನ|

03016003c ಶಾಲ್ವೋ ವೈಹಾಯಸಂ ಚಾಪಿ ತತ್ಪುರಂ ವ್ಯೂಹ್ಯ ವಿಷ್ಠಿತಃ||

ಪಾಂಡುನಂದನ! ಆ ಸುದುಷ್ಟಾತ್ಮ ಶಾಲ್ವನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ
ಮತ್ತು ಆಕಾಶದಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪುರವನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ

ಹಾಕಿದನು.

03016004a ತತ್ರಸ್ಥೋಽಥ ಮಹೀಪಾಲೋ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ತಾಂ ಪುರೀಂ|

03016004c ಅಭಿಸಾರೇಣ ಸರ್ವೇಣ ತತ್ರ ಯುದ್ಧಮವರ್ತತ||

ಪುರವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು ನಿಂತ ಆ ಮಹೀಪಾಲನು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು.
ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲರ ನಡುವೆಯೂ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

03016005a ಪುರೀ ಸಮಂತಾದ್ವಿಹಿತಾ ಸಪತಾಕಾ ಸತೋರಣಾ|

03016005c ಸಚಕ್ರಾ ಸಹುಡಾ ಚೈವ ಸಯಂತ್ರಖಿನಕಾ ತಥಾ||

03016006a ಸೋಪತಲ್ಪಪ್ರತೋಲೀಕಾ ಸಾಟ್ವಾಟ್ವಾಲಕಗೋಪುರಾ|

03016006c ಸಕಚಗ್ರಹಣೀ ಚೈವ ಸೋಲ್ಕಾಲಾತಾವಪೋಧಿಕಾ||

03016007a ಸೋಷ್ಟ್ರಿಕಾ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಭೇರೀಪಣವಾನಕಾ|

03016007c ಸಮಿತ್ರೈಣಕುಶಾ ರಾಜನ್ಸಶತಖೀಕಲಾಂಗಲಾ||

03016008a ಸಭುಶುಂಡ್ಯಶ್ಮಲಗುಡಾ ಸಾಯುಧಾ ಸಪರಶ್ವಧಾ|

03016008c ಲೋಹಚರ್ಮವತೀ ಚಾಪಿ ಸಾಗ್ನಿಃ ಸಹುಡಶೃಂಗಿಕಾ||

03016009a ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನ ವಿಧಿನಾ ಸಂಯುಕ್ತಾ ಭರತರ್ಷಭ|

ರಾಜನ್! ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಭರತರ್ಷಭ! ಆ ಪುರಿಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ
ಸುರಕ್ಷತೆಯ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿತ್ತು - ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಪತಾಕೆಗಳು,
ತೋರಣಗಳು, ಚಕ್ರಗಳು, ಪಹರೆಗಳು, ಶೌಚಾಲಯಗಳು, ಯಂತ್ರಗಳು,
ಕಂದಕಗಳು, ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸಬಲ್ಲ ಮಂಚಗಳು, ಅಟ್ಟಗಳು,
ಏಣಿಗಳು, ಗೋಪುರಗಳು, ಕೂದಲು ಎಳೆಯುವ ಸಾಧನಗಳು,

ದೀವಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಬೆಂಕಿಯ ಚಂಡುಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಬಲ್ಲ
 ಚಾಟಿಬಿಲ್ಲುಗಳು, ಒಂಟೆಗಳು, ಭೇರಿ-ನಗಾರಿಗಳು, ಉರಿಸಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ
 ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲು, ನೂರಾರು ಕೊಲ್ಲುವ ಆಯುಧಗಳು - ಕಲ್ಲುಗಳು,
 ಬೆಂಕಿಚಂಡುಗಳು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಮತ್ತು ಚರ್ಮದ ಆಯುಧಗಳು,
 ಕೊಡಲಿಗಳು, ಮಲವನ್ನು ಎಸೆಯುವವರು ಹೀಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ
 ತೋರಿಸಿದ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೇ ತಯಾರಿಗೊಂಡಿತ್ತು.

03016009c ದ್ರವ್ಯೈರನೇಕೈರ್ವಿ ವಿಧೈರ್ಗ ದಸಾಂಬೋದ್ಧವಾದಿಭಿಃ||

03016010a ಪುರುಷೈಃ ಕುರುಶಾರ್ದೂಲ ಸಮರ್ಥೈಃ ಪ್ರತಿಬಾಧನೇ|

03016010c ಅಭಿಖ್ಯಾತಕುಲೈರ್ವೀರೈರ್ಯುಷ್ಪವೀರ್ಯೈಶ್ಚ ಸಂಯುಗೇ||

ಕುರುಶಾರ್ದೂಲ! ಅನೇಕ ವಿಧದ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಪುರಿಯನ್ನು
 ಹಿಂದಿರುಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸಬಲ್ಲ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವೀರತ್ವವನ್ನು ಹಿಂದೆ
 ತೋರಿಸಿದ್ದ, ಅಭಿಖ್ಯಾತ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಗದ, ಸಾಂಬ ಮತ್ತು
 ಉದ್ಧವ ಮೊದಲಾದ ಸಮರ್ಥ ಪುರುಷರು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು.

03016011a ಮಧ್ಯಮೇನ ಚ ಗುಲ್ಮೈನ ರಕ್ಷಿತಾ ಸಾರಸಂಜ್ಞಿತಾ|

03016011c ಉತ್ಕಿಪ್ತಗುಲ್ಮೈಶ್ಚ ತಥಾ ಹಯೈಶ್ಚೈವ ಪದಾತಿಭಿಃ||

ಅದರ ಸಾರಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದ ಸೇನೆಯು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ
 ಸೇನೆಯಿಂದಲೂ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೂ ಪದಾತಿಗಳಿಂದಲೂ
 ರಕ್ಷಿತಗೊಂಡಿತ್ತು.

03016012a ಆಘೋಷಿತಂ ಚ ನಗರೇ ನ ಪಾತವ್ಯಾ ಸುರೇತಿ ಹ|

03016012c ಪ್ರಮಾದಂ ಪರಿರಕ್ಷದ್ಭಿರುಗ್ರಸೇನೋದ್ಧವಾದಿಭಿಃ||

ಉಗ್ರಸೇನ, ಉದ್ಧವ ಮೊದಲಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು,

ಪ್ರಮಾದವಾಗಬಾರದೆಂದು ನಗರದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮದ್ಯಸೇವನೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಆದೇಶವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದರು.

03016013a ಪ್ರಮತ್ತೇಷ್ಟಭಿಫಾತಂ ಹಿ ಕುರ್ಯಾಚ್ಯಾಲ್ವೋ ನರಾಧಿಪಃ|

03016013c ಇತಿ ಕೃತ್ವಾಪ್ರಮತ್ತಾಸ್ತೇ ಸರ್ವೇ ವೃಷ್ಟ್ಯಂಧಕಾಃ ಸ್ಥಿತಾಃ||

ಕುಡಿದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನರಾಧಿಪ ಶಾಲ್ವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸಬಲ್ಲನು ಎಂದು ಎಲ್ಲ ವೃಷ್ಟಿ ಅಂಧಕರೂ ಕುಡಿಯದೇ ಇದ್ದರು.

03016014a ಆನರ್ತಾಶ್ಚ ತಥಾ ಸರ್ವೇ ನಟನರ್ತಕಗಾಯನಾಃ|

03016014c ಬಹಿರ್ವಿವಾಸಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ರಕ್ಷದ್ಭಿರ್ವಿತ್ತಸಂಚಯಾನ್||

ಆನರ್ತದ ಎಲ್ಲ ನಟ, ನರ್ತಕ, ಗಾಯಕರನ್ನು ಪುರದ ಹೊರಗೆ ವಾಸಿಸುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ವಿತ್ತಸಂಚಯದ ರಕ್ಷಕರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು.

03016015a ಸಂಕ್ರಮಾ ಭೇದಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ನಾವಶ್ಚ ಪ್ರತಿಷೇಧಿತಾಃ|

03016015c ಪರಿಖಾಶ್ಚಾಪಿ ಕೌರವ್ಯ ಕೀಲೈಃ ಸುನಿಚಿತಾಃ ಕೃತಾಃ||

03016016a ಉದಪಾನಾಃ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ತಥೈವಾಪ್ಯಂಬರೀಷಕಾಃ|

03016016c ಸಮಂತಾತ್ಮೋಶಮಾತ್ರಂ ಚ ಕಾರಿತಾ ವಿಷಮಾ ಚ ಭೂಃ||

ಸೇತುವೆಗಳನ್ನು ಒಡೆಯಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ನೌಕೆಗಳ

ಪ್ರಯಾಣವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಕೌರವ್ಯ! ಎಲ್ಲ
 ಗೋಡೆಗಳನ್ನೂ ಮೊಳೆಗಳನ್ನಿರಿಸಿ ಸುರಕ್ಷಿತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು
 ಕಣಿವೆ ಕಂದರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಎರಡು
 ಯೋಜನೆಯ ದೂರದವರೆಗೆ ಪುರದ ಸುತ್ತಲೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು
 ವಿಷಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

03016017a ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ವಿಷಮಂ ದುರ್ಗಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಚ ಸುರಕ್ಷಿತಂ|

03016017c ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಚಾಯುಧೋಪೇತಂ ವಿಶೇಷೇಣ ತದಾನಘ||

ಅನಘ! ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ದುರ್ಗವು ವಿಷಮವಾದುದು, ಮತ್ತು
 ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ, ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ
 ಆಯುಧಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ.

03016018a ಸುರಕ್ಷಿತಂ ಸುಗುಪ್ತಂ ಚ ಸರ್ವಾಯುಧಸಮನ್ವಿತಂ|

03016018c ತತ್ಪುರಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಥೇಂದ್ರಭವನಂ ತಥಾ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಸುರಕ್ಷಿತವೂ, ಗುಪ್ತವೂ, ಸರ್ವಾಯುಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
 ಆ ಪುರವು ಇಂದ್ರನ ಪುರದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

03016019a ನ ಚಾಮುದ್ರೋಽಭಿನಿಯಾತಿ ನ ಚಾಮುದ್ರಃ ಪ್ರವೇಶ್ಯತೇ|

03016019c ವೃಷ್ಟಿಂಧಕಪುರೇ ರಾಜಂಸ್ತದಾ ಸೌಭಸಮಾಗಮೇ||

ರಾಜನ್! ಸೌಭನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿ-ಅಂಧಕರ
 ಪುರದಿಂದ ಮುದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೇ ಯಾರೂ ಹೊರಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ
 ಮತ್ತು ಮುದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೇ ಒಳಬರಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

03016020a ಅನು ರಥ್ಯಾಸು ಸರ್ವಾಸು ಚತ್ವರೇಷು ಚ ಕೌರವ|

03016020c ಬಲಂ ಬಭೂವ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಭೂತಗಜವಾಜಿಮತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಕೌರವ! ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಥದಾರಿಗಳಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ
ಜೌಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳನ್ನೇರಿದ ಸೈನಿಕರು
ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

03016021a ದತ್ತವೇತನಭಕ್ತಂ ಚ ದತ್ತಾಯುಧಪರಿಚ್ಛದಂ|

03016021c ಕೃತಾಪದಾನಂ ಚ ತದಾ ಬಲಮಾಸೀನ್ಮಹಾಭುಜ||

ಮಹಾಭುಜ! ಸೇನೆಗೆ ವೇತನಭತ್ತೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆಯುಧ-
ಕವಚಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸೇನೆಗೆ
ಕೊಡಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು.

03016022a ನ ಕುಪ್ಯವೇತನೀ ಕಶ್ಚಿನ್ನ ಚಾತಿಕ್ರಾಂತವೇತನೀ|

03016022c ನಾನುಗ್ರಹಭೃತಃ ಕಶ್ಚಿನ್ನ ಚಾದ್ಯಷ್ಟಪರಾಕ್ರಮಃ||

ಯಾರೂ ತನ್ನ ವೇತನದ ಕುರಿತು ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ಅಧಿಕ
ವೇತನವನ್ನು ನೀಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹವಿರಲಿಲ್ಲ
ಮತ್ತು ಯಾರ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ನೋಡದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

03016023a ಏವಂ ಸುವಿಹಿತಾ ರಾಜನ್ದ್ವಾರಕಾ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೈಃ|

03016023c ಆಹುಕೇನ ಸುಗುಪ್ತಾ ಚ ರಾಜ್ಞಾ ರಾಜೀವಲೋಚನ||

ರಾಜನ್! ರಾಜೀವಲೋಚನ! ಹೀಗೆ ದ್ವಾರಕೆಯು ಚೆನ್ನಾದ

ವೇತನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಹುಕನಿಂದ
ರಕ್ಷಿತಗೊಂಡಿತ್ತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಷೋಡಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೭

ಸಾಂಬನು ಶಾಲ್ವಸೇನೆಯ ವೇಗವತನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದ್ದು (೧-
೨೧). ಚಾರುದೇಷ್ಟ ಮತ್ತು ಅಸುರ ವಿವಿಂಧ್ಯರ ಯುದ್ಧ (೨೨-೨೬).
ಶಾಲ್ವನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಯುದ್ಧಾರಂಭ (೨೭-೩೩).

03017001 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03017001a ತಾಂ ತೂಪಯಾತ್ವಾ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶಾಲ್ವಃ ಸೌಭಪತಿಸ್ತದಾ|

03017001c ಪ್ರಭೂತನರನಾಗೇನ ಬಲೇನೋಪವಿವೇಶ ಹ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆದರೆ ಸೌಭಪತಿ ಶಾಲ್ವನು
ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಆನೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ನಗರವನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

03017002a ಸಮೇ ನಿವಿಷ್ಟ್ವಾ ಸಾ ಸೇನಾ ಪ್ರಭೂತಸಲಿಲಾಶಯೇ|

03017002c ಚತುರಂಗಬಲೋಪೇತಾ ಶಾಲ್ವರಾಜಾಭಿಪಾಲಿತಾ||

ಶಾಲ್ವರಾಜನಿಂದ ಪಾಲಿತ ಆ ಚತುರಂಗಬಲವು ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯವು
ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಸಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಂಗಿತು.

03017003a ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ ಶ್ಮಶಾನಾನಿ ದೇವತಾಯತನಾನಿ ಚ|

03017003c ವಲ್ಮೀಕಾಂಶ್ಚೈವ ಚೈತ್ಯಾಂಶ್ಚ ತನ್ನಿವಿಷ್ಟಮಭೂದ್ಬಲಂ||

ಶ್ಮಶಾನಗಳನ್ನೂ, ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೂ ಹುತ್ತಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ
ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಅವನ ಸೇನೆಯು ಬೀಳುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

03017004a ಅನೀಕಾನಾಂ ವಿಭಾಗೇನ ಪಂಥಾನಃ ಷಟ್ಕೃತಾಭವನ್|

03017004c ಪ್ರವಣಾ ನವ ಚೈವಾಸಂ ಶಾಲ್ವಸ್ಯ ಶಿಬಿರೇ ನೃಪ||

ನೃಪ! ಶಾಲ್ವನ ಸೇನಾಶಿಬಿರಗಳು ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಾಗಿ
ವಿಭಜನೆಗೊಂಡು ಆರು ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಒಂಭತ್ತು
ಇಳಿಜಾರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

03017005a ಸರ್ವಾ ಯುಧಸಮೋಪೇತಂ ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಂ|

03017005c ರಥನಾಗಾಶ್ವಕಲಿಲಂ ಪದಾತಿಧ್ವಜಸಂಕುಲಂ||

03017006a ತುಷ್ಟಪುಷ್ಟಜನೋಪೇತಂ ವೀರಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಿತಂ|

03017006c ವಿಚಿತ್ರಧ್ವಜಸನ್ನಾಹಂ ವಿಚಿತ್ರರಥಕಾರ್ಮುಕಂ||

03017007a ಸನ್ನಿವೇಶ್ಯ ಚ ಕೌರವ್ಯ ದ್ವಾರಕಾಯಾಂ ನರರ್ಷಭ|

03017007c ಅಭಿಸಾರಯಾಮಾಸ ತದಾ ವೇಗೇನ ಪತಗೇಂದ್ರವತ್||

ಕೌರವ್ಯ! ನರರ್ಷಭ! ಸರ್ವಾ ಯುಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ,
ಸರ್ವ ಶಸ್ತ್ರವಿಶಾರದರನ್ನೂ, ರಥ, ಆನೆ, ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ,

ಪದಾತಿ-ಧ್ವಜಸಂಕುಲಗಳನ್ನು, ವೀರಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷಿತ ತುಷ್ಟಪುಷ್ಟ
ಜನರನ್ನೂ, ವಿಚಿತ್ರಧ್ವಜಸನ್ನಾಹಗಳನ್ನೂ, ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ರಚಿತಗೊಂಡ
ರಥಗಳನ್ನೂ, ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಪತಗೇಂದ್ರನಂತೆ ವೇಗದಿಂದ
ಮುತ್ತಿಗೆಹಾಕಿದನು.

03017008a ತದಾಪತಂತಂ ಸಂದೃಶ್ಯ ಬಲಂ ಶಾಲ್ವಪತೇಸ್ತದಾ|

03017008c ನಿಯಾ ಯ ಯೋಧಯಾಮಾಸುಃ ಕುಮಾರಾ ವೃಷ್ಟಿನಂದನಾಃ||

03017009a ಅಸಹಂತೋಽಭಿಯಾನಂ ತಚ್ಚಾಲ್ವರಾಜಸ್ಯ ಕೌರವ|

03017009c ಚಾರುದೇಷ್ಟಶ್ಚ ಸಾಂಬಶ್ಚ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚ ಮಹಾರಥಃ||

ಶಾಲ್ವಪತಿಯ ಸೇನೆಯ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ನೋಡಿದ ವೃಷ್ಟಿನಂದನ
ಕುಮಾರರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜರಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಕೌರವ !

ಶಾಲ್ವರಾಜನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಹೋರಾಡಲು ಚಾರುದೇಷ್ಟ, ಸಾಂಬ,
ಮತ್ತು ಮಹಾರಥಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರು ಹೊರಟರು.

03017010a ತೇ ರಥೈರ್ಧಂಶಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ವಿಚಿತ್ರಾಭರಣಧ್ವಜಾಃ|

03017010c ಸಂಸಕ್ತಾಃ ಶಾಲ್ವರಾಜಸ್ಯ ಬಹುಭಿಯೋಧಪುಂಗವೈಃ||

ಅವರ ವಿಚಿತ್ರ ಆಭರಣ-ಧ್ವಜಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತ ರಥಗಳಲ್ಲಿ
ಸರ್ವರೂ ಶಾಲ್ವರಾಜನ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದ
ಯೋಧಪುಂಗವರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ನಿರತರಾದರು.

03017011a ಗೃಹೀತ್ವಾ ತು ಧನುಃ ಸಾಂಬಃ ಶಾಲ್ವಸ್ಯ ಸಚಿವಂ ರಣೇ|

03017011c ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಸಂಹೃಷ್ಟಃ ಕ್ಷೇಮವೃದ್ಧಿಂ ಚಮೂಪತಿಂ||

ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಾಂಬನು ಶಾಲ್ವನ ಸಚಿವ,
ಚಮೂಪತಿ, ಕ್ಷೇಮವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದನು.

03017012a ತಸ್ಯ ಬಾಣಮಯಂ ವರ್ಷಂ ಜಾಂಬವತ್ಯಾಃ ಸುತೋ ಮಹತ್|

03017012c ಮುಮೋಚ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಥಾ ವರ್ಷಂ ಸಹಸ್ರದೃಕ್||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಜಾಂಬವತಿಯ ಮಗನು ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ಮಳೆಯನ್ನು
ಸುರಿಸುವಂತೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಿದನು.

03017013a ತದ್ಬಾಣವರ್ಷಂ ತುಮುಲಂ ವಿಷೇಹೇ ಸ ಚಮೂಪತಿಃ|

03017013c ಕ್ಷೇಮವೃದ್ಧಿರ್ಮಹಾರಾಜ ಹಿಮವಾನಿವ ನಿಶ್ಚಲಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಆ ಚಮೂಪತಿ ಕ್ಷೇಮವೃದ್ಧಿಯಾದರೂ ಅವನ
ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯ ತುಮುಲವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು
ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದಂತೆ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಂತನು.

03017014a ತತಃ ಸಾಂಬಾಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕ್ಷೇಮವೃದ್ಧಿರಪಿ ಸ್ಮ ಹ|

03017014c ಮುಮೋಚ ಮಾಯಾವಿಹಿತಂ ಶರಜಾಲಂ ಮಹತ್ತರಂ||

03017015a ತತೋ ಮಾಯಾಮಯಂ ಜಾಲಂ ಮಾಯಯೈವ ವಿದಾರ್ಯ ಸಃ|

03017015c ಸಾಂಬಃ ಶರಸಹಸ್ರೇಣ ರಥಮಸ್ಯಾಭ್ಯವರ್ಷತ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆಗ ಕ್ಷೇಮವೃದ್ಧಿಯೂ ಸಹ ಸಾಂಬನ ಮೇಲೆ
ಮಾಯಾವಿಹಿತ ಮಹತ್ತರ ಶರಜಾಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ನಂತರ ಆ
ಮಾಯಾಜಾಲವನ್ನು ತನ್ನದೇ ಮಾಯೆಯಿಂದ ತುಂಡುಮಾಡಿ,
ಸಾಂಬನು ಅವನ ರಥದ ಮೇಲೆ ಸಹಸ್ರ ಶರಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ

ಸುರಿಸಿದನು.

03017016a ತತಃ ಸ ವಿದ್ಧಃ ಸಾಂಬೇನ ಕ್ಷೇಮವೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಮೂಪತಿಃ|

03017016c ಅಪಾಯಾಜ್ಜ ವನೈರಶ್ವೈಃ ಸಾಂಬಬಾಣಪ್ರಪೀಡಿತಃ||

ಸಾಂಬನಿಂದ ಹೊಡೆತತಿಂದ ಆ ಚಮೂಪತಿ ಕ್ಷೇಮವೃದ್ಧಿಯು

ಸಾಂಬನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ

ಸುರಿಸಿದನು.

03017017a ತಸ್ಮಿನ್ವಿಪ್ರದ್ರುತೇ ಕ್ರೂರೇ ಶಾಲ್ವಸ್ಯಾಥ ಚಮೂಪತೌ|

03017017c ವೇಗವಾನ್ನಾಮ ದೈತೇಯಃ ಸುತಂ ಮೇಽಭ್ಯದ್ರವದ್ಭಲೀ||

ಶಾಲ್ವನ ಆ ಕ್ರೂರ ಚಮೂಪತಿಯು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲು ವೇಗವಾನ್

ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬಲಶಾಲಿ ದೈತ್ಯನು ನನ್ನ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ

ಮಾಡಿದನು.

03017018a ಅಭಿಪನ್ನಸ್ತು ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಾಂಬೋ ವೃಷ್ಟಿಕುಲೋದ್ವಹಃ|

03017018c ವೇಗಂ ವೇಗವತೋ ರಾಜಂಸ್ತಸ್ಥೌ ವೀರೋ ವಿಧಾರಯನ್||

ರಾಜನ್! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೊಳಗಾದ ವೃಷ್ಟಿಕುಲೋದ್ವಹ ವೀರ

ಸಾಂಬನು ವೇಗದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವೇಗವತನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತನು.

03017019a ಸ ವೇಗವತಿ ಕೌಂತೇಯ ಸಾಂಬೋ ವೇಗವತೀಂ ಗದಾಂ|

03017019c ಚಿಕ್ಷೇಪ ತರಸಾ ವೀರೋ ವ್ಯಾವಿಧ್ಯ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ||

ಕೌಂತೇಯ! ವೀರ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ ಸಾಂಬನು ವೇಗವತನ ಮೇಲೆ

ವೇಗದಿಂದ ತನ್ನ ಗದೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಎಸೆದು ತಕ್ಷಣವೇ ಅವನನ್ನು
ಘಾತಿಗೊಳಿಸಿದನು.

03017020a ತಯಾ ತ್ವಭಿಹತೋ ರಾಜನ್ವೇಗವಾನಪತದ್ಭುವಿ|

03017020c ವಾತರುಗ್ಣ ಇವ ಕ್ಷುಣ್ಣೋ ಜೀರ್ಣಮೂಲೋ ವನಸ್ಪತಿಃ||

ರಾಜನ್! ಅವನಿಂದ ಹೊಡೆತತಿಂದ ವೇಗವಾನನು, ಬೇರುಗಳು
ಜೀರ್ಣವಾಗಿದ್ದ ವನಸ್ಪತಿಯು ಭಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಬೀಳುವಂತೆ ನೆಲದ
ಮೇಲೆ ವೇಗದಿಂದ ಉರುಳಿದನು.

03017021a ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇ ವೀರೇ ಗದಾನುನ್ನೇ ಮಹಾಸುರೇ|

03017021c ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಮಹತೀಂ ಸೇನಾಂ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಮೇ ಸುತಃ||

ಗದಾಪ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಆ ವೀರ ಮಹಾ ಅಸುರನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಲು
ನನ್ನ ಮಗನು ಮಹಾ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು.

03017022a ಚಾರುದೇಷ್ಟೇನ ಸಂಸಕ್ತೋ ವಿವಿಂಧ್ಯೋ ನಾಮ ದಾನವಃ|

03017022c ಮಹಾರಥಃ ಸಮಾಜ್ಞಾತೋ ಮಹಾರಾಜ ಮಹಾಧನುಃ||

03017023a ತತಃ ಸುತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಂ ಚಾರುದೇಷ್ಟವಿವಿಂಧ್ಯಯೋಃ|

03017023c ವೃತ್ರವಾಸವಯೋ ರಾಜನ್ಯಥಾ ಪೂರ್ವಂ ತಥಾಭವತ್||

ಮಹಾರಾಜ! ಮಹಾರಥಿ ಮತ್ತು ಮಹಾಧನ್ವಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ
ವಿವಿಂಧ್ಯ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ದಾನವನು ಚಾರುದೇಷ್ಟನೊಂದಿಗೆ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ರಾಜನ್! ಆಗ ಹಿಂದೆ ವೃತ್ರ ಮತ್ತು
ವಾಸವರ ಮಧ್ಯೆ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತೋ ಹಾಗೆ ಚಾರುದೇಷ್ಟ ಮತ್ತು

ವಿವಿಧ್ಯರ ನಡುವೆ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

03017024a ಅನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯಾಭಿಸಂಕ್ರುದ್ಧಾವನ್ಯೋನ್ಯಂ ಜಘ್ನತುಃ ಶರೈಃ|

03017024c ವಿನದಂತೌ ಮಹಾರಾಜ ಸಿಂಹಾವಿವ ಮಹಾಬಲೌ||

ಅವರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರಲ್ಲಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಶರಗಳಿಂದ
ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಜ ! ಅವರಿರ್ವರೂ
ಮಹಾಬಲರೂ ಸಿಂಹಗಳಂತೆ ಘರ್ಜಿಸಿದರು.

03017025a ರೌಕ್ಮಿಣೀಯಸ್ತತೋ ಬಾಣಮಗ್ನ್ಯು ಕೋಪಮವರ್ಚಸಂ|

03017025c ಅಭಿಮಂತ್ರೈ ಮಹಾಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂದಧೇ ಶತ್ರುನಾಶನಂ||

ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮಗನು ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಕನ ವರ್ಚಸ್ಸಿಗೆ ಸಮನಾದ
ಬಾಣವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಬಲ್ಲ
ಮಹಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಧಿಸಿದನು.

03017026a ಸ ವಿವಿಧ್ಯಾಯ ಸಕ್ರೋಧಃ ಸಮಾಹೂಯ ಮಹಾರಥಃ|

03017026c ಚಿಕ್ಷೇಪ ಮೇ ಸುತೋ ರಾಜನ್ಸ ಗತಾಸುರಥಾಪತತ್||

ರಾಜನ್ ! ವಿವಿಧ್ಯನ ಮೇಲೆ ಸಂಕೃದ್ಧನಾದ ನನ್ನ ಮಗ
ಮಹಾರಥಿಯು ಅದನ್ನು ಅ ಅಸುರನ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯಲು ಅವನು
ಅಸುನೀಗಿ ಬಿದ್ದನು.

03017027a ವಿವಿಧ್ಯಂ ನಿಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾಂ ಚ ವಿಕ್ಷೋಭಿತಾಂ ಚಮೂಂ|

03017027c ಕಾಮಗೇನ ಸ ಸೌಭೇನ ಶಾಲ್ವಃ ಪುನರುಪಾಗಮತ್||

ವಿವಿಂಧ್ಯನು ಮರಣಹೊಂದಿದನು ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯವು ಚದುರಿ
ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಶಾಲ್ವನು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ
ಸೌಭವನ್ನು ಏರಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

03017028a ತತೋ ವ್ಯಾಕುಲಿತಂ ಸರ್ವಂ ದ್ವಾರಕಾವಾಸಿ ತದ್ಬಲಂ|

03017028c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಾಲ್ವಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸೌಭಸ್ಥಂ ಪೃಥಿವೀಗತಂ||

ದ್ವಾರಕಾವಾಸಿ ಆ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೌಭವನ್ನೇರಿ ಭೂಮಿಯ ಕಡೆ
ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾಬಾಹು ಶಾಲ್ವನನ್ನು ನೋಡಿ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡರು.

03017029a ತತೋ ನಿಯಾಯ ಕೌಂತೇಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪ್ಯ ಚ ತದ್ಬಲಂ|

03017029c ಆನರ್ತಾನಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ಕೌಂತೇಯ ! ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಆನರ್ತರ ಆ ಬಲವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ
ತರಲು ಹೊರಟ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಹೇಳಿದನು:

03017030a ಸರ್ವೇ ಭವಂತಸ್ತಿಷ್ಠಂತು ಸರ್ವೇ ಪಶ್ಯಂತು ಮಾಂ ಯುಧಿ|

03017030c ನಿವಾರಯಂತಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಬಲಾತ್ಸೌಭಂ ಸರಾಜಕಂ||

“ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಾನು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
ಬಲದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಸೌಭವನ್ನು
ತಡೆಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿ !

03017031a ಅಹಂ ಸೌಭಪತೇಃ ಸೇನಾಮಾಯಸೈರ್ಭುಜಗೈರಿವ|

03017031c ಧನುರ್ಭುಜವಿನಿರ್ಮುಕ್ತೈರ್ನಾಶಯಾಮ್ಯದ್ಯ ಯಾದವಾಃ||

ಯಾದವರೇ! ಇಂದು ನಾನು ಸೌಭಪತಿಯ ಈ ಸೇನೆಯನ್ನು ನನ್ನ
ಧನುಸ್ಸಿನ ಭುಜದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸರ್ಪಗಳಂತಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ!

03017032a ಆಶ್ವಸದ್ವಂ ನ ಭೀಃ ಕಾರ್ಯಾ ಸೌಭರಾಡದ್ಯ ನಶ್ಯತಿ|

03017032c ಮಯಾಭಿಪನ್ನೋ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಸಸೌಭೋ ವಿನಶಿಷ್ಯತಿ||

ಉಸಿರಾಡಿ! ಭಯಪಡಬೇಡಿ! ಇಂದು ಸೌಭರಾಜನು
ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನಿಂದ ಹೊಡೆತತಂದು ಆ ದುಷ್ಟಾತ್ಮನು
ಸೌಭದೊಂದಿಗೆ ವಿನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.”

03017033a ಏವಂ ಬ್ರುವತಿ ಸಂಹೃಷ್ಟೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೇ ಪಾಂಡುನಂದನ|

03017033c ವಿಷ್ಠಿತಂ ತದ್ಬಲಂ ವೀರ ಯುಯುಧೇ ಚ ಯಥಾಸುಖಿ||

ವೀರ! ಪಾಂಡುನಂದನ! ಹೀಗೆ ಸಂಹೃಷ್ಟನಾಗಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಕೂಗಿ
ಹೇಳಲು ಅವನ ಸೇನೆಯು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಉತ್ತಮ
ಹೋರಾಟವನ್ನು ನೀಡಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಸಪ್ತದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೮

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಶಲ್ವನು
ಮೂರ್ಛಗೊಂಡಿದ್ದು (೧-೧೭). ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಶಲ್ವನು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು
ಮೂರ್ಛಗೊಳಿಸಿದ್ದು (೧೮-೨೪).

03018001 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03018001a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ರೌಕ್ಮಿಣೀಯೋ ಯಾದವಾನ್ಭರತರ್ಷಭ|

03018001c ದಂಶಿತೈರ್ಹರಿಭಿಯುಕ್ತಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಕಾಂಚನಂ||

03018002a ಉಚ್ಚಿತ್ಯ ಮಕರಂ ಕೇತುಂ ವ್ಯಾತ್ತಾನನಮಲಂಕೃತಂ|

03018002c ಉತ್ಪತ್ತದ್ಭರಿವಾಕಾಶಂ ತೈರ್ಹಯೈರನ್ವಯಾತ್ಪರಾನ್||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ! ರೌಕ್ಮಿಣೀಯನು
ಯಾದವರಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿ, ಮೊನಚಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ,
ಬಾಯಿತೆರದ ಮೊಸಳೆಯ ಅಲಂಕೃತ ಧ್ವಜವು ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ,
ಕಾಂಚನ ರಥವನ್ನೇರಿದನು.

03018003a ವಿಕ್ಷಿಪನ್ನಾದಯಂಶ್ಚಾಪಿ ಧನುಃಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಮಹಾಬಲಃ|

03018003c ತೂಣಖಡ್ಗಧರಃ ಶೂರೋ ಬದ್ಧಗೋಧಾಂಗುಲಿತ್ರವಾನ್||

ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿವೆಯೋ ಎಂದು ಅವನ ಕುದುರೆಗಳು
ತೋರುತ್ತಿರಲು ತೂಣಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕೈ ಮತ್ತು ಬೆರಳುಗಳಿಗೆ
ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆ ಧನುಃಶ್ರೇಷ್ಠ, ಮಹಾಬಲ ಶೂರನು ಧಾಳಿಯಿಟ್ಟನು.

03018004a ಸ ವಿದ್ಯುಚ್ಚಲಿತಂ ಚಾಪಂ ವಿಹರನ್ವೈ ತಲಾತ್ತಲಂ|

03018004c ಮೋಹಯಾಮಾಸ ದೈತೇಯಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸೌಭನಿವಾಸಿನಃ||

ಅವನು ಮಿಂಚಿನಿಂದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಗೆ
ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾ ಸೌಭದಲ್ಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ
ಕಂಗಾಲುಗೊಳಿಸಿದನು.

03018005a ನಾಸ್ಯ ವಿಕ್ಷಿಪತಶ್ಚಾಪಂ ಸಂದಧಾನಸ್ಯ ಚಾಸಕೃತ್|

03018005c ಅಂತರಂ ದದೃಶೇ ಕಶ್ಚಿನ್ನಿಘ್ನತಃ ಶಾತ್ರವಾನ್ಪ್ರಣೇ||

ಯಾರೂ ಕೂಡ ಅವನು ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡುವ ಮತ್ತು ಬಿಡುವುದರ
ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅವನು
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾ ಹೋದನು.

03018006a ಮುಖಸ್ಯ ವರ್ಣೋ ನ ವಿಕಲ್ಪತೇಽಸ್ಯ |

ಚೇಲುಶ್ಚ ಗಾತ್ರಾಣಿ ನ ಚಾಪಿ ತಸ್ಯ||

03018006c ಸಿಂಹೋನ್ನತಂ ಚಾಪ್ಯಭಿಗರ್ಜತೋಽಸ್ಯ |

ಶುಶ್ರಾವ ಲೋಕೋಽದ್ಭುತರೂಪಮಗ್ರ್ಯಂ||

ಅವನ ಮುಖದ ಬಣ್ಣವು ಬದಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕೂಡ
ಏನೊಂದು ಕಂಪನವೂ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಅದ್ಭುತ ರೂಪಿ
ನಾಯಕನು ಜೋರಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಸಿಂಹನಾದ ಮಾಡಿದ್ದುದನ್ನು
ಲೋಕವೇ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

03018007a ಜಲೇಚರಃ ಕಾಂಚನಯಷ್ಟಿಸಂಸ್ಥೋ |

ವ್ಯಾತ್ತಾನನಃ ಸರ್ವ ತಿಮಿಪ್ರಮಾಥೀ||

03018007c ವಿತ್ರಾಸಯನ್ರಾಜತಿ ವಾಹಮುಖ್ಯೇ |

ಶಾಲ್ವಸ್ಯ ಸೇನಾಪ್ರಮುಖೇ ಧ್ವಜಾಗ್ರಾಃ||

ಕಾಂಚನದ ಧ್ವಜಸ್ಥಂಭದಮೇಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಾಯಿತೆರೆದಿದ್ದ
ಜಲಚರ ಮೊಸಳೆಯು ರಥದ ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಾ ಶಾಲ್ವನ
ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಭಯದ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿತು.

03018008a ತತಃ ಸ ತೂರ್ಣಂ ನಿಷ್ಪತ್ಯ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಃ ಶತ್ರುಕರ್ಶನಃ|

03018008c ಶಾಲ್ವಮೇವಾಭಿದುದ್ರಾವ ವಿಧಾಸ್ಯನ್ಕಲಹಂ ನೃಪ||

ನೃಪ! ಆಗ ಆ ಶತ್ರುಕರ್ಶನ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ವೇಗದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ
ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿ ಶಾಲ್ವನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದನು.

03018009a ಅಭಿಯಾನಂ ತು ವೀರೇಣ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೇನ ಮಹಾಹವೇ|

03018009c ನಾಮರ್ಷಯತ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಶಾಲ್ವಃ ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ||

ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ! ಆದರೆ ಮಹಾಹವ ಸಂಕ್ರುದ್ಧ ಶಾಲ್ವನು ವೀರ
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಕಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ.

03018010a ಸ ರೋಷಮದಮತ್ತೋ ವೈ ಕಾಮಗಾದವರುಹ್ಯ ಚ|

03018010c ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಶಾಲ್ವಃ ಪರಪುರಂಜಯಃ||

ರೋಷಮದಮತ್ತನಾದ ಆ ಪರಪುರಂಜಯ ಶಾಲ್ವನು ಕಾಮಗವನ್ನು
ಏರಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದನು.

03018011a ತಯೋಃ ಸುತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಂ ಶಾಲ್ವವೃಷ್ಟಿಪ್ರವೀರಯೋಃ|

03018011c ಸಮೇತಾ ದದ್ಯಶುಲೋಕಾ ಬಲಿವಾಸವಯೋರಿವ||

ಬಲಿ ಮತ್ತು ವಾಸವರೊಡನೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಂತಿದ್ದ ಶಾಲ್ವ ಮತ್ತು
ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವೀರನ ನಡುವಿನ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಲು ಜನರು
ಒಟ್ಟು ಸೇರಿದರು.

03018012a ತಸ್ಯ ಮಾಯಾಮಯೋ ವೀರ ರಥೋ ಹೇಮಪರಿಷ್ಕೃತಃ|

03018012c ಸದ್ವಜಃ ಸಪತಾಕಶ್ಚ ಸಾನುಕರ್ಷಃ ಸತೂಣವಾನ್||

ಆ ವೀರನ ಧ್ವಜಯುಕ್ತ ಪತಾಕಯುಕ್ತ ಗಾಲಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ,
ಭತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರಥವು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು
ಚಿನ್ನದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.

03018013a ಸ ತಂ ರಥವರಂ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸಮಾರುಹ್ಯ ಕಿಲ ಪ್ರಭೋ|

03018013c ಮುಮೋಚ ಬಾಣಾನ್ಕೌರವ್ಯ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಮಹಾಬಲಃ||

ಕೌರವ್ಯ! ಪ್ರಭೋ! ಶ್ರೀಮಾನನು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಥವನ್ನು ಏರಿ ಮಹಾಬಲ
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03018014a ತತೋ ಬಾಣಮಯಂ ವರ್ಷಂ ವ್ಯಸೃಜತ್ತರಸಾ ರಣೇ|

03018014c ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋ ಭುಜವೇಗೇನ ಶಾಲ್ವಂ ಸಮೋಹಯನ್ನಿವ||

ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ತನ್ನ ಭುಜವೇಗದಿಂದ ಶಾಲ್ವನನ್ನು
ಮೋಹಗೊಳಿಸುವಂತೆ ವೇಗವಾಗಿ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಿದನು.

03018015a ಸ ತೈರಭಿಹತಃ ಸಂಖ್ಯೇ ನಾಮರ್ಷಯತ ಸೌಭರಾಟ್|

03018015c ಶರಾನ್ವೀಪ್ರಾಕ್ಷಿಸಂಕಾಶಾನ್ಮುಮೋಚ ತನಯೇ ಮಮ||

ಈ ರೀತಿಯ ಅಸಂಖ್ಯ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗದೇ ಸೌಭರಾಜನು ನನ್ನ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯಂತಿರುವ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03018016a ಸ ಶಾಲ್ವಬಾಣೈ ರಾಜೇಂದ್ರ ವಿದ್ಧೋ ರುಕ್ಮಿಣಿನಂದನಃ|

03018016c ಮುಮೋಚ ಬಾಣಂ ತ್ವರಿತೋ ಮರ್ಮಭೇದಿನಮಾಹವೇ||

03018017a ತಸ್ಯ ವರ್ಮ ವಿಭಿದ್ಯಾಶು ಸ ಬಾಣೋ ಮತ್ಸುತೇರಿತಃ|

03018017c ಬಿಭೇದ ಹೃದಯಂ ಪತ್ರೀ ಸ ಪಪಾತ ಮುಮೋಹ ಚ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಶಾಲ್ವನ ಬಾಣಗಳ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ರುಕ್ಮಿಣಿನಂದನನು ತಕ್ಷಣವೇ ಶತ್ರುವಿನ ದುರ್ಬಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮರ್ಮಭೇದಿನಿ ಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ನನ್ನ ಮಗನು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಬಾಣವು ಅವನ ಕವಚವನ್ನು ಬೇಧಿಸಿ ಹೃದಯವನ್ನು ಚುಚ್ಚಲು, ಅವನು ಮೂರ್ಛಿತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದನು.

03018018a ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇ ವೀರೇ ಶಾಲ್ವರಾಜೇ ವಿಚೇತಸಿ|

03018018c ಸಂಪ್ರಾದ್ರವನ್ನಾನವೇಂದ್ರಾ ದಾರಯಂತೋ ವಸುಂಧರಾಂ||

ವೀರ ಶಾಲ್ವರಾಜನು ವಿಚೇತಸನಾಗಿ ಬೀಳಲು ದಾನವೇಂದ್ರರು ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಸೀಳಿಬಿಡುವರೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು.

03018019a ಹಾಹಾಕೃತಮಭೂತ್ಸ್ರೇನ್ಯಂ ಶಾಲ್ವಸ್ಯ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03018019c ನಷ್ಟಸಂಚ್ಛೇ ನಿಪತಿತೇ ತದಾ ಸೌಭಪತೌ ನೃಪ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ನೃಪ! ಸೌಭಪತಿಯು ಮೂರ್ಛ ತಪ್ಪಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಲು
ಶಾಲ್ವನ ಸೈನ್ಯವು ಹಾಹಾಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿತು.

03018020a ತತ ಉತ್ಥಾಯ ಕೌರವ್ಯ ಪ್ರತಿಲಭ್ಯ ಚ ಚೇತನಾಂ|

03018020c ಮುಮೋಚ ಬಾಣಂ ತರಸಾ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಮಹಾಬಲಃ||

ಕೌರವ್ಯ! ಅನಂತರ ಪುನಃ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ತಕ್ಷಣವೇ
ಮಹಾಬಲ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಮೇಲೆ ಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03018021a ತೇನ ವಿದ್ಧೋ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಃ ಸಮರೇ ಸ್ಥಿತಃ|

03018021c ಜತ್ರುದೇಶೇ ಭೃಶಂ ವೀರೋ ವ್ಯವಾಸೀದದ್ರಥೇ ತದಾ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಹಾಬಾಹು ವೀರ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು
ಅವನಿಂದ ಜತ್ರುಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಡೆತ ತಿಂದು ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಸಿದು
ಬಿದ್ದನು.

03018022a ತಂ ಸ ವಿದ್ಧ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ ಶಾಲ್ವೋ ರುಕ್ಮಿಣಿನಂದನಂ|

03018022c ನನಾದ ಸಿಂಹನಾದಂ ವೈ ನಾದೇನಾಪೂರಯನ್ಮಹೀಂ||

03018023a ತತೋ ಮೋಹಂ ಸಮಾಪನ್ನೇ ತನಯೇ ಮಮ ಭಾರತ|

03018023c ಮುಮೋಚ ಬಾಣಾಂಸ್ತ್ವ ರಿತಃ ಪುನರನ್ಯಾನ್ದುರಾಸದಾನ್||

ಮಹಾರಾಜ! ರುಕ್ಮಿಣೀನಂದನನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹೊಡೆದು ಶಾಲ್ವನು
ಸಿಂದನಾದವನ್ನು ಗೈದು ತನ್ನ ನಿನಾದದಿಂದ ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ
ತುಂಬಿಸಿದನು. ಭಾರತ! ನನ್ನ ಮಗನು ಮೂರ್ಛ ಹೊಂದಿರಲು ಅವನು
ಪುನಃ ಇನ್ನೂ ತಡೆಯಲಸಾಧ್ಯ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03018024a ಸ ತೈರಭಿಹತೋ ಬಾಣೈರ್ಬಹುಭಿಸ್ತೇನ ಮೋಹಿತಃ|

03018024c ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಃ ಕೌರವಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋಽಭೂದ್ರಣಾಜಿರೇ||

ಕೌರವಶ್ರೇಷ್ಠ! ಆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಬಹಳ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಚುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾಗಿದ್ದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಅಷ್ಟಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೯

ರಥದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಸಾರಥಿ ದಾರುಕನು ರಣದಿಂದ ಆಜೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು, ಎಚ್ಚೆದ್ದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಸಾರಥಿಯನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದು (೧-೬). ದಾರುಕ-ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರ ಸಂವಾದ (೭-೩೩).

03019001 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03019001a ಶಾಲ್ವಬಾಣಾರ್ದಿತೇ ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೇ ಬಲಿನಾಂ ವರೇ|

03019001c ವೃಷ್ಟಯೋ ಭಗ್ನಸಂಕಲ್ಪಾ ವಿವೃಥುಃ ಪೃತನಾಗತಾಃ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಬಲಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಶಾಲ್ವನ ಬಾಣಗಳು ಚುಚ್ಚಲು, ಹೋರಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದ ವೃಷ್ಟಿಗಳು ಗುರಿತಪ್ಪಿ

ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು.

03019002a ಹಾಹಾಕೃತಮಭೂತ್ಸಾರ್ವಂ ವೃಷ್ಟ್ಯಂಧಕಬಲಂ ತದಾ|

03019002c ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೇ ಪತಿತೇ ರಾಜನ್ವರೇ ಚ ಮುದಿತಾಭವನ್||

ರಾಜನ್! ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಕೆಳಗುರುಳಲು ವೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅಂಧಕರ ಸೇನೆಯು ಹಾಹಾಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು ಮತ್ತು ಶತ್ರುಸೇನೆಯು ಸಂತಸಗೊಂಡಿತು.

03019003a ತಂ ತಥಾ ಮೋಹಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾರಥಿರ್ಜವನೈರ್ಹಯೈಃ|

03019003c ರಣಾದಪಾಹರತ್ಪೂರ್ಣಂ ಶಿಕ್ಷಿತೋ ದಾರುಕಿಸ್ತತಃ||

ಅವನು ಮೂರ್ಛೆಗೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ ಕುಶಲ ಸಾರಥಿ ದಾರುಕನು ಅವನನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಅತಿವೇಗದ ಕುದುರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ರಣರಂಗದಿಂದ ಆಚೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

03019004a ನಾತಿದೂರಾಪಯಾತೇ ತು ರಥೇ ರಥವರಪ್ರಣುತ್|

03019004c ಧನುರ್ಗೃಹೀತ್ವಾ ಯಂತಾರಂ ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞೋಽಬ್ರವೀದಿದಂ||

ರಥವು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಶತ್ರುಗಳ ರಥಗಳನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನು ಎಚ್ಚೆದ್ದು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಸಾರಥಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03019005a ಸೌತೇ ಕಿಂ ತೇ ವ್ಯವಸಿತಂ ಕಸ್ಮಾದ್ಯಾಸಿ ಪರಾಜ್ಮುಖಿಃ|

03019005c ನೈಷ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವೀರಾಣಾಮಾಹವೇ ಧರ್ಮ ಉಚ್ಯತೇ||

“ಸೌತಿ! ಏನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಈ ರಥವನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ? ಇದು ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವೀರರು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

03019006a ಕಚ್ಚಿ ತ್ಸೌತೇ ನ ತೇ ಮೋಹಃ ಶಾಲ್ವಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾಹವೇ|

03019006c ವಿಷಾದೋ ವಾ ರಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇ ತ್ವಂ ಯಥಾತಥಂ||

ಸೌತಿ! ಈ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಾಲ್ವನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ತಾನೇ? ಅಥವಾ ರಣವನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಷಾದಗೊಂಡೆಯೇ? ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ನೀನು ನನಗೆ ಹೇಳು!”

03019007 ಸೂತ ಉವಾಚ|

03019007a ಜಾನಾರ್ದನೇ ನ ಮೇ ಮೋಹೋ ನಾಪಿ ಮೇ ಭಯಮಾವಿಶತ್|

03019007c ಅತಿಭಾರಂ ತು ತೇ ಮನ್ಯೇ ಶಾಲ್ವಂ ಕೇಶವನಂದನ||

ಸೂತನು ಹೇಳಿದನು: “ಜನಾರ್ದನ! ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿನಾಶವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಭಯವೂ ಆವರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೇಶವನಂದನ! ಆದರೆ ಶಾಲ್ವನು ನಿನಗೆ ಅತಿ ಭಾರದವನು ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03019008a ಸೋಽಪಯಾಮಿ ಶನ್ಯೈರ್ವೀರ ಬಲವಾನೇಷ ಪಾಪಕೃತ್|

03019008c ಮೋಹಿತಶ್ಚ ರಣೇ ಶೂರೋ ರಕ್ಷ್ಯಃ ಸಾರಥಿನಾ ರಥೀ||

ವೀರ! ಆ ಪಾಪಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಬಲಶಾಲಿಯಾದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದೆನು. ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛಿತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದ ಶೂರನನ್ನು ರಥದ ಸಾರಥಿಯು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

03019009a ಆಯುಷ್ಮಂಸ್ತ್ವಂ ಮಯಾ ನಿತ್ಯಂ ರಕ್ಷಿತವ್ಯಸ್ತ್ವಯಾಪ್ಯಹಂ|

03019009c ರಕ್ಷಿತವ್ಯೋ ರಥೀ ನಿತ್ಯಮಿತಿ ಕೃತ್ವಾಪಯಾಮ್ಯಹಂ||

ನೀನು ಹೇಗೆ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೋ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ಸದಾ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ರಥಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಸರಿದೆನು.

03019010a ಏಕಶ್ಚಾಪಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ಬಹವಶ್ಚಾಪಿ ದಾನವಾಃ|

03019010c ನಸಮಂ ರೌಕ್ಮಿಣೀಯಾಹಂ ರಣಂ ಮತ್ವಾಪಯಾಮ್ಯಹಂ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ನೀನಾದರೋ ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದೀಯೆ. ದಾನವರು ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ರೌಕ್ಮಿಣೀಯ ! ಯುದ್ಧವು ಅಸಮವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಸರಿದೆ.”

03019011 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03019011a ಏವಂ ಬ್ರುವತಿ ಸೂತೇ ತು ತದಾ ಮಕರಕೇತುಮಾನ್|

03019011c ಉವಾಚ ಸೂತಂ ಕೌರವ್ಯ ನಿವರ್ತಯ ರಥಂ ಪುನಃ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌರವ್ಯ ! ಸೂತನು ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಮಕರಕೇತುವು ಸೂತನಿಗೆ “ರಥವನ್ನು ಪುನಃ ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು!” ಎಂದು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತನು.

03019012a ದಾರುಕಾತ್ಮಜ ಮೈವಂ ತ್ವಂ ಪುನಃ ಕಾರ್ಷೀಃ ಕಥಂ ಚನ|

03019012c ವ್ಯಪಯಾನಂ ರಣಾತ್ಸೌತೇ ಜೀವತೋ ಮಮ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್||

“ದಾರುಕಾತ್ಮಜ ! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಂದೂ ಈ ರೀತಿ ನಾನು
ಜೀವಂತವಿರುವಾಗಲೇ ರಣದಿಂದ ಹಿಂದೆಸರಿಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು
ಪುನಃ ಮಾಡಬೇಡ !

03019013a ನ ಸ ವೃಷ್ಟಿಕುಲೇ ಜಾತೋ ಯೋ ವೈ ತ್ಯಜತಿ ಸಂಗರಂ|

03019013c ಯೋ ವಾ ನಿಪತಿತಂ ಹಂತಿ ತವಾಸ್ತ್ರೀತಿ ಚ ವಾದಿನಂ||

ವೃಷ್ಟಿಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಯಾರೂ ಸಂಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬರುವುದಿಲ್ಲ
ಅಥವಾ ಬಿದ್ದವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಶರಣು ಬಂದವನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.

03019014a ತಥಾ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ವೈ ಯೋ ಹಂತಿ ವೃದ್ಧಂ ಬಾಲಂ ತಥೈವ ಚ|

03019014c ವಿರಥಂ ವಿಪ್ರಕೀರ್ಣಂ ಚ ಭಗ್ನಶಸ್ತ್ರಾಯುಧಂ ತಥಾ||

ಹಾಗೆಯೇ ಯಾರೂ ಸ್ತ್ರೀ, ವೃದ್ಧ, ಅಥವಾ ಬಾಲಕನನ್ನು, ರಥದಿಂದ
ಬಿದ್ದವನನ್ನು, ಗುಂಪಿನಿಂದ ಬೇರೆಯಾದವನನ್ನು, ಶಸ್ತ್ರ-ಆಯುಧಗಳು
ತುಂಡಾಗಿರುವವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.

03019015a ತ್ವಂ ಚ ಸೂತಕುಲೇ ಜಾತೋ ವಿನೀತಃ ಸೂತಕರ್ಮಣಿ|

03019015c ಧರ್ಮಜ್ಞಶ್ಚಾಸಿ ವೃಷ್ಟೀನಾಮಾಹವೇಷ್ಟಪಿ ದಾರುಕೇ||

ನೀನಾದರೋ ಸೂತಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ ಸೂತಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದೀಯೆ
ಮತ್ತು ದಾರುಕ ! ನೀನು ಮಹೇಷ್ವಾಸ ವೃಷ್ಟಿಯರ ಧರ್ಮವನ್ನು
ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ.

03019016a ಸ ಜಾನಂಶ್ಚ ರಿತಂ ಕೃತ್ಸುಂ ವೃಷ್ಟೀನಾಂ ಪೃತನಾಮುಖೇ|

03019016c ಅಪಯಾನಂ ಪುನಃ ಸೌತೇ ಮೈವಂ ಕಾರ್ಷೀಃ ಕಥಂ ಚನ||

ಸೌತಿ! ಯುದ್ಧದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿಗಳ ನಡತೆಯ ಕುರಿತು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ನೀನು ಪುನಃ ಎಂದೂ ಯಾವುದೇ
ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಕೂಡದು!

03019017a ಅಪಯಾತಂ ಹತಂ ಪೃಷ್ಠೇ ಭೀತಂ ರಣಪಲಾಯಿನಂ|

03019017c ಗದಾಗ್ರಜೋ ದುರಾಧರ್ಷಃ ಕಿಂ ಮಾಂ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ಮಾಧವಃ||

ಹಿಂಜರಿದರೆ, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೊಡೆದರೆ ಅಥವಾ ಭಯದಿಂದ
ರಣಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಗದಾಗ್ರಜ, ದುರಾಧರ್ಷ ಮಾಧವನು ನನ್ನ
ಕುರಿತು ಏನೆಂದು ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

03019018a ಕೇಶವಸ್ಯಾಗ್ರಜೋ ವಾಪಿ ನೀಲವಾಸಾ ಮದೋತ್ಕಟಃ|

03019018c ಕಿಂ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಬಲದೇವಃ ಸಮಾಗತಃ||

ಮತ್ತು ಕೇಶವನ ಅಣ್ಣ ಆ ನೀಲವಸ್ತ್ರಧಾರಿ, ಮದೋತ್ಕಟ,
ಮಹಾಬಾಹು, ಬಲದೇವನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಏನು ಹೇಳಿಯಾನು?

03019019a ಕಿಂ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ಶಿನೇರ್ನಪ್ತಾ ನರಸಿಂಹೋ ಮಹಾಧನುಃ|

03019019c ಅಪಯಾತಂ ರಣಾತ್ಸೌತೇ ಸಾಂಬಶ್ಚ ಸಮಿತಿಂಜಯಃ||

03019020a ಚಾರುದೇಷ್ಟಶ್ಚ ದುರ್ಧರ್ಷಸ್ತಥೈವ ಗದಸಾರಣೌ|

03019020c ಅಕ್ರೂರಶ್ಚ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕಿಂ ಮಾಂ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ಸಾರಥೇ||

03019021a ಶೂರಂ ಸಂಭಾವಿತಂ ಸಂತಂ ನಿತ್ಯಂ ಪುರುಷಮಾನಿನಂ|

03019021c ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚ ವೃಷ್ಟೀವೀರಾಣಾಂ ಕಿಂ ಮಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಸಂಗತಾಃ||

ಸೌತಿ! ಸಾರಥಿ! ನಾನು ರಣದಿಂದ ಪಲಾಯನಮಾಡಿದನೆಂದರೆ ಶಿನಿಯ
ಮೊಮ್ಮಗ, ನರಸಿಂಹ, ಮಹಾಧನು ಸಮಿತಿಂಜಯ, ಸಾಂಬ,
ದುರ್ಧರ್ಷ ಚಾರುದೇಷ್ಟ, ಗದ ಮತ್ತು ಸಾರಣರು, ಮಹಾಬಾಹು
ಅಕ್ರೂರನೂ ಏನು ಹೇಳಿಯಾರು? ವೃಷ್ಟಿವೀರರು ಶೂರರೂ
ಸಂಭಾವಿತರೂ, ಸಂತರೂ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯವೂ ಪುರುಷರೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ
ಪಟ್ಟಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಒಟ್ಟಿಗೇ ನನ್ನ ಕುರಿತು ಏನು
ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡಾರು?

03019022a ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋಽಯಮುಪಾಯಾತಿ ಭೀತಸ್ತುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾಹವಂ|

03019022c ಧಿಗೇನಮಿತಿ ವಕ್ಷ್ಯಂತಿ ನ ತು ವಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಸಾಧ್ವಿತಿ||

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಭಯಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ! ಮಹಾಯುದ್ಧವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ
ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ! ಅವನಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ! ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವನು
ಸಾಧು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ!

03019023a ಧಿಗ್ವಾಚಾ ಪರಿಹಾಸೋಽಪಿ ಮಮ ವಾ ಮದ್ವಿಧಸ್ಯ ವಾ|

03019023c ಮೃತ್ಯುನಾಭ್ಯಧಿಕಃ ಸೌತೇ ಸ ತ್ವಂ ಮಾ ವ್ಯಪಯಾಃ ಪುನಃ||

ಸೌತಿ! ನನಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಪರಿಹಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ನನ್ನ
ಸಾವೇ ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ನನ್ನನ್ನು ಪುನಃ ಹಿಂದೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಬರಬೇಡ.

03019024a ಭಾರಂ ಹಿ ಮಯಿ ಸಂನ್ಯಸ್ಯ ಯತೋ ಮಧುನಿಹಾ ಹರಿಃ|

03019024c ಯಜ್ಞಂ ಭರತಸಿಂಹಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಸ್ಯಾಮಿತತೇಜಸಃ||

03019025a ಕೃತವರ್ಮಾ ಮಯಾ ವೀರೋ ನಿಯಾಸ್ಯನ್ನೇವ ವಾರಿತಃ|

03019025c ಶಾಲ್ವಂ ನಿವಾರಯಿಷ್ಯೇಽಹಂ ತಿಷ್ಠತ್ವಮಿತಿ ಸೂತಜ||

03019026a ಸ ಚ ಸಂಭಾವಯನ್ಮಾಂ ವೈ ನಿವೃತ್ತೋ ಹೃದಿಕಾತ್ಮಜಃ|

03019026c ತಂ ಸಮೇತ್ಯ ರಣಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಕಿಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಮಹಾರಥಂ||

ಮಧುಸಂಹಾರಕ ಹರಿಯು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಭಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ
ಅಮಿತತೇಜಸ ಭರತಸಿಂಹ ಪಾರ್ಥನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಸೂತಜ !
ವೀರ ಕೃತವರ್ಮನು ಶಾಲ್ವನನ್ನು ನಾನು ತಡೆಯುತ್ತೇನೆ, ನೀನು ನಿಲ್ಲು
ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದ್ದ. ಆ ಹೃದಿಕಾತ್ಮಜನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ
ಬರಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ. ಈಗ ನಾನು ರಣವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ
ಬಂದು ಆ ಮಹಾರಥಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ?

03019027a ಉಪಯಾತಂ ದುರಾಧರ್ಷಂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಂ|

03019027c ಪುರುಷಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಕಿಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಮಹಾಭುಜಂ||

ದುರಾದರ್ಷ, ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರ, ಪುರುಷ, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ,
ಮಹಾಭುಜನು ಮರಳಿ ಬಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ನಾನು ಏನು ಹೇಳಲಿ?

03019028a ಸಾತ್ಯಕಿಂ ಬಲದೇವಂ ಚ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇಽಂಧಕವೃಷ್ಟಯಃ|

03019028c ಮಯಾ ಸ್ಪರ್ಧಂತಿ ಸತತಂ ಕಿಂ ನು ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತಾನಹಂ||

ಸಾತ್ಯಕಿ, ಬಲದೇವ ಮತ್ತು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸತತವೂ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವ
ಇತರ ಅಂಧಕವೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ನಾನು ಏನು ಹೇಳಲಿ?

03019029a ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ರಣಮಿಮಂ ಸೌತೇ ಪೃಷ್ಠತೋಽಭ್ಯಾಹತಃ ಶರೈಃ|

03019029c ತ್ವಯಾಪನೀತೋ ವಿವಶೋ ನ ಜೀವೇಯಂ ಕಥಂ ಚನ||

ಸೌತಿ! ವಿವಶನಾಗಿರುವಾಗ ಈ ರಣವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಹಿಂದೆ
ಕರೆತರಲ್ಪಟ್ಟ ನನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಿದ್ದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಾನು ಹೇಗೆ
ತಾನೇ ಜೀವಿಸಲಿ?

03019030a ಸ ನಿವರ್ತ ರಥೇನಾಶು ಪುನರ್ದಾರುಕನಂದನ|

03019030c ನ ಚೈತದೇವಂ ಕರ್ತವ್ಯಮಥಾಪತ್ಸು ಕಥಂ ಚನ||

ದಾರುಕನಂದನ! ತಕ್ಷಣವೇ ಈ ರಥವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸು ಮತ್ತು
ಇಂಥಹ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎಂದೂ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ
ಮಾಡಬೇಡ!

03019031a ನ ಜೀವಿತಮಹಂ ಸೌತೇ ಬಹು ಮನ್ಯೇ ಕದಾ ಚನ|

03019031c ಅಪಯಾತೋ ರಣಾದ್ಭೀತಃ ಪೃಷ್ಠತೋಽಭ್ಯಾಹತಃ ಶರೈಃ||

ಸೌತಿ! ಭೀತನಾಗಿ ರಣದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಹಿಂದಿನಿಂದ
ಶರಗಳ ಪೆಟ್ಟುತಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಜೀವದ ಕುರಿತು ಎಂದೂ
ಆಲೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ!

03019032a ಕದಾ ವಾ ಸೂತಪುತ್ರ ತ್ವಂ ಜಾನೀಷೇ ಮಾಂ ಭಯಾರ್ದಿತಂ|

03019032c ಅಪಯಾತಂ ರಣಂ ಹಿತ್ವಾ ಯಥಾ ಕಾಪುರುಷಂ ತಥಾ||

ಸೂತಪುತ್ರ! ಕಾಪುರುಷನಂತೆ (ಹೇಡಿಯಂತೆ) ನಾನು

ಭಯಾರ್ಥಿತನಾಗಿ ರಣವನ್ನು ತೊರೆದು ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೀನು
ಎಂದಾದರೂ ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ?

03019033a ನ ಯುಕ್ತಂ ಭವತಾ ತ್ಯಕ್ತಂ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ದಾರುಕಾತ್ಮಜ|

03019033c ಮಯಿ ಯುದ್ಧಾರ್ಥಿ ನಿ ಭೃಶಂ ಸ ತ್ವಂ ಯಾಹಿ ಯತೋ ರಣಂ||

ದಾರುಕಾತ್ಮಜ ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಆಸೆಯಿರುವಾಗ
ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದುದು ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ರಣರಂಗಕ್ಕೆ
ಹಿಂದಿರುಗು !”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಏಕೋನವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೦

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಪುನಃ ಶತ್ರುಸೇನೆಯನ್ನು ನುಗ್ಗಿದುದು (೧-೬). ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ-
ಶಾಲ್ವರ ನಡುವಿನ ಘೋರ ಯುದ್ಧ, ಶಾಲ್ವನನ್ನು
ಮೂರ್ಛಗೊಳಿಸಿದುದು (೨-೧೮). ಅಶರೀರವಾಣಿ, ಶಾಲ್ವನು
ಹಿಂದೆಸರಿದುದು (೧೯-೨೭).

03020001 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03020001a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕೌಂತೇಯ ಸೂತಪುತ್ರಸ್ತದಾ ಮೃಧೇ|

03020001c ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಮಬ್ರವೀಚ್ ಶ್ಲಕ್ಷಂ ಮಧುರಂ ವಾಕ್ಯಮಂಜಸಾ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌಂತೇಯ! ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಸೂತಪುತ್ರನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಮಧುರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

03020002a ನ ಮೇ ಭಯಂ ರೌಕ್ಮಿಣೀಯ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಯಚ್ಚತೋ ಹಯಾನ್|

03020002c ಯುದ್ಧಜ್ಞಶ್ಚಾಸ್ತಿಸ್ಮಿ ವೃಷ್ಟೀನಾಂ ನಾತ್ರ ಕಿಂ ಚಿದತೋಽನ್ಯಥಾ||

“ರೌಕ್ಮಿಣೀಯ! ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವ ನನಗೆ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಭಯವಿಲ್ಲ. ವೃಷ್ಟಿಗಳು ಹೇಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೊರತಾಗಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

03020003a ಆಯುಷ್ಮನ್ನಪದೇಶಸ್ತು ಸಾರಥ್ಯೇ ವರ್ತತಾಂ ಸ್ಮೃತಃ|

03020003c ಸರ್ವಾರ್ಥೇಷು ರಥೀ ರಕ್ಷಸ್ತ್ವಂ ಚಾಪಿ ಭೃಶಪೀಡಿತಃ||

ಆದರೆ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ನಮಗೆ ಒಂದು ಉಪದೇಶವಿದೆ: ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ರಥಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

03020004a ತ್ವಂ ಹಿ ಶಾಲ್ವಪ್ರಯುಕ್ತೇನ ಪತ್ರಿಣಾಭಿಹತೋ ಭೃಶಂ|

03020004c ಕಶ್ಮಲಾಭಿಹತೋ ವೀರ ತತೋಽಹಮಪಯಾತವಾನ್||

ನೀನಾದರೂ ಶಾಲ್ವನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆತ ತಿಂದು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿದ್ದೆ. ವೀರ! ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾನು

ಹಿಂದೆ ಸರಿದೆ.

03020005a ಸ ತ್ವಂ ಸಾತ್ವತಮುಖ್ಯಾದ್ಯ ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞೋ ಯದೃಚ್ಛಯಾ|

03020005c ಪಶ್ಯ ಮೇ ಹಯಸಂಯಾನೇ ಶಿಕ್ಷಾಂ ಕೇಶವನಂದನ||

ಕೇಶವನಂದನ! ಸಾತ್ವತಮುಖ್ಯ! ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ಎಚ್ಚರವನ್ನು

ಪುನಃ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವೆಯಾದುದರಿಂದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು

ಓಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ನೋಡು!

03020006a ದಾರುಕೇಣಾಹಮುತ್ಪನ್ನೋ ಯಥಾವಚ್ಛೈವ ಶಿಕ್ಷಿತಃ|

03020006c ವೀತಭೀಃ ಪ್ರವಿಶಾಮ್ಯೇತಾಂ ಶಾಲ್ವಸ್ಯ ಮಹತೀಂ ಚಮೂಂ||

ದಾರುಕನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ನಾನು ಅವನಿಂದ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ

ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ಏನೂ ಭಯವಿಲ್ಲದೇ ಶಾಲ್ವನ

ಮಹಾಸೇನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03020007a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತೋ ವೀರ ಹಯಾನ್ಸಂಚೋದ್ಯ ಸಂಗರೇ|

03020007c ರಶ್ಮಿಭಿಶ್ಚ ಸಮುದ್ಯಮ್ಯ ಜವೇನಾಭ್ಯಪತತ್ತದಾ||

ವೀರ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವನು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ

ಮುಂದೆಹೋಗುವಂತೆ ಗಾಳದಿಂದ ಚೋದಿಸಿ, ವೇಗವಾಗಿ

ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದನು.

03020008a ಮಂಡಲಾನಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಯಮಕಾನೀತರಾಣಿ ಚ|

03020008c ಸವ್ಯಾನಿ ಚ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ದಕ್ಷಿಣಾನಿ ಚ ಸರ್ವಶಃ||

03020009a ಪ್ರತೋದೇನಾಹತಾ ರಾಜನೃಶ್ಚಿಭಿಶ್ಚ ಸಮುದ್ಯತಾಃ|

03020009c ಉತ್ಪತಂತ ಇವಾಕಾಶಂ ವಿಬಭುಸ್ತೇ ಹಯೋತ್ತಮಾಃ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಬಾರಿಕೋಲಿನಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಗಾಳಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಉತ್ತಮ ಕುದುರೆಗಳು ವಿಚಿತ್ರ ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ, ಬಲ ಮತ್ತು ಎಡದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಾ ಅವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರಿದವು.

03020010a ತೇ ಹಸ್ತಲಾಘವೋಪೇತಂ ವಿಜ್ಞಾಯ ನೃಪ ದಾರುಕಿಂ|

03020010c ದಹ್ಯಮಾನಾ ಇವ ತದಾ ಪಸ್ಪುಶುಶ್ಚ ರಣೈರ್ಮಹಿಂ||

ನೃಪ! ದಾರುಕನ ಹಸ್ತಕೌಶಲವನ್ನು ತಿಳಿದ ಆ ಕುದುರೆಗಳ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರುವಾಗಲೆಲ್ಲ ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತಾ ಓಡಿದವು.

03020011a ಸೋಽಪಸವ್ಯಾಂ ಚಮೂಂ ತಸ್ಯ ಶಾಲ್ವಸ್ಯ ಭರತರ್ಷಭ|

03020011c ಚಕಾರ ನಾತಿಯತ್ನೇನ ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್||

ಭರತರ್ಷಭ! ಏನೂ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೇ ಅವನು ಶಾಲ್ವನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಎಡಬದಿಯಿಂದ ಬಂದು ಸುತ್ತುಹಾಕಿದನು. ಇದೊಂದು ಅದ್ಭುತವೇ ಆಗಿತ್ತು!

03020012a ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣೋಽಪಸವ್ಯಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೇನ ಸ ಸೌಭರಾಟ್|

03020012c ಯಂತಾರಮಸ್ಯ ಸಹಸಾ ತ್ರಿಭಿರ್ಬಾಣೈಃ ಸಮರ್ಪಯತ್||

03020013a ದಾರುಕಸ್ಯ ಸುತಸ್ತಂ ತು ಬಾಣವೇಗಮಚಿಂತಯನ್|

03020013c ಭೂಯ ಏವ ಮಹಾಬಾಹೋ ಪ್ರಯಯೌ ಹಯಸಮ್ಮತಃ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಕಿರುಕುಳಕ್ಕೊಳಗಾದ ಆ ಸೌಭರಾಜನು ತಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ಬಲಗಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾರಥಿಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆದರೆ ದಾರಕನ ಮಗನು ಆ ಬಾಣಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡದೇ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿಸಿದನು.

03020014a ತತೋ ಬಾಣಾನ್ಬಹುವಿಧಾನ್ಪುನರೇವ ಸ ಸೌಭರಾಟ್||

03020014c ಮುಮೋಚ ತನಯೇ ವೀರೇ ಮಮ ರುಕ್ಮಿಣೀನಂದನೇ||

ಆಗ ಪುನಃ ಸೌಭರಾಜನು ಬಹುವಿಧದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮಗ ವೀರ ರುಕ್ಮಿಣೀನಂದನನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03020015a ತಾನಪ್ರಾಪ್ತಾಂ ಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಶ್ಚಿಚ್ಛೇದ ಪರವೀರಹಾ|

03020015c ರೌಕ್ಮಿಣೀಯಃ ಸ್ಮಿತಂ ಕೃತ್ವಾ ದರ್ಶಯನ್ ಹಸ್ತಲಾಘವಂ||

ಅವು ತಲುಪುವುದರೊಳಗೇ ಆ ಪರವೀರಹನು ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ರೌಕ್ಮಿಣೀಯನು ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕನು.

03020016a ಚಿನ್ನಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ತಾನ್ಬಾಣಾನ್ವದ್ಯುಮ್ನೇನ ಸ ಸೌಭರಾಟ್||

03020016c ಆಸುರೀಂ ದಾರುಣೀಂ ಮಾಯಾಮಾಸ್ಥಾಯ ವ್ಯಸೃಜಚ್ಚರಾನ್||

03020017a ಪ್ರಯುಜ್ಯಮಾನಮಾಜ್ಞಾಯ ದೈತೇಯಾಸ್ತ್ರಂ ಮಹಾಬಲಃ|

03020017c ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರೇಣಾಂತರಾ ಚಿತ್ವಾ ಮುಮೋಚಾನ್ಯಾನ್ವತತ್ರಿಣಃ||

ಅವನ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ತುಂಡರಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದ
 ಸೌಭರಾಜನು ದಾರುಣ ಅಸುರೀ ಮಾಯೆಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ
 ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೆ ದೈತೇಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು
 ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಮಹಾಬಲನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು
 ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಡರಿಸಿದನು.

03020018a ತೇ ತದಸ್ತ್ರಂ ವಿಧೂಯಾಶು ವಿವ್ಯಧೂ ರುಧಿರಾಶನಾಃ|

03020018c ಶಿರಸ್ಯುರಸಿ ವಕ್ತ್ರೇ ಚ ಸ ಮುಮೋಹ ಪಪಾತ ಚ||

ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಆ ಅಸ್ತ್ರವು ಅವನ ಬಾಣಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಂದೆ
 ಹೋಗಿ ಅವನ ತಲೆ, ಎದೆ ಮತ್ತು ಮುಖಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಅವನು
 ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು.

03020019a ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇ ಕ್ಷುದ್ರೇ ಶಾಲ್ವೇ ಬಾಣಪ್ರಪೀಡಿತೇ|

03020019c ರೌಕ್ಮಿಣೀಯೋಽಪರಂ ಬಾಣಂ ಸಂದಧೇ ಶತ್ರುನಾಶನಂ||

ಬಾಣದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ಆ ಕ್ಷುದ್ರ ಶಾಲ್ವನು
 ಕೆಳಗುರುಳಲು ರೌಕ್ಮಿಣೀಯನು ಇನ್ನೊಂದು ಶತ್ರುನಾಶಕ ಬಾಣವನ್ನು
 ಹೂಡಿದನು.

03020020a ತಮರ್ಚಿತಂ ಸರ್ವದಾಶಾರ್ಹಪೂಗೈರೋ|

ಆಶೀರ್ಭಿರರ್ಕಜ್ವಲನಪ್ರಕಾಶಂ||

03020020c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶರಂ ಜ್ಯಾಮಭಿನೀಯಮಾನಂ|

ಬಭೂವ ಹಾಹಾಕೃತಮಂತರಿಕ್ಷಂ||

ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದ್ದೆಗೇರಿಸಿದ ಸರ್ವ ದಾಶಾರ್ಹರೂ ಪೂಜಿಸುವ, ಸೂರ್ಯನ
ತಾಪದಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ
ಹಾಹಾಕಾರವುಂಟಾಯಿತು.

03020021a ತತೋ ದೇವಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಸೇಂದ್ರಾಃ ಸಹ ಧನೇಶ್ವರಾಃ|

03020021c ನಾರದಂ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸುಃ ಶ್ವಸನಂ ಚ ಮಹಾಬಲಂ||

03020022a ತೌ ರೌಕ್ಮಿಣೀಯಮಾಗಮ್ಯ ವಚೋಽಬ್ರೂತಾಂ ದಿವೌಕಸಾಂ|

03020022c ನೈಷ ವಧ್ಯಸ್ತ್ವ ಯಾ ವೀರ ಶಾಲ್ವರಾಜಃ ಕಥಂ ಚನ||

ಆಗ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಧನೇಶ್ವರನೂ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲ ದೇವಗಣಗಳೂ ನಾರದ
ಮತ್ತು ಮಹಾಬಲ ವಾಯುವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ
ರೌಕ್ಮಿಣೀಯನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ದಿವೌಕಸರ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು:
“ವೀರ! ಶಾಲ್ವರಾಜನು ಎಂದೂ ನಿನ್ನಿಂದ ವಧೆಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ!

03020023a ಸಂಹರಸ್ವ ಪುನರ್ಬಾಣಮವಧ್ಯೋಽಯಂ ತ್ವಯಾ ರಣೇ|

03020023c ಏತಸ್ಯ ಹಿ ಶರಸ್ಯಾಚೌ ನಾವಧ್ಯೋಽಸ್ತಿ ಪುಮಾನ್ಕ್ವ ಚಿತ್||

03020024a ಮೃತ್ಯುರಸ್ಯ ಮಹಾಬಾಹೋ ರಣೇ ದೇವಕಿನಂದನಃ|

03020024c ಕೃಷ್ಣಃ ಸಂಕಲ್ಪಿತೋ ಧಾತ್ರಾ ತನ್ನ ಮಿಥ್ಯಾ ಭವೇದಿತಿ||

ಎಷ್ಟೇ ಬಾರಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೂ ರಣದಲ್ಲಿ ಇವನು
ನಿನ್ನಿಂದ ಮರಣಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಬಿಲ್ಲಿಗೇರಿಸಿದ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಬಾಣವು ಎಂದೂ ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ರಣದಲ್ಲಿ ಇವನ
ಮೃತ್ಯುವು ದೇವಕಿನಂದನ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಎಂದು ಧಾತ್ರನ

ಸಂಕಲ್ಪವಾಗಿದೆ. ಅದು ಸುಳ್ಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ!”

03020025a ತತಃ ಪರಮಸಂಹೃಷ್ಟಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಃ ಶರಮುತ್ತಮಂ|

03020025c ಸಂಜಹಾರ ಧನುಃಶ್ರೇಷ್ಠಾತ್ಮಾಣೇ ಚೈವ ನೃವೇಶಯತ್||

ಆಗ ಪರಮಸಂಹೃಷ್ಟ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಆ ಉತ್ತಮ ಶರವನ್ನು ತನ್ನ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು.

03020026a ತತ ಉತ್ಥಾಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶಾಲ್ವಃ ಪರಮದುರ್ಮನಾಃ|

03020026c ವ್ಯಪಾಯಾತ್ಸಬಲಸ್ತೂರ್ಣಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶರಪೀಡಿತಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆಗ ಶಾಲ್ವನು ಪರಮ ದುರ್ಬಲನಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದು, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಶರಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದನು.

03020027a ಸ ದ್ವಾರಕಾಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಕ್ಷೂರೋ ವೃಷ್ಟಿಭಿರರ್ಧಿತಃ|

03020027c ಸೌಭಮಾಸ್ಥಾಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ದಿವಮಾಚಕ್ರಮೇ ತದಾ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ವೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಪೆಟ್ಟುತಿಂದ ಆ ಕ್ಷೂರನು ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೌಭವನ್ನೇರಿ ಆಕಾಶದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೧

ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಿಂದ ಮರಳಿದ ಕೃಷ್ಣನು ಶಾಲ್ವನನ್ನು ವಧಿಸಲು ಹೊರಟಿದುದು (೧-೧೩). ಕೃಷ್ಣ-ಶಾಲ್ವರ ಮಾಯಾ ಯುದ್ಧ (೧೪-೩೮).

03021001 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03021001a ಆನರ್ತನಗರಂ ಮುಕ್ತಂ ತತೋಽಹಮಗಮಂ ತದಾ|

03021001c ಮಹಾಕ್ರತೌ ರಾಜಸೂಯೇ ನಿವೃತ್ತೇ ನೃಪತೇ ತವ||

03021002a ಅಪಶ್ಯಂ ದ್ವಾರಕಾಂ ಚಾಹಂ ಮಹಾರಾಜ ಹತತ್ವಿಷಂ|

03021002c ನಿಃಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವಷಟ್ಕಾರಾಂ ನಿರ್ಭೂಷಣವರಸ್ತ್ರಿಯಂ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪತೇ! ಅನಾರ್ತನಗರವು ಮುಕ್ತವಾದ ನಂತರ, ನಿನ್ನ ಮಹಾಕ್ರತು ರಾಜಸೂಯದಿಂದ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದೆ. ಮಹಾರಾಜ! ಆಗ ನಾನು ಸತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು, ಅದರ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ವಷಟ್ಕಾರಗಳು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನೂ, ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸದೇ ಇದ್ದ ವರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ನೋಡಿದೆ.

03021003a ಅನಭಿಜ್ಞೇಯರೂಪಾಣಿ ದ್ವಾರಕೋಪವನಾನಿ ಚ|

03021003c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಂಕೋಪಪನ್ನೋಽಹಮಪೃಚ್ಛಂ ಹೃದಿಕಾತ್ಮಜಂ||

ದ್ವಾರಕೆಯ ಉಪವನಗಳು ಗುರುತಿಸಲಾಗದಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ

ಶಂಕೆಗೊಳಗಾಗಿ ನಾನು ಹೃದಿಕಾತ್ಮಜನನ್ನು (ಕೃತವರ್ಮನನ್ನು)
ಕೇಳಿದೆನು:

03021004a ಅಸ್ವಸ್ಥನರನಾರೀಕಮಿದಂ ವೃಷ್ಟಿಪುರಂ ಭೃಷಂ|

03021004c ಕಿಮಿದಂ ನರಶಾರ್ದೂಲ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಹೇ ವಯಂ||

“ವೃಷ್ಟಿಪುರದ ನರನಾರಿಯರು ತುಂಬಾ ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿರುವರಂತೆ
ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ನರಶಾರ್ದೂಲ! ಇದು ಏಕೆ ಎಂದು ಕೇಳಲು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03021005a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಸ ಮಯಾ ವಿಸ್ತರೇಣೇದಮಬ್ರವೀತ್|

03021005c ರೋಧಂ ಮೋಕ್ಷಂ ಚ ಶಾಲ್ವೇನ ಹಾರ್ದಿಕೋ ರಾಜಸತ್ತಮ||

ರಾಜಸತ್ತಮ! ನಾನು ಹೀಗೆ ಕೇಳಲು ಆ ಹಾರ್ದಿಕನು ಶಾಲ್ವನು
ಪುರವನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದುದರ ಮತ್ತು ಅವನಿಂದ
ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿದುದರ ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

03021006a ತತೋಽಹಂ ಕೌರವಶ್ರೇಷ್ಠ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವಮಶೇಷತಃ|

03021006c ವಿನಾಶೇ ಶಾಲ್ವರಾಜಸ್ಯ ತದೈವಾಕರವಂ ಮತಿಂ||

ಕೌರವಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿ,
ಶಾಲ್ವರಾಜನ ವಿನಾಶದ ಕುರಿತು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆನು.

03021007a ತತೋಽಹಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಪುರೇ ಜನಂ|

03021007c ರಾಜಾನಮಾಹುಕಂ ಚೈವ ತಥೈವಾನಕದುಂದುಭಿಂ||

03021007e ಸರ್ವ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವೀರಾಂಶ್ಚ ಹರ್ಷಯನ್ನಬ್ರುವಂ ತದಾ|

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅನಂತರ ನಾನು ಪುರಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ರಾಜ
ಆಹುಕನನ್ನು, ಹಾಗೆಯೇ ಅನಕದುಂದುಭಿಯನ್ನು, ಸರ್ವ
ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವೀರರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳಿದೆನು:

03021008a ಅಪ್ರಮಾದಃ ಸದಾ ಕಾರ್ಯೋ ನಗರೇ ಯಾದವರ್ಷಭಾಃ||

03021008c ಶಾಲ್ವರಾಜವಿನಾಶಾಯ ಪ್ರಯಾತಂ ಮಾಂ ನಿಬೋಧತ|

03021009a ನಾಹತ್ವಾ ತಂ ನಿವರ್ತಿಷ್ಯೇ ಪುರೀಂ ದ್ವಾರವತೀಂ ಪ್ರತಿ||

“ಯಾದವರ್ಷ ಭರೇ! ಸದಾ ನಗರದ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿರಿ.
ಶಾಲ್ವರಾಜನ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲದೆಯೇ ನಾನು ದ್ವಾರವತೀ ನಗರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು
ತಿಳಿಯಿರಿ.

03021009c ಸಶಾಲ್ವಂ ಸೌಭನಗರಂ ಹತ್ವಾ ದ್ರಷ್ಟಾಸ್ಮಿ ವಃ ಪುನಃ|

03021009e ತ್ರಿಸಾಮಾ ಹನ್ಯತಾಮೇಷಾ ದುಂದುಭಿಃ ಶತ್ರುಭೀಷಣೀ||

ಶಾಲ್ವನೊಂದಿಗೆ ಸೌಭನಗರವನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸಿಯೇ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಪುನಃ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಮೂರೂ ಸಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಭೀಷಣ
ದುಂದುಭಿಯನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿ.”

03021010a ತೇ ಮಯಾಶ್ವಾಸಿತಾ ವೀರಾ ಯಥಾವದ್ಭರತರ್ಷಭ|

03021010c ಸರ್ವೇ ಮಾಮಬ್ರುವನ್ ಹೃಷ್ಟಾಃ ಪ್ರಯಾಹಿ ಜಹಿ ಶಾತ್ರವಾನ್||

ಭರತರ್ಷಭ! ನನ್ನಿಂದ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸಿತರಾದ ಆ ವೀರರು
 ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ “ಹೊರಡು! ಶತ್ರುವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕು!”
 ಎಂದು ನನಗೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದರು.

03021011a ತೈಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾತ್ಮ ಭಿರ್ವೀರೈರಾಶೀರ್ಭಿರಭಿನಂದಿತಃ|

03021011c ವಾಚಯಿತ್ವಾ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾನ್ವ ಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾಹುಕಂ||

03021012a ಸೈನ್ಯಸುಗ್ರೀವಯುಕ್ತೇನ ರಥೇನಾನಾದಯನ್ದಿಶಃ|

03021012c ಪ್ರಧ್ಮಾಪ್ಯ ಶಂಖಪ್ರವರಂ ಪಾಂಚಜನ್ಯಮಹಂ ನೃಪ||

03021013a ಪ್ರಯಾತೋಽಸ್ಮಿ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಬಲೇನ ಮಹತಾ ವೃತಃ|

03021013c ಕ್ಷೈತ್ವೇನ ಚತುರಂಗೇಣ ಬಲೇನ ಜಿತಕಾಶಿನಾ||

ನೃಪ! ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಆ ಪ್ರಹೃಷ್ಟ ವೀರರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ
 ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠರು ವಾಚನಮಾಡಿದ ನಂತರ,
 ಆಹುಕನಿಗೆ ಶಿರಸಾ ಪ್ರಣಮಿಸಿ, ಸೈನ್ಯ-ಸುಗ್ರೀವರಿಂದ ಕೂಡಿದ
 ರಥವನ್ನೇರಿ, ಅದರ ಶಬ್ದವು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು ನನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ
 ಶಂಖ ಪಾಂಚಜನ್ಯವನ್ನು ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಾ, ವಿಜಯವನ್ನೇ
 ಗುರಿಯನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ, ಚತುರಂಗ ಬಲದ ಮಹಾ ಸೇನೆಯಿಂದ
 ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಹೊರಟೆನು.

03021014a ಸಮತೀತ್ಯ ಬಹೂನ್ದೇಶಾನ್ಗಿರೀಂಶ್ಚ ಬಹುಪಾದಪಾನ್|

03021014c ಸರಾಂಸಿ ಸರಿತಶ್ಚೈವ ಮಾರ್ತ್ವಿಕಾವತಮಾಸದಂ||

ಬಹಳಷ್ಟು ದೇಶಗಳನ್ನೂ, ಗಿರಿಗಳನ್ನೂ, ವನಗಳನ್ನೂ,

ಸರೋವರಗಳನ್ನೂ, ಝರಿಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿ ಮಾರ್ತ್ಯಕಾವತವನ್ನು
ತಲುಪಿದೆನು.

03021015a ತತ್ರಾಶ್ರೌಷಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಶಾಲ್ವಂ ನಗರಮಂತಿಕಾತ್|

03021015c ಪ್ರಯಾತಂ ಸೌಭಮಾಸ್ಥಾಯ ತಮಹಂ ಪೃಷ್ಠತೋಽನ್ವಯಾಂ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಶಾಲ್ವನು ನಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸೌಭವನ್ನೇರಿ
ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು ಮತ್ತು ನಾನು
ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದೆ.

03021016a ತತಃ ಸಾಗರಮಾಸಾದ್ಯ ಕುಕ್ಷೌ ತಸ್ಯ ಮಹೋರ್ಮಿಣಃ|

03021016c ಸಮುದ್ರನಾಭ್ಯಾಂ ಶಾಲ್ವೋಽಭೂತ್ಸೌಭಮಾಸ್ಥಾಯ ಶತ್ರುಹನ್||

ಶತ್ರುಹನ್! ಸಾಗರತೀರವನ್ನು ಸೇರಿ, ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ
ಅಲೆಗಳಿಂದ ಆವೃತ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಸೌಭವನ್ನೇರಿ ಶಾಲ್ವನು ಇದ್ದಾನೆ
ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು.

03021017a ಸ ಸಮಾಲೋಕ್ಯ ದೂರಾನ್ಮಾಂ ಸ್ಮಯನ್ನಿವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03021017c ಆಹ್ವಯಾಮಾಸ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಯುದ್ಧಾಯೈವ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ನಾನು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿದ ಆ
ದುಷ್ಟನು ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು.

03021018a ತಸ್ಯ ಶಾಬ್ರವಿನಿರ್ಮುಕ್ತೈರ್ಬಹುಭಿರ್ಮರ್ಮಭೇದಿಭಿಃ|

03021018c ಪುರಂ ನಾಸಾದ್ಯತ ಶರೈಸ್ತತೋ ಮಾಂ ರೋಷ ಆವಿಶತ್||

ನನ್ನ ಶಾಂಭ್ರಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣಗಳು ಅವನ
ಪುರವನ್ನು ತಲುಪುವುದರೊಳಗೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬೀಳಲು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ
ರೋಷವುಂಟಾಯಿತು.

03021019a ಸ ಚಾಪಿ ಪಾಪಪ್ರಕೃತಿದೈರ್ಯತೇಯಾಪಸದೋ ನೃಪ|

03021019c ಮಯ್ಯವರ್ಷತ ದುರ್ಧರ್ಷಃ ಶರಧಾರಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ||

03021020a ಸೈನಿಕಾನ್ಮಮ ಸೂತಂ ಚ ಹಯಾಂಶ್ಚ ಸಮವಾಕಿರತ್|

03021020c ಅಚಿಂತಯಂತಸ್ತು ಶರಾನ್ವಯಂ ಯುಧ್ಯಾಮ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ನೃಪ! ಆ ಪಾಪಪ್ರಕೃತಿಯ ದೈತ್ಯನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ನನ್ನ
ಮೇಲೆ, ನನ್ನ ಸೈನಿಕರ ಮೇಲೆ, ಸೂತ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ
ಸಹಸ್ರಾರು ದುರ್ಧರ್ಷ ಶರಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಿದನು. ಆ ಶರಗಳ
ಕುರಿತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡದೇ ನಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದೆನು.

03021021a ತತಃ ಶತಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶರಾಣಾಂ ನತಪರ್ವಣಾಂ|

03021021c ಚಿಕ್ಷಿಪುಃ ಸಮರೇ ವೀರಾ ಮಯಿ ಶಾಲ್ವಪದಾನುಗಾಃ||

03021022a ತೇ ಹಯಾನ್ಮೈ ರಥಂ ಚೈವ ತದಾ ದಾರುಕಮೇವ ಚ|

03021022c ಚಾದಯಾಮಾಸುರಸುರಾ ಬಾಣೈರ್ಮರ್ಮವಿಭೇದಿಭಿಃ||

03021023a ನ ಹಯಾ ನ ರಥೋ ವೀರ ನ ಯಂತಾ ಮಮ ದಾರುಕಃ|

03021023c ಅದೃಶ್ಯಂತ ಶರೈಶ್ಚನ್ನಾಸ್ತಥಾಹಂ ಸೈನಿಕಾಶ್ಚ ಮೇ||

03021024a ತತೋಽಹಮಪಿ ಕೌರವ್ಯ ಶರಾಣಾಮಯುತಾನ್ಬಹೂನ್|

03021024c ಅಭಿಮಂತ್ರಿತಾನಾಂ ಧನುಷಾ ದಿವ್ಯೇನ ವಿಧಿನಾಕ್ಷಿಪಂ||

ಶಾಲ್ವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೀರ ಅಸುರರು ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರು ನುಣುಪಾದ, ಮರ್ಮಭೇದಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ, ನನ್ನ ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ, ರಥದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ದಾರುಕನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು. ವೀರ! ನನ್ನ ಕುದುರೆಗಳಾಗಲೀ, ರಥವಾಗಲೀ, ದಾರುಕನಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಸೈನಿಕರಾಗಲೀ ಆ ಶರಗಳ ದಟ್ಟ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೌರವ್ಯ! ನಾನೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ದಿವ್ಯ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ರೀತಿಯ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೆನು.

03021025a ನ ತತ್ರ ವಿಷಯಸ್ತ್ವಾ ಸೀನ್ಮಮ ಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಭಾರತ|

03021025c ಖೇ ವಿಷಕ್ತಂ ಹಿ ತತ್ಸೌಭಂ ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರ ಇವಾಭವತ್||

ಭಾರತ! ಆದರೆ ನನಗಾಗಲೀ ನನ್ನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕಾಗಲೀ ಗುರಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನು ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೌಭದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

03021026a ತತಸ್ತೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾಃ ಸರ್ವೇ ರಂಗವಾಟ ಇವ ಸ್ಥಿತಾಃ|

03021026c ಹರ್ಷ ಯಾಮಾಸುರುಚ್ಚೈರ್ಮಾಂ ಸಿಂಹನಾದತಲಸ್ವನೈಃ||

ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವರೆದು ನಿಂತಿದ್ದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆಲ್ಲರೂ ಹರ್ಷಿತರಾಗಿ ಸಿಂಹನಾದ ಮತ್ತು ಚಪ್ಪಾಳೆಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದರು.

03021027a ಮತ್ಕಾರ್ಮು ಕವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾ ದಾನವಾನಾಂ ಮಹಾರಣೇ|

03021027c ಅಂಗೇಷು ರುಧಿರಾಕ್ತಾಸ್ತೇ ವಿವಿಶುಃ ಶಲಭಾ ಇವ||

ಆ ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಟ ಬಾಣಗಳು
ರಕ್ತದಾಹಿಗಳಾದ ಕೀಟಗಳಂತೆ ಹಾರಿ ದಾನವರ ಅಂಗಗಳನ್ನು
ಚುಚ್ಚಿದವು.

03021028a ತತೋ ಹಲಹಲಾಶಬ್ದಃ ಸೌಭಮಧ್ಯೇ ವ್ಯವರ್ಧತ|

03021028c ವಧ್ಯತಾಂ ವಿಶಿಖ್ಯೆಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ ಪತತಾಂ ಚ ಮಹಾರ್ಣವೇ||

ಸೌಭದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಹಾಕಾರ ಶಬ್ದವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ಮತ್ತು ತೀಕ್ಷ್ಣ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸತ್ತವರು ಮಹಾಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು.

03021029a ತೇ ನಿಕ್ಯತ್ತಭುಜಸ್ಯಂಧಾಃ ಕಬಂಧಾಕೃತಿದರ್ಶನಾಃ|

03021029c ನದಂತೋ ಭೈರವಾನ್ನಾದನ್ನಿಪತಂತಿ ಸ್ಮ ದಾನವಾಃ||

ಭುಜಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಹುಗಳ ಕದಂಬಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ
ದಾನವರು ಭೈರವ ಕೂಗನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಾ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು.

03021030a ತತೋ ಗೋಕ್ಷೀರಕುಂದೇಂದುಮೃಣಾಲರಜತಪ್ರಭಂ|

03021030c ಜಲಜಂ ಪಾಂಚಜನ್ಯಂ ವೈ ಪ್ರಾಣೇನಾಹಮಪೂರಯಂ||

ಆಗ ಗೋವಿನ ಹಾಲಿನ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯ, ಚಂದ್ರನ, ತಾವರೆಯ ಮತ್ತು
ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ಜಲಜ ಪಾಂಚಜನ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಉಸಿರನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ
ಮೊಳಗಿಸಿದೆನು.

03021031a ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತಿತಾಂಸ್ತತ್ರ ಶಾಲ್ವಃ ಸೌಭಪತಿಸ್ತದಾ|

03021031c ಮಾಯಾಯುದ್ಧೇನ ಮಹತಾ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಮಾಂ ಯುಧಿ||

ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಸೌಭಷತಿ
ಶಾಲ್ವನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮಹಾ ಮಾಯಾಯುದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

03021032a ತತೋ ಹುಡಹುಡಾಃ ಪ್ರಾಸಾಃ ಶಕ್ತಿಶೂಲಪರಶ್ವಧಾಃ|

03021032c ಪಟ್ಟಿಶಾಶ್ಚ ಭುಶುಂಡ್ಯಶ್ಚ ಪ್ರಾಪತನ್ನನಿಶಂ ಮಯಿ||

ಅವನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹುಡಹುಡಾ, ಪ್ರಾಸ, ಶಕ್ತಿ, ಶೂಲ,
ಪರಶು, ಪಟ್ಟಿಷ, ಮತ್ತು ಭುಶುಂಡಗಳನ್ನು ಎಸೆಯತೊಡಗಿದನು.

03021033a ತಾನಹಂ ಮಾಯಯೈವಾಶು ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ವ್ಯನಾಶಯಂ|

03021033c ತಸ್ಯಾಂ ಹತಾಯಾಂ ಮಾಯಾಯಾಂ ಗಿರಿಶೃಂಗೈರಯೋಧಯತ್||

ಅವುಗಳನ್ನು ನಾನು ನನ್ನದೇ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಾಶಪಡಿಸಿದೆನು.
ಅವನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ಅವನು ನನ್ನೊಡನೆ
ಗಿರಿಶೃಂಗಗಳಿಂದ ಯುದ್ಧ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

03021034a ತತೋಽಭವತ್ತಮ ಇವ ಪ್ರಭಾತಮಿವ ಚಾಭವತ್|

03021034c ದುರ್ದಿನಂ ಸುದಿನಂ ಚೈವ ಶೀತಮುಷ್ಣಂ ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ
ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದುರ್ದಿನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಸುದಿನವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು,
ಛಳಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಸೆಖೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

03021035a ಏವಂ ಮಾಯಾಂ ವಿಕುರ್ವಾಣೋ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಮಾಂ ರಿಪುಃ|

03021035c ವಿಜ್ಞಾಯ ತದಹಂ ಸರ್ವಂ ಮಾಯಯೈವ ವ್ಯನಾಶಯಂ||

03021035e ಯಥಾಕಾಲಂ ತು ಯುದ್ಧೇನ ವ್ಯಧಮಂ ಸರ್ವತಃ ಶರೈಃ|

ಈ ರೀತಿ ಆ ಶತ್ರುವು ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ
ಮಾಯಾಯುದ್ಧದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಎಲ್ಲಕಡೆಯೂ
ನಾಶಪಡಿಸಿದೆನು.

03021036a ತತೋ ವ್ಯೋಮ ಮಹಾರಾಜ ಶತಸೂರ್ಯಮಿವಾಭವತ್||

03021036c ಶತಚಂದ್ರಂ ಚ ಕೌಂತೇಯ ಸಹಸ್ರಾಯುತತಾರಕಂ|

ಮಹಾರಾಜ ! ಕೌಂತೇಯ ! ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಶತಸೂರ್ಯಗಳಿರುವಂತೆ,
ಶತಚಂದ್ರಗಳಿರುವಂತೆ ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು.

03021037a ತತೋ ನಾಚ್ಚಾಯತ ತದಾ ದಿವಾರಾತ್ರಂ ತಥಾ ದಿಶಃ||

03021037c ತತೋಽಹಂ ಮೋಹಮಾಪನ್ನಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಸ್ತ್ರಂ ಸಮಯೋಜಯಂ|

03021037e ತತಸ್ತದಸ್ತ್ರಮಸ್ತ್ರೇಣ ವಿಧೂತಂ ಶರತೂಲವತ್||

ಆಗ ಹಗಲಾಗಲೀ, ರಾತ್ರಿಯಾಗಲೀ, ದಿಕ್ಕುಗಳಾಗಲೀ
ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೋಹವಾಚ್ಛಾದಿಸಿದ ನಾನು ಆಗ ಪ್ರಜ್ಞಾಸ್ತ್ರವನ್ನು
ಹೂಡಿದೆನು ಮತ್ತು ಅದು ಅವನ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಯ ಎಸಳುಗಳಂತೆ
ಹಾರಿಸಿತು.

03021038a ತಥಾ ತದಭವದ್ಯುದ್ಧಂ ತುಮುಲಂ ಲೋಮಹರ್ಷಣಂ|

03021038c ಲಬ್ಧಾಲೋಕಶ್ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪುನಃ ಶತ್ರುಮಯೋಧಯಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಶತ್ರುವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇತರ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕಾಣಲು
ಶಕ್ತನಾದ ನಂತರ ಪುನಃ ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವು

ನಡೆಯಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಏಕವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨

ಕೃಷ್ಣ-ಶಾಲ್ವರ ಮಾಯಾ ಯುದ್ಧವು ಮುಂದುವರೆದುದು (೧-೩೦).

03022001 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03022001a ಏವಂ ಸ ಪುರುಷವ್ಯಾಪ್ತು ಶಾಲ್ವೋ ರಾಜ್ಞಾಂ ಮಹಾರಿಪುಃ|

03022001c ಯುದ್ಧಮಾನೋ ಮಯಾ ಸಂಖ್ಯೇ ವಿಯದಭ್ಯಾಗಮತ್ತುನಃ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಪುರುಷವ್ಯಾಪ್ತು! ಹೀಗೆ ಆ ಮಹಾರಿಪು
ಶಾಲ್ವರಾಜನು ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅವನು ಪುನಃ
ಆಕಾಶವನ್ನೇರಿದನು.

03022002a ತತಃ ಶತಘ್ನೀಶ್ಚ ಮಹಾಗದಾಶ್ಚ|

ದೀಪ್ತಾಂಶ್ಚ ಶೂಲಾನ್ಮೂಸಲಾನಸೀಂಶ್ಚ||

03022002c ಚಿಕ್ಷೇಪ ರೋಷಾನ್ಮಯಿ ಮಂದಬುದ್ಧಿಃ|

ಶಾಲ್ವೋ ಮಹಾರಾಜ ಜಯಾಭಿಕಾಂಕ್ಷೀ||

ಮಹಾರಾಜ! ಆಗ ವಿಜಯವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಂದಬುದ್ಧಿ

ಶಾಲ್ವನು ರೋಷದಿಂದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೊಲ್ಲುವ ನೂರು ಮಹಾ
ಗದೆಗಳನ್ನೂ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಶೂಲ-ಮುಸಲ-ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಎಸೆದನು.

03022003a ತಾನಾಶುಗೈರಾಪತತೋಽಹಮಾಶು|

ನಿವಾರ್ಯ ತೂರ್ಣಂ ಖಿಗಮಾನ್ವ ಏವ||

03022003c ದ್ವಿಧಾ ತ್ರಿಧಾ ಚಾಚ್ಚಿನಮಾಶು ಮುಕ್ತೈಸ್|

ತತೋಽಂತರಿಕ್ಷೇ ನಿನದೋ ಬಭೂವ||

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿ ಹಾರಿ ನನ್ನ ಕಡೆ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವುಗಳನ್ನು
ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಶರಗಳಿಂದ ತಡೆಹಿಡಿದು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ
ಎರಡು ಮೂರು ತುಂಡುಗಳನ್ನಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದಾಗ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ
ತುಮುಲವುಂಟಾಯಿತು.

03022004a ತತಃ ಶತಸಹಸ್ರೇಣ ಶರಾಣಾಂ ನತಪರ್ವಣಾಂ|

03022004c ದಾರುಕಂ ವಾಜಿನಶ್ಚೈವ ರಥಂ ಚ ಸಮವಾಕಿರತ್||

ಅವನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ, ದಾರುಕ-ಕುದುರೆ-ರಥಗಳ ಮೇಲೆ ನೂರಾರು
ಸಹಸ್ರಾರು ನುಣುಪಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಮುಚ್ಚಿದನು.

03022005a ತತೋ ಮಾಮಬ್ರವೀದ್ವೀರ ದಾರುಕೋ ವಿಹ್ವಲನ್ನಿವ|

03022005c ಸ್ಥಾತವ್ಯಮಿತಿ ತಿಷ್ಠಾಮಿ ಶಾಲ್ವಬಾಣಪ್ರಪೀಡಿತಃ||

ವೀರ ದಾರುಕನು ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಶಾಲ್ವಬಾಣಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ನನಗೆ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.
ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

03022006a ಇತಿ ತಸ್ಯ ನಿಶಮ್ಯಾಹಂ ಸಾರಥೇಃ ಕರುಣಂ ವಚಃ|

03022006c ಅವೇಕ್ಷಮಾಣೋ ಯಂತಾರಮಪಶ್ಯಂ ಶರಪೀಡಿತಂ||

03022007a ನ ತಸ್ಮೋರಸಿ ನೋ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ನ ಕಾಯೇ ನ ಭುಜದ್ವಯೇ|

03022007c ಅಂತರಂ ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಶ್ಯಾಮಿ ನಹತಂ ಶರೈಃ||

ಸಾರಥಿಯ ಈ ಕರುಣಾಜನಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಅವನ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ಅವನು ಶರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆತತಂದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ, ದೇಹದ ಮೇಲೆ, ಎರಡೂ ಭುಜಗಳ ಮೇಲೆ ಶರಗಳಿಂದ ಚುಚ್ಚಲ್ಪಡದ ಭಾಗವನ್ನೇ ನಾನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ!

03022008a ಸ ತು ಬಾಣವರೋತ್ತೀಡಾದ್ವಿಸ್ತವತ್ಯಸ್ಯಗುಲ್ಬಣಂ|

03022008c ಅಭಿವೃಷ್ಟೋ ಯಥಾ ಮೇಘೈರ್ಗಿರ್ಗೈರಿಕಧಾತುಮಾನ್||

ಆ ಬಾಣದ ಮಳೆಯ ಆಘಾತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಅವನ ರಕ್ತವು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು ಅವನು ಮಳೆಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಂಪು ಧಾತುವಿನ ಗುಡ್ಡದಂತೆ ತೋರಿದನು.

03022009a ಅಭೀಷುಹಸ್ತಂ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸೀದಂತಂ ಸಾರಥಿಂ ರಣೇ|

03022009c ಅಸ್ತಂಭಯಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಶಾಲ್ವಬಾಣಪ್ರಪೀಡಿತಂ||

ನನ್ನ ಸಾರಥಿಯು ರಥದ ಗಾಳಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿ ಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿದ್ದನು. ಮಹಾಬಾಹೋ! ಆಗ ನಾನು ಶಾಲ್ವನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಲು

ಸಹಾಯಮಾಡಿದೆನು.

03022010a ಅಥ ಮಾಂ ಪುರುಷಃ ಕಶ್ಚಿ ದ್ವಾರಕಾನಿಲಯೋಽಬ್ರವೀತ್|

03022010c ತ್ವರಿತೋ ರಥಮಭ್ಯೇತ್ಯ ಸೌಹೃದಾದಿವ ಭಾರತ||

03022011a ಆಹುಕಸ್ಯ ವಚೋ ವೀರ ತಸ್ಯೈವ ಪರಿಚಾರಕಃ|

03022011c ವಿಷಣ್ಣಃ ಸನ್ನಕಂಠೋ ವೈ ತನ್ನಿಬೋಧ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಭಾರತ! ಆಗ ದ್ವಾರಕೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಆಹುಕನ ಗೆಲೆಯನಾಗಿದ್ದ,
ವಿಷಣ್ಣನೂ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿದ್ದವನೂ ಆದ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಅವಸರದಲ್ಲಿ
ನನ್ನ ರಥದ ಬಳಿ ಬಂದು ನನಗೆ ಅವನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೇಳಿದನು.
ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಅವನು ನನಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದನೆಂದು ಕೇಳು.

03022012a ದ್ವಾರಕಾಧಿಪತಿವೀರ ಆಹ ತ್ವಾಮಾಹುಕೋ ವಚಃ|

03022012c ಕೇಶವೇಹ ವಿಜಾನೀಷ್ಟ ಯತ್ತ್ವಾಂ ಪಿತೃಸಖೋಽಬ್ರವೀತ್||

“ವೀರ! ಕೇಶವ! ನಾನು ದ್ವಾರಕಾಧಿಪತಿ ಆಹುಕ ನಿನಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಖನೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ತಿಳಿ.

03022013a ಉಪಯಾತ್ವಾದ್ಯ ಶಾಲ್ವೇನ ದ್ವಾರಕಾಂ ವೃಷ್ಟಿನಂದನ|

03022013c ವಿಷಕ್ತೇ ತ್ವಯಿ ದುರ್ಧರ್ಷ ಹತಃ ಶೂರಸುತೋ ಬಲಾತ್||

ವೃಷ್ಟಿನಂದನ! ಇಂದು ಶಾಲ್ವನು ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆಹಾಕಿದ್ದಾನೆ
ಮತ್ತು ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಶೂರನ ಮಗನನ್ನು
ಬಲದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

03022014a ತದಲಂ ಸಾಧು ಯುದ್ಧೇನ ನಿವರ್ತಸ್ವ ಜನಾರ್ದನ|

03022014c ದ್ವಾರಕಾಮೇವ ರಕ್ಷಸ್ವ ಕಾರ್ಯಮೇತನ್ಮಹತ್ತವ||

ಜನಾರ್ದನ! ನಿನ್ನ ಯುದ್ಧವು ಸಾಕು. ಹಿಂದಿರುಗು. ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನೇ ರಕ್ಷಿಸುವುದು ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.”

03022015a ಇತ್ಯಹಂ ತಸ್ಯ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪರಮದುರ್ಮನಾಃ|

03022015c ನಿಶ್ಚಯಂ ನಾಧಿಗಚ್ಚಾಮಿ ಕರ್ತವ್ಯಸ್ಯೇತರಸ್ಯ ವಾ||

ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಪರಮ ದುಃಖಿತನಾದೆನು. ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವು ಏನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥನಾದೆನು.

03022016a ಸಾತ್ಯಕಿಂ ಬಲದೇವಂ ಚ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಚ ಮಹಾರಥಂ|

03022016c ಜಗರ್ಹೇ ಮನಸಾ ವೀರ ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ವಿಪ್ರಿಯಂ ವಚಃ||

03022017a ಅಹಂ ಹಿ ದ್ವಾರಕಾಯಾಶ್ಚ ಪಿತುಶ್ಚ ಕುರುನಂದನ|

03022017c ತೇಷು ರಕ್ಷಾಂ ಸಮಾಧಾಯ ಪ್ರಯಾತಃ ಸೌಭಪಾತನೇ||

ಆ ಅಪ್ರಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾತ್ಯಕಿ, ಬಲದೇವ, ಮಹಾರಥಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರನ್ನು ದೂರಿದೆನು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕುರುನಂದನ! ಸೌಭನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಹೊರಡುವಾಗ ದ್ವಾರಕೆಯ ಮತ್ತು ತಂದೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಾನೇ ಅವರ ಮೇಲಿರಿಸಿದ್ದೆ.

03022018a ಬಲದೇವೋ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕಚ್ಚಿಜ್ಜೀವತಿ ಶತ್ರುಹಾ|

03022018c ಸಾತ್ಯಕೀ ರೌಕ್ಮಿಣೀಯಶ್ಚ ಚಾರುದೇಷ್ಟಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್||

03022018e ಸಾಂಬಪ್ರಭೃತಯಶ್ಚೈವೇತ್ಯಹಮಾಸಂ ಸುದುರ್ಮನಾಃ||

ಮಹಾಬಾಹು ಬಲದೇವ, ಶತ್ರುಹ ಸಾತ್ಯಕಿ, ರೌಕ್ಮಿಣೀಯ ವೀರವಾನ್
 ಚಾರುದೇಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಾಂಬನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಇತರರು
 ಜೀವದಿಂದಿರಬಹುದೇ ಎನ್ನುವ ಕೆಟ್ಟ ಯೋಚನೆಯು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು
 ಕಾಡಿತ್ತು.

03022019a ಏತೇಷು ಹಿ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಜೀವತ್ಸು ನ ಕಥಂ ಚನ|

03022019c ಶಕ್ಯಃ ಶೂರಸುತೋ ಹಂತುಮಪಿ ವಜ್ರಭೃತಾ ಸ್ವಯಂ||

03022020a ಹತಃ ಶೂರಸುತೋ ವ್ಯಕ್ತಂ ವ್ಯಕ್ತಂ ತೇ ಚ ಪರಾಸವಃ|

03022020c ಬಲದೇವಮುಖಾಃ ಸರ್ವೇ ಇತಿ ಮೇ ನಿಶ್ಚಿತಾ ಮತಿಃ||

ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ನರವ್ಯಾಘ್ರರು ಜೀವಂತವಿರುವಾಗಲೇ ಎಂದೂ
 ಶೂರಸುತನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಸ್ವಯಂ ವಜ್ರಭೃತನಿಗೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.
 ಶೂರಸುತನು ಹತನಾದುದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದರೆ ಬಲದೇವನ
 ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರೂ ಕೂಡ ಪರಾಭವ ಹೊಂದಿದ್ದುದು ನಿಶ್ಚಯ
 ಎಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆನು.

03022021a ಸೋಽಹಂ ಸರ್ವವಿನಾಶಂ ತಂ ಚಿಂತಯಾನೋ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ|

03022021c ಸುವಿಹ್ವಲೋ ಮಹಾರಾಜ ಪುನಃ ಶಾಲ್ವಮಯೋಧಯಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವರ ಸರ್ವವಿನಾಶವಾದುದರ ಕುರಿತು
 ಚಿಂತಿಸಿದೆನು. ಆಗ ತುಂಬಾ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ಪುನಃ ಶಾಲ್ವನೊಂದಿಗೆ
 ಯುದ್ಧಮಾಡಿದೆನು.

03022022a ತತೋಽಪಶ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರಪತಂತಮಹಂ ತದಾ|

03022022c ಸೌಭಾಚ್ಛೂರಸುತಂ ವೀರ ತತೋ ಮಾಂ ಮೋಹ ಆವಿಶತ್||

03022023a ತಸ್ಯ ರೂಪಂ ಪ್ರಪತತಃ ಪಿತುರ್ಮಮ ನರಾಧಿಪ|

03022023c ಯಯಾತೇಃ ಕ್ಷೀಣಪುಣ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಾದಿವ ಮಹೀತಲಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ನಾನು ಸೌಭದಿಂದ ವೀರ ಶೂರಸುತನು
(ವಸುದೇವನು) ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ನರಾಧಿಪ ! ತನ್ನ
ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಕಡೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ
ಯಯಾತಿಯಂತೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ
ನನಗೆ ಮೂರ್ಛೆ ಆವರಿಸಿತು.

03022024a ವಿಶೀರ್ಣಗಲಿತೋಷ್ಟೀಷಃ ಪ್ರಕೀರ್ಣಾಂಬರಮೂರ್ಧಜಃ|

03022024c ಪ್ರಪತಂದೃಶ್ಯತೇ ಹ ಸ್ಮ ಕ್ಷೀಣಪುಣ್ಯ ಇವ ಗ್ರಹಃ||

ಅವನ ಮುಂಡಾಸು ಹೊರಬಿದ್ದಿತ್ತು, ಅವನ ವಸ್ತ್ರಗಳು
ಚೆಲ್ಲಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿದ್ದವು, ಮತ್ತು ಅವನ ತಲೆಕೂದಲು ಕೆದರಿತ್ತು.
ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಗ್ರಹವು ಬೀಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವನು
ಕಂಡನು.

03022025a ತತಃ ಶಾಙ್ಗಂ ಧನುಃಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಕರಾತ್ಪ್ರಪತಿತಂ ಮಮ|

03022025c ಮೋಹಾತ್ಸನ್ನಶ್ಚ ಕೌಂತೇಯ ರಥೋಪಸ್ಥ ಉಪಾವಿಶಂ||

ಕೌಂತೇಯ ! ಆಗ ನನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧನುಸ್ಸು ಶಾಙ್ಗವು ಕೈಯಿಂದ ಬಿದ್ದಿತು
ಮತ್ತು ದುಃಖ ಉಕ್ಕಿಬಂದು ನಾನು ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದೆನು.

03022026a ತತೋ ಹಾಹಾಕೃತಂ ಸರ್ವಂ ಸೈನ್ಯಂ ಮೇ ಗತಚೇತನಂ|

03022026c ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಥನೀಡಸ್ಥಂ ಗತಾಸುಮಿವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ನಾನು ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿ ಜೀವಕಳೆದುಕೊಂಡವನಂತೆ ರಥದಲ್ಲಿ
ಕುಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಸರ್ವ ಸೈನ್ಯವೂ ಹಾಹಾಕಾರಮಾಡಿತ್ತು.

03022027a ಪ್ರಸಾರ್ಯ ಬಾಹೂ ಪತತಃ ಪ್ರಸಾರ್ಯ ಚರಣಾವಪಿ|

03022027c ರೂಪಂ ಪಿತುರಪಶ್ಯಂ ತಚ್ಚಕುನೇಃ ಪತತೋ ಯಥಾ||

03022028a ತಂ ಪತಂತಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಶೂಲಪಟ್ಟಿಶಪಾಣಯಃ|

03022028c ಅಭಿಘ್ನಂತೋ ಭೃಶಂ ವೀರಾ ಮಮ ಚೇತೋ ವ್ಯಕಂಪಯನ್||

ಪಕ್ಷಿಯು ಬೀಳುವಂತೆ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬೀಸಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯು
ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಮಹಾಬಾಹೋ ! ವೀರ ! ಅವನು
ಬೀಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಶೂಲ-ಪಟ್ಟಿಶಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಚೇತನವು ಕಂಪಿಸಿತು.

03022029a ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಾತ್ಪ್ರತಿಲಭ್ಯ ಸಂಜ್ಞಾಂ|

ಅಹಂ ತದಾ ವೀರ ಮಹಾವಿಮದೇ||

03022029c ನ ತತ್ರ ಸೌಭಂ ನ ರಿಪುಂ ನ ಶಾಲ್ವಂ|

ಪಶ್ಯಾಮಿ ವೃದ್ಧಂ ಪಿತರಂ ನ ಚಾಪಿ||

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನನ್ನ ಚೇತನವು ಗರಗರನೆ ತಿರುಗಿತು. ಆದರೆ ವೀರ !
ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಆಗ ನಾನು ಸೌಭವನ್ನೂ
ನೋಡಲಿಲ್ಲ, ಶತ್ರುವನ್ನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ, ಶಾಲ್ವನನ್ನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು
ನನ್ನ ವೃದ್ಧ ತಂದೆಯನ್ನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

03022030a ತತೋ ಮಮಾಸೀನ್ಮ ನಸಿ ಮಾಯೇಯಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಂ|

03022030c ಪ್ರಬುದ್ಧೋಽಸ್ಮಿ ತತೋ ಭೂಯಃ ಶತಶೋ ವಿಕಿರಂ ಶರಾನ್||

ಆಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಮಾಯೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದೆನು. ಪುನಃ ಎಚ್ಚಿತ್ತು ನೂರಾರು ಶರಗಳನ್ನು ಹರಡಿಸಿದೆನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ದ್ವಾವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೩

ಕೃಷ್ಣ-ಶಲ್ವರ ಮಾಯಾ ಯುದ್ಧ ಮುಂದುವರೆದುದು (೧-೧೯).

ಸೌಭವಧೆ (೨೦-೪೧). ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಸೇರಿ ಕಾಮ್ಯಕಕ್ಕೆ ಪಾಂಡವರನ್ನು

ಕಾಣಲು ಬಂದಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಮರಳಿದುದು (೪೨-೪೮). ಪಾಂಡವರು

ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದುದು (೪೯-೫೦).

03023001 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03023001a ತತೋಽಹಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ರುಚಿರಂ ಧನುಃ|

03023001c ಶರೈರಪಾತಯಂ ಸೌಭಾಚ್ಛಿರಾಂಸಿ ವಿಬುಧದ್ವಿಷಾಂ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಆಗ ನಾನು ಸುಂದರ

ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸೌಭದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಶರಗಳಿಂದ

ತುಂಡರಿಸಿದನು.

03023002a ಶರಾಂಶ್ಚ ಶೀವಿಷಾಕಾರಾನೂರ್ಧ್ವಗಾಂಸ್ತಿಗ್ಮತೇಜಸಃ|

03023002c ಅಪ್ರೈಷಂ ಶಾಲ್ವರಾಜಾಯ ಶಾಬ್ರಮುಕ್ತಾನ್ಸವಾಸಸಃ||

ನನ್ನ ಶಾಬ್ರದಿಂದ ವಿಷವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ಪಗಳಂತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಾರುವ ಮೊನಚಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಶಾಲ್ವರಾಜನೆಡೆಗೆ ಎಸೆದೆನು.

03023003a ತತೋ ನಾದ್ಯಶ್ಯತ ತದಾ ಸೌಭಂ ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ|

03023003c ಅಂತರ್ಹಿತಂ ಮಾಯಯಾಭೂತ್ತತೋಽಹಂ ವಿಸ್ಮಿತೋಽಭವಂ||

ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ! ಆಗ ಸೌಭವು ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು. ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅದು ಅದೃಶ್ಯವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ವಿಸ್ಮಿತನಾದೆನು.

03023004a ಅಥ ದಾನವಸಂಘಾಸ್ತೇ ವಿಕೃತಾನನಮೂರ್ಧಜಾಃ|

03023004c ಉದಕ್ರೋಶನ್ಮಹಾರಾಜ ವಿಷ್ಠಿತೇ ಮಯಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಮಹಾರಾಜ! ಆಗ ನಾನು ನಿಂತಿರುವಂತೆಯೇ ವಿಕಾರ ಮುಖ-ಹಣೆಗಳ ದಾನವರ ಗುಂಪು ಜೋರಾಗಿ ಕಿರಿಚಿತು.

03023005a ತತೋಽಸ್ತ್ರಂ ಶಬ್ಧಸಾಹಂ ವೈ ತ್ವರಮಾಣೋ ಮಹಾಹವೇ|

03023005c ಅಯೋಜಯಂ ತದ್ವಧಾಯ ತತಃ ಶಬ್ಧ ಉಪಾರಮತ್||

ತಕ್ಷಣವೇ ನಾನು ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ವಧಿಸಲು ಶಬ್ಧಸಾಹ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು (ಶಬ್ಧವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಅಸ್ತ್ರ) ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು

ಅವರ ಶಬ್ದವು ನಿಂತಿತು.

03023006a ಹತಾಸ್ತೇ ದಾನವಾಃ ಸರ್ವೇ ಯೈಃ ಸ ಶಬ್ದ ಉದೀರಿತಃ|

03023006c ಶರೈರಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶೈರ್ಜ್ವಲಿತೈಃ ಶಬ್ದಸಾಧನೈಃ||

ಶಬ್ದಸಾಧನಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಆದಿತ್ಯನಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ
ಶರಗಳಿಂದ ಆ ಎಲ್ಲ ದಾನವರೂ ಹತರಾಗಿ ಅವರ ಶಬ್ದವು
ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.

03023007a ತಸ್ಮಿನ್ನಪರತೇ ಶಬ್ದೇ ಪುನರೇವಾನ್ಯತೋಽಭವತ್|

03023007c ಶಬ್ದೋಽಪರೋ ಮಹಾರಾಜ ತತ್ರಾಪಿ ಪ್ರಾಹರಂ ಶರಾನ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ಶಬ್ದವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಪುನಃ ಇನ್ನೊಂದು
ಕಡೆಯಿಂದ ಹೊಸ ತುಮುಲವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ಕಡೆ ಕೂಡ
ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೆನು.

03023008a ಏವಂ ದಶ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾಸ್ತಿಯಗೂರ್ಧ್ವಂ ಚ ಭಾರತ|

03023008c ನಾದಯಾಮಾಸುರಸುರಾಸ್ತೇ ಚಾಪಿ ನಿಹತಾ ಮಯಾ||

ಭಾರತ ! ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ
ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದ ಅಸುರರು ಕಿರುಚಲು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾನು
ಸಂಹರಿಸಿದೆನು.

03023009a ತತಃ ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಞೇತಿಷಂ ಗತ್ವಾ ಪುನರೇವ ವ್ಯದ್ಯಶ್ಯತ|

03023009c ಸೌಭಂ ಕಾಮಗಮಂ ವೀರ ಮೋಹಯನ್ಮಮ ಚಕ್ಷುಷೀ||

ವೀರ! ಆಗ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಸೌಭವ ಪ್ರಾಂಗ್ಲೋತಿಷಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿ ಪುನಃ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು
ಕುರುಡುಮಾಡಿತು.

03023010a ತತೋ ಲೋಕಾಂತಕರಣೋ ದಾನವೋ ವಾನರಾಕೃತಿಃ|

03023010c ಶಿಲಾವರ್ಷೇಣ ಸಹಸಾ ಮಹತಾ ಮಾಂ ಸಮಾವೃಣೋತ್||

ನಂತರ ತಕ್ಷಣವೇ ಲೋಕಾಂತಕನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ದಾನವನು ವಾನರ
ವೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ
ಸುರಿಸಿದನು.

03023011a ಸೋಽಹಂ ಪರ್ವತವರ್ಷೇಣ ವಧ್ಯಮಾನಃ ಸಮಂತತಃ|

03023011c ವಲ್ಮೀಕ ಇವ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪರ್ವತೋಪಚಿತೋಽಭವಂ||

ನಾನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಪರ್ವತಗಳ ಮಳೆಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ಮತ್ತು ರಾಜೇಂದ್ರ! ನಾನು ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು
ಹುತ್ತದಂತೆ ಆದೆ.

03023012a ತತೋಽಹಂ ಪರ್ವತಚಿತಃ ಸಹಯಃ ಸಹಸಾರಥಿಃ|

03023012c ಅಪ್ರಖ್ಯಾತಿಮಿಯಾಂ ರಾಜನ್ಸಧ್ವಜಃ ಪರ್ವತೈಶ್ಚಿತಃ||

ರಾಜನ್! ಸಾರಥಿಯೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಧ್ವಜದೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಪರ್ವತಗಳ
ಕೆಳಗೆ ಹುಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾಣದೇ ಹೋದೆ.

03023013a ತತೋ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವೀರಾ ಯೇ ಮಮಾಸನ್ಯೈನಿಕಾಸ್ತದಾ|

03023013c ತೇ ಭಯಾರ್ತಾ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾಃ ಸಹಸಾ ವಿಪ್ರದುದ್ರುಪಃ||

ನನ್ನೊಡನಿದ್ದ ವೃಷ್ಟಿ ಪ್ರವೀರ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲಾ ಆಗ ಭಯಾರ್ತರಾಗಿ ಎಲ್ಲ
ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಸರದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗ ತೊಡಗಿದರು.

03023014a ತತೋ ಹಾಹಾಕೃತಂ ಸರ್ವಮಭೂತ್ಕಿಲ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03023014c ದ್ಯೌಶ್ಚ ಭೂಮಿಶ್ಚ ಖಿಂ ಚೈವಾದೃಶ್ಯಮಾನೇ ತಥಾ ಮಯಿ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ನಾನು ಹಾಗೆ ಕಾಣದಂತಾಗಲು ಇಡೀ ಆಕಾಶ, ಭೂಮಿ,
ದೇವಲೋಕ ಸರ್ವವೂ ಹಾಹಾಕಾರಮಾಡಿದವು.

03023015a ತತೋ ವಿಷಣ್ಣಮನಸೋ ಮಮ ರಾಜನ್ಸಹೃಜ್ಜನಾಃ|

03023015c ರುರುದುಶ್ಚ ಕೃಶುಶ್ಚೈವ ದುಃಖಶೋಕಸಮನ್ವಿತಾಃ||

ರಾಜನ್! ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ವಿಷಣ್ಣ ಮನಸ್ಕರಾಗಿ
ದುಃಖಶೋಕಸಮನ್ವಿತರಾಗಿ ರೋದಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅತ್ತರು.

03023016a ದ್ವಿಷತಾಂ ಚ ಪ್ರಹರ್ಷೋಽಭೂದಾರ್ತಿಶ್ಚಾದ್ವಿಷತಾಮಪಿ|

03023016c ಏವಂ ವಿಜಿತವಾನ್ವೀರ ಪಶ್ಚಾದಶೌಷಮಚ್ಯುತ||

ವೀರ! ಅಚ್ಯುತ! ವಿಜಯದ ನಂತರ ನಾನು ಕೇಳಿದೆ - ಆಗ ವೈರಿಗಳು
ಹರ್ಷಿತರಾದರು ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತರು ದುಃಖಿತರಾದರು.

03023017a ತತೋಽಹಮಸ್ತ್ರಂ ದಯಿತಂ ಸರ್ವಪಾಷಾಣಭೇದನಂ|

03023017c ವಜ್ರಮುದ್ಯಮ್ಯ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ವರ್ವತಾನ್ಸಮಶಾತಯಂ||

ಆಗ ನಾನು ಸರ್ವ ಪಾಷಾಣಗಳನ್ನೂ ಭೇದಿಸಬಲ್ಲ ವಜ್ರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು

ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಎಲ್ಲ ಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ ಪುಡಿಪುಡಿಮಾಡಿದೆನು.

03023018a ತತಃ ಪರ್ವತಭಾರಾರ್ತಾ ಮಂದಪ್ರಾಣವಿಚೇಷ್ಟಿತಾಃ|

03023018c ಹಯಾ ಮಮ ಮಹಾರಾಜ ವೇಪಮಾನಾ ಇವಾಭವನ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪರ್ವತಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟ ನನ್ನ ಕುದುರೆಗಳು
ತಮ್ಮ ಉಸಿರು ಮತ್ತು ಚಲನೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು.

03023019a ಮೇಘಜಾಲಮಿವಾಕಾಶೇ ವಿದಾರ್ಯಾಭ್ಯುದಿತಂ ರವಿಂ|

03023019c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಾಂ ಬಾಂಧವಾಃ ಸರ್ವೇ ಹರ್ಷಮಾಹಾರಯನ್ಪನಃ||

ಮೇಘಜಾಲಮುಕ್ತ ಆಕಾಶದಿಂದ ಮೇಲೇಳುವ ರವಿಯಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದ
ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಸರ್ವ ಬಾಂಧವರೂ ಪುನಃ ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

03023020a ತತೋ ಮಾಮಬ್ರವೀತ್ಸೂತಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪ್ರಣತೋ ನೃಪ|

03023020c ಸಾಧು ಸಂಪಶ್ಯ ವಾಷ್ಣೇಯ ಶಾಲ್ವಂ ಸೌಭಪತಿಂ ಸ್ಥಿತಂ||

ನೃಪ ! ಆಗ ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸೂತನು ನನಗೆ
ಹೇಳಿದನು: “ವಾಷ್ಣೇಯ ! ನಿಂತಿರುವ ಸೌಭಪತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ನೋಡು !

03023021a ಅಲಂ ಕೃಷ್ಣಾವಮನ್ಶ್ಚಿನಂ ಸಾಧು ಯತ್ನಂ ಸಮಾಚರ|

03023021c ಮಾರ್ದವಂ ಸಖಿತಾಂ ಚೈವ ಶಾಲ್ವಾದದ್ಯ ವ್ಯಪಾಹರ||

ಕೃಷ್ಣ ! ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸುವ ಇದನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡು. ಇನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆಯ
ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡು. ಶಾಲ್ವನ ಮೇಲಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಸಖ್ಯಭಾವವನ್ನು

ಅಥವಾ ಮೃದುತ್ವವನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೋ !

03023022a ಜಹಿ ಶಾಲ್ವಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಮೈನಂ ಜೀವಯ ಕೇಶವ|

03023022c ಸರ್ವೈಃ ಪರಾಕ್ರಮೈರ್ವೀರ ವಧ್ಯಃ ಶತ್ರುರಮಿತ್ರಹನ್||

ಮಹಾಬಾಹು ಕೇಶವ ! ಶಾಲ್ವನನ್ನು ಜೀವಂತ ಬಿಡಬೇಡ ! ವೀರ !
ಅಮಿತ್ರಹನ್ ! ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಬಳಸಿ ಈ ಶತ್ರುವನ್ನು
ವಧಿಸು !

03023023a ನ ಶತ್ರುರವಮಂತವ್ಯೋ ದುರ್ಬಲೋಽಪಿ ಬಲೀಯಸಾ|

03023023c ಯೋಽಪಿ ಸ್ಯಾತ್ಪೀಠಗಃ ಕಸ್ಚಿತ್ಕಿಂ ಪುನಃ ಸಮರೇ ಸ್ಥಿತಃ||

ಶತ್ರುವು ಎಷ್ಟೇ ದುರ್ಬಲನಾಗಿದ್ದರೂ, ಕಾಲಕೆಳಗಿನವನಾಗಿದ್ದರೂ,
ಸಮರದಲ್ಲಿ ಎದುರಾದಾಗ ಬಲಶಾಲಿಯು ಅಪಮಾನಿಸ ಕೂಡದು.

03023024a ಸ ತ್ವಂ ಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲ ಸರ್ವ ಯತ್ಕ್ಷೇರಿಮಂ ಪ್ರಭೋ|

03023024c ಜಹಿ ವೃಷ್ಟಿ ಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾ ತ್ವಾಂ ಕಾಲೋಽತ್ಯಗಾತ್ಪುನಃ||

ಪ್ರಭೋ ! ಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲ ! ಸರ್ವ ಯತ್ನಗಳಿಂದ ನೀನು ಈ
ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕು. ವೃಷ್ಟಿ ಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಪುನಃ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲವನ್ನು
ಕಳೆಯಬೇಡ.

03023025a ನೈಷ ಮಾರ್ದವಸಾಧ್ಯೋ ವೈ ಮತೋ ನಾಪಿ ಸಖಾ ತವ|

03023025c ಯೇನ ತ್ವಂ ಯೋಧಿತೋ ವೀರ ದ್ವಾರಕಾ ಚಾವಮದಿತಾ||

ಮೃದುತ್ವದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವೀರ ! ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು

ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಳಿಸಿದ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅವನು ನಿನ್ನ ಸಖಿನಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ !”

03023026a ಏವಮಾದಿ ತು ಕೌಂತೇಯ ಶ್ರುತ್ವಾಹಂ ಸಾರಥೇರ್ವಚಃ|

03023026c ತತ್ತ್ವಮೇತದಿತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಯುದ್ಧೇ ಮತಿಮಧಾರಯಂ||

03023027a ವಧಾಯ ಶಾಲ್ವರಾಜಸ್ಯ ಸೌಭಸ್ಯ ಚ ನಿಪಾತನೇ|

03023027c ದಾರುಕಂ ಚಾಬ್ರುವಂ ವೀರ ಮುಹೂರ್ತಂ ಸ್ಥೀಯತಾಮಿತಿ||

ಕೌಂತೇಯ ! ಈ ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಾರಥಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದ ನಾನು ಅವನು ಹೇಳಿದುದು ಸತ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಾಲ್ವರಾಜನ ವಧೆ ಮತ್ತು ಸೌಭವನ್ನು ಉರುಳಿಸುವ ಕುರಿತು ಮನಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟೆನು. ವೀರ ! “ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಿಲ್ಲ !” ಎಂದು ದಾರುಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು.

03023028a ತತೋಽಪ್ರತಿಹತಂ ದಿವ್ಯಮಭೇದ್ಯಮತಿವೀರ್ಯವತ್|

03023028c ಆಗ್ನೇಯಮಸ್ತ್ರಂ ದಯಿತಂ ಸರ್ವಸಾಹಂ ಮಹಾಪ್ರಭಂ||

03023029a ಯಕ್ಷಾಣಾಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಚ ದಾನವಾನಾಂ ಚ ಸಂಯುಗೇ|

03023029c ರಾಜ್ಞಾಂ ಚ ಪ್ರತಿಲೋಮಾನಾಂ ಭಸ್ಮಾಂತಕರಣಂ ಮಹತ್||

03023030a ಕ್ಷುರಾಂತಮಮಲಂ ಚಕ್ರಂ ಕಾಲಾಂತಕಯಮೋಪಮಂ|

03023030c ಅಭಿಮಂತ್ರಾ ಹಮತುಲಂ ದ್ವಿಷತಾಂ ಚ ನಿಬರ್ಹಣಂ||

ನಂತರ ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಬಲ್ಲ, ದಿವ್ಯ, ಅಭೇದ್ಯ, ಅತಿವೀರ್ಯವಂತ, ಮಹಾಪ್ರಭೆಯನ್ನುಳ್ಳ, ಸರ್ವಸಾಹ, ಯಕ್ಷ-ರಾಕ್ಷಸ-ದಾನವರನ್ನು, ಮತ್ತು ಅಧರ್ಮಿ ರಾಜರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಭಸ್ಮ ಮಾಡಬಲ್ಲ,

ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕೊನೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಅಮಲ, ಕಾಲಾಂತಕ ಯಮನಂತಿದ್ದ,
ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬಲ್ಲ,
ಸರಿಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದ ಅದನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿದೆನು:

03023031a ಜಹಿ ಸೌಭಂ ಸ್ವವೀರ್ಯೇಣ ಯೇ ಚಾತ್ರ ರಿಪವೋ ಮಮ|

03023031c ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಭುಜವೀರ್ಯೇಣ ತಸ್ಯೈ ಪ್ರಾಹಿಣವಂ ರುಷಾ||

“ನಿನ್ನ ವೀರತ್ವದಿಂದ ಸೌಭವನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ನಾನಾ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲು!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ರೋಷಗೊಂಡು ನನ್ನ
ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೆನು.

03023032a ರೂಪಂ ಸುದರ್ಶನಸ್ಯಾಸೀದಾಕಾಶೇ ಪತತಸ್ತದಾ|

03023032c ದ್ವಿತೀಯಸ್ಯೇವ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಯುಗಾಂತೇ ಪರಿವಿಷ್ಯತಃ||

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸುದರ್ಶನವು ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಾಶಿತ ಎರಡನೇ ಸೂರ್ಯನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

03023033a ತನ್ನಮಾಸಾದ್ಯ ನಗರಂ ಸೌಭಂ ವ್ಯಪಗತತ್ವಿಷಂ|

03023033c ಮಧ್ಯೇನ ಪಾಟಯಾಮಾಸ ಕ್ರಕಚೋ ದಾರ್ವಿವೋಚ್ಚಿ ತಂ||

ಅದು ಸತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸೌಭನಗರವನ್ನು ತಲುಪಿ
ಗರಗಸದಂತೆ ಅದನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿತು.

03023034a ದ್ವಿಧಾ ಕೃತಂ ತತಃ ಸೌಭಂ ಸುದರ್ಶನಬಲಾದ್ಧತಂ|

03023034c ಮಹೇಶ್ವರಶರೋದ್ಧೂತಂ ಪಪಾತ ತ್ರಿಪುರಂ ಯಥಾ||

ಸುದರ್ಶನದ ಬಲಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಎರಡಾಗಿ ತುಂಡಾದ ಆ ಸೌಭವು
ಮಹೇಶ್ವರನ ಶರದಿಂದ ಒಡೆದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ತ್ರಿಪುರ⁴⁸ದಂತೆ ಕಂಡಿತು.

03023035a ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇ ಸೌಭೇ ಚಕ್ರಮಾಗಾತ್ಕರಂ ಮಮ|

03023035c ಪುನಶ್ಚೋದ್ಧಯ ವೇಗೇನ ಶಾಲ್ವಾಯೇತ್ಯಹಮಬ್ಬುವಂ||

ಸೌಭವು ಕೆಳಗುರುಳಲು ಚಕ್ರವು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿತು. ಪುನಃ
ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾ “ವೇಗದಿಂದ ಶಾಲ್ವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲು!” ಎಂದು
ಹೇಳಿದೆನು.

03023036a ತತಃ ಶಾಲ್ವಂ ಗದಾಂ ಗುರ್ವೀಮಾವಿಧ್ಯಂತಂ ಮಹಾಹವೇ|

03023036c ದ್ವಿಧಾ ಚಕಾರ ಸಹಸಾ ಪ್ರಜಜ್ವಾಲ ಚ ತೇಜಸಾ||

ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಾಲ್ವನು ಭಾರೀ ಗದೆಯನ್ನು ಪ್ರಹಾರಿಸಲು
ಮುಂದೆಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದು ತಕ್ಷಣವೇ ಅವನನ್ನು ಎರಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ
ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗಿತು.

03023037a ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇ ವೀರೇ ದಾನವಾಸ್ತಸ್ತಚೇತಸಃ|

03023037c ಹಾಹಾಭೂತಾ ದಿಶೋ ಜಗ್ಮುರದಿತಾ ಮಮ ಸಾಯಕೈಃ||

ಆ ವೀರನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಲು ವೀರ ದಾನವರು ಅಸ್ತದಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿ, ನನ್ನ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ
ಚದುರಿದರು.

⁴⁸ ತ್ರಿಪುರ ಧ್ವಂಸದ ಕಥೆಯು ಕರ್ಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

03023038a ತತೋಽಹಂ ಸಮವಸ್ಥಾಪ್ಯ ರಥಂ ಸೌಭಸಮೀಪತಃ|

03023038c ಶಂಖಂ ಪ್ರಧ್ಮಾಪ್ಯ ಹರ್ಷೇಣ ಸುಹೃದಃ ಪರ್ಯಹರ್ಷಯಂ||

ಸೌಭದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಶಂಖವನ್ನು ಊದಿ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆನು.

03023039a ತನ್ಮೈರುಶಿಖರಾಕಾರಂ ವಿಧ್ವಸ್ತಾಟ್ಪಾಲಗೋಪುರಂ|

03023039c ದಹ್ಯಮಾನಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸ್ತ್ರಿಯಸ್ತಾಃ ಸಂಪ್ರದುದ್ರುವುಃ||

ಮೈರುಶಿಖರದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾದ್ವಾರಗಳು ಮತ್ತು ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಅದು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಓಡಿ ಹೋದರು.

03023040a ಏವಂ ನಿಹತ್ಯ ಸಮರೇ ಶಾಲ್ವಂ ಸೌಭಂ ನಿಪಾತ್ಯ ಚ|

03023040c ಆನರ್ತಾನ್ಪುನರಾಗಮ್ಯ ಸುಹೃದಾಂ ಪ್ರೀತಿಮಾವಹಂ||

ಈ ರೀತಿ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಶಾಲ್ವನನ್ನು ಕೊಂದು ಸೌಭವನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿ, ಆನರ್ತರ ಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದುರಿಗಿ ಸುಹೃದಯರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತಂದೆನು.

03023041a ಏತಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಾದ್ರಾಜನ್ನಾಗಮಂ ನಾಗಸಾಹ್ವಯಂ|

03023041c ಯದ್ಯಗಾಂ ಪರವೀರಘ್ನ ನ ಹಿ ಜೀವೇತ್ಸುಯೋಧನಃ||

ರಾಜನ್! ಪರವೀರಘ್ನ! ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಾನು ನಾಗಸಾಹ್ವಯಕ್ಕೆ ಬರಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಂದಿದ್ದರೆ ಸುಯೋಧನನು ಜೀವಿತವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!”

03023042 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03023042a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕೌರವಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ|

03023042c ಆಮಂತ್ರೈ ಪ್ರಯಯೌ ಧೀಮಾನ್ಪಾಂಡವಾನ್ಮಧುಸೂದನಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌರವನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ
ಮಹಾಬಾಹು ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಮಧುಸೂದನನು ಧೀಮಂತ
ಪಾಂಡವರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಹೊರಟನು.

03023043a ಅಭಿವಾದ್ಯ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಧರ್ಮರಾಜಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03023043c ರಾಜ್ಞಾ ಮೂರ್ಧನ್ಯಪಾಘ್ರಾತೋ ಭೀಮೇನ ಚ ಮಹಾಭುಜಃ||

03023044a ಸುಭದ್ರಾಮಭಿಮನ್ಯುಂ ಚ ರಥಮಾರೋಪ್ಯ ಕಾಂಚನಂ|

03023044c ಆರುರೋಹ ರಥಂ ಕೃಷ್ಣಃ ಪಾಂಡವೈರಭಿಪೂಜಿತಃ||

ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸಿದನು.
ರಾಜ ಮತ್ತು ಮಹಾಭುಜ ಭೀಮರು ಅವನ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು
ಆಘ್ರಾಣಿಸಿದರು. ಪಾಂಡವರಿಂದ ಅಭಿಪೂಜಿತ ಕೃಷ್ಣನು ಸುಭದ್ರೆ
ಮತ್ತು ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಕಾಂಚನರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ರಥವನ್ನೇರಿದನು.

03023045a ಸೈನ್ಯಸುಗ್ರೀವಯುಕ್ತೇನ ರಥೇನಾದಿತ್ಯವರ್ಚಸಾ|

03023045c ದ್ವಾರಕಾಂ ಪ್ರಯಯೌ ಕೃಷ್ಣಃ ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ, ಆದಿತ್ಯವರ್ಚಸ ಸೈನ್ಯ-
ಸುಗ್ರೀವರನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ರಥದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ತೆರಳಿದನು.

03023046a ತತಃ ಪ್ರಯಾತೇ ದಾಶಾರ್ಹೇ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮೋಽಪಿ ಪಾರ್ಷ್ವತಃ|

03023046c ದ್ರೌಪದೇಯಾನುಪಾದಾಯ ಪ್ರಯಯೌ ಸ್ವಪುರಂ ತದಾ||

ದಾಶಾರ್ಹನು ಹೋದ ನಂತರ ಪಾರ್ಷ್ವತ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೂ ಕೂಡ ದ್ರೌಪದೇಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ನಗರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

03023047a ಧೃಷ್ಟಕೇತುಃ ಸ್ವಸಾರಂ ಚ ಸಮಾದಾಯಾಥ ಚೇದಿರಾಟ್|

03023047c ಜಗಾಮ ಪಾಂಡವಾನ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ರಮ್ಯಾಂ ಶುಕ್ತಿಮತೀಂ ಪುರೀಂ||

ಚೇದಿರಾಜ ಧೃಷ್ಟಕೇತುವು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ತಂಗಿ⁴⁹ಯನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ರಮ್ಯ ಶಕ್ತಿಮತೀ ಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

03023048a ಕೇಕಯಾಶ್ಚಾಪ್ಯನುಜ್ಞಾತಾಃ ಕೌಂತೇಯೇನಾಮಿತೌಜಸಾ|

03023048c ಆಮಂತ್ರ್ಯ ಪಾಂಡವಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಪ್ರಯಯುಸ್ತೇಽಪಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಅಮಿತೌಜಸ ಕೌಂತೇಯರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಕೇಕಯನೂ ಕೂಡ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಹೊರಟನು.

03023049a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚ ವಿಶಶ್ಚೈವ ತಥಾ ವಿಷಯವಾಸಿನಃ|

03023049c ವಿಸೃಜ್ಯಮಾನಾಃ ಸುಭೃಶಂ ನ ತ್ಯಜಂತಿ ಸ್ಮ ಪಾಂಡವಾನ್||

ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು, ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹೋಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು.

03023050a ಸಮವಾಯಃ ಸ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸುಮಹಾದ್ಭುತದರ್ಶನಃ|

⁴⁹ ನಕುಲನ ಪತ್ನಿ ಕರೇಣುವತಿ (ಆದಿಪರ್ವ, ಅಧ್ಯಾಯ ೯೦).

03023050c ಆಸೀನೈಹಾತ್ಮನಾಂ ತೇಷಾಂ ಕಾಮ್ಯಕೇ ಭರತರ್ಷಭ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಭರತರ್ಷಭ! ಆ ಗುಂಪು ಕಾಮ್ಯಕ ವನದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಜೊತೆಗೇ ಇದ್ದು ಒಂದು ಮಹಾ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

03023051a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತು ವಿಪ್ರಾಂಸ್ತಾನನುಮಾನ್ಯ ಮಹಾಮನಾಃ|

03023051c ಶಶಾಸ ಪುರುಷಾನ್ಯಾಲೇ ರಥಾನ್ಯೋಜಯತೇತಿ ಹ||

ಆ ಮಹಾಮನ ವಿಪ್ರರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಥಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸೇವಕರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ತ್ರಯೋವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸೌಭವಧೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೪

ಪಾಂಡವರ ದ್ವೈತವನ ಪ್ರವೇಶ

ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದ ಪುರಜನರು ದುಃಖದಿಂದ ಪಾಂಡವರನ್ನು
ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದಿರುಗಿದರು (೧-೧೬).

03024001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03024001a ತಸ್ಮಿನ್ನಶಾರ್ಹಾಧಿಪತೌ ಪ್ರಯಾತೇ |
ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ಭೀಮಸೇನಾರ್ಜುನೌ ಚ||

03024001c ಯಮೌ ಚ ಕೃಷ್ಣಾ ಚ ಪುರೋಹಿತಶ್ಚ |
ರಥಾನ್ಮಹಾರ್ಹಾನ್ಪರಮಾಶ್ವಯುಕ್ತಾನ್||

03024002a ಆಸ್ಥಾಯ ವೀರಾಃ ಸಹಿತಾ ವನಾಯ |
ಪ್ರತಸ್ಥಿರೇ ಭೂತಪತಿಪ್ರಕಾಶಾಃ||

03024002c ಹಿರಣ್ಯನಿಷ್ಕಾನ್ವಸನಾನಿ ಗಾಶ್ಚ |
ಪ್ರದಾಯ ಶಿಕ್ಷಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವಿದ್ಭ್ಯಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ದಶಾರ್ಹಾಧಿಪತಿಯು ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ಭೂತಪತಿ ಪ್ರಕಾಶ, ವೀರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಭೀಮಸೇನಾರ್ಜುನರು ಮತ್ತು ಯಮಳರು ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತನೊಡನೆ ಪರಮ ಅಶ್ವಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ, ಬೆಲೆಬಾಳುವ ರಥವನ್ನೇರಿ, ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಹೊರಡುವಾಗ ಶಿಕ್ಷಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಗಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರ-ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ದಾನವನ್ನಾಗಿ ನೀಡಿದರು.

03024003a ಪ್ರೇಷ್ಯಾಃ ಪುರೋ ವಿಂಶತಿರಾತ್ತಶಸ್ತ್ರಾ |
ಧನೂಂಷಿ ವರ್ಮಾಣಿ ಶರಾಂಶ್ಚ ಪೀತಾನ್||

03024003c ಮೌರ್ವೀಶ್ಚ ಯಂತ್ರಾಣಿ ಚ ಸಾಯಕಾಂಶ್ಚ |
ಸರ್ವೇ ಸಮಾದಾಯ ಜಘನ್ಯಮೀಯುಃ||

ಇಪ್ಪತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳು ಮುಂದೆ ನಡೆದರು ಮತ್ತು ಧನಸ್ಸು, ಕವಚಗಳು,

ಲೋಹದ ಬಾಣಗಳು, ಉಪಕರಣಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು
ಹಿಂದೆ ನಡೆದರು.

03024004a ತತಸ್ತು ವಾಸಾಂಸಿ ಚ ರಾಜಪುತ್ರಾ |
ಧಾತ್ರೈಶ್ಚ ದಾಸ್ಯಶ್ಚ ವಿಭೂಷಣಂ ಚ||

03024004c ತದಿಂದ್ರಸೇನಸ್ವರಿತಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ |
ಜಘನ್ಯಮೇವೋಪಯಯೌ ರಥೇನ||

ಅನಂತರ ಸಾರಥಿ ಇಂದ್ರಸೇನನು ಬೇಗನೇ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು,
ದಾಸಿಗಳನ್ನು, ವಿಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಮಾಡಿ ರಥದ ಹಿಂದೆ
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು.

03024005a ತತಃ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠಮುಪೇತ್ಯ ಪೌರಾಃ |
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಚಕ್ರುರದೀನಸತ್ವಾಃ||

03024005c ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚಾಭ್ಯವದನ್ವ್ರಸನ್ನಾ |
ಮುಖ್ಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ಕುರುಜಾಂಗಲಾನಾಂ||

ಪೌರರು ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠನ ಬಳಿ ಹೋದರು ಮತ್ತು ದೀನಸತ್ವರಾಗಿ
ಅವನನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಅವನನ್ನು
ಮತ್ತು ಕುರುಜಂಗಲದ ಮುಖ್ಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅಭಿವಂದಿಸಿದರು.

03024006a ಸ ಚಾಪಿ ತಾನಭ್ಯವದತ್ಪ್ರಸನ್ನಃ |
ಸಹೈವ ತೈರ್ಭ್ರಾತೃಭಿರ್ಧರ್ಮರಾಜಃ||

03024006c ತಸ್ಥೌ ಚ ತತ್ರಾಧಿಪತಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾ |

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜನೌಘಂ ಕುರುಜಾಂಗಲಾನಾಂ||

ಧರ್ಮರಾಜನೂ ಕೂಡ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತನ್ನ ಭ್ರಾತೃಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರಿಗೆ
ಅಭಿವಂದಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಅಧಿಪತಿ ಮಹಾತ್ಮನು
ಕುರುಜಂಗಲದ ಜನರಾಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03024007a ಪಿತೇವ ಪುತ್ರೇಷು ಸ ತೇಷು ಭಾವಂ |

ಚಕ್ರೇ ಕುರುಣಾಮೃಷಭೋ ಮಹಾತ್ಮಾ||

03024007c ತೇ ಚಾಪಿ ತಸ್ಮಿನ್ನರತಪ್ರಬರ್ಹೇ |

ತದಾ ಬಭೂವುಃ ಪಿತರೀವ ಪುತ್ರಾಃ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಕುರುವೃಷಭನು ಒಬ್ಬ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ
ತೋರಿಸುವ ಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಅವರೂ ಕೂಡ ಆ
ಭರತಪ್ರಮುಖನಿಗೆ ಪುತ್ರರು ತಂದೆಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಇದ್ದರು.

03024008a ತತಃ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಮಹಾಜನೌಘಾಃ |

ಕುರುಪ್ರವೀರಂ ಪರಿವಾರ್ಯ ತಸ್ಥುಃ||

03024008c ಹಾ ನಾಥ ಹಾ ಧರ್ಮ ಇತಿ ಬ್ರುವಂತೋ|

ಹ್ರಿಯಾ ಚ ಸರ್ವೇಽಶ್ರುಮುಖಾ ಬಭೂವುಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಕುರುಪ್ರವೀರನನ್ನು ಸುತ್ತವರೆದು “ಹಾ ನಾಥ! ಹಾ ಧರ್ಮ !”
ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಜನಸಂದಣಿಯೇ ಸೇರಿ ನಿಂತಿದ್ದವರ
ಎಲ್ಲರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣೀರಿತ್ತು.

03024009a ವರಃ ಕುರುಣಾಮಧಿಪಃ ಪ್ರಚಾನಾಂ |

ಪಿತೇವ ಪುತ್ರಾನಪಹಾಯ ಚಾಸ್ಮಾನ್||

03024009c ಪೌರಾನಿಮಾಂಜಾನಪದಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನ್ |

ಹಿತ್ವಾ ಪ್ರಯಾತಃ ಕ್ವ ನು ಧರ್ಮರಾಜಃ||

“ಕುರುಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧಿಪತಿ ! ಪುತ್ರರನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗುವ
ತಂದೆಯಂತೆ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ !
ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತೊರೆದು
ಧರ್ಮರಾಜ ನೀನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ ?

03024010a ಧಿಗ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಸುನೃಶಂಸಬುದ್ಧಿಂ |

ಸಸೌಬಲಂ ಪಾಪಮತಿಂ ಚ ಕರ್ಣಂ||

03024010c ಅನರ್ಥಮಿಚ್ಛಂತಿ ನರೇಂದ್ರ ಪಾಪಾ |

ಯೇ ಧರ್ಮನಿತ್ಯಸ್ಯ ಸತಸ್ತವೋಗ್ರಾಃ||

ಅತ್ಯಂತ ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ, ಜೊತೆಗೆ ಸೌಬಲ, ಮತ್ತು
ಪಾಪಮತಿ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ ! ನರೇಂದ್ರ ! ಧರ್ಮನಿತ್ಯನಾದ ನಿನಗೆ
ಪಾಪವೆಸಗಿದವರು ಅನರ್ಥವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

03024011a ಸ್ವಯಂ ನಿವೇಶ್ಯಾಪ್ರತಿಮಂ ಮಹಾತ್ಮಾ |

ಪುರಂ ಮಹದ್ದೇವಪುರಪ್ರಕಾಶಂ||

03024011c ಶತಕ್ರತುಪ್ರಸ್ಥಮಮೋಘಕರ್ಮಾ |

ಹಿತ್ವಾ ಪ್ರಯಾತಃ ಕ್ವ ನು ಧರ್ಮರಾಜಃ||

ಮಹಾತ್ಮ ! ಸ್ವಯಂ ನೀನೇ ಈ ಅಪ್ರತಿಮ ನಿವೇಶನವನ್ನು,

ದೇವಪುರದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿತ ಮಹಾ ಪುರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವೆ.
ಅಮೋಘವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಈ ಶತಕೃತುಪ್ರಸ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಧರ್ಮರಾಜ ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ ?

03024012a ಚಕಾರ ಯಾಮಪ್ರತಿಮಾಂ ಮಹಾತ್ಮಾ |
ಸಭಾಂ ಮಯೋ ದೇವಸಭಾಪ್ರಕಾಶಾಂ ||

03024012c ತಾಂ ದೇವಗುಪ್ತಾಮಿವ ದೇವಮಾಯಾಂ |
ಹಿತ್ವಾ ಪ್ರಯಾತಃ ಕ್ವ ನು ಧರ್ಮರಾಜಃ ||

ದೇವಸಭೆಯ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಅಪ್ರತಿಮ ಸಭೆಯನ್ನು
ಮಹಾತ್ಮ ಮಯನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಧರ್ಮರಾಜ !
ದೇವರಹಸ್ಯದಂತಿರುವ, ದೇವಮಾಯೆಯಂತಿರುವ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿರುವೆ ?”

03024013a ತಾನ್ಧರ್ಮಕಾರ್ಮಾರ್ಥವಿದುತ್ತಮೌಜಾ |
ಬೀಭತ್ಸುರುಚ್ಚೈಃ ಸಹಿತಾನುವಾಚೆ ||

03024013c ಆದಾಸ್ಯತೇ ವಾಸಮಿಮಂ ನಿರುಷ್ಯ |
ವನೇಷು ರಾಜಾ ದ್ವಿಷತಾಂ ಯಶಾಂಸಿ ||

ಧರ್ಮ-ಕಾಮ-ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ, ತೇಜಸ್ವಿ ಬೀಭತ್ಸುವು
ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಅವರಿಗೆ ಉಚ್ಚ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು: “ವನದಲ್ಲಿ
ವಾಸಮಾಡಿ ರಾಜನು ದ್ವೇಷಿಗಳ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹಿಂದೆ
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ !

03024014a ದ್ವಿಜಾತಿಮುಖ್ಯಾಃ ಸಹಿತಾಃ ಪೃಥಕ್ಚ |

ಭವದ್ಭಿರಾಸಾದ್ಯ ತಪಸ್ವಿನಶ್ಚ ||

03024014c ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಧರ್ಮಾರ್ಥವಿದಶ್ಚ ವಾಚ್ಯಾ |

ಯಥಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಃ ಪರಮಾ ಭವೇನ್ನಃ ||

ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯರೇ! ತಪಸ್ವಿಗಳೇ! ನೀವು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಅಥವಾ ಒಟ್ಟಿಗೇ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಬಂದು ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಪರಮ ಸಿದ್ಧಿಯು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಿ!”

03024015a ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತೇ ವಚನೇಽರ್ಜುನೇನ |

ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸರ್ವವರ್ಣಾಶ್ಚ ರಾಜನ್ ||

03024015c ಮುದಾಭ್ಯನಂದನ್ಸಹಿತಾಶ್ಚ ಚಕ್ರುಃ |

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಿಷ್ಠಂ ||

ರಾಜನ್! ಅರ್ಜುನನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಸರ್ವವರ್ಣದವರು ಸಂತೋಷಗೊಂಡರು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಆ ಧರ್ಮಭೃತ ವರಿಷ್ಠರನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದರು.

03024016a ಆಮಂತ್ರೈ ಪಾರ್ಥಂ ಚ ವೃಕೋದರಂ ಚ |

ಧನಂಜಯಂ ಯಾಜ್ಞಸೇನೀಂ ಯಮೌ ಚ ||

03024016c ಪ್ರತಸ್ಥಿರೇ ರಾಷ್ಟ್ರಮಪೇತಹರ್ಷಾ |

ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇಣಾನುಮತಾ ಯಥಾಸ್ವಂ ||

ಪಾರ್ಥ ವೃಕೋದರ, ಧನಂಜಯ, ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ, ಮತ್ತು ಯಮಳರನ್ನು
ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಂದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು,
ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ
ತೆರಳಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ದ್ವೈತವನಪ್ರವೇಶೇ ಚತುರ್ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ವೈತವನಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಾ ಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೫

ಪಾಂಡವರು ದ್ವೈತವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದುದು (೧-೨೬).

03025001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03025001a ತತಸ್ತೇಷು ಪ್ರಯಾತೇಷು ಕೌಂತೇಯಃ ಸತ್ಯಸಂಗರಃ|

03025001c ಅಭ್ಯಭಾಷತ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭ್ರಾತೃನ್ಸರ್ವಾನ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವರು ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ
ಸತ್ಯಸಂಗರ, ಧರ್ಮಾತ್ಮ, ಕೌಂತೇಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ
ತಮ್ಮಂದಿರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03025002a ದ್ವಾದಶೇಮಾಃ ಸಮಾಸ್ಮಾ ಭಿರ್ವಸ್ತವ್ಯಂ ನಿರ್ಜನೇ ವನೇ|

03025002c ಸಮೀಕ್ಷದ್ವಂ ಮಹಾರಣ್ಯೇ ದೇಶಂ ಬಹುಮೃಗದ್ವಿಜಂ||

03025003a ಬಹುಪುಷ್ಟಫಲಂ ರಮ್ಯಂ ಶಿವಂ ಪುಣ್ಯಜನೋಚಿತಂ|

03025003c ಯತ್ರೇಮಾಃ ಶರದಃ ಸರ್ವಾಃ ಸುಖಂ ಪ್ರತಿವಸೇಮಹಿ||

“ಈ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ನಾವು ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಮಹಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮೃಗಜಿಂಕೆಗಳಿರುವ, ಬಹಳ ಪುಷ್ಟಫಲಗಳಿಂದ ರಮ್ಯವಾಗಿರುವ, ಮಂಗಳಕರ, ಪುಣ್ಯಜನರು ಬರಲು ಉಚಿತವಾದ, ಆರೋಗ್ಯಕರ, ಈ ಎಲ್ಲ ವರ್ಷಗಳೂ ಸುಖಕರವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಬಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೋಡೋಣ.”

03025004a ಏವಮುಕ್ತೇ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಧನಂಜಯಃ|

03025004c ಗುರುವನ್ಮಾನವಗುರುಂ ಮಾನಯಿತ್ವಾ ಮನಸ್ವಿನಂ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಧನಂಜಯನು, ಗುರುವಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಆ ಮನಸ್ವಿ, ಮಾನವಗುರುವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

03025005 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03025005a ಭವಾನೇವ ಮಹರ್ಷೀಣಾಂ ವೃದ್ಧಾನಾಂ ಪರ್ಯುಪಾಸಿತಾ|

03025005c ಅಜ್ಞಾತಂ ಮಾನುಷೇ ಲೋಕೇ ಭವತೋ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂ ಚನ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನಾದರೋ ಮಹರ್ಷಿಗಳ, ವೃದ್ಧರ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಕಾಲಕಳೆದವನು. ಮಾನುಷ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇರುವುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

03025006a ತ್ವಯಾ ಹ್ಯುಪಾಸಿತಾ ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಭರತರ್ಷಭ|

03025006c ದ್ವೈಪಾಯನಪ್ರಭೃತಯೋ ನಾರದಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ||

03025007a ಯಃ ಸರ್ವಲೋಕದ್ವಾರಾಣಿ ನಿತ್ಯಂ ಸಂಚರತೇ ವಶೀ|

03025007c ದೇವಲೋಕಾಧ್ಯಹ್ಮಲೋಕಂ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಾಮಪಿ||

ಭರತರ್ಷಭ! ನೀನು ನಿತ್ಯವೂ ದ್ವೈಪಾಯನನೇ ಮೊದಲಾದ,
ಸರ್ವಲೋಕದ್ವಾರಗಳಿಗೆ - ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ, ಮತ್ತು
ಗಂಧರ್ವ-ಅಪ್ಸರ ಲೋಕಗಳಿಗೂ, ನಿತ್ಯವೂ ಸಂಚರಿಸುವ
ನಾರದನನ್ನೂ ಸೇರಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು
ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ.

03025008a ಸರ್ವಾ ಗತೀರ್ವಿಜಾನಾಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ನ ಸಂಶಯಃ|

03025008c ಪ್ರಭಾವಾಂಶ್ಚೈವ ವೇತ್ಥ ತ್ವಂ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಪಾರ್ಥಿವ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸರ್ವ ಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಪಾರ್ಥಿವ! ನೀನು ಅವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನೂ
ಕೂಡ ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ.

03025009a ತ್ವಮೇವ ರಾಜಂಜಾನಾಸಿ ಶ್ರೇಯಃಕಾರಣಮೇವ ಚ|

03025009c ಯತ್ರೇಚ್ಛಸಿ ಮಹಾರಾಜ ನಿವಾಸಂ ತತ್ರ ಕುರ್ಮಹೇ||

ರಾಜನ್! ಶ್ರೇಯಕಾರಣವನ್ನು ನೀನೇ ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ
ಮಹಾರಾಜ! ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಬಯಸುತ್ತೀಯೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿವಾಸವನ್ನು
ಮಾಡೋಣ.

03025010a ಇದಂ ದ್ವೈತವನಂ ನಾಮ ಸರಃ ಪುಣ್ಯಜನೋಚಿತಂ|

03025010c ಬಹುಪುಷ್ಪಫಲಂ ರಮ್ಯಂ ನಾನಾದ್ವಿಜನಿಷೇವಿತಂ||

ಇದು ದ್ವೈತವನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪುಣ್ಯಜನರು ಬರುವ, ಬಹಳಷ್ಟು ಪುಷ್ಪಫಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ರಮ್ಯವಾದ, ನಾನಾ ಪಕ್ಷಿಗಣಗಳು ಬರುವ ಸರೋವರ.

03025011a ಅತ್ರೇಮಾ ದ್ವಾದಶ ಸಮಾ ವಿಹರೇಮೇತಿ ರೋಚಯೇ|

03025011c ಯದಿ ತೇನುಮತಂ ರಾಜನ್ಕಿಂ ವಾನ್ಯನ್ಮನ್ಯತೇ ಭವಾನ್||

ರಾಜನ್ ! ಒಂದುವೇಳೆ ನಿನಗೆ ಅನುಮತಿಯಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆಯೋಣ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ನೀನು ಬೇರೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೀಯಾ?”

03025012 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03025012a ಮಮಾಪ್ಯೇತನ್ಮತಂ ಪಾರ್ಥ ತ್ವಯಾ ಯತ್ಸಮುದಾಹೃತಂ|

03025012c ಗಚ್ಚಾಮ ಪುಣ್ಯಂ ವಿಖ್ಯಾತಂ ಮಹದ್ವೈತವನಂ ಸರಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾರ್ಥ ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಪುಣ್ಯವೂ ವಿಖ್ಯಾತವೂ ಆದ ಮಹಾ ದ್ವೈತವನ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ.””

03025013 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03025013a ತತಸ್ತೇ ಪ್ರಯಯುಃ ಸರ್ವೇ ಪಾಂಡವಾ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಃ|

03025013c ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ಬಹುಭಿಃ ಸಾರ್ಥಂ ಪುಣ್ಯಂ ದ್ವೈತವನಂ ಸರಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಧರ್ಮಚಾರಿ ಸರ್ವ
ಪಾಂಡವರು ಬಹಳಷ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಪುಣ್ಯ ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ
ಹೊರಟರು.

03025014a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಾಶ್ಚ ತಥೈವ ಚ ನಿರಗ್ನಯಃ|

03025014c ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಿನೋ ಭಿಕ್ಷವಶ್ಚ ಸಜಪಾ ವನವಾಸಿನಃ||

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವಿಲ್ಲದವರು,
ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಿಗಳು, ಭಿಕ್ಷುಗಳು, ಜಪಿಗಳು ಮತ್ತು ವನವಾಸಿಗಳು ಇದ್ದರು.

03025015a ಬಹವೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತತ್ರ ಪರಿವವ್ರಯುರ್ಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03025015c ತಪಸ್ವಿನಃ ಸತ್ಯಶೀಲಾಃ ಶತಶಃ ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಜೊತೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ನೂರು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ತಪಸ್ವಿಗಳು, ಸತ್ಯಶೀಲರು ಸಂಶಿತವ್ರತರು ಇದ್ದರು.

03025016a ತೇ ಯಾತ್ವಾ ಪಾಂಡವಾಸ್ತತ್ರ ಬಹುಭಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ|

03025016c ಪುಣ್ಯಂ ದ್ವೈತವನಂ ರಮ್ಯಂ ವಿವಿಶುರ್ಭರತರ್ಷಭಾಃ||

ಹೀಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಭರತರ್ಷಭ
ಪಾಂಡವರು ಪುಣ್ಯವೂ ರಮ್ಯವೂ ಆದ ದ್ವೈತವನವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

03025017a ತಚ್ಯಾಲತಾಲಾಂರಮಧೂಕನೀಪ |

ಕದಂಬಸರ್ಜಾ ಜುಫನಕರ್ಣಿ ಕಾರೈಃ||

03025017c ತಪಾತ್ಯಯೇ ಪುಷ್ಪಧರೈರುಪೇತಂ |

ಮಹಾವನಂ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿದರ್ಶನಂ ||

ಬೇಸಗೆಯ ಕೊನೆಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯು ಆ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲ, ಮಾವು, ತಾಳೆ, ಮಧೂಕ, ಕದಂಬ, ಸರ್ಜ, ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03025018a ಮಹಾದ್ರುಮಾಣಾಂ ಶಿಖರೇಷು ತಸ್ಥುರ್ |

ಮನೋರಮಾಂ ವಾಚಮುದೀರಯಂತಃ ||

03025018c ಮಯೂರದಾತ್ಯೂಹಚಕೋರಸಂಘಾಸ್ |

ತಸ್ಮಿನ್ವನೇ ಕಾನನಕೋಕಿಲಾಶ್ಚ ||

ಆ ವನದ ಮಹಾದ್ರುಮಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮನೋರಮ ಗಾಯನವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನವಿಲುಗಳು, ಚಕೋರ ಗಣಗಳು, ಕಾನನಕೋಕಿಲಗಳು ಇದ್ದವು.

03025019a ಕರೇಣುಯೂಥೈಃ ಸಹ ಯೂಥಪಾನಾಂ |

ಮದೋತ್ಕಟಾನಾಮಚಲಪ್ರಭಾಣಾಂ ||

03025019c ಮಹಾಂತಿ ಯೂಥಾನಿ ಮಹಾದ್ವಿಪಾನಾಂ |

ತಸ್ಮಿನ್ವನೇ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿದರ್ಶನಂ ||

ಆ ವನದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯು, ಪರ್ವತಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಮದೋತ್ಕಟ ಸಲಗಳನ್ನೊಡಗೂಡಿದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಆನೆಯ ಹಿಂಡುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03025020a ಮನೋರಮಾಂ ಭೋಗವತೀಮುಪೇತ್ಯ |

ಧೃತಾತ್ಮನಾಂ ಚೀರಜಟಾಧರಾಣಾಂ||

03025020c ತಸ್ಮಿನ್ವನೇ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ನಿವಾಸೇ |

ದದರ್ಶ ಸಿದ್ಧರ್ಷಿಗಣಾನನೇಕಾನ್||

ಮನೋರಮೆ ಭೋಗವತಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಧೃತಾತ್ಮರನ್ನೂ, ಚೀರಜಟಾಧಾರಣಿಗಳನ್ನೂ, ಅನೇಕ
ಸಿದ್ಧರ್ಷಿಗಣಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

03025021a ತತಃ ಸ ಯಾನಾದವರುಹ್ಯ ರಾಜಾ |

ಸಭ್ರಾತ್ರಕಃ ಸಜನಃ ಕಾನನಂ ತತ್||

03025021c ವಿವೇಶ ಧರ್ಮಾತ್ಮವತಾಂ ಪರಿಷ್ಕಾಸ್ |

ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಂ ಶಕ್ರ ಇವಾಮಿತೌಜಾಃ||

ಯಾನದಿಂದಿಳಿದು ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮವಂತರಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜನು,
ಅಮಿತೌಜಸ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪರೊಂದಿಗೆ ಶಕ್ರನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ತಮ್ಮಂದಿರು
ಮತ್ತು ತನ್ನ ಜನರ ಜೊತೆ ಆ ಕಾನನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03025022a ತಂ ಸತ್ಯಸಂಧಂ ಸಹಿತಾಭಿಪೇತುರ್ |

ದಿದೃಕ್ಷವಶ್ಚಾರಣಸಿದ್ಧಸಂಘಾಃ||

03025022c ವನೌಕಸಶ್ಚಾಪಿ ನರೇಂದ್ರಸಿಂಹಂ |

ಮನಸ್ವಿನಂ ಸಂಪರಿವಾರ್ಯ ತಸ್ಥುಃ||

ಆ ಸತ್ಯಸಂಧ ನರೇಂದ್ರಸಿಂಹನನ್ನು ನೋಡಲು ಕುತೂಹಲದಿಂದ

ಚಾರಣ ಸಿದ್ಧರ ಗಣಗಳೂ, ಇತರ ವನವಾಸಿಗಳೂ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಆ
ಮನಸ್ವಿನಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ನಿಂತರು.

03025023a ಸ ತತ್ರ ಸಿದ್ಧಾನಭಿವಾದ್ಯ ಸರ್ವಾನ್ |

ಪ್ರತ್ಯರ್ಚಿತೋ ರಾಜವದ್ದೇವವಚ್ಛ||

03025023c ವಿವೇಶ ಸರ್ವೈಃ ಸಹಿತೋ ದ್ವಿಜಾಗ್ರೈಃ |

ಕೃತಾಂಜಲಿರ್ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ಪರಿಷ್ಠಾ||

ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧರಿಗೂ ಅಭಿವಂದಿಸಿದನು ಮತ್ತು ರಾಜ ಅಥವಾ
ದೇವತೆಯಂತೆ ಅವರಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಆ ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ
ಪರಿಷ್ಠನು ಸರ್ವ ದ್ವಿಜಾಗ್ರರೊಡನೆ ಅಂಜಲಿ ಬದ್ಧನಾಗಿ
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03025024a ಸ ಪುಣ್ಯಶೀಲಃ ಪಿತೃವನ್ಮಹಾತ್ಮಾ |

ತಪಸ್ವಿಭಿರ್ಧರ್ಮಪರೈರುಪೇತ್ಯ||

03025024c ಪ್ರತ್ಯರ್ಚಿತಃ ಪುಷ್ಪಧರಸ್ಯ ಮೂಲೇ |

ಮಹಾದ್ರುಮಸ್ಯೋಪವಿವೇಶ ರಾಜಾ||

ಆ ಪುಣ್ಯಶೀಲ ಮಹಾತ್ಮನು ತಂದೆಯಂತೆ ಧರ್ಮಪರ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಂದ
ಸ್ವಾಗತಗೊಂಡನು. ನಂತರ ರಾಜನು ಹೂಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಒಂದು
ಮಹಾವೃಕ್ಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

03025025a ಭೀಮಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಾ ಚ ಧನಂಜಯಶ್ಚ |

ಯಮೌ ಚ ತೇ ಚಾನುಚರಾ ನರೇಂದ್ರಂ||

03025025c ವಿಮುಚ್ಯ ವಾಹಾನವರುಹ್ಯ ಸರ್ವೇ |

ತತ್ರೋಪತಸ್ಥುರ್ಭರತಪ್ರಬರ್ಹಾಃ||

ಭರತಪ್ರಬರ್ಹರಾದ ಭೀಮ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಧನಂಜಯ, ಯಮಳರು ಮತ್ತು ಆ ನರೇಂದ್ರನ ಅನುಚರರೆಲ್ಲರೂ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

03025026a ಲತಾವತಾನಾವನತಃ ಸ ಪಾಂಡವೈರ್ |

ಮಹಾದ್ರುಮಃ ಪಂಚಭಿರುಗ್ರಧನ್ವಿಭಿಃ||

03025026c ಬಭೌ ನಿವಾಸೋಪಗತೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿರ್ |

ಮಹಾಗಿರಿವಾರಣಯೂಥಪೈರಿವ||

ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಆ ಮಹಾಮರವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ವಾಸಿಸಲು ಬಂದಿರುವ ಆ ಐವರು ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವ ಉಗ್ರಧನ್ವಿಗಳಿಂದ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಮಹಾಗಿರಿಯಂತೆ ತೋರಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ದ್ವೈತವನಪ್ರವೇಶೇ ಪಂಚವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ದ್ವೈತವನಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೬

ವನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಆಗಮನ

ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದ ಶಾಲವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಕಾಣಲು ಮುನಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಆಗಮಿಸಿದ್ದು (೧-೪). ಮುನಿಯು ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡಿ ಮುನಿಯು ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕಿದು (೫); ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದು (೬). ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕನೆಂದೂ, ಬಲವಿದೆಯೆಂದು ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದೂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದುದು (೭-೧೯).

03026001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ |

03026001a ತತ್ಕಾನನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನರೇಂದ್ರಪುತ್ರಾಃ |

ಸುಖೋಚಿತಾ ವಾಸಮುಪೇತ್ಯ ಕೃಚ್ಚ್ಛಂ ||

03026001c ವಿಜಹ್ನುರಿದ್ರಪ್ರತಿಮಾಃ ಶಿವೇಷು |

ಸರಸ್ವತೀಶಾಲವನೇಷು ತೇಷು ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಿಂದೆ ಸುಖಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಈಗ ಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾದ ಆ ಇಂದ್ರಪ್ರತಿಮ ನರೇಂದ್ರಪುತ್ರರು ಕಾನನವನ್ನು ಸೇರಿ ಮಂಗಳಕರ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದ ಶಾಲವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದರು.

03026002a ಯತೀಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನ್ ಮುನೀಂಶ್ಚ ರಾಜಾ |

ತಸ್ಮಿನ್ವನೇ ಮೂಲಫಲೈರುದಗ್ರೈಃ ||

03026002c ದ್ವಿಜಾತಿಮುಖ್ಯಾನ್ಯಷಭಃ ಕುರೂಣಾಂ |

ಸಂತರ್ಪಯಾಮಾಸ ಮಹಾನುಭಾವಃ||

ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಕುರುವೃಷಭ ಮಹಾನುಭಾವ ರಾಜನು ಆರಿಸಿದ
ಫಲಮೂಲಗಳಿಂದ ಸರ್ವ ಯತಿಗಳನ್ನೂ, ಮುನಿಗಳನ್ನೂ,
ದ್ವಿಜಾತಿಪ್ರಮುಖ್ಯರನ್ನೂ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು.

03026003a ಇಷ್ಟೀಶ್ಚ ಪಿತ್ರಾಣಿ ತಥಾಗ್ರಿಯಾಣಿ |

ಮಹಾವನೇ ವಸತಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ||

03026003c ಪುರೋಹಿತಃ ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧತೇಜಾಶ್ |

ಚಕಾರ ಧೌಮ್ಯಃ ಪಿತೃವತ್ಕುರೂಣಾಂ||

ಆ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧ
ತೇಜಸ್ವಿ, ಕುರುಗಳಿಗೆ ತಂದೆಯಂದಿದ್ದ ಪುರೋಹಿತ ಧೌಮ್ಯನು
ಪಿತೃಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಹೋಮಗಳನ್ನೂ, ಅಗ್ರಿಯಾಣಿಗಳನ್ನೂ
ಮಾಡಿಸಿದನು.

03026004a ಅಪೇತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಾದ್ವಸತಾಂ ತು ತೇಷಾಂ |

ಋಷಿಃ ಪುರಾಣೋಽತಿಥಿರಾಜಗಾಮ||

03026004c ತಮಾಶ್ರಮಂ ತೀವ್ರಸಮೃದ್ಧತೇಜಾ |

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಃ ಶ್ರೀಮತಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ||

ಅವರು ಹೀಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರಲು ಶ್ರೀಮತ
ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಆ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೀವ್ರ ಸಮೃದ್ಧ ತೇಜಸ್ವಿ

ಪುರಾತನ ಋಷಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಆಗಮಿಸಿದನು.

03026005a ಸ ಸರ್ವವಿದ್ರೌ ಪದೀಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾಂ |
ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಭೀಮಸೇನಾರ್ಜುನೌ ಚ||

03026005c ಸಂಸ್ಮೃತ್ಯ ರಾಮಂ ಮನಸಾ ಮಹಾತ್ಮಾ |
ತಪಸ್ವಿಮಧ್ಯೇಽಸ್ಮಯತಾಮಿತೌಜಾಃ||

ಆ ಸರ್ವವೇದವಿದುವು ದ್ರೌಪದಿ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು, ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನರನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾತ್ಮ ರಾಮನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೆನೆದುಕೊಂಡು ಆ ಅಮಿತೌಜಸ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕನು.

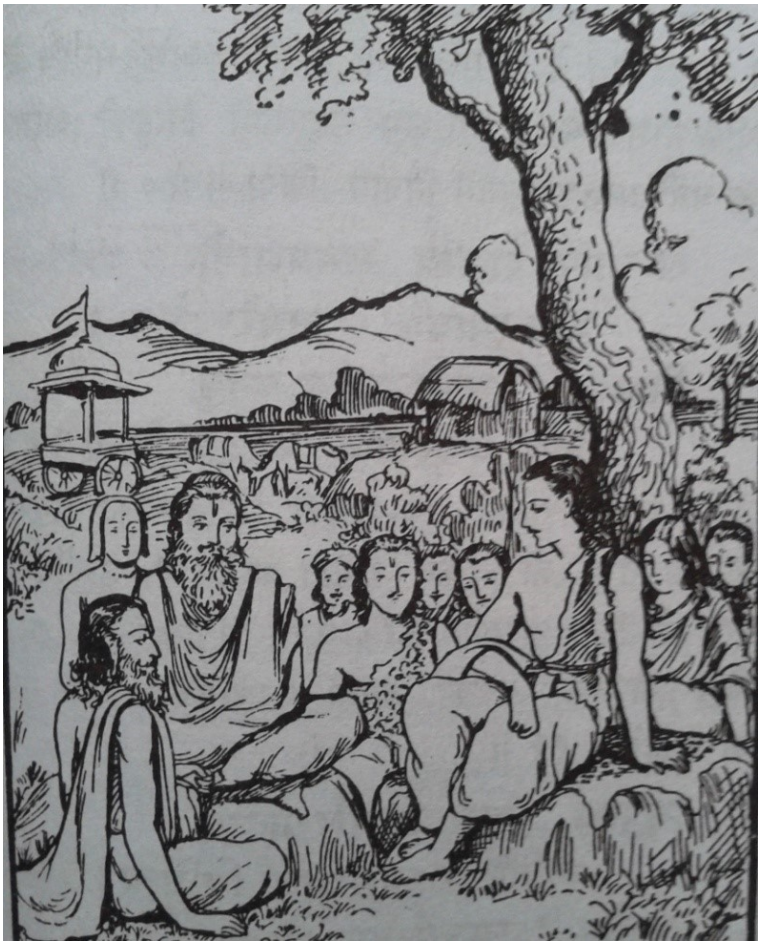
03026006a ತಂ ಧರ್ಮರಾಜೋ ವಿಮನಾ ಇವಾಬ್ರವೀತ್ |
ಸರ್ವೇ ಹ್ರಿಯಾ ಸಂತಿ ತಪಸ್ವಿನೋಽಮೀ||

03026006c ಭವಾನಿದಂ ಕಿಂ ಸ್ಮಯತೀವ ಹೃಷ್ಯಸ್ |
ತಪಸ್ವಿನಾಂ ಪಶ್ಯತಾಂ ಮಾಮುದೀಕ್ಷ್ಯ||

ಮನಸ್ಸು ಕುಂದಿದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಇಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ. ಇತರರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ, ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಸಂತೋಷಗೊಂಡವನಂತೆ ನೀನು ಏಕೆ ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಿರುವೆ?”

03026007 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03026007a ನ ತಾತ ಹೃಷ್ಯಾಮಿ ನ ಚ ಸ್ಮಯಾಮಿ |
ಪ್ರಹರ್ಷಜೋ ಮಾಂ ಭಜತೇ ನ ದರ್ಪಃ||

03026007c ತವಾಪದಂ ತ್ವದ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ರಾಮಂ |

ಸತ್ಯವ್ರತಂ ದಾಶರಥಿಂ ಸ್ಮರಾಮಿ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗೂ ! ನಾನು ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳಲೂ ಇಲ್ಲ, ನಾನು ನಗುತ್ತಲೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ದರ್ಪದಿಂದ ಈ ಹರ್ಷವು ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಸತ್ಯವ್ರತ ಧಾಶರಥಿ ರಾಮನ ನೆನಪಾಯಿತಷ್ಟೇ.

03026008a ಸ ಚಾಪಿ ರಾಜಾ ಸಹ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ |

ವನೇ ನಿವಾಸಂ ಪಿತುರೇವ ಶಾಸನಾತ್||

03026008c ಧನ್ವೀ ಚರನ್ಪಾರ್ಥ ಪುರಾ ಮಯೈವ |

ದೃಷ್ಟೋ ಗಿರೇರೃಷ್ಯಮೂಕಸ್ಯ ಸಾನೌ||

ಪಾರ್ಥ ! ಹಿಂದೆ ಆ ರಾಜನೂ ಕೂಡ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಂದಿಗೆ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿ, ಧನ್ವಸ್ವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಗಿರಿ ಋಷ್ಯಮೂಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೆ.

03026009a ಸಹಸ್ರನೇತ್ರಪ್ರತಿಮೋ ಮಹಾತ್ಮಾ |

ಮಯಸ್ಯ ಜೇತ ನಮುಚೇಶ್ಚ ಹಂತಾ||

03026009c ಪಿತುರ್ನಿ ದೇಶಾದನಘಃ ಸ್ವಧರ್ಮಂ |

ವನೇ ವಾಸಂ ದಾಶರಥಿಶ್ಚ ಕಾರ||

ಮಯನನ್ನು ಗೆದ್ದ ಮತ್ತು ನಮೂಚಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಸಹಸ್ರನೇತ್ರನ
ಸರಿಸಾಟಿಯಾದ ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಅನಘ ದಾಶರಥಿಯು ತಂದೆಯ
ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ವನವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸ್ವಧರ್ಮದಂತೆ
ನಡೆದುಕೊಂಡನು.

03026010a ಸ ಚಾಪಿ ಶಕ್ರಸ್ಯ ಸಮಪ್ರಭಾವೋ |
ಮಹಾನುಭಾವಃ ಸಮರೇಷ್ಟಜೇಯಃ||

03026010c ವಿಹಾಯ ಭೋಗಾನಚರದ್ವನೇಷು |
ನೇಶೇ ಬಲಸ್ಯೇತಿ ಚರೇದಧರ್ಮಂ||

ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನಿಗೆ ಸರಿಸಮನಾದ, ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅಜೇಯನಾದ ಆ
ಮಹಾನುಭಾವನೂ ಕೂಡ ಭೋಗಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ವನದಲ್ಲಿ
ಸಂಚರಿಸಿದನು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಲವಿದೆಯೆಂದು ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

03026011a ನೃಪಾಶ್ಚ ನಾಭಾಗಭಗೀರಥಾದಯೋ |
ಮಹೀಮಿಮಾಂ ಸಾಗರಾಂತಾಂ ವಿಜಿತ್ಯ||

03026011c ಸತ್ಯೇನ ತೇಽಪ್ಯಜಯಂಸ್ತಾತ ಲೋಕಾನ್ |
ನೇಶೇ ಬಲಸ್ಯೇತಿ ಚರೇದಧರ್ಮಂ||

ಮಗೂ! ನಾಭಾಗ, ಭಗೀರಥ ಮೊದಲಾದ ನೃಪರೂ ಕೂಡ
ಸಾಗರಾಂತದವರೆಗಿನ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ನಂತರ
ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸತ್ಯದಿಂದಲೇ ಗೆದ್ದರು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಲವಿದೆ ಎಂದು

ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

03026012a ಅಲರ್ಕಮಾಹುರ್ನರವರ್ಯ ಸಂತಂ |

ಸತ್ಯವ್ರತಂ ಕಾಶಿಕರೂಷರಾಜಂ||

03026012c ವಿಹಾಯ ರಾಷ್ಟ್ರಾಣಿ ವಸೂನಿ ಚೈವ |

ನೇಶೇ ಬಲಸ್ಯೇತಿ ಚರೇದಧರ್ಮಂ||

ನರವರ್ಯ ! ಸಂತ ಸತ್ಯವ್ರತ ಕಾಶಿಕರೂಷಗಳ ರಾಜನು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತೊರೆದುದಕ್ಕೆ ಅಲರ್ಕನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಲವಿದೆ ಎಂದು ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

03026013a ಧಾತ್ರಾ ವಿಧಿಯೋ ವಿಹಿತಃ ಪುರಾಣಸ್ |

ತಂ ಪೂಜಯಂತೋ ನರವರ್ಯ ಸಂತಃ||

03026013c ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಪಾರ್ಥ ದಿವಿ ಪ್ರಭಾಂತಿ |

ನೇಶೇ ಬಲಸ್ಯೇತಿ ಚರೇದಧರ್ಮಂ||

ಪಾರ್ಥ ! ನರವರ್ಯ ! ಹಿಂದೆ ಧಾತ್ರನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ ಸಂತ ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಲವಿದೆ ಎಂದು ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

03026014a ಮಹಾಬಲಾನ್ವರ್ವತಕೂಟಮಾತ್ರಾನ್ |

ವಿಷಾಣಿನಃ ಪಶ್ಯ ಗಜಾನ್ನರೇಂದ್ರ||

03026014c ಸ್ಥಿತಾನ್ನಿದೇಶೇ ನರವರ್ಯ ಧಾತುರ್ |

ನೇಶೇ ಬಲಸ್ಯೇತಿ ಚರೇದಧರ್ಮಂ||

ರಾಜನ್ ! ಪರ್ವತ ಶಿಖರಗಳಂತೆ ಇರುವ,
ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಧಾತುವಿನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು
ಪಾಲಿಸುವ ಆನೆಗಳನ್ನು ನೋಡು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಲವಿದೆ ಎಂದು
ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

03026015a ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಪಶ್ಯ |

ಯಥಾ ಯಥಾವದ್ವಿಹಿತಂ ವಿಧಾತ್ರಾ||

03026015c ಸ್ವಯೋನಿತಸ್ತತ್ಕುರುತೇ ಪ್ರಭಾವಾನ್ |

ನೇಶೇ ಬಲಸ್ಯೇತಿ ಚರೇದಧರ್ಮಂ||

ನರೇಂದ್ರ ! ಸರ್ವ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ನೋಡು. ವಿಧಾತ್ರನು ಮಾಡಿಟ್ಟ
ನಿಯಮಗಳಂತೆ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸ್ವಯಂ
ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಲವಿದೆ ಎಂದು
ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

03026016a ಸತ್ಯೇನ ಧರ್ಮೇಣ ಯಥಾರ್ಹವೃತ್ತಾ |

ಹ್ರಿಯಾ ತಥಾ ಸರ್ವಭೂತಾನ್ಯತೀತ್ಯ||

03026016c ಯಶಶ್ಚ ತೇಜಶ್ಚ ತವಾಪಿ ದೀಪ್ತಂ |

ವಿಭಾವಸೋರ್ಭಾಸ್ಕುರಸ್ಯೇವ ಪಾರ್ಥ||

ಪಾರ್ಥ ! ಸತ್ಯದಿಂದ, ಧರ್ಮದಿಂದ, ಯಥಾರ್ಹವಾಗಿ

ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ವಿನಯತೆಯಿಂದ ನೀನೂ ಕೂಡ

ಸರ್ವ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿ ಯಶದಲ್ಲಿ, ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಭಾವಸು

ಭಾಸ್ಕರನಂತೆ ಬೆಳಗಬಲ್ಲೆ.

03026017a ಯಥಾಪ್ರತಿಜ್ಞಂ ಚ ಮಹಾನುಭಾವ |

ಕೃಚ್ಚ್ರಂ ವನೇ ವಾಸಮಿಮಂ ನಿರುಷ್ಯ||

03026017c ತತಃ ಶ್ರಿಯಂ ತೇಜಸಾ ಸ್ವೇನ ದೀಪ್ತಾಂ |

ಆದಾಸ್ಯಸೇ ಪಾರ್ಥಿವ ಕೌರವೇಭ್ಯಃ||

ಮಹಾನುಭಾವ! ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಂತೆ ಈ ಕಷ್ಟಕರ ವನವಾಸವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೂರೈಸು. ಪಾರ್ಥಿವ! ನಿನ್ನದೇ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಂತರ ನೀನು ಕೌರವರಿಂದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ.”

03026018 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03026018a ತಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ಮಹರ್ಷಿಃ |

ತಪಸ್ವಿಮಧ್ಯೇ ಸಹಿತಂ ಸುಹೃದ್ಭಿಃ||

03026018c ಆಮಂತ್ರ್ಯ ಧೌಮ್ಯಂ ಸಹಿತಾಂಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಾಂಸ್ |

ತತಃ ಪ್ರತಸ್ಥೇ ದಿಶಮುತ್ತರಾಂ ಸಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ತಪಸ್ವಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ ಮಹರ್ಷಿಯು ಧೌಮ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಥರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನೆಡೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ದ್ವೈತವನಪ್ರವೇಶೇ ಷಡ್‌ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ವೈತವನಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೭

ದಾಲ್ಘ್ಯ ನ ಉಪದೇಶ

ಬಕ ದಾಲ್ಘ್ಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ ಮತ್ತು ಕ್ಷತ್ರಿಯತ್ವಗಳ
ಮಿಲನದ ಕುರಿತು ಉಪದೇಶಿಸುವುದು (೧-೨೫).

03027001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03027001a ವಸತ್ಸ್ವಥ ದ್ವೈತವನೇ ಪಾಂಡವೇಷು ಮಹಾತ್ಮಸು|

03027001c ಅನುಕೀರ್ಣಂ ಮಹಾರಣ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಮಪದ್ಯತ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರು
ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ಮಹಾರಣ್ಯವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ
ಗುಂಪಿನಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು.

03027002a ಈರ್ಯಮಾಣೇನ ಸತತಂ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷೇಣ ಸರ್ವತಃ|

03027002c ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಸಮಂ ಪುಣ್ಯಮಾಸೀದ್ಧ್ವೈತವನಂ ಸರಃ||

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದ ಸಮನಾಗಿದ್ದ ಆ ದ್ವೈತವನ ಸರೋವರವು ಸತತವೂ
ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಪುಣ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷದ ಶಬ್ದದ ಗುಂಗಿನಿಂದ
ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

03027003a ಯಜುಷಾಮೃಚಾಂ ಚ ಸಾಮ್ನಾಂ ಚ ಗದ್ಯಾನಾಂ ಚೈವ ಸರ್ವಶಃ|

03027003c ಆಸೀದುಚ್ಚಾರ್ಯಮಾಣಾನಾಂ ನಿಸ್ವನೋ ಹೃದಯಂಗಮಃ||

ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಯಜುಷ, ಸುಂದರ ಸಾಮ ಮತ್ತು ಗದ್ಯಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣ
ಗಾಯನಗಳ ಹೃದಯಂಗಮ ನಿಸ್ವನವು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

03027004a ಜ್ಯಾಘೋಷಃ ಪಾಂಡವೇಯಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷಶ್ಚ ಧೀಮತಾಂ|

03027004c ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಕ್ಷತ್ರಂ ಭೂಯ ಏವ ವ್ಯರೋಚತ||

ಪಾಂಡವರ ಧನುಸ್ಸಿನ ಘೋಷ ಮತ್ತು ಧೀಮಂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ
ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷ ಇವೆರಡೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ
ಸಂಘಟನೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

03027005a ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ಭಕೋ ದಾಲ್ಭ್ಯೋ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03027005c ಸಂಧ್ಯಾಂ ಕೌಂತೇಯಮಾಸೀನಮೃಷಿಭಿಃ ಪರಿವಾರಿತಂ||

ಆಗ ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೌಂತೇಯರನ್ನು ಸುತ್ತವರೆದು ಋಷಿಗಳು
ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು ಬಕ ದಾಲ್ಭ್ಯನು⁵⁰ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು
ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

03027006a ಪಶ್ಯ ದ್ವೈತವನೇ ಪಾರ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ತಪಸ್ವಿನಾಂ|

03027006c ಹೋಮವೇಲಾಂ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಪ್ರಜ್ವಲಿತಪಾವಕಾಂ||

“ಪಾರ್ಥ ! ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ತಪಸ್ವಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ

⁵⁰ ಬಕ ದಾಲ್ಭ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಮುಂದೆ ಶಲ್ಯಪರ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ ೪೦ ರಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವೇಳೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು
ನೋಡು !

03027007a ಚರಂತಿ ಧರ್ಮಂ ಪುಣ್ಯೇಽಸ್ಮಿಂಸ್ತ್ವ ಯಾ ಗುಪ್ತಾ ಧೃತವ್ರತಾಃ|

03027007c ಭೃಗವೋಽಂಗಿರಸಶ್ಚೈವ ವಾಸಿಷ್ಠಾಃ ಕಾಶ್ಯಪೈಃ ಸಹ||

03027008a ಆಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ಚ ಮಹಾಭಾಗಾ ಆತ್ರೇಯಾಶ್ಚೋತ್ತಮವ್ರತಾಃ|

03027008c ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಗತಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸಂಗತಾಸ್ತ್ವ ಯಾ||

ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆಂದು ಧೃತವ್ರತರಾಗಿರುವ ಈ ಭೃಗುಗಳು, ಅಂಗಿರಸರು,
ವಾಸಿಷ್ಠರು, ಕಾಶ್ಯಪರು, ಆಗಸ್ತ್ಯರು, ಮಹಾಭಾಗ ಆತ್ರೇಯರು ಇವರೆಲ್ಲ
ಉತ್ತಮವ್ರತರು ಜಗತ್ತಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿ ಪುಣ್ಯ
ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

03027009a ಇದಂ ತು ವಚನಂ ಪಾರ್ಥ ಶೃಣ್ವೇಕಾಗ್ರಮನಾ ಮಮ|

03027009c ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ ಕೌಂತೇಯ ಯತ್ತ್ವಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕೌರವ||

ಪಾರ್ಥ ! ಕೌಂತೇಯ ! ಕೌರವ ! ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಕೇಳು.

03027010a ಬ್ರಹ್ಮ ಕ್ಷತ್ರೇಣ ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಕ್ಷತ್ರಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ|

03027010c ಉದೀರ್ಣೌ ದಹತಃ ಶತ್ರುಂತ್ವನಾನೀವಾಗ್ನಿಮಾರುತೌ||

ಬ್ರಹ್ಮವು ಕ್ಷಾತ್ರತ್ವವನ್ನು ಸೇರಿ ಕ್ಷಾತ್ರತ್ವ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ ಎರಡೂ
ಒಟ್ಟಿಗೇ ಬೆಂಕಿ ಮತ್ತು ಗಾಳಿ ವನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸುಡುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತವೆ.

03027011a ನಾಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತಾತ ಚಿರಂ ಬುಭೂಷೇದ್ |

ಇಚ್ಛನ್ನಿಮಂ ಲೋಕಮಮುಂ ಚ ಜೇತುಂ||

03027011c ವಿನೀತಧರ್ಮಾರ್ಥಮಪೇತಮೋಹಂ |

ಲಬ್ಧ್ವಾ ದ್ವಿಜಂ ನುದತಿ ನೃಪಃ ಸಪತ್ನಾನ್||

ಮಗೂ! ಈಗಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಬಯಸುವೆಯಾದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲು ಇಚ್ಛಿಸಬೇಡ. ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಗೊಂದಲವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿದ, ವಿನೀತ ದ್ವಿಜರನ್ನು ಪಡೆದು ನೃಪನು ತನ್ನ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳನ್ನು (ಎದುರಾಳಿಗಳನ್ನು) ತೆಗೆದುಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

03027012a ಚರನ್ವೈಶ್ರೇಯಸಂ ಧರ್ಮಂ ಪ್ರಜಾಪಾಲನಕಾರಿತಂ|

03027012c ನಾಧ್ಯಗಚ್ಛದ್ಬಲಿಲೋಕೇ ತೀರ್ಥಮನ್ಯತ್ರ ವೈ ದ್ವಿಜಾತ್||

ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆಯಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಅತಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಬಲಿಯು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜರಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಯಾರದ್ದೂ ಮೊರೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

03027013a ಅನೂನಮಾಸೀದಸುರಸ್ಯ ಕಾಮೈರ್ |

ವೈರೋಚನೇಃ ಶ್ರೀರಪಿ ಚಾಕ್ಷಯಾಸೀತ್||

03027013c ಲಬ್ಧ್ವಾ ಮಹೀಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂಪ್ರಯೋಗಾತ್ |

ತೇಷ್ವಾಚರನ್ದಷ್ಟಮತೋ ವ್ಯನಶ್ಯತ್||

ವಿರೋಚನನ ಅಸುರ ಮಗನಿಗೆ ಕಾಮ ಸುಖದ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ

ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತೆಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು
ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ
ಕೆಟ್ಟದನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ದುಃಖಕ್ಕೊಳಗಾದನು.

03027014a ನಾಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಭೂಮಿರಿಯಂ ಸಭೂತಿರ್ |

ವರ್ಣಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಭಜತೇ ಚಿರಾಯ||

03027014c ಸಮುದ್ರನೇಮಿರ್ನಮತೇ ತು ತಸ್ಮೈ |

ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಶಾಸ್ತಿ ನಯೈರ್ವಿನೀತಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಈ ಭೂಮಿಯು
ದ್ವಿತೀಯವರ್ಣದವರನ್ನು (ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು) ಬಹಳ ಸಮಯದವರೆಗೆ
ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಯ-ವಿನೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು
ಯಾರಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದ ಈ
ಭೂಮಿಯು ತಲೆಬಾಗುತ್ತದೆ.

03027015a ಕುಂಜರಸ್ಯೇವ ಸಂಗ್ರಾಮೇಽಪರಿಗೃಹ್ಯಾಂಕುಶಗ್ರಹಂ|

03027015c ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ವಿಪ್ರಹೀಣಸ್ಯ ಕ್ಷತ್ರಸ್ಯ ಕ್ಷೀಯತೇ ಬಲಂ||

ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾವುತನ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆನೆಯ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ
ಕ್ಷತ್ರಿಯನ ಬಲವು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತದೆ.

03027016a ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನುಪಮಾ ದೃಷ್ಟಿಃ ಕ್ಷಾತ್ರಮಪ್ರತಿಮಂ ಬಲಂ|

03027016c ತೌ ಯದಾ ಚರತಃ ಸಾರ್ಥಮಥಜ್ ಲೋಕಃ ಪ್ರಸೀದತಿ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಅನುಪಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿದೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮ ಬಲವಿದೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ನಡೆದಾಗ ಲೋಕವು ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

03027017a ಯಥಾ ಹಿ ಸುಮಹಾನಗ್ನಿಃ ಕಕ್ಷಂ ದಹತಿ ಸಾನಿಲಃ|

03027017c ತಥಾ ದಹತಿ ರಾಜನ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಸಮಂ ರಿಪೂನ್||

ಮಹಾ ಅಗ್ನಿಯು ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುವುದರಿಂದ ಹೇಗೆ ವನವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಜೊತೆಗಿರುವ ರಾಜನು ರಿಪುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

03027018a ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋಽಥ ಮೇಧಾವೀ ಬುದ್ಧಿಪರ್ಯೇಷಣಂ ಚರೇತ್|

03027018c ಅಲಬ್ಧಸ್ಯ ಚ ಲಾಭಾಯ ಲಬ್ಧಸ್ಯ ಚ ವಿವೃದ್ಧಯೇ||

ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಇದ್ದುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬುದ್ಧಿವಂತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅದರಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕು.

03027019a ಅಲಬ್ಧಲಾಭಾಯ ಚ ಲಬ್ಧವೃದ್ಧಯೇ |

ಯಥಾರ್ಹ ತೀರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದನಾಯ||

03027019c ಯಶಸ್ವಿನಂ ವೇದವಿದಂ ವಿಪಶ್ಚಿತಂ |

ಬಹುಶ್ರುತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮೇವ ವಾಸಯ||

ದೊರೆಯದಿರುವುದನ್ನು ಪಡೆಯಲು, ಪಡೆದುದನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲು, ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಯಶಸ್ವಿನಿಯೂ,

ವೇದವಿದನೂ, ಬಹುಶ್ರುತನೂ, ವಿಪಶ್ಚಿತನೂ ಆದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಂದಿಗೆ ಜೀವಿಸಿಬೇಕು.

03027020a ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷೂತ್ತಮಾ ವೃತ್ತಿಸ್ತವ ನಿತ್ಯಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03027020c ತೇನ ತೇ ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ದೀಪ್ಯತೇ ಪ್ರಥಿತಂ ಯಶಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ನಡತೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ
ಉತ್ತಮವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಯಶಸ್ಸು
ಸರ್ವಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ.”

03027021a ತತಸ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಬಕಂ ದಾಲ್ಘ್ಯಮಪೂಜಯನ್|

03027021c ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇ ಸ್ತೂಯಮಾನೇ ಭೂಯಃ ಸುಮನಸೋಽಭವನ್||

ಅವನು ಈ ರೀತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಹೊಗಳಲು ಸಂತೋಷಗೊಂಡ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಬಕ ದಾಲ್ಘ್ಯನನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು.

03027022a ದ್ವೈಪಾಯನೋ ನಾರದಶ್ಚ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಃ ಪೃಥುಶ್ಚವಾಃ|

03027022c ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನೋ ಭಾಲುಕಿಶ್ಚ ಕೃತಚೇತಾಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್||

03027023a ಕರ್ಣಶ್ಚವಾಶ್ಚ ಮುಂಜಶ್ಚ ಲವಣಾಶ್ವಶ್ಚ ಕಾಶ್ಯಪಃ|

03027023c ಹಾರೀತಃ ಸ್ಥೂಣಕರ್ಣಶ್ಚ ಅಗ್ನಿವೇಶ್ಯೋಽಥ ಶೌನಕಃ||

03027024a ಋತವಾಕ್ ಚ ಸುವಾಕ್ ಚೈವ ಬೃಹದಶ್ಚ ಋತಾವಸುಃ|

03027024c ಊರ್ಧ್ವರೇತಾ ವೃಷಾಮಿತ್ರಃ ಸುಹೋತ್ರೋ ಹೋತ್ರವಾಹನಃ||

03027025a ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ|

03027025c ಅಜಾತಶತ್ರುಮಾನರ್ಚುಃ ಪುರಂದರಮಿವರ್ಷಯಃ||

ದ್ವೈಪಾಯನ, ನಾರದ, ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ, ಪೃಥುಶ್ರವ, ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನ,
 ಭಾಲುಕಿ, ಕೃತಚೇತ, ಸಹಸ್ರಪಾದ, ಕರ್ಣಶ್ರವ, ಮುಂಜ, ಅಗ್ನಿವೇಶ,
 ಶೌನಕ, ಋತ್ವಿಕ, ಸುವಾಕ್, ಬೃಹದಶ್ವ, ಋತಾವಸು, ಊರ್ಧ್ವರೇತ,
 ವೃಷಾಮಿತ್ರ, ಸುಹೋತ್ರ, ಹೋತ್ರವಾಹನ, ಇವರು ಮತ್ತು ಇತರ
 ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಶಿತವ್ರತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಋಷಿಗಳು ಪುರಂದರನನ್ನು
 ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಆಜಾತಶತ್ರುವನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ದ್ವೈತವನಪ್ರವೇಶೇ ಸಪ್ತವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ದ್ವೈತವನಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೮

ದ್ರೌಪದೀ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಸಂವಾದ

ಬಂದೊದಗಿರುವ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಶಾಂತಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು
 ದ್ರೌಪದಿಯು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು (೧-೧೮). ಈ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು
 ನೋಡಿಯೂ ನಿನಗೆ ಏಕೆ ಸಿಟ್ಟೇ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು
 ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದುದು (೧೯-೨೨). “ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು
 ತೋರಿಸದೇ ಇರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯನನ್ನು ಸರ್ವಭೂತಗಳೂ ಸದಾ ಕೀಳಾಗಿ
 ಕಾಣುತ್ತವೆ” ಎಂದು ದ್ರೌಪದಿಯು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು (೨೪-
 ೨೭).

03028001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03028001a ತತೋ ವನಗತಾಃ ಪಾರ್ಥಾಃ ಸಾಯಾಹ್ನೇ ಸಹ ಕೃಷ್ಣಯಾ|

03028001c ಉಪವಿಷ್ಟಾಃ ಕಥಾಶ್ಚ ಕ್ರುದ್ಮಃ ಖಶೋಕಪರಾಯಣಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ವನವನ್ನು ಸೇರಿದ ಪಾರ್ಥರು

ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು

ದುಃಖಶೋಕಪರಾಯಣರಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

03028002a ಪ್ರಿಯಾ ಚ ದರ್ಶನೀಯಾಂಕ್ಷು ಚ ಪಂಡಿತಾ ಚ ಪತಿವ್ರತಾ|

03028002c ತತಃ ಕೃಷ್ಣಾ ಧರ್ಮರಾಜಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

03028003a ನ ನೂನಂ ತಸ್ಯ ಪಾಪಸ್ಯ ದುಃಖಮಸ್ಮಾಸು ಕಿಂ ಚನ|

03028003c ವಿದ್ಯತೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ನೃಶಂಸಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ||

ಆಗ ಪ್ರಿಯೆ, ಸುಂದರಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲ,

ಪಂಡಿತೆ, ಪತಿವ್ರತೆ ಕೃಷ್ಣೆಯು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು

ಹೇಳಿದಳು: “ಆ ಪಾಪಿ ದುರಾತ್ಮ, ಸುಳ್ಳುಗಾರ, ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ

ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

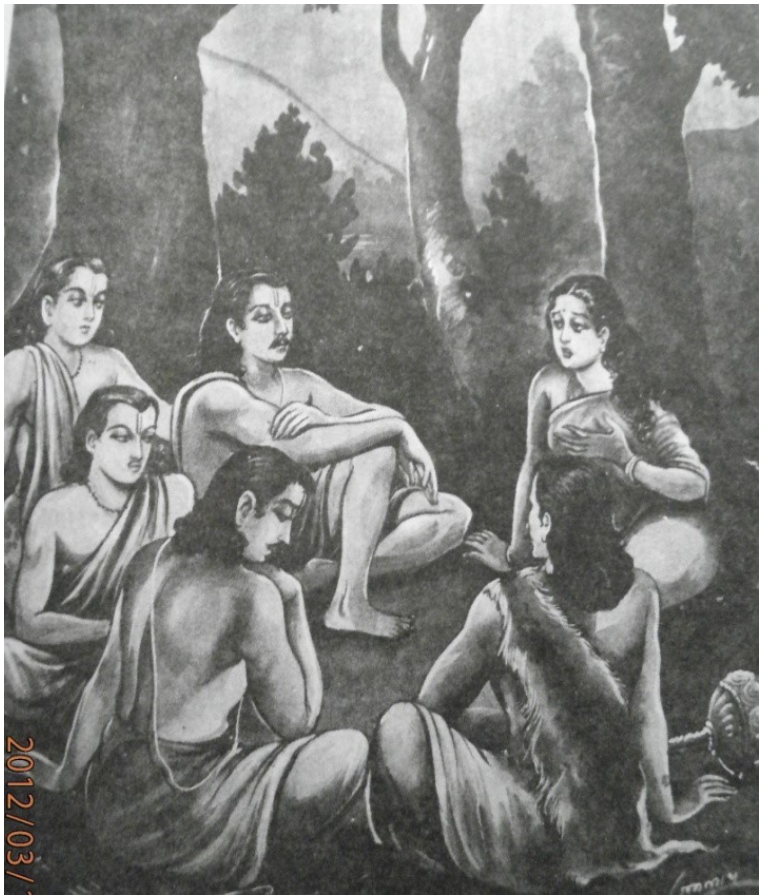
03028004a ಯಸ್ತ್ವಾಂ ರಾಜನ್ಮಯಾ ಸಾರ್ಥಮಜಿನೈಃ ಪ್ರತಿವಾಸಿತಂ|

03028004c ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಚ ತಥಾ ಸರ್ವೈರ್ನಾ ಭೃಭಾಷತ ಕಿಂ ಚನ|

03028004e ವನಂ ಪ್ರಸ್ಥಾಪ್ಯ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ನಾನ್ವತಪ್ಯತ ದುರ್ಮತಿಃ||

ರಾಜನ್! ನೀನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಭ್ರಾತೃಗಳೆಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ

ಜಿನವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು ಏನಾದರೂ

ಮಾತನಾಡಿದನೇ? ಇಲ್ಲ ತಾನೇ? ನಮ್ಮನ್ನು ವನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಆ
ದುಷ್ಟಾತ್ಮ ದುರ್ಮತಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಏನಾದರೂ ಆಯಿತೇ? ಇಲ್ಲ
ತಾನೇ?

03028005a ಆಯಸಂ ಹೃದಯಂ ನೂನಂ ತಸ್ಯ ದುಷ್ಟ ತಕರ್ಮಣಃ|

03028005c ಯಸ್ತ್ವಾಂ ಧರ್ಮಪರಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ರೂಕ್ಷಾಣ್ಯಶ್ರಾವಯತ್ತದಾ||

ನಮ್ಮ ಲ್ಲಿಲ್ಲಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಧರ್ಮಪರನಾದ ನಿನಗೆ ಅಂಥಹ
ಕಠೋರಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ ಆ ದುಷ್ಟ ತಕರ್ಮಿಯ ಹೃದಯವು
ಕಬ್ಬಿಣದ್ದಾಗಿರಬೇಕು !

03028006a ಸುಖೋಚಿತಮದುಃಖಾರ್ಹಂ ದುರಾತ್ಮಾ ಸಸುಹೃದ್ಗಣಃ|

03028006c ಈದೃಶಂ ದುಃಖಮಾನೀಯ ಮೋದತೇ ಪಾಪಪೂರುಷಃ||

ಸುಖೋಚಿತನೂ (ಸುಖಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾದವನೂ), ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹನೂ
ಆದ ನಿನಗೆ ಈ ತರಹದ ದುಃಖವನ್ನು ತಂದಿತ್ತು ಆ ದುರಾತ್ಮ
ಪಾಪಪೂರುಷನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03028007a ಚತುರ್ಣಾಮೇವ ಪಾಪಾನಾಮಶ್ಚ ವೈ ನಾಪತತ್ತದಾ|

03028007c ತ್ವಯಿ ಭಾರತ ಜಾನಿಷ್ಠಾಂತೇ ವನಾಯಾಜಿನವಾಸಸಿ||

03028008a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ಕರ್ಣಸ್ಯ ಶಕುನೇಶ್ಚ ದುರಾತ್ಮನಃ|

03028008c ದುರ್ಭ್ರಾತುಸ್ತಸ್ಯ ಚೋಗ್ರಸ್ಯ ತಥಾ ದುಃಶಾಸನಸ್ಯ ಚ||

ಭಾರತ ! ನೀನು ಜಿನಧಾರಿಯಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವಾಗ ನಾಲ್ಕೇ
ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಪಾಪಿಗಳು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿದ್ದೆ

- ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ, ದುರಾತ್ಮ ಶಕುನಿ, ಅವನ ಕೆಟ್ಟ ತಮ್ಮ ಉಗ್ರ
ದುಃಶಾಸನ !

03028009a ಇತರೇಷಾಂ ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಕುರೂಣಾಂ ಕುರುಸತ್ತಮ|

03028009c ದುಃಖೇನಾಭಿಪರೀತಾನಾಂ ನೇತ್ರೈಭ್ಯಃ ಪ್ರಾಪತಜ್ಜಲಂ||

ಕುರುಸತ್ತಮ ! ದುಃಖದಿಂದ ಬೆಂದ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಕುರುಗಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ
ನೀರು ಇಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

03028010a ಇದಂ ಚ ಶಯನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಚ್ಚಾಸೀತ್ತೇ ಪುರಾತನಂ|

03028010c ಶೋಚಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಮಹಾರಾಜ ದುಃಖಾನರ್ಹಂ ಸುಖೋಚಿತಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಈ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿಂದೆ ನಿನಗಿದ್ದ
ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ದುಃಖಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಸುಖವೇ
ಸರಿಯಾದುದು. ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲ !

03028011a ದಾಂತಂ ಯಚ್ಚ ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ಆಸನಂ ರತ್ನಭೂಷಿತಂ|

03028011c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕುಶಬೃಸೀಂ ಚೇಮಾಂ ಶೋಕೋ ಮಾಂ ರುಂಧಯತ್ಸಯಂ||

ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ರತ್ನದಿಂದ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿದ್ದ ದಂತದ
ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಈಗ ನಿನ್ನ ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು
ನೋಡಿ ಶೋಕವು ನನ್ನ ಉಸಿರುಕಟ್ಟುತ್ತಿದೆ.

03028012a ಯದಪಶ್ಯಂ ಸಭಾಯಾಂ ತ್ವಾಂ ರಾಜಭಿಃ ಪರಿವಾರಿತಂ|

03028012c ತಚ್ಚ ರಾಜನ್ನಪಶ್ಯಂತ್ಯಃ ಕಾ ಶಾಂತಿಹೃದಯಸ್ಯ ಮೇ||

ರಾಜರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು ನೀನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ.
ರಾಜನ್! ಈಗ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದಾಗ ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ
ಶಾಂತಿಯಾದರೂ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ?

03028013a ಯಾ ತ್ವಾಹಂ ಚಂದನಾದಿಗ್ಧಮಪಶ್ಯಂ ಸೂರ್ಯವರ್ಚಸಂ|

03028013c ಸಾ ತ್ವಾ ಪಂಕಮಲಾದಿಗ್ಧಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮುಹ್ಯಾಮಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಚಂದನದ ಲೇಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು
ಸೂರ್ಯವರ್ಚಸನಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ನಾನು ಈಗ ಧೂಳು-
ಕೊಳೆಗಳಿಂದ ಲೇಪಿತನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಮೂರ್ಛೆಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

03028014a ಯಾ ವೈ ತ್ವಾ ಕೌಶಿಕೈರ್ವಸ್ತ್ರೈಃ ಶುಭೈರ್ಬಹುಧನೈಃ ಪುರಾ|

03028014c ದೃಷ್ಟ್ವವತ್ಯಸ್ಮಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಾ ತ್ವಾಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಚೀರಿಣಂ||

ಹಿಂದೆ ನೀನು ಶುಭವಾದ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಕೌಶಿಕವಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು
ನೋಡಿದ್ದೆ. ಈಗ ರಾಜೇಂದ್ರ! ನಾನು ನೀನು ಚೀರಿಣವನ್ನು
ಧರಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ!

03028015a ಯಚ್ಚ ತದ್ರುಕ್ಮಪಾತ್ರೀಭಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03028015c ಹ್ರಿಯತೇ ತೇ ಗೃಹಾದನ್ನಂ ಸಂಸ್ಕೃತಂ ಸಾರ್ವಕಾಮಿಕಂ||

03028016a ಯತೀನಾಮಗೃಹಾಣಾಂ ತೇ ತಥೈವ ಗೃಹಮೇಧಿನಾಂ|

03028016c ದೀಯತೇ ಭೋಜನಂ ರಾಜನ್ನತೀವ ಗುಣವತ್ಪ್ರಭೋ|

03028016e ತಚ್ಚ ರಾಜನ್ನಪಶ್ಯಂತ್ಯಾಃ ಕಾ ಶಾಂತಿಹೃದಯಸ್ಯ ಮೇ||

ರಾಜನ್! ಪ್ರಭೋ! ಸಹಸ್ರಾರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ
ಬಂಗಾರದ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ - ಯತಿಗಳಿರಲಿ, ಮನೆಯಿಲ್ಲದವರಿರಲಿ,
ಗೃಹಸ್ಥರಿರಲಿ - ಎಲ್ಲರ ನಾಲಿಗೆಯ ರುಚಿಯನ್ನೂ ತೀರಿಸುವ, ಚೆನ್ನಾಗಿ
ತಯಾರಿಸಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಉತ್ತಮ ಭೋಜನವನ್ನು
ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಒಂದು ಕಾಲವಿತ್ತು. ಈಗ ನನಗದು ಕಾಣದಿರುವಾಗ,
ರಾಜನ್! ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಏನು ಶಾಂತಿಯಿರಬಹುದು?

03028017a ಯಾಂಸ್ತೇ ಭ್ರಾತೃನ್ಮಹಾರಾಜ ಯುವಾನೋ ಮೃಷ್ಟಕುಂಡಲಾಃ|

03028017c ಅಭೋಜಯಂತ ಮೃಷ್ಟಾನ್ವೈಃ ಸೂದಾಃ ಪರಮಸಂಸ್ಕೃತೈಃ||

03028018a ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನದ್ಯ ಪಶ್ಯಾಮಿ ವನೇ ವನ್ಯೇನ ಜೀವತಃ|

03028018c ಅದುಃಖಾರ್ಹಾನ್ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ ನೋಪಶಾಮ್ಯತಿ ಮೇ ಮನಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಹೊಳೆಯುವ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಯುವಕರು ನಿನ್ನ
ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ
ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವನದಲ್ಲಿ
ವನೋತ್ಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.
ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ! ಅವರು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹರು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು
ಶಾಂತಿಯನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ.

03028019a ಭೀಮಸೇನಮಿಮಂ ಚಾಪಿ ದುಃಖಿತಂ ವನವಾಸಿನಂ|

03028019c ಧ್ಯಾಯಂತಂ ಕಿಂ ನ ಮನ್ಯುಸ್ತೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕಾಲೇ ವಿವರ್ಧತೇ||

ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಭೀಮಸೇನನು ದುಃಖಿತನಾಗಿ

ಯೋಚನಾಮಗ್ನನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಲವು
ಕಳೆದಂತೆ ನಿನಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ?

03028020a ಭೀಮಸೇನಂ ಹಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸ್ವಯಂ ಕುರ್ವಾಣಮಚ್ಯುತ|

03028020c ಸುಖಾರ್ಹಂ ದುಃಖಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಸ್ಮಾನ್ಮನ್ಯುರ್ನ ವರ್ಧತೇ||

ಅಚ್ಯುತ ! ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ,
ಸುಖಾರ್ಹ ಭೀಮಸೇನನು ದುಃಖಿತನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನಗೆ
ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

03028021a ಸತ್ಕೃತಂ ವಿವಿಧೈರ್ಯಾನೈರ್ವಸ್ತ್ರೈರುಚ್ಚಾವಚೈಸ್ತಥಾ|

03028021c ತಂ ತೇ ವನಗತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಸ್ಮಾನ್ಮನ್ಯುರ್ನ ವರ್ಧತೇ||

ವಿವಿಧ ವಾಹನಗಳಿಂದಲೂ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು
ಸುಖವಾಗಿದ್ದ ಅವನು ವನದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ
ತಾನೇ ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದಿಲ್ಲ?

03028022a ಕುರೂನಪಿ ಹಿ ಯಃ ಸರ್ವಾನ್ ಹಂತುಮುತ್ಸಹತೇ ಪ್ರಭುಃ|

03028022c ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷಂಸ್ತು ಸಹತೇಽಯಂ ವೃಕೋದರಃ||

ಆ ಪ್ರಭುವು ಸರ್ವ ಕುರುಗಳನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಲು ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ
ಆ ವೃಕೋದರನು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾ ಅದನ್ನು
ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

03028023a ಯೋಽರ್ಜುನೇನಾರ್ಜುನಸ್ತುಲ್ಯೋ ದ್ವಿಬಾಹುರ್ಬಹುಬಾಹುನಾ|

03028023c ಶರಾತಿಸರ್ಗೇ ಶೀಘ್ರತ್ವಾತ್ಕಾಲಾಂತಕಯಮೋಪಮಃ||

03028024a ಯಸ್ಯ ಶಸ್ತ್ರಪ್ರತಾಪೇನ ಪ್ರಣತಾಃ ಸರ್ವಪಾರ್ಥಿವಾಃ|

03028024c ಯಜ್ಞೇ ತವ ಮಹಾರಾಜ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನುಪತಸ್ಥಿರೇ||

03028025a ತಮಿಮಂ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಂ ಪೂಜಿತಂ ದೇವದಾನವೈಃ|

03028025c ಧ್ಯಾಯಂತಮರ್ಜುನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಸ್ಮಾನ್ಮನ್ಯುರ್ನ ವರ್ಧತೇ||

ಯಾರ ಎರಡು ಕೈಗಳು ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ಸಹಸ್ರಬಾಹುಗಳ ಸಮಾನವಾಗಿರುವವೋ, ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡುವ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಂತಕನ ಸಮನಾದ, ಯಾರ ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಪಾತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಸರ್ವ ಪಾರ್ಥಿವರೂ ಶರಣು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೋ, ಮಹಾರಾಜ ! ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಉಪಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ, ದೇವದಾನವರಿಂದ ಪೂಜಿತ ಈ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಅರ್ಜುನನೂ ಕೂಡ ಧ್ಯಾನತತ್ಪರನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನಿನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದಿಲ್ಲ?

03028026a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವನಗತಂ ಪಾರ್ಥಮದುಃಖಾರ್ಹಂ ಸುಖೋಚಿತಂ|

03028026c ನ ಚ ತೇ ವರ್ಧತೇ ಮನ್ಯುಸ್ತೇನ ಮುಹ್ಯಾಮಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹನಾದ, ಸುಖಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾದ ಪಾರ್ಥನು ವನವನ್ನು ಸೇರಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುತ್ತಿದೆ.

03028027a ಯೋ ದೇವಾಂಶ್ಚ ಮನುಷ್ಯಾಂಶ್ಚ ಸರ್ಪಾಂಶ್ಚೈಕರಥೋಽಜಯತ್|

03028027c ತಂ ತೇ ವನಗತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಸ್ಮಾನ್ಮನ್ಯುರ್ನ ವರ್ಧತೇ||

ಒಬ್ಬನೇ ರಥವನ್ನೇರಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ, ಸರ್ಪಗಳನ್ನೂ

ಜಯಿಸಿದ ಅವನು ವನವನ್ನು ಸೇರಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ
ತಾನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ?

03028028a ಯೋ ಯಾನ್ಯೈರದ್ಭುತಾಕಾರೈರ್ಹಯೈರ್ನಾಗೈಶ್ಚ ಸಂವೃತಃ|

03028028c ಪ್ರಸಹ್ಯ ವಿತ್ತಾನ್ಯಾದತ್ತ ಪಾರ್ಥಿವೇಭ್ಯಃ ಪರಂತಪಃ||

ಆ ಪರಂತಪನು ಅದ್ಭುತ ಆಕಾರಗಳ ರಥ, ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತು
ಆನೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು ಬಲವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರರಿಂದ
ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೇ?

03028029a ಕ್ಷಿಪತ್ಯೇಕೇನ ವೇಗೇನ ಪಂಚ ಬಾಣಶತಾನಿ ಯಃ|

03028029c ತಂ ತೇ ವನಗತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಸ್ಮಾನ್ಮನ್ಯುರ್ನ ವರ್ಧತೇ||

ಅವನು ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಐದುನೂರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೇ?
ಅಂಥವನು ಈಗ ವನವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಸಿಟ್ಟೇಕೆ
ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ?

03028030a ಶ್ಯಾಮಂ ಬೃಹಂತಂ ತರುಣಂ ಚರ್ಮಿಣಾಮುತ್ತಮಂ ರಣೇ|

03028030c ನಕುಲಂ ತೇ ವನೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಸ್ಮಾನ್ಮನ್ಯುರ್ನ ವರ್ಧತೇ||

ರಣದಲ್ಲಿ ತುರಾಣಿ ಹಿಡಿಯುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಶ್ಯಾಮವರ್ಣದ,
ಎತ್ತರವಾಗಿರುವ ತರುಣ ನಕುಲನು ವನದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ
ಸಿಟ್ಟೇಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ?

03028031a ದರ್ಶನೀಯಂ ಚ ಶೂರಂ ಚ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03028031c ಸಹದೇವಂ ವನೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಸ್ಮಾನ್ಮನ್ಯುರ್ನ ವರ್ಧತೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಸುಂದರ ಶೂರ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ ಸಹದೇವನು
ವನದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಸಿಟ್ಟೇಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ?

03028032a ದ್ರುಪದಸ್ಯ ಕುಲೇ ಜಾತಾಂ ಸ್ನುಷಾಂ ಪಾಂಡೋರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03028032c ಮಾಂ ತೇ ವನಗತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಸ್ಮಾನ್ಮನ್ಯುರ್ನ ವರ್ಧತೇ||

ದ್ರುಪದನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡುವಿನ ಸೊಸೆ ನಾನು
ವನವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನಿನ್ನ ಕೋಪವು ಏಕೆ
ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ?

03028033a ನೂನಂ ಚ ತವ ನೈವಾಸ್ತಿ ಮನ್ಯುರ್ಭರತಸತ್ತಮ|

03028033c ಯತ್ತೇ ಭ್ರಾತೃಂಶ್ಚ ಮಾಂ ಚೈವ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನ ವ್ಯಥತೇ ಮನಃ||

ಭರತಸತ್ತಮ! ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನಿನ್ನ
ಮನಸ್ಸು ವ್ಯಥಿತಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಏನೂ ಸಿಟ್ಟು
ಉಳಿದಿರುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ!

03028034a ನ ನಿರ್ಮನ್ಯುಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಽಸ್ತಿ ಲೋಕೇ ನಿರ್ವಚನಂ ಸ್ಮೃತಂ|

03028034c ತದದ್ಯ ತ್ವಯಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯೇ ವಿಪರೀತವತ್||

ಆದರೆ ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲದಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯನೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ
ವಿರುದ್ಧ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಇಂದು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ
ಆ ಮಾತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03028035a ಯೋ ನ ದರ್ಶಯತೇ ತೇಜಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಃ ಕಾಲ ಆಗತೇ|

03028035c ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ತಂ ಪಾರ್ಥ ಸದಾ ಪರಿಭವಂತ್ಯುತ||

ಪಾರ್ಥ ! ಸಮಯವು ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ತೋರಿಸದೇ ಇರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯನನ್ನು ಸರ್ವಭೂತಗಳೂ ಸದಾ ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03028036a ತತ್ತ್ವಯಾ ನ ಕ್ಷಮಾ ಕಾರ್ಯಾ ಶತ್ರುಂತ್ರಿ ಕಥಂ ಚನ|

03028036c ತೇಜಸೈವ ಹಿ ತೇ ಶಕ್ಯಾ ನಿಹಂತುಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸಬಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ಕಡಿದುರಿಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03028037a ತಥೈವ ಯಃ ಕ್ಷಮಾಕಾಲೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ನೋಪಶಾಮ್ಯತಿ|

03028037c ಅಪ್ರಿಯಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಸೋಽಮುತ್ರೇಹ ಚ ನಶ್ಯತಿ||

ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ಷಮಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಿಸದೇ ಇರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇದರ ನಂತರ ನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ದ್ರೌಪದೀಪರಿತಾಪವಾಕ್ಯೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಪರಿತಾಪವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೯

ವಿರೋಚನ ಮತ್ತು ಪ್ರಹ್ಲಾದರ ನಡುವೆ ಕ್ಷಮೆ ಮತ್ತು ಸಿಟ್ಟಿನ ಕುರಿತು ನಡೆದ ಧರ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ದ್ರೌಪದಿಯು ಉದಾರಿಸಿದುದು (೧-೩೨). ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರ ಕೋಪ ತೋರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭವೇ ಇದೆಂದು ಹೇಳುವುದು (೩೩-೩೫).

03029001 ದ್ರೌಪದ್ಯುವಾಚ|

03029001a ಅತ್ರಾಪ್ಯುದಾಹರಂತೀಮಮಿತಿಹಾಸಂ ಪುರಾತನಂ|

03029001c ಪ್ರಹ್ಲಾದಸ್ಯ ಚ ಸಂವಾದಂ ಬಲೇವೈರೋಚನಸ್ಯ ಚ||

03029002a ಅಸುರೇಂದ್ರಂ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಂ ಧರ್ಮಾಣಾಮಾಗತಾಗಮಂ|

03029002c ಬಲಿಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಂ ಪ್ರಹ್ಲಾದಂ ಪಿತರಂ ಪಿತುಃ||

ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಈ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಪುರಾತನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ವಿರೋಚನನ ಪುತ್ರ ಬಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಹ್ಲಾದರ ಸಂವಾದವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಸುರೇಂದ್ರ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಬಲಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ತಂದೆ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಧರ್ಮದ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದನು.

03029003a ಕ್ಷಮಾ ಸ್ವಿಚ್ಛೈಯಸೀ ತಾತ ಉತಾಹೋ ತೇಜ ಇತ್ಯುತ|

03029003c ಏತನ್ಮೈ ಸಂಶಯಂ ತಾತ ಯಥಾವದ್ಯುಹಿ ಪೃಚ್ಛತೇ||

“ಅಜ್ಜಾ ! ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು - ಕ್ಷಮಿಸುವುದೋ ಅಥವಾ ಸೇಡನ್ನು

ತೀರಿಸುಕೊಳ್ಳುವುದೋ? ಅಜ್ಜಾ ! ಇದರ ಕುರಿತು ನನಗೆ ಸಂಶಯವಿದೆ.
ದಯವಿಟ್ಟು ನಾನು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸು.

03029004a ಶ್ರೀಯೋ ಯದತ್ರ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇ ತದಸಂಶಯಂ|

03029004c ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಹಿ ತತ್ಸರ್ವಂ ಯಥಾವದನುಶಾಸನಂ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ ! ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಏನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದೇ
ಶ್ರೀಯಸ್ಕರವಾದುದು? ನೀನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲದರಂತೆ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

03029005a ತಸ್ಮೈ ಪ್ರೋವಾಚ ತತ್ಸರ್ವಮೇವಂ ಪೃಷ್ಠಃ ಪಿತಾಮಹಃ|

03029005c ಸರ್ವನಿಶ್ಚಯವಿತ್ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸಂಶಯಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛತೇ||

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸರ್ವ ನಿಶ್ಚಯಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದ ಅವನ ಅಜ್ಜನು ಅವನಿಗೆ
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು.

03029006 ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಉವಾಚ|

03029006a ನ ಶ್ರೇಯಃ ಸತತಂ ತೇಜೋ ನ ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರೇಯಸೀ ಕ್ಷಮಾ|

03029006c ಇತಿ ತಾತ ವಿಜಾನೀಹಿ ದ್ವಯಮೇತದಸಂಶಯಂ||

ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹೇಳಿದನು: “ಸೇಡು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ.
ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ಷಮೆಯೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಮಗೂ !
ಆದುದರಿಂದ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಇವೆರಡನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು !

03029007a ಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಕ್ಷಮತೇ ತಾತ ಬಹುನ್ನೋಷಾನ್ಸ ವಿಂದತಿ|

03029007c ಭೃತ್ಯಾಃ ಪರಿಭವಂತೈನಮುದಾಸೀನಾಸ್ತಥೈವ ಚ||

ಮಗೂ ! ನಿತ್ಯವೂ ಕ್ಷಮಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ದೋಷಗಳಿವೆ:
ಅಂಥವನ ಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಇತರರು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಉದಾಸೀನರಾಗಿ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ

03029008a ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಚಾಪ್ಯಸ್ಯ ನ ನಮಂತೇ ಕದಾ ಚನ|

03029008c ತಸ್ಮಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಕ್ಷಮಾ ತಾತ ಪಂಡಿತೈರಪವಾದಿತಾ||

ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಅವನನ್ನು ಎಂದೂ
ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗೂ ! ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸದಾ
ಕ್ಷಮಿಸುವವನನ್ನು ಪಂಡಿತರು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ.

03029009a ಅವಜ್ಞಾಯ ಹಿ ತಂ ಭೃತ್ಯಾ ಭಜಂತೇ ಬಹುದೋಷತಾಂ|

03029009c ಆದಾತುಂ ಚಾಸ್ಯ ವಿತ್ತಾನಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯಂತೇಽಲ್ಪಚೇತಸಃ||

03029010a ಯಾನಂ ವಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಲಂಕಾರಾಂ ಶಯನಾನ್ಯಾಸನಾನಿ ಚ|

03029010c ಭೋಜನಾನ್ಯಥ ಪಾನಾನಿ ಸರ್ವೋಪಕರಣಾನಿ ಚ||

ಅವನ ಸೇವಕರು ಅವನನ್ನು ಕಡೆಗಾಣಿಸಿ ಬಹಳಷ್ಟು ದುಷ್ಟ
ವ್ಯಸನಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ - ಆ ಸಣ್ಣಬುದ್ಧಿಯವರು ಅವನ
ಸಂಪತ್ತನ್ನು, ವಾಹನ, ವಸ್ತ್ರ, ಅಲಂಕಾರಗಳು, ಹಾಸಿಗೆ, ಆಸನಗಳು,
ಭೋಜನ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಪಾನೀಯಗಳು, ಹೀಗೆ ಸರ್ವ
ಉಪಕರಣಗಳನ್ನೂ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ,

03029011a ಆದದೀರನ್ನಧಿಕೃತಾ ಯಥಾಕಾಮಮಚೇತಸಃ|

03029011c ಪ್ರದಿಷ್ಟಾನಿ ಚ ದೇಯಾನಿ ನ ದದ್ಯುರ್ಭರ್ತೃಶಾಸನಾತ್||

ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತರೆ ಅವನ
ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಸೇವಕರು ಇಂಥವರಿಗೇ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ
ಯಜಮಾನನ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಕೊಟ್ಟು
ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

03029012a ನ ಚೈನಂ ಭರ್ತೃಪೂಜಾಭಿಃ ಪೂಜಯಂತಿ ಕದಾ ಚನ|

03029012c ಅವಜ್ಞಾನಂ ಹಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ನರಣಾದಪಿ ಗರ್ಹಿತಂ||

ಅವರು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕಾದ ಗೌರವವನ್ನು ಅವನಿಗೆ
ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥಹ ಅಗೌರವವು ಮರಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೆಟ್ಟದ್ದು
ಎಂದು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

03029013a ಕ್ಷಮಿಣಂ ತಾದೃಶಂ ತಾತ ಬ್ರುವಂತಿ ಕಟುಕಾನ್ಯಪಿ|

03029013c ಪ್ರೇಷ್ಯಾಃ ಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಭೃತ್ಯಾಶ್ಚ ತಥೋದಾಸೀನವೃತ್ತಯಃ||

ಮಗೂ! ಯಾವಾಗಲೂ ಕ್ಷಮಿಸುವವನಿಗೆ ಅವನ ಕುಟುಂಬ, ಸೇವಕರು,
ಮಕ್ಕಳು, ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರು, ಮತ್ತು ಇತರರೂ ಕೂಡ
ಗಮನಕೊಡದೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03029014a ಅಪ್ಯಸ್ಯ ದಾರಾನಿಚ್ಛಂತಿ ಪರಿಭೂಯ ಕ್ಷಮಾವತಃ|

03029014c ದಾರಾಶ್ಚಾಸ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ಯಥಾಕಾಮಮಚೇತಸಃ||

ಕ್ಷಮಾವಂತನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಅವನ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು

ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಕೂಡ ತನಗಿಷ್ಟಬಂದಂತೆ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

03029015a ತಥಾ ಚ ನಿತ್ಯಮುದಿತಾ ಯದಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಪೀಶ್ವರಾತ್|

03029015c ದಂಡಮರ್ಹಂತಿ ದುಷ್ಯಂತಿ ದುಷ್ಟಾಶ್ಚಾಪ್ಯಪಕುರ್ವತೇ||

ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಖಿಗಳಾಗಿರುವ ಆ ಅವಲಂಬಿತ ಜನರು ತಕ್ಕುದಾದ
ಸ್ವಲ್ಪ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದರೂ ದಂಗೆಯೇಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು
ಯಜಮಾನನೇ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನೆಂದು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

03029016a ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ನಿತ್ಯಂ ದೋಷಾಃ ಕ್ಷಮಾವತಾಂ|

03029016c ಅಥ ವೈರೋಚನೇ ದೋಷಾನಿಮಾನ್ವಿದ್ಧ್ಯಕ್ಷಮಾವತಾಂ||

ಇವು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಇತರ ದೋಷಗಳು ಸದಾ
ಕ್ಷಮಾವಂತನಾಗಿರುವವನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ವೈರೋಚನ! ಈಗ ನಿತ್ಯವೂ
ಅಕ್ಷಮಾವಂತನಾಗಿರುವವನಲ್ಲಿ ಇರುವ ದೋಷಗಳ ಕುರಿತು ಕೇಳು !

03029017a ಅಸ್ಥಾನೇ ಯದಿ ವಾ ಸ್ಥಾನೇ ಸತತಂ ರಜಸಾವೃತಃ|

03029017c ಕ್ರುದ್ಧೋ ದಂಡಾನ್ವಣಯತಿ ವಿವಿಧಾನ್ಸ್ವೇನ ತೇಜಸಾ||

03029018a ಮಿತ್ರೈಃ ಸಹ ವಿರೋಧಂ ಚ ಪ್ರಾಪ್ನುತೇ ತೇಜಸಾವೃತಃ|

03029018c ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ದ್ವೇಷ್ಯತಾಂ ಚೈವ ಲೋಕಾತ್ಸ್ವ ಜನತಸ್ತಥಾ||

ಕಾರಣವಿದ್ದೋ ಅಥವಾ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆಯೋ ಯಾವಾಗಲೂ
ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಇದ್ದು, ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ವಿವಿಧ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು
ವಿಧಿಸುವ ಸಿಟ್ಟಿನವನನ್ನು ಮಿತ್ರರೂ ಕೂಡ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಂಥವನನ್ನು ಸ್ವಜನರನ್ನೂ ಕೂಡಿ ಇಡೀ ಲೋಕದವರು
ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

03029019a ಸೋಽವಮಾನಾದರ್ಥಹಾನಿಮುಪಾಲಂಭಮನಾದರಂ|

03029019c ಸಂತಾಪದ್ವೇಷಲೋಭಾಂಶ್ಚ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ಲಭತೇ ನರಃ||

ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸುವ ಅಂಥಹ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಜನರ ಅನಾದರಣೀಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂಥವನು
ಸಂತಾಪ, ದ್ವೇಷ, ಲೋಭ, ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03029020a ಕ್ರೋಧಾದ್ಧಂಡಾನ್ಮನುಷ್ಯೇಷು ವಿವಿಧಾನ್ಪುರುಷೋ ನಯನ್|

03029020c ಭ್ರಶ್ಯತೇ ಶೀಘ್ರಮೈಶ್ವರ್ಯಾತ್ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಜನಾದಪಿ||

ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ವಿವಿಧ ಕ್ರೂರ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುವ ಪುರುಷನು ಬೇಗನೇ
ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಸ್ವಜನರನ್ನೂ
ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03029021a ಯೋಽಪಕರ್ತೃಂಶ್ಚ ಕರ್ತೃಂಶ್ಚ ತೇಜಸ್ಯೈವೋಪಗಚ್ಚತಿ|

03029021c ತಸ್ಮಾದುದ್ವಿಜತೇ ಲೋಕಃ ಸರ್ಪಾದ್ವೇಶ್ಮಗತಾದಿವ||

03029022a ಯಸ್ಮಾದುದ್ವಿಜತೇ ಲೋಕಃ ಕಥಂ ತಸ್ಯ ಭವೋ ಭವೇತ್|

ತನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟದನ್ನು ಮಾಡುವವರನ್ನು ಏನೂ
ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೇ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸುವವನಿಂದ ಜನರು ಬಿಲದೊಳಗೆ
ಹೊಕ್ಕ ಸರ್ಪದಂತೆ ಹಿಂದೆಸರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಜನರಿಂದ ದೂರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ
ಅವನಿಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಯಶಸ್ಸು ದೊರಕಿತು?

03029022c ಅಂತರಂ ಹ್ಯಸ್ಯ ದೃಷ್ಟೈವ ಲೋಕೋ ವಿಕುರುತೇ ಧ್ರುವಂ||

03029022e ತಸ್ಮಾನ್ನಾತ್ಯುತ್ಸುಜೇತ್ತೇಜೋ ನ ಚ ನಿತ್ಯಂ ಮೃದುರ್ಭವೇತ್|

ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಕೂಡ ಜನರು ಅವನಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದನ್ನು ಮಾಡಲು ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾರೂ ನಿತ್ಯವೂ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಇರಬಾರದು ಅಥವಾ ಮೃದುವಾಗಿಯೂ ಇರಬಾರದು.

03029023a ಕಾಲೇ ಮೃದುರ್ಯೋ ಭವತಿ ಕಾಲೇ ಭವತಿ ದಾರುಣಃ||

03029023c ಸ ವೈ ಸುಖಮವಾಪ್ನೋತಿ ಲೋಕೇಽಮುಷ್ಮಿನ್ನಿಹೈವ ಚ|

ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮೃದುವಾಗುವವನು ಮತ್ತು ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಿಟ್ಟಾಗುವನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇದರ ನಂತರದ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03029024a ಕ್ಷಮಾಕಾಲಾಂಸ್ತು ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣು ಮೇ ವಿಸ್ತರೇಣ ತಾನ್||

03029024c ಯೇ ತೇ ನಿತ್ಯಮಸಂತ್ಯಾಜ್ಯಾ ಯಥಾ ಪ್ರಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ|

ಈಗ ಕೇಳು. ಯಾವ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾವಂತನಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ತಿಳಿದವರು ಹೇಳಿದ ಈ ರೀತಿಯಂತೆ ನಿತ್ಯವೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

03029025a ಪೂರ್ವೋಪಕಾರೀ ಯಸ್ತು ಸ್ಯಾದಪರಾಧೇಽಗರೀಯಸಿ||

03029025c ಉಪಕಾರೇಣ ತತ್ತಸ್ಯ ಕ್ಷಂತವ್ಯಮಪರಾಧಿನಃ|

ಹಿಂದೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದವನನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡ

ಅಪರಾಧವನ್ನೆಸಗಿರಲಿ, ಅವನು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆ
ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.

03029026a ಅಬುದ್ಧಿಮಾಶ್ರಿತಾನಾಂ ಚ ಕ್ಷಂತವ್ಯಮಪರಾಧಿನಾಂ||

03029026c ನ ಹಿ ಸರ್ವತ್ರ ಪಾಂಡಿತ್ಯಂ ಸುಲಭಂ ಪುರುಷೇಣ ವೈ|

ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವರು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದೇ ಅಪರಾಧವನ್ನೆಸಗಿದರೆ
ಅವರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಪುರುಷರಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ
ಪಾಂಡಿತ್ಯವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03029027a ಅಥ ಚೇದ್ಬುದ್ಧಿಜಂ ಕೃತ್ವಾ ಬ್ರೂಯಸ್ತೇ ತದಬುದ್ಧಿಜಂ||

03029027c ಪಾಪಾನ್ಸ್ವಲ್ಪೇಽಪಿ ತಾನ್ ಹನ್ಯಾದಪರಾಧೇ ತಥಾನ್ಯಜೂನ್|

ತಿಳಿದು ಮಾಡಿ ತಿಳಿಯದೇ ಮಾಡಿದವೆಂದು

ಅಪ್ರಮಾಣಿಕವಾಗಿರವವರನ್ನು, ಪಾಪವು ಎಷ್ಟೇ ಸಣ್ಣದಾಗಿರಲಿ,
ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

03029028a ಸರ್ವಸ್ಮೈಕೋಽಪರಾಧಸ್ತೇ ಕ್ಷಂತವ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಿನೋ ಭವೇತ್||

03029028c ದ್ವಿತೀಯೇ ಸತಿ ವಧ್ಯಸ್ತು ಸ್ವಲ್ಪೇಽಪ್ಯಪಕೃತೇ ಭವೇತ್|

ಮೊದಲನೆಯ ಅಪರಾಧ, ಅದು ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯದ್ದೇ ಆಗಿರಲಿ,
ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ, ಎರಡನೆಯದನ್ನು, ಎಷ್ಟೇ
ಸಣ್ಣದಾಗಿದ್ದರೂ, ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

03029029a ಅಜಾನತಾ ಭವೇತ್ಕಶ್ಚಿದಪರಾಧಃ ಕೃತೋ ಯದಿ||

03029029c ಕ್ಷಂತವ್ಯಮೇವ ತಸ್ಯಾಹುಃ ಸುಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಪರೀಕ್ಷಯಾ|

ಒಂದುವೇಳೆ ತಿಳಿಯದೇ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಿ, ಅನಂತರವೇ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.

03029030a ಮೃದುನಾ ಮಾರ್ದವಂ ಹಂತಿ ಮೃದುನಾ ಹಂತಿ ದಾರುಣಂ||

03029030c ನಾಸಾಧ್ಯಂ ಮೃದುನಾ ಕಿಂ ಚಿತ್ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರೀಕ್ಷತರೋ ಮೃದುಃ|

ಮೃದುತ್ವದಿಂದ ಮೃದುವಾಗಿರುವವರನ್ನೂ ದಾರುಣವಾಗಿರುವವರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಬಹುದು.

ಮೃದುವಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮೃದುವಾದ ಮನಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದುದು.

03029031a ದೇಶಕಾಲೌ ತು ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಬಲಾಬಲಮಥಾತ್ಮನಃ||

03029031c ನಾದೇಶಕಾಲೇ ಕಿಂ ಚಿತ್ಸ್ಯಾದ್ದೇಶಃ ಕಾಲಃ ಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಯತೇ|

03029031e ತಥಾ ಲೋಕಭಯಾಚ್ಚೈವ ಕ್ಷಂತವ್ಯಮಪರಾಧಿನಃ||

ದೇಶ ಮತ್ತು ಕಾಲಗಳೆರಡನ್ನೂ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದೇಶ ಮತ್ತು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿರದ ನಡತೆಯು ಸೋಲುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸರಿಯಾದ ದೇಶ ಮತ್ತು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜನರ ಭಯದಿಂದಾಗಿಯೂ ಓರ್ವ ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬಹುದು.

03029032a ಏತ ಏವಂವಿಧಾಃ ಕಾಲಾಃ ಕ್ಷಮಾಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ|

03029032c ಅತೋಽನ್ಯಥಾನುವರ್ತತ್ಸು ತೇಜಸಃ ಕಾಲ ಉಚ್ಯತೇ||

ಈ ವಿಧದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಿಸುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ವರ್ತಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.”

03029033 ದ್ರೌಪದ್ಯುವಾಚ|

03029033a ತದಹಂ ತೇಜಸಃ ಕಾಲಂ ತವ ಮನ್ಯೇ ನರಾಧಿಪ|

03029033c ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇಷು ಲುಭ್ಧೇಷು ಸತತಂ ಚಾಪಕಾರಿಷು||

ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನರಾಧಿಪ! ಆದುದರಿಂದ ಸತತವೂ ಅಪಕಾರಗಳನ್ನೆಸಗುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಲುಬ್ಧ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವ ಸಂದರ್ಭವೇ ಬಂದಿದೆ.

03029034a ನ ಹಿ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕ್ಷಮಾಕಾಲೋ ವಿದ್ಯತೇಽದ್ಯ ಕುರೂನ್ವತಿ|

03029034c ತೇಜಸಶ್ಚಾಗತೇ ಕಾಲೇ ತೇಜ ಉತ್ಸ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿ||

ಕುರುಗಳ ಕುರಿತು ಕ್ಷಮಾಭಾವದಿಂದಿರುವ ಕಾಲವನ್ನು ಎನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲವು ಬಂದಾಗ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೇ ಬಳಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

03029035a ಮೃದುರ್ಭವತ್ಯವಜ್ಞಾತಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾದುದ್ವಿಜತೇ ಜನಃ|

03029035c ಕಾಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ದ್ವಯಂ ಹ್ಯೇತದ್ಯೋ ವೇದ ಸ ಮಹೀಪತಿಃ||

ಮೃದುಸ್ವಭಾವದವರನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತೀಕ್ಷ್ಣಬುದ್ಧಿಯವರಿಂದ ಜನರು ದೂರವಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಎರಡನ್ನೂ ತಿಳಿದವನೇ ಮಹೀಪತಿ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
 ದ್ರೌಪದೀಪರಿತಾಪವಾಕ್ಯೇ ಏಕೋನತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ದ್ರೌಪದೀಪರಿತಾಪವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೦

ಕ್ರೋಧವು ಹೇಗೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತನಗೆ ಏಕೆ ಸಿಟ್ಟು
 ಬರುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದುದು; “ಕ್ಷಮೆ
 ಮತ್ತು ಮೃದುತ್ವ ಇವೇ ಆತ್ಮವಂತರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸನಾತನ
 ಧರ್ಮ. ಅದರಂತೆಯೇ ನಾನೂ ಕೂಡ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ”
 ಎನ್ನುವುದು (೧-೫೦).

03030001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03030001a ಕ್ರೋಧೋ ಹಂತಾ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಕ್ರೋಧೋ ಭಾವಯಿತಾ ಪುನಃ|

03030001c ಇತಿ ವಿದ್ಧಿ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೇ ಕ್ರೋಧಮೂಲೌ ಭವಾಭವೌ||

03030002a ಯೋ ಹಿ ಸಂಹರತೇ ಕ್ರೋಧಂ ಭಾವಸ್ತಸ್ಯ ಸುಶೋಭನೇ|

03030002c ಯಃ ಪುನಃ ಪುರುಷಃ ಕ್ರೋಧಂ ನಿತ್ಯಂ ನ ಸಹತೇ ಶುಭೇ|

03030002e ತಸ್ಯಾಭಾವಾಯ ಭವತಿ ಕ್ರೋಧಃ ಪರಮದಾರುಣಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೆ! ಕ್ರೋಧವು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು
 ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ ಮತ್ತೆ ಕ್ರೋಧವೇ ಅವನನ್ನು ಉಚ್ಛ್ರಾಂತಕ್ಕೆ
 ಕರೆದೊಯ್ಯಬಹುದು. ಒಳ್ಳೆಯದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಎರಡಕ್ಕೂ ಕ್ರೋಧವೇ

ಮೂಲ ಎಂದು ತಿಳಿ. ಸುಶೋಭನೆ! ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಯಾರು
ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ. ಶುಭೇ!
ಅದರಂತೆಯೇ ಪುನಃ ಯಾರು ಕ್ರೋಧವನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ
ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥಹ ಪುರುಷನಿಗೆ
ಕೆಟ್ಟದಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರೋಧವು ಪರಮ ದಾರುಣವಾದುದ್ದು.

03030003a ಕ್ರೋಧಮೂಲೋ ವಿನಾಶೋ ಹಿ ಪ್ರಜಾನಾಮಿಹ ದೃಶ್ಯತೇ|

03030003c ತತ್ಕಥಂ ಮಾದೃಶಃ ಕ್ರೋಧಮುತ್ಸೃಜೇಲ್ಲೋಕನಾಶನಂ||

ಪ್ರಜೆಗಳ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕ್ರೋಧವೇ ಮೂಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.
ಹೀಗಿರುವಾಗ ನನ್ನಂಥವನು ಹೇಗೆ ಆ ಲೋಕನಾಶಕ ಕ್ರೋಧವನ್ನು
ತಾಳಬೇಕು?

03030004a ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪಾಪಂ ನರಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಕೃದ್ಧೋ ಹನ್ಯಾದ್ಗುರೂನಪಿ|

03030004c ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪುರುಷಯಾ ವಾಚಾ ಶ್ರೇಯಸೋಽಪ್ಯವಮನ್ಯತೇ||

ಕೋಪಗೊಂಡ ನರನು ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
ಕ್ರುದ್ಧನಾದವನು ಗುರುವನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಬಹುದು. ಕ್ರುದ್ಧ ಪುರುಷನು
ತನಗಿಂತ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅಪಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ.

03030005a ವಾಚ್ಯವಾಚ್ಯೇ ಹಿ ಕುಪಿತೋ ನ ಪ್ರಜಾನಾತಿ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್|

03030005c ನಾಕಾರ್ಯಮಸ್ತಿ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯ ನಾವಾಚ್ಯಂ ವಿದ್ಯತೇ ತಥಾ||

ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕುಪಿತನಾದಾಗ ಏನನ್ನು ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಏನನ್ನು
ಮಾತನಾಡಬಾರದು ಎನ್ನುವುದೇ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ

ಕ್ರುದ್ಧನಾದವನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು
ಅವನಿಗೇ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ.

03030006a ಹಿಂಸ್ರಾತ್ಮೋಧಾದವಧ್ಯಾಂಶ್ಚ ವಧ್ಯಾನ್ಸಂಪೂಜಯೇದಪಿ|

03030006c ಆತ್ಮಾನಮಪಿ ಚ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪ್ರೇಷಯೇದ್ಯಮಸಾದನಂ||

ಕ್ರೋಧದಲ್ಲಿ ಅವಧ್ಯರನ್ನು ಕೊಂದಾನು ಅಥವಾ ವಧ್ಯರನ್ನು
ಸತ್ಕರಿಸಿಯಾನು. ಕ್ರುದ್ಧನು ಸ್ವತಃ ತನ್ನನ್ನೂ ಕೂಡ ಯಮಸಾದನಕ್ಕೆ
ಕಳುಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

03030007a ಏತಾನ್ದೋಷಾನ್ವಪಶ್ಯದ್ಭಿರ್ಜಿತಃ ಕ್ರೋಧೋ ಮನೀಷಿಭಿಃ|

03030007c ಇಚ್ಛದ್ಭಿಃ ಪರಮಂ ಶ್ರೇಯ ಇಹ ಚಾಮುತ್ರ ಚೋತ್ತಮಂ||

ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಮತ್ತು
ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಬಯಸುವ ಬುದ್ಧಿವಂತರು
ಕ್ರೋಧವನ್ನು ತೊರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03030008a ತಂ ಕ್ರೋಧಂ ವರ್ಜಿತಂ ಧೀರೈಃ ಕಥಮಸ್ಮದ್ವಿಧಶ್ಚರೇತ್|

03030008c ಏತದ್ವ್ರಾಪದಿ ಸಂಧಾಯ ನ ಮೇ ಮನ್ಯುಃ ಪ್ರವರ್ಧತೇ||

ಬುದ್ಧಿವಂತರು ವರ್ಜಿಸುವ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ನಾನು ಏಕೆ
ನನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ದ್ರಾವಿದಿ! ಇದರ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿಯೇ ನನ್ನ
ಸಿಟ್ಟು ಏರುವುದಿಲ್ಲ.

03030009a ಆತ್ಮಾನಂ ಚ ಪರಂ ಚೈವ ತ್ರಾಯತೇ ಮಹತೋ ಭಯಾತ್|

03030009c ಕೃಧ್ಯಂತಮಪ್ರತಿಕ್ರುಧ್ಯನ್ವ ಯೋರೇಷ ಚಿಕಿತ್ಸಕಃ||

ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾದವನ ಮೇಲೆ ಯಾರು ಸಿಟ್ಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ಸ್ವತಃ ತನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ಅನ್ಯನನ್ನು ಒಂದು ಮಹಾ ಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03030010a ಮೂಢೋ ಯದಿ ಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನಃ ಕೃಧ್ಯತೇಽಶಕ್ತಿಮಾನ್ನರಃ|

03030010c ಬಲೀಯಸಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ತ್ಯಜತ್ಯಾತ್ಮಾನಮಂತತಃ||

03030011a ತಸ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಸಂತ್ಯಜತೋ ಲೋಕಾ ನಶ್ಯಂತ್ಯನಾತ್ಮನಃ|

ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನೆಂದು ಅವನ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ, ಆ ಮೂಢನು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರದ, ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಅಂಥವನಿಗೆ ಪರಲೋಕವು ಸುಖಕರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

03030011c ತಸ್ಮಾದ್ಧೌ ಪದ್ಯಶಕ್ತಸ್ಯ ಮನ್ಯೋರ್ನಿ ಯಮನಂ ಸ್ಮೃತಂ||

03030012a ವಿದ್ವಾಂಸ್ತಥೈವ ಯಃ ಶಕ್ತಃ ಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನೋ ನ ಕುಪ್ಯತಿ|

03030012c ಸ ನಾಶಯಿತ್ವಾ ಕ್ಲೇಷ್ವಾರಂ ಪರಲೋಕೇ ಚ ನಂದತಿ||

ದ್ರೌಪದಿ ! ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅಶಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡದ ಬಲಶಾಲಿಯು, ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿದ್ದರೆ, ತನಗೆ ತೊಂದರೆಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸಿ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ

ಆನಂದಿಸುತ್ತಾನೆ.

03030013a ತಸ್ಮಾದ್ಬಲವತಾ ಚೈವ ದುರ್ಬಲೇನ ಚ ನಿತ್ಯದಾ|

03030013c ಕ್ಷಂತವ್ಯಂ ಪುರುಷೇಣಾಹುರಾಪತ್ಸ್ಯ ಪಿ ವಿಜಾನತಾ||

ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಬಲವಂತರು ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲರು ಇಬ್ಬರೂ ನಿತ್ಯವೂ, ಕಷ್ಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ, ಕ್ಷಮಾವಂತರಾಗಿರಬೇಕು.

03030014a ಮನ್ಯೋರ್ಹಿ ವಿಜಯಂ ಕೃಷ್ಣೇ ಪ್ರಶಂಸಂತೀಹ ಸಾಧವಃ|

03030014c ಕ್ಷಮಾವತೋ ಜಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಸಾಧೋರಿಹ ಸತಾಂ ಮತಂ||

ಕೃಷ್ಣೇ! ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದನ್ನು ಸಾಧುಗಳು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿತ್ಯವೂ ಕ್ಷಮಾವಂತನೇ ಉತ್ತಮ ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಸಾಧುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

03030015a ಸತ್ಯಂ ಚಾನ್ಯತತಃ ಶ್ರೇಯೋ ನೃಶಂಸಾಚ್ಚಾನ್ಯಶಂಸತಾ|

03030015c ತಮೇವಂ ಬಹುದೋಷಂ ತು ಕ್ರೋಧಂ ಸಾಧುವಿವರ್ಜಿತಂ|

03030015e ಮಾದೃಶಃ ಪ್ರಸೃಜೇತ್ಕಸ್ಮಾತ್ಸುಯೋಧನವಧಾದಪಿ||

ಸುಳ್ಳಿಗಿಂತ ಸತ್ಯವೇ ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕ್ರೂರತ್ವಕ್ಕಿಂತ ಮೃದುತ್ವವೇ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಸಾಧುಗಳಿಂದ ವಿವರ್ಜಿತವಾದ ಬಹುದೋಷಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಹುದಾದ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ನನ್ನಂಥವನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ?

03030016a ತೇಜಸ್ವೀತಿ ಯಮಾಹುರ್ವೈ ಪಂಡಿತಾ ದೀರ್ಘದರ್ಶಿನಃ|

03030016c ನ ಕ್ರೋಧೋಽಭ್ಯಂತರಸ್ತಸ್ಯ ಭವತೀತಿ ವಿನಿಶ್ಚಿತಂ||

ದೀರ್ಘದರ್ಶಿ ಪಂಡಿತರು ಯಾವುದನ್ನು ತೇಜಸ್ಸು ಎಂದು
ಕರೆಯುತ್ತಾರೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ.

03030017a ಯಸ್ತು ಕ್ರೋಧಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನಂ ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ಪ್ರತಿಬಾಧತೇ|

03030017c ತೇಜಸ್ವಿನಂ ತಂ ವಿದ್ವಾಂಸೋ ಮನ್ಯಂತೇ ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿನಃ||

ಯಾರು ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ತಡೆಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೋ
ಅಂಥವನನ್ನು ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತೇಜಸ್ವಿಯೆಂದು
ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ.

03030018a ಕ್ರುದ್ಧೋ ಹಿ ಕಾರ್ಯಂ ಸುಶ್ರೋಣಿ ನ ಯಥಾವತ್ಪ್ರಪಶ್ಯತಿ|

03030018c ನ ಕಾರ್ಯಂ ನ ಚ ಮರ್ಯಾದಾಂ ನರಃ ಕ್ರುದ್ಧೋಽನುಪಶ್ಯತಿ||

ಸುಶ್ರೋಣಿ! ಸಿಟ್ಟಿಗಿದ್ದವನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ
(ಸರಿಯಾಗಿ) ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿಟ್ಟಿಗಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನು ಏನು
ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಮಾಡಬೇಕು (ಅದರ
ಪರಿಮಿತಿ) ಎನ್ನುವುದರ ಕುರಿತು ನೋಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

03030019a ಹಂತ್ಯವಧ್ಯಾನಪಿ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಗುರೂನ್ರಕ್ಷೈಸ್ತುದತ್ಯಪಿ|

03030019c ತಸ್ಮಾತ್ತೇಜಸಿ ಕರ್ತವ್ಯೇ ಕ್ರೋಧೋ ದೂರಾತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ||

ಕೃದ್ಧನಾದವನು ದಂಡನೆಗೆ ಅರ್ಹರಲ್ಲದವರಿಗೂ ದಂಡನೆಯನ್ನು

ನೀಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರನ್ನು ಅವಹೇಳನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
ಆದುದರಿಂದ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವವನೇ
ತೇಜಸ್ವಿ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03030020a ದಾಕ್ಷ್ಯಂ ಹ್ಯಮರ್ಷಃ ಶೌರ್ಯಂ ಚ ಶೀಘ್ರತ್ವಮಿತಿ ತೇಜಸಃ|
03030020c ಗುಣಾಃ ಕ್ರೋಧಾಭಿಭೂತೇನ ನ ಶಕ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತುಮಂಜಸಾ||

ಕ್ರೋಧಕ್ಕೊಳಗಾದವನಿಗೆ ತೇಜಸ್ವಿಯ ಗುಣಗಳಾದ ದಕ್ಷತೆ,
ಅಸೂಯೆಪಡೆಯದೇ ಇರುವ, ಶೌರ್ಯ, ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರತ್ವವನ್ನು
ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

03030021a ಕ್ರೋಧಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತು ಪುರುಷಃ ಸಮ್ಯಕ್ತೇಜೋಽಭಿಪದ್ಯತೇ|
03030021c ಕಾಲಯುಕ್ತಂ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೇ ಕ್ರುದ್ಧೈಸ್ತೇಜಃ ಸುದುಃಸ್ಸಹಂ||

ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪುರುಷನು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ
ಪಡೆಯಬಹುದು. ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೆ! ಯಾವಾಗಲೂ ಸಿಟ್ಟು
ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಕಾಲಬಂದಾಗ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು
ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

03030022a ಕ್ರೋಧಸ್ತ್ವ ಪಂಡಿತೈಃ ಶಶ್ವತ್ತೇಜ ಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ|
03030022c ರಜಸ್ತಲ್ಲೋಕನಾಶಾಯ ವಿಹಿತಂ ಮಾನುಷಾನ್ವತಿ||

ತಿಳಿಯದೇ ಇರುವವರು ಕ್ರೋಧವನ್ನೇ ತೇಜಸ್ಸೆಂದು ತಪ್ಪು
ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಲೋಕಗಳ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕೋಪವು
ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ.

03030023a ತಸ್ಮಾಚ್ಛಶ್ವತ್ಯಜೇತ್ಕೋಧಂ ಪುರುಷಃ ಸಮ್ಯಗಾಚರನ್|

03030023c ಶ್ರೇಯಾನ್ಸ್ವಧರ್ಮಾನಪಗೋ ನ ಕ್ರುದ್ಧ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತಂ||

ಆದುದರಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪುರುಷನು ಕೋಧವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಸಿಟ್ಟಾಗಬಾರದೇ ಇರುವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಎನ್ನುವುದಂತೂ ನಿಶ್ಚಯವೇ ಸರಿ.

03030024a ಯದಿ ಸರ್ವಮಬುದ್ಧಿನಾಮತಿಕ್ರಾಂತಮಮೇಧಸಾಂ|

03030024c ಅತಿಕ್ರಮೋ ಮದ್ವಿಧಸ್ಯ ಕಥಂ ಸ್ವಿತ್ಸ್ಯಾ ದನಿಂದಿತೇ||

ಅನಿಂದಿತೇ ! ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದಿರುವವರು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರುವವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆಂದಾದರೆ ನನ್ನಂಥವನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯಲಿ?

03030025a ಯದಿ ನ ಸ್ಯುರ್ಮನುಷ್ಯೇಷು ಕ್ಷಮಿಣಃ ಪೃಥಿವೀಸಮಾಃ|

03030025c ನ ಸ್ಯಾತ್ಸಂಧಿರ್ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಕೋಧಮೂಲೋ ಹಿ ವಿಗ್ರಹಃ||

ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಸಮಾನ ಕ್ಷಮಾವಂತರು ಜನರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕೋಧವೇ ಯುದ್ಧದ ಮೂಲ.

03030026a ಅಭಿಷಕ್ತೋ ಹ್ಯಭಿಷಜೇದಾಹನ್ಯಾದ್ಗುರುಣಾ ಹತಃ|

03030026c ಏವಂ ವಿನಾಶೋ ಭೂತಾನಾಮಧರ್ಮಃ ಪ್ರಥಿತೋ ಭವೇತ್||

ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೊಳಗಾದವರು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ, ಗುರುವಿನಿಂದ ಪೆಟ್ಟುತಿಂದವನು ಗುರುವನ್ನೇ ಹೊಡೆಯಲು ಹೋದರೆ

ಇರುವೆಲ್ಲವುಗಳ ವಿನಾಶ ಮತ್ತು ಅಧರ್ಮವು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

03030027a ಆಕುಷ್ಟಃ ಪುರುಷಃ ಸರ್ವಃ ಪ್ರತ್ಯಾಕ್ರೋಶೇದನಂತರಂ|

03030027c ಪ್ರತಿಹನ್ಯಾದ್ಧತಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಹಿಂಸ್ರಾಚ್ಚ ಹಿಂಸಿತಃ||

03030028a ಹನ್ಯುಹಿ ಪಿತರಃ ಪುತ್ರಾನ್ಪುತ್ರಾಶ್ಚಾಪಿ ತಥಾ ಪಿತೃಣ್||

03030028c ಹನ್ಯುಶ್ಚ ಪತಯೋ ಭಾರ್ಯಾಃ ಪತೀನ್ಭಾರ್ಯಾಸ್ತಥೈವ ಚ||

03030029a ಏವಂ ಸಂಕುಪಿತೇ ಲೋಕೇ ಜನ್ಮ ಕೃಷ್ಣೇ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

03030029c ಪ್ರಜಾನಾಂ ಸಂಧಿಮೂಲಂ ಹಿ ಜನ್ಮ ವಿದ್ಧಿ ಶುಭಾನನೇ||

ಬೈಯಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಪುನಃ ಬೈಯಲು ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ
ಹೊಡೆತ ತಿಂದವನು ಪುನಃ ಹೊಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ,

ಹಿಂಸೆಗೊಳಗಾದವನು ಹಿಂಸಾಚಾರಕ್ಕೆ ಇಳಿದರೆ, ತಂದೆಯರು
ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಮಕ್ಕಳು ತಂದೆಯಂದಿರನ್ನೂ ಹೊಡೆಯುವಂತಾದರೆ,

ಗಂಡಂದಿರು ಹೆಂಡಂದಿರನ್ನು ಮತ್ತು ಹೆಂಡಿರು ಗಂಡಂದಿರನ್ನು
ಹೊಡೆಯುವಂತಾದರೆ, ಹೀಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರು ಕೋಪದಿಂದ

ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಜನರೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿ ಕೃಷ್ಣೇ! ಏಕೆಂದರೆ,
ಶುಭಾನನೇ! ಶಾಂತಿಯೇ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ತಿಳಿ.

03030030a ತಾಃ ಕ್ಷೀಯೇರನ್ವಜಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ದ್ರೌಪದಿ ತಾದ್ಯಶೇ|

03030030c ತಸ್ಮಾನ್ಮನ್ಯುರ್ವಿನಾಶಾಯ ಪ್ರಜಾನಾಮಭವಾಯ ಚ||

ದ್ರೌಪದಿ! ಅಂಥಹ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬೇಗನೆ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ.

ಸಿಟ್ಟೇ ಪ್ರಜೆಗಳ ವಿನಾಶಕ್ಕೂ, ಅವರು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ

ಕಾರಣ.

03030031a ಯಸ್ಮಾತ್ಪು ಲೋಕೇ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಕ್ಷಮಿಣಃ ಪೃಥಿವೀಸಮಾಃ|

03030031c ತಸ್ಮಾಜ್ಜನ್ಮ ಚ ಭೂತಾನಾಂ ಭವಶ್ಚ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ||

ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೆ ಸಮನಾದ ಕ್ಷಮಾವಂತರು

ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಲೇ ಜನರು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇರುವಿಕೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದೆ.

03030032a ಕ್ಷಂತವ್ಯಂ ಪುರುಷೇಣೇಹ ಸರ್ವಾಸ್ವಾಪತ್ನು ಶೋಭನೇ|

03030032c ಕ್ಷಮಾ ಭವೋ ಹಿ ಭೂತಾನಾಂ ಜನ್ಮ ಚೈವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ||

ಶೋಭನೇ ! ಎಲ್ಲ ಆಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುರುಷನು

ಕ್ಷಮಾವಂತನಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕ್ಷಮೆ ಎಂದರೆ ಭೂತಗಳ ಇರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಜನ್ಮ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

03030033a ಆಕೃಷ್ಟ್ಯಸ್ತಾಡಿತಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಕ್ಷಮತೇ ಯೋ ಬಲೀಯಸಾ|

03030033c ಯಶ್ಚ ನಿತ್ಯಂ ಚಿತಕ್ರೋಧೋ ವಿದ್ವಾನುತ್ತಮಪೂರುಷಃ||

03030034a ಪ್ರಭಾವವಾನಪಿ ನರಸ್ತಸ್ಯ ಲೋಕಾಃ ಸನಾತನಾಃ|

03030034c ಕ್ರೋಧನಸ್ತ್ವ ಲ್ಪವಿಜ್ಞಾನಃ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚೇಹ ಚ ನಶ್ಯತಿ||

ಬಲವಂತರ ಹೀಯಾಳಿಕೆಗೊಳಲ್ಪಟ್ಟು, ಹೊಡೆತತಂದು

ಸಿಟ್ಟಿಗೊಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ನಿತ್ಯವೂ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಗೆದ್ದವನು ವಿದ್ವಾಂಸ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ. ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸನಾತನ ಲೋಕಗಳೂ ಆ ಮನುಷ್ಯನದಾಗುತ್ತವೆ. ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವವನ

ಕೋಪವು ಇದನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇತರ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

03030035a ಅತ್ರಾಪ್ಯುದಾಹರಂತೀಮಾ ಗಾಥಾ ನಿತ್ಯಂ ಕ್ಷಮಾವತಾಂ|

03030035c ಗೀತಾಃ ಕ್ಷಮಾವತಾ ಕೃಷ್ಣೇ ಕಾಶ್ಯಪೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

03030036a ಕ್ಷಮಾ ಧರ್ಮಃ ಕ್ಷಮಾ ಯಜ್ಞಃ ಕ್ಷಮಾ ವೇದಾಃ ಕ್ಷಮಾ ಶ್ರುತಂ|

03030036c ಯಸ್ತಾಮೇವಂ ವಿಜಾನಾತಿ ಸ ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹತಿ||

03030037a ಕ್ಷಮಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಕ್ಷಮಾ ಸತ್ಯಂ ಕ್ಷಮಾ ಭೂತಂ ಚ ಭಾವಿ ಚ|

03030037c ಕ್ಷಮಾ ತಪಃ ಕ್ಷಮಾ ಶೌಚಂ ಕ್ಷಮಯಾ ಚೋದ್ಧೃತಂ ಜಗತ್||

ಕೃಷ್ಣೇ! ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿತ್ಯವೂ ಕ್ಷಮಾವಂತರನ್ನು ಹೊಗಳಿ
ಹಾಡುಹೇಳಿ ಕ್ಷಮಾವತ ಮಹಾತ್ಮ ಕಾಶ್ಯಪನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾನೆ:
“ಕ್ಷಮೆಯೇ ಧರ್ಮ. ಕ್ಷಮೆಯೇ ಯಜ್ಞ. ಕ್ಷಮೆಯೇ ವೇದ. ಕ್ಷಮೆಯೇ ಶ್ರುತಿ.
ಇದನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಎಲ್ಲವನೂ ಕ್ಷಮಿಸಬಲ್ಲನು. ಕ್ಷಮೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮ.
ಕ್ಷಮೆಯೇ ಸತ್ಯ. ಕ್ಷಮೆಯೇ ಇರುವಂಥಹುದು ಮತ್ತು ಮುಂದೆ
ಇರಬಹುದಾದಂಥಹುದು. ಕ್ಷಮೆಯೇ ತಪಸ್ಸು. ಕ್ಷಮೆಯೇ ಶೌಚ.
ಕ್ಷಮೆಯೇ ಜಗತ್ತನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವುದು.

03030038a ಅತಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ಲೋಕಾನತಿ ಚಾಪಿ ತಪಸ್ವಿನಾಂ|

03030038c ಅತಿ ಯಜ್ಞವಿದಾಂ ಚೈವ ಕ್ಷಮಿಣಃ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ತಾನಾ||

ಬ್ರಹ್ಮವಿದರ, ತಪಸ್ವಿಗಳ ಮತ್ತು ಯಜ್ಞವಿದರ ಲೋಕಗಳು
ಕ್ಷಮಾವಂತನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ.

03030039a ಕ್ಷಮಾ ತೇಜಸ್ವಿನಾಂ ತೇಜಃ ಕ್ಷಮಾ ಬ್ರಹ್ಮ ತಪಸ್ವಿನಾಂ|

03030039c ಕ್ಷಮಾ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯವತಾಂ ಕ್ಷಮಾ ದಾನಂ ಕ್ಷಮಾ ಯಶಃ||

ತೇಜಸ್ವಿಗಳ ತೇಜಸ್ಸೇ ಕ್ಷಮೆ, ಕ್ಷಮೆಯೇ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಬ್ರಹ್ಮ. ಸತ್ಯವಂತರ ಸತ್ಯವೇ ಕ್ಷಮೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷಮೆಯೇ ದಾನ ಮತ್ತು ಕ್ಷಮೆಯೇ ಯಶಸ್ಸು.

03030040a ತಾಂ ಕ್ಷಮಾಮೀದೃಶೀಂ ಕೃಷ್ಣೇ ಕಥಮಸ್ಮ ದ್ವಿಧಸ್ತ್ಯಜೇತ್|

03030040c ಯಸ್ಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ಸತ್ಯಂ ಚ ಯಜ್ಞಾ ಲೋಕಾಶ್ಚ ವಿಷ್ಠಿತಾಃ|

ಕೃಷ್ಣೇ! ಬ್ರಹ್ಮ, ಸತ್ಯ, ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಲೋಕಗಳು ನೆಲೆಮಾಡಿರುವ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ನನ್ನಂಥವನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲಿ?

03030040e ಭುಜ್ಯಂತೇ ಯಜ್ವನಾಂ ಲೋಕಾಃ ಕ್ಷಮಿಣಾಮಪರೇ ತಥಾ||

03030041a ಕ್ಷಂತವ್ಯಮೇವ ಸತತಂ ಪುರುಷೇಣ ವಿಜಾನತಾ|

03030041c ಯದಾ ಹಿ ಕ್ಷಮತೇ ಸರ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಪದ್ಯತೇ ತದಾ||

ಯಾಚಿಸುವವರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ಷಮಾವಂತರು ನಂತರದ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಿಳಿದಿರುವ ಪುರುಷನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕ್ಷಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ಷಮಿಸುವವನೇ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03030042a ಕ್ಷಮಾವತಾಮಯಂ ಲೋಕಃ ಪರಶ್ಚೈವ ಕ್ಷಮಾವತಾಂ|

03030042c ಇಹ ಸಮ್ಮಾನಮೃಚ್ಚಂತಿ ಪರತ್ರ ಚ ಶುಭಾಂ ಗತಿಂ||

ಈ ಲೋಕವು ಕ್ಷಮಾವಂತನದ್ದು, ಪರಲೋಕವೂ ಆ ಕ್ಷಮಾವಂತನದ್ದೇ! ಕ್ಷಮಾವಂತರು ಇಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ

ಮತ್ತು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶುಭಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

03030043a ಯೇಷಾಂ ಮನ್ಯುರ್ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಕ್ಷಮಯಾ ನಿಹತಃ ಸದಾ|

03030043c ತೇಷಾಂ ಪರತರೇ ಲೋಕಾಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ಕ್ಷಾಂತಿಃ ಪರಾ ಮತಾ||

ಕೋಪವನ್ನು ಕ್ಷಮೆಯಿಂದ ಸದಾ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕ್ಷಮೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.”

03030044a ಇತಿ ಗೀತಾಃ ಕಾಶ್ಯಪೇನ ಗಾಥಾ ನಿತ್ಯಂ ಕ್ಷಮಾವತಾಂ|

03030044c ಶ್ರುತ್ವಾ ಗಾಥಾಃ ಕ್ಷಮಾಯಾಸ್ತ್ವಂ ತುಷ್ಯ ದ್ರೌಪದಿ ಮಾ ಕ್ರುಧಃ||

ಇದೇ ನಿತ್ಯವೂ ಕ್ಷಮಾವಂತರಾಗಿರುವವರ ಕುರಿತು ಕಾಶ್ಯಪನು ಹಾಡಿದ ಗೀತೆ. ದ್ರೌಪದಿ ! ಈ ಗೀತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ನೀನು ಈಗಲಾದರೂ ಕ್ಷಮಾವಂತಳಾಗಿರು. ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಬೇಡ !

03030045a ಪಿತಾಮಹಃ ಶಾಂತನವಃ ಶಮಂ ಸಂಪೂಜಯಿಷ್ಯತಿ|

03030045c ಆಚಾರ್ಯೋ ವಿದುರಃ ಕ್ಷತ್ತಾ ಶಮಮೇವ ವದಿಷ್ಯತಃ|

03030045e ಕೃಪಶ್ಚ ಸಂಜಯಶ್ಚೈವ ಶಮಮೇವ ವದಿಷ್ಯತಃ||

03030046a ಸೋಮದತ್ತೋ ಯುಯುತ್ಸುಶ್ಚ ದ್ರೋಣಪುತ್ರಸ್ತಥೈವ ಚ|

03030046c ಪಿತಾಮಹಶ್ಚ ನೋ ವ್ಯಾಸಃ ಶಮಂ ವದತಿ ನಿತ್ಯಶಃ||

ಶಾಂತನವ ಪಿತಾಮಹನು ಶಮೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ವಿದುರ ಕ್ಷತ್ರರೂ ಶಮೆಯನ್ನೇ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃಪ, ಸಂಜಯರೂ ಕೂಡ ಶಮೆಯನ್ನೇ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. ಸೋಮದತ್ತ,

ಯುಯುತ್ಸು, ದ್ರೋಣಪುತ್ರ, ಪಿತಾಮಹ ವ್ಯಾಸನೂ ಕೂಡ ನಿತ್ಯವೂ
ಶಮೆಯನ್ನೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

03030047a ಏತ್ಯೈರ್ಹಿ ರಾಜಾ ನಿಯತಂ ಚೋದ್ಯಮಾನಃ ಶಮಂ ಪ್ರತಿ|

03030047c ರಾಜ್ಯಂ ದಾತೇತಿ ಮೇ ಬುದ್ಧಿರ್ನ ಚೇಲ್ಲೋಭಾನ್ನಶಿಷ್ಯತಿ||

ಅವರು ಶಮೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಅವನನ್ನು
ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಾರಿರುವುದರಿಂದ ರಾಜನೂ ಕೂಡ ನನಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಲೋಭದಿಂದ ವಿನಾಶವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03030048a ಕಾಲೋಽಯಂ ದಾರುಣಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಭರತಾನಾಮಭೂತಯೇ|

03030048c ನಿಶ್ಚಿತಂ ಮೇ ಸದ್ಯೈವೈತತ್ಪುರಸ್ತಾದಪಿ ಭಾಮಿನಿ||

ಭರತರು ನಾಶಹೊಂದುವ ದಾರುಣ ಕಾಲವು ಬಂದಿದೆ. ಭಾಮಿನಿ!
ಇದೇ ನನಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಇರುವ ಮತ್ತು ಸದಾ ಇರುವ ನಿಶ್ಚಯ.

03030049a ಸುಯೋಧನೋ ನಾರ್ಹ ತೀತಿ ಕ್ಷಮಾಮೇವಂ ನ ವಿಂದತಿ|

03030049c ಅರ್ಹಸ್ತಸ್ಯಾಹಮಿತ್ಯೇವ ತಸ್ಮಾನ್ಮಾಂ ವಿಂದತೇ ಕ್ಷಮಾ||

ಸುಯೋಧನನಿಗೆ ಕ್ಷಮೆಯೆಂದರೇನೇ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವನಲ್ಲಿ
ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನಾದರೋ ಕ್ಷಮೆಯೇನೆಂದು
ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷಮಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಿದ್ದೇನೆ.

03030050a ಏತದಾತ್ಮವತಾಂ ವೃತ್ತಮೇಷ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ|

03030050c ಕ್ಷಮಾ ಚೈವಾನ್ಯಶಂಸ್ಯಂ ಚ ತತ್ಕರ್ತಾಸ್ಯಹಮಂಜಸಾ||

ಕ್ಷಮೆ ಮತ್ತು ಮೃದುತ್ವ ಇವೇ ಆತ್ಮವಂತರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ. ಅದರಂತೆಯೇ ನಾನೂ ಕೂಡ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ದ್ರೌಪದೀಪರಿತಾಪವಾಕ್ಯೇ ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ರೌಪದೀಪರಿತಾಪವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೧

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹರ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮವನ್ನು
ಪಾಲಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಧರ್ಮವು ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ
ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳುವುದು (೧-೧೯). ಲೋಕವು ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ ಈಶ್ವರನ
ವಶದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನಿತ್ತು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು (೨೦-
೪೦). “ಕರ್ಮವು ಅದನ್ನು ಎಸಗಿದ ಕರ್ತಾರನಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ
ಕಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾಗ ಅಂಥಹ ಕರ್ಮಗಳ ಪಾಪವು ಈಶ್ವರನಿಗೆ
ತಾಗಬೇಕು ತಾನೇ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು (೪೧-೪೨).

03031001 ದ್ರೌಪದ್ಯುವಾಚ|

03031001a ನಮೋ ಧಾತ್ರೇ ವಿಧಾತ್ರೇ ಚ ಯೌ ಮೋಹಂ ಚಕ್ರತುಸ್ತವ|

03031001c ಪಿತೃಪೈತಾಮಹೇ ವೃತ್ತೇ ಪೋಥವ್ಯೇ ತೇಽನ್ಯಥಾ ಮತಿಃ||

ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಪಿತಾಮಹರಂತೆ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವ ನೀನು ಬೇರೆಯೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಗೊಂದಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುವ ಧಾತ್ರ
ವಿಧಾತ್ರರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು !

03031002a ನೇಹ ಧರ್ಮಾನ್ಯಶಂಸ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ನ ಕ್ಷಾಂತ್ಯಾ ನಾರ್ಜವೇನ ಚ|

03031002c ಪುರುಷಃ ಶ್ರಿಯಮಾಪ್ನೋತಿ ನ ಘೃಣಿತ್ವೇನ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್||

03031003a ತ್ವಾಂ ಚೇದ್ವ್ಯಸನಮಭ್ಯಾಗಾದಿದಂ ಭಾರತ ದುಃಸ್ಸಹಂ|

03031003c ಯತ್ತ್ವಂ ನಾರ್ಹಸಿ ನಾಪೀಮೇ ಭ್ರಾತರಸ್ತೇ ಮಹೌಜಸಃ||

ಧರ್ಮ, ಮೃದುತ್ವ, ಕ್ಷಮೆ, ದಿಟ್ಟತನ, ಮತ್ತು ಕೋಮಲತೆಗಳಿಂದ
ಯಾವ ಪುರುಷನೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾರತ! ಇಂದು
ನಿನಗೆ ಬಂದೊದಗಿರುವ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀನೂ ಅರ್ಹನಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಈ
ಮಹೌಜಸ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಅರ್ಹರಲ್ಲ.

03031004a ನ ಹಿ ತೇಽಧ್ಯಗಮಜ್ಞಾತು ತದಾನೀಂ ನಾದ್ಯ ಭಾರತ|

03031004c ಧರ್ಮಾತ್ ಪ್ರಿಯತರಂ ಕಿಂ ಚಿದಪಿ ಚೇಜ್ಜೀವಿತಾದಿಹ||

03031005a ಧರ್ಮಾರ್ಥಮೇವ ತೇ ರಾಜ್ಯಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಂ ಜೀವಿತಂ ಚ ತೇ|

03031005c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಗುರವಶ್ಚೈವ ಜಾನಂತ್ಯಪಿ ಚ ದೇವತಾಃ||

ಭಾರತ! ಇಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ - ನಿನಗೆ ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ
ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ - ಜೀವವೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಿಯವಲ್ಲ!
ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯವೂ ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಜೀವಿತವೂ ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ

ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ಹಿರಿಯರೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

03031006a ಭೀಮಸೇನಾರ್ಜುನೌ ಚೈವ ಮಾದ್ರೇಯೌ ಚ ಮಯಾ ಸಹ|

03031006c ತ್ಯಜೇಸ್ವ ಮಿತಿ ಮೇ ಬುದ್ಧಿರ್ನ ತು ಧರ್ಮಂ ಪರಿತ್ಯಜೇಃ||

ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸುವ ಮೊದಲು ನೀನು ಭೀಮಾರ್ಜುನರನ್ನೂ, ಮಾದ್ರೇಯರನ್ನೂ ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನೂ ಸಹ ತೊರೆಯುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03031007a ರಾಜಾನಂ ಧರ್ಮಗೋಪ್ತಾರಂ ಧರ್ಮೋ ರಕ್ಷತಿ ರಕ್ಷಿತಃ|

03031007c ಇತಿ ಮೇ ಶ್ರುತಮಾರ್ಯಾಣಾಂ ತ್ವಾಂ ತು ಮನ್ಯೇ ನ ರಕ್ಷತಿ||

ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುವ ರಾಜರನ್ನು ಧರ್ಮವೇ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆರ್ಯರಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಅದು ನಿನ್ನನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

03031008a ಅನನ್ಯಾ ಹಿ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ನಿತ್ಯದಾ ಧರ್ಮಮೇವ ತೇ|

03031008c ಬುದ್ಧಿಃ ಸತತಮನ್ವೇತಿ ಚಾಯೇವ ಪುರುಷಂ ನಿಜಾ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ನೆರಳು ಹೇಗೆ ಪುರುಷನನ್ನು ಸತತವೂ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಕೂಡ ನಿತ್ಯವೂ ಆಚೆ ಈಚೆ ಹೋಗದೆ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ.

03031009a ನಾವಮಂಸ್ಥಾ ಹಿ ಸದೃಶಾನ್ನಾವರಾಂ ಶ್ರೇಯಸಃ ಕುತಃ|

03031009c ಅವಾಪ್ಯ ಪೃಥಿವೀಂ ಕೃತ್ಸ್ಮಾಂ ನ ತೇ ಶೃಂಗಮವರ್ಧತ||

ನಿನ್ನ ಸರಿಸಮರನ್ನು ಅಥವಾ ನಿನಗಿಂಥ ಕೀಳುಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು,
ಮತ್ತು ನಿನಗಿಂಥ ಒಳ್ಳೆಯರಾಗಿರುವವರನ್ನು ನೀನು ಎಂದೂ
ಹೀಯಾಳಿಸಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೂ ನಿನ್ನ ತಲೆಯು
ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ !

03031010a ಸ್ವಾಹಾಕಾರ್ಯಃ ಸ್ವಧಾಭಿಶ್ಚ ಪೂಜಾಭಿರಪಿ ಚ ದ್ವಿಜಾನ್|

03031010c ದೈವತಾನಿ ಪಿತೃಂಶ್ಚೈವ ಸತತಂ ಪಾರ್ಥ ಸೇವಸೇ||

ಪಾರ್ಥ ! ಸ್ವಾಹಾಕಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದ ನೀನು ದ್ವಿಜರನ್ನೂ,
ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ ಸತತವೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತೀಯೆ
ಮತ್ತು ಸೇವಿಸುತ್ತೀಯೆ.

03031011a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸರ್ವಕಾಮೈಸ್ತೇ ಸತತಂ ಪಾರ್ಥ ತರ್ಪಿತಾಃ|

03031011c ಯತಯೋ ಮೋಕ್ಷಿಣಶ್ಚೈವ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ಚೈವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಪಾರ್ಥ ! ನೀನು ಸತತವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ, ಯತಿಗಳ,
ಮೋಕ್ಷಿಣಿಗಳ ಮತ್ತು ಗೃಹಸ್ಥರ ಎಲ್ಲ ಆಸೆಗಳನ್ನೂ ಪೂರೈಸುತ್ತೀಯೆ.

03031012a ಆರಣ್ಯಕೇಭ್ಯೋ ಲೌಹಾನಿ ಭಾಜನಾನಿ ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ|

03031012c ನಾದೇಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಸ್ತೇ ಗೃಹೇ ಕಿಂ ಚನ ವಿದ್ಯತೇ||

ಆರಣ್ಯಕರಿಗೆ ನೀನು ಲೋಹದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ.
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗದೇ ಇರುವಂಥಹುದು ಏನೂ ನಿನ್ನ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

03031013a ಯದಿದಂ ವೈಶ್ವದೇವಾಂತೇ ಸಾಯಂಪ್ರಾತಃ ಪ್ರದೀಯತೇ|

03031013c ತದ್ಧತ್ವಾ ತಿಥಿಭೃತ್ಯೇಭ್ಯೋ ರಾಜಂ ಶೇಷೇಣ ಜೀವಸಿ||

ರಾಜನ್! ಪ್ರತಿ ಮುಂಜಾನೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನು
ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ಮೊದಲು ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವಲಂಬಿತರಿಗೆ
ಊಟವನ್ನಿತ್ತು ಉಳಿದುದನ್ನು ನೀನು ಸೇವಿಸುತ್ತೀಯೆ.

03031014a ಇಷ್ಟಯಃ ಪಶುಬಂಧಾಶ್ಚ ಕಾಮ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕಾಶ್ಚ ಯೇ|

03031014c ವರ್ತಂತೇ ಪಾಕಯಜ್ಞಾಶ್ಚ ಯಜ್ಞಕರ್ಮ ಚ ನಿತ್ಯದಾ||

ಇಷ್ಟಿಗಳು, ಪಶುಬಂಧಗಳು, ಕಾಮ್ಯನಿಮಿತ್ತಗಳು, ಪಾಕಯಜ್ಞಗಳು ಮತ್ತು
ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ.

03031015a ಅಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ಮಹಾರಣ್ಯೇ ವಿಜನೇ ದಸ್ಯುಸೇವಿತೇ|

03031015c ರಾಷ್ಟ್ರಾದಪೇತ್ಯ ವಸತೋ ಧಾರ್ಮಸ್ತೇ ನಾವಸೀದತಿ||

ರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಹೊರಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ವಿಜನ,
ದಸ್ಯುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮಹಾರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವು
ತಪ್ಪದೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

03031016a ಅಶ್ವಮೇಧೋ ರಾಜಸೂಯಃ ಪುಂಡರೀಕೋಽಥ ಗೋಸವಃ|

03031016c ಏತೈರಪಿ ಮಹಾಯಜ್ಞೈರಿಷ್ಟಂ ತೇ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೈಃ||

ನೀನು ಅಶ್ವಮೇಧ⁵¹, ರಾಜಸೂಯ, ಪುಂಡರೀಕ ಮತ್ತು ಗೋಸವ⁵²
ಇವೆಲ್ಲ ಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ಇಷ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತು
ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದೀಯೆ.

03031017a ರಾಜನ್ವರೀತಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ವಿಷಮೇಽಕ್ಷಪರಾಜಯೇ|

03031017c ರಾಜ್ಯಂ ವಸೂನ್ಯಾಯುಧಾನಿ ಭ್ರಾತೃನ್ಯಾಂ ಚಾಸಿ ನಿರ್ಜಿತಃ||

ರಾಜನ್! ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ವಿಷಮ ಸೋಲಿನಿಂದ ಪರಿತಪಿಸಿದ
ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೀನು ರಾಜ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು, ಆಯುಧಗಳು, ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು
ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನೂ ಕೂಡ ಸೋತೆ.

03031018a ಋಜೋರ್ಮೃದೋರ್ವದಾನ್ಯಸ್ಯ ಹ್ರೀಮತಃ ಸತ್ಯವಾದಿನಃ|

03031018c ಕಥಮಕ್ಷವ್ಯಸನಜಾ ಬುದ್ಧಿರಾಪತಿತಾ ತವ||

ಆಗ ನೀನು ಧಿಟ್ಟನಾಗಿದ್ದೆ. ಮೃದುವಾಗಿದ್ದೆ, ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದೆ,
ವಿನೀತನಾಗಿದ್ದೆ, ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಾದಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಆದರೂ ಜೂಜಿನ
ವ್ಯಸನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಕೆಳಗುರುಳಿತು?

03031019a ಅತೀವ ಮೋಹಮಾಯಾತಿ ಮನಶ್ಚ ಪರಿದೂಯತೇ|

03031019c ನಿಶಾಮ್ಯ ತೇ ದುಃಖಮಿದಮಿಮಾಂ ಚಾಪದಮೀದೃಶೀಂ||

ನಿನ್ನ ಈ ದುಃಖವನ್ನು ಮತ್ತು ಇಂಥಹ ಆಪತ್ತನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ

⁵¹ಧರ್ಮರಾಜನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನೇ?

⁵²ಪುಂಡರೀಕ ಮತ್ತು ಗೋಸವ ಯಜ್ಞಗಳು ಎಂದರೇನು?

ಬುದ್ಧಿಯು ತುಂಬಾ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ದುಃಖದಿಂದ ಸುಡುತ್ತಿದೆ.

03031020a ಅತ್ರಾಪ್ಯುದಾಹರಂತೀಮಮಿತಿಹಾಸಂ ಪುರಾತನಂ|

03031020c ಈಶ್ವರಸ್ಯ ವಶೇ ಲೋಕಸ್ತಿಷ್ಠತೇ ನಾತ್ಮನೋ ಯಥಾ||

ಲೋಕವು ಈಶ್ವರನ ವಶದಲ್ಲಿದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರ ಕುರಿತಾಗಿ ಈ ಪುರಾತನ ಇತಿಹಾಸವೊಂದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03031021a ಧಾತೈವ ಖಿಲು ಭೂತಾನಾಂ ಸುಖದುಃಖೇ ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯೇ|

03031021c ದಧಾತಿ ಸರ್ವಮೀಶಾನಃ ಪುರಸ್ತಾಚ್ಯುಕ್ತಮುಚ್ಚರನ್||

ವೀರ್ಯಸ್ಥ ಲನವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಮಾನವನ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಿಯ ಅಪ್ರಿಯವಾದವುಗಳನ್ನೂ ಸರ್ವರ ಒಡೆಯ ಧಾತನೇ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ⁵³.

03031022a ಯಥಾ ದಾರುಮಯೀ ಯೋಷಾ ನರವೀರ ಸಮಾಹಿತಾ|

03031022c ಈರಯತ್ಯಂಗಮಂಗಾನಿ ತಥಾ ರಾಜನ್ನಿಮಾಃ ಪ್ರಜಾಃ||

⁵³ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷ-ಫಲಗಳನ್ನು ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಿರುವಂತೆ ಮಾನವನು ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಕಷ್ಟ-ಸುಖಗಳು, ಪ್ರಿಯವಾದ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಘಟನೆಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ.

ನರವೀರ ! ಜೀವಿಗಳು ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಆಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಮರದ
ಗೊಂಬೆಗಳಂತೆ ! ಆ ಬೇರೆಯವನೇ ಜೀವಿಗಳ ದೇಹ ಮತ್ತು
ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ⁵⁴.

03031023a ಆಕಾಶ ಇವ ಭೂತಾನಿ ವ್ಯಾಪ್ಯ ಸರ್ವಾಣಿ ಭಾರತ|

03031023c ಈಶ್ವರೋ ವಿದಧಾತೀಹ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಯಚ್ಚ ಪಾಪಕಂ||

ಭಾರತ ! ಈಶ್ವರನು ಆಕಾಶದಂತೆ ಸರ್ವ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಕರ ಮತ್ತು ಪಾಪಕಾರಕಗಳನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತಾನೆ⁵⁵.

03031024a ಶಕುನಿಸ್ತಂತುಬದ್ಧೋ ವಾ ನಿಯತೋಽಯಮನೀಶ್ವರಃ|

03031024c ಈಶ್ವರಸ್ಯ ವಶೇ ತಿಷ್ಠನ್ನಾನ್ಯೇಷಾಂ ನಾತ್ಮನಃ ಪ್ರಭುಃ||

ದಾರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲ.
ಈಶ್ವರನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಅವನು ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾರ
ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ⁵⁶ !

⁵⁴ ಸೂತ್ರಧಾರನು ಮರದ ಗೊಂಬೆಯ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಚಳಕದಿಂದ ಹೇಗೆ
ಆಡಿಸುವನೋ ಅದೇರೀತಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಕಲ ಜೀವಕೋಟಿಯ
ಜೀವಸೂತ್ರಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತನಗಿಚ್ಛೆ ಬಂದಂತೆ ಆಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ !

⁵⁵ ಆಕಾಶವು ಹೇಗೆ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿರುವುದೋ ಹಾಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನೂ
ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಜೀವಿಗಳ ಸುಖದುಃಖಗಳ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

⁵⁶ ದಾರದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಜೀವಕೋಟಿಯು ಈಶ್ವರನ ಅಧೀನವಾಗಿದೆ.

03031025a ಮಣಿಃ ಸೂತ್ರ ಇವ ಪೋತೋ ನಸೋತ ಇವ ಗೋವೃಷಃ|

03031025c ಧಾತುರಾದೇಶಮನ್ವೇತಿ ತನ್ಮಯೋ ಹಿ ತದರ್ಪಣಃ||

ದಾರಕ್ಕೆ ಪೋಣಿಸಿದ ಮಣಿಯಂತೆ, ಮೂಗುದಾಣದಿಂದ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಎತ್ತಿನಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ಧಾತುವಿನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ಮಯನಾಗಿ, ಅವನಿಗೆ
ತನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಆದೇಶವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾನೆ.

03031026a ನಾತ್ಮಾಧೀನೋ ಮನುಷ್ಯೋಽಯಂ ಕಾಲಂ ಭವತಿ ಕಂ ಚನ|

03031026c ಸ್ತೋತಸೋ ಮಧ್ಯಮಾಪನ್ನಃ ಕೂಲಾದ್ವೃಕ್ತ ಇವ ಚ್ಯುತಃ||

ಪ್ರವಾಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಿಕ್ಕುಹಾಕಿಕೊಂಡ ವೃಕ್ಷದಂತೆ
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರದೇ ಕಾಲದ
ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ.

03031027a ಅಜ್ಞೋ ಜಂತುರನೀಶೋಽಯಮಾತ್ಮನಃ ಸುಖದುಃಖಯೋಃ|

03031027c ಈಶ್ವರಪ್ರೇರಿತೋ ಗಚ್ಛೇತ್ಸ್ವರ್ಗಂ ನರಕಮೇವ ಚ||

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಅವನ
ಸುಖದುಃಖಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನಿಂದ
ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಅವನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಹೋಗಬಹುದು ಅಥವಾ ನರಕಕ್ಕೂ
ಹೋಗಬಹುದು.

ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ಪ್ರಭುವಿಲ್ಲ. ಜೀವನು ತನಗೂ ಪ್ರಭುವಲ್ಲ, ಬೇರೆಯವರಿಗೂ
ಪ್ರಭುವಲ್ಲ.

03031028a ಯಥಾ ವಾಯೋಸ್ತೃಣಾಗ್ರಾಣಿ ವಶಂ ಯಾಂತಿ ಬಲೀಯಸಃ|

03031028c ಧಾತುರೇವಂ ವಶಂ ಯಾಂತಿ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಭಿರುಗಳಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸಣ್ಣ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯು
ಗಾಳಿಯು ಚಲಿಸಿದತ್ತ ಚಲಿಸುವಂತೆ, ಸರ್ವಭೂತಗಳೂ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ
ದೈವಪ್ರೇರಣೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿರುತ್ತಾರೆ.

03031029a ಆರ್ಯಕರ್ಮಣಿ ಯಂಜಾನಃ ಪಾಪೇ ವಾ ಪುನರೀಶ್ವರಃ|

03031029c ವ್ಯಾಪ್ಯ ಭೂತಾನಿ ಚರತೇ ನ ಚಾಯಮಿತಿ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ||

ಈಶ್ವರನು ಪಾಪ ಅಥವಾ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು
ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನಾದರೂ ಗಮನಕ್ಕೆ
ಬರುವುದಿಲ್ಲ⁵⁷.

03031030a ಹೇತುಮಾತ್ರಮಿದಂ ಧಾತುಃ ಶರೀರಂ ಕ್ಷೇತ್ರಸಂಜ್ಞಿತಂ|

03031030c ಯೇನ ಕಾರಯತೇ ಕರ್ಮ ಶುಭಾಶುಭಫಲಂ ವಿಭುಃ||

ಯಾವುದರ ಮೂಲಕ ವಿಭುವು ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೋ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಶರೀರವು ಧಾತು

⁵⁷ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ತನ್ನ ಪಾಪ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧನಾಗಿ ತಾನೇ
ಸರ್ವಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಜೀವಿಯು
ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಅವನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸಗಳು ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ
ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವಿಯು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನೇ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು !

ವಿಭುವಿನ ಉಪಕರಣ ಮಾತ್ರ.

03031031a ಪಶ್ಯ ಮಾಯಾಪ್ರಭಾವೋಽಯಮೀಶ್ವರೇಣ ಯಥಾ ಕೃತಃ|

03031031c ಯೋ ಹಂತಿ ಭೂತೈರ್ಭೂತಾನಿ ಮೋಹಯಿತ್ವಾತ್ಮಮಾಯಯಾ||

ಈಶ್ವರನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಮಾಯೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೋಡು.
ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿಸಿ ಭೂತಗಳನ್ನು ಭೂತಗಳೇ ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ
ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

03031032a ಅನ್ಯಥಾ ಪರಿದೃಷ್ಟ್ವಾನಿ ಮುನಿಭಿರ್ವೇದದರ್ಶಿಭಿಃ|

03031032c ಅನ್ಯಥಾ ಪರಿವರ್ತಂತೇ ವೇಗಾ ಇವ ನಭಸ್ವತಃ||

ವೇದದರ್ಶಿ ಮುನಿಗಳು ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಬೇರೆಯೇ ದಾರಿಯನ್ನು
ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವವು ಬೇಗ ಬೇಗನೆ
ಪರಿವರ್ತನಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

03031033a ಅನ್ಯಥೈವ ಹಿ ಮನ್ಯಂತೇ ಪುರುಷಾಸ್ತಾನಿ ತಾನಿ ಚ|

03031033c ಅನ್ಯಥೈವ ಪ್ರಭುಸ್ತಾನಿ ಕರೋತಿ ವಿಕರೋತಿ ಚ||

03031034a ಯಥಾ ಕಾಷ್ಠೇನ ವಾ ಕಾಷ್ಠಮಶ್ಮಾನಂ ಚಾಶ್ಮನಾ ಪುನಃ|

03031034c ಅಯಸಾ ಚಾಪ್ಯಯಶ್ಚಿಂದ್ರಾನ್ನಿರ್ವಿಚೇಷ್ಟಮಚೇತನಂ||

03031035a ಏವಂ ಸ ಭಗವಾನ್ದೇವಃ ಸ್ವಯಂಭೂಃ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಃ|

03031035c ಹಿನಸ್ತಿ ಭೂತೈರ್ಭೂತಾನಿ ಚದ್ಮ ಕೃತ್ವಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಪುರುಷರಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿ ಕಂಡರೆ ಪ್ರಭುವು ಅದನ್ನು
ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ,

ಕಲ್ಲನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಜಡವಸ್ತುವನ್ನು ಜಡವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸ್ವಯಂಭೂ, ಪ್ರಪಿತಾಮಹ ಭಗವಾನ್ ದೇವನು ಭೂತಗಳಿಂದಲೇ ಭೂತಗಳನ್ನು ಮರೆಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

03031036a ಸಂಪ್ರಯೋಜ್ಯ ವಿಯೋಜ್ಯಾಯಂ ಕಾಮಕಾರಕರಃ ಪ್ರಭುಃ|

03031036c ಕ್ರೀಡತೇ ಭಗವನ್ಭೂತೈರ್ಬಾಲಃ ಕ್ರೀಡನಕೈರಿವ||

ಉಟ್ಟು ಸೇರಿಸಿ, ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಆ ಕುಶಲ ಕಾರ್ಯಕರ್ಮಿ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಭುವು ಮಕ್ಕಳು ಗೊಂಬೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಡುವಂತೆ ಭೂತಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಡುತ್ತಾನೆ.

03031037a ನ ಮಾತೃಪಿತೃವದ್ರಾಜನ್ಧಾತಾ ಭೂತೇಷು ವರ್ತತೇ|

03031037c ರೋಷಾದಿವ ಪ್ರವೃತ್ತೋಽಯಂ ಯಥಾಯಮಿತರೋ ಜನಃ||

ರಾಜನ್! ಧಾತನು ಭೂತಗಳೊಡನೆ ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರ ಜನರು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆ ಇವನೂ ಕೂಡ ರೋಷದಿಂದಲೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ.

03031038a ಆರ್ಯಾಂ ಶೀಲವತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹ್ರೀಮತೋ ವೃತ್ತಿಕರ್ಶಿತಾನ್|

03031038c ಅನಾರ್ಯಾನ್ಸುಖಿನಶ್ಚೈವ ವಿಹ್ವಲಾಮೀವ ಚಿಂತಯಾ||

ಆರ್ಯರು, ಶೀಲವಂತರು, ವಿನೀತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಲಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಅನಾರ್ಯರು ಸುಖದಿಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ವಿಹ್ವಲವಾಗಿದೆ.

03031039a ತವೇಮಾಮಾಪದಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಮೃದ್ಧಿಂ ಚ ಸುಯೋಧನೇ|

03031039c ಧಾತಾರಂ ಗರ್ಹಯೇ ಪಾರ್ಥ ವಿಷಮಂ ಯೋಽನುಪಶ್ಯತಿ||

ಪಾರ್ಥ ! ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ಸುಯೋಧನನ ಸಮೃದ್ಧಿ ಈ ವಿಷಮತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇದಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಧಾತಾರನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

03031040a ಆರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಾತಿಗೇ ಕ್ರೂರೇ ಲುಬ್ಧೇ ಧರ್ಮಾಪಚಾಯಿನಿ|

03031040c ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇ ಶ್ರಿಯಂ ದತ್ತ್ವಾ ಧಾತಾ ಕಿಂ ಫಲಮಶ್ನುತೇ||

ಆರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ, ಕ್ರೂರ, ಲುಬ್ಧ, ಅಧರ್ಮಚಾರಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಧಾತನಿಗೆ ಏನು ಫಲದೊರೆಯುತ್ತದೆ?

03031041a ಕರ್ಮ ಚೇತ್ಕೃತಮನ್ವೇತಿ ಕರ್ತಾರಂ ನಾನ್ಯಮೃಚ್ಛತಿ|

03031041c ಕರ್ಮಣಾ ತೇನ ಪಾಪೇನ ಲಿಪ್ಯತೇ ನೂನಮೀಶ್ವರಃ||

ಕರ್ಮವು ಅದನ್ನು ಎಸಗಿದ ಕರ್ತಾರನಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಕಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾಗ ಅಂಥಹ ಕರ್ಮಗಳ ಪಾಪವು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ತಾಗಬೇಕು ತಾನೇ?

03031042a ಅಥ ಕರ್ಮ ಕೃತಂ ಪಾಪಂ ನ ಚೇತ್ಕರ್ತಾರಮೃಚ್ಛತಿ|

03031042c ಕಾರಣಂ ಬಲಮೇವೇಹ ಜನಾಂ ಶೋಚಾಮಿ ದುರ್ಬಲಾನ್||

ಕರ್ತಾರನಿಗೆ ಅಂಥಹ ಕರ್ಮದ ಪಾಪವು ತಗಲುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಾದರೆ

ಬಲವೇ ಎಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೆಂದಾದರೆ ದುರ್ಬಲ ಜನರ ಕುರಿತು ನಾನು ಶೋಕಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ದ್ರೌಪದೀಪರಿತಾಪವಾಕ್ಯೇ ಏಕತ್ರಿಸೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ರೌಪದೀಪರಿತಾಪವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೨

ತಾನು ಫಲವನ್ನು ಬಯಸಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅದು
ಫಲ ಕೊಡಲಿ ಅಥವಾ ಕೊಡದಿರಲಿ, ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನು
ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳುವುದು
(೧-೨೨). ಧರ್ಮವು ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರಪಂಚವೇ
ಗಾಢಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು; ಧರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಸದ್ಯ
ಕಾಣದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಶಂಕಿಸಬಾರದೆಂದು
ಹೇಳುವುದು (೨೩-೪೦).

03032001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03032001a ವಲ್ಲು ಚಿತ್ರಪದಂ ಶ್ಲಕ್ಷಂ ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ ತ್ವಯಾ ವಚಃ|

03032001c ಉಕ್ತಂ ತಚ್ಚು ತಮಸ್ಮಾ ಭಿರ್ನಾ ಸ್ತಿಕ್ಯಂ ತು ಪ್ರಭಾಷಸೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ! ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು
ಉತ್ತಮ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೊಡಗೂಡಿವೆ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನೀನು

ಹೇಳುವುದು ನಾಸ್ತಿಕರ ಭಾಷೆಯಂತೆ ನನಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ.

03032002a ನಾಹಂ ಧರ್ಮಫಲಾನ್ವೇಷೀ ರಾಜಪುತ್ರಿ ಚರಾಮ್ಯುತ|

03032002c ದದಾಮಿ ದೇಯಮಿತ್ಯೇವ ಯಜೇ ಯಷ್ಟವ್ಯಮಿತ್ಯುತ||

ರಾಜಪುತ್ರಿ! ನಾನು ಧರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಬಯಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಯಾಜಿಸಬೇಕೆಂದು

ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03032003a ಅಸ್ತು ವಾತ್ರ ಫಲಂ ಮಾ ವಾ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪುರುಷೇಣ ಯತ್|

03032003c ಗೃಹಾನಾವಸತಾ ಕೃಷ್ಣೇ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕರೋಮಿ ತತ್||

ಕೃಷ್ಣೇ! ಅದು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಲಿ ಅಥವಾ ಕೊಡದಿರಲಿ, ಒಬ್ಬ

ಗೃಹಸ್ಥ ಪುರುಷನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03032004a ಧರ್ಮಂ ಚರಾಮಿ ಸುಶ್ರೋಣಿ ನ ಧರ್ಮಫಲಕಾರಣಾತ್|

03032004c ಆಗಮಾನನತಿಕ್ರಮ್ಯ ಸತಾಂ ವೃತ್ತಮವೇಕ್ಷ್ಯ ಚ|

03032004e ಧರ್ಮ ಏವ ಮನಃ ಕೃಷ್ಣೇ ಸ್ವಭಾವಾಚ್ಚೈವ ಮೇ ಧೃತಂ||

ಸುಶ್ರೋಣಿ! ನಾನು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಧರ್ಮದಿಂದ

ನಡೆಯುವುದು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದಲ್ಲ.

ಧರ್ಮವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಬಾರದೆಂದು ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಂತರಂತೆ

ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು. ಕೃಷ್ಣೇ! ಸ್ವಭಾವತಃ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು

ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಢವಾಗಿದೆ.

03032005a ನ ಧರ್ಮಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ಯೋ ಧರ್ಮಂ ದೋಗ್ಧಮಿಚ್ಛತಿ|

03032005c ಯಶ್ಚೈನಂ ಶಂಕತೇ ಕೃತ್ವಾ ನಾಸ್ತಿಕ್ಯಾತ್ಪಾಪಚೇತನಃ||

ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವವನು, ಮತ್ತು ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಆಮೇಲೆ ಅದರ ಕುರಿತು ಶಂಕಿಸುವವನು, ಮತ್ತು ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು ಮತ್ತು ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುವವನು ಧರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

03032006a ಅತಿವಾದಾನ್ಮದಾಚ್ಛೈವ ಮಾ ಧರ್ಮಮತಿಶಂಕಿಥಾಃ|

03032006c ಧರ್ಮಾತಿಶಂಕೀ ಪುರುಷಸ್ತಿಯಗ್ಗತಿಪರಾಯಣಃ||

ನಾನು ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದಿಂದಲೇ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವೇದಗಳ ಪ್ರಮಾಣವೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ವೇದಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವ ಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಂಶಯಪಡಬೇಡ. ಯಾವನು ಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಪಡುವನೋ ಅವನು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಯಗ್ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.

03032007a ಧರ್ಮೋ ಯಸ್ಯಾತಿಶಂಕ್ಯಃ ಸ್ಯಾದಾರ್ಷಂ ವಾ ದುರ್ಬಲಾತ್ಮನಃ|

03032007c ವೇದಾಚ್ಛ್ರದ್ರ ಇವಾಪೇಯಾತ್ಸ ಲೋಕಾದಜರಾಮರಾತ್||

ಯಾರಿಗೆ ಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಋಷಿಪ್ರೋಕ್ತ ಪ್ರವಚನಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲ ಬುದ್ಧಿಯಿರುವುದೋ ಅವರಿಗೆ, ಶ್ರೂದ್ರರಿಗೂ

ವೇದಗಳಿಗೂ ಎಷ್ಟು ಅಂತರವಿರುವುದೋ ಅಷ್ಟೇ
ಉತ್ತಮಲೋಕಗಳೂ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವೂ
ಅತಿದೂರವಾಗುವವು.

03032008a ವೇದಾಧ್ಯಾಯೀ ಧರ್ಮಪರಃ ಕುಲೇ ಜಾತೋ ಯಶಸ್ವಿನಿ|

03032008c ಸ್ಥವಿರೇಷು ಸ ಯೋಕ್ತವ್ಯೋ ರಾಜಭಿರ್ಧರ್ಮಚಾರಿಭಿಃ||

ಉತ್ತಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಯಶಸ್ವಿನಿ ವೇದಾಧ್ಯಾಯೀ
ಧರ್ಮಪರನನ್ನು ಧರ್ಮಾತ್ಮರು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ
ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಾಜರ್ಷಿಗಳಂತೆ ಪೂಜಿಸಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ.

03032009a ಪಾಪೀಯಾನ್ ಹಿ ಸ ಶೂದ್ರೇಭ್ಯಸ್ತಸ್ಯುರೇಭ್ಯೋ ವಿಶೇಷತಃ|

03032009c ಶಾಸ್ತ್ರಾತಿಗೋ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯೋ ಧರ್ಮಮತಿಶಂಕತೇ||

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಶಂಕಿಸುವ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯು
ಶೂದ್ರರು ಮತ್ತು ಕಳ್ಳರಿಗಿಂತಲೂ ಪಾಪಿ.

03032010a ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಹಿ ತ್ವಯಾ ದೃಷ್ಟ ಋಷಿರ್ಗಚ್ಛನ್ನಹಾತಪಾಃ|

03032010c ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೋಽಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮಾ ಧರ್ಮೇಣ ಚಿರಜೀವಿತಾಂ||

03032011a ವ್ಯಾಸೋ ವಸಿಷ್ಠೋ ಮೈತ್ರೇಯೋ ನಾರದೋ ಲೋಮಶಃ ಶುಕಃ|

03032011c ಅನ್ಯೇ ಚ ಋಷಯಃ ಸಿದ್ಧಾ ಧರ್ಮೇಣೈವ ಸುಚೇತಸಃ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಋಷಿಗಳನ್ನು -ಅಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮ,
ಧರ್ಮದಿಂದ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಿರುವ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ವ್ಯಾಸ, ವಸಿಷ್ಠ,
ಮೈತ್ರೇಯ, ನಾರದ, ಲೋಮಶ, ಶುಕ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ

ನಿರತರಾಗಿರುವ ಸಿದ್ಧ ಸುಚೇತಸ ಋಷಿಗಳನ್ನು-ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ
ಕಂಡಿದ್ದೀಯೆ.

03032012a ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಪಶ್ಯಸಿ ಹ್ಯೇತಾನ್ದಿವ್ಯಯೋಗಸಮನ್ವಿತಾನ್|

03032012c ಶಾಪಾನುಗ್ರಹಣೇ ಶಕ್ತಾನ್ದೇವೈರಪಿ ಗರೀಯಸಃ||

ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯರಾದ, ಶಾಪ ಮತ್ತು ಅನುಗ್ರಹಗಳನ್ನು
ನೀಡಲು ಶಕ್ಯರಾದ ಈ ದಿವ್ಯಯೋಗಸಮನ್ವಿತರನ್ನು ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ
ನೋಡಿದ್ದೀಯೆ.

03032013a ಏತೇ ಹಿ ಧರ್ಮಮೇವಾದೌ ವರ್ಣಯಂತಿ ಸದಾ ಮಮ|

03032013c ಕರ್ತವ್ಯಮಮರಪ್ರಖ್ಯಾಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಗಮಬುದ್ಧಯಃ||

ಅಮರರಿಗೆ ಸಮಾನರಾದ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಆಗಮಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು
ಕಂಡುಕೊಂಡ ಇವರೇ ನನಗೆ ಸದಾ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು
ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

03032014a ಅತೋ ನಾರ್ಹಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಧಾತಾರಂ ಧರ್ಮಮೇವ ಚ|

03032014c ರಜೋಮೂಢೇನ ಮನಸಾ ಕ್ಷೇಪ್ತಂ ಶಂಕಿತುಮೇವ ಚ||

ಕಲ್ಯಾಣಿ! ಆದುದರಿಂದ ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ
ನೀನು ಧಾತರನನ್ನು ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ಅವಹೇಳನಮಾಡುವುದು
ಮತ್ತು ಶಂಕಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

03032015a ಧರ್ಮಾ ತಿಶಂಕೀ ನಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ವ ಮಾಣಮಧಿಗಚ್ಚತಿ|

03032015c ಆತ್ಮಪ್ರಮಾಣ ಉನ್ನದ್ಧಃ ಶ್ರೇಯಸೋ ಹ್ಯವಮನ್ಯಕಃ||

ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾಗಿ ಸಂಶಯವಿರುವವನಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣವೆನ್ನುವುದು ಏನೂ ದೊರೆಯದೇ ತನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ತಿಳಿದು ಇತರರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

03032016a ಇಂದ್ರಿಯಪ್ರೀತಿಸಂಬದ್ಧಂ ಯದಿದಂ ಲೋಕಸಾಕ್ಷಿಕಂ|

03032016c ಏತಾವಾನ್ಮನ್ಯತೇ ಬಾಲೋ ಮೋಹಮನ್ಯತ್ರ ಗಚ್ಚತಿ||

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲೋಕವೇ ಸಾಕ್ಷಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಬಾಲಕನಂತೆ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03032017a ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ನ ತಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಯೋ ಧರ್ಮಮತಿಶಂಕತೇ|

03032017c ಧ್ಯಾಯನ್ಸ ಕೃಪಣಃ ಪಾಪೋ ನ ಲೋಕಾನ್ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ||

ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಡೆಯುವವನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ಯೋಚಿಸಿದರೂ ಅಂಥಹ ಪಾಪಿ ಕೃಪಣನು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

03032018a ಪ್ರಮಾಣಾನ್ಯತಿವೃತ್ತೋ ಹಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥನಿಂದಕಃ|

03032018c ಕಾಮಲೋಭಾನುಗೋ ಮೂಢೋ ನರಕಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ||

ವೇದಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವವನು, ವೇದ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸುವವನು, ಮತ್ತು ಕಾಮಲೋಭಗಳ

ಹಿಂದೆಹೋಗುವ ಮೂಢನು ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03032019a ಯಸ್ತು ನಿತ್ಯಂ ಕೃತಮತಿರ್ಧರ್ಮಮೇವಾಭಿಪದ್ಯತೇ|

03032019c ಅಶಂಕಮಾನಃ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಸೋಽಮುತ್ರಾನಂತ್ಯಮಶ್ನುತೇ||

ಕಲ್ಯಾಣಿ! ಯಾರು ವೇದ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಂಕಿಸದೇ
ಕರ್ತವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಧರ್ಮ ಚರಣೆ ಮಾಡುವನೋ
ಅಂತವನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

03032020a ಆರ್ಷಂ ಪ್ರಮಾಣಮುತ್ರ ಮ್ಯ ಧರ್ಮಾನಪರಿಪಾಲಯನ್|

03032020c ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾತಿಗೋ ಮೂಢಃ ಶಂ ಜನ್ಮಸು ನ ವಿಂದತಿ||

ಋಷಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತಾ ಧರ್ಮವನ್ನು
ಪರಿಪಾಲಿಸದೇ ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ
ಮೂಢನು ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

03032021a ಶಿಷ್ಟೈರಾಚರಿತಂ ಧರ್ಮಂ ಕೃಷ್ಣೇ ಮಾ ಸ್ಮಾತಿಶಮ್ಕಿಥಾಃ|

03032021c ಪುರಾಣಮೃಷಿಭಿಃ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸರ್ವಜ್ಞೈಃ ಸರ್ವದರ್ಶಿಭಿಃ||

ಕೃಷ್ಣೇ! ಶಿಷ್ಯರು ಆಚರಿಸುವ, ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುವ, ಸರ್ವವನ್ನೂ
ಪ್ರಮಾಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಂಡಿರುವ ಪುರಾಣ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದ
ಧರ್ಮದ ಕುರಿತು ಸಂಶಯಪಡಬೇಡ.

03032022a ಧರ್ಮ ಏವ ಪ್ಲವೋ ನಾನ್ಯಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ದ್ರೌಪದಿ ಗಚ್ಚತಾಂ|

03032022c ಸೈವ ನೌಃ ಸಾಗರಸ್ಯೇವ ವಣಿಜಃ ಪಾರಮೃಚ್ಚತಃ||

ದ್ರೌಪದಿ ! ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ಧರ್ಮವೊಂದೇ ನೌಕೆ. ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಗರದ ಇನ್ನೊಂದು ದಡವನ್ನು ಸೇರಲು ಬಯಸುವ ವರ್ತಕರಿಗಿರುವ ಹಡಗಿನಂತೆ.

03032023a ಅಫಾಲೋ ಯದಿ ಧರ್ಮಃ ಸ್ಯಾಚ್ಚರಿತೋ ಧರ್ಮಚಾರಿಭಿಃ|

03032023c ಅಪ್ರತಿಷ್ಠೇ ತಮಸ್ಯೇತಜ್ಜಗನ್ಮಜ್ಜೇದನಿಂದಿತೇ||

03032024a ನಿರ್ವಾಣಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛೇಯುರ್ಜೀವೇಯುಃ ಪಶುಜೀವಿಕಾಂ|

03032024c ವಿಘಾತೇನೈವ ಯುಜ್ಯೇಯುರ್ನ ಚಾರ್ಥಂ ಕಿಂ ಚಿದಾಪ್ನುಯುಃ||

ಅನಿಂದಿತೇ ! ಒಂದುವೇಳೆ ಧರ್ಮಚಾರಿಗಳು ಅನುಸರಿಸುವ ಈ ಧರ್ಮವು ನಿಷ್ಫಲವೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಈ ವೇಳೆಗೆ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಗಾಢಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಿರ್ವಾಣದ ಹಿಂದೆ ಯಾರೂ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರು ಪಶುಗಳಂತೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಯಾಗಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನೇ ತರುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಲಾಭವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03032025a ತಪಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಚ ಯಜ್ಞಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಏವ ಚ|

03032025c ದಾನಮಾರ್ಜವಮೇತಾನಿ ಯದಿ ಸ್ಯುರಫಲಾನಿ ವೈ||

03032026a ನಾಚರಿಷ್ಯನ್ವರೇ ಧರ್ಮಂ ಪರೇ ಪರತರೇ ಚ ಯೇ|

03032026c ವಿಪ್ರಲಂಭೋಽಯಮತ್ಯಂತಂ ಯದಿ ಸ್ಯುರಫಲಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ||

ತಪಸ್ಸು, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಅದರಂತೆಯೇ ದಾನ, ಆರ್ಜವ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾಗಿದ್ದರೆ

ಹಿಂದಿನವರು, ಅವರ ಹಿಂದಿನವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಹಿಂದಿನವರು
 ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ
 ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದವರು ಅತ್ಯಂತ
 ವಂಚನೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು !

03032027a ಋಷಯಶ್ಚೈವ ದೇವಾಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವಾಸುರರಾಕ್ಷಸಾಃ|

03032027c ಈಶ್ವರಾಃ ಕಸ್ಯ ಹೇತೋಸ್ತೇ ಚರೇಯುರ್ಧರ್ಮಮಾದ್ಯತಾಃ||

ಋಷಿಗಳು, ದೇವತೆಗಳು, ಗಂಧರ್ವರು, ಅಸುರರು, ರಾಕ್ಷಸರು ಎಲ್ಲರೂ
 ಬಲಶಾಲಿಗಳು. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇವರು ಅತಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ
 ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು?

03032028a ಫಲದಂ ತ್ವಿಹ ವಿಜ್ಞಾಯ ಧಾತಾರಂ ಶ್ರೇಯಸಿ ಧ್ರುವೇ|

03032028c ಧರ್ಮಂ ತೇ ಹ್ಯಾಚರನ್ಕೃಷ್ಣೇ ತದ್ಧಿ ಧರ್ಮಸನಾತನಂ||

ಕೃಷ್ಣೇ! ಧರ್ಮವು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಫಲದಾಯಕ, ಮತ್ತು
 ಧರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸಿದರೆ ಧಾತಾರನು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು
 ತಿಳಿದೇ ಅವರು ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

03032029a ಸ ಚಾಯಂ ಸಫಲೋ ಧರ್ಮೋ ನ ಧರ್ಮೋಽಫಲ ಉಚ್ಯತೇ|

03032029c ದೃಶ್ಯಂತೇಽಪಿ ಹಿ ವಿದ್ಯಾನಾಂ ಫಲಾನಿ ತಪಸಾಂ ತಥಾ||

ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸು ಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ
 ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಧರ್ಮವು ಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ
 ಮತ್ತು ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03032030a ತ್ವಯ್ಯೇತದ್ವೈ ವಿಜಾನೀಹಿ ಜನ್ಮ ಕೃಷ್ಣೇ ಯಥಾ ಶ್ರುತಂ|

03032030c ವೇತ್ಥ ಜಾಪಿ ಯಥಾ ಜಾತೋ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

03032031a ಏತಾವದೇವ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮುಪಮಾನಂ ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ|

ಕೃಷ್ಣೇ! ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ! ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಆಗಲಿಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ಜನ್ಮದ ಕುರಿತು ನೀನು ಏನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೋ ಅದನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸಿಕೋ. ಪ್ರತಾಪಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೂ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ. ಇದೇ ಅದಕ್ಕೆ (ತಪಸ್ಸು ಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ) ಸರಿಯಾದ ಉಪಮಾನ.

03032031c ಕರ್ಮಣಾಂ ಫಲಮಸ್ತೀತಿ ಧೀರೋಽಲ್ಪೇನಾಪಿ ತುಷ್ಯತಿ||

03032032a ಬಹುನಾಪಿ ಹ್ಯವಿದ್ವಾಂಸೋ ನೈವ ತುಷ್ಯಂತ್ಯಬುದ್ಧಯಃ|

03032032c ತೇಷಾಂ ನ ಧರ್ಮಜಂ ಕಿಂ ಚಿತ್ರೈತ್ಯ ಶರ್ಮಾಸ್ತಿ ಕರ್ಮ ವಾ||

ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಫಲದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತಿಪಡೆಯುವವನು ವಿದ್ವಾಂಸನು. ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಷ್ಟೇ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಅಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮಜನಿತ ಸುಖವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03032033a ಕರ್ಮಣಾಮುತ ಪುಣ್ಯಾನಾಂ ಪಾಪಾನಾಂ ಚ ಫಲೋದಯಃ|

03032033c ಪ್ರಭವಶ್ಚಾಪ್ಯಯಶ್ಚೈವ ದೇವಗುಹ್ಯಾನಿ ಭಾಮಿನಿ||

ಭಾಮಿನಿ ! ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಫಲಗಳು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ
ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ
ಎನ್ನುವುದು ದೇವರಹಸ್ಯ.

03032034a ನೈತಾನಿ ವೇದ ಯಃ ಕಶ್ಚಿನ್ಮುಹ್ಯಂತ್ಯತ್ರ ಪ್ರಜಾ ಇಮಾಃ|

03032034c ರಕ್ಷಾಣೈತಾನಿ ದೇವಾನಾಂ ಗೂಢಮಾಯಾ ಹಿ ದೇವತಾಃ||

ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ, ಪ್ರಜೆಗಳು ಇದರ ಕುರಿತು
ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ದೇವತೆಗಳ ಈ ಗೂಢ ಮಾಯೆಯನ್ನು
ದೇವತೆಗಳು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

03032035a ಕೃಶಾಂಗಾಃ ಸುವ್ರತಾಶ್ಚೈವ ತಪಸಾ ದಗ್ಧಕಿಲ್ಬಿಷಾಃ|

03032035c ಪ್ರಸನ್ನೈರ್ಮಾನಸೈರ್ಯುಕ್ತಾಃ ಪಶ್ಯಂತೈತಾನಿ ವೈ ದ್ವಿಜಾಃ||

ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದ, ಕೃಶಾಂಗ ಸುವ್ರತ
ಪ್ರಸನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದ ದ್ವಿಜರು ಮಾತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು
ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

03032036a ನ ಫಲಾದರ್ಶನಾದ್ಧರ್ಮಃ ಶಂಕಿತವ್ಯೋ ನ ದೇವತಾಃ|

03032036c ಯಷ್ಟವ್ಯಂ ಚಾಪ್ರಮತ್ತೇನ ದಾತವ್ಯಂ ಚಾನಸೂಯತಾ||

03032037a ಕರ್ಮಣಾಂ ಫಲಮಸ್ತೀತಿ ತಥೈತದ್ಧರ್ಮ ಶಾಶ್ವತಂ|

03032037c ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪ್ರೋವಾಚ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಯದ್ಯಪಿವೇದ ಕಶ್ಯಪಃ||

ಧರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಸದ್ಯ ಕಾಣದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಧರ್ಮವನ್ನೂ
ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಶಂಕಿಸಬೇಡ. ಅಪ್ರಮತ್ತನಾಗಿ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಗಳನ್ನು

ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಸೂಯೆಪಡದೇ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಫಲವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಧರ್ಮವು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಶ್ಯಪನೇ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನು.

03032038a ತಸ್ಮಾತ್ತೇ ಸಂಶಯಃ ಕೃಷ್ಣೇ ನೀಹಾರ ಇವ ನಶ್ಯತು|

03032038c ವ್ಯವಸ್ಯ ಸರ್ವಮಸ್ತೀತಿ ನಾಸ್ತಿಕ್ಯಂ ಭಾವಮುತ್ಸೃಜ||

ಕೃಷ್ಣೇ! ಆದುದರಿಂದ ಮಂಜು ಕರಗುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಸಂಶಯವು ನಾಶವಾಗಲಿ. ಎಲ್ಲವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಸ್ತಿಕ್ಯಭಾವವನ್ನು ತೊರೆ.

03032039a ಈಶ್ವರಂ ಚಾಪಿ ಭೂತಾನಾಂ ಧಾತಾರಂ ಮಾ ವಿಚಿಕ್ಷಿಪಃ|

03032039c ಶಿಕ್ಷಸ್ವೈನಂ ನಮಸ್ವೈನಂ ಮಾ ತೇ ಭೂದ್ಬುದ್ಧಿರೀದೃಶೀ||

ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಧಾತಾರನಾಗಿರುವ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ನಿಂದಿಸಬೇಡ. ಅವನನ್ನು ಸೇರುವುದು ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನಿಗೆ ಶರಣಾಗತಳಾಗು.

03032040a ಯಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಾತ್ತದ್ಭಕ್ತೋ ಮರ್ತ್ಯೋ ಗಚ್ಚತ್ಯಮರ್ತ್ಯತಾಂ|

03032040c ಉತ್ತಮಂ ದೈವತಂ ಕೃಷ್ಣೇ ಮಾತಿವೋಚಃ ಕಥಂ ಚನ||

ಕೃಷ್ಣೇ! ಯಾರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಅಮರ್ತ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೋ ಅಂಥಹ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಅನಾದರಿಸಬೇಡ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರವಾಕ್ಯೇ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೩

ಜೀವಿಗಳು ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ
(೧-೧೧), ಅದೃಷ್ಟ ಮತ್ತು ದೈವನಿಶ್ಚಯದ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ (೧೨-೨೨),
ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ (೨೩-೩೦) ದ್ರೌಪದಿಯು
ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಫಲವೇ
ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು (೩೧-೫೮).

03033001 ದ್ರೌಪದ್ಯುವಾಚ|

03033001a ನಾವಮನ್ಯೇ ನ ಗರ್ಹೇ ಚ ಧರ್ಮಂ ಪಾರ್ಥ ಕಥಂ ಚನ|

03033001c ಈಶ್ವರಂ ಕುತ ಏವಾಹಮವಮಂಸ್ಯೇ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ||

ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಪಾರ್ಥ ! ನಾನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಧರ್ಮದ ಅವಹೇಳನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
ಪ್ರಜಾಪತಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು (ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ
ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು) ನಾನೇಕೆ ನಿಂದಿಸಲಿ ?

03033002a ಆರ್ತಾಹಂ ಪ್ರಲಪಾಮೀದಮಿತಿ ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ ಭಾರತ|

03033002c ಭೂಯಶ್ಚ ವಿಲಪಿಷ್ಯಾಮಿ ಸುಮನಾಸ್ತನ್ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ಭಾರತ! ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಪ್ರಲಾಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು
ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೋ. ಈ ರೀತಿ ಹಿಂದೆಯೂ ವಿಲಪಿಸಿದ್ದೆ. ಈಗಲೂ
ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೋ.

03033003a ಕರ್ಮ ಖಲ್ವಿಹ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಜಾತೇನಾಮಿತ್ರಕರ್ಶನ|

03033003c ಅಕರ್ಮಾಣೋ ಹಿ ಜೀವಂತಿ ಸ್ಥಾವರಾ ನೇತರೇ ಜನಾಃ||

ಅಮಿತ್ರಕರ್ಶನ! ಹುಟ್ಟಿರುವ ಎಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಕರ್ಮಮಾಡುವುದು ಕರ್ತವ್ಯ
ತಾನೆ? ಸ್ಥಾವರಗಳು (ಜೀವವಿಲ್ಲದವುಗಳು) ಮಾತ್ರ
ಕರ್ಮಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರ ಎಲ್ಲರೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03033004a ಆ ಮಾತೃಸ್ತನಪಾನಾಚ್ಚ ಯಾವಚ್ಚಯ್ಯೋಪಸರ್ಪಣಂ|

03033004c ಜಂಗಮಾಃ ಕರ್ಮಣಾ ವೃತ್ತಿಮಾಪ್ನುವಂತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

03033005a ಜಂಗಮೇಷು ವಿಶೇಷೇಣ ಮನುಷ್ಯಾ ಭರತರ್ಷಭ|

03033005c ಇಚ್ಛಂತಿ ಕರ್ಮಣಾ ವೃತ್ತಿಮವಾಪ್ತುಂ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚೇಹ ಚ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಭರತರ್ಷಭ! ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆಯ

ಹಾಲನ್ನುಣ್ಣುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಾವಿನ ಹಾಸಿಗೆಹಿಡಿಯುವವರೆಗೆ

ಚಲಿಸುವ ಎಲ್ಲವೂ, ಅವರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು,

ಕರ್ಮಮಾಡಿಯೇ ಜೀವವೇತನವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕರ್ಮಗಳ

ಮೂಲಕವೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಜೀವಗಳನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ

(ಕರ್ಮಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ)⁵⁸.

03033006a ಉತ್ಥಾನಮಭಿಜಾನಂತಿ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಭಾರತ|

03033006c ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಫಲಮಶ್ನಂತಿ ಕರ್ಮಣಾಂ ಲೋಕಸಾಕ್ಷಿಕಂ||

ಭಾರತ! ಸರ್ವಜೀವಿಗಳೂ ಉತ್ಥಾನವನ್ನು (ವಿಕಾಸವನ್ನು) ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ.

03033007a ಪಶ್ಯಾಮಿ ಸ್ವಂ ಸಮುತ್ಥಾನಮುಪಜೀವಂತಿ ಜಂತವಃ|

03033007c ಅಪಿ ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಚ ಯಥಾಯಮುದಕೇ ಬಕಃ||

ನನಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಹುಟ್ಟಿದವೆಲ್ಲವೂ, ಧಾತಾ (ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವನು), ವಿಧಾತ (ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವನು) ರನ್ನೂ,

⁵⁸ಭಾರತದರ್ಶನದ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ: ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೇ ಕರುವು ಯಾರಿಂದಲೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಡದಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಕೆಚ್ಚಲನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದೋ ಮತ್ತು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೆರಳಿರುವ ಕಡೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ -ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಜೀವನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಣಿಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನುಳಿದು ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸ್ವಭಾವಜನ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಆಮುಷ್ಮಿಕ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾರವು. ಮನುಷ್ಯನು ಮಾತ್ರ ಇಹ-ಪರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉಚ್ಛ್ರಾಯಕ್ಕಾಗಲೀ, ಅಧೋಗತಿಗಾಗಲೀ ಸಾಧಕವಾದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ನೀರನಲ್ಲಿರುವ ಬಕಪಕ್ಷಿಯೂ ಸೇರಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ⁵⁹.

03033008a ಸ್ವಕರ್ಮ ಕುರು ಮಾ ಗ್ಲಾಸೀಃ ಕರ್ಮಣಾ ಭವ ದಂಶಿತಃ|

03033008c ಕೃತ್ಯಂ ಹಿ ಯೋಽಭಿಜಾನಾತಿ ಸಹಸ್ರೇ ನಾಸ್ತಿ ಸೋಽಸ್ತಿ ವಾ||

ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡು! ಅನುಮಾನಪಡಬೇಡ (ಹಿಂಜರಿಯಬೇಡ)! ಕರ್ಮದಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗು (ಕರ್ಮದ ಕವಚವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೋ)! ಯಾಕೆಂದರೆ ತಾನು ಇದೇ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿದವನು ಸಾವಿರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಇರುವನೋ ಇಲ್ಲವೋ⁶⁰!

⁵⁹ಭಾರತದರ್ಶನ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥವು ಈ ರೀತಿಯಿದೆ:

ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ. ಸರೋವರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ (ಮೀನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು) ಬಕವು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿರುವರೇ? ಇದು ಬಕದ ಸ್ವಭಾವಜನ್ಯವಾದ ಕರ್ಮ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಜೀವನನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಬ್ರಹ್ಮನು ಹಿಂದೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಂತೆಯೇ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ ಧಾತಾ ಯಥಾಪೂರ್ವಪಕಲ್ಪಯತ್ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸ್ವಭಾವಜನ್ಯವಾದ ಕರ್ಮ.

⁶⁰ಭಾರತದರ್ಶನ ಸಂಪುಟ: ತಾನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದ ಫಲವೇ ಇಂದು ತಾನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಷ್ಟ ಅಥವಾ ಸುಖ ಎಂದು ನೆನಪಿಗೆ

03033009a ತಸ್ಯ ಚಾಪಿ ಭವೇತ್ಕಾರ್ಯಂ ವಿವೃದ್ಧೌ ರಕ್ಷಣೇ ತಥಾ|

03033009c ಭಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣೋ ಹ್ಯನಾವಾಪಃ ಕ್ಷೀಯತೇ ಹಿಮವಾನಪಿ||

ತನ್ನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಗಳಿಸದೇ ಗಳಿಸಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಂದರೆ ಹಿಮಾಲಯಪರ್ವತದಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03033010a ಉತ್ತೀದೇರನ್ವ ಚಾಃ ಸರ್ವಾ ನ ಕುರ್ಯಃ ಕರ್ಮ ಚೇದ್ಯದಿ|

03033010c ಅಪಿ ಚಾಪ್ಯಫಲಂ ಕರ್ಮ ಪಶ್ಯಾಮಃ ಕುರ್ವತೋ ಜನಾನ್|

03033010e ನಾನ್ಯಥಾ ಹ್ಯಭಿಜಾನಂತಿ ವೃತ್ತಿಂ ಲೋಕೇ ಕಥಂ ಚನ||

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದವು ! ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ಇರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆಯೇ? ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇರುವವರನ್ನು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ⁶¹ !

03033011a ಯಶ್ಚ ದಿಷ್ಟಪರೋ ಲೋಕೇ ಯಶ್ಚಾಯಂ ಹಠವಾದಕಃ|

03033011c ಉಭಾವಪಸದಾವೇತೌ ಕರ್ಮಬುದ್ಧಿಃ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ||

ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವನು ಸಹಸ್ರ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಇರುವನೋ ಇಲ್ಲವೋ !

⁶¹ಭಾರತದರ್ಶನ ಸಂಪುಟ: ಫಲವಿಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜನರನ್ನು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಕರ್ಮಮಾಡದೆಯೇ ಜನರು ಜೀವನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗೂ ಹೊಂದಲಾರರು. ಅದುದರಿಂದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮೊದಲೇ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಮತ್ತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅದೃಷ್ಟ (ಯಾವುದೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ! ಎಲ್ಲವೂ ತನಗಿಷ್ಟಬಂದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ) ಎನ್ನುವವರು ಇಬ್ಬರೂ ಹಠವಾದಿಗಳು (ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವವರು). ಇವೆರಡು ವಾದಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವವನ ಬುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವ ವಾದವನ್ನೇ ಪ್ರಶಂಸಿಸಬೇಕು⁶².

03033012a ಯೋ ಹಿ ದಿಷ್ಟಮುಪಾಸೀನೋ ನಿರ್ವಿಚೇಷ್ಟಃ ಸುಖಂ ಸ್ವಪೇತ್|
 03033012c ಅವಸೀದೇತ್ಸುದುರ್ಬುದ್ಧಿರಾಮೋ ಘಟ ಇವಾಂಭಸಿ||

ದೈವವನ್ನು (ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದೆಲ್ಲವೂ ಮೊದಲೇ ನಿರ್ಧರಿತಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು) ನಂಬಿ, ಏನನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ಸುಖದ ನಿರ್ದಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸುದುರ್ಬುದ್ಧಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಕೊಡಪಾನದಂತೆ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ⁶³.

⁶²ಭಾರತದರ್ಶನ ಸಂಪುಟ: ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದೈವಮಾತ್ರವನ್ನೇ ನಂಬಿ ಸಕಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸ ಬಯಸುವವನು ಮತ್ತು ಅದೃಷ್ಟಪರೀಕ್ಷಕನು -ಈ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನಾನು ಪುರುಷಾಧಮರೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿರುವವೋ ಅವನೇ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹನು.

⁶³ಭಾರತದರ್ಶನ ಸಂಪುಟ: ಯಾವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮನುಷ್ಯಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡದೇ ದೈವದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೇ ನಂಬಿ ಮಲಗಿರುವನೋ ಅವನು ಹಸಿಮಡಕೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿಹೋಗುವಂತೆ ವಿನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03033013a ತಥೈವ ಹಠಬುದ್ಧಿಯಃ ಶಕ್ತಃ ಕರ್ಮಣ್ಯಕರ್ಮಕೃತ್|

03033013c ಆಸೀತ ನ ಚಿರಂ ಜೀವೇದನಾಥ ಇವ ದುರ್ಬಲಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಅದೃಷ್ಟವನ್ನೇ ನಂಬಿರುವವನು, ಕರ್ಮವನ್ನೆಸಗಲು ಶಕ್ತನಿದ್ದರೂ ಕರ್ಮಮಾಡದೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವವನು, ರಕ್ಷಣೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ದುರ್ಬಲನಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲ⁶⁴.

03033014a ಅಕಸ್ಮಾದಪಿ ಯಃ ಕಶ್ಚಿದರ್ಥಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಪೂರುಷಃ|

03033014c ತಂ ಹಠೇನೇತಿ ಮನ್ಯಂತೇ ಸ ಹಿ ಯತ್ನೋ ನ ಕಸ್ಯ ಚಿತ್||

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅದು ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ದೊರೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಅದು

⁶⁴ಕಾರ್ಯಮಾಡಲು ಶರೀರದಾರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೂ ಅದೃಷ್ಟವನ್ನೇ ನಂಬಿ (ಜೂಜು ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ) ಐಶ್ವರ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ದುರ್ಬಲನಾದ ಅನಾಥನೊಬ್ಬನು ವಿನಾಶಹೊಂದುವಂತೆ ಬಹಳ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ವಿನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. (ದುರ್ಬಲನಾದ ಅನಾಥನೆಂದು ಅದೃಷ್ಟಾಕಾಂಕ್ಷಿಗೆ ಉಪಮಾನಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ: ದೈವವನ್ನಾದರೂ ನಂಬಿ ಕುಳಿತವನು ದುರ್ಬಲನೇ ಹೊರತು ಅನಾಥನಲ್ಲ. ದೈವವನ್ನೇ ನಾಥನೆಂದಾದರೂ ನಂಬಿರುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ದೈವವಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಅದೃಷ್ಟವಾನೇ ನಂಬಿರುವವನಿಗೆ ದೈವಬಲವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಅನಾಥನಂತಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲೇ ದುರ್ಬಲನಾಗಿದ್ದು ಹೇಳುವ-ಕೇಳುವವರೂ ಇಲ್ಲದ ಅನಾಥನೂ ಆದರೆ ಅವನ ಪಾಡು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಅತಿದಾರುಣವಲ್ಲವೇ?

ಅವನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ದೊರೆಯಿತು ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

03033015a ಯಚ್ಚಾಪಿ ಕಿಂ ಚಿತ್ತುರುಷೋ ದಿಷ್ಟಂ ನಾಮ ಲಭತ್ಯುತ|

03033015c ದೈವೇನ ವಿಧಿನಾ ಪಾರ್ಥ ತದ್ವೈವಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಂ||

ಏನನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಅದನ್ನು ಅವರು ದೈವವೆಂದು (ಇದು ಮೊದಲೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂದು) ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಮೊದಲೇ ದೈವದಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ⁶⁵.

03033016a ಯತ್ಸ್ವಯಂ ಕರ್ಮಣಾ ಕಿಂ ಚಿತ್ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ಪೂರುಷಃ|

03033016c ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಚಕ್ಷುಷಾ ದೃಷ್ಟಂ ತತ್ಪೌರುಷಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ||

ಆದರೆ ತನ್ನದೇ ಕರ್ಮದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕಾಣುವಂತಹ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಏನಾದರೂ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದನೆಂದರೆ ಅದು ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಆಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

03033017a ಸ್ವಭಾವತಃ ಪ್ರವೃತ್ತೋಽನ್ಯಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯರ್ಥಾನಕಾರಣಾತ್|

03033017c ತತ್ಸ್ವಭಾವಾತ್ಮಕಂ ವಿಧಿ ಫಲಂ ಪುರುಷಸತ್ತಮ||

ಪುರುಷಸತ್ತಮ ! ಸ್ವಭಾವತಃ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಸಗುವಂಥಿರುವವನು ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು (ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ)

⁶⁵ಭಾರತದರ್ಶನ ಸಂಪುಟ: ಮಂತ್ರಜಪ-ಹೋಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ದೈವಾಯತ್ತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಂದ ಫಲ ಎಂದು ತಿಳಿ⁶⁶.

03033018a ಏವಂ ಹಠಾಚ್ಚ ದೈವಾಚ್ಚ ಸ್ವಭಾವಾತ್ಕರ್ಮಣಸ್ತಥಾ|

03033018c ಯಾನಿ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಪುರುಷಸ್ತತ್ಫಲಂ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಣಃ||

ಹೀಗೆ ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ಮತ್ತು ದೈವನಿಶ್ಚಯದಿಂದ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಏನನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೋ ಅದೇ ಅವನ ಪೂರ್ವಕರ್ಮದ ಫಲ⁶⁷.

03033019a ಧಾತಾಪಿ ಹಿ ಸ್ವಕರ್ಮೈವ ತೈಸ್ತೈರ್ಹೇತುಭಿರೀಶ್ವರಃ|

03033019c ವಿದಧಾತಿ ವಿಭಜ್ಯೇಹ ಫಲಂ ಪೂರ್ವಕೃತಂ ನೃಣಾಂ||

ಈಶ್ವರ ಧಾತನೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಅವರ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಕರ್ಮಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಾನೆ.

⁶⁶ಭಾರತದರ್ಶನ ಸಂಪುಟ: ಮನುಷ್ಯನು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿರುವಾಗ ಎಂದರೆ - ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಅಗೆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಧಿಯು ಸಿಕ್ಕುವಂತೆ - ಐಶ್ವರ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದರೆ ಅದನ್ನು ಸ್ವಭಾವಜನ್ಯವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು.

⁶⁷ಭಾರತದರ್ಶನ ಸಂಪುಟ: ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಐಶ್ವರ್ಯ, ದೈವಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಮಂತ್ರಜಪ-ಹೋಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಭುಜಬಲ-ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಐಶ್ವರ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

03033020a ಯದ್ಧ್ಯ ಯಂ ಪುರುಷಃ ಕಿಂ ಚಿತ್ಕುರುತೇ ವೈ ಶುಭಾಶುಭಂ|

03033020c ತದ್ಧಾತ್ರೈವಿಹಿತಂ ವಿದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಫಲೋದಯಂ||

ಮನುಷ್ಯನು ಶುಭಾಶುಭವಾದ ಏನನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಅವನ ಪೂರ್ವಕರ್ಮದ ಫಲದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಧಾತುವು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದುದು ಎಂದು ತಿಳಿ.

03033021a ಕಾರಣಂ ತಸ್ಯ ದೇಹೋಽಯಂ ಧಾತುಃ ಕರ್ಮಣಿ ಕರ್ಮಣಿ|

03033021c ಸ ಯಥಾ ಪ್ರೇರಯತ್ಯೇನಂ ತಥಾಯಂ ಕುರುತೇಽವಶಃ||

ಈ ದೇಹವು ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಲು ಧಾತುವು ಬಳಸುವ ಒಂದು ಸಾಧನ ಮಾತ್ರ. ಅವನೇ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವುದು; ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನು ಅವನ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ, ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ⁶⁸.

03033022a ತೇಷು ತೇಷು ಹಿ ಕೃತ್ಯೇಷು ವಿನಿಯೋಕ್ತಾ ಮಹೇಶ್ವರಃ|

03033022c ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಕೌಂತೇಯ ಕಾರಯತ್ಯವಶಾನ್ಯಪಿ||

ಕೌಂತೇಯ ! ಮಹೇಶ್ವರನು ಒಂದೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ

⁶⁸ಭಾರತದರ್ಶನ ಸಂಪುಟ (೪, ೨೦೬೬): ಕರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕವಾಗಿರುವ ಈ ಶರೀರವು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ನಿಯೋಜಿತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡಲು ಕೇವಲ ಸಾಧನಭೂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ಶರೀರಿಯು ಅಸ್ವತಂತ್ರನಾದರೂ ತಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಪ್ರಾರಬ್ಧಫಲಾನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನೂ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವುದನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

03033023a ಮನಸಾರ್ಥಾನ್ವಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪೋತಿ ಕರ್ಮಣಾ|

03033023c ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಂ ಸ್ವಯಂ ಧೀರಃ ಪುರುಷಸ್ತತ್ರ ಕಾರಣಂ||

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗುರಿಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಕರ್ಮದಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತ ಪುರುಷನು ಪಡೆಯುವುದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣ ತಾನು ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿರುವುದು⁶⁹.

03033024a ಸಂಖ್ಯಾತುಂ ನೈವ ಶಕ್ಯಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಪುರುಷರ್ಷಭ|

⁶⁹ಭಾರತದರ್ಶನ: ಮನುಷ್ಯನು ಮೊದಲು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನಿಂದ ಅನುಬಂಧದಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರ್ಯವಾಡಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ದೈವ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಲು ಪುರುಷನು ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. (ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿಯೂ ತರ್ಕಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಾನವನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ದೈವವು ಫಲಕೊಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ಮಾನವನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ದೈವವು ಫಲಕೊಡಲಾರದು. ಮಾನವನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೊಡುವನೇ ಹೊರತು ಕರ್ಮಮಾಡದೇ ಫಲವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೊಡಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವತಂತ್ರನು. ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದುದನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪೂರ್ಣಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಮಾನವನಿಗಲ್ಲದೇ ಬೇರಾರಿಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.)

03033024c ಅಗಾರನಗರಾಣಾಂ ಹಿ ಸಿದ್ಧಿಃ ಪುರುಷಹೈತುಕೀ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ ತಾನೇ?
ಮಹಾಸೌಧಗಳು ಮತ್ತು ನಗರಗಳು ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ
ಸಾಧಿಸಿರುವಂಥವುಗಳಲ್ಲವೇ?

03033025a ತಿಲೇ ತೈಲಂ ಗವಿ ಕ್ಷೀರಂ ಕಾಷ್ಠೇ ಪಾವಕಮಂತತಃ|

03033025c ಧಿಯಾ ಧೀರೋ ವಿಜಾನೀಯಾದುಪಾಯಂ ಚಾಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಯೇ||

03033026a ತತಃ ಪ್ರವರ್ತತೇ ಪಶ್ಚಾತ್ಕರಣೇಷ್ಟಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಯೇ|

03033026c ತಾಂ ಸಿದ್ಧಿಮುಪಜೀವಂತಿ ಕರ್ಮಣಾಮಿಹ ಜಂತವಃ||

ಎಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯಿದೆ, ಹಸುವಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲಿದೆ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ
ಬೆಂಕಿಯಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತನ್ನದೇ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು
ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಓಡಿಸಿಯೇ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ
ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ (ಕರ್ಮ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ
ಫಲವಿದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ) ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಿಗಳು
ಬದುಕುತ್ತಾರೆ⁷⁰.

⁷⁰ಭಾರತದರ್ಶನ ಸಂಪುಟ: ಮನುಷ್ಯನು ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಿನಿಂದ
ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಹಸುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದು ಆ
ಹಾಲನ್ನು ಮೊಸರುಮಾಡಲು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು
ಹೊತ್ತಿಸಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ತನ್ನಲೂ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ
ಅರಿತನು. ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದನಂತರ ಮನುಷ್ಯನು

03033027a ಕುಶಲೇನ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಕರ್ತೃ ಸಾಧು ವಿನಿಶ್ಚಿತಂ|

03033027c ಇದಂ ತ್ವಕುಶಲೇನೇತಿ ವಿಶೇಷಾದುಪಲಭ್ಯತೇ||

ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿನಿಶ್ಚಿತಗೊಂಡ, ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಲಸದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಇದು ಒಬ್ಬ ಕುಶಲನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ಎಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು⁷¹.

03033028a ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತಫಲಂ ನ ಸ್ಯಾನ್ನ ಶಿಷ್ಯೋ ನ ಗುರುರ್ಭವೇತ್|

03033028c ಪುರುಷಃ ಕರ್ಮ ಸಾಧ್ಯೇಷು ಸ್ಯಾಚ್ಚೇದಯಮಕಾರಣಂ||

ಪುರುಷನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯು ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣವಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದರೆ ಯಾಗಗಳಿಗಾಗಲೀ ದಾನಗಳಿಗಾಗಲೀ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ⁷².

ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತಾವು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಡನೆಯೇ ಫಲವು ಸಿಕ್ಕುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಮಾನವನು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

⁷¹ಆದರೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದಾಗಲೂ ಅಕುಶಲನಾದವನು ಅಥವಾ ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯದಿರುವವನು ಉತ್ತಮಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರನು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದವನು ಉತ್ತಮಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನಾವು ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಕುಶಲನೇ ಅಥವಾ ಅಕುಶಲನೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

⁷²ಪುರುಷಸಾಧ್ಯವಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುರುಷನು ಕಾರಣನಲ್ಲ, ದೈವವೇ ಕಾರಣ

03033029a ಕರ್ತೃತ್ವಾದೇವ ಪುರುಷಃ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧೌ ಪ್ರಶಸ್ತೃತೇ|

03033029c ಅಸಿದ್ಧೌ ನಿಂದ್ಯತೇ ಚಾಪಿ ಕರ್ಮನಾಶಃ ಕಥಂ ತ್ವಿಹ||

ಪುರುಷನೇ ಕರ್ತೃ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಸಾಧಿಸದೇ ಇರುವವನನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ, ಕರ್ಮವು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬಹುದು⁷³?

03033030a ಸರ್ವಮೇವ ಹರೇನೈಕೇ ದಿಷ್ಟೇನೈಕೇ ವದಂತ್ಯುತ|

03033030c ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನಜಂ ಕೇ ಚಿತ್ತೈಧಮೇತನ್ನಿರುಚ್ಯತೇ||

ನಡೆಯುವುದೆಲ್ಲವೂ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಎನ್ನುವವರಿದ್ದಾರೆ. ನಡೆಯುವುದೆಲ್ಲವೂ ದೈವನಿಶ್ಚಿತ ಎನ್ನುವವರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ನಡೆಯುವುದೆಲ್ಲವೂ ಪುರುಷನ

ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳೂ, ವಾಪೀ-ಕೂಪ-ತಟಾಕಾದಿ ಧಾರ್ಮಿಕಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಫಲಗಳೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ ಮೊದಲಾದ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೇ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

⁷³ಆದುದರಿಂದ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಕರ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಿಯಾದರೆ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ವಿಜಯಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಅಪಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಾನವನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಕರ್ತನೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗದಿದ್ದರೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಿಯಾದಾಗ ಶ್ಲಾಘಿಸುವುದೇಕೆ? ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಿತನಾದಾಗ ಅವನನ್ನು ನಿಂದೆ ಮಾಡುವುದೇಕೆ? ಆದುದರಿಂದ ಮಾನವನ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಿಗೆ, ಜಯಾಪಜಯಗಳಿಗೆ, ಯಶಸ್ಸು-ಅಪಯಶಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಅವನು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ ಅಥವಾ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವು ಎಂದು ಹೇಳುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿ
ಮೂರು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವವರಿದ್ದಾರೆ.

03033031a ನ ಚೈವೈತಾವತಾ ಕಾರ್ಯಂ ಮನ್ಯಂತ ಇತಿ ಚಾಪರೇ|

03033031c ಅಸ್ತಿ ಸರ್ವಮದೃಶ್ಯಂ ತು ದಿಷ್ಟಂ ಚೈವ ತಥಾ ಹಠಃ|

03033031e ದೃಶ್ಯತೇ ಹಿ ಹಠಾಚ್ಚೈವ ದಿಷ್ಟಾಚ್ಚಾರ್ಥಸ್ಯ ಸಂತತಿಃ||

ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ನಡೆಯುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಮೂರು
ವಿಷಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ದೈವವು ತಂದಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಅದೃಷ್ಟವು ತಂದಿದೆಯೋ ಎಂದು
ಕಾಣದೇ ಇದ್ದರೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ದೈವದಿಂದಲೂ
ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಅದೃಷ್ಟದಿಂದಲೂ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದು -
ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೋಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಘಟನೆಗಳ ಸರಪಳಿಯಿದೆ.

03033032a ಕಿಂ ಚಿದ್ವೈವಾದ್ಧರಾತ್ಕಿಂ ಚಿತ್ಕಿಂ ಚಿದೇವ ಸ್ವಕರ್ಮತಃ|

03033032c ಪುರುಷಃ ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ಚತುರ್ಥಂ ನಾತ್ರ ಕಾರಣಂ|

03033032e ಕುಶಲಾಃ ಪ್ರತಿಜಾನಂತಿ ಯೇ ತತ್ತ್ವವಿದುಷೋ ಜನಾಃ||

ಕೆಲವು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ, ಕೆಲವು ದೈವದತ್ತವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ,
ಕೆಲವು ಸ್ವಕರ್ಮದಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು
ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಬೇರೆ ಯಾವ ನಾಲ್ಕನೆಯ
ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಕುಶಲರು, ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವರು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03033033a ತಥೈವ ಧಾತಾ ಭೂತಾನಾಮಿಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಫಲಪ್ರದಃ|

03033033c ಯದಿ ನ ಸ್ಯಾನ್ನ ಭೂತಾನಾಂ ಕೃಪಣೋ ನಾಮ ಕಶ್ಚನ||

ಆದರೂ ಧಾತನು ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟ ಮತ್ತು ಅನಿಷ್ಟ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ (ಕೊಡುವವನು ಅವನಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದರೆ) ಜೀವಿಗಳು ಎಂದೂ ಬಡತನದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ⁷⁴.

03033034a ಯಂ ಯಮರ್ಥಮಭಿಪ್ರೇಪ್ಸುಃ ಕುರುತೇ ಕರ್ಮ ಪೂರುಷಃ|

03033034c ತತ್ತತ್ಸಫಲಮೇವ ಸ್ಯಾದ್ಯದಿ ನ ಸ್ಯಾತ್ಪುರಾಕೃತಂ||

ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕರ್ಮಮಾಡಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಕರ್ಮವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರೆ ತಾನೆ ಫಲ ದೊರೆಯುವುದು? ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂದೇ ಫಲವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ?

03033035a ತ್ರಿದ್ವಾರಾಮರ್ಥಸಿದ್ಧಿಂ ತು ನಾನುಪಶ್ಯಂತಿ ಯೇ ನರಾಃ|

03033035c ತಥೈವಾನರ್ಥಸಿದ್ಧಿಂ ಚ ಯಥಾ ಲೋಕಾಸ್ತಥೈವ ತೇ||

ಈ ಮೂರು ರೀತಿಯ ಅರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಯಾರು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥಹ ಮನುಷ್ಯರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯು ಹೇಗೆ

⁷⁴ಒಂದುವೇಳೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳ ಫಲವನ್ನು ದೈವವು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ - ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಾಣಿಯು ಕಷ್ಟ-ಸುಖಗಳನ್ನೇಕೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು? ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಕರ್ಮಫಲವಿರದಿದ್ದರೆ ಹುಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಸುಖವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ?

ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03033036a ಕರ್ತವ್ಯಂ ತ್ವೇವ ಕರ್ಮೇತಿ ಮನೋರೇಷ ವಿನಿಶ್ಚಯಃ|

03033036c ಏಕಾಂತೇನ ಹ್ಯನೀಹೋಽಯಂ ಪರಾಭವತಿ ಪೂರುಷಃ||

ಮಾನವನು ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು ಎಂದು ಮನುವು ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಯತ್ನಪಡದೇ ಇರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೋಲನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03033037a ಕುರ್ವತೋ ಹಿ ಭವತ್ಯೇವ ಪ್ರಾಯೇಣೇಹ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03033037c ಏಕಾಂತಫಲಸಿದ್ಧಿಂ ತು ನ ವಿಂದತ್ಯಲಸಃ ಕ್ವ ಚಿತ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ತಾನೇ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಫಲವಾಗುವುದು! ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ಕುಳಿತಿರುವವನು ಎಂದೂ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

03033038a ಅಸಂಭವೇ ತ್ವಸ್ಯ ಹೇತುಃ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ತು ಲಕ್ಷ್ಯತೇ|

03033038c ಕೃತೇ ಕರ್ಮಣಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ತಥಾನೃಣ್ಯಮವಾಪ್ಯತೇ||

ಒಂದುವೇಳೆ ಸರಿಯಾದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾದ ಫಲವು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು ಇದೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಋಣದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03033039a ಅಲಕ್ಷ್ಮೀರಾವಿಶತ್ಯೇನಂ ಶಯಾನಮಲಸಂ ನರಂ|

03033039c ನಿಃಸ್ಸಂಶಯಂ ಫಲಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ದಕ್ಷೋ ಭೂತಿಮುಪಾಶ್ರುತೇ||

ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಮಲಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದರಿದ್ರವೇ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಆದರೆ ದಕ್ಷನಾದವನು ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03033040a ಅನರ್ಥಂ ಸಂಶಯಾವಸ್ಥಂ ವೃಣ್ವತೇ ಮುಕ್ತಸಂಶಯಾಃ|

03033040c ಧೀರಾ ನರಾಃ ಕರ್ಮರತಾ ನ ತು ನಿಃಸ್ಸಂಶಯಂ ಕ್ವ ಚಿತ್||

ಸಂಶಯದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಫಲವು ದೊರೆಯದೇ ಇರಬಹುದು.

ನಿಃಸ್ಸಂಶಯನಾಗಿ ಕರ್ಮಮಾಡುವ ಧೀರನಾದ ಕರ್ಮರತ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಃಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03033041a ಏಕಾಂತೇನ ಹ್ಯನರ್ಥೋಽಯಂ ವರ್ತತೇಽಸ್ಮಾಸು ಸಾಂಪ್ರತಂ|

03033041c ನ ತು ನಿಃಸ್ಸಂಶಯಂ ನ ಸ್ಯಾತ್ತ್ವಯಿ ಕರ್ಮಣ್ಯವಸ್ಥಿತೇ||

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮತ್ತು ನಾವು ನಡೆದುಕೊಂಡ ರೀತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅನರ್ಥವಾಗಿವೆ (ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ). ಆದರೆ ನೀನು ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದರೆ ಯಾವುದೂ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

03033042a ಅಥ ವಾ ಸಿದ್ಧಿರೇವ ಸ್ಯಾನ್ಮಹಿಮಾ ತು ತಥೈವ ತೇ|

03033042c ವೃಕೋದರಸ್ಯ ಬೀಭತ್ಸೋರ್ಭ್ರಾತ್ಸೋಶ್ಚ ಯಮಯೋರಪಿ||

ಒಂದುವೇಳೆ ನಿನಗೆ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆಯದೇ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದು ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಭ್ರಾತರಾದ ವೃಕೋದರ, ಬೀಭತ್ಸು ಮತ್ತು ಯಮಳರಿಗೆ

ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

03033043a ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಕರ್ಮ ಸಫಲಮಸ್ಮಾಕಮಪಿ ವಾ ಪುನಃ|

03033043c ವಿಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಬುದ್ಧ್ಯೇತ ಕೃತಕರ್ಮಾ ಯಥಾ ಫಲಂ||

ಅವರ ಕರ್ಮಗಳು ಇತರರಿಗೆ ಸಫಲವಾಗಿದೆ ಎಂದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳೂ ಪುನಃ ಫಲವನ್ನೀಯುವವು. ಆದರೆ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಕರ್ಮದ ಫಲವೇನೆಂದು ಮೊದಲು ತಿಳಿಯುವುದು.

03033044a ಪೃಥಿವೀಂ ಲಾಂಗಲೇನೈವ ಭಿತ್ತ್ವಾ ಬೀಜಂ ವಪತ್ಯುತ|

03033044c ಆಸ್ತೇಽಥ ಕರ್ಷಕಸ್ತುಷ್ಟೀಂ ಪರ್ಜನ್ಯಸ್ತತ್ರ ಕಾರಣಂ||

ರೈತನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೇಗಿಲಿನಿಂದ ಹೂಳಿ, ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಮಳೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತದೆ.

03033045a ವೃಷ್ಟಿಶ್ಚೇನ್ನಾನುಗೃಹ್ಣೀಯಾದನೇನಾಸ್ತತ್ರ ಕರ್ಷಕಃ|

03033045c ಯದನ್ಯಃ ಪುರುಷಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಕೃತಂ ತತ್ಸಕಲಂ ಮಯಾ||

ಒಂದುವೇಳೆ ಮಳೆಯು ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸದೇ ಇದ್ದರೂ, ರೈತನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ದೂರಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಮಾಡುವ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

03033046a ತಚ್ಚೇದಫಲಮಸ್ಮಾಕಂ ನಾಪರಾಧೋಽಸ್ತಿ ನಃ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03033046c ಇತಿ ಧೀರೋಽನ್ವವೇಕ್ಷ್ಯೈವ ನಾತ್ಮಾನಂ ತತ್ರ ಗರ್ಹಯೇತ್||

ಒಂದುವೇಳೆ ನಾವು ಅಸಫಲರಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಪರಾಧ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ, ಅಸಫಲನಾದರೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

03033047a ಕುರ್ವತೋ ನಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿರ್ಮೇ ಭವತೀತಿ ಹ ಭಾರತ|

03033047c ನಿರ್ವೇದೋ ನಾತ್ರ ಗಂತವ್ಯೋ ದ್ವಾವೇತೌ ಹ್ಯಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ|

03033047e ಸಿದ್ಧಿರ್ವಾಪ್ಯಥ ವಾಸಿದ್ಧಿರಪ್ರವೃತ್ತಿರತೋಽನ್ಯಥಾ||

ಭಾರತ ! ಕಾರ್ಯಮಾಡಿದರೂ ಸಿದ್ಧಿಯು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರಾಸೆಹೊಂದಲು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಎರಡು ಫಲಗಳಿರುತ್ತವೆ: ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗದೇ ಇರುವುದು. ಆದರೆ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡದಿರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ.

03033048a ಬಹೂನಾಂ ಸಮವಾಯೇ ಹಿ ಭಾವಾನಾಂ ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧತಿ|

03033048c ಗುಣಾಭಾವೇ ಫಲಂ ನ್ಯೂನಂ ಭವತ್ಯಫಲಮೇವ ವಾ|

03033048e ಅನಾರಂಭೇ ತು ನ ಫಲಂ ನ ಗುಣೋ ದೃಶ್ಯತೇಽಚ್ಯುತ||

ಒಂದು ಕರ್ಮವು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಗುಣದ ಅಭಾವದಲ್ಲಿ ಫಲವು ಕೆಟ್ಟದಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಫಲವು ದೊರೆಯದೇ ಇರಬಹುದು. ಅಚ್ಯುತ ! ಆರಂಭವನ್ನೇ ಮಾಡಿರದ ಕಾರ್ಯದ

ಗುಣವನ್ನಾಗಲೀ ಫಲವನ್ನಾಗಲೀ ಕಾಣಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ !

03033049a ದೇಶಕಾಲಾವುಪಾಯಾಂಶ್ಚ ಮಂಗಲಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ವೃದ್ಧಯೇ|

03033049c ಯುನಕ್ತಿ ಮೇಧಯಾ ಧೀರೋ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಯಥಾಬಲಂ||

ತಿಳಿದವನು ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಯಥಾಬಲವಾಗಿ ದೇಶ, ಕಾಲ,
ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟುಸೇರಿಸಿ ತನ್ನ ಮಂಗಳ-
ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಮನಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

03033050a ಅಪ್ರಮತ್ತೇನ ತತ್ಕಾರ್ಯಮುಪದೇಷ್ಟ್ವಾ ಪರಾಕ್ರಮಃ|

03033050c ಭೂಯಿಷ್ಠಂ ಕರ್ಮಯೋಗೇಷು ಸರ್ವ ಏವ ಪರಾಕ್ರಮಃ||

ಪರಾಕ್ರಮವು ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಅಪ್ರಮತ್ತನು ಕಾರ್ಯಮುಖನಾಗಬೇಕು.
ಕರ್ಮಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮವೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶ.

03033051a ಯಂ ತು ಧೀರೋಽನ್ವವೇಕ್ಷೇತ ಶ್ರೇಯಾಂಸಂ ಬಹುಭಿರ್ಗುಣೈಃ|

03033051c ಸಾಮ್ಪ್ರವಾರ್ಥಂ ತತೋ ಲಿಪ್ಸೇತ್ಕರ್ಮ ಚಾಸ್ಮೈ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್||

ಬಹಳಷ್ಟು ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತನಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರುವವನನ್ನು ಕಂಡಾಗ
ಮನುಷ್ಯನು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸೌಮ್ಯ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ತನ್ನ
ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

03033052a ವ್ಯಸನಂ ವಾಸ್ಯ ಕಾಂಕ್ಷೇತ ವಿನಾಶಂ ವಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03033052c ಅಪಿ ಸಿಂಧೋರ್ಗಿರೇರ್ವಾಪಿ ಕಿಂ ಪುನರ್ಮರ್ತ್ಯಧರ್ಮಿಣಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಸಮಯವರಿತು ಅಂಥವನು ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಲೇ

ಇರಬೇಕು. ಅವನು ಸಿಂಧುನದಿಯಂತಿರಬಹುದು ಅಥವಾ
ಪರ್ವತದಂತಿರಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯಧರ್ಮಕ್ಕೊಳಗಾದವನು ತಾನೇ?

03033053a ಉತ್ಥಾನಯುಕ್ತಃ ಸತತಂ ಪರೇಷಾಮಂತರೈಷಣೇ|

03033053c ಆನ್ಯಣ್ಯಮಾಪ್ನೋತಿ ನರಃ ಪರಸ್ಯಾತ್ಮನ ಏವ ಚ||

ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲನಾದವನು ಶತ್ರುವಿನಲ್ಲುಂಟಾಗಬಹುದಾದ
ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಅವನ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ ತಾನೂ
ನಿದೋರ್ಷಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸಲಹೆಗಾರರನ್ನೂ
ನಿದೋರ್ಷಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

03033054a ನ ಚೈವಾತ್ಮಾವಮಂತವ್ಯಃ ಪುರುಷೇಣ ಕದಾ ಚನ|

03033054c ನ ಹ್ಯಾತ್ಮಪರಿಭೂತಸ್ಯ ಭೂತಿರ್ಭವತಿ ಭಾರತ||

ಮನುಷ್ಯನು ಎಂದೂ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣಬಾರದು. ಭಾರತ !
ತನ್ನನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುವವನಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆಯಲಾರದು.

03033055a ಏವಂ ಸಂಸ್ಥಿತಿಕಾ ಸಿದ್ಧಿರಿಯಂ ಲೋಕಸ್ಯ ಭಾರತ|

03033055c ಚಿತ್ರಾ ಸಿದ್ಧಿಗತಿಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಕಾಲಾವಸ್ಥಾವಿಭಾಗತಃ||

ಭಾರತ ! ಇದೇ ಲೋಕ ಸಿದ್ಧಿಯ ಅಡಿಪಾಯ. ಸಿದ್ಧಿಗೆ, ಕಾಲ ಮತ್ತು
ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬಹಳಷ್ಟು ದಾರಿಗಳಿವೆ ಎಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03033056a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಮೇ ಪಿತಾ ಪೂರ್ವಂ ವಾಸಯಾಮಾಸ ಪಂಡಿತಂ|

03033056c ಸೋಽಸ್ಮಾ ಅರ್ಥಮಿಮಂ ಪ್ರಾಹ ಪಿತ್ರೇ ಮೇ ಭರತರ್ಷಭ||

ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಪಂಡಿತನನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಭರತರ್ಷಭ! ಅವನೇ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

03033057a ನೀತಿಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರೋಕ್ತಾಂ ಭ್ರಾತೃನ್ಮೈಽಗ್ರಾಹಯತ್ಪುರಾ|

03033057c ತೇಷಾಂ ಸಾಂಕಥ್ಯಮಶ್ರೌಷಮಹಮೇತತ್ತದಾ ಗೃಹೇ||

ಅವನು ಹಿಂದೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಇದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನನ್ನ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

03033058a ಸ ಮಾಂ ರಾಜನ್ಯರ್ಮವತೀಮಾಗತಾಮಾಹ ಸಾಂತ್ವಯನ್|

03033058c ಶುಶ್ರೂಷಮಾಣಾಮಾಸೀನಾಂ ಪಿತುರಂಕೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ರಾಜನ್! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಅವನು ಸಂತವಿಸಿದಾಗ, ತಂದೆಯ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕೇಳಿದ್ದೆನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ದ್ರೌಪದೀಪರಿತಾಪವಾಕ್ಯೇ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ದ್ರೌಪದೀಪರಿತಾಪವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೂ ರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಭೀಮಸೇನ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಸಂವಾದ

ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನು ತೊರೆದು ನಾವು ಏಕೆ ಕಾನನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಕುಪಿತನಾಗಿ ಭೀಮನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು (೧-೨೦).

ತನ್ನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ಸಂಕಟಕ್ಕೊಳಪಡಿಸುವ ಧರ್ಮವು ಧರ್ಮವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ; ಕಾಮ-ಅರ್ಥ-ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಟ್ಟ ವಿಧಿಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು (೨೧-೪೧). ಇತರ ಜಾತಿಯರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ

ಸ್ವಧರ್ಮವಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯಧರ್ಮವನ್ನೇ ಆಚರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು (೪೨-೬೦). ತನ್ನ ಸತ್ವ ಬಲದಿಂದ ಪಾಲನ ಮಾಡುವುದೇ ತಮ್ಮ

ಪುರಾತನ ಧರ್ಮವೆಂದೂ; ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಾಗ ಅಲ್ಪ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಸಗಿದರೂ ವಿಪುಲದಕ್ಷಿಣಗಳನ್ನಿತ್ತು ಯಜ್ಞಗಳ ಮೂಲಕ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುವುದು (೬೧-೭೭). ಇಂದೇ

ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿಯಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹಿಂದೆ ಪಡೆಯೆಂದು ಭೀಮನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು (೭೮-೮೫).

03034001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03034001a ಯಾಜ್ಞಸೇನ್ಯಾ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭೀಮಸೇನೋಽತ್ಯಮರ್ಷಣಃ|

03034001c ನಿಃಶ್ವಸನ್ನುಪಸಂಗಮ್ಯ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರಾಜಾನಮಬ್ರವೀತ್||

03034002a ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಪದವೀಂ ಧರ್ಮ್ಯಾಂ ವ್ರಜ ಸತ್ಪುರುಷೋಚಿತಾಂ|

03034002c ಧರ್ಮ ಕಾಮಾರ್ಥ ಹೀನಾನಾಂ ಕಿಂ ನೋ ವಸ್ತುಂ ತಪೋವನೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಾಜ್ಞಸೇನಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭೀಮಸೇನನು ಅತಿ ಕುಪಿತನಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಕೃದ್ಧನಾಗಿ ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಸತ್ತುರುಷರಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ರಾಜಧರ್ಮದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆ! ಧರ್ಮ, ಕಾಮ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಹೀನರಾಗಿ ಹೀಗೆ ಏಕೆ ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ?

03034003a ನೈವ ಧರ್ಮೇಣ ತದ್ರಾಜ್ಯಂ ನಾರ್ಜವೇನ ನ ಚೌಜಸಾ|

03034003c ಅಕ್ಷಕೂಟಮಧಿಷ್ಠಾಯ ಹೃತಂ ದುರ್ಯೋಧನೇನ ನಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ವೀರತನದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮೋಸದ ಜೂಜಿನ ಮೂಲಕ ಅಪಹರಿಸಲಿಲ್ಲವೇ?

03034004a ಗೋಮಾಯುನೇವ ಸಿಂಹಾನಾಂ ದುರ್ಬಲೇನ ಬಲೀಯಸಾಂ|

03034004c ಆಮಿಷಂ ವಿಘ್ನಾಶೇನ ತದ್ವದ್ರಾಜ್ಯಂ ಹಿ ನೋ ಹೃತಂ||

ಒಂದು ದುರ್ಬಲ ನರಿಯು ಬಲವಂತ ಸಿಂಹದ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹಸಿಮಾಂಸದ ತುಂಡನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಂತೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

03034005a ಧರ್ಮಲೇಶಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನಃ ಪ್ರಭವಂ ಧರ್ಮ ಕಾಮಯೋಃ|

03034005c ಅರ್ಥಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಕಿಂ ರಾಜನ್ದುರ್ಗೇಷು ಪರಿತಪ್ಯಸೇ||

ರಾಜನ್! ಧರ್ಮವೆಂಬ ಹರಿದುಹೋದ ಚಾದರವನ್ನು ಹೊದ್ದು
ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಾಮಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ ಈ
ದಟ್ಟ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವೆ?

03034006a ಭವತೋಽನುವಿಧಾನೇನ ರಾಜ್ಯಂ ನಃ ಪಶ್ಯತಾಂ ಹೃತಂ|

03034006c ಅಹಾರ್ಯಮಪಿ ಶಕ್ರೇಣ ಗುಪ್ತಂ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವನಾ||

ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದ ಅರ್ಜುನನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಮ್ಮ
ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಶಕ್ರನೂ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯನಾಗಿರುವಾಗ, ನಿನ್ನ
ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದ ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಮ್ಮಿಂದ ಅದನ್ನು
ಅಪಹರಿಸಲಾಯಿತು.

03034007a ಕುಣೇನಾಮಿವ ಬಿಲ್ವಾನಿ ಪಂಗೂನಾಮಿವ ಧೇನವಃ|

03034007c ಹೃತಮೈಶ್ವರ್ಯಮಸ್ಮಾಕಂ ಜೀವತಾಂ ಭವತಃ ಕೃತೇ||

ಕೈಯಿಲ್ಲದವನು ಬಿಲ್ವದ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಂತೆ ಮತ್ತು ಕುಂಟನು
ಹಸುವನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋದಂತೆ, ನಿನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದ, ನಾವಿಲ್ಲರೂ
ಜೀವಂತವಿರುವಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು
ಹೋದರಲ್ಲ!

03034008a ಭವತಃ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ಯೇವಂ ಮಹದ್ವ್ಯಸನಮೀದೃಶಂ|

03034008c ಧರ್ಮಕಾಮೇ ಪ್ರತೀತಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪನ್ನಾಃ ಸ್ಮ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವ
ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಲೆಂದು ನಾವು ಈ ಮಹಾ

ವ್ಯಸನವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

03034009a ಕರ್ಶ ಯಾಮಃ ಸ್ವಮಿತ್ರಾಣಿ ನಂದಯಾಮಶ್ಚ ಶಾತ್ರವಾನ್|

03034009c ಆತ್ಮಾನಂ ಭವತಃ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ನಿಯಮ್ಯ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ನಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಾವು ನಮ್ಮ
ಮಿತ್ರರಿಂದ ದೂರರಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

03034010a ಯದ್ವಯಂ ನ ತದೈವೈತಾನ್ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ನಿಹನ್ಮಹಿ|

03034010c ಭವತಃ ಶಾಸ್ತ್ರಮಾದಾಯ ತನ್ನಸ್ತಪತಿ ದುಷ್ಕೃತಂ||

ನಿನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಂದೇ ನಾವು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು
ಕೊಲ್ಲದೇ ಇದ್ದುದೇ ತಪ್ಪಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಈ
ದುಷ್ಕೃತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

03034011a ಅಥೈನಾಮನ್ವವೇಕ್ಷಸ್ವ ಮೃಗಚರ್ಯಾಮಿವಾತ್ಮನಃ|

03034011c ಅವೀರಾಚರಿತಾಂ ರಾಜನ್ನ ಬಲಸ್ಥೈರ್ನಿಷೇವಿತಾಂ||

ಮೃಗದಂತೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡು. ರಾಜನ್!
ವೀರರಲ್ಲದವರು ಈ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು
ಬಲವಿರುವವರು ಹೀಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

03034012a ಯಾಂ ನ ಕೃಷ್ಣೋ ನ ಬೀಭತ್ಸುರ್ನಾಭಿಮನ್ಯುರ್ನ ಸೃಂಜಯಃ|

03034012c ನ ಚಾಹಮಭಿನಂದಾಮಿ ನ ಚ ಮಾದ್ರೀಸುತಾವುಭೌ||

ನಿನ್ನ ಈ ನಡತೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಾಗಲೀ, ಬೀಭತ್ಸುವಾಗಲೀ,

ಅಭಿಮನ್ಯುವಾಗಲೀ, ಸೃಂಜಯನಾಗಲೀ, ನಾನಾಗಲೀ ಮತ್ತು ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಾದ್ರೀ ಸುತರಾಗಲೀ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅನುಮೋದಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03034013a ಭವಾನ್ಧರ್ಮೋ ಧರ್ಮ ಇತಿ ಸತತಂ ವ್ರತಕರ್ತೃಃ|

03034013c ಕಚ್ಚಿದ್ರಾಜನ್ನ ನಿವೇದಾದಾಪನ್ನಃ ಕ್ಲಿಬಜೀವಿಕಾಂ||

ನೀನು ಧರ್ಮ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಸತತವೂ ವ್ರತನಿರತನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ರಾಜನ್! ಈ ಜೀವನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ನಿರಾಸೆಯುಂಟಾಗಿ ಈ ವಿಧದ ನಪುಂಸಕ ಜೀವನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಲ್ಲ ತಾನೇ?

03034014a ದುರ್ಮನುಷ್ಯಾ ಹಿ ನಿವೇದಮಫಲಂ ಸರ್ವಘಾತಿನಂ|

03034014c ಅಶಕ್ತಾಃ ಶ್ರಿಯಮಾಹರ್ತುಮಾತ್ಮನಃ ಕುರ್ವತೇ ಪ್ರಿಯಂ||

ದುರ್ಬಲರಾದವರು ಮಾತ್ರ ತಾವು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆಯಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿ ನಿರಾಶೆಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆಯು ಸರ್ವಘಾತಕವಾದುದು ಮತ್ತು ನಿಷ್ಫಲವಾದುದು.

03034015a ಸ ಭವಾನ್ದ್ರಷ್ಟಿಮಾಂ ಶಕ್ತಃ ಪಶ್ಯನ್ನಾತ್ಮನಿ ಪೌರುಷಂ|

03034015c ಆನ್ಯಶಂಸ್ಯಪರೋ ರಾಜನ್ನಾನರ್ಥಮವಬುದ್ಯಸೇ||

ರಾಜನ್! ನಿನಗೆ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿದೆ ಮತ್ತು ಶಕ್ತನಾಗಿರುವೆ. ನಾವು ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳೆಂದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದರೂ ಶಾಂತಪರನಾದ ನೀನು ಆಗಿರುವ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ.

03034016a ಅಸ್ಮಾನಮೀ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಃ ಕ್ಷಮಮಾಣಾನಲಂ ಸತಃ|

03034016c ಅಶಕ್ತಾನೇವ ಮನ್ಯಂತೇ ತದ್ಧುಃಖಂ ನಾಹವೇ ವಧಃ||

ತುಂಬಾ ಕ್ಷಮಾಪರರಾಗಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಅಶಕ್ತರೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದುಃಖಿತರವಾದುದು.

03034017a ತತ್ರ ಚೇದ್ಯುಧ್ಯಮಾನಾನಾಮಜಿಹ್ಮಮನಿವರ್ತಿನಾಂ|

03034017c ಸರ್ವಶೋ ಹಿ ವಧಃ ಶ್ರೇಯಾನ್ವೈತ್ಯ ಲೋಕಾಽಲ್ಲಭೇಮಹಿ||

ನೇರವಾಗಿ, ಹಿಂದಿರುಗದೇ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ತರೂ ನಂತರ ಶ್ರೇಯವಾದ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು.

03034018a ಅಥ ವಾ ವಯಮೇವೈತಾನ್ನಿಹತ್ಯ ಭರತರ್ಷಭ|

03034018c ಆದದೀಮಹಿ ಗಾಂ ಸರ್ವಾಂ ತಥಾಪಿ ಶ್ರೇಯ ಏವ ನಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅಥವಾ ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಭೂಮಿ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅದೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ?

03034019a ಸರ್ವಥಾ ಕಾರ್ಯಮೇತನ್ನಃ ಸ್ವಧರ್ಮಮನುತಿಷ್ಠತಾಂ|

03034019c ಕಾಂಕ್ಷತಾಂ ವಿಪುಲಾಂ ಕೀರ್ತಿಂ ವೈರಂ ಪ್ರತಿಚಿಕೀರ್ಷತಾಂ||

ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ, ವಿಪುಲ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು

ಬಯಸಿದರೆ, ವೈರಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಕಾರ್ಯನಿರತರಾಗುವುದೇ
ಸರ್ವಥಾ ಒಳ್ಳೆಯದು.

03034020a ಆತ್ಮಾರ್ಥಂ ಯುಧ್ಯಮಾನಾನಾಂ ವಿದಿತೇ ಕೃತ್ಯಲಕ್ಷಣೇ|

03034020c ಅನ್ವೈರಪಹೃತೇ ರಾಜ್ಯೇ ಪ್ರಶಂಸೈವ ನ ಗರ್ಹಣಾ||

ಅನ್ಯರಿಂದ ಅಪಹೃತವಾದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು
ಯುದ್ಧಮಾಡಿದೆವೆಂದರೆ ನಾವು ಸರಿಯಾದುದನ್ನೇ ಮಾಡಿದೆವೆಂದು
ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ನಿಂದಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03034021a ಕರ್ಶನಾರ್ಥೋ ಹಿ ಯೋ ಧರ್ಮೋ ಮಿತ್ರಾಣಾಮಾತ್ಮನಸ್ತಥಾ|

03034021c ವ್ಯಸನಂ ನಾಮ ತದ್ರಾಜನ್ನ ಸ ಧರ್ಮಃ ಕುಧರ್ಮ ತತ್||

03034022a ಸರ್ವಥಾ ಧರ್ಮನಿತ್ಯಂ ತು ಪುರುಷಂ ಧರ್ಮದುರ್ಬಲಂ|

03034022c ಜಹತಸ್ತಾತ ಧರ್ಮಾರ್ಥೌ ಪ್ರೇತಂ ದುಃಖಿಸುಖೇ ಯಥಾ||

ತನ್ನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ಸಂಕಟಕ್ಕೊಳಪಡಿಸುವ ಧರ್ಮವು
ಧರ್ಮವೆನಿಸುವುದೇ? ರಾಜನ್! ಅದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ, ಕುಧರ್ಮ.
ಯಾವಾಗಲೂ ಧರ್ಮವೆಂದು ಕುಳಿತಿರುವ ಪುರುಷನನ್ನು ಧರ್ಮವೇ
ದುರ್ಬಲನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಸತ್ತವನನ್ನು ದುಃಖಿಸುಖಿಗಳು
ಪರಿತ್ಯಜಿಸುವಂತೆ ದುರ್ಬಲನಾದವನನ್ನು ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳೆರಡೂ
ತೊರೆಯುತ್ತವೆ.

03034023a ಯಸ್ಯ ಧರ್ಮೋ ಹಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥಂ ಕ್ಲೇಶಭಾಮ್ನ ಸ ಪಂಡಿತಃ|

03034023c ನ ಸ ಧರ್ಮಸ್ಯ ವೇದಾರ್ಥಂ ಸೂರ್ಯಸ್ಯಾಂಧಃ ಪ್ರಭಾಮಿವ||

ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುವುದು ಪಂಡಿತನ ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ
ಕುರುಡನು ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕನ್ನು ಅರಿಯದೇ ಇರುವಂತೆ ಅಂಥವನು
ಧರ್ಮದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.

03034024a ಯಸ್ಯ ಚಾರ್ಥಾರ್ಥಮೇವಾರ್ಥಃ ಸ ಚ ನಾರ್ಥಸ್ಯ ಕೋವಿದಃ|

03034024c ರಕ್ಷತೇ ಭೃತಕೋಽರಣ್ಯಂ ಯಥಾ ಸ್ಯಾತ್ತಾದ್ಯಗೇವ ಸಃ||

ಅದರಂತೆ ಕೇವಲ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹಣದ ಸಂಪಾದನೆ
ಮಾಡುವವನು ಹಣದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರನು.
ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಗಾಗಿ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಗೋಪಾಲಕನಂತೆ
ಅವನು ಹಣದ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

03034025a ಅತಿವೇಲಂ ಹಿ ಯೋಽರ್ಥಾರ್ಥೀ ನೇತರಾವನುತಿಷ್ಠತಿ|

03034025c ಸ ವಧ್ಯಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಹೇವ ಜುಗುಪ್ಸಿತಃ||

ಅತಿಯಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವವನು, ಇತರ ಎರಡು
ಗುರಿಗಳನ್ನು (ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಾಮ) ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ
ಸರ್ವಜೀವಿಗಳಿಂದಲೂ ವಧ್ಯ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಂದವನಷ್ಟು
ಎಲ್ಲರ ನಿಂದೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03034026a ಸತತಂ ಯಶ್ಚ ಕಾಮಾರ್ಥೀ ನೇತರಾವನುತಿಷ್ಠತಿ|

03034026c ಮಿತ್ರಾಣಿ ತಸ್ಯ ನಶ್ಯಂತಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥಾರ್ಥಾ ಭ್ಯಾಂ ಚ ಹೀಯತೇ||

ಹಾಗೆಯೇ, ಸದಾ ಕಾಮಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಇತರ
ಎರಡು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವವನಿಗೆ ಮಿತ್ರರು

ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳೆರಡನ್ನೂ
ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03034027a ತಸ್ಯ ಧರ್ಮಾರ್ಥಹೀನಸ್ಯ ಕಾಮಾಂತೇ ನಿಧನಂ ಧ್ರುವಂ|

03034027c ಕಾಮತೋ ರಮಮಾಣಸ್ಯ ಮೀನಸ್ಯೇವಾಂಭಸಃ ಕ್ಷಯೇ||

ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಹೀನನಾದವನು ಕಾಮಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡ
ನಂತರ, ಕೊಳವು ಬತ್ತಿಹೋಗುವ ತನಕ ಕಾಮದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ
ಮೀನಿನಂತೆ ಸಾಯುವುದು ಸತ್ಯ.

03034028a ತಸ್ಮಾದ್ಧರ್ಮಾರ್ಥಯೋರ್ನಿತ್ಯಂ ನ ಪ್ರಮಾದ್ಯಂತಿ ಪಂಡಿತಾಃ|

03034028c ಪ್ರಕೃತಿಃ ಸಾ ಹಿ ಕಾಮಸ್ಯ ಪಾವಕಸ್ಯಾರಣೀರ್ಥಾ||

ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಪಂಡಿತರು ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ
ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಗ್ನಿಗೆ ಅರಣಿಯು ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿರುವಂತೆ
ಕಾಮಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳೆರಡೂ ಮುಖ್ಯಾಂಗಗಳು.

03034029a ಸರ್ವಥಾ ಧರ್ಮಮೂಲೋಽರ್ಥೋ ಧರ್ಮಶ್ಚಾರ್ಥಪರಿಗ್ರಹಃ|

03034029c ಇತರೇತರಯೋನೀ ತೌ ವಿದ್ಧಿ ಮೇಘೋದಧೀ ಯಥಾ||

ಅರ್ಥವೂ ಸರ್ವಥಾ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಾಗಿರಬೇಕು. ಅದರಂತೆ

ಧರ್ಮವೂ ಅರ್ಥಪ್ರಯೋಜನವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. ಸಮುದ್ರವು

ಮೋಡವನ್ನೂ, ಮೋಡವು ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ

ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳೆರಡೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು

ಅವಲಂಬಿಸಿ ನಿಂತಿವೆ.

03034030a ದ್ರವ್ಯಾರ್ಥಸ್ಪರ್ಶಸಂಯೋಗೇ ಯಾ ಪ್ರೀತಿರುಪಜಾಯತೇ|

03034030c ಸ ಕಾಮಶ್ಚಿತ್ತಸಂಕಲ್ಪಃ ಶರೀರಂ ನಾಸ್ಯ ವಿದ್ಯತೇ||

ದ್ರವ್ಯಾರ್ಥಗಳ ಸ್ಪರ್ಶಸಂಯೋಗದಿಂದಲೇ ಪ್ರೀತಿ (ಕಾಮ) ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಮವೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದೇ ಹೊರತು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯ ಶರೀರವಿಲ್ಲ. ಅದು ಅನಂಗ. ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

03034031a ಅರ್ಥಾರ್ಥೀ ಪುರುಷೋ ರಾಜನ್ಯಹಂತಂ ಧರ್ಮಮೃಚ್ಚತಿ|

03034031c ಅರ್ಥಮೃಚ್ಚತಿ ಕಾಮಾರ್ಥೀ ನ ಕಾಮಾದನ್ಯಮೃಚ್ಚತಿ||

03034032a ನ ಹಿ ಕಾಮೇನ ಕಾಮೋಽನ್ಯಃ ಸಾಧ್ಯತೇ ಫಲಮೇವ ತತ್|

03034032c ಉಪಯೋಗಾತ್ಫಲಸ್ಯೇವ ಕಾಷ್ಠಾದ್ಭಸ್ಮೈವ ಪಂಡಿತಃ||

ರಾಜನ್! ಅರ್ಥವನ್ನು ಅರಸುವ ಪುರುಷನು ಅದನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕಾಮಾರ್ಥಿಯು ಅದನ್ನು ಅರ್ಥದಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕಾಮದಿಂದ ಏನನ್ನು ಪಡೆಯಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕಾಮದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಮವು ಫಲವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಮವನ್ನೇ ಫಲವೆಂದು ಉಪಭೋಗಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟರೆ ಭಸ್ಮವೇ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕಾಮದಿಂದ ಬೇರೆ ಏನು ಫಲವೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03034033a ಇಮಾಂ ಶಕುನಿಕಾನ್ರಾಜನ್ ಹಂತಿ ವೈತಂಸಿಕೋ ಯಥಾ|

03034033c ಏತದ್ರೂಪಮಧರ್ಮಸ್ಯ ಭೂತೇಷು ಚ ವಿಹಿಂಸತಾಂ||

ರಾಜನ್! ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬೇಡನು ಹೇಗೆ
ಹಿಂಸೆಪಡಿಸುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆ ಅಧರ್ಮವು ಲೋಕದ ಜೀವಿಗಳನ್ನು
ಹಿಂಸಿಸುತ್ತದೆ.

03034034a ಕಾಮಲೋಭಾಚ್ಚ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ಯೋ ನ ಪಶ್ಯತಿ|
03034034c ಸ ವಧ್ಯಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚೇಹ ಚ ದುರ್ಮತಿಃ||

ಕಾಮಲೋಭಗಳಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ ಧರ್ಮದ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು
ಯಾರು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ವಧಾರ್ಹ. ಇಹ-
ಪರಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಅವನು ದುರ್ಮತಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03034035a ವ್ಯಕ್ತಂ ತೇ ವಿದಿತೋ ರಾಜನ್ನರ್ಥೋ ದ್ರವ್ಯಪರಿಗ್ರಹಃ|
03034035c ಪ್ರಕೃತಿಂ ಚಾಪಿ ವೇತ್ಥಾಸ್ಯ ವಿಕೃತಿಂ ಚಾಪಿ ಭೂಯಸೀಂ||

ರಾಜನ್! ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ದ್ರವ್ಯಪರಿಗ್ರಹ ಎನ್ನುವುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ
ಇದೆ. ಅರ್ಥದ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ವಿಕೃತಿಯನ್ನೂ ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ.

03034036a ತಸ್ಯ ನಾಶಂ ವಿನಾಶಂ ವಾ ಜರಯಾ ಮರಣೇನ ವಾ|
03034036c ಅನರ್ಥಮಿತಿ ಮನ್ಯಂತೇ ಸೋಽಯಮಸ್ಮಾಸು ವರ್ತತೇ||

ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯವು ನಾಶವಾದರೆ
ಅನರ್ಥ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈಗ ನಮ್ಮ ದಾಗಿದೆ.

03034037a ಇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಚ ಪಂಚಾನಾಂ ಮನಸೋ ಹೃದಯಸ್ಯ ಚ|

03034037c ವಿಷಯೇ ವರ್ತಮಾನಾನಾಂ ಯಾ ಪ್ರೀತಿರುಪಜಾಯತೇ|

03034037e ಸ ಕಾಮ ಇತಿ ಮೇ ಬುದ್ಧಿಃ ಕರ್ಮಣಾಂ ಫಲಮುತ್ತಮಂ||

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಹೃದಯವು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ಉಂಟಾಗುವುದೇ ಕಾಮ. ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಉತ್ತಮ ಫಲವೇ ಕಾಮ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

03034038a ಏವಮೇವ ಪೃಥಗ್ವಿಷ್ವಾ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಮೇವ ಚ|

03034038c ನ ಧರ್ಮಪರ ಏವ ಸ್ಯಾನ್ನ ಚಾರ್ಥಪರಮೋ ನರಃ|

03034038e ನ ಕಾಮಪರಮೋ ವಾ ಸ್ಯಾತ್ಸರ್ವಾನೈವೇತ ಸರ್ವದಾ||

ಆದುದರಿಂದಲೇ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನೋಡಬಾರದು. ಮನುಷ್ಯನು ಮೊದಲು ಧರ್ಮಪರನಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದು ತದನಂತರ ಕಾಮವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಸೇವಿಸಬೇಕು⁷⁵.

03034039a ಧರ್ಮಂ ಪೂರ್ವಂ ಧನಂ ಮಧ್ಯೇ ಜಘನ್ಯೇ ಕಾಮಮಾಚರೇತ್|

03034039c ಅಹನ್ಯನುಚರೇದೇವಮೇಷ ಶಾಸ್ತ್ರಕೃತೋ ವಿಧಿಃ||

⁷⁵ಭಾರತದರ್ಶನ: ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳು ಹಿರಿಯರಿಂದ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಧರ್ಮದಿಂದ ಅರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಅರ್ಥದಿಂದ ಕಾಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಯಾರೇ ಆಗಲೀ ಕೇವಲ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಅರ್ಥ-ಕಾಮಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬಾರದು. ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಧರ್ಮ-ಕಾಮಗಳನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು. ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಕಾಮಿಯಾಗಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಅಲಕ್ಷಿಸಬಾರದು.

ದಿನದ ಮೊದಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಧನವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಮವನ್ನೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮಾಡಿಟ್ಟ ವಿಧಿ⁷⁶.

03034040a ಕಾಮಂ ಪೂರ್ವಂ ಧನಂ ಮಧ್ಯೇ ಜಘನ್ಯೇ ಧರ್ಮಮಾಚರೇತ್|

03034040c ವಯಸ್ಯನುಚರೇದೇವಮೇಷ ಶಾಸ್ತ್ರಕೃತೋ ವಿಧಿಃ||

ಮೊದಲು ಕಾಮವನ್ನು ಅರಸಬೇಕು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಒಂದಾದ ನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು. ಇದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮಾಡಿಟ್ಟ ವಿಧಿ.

03034041a ಧರ್ಮಂ ಚಾರ್ಥಂ ಚ ಕಾಮಂ ಚ ಯಥಾವದ್ವದತಾಂ ವರ|

03034041c ವಿಭಜ್ಯ ಕಾಲೇ ಕಾಲಜ್ಞಃ ಸರ್ವಾನೈವೇತ ಪಂಡಿತಃ||

ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಿ ಕಾಲವನ್ನರಿತ ಪಂಡಿತನು ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಸೇವಿಸುತ್ತಾನೆ.

03034042a ಮೋಕ್ಷೋ ವಾ ಪರಮಂ ಶ್ರೇಯ ಏಷ ರಾಜನ್ಸುಖಾರ್ಥಿನಾಂ|

⁷⁶ಭಾರತ ದರ್ಶನ: ದಿನದ ಪೂರ್ವಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಧನಾರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನೋಗತವಾದ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಾಗಿದೆ.

03034042c ಪ್ರಾಪ್ತಿರ್ವಾ ಬುದ್ಧಿಮಾಸ್ಥಾಯ ಸೋಪಾಯಂ ಕುರುನಂದನ||

03034043a ತದ್ವಾಶು ಕ್ರಿಯತಾಂ ರಾಜನ್ಪ್ರಾಪ್ತಿರ್ವಾಪ್ಯಧಿಗಮ್ಯತಾಂ|

03034043c ಜೀವಿತಂ ಹ್ಯಾಶುರಸ್ಯೇವ ದುಃಖಮಂತರವರ್ತಿನಃ||

ರಾಜನ್ ! ಕುರುನಂದನ ! ಸುಖವನ್ನು ಅರಸುವವನಿಗೆ

ಸರ್ವ ಪರಿತ್ಯಾಗವು ಒಳ್ಳೆಯದೋ ಅಥವಾ ಸಾಧಿಸುವುದು

ಒಳ್ಳೆಯದೋ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿಯುಪಯೋಗಿಸಿ ಉತ್ತರವನ್ನು

ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾಜನ್ ! ಅದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ನಂತರ ತಕ್ಷಣವೇ

ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಸಾಧನೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

ಯಾಕೆಂದರೆ ಇವೆರಡರ ಮಧ್ಯೆ ಓಲಾಡುವವನ ಜೀವನವು ರೋಗಿಷ್ಯನ

ದುಃಖಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು.

03034044a ವಿದಿತಶ್ಚೈವ ತೇ ಧರ್ಮಃ ಸತತಂ ಚರಿತಶ್ಚ ತೇ|

03034044c ಜಾನತೇ ತ್ವಯಿ ಶಂಸಂತಿ ಸುಹೃದಃ ಕರ್ಮಚೋದನಾಂ||

ನೀನು ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ ಮತ್ತು ಸದಾ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ

ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ನಿನ್ನನ್ನು

ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಕರ್ಮಚೋದನೆಯನ್ನು

ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

03034045a ದಾನಂ ಯಜ್ಞಃ ಸತಾಂ ಪೂಜಾ ವೇದಧಾರಣಮಾರ್ಜವಂ|

03034045c ಏಷ ಧರ್ಮಃ ಪರೋ ರಾಜನ್ಫಲವಾನ್ವೇತ್ಯ ಚೇಹ ಚ||

ರಾಜನ್ ! ದಾನ, ಯಜ್ಞ, ಸಂತರ ಪೂಜೆ, ವೇದಧಾರಣ, ಮಾರ್ಜವ

ಇಬೆಲ್ಲವೂ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುವ ಉತ್ತಮ ಧರ್ಮವೇ ಸರಿ.

03034046a ಏಷ ನಾರ್ಥ ವಿಹೀನೇನ ಶಕ್ಯೋ ರಾಜನ್ನಿಷೇವಿತುಂ|

03034046c ಅಖಿಲಾಃ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಗುಣಾಃ ಸ್ತುರ್ಯದ್ಯಪೀತರೇ||

ಆದರೆ ರಾಜನ್! ಅರ್ಥವಿಹೀನನಾದವನು (ಬಡವನು) ಇದನ್ನು (ಧರ್ಮವನ್ನು) ಸೇವಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಬೇರೆ ಯಾವುದು ಇದ್ದರೂ ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

03034047a ಧರ್ಮಮೂಲಂ ಜಗದ್ರಾಜನ್ನಾನ್ಯದ್ಧರ್ಮಾದ್ವಿಶಿಷ್ಯತೇ|

03034047c ಧರ್ಮಶ್ಚಾರ್ಥೇನ ಮಹತಾ ಶಕ್ಯೋ ರಾಜನ್ನಿಷೇವಿತುಂ||

ರಾಜನ್! ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಮೂಲ ಧರ್ಮ. ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಹಿರಿದಾದುದು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ರಾಜನ್! ಮತ್ತು ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಹಾ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

03034048a ನ ಚಾರ್ಥೋ ಭೈಕ್ಷಚರ್ಯೇಣ ನಾಪಿ ಕ್ಲೈಬೈನ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್|

03034048c ವೇತ್ತುಂ ಶಕ್ಯಃ ಸದಾ ರಾಜನ್ಯೇವಲಂ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿನಾ||

ಅಂಥಹ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬೇಡುವುದರಿಂದಾಗಲೀ ದೀನತೆಯಿಂದಾಗಲೀ ಎಂದೂ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜನ್! ಕೇವಲ ಸದಾ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಶಕ್ಯ.

03034049a ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧಾ ಹಿ ತೇ ಯಾಚ್ಮಾ ಯಯಾ ಸಿದ್ಧತಿ ವೈ ದ್ವಿಜಃ|

03034049c ತೇಜಸೈವಾರ್ಥಲಿಪ್ಸಾಯಾಂ ಯತಸ್ವ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ತರುವ ಯಾಚನೆಯು ನಿನಗೆ ನಿಷಿದ್ಧವಾದುದು.
ಆದುದರಿಂದ, ಪುರುಷರ್ಷಭ! ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಪತ್ತಿನ ನಿನ್ನ
ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೋ.

03034050a ಭೈಕ್ಷಚರ್ಯಾ ನ ವಿಹಿತಾ ನ ಚ ವಿಟ್ಯೂದ್ರಜೀವಿಕಾ|

03034050c ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯ ವಿಶೇಷೇಣ ಧರ್ಮಸ್ತು ಬಲಮೌರಸಂ||

ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುವುದಾಗಲೀ, ವೈಶ್ಯರ ಅಥವಾ ಶೂದ್ರರ
ಜೀವನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಾಗಲೀ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ.
ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಅವನ ಎದೆಯ ಬಲವೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮ.

03034051a ಉದಾರಮೇವ ವಿದ್ವಾಂಸೋ ಧರ್ಮಂ ಪ್ರಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ|

03034051c ಉದಾರಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಸ್ವ ನಾವರೇ ಸ್ಥಾತುಮರ್ಹಸಿ||

03034052a ಅನುಬುಧ್ಯಸ್ವ ರಾಜೇಂದ್ರ ವೇತ್ಥ ಧರ್ಮಾನ್ ಸನಾತನಾನ್|

03034052c ಕ್ರೂರಕರ್ಮಾಭಿಜಾತೋಽಸಿ ಯಸ್ಮಾದ್ವಿಜತೇ ಜನಃ||

ಉದಾರತೆಯೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾರತೆಯನ್ನು ನಿನ್ನದಾಗಿಸಿ ಅದರಮೇಲೆ ಸ್ಥಿರನಾಗಿ ನಿಲ್ಲು.

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಎದ್ದೇಳು! ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ.

ಇತರರಿಗೆ ಕಷ್ಟಕೊಡುವ ಕ್ರೂರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲೇ ನೀನು

ಹುಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ.

03034053a ಪ್ರಜಾಪಾಲನಸಂಭೂತಂ ಫಲಂ ತವ ನ ಗರ್ಹಿತಂ|

03034053c ಏಷ ತೇ ವಿಹಿತೋ ರಾಜನ್ದಾತ್ರಾ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ||

ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆಯಿಂದ ನೀನು ಪಡೆಯುವ ಫಲವನ್ನು ಯಾರೂ
ನಿಂದಿಸಲಾರರು. ರಾಜನ್! ಇದೇ ಧಾತನು ನಮಗೆ ವಿಹಿಸಿದ ಸನಾತನ
ಧರ್ಮವಲ್ಲವೇ?

03034054a ತಸ್ಮಾದ್ವಿಚಲಿತಃ ಪಾರ್ಥ ಲೋಕೇ ಹಾಸ್ಯಂ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ|

03034054c ಸ್ವಧರ್ಮಾದ್ಧಿ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಚಲನಂ ನ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ||

ಪಾರ್ಥ! ಇದರಿಂದ ನೀನು ವಿಚಲಿತನಾದರೆ ಲೋಕದ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ
ಒಳಪಡುತ್ತೀಯೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಸ್ವಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03034055a ಸ ಕ್ಷಾತ್ರಂ ಹೃದಯಂ ಕೃತ್ವಾ ತ್ಯಕ್ತೇದಂ ಶಿಥಿಲಂ ಮನಃ|

03034055c ವೀರ್ಯಮಾಸ್ಥಾಯ ಕೌಂತೇಯ ಧುರಮದ್ವಹ ಧುರ್ಯವತ್||

ನಿನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಹೃದಯವನ್ನಾಗಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ
ದುರ್ಬಲತೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ಹಾಕು. ಕೌಂತೇಯ! ವೀರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸು
ಮತ್ತು ಹೋರಾಡಬೇಕಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೋರಾಡು.

03034056a ನ ಹಿ ಕೇವಲಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪೃಥಿವೀಂ ಜಾತು ಕಶ್ಚನ|

03034056c ಪಾರ್ಥಿವೋ ವ್ಯಜಯದ್ರಾಜನ್ನ ಭೂತಿಂ ನ ಪುನಃ ಶ್ರಿಯಂ||

ರಾಜನ್! ಕೇವಲ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಯಾವ ರಾಜನೂ
ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

03034057a ಜಿಹ್ವಾಂ ದತ್ತ್ವಾ ಬಹೂನಾಂ ಹಿ ಕ್ಷುದ್ರಾಣಾಂ ಲುಬ್ಧಜೇತಸಾಂ|

03034057c ನಿಕೃತ್ಯಾ ಲಭತೇ ರಾಜ್ಯಮಾಹಾರಮಿವ ಶಲ್ಯಕಃ||

ನರಿಯು ತನ್ನ ಆಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ, ಕ್ಷುದ್ರರೂ ಲೋಭಿಗಳೂ ಆದ ಜನರಿಗೆ ಸಿಹಿಮಾತುಗಳನ್ನಿತ್ತು ಮೋಸಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ⁷⁷.

03034058a ಭ್ರಾತರಃ ಪೂರ್ವಜಾತಾಶ್ಚ ಸುಸಮೃದ್ಧಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ|

03034058c ನಿಕೃತ್ಯಾ ನಿರ್ಜಿತಾ ದೇವೈರಸುರಾಃ ಪಾಂಡವರ್ಷಭ||

ಪಾಂಡವರ್ಷಭ! ದೇವತೆಗಳ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ, ಅವರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ, ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸುಸಮೃದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಅಸುರರನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಮೋಸದಿಂದಲೇ ಸೋಲಿಸಿದರು.

03034059a ಏವಂ ಬಲವತಃ ಸರ್ವಮಿತಿ ಬುದ್ಧ್ವಾ ಮಹೀಪತೇ|

03034059c ಜಹಿ ಶತ್ರುನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಪರಾಂ ನಿಕೃತಿಮಾಸ್ಥಿತಃ||

⁷⁷ಭಾರತದರ್ಶನ: ಬೇಡನು ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಎರಚಿ ಅವು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಅಥವಾ ಬೆಸ್ತನು ಗಾಳಕ್ಕೆ ಹುಳುವನ್ನು ಕಟಿ ಅದನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ, ರಾಜರು ಶತ್ರುಪಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಯಥೇಚ್ಛ ಧನ-ಕನಕ-ವಸ್ತು-ವಾಹನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಮಾತುಕೊಟ್ಟು, ಅವರನ್ನು ಶತ್ರುರಾಜನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಶತ್ರುರಾಜ್ಯದ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು, ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಶಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಹೀಪತೇ! ಮಹಾಬಾಹೋ! ಸರ್ವವೂ ಬಲಶಾಲಿಗೇ ಸೇರಿದ್ದು
ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಮೋಸದಿಂದ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ.

03034060a ನ ಹ್ಯರ್ಜುನಸಮಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಯುಧಿ ಯೋದ್ಧಾ ಧನುರ್ಧರಃ|

03034060c ಭವಿತಾ ವಾ ಪುಮಾನ್ಕಶ್ಚಿನ್ಮತ್ಸಮೋ ವಾ ಗದಾಧರಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧನುರ್ಧರ ಅರ್ಜುನನ ಸಮನಾದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ
ಯೋಧನಿಲ್ಲ. ಗದಾಧರನಾದ ನನ್ನ ಸಮನಾದವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

03034061a ಸತ್ವೇನ ಕುರುತೇ ಯುದ್ಧಂ ರಾಜನ್ಸುಬಲವಾನಪಿ|

03034061c ನ ಪ್ರಮಾಣೇನ ನೋತ್ಸಾಹಾತ್ಸತ್ತ್ವಸ್ಥೋ ಭವ ಪಾಂಡವ||

ರಾಜನ್! ಪಾಂಡವ! ಉತ್ತಮ ಬಲಶಾಲಿಯೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಸತ್ವದ
ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನೀನೂ ಕೂಡ
ಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲ್ಲದೇ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲ್ಲದೇ, ಸತ್ವದಿಂದ ಹೋರಾಡು.

03034062a ಸತ್ತ್ವಂ ಹಿ ಮೂಲಮರ್ಥಸ್ಯ ವಿತಥಂ ಯದತೋಽನ್ಯಥಾ|

03034062c ನ ತು ಪ್ರಸಕ್ತಂ ಭವತಿ ವೃಕ್ಷಚ್ಚಾಯೇವ ಹೈಮನೀ||

ಸತ್ವವೇ ಅರ್ಥದ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದುದು ಸುಳ್ಳು.
ಛಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮರದ ನೆರಳಿನಂತೆ ಇದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

03034063a ಅರ್ಥತ್ಯಾಗೋ ಹಿ ಕಾರ್ಯಃ ಸ್ಯಾದರ್ಥಂ ಶ್ರೇಯಾಂಸಮಿಚ್ಛತಾ|

03034063c ಬೀಜೌಪಮ್ಯೇನ ಕೌಂತೇಯ ಮಾ ತೇ ಭೂದತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಕೌಂತೇಯ! ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಹಾಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದಿರಲಿ.

03034064a ಅರ್ಥೇನ ತು ಸಮೋಽನರ್ಥೋ ಯತ್ರ ಲಭ್ಯೇತ ನೋದಯಃ|

03034064c ನ ತತ್ರ ವಿಪಣಃ ಕಾರ್ಯಃ ಖಿರಕಂಡೂಯಿತಂ ಹಿ ತತ್||

ಆದರೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಬಂಡವಾಳದಷ್ಟೇ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಹಾಕಬಾರದು, ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ತುರಿಕೆಯನ್ನು ತುರಿಸಿಕೊಂಡಹಾಗೆ.

03034065a ಏವಮೇವ ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ ಧರ್ಮಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಲ್ಪಕಂ ನರಃ|

03034065c ಬೃಹಂತಂ ಧರ್ಮಮಾಪ್ನೋತಿ ಸ ಬುದ್ಧ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತಃ||

ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ! ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಧರ್ಮವನ್ನು ತೊರೆದು ಮನುಷ್ಯನು ಅಧಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂಥವನು ತಿಳಿದವನು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03034066a ಅಮಿತ್ರಂ ಮಿತ್ರಸಂಪನ್ನಂ ಮಿತ್ರೈರ್ಭಿಂದಂತಿ ಪಂಡಿತಾಃ|

03034066c ಭಿನ್ನೈರ್ಮಿತ್ರೈಃ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಂ ದುರ್ಬಲಂ ಕುರುತೇ ವಶೇ||

ಪಂಡಿತರು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರ ಮೂಲಕ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅವರ ಮಿತ್ರರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಿತ್ರರಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ, ಅವರಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತನಾಗಿ ದುರ್ಬಲನಾದಾಗ ಅವನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03034067a ಸತ್ತೇನ ಕುರುತೇ ಯುದ್ಧಂ ರಾಜನ್ಸುಬಲವಾನಪಿ|

03034067c ನೋದ್ಯಮೇನ ನ ಹೋತ್ರಾಭಿಃ ಸರ್ವಾಃ ಸ್ವೀಕುರುತೇ ಪ್ರಜಾಃ||

ರಾಜನ್! ಉತ್ತಮ ಬಲಶಾಲಿಗಳೂ ಕೂಡ ಸತ್ವದಿಂದಲೇ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಶ್ರಮದಿಂದ ಅಥವಾ ಸಿಹಿಮಾತುಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03034068a ಸರ್ವಥಾ ಸಂಹತೈರೇವ ದುರ್ಬಲೈರ್ಬಲವಾನಪಿ|

03034068c ಅಮಿತ್ರಃ ಶಕ್ಯತೇ ಹಂತುಂ ಮಧುಹಾ ಭ್ರಮರೈರಿವ||

ದುರ್ಬಲರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮಿತ್ರರಿಲ್ಲದ ಬಲಶಾಲಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಜೇನನ್ನು ಕೀಳುವವನನ್ನು ಜೇನುಹುಳಗಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03034069a ಯಥಾ ರಾಜನ್ವಜಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸೂರ್ಯಃ ಪಾತಿ ಗಭಸ್ತಿಭಿಃ|

03034069c ಅತ್ತಿ ಚೈವ ತಥೈವ ತ್ವಂ ಸವಿತುಃ ಸದೃಶೋ ಭವ||

ರಾಜನ್! ಸೂರ್ಯನು ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಸರ್ವ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆ ನೀನೂ ಕೂಡ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಆಗಬೇಕು.

03034070a ಏತದ್ಧೃಪಿ ತಪೋ ರಾಜನ್ಪುರಾಣಮಿತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ|

03034070c ವಿಧಿನಾ ಪಾಲನಂ ಭೂಮೇರ್ಯತ್ಕೃತಂ ನಃ ಪಿತಾಮಹೈಃ||

ರಾಜನ್! ನಮ್ಮ ಪಿತಾಮಹರು ಮಾಡಿದಹಾಗೆ ವಿಧಿಯಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾಲನ ಮಾಡುವುದೇ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನ ತಪಸ್ಸು ಎಂದು ಕೇಳಿಲ್ಲವೇ?

03034071a ಅಪೇಯಾತ್ಕಿಲ ಭಾಃ ಸೂರ್ಯಾ ಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಲ್ಚಂದ್ರಮಸಸ್ತಥಾ|

03034071c ಇತಿ ಲೋಕೋ ವ್ಯವಸಿತೋ ದೃಷ್ಟ್ವೇಮಾಂ ಭವತೋ ವ್ಯಥಾಂ||

ನಿನ್ನ ಈ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಲೋಕದ ಜನರು ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ
ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಎಂದು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03034072a ಭವತಶ್ಚ ಪ್ರಶಂಸಾಭಿರ್ನಿಂದಾಭಿರಿತರಸ್ಯ ಚ|

03034072c ಕಥಾಯುಕ್ತಾಃ ಪರಿಷದಃ ಪೃಥಗ್ರಾಜನ್ನಮಾಗತಾಃ||

ರಾಜನ್! ಜನರು ಸೇರಿದ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮತ್ತು
ಇತರರ ನಿಂದನೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

03034073a ಇದಮಭ್ಯಧಿಕಂ ರಾಜನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಗುರವಶ್ಚ ತೇ|

03034073c ಸಮೇತಾಃ ಕಥಯಂತೀಹ ಮುದಿತಾಃ ಸತ್ಯಸಂಧತಾಂ||

03034074a ಯನ್ನ ಮೋಹಾನ್ನ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಾನ್ನ ಲೋಭಾನ್ನ ಭಯಾದಪಿ|

03034074c ಅನ್ಯತಂ ಕಿಂ ಚಿದುಕ್ತಂ ತೇ ನ ಕಾಮಾನ್ನಾರ್ಥಕಾರಣಾತ್||

ರಾಜನ್! ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿ ನಡುದೆಂದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಹಿರಿಯರು
ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗಲೆಲ್ಲ, ಮೋಹವಿಲ್ಲದ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿಂದಲ್ಲದ,
ಲೋಭದಿಂದಲ್ಲದ, ಭಯದಿಂದಲ್ಲದ, ಅನ್ಯತವಲ್ಲದ, ಕಾಮದಿಂದಲ್ಲದ,
ಅರ್ಥಕ್ಕಾಗಿರದ ನಿನ್ನ ಈ ಸತ್ಯಸಂಧತೆಯನ್ನೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03034075a ಯದೇನಃ ಕುರುತೇ ಕಿಂ ಚಿದ್ರಾಜಾ ಭೂಮಿಮವಾಪ್ಸುವನ್|

03034075c ಸರ್ವಂ ತನ್ನದತೇ ಪಶ್ಚಾದ್ಯಜ್ಞೈರ್ವಿಪುಲದಕ್ಷಿಣೈಃ||

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಾಗ ರಾಜನು ಸ್ವಲ್ಪ ಏನಾದರೂ ಪಾಪವನ್ನು
ಗಳಿಸಿದರೂ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಂತರ ವಿಪುಲ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಯಜ್ಞಗಳ
ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಬಹುದು.

03034076a ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ದದದ್ಧ್ರಾ ಮಾನ್ಗಾಶ್ಚ ರಾಜನ್ಸಹಸ್ರಶಃ|

03034076c ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯಸ್ತಮೋಭ್ಯ ಇವ ಚಂದ್ರಮಾಃ||

ಚಂದ್ರನ ಮೂಲಕ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದುವಂತೆ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ಸಹಸ್ರಾರು ಗೋವುಗಳನ್ನೂ
ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

03034077a ಪೌರಜಾನಪದಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕುರುನಂದನ|

03034077c ಸವೃದ್ಧಬಾಲಾಃ ಸಹಿತಾಃ ಶಂಸಂತಿ ತ್ವಾಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಕುರುನಂದನ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಪುರಜನರೆಲ್ಲರೂ,
ವೃದ್ಧರೂ ಬಾಲಕರೂ ಸೇರಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾಯಶಃ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ.

03034078a ಶ್ವದೃತೌ ಕ್ಷೀರಮಾಸಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಾ ವೃಷಲೇ ಯಥಾ|

03034078c ಸತ್ಯಂ ಸ್ತೇನೇ ಬಲಂ ನಾರ್ಯಾಂ ರಾಜ್ಯಂ ದುರ್ಯೋಧನೇ ತಥಾ||

03034079a ಇತಿ ನಿರ್ವಚನಂ ಲೋಕೇ ಚಿರಂ ಚರತಿ ಭಾರತ|

03034079c ಅಪಿ ಚೈತಸ್ತ್ರಿಯೋ ಬಾಲಾಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಮಿವ ಕುರ್ವತೇ||

ಭಾರತ! ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಿರುವುದು ನಾಯಿಯ
ಚರ್ಮದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹಾಲಿರುವಂತೆ,
ಕೀಳುಜಾತಿಯವನಲ್ಲಿ ವೇದಗಳಿರುವಂತೆ, ಕಳ್ಳನಲ್ಲಿ

ಸತ್ಯಭಾಷಣವಿರುವಂತೆ ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮವಿರುವಂತೆ ಸರ್ಪಧಾ ಅನುಚಿತವಾದುದು ಎಂದು ಜನರು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ನಿರ್ವಚನವು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ವಟುಗಳು ಅನುದಿನವೂ ವೇದವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಮಕ್ಕಳೂ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

03034080a ಸ ಭವಾನ್ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಸರ್ವೋಪಕರಣಾನ್ವಿತಂ|

03034080c ತ್ವರಮಾಣೋಽಭಿನಿಯಾತು ಚಿರಮರ್ಥೋಪಪಾದಕಂ||

03034081a ವಾಚಯಿತ್ವಾ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾನದ್ವೈವ ಗಜಸಾಹ್ವಯಂ|

ನಿನ್ನ ರಥವನ್ನೇರಿ, ಸರ್ವೋಪಕರಣಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ತ್ವರೆಮಾಡಿ, ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠರು ನಿನಗೆ ಸಿದ್ಧಿಯು ಬೇಗ ಆಗಲಿ ಎಂದು ವಾಚಿಸುತ್ತಿರಲು, ಇಂದೇ ಗಜಸಾಹ್ವಯಕ್ಕೆ ಹೊರಡು.

03034081c ಅಸ್ತವಿದ್ಭಿಃ ಪರಿವೃತೋ ಭ್ರಾತೃಭಿದ್ಯುಢಧನ್ವಿಭಿಃ||

03034081e ಆಶೀವಿಷಸಮೈರ್ವೀರೈರ್ಮರುದ್ಭಿರಿವ ವೃತ್ರಹಾ||

ಅಸ್ತದಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಈ ತಮ್ಮಂದಿರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಸರ್ಪಗಳ ವಿಷಸಮಾನ ಅವರ ಆಯುಧಗಳೊಂದಿಗೆ ಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆ ವೃತ್ರಹನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಹೊರಡು.

03034082a ಅಮಿತ್ರಾಂಸ್ತೇಜಸಾ ಮೃದ್ನನ್ನಸುರೇಭ್ಯ ಇವಾರಿಹಾ|

03034082c ಶ್ರಿಯಮಾದತ್ಸ್ವ ಕೌಂತೇಯ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ಮಹಾಬಲ||

ಕೌಂತೇಯ ! ಮಹಾಬಲ ! ಅಸುರರನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಸಂಹರಿಸಿದಂತೆ ನಿನ್ನ
ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪಡೆ.

03034083a ನ ಹಿ ಗಾಂಡೀವಮುಕ್ತಾನಾಂ ಶರಾಣಾಂ ಗಾರ್ಧ್ವವಾಸಸಾಂ|

03034083c ಸ್ಪರ್ಶಮಾಶೀವಿಷಾಭಾನಾಂ ಮರ್ತ್ಯಃ ಕಶ್ಚನ ಸಂಸಹೇತ್||

ಗಾಂಡೀವದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಹದ್ದಿನ ಪುಕ್ಕಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಬಾಣಗಳ
ಆಘಾತವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನೂ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಇಲ್ಲ.

03034084a ನ ಸ ವೀರೋ ನ ಮಾತಂಗೋ ನ ಸದಶ್ವೋಽಸ್ತಿ ಭಾರತ|

03034084c ಯಃ ಸಹೇತ ಗದಾವೇಗಂ ಮಮ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯ ಸಂಯುಗೇ||

ಭಾರತ ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೃದ್ಧನಾದ ನನ್ನ ಗದಾವೇಗವನ್ನು ಸಹಿಸುವ
ಯಾರೊಬ್ಬ ವೀರನೂ ಇಲ್ಲ, ಆನೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ
ಕುದುರೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

03034085a ಸೃಂಜಯೈಃ ಸಹ ಕೈಕೇಯೈರ್ವೃಷ್ಟೀನಾಮೃಷಭೇಣ ಚ|

03034085c ಕಥಂ ಸ್ವಿದ್ಯುಧಿ ಕೌಂತೇಯ ರಾಜ್ಯಂ ನ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾಮಹೇ||

ಸೃಂಜಯರ, ಕೈಕೇಯರ, ವೃಷ್ಟಿವೃಷಭರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ನಮಗೆ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಪಡೆಯಲು ಏಕೆ
ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ?-

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ವನಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ಭೀಮವಾಕ್ಯೇ ಚತುಸ್ತ್ರಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಭೀಮವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾ ಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೫

ಭೀಮನ ಮಾತಿಗೆ ಬೇಸತ್ತು ದುಃಖಿತಾಗಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತಾನು
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ
ಜೂಜಿನ ದಾಳಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದನೆಂದು ಮತ್ತು ಶಕುನಿಯ ಮೇಲಿನ
ಕೋಪದಿಂದಲೇ ಜೂಜನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದುದೆಂದು ಹೇಳುವುದು
(೧-೬). ಪುನಃ ದ್ಯೂತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು
ಈಗ ಹೇಗೆ ಮುರಿಯಬಹುದು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು (೭-೧೪).
ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ನೀನು ಈ ಪೌರುಷದ
ಮಾತನ್ನು ಏಕೆ ಆಡಲಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಸುಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು
ಬೀಮನನ್ನು ಕೇಳುವುದು (೧೫-೧೬). ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಯಬೇಕೆಂದು
ಹೇಳುವುದು (೧೭-೨೧).

03035001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03035001a ಅಸಂಶಯಂ ಭಾರತ ಸತ್ಯಮೇತದ್ |

ಯನ್ಮಾ ತುದನ್ವಾಕೃಶಲ್ಪೈಃ ಕ್ಷಿಣೋಷಿ||

03035001c ನ ತ್ವಾ ವಿಗರ್ಹೇ ಪ್ರತಿಕೂಲಮೇತನ್ |

ಮಮಾನಯಾಧ್ಧಿ ವ್ಯಸನಂ ವ ಆಗಾತ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನನ್ನು
 ಚುಚ್ಚುತ್ತಿವೆ ಮತ್ತು ಕಾಡುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯು ಸತ್ಯ.
 ನಿನ್ನ ಕಡುಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರನೆಂದು
 ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ತಪ್ಪಿನಿಂದಾಗಿಯೇ ನಿನಗೆ ಈ
 ವ್ಯಸನವು ಬಂದಿರುವುದು.

03035002a ಅಹಂ ಹ್ಯಕ್ಷಾನನ್ವಪದ್ಯಂ ಜಿಹೀರ್ಷನ್ |

ರಾಜ್ಯಂ ಸರಾಷ್ಟ್ರಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರಾತ್||

03035002c ತನ್ನಾ ಶರಃ ಕಿತವಃ ಪ್ರತ್ಯದೇವೀತ್ |

ಸುಯೋಧನಾರ್ಥಂ ಸುಬಲಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ||

ನಾನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು
 ಪಡೆಯುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಜೂಜಿನ ದಾಳಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದೆ. ಆದರೆ
 ಸುಬಲನ ಮಗ ಶಕುನಿಯು ಸುಯೋಧನನ ಪರವಾಗಿ ನನ್ನ
 ಎದುರಾಳಿಯಾಗಿ ಆಡಿ ಮೋಸಮಾಡಿದನು.

03035003a ಮಹಾಮಾಯಃ ಶಕುನಿಃ ಪಾರ್ವತೀಯಃ |

ಸದಾ ಸಭಾಯಾಂ ಪ್ರವಪನ್ನಕ್ಷಪೂಗಾನ್||

03035003c ಅಮಾಯಿನಂ ಮಾಯಯಾ ಪ್ರತ್ಯದೇವೀತ್ |

ತತೋಽಪಶ್ಯಂ ವೃಜಿನಂ ಭೀಮಸೇನ||

ಆ ಮಹಾಮಾಯಿ, ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಶಕುನಿಯು
 ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಜೂಜಿನ ದಾಳಗಳನ್ನು ಎಸೆದು ಮಾಯೆಯನ್ನೇ ತಿಳಿಯದ

ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಬಳಸಿದನು. ಭೀಮಸೇನ ! ಆಗ ನಾನು
ಅವನ ಕಪಟತನವನ್ನು ಕಂಡು ಕುಪಿತನಾದೆ.

03035004a ಅಕ್ಷಾನ್ ಹಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಕುನೇರ್ಯಥಾವತ್ |
ಕಾಮಾನುಲೋಮಾನಯುಜೋ ಯುಜಶ್ಚ||

03035004c ಶಕ್ಯಂ ನಿಯಂತುಮಭವಿಷ್ಯದಾತ್ಮಾ |
ಮನ್ಯಸ್ತು ಹಂತಿ ಪುರುಷಸ್ಯ ಧೈರ್ಯಂ||

ಸರಿಯಿರಲಿ, ಬೆಸೆಯಿರಲಿ ದಾಳಿಗಳು ಶಕುನಿಯು ಬಯಸಿದಂತೆ
ಬೀಳುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ನೋಡಿದಾಗಲಾದರೂ ನಾನು ನನ್ನನ್ನು
ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೋಪವು ಮನುಷ್ಯನ
ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ.

03035005a ಯಂತುಂ ನಾತ್ಮಾ ಶಕ್ಯತೇ ಪೌರುಷೇಣ |
ಮಾನೇನ ವೀರ್ಯೇಣ ಚ ತಾತ ನದ್ಧಃ||

03035005c ನ ತೇ ವಾಚಂ ಭೀಮಸೇನಾಭ್ಯಸೂಯೇ |
ಮನ್ಯೇ ತಥಾ ತದ್ಭವಿತವ್ಯಮಾಸೀತ್||

ತಮ್ಮ ! ಪೌರುಷ, ಮಾನ ಮತ್ತು ವೀರ್ಯವು ಕಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ
ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭೀಮಸೇನ !
ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಹಾಗೆಯೇ
ಆಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

03035006a ಸ ನೋ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರೋ |

ನ್ಯಪಾತಯದ್ವ್ಯ ಸನೇ ರಾಜ್ಯಮಿಚ್ಚನ್||

03035006c ದಾಸ್ಯಂ ಚ ನೋಽಗಮಯದ್ಭೀಮಸೇನ |

ಯತ್ರಾಭವಚ್ಚರಣಂ ದ್ರೌಪದೀ ನಃ||

ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಗನು ನಮ್ಮಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಠ ಮಾಡಿದ್ದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಈ ಕಷ್ಟವು ಬಂದೊದಗಿದೆ.

ಭೀಮಸೇನ! ಅದರಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾರುಮಾಡುವ ವರೆಗೆ ನಮಗೆ ದಾಸತ್ವವು ಬಂದಿತು.

03035007a ತ್ವಂ ಚಾಪಿ ತದ್ವೇತ್ಥ ಧನಂಜಯಶ್ಚ |

ಪುನರ್ದ್ಯೂತಾಯಾಗತಾನಾಂ ಸಭಾಂ ನಃ||

03035007c ಯನ್ಮಾ ಬ್ರವೀದ್ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರ |

ಏಕಗ್ಲಹಾರ್ಥಂ ಭರತಾನಾಂ ಸಮಕ್ಷಂ||

ನಾವು ಪುನಃ ದ್ಯೂತಕ್ಕೆ ಸಭೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಗನು ನನಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೀನು ಮತ್ತು ಧನಂಜಯ ಇಬ್ಬರೂ ತಿಳಿದಿದ್ದೀರಿ. ಮತ್ತು ದಾಳದ ಒಂದು ಎಸೆತಕ್ಕೆ ಪಣವಾಗಿ ಏನನ್ನು ಇಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಭಾರತರೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡರು.

03035008a ವನೇ ಸಮಾ ದ್ವಾದಶ ರಾಜಪುತ್ರ |

ಯಥಾಕಾಮಂ ವಿದಿತಮಜಾತಶತ್ರೋ||

03035008c ಅಥಾಪರಂ ಚಾವಿದಿತಂ ಚರೇಥಾಃ |

ಸರ್ವೈಃ ಸಹ ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಚ ದ್ವೈಗೂಢಃ||

“ಅಜಾತಶತ್ರು! ರಾಜಪುತ್ರ! ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು
ನಿನಗಿಷ್ಟಬಂದಹಾಗೆ ವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಅದರ ನಂತರ ಒಂದು ವರ್ಷ ಯಾರಿಗೂ
ತಿಳಿಯದಂತೆ ಗೂಢವಾಗಿ ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ
ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತೀಯೆ.

03035009a ತ್ವಾಂ ಚೇಚ್ಛು ತ್ವಾ ತಾತ ತಥಾ ಚರಂತಂ |
ಅವಭೋತ್ಸ್ಯಂತೇ ಭಾರತಾನಾಂ ಚರಾಃ ಸ್ಮ||

03035009c ಅನ್ಯಾಂಶ್ಚ ರೇಥಾಸ್ತಾವತೋಽಬ್ದಾಂಸ್ತತಸ್ವಂ |
ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ತತ್ರ ತಿಜಾನೀಹಿ ಪಾರ್ಥ||

ನೀನು ಹೀಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಾರತರ
ಗೂಢಚಾರರು ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದರೆ ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸಿದರೆ ನೀನು
ಅಷ್ಟೇ ವರ್ಷಗಳು ಪುನಃ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಪಾರ್ಥ !
ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡು.

03035010a ಚರೈಶ್ಚೇನ್ನೋಽವಿದಿತಃ ಕಾಲಮೇತಂ |
ಯುಕ್ತೋ ರಾಜನೋಹಯಿತ್ವಾ ಮದೀಯಾನ್||

03035010c ಬ್ರವೀಮಿ ಸತ್ಯಂ ಕುರುಸಂಸದೀಹ |
ತವೈವ ತಾ ಭಾರತ ಪಂಚ ನದ್ಯಃ||

ರಾಜನ್! ಭಾರತ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕಾಗದಿದ್ದರೆ
ಮತ್ತು ನಮ್ಮವರನ್ನು ನೀನು ಮೋಸಮಾಡಿದರೆ, ಈ ಕುರುಸಂಸದಿಯಲ್ಲಿ

ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಈ ಐದುನದಿಗಳು ನಿನ್ನದಾಗುತ್ತವೆ.

03035011a ವಯಂ ಚೈವಂ ಭ್ರಾತರಃ ಸರ್ವ ಏವ |

ತ್ವಯಾ ಜಿತಾಃ ಕಾಲಮಪಾಸ್ಯ ಭೋಗಾನ್||

03035011c ವಸೇಮ ಇತ್ಯಾಹ ಪುರಾ ಸ ರಾಜಾ |

ಮಧ್ಯೇ ಕುರೂಣಾಂ ಸ ಮಯೋಕ್ತಸ್ತಥೇತಿ||

ನಿನ್ನಿಂದ ನಾವು ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ, ನಾವೂ ಕೂಡ, ಎಲ್ಲ ಸಹೋದರರೂ, ಭೋಗಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಮಯ ಪುರದ ಹೊರಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತೇವೆ.” ಹೀಗೆಂದು ರಾಜನು ಕುರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಾಗ ನಾನು “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ!” ಎಂದಿದ್ದೆ.

03035012a ತತ್ರ ದ್ಯೂತಮಭವನ್ನೋ ಜಘನ್ಯಂ |

ತಸ್ಮಿಂ ಜಿತಾಃ ಪ್ರವ್ರಜಿತಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ||

03035012c ಇತ್ಥಂ ಚ ದೇಶಾನನುಸಂಚರಾಮೋ |

ವನಾನಿ ಕೃಚ್ಚಾಣಿ ಚ ಕೃಚ್ಚ ರೂಪಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ಅತ್ಯಂತ ಮೋಸದ ಆಟವು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನಾವು ಸೋತೆವು ಮತ್ತು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟೆವು. ಈಗ ನಾವು ಕೃಚ್ಛರಾಗಿ ಕೃಚ್ಛರೂಪದಲ್ಲಿ ವನ-ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

03035013a ಸುಯೋಧನಶ್ಚಾಪಿ ನ ಶಾಂತಿಮಿಚ್ಛನ್ |

ಭೂಯಃ ಸ ಮನ್ಯೋರ್ವಶಮನ್ವಗಚ್ಛತ್||

03035013c ಉದ್ಯೋಜಯಾಮಾಸ ಕುರೂಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನ್ |

ಯೇ ಚಾಸ್ಯ ಕೇ ಚಿದ್ವಶಮನ್ವಗಚ್ಚನ್||

ಸುಯೋಧನನೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ತುಂಬಾ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಸರ್ವ ಕುರುಗಳನ್ನೂ ತನ್ನವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ವಶದಲ್ಲಿರುವವರು ಅವನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03035014a ತಂ ಸಂಧಿಮಾಸ್ಥಾಯ ಸತಾಂ ಸಕಾಶೇ |

ಕೋ ನಾಮ ಜಹ್ಯಾದಿಹ ರಾಜ್ಯಹೇತೋಃ||

03035014c ಆರ್ಯಸ್ಯ ಮನ್ಯೇ ಮರಣಾದ್ಗರೀಯೋ |

ಯದ್ಧರ್ಮಮುತ್ಸ್ರ್ಯ ಮಹೀಂ ಪ್ರಶಿಷ್ಯಾತ್||

ಸತ್ಯವಂತರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಯಾರುತಾನೇ ಮುರಿಯುತ್ತಾರೆ? ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳುವುದು ಆರ್ಯರಿಗೆ ಮರಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

03035015a ತದೈವ ಚೇದ್ವೀರಕರ್ಮಾ ಕರಿಷ್ಯೋ |

ಯದಾ ದ್ಯೂತೇ ಪರಿಘಂ ಪರ್ಯಮೃಕ್ಷಃ||

03035015c ಬಾಹೂ ದಿಧಕ್ಷನ್ವಾರಿತಃ ಫಲ್ಗುನೇನ |

ಕಿಂ ದುಷ್ಯ ತಂ ಭೀಮ ತದಾಭವಿಷ್ಯತ್|

ದ್ಯೂತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಒಂದು ವೀರಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದೆ. ಪರಿಘೋಪಮವಾದ ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು

ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಸುಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೆ. ಅರ್ಜುನನು ತಡೆದಿದ್ದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಸುಡಲಿಲ್ಲ. ಭೀಮ! ನೀನು ನನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಯಾವ ದುಷ್ಟ ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು?

03035016a ಪ್ರಾಗೇವ ಚೈವಂ ಸಮಯಕ್ರಿಯಾಯಾಃ ||

ಕಿಂ ನಾಬ್ರವೀಃ ಪೌರುಷಮಾವಿದಾನಃ|

03035016c ಪ್ರಾಪ್ತಂ ತು ಕಾಲಂ ತ್ವಭಿಪದ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ ||

ಕಿಂ ಮಾಮಿದಾನೀಮತಿವೇಲಮಾತ್ಫ||

ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ನೀನು ಈ ರೀತಿಯ ಪೌರುಷದ ಮಾತನ್ನು ಏಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ? ಈಗ ನಿನಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಯ ದೊರಕಿದೆ. ಆದರೆ ತುಂಬಾ ತಡವಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನೀನು ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ?

03035017a ಭೂಯೋಽಪಿ ದುಃಖಿಂ ಮಮ ಭೀಮಸೇನ |

ದೂಯೇ ವಿಷಸ್ಯೇವ ರಸಂ ವಿದಿತ್ವಾ||

03035017c ಯದ್ಯಾಜ್ಞಸೇನೀಂ ಪರಿಕೃಷ್ಯಮಾಣಾಂ |

ಸಂದ್ರಶ್ಯ ತತ್ ಕ್ಷಾಂತಮಿತಿ ಸ್ಮ ಭೀಮ||

ಭೀಮಸೇನ! ವಿಷದ ರುಚಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಯಾಜ್ಞಸೇನಿಯನ್ನು ಎಳೆದಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನಾವು ಶಾಂತರಾಗಿದ್ದೆವು ಎನ್ನುವುದೇ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

03035018a ನ ತ್ವದ್ಯ ಶಕ್ಯಂ ಭರತಪ್ರವೀರ |

ಕೃತ್ವಾ ಯದುಕ್ತಂ ಕುರುವೀರಮಧ್ಯೇ||

03035018c ಕಾಲಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷಸ್ವ ಸುಖೋದಯಸ್ಯ |

ಪಕ್ತಿಂ ಫಲಾನಾಮಿವ ಬೀಜವಾಪಃ||

ಭರತಪ್ರವೀರ! ಇಂದು ನಾವು ಏನು ಮಾಡಲೂ ಶಕ್ಯರಿಲ್ಲ.

ಬೀಜಬಿತ್ತಿದವನು ಬೆಳೆಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾಯುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆ ಕುರುವೀರರ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ನಾವು ಸುಖೋದಯದ ಕಾಲವನ್ನು
ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸೋಣ.

03035019a ಯದಾ ಹಿ ಪೂರ್ವಂ ನಿಕ್ಯತೋ ನಿಕ್ಯತ್ಯಾ |

ವೈರಂ ಸಪುಷ್ಪಂ ಸಫಲಂ ವಿದಿತ್ವಾ||

03035019c ಮಹಾಗುಣಂ ಹರತಿ ಹಿ ಪೌರುಷೇಣ |

ತದಾ ವೀರೋ ಜೀವತಿ ಜೀವಲೋಕೇ||

ಹಿಂದೆ ಶತ್ರುವಿನ ವಂಚನೆಯಿಂದ ವಂಚಿತನಾದ ವೀರನು ವೈರಿಯು
ಪುಷ್ಪ-ಫಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವನೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು, ಸಮಯವನ್ನು
ತಿಳಿದು ಶತ್ರುವಿನ ಮಹಾಗುಣವನ್ನು ಪೌರುಷದಿಂದ ಯಾವಾಗ
ಅಪಹರಿಸುವನೋ ಆಗಲೇ ಆ ವೀರನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ
ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಾನೆ.

03035020a ಶ್ರಿಯಂ ಚ ಲೋಕೇ ಲಭತೇ ಸಮಗ್ರಾಂ |

ಮನ್ಯೇ ಚಾಸ್ಮೈ ಶತ್ರುವಃ ಸಮ್ನಮಂತೇ||

03035020c ಮಿತ್ರಾಣಿ ಚೈನಮತಿರಾಗಾದ್ಭಜಂತೇ |

ದೇವಾ ಇವೇಂದ್ರಮನುಜೀವಂತಿ ಚೈನಂ||

ಅವನು ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಗ್ರ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಶತ್ರುಗಳೇ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವನ ಮಿತ್ರರು ಅವನನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ಇಂದ್ರನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

03035021a ಮಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂ ಚ ನಿಬೋಧ ಸತ್ಯಾಂ |

ವೃಣೇ ಧರ್ಮಂ ಅಮೃತಾಜ್ಜೀವಿತಾಚ್ಚ||

03035021c ರಾಜ್ಯಂ ಚ ಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಯಶೋ ಧನಂ ಚ |

ಸರ್ವಂ ನ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಕಲಾಮುಪೈತಿ||

ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಸತ್ಯವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿ. ಜೀವನ ಮತ್ತು ಅಮೃತತ್ವಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ರಾಜ್ಯವಾಗಲೀ, ಪುತ್ರರಾಗಲೀ, ಯಶಸ್ಸಾಗಲೀ, ಧನವಾಗಲೀ ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿಯೂ ಸತ್ಯದ ಒಂದಂಶಕ್ಕೂ ಸಮನಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರವಾಕ್ಯೇ ಪಂಚತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೬

ಶರೀರವಿದ್ದವರಿಗೆ ಶರೀರದ ಮರಣವು ನಿತ್ಯ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಯ.
 ಆದುದರಿಂದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಾಯುವ ಬದಲು ಈಗಲೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ
 ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ! ಎಂದು ಭೀಮನು
 ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದುದು (೧-೩೪).

03036001 ಭೀಮಸೇನ ಉವಾಚ|

03036001a ಸಂಧಿಂ ಕೃತ್ವೈವ ಕಾಲೇನ ಅಂತಕೇನ ಪತತ್ರಿಣಾ|

03036001c ಅನಂತೇನಾಪ್ರಮೇಯೇನ ಸ್ತೋತಸಾ ಸರ್ವಹಾರಿಣಾ||

03036002a ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಮನ್ಯಸೇ ಕಾಲಂ ಮರ್ತ್ಯಃ ಸನ್ಕಾಲಬಂಧನಃ|

03036002c ಫೇನಧರ್ಮಾ ಮಹಾರಾಜ ಫಲಧರ್ಮಾ ತಥೈವ ಚ||

ಭೀಮಸೇನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ! ನೀನು ಅವರೊಂದಿಗೆ
 ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದುದೇನೋ ಸರಿ! ಆದರೆ
 ಕಾಲಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದ, ನೊರೆಯ ಗುಳ್ಳೆಯಂತಿರುವ ಮತ್ತು ಗಳಿತ
 ಹಣ್ಣು ಮರದಿಂದ ಹೇಗೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಬೀಳಬಹುದೋ
 ಹಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಅನಂತ,
 ಅಪ್ರಮೇಯ, ಸರ್ವರನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ, ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ
 ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಕಾಲ ಅಂತಕನು ಯಾವಾಗಬೇಕಾದರೂ
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಬಹುದು⁷⁸.

⁷⁸ಕಾಲದ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರುವ ನಾವು ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತವೂ
 ಜೀವಂತರಾಗಿ ಉಳಿಯುವೆವೆಂಬ ಭರವಸೆಯಾದರೂ ಎಲ್ಲಿದೆ?

03036003a ನಿಮೇಷಾದಪಿ ಕೌಂತೇಯ ಯಸ್ಯಾಯುರಪಚೀಯತೇ|

03036003c ಸೂಚ್ಯೇವಾಂಜನಚೂರ್ಣಸ್ಯ ಕಿಮಿತಿ ಪ್ರತಿಪಾಲಯೇತ್||

ಕೌಂತೇಯ ! ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಂಡರೂ
ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡಿಗೆಯು ಕೆಲವೇ ಸಮಯದ ನಂತರ
ಮುಗಿದುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ರೀತಿ ನಮ್ಮ ಆಯಸ್ಸು ಕೂಡ
ಕಣ್ಣು ರೆಪ್ಪೆ ಬಡಿಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿದುಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.
ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಕಾಲವನ್ನು ನಂಬಿ ಕುಳಿತಿರುವೆಯಲ್ಲ !

03036004a ಯೋ ನೂನಮಮಿತಾಯುಃ ಸ್ಯಾದಥ ವಾಪಿ ಪ್ರಮಾಣವಿತ್|

03036004c ಸ ಕಾಲಂ ವೈ ಪ್ರತೀಕ್ಷೇತ ಸರ್ವಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶಿವಾನ್||

03036005a ಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣಾನ್ಯಾಲೋ ನಃ ಸಮಾ ರಾಜಂಸ್ತ್ರಯೋದಶ|

03036005c ಆಯುಷೋಽಪಚಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಮರಣಾಯೋಪನೇಷ್ಯತಿ||

ರಾಜನ್ ! ಯಾರಿಗೆ ಚಿರಾಯುಷ್ಯವಿರುವುದೋ, ಯಾರು ತಮ್ಮ
ಜೀವನದ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳು ಇದೇ ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು
ತಿಳಿದಿರುವವರೋ, ಯಾರಿಗೆ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ
ವಿಷಯಗಳ ಅರಿವು ಇಂದೇ ಇರುವುದೋ ಅಂಥಹ ಕಾಲಜ್ಞರು ಮಾತ್ರ
ಸಮಯದ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ
ಮುಂದಿನ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಇರುತ್ತೀವೋ ಅಥವಾ
ಸಾಯುತ್ತೀವೋ ಎನ್ನುವುದರ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲದ ನಾವು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ
ಈ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳನ್ನೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದೆವೆಂದಾದರೆ ಯಾವ
ವಿಧದ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲದೇ ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವು

ಕ್ಷಯಿಸಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

03036006a ಶರೀರಿಣಾಂ ಹಿ ಮರಣಂ ಶರೀರೇ ನಿತ್ಯಮಾಶ್ರಿತಂ|

03036006c ಪ್ರಾಗೇವ ಮರಣಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ರಾಜ್ಯಾಯೈವ ಘಟಾಮಹೇ||

ಶರೀರವಿದ್ದವರಿಗೆ ಶರೀರದ ಮರಣವು ನಿತ್ಯ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಯ.

ಆದುದರಿಂದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಾಯುವ ಬದಲು ಈಗಲೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ
ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ !

03036007a ಯೋ ನ ಯಾತಿ ಪ್ರಸಂಖ್ಯಾನಮಸ್ಪಷ್ಟೋ ಭೂಮಿವರ್ಧನಃ|

03036007c ಅಯಾತಯಿತ್ವಾ ವೈರಾಣಿ ಸೋಽವಸೀದತಿ ಗೌರಿವ||

ಯಾರು ವೈರಿಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಕೀರ್ತಿ -
ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಗಣ್ಯನಾಗಿರುವನೋ ಅವನು
ಬಂಜೆ ಹಸುವಿನಂತೆ ಕೆಲ ಸಮಯ ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರನಾಗಿದ್ದು
ಸಾಯುತ್ತಾನೆ.

03036008a ಯೋ ನ ಯಾತಯತೇ ವೈರಮಲ್ಪಸತ್ತೋ ದ್ಯಮಃ ಪುಮಾನ್|

03036008c ಅಫಲಂ ತಸ್ಯ ಜನ್ಮಾಹಂ ಮನ್ಯೇ ದುರ್ಜಾತಚಾಯಿನಃ||

ಯಾರು ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಮತ್ತು ಹೇಡಿತನದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು

ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸದೇ ಆಲಸಿಕೆಯಿಂದ ಇರುವನೋ ಅವನ

ಜನ್ಮವೇ ವ್ಯರ್ಥ ಮತ್ತು ಅವನ ಹುಟ್ಟೂ ಅತ್ಯಂತ ಕುತ್ತಿತವಾದುದು

ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ⁷⁹.

03036009a ಹೈರಣ್ಯ ಭವತೋ ಬಾಹು ಶ್ರುತಿರ್ಭವತಿ ಪಾರ್ಥಿವ|

03036009c ಹತ್ವಾ ದ್ವಿಷಂತಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಬಾಹ್ವರ್ಜಿತಂ ವಸು||

ಪಾರ್ಥಿವ! ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳು ಚಿನ್ನದವು. ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗುವೆ⁸⁰.

03036010a ಹತ್ವಾ ಚೇತ್ಪುರುಷೋ ರಾಜನಿಕರ್ತಾರಮರಿಂದಮ|

03036010c ಅಹ್ನಾಯ ನರಕಂ ಗಚ್ಛೇತ್ಸ್ವರ್ಗೇಣಾಸ್ಯ ಸ ಸ್ಮಿತಃ||

ರಾಜನ್! ಅರಿಂದಮ! ಮೋಸಮಾಡುವವನನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಆ ಪುರುಷನು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಿ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ⁸¹.

⁷⁹ಆದುದರಿಂದ ಇಂಥಹ ಅಪಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಎಡೆಕೊಡಬೇಡ.

⁸⁰ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕೈಗಳು ಹಿರಣ್ಮಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೋ. ಕನಕಾಂಗದ ಕೇಯೂರಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೈಗಳು ಅಲಂಕೃತವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಥವಾ ದಾನ ನೀಡಲು ಸದಾ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಮಯವಿರುತ್ತದೆ. ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

⁸¹'ಧರ್ಮ! ದರ್ಮ!' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅವಸಾನಕಾಲದ ವರೆಗೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವನ್ನನುಭವಿಸಿ ಅನಂತರ ಧರ್ಮಮೂಲವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಿದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಈಗಲೇ ಸಂಹರಿಸಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭಂಗದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ನರಕವೇ ಲೇಸು ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

03036011a ಅಮರ್ಷ ಜೋ ಹಿ ಸಂತಾಪಃ ಪಾವಕಾದ್ಧೀಪ್ತಿಮತ್ತರಃ|

03036011c ಯೇನಾಹಮಭಿಸಂತಪ್ತೋ ನ ನಕ್ತಂ ನ ದಿವಾ ಶಯೇ||

ಅಮರ್ಷದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂತಾಪವು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ
ಪಾವಕನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು; ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಬೇಯುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ
ಹಗಲಾಗಲೀ ರಾತ್ರಿಯಾಗಲೀ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲ.

03036012a ಅಯಂ ಚ ಪಾರ್ಥೋ ಬೀಭತ್ಸುರ್ವರಿಷ್ಠೋ ಜ್ಯಾವಿಕರ್ಷಣೇ|

03036012c ಆಸ್ತೇ ಪರಮಸಂತಪ್ತೋ ನೂನಂ ಸಿಂಹ ಇವಾಶಯೇ||

ಇಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣ, ಪಾರ್ಥ ಬೀಭತ್ಸುವು
ಗುಹೆಯೊಳಗಿನ ಸಿಂಹದಂತೆ ಪರಿಸಂತಪ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

03036013a ಯೋಽಯಮೇಕೋಽಭಿಮನುತೇ ಸರ್ವಾಽಲ್ಲೋಕೇ ಧನುರ್ಭೃತಃ|

03036013c ಸೋಽಯಮಾತ್ಮ ಜಮೂಷ್ಮಾಣಂ ಮಹಾಹಸ್ತೀವ ಯಚ್ಚ ತಿ||

ಈ ಧನುರ್ಧಾರಿಯೊಬ್ಬನೇ ಸರ್ವ ಲೋಕವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು
ಕಾತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಮಹಾ ಆನೆಯಂತೆ⁸² ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ
ಕೋಪವನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03036014a ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ವೃದ್ಧಾ ಮಾತಾ ಚ ವೀರಸೂಃ|

03036014c ತವೈವ ಪ್ರಿಯಮಿಚ್ಛಂತ ಆಸತೇ ಜಡಮೂಕವತ್||

⁸²ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯು ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪವನ್ನು ಅತಿಕಷ್ಟದಿಂದ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ

ನಿನ್ನದೇ ಒಳಿತನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ⁸³ ನಕುಲ, ಸಹದೇವ, ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ
ವೀರರ ತಾಯಿ⁸⁴ ಮೂಕರಂತೆ ಜಡವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.

03036015a ಸರ್ವೇ ತೇ ಪ್ರಿಯಮಿಚ್ಛಂತಿ ಬಾಂಧವಾಃ ಸಹ ಸೃಂಜಯೈಃ|

03036015c ಅಹಮೇಕೋಽಭಿಸಂತಪ್ತೋ ಮಾತಾ ಚ ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯತಃ||

03036016a ಪ್ರಿಯಮೇವ ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಯದ್ಭ್ರವೀಮ್ಯುತ ಕಿಂ ಚನ|

03036016c ಸರ್ವೇ ಹೀ ವ್ಯಸನಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸರ್ವೇ ಯುದ್ಧಾಭಿನಂದಿನಃ||

ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ ಸೃಂಜಯರು ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ
ಬಯಸುತ್ತಾರೆ⁸⁵. ನಾನು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯನ ತಾಯಿ⁸⁶ ಮಾತ್ರ
ಕೋಪದಿಂದ ಸಂತಪ್ತರಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ⁸⁷. ಆದರೂ ನಾನು
ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೂ ಸರಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರೂ
ಕೂಡ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಯುದ್ಧವನ್ನು

⁸³ ಆದರೆ ಈ ವನವಾಸವನ್ನು ಸಹಿಸದ

⁸⁴ ಕುಂತಿ

⁸⁵ ನಮ್ಮ ಬಂಧು-ಮಿತ್ರರೂ ಸೃಂಜಯರೂ ನಿನಗೆ ಬೇಸರ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬ
ಭಾವನೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿಲ್ಲವೇ ಹೊರತು
ಅವರು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ !

⁸⁶ ದ್ರೌಪದಿ

⁸⁷ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಹೃದಯವೇದನೆಯನ್ನು ನಿರೋಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ನಮ್ಮ
ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಹೇಳಿರುವ
ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೇ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ದುಃಖದಲ್ಲಿ
ನಿಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆ.

03036017a ನೇತಃ ಪಾಪೀಯಸೀ ಕಾ ಚಿದಾಪದ್ರಾಜನ್ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03036017c ಯನ್ನೋ ನೀಚೈರಲ್ಪಬಲೈ ರಾಜ್ಯಮಾಚ್ಚಿದ್ಯ ಭುಜ್ಯತೇ||

ರಾಜನ್! ನಮಗಿಂತಲೂ ನೀಚ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಬಲರಾದವರು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡ ಪಾಪವು ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ⁸⁸.

03036018a ಶೀಲದೋಷಾದ್ ಘೃಣಾವಿಷ್ಟ ಆನ್ಯಶಂಸ್ಯಾತ್ಪರಂತಪ|

03036018c ಕ್ಲೇಶಾಂಸ್ತಿತಿಕ್ಷಸೇ ರಾಜನ್ನಾನ್ಯಃ ಕಶ್ಚಿತ್ಪ್ರಶಂಸತಿ||

ಪರಂತಪ! ರಾಜನ್! ಶೀಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಯದಿಂದ ಮೃದುತ್ವ-ಕೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳುವುದಿಲ್ಲ.

03036019a ಘೃಣೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂಪೋಽಸಿ ಕಥಂ ಕ್ಷತ್ರೇ ಅಜಾಯಥಾಃ|

03036019c ಅಸ್ಯಾಂ ಹಿ ಯೋನೌ ಜಾಯಂತೇ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕ್ರೂರಬುದ್ಧಯಃ||

ಮೃದುವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂತಿರುವ ನೀನು ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ? ಪ್ರಾಯಶಃ ಕ್ರೂರ ಬುದ್ಧಿಗಳೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸುತ್ತಾರೆ.

03036020a ಅಶ್ರೌಷೀಸ್ತ್ವಂ ರಾಜಧರ್ಮಾನ್ಯಥಾ ವೈ ಮನುರಬ್ರವೀತ್|

⁸⁸ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆ?

03036020c ಕ್ರೂರಾನ್ನಿಕೃತಿಸಮ್ಯಕ್ತಾನ್ವಿಹಿತಾನಶಮಾತ್ಮಕಾನ್||

ಮನುವು ಹೇಳಿರುವ ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೀಯೆ - ಕ್ರೌರ್ಯ, ಮೋಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕು.

03036021a ಕರ್ತವ್ಯೇ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಕಿಮಾಸ್ಸೇ ಪೀಠಸರ್ಪವತ್|

03036021c ಬುದ್ಧ್ಯಾ ವೀರ್ಯೇಣ ಸಂಯುಕ್ತಃ ಶ್ರುತೇನಾಭಿಜನೇನ ಚ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಕೆಲಸ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ. ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಮಲಗಿರುವ ಹೆಬ್ಬಾವಿನಂತೆ ಏಕೆ ಇರುವೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ, ವೀರ್ಯ, ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಕುಲವಿದೆ⁸⁹.

03036022a ತೃಣಾನಾಂ ಮುಷ್ಟಿನೈಕೇನ ಹಿಮವಂತಂ ತು ಪರ್ವತಂ|

03036022c ಚನ್ನಮಿಚ್ಚ ಸಿ ಕೌಂತೇಯ ಯೋಽಸ್ಮಾನ್ನಂವರ್ತುಮಿಚ್ಚ ಸಿ||

ಕೌಂತೇಯ! ನಮ್ಮನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಇಡಲು ನೀನು ಏನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೋ ಅದು ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತವನ್ನೇ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಂತೆ!

03036023a ಅಜ್ಞಾತಚರ್ಯಾ ಗೂಢೇನ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ವಿಶ್ರುತೇನ ಚ|

⁸⁹ನೀನು ಬಲಶಾಲಿ, ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವೆ, ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿರುವೆ. ಇಷ್ಟಿದ್ದರೂ ವಿಷವಿಲ್ಲದ ಸರ್ಪದಂತೆ ಅಥವಾ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿರುವ ಹಾವಿನಂತೆ ಪೌರುಷವಿಲ್ಲದವನಾಗಿರುವೆ. ಕರ್ತವ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮುಖನಾಗಿರುವೆ.

03036023c ದಿವೀವ ಪಾರ್ಥ ಸೂರ್ಯೇಣ ನ ಶಕ್ಯಾ ಚರಿತುಂ ತ್ವಯಾ||

ಪಾರ್ಥ ! ಸೂರ್ಯನು ಹೇಗೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು
ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ರುತನಾದ
ನಿನಗೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

03036024a ಬೃಹಚ್ಚಾ ಲ ಇವಾನೂಪೇ ಶಾಖಾಪುಷ್ಪಪಲಾಶವಾನ್|

03036024c ಹಸ್ತೀ ಶ್ವೇತ ಇವಾಜ್ಞಾತಃ ಕಥಂ ಜಿಷ್ಣುಶ್ಚ ರಿಷ್ಯತಿ||

ದೊಡ್ಡ ಶಾಲವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪಭರಿತ ರೆಂಬೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಪಲಾಶವೃಕ್ಷದಂತಿರುವ, ಬಿಳಿಯ ಆನೆಯಂತಿರುವ⁹⁰ ಜಿಷ್ಣುವಾದರೂ
ಅಜ್ಞಾತನಾಗಿ ಹೇಗೆ ವಾಸಿಸಬಲ್ಲನು?

03036025a ಇಮೌ ಚ ಸಿಂಹಸಂಕಾಶೌ ಭ್ರಾತರೌ ಸಹಿತೌ ಶಿಶೂ|

03036025c ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಕಥಂ ಪಾರ್ಥ ಚರಿಷ್ಯತಃ||

ಪಾರ್ಥ ! ಸಿಂಹಸಂಕಾಶರಾದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಕಿರಿಯ ಸಹೋದರ
ನಕುಲ-ಸಹದೇವರು ಹೇಗೆ ಅಜ್ಞಾತರಾಗಿ ಇರಬಲ್ಲರು?

03036026a ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತೀ ರಾಜಪುತ್ರೀ ದ್ರೌಪದೀ ವೀರಸೂರಿಯಂ|

03036026c ವಿಶ್ರುತಾ ಕಥಮಜ್ಞಾತಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಪಾರ್ಥ ಚರಿಷ್ಯತಿ||

ಪಾರ್ಥ ! ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿ, ರಾಜಪುತ್ರಿ, ವೀರರ ತಾಯಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃಷ್ಣೆ

⁹⁰ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತವೆಂಬ ಬಿಳಿಯ ಆನೆಯನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಮುಚ್ಚಿಡಲು
ಸಾಧ್ಯವೇ?

ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ವಾಸಿಸಬಲ್ಲಳು?

03036027a ಮಾಂ ಚಾಪಿ ರಾಜಂ ಜಾನಂತಿ ಆಕುಮಾರಮಿಮಾಃ ಪ್ರಜಾಃ|

03036027c ಅಜ್ಞಾತಚರ್ಯಾಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಮೇರೋರಿವ ನಿಗೂಹನಂ||

ರಾಜನ್! ಮೇರು ಪರ್ವತದಂತೆ ಕಾಣುವ ನನ್ನನ್ನು ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ವಾಸಿಸುವಾಗ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಸೇರಿ ಜನರು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲರು.

03036028a ತಥೈವ ಬಹವೋಽಸ್ಮಾಭೀ ರಾಷ್ಟ್ರೇಭ್ಯೋ ವಿಪ್ರವಾಸಿತಾಃ|

03036028c ರಾಜಾನೋ ರಾಜಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮನುವ್ರತಾಃ||

ಅಲ್ಲದೇ ನಾವು ಬಹಳಷ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ರಾಜರನ್ನು ಮತ್ತು ರಾಜಪುತ್ರರನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದ್ದೇವೆ. ಅವರು ಈಗ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03036029a ನ ಹಿ ತೇಽಪ್ಯುಪಶಾಮ್ಯಂತಿ ನಿಕೃತಾನಾಂ ನಿರಾಕೃತಾಃ|

03036029c ಅವಶ್ಯಂ ತೈರ್ನಿ ಕರ್ತವ್ಯಮಸ್ಮಾಕಂ ತತ್ಪ್ರಿಯೈಷಿಭಿಃ||

ಪದಚ್ಯುತರಾದ ಅವರು ಅವರಿಗಾದ ಅಪಮಾನವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇನ್ನೂ ಮರೆತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತರಲು ನಮ್ಮನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

03036030a ತೇಽಪ್ಯಸ್ಮಾಸು ಪ್ರಯುಂಜೀರನ್ತು ಚ್ಚನ್ನಾನ್ಸುಬಹೂಂ ಜನಾನ್|

03036030c ಆಚಕ್ಷೀರಂಶ್ಚ ನೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತನ್ನಃ ಸ್ಯಾತ್ಸುಮಹದ್ಭಯಂ||

ಅವರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಗೂಢಚರರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರು

ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕುರಿತು ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ನಮಗೆ ಮಹಾ ಭಯವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತದೆ.

03036031a ಅಸ್ಮಾ ಭಿರುಷಿತಾಃ ಸಮ್ಯಗ್ವನೇ ಮಾಸಾಸ್ತ್ರಯೋದಶ|

03036031c ಪರಿಮಾಣೇನ ತಾನ್ವಶ್ಯ ತಾವತಃ ಪರಿವತ್ಸರಾನ್||

ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಹದಿಮೂರು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತಿ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವರ್ಷಗಳೆಂದು ತಿಳಿ.

03036032a ಅಸ್ತಿ ಮಾಸಃ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಥಾ ಪ್ರಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ|

03036032c ಪೂತಿಕಾನಿವ ಸೋಮಸ್ಯ ತಥೇದಂ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ||

ಪೂತಿಕಗಳು ಸೋಮವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷವೆಂದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ⁹¹.

03036033a ಅಥ ವಾನಡುಹೇ ರಾಜನ್ಸಾಧವೇ ಸಾಧುವಾಹಿನೇ|

⁹¹ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಸಗಳನ್ನೇ ವರ್ಷಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದೆಂದು ಧರ್ಮಜ್ಞರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯೋ ಮಾಸಃ ಸ ಸಂವತ್ಸರಃ ಎಂದು ಶ್ರುತಿಗಳೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೋಮಲತೆಯು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಪೂತಿಕಾ ಎಂಬ ಲತೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಆಪದ್ಧರ್ಮವೆಂಬ ಪ್ರತಿನಿಯಮವು ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಅದನ್ನು ಋಷಿ-ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹದಿಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನೇ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಕಾರ್ಯಪರರಾಗೋಣ!

03036033c ಸೌಹಿತ್ಯದಾನಾದೇಕಸ್ಮಾದೇನಸಃ ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯತೇ||

ರಾಜನ್! ಅಥವಾ ನೀನು ಒಂದು ಹೆಚ್ಚು ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು
ಹೋಗುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಎತ್ತಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ತಿನ್ನಿಸುವುದರಿಂದ
ಈ ಪಾಪದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗಬಲ್ಲೆ!⁹²

03036034a ತಸ್ಮಾಚ್ಯತ್ರವಧೇ ರಾಜನ್ಮ್ರಿಯತಾಂ ನಿಶ್ಚಯಸ್ವಯಾ|

03036034c ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯ ತು ಸರ್ವಸ್ಯ ನಾನ್ಯೋ ಧರ್ಮೋಽಸ್ಮಿ ಸಂಯುಗಾತ್||

ರಾಜನ್! ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ವಧಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ
ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದರ
ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಧರ್ಮವಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ಭೀಮವಾಕ್ಯೇ ಷಟ್ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಭೀಮವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೨

⁹²ಇಷ್ಟಾದರೂ ನಿನಗೆ ಸತ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾಗುವನೆಂಬ ಮನಃಕ್ಲೇಶವಿರುವುದಾದರೆ
ಅನಡುಹೇ ಪೂರ್ಣಂ ಘಾಸಮುಪಾಹೃತ್ಯಾನ್ಯತಾನ್ಮುಚ್ಯತೆ ಎಂಬ
ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಿಯಂತೆ ಸಾಧು ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ಹೊರುವ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು-ನೀರು
ಕೊಟ್ಟು ಪಾಪವಿಮೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಶತ್ರು
ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಇಂದೇ ಸಂಕಲ್ಪಿಸು!

ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಭೀಷ್ಮ-ದ್ರೋಣರನ್ನೂ
ಮಹಾರಥಿಕರ್ಣನನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲುವ ಯೋಜನೆಯಿಲ್ಲದೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಜಯವು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಭೀಮನಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದು (೧-೧೯). ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸನು ಆಗಮಿಸಿ,
ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಮೃತಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನಿತ್ತು ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ
ರುದ್ರ, ಮಹೇಂದ್ರ, ವರುಣ, ಕುಬೇರ ಮತ್ತು ಯಮರಲ್ಲಿಗೆ
ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸುವುದು (೨೦-೩೫).
ವ್ಯಾಸನ ಆದೇಶದಂತೆ ಪಾಂಡವರು ಕಾಮ್ಯಕವನಕ್ಕೆ ಪುನಃ
ಹೋದುದು (೩೬-೪೧).

03037001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03037001a ಭೀಮಸೇನವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03037001c ನಿಸ್ಸೃಸ್ಯ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಃ ಸಂಪ್ರದಧ್ಯೌ ಪರಂತಪಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೀಮಸೇನನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ
ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಪರಂತಪ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಿಟ್ಟುಸಿರು
ಬಿಡುತ್ತಾ ಚಿಂತಾಮಗ್ನನಾದನು.

03037002a ಸ ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ವಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯೇತಿಕೃತ್ಯತಾಂ|

03037002c ಭೀಮಸೇನಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಮಪದಾಂತರಮಬ್ರವೀತ್||

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ ಹೀಗೇ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ
ತಕ್ಷಣವೇ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು:

03037003a ಏವಮೇತನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಯಥಾ ವದಸಿ ಭಾರತ|

03037003c ಇದಮನ್ಯತ್ಸಮಾಧತ್ಸ್ವ ವಾಕ್ಯಂ ಮೇ ವಾಕ್ಯಕೋವಿದ||

“ಮಹಾಬಾಹೋ! ಭಾರತ! ಇದು ನೀನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ.
ಆದರೆ, ವಾಕ್ಯಕೋವಿದ! ನಾನು ಹೇಳುವ ಬೇರೆ ವಿಷಯವನ್ನೂ
ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೋ.

03037004a ಮಹಾಪಾಪಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಯಾನಿ ಕೇವಲಸಾಹಸಾತ್|

03037004c ಆರಭ್ಯಂತೇ ಭೀಮಸೇನ ವ್ಯಥಂತೇ ತಾನಿ ಭಾರತ||

ಭೀಮಸೇನ! ಭಾರತ! ಕೇವಲ ಸಾಹಸದಿಂದ⁹³ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮಹಾ
ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳು ವ್ಯಥೆಯನ್ನೇ ತರುತ್ತವೆ.

03037005a ಸುಮಂತ್ರಿತೇ ಸುವಿಕ್ರಾಂತೇ ಸುಕೃತೇ ಸುವಿಚಾರಿತೇ|

03037005c ಸಿದ್ಧಂತ್ಯರ್ಥಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ದೈವಂ ಚಾತ್ರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ||

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಕಾರ್ಯಗತಗೊಂಡ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಚಾರದ ಯೋಜನೆಯು ಫಲವನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ದೈವವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬಲಗೈಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ⁹⁴.

⁹³ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡದೇ ದುಡುಕಿ ಮಾಡುವ

⁹⁴ಸಾಹಸವನ್ನು ಬಲವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪೂರ್ವಾಪರವಿವೇಚನೆಯನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕು. ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ನ್ಯೂನತೆಯುಂಟಾಗದಂತೆ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕು.
ಬಲಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಒದಗಬಹುದಾದ ಅಪಾಯವನ್ನು ಮನಗಂಡು ಉಪಾಯವನ್ನು
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು. ಕೋಪಕ್ಕೆ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ಕಾರ್ಯಮಾಡದೇ, ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ

03037006a ತ್ವಂ ತು ಕೇವಲಚಾಪಲ್ಯಾದ್ ಬಲದರ್ಪೋಚ್ಚಿ ತಃ ಸ್ವಯಂ|

03037006c ಆರಬ್ಧವ್ಯಮಿದಂ ಕರ್ಮ ಮನ್ಯಸೇ ಶೃಣು ತತ್ರ ಮೇ||

03037007a ಭೂರಿಶ್ರವಾಃ ಶಲಶ್ಚೈವ ಜಲಸಂಧಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03037007c ಭೀಷ್ಮೋ ದ್ರೋಣಶ್ಚ ಕರ್ಣಶ್ಚ ದ್ರೋಣಪುತ್ರಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್||

03037008a ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾ ದುರಾಧರ್ಷಾ ದುರ್ಯೋಧನಪುರೋಗಮಾಃ|

03037008c ಸರ್ವ ಏವ ಕೃತಾಸ್ತಾಶ್ಚ ಸತತಂ ಚಾತತಾಯಿನಃ||

ನೀನಾದರೋ ಈಗ ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತ ಬಲದರ್ಪ ಮತ್ತು ಚಪಲತೆಯಿಂದ ಇದನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಕುರಿತು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳು⁹⁵. ಭೂರಿಶ್ರವ, ಶಲ, ವೀರ್ಯವಾನ್ ಜಲಸಂಧ, ಭೀಷ್ಮ,

ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ತರ್ಕಿಸಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿದರೆ, ದೈವಸಹಾಯವೂ ಸಿಕ್ಕಿ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. [ಅಂದರೆ, ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ದೈವ ಎವೆರಡೂ ಅತ್ಮದ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣರು. ಮನುಷ್ಯನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಯದೇ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ವಿವೇಕದಿಂದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನ ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಯೂ ಕೈಗೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಅಂಥಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ವಿಧಿಯನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದರೆ, ಅದನ್ನು ವಿವೇಕವು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದರೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದರೂ ವಿಧಿ ಏನು ಬರೆದಿತ್ತೋ ಅದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂಥಹ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಕಾರ್ಯಗತ ಗೊಳಿಸಿದರೂ ಒಂದೇ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸದೇ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ. ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿರುವುದು ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ !

⁹⁵ನಾವು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಶತ್ರುಗಳಾದರೂ ಯಾರು? ಅವರ ಪರಾಕ್ರಮವೇನು? ಎನ್ನುವುದನ್ನಾದರೂ ವಿವೇಚಿಸಿರುವೆಯಾ?

ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ, ವೀರ್ಯವಾನ್ ದ್ರೋಣಪುತ್ರ (ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ),
 ದುರ್ಯೋಧನನೇ ಮೊದಲಾದ ದುರ್ಧರ್ಷ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು⁹⁶
 ಎಲ್ಲರೂ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಸದಾ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
 ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವವರು⁹⁷.

03037009a ರಾಜಾನಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಶ್ಚೈವ ಯೇಽಸ್ಮಾಭಿರುಪತಾಪಿತಾಃ|

03037009c ಸಂಶ್ರಿತಾಃ ಕೌರವಂ ಪಕ್ಷಂ ಜಾತಸೇಹಾಶ್ಚ ಸಾಂಪ್ರತಂ||

ನಮ್ಮಿಂದ ಕಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜ-ಪಾರ್ಥಿವರು ಕೌರವನ ಪಕ್ಷವನ್ನು
 ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಮೇಲೆ ಸೇಹವನ್ನು
 ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ⁹⁸.

03037010a ದುರ್ಯೋಧನಹಿತೇ ಯುಕ್ತಾ ನ ತಥಾಸ್ಮಾಸು ಭಾರತ|

03037010c ಪೂರ್ಣಕೋಶಾ ಬಲೋಪೇತಾಃ ಪ್ರಯತಿಷ್ಯಂತಿ ರಕ್ಷಣೇ||

ಭಾರತ! ಅವರು ಈಗ ದುರ್ಯೋಧನನ ಹಿತದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ,
 ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗಿಲ್ಲ. ಕೋಶವು ತುಂಬಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ
 ಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಪಂಗಡದವರನ್ನು

⁹⁶ದುರ್ಯೋಧನ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ನೂರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು.

⁹⁷ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ!

⁹⁸ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಪರಾಜಿತರಾಗಿದ್ದ ಭೂಪಾಲರೆಲ್ಲರೂ ದುರ್ಯೋಧನನ
 ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಅವರ ಮೇಲಿದ್ದ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದಾಗಿ
 ಅವರೂ ಅವನ ಹಿತವನ್ನೇ ಬಯಸುವವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಭದ್ರವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03037011a ಸರ್ವೇ ಕೌರವಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಸಪುತ್ರಾಮಾತ್ಯಸೈನಿಕಾಃ|

03037011c ಸಂವಿಭಕ್ತಾ ಹಿ ಮಾತ್ರಾಭಿಭೋಗೈರಪಿ ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ಕೌರವ ಸೈನ್ಯದ ಎಲ್ಲರೂ - ಮಕ್ಕಳು, ಅಮಾತ್ಯರು ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರು -
ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ
ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

03037012a ದುರ್ಯೋಧನೇನ ತೇ ವೀರಾ ಮಾನಿತಾಶ್ಚ ವಿಶೇಷತಃ|

03037012c ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಇತಿ ಮೇ ನಿಶ್ಚಿತಾ ಮತಿಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಮ್ಮಾನಿತರಾದ ಆ ವೀರರು
ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪಣವನ್ನಾಗಿಡುತ್ತಾರೆ
ಎಂದು ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಯ.

03037013a ಸಮಾ ಯದ್ಯಪಿ ಭೀಷ್ಮಸ್ಯ ವೃತ್ತಿರಸ್ಮಾಸು ತೇಷು ಚ|

03037013c ದ್ರೋಣಸ್ಯ ಚ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕೃಪಸ್ಯ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

03037014a ಅವಶ್ಯಂ ರಾಜಪಿಂಡಸ್ತೈರ್ನಿರ್ವೇಶ್ಯ ಇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ|

ಭೀಷ್ಮ, ಮಹಾಬಾಹು ದ್ರೋಣ, ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ಕೃಪನು ನಮ್ಮ
ಮತ್ತು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೂ, ರಾಜನ
ಅನ್ನತಂದುದರ ಋಣದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03037014c ತಸ್ಮಾತ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಪ್ರಾಣಾನಪಿ ಸುದುಸ್ತ್ವಜಾನ್||

03037015a ಸರ್ವೇ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವಿದ್ವಾಂಸಃ ಸರ್ವೇ ಧರ್ಮಪರಾಯಣಾಃ|

ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಎಲ್ಲ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳ ವಿಧ್ವಾಂಸರು, ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಪರಾಯಣರು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಅವನಿಗಾಗಿ ತೊರೆಯಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03037015c ಅಜೇಯಾಶ್ಚೇತಿ ಮೇ ಬುದ್ಧಿರಪಿ ದೇವೈಃ ಸವಾಸವೈಃ||

03037016a ಅಮರ್ಷೀ ನಿತ್ಯಸಂಹೃಷ್ಟಸ್ತತ್ರ ಕರ್ಣೋ ಮಹಾರಥಃ|

03037016c ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರವಿದನಾಧೃಷ್ಯ ಅಭೇದ್ಯಕವಚಾವೃತಃ||

ಇಂದ್ರನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಅವರು ಅಜೇಯರು ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ಣನಾದರೋ ಓರ್ವ ಮಹಾರಥಿ. ಸೇಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವನು. ನಿತ್ಯವೂ ಸಂಹೃಷ್ಟನಾಗಿರುವವನು. ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದವನು, ಮತ್ತು ಅಭೇದ್ಯ ಕವಚದಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿರುವವನು⁹⁹.

03037017a ಅನಿರ್ಜಿತ್ಯ ರಣೇ ಸರ್ವಾನೇತಾನ್ಪುರುಷಸತ್ತಮಾನ್|

03037017c ಅಶಕ್ಯೋ ಹ್ಯಸಹಾಯೇನ ಹಂತುಂ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತ್ವಯಾ||

03037018a ನ ನಿದ್ರಾಮಧಿಗಚ್ಚಾಮಿ ಚಿಂತಯಾನೋ ವೃಕೋದರ|

03037018c ಅತಿ ಸರ್ವಾನ್ಧನುಗ್ರಾಹಾನ್ಸೂತಪುತ್ರಸ್ಯ ಲಾಘವಂ||

⁹⁹ ಶತ್ರುಪಕ್ಷದವರು ಇಷ್ಟು ಪ್ರಬಲರಾಗಿರುವಾಗ ನಾವು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಅಧರ್ಮಿಗಳೆಂದು ಎನಿಸಿಕೊಂಡೂ, ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ವಿನಾಶಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆಯೇ ಭೀಮಸೇನ?

ಈ ಎಲ್ಲ ಪುರುಷಸತ್ತಮರನ್ನೂ ರಣದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲದೇ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು
 ಕೊಲ್ಲಲು, ಬೇರೆ ಯಾರದ್ದೂ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೇ, ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.
 ವೃಕೋದರ ! ಎಲ್ಲ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದವರಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿ ಲಾಘವವನ್ನು
 ಪಡೆದಿರುವ ಸೂತಪುತ್ರನ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆಯೇ
 ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ.”

03037019a ಏತದ್ವಚನಮಾಜ್ಞಾಯ ಭೀಮಸೇನೋಽತ್ಯಮರ್ಷಣಃ|

03037019c ಬಭೂವ ವಿಮನಾಸ್ತ್ರಸ್ತೋ ನ ಚೈವೋವಾಚ ಕಿಂ ಚನ||

ಅತ್ಯಮರ್ಷಣ ಭೀಮಸೇನನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು
 ದುಃಖಿತನಾದನು ಮತ್ತು ಅಪಾಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ
 ಏನನ್ನೂ ಮಾತನ್ನಾಡಲಿಲ್ಲ.

03037020a ತಯೋಃ ಸಂವದತೋರೇವಂ ತದಾ ಪಾಂಡವಯೋರ್ದ್ವಯೋಃ|

03037020c ಆಜಗಾಮ ಮಹಾಯೋಗೀ ವ್ಯಾಸಃ ಸತ್ಯವತೀಸುತಃ||

ಆ ಪಾಂಡವರಿಬ್ಬರೂ ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ
 ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸತ್ಯವತೀ ಸುತ, ಮಹಾಯೋಗಿ ವ್ಯಾಸನು ಆಗಮಿಸಿದನು.

03037021a ಸೋಽಭಿಗಮ್ಯ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಪಾಂಡವೈಃ ಪ್ರತಿಪೂಜಿತಃ|

03037021c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಮುವಾಚ ವದತಾಂ ವರಃ||

ಅವನು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪಾಂಡವರು ಅವನನ್ನು ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ
 ಪೂಜಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಆ ಮಾತನಾಡುವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು
 ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03037022a ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾಬಾಹೋ ವೇದ್ಮಿ ತೇ ಹೃದಿ ಮಾನಸಂ|

03037022c ಮನೀಷಯಾ ತತಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಗತೋಽಸ್ಮಿ ನರರ್ಷಭ||

“ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ನರರ್ಷಭ ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು-
ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ
ನಾನು ಬೇಗನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

03037023a ಭೀಷ್ಮಾದ್ರೋಣಾತ್ಕೃಪಾತ್ಕರ್ಣಾದ್ರೋಣಪುತ್ರಾಚ್ಚ ಭಾರತ|

03037023c ಯತ್ತೇ ಭಯಮಮಿತ್ರಘ್ನ ಹೃದಿ ಸಂಪರಿವರ್ತತೇ||

03037024a ತತ್ತೇಽಹಂ ನಾಶಯಿಷ್ಯಾಮಿ ವಿಧಿದೃಷ್ಟೇನ ಹೇತುನಾ|

03037024c ತಚ್ಛ್ವತ್ವಾ ಧೃತಿಮಾಸ್ಥಾಯ ಕರ್ಮಣಾ ಪ್ರತಿಪಾದಯ||

ಭಾರತ ! ಅಮಿತ್ರಘ್ನ ! ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ, ಕರ್ಣ, ಮತ್ತು
ದ್ರೋಣಪುತ್ರರ ಕುರಿತು ನಿನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವ ಭಯವನ್ನು
ನಾನು ವಿಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾರಣವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿನ್ನ ಧೃತಿಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಪಡೆ ಮತ್ತು
ಇದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸು.”

03037025a ತತ ಏಕಾಂತಮುನ್ನೀಯ ಪಾರಾಶರ್ಯೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03037025c ಅಬ್ರವೀದುಪಪನ್ನಾರ್ಥಮಿದಂ ವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ||

ಆಗ ಆ ವಾಕ್ಯವಿಶಾರದ ಪಾರಾಶರ್ಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು
ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕರೆದು ಅತಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಹೇಳಿದನು:

03037026a ಶ್ರೇಯಸಸ್ತೇ ಪರಃ ಕಾಲಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಭರತಸತ್ತಮ|

03037026c ಯೇನಾಭಿಭವಿತಾ ಶತ್ರುನ್ರಣೇ ಪಾರ್ಥೋ ಧನಂಜಯಃ||

“ಭರತಸತ್ತಮ ! ಪಾರ್ಥ ಧನಂಜಯನು ಮುಂದೆ ರಣದಲ್ಲಿ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಾಗಿಸಿದಾಗ ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗುವ ಕಾಲವು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

03037027a ಗೃಹಾಣೇಮಾಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಮೂರ್ತಿಮತೀಮಿವ|

03037027c ವಿದ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಸ್ಮೃತಿಂ ನಾಮ ಪ್ರಪನ್ನಾಯ ಬ್ರವೀಮಿ ತೇ|

03037027e ಯಾಮವಾಪ್ಯ ಮಹಾಬಾಹುರರ್ಜುನಃ ಸಾಧಯಿಷ್ಯತಿ||

ಈಗ ನಾನು ಸಿದ್ಧಿಯೇ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಸ್ಮೃತಿ ಎಂಬ
ಹೆಸರಿನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಶರಣು ಬಂದಿರುವ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.
ಸ್ವೀಕರಿಸು. ನಿನ್ನಿಂದ ಇದನ್ನು ಪಡೆದು ಮಹಾಬಾಹು ಅರ್ಜುನನು
ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

03037028a ಅಸ್ತ್ರಹೇತೋರ್ಮಹೇಂದ್ರಂ ಚ ರುದ್ರಂ ಚೈವಾಭಿಗಚ್ಚ ತು|

03037028c ವರುಣಂ ಚ ಧನೇಶಂ ಚ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಚ ಪಾಂಡವ|

03037028e ಶಕ್ತೋ ಹ್ಯೇಷ ಸುರಾನ್ರಾಷ್ಟ್ರಂ ತಪಸಾ ವಿಕ್ರಮೇಣ ಚ||

ಪಾಂಡವ ! ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಅವನು ಮಹೇಂದ್ರ, ರುದ್ರ, ವರುಣ, ಧನೇಶ
(ಕುಬೇರ) ಮತ್ತು ಧರ್ಮರಾಜ (ಯಮ) ರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ತನ್ನ
ತಪಸ್ಸು-ವಿಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಅವನು ಸುರರನ್ನು
ನೋಡಲು ಶಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03037029a ಋಷಿರೇಷ ಮಹಾತೇಜಾ ನಾರಾಯಣಸಹಾಯವಾನ್|

03037029c ಪುರಾಣಃ ಶಾಶ್ವತೋ ದೇವೋ ವಿಷ್ಣೋರಂಶಃ ಸನಾತನಃ||

ಇವನು ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ. ನಾರಾಯಣನ ಸಹಾಯಕ. ಪುರಾತನ.
ಸನಾತನ. ಶಾಶ್ವತ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶದ ದೇವ ಮತ್ತು ಋಷಿ.

03037030a ಅಸ್ತ್ರಾಣೀಂದ್ರಾಚ್ಚ ರುದ್ರಾಚ್ಚ ಲೋಕಪಾಲೇಭ್ಯ ಏವ ಚ|

03037030c ಸಮಾದಾಯ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಮಹತ್ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯತಿ||

ಇಂದ್ರ, ರುದ್ರ ಮತ್ತು ಲೋಕಪಾಲಕರಿಂದ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಈ
ಮಹಾಬಾಹುವು ಮಹಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಸಗುತ್ತಾನೆ.

03037031a ವನಾದಸ್ಮಾಚ್ಚ ಕೌಂತೇಯ ವನಮನ್ಯದ್ವಿಚಿಂತ್ಯತಾಂ|

03037031c ನಿವಾಸಾರ್ಥಾಯ ಯದ್ಯುಕ್ತಂ ಭವೇದ್ವಃ ಪೃಥಿವೀಪತೇ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಕೌಂತೇಯ! ಈ ವನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿನಗೆ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ
ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ
ಯೋಚನೆಮಾಡು.

03037032a ಏಕತ್ರ ಚಿರವಾಸೋ ಹಿ ನ ಪ್ರೀತಿಜನನೋ ಭವೇತ್|

03037032c ತಾಪಸಾನಾಂ ಚ ಶಾಂತಾನಾಂ ಭವೇದುದ್ವೇಗಕಾರಕಃ||

03037033a ಮೃಗಾಣಾಮುಪಯೋಗಶ್ಚ ವೀರುದೋಷಧಿಸಂಕ್ಷಯಃ|

03037033c ಬಿಭರ್ಷಿ ಹಿ ಬಹೂನ್ವಿಪ್ರಾನ್ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗಾನ್||

ಒಂದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಸಮಯ ಇರುವುದರಿಂದ

ಸಂತೋಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ತಾಪಸಿಗಳ ಶಾಂತತೆಗೆ ಭಂಗಮಾಡಿದಹಾಗೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ನೀವು ಬಹಳಷ್ಟು ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಂಗತ ವಿಪ್ರರನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಕಡಿಮೆಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಸಸ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಔಷಧಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ¹⁰⁰.”

03037034a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಪನ್ನಾಯ ಶುಚಯೇ ಭಗವಾನ್ಪ್ರಭುಃ|

03037034c ಪ್ರೋವಾಚ ಯೋಗತತ್ತ್ವಜ್ಞೋ ಯೋಗವಿದ್ಯಾಮನುತ್ತಮಾಂ||

03037035a ಧರ್ಮರಾಜ್ಞೇ ತದಾ ಧೀಮಾನ್ವಾಸಃ ಸತ್ಯವತೀಸುತಃ|

03037035c ಅನುಜ್ಞಾಯ ಚ ಕೌಂತೇಯಂ ತತ್ರೈವಾಂತರಧೀಯತ||

ತನಗೆ ಶರಣುಬಂದಿದ್ದ ಶುಚನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಭು ಯೋಗತತ್ತ್ವಜ್ಞ ಸತ್ಯವತೀಸುತ ವ್ಯಾಸನು ಆ ಅನುತ್ತಮ

¹⁰⁰ನೀನು ಈ ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಇರಬೇಡ. ಬೇರೆಯಾವುದಾದರೂ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸು. ಏಕೆಂದರೆ, ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡುವುದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿತನಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿರುವ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೂ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ನಿನ್ನ ವಾಸವು ಸಹ್ಯವಾಗದಿರಬಹುದು. ನಿನ್ನ ಪರಿವಾರವು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ನಿನ್ನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದಿರುವ ವೇದವೇದಾಂಗ ಪಾರಂಗತ ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ರಕ್ಷಣಾಭಾರವೂ ನಿನ್ನದಾಗಿದೆ. ಜನರ ಆಹಾರಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿರುವ ಜಿಂಕೆಗಳೂ ಕಂದಮೂಲಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ನೀನು ಇದೇ ವನದಲ್ಲಿ ಇರುವೆಯಾದರೆ ಜಿಂಕೆಗಳೇ ದೊರಕದ ಕಾಲವೂ ಬರಬಹುದು. ಕಂದಮೂಲಫಲಗಳೂ ಸಿಕ್ಕದಿರಬಹುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು.

ಯೋಗವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಧೀಮಂತ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟನು.
ಕೌಂತೇಯನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

03037036a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮ ಮನಸಾ ಯತಃ|

03037036c ಧಾರಯಾಮಾಸ ಮೇಧಾವೀ ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ಸಮಭ್ಯಸನ್||

ಧರ್ಮತ್ಮ ಮೇಧಾವೀ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಾದರೋ ಪುನಃ ಪುನಃ
ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು.

03037037a ಸ ವ್ಯಾಸವಾಕ್ಯಮುದಿತೋ ವನಾದ್ಧ್ವೇತವನಾತ್ತತಃ|

03037037c ಯಯೌ ಸರಸ್ವತೀತೀರೇ ಕಾಮ್ಯಕಂ ನಾಮ ಕಾನನಂ||

ವ್ಯಾಸನ ಮಾತಿನಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಅವನು ದ್ವೇತವನವನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮ್ಯಕ ಎನ್ನುವ ಕಾನನಕ್ಕೆ
ಹೋದನು.

03037038a ತಮನ್ವಯುರ್ಮಹಾರಾಜ ಶಿಕ್ಷಾಕ್ಷರವಿದಸ್ತಥಾ|

03037038c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತಪಸಾ ಯುಕ್ತಾ ದೇವೇಂದ್ರಮೃಷಯೋ ಯಥಾ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಋಷಿಗಳು ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತೆ
ಶಿಕ್ಷಾಕ್ಷರವಿದರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು
ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು.

03037039a ತತಃ ಕಾಮ್ಯಕಮಾಸಾದ್ಯ ಪುನಸ್ತೇ ಭರತರ್ಷಭಾಃ|

03037039c ನ್ಯವಿಶಂತ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಸಾಮಾತ್ಯಾಃ ಸಪದಾನುಗಾಃ||

ಕಾಢ್ಯಕವನವನ್ನು ಪುನಃ ಸೇರಿ ಆ ಢಹಾತ್ಢ ಭರತರ್ಷಭರು
ಅಢಾತ್ಢರು ಢತ್ತು ಅನುಚರರೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದರು.

03037040a ತತ್ರ ತೇ ನ್ಯವಸನ್ರಾಜನ್ಯಂ ಚಿತ್ಕಾಲಂ ಢನಸ್ವಿನಃ|

03037040c ಧನುರ್ವೇದಪರಾ ವೀರಾಃ ಶೃಣ್ವಾನಾ ವೇದಢುತ್ತಢಂ||

ರಾಜನ್! ಆ ಢನಸ್ವಿ ವೀರರು ಧನುರ್ವೇದಪರರಾಗಿ ಢತ್ತು ಉತ್ತಢ
ವೇದಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ನೆಲೆಸಿದರು.

03037041a ಚರಂತೋ ಢೃಗಯಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಶುದ್ಧೈರ್ಬಾಣೈರ್ಢೃಗಾರ್ಥಿನಃ|

03037041c ಪಿತ್ಯದೈವತವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ನಿರ್ವಪಂತೋ ಯಥಾವಿಧಿ||

ನಿತ್ಯವೂ ಅವರು ಶುದ್ಧ ಬಾಣಗಳಿಂದ (ವಿಷದಿಂದ ಲೇಪಿತವಾಗಿರದ)
ಢೃಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಢತ್ತು
ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪಿತ್ಯ, ದೇವತೆಗಳು ಢತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ
ನಿವೇದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಢಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ಕಾಢ್ಯಕವನಗಢನೇ ಸಪ್ತತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಢಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಕಾಢ್ಯಕವನಗಢನದಲ್ಲಿ ಢೂವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೮

ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನರಸಿ ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರಯಾಣ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮಂತ್ರವಿಧಿಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ,
 ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬಾ ಎಂದು ಕಳುಹಿಸುವುದು (೧-೧೪).
 ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರಯಾಣ (೧೫-೩೦). ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದ
 ಇಂದ್ರನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹರನ ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಲು
 ಹೇಳಿದುದು (೩೧-೪೫).

03038001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03038001a ಕಸ್ಯ ಚಿತ್ತ್ವ ಥ ಕಾಲಸ್ಯ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03038001c ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ಮುನಿಸಂದೇಶಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

03038002a ವಿವಿಕ್ತೇ ವಿದಿತಪ್ರಜ್ಞಮರ್ಜುನಂ ಭರತರ್ಷಭಂ|

03038002c ಸಾಂತ್ವಪೂರ್ವಂ ಸ್ಮಿತಂ ಕೃತ್ವಾ ಪಾಣಿನಾ ಪರಿಸಂಸ್ಪೃಶನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ
 ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಮುನಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು
 ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ವಿದಿತಪ್ರಜ್ಞ ಭರತರ್ಷಭ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ,
 ಕೈಯಿಂದ ಅವನ ಮೈ ಸವರುತ್ತಾ ಸಾಂತ್ವಪೂರ್ವಕ ಈ
 ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03038003a ಸ ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ವನವಾಸಮರಿಂದಮಃ|

03038003c ಧನಂಜಯಂ ಧರ್ಮರಾಜೋ ರಹಸೀದಮುವಾಚ ಹ||

ವನವಾಸದ ಕುರಿತು ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿ ಆ ಅರಿಂದಮ ಧರ್ಮರಾಜನು
 ಧನಂಜಯನಿಗೆ ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು:

03038004a ಭೀಷ್ಮೇ ದ್ರೋಣೇ ಕೃಪೇ ಕರ್ಣೇ ದ್ರೋಣಪುತ್ರೇ ಚ ಭಾರತ|

03038004c ಧನುರ್ವೇದಶ್ಚ ತುಷ್ಪಾದ ಏತೇಷ್ವದ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ||

“ಭಾರತ ! ನಾಲ್ಕೂ ಧನುರ್ವೇದ ಮತ್ತು ಅದರ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳು ಈಗ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ, ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ದ್ರೋಣಪುತ್ರ ಇವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇವೆ.

03038005a ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ದೈವಮಾಸುರಂ ಚ ಸಪ್ರಯೋಗಚಿಕಿತ್ಸಿತಂ|

03038005c ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರಯೋಗಂ ಚ ತೇಽಭಿಜಾನಂತಿ ಕೃತ್ಸ್ಮಶಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮ, ದೇವ ಮತ್ತು ಅಸುರ ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ಉಪಶಮನಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇವರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

03038006a ತೇ ಸರ್ವೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರೇಣ ಪರಿಸಾಂತ್ವಿತಾಃ|

03038006c ಸಂವಿಭಕ್ತಾಶ್ಚ ತುಷ್ಪಾಶ್ಚ ಗುರುವತ್ತೇಷು ವರ್ತತೇ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಗನು ಇವರೆಲ್ಲರ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದು ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾ ಗುರುಗಳಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03038007a ಸರ್ವಯೋಧೇಷು ಚೈವಾಸ್ಯ ಸದಾ ವೃತ್ತಿರನುತ್ತಮಾ|

03038007c ಶಕ್ತಿಂ ನ ಹಾಪಯಿಷ್ಯಂತಿ ತೇ ಕಾಲೇ ಪ್ರತಿಪೂಜಿತಾಃ||

ಅವನು ಈ ಎಲ್ಲ ಯೋಧರೊಂದಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರತಿಪೂಜಿತರಾದ ಅವರು ಸಮಯಬಂದಾಗ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

03038008a ಅದ್ಯ ಚೇಯಂ ಮಹೀ ಕೃತ್ಸು ದುರ್ಯೋಧನವಶಾನುಗಾ|

03038008c ತ್ವಯಿ ವ್ಯಪಾಶ್ರಯೋಽಸ್ಮಾಕಂ ತ್ವಯಿ ಭಾರಃ ಸಮಾಹಿತಃ||

03038008e ತತ್ರ ಕೃತ್ಯಂ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮರಿಂದಮ|

ಈಗ ಇಡೀ ಭೂಮಿಯೇ ದುರ್ಯೋಧನನ ವಶದಲ್ಲಿದೆ. ನಮಗೆ ನೀನೇ ಆಶ್ರಯ ಮತ್ತು ಭಾರವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಇದೆ. ಅರಿಂದಮ ! ಇಂಥಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯದ ಸಮಯವು ಬಂದೊದಗಿದೆಯೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03038009a ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಾತ್ತಾತ ಗೃಹೀತೋಪನಿಷನ್ಮಯಾ||

03038009c ತಯಾ ಪ್ರಯುಕ್ತಯಾ ಸಮ್ಯಗ್ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರಕಾಶತೇ|

ಮಗೂ ! ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನಿಂದ ನಾನು ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೆನು. ಇದನ್ನು ನೀನು ಬಳಸಿದರೆ ಸರ್ವ ಜಗತ್ತೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ¹⁰¹.

03038009e ತೇನ ತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ತಾತ ಸಂಯುಕ್ತಃ ಸುಸಮಾಹಿತಃ||

03038010a ದೇವತಾನಾಂ ಯಥಾಕಾಲಂ ಪ್ರಸಾದಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಯ|

ಮಗೂ ! ಈ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ನೀನು ಯಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವೆ.

¹⁰¹ ಈ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ನಿನಗೆ ತ್ರಿಜಗತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ವೇದ್ಯವಾಗುವವು.

03038010c ತಪಸಾ ಯೋಜಯಾತ್ಮಾನಮುಗ್ರೇಣ ಭರತರ್ಷಭ||

03038011a ಧನುಷ್ಮಾನ್ಕವಚೇ ಖಿಡ್ಗೇ ಮುನಿಃ ಸಾರಸಮನ್ವಿತಃ|

03038011c ನ ಕಸ್ಯ ಚಿದ್ಧದನ್ಮಾರ್ಗಂ ಗಚ್ಚ ತಾತೋತ್ತರಾಂ ದಿಶಂ|

ಭರತರ್ಷಭ ! ಸಾರಸಮನ್ವಿತ ಮುನಿಯಂತೆ ಧನುಸ್ಸು, ಕವಚ ಮತ್ತು ಖಿಡ್ಗಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೋ. ನಂತರ ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ದಾಟದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗು.

03038011e ಇಂದ್ರೇ ಹ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ಸಮಸ್ತಾನಿ ಧನಂಜಯ||

03038012a ವೃತ್ರಾಧಿಭೈಸ್ತದಾ ದೇವೈರ್ಬಲಂ ಇಂದ್ರೇ ಸಮರ್ಪಿತಂ|

03038012c ತಾನ್ಯೈಕಸ್ಥಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ತತಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯಸೇ||

ಧನಂಜಯ ! ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಇವೆ. ವೃತ್ರನ ಭಯದಿಂದಾಗಿ ಹಿಂದೆ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದರು. ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲರೂ ಇರುವುದನ್ನು ನೀನು ನೋಡುವೆ.

03038013a ಶಕ್ರಮೇವ ಪ್ರಪದ್ಯಸ್ವ ಸ ತೇಽಸ್ತ್ರಾಣಿ ಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ|

03038013c ದೀಕ್ಷಿತೋಽದ್ವೈವ ಗಚ್ಚ ತ್ವಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ದೇವಂ ಪುರಂದರಂ||

ಶಕ್ರನನ್ನೇ ಮೊರೆಹೋಗು. ಅವನೇ ನಿನಗೆ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರೇ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ದೇವ ಪುರಂದರನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋಗು.”

03038014a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ತಮಧ್ಯಾಪಯತ ಪ್ರಭುಃ|

03038014c ದೀಕ್ಷಿತಂ ವಿಧಿನಾ ತೇನ ಯತವಾಕ್ಯಾಯಮಾನಸಂ|

03038014e ಅನುಜಜ್ಞೇ ತತೋ ವೀರಂ ಭ್ರಾತಾ ಭ್ರಾತರಮಗ್ರಜಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪ್ರಭುವು ಅವನು ಮಾತು, ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿ ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನಿತ್ತನು. ಅನಂತರ ಆ ಹಿರಿಯಣ್ಣನು ವೀರ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತನು¹⁰².

03038015a ನಿರ್ದೇಶಾದ್ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ದ್ರಷ್ಟುಂ ದೇವಂ ಪುರಂದರಂ|

03038015c ಧನುರ್ಗಾಂಡೀವಮಾದಾಯ ತಥಾಕ್ಷಯೈ ಮಹೇಷುಧೀ||

03038016a ಕವಚೀ ಸತಲತ್ರಾಣೋ ಬದ್ಧಗೋಧಾಂಗುಲಿತ್ರವಾನ್|

03038016c ಹುತ್ತ್ವಾಗ್ನಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ನಿಷ್ಟೈಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ವಾಚ್ಯ ಮಹಾಭುಜಃ||

03038017a ಪ್ರಾತಿಷ್ಠತ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಪ್ರಗೃಹೀತಶರಾಸನಃ|

03038017c ವಧಾಯ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಣಾಂ ನಿಶ್ವಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಮುದೀಕ್ಷ್ಯ ಚ||

ಧರ್ಮರಾಜನ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ದೇವ ಪುರಂದರನನ್ನು ಕಾಣಲು ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸು ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಯ ಭತ್ತಳಿಕೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕವಚ, ಕೈ ಮತ್ತು ಅಂಗುಲರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತು, ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆ ನೋಡಿ

¹⁰²ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧನಾಗಿ ತಪಶ್ಚರಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಲು ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತನು.

ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ವಧೆಗಾಗಿ ಆ ಮಹಾಭುಜ
ಮಹಾಬಾಹುವು ಹೊರಟನು.

03038018a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ರ ಕೌಂತೇಯಂ ಪ್ರಗೃಹೀತಶರಾಸನಂ|

03038018c ಅಬ್ರುವನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸಿದ್ಧಾ ಭೂತಾನ್ಯಂತರ್ಹಿತಾನಿ ಚ|

03038018e ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪ್ರಾಪ್ಸುಹಿ ಕೌಂತೇಯ ಮನಸಾ ಯದ್ಯದಿಚ್ಛಸಿ||

ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕೌಂತೇಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು,
ಸಿದ್ಧರು ಮತ್ತು ಅದೃಶ್ಯ ಭೂತಗಣಗಳು “ಕೌಂತೇಯ! ನಿನ್ನ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದೀಯೋ ಅದನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ
ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ!” ಎಂದರು.

03038019a ತಂ ಸಿಂಹಮಿವ ಗಚ್ಛಂತಂ ಶಾಲಸ್ಯಂಧೋರುಮರ್ಜುನಂ|

03038019c ಮನಾಂಸ್ಯಾದಾಯ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಕೃಷ್ಣಾ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಸಿಂಹದಂತೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಶಾಲವೃಕ್ಷದಂಥ ತೊಡೆಗಳ
ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮನಸಾರೆ ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣೆಯು
ಹೇಳಿದಳು:

03038020a ಯತ್ತೇ ಕುಂತೀ ಮಹಾಬಾಹೋ ಜಾತಸ್ಮೈಚ್ಛದ್ಧನಂಜಯ|

03038020c ತತ್ತೇಽಸ್ತು ಸರ್ವಂ ಕೌಂತೇಯ ಯಥಾ ಚ ಸ್ವಯಮಿಚ್ಛಸಿ||

“ಮಹಾಬಾಹು ಧನಂಜಯ! ಕೌಂತೇಯ! ನೀನು ಹುಟ್ಟುವಾಗ
ಕುಂತಿಯು ನಿನಗೆ ಏನೆಲ್ಲ ಬಯಸಿದ್ದಳೋ ಮತ್ತು ನೀನು ನಿನಗಾಗಿ

ಏನನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದೀಯೋ ಅದು ನೆರವೇರಲಿ !¹⁰³

03038021a ಮಾಸ್ತಾಕಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲೇ ಜನ್ಮ ಕಶ್ಚಿದವಾಪ್ನುಯಾತ್|

03038021c ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಿತ್ಯಂ ಯೇಷಾಂ ಯುದ್ಧೇ ನ ಜೀವಿಕಾ||

ನಾವು ಮುಂದೆ ಎಂದೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳದೇ ಇರಲಿ.

ಯುದ್ಧವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವಿಸಬೇಕಾಗದೇ ಇರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು !¹⁰⁴

03038022a ನೂನಂ ತೇ ಭ್ರಾತರಃ ಸರ್ವೇ ತ್ವತ್ಕಥಾಭಿಃ ಪ್ರಜಾಗರೇ|

03038022c ರಂಸ್ಯಂತೇ ವೀರಕರ್ಮಾಣಿ ಕೀರ್ತಯಂತಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲರೂ ಅವರ ಎಚ್ಚರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕುರಿತೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಿನ್ನ ವೀರಕೃತ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.

03038023a ನೈವ ನಃ ಪಾರ್ಥ ಭೋಗೇಷು ನ ಧನೇ ನೋತ ಜೀವಿತೇ|

¹⁰³ ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಕುಂತಿಯು ನಿನ್ನಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದಳೋ, ಮತ್ತು ಇಂದು ನೀನು ಯಾವುದನ್ನು ಬಯಸಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದ್ದನಾಗಿರುವೆಯೋ - ಅವೆರಡೂ ಫಲಿತವಾಗಲಿ.

¹⁰⁴ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು ಬೇಡ ! ಯಾವ ವಿಧದ ಮನಃಕಲೆ-ಕಾಯಕಲೆಗಳೂ ಇಲ್ಲದೇ ಕೇವಲ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತಾನಂತ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

03038023c ತುಷ್ಟಿರ್ಬುಧ್ಧಿಭರ್ವಿತ್ರೀ ವಾ ತ್ವಯಿ ದೀರ್ಘಪ್ರವಾಸಿನಿ||

ಪಾರ್ಥ ! ಆದರೂ ನೀನು ತುಂಬಾ ಸಮಯ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ
ನಮ್ಮ ಭೋಗ, ಧನ ಮತ್ತು ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03038024a ತ್ವಯಿ ನಃ ಪಾರ್ಥ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸುಖದುಃಖೇ ಸಮಾಹಿತೇ|

03038024c ಜೀವಿತಂ ಮರಣಂ ಚೈವ ರಾಜ್ಯಮೈಶ್ವರ್ಯಮೇವ ಚ||

03038024e ಆಪೃಷ್ಟೋ ಮೇಽಸಿ ಕೌಂತೇಯ ಸ್ವಸ್ತಿ ಪ್ರಾಪ್ಸುಹಿ ಪಾಂಡವ|

ಪಾರ್ಥ ! ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸುಖ, ದುಃಖ, ಜೀವ, ಮರಣ, ರಾಜ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ
ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಕೌಂತೇಯ ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು
ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪಾಂಡವ ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ !

03038025a ನಮೋ ಧಾತ್ರೇ ವಿಧಾತ್ರೇ ಚ ಸ್ವಸ್ತಿ ಗಚ್ಚ ಹ್ಯನಾಮಯಂ||

03038025c ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇಽಸ್ವಾಂತರಿಕ್ಷೇಭ್ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವೇಭ್ಯಶ್ಚ ಭಾರತ|

03038025e ದಿವ್ಯೇಭ್ಯಶ್ಚೈವ ಭೂತೇಭ್ಯೋ ಯೇ ಚಾನೈ ಪರಿಪಂಥಿನಃ||

ಧಾತ್ರ-ವಿಧಾತ್ರರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ! ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗವು ಮಂಗಳಕರ
ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷವಾಗಿರಲಿ ! ಭಾರತ ! ಅಂತರಿಕ್ಷ, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ
ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ದಿವ್ಯ ಭೂತಗಳಿಂದಲೂ ನಿನಗೆ
ರಕ್ಷಣೆಯಿರಲಿ !”

03038026a ತತಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಭ್ರಾತೃನ್ದ್ರಾಂ ಚ ಪಾಂಡವಃ|

03038026c ಪ್ರಾತಿಷ್ಠತ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ರುಚಿರಂ ಧನುಃ||

ಅನಂತರ ಆ ಮಹಾಬಾಹು ಪಾಂಡವನು ಧೌಮ್ಯ ಮತ್ತು
ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಸುಂದರ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಹೊರಟನು.

03038027a ತಸ್ಯ ಮಾರ್ಗಾದಪಾಕ್ರಾಮನ್ಸರ್ವ ಭೂತಾನಿ ಗಚ್ಚತಃ|

03038027c ಯುಕ್ತಸ್ತ್ವೈಂದ್ರೇಣ ಯೋಗೇನ ಪರಾಕ್ರಾಂತಸ್ಯ ಶುಷ್ಮಿಣಃ||

03038028a ಸೋಽಗಚ್ಚತ್ಪರ್ವತಂ ಪುಣ್ಯಮೇಕಾಹ್ವೇವ ಮಹಾಮನಾಃ|

03038028c ಮನೋಜವಗತಿಭರ್ವಾ ಯೋಗಯುಕ್ತೋ ಯಥಾನಿಲಃ||

ಇಂದ್ರನ ಯೋಗದಿಂದ ಅವನು ನಡೆದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ
ಜೀವಿಗಳೂ - ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಜೀವಿಗಳೂ - ಅವನಿಗೆ
ದಾರಿಬಿಟ್ಟವು¹⁰⁵. ಯೋಗಯುಕ್ತನಾಗಿ ವಾಯುವಿನಂತೆ
ಮನೋವೇಗವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಆ ಮಹಾಮನಸ್ಕನು ಒಂದೇ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ
ಪುಣ್ಯ ಪರ್ವತ (ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತ) ವನ್ನು ತಲುಪಿದನು.

03038029a ಹಿಮವಂತಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಗಂಧಮಾದನಮೇವ ಚ|

03038029c ಅತ್ಯಕ್ರಾಮತ್ಸ ದುರ್ಗಾಣಿ ದಿವಾರಾತ್ರಮತಂದ್ರಿತಃ||

03038030a ಇಂದ್ರಕೀಲಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತತೋಽತಿಷ್ಠದ್ಧನಂಜಯಃ|

03038030c ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಹಿ ಶುಶ್ರಾವ ತಿಷ್ಠೇತಿ ಸ ವಚಸ್ತದಾ||

ಅವನು ದಿನರಾತ್ರಿ ಆಯಾಸಗೊಳ್ಳದೇ ಹಿಮವಂತ ಮತ್ತು

¹⁰⁵ಶಕುನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ
ಹೋಗುವುದು ಅಥವಾ ಎದುರಾಗಿ ಬರುವುದು ಅಶುಭಸೂಚಕ.

ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತಗಳ ಕಣಿವೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿದನು.

ಇಂದ್ರಕೀಲವನ್ನು ತಲುಪಿದೊಡನೆಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ 'ನಿಲ್ಲು!' ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಧನಂಜಯನು ನಿಂತನು.

03038031a ತತೋಽಪಶ್ಯತ್ಸವ್ಯಸಾಚೀ ವೃಕ್ಷಮೂಲೇ ತಪಸ್ವಿನಂ|

03038031c ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾ ಶ್ರಿಯಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಪಿಂಗಲಂ ಜಟಿಲಂ ಕೃಶಂ||

ಆಗ ಆ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ, ಮತ್ತು ಕಳೆಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ, ಜಟಾಧಾರಿ, ಕೃಶನಾಗಿದ್ದ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಕಂಡನು.

03038032a ಸೋಽಬ್ರವೀದರ್ಜುನಂ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾತಪಾಃ|

03038032c ಕಸ್ತ್ವಂ ತಾತೇಹ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ಧನುಷ್ಮಾನ್ಯವಚೀ ಶರೀ|

03038032e ನಿಬದ್ಧಾಸಿತಲತ್ರಾಣಃ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಮನುವ್ರತಃ||

ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಅರ್ಜುನನು ನಿಂತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ “ಧನುಸ್ಸು, ಕವಚ, ಖಡ್ಗ-ಬಾಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೈರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಮಗೂ ನೀನು ಯಾರು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

03038033a ನೇಹ ಶಸ್ತ್ರೇಣ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶಾಂತಾನಾಮಯಮಾಲಯಃ|

03038033c ವಿನೀತಕ್ರೋಧಹರ್ಷಾಣಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ತಪಸ್ವಿನಾಂ||

“ಸಿಟ್ಟು-ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತಪಸ್ವಿಯರ ಶಾಂತತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಇಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಕೆಲಸವೇನೂ ಇಲ್ಲ!

03038034a ನೇಹಾಸ್ತಿ ಧನುಷಾ ಕಾರ್ಯಂ ನ ಸಂಗ್ರಾಮೇಣ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್

03038034c ನಿಕ್ಷಿಪೈತದ್ಧನುಸ್ತಾತ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

ಇಲ್ಲಿ ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಾಮದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಮಗೂ! ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕು. ಉತ್ತಮ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ!”

03038035a ಇತ್ಯನಂತೌಜಸಂ ವೀರಂ ಯಥಾ ಚಾನ್ಯಂ ಪೃಥಗ್ಜನಂ|

03038035c ತಥಾ ವಾಚಮಥಾಭೀಕ್ಷಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽರ್ಜುನಮಬ್ರವೀತ್|

03038035e ನ ಚೈನಂ ಚಾಲಯಾಮಾಸ ಧೈರ್ಯಾತ್ಸುದೃಢನಿಶ್ಚಯಂ||

ಹೀಗೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅನಂತತೇಜಸ್ವಿ ವೀರ ಅರ್ಜುನನು ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಇರಬಹುದೆಂಬಂತೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು. ಆದರೂ ಆ ಸುದೃಢನಿಶ್ಚಯಿಯ ನಿಲುವನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ.

03038036a ತಮುವಾಚ ತತಃ ಪ್ರೀತಃ ಸ ದ್ವಿಜಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ|

03038036c ವರಂ ವೃಣೀಷ್ವ ಭದ್ರಂ ತೇ ಶಕ್ನೋಽಹಮರಿಸೂದನ||

ನಂತರ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಆ ದ್ವಿಜನು ಅವನಿಗೆ ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು: “ಅರಿಸೂದನ! ನಾನು ಶಕ್ರ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ!”

03038037a ಏವಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂ ಧನಂಜಯಃ|

03038037c ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪ್ರಣತೋ ಭೂತ್ವಾ ಶೂರಃ ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನಿಗೆ ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ ಶೂರ ಧನಂಜಯನು
ಕೈಮುಗಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

03038038a ಈಪ್ಪಿತೋ ಹ್ಯೇಷ ಮೇ ಕಾಮೋ ವರಂ ಚೈನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ|

03038038c ತ್ವತ್ತೋಽದ್ಯ ಭಗವನ್ನಸ್ತ್ರಂ ಕೃತ್ಸ್ಮಿ ಮಿಚ್ಛಾಮಿ ವೇದಿತುಂ||

“ಭಗವನ್! ಇಂದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನೇ ನಾನು ಬಯಸುವ ಆಸೆ. ಇದೇ ವರವನ್ನು
ನನಗೆ ಕರುಣಿಸು.”

03038039a ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಮಹೇಂದ್ರಸ್ತಂ ಪ್ರೀತಾತ್ಮಾ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ|

03038039c ಇಹ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಯ ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಮಸ್ತ್ರೈಸ್ತವ ಧನಂಜಯ|

03038039e ಕಾಮಾನ್ವಣೀಷ್ಟ ಲೋಕಾಂಶ್ಚ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

ಅವನಿಗೆ ಮಹೇಂದ್ರನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಗುತ್ತಾ ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

“ಧನಂಜಯ! ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ನಿನಗೇನು
ಸಾಧನೆಯಾದಂತಾಗುತ್ತದೆ? ಕಾಮ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬೇಡು! ಪರಮ
ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ!”

03038040a ಏವಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂ ಧನಂಜಯಃ|

03038040c ನ ಲೋಕಾನ್ನ ಪುನಃ ಕಾಮಾನ್ನ ದೇವತ್ವಂ ಕುತಃ ಸುಖಂ||

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಧನಂಜಯನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

“ಲೋಕಗಳೂ ಬೇಡ. ಕಾಮಗಳೂ ಬೇಡ. ದೇವತ್ವದಿಂದಲೂ
ಸುಖವೆಲ್ಲಿದೆ?

03038041a ನ ಚ ಸರ್ವಾಮರೈಶ್ವರ್ಯಂ ಕಾಮಯೇ ತ್ರಿದಶಾಧಿಪ|

03038041c ಭ್ರಾತೃಂಸ್ತಾನ್ವಿಪಿನೇ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ವೈರಮಪ್ರತಿಯಾತ್ಯ ಚ|

03038041e ಅಕೀರ್ತಿಂ ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ಗಚ್ಛೇಯಂ ಶಾಶ್ವತೀಃ ಸಮಾಃ||

ತ್ರಿದಶಾಧಿಪ ! ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.

ವೈರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಸಹೋದರರನ್ನು

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ತ್ಯಜಿಸಿಬಂದರೆ ನನಗೆ ಸರ್ವಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಅಕೀರ್ತಿಯು ಬರುತ್ತದೆ.”

03038042a ಏವಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ವೃತ್ರಹಾ ಪಾಂಡುನಂದನಂ|

03038042c ಸಾಂತ್ವಯಂ ಶ್ಲಕ್ಷಯಾ ವಾಚಾ ಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಃ||

ಈ ಮಾತನಾಡಿದ ಪಾಂಡುನಂದನನಿಗೆ ಸರ್ವಲೋಕ ನಮಸ್ಕೃತ

ವೃತ್ರಹನು ಮೃದು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಂತವಿಸುತ್ತಾ ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

03038043a ಯದಾ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ಭೂತೇಶಂ ತ್ರ್ಯಕ್ಷಂ ಶೂಲಧರಂ ಶಿವಂ|

03038043c ತದಾ ದಾತಾಸ್ಮಿ ತೇ ತಾತ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಶಃ||

“ಮಗೂ ! ಭೂತೇಶ, ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ಶೂಲಧರ, ಶಿವನನ್ನು ನೀನು

ಯಾವಾಗ ಕಾಣುತ್ತೀಯೋ ಆಗ ನಿನಗೆ ಸರ್ವ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಇತರ

ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

03038044a ಕ್ರಿಯತಾಂ ದರ್ಶನೇ ಯತ್ನೋ ದೇವಸ್ಯ ಪರಮೇಷ್ಟಿನಃ|

03038044c ದರ್ಶನಾತ್ತಸ್ಯ ಕೌಂತೇಯ ಸಂಸಿದ್ಧಃ ಸ್ವರ್ಗಮೇಷ್ಯಸಿ||

ಪರಮೇಷ್ಠಿ ದೇವನನ್ನು ಕಾಣಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೌಂತೇಯ !
ಅವನ ದರ್ಶನ ಪಡೆದ ನಂತರ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುವೆ.”

03038045a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಫಲ್ಲುನಂ ಶಕ್ರೋ ಜಗಾಮಾದರ್ಶನಂ ತತಃ|

03038045c ಅರ್ಜುನೋಽಪ್ಯಥ ತತ್ರೈವ ತಸ್ಥೌ ಯೋಗಸಮನ್ವಿತಃ||

ಫಲ್ಲುನನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶಕ್ರನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಆಗ
ಅರ್ಜುನನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಗಸಮನ್ವಿತನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರದರ್ಶನೇ ಅಷ್ಟಾತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೯

ಅರ್ಜುನನ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸು

ಜನಮೇಜಯನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ವೈಶಂಪಾಯನನು ತ್ರ್ಯಂಬಕನೊಡನೆ
ಅರ್ಜುನನು ಮೈಮುಟ್ಟಿ ಹೊಡೆದಾಡಿದುದರ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಯನ್ನು
ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು (೧-೯). ಅರ್ಜುನನ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸು (೧೦-೨೩).
ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು
ಹರನು ಅರ್ಜುನನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿದುದು
(೨೪-೩೦).

03039001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03039001a ಭಗವನ್ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಪಾರ್ಥ ಸ್ಯಾಕ್ಷಿಷ್ಯಕರ್ಮಣಃ|

03039001c ವಿಸ್ತರೇಣ ಕಥಾಮೇತಾಂ ಯಥಾಸ್ತ್ರಾಣ್ಯುಪಲಬ್ಧವಾನ್||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ಅಕ್ಷಿಷ್ಯಕರ್ಮಿ ಪಾರ್ಥನು ಹೇಗೆ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03039002a ಕಥಂ ಸ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೋ ದೀರ್ಘಬಾಹುರ್ಧನಂಜಯಃ|

03039002c ವನಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತೇಜಸ್ವೀ ನಿರ್ಮನುಷ್ಯಮಭೀತವತ್||

ಆ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ದೀರ್ಘಬಾಹು ತೇಜಸ್ವಿ ಧನಂಜಯನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಜನ ಭಯಾನಕ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು?

03039003a ಕಿಂ ಚ ತೇನ ಕೃತಂ ತತ್ರ ವಸತಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತಮ|

03039003c ಕಥಂ ಚ ಭಗವಾನ್ ಸ್ಥಾಣುದೇವರಾಜಶ್ಚ ತೋಷಿತಃ||

ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತಮ! ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಾಗ ಅವನು ಏನು ಮಾಡಿದನು? ಅವನು ಭಗವಾನ್ ಸ್ಥಾಣು ಮತ್ತು ದೇವರಾಜನನ್ನು ಹೇಗೆ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು?

03039004a ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾದ್ಧ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03039004c ತ್ವಂ ಹಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ದಿವ್ಯಂ ಚ ಮಾನುಷಂ ಚೈವ ವೇತ್ಸ ಹ||

ಧ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಇದನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಏಕೆಂದರೆ ದಿವ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾನುಷವಿಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಸರ್ವಜ್ಞನು
ನೀನು.

03039005a ಅತ್ಯದ್ಭುತಂ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ರೋಮಹರ್ಷ ಣಮರ್ಜುನಃ|

03039005c ಭವೇನ ಸಹ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಚಕಾರಾಪ್ರತಿಮಂ ಕಿಲ||

03039005e ಪುರಾ ಪ್ರಹರತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ಟಪರಾಜಿತಃ|

ಹಿಂದೆ ಪ್ರಹಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಜಿತ
ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಅರ್ಜುನನು ಭವನೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯದ್ಭುತ
ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವ ಸಂಗ್ರಾಮ ಮಾಡಿದನಲ್ಲವೇ?

03039006a ಯಚ್ಚೌತ್ವಾ ನರಸಿಂಹಾನಾಂ ದೈನ್ಯಹರ್ಷಾ ತಿವಿಸ್ಮ ಯಾತ್||

03039006c ಶೂರಾಣಾಮಪಿ ಪಾರ್ಥಾನಾಂ ಹೃದಯಾನಿ ಚಕಂಪಿರೇ|

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ನರಸಿಂಹ ಪಾರ್ಥರ ಹೃದಯವು ಶೂರರಾಗಿದ್ದರೂ
ದೀನತೆ, ಹರ್ಷ ಮತ್ತು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ನಡುಗಿತಂತೆ!

03039007a ಯದ್ಯಚ್ಚ ಕೃತವಾನನ್ಯತ್ಪಾರ್ಥಸ್ತದಖಿಲಂ ವದ||

03039007c ನ ಹ್ಯಸ್ಯ ನಿಂದಿತಂ ಜಿಷ್ಣೋಃ ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮಪಿ ಲಕ್ಷಯೇ|

03039007e ಚರಿತಂ ತಸ್ಯ ಶೂರಸ್ಯ ತನ್ಮೇ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಯ||

ಪಾರ್ಥನ ಇದು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳು.

ಯಾಕೆಂದರೆ ತುಂಬಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ತಪ್ಪನ್ನೂ ನಾನು ಜಿಷ್ಟುವಿನಲ್ಲಿ
ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆ ಶೂರನ ಸರ್ವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನನಗೆ ವರ್ಣಿಸು.”

03039008 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03039008a ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ತಾತ ಕಥಾಮೇತಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03039008c ದಿವ್ಯಾಂ ಕೌರವಶಾರ್ದೂಲ ಮಹತೀಮದ್ಭುತೋಪಮಾಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗೂ! ಕೌರವಶಾರ್ದೂಲ! ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಅತಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ದಿವ್ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03039009a ಗಾತ್ರಸಂಸ್ಪರ್ಶಸಂಬಂಧಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಣ ಸಹಾನಘ|

03039009c ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ದೇವದೇವೇನ ಶೃಣು ಸಮ್ಯಕ್ಸಮಾಗಮಂ||

ಅನಘ! ದೇವದೇವ ತ್ರ್ಯಂಬಕನೊಂದಿಗೆ ದೇಹವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹೊಡೆದಾಡಿದ ಆ ಸಮಾಗಮದ ಕುರಿತು ಕೇಳು.

03039010a ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಯೋಗಾತ್ಸ ಜಗಾಮಾಮಿತವಿಕ್ರಮಃ|

03039010c ಶಕ್ರಂ ಸುರೇಶ್ವರಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ದೇವದೇವಂ ಚ ಶಂಕರಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ನಿಯೋಗದಂತೆ ಆ ಅಮಿತವಿಕ್ರಮನು ಸುರೇಶ್ವರ ಶಕ್ರ ಮತ್ತು ದೇವದೇವ ಶಂಕರನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋದನು.

03039011a ದಿವ್ಯಂ ತದ್ಧನುರಾದಾಯ ಖಿಡ್ಗಂ ಚ ಪುರುಷರ್ಷಭಃ|

03039011c ಮಹಾಬಲೋ ಮಹಾಬಾಹುರರ್ಜುನಃ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಯೇ||

03039011e ದಿಶಂ ಹ್ಯುದೀಚೇಂ ಕೌರವ್ಯೋ ಹಿಮವಚ್ಚಿಖಿರಂ ಪ್ರತಿ|

03039012a ಐಂದ್ರಿಃ ಸ್ಥಿರಮನಾ ರಾಜನ್ಸರ್ವಲೋಕಮಹಾರಥಃ||

ರಾಜನ್! ಆ ಪುರುಷರ್ಷಭ, ಮಹಾಬಾಹು, ಮಹಾಬಲ, ಇಂದ್ರನ

ಮಗ, ಸರ್ವಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾರಥಿ ಅರ್ಜುನನು
ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗಲೆಂದು ದಿವ್ಯ ಧನುಸ್ಸು ಮತ್ತು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದ ಕಡೆ ಹೊರಟನು.

03039012c ತ್ವರಯಾ ಪರಯಾ ಯುಕ್ತಸ್ತುಪಸೇ ಧೃತನಿಶ್ಚಯಃ|

03039012e ವನಂ ಕಂಟಕಿತಂ ಘೋರಮೇಕ ಏವಾನ್ವಪದ್ಯತ||

03039013a ನಾನಾಪುಷ್ಪಫಲೋಪೇತಂ ನಾನಾಪಕ್ಷಿನಿಷೇವಿತಂ|

03039013c ನಾನಾಮೃಗಗಣಾಕೀರ್ಣಂ ಸಿದ್ಧಚಾರಣಸೇವಿತಂ||

ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ, ತಪ್ಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟು,
ಧೃತನಿಶ್ಚಯನಾಗಿ ಅವನು ಒಂದು ಘೋರ, ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ,
ನಾನಾ ಪುಷ್ಪಫಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ನಾನಾ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ,
ನಾನಾ ಮೃಗಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಸಿದ್ಧಚಾರಣರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03039014a ತತಃ ಪ್ರಯಾತೇ ಕೌಂತೇಯೇ ವನಂ ಮಾನುಷವರ್ಜಿತಂ|

03039014c ಶಂಖಾನಾಂ ಪಟಹಾನಾಂ ಚ ಶಬ್ದಃ ಸಮಭವದ್ಧಿವಿ||

ಮಾನುಷರಿಗೆ ವರ್ಜಿತವಾದ ಆ ವನವನ್ನು ಕೌಂತೇಯನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶಂಖ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಹಗಳ ಶಬ್ದವು
ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

03039015a ಪುಷ್ಪವರ್ಷಂ ಚ ಸುಮಹನ್ನಿಪಪಾತ ಮಹೀತಲೇ|

03039015c ಮೇಘಜಾಲಂ ಚ ವಿತತಂ ಚಾದಯಾಮಾಸ ಸರ್ವತಃ||

03039016a ಅತೀತ್ಯ ವನದುರ್ಗಾಣಿ ಸಂನಿಕ್ಷರ್ಷೇ ಮಹಾಗಿರೇಃ|

03039016c ಶುಶುಭೇ ಹಿಮವತ್ಪ್ರಷ್ಟೇ ವಸಮಾನೋಽರ್ಜುನಸ್ತದಾ||

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜೋರಾಗಿ ಪುಷ್ಟವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ದಪ್ಪ ಮೋಡಗಳ ಜಾಲವು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಿತು. ಆ ಮಹಾಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ವನದುರ್ಗಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಶುಭ ಅರ್ಜುನನು ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದನು.

03039017a ತತ್ರಾಪಶ್ಯದ್ವು ಮಾನ್ಘಲ್ಯಾನ್ವಿಹಗೈರ್ವಲ್ಲು ನಾದಿತಾನ್|

03039017c ನದೀಶ್ಚ ಬಹುಲಾವರ್ತಾ ನೀಲವೈಡೂರ್ಯಸನ್ನಿಭಾಃ||

03039018a ಹಂಸಕಾರಂಡವೋದ್ಗೀತಾಃ ಸಾರಸಾಭಿರುತಾಸ್ತಥಾ|

03039018c ಪುಂಸ್ಕೋಕಿಲರುತಾಶ್ಚೈವ ಕ್ರೌಂಚಬರ್ಹಿಣನಾದಿತಾಃ||

ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಮಧುರ ಚಿಲಿಪಿಲಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ್ದ ಚಿಗುರೊಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಮತ್ತು ಬಹು ಸುಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ನೀಲ ವೈಡೂರ್ಯವರ್ಣದ, ಹಂಸಬಾತುಕೋಳಿಗಳ ನಾದದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಸಾರಸಪಕ್ಷಿಗಳ ಕೂಗಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕೂಗು, ಮತ್ತು ನವಿಲುಗಳ ದೊಡ್ಡ ಕೂಗುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ನದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03039019a ಮನೋಹರವನೋಪೇತಾಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನತಿರಥೋಽರ್ಜುನಃ|

03039019c ಪುಣ್ಯಶೀತಾಮಲಜಲಾಃ ಪಶ್ಯನ್ಪ್ರೀತಮನಾಭವತ್||

ಆ ಮನೋಹರ ವನವನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಪುಣ್ಯ ಶೀತ ಶುದ್ಧ
ನದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅತಿರಥ ಅರ್ಜುನನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು.

03039020a ರಮಣೀಯೇ ವನೋದ್ದೇಶೇ ರಮಮಾಣೋಽರ್ಜುನಸ್ತದಾ|

03039020c ತಪಸ್ಕುಗ್ರೇ ವರ್ತಮಾನ ಉಗ್ರತೇಜಾ ಮಹಾಮನಾಃ||

ರಮಣೀಯ ವನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾ ಆ ಉಗ್ರತೇಜಸ್ವಿ
ಮಹಾತ್ಮ ಅರ್ಜುನನು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು.

03039021a ದರ್ಭ ಚೀರಂ ನಿವಸ್ಯಾಥ ದಂಡಾಜಿನವಿಭೂಷಿತಃ|

03039021c ಪೂರ್ಣೇ ಪೂರ್ಣೇ ತ್ರಿರಾತ್ರೇ ತು ಮಾಸಮೇಕಂ ಫಲಾಶನಃ|

03039021e ದ್ವಿಗುಣೇನೈವ ಕಾಲೇನ ದ್ವಿತೀಯಂ ಮಾಸಮತ್ಯಗಾತ್||

03039022a ತೃತೀಯಮಪಿ ಮಾಸಂ ಸ ಪಕ್ಷೇಣಾಹಾರಮಾಚರನ್|

03039022c ಶೀರ್ಣಂ ಚ ಪತಿತಂ ಭೂಮೌ ಪರ್ಣಂ ಸಮುಪಯುಕ್ತವಾನ್||

ದರ್ಭೆಯ ಚಾಪೆಯಮೇಲೆ ದಂಡ ಮತ್ತು ಜಿನಧಾರಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು
ರಾತ್ರಿಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಒಂದು ತಿಂಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು.
ಎರಡನೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಂಟು ರಾತ್ರಿಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಆಹಾರ
ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೂರನೆಯ ತಿಂಗಳನ್ನು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ
ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಒಣಗಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿರುವ ತರಗಲೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ
ಕಳೆದನು.

03039023a ಚತುರ್ಥೇ ತ್ವಥ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಮಾಸಿ ಪೂರ್ಣೇ ತತಃ ಪರಂ|

03039023c ವಾಯುಭಕ್ಷೋ ಮಹಾಬಾಹುರಭವತ್ಪಾಂಡುನಂದನಃ|

03039023e ಉರ್ಧ್ವಬಾಹುರ್ನಿರಾಲಂಬಃ ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರವಿಷ್ಠಿತಃ||

ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಿಂಗಳಿನ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯು ಬಂದಾಗ ಮಹಾಬಾಹು ಪಾಂಡುನಂದನನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ, ಯಾವ ಬೆಂಬಲವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಕಾಲಿನ ಅಂಗುಷ್ಟದ ಮೇಲೆ ನಿಂದು ಕೇವಲ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು.

03039024a ಸದೋಪಸ್ಪರ್ಶನಾಚ್ಚಾಸ್ಯ ಬಭೂವುರಮಿತೌಜಸಃ|

03039024c ವಿದ್ಯುದಂಭೋರುಹನಿಭಾ ಜಟಾಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

03039025a ತತೋ ಮಹರ್ಷಯಃ ಸರ್ವೇ ಜಗ್ಮುರ್ದೇವಂ ಪಿನಾಕಿನಂ|

03039025c ಶಿತಿಕಂಠಂ ಮಹಾಭಾಗಂ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಚ|

03039025e ಸರ್ವೇ ನಿವೇದಯಾಮಾಸುಃ ಕರ್ಮ ತತ್ಫಲಗ್ನಸ್ಯ ಹ||

ಆಗ ಎಲ್ಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ದೇವ ಪಿನಾಕಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು ಮತ್ತು ಆ ಶಿತಿಕಂಠ ಮಹಾಭಾಗನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಅವನ ದಯೆಯನ್ನು ಕೋರಿದರು. ಫಲಗ್ನನ ಕೆಲಸದ ಕುರಿತು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿವೇದಿಸಿದರು.

03039026a ಏಷ ಪಾರ್ಥೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಹಿಮವತ್ಪ್ರಾಷ್ಠಮಾಶ್ರಿತಃ|

03039026c ಉಗ್ರೇ ತಪಸಿ ದುಷ್ಟಾರೇ ಸ್ಥಿತೋ ಧೂಮಾಯಯದ್ಧಿಶಃ||

“ಈ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಪಾರ್ಥನು ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಉಗ್ರ ದುಷ್ಕರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಹೊಗೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ.

03039027a ತಸ್ಯ ದೇವೇಶ ನ ವಯಂ ವಿದ್ಮಃ ಸರ್ವೇ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ|

03039027c ಸಂತಾಪಯತಿ ನಃ ಸರ್ವಾನಸೌ ಸಾಧು ನಿವಾರ್ಯತಾಂ||

ದೇವೇಶ! ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಅವನು ಏನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂತಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.”

03039028 ಮಹೇಶ್ವರ ಉವಾಚ|

03039028a ಶೀಘ್ರಂ ಗಚ್ಛತ ಸಂಹೃಷ್ಟಾ ಯಥಾಗತಮತಂದ್ರಿತಾಃ|

03039028c ಅಹಮಸ್ಯ ವಿಜಾನಾಮಿ ಸಂಕಲ್ಪಂ ಮನಸಿ ಸ್ಥಿತಂ||

ಮಹೇಶ್ವರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಂಹೃಷ್ಟರಾಗಿ ಏನೂ ಚಿಂತೆಮಾಡದೇ ನೀವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೀರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿ. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

03039029a ನಾಸ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಪೃಹಾ ಕಾ ಚಿನ್ಮೈಶ್ವರ್ಯಸ್ಯ ನ ಚಾಯುಷಃ|

03039029c ಯತ್ತ್ವಸ್ಯ ಕಾಂಕ್ಷಿತಂ ಸರ್ವಂ ತತ್ಕರಿಷ್ಯೇಽಹಮದ್ಯ ವೈ||

ಅವನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಬಯಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರತ್ವವನ್ನೂ ಬಯಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಮರತ್ವವನ್ನೂ ಬಯಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂದೇ ನಾನು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03039030 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03039030a ತೇ ಶ್ರುತ್ವ ಶರ್ವವಚನಮೃಷಯಃ ಸತ್ಯವಾದಿನಃ|

03039030c ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಸೋ ಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಸ್ವಂ ಪುನರಾಶ್ರಮಾನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಶರ್ವನ ಆ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸತ್ಯವಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಪುನಃ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ಮುನಿಶಂಕರಸಂವಾದೇ ಏಕೋನಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಮುನಿಶಂಕರಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಕಿರಾತ-ಅರ್ಜುನರೊಡನೆ ಯುದ್ಧ

ಹರನು ಕಿರಾತವೇಷ ಧರಿಸಿ ಪಾರ್ಥನ ಬಳಿ ಬರುವುದು (೧-೬).
 ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಹಂದಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದ ರಾಕ್ಷಸ ಮೂಕನನ್ನು
 ಅರ್ಜುನ ಕಿರಾತರೀವರೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಯುವುದು (೨-
 ೧೬). ಕೆಳಗುರುಳಿ ಅಸುನೀಗಿದ ಹಂದಿಯ ಕುರಿತು ಅರ್ಜುನ-ಹರರ
 ನಡುವೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧ (೧೭-೫೧). ಹರನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದ
 ಅರ್ಜುನನು ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದುದು (೫೨-೬೧).

03040001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03040001a ಗತೇಷು ತೇಷು ಸರ್ವೇಷು ತಪಸ್ವಿಷು ಮಹಾತ್ಮಸು|

03040001c ಪಿನಾಕಪಾಣಿರ್ಭಗವಾನ್ಸರ್ವಪಾಪಹರೋ ಹರಃ||

03040002a ಕೈರಾತಂ ವೇಷಮಾಸ್ಥಾಯ ಕಾಂಚನದ್ರುಮಸನ್ನಿಭಂ|

03040002c ವಿಭ್ರಾಜಮಾನೋ ವಪುಷಾ ಗಿರಿರ್ಮೇರುರಿವಾಪರಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಮಹಾತ್ಮ ತಪಸ್ವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ
 ಹೊರಟು ಹೋಗಲು, ಸರ್ವಪಾಪಹರ ಪಿನಾಕಪಾಣಿ ಭಗವಾನ್
 ಹರನು ಕಾಂಚನ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು
 ಮೇರು ಪರ್ವತದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾ ಕಿರಾತನ ವೇಷವನ್ನು ಪಡೆದನು.

03040003a ಶ್ರೀಮದ್ಧನುರುಪಾದಾಯ ಶರಾಂಶ್ಚಾಶ್ರೀವಿಷೋಪಮಾನ್|

03040003c ನಿಷ್ಟಪಾತ ಮಹಾರ್ಚಿಷ್ಮಾನ್ದಹನ್ ಕಕ್ಷಮಿವಾನಲಃ||

ವಿಷಭರಿತ ಸರ್ಪಗಳಂತಿದ್ದ ಶ್ರೀಮಂತ ಧನುಸ್ಸು ಮತ್ತು ಶರಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿದು, ಸಾಗರದ ಒಡಲನ್ನು ಸುಡುವ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಾ
ಕೆಳಗಿಳಿದನು.

03040004a ದೇವ್ಯಾ ಸಹೋಮಯಾ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸಮಾನವ್ರತವೇಷಯಾ|

03040004c ನಾನಾವೇಷಧರೈರ್ಹೃಷ್ಟೈರ್ಭೂತೈರನುಗತಸ್ತದಾ||

ಆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದೇವನು ಅದೇ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಹಾಗೆಯೇ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ದೇವಿ ಉಮೆಯೊಡನೆ ಮತ್ತು ವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾನಾ ಭೂತಗಳೊಡನಿದ್ದನು.

03040005a ಕಿರಾತವೇಷಪ್ರಚ್ಛನ್ನಃ ಸ್ತ್ರೀಭಿಶ್ಚಾನು ಸಹಸ್ರಶಃ|

03040005c ಅಶೋಭತ ತದಾ ರಾಜನ್ ದೇವೋಽತೀವ ಭಾರತ||

ರಾಜನ್! ಭಾರತ! ಕಿರಾತವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಸಹಸ್ರಾರು
ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗಿದ್ದ ದೇವನು ಅತೀವ ಸುಂದರನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.

03040006a ಕ್ಷಣೇನ ತದ್ವನಂ ಸರ್ವಂ ನಿಃಶಬ್ದಮಭವತ್ತದಾ|

03040006c ನಾದಃ ಪ್ರಸ್ರವಣಾನಾಂ ಚ ಪಕ್ಷಿಣಾಂ ಚಾಪ್ಯುಪಾರಮತ್||

ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ವನ ಸರ್ವವೂ ನಿಃಶಬ್ದವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಝರಿ
ಪಕ್ಷಿಗಳ ನಿನಾದವು ನಿಂತಿತು.

03040007a ಸ ಸಂನಿರ್ಷಮಾಗಮ್ಯ ಪಾರ್ಥಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ|

03040007c ಮೂಕಂ ನಾಮ ದಿತೇಃ ಪುತ್ರಂ ದದರ್ಶಾದ್ಭುತದರ್ಶನಂ||

03040008a ವಾರಾಹಂ ರೂಪಮಾಸ್ಥಾಯ ತರ್ಕಯಂತಮಿವಾರ್ಜುನಂ|

03040008c ಹಂತುಂ ಪರಮದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ತಮುವಾಚಾಥ ಫಲ್ಲನಃ||

ಅವನು ಅಕ್ಷಿಷ್ಟಕರ್ಮಿ ಪಾರ್ಥನ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಮೂಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದಿತಿಯ ಪರಮ ದುಷ್ಟಾತ್ಮ ಮಗನು ಹಂದಿಯ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡನು.

03040009a ಗಾಂಡೀವಂ ಧನುರಾದಾಯ ಶರಾಂಶ್ಚಾ ಶೀವಿಷೋಪಮಾನ್|

03040009c ಸಜ್ಯಂ ಧನುರ್ವರಂ ಕೃತ್ವಾ ಜ್ಯಾಘೋಷೇಣ ನಿನಾದಯನ್||

ಆಗ ಫಲ್ಲನನು ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸು ಮತ್ತು ವಿಷಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಬಿಗಿದು, ಠೇಂಕಾರವನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

03040010a ಯನ್ಮಾಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಸೇ ಹಂತುಮನಾಗಸಮಿಹಾಗತಂ|

03040010c ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಾಂ ಪೂರ್ವಮೇವಾಹಂ ನೇಷ್ಯಾಮಿ ಯಮಸಾದನಂ||

“ಏನೂ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಸಗದೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆಯಾದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಮಸಾದನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ!”

03040011a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಹರಿಷ್ಯಂತಂ ಫಲ್ಲನಂ ದೃಢಧನ್ವಿನಂ|

03040011c ಕಿರಾತರೂಪೀ ಸಹಸಾ ವಾರಯಾಮಾಸ ಶಂಕರಃ||

ದೃಢಧನ್ವಿ ಫಲಗ್ನನನು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ
ಕಿರಾತರೂಪಿ ಶಂಕರನು ತಕ್ಷಣವೇ ಅವನನ್ನು ತಡೆದನು.

03040012a ಮಯೈಷ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಃ ಪೂರ್ವಂ ನೀಲಮೇಘಸಮಪ್ರಭಃ|

03040012c ಅನಾದೃತ್ಯೈವ ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರಜಹಾರಾಥ ಫಲಗ್ನನಃ||

“ಕಷ್ಟು ಮೋಡದಂತಿರುವ ಇವನಿಗೆ ಮೊದಲು ಗುರಿಯಿಟ್ಟವನು
ನಾನು!” ಆದರೆ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ ಫಲಗ್ನನನು ಆ
ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದನು.

03040013a ಕಿರಾತಶ್ಚ ಸಮಂ ತಸ್ಮಿನ್ನೇಕಲಕ್ಷ್ಯೇ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ|

03040013c ಪ್ರಮುಮೋಚಾಶನಿಪ್ರಖ್ಯಂ ಶರಮಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮಂ||

ಮಹಾದ್ಯುತಿ ಕಿರಾತನೂ ಕೂಡ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಶಿಖೆಗೆ ಸಮಾನ
ಅಥವಾ ಮಿಂಚಿನಂತಿರುವ ಶರವನ್ನು ಅದಕ್ಕೇ ಗುರಿಯನ್ನಿಟ್ಟು
ಹೊಡೆದನು.

03040014a ತೌ ಮುಕ್ತೌ ಸಾಯಕೌ ತಾಭ್ಯಾಂ ಸಮಂ ತತ್ರ ನಿಪೇತತುಃ|

03040014c ಮೂಕಸ್ಯ ಗಾತ್ರೇ ವಿಸ್ತೀರ್ಣೇ ಶೈಲಸಂಹನನೇ ತದಾ||

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಣಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತದಷ್ಟು
ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದ ಮೂಕನ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು.

03040015a ಯಥಾಶನಿವಿನಿಷ್ಟೇಷೋ ವಜ್ರಸ್ಯೈವ ಚ ಪರ್ವತೇ|

03040015c ತಥಾ ತಯೋಃ ಸಮ್ನಿಪಾತಃ ಶರಯೋರಭವತ್ತದಾ||

ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಮಿಂಚು ಮತ್ತು ಸಿಡಿಲು ಬೀಳುವಂತೆ ಆ ಎರಡು ಬಾಣಗಳೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು.

03040016a ಸ ವಿದ್ಧೋ ಬಹುಭಿರ್ಬಾಣೈರ್ದೀಪ್ತಾಸ್ತ್ರಿಃ ಪನ್ನಗೈರಿವ|

03040016c ಮಮಾರ ರಾಕ್ಷಸಂ ರೂಪಂ ಭೂಯಃ ಕೃತ್ವಾ ವಿಭೀಷಣಂ||

ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಾಯಿಯ ಸರ್ಪಗಳಂತಿರುವ ಆ ಎರಡು ಬಾಣಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಸತ್ತು, ತನ್ನ ವಿಭೀಷಣ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಿದ್ದನು.

03040017a ದದರ್ಶಾಥ ತತೋ ಜಿಷ್ಣುಃ ಪುರುಷಂ ಕಾಂಚನಪ್ರಭಂ|

03040017c ಕಿರಾತವೇಷಪ್ರಚ್ಚನ್ನಂ ಸ್ತ್ರೀಸಹಾಯಮಮಿತ್ರಹಾ|

03040017e ತಮಬ್ರವೀತ್ಪ್ರೀತಮನಾಃ ಕೌಂತೇಯಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ||

ಅಮಿತ್ರಹ ಕೌಂತೇಯ ಜಿಷ್ಣುವು ಕಾಂಚನಪ್ರಭೆಯ, ಕಿರಾತವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಜೊತೆಗೂಡಿದ್ದ ಪುರುಷನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು:

03040018a ಕೋ ಭವಾನಟತೇ ಶೂನ್ಯೇ ವನೇ ಸ್ತ್ರೀಗಣಸಂವೃತಃ|

03040018c ನ ತ್ವಮಸ್ಮಿನ್ವನೇ ಘೋರೇ ಬಿಭೇಷಿ ಕನಕಪ್ರಭ||

“ಈ ಶೂನ್ಯ ವನದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಗಣಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರೆದು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ನೀನು ಯಾರು? ಕನಕಪ್ರಭ! ಈ ಘೋರ ವನದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಭಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

03040019a ಕಿಮರ್ಥಂ ಚ ತ್ವಯಾ ವಿದ್ಧೋ ಮೃಗೋಽಯಂ ಮತ್ಪರಿಗ್ರಹಃ|

03040019c ಮಯಾಭಿಪನ್ನಃ ಪೂರ್ವಂ ಹಿ ರಾಕ್ಷಸೋಽಯಮಿಹಾಗತಃ||

ನನ್ನದಾಗಿದ್ದ ಈ ಮೃಗವನ್ನು ನೀನು ಏಕೆ ಹೊಡೆದೆ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ
ಈ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡಿದ್ದುದು ನಾನು.

03040020a ಕಾಮಾತ್ಪರಿಭವಾದ್ವಾಪಿ ನ ಮೇ ಜೀವನ್ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ|

03040020c ನ ಹ್ಯೇಷ ಮೃಗಯಾಧರ್ಮೋ ಯಸ್ವ ಯಾದ್ಯ ಕೃತೋ ಮಯಿ|

03040020e ತೇನ ತ್ವಾಂ ಭ್ರಂಶಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಜೀವಿತಾತ್ಪರ್ವತಾಶ್ರಯ||

ಬೇಕೆಂದೇ ನೀನು ಇದನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ತಪ್ಪೆಂದು
ತಿಳಿಯದೇ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಜೀವಂತನಾಗಿ
ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ! ಇಂದು ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ
ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದುದು ಬೇಟೆಯಾಡುವವನ ಧರ್ಮವಲ್ಲ.
ಪರ್ವತವಾಸಿಯೇ! ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ನಿನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತೇನೆ.

03040021a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಪಾಂಡವೇಯೇನ ಕಿರಾತಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ|

03040021c ಉವಾಚ ಶ್ಲಕ್ಷಯಾ ವಾಚಾ ಪಾಂಡವಂ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಂ||

ಪಾಂಡವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಕಿರಾತನು ನಗುತ್ತಾ ಆ ಸವ್ಯಸಾಚಿ
ಪಾಂಡವನಿಗೆ ಮೃದುಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು:

03040022a ಮಮೈವಾಯಂ ಲಕ್ಷ್ಯ ಭೂತಃ ಪೂರ್ವಮೇವ ಪರಿಗ್ರಹಃ|

03040022c ಮಮೈವ ಚ ಪ್ರಹಾರೇಣ ಜೀವಿತಾದ್ವ್ಯವರೋಪಿತಃ||

“ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಮೊದಲು ಗುರಿಯಿಟ್ಟಿದ್ದೆಯಾದುದರಿಂದ ಅದು ನನಗೇ ಸೇರಿದ್ದು. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಬಾಣದ ಹೊಡೆತದಿಂದಲೇ ಅವನು ಸತ್ತಿದ್ದು.

03040023a ದೋಷಾನ್ವಾನ್ವಾರ್ಹಸೇಽನ್ಯಸ್ಮೈ ವಕ್ತುಂ ಸ್ವಬಲದರ್ಪಿತಃ|

03040023c ಅಭಿಷಕ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಮಂದಾತ್ಮನ್ನ ಮೇ ಜೀವನ್ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ||

ನಿನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ದೋಷವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವಷ್ಟು ನಿನ್ನ ಬಲದ ಕುರಿತು ಗರ್ವ ಪಡಬೇಡ. ಮೂಢ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಅವಹೇಳಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದ ನೀನು ಜೀವಂತ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ!

03040024a ಸ್ಥಿರೋ ಭವಸ್ವ ಮೋಕ್ಷ್ಯಾ ಮಿ ಸಾಯಕಾನಶನೀನಿವ|

03040024c ಘಟಸ್ವ ಪರಯಾ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಮುಂಚ ತ್ವಮಪಿ ಸಾಯಕಾನ್||

ಸ್ಥಿರನಾಗು. ಸಿಡಿಲಿನಂತಿರುವ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನೂ ಕೂಡ ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಾದ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡು!”

03040025a ತತಸ್ತೌ ತತ್ರ ಸಂರಬ್ಧೌ ಗರ್ಜಮಾನೌ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ|

03040025c ಶರೈರಾಶೀವಿಷಾಕಾರೈಸ್ತತಕ್ಷಾತೇ ಪರಸ್ಪರಂ||

ಪುನಃ ಪುನಃ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸರ್ಪಗಳಂತಿರುವ ವಿಷಕಾರಿ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಚುಚ್ಚಿದರು.

03040026a ತತೋಽರ್ಜುನಃ ಶರವರ್ಷಂ ಕಿರಾತೇ ಸಮವಾಸೃಜತ್|

03040026c ತತ್ಪ್ರಸನ್ನೇನ ಮನಸಾ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಶಂಕರಃ||

ಆಗ ಅರ್ಜುನನು ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಕಿರಾತನ ಮೇಲೆ

ಸುರಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಶಂಕರನು ಪ್ರಸನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

03040027a ಮುಹೂರ್ತಂ ಶರವರ್ಷಂ ತತ್ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಪಿನಾಕಧೃಕ್|

03040027c ಅಕ್ಷತೇನ ಶರೀರೇಣ ತಸ್ಥೌ ಗಿರಿರಿವಾಚಲಃ||

ಪಿನಾಕಧಾರಿಯು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಆ ಶರವರ್ಷವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡು
ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಗಾಯಗೊಳ್ಳದೇ ಪರ್ವತದಂತೆ ಅಚಲವಾಗಿ
ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03040028a ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಾಣವರ್ಷಂ ತನ್ಮೋಘೀಭೂತಂ ಧನಂಜಯಃ|

03040028c ಪರಮಂ ವಿಸ್ಮಯಂ ಚಕ್ರೇ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

ತನ್ನ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯು ನಿರರ್ಥಕವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಧನಂಜಯನು ಪರಮ ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ “ಸಾಧು! ಸಾಧು!” ಎಂದು
ಹೇಳತೊಡಗಿದನು.

03040029a ಅಹೋಽಯಂ ಸುಕುಮಾರಾಂಗೋ ಹಿಮವಚ್ಚಿಖಿರಾಲಯಃ|

03040029c ಗಾಂಡೀವಮುಕ್ತಾನ್ನಾರಾಚಾನ್ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತ್ಯವಿಹ್ವಲಃ||

“ಆಹಾ! ಈ ಹಿಮಾಲಯ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುವ,
ಸುಕುಮಾರಾಂಗನು ವಿಹ್ವಲನಾಗದೇ ಗಾಂಡೀವದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಈ
ಲೋಹದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲ!

03040030a ಕೋಽಯಂ ದೇವೋ ಭವೇತ್ಸಾಕ್ಷಾದ್ಯೋ ಯಕ್ಷಃ ಸುರೇಶ್ವರಃ|

03040030c ವಿದ್ಯತೇ ಹಿ ಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠೇ ತ್ರಿದಶಾನಾಂ ಸಮಾಗಮಃ||

ಇವನು ಯಾರಿರಬಹುದು? ದೇವನೋ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ರುದ್ರನೋ, ಯಕ್ಷನೋ, ಇಂದ್ರನೋ ಇರಬಹುದೇ? ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಮೂವತ್ತು ದೇವರುಗಳು ಒಟ್ಟುಗೂಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

03040031a ನ ಹಿ ಮದ್ಬಾಣಜಾಲಾನಾಮತ್ಸೃಷ್ಟಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03040031c ಶಕ್ತೋಽನ್ಯಃ ಸಹಿತುಂ ವೇಗಮೃತೇ ದೇವಂ ಪಿನಾಕಿನಂ||

ದೇವ ಪಿನಾಕಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ನನ್ನಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಹಸ್ರಾರು ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯ ಹೊಡೆತವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ!

03040032a ದೇವೋ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಯಕ್ಷೋ ರುದ್ರಾದನ್ಯೋ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ|

03040032c ಅಹಮೇನಂ ಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ನ ಯಾಮಿ ಯಮಸಾದನಂ||

ದೇವತೆಯಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಯಕ್ಷನಾಗಿರಬಹುದು. ರುದ್ರನಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಯಾರೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿ, ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಈ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಯಮಸಾದನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03040033a ತತೋ ಹೃಷ್ಟಮನಾ ಜಿಷ್ಟುರ್ನಾರಾಚಾನ್ಮರ್ಮಭೇದಿನಃ|

03040033c ವ್ಯಸೃಜಚ್ಯತಥಾ ರಾಜನ್ಮಯೂಖಾನಿವ ಭಾಸ್ಕರಃ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಜಿಷ್ಟುವು ಭಾಸ್ಕರನು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಪಸರಿಸುವಂತೆ ನೂರಾರು ಮರ್ಮಭೇದಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು.

03040034a ತಾನ್ವ ಸನ್ನೇನ ಮನಸಾ ಭಗವಾಽಲ್ಲೋಕಭಾವನಃ|

03040034c ಶೂಲಪಾಣಿಃ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾಚ್ಚಿಲಾವರ್ಷ ಮಿವಾಚಲಃ||

ಲೋಕಭಾವನ ಭಗವಾನ್ ಶೂಲಪಾಣಿಯು ಮಳೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ
ಅಚಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಪರ್ವತದಂತೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಆ
ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

03040035a ಕ್ಷಣೇನ ಕ್ಷೀಣಬಾಣೋಽಥ ಸಂವೃತ್ತಃ ಫಲ್ಲನಸ್ತದಾ|

03040035c ವಿತ್ರಾಸಂ ಚ ಜಗಾಮಾಥ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶರಸಂಕ್ಷಯಂ||

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಫಲ್ಲನನ ಬಾಣಗಳು ಮುಗಿದುಹೋದವು.
ತನ್ನ ಬಾಣಗಳು ಇಲ್ಲವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತತ್ತರಿಸಿ
ನಿಂತನು.

03040036a ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಜಿಷ್ಣುಸ್ತು ಭಗವಂತಂ ಹುತಾಶನಂ|

03040036c ಪುರಸ್ತಾದಕ್ಷಯೌ ದತ್ತೌ ತೂಣೌ ಯೇನಾಸ್ಯ ಖಾಂಡವೇ||

ಆಗ ಜಿಷ್ಣುವು ಹಿಂದೆ ಖಾಂಡವವನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ ಅಗ್ನಿಯು
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಎರಡು ಅಕ್ಷಯ ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದನು.

03040037a ಕಿಂ ನು ಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಧನುಷಾ ಯನ್ಮೇ ಬಾಣಾಃ ಕ್ಷಯಂ ಗತಾಃ|

03040037c ಅಯಂ ಚ ಪುರುಷಃ ಕೋಽಪಿ ಬಾಣಾನ್ವ ಸತಿ ಸರ್ವಶಃ||

“ಬಾಣಗಳು ಮುಗಿದು ಹೋದವಲ್ಲ! ಈಗ ನಾನು ನನ್ನ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ
ಏನನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಿ? ಎಲ್ಲ ಬಾಣಗಳನ್ನೂ ಕಬಳಿಸುವ ಈ

ಪುರುಷನಾದರೂ ಯಾರು?

03040038a ಅಹಮೇನಂ ಧನುಷ್ಕೋಟ್ಯಾ ಶೂಲಾಗ್ರೇಣೇವ ಕುಂಜರಂ|

03040038c ನಯಾಮಿ ದಂಡಧಾರಸ್ಯ ಯಮಸ್ಯ ಸದನಂ ಪ್ರತಿ||

ಆನೆಯನ್ನು ಈಟಿಯ ಕೊನೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುವಂತೆ ನಾನು ಇವನನ್ನು ಧನುಸ್ಸಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ದಂಡಧಾರಿ ಯಮನ ಸದನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ!”

03040039a ಸಂಪ್ರಾಯುಧ್ಯದ್ಧನುಷ್ಕೋಟ್ಯಾ ಕೌಂತೇಯಃ ಪರವೀರಹಾ|

03040039c ತದಪ್ಯಸ್ಯ ಧನುರ್ದಿವ್ಯಂ ಜಗ್ರಾಸ ಗಿರಿಗೋಚರಃ||

ಪರವೀರಹ ಕೌಂತೇಯನು ಧನುಸ್ಸಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು ಆ ಗಿರಿಗೋಚರನು ಅವನ ಆ ದಿವ್ಯ ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ ಕಸಿದುಕೊಂಡನು.

03040040a ತತೋಽರ್ಜುನೋ ಗ್ರಸ್ತಧನುಃ ಖಿಡ್ಗಪಾಣಿರತಿಷ್ಠತ|

03040040c ಯುದ್ಧಸ್ಯಾಂತಮಭೀಪ್ಸಂಸ್ವೈ ವೇಗೇನಾಭಿಜಗಾಮ ತಂ||

ತನ್ನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅರ್ಜುನನು ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಅದರಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

03040041a ತಸ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಶಿತಂ ಖಿಡ್ಗಮಸಕ್ತಂ ಪರ್ವತೇಷ್ಟಪಿ|

03040041c ಮುಮೋಚ ಭುಜವೀರ್ಯೇಣ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಕುರುನಂದನಃ|

03040041e ತಸ್ಯ ಮೂರ್ಧಾನಮಾಸಾದ್ಯ ಪಫಾಲಾಸಿವರೋ ಹಿ ಸಃ||

ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದರೂ ಮೊಡ್ಡಾಗದಂತಿದ್ದ ಆ ಹರಿತ
ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಕುರುನಂದನನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಭುಜ ಬಲದಿಂದ
ಬೀಸಿ ಎಸೆಯಲು, ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದ ಖಿಡ್ಗವು
ಚೂರುಚೂರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತು.

03040042a ತತೋ ವೃಕ್ಷೈಃ ಶಿಲಾಭಿಶ್ಚ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಫಲ್ಗುನಃ|

03040042c ಯಥಾ ವೃಕ್ಷಾನ್ಮಹಾಕಾಯಃ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾದಥೋ ಶಿಲಾಃ||

ಆಗ ಫಲ್ಗುನನು ಮರಗಳು ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳಿಂದ
ಯುದ್ಧಮಾಡತೊಡಗಿದನು ಮತ್ತು ಆ ಮಹಾಕಾಯನು ಮರಗಳನ್ನೂ
ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡನು.

03040043a ಕಿರಾತರೂಪೀ ಭಗವಾಂಸ್ತತಃ ಪಾರ್ಥೋ ಮಹಾಬಲಃ|

03040043c ಮುಷ್ಟಿಭಿರ್ವಜ್ರಸಂಸ್ಪರ್ಶೈರ್ಧೂಮಮುತ್ಪಾದಯನ್ಮುಖೇ|

ಆಗ ಮಹಾಬಲಿ ಪಾರ್ಥನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾ ಆ
ಕಿರಾತರೂಪಿ ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಮಿಂಚಿನಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಗುದ್ದಿದನು.

03040043e ಪ್ರಜಹಾರ ದುರಾಧರ್ಷೇ ಕಿರಾತಸಮರೂಪಿಣಿ||

03040044a ತತಃ ಶಕ್ರಾಶನಿಸಮೈರ್ಮುಷ್ಟಿಭಿರ್ಭೃಶದಾರುಣೈಃ|

03040044c ಕಿರಾತರೂಪೀ ಭಗವಾನರ್ಧಯಾಮಾಸ ಫಲ್ಗುನಂ||

ಕಿರಾತನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕಿರಾತರೂಪಿಯು ಇಂದ್ರನ
ವಜ್ರಾಯುಧದಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಫಲ್ಗುನನನ್ನು ಗುದ್ದಿ ಅವನಿಗೆ

ನೋವುಂಟುಮಾಡಿದನು.

03040045a ತತಶ್ಚ ಟಚಟಾಶಬ್ದಃ ಸುಘೋರಃ ಸಮಜಾಯತ|

03040045c ಪಾಂಡವಸ್ಯ ಚ ಮುಷ್ಟೀನಾಂ ಕಿರಾತಸ್ಯ ಚ ಯುಧ್ಯತಃ||

ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಘೋರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಪಾಂಡವ ಮತ್ತು ಕಿರಾತನ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧದಿಂದ ಚಟಚಟ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

03040046a ಸುಮುಹೂರ್ತಂ ಮಹದ್ಯುದ್ಧಮಾಸೀತ್ತಲ್ಲೋಮಹರ್ಷಣಂ|

03040046c ಭುಜಪ್ರಹಾರಸಮ್ಯುಕ್ತಂ ವೃತ್ರವಾಸವಯೋರಿವ||

ಭುಜಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮೈ ನವಿರೇಳಿಸುವ ಯುದ್ಧವು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ವೃತ್ರ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರನ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

03040047a ಜಹಾರಾಥ ತತೋ ಜಿಷ್ಣುಃ ಕಿರಾತಮುರಸಾ ಬಲೀ|

03040047c ಪಾಂಡವಂ ಚ ವಿಚೇಷ್ಟಂತಂ ಕಿರಾತೋಽಪ್ಯಹನದ್ಬಲಾತ್||

ಆಗ ಬಲಶಾಲಿ ಜಿಷ್ಣುವು ಕಿರಾತನ ಎದೆಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯಲು ಕಿರಾತನು ಬಲದಿಂದ ಪಾಂಡವನನ್ನು ಮೂರ್ಛಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಹೊಡೆದನು.

03040048a ತಯೋರ್ಭು ಜವಿನಿಷ್ಟೇಷಾತ್ಸಂಘರ್ಷೇಣೋರಸೋಸ್ತಥಾ|

03040048c ಸಮಜಾಯತ ಗಾತ್ರೇಷು ಪಾವಕೋಽಂಗಾರಧೂಮವಾನ್||

ಅವರ ತೋಳುಗಳ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಅವರ ಎದೆಗಳ

ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ಅವರ ದೇಹಗಳಿಂದ ಕಿಡಿ ಮತ್ತು ಹೊಗೆಯುಕ್ತ
ಬೆಂಕಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು.

03040049a ತತ ಏನಂ ಮಹಾದೇವಃ ಪೀಡ್ಯ ಗಾತ್ರೈಃ ಸುಪೀಡಿತಂ|

03040049c ತೇಜಸಾ ವ್ಯಾಕ್ರಮದ್ರೋಷಾಚ್ಚೇತಸ್ತಸ್ಯ ವಿಮೋಹಯನ್||

ಆಗ ಮಹಾದೇವನು ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು
ರೋಷದಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಹೊಡೆದು ಅವನನ್ನು ಮೂರ್ಛಗೊಳಿಸಿದನು.

03040050a ತತೋ ನಿಪೀಡಿತೈರ್ಗಾತ್ರೈಃ ಪಿಂಡೀಕೃತ ಇವಾಬಭೌ|

03040050c ಫಲ್ಲನೋ ಗಾತ್ರಸಂರುದ್ಧೋ ದೇವದೇವೇನ ಭಾರತ||

03040051a ನಿರುಚ್ಚ್ವಾ ಸೋಽಭವಚ್ಚೈವ ಸಂನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03040051c ತತಃ ಪಪಾತ ಸಮ್ಮೂಢಸ್ತತಃ ಪ್ರೀತೋಽಭವದ್ಭವಃ||

ಭಾರತ! ದೇವದೇವನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಮೈ ಮದ್ದೆಯಾಗಲು
ಫಲ್ಲನನು ತನ್ನ ದೇಹದ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು.
ಮಹಾತ್ಮನಿಂದ ಸೋಲಲ್ಪಟ್ಟು, ಉಸಿರಾಡುವುದನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ
ಮೂರ್ಛಗೊಂಡು ಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಭವನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು.

03040052 ಭಗವಾನುವಾಚ|

03040052a ಭೋ ಭೋ ಫಲ್ಲನ ತುಷ್ಠೋಽಸ್ಮಿ ಕರ್ಮಣಾಪ್ರತಿಮೇನ ತೇ|

03040052c ಶೌರ್ಯೇಣಾನೇನ ಧೃತ್ಯಾ ಚ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ನಾಸ್ತಿ ತೇ ಸಮಃ||

ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು: “ಓ ಫಲ್ಲನ! ನಿನ್ನ ಅಪ್ರತಿಮ ಕರ್ಮ,
ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರತೆಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ

ಸರಿಸಮನಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಲ್ಲ !

03040053a ಸಮಂ ತೇಜಶ್ಚ ವೀರ್ಯಂ ಚ ಮಮಾದ್ಯ ತವ ಚಾನಘ|

03040053c ಪ್ರೀತಸ್ತೇಽಹಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಪಶ್ಯ ಮಾಂ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

ಅನಘ ! ಇಂದು ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸು ಮತ್ತು ವೀರ್ಯವು ನನ್ನ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾಬಾಹೋ ! ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಪುರುಷರ್ಷಭ ! ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು !

03040054a ದದಾನಿ ತೇ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ ಚಕ್ಷುಃ ಪೂರ್ವಋಷಿಭವಾನ್|

03040054c ವಿಚೇಷ್ಯಸಿ ರಣೇ ಶತ್ರುನಪಿ ಸರ್ವಾನ್ದಿವೌಕಸಃ||

ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ ! ನಿನಗೆ ನಾನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಹಿಂದೆ ನೀನು ಋಷಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ದೇವತೆಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ರಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತೀಯೆ.”

03040055 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03040055a ತತೋ ದೇವಂ ಮಹಾದೇವಂ ಗಿರಿಶಂ ಶೂಲಪಾಣಿನಂ|

03040055c ದದರ್ಶ ಫಲ್ಗುನಸ್ತತ್ರ ಸಹ ದೇವ್ಯಾ ಮಹಾದ್ಯುತಿಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಫಲ್ಗುನನು ಶೂಲಪಾಣಿ ಮಹಾದ್ಯುತಿ ಮಹಾದೇವ ದೇವ ಗಿರೀಶನನ್ನು ದೇವಿಯ ಸಹಿತ ನೋಡಿದನು.

03040056a ಸ ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಮಹೀಂ ಗತ್ವಾ ಶಿರಸಾ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಚ|

03040056c ಪ್ರಸಾದಯಾಮಾಸ ಹರಂ ಪಾರ್ಥಃ ಪರಪುರಂಜಯಃ||

ತನ್ನ ಮೊಳಕಾಲುಗಳನ್ನೂರಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ತಲೆಬಾಗಿ
ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪರಪುರಂಜಯ ಪಾರ್ಥನು ಹರನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು.

03040057 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03040057a ಕಪರ್ದಿನ್ಸರ್ವಭೂತೇಶ ಭಗನೇತ್ರನಿಪಾತನ|

03040057c ವ್ಯತಿಕ್ರಮಂ ಮೇ ಭಗವನ್ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ಶಂಕರ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕಪರ್ದಿನೇ! ಸರ್ವಭೂತೇಶ!

ಭಗನೇತ್ರನಿಪಾತಿನೇ! ಶಂಕರ! ಭಗವನ್! ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು!

03040058a ಭವಗದ್ದರ್ಶನಾಕಾಂಕ್ಷೀ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸ್ತ್ರೀಮಂ ಮಹಾಗಿರಿಂ|

03040058c ದಯಿತಂ ತವ ದೇವೇಶ ತಾಪಸಾಲಯಮುತ್ತಮಂ||

ದೇವೇಶ! ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲೋಸುಗವೇ ನಾನು ನಿನ್ನ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿನ,
ತಾಪಸರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಈ ಮಹಾಗಿರಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ್ದೇನೆ.

03040059a ಪ್ರಸಾದಯೇ ತ್ವಾಂ ಭಗವನ್ಸರ್ವಭೂತನಮಸ್ಕೃತ|

03040059c ನ ಮೇ ಸ್ಯಾದಪರಾರ್ಥೋಽಯಂ ಮಹಾದೇವಾತಿಸಾಹಸಾತ್||

ಭಗವನ್! ಸರ್ವಭೂತನಮಸ್ಕೃತ! ಮಹಾದೇವ! ನನ್ನ ಈ
ಅತಿಸಾಹಸವು ಅಪರಾರ್ಥವಾಗದಿರಲಿ!

03040060a ಕೃತೋ ಮಯಾ ಯದಜ್ಞಾನಾದ್ವಿಮದೋಽಯಂ ತ್ವಯಾ ಸಹ|

03040060c ಶರಣಂ ಸಂಪ್ರಪನ್ನಾಯ ತತ್ ಕ್ಷಮಸ್ವಾದ್ಯ ಶಂಕರ||

ಶಂಕರ ! ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.
ತಿಳಿಯದೇ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿದ ನನ್ನ ಈ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು !”

03040061 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03040061a ತಮುವಾಚ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪ್ರಹಸ್ಯ ವೃಷಭಧ್ವಜಃ|

03040061c ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ರುಚಿರಂ ಬಾಹುಂ ಕ್ಷಾಂತಮಿತ್ಯೇವ ಫಲ್ಗುನಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ವೃಷಭಧ್ವಜನು
ಫಲ್ಗುನನ ಸುಂದರ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ನಕ್ಕು ಅವನಿಗೆ
“ಕ್ಷಮಿಸಿದ್ದೇನೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ಮಹಾದೇವಸ್ತವೇ ಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮಹಾದೇವಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ನಲ್ವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೧

ಪಾಶುಪತ ಪ್ರದಾನ

ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಪಾಶುಪತವನ್ನು ಕೊಡಲು ಹರನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದು
(೧-೧೭). ಪಾಶುಪತವನ್ನಿತ್ತು ಹರನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದುದು (೧೮-
೨೬).

03041001 ಭಗವಾನುವಾಚ|

03041001a ನರಸ್ತ್ವಂ ಪೂರ್ವದೇಹೇ ವೈ ನಾರಾಯಣಸಹಾಯವಾನ್|

03041001c ಬದರ್ಯಾಂ ತಪ್ತವಾನುಗ್ರಂ ತಪೋ ವರ್ಷಾಯತಾನ್ಬಹೂನ್||

ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ಹಿಂದಿನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನ ಸಹಾಯಕ ನರನಾಗಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ಬದರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದ್ದೆ.

03041002a ತ್ವಯಿ ವಾ ಪರಮಂ ತೇಜೋ ವಿಷ್ಣೌ ವಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮೇ|

03041002c ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಪುರುಷಾಗ್ರಾಭ್ಯಾಂ ತೇಜಸಾ ಧಾರ್ಯತೇ ಜಗತ್||

ಪುರುಷೋತ್ತಮ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಪರಮ ತೇಜಸ್ಸು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ನೀವಿಬ್ಬರು ಪುರುಷವ್ಯಾಪ್ತರ ತೇಜಸ್ಸೇ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದೆ.

03041003a ಶಕ್ರಾಭಿಷೇಕೇ ಸುಮಹದ್ಧನುರ್ಜಲದನಿಸ್ವನಂ|

03041003c ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ದಾನವಾಃ ಶಸ್ತಾಸ್ತ್ವಯಾ ಕೃಷ್ಣೇನ ಚ ಪ್ರಭೋ||

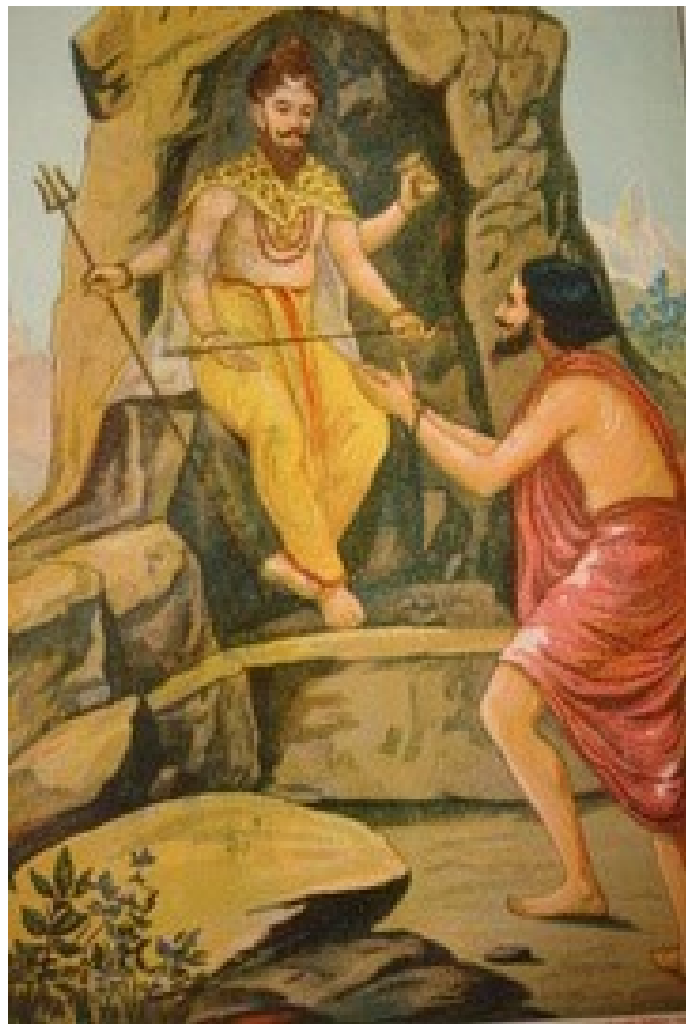
ಪ್ರಭೋ! ಶಕ್ರನ ಅಭಿಷೇಕದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನು ಮೋಡಗಳಂತೆ ಧ್ವನಿಸುವ ಮಹಾ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ದಾನವರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದ್ದಿರಿ.

03041004a ಏತತ್ತದೇವ ಗಾಂಡೀವಂ ತವ ಪಾರ್ಥ ಕರೋಚಿತಂ|

03041004c ಮಾಯಾಮಾಸ್ಥಾಯ ಯದ್ರಸ್ತಂ ಮಯಾ ಪುರುಷಸತ್ತಮ|

03041004e ತೂಣೌ ಚಾಪ್ಯಕ್ಷಯೌ ಭೂಯಸ್ತವ ಪಾರ್ಥ ಯಥೋಚಿತೌ||

ಪುರುಷಸತ್ತಮ! ಪಾರ್ಥ! ಅದೇ ಗಾಂಡೀವವನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ನಾನು ಕಸಿದುಕೊಂಡೆ. ಪಾರ್ಥ! ನಿನಗೆ

ಉಚಿತವಾದ ಆ ಎರಡು ಅಕ್ಷಯ ಭತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಪಡೆದುಕೋ.

03041005a ಪ್ರೀತಿಮಾನಸ್ಮಿ ವೈ ಪಾರ್ಥ ತವ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮ|

03041005c ಗೃಹಾಣ ವರಮಸ್ಮತ್ತಃ ಕಾಂಕ್ಷಿತಂ ಯನ್ನರರ್ಷಭ||

ಪಾರ್ಥ ! ನಿನ್ನ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ. ನರರ್ಷಭ ! ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಆ ವರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೋ.

03041006a ನ ತ್ವಯಾ ಸದೃಶಃ ಕಶ್ಚಿತ್ಪುಮಾನ್ಮರ್ತ್ಯೇಷು ಮಾನದ|

03041006c ದಿವಿ ವಾ ವಿದ್ಯತೇ ಕ್ಷತ್ರಂ ತ್ವತ್ಪ್ರಧಾನಮರಿಂದಮ||

ಮಾನದ ! ನಿನ್ನ ಸರಿಸಮನಾದ ಪುರುಷನು ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅರಿಂದಮ ! ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಪ್ರಧಾನನಾದವನು.”

03041007 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03041007a ಭಗವನ್ನದಾಸಿ ಚೇನ್ಮಹ್ಯಂ ಕಾಮಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ವೃಷಧ್ವಜ|

03041007c ಕಾಮಯೇ ದಿವ್ಯಮಸ್ತ್ರಂ ತದ್ಭೋರಂ ಪಾಶುಪತಂ ಪ್ರಭೋ||

03041008a ಯತ್ತದ್ಭ್ರಹ್ಮಶಿರೋ ನಾಮ ರೌದ್ರಂ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಂ|

03041008c ಯುಗಾಂತೇ ದಾರುಣೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕೃತ್ಸುಂ ಸಂಹರತೇ ಜಗತ್||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್ ! ವೃಷಧ್ವಜ ! ಪ್ರಭೋ ! ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೊಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುವೆಯಾದರೆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಯಾವುದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಘೋರ, ರೌದ್ರ, ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮ, ದಾರುಣ ಯುಗಾಂತವು

ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಸಂಹರಿಸುವ, ಪಾಶುಪತವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03041009a ದಹೇಯಂ ಯೇನ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ದಾನವಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾಂಸ್ತಥಾ|

03041009c ಭೂತಾನಿ ಚ ಪಿಶಾಚಾಂಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವಾನಥ ಪನ್ನಗಾನ್||

ಅದರಿಂದ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದಾನವರನ್ನೂ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಭೂತ, ಪಿಶಾಚಿ, ಗಂಧರ್ವ ಮತ್ತು ಪನ್ನಗರನ್ನೂ ದಹಿಸಬಹುದು.

03041010a ಯತಃ ಶೂಲಸಹಸ್ರಾಣಿ ಗದಾಶ್ಚೋಗ್ರಪ್ರದರ್ಶನಾಃ|

03041010c ಶರಾಶ್ಚಾಶೀವಿಷಾಕಾರಾಃ ಸಂಭವಂತ್ಯನುಮಂತ್ರಿತಾಃ||

ಅದನ್ನು ಅನುಮಂತ್ರಿಸಿದಾಗ ಅದರಿಂದ ಸಹಸ್ರಾರು ಶೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಉಗ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಗದೆಗಳು, ವಿಷಕಾರುವ ಬಾಣಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.

03041011a ಯುಧ್ಯೇಯಂ ಯೇನ ಭೀಷ್ಮೇಣ ದ್ರೋಣೇನ ಚ ಕೃಪೇಣ ಚ|

03041011c ಸೂತಪುತ್ರೇಣ ಚ ರಣೇ ನಿತ್ಯಂ ಕಟುಕಭಾಷಿಣಾ||

03041012a ಏಷ ಮೇ ಪ್ರಥಮಃ ಕಾಮೋ ಭಗವನ್ಭಗನೇತ್ರಹನ್|

03041012c ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾದ್ವಿನಿವೃತ್ತಃ ಸಮರ್ಥಃ ಸ್ಯಾಮಹಂ ಯಥಾ||

ಇದರಿಂದ ರಣದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ, ಯಾವಾಗಲೂ ಕಟುಕಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಸೂತಪುತ್ರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ಭಗವನ್! ಭಗನೇತ್ರಹ! ಇದು ನನ್ನ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿನ ಬಯಕೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಾನು ಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಬಹುದು.”

03041013 ಭಗವಾನುವಾಚ|

03041013a ದದಾನಿ ತೇಽಸ್ಮಂ ದಯಿತಮಹಂ ಪಾಶುಪತಂ ಮಹತ್|

03041013c ಸಮರ್ಥೋ ಧಾರಣೇ ಮೋಕ್ಷೇ ಸಂಹಾರೇ ಚಾಪಿ ಪಾಂಡವ||

ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಮಹಾ ಪಾಶುಪತ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಪಾಂಡವ ಅದನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಬಲ್ಲೆ, ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಬಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಸಂಹಾರಮಾಡಬಲ್ಲೆ.

03041014a ನೈತದ್ವೇದ ಮಹೇಂದ್ರೋಽಪಿ ನ ಯಮೋ ನ ಚ ಯಕ್ಷರಾಟ್|

03041014c ವರುಣೋ ವಾಥ ವಾ ವಾಯುಃ ಕುತೋ ವೇತ್ಸ್ಯಂತಿ ಮಾನವಾಃ||

ಇದನ್ನು ಮಹೇಂದ್ರನೂ, ಯಮನೂ, ಯಕ್ಷರಾಜನೂ, ವರುಣನೂ ಅಥವಾ ವಾಯುವೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು?

03041015a ನ ತ್ವೇತತ್ಸಹಸಾ ಪಾರ್ಥ ಮೋಕ್ತವ್ಯಂ ಪುರುಷೇ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03041015c ಜಗದ್ವಿನಿದರ್ಹೇತ್ಸರ್ವಮಲ್ಪತೇಜಸಿ ಪಾತಿತಂ||

ಆದರೆ, ಪಾರ್ಥ ! ನೀನು ಇದನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಹಸದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಪತೇಜಸ್ಸಿನವನ ಮೇಲೆ ಇದು ಬಿದ್ದರೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

03041016a ಅವಧ್ಯೋ ನಾಮ ನಾಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇ ಸಚರಾಚರೇ|

03041016c ಮನಸಾ ಚಕ್ಷುಷಾ ವಾಚಾ ಧನುಷಾ ಚ ನಿಪಾತ್ಯತೇ||

ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಅವಧ್ಯ ಎನ್ನುವವರು ಯಾವ
ಚರಾಚರರೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ನೋಟದಿಂದ,
ಮಾತಿನಿಂದ ಅಥವಾ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬಹುದು.”

03041017 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03041017a ತಚ್ಚುತ್ವಾ ತ್ವರಿತಃ ಪಾರ್ಥಃ ಶುಚಿಭೂತ್ವಾ ಸಮಾಹಿತಃ|

03041017c ಉಪಸಂಗೃಹ್ಯ ವಿಶ್ವೇಶಮಧೀಷ್ಟೇತಿ ಚ ಸೋಽಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೇಗನೇ ಪಾರ್ಥನು
ಶುಚಿಭೂತನಾಗಿ ದಿಟ್ಟನಾಗಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು
ಅವನು “ಇದನ್ನು ಕಲಿತುಕೋ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03041018a ತತಸ್ತ್ವ ಧ್ಯಾಪಯಾಮಾಸ ಸರಹಸ್ಯ ನಿವರ್ತನಂ|

03041018c ತದಸ್ತ್ರಂ ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಮೂರ್ತಿಮಂತಮಿವಾಂತಕಂ||

ನಂತರ ಅವನು ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ಅಂತಕನ ಮೂರ್ತಿವತ್ತಾಗಿದ್ದ ಆ
ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ
ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟನು.

03041019a ಉಪತಸ್ಥೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಯಥಾ ತ್ರ್ಯಕ್ಷಮುಮಾಪತಿಂ|

03041019c ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ತಚ್ಚಾಪಿ ಪ್ರೀತಿಮಾನರ್ಜುನಸ್ತದಾ||

ಮೂರುಕಣ್ಣಿನವನೊಡನೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಅದು ಆ ಮಹಾತ್ಮನ
ಬಳಿಬಂದಿತು ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನನು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

03041020a ತತಶ್ಚ ಚಾಲ ಪೃಥಿವೀ ಸಪರ್ವತವನದ್ರುಮಾ|

03041020c ಸಸಾಗರವನೋದ್ದೇಶಾ ಸಗ್ರಾಮನಗರಾಕರಾ||

ಆಗ ಪೃಥ್ವಿಯು - ಅದರ ಪರ್ವತ, ವನ, ಮರಗಳು, ಸಾಗರ.
ವನಪ್ರದೇಶಗಳು, ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮನಗರಗಳೊಡನೆ - ಕಂಪಿಸಿತು.

03041021a ಶಂಖದುಂದುಭಿಘೋಷಾಶ್ಚ ಭೇರಿಣಾಂ ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03041021c ತಸ್ಮಿನ್ಮಹೂರ್ತೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ನಿರ್ಘಾತಶ್ಚ ಮಹಾನಭೂತೌ||

ಆದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಶಂಖ, ದುಂದುಭಿ, ಮತ್ತು ಭೇರಿಗಳ
ಘೋಷವು ಕೇಳಿಬಂದಿತು ಮತ್ತು ಮಹಾ ಭೂಕಂಪವಾಯಿತು.

03041022a ಅಥಾಸ್ತ್ರಂ ಜಾಜ್ವಲದ್ಭೋರಂ ಪಾಂಡವಸ್ಯಾಮಿತೌಜಸಃ|

03041022c ಮೂರ್ತಿಮದ್ವಿಷ್ಟಿತಂ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ದದೃಶುದೇವದಾನವಾಃ||

ಆ ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನ ಘೋರ ಅಸ್ತ್ರವು ಅಮಿತೌಜಸ ಪಾಂಡವನ
ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿವತ್ತಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದುದನ್ನು ದೇವದಾನವರು
ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು.

03041023a ಸ್ಪೃಷ್ಟಸ್ಯ ಚ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇನ ಫಲ್ಲನಸ್ಯಾಮಿತೌಜಸಃ|

03041023c ಯತ್ಕಿಂ ಚಿದಶುಭಂ ದೇಹೇ ತತ್ಸರ್ವಂ ನಾಶಮೇಯಿವತ್||

ತ್ರ್ಯಂಬಕನು ಅಮಿತೌಜಸ ಫಲ್ಲನನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಅವನ ದೇಹದಲ್ಲಿ
ಏನೇನು ಅಶುಭಗಳಿದ್ದವೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾದವು.

03041024a ಸ್ವರ್ಗಂ ಗಚ್ಛೇತ್ಯನುಜ್ಞಾತಸ್ತ್ರ್ಯಂಬಕೇನ ತದಾರ್ಜುನಃ|

03041024c ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾ ಪಾರ್ಥಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿದೇವಮೈಕ್ಷತ||

ಶಿರಬಾಗಿ ಅಂಜಲೀ ಬದ್ಧನಾಗಿ ಪಾರ್ಥನು ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ
ಹೋಗು ಎಂದು ತ್ರ್ಯಂಬಕನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತನು.

03041025a ತತಃ ಪ್ರಭುಸ್ತ್ರಿದಿವನಿವಾಸಿನಾಂ ವಶೀ |

ಮಹಾಮತಿಗಿರಿಶ ಉಮಾಪತಿಃ ಶಿವಃ||

03041025c ಧನುರ್ಮಹದ್ಧಿತಿಜಪಿಶಾಚಸೂದನಂ|

ದದೌ ಭವಃ ಪುರುಷವರಾಯ ಗಾಂಡಿವಂ||

ಆಗ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಭು, ಮಹಾಮತಿ, ಗಿರಿಶ, ಉಮಾಪತಿ ಶಿವ
ಭವನು ದೈತ್ಯರು ಮತ್ತು ಪಿಶಾಚರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲ ಮಹಾಧನುಸ್ಸು
ಗಾಂಡೀವವನ್ನು ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.

03041026a ತತಃ ಶುಭಂ ಗಿರಿವರಮೀಶ್ವರಸ್ತದಾ|

ಸಹೋಮಯಾ ಸಿತತಟಸಾನುಕಂದರಂ||

03041026c ವಿಹಾಯ ತಂ ಪತಗಮಹರ್ಷಿಸೇವಿತಂ|

ಜಗಾಮ ಖಿಂ ಪುರುಷವರಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ಅನಂತರ ಅರ್ಜುನನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆ ಶುಭ, ಈಶ್ವರನು
ಉಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಗಿರಿ, ತಟಾಕ, ಮತ್ತು ಕಣಿವೆಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ,
ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿತ ಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಆಕಾಶವನ್ನೇರಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ

ಶಿವಪ್ರಸ್ತಾನೇ ಈಕಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಶಿವಪ್ರಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ನಲ್ವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೨

ಲೋಕಪಾಲಕರಿಂದ ಆಯುಧಗಳ ಪ್ರದಾನ

ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿಗೆ ಲೋಕಪಾಲರ ಆಗಮನ (೧-೧೫). ಯಮನು
ದಂಡಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗಿತ್ತುದು (೧೬-೨೪). ವರುಣನು
ಪಾಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ನೀಡಿದುದು (೨೫-೩೦). ಕುಬೇರನು
ಅಂತರ್ಧಾನ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿದುದು (೩೧-೩೪). ಇಂದ್ರನು
ಅರ್ಜುನನನ್ನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಾ ಎಂದೂ, ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ
ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ನೀಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದುದು (೩೫-೩೮).
ಲೋಕಪಾಲಕರ ನಿರ್ಗಮನ (೩೯-೪೨).

03042001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03042001a ತಸ್ಯ ಸಂಪಶ್ಯತಸ್ವೇವ ಪಿನಾಕೀ ವೃಷಭಧ್ವಜಃ|

03042001c ಜಗಾಮಾದರ್ಶನಂ ಭಾನುಲೋಕಸ್ಯೇವಾಸ್ತಮೇಯಿವಾನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ
ಸೂರ್ಯನು ಲೋಕದಿಂದ ಅಸ್ತನಾಗುವಂತೆ ಪಿನಾಕೀ ವೃಷಭಧ್ವಜನು
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು.

03042002a ತತೋಽರ್ಜುನಃ ಪರಂ ಚಕ್ರೇ ವಿಸ್ಮಯಂ ಪರವೀರಹಾ|

03042002c ಮಯಾ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಹಾದೇವೋ ದೃಷ್ಟ್ವ ಇತ್ಯೇವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಪರವೀರಹ ಅರ್ಜುನನು “ನಾನು ಸಾಕ್ಷಾತ್
ಮಹಾದೇವನನ್ನು ನೋಡಿದೆ!” ಎಂದು ಪರಮ ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು.

03042003a ಧನ್ಯೋಽಸ್ಮ್ಯನುಗೃಹೀತೋಽಸ್ಮಿ ಯನ್ಮಯಾ ತ್ರ್ಯಂಬಕೋ ಹರಃ|

03042003c ಪಿನಾಕೀ ವರದೋ ರೂಪೀ ದೃಷ್ಟ್ವಃ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಶ್ಚ ಪಾಣಿನಾ||

“ತ್ರೈಂಬಕ ಹರ ಪಿನಾಕೀ ವರದ ಸುಂದರನನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿ ಮತ್ತು
ಅವನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ!
ಅನುಗೃಹೀತನಾದೆ!

03042004a ಕೃತಾರ್ಥಂ ಚಾವಗಚ್ಚಾಮಿ ಪರಮಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ|

03042004c ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ವಿಜಿತಾನ್ಸರ್ವಾನಿರ್ವೃತ್ತಂ ಚ ಪ್ರಯೋಜನಂ||

ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಮೀರಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಿಂದಿರುಗಿ
ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇನೆ.

03042005a ತತೋ ವೈಡೂರ್ಯವರ್ಣಾಭೋ ಭಾಸಯನ್ಸರ್ವತೋ ದಿಶಃ|

03042005c ಯಾದೋಗಣವೃತಃ ಶ್ರೀಮಾನಾಜಗಾಮ ಜಲೇಶ್ವರಃ||

03042006a ನಾಗೈರ್ನದೈರ್ನದೀಭಿಶ್ಚ ದೈತ್ಯೈಃ ಸಾಧೈಶ್ಚ ದೈವತೈಃ|

03042006c ವರುಣೋ ಯಾದಸಾಂ ಭರ್ತಾ ವಶೀ ತಂ ದೇಶಮಾಗಮತ್||

ಆಗ ವೈಡೂರ್ಯವರ್ಣದಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ
ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಜಲಚರಗಣಗಳಿಂದ, ನಾಗಗಳು, ನದನದಿಗಳು, ದೈತ್ಯರು,

ಸಾಧ್ಯರು, ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು, ಜಲವಾಸಿಗಳ
ಒಡೆಯ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜಲೇಶ್ವರ ವರುಣನು ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ
ಆಗಮಿಸಿದನು.

03042007a ಅಥ ಜಾಂಬೂನದವಪುವಿಮಾನೇನ ಮಹಾರ್ಚಿಷಾ|

03042007c ಕುಬೇರಃ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತೋ ಯಕ್ಷೈರನುಗತಃ ಪ್ರಭುಃ||

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ, ಸುಂದರ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ,
ಯಕ್ಷರಿಂದ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಭು ಕುಬೇರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

03042008a ವಿದ್ಯೋತಯನ್ನಿವಾಕಾಶಮದ್ಭುತೋಪಮದರ್ಶನಃ|

03042008c ಧನಾನಾಮೀಶ್ವರಃ ಶ್ರೀಮಾನರ್ಜುನಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಾಗತಃ||

ಇಡೀ ಆಕಾಶವನ್ನೇ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಾ ನೋಡಲು ಅದ್ಭುತನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ
ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕುಬೇರನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದನು.

03042009a ತಥಾ ಲೋಕಾಂತಕೃಚ್ಛ್ರೀಮಾನ್ಯಮಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

03042009c ಮೂರ್ತ್ಯಮೂರ್ತಿಧರೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ಪಿತೃಭಿರ್ಲೋಕಭಾವನೈಃ||

03042010a ದಂಡಪಾಣಿರಚಿಂತ್ಯಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಭೂತವಿನಾಶಕೃತ್|

03042010c ವೈವಸ್ವತೋ ಧರ್ಮರಾಜೋ ವಿಮಾನೇನಾವಭಾಸಯನ್||

03042011a ತ್ರೀಽಲ್ಲೋಕಾನ್ಗುಹ್ಯಕಾಂಶ್ಚೈವ ಗಂಧರ್ವಾಂಶ್ಚ ಸಪನ್ನಗಾನ್|

03042011c ದ್ವಿತೀಯ ಇವ ಮಾರ್ತಂಡೋ ಯುಗಾಂತೇ ಸಮುಪಸ್ಥಿತೇ||

ಹಾಗೆಯೇ ಲೋಕಾಂತಕ ಪ್ರತಾಪಿ, ದಂಡಪಾಣಿ, ಅಚಿಂತ್ಯಾತ್ಮ,
ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನು ವಿನಾಶಮಾಡುವ, ವೈವಸ್ವತ, ಧರ್ಮರಾಜ

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಯಮನು ಮೂರ್ತಿವಂತ ಮತ್ತು ಅಮೂರ್ತಿವಂತ
ಲೋಕಭಾವನ ಪಿತೃಗಳೊಡನೆ ತನ್ನ ವಿಮಾನದ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಗುಹ್ಯಕ-
ಗಂಧರ್ವ-ಪನ್ನಗ ಈ ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಾ,
ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಎರಡನೆಯ ಸೂರ್ಯನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ
ತೋರುತ್ತಾ ಆಗಮಿಸಿದನು.

03042012a ಭಾನುಮಂತಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಶಿಖರಾಣಿ ಮಹಾಗಿರೇಃ|

03042012c ಸಮಾಸ್ಥಾಯಾರ್ಜುನಂ ತತ್ರ ದದೃಶುಸ್ತಪಸಾನ್ವಿತಂ||

ಮಹಾಗಿರಿಯ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ವಿಚಿತ್ರ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಾ
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಡಿದರು.

03042013a ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಾದ್ಭಗವಾನ್ಯೈರಾವತಶಿರೋಗತಃ|

03042013c ಆಜಗಾಮ ಸಹೇಂದ್ರಾಣ್ಯಾ ಶಕ್ರಃ ಸುರಗಣೈರ್ವೃತಃ||

ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶಕ್ರನು ಐರಾವತವನ್ನೇರಿ,
ಸುರಗಣಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು, ಇಂದ್ರಾಣಿಯೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಆಗಮಿಸಿದನು.

03042014a ಪಾಂಡುರೇಣಾತಪತ್ರೇಣ ದ್ವಿಯಮಾಣೇನ ಮೂರ್ಧನಿ|

03042014c ಶುಶುಭೇ ತಾರಕಾರಾಜಃ ಸಿತಮಭ್ರಮಿವಾಸ್ಥಿತಃ||

ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಬಿಳಿಬಣ್ಣದ ಛತ್ರದಿಂದ ಅವನು
ಬಿಳಿಯ ಮೋಡಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು.

03042015a ಸಂಸ್ಕೃತಯಮಾನೋ ಗಂಧರ್ವೈರೃಷಿಭಿಶ್ಚ ತಪೋಧನೈಃ|

03042015c ಶೃಂಗಂ ಗಿರೇಃ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತಸೌ ಸೂರ್ಯ ಇವೋದಿತಃ||

ಗಂಧರ್ವರು ಮತ್ತು ತಪೋಧನ ಋಷಿಗಳು ಅವನನ್ನು
ಸಂಸ್ಕೃತಿಸುತ್ತಿರಲು ಅವನು ಗಿರಿಶೃಂಗವನ್ನು ಸೇರಿ ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ
ಸೂರ್ಯನಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03042016a ಅಥ ಮೇಘಸ್ವನೋ ಧೀಮಾನ್ವಾ ಜಹಾರ ಶುಭಾಂ ಗಿರಂ|

03042016c ಯಮಃ ಪರಮಧರ್ಮಜ್ಞೋ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದಿಶಮಾಸ್ಥಿತಃ||

ಆಗ ಮೋಡಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಧೀಮಂತ, ಪರಮಧರ್ಮಜ್ಞ,
ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಯಮನು ಶುಭಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು:

03042017a ಅರ್ಜುನಾರ್ಜುನ ಪಶ್ಯಾಸ್ಮಾಽಲ್ಲೋಕಪಾಲಾನ್ಸಮಾಗತಾನ್|

03042017c ದೃಷ್ಟ್ವಿಂ ತೇ ವಿತರಾಮೋಽದ್ಯ ಭವಾನಹೋ ಹಿ ದರ್ಶನಂ||

“ಅರ್ಜುನ! ಅರ್ಜುನ! ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಲೋಕಪಾಲಕರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು
ನೋಡು. ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲು ಅರ್ಹನಾದ ನಿನಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು
ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

03042018a ಪೂರ್ವರ್ಷಿರಮಿತಾತ್ಮಾ ತ್ವಂ ನರೋ ನಾಮ ಮಹಾಬಲಃ|

03042018c ನಿಯೋಗಾದ್ಭ್ರಹ್ಮಣಸ್ತಾತ ಮರ್ತ್ಯತಾಂ ಸಮುಪಾಗತಃ|

03042018e ತ್ವಂ ವಾಸವಸಮುದ್ಭೂತೋ ಮಹಾವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ||

ನೀನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಮಿತಾತ್ಮ ಮಹಾಬಲಿ ನರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಋಷಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಮಗೂ! ಬ್ರಹ್ಮನ ಆದೇಶದಂತೆ ನೀನು
ಮಹಾವೀರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ
ಬಂದಿರುವೆ.

03042019a ಕ್ಷತ್ರಂ ಚಾಗ್ನಿಸಮಸ್ಪರ್ಶಂ ಭಾರದ್ವಾಜೇನ ರಕ್ಷಿತಂ|
03042019c ದಾನವಾಶ್ಚ ಮಹಾವೀರ್ಯಾ ಯೇ ಮನುಷ್ಯತ್ವಮಾಗತಾಃ|
03042019e ನಿವಾತಕವಚಾಶ್ಚೈವ ಸಂಸಾಧ್ಯಾಃ ಕುರುನಂದನ||

ಕುರುನಂದನ! ಮುಟ್ಟಲು ಅಗ್ನಿಯಂತಿರುವ, ಭಾರದ್ವಾಜನಿಂದ ರಕ್ಷಿತ
ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು, ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಜನ್ಮ ತಳೆದ ಮಹಾವೀರ ದಾನವರು,
ಮತ್ತು ನಿವಾತಕವಚರನ್ನೂ ನೀನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

03042020a ಪಿತುರ್ಮಮಾಂಶೋ ದೇವಸ್ಯ ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರತಾಪಿನಃ|
03042020c ಕರ್ಣಃ ಸ ಸುಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ತ್ವಯಾ ವಧ್ಯೋ ಧನಂಜಯ||

ಧನಂಜಯ! ಸರ್ವಲೋಕತಾಪಿನಿ ನನ್ನ ತಂದೆ ದೇವನ
ಅಂಶವಾಗಿರುವ ಮಹಾವೀರ ಕರ್ಣನನ್ನು ನೀನು ವಧಿಸುತ್ತೀಯೆ.

03042021a ಅಂಶಾಶ್ಚ ಕ್ಷಿತಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾ ದೇವಗಂಧರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ|
03042021c ತಯಾ ನಿಪಾತಿತಾ ಯುದ್ಧೇ ಸ್ವಕರ್ಮಫಲನಿರ್ಜಿತಾಂ|
03042021e ಗತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಂತಿ ಕೌಂತೇಯ ಯಥಾಸ್ವಮರಿಕರ್ಶನ||

ಕೌಂತೇಯ! ಅರಿಕರ್ಶನ! ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುವ ದೇವ-
ಗಂಧರ್ವ-ರಾಕ್ಷಸರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೀನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಉರುಳಿಸಿದ
ನಂತರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಫಲಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಗತಿಯನ್ನು

ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

03042022a ಅಕ್ಷಯಾ ತವ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಲೋಕೇ ಸ್ಥಾಸ್ಯತಿ ಫಲ್ಗುನ|

03042022c ತ್ವಯಾ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಹಾದೇವಸ್ತೋಷಿತೋ ಹಿ ಮಹಾಮೃಧೇ|

03042022e ಲಘ್ವೀ ವಸುಮತೀ ಚಾಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಾ ವಿಷ್ಣುನಾ ಸಹ||

ಫಲ್ಗುನ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಅಕ್ಷಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ನೀನು ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುತ್ತೀಯೆ.

03042023a ಗೃಹಾಣಾಸ್ತ್ರಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ದಂಡಮಪ್ರತಿವಾರಣಂ|

03042023c ಅನೇನಾಸ್ತ್ರೇಣ ಸುಮಹತ್ತ್ವಂ ಹಿ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯಸಿ||

ಮಹಾಬಾಹೋ! ತಡೆಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಈ ದಂಡಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಈ ಅಸ್ತ್ರದಿಂದ ನೀನು ಮಹಾಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಎಸಗಬಲ್ಲೆ.

03042024a ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ತತ್ಪಾರ್ಥೋ ವಿಧಿವತ್ಕುರುನಂದನಃ|

03042024c ಸಮಂತ್ರಂ ಸೋಪಚಾರಂ ಚ ಸಮೋಕ್ಷಂ ಸನಿವರ್ತನಂ||

ಪಾರ್ಥ! ಕುರುನಂದನ! ಇದನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಂತ್ರ, ಉಪಚಾರ, ಮೋಕ್ಷ ಮತ್ತು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದರ ಜೊತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸು.”

03042025a ತತೋ ಜಲಧರಶ್ಯಾಮೋ ವರುಣೋ ಯಾದಸಾಂ ಪತಿಃ|

03042025c ಪಶ್ಚಿಮಾಂ ದಿಶಮಾಸ್ಥಾಯ ಗಿರಮುಚ್ಚಾರಯನ್ಮಭುಃ||

ಆಗ ಜಲಧರ, ಶ್ಯಾಮವರ್ಣಿ, ಜಲವಾಸಿಗಳ ಒಡೆಯ, ಪಶ್ಚಿಮ
ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತ, ಪ್ರಭು ವರುಣನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03042026a ಪಾರ್ಥ ಕ್ಷತ್ರಿಯಮುಖ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ|

03042026c ಪಶ್ಯ ಮಾಂ ಪೃಥುತಾಂರಾಕ್ಷ ವರುಣೋಽಸ್ಮಿ ಜಲೇಶ್ವರಃ||

“ಪಾರ್ಥ ! ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ನೀನು
ಮುಖ್ಯ. ತಾಮ್ರವರ್ಣದ ವಿಶಾಲ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು.
ನಾನು ಜಲೇಶ್ವರ ವರುಣ.

03042027a ಮಯಾ ಸಮುದ್ಯತಾನ್ವಾಶಾನ್ವಾರುಣಾನನಿವಾರಣಾನ್|

03042027c ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಷ್ಟ ಕೌಂತೇಯ ಸರಹಸ್ಯನಿವರ್ತನಾನ್||

ಕೌಂತೇಯ ! ಎದುರಿಸಲಸಾಧ್ಯ ವಾರುಣ ಪಾಶಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ
ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರಹಸ್ಯದೊಂದಿಗೆ
ಸ್ವೀಕರಿಸು.

03042028a ಏಭಿಸ್ತದಾ ಮಯಾ ವೀರ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ತಾರಕಾಮಯೇ|

03042028c ದೈತೇಯಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸಮ್ಯತಾನಿ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

ಇದರಿಂದ ನಾನು ತಾರಕಾಸುರನೊಡನೆ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಸಹಸ್ರಾರು ವೀರ ಮಹಾತ್ಮ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಸೋಲಿಸಿದ್ದೆ.

03042029a ತಸ್ಮಾದಿಮಾನ್ಮಹಾಸತ್ತ್ವ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಸಮುತ್ಥಿತಾನ್|

03042029c ಗೃಹಾಣ ನ ಹಿ ತೇ ಮುಚ್ಯೇದಂತಕೋಽಪ್ಯಾತತಾಯಿನಃ||

ಮಹಾಸತ್ವ ! ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಇವುಗಳನ್ನು ನನ್ನಿಂದ
ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಇದನ್ನು ನೀನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಅಂತಕನೂ ಕೂಡ
ನಿನ್ನಿಂದ ಉಳಿಯಲಾರ.

03042030a ಅನೇನ ತ್ವಂ ಯದಾಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವಿಚರಿಷ್ಯಸಿ|

03042030c ತದಾ ನಿಃಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಭೂಮಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಈ ಅಸ್ತ್ರದೊಂದಿಗೆ ನೀನು ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಭೂಮಿಯು
ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.”

03042031a ತತಃ ಕೈಲಾಸನಿಲಯೋ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷೋಽಭ್ಯಭಾಷತ|

03042031c ದತ್ತೇಷ್ಟಸ್ತ್ರೇಷು ದಿವ್ಯೇಷು ವರುಣೇನ ಯಮೇನ ಚ||

ವರುಣ ಮತ್ತು ಯಮರು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ನಂತರ
ಕೈಲಾಸವಾಸಿ, ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷನು ಮಾತನಾಡಿದನು.

03042032a ಸವ್ಯಸಾಚಿನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಪೂರ್ವದೇವ ಸನಾತನ|

03042032c ಸಹಾಸ್ಮಾ ಭಿರ್ಭವಾಂ ಶ್ರಾಂತಃ ಪುರಾಕಲ್ಪೇಷು ನಿತ್ಯಶಃ||

“ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಸವ್ಯಸಾಚಿ ! ಸನಾತನ ಪೂರ್ವದೇವ ! ಹಿಂದಿನ
ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ನೀನು ನಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ಶ್ರಮಿಸಿದೆ.

03042033a ಮತ್ತೋಽಪಿ ತ್ವಂ ಗೃಹಾಣಾಸ್ತ್ರಮಂತರ್ಧಾನಂ ಪ್ರಿಯಂ ಮಮ|

03042033c ಓಜಸ್ತೇಜೋದ್ಯುತಿಹರಂ ಪ್ರಸ್ವಾಪನಮರಾತಿಹನ್||

ನನ್ನಿಂದಲೂ ಕೂಡ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ, ಶತ್ರುಗಳ ಓಜಸ್ಸು, ತೇಜಸ್ಸು

ಮತ್ತು ದ್ಯುತಿಗಳನ್ನು ಕಸಿದು, ಮೂರ್ಛೆಗೊಳಿಸುವ ಅಂತರ್ಧಾನ
ಅಸ್ತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು.”

03042034a ತತೋಽರ್ಜುನೋ ಮಹಾಬಾಹುವಿಧಿವತ್ಕುರುನಂದನಃ|

03042034c ಕೌಬೇರಮಪಿ ಜಗ್ರಾಹ ದಿವ್ಯಮಸ್ತ್ರಂ ಮಹಾಬಲಃ||

ಆಗ ಕುರುನಂದನ ಮಹಾಬಾಹು ಅರ್ಜುನನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಕುಬೇರನ
ಮಹಾಬಲ ದಿವ್ಯ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

03042035a ತತೋಽಬ್ರವೀದ್ದೇವರಾಜಃ ಪಾರ್ಥಮಕ್ಲಿಷ್ಟಕಾರಿಣಂ|

03042035c ಸಾಂತ್ವಯಂ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಮಯಾ ವಾಚಾ ಮೇಘದುಂದುಭಿನಿಸ್ವನಃ||

ಆಗ ದೇವರಾಜನು ಅಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಿ ಪಾರ್ಥನಿಗೆ ಸಂತವಿಸುತ್ತಾ
ಮೃದುವಾದ ಮೋಡಗಳ ಗುಡುಗಿನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು:

03042036a ಕುಂತೀಮಾತರ್ಮಹಾಬಾಹೋ ತ್ವಮೀಶಾನಃ ಪುರಾತನಃ|

03042036c ಪರಾಂ ಸಿದ್ಧಿಮನುಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧೇವಗತಿಂ ಗತಃ||

“ಕುಂತಿಯ ಮಗ ಮಹಾಬಾಹೋ! ಹಿಂದೆ ನೀನು ಈಶನಾಗಿದ್ದೆ ಮತ್ತು
ಉತ್ತಮ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ.

03042037a ದೇವಕಾರ್ಯಂ ಹಿ ಸುಮಹತ್ತ್ವಯಾ ಕಾರ್ಯಮರಿಂದಮ|

03042037c ಆರೋಢವ್ಯಸ್ತ್ವಯಾ ಸ್ವರ್ಗಃ ಸಜ್ಜಿಭವ ಮಹಾದ್ಯುತೇ||

ಅರಿಂದಮ! ಮಹತ್ತರವಾದ ದೇವಕಾರ್ಯವೇ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯ. ನೀನು
ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಏರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಹಾದ್ಯುತಿ! ಸಿದ್ಧನಾಗಿರು!

03042038a ರಥೋ ಮಾತಲಿಸಮ್ಯುಕ್ತ ಆಗಂತಾ ತ್ವತ್ಕೃತೇ ಮಹೀಂ|

03042038c ತತ್ರ ತೇಽಹಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕೌರವ||

ನಿನಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾತಲಿಯು ನಡೆಸುವ ನನ್ನ ರಥವು ಭೂಮಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೌರವ! ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಇತರ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03042039a ತಾನ್ವೃಷ್ಟ್ವಾ ಲೋಕಪಾಲಾಂಸ್ತು ಸಮೇತಾನ್ಗಿರಿಮೂರ್ಧನಿ|

03042039c ಜಗಾಮ ವಿಸ್ಮಯಂ ಧೀಮಾನ್ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಧನಂಜಯಃ||

ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಸೇರಿದ್ದ ಆ ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನು ನೋಡಿ ಧೀಮಂತ ಕುಂತಿಪುತ್ರ ಧನಂಜಯನು ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು.

03042040a ತತೋಽರ್ಜುನೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಲೋಕಪಾಲಾನ್ಸಮಾಗತಾನ್|

03042040c ಪೂಜಯಾಮಾಸ ವಿಧಿವದ್ವಾಗ್ಭಿರದ್ಭಿಃ ಫಲೈರಪಿ||

ಆಗ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಅರ್ಜುನನು ಸೇರಿದ್ದ ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಾತು-ಫಲಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು.

03042041a ತತಃ ಪ್ರತಿಯಯುರ್ದೇವಾಃ ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯ ಧನಂಜಯಂ|

03042041c ಯಥಾಗತೇನ ವಿಬುಧಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಾಮಮನೋಜವಾಃ||

ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಧನಂಜಯನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಲ್ಲಿಗೆ ಮನೋವೇಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ವಿಬುಧ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳೂ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

03042042a ತತೋಽರ್ಜುನೋ ಮುದಂ ಲೇಭೇ ಲಬ್ಧಾಸ್ತುಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಃ|

03042042c ಕೃತಾರ್ಥಮಿವ ಚಾತ್ಮಾನಂ ಸ ಮೇನೇ ಪೂರ್ಣಮಾನಸಃ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ ಅರ್ಜುನನು ಅಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಣಿ
ದೇವಪ್ರಸ್ತಾನೇ ದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದೇವಪ್ರಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ನಲ್ವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಕೈರಾತಪರ್ವಃ|
ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈರಾತಪರ್ವವು.
ಇದೊವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-
೩೧/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೩೩೯/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-
೧೧೧೩೩/೭೩೭೮೪

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನ

ಪರ್ವ

೪೩

ಅಮರಾವತಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ

ಮಾತಲಿಯು ದೇವರಥವನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗಾಗಿ ತಂದುದು (೧-೧೫).
ಅರ್ಜುನನು ಶೈಲವನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ರಥವನ್ನೇರಿದುದು (೧೬-೨೬).
ದೇವಲೋಕಮಾರ್ಗದ ವರ್ಣನೆ (೨೭-೩೮).

03043001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03043001a ಗತೇಷು ಲೋಕಪಾಲೇಷು ಪಾರ್ಥಃ ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಃ|

03043001c ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ರಾಜೇಂದ್ರ ದೇವರಾಜರಥಾಗಮಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜೇಂದ್ರ! ಲೋಕಪಾಲಕರು
ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣ ಪಾರ್ಥನು ದೇವರಾಜನ
ರಥವು ಬರುವುದರ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿದನು.

03043002a ತತಶ್ಚಿಂತಯಮಾನಸ್ಯ ಗುಡಾಕೇಶಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03043002c ರಥೋ ಮಾತಲಿಸಂಯುಕ್ತ ಆಜಗಾಮ ಮಹಾಪ್ರಭಃ||

ಹೀಗೆ ಧೀಮತ ಗುಡಾಕೇಶನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ
ಮಾತಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಹಾಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ರಥವು ಆಗಮಿಸಿತು.

03043003a ನಭೋ ವಿತಿಮಿರಂ ಕುರ್ವಂ ಜಲದಾನ್ಪಾಟಯನ್ನಿವ|

03043003c ದಿಶಃ ಸಂಪೂರಯನ್ನಾದ್ಯೈರ್ಮಹಾಮೇಘರವೋಪಮೈಃ||

03043004a ಅಸಯಃ ಶಕ್ತಯೋ ಭೀಮಾ ಗದಾಶ್ಚೋಗ್ರಪ್ರದರ್ಶನಾಃ|

03043004c ದಿವ್ಯಪ್ರಭಾವಾಃ ಪ್ರಾಸಾಶ್ಚ ವಿದ್ಯುತಶ್ಚ ಮಹಾಪ್ರಭಾಃ||

03043005a ತಥೈವಾಶನಯಸ್ತತ್ರ ಚಕ್ರಯುಕ್ತಾ ಹುಡಾಗುಡಾಃ|

03043005c ವಾಯುಸ್ಫೋಟಾಃ ಸನಿರ್ಘಾತಾ ಬರ್ಹಿಮೇಘನಿಭಸ್ವನಾಃ||

03043006a ತತ್ರ ನಾಗಾ ಮಹಾಕಾಯಾ ಜ್ವಲಿತಾಸ್ಯಾಃ ಸುದಾರುಣಾಃ|

03043006c ಸಿತಾಭ್ರಕೂಟಪ್ರತಿಮಾಃ ಸಂಹತಾಶ್ಚ ಯಥೋಪಲಾಃ||

03043007a ದಶ ವಾಜಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ಹರೀಣಾಂ ವಾತರಂಹಸಾಂ|

03043007c ವಹಂತಿ ಯಂ ನೇತ್ರಮುಷಂ ದಿವ್ಯಂ ಮಾಯಾಮಯಂ ರಥಂ||

03043008a ತತ್ರಾಪಶ್ಯನ್ನಹಾನೀಲಂ ವೈಜಯಂತಂ ಮಹಾಪ್ರಭಂ|

03043008c ಧ್ವಜಮಿಂದೀವರಶ್ಯಾಮಂ ವಂಶಂ ಕನಕಭೂಷಣಂ||

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ, ಮೋಡಗಳನ್ನು

ಕತ್ತರಿಸಿಬರುತ್ತಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಅದು ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡಗಳ

ಗುಡುಗಿನಂತೆ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ದಿಶವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸಿ ಬಂದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ

ಖಡ್ಗಗಳು, ಭಯಂಕರ ಈಟಿಗಳು, ಉಗ್ರರೂಪಿ ಗದೆಗಳು,

ದಿವ್ಯಪ್ರಭಾವದ ಪ್ರಾಸಗಳು, ಮಹಾಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ಮಿಂಚುಗಳು ಮತ್ತು

ಸಿಡಿಲುಗಳೂ, ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಫೋಟವಾಗುವ ಗುಡುಗಿನ ಶಬ್ದವುಳ್ಳ

ಚಕ್ರಯುಕ್ತ ಫಿರಂಗಿಗಳಿದ್ದವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಕಾಯ
 ದಾರುಣ ನಾಗಗಳೂ, ಬಿಳಿಯ ಮೋಡದಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಮತ್ತು
 ಹೆಚ್ಚು ಬಿಳುಪಾದ ಕಲ್ಲಿನ ರಾಶಿಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಆ ರಥಕ್ಕೆ ಚಿನ್ನದ
 ಬಣ್ಣದ ಕಾಂತಿಯ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು ಮತ್ತು
 ಅದು ಗಾಳಿಯ ವೇಗವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಸಂಚರಿಸುವ

ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮಾಯಾಮಯ ಮಹಾರಥದ
 ವೇಗವನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ ಅಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ರಥದ
 ಮೇಲಿದ್ದ ಬಿದುರಿನಂತೆ ನೀಳವಾದ, ಕಾಂತಿಯುಕ್ತ ವೈಡೂರ್ಯ
 ಅಥವಾ ಕನ್ನೆದಿಲೆಯಂತೆ ನೀಲಿಬಣ್ಣದ, ಸ್ವರ್ಣಾಭರಣಗಳಿಂದ
 ಅಲಂಕೃತ ವೈಜಯಂತ ಧ್ವಜವನ್ನು ಆ ರಥದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು
 ಕಂಡನು.

03043009a ತಸ್ಮಿನ್ನಥೇ ಸ್ಥಿತಂ ಸೂತಂ ತಪ್ತಹೇಮವಿಭೂಷಿತಂ|

03043009c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾರ್ಥೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ದೇವಮೇವಾನ್ವತರ್ಕಯತ್||

ಆ ರಥದಲ್ಲಿದ್ದ, ಕುದಿಸಿದ ಬಂಗಾರದಿಂದ ವಿಭೂಷಿತನಾದ ಸೂತನನ್ನು
 ನೋಡಿ ಮಹಾಬಾಹು ಪಾರ್ಥನು ಅವನೂ ದೇವನಿರಬಹುದು ಎಂದು
 ಯೋಚಿಸಿದನು.

03043010a ತಥಾ ತರ್ಕಯತಸ್ತಸ್ಯ ಫಲ್ಲನಸ್ಯಾಥ ಮಾತಲಿಃ|

03043010c ಸನ್ನತಃ ಪ್ರಶ್ರಿತೋ ಭೂತ್ವಾ ವಾಕ್ಯಮರ್ಜುನಮಬ್ರವೀತ್||

ಈ ರೀತಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮಾತಲಿಯು ಫಲ್ಲನನ ಬಳಿಬಂದು

ವಿನಯಾವನತನಾಗಿ ತಲೆಬಾಗಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಈ

ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03043011a ಭೋ ಭೋ ಶಕ್ರಾತ್ಮಜ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಕ್ರಸ್ವಾಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ|

03043011c ಆರೋಹತು ಭವಾಂ ಶೀಘ್ರಂ ರಥಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಸಮ್ಮತಂ||

“ಭೋ ಭೋ ಶಕ್ರಾತ್ಮಜ ! ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಕ್ರನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ. ನೀನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದ್ರನ ಈ ರಥವನ್ನು ಏರುವ ಕೃಪೆಮಾಡು.

03043012a ಆಹ ಮಾಮಮರಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಪಿತಾ ತವ ಶತಕ್ರತುಃ|

03043012c ಕುಂತೀಸುತಮಿಹ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಪಶ್ಯಂತು ತ್ರಿದಶಾಲಯಾಃ||

ಆ ಅಮರಶ್ರೇಷ್ಠ, ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಶತಕ್ರತುವು “ಕುಂತೀಪುತ್ರನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ! ತ್ರಿದಶಾಲಯರು ಅವನನ್ನು ನೋಡಲಿ !” ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

03043013a ಏಷ ಶಕ್ರಃ ಪರಿವೃತೋ ದೇವೈರ್ಯುಷಿಗಣೈಸ್ತಥಾ|

03043013c ಗಂಧರ್ವೈರಪ್ಸರೋಭಿಶ್ಚ ತ್ವಾಂ ದಿದೃಕ್ಷುಃ ಪ್ರತಿಕ್ಷತೇ||

ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಯುಷಿಗಣಗಳಿಂದಲೂ, ಗಂಧರ್ವ ಅಪ್ಸರೆಯರಿಂದಲೂ ಸುತ್ತುವರೆದಿರುವ ಶಕ್ರನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಪ್ರತಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03043014a ಅಸ್ಮಾಲ್ಲೋಕಾದ್ದೇವಲೋಕಂ ಪಾಕಶಾಸನಶಾಸನಾತ್|

03043014c ಆರೋಹ ತ್ವಂ ಮಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಲಬ್ಧಾಸ್ತುಃ ಪುನರೇಷ್ಯಸಿ||

ಪಾಕಶಾಸನಿಯ ಶಾಸನದಂತೆ ಈ ಲೋಕದಿಂದ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಈ ರಥವನ್ನೇರು. ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಪುನಃ ಬರುತ್ತೀಯೆ.”

03043015 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03043015a ಮಾತಲೇ ಗಚ್ಛ ಶೀಘ್ರಂ ತ್ವಮಾರೋಹಸ್ವ ರಥೋತ್ತಮಂ|

03043015c ರಾಜಸೂಯಾಶ್ವಮೇಧಾನಾಂ ಶತೈರಪಿ ಸುದುರ್ಲಭಂ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಾತಲಿ! ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ನೀನು ನೂರಾರು ರಾಜಸೂಯ ಅಶ್ವಮೇಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಆ ಉತ್ತಮ ರಥವನ್ನು ಏರಿ ಹೋಗು.

03043016a ಪಾರ್ಥಿವೈಃ ಸುಮಹಾಭಾಗೈರ್ಯಜ್ವಭಿರ್ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೈಃ|

03043016c ದೈವತೈರ್ವಾ ಸಮಾರೋಢುಂ ದಾನವೈರ್ವಾ ರಥೋತ್ತಮಂ||

ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಿಗಳಿಂದ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಸುಮಹಾಭಾಗ ಪಾರ್ಥಿವರೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ದಾನವರೂ ಈ ಉತ್ತಮ ರಥವನ್ನು ಏರಲಾರರು.

03043017a ನಾತಪ್ತತಪಸಾ ಶಕ್ಯ ಏಷ ದಿವ್ಯೋ ಮಹಾರಥಃ|

03043017c ದ್ರಷ್ಟುಂ ವಾಪ್ಯಥ ವಾ ಸೃಷ್ಟುಮಾರೋಢುಂ ಕುತ ಏವ ತು||

ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸದ ಯಾರೂ ಈ ದಿವ್ಯ ಮಹಾರಥವನ್ನು ನೋಡಲು

ಅಥವಾ ಮುಟ್ಟಲು ಶಕ್ಯರಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಏರಿಯಾರು?

03043018a ತ್ವಯಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೇ ಸಾಧೋ ರಥಸ್ಥೇ ಸ್ಥಿರವಾಜಿನಿ|

03043018c ಪಶ್ಚಾದಹಮಥಾರೋಕ್ಷ್ಯೇ ಸುಕೃತೀ ಸತ್ಪಥಂ ಯಥಾ||

ಸಾಧೋ! ನೀನು ಹತ್ತಿ ನಿಂತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತರ ನಾನು ಸುಕೃತನು ಸತ್ಪಥದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಈ ಮಹಾರಥವನ್ನು ಏರುತ್ತೇನೆ.”

03043019 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03043019a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಾತಲಿಃ ಶಕ್ರಸಾರಥಿಃ|

03043019c ಆರುರೋಹ ರಥಂ ಶೀಘ್ರಂ ಹಯಾನ್ಯೇಮೇ ಚ ರಶ್ಮಿಭಿಃ||

03043020a ತತೋಽರ್ಜುನೋ ಹೃಷ್ಟಮನಾ ಗಂಗಾಯಾಮಾಪ್ಲುತಃ ಶುಚಿಃ|

03043020c ಜಜಾಪ ಜಪ್ಯಂ ಕೌಂತೇಯೋ ವಿಧಿವತ್ಕುರುನಂದನಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶಕ್ರಸಾರಥಿ ಮಾತಲಿಯು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ರಥವನ್ನು ಏರಿ ಕುದುರೆಗಳ ಗಾಳಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಆಗ ಕುರುನಂದನ ಕೌಂತೇಯ ಅರ್ಜುನನು ಹೃಷ್ಟಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಶುಚನಾಗಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಜಪವನ್ನು ಜಪಿಸಿದನು.

03043021a ತತಃ ಪಿತೃನ್ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಯಥಾವಿಧಿ|

03043021c ಮಂದರಂ ಶೈಲರಾಜಂ ತಮಾಪ್ರಷ್ಟುಮುಪಚಕ್ರಮೇ||

ನಂತರ ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನಿತ್ತು,

ಯಧಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಶೈಲರಾಜ ಮಂದರನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡಲು
ಮುಂದಾದನು.

03043022a ಸಾಧೂನಾಂ ಧರ್ಮಶೀಲಾನಾಂ ಮುನೀನಾಂ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾಂ|

03043022c ತ್ವಂ ಸದಾ ಸಂಶ್ರಯಃ ಶೈಲ ಸ್ವರ್ಗಮಾರ್ಗಾಭಿಕಾಂಕ್ಷಿಣಾಂ||

“ಶೈಲ! ನೀನು ಸದಾ ಸಾಧುಗಳ, ಧರ್ಮಶೀಲರ, ಪುಣ್ಯಕರ್ಮ
ಮುನಿಗಳಿಗೆ, ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಬಯಸುವವರಿಗೆ
ಆಶ್ರಯನಾಗಿರುವೆ.

03043023a ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಸದಾ ಶೈಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ವಿಶಃ|

03043023c ಸ್ವರ್ಗಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಶ್ಚರಂತಿ ಸ್ಮ ದೇವೈಃ ಸಹ ಗತವ್ಯಥಾಃ||

ಶೈಲ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸದಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ಮತ್ತು
ವೈಶ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಂಗಡ
ಗತವ್ಯಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03043024a ಅದ್ರಿರಾಜ ಮಹಾಶೈಲ ಮುನಿಸಂಶ್ರಯ ತೀರ್ಥವನ್||

03043024c ಗಚ್ಚಾಮ್ಯಮಂತ್ರಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಸುಖಮಸ್ಮ್ಯುಷಿತಸ್ತ್ವಯಿ||

ಅದ್ರಿರಾಜ! ಮಹಾಶೈಲ! ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯದಾತ! ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು
ಹೊಂದಿರುವವನೇ! ನನಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ನಿನ್ನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.
ನಿನ್ನಮೇಲೆ ಸುಖವಾಗಿ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆದೆ.

03043025a ತವ ಸಾನೂನಿ ಕುಂಜಾಶ್ಚ ನದ್ಯಃ ಪ್ರಸ್ರವಣಾನಿ ಚ|

03043025c ತೀರ್ಥಾನಿ ಚ ಸುಪುಣ್ಯಾನಿ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾನ್ಯನೇಕಶಃ||

ನಾನು ನೋಡಿದ ನಿನ್ನ ಅನೇಕ ಶಿಖರಗಳು, ಕಣಿವೆಗಳು, ನದಿಗಳು,
ಮತ್ತು ಚಿಲುಮೆಗಳು ಪುಣ್ಯಕರ ತೀರ್ಥಗಳು.”

03043026a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಜುಫನಃ ಶೈಲಮಾಮಂತ್ರೈ ಪರವೀರಹಾ|

03043026c ಆರುರೋಹ ರಥಂ ದಿವ್ಯಂ ದ್ಯೋತಯನ್ನಿವ ಭಾಸ್ಕರಃ||

ಪರವೀರಹ ಅರ್ಜುನನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶೈಲವನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು
ಭಾಸ್ಕರನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಆ ದಿವ್ಯ ರಥವನ್ನು ಏರಿದನು.

03043027a ಸ ತೇನಾದಿತ್ಯರೂಪೇಣ ದಿವ್ಯೇನಾದ್ಭುತಕರ್ಮಣಾ|

03043027c ಊರ್ಧ್ವಮಾಚಕ್ರಮೇ ಧೀಮಾನ್ಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ ಕುರುನಂದನಃ||

ಧೀಮಾನ್ ಕುರುನಂದನನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಆ ಆದಿತ್ಯರೂಪಿ
ಅದ್ಭುತಕರ್ಮಿ, ದಿವ್ಯ ರಥದ ಮೇಲೇರಿದನು.

03043028a ಸೋಽದರ್ಶನಪಥಂ ಯಾತ್ವಾ ಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ಭೂಮಿಚಾರಿಣಾಂ|

03043028c ದದರ್ಶಾದ್ಭುತರೂಪಾಣಿ ವಿಮಾನಾನಿ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದಾಡುವ ಮರ್ತ್ಯರಿಗೆ ಕಾಣದೇ ಇರುವ
ದಾರಿಯನ್ನು ಸಾಗಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ
ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡನು.

03043029a ನ ತತ್ರ ಸೂರ್ಯಃ ಸೋಮೋ ವಾ ದ್ಯೋತತೇ ನ ಚ ಪಾವಕಃ|

03043029c ಸ್ವಯೈವ ಪ್ರಭಯಾ ತತ್ರ ದ್ಯೋತಂತೇ ಪುಣ್ಯಲಬ್ಧಯಾ||

ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಸೂರ್ಯನ ಅಥವಾ ಚಂದ್ರನ ಅಥವಾ ಬೆಂಕಿಯ
ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪುಣ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ
ತಮ್ಮದೇ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದವು.

03043030a ತಾರಾರೂಪಾಣಿ ಯಾನೀಹ ದೃಶ್ಯಂತೇ ದ್ಯುತಿಮಂತಿ ವ್ಯೇ|

03043030c ದೀಪವದ್ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಟತ್ವಾದಣೂನಿ ಸುಮಹಾಂತ್ಯಪಿ||

ತುಂಬಾ ದೂರಗಳಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಚಿಕ್ಕ
ದೀಪಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವು ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡವು.

03043031a ತಾನಿ ತತ್ರ ಪ್ರಭಾಸ್ವಂತಿ ರೂಪವಂತಿ ಚ ಪಾಂಡವಃ|

03043031c ದದರ್ಶ ಸ್ವೇಷು ಧಿಷ್ಟೇಷು ದೀಪ್ತಿಮಂತಿ ಸ್ವಯಾರ್ಚಿಷಾ||

ಪಾಂಡವನು ತಮ್ಮದೇ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ, ತಮ್ಮದೇ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ
ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಸುಂದರ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03043032a ತತ್ರ ರಾಜರ್ಷಯಃ ಸಿದ್ಧಾ ವೀರಾಶ್ಚ ನಿಹತಾ ಯುಧಿ|

03043032c ತಪಸಾ ಚ ಜಿತಸ್ವರ್ಗಾಃ ಸಂಪೇತುಃ ಶತಸಂಘಶಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಹತರಾದ ವೀರ ಸಿದ್ಧ ರಾಜರ್ಷಿಗಳು, ಮತ್ತು
ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವರು ನೂರಾರು ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ
ಸೇರಿದ್ದರು.

03043033a ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸೂರ್ಯಜ್ವಲನತೇಜಸಾಂ|

03043033c ಗುಹ್ಯಕಾನಾಮೃಷೀಣಾಂ ಚ ತಥೈವಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಸೂರ್ಯನ ಜ್ವಲನದಂತೆ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಸಹಸ್ರಾರು
ಗಂಧರ್ವರು, ಗುಹ್ಯಕರು, ಋಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಪ್ಸರೆಯರ
ಗುಂಪುಗಳಿದ್ದವು.

03043034a ಲೋಕಾನಾತ್ಮಪ್ರಭಾನ್ವಶ್ಯನ್ಫಲಗುನೋ ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತಃ|

03043034c ಪಪ್ರಚ್ಛ ಮಾತಲಿಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸ ಚಾಪ್ಯೇನಮುವಾಚ ಹ||

ತಮ್ಮದೇ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಲೋಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿ
ವಿಸ್ಮಿತನಾದ ಫಲಗುನನು ಮಾತಲಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು
ಅವನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

03043035a ಏತೇ ಸುಕೃತಿನಃ ಪಾರ್ಥ ಸ್ವೇಷು ಧಿಷ್ಟೇಷ್ವವಸ್ಥಿತಾಃ|

03043035c ಯಾನ್ದೃಷ್ಟವಾನಸಿ ವಿಭೋ ತಾರಾರೂಪಾಣಿ ಭೂತಲೇ||

“ಪಾರ್ಥ ! ವಿಭೋ ! ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ, ಭೂತಲದಲ್ಲಿ
ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ಕಾಣುವ, ತಮ್ಮದೇ ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ
ಇವರು ಉತ್ತಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು.”

03043036a ತತೋಽಪಶ್ಯತ್ ಸ್ಥಿತಂ ದ್ವಾರಿ ಸಿತಂ ವೈಜಯಿನಂ ಗಜಂ|

03043036c ಐರಾವತಂ ಚತುರ್ಧಂತಂ ಕೈಲಾಸಮಿವ ಶೃಂಗಿಣಂ||

ಆಗ ಅವನು ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸಶಿಖರದಂತೆ ನಿಂತಿರುವ ನಾಲ್ಕು
ದಂತಗಳ ಬಿಳಿಯ ವಿಜಯ ಗಜ ಐರಾವತವನ್ನು ಕಂಡನು.

03043037a ಸ ಸಿದ್ಧಮಾರ್ಗಮಾಕ್ರಮ್ಯ ಕುರುಪಾಂಡವಸತ್ತಮಃ|

03043037c ವ್ಯರೋಚತ ಯಥಾ ಪೂರ್ವಂ ಮಾಂಧಾತಾ ಪಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮಃ||

ಆ ಕುರುಪಾಂಡವಸತ್ತಮನು ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ದಾಟಿ ಹಿಂದೆ
ಪಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮ ಮಾಂಧಾತನಂತೆ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಿದನು.

03043038a ಅತಿಚಕ್ರಾಮ ಲೋಕಾನ್ಸ ರಾಜ್ಞಾಂ ರಾಜೀವಲೋಚನಃ|

03043038c ತತೋ ದದರ್ಶ ಶಕ್ರಸ್ಯ ಪುರೀಂ ತಾಮಮರಾವತೀಂ||

ಆ ರಾಜೀವಲೋಚನನು ರಾಜರ ಲೋಕಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಶಕ್ರನ ಪುರ
ಅಮರಾವತಿಯನ್ನು ಕಂಡನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲ್ವತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೪

ಇಂದ್ರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ

ಅಮರಾಮತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ಆಗಮನ, ಸ್ವಾಗತ (೧-೧೫).
ಇಂದ್ರನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅರ್ಧ
ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದುದು (೧೬-೨೨).

03044001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03044001a ಸ ದದರ್ಶ ಪುರೀಂ ರಮ್ಯಾಂ ಸಿದ್ಧಚಾರಣಸೇವಿತಾಂ|

03044001c ಸರ್ವರ್ತು ಕುಸುಮೈಃ ಪುಣ್ಯೈಃ ಪಾದಪೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ||

03044002a ತತ್ರ ಸೌಗಂಧಿಕಾನಾಂ ಸ ದ್ರುಮಾಣಾಂ ಪುಣ್ಯಗಂಧಿನಾಂ|

03044002c ಉಪವೀಜ್ಯಮಾನೋ ಮಿಶ್ರೇಣ ವಾಯುನಾ ಪುಣ್ಯಗಂಧಿನಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನು ಸಿದ್ಧಚಾರಣರಿಂದ ಸೇವಿತ,
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕುಸುಮ, ಪುಣ್ಯ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತ, ರಮ್ಯ ಪುರಿಯನ್ನು
ನೋಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಸುಗಂಧಿತ ಸೌಗಂಧಿಕಗಳ ವೃಕ್ಷಗಳಿದ್ದವು
ಮತ್ತು ಆ ಪುಣ್ಯಗಂಧಿ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಬೀಸಿದ ಗಾಳಿಯು ಅವನಿಗೆ
ಚಾಮರಗಳಂತೆ ಬೀಸಿದವು.

03044003a ನಂದನಂ ಚ ವನಂ ದಿವ್ಯಮಪ್ಸರೋಗಣಸೇವಿತಂ|

03044003c ದದರ್ಶ ದಿವ್ಯಕುಸುಮೈರಾಹ್ವಯದ್ಭಿರಿವ ದ್ರುಮೈಃ||

ಅಪ್ಸರಗಣಗಳಿಂದ ಸೇವಿತ, ದಿವ್ಯ ಕುಸುಮಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿವೆಯೋ
ಎನ್ನುವ ಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಿವ್ಯ ನಂದನವನವನ್ನು ಕಂಡನು.

03044004a ನಾತಪ್ತತಪಸಾ ಶಕ್ಯೋ ದ್ರಷ್ಟುಂ ನಾನಾಹಿತಾಗ್ನಿನಾ|

03044004c ಸ ಲೋಕಃ ಪುಣ್ಯಕರ್ತೃಣಾಂ ನಾಪಿ ಯುದ್ಧಪರಾಜ್ಮುಖೈಃ||

03044005a ನಾಯಜ್ವಭಿನಾನ್ಯತಕೈರ್ನ ವೇದಶ್ರುತಿವರ್ಜಿತೈಃ|

03044005c ನಾನಾಪ್ಲುತಾಂಗೈಸ್ತೀರ್ಥೇಷು ಯಜ್ಞದಾನಬಹಿಷ್ಕೃತೈಃ||

ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸದೇ ಇದ್ದ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸದೇ ಇದ್ದವರಿಗೆ,
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಜ್ಮುಖರಾದವರಿಗೆ, ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು
ಅಸಮರ್ಥರಾದವರಿಗೆ, ವೇದ ಮತ್ತು ಶ್ರುತಿಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವರಿಗೆ,
ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವರಿಗೆ, ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡದೇ
ಇರುವವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಯಜ್ಞ-ದಾನಗಳನ್ನು ದೂರವಿಟ್ಟವರಿಗೆ ಆ
ಪುಣ್ಯಕರ್ತೃಗಳ ಲೋಕವನ್ನು ನೋಡಲು ಶಕ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03044006a ನಾಪಿ ಯಜ್ಞಹನೈಃ ಕ್ಷುದ್ರೈರ್ದ್ರಷ್ಟುಂ ಶಕ್ಯಃ ಕಥಂ ಚನ|

03044006c ಪಾನಪೈರ್ಗುರುತಲ್ಪೈಶ್ಚ ಮಾಂಸಾದೈರ್ವಾ ದುರಾತ್ಮಭಿಃ||

ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸುವವರಿಗೂ, ಕುಡಿದು ದುಷ್ಪ್ರಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು
ಮಾಡುವವರಿಗೂ, ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು
ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವರಿಗೂ, ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವ ದುರಾತ್ಮರಿಗೂ ಎಂದೂ

ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03044007a ಸ ತದ್ಧಿವ್ಯಂ ವನಂ ಪಶ್ಯನ್ನಿವ್ಯಗೀತನಿನಾದಿತಂ|

03044007c ಪ್ರವಿವೇಶ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಶಕ್ರಸ್ಯ ದಯಿತಾಂ ಪುರಿಂ||

ದಿವ್ಯ ಗೀತನಿನಾದದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಆ ದಿವ್ಯ ವನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ಶಕ್ರನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03044008a ತತ್ರ ದೇವವಿಮಾನಾನಿ ಕಾಮಗಾನಿ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03044008c ಸಂಸ್ಥಿತಾನ್ಯಭಿಯಾತಾನಿ ದದರ್ಶಾ ಯುತಶಸ್ತದಾ||

ಅಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಸಹಸ್ರಾರು ದೇವ ವಿಮಾನಗಳು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03044009a ಸಂಸ್ತೂಯಮಾನೋ ಗಂಧರ್ವೈರಪ್ಸರೋಭಿಶ್ಚ ಪಾಂಡವಃ|

03044009c ಪುಷ್ಪಗಂಧವಹೈಃ ಪುಣ್ಣೈರ್ವಾ ಯುಭಿಶ್ಚಾನುವೀಚಿತಃ||

ಗಂಧರ್ವರೂ ಅಪ್ಸರರೂ ಪಾಂಡವನನ್ನು ಸಂಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರಲು ವಾಯುವು ಹೂವಿನ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಪುಣ್ಯಕರ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬೀಸಿದನು.

03044010a ತತೋ ದೇವಾಃ ಸಗಂಧರ್ವಾಃ ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಪರಮರ್ಷಯಃ|

03044010c ಹೃಷ್ಯಾಃ ಸಂಪೂಜಯಾಮಾಸುಃ ಪಾರ್ಥಮಕ್ಲಿಷ್ಟಕಾರಿಣಂ||

ಆಗ ಗಂಧರ್ವರೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ಪರಮಋಷಿಗಳೂ ಸೇರಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಿಣಿ ಪಾರ್ಥನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು.

03044011a ಆಶೀರ್ವಾದೈಃ ಸ್ತೂಯಮಾನೋ ದಿವ್ಯವಾದಿತ್ರನಿಷ್ಟನೈಃ|

03044011c ಪ್ರತಿಪೇದೇ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಶಂಖದುಂದುಭಿನಾದಿತಂ||

03044012a ನಕ್ಷತ್ರಮಾರ್ಗಂ ವಿಪುಲಂ ಸುರವೀಧೀತಿ ವಿಶ್ರುತಂ|

03044012c ಇಂದ್ರಾಜ್ಞಯಾ ಯಯೌ ಪಾರ್ಥಃ ಸ್ತೂಯಮಾನಃ ಸಮಂತತಃ||

ಆಶೀರ್ವಾದಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ದಿವ್ಯವಾದ್ಯಗಳ ನಾದದೊಂದಿಗೆ ಶಂಖದುಂದುಭಿಗಳ ನಾದಗಳೊಂದಿಗೆ, ಮಹಾಬಾಹು ಪಾರ್ಥನು ಸುರಬೀದಿಯೆಂದು ವಿಶ್ರುತವಾದ ಆ ನಕ್ಷತ್ರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಇಂದ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸುತ್ತುವರೆದು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರಲು ಮುಂದುವರೆದನು.

03044013a ತತ್ರ ಸಾಧ್ಯಾಸ್ತಥಾ ವಿಶ್ವೇ ಮರುತೋಽಥಾಶ್ವಿನಾವಪಿ|

03044013c ಆದಿತ್ಯಾ ವಸವೋ ರುದ್ರಾಸ್ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಯೋಽಮಲಾಃ||

03044014a ರಾಜರ್ಷಯಶ್ಚ ಬಹವೋ ದಿಲೀಪಪ್ರಮುಖಾ ನೃಪಾಃ|

03044014c ತುಂಬುರುನಾರದಶ್ಚೈವ ಗಂಧರ್ವೌ ಚ ಹಹಾಹುಹೂ||

ಅಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯರೂ, ವಿಶ್ವೇದೇವರೂ, ಮರುತರೂ, ಅಶ್ವಿನಿಯರೂ, ಆದಿತ್ಯರೂ, ವಸುಗಳೂ, ರುದ್ರರೂ, ಅಮಲ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೂ, ದಿಲೀಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ ರಾಜರ್ಷಿ ನೃಪರೂ, ತುಂಬುರು ನಾರದರೂ, ಹಹಾಹುಹೂ ಮೊದಲಾದ ಗಂಧರ್ವರೂ ಸೇರಿದ್ದರು.

03044015a ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸ ಸಮಾಗಮ್ಯ ವಿಧಿವತ್ಕುರುನಂದನಃ|

03044015c ತತೋಽಪಶ್ಯದ್ಧೇವರಾಜಂ ಶತಕೃತುಮರಿಂದಮಂ||

ಕುರುನಂದನನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಭೇಟಿಮಾಡಿ, ನಂತರ ಅರಿಂದಮ ದೇವರಾಜ ಶತಕೃತುವನ್ನು ಕಂಡನು.

03044016a ತತಃ ಪಾರ್ಥೋ ಮಹಾಬಾಹುರವತೀರ್ಯ ರಥೋತ್ತಮಾತ್|

03044016c ದದರ್ಶ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧೇವೇಂದ್ರಂ ಪಿತರಂ ಪಾಕಶಾಸನಂ||

ಆಗ ಮಹಾಬಾಹು ಪಾರ್ಥನು ಆ ಉತ್ತಮ ರಥದಿಂದಿಳಿದು ತನ್ನ ತಂದೆ ಪಾಕಶಾಸನಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03044017a ಪಾಂಡುರೇಣಾತಪತ್ರೇಣ ಹೇಮದಂಡೇನ ಚಾರುಣಾ|

03044017c ದಿವ್ಯಗಂಧಾಧಿವಾಸೇನ ವ್ಯಜನೇನ ವಿಧೂಯತಾ||

ಬಂಗಾರದ ದಂಡದ ಸುಂದರ ಶ್ವೇತಛತ್ರವನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ದಿವ್ಯಗಂಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಾಮರವು ಬೀಸಿ ಅವನಿಗೆ ತಂಪನ್ನು ನೀಡಿತು.

03044018a ವಿಶ್ವಾವಸುಪ್ರಭೃತಿಭಿರ್ಗಂಧವೈಃ ಸ್ತುತಿವಂದನೈಃ|

03044018c ಸ್ತೂಯಮಾನಂ ದ್ವಿಜಾಗ್ರೈಶ್ಚ ಋಗ್ಯಜುಃಸಾಮಸಂಸ್ತವೈಃ||

ವಿಶ್ವಾವಸು ಮೊದಲಾದ ಗಂಧರ್ವರು ಸ್ತುತಿವಂದನೆಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಲು ದ್ವಿಜಾಗ್ರರು ಋಗ್ವೇದ ಯಜುರ್ವೇದ ಸಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರು.

03044019a ತತೋಽಭಿಗಮ್ಯ ಕೌಂತೇಯಃ ಶಿರಸಾಭ್ಯನಮದ್ಭೃಲೀ|

03044019c ಸ ಚೈನಮನುವೃತ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಭುಜಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣತ||

03044020a ತತಃ ಶಕ್ರಾಸನೇ ಪುಣ್ಯೇ ದೇವರಾಜರ್ಷಿಪೂಜಿತೇ|

03044020c ಶಕ್ರಃ ಪಾಣೌ ಗೃಹೀತ್ವೈನಮುಪಾವೇಶಯದಂತಿಕೇ||

ಆಗ ಬಲಶಾಲಿ ಕೌಂತೇಯನು ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಶಿರಬಾಗಿಸಿ
ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ನಂತರ ಶಕ್ರನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನ ಭುಜಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಆಲಂಗಿಸಿ, ಕೈಹಿಡಿದು, ತನ್ನೊಂದಿಗೆ, ದೇವರಾಜರ್ಷಿಗಳಿಂದ
ಪೂಜಿತ ಶಕ್ರನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು.

03044021a ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಚೈನಮುಪಾಘ್ರಾಯ ದೇವೇಂದ್ರಃ ಪರವೀರಹಾ|

03044021c ಅಂಕಮಾರೋಪಯಾಮಾಸ ಪ್ರಶ್ರಯಾವನತಂ ತದಾ||

ಪರವೀರಹ ದೇವೇಂದ್ರನು ಅವನ ನೆತ್ತಿಗೆ ಮುತ್ತನ್ನಿತ್ತು, ಎಲ್ಲರೂ
ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ
ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು.

03044022a ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನಿಯೋಗಾತ್ಸ ಪಾರ್ಥಃ ಶಕ್ರಾಸನಂ ತದಾ|

03044022c ಅಧ್ಯಕ್ರಾಮದಮೇಯಾತ್ಮಾ ದ್ವಿತೀಯ ಇವ ವಾಸವಃ||

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನ ನಿಯೋಗದಂತೆ ಅಮೇಯಾತ್ಮ ಪಾರ್ಥನು ಎರಡನೆಯೇ
ಇಂದ್ರನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶಕ್ರನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

03044023a ತತಃ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ವೃತ್ರಶತ್ರುರರ್ಜುನಸ್ಯ ಶುಭಂ ಮುಖಂ|

03044023c ಪಸ್ಪರ್ಶ ಪುಣ್ಯಗಂಧೇನ ಕರೇಣ ಪರಿಸಾಂತ್ವಯನ್||

ಆಗ ವೃತ್ತಶತ್ರುವು ಅರ್ಜುನನ ಸುಂದರ ಮುಖವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಮುಟ್ಟಿ, ತನ್ನ ಪುಣ್ಯಗಂಧದ ಕೈಗಳಿಂದ ಸವರಿದನು.

03044024a ಪರಿಮಾರ್ಜಮಾನಃ ಶನಕೈರ್ಬಾಹೂ ಚಾಸ್ಯಾಯತೌ ಶುಭೌ|

03044024c ಜ್ಯಾಶರಕ್ಷೇಪಕರಿನೌ ಸ್ತಂಭಾವಿವ ಹಿರಣ್ಮಯೌ||

ಬಿಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಗಡುಸಾಗಿದ್ದ, ಬಂಗಾರದ ಸ್ತಂಭಗಳಂತಿದ್ದ ಅವನ
ಸುಂದರ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ಸವರಿದನು.

03044025a ವಜ್ರಗ್ರಹಣಚಿಹ್ನೇನ ಕರೇಣ ಬಲಸೂದನಃ|

03044025c ಮುಹುರ್ಮುಹುರ್ವಜ್ರಧರೋ ಬಾಹೂ ಸಂಸ್ಥಾಲಯಂ ಶನೈಃ||

ಬಲಸೂದನ, ವಜ್ರಪಾಣಿಯು ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವನ ತೋಳನ್ನು
ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ವಜ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಲೆಯಾದ ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ
ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು.

03044026a ಸ್ಮಯನ್ನಿವ ಗುಡಾಕೇಶಂ ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಃ ಸಹಸ್ರದೃಕ್|

03044026c ಹರ್ಷೇಣೋತ್ಪುಲ್ಲನಯನೋ ನ ಚಾತ್ಯಪ್ಯತ ವೃತ್ರಹಾ||

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ವೃತ್ರಹನು ಹರ್ಷದಿಂದ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ
ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ ಗುಡಾಕೇಶನನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ
ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವೋ ಎಂಬಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

03044027a ಏಕಾಸನೋಪವಿಷ್ಟೌ ತೌ ಶೋಭಯಾಂ ಚಕ್ರತುಃ ಸಭಾಂ|

03044027c ಸೂರ್ಯಾ ಚಂದ್ರಮಸೌ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಮಿವೋದಿತೌ||

ಒಂದೇ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಅವರಿಬ್ಬರು
ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವ
ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಆಕಾಶವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸಭೆಯನ್ನು
ಶೋಭಿಸಿದರು.

03044028a ತತ್ರ ಸ್ಮ ಗಾಥಾ ಗಾಯಂತಿ ಸಾಮ್ನಾ ಪರಮವಲ್ಲುನಾ|

03044028c ಗಂಧರ್ವಾಸ್ತುಂಬುರುಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಕುಶಲಾ ಗೀತಸಾಮಸು||

ಗೀತ ಮತ್ತು ಸಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾದ ತುಂಬುರುವೇ ಮೊದಲಾದ
ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಂಧರ್ವರು ಅಲ್ಲಿ ಸುಮಧುರ ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಯನ-
ಸಾಮವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03044029a ಘೃತಾಚೀ ಮೇನಕಾ ರಂಭಾ ಪೂರ್ವ ಚಿತ್ತಿಃ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭಾ|

03044029c ಉರ್ವಶೀ ಮಿಶ್ರಕೇಶೀ ಚ ಡುಂಡುಗೌರೀ ವರೂಧಿನೀ||

03044030a ಗೋಪಾಲೀ ಸಹಜನ್ಯಾ ಚ ಕುಂಭಯೋನಿಃ ಪ್ರಜಾಗರಾ|

03044030c ಚಿತ್ರಸೇನಾ ಚಿತ್ರಲೇಖಾ ಸಹಾ ಚ ಮಧುರಸ್ವರಾ||

03044031a ಏತಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಶ್ಚ ನನ್ಯತುಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ವರಾಂಗನಾಃ|

03044031c ಚಿತ್ತಪ್ರಮಥನೇ ಯುಕ್ತಾಃ ಸಿದ್ಧಾನಾಂ ಪದ್ಮಲೋಚನಾಃ||

03044032a ಮಹಾಕಟಿತಟಶ್ರೋಣ್ಯಃ ಕಂಪಮಾನ್ಯೈಃ ಪಯೋಧರೈಃ|

03044032c ಕಟಾಕ್ಷಹಾವಮಾಧುರ್ಯೈಶ್ಚೇತೋಬುದ್ಧಿಮನೋಹರಾಃ||

ಘೃತಾಚೀ, ಮೇನಕಾ, ರಂಭಾ, ಪೂರ್ವ ಚಿತ್ತಿ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಭಾ,
ಉರ್ವಶೀ, ಮಿಶ್ರಕೇಶೀ, ಡುಂಡು, ಗೌರೀ, ವರೂಧಿನೀ, ಗೋಪಾಲೀ,

ಸಹಜನ್ಯಾ, ಕುಂಭಯೋನಿ, ಪ್ರಜಾಗರಾ, ಚಿತ್ರಸೇನಾ, ಚಿತ್ರಲೇಖಾ,
 ಸಹಾ, ಮಧುರಸ್ವರಾ, ಮತ್ತು ಇತರ ವರಾಂಗನೆ-ಪದ್ಮಲೋಚನೆಯರು,
 ಮಹಾಕಟಿ-ತಟಶ್ರೋಣಿಯರು ಸಿದ್ಧರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಡೆಯುತ್ತಾ ತಮ್ಮ
 ಸ್ತನಗಳನ್ನು ಕಂಪಿಸುತ್ತಾ, ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಮಧುರ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಚೇತನ
 ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
 ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ಇಂದ್ರಸಭಾದರ್ಶನೇ

ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಸಭಾದರ್ಶನವೆಂಬ
 ನಲ್ವತ್ತಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೫

ಇಂದ್ರನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ

ವಾಸ

ಪಾಂಡವನು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಗಂಧರ್ವ ಚಿತ್ರಸೇನನಿಂದ ಸಂಗೀತ
 ವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದುದು (೧-೮). ಮಹರ್ಷಿ ಲೋಮಶನು
 ಇಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಡಿ
 ವಿಸ್ಮಿತನಾದುದು (೯-೧೪). ಅರ್ಜುನನು ಯಾರೆಂದು ಇಂದ್ರನು

ಲೋಮಶನಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದುದು (೧೫-೩೨). ಲೋಮಶನು ಭೂಮಿಗೆ
ಹೋಗಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದುದು (೩೩-೩೮).

03045001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03045001a ತತೋ ದೇವಾಃ ಸಗಂಧರ್ವಾಃ ಸಮಾದಾಯಾರ್ಘ್ಯಮುತ್ತಮಂ|

03045001c ಶಕ್ರಸ್ಯ ಮತಮಾಜ್ಞಾಯ ಪಾರ್ಥಮಾನರ್ಚುರಂಜಸಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಶಕ್ರನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದ
ಗಂಧರ್ವರೂ ಕೂಡಿ ದೇವತೆಗಳು ಉತ್ತಮ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ
ಪಾರ್ಥನನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅರ್ಚಿಸಿದರು.

03045002a ಪಾದ್ಯಮಾಚಮನೀಯಂ ಚ ಪ್ರತಿಗ್ರಾಹ್ಯ ನೃಪಾತ್ಮಜಂ|

03045002c ಪ್ರವೇಶಯಾಮಾಸುರಥೋ ಪುರಂದರನಿವೇಶನಂ||

ನೃಪತಾತ್ಮಜನಿಗೆ ಪಾದ್ಯ ಆಚಮನೀಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಪುರಂದರನ
ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿದರು.

03045003a ಏವಂ ಸಂಪೂಜಿತೋ ಜಿಷ್ಣುರುವಾಸ ಭವನೇ ಪಿತುಃ|

03045003c ಉಪಶಿಕ್ಷನ್ಮಹಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸಸಂಹಾರಾಣಿ ಪಾಂಡವಃ||

ಈ ರೀತಿ ಸಂಪೂಜಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ
ಮಹಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನಗಳ
ಜೊತೆಗೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾ ಜಿಷ್ಣುವು ವಾಸಿಸಿದನು.

03045004a ಶಕ್ರಸ್ಯ ಹಸ್ತಾದ್ಧಯಿತಂ ವಜ್ರಮಸ್ತ್ರಂ ದುರುತ್ಸಹಂ|

03045004c ಅಶನೀಶ್ಚ ಮಹಾನಾದಾ ಮೇಘಬರ್ಹಿಣಲಕ್ಷಣಾಃ||

ಶಕ್ರನ ಕೈಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ದುರುತ್ಸಹ ವಜ್ರಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಅಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾನಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಿಡಿಲುಗಳನ್ನೂ, ನವಿಲು ನೃತ್ಯವಾಡಲು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಮೇಘಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ನಿವಾರಣ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡನು.

03045005a ಗೃಹೀತಾಸ್ತ್ರಸ್ತು ಕೌಂತೇಯೋ ಭ್ರಾತೃನ್ಸ್ಮಾರ ಪಾಂಡವಃ|

03045005c ಪುರಂದರನಿಯೋಗಾಚ್ಚ ಪಂಚಾಬ್ದಮವಸತ್ಸುಖೀ||

ಆ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡ ನಂತರ ಕೌಂತೇಯ ಪಾಂಡವನು ತನ್ನ ಸಹೋದರರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದರೂ ಪುರಂದರನ ನಿಯೋಗದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಸುಖಿಯಾಗಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳು ವಾಸಿಸಿದನು.

03045006a ತತಃ ಶಕ್ರೋಽಬ್ರವೀತ್ಪಾರ್ಥಂ ಕೃತಾಸ್ತ್ರಂ ಕಾಲ ಆಗತೇ|

03045006c ನೃತ್ತಂ ಗೀತಂ ಚ ಕೌಂತೇಯ ಚಿತ್ರಸೇನಾದವಾಪ್ನುಹಿ||

03045007a ವಾದಿತ್ರಂ ದೇವವಿಹಿತಂ ನೃಲೋಕೇ ಯನ್ನ ವಿದ್ಯತೇ|

03045007c ತದರ್ಜಯಸ್ವ ಕೌಂತೇಯ ಶ್ರೇಯೋ ವೈ ತೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಪಾರ್ಥನು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡ ನಂತರ, ಸಮಯ ಬಂದಾಗ, ಶಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌಂತೇಯ! ಚಿತ್ರಸೇನನಿಂದ ನೃತ್ಯ ಗೀತಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದ ದೇವತೆಗಳ

ವಾದ್ಯಸಂಗೀತಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೋ. ಕೌಂತೇಯ ! ಇದನ್ನು ಪಡೆದರೆ
ನಿನಗೆ ಮುಂದೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.”

03045008a ಸಖಾಯಂ ಪ್ರದದೌ ಚಾಸ್ಯ ಚಿತ್ರಸೇನಂ ಪುರಂದರಃ|

03045008c ಸ ತೇನ ಸಹ ಸಂಗಮ್ಯ ರೇಮೇ ಪಾರ್ಥೋ ನಿರಾಮಯಃ¹⁰⁶||

ಪುರಂದರನು ಚಿತ್ರಸೇನನನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಸಖನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು
ಪಾರ್ಥನು ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ನಿರಾಮಯನಾಗಿ ರಮಿಸಿದನು.

03045009a ಕದಾ ಚಿದಟಮಾನಸ್ತು ಮಹರ್ಷಿರುತ ಲೋಮಶಃ|

03045009c ಜಗಾಮ ಶಕ್ರಭವನಂ ಪುರಂದರದಿದೃಕ್ಷಯಾ||

ಒಮ್ಮೆ ಮಹರ್ಷಿ ಲೋಮಶನು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ಪುರಂದರನನ್ನು
ನೋಡಲೋಸುಗ ಶಕ್ರಭವನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

03045010a ಸ ಸಮೇತ್ಯ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ದೇವರಾಜಂ ಮಹಾಮುನಿಃ|

03045010c ದದರ್ಶಾರ್ಥಾಧಾಸನಗತಂ ಪಾಂಡವಂ ವಾಸವಸ್ಯ ಹ||

ಆ ಮಹಾಮುನಿಯು ದೇವರಾಜನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು
ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವನೊಂದಿಗೆ ಆಸನದ ಅರ್ಧಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ
ಪಾಂಡವನನ್ನು ಕಂಡನು.

¹⁰⁶ಗೋರಖಪುರ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕದ ನಂತರ ಒಟ್ಟು ೮೨ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ
ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉರ್ವಶಿಯಿಂದಾದ ಶಾಪದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ಪುಣೆಯ
ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿರದ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

03045011a ತತಃ ಶಕ್ರಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತ ಆಸನೇ ವಿಷ್ವರೋತ್ತರೇ|

03045011c ನಿಷಸಾದ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಪೂಜ್ಯಮಾನೋ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ||

ಆಗ ಶಕ್ರನ ಅನುಜ್ಞೆಯಂತೆ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ
ಮಹಾಯುಷಿಯು ದರ್ಬಾಸನಯುಕ್ತ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

03045012a ತಸ್ಯ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭವದ್ಬುದ್ಧಿಃ ಪಾರ್ಥಮಿಂದ್ರಾಸನೇ ಸ್ಥಿತಂ|

03045012c ಕಥಂ ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯಃ ಪಾರ್ಥಃ ಶಕ್ರಾಸನಮವಾಪ್ತವಾನ್||

ಇಂದ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಪಾರ್ಥನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಒಂದು ವಿಚಾರವು ಬಂದಿತು: “ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪಾರ್ಥನು ಹೇಗೆ ಇಂದ್ರನ
ಆಸನವನ್ನು ಪಡೆದನು?

03045013a ಕಿಂ ತ್ವಸ್ಯ ಸುಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಲೋಕಾ ವಾ ಕೇ ವಿನಿರ್ಜಿತಾಃ|

03045013c ಯ ಏವಮುಪಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸ್ಥಾನಂ ದೇವನಮಸ್ಯ ತಂ||

ಅವನ ಯಾವ ಸುಕೃತ ಕರ್ಮದಿಂದಾಗಿ ಈ ಲೋಕಗಳನ್ನು
ಗೆದ್ದಿರುವನು ಮತ್ತು ಈ ದೇವನಮಸ್ಯ ತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ?”

03045014a ತಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾಯ ಸಂಕಲ್ಪಂ ಶಕ್ರೋ ವೃತ್ರನಿಷೂದನಃ|

03045014c ಲೋಮಶಂ ಪ್ರಹಸನ್ವಾಕ್ಯಮಿದಮಾಹ ಶಚೀಪತಿಃ||

03045015a ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ ಶ್ರೂಯತಾಂ ಯತ್ತೇ ಮನಸೈತದ್ವಿವಕ್ಷಿತಂ|

03045015c ನಾಯಂ ಕೇವಲಮರ್ತ್ಯೋ ವೈ ಕ್ಷತ್ರಿಯತ್ವಮುಪಾಗತಃ||

ವೃತ್ರನಿಷೂದನ ಶಚೀಪತಿ ಶಕ್ರನು ಅವನ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು

ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ ಲೋಮಶನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು: “ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ !
ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳು. ಇವನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ
ಹುಟ್ಟಿದ ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ.

03045016a ಮಹರ್ಷೇ ಮಮ ಪುತ್ರೋಽಯಂ ಕುಂತ್ಯಾಂ ಜಾತೋ ಮಹಾಭುಜಃ|

03045016c ಅಸ್ತು ಹೇತೋರಿಹ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕಸ್ಮಾ ಚ್ಚಿತ್ಕಾರಣಾಂತರಾತ್||

ಮಹರ್ಷೇ ! ಈ ಮಹಾಭುಜನು ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಕುಂತಿಯಲ್ಲಿ
ಜನಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಅಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.

03045017a ಅಹೋ ನೈನಂ ಭವಾನ್ವೇತ್ತಿ ಪುರಾಣಮೃಷಿಸತ್ತಮಂ|

03045017c ಶೃಣು ಮೇ ವದತೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯೋಽಯಂ ಯಚ್ಚಾಸ್ಯ ಕಾರಣಂ||

ಈ ಪುರಾಣ ಋಷಿಸತ್ತಮನನನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ? ಹಾಗಾದರೆ
ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ಇವನು ಯಾರು ಮತ್ತು ಇವನ ಉದ್ದೇಶವೇನು
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

03045018a ನರನಾರಾಯಣೌ ಯೌ ತೌ ಪುರಾಣಾವೃಷಿಸತ್ತಮೌ|

03045018c ತಾವಿಮಾವಭಿಜಾನೀಹಿ ಹೃಷೀಕೇಶಧನಂಜಯೌ||

ಪುರಾಣ ಋಷಿಸತ್ತಮರಾದ ನರ ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣರೀರ್ವರು ಈಗ
ಧನಂಜಯ ಮತ್ತು ಹೃಷೀಕೇಶರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿ.

03045019a ಯನ್ನ ಶಕ್ಯಂ ಸುರೈರ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಮೃಷಿಭಿರ್ವಾ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ|

03045019c ತದಾಶ್ರಮಪದಂ ಪುಣ್ಯಂ ಬದರೀ ನಾಮ ವಿಶ್ರುತಂ||

03045020a ಸ ನಿವಾಸೋಽಭವದ್ವಿಪ್ರ ವಿಷ್ಣೋರ್ಜಿಷ್ಣೋಸ್ತಥೈವ ಚ|

03045020c ಯತಃ ಪ್ರವವೃತೇ ಗಂಗಾ ಸಿದ್ಧಚಾರಣಸೇವಿತಾ||

ಮಹಾತ್ಮರು ಮತ್ತು ಸುರರಿಗೂ ನೋಡಲು ದುರ್ಲಭವಾದ ಪುಣ್ಯ
ಬದರೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಿಶ್ರುತ ಆ ಆಶ್ರಮಪದದಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರ ವಿಷ್ಣು
ಮತ್ತು ಜಿಷ್ಣು ಇಬ್ಬರೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ
ಸಿದ್ಧಚಾರಣಸೇವಿತ ಗಂಗೆಯು ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

03045021a ತೌ ಮನ್ನಿಯೋಗಾದ್ಭ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ ಕ್ಷಿತೌ ಜಾತೌ ಮಹಾದ್ಯುತಿ|

03045021c ಭೂಮೇರ್ಭಾರಾವತರಣಂ ಮಹಾವೀರ್ಯೌ ಕರಿಷ್ಯತಃ||

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ ! ನನ್ನ ನಿಯೋಗದಿಂದ ಈ ಮಹಾದ್ಯುತಿ
ಮಹಾವೀರರಿಬ್ಬರೂ ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು
ಕಡಿಮೆಮಾಡಲಿದ್ದಾರೆ.

03045022a ಉದ್ವೃತ್ತಾ ಹ್ಯಸುರಾಃ ಕೇ ಚಿನ್ನಿವಾತಕವಚಾ ಇತಿ|

03045022c ವಿಪ್ರಿಯೇಷು ಸ್ಥಿತಾಸ್ಮಾಕಂ ವರದಾನೇನ ಮೋಹಿತಾಃ||

ನಿವಾತಕವಚರೆನ್ನುವ ಕೆಲವು ಅಸುರರು ವರದಾನದಿಂದ
ಮೋಹಿತರಾಗಿ ನಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

03045023a ತರ್ಕಯಂತೇ ಸುರಾನ್ ಹಂತುಂ ಬಲದರ್ಪಸಮನ್ವಿತಾಃ|

03045023c ದೇವಾನ್ ಗಣಯಂತೇ ಚ ತಥಾ ದತ್ತವರಾ ಹಿ ತೇ||

03045024a ಪಾತಾಲವಾಸಿನೋ ರೌದ್ರಾ ದನೋಃ ಪುತ್ರಾ ಮಹಾಬಲಾಃ|

03045024c ಸರ್ವೇ ದೇವನಿಕಾಯಾ ಹಿ ನಾಲಂ ಯೋಧಯಿತುಂ ಸ್ಮ ತಾನ್||

ಬಲದರ್ಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅವರು ಸುರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು
ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟ ವರದಿಂದಾಗಿ ಅವರು
ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ದನುವಿನ ಪುತ್ರರಾದ ಆ
ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ ರೌದ್ರರು ಪಾತಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ದೇವತೆಗಳ
ಎಲ್ಲ ಸೇನೆಯೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ.

03045025a ಯೋಽಸೌ ಭೂಮಿಗತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ವಿಷ್ಣುರ್ಮಧುನಿಷೂದನಃ|

03045025c ಕಪಿಲೋ ನಾಮ ದೇವೋಽಸೌ ಭಗವಾನಜಿತೋ ಹರಿಃ||

03045026a ಯೇನ ಪೂರ್ವಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಖನಮಾನಾ ರಸಾತಲಂ|

03045026c ದರ್ಶನಾದೇವ ನಿಹತಾಃ ಸಗರಸ್ಯಾತ್ಮಜಾ ವಿಭೋ||

03045027a ತೇನ ಕಾರ್ಯಂ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಮಸ್ಮಾಕಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03045027c ಪಾರ್ಥೇನ ಚ ಮಹಾಯುದ್ಧೇ ಸಮೇತಾಭ್ಯಾಮಸಂಶಯಂ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ! ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿರುವ, ಮಧುನಿಷೂದನ, ಶ್ರೀಮಾನ್,

ವಿಷ್ಣು, ಹಿಂದೆ ರಸಾತಲವನ್ನು ಅಗೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಗರನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು

ನೋಟಮಾತ್ರದಿಂದ ಭಸ್ಮಮಾಡಿದ ಕಪಿಲನಾಮದಿಂದ ಇದ್ದ

ಭಗವಾನ್ ದೇವ ಅಜಿತ ಹರಿಯು ಪಾರ್ಥನೊಂದಿಗೆ

ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ

ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03045028a ಅಯಂ ತೇಷಾಂ ಸಮಸ್ತಾನಾಂ ಶಕ್ತಃ ಪ್ರತಿಸಮಾಸನೇ|

03045028c ತಾನ್ನಿಹತ್ಯ ರಣೇ ಶೂರಃ ಪುನರ್ಯಾಸ್ಯತಿ ಮಾನುಷಾನ್||

ಅವರಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನನಾದ ಇವನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಬಲ್ಲ,
ಮತ್ತು ರಣದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಈ ಶೂರನು ಪುನಃ
ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03045029a ಭವಾಂಶ್ಚಾಸ್ತುನ್ನಿಯೋಗೇನ ಯಾತು ತಾವನ್ಮಹೀತಲಂ|

03045029c ಕಾಮ್ಯಕೇ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇ ವೀರಂ ನಿವಸಂತಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

ನನ್ನ ನಿಯೋಗದಿಂದ ನೀನು ಮಹೀತಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಾಮ್ಯಕವನದಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ವೀರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು.

03045030a ಸ ವಾಚ್ಛೋ ಮಮ ಸಂದೇಶಾದ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸತ್ಯಸಂಗರಃ|

03045030c ನೋತ್ಕಂಠಾ ಫಲ್ಗುನೇ ಕಾರ್ಯಾ ಕೃತಾಸ್ತುಃ ಶೀಘ್ರಮೇಷ್ಯತಿ||

ಆ ಸತ್ಯಸಂಗರ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು:
“ಫಾಲ್ಗುನನಿಲ್ಲವೆಂದು ಬೇಸರಿಸಬೇಡ! ಅವನು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು
ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾನೆ.

03045031a ನಾಶುದ್ಧಬಾಹುವೀರ್ಯೇಣ ನಾಕೃತಾಸ್ತ್ರೇಣ ವಾ ರಣೇ|

03045031c ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಾದಯೋ ಯುದ್ಧೇ ಶಕ್ಯಾಃ ಪ್ರತಿಸಮಾಸಿತುಂ||

ತನ್ನ ಬಾಹುವೀರ್ಯವನ್ನು ಶುದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಮತ್ತು ಅಸ್ತ್ರಗಳ
ಪ್ರವೀಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ಅವನು ರಣದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮ
ದ್ರೋಣಾದಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಶಕ್ಯನಿಲ್ಲ.

03045032a ಗೃಹೀತಾಸ್ತ್ರೋ ಗುಡಾಕೇಶೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಮಹಾಮನಾಃ|

03045032c ನೃತ್ಯವಾದಿತ್ರಗೀತಾನಾಂ ದಿವ್ಯಾನಾಂ ಪಾರಮೇಯಿವಾನ್||

ಮಹಾಬಾಹು ಮಹಾತ್ಮ ಗುಡಾಕೇಶನು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು
ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ದಿವ್ಯ ನೃತ್ಯ ವಾದ್ಯ ಗೀತಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03045033a ಭವಾನಪಿ ವಿವಿಕ್ತಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಮನುಜೇಶ್ವರ|

03045033c ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತಃ ಸರ್ವೈರ್ದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹತ್ಯರಿಂದಮ||

ಅರಿಂದಮ ! ಮನುಜೇಶ್ವರ ! ನೀನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಭ್ರಾತೃಗಳೊಂದಿಗೆ
ಎಲ್ಲ ವಿವಿಧ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಭೇಟಿಮಾಡಬೇಕು.

03045034a ತೀರ್ಥೇಷ್ಟಾಪ್ಲುತ್ಯ ಪುಣ್ಯೇಷು ವಿಪಾಪ್ಮಾ ವಿಗತಜ್ವರಃ|

03045034c ರಾಜ್ಯಂ ಭೋಕ್ಷ್ಯಸಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸುಖೀ ವಿಗತಕಲ್ಮಷಃ||

ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನೀನು ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ನಿನ್ನ
ಚಿಂತೆಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ ! ನಿನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನು
ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ಭೋಗಿಸುತ್ತೀಯೆ.”

03045035a ಭವಾಂಶ್ಚೈನಂ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರ್ಯಟಂತಂ ಮಹೀತಲೇ|

03045035c ತ್ರಾತುಮರ್ಹತಿ ವಿಪ್ರಾಗ್ರ್ಯ ತಪೋಬಲಸಮನ್ವಿತಃ||

ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ! ವಿಪ್ರಾಗ್ರ್ಯ ! ನೀನೂ ಕೂಡ ಮಹೀತಲದಲ್ಲಿ
ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನನ್ನು ನಿನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ
ಕಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

03045036a ಗಿರಿದುರ್ಗೇಷು ಹಿ ಸದಾ ದೇಶೇಷು ವಿಷಮೇಷು ಚ|

03045036c ವಸಂತಿ ರಾಕ್ಷಸಾ ರೌದ್ರಾಸ್ತೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷೇತ್ಸದಾ ಭವಾನ್||

ಗಿರಿದುರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಷಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ರೌದ್ರ ರಾಕ್ಷಸರು
ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ, ನೀನು ಸದಾ ಅವರನ್ನು ಅವರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.”

03045037a ಸ ತಥೇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ಲೋಮಶಃ ಸುಮಹಾತಪಾಃ|

03045037c ಕಾಮ್ಯಕಂ ವನಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಸಮುಪಾಯಾನ್ಮಹೀತಲಂ||

03045038a ದದರ್ಶ ತತ್ರ ಕೌಂತೇಯಂ ಧರ್ಮರಾಜಮರಿಂದಮಂ|

03045038c ತಾಪಸ್ಯೈರ್ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಚೈವ ಸರ್ವತಃ ಪರಿವಾರಿತಂ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ವಚನವನ್ನಿತ್ತು ಸುಮಹಾತಪ ಲೋಮಶನು
ಮಹೀತಲವನ್ನು ಸೇರಿ ಕಾಮ್ಯಕ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ತಾಪಸರಿಂದಲೂ
ಭ್ರಾತೃಗಳಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಅರಿಂದಮ ಕೌಂತೇಯ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕಂಡನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ಲೋಮಶಗಮನೇ

ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶಗಮನವೆಂಬ

ನಲ್ವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೬

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಶೋಕ

ಅರ್ಜುನನು ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೇಳಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಸಂಜಯನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದು (೧-೧೮). ವೀರ ಪಾಂಡವರು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಸಂಜಯನು ಹೇಳುವುದು (೧೯-೩೧). ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮಗನು ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸಂತಾಪಪಡುವುದು (೩೨-೪೧).

03046001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03046001a ಅತ್ಯದ್ಭುತಮಿದಂ ಕರ್ಮ ಪಾರ್ಥಸ್ಯಾಮಿತತೇಜಸಃ|

03046001c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಿಪ್ರ ಕಿಮಬ್ರವೀತ್||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಪ್ರ! ಅಮಿತತೇಜಸ್ವಿ ಪಾರ್ಥನ ಈ ಅತಿ ಅದ್ಭುತಕರ್ಮದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಏನು ಹೇಳಿದನು?”

03046002 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03046002a ಶಕ್ರಲೋಕಗತಂ ಪಾರ್ಥಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜಾಂಬಿಕಾಸುತಃ|

03046002c ದ್ವೈಪಾಯನಾದ್ಯುಷಿಶ್ರೇಷ್ಠಾತ್ಸಂಜಯಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಪಾರ್ಥನು ಶಕ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದುದನ್ನು ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠ ದ್ವೈಪಾಯನನಿಂದ ಕೇಳಿದ ಅಂಬಿಕಾಸುತನು ಸಂಜಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03046003a ಶ್ರುತಂ ಮೇ ಸೂತ ಕಾತ್ಯೇನ ಕರ್ಮ ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03046003c ಕಚ್ಚಿತ್ತವಾಪಿ ವಿದಿತಂ ಯಥಾತಥ್ಯೇನ ಸಾರಥೇ||

“ಸೂತ! ಸಾರಥಿ! ಧೀಮಂತ ಪಾರ್ಥನ ಸಾಧನೆಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನೀನೂ ಕೂಡ ಇದರ ಕುರಿತು ಹೇಗಾಯಿತೋ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ?

03046004a ಪ್ರಮತ್ತೋ ಗ್ರಾಮ್ಯಧರ್ಮೇಷು ಮಂದಾತ್ಮಾ ಪಾಪನಿಶ್ಚಯಃ|

03046004c ಮಮ ಪುತ್ರಃ ಸುದುರ್ಬುದ್ಧಿಃ ಪೃಥಿವೀಂ ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿ||

ಗ್ರಾಮ್ಯಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮತ್ತನಾದ ನನ್ನ ಮಗ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಮಂದಾತ್ಮ ಪಾಪನಿಶ್ಚಯನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

03046005a ಯಸ್ಯ ನಿತ್ಯಮೃತಾ ವಾಚಃ ಸ್ವೈರೇಷ್ಟಪಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03046005c ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಪಿ ತಸ್ಯ ಸ್ಯಾದ್ಯೋದ್ಧಾ ಯಸ್ಯ ಧನಂಜಯಃ||

ಧನಂಜಯನನ್ನು ಯೋಧನಾಗಿ ಪಡೆದ, ನಿತ್ಯವೂ, ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಮಾತನಾಡುವ, ಮಹಾತ್ಮನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ!

03046006a ಅಸ್ಯತಃ ಕರ್ಣಿ ನಾರಾಚಾಂಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರಾಂಶ್ಚ ಶಿಲಾಶಿತಾನ್|

03046006c ಕೋಽರ್ಜುನಸ್ಯಾಗ್ರತಸ್ತಿಷ್ಠೇದಪಿ ಮೃತ್ಯುರ್ಜರಾತಿಗಃ||

ಮೃತ್ಯು ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಾಪಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಯಾರು ತಾನೇ ಅರ್ಜುನನ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮಸೆದು ಹರಿತಾದ ಕಿವಿಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಕಬ್ಬಿಣದ

ಬಾಣಗಳ ಎದಿರು ನಿಲ್ಲಬಹುದು?

03046007a ಮಮ ಪುತ್ರಾ ದುರಾತ್ಮಾನಃ ಸರ್ವೇ ಮೃತ್ಯುವಶಂ ಗತಾಃ|

03046007c ಯೇಷಾಂ ಯುದ್ಧಂ ದುರಾಧರ್ಷೈಃ ಪಾಂಡವೈಃ ಪ್ರತ್ಯುಪಸ್ಥಿತಂ||

ದುರಾತ್ಮರಾದ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಮೃತ್ಯುವಶವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಇವರ ದುರಾಧರ್ಷ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಲಿಕ್ಕಿದೆ!

03046008a ತಸ್ಯೈವ ಚ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಯುಧಿ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವನಃ|

03046008c ಅನಿಶಂ ಚಿಂತಯಾನೋಽಪಿ ಯ ಏನಮದಿಯಾದ್ರಥೀ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಈ ಗಾಂಡೀವಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವನನ್ನು ಎದುರಿಸುವ

ರಥಿಕನನ್ನು ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಎಂದು ದಿನರಾತ್ರಿಯೂ

ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03046009a ದ್ರೋಣಕರ್ಣೌ ಪ್ರತೀಯಾತಾಂ ಯದಿ ಭೀಷ್ಮೋಽಪಿ ವಾ ರಣೇ|

03046009c ಮಹಾನ್ಯಾ ತ್ಸಂಶಯೋ ಲೋಕೇ ನ ತು ಪಶ್ಯಾಮಿ ನೋ ಜಯಂ||

ದ್ರೋಣ ಮತ್ತು ಕರ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ಮತ್ತು ಭೀಷ್ಮನೇ ಅವನ

ಎದುರಾದರೂ ಇಡೀ ಲೋಕಕ್ಕೇ ಮಹಾ ಅಪಾಯವನ್ನು

ಕಾಣುತ್ತೇನೆಯೇ ಹೊರತು ಜಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ¹⁰⁷!

¹⁰⁷ಒಂದು ವೇಳೆ ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ, ಭೀಷ್ಮರು ಈ ಮೂವರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರೂ, ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ಲೋಕವನ್ನೇ ನಾಶಪಡಿಸಬಲ್ಲ, ಶಿವನ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರ ಪಾಶುಪತ, ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧ, ಯಮನ ದಂಡ, ವರುಣನ ಪಾಶ, ಮತ್ತು ಕುಬೇರನ ಅಂತರ್ಧಾನಾಸ್ತ್ರಗಳು ದೊರೆತಿರುವುದರಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮಶಿರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು

03046010a ಫೃಣೀ ಕರ್ಣಃ ಪ್ರಮಾದೀ ಚ ಆಚಾರ್ಯಃ ಸ್ಥವಿರೋ ಗುರುಃ|

03046010c ಅಮರ್ಷೀ ಬಲವಾನ್ಪಾರ್ಥಃ ಸಂರಂಭೀ ದೃಢವಿಕ್ರಮಃ||

ಕರ್ಣನು ಕರುಣಾಮಯಿ ಮತ್ತು ಮರೆತುಹೋಗುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವ.
ಅವನ ಗುರುವು ಬಹಳ ವೃದ್ಧ. ಪಾರ್ಥನು ಸಿಟ್ಟಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ,
ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಮತ್ತು ದುಡುಕದೇ ಧೃಢನಾಗಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡುವವನು.

03046011a ಭವೇತ್ಸುತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಂ ಸರ್ವಶೋಽಪ್ಯಪರಾಜಿತಂ|

03046011c ಸರ್ವೇ ಹ್ಯಸ್ರವಿದಃ ಶೂರಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಮಹದ್ಯಶಃ||

ಎಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ, ಯಾರನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲಲಾಗದ ಭಯಂಕರ ಹೋರಾಟದ
ಮಹಾಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಲಿದೆ! ಎಲ್ಲರೂ ಅಸ್ರವಿದರೇ, ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ
ಮಹಾಯಶಸ್ಸು ಗಳಿಸಿದ ಶೂರರೇ!

03046012a ಅಪಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವಂ ಹಿ ನ ವಾಂಚೀರನ್ವರಾಜಿತಾಃ|

03046012c ವಧೇ ನೂನಂ ಭವೇಚ್ಛಾಂತಿಸ್ತೇಷಾಂ ವಾ ಫಲ್ಗುನಸ್ಯ ವಾ||

ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಗೆದ್ದರೂ ಎಲ್ಲದರ ಒಡೆತನವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ!
ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರ ಅಥವಾ ಫಲ್ಗುನನ ವಧೆಯಾಗುತ್ತದೆ!

03046013a ನ ತು ಹಂತಾರ್ಜುನಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಜೇತಾ ವಾಸ್ಯ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

ಈಗಾಗಲೇ ಪಡೆದಿರುವ ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ, ಮತ್ತು ಭೀಷ್ಮರೂ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು
ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಇಡೀ ಲೋಕವೇ ನಾಶವಾಗಬಹುದು.

03046013c ಮನ್ಯುಸ್ತಸ್ಯ ಕಥಂ ಶಾಮ್ಯೇನ್ಮಂದಾನ್ವ ತಿ ಸಮುತ್ಥಿತಃ||

ಆದರೆ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವರು ಅಥವಾ ಗೆಲ್ಲುವವರು ಯಾರು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೂಢರ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಈ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಣಿಸಬಹುದು?

03046014a ತ್ರಿದಶೇಶಸಮೋ ವೀರಃ ಖಾಂಡವೇಽಗ್ನಿಮತರ್ಪಯತ್|

03046014c ಜಿಗಾಯ ಪಾರ್ಥಿವಾನ್ಸರ್ವಾನ್ರಾಜಸೂಯೇ ಮಹಾಕ್ರತೌ||

ತ್ರಿದಶಗಳ ಒಡೆಯನ ಸಮನಾಗಿರುವ ಈ ವೀರನು ಖಾಂಡವದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ ಮತ್ತು ರಾಜಸೂಯ ಮಹಾಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ರಾಜರನ್ನೂ ಗೆದ್ದ.

03046015a ಶೇಷಂ ಕುರ್ಯಾ ದ್ಗಿರೇರ್ವಜ್ರಂ ನಿಪತನ್ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸಂಜಯ|

03046015c ನ ತು ಕುರ್ಯಃ ಶರಾಃ ಶೇಷಮಸ್ತಾಸ್ತಾತ ಕಿರೀಟಿನಾ||

ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ವಜ್ರಾಯುಧವಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ಉಳಿಸಬಹುದು ಆದರೆ ಸಂಜಯ! ನನ್ನ ಮಗ ಕಿರೀಟಿಯು¹⁰⁸ ಬಿಟ್ಟ ಶರಗಳು ಏನನ್ನೂ ಉಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03046016a ಯಥಾ ಹಿ ಕಿರಣಾ ಭಾನೋಸ್ತಪಂತೀಹ ಚರಾಚರಂ|

03046016c ತಥಾ ಪಾರ್ಥ ಭುಜೋತ್ಸ್ರಷ್ಟಾಃ ಶರಾಸ್ತಸ್ತ್ಯಂತಿ ಮೇ ಸುತಾನ್||

¹⁰⁸ಇಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಜುನನೂ ತನ್ನ ಮಗ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿದ್ದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಹೇಗೆ ಚರಾಚರಗಳನ್ನೂ ಸುಡುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆ ಪಾರ್ಥನ ಭುಜದಿಂದ ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣಗಳು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸುಡುತ್ತವೆ.

03046017a ಅಪಿ ವಾ ರಥಘೋಷೇಣ ಭಯಾರ್ತಾ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಃ|

03046017c ಪ್ರತಿಭಾತಿ ವಿದೀರ್ಣೇವ ಸರ್ವತೋ ಭಾರತೀ ಚಮೂಃ||

ಸವ್ಯಸಾಚಿಯ ರಥಘೋಷದಿಂದ ಭಯಾರ್ತರಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸೇನೆಯು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಚದುರಿಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

03046018a ಯದುದ್ವಪನ್ವ ವಪಂಶ್ಚೈವ ಬಾಣಾನ್|

ಸ್ಥಿತಾತತಾಯೀ ಸಮರೇ ಕಿರೀಟೀ||

03046018c ಸೃಷ್ಟೋಽಂತಕಃ ಸರ್ವಹರೋ ವಿಧಾತ್ರಾ|

ಭವೇದ್ಯಥಾ ತದ್ವದಪಾರಣೀಯಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ತನ್ನ ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆದು ನಿಂತಿರುವ, ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸುವ ವಿಧಾತ್ರನಂತಿರುವ ಕಿರೀಟಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಆಗಲೇ ಬೇಕಾದ್ದುದನ್ನು ಆಗಬಾರದು ಎಂದು ತಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!"

03046019 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ|

03046019a ಯದೇತತ್ಕಥಿತಂ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಯಾ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಪ್ರತಿ|

03046019c ಸರ್ವಮೇತದ್ಯಥಾತ್ಥ ತ್ವಂ ನೈತನ್ಮಿಥ್ಯಾ ಮಹೀಪತೇ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: "ರಾಜನ್! ಮಹೀಪತೇ! ದುರ್ಯೋಧನನ

ಕುರಿತು ನೀನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಇರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ
ಏನೂ ಸುಳ್ಳಿಲ್ಲ.

03046020a ಮನ್ಯುನಾ ಹಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಾಃ ಪಾಂಡವಾಸ್ತೇಽಮಿತೌಜಸಃ|

03046020c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಸಭಾಂ ನೀತಾಂ ಧರ್ಮಪತ್ನೀಂ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ||

03046021a ದುಃಶಾಸನಸ್ಯ ತಾ ವಾಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತೇ ದಾರುಣೋದಯಾಃ|

03046021c ಕರ್ಣಸ್ಯ ಚ ಮಹಾರಾಜ ನ ಸ್ವಪ್ಸ್ಯಂತೀತಿ ಮೇ ಮತಿಃ||

ಅಮಿತೌಜಸ ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು
ಸಭೆಗೆ ಎಳೆತಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ದುಃಶಾಸನನ ಮತ್ತು ಕರ್ಣನ ಆ
ದಾರುಣ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ
ನಿದ್ದೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನನಗನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03046022a ಶ್ರುತಂ ಹಿ ತೇ ಮಹಾರಾಜ ಯಥಾ ಪಾರ್ಥೇನ ಸಂಯುಗೇ|

03046022c ಏಕಾದಶತನುಃ ಸ್ಥಾನುರ್ಧನುಷಾ ಪರಿತೋಷಿತಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹೇಗೆ ಏಕಾದಶತನು ಸ್ಥಾನುವು ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ
ಪಾರ್ಥನ ಬಿಲ್ಲುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು
ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

03046023a ಕೈರಾತಂ ವೇಷಮಾಸ್ಥಾಯ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಫಲ್ಲನಂ|

03046023c ಜಿಜ್ಞಾಸುಃ ಸರ್ವದೇವೇಶಃ ಕಪರ್ದೀ ಭಗವಾನ್ಸ್ವಯಂ||

ಅವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸರ್ವದೇವೇಶ, ಕಪರ್ದಿ ಭಗವಾನನು ಕಿರಾತನ
ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಫಲ್ಲನನೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನು.

03046024a ತತ್ತ್ವನಂ ಲೋಕಪಾಲಾಸ್ತೇ ದರ್ಶಯಾಮಾಸುರರ್ಜುನಂ|

03046024c ಅಸ್ತುಹೇತೋಃ ಪರಾಕ್ರಾಂತಂ ತಪಸಾ ಕೌರವರ್ಷಭಂ||

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ಕೂಡ ಅಸ್ತುಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಕರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೌರವರ್ಷಭ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು.

03046025a ನೈತದುತ್ಸಹತೇಽನ್ಯೋ ಹಿ ಲಬ್ಧುಮನ್ಯತ್ರ ಫಲ್ಲುನಾತ್|

03046025c ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧರ್ಶನಮೇತೇಷಾಮೀಶ್ವರಾಣಾಂ ನರೋ ಭುವಿ||

03046026a ಮಹೇಶ್ವರೇಣ ಯೋ ರಾಜನ್ ಜೀರ್ಣೋ ಗ್ರಸ್ತಮೂರ್ತಿಮಾನ್|

03046026c ಕಸ್ತಮುತ್ಸಹತೇ ವೀರಂ ಯುದ್ಧೇ ಜರಯಿತುಂ ಪುಮಾನ್||

ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಯಾವ ನರನಿಗೂ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಆ ಈಶ್ವರರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದರ್ಶನವನ್ನು ಫಲ್ಲುನನು ಪಡೆದನು. ರಾಜನ್! ಮಹೇಶ್ವರನೇ ಸೋಲಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದವನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸುವ ವೀರ ಪುರುಷರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

03046027a ಆಸಾದಿತಮಿದಂ ಘೋರಂ ತುಮುಲಂ ಲೋಮಹರ್ಷಣಂ|

03046027c ದ್ರೌಪದೀಂ ಪರಿಕರ್ಷದ್ಭಿಃ ಕೋಪಯದ್ಭಿಶ್ಚ ಪಾಂಡವಾನ್||

03046028a ಯತ್ರ ವಿಸ್ಫುರಮಾಣೋಷ್ಣೋ ಭೀಮಃ ಪ್ರಾಹ ವಚೋ ಮಹತ್|

03046028c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದುರ್ಯೋಧನೇನೋರೂ ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ದರ್ಶಿತಾವುಭೌ||

ಅವರು ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾನಭಂಗಮಾಡಿ ಪಾಂಡವರ

ಕೋಪಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವ ಘೋರ ಯುದ್ಧವನ್ನು

ತಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ತನ್ನ ತೊಡೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ
ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಭೀಮನು ಕಂಪಿಸುತ್ತಿವೆ ತುಟಿಗಳಿಂದ ಮಹಾ
ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದನು.

03046029a ಊರೂ ಭೇತ್ಯಾ ಮಿ ತೇ ಪಾಪ ಗದಯಾ ವಜ್ರಕಲ್ಪಯಾ|

03046029c ತ್ರಯೋದಶಾನಾಂ ವರ್ಷಾಣಾಮಂತೇ ದುರ್ಯೋತದೇವಿನಃ||

“ಪಾಪಿ! ಮೋಸದಿಂದ ಜೂಜಾಡುವವನೇ! ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳ
ನಂತರ ವಜ್ರದಂತಿರುವ ನನ್ನ ಗದೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯನ್ನು
ಮುರಿಯುತ್ತೇನೆ!”

03046030a ಸರ್ವೇ ಪ್ರಹರತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಸರ್ವೇ ಚಾಮಿತತೇಜಸಃ|

03046030c ಸರ್ವೇ ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರವಿದ್ವಾಂಸೋ ದೇವೈರಪಿ ಸುದುರ್ಜಯಾಃ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹೋರಾಟಗಾರರು. ಎಲ್ಲರೂ ಅಮಿತ
ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರು. ಎಲ್ಲರೂ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಗೆಲ್ಲಲಿಕ್ಕಾಗದ ಸರ್ವ
ಅಸ್ತ್ರ ವಿದ್ವಾಂಸರು.

03046031a ಮನ್ಯೇ ಮನ್ಯುಸಮುದ್ಧೃತಾಃ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ತವ ಸಂಯುಗೇ|

03046031c ಅಂತಂ ಪಾರ್ಥಾಃ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ವೀರ್ಯಮರ್ಷಸಮನ್ವಿತಾಃ||

ವೀರರೂ ರೋಷ ಸಮನ್ವಿತರೂ ಆದ ಸಿಟ್ಟಿಗಿದ್ದ ಪಾರ್ಥರು ನಿನ್ನ
ಪುತ್ರರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”

03046032 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

03046032a ಕಿಂ ಕೃತಂ ಸೂತ ಕರ್ಣೇನ ವದತಾ ಪರುಷಂ ವಚಃ|

03046032c ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ವೈರಮೇತಾವದ್ಯತ್ಕೃಷ್ಣಾ ಸಾ ಸಭಾಂ ಗತಾ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸೂತ! ಕರ್ಣನು ಎಂಥಹ ಪೌರುಷದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ್ದ! ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಸಭೆಗೆ ಎಳೆದು ತಂದುದೇ ಈ ವೈರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

03046033a ಅಪೀದಾನೀಂ ಮಮ ಸುತಾಸ್ತಿಷ್ಠೇರನ್ಮಂದಚೇತಸಃ|

03046033c ಯೇಷಾಂ ಭ್ರಾತಾ ಗುರುಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ವಿನಯೇ ನಾವತಿಷ್ಠತೇ||

ಅವರ ಭ್ರಾತ ಗುರು ಜ್ಯೇಷ್ಠನು ವಿನಯದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ನನ್ನ ಮೂಢ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ.

03046034a ಮಮಾಪಿ ವಚನಂ ಸೂತ ನ ಶುಶ್ರೂಷತಿ ಮಂದಭಾಕ್|

03046034c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಾಂ ಚಕ್ಷುಷಾ ಹೀನಂ ನಿರ್ವಿಚೇಷ್ಟಮಚೇತನಂ||

ಸೂತ! ನನಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನೋಡಿ ಈ ನಿರ್ವಿಚೇಷ್ಟ ಅಚೇತನನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆ ದುರಾದೃಷ್ಟನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

03046035a ಯೇ ಚಾಸ್ಯ ಸಚಿವಾ ಮಂದಾಃ ಕರ್ಣಸೌಬಲಕಾದಯಃ|

03046035c ತೇಽಪ್ಯಸ್ಯ ಭೂಯಸೋ ದೋಷಾನ್ವರ್ಧಯಂತಿ ವಿಚೇತಸಃ||

ಅವನ ಸಚಿವರಾದ ಕರ್ಣ, ಸೌಬಲ ಮೊದಲಾದವರು ಆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ತಾವೂ ಮೂಢರಂತಿದ್ದಾರೆ.

03046036a ಸ್ವೈರಮುಕ್ತಾ ಅಪಿ ಶರಾಃ ಪಾರ್ಥೇನಾಮಿತತೇಜಸಾ|

03046036c ನಿರ್ದಹೇಯುರ್ಮಮ ಸುತಾನ್ಕಿಂ ಪುನರ್ಮನ್ಯುನೇರಿತಾಃ||

ಅಮಿತ ತೇಜಸ್ವಿ ಪಾರ್ಥನು ಮೋಜಿಗಿಂದು ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ನನ್ನ
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅದು ಸುಟ್ಟುಭಸ್ಮ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ
ಹೋರಾಡಿದರೆ ಹೇಗೆ?

03046037a ಪಾರ್ಥಬಾಹುಬಲೋತ್ಸ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾಚಾಪವಿನಿಸ್ಯುತಾಃ|

03046037c ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಮುದಿತಾಃ ಸಾದಯೇಯುಃ ಸುರಾನಪಿ||

ಪಾರ್ಥನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಮಹಾಚಾಪದಿಂದ
ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ, ದಿವ್ಯ ಅಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಾಣಗಳು ಸುರರನ್ನು
ಕೂಡ ಸದೆಬಡಿಯುತ್ತವೆ.

03046038a ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರೀ ಚ ಗೋಪ್ತಾ ಚ ಸುಹೃಚ್ಚೈವ ಜನಾರ್ದನಃ|

03046038c ಹರಿಶ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಥಃ ಸ ಕಿಂ ನು ತಸ್ಯ ನ ನಿರ್ಜಿತಂ||

ಜನಾರ್ದನ, ಹರಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಥನನ್ನೇ ನಂಬಿಕೆಯ ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನಾಗಿ
ಪಡೆದ ಅವನು ಏನನ್ನು ತಾನೇ ಗೆಲ್ಲಲಿಲ್ಲ?

03046039a ಇದಂ ಚ ಸುಮಹಚ್ಚಿತ್ರಮರ್ಜುನಸ್ಯೇಹ ಸಂಜಯ|

03046039c ಮಹಾದೇವೇನ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಯತ್ಸಮೇತ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ||

ಸಂಜಯ ! ಅರ್ಜುನನು ಮಹಾದೇವನೊಂದಿಗೆ ಬಾಹುಗಳೊಂದಿಗೆ
ಎದುರಾದ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದು ಮಹಾ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು.

03046040a ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ಖಾಂಡವೇ ಯತ್ಕೃತಂ ಪುರಾ|

03046040c ಫಲ್ಗುನೇನ ಸಹಾಯಾರ್ಥೇ ವಹ್ನೇರ್ವಾಮೋದರೇಣ ಚ||

ಹಿಂದೆ ಖಾಂಡವದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ಫಲ್ಗುನ ದಾಮೋದರರು ಏನು ಸಾಧಿಸಿದರು ಅದು ಎಲ್ಲ ಲೋಕಕ್ಕೂ ತಿಳಿದಿದೆ.

03046041a ಸರ್ವಥಾ ನಾಸ್ತಿ ಮೇ ಪುತ್ರಃ ಸಾಮಾತ್ಯಃ ಸಹಬಾಂಧವಃ|

03046041c ಕ್ರುದ್ಧೇ ಪಾರ್ಥೇ ಚ ಭೀಮೇ ಚ ವಾಸುದೇವೇ ಚ ಸಾತ್ವತೇ||

ಪಾರ್ಥ, ಭೀಮ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವತ ವಾಸುದೇವರು ಕೃದ್ಧರಾದರೆ ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ, ಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಸರ್ವಥಾ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.””

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಖೇದೇ

ಷಟ್ಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಖೇದವೆಂಬ

ನಲ್ವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೨

ಪಾಂಡವರ ಆಹಾರ-ಬೇಟೆಗಳ ಕುರಿತು ವರ್ಣನೆ (೧-೧೨).03047001

ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03047001a ಯದಿದಂ ಶೋಚಿತಂ ರಾಜ್ಞಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೇಣ ವೈ ಮುನೇ|

03047001c ಪ್ರವ್ರಾಜ್ಯ ಪಾಂಡವಾನ್ವೀರಾನ್ಸರ್ವಮೇತನ್ನಿರರ್ಥಕಂ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮುನೇ! ಏರ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೊರಹಾಕಿದ ನಂತರ ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಈ ರೀತಿ ಶೋಕಿಸುವುದು ನಿರರ್ಥಕವಾಗಿತ್ತು.

03047002a ಕಥಂ ಹಿ ರಾಜಾ ಪುತ್ರಂ ಸ್ವಮುಪೇಕ್ಷೇತಾಲ್ಪಚೇತಸಂ|

03047002c ದುರ್ಯೋಧನಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾನ್ಯೋಪಯಾನಂ ಮಹಾರಥಾನ್||

ತನ್ನ ಅಲ್ಪಚೇತಸ ಮಗ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೋಸ್ಕರ ರಾಜನು ಮಹಾರಥಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೆರಳಿಸಿದನು?

03047003a ಕಿಮಾಸೀತ್ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ವನೇ ಭೋಜನಮುಚ್ಯತಾಂ|

03047003c ವಾನೇಯಮಥ ವಾ ಕೃಷ್ಣಮೇತದಾಖ್ಯಾತು ಮೇ ಭವಾನ್||

ವನದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರು ಯಾವರೀತಿಯ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು? ವನಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇ ಅಥವಾ ಕೃಷಿಮಾಡಿ ಬೆಳೆದ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇ? ಇದನ್ನು ನೀನು ಹೇಳಬೇಕು.”

03047004 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03047004a ವಾನೇಯಂ ಚ ಮೃಗಾಂಶ್ಚೈವ ಶುದ್ಧೈರ್ಬಾಣೈರ್ನಿಪಾತಿತಾನ್|

03047004c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ನಿವೇದ್ಯಾಗ್ರಮಭುಂಜನ್ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಶುದ್ಧಬಾಣಗಳಿಂದ ವನ್ಯ
ಮೃಗಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬಡಿಸಿ
ನಂತರ ಆ ಪುರುಷರ್ಷಭರು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03047005a ತಾಂಸ್ತು ಶೂರಾನ್ಮಹೇಷ್ಟಾಸಾಂಸ್ತದಾ ನಿವಸತೋ ವನೇ|

03047005c ಅನ್ವಯುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ರಾಜನ್ಸಾಗ್ನಯೋಽನಗ್ನಯಸ್ತಥಾ||

ರಾಜನ್! ಆ ಶೂರ ಮಹೇಷ್ಟಾಸರು ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಾಗ
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು.

03047006a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸ್ನಾತಕಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03047006c ದಶ ಮೋಕ್ಷವಿದಾಂ ತದ್ವದ್ಯಾನ್ವಿಭರ್ತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷದ ಹತ್ತು ಬಗೆಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದಿದ್ದ
ಸಹಸ್ರಾರು ಮಹಾತ್ಮ ಸ್ನಾತಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇದ್ದರು.

03047007a ರುರೂನ್ಯಷ್ಟಮೃಗಾಂಶ್ಚೈವ ಮೇಧ್ಯಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾನ್ವನೇಚರಾನ್|

03047007c ಬಾಣೈರುನ್ಮಥ್ಯ ವಿಧಿವದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನ್ಯವೇದಯತ್||

ರುರು, ಕೃಷ್ಣಮೃಗ, ಮತ್ತು ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಇತರ
ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಬೇಟೆಯಾಡಿ, ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03047008a ನ ತತ್ರ ಕಶ್ಚಿದ್ಧರ್ವಣೋ ವ್ಯಾಧಿತೋ ವಾಪ್ಯದೃಶ್ಯತ|

03047008c ಕೃಶೋ ವಾ ದುರ್ಬಲೋ ವಾಪಿ ದೀನೋ ಭೀತೋಽಪಿ ವಾ ನರಃ||

ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೂ ವಿವರ್ಣನಾದವನು, ರೋಗಹೊಂದಿದವನು, ಬಡಕಲಾಗಿ ಅಥವಾ ದುರ್ಬಲನಾಗಿ, ದೀನನಾಗಿ ಅಥವಾ ಭೀತನಾಗಿ ಇರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03047009a ಪುತ್ರಾನಿವ ಪ್ರಿಯಾಂಜ್ಞಾತೀನ್ಭ್ರಾತೃನಿವ ಸಹೋದರಾನ್|

03047009c ಪುಪೋಷ ಕೌರವಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಕೌರವಶ್ರೇಷ್ಠ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವರನ್ನು ಪ್ರಿಯಪುತ್ರರಂತೆ, ಬಂಧುಗಳಂತೆ, ಸಹೋದರ ತಮ್ಮಂದಿರಂತೆ ಪೋಷಿಸಿದನು.

03047010a ಪತೀಂಶ್ಚ ದ್ರೌಪದೀ ಸರ್ವಾನ್ದ್ವಿಜಾಂಶ್ಚೈವ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

03047010c ಮಾತೇವ ಭೋಜಯಿತ್ವಾಗ್ರೇ ಶಿಷ್ಯಮಾಹಾರಯತ್ತದಾ||

ತಾಯಿಯಂತೆ ಯಶಸ್ವಿನೀ ದ್ರೌಪದಿಯು ಮೊದಲು ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ಗಂಡಂದಿರಿಗೂ ಬಡಿಸಿ ನಂತರ ಉಳಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

03047011a ಪ್ರಾಚೀಂ ರಾಜಾ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಭೀಮಸೇನೋ|

ಯಮೌ ಪ್ರತೀಚೀಮಥ ವಾಪ್ಯುದೀಚೀಂ||

03047011c ಧನುರ್ಧರಾ ಮಾಂಸಹೇತೋರ್ಮೃಗಾಣಾಂ|

ಕ್ಷಯಂ ಚಕ್ರುನಿತ್ಯಮೇವೋಪಗಮ್ಯ||

ರಾಜನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ, ಭೀಮಸೇನನು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ, ಯಮಳರು

ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು
ನಿತ್ಯವೂ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಮಾಂಸಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03047012a ತಥಾ ತೇಷಾಂ ವಸತಾಂ ಕಾಮ್ಯಕೇ ವೈ|
ವಿಹೀನಾನಾಮರ್ಜುನೇನೋತ್ಸುಕಾನಾಂ|
03047012c ಪಂಚೈವ ವರ್ಷಾಣಿ ತದಾ ವ್ಯತೀಯುರ್|
ಅಧೀಯತಾಂ ಜಪತಾಂ ಜುಹ್ವತಾಂ ಚ||

ಹೀಗೆ ಅವರು ಕಾಮ್ಯಕ ವನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಲ್ಲದೇ
ಉತ್ಸಾಹಹೀನರಾಗಿ ವಾಸಿಸಿ, ಅಧ್ಯಯನ, ಜಪ ಮತ್ತು ಹೋಮಗಳಲ್ಲಿ
ಐದು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ಪಾರ್ಥಾಹಾರಕಥನೇ
ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥಾಹಾರಕಥನವೆಂಬ
ನಲ್ವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೮

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ - ಸಂಜಯರ ಸಂವಾದ

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸಂಜಯನಲ್ಲಿ ಸಂತಾಪ ಪಡುವುದು (೧-೧೦).

ಸಂಜಯನು ವೃಷ್ಟಿ, ಅಂಧಕ, ಪಾಂಚಾಲರು ಕಾಮ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಾಗ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡಿದುದು (೧೧-೩೯). ಮುಂದೆ ಯುದ್ಧವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳುವುದು (೪೦-೪೧).

03048001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03048001a ಸುದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂ ನಿಶ್ವಸ್ಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಂಬಿಕಾಸುತಃ|

03048001c ಅಬ್ರವೀತ್ಸಂಜಯಂ ಸೂತಮಾಮಂತ್ರೈ ಭರತರ್ಷಭ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ! ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬಿಸಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಂಬಿಕಾಸುತ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸೂತನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಸಂಜಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03048002a ದೇವಪುತ್ರೌ ಮಹಾಭಾಗೌ ದೇವರಾಜಸಮದ್ಯುತೀ|

03048002c ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಪಾಂಡವೌ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದೌ||

03048003a ದೃಢಾಯುಧೌ ದೂರಪಾತೌ ಯುದ್ಧೇ ಚ ಕೃತನಿಶ್ಚಯೌ|

03048003c ಶೀಘ್ರಹಸ್ತೌ ದೃಢಕ್ರೋಧೌ ನಿತ್ಯಯುಕ್ತೌ ತರಸ್ವಿನೌ||

“ಪಾಂಡುವಿನ ಮಕ್ಕಳು, ದೇವರಾಜಸಮ ದ್ಯುತಿಯುಳ್ಳ ಮಹಾಭಾಗ ದೇವಪುತ್ರ ನಕುಲ ಸಹದೇವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಮದರೂ, ದೃಢಾಯುಧರೂ, ಬಹುದೂರದವರೆಗೆ ಬಾಣಬಿಡಬಲ್ಲವರೂ, ಯುದ್ಧವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿದವರೂ, ಬಹುಬೇಗ ಕೈ

ಬಳಸುವವರೂ, ಕ್ರೋಧವು ದೃಢವಾಗಿರುವವರೂ, ಯಾವಾಗಲೂ
ಅಚಲಿತರಾಗಿಯೂ, ಉಲ್ಲಾಸವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

03048004a ಭೀಮಾರ್ಜುನೌ ಪುರೋಧಾಯ ಯದಾ ತೌ ರಣಮೂರ್ಧನಿ|

03048004c ಸ್ಥಾಸ್ಯೇತೇ ಸಿಂಹವಿಕ್ರಾಂತಾವಶ್ವಿನಾವಿವ ದುಃಸ್ಸಹೌ|

03048004e ನ ಶೇಷಮಿಹ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತದಾ ಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಸಂಜಯ||

ಸಂಜಯ ! ಅಶ್ವಿನಿಯರಂತೆ ದುಃಸಹರೂ ಸಿಂಹವಿಕ್ರಾಂತರೂ ಆದ
ಅವರಿಬ್ಬರು ಭೀಮಾರ್ಜುನರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಣದಲ್ಲಿ
ನಿಂತರೆ ಈ ಸೈನ್ಯವು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

03048005a ತೌ ಹ್ಯಪ್ರತಿರಥೌ ಯುದ್ಧೇ ದೇವಪುತ್ರೌ ಮಹಾರಥೌ|

03048005c ದ್ರೌಪದ್ಯಾಸ್ತಂ ಪರಿಕ್ಷೇಶಂ ನ ಕ್ಷಂಸ್ಯೇತೇ ತ್ವಮರ್ಷಿಣೌ||

ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿರಥರು, ದೇವಪುತ್ರರು, ಮಹಾರಥರು
ದ್ರೌಪದಿಗೆ ನೀಡಿದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಎಂದೂ
ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03048006a ವೃಷ್ಟಯೋ ವಾ ಮಹೇಷ್ವಾಸಾ ಪಾಂಚಾಲಾ ವಾ ಮಹೌಜಸಃ|

03048006c ಯುಧಿ ಸತ್ಯಾಭಿಸಂಧೇನ ವಾಸುದೇವೇನ ರಕ್ಷಿತಾಃ|

03048006e ಪ್ರಧಕ್ಷ್ಯಂತಿ ರಣೇ ಪಾರ್ಥಾಃ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಮಮ ವಾಹಿನೀಂ||

ಸತ್ಯಸಂಧ ವಾಸುದೇವನಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿತ ಮಹೇಷ್ವಾಸ
ವೃಷ್ಟಿಗಳು, ಮಹೌಜಸ ಪಾಂಚಾಲರು ಮತ್ತು ಪಾರ್ಥರು ರಣದಲ್ಲಿ
ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಸೇನೆಯನ್ನು ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

03048007a ರಾಮಕೃಷ್ಣಪ್ರಣೀತಾನಾಂ ವೃಷ್ಟೀನಾಂ ಸೂತನಂದನ|

03048007c ನ ಶಕ್ಯಃ ಸಹಿತುಂ ವೇಗಃ ಪರ್ವತೈರಪಿ ಸಂಯುಗೇ||

ಸೂತನಂದನ ! ಒಂದುವೇಳೆ ಯುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಾದರೆ
ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ವೃಷ್ಟಿಗಳ ವೇಗವನ್ನು
ಪರ್ವತಗಳೂ ಕೂಡ ಸಹಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03048008a ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸೋ ಭೀಮೋ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ|

03048008c ಶೈಕ್ಯಯಾ ವೀರಘಾತಿನ್ಯಾ ಗದಯಾ ವಿಚರಿಷ್ಯತಿ||

ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಿ ಭೀಮನು
ವೀರರನ್ನು ಘಾಯಗೊಳಿಸುವ ಲೋಹದ ಮೊಳೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ
ಗದೆಯೊಂದಿಗೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

03048009a ತಥಾ ಗಾಂಡೀವನಿಘೋಷಂ ವಿಸ್ಫೂರ್ಜಿತಮಿವಾಶನೇಃ|

03048009c ಗದಾವೇಗಂ ಚ ಭೀಮಸ್ಯ ನಾಲಂ ಸೋಢುಂ ನರಾಧಿಪಾಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುವ ಗಾಂಡೀವದ ಠೇಂಕಾರವನ್ನೂ
ಭೀಮನ ಗದೆಯ ವೇಗವನ್ನೂ ನರಾಧಿಪರಿಗೆ ಸಹಿಸಲು
ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03048010a ತತೋಽಹಂ ಸುಹೃದಾಂ ವಾಚೋ ದುರ್ಯೋಧನವಶಾನುಗಃ|

03048010c ಸ್ಮರಣೀಯಾಃ ಸ್ಮರಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಯಾ ಯಾ ನ ಕೃತಾಃ ಪುರಾ||

ಇವುಗಳನ್ನು ಆಗ ನಾನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ

ದುರ್ಯೋಧನನ ವಶಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಅದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದೆ.
ಈಗ ಅವುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

03048011 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ|

03048011a ವ್ಯತಿಕ್ರಮೋಽಯಂ ಸುಮಹಾಂಸ್ತ್ವಯಾ ರಾಜನ್ನುಪೇಕ್ಷಿತಃ|

03048011c ಸಮರ್ಥೇನಾಪಿ ಯನ್ಮೋಹಾತ್ಪುತ್ರಸ್ತೇ ನ ನಿವಾರಿತಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಅದೊಂದು ಮಹಾ ತಪ್ಪನ್ನು
ನೀನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಮಾಡಿದೆ. ಪುತ್ರನ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ
ನೀನು ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

03048012a ಶ್ರುತ್ವಾ ಹಿ ನಿರ್ಜಿತಾನ್ದ್ವಿತೇ ಪಾಂಡವಾನ್ಮಧುಸೂದನಃ|

03048012c ತ್ವರಿತಃ ಕಾಮ್ಯಕೇ ಪಾರ್ಥಾನ್ಸಮಭಾವಯದಚ್ಯುತಃ||

ಪಾಂಡವರು ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಸೋತರು ಎಂದು ತಿಳಿದಕೂಡಲೇ ಅಚ್ಯುತ
ಮಧುಸೂದನನು ಕಾಮ್ಯಕವನದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥರನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾದನು.

03048013a ದ್ರುಪದಸ್ಯ ತಥಾ ಪುತ್ರಾ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನುಪುರೋಗಮಾಃ|

03048013c ವಿರಾಟೋ ಧೃಷ್ಟಕೇತುಶ್ಚ ಕೇಕಯಾಶ್ಚ ಮಹಾರಥಾಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರುಪದನ ಮಕ್ಕಳು,
ವಿರಾಟ ಧೃಷ್ಟಕೇತು ಮತ್ತು ಮಹಾರಥಿ ಕೇಕಯನೂ ಪಾಂಡವರನ್ನು
ಭೆಟ್ಟಿಯಾದರು.

03048014a ತೈಶ್ಚ ಯತ್ಕಥಿತಂ ತತ್ರ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾರ್ಥಾನ್ಪರಾಜಿತಾನ್|

03048014c ಚಾರೇಣ ವಿದಿತಂ ಸರ್ವಂ ತನ್ನಯಾ ವೇದಿತಂ ಚ ತೇ||

ಪರಾಜಿತರಾದ ಪಾರ್ಥರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಮಾತನಾಡಿದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಚಾರರಿಂದ ತಿಳಿದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03048015a ಸಮಾಗಮ್ಯ ವೃತಸ್ತತ್ರ ಪಾಂಡವೈರ್ಮಧುಸೂದನಃ|

03048015c ಸಾರಥ್ಯೇ ಫಲ್ಗುನಸ್ಯಾಜೌ ತಥೇತ್ಯಾಹ ಚ ತಾನ್ ಹರಿಃ||

ಯುದ್ಧದ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಧುಸೂದನನು ಫಲ್ಗುನನ ಸಾರಥಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಪಾಂಡವರು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದವರೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಾಗ ಹರಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

03048016a ಅಮರ್ಷಿತೋ ಹಿ ಕೃಷ್ಣೋಽಪಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾರ್ಥಾಂಸ್ತಥಾಗತಾನ್|

03048016c ಕೃಷ್ಣಾಜಿನೋತ್ತರಾಸಂಗಾನಬ್ರವೀಚ್ಚ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

ಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ಉತ್ತರೀಯವಾಗಿ ಹೊದೆಯುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾರ್ಥರನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03048017a ಯಾ ಸಾ ಸಮೃದ್ಧಿಃ ಪಾರ್ಥಾನಾಮಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥೇ ಬಭೂವ ಹ|

03048017c ರಾಜಸೂಯೇ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನೃಪೈರನ್ಯೈಃ ಸುದುರ್ಲಭಾ||

03048018a ಯತ್ರ ಸರ್ವಾನ್ಮಹೀಪಾಲಾಂ ಶಸ್ತ್ರತೇಜೋಭಯಾದ್ವಿತಾನ್|

03048018c ಸವಂಗಾಂಗಾನ್ಸಪೌಂಡ್ರೋಡ್ರಾನ್ಸಚೋಲದ್ರವಿಡಾಂಧಕಾನ್||

03048019a ಸಾಗರಾನೂಪಗಾಂಶ್ಚೈವ ಯೇ ಚ ಪತ್ರನವಾಸಿನಃ|

03048019c ಸಿಂಹಲಾನ್ಬರ್ಬರಾನ್ಲೇಚ್ಚಾನ್ಲೇ ಚ ಜಾಂಗಲವಾಸಿನಃ||

03048020a ಪಶ್ಚಿಮಾನಿ ಚ ರಾಜ್ಯಾನಿ ಶತಶಃ ಸಾಗರಾಂತಿಕಾನ್|

03048020c ಪಹ್ಲವಾನ್ದರದಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಕಿರಾತಾನ್ಯವನಾಂ ಶಕಾನ್||

03048021a ಹಾರಹೂಣಾಂಶ್ಚ ಚೀನಾಂಶ್ಚ ತುಖಾರಾನ್ಸೈಂಧವಾಂಸ್ತಥಾ|

03048021c ಜಾಗುಡಾನ್ಮತಮಾನ್ಮುಂಡಾನ್ ಸ್ತ್ರೀರಾಜ್ಯಾನಥ ತಂಗಣಾನ್||

03048022a ಏತೇ ಚಾನ್ಲೇ ಚ ಬಹವೋ ಯೇ ಚ ತೇ ಭರತರ್ಷಭ|

03048022c ಆಗತಾನಹಮದ್ರಾಕ್ಷಂ ಯಜ್ಞೇ ತೇ ಪರಿವೇಷಕಾನ್||

03048023a ಸಾ ತೇ ಸಮೃದ್ಧಿಯೈರಾತ್ತಾ ಚಪಲಾ ಪ್ರತಿಸಾರಿಣೀ|

03048023c ಆದಾಯ ಜೀವಿತಂ ತೇಷಾಮಾಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ತಾಮಹಂ||

“ಅನ್ಯ ರಾಜರಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ರಾಜಸೂಯಯಾಗದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥರಲ್ಲಿ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ಭರತರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಶಸ್ತ್ರತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಯಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಮಹೀಪಾಲರೂ - ವಂಗರು, ಅಂಗರು, ಪೌಂಡ್ರರು, ಓಡ್ರರು, ಚೋಳರು, ದ್ರವಿಡರು, ಅಂಧಕರು, ಸಾಗರತೀರದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು, ಸಿಂಹಳೀಯರು, ಬರ್ಬರರು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮ್ಲೇಚ್ಛರು, ಸಾಗರದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ವಾಸಿಸುವ ನೂರಾರು ಪಶ್ಚಿಮದೇಶದವರು, ಪಲ್ಲವರು, ದರದರು, ಕಿರಾತರು, ಯವನರು, ಶಕರು, ಹಾರಹೂಣರು, ಚೀನರು, ತುಖಾರರು, ಸೈಂಧವರು, ಜಾಗುಡರು, ರಮಠರು, ಮುಂಡರು, ರಾಣಿಯರು ಆಳುವ ದೇಶದವರು, ತಂಗಣರು ಮತ್ತು ಇತರ ಬಹಳಷ್ಟು ರಾಜರು ನಿನ್ನ ಸೇವಕರಾಗಿ

ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿದ್ದರು. ಆ ಮಹಾ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಚಪಲವಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಬೇರೆಯವರ ಕೈಸೇರಿತಲ್ಲ! ಅದನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡವರನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ!

03048024a ರಾಮೇಣ ಸಹ ಕೌರವ್ಯ ಭೀಮಾರ್ಜುನಯಮೈಸ್ತಥಾ|

03048024c ಅಕ್ರೂರಗದಸಾಂಬೈಶ್ಚ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೇನಾಹುಕೇನ ಚ||

03048024e ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೇನ ವೀರೇಣ ಶಿಶುಪಾಲಾತ್ಮಜೇನ ಚ|

03048025a ದುರ್ಯೋಧನಂ ರಣೇ ಹತ್ವಾ ಸದ್ಯಃ ಕರ್ಣಂ ಚ ಭಾರತ||

03048025c ದುಃಶಾಸನಂ ಸೌಬಲೇಯಂ ಯಶ್ಚಾನ್ಯಃ ಪ್ರತಿಯೋತ್ಸ್ಯತೇ|

ಕೌರವ್ಯ! ಭಾರತ! ರಾಮ, ಭೀಮಾರ್ಜುನರು, ಯಮಳರು, ಅಕ್ರೂರ, ಗದ, ಸಾಂಬ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಆಹುಕ, ವೀರ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ ಮತ್ತು ಶಿಶುಪಾಲನ ಮಗನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಇಂದೇ ರಣದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ, ದುಃಶಾಸನ, ಸೌಬಲ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಿಸುವ ಇತರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ.

03048026a ತತಸ್ತ್ವಂ ಹಸ್ತಿನಪುರೇ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋ ವಸನ್||

03048026c ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೀಂ ಶ್ರಿಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಶಾಧಿ ಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಂ|

ಅನಂತರ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ನೀನು ವಾಸಿಸಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದು ಇಡೀ ಭುವಿಯನ್ನೇ ಆಳಬಹುದು.”

03048027a ಅಥೈನಮಬ್ರವಿದ್ರಾಜಾ ತಸ್ಮಿನ್ವೀರಸಮಾಗಮೇ||

03048027c ಶೃಣ್ವತ್ಸು ತೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಮುಖೇಷು ಚ|

ಆಗ ರಾಜನು ವೀರರ ಆ ಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೂ ಸೇರಿ
ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರಲು ಹೇಳಿದನು:

03048028a ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ ತೇ ವಾಚಂ ಸತ್ಯಾಮೇತಾಂ ಜನಾರ್ದನ||

03048028c ಅಮಿತ್ರಾನ್ಮೇ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸಾನುಬಂಧಾನ್ ಹನಿಷ್ಯಸಿ|

03048029a ವರ್ಷಾತ್ರಯೋದಶಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಸತ್ಯಂ ಮಾಂ ಕುರು ಕೇಶವ||

03048029c ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತೋ ವನೇ ವಾಸೋ ರಾಜಮಧ್ಯೇ ಮಯಾ ಹ್ಯಯಂ|

“ಜನಾರ್ದನ! ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಮಹಾಬಾಹೋ! ನನ್ನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರೊಂದಿಗೆ
ಕೊಲ್ಲುತ್ತೀಯೆ. ಆದರೆ ಕೇಶವ! ಇದನ್ನು ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳ
ನಂತರ ಸತ್ಯವಾಗಿರು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ರಾಜರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು
ವನವಾಸದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.”

03048030a ತದ್ಧರ್ಮರಾಜವಚನಂ ಪ್ರತಿಶ್ರುತ್ಯ ಸಭಾಸದಃ||

03048030c ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಪುರೋಗಾಸ್ತೇ ಶಮಯಾಮಾಸುರಂಜಸಾ|

03048030e ಕೇಶವಂ ಮಧುರೈರ್ವಾಕ್ಯೈಃ ಕಾಲಯುಕ್ತೈರಮರ್ಷಿತಂ||

ಧರ್ಮರಾಜನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೇ
ಮೊದಲಾದ ಸಭಾಸದರು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಮತ್ತು ಭರವಸೆಯನ್ನಿತ್ತು ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದ
ಕೇಶವನನ್ನು ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಮೃದುಮಾತುಗಳಿಂದ
ಸಂತವಿಸಿದರು.

03048031a ಪಾಂಚಾಲೀಂ ಚಾಹುರಕ್ಲಿಷ್ಟಾಂ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಶೃಣ್ವತಃ|

03048031c ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತವ ಕ್ರೋಧಾದ್ಧೇವಿ ತ್ಯಕ್ತ್ಯ ತಿ ಜೀವಿತಂ|

03048031e ಪ್ರತಿಜಾನೀಮ ತೇ ಸತ್ಯಂ ಮಾ ಶುಚೋ ವರವರ್ಣಿನಿ||

ಅವರು ವಾಸುದೇವನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ವರವರ್ಣಿನೀ! ದೇವೀ! ನಿನ್ನ ಕ್ರೋಧದಿಂದಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿ. ದುಃಖಪಡಬೇಡ!

03048032a ಯೇ ಸ್ಮ ತೇ ಕುಪಿತಾಂ ಕೃಷ್ಣೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಾಹಸಂಸ್ತದಾ|

03048032c ಮಾಂಸಾನಿ ತೇಷಾಂ ಖಾದಂತೋ ಹಸಿಷ್ಯಂತಿ ಮೃಗದ್ವಿಜಾಃ||

ನಿನ್ನ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ನಕ್ಕ ಅವರೆಲ್ಲರ ಮಾಂಸವನ್ನೂ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ತಿಂದು ನಗುತ್ತವೆ!

03048033a ಪಾಸ್ಯಂತಿ ರುಧಿರಂ ತೇಷಾಂ ಗೃಧ್ರಾ ಗೋಮಾಯವಸ್ತಥಾ|

03048033c ಉತ್ತಮಾಂಗಾನಿ ಕರ್ಷಂತೋ ಯೈಸ್ತ್ವಂ ಕೃಷ್ಣಾ ಸಭಾತಲೇ||

ನಿನ್ನ ಉತ್ತಮಾಂಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಭೆಗೆ ಎಳೆದು ತಂದವರ ರುಂಡವನ್ನು ಎಳೆದಾಡುತ್ತಾ ಹದ್ದು ನರಿಗಳು ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತವೆ!

03048034a ತೇಷಾಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ಪಾಂಚಾಲಿ ಗಾತ್ರಾಣಿ ಪೃಥಿವೀತಲೇ|

03048034c ಕ್ರವ್ಯಾದ್ಯೈಃ ಕೃಷ್ಯಮಾಣಾನಿ ಭಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾನಿ ಚಾಸಕೃತ್||

ಪಾಂಚಾಲಿ! ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳು ಅವರ ಹೆಣಗಳನ್ನು ನೆಲದಮೇಲೆ ಎಳೆದಾಡಿ, ಎಡೆಬಿಡದೆ ಕಬಳಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೀನು ನೋಡುತ್ತೀಯೆ!

03048035a ಪರಿಕ್ಲಿಷ್ಟಾಸಿ ಯೈಸ್ತತ್ರ ಯೈಶ್ಚಾಪಿ ಸಮುಪೇಕ್ಷಿತಾ|

03048035c ತೇಷಾಮುತ್ಕೃತ್ತಶಿರಸಾಂ ಭೂಮಿಃ ಪಾಸ್ಯತಿ ಶೋಣಿತಂ||

ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿಸಿದ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವರ ಶಿರಗಳು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿದ್ದು ಭೂಮಿಯು ಅವರ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತದೆ.”

03048036a ಏವಂ ಬಹುವಿಧಾ ವಾಚಸ್ತದೋಚುಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ|

03048036c ಸರ್ವೇ ತೇಜಸ್ವಿನಃ ಶೂರಾಃ ಸರ್ವೇ ಚಾಹತಲಕ್ಷಣಾಃ||

ಈ ರೀತಿ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಉತ್ತಮಗುಣಗಳ ತೇಜಸ್ವಿ ಶೂರ ಪುರುಷರ್ಷಭರು ಬಹುವಿಧದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

03048037a ತೇ ಧರ್ಮರಾಜೇನ ವೃತಾ ವರ್ಷಾದೂರ್ಧ್ವಂ ತ್ರಯೋದಶಾತ್|

03048037c ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯೋಪಯಾಸ್ಯಂತಿ ವಾಸುದೇವಂ ಮಹಾರಥಾಃ||

ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ತುಂಬಿದ ನಂತರ ಧರ್ಮರಾಜನು ಆರಿಸಿದ ಈ ಮಹಾರಥಿಗಳು ವಾಸುದೇವನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03048038a ರಾಮಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚ ಧನಂಜಯಶ್ಚ |

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಸಾಂಬೌ ಯುಯುಧಾನಭೀಮೌ||

03048038c ಮಾದ್ರೀಸುತೌ ಕೇಕಯರಾಜಪುತ್ರಾಃ |

ಪಾಂಚಾಲಪುತ್ರಾಃ ಸಹ ಧರ್ಮರಾಜ್ಞಾ||

03048039a ಏತಾನ್ಸರ್ವಾಃ ಲೋಕವೀರಾನಜೇಯಾನ್ |

ಮಹಾತ್ಮನಃ ಸಾನುಬಂಧಾನ್ಸಸೈನ್ಯಾನ್||

03048039c ಕೋ ಜೀವಿತಾರ್ಥೇ ಸಮರೇ ಪ್ರತ್ಯುದೀಯಾತ್ |

ಕೃದ್ಧಾನ್ಸಿಂಹಾನ್ಯೇಸರಿಣೋ ಯಥೈವ||

ಧರ್ಮರಾಜನೊಂದಿಗೆ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಧನಂಜಯ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಸಾಂಬ, ಯುಯುಧಾನ, ಭೀಮ, ಮಾದ್ರೀ ಸುತರು, ಕೇಕಯರಾಜಪುತ್ರ, ಪಾಂಚಾಲಪುತ್ರರು - ಇವರೆಲ್ಲ ಲೋಕವೀರರೂ, ಅಜೇಯರೂ, ಮಹಾತ್ಮರೂ, ಸಮರದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ತಮ್ಮ ಜೀವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗುವ ತಮ್ಮ ಬಾಂಧವರು ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯಗಳೊಡನೆ ಕೇಸರಿ ಸಿಂಹದಂತೆ ಕುಪಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.”

03048040 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

03048040a ಯನ್ಮಾ ಬ್ರವೀದ್ವಿದುರೋ ದ್ಯೂತಕಾಲೇ|

ತ್ವಂ ಪಾಂಡವಾಂ ಜೇಷ್ಯಸಿ ಚೇನ್ನರೇಂದ್ರ||

03048040c ಧ್ರುವಂ ಕುರೂಣಾಮಯಮಂತಕಾಲೋ|

ಮಹಾಭಯೋ ಭವಿತಾ ಶೋಣಿತೌಘಃ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ಯೂತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿದುರನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ - “ನರೇಂದ್ರ! ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರೆ ಅದು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕುರುಗಳ ಅಂತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಾಭಯಂಕರ ರಕ್ತದ ಪ್ರವಾಹವು ಹರಿಯುವುದು!”

03048041a ಮನ್ಯೇ ತಥಾ ತದ್ಭವಿತೇತಿ ಸೂತ |

ಯಥಾ ಕ್ಷತ್ತಾ ಪ್ರಾಹ ವಚಃ ಪುರಾ ಮಾಂ||

ಗತೇ ಕಾಲೇ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಯಥೋಕ್ತಂ||

ಸೂತ! ಹಿಂದೆ ಕ್ಷತ್ರನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾಂಡವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಸಮಯದ ನಂತರ ಮುಂದೆ ಯುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಿಲಾಪೇ

ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಿಲಾಪವೆಂಬ

ನಲ್ವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೯¹⁰⁹

ಬೃಹದಶ್ವನಿಂದ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದ

ಆರಂಭ

ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಅಗಲಿ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಪಾಂಡವರು

¹⁰⁹ಪುನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗೋರಖಿಪುರದ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಭೀಮನು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ಪುನಃ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು (೧-೨೪). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದನಂತರ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು (೨೫-೨೮). ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಹರ್ಷಿ ಬೃಹದಶ್ವನ ಆಗಮನ, ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರ (೨೯-೩೧). ತನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೇಳಲು (೩೨-೩೪), ಬೃಹದಶ್ವನು ನಲನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು (೩೫-೪೩).

03049001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03049001a ಅಸ್ಮಹೇತೋರ್ಗತೇ ಪಾರ್ಥೇ ಶಕ್ರಲೋಕಂ ಮಹಾತ್ಮನಿ|

03049001c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಪ್ರಭೃತಯಃ ಕಿಮಕುರ್ವಂತ ಪಾಂಡವಾಃ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತ್ಮ ಪಾರ್ಥನು ಆಸ್ತ್ರಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಶಕ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ ಮೊದಲಾದ ಪಾಂಡವರು ಏನು ಮಾಡಿದರು?”

03049002 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03049002a ಅಸ್ಮಹೇತೋರ್ಗತೇ ಪಾರ್ಥೇ ಶಕ್ರಲೋಕಂ ಮಹಾತ್ಮನಿ|

03049002c ನೈವಸನ್ಯಷ್ಟಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಕಾಮ್ಯಕೇ ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತ್ಮ ಪಾರ್ಥನು

ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಶಕ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಆ ಪುರುಷರ್ಷಭರು
ಕೃಷ್ಣೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಕಾಮ್ಯಕ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದರು.

03049003a ತತಃ ಕದಾ ಚಿದೇಕಾಂತೇ ವಿವಿಕ್ತ ಇವ ಶಾದ್ವಲೇ|

03049003c ದುಃಖಾರ್ತಾ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠಾ ನಿಷೇದುಃ ಸಹ ಕೃಷ್ಣಯಾ||

03049003e ಧನಂಜಯಂ ಶೋಚಮಾನಾಃ ಸಾಶ್ರುಕಂಠಾಃ ಸುದುಃಖಿತಾಃ|

03049004a ತದ್ವಿಯೋಗಾದ್ಧಿ ತಾನ್ಸರ್ವಾಂ ಶೋಕಃ ಸಮಭಿಪುಷ್ಲವೇ||

03049004c ಧನಂಜಯವಿಯೋಗಾಚ್ಚ ರಾಜ್ಯನಾಶಾಚ್ಚ ದುಃಖಿತಾಃ|

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠರು ಕೃಷ್ಣೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ಜನ
ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಲ್ಲಿ ದುಖಾರ್ತರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ
ಧನಂಜಯನ ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸುತ್ತಾ ಧನಂಜಯನ ಅಗಲಿಕೆ ಮತ್ತು
ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯನಾಶದ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಅಶ್ರುಕಂಠರಾಗಿ
ಶೋಕಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರು.

03049005a ಅಥ ಭೀಮೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಭಾಷತ||

03049005c ನಿರ್ದೇಶಾತ್ತೇ ಮಹಾರಾಜ ಗತೋಽಸೌ ಪುರುಷರ್ಷಭಃ|

03049005e ಅರ್ಜುನಃ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ಯಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಾಣಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ||

ಆಗ ಮಹಾಬಾಹು ಭೀಮನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:
“ಮಹಾರಾಜ ! ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಪ್ರಾಣವು ಯಾರ ಮೇಲೆ
ಅವಲಂಬಿಸಿದೆಯೋ ಆ ಪುರುಷರ್ಷಭ ಅರ್ಜುನನು ನಿನ್ನ ಆದೇಶದ
ಮೇಲೆಯೇ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.

03049006a ಯಸ್ಮಿನ್ವಿನಷ್ಟೇ ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಸಹ ಪುತ್ರೈಸ್ತಥಾ ವಯಂ|

03049006c ಸಾತ್ಯಕಿರ್ವಾಸುದೇವಶ್ಚ ವಿನಶ್ಯೇಯುರಸಂಶಯಂ||

ಒಂದುವೇಳೆ ಅವನಿಗೇನಾದರೂ ವಿನಷ್ಟವಾದರೆ, ಪುತ್ರಸಮೇತರಾಗಿ
ನಾವು, ಪಾಂಚಾಲರು, ಸಾತ್ಯಕಿ-ವಾಸುದೇವ ಎಲ್ಲರೂ
ವಿನಾಶಹೊಂದುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03049007a ಯೋಽಸೌ ಗಚ್ಛತಿ ತೇಜಸ್ವೀ ಬಹುನ್ಕೇಶಾನಚಿಂತಯನ್|

03049007c ಭವನ್ನಿಯೋಗಾದ್ಭೀಭತ್ಸುಸ್ತತೋ ದುಃಖಿತರಂ ನು ಕಿಂ||

ನಿನ್ನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ತೇಜಸ್ವಿ ಬೀಭತ್ಸುವು ಮುಂದಿನ ಹಲವಾರು
ಕ್ಷೇಶಗಳ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸದೆಯೇ ಹೊರಟುಹೋದ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ
ದುಃಖಿತರವಾದದ್ದು ಇನ್ನೇನಿದೆ?

03049008a ಯಸ್ಯ ಬಾಹೂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವಯಂ ಸರ್ವೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03049008c ಮನ್ಯಾಮಹೇ ಜಿತಾನಾಜೌ ಪರಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತಾಂ ಚ ಮೇದಿನೀಂ||

ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಈ ಮೇದಿನಿಯನ್ನು
ಪಡೆಯಬಹುದೆನ್ನುವ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ
ಬಾಹುಗಳ ಆಶ್ರಯ ಹೊಂದಿದ್ದೆವು.

03049009a ಯಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವಾನ್ನ ಮಯಾ ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ಧನುಷ್ಮತಃ|

03049009c ನೀತಾ ಲೋಕಮಮುಂ ಸರ್ವೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಃ ಸಸೌಬಲಾಃ||

ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಮತ್ತು ಸೌಬಲನನ್ನು ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು

ಕೊಲ್ಲುವುದನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದಿದ್ದುದೇ ಆ ಧನುಷ್ಮತನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ.

03049010a ತೇ ವಯಂ ಬಾಹುಬಲಿನಃ ಕ್ರೋಧಮುಕ್ಥಿತಮಾತ್ಮನಃ|

03049010c ಸಹಾಮಹೇ ಭವನ್ಮೂಲಂ ವಾಸುದೇವೇನ ಪಾಲಿತಾಃ||

ವಾಸುದೇವನಿಂದ ಪಾಲಿತರಾದ ಮತ್ತು ಬಾಹುಬಲಿಗಳಾದ ನಾವು,
ನಮ್ಮ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಹನಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ
ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

03049011a ವಯಂ ಹಿ ಸಹ ಕೃಷ್ಣೇನ ಹತ್ವಾ ಕರ್ಣಮುಖಾನ್ವರಾನ್|

03049011c ಸ್ವಬಾಹುವಿಜಿತಾಂ ಕೃತ್ಸಾಂ ಪ್ರಶಾಸೇಮ ವಸುಂಧರಾಂ||

ಯಾಕೆಂದರೆ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಕೃಷ್ಣನ ಸಹಿತ ನಾವು ಕರ್ಣನ
ಮುಖಂಡತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದರೆ, ಸ್ವ-ಬಾಹುಗಳಿಂದ
ಗೆದ್ದ ಈ ಎಲ್ಲ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು!

03049012a ಭವತೋ ದ್ಯೂತದೋಷೇಣ ಸರ್ವೇ ವಯಮುಪಪ್ಲುತಾಃ|

03049012c ಅಹೀನಪೌರುಷಾ ರಾಜನ್ಯಲಿಭಿರ್ಬಲವತ್ತಮಾಃ||

ಪೌರುಷತ್ವದ ಯಾವುದೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದ, ಬಲಿಗಳಿಗಿಂಥ
ಬಲವತ್ತರಾದ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರಲು ನಿನ್ನ ದ್ಯೂತ
ದೋಷವೇ ಕಾರಣ!

03049013a ಕ್ಷಾತ್ರಂ ಧರ್ಮಂ ಮಹಾರಾಜ ಸಮವೇಕ್ಷಿತುಮರ್ಹಸಿ|

03049013c ನ ಹಿ ಧರ್ಮೋ ಮಹಾರಾಜ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯ ವನಾಶ್ರಯಃ||

03049013e ರಾಜ್ಯಮೇವ ಪರಂ ಧರ್ಮಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ|

ಮಹಾರಾಜ ! ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಸಮವೇಕ್ಷಿಸು. ಮಹಾರಾಜ !

ವನಾಶ್ರಯವು ಕ್ಷತ್ರಿಯನ ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯವೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯನ ಪರಮ
ಧರ್ಮ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ.

03049014a ಸ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವಿದ್ರಾಜನ್ಮಾ ಧರ್ಮ್ಯಾನ್ನೀನಶಃ ಪಥಃ||

03049014c ಪ್ರಾಂಗ್ವಾ ದಶ ಸಮಾ ರಾಜನ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ನಿಹನ್ಮಹಿ|

ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದಂತಹ ರಾಜ ! ಧರ್ಮಪಥವನ್ನು

ನಾಶಮಾಡಬೇಡ. ರಾಜ ! ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳು

ಮುಗಿಯುವುದರೊಳಗೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು ಕೊಂದು ಬಿಡೋಣ.

03049015a ನಿವರ್ತ್ಯ ಚ ವನಾತ್ಪಾರ್ಥಮಾನಾಯ್ ಚ ಜನಾರ್ದನಂ||

03049015c ವ್ಯೂಢಾನೀಕಾನ್ಮಹಾರಾಜ ಜವೇನೈವ ಮಹಾಹವೇ|

03049015e ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನಮುಂ ಲೋಕಂ ಗಮಯಾಮಿ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವನದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ, ಪಾರ್ಥ-ಜನಾರ್ದನರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು,

ಮಹಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲ ಪಡೆಗಳನ್ನೂ ಬಹುಬೇಗ

ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡೋಣ. ವಿಶಾಂಪತೇ ! ನಾನು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ

ಬೇರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

03049016a ಸರ್ವಾನಹಂ ಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ಸಸೌಬಲಾನ್|

03049016c ದುರ್ಯೋಧನಂ ಚ ಕರ್ಣಂ ಚ ಯೋ ವಾನ್ಯಃ ಪ್ರತಿಯೋತ್ಸ್ಯತೇ||

ನಾನು ಸೌಬಲ ಸಹಿತರಾದ ಆ ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು
ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ, ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹಾರ
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03049017a ಮಯಾ ಪ್ರಶಮಿತೇ ಪಶ್ಚಾತ್ತಮೇಷ್ಯಸಿ ವನಾತ್ಪುನಃ|

03049017c ಏವಂ ಕೃತೇ ನ ತೇ ದೋಷೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ನಾನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ ನೀನು ವನದಿಂದ
ಮರಳಬಹುದು. ವಿಶಾಂಪತೇ! ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿನಗೆ
ಯಾವುದೇ ದೋಷವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

03049018a ಯಜ್ಞೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈಸ್ತಾತ ಕೃತಂ ಪಾಪಮರಿಂದಮ|

03049018c ಅವಧೂಯ ಮಹಾರಾಜ ಗಚ್ಛೇಮ ಸ್ವರ್ಗಮುತ್ತಮಂ||

ಭ್ರಾತಾ ಅರಿಂದಮ! ಮಹಾರಾಜ! ಇದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪಾಪವನ್ನು
ಮಾಡಿದ್ದೇವೆಂದಾದರೆ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಯಜ್ಞದಿಂದ
ತೊಳೆದು ಉತ್ತಮ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ.

03049019a ಏವಮೇತದ್ಭವೇದ್ರಾಜನ್ಯದಿ ರಾಜಾ ನ ಬಾಲಿಶಃ|

03049019c ಅಸ್ಮಾಕಂ ದೀರ್ಘಸೂತ್ರಃ ಸ್ಯಾದ್ಭವಾನ್ಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ||

ನಮ್ಮ ರಾಜನು ಬಾಲಿಶನಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ
ದೀರ್ಘಸೂತ್ರನಾಗಿರದಿದ್ದರೆ, ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ
ನೀನು ಧರ್ಮಪರಾಯಣನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

03049020a ನಿಕ್ಕೃತ್ಯಾ ನಿಕ್ಕೃತಿಪ್ರಜ್ಞಾ ಹಂತವ್ಯಾ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ|

03049020c ನ ಹಿ ನೈಕ್ಕೃತಿಕಂ ಹತ್ವಾ ನಿಕ್ಕೃತ್ಯಾ ಪಾಪಮುಚ್ಯತೇ||

ಮೋಸಗೊಳಿಸುವವರನ್ನು ಮೋಸದಿಂದಲೇ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದೆ. ಕೃತ್ರಿಮರನ್ನು ಕೃತ್ರಿಮದಿಂದ ಕೊಂದರೆ ಪಾಪವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03049021a ತಥಾ ಭಾರತ ಧರ್ಮೇಷು ಧರ್ಮಜ್ಞೈರಿಹ ದೃಶ್ಯತೇ|

03049021c ಅಹೋರಾತ್ರಂ ಮಹಾರಾಜ ತುಲ್ಯಂ ಸಂವತ್ಸರೇಣ ಹಿ||

ಭಾರತ ! ಮಹಾರಾಜ ! ಇದೂ ಅಲ್ಲದೇ ಧರ್ಮಜ್ಞರು ಒಂದು ಅಹೋರಾತ್ರಿಯು ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಮ ಎಂದು ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

03049022a ತಥೈವ ವೇದವಚನಂ ಶ್ರುಯತೇ ನಿತ್ಯದಾ ವಿಭೋ|

03049022c ಸಂವತ್ಸರೋ ಮಹಾರಾಜ ಪೂರ್ಣೋ ಭವತಿ ಕೃಚ್ಚೈತಃ||

ಸ್ವಾಮೀ ! ಮಹಾರಾಜ ! ಈ ತರಹ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಿತ್ಯವೂ ವೇದವಚನವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ.

03049023a ಯದಿ ವೇದಾಃ ಪ್ರಮಾಣಂ ತೇ ದಿವಸಾದೂರ್ಧ್ವಮಚ್ಯುತ|

03049023c ತ್ರಯೋದಶ ಸಮಾಃ ಕಾಲೋ ಜ್ಞಾಯತಾಂ ಪರಿನಿಷ್ಠಿತಃ||

ಅಚ್ಯುತ ! ವೇದಗಳೇ ನಿನ್ನ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಒಂದೇ ದಿನದ ನಂತರ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯೂ ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದು

ತಿಳಿ.

03049024a ಕಾಲೋ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಹಂತುಂ ಸಾನುಬಂಧಮರಿಂದಮ|

03049024c ಏಕಾಗ್ರಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಸರ್ವಾಂ ಪುರಾ ರಾಜನ್ಯರೋತಿ ಸಃ||

ಅರಿಂದಮ ! ದುರ್ಯೋಧನನು ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ತನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ಅವನು ಮತ್ತು ಅವನ
ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಲು ಇದೇ ಸಮಯ.”

03049025a ಏವಂ ಬ್ರುವಾಣಂ ಭೀಮಂ ತು ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03049025c ಉವಾಚ ಸಾಂತ್ವಯನ್ರಾಜಾ ಮೂರ್ಧ್ನ್ಯುಪಾಘ್ರಾಯ ಪಾಂಡವಂ||

ರಾಜನ್ ! ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವ ಭೀಮನ ಶಿರವನ್ನು
ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ, ಸಂತಯಿಸುತ್ತಾ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು:

03049026a ಅಸಂಶಯಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಹನಿಷ್ಯಸಿ ಸುಯೋಧನಂ|

03049026c ವರ್ಷಾತ್ರಯೋದಶಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಸಹ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವನಾ||

“ಮಹಾಬಾಹು ! ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಗಾಂಡೀವ ಧನುರ್ಧಾರಿಯ
ಜೊತೆಗೂಡಿ ನೀನು ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೀಯೆ. ಆದರೆ
ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ.

03049027a ಯಚ್ಚ ಮಾ ಭಾಷಸೇ ಪಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕಾಲ ಇತಿ ಪ್ರಭೋ|

03049027c ಅನ್ಯತಂ ನೋತ್ಸಹೇ ವಕ್ತುಂ ನ ಹ್ಯೇತನ್ಮಯಿ ವಿದ್ಯತೇ||

03049028a ಅಂತರೇಣಾಪಿ ಕೌಂತೇಯ ನಿಕ್ಯತಿಂ ಪಾಪನಿಶ್ಚಯಂ|

03049028c ಹಂತಾ ತ್ವಮಸಿ ದುರ್ಧರ್ಷ ಸಾನುಬಂಧಂ ಸುಯೋಧನಂ||

ಪಾರ್ಥ ! ನೀನೇನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ - ಪ್ರಭು ! ಕಾಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿದೆ -
ಎಂದು? ಅನೃತವನ್ನು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನನಗೆ
ಅದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೌಂತೇಯ ! ಮೋಸವನ್ನು ಪಾಪಿಗಳೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಆದರೂ ನೀನು ಬಂಧುಸಮೇತ ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೀಯೆ.”

03049029a ಏವಂ ಬ್ರುವತಿ ಭೀಮಂ ತು ಧರ್ಮರಾಜೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇ|

03049029c ಆಜಗಾಮ ಮಹಾಭಾಗೋ ಬೃಹದಶ್ವೋ ಮಹಾನ್ಯಷಿಃ||

ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಈ ರೀತಿ ಭೀಮನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲು,
ಮಹಾಭಾಗ, ಮಹಾನ್ಯಷಿ ಬೃಹದಶ್ವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

03049030a ತಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಂ|

03049030c ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ಮಧುಪರ್ಕೇಣ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಧರ್ಮರಾಟಾ||

ಆ ಧರ್ಮಚಾರಿಯು ಆಗಮಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮ
ಧರ್ಮರಾಜನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಮಧುಪರ್ಕದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು.

03049031a ಆಶ್ವಸ್ತಂ ಚೈನಮಾಸೀನಮುಪಾಸೀನೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03049031c ಅಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕೃಪಣಂ ಬಃವಭಾಷತ||

ಅತಿಥಿಯು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ವಿಶ್ರಾಂತಿಸಿದ ನಂತರ ಮಹಾಬಾಹು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಶೋಕತಪ್ತನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು:

03049032a ಅಕ್ಷದ್ಯುತೇನ ಭಗವನ್ನನಂ ರಾಜ್ಯಂ ಚ ಮೇ ಹೃತಂ|

03049032c ಆಹೂಯ ನಿಕ್ಯತಿಪ್ರಜ್ಞೈಃ ಕಿತವೈರಕ್ಷಕೋವಿದೈಃ||

“ಭಗವನ್! ಧನ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಪಣವಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೋಸ ಮತ್ತು ದ್ಯೂತ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಪ್ರವೀಣರಾದ ಮೋಸಕೋರರು ಅಪಹರಿಸಿದರು.

03049033a ಅನಕ್ಷಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸತೋ ನಿಕ್ಯತ್ಯಾ ಪಾಪನಿಶ್ಚಯೈಃ|

03049033c ಭಾರ್ಯಾ ಚ ಮೇ ಸಭಾಂ ನೀತಾ ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಗರೀಯಸೀ||

ನನಗೆ ಜೂಜಾಡುವುದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆ ಪಾಪನಿಶ್ಚಯಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ಸಭೆಗೆ ಎಳೆದು ತಂದರು.

03049034a ಅಸ್ತಿ ರಾಜಾ ಮಯಾ ಕಶ್ಚಿ ದಲ್ಪಭಾಗ್ಯತರೋ ಭುವಿ|

03049034c ಭವತಾ ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವೋ ವಾ ಶ್ರುತಪೂರ್ವೋಽಪಿ ವಾ ಭವೇತ್|

03049034e ನ ಮತ್ತೋ ದುಃಖಿತತರಃ ಪುಮಾನಸ್ತೀತಿ ಮೇ ಮತಿಃ||

ನನಗಿಂಥಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ್ಯಹೀನನಾದ ರಾಜನು ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ - ನೀನು ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ ಅಥವಾ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ - ಇದ್ದನೇ ಈ ಭುವಿಯಲ್ಲಿ? ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನನಗಿಂಥ ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.”

03049035 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03049035a ಯದ್ಭೃವೀಷಿ ಮಹಾರಾಜ ನ ಮತ್ತೋ ವಿದ್ಯತೇ ಕ್ಷ ಚಿತ್|

03049035c ಅಲ್ಪಭಾಗ್ಯತರಃ ಕಶ್ಚಿ ತ್ಪುಮಾನಸ್ತೀತಿ ಪಾಂಡವ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ! ಪಾಂಡವ! ನಿನಗಿಂಥಲೂ
ಅಲ್ಪಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ ಬಹುಷಃ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ?

03049036a ಅತ್ರ ತೇ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಯದಿ ಶುಶ್ರೂಷಸೇಽನಘ|

03049036c ಯಸ್ವ ತ್ವೋ ದುಃಖಿತತರೋ ರಾಜಾಸೀತ್ಪೃಥಿವೀಪತೇ||

ಅನಘ! ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು
ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗಿಂಥಲೂ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖಿತನಾದ
ರಾಜನೊಬ್ಬನಿದ್ದ.”

03049037 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03049037a ಅಥೈನಮಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾ ಬ್ರವೀತು ಭಗವಾನಿತಿ|

03049037c ಇಮಾಮವಸ್ಥಾಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಪಾರ್ಥಿವಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವಾನ್! ಹೇಳು. ನನ್ನ ಈ
ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಹೊಂದಿದ್ದ ಪಾರ್ಥಿವನ ಕುರಿತು ಕೇಳಲು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03049038 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03049038a ಶೃಣು ರಾಜನ್ನವಹಿತಃ ಸಹ ಭ್ರಾತೃಭಿರಚ್ಯುತ|

03049038c ಯಸ್ವ ತ್ವೋ ದುಃಖಿತತರೋ ರಾಜಾಸೀತ್ಪೃಥಿವೀಪತೇ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಅಚ್ಯುತ! ಭ್ರಾತೃಗಳ ಸಹಿತ
ನಿನಗಿಂಥ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸಿದ ರಾಜ ಪೃಥಿವೀಪತಿಯ
ಕುರಿತು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳು.

03049039a ನಿಷಧೇಷು ಮಹೀಪಾಲೋ ವೀರಸೇನ ಇತಿ ಸ್ಮ ಹ|

03049039c ತಸ್ಯ ಪುತ್ರೋಽಭವನ್ನಾಮ್ನಾ ನಲೋ ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿವಾನ್||

ವೀರಸೇನ ಎನ್ನುವ ನಿಷಧದ ಮಹೀಪಾಲನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿಯಾದ ನಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು.

03049040a ಸ ನಿಕೃತ್ಯಾ ಜಿತೋ ರಾಜಾ ಪುಷ್ಕರೇಣೇತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ|

03049040c ವನವಾಸಮದುಃಖಾರ್ಹೋ ಭಾರ್ಯಯಾ ನ್ಯವಸತ್ಸಹ||

ರಾಜನ್ ! ಪುಷ್ಕರನು ಮೋಸದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಗೆದ್ದನು ಮತ್ತು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹನಾದ ಅವನು ಭಾರ್ಯೆಯ ಸಹಿತ ವನವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

03049041a ನ ತಸ್ಯಾಶ್ವೋ ನ ಚ ರಥೋ ನ ಭ್ರಾತಾ ನ ಚ ಬಾಂಧವಾಃ|

03049041c ವನೇ ನಿವಸತೋ ರಾಜಂ ಶಿಷ್ಯಂತೇ ಸ್ಮ ಕದಾ ಚನ||

ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಯಾವುದೇರೀತಿಯ

ಸಹಾಯಗಳಿರಲಿಲ್ಲ: ಅಶ್ವಗಳಿರಲಿಲ್ಲ, ರಥವಿರಲಿಲ್ಲ,

ಸಹೋದರರಿರಲಿಲ್ಲ, ಬಾಂಧವರಿರಲಿಲ್ಲ.

03049042a ಭವಾನ್ ಹಿ ಸಂವೃತೋ ವೀರೈರ್ಭ್ರಾತೃಭಿದೇವಸಮ್ಮಿತ್ಯಃ|

03049042c ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪೈರ್ದ್ವಿಜಾಗ್ರೈಶ್ಚ ತಸ್ಮಾನ್ನಾರ್ಹಸಿ ಶೋಚಿತುಂ||

ನೀನಾದರೂ ದೇವಸಮ್ಮಿತ ವೀರ ಭ್ರಾತೃಗಳಿಂದ ಮತ್ತು

ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪರಾದ ದ್ವಿಜಾಗ್ರರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು

ಶೋಕಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.”

03049043 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03049043a ವಿಸ್ತರೇಣಾಹಮಿಚ್ಛಾಮಿ ನಲಸ್ಯ ಸುಮಹಾತ್ಮನಃ|

03049043c ಚರಿತಂ ವದತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತನ್ಮಮಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸುಮಹಾತ್ಮ ನಲನ ಚರಿತವನ್ನು
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನೀನು ನನಗೆ ಆ
ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಂಥವನಾಗು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ಏಕೋನಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೦

ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನ

ನಲ, ದಮಯಂತಿ ಮತ್ತು ಹಂಸ

ನಲ ಮತ್ತು ದಮಯಂತಿಯರ ನಡುವೆ, ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ನೋಡಿರದೇ
ಇದ್ದರೂ, ಇತರರಿಂದ ಪರಸ್ಪರರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಮವು
ಬೆಳೆದಿದ್ದುದು (೧-೧೬). ಹಂಸವೊಂದು ನಲನ ಸಂದೇಶವನ್ನು

ದಮಯಂತಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿದುದು (೧೭-೩೧).

03050001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03050001a ಆಸೀದ್ರಾಜಾ ನಲೋ ನಾಮ ವೀರಸೇನಸುತೋ ಬಲೀ|

03050001c ಉಪಪನ್ನೋ ಗುಣೈರಿಷ್ಟೈ ರೂಪವಾನಶ್ವಕೋವಿದಃ||

03050002a ಅತಿಷ್ಠನ್ಮನುಜೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ದೇವಪತಿಯಥಾ|

03050002c ಉಪರ್ಯುಪರಿ ಸರ್ವೇಷಾಮಾದಿತ್ಯ ಇವ ತೇಜಸಾ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ವೀರಸೇನನ ಬಲಶಾಲಿ ಮಗ, ಎಲ್ಲಾ ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನ, ರೂಪವಂತ, ಅಶ್ವಕೋವಿದ, ದೇವಪತಿಯಂತೆ ಮನುಜೇಂದ್ರರೆಲ್ಲರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ, ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಿದ್ದನು.

03050003a ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ವೇದವಿಚ್ಛೂರೋ ನಿಷಧೇಷು ಮಹೀಪತಿಃ|

03050003c ಅಕ್ಷಪ್ರಿಯಃ ಸತ್ಯವಾದೀ ಮಹಾನಕ್ಷೌಹಿಣೀಪತಿಃ||

ಶೂರನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞನೂ, ವೇದಪಾರಂಗತನೂ, ಸತ್ಯವಾದಿಯೂ, ಮಹಾ ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀಪತಿಯೂ ಆದ ಈ ನಿಷಧ ಮಹೀಪತಿಯು ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಹೊಂದಿದ್ದನು.

03050004a ಈಪ್ಸಿತೋ ವರನಾರೀಣಾಮುದಾರಃ ಸಮ್ಯತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03050004c ರಕ್ಷಿತಾ ಧನ್ವಿನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸಾಕ್ಷಾದಿವ ಮನುಃ ಸ್ವಯಂ||

ಸುಂದರ ನಾರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಆಸೆ ಪಡುವಂತಿದ್ದ ಅವನು ಉದಾರನೂ,
ಇಂದ್ರಿಯಸಂಯಮನೂ ಆಗಿದ್ದು, ಧನುರ್ಧಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಎಲ್ಲರ
ರಕ್ಷಕನೂ ಆಗಿ ಸ್ವತಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮನುವಿನಂತಿದ್ದನು.

03050005a ತಥೈವಾಸೀದ್ವಿದರ್ಭೇಷು ಭೀಮೋ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ|

03050005c ಶೂರಃ ಸರ್ವಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಃ ಪ್ರಜಾಕಾಮಃ ಸ ಚಾಪ್ರಜಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ವಿದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶೂರನೂ, ಸರ್ವಗುಣಯುಕ್ತನೂ,
ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಸಂತಾನವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ
ಭೀಮ ಎನ್ನುವ ರಾಜನಿದ್ದನು.

03050006a ಸ ಪ್ರಜಾರ್ಥೇ ಪರಂ ಯತ್ನಮಕರೋತ್ಸುಸಮಾಹಿತಃ|

03050006c ತಮಭ್ಯಗಚ್ಚದ್ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿರ್ದಮನೋ ನಾಮ ಭಾರತ||

03050007a ತಂ ಸ ಭೀಮಃ ಪ್ರಜಾಕಾಮಸ್ತೋಷಯಾಮಾಸ ಧರ್ಮವಿತೌ|

03050007c ಮಹಿಷ್ಯಾ ಸಹ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸತ್ಕಾರೇಣ ಸುವರ್ಚಸಂ||

ಅವನು ಸಂತಾನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಿರಂತರ ಪರಮ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.
ಭಾರತ! ಆಗ ದಮನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೊಬ್ಬನು
ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಆ ದರ್ಮವಿತ್ತ ಪ್ರಜಾಕಾಮಿ ರಾಜೇಂದ್ರ
ಭೀಮನು ತನ್ನ ಮಹಿಷಿಯೊಡಗೊಂಡು ಆ ಸುವರ್ಚಸನನ್ನು
ಸತ್ಕರಿಸಿದನು.

03050008a ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಸನ್ನೋ ದಮನಃ ಸಭಾರ್ಯಾಯ ವರಂ ದದೌ|

03050008c ಕನ್ಯಾರತ್ನಂ ಕುಮಾರಾಂಶ್ಚ ತ್ರೀನುದಾರಾನ್ಮಹಾಯಶಾಃ||

03050009a ದಮಯಂತೀಂ ದಮಂ ದಾಂತಂ ದಮನಂ ಚ ಸುವರ್ಚಸಂ|

03050009c ಉಪಪನ್ನಾನ್ಗುಣೈಃ ಸರ್ವೈರ್ಭೀಮಾನ್ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಾನ್||

ಅದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ದಮನನು ರಾಜ-ರಾಣಿಯರಿಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತನು:
ಒಂದು ಕನ್ಯಾರತ್ನ - ದಮಯಂತಿ, ಮತ್ತು ಮಹಾಯಶರೂ,
ಉದಾರರೂ ಆದ ಮೂವರು ಕುಮಾರರು - ದಮ, ದಾಂತ, ಮತ್ತು
ಸುವರ್ಚಸಿಯಾದ ದಮನ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಗುಣಸಂಪನ್ನರೂ,
ಘೋರರೂ, ಘೋರಪರಾಕ್ರಮಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು.

03050010a ದಮಯಂತೀ ತು ರೂಪೇಣ ತೇಜಸಾ ಯಶಸಾ ಶ್ರಿಯಾ|

03050010c ಸೌಭಾಗ್ಯೇನ ಚ ಲೋಕೇಷು ಯಶಃ ಪ್ರಾಪ ಸುಮಧ್ಯಮಾ||

ಸುಮಧ್ಯಮೆ ದಮಯಂತಿಯು ರೂಪ, ತೇಜಸ್ಸು, ಯಶಸ್ಸು, ಸೌಂದರ್ಯ
ಮತ್ತು ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳು.

03050011a ಅಥ ತಾಂ ವಯಸಿ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ದಾಸೀನಾಂ ಸಮಲಂಕೃತಂ|

03050011c ಶತಂ ಸಖೀನಾಂ ಚ ತಥಾ ಪರ್ಯುಪಾಸ್ತೇ ಶಚೀಮಿವ||

ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಅವಳನ್ನು ಒಂದು ನೂರು ಸಮಲಂಕೃತ ಸಖಿಯರು,
ಶಚಿಯಂತೆ ಸುತ್ತುವರೆಂದುತ್ತಿದ್ದರು.

03050012a ತತ್ರ ಸ್ಮ ಭ್ರಾಜತೇ ಭೈಮೀ ಸರ್ವಾ ಭರಣಭೂಷಿತಾ|

03050012c ಸಖೀಮಧ್ಯೇನವದ್ಯಾಂಗೀ ವಿದ್ಯುತ್ಸಾದಾಮಿನೀ ಯಥಾ||

03050012e ಅತೀವ ರೂಪಸಂಪನ್ನಾ ಶ್ರೀರಿವಾಯತಲೋಚನಾ|

03050013a ನ ದೇವೇಷು ನ ಯಕ್ಷೇಷು ತಾದ್ಯಗ್ರೂಪವತೀ ಕ್ವ ಚಿತ್||

03050013c ಮಾನುಷೇಷ್ಟಪಿ ಚಾನೈಷು ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾ ನ ಚ ಶ್ರುತಾ|

03050013e ಚಿತ್ತಪ್ರಮಾಥಿನೀ ಬಾಲಾ ದೇವಾನಾಮಪಿ ಸುಂದರೀ||

ತನ್ನ ಸಖಿಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅನವದ್ಯಾಂಗಿ, ಸರ್ವಾ ಭರಣಭೂಷಿತೆ ಪುಷ್ಟಗಳಿಂದಲಂಕೃತ ಭೈಮಿಯು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಆಯತ ಲೋಚನೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಅತೀವ ರೂಪಸಂಪನ್ನಳಾಗಿದ್ದಳು. ಇದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವ, ಯಕ್ಷ ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ರೂಪವತಿಯನ್ನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸುಂದರ ಬಾಲಕಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಚಿತ್ತವನ್ನೂ ಕಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

03050014a ನಲಶ್ಚ ನರಶಾರ್ದೂಲೋ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮೋ ಭುವಿ|

03050014c ಕಂದರ್ಪ ಇವ ರೂಪೇಣ ಮೂರ್ತಿಮಾನಭವತ್ಸ್ಯ ಯಂ||

ನರಶಾರ್ದೂಲ ನಲನು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭುವಿಯಲ್ಲೇ ಅಪ್ರತಿಮನಾಗಿದ್ದನು, ಮತ್ತು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂದರ್ಪನೇ ಸ್ವಯಂ ಅವತರಿಸಿದಂತಿದ್ದನು.

03050015a ತಸ್ಯಾಃ ಸಮೀಪೇ ತು ನಲಂ ಪ್ರಶಶಂಸುಃ ಕುತೂಹಲಾತ್|

03050015c ನೈಷಧಸ್ಯ ಸಮೀಪೇ ತು ದಮಯಂತೀಂ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಜನರು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ದಮಯಂತಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಲನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ನೈಷಧನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03050016a ತಯೋರದೃಷ್ಟಕಾಮೋಽಭೂಚ್ಛ್ರಣ್ವತೋಃ ಸತತಂ ಗುಣಾನ್|

03050016c ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪ್ರತಿ ಕೌಂತೇಯ ಸ ವ್ಯವರ್ಧತ ಹೃಚ್ಚಯಃ||

ಕೌಂತೇಯ ! ಹೀಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಇನ್ನೂ ನೋಡದಿರದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕುರಿತು ಕಾಮ ಬೆಳೆಯಿತು ಮತ್ತು ಅವರ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ವರ್ಧಿಸಿತು.

03050017a ಅಶಕ್ವವನ್ನಲಃ ಕಾಮಂ ತದಾ ಧಾರಯಿತುಂ ಹೃದಾ|

03050017c ಅಂತಃಪುರಸಮೀಪಸ್ಥೇ ವನ ಆಸ್ತೇ ರಹೋಗತಃ||

ಒಮ್ಮೆ ಈ ಕಾಮವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲೇ ಸಹಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಮರ್ಥನಾದ ನಲನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅಂತಃಪುರದ ಸಮೀಪದ ವನದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

03050018a ಸ ದದರ್ಶ ತದಾ ಹಂಸಾಂ ಜಾತರೂಪಪರಿಚ್ಛದಾನ್|

03050018c ವನೇ ವಿಚರತಾಂ ತೇಷಾಮೇಕಂ ಜಗ್ರಾಹ ಪಕ್ಷಿಣಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಂಗಾರದ ಹೊದಿಕೆಹೊಂದಿದ್ದ ಹಂಸಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು ಮತ್ತು ವನದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಹಿಡಿದನು.

03050019a ತತೋಽಂತರಿಕ್ಷಗೋ ವಾಚಂ ವ್ಯಾಜಹಾರ ತದಾ ನಲಂ|

03050019c ನ ಹಂತವ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ತೇ ರಾಜನ್ಕುರಿಷ್ಯಾಮಿ ಹಿ ತೇ ಪ್ರಿಯಂ||

ಆಗ ಆ ಅಂತರಿಕ್ಷಗನು ನಲನಿಗೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜ ! ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

03050020a ದಮಯಂತೀಸಕಾಶೇ ತ್ವಾಂ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನೈಷಧ|

03050020c ಯಥಾ ತ್ವದನ್ಯಂ ಪುರುಷಂ ನ ಸಾ ಮಂಸ್ಯತಿ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್||

ನೈಷಧ ! ದಮಯಂತಿಯ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ, ಅವಳು ನಿನ್ನ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪುರುಷನ ಕುರಿತೂ ಯೋಚಿಸದ ಹಾಗೆ, ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03050021a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತೋ ಹಂಸಮುತ್ಸರ್ಜ ಮಹೀಪತಿಃ|

03050021c ತೇ ತು ಹಂಸಾಃ ಸಮುತ್ಪತ್ಯ ವಿದರ್ಭಾನಗಮಂಸ್ತತಃ||

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹೀಪತಿಯು ಆ ಹಂಸವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಹಂಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ವಿದರ್ಭದ ಕಡೆ ಹೋದವು.

03050022a ವಿದರ್ಭನಗರೀಂ ಗತ್ವಾ ದಮಯಂತ್ಯಾಸ್ತದಾಂತಿಕೇ|

03050022c ನಿಪೇತುಸ್ತೇ ಗರುತ್ಮಂತಃ ಸಾ ದದರ್ಶಾಥ ತಾನ್ಬಗಾನ್||

ಆ ಗುರುತ್ಮಂತಗಳು ವಿದರ್ಭನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ದಮಯಂತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿಳಿದವು ಮತ್ತು ಅವಳು ಆ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

03050023a ಸಾ ತಾನದ್ಭುತರೂಪಾನ್ವೈ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಖಿಗಣಾವೃತಾ|

03050023c ಹೃಷ್ಟ್ವಾ ಗ್ರಹೀತುಂ ಖಿಗಮಾಂಸ್ತ್ವ ರಮಾಣೋಪಚಕ್ರಮೇ||

03050024a ಅಥ ಹಂಸಾ ವಿಸಸೃಪುಃ ಸರ್ವತಃ ಪ್ರಮದಾವನೇ|

03050024c ಏಕೈಕಶಸ್ತತಃ ಕನ್ಯಾಸ್ತಾನ್ ಹಂಸಾನ್ಸಮುಪಾದ್ರವನ್||

ಆ ಅದ್ಭುತ ರೂಪಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಖೀಗಣಗಳಿಂದ

ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಅವಳು ಹರ್ಷದಿಂದ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿಯಲೋಸುಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದಳು. ಎಲ್ಲ ಸಖಿಯರೂ
ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಅವರವರ ಹಂಸಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು.

03050025a ದಮಯಂತೀ ತು ಯಂ ಹಂಸಂ ಸಮುಪಾಧಾವದಂತಿಕೇ|

03050025c ಸ ಮಾನುಷೀಂ ಗಿರಂ ಕೃತ್ವಾ ದಮಯಂತೀಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಆದರೆ ದಮಯಂತಿಯು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಂಸವು ಅವಳು ಸಮೀಪ
ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮನುಷ್ಯಧ್ವನಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ
ದಮಯಂತಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿತು:

03050026a ದಮಯಂತಿ ನಲೋ ನಾಮ ನಿಷಧೇಷು ಮಹೀಪತಿಃ|

03050026c ಅಶ್ವಿನೋಃ ಸದೃಶೋ ರೂಪೇ ನ ಸಮಾಸ್ತಸ್ಯ ಮಾನುಷಾಃ||

“ದಮಯಂತಿ! ನಿಷಧದಲ್ಲಿ ನಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಜನಿದ್ದಾನೆ.
ಅವನು ಅಶ್ವಿನಿಯರ ಸದೃಶನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲೇ
ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸರಿಸಾಟಿಯಾದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

03050027a ತಸ್ಯ ವೈ ಯದಿ ಭಾರ್ಯಾ ತ್ವಂ ಭವೇಥಾ ವರವರ್ಣಿನಿ|

03050027c ಸಫಲಂ ತೇ ಭವೇಜ್ಜನ್ಮ ರೂಪಂ ಚೇದಂ ಸುಮಧ್ಯಮೇ||

ವರವರ್ಣಿನೀ! ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು ಅವನ ಭಾರ್ಯೆಯಾದೆ ಎಂದರೆ
ನಿನ್ನ ಈ ರೂಪ ಮತ್ತು ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

03050028a ವಯಂ ಹಿ ದೇವಗಂಧರ್ವಮನುಷ್ಯೋರಗರಾಕ್ಷಸಾನ್|

Ravi Varma

REGISTERED BY 148

HAUNSA-DAMAYATI-SANWADA हंस-दामयंती-संवाद

RAVIVARMAPRESS KARLA LONAVLA

"PUBLISHED WITH THE SPECIAL PERMISSION OF H. H. THE MAHARAJA OF HYDRABAD, G. C. S. I."

COPIES OF THE PICTURE PAINTED BY THE LATE RAJA RAVI VARMA, PUBLISHED BY ANANT SHIMALI DESAI, HYDRABAD, BOMBAY

03050028c ದೃಷ್ಟವಂತೋ ನ ಚಾಸ್ಮಾಭಿದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಸ್ತಥಾವಿಧಃ||

ನಾವು ದೇವತೆ, ಗಂಧರ್ವ, ಮನುಷ್ಯ, ಉರಗ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಇವನಂತವನನ್ನು ಇದುವರೆಗೂ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ.

03050029a ತ್ವಂ ಚಾಪಿ ರತ್ನಂ ನಾರೀಣಾಂ ನರೇಷು ಚ ನಲೋ ವರಃ|

03050029c ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾ ವಿಶಿಷ್ಟೇನ ಸಂಗಮೋ ಗುಣವಾನ್ಭವೇತ್||

ನೀನೂ ಕೂಡ ನಾರಿಯರಲ್ಲಿ ರತ್ನದಂತಿದ್ದೀಯೆ. ಮತ್ತು ನಲನು ನರರಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂಗಮವು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಆಯಿತೆಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಗುತ್ತದೆ.”

03050030a ಏವಮುಕ್ತಾ ತು ಹಂಸೇನ ದಮಯಂತೀ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03050030c ಅಬ್ರವೀತ್ತತ್ರ ತಂ ಹಂಸಂ ತಮಪ್ಯೇವಂ ನಲಂ ವದ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಹಂಸದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದಮಯಂತಿಯು ಆ ಹಂಸಕ್ಕೆ “ನಲನಿಗೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಹೇಳು” ಎಂದಳು.

03050031a ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಂಡಜಃ ಕನ್ಯಾಂ ವೈದರ್ಭಸ್ಯ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03050031c ಪುನರಾಗಮ್ಯ ನಿಷಧಾನ್ನಲೇ ಸರ್ವಂ ನೃವೇದಯತ್||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಆ ಪಕ್ಷಿಯು ವೈದರ್ಭಿಗೆ “ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ವಚನವನ್ನಿತ್ತು ನಿಷಧಕ್ಕೆ ಮರಳಿ, ನಲನಿಗೆ ಸರ್ವವನ್ನೂ ವರದಿಮಾಡಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
 ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
 ಹಂಸದಮಯಂತೀಸಂವಾದೇ ಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
 ಹಂಸದಮಯಂತೀಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೧

ದಮಯಂತೀ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಆಗಮನ

ಭೀಮನು ದಮಯಂತಿಯ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು (೧-
 ೮); ನೃಪರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ನಡೆದು (೯-೧೦). ನಾರದ-
 ಪರ್ವತರಿಂದ ಸ್ವಯಂವರದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ ಇಂದ್ರನು ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು
 ಲೋಕಪಾಲಕರೊಡನೆ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು
 ಹೊರಟಿದ್ದು (೧೧-೨೫). ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಲನನ್ನು ಕಂಡ
 ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಅವನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು (೨೬-೨೯).

03051001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03051001a ದಮಯಂತೀ ತು ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ವಚೋ ಹಂಸಸ್ಯ ಭಾರತ|

03051001c ತದಾ ಪ್ರಭೃತಿ ನಸ್ವಸ್ಥಾ ನಲಂ ಪ್ರತಿ ಬಭೂವ ಸಾ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಹಂಸದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ
ದಮಯಂತಿಯು, ನಲನ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಅಸ್ವಸ್ಥಳಾದಳು.

03051002a ತತಶ್ಚಿಂತಾಪರಾ ದೀನಾ ವಿವರ್ಣವದನಾ ಕೃಶಾ|

03051002c ಬಭೂವ ದಮಯಂತೀ ತು ನಿಶ್ವಾಸಪರಮಾ ತದಾ||

ದಮಯಂತಿಯು ಚಿಂತಾಪರಳಾಗಿ, ದೀನಳಾಗಿ, ಮುಖದ ಬಣ್ಣವನ್ನೇ
ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಕೃಶಳಾಗಿ, ದೀರ್ಘ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

03051003a ಊರ್ಧ್ವದೃಷ್ಟಿಧ್ಯಾನಪರಾ ಬಭೂವೋನ್ಮತ್ತದರ್ಶನಾ|

03051003c ನ ಶಯ್ಯಾಸನಭೋಗೇಷು ರತಿಂ ವಿಂದತಿ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್||

ಅವಳು ದಿಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು ಅಥವಾ
ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದು, ಉನ್ಮತ್ತಳಾದಂತೆ
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಶಯನದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ,
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಊಟದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ
ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಆನಂದವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03051004a ನ ನಕ್ತಂ ನ ದಿವಾ ಶೇತೇ ಹಾ ಹೇತಿ ವದತೀ ಮುಹುಃ|

03051004c ತಾಮಸ್ವಸ್ಥಾಂ ತದಾಕಾರಾಂ ಸಖ್ಯಸ್ತಾ ಜಜ್ಞುರಿಂಗಿತೈಃ||

03051005a ತತೋ ವಿದರ್ಭಪತಯೇ ದಮಯಂತ್ಯಾಃ ಸಖೀಗಣಃ|

03051005c ನ್ಯವೇದಯತ ನಸ್ವಸ್ಥಾಂ ದಮಯಂತೀಂ ನರೇಶ್ವರ||

ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹಾ ಹಾ ಎಂದು ನರಳುತ್ತಾ ಅವಳು ದಿನ-ರಾತ್ರಿ
ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಅವಳ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ

ಸಖಿಯರು ಅವಳ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಅರಿತರು. ನರೇಶ್ವರ! ನಂತರ
ದಮಯಂತಿಯ ಸಖೀಗಣವು ದಮಯಂತಿಯು ಸ್ವಸ್ಥಳಿಲ್ಲ ಎಂದು
ವಿದರ್ಭಪತಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದರು.

03051006a ತಚ್ಛೃತ್ವಾ ನೃಪತಿರ್ಭೀಮೋ ದಮಯಂತೀಸಖೀಗಣಾತ್|

03051006c ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ತತ್ಕಾರ್ಯಂ ಸುಮಹತ್ಸ್ವಾಂ ಸುತಾಂ ಪ್ರತಿ||

ದಮಯಂತಿಯ ಸಖೀಗಣದಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ನೃಪತಿ
ಭೀಮನು ತನ್ನ ಸುತೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯದ ಕುರಿತು
ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು.

03051007a ಸ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಮಹೀಪಾಲಃ ಸ್ವಾಂ ಸುತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಯೌವನಾಂ|

03051007c ಅಪಶ್ಯದಾತ್ಮನಃ ಕಾರ್ಯಂ ದಮಯಂತ್ಯಾಃ ಸ್ವಯಂವರಂ||

ಮಹೀಪಾಲನು ತನ್ನ ಸುತೆಯು ಯೌವನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು
ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿ, ದಮಯಂತಿಯ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ತನ್ನ
ಕಾರ್ಯ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡನು.

03051008a ಸ ಸಂನಿಪಾತಯಾಮಾಸ ಮಹೀಪಾಲಾನ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03051008c ಅನುಭೂಯತಾಮಯಂ ವೀರಾಃ ಸ್ವಯಂವರ ಇತಿ ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭು! ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅವನು “ವೀರರೇ! ನಮ್ಮ ಈ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ
ಬನ್ನಿ!” ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಮಹೀಪಾಲರನ್ನೂ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿದನು.

03051009a ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ಸರ್ವೇ ದಮಯಂತ್ಯಾಃ ಸ್ವಯಂವರಂ|

03051009c ಅಭಿಜಗ್ಮುಸ್ತದಾ ಭೀಮಂ ರಾಜಾನೋ ಭೀಮಶಾಸನಾತ್||

ದಮಯಂತಿಯ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಾರ್ಥಿವ ಸರ್ವರೂ ರಾಜ
ಭೀಮನ ಕರೆಯಂತೆ ಭೀಮನಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟರು.

03051010a ಹಸ್ತಶ್ವರಥಘೋಷೇಣ ನಾದಯಂತೋ ವಸುಂಧರಾಂ|

03051010c ವಿಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಾಭರಣೈರ್ಬಲೈರ್ದೃಶೈಃ ಸ್ವಲಂಕೃತೈಃ||

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ ಮತ್ತು ವಿಚಿತ್ರ
ಮಾಲ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾದ ಸೇನೆಗಳ ಘರ್ಜನೆಯಿಂದಾಗಿ
ಇಡೀ ವಸುಂಧರೆಯೇ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು.

03051011a ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ಪುರಾಣಾವ್ಯುಷಿಸತ್ತಮೌ|

03051011c ಅಟಮಾನೌ ಮಹಾತ್ಮಾನಾವಿಂದ್ರಲೋಕಮಿತೋ ಗತೌ||

03051012a ನಾರದಃ ಪರ್ವತಶ್ಚೈವ ಮಹಾತ್ಮಾನೌ ಮಹಾವ್ರತೌ|

03051012c ದೇವರಾಜಸ್ಯ ಭವನಂ ವಿವಿಶಾತೇ ಸುಪೂಜಿತೌ||

03051013a ತಾವರ್ಚಿತ್ವಾ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸ್ತತಃ ಕುಶಲಮವ್ಯಯಂ|

03051013c ಪಪ್ರಚ್ಛಾ ನಾಮಯಂ ಚಾಪಿ ತಯೋಃ ಸರ್ವಗತಂ ವಿಭುಃ||

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಮಹಾತ್ಮರೂ, ಮಹಾವ್ರತರೂ, ಪುರಾಣ
ಋಷಿಸತ್ತಮರೂ ಆದ ನಾರದ ಮತ್ತು ಪರ್ವತರು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ
ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ದೇವರಾಜನ ಭವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ,
ಸುಪೂಜಿತರಾದರು. ಅವರನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ವಿಭುವು ಅವರು
ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಅವ್ಯಯವಾದ ಅವರ ಕುಶಲತೆಯ ಕುರಿತು

ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

03051014 ನಾರದ ಉವಾಚ|

03051014a ಆವಯೋಃ ಕುಶಲಂ ದೇವ ಸರ್ವತ್ರಗತಮೀಶ್ವರ|

03051014c ಲೋಕೇ ಚ ಮಘವನ್ಕೃತ್ಸ್ಮೇ ನೃಪಾಃ ಕುಶಲಿನೋ ವಿಭೋ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: “ಈಶ್ವರ! ನಾವೀರ್ವರು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ

ಕುಶಲವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತು ಮಘವತ್! ವಿಭೋ!

ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನೃಪರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತಮ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ.”

03051015 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03051015a ನಾರದಸ್ಯ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಬಲವೃತ್ರಹಾ|

03051015c ಧರ್ಮಜ್ಞಾಃ ಪೃಥಿವೀಪಾಲಾಸ್ತೃಕ್ತಜೀವಿತಯೋಧಿನಃ||

03051016a ಶಸ್ತ್ರೇಣ ನಿಧನಂ ಕಾಲೇ ಯೇ ಗಚ್ಚಂತ್ಯಪರಾಙ್ಮುಖಾಃ|

03051016c ಅಯಂ ಲೋಕೋಽಕ್ಷಯಸ್ತೇಷಾಂ ಯಥೈವ ಮಮ ಕಾಮಧುಕ್||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾರದನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಲವೃತ್ರಹನು

ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು: “ಜೀವವನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಧರ್ಮಜ್ಞರಾದ

ಪೃಥಿವೀಪಾಲರು ಪರಾಙ್ಮುಖರಾಗದೇ, ಕಾಲಬಂದಾಗ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ

ನಿಧನಹೊಂದಿ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಅಂಥವರ

ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

03051017a ಕ್ಷ ನು ತೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ ಶೂರಾ ನ ಹಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತಾನಹಂ|

03051017c ಆಗಚ್ಚ ತೋ ಮಹೀಪಾಲಾನತಿಥೀನ್ದಯಿತಾನ್ಮಮ||

ಆದರೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಶೂರ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಈಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ? ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ
ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಮಹೀಪಾಲರು ಯಾರೂ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ
ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!”

03051018a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಶಕ್ರೇಣ ನಾರದಃ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ|

03051018c ಶೃಣು ಮೇ ಭಗವನ್ಯೇನ ನ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಮಹೀಕ್ಷಿತಃ||

ಶಕ್ರನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾರದನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ಭಗವನ್! ನೀನು ಏಕೆ
ಮಹೀಕ್ಷಿತರ್ಯಾರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳು.

03051019a ವಿದರ್ಭರಾಜದುಹಿತಾ ದಮಯಂತೀತಿ ವಿಶ್ರುತಾ|

03051019c ರೂಪೇಣ ಸಮತಿಕ್ರಾಂತಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಸರ್ವಯೋಷಿತಃ||

ವಿದರ್ಭ ರಾಜನಿಗೆ ದಮಯಂತಿ ಎನ್ನುವ ಮಗಳಿದ್ದಾಳೆ. ರೂಪದಲ್ಲಿ
ಅವಳು ಪೃಥ್ವಿಯ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿದವಳು.

03051020a ತಸ್ಯಾಃ ಸ್ವಯಂವರಃ ಶಕ್ರ ಭವಿತಾ ನಚಿರಾದಿವ|

03051020c ತತ್ರ ಗಚ್ಚಂತಿ ರಾಜಾನೋ ರಾಜಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳ ಸ್ವಯಂವರವು ನಡೆಯಲಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶಕ್ರ!
ರಾಜರು ಮತ್ತು ರಾಜಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

03051021a ತಾಂ ರತ್ನಭೂತಾಂ ಲೋಕಸ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯಂತೋ ಮಹೀಕ್ಷಿತಃ|

03051021c ಕಾಂಕ್ಷಂತಿ ಸ್ಮ ವಿಶೇಷೇಣ ಬಲವೃತ್ರನಿಷೂದನ||

ಬಲ-ವೃತ್ತ ನಿಶೂದನ! ಈ ಭೂರತ್ನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹೊರಟಿರುವ
ಎಲ್ಲ ಮಹೀಕ್ಷಿತರೂ ಅವಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ!”

03051022a ಏತಸ್ಮಿನ್ನಧ್ಯಮಾನೇ ತು ಲೋಕಪಾಲಾಶ್ಚ ಸಾಗ್ನಿಕಾಃ|

03051022c ಆಜಗ್ಮುದೇವರಾಜಸ್ಯ ಸಮೀಪಮಮರೋತ್ತಮಾಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಅಮರೋತ್ತಮ ಲೋಕಪಾಲಕರು
ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಒಡಗೊಂಡು, ದೇವರಾಜನ ಬಳಿ ಆಗಮಿಸಿದರು.

03051023a ತತಸ್ತಚ್ಛುಶ್ರುವುಃ ಸರ್ವೇ ನಾರದಸ್ಯ ವಚೋ ಮಹತ್|

03051023c ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೈವಾಬ್ರುವನ್ ಹೃಷ್ಟ್ವಾ ಗಚ್ಛಾಮೋ ವಯಮಪ್ಯುತ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಾರದನ ಮಹತ್ತರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹರ್ಷಗೊಂಡು
“ನಾವೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ!” ಎಂದರು.

03051024a ತತಃ ಸರ್ವೇ ಮಹಾರಾಜ ಸಗಣಾಃ ಸಹವಾಹನಾಃ|

03051024c ವಿದರ್ಭಾನಭಿತೋ ಜಗ್ಮುರ್ಯತ್ರ ಸರ್ವೇ ಮಹೀಕ್ಷಿತಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಹೀಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಗಣ-ವಾಹನ ಸಮೇತರಾಗಿ ಎಲ್ಲ
ಮಹೀಕ್ಷಿತರೂ ಸೇರಿದ್ದ ವಿದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು.

03051025a ನಲೋಽಪಿ ರಾಜಾ ಕೌಂತೇಯ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜ್ಞಾಂ ಸಮಾಗಮಂ|

03051025c ಅಭ್ಯಗಚ್ಛದದೀನಾತ್ಮಾ ದಮಯಂತೀಮನುವ್ರತಃ||

ಕೌಂತೇಯ! ದಮಯಂತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನುವೃತನಾದ ರಾಜ ನಲನೂ
ಕೂಡ ರಾಜರ ಸಮಾಗಮದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿ, ಮುದದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ

ಹೊರಟನು.

03051026a ಅಥ ದೇವಾಃ ಪಥಿ ನಲಂ ದದೃಶುರ್ಭೂತಲೇ ಸ್ಥಿತಂ|

03051026c ಸಾಕ್ಷಾದಿವ ಸ್ಥಿತಂ ಮೂರ್ತ್ಯಾ ಮನ್ಮಥಂ ರೂಪಸಂಪದಾ||

ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮನ್ಮಥನೇ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾನೋ ಎನ್ನುವ ರೂಪ ಸಂಪದ ನಲನನ್ನು ನೋಡಿದರು.

03051027a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಲೋಕಪಾಲಾಸ್ತೇ ಭ್ರಾಜಮಾನಂ ಯಥಾ ರವಿಂ|

03051027c ತಸ್ಥುವಿಗತಸಂಕಲ್ಪಾ ವಿಸ್ಮಿತಾ ರೂಪಸಂಪದಾ||

ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಲೋಕಪಾಲರು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನೇ ಮರೆತು, ವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿ ಅವನ ರೂಪಸಂಪತ್ತನ್ನೇ ನೋಡತೊಡಗಿದರು.

03051028a ತತೋಽಂತರಿಕ್ಷೇ ವಿಷ್ವಭ್ಯ ವಿಮಾನಾನಿ ದಿವೌಕಸಃ|

03051028c ಅಬ್ರುವನ್ವೈಷಧಂ ರಾಜನ್ನವತೀರ್ಯ ನಭಸ್ತಲಾತ್||

ಆ ದಿವೌಕಸರು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ನಭಸ್ತಲದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು, ನೈಷಧನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದರು:

03051029a ಭೋ ಭೋ ನೈಷಧ ರಾಜೇಂದ್ರ ನಲ ಸತ್ಯವ್ರತೋ ಭವಾನ್|

03051029c ಅಸ್ಮಾಕಂ ಕುರು ಸಾಹಾಯ್ಯಂ ದೂತೋ ಭವ ನರೋತ್ತಮ||

“ಭೋ ಭೋ ನೈಷಧ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ನಲ! ನರೋತ್ತಮ! ಸತ್ಯವ್ರತ

ನೀನು ನಮ್ಮ ದೂತನಾಗಿ ನಮಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಇಂದ್ರನಾರದ
ಸಂವಾದೇ ಏಕಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರನಾರದ ಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೨

ನಲನ ದೇವ ದೂತತ್ವ

ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡು
ತಮ್ಮ ಸಂದೇಶವೊಂದನ್ನು ದಮಯಂತಿಗೆ ತಲುಪಿಸಬೇಕೆಂದು
ನಲನನ್ನು ದಮಯಂತಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು (೧-೧೦). ನಲನು
ದಮಯಂತಿಗೆ ದೇವತೆಗಳ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುವುದು (೧೧-೨೪).

03052001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03052001a ತೇಭ್ಯಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ನಲಃ ಕರಿಷ್ಯ ಇತಿ ಭಾರತ|

03052001c ಅಥೈನಾನ್ವರಿಪಪ್ರಚ್ಛ ಕೃತಾಂಜಲಿರವಸ್ಥಿತಃ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! “ಮಾಡುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಅವರಿಗೆ
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತ ನಲನು ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತು ಅವರನ್ನು

ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು:

03052002a ಕೇ ವೈ ಭವಂತಃ ಕಶ್ಚಾಸೌ ಯಸ್ಯಾಹಂ ದೂತ ಈಪ್ಸಿತಃ|

03052002c ಕಿಂ ಚ ತತ್ರ ಮಯಾ ಕಾರ್ಯಂ ಕಥಯಧ್ವಂ ಯಥಾತಥಂ||

“ನೀವು ಯಾರು? ನನ್ನನ್ನು ದೂತನನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಇವನು ಯಾರು? ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವೇನು? ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಿ.”

03052003a ಏವಮುಕ್ತೇ ನೈಷಧೇನ ಮಘವಾನ್ವತ್ಯಭಾಷತ|

03052003c ಅಮರಾನ್ವೈ ನಿಬೋಧಾಸ್ಮಾನ್ದಮಯಂತ್ಯರ್ಥಮಾಗತಾನ್||

ನೈಷಧನ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮಘವಾನನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

“ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಬಂದ ಅಮರರು ನಾವು ಎಂದು ತಿಳಿ.

03052004a ಅಹಮಿಂದ್ರೋಽಯಮಗ್ನಿಶ್ಚ ತಥೈವಾಯಮಪಾಂಪತಿಃ|

03052004c ಶರೀರಾಂತಕರೋ ನೃಣಾಂ ಯಮೋಽಯಮಪಿ ಪಾರ್ಥಿವ||

ನಾನು ಇಂದ್ರ. ಇವನು ಅಗ್ನಿ. ಮತ್ತು ಈತನು ಅಪಾಂಪತಿ. ಮತ್ತು ಪಾರ್ಥಿವ! ಇವನು ನೃಣರ ಶರೀರಾಂತಕರ ಯಮ.

03052005a ಸ ವೈ ತ್ವಮಾಗತಾನಸ್ಮಾನ್ದಮಯಂತ್ಯೈ ನಿವೇದಯ|

03052005c ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಸಹೇಂದ್ರಾಸ್ತ್ವಾಂ ಸಮಾಯಾಂತಿ ದಿದೃಕ್ಷವಃ||

ನೀನು “ನಾವು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ!” ಎಂದು ದಮಯಂತಿಗೆ ಹೇಳು:

“ಇಂದ್ರನೂ ಸೇರಿ ಲೋಕಪಾಲಕರು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

03052006a ಪ್ರಾಪ್ತುಮಿಚ್ಛಂತಿ ದೇವಾಸ್ತಾಂ ಶಕ್ರೋಽಗ್ನಿವರೂಣೋ ಯಮಃ|

03052006c ತೇಷಾಮನ್ಯತಮಂ ದೇವಂ ಪತಿತ್ವೇ ವರಯಸ್ವ ಹ||

ದೇವತೆಗಳಾದ ಶಕ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ವರುಣ ಮತ್ತು ಯಮ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸು!”

03052007a ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ಶಕ್ರೇಣ ನಲಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿರಬ್ರವೀತ್|

03052007c ಏಕಾರ್ಥಸಮವೇತಂ ಮಾಂ ನ ಪ್ರೇಷಯಿತುಮರ್ಹಥ||

ಶಕ್ರನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಲನು ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು: “ಅದೇ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಟ ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದು ಸರಿಯೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ!”

03052008 ದೇವಾ ಊಚುಃ|

03052008a ಕರಿಷ್ಯ ಇತಿ ಸಂಶ್ರುತ್ಯ ಪೂರ್ವಮಸ್ಮಾಸು ನೈಷಧ|

03052008c ನ ಕರಿಷ್ಯಸಿ ಕಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ವ್ರಜ ನೈಷಧ ಮಾಚಿರಂ||

ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿದರು: “ನೈಷಧ! ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮೊದಲೇ ನಮಗೆ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ. ಈಗ ಏಕೆ ನೀನು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ನೈಷಧ! ಹೋಗು, ತಡಮಾಡಬೇಡ.”

03052009 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03052009a ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ದೇವೈಸ್ತೈರ್ನೈಷಧಃ ಪುನರಬ್ರವೀತ್|

03052009c ಸುರಕ್ಷಿತಾನಿ ವೇಶ್ಮಾನಿ ಪ್ರವೇಷ್ಟುಂ ಕಥಮುತ್ಸಹೇ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನೈಷಧನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ಸುರಕ್ಷಿತ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ?”

03052010a ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯ ಸೀತಿ ತಂ ಶಕ್ರಃ ಪುನರೇವಾಭ್ಯಭಾಷತ|

03052010c ಜಗಾಮ ಸ ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ದಮಯಂತ್ಯಾ ನಿವೇಶನಂ||

03052011a ದದರ್ಶ ತತ್ರ ವೈದರ್ಭೀಂ ಸಖೀಗಣಸಮಾವೃತಾಂ|

03052011c ದೇದೀಪ್ಯಮಾನಾಂ ವಪುಷಾ ಶ್ರಿಯಾ ಚ ವರವರ್ಣಿನೀಂ||

“ನೀನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತೀಯೆ!” ಎಂದು ಶಕ್ರನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು. “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ” ಎಂದು ಅವನು ದಮಯಂತಿಯ ನಿವೇಶನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸಖೀಗಣದಿಂದ ಸಮಾವೃತಗೊಂಡ, ರೂಪದಿಂದ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನಳಾದ, ವರವರ್ಣಿನೀ ವೈದರ್ಭಿಯನ್ನು ಕಂಡನು.

03052012a ಅತೀವ ಸುಕುಮಾರಾಂಗೀಂ ತನುಮಧ್ಯಾಂ ಸುಲೋಚನಾಂ|

03052012c ಆಕ್ಷಿಪಂತೀಮಿವ ಚ ಭಾಃ ಶಶಿನಃ ಸ್ವೇನ ತೇಜಸಾ||

ಅತೀವ ಸುಕುಮಾರಾಂಗಿ ತನುಮಧ್ಯೆ ಸುಲೋಚನೆಯು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಶಶಿಯ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಹಾಗಿದ್ದಳು.

03052013a ತಸ್ಯ ದೃಷ್ಟೈವ ವವೃಧೇ ಕಾಮಸ್ತಾಂ ಚಾರುಹಾಸಿನೀಂ|

03052013c ಸತ್ಯಂ ಚಿಕೀರ್ಷಮಾಣಸ್ತು ಧಾರಯಾಮಾಸ ಹೃಚ್ಚಯಂ||

ಆ ಚಾರುಹಾಸಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಕಾಮವು ವೃದ್ಧಿಸಿತು; ಆದರೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯಮಾಡಲೋಸುಗ

ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು.

03052014a ತತಸ್ತಾ ನೈಷಧಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂಭ್ರಾಂತಾಃ ಪರಮಾಂಗನಾಃ|

03052014c ಆಸನೇಭ್ಯಃ ಸಮುತ್ಪೇತುಸ್ತೇಜಸಾ ತಸ್ಯ ಧರ್ಷಿತಾಃ||

ನೈಷಧನನ್ನು ನೋಡಿದ ಆ ಪರಮಾಂಗನೆಯರು ಸಂಭ್ರಾಂತರಾಗಿ, ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಘರ್ಷಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಸನಗಳಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತರು.

03052015a ಪ್ರಶಶಂಸುಶ್ಚ ಸುಪ್ರೀತಾ ನಲಂ ತಾ ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತಾಃ|

03052015c ನ ಚೈನಮಭ್ಯಭಾಷಂತ ಮನೋಭಿಸ್ತ್ವ ಭ್ಯಚಿಂತಯನ್||

ಸುಪ್ರೀತರೂ ವಿಸ್ಮಯರೂ ಆದ ಅವರು ಅವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡದೇ, ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಅವನನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು.

03052016a ಅಹೋ ರೂಪಮಹೋ ಕಾಂತಿರಹೋ ಧೈರ್ಯಂ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03052016c ಕೋಽಯಂ ದೇವೋ ನು ಯಕ್ಷೋ ನು ಗಂಧರ್ವೋ ನು ಭವಿಷ್ಯತಿ||

“ಆಹಾ ರೂಪವೇ! ಆಹಾ ಕಾಂತಿಯೇ! ಆಹಾ ಈ ಮಹಾತ್ಮನ ಧೈರ್ಯವೇ! ಇವನ್ನಾರು? ದೇವನಿರಬಹುದೇ? ಯಕ್ಷನಿರಬಹುದೇ? ಅಥವಾ ಗಂಧರ್ವನಿರಬಹುದೇ?”

03052017a ನ ತ್ವೇನಂ ಶಕ್ನುವಂತಿ ಸ್ಮ ವ್ಯಾಹರ್ತುಮಪಿ ಕಿಂ ಚನ|

03052017c ತೇಜಸಾ ಧರ್ಷಿತಾಃ ಸರ್ವಾ ಲಜ್ಜಾವತ್ಯೋ ವರಾಂಗನಾಃ||

ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಒಂದು ಶಬ್ದವನ್ನೂ ಮಾತನಾಡಲು ಶಕ್ಯರಿರಲಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲ ವರಾಂಗನೆಯರೂ ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಘರ್ಷಿತರಾಗಿ
ನಾಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

03052018a ಅಥೈನಂ ಸ್ಮಯಮಾನೇವ ಸ್ಮಿತಪೂರ್ವಾಭಿಭಾಷಿಣೀ|

03052018c ದಮಯಂತೀ ನಲಂ ವೀರಮಭ್ಯಭಾಷತ ವಿಸ್ಮಿತಾ||

ಆದರೆ ವಿಸ್ಮಿತ ದಮಯಂತಿಯು ವೀರ ನಲನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ
ಮಾತನಾಡಿದಳು:

03052019a ಕಸ್ತ್ವಂ ಸರ್ವಾನವದ್ಯಾಂಗ ಮಮ ಹೃಚ್ಚಯವರ್ಧನ|

03052019c ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸ್ಯಮರವದ್ವೀರ ಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತೇಽನಘ||

03052020a ಕಥಮಾಗಮನಂ ಚೇಹ ಕಥಂ ಚಾಸಿ ನ ಲಕ್ಷಿತಃ|

03052020c ಸುರಕ್ಷಿತಂ ಹಿ ಮೇ ವೇಶ್ಮ ರಾಜಾ ಚೈವೋಗ್ರಶಾಸನಃ||

“ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಆಸೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ, ಸರ್ವಾನವದ್ಯಾಂಗ ನೀನು
ಯಾರು? ವೀರ! ಒಬ್ಬ ಅಮರನಂತೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ.
ಅನಘ! ನೀನು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಆಗಮಿಸಿದೆ
ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಈ ಅರಮನೆಯು
ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ರಾಜನ ಉಗ್ರಶಾಸನವಿದೆ.”

03052021a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ವೈದರ್ಭ್ಯಾ ನಲಸ್ತಾಂ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಹ|

03052021c ನಲಂ ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ದೇವದೂತಮಿಹಾಗತಂ||

ವೈದರ್ಭಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಲನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ಕಲ್ಯಾಣಿ!
ನನ್ನನ್ನು ನಲನೆಂದು ತಿಳಿ. ದೇವದೂತನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03052022a ದೇವಾಸ್ವಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಮಿಚ್ಛಂತಿ ಶಕ್ರೋಽಗ್ನಿವರ್ಷುಣೋ ಯಮಃ|

03052022c ತೇಷಾಮನ್ಯತಮಂ ದೇವಂ ಪತಿಂ ವರಯ ಶೋಭನೇ||

03052023a ತೇಷಾಮೇವ ಪ್ರಭಾವೇನ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽಹಮಲಕ್ಷಿತಃ|

03052023c ಪ್ರವಿಶಂತಂ ಹಿ ಮಾಂ ಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪಶ್ಯನ್ನಾಪ್ಯವಾರಯತೌ||

ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಇಚ್ಛಿಸುವರು - ಶಕ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ವರುಣ ಮತ್ತು ಯಮ. ಶೋಭನೆ! ಈ ದೇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಪತಿಯಾಗಿ ವರಿಸು. ಅವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಯಾರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

03052024a ಏತದರ್ಥಮಹಂ ಭದ್ರೇ ಪ್ರೇಷಿತಃ ಸುರಸತ್ತಮೈಃ|

03052024c ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಶುಭೇ ಬುದ್ಧಿಂ ಪ್ರಕುರುಷ್ವ ಯಥೇಚ್ಛಸಿ||

ಭದ್ರೇ! ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಸುರಸತ್ತಮರಿಂದ ನಾನು ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಶುಭೇ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದನಂತರ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದಹಾಗೆ ಮಾಡು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ನಲಸ್ಯ

ದೇವದೌತ್ಯೇ ದ್ವಿಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಲನ

೫೨

ದೇವತೆಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ವರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು
ದಮಯಂತಿಯು ಹೇಳಲು (೧-೧೨) ನಲನು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದು ತಿಳಿಸಿದುದು (೧೩-೨೧).

03053001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03053001a ಸಾ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಹಸ್ಯ ನಲಮಬ್ರವೀತ್|

03053001c ಪ್ರಣಯಸ್ವ ಯಥಾಶ್ರದ್ಧಂ ರಾಜನ್ಯಿಂ ಕರವಾಣಿ ತೇ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವಳು
ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ ನಲನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ರಾಜ! ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು
ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳು. ನಿನಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕು?

03053002a ಅಹಂ ಚೈವ ಹಿ ಯಚ್ಚಾನ್ಯನ್ಮಮಾಸ್ತಿ ವಸು ಕಿಂ ಚನ|

03053002c ಸರ್ವಂ ತತ್ತವ ವಿಶ್ರಬ್ಧಂ ಕುರು ಪ್ರಣಯಮೀಶ್ವರ||

ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನದೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಈಶ್ವರ! ನಿನ್ನ
ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸು.

03053003a ಹಂಸಾನಾಂ ವಚನಂ ಯತ್ತತ್ತನ್ಮಾಂ ದಹತಿ ಪಾರ್ಥಿವ|

03053003c ತ್ವತ್ಕೃತೇ ಹಿ ಮಯಾ ವೀರ ರಾಜಾನಃ ಸಂನಿಪಾತಿತಾಃ||

ಹಂಸಗಳ ವಚನಗಳು ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ದಹಿಸುತ್ತಿವೆ ಪಾರ್ಥಿವ!

ವೀರ ! ನಿನಗೋಸ್ಕರವೇ ನಾನು ಈ ರಾಜರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟು
ಸೇರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03053004a ಯದಿ ಚೇದ್ಭಜಮಾನಾಂ ಮಾಂ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಸಿ ಮಾನದ|

03053004c ವಿಷಮಗ್ನಿಂ ಜಲಂ ರಜ್ಜುಮಾಸ್ಥಾಸ್ಯೇ ತವ ಕಾರಣಾತ್||

ಮಾನದ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರೆ ನಾನು
ನಿನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ವಿಷವನ್ನೋ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನೋ, ಜಲವನ್ನೋ
ಅಥವಾ ನೇಣನ್ನೋ ಮೊರೆಹೊಗುತ್ತೇನೆ¹¹⁰.”

03053005a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ವೈದರ್ಭ್ಯಾ ನಲಸ್ತಾಂ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಹ|

03053005c ತಿಷ್ಠತ್ಸು ಲೋಕಪಾಲೇಷು ಕಥಂ ಮಾನುಷಮಿಚ್ಛಸಿ||

ವೈದರ್ಭಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಲನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

“ಲೋಕಪಾಲಕರೇ ಇರುವಾಗ ನೀನು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹೇಗೆ

ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೀಯೆ?

03053006a ಯೇಷಾಮಹಂ ಲೋಕಕೃತಾಮೀಶ್ವರಾಣಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03053006c ನ ಪಾದರಜಸಾ ತುಲ್ಯೋ ಮನಸ್ತೇ ತೇಷು ವರ್ತತಾಂ||

ನಾನು ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಲೋಕಕೃತ ಈಶ್ವರರ ಪಾದಧೂಳಿಗೂ ಸಮನಲ್ಲ.

¹¹⁰ಇಲ್ಲಿ ವಿಷ, ಅಗ್ನಿ, ಜಲ ಮತ್ತು ನೇಣು ಇವು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ನಾಲ್ಕು

ವಿಧಗಳಾದರೂ, ನಾಲ್ವರು ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಶಕ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ವರುಣ
ಮತ್ತು ಯಮರನ್ನು ಸಾಂಕೀತಿಸುತ್ತವೆ.

ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅವರೆಡೆಗೇ ಒಲಿಯಿಸು.

03053007a ವಿಪ್ರಿಯಂ ಹ್ಯಾಚರನ್ಮತ್ಯೋ ದೇವಾನಾಂ ಮೃತ್ಯುಮೃಚ್ಛತಿ|

03053007c ತ್ರಾಹಿ ಮಾಮನವದ್ಯಾಂಗಿ ವರಯಸ್ವ ಸುರೋತ್ತಮಾನ್||

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ ಮರ್ತ್ಯನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವೇ
ಗತಿ. ಅನವದ್ಯಾಂಗೀ! ಸುರೋತ್ತಮರನ್ನು ವರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.”

03053008a ತತೋ ಬಾಷ್ಟಕಲಾಂ ವಾಚಂ ದಮಯಂತೀ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಾ|

03053008c ಪ್ರವ್ಯಾಹರಂತೀ ಶನಕೈರ್ನಲಂ ರಾಜಾನಮಬ್ರವೀತ್||

ಆಗ ಶುಚಿಸ್ಮಿತೆ ದಮಯಂತಿಯು ಬಾಷ್ಟಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ
ಮಾತಿನಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ರಾಜನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು.

03053009a ಅಸ್ತುಪಾಯೋ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟೋ ನಿರಪಾಯೋ ನರೇಶ್ವರ|

03053009c ಯೇನ ದೋಷೋ ನ ಭವಿತಾ ತವ ರಾಜನ್ಯಥಂ ಚನ||

“ನರೇಶ್ವರ! ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲದಂತಹ ಒಂದು
ಉಪಾಯವಿದೆ. ರಾಜ! ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಯಾವುದೇರೀತಿಯ
ದೋಷವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

03053010a ತ್ವಂ ಚೈವ ಹಿ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ದೇವಾಶ್ಚಾಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ|

03053010c ಆಯಾಂತು ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಮಮ ಯತ್ರ ಸ್ವಯಂವರಃ||

ನರೇಶ್ವರ! ಅಗ್ನಿಪುರೋಗಮ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು
ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು.

03053011a ತತೋಽಹಂ ಲೋಕಪಾಲಾನಾಂ ಸನ್ನಿಧೌ ತ್ವಾಂ ನರೇಶ್ವರ|

03053011c ವರಯಿಷ್ಯೇ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ನೈವಂ ದೋಷೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ನರೇಶ್ವರ ! ಆಗ ನಾನು ಲೋಕಪಾಲಕರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು
ವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನರವ್ಯಾಘ್ರ ! ಈ ರೀತಿ ನಿನಗೆ ಯಾವ ದೋಷವೂ
ಬರುವುದಿಲ್ಲ.”

03053012a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ವೈದರ್ಭ್ಯಾ ನಲೋ ರಾಜಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03053012c ಆಜಗಾಮ ಪುನಸ್ತತ್ರ ಯತ್ರ ದೇವಾಃ ಸಮಾಗತಾಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ವೈದರ್ಭಿಯು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಲು, ರಾಜ ನಲನು ಪುನಃ
ದೇವತೆಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಸಮಾಗತರಾಗಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮರಳಿದನು.

03053013a ತಮಪಶ್ಯಂಸ್ತಥಾಯಾಂತಂ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಸಹೇಶ್ವರಾಃ|

03053013c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚೈನಂ ತತೋಽಪೃಚ್ಛನ್ವತ್ತಾಂತಂ ಸರ್ವಮೇವ ತತ್||

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವನು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಈಶ್ವರನೂ ಸಹಿತ
ಲೋಕಪಾಲಕರು ನೋಡಿ ಸರ್ವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಕೇಳಿದರು.

03053014 ದೇವಾ ಊಚುಃ|

03053014a ಕಚ್ಚಿದ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವಯಾ ರಾಜನ್ದಮಯಂತೀ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಾ|

03053014c ಕಿಮಬ್ರವೀಚ್ಛ ನಃ ಸರ್ವಾನ್ವದ ಭೂಮಿಪತೇಽನಘ||

ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿದರು: “ರಾಜ ! ನೀನು ಶುಚಿಸ್ಮಿತೆ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು
ನೋಡಿದೆಯಾ? ಅನಘ ! ಭೂಮಿಪತೇ ! ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೆ ಅವಳು ಏನು

ಹೇಳಿದಳು ಹೇಳು.”

03053015 ನಲ ಉವಾಚ|

03053015a ಭವದ್ಭಿರಹಮಾದಿಷ್ಟೋ ದಮಯಂತ್ಯಾ ನಿವೇಶನಂ|

03053015c ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಸುಮಹಾಕಕ್ಷ್ಯಂ ದಂಡಿಭಿಃ ಸ್ಥವಿರೈರ್ವೃತಂ||

ನಲನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆದೇಶದಂತೆ ಎತ್ತರ ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ದಂಡಪಾಣಿ ಕಾವಲುಗಾರರಿಂದ ಆವೃತ ದಮಯಂತಿಯ ನಿವೇಶನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆನು.

03053016a ಪ್ರವಿಶಂತಂ ಚ ಮಾಂ ತತ್ರ ನ ಕಶ್ಚಿದ್ಧೃಷ್ಟವಾನ್ನರಃ|

03053016c ಋತೇ ತಾಂ ಪಾರ್ಥಿವಸುತಾಂ ಭವತಾಮೇವ ತೇಜಸಾ||

ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಪಾರ್ಥಿವಸುತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ನಾನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ.

03053017a ಸಖ್ಯಶ್ಚಾಸ್ಯಾ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಾಸ್ತಾಭಿಶ್ಚಾಪ್ಯುಪಲಕ್ಷಿತಃ|

03053017c ವಿಸ್ಮಿತಾಶ್ಚಾ ಭವನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವಾ ಮಾಂ ವಿಬುಧೇಶ್ವರಾಃ||

ನಾನು ಅವಳ ಸಖಿಯರನ್ನು ನೋಡಿದೆ, ಅವರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ವಿಬುಧೇಶ್ವರರೇ! ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು.

03053018a ವರ್ಣ್ಯಮಾನೇಷು ಚ ಮಯಾ ಭವತ್ಸು ರುಚಿರಾನನಾ|

03053018c ಮಾಮೇವ ಗತಸಂಕಲ್ಪಾ ವೃಣೀತೇ ಸುರಸತ್ತಮಾಃ||

ನಿಮ್ಮ ಕುರಿತು ನಾನು ಆ ರುಚಿರಾನನೆಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ,

ಸುರಸತ್ತಮರೇ! ಅವಳಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಸಂಕಲ್ಪವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

03053019a ಅಬ್ರವೀಚ್ಛೈವ ಮಾಂ ಬಾಲಾ ಆಯಾಂತು ಸಹಿತಾಃ ಸುರಾಃ|

03053019c ತ್ವಯಾ ಸಹ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಮ ಯತ್ರ ಸ್ವಯಂವರಃ||

“ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಸುರರೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಬರಲಿ!” ಎಂದು ಆ ಬಾಲೆಯು ನನಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

03053020a ತೇಷಾಮಹಂ ಸನ್ನಿಧೌ ತ್ವಾಂ ವರಯಿಷ್ಯೇ ನರೋತ್ತಮ|

03053020c ಏವಂ ತವ ಮಹಾಬಾಹೋ ದೋಷೋ ನ ಭವಿತೇತಿ ಹ||

“ನರೋತ್ತಮ! ಅವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಹಾಬಾಹು! ಈ ರೀತಿ ನಿನಗೆ ಯಾವುದೇ ದೋಷವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.”

03053021a ಏತಾವದೇವ ವಿಬುಧಾ ಯಥಾವೃತ್ತಮುದಾಹೃತಂ|

03053021c ಮಯಾಶೇಷಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ತು ಭವಂತಸ್ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರಾಃ||

ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರರೇ! ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ನಾನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಹಾಗೆ ಮಾಡಿ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ನಲಕರ್ತು ಕದೇವದೌತ್ಯೇ ತ್ರಿಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ನಲಕರ್ತುಕದೇವದೌತ್ಯ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೪

ದಮಯಂತೀ ಸ್ವಯಂವರ

ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ದಮಯಂತಿಯು ಒಂದೇ ರೀತಿ ಕಾಣುವ ಐವರನ್ನು
ನೋಡಿ ನಲನು ಯಾರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದೇ
ಸಂದೇಹಕ್ಕೊಳಗಾದುದು (೧-೧೦). ದಮಯಂತಿಯ
ಪರಿವೇದನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳು ಕೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ
ಚಿಹ್ನಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದುದು (೧೧-೨೨). ದಮಯಂತಿಯು
ನಲನನ್ನು ವರಿಸಲು, ದೇವತೆಗಳು ನಲನಿಗೆ ವರಗಳನ್ನಿತ್ತುದು (೨೩-
೩೨). ನಲನು ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಸಂತಸದಿಂದ
ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದುದು (೩೩-೩೮).

03054001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03054001a ಅಥ ಕಾಲೇ ಶುಭೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ತಿಥೌ ಪುಣ್ಯೇ ಕ್ಷಣೇ ತಥಾ|

03054001c ಆಜುಹಾವ ಮಹೀಪಾಲಾನ್ಭೀಮೋ ರಾಜಾ ಸ್ವಯಂವರೇ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ನಂತರ ಪುಣ್ಯ ತಿಥಿ, ಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಶುಭ
ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದಾಗ, ಭೀಮರಾಜನು ಮಹೀಪಾಲರಿಗೆ

ಸ್ವಯಂವರದ ಕರೆಕೊಟ್ಟನು.

03054002a ತಚ್ಛೃತ್ವಾ ಪೃಥಿವೀಪಾಲಾಃ ಸರ್ವೇ ಹೃಚ್ಚಯಪೀಡಿತಾಃ|

03054002c ತ್ವರಿತಾಃ ಸಮುಪಾಜಗ್ಮುರ್ದಮಯಂತೀಮಭೀಪ್ಸವಃ||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಮ ಪೀಡಿತ ಎಲ್ಲ ಪೃಥಿವೀಪಾಲರೂ

ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಭರವಸೆಯಿಂದ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಬಂದು

ಸೇರಿದರು.

03054003a ಕನಕಸ್ತಂಭರುಚಿರಂ ತೋರಣೇನ ವಿರಾಜಿತಂ|

03054003c ವಿವಿಶುಸ್ತೇ ಮಹಾರಂಗಂ ನೃಪಾಃ ಸಿಂಹಾ ಇವಾಚಲಂ||

ಕನಕಸ್ತಂಭಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ತೋರಣಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ

ಮಹಾರಂಗವನ್ನು ನೃಪರು ಸಿಂಹಗಳು ಪರ್ವತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ

ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

03054004a ತತ್ರಾಸನೇಷು ವಿವಿಧೇಷ್ವಾಸೀನಾಃ ಪೃಥಿವೀಕ್ಷಿತಃ|

03054004c ಸುರಭಿಸ್ತುಗ್ಧರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸುಮೃಷ್ಟಮಣಿಕುಂಡಲಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಪೃಥಿವೀಕ್ಷಿತರು ಪುಷ್ಟಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜಗಜಗಿಸುವ

ಮಣಿಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ವಿವಿಧ ಆಸನಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೀನರಾದರು.

03054005a ತಾಂ ರಾಜಸಮಿತಿಂ ಪೂರ್ಣಾಂ ನಾಗೈರ್ಭೋಗವತೀಮಿವ|

03054005c ಸಂಪೂರ್ಣಾಂ ಪುರುಷವ್ಯಾಘೈರ್ವ್ಯಾಘೈರ್ಗಿರಿಗುಹಾಮಿವ||

ಆ ರಾಜ ಸಮಿತಿಯು ಭೋಗವತಿಯು ನಾಗಗಳಿಂದ ಮತ್ತು

ಗಿರಿಗುಹೆಯು ವ್ಯಾಘ್ರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಹಾಗೆ ನರವ್ಯಾಘ್ರರಿಂದ
ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು.

03054006a ತತ್ರ ಸ್ಮ ಪೀನಾ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಬಾಹವಃ ಪರಿಘೋಪಮಾಃ|

03054006c ಆಕಾರವಂತಃ ಸುಶ್ಲಕ್ಷಾಃ ಪಂಚಶೀರ್ಷಾ ಇವೋರಗಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಾಹುಗಳು ಪರಿಘಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಐದುತಲೆಯ
ಉರಗಗಳಂತೆ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ನುಣುಪಾಗಿದ್ದವು.

03054007a ಸುಕೇಶಾಂತಾನಿ ಚಾರೂಣಿ ಸುನಾಸಾನಿ ಶುಭಾನಿ ಚ|

03054007c ಮುಖಾನಿ ರಾಜ್ಞಾಂ ಶೋಭಂತೇ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಯಥಾ ದಿವಿ||

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಶೋಭಿಸುವಂತೆ ರಾಜರ ಮುಖಗಳು ಸುಂದರ
ಕೇಶಗಳಿಂದ, ಸುಂದರ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನಾಸಿಕಗಳಿಂದ
ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

03054008a ದಮಯಂತೀ ತತೋ ರಂಗಂ ಪ್ರವಿವೇಶ ಶುಭಾನನಾ|

03054008c ಮುಷ್ಣಂತೀ ಪ್ರಭಯಾ ರಾಜ್ಞಾಂ ಚಕ್ಷೂಂಷಿ ಚ ಮನಾಂಸಿ ಚ||

ಆಗ ಶುಭಾನನೆ ದಮಯಂತಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ರಾಜರುಗಳ
ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ಕದಿಯುತ್ತಾ ರಂಗವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.

03054009a ತಸ್ಯಾ ಗಾತ್ರೇಷು ಪತಿತಾ ತೇಷಾಂ ದೃಷ್ಟಿರ್ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03054009c ತತ್ರ ತತ್ರೈವ ಸಕ್ತಾಭೂನ್ನ ಚಚಾಲ ಚ ಪಶ್ಯತಾಂ||

ಅವಳ ಯಾವ ಯಾವ ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಬಿದ್ದಿತೋ, ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಯದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿತು.

03054010a ತತಃ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯಮಾನೇಷು ರಾಜ್ಞಾಂ ನಾಮಸು ಭಾರತ|

03054010c ದದರ್ಶ ಭೈಮೀ ಪುರುಷಾನ್ವಂಚ ತುಲ್ಯಾಕೃತೀನಿವ||

ಭಾರತ ! ರಾಜರ ಹೆಸರುಗಳ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಭೈಮಿಯು ಒಂದೇತರಹ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಐವರು ಪುರುಷರನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

03054011a ತಾನ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ತತಃ ಸರ್ವಾನ್ನಿರ್ವಿಶೇಷಾಕೃತೀನ್ ಸ್ಥಿತಾನ್|

03054011c ಸಂದೇಹಾದಥ ವೈದರ್ಭೀ ನಾಭ್ಯಜಾನಾನ್ನಲಂ ನೃಪಂ|

03054011e ಯಂ ಯಂ ಹಿ ದದೃಶೇ ತೇಷಾಂ ತಂ ತಂ ಮೇನೇ ನಲಂ ನೃಪಂ||

ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೂ ಇಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ವೈದರ್ಭಿಯು ನೃಪ ನಲನು ಯಾರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗದೇ ಸಂದೇಹಕ್ಕೊಳಗಾದಳು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ನೃಪ ನಲನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಅವಳಿಗನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

03054012a ಸಾ ಚಿಂತಯಂತೀ ಬುದ್ಧ್ವಾಥ ತರ್ಕಯಾಮಾಸ ಭಾಮಿನೀ|

03054012c ಕಥಂ ನು ದೇವಾಂ ಜಾನೀಯಾಂ ಕಥಂ ವಿದ್ಯಾಂ ನಲಂ ನೃಪಂ||

ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಭಾಮಿನಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತರ್ಕಿಸತೊಡಗಿದಳು:

WARWICK GOBLE

“ದೇವತೆಗಳು ಯಾರೆಂದು ನಾನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಲಿ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ನೃಪ
ನಲನನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಿ?

03054013a ಏವಂ ಸಂಚಿಂತಯಂತೀ ಸಾ ವೈದರ್ಭೀ ಭೃಶದುಃಖಿತಾ|

03054013c ಶ್ರುತಾನಿ ದೇವಲಿಂಗಾನಿ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಹೀಗೆ ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ವೈದರ್ಭಿಯು ಕೇಳಿದ್ದ
ದೇವಚಿಹ್ನೆಗಳ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು.

03054014a ದೇವಾನಾಂ ಯಾನಿ ಲಿಂಗಾನಿ ಸ್ಥವಿರೇಭ್ಯಃ ಶ್ರುತಾನಿ ಮೇ|

03054014c ತಾನೀಹ ತಿಷ್ಠತಾಂ ಭೂಮಾವೇಕಸ್ಯಾಪಿ ನ ಲಕ್ಷಯೇ||

“ಇವರೇ ದೇವತೆಗಳು ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವಂತಹ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ಕುರಿತು
ವೃದ್ಧರಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ
ಭೂಮಿಯಮೇಲಿರುವ ಇವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ!”

03054015a ಸಾ ವಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಬಹುಧಾ ವಿಚಾರ್ಯ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03054015c ಶರಣಂ ಪ್ರತಿ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮಮನ್ಯತ||

ಪುನಃ ಪುನಃ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾ ಅವಳು
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶರಣುಹೋಗುವ ಕಾಲ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು
ಅರಿತಳು.

03054016a ವಾಚಾ ಚ ಮನಸಾ ಚೈವ ನಮಸ್ಕಾರಂ ಪ್ರಯುಜ್ಯ ಸಾ|

03054016c ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿಭೂತ್ವಾ ವೇಪಮಾನೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ವಾಚಾ-ಮನಸಾ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪ್ರಾಂಜಲಿಬದ್ಧಳಾಗಿ, ನಡುಗುತ್ತಾ
ದೇವತೆಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು:

03054017a ಹಂಸಾನಾಂ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯಥಾ ಮೇ ನೈಷಧೋ ವೃತಃ|

03054017c ಪತಿತ್ವೇ ತೇನ ಸತ್ಯೇನ ದೇವಾಸ್ತಂ ಪ್ರದಿಶಂತು ಮೇ||

“ಹಂಸಗಳ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ನೈಷಧನೇ ನನ್ನ ಪತಿಯಾಗಲಿ ಎಂಬ
ನನ್ನ ಈ ಸತ್ಯವು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿ ಕೊಡಲಿ !

03054018a ವಾಚಾ ಚ ಮನಸಾ ಚೈವ ಯಥಾ ನಾಭಿಚರಾಮ್ಯಹಂ|

03054018c ತೇನ ಸತ್ಯೇನ ವಿಬುಧಾಸ್ತಮೇವ ಪ್ರದಿಶಂತು ಮೇ||

ವಾಚಾ-ಮನಸಾ ನಾನು ಅಭಿಚರಳಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಈ ಸತ್ಯವು
ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಲಿ !

03054019a ಯಥಾ ದೇವೈಃ ಸ ಮೇ ಭರ್ತಾ ವಿಹಿತೋ ನಿಷಧಾಧಿಪಃ|

03054019c ತೇನ ಸತ್ಯೇನ ಮೇ ದೇವಾಸ್ತಮೇವ ಪ್ರದಿಶಂತು ಮೇ||

ದೇವತೆಗಳೇ ನನಗೆ ನಿಷಧಾಧಿಪನು ಪತಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು
ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರೆ, ಈ ಸತ್ಯದ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಗಳು ನನಗೆ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ !

03054020a ಸ್ವಂ ಚೈವ ರೂಪಂ ಪುಷ್ಯಂತು ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಸಹೇಶ್ವರಾಃ|

03054020c ಯಥಾಹಮಭಿಜಾನೀಯಾಂ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಂ ನರಾಧಿಪಂ||

ನರಾಧಿಪ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ

ಈಶ್ವರಸಮೇತ ಈ ಲೋಕಪಾಲಕರು ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು
ಕಾಣಿಸಲಿ!"

03054021a ನಿಶಮ್ಯ ದಮಯಂತ್ಯಾಸ್ತತ್ಕರುಣಂ ಪರಿದೇವಿತಂ|

03054021c ನಿಶ್ಚಯಂ ಪರಮಂ ತಥ್ಯಮನುರಾಗಂ ಚ ನೈಷಧೇ||

03054022a ಮನೋವಿಶುದ್ಧಿಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಚ ಭಕ್ತಿಂ ರಾಗಂ ಚ ಭಾರತ|

03054022c ಯಥೋಕ್ತಂ ಚಕ್ರೀ ದೇವಾಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಲಿಂಗಧಾರಣೇ||

ಭಾರತ ! ದಮಯಂತಿಯ ಆ ಕರುಣ ಪರಿವೇದನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತು
ನೈಷಧನ ಕುರಿತು ಅವಳಿಗಿದ್ದ ಪರಮ ನಿಶ್ಚಯ ಮತ್ತು ಅನುರಾಗ,
ಅವಳ ಮನೋವಿಶುದ್ಧಿ, ಬುದ್ಧಿ, ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ರಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ,
ಅವಳು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಚಿಹ್ನೆಧಾರಣೆ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು.

03054023a ಸಾಪಶ್ಯದ್ವಿಬುಧಾನ್ಸರ್ವಾ ನಸ್ವೇದಾನ್ತು ಬ್ಧಲೋಚನಾನ್|

03054023c ಹೃಷಿತಸ್ಸಗ್ರಜೋಹೀನಾನ್ ಸ್ಥಿತಾನಸ್ಪೃಶತಃ ಕ್ಷಿತಿಂ||

ಬೆವರೇ ಇಲ್ಲದ, ಸ್ತಬ್ಧಲೋಚನರಾದ, ಶುಭ್ರಕುಸುಮಮಾಲೆಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿದ, ಮಲಿನತೆಯೇ ಇಲ್ಲದೇ, ಕ್ಷಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸದೇ ನಿಂತಿರುವ
ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅವಳು ನೋಡಿದಳು.

03054024a ಚಾಯಾದ್ವಿತೀಯೋ ಮ್ಲಾನಸ್ಸಗ್ರಜಃಸ್ವೇದಸಮನ್ವಿತಃ|

03054024c ಭೂಮಿಷ್ಠೋ ನೈಷಧಶ್ಚೈವ ನಿಮೇಷೇಣ ಚ ಸೂಚಿತಃ||

ಮತ್ತು ನಲನು ತನ್ನ ನೆರಳಿನ ಮೂಲಕ, ಮಲಿನಮಾಲೆಯಿಂದ, ಬೆವರು

ಮತ್ತು ಕೊಳೆಯಿಂದ, ಕಣ್ಣುರೆಪ್ಪೆಗಳ ಮಿಡಿತದಿಂದ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂತಿರುವುದರಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು.

03054025a ಸಾ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ತತೋ ದೇವಾನ್ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಂ ಚ ಭಾರತ|

03054025c ನೈಷಧಂ ವರಯಾಮಾಸ ಭೈಮೀ ಧರ್ಮೇಣ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಈಗ ಭೈಮಿಯು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾದುದರಿಂದ ಧರ್ಮಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನೈಷಧನನ್ನು ವರಿಸಿದಳು.

03054026a ವಿಲಜ್ಜಮಾನಾ ವಸ್ತ್ರಾಂತೇ ಜಗ್ರಾಹಾಯತಲೋಚನಾ|

03054026c ಸ್ಕಂಧದೇಶೇಽಸ್ಯ ಜಚ್ಛಾಸ್ಯ ಸ್ವಜಂ ಪರಮಶೋಭನಾಂ|

03054026e ವರಯಾಮಾಸ ಚೈವೈನಂ ಪತಿತ್ವೇ ವರವರ್ಣಿನೀ||

ಆ ವಿಲಜ್ಜ ಮಾನಿ ಆಯತಲೋಚನೆಯು ಅವನ ವಸ್ತ್ರದ ಅಂಚನ್ನು ಹಿಡಿದಳು ಮತ್ತು ಪರಮ ಶೋಭನೀಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಅವನ ಸ್ಕಂಧದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದಳು. ಹೀಗೆ ಆ ವರವರ್ಣಿನಿಯು ಅವನನ್ನೇ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿದಳು.

03054027a ತತೋ ಹಾ ಹೇತಿ ಸಹಸಾ ಶಬ್ದೋ ಮುಕ್ತೋ ನರಾಧಿಪೈಃ|

03054027c ದೇವೈರ್ಮಹರ್ಷಿಭಿಶ್ಚೈವ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ ಭಾರತ|

03054027e ವಿಸ್ಮಿತೈರೀರಿತಃ ಶಬ್ದಃ ಪ್ರಶಂಸದ್ಭಿರ್ನಲಂ ನೃಪಂ||

ಭಾರತ! ನೆರೆದಿದ್ದ ನರಾಧಿಪರೆಲ್ಲರೂ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡಿದರು, ಮತ್ತು ದೇವ-ಮಹರ್ಷಿಗಳು ವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿ, ನೃಪ ನಲನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ, “ಸಾಧು! ಸಾಧು!” ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದರು.

03054028a ವೃತೇ ತು ನೈಷಧೇ ಭೈಮ್ಯಾ ಲೋಕಪಾಲಾ ಮಹೌಜಸಃ|

03054028c ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಸಃ ಸರ್ವೇ ನಲಾಯಾಷ್ಟೌ ವರಾನ್ದದುಃ||

ಮಹೌಜಸ ಲೋಕಪಾಲಕರು ಭೈಮ್ಯಾಳಿಂದ ವರಿಸಿಕೊಂಡ ನೈಷಧನ ಕುರಿತು ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಸರಾಗಿ, ನಲನಿಗೆ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ವರಗಳನ್ನಿತ್ತರು.

03054029a ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನಂ ಯಜ್ಞೇ ಗತಿಂ ಚಾನುತ್ತಮಾಂ ಶುಭಾಂ|

03054029c ನೈಷಧಾಯ ದದೌ ಶಕ್ರಃ ಪ್ರಿಯಮಾಣಃ ಶಚೀಪತಿಃ||

ಶಚೀಪತಿ ಶಕ್ರನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ನೈಷಧನಿಗೆ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ್ಯ ದರ್ಶನದ ಮತ್ತು ನಡೆಯುವಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನಬರದಂತೆ
ವರವನ್ನಿತ್ತನು.

03054030a ಅಗ್ನಿರಾತ್ಮ ಭವಂ ಪ್ರಾದಾದ್ಯತ್ರ ವಾಂಚತಿ ನೈಷಧಃ|

03054030c ಲೋಕಾನಾತ್ಮ ಪ್ರಭಾಂಶ್ಚೈವ ದದೌ ತಸ್ಮೈ ಹುತಾಶನಃ||

ಹುತಾಶನನು ನೈಷಧನಿಗೆ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು
ಸ್ವಯಂಭೂತನಾಗುವಹಾಗೆ, ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತ
ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದೆಂಬ ವರವನ್ನಿತ್ತನು.

03054031a ಯಮಸ್ತ್ವನ್ನರಸಂ ಪ್ರಾದಾದ್ಧರ್ಮೇ ಚ ಪರಮಾಂ ಸ್ಥಿತಿಂ|

03054031c ಅಪಾಂಪತಿರಪಾಂ ಭಾವಂ ಯತ್ರ ವಾಂಚತಿ ನೈಷಧಃ||

03054032a ಸ್ರಜಂ ಚೋತ್ತಮಗಂಧಾಧ್ಯಾಂ ಸರ್ವೇ ಚ ಮಿಥುನಂ ದದುಃ|

03054032c ವರಾನೇವಂ ಪ್ರದಾಯಾಸ್ಯ ದೇವಾಸ್ತೇ ತ್ರಿದಿವಂ ಗತಾಃ||

ಯಮನು ಅನ್ನರಸವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ
ನೀಡಿದನು. ಅಪಾಂಪತಿಯು ನೈಷಧನು ಬಯಸಿದಲ್ಲಿ ಜಲವು
ಇರುವಂತೆ, ಮತ್ತು ಸುಗಂಧದ ಉತ್ತಮ ಮಾಲೆಯನ್ನಿತ್ತನು. ಸರ್ವರೂ
ಸೇರಿ ಅವನಿಗೆ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಈ ರೀತಿ ವರಗಳನ್ನಿತ್ತು
ದೇವತೆಗಳು ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

03054033a ಪಾರ್ಥಿವಾಶ್ಚಾನುಭೂಯಾಸ್ಯಾ ವಿವಾಹಂ ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತಾಃ|

03054033c ದಮಯಂತ್ಯಾಃ ಪ್ರಮುದಿತಾಃ ಪ್ರತಿಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಂ||

ವಿವಾಹವನ್ನು ನೋಡಿದ ಪಾರ್ಥಿವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತರಾಗಿ,
ದಮಯಂತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು, ಬಂದ
ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂತೆರಳಿದರು.

03054034a ಅವಾಪ್ಯ ನಾರೀರತ್ನಂ ತತ್ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕೋಽಪಿ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03054034c ರೇಮೇ ಸಹ ತಯಾ ರಾಜಾ ಶಚ್ಚೇವ ಬಲವೃತ್ರಹಾ||

ಪಾರ್ಥಿವ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನೂ ಕೂಡ ನಾರೀರತ್ನವನ್ನು ಹೊಂದಿ,
ಬಲವೃತ್ರಹನು ಶಚಿಯೊಂದಿಗೆ ರಮಿಸುವಹಾಗೆ ಅವಳೊಂದಿಗೆ
ರಮಿಸಿದನು.

03054035a ಅತೀವ ಮುದಿತೋ ರಾಜಾ ಭ್ರಾಜಮಾನೋಽಮ್ಯಮಾನಿವ|

03054035c ಅರಂಜಯತ್ಪ್ರಜಾ ವೀರೋ ಧರ್ಮೇಣ ಪರಿಪಾಲಯನ್||

ಅತೀವ ಮುದಿತನಾದ ವೀರ ರಾಜನು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ಅಂಶುಮಾನನಂತೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು
ಪರಿಪಾಲಿಸಿದನು.

03054036a ಈಜೇ ಚಾಪ್ಯಶ್ವಮೇಧೇನ ಯಯಾತಿರಿವ ನಾಹುಷಃ|

03054036c ಅನ್ಯೈಶ್ಚ ಕ್ರತುಭಿರ್ಧೀಮಾನ್ಬಹುಭಿಶ್ಚಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣೈಃ||

ನಾಹುಷ ಯಯಾತಿಯಂತೆ ಅಶ್ವಮೇಧ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಇತರ,
ಬಹಳಷ್ಟು ಆಪ್ತದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನೊಡಗೂಡಿದ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ಆ ಧೀಮಂತನು
ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

03054037a ಪುನಶ್ಚ ರಮಣೀಯೇಷು ವನೇಷೂಪವನೇಷು ಚ|

03054037c ದಮಯಂತ್ಯಾ ಸಹ ನಲೋ ವಿಜಹಾರಾಮರೋಪಮಃ||

ಅಮರನಂತೆ ನಲನು ದಮಯಂತಿಯ ಸಹಿತ ಪುನಃ ಪುನಃ ರಮಣೀಯ ವನ-ಉಪವನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿದನು.

03054038a ಏವಂ ಸ ಯಜಮಾನಶ್ಚ ವಿಹರಂಶ್ಚ ನರಾಧಿಪಃ|

03054038c ರರಕ್ಷ ವಸುಸಂಪೂರ್ಣಾಂ ವಸುಧಾಂ ವಸುಧಾಧಿಪಃ||

ಹೀಗೆ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಮತ್ತು ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ನರಾಧಿಪ ವಸುಧಾಧಿಪನು ವಸುಸಂಘರ್ಣ ವಸುಧೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ದಮಯಂತೀಸ್ವಯಂವರೇ ಚತುಷ್ಟಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ದಮಯಂತೀಸ್ವಯಂವರ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತಾ ಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೫

ಕಲಿಕೋಪ

ಲೋಕಪಾಲಕರು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ದ್ವಾಪರನೊಡನೆ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ

ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿದುದು (೧); ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ
 ದಮಯಂತಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು
 ವರಿಸಿದಳೆಂದು ಕೇಳಿ ಕಲಿಯು ಕೋಪಗೊಂಡಿದುದು (೨-೬); ಅದಕ್ಕೆ
 ಅವರೇ ಸಮ್ಮತಿ ನೀಡಿದರೆಂದೂ, ಶಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲವೆಂದೂ
 ಹೇಳಿ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ತೆರಳಿದುದು (೭-೧೧). ತಾನು ನಲನನ್ನು
 ಹಿಡಿಯುತ್ತೇನೆ, ಅದಕ್ಕೆ ದ್ವಾಪರನು ದಾಳಿಗಳಾಗಿ ಸಹಾಯ
 ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಲಿಯು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದುದು (೧೨-೧೩).

03055001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03055001a ವೃತೇ ತು ನೈಷಧೇ ಭೈಮ್ಯಾ ಲೋಕಪಾಲಾ ಮಹೌಜಸಃ|

03055001c ಯಾಂತೋ ದದೃಶುರಾಯಾಂತಂ ದ್ವಾಪರಂ ಕಲಿನಾ ಸಹ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ನೈಷಧನು ಭೈಮಿಯಿಂದ ವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
 ನಂತರ ಮಹೌಜಸ ಲೋಕಪಾಲಕರು ತೆರಳುತ್ತಿರುವಾಗ ದ್ವಾಪರನ
 ಜೊತೆಗೂಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಲಿಯನ್ನು ಕಂಡರು.

03055002a ಅಥಾಬ್ರವೀತ್ಕಲಿಂ ಶಕ್ರಃ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಬಲವೃತ್ರಹಾ|

03055002c ದ್ವಾಪರೇಣ ಸಹಾಯೇನ ಕಲೇ ಬ್ರೂಹಿ ಕ್ವ ಯಾಸ್ಯಸಿ||

ಬಲವೃತ್ರಹ ಶಕ್ರನು ಕಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿದನು: “ಕಲಿ !
 ದ್ವಾಪರನನ್ನೊಡಗೂಡಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ ಹೇಳು.”

03055003a ತತೋಽಬ್ರವೀತ್ಕಲಿಃ ಶಕ್ರಂ ದಮಯಂತ್ಯಾಃ ಸ್ವಯಂವರಂ|

03055003c ಗತ್ವಾಹಂ ವರಯಿಷ್ಯೇ ತಾಂ ಮನೋ ಹಿ ಮಮ ತದ್ಗತಂ||

ಕಲಿಯು ಶಕ್ರನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ದಮಯಂತಿಯ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ವರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅವಳಿಗಾಗಿಯೇ ಮಾರಿಹೋಗಿದೆ.”

03055004a ತಮಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಹಸ್ಯೇಂದ್ರೋ ನಿರ್ವೃತ್ತಃ ಸ ಸ್ವಯಂವರಃ|

03055004c ವೃತಸ್ತಯಾ ನಲೋ ರಾಜಾ ಪತಿರಸ್ಮತ್ಸಮೀಪತಃ||

ಇಂದ್ರನು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು: “ಸ್ವಯಂವರವು ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು ! ನನ್ನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ರಾಜ ನಲನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿದಳು.”

03055005a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಶಕ್ರೇಣ ಕಲಿಃ ಕೋಪಸಮನ್ವಿತಃ|

03055005c ದೇವಾನಾಮಂತ್ರೈ ತಾನ್ಸರ್ವಾನುವಾಚೇದಂ ವಚಸ್ತದಾ||

ಶಕ್ರನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಲಿಯು ಕೋಪಸಮನ್ವಿತನಾದನು. ಆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:

03055006a ದೇವಾನಾಂ ಮಾನುಷಂ ಮಧ್ಯೇ ಯತ್ಸಾ ಪತಿಮವಿಂದತ|

03055006c ನನು ತಸ್ಯಾ ಭವೇನ್ಯಾಯ್ಯಂ ವಿಪುಲಂ ದಂಡಧಾರಣಂ||

“ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವಳಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಪುಲ ದಂಡವೇ ದೊರೆಯಬೇಕು !”

03055007a ಏವಮುಕ್ತೇ ತು ಕಲಿನಾ ಪ್ರತ್ಯೂಚುಸ್ತೇ ದಿವೌಕಸಃ|

03055007c ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಸಮನುಜ್ಞಾತೋ ದಮಯಂತ್ಯಾ ನಲೋ ವೃತಃ||

ಕಲಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ದಿವೌಕಸರು ಉತ್ತರಿಸಿದರು:

“ದಮಯಂತಿಯು ನಲನನ್ನು ವರಿಸಲು ನಾವೇ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇವೆ.

03055008a ಕಶ್ಚ ಸರ್ವಗುಣೋಪೇತಂ ನಾಶ್ರಯೇತ ನಲಂ ನೃಪಂ|

03055008c ಯೋ ವೇದ ಧರ್ಮಾನಖಿಲಾನ್ಯಥಾವಚ್ಚರಿತವ್ರತಃ||

ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವ್ರತಚರಿತ, ಅಖಿಲ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುವ, ಸರ್ವಗುಣೋಪೇತ ನೃಪ ನಲನನ್ನು ಯಾರುತಾನೆ ವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

03055009a ಯಸ್ಮಿನ್ಸತ್ಯಂ ಧೃತಿರ್ದಾನಂ ತಪಃ ಶೌಚಂ ದಮಃ ಶಮಃ|

03055009c ಧ್ರುವಾಣಿ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೇ ಲೋಕಪಾಲಸಮೇ ನೃಪೇ||

ಸತ್ಯ, ಧೃತಿ, ದಾನ, ತಪ, ಶೌಚ, ದಮ, ಮತ್ತು ಶಮ ಆ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆ; ಆ ನೃಪನು ಲೋಕಪಾಲಕರಿಗೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

03055010a ಆತ್ಮಾನಂ ಸ ಶಪೇನ್ಮೂಢೋ ಹನ್ಯಾಚ್ಚಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ|

03055010c ಏವಂಗುಣಂ ನಲಂ ಯೋ ವೈ ಕಾಮಯೇಚ್ಛಪಿತುಂ ಕಲೇ||

ಕಲಿ! ಇಂತಹ ಸದ್ಗುಣಿ ನಲನನ್ನು ಶಪಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವವನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಶಪಿಸಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹತ್ಯೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಢನಂತೆ.

03055011a ಕೃಚ್ಛೇ ಸ ನರಕೇ ಮಜ್ಜೇದಗಾಧೇ ವಿಪುಲೇಽಪ್ಲವೇ|

03055011c ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಕಲಿಂ ದೇವಾ ದ್ವಾಪರಂ ಚ ದಿವಂ ಯಯುಃ||

ಕಲಿ! ಅಂಥವನು ಕೃಚ್ಛ ನರಕದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಸಮಯ ಅಗಾಧ
ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.” ಕಲಿ ಮತ್ತು ದ್ವಾಪರರಿಗೆ ಈ ರೀತಿ
ಹೇಳಿದ ದೇವತೆಗಳು ದಿವಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

03055012a ತತೋ ಗತೇಷು ದೇವೇಷು ಕಲಿದ್ವಾಪರಮಬ್ರವೀತ್|

03055012c ಸಂಹರ್ತುಂ ನೋತ್ಸಹೇ ಕೋಪಂ ನಲೇ ವತ್ಸ್ಯಾಮಿ ದ್ವಾಪರ||

ದೇವತೆಗಳು ಹೋದನಂತರ ಕಲಿಯು ದ್ವಾಪರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನನ್ನ
ಕೋಪವನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ದ್ವಾಪರ! ನಲನನ್ನು
ಹಿಡಿಯುತ್ತೇನೆ.

03055013a ಭ್ರಂಶಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತಂ ರಾಜ್ಯಾನ್ನ ಭೈಮ್ಯಾ ಸಹ ರಂಸ್ಯತೇ|

03055013c ತ್ವಮಪ್ಯಕ್ಷಾನ್ಸಮಾವಿಶ್ಯ ಕರ್ತುಂ ಸಾಹಾಯ್ಯಮರ್ಹಸಿ||

ಅವನನ್ನು ರಾಜ್ಯಭ್ರಂಶನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತು ಅವನು ಭೈಮಿಯ
ಜೊತೆ ರಮಿಸದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ದಾಳಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ
ನನಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಕಲಿದೇವಸಂವಾದೇ ಪಂಚಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ಕಲಿದೇವಸಂವಾದ ಏನ್ನುವ ಐವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೬

ನಲ-ಪುಷ್ಕರರ ದ್ಯೂತ

ಕಲಿಯು ನಲ-ಪುಷ್ಕರರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ, ಮತ್ತರನ್ನಾಗಿಸಿದುದು (೧-೧೦). ದ್ಯೂತವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ಬಹಳ ಮಾಸಗಳು ನಡೆದ ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ನಲನು ಸೋಲುತ್ತಾ ಬಂದುದು (೧೧-೧೮).

03056001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03056001a ಏವಂ ಸ ಸಮಯಂ ಕೃತ್ವಾ ದ್ವಾಪರೇಣ ಕಲಿಃ ಸಹ|

03056001c ಆಜಗಾಮ ತತಸ್ತತ್ರ ಯತ್ರ ರಾಜಾ ಸ ನೈಷಧಃ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ದ್ವಾಪರನ ಜೊತೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಲಿಯು ರಾಜ ನೈಷಧನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

03056002a ಸ ನಿತ್ಯಮಂತರಪ್ರೇಕ್ಷೀ ನಿಷಧೇಷ್ಟವಸಚ್ಚಿರಂ|

03056002c ಅಥಾಸ್ಯ ದ್ವಾದಶೇ ವರ್ಷೇ ದದರ್ಶ ಕಲಿರಂತರಂ||

ನೈಷಧನಲ್ಲಿ ಚಿರವಾಗಿ ವಾಸಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಲಿಯು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಂಡನು.

03056003a ಕೃತ್ವಾ ಮೂತ್ರಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಂಧ್ಯಾಮಾಸ್ತೇ ಸ್ಮ ನೈಷಧಃ|

03056003c ಅಕೃತ್ವಾ ಪಾದಯೋಃ ಶೌಚಂ ತತ್ರೈನಂ ಕಲಿರಾವಿಶತ್||

ಒಮ್ಮೆ ನೈಷಧನು ಮೂತ್ರವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯದೆಯೇ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಕಲಿಯು ಅವನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03056004a ಸ ಸಮಾವಿಶ್ಯ ತು ನಲಂ ಸಮೀಪಂ ಪುಷ್ಕರಸ್ಯ ಹ|

03056004c ಗತ್ವಾ ಪುಷ್ಕರಮಾಹೇದಮೇಹಿ ದೀವ್ಯ ನಲೇನ ವೈ||

ನಲನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಅವನು ಪುಷ್ಕರನ ಸಮೀಪ ಹೋಗಿ “ಪುಷ್ಕರ! ನಲನೊಟ್ಟಿಗೆ ಜೂಜನ್ನಾಡು ಬಾ” ಎಂದನು.

03056005a ಅಕ್ಷದ್ಯೂತೇ ನಲಂ ಜೇತಾ ಭವಾನ್ ಹಿ ಸಹಿತೋ ಮಯಾ|

03056005c ನಿಷಧಾನ್ವ ತಿಪದ್ಯಸ್ವ ಜಿತ್ವಾ ರಾಜನ್ನಲಂ ನೃಪಂ||

“ನನ್ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೀನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಲನನ್ನು ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತೀಯೆ. ರಾಜ! ನೃಪ ನಲನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ನಿಷಧವನ್ನು ಗೆಲ್ಲು.”

03056006a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕಲಿನಾ ಪುಷ್ಕರೋ ನಲಮಭ್ಯಯಾತ್|

03056006c ಕಲಿಶ್ಚೈವ ವೃಷೋ ಭೂತ್ವಾ ಗವಾಂ ಪುಷ್ಕರಮಭ್ಯಯಾತ್||

ಕಲಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳಂತೆ ಪುಷ್ಕರನು ನಲನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು.

ಕಲಿಯಾದರೂ ಗೋವುಗಳ ಹೋರಿಯಾಗಿ ಪುಷ್ಕರನನ್ನು

ಸೇರಿಕೊಂಡನು.

03056007a ಆಸಾದ್ಯ ತು ನಲಂ ವೀರಂ ಪುಷ್ಕರಃ ಪರವೀರಹಾ|

03056007c ದೀವ್ಯಾವೇತ್ಯಬ್ರವೀದ್ಭ್ರತಾ ವೃಷೇಣೇತಿ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ||

ಪರವೀರಹ ಪುಷ್ಕರನು ನಲನ ಬಳಿಸಾರಿ ಸಹೋದರನಿಗೆ -

“ಹೋರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೂಜಾಡೋಣ!” - ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು.

03056008a ನ ಚಕ್ಷಮೇ ತತೋ ರಾಜಾ ಸಮಾಹ್ವಾನಂ ಮಹಾಮನಾಃ|

03056008c ವೈದರ್ಭ್ಯಾಃ ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಾಯಾಃ ಪಣಕಾಲಮಮನ್ಯತ||

ಮಹಾಮನ ರಾಜನು ಸಮಾಹ್ವಾನವನ್ನು ಬೇಡ ಎನ್ನದೇ, ವೈದರ್ಭಿಯು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇದು ಜೂಜಾಡುವ ಸಮಯವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

03056009a ಹಿರಣ್ಯಸ್ಯ ಸುವರ್ಣಸ್ಯ ಯಾನಯುಗ್ಯಸ್ಯ ವಾಸಸಾಂ|

03056009c ಆವಿಷ್ಟಃ ಕಲಿನಾ ದ್ಯೂತೇ ಜೀಯತೇ ಸ್ಮ ನಲಸ್ತದಾ||

ಕಲಿಯಿಂದ ಆವಿಷ್ಟಗೊಂಡ ನಲನು ಹಿರಣ್ಯ, ಸುವರ್ಣ, ರಥಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಸೋತನು.

03056010a ತಮಕ್ಷಮದಸ್ಮೃತ್ತಂ ಸುಹೃದಾಂ ನ ತು ಕಶ್ಚನ|

03056010c ನಿವಾರಣೇಽಭವಚ್ಛಕ್ತೋ ದೀವ್ಯಮಾನಮಚೇತಸಂ||

ಜೂಜಿನ ಮತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇಲ್ಲದೇ ಜೂಜಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಅವನ ಸುಹೃದಯರು ಯಾರೂ

ಶಕ್ತರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

03056011a ತತಃ ಪೌರಜನಃ ಸರ್ವೋ ಮಂತ್ರಿಭಿಃ ಸಹ ಭಾರತ|

03056011c ರಾಜಾನಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಾಗಚ್ಚನ್ನಿವಾರಯಿತುಮಾತುರಂ||

ಭಾರತ ! ಅನಂತರ ಸರ್ವ ಪೌರಜನರೂ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೊಡಗೂಡಿ
ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ರೋಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಬಂದರು.

03056012a ತತಃ ಸೂತ ಉಪಾಗಮ್ಯ ದಮಯಂತೈ ನ್ಯವೇದಯತ್|

03056012c ಏಷ ಪೌರಜನಃ ಸರ್ವೋ ದ್ವಾರಿ ತಿಷ್ಠತಿ ಕಾರ್ಯವಾನ್||

03056013a ನಿವೇದ್ಯತಾಂ ನೈಷಧಾಯ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಕೃತಯಃ ಸ್ಥಿತಾಃ|

03056013c ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಾ ವ್ಯಸನಂ ರಾಜ್ಞೋ ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿನಃ||

ಸೂತನು ಬಂದು ದಮಯಂತಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದನು: “ಸರ್ವ ಪೌರಜನರೂ
ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆಂದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿನಿ ರಾಜನ
ವ್ಯಸನವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೇ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ
ಎಂದು ನೈಷಧನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಬೇಕು.”

03056014a ತತಃ ಸಾ ಬಾಷ್ಪಕಲಯಾ ವಾಚಾ ದುಃಖೀನ ಕರ್ಶಿತಾ|

03056014c ಉವಾಚ ನೈಷಧಂ ಭೈಮೀ ಶೋಕೋಪಹತಚೇತನಾ||

ಶೋಕದಿಂದ ಹತಚೇತನಳಾದ ಭೈಮಿಯು ದುಃಖದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಾ,
ಬಾಷ್ಪಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೈಷಧನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

03056015a ರಾಜನ್ಪೌರಜನೋ ದ್ವಾರಿ ತ್ವಾಂ ದಿದೃಕ್ಷುರವಸ್ಥಿತಃ|

03056015c ಮಂತ್ರಿಭಿಃ ಸಹಿತಃ ಸರ್ವೈ ರಾಜಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕೃತಃ|

03056015e ತಂ ದ್ರಷ್ಟ್ವಮರ್ಹಸೀತ್ಯೇವಂ ಪುನಃ ಪುನರಭಾಷತ||

“ರಾಜ ! ರಾಜಭಕ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತ ಸರ್ವ ಪೌರಜನರೂ
ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೊಡಗೊಂಡು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದು ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ
ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಅವರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು !” ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ
ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು.

03056016a ತಾಂ ತಥಾ ರುಚಿರಾಪಾಂಗೀಂ ವಿಲಪಂತೀಂ ಸುಮಧ್ಯಮಾಂ|

03056016c ಆವಿಷ್ಟಃ ಕಲಿನಾ ರಾಜಾ ನಾಭ್ಯಭಾಷತ ಕಿಂ ಚನ||

ಆದರೆ ಕಲಿಯಿಂದ ಆವಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ ರಾಜನು ಆ ರುಚಿರಾಪಾಂಗಿ
ಸುಮಧ್ಯಮಳಿಗೆ ಎನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

03056017a ತತಸ್ತೇ ಮಂತ್ರಿಣಃ ಸರ್ವೇ ತೇ ಚೈವ ಪುರವಾಸಿನಃ|

03056017c ನಾಯಮಸ್ತೀತಿ ದುಃಖಾರ್ತಾ ವ್ರೀಡಿತಾ ಜಗ್ಮುರಾಲಯಾನ್||

ಅನಂತರ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಹಿತ ಸರ್ವ ಪುರವಾಸಿಗಳು “ಅವನು ಇಲ್ಲಿ
ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ !” ಎನ್ನುತ್ತಾ ದುಃಖಾರ್ತ ವ್ರೀಡಿತರಾಗಿ ಮನೆಗಳಿಗೆ
ತೆರಳಿದರು.

03056018a ತಥಾ ತದಭವದ್ಧ್ವಾ ತಂ ಪುಷ್ಕರಸ್ಯ ನಲಸ್ಯ ಚ|

03056018c ಯುಧಿಷ್ಟಿರ ಬಹೂನ್ಮಾಸಾನ್ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಸ್ವ ಜೀಯತ||

ಯುಧಿಷ್ಟಿರ ! ಈ ರೀತಿ ಪುಷ್ಕರ ಮತ್ತು ನಲನ ಈ ದ್ಯೂತವು ಬಹಳ

ಮಾಸಗಳು ನಡೆಯಿತು ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನು ಸೋಲುತ್ಪಾ ಬಂದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ನಲದ್ಯೂತೇ

ಷಟ್ಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಲದ್ಯೂತ

ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೨

ನಲನು ದ್ಯೂತವಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ದಮಯಂತಿಯು

ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಸೋತು, ಸೂತ ವಾಷ್ಣೇಯನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಅವಳಿ

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಂದೆ ಭೀಮನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದುದು (೧-೧೮).

ವಾಷ್ಣೇಯನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕುಂಡಿನಪುರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ, ಅಯೋಧ್ಯೆಯ

ಅರಸ ಋತುಪರ್ಣನಲ್ಲಿ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದುದು (೧೯-

೨೩).

03057001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03057001a ದಮಯಂತೀ ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಂ ನರಾಧಿಪಂ|

03057001c ಉನ್ಮತ್ತವದನುನ್ಮತ್ತಾ ದೇವನೇ ಗತಚೇತಸಂ||

03057002a ಭಯಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟಾ ರಾಜನ್ಭೀಮಸುತಾ ತತಃ|

03057002c ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ತತ್ಕಾರ್ಯಂ ಸುಮಹತ್ಪಾರ್ಥಿವಂ ಪ್ರತಿ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ನರಾಧಿಪ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನು ಆಟದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತನಾಗಿ ಚೇತನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಉನ್ನತತಳಲ್ಲದ ದಮಯಂತಿಯು ನೋಡಿದಳು. ರಾಜ ! ನಂತರ ಭಯಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟಳಾದ ಭೀಮಸುತೆಯು ಪಾರ್ಥವನ ಸಲುವಾಗಿ ಸುಮಹತ್ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿದಳು.

03057003a ಸಾ ಶಂಕಮಾನಾ ತತ್ಪಾಪಂ ಚಿಕೀರ್ಷಂತೀ ಚ ತತ್ಪ್ರಿಯಂ|

03057003c ನಲಂ ಚ ಹೃತಸರ್ವಸ್ವಮುಪಲಭ್ಯೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ಅವನ ಪಾಪವನ್ನು ಶಂಕಿಸುತ್ತಾ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ, ನಲನು ಸರ್ವವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿ ಅವಳ ಸೇವಕಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

03057004a ಬೃಹತ್ಸೇನೇ ವ್ರಜಾಮಾತ್ಯಾನಾನಾಯ್ಯ ನಲಶಾಸನಾತ್|

03057004c ಆಚಕ್ಷ್ಯ ಯದ್ಧೃತಂ ದ್ರವ್ಯಮವಶಿಷ್ಟಂ ಚ ಯದ್ವಸು||

“ಬೃಹತ್ಸೇನೆ ! ನಲನ ಶಾಸನದಂತೆ ಹೋಗಿ ಅಮಾತ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಯಾವವು ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳು.”

03057005a ತತಸ್ತೇ ಮಂತ್ರಿಣಃ ಸರ್ವೇ ವಿಜ್ಞಾಯ ನಲಶಾಸನಂ|

03057005c ಅಪಿ ನೋ ಭಾಗಧೇಯಂ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪುನರಾವ್ರಜನ್||

ಸರ್ವ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ನಲಶಾಸನವನ್ನು ತಿಳಿದು ಭಾಗ್ಯವು ನಮಗೆ ಈಗ

ಮರಳಿಬಂದಿದೆಯೋ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಬಂದರು.

03057006a ತಾಸ್ತು ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಕೃತಯೋ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಾಃ|

03057006c ನ್ಯವೇದಯದ್ಭೀಮಸುತಾ ನ ಚ ತತ್ಪ್ರತ್ಯನಂದತ||

ಭೀಮಸುತೆಯು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಎರಡನೇ ಬಾರಿ ಮತ್ತೆ ಬಂದು ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಿವೇದಿಸಿದಳು, ಆದರೆ ಇದು ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ.

03057007a ವಾಕ್ಯಮಪ್ರತಿನಂದಂತಂ ಭರ್ತಾರಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ ಸಾ|

03057007c ದಮಯಂತೀ ಪುನರ್ವೇಶ್ಮ ವ್ರೀಡಿತಾ ಪ್ರವಿವೇಶ ಹ||

ತನ್ನ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳು ಪತಿಗೆ ಸಂತಸವನ್ನು ತರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ನೋಡಿದ ದಮಯಂತಿಯು ಬಹು ದುಃಖದಿಂದ ಪುನಃ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದಳು.

03057008a ನಿಶಮ್ಯ ಸತತಂ ಚಾಕ್ಷಾನ್ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಪರಾಙ್ಮುಖಾನ್|

03057008c ನಲಂ ಚ ಹೃತಸರ್ವಸ್ವಂ ಧಾತ್ರೀಂ ಪುನರುವಾಚ ಹ||

ದಾಳಗಳು ಸತತವಾಗಿ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಿಗೆ ಪರಾಙ್ಮುಖವಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು ನಲನು ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಸೇವಕಿಗೆ ಪುನಃ ಹೇಳಿದಳು.

03057009a ಬೃಹತ್ಸೇನೇ ಪುನರ್ಗಚ್ಚ ವಾಷ್ಣೇಯಂ ನಲಶಾಸನಾತ್|

03057009c ಸೂತಮಾನಯ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಮುಪಸ್ಥಿತಂ||

“ಬೃಹತ್ಸೇನೇ! ನಲಶಾಸನದಂತೆ ಸೂತ ವಾಷ್ಣೇಯನನ್ನು

ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಕಲ್ಯಾಣಿ! ಮಹತ್ತರ ಕಾರ್ಯವೊಂದನ್ನು ಮಾಡುವುದಿದೆ.”

03057010a ಬೃಹತ್ಸೇನಾ ತು ತಚ್ಚುತ್ವಾ ದಮಯಂತ್ಯಾಃ ಪ್ರಭಾಷಿತಂ|

03057010c ವಾಷ್ಣೇಯಮಾನಯಾಮಾಸ ಪುರುಷೈರಾಪ್ತಕಾರಿಭಿಃ||

ದಮಯಂತಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬೃಹತ್ಸೇನೆಯು ಆಪ್ತಕಾರಿ ಪುರುಷರ ಮೂಲಕ ವಾಷ್ಣೇಯನನ್ನು ಕರೆಸಿದಳು.

03057011a ವಾಷ್ಣೇಯಂ ತು ತತೋ ಭೈಮೀ ಸಾಂತ್ವಯಂ ಶ್ಲಕ್ಷಯಾ ಗಿರಾ|

03057011c ಉವಾಚ ದೇಶಕಾಲಜ್ಞಾ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮನಿಂದಿತಾ||

ದೇಶಕಾಲಜ್ಞೆ ಭೈಮಿಯು ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಮೃದುವಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಂತ್ವನಿಸುತ್ತಾ ವಾಷ್ಣೇಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

03057012a ಜಾನೀಷೇ ತ್ವಂ ಯಥಾ ರಾಜಾ ಸಮ್ಯಗ್ವೃತ್ತಃ ಸದಾ ತ್ವಯಿ|

03057012c ತಸ್ಯ ತ್ವಂ ವಿಷಮಸ್ಥಸ್ಯ ಸಾಹಾಯ್ಯಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

03057013a ಯಥಾ ಯಥಾ ಹಿ ನೃಪತಿಃ ಪುಷ್ಕರೇಣೇಹ ಜೀಯತೇ|

03057013c ತಥಾ ತಥಾಸ್ಯ ದ್ಯೂತೇ ವೈ ರಾಗೋ ಭೂಯೋಽಭಿವರ್ಧತೇ||

“ರಾಜನು ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ಹೇಗೆ ಸದಾ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿ

ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು ಎಂದು ನೀನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ. ಈ ವಿಷಮ

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ನೀನು ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪುಷ್ಕರನಿಂದ ನೃಪತಿಯು ಜಯಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಬಂದ ಹಾಗೆ ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ

ಅವನ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ.

03057014a ಯಥಾ ಚ ಪುಷ್ಕರಸ್ಯಾಕ್ಷಾ ವರ್ತಂತೇ ವಶವರ್ತಿನಃ|

03057014c ತಥಾ ವಿಪರ್ಯಯಶ್ಚಾಪಿ ನಲಸ್ಯಾಕ್ಷೇಷು ದೃಶ್ಯತೇ||

ದಾಳಗಳು ಪುಷ್ಕರನ ವಶದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದಾಳಗಳು ನಲನಿಗೆ ವಿನಾಶವನ್ನೇ ತರುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

03057015a ಸುಹೃತ್ಸ್ವಜನವಾಕ್ಯಾನಿ ಯಥಾವನ್ನ ಶೃಣೋತಿ ಚ|

03057015c ನೂನಂ ಮನ್ಯೇ ನ ಶೇಷೋಽಸ್ಮಿ ನೈಷಧಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಸುಹೃದಯರ ಮತ್ತು ಸ್ವಜನರ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಿದ್ದರೂ ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮ ನೈಷಧನ ಹತ್ತಿರ ಏನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

03057016a ಯತ್ರ ಮೇ ವಚನಂ ರಾಜಾ ನಾಭಿನಂದತಿ ಮೋಹಿತಃ|

03057016c ಶರಣಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಪನ್ನಾಸ್ಮಿ ಸಾರಥೇ ಕುರು ಮದ್ವಚಃ|

03057016e ನ ಹಿ ಮೇ ಶುಧ್ಯತೇ ಭಾವಃ ಕದಾ ಚಿದ್ವಿನಶೇದಿತಿ||

ಸಾರಥಿ! ಮೋಹಿತ ರಾಜನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾಡು. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ವಿನಾಶವೊದಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯೇ ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ.

03057017a ನಲಸ್ಯ ದಯಿತಾನಶ್ವಾನೋಜಯಿತ್ವಾ ಮಹಾಜವಾನ್|

03057017c ಇದಮಾರೋಪ್ಯ ಮಿಥುನಂ ಕುಂಡಿನಂ ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ನಲನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಹಾವೇಗವುಳ್ಳ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕುಂಡಿನಪುರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು.

03057018a ಮಮ ಜ್ಞಾತಿಷು ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ದಾರಕೌ ಸ್ಯಂದನಂ ತಥಾ|

03057018c ಅಶ್ವಾಂಶ್ಚೈತಾನ್ಯಥಾಕಾಮಂ ವಸ ವಾನ್ಯತ್ರ ಗಚ್ಚ ವಾ||

ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರಥವನ್ನು ಇರಿಸಿ, ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬಹುದು ಅಥವಾ ಬೇಕಾದ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋಗಬಹುದು.”

03057019a ದಮಯಂತ್ಯಾಸ್ತು ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ವಾಷ್ಣೇಯೋ ನಲಸಾರಥಿ|

03057019c ನ್ಯವೇದಯದಶೇಷೇಣ ನಲಾಮಾತ್ಯೇಷು ಮುಖ್ಯಶಃ||

ದಮಯಂತಿಯ ಈ ವಾಖ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಲಸಾರಥಿ ವಾಷ್ಣೇಯನು ನಲನ ಮುಖ್ಯ ಅಮಾತ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿದನು.

03057020a ತೈಃ ಸಮೇತ್ಯ ವಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಸೋಽನುಜ್ಞಾತೋ ಮಹೀಪತೇ|

03057020c ಯಯೌ ಮಿಥುನಮಾರೋಪ್ಯ ವಿದರ್ಭಾಂಸ್ತೇನ ವಾಹಿನಾ||

ಮಹೀಪತೇ! ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನಂತರ ಅವನು ಮಿಥುನರನ್ನು ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ವಿದರ್ಭಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು.

03057021a ಹಯಾಂಸ್ತತ್ರ ವಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸೂತೋ ರಥವರಂ ಚ ತಂ|

03057021c ಇಂದ್ರಸೇನಾಂ ಚ ತಾಂ ಕನ್ಯಾಮಿಂದ್ರಸೇನಂ ಚ ಬಾಲಕಂ||

ಸೂತನು ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ಯೆ ಇಂದ್ರಸೇನೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಬಾಲಕ ಇಂದ್ರಸೇನನನ್ನು ಹಾಗೂ ಕುದುರೆ-ರಥಗಳನ್ನಿರಿಸಿದನು.

03057022a ಆಮಂತ್ರೈ ಭೀಮಂ ರಾಜಾನಮಾರ್ತಃ ಶೋಚನ್ನಲಂ ನೃಪಂ|

03057022c ಅಟಮಾನಸ್ತತೋಽಯೋಧ್ಯಾಂ ಜಗಾಮ ನಗರೀಂ ತದಾ||

ಆರ್ತನಾಗಿ ಶೋಕದಿಂದ ನೃಪ ನಲನ ಕುರಿತು ಭೀಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಗರಿಗೆ ಬಂದನು.

03057023a ಋತುಪರ್ಣಂ ಸ ರಾಜಾನಮುಪತಸ್ಥೇ ಸುದುಃಖಿತಃ|

03057023c ಭೃತಿಂ ಚೋಪಯಯೌ ತಸ್ಯ ಸಾರಥ್ಯೇನ ಮಹೀಪತೇ||

ಮಹೀಪತೇ! ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ರಾಜ ಋತುಪರ್ಣನನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಅವನ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಕುಂಡಿನಂಪ್ರತಿ

ಕುಮಾರಯೋ ಪ್ರಸ್ಥಾಪನೇ ಸಪ್ತಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಿನದ

ಕಡೆ ಕುಮಾರರ ಪ್ರಯಾಣ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೮

ನಲನ ವನಯಾತ್ರೆ

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಲನಿಗೆ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಪಣವಾಗಿಡು ಎಂದು ಪುಷ್ಕರನು ಹೇಳಲು ನಲನು ಕೋಪದಿಂದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಿಸಾಡಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ರಾಜ್ಯದ ಹೊರಹೊರಟಿದ್ದು (೧-೭). ಮೂರುದಿನಗಳು ಹಸಿದಿದ್ದ ನಲನು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋಗಿ ತನ್ನ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು (೮-೧೫). ನಲ-ದಮಯಂತಿಯರ ಸಂವಾದ (೧೬-೩೪).

03058001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03058001a ತತಸ್ತು ಯಾತೇ ವಾಷ್ಣೇಯೇ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಸ್ಯ ದೀವ್ಯತಃ|

03058001c ಪುಷ್ಕರೇಣ ಹೃತಂ ರಾಜ್ಯಂ ಯಚ್ಚಾನ್ಯದ್ವಸು ಕಿಂ ಚನ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ವಾಷ್ಣೇಯನು ಹೋದ ನಂತರ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನು ಜೂಜಾಡುತ್ತಾ ಪುಷ್ಕರನಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡನು.

03058002a ಹೃತರಾಜ್ಯಂ ನಲಂ ರಾಜನ್ವಹಸನ್ವುಷ್ಕರೋಽಬ್ರವೀತ್|

03058002c ದ್ಯೂತಂ ಪ್ರವರ್ತತಾಂ ಭೂಯಃ ಪ್ರತಿಪಾಣೋಽಸ್ಮಿ ಕಸ್ತವ||

ರಾಜ ! ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಲನಿಗೆ ಪುಷ್ಕರನು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು: “ದ್ಯೂತವು ಮುಂದುವರಿಯಲಿ. ಈಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ

ಪಣವಾಗಿಡಲು ಏನಿದೆ?

03058003a ಶಿಷ್ಟಾ ತೇ ದಮಯಂತೈಕಾ ಸರ್ವಮನ್ಯಧ್ಯತಂ ಮಯಾ|

03058003c ದಮಯಂತ್ಯಾಃ ಪಣಃ ಸಾಧು ವರ್ತತಾಂ ಯದಿ ಮನ್ಯಸೇ||

ದಮಯಂತಿ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಬೇರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಾನು ಗೆದ್ದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಪಣವಾಗಿಡು.”

03058004a ಪುಷ್ಕರೇಣೈವಮುಕ್ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಸ್ಯ ಮನ್ಯುನಾ|

03058004c ವ್ಯದೀರ್ಯತೇವ ಹೃದಯಂ ನ ಚೈನಂ ಕಿಂ ಚಿದಬ್ರವೀತ್||

ಪುಷ್ಕರನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನ ಹೃದಯವು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಈರಿಕೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ಅವನೇನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

03058005a ತತಃ ಪುಷ್ಕರಮಾಲೋಕ್ಯ ನಲಃ ಪರಮಮನ್ಯುಮಾನ್|

03058005c ಉತ್ಸ್ರಜ್ಯ ಸರ್ವಗಾತ್ರೈಭ್ಯೋ ಭೂಷಣಾನಿ ಮಹಾಯಶಾಃ||

ಪರಮ ಕೋಪದಿಂದ ನಲನು ಪುಷ್ಕರನ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಆ ಮಹಾಯಶನು ತನ್ನ ದೇಹದ ಮೇಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಎಸೆದನು.

03058006a ಏಕವಾಸಾ ಅಸಂವೀತಃ ಸುಹೃಚ್ಚೋಕವಿವರ್ಧನಃ|

03058006c ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮ ತದಾ ರಾಜಾ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸುವಿಪುಲಾಂ ಶ್ರಿಯಂ||

03058007a ದಮಯಂತೈಕವಸ್ತ್ರಾ ತಂ ಗಚ್ಚಂತಂ ಪೃಷ್ಠತೋಽನ್ವಿಯಾತ್|

03058007c ಸ ತಯಾ ಬಾಹ್ಯತಃ ಸಾರ್ಧಂ ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ನೈಷಧೋಽವಸತ್||

ನಂತರ ವಿಪುಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಏಕವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತೀವ ದುಃಖದಿಂದ, ಸುಹೃದಯರ ಶೋಕವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಾ ರಾಜನು ಹೊರ ಹೊರಟನು. ದಮಯಂತಿಯೂ ತನ್ನ ಉಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು. ನೈಷಧನು ಅವಳೊಡನೆ ನಿಷಧದ ಹೊರಗೆ ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು.

03058008a ಪುಷ್ಕರಸ್ತು ಮಹಾರಾಜ ಘೋಷಯಾಮಾಸ ವೈ ಪುರೇ|

03058008c ನಲೇ ಯಃ ಸಮ್ಯಗಾತಿಷ್ಠೇತ್ಸ ಗಚ್ಛೇದ್ವಧ್ಯತಾಂ ಮಮ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪುಷ್ಕರನು “ಯಾರಾದರೂ ನಲನನ್ನು ಸೇರಿದರೆ ಅವನು ನನ್ನಿಂದ ವಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ!” ಎಂದು ಪುರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿಸಿದನು.

03058009a ಪುಷ್ಕರಸ್ಯ ತು ವಾಕ್ಯೇನ ತಸ್ಯ ವಿದ್ವೇಷಣೇನ ಚ|

03058009c ಪೌರಾ ನ ತಸ್ಮಿನ್ನತ್ಕಾರಂ ಕೃತವಂತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಪುಷ್ಕರನ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಅವನ ವಿದ್ವೇಷಣದ ಕಾರಣ ಪುರಜನರು ಅವನಿಗೆ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

03058010a ಸ ತಥಾ ನಗರಾಭ್ಯಾಶೇ ಸತ್ಕಾರಾರ್ಹೋ ನ ಸತ್ಕೃತಃ|

03058010c ತ್ರಿರಾತ್ರಮುಷಿತೋ ರಾಜಾ ಜಲಮಾತ್ರೇಣ ವರ್ತಯನ್||

ಹೀಗೆ ಸತ್ಕಾರಾರ್ಹನಾಗಿದ್ದರೂ ಸತ್ಕೃತನಾಗದೇ ನಗರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜನು ಕೇವಲ ಜಲ ಸೇವನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು.

03058011a ಕ್ಷುಧಾ ಸಂಪೀಡ್ಯಮಾನಸ್ತು ನಲೋ ಬಹುತಿಥೇಽಹನಿ|

03058011c ಅಪಶ್ಯಚ್ಚಕುನಾನ್ಯಾಂಶ್ಚಿ ದ್ಧಿರಣ್ಯಸದೃಶಚ್ಚ ದಾನ್||

ಬಹಳ ದಿನಗಳು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ನಲನು ಒಮ್ಮೆ
ಹಿರಣ್ಯಸದೃಷ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಂಡನು.

03058012a ಸ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ತದಾ ನಿಷಧಾಧಿಪತಿರ್ಬಲೀ|

03058012c ಅಸ್ತಿ ಭಕ್ಷೋ ಮಮಾದ್ಯಾಯಂ ವಸು ಚೇದಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಆಗ ಬಲಿ ನಿಷಧಾಧಿಪತಿಯು ಯೋಚಿಸಿದನು: “ಇವುಗಳು ನನ್ನ
ಇಂದಿನ ಭೋಜನವಾಗುವವು ಮತ್ತು ಇವು ನನ್ನ ನಿಧಿ.”

03058013a ತತಸ್ತಾನಂತರೀಯೇಣ ವಾಸಸಾ ಸಮವಾಸ್ಪಣೋತ್|

03058013c ತಸ್ಯಾಂತರೀಯಮಾದಾಯ ಜಗ್ಮುಃ ಸರ್ವೇ ವಿಹಾಯಸಾ||

ನಂತರ ಅವನು ತನ್ನ ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಆ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮೇಲೆ
ಹಾಕಿದನು. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ
ಹಾರಿದವು.

03058014a ಉತ್ಪತಂತಃ ಖಿಗಾಸ್ತೇ ತು ವಾಕ್ಯಮಾಹುಸ್ತದಾ ನಲಂ|

03058014c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಿಗ್ವಾಸಸಂ ಭೂಮೌ ಸ್ಥಿತಂ ದೀನಮಧೋಮುಖಿಂ||

ವಿವಸ್ತ್ರನಾಗಿ, ದೀನನಾಗಿ, ಅಧೋಮುಖನಾಗಿ ಭೌಮಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ
ನಿಂತಿದ್ದ ನಲನನ್ನು ನೋಡಿ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಆ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕೂಗಿ
ಹೇಳಿದವು:

03058015a ವಯಮಕ್ಷಾಃ ಸುದುರ್ಬುದ್ಧೇ ತವ ವಾಸೋ ಜಿಹೀರ್ಷವಃ|

03058015c ಆಗತಾ ನ ಹಿ ನಃ ಪ್ರೀತಿಃ ಸವಾಸಸಿ ಗತೇ ತ್ವಯಿ||

“ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯೇ! ನಾವು ದಾಳಗಳು. ನಿನ್ನ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಸಿಯಲು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀನು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆನಿಸಲಿಲ್ಲ.”

03058016a ತಾನ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಗತಾನಕ್ಷಾನಾತ್ಮಾನಂ ಚ ವಿವಾಸಸಂ|

03058016c ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಸ್ತತೋ ರಾಜಾ ದಮಯಂತೀಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದಾಳಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಿವಸ್ತ್ರನಾದ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾಜ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನು ದಮಯಂತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03058017a ಯೇಷಾಂ ಪ್ರಕೋಪಾದೈಶ್ವರ್ಯಾತ್ಮಚ್ಯುತೋಽಹಮನಿಂದಿತೇ|

03058017c ಪ್ರಾಣಯಾತ್ರಾಂ ನ ವಿಂದೇ ಚ ದುಃಖಿತಃ ಕ್ಷುಧಯಾದಿತಃ||

03058018a ಯೇಷಾಂ ಕೃತೇ ನ ಸತ್ಕಾರಮಕುರ್ವನ್ಮಯಿ ನೈಷಧಾಃ|

03058018c ತ ಇಮೇ ಶಕುನಾ ಭೂತ್ವಾ ವಾಸೋಽಪ್ಯಪಹರಂತಿ ಮೇ||

“ಅನಿಂದಿತೇ! ಯಾರ ಪ್ರಕೋಪದಿಂದ ನಾವು ಈ ಐಶ್ವರ್ಯ ಚ್ಯುತಿ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೋ, ಮತ್ತು ಈಗ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಯಾವುದೂ ಉಪಾಯಗಳಿಲ್ಲದೇ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಹಸಿವೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದೇವೋ, ಯಾರ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿಷಧ ಪುರಜನರು ನನಗೆ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೋ ಅವರೇ ಈಗ ಪಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಬಂದು ನನ್ನ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದರು.

03058019a ವೈಷಮ್ಯಂ ಪರಮಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ದುಃಖಿತೋ ಗತಚೇತನಃ|

03058019c ಭರ್ತಾ ತೇಽಹಂ ನಿಬೋಧೇದಂ ವಚನಂ ಹಿತಮಾತ್ಮನಃ||

ಮಹತ್ತರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ದುಃಖಿತನಾದ ನಾನು ನನ್ನ
ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಪತಿ. ನಿನ್ನ
ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೇಳುವ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

03058020a ಏತೇ ಗಚ್ಚಂತಿ ಬಹವಃ ಪಂಥಾನೋ ದಕ್ಷಿಣಾಪಥಂ|

03058020c ಅವಂತೀಮುಕ್ಷವಂತಂ ಚ ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಪರ್ವತಂ||

ಈ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುವ ದಾರಿ ಅವಂತಿ ಮತ್ತು ಋಕ್ಷವತ್
ಪರ್ವತವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

03058021a ಏಷ ವಿಂಧ್ಯೋ ಮಹಾಶೈಲಃ ಪಯೋಷ್ಟೀ ಚ ಸಮುದ್ರಗಾ|

03058021c ಆಶ್ರಮಾಶ್ಚ ಮಹರ್ಷೀಣಾಮಮೀ ಪುಷ್ಪಫಲಾನ್ವಿತಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಶೈಲ ವಿಂಧ್ಯವಿದೆ, ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಿರುವ ನದಿ
ಪಯೋಷ್ಟೀ, ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪ-ಫಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹಾ ಋಷಿಗಳ
ಆಶ್ರಮಗಳಿವೆ.

03058022a ಏಷ ಪಂಥಾ ವಿದರ್ಭಾಣಾಮಯಂ ಗಚ್ಚತಿ ಕೋಸಲಾನ್|

03058022c ಅತಃ ಪರಂ ಚ ದೇಶೋಽಯಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ದಕ್ಷಿಣಾಪಥಃ||

ಈ ದಾರಿಯು ವಿದರ್ಭಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಇದು ಕೋಸಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ.
ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾಪಥ ದೇಶವಿದೆ.”

03058023a ತತಃ ಸಾ ಬಾಷ್ಟಕಲಯಾ ವಾಚಾ ದುಃಖೇನ ಕರ್ಶಿತಾ|

03058023c ಉವಾಚ ದಮಯಂತೀ ತಂ ನೈಷಧಂ ಕರುಣಂ ವಚಃ||

ಆಗ ದಮಯಂತಿಯು ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಾ, ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮಾತೇ ಬಾರದೇ ನೈಷಧನಿಗೆ ಈ ಕರುಣ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು.

03058024a ಉದ್ವೇಪತೇ ಮೇ ಹೃದಯಂ ಸೀದಂತ್ಯಂಗಾನಿ ಸರ್ವಶಃ|

03058024c ತವ ಪಾರ್ಥಿವ ಸಂಕಲ್ಪಂ ಚಿಂತಯಂತ್ಯಾಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

“ಪಾರ್ಥಿವ ! ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಯೊಚಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಬಡಿಯುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಸರ್ವಾಂಗಗಳೂ ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತಿವೆ.

03058025a ಹೃತರಾಜ್ಯಂ ಹೃತಧನಂ ವಿವಸ್ತ್ರಂ ಕ್ಷುಚ್ಛ್ರಮಾನ್ವಿತಂ|

03058025c ಕಥಮುತ್ಸ್ರಜ್ಯ ಗಚ್ಛೇಯಮಹಂ ತ್ವಾಂ ವಿಜನೇ ವನೇ||

ರಾಜ್ಯ-ಧನಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ, ವಿವಸ್ತ್ರನಾದ, ಹಸಿವೆ-ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಹೇಗೆ ಹೋಗಲಿ?

03058026a ಶ್ರಾಂತಸ್ಯ ತೇ ಕ್ಷುಧಾರ್ತಸ್ಯ ಚಿಂತಯಾನಸ್ಯ ತತ್ಸುಖಂ|

03058026c ವನೇ ಘೋರೇ ಮಹಾರಾಜ ನಾಶಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ಕ್ಲಮಂ||

ಇಲ್ಲ ಮಹಾರಾಜ ! ಈ ಘೋರ ವನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಈ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು, ಹಸಿವೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತೆ-ದುಗುಡಗಳಿಂದ ನಿನಗೆ

ಸುಖವನ್ನು ತರಲು ಪ್ರಯತಿಸುತ್ತೇನೆ.

03058027a ನ ಚ ಭಾರ್ಯಾ ಸಮಂ ಕಿಂ ಚಿದ್ವಿದ್ಯತೇ ಭಿಷಜಾಂ ಮತಂ|

03058027c ಔಷಧಂ ಸರ್ವದುಃಖೇಷು ಸತ್ಯಮೇತದ್ಭ್ರವೀಮಿ ತೇ||

ಸರ್ವ ದುಃಖದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರ್ಯೆಯ ಸಮನಾದ ಔಷಧಿಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ವೈದ್ಯರ ಮತ. ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

03058028 ನಲ ಉವಾಚ|

03058028a ಏವಮೇತದ್ಯಥಾತ್ಥ ತ್ವಂ ದಮಯಂತಿ ಸುಮಧ್ಯಮೇ|

03058028c ನಾಸ್ತಿ ಭಾರ್ಯಾ ಸಮಂ ಮಿತ್ರಂ ನರಸ್ಯಾರ್ತಸ್ಯ ಭೇಷಜಂ||

ನಲನು ಹೇಳಿದನು: “ಸುಮಧ್ಯಮೆ ದಮಯಂತಿ ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಸರಿಯೇ. ಆರ್ತನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಂಥ ಮಿತ್ರ ಅಥವಾ ಔಷಧ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ.

03058029a ನ ಚಾಹಂ ತ್ಯಕ್ತುಕಾಮಸ್ತ್ವಾಂ ಕಿಮರ್ಥಂ ಭೀರು ಶಂಕಸೇ|

03058029c ತ್ಯಜೇಯಮಹಮಾತ್ಮಾನಂ ನ ತ್ವೇವ ತ್ವಾಮನಿಂದಿತೇ||

ಭೀರು ! ನಿನ್ನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ಇಚ್ಛೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಏಕೆ ಶಂಕಿಸುವೆ. ಅನಿಂದಿತೇ ! ನಿನ್ನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ಮೊದಲು ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.”

03058030 ದಮಯಂತ್ಯುವಾಚ|

03058030a ಯದಿ ಮಾಂ ತ್ವಂ ಮಹಾರಾಜ ನ ವಿಹಾತುಮಿಹೇಚ್ಛಸಿ|

03058030c ತತ್ಕಿಮರ್ಥಂ ವಿದರ್ಭಾಣಾಂ ಪಂಥಾಃ ಸಮುಪದಿಶ್ಯತೇ||

ದಮಯಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಮಹಾರಾಜ ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಲು ಬಯಸದಿದ್ದರೆ ನೀನು ನನಗೆ ವಿದರ್ಭದ ದಾರಿಯನ್ನು ಏಕೆ ತೋರಿಸಿದೆ?

03058031a ಅವೈಮಿ ಚಾಹಂ ನೃಪತೇ ನ ತ್ವಂ ಮಾಂ ತ್ಯಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ|

03058031c ಚೇತಸಾ ತ್ವಪಕೃಷ್ಣೇನ ಮಾಂ ತ್ಯಜೇಥಾ ಮಹಾಪತೇ||

ನೃಪತೇ ! ಮಹಾಪತೇ ! ನಾನೂ ಕೂಡ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬಾರದೆಂದೇ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನೊಂದವನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಡ.

03058032a ಪಂಥಾನಂ ಹಿ ಮಮಾಭೀಕ್ಷಮಾಖ್ಯಾಸಿ ನರಸತ್ತಮ|

03058032c ಅತೋನಿಮಿತ್ತಂ ಶೋಕಂ ಮೇ ವರ್ಧಯಸ್ಯಮರಪ್ರಭ||

ನರಸತ್ತಮ ! ಅಮರಪ್ರಭ ! ದಾರಿಗಳನ್ನೇ ನನಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಶೋಕವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ.

03058033a ಯದಿ ಚಾಯಮಭಿಪ್ರಾಯಸ್ತವ ರಾಜನ್ವಜೇದಿತಿ|

03058033c ಸಹಿತಾವೇವ ಗಚ್ಛಾವೋ ವಿದರ್ಭಾನ್ಯದಿ ಮನ್ಯಸೇ||

ರಾಜನ್ ! ನಾನು ವಿದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಅನುಮತಿಯಿದ್ದರೆ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹೋಗೋಣ.

03058034a ವಿದರ್ಭರಾಜಸ್ತತ್ರ ತ್ವಾಂ ಪೂಜಯಿಷ್ಯತಿ ಮಾನದ|

03058034c ತೇನ ತ್ವಂ ಪೂಜಿತೋ ರಾಜನ್ಸುಖಂ ವತ್ಸ್ಯಸಿ ನೋ ಗೃಹೇ||

ಮಾನದ ! ರಾಜ ! ವಿದರ್ಭರಾಜನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಅವನಿಂದ ಸತ್ಕೃತನಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ
ಇರೋಣ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ನಲವನಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಷ್ಟಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ನಲವನಯಾತ್ರ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೯

ದಮಯಂತೀ ಪರಿತ್ಯಾಗ

ಆಯಾಸಗೊಂಡು ದಮಯಂತಿಯು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಲನು ಚಿಂತಿಸಿ
ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದುದು (೧-೧೩). ಅವಳ
ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಧ ತುಂಡುಮಾಡಿ, ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದುದು (೧೪-೨೫).

03059001 ನಲ ಉವಾಚ|

03059001a ಯಥಾ ರಾಜ್ಯಂ ಪಿತುಸ್ತೇ ತತ್ತಥಾ ಮಮ ನ ಸಂಶಯಃ|

03059001c ನ ತು ತತ್ರ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ವಿಷಮಸ್ಥಃ ಕಥಂ ಚನ||

ನಲನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ರಾಜ್ಯವು ಹೇಗೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅದು ನನ್ನದೂ ಹೌದು. ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಈ ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

03059002a ಕಥಂ ಸಮ್ಯದ್ಧೋ ಗತ್ವಾಹಂ ತವ ಹರ್ಷವಿವರ್ಧನಃ|

03059002c ಪರಿದ್ರೂನೋ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ತವ ಶೋಕವಿವರ್ಧನಃ||

ಹಿಂದೆ ಸಮೃದ್ಧನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಂತಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಈಗ ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ?”

03059003 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03059003a ಇತಿ ಬ್ರುವನ್ನಲೋ ರಾಜಾ ದಮಯಂತೀಂ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03059003c ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ಕಲ್ಯಾಣೀಂ ವಾಸಸೋಽರ್ಥೇನ ಸಂವೃತಾಂ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವಳ ಅರ್ಧ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡ ರಾಜ ನಲನು ಈ ರೀತಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ದಮಯಂತಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಸಂತವಿಸಿದನು.

03059004a ತಾವೇಕವಸ್ತ್ರಸಂವೀತಾವಟಮಾನಾವಿತಸ್ತತಃ|

03059004c ಕ್ಷುಪ್ತಿಪಾಸಾಪರಿಶ್ರಾಂತೌ ಸಭಾಂ ಕಾಂ ಚಿದುಪೇಯತುಃ||

ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ

ಹಸಿವು-ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಳಲಿ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭವನವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

03059005a ತಾಂ ಸಭಾಮುಪಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ತದಾ ಸ ನಿಷಧಾಧಿಪಃ|

03059005c ವೈದರ್ಭ್ಯಾ ಸಹಿತೋ ರಾಜಾ ನಿಷಸಾದ ಮಹೀತಲೇ||

ರಾಜ ! ಆ ಭವನವನ್ನು ತಲುಪಿದೊಡನೆಯೇ ನಿಷಧಾಧಿಪನು ವೈದರ್ಭಿಯ ಸಹಿತ ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು.

03059006a ಸ ವೈ ವಿವಸ್ತ್ರೋ ಮಲಿನೋ ವಿಕಚಃ ಪಾಂಸುಗುಂಠಿತಃ|

03059006c ದಮಯಂತ್ಯಾ ಸಹ ಶ್ರಾಂತಃ ಸುಷ್ವಾಪ ಧರಣೀತಲೇ||

ಮಲಿನನಾದ, ತಲೆಕೂದಲು ಕಳೆದುಕೊಂಡ, ಸುಸ್ತಾದ ಅವನು ವಿವಸ್ತ್ರನಾಗಿ ದಮಯಂತಿಯ ಸಹಿತ ಆ ಧರಣಿತಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿದನು.

03059007a ದಮಯಂತ್ಯಪಿ ಕಲ್ಯಾಣೀ ನಿದ್ರಯಾಪಹೃತಾ ತತಃ|

03059007c ಸಹಸಾ ದುಃಖಮಾಸಾದ್ಯ ಸುಕುಮಾರೀ ತಪಸ್ವಿನೀ||

ಸುಕುಮಾರಿ, ತಪಸ್ವಿನಿ, ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅಸಾದ್ಯ ದುಃಖವನ್ನು ಕಂಡ ಆ ಕಲ್ಯಾಣಿ ದಮಯಂತಿಯೂ ನಿದ್ರೆಯ ವಶಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

03059008a ಸುಪ್ತಾಯಾಂ ದಮಯಂತ್ಯಾಂ ತು ನಲೋ ರಾಜಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03059008c ಶೋಕೋನ್ಮಥಿತಚಿತ್ತಾತ್ಮಾ ನ ಸ್ಮ ಶೇತೇ ಯಥಾ ಪುರಾ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ದಮಯಂತಿಯು ನಿದ್ರೆಮಾಡಿದರೂ ಚಿತ್ತ ಮತ್ತು

ಆತ್ಮಗಳು ಶೋಕದಿಂದ ಮಥನವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನಲನು ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ
ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

03059009a ಸ ತದ್ರಾಜ್ಯಾಪಹರಣಂ ಸುಹೃತ್ಪ್ರಾಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ|

03059009c ವನೇ ಚ ತಂ ಪರಿಧ್ವಂಸಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಚಿಂತಾಮುಪೇಯಿವಾನ್||

ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಾಪಹರಣ, ಸ್ನೇಹಿತರು ತನ್ನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದುದು
ಮತ್ತು ವನದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಈ ಎಲ್ಲದರ ಕುರಿತು
ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದನು.

03059010a ಕಿಂ ನು ಮೇ ಸ್ಯಾದಿದಂ ಕೃತ್ವಾ ಕಿಂ ನು ಮೇ ಸ್ಯಾದಕುರ್ವತಃ|

03059010c ಕಿಂ ನು ಮೇ ಮರಣಂ ಶ್ರೇಯಃ ಪರಿತ್ಯಾಗೋ ಜನಸ್ಯ ವಾ||

“ನಾನು ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಹೇಗೆ? ಇದನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ?
ನಾನು ಸಾಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೋ ಅಥವಾ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು
ಪರಿತ್ಯಜಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೋ?

03059011a ಮಾಮಿಯಂ ಹ್ಯನುರಕ್ತೇದಂ ದುಃಖಮಾಪ್ನೋತಿ ಮತ್ಕೃತೇ|

03059011c ಮದ್ವಿಹೀನಾ ತ್ವಿಯಂ ಗಚ್ಛೇತ್ಕದಾ ಚಿತ್ಸ್ಯ ಜನಂ ಪ್ರತಿ||

ನನ್ನಲ್ಲೇ ಅನುರಕ್ತಳಾದ ಇವಳು ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ದುಃಖವನ್ನು
ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇವಳು ಮುಂದೆ
ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ತನ್ನ ಜನರ ಕಡೆ ಹೋಗಿಯಾಳು.

03059012a ಮಯಾ ನಿಸಂಶಯಂ ದುಃಖಮಿಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯ ತ್ಯನುತ್ತಮಾ|

03059012c ಉತ್ಸರ್ಗೇ ಸಂಶಯಃ ಸ್ಯಾತ್ತು ವಿಂದೇತಾಪಿ ಸುಖಂ ಕ್ವ ಚಿತ್||

ನಾನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಇವಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ನಿಸಂಶಯ. ಬಿಟ್ಟುಹೋದರೆ ಆಪತ್ತು ಬರಬಹುದು. ಆದರೂ ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು.”

03059013a ಸ ವಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಬಹುಧಾ ವಿಚಾರ್ಯ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03059013c ಉತ್ಸರ್ಗೇಽಮನ್ಯತ ಶ್ರೇಯೋ ದಮಯಂತ್ಯಾ ನರಾಧಿಪಃ||

ಹೀಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಿರುವಿ ಹಾಕಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾರಿ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ, ನಂತರ ಆ ನರಾಧಿಪನು ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಬಿಡುವುದೇ ಸರಿಯೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

03059014a ಸೋಽವಸ್ತ್ರತಾಮಾತ್ಮನಶ್ಚ ತಸ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಯೇಕವಸ್ತ್ರತಾಂ|

03059014c ಚಿಂತಯಿತ್ವಾಧ್ಯಗಾದ್ರಾಜಾ ವಸ್ತ್ರಾರ್ಥಸ್ಯಾವಕರ್ತನಂ||

ತಾನು ವಿವಸ್ತ್ರನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಮತ್ತು ಅವಳು ಏಕವಸ್ತ್ರಳಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ, ಅವಳ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಧ ತುಂಡುಮಾಡುವುದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

03059015a ಕಥಂ ವಾಸೋ ವಿಕರ್ತೇಯಂ ನ ಚ ಬುಧ್ಯೇತ ಮೇ ಪ್ರಿಯಾ|

03059015c ಚಿಂತ್ಯೈವಂ ನೈಷಧೋ ರಾಜಾ ಸಭಾಂ ಪರ್ಯಚರತ್ತದಾ||

ಆದರೆ “ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸದ ಹಾಗೆ ಹೇಗೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು

ಕತ್ತರಿಸುವುದು?" ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ರಾಜಾ ನೈಷಧನು ಆ ಭವನದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

03059016a ಪರಿಧಾವನ್ನಥ ನಲ ಇತಶ್ಚೇತಶ್ಚ ಭಾರತ|

03059016c ಆಸಸಾದ ಸಭೋದ್ದೇಶೇ ವಿಕೋಶಂ ವಿಡ್ಗಮುತ್ತಮಂ||

ಭಾರತ! ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಲನು ಭವನದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ, ತೆರೆದಿಟ್ಟ ಉತ್ತಮವಾದ ವಿಡ್ಗವೊಂದನ್ನು ಕಂಡನು.

03059017a ತೇನಾರ್ಥಂ ವಾಸಸಶ್ಚಿತ್ತ್ವಾ ನಿವಸ್ಯ ಚ ಪರಂತಪಃ|

03059017c ಸುಪ್ತಾಮುತ್ಸ್ರಜ್ಯ ವೈದರ್ಭೀಂ ಪ್ರಾದ್ರವದ್ಗತಚೇತನಃ||

ಅದರಿಂದ ಪರಂತಪನು ಅವಳ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಧ ಕತ್ತರಿಸಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡನು. ನಂತರ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೈದರ್ಭಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬುದ್ಧಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಂತೆ ಓಡಿಹೋದನು.

03059018a ತತೋ ನಿಬದ್ಧಹೃದಯಃ ಪುನರಾಗಮ್ಯ ತಾಂ ಸಭಾಂ|

03059018c ದಮಯಂತೀಂ ತಥಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರುರೋದ ನಿಷಧಾಧಿಪಃ||

ಆದರೆ ನಿಬದ್ಧಹೃದಯ ನಿಷಧಾಧಿಪನು ಪುನಃ ಆ ಭವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟನು.

03059019a ಯಾಂ ನ ವಾಯುರ್ನ ಚಾದಿತ್ಯಃ ಪುರಾ ಪಶ್ಯತಿ ಮೇ ಪ್ರಿಯಾಂ|

03059019c ಸೇಯಮದ್ಯ ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ಶೇತೇ ಭೂಮಾವನಾಥವತ್||

“ಈ ಮೊದಲು ವಾಯುವಾಗಲೀ ಆದಿತ್ಯನಾಗಲೀ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಅವಳು ಈ ಭವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೀ ನೆಲದ ಮೇಲೆ, ಅನಾಥಳಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ.

03059020a ಇಯಂ ವಸ್ತ್ರಾವಕರ್ತೇನ ಸಂವೀತಾ ಚಾರುಹಾಸಿನೀ|

03059020c ಉನ್ನತ್ತೇವ ವರಾರೋಹಾ ಕಥಂ ಬುದ್ಧ್ವಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ತುಂಡು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಈ ಚಾರುಹಾಸಿನಿ ವರಾರೋಹೆಯು ಉನ್ನತ್ತಳಾದಂತೆ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ. ಎಚ್ಚರವಾದ ನಂತರ ಇವಳು ಹೇಗಿರುವಳು?

03059021a ಕಥಮೇಕಾ ಸತೀ ಭೈಮೀ ಮಯಾ ವಿರಹಿತಾ ಶುಭಾ|

03059021c ಚರಿಷ್ಯತಿ ವನೇ ಘೋರೇ ಮೃಗವ್ಯಾಲನಿಷೇವಿತೇ||

ನನ್ನಿಂದ ವಿರಹಿತಳಾದ ಈ ಶುಭೆ ಸತಿ ಭೈಮಿಯು ಮೃಗವ್ಯಾಲಗಳಿಂದ
ತುಂಬಿದ ಈ ಘೋರ ವನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಂಚರಿಸುವಳು?"

03059022a ಗತ್ವಾ ಗತ್ವಾ ನಲೋ ರಾಜಾ ಪುನರೇತಿ ಸಭಾಂ ಮುಹುಃ|

03059022c ಆಕೃಷ್ಯಮಾಣಃ ಕಲಿನಾ ಸೌಹೃದೇನಾಪಕೃಷ್ಯತೇ||

ಕಲಿಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿ ಮತ್ತು ಸೌಹೃದಯಳಿಂದ ಅಪಕೃಷ್ಯನಾಗಿ
ನಲನು ಹೋಗುವುದು, ಪುನಃ ಭವನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು, ಮತ್ತೆ
ಹೋಗುವುದು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

03059023a ದ್ವಿಧೇವ ಹೃದಯಂ ತಸ್ಯ ದುಃಖಿತಸ್ಯಾಭವತ್ತದಾ|

03059023c ದೋಲೇವ ಮುಹುರಾಯಾತಿ ಯಾತಿ ಚೈವ ಸಭಾಂ ಮುಹುಃ||

ದುಃಖಿತನಾದ ಅವನ ಹೃದಯವು ಎರಡಾಗಿ ಹರಿದಿತ್ತು;
ಉಯ್ಯಾಲೆಯಂತೆ ಅದು ಒಮ್ಮೆ ಭವನದಿಂದ ದೂರ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ
ಅದರ ಹತ್ತಿರ ಡೋಲಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

03059024a ಸೋಽಪಕೃಷ್ಯಸ್ತು ಕಲಿನಾ ಮೋಹಿತಃ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ನಲಃ|

03059024c ಸುಪ್ತಾಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ತಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ವಿಲಪ್ಯ ಕರುಣಂ ಬಹು||

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಿಂದ ಅಪಕೃಷ್ಯನಾಗಿ ಮೋಹಿತನಾದ ನಲನು ಬಹಳ
ಕರುಣದಾಯಕವಾಗಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಾ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋದನು.

03059025a ನಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಕಲಿನಾ ಸ್ಪೃಷ್ಟಸ್ತತ್ತದ್ವಿಗಣಯನ್ನೃಪಃ|

ಕಲಿಯಿಂದ ಅತ್ಮ ವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಅದು ಇದು ಎಂದು ಏನನ್ನೂ ಯೋಚಿಸದೇ, ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ದಮಯಂತೀಪರಿತ್ಯಾಗೇ ಏಕೋನಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ದಮಯಂತೀಪರಿತ್ಯಾಗ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೦

ಅಜಗರನಿಂದ ದಮಯಂತಿಯ ಬಿಡುಗಡೆ

ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ದಮಯಂತಿಯು ಪತಿಯನ್ನು ಕಾಣದೇ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿದುದು (೧-೧೮).

ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾವೊಂದು ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನುಂಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಾಗ, ಅವಳ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿದ ವ್ಯಾಧನೋರ್ವನು ಬಂದು ಹಾವನ್ನು ಕೊಂದು ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದುದು (೧೯-೩೦). ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಿತನಾದ ವ್ಯಾಧನನ್ನು ದಮಯಂತಿಯು ಶಪಿಸಿ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದುದು (೩೧-೩೮).

03060001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03060001a ಅಪಕ್ರಾಂತೇ ನಲೇ ರಾಜನ್ದಮಯಂತೀ ಗತಕ್ಲಮಾ|

03060001c ಅಬುಧ್ಯತ ವರಾರೋಹಾ ಸಂತ್ರಸ್ತಾ ವಿಜನೇ ವನೇ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಅಯಾಸವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡ
ವರಾರೋಹೆ ದಮಯಂತಿಯು ನಲನು ಹೊರಟುಹೋದ ಬಳಿಕ
ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ನಡುಗುತ್ತಾ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಳು.

03060002a ಸಾಪಶ್ಯಮಾನಾ ಭರ್ತಾರಂ ದುಃಖಶೋಕಸಮನ್ವಿತಾ|

03060002c ಪ್ರಾಕ್ರೋಶದುಚ್ಚೈಃ ಸಂತ್ರಸ್ತಾ ಮಹಾರಾಜೇತಿ ನೈಷಧಂ||

ಪತಿಯನ್ನು ಕಾಣದೇ, ದುಃಖಶೋಕಸಮನ್ವಿತಳಾಗಿ “ಮಹಾರಾಜ!”
ಎಂದು ನೈಷಧನನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿ ಕರೆದಳು.

03060003a ಹಾ ನಾಥ ಹಾ ಮಹಾರಾಜ ಹಾ ಸ್ವಾಮಿನ್ಕಿಂ ಜಹಾಸಿ ಮಾಂ|

03060003c ಹಾ ಹತಾಸ್ಮಿ ವಿನಷ್ಟಾಸ್ಮಿ ಭೀತಾಸ್ಮಿ ವಿಜನೇ ವನೇ||

“ಹಾ ನಾಥ! ಹಾ ಮಹಾರಾಜ! ಹಾ ಸ್ವಾಮೀ! ನನ್ನನ್ನು ಏಕೆ
ಬಿಟ್ಟುಹೋದೆ? ನಾನು ಈ ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ಹತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ!
ವಿನಷ್ಟಳಾಗಿದ್ದೇನೆ! ಭೀತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ!

03060004a ನನು ನಾಮ ಮಹಾರಾಜ ಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಸತ್ಯವಾಗಸಿ|

03060004c ಕಥಮುಕ್ತ್ವಾ ತಥಾಸತ್ಯಂ ಸುಪ್ತಾಮುತ್ಸ್ರಜ್ಯ ಮಾಂ ಗತಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ನೀನು ಸದಾ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಾದಿ. ಆದರೆ ಈಗ

ಅಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿದು ಮಲಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದೆ?

03060005a ಕಥಮುತ್ಸ್ರಜ್ಯ ಗಂತಾಸಿ ವಶ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಮನುವ್ರತಾಂ|

03060005c ವಿಶೇಷತೋಽನಪಕೃತೇ ಪರೇಣಾಪಕೃತೇ ಸತಿ||

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡದ, ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು - ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವ - ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದೆ?

03060006a ಶಕ್ತ್ಯಸೇ ತಾ ಗಿರಃ ಸತ್ಯಾಃ ಕರ್ತುಂ ಮಯಿ ನರೇಶ್ವರ|

03060006c ಯಾಸ್ತ್ವಯಾ ಲೋಕಪಾಲಾನಾಂ ಸಂನಿಧೌ ಕಥಿತಾಃ ಪುರಾ||

ನರೇಶ್ವರ! ಹಿಂದೆ ಲೋಕಪಾಲಕರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ?

03060007a ಪರ್ಯಾಪ್ತಃ ಪರಿಹಾಸೋಽಯಮೇತಾವಾನ್ಪುರುಷರ್ಷಭ|

03060007c ಭೀತಾಹಮಸ್ಮಿ ದುರ್ಧರ್ಷ ದರ್ಶಯಾತ್ಮಾನಮೀಶ್ವರ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಸಾಕು ಈ ಪರಿಹಾಸ! ದುರ್ಧರ್ಷ! ಈಶ್ವರ! ನಾನು ಭೀತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ! ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೋ.

03060008a ದೃಶ್ಯಸೇ ದೃಶ್ಯಸೇ ರಾಜನ್ನೇಷ ತಿಷ್ಠಸಿ ನೈಷಧ|

03060008c ಆವಾರ್ಯ ಗುಲ್ಮೈರಾತ್ಮಾನಂ ಕಿಂ ಮಾಂ ನ ಪ್ರತಿಭಾಷಸೇ||

ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದೆ! ರಾಜ! ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದೆ! ನೈಷಧ! ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೀಯೆ. ಗಿಡಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು ಯಾಕೆ

ನನಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ?

03060009a ನೃಶಂಸಂ ಬತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಯನ್ಮಾಮೇವಂಗತಾಮಿಹ|

03060009c ವಿಲಪಂತೀಂ ಸಮಾಲಿಂಗ್ಯ ನಾಶ್ವಾಸಯಸಿ ಪಾರ್ಥಿವ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ನನ್ನನ್ನು ಇನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ! ನಾನು ಇಲ್ಲಿ
ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದರೂ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ
ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿ ಸಂತವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

03060010a ನ ಶೋಚಾಮ್ಯಹಮಾತ್ಮಾನಂ ನ ಚಾನ್ಯದಪಿ ಕಿಂ ಚನ|

03060010c ಕಥಂ ನು ಭವಿತಾಸ್ಯೇಕ ಇತಿ ತ್ವಾಂ ನೃಪ ಶೋಚಾಮಿ||

ನೃಪ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದರ
ಕುರಿತೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀನು ಒಬ್ಬನೇ ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು
ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03060011a ಕಥಂ ನು ರಾಜಂಸ್ತೃಷಿತಃ ಕ್ಷುಧಿತಃ ಶ್ರಮಕರ್ಶಿತಃ|

03060011c ಸಾಯಾಃನೇ ವೃಕ್ಷಮೂಲೇಷು ಮಾಮಪಶ್ಯನ್ಭವಿಷ್ಯಸಿ||

ರಾತ್ರಿ ಬಿದ್ದಮೇಲೆ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಳಲಿದ ನೀನು
ವೃಕ್ಷದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡದೇ ಹೇಗೆ ಇರಬಲ್ಲೆ
ರಾಜನ್?”

03060012a ತತಃ ಸಾ ತೀವ್ರಶೋಕಾರ್ತಾ ಪ್ರದೀಪ್ತೇವ ಚ ಮನ್ಯುನಾ|

03060012c ಇತಶ್ಚೇತಶ್ಚ ರುದತೀ ಪರ್ಯಧಾವತ ದುಃಖಿತಾ||

ತೀವ್ರ ಶೋಕ-ಕೋಪಗಳಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳು ದುಃಖದಿಂದ
ಅಳುತ್ತಾ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡತೊಡಗಿದಳು.

03060013a ಮುಹುರುತ್ಪತತೇ ಬಾಲಾ ಮುಹುಃ ಪತತಿ ವಿಹ್ವಲಾ|

03060013c ಮುಹುರಾಲೀಯತೇ ಭೀತಾ ಮುಹುಃ ಕ್ರೋಶತಿ ರೋದತಿ||

ಆ ಬಾಲೆಯು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮೇಲೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ಷಣ
ವಿಹ್ವಲಳಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಬೀತಳಾಗಿ
ಮುದುಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದಳು, ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷಣ ಜೋರಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

03060014a ಸಾ ತೀವ್ರಶೋಕಸಂತಪ್ತಾ ಮುಹುರ್ನಿಃಶ್ವಸ್ಯ ವಿಹ್ವಲಾ|

03060014c ಉವಾಚ ಭೈಮೀ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ರೋದಮಾನಾ ಪತಿವ್ರತಾ||

ತೀವ್ರ ಶೋಕ ಸಂತಪ್ತಳಾಗಿ ವಿಹ್ವಲಳಾದ ಆ ಪತಿವ್ರತೆ ಭೈಮಿಯು
ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಹೊರ ಬಂದು ಅಳುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು.

03060015a ಯಸ್ಯಾಭಿಶಾಪಾದ್ಧುಃಖಾರ್ತೋ ದುಃಖಂ ವಿಂದತಿ ನೈಷಧಃ|

03060015c ತಸ್ಯ ಭೂತಸ್ಯ ತದ್ಧುಃಖಾದ್ಧುಃಖಮಭ್ಯಧಿಕಂ ಭವೇತ್||

“ಯಾರ ಅಭಿಶಾಪದಿಂದ ದುಃಖಾರ್ತನಾದ ನೈಷಧನು ದುಃಖವನ್ನು
ಪಡೆದಿದ್ದಾನೋ ಅವನ ದುಃಖವೂ ಈ ದುಃಖಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಲಿ !

03060016a ಅಪಾಪಚೇತಸಂ ಪಾಪೋ ಯ ಏವಂ ಕೃತವಾನ್ನಲಂ|

03060016c ತಸ್ಮಾದ್ಧುಃಖಿತರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಜೀವತ್ವಸುಖಜೀವಿಕಾಂ||

ಅಪಾಪಚೇತಸನಾದ ನಲನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಿಯು

ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅಸುಖೀ ಜೀವನವನ್ನು ಬದುಕಲಿ!”

03060017a ಏವಂ ತು ವಿಲಪಂತೀ ಸಾ ರಾಜ್ಞೋ ಭಾರ್ಯಾ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03060017c ಅನ್ವೇಷತಿ ಸ್ಮ ಭರ್ತಾರಂ ವನೇ ಶ್ವಾಪದಸೇವಿತೇ||

ಈ ರೀತಿ ಮಹಾತ್ಮ ರಾಜನ ಭಾರ್ಯೆಯು ವಿಲಪಿಸುತ್ತಾ ಮೃಗಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ವನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಿದಳು.

03060018a ಉನ್ಮತ್ತವದ್ಭೀಮಸುತಾ ವಿಲಪಂತೀ ತತಸ್ತತಃ|

03060018c ಹಾ ಹಾ ರಾಜನ್ನಿತಿ ಮುಹುರಿತಶ್ಚೇತಶ್ಚ ಧಾವತಿ||

ಭೀಮಸುತೆಯು “ಹಾ ಹಾ ರಾಜ!” ಎಂದು ವಿಲಪಿಸುತ್ತಾ ಉನ್ಮತ್ತಳಾದವಳಂತೆ ಒಮ್ಮೆ ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿ ಓಡತೊಡಗಿದಳು.

03060019a ತಾಂ ಶುಷ್ಯಮಾಣಾಮತ್ಯರ್ಥಂ ಕುರರೀಮಿವ ವಾಶತೀಂ|

03060019c ಕರುಣಂ ಬಹು ಶೋಚಂತೀಂ ವಿಲಪಂತೀಂ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ||

03060020a ಸಹಸಾಭ್ಯಾಗತಾಂ ಭೈಮೀಮಭ್ಯಾಶಪರಿವರ್ತಿನೀಂ|

03060020c ಜಗ್ರಾಹಾಜಗರೋ ಗ್ರಾಹೋ ಮಹಾಕಾಯಃ ಕ್ಷುಧಾನ್ವಿತಃ||

ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ರೋದಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಾ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಭೈಮಿಯು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೆಬ್ಬಾವನ್ನು ಕಾಣದೇ ಎಡವಲು ಅದು ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು.

03060021a ಸಾ ಗ್ರಸ್ಯಮಾನಾ ಗ್ರಾಹೇಣ ಶೋಕೇನ ಚ ಪರಾಜಿತಾ|

03060021c ನಾತ್ಮಾನಂ ಶೋಚತಿ ತಥಾ ಯಥಾ ಶೋಚತಿ ನೈಷಧಂ||

ಆ ಹೆಬ್ಬಾವು ನುಂಗುವಾಗ ಕೂಡ ಶೋಕದಿಂದ ಪರಾಜಿತಳಾದ ಅವಳು ನೈಷಧನ ಕುರಿತು ದುಃಖಪಟ್ಟಷ್ಟು ತನಗಾಗಿ ದುಃಖಪಡಲಿಲ್ಲ.

03060022a ಹಾ ನಾಥ ಮಾಮಿಹ ವನೇ ಗ್ರಸ್ಯಮಾನಾಮನಾಥವತ್|

03060022c ಗ್ರಾಹೇಣಾನೇನ ವಿಪಿನೇ ಕಿಮರ್ಥಂ ನಾಭಿಧಾವಸಿ||

“ಹಾ ನಾಥ! ಈ ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಈ ಹೆಬ್ಬಾವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಅನಾಥಳಾಗಿ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಏಕೆ ಬೇಗ ಬರುವುದಿಲ್ಲ?

03060023a ಕಥಂ ಭವಿಷ್ಯಸಿ ಪುನರ್ಮಾಮನುಸ್ಮತ್ಯ ನೈಷಧ|

03060023c ಪಾಪಾನ್ಮುಕ್ತಃ ಪುನರ್ಲಬ್ಧ್ವಾ ಬುದ್ಧಿಂ ಚೇತೋ ಧನಾನಿ ಚ||

ನೈಷಧ! ಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ, ಪುನಃ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಧನವನ್ನು ಪಡೆದ ನಂತರ ನನ್ನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಹೇಗಿರುವೆ?

03060024a ಶ್ರಾಂತಸ್ಯ ತೇ ಕ್ಷುಧಾರ್ತಸ್ಯ ಪರಿಗ್ಲಾನಸ್ಯ ನೈಷಧ|

03060024c ಕಃ ಶ್ರಮಂ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ನಾಶಯಿಷ್ಯತಿ ಮಾನದ||

ನೈಷಧ! ಮಾನದ! ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ! ಬಳಲಿ ಹಸಿದಿದ್ದಾಗ ನಿನಗೆ ಶ್ರಮವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?”

03060025a ತಾಮಕಸ್ಮಾನ್ಮೃಗವ್ಯಾಧೋ ವಿಚರನ್ನಹನೇ ವನೇ|

03060025c ಆಕ್ರಂದತೀಮುಪಶ್ರುತ್ಯ ಜವೇನಾಭಿಸಸಾರ ಹ||

ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಗಹನ ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಮೃಗವ್ಯಾಧನೋರ್ವನು ಅವಳ ಆಕ್ರಂದನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಓಡಿ ಬಳಿ
ಬಂದನು.

03060026a ತಾಂ ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಥಾ ಗ್ರಸ್ತಾಮುರಗೇಣಾಯತೇಕ್ಷಣಾಂ|

03060026c ತ್ವರಮಾಣೋ ಮೃಗವ್ಯಾಧಃ ಸಮಭಿಕ್ರಮ್ಯ ವೇಗಿತಃ||

03060027a ಮುಖಿತಃ ಪಾತಯಾಮಾಸ ಶಸ್ತ್ರೇಣ ನಿಶಿತೇನ ಹ|

03060027c ನಿರ್ವಿಚೇಷ್ಟಂ ಭುಜಂಗಂ ತಂ ವಿಶಸ್ಯ ಮೃಗಜೀವನಃ||

ಆ ಆಯತಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹೆಬ್ಬಾವು ನುಂಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಮೃಗವ್ಯಾಧನು ಬೇಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ
ಅದರ ಮುಖವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಳಗಿ ಬೀಳಿಸಿ ಆ ಹಾವು ಜೀವವಿಲ್ಲದೇ
ನಿರ್ವಿಚೇಷ್ಟವಾಗುವರೆಗೂ ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

03060028a ಮೋಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಚ ತಾಂ ವ್ಯಾಧಃ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಸಲಿಲೇನ ಚ|

03060028c ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಕೃತಾಹಾರಾಮಥ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಭಾರತ||

ನಂತರ ಅವಳನ್ನು ಅದರಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ವ್ಯಾಧನು ನೀರಿನಿಂದ
ತೊಳೆದನು. ಭಾರತ! ಅವಳಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೈಸಿ
ಕೇಳಿದನು:

03060029a ಕಸ್ಯ ತ್ವಂ ಮೃಗಶಾವಾಕ್ಷಿ ಕಥಂ ಚಾಭ್ಯಾಗತಾ ವನಂ|

03060029c ಕಥಂ ಚೇದಂ ಮಹತ್ಕೃಚ್ಛಂ ಪ್ರಾಪ್ತವತ್ಯಸಿ ಭಾಮಿನಿ||

“ಮೃಗಶಾವಾಕ್ಷಿ! ನೀನು ಯಾರವಳು? ಈ ವನಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಂದೆ?

ಭಾಮಿನಿ ! ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ಅಪಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡೆ ?”

03060030a ದಮಯಂತೀ ತಥಾ ತೇನ ಪೃಚ್ಛ ಮಾನಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ |

03060030c ಸರ್ವಮೇತದ್ಯಥಾವೃತ್ತಮಾಚಚಕ್ಷೇಽಸ್ಯ ಭಾರತ ||

ಭಾರತ ! ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಈ ರೀತಿ ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ದಮಯಂತಿಯು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

03060031a ತಾಮರ್ಥ ವಸ್ತ್ರಸಂವೀತಾಂ ಪೀನಶ್ರೋಣಿಪಯೋಧರಾಂ |

03060031c ಸುಕುಮಾರಾನವದ್ಯಾಂಗೀಂ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾಂ ||

03060032a ಅರಾಲಪಕ್ಷ್ಮನಯನಾಂ ತಥಾ ಮಧುರಭಾಷಿಣೀಂ |

03060032c ಲಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಮೃಗವ್ಯಾಧಃ ಕಾಮಸ್ಯ ವಶಮೇಯಿವಾನ್ ||

ಅರ್ಥವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ, ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳ ಆ ಪೀನಶ್ರೋಣಿಪಯೋಧರೆ, ಸುಕುಮಾರಿ, ಅನವದ್ಯಾಂಗಿ, ಅರಾಲಪಕ್ಷ್ಮನಯನೆ ಮತ್ತು ಮಧುರಭಾಷಿಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೃಗವ್ಯಾಧನು ಕಾಮವಶನಾದನು.

03060033a ತಾಮಥ ಶ್ಲಕ್ಷಯಾ ವಾಚಾ ಲುಬ್ಧಕೋ ಮೃದುಪುರ್ವಯಾ |

03060033c ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ಕಾಮಾರ್ತಸ್ತದಬುದ್ಧತ ಭಾಮಿನೀ ||

ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಮೃದು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಂತವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾಮಿನಿಯು ತಿಳಿದಳು.

03060034a ದಮಯಂತೀ ತು ತಂ ದುಷ್ಯಮುಪಲಭ್ಯ ಪತಿವ್ರತಾ |

03060034c ತೀವ್ರರೋಷಸಮಾವಿಷ್ಟಾ ಪ್ರಜಜ್ವಾಲೇವ ಮನ್ಯುನಾ||

ಪತಿವ್ರತೆ ದಮಯಂತಿಯು ಅವನ ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ಅರಿತು ತೀವ್ರ
ರೋಷ ಸಮಾವಿಷ್ಟಳಾಗಿ, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಕಂಡಳು.

03060035a ಸ ತು ಪಾಪಮತಿಃ ಕ್ಷುದ್ರಃ ಪ್ರಧರ್ಷಯಿತುಮಾತುರಃ|

03060035c ದುರ್ಧರ್ಷಾಂ ತರ್ಕಯಾಮಾಸ ದೀಪ್ತಾಮಗ್ನಿಶಿಖಾಮಿವ||

ಕಾಮದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆತುರನಾಗಿದ್ದ ಆ
ಪಾಪಮತಿಯು ಭುಗಿಲೆದ್ದ ಬೆಂಕಿಯ ಶಿಖೆಯಂತಿರುವ ಅವಳನ್ನು
ಹೊಂದಲಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು.

03060036a ದಮಯಂತೀ ತು ದುಃಖಾರ್ತಾ ಪತಿರಾಜ್ಯವಿನಾಕೃತಾ|

03060036c ಅತೀತವಾಕ್ಪಥೇ ಕಾಲೇ ಶಶಾಪೈನಂ ರುಷಾ ಕಿಲ||

ಆದರೆ ದುಃಖಾರ್ತಳಾದ, ಪತಿ-ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ
ದಮಯಂತಿಯು ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ರೋಷದಿಂದ
ಶಪಿಸಿದಳು:

03060037a ಯಥಾಹಂ ನೈಷಧಾದನ್ಯಂ ಮನಸಾಪಿ ನ ಚಿಂತಯೇ|

03060037c ತಥಾಯಂ ಪತತಾಂ ಕ್ಷುದ್ರಃ ಪರಾಸುರ್ಮೃಗಜೀವನಃ||

“ನಾನು ನೈಷಧನ ಹೊರತಾಗಿ ಅನ್ಯರನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ
ಯೋಚಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ, ಮೃಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವನ ಮಾಡುವ
ಈ ಪಾಪಿಯು ಸತ್ತು ಬೀಳಲಿ!”

03060038a ಉಕ್ತಮಾತ್ರೇ ತು ವಚನೇ ತಯಾ ಸ ಮೃಗಜೀವನಃ|

03060038c ವ್ಯಸುಃ ಪಪಾತ ಮೇದಿನ್ಯಾಮಗ್ನಿದಗ್ಧ ಇವ ದ್ರುಮಃ||

ಈ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಹಿಡಿದು ಸುಟ್ಟು ಮರದಂತೆ ಆ ವ್ಯಾಧನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಅಜಗರಗ್ರಸ್ತದಮಯಂತೀಮೋಚನೇ ಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ಅಜಗರಗ್ರಸ್ತದಮಯಂತೀ ಮೋಚನ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ತನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೧

ದಮಯಂತೀ ವಿಲಾಪ

ದಮಯಂತಿಯು ರೋದಿಸುತ್ತಾ ನಲನನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಮೂರು ಹಗಲು ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮ ಪದವನ್ನು ಕಂಡಿದುದು (೧-೫೭). ಆಶ್ರಮಪದವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದಮಯಂತಿಯು ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದುದು (೫೮-೮೫). ನೀನು ನಲನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾಪಸರೂ ಆಶ್ರಮಪದವೂ ಅದೃಶ್ಯವಾದುದು (೮೬-೯೧). ವಿಸ್ಮಿತಳಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದು

ದಮಯಂತಿಯು ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿರುವ ದಂಡೊಂದನ್ನು
ಸೇರಿಕೊಂಡಿದುದು (೯೨-೧೨೫).

03061001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03061001a ಸಾ ನಿಹತ್ಯ ಮೃಗವ್ಯಾಧಂ ಪ್ರತಸ್ಥೇ ಕಮಲೇಕ್ಷಣಾ|

03061001c ವನಂ ಪ್ರತಿಭಯಂ ಶೂನ್ಯಂ ಝಿಲ್ಲಿಕಾಗಣನಾದಿತಂ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಮೃಗವ್ಯಾಧನನ್ನು ಕೊಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯು
ಝಿಲ್ಲಿಕ ಗಣಗಳ ನಿನಾದದೊಂದೊಡಗೂಡಿದ ಶೂನ್ಯವಾದ
ಭಯಂಕರ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.

03061002a ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರವರಾಹರ್ಷರುರುದ್ವೀಪಿನಿಷೇವಿತಂ|

03061002c ನಾನಾಪಕ್ಷಿಗಣಾಕೀರ್ಣಂ ಮ್ಲೇಚ್ಚ ತಸ್ಯ ರಸೇವಿತಂ||

ಆ ವನವು ಸಿಂಹ, ವ್ಯಾಘ್ರ, ವರಾಹ, ರುರು ಮತ್ತು
ಆನೆಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿತ್ತು. ನಾನಾ ಪಕ್ಷಿಗಣಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು
ಮತ್ತು ಮ್ಲೇಚ್ಚ-ಡಕಾಯಿತರಿಂದ ಒಡಗೂಡಿತ್ತು.

03061003a ಶಾಲವೇಣುಧವಾಶ್ವತ್ಥತಂದುಕೇಂಗುದಕಿಂಶುಕೈಃ|

03061003c ಅರ್ಜುನಾರಿಷ್ಟಸಂಚನ್ನಂ ಚಂದನೈಶ್ಚ ಸಶಾಲ್ಮಲೈಃ||

03061004a ಜಂಬ್ವಾಂರಲೋಧ್ರಖಿದಿರಶಾಕವೇತ್ರಸಮಾಕುಲಂ|

03061004c ಕಾಶ್ಮರ್ಯಾ ಮಲಕಪ್ಲಕ್ಷಕದಂಬೋದುಂಬರಾವೃತಂ||

03061005a ಬದರೀಬಿಲ್ವಸಂಚನ್ನಂ ನ್ಯಗ್ರೋಧೈಶ್ಚ ಸಮಾಕುಲಂ|

03061005c ಪ್ರಿಯಾಲತಾಲಖಿರ್ಜೂರಹರೀತಕಬಿಭೀತಕೈಃ||

ಶಾಲ, ವೇಣು [ಬಿದಿರು], ಧವ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ತಿಂಡುಕ, ಇಂಗುದ, ಕಿಂಶುಕ, ಅರ್ಜುನ, ಅರಿಷ್ಟ, ಸಂಚನ್ನ [ಬೇವು], ಚಂದನ, ಶಾಲ್ಮಲ, ಜಂಬೂ [ನೇರಳೆ], ಮಾವು, ಲೋಧ್ರ, ಖದಿರ, ಸಾಲ, ವೇತ್ರ, ಪದ್ಮಕ, ಸ್ಯಂದನ, ಅಮಲಕ, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಕದಂಬ, ಉದುಂಬರ, ಬದರಿ, ಬಿಲ್ವ, ಆಲ,??ಪ್ರಿಯಾಲ, ತಾಲ, ಖರ್ಜೂರ, ಹರಿತಕ ಮತ್ತು ಬಿಭೀತಕ ಮೊದಲಾದ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಂಕುಲವೇ ಇತ್ತು.

03061006a ನಾನಾಧಾತುಶತೈರ್ನ ದ್ಧಾನ್ವಿವಿಧಾನಪಿ ಚಾಚಲಾನ್|

03061006c ನಿಕುಂಜಾನ್ವಕ್ಷಿಸಂಘುಷ್ವಾನ್ದರಿಶ್ಚಾ ದ್ಭುತದರ್ಶನಾಃ||

03061006e ನದೀಃ ಸರಾಂಸಿ ವಾಪೀಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಂಶ್ಚ ಮೃಗದ್ವಿಜಾನ್|

03061007a ಸಾ ಬಹುನ್ಭೀಮರೂಪಾಂಶ್ಚ ಪಿಶಾಚೋರಗರಾಕ್ಷಸಾನ್||

03061007c ಪಲ್ವಲಾನಿ ತಡಾಗಾನಿ ಗಿರಿಕೂಟಾನಿ ಸರ್ವಶಃ|

03061007e ಸರಿತಃ ಸಾಗರಾಂಶ್ಚೈವ ದದರ್ಶಾದ್ಭುತದರ್ಶನಾನ್||

03061008a ಯೂಥಶೋ ದದೃಶೇ ಚಾತ್ರ ವಿದರ್ಭಾ ಧಿಪನಂದಿನೀ|

03061008c ಮಹಿಷಾನ್ವರಾಹಾನ್ಗೋಮಾಯೂನ್ಯಕ್ಷವಾನರಪನ್ನಗಾನ್||

ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕವಿಧದ ಧಾತುಗಳನ್ನೂ, ಲೋಹಗಳ ಅದಿರನ್ನೂ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ಗುಂಪಾಗಿ ನಿನಾದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ, ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಕಣಿವೆಗಳನ್ನೂ, ನದೀ, ಸರೋವರ, ಬಾವಿಗಳನ್ನೂ, ವಿವಿಧ ಮೃಗಗಳನ್ನೂ, ಬಹಳಷ್ಟು ಘೋರರೂಪಿ ಪಿಶಾಚ, ಉರಗ ಮತ್ತು??ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ, ಅನೇಕ ಚಿಲುಮೆಗಳನ್ನೂ, ತಟಾಕಗಳನ್ನೂ, ಬೆಟ್ಟ-ಶಿಖರಗಳನ್ನೂ, ನದಿ-ಸಾಗರಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅದ್ಭುತ

ಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನು, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ-ಹಂದಿ-ಕರಡಿ-ಹಾವುಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ವಿದರ್ಭಾಧಿಪನ ಮಗಳು ನೋಡಿದಳು.

03061009a ತೇಜಸಾ ಯಶಸಾ ಸ್ಥಿತ್ಯಾ ಶ್ರಿಯಾ ಚ ಪರಯಾ ಯುತಾ|

03061009c ವೈದರ್ಭೀ ವಿಚರತ್ಯೇಕಾ ನಲಮನ್ವೇಷತೀ ತದಾ||

03061010a ನಾಬಿಭ್ಯತ್ಸಾ ನೃಪಸುತಾ ಭೈಮೀ ತತ್ರಾಥ ಕಸ್ಯ ಚಿತ್|

03061010c ದಾರುಣಾಮಟವೀಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭರ್ತ್ಯವ್ಯಸನಕರ್ಶಿತಾ||

ಪತಿಯ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಸೋತುಹೋಗಿದ್ದ ಆ ತೇಜಸ್ವಿನಿ, ಯಶಸ್ವಿನಿ, ಶ್ರೀ,
ಪರಮ ಸಹನಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ನಲನನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಒಂದೇ
ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ನೃಪಸುತೆ ಭೈಮಿಯು ಅಂಥ
ದಾರುಣ ಅಡವಿಯನ್ನು ಸೇರಿಯೂ ಯಾವುದರ ಕುರಿತೂ ಭಯ
ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

03061011a ವಿದರ್ಭತನಯಾ ರಾಜನ್ವಿಲಲಾಪ ಸುದುಃಖಿತಾ|

03061011c ಭರ್ತ್ಯಶೋಕಪರೀತಾಂಗೀ ಶಿಲಾತಲಸಮಾಶ್ರಿತಾ||

ರಾಜನ್! ಒಂದು ಶಿಲೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಭರ್ತ್ಯಶೋಕದಿಂದ
ಪೀಡಿತಳಾದ ವಿದರ್ಭತನಯೆಯು ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ವಿಲಪಿಸಿದಳು.

03061012 ದಮಯಂತ್ಯವಾಚ|

03061012a ಸಿಂಹೋರಸ್ಯ ಮಹಾಬಾಹೋ ನಿಷಧಾನಾಂ ಜನಾಧಿಪ|

03061012c ಕ್ವ ನು ರಾಜನ್ಗತೋಽಸೀಹ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಮಾಂ ನಿರ್ಜನೇ ವನೇ||

ದಮಯಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಸಿಂಹೋರಸ್ಯ! ಮಹಾಬಾಹೋ! ನಿಷಧ

ಜನಾಧಿಪ! ರಾಜನ್! ಈ ನಿರ್ಜನ ಪನದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರುವೆ?

03061013a ಅಶ್ವಮೇಧಾದಿಭಿರ್ವೀರ ಕ್ರತುಭಿಃ ಸ್ವಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣೈಃ|

03061013c ಕಥಮಿಷ್ಟ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಮಯಿ ಮಿಥ್ಯಾ ಪ್ರವರ್ತಸೇ||

ವೀರ! ಶ್ರೀಮಂತ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧ ಮುಂತಾದ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ನೀನು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಸುಳ್ಳಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದೆ?

03061014a ಯತ್ತ್ವ ಯೋಕ್ತಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಮತ್ಸಮಕ್ಷಂ ಮಹಾದ್ಯುತೇ|

03061014c ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಕಲ್ಯಾಣ ತದ್ಭೃತಂ ಪಾರ್ಥಿವರ್ಷಭ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಮಹಾದ್ಯುತಿ! ಪಾರ್ಥಿವರ್ಷಭ! ಕಲ್ಯಾಣ! ನನ್ನ ಎದುರು ನೀನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿಸು.

03061015a ಯಥೋಕ್ತಂ ವಿಹಗೈರ್ಹಂಸೈಃ ಸಮೀಪೇ ತವ ಭೂಮಿಪ|

03061015c ಮತ್ಸಕಾಶೇ ಚ ತೈರುಕ್ತಂ ತದವೇಕ್ಷಿತುಮರ್ಹಸಿ||

ಭೂಮಿಪ! ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನೊಡನೆ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೋ.

03061016a ಚತ್ವಾರ ಏಕತೋ ವೇದಾಃ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗಾಃ ಸವಿಸ್ತರಾಃ|

03061016c ಸ್ವಧೀತಾ ಮಾನವಶ್ರೇಷ್ಠ ಸತ್ಯಮೇಕಂ ಕಿಲೈಕತಃ||

ನಾಲ್ಕೂ ವೇದಗಳನ್ನೂ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರನು ಸತ್ಯವಂತನಲ್ಲವೇ?

03061017a ತಸ್ಮಾದರ್ಹಸಿ ಶತ್ರುಘ್ನ ಸತ್ಯಂ ಕರ್ತುಂ ನರೇಶ್ವರ|

03061017c ಉಕ್ತವಾನಸಿ ಯದ್ವೀರ ಮತ್ಸಕಾಶೇ ಪುರಾ ವಚಃ||

ಶತ್ರುಘ್ನ! ನರೇಶ್ವರ! ವೀರ! ಹಿಂದೆ ನೀನು ನನ್ನ ಎದಿರು ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿ.

03061018a ಹಾ ವೀರ ನನು ನಾಮಾಹಮಿಷ್ಟಾ ಕಿಲ ತವಾನಘ|

03061018c ಅಸ್ಯಾಮಟವ್ಯಾಂ ಘೋರಾಯಾಂ ಕಿಂ ಮಾಂ ನ ಪ್ರತಿಭಾಷಸೇ||

ಹಾ ವೀರ! ಅನಘ! ನಿನಗೆ ನಾನು ಇನ್ನು ಇಷ್ಟವೇ ಇಲ್ಲದವಳಾದೆನೇ?
ಈ ಘೋರ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ನೀನು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ?

03061019a ಭರ್ತ್ಸಯತ್ಯೇಷ ಮಾಂ ರೌದ್ರೋ ವ್ಯಾತ್ಪಾಸ್ತೋ ದಾರುಣಾಕೃತಿಃ|

03061019c ಅರಣ್ಯರಾಟ್ ಕ್ಷುಧಾವಿಷ್ಟಃ ಕಿಂ ಮಾಂ ನ ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ಈ ರೌದ್ರ ದಾರುಣಾಕಾರದ ಅರಣ್ಯರಾಜನು ನನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬಾಯಿ ತೆರೆದಿದ್ದಾನೆಂದರೂ ನೀನು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ರಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

03061020a ನ ಮೇ ತ್ವದನ್ಯಾ ಸುಭಗೇ ಪ್ರಿಯಾ ಇತ್ಯಬ್ರವೀಸ್ತದಾ|

03061020c ತಾಮೃತಾಂ ಕುರು ಕಲ್ಯಾಣ ಪುರೋಕ್ತಾಂ ಭಾರತೀಂ ನೃಪ||

ಅಂದು ನೀನು ಸುಭಗೇ! ನಿನಗಿಂತ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಪ್ರಿಯರಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಕಲ್ಯಾಣ! ನೃಪ! ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯಗೊಳಿಸು.

03061021a ಉನ್ನತ್ತಾಂ ವಿಲಪಂತೀಂ ಮಾಂ ಭಾರ್ಯಾಮಿಷ್ಟಾಂ ನರಾಧಿಪ|

03061021c ಈಪ್ಪಿತಾಮೀಪ್ಪಿತೋ ನಾಥ ಕಿಂ ಮಾಂ ನ ಪ್ರತಿಭಾಷಸೇ||

ನರಾಧಿಪ! ನಾಥ! ಈ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನೀನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದೇ ಆದರೆ
ಉನ್ನತ್ತಳಾಗಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಯಾಕೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ?

03061022a ಕೃಶಾಂ ದೀನಾಂ ವಿವರ್ಣಾಂ ಚ ಮಲಿನಾಂ ವಸುಧಾಧಿಪ|

03061022c ವಸ್ತ್ರಾರ್ಥಪ್ರಾವೃತಾಮೇಕಾಂ ವಿಲಪಂತೀಮನಾಥವತ್||

03061023a ಯೂಥಭ್ರಷ್ಟಾಮಿಹೈಕಾಂ ಮಾಂ ಹರಿಣೀಂ ಪೃಥುಲೋಚನ|

03061023c ನ ಮಾನಯಸಿ ಮಾನಾರ್ಹ ರುದತೀಮರಿಕಶ್ಚನ||

03061024a ಮಹಾರಾಜ ಮಹಾರಣ್ಯೇ ಮಾಮಿಹೈಕಾಕಿನೀಂ ಸತೀಂ|

03061024c ಆಭಾಷಮಾಣಾಂ ಸ್ವಾಂ ಪತ್ನೀಂ ಕಿಂ ಮಾಂ ನ ಪ್ರತಿಭಾಷಸೇ||

ವಸುಧಾಧಿಪ! ನಾನು ಕೃಶಳಾಗಿದ್ದೇನೆ, ದೀನಳಾಗಿದ್ದೇನೆ,
ವಿವರ್ಣಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅರ್ಧವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ,
ಅನಾಥಳಂತೆ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪೃಥುಲೋಚನ! ಗುಂಪಿನಿಂದ
ಬೇರೆಯಾದ ಹರಿಣಿಯಂತಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅರಿಕಶ್ಚನ! ಮಾನಾರ್ಹ!
ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ? ಮಹಾರಾಜ!
ಮಹಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವ ಸತಿಗೆ ನೀನು ಏಕೆ
ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ?

03061025a ಕುಲಶೀಲೋಪಸಂಪನ್ನಂ ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗಶೋಭನಂ|

03061025c ನಾದ್ಯತ್ವಾಮನುಪಶ್ಯಾಮಿ ಗಿರಾವಸ್ಮಿನ್ನರೋತ್ತಮ|

03061025e ವನೇ ಚಾಸ್ಮಿನ್ಮಹಾಘೋರೇ ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರನಿಷೇವಿತೇ||

03061026a ಶಯಾನಮುಪವಿಷ್ಣುಂ ವಾ ಸ್ಥಿತಂ ವಾ ನಿಷಧಾಧಿಪ|

03061026c ಪ್ರಸ್ಥಿತಂ ವಾ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಮ ಶೋಕವಿವರ್ಧನ||

ಕುಲಶೀಲೋಪಸಂಪನ್ನ ! ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗಶೋಭನ ! ನರೋತ್ತಮ !
ನಿನ್ನನ್ನು ಇಂದು ಈ ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ನರಾಧಿಪ ! ನರಶ್ರೇಷ್ಠ !
ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಈ ಮಹಾಘೋರ ವನದಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿದ್ದೀಯಾ, ಕುಳಿತಿದ್ದೀಯಾ, ನಿಂತಿದ್ದೀಯಾ ಅಥವಾ ನನ್ನ
ಶೋಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ ?

03061027a ಕಂ ನು ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ದುಃಖಾರ್ತಾ ತ್ವದರ್ಥೇ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ|

03061027c ಕಚ್ಚಿದ್ವೃಷ್ಟಸ್ತ್ವ ಯಾರಣ್ಯೇ ಸಂಗತ್ಯೇಹ ನಲೋ ನೃಪಃ||

ನಿನ್ನ ಶೋಕದಿಂದ ಸೋತುಹೋದ, ದುಃಖಾರ್ತಳಾದ ನಾನು ಈ
ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನೃಪ ನಲನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀರಾ ಅಥವಾ
ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದೀರಾ ಎಂದು ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಲಿ ?

03061028a ಕೋ ನು ಮೇ ಕಥಯೇದದ್ಯ ವನೇಽಸ್ಮಿನ್ವಿಷ್ಠಿತಂ ನಲಂ|

03061028c ಅಭಿರೂಪಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಪರವ್ಯೂಹವಿನಾಶನಂ||

ಕಳೆದುಹೋದ ಪರವ್ಯೂಹವಿನಾಶಕ, ಮಹಾತ್ಮ, ಅಭಿರೂಪಿ ನಲನ
ಕುರಿತು ನನಗೆ ಹೇಳುವವರು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ?

03061029a ಯಮನ್ವೇಷಸಿ ರಾಜಾನಂ ನಲಂ ಪದ್ಮನಿಭೇಕ್ಷಣಂ|

03061029c ಅಯಂ ಸ ಇತಿ ಕಸ್ಯಾದ್ಯ ಶ್ರೋಷ್ಯಾಮಿ ಮಧುರಾಂ ಗಿರಂ||

ನಾನು ಅನ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಪದ್ಮನಿಭೇಕ್ಷಣ ರಾಜ ನಲನು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ
ಎನ್ನುವ ಮಧುರ ವಾಖ್ಯವನ್ನು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವವರು
ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

03061030a ಅರಣ್ಯರಾಡಯಂ ಶ್ರೀಮಾಂಶ್ಚ ತುರ್ದಂಷ್ಟೋ ಮಹಾಹನುಃ|

03061030c ಶಾರ್ದೂಲೋಽಭಿಮುಖಃ ಪ್ರೈತಿ ಪೃಚ್ಛಾಮೈನಮಶಂಕಿತಾ||

ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅರಣ್ಯರಾಜ ಚತುರ್ದಂಷ್ಟು ಮಹಾಹನು
ಶಾರ್ದೂಲನು ನನ್ನನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಎದುರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
ಅಶಂಕಿತಳಾಗಿ ಅವನನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ:

03061031a ಭವಾನ್ಮೃಗಾಣಾಮಧಿಪಸ್ವ ಮಸ್ಮಿನ್ಕಾನನೇ ಪ್ರಭುಃ|

03061031c ವಿದರ್ಭರಾಜತನಯಾಂ ದಮಯಂತೀತಿ ವಿದ್ಧಿ ಮಾಂ||

03061032a ನಿಷಧಾಧಿಪತೇರ್ಭಾರ್ಯಾಂ ನಲಸ್ಯಾಮಿತ್ರಘಾತಿನಃ|

03061032c ಪತಿಮನ್ವೇಷತೀಮೇಕಾಂ ಕೃಪಣಾಂ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಂ|

03061032e ಆಶ್ವಾಸಯ ಮೃಗೇಂದ್ರೇಹ ಯದಿ ದೃಷ್ಟಸ್ವ ಯಾ ನಲಃ||

ಭವಾನ್! ಮೃಗಗಳ ಅಧಿಪತಿ! ಕಾನನ ಪ್ರಭು! ನನ್ನನ್ನು
ವಿದರ್ಭರಾಜತನಯೆ ದಮಯಂತಿ, ಅಮಿತ್ರಘಾತಿ ನಿಷಧಾಧಿಪತಿ
ನಲನ ಭಾರ್ಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿ. ಪತಿಯನ್ನು ಅನ್ವೇಶಿಸುತ್ತಾ ಒಬ್ಬಳೇ
ಕೃಪಣಳಾಗಿ ಶೋಕದಿಂದ ಸೋತುಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಮೃಗೇಂದ್ರ! ನೀನು
ನಲನನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೀಯಾ? ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಡು.

03061033a ಅಥ ವಾರಣ್ಯನೃಪತೇ ನಲಂ ಯದಿ ನ ಶಂಸಸಿ|

03061033c ಮಾಮದಸ್ವ ಮೃಗಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಶೋಕಾಂ ಕುರು ದುಃಖಿತಾಂ||

ಅರಣ್ಯನೃಪತೇ! ಮೃಗಶ್ರೇಷ್ಠ! ಒಂದುವೇಳೆ ನಲನ ಕುರಿತು
ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ದುಃಖಿತಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ತಿಂದು
ವಿಶೋಕಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು.

03061034a ಶ್ರುತ್ವಾರಣ್ಯೇ ವಿಲಪಿತಂ ಮಮೈಷ ಮೃಗರಾಷ್ಟ್ರಯಂ|

03061034c ಯಾತ್ಯೇತಾಂ ಮೃಷ್ಟಸಲಿಲಾಮಾಪಗಾಂ ಸಾಗರಂಗಮಾಂ||

ಮೃಗರಾಜನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಈ ವಿಲಾಪವನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ
ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರಲು ಸಲಿಲವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿಯ ಕಡೆ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03061035a ಇಮಂ ಶಿಲೋಚ್ಚಯಂ ಪುಣ್ಯಂ ಶೃಂಗೈರ್ಬಹುಭಿರುಚ್ಚಿ ತೈಃ|

03061035c ವಿರಾಜದ್ಭಿದ್ಭಿವಸ್ಪೃಗ್ಭಿರ್ನೈಕವರ್ಣೈರ್ಮನೋರಮೈಃ||

03061036a ನಾನಾಧಾತುಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ವಿವಿಧೋಪಲಭೂಷಿತಂ|

03061036c ಅಸ್ಯಾರಣ್ಯಸ್ಯ ಮಹತಃ ಕೇತುಭೂತಮಿವೋಚ್ಚಿ ತಂ||

03061037a ಸಿಂಹಶಾರ್ದೂಲಮಾತಂಗವರಾಹರ್ಕ್ಷಮೃಗಾಯುತಂ|

03061037c ಪತತ್ರಿಭಿರ್ಬಹುವಿಧೈಃ ಸಮಂತಾದನುನಾದಿತಂ||

03061038a ಕಿಂಶುಕಾಶೋಕಬಕುಲಪುಂನಾಗೈರುಪಶೋಭಿತಂ|

03061038c ಸರಿದ್ಭಿಃ ಸವಿಹಂಗಾಭಿಃ ಶಿಖರೈಶ್ಚೋಪಶೋಭಿತಂ|

03061038 ಗಿರಿರಾಜಮಿಮಂ ತಾವತ್ಪಚ್ಚಾಮಿ ನೃಪತಿಂ ಪ್ರತಿ||

ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಪುಣ್ಯಕರ, ಆಕಾಶವನ್ನೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತವೆಯೋ

ಎಂದು ತೋರುತ್ತಿರುವ ಎತ್ತರವಾಗಿರುವ ಬಹಳ ಶಿಖರಗಳಿಂದ
 ಕೂಡಿದ, ಅದರ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಗೈರಿಕಾದಿ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ,
 ವಿವಿಧ ಪಲಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತ, ಸಿಂಹ-ಹುಲಿ-ಆನೆ-ಹಂದಿ-ಬಲ್ಲೂಕ
 ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಬಹುವಿಧ ಪಕ್ಷಿಸಂಕುಲಗಳ
 ನಿನಾದದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ, ಕಿಂಶುಕ-ಅಶೋಕ-ಬಕುಲ-ಪುನ್ನಾಗಗಳಿಂದ
 ಶೋಭಿತ, ಜಲಪಕ್ಷಿ ಸಂಕುಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನದಿ ಮತ್ತು
 ಶಿಖರಗಳಿಂದ ಪರಿಶೋಭಿತ ಈ ಗಿರಿರಾಜನನ್ನು ನೃಪತಿಯ ಕುರಿತು
 ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

03061039a ಭಗವನ್ನಚಲಶ್ರೇಷ್ಠ ದಿವ್ಯದರ್ಶನ ವಿಶ್ರುತ|

03061039c ಶರಣ್ಯ ಬಹುಕಲ್ಯಾಣ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಮಹೀಧರ||

ಭಗವನ್! ಅಚಲಶ್ರೇಷ್ಠ! ದಿವ್ಯದರ್ಶನ! ವಿಶ್ರುತ! ಬಹುಕಲ್ಯಾಣ!
 ಶರಣ್ಯ! ಮಹೀಧರ! ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

03061040a ಪ್ರಣಮೇ ತ್ವಾಭಿಗಮ್ಯಾಹಂ ರಾಜಪುತ್ರೀಂ ನಿಬೋಧ ಮಾಂ|

03061040c ರಾಜ್ಞಃ ಸ್ತುಷಾಂ ರಾಜಭಾರ್ಯಾಂ ದಮಯಂತೀತಿ ವಿಶ್ರುತಾಂ||

ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಮಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ರಾಜಪುತ್ರಿ, ರಾಜನ
 ಸೊಸೆ, ರಾಜನ ಪತ್ನಿ, ವಿಶ್ರುತ ದಮಯಂತಿಯೆಂದು ತಿಳಿ.

03061041a ರಾಜಾ ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಃ ಪಿತಾ ಮಮ ಮಹಾರಥಃ|

03061041c ಭೀಮೋ ನಾಮ ಕ್ಷಿತಿಪತಿಶ್ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಸ್ಯ ರಕ್ಷಿತಾ||

ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿ ರಾಜ ಮಹಾರಥಿ, ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವ

ಭೀಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕ್ಷಿತಿಪತಿಯು ನನ್ನ ಪಿತ.

03061042a ರಾಜಸೂಯಾಶ್ವಮೇಧಾನಾಂ ಕೃತೂನಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾವತಾಂ|

03061042c ಆಹರ್ತಾ ಪಾರ್ಥಿವಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಪೃಥುವಾರ್ವಂಚಿತೇಕ್ಷಣಃ||

03061043a ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ ಸಾಧುವೃತ್ತಶ್ಚ ಸತ್ಯವಾಗನಸೂಯಕಃ|

03061043c ಶೀಲವಾನ್ಸುಸಮಾಚಾರಃ ಪೃಥುಶ್ರೀರ್ಧರ್ಮವಿಚ್ಯುಚಿಃ||

03061044a ಸಮ್ಯಗ್ಗೋಪ್ತಾ ವಿದರ್ಭಾಣಾಂ ನಿರ್ಜಿತಾರಿಗಣಃ ಪ್ರಭುಃ|

03061044c ತಸ್ಯ ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ ತನಯಾಂ ಭಗವಂಸ್ತ್ವಾಮುಪಸ್ಥಿತಾಂ||

ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಾಜಸೂಯ, ಅಶ್ವಮೇಧ ಮೊದಲಾದ
ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ, ಪಾರ್ಥಿವಶ್ರೇಷ್ಠ, ಸುಂದರ ವಿಶಾಲ
ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಸಾಧುವೃತ್ತಿ ಸತ್ಯವಾನ್, ಅನಸೂಯಕ,
ಶೀಲವಂತ, ಸುಸಮಾಚಾರ, ಪೃಥುಶ್ರೀ, ಧರ್ಮವಿಂಚುಷಿ,
ಅರಿಗಣಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದ, ವಿದರ್ಭರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಭು ಅವನ ಮಗಳೇ ನಾನು. ನಿನ್ನ ಬಳಿ
ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿ.

03061045a ನಿಷಧೇಷು ಮಹಾಶೈಲ ಶ್ವಶುರೋ ಮೇ ನೃಪೋತ್ತಮಃ|

03061045c ಸುಗೃಹೀತನಾಮಾ ವಿಖ್ಯಾತೋ ವೀರಸೇನ ಇತಿ ಸ್ಮ ಹ||

ಮಹಾಶೈಲ ! ವೀರಸೇನ ಎಂಬ ತಕ್ಕುದಾದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಿಖ್ಯಾತ
ನಿಷಧದ ಮಹಾನೃಪನು ನನ್ನ ಮಾವ.

03061046a ತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ ಸುತೋ ವೀರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ|

03061046c ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತಂ ಪಿತುಃ ಸ್ವಂ ಯೋ ರಾಜ್ಯಂ ಸಮನುಶಾಸ್ತಿ ಹ||

ಆ ರಾಜನ ಸುತ ವೀರ, ಶ್ರೀಮಾನ್, ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿ, ಕ್ರಮದಂತೆ
ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪಿತನ ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಶಾಸನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03061047a ನಲೋ ನಾಮಾರಿದಮನಃ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ ಇತಿ ಶ್ರುತಃ|

03061047c ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ವೇದವಿದ್ವಾಕ್ತ್ಯ ಪುಣ್ಯಕೃತ್ಸೋಮಪೋಽಗ್ನಿಚಿತ್||

ಆ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ವೇದವಿದ್, ವಾಗ್ಮೀ, ಪುಣ್ಯಕೃತ, ಸೋಮಪೋಗ್ನಿಚಿತ್ರ,
ಅರಿದಮ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನು ನಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

03061048a ಯಷ್ಟಾ ದಾತಾ ಚ ಯೋದ್ಧಾ ಚ ಸಮ್ಯಕ್ಚೈವ ಪ್ರಶಾಸಿತಾ|

03061048c ತಸ್ಯ ಮಾಮಚಲಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ಧಿ ಭಾರ್ಯಾಮಿಹಾಗತಾಂ||

03061049a ತ್ಯಕ್ತಶ್ರಿಯಂ ಭರ್ತೃಹೀನಾಮನಾಥಾಂ ವ್ಯಸನಾನ್ವಿತಾಂ|

03061049c ಅನ್ವೇಷಮಾಣಾಂ ಭರ್ತಾರಂ ತಂ ವೈ ನರವರೋತ್ತಮಂ||

ಯಾಗಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು
ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶಾಸನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಚಲಶ್ರೇಷ್ಠ! ಸಂಪತ್ತನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪತಿಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನಾಥಳಾಗಿ
ವ್ಯಸನಗೊಂಡಿರುವ ನಾನು ಆ ಪತಿ ನರೋತ್ತಮನನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾ
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಅವನ ಭಾರ್ಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿ.

03061050a ಖಿಮುಲ್ಲಿಖಿದ್ಭಿರೇತೈರ್ಹಿ ತ್ವಯಾ ಶೃಂಗಶತೈರ್ನೃಪಃ|

03061050c ಕಚ್ಚಿ ದ್ವಷ್ಟೋಽಚಲಶ್ರೇಷ್ಠ ವನೇಽಸ್ಮಿನ್ನಾರುಣೇ ನಲಃ||

ಅಚಲಶ್ರೇಷ್ಠ! ರಾಜ! ಗಗನವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಈ ಶತ
ಶೃಂಗಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಈ ದಾರುಣ ವನದಲ್ಲಿ ನಲನನ್ನು
ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ?

03061051a ಗಜೇಂದ್ರವಿಕ್ರಮೋ ಧೀಮಾನ್ದೀರ್ಘಬಾಹುರಮರ್ಷಣಃ|

03061051c ವಿಕ್ರಾಂತಃ ಸತ್ಯವಾಗ್ಧೀರೋ ಭರ್ತಾ ಮಮ ಮಹಾಯಶಾಃ|

03061051e ನಿಷಧಾನಾಮಧಿಪತಿಃ ಕಚ್ಚಿದ್ಧೃಷ್ಟಸ್ವಯಾ ನಲಃ||

ಗಜೇಂದ್ರವಿಕ್ರಮಿ, ಧೀಮಾನ್, ದೀರ್ಘಬಾಹು, ಅಮರ್ಷಣ, ವಿಕ್ರಾಂತ,
ಸತ್ಯವಾಗ್ಧಿ, ಧೀರ, ಮಹಾಯಶ, ನಿಷಾಧಾಧಿಪತಿ ನನ್ನ ಪತಿ ನಲನನ್ನು
ನೀನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ?

03061052a ಕಿಂ ಮಾಂ ವಿಲಪತೀಮೇಕಾಂ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠ ದುಃಖಿತಾಂ|

03061052c ಗಿರಾ ನಾಶ್ವಾಸಯಸ್ಯದ್ಯ ಸ್ವಾಂ ಸುತಾಮಿವ ದುಃಖಿತಾಂ||

ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ದುಃಖಿತಳಾಗಿ
ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಗಳಂತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಇಂದು ಯಾಕೆ
ಸಂತಯಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ?

03061053a ವೀರ ವಿಕ್ರಾಂತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಸತ್ಯಸಂಧ ಮಹೀಪತೇ|

03061053c ಯದ್ಯಸ್ಯಸ್ಮಿನ್ವನೇ ರಾಜನ್ದರ್ಶಯಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ||

ವೀರ! ವಿಕ್ರಾಂತ! ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಸತ್ಯಸಂಧ! ಮಹೀಪತೇ! ರಾಜನ್! ಈ
ವನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೋ.

03061054a ಕದಾ ನು ಸ್ನಿಗ್ಧಗಂಭೀರಾಂ ಜೀಮೂತಸ್ವನಸಂನಿಭಾಂ|

03061054c ಶ್ರೋಷ್ಯಾಮಿ ನೈಷಧಸ್ಯಾಹಂ ವಾಚಂ ತಾಮಮೃತೋಪಮಾಂ||

ನೈಷಧನ ಸ್ನಿಗ್ಧ, ಗಂಭೀರ, ಜೀಮೂತಸ್ವರಸನ್ನಿಭ, ಅಮೃತಸಮಾನ ಆ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕೇಳುವೆನು?

03061055a ವೈದರ್ಭೀತ್ಯೇವ ಕಥಿತಾಂ ಶುಭಾಂ ರಾಜ್ಞೋ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03061055c ಆಮ್ನಾಯಸಾರಿಣೀಮೃದ್ಧಾಂ ಮಮ ಶೋಕನಿಬರ್ಹಿಣೀಂ||

ಮಹಾತ್ಮ ರಾಜನ, ಶುಭವಾದ, ನನ್ನ ಶೋಕವನ್ನು ಹರಣಮಾಡುವ
ವೈದರ್ಭೀ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಆ ಮಾತನ್ನು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ?”

03061056a ಇತಿ ಸಾ ತಂ ಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠಮುಕ್ತ್ವಾ ಪಾರ್ಥಿವನಂದಿನೀ|

03061056c ದಮಯಂತೀ ತತೋ ಭೂಯೋ ಜಗಾಮ ದಿಶಮುತ್ತರಾಂ||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪಾರ್ಥಿವನಂದಿನಿ ದಮಯಂತಿಯು

ಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ ನಂತರ ಉತ್ತರ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ
ಹೊರಟಳು.

03061057a ಸಾ ಗತ್ವಾ ತ್ರೀನಹೋರಾತ್ರಾನ್ದದರ್ಶ ಪರಮಾಂಗನಾ|

03061057c ತಾಪಸಾರಣ್ಯಮತುಲಂ ದಿವ್ಯಕಾನನದರ್ಶನಂ||

ಮೂರು ಹಗಲು ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಆ ಪರಮಾಂಗನೆಯು
ಅತುಲ ತಾಪಸಿಗಳಿರುವ ದಿವ್ಯ ಕಾನನ ಅರಣ್ಯವೊಂದನ್ನು ಕಂಡಳು.

03061058a ವಸಿಷ್ಠಭೃಗ್ವತ್ರಿಸಮೈಸ್ತಾಪಸೈರುಪಶೋಭಿತಂ|

03061058c ನಿಯತೈಃ ಸಮ್ಯತಾಹಾರೈರ್ದಮಶೌಚಸಮನ್ವಿತೈಃ||

03061059a ಅಬ್ಜಕ್ಷೈರ್ವಾಯುಭಕ್ಷೈಶ್ಚ ಪತ್ರಾಹಾರೈಸ್ತಥೈವ ಚ|

03061059c ಜಿತೇಂದ್ರಿಯೈರ್ಮಹಾಭಾಗೈಃ ಸ್ವರ್ಗಮಾರ್ಗದಿದೃಕ್ಷುಭಿಃ||

ಅದು ವಸಿಷ್ಠ, ಭೃಗು, ಅತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ, ನಿಯತ, ಸಂಯಮ, ಅಲ್ಪಾಹಾರಿ, ಶುಚಿಸಮನ್ವಿತ, ನೀರು ಅಥವಾ ವಾಯುವನ್ನೇ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವ, ಪತ್ರಾಹಾರಿ, ಸ್ವರ್ಗಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ಮಹಾಭಾಗರಿಂದ ಉಪಶೋಭಿತವಾಗಿತ್ತು.

03061060a ವಲ್ಕಲಾಜಿನಸಂವೀತೈರ್ಮುನಿಭಿಃ ಸಂಯತೇಂದ್ರಿಯೈಃ|

03061060c ತಾಪಸಾಧ್ಯುಷಿತಂ ರಮ್ಯಂ ದದರ್ಶಾಶ್ರಮಮಂಡಲಂ||

ವಲ್ಕಲ-ಜಿನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ, ಆ ಇಂದ್ರಿಯಸಂಯಮಿ ಮುನಿ-ತಾಪಸಿಗಳ ರಮ್ಯ ಆಶ್ರಮ ಮಂಡಲವನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

03061061a ಸಾ ದೃಷ್ಟ್ವೈವಾಶ್ರಮಪದಂ ನಾನಾಮೃಗನಿಷೇವಿತಂ|

03061061c ಶಾಖಾಮೃಗಗಣೈಶ್ಚೈವ ತಾಪಸೈಶ್ಚ ಸಮನ್ವಿತಂ||

03061062a ಸುಭ್ರೂಃ ಸುಕೇಶೀ ಸುಶ್ರೋಣೀ ಸುಕುಚಾ ಸುದ್ವಿಜಾನನಾ|

03061062c ವರ್ಚಸ್ವಿನೀ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸ್ವಂಚಿತೋದ್ಯತಗಾಮಿನೀ||

03061063a ಸಾ ವಿವೇಶಾಶ್ರಮಪದಂ ವೀರಸೇನಸುತಪ್ರಿಯಾ|

03061063c ಯೋಷಿದ್ರತ್ನಂ ಮಹಾಭಾಗಾ ದಮಯಂತೀ ಮನಸ್ವಿನೀ||

ಮಹಾಭಾಗ! ವಾನರ ಮತ್ತಿತರ ನಾನಾ ಮೃಗಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ, ತಾಪಸಿಗಳು ಸಮಾನ್ವಿತರಿರುವ ಆ ಆಶ್ರಮಪದವನ್ನು ನೋಡಿ,

ಸುಂದರ ಹುಬ್ಬಿನ, ಸುಕೇಶೀ, ಸುಶ್ರೋಣೀ, ಸುಕುಚಾ, ಸುದ್ವಿಜಾನನಿ,
 ವರ್ಚಸ್ವಿನೀ, ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಸಂಚಿತೋದ್ಯತಗಾಮಿನೀ, ವೀರಸೇನ ಸುತನ
 ಪ್ರಿಯೆ, ಸ್ತ್ರೀರತ್ನ, ಮನಸ್ವಿನೀ, ದಮಯಂತಿಯು ಆ ಆಶ್ರಮಪದವನ್ನು
 ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.

03061064a ಸಾಭಿವಾದ್ಯ ತಪೋವೃದ್ಧಾನ್ವಿನಯಾವನತಾ ಸ್ಥಿತಾ|

03061064c ಸ್ವಾಗತಂ ತ ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ತೈಃ ಸರ್ವೈಸ್ತಾಪಸೈಶ್ಚ ಸಾ||

ವಿನಯಾವನತಳಾಗಿ ನಿಂತು ಆ ತಪೋವೃದ್ಧರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದಳು.
 ಸರ್ವ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ “ಸ್ವಾಗತ!” ಎಂದರು.

03061065a ಪೂಜಾಂ ಚಾಸ್ಯಾ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ರ ತಪೋಧನಾಃ|

03061065c ಆಸ್ಯತಾಮಿತ್ಯಥೋಚುಸ್ತೇ ಬ್ರೂಹಿ ಕಿಂ ಕರವಾಮಹೇ||

ಅಲ್ಲಿ ತಪೋಧನರು ಅವಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ,
 ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿ, “ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು? ಹೇಳು!”
 ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

03061066a ತಾನುವಾಚ ವರಾರೋಹಾ ಕಚ್ಚಿ ದ್ಭಗವತಾಮಿಹ|

03061066c ತಪಸ್ಯಗ್ನಿಷು ಧರ್ಮೇಷು ಮೃಗಪಕ್ಷಿಷು ಚಾನಘಾಃ|

03061066e ಕುಶಲಂ ವೋ ಮಹಾಭಾಗಾಃ ಸ್ವಧರ್ಮ ಚರಣೇಷು ಚ||

ವರಾರೋಹೆಯು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ಮಹಾಭಾಗರೇ! ಇಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ
 ತಪಸ್ಸು, ಅಗ್ನಿ, ಧರ್ಮ, ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನಘರಾದ ನೀವು
 ಕುಶಲದಿಂದಿದ್ದೀರಾ? ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದೀರಾ?”

03061067a ತೈರುಕ್ತಾ ಕುಶಲಂ ಭದ್ರೇ ಸರ್ವತ್ರೇತಿ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

03061067c ಬ್ರೂಹಿ ಸರ್ವಾನವದ್ಯಾಂಗಿ ಕಾ ತ್ವಂ ಕಿಂ ಚ ಚಿಕೀರ್ಷಸಿ||

ಅವರು ಉತ್ತರಿಸಿದರು: “ಭದ್ರೇ! ಯಶಸ್ವಿನೀ! ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕುಶಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸರ್ವಾನವದ್ಯಾಂಗಿಯಾದ ನೀನು ಯಾರು ಮತ್ತು ಏನು ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿರುವೆ ಹೇಳು.

03061068a ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ತೇ ಪರಂ ರೂಪಂ ದ್ಯುತಿಂ ಚ ಪರಮಾಮಿಹ|

03061068c ವಿಸ್ಮಯೋ ನಃ ಸಮುತ್ಪನ್ನಃ ಸಮಾಶ್ವಸಿಹಿ ಮಾ ಶುಚಃ||

ನಿನ್ನ ಈ ಪರಮ ರೂಪ ಮತ್ತು ಕಾಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಬಹುವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ದುಃಖಿಸಬೇಡ, ಸಂತವಿಸಿಕೋ.

03061069a ಅಸ್ಯಾರಣ್ಯಸ್ಯ ಮಹತೀ ದೇವತಾ ವಾ ಮಹೀಭೃತಃ|

03061069c ಅಸ್ಯಾ ನು ನದ್ಯಾಃ ಕಲ್ಯಾಣಿ ವದ ಸತ್ಯಮನಿಂದಿತೇ||

ಕಲ್ಯಾಣೀ! ಅನಿಂದಿತೇ! ನೀನು ಈ ಅರಣ್ಯ ಪರ್ವತ ಅಥವಾ ನದಿಗಳ ಮಹಾ ದೇವಿಯಾಗಿರಬಹುದೇ? ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು.”

03061070a ಸಾಬ್ರವೀತ್ತಾನೃಷೀನ್ನಾಹಮರಣ್ಯಸ್ಯಾಸ್ಯ ದೇವತಾ|

03061070c ನ ಚಾಪ್ಯಸ್ಯ ಗಿರೀರ್ವಿಪ್ರಾ ನ ನದ್ಯಾ ದೇವತಾಪ್ಯಹಂ||

“ಅಲ್ಲ. ವಿಪ್ರರೇ! ನಾನು ಈ ಅರಣ್ಯದ, ಗಿರಿಯ ಅಥವಾ ನದಿಯ ದೇವತೆಯಲ್ಲ!” ಎಂದು ಅವಳು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

03061071a ಮಾನುಷೀಂ ಮಾಂ ವಿಜಾನೀತ ಯೂಯಂ ಸರ್ವೇ ತಪೋಧನಾಃ|

03061071c ವಿಸ್ತರೇಣಾಭಿಧಾಸ್ಯಾಮಿ ತನ್ಮೈ ಶೃಣುತ ಸರ್ವಶಃ||

“ತಪೋಧನರಾದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮಾನುಷಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ.
ನೀವು ಕೇಳುತ್ತೀರಿ ಎಂದಾದರೆ ನಾನು ಸರ್ವವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ
ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03061072a ವಿದರ್ಭೇಷು ಮಹೀಪಾಲೋ ಭೀಮೋ ನಾಮ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ|

03061072c ತಸ್ಯ ಮಾಂ ತನಯಾಂ ಸರ್ವೇ ಜಾನೀತ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಾಃ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮರೇ! ನಾನು ವಿದರ್ಭದ ಭೀಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಮಹಾದ್ಯುತಿ ಮಹೀಪಾಲನ ತನಯೆ ಎಂದು ಸರ್ವರೂ ತಿಳಿಯಿರಿ.

03061073a ನಿಷಧಾಧಿಪತಿರ್ಧೀಮಾನ್ನಲೋ ನಾಮ ಮಹಾಯಶಾ|

03061073c ವೀರಃ ಸಂಗ್ರಾಮಜಿದ್ವಿದ್ವಾನ್ಮಮ ಭರ್ತಾ ವಿಶಾಂ ಪತಿಃ||

ಧೀಮಾನ್, ಮಹಾಯಶ, ವೀರ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯಿ, ವಿದ್ವಾನ್,
ವಿಶಾಂಪತಿ, ನಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಿಷಧಾಧಿಪತಿಯು ನನ್ನ ಪತಿ.

03061074a ದೇವತಾಭ್ಯರ್ಚನಪರೋ ದ್ವಿಜಾತಿಜನವತ್ಸಲಃ|

03061074c ಗೋಪ್ತಾ ನಿಷಧವಂಶಸ್ಯ ಮಹಾಭಾಗೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ||

ಅವನು ದೇವತೆಗಳ ಅರ್ಚನಪರನಾಗಿದ್ದನು. ದ್ವಿಜರೇ ಮೊದಲಾದ
ಜನರ ವತ್ಸಲನಾಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು ನಿಷಧವಂಶದ ಮಹಾಭಾಗ
ಮಹಾದ್ಯುತಿ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದನು.

03061075a ಸತ್ಯವಾಗ್ಧರ್ಮವಿತ್ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸತ್ಯಸಂಧೋಽರಿಮರ್ದನಃ|

03061075c ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ದೈವತಪರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಪರಪುರಂಜಯಃ||

03061076a ನಲೋ ನಾಮ ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠೋ ದೇವರಾಜಸಮದ್ಯುತಿಃ|

03061076c ಮಮ ಭರ್ತಾ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಃ ಪೂರ್ಣೇಂದುವದನೋಽರಿಹಾ||

ಸತ್ಯವಾಗ್ಮಿ, ಧರ್ಮವಿದ, ಪ್ರಾಜ್ಞ, ಸತ್ಯಸಂಧ, ಅರಿಮರ್ದನ, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ದೈವತಪರ, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮತ್ತು ಪರಪುರಂಜಯ, ದೇವರಾಜ ಸಮದ್ಯುತಿ, ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ, ಪೂರ್ಣೇಂದುವದನ ನಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠನು ನನ್ನ ಪತಿ.

03061077a ಆಹರ್ತಾ ಕ್ರತುಮುಖ್ಯಾನಾಂ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗಃ|

03061077c ಸಪತ್ನಾನಾಂ ಮೃಧೇ ಹಂತಾ ರವಿಸೋಮಸಮಪ್ರಭಃ||

ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಂಗತನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ಪ್ರಧಾನ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ರವಿ-ಸೋಮ ಸಮಪ್ರಭನಾದ ಅವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ಪರ್ಧಾಳುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

03061078a ಸ ಕೈಶ್ಚಿನ್ನಿಕೃತಿಪ್ರಜ್ಞೈರಕಲ್ಯಾಣೈರ್ನರಾಧಮೈಃ|

03061078c ಆಹೂಯ ಪೃಥಿವೀಪಾಲಃ ಸತ್ಯಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ|

03061078e ದೇವನೇ ಕುಶಲೈರ್ಜಿಃಮೈರ್ಜಿತೋ ರಾಜ್ಯಂ ವಸೂನಿ ಚ||

ಕೆಲವು ನಿಕೃತಿಪ್ರಜ್ಞ, ಅಕಲ್ಯಾಣ, ನರಾಧಮರು ಸತ್ಯಧರ್ಮ ಪರಾಯಣನಾದ ಆ ಪೃಥಿವೀಪಾಲನನ್ನು ಜೂಜಾಡಲು ಕರೆದರು ಮತ್ತು ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ರಾಜ್ಯ-ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗೆದ್ದರು.

03061079a ತಸ್ಯ ಮಾಮವಗಚ್ಚದ್ವಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ರಾಜರ್ಷಭಸ್ಯ ವೈ|

03061079c ದಮಯಂತೀತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾಂ ಭರ್ತೃದರ್ಶನಲಾಲಸಾಂ||

ದಮಯಂತಿಯೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತಳಾದ ನಾನು ಆ ರಾಜರ್ಷಭನ ಪತ್ನಿ.
ಪತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಕಾತುರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ¹¹¹.

03061080a ಸಾ ವನಾನಿ ಗಿರೀಂಶ್ಚೈವ ಸರಾಂಸಿ ಸರಿತಸ್ತಥಾ|

03061080c ಪಲ್ವಲಾನಿ ಚ ರಮ್ಯಾಣಿ ತಥಾರಣ್ಯಾನಿ ಸರ್ವಶಃ||

03061081a ಅನ್ವೇಷಮಾಣಾ ಭರ್ತಾರಂ ನಲಂ ರಣವಿಶಾರದಂ|

03061081c ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಕೃತಾಸ್ತುಂ ಚ ವಿಚರಾಮೀಹ ದುಃಖಿತಾ||

ಆ ರಣವಿಶಾರದ, ಮಹಾತ್ಮ, ಕೃತಾಸ್ತು ಪತಿ ನಲನನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾ
ಈ ವನ-ಗಿರಿ-ಸರೋವರ-ನದಿಗಳಲ್ಲಿ, ರಮ್ಯ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳಲ್ಲಿ,
ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03061082a ಕಚ್ಚಿದ್ಭಗವತಾಂ ಪುಣ್ಯಂ ತಪೋವನಮಿದಂ ನೃಪಃ|

03061082c ಭವೇತ್ಪ್ರಾಪ್ತೋ ನಲೋ ನಾಮ ನಿಷಧಾನಾಂ ಜನಾಧಿಪಃ||

ನಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಿಷಾಧ ಜನಾಧಿಪ ನೃಪನು ನಿಮ್ಮ ಈ ಪುಣ್ಯ
ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಎಂದಾದರೂ ಬಂದಿದ್ದನೇ?

03061083a ಯತ್ಕೃತೇಽಹಮಿದಂ ವಿಪ್ರಾಃ ಪ್ರಪನ್ನಾ ಭೃಶದಾರುಣಂ|

03061083c ವನಂ ಪ್ರತಿಭಯಂ ಘೋರಂ ಶಾರ್ದೂಲಮೃಗಸೇವಿತಂ||

¹¹¹ನಳನು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ದಮಯಂತಿಯು ಮುನಿಗಳಿಗೆ
ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ವಿಪ್ರರೇ ! ಅವನ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನಾನು ಈ ಭಯಂಕರ, ಘೋರ,
ಶಾರ್ದೂಲಮೃಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ದಾರುಣ ವನವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದೇನೆ.

03061084a ಯದಿ ಕೈಶ್ಚಿದಹೋರಾತ್ರೈರ್ನ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನಲಂ ನೃಪಂ |

03061084c ಆತ್ಮಾನಂ ಶ್ರೇಯಸಾ ಯೋಕ್ಷ್ಯೇ ದೇಹಸ್ಯಾಸ್ಯ ವಿಮೋಚನಾತ್ ||

ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ನೃಪ ನಲನನ್ನು ನೋಡದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ
ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಶ್ರೇಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

03061085a ಕೋ ನು ಮೇ ಜೀವಿತೇನಾರ್ಥಸ್ತಂ ಋತೇ ಪುರುಷರ್ಷಭಂ |

03061085c ಕಥಂ ಭವಿಷ್ಯಾಮ್ಯದ್ಯಾಹಂ ಭರ್ತ್ಯಶೋಕಾಭಿಪೀಡಿತಾ ||

ಆ ಪುರುಷರ್ಷಭನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ
ಯಾವುದಾದರೂ ಅರ್ಥವಿದೆಯೇ? ಭರ್ತ್ಯಶೋಕಪೀಡಿತಳಾದ ನನಗೆ
ಇನ್ನು ಯಾವ ಭವಿಷ್ಯವಿದೆ?”

03061086a ಏವಂ ವಿಲಪತೀಮೇಕಾಮರಣ್ಯೇ ಭೀಮನಂದಿನೀಂ |

03061086c ದಮಯಂತೀಮಥೋಚುಸ್ತೇ ತಾಪಸಾಃ ಸತ್ಯವಾದಿನಃ ||

ಈ ರೀತಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಭೀಮನಂದಿನಿ
ದಮಯಂತಿಗೆ ಸತ್ಯವಾದಿ ತಾಪಸರು ಉತ್ತರಿಸಿದರು:

03061087a ಉದರ್ಕಸ್ತವ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಭವಿತಾ ಶುಭೇ |

03061087c ವಯಂ ಪಶ್ಯಾಮ ತಪಸಾ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ನೈಷಧಂ ||

03061088a ನಿಷಧಾನಾಮಧಿಪತಿಂ ನಲಂ ರಿಪುನಿಘಾತಿನಂ |

“ಶುಭೇ! ಕಲ್ಯಾಣಿ! ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ರಿಪುನಿಘಾತಿ,
ನಿಷಾಧಾಧಿಪತಿ ನಲ ನೈಷಧನನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತೀಯೆ
ಎಂದು ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ.

03061088c ಭೈಮಿ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇ ವಿಗತಜ್ವರಂ||

03061089a ವಿಮುಕ್ತಂ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯಃ ಸರ್ವರತ್ನಸಮನ್ವಿತಂ|

03061089c ತದೇವ ನಗರಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪ್ರಶಾಸಂತಮರಿಂದಮಂ||

ಭೈಮಿ! ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅರಿಂದಮ ಧರ್ಮಭೂತನು ಪೀಡೆಯಿಂದ
ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿ, ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ,
ಸರ್ವರತ್ನಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಗರದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಶಾಸನಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೀನು ಕಾಣುತ್ತೀಯೆ.

03061090a ದ್ವಿಷತಾಂ ಭಯಕರ್ತಾರಂ ಸುಹೃದಾಂ ಶೋಕನಾಶನಂ|

03061090c ಪತಿಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಕಲ್ಯಾಣಾಭಿಜನಂ ನೃಪಂ||

ಕಲ್ಯಾಣೀ! ದ್ವೇಷಿಗಳಿಗೆ ಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವ, ಸುಹೃದಯರ
ಶೋಕವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ, ಅಭಿಜನರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವ,
ನಿನ್ನ ಪತಿ ನೃಪನನ್ನು ನೋಡುವವಳಿದ್ದೀಯೆ!”

03061091a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ನಲಸ್ಯೇಷ್ಠಾಂ ಮಹಿಷೀಂ ಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜಾಂ|

03061091c ಅಂತರ್ಹಿತಾಸ್ತಾಪಸಾಸ್ತೇ ಸಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಾಶ್ರಮಾಸ್ತದಾ||

ನಲನ ಇಷ್ಟ ಮಹಿಷಿ, ಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜೆಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ ಆ
ತಾಪಸಿಗಳು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮಗಳ ಸಹಿತ

ಅಂತರ್ಧಾನರಾದರು¹¹².

03061092a ಸಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯಂ ವಿಸ್ಮಿತಾ ಅಭವತ್ತದಾ|

03061092c ದಮಯಂತ್ಯನವದ್ಯಾಂಗೀ ವೀರಸೇನನೃಪಸ್ಸುಷಾ||

ಆ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ವೀರಸೇನನ ಸೊಸೆ ಅನವದ್ಯಾಂಗಿ ದಮಯಂತಿಯು ವಿಸ್ಮಿತಳಾದಳು.

03061093a ಕಿಂ ನು ಸ್ವಪ್ನೋ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಃ ಕೋಽಯಂ ವಿಧಿರಿಹಾಭವತ್|

03061093c ಕ್ವ ನು ತೇ ತಾಪಸಾಃ ಸರ್ವೇ ಕ್ವ ತದಾಶ್ರಮಮಂಡಲಂ||

03061094a ಕ್ವ ಸಾ ಪುಣ್ಯಜಲಾ ರಮ್ಯಾ ನಾನಾದ್ವಿಜನಿಷೇವಿತಾ|

03061094c ನದೀ ತೇ ಚ ನಗಾ ಹೃದ್ಯಾಃ ಫಲಪುಷ್ಪೋಪಶೋಭಿತಾಃ||

“ನಾನು ನೋಡಿದ್ದು ಸ್ವಪ್ನವೇ? ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದಾದರೂ ಏನು? ಆ ಎಲ್ಲ ತಾಪಸರೂ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ? ಫಲಪುಷ್ಪಶೋಭಿತ, ಸುಂದರ ಗಿರಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾನಾ ದ್ವಿಜರಿಂದ ಕೂಡಿದ, ರಮ್ಯ ಪುಣ್ಯಜಲದ ನದಿಯಿದ್ದಿದ್ದ ಆ ಆಶ್ರಮ ಮಂಡಲವು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು?”

03061095a ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಚಿರಂ ಭೀಮಸುತಾ ದಮಯಂತೀ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಾ|

03061095c ಭರ್ತ್ಯುಶೋಕಪರಾ ದೀನಾ ವಿವರ್ಣವದನಾಭವತ್||

ಶುಚಿಸ್ಮಿತೆ ಭೀಮಸುತೆ ದಮಯಂತಿಯು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು,

¹¹²ಆಶ್ರಮ ಸಂಕುಲ, ತಾಪಸಿಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ದಮಯಂತಿಯ ಭ್ರಮೆಯೂ ಆಗಿರಬಹುದೇ?

ಭರ್ತೃಶೋಕಪರಳಾಗಿ, ದೀನಳಾಗಿ, ವಿವರ್ಣವದನಳಾದಳು.

03061096a ಸಾ ಗತ್ವಾಥಾಪರಾಂ ಭೂಮಿಂ ಬಾಷ್ಟಸಂದಿಗ್ಧಯಾ ಗಿರಾ|

03061096c ವಿಲಲಾಪಾಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಕ್ಷೀ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೋಕತರುಂ ತತಃ||

ಅವಳು ಬೇರೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಷ್ಟಗಳಿಂದ ಸಂದಿಗ್ಧ ದನಿಯಲ್ಲಿ, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ರುಗಳು ತುಂಬಿ ವಿಲಪಿಸಿದಳು.

03061097a ಉಪಗಮ್ಯ ತರುಶ್ರೇಷ್ಠಮಶೋಕಂ ಪುಷ್ಪಿತಂ ತದಾ|

03061097c ಪಲ್ಲವಾಪೀಡಿತಂ ಹೃದ್ಯಂ ವಿಹಂಗೈರನುನಾದಿತಂ||

ತನ್ನ ರೆಂಬೆಗಳ ಭಾರಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗಿದ್ದ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ನಿನಾದದಿಂದ ಮನಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ, ಪುಷ್ಪಿತ ಆ ತರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಶೋಕದ ಬಳಿ ಹೋದಳು.

03061098a ಅಹೋ ಬತಾಯಮಗಮಃ ಶ್ರೀಮಾನಸ್ಮಿನ್ವನಾಂತರೇ|

03061098c ಆಪೀಡೈರ್ಬಹುಭಿರ್ಭಾತಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ದ್ರಮಿಡರಾಡಿವ||

“ಈ ವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಈ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೃಕ್ಷವು ಬಹು ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸಿ ದ್ರಮಿಡದಂತೆ ಸುಂದರವಾಗಿರುವೆ.

03061099a ವಿಶೋಕಾಂ ಕುರು ಮಾಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಶೋಕ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನ|

03061099c ವೀತಶೋಕಭಯಾಬಾಧಂ ಕಚ್ಚಿತ್ತ್ವಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾನ್ಘ್ರಪಂ||

ನೋಡಲು ಸುಂದರವಾದ ಅಶೋಕವೇ! ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಮಾಡು. ಶೋಕ, ಭಯ, ಬಾಧೆಗಳ ರಹಿತನಾದ ನೃಪನನ್ನು

ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ?

03061100a ನಲಂ ನಾಮಾರಿದಮನಂ ದಮಯಂತ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯಂ ಪತಿಂ|

03061100c ನಿಷಧಾನಾಮಧಿಪತಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾನಸಿ ಮೇ ಪ್ರಿಯಂ||

ಅರಿದಮನ, ದಮಯಂತಿಯ ಪ್ರಿಯ ಪತಿ ನಿಷಾಧರ ಅಧಿಪತಿ ನನ್ನ
ಪ್ರಿಯ ನಲ ಎನ್ನುವವನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ?

03061101a ಏಕವಸ್ತ್ರಾರ್ಥಸಂವೀತಂ ಸುಕುಮಾರತನುತ್ವಚಂ|

03061101c ವ್ಯಸನೇನಾರ್ದಿತಂ ವೀರಮರಣ್ಯಮಿದಮಾಗತಂ||

03061102a ಯಥಾ ವಿಶೋಕಾ ಗಚ್ಛೇಯಮಶೋಕನಗ ತತ್ಕುರು|

03061102c ಸತ್ಯನಾಮಾ ಭವಾಶೋಕ ಮಮ ಶೋಕವಿನಾಶನಾತ್||

ಏಕವಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಈ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿರುವ
ಸುಕುಮಾರ ತನು ಮತ್ತು ತ್ವಚೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ವ್ಯಸನದಿಂದ
ಆರ್ದಿತನಾದ, ವೀರನನ್ನು ತೋರಿಸು. ಅಶೋಕ ಎನ್ನುವ ನಿನ್ನ
ಹೆಸರನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಶೋಕವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸು!”

03061103a ಏವಂ ಸಾಶೋಕವೃಕ್ಷಂ ತಮಾರ್ತಾ ತ್ರಿಃ ಪರಿಗಮ್ಯ ಹ|

03061103c ಜಗಾಮ ದಾರುಣತರಂ ದೇಶಂ ಭೈಮೀ ವರಾಂಗನಾ||

ಈ ರೀತಿ ಆರ್ತಳಾದ ವರಾಂಗನೆ ಭೈಮಿಯು ಆ ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷವನ್ನು
ಮೂರುಸಾರಿ ಸುತ್ತುವರೆದು, ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಾರುಣ
ಪ್ರದೇಶವೊಂದಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

03061104a ಸಾ ದದರ್ಶ ನಗಾನ್ವೈಕಾನ್ವೈಕಾಶ್ಚ ಸರಿತಸ್ತಥಾ|

03061104c ನೈಕಾಂಶ್ಚ ಪರ್ವತಾನ್ರಮ್ಯಾನ್ವೈಕಾಂಶ್ಚ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ||

03061105a ಕಂದರಾಂಶ್ಚ ನಿತಂಬಾಂಶ್ಚ ನದಾಂಶ್ಚಾ ದ್ಭುತದರ್ಶನಾನ್|

03061105c ದದರ್ಶ ಸಾ ಭೀಮಸುತಾ ಪತಿಮನ್ವೇಷತೀ ತದಾ||

ಪತಿಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾ ಆ ಭೀಮಸುತೆಯ ಹಲವಾರು ವೃಕ್ಷಗಳು, ಅನೇಕ ಝರಿಗಳು, ಅನೇಕ ಪರ್ವತಗಳು, ಅನೇಕ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು, ಕಂದರ-ಕಣಿವೆಗಳು ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತ ನದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

03061106a ಗತ್ವಾ ಪ್ರಕೃಷ್ಣಮಧ್ವಾನಂ ದಮಯಂತೀ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಾ|

03061106c ದದರ್ಶಾಥ ಮಹಾಸಾರ್ಥಂ ಹಸ್ತಶ್ವರಥಸಂಕುಲಂ||

03061107a ಉತ್ತರಂತಂ ನದೀಂ ರಮ್ಯಾಂ ಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾಂ ಶುಭಾಂ|

03061107c ಸುಶೀತತೋಯಾಂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಾಂ ಹ್ರದಿನೀಂ ವೇತಸೈರ್ವೃತಾಂ||

03061108a ಪ್ರೋದ್ಭುಷ್ಪಾಂ ಕ್ರೌಂಚಕುರರೈಶ್ಚ ಕ್ರವಾಕೋಪಕೂಜಿತಾಂ|

03061108c ಕೂರ್ಮಗ್ರಾಹಝಷಾಕೀರ್ಣಾಂ ಪುಲಿನದ್ವೀಪಶೋಭಿತಾಂ||

ಹಾಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶುಚಿಸ್ಮಿತೆ ದಮಯಂತಿಯು ಆನೆ-ಕುದುರೆ-ರಥಗಳ ಸಂಕುಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಸಲಿಲದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಶುಭ ಮತ್ತು ರಮ್ಯ ನದಿಯ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಗುಂಪನ್ನು ಕಂಡಳು. ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಆ ಆನಂದಕರ ನದಿಯಲ್ಲಿ ತಂಪಾದ ನೀರಿತ್ತು, ಕಳೆಗಳಿದ್ದವು. ಕ್ರೌಂಚ, ಕುರರ ಮತ್ತು ಚಕ್ರವಾಕಗಳ ಕರೆಗಳ ಗದ್ದಲದಿಂದೊಡಗೂಡಿತ್ತು. ಆಮೆ, ಮೊಸಳೆಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿತ್ತು.

ಮರಳು ಮತ್ತು ದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.

03061109a ಸಾ ದೃಷ್ಟೈವ ಮಹಾಸಾರ್ಥಂ ನಲಪತ್ನೀ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

03061109c ಉಪಸರ್ಪ್ಯ ವರಾರೋಹಾ ಜನಮಧ್ಯಂ ವಿವೇಶ ಹ||

ಆ ಮಹಾ ದಂಡನ್ನು ನೋಡಿದ ವರಾರೋಹೆ ಯಶಸ್ವಿನೀ ನಲಪತ್ನಿಯು
ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಆ ದಂಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಳು.

03061110a ಉನ್ಮತ್ತರೂಪಾ ಶೋಕಾರ್ತಾ ತಥಾ ವಸ್ತ್ರಾರ್ಥಸಂವೃತಾ|

03061110c ಕೃಶಾ ವಿವರ್ಣಾ ಮಲಿನಾ ಪಾಂಸುಧ್ವಸ್ತಶಿರೋರುಹಾ||

ಅರ್ಧವೇ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ, ಕೃಶಳಾಗಿದ್ದ, ವಿವರ್ಣಳಾಗಿದ್ದ,
ಮಲಿನಳಾಗಿದ್ದ, ಧೂಳುತುಂಬಿದ ತಲೆಗೂದಲಿನ ಆ ಶೋಕಾರ್ತೆಯು
ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ ಕಂಡಳು.

03061111a ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ರ ಮನುಜಾಃ ಕೇ ಚಿದ್ಭೀತಾಃ ಪ್ರದುದ್ರುವುಃ|

03061111c ಕೇ ಚಿಚ್ಚಿಂತಾಪರಾಸ್ತಸ್ಥುಃ ಕೇ ಚಿತ್ತತ್ರ ವಿಚುಕ್ರುಶುಃ||

ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೆಲವು ಜನರು ಭೀತರಾಗಿ ಓಡಿದರು. ಕೆಲವರು
ಚಿಂತಾಪರರಾದರು. ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು.

03061112a ಪ್ರಹಸಂತಿ ಸ್ಮ ತಾಂ ಕೇ ಚಿದಭ್ಯಸೂಯಂತ ಚಾಪರೇ|

03061112c ಚಕ್ರುಸ್ತಸ್ಯಾಂ ದಯಾಂ ಕೇ ಚಿತ್ವಪ್ರಚ್ಛುಶ್ಚಾಪಿ ಭಾರತ||

03061113a ಕಾಸಿ ಕಸ್ಯಾಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಕಿಂ ವಾ ಮೃಗಯಸೇ ವನೇ|

03061113c ತ್ವಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವ್ಯಥಿತಾಃ ಸ್ಮೇಹ ಕಚ್ಚಿತ್ತ್ವ ಮಸಿ ಮಾನುಷೀ||

03061114a ವದ ಸತ್ಯಂ ವನಸ್ಯಾಸ್ಯ ಪರ್ವತಸ್ಯಾಥ ವಾ ದಿಶಃ|
 03061114c ದೇವತಾ ತ್ವಂ ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಶರಣಂ ಗತಾಃ||
 03061115a ಯಕ್ಷೀ ವಾ ರಾಕ್ಷಸೀ ವಾ ತ್ವಮುತಾಹೋಽಸಿ ವರಾಂಗನಾ|
 03061115c ಸರ್ವಥಾ ಕುರು ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ರಕ್ಷಸ್ವಾಸ್ಮಾನನಿಂದಿತೇ||
 03061116a ಯಥಾಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಸಾರ್ಥಃ ಕ್ಷೇಮೀ ಶೀಘ್ರಮಿತೋ ವ್ರಜೇತ್|
 03061116c ತಥಾ ವಿಧತ್ಸ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಿ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಶರಣಂ ಗತಾಃ||

ಭಾರತ! ಕೆಲವರು ನಕ್ಕರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಅಸಹ್ಯ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಅದರೆ ಕೆಲವರು ಅವಳಮೇಲೆ ದಯಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೇಳಿದರು: “ಕಲ್ಯಾಣಿ! ನೀನು ಯಾರು? ನೀನು ಯಾರವಳು? ವನದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಅರಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ? ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನೀನು ಮನುಷ್ಯಳೇ ಎಂದು ವ್ಯಥಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು. ನೀನು ಈ ವನ, ಪರ್ವತ ಅಥವಾ ದಿಕ್ಕಿನ ದೇವತೆಯೇ? ಕಲ್ಯಾಣಿ! ನಾವು ನಿನ್ನ ಶರಣಾಗುತ್ತೇವೆ. ವರಾಂಗನೆ! ನೀನು ಯಕ್ಷಿಯೋ ಅಥವಾ ರಾಕ್ಷಸಿಯೋ? ಅನಿಂದಿತೇ! ನೀನು ಯಾರಿದ್ದರೂ ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅದೃಷ್ಟವನ್ನಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸು. ಕಲ್ಯಾಣಿ! ಈ ನಮ್ಮ ದಂಡು ಇಲ್ಲಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ಹೊರಡುವಂತೆ ಮಾಡು. ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ!”

03061117a ತಥೋಕ್ತಾ ತೇನ ಸಾರ್ಥೇನ ದಮಯಂತೀ ನೃಪಾತ್ಮಜಾ|
 03061117c ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತತಃ ಸಾಧ್ವೀ ಭರ್ತೃವ್ಯಸನದುಃಖಿತಾ||
 03061117e ಸಾರ್ಥವಾಹಂ ಚ ಸಾರ್ಥಂ ಚ ಜನಾ ಯೇ ಚಾತ್ರ ಕೇ ಚನ|

ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವರ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನೃಪಾತ್ಮಜೆ,

ಭರ್ತೃವ್ಯಸನ ದುಃಖಿತಳಾದ ಸಾಧ್ವಿ ದಮಯಂತಿಯು ದಂಡಿನ
ನಾಯಕ ಮತ್ತು ದಂಡಿನ ಇತರ ಜನರಿಗೆ, ವೃದ್ಧರಿಗೆ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಮತ್ತು
ದಂಡಿನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು:

03061118a ಯೂನಃ ಸ್ಥವಿರಬಾಲಾಶ್ಚ ಸಾರ್ಥಸ್ಯ ಚ ಪುರೋಗಮಾಃ||

03061118c ಮಾನುಷೀಂ ಮಾಂ ವಿಜಾನೀತ ಮನುಜಾಧಿಪತೇಃ ಸುತಾಂ|

03061118e ನೃಪಸ್ಸುಷಾಂ ರಾಜಭಾರ್ಯಾಂ ಭರ್ತೃದರ್ಶನಲಾಲಸಾಂ||

“ನಾನೊಬ್ಬ ಮಾನುಷಿ. ಮನುಜಧಿಪತಿಯ ಸುತೆ, ನೃಪನ ಸೊಸೆ, ಮತ್ತು
ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಕಾತರಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜಭಾರ್ಯೆ ಎಂದು
ತಿಳಿಯಿರಿ.

03061119a ವಿದರ್ಭರಾಣ್ಯಮ ಪಿತಾ ಭರ್ತಾ ರಾಜಾ ಚ ನೈಷಧಃ|

03061119c ನಲೋ ನಾಮ ಮಹಾಭಾಗಸ್ತಂ ಮಾರ್ಗಾಮ್ಯಪರಾಜಿತಂ||

ವಿದರ್ಭರಾಜ ನನ್ನ ಪಿತ ಮತ್ತು ಅಪರಾಜಿತ ಮಹಾಭಾಗ ನಲ ಎಂಬ
ಹೆಸರಿನ ನೈಷಧ ರಾಜನು ನನ್ನ ಪತಿ. ಅವನನ್ನೇ ನಾನು ಅರಸುತ್ತಿರುವೆ.

03061120a ಯದಿ ಜಾನೀತ ನೃಪತಿಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಶಂಸತ ಮೇ ಪ್ರಿಯಂ|

03061120c ನಲಂ ಪಾರ್ಥಿವಶಾರ್ದೂಲಮಮಿತ್ರಗಣಸೂದನಂ||

ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ, ಪಾರ್ಥಿವಶಾರ್ದೂಲ, ಅಮಿತ್ರಗಣಸೂದನ, ನೃಪತಿ
ನಲನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೆ ಬೇಗ ಹೇಳಿ !”

03061121a ತಾಮುವಾಚಾನವದ್ಯಾಂಗೀಂ ಸಾರ್ಥಸ್ಯ ಮಹತಃ ಪ್ರಭುಃ|

03061121c ಸಾರ್ಥವಾಹಃ ಶುಚಿನಾಮ ಶೃಣು ಕಲ್ಯಾಣಿ ಮದ್ವಚಃ||

ಆಗ ಶುಚಿ ಎನ್ನುವ ಆ ದೊಡ್ಡ ದಂಡಿನ ಪ್ರಭು, ದಂಡಿನ ನಾಯಕನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಕಲ್ಯಾಣಿ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು.

03061122a ಅಹಂ ಸಾರ್ಥಸ್ಯ ನೇತಾ ವೈ ಸಾರ್ಥವಾಹಃ ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ|

03061122c ಮನುಷ್ಯಂ ನಲನಾಮಾನಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಯಶಸ್ವಿನಿ||

03061123a ಕುಂಜರದ್ವೀಪಮಹಿಷಶಾರ್ದೂಲಕ್ಷಮೃಗಾನಪಿ|

03061123c ಪಶ್ಯಾಮ್ಯಸ್ಮಿನ್ವನೇ ಕಷ್ಟೇ ಅಮನುಷ್ಯನಿಷೇವಿತೇ|

03061123e ತಥಾ ನೋ ಯಕ್ಷರಾಡದ್ಯ ಮಣಿಭದ್ರಃ ಪ್ರಸೀದತು||

ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ! ನಾನು ಈ ದಂಡಿನ ನಾಯಕ ಸಾರ್ಥವಾಹ. ಯಶಸ್ವಿನೀ! ನಲ ಎನ್ನುವ ಯಾರನ್ನೂ ನಾನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಈ ಕಷ್ಟ ವನದಲ್ಲಿ ಆನೆ, ಚಿರತೆ, ಎಮ್ಮೆ, ಹುಲಿ, ಕರಡಿ ಮತ್ತು ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಮನುಷ್ಯರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಕ್ಷರಾಜ ಮಣಿಭದ್ರನು ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿ!”

03061124a ಸಾಬ್ರವೀದ್ವಣಿಜಃ ಸರ್ವಾನ್ಸಾರ್ಥವಾಹಂ ಚ ತಂ ತತಃ|

03061124c ಕ್ವ ನು ಯಾಸ್ಯಸಿ ಸಾರ್ಥೋಽಯಮೇತದಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಥ||

ಅವಳು ಎಲ್ಲ ವರ್ತಕರ ದಂಡಿನ ನಾಯಕನಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು: “ಈ ದಂಡು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ? ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳು!”

03061125 ಸಾರ್ಥವಾಹ ಉವಾಚ|

03061125a ಸಾರ್ಥೋಽಯಂ ಚೇದಿರಾಜಸ್ಯ ಸುಬಾಹೋಃ ಸತ್ಯವಾದಿನಃ|

ಸಾರ್ಥವಾಹನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದು ಸತ್ಯವಾದಿ ಚೇದಿರಾಜ
ಸುಬಾಹುವಿನ ಸಾರ್ಥ. ಮನುಜಾತ್ಮಜೇ! ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಲಾಭವನ್ನು
ಪಡೆಯಲು ಆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ದಮಯಂತೀಸಾರ್ಥವಾಹ ಸಂಗಮೇ ಏಕಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ದಮಯಂತೀ ಮತ್ತು ಸಾರ್ಥವಾಹನ ಭೇಟಿ ಎನ್ನುವ
ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೨

ಚೇದಿನಗರದಲ್ಲಿ ದಮಯಂತಿ

ಸರೋವರವೊಂದರ ಬಳಿ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿರುವಾಗ ಆನೆಗಳ
ಹಿಂಡೊಂದು ಬಂದು ದಂಡನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದುದು (೧-೧೧).
ದಮಯಂತಿಯು ವಿಲಪಿಸುತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡಗೂಡಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ
ಚೇದಿಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು (೧೨-೧೮). ಕರೆಯಿಸಿ ಕೇಳಿದ
ರಾಜಮಾತೆಗೆ ದಮಯಂತಿಯು ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದುದು
(೧೯-೩೪). ದಮಯಂತಿಯ ವ್ರತ-ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು

ರಾಜಮಾತೆಯು ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಗಳು ಸುನಂದೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವುದು

(೨೫-೪೩).

03062001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03062001a ಸಾ ತಚ್ಚೃತ್ವಾನವದ್ಯಾಂಗೀ ಸಾರ್ಥವಾಹವಚಸ್ತದಾ|

03062001c ಅಗಚ್ಚತ್ತೇನ ವೈ ಸಾರ್ಥಂ ಭರ್ತೃದರ್ಶನಲಾಲಸಾ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಅನವದ್ಯಾಂಗಿಯು ದಂಡಿನ ನಾಯಕನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಅವನ ಜೊತೆ ನಡೆದಳು.

03062002a ಅಥ ಕಾಲೇ ಬಹುತಿಥೇ ವನೇ ಮಹತಿ ದಾರುಣೇ|

03062002c ತಡಾಗಂ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಂ ಪದ್ಮಸೌಗಂಧಿಕಂ ಮಹತ್||

03062003a ದದ್ಯಶುರ್ವಣಿಜೋ ರಮ್ಯಂ ಪ್ರಭೂತಯವಸೇಂಧನಂ|

03062003c ಬಹುಮೂಲಫಲೋಪೇತಂ ನಾನಾಪಕ್ಷಿಗಣೈರ್ವೃತಂ||

ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ವರ್ತಕರು ದಾರುಣ ಮಹಾ ವನದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತೋಭದ್ರವಾದ, ದಡದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹುಲ್ಲು, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಫಲ-ಗಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ನಾನಾ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಪದ್ಮಸೌಗಂಧಿಕಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಒಂದು ವಿಶಾಲ, ರಮ್ಯ ಸರೋವರವನ್ನು ಕಂಡರು.

03062004a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೃಷ್ಟಸಲಿಲಂ ಮನೋಹರಸುಖಾವಹಂ|

03062004c ಸುಪರಿಶ್ರಾಂತವಾಹಾಸ್ತೇ ನಿವೇಶಾಯ ಮನೋ ದಧುಃ||

ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುವ ಆ ಮನೋಹರ ಶುದ್ಧ ನೀರನ್ನು ನೋಡಿ,
ಪ್ರಾಣಿಗಳು ದಣಿದಿದ್ದರಿಂದ, ಅಲ್ಲೇ ತಂಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

03062005a ಸಮೃತ್ತೇ ಸಾರ್ಥವಾಹಸ್ಯ ವಿವಿಶುವರ್ವನಮುತ್ತಮಂ|

03062005c ಉವಾಸ ಸಾರ್ಥಃ ಸುಮಹಾನ್ವೇಲಾಮಾಸಾದ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮಾಂ||

ದಂಡಿನ ನಾಯಕನ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ಆ ಉತ್ತಮ ವನವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ದಂಡು ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಕಳೆಯಲು
ತಯಾರಿಮಾಡಿತು.

03062006a ಅಥಾರ್ಥರಾತ್ರಸಮಯೇ ನಿಃಶಬ್ದಸ್ತಿಮಿತೇ ತದಾ|

03062006c ಸುಪ್ತೇ ಸಾರ್ಥೇ ಪರಿಶ್ರಾಂತೇ ಹಸ್ತಿಯೂಥಮುಪಾಗಮತ್|

03062006e ಪಾನೀಯಾರ್ಥಂ ಗಿರಿನದೀಂ ಮದಪ್ರಸ್ರವಣಾವಿಲಾಂ||

ಅರ್ಥರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ನಿಃಶಬ್ದರಾಗಿ ದಂಡಿನ ಎಲ್ಲರೂ
ಮಲಗಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಆನೆಗಳ ಗುಂಪೊಂದು ಆ ಗಿರಿನದಿಯಲ್ಲಿ
ನೀರು ಕುಡಿಯಲೆಂದು ಬಂದಿತು.

03062007a ಮಾರ್ಗಂ ಸಂರುದ್ಯ ಸಂಸುಪ್ತಂ ಪದ್ಮಿನ್ಯಾಃ ಸಾರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

03062007c ಸುಪ್ತಂ ಮಮರ್ದ ಸಹಸಾ ಚೇಷ್ಟಮಾನಂ ಮಹೀತಲೇ||

ಪದ್ಮಗಳಿದ್ದ ಸರೋವರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದು ಮಲಗಿದ್ದ ಆ
ಉತ್ತಮ ದಂಡನ್ನು ಅವುಗಳ ಗುಂಪು ತುಳಿದಾಡಿತು. ಮತ್ತು
ಮಲಗಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ನೆಲದಮೇಲೆ ಒದ್ದಾಡತೊಡಗಿದರು.

03062008a ಹಾಹಾರವಂ ಪ್ರಮುಂಚಂತಃ ಸಾರ್ಥಿಕಾಃ ಶರಣಾರ್ಥಿನಃ|

03062008c ವನಗುಲ್ಮಾಂಶ್ಚ ಧಾವಂತೋ ನಿಧ್ರಾಂಧಾ ಮಹತೋ ಭಯಾತ್|

03062008e ಕೇ ಚಿದ್ಧಂತೈಃ ಕರೈಃ ಕೇ ಚಿತ್ಯೇ ಚಿತ್ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಹತಾ ನರಾಃ||

ಹಾಹಾರಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶರಣಾರ್ಥಿಗಳಾದ ವರ್ತಕರು, ಇನ್ನೂ
ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಕುರುಡರಾಗಿ, ಮಹತ್ತರ ಭಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು
ವನದಲ್ಲಿನ ಗಿಡಗಂಟಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಓಡಿದರು. ಕೆಲವರು ದಂತಗಳಿಂದ
ಸೀಳಿಹೋದರು, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಹತರಾದರು.

03062009a ಗೋಖರೋಷ್ವಾಶ್ವಬಹುಲಂ ಪದಾತಿಜನಸಂಕುಲಂ|

03062009c ಭಯಾರ್ತಂ ಧಾವಮಾನಂ ತತ್ಪರಸ್ಪರಹತಂ ತದಾ||

ಎತ್ತು, ಕತ್ತೆ, ಒಂಟೆ, ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಕಾಲ್ದಾಳುಗಳ ಸಂಕುಲವು
ಭಯದಿಂದ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದವು.

03062010a ಘೋರಾನ್ನಾದಾನ್ವಿಮುಂಚಂತೋ ನಿಪೇತುರ್ಧರಣೀತಲೇ|

03062010c ವೃಕ್ಷೇಷ್ವಾಸಜ್ಯ ಸಂಭಗ್ನಾಃ ಪತಿತಾ ವಿಷಮೇಷು ಚ|

03062010e ತಥಾ ತನ್ನಿಹತಂ ಸರ್ವಂ ಸಮೃದ್ಧಂ ಸಾರ್ಥಮಂಡಲಂ||

ಘೋರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಧರಣೀತಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಭಗ್ನವಾದ
ಅಂಗಗಳಿಂದ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ
ವರ್ತಕರ ಆ ಸಮೃದ್ಧ ಮಂಡಲವೆಲ್ಲವೂ ನಿಹತವಾಯಿತು.

03062011a ಅಥಾಪರೇದ್ಯುಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಹತಶಿಷ್ಟಾ ಜನಾಸ್ತದಾ|

03062011c ವನಗುಲ್ಮಾದ್ವಿನಿಷ್ಯಮ್ಯ ಶೋಚಂತೋ ವೈಶಸಂ ಕೃತಂ|

03062011e ಭ್ರಾತರಂ ಪಿತರಂ ಪುತ್ರಂ ಸಖಾಯಂ ಚ ಜನಾಧಿಪ||

ಜನಾಧಿಪ! ಬೆಳಕು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸಾವಿನಿಂದ ಬದುಕಿದ ಜನರು
ಗಿಡ ಮಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಎಲ್ಲರ ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು
“ಸಹೋದರ! ತಂದೇ! ಪುತ್ರ! ಸಖಾ!” ಎಂದು ಶೋಕಿಸಿದರು.

03062012a ಅಶೋಚತ್ತತ್ರ ವೈದರ್ಭೀ ಕಿಂ ನು ಮೇ ದುಷ್ಕೃತಂ ಕೃತಂ|

03062012c ಯೋಽಪಿ ಮೇ ನಿರ್ಜನೇಽರಣ್ಯೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋಽಯಂ ಜನಾರ್ಣವಃ|

03062012e ಹತೋಽಯಂ ಹಸ್ತಿಯೂಥೇನ ಮಂದಭಾಗ್ಯಾನ್ಮಮೈವ ತು||

“ನಾನೇನು ದುಷ್ಕೃತವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಈ ನಿರ್ಜನ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ
ಈ ಜನಸಾಗರವು ಆನೆಗಳಿಂದ ತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ನಾಶವಾಯಿತು? ಇದು
ನನ್ನ ಮಂದಭಾಗ್ಯವೇ ಸರಿ!” ಎಂದು ಆ ವೈದರ್ಭಿಯು ಶೋಕಿಸಿದಳು.

03062013a ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಂ ಸುಚಿರಂ ದುಃಖಂ ಮಯಾ ನೂನಮಸಂಶಯಂ|

03062013c ನಾಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲೋ ಮ್ನಿಯತೇ ಶ್ರುತಂ ವೃದ್ಧಾನುಶಾಸನಂ||

03062014a ಯನ್ನಾಹಮದ್ಯ ಮೃದಿತಾ ಹಸ್ತಿಯೂಥೇನ ದುಃಖಿತಾ|

03062014c ನ ಹ್ಯದೈವಕೃತಂ ಕಿಂ ಚಿನ್ನರಾಣಾಮಿಹ ವಿದ್ಯತೇ||

“ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ಮುಂದೆ ದುಃಖಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿದೆ.
ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ವೃದ್ಧರು
ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಆನೆಗಳಿಂದ ತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟು
ಸಾಯಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದೇನೆಂದರೆ, ವಿಧಿಯು ನಿಶ್ಚಯಿಸದೇ
ಯಾವುದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

03062015a ನ ಚ ಮೇ ಬಾಲಭಾವೇಽಪಿ ಕಿಂ ಚಿದ್ವ್ಯ ಪಕೃತಂ ಕೃತಂ|

03062015c ಕರ್ಮಣಾ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಯದಿದಂ ದುಃಖಮಾಗತಂ||

ಆದರೆ ನಾನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ,
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಅಪಕೃತವನ್ನು
ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ದುಃಖವು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು?

03062016a ಮನ್ಯೇ ಸ್ವಯಂವರಕೃತೇ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಸಮಾಗತಾಃ|

03062016c ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತಾ ಮಯಾ ತತ್ರ ನಲಸ್ಯಾರ್ಥಾಯ ದೇವತಾಃ|

03062016e ನೂನಂ ತೇಷಾಂ ಪ್ರಭಾವೇನ ವಿಯೋಗಂ ಪ್ರಾಪ್ತವತ್ಯಹಂ||

ನನ್ನ ಯೋಚನೆಯಂತೆ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ದೇವತೆ
ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನು ನಲನಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದುದಕ್ಕಾಗಿ,
ಅವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ವಿಯೋಗ
ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತೇನೋ !”

03062017a ಏವಮಾದೀನಿ ದುಃಖಾನಿ ಸಾ ವಿಲಪ್ಯ ವರಾಂಗನಾ|

03062017c ಹತಶಿಷ್ಟೈಃ ಸಹ ತದಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ವೇದಪಾರಗೈಃ|

03062017e ಅಗಚ್ಚ ದ್ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ದುಃಖಶೋಕಪರಾಯಣಾ||

ನರಶಾರ್ದೂಲ ! ಈ ರೀತಿ ದುಃಖಿತಳಾದ ಆ ದೀನ ವರಾಂಗನೆಯು
ದುಃಖಶೋಕಪರಾಯಣಳಾಗಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಾ ವೇದಪಾರಂಗತ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡಗೂಡಿ ಹೊರಟಳು.

03062018a ಗಚ್ಚಂತೀ ಸಾ ಚಿರಾತ್ಕಾಲಾತ್ಪುರಮಾಸಾದಯನ್ಮಹತ್|

03062018c ಸಾಯಾಹ್ನೇ ಚೇದಿರಾಜಸ್ಯ ಸುಬಾಹೋಃ ಸತ್ಯವಾದಿನಃ|

03062018e ವಸ್ತ್ರಾರ್ಧಕರ್ತಸಂವೀತಾ ಪ್ರವಿವೇಶ ಪುರೋತ್ತಮಂ||

ಬಹಳ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅವಳು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದಳು. ಸುಬಾಹುವೂ ಸತ್ಯವಾದಿಯೂ ಆದ ಚೇದಿ ರಾಜನ ಆ ಉತ್ತಮ ಪುರವನ್ನು ಅರ್ಧವಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಧರಿಸಿದ್ದ ಅವಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.

03062019a ತಾಂ ವಿವರ್ಣಾಂ ಕೃಶಾಂ ದೀನಾಂ ಮುಕ್ತಕೇಶೀಮಮಾರ್ಜನಾಂ|

03062019c ಉನ್ಮತ್ತಾಮಿವ ಗಚ್ಚಂತೀಂ ದದೃಶುಃ ಪುರವಾಸಿನಃ||

03062020a ಪ್ರವಿಶಂತೀಂ ತು ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚೇದಿರಾಜಪುರೀಂ ತದಾ|

03062020c ಅನುಜಗ್ಮುಸ್ತತೋ ಬಾಲಾ ಗ್ರಾಮಿಪುತ್ರಾಃ ಕುತೂಹಲಾತ್||

ವಿವರ್ಣಳೂ, ಕೃಶಳೂ, ದೀನಳೂ, ಬಿಚ್ಚಿದ ತಲೆಗೂದಲಿನವಳೂ, ಹೊಲಸು ತುಂಬಿದವಳೂ, ಮತ್ತು ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅವಳನ್ನು ಪುರವಾಸಿಗಳು ನೋಡಿದರು. ಚೇದಿರಾಜಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಾಲಕರೂ ಗ್ರಾಮಪುತ್ರರೂ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು.

03062021a ಸಾ ತೈಃ ಪರಿವೃತಾಗಚ್ಚತ್ಸಮೀಪಂ ರಾಜವೇಶ್ಮನಃ|

03062021c ತಾಂ ಪ್ರಾಸಾದಗತಾಪಶ್ಯದ್ರಾಜಮಾತಾ ಜನ್ಯೈರ್ವೃತಾಂ||

ಅವಳು ರಾಜಭವನದ ಸಮೀಪ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅವಳನ್ನು ಸುತ್ತವರಿದರು. ಜನರಿಂದ ಸುತ್ತವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು

ರಾಜಮಾತೆಯು ಅರಮನೆಯ ಮೇಲ್ಗಚ್ಚಿನಿಂದ ನೋಡಿದಳು.

03062022a ಸಾ ಜನಂ ವಾರಯಿತ್ವಾ ತಂ ಪ್ರಾಸಾದತಲಮುತ್ತಮಂ|

03062022c ಆರೋಪ್ಯ ವಿಸ್ಮಿತಾ ರಾಜನ್ದಮಯಂತೀಮಪ್ಯಚ್ಚತ||

ರಾಜನ್! ಉತ್ತಮ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವಳು ವಿಸ್ಮಿತಳಾಗಿ ಜನರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಿಂದೆಸರಿಸಿ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

03062023a ಏವಮಪ್ಯಸುಖಾವಿಷ್ಟಾ ಬಿಭರ್ಷಿ ಪರಮಂ ವಪುಃ|

03062023c ಭಾಸಿ ವಿದ್ಯುದಿವಾಭ್ರೇಷು ಶಂಸ ಮೇ ಕಾಸಿ ಕಸ್ಯ ವಾ||

“ದುಃಖಾವಿಷ್ಟಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸುಂದರವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದೀಯೆ ಮತ್ತು ಮಿಂಚಿನಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮೋಡದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವೆ. ನೀನು ಯಾರು ಮತ್ತು ಯಾರವಳು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳು !

03062024a ನ ಹಿ ತೇ ಮಾನುಷಂ ರೂಪಂ ಭೂಷಣೈರಪಿ ವರ್ಜಿತಂ|

03062024c ಅಸಹಾಯಾ ನರೇಭ್ಯಶ್ಚ ನೋದ್ವಿಜಸ್ಯಮರಪ್ರಭೇ||

ಅಮರಪ್ರಭೆ! ಭೂಷಣಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮನುಷ್ಯಳೆಂದು ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸಹಾಯಕಳಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ಈ ಜನರ ಭಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ!”

03062025a ತಚ್ಛ್ವತ್ವಾ ವಚನಂ ತಸ್ಯಾ ಭೈಮೀ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್|

03062025c ಮಾನುಷೀಂ ಮಾಂ ವಿಜಾನೀಹಿ ಭರ್ತಾರಂ ಸಮನುವ್ರತಾಂ||

ಅವಳೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೈಮಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಪತಿಯ

ಅನುವ್ರತಳಾದ ಓರ್ವ ಮಾನುಷಿಯೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ತಿಳಿ.

03062026a ಸೈರಂದ್ರೀಂ ಜಾತಿಸಂಪನ್ನಾಂ ಭುಜಿಷ್ಯಾಂ ಕಾಮವಾಸಿನೀಂ|

03062026c ಫಲಮೂಲಾಶನಾಮೇಕಾಂ ಯತ್ರಸಾಯಂಪ್ರತಿಶ್ರಯಾಂ||

ನಾನು ಇಷ್ಟವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ, ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವ, ಎಕಾಂಗಿ. ಸಾಯಂಕಾಲ ಎಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುವ, ಜಾತಿಸಂಪನ್ನಳಾದ ಓರ್ವ ಸೈರಂದ್ರೀ.

03062027a ಅಸಂಖ್ಯೇಯಗುಣೋ ಭರ್ತಾ ಮಾಂ ಚ ನಿತ್ಯಮನುವ್ರತಃ|

03062027c ಭರ್ತಾರಮಪಿ ತಂ ವೀರಂ ಚಾಯೇವಾನಪಗಾ ಸದಾ||

ಅಸಂಖ್ಯಗುಣಿಯಾದ ನನ್ನ ಪತಿಯು ನಿತ್ಯವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅನುವ್ರತನಾದವನು. ನಾನೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ವೀರ ಪತಿಯನ್ನು ನೆರಳಿನಂತೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

03062028a ತಸ್ಯ ದೈವಾತ್ಮಸಂಗೋಽಭೂದತಿಮಾತ್ರಂ ಸ್ಮ ದೇವನೇ|

03062028c ದ್ಯೂತೇ ಸ ನಿರ್ಜಿತಶ್ಚೈವ ವನಮೇಕೋಽಭ್ಯುಪೇಯಿವಾನ್||

ದುರ್ದೈವವಷ್ಟಾತ್ ಅವನಿಗೆ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಚಟವಿತ್ತು. ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅವನು ಒಬ್ಬನೇ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

03062029a ತಮೇಕವಸನಂ ವೀರಮುನ್ನತ್ತಮಿವ ವಿಃವಲಂ|

03062029c ಆಶ್ವಾಸಯಂತೀ ಭರ್ತಾರಮಹಮನ್ವಗಮಂ ವನಂ||

ಏಕವಸ್ತ್ರನಾಗಿ, ಹುಚ್ಚನಂತೆ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿದ್ದ ಆ ವೀರ ಪತಿಯನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಿ ನಾನೂ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದೆ.

03062030a ಸ ಕದಾ ಚಿದ್ವನೇ ವೀರಃ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ಕಾರಣಾಂತರೇ|

03062030c ಕ್ಷುತ್ಪರಿತಃ ಸುವಿಮನಾಸ್ತದಪ್ಯೇಕಂ ವ್ಯಸರ್ಜಯತ್||

ಒಂದುದಿನ ವನದಲ್ಲಿ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದ ಆ ವೀರನು
ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ
ಕಳೆದುಕೊಂಡನು.

03062031a ತಮೇಕವಸನಂ ನಗ್ನಮುನ್ಮತ್ತಂ ಗತಚೇತಸಂ|

03062031c ಅನುವ್ರಜಂತೀ ಬಹುಲಾ ನ ಸ್ವಪಾಮಿ ನಿಶಾಃ ಸದಾ||

ಆ ನಗ್ನ, ಉನ್ಮತ್ತ, ಅರಿವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಏಕವಸ್ತ್ರಧಾರಿಯನ್ನು
ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಬಹಳಷ್ಟು ರಾತ್ರಿಗಳು ನಾನು ನಿದ್ರೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

03062032a ತತೋ ಬಹುತಿಥೇ ಕಾಲೇ ಸುಪ್ತಾಮುತ್ಸ್ರಜ್ಯ ಮಾಂ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03062032c ವಾಸಸೋಽರ್ಧಂ ಪರಿಚ್ಛಿದ್ಯ ತ್ಯಕ್ತವಾನ್ಮಾಮನಾಗಸಂ||

ಬಹುದಿನಗಳ ನಂತರ ಯಾವಾಗಲೋ ಒಮ್ಮೆ ನಾನು
ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಧ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅದನ್ನೇ
ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ತಪ್ಪನ್ನೇನೂ ಮಾಡಿರದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು
ಹೋದನು.

03062033a ತಂ ಮಾರ್ಗಮಾಣಾ ಭರ್ತಾರಂ ದಹ್ಯಮಾನಾ ದಿನಕ್ಷಪಾಃ|

03062033c ನ ವಿಂದಾಮ್ಯಮರಪ್ರಖ್ಯಂ ಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರಾಣಧನೇಶ್ವರಂ||

ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ದಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ದಿನ ರಾತ್ರಿಯೂ ಪತಿಯನ್ನು
ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನನ್ನು, ಪ್ರಾಣಧನೇಶ್ವರನನ್ನು
ಕಾಣದಾಗಿದ್ದೇನೆ.”

03062034a ತಾಮಶ್ರುಪರಿಪೂರ್ಣಾಕ್ಷೀಂ ವಿಲಪಂತೀಂ ತಥಾ ಬಹು|

03062034c ರಾಜಮಾತಾಬ್ರವೀದಾರ್ತಾಂ ಭೈಮೀಮಾರ್ತತರಾ ಸ್ವಯಂ||

ಅಶ್ರುಪರಿಪೂರ್ಣಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಬಹುವಾಗಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ತ ಭೈಮಿಗೆ
ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ದುಃಖದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ರಾಜಮಾತೆಯು
ಹೇಳಿದಳು:

03062035a ವಸಸ್ವ ಮಯಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಪ್ರೀತಿರ್ಮೇ ತ್ವಯಿ ವರ್ತತೇ|

03062035c ಮೃಗಯಿಷ್ಯಂತಿ ತೇ ಭದ್ರೇ ಭರ್ತಾರಂ ಪುರುಷಾ ಮಮ||

“ಕಲ್ಯಾಣಿ! ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ನಿನ್ನ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ನಾನು
ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಭದ್ರೆ! ನನ್ನ ಪುರುಷರು ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು
ಹುಡುಕುವರು.

03062036a ಅಥ ವಾ ಸ್ವಯಮಾಗಚ್ಛೇತ್ಪರಿಧಾವನ್ನಿತಸ್ತತಃ|

03062036c ಇಹೈವ ವಸತೀ ಭದ್ರೇ ಭರ್ತಾರಮುಪಲಪ್ಸ್ಯಸೇ||

ಅಥವಾ ತಾನಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಅವನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬರಬಹುದು. ಭದ್ರೆ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ನಿನ್ನ

ಪತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಹೊಂದುವೆ.”

03062037a ರಾಜಮಾತುರ್ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ದಮಯಂತೀ ವಚೋಽಬ್ರವೀತ್ |

03062037c ಸಮಯೇನೋತ್ಸಹೇ ವಸ್ತುಂ ತ್ವಯಿ ವೀರಪ್ರಜಾಯಿನಿ ||

03062038a ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಂ ನೈವ ಭುಂಜೀಯಾಂ ನ ಕುರ್ಯಾಂ ಪಾದಧಾವನಂ |

03062038c ನ ಚಾಹಂ ಪುರುಷಾನನ್ಯಾನ್ಸಂಭಾಷೇಯಂ ಕಥಂ ಚನ ||

ರಾಜಮಾತೆಯ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದಮಯಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು:

“ವೀರಮಾತೆ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಇರುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು

ನಿಯಮಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ! ನಾನು ಎಂಜಲನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ, ಬೇರೆಯವರ

ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ

ಎಂದೂ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03062039a ಪ್ರಾರ್ಥಯೇದ್ಯದಿ ಮಾಂ ಕಶ್ಚಿ ದ್ಧಂಡ್ಯಸ್ತೇ ಸ ಪುಮಾನ್ಭವೇತ್ |

03062039c ಭರ್ತುರನ್ವೇಷಣಾರ್ಥಂ ತು ಪಶ್ಯೇಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಹಂ ||

ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನಜೊತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ

ಸರಿಯಾದ ದಂಡವು ದೊರೆಯಬೇಕು. ಆದರೆ, ಪತಿಯನ್ನು

ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ.

03062040a ಯದ್ಯೇವಮಿಹ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವಸಾಮ್ಯಹಮಸಂಶಯಂ |

03062040c ಅತೋಽನ್ಯಥಾ ನ ಮೇ ವಾಸೋ ವರ್ತತೇ ಹೃದಯೇ ಕ್ವ ಚಿತ್ ||

ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದಕ್ಕೆ

ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅನ್ಯಥಾ ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಸ್ವಲ್ಪವೂ

ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ.”

03062041a ತಾಂ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನ ಮನಸಾ ರಾಜಮಾತೇದಮಬ್ರವೀತ್|

03062041c ಸರ್ವಮೇತತ್ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ದಿಷ್ಟ್ಯ ತೇ ವ್ರತಮೀದೃಶಂ||

ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಸಳಾದ ರಾಜಮಾತೆಯು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ನಿನ್ನ ವ್ರತದ ನಿಯಮಗಳ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

03062042a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತೋ ಭೈಮೀಂ ರಾಜಮಾತಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03062042c ಉವಾಚೇದಂ ದುಹಿತರಂ ಸುನಂದಾಂ ನಾಮ ಭಾರತ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಭಾರತ! ಭೈಮಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ ನಂತರ ರಾಜಮಾತೆಯು ಸುನಂದ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

03062043a ಸೈರಂದ್ರೀಮಭಿಜಾನೀಷ್ಟ ಸುನಂದೇ ದೇವರೂಪಿಣೀಂ|

03062043c ಏತಯಾ ಸಹ ಮೋದಸ್ವ ನಿರುದ್ವಿಗ್ನಮನಾಃ ಸ್ವಯಂ||

“ಸುನಂದ! ಈ ದೇವರೂಪಿಣಿಯು ನಿನ್ನ ಸೈರಂದ್ರಿಯಾಗಿ ಇರುವಳು, ಗುರುತಿಟ್ಟುಕೋ. ಇವಳೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ಉದ್ವೇಗವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಸ್ವತಃ ಆನಂದವಾಗಿರು!”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ದಮಯಂತೀಚೇದಿರಾಜಗೃಹವಾಸೇ ದ್ವಿಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ದಮಯಂತಿಯು ಚೇದಿರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದುದು ಎನ್ನುವ
ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೩

ನಲ-ಕಾರ್ಕೋಟಕ

ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ತೊರೆದ ರಾಜ ನಲನು ಗಹನ ವನದಲ್ಲಿ
ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚನ್ನು ಕಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ
ಸಿಲುಕಿರುವ ನಾಗ ಕಾರ್ಕೋಟಕನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೊರತಂದು ಉಳಿಸಿದುದು
(೧-೯). ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗೆಂದು ನಾಗವು
ಹೇಳುವುದು, ನಲನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲು ಅವನನ್ನು ಕಾರ್ಕೋಟಕನು
ಕಚ್ಚಿ ಕುರೂಪಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದುದು (೧೦-೧೨). ಅವನ ದೇಹವನ್ನಾವರಿಸಿ
ಕಾಡುತ್ತಿರುವನನ್ನು ಪೀಡಿಸಲು ಕಚ್ಚಿ ದೆನೆಂದೂ, ಕುರೂಪಿಯಾದ
ಅವನನ್ನು ಯಾರೂ ಗುರುತಿಸಲಾರರೆಂದೂ, ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಜ
ಋತುಪರ್ಣನಿಂದ ಅಕ್ಷ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತನಂತರ ಅವನ ಕಷ್ಟಗಳು
ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವವೆಂದೂ ಹೇಳಿ, ಪುನಃ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ
ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನಿತ್ತು ಕಾರ್ಕೋಟಕನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದುದು (೧೩-೨೪).

03063001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03063001a ಉತ್ಸೃಜ್ಯ ದಮಯಂತೀಂ ತು ನಲೋ ರಾಜಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03063001c ದದರ್ಶ ದಾವಂ ದಹ್ಯಂತಂ ಮಹಾಂತಂ ಗಹನೇ ವನೇ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಶಾಂಪತೇ! ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ತೊರೆದ
ರಾಜ ನಲನು ಗಹನ ವನದಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ
ಕಾಡಿಚ್ಚನ್ನು ಕಂಡನು.

03063002a ತತ್ರ ಶುಶ್ರಾವ ಮಧ್ಯೇಽಗ್ನೌ ಶಬ್ದಂ ಭೂತಸ್ಯ ಕಸ್ಯ ಚಿತ್|

03063002c ಅಭಿಧಾವ ನಲೇತ್ಯುಚ್ಚೈಃ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕೇತಿ ಚಾಸಕೃತ್||

ಕಿಚ್ಚಿನ ಮಧ್ಯದಿಂದ “ನಲ! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ! ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ! ಬಾ!” ಎಂದು
ಯಾವುದೋ ಜೀವಿಯು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕರೆಯುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

03063003a ಮಾ ಭೈರಿತಿ ನಲಶ್ಚೋಕ್ತ್ವಾ ಮಧ್ಯಮಗ್ನೇಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ತಂ|

03063003c ದದರ್ಶ ನಾಗರಾಜಾನಂ ಶಯಾನಂ ಕುಂಡಲೀಕೃತಂ||

“ಭಯಪಡಬೇಡ!” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ನಲನು ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ¹¹³, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುರುಳಿಸುತ್ತಿ ಮಲಗಿದ್ದ ನಾಗರಾಜನನ್ನು
ಕಂಡನು.

03063004a ಸ ನಾಗಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿಭೂತ್ವಾ ವೇಪಮಾನೋ ನಲಂ ತದಾ|

03063004c ಉವಾಚ ವಿದ್ಧಿ ಮಾಂ ರಾಜನ್ನಾಗಂ ಕರ್ಕೋಟಕಂ ನೃಪ||

ಆಗ ಆ ನಾಗವು ತರತರಿಸುತ್ತಾ ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾಗಿ ನಲನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ
ಮಾತನಾಡಿತು: “ನೃಪ! ನನ್ನನ್ನು ನಾಗರಾಜ ಕಾರ್ಕೋಟಕನೆಂದು ತಿಳಿ.

03063005a ಮಯಾ ಪ್ರಲಬ್ಧೋ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿರನಾಗಾಃ ಸುಮಹಾತಪಾಃ|

¹¹³ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಲ್ಲನೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯ ವರವಿತ್ತು.

03063005c ತೇನ ಮನ್ಯುಪರೀತೇನ ಶಪ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಮನುಜಾಧಿಪ||

ಮನುಜಾಧಿಪ! ಮಹಾತಪ ಮುಗ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನನ್ನು ನಾನು
ಹಿಡಿದಿದ್ದೆ. ಕೋಪವಶನಾದ ಅವನಿಂದ ಶಪಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

03063006a ತಸ್ಯ ಶಾಪಾನ್ನ ಶಕ್ಷೋಮಿ ಪದಾದ್ವಿಚಲಿತುಂ ಪದಂ|

03063006c ಉಪದೇಕ್ಷ್ಯಾ ಮಿ ತೇ ಶ್ರೇಯಸ್ತ್ರಾತುಮರ್ಹತಿ ಮಾಂ ಭವಾನ್||

ಅವನ ಶಾಪದಿಂದಾಗಿ ಈ ಜಾಗದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಚಲಿಸಲೂ
ಅಶಕ್ಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿದರೆ, ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗುವ
ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

03063007a ಸಖಾ ಚ ತೇ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಮತ್ಸಮೋ ನಾಸ್ತಿ ಪನ್ನಗಃ|

03063007c ಲಘುಶ್ಚ ತೇ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಶೀಘ್ರಮಾದಾಯ ಗಚ್ಛ ಮಾಂ||

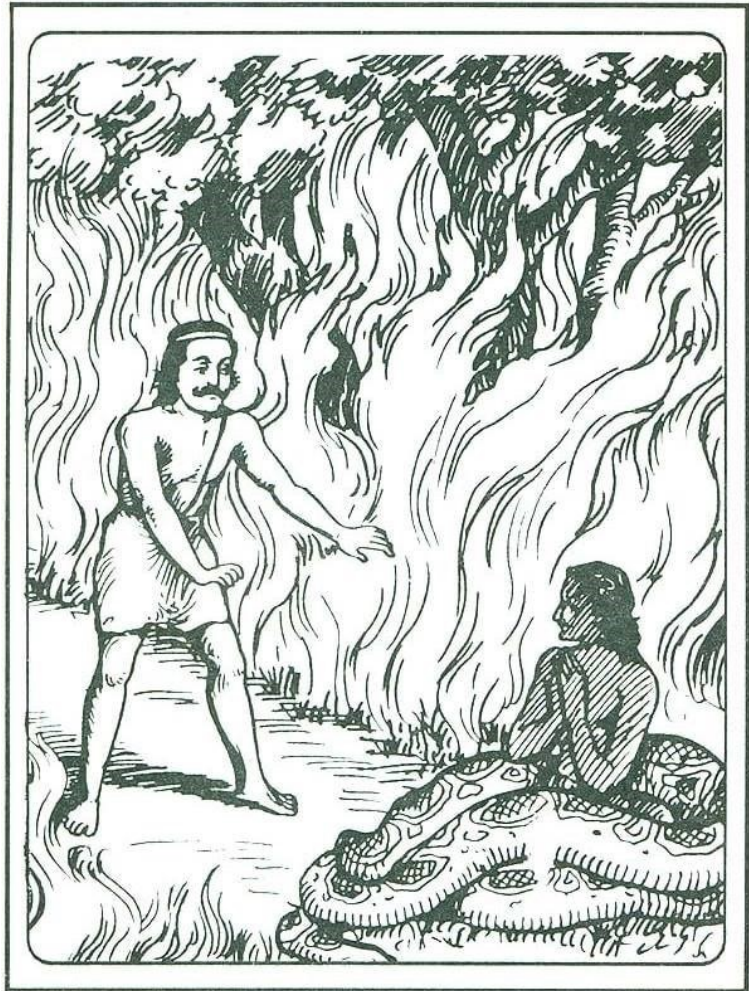
ನಿನ್ನ ಸಖನಾಗಿರುವೆ. ನನ್ನಂತಹ ಪನ್ನಗವು ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ನಿನಗಾಗಿ
ನಾನು ಹಗುರವಾಗುತ್ತೇನೆ. ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು
ಹೋಗು!”

03063008a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ನಾಗೇಂದ್ರೋ ಬಭೂವಾಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರಕಃ|

03063008c ತಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ನಲಃ ಪ್ರಾಯಾದುದ್ದೇಶಂ ದಾವವರ್ಜಿತಂ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಆ ನಾಗೇಂದ್ರನು ಅಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರದಂತಾದನು. ನಲನು
ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಬೆಂಕಿಯು ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದನು.

03063009a ಆಕಾಶದೇಶಮಾಸಾದ್ಯ ವಿಮುಕ್ತಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ತ್ಮನಾ|

03063009c ಉತ್ಪ್ರಮುಕಾಮಂ ತಂ ನಾಗಃ ಪುನಃ ಕರ್ಕೋಟಕೋಽಬ್ರವೀತ್||

ಸುಟ್ಟ ಕರಿಯಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆ ನಾಗನನ್ನು
ಕೆಳಗಿಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕಾರ್ಕೋಟಕನು ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು:

03063010a ಪದಾನಿ ಗಣಯನ್ಗಚ್ಚ ಸ್ವಾನಿ ನೈಷಧ ಕಾನಿ ಚಿತ್|

03063010c ತತ್ರ ತೇಽಹಂ ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರೇಯೋ ಧಾಸ್ಯಾಮಿ ಯತ್ಪರಂ||

“ನಿಷಾಧ ! ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಾ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋಗು.
ಮಹಾರಾಜ ! ಅಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಪರಮ ಶ್ರೇಯವಾದದ್ದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03063011a ತತಃ ಸಂಖ್ಯಾತುಮಾರಬ್ಧಮದಶದ್ಧಶಮೇ ಪದೇ|

03063011c ತಸ್ಯ ದಷ್ಟಸ್ಯ ತದ್ರೂಪಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಂತರಧೀಯತ||

ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಹತ್ತನೇ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗನು ನಲನನ್ನು
ಕಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಕಚ್ಚಿ ದಾಕ್ಷಣ ರೂಪವು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

03063012a ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಸ್ಮಿತಸ್ತಸ್ಥಾವಾತ್ಮಾನಂ ವಿಕೃತಂ ನಲಃ|

03063012c ಸ್ವರೂಪಧಾರಿಣಂ ನಾಗಂ ದದರ್ಶ ಚ ಮಹೀಪತಿಃ||

ಮಹೀಪತಿ ನಲನು ತಾನು ವಿಕೃತನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ
ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ನಿಂತನು ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಧಾರಣ ಮಾಡಿದ ನಾಗನನ್ನು
ನೋಡಿದನು.

03063013a ತತಃ ಕರ್ಕೋಟಕೋ ನಾಗಃ ಸಾಂತ್ವಯನ್ನಲಮಬ್ರವೀತ್|

03063013c ಮಯಾ ತೇಽಂತರ್ಹಿತಂ ರೂಪಂ ನ ತ್ವಾ ವಿದ್ಯುರ್ಜನಾ ಇತಿ||

ಆಗ ನಾಗ ಕಾರ್ಕೋಟಕನು ನಲನನ್ನು ಸಂತವಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು:
“ಜನರು ನಿನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಾರದೆಂದು ನಾನು ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು
ಅಪಹರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03063014a ಯತ್ಕೃತೇ ಚಾಸಿ ವಿಕೃತೋ ದುಃಖೇನ ಮಹತಾ ನಲ|

03063014c ವಿಷೇಣ ಸ ಮದೀಯೇನ ತ್ವಯಿ ದುಃಖಂ ನಿವತ್ಸ್ಯತಿ||

ನಲ! ಯಾರಿಂದ ನೀನು ಈ ಮಹಾ ದುಃಖವನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೋ, ಯಾರು ನಿನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ
ಅವನು ನನ್ನ ಈ ವಿಷದಿಂದ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.

03063015a ವಿಷೇಣ ಸಂವೃತ್ಯೈರ್ಗಾರ್ತ್ರೈರ್ಯಾವತ್ತ್ವಾಂ ನ ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯತಿ|

03063015c ತಾವತ್ತ್ವಯಿ ಮಹಾರಾಜ ದುಃಖಂ ವೈ ಸ ನಿವತ್ಸ್ಯತಿ||

ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅವನು
ನಿನ್ನಲ್ಲಿದ್ದು ದೇಹವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸಿರುವ ಈ ವಿಷದಿಂದ
ದುಃಖಿತನಾಗಿರುವನು.

03063016a ಅನಾಗಾ ಯೇನ ನಿಕೃತಸ್ತ್ವ ಮನಹೋ ಜನಾಧಿಪ|

03063016c ಕ್ರೋಧಾದಸೂಯಯಿತ್ವಾ ತಂ ರಕ್ಷಾ ಮೇ ಭವತಃ ಕೃತಾ||

ಜನಾಧಿಪ! ಕ್ರೋಧ ಅಸೂಯೆಗೊಳಗಾಗಿ ಯಾರು ಮುಗ್ಧನೂ
ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಅನರ್ಹನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ಮೋಸಮಾಡಿದನೋ ಅವನಿಂದ
ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

03063017a ನ ತೇ ಭಯಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ದಂಷ್ಟ್ರಿಭ್ಯಃ ಶತ್ರುತೋಽಪಿ ವಾ|

03063017c ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಭ್ರಷ್ಟ ಭವಿತಾ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾನ್ನರಾಧಿಪ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ನರಾಧಿಪ! ನನ್ನ ವರದಿಂದ ನೀನು ಯಾವ
ಮೃಗಗಳಿಂದಲೂ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮವಿದರಿಂದಲೂ
ಭಯಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

03063018a ರಾಜನ್ವಿಷನಿಮಿತ್ತಾ ಚ ನ ತೇ ಪೀಡಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03063018c ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶಶ್ವಜ್ಜಯಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ||

ರಾಜನ್! ಈ ವಿಷದಿಂದಾಗಿ ನಿನಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪೀಡೆಯೂ
ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಯಾವತ್ತೂ ಜಯವನ್ನು
ಗಳಿಸುವೆ.

03063019a ಗಚ್ಚ ರಾಜನ್ನಿತಃ ಸೂತೋ ಬಾಹುಕೋಽಹಮಿತಿ ಬ್ರುವನ್|

03063019c ಸಮೀಪಮೃತುಪರ್ಣಸ್ಯ ಸ ಹಿ ವೇದಾಕ್ಷನೈಪುಣಂ|

03063019e ಅಯೋಧ್ಯಾಂ ನಗರೀಂ ರಮ್ಯಾಮದ್ವೈವ ನಿಷಧೇಶ್ವರ||

ರಾಜ! ನೀನೊಬ್ಬ ಬಾಹುಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸೂತ ಎಂದು
ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಕ್ಷವಿದ್ಯ ನಿಪುಣನಾದ ಋತುಪರ್ಣನೆಡೆಗೆ
ಹೋಗು. ನಿಷಧೇಶ್ವರ! ರಮ್ಯ ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಗರಿಗೆ ಇಂದೇ ಹೊರಡು.

03063020a ಸ ತೇಽಕ್ಷಹೃದಯಂ ದಾತಾ ರಾಜಾಶ್ವಹೃದಯೇನ ವೈ|

03063020c ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲಜಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಮಿತ್ರಂ ಚೈವ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಆ ರಾಜನು ನಿನ್ನ ಅಶ್ವನೈಪುಣ್ಯತೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ನಿನಗೆ ಅಕ್ಷ
ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲಜನು ನಿನ್ನ
ಮಿತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03063021a ಭವಿಷ್ಯಸಿ ಯದಾಕ್ಷಜ್ಞಃ ಶ್ರೇಯಸಾ ಯೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ತದಾ|

03063021c ಸಮೇಷ್ಯಸಿ ಚ ದಾರೈಸ್ವಂ ಮಾ ಸ್ಮ ಶೋಕೇ ಮನಃ ಕೃಥಾಃ|

03063021e ರಾಜ್ಯೇನ ತನಯಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಸತ್ಯಮೇತದ್ಭ್ರವೀಮಿ ತೇ||

ಯಾವಾಗ ನೀನು ಅಕ್ಷ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೋ ಆ ನಂತರ
ಶ್ರೇಯಸ್ಸು, ಪತ್ನಿ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿರ್ವರನ್ನೂ ಪುನಃ
ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಶೋಕವನ್ನು ಹೊರಹಾಕು. ನಾನು
ನಿನಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03063022a ಸ್ವರೂಪಂ ಚ ಯದಾ ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛೇಥಾಸ್ವಂ ನರಾಧಿಪ|

03063022c ಸಂಸ್ಮರ್ತವ್ಯಸ್ತದಾ ತೇಽಹಂ ವಾಸಶ್ಚೇದಂ ನಿವಾಸಯೇಃ||

03063023a ಅನೇನ ವಾಸಸಾಚ್ಚನ್ನಃ ಸ್ವರೂಪಂ ಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯಸೇ|

03063023c ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರದದಾವಸ್ಮೈ ದಿವ್ಯಂ ವಾಸೋಯುಗಂ ತದಾ||

ನರಾಧಿಪ! ಯಾವಾಗ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯಲು
ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅವಾಗ ನನ್ನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೋ ಮತ್ತು ಈ
ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸು. ಈ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ನೀನು ನಿನ್ನ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪುನಃ ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ!" ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಒಂದು ಜೊತೆ
ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅವನಿಗಿತ್ತನು.

03063024a ಏವಂ ನಲಂ ಸಮಾದಿಶ್ಯ ವಾಸೋ ದತ್ತಾ ಚ ಕೌರವ|

03063024c ನಾಗರಾಜಸ್ತತೋ ರಾಜಂಸ್ತತ್ಯೈವಾಂತರಧೀಯತ||

ಕೌರವ ! ಈ ರೀತಿ ನಲನಿಗೆ ಆದೇಶ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನಿತ್ತು ಆ ನಾಗರಾಜನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ನಲಕರ್ಕೋಟಕಸಂವಾದೇ ತ್ರಿಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ನಲಕರ್ಕೋಟಕ ಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೪

ನಲ ವಿಲಾಪ

ನಲನು ಋತುಪರ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ವಾಷ್ಣೇಯನ ಜೊತೆ ಬಾಹುಕನಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು (೧-೭); ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಶೋಕಿಸುವುದು (೮-೧೯).

03064001 ಬೃಹದಶ್ಯ ಉವಾಚ|

03064001a ತಸ್ಮಿನ್ನಂತರ್ಹಿತೇ ನಾಗೇ ಪ್ರಯಯೌ ನೈಷಧೋ ನಲಃ|

03064001c ಋತುಪರ್ಣಸ್ಯ ನಗರಂ ಪ್ರಾವಿಶದ್ಧಶಮೇಽಹನಿ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ನಾಗವು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದ ನಂತರ ನೈಷಧ ನಲನು ಹೊರಟು ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಋತುಪರ್ಣನ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03064002a ಸ ರಾಜಾನಮುಪಾತಿಷ್ಠದ್ಭಾಹುಕೋಽಹಮಿತಿ ಬ್ರುವನ್|

03064002c ಅಶ್ವಾನಾಂ ವಾಹನೇ ಯುಕ್ತಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ನಾಸ್ತಿ ಮತ್ಸಮಃ||

ಅವನು ರಾಜನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಬಾಹುಕ! ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸರಿಸಾಟಿಯಾದ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಈ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

03064003a ಅರ್ಥಕೃಚ್ಛೇಷು ಚೈವಾಹಂ ಪ್ರಷ್ಟವ್ಯೋ ನೈಪುಣೇಷು ಚ|

03064003c ಅನ್ನಸಂಸ್ಕಾರಮಪಿ ಚ ಜಾನಾಮ್ಯನ್ಶ್ಚೈವಿಶೇಷತಃ||

ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ, ನೈಪುಣ್ಯತೆ ಬೇಕಾಗುವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾನು ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದನ್ನೂ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

03064004a ಯಾನಿ ಶಿಲ್ಪಾನಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ಯಚ್ಚಾಪ್ಯನ್ಯತ್ಸುದುಷ್ಕರಂ|

03064004c ಸರ್ವಂ ಯತಿಷ್ಯೇ ತತ್ಕರ್ತುಂ ಋತುಪರ್ಣ ಭರಸ್ವ ಮಾಂ||

ಇನ್ನೂ ಇತರ ಕುಶಲ ಮತ್ತು ದುಷ್ಕರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಋತುಪರ್ಣ ! ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೋ.”

03064005 ಋತುಪರ್ಣ ಉವಾಚ|

03064005a ವಸ ಬಾಹುಕ ಭದ್ರಂ ತೇ ಸರ್ವಮೇತತ್ಕರಿಷ್ಯಸಿ|

03064005c ಶೀಘ್ರಯಾನೇ ಸದಾ ಬುದ್ಧಿಧೀಯತೇ ಮೇ ವಿಶೇಷತಃ||

ಋತುಪರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಬಾಹುಕ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ನೀನು ಮಾಡಬಹುದು. ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಲು ವಿಶೇಷ ಅಭಿರುಚಿಯಿದೆ.

03064006a ಸ ತ್ವಮಾತಿಷ್ಠ ಯೋಗಂ ತಂ ಯೇನ ಶೀಘ್ರಾ ಹಯಾ ಮಮ|

03064006c ಭವೇಯುರಶ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷೋಽಸಿ ವೇತನಂ ತೇ ಶತಂ ಶತಾಃ||

03064007a ತ್ವಾಮುಪಸ್ಥಾಸ್ಯತಶ್ಚೇಮೌ ನಿತ್ಯಂ ವಾಷ್ಣೇಯಜೀವಲೌ|

03064007c ಏತಾಭ್ಯಾಂ ರಮ್ಯಸೇ ಸಾರ್ಧಂ ವಸ ವೈ ಮಯಿ ಬಾಹುಕ||

ನನ್ನ ಕುದುರೆಗಳು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಓಡುವಹಾಗೆ ತಯಾರಿ ಮಾಡು. ನೀನು ನನ್ನ ಅಶ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿರು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ವೇತನವು ನೂರು ನೂರು. ವಾಷ್ಣೇಯ ಮತ್ತು ಜೀವಲರು ಇಂದಿನಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸಮಾಡುವರು. ಬಾಹುಕ! ನೀನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ರಮಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿರು.”

03064008 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03064008a ಏವಮುಕ್ತೋ ನಲಸ್ತೇನ ನ್ಯವಸತ್ತತ್ರ ಪೂಜಿತಃ|

03064008c ಋತುಪರ್ಣಸ್ಯ ನಗರೇ ಸಹವಾಷ್ಣೇಯಜೀವಲಃ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ನಲನು ಅಲ್ಲಿಯೇ

ಋತುಪರ್ಣನ ನಗರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಷ್ಣೇಯ ಜೀವಲರೊಂದಿಗೆ
ಸತ್ಕಾರಗೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03064009a ಸ ತತ್ರ ನಿವಸನ್ರಾಜಾ ವೈದರ್ಭೀಮನುಚಿಂತಯನ್|

03064009c ಸಾಯಂ ಸಾಯಂ ಸದಾ ಚೇಮಂ ಶ್ಲೋಕಮೇಕಂ ಜಗಾದ ಹ||

ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾಜನು ವೈದರ್ಭೀಯ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಲೇ
ಇದ್ದನು ಮತ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರತಿ ಸಂಜೆ ಈ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು:

03064010a ಕ್ವ ನು ಸಾ ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾರ್ತಾ ಶ್ರಾಂತಾ ಶೇತೇ ತಪಸ್ವಿನೀ|

03064010c ಸ್ಮರಂತೀ ತಸ್ಯ ಮಂದಸ್ಯ ಕಂ ವಾ ಸಾದ್ಯೋಪತಿಷ್ಯತಿ||

“ಹಸಿವೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಳಲಿರುವ ತಪಸ್ವಿನೀ! ನೀನು ಎಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿರಬಹುದು? ಆ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ನೀನು ಯಾರ
ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ?”

03064011a ಏವಂ ಬ್ರುವಂತಂ ರಾಜಾನಂ ನಿಶಾಯಾಂ ಜೀವಲೋಽಬ್ರವೀತ್|

03064011c ಕಾಮೇನಾಂ ಶೋಚಸೇ ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಬಾಹುಕ||

ರಾತ್ರಿವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಜೀವಲನು ಕೇಳಿದನು:

“ಬಾಹುಕ! ನಿತ್ಯವೂ ಯಾರ ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ಎಂದು
ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03064012a ತಮುವಾಚ ನಲೋ ರಾಜಾ ಮಂದಪ್ರಜ್ಞಸ್ಯ ಕಸ್ಯ ಚಿತ್|

03064012c ಆಸೀದ್ವಹುಮತಾ ನಾರೀ ತಸ್ಯಾ ದೃಢತರಂ ಚ ಸಃ||

ರಾಜ ನಲನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಓರ್ವ ನಾರಿಯ ಮಂದಪ್ರಜ್ಞ ಪತಿಯಾರೋ ಒಬ್ಬನು ಅವಳ ಕುರಿತು ಬಹಳಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

03064013a ಸ ವೈ ಕೇನ ಚಿದರ್ಥೇನ ತಯಾ ಮಂದೋ ವ್ಯಯುಜ್ಯತ|

03064013c ವಿಪ್ರಯುಕ್ತಶ್ಚ ಮಂದಾತ್ಮಾ ಭ್ರಮತ್ಯಸುಖಿಪೀಡಿತಃ||

ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯು ಅವಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾದನು ಮತ್ತು ಅಗಲಿದ ಆ ಮಂದಾತ್ಮನು ದುಃಖಿಪೀಡಿತನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವನು.

03064014a ದಹ್ಯಮಾನಃ ಸ ಶೋಕೇನ ದಿವಾರಾತ್ರಮತಂದ್ರಿತಃ|

03064014c ನಿಶಾಕಾಲೇ ಸ್ಮರಂಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಶ್ಲೋಕಮೇಕಂ ಸ್ಮ ಗಾಯತಿ||

ಅವಳಿಲ್ಲದೇ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಶೋಕದಿಂದ ದಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹಾಡುವನು.

03064015a ಸ ವೈ ಭ್ರಮನ್ಮಹೀಂ ಸರ್ವಾಂ ಕ್ವ ಚಿದಾಸಾದ್ಯ ಕಿಂ ಚನ|

03064015c ವಸತ್ಯನರ್ಹಸ್ತದ್ಧುಃಖಿಂ ಭೂಯ ಏವಾನುಸಂಸ್ಮರನ್||

03064016a ಸಾ ತು ತಂ ಪುರುಷಂ ನಾರೀ ಕೃಚ್ಛೈಽಪ್ಯನುಗತಾ ವನೇ|

ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಿ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಏನೋ ದೊರಕಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅನರ್ಹನಾದ ಅವನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ಅವಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ

ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆ ನಾರಿಯಾದರೂ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದ ವನಕ್ಕೂ
ಆ ಪುರುಷನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು.

03064016c ತ್ಯಕ್ತಾ ತೇನಾಲ್ಪಪುಣ್ಯೇನ ದುಷ್ಕರಂ ಯದಿ ಜೀವತಿ||

03064017a ಏಕಾ ಬಾಲಾನಭಿಜ್ಞಾ ಚ ಮಾರ್ಗಾಣಾಮತಥೋಚಿತಾ|

03064017c ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾಪರೀತಾ ಚ ದುಷ್ಕರಂ ಯದಿ ಜೀವತಿ||

ಆ ಅಲ್ಪಪುಣ್ಯದವನಿಂದ ತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವಳು ಜೀವಂತವಿರುವುದೇ
ದುಷ್ಕರ. ಅವಳು ಒಂಟಿ ಬಾಲಕಿ. ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದವಳು.
ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದವಳು. ಹಸಿದವಳು. ಬಾಯಾರಿದವಳು.
ಅಂಥವಳು ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಿರುವುದು ದುಷ್ಕರ.

03064018a ಶ್ವಾಪದಾಚರಿತೇ ನಿತ್ಯಂ ವನೇ ಮಹತಿ ದಾರುಣೇ|

03064018c ತ್ಯಕ್ತಾ ತೇನಾಲ್ಪಪುಣ್ಯೇನ ಮಂದಪ್ರಜ್ಞೇನ ಮಾರಿಷ||

ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ ಅತಿ ದಾರುಣ ವನದಲ್ಲಿ ಅವಳ
ಅಲ್ಪಪುಣ್ಯ ಮಂದಪ್ರಜ್ಞ ಪತಿಯಿಂದ ತ್ಯಕ್ತಳಾದಳು.”

03064019a ಇತ್ಯೇವಂ ನೈಷಧೋ ರಾಜಾ ದಮಯಂತೀಮನುಸ್ಮರನ್|

03064019c ಅಜ್ಞಾತವಾಸಮವಸದ್ರಾಜ್ಞಸ್ತಸ್ಯ ನಿವೇಶನೇ||

ಈ ರೀತಿ ರಾಜ ನೈಷಧನು ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಅನುಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ
ರಾಜನ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು ವಾಸಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ನಲವಿಲಾಪೇ

ಚತುಃಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ನಲವಿಲಾಪ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ಸಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೫

ದಮಯಂತೀ-ಸುದೇವ ಸಂವಾದ

ಮಗಳು ಅಳಿಯರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಎಂದು ಭೀಮನಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಸುದೇವನೆನ್ನುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಚೇದಿನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ
ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದುದು (೧-೭). ಸುದೇವ-ದಮಯಂತಿಯರ
ಸಂವಾದ (೮-೩೦). ಸುದೇವನು ದಮಯಂತಿಯ ನಿಜಕಥೆಯನ್ನು
ರಾಜಮಾತೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದು (೩೧-೩೭).

03065001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03065001a ಹೃತರಾಜ್ಯೇ ನಲೇ ಭೀಮಃ ಸಭಾರ್ಯೇ ಪ್ರೇಷ್ಯತಾಂ ಗತೇ|

03065001c ದ್ವಿಜಾನ್ತ್ರಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ನಲದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಯಾ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಲನು
ಭಾರ್ಯೆ ಸಹಿತ ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ಭೀಮನು ನಲನನ್ನು
ಹುಡುಕಲೋಸುಗ ದ್ವಿಜರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

03065002a ಸಂದಿದೇಶ ಚ ತಾನ್ಫೋಮೋ ವಸು ದತ್ತ್ವಾ ಚ ಪುಷ್ಕಲಂ|

03065002c ಮೃಗಯಧ್ವಂ ನಲಂ ಚೈವ ದಮಯಂತೀಂ ಚ ಮೇ ಸುತಾಂ||

ಪುಷ್ಕಳ ಧನವನ್ನಿತ್ತು ಭೀಮನು ಅವರಿಗೆ ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತನು: “ನಲ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮಗಳು ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ.

03065003a ಅಸ್ಮಿನ್ಕರ್ಮಣಿ ನಿಷ್ಪನ್ನೇ ವಿಜ್ಞಾತೇ ನಿಷಧಾಧಿಪೇ|

03065003c ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಯೋ ವಸ್ತಾವಾನಯಿಷ್ಯತಿ|

03065003e ಅಗ್ರಹಾರಂ ಚ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗ್ರಾಮಂ ನಗರಸಮ್ಮಿತಂ||

ಈ ಕಾರ್ಯವು ಸಂಪನ್ನವಾದ ನಂತರ, ನಿಷಾಧಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಅವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುತ್ತೀರೋ ಅವರಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

03065004a ನ ಚೇಚ್ಚ ಕ್ಯಾವಿಹಾನೇತುಂ ದಮಯಂತೀ ನಲೋಽಪಿ ವಾ|

03065004c ಜ್ಞಾತಮಾತ್ರೇಽಪಿ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗವಾಂ ದಶಶತಂ ಧನಂ||

ಒಂದುವೇಳೆ ದಮಯಂತಿ ಮತ್ತು ನಲರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಪತ್ತೆಮಾಡಿದರೂ ಸಾಕು ಅಂಥವನಿಗೆ ಸಾವಿರ ಗೋಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03065005a ಇತ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತೇ ಯಯುರ್ಹೃಷ್ಟಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸರ್ವತೋದಿಶಂ|

03065005c ಪುರರಾಷ್ಟ್ರಾಣಿ ಚಿನ್ವಂತೋ ನೈಷಧಂ ಸಹ ಭಾರ್ಯಯಾ||

ಈ ರೀತಿ ಆದೇಶಗೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೈಷಧ ಮತ್ತು ಅವನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಹೊರಟರು.

03065006a ತತಶ್ಚೇದಿಪುರೀಂ ರಮ್ಯಾಂ ಸುದೇವೋ ನಾಮ ವೈ ದ್ವಿಜಃ|

03065006c ವಿಚಿನ್ವಾನೋಽಥ ವೈದರ್ಭೀಮಪಶ್ಯದ್ರಾಜವೇಶ್ಮನಿ|

03065006e ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೇ ರಾಜ್ಞಃ ಸುನಂದಾಸಹಿತಾಂ ಸ್ಥಿತಾಂ||

03065007a ಮಂದಪ್ರಖ್ಯಾಯಮಾನೇನ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮೇನ ತಾಂ|

03065007c ಪಿನದ್ಧಾಂ ಧೂಮಜಾಲೇನ ಪ್ರಭಾಮಿವ ವಿಭಾವಸೋಃ||

ಸುದೇವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದ್ವಿಜನೊಬ್ಬನು ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ರಮ್ಯ ಚೇದಿಪುರಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನದಲ್ಲಿ ಸುನಂದಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ, ತನ್ನ ಅಪ್ರತಿಮ ರೂಪದಿಂದ ಧೂಮ ಆವರಿಸಿದ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಂತೆ ಮಂದವಾಗಿ ಪ್ರಖರಿಸುತ್ತಿರುವ ವೈದರ್ಭೀಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03065008a ತಾಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಮಧಿಕಂ ಮಲಿನಾಂ ಕೃಶಾಂ|

03065008c ತರ್ಕಯಾಮಾಸ ಭೈಮೀತಿ ಕಾರಣೈರುಪಪಾದಯನ್||

ಬಹಳಷ್ಟು ಮಲಿನಳೂ ಕೃಶಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಆ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಅವಳು ಭೈಮಿಯೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿದನು.

03065009 ಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03065009a ಯಥೇಯಂ ಮೇ ಪುರಾ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ತಥಾರೂಪೇಯಮಂಗನಾ|

03065009c ಕೃತಾರ್ಥೋಽಸ್ಯ ದೃಷ್ಟೇಮಾಂ ಲೋಕಾಂತಾಮಿವ ಶ್ರಿಯಂ||

ಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಅಂಗನೆಯು ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದವಳ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದಾಳೆ. ಈಗ ನಾನು ಈ ಲೋಕಾಂತೆ ಶ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆ.

03065010a ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರಾನನಾಂ ಶ್ಯಾಮಾಂ ಚಾರುವೃತ್ತಪಯೋಧರಾಂ|

03065010c ಕುರ್ವಂತೀಂ ಪ್ರಭಯಾ ದೇವೀಂ ಸರ್ವಾ ವಿತಿಮಿರಾ ದಿಶಃ||

03065011a ಚಾರುಪದ್ಮಪಲಾಶಾಕ್ಷೀಂ ಮನ್ಮಥಸ್ಯ ರತೀಮಿವ|

03065011c ಇಷ್ಟಾಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಗತಃ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾಮಿವ||

03065012a ವಿದರ್ಭ ಸರಸ್ತಸ್ಮಾದೈವದೋಷಾದಿವೋದ್ಭೃತಾಂ|

ಅವಳ ಮುಖವು ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನಂತಿದೆ. ಮೈ ಶ್ಯಾಮ ವರ್ಣ. ಅವಳ ಸ್ತನಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿ ದುಂಡಾಗಿವೆ. ದೇವಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಸರ್ವ ದಿಶೆಗಳನ್ನೂ ಕತ್ತಲೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಕಣ್ಣುಗಳು ಪದ್ಮ ಅಥವಾ ಪಲಾಶ ಪತ್ರಗಳಂತಿವೆ. ಮನ್ಮಥನ ರತಿಯಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಇಷ್ಟವಾಗುವ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಬೆಳಕಿನಂತೆ ಇದ್ದಾಳೆ. ದೈವ ದೋಷದಿಂದ ವಿದರ್ಭವೆಂಬ ಸರೋವರದಿಂದ ಎಳೆದು ಕಿತ್ತಂತೆ ಇದ್ದಾಳೆ.

03065012c ಮಲಪಂಕಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗೀಂ ಮೃಣಾಲೀಮಿವ ತಾಂ ಭೃಶಂ||

03065013a ಪೌರ್ಣ ಮಾಸೀಮಿವ ನಿಶಾಂ ರಾಹುಗ್ರಸ್ತನಿಶಾಕರಾಂ|

03065013c ಪತಿಶೋಕಾಕುಲಾಂ ದೀನಾಂ ಶುಷ್ಕಸ್ಮೃತಾಂ ನದೀಮಿವ||

ಧೂಳು ತುಂಬಿದ ಎಸಳಿನಂತ ದೇಹವುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕೆಸರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಮಲದ ದಂಟಿನಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಪೂರ್ಣಮೆಯ ರಾತ್ರಿ ರಾಹುಗ್ರಸ್ತನಾದ ನಿಶಾಕರನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಪತಿಶೋಕಸಂತಪ್ತಳಾಗಿ, ದೀನಳಾಗಿ ಬತ್ತಿಹೋದ ನದಿಯಂತಿದ್ದಾಳೆ.

03065014a ವಿಧ್ವಸ್ತಪರ್ಣಕಮಲಾಂ ವಿತ್ರಾಸಿತವಿಹಂಗಮಾಂ|

03065014c ಹಸ್ತಿಹಸ್ತಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಾಂ ವ್ಯಾಕುಲಾಮಿವ ಪದ್ಮಿನೀಂ||

ಎಸಳುಗಳು ವಿಧ್ವಸ್ತವಾದ ಕಮಲಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ, ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿದ, ಆನೆಗಳ ಸೊಂಡಿಲುಗಳಿಂದ ಕೆಸರೆಲ್ಲ ಮೇಲೆಬಂದಿದ್ದ, ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡ ಪದ್ಮಿನಿಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

03065015a ಸುಕುಮಾರೀಂ ಸುಜಾತಾಂಗೀಂ ರತ್ನಗರ್ಭಗೃಹೋಚಿತಾಂ|

03065015c ದಹ್ಯಮಾನಾಮಿವೋಷ್ಟೇನ ಮೃಣಾಲೀಮಚಿರೋದ್ಧೃತಾಂ||

ಸುಕುಮಾರಿಯೂ, ಸುಜಾತಾಂಗಿಯೂ, ರತ್ನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಯೋಗ್ಯಳೂ ಆದ ಇವಳು ಬಹಳ ಬೇಗನೆಯೇ ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದ ಕಮಲವು ಉಷ್ಟದಿಂದ ಬಾಡುವಂತೆ ಬಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

03065016a ರೂಪೌದಾರ್ಯಗುಣೋಪೇತಾಂ ಮಂಡನಾರ್ಹಮಮಂಡಿತಾಂ|

03065016c ಚಂದ್ರಲೇಖಾಮಿವ ನವಾಂ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ನೀಲಾಭ್ರಸಂವೃತಾಂ||

ರೂಪ ಔದಾರ್ಯ ಗುಣಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಅವಳು ಆಭರಣಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹಳಾದರೂ ಆಭರಣಗಳಿಲ್ಲ; ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೋಡಕವಿದ ಚಂದ್ರಲೇಖಿಯಂತಿದ್ದಾಳೆ.

03065017a ಕಾಮಭೋಗೈಃ ಪ್ರಿಯೈರ್ಹೀನಾಂ ಹೀನಾಂ ಬಂಧುಜನೇನ ಚ|

03065017c ದೇಹಂ ಧಾರಯತೀಂ ದೀನಾಂ ಭರ್ತ್ಸದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಯಾ||

ಪ್ರಿಯ ಕಾಮಭೋಗಗಳಿಂದ, ಬಂಧುಜನರಿಂದ ವಂಚಿತಳಾದ ಇವಳು ಪತಿಯ ದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ದೀನ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

03065018a ಭರ್ತಾ ನಾಮ ಪರಂ ನಾರ್ಯಾ ಭೂಷಣಂ ಭೂಷಣೈರ್ವಿನಾ|

03065018c ಏಷಾ ವಿರಹಿತಾ ತೇನ ಶೋಭನಾಪಿ ನ ಶೋಭತೇ||

ಭೂಷಣಗಳಿಲ್ಲದ ನಾರಿಗೆ ಪತಿಯೇ ಅತಿ ಉತ್ತಮ ಭೂಷಣ. ಇದು ಇಲ್ಲದೇ ಅವಳು ಎಷ್ಟು ಶೋಭನೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03065019a ದುಷ್ಕರಂ ಕುರುತೇಽತ್ಯರ್ಥಂ ಹೀನೋ ಯದನಯಾ ನಲಃ|

03065019c ಧಾರಯತ್ಯಾತ್ಮನೋ ದೇಹಂ ನ ಶೋಕೇನಾವಸೀದತಿ||

ನಲನಿಗಾದರೂ ಇವಳಿಲ್ಲದೇ ಇರುವುದು ದುಷ್ಕರವಾಗಿರಬಹುದು - ಅವನು ಇನ್ನೂ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಥವಾ ಶೋಕದಿಂದ ಅವಸೀನನಾಗಿದ್ದಾನೋ?

03065020a ಇಮಾಮಸಿತಕೇಶಾಂತಾಂ ಶತಪತ್ರಾಯತೇಕ್ಷಣಾಂ|

03065020c ಸುಖಾರ್ಹಾಂ ದುಃಖಿತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಮಾಪಿ ವ್ಯಥತೇ ಮನಃ||

ಶತಪತ್ರಾಯತಾಕ್ಷಿ ಅಸಿತಕೇಶಳಾದ ಇವಳು ಇಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ.

ಸುಖಾರ್ಹಳಾದ ಇವಳು ದುಖಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

03065021a ಕದಾ ನು ಖಿಲು ದುಃಖಿಸ್ಯ ಪಾರಂ ಯಾಸ್ಯತಿ ವೈ ಶುಭಾ|

03065021c ಭರ್ತುಃ ಸಮಾಗಮಾತ್ಸಾಧ್ವೀ ರೋಹಿಣೀ ಶಶಿನೋ ಯಥಾ||

ಆದರೆ ಈ ಶುಭೆ ಸಾದ್ವಿಯು ಯಾವಾಗ ರೋಹಿಣಿಯು ಶಶಿಯನ್ನು
ಸೇರುವಂತೆ ಪತಿಯನ್ನು ಸಮಾಗಮಿಸಿ ದುಃಖದ ಆ ದಡವನ್ನು
ಸೇರುತ್ತಾಳೋ !

03065022a ಅಸ್ಯಾ ನೂನಂ ಪುನರ್ಲಾಭಾನ್ವೈಷಧಃ ಪ್ರೀತಿಮೇಷ್ಯತಿ|

03065022c ರಾಜಾ ರಾಜ್ಯಪರಿಭ್ರಷ್ಟಃ ಪುನರ್ಲಭ್ನೈವ ಮೇದಿನೀಂ||

ಇವಳನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆದ ನೈಷಧನು ನಿಸಂದೇಹವಾಗಿ
ಹರ್ಷಿತನಾಗುವನು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಆ ರಾಜನು
ಮೇದಿನಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆಯುವನು.

03065023a ತುಲ್ಯಶೀಲವಯೋಯುಕ್ತಾಂ ತುಲ್ಯಾಭಿಜನಸಂಯುತಾಂ|

03065023c ನೈಷಧೋಽರ್ಹತಿ ವೈದರ್ಭೀಂ ತಂ ಚೇಯಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾ||

ಶೀಲ ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸರಿಸಮಾನರಾಗಿದ್ದಾರೆ;
ಅಭಿಜನಸಂಯುತದಲ್ಲಿಯೂ ಸರಿಸಮಾನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೈಷಧನು
ವೈದರ್ಭಿಗೆ ಅರ್ಹನಾದವನು ಮತ್ತು ಈ ಅಸಿತೇಕ್ಷಣೆಯು ಅವನಿಗೆ
ಅರ್ಹಳು.

03065024a ಯುಕ್ತಂ ತಸ್ಯಾಪ್ರಮೇಯಸ್ಯ ವೀರ್ಯಸತ್ತ್ವವತೋ ಮಯಾ|

03065024c ಸಮಾಶ್ವಾಸಯಿತುಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಪತಿದರ್ಶನಲಾಲಸಾಂ||

ಪತ್ತಿದರ್ಶನಕ್ಕೆಂದು ಕಾತರಳಾದ ಆ ಅಪ್ರಮೇಯ ವೀರ ಸತ್ವವತನ
ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಸಂತಯಿಸುವುದು ನನಗೆ ಯುಕ್ತವಾದದ್ದು.

03065025a ಅಯಮಾಶ್ವಾಸಯಾಮ್ಯೇನಾಂ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾಂ|

03065025c ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾಂ ದುಃಖಸ್ಯ ದುಃಖಾರ್ತಾಂ ಧ್ಯಾನತತ್ಪರಾಂ||

ಘರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನೇ
ಕಂಡಿರದ, ಈಗ ದುಃಖಾರ್ತಳಾದ, ಧ್ಯಾನತತ್ಪರಳಾದ ಅವಳಿಗೆ
ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03065026 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03065026a ಏವಂ ವಿಮೃಶ್ಯ ವಿವಿಧೈಃ ಕಾರಣೈರ್ಲಕ್ಷಣೈಶ್ಚ ತಾಂ|

03065026c ಉಪಗಮ್ಯ ತತೋ ಭೈಮೀಂ ಸುದೇವೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಬ್ರವೀತ್||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿವಿಧ ಕಾರಣ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಈ ರೀತಿ
ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಿದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುದೇವನು ಭೈಮಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ
ಹೇಳಿದನು:

03065027a ಅಹಂ ಸುದೇವೋ ವೈದರ್ಭಿ ಭ್ರಾತುಸ್ತೇ ದಯಿತಃ ಸಖಾ|

03065027c ಭೀಮಸ್ಯ ವಚನಾದ್ರಾಜ್ಞಸ್ತ್ವಾಮನ್ವೇಷ್ಟುಮಿಹಾಗತಃ||

“ವೈದರ್ಭೀ ! ನಾನು ಸುದೇವ. ನಿನ್ನ ಸಹೋದರನ ಸಖ. ಭೀಮನ
ವಚನದಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

03065028a ಕುಶಲೀ ತೇ ಪಿತಾ ರಾಜ್ಞಿ ಜನಿತ್ರೀ ಭ್ರಾತರಶ್ಚ ತೇ|

03065028c ಆಯುಷ್ಮಂತೌ ಕುಶಲಿನೌ ತತ್ರಸ್ಥೌ ದಾರಕೌ ಚ ತೇ|

03065028 ತ್ವತ್ಕೃತೇ ಬಂಧುವರ್ಗಾಶ್ಚ ಗತಸತ್ತ್ವಾ ಇವಾಸತೇ||

ರಾಣಿ! ನಿನ್ನ ಪಿತ, ಜನನಿ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರು ಕುಶಲದಿಂದಿರುವರು. ಆಯುಷ್ಮಂತರಾದ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕುಶಲದಿಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಿನಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಂಧುವರ್ಗವೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರಂತೆ ಇರುವರು.”

03065029a ಅಭಿಜ್ಞಾಯ ಸುದೇವಂ ತು ದಮಯಂತೀ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03065029c ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ್ತತಃ ಸರ್ವಾನ್ಯಮೇಣ ಸುಹೃದಃ ಸ್ವಕಾನ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ದಮಯಂತಿಯು ಸುದೇವನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ತನ್ನ ಸುಹೃದಯರ ಮತ್ತು ತನ್ನವರ ಎಲ್ಲವರ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದಳು.

03065030a ರುರೋದ ಚ ಭೃಶಂ ರಾಜನ್ವೈದರ್ಭೀ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ|

03065030c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುದೇವಂ ಸಹಸಾ ಭ್ರಾತುರಿಷ್ಟಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಂ||

ರಾಜನ್! ಸಹೋದರನ ಇಷ್ಟನಾದ, ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ಸುದೇವನನ್ನು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ನೋಡಿ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಳಾದ ವೈದರ್ಭಿಯು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅತ್ತಳು.

03065031a ತತೋ ರುದಂತೀಂ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುನಂದಾ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಂ|

03065031c ಸುದೇವೇನ ಸಹೈಕಾಂತೇ ಕಥಯಂತೀಂ ಚ ಭಾರತ||

03065032a ಜನಿತ್ಸ್ಯೈ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಸೈರಂದ್ರೀ ರುದತೇ ಭೃಶಂ|

03065032c ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸಮಾಗಮ್ಯ ತಾಂ ವೇದ ಯದಿ ಮನ್ಯಸೇ||

ಭಾರತ ! ಸುದೇವನೊಡನೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಶೋಕಕರ್ಶಿತಳಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಸುನಂದೆಯು “ಸೈರಂದ್ರಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಜೋರಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ; ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದ್ದರೆ ಯಾಕೆಂದು ತಿಳಿ” ಎಂದು ತನ್ನ ಜನನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದಳು.

03065033a ಅಥ ಚೇದಿಪತೇರ್ಮಾತಾ ರಾಜ್ಞಶ್ಚಾಂತಃಪುರಾತ್ತದಾ|

03065033c ಜಗಾಮ ಯತ್ರ ಸಾ ಬಾಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸಹಾಭವತ್||

ಆಗ ಚೇದಿಪತಿಯ ಮಾತೆಯು ರಾಜನ ಅಂತಃಪುರದಿಂದ ಆ ಬಾಲಕಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು.

03065034a ತತಃ ಸುದೇವಮಾನಾಯ್ಯ ರಾಜಮಾತಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03065034c ಪಪ್ರಚ್ಛ ಭಾರ್ಯಾ ಕಸ್ಯೇಯಂ ಸುತಾ ವಾ ಕಸ್ಯ ಭಾಮಿನೀ||

ವಿಶಾಂಪತೆ ! ರಾಜಮಾತೆಯು ಸುದೇವನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಕೇಳಿದಳು: “ಈ ಭಾಮಿನಿಯು ಯಾರ ಭಾರ್ಯೆ ಮತ್ತು ಯಾರ ಸುತೆ?

03065035a ಕಥಂ ಚ ನಷ್ಟಾ ಜ್ಞಾತಿಭ್ಯೋ ಭರ್ತುವಾ ವಾಮಲೋಚನಾ|

03065035c ತ್ವಯಾ ಚ ವಿದಿತಾ ವಿಪ್ರ ಕಥಮೇವಂಗತಾ ಸತೀ||

ಈ ವಾಮಲೋಚನೆಯು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಪತಿಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ? ವಿಪ್ರ ! ಈ ಸತಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಗೆ

ಆದಳು ಎಂದು ನಿನಗೇನಾದರೂ ತಿಳಿದಿದೆಯಾ ?

03065036a ಏತದಿಚ್ಚಾಮ್ಯಹಂ ತ್ವತ್ತೋ ಜ್ಞಾತುಂ ಸರ್ವಮಶೇಷತಃ|

03065036c ತತ್ತ್ವೇನ ಹಿ ಮಮಾಚಕ್ಷ್ಯ ಪೃಚ್ಛಂತ್ಯಾ ದೇವರೂಪಿಣೀಂ||

ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಏನನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಕೇಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವರೂಪಿಣಿಯಾದವಳ ಕುರಿತು ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಏನನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಡದೇ ಹೇಳು.”

03065037a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತಯಾ ರಾಜನ್ಸುದೇವೋ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಃ|

03065037c ಸುಖೋಪವಿಷ್ಟ್ಯ ಆಚಷ್ಟ್ಯ ದಮಯಂತ್ಯಾ ಯಥಾತಥಂ||

ರಾಜನ್ ! ಅವಳ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ಸುದೇವನು ಸುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ದಮಯಂತಿಯ ನಿಜ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವರದಿಮಾಡಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ದಮಯಂತೀಸುದೇವಸಂವಾದೇ ಪಂಚಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ದಮಯಂತೀ-ಸುದೇವ ಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ತೈದನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೬

ದಮಯಂತಿಯ ಮಚ್ಚೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ತನ್ನ ತಂಗಿಯ
ಮಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ (೧-೧೦) ರಾಜಮಾತೆಯು, ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿ ಬಯಸಿದ ಅವಳನ್ನು
ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದುದು (೧೧-೨೬).

03066001 ಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03066001a ವಿದರ್ಭರಾಜೋ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭೀಮೋ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ|

03066001c ಸುತೇಯಂ ತಸ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣೇ ದಮಯಂತೀತಿ ವಿಶ್ರುತಾ||

ಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭೀಮನು
ವಿದರ್ಭದ ರಾಜ. ದಮಯಂತಿ ಎಂದು ವಿಶ್ರುತ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಅವನ
ಮಗಳು.

03066002a ರಾಜಾ ತು ನೈಷಧೋ ನಾಮ ವೀರಸೇನಸುತೋ ನಲಃ|

03066002c ಭಾರ್ಯೇಯಂ ತಸ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣೇ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಸ್ಯ ಧೀಮತಃ||

ರಾಜ ನೈಷಧನು ನಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವೀರಸೇನನ ಮಗ. ಆ ಧೀಮತ
ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನ ಭಾರ್ಯೆಯೇ ಆ ಕಲ್ಯಾಣಿ.

03066003a ಸ ವೈ ದ್ಯೂತೇ ಜಿತೋ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಹೃತರಾಜ್ಯೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03066003c ದಮಯಂತ್ಯಾ ಗತಃ ಸಾರ್ಧಂ ನ ಪ್ರಜ್ಞಾಯತ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್||

ಆ ಮಹೀಪತಿಯು ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಸಹೋದರನಿಂದ ಗೆಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟು,

ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದಮಯಂತಿಯೊಡಗೂಡಿ
ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅವನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನೆಂದು ಯಾರಿಗೂ
ತಿಳಿಯದು.

03066004a ತೇ ವಯಂ ದಮಯಂತ್ಯರ್ಥೇ ಚರಾಮಃ ಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಂ|

03066004c ಸೇಯಮಾಸಾದಿತಾ ಬಾಲಾ ತವ ಪುತ್ರನಿವೇಶನೇ||

ದಮಯಂತಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ನಾವು ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೇ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.
ಈಗ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಆ ಬಾಲಕಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

03066005a ಅಸ್ಯಾ ರೂಪೇಣ ಸದೃಶೀ ಮಾನುಷೀ ನೇಹ ವಿದ್ಯತೇ|

03066005c ಅಸ್ಯಾಶ್ಚೈವ ಭುವೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಸಹಜಃ ಪಿಪ್ಲುರುತ್ತಮಃ|

03066005 ಶ್ಯಾಮಾಯಾಃ ಪದ್ಮಸಂಕಾಶೋ ಲಕ್ಷಿತೋಽಂತರ್ಹಿತೋ ಮಯಾ||

ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇವಳ ಸದೃಶಳಾದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಾನುಷಿಯಿಲ್ಲ. ಈ
ಶ್ಯಾಮೆಯ ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಹಜವಾದ ಉತ್ತಮವಾದ, ಪದ್ಮದ
ಆಕಾರದ ಮಚ್ಚೆಯಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ; ಈಗ ಅದು
ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ.

03066006a ಮಲೇನ ಸಂವೃತೋ ಹ್ಯಸ್ಯಾಸ್ತನ್ವಭ್ರೇಣೇವ ಚಂದ್ರಮಾಃ|

03066006c ಚಿಹ್ನಭೂತೋ ವಿಭೂತ್ಯರ್ಥಮಯಂ ಧಾತ್ರಾ ವಿನಿರ್ಮಿತಃ||

ಚಂದ್ರಮನು ಹಗುರಾದ ಮೋಡಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಿರುವಂತೆ,
ವಿಧಾತನು ವಿಭೂತಿ ಮತ್ತು ಐಶ್ವರ್ಯಗಳ ಚಿಹ್ನೆಯೆಂದು ಅವಳ
ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟ ಮಚ್ಚೆಯು ಕೊಳೆಯಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದೆ.

03066007a ಪ್ರತಿಪತ್ಯಲುಷೇವೇಂದೋರ್ಲೇಖಾ ನಾತಿ ವಿರಾಜತೇ|

03066007c ನ ಚಾಸ್ಯಾ ನಶ್ಯತೇ ರೂಪಂ ವಪುರ್ಮಲಸಮಾಚಿತಂ|

03066007 ಅಸಂಸ್ಕೃತಮಪಿ ವ್ಯಕ್ತಂ ಭಾತಿ ಕಾಂಚನಸನ್ನಿಭಂ||

ಮೋಡ ಆವರಿಸಿದ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿ ಚಂದ್ರನ ಹೊರ ನಕ್ಷೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಈಗ ಅದು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವಳ ರೂಪವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಶಿಸಿಲ್ಲ; ಅವಳು ಮಲಿನಳಾಗಿರಬಹುದು ಮತ್ತು ಏನೂ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೂ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಅವಳು ಕಾಂಚನದಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

03066008a ಅನೇನ ವಪುಷಾ ಬಾಲಾ ಪಿಪ್ಪುನಾನೇನ ಚೈವ ಹ|

03066008c ಲಕ್ಷಿತೇಯಂ ಮಯಾ ದೇವೀ ಪಿಹಿತೋಽಗ್ನಿರಿವೋಷ್ಮಣಾ||

ಈ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮಚ್ಚೆಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನಾನು ನನ್ನ ಬಾಲಕಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಹೊಗೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಗುರುತಿಸಿದೆ.”

03066009 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03066009a ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ವಚನಂ ತಸ್ಯ ಸುದೇವಸ್ಯ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03066009c ಸುನಂದಾ ಶೋಧಯಾಮಾಸ ಪಿಪ್ಪುಪ್ರಚ್ಛಾದನಂ ಮಲಂ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಶಾಂಪತೆ! ಸುದೇವನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸುನಂದಳು ಆ ಮಚ್ಚೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಕೊಳೆಯನ್ನು ತೊಳೆಸಿದಳು.

03066010a ಸ ಮಲೇನಾಪಕೃಷ್ಣೇನ ಪಿಪ್ಪುಸ್ತಸ್ಯಾ ವ್ಯರೋಚತ|

03066010c ದಮಯಂತ್ಯಾಸ್ತದಾ ವ್ಯಭ್ರೇ ನಭಸೀವ ನಿಶಾಕರಃ||

03066011a ಪಿಪ್ಪುಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುನಂದಾ ಚ ರಾಜಮಾತಾ ಚ ಭಾರತ|

03066011c ರುದಂತ್ಯೌ ತಾಂ ಪರಿಷ್ಟಜ್ಯ ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ತಸ್ಥತುಃ|

03066011 ಉತ್ಸೃಜ್ಯ ಬಾಷ್ಟಂ ಶನಕೈ ರಾಜಮಾತೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ಕೊಳೆಯನ್ನು ತೊಳೆದನಂತರ, ಮೋಡವಿಲ್ಲದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಶಾಕರನು ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ದಮಯಂತಿಯ ಮಚ್ಚೆಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಭಾರತ! ಮಚ್ಚೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಸುನಂದ ಮತ್ತು ರಾಜಮಾತೆಯು ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅಪ್ಪಿ ಹಿಡಿದು ರೋದಿಸಿದರು. ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ರಾಜಮಾತೆಯು ಮೃದುವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು:

03066012a ಭಗಿನ್ಯಾ ದುಹಿತಾ ಮೇಽಸಿ ಪಿಪ್ಪುನಾನೇನ ಸೂಚಿತಾ|

03066012c ಅಹಂ ಚ ತವ ಮಾತಾ ಚ ರಾಜನ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03066012 ಸುತೇ ದಶಾರ್ಣಾ ಧಿಪತೇಃ ಸುದಾಮ್ನಶ್ಚಾರುದರ್ಶನೇ||

“ನೀನು ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಗಳು. ನಿನ್ನ ಮಚ್ಚೆಯು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ಚಾರುದರ್ಶಿನೀ! ನಾನು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ದಶಾರ್ಣಾ ಧಿಪತಿ ಮಹಾತ್ಮ ರಾಜ ಸುದಾಮನ ಪುತ್ರಿಯರು.

03066013a ಭೀಮಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ ಸಾ ದತ್ತಾ ವೀರಬಾಹೋರಹಂ ಪುನಃ|

03066013c ತ್ವಂ ತು ಜಾತಾ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಶಾರ್ಣೇಷು ಪಿತುರ್ಗೃಹೇ||

ಅವಳನ್ನು ಭೀಮರಾಜನಿಗೆ ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ವೀರಬಾಹುವಿಗೆ

ಕೊಡಲಾಯಿತು. ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ತಂದೆಯ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೆ.

03066014a ಯಥೈವ ತೇ ಪಿತುರ್ಗೇಹಂ ತಥೇದಮಪಿ ಭಾಮಿನಿ|

03066014c ಯಥೈವ ಹಿ ಮಮೈಶ್ವರ್ಯಂ ದಮಯಂತಿ ತಥಾ ತವ||

ಭಾಮಿನಿ! ದಮಯಂತಿ! ಈ ಮನೆಯೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಮನೆ.
ಮತ್ತು ನನ್ನ ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವು ನಿನ್ನದಿದ್ದಂತೆಯೇ.”

03066015a ತಾಂ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನ ಮನಸಾ ದಮಯಂತೀ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03066015c ಅಭಿವಾದ್ಯ ಮಾತುರ್ಭಗಿನೀಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಪ್ರಹೃಷ್ಟ ಮನಸ್ಕಳಾದ ದಮಯಂತಿಯು ತಾಯಿಯ
ತಂಗಿಯನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಳು:

03066016a ಅಜ್ಞಾಯಮಾನಾಪಿ ಸತೀ ಸುಖಮಸ್ಯುಷಿತೇಹ ವೈ|

03066016c ಸರ್ವಕಾಮೈಃ ಸುವಿಹಿತಾ ರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾ ಸದಾ ತ್ವಯಾ||

“ನಾನು ಯಾರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡದಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ
ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಬಯಕೆಗಳೂ ಪೂರೈಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಾನು ಸದಾ ಸುಖವಾಗಿಯೇ
ಇದ್ದೆ.

03066017a ಸುಖಾತ್ಸುಖಿತರೋ ವಾಸೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ|

03066017c ಚಿರವಿಪ್ರೋಷಿತಾಂ ಮಾತರ್ಮಾಮನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಾಸವು ಇನ್ನೂ ಸುಖಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ

ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಮಾತಾ! ಆದರೆ ನನಗೆ ಹೋಗಲು
ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

03066018a ದಾರಕೌ ಚ ಹಿ ಮೇ ನೀತೌ ವಸತಸ್ತತ್ರ ಬಾಲಕೌ|

03066018c ಪಿತ್ರಾ ವಿಹೀನೌ ಶೋಕಾರ್ತೌ ಮಯಾ ಚೈವ ಕಥಂ ನು ತೌ||

ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಬಾಲಕ ಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಿತೃ
ವಿಹೀನರಾಗಿ ಶೋಕಾರ್ತರಾದ ಅವರು ನಾನೂ ಇಲ್ಲದೇ
ಹೇಗಿದ್ದಾರೋ!

03066019a ಯದಿ ಚಾಪಿ ಪ್ರಿಯಂ ಕಿಂ ಚಿನ್ಮಯಿ ಕರ್ತುಮಿಹೇಚ್ಚಸಿ|

03066019c ವಿದರ್ಭಾನ್ಯಾತುಮಿಚ್ಚಾಮಿ ಶೀಘ್ರಂ ಮೇ ಯಾನಮಾದಿಶ||

ನಾನು ವಿದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನೂ ನನಗೆ
ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿದರೆ, ಈಗಲೇ ಒಂದು
ಯಾನವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಡು.”

03066020a ಬಾಢಮಿತ್ಯೇವ ತಾಮುಕ್ತ್ವಾ ಹೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಾತೃಷ್ಟ್ವಸಾ ನೃಪ|

03066020c ಗುಪ್ತಾಂ ಬಲೇನ ಮಹತಾ ಪುತ್ರಸ್ಯಾನುಮತೇ ತತಃ||

03066021a ಪ್ರಸ್ಥಾಪಯದ್ರಾಜಮಾತಾ ಶ್ರೀಮತಾ ನರವಾಹಿನಾ|

03066021c ಯಾನೇನ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ವನ್ನಪಾನಪರಿಚ್ಛದಾಂ||

ನೃಪ! ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅವಳ ತಾಯಿಯ ಭಗಿನಿ ರಾಜಮಾತೆಯು

ಹರ್ಷದಿಂದ ಖಂಡಿತ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಪುತ್ರನ

ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪುರುಷರಿಂದ ಹೊರಲ್ಪಟ್ಟ, ಸಾಕಷ್ಟು ಅನ್ನ-

ಪಾನ-ಸರಕುಗಳಿಂದ ತುಂಬಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಂದರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ
ದಂಡಿನೊಡನೆ ಅವಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು.

03066022a ತತಃ ಸಾ ನಚಿರಾದೇವ ವಿದರ್ಭಾನಗಮಚ್ಯುಭಾ|

03066022c ತಾಂ ತು ಬಂಧುಜನಃ ಸರ್ವಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ ಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯತ್||

ಹೀಗೆ ಆ ಶುಭೆಯು ಅಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿದರ್ಭಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದಳು.
ಅವಳ ಬಂಧು ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಹೃಷ್ಟರಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು.

03066023a ಸರ್ವಾನ್ಕುಶಲಿನೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಾಂಧವಾನ್ದಾರಕೌ ಚ ತೌ|

03066023c ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ಚೈವ ಸರ್ವಂ ಚೈವ ಸಖೀಜನಂ||

03066024a ದೇವತಾಃ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

03066024c ವಿಧಿನಾ ಪರೇಣ ಕಲ್ಯಾಣೇ ದಮಯಂತೀ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೆ! ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮಾತಾ-ಪಿತರನ್ನೂ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲ
ಬಂಧುಗಳು ಮತ್ತು ಸಖಿಜನರು ಕುಶಲದಿಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ನೋಡಿ
ಯಶಸ್ವಿನಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ದಮಯಂತಿಯು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-
ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಗೈದಳು.

03066025a ಅತರ್ಪಯತ್ಸುದೇವಂ ಚ ಗೋಸಹಸ್ರೇಣ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03066025c ಪ್ರೀತೋ ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ತನಯಾಂ ಗ್ರಾಮೇಣ ದ್ರವಿಣೇನ ಚ||

ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹರ್ಷಿತನಾದ ಪಾರ್ಥಿವನು ಸುದೇವನಿಗೆ ಗ್ರಾಮ,
ದಕ್ಷಿಣೆ ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನಿತ್ತು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು.

03066026a ಸಾ ವ್ಯುಷ್ಠಾ ರಜನೀಂ ತತ್ರ ಪಿತುರ್ವೇಶ್ಮನಿ ಭಾಮಿನೀ|

03066026c ವಿಶ್ರಾಂತಾ ಮಾತರಂ ರಾಜನ್ನಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದು
ವಿಶ್ರಾಂತಿಹೊಂದಿದ ಭಾಮಿನಿಯು ತನ್ನ ಮಾತೆಯೊಡನೆ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ದಮಯಂತೀಸುದೇವ ಸಂವಾದೇ ಷಟ್ಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ದಮಯಂತೀ-ಸುದೇವ ಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ತಾರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೭

ನಲಾನ್ವೇಷಣೆ

ನಲನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು (೧-೭).
ಹೊರಡುವಾಗ ದಮಯಂತಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನಿತ್ತು
ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವವನ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಬನ್ನಿ ಎಂದು
ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುವುದು (೮-೨೨).

03067001 ದಮಯಂತ್ಯುವಾಚ|

03067001a ಮಾಂ ಚೇದಿಚ್ಛಸಿ ಜೀವಂತೀಂ ಮಾತಃ ಸತ್ಯಂ ಬ್ರವೀಮಿ ತೇ|

03067001c ನರವೀರಸ್ಯ ವೈ ತಸ್ಯ ನಲಸ್ಯಾನಯನೇ ಯತ||

ದಮಯಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಮಾತಾ ! ನಾನು ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಜೀವಂತ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೆ ಆ ನರವೀರ ನಲನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಿಸು.”

03067002 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03067002a ದಮಯಂತ್ಯಾ ತಥೋಕ್ತಾ ತು ಸಾ ದೇವೀ ಭೃಶದುಃಖಿತಾ|

03067002c ಬಾಷ್ಟೇಣ ಪಿಹಿತಾ ರಾಜನ್ನೋತ್ತರಂ ಕಿಂ ಚಿದಬ್ರವೀತ್||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ದಮಯಂತಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹುದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದೇವಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

03067003a ತದವಸ್ಥಾಂ ತು ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವಮಂತಃಪುರಂ ತದಾ|

03067003c ಹಾಹಾಭೂತಮತೀವಾಸೀದ್ಭೃಶಂ ಚ ಪ್ರರುರೋದ ಹ||

ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ “ಹಾ ! ಹಾ !” ಎಂದು ಅತೀವ ದುಃಖದಿಂದ ರೋದಿಸಿದರು.

03067004a ತತೋ ಭೀಮಂ ಮಹಾರಾಜ ಭಾರ್ಯಾ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್|

03067004c ದಮಯಂತೀ ತವ ಸುತಾ ಭರ್ತಾರಮನುಶೋಚತಿ||

03067005a ಅಪಕೃಷ್ಯ ಚ ಲಜ್ಜಾಂ ಮಾಂ ಸ್ವಯಮುಕ್ತವತೀ ನೃಪ|

03067005c ಪ್ರಯತಂತು ತವ ಪ್ರೇಷ್ಯಾಃ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಸ್ಯ ದರ್ಶನೇ||

ಆಗ ಮಹಾರಾಣಿಯು ಭೀಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ನಿನ್ನ ಸುತೆ ದಮಯಂತಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ರಾಜ ! ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಲಜ್ಜಿಸದೇ ಅವಳು ಸ್ವತಃ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ನಿನ್ನ ಜನರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು.”

03067006a ತಯಾ ಪ್ರಚೋದಿತೋ ರಾಜಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ವಶವರ್ತಿನಃ|

03067006c ಪ್ರಾಸ್ಥಾಪಯದ್ಧಿಶಃ ಸರ್ವಾ ಯತಧ್ವಂ ನಲದರ್ಶನೇ||

ಅವಳಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತನಾದ ರಾಜನು ನಲನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ತನ್ನ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

03067007a ತತೋ ವಿದರ್ಭಾ ಧಿಪತೇರ್ನಿ ಯೋಗಾದ್ಯಾ ಹ್ಮಣರ್ಷಭಾಃ|

03067007c ದಮಯಂತೀಮಥೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಃ ಸ್ಮೇತ್ಯಥಾಬ್ರುವನ್||

ವಿದರ್ಭಾ ಧಿಪತಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ಷಭರು ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಕಂಡು “ನಾವು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ!” ಎಂದರು.

03067008a ಅಥ ತಾನಬ್ರವೀದ್ಭೈಮೀ ಸರ್ವರಾಷ್ಟ್ರೇಷ್ಟಿದಂ ವಚಃ|

03067008c ಬ್ರುವಧ್ವಂ ಜನಸಂಸತ್ಸು ತತ್ರ ತತ್ರ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಭೈಮಿಯು ಅವರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು: “ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಜನಸಮೂಹಗಳಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಪುನಃ
ಪುನಃ ವಾಚಿಸಿ:

03067009a ಕ್ಷ ನು ತ್ವಂ ಕಿತವ ಚಿತ್ತ್ವಾ ವಸ್ತ್ರಾರ್ಥಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ಮಮ|

03067009c ಉತ್ಸ್ರಜ್ಯ ವಿಪಿನೇ ಸುಪ್ತಾಮನುರಕ್ತಾಂ ಪ್ರಿಯಾಂ ಪ್ರಿಯ||

“ಪ್ರಿಯೆ! ವಿಪಿನದಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತಳಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಈ ಪ್ರಿಯೆಯ
ಅರ್ಧ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದ ನೀನು
ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೆ?

03067010a ಸಾ ವೈ ಯಥಾ ಸಮಾದಿಷ್ಟಾ ತತ್ರಾಸ್ತೇ ತ್ವತ್ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಣೀ|

03067010c ದಹ್ಯಮಾನಾ ಭೃಶಂ ಬಾಲಾ ವಸ್ತ್ರಾರ್ಥೇನಾಭಿಸಂವೃತಾ||

ನೀನು ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ತೋರಿಸಿದ್ದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಮುಗ್ಧಳಾದ ಅವಳು ಅರ್ಧವಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಧರಿಸಿ ಶೋಕಸಂತಪ್ತಳಾಗಿ
ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

03067011a ತಸ್ಯಾ ರುದಂತ್ಯಾಃ ಸತತಂ ತೇನ ಶೋಕೇನ ಪಾರ್ಥಿವ|

03067011c ಪ್ರಸಾದಂ ಕುರು ವೈ ವೀರ ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯಂ ದದಸ್ವ ಚ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ವೀರ! ನಿನ್ನ ಶೋಕದಿಂದ ಸತತವಾಗಿ ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವ
ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯುತ ಮಾತುಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅನುಗ್ರಹಿಸು.”

03067012a ಏತದನ್ಯಚ್ಚ ವಕ್ತವ್ಯಂ ಕೃಪಾಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಯಥಾ ಮಯಿ|

03067012c ವಾಯುನಾ ಧೂಯಮಾನೋ ಹಿ ವನಂ ದಹತಿ ಪಾವಕಃ||

ವಾಯುವಿನಿಂದ ಹಬ್ಬಿಸಿದ ಪಾವಕನು ಹೇಗೆ ವನವನ್ನಿಡೀ
ದಹಿಸುವನೋ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಈ ವಾಖ್ಯವನ್ನು ಇದೇರೀತಿ
ವಾಚಿಸಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ.

03067013a ಭರ್ತವ್ಯಾ ರಕ್ಷಣೀಯಾ ಚ ಪತ್ನೀ ಹಿ ಪತಿನಾ ಸದಾ|

03067013c ತನ್ನಷ್ಟಮುಭಯಂ ಕಸ್ಮಾದ್ಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಯ ಸತಸ್ತವ||

“ಪತಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಪತ್ನಿಯ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ
ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ನೀನು ಏಕೆ ಈ ಎರಡನ್ನೂ
ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದೆ?

03067014a ಖ್ಯಾತಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಕುಲೀನಶ್ಚ ಸಾನುಕ್ರೋಶಶ್ಚ ತ್ವಂ ಸದಾ|

03067014c ಸಂವೃತ್ತೋ ನಿರನುಕ್ರೋಶಃ ಶಂಕೇ ಮದ್ಭಾಗ್ಯಸಂಕ್ಷಯಾತ್||

ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ ಕಳೆದು ಹೋದುದರಿಂದಲೇ ಸದಾ ಖ್ಯಾತನೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ,
ಕುಲೀನನೂ, ಅನುಕಂಪಿತನೂ ಆಗಿದ್ದ ನೀನು ಈಗ
ನಿರನುಕ್ರೋಷನಾಗಿದ್ದೀಯೆ ಎಂದು ಶಂಕಿಸುತ್ತೇನೆ.

03067015a ಸ ಕುರುಷ್ಟ ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ದಯಾಂ ಮಯಿ ನರರ್ಷಭ|

03067015c ಆನ್ಯಶಂಸ್ಯಂ ಪರೋ ಧರ್ಮಸ್ತು ತ್ವ ಏವ ಹಿ ಮೇ ಶ್ರುತಂ||

ನರರ್ಷಭ! ಮಹೇಷ್ಟಾಸ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯೆತೋರು! ದಯೆಯೇ
ಪರಮ ಧರ್ಮವೆಂದು ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.”

03067016a ಏವಂ ಬ್ರುವಾಣಾನ್ಯದಿ ವಃ ಪ್ರತಿಬ್ರೂಯಾದ್ಧಿ ಕಶ್ಚನ|

03067016c ಸ ನರಃ ಸರ್ವಥಾ ಜ್ಞೇಯಃ ಕಶ್ಚಾಸೌ ಕ್ವ ಚ ವರ್ತತೇ||

ನಿಮ್ಮ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ,
ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ - ಯಾರು, ಎಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ
- ತಿಳಿಯಿರಿ.

03067017a ಯಚ್ಚ ವೋ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಬ್ರೂಯಾತ್ಪ್ರತಿವಚೋ ನರಃ|

03067017c ತದಾದಾಯ ವಚಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಮಮಾವೇದ್ಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮರೇ! ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ
ಹೇಳಿದರೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದುದನ್ನು ನನಗೆ ಬಂದು ತಿಳಿಸಿ.

03067018a ಯಥಾ ಚ ವೋ ನ ಜಾನೀಯಾಚ್ಚರತೋ ಭೀಮಶಾಸನಾತ್|

03067018c ಪುನರಾಗಮನಂ ಚೈವ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಮತಂದ್ರಿತೈಃ||

ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ತಡಮಾಡಬಾರದು. ಮತ್ತು ನೀವು ಭೀಮನ
ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಹೊರಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ
ತಿಳಿಯಬಾರದು.

03067019a ಯದಿ ವಾಸೌ ಸಮೃದ್ಧಃ ಸ್ಯಾದ್ಯದಿ ವಾಪ್ಯಧನೋ ಭವೇತ್|

03067019c ಯದಿ ವಾಪ್ಯರ್ಥಕಾಮಃ ಸ್ಯಾಜ್ಞೇಯಮಸ್ಯ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ||

ಅವನು ಶ್ರೀಮಂತನಿರಲಿ ಅಥವಾ ಬಡವನಿರಲಿ ಅಥವಾ ಐಶ್ವರ್ಯದ
ಹಸಿವೆಯಿಂದಿರಲಿ, ಅವನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ.”

03067020a ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ವ ಗಚ್ಚಂಸ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸರ್ವತೋದಿಶಂ|

03067020c ನಲಂ ಮೃಗಯಿತುಂ ರಾಜಂಸ್ತಥಾ ವ್ಯಸನಿನಂ ತದಾ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೊರಟ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವ್ಯಸನಿ ರಾಜ ನಲನನ್ನು
ಅರಸುತ್ತಾ ಸರ್ವದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು.

03067021a ತೇ ಪುರಾಣಿ ಸರಾಷ್ಟ್ರಾಣಿ ಗ್ರಾಮಾನ್ಘೋಷಾಂಸ್ತಥಾಶ್ರಮಾನ್|

03067021c ಅನ್ವೇಷಂತೋ ನಲಂ ರಾಜನ್ನಾಧಿಜಗ್ಮುದ್ವಿಜಾತಯಃ||

ನಲನನ್ನು ಅನ್ವೇಶಿಸುತ್ತಾ ಆ ದ್ವಿಜರು ಪುರ, ರಾಷ್ಟ್ರ, ಗ್ರಾಮ,
ಗೋಶಾಲೆ, ಆಶ್ರಮ, ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಹೋದರು.

03067022a ತಚ್ಚ ವಾಕ್ಯಂ ತಥಾ ಸರ್ವೇ ತತ್ರ ತತ್ರ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03067022c ಶ್ರಾವಯಾಂ ಚಕ್ರೀ ವಿಪ್ರಾ ದಮಯಂತ್ಯಾ ಯಥೇರಿತಂ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ವಿಪ್ರರು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ದಮಯಂತಿಯು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ
ವಾಖ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ನಲಾನ್ವೇಷಣೇ

ಸಪ್ತಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ನಲಾನ್ವೇಷಣ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೮

ದಮಯಂತೀ ಪುನಃಸ್ವಯಂವರ

ದೀರ್ಘಕಾಲದ ನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೋರ್ವನು ಬಂದು ರಾಜಾ ಋತುಪರ್ಣನಲ್ಲಿರುವ, ಶೀಘ್ರಯಾನದಲ್ಲಿ ಸುಕುಶಲನೂ ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತನೂ ಆದ ಬಾಹುಕನೆಂಬುವವನು ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿದನೆಂದು ದಮಯಂತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು (೧-೧೬).

ದಮಯಂತಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವಯಂವರವು ಮರುದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿದೆ ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುದೇವನ ಮೂಲಕ ಋತುಪರ್ಣನಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದು (೧೭-೨೪).

03068001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03068001a ಅಥ ದೀರ್ಘಸ್ಯ ಕಾಲಸ್ಯ ಪರ್ಣಾದೋ ನಾಮ ವೈ ದ್ವಿಜಃ|

03068001c ಪ್ರತ್ಯೇತ್ಯ ನಗರಂ ಭೈಮೀಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ನಂತರ ಪರ್ಣಾದ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದ್ವಿಜನು ನಗರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಭೈಮಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಚನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು:

03068002a ನೈಷಧಂ ಮೃಗಯಾನೇನ ದಮಯಂತಿ ದಿವಾನಿಶಂ|

03068002c ಅಯೋಧ್ಯಾಂ ನಗರೀಂ ಗತ್ವಾ ಭಾಂಗಸ್ವರಿರುಪಸ್ಥಿತಃ||

“ದಮಯಂತಿ ! ದಿನ-ರಾತ್ರಿ ನೈಷಧನನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಗರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭಾಂಗಸ್ವರಿಯ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೆ.

03068003a ಶ್ರಾವಿತಶ್ಚ ಮಯಾ ವಾಕ್ಯಂ ತ್ವದೀಯಂ ಸ ಮಹಾಜನೇ|

03068003c ಋತುಪರ್ಣೋ ಮಹಾಭಾಗೋ ಯಥೋಕ್ತಂ ವರವರ್ಣಿನಿ||

ವರವರ್ಣಿನೀ ! ಅಲ್ಲಿ ನೀನು ಇತ್ತ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಯಥೋಕ್ತವಾಗಿ
ಮಹಾಭಾಗ ಋತುಪರ್ಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಜನರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆನು.

03068004a ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ನಾಬ್ರವೀತ್ಸಿಂ ಚಿದೃತುಪರ್ಣೋ ನರಾಧಿಪಃ|

03068004c ನ ಚ ಪಾರಿಷದಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಭಾಷ್ಯಮಾಣೋ ಮಯಾಸಕೃತ್||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ನರಾಧಿಪ ಋತುಪರ್ಣನು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.
ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಇನ್ನು ಯಾರೂ ನಾನು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ.

03068005a ಅನುಜ್ಞಾತಂ ತು ಮಾಂ ರಾಜ್ಞಾ ವಿಜನೇ ಕಶ್ಚಿದಬ್ರವೀತ್|

03068005c ಋತುಪರ್ಣಸ್ಯ ಪುರುಷೋ ಬಾಹುಕೋ ನಾಮ ನಾಮತಃ||

03068006a ಸೂತಸ್ತಸ್ಯ ನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ವಿರೂಪೋ ಹ್ರಸ್ವಬಾಹುಕಃ|

03068006c ಶೀಘ್ರಯಾನೇ ಸುಕುಶಲೋ ಮೃಷ್ಟಕರ್ತಾ ಚ ಭೋಜನೇ||

ರಾಜನಿಂದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ ಇರುವಾಗ
ಋತುಪರ್ಣನ ಪುರುಷನೋರ್ವನು-ಬಾಹುಕ ಎಂಬ ಹೆಸರು
ಅವನದಾಗಿತ್ತು-ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದನು. ನರೇಂದ್ರನ ಸೂತನಾಗಿದ್ದ
ಅವನು ಗಿಡ್ಡ ಕೈಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ವಿರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು
ಶೀಘ್ರಯಾನದಲ್ಲಿ ಸುಕುಶಲನೂ, ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತನೂ ಆಗಿದ್ದನು.

03068007a ಸ ವಿನಿಶ್ವಸ್ಯ ಬಹುಶೋ ರುದಿತ್ವಾ ಚ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ|

03068007c ಕುಶಲಂ ಜೈವ ಮಾಂ ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಶ್ಚಾದಿದಮಭಾಷತ||

ಅವನು ಬಹಳಷ್ಟು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಪುನಃ ಪುನಃ
ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ನನ್ನ ಕುಶಲವನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವನು ನನಗೆ
ಹೇಳಿದನು:

03068008a ವೈಷಮ್ಯಮಪಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾ ಗೋಪಾಯಂತಿ ಕುಲಸ್ತ್ರಿಯಃ|

03068008c ಆತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ ಸತ್ಯೋ ಜಿತಸ್ವರ್ಗಾ ನ ಸಂಶಯಃ|

03068008 ರಹಿತಾ ಭರ್ತ್ಯಭಿಶ್ಚೈವ ನ ಕ್ರುಧ್ಯಂತಿ ಕದಾ ಚನ||

“ಕುಲಸ್ತ್ರಿಯರು ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ
ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವರು ಜಿತಸ್ವರ್ಗಿಗಳು
ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಪತಿಯು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರು
ಎಂದೂ ಕೃಧರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03068009a ವಿಷಮಸ್ಥೇನ ಮೂಢೇನ ಪರಿಭ್ರಷ್ಟಸುಖೇನ ಚ|

03068009c ಯತ್ಸಾ ತೇನ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾ ತತ್ರ ನ ಕ್ರೋದ್ಧಮರ್ಹತಿ||

ಸುಖದಿಂದ ಪ್ರಿಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ವಿಷಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂಢನು ಅವಳನ್ನು
ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

03068010a ಪ್ರಾಣಯಾತ್ರಾಂ ಪರಿಪ್ರೇಪ್ನೋಃ ಶಕುನೈರ್ಹೃತವಾಸಸಃ|

03068010c ಆಧಿಭಿರ್ಧಹ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಶ್ಯಾಮಾ ನ ಕ್ರೋದ್ಧಮರ್ಹತಿ||

ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವನ ಮನಸ್ಸು
ಸುಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಆ ಸುಂದರಿಯು
ಸಿಟ್ಟಾಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

03068011a ಸತ್ಯ ತಾಸತ್ಯ ತಾ ವಾಪಿ ಪತಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಥಾಗತಂ|

03068011c ಭ್ರಷ್ಟರಾಜ್ಯಂ ಶ್ರಿಯಾ ಹೀನಂ ಶ್ಯಾಮಾ ನ ಕ್ರೋದ್ಧುಮರ್ಹತಿ||

ಸತ್ಯ ತನಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಅಸತ್ಯ ತನಾಗಿರಲಿ, ತನ್ನ ಪತಿಯು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡುದ್ದಕ್ಕೆ ಆ ಸುಂದರಿಯು ಕೋಪಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.”

03068012a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತ್ವರಿತೋಽಹಮಿಹಾಗತಃ|

03068012c ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರಮಾಣಂ ಭವತೀ ರಾಜ್ಞಶ್ಚೈವ ನಿವೇದಯ||

ಅವನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಡಮಾಡದೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ನೀನೇ ರಾಜನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸು.”

03068013a ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಕ್ಷೀ ಪರ್ಣಾದಸ್ಯ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03068013c ದಮಯಂತೀ ರಹೋಽಭ್ಯೇತ್ಯ ಮಾತರಂ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಪರ್ಣಾದನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ದಮಯಂತಿಯು ತಾಯಿಯ ಬಳಿಹೋಗಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು:

03068014a ಅಯಮರ್ಥೋ ನ ಸಂವೇದ್ಯೋ ಭೀಮೇ ಮಾತಃ ಕಥಂ ಚನ|

03068014c ತ್ವತ್ಸನ್ನಿಧೌ ಸಮಾದೇಕ್ಷ್ಯೇ ಸುದೇವಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಂ||

“ಅಮ್ಮ! ಈ ಮಾತು ರಾಜ ಭೀಮನಿಗೆ ಯಾವರೀತಿಯಲ್ಲೂ ತಿಳಿಯಬಾರದು! ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ಸುದೇವನಿಗೆ

ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

03068015a ಯಥಾ ನ ನೃಪತಿರ್ಭೀಮಃ ಪ್ರತಿಪದ್ಯೇತ ಮೇ ಮತಂ|

03068015c ತಥಾ ತ್ವಯಾ ಪ್ರಯತ್ತವ್ಯಂ ಮಮ ಚೇತ್ಪ್ರಿಯಮಿಚ್ಛಸಿ||

ನೀನು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ, ನನ್ನ ಈ ಉದ್ದೇಶವು ನೃಪತಿ ಭೀಮನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

03068016a ಯಥಾ ಚಾಹಂ ಸಮಾನೀತಾ ಸುದೇವೇನಾಶು ಬಾಂಧವಾನ್|

03068016c ತೇನೈವ ಮಂಗಲೇನಾಶು ಸುದೇವೋ ಯಾತು ಮಾಚಿರಂ|

03068016 ಸಮಾನೇತುಂ ನಲಂ ಮಾತರಯೋಧ್ಯಾಂ ನಗರೀಮಿತಃ||

ಅಮ್ಮ ! ಹೇಗೆ ಸುದೇವನು ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿಸಿದನೋ ಅದೇ ಮಂಗಲಕಾರಕ ಸುದೇವನು ಈಗಲೇ ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಗರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಲನೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಸಮಾಗಮವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ.”

03068017a ವಿಶ್ರಾಂತಂ ಚ ತತಃ ಪಶ್ಚಾತ್ಪರ್ಣಾದಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಂ|

03068017c ಅರ್ಚಯಾಮಾಸ ವೈದರ್ಭೀ ಧನೇನಾತೀವ ಭಾಮಿನೀ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ಪರ್ಣಾದನು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ನಂತರ ಭಾಮಿನಿ ವೈದರ್ಭಿಯು ಅವನನ್ನು ಅತೀವ ಧನದಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದಳು.

03068018a ನಲೇ ಚೇಹಾಗತೇ ವಿಪ್ರ ಭೂಯೋ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ವಸು|

03068018c ತ್ವಯಾ ಹಿ ಮೇ ಬಹು ಕೃತಂ ಯಥಾ ನಾನ್ಯಃ ಕರಿಷ್ಯತಿ|

03068018 ಯದ್ಭರ್ತ್ರಾಹಂ ಸಮೇಷ್ಯಾಮಿ ಶೀಘ್ರಮೇವ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

“ವಿಪ್ರ! ನಲನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗದೇ ಇರುವುದನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತೇನೆ.”

03068019a ಏವಮುಕ್ತೋಽರ್ಚಯಿತ್ವಾ ತಾಮಾಶೀರ್ವಾದ್ಯೈಃ ಸುಮಂಗಲೈಃ|

03068019c ಗೃಹಾನುಪಯಯೌ ಚಾಪಿ ಕೃತಾರ್ಥಃ ಸ ಮಹಾಮನಾಃ||

ಈ ರೀತಿ ಕೇಳಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದ ಆ ಮಹಾಮನಸ್ಕನು ಸುಮಂಗಲ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು.

03068020a ತತಶ್ಚಾನಾಯ್ಶ ತಂ ವಿಪ್ರಂ ದಮಯಂತೀ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03068020c ಅಬ್ರವೀತ್ಸನ್ನಿಧೌ ಮಾತುರ್ದುಃಖಶೋಕಸಮನ್ವಿತಾ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ನಂತರ ದಮಯಂತಿಯು ಆ ವಿಪ್ರನನ್ನು (ಸುದೇವನನ್ನು) ಪುನಃ ಕರೆಯಿಸಿ ತಾಯಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಕಸಮನ್ವಿತಳಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು:

03068021a ಗತ್ವಾ ಸುದೇವ ನಗರೀಮಯೋಧ್ಯಾವಾಸಿನಂ ನೃಪಂ|

03068021c ಋತುಪರ್ಣಂ ವಚೋ ಬ್ರೂಹಿ ಪತಿಮನ್ಯಂ ಚಿಕೀರ್ಷತೀ|

03068021 ಆಸ್ಥಾಸ್ಯತಿ ಪುನರ್ಭ್ಯಮೀ ದಮಯಂತೀ ಸ್ವಯಂವರಂ||

“ಸುದೇವ! ಅಯೋಧ್ಯಾವಾಸಿ ನೃಪ ಋತುಪರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಹೇಳು:

“ಭೈಮಿ ದಮಯಂತಿಯು ಅನ್ಯ ಪತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಪುನಃ ಇಂದು ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ.

03068022a ತತ್ರ ಗಚ್ಛಂತಿ ರಾಜಾನೋ ರಾಜಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ|

03068022c ಯಥಾ ಚ ಗಣಿತಃ ಕಾಲಃ ಶ್ವೋಭೂತೇ ಸ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ರಾಜಪುತ್ರರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲ ಗಣಿತದ ಪ್ರಕಾರ ಅದು ನಾಳೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

03068023a ಯದಿ ಸಂಭಾವನೀಯಂ ತೇ ಗಚ್ಛ ಶೀಘ್ರಮರಿಂದಮ|

03068023c ಸೂರ್ಯೋದಯೇ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸಾ ಭರ್ತಾರಂ ವರಯಿಷ್ಯತಿ|

03068023 ನ ಹಿ ಸ ಜ್ಞಾಯತೇ ವೀರೋ ನಲೋ ಜೀವನ್ಮೃತೋಽಪಿ ವಾ||

ಅರಿಂದಮ ! ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಡು.

ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಎರಡನೆಯ ಪತಿಯನ್ನು

ವರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆ ವೀರ ನಲನು ಜೀವಂತನಿದ್ದಾನೋ

ಮೃತನಾಗಿದ್ದಾನೋ ತಿಳಿಯದು.””

03068024a ಏವಂ ತಯಾ ಯಥೋಕ್ತಂ ವೈ ಗತ್ವಾ ರಾಜಾನಮಬ್ರವೀತ್|

03068024c ಋತುಪರ್ಣಂ ಮಹಾರಾಜ ಸುದೇವೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತದಾ||

ರಾಜ ! ನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುದೇವನು ಮಹಾರಾಜ

ಋತುಪರ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆಯೇ

ಹೇಳಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ದಮಯಂತೀ

ಪುನಃಸ್ವಯಂವರಕಥನೇ ಅಷ್ಟಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ದಮಯಂತೀ ಪುನಃಸ್ವಯಂವರ ಕಥನ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ತೆಂಟನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೯

ವಿದರ್ಭಕ್ಕೆ ಋತುಪರ್ಣನ ಪ್ರಯಾಣ

ದಮಯಂತಿಯ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬಯಸಿದ ಋತುಪರ್ಣನು
ಬಾಹುಕನನ್ನು ಮರುದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯದೊಳಗೆ ಕುಡಿನಪುರಕ್ಕೆ
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಹೇಳಿ, ವಾಷ್ಣೇಯನೊಂದಿಗೆ
ಹೊರಟಿದ್ದುದು (೧-೧೬). ಬಾಹುಕನ ಅಶ್ವಕುಶಲತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ
ಅವನು ನಲನಿರಬಹುದೇ ಎಂದು ವಾಷ್ಣೇಯನು ಶಂಕಿಸುವುದು
(೧೭-೩೪).

03069001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03069001a ಶ್ರುತ್ವಾ ವಚಃ ಸುದೇವಸ್ಯ ಋತುಪರ್ಣೋ ನರಾಧಿಪಃ|

03069001c ಸಾಂತ್ವಯಂ ಶ್ಲಕ್ಷಯಾ ವಾಚಾ ಬಾಹುಕಂ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಸುದೇವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ
ನರಾಧಿಪ ಋತುಪರ್ಣನು ಸಾಂತ್ವನ ಮತ್ತು ಶ್ಲಾಘನೀಯ
ಮಾತುಗಳಿಂದ ಬಾಹುಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03069002a ವಿದರ್ಭಾನ್ಯಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ದಮದಂತ್ಯಾಃ ಸ್ವಯಂವರಂ|

03069002c ಏಕಾಹ್ನಾ ಹಯತತ್ತ್ವಜ್ಞ ಮನ್ಯಸೇ ಯದಿ ಬಾಹುಕ||

“ಬಾಹುಕ ! ದಮಯಂತಿಯ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ವಿದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಅಶ್ವ ತತ್ತ್ವಜ್ಞ. ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಾದರೆ ಹೇಳು.”

03069003a ಏವಮುಕ್ತಸ್ಯ ಕೌಂತೇಯ ತೇನ ರಾಜ್ಞಾ ನಲಸ್ಯ ಹ|

03069003c ವ್ಯದೀರ್ಯತ ಮನೋ ದುಃಖಾತ್ಪ್ರದಧ್ಯೌ ಚ ಮಹಾಮನಾಃ||

ಕೌಂತೇಯ ! ರಾಜನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಲನ ಮನಸ್ಸು ದುಃಖದಿಂದ ಮುದುಡಿಕೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ಆ ಮಹಾಮನಸ್ಕನು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದನು:

03069004a ದಮಯಂತೀ ಭವೇದೇತತ್ಕುರ್ಯಾದ್ಧುಃಖೇನ ಮೋಹಿತಾ|

03069004c ಅಸ್ಮದರ್ಥೇ ಭವೇದ್ವಾಯಮುಪಾಯಶ್ಚಿಂತಿತೋ ಮಹಾನ್||

“ದಮಯಂತಿಯು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದರೆ ಅವಳು ದುಃಖದಿಂದ ಮೋಹಿತಳಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಇದು ನನಗಾಗಿಯೇ ಅವಳು ಯೋಚಿಸಿರುವ ಒಂದು ಮಹಾ ಉಪಾಯವಿರಬಹುದು.

03069005a ನೃಶಂಸಂ ಬತ ವೈದರ್ಭೀ ಕರ್ತುಕಾಮಾ ತಪಸ್ವಿನೀ|

03069005c ಮಯಾ ಕ್ಷುದ್ರೇಣ ನಿಕ್ಯತಾ ಪಾಪೇನಾಕೃತಬುದ್ಧಿನಾ||

ಕ್ಷುದ್ರ ಪಾಪಿ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆ ತಪಸ್ವಿನಿ ವೈದರ್ಭಿಯು ಈ ಕ್ರೂರ ಕೃತ್ಯವನ್ನು
ಮಾಡಲು ಬಯಸಿರಬಹುದು.

03069006a ಸ್ತ್ರೀಸ್ವಭಾವಶ್ಚ ಲೋ ಲೋಕೇ ಮಮ ದೋಷಶ್ಚ ದಾರುಣಃ|

03069006c ಸ್ಯಾದೇವಮಪಿ ಕುರ್ಯಾತ್ಸಾ ವಿವಶಾ ಗತಸೌಹೃದಾ|

03069006 ಮಮ ಶೋಕೇನ ಸಂವಿಗ್ನಾ ನೈರಾಶ್ಯಾತ್ತನುಮಧ್ಯಮಾ||

ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಭಾವವು ಅಚಲ; ಆದರೆ ನನ್ನ ದೋಷವೂ
ದಾರುಣವಾಗಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಇರಲಿ. ಆದರೂ ಈ ತನುಮಧ್ಯಮಳು,
ಸೌಹಾರ್ದತೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಶೋಕದಿಂದ ನಿರಾಶಳಾಗಿ,
ಇಂತಹ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೇ?

03069007a ನ ಚೈವಂ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್ಕುರ್ಯಾತ್ಸಾಪತ್ಯಾ ಚ ವಿಶೇಷತಃ|

03069007c ಯದತ್ರ ತಥ್ಯಂ ಪಥ್ಯಂ ಚ ಗತ್ವಾ ವೇತ್ಸ್ಯಾ ಮಿ ನಿಶ್ಚಯಂ|

03069007 ಋತುಪರ್ಣಸ್ಯ ವೈ ಕಾಮಮಾತ್ಮಾರ್ಥಂ ಚ ಕರೋಮ್ಯಹಂ||

ಇಲ್ಲ ಅವಳು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವವಳಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಅವಳ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ
ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನಗೋಸ್ಕರ ಋತುಪರ್ಣನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

03069008a ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಮನಸಾ ಬಾಹುಕೋ ದೀನಮಾನಸಃ|

03069008c ಕೃತಾಂಜಲಿರುವಾಚೇದಂ ಋತುಪರ್ಣಂ ನರಾಧಿಪಂ||

ಈ ರೀತಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ದೀನಮನಸ್ಕು ಬಾಹುಕನು

ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾಗಿ ನರಾಧಿಪ ಋತುಪರ್ಣನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:

03069009a ಪ್ರತಿಜಾನಾಮಿ ತೇ ಸತ್ಯಂ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ ನರಾಧಿಪ|

03069009c ಏಕಾಹ್ನಾ ಪುರುಷವ್ಯಾಪ್ತೌ ವಿದರ್ಭನಗರೀಂ ನೃಪ||

“ನರಾಧಿಪ! ಪುರುಷವ್ಯಾಪ್ತೌ! ನೃಪ! ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ವಿದರ್ಭನಗರಿಯನ್ನು ತಲುಪಬಹುದು.”

03069010a ತತಃ ಪರೀಕ್ಷಾಂ ಅಶ್ವಾನಾಂ ಚಕ್ರೇ ರಾಜನ್ ಬಾಹುಕಃ|

03069010c ಅಶ್ವಶಾಲಾಮುಪಾಗಮ್ಯ ಭಾಂಗಸ್ವರಿನ್ಯಪಾಜ್ಞಯಾ||

ರಾಜನ್! ನೃಪ ಭಾಂಗಸ್ವರಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಬಾಹುಕನು ಅಶ್ವಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದನು.

03069011a ಸ ತ್ವರ್ಯಮಾಣೋ ಬಹುಶ ಋತುಪರ್ಣೇನ ಬಾಹುಕಃ|

03069011c ಅಧ್ಯಗಚ್ಚತ್ಯ ಶಾನಶ್ವಾನ್ಸಮರ್ಥಾನಧ್ವನಿ ಕ್ಷಮಾನ್||

03069012a ತೇಜೋಬಲಸಮಾಯುಕ್ತಾನ್ಕುಲಶೀಲಸಮನ್ವಿತಾನ್|

03069012c ವರ್ಜಿತಾಽಲ್ಲಕ್ಷಣೈರ್ಹೀನೈಃ ಪೃಥುಪ್ರೋಥಾನ್ಮಹಾಹನೂನ್|

03069012 ಶುದ್ಧಾನ್ದಶಭಿರಾವರ್ತೈಃ ಸಿಂಧುಜಾನ್ವಾತರಂಹಸಃ||

ಋತುಪರ್ಣನು ಬಹಳಷ್ಟು ಅವಸರಮಾಡಲು, ಬಾಹುಕನು ನಾಲ್ಕು ತೆಳ್ಳಗಿನ, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥ, ತೇಜೋಬಲಸಮಾಯುಕ್ತ, ಕುಲಶೀಲಸಮನ್ವಿತ ವಾಯುವೇಗಿ ಸಿಂಧುಜ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿದನು. ವಿಶಾಲ ಹೊರಳೆ ಮತ್ತು ಬಾಯಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಆ ಅಶ್ವಗಳು ಹೀನ

ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ವರ್ಜಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಹತ್ತು ಕುರುಳುಗಳಿಂದ
ಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು.

03069013a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾನಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾ ಕಿಂ ಚಿತ್ಕೋಪಸಮನ್ವಿತಃ|

03069013c ಕಿಮಿದಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಂ ಕರ್ತುಂ ಪ್ರಲಬ್ಧವ್ಯಾ ಹಿ ತೇ ವಯಂ||

ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾಜನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಹೇಳಿದನು:

“ಇದೇನು ನೀನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ? ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದೇ
ನೀನು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು.

03069014a ಕಥಮಲ್ಪಬಲಪ್ರಾಣಾ ವಕ್ಷ್ಯಂತೀಮೇ ಹಯಾ ಮಮ|

03069014c ಮಹಾನಧ್ವಾ ಚ ತುರಗೈರ್ಗಂತವ್ಯಃ ಕಥಮೀದೃಶೈಃ||

ಈ ಅಲ್ಪಬಲಪ್ರಾಣ ಹಯಗಳು ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ಎಳೆಯಬಲ್ಲವೇ?
ಹೀಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಈ ತುರಂಗಗಳು ಹೇಗೆ ಅ ಮಹಾ ದೂರವನ್ನು
ಗಮಿಸಬಲ್ಲವು?”

03069015 ಬಾಹುಕ ಉವಾಚ|

03069015a ಏತೇ ಹಯಾ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ವಿದರ್ಭಾನ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ|

03069015c ಅಥಾನ್ಯಾನ್ಮನ್ಯಸೇ ರಾಜನ್ಮೂ ಹಿ ಕಾನ್ಯೋಜಯಾಮಿ ತೇ||

ಬಾಹುಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಹಯಗಳು ವಿದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವು
ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಜನ್! ಬೇಕೆಂದರೆ
ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದ ಯಾವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಹೇಳು.
ಅವುಗಳನ್ನೇ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ.”

03069016 ಋತುಪರ್ಣ ಉವಾಚ|

03069016a ತ್ವಮೇವ ಹಯತತ್ತ್ವಜ್ಞಃ ಕುಶಲಶ್ಚಾಸಿ ಬಾಹುಕ|

03069016c ಯಾನ್ಮನ್ಯಸೇ ಸಮರ್ಥಾಂಸ್ತ್ವಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತಾನೇವ ಯೋಜಯ||

ಋತುಪರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಬಾಹುಕ! ನೀನೇ ಹಯ ತತ್ತ್ವಜ್ಞ ಮತ್ತು ಕುಶಲ. ಇವುಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ನೀನೆಂದರೆ ಬೇಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟು.”

03069017 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03069017a ತತಃ ಸದಶ್ವಾಂಶ್ಚ ತುರಃ ಕುಲಶೀಲಸಮನ್ವಿತಾನ್|

03069017c ಯೋಜಯಾಮಾಸ ಕುಶಲೋ ಜವಯುಕ್ತಾನ್ವಥೇ ನರಃ||

03069018a ತತೋ ಯುಕ್ತಂ ರಥಂ ರಾಜಾ ಸಮಾರೋಹತ್ತ್ವರಾನ್ವಿತಃ|

03069018c ಅಥ ಪರ್ಯಪತನ್ಭೂಮೌ ಜಾನುಭಿಸ್ತೇ ಹಯೋತ್ತಮಾಃ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ನಂತರ ನಲನು ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಆ ನಾಲ್ಕು ಕುಲಶೀಲಸಮನ್ವಿತ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದನು. ರಾಜನು ತಯಾರಿದ್ದ ರಥವನ್ನು ಬೇಗನೇ ಏರಿದನು ಮತ್ತು ಆ ಉತ್ತಮ ಹಯಗಳು ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಕಾಲುಗಳನ್ನೂರಿದವು.

03069019a ತತೋ ನರವರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ನಲೋ ರಾಜಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03069019c ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ತಾನಶ್ವಾಂಸ್ತೇಜೋಬಲಸಮನ್ವಿತಾನ್||

03069020a ರಶ್ಮಿಭಿಶ್ಚ ಸಮುದ್ಯಮ್ಯ ನಲೋ ಯಾತುಮಿಯೇಷ ಸಃ|

03069020c ಸೂತಮಾರೋಪ್ಯ ವಾಷ್ಣೇಯಂ ಜವಮಾಸ್ಥಾಯ ವೈ ಪರಂ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ನರವರ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಲರಾಜನು ಸೂತ

ವಾಷ್ಣೇಯನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ತೇಜೋಬಲಸಮನ್ವಿತ ಆ
ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಸಂತವಿಸಿ, ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾ
ಹೊರಟನು.

03069021a ತೇ ಚೋದ್ಯಮಾನಾ ವಿಧಿನಾ ಬಾಹುಕೇನ ಹಯೋತ್ತಮಾಃ|

03069021c ಸಮುತ್ತೇತುರಿವಾಕಾಶಂ ರಥಿನಂ ಮೋಹಯನ್ನಿವ||

ಬಾಹುಕನಿಂದ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಚೋದಿತಗೊಂಡ ಆ ಉತ್ತಮ ಹಯಗಳು
ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರನ್ನು ಮೂರ್ಛಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ
ಹಾರಿದವು.

03069022a ತಥಾ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾನಶ್ವಾನ್ವಹತೋ ವಾತರಂಹಸಃ|

03069022c ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತಿರ್ಧೀಮಾನ್ವಿಸ್ಮಯಂ ಪರಮಂ ಯಯೌ||

ವಾಯುವೇಗದಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ
ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತಿ ಧೀಮಂತನು ಪರಮ ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು.

03069023a ರಥಘೋಷಂ ತು ತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಹಯಸಂಗ್ರಹಣಂ ಚ ತತ್|

03069023c ವಾಷ್ಣೇಯಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಬಾಹುಕಸ್ಯ ಹಯಜ್ಞತಾಂ||

ರಥಘೋಷವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತು ಹಯಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ನೋಡಿ
ವಾಷ್ಣೇಯನು ಬಾಹುಕನ ಹಯವಿದ್ಯೆಯ ಕುರಿತು
ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು.

03069024a ಕಿಂ ನು ಸ್ಯಾನ್ಮಾತಲಿರಯಂ ದೇವರಾಜಸ್ಯ ಸಾರಥಿಃ|

03069024c ತಥಾ ಹಿ ಲಕ್ಷಣಂ ವೀರೇ ಬಾಹುಕೇ ದೃಶ್ಯತೇ ಮಹತ್||

“ಇವನು ದೇವರಾಜನ ಸಾರಥಿ ಮಾತಲಿಯಿರಬಹುದೇ? ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ವೀರ ಬಾಹುಕನಲ್ಲಿ ಅದೇ ಮಾಹಾ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ.

03069025a ಶಾಲಿಹೋತ್ರೋಽಥ ಕಿಂ ನು ಸ್ಯಾದ್ಧಯಾನಾಂ ಕುಲತತ್ತ್ವವಿತ್|

03069025c ಮಾನುಷಂ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಪುಃ ಪರಮಶೋಭನಂ||

ಅಥವಾ ಇವನು ಅಶ್ವಗಳ ಕುಲತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರಿತ, ಈಗ ಇಷ್ಟು ಕುರೂಪಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಶಾಲಿಹೋತ್ರನೇ?

03069026a ಉತಾಹೋ ಸ್ವಿದ್ಭವೇದ್ರಾಜಾ ನಲಃ ಪರಪುರಂಜಯಃ|

03069026c ಸೋಽಯಂ ನೃಪತಿರಾಯಾತ ಇತ್ಯೇವಂ ಸಮಚಿಂತಯತ್||

ಅಥವಾ ಇವನು ಪರಪುರಂಜಯ ರಾಜ ನಲನಾಗಿರಬಹುದೇ? ಆ ನೃಪತಿಯು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದೇ? ಎಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದನು.

03069027a ಅಥ ವಾ ಯಾಂ ನಲೋ ವೇದ ವಿದ್ಯಾಂ ತಾಮೇವ ಬಾಹುಕಃ|

03069027c ತುಲ್ಯಂ ಹಿ ಲಕ್ಷಯೇ ಜ್ಞಾನಂ ಬಾಹುಕಸ್ಯ ನಲಸ್ಯ ಚ||

03069028a ಅಪಿ ಚೇದಂ ವಯಸ್ತುಲ್ಯಮಸ್ಯ ಮನ್ಯೇ ನಲಸ್ಯ ಚ|

03069028c ನಾಯಂ ನಲೋ ಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ತದ್ವಿದ್ಯಸ್ತು ಭವಿಷ್ಯತಿ||

03069029a ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಾ ಹಿ ಮಹಾತ್ಮಾನಶ್ಚ ರಂತಿ ಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಂ|

03069029c ದೈವೇನ ವಿಧಿನಾ ಯುಕ್ತಾಃ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತೈಶ್ಚ ವಿರೂಪಣೈಃ||

03069030a ಭವೇತ್ತು ಮತಿಭೇದೋ ಮೇ ಗಾತ್ರವೈರೂಪ್ಯತಾಂ ಪ್ರತಿ|

03069030c ಪ್ರಮಾಣಾತ್ಪರಿಹೀನಸ್ತು ಭವೇದಿತಿ ಹಿ ಮೇ ಮತಿಃ||

“ನಲನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದ ವಿದ್ಯೆ ಬಾಹುಕನಿಗೂ ತಿಳಿದಂತಿದೆ. ಬಾಹುಕ ಮತ್ತು ನಲನ ಜ್ಞಾನವು ಸರಿಸಮನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಇವನ ಮತ್ತು ನಲನ ವಯಸ್ಸು ಕೂಡ ಒಂದೇ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇವನು ಮಹಾವೀರ ನಲನಲ್ಲ; ಆದರೂ ಇವನಲ್ಲಿ ಆ ವಿದ್ವತ್ತು ಇದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಮಹಾತ್ಮರು ದೈವ ವಿಧಿಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಈ ಪೃಥಿವಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ ಈ ಅಕಾರ ವಿರೂಪಗಳ ಕುರಿತು ಸಂದಿಗ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮತಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03069031a ವಯಃಪ್ರಮಾಣಂ ತತ್ತುಲ್ಯಂ ರೂಪೇಣ ತು ವಿಪರ್ಯಯಃ|

03069031c ನಲಂ ಸರ್ವಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಮನ್ಯೇ ಬಾಹುಕಮಂತತಃ||

ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಸರಿಸಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಆದರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಪರ್ಯಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಹುಕನೇ ಸರ್ವಗುಣಯುಕ್ತ ನಲನೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03069032a ಏವಂ ವಿಚಾರ್ಯ ಬಹುಶೋ ವಾಷ್ಣೇಯಃ ಪರ್ಯಚಿಂತಯತ್|

03069032c ಹೃದಯೇನ ಮಹಾರಾಜ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಸ್ಯ ಸಾರಥಿಃ||

ಈ ರೀತಿ ಮಹಾರಾಜ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನ ಸಾರಥಿ ವಾಷ್ಣೇಯನು

ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಚಾರಿಸಿ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದನು.

03069033a ಋತುಪರ್ಣಸ್ತು ರಾಜೇಂದ್ರ ಬಾಹುಕಸ್ಯ ಹಯಜ್ಞತಾಂ|

03069033c ಚಿಂತಯನ್ಮುಮುದೇ ರಾಜಾ ಸಹವಾಷ್ಟೇ ಯಸಾರಥಿಃ||

ಆದರೆ ರಾಜೇಂದ್ರ ಋತುಪರ್ಣನು ಬಾಹುಕನ ಹಯಜ್ಞಾನದ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿ ಸಾರಥಿ ವಾಷ್ಟೇ ಯನೊಂದಿಗೆ ಹರ್ಷಿತನಾದನು.

03069034a ಬಲಂ ವೀರ್ಯಂ ತಥೋತ್ಸಾಹಂ ಹಯಸಂಗ್ರಹಣಂ ಚ ತತ್|

03069034c ಪರಂ ಯತ್ನಂ ಚ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಪರಾಂ ಮುದಮವಾಪ ಹ||

ಅವನ ಬಲ, ವೀರ್ಯ, ಉತ್ಸಾಹ, ಹಯಗಳ ಮೇಲಿದ್ದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಪರಮ ಯತ್ನವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಅತೀವ ಸಂತಸಗೊಂಡನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಋತುಪರ್ಣವಿದರ್ಭಗಮನೇ ಏಕೋನಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ಋತುಪರ್ಣನ ವಿದರ್ಭಗಮನ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

20

ಕಲಿನಿರ್ಗಮನ

ಋತುಪರ್ಣನು ತನ್ನ ಉತ್ತರೀಯವು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದೆ, ರಥನಿಲ್ಲಿಸೆಂದು ಹೇಳಲು ಬಾಹುಕನು ಬಹುದೂರ ಬಂದಾಗಿದೆ, ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು (೧-೫). ಬಾಹುಕನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಋತುಪರ್ಣನು ವನದಲ್ಲಿ ಬಿಭೀತಕ ಮರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಎಲೆಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳಿವೆಯೆಂದು ಲೆಖ್ಕಿ ಮಾಡಿ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಮ ಬಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿದುದು (೬-೧೦). ಆಗ ಬಾಹುಕನು ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಋತುಪರ್ಣನಿಗೆ ಕುಂಡಿನಪುರಕ್ಕೆ ಬೇಗ ತಲುಪಿಸುತ್ತೇನೆಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಮರದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲೆ-ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿ, ಋತುಪರ್ಣನ ಲೆಖ್ಕಿವು ಸರಿಯಾದುದೆಂದು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದುದು (೧೧-೨೨). ಬಾಹುಕನು ಋತುಪರ್ಣನಿಂದ ಅಕ್ಷಹೃದಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದುದು; ತಕ್ಷಣವೇ ಕಲಿಯು ಅವನ ಶರೀರದಿಂದ ಕಾರ್ಕೋಟಕನ ವಿಷವನ್ನು ಕಾರುತ್ಯಾ ಹೊರಬಿದ್ದು ಬಿಭೀತಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದು; ನಲನು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು - ರೂಪವನ್ನಲ್ಲ - ಪುನಃ ಪಡೆದುದು (೨೩-೩೯).

03070001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03070001a ಸ ನದೀಃ ಪರ್ವತಾಂಶ್ಚೈವ ವನಾನಿ ಚ ಸರಾಂಸಿ ಚ|

03070001c ಅಚಿರೇಣಾತಿಚಕ್ರಾಮ ಖೇಚರಃ ಖೇ ಚರನ್ನಿವ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಿಲ್ಲದೇ ಖೇಚರನು

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುವಂತೆ ನದಿ-ಪರ್ವತ-ವನ-ಸರೋವರಗಳನ್ನು
ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದನು.

03070002a ತಥಾ ಪ್ರಯಾತೇ ತು ರಥೇ ತದಾ ಭಾಂಗಸ್ವರಿರ್ನೃಪಃ|

03070002c ಉತ್ತರೀಯಮಥಾಪಶ್ಯದ್ಭ್ರಷ್ಟಂ ಪರಪುರಂಜಯಃ||

ಹೀಗೆ ರಥವು ವೇಗದಿಂದ ಓಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಪರಪುರಂಜಯ ನೃಪ
ಭಾಂಗಸ್ವರಿಯು ತನ್ನ ಉತ್ತರೀಯವು ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03070003a ತತಃ ಸ ತ್ವರಮಾಣಸ್ತು ಪಟೇ ನಿಪತಿತೇ ತದಾ|

03070003c ಗ್ರಹೀಷ್ಯಾಮೀತಿ ತಂ ರಾಜಾ ನಲಮಾಹ ಮಹಾಮನಾಃ||

ವೇಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಉತ್ತರೀಯವು ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೇ
ಮಹಾಮನ ರಾಜನು ನಲನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಅದನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

03070004a ನಿಗೃಹ್ಣೀಷ್ಟ ಮಹಾಬುದ್ಧೇ ಹಯಾನೇತಾನ್ಮಹಾಜವಾನ್|

03070004c ವಾಷ್ಣೇಯೋ ಯಾವದೇತಂ ಮೇ ಪಟಮಾನಯತಾಮಿತಿ||

“ಮಹಾಬುದ್ಧಿ ! ಈ ಮಹಾವೇಗದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಯಗಳನ್ನು
ನಿಲ್ಲಿಸು. ಯಾಕೆಂದರೆ ವಾಷ್ಣೇಯನು ಬಿದ್ದುಹೋದ ನನ್ನ
ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ.”

03070005a ನಲಸ್ತಂ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಾಥ ದೂರೇ ಭ್ರಷ್ಟಃ ಪಟಸ್ತವ|

03070005c ಯೋಜನಂ ಸಮತಿಕ್ರಾಂತೋ ನ ಸ ಶಕ್ಯಸ್ತ್ವಯಾ ಪುನಃ||

ನಲನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ಬಹಳ ದೂರದ ಹಿಂದೆಯೇ ನಿನ್ನ
 ಉತ್ತರಿಯವು ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಯೋಜನ ದೂರ
 ಈಗಾಗಲೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಪುನಃ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
 ಬರಲು ಶಕ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

03070006a ಏವಮುಕ್ತೇ ನಲೇನಾಥ ತದಾ ಭಾಂಗಸ್ವರಿರ್ನೃಪಃ|

03070006c ಆಸಸಾದ ವನೇ ರಾಜನ್ವಲವಂತಂ ಬಿಭೀತಕಂ||

ರಾಜನ್! ನಲನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ನೃಪ ಭಾಂಗಸ್ವರಿಯು ಆ
 ವನದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಒಂದು ಬಿಭೀತಕವನ್ನು ಕಂಡನು.

03070007a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಾಹುಕಂ ರಾಜಾ ತ್ವರಮಾಣೋಽಭ್ಯಭಾಷತ|

03070007c ಮಮಾಪಿ ಸೂತ ಪಶ್ಯ ತ್ವಂ ಸಂಖ್ಯಾನೇ ಪರಮಂ ಬಲಂ||

ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಸರದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜನು ಬಾಹುಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:
 “ಸೂತ! ಎಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪರಮ ಬಲವನ್ನು
 ನೋಡು.

03070008a ಸರ್ವಃ ಸರ್ವಂ ನ ಜಾನಾತಿ ಸರ್ವಜ್ಞೋ ನಾಸ್ತಿ ಕಶ್ಚನ|

03070008c ನೈಕತ್ರ ಪರಿನಿಷ್ಠಾಸ್ತಿ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಪುರುಷೇ ಕ್ವ ಚಿತ್||

ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಜ್ಞನೆನ್ನುವನು ಯಾರೂ
 ಇಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನವು ಒಬ್ಬನೇ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಏಕತ್ರವಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ
 ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

03070009a ವೃಕ್ಷೇಽಸ್ಮಿನ್ಯಾನಿ ಪರ್ಣಾನಿ ಫಲಾನ್ಯಪಿ ಚ ಬಾಹುಕ|

03070009c ಪತಿತಾನಿ ಚ ಯಾನ್ಯತ್ರ ತತ್ರೈಕಮಧಿಕಂ ಶತಂ|

03070009 ಏಕಪತ್ರಾಧಿಕಂ ಪತ್ರಂ ಫಲಮೇಕಂ ಚ ಬಾಹುಕ||

ಬಾಹುಕ! ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ಇರುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೇರಿ ಈ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೂರಾ ಒಂದು ಎಲೆ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪಗಳಿವೆ. ಬಾಹುಕ! ಒಂದು ಎಲೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಫಲ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ.

03070010a ಪಂಚ ಕೋಟ್ಯೋಽಥ ಪತ್ರಾಣಾಂ ದ್ವಯೋರಪಿ ಚ ಶಾಖಯೋಃ|

03070010c ಪ್ರಚಿನುಹ್ಯಸ್ಯ ಶಾಖೇ ದ್ವೇ ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಯನ್ಯಾಃ ಪ್ರಶಾಖಿಕಾಃ|

03070010 ಆಭ್ಯಾಂ ಫಲಸಹಸ್ರೇ ದ್ವೇ ಪಂಚೋನಂ ಶತಮೇವ ಚ||

ಆ ಎರಡೂ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಕೋಟಿ ಎಲೆಗಳಿವೆ. ಆ ಎರಡೂ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರೆಂಬೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಒಂದು ನೂರಾ ತೊಂಭತ್ತೈದು ಫಲಗಳು ದೊರಕುವವು.”

03070011a ತತೋ ರಥಾದವಪ್ಲುತ್ಯ ರಾಜಾನಂ ಬಾಹುಕೋಽಬ್ರವೀತ್|

03070011c ಪರೋಕ್ಷಮಿವ ಮೇ ರಾಜನ್ಯತ್ಥಸೇ ಶತ್ರುಕರ್ಶನ||

ಆಗ ಬಾಹುಕನು ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ರಾಜನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದನು: “ಶತ್ರುಕರ್ಶನ ರಾಜನ್! ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಮೀರಿದ್ದು.

03070012a ಅಥ ತೇ ಗಣಿತೇ ರಾಜನ್ವಿದ್ಯತೇ ನ ಪರೋಕ್ಷತಾ|

03070012c ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ತೇ ಮಹಾರಾಜ ಗಣಯಿಷ್ಯೇ ಬಿಭೀತಕಂ||

ರಾಜನ್! ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಲೆಖ್ಕಿ ಮಾಡಿದುದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಜ! ನಿನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಈ ಬಿಭೀತಕವನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತೇನೆ.

03070013a ಅಹಂ ಹಿ ನಾಭಿಜಾನಾಮಿ ಭವೇದೇವಂ ನ ವೇತಿ ಚ|

03070013c ಸಂಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಫಲಾನ್ಯಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಸ್ತೇ ಜನಾಧಿಪ|

03070013 ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ವಾಷ್ಣೇಯೋ ರಶ್ಮಿನ್ಯಚ್ಚ ತು ವಾಜಿನಾಂ||

ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀನು ಮಾಡಿದುದು ಸರಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಜನಾಧಿಪ! ನಿನ್ನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಫಲಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಾಷ್ಣೇಯ! ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಈ ಕುದುರೆಗಳ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೋ.”

03070014a ತಮಬ್ರವೀನ್ಘಪಃ ಸೂತಂ ನಾಯಂ ಕಾಲೋ ವಿಲಂಬಿತುಂ|

03070014c ಬಾಹುಕಸ್ತ್ವ ಬ್ರವೀದೇನಂ ಪರಂ ಯತ್ನಂ ಸಮಾಸ್ಥಿತಃ||

ಆಗ ನೃಪನು “ವಿಲಂಬ ಮಾಡಲು ನಮಗೆ ಈಗ ಸಮಯವಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಸೂತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಆದರೂ ಬಾಹುಕನು ಒತ್ತಾಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ನಿಂತರು.

03070015a ಪ್ರತೀಕ್ಷಸ್ವ ಮುಹೂರ್ತಂ ತ್ವಮಥ ವಾ ತ್ವರತೇ ಭವಾನ್|

03070015c ಏಷ ಯಾತಿ ಶಿವಃ ಪಂಥಾ ಯಾಹಿ ವಾಷ್ಣೇಯಸಾರಥಿಃ||

“ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯ ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸು. ಅಥವಾ ನೀನು ಮುಂದೆ ಹೋಗು. ಇಲ್ಲಿಂದ ದಾರಿಯು ಸುಗಮವಾಗಿದೆ. ಹೋಗು. ವಾಷ್ಠೇಯನು ಸಾರಥಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.”

03070016a ಅಬ್ರವೀದ್ಯತುಪರ್ಣಸ್ತಂ ಸಾಂತ್ವಯನ್ಕುರುನಂದನ|

03070016c ತ್ವಮೇವ ಯಂತಾ ನಾನ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಪಿ ಬಾಹುಕ||

ಕುರುನಂದನ ! ಋತಿಪರ್ಣನು ಆಗ ಸಾಂತ್ವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನುಡಿದನು: “ಬಾಹುಕ ! ಇಡೀ ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂತಹ ಸಾರಥಿಯು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

03070017a ತ್ವತ್ಕೃತೇ ಯಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ವಿದರ್ಭಾನ್ ಹಯಕೋವಿದ|

03070017c ಶರಣಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಪನ್ನೋಽಸ್ಮಿ ನ ವಿಘ್ನಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

ಹಯಕೋವಿದ ! ನಿನ್ನಿಂದಾಗಿಯೇ ನನಗೆ ವಿದರ್ಭವನ್ನು ತಲುಪುವ ಭರವಸೆಯಿದೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಶರಣು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ವಿಘ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ.

03070018a ಕಾಮಂ ಚ ತೇ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಯನ್ಮಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಸಿ ಬಾಹುಕ|

03070018c ವಿದರ್ಭಾನ್ಯದಿ ಯಾತ್ವಾದ್ಯ ಸೂರ್ಯಂ ದರ್ಶಯಿತಾಸಿ ಮೇ||

ಬಾಹುಕ ! ವಿದರ್ಭಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದೆಯಾದರೆ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

03070019a ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ಬಾಹುಕಸ್ತಂ ಸಂಖ್ಯಾಯೇಮಂ ಬಿಭೀತಕಂ|

03070019c ತತೋ ವಿದರ್ಭಾನ್ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಕುರುಷ್ಟೇದಂ ವಚೋ ಮಮ||

“ಬಿಭೀತಕವನ್ನು ಎಣಿಸಿದ ನಂತರವೇ ವಿದರ್ಭಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡು!” ಎಂದು ಬಾಹುಕನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03070020a ಅಕಾಮ ಇವ ತಂ ರಾಜಾ ಗಣಯಸ್ವೇತ್ಯುವಾಚ ಹ|

03070020c ಸೋಽವತೀರ್ಯ ರಥಾತ್ಪೂರ್ಣಂ ಶಾತಯಾಮಾಸ ತಂ ದ್ರುಮಂ||

ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ರಾಜನು ಅವನಿಗೆ “ಎಣಿಸು!” ಎಂದನು. ಆತನು ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಆ ಮರವನ್ನು ಕಡಿದು ಬೀಳಿಸಿದನು.

03070021a ತತಃ ಸ ವಿಸ್ಮಯಾವಿಷ್ಟೋ ರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್|

03070021c ಗಣಯಿತ್ವಾ ಯಥೋಕ್ತಾನಿ ತಾವಂತೈವ ಫಲಾನಿ ಚ||

ನಂತರ ಅವನು ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡು ರಾಜನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ಹೇಳಿದಷ್ಟೇ ಎಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಫಲಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03070022a ಅತ್ಯದ್ಭುತಮಿದಂ ರಾಜನ್ಯಷ್ಟವಾನಸ್ಮಿ ತೇ ಬಲಂ|

03070022c ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತಾಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಯಥೈತಜ್ಞಾ ಯತೇ ನೃಪ||

ರಾಜನ್! ಇದೊಂದು ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದದ್ದು! ನಿನ್ನ ಬಲವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆ. ನೃಪ! ನೀನು ಯಾವ ವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಎಣಿಸಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03070023a ತಮುವಾಚ ತತೋ ರಾಜಾ ತ್ವರಿತೋ ಗಮನೇ ತದಾ|

03070023c ವಿದ್ಧ ಕ್ಷಹೃದಯಜ್ಞಂ ಮಾಂ ಸಂಖ್ಯಾನೇ ಚ ವಿಶಾರದಂ||

ಹೋಗುವುದರ ಅವಸರದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನನಗೆ ಅಕ್ಷಹೃದಯದ ಜ್ಞಾನವಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿಶಾರದನು.”

03070024a ಬಾಹುಕಸ್ತಮುವಾಚಾಥ ದೇಹಿ ವಿದ್ಯಾಮಿಮಾಂ ಮಮ|

03070024c ಮತ್ತೋಽಪಿ ಚಾಶ್ವಹೃದಯಂ ಗೃಹಾಣ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

ಬಾಹುಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನಿಂದ ಈ ಅಶ್ವಹೃದಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು.”

03070025a ಋತುಪರ್ಣಸ್ತತೋ ರಾಜಾ ಬಾಹುಕಂ ಕಾರ್ಯಗೌರವಾತ್|

03070025c ಹಯಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಲೋಭಾಚ್ಚ ತಥೇತ್ಯೇವಾಬ್ರವೀದ್ವಚಃ||

ಆಗ ರಾಜ ಋತುಪರ್ಣನು ಕಾರ್ಯಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ ಮತ್ತು ಹಯಜ್ಞಾನದ ಆಸೆಯಿಂದ ಬಾಹುಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03070026a ಯಥೇಷ್ಟಂ ತ್ವಂ ಗೃಹಾಣೇದಮಕ್ಷಾಣಾಂ ಹೃದಯಂ ಪರಂ|

03070026c ನಿಕ್ಷೇಪೋ ಮೇಽಶ್ವಹೃದಯಂ ತ್ವಯಿ ತಿಷ್ಠತು ಬಾಹುಕ|

03070026 ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ದದೌ ವಿದ್ಯಾಂ ಋತುಪರ್ಣೋ ನಲಾಯ ವೈ||

“ಬಾಹುಕ! ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಕ್ಷಹೃದಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಆದರೆ ನನಗಾಗಿ ಅಶ್ವಹೃದಯವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೋ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಋತುಪರ್ಣನು ನಲನಿಗೆ ಆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು

ಕೊಟ್ಟನು.

03070027a ತಸ್ಯಾಕ್ಷಹೃದಯಜ್ಞಸ್ಯ ಶರೀರಾನ್ನಿಃಸೃತಃ ಕಲಿಃ|

03070027c ಕರ್ಕೋಟಕವಿಷಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ ಮುಖಾತ್ಸತತಮುದ್ವಮನ್||

ಅವನು ಅಕ್ಷಹೃದಯವನ್ನು ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ ಕಲಿಯು ಅವನ
ಶರೀರದಿಂದ ಕಾರ್ಕೋಟಕ ವಿಷವನ್ನು ಮುಖದಿಂದ ಕಾರುತ್ತಾ
ಹೊರಬಿದ್ದನು.

03070028a ಕಲೇಸ್ತಸ್ಯ ತದಾರ್ತಸ್ಯ ಶಾಪಾಗ್ನಿಃ ಸ ವಿನಿಃಸೃತಃ|

03070028c ಸ ತೇನ ಕರ್ಶಿತೋ ರಾಜಾ ದೀರ್ಘಕಾಲಮನಾತ್ಮವಾನ್||

ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಜನು ಬತ್ತಿಹೋಗಿದ್ದನೋ ಮತ್ತು
ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ತಾನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೋ ಆ ಕಲಿಯ
ಶಾಪಾಗ್ನಿಯು ಆರ್ತನಾದ ಅವನಿಂದ ಹೊರಬಂದಿತು.

03070029a ತತೋ ವಿಷವಿಮುಕ್ತಾತ್ಮಾ ಸ್ವರೂಪಮಕರೋತ್ಕಲಿಃ|

03070029c ತಂ ಶಪ್ತುಮೈಚ್ಛತ್ಕುಪಿತೋ ನಿಷಧಾಧಿಪತಿನಃ||

ವಿಷದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾದ ಕಲಿಯು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಲು
ಕುಪಿತನಾದ ನಿಷಧಾಧಿಪ ನಲನು ಅವನಿಗೆ ಶಪಿಸಲು ಬಯಸಿದನು.

03070030a ತಮುವಾಚ ಕಲಿಭೀತೋ ವೇಪಮಾನಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ|

03070030c ಕೋಪಂ ಸಮ್ಯಚ್ಛ ನೃಪತೇ ಕೀರ್ತಿಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ಪರಾಂ||

ಭೀತಿಗೊಡ ಕಲಿಯು ನಡುಗುತ್ತಾ ಅಂಜಲಿಬದ್ಧನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ

ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪತೇ! ನಿನ್ನ ಕೋಪವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೋ. ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

03070031a ಇಂದ್ರಸೇನಸ್ಯ ಜನನೀ ಕುಪಿತಾ ಮಾಶಪತ್ನುರಾ|

03070031c ಯದಾ ತ್ವಯಾ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾ ತತೋಽಹಂ ಭೃಶಪೀಡಿತಃ||

ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಳಾದಾಗ ಕೋಪದಿಂದ ಇಂದ್ರಸೇನನ ಜನನಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಿದ್ದಳು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ನೋವಿನಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

03070032a ಅವಸಂ ತ್ವಯಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸುದುಃಖಮಪರಾಜಿತ|

03070032c ವಿಷೇಣ ನಾಗರಾಜಸ್ಯ ದಹ್ಯಮಾನೋ ದಿವಾನಿಶಂ||

ಅಪರಾಜಿತ ರಾಜೇಂದ್ರ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ದುಃಖದಿಂದ ನಾಗರಾಜನ ವಿಷದಿಂದ ದಿನರಾತ್ರಿ ಬೇಯುತ್ತಾ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

03070033a ಯೇ ಚ ತ್ವಾಂ ಮನುಜಾ ಲೋಕೇ ಕೀರ್ತಯಿಷ್ಯಂತ್ಯತಂದ್ರಿತಾಃ|

03070033c ಮತ್ಪ್ರಸೂತಂ ಭಯಂ ತೇಷಾಂ ನ ಕದಾ ಚಿದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮನುಜರು ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಎಂದೂ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.”

03070034a ಏವಮುಕ್ತೋ ನಲೋ ರಾಜಾ ನ್ಯಯಚ್ಚ ತ್ಕೋಪಮಾತ್ಮನಃ|

03070034c ತತೋ ಭೀತಃ ಕಲಿಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪ್ರವಿವೇಶ ಬಿಭೀತಕಂ|

03070034 ಕಲಿಸ್ವ ನೈನ ನಾದೃಶ್ಯತ್ಯಥಯನ್ವೈಷಧೇನ ವೈ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜ ನಲನು ತನ್ನ ಕೋಪವನ್ನು
ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕೂಡಲೇ ಭೀತಿಗೊಂಡ ಕಲಿಯು ಬಿಭೀತಕವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಕಲಿಯು ನೈಷಧನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದುದನ್ನು
ಯಾರೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ.

03070035a ತತೋ ಗತಜ್ವರೋ ರಾಜಾ ನೈಷಧಃ ಪರವೀರಹಾ|

03070035c ಸಂಪ್ರನಷ್ಟೇ ಕಲೌ ರಾಜನ್ಸಂಖ್ಯಾಯಾಥ ಫಲಾನ್ಯುತ||

03070036a ಮುದಾ ಪರಮಯಾ ಯುಕ್ತಸ್ತೇಜಸಾ ಚ ಪರೇಣ ಹ|

ಹೀಗೆ ಜ್ವರ ಬಿಟ್ಟು ಪರವೀರಹ ರಾಜ ನೈಷಧನು ಕಲಿಯು
ನಾಶನಾದನೆಂದು ಮತ್ತು ಫಲಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಲು ಕಲಿತೆನೆಂದು ಪರಮ
ಸಂತಸಗೊಂಡು ಹಿಂದಿನ ತನ್ನ ಪರಮ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಪುನಃ
ಪಡೆದುಕೊಂಡನು.

03070036c ರಥಮಾರುಆಹ್ಯ ತೇಜಸ್ವೀ ಪ್ರಯಯೌ ಜಪನೈರ್ಹಯೈಃ|

03070036 ಬಿಭೀತಕಶ್ಚಾ ಪ್ರಶಸ್ತಃ ಸಂವೃತ್ತಃ ಕಲಿಸಂಶ್ರಯಾತ್||

ಆ ತೇಜಸ್ವಿಯು ರಥವನ್ನೇರಿ ಹಯಗಳನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿಸಿದನು.
ಕಲಿಯು ಆವರಿಸಿದುದರಿಂದ ಅಂದಿನಿಂದ ಬಿಭೀತಕವು
ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

03070037a ಹಯೋತ್ತಮಾನುತ್ಪತತೋ ದ್ವಿಜಾನಿವ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03070037c ನಲಃ ಸಂಚೋದಯಾಮಾಸ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ||

ಉತ್ತೇಜನಗೊಂಡ ನಲನು ಅಂತರಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹೃಷ್ಟನಾಗಿ ಆ ಉತ್ತಮ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅವು ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಹಾರತೊಡಗಿದವು.

03070038a ವಿದರ್ಭಾಭಿಮುಖೋ ರಾಜಾ ಪ್ರಯಯೌ ಸ ಮಹಾಮನಾಃ|

03070038c ನಲೇ ತು ಸಮತಿಕ್ರಾಂತೇ ಕಲಿರಪ್ಯಗಮದ್ಗ್ರಹಾನ್||

ಮಹಾಮನ ರಾಜನು ವಿದರ್ಭಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು ಮತ್ತು ನಲನು ಸಾಕಷ್ಟು ದೂರ ಹೋದ ನಂತರ ಕಲಿಯು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು.

03070039a ತತೋ ಗತಜ್ವರೋ ರಾಜಾ ನಲೋಽಭೂತ್ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03070039c ವಿಮುಕ್ತಃ ಕಲಿನಾ ರಾಜನ್ರೂಪಮಾತ್ರವಿಯೋಜಿತಃ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಕಲಿಯಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾದ ರಾಜ ನಲನು ಜ್ವರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಕಲಿನಿರ್ಗಮೇ

ಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ಕಲಿನಿರ್ಗಮ ಎನ್ನುವ ಎಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಭೀಮಪುರಕ್ಕೆ ಋತುಪರ್ಣನ ಆಗಮನ

ಋತುಪರ್ಣನ ರಥಘೋಷವನ್ನು ಕೇಳಿದ ದಮಯಂತಿಯು ನಲನು

ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಂತಸಗೊಂಡಿದ್ದು (೧-೧೮).

ಋತುಪರ್ಣನ ಆಗಮನದಿಂದ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡ ಭೀಮನು

ಸ್ವಯಂವರದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣದೇ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡ

ಋತುಪರ್ಣನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು (೧೯-೨೭).

ಯೋಚಿಸಿದ ದಮಯಂತಿಯು ಬಾಹುಕನಲ್ಲಿಗೆ ದೂತಿಯೋರ್ವಳನ್ನು

ಕಳುಹಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದು (೨೮-೩೪).

03071001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03071001a ತತೋ ವಿದರ್ಭಾನ್ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸಾಯಾಹ್ನೇ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಂ|

03071001c ಋತುಪರ್ಣಂ ಜನಾ ರಾಜ್ಞೇ ಭೀಮಾಯ ಪ್ರತ್ಯವೇದಯನ್||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ ಋತುಪರ್ಣನು

ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿದರ್ಭವನ್ನು ತಲುಪಿದನು. ಅವನು

ಬಂದಿರುವುದರನ್ನು ಜನರು ರಾಜ ಭೀಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

03071002a ಸ ಭೀಮವಚನಾದ್ರಾಜಾ ಕುಂಡಿನಂ ಪ್ರಾವಿಶತ್ಪುರಂ|

03071002c ನಾದಯನ್ರಥಘೋಷೇಣ ಸರ್ವಾಃ ಸೋಪದಿಶೋ ದಶ||

ರಾಜ ಭೀಮನ ವಚನದಂತೆ ತನ್ನ ರಥಘೋಷವು ಎಲ್ಲ

ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು ಕುಂಡಿನ ಪುರವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03071003a ತತಸ್ತಂ ರಥನಿರ್ಘೋಷಂ ನಲಾಶ್ವಾಸ್ತತ್ರ ಶುಶ್ರುವಃ|

03071003c ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ಸಮಹೃಷ್ಯಂತ ಪುರೇವ ನಲಸನ್ನಿಧೌ||

ನಲನ ಕುದುರೆಗಳು ರಥದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದವು ಮತ್ತು ಕೇಳಿ ಹಿಂದೆ
ನಲಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಹರ್ಷಗೊಂಡವು.

03071004a ದಮಯಂತೀ ಚ ಶುಶ್ರಾವ ರಥಘೋಷಂ ನಲಸ್ಯ ತಂ|

03071004c ಯಥಾ ಮೇಘಸ್ಯ ನದತೋ ಗಂಭೀರಂ ಜಲದಾಗಮೇ||

ಮಳೆಗಾಲದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಘದ ಗಂಭೀರ ಗುಡುಗಿನಂತಿದ್ದ ನಲನ ಆ
ರಥಘೋಷವನ್ನು ದಮಯಂತಿಯೂ ಕೇಳಿದಳು.

03071005a ನಲೇನ ಸಂಗೃಹೀತೇಷು ಪುರೇವ ನಲವಾಜಿಷು|

03071005c ಸದೃಶಂ ರಥನಿರ್ಘೋಷಂ ಮೇನೇ ಭೈಮೀ ತಥಾ ಹಯಾಃ||

ಹಯಗಳು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಂತೆ ಭೈಮಿಯೂ ಕೂಡ ಹಿಂದೆ ನಲನು ತನ್ನ
ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ರಥ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಈ
ರಥಘೋಷವೂ ಇದೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು.

03071006a ಪ್ರಾಸಾದಸ್ಥಾಶ್ಚ ಶಿಖಿನಃ ಶಾಲಾಸ್ಥಾಶ್ಚೈವ ವಾರಣಾಃ|

03071006c ಹಯಾಶ್ಚ ಶುಶ್ರುವಸ್ತತ್ರ ರಥಘೋಷಂ ಮಹೀಪತೇಃ||

03071007a ತೇ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಥನಿರ್ಘೋಷಂ ವಾರಣಾಃ ಶಿಖಿನಸ್ತಥಾ|

03071007c ಪ್ರಣೇದುರುನ್ನುಖಾ ರಾಜನೈಘೋದಯಮಿವೇಕ್ಷ್ಯ ಹ||

ಗಚ್ಚಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ನವಿಲುಗಳು, ಗಜಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆನೆಗಳು, ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳು ಮಹಿಮಾಪತಿಯ ಈ ರಥಘೋಷವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಳೆಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೇನೋ ಎಂದು ನೋಡುವರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ನೋಡತೊಡಗಿದವು.

03071008 ದಮಯಂತ್ಯುವಾಚ|

03071008a ಯಥಾಸೌ ರಥನಿಘೋಷಃ ಪೂರಯನ್ನಿವ ಮೇದಿನೀಂ|

03071008c ಮಮ ಹ್ಲಾದಯತೇ ಚೇತೋ ನಲ ಏಷ ಮಹಿಮಾಪತಿಃ||

ದಮಯಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಮೇದಿನಿಯನ್ನೇ ಆವರಿಸುವಂತಿದ್ದ ಈ ರಥನಿಘೋಷವು ನನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದೆಯಾದರೆ ಇವನು ಮಹಿಮಾಪತಿ ನಲನೇ ಇರಬೇಕು.

03071009a ಅದ್ಯ ಚಂದ್ರಾಭವಕ್ತ್ರಂ ತಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ನಲಂ ಯದಿ|

03071009c ಅಸಂಖ್ಯೇಯಗುಣಂ ವೀರಂ ವಿನಶಿಷ್ಯಾಮ್ಯಸಂಶಯಂ||

ಇಂದು ಆ ಚಂದ್ರಾಭವಕ್ತ್ರ ಅಸಂಖ್ಯೇಯಗುಣ ವೀರ ನಲನನ್ನು ನೋಡದೇ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

03071010a ಯದಿ ವೈ ತಸ್ಯ ವೀರಸ್ಯ ಬಾಹ್ವೋರ್ನಾ ದ್ಯಾಹಮಂತರಂ|

03071010c ಪ್ರವಿಶಾಮಿ ಸುಖಿಸ್ಪರ್ಶಂ ವಿನಶಿಷ್ಯಾಮ್ಯಸಂಶಯಂ||

ಇಂದು ನಾನು ಆ ವೀರನ ಬಾಹುಗಳ ಸುಖಿಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಹೊಂದದೇ

ಇದ್ದರೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

03071011a ಯದಿ ಮಾಂ ಮೇಘನಿಘೋಷೋ ನೋಪಗಚ್ಚತಿ ನೈಷಧಃ|

03071011c ಅದ್ಯ ಚಾಮೀಕರಪ್ರಖ್ಯೋ ವಿನಶಿಷ್ಯಾಮ್ಯಸಂಶಯಂ||

ಇಂದು ಆ ಮೇಘನಿಘೋಷ, ಬಂಗಾರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ
ನೈಷಧನು ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರದೇ ಇದ್ದರೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ನಾನು
ನಾಶವಾಗುತ್ತೇನೆ.

03071012a ಯದಿ ಮಾಂ ಸಿಂಹವಿಕ್ರಾಂತೋ ಮತ್ತವಾರಣವಾರಣಃ|

03071012c ನಾಭಿಗಚ್ಚತಿ ರಾಜೇಂದ್ರೋ ವಿನಶಿಷ್ಯಾಮ್ಯಸಂಶಯಂ||

ಇಂದು ಮತ್ತಗಜವನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಹ ಸಿಂಹವಿಕ್ರಾಂತ ರಾಜೇಂದ್ರನು
ಬರದೇ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿಯೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತೇನೆ.

03071013a ನ ಸ್ಮರಾಮ್ಯನೃತಂ ಕಿಂ ಚಿನ್ನ ಸ್ಮರಾಮ್ಯನುಪಾಕೃತಂ|

03071013c ನ ಚ ಪರ್ಯುಷಿತಂ ವಾಕ್ಯಂ ಸ್ವೈರೇಷ್ಟಪಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

03071014a ಪ್ರಭುಃ ಕ್ಷಮಾವಾನ್ವೀರಶ್ಚ ಮೃದುರ್ದಾಂತೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03071014c ರಹೋಽನೀಚಾನುವರ್ತೀ ಚ ಕ್ಲೀಬವನ್ಮಮ ನೈಷಧಃ||

ಸುಳ್ಳನ್ನಾಡಿದ್ದೇ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪುಗಳು ಯಾವುದೂ ನೆನಪಿಲ್ಲ.

ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ತಮಾಷೆಗೆಂದಾದರೂ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು

ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದುದು ನೆನಪಿಲ್ಲ. ವೀರನೂ, ಕ್ಷಮಾವಂತನೂ,

ಮೃದುಸ್ವಭಾವದವನೂ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಆದ ಆ ನನ್ನ ಪ್ರಭು ನನ್ನ

ನೈಷಧನಿಗೆ ಯಾವ ನೀಚ ವೃತ್ತಿಗಳೂ ಇಲ್ಲ.

03071015a ಗುಣಾಂಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ಮರಂತ್ಯಾ ಮೇ ತತ್ಪರಾಯಾ ದಿವಾನಿಶಂ|

03071015c ಹೃದಯಂ ದೀರ್ಘತ ಇದಂ ಶೋಕಾತ್ಪ್ರಿಯವಿನಾಕೃತಂ||

ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ, ದಿನ ರಾತ್ರಿಯೂ ಅವನ ಕುರಿತೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ, ಪ್ರಿಯನಿಂದ ದೂರವಾದ ಈ ಹೃದಯವು ಶೋಕದಿಂದ ದೀನವಾಗಿದೆ.”

03071016 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03071016a ಏವಂ ವಿಲಪಮಾನಾ ಸಾ ನಷ್ಟಸಂಜ್ಞೇವ ಭಾರತ|

03071016c ಆರುರೋಹ ಮಹದ್ವೇಶ್ಮ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕದಿದೃಕ್ಷಯಾ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಈ ರೀತಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಾ ಬುದ್ಧಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡವಳಂತೆ ಅವಳು ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನನ್ನು ನೋಡಲೋಸುಗ ಅರಮನೆಯ ಮಹಾ ಮಹಡಿಗೆ ಹತ್ತಿ ಹೋದಳು.

03071017a ತತೋ ಮಧ್ಯಮಕಕ್ಷಾಯಾಂ ದದರ್ಶ ರಥಮಾಸ್ಥಿತಂ|

03071017c ಋತುಪರ್ಣಂ ಮಹೀಪಾಲಂ ಸಹವಾಷ್ಟೇಯಬಾಹುಕಂ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ರಥದ ಮಧ್ಯಮ ಕಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಾಹುಕ ಮತ್ತು ವಾಷ್ಟೇಯರ ಸಹಿತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಹೀಪಾಲ ಋತುಪರ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

03071018a ತತೋಽವತೀರ್ಯ ವಾಷ್ಟೇಯೋ ಬಾಹುಕಶ್ಚ ರಥೋತ್ತಮಾತ್|

03071018c ಹಯಾಂಸ್ತಾನವಮುಚ್ಯಾಥ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸತೂ ರಥಂ||

ವಾಷ್ಟೇಯ ಮತ್ತು ಬಾಹುಕರು ಆ ಉತ್ತಮ ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ

ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಹಯಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದರು.

03071019a ಸೋಽವತೀರ್ಯ ರಥೋಪಸ್ಥಾದ್ಯತುಪರ್ಣೋ ನರಾಧಿಪಃ|

03071019c ಉಪತಸ್ಥೇ ಮಹಾರಾಜ ಭೀಮಂ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಂ||

ನರಾಧಿಪ ಋತುಪರ್ಣನು ರಥದಿಂದ ಇಳಿದು ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಿ
ಮಹಾರಾಜ ಭೀಮನ ಬಳಿಬಂದನು.

03071020a ತಂ ಭೀಮಃ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಪೂಜಯಾ ಪರಯಾ ತತಃ|

03071020c ಅಕಸ್ಮಾತ್ಸಹಸಾ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸ್ತ್ರೀಮಂತ್ರಂ ನ ಸ್ಮ ವಿಂದತಿ||

ಭೀಮನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಬಂದಿದ್ದ
ಅವನನ್ನು ಉತ್ತಮ ಗೌರವದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಹೊಡಿದ್ದ ಉಪಾಯವು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

03071021a ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಂ ಸ್ವಾಗತಂ ತೇಽಸ್ತು ರಾಜ್ಞಾ ಪೃಷ್ಟಶ್ಚ ಭಾರತ|

03071021c ನಾಭಿಜಿಜ್ಞೇ ಸ ನೃಪತಿರ್ದುಹಿತ್ರರ್ಥೇ ಸಮಾಗತಂ||

ಭಾರತ! ತನ್ನ ಮಗಳ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಆ ನೃಪತಿಯು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ
ಎಂದು ತಿಳಿಯದೇ, “ಸ್ವಾಗತ! ನನ್ನಿಂದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕು?”
ಎಂದು ರಾಜನು ಕೇಳಿದನು.

03071022a ಋತುಪರ್ಣೋಽಪಿ ರಾಜಾ ಸ ಧೀಮಾನ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ|

03071022c ರಾಜಾನಂ ರಾಜಪುತ್ರಂ ವಾ ನ ಸ್ಮ ಪಶ್ಯತಿ ಕಂ ಚನ|

03071022 ನೈವ ಸ್ವಯಂವರಕಥಾಂ ನ ಚ ವಿಪ್ರಸಮಾಗಮಂ||

ಧೀಮಂತ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿ ರಾಜ ಋತುಪರ್ಣನಾದರೂ
ರಾಜರನ್ನಾಗಲೀ, ರಾಜಪುತ್ರರನ್ನಾಗಲೀ ಯಾರನ್ನೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ.
ಸ್ವಯಂವರದ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಿಪ್ರರ ಸಮಾಗಮವನ್ನೂ
ನೋಡಲಿಲ್ಲ.

03071023a ತತೋ ವಿಗಣಯನ್ರಾಜಾ ಮನಸಾ ಕೋಸಲಾಧಿಪಃ|

03071023c ಆಗತೋಽಸ್ಮಿತ್ಯುವಾಚೈನಂ ಭವಂತಮಭಿವಾದಕಃ||

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯೋಚಿಸಿ ಕೋಸಲಾಧಿಪನು “ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಅಭಿನಂದಿಸಲು ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03071024a ರಾಜಾಪಿ ಚ ಸ್ಮಯನ್ಭೀಮೋ ಮನಸಾಭಿವಿಚಿಂತಯತ್|

03071024c ಅಧಿಕಂ ಯೋಜನಶತಂ ತಸ್ಯಾಗಮನಕಾರಣಂ||

03071025a ಗ್ರಾಮಾನ್ಬಹೂನತಿಕ್ರಮ್ಯ ನಾಧ್ಯಗಚ್ಚದ್ಯಥಾತಥಂ|

03071025c ಅಲ್ಪಕಾರ್ಯಂ ವಿನಿದಿಷ್ಟಂ ತಸ್ಯಾಗಮನಕಾರಣಂ||

ರಾಜ ಭೀಮನಾದರೂ ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ
ಯೋಚಿಸಿದನು: “ಬಹು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ
ಶತಯೋಜನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ದೂರ ಬರಲು ಇವನಿಗೆ
ಏನಾದರೊಂದು ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ಸುಮ್ಮನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ
ಅಲ್ಪಕಾರ್ಯವೊಂದು ಇದ್ದಿರಬಹುದು.”

03071026a ನೈತದೇವಂ ಸ ನೃಪತಿಸ್ತಂ ಸತ್ಕೃತ್ಯ ವ್ಯಸರ್ಜಯತ್|

03071026c ವಿಶ್ರಾಮ್ಯತಾಮಿತಿ ವದನ್ಯಾಂತೋಽಸೀತಿ ಪುನಃ ಪುನಃ||

03071027a ಸ ಸತ್ಕೃತಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರೀತೇನ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03071027c ರಾಜಪ್ರೇಷ್ಟೈರನುಗತೋ ದಿಷ್ಟಂ ವೇಶ್ಮ ಸಮಾವಿಶತ್||

ಆ ನೃಪತಿಯನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ “ವಿಶ್ರಮಿಸು!” ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

“ಸತ್ಕೃತನಾಗಿದ್ದೇನೆ!” ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವನು ಹೇಳಿದನು.

ಸತ್ಕಾರದಿಂದ ಹರ್ಷಿತನಾದ ಅವನು ರಾಜನ ಸಹಚರರೊಡಗೂಡಿ ತೋರಿಸಿದ ಅತಿಥಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

03071028a ಋತುಪರ್ಣೇ ಗತೇ ರಾಜನ್ವಾಷ್ಟೇ ಯಸಹಿತೇ ನೃಪೇ|

03071028c ಬಾಹುಕೋ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ರಥಶಾಲಾಮುಪಾಗಮತ್||

03071029a ಸ ಮೋಚಯಿತ್ವಾ ತಾನಶ್ವಾನ್ವರಿಚಾರ್ಯ ಚ ಶಾಸ್ತ್ರತಃ|

03071029c ಸ್ವಯಂ ಚೈತಾನಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ರಥೋಪಸ್ಥ ಉಪಾವಿಶತ್||

ರಾಜನ್! ವಾಷ್ಟೇಯನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನೃಪ ಋತುಪರ್ಣನು ಹೋದ

ನಂತರ ಬಾಹುಕನು ರಥಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆ

ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಪರಿಚರಿ ಮಾಡಿದನು.

ಅವುಗಳ ನೀಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಪೂರೈಸಿ ರಥವನ್ನೇರಿ

ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

03071030a ದಮಯಂತೀ ತು ಶೋಕಾರ್ತಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಾಂಗಸ್ವರಿಂ ನೃಪಂ|

03071030c ಸೂತಪುತ್ರಂ ಚ ವಾಷ್ಟೇಯಂ ಬಾಹುಕಂ ಚ ತಥಾವಿಧಂ||

03071031a ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ವೈದರ್ಭೀ ಕಸ್ಯೈಷ ರಥನಿಷ್ಠನಃ|

03071031c ನಲಸ್ಯೇವ ಮಹಾನಾಸೀನ್ನ ಚ ಪಶ್ಯಾಮಿ ನೈಷಧಂ||

ನೃಪ ಭಾಂಗಸ್ವರಿ, ಸೂತಪುತ್ರ ವಾಷ್ಣೇಯ ಮತ್ತು ಕುರೂಪಿ
ಬಾಹುಕನನ್ನು ಕಂಡು ಶೋಕಾರ್ತಳಾದ ವೈದರ್ಭಿ ದಮಯಂತಿಯು
ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದಳು: “ನಲನಂತೆಯೇ ರಥಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರು
ಯಾರು? ನೈಷಧನೇ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

03071032a ವಾಷ್ಣೇಯೇನ ಭವೇನ್ನೂನಂ ವಿದ್ಯಾ ಸೈವೋಪಶಿಕ್ಷಿತಾ|

03071032c ತೇನಾಸ್ಯ ರಥನಿರ್ಘೋಷೋ ನಲಸ್ಯೇವ ಮಹಾನಭೂತ್||

ಬಹುಷಃ ವಾಷ್ಣೇಯನೇ ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತಿರಬಹುದು.
ಆದರಿಂದಲೇ ಅವನು ನಲನಂತೆಯೇ ರಥ ನಿರ್ಘೋಷ
ಮಾಡಿರಬಹುದು.

03071033a ಆಹೋ ಸ್ವಿದೃತುಪರ್ಣೋಽಪಿ ಯಥಾ ರಾಜಾ ನಲಸ್ತಥಾ|

03071033c ತತೋಽಯಂ ರಥನಿರ್ಘೋಷೋ ನೈಷಧಸ್ಯೇವ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ||

ಅಥವಾ ರಾಜ ಋತುಪರ್ಣನು ನಲನಷ್ಟೇ ನಿಪುಣನಿರಬಹುದು.
ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ರಥನಿರ್ಘೋಷವು ನಲನಂತೆಯೇ ಕೇಳಿರಬಹುದು.”

03071034a ಏವಂ ವಿತರ್ಕಯಿತ್ವಾ ತು ದಮಯಂತೀ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03071034c ದೂತೀಂ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ನೈಷಧಾನ್ವೇಷಣೇ ನೃಪ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಈ ರೀತಿ ತರ್ಕಿಸುತ್ತಾ ದಮಯಂತಿಯು ನೃಪ
ನೈಷಧನನ್ನು ಹುಡುಕಲೋಸುಗ ದೂತಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಳು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಋತುಪರ್ಣಸ್ಯ
ಭೀಮಪುರಪ್ರವೇಶೇ ಏಕಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ಋತುಪರ್ಣನ ಭೀಮಪುರಪ್ರವೇಶ ಎನ್ನುವ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೭೨

ನಲ-ಕೇಶಿನಿ ಸಂವಾದ

ದೂತಿ ಕೇಶಿನಿಯು ಬಾಹುಕನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದು (೧-೨೨).
ದುಃಖಿತನಾದ ಬಾಹುಕನು ದಮಯಂತಿಗೆ ಸಂದೇಶವನ್ನು
ಕಳುಹಿಸುವುದು (೨೩-೩೦).

03072001 ದಮಯಂತ್ಯುವಾಚ|

03072001a ಗಚ್ಚ ಕೇಶಿನಿ ಜಾನೀಹಿ ಕ ಏಷ ರಥವಾಹಕಃ|

03072001c ಉಪವಿಷ್ಣೋ ರಥೋಪಸ್ಥೇ ವಿಕೃತೋ ಹ್ರಸ್ವಬಾಹುಕಃ||

ದಮಯಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಕೇಶಿನಿ ! ಹೋಗಿ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ
ವಿಕೃತ, ಹ್ರಸ್ವಬಾಹುಕ ಆ ರಥವಾಹಕನು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ.

03072002a ಅಭ್ಯೇತ್ಯ ಕುಶಲಂ ಭದ್ರೇ ಮೃದುಪೂರ್ವಂ ಸಮಾಹಿತಾ|

03072002c ಪೃಚ್ಛೇಧಾಃ ಪುರುಷಂ ಹೈನಂ ಯಥಾತತ್ತ್ವ ಮನಿಂದಿತೇ||

ಭದ್ರೇ! ಅನಿಂದಿತೇ! ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೃದುವಾಗಿ ಅವನು
ಕುಶಲದಿಂದಾನೆಯೇ ಕೇಳು. ಈ ಪುರುಷನು ಯಾರೆಂದು
ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೋ.

03072003a ಅತ್ರ ಮೇ ಮಹತೀ ಶಂಕಾ ಭವೇದೇಷ ನಲೋ ನೃಪಃ|

03072003c ತಥಾ ಚ ಮೇ ಮನಸ್ತುಷ್ಟಿಹೃದಯಸ್ಯ ಚ ನಿರ್ವೃತಿಃ||

ಅವನೇ ನೃಪ ನಲನಿರಬಹುದೆಂದು ಮಹತ್ತರ ಶಂಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ.
ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಹೃದಯವು
ಶಾಂತವಾಗಿದೆ.

03072004a ಬ್ರೂಯಾಶ್ಚೈನಂ ಕಥಾಂತೇ ತ್ವಂ ಪರ್ಣಾದವಚನಂ ಯಥಾ|

03072004c ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯಂ ಚ ಸುಶ್ರೋಣಿ ಬುಧ್ಯೇಥಾಸ್ವ ಮನಿಂದಿತೇ||

ಅನಿಂದಿತೇ! ನೀನು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಪರ್ಣದನ ವಚನಗಳನ್ನೂ
ಸೇರಿಸಿಕೋ ಮತ್ತು ಅವನಾಡಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ
ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೋ.”

03072005 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03072005a ಏವಂ ಸಮಾಹಿತಾ ಗತ್ವಾ ದೂತೀ ಬಾಹುಕಮಬ್ರವೀತ್|

03072005c ದಮಯಂತ್ಯಪಿ ಕಲ್ಯಾಣೀ ಪ್ರಾಸಾದಸ್ಥಾನ್ವವೈಕ್ಷತ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ದೂತಿಯು ಬಾಹುಕನನ್ನು

ಸಮೀಪಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದಳು. ಕಲ್ಯಾಣಿ ದಮಯಂತಿಯು
ಗಚ್ಚಿ ನಮೇಲೆ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

03072006 ಕೇಶಿನ್ಯುವಾಚ|

03072006a ಸ್ವಾಗತಂ ತೇ ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ ಕುಶಲಂ ತೇ ಬ್ರವೀಮ್ಯಹಂ|

03072006c ದಮಯಂತ್ಯಾ ವಚಃ ಸಾಧು ನಿಬೋಧ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

03072007a ಕದಾ ವೈ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾ ಯೂಯಂ ಕಿಮರ್ಥಮಿಹ ಚಾಗತಾಃ|

03072007c ತತ್ತ್ವಂ ಬ್ರೂಹಿ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ವೈದರ್ಭೀ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛತಿ||

ಕೇಶಿನಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ! ಪುರುಷರ್ಷಭ! ನಿನಗೆ
ಸ್ವಾಗತ. ನಿನ್ನ ಕುಶಲವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದಮಯಂತಿಯು ಒಂದು
ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ
ಎಂದು ಹೊರಟಿದ್ದಿರಿ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದೀರಿ?
ನ್ಯಾಯವೆನಿಸಿದರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು. ವೈದರ್ಭೀಯು ಕೇಳಲು
ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾಳೆ.”

03072008 ಬಾಹುಕ ಉವಾಚ|

03072008a ಶ್ರುತಃ ಸ್ವಯಂವರೋ ರಾಜ್ಞಾ ಕೌಸಲ್ಯೇನ ಯಶಸ್ವಿನಾ|

03072008c ದ್ವಿತೀಯೋ ದಮಯಂತ್ಯಾ ವೈ ಶ್ವೋಭೂತ ಇತಿ ಭಾಮಿನಿ||

ಬಾಹುಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾಮಿನೀ! ಕೌಸಲದ ಯಶಸ್ವಿ ರಾಜನು
ದಮಯಂತಿಯ ಎರಡನೆಯ ಸ್ವಯಂವರವು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು
ಕೇಳಿದನು.

03072009a ಶ್ರುತ್ವಾ ತಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ರಾಜಾ ಶತಯೋಜನಯಾಯಿಭಿಃ|

03072009c ಹಯೈರ್ವಾ ತಜವೈರ್ಮುಖೈರಹಮಸ್ಯ ಚ ಸಾರಥಿಃ||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜನು ಶತಯೋಜನದೂರವನ್ನು ದಾಟುವ
ವಾಯುವೇಗಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಹಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟನು. ನಾನು ಅವನ
ಸಾರಥಿ.”

03072010 ಕೇಶಿನ್ಯುವಾಚ|

03072010a ಅಥ ಯೋಽಸೌ ತೃತೀಯೋ ವಃ ಸ ಕುತಃ ಕಸ್ಯ ವಾ ಪುನಃ|

03072010c ತ್ವಂ ಚ ಕಸ್ಯ ಕಥಂ ಚೇದಂ ತ್ವಯಿ ಕರ್ಮ ಸಮಾಹಿತಂ||

ಕೇಶಿನಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಈ ಮೂರನೆಯವನು
ಎಲ್ಲಿಯವನು ಮತ್ತು ಯಾರವನು? ಮತ್ತು ನೀನು ಯಾರು ಮತ್ತು ನಿನಗೆ
ಈ ಕೆಲಸವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು?”

03072011 ಬಾಹುಕ ಉವಾಚ|

03072011a ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಸ್ಯ ವೈ ಸೂತೋ ವಾಷ್ಣೇಯ ಇತಿ ವಿಶ್ರುತಃ|

03072011c ಸ ನಲೇ ವಿದ್ರುತೇ ಭದ್ರೇ ಭಾಂಗಸ್ವರಿಮುಪಸ್ಥಿತಃ||

ಬಾಹುಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಭದ್ರೇ! ಅವನು ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನ ಸೂತಃ;
ವಾಷ್ಣೇಯನೆಂದು ಹೆಸರು. ನಲನು ಹೊರಟು ಹೋದ ನಂತರ
ಅವನು ಭಾಂಗಸ್ವರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03072012a ಅಹಮಪ್ಯಶ್ವಕುಶಲಃ ಸೂದತ್ತೇ ಚ ಸುನಿಷ್ಠಿತಃ|

03072012c ಋತುಪರ್ಣೇನ ಸಾರಥ್ಯೇ ಭೋಜನೇ ಚ ವೃತಃ ಸ್ವಯಂ||

ನಾನಾದರೂ ಓರ್ವ ಅಶ್ವಕುಶಲ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು
ಮಾಡಬಲ್ಲವ. ಸ್ವಯಂ ಋತುಪರ್ಣನೇ ನನ್ನನ್ನು ಅವನ ಸಾರಥಿ ಮತ್ತು
ಅಡುಗೆ ಭಟನನ್ನಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.”

03072013 ಕೇಶಿನ್ಯುವಾಚ|

03072013a ಅಥ ಜಾನಾತಿ ವಾಷ್ಣೇಯಃ ಕ್ವ ನು ರಾಜಾ ನಲೋ ಗತಃ|

03072013c ಕಥಂ ಚಿತ್ವಯಿ ವೈತೇನ ಕಥಿತಂ ಸ್ಯಾತ್ತು ಬಾಹುಕ||

ಕೇಶಿನಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಬಾಹುಕ! ರಾಜ ನಲನು ಎಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋದನೆಂದು ವಾಷ್ಣೇಯನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ? ನಿನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ
ಅವನು ಎಂದಾದರೂ ಅವನ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದುಂಟೇ?”

03072014 ಬಾಹುಕ ಉವಾಚ|

03072014a ಇಹೈವ ಪುತ್ರೌ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ನಲಸ್ಯಾಶುಭಕರ್ಮಣಃ|

03072014c ಗತಸ್ತತೋ ಯಥಾಕಾಮಂ ನೈಷ ಜಾನಾತಿ ನೈಷಧಂ||

ಬಾಹುಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಅಶುಭಕರ್ಮಿ ನಲನ ಪುತ್ರರನ್ನು
ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿ ಅವನು ಹೊರಟುಹೋದ. ನೈಷಧನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು
ಅವನಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

03072015a ನ ಚಾನ್ಯಃ ಪುರುಷಃ ಕಶ್ಚಿನ್ನಲಂ ವೇತ್ತಿ ಯಶಸ್ವಿನಿ|

03072015c ಗೂಢಶ್ಚರತಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ನಷ್ಟರೂಪೋ ಮಹೀಪತಿಃ||

ಯಶಸ್ವಿನಿ! ನಲನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.
ಅವನು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಗೂಢವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆ

ಮಹೀಪತಿಯು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

03072016a ಆತ್ಮೈವ ಹಿ ನಲಂ ವೇತ್ತಿ ಯಾ ಚಾಸ್ಯ ತದನಂತರಾ|

03072016c ನ ಹಿ ವೈ ತಾನಿ ಲಿಂಗಾನಿ ನಲಂ ಶಂಸಂತಿ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್||

ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಇವನೇ ನಲನೆಂದು ಹೇಳುವ ಯಾವರೀತಿಯ
ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವನವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ
ಅವನ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಗೊತ್ತು.”

03072017 ಕೇಶಿನ್ಯುವಾಚ|

03072017a ಯೋಽಸಾವಯೋಧ್ಯಾಂ ಪ್ರಥಮಂ ಗತವಾನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತದಾ|

03072017c ಇಮಾನಿ ನಾರೀವಾಕ್ಯಾನಿ ಕಥಯಾನಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಕೇಶಿನಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಮೊದಲು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು ಓರ್ವ ನಾರಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು:

03072018a ಕ್ವ ನು ತ್ವಂ ಕಿತವ ಚಿತ್ತ್ವಾ ವಸ್ತ್ರಾರ್ಥಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ಮಮ|

03072018c ಉತ್ಸ್ರಜ್ಯ ವಿಪಿನೇ ಸುಪ್ತಾಮನುರಕ್ತಾಂ ಪ್ರಿಯಾಂ ಪ್ರಿಯ||

“ಜೂಜುಗಾರ! ನನ್ನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದ ನೀನು
ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೆ? ಪ್ರಿಯ! ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು
ವಿಪಿನದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದೆಯಲ್ಲ?

03072019a ಸಾ ವೈ ಯಥಾ ಸಮಾದಿಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ರಾಸ್ತೇ ತ್ವತ್ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಣೀ|

03072019c ದಹ್ಯಮಾನಾ ದಿವಾರಾತ್ರಂ ವಸ್ತ್ರಾರ್ಥೇನಾಭಿಸಂವೃತಾ||

ನೀನು ತೋರಿಸಿದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯೂ ದಹಿಸುತ್ತಾ
ಅರ್ಧವಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಧರಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾಳೆ.

03072020a ತಸ್ಯಾ ರುದಂತ್ಯಾಃ ಸತತಂ ತೇನ ದುಃಖೇನ ಪಾರ್ಥಿವ|

03072020c ಪ್ರಸಾದಂ ಕುರು ವೈ ವೀರ ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಚ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ನಿನ್ನ ದುಃಖದಿಂದಲೇ ಅವಳು ಸತತವಾಗಿ

ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ವೀರ! ಅವಳಲ್ಲಿ ದಯೆತೋರಿಸಿ ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು
ನೀಡು.”

03072021a ತಸ್ಯಾಸ್ತತ್ಪ್ರಿಯಮಾಖ್ಯಾನಂ ಪ್ರಬ್ರವೀಹಿ ಮಹಾಮತೇ|

03072021c ತದೇವ ವಾಕ್ಯಂ ವೈದರ್ಭೀ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛತ್ಯನಿಂದಿತಾ||

ಮಹಾಮತೇ! ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಹೇಳು. ಅದೇ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅನಿಂದಿತೆ ವೈದರ್ಭಿಯು ಕೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಾಳೆ.

03072022a ಏತಚ್ಛೃತ್ವಾ ಪ್ರತಿವಚಸ್ತಸ್ಯ ದತ್ತಂ ತ್ವಯಾ ಕಿಲ|

03072022c ಯತ್ಪುರಾ ತತ್ಪುನಸ್ತ್ವತ್ತೋ ವೈದರ್ಭೀ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛತಿ||

ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗಿನಿಂದ ಅದೇ ಹಿಂದಿನ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಕೇಳಲು ವೈದರ್ಭಿಯು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾಳೆ.”

03072023 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03072023a ಏವಮುಕ್ತಸ್ಯ ಕೇಶಿನ್ಯಾ ನಲಸ್ಯ ಕುರುನಂದನ|

03072023c ಹೃದಯಂ ವ್ಯಥಿತಂ ಚಾಸೀದಶ್ರುಪೂರ್ಣೇ ಚ ಲೋಚನೇ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಕುರುನಂದನ! ಈ ರೀತಿ ಕೇಶಿನಿಯು ಹೇಳಿದಾಗ ನಲನ ಹೃದಯವು ವ್ಯಥಿತಗೊಂಡು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು.

03072024a ಸ ನಿಗೃಹ್ಯಾತ್ಮನೋ ದುಃಖಂ ದಹ್ಯಮಾನೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03072024c ಬಾಷ್ಟಸಂದಿಗ್ಧಯಾ ವಾಚಾ ಪುನರೇವೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ದಹಿಸುತ್ತಿರುವ ದುಃಖವನ್ನು ಅದುಮಿಟ್ಟು ಮಹೀಪತಿಯು ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು:

03072025a ವೈಷಮ್ಯಮಪಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾ ಗೋಪಾಯಂತಿ ಕುಲಸ್ತ್ರಿಯಃ|

03072025c ಆತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ ಸತ್ಯೋ ಜಿತಸ್ವರ್ಗಾ ನ ಸಂಶಯಃ||

“ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವರು ಜಿತಸ್ವರ್ಗಿಗಳು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಪತಿಯು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇವರು ಎಂದೂ ಕೃದ್ಧರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03072026a ರಹಿತಾ ಭರ್ತೃಭಿಶ್ಚೈವ ನ ಕ್ರುಧ್ಯಂತಿ ಕದಾ ಚನ|

03072026c ಪ್ರಾಣಾಂಶ್ಚಾರಿತ್ರಕವಚಾ ಧಾರಯಂತೀಹ ಸಸ್ತ್ರಿಯಃ||

ವಿಷಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ, ಸುಖದಿಂದ ಪರಿಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಮೂಢನೊಬ್ಬನು ಅವಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧಿಸುವುದು

ಸರಿಯಲ್ಲ.

03072027a ಪ್ರಾಣಯಾತ್ರಾಂ ಪರಿಪ್ರೇಷ್ಣೋಃ ಶಕುನೈರ್ಹೃತವಾಸಸಃ|

03072027c ಆಧಿಭಿರ್ದಹ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಶ್ಯಾಮಾ ನ ಕ್ರೋದ್ಧುಮರ್ಹತಿ||

ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಸುಡುತ್ತಿರುವ
ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಸುಂದರಿಯು
ಕ್ರೋಧಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

03072028a ಸತ್ಕೃತಾಸತ್ಕೃತಾ ವಾಪಿ ಪತಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಥಾಗತಂ|

03072028c ಭ್ರಷ್ಟರಾಜ್ಯಂ ಶ್ರಿಯಾ ಹೀನಂ ಕ್ಷುಧಿತಂ ವ್ಯಸನಾಪ್ಲುತಂ||

ಸತ್ಕೃತನಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಅಸತ್ಕೃತನಾಗಿರಲಿ, ತನ್ನ ಪತಿಯು
ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಸುಂದರಿಯು
ಕೋಪಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.”

03072029a ಏವಂ ಬ್ರುವಾಣಸ್ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ನಲಃ ಪರಮದುಃಖಿತಃ|

03072029c ನ ಬಾಷ್ಟಮಶಕ್ತೋಽಥುಂ ಪ್ರರುರೋದ ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಈ ರೀತಿ ನಲನು ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ
ಪರಮ ದುಃಖಿತನಾಗಿ, ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಲು ಅಶಕ್ತನಾಗಿ
ಜೋರಾಗಿ ಅಳ ತೊಡಗಿದನು.

03072030a ತತಃ ಸಾ ಕೇಶಿನೀ ಗತ್ವಾ ದಮಯಂತ್ಸ್ಯ ನ್ಯವೇದಯತ್|

03072030c ತತ್ಸರ್ವಂ ಕಥಿತಂ ಚೈವ ವಿಕಾರಂ ಚೈವ ತಸ್ಯ ತಂ||

ಕೇಶಿನಿಯು ದಮಯಂತಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ನಡೆದಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅವನ ವಿಕಾರ ರೂಪವನ್ನೂ ವರದಿಮಾಡಿದಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ನಲಕೇಶಿನೀಸಂವಾದೇ ದ್ವಿಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ನಲಕೇಶಿನೀಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೭೩

ನಲನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ದರ್ಶನ

ಅವನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ದಮಯಂತಿಯು ಕೇಶಿನಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಬಾಹುಕನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು (೧-೫). ಬಾಹುಕನಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಂಡ ವಿಶೇಷ ಗುಣಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೇಶಿನಿಯು ದಮಯಂತಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದುದು (೬-೧೭). ಅವನು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಪುನಃ ಕೇಶಿನಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ಮಾಂಸದ ತುಂಡನ್ನು ತಿಂದು ಬಾಹುಕನು ನಲನೇ ಎಂದು ದಮಯಂತಿಯು ನಿರ್ಧರಿಸಿದುದು (೧೮-೨೨). ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೇಶಿನಿಯೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಬಾಹುಕನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ರೋದಿಸುವುದು (೨೩-

03073001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03073001a ದಮಯಂತೀ ತು ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ಭೃಶಂ ಶೋಕಪರಾಯಣಾ|

03073001c ಶಂಕಮಾನಾ ನಲಂ ತಂ ವೈ ಕೇಶಿನೀಮಿದಮಬ್ರವೀತ್||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಶೋಕಪರಾಯಣೆ ದಮಯಂತಿಯು
ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನು ನಲನೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಿ ಕೇಶಿನಿಯಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿದಳು:

03073002a ಗಚ್ಚ ಕೇಶಿನಿ ಭೂಯಸ್ತ್ವಂ ಪರೀಕ್ಷಾಂ ಕುರು ಬಾಹುಕೇ|

03073002c ಆಬ್ರುವಾಣಾ ಸಮೀಪಸ್ಥಾ ಚರಿತಾನ್ಯಸ್ಯ ಲಕ್ಷಯ||

“ಕೇಶಿನಿ ! ಹೋಗು. ಬಾಹುಕನ ಕುರಿತು ಇನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡು.
ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಡ; ಆದರೆ ಅವನ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದ್ದು ಅವನು
ಮಾಡುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸು.

03073003a ಯದಾ ಚ ಕಿಂ ಚಿತ್ಕುರ್ಯಾತ್ನ ಕಾರಣಂ ತತ್ರ ಭಾಮಿನಿ|

03073003c ತತ್ರ ಸಂಚೇಷ್ಟಮಾನಸ್ಯ ಸಂಲಕ್ಷ್ಯಂ ತೇ ವಿಚೇಷ್ಟಿತಂ||

ಭಾಮಿನಿ ! ಅವನು ಏನಾದರೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು
ಯಾಕೆ ಮತ್ತು ಎಂದು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ಎಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಗಮನಿಸು.

03073004a ನ ಚಾಸ್ಯ ಪ್ರತಿಬಂಧೇನ ದೇಯೋಽಗ್ನಿರಪಿ ಭಾಮಿನಿ|

03073004c ಯಾಚತೇ ನ ಜಲಂ ದೇಯಂ ಸಮ್ಯಗತ್ವರಮಾಣಯಾ||

ಭಾಮಿನಿ ! ಅವನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು
 ಕೂಡ ಕೊಡಬೇಡ; ನೀರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅದನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಡ.
 ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡು.

03073005a ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ತ್ವಂ ಚರಿತಂ ಮೇ ನಿವೇದಯ|

03073005c ಯಚ್ಚಾನ್ಯದಪಿ ಪಶ್ಯೇಥಾಸ್ತಚ್ಚಾಖ್ಯೇಯಂ ತ್ವಯಾ ಮಮ||

ಅವನು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೇಳು.
 ಮತ್ತಿನೇನಾದರೂ ನಡೆದರೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೇಳು.”

03073006a ದಮಯಂತೈವಮುಕ್ತಾ ಸಾ ಜಗಾಮಾಥಾಶು ಕೇಶಿನೀ|

03073006c ನಿಶಾಮ್ಯ ಚ ಹಯಜ್ಞಸ್ಯ ಲಿಂಗಾನಿ ಪುನರಾಗಮತ್||

03073007a ಸಾ ತತ್ಸರ್ವಂ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ದಮಯಂತೈ ನ್ಯವೇದಯತ್|

03073007c ನಿಮಿತ್ತಂ ಯತ್ತದಾ ದೃಷ್ಟಂ ಬಾಹುಕೇ ದಿವ್ಯಮಾನುಷಂ||

ದಮಯಂತಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ನಂತರ ಕೇಶಿನಿಯು ಬೇಗನೆ ಹೋದಳು
 ಮತ್ತು ಆ ಹಯಜ್ಞನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಮನಿಸಿ ಮರಳಿ ಬಂದು ಆ
 ಬಾಹುಕನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ದೇವ ಮತ್ತು ಮಾನುಷ ನಿಮಿತ್ತಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ
 ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ದಮಯಂತಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿದಳು.

03073008 ಕೇಶಿನ್ಯುವಾಚ|

03073008a ದೃಢಂ ಶುಚ್ಯುಪಚಾರೋಽಸೌ ನ ಮಯಾ ಮಾನುಷಃ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03073008c ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಃ ಶ್ರುತೋ ವಾಪಿ ದಮಯಂತಿ ತಥಾವಿಧಃ||

ಕೇಶಿನಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ದಮಯಂತಿ ! ಇಷ್ಟೊಂದು ಧೃಢನಾಗಿರುವ

ಮತ್ತು ಉಚ್ಛ್ರಾಂತನಾಗಿರುವ ಬೇರೆ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನೋಡಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

03073009a ಹ್ರಸ್ವಮಾಸಾದ್ಯ ಸಂಚಾರಂ ನಾಸೌ ವಿನಮತೇ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03073009c ತಂ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಥಾಸಂಗಮುತ್ಸರ್ಪತಿ ಯಥಾಸುಖಂ|

03073009e ಸಂಕಟೇಽಪ್ಯಸ್ಯ ಸುಮಹದ್ವಿವರಂ ಜಾಯತೇಽಧಿಕಂ||

ಗಿಡ್ಡವಾದ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬಂದರೆ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಅವನು ತಗ್ಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೇಲ್ಮುಚ್ಚುಗೆಯೇ ಅವನು ಸುಖವಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಮೇಲೇರುತ್ತದೆ. ಕಿರಿದಾದ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವು ಅವನಿಗಾಗಿ ತಾನಗಿಯೇ ಅಗಲವಾಗುತ್ತದೆ.

03073010a ಋತುಪರ್ಣಸ್ಯ ಚಾರ್ಥಾಯ ಭೋಜನೀಯಮನೇಕಶಃ|

03073010c ಪ್ರೇಷಿತಂ ತತ್ರ ರಾಜ್ಞಾ ಚ ಮಾಂಸಂ ಸುಬಹು ಪಾಶವಂ||

ರಾಜನು ಋತುಪರ್ಣನಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೊಟ್ಟಿಯೂ ಇದೆ.

03073011a ತಸ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾರ್ಥಾಯ ಕುಂಭಸ್ತತ್ರೋಪಕಲ್ಪಿತಃ|

03073011c ಸ ತೇನಾವೇಕ್ಷಿತಃ ಕುಂಭಃ ಪೂರ್ಣ ಏವಾಭವತ್ತದಾ||

03073012a ತತಃ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಮಧಿಶ್ರಿತ್ಯ ಬಾಹುಕಃ|

03073012c ತೃಣಮುಷ್ಟಿಂ ಸಮಾದಾಯ ಆವಿಧ್ವೇನಂ ಸಮಾದಧತ್||

03073013a ಅಥ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಸ್ತತ್ರ ಸಹಸಾ ಹವ್ಯವಾಹನಃ|

03073013c ತದದ್ಭುತತಮಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಸ್ಮಿತಾಹಮಿಹಾಗತಾ||

ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಆ ಕುಂಭವು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು. ಬಾಹುಕನು ಮಾಂಸವನ್ನು ತೊಳೆದಿಟ್ಟು, ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ತುಂಡುಮಾಡಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟೊಡನೆಯೇ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಹವ್ಯವಾಹನನು ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಕಂಡು ವಿಸ್ಮಿತನಾದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

03073014a ಅನ್ಯಚ್ಚ ತಸ್ಮಿನ್ನಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಲಕ್ಷಿತಂ ಮಯಾ|

03073014c ಯದಗ್ನಿಮಪಿ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ ನೈವ ದಃಯತ್ಯಸೌ ಶುಭೇ||

ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸುಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದೆ: ಶುಭೇ ! ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಷಮಾಡಿದರೂ ಅವನನ್ನು ಸುಡಲಿಲ್ಲ.

03073015a ಚಂದೇನ ಚೋದಕಂ ತಸ್ಯ ವಹತ್ಯಾವರ್ಜಿತಂ ದ್ರುತಂ|

03073015c ಅತೀವ ಚಾನ್ಯತ್ಸುಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವವತ್ಯಹಂ||

03073016a ಯತ್ಸ ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯುಪಾದಾಯ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಮಮೃದೇ ಶನೈಃ|

03073016c ಮೃದ್ಯಮಾನಾನಿ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ತೇನ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ತಾನ್ಯಥ||

03073017a ಭೂಯ ಏವ ಸುಗಂಧೀನಿ ಹೃಷಿತಾನಿ ಭವಂತಿ ಚ|

03073017c ಏತಾನ್ಯದ್ಭುತಕಲ್ಪಾನಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹಂ ದ್ರುತಮಾಗತಾ||

ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದಲಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನೀರು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸುಮದಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದೆ:

ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತಿಕ್ಕಿದರೂ ಆ ಹೂಗಳು ತಾಜಾ ಮತ್ತು ಸುಗಂಧಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ನಾನು ಬೇಗನೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ.”

03073018 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03073018a ದಮಯಂತೀ ತು ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಸ್ಯ ಚೇಷ್ಟಿತಂ|

03073018c ಅಮನ್ಯತ ನಲಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಕರ್ಮ ಚೇಷ್ಟಾಭಿಸೂಚಿತಂ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನ ಈ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ದಮಯಂತಿಯು ನಲನು ಪ್ರಾಪ್ತನಾದನೆಂದು ಆ ಕರ್ಮ ಚೇಷ್ಟೆಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದಳು.

03073019a ಸಾ ಶಂಕಮಾನಾ ಭರ್ತಾರಂ ನಲಂ ಬಾಹುಕರೂಪಿಣಂ|

03073019c ಕೇಶಿನೀಂ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಯಯಾ ವಾಚಾ ರುದತೀ ಪುನರಬ್ರವೀತ್||

ತನ್ನ ಪತಿ ನಲನೇ ಬಾಹುಕನ ರೂಪಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಶಂಕಿಸಿ ರೋದಿಸಿದಳು ಮತ್ತು ಕೇಶಿನಿಗೆ ಮೃದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು:

03073020a ಪುನರ್ಗಚ್ಚ ಪ್ರಮತ್ತಸ್ಯ ಬಾಹುಕಸ್ಯೋಪಸಂಸ್ಕೃತಂ|

03073020c ಮಹಾನಸಾಚ್ಚೃತಂ ಮಾಂಸಂ ಸಮಾದಾಯೈಹಿ ಭಾಮಿನಿ||

“ಭಾಮಿನಿ! ಪುನಃ ಹೋಗು. ಬಾಹುಕನು ಗಮನಿಸದೇ ಇರುವಾಗ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಅವನು ತಯಾರಿಸಿದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ!”

03073021a ಸಾ ಗತ್ವಾ ಬಾಹುಕೇ ವ್ಯಗ್ರೇ ತನ್ಮಾಂಸಮಪಕೃಷ್ಯ ಚ|

03073021c ಅತ್ಯುಷ್ಣಮೇವ ತ್ವರಿತಾ ತತ್ಕ್ಷಣಂ ಪ್ರಿಯಕಾರಿಣೀ|

03073021e ದಮಯಂತೈ ತತಃ ಪ್ರಾದಾತ್ಯೇಶಿನೀ ಕುರುನಂದನ||

ಕುರುನಂದನ ! ಕೇಶಿನಿಯು ಹೋಗಿ, ಬಾಹುಕನು ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೋ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವಾಗ ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾದ ಮಾಂಸದ ತುಂಡೊಂದನ್ನು ಪ್ರಿಯಕಾರಿಣಿ ದಮಯಂತಿಗೆಂದು ತೆಗೆದು ತಕ್ಷಣ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಳು.

03073022a ಸೋಚಿತಾ ನಲಸಿದ್ಧಸ್ಯ ಮಾಂಸಸ್ಯ ಬಹುಶಃ ಪುರಾ|

03073022c ಪ್ರಾಶ್ಯ ಮತ್ವಾ ನಲಂ ಸೂದಂ ಪ್ರಾಕ್ರೋಶದ್ಭೃಶದುಃಖಿತಾ||

ಹಿಂದೆ ನಲನು ತಯಾರಿಸಿದ ಮಾಂಸದ ರುಚಿಯನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಅರಿತಿದ್ದ ಅವಳು ಅದರ ರುಚಿನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಇದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದು ನಲನೇ ಹೌದು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಹುದುಃಖಿತಳಾದಳು.

03073023a ವೈಕ್ಲವ್ಯಂ ಚ ಪರಂ ಗತ್ವಾ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಚ ಮುಖಂ ತತಃ|

03073023c ಮಿಥುನಂ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಕೇಶಿನ್ಯಾ ಸಹ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಬಹಳಷ್ಟು ರೋದಿಸಿದ ನಂತರ ಮುಖವನ್ನು ತೊಳೆದು, ತನ್ನ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೇಶಿನಿಯ ಸಂಗಡ ಕಳುಹಿಸಿದಳು.

03073024a ಇಂದ್ರಸೇನಾಂ ಸಹ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಸಮಭಿಜ್ಞಾಯ ಬಾಹುಕಃ|

03073024c ಅಭಿದ್ರುತ್ಯ ತತೋ ರಾಜಾ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯಾಂಕಮಾನಯತ್||

ಭ್ರಾತನೊಡನೆ ಇಂದ್ರಸೇನೆಯನ್ನು ಬಾಹುಕನು ಗುರುತಿಸಿದನು, ಮತ್ತು

ರಾಜನು ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

03073025a ಬಾಹುಕಸ್ತು ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಸುತೌ ಸುರಸುತೋಪಮೌ|

03073025c ಭೃಶಂ ದುಃಖಪರಿತಾತ್ಮಾ ಸಸ್ವರಂ ಪ್ರರುದೋದ ಹ||

ಸುರಸುತರಂತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೇರಿದ ಬಾಹುಕನು

ದುಃಖಪರಿತಾತ್ಮನಾಗಿ ಜೋರಾಗಿ ರೋದಿಸತೊಡಗಿದನು.

03073026a ನೈಷಧೋ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ತು ವಿಕಾರಮಸಕೃತ್ತದಾ|

03073026c ಉತ್ಸ್ರಜ್ಯ ಸಹಸಾ ಪುತ್ರೈ ಕೇಶಿನೀಮಿದಮಬ್ರವೀತ್||

ಈ ರೀತಿ ನೈಷಧನು ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ

ತೋರಿಸುತ್ತಾ, ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆ ಪುತ್ರರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೇಶಿನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ

ಹೇಳಿದನು:

03073027a ಇದಂ ಸುಸದೃಶಂ ಭದ್ರೇ ಮಿಥುನಂ ಮಮ ಪುತ್ರಯೋಃ|

03073027c ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ಸಹಸಾ ಬಾಷ್ಟಮುತ್ಸ್ರಷ್ಟವಾನಹಂ||

“ಭದ್ರೆ! ಈ ಅವಳಿಗಳು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಸುಸದೃಶರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಕಣ್ಣೀರುಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ!|

03073028a ಬಹುಶಃ ಸಂಪತಂತೀಂ ತ್ವಾಂ ಜನಃ ಶಂಕೇತ ದೋಷತಃ|

03073028c ವಯಂ ಚ ದೇಶಾತಿಥಯೋ ಗಚ್ಚ ಭದ್ರೇ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ||

ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಜನರು ಕೆಟ್ಟದ್ದಾಗಿ

ಯೋಚಿಸಬಹುದು. ನಾವು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಗಳು. ಹೋಗು

ಭದ್ರೇ! ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮನಗಳು.””

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಕನ್ಯಾಪುತ್ರದರ್ಶನೇ ತ್ರಿಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ಕನ್ಯಾಪುತ್ರದರ್ಶನ ಎನ್ನುವ ಎಪ್ಪತ್ತೂ ರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೭೪

ನಲ-ದಮಯಂತೀ ಸಮಾಗಮ

ತಾಯಿಯ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ದಮಯಂತಿಯು ಬಾಹುಕನನ್ನು
ಕರೆಯಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದುದು (೧-೧೩). ಕಾಶಾಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ,
ಜಟಿಲಳಾದ, ಕೊಳೆ-ಧೂಳಿನಿಂದ ಕಲುಷಿತಳಾದ ದಮಯಂತಿಯ
ನೋಡಿ ಶೋಕಾರ್ತನಾದ ಬಾಹುಕನು ತಾನು ಯಾರೆಂದು ತನ್ನ
ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ದಮಯಂತೀ
ಪುನಃಸ್ವಯಂವರದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದುದು (೧೪-೨೪).

03074001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03074001a ಸರ್ವಂ ವಿಕಾರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03074001c ಆಗತ್ಯ ಕೇಶಿನೀ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ದಮಯಂತ್ಸ್ಯ ನ್ಯವೇದಯತ್||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಧೀಮತ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನ ಈ ಎಲ್ಲ
ಭಾವುಕತೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಕೇಶಿನಿಯು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಬಂದು
ದಮಯಂತಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿದಳು.

03074002a ದಮಯಂತೀ ತತೋ ಭೂಯಃ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಕೇಶಿನೀಂ|

03074002c ಮಾತುಃ ಸಕಾಶಂ ದುಃಖಾರ್ತಾ ನಲಶಂಕಾಸಮುತ್ಸುಕಾ||

03074003a ಪರೀಕ್ಷಿತೋ ಮೇ ಬಹುಶೋ ಬಾಹುಕೋ ನಲಶಂಕಯಾ|

03074003c ರೂಪೇ ಮೇ ಸಂಶಯಸ್ವೇಕಃ ಸ್ವಯಮಿಚ್ಛಾಮಿ ವೇದಿತುಂ||

ಅನಂತರ ಅವನು ನಲನೇ ಇರಬಹುದೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಉತ್ಸುಕಳೂ,
ದುಃಖಾರ್ತಳೂ ಆದ ದಮಯಂತಿಯು ಕೇಶಿನಿಯನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ
ಬಳಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದಳು: “ಅವನು ನಲನಿರಬಹುದೆಂಬ
ಶಂಕೆಯಿಂದ ನಾನು ಬಾಹುಕನನ್ನು ಬಹು ರೀತಿಗಳಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇನೆ.
ಅವನ ರೂಪವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶಂಕೆಯಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಾನೇ ಸ್ವತಃ
ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

03074004a ಸ ವಾ ಪ್ರವೇಶ್ಯತಾಂ ಮಾತರ್ಮಾಂ ವಾನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ|

03074004c ವಿದಿತಂ ವಾಥ ವಾಜ್ಞಾತಂ ಪಿತುರ್ಮೇ ಸಂವಿಧೀಯತಾಂ||

ಅಮ್ಮ ! ಅವನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಯಿಸು ಅಥವಾ
ನನಗಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡು. ಇದನ್ನು
ತಂದೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಯೂ ಅಥವಾ ತಿಳಿಸದೆಯೂ ಮಾಡಬಹುದು.”

03074005a ಏವಮುಕ್ತಾ ತು ವೈದರ್ಭ್ಯಾ ಸಾ ದೇವೀ ಭೀಮಮಬ್ರವೀತ್|

03074005c ದುಹಿತುಸ್ತಮಭಿಪ್ರಾಯಮನ್ವಜಾನಾಚ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವಃ||

ವೈದರ್ಭಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ದೇವಿಯು ಭೀಮನಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಆ ಪಾರ್ಥಿವನು ಮಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

03074006a ಸಾ ವೈ ಪಿತ್ರಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾ ಮಾತ್ರಾ ಚ ಭರತರ್ಷಭ|

03074006c ನಲಂ ಪ್ರವೇಶಯಾಮಾಸ ಯತ್ರ ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರತಿಶ್ರಯಃ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ತನ್ನ ಮಾತಾ ಪಿತೃಗಳ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅವಳು ತಾನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ನಲನನ್ನು ಕರೆತರಿಸಿದಳು.

03074007a ತಂ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಥಾಯುಕ್ತಂ ದಮಯಂತೀ ನಲಂ ತದಾ|

03074007c ತೀವ್ರಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟಾ ಬಭೂವ ವರವರ್ಣಿನೀ||

ನಲನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ವರವರ್ಣಿನಿ ದಮಯಂತಿಯು ತೀವ್ರ ಶೋಕಾವಿಷ್ಟಳಾದಳು.

03074008a ತತಃ ಕಾಷಾಯವಸನಾ ಜಟಿಲಾ ಮಲಪಂಕಿನೀ|

03074008c ದಮಯಂತೀ ಮಹಾರಾಜ ಬಾಹುಕಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಕಾಶಾಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ, ಜಟಿಲಳಾದ, ಕೊಳೆ-ಧೂಳಿನಿಂದ ಕಲುಷಿತಳಾದ ದಮಯಂತಿಯು ಬಾಹುಕನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದಳು:

03074009a ದೃಷ್ಟ್ವಪೂರ್ವಸ್ತ್ವಯಾ ಕಶ್ಚಿದ್ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ನಾಮ ಬಾಹುಕ|

03074009c ಸುಪ್ತಾಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ವಿಪಿನೇ ಗತೋ ಯಃ ಪುರುಷಃ ಸ್ತ್ರಿಯಂ||

“ಬಾಹುಕ! ನೀನು ಈ ಹಿಂದೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ವಿಪಿನದಲ್ಲಿ
ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪುರುಷನನ್ನು
ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ?

03074010a ಅನಾಗಸಂ ಪ್ರಿಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ವಿಜನೇ ಶ್ರಮಮೋಹಿತಾಂ|

03074010c ಅಪಹಾಯ ತು ಕೋ ಗಚ್ಛೇತ್ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಂ ಋತೇ ನಲಂ||

ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ ನಲನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನಾರು ಮುಗ್ಧಳಾದ, ಶ್ರಮದಿಂದ
ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ವಿಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ
ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರಾ?

03074011a ಕಿಂ ನು ತಸ್ಯ ಮಯಾ ಕಾರ್ಯಮಪರಾದ್ಧಂ ಮಹೀಪತೇಃ|

03074011c ಯೋ ಮಾಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ವಿಪಿನೇ ಗತವಾನ್ನಿದ್ರಯಾ ಹೃತಾಂ||

ನನ್ನಿಂದ ಯಾವ ಮಹಾ ಅಪರಾಧವು ಆಯಿತೆಂದು ಆ ಮಹೀಪತಿಯು
ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪರವಶಳಾಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ವಿಪಿನದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ?

03074012a ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧೇವಾನಪಾಹಾಯ ವೃತೋ ಯಃ ಸ ಮಯಾ ಪುರಾ|

03074012c ಅನುವ್ರತಾಂ ಸಾಭಿಕಾಮಾಂ ಪುತ್ರಿಣೀಂ ತ್ಯಕ್ತವಾನ್ಯಥಂ||

ಹಿಂದೆ ನಾನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ವರಿಸಿದ, ಅವನಲ್ಲೇ
ಅನುವ್ರತಳಾದ, ಪುತ್ರಿಣಿ, ಅಭಿಕಾಮಿ ನನ್ನನ್ನು ಅವನು ಹೇಗೆ
ಬಿಟ್ಟುಹೋದ?

03074013a ಅಗ್ನೌ ಪಾಣಿಗೃಹೀತಾಂ ಚ ಹಂಸಾನಾಂ ವಚನೇ ಸ್ಥಿತಾಂ|

03074013c ಭರಿಷ್ಯಾಮೀತಿ ಸತ್ಯಂ ಚ ಪ್ರತಿಶ್ರುತ್ಯ ಕ್ವ ತದ್ಗತಂ||

ಅಗ್ನಿಯ ಮುಂದೆ ಕೈ ಹಿಡಿಯುವಾಗ ಮತ್ತು ಹಂಸಗಳಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಬೆಂಬಾಲಕನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟ ವಚನವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು?”

03074014a ದಮಯಂತ್ಯಾ ಬ್ರುವಂತ್ಯಾಸ್ತು ಸರ್ವಮೇತದರಿಂದಮ|

03074014c ಶೋಕಜಂ ವಾರಿ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಮಸುಖಂ ಪ್ರಾಸ್ರವದ್ಭಹು||

ಅರಿಂದಮ ! ಈ ರೀತಿ ದಮಯಂತಿಯು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಶೋಕಜ ಕಣ್ಣೀರು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿಯಿತು.

03074015a ಅತೀವ ಕೃಷ್ಣತಾರಾಭ್ಯಾಂ ರಕ್ತಾಂತಾಭ್ಯಾಂ ಜಲಂ ತು ತತ್|

03074015c ಪರಿಸ್ರವನ್ನಲೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೋಕಾರ್ತ ಇದಮಬ್ರವೀತ್||

ಕೃಷ್ಣತಾರೆಗಳಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದ ಆ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡ ನಲನು ಶೋಕಾರ್ತನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು:

03074016a ಮಮ ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರನಷ್ಟಂ ಯನ್ನಾಹಂ ತತ್ಕೃತವಾನ್ಸ್ವಯಂ|

03074016c ಕಲಿನಾ ತತ್ಕೃತಂ ಭೀರು ಯಚ್ಚ ತ್ವಾಮಹಮತ್ಯಜಂ||

“ಭೀರು ! ನಾನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದುದು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಕರ್ಮದಿಂದಲ್ಲ; ಅದೆಲ್ಲಾ ಆದದ್ದು ಕಲಿಯಿಂದ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದೂ ಅವನಿಂದಲೇ !

03074017a ತ್ವಯಾ ತು ಧರ್ಮಭೃಚ್ಛೈಷ್ಠೇ ಶಾಪೇನಾಭಿಹತಃ ಪುರಾ|

03074017c ವನಸ್ಥಯಾ ದುಃಖಿತಯಾ ಶೋಚಂತ್ಯಾ ಮಾಂ ವಿವಾಸಸಂ||

ಧರ್ಮಭೃತೆ! ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ನೀನು ವನದಲ್ಲಿರುವಾಗ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಹಿಂದೆ
ಶಪಿತನಾದ ಅವನು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನನ್ನೊಡನೆ
ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಶೋಕಿತನಾಗಿದ್ದನು.

03074018a ಸ ಮಚ್ಚರೀರೇ ತ್ವಚ್ಚಾಪಾದ್ಧಹ್ಯಮಾನೋಽವಸತ್ಕಲಿಃ|

03074018c ತ್ವಚ್ಚಾಪದಗ್ಧಃ ಸತತಂ ಸೋಽಗ್ನಾವಿವ ಸಮಾಹಿತಃ||

ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಕಲಿಯು ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ
ಶಾಪದಿಂದಾಗಿ ಸತತವಾಗಿ ದಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03074019a ಮಮ ಚ ವ್ಯವಸಾಯೇನ ತಪಸಾ ಚೈವ ನಿರ್ಜಿತಃ|

03074019c ದುಃಖಿಸ್ಯಾಂತೇನ ಚಾನೇನ ಭವಿತವ್ಯಂ ಹಿ ನೌ ಶುಭೇ||

ಈಗ ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನನ್ನು
ಜಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಶುಭೇ! ನಮ್ಮ ಈ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯವು ಇದ್ದೇ ಇದೆ.

03074020a ವಿಮುಚ್ಯ ಮಾಂ ಗತಃ ಪಾಪಃ ಸ ತತೋಽಹಮಿಹಾಗತಃ|

03074020c ತ್ವದರ್ಥಂ ವಿಪುಲಶ್ರೋಣಿ ನ ಹಿ ಮೇಽನ್ಯತ್ಪ್ರಯೋಜನಂ||

ಆ ಪಾಪಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದನು. ವಿಪುಲಶ್ರೇಣಿ!
ಆನಂತರವೇ ನಾನು ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನಾವುದೂ
ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲ.

03074021a ಕಥಂ ನು ನಾರೀ ಭರ್ತಾರಮನುರಕ್ತಮನುವ್ರತಂ|

03074021c ಉತ್ಸ್ರಜ್ಯ ವರಯೇದನ್ಯಂ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಭೀರು ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್||

ಭೀರು! ಆದರೆ, ಅನುರಕ್ತ ಮತ್ತು ಅನುವ್ರತ ಪತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಹಾಗಿನ ಒಬ್ಬ ನಾರಿಯು ಹೇಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ವರಿಸಬಹುದು?

03074022a ದೂತಾಶ್ಚ ರಂತಿ ಪೃಥಿವೀಂ ಕೃತ್ಸ್ಮಾಂ ನೃಪತಿಶಾಸನಾತ್|

03074022c ಭೈಮೀ ಕಿಲ ಸ್ಮ ಭರ್ತಾರಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ವರಯಿಷ್ಯತಿ||

03074023a ಸ್ಪೈರವೃತ್ತಾ ಯಥಾಕಾಮಮನುರೂಪಮಿವಾತ್ಮನಃ|

03074023c ಶ್ರುತ್ವೈವ ಚೈವಂ ತ್ವರಿತೋ ಭಾಂಗಸ್ವರಿರುಪಸ್ಥಿತಃ||

ಪೃಥಿವಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ದೂತರು ನೃಪಶಾಸನದಂತೆ ಭೈಮಿಯು ತನ್ನ ಬಯಕೆಯಂತೆಯೇ ತನಗೆ ಅನುರೂಪ ಎರಡನೆಯ ಪತಿಯನ್ನು ವರಿಸುವವಳಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಭಾಂಗಸ್ವರಿಯು ತ್ವರಿತದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.”

03074024a ದಮಯಂತೀ ತು ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ನಲಸ್ಯ ಪರಿದೇವಿತಂ|

03074024c ಪ್ರಾಂಜಲಿವೇಪಮಾನಾ ಚ ಭೀತಾ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ನಲನ ಆ ಪರಿವೇದನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ದಮಯಂತಿಯು ಭೀತಳಾಗಿ, ನಡುಗುತ್ತಾ, ಕೈ ಮುಗಿದು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಳು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ನಲದಮಯಂತೀಸಮಾಗಮೇ ಚತುಃಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ನಲದಮಯಂತೀ ಸಮಾಗಮ ಎನ್ನುವ ಎಪ್ಪತ್ತಾ ಲ್ಕನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೭೫

ದಮಯಂತಿಯು ನಲನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ತಾನು ಮಾಡಿದ
ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನಿರ್ದೋಷಿಯೆಂದೂ ಹೇಳಿದುದು (೧-
೧೦). ವಾಯುವು ದಮಯಂತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಧೃಢೀಕರಿಸಿದ್ದುದು
(೧೧-೧೬). ನಲನು ನಾಗರಾಜನಿತ್ತಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುದು; ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಸಂತಸ
ಪಟ್ಟಿದುದು (೧೭-೨೭).

03075001 ದಮಯಂತ್ಯುವಾಚ|

03075001a ನ ಮಾಮರ್ಹಸಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಾಪೇನ ಪರಿಶಂಕಿತು|

03075001c ಮಯಾ ಹಿ ದೇವಾನುತ್ಸೃಜ್ಯ ವೃತಸ್ತ್ವಂ ನಿಷಧಾಧಿಪ||

ದಮಯಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನಿಷಧಾಧಿಪ! ಕಲ್ಯಾಣ! ನನ್ನನ್ನು
ಪಾಪಿಯೆಂದು ಪರಿಶಂಕಿಸಬೇಡ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ
ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ವರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03075002a ತವಾಭಿಗಮನಾರ್ಥಂ ತು ಸರ್ವತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಗತಾಃ|

03075002c ವಾಕ್ಯಾನಿ ಮಮ ಗಾಥಾಭಿರ್ಗಾಯಮಾನಾ ದಿಶೋ ದಶ||

ನಿನ್ನನ್ನು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಲೋಸುಗವೇ ಎಲ್ಲಕಡೆಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
ಹೋಗಿ ದಶ ದಿಶೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ವಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೇಳಿದರು.

03075003a ತತಸ್ತ್ವಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿದ್ವಾನ್ಪರ್ಣಾದೋ ನಾಮ ಪಾರ್ಥಿವ|

03075003c ಅಭ್ಯಗಚ್ಚತ್ಕೋಸಲಾಯಾಂ ಋತುಪರ್ಣನಿವೇಶನೇ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ಈ ರೀತಿ ಪರ್ಣಾದ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಿದ್ವಾನ್
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೋಸಲಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಋತುಪರ್ಣನ
ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡನು.

03075004a ತೇನ ವಾಕ್ಯೇ ಹೃತೇ ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯೇ ತಥಾಹೃತೇ|

03075004c ಉಪಾಯೋಽಯಂ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟೋ ನೈಷಧಾನಯನೇ ತವ||

ನೈಷಧ! ನನ್ನ ವಾಖ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತಿವಾಖ್ಯೆವನ್ನು ನೀನು
ಹೇಳಿದಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ತಂದ ನಂತರ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ
ಮಾಡುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆ.

03075005a ತ್ವಾಂ ಋತೇ ನ ಹಿ ಲೋಕೇಽನ್ಯ ಏಕಾಹ್ನಾ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03075005c ಸಮರ್ಥೋ ಯೋಜನಶತಂ ಗಂತುಮಶ್ವೈರ್ನ ರಾಧಿಪ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ನರಾಧಿಪ! ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು
ದಿನದಲ್ಲಿ ನೂರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅಶ್ವಗಳಮೇಲೆ ಪ್ರಯಾಣ
ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥರಾದವರು ಬೇರೆ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ.

03075006a ತಥಾ ಚೇಮೌ ಮಹೀಪಾಲ ಭಜೇಽಹಂ ಚರಣೌ ತವ|

03075006c ಯಥಾ ನಾಸತ್ಕೃತಂ ಕಿಂ ಚಿನ್ಮನಸಾಪಿ ಚರಾಮ್ಯಹಂ||

ಮಹೀಪಾಲ ! ನಿನ್ನ ಈ ಚರಣಗಳನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಅಪ್ಪಿ
ಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೋ ಹಾಗೆ ಎಂದೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ
ಅಪಕೃತಿಯನ್ನು ಎಸೆಗಲಿಲ್ಲ.

03075007a ಅಯಂ ಚರತಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ನೂತಸಾಕ್ಷೀ ಸದಾಗತಿಃ|

03075007c ಏಷ ಮುಂಚತು ಮೇ ಪ್ರಾಣಾನ್ಯದಿ ಪಾಪಂ ಚರಾಮ್ಯಹಂ||

ಒಮ್ಮೆ ಯಾದರೂ ನಾನು ಪಾಪದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಸದಾ
ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರುವೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ,
ಯಾವಾಗಲೂ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ವಾಯುವು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹಾರಿಸಲಿ.

03075008a ತಥಾ ಚರತಿ ತಿಗ್ಮಾಂಶುಃ ಪರೇಣ ಭುವನಂ ಸದಾ|

03075008c ಸ ವಿಮುಂಚತು ಮೇ ಪ್ರಾಣಾನ್ಯದಿ ಪಾಪಂ ಚರಾಮ್ಯಹಂ||

ಅದೇರೀತಿ ನಾನು ಎಂದಾದರೂ ಪಾಪದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ
ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಸದಾ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನು ನನ್ನ
ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಲಿ.

03075009a ಚಂದ್ರಮಾಃ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಾಮಂತಶ್ಚರತಿ ಸಾಕ್ಷಿವತ್|

03075009c ಸ ವಿಮುಂಚತು ಮೇ ಪ್ರಾಣಾನ್ಯದಿ ಪಾಪಂ ಚರಾಮ್ಯಹಂ||

ಸರ್ವ ಭೂತಗಳೊಳಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರಮನು
ನಾನು ಎಂದಾದರೂ ಪಾಪದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ನನ್ನ

ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಿ.

03075010a ಏತೇ ದೇವಾಸ್ತ್ರಯಃ ಕೃತ್ಸುಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಧಾರಯಂತಿ ವೈ|

03075010c ವಿಬ್ರುವಂತು ಯಥಾಸತ್ಯಮೇತೇ ವಾದ್ಯ ತ್ಯಜಂತು ಮಾಂ||

ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಧಾರಕ ಈ ಮೂರೂ ದೇವತೆಗಳು
ಸತ್ಯವೇನೆಂದು ಹೇಳುವರು ಅಥವಾ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ತ್ಯಜಿಸುವರು.”

03075011a ಏವಮುಕ್ತೇ ತತೋ ವಾಯುರಂತರಿಕ್ಷಾದಭಾಷತ|

03075011c ನೈಷಾ ಕೃತವತೀ ಪಾಪಂ ನಲ ಸತ್ಯಂ ಬ್ರವೀಮಿ ತೇ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಾಯುವು ಹೇಳಿದನು:
“ನಲ! ಇವಳಿಂದ ಯಾವ ಪಾಪವೂ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03075012a ರಾಜಂ ಶೀಲನಿಧಿಃ ಸ್ಥಿತೋ ದಮಯಂತ್ಯಾ ಸುರಕ್ಷಿತಃ|

03075012c ಸಾಕ್ಷಿಣೋ ರಕ್ಷಿಣಶ್ಚಾಸ್ಯಾ ವಯಂ ತ್ರೀನ್ವರಿವತ್ಸರಾನ್||

ರಾಜನ್! ದಮಯಂತಿಯು ತನ್ನ ಶೀಲನಿಧಿಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ
ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಅವಳನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ನಾವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

03075013a ಉಪಾಯೋ ವಿಹಿತಶ್ಚಾಯಂ ತ್ವದರ್ಥಮತುಲೋಽನಯಾ|

03075013c ನ ಹ್ಯೇಕಾಹ್ನಾ ಶತಂ ಗಂತಾ ತ್ವದೃತೇಽನ್ಯಃ ಪುಮಾನಿಹ||

ನಿನಗಾಗಿ ಬಳಸಿದ ಈ ಉಪಾಯಕ್ಕೆ ಸರಿಸಾಟಿ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ.

ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊರತು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ
ನೂರು ಯೋಜನೆ ಹೋಗುವಂತವರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ.

03075014a ಉಪಪನ್ನಾ ತ್ವಯಾ ಭೈಮೀ ತ್ವಂ ಚ ಭೈಮ್ಯಾ ಮಹೀಪತೇ|

03075014c ನಾತ್ರ ಶಂಕಾ ತ್ವಯಾ ಕಾರ್ಯಾ ಸಂಗಚ್ಚ ಸಹ ಭಾರ್ಯಯಾ||

ಮಹೀಪತೇ! ಭೈಮಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ. ನೀನು ಅವಳನ್ನು
ಪಡೆದಿದ್ದೀಯೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಶಯವನ್ನು ತಾಳದಿರು.
ನಿನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ಕೂಡು!”

03075015a ತಥಾ ಬ್ರುವತಿ ವಾಯೌ ತು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಃ ಪಪಾತ ಹ|

03075015c ದೇವದುಂದುಭಯೋ ನೇದುವರ್ವೌ ಚ ಪವನಃ ಶಿವಃ||

ವಾಯುವು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು, ದೇವ
ದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು ಮತ್ತು ಮಂಗಲಕರ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು.

03075016a ತದದ್ಭುತತಮಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಲೋ ರಾಜಾಥ ಭಾರತ|

03075016c ದಮಯಂತ್ಯಾಂ ವಿಶಂಕಾಂ ತಾಂ ವ್ಯಪಾಕರ್ಷದರಿಂದಮಃ||

ಭಾರತ! ಆ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ನೋಡಿ ಅರಿಂದಮ ರಾಜ ನಲನು
ದಮಯಂತಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಶಂಕೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು.

03075017a ತತಸ್ತದ್ವಸ್ತ್ರಮರಜಃ ಪ್ರಾವೃಣೋದ್ವಸುಧಾಧಿಪಃ|

03075017c ಸಂಸ್ಮೃತ್ಯ ನಾಗರಾಜಾನಂ ತತೋ ಲೇಭೇ ವಪುಃ ಸ್ವಕಂ||

ವಸುಧಾಧಿಪನು ನಾಗರಾಜನನ್ನು ಸಂಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಶುದ್ಧ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು

ಧರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸ್ವ-ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

03075018a ಸ್ವರೂಪಿಣಂ ತು ಭರ್ತಾರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಸುತಾ ತದಾ|

03075018c ಪ್ರಾಕ್ರೋಶದುಚ್ಚೈರಾಲಿಂಗ್ಯ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಮನಿಂದಿತಾ||

ಸ್ವರೂಪಿ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಿಂದಿತೆ ಭೀಮಸುತೆಯು
ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿದಳು.

03075019a ಭೈಮೀಮಪಿ ನಲೋ ರಾಜಾ ಭ್ರಾಜಮಾನೋ ಯಥಾ ಪುರಾ|

03075019c ಸಸ್ವಜೇ ಸ್ವಸುತೌ ಚಾಪಿ ಯಥಾವತ್ಪ್ರತ್ಯನಂದತ||

ಮೊದಲಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜ ನಲನೂ ಕೂಡ ಭೈಮಿಯನ್ನು
ಆಲಿಂಗಿಸಿದನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸುತರೀರ್ವರನ್ನೂ ಆನಂದದಿಂದ
ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

03075020a ತತಃ ಸ್ವೋರಸಿ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ವಕ್ತ್ರಂ ತಸ್ಯ ಶುಭಾನನಾ|

03075020c ಪರೀತಾ ತೇನ ದುಃಖೇನ ನಿಶಶ್ವಾಸಾಯತೇಕ್ಷಣಾ||

ಅನಂತರ ಆ ಆಯತಾಕ್ಷಿ ಶುಭಾನನೆಯು ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಅವನ
ಎದೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ದುಃಖ ತುಂಬಿಬಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು.

03075021a ತಥೈವ ಮಲದಿಗ್ಧಾಂಗೀ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಾ|

03075021c ಸುಚಿರಂ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಂ ತಸ್ಥೌ ಸಾಶ್ರುಪರಿಪ್ಲುತಾ||

ಕೊಳೆಯಿಂದ ಲೇಪಿತಗೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಶುಚಿಸ್ಮಿತೆಯು
ಕಣ್ಣೀರುತುಂಬಿದವಳಾಗಿ ಆ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರನನ್ನು ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತು

ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಳು.

03075022a ತತಃ ಸರ್ವಂ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ದಮಯಂತ್ಯಾ ನಲಸ್ಯ ಚ|

03075022c ಭೀಮಾಯಾಕಥಯತ್ಪ್ರೀತ್ಯಾ ವೈದರ್ಭ್ಯಾ ಜನನೀ ನೃಪ||

ನೃಪ! ಆಗ ವೈದರ್ಭಿಯ ಜನನಿಯು ಭೀಮನಿಗೆ ದಮಯಂತಿ ಮತ್ತು ನಲರ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಳು.

03075023a ತತೋಽಬ್ರವೀನ್ಮಹಾರಾಜಃ ಕೃತಶೌಚಮಹಂ ನಲಂ|

03075023c ದಮಯಂತ್ಯಾ ಸಹೋಪೇತಂ ಕಾಲ್ಯಾಂ ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಸುಖೋಷಿತಂ||

ಆಗ ಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಸುಖವಾಗಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ನಾಳೆ ಶೌಚಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನಂತರ ನಲ ಮತ್ತು ದಮಯಂತಿಯರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ನೋಡುತ್ತೇನೆ!”

03075024a ತತಸ್ತೌ ಸಹಿತೌ ರಾತ್ರಿಂ ಕಥಯಂತೌ ಪುರಾತನಂ|

03075024c ವನೇ ವಿಚರಿತಂ ಸರ್ವಮೂಷತುಮುದಿತೌ ನೃಪ||

ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹಿಂದೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದುದನ್ನು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಳೆದರು.

03075025a ಸ ಚತುರ್ಥೇ ತತೋ ವರ್ಷೇ ಸಂಗಮ್ಯ ಸಹ ಭಾರ್ಯಯಾ|

03075025c ಸರ್ವಕಾಮೈಃ ಸುಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋ ಲಬ್ಧವಾನ್ವರಮಾಂ ಮುದಂ||

ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಅವನು ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಪೂರೈಸಿದಂಥವನಾಗಿ ಪರಮ ಸುಖವನ್ನು

ಹೊಂದಿದನು.

03075026a ದಮಯಂತ್ಯಪಿ ಭರ್ತಾರಮವಾಪ್ಯಾಪ್ಯಾಯಿತಾ ಭೃಶಂ|
03075026c ಅರ್ಧಸಂಜಾತಸಸ್ಯೇವ ತೋಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಸುಂಧರಾ||

ದಮಯಂತಿಯೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಅರ್ಧವೇ
ಬೆಳೆದಿರುವ ಸಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಭೂಮಿಯು
ಹರ್ಷಗೊಳ್ಳುವುದೋ ಹಾಗೆ ಹರ್ಷಿತಳಾದಳು.

03075027a ಸ್ಯವಂ ಸಮೇತ್ಯ ವ್ಯಪನೀತತಂದ್ರೀ |
ಶಾಂತಜ್ವರಾ ಹರ್ಷವಿವೃದ್ಧಸತ್ತ್ವಾ||
03075027c ರರಾಜ ಭೈಮೀ ಸಮವಾಪ್ತಕಾಮಾ |
ಶೀತಾಂಶುನಾ ರಾತ್ರಿರಿವೋದಿತೇನ||

ಅವಳ ಪತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಸೇರಿ, ಆಯಾಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು,
ಜ್ವರವು ಶಾಂತವಾಗಿ, ಹೃದಯವು ಹರ್ಷಭರಿತವಾಗಿ, ಎಲ್ಲ
ಆಸೆಗಳನ್ನೂ ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡವಳಾಗಿ ಭೌಮಿಯು ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ
ಚಂದ್ರನೊಡನಿರುವ ರಾತ್ರಿಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿದಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ನಲದಮಯಂತೀಸಮಾಗಮೇ ಪಂಚಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

೭೬

ಋತುಪರ್ಣನ ಸ್ವದೇಶ ಗಮನ

ನಲನು ಆಗಮಿಸಿದ ಸಂತಸವನ್ನು ನಗರವೇ ಆಚರಿಸುವುದು (೧-೭).
ನಲ-ಋತುಪರ್ಣರು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡಿದುದು (೮-
೧೭). ನಲನಿಂದ ಅಶ್ವವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಬೇರೊಬ್ಬ
ಸಾರಥಿಯೊಂದಿಗೆ ಋತುಪರ್ಣನು ಮರಳಿದುದು (೧೮-೧೯).

03076001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03076001a ಅಥ ತಾಂ ವ್ಯುಷಿತೋ ರಾತ್ರಿಂ ನಲೋ ರಾಜಾ ಸ್ವಲಂಕೃತಃ|

03076001c ವೈದರ್ಭ್ಯಾ ಸಹಿತಃ ಕಾಲ್ಯಂ ದದರ್ಶ ವಸುಧಾಧಿಪಂ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದ ನಂತರ ರಾಜ
ನಲನು ಸ್ವಲಂಕೃತನಾಗಿ ವೈದರ್ಭಿಯ ಸಹಿತ ವಸುಧಾಧಿಪನನ್ನು
ಕಂಡನು.

03076002a ತತೋಽಭಿವಾದಯಾಮಾಸ ಪ್ರಯತಃ ಶ್ವಶುರಂ ನಲಃ|

03076002c ತಸ್ಯಾನು ದಮಯಂತೀ ಚ ವವಂದೇ ಪಿತರಂ ಶುಭಾ||

ನಲನು ತನ್ನ ಮಾವನಿಗೆ ವಿನಯದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅವನ
ನಂತರದಲ್ಲಿ ಶುಭೆ ದಮಯಂತಿಯು ತಂದೆಗೆ ವಂದಿಸಿದಳು.

03076003a ತಂ ಭೀಮಃ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಪುತ್ರವತ್ಪರಯಾ ಮುದಾ|

03076003c ಯಥಾರ್ಹಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತು ಸಮಾಶ್ವಾಸಯತ ಪ್ರಭುಃ|

03076003e ನಲೇನ ಸಹಿತಾಂ ತತ್ರ ದಮಯಂತೀಂ ಪತಿವ್ರತಾಂ||

ಭೀಮನು ತನ್ನ ಮಗನೋ ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು ಮತ್ತು ತಕ್ಕುದಾದ ಗೌರವವನ್ನಿತ್ತನು.
ನಲನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಪತಿವ್ರತೆ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರಭುವು
ಸಂತವಿಸಿದನು.

03076004a ತಾಮರ್ಹಣಾಂ ನಲೋ ರಾಜಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಯಥಾವಿಧಿ|

03076004c ಪರಿಚರ್ಯಾಂ ಸ್ವಕಾಂ ತಸ್ಮೈ ಯಥಾವತ್ಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್||

ಯಥಾವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಗೌರವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರಾಜ ನಲನು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ
ಗೌರವವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದನು.

03076005a ತತೋ ಬಭೂವ ನಗರೇ ಸುಮಹಾನ್ ಹರ್ಷನಿಶ್ವನಃ|

03076005c ಜನಸ್ಯ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಸ್ಯ ನಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಥಾಗತಂ||

ಈ ರೀತಿ ನಲನ ಆಗಮನವನ್ನು ನೋಡಿ ನಗರದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟ
ಜನರ ಮಹತ್ತರ ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರವಾಯಿತು.

03076006a ಅಶೋಭಯಚ್ಛ ನಗರಂ ಪತಾಕಾದ್ಧಜಮಾಲಿನಂ|

03076006c ಸಿಕ್ತಸಮೃಷ್ಟಪುಷ್ಪಾಢ್ಯಾ ರಾಜಮಾರ್ಗಾಃ ಕೃತಾಸ್ತದಾ||

ಪತಾಕ ಧ್ವಜ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ನಗರವು ಶೋಭೆಗೊಂಡಿತು. ರಾಜ

ಮಾರ್ಗವು ಸಿಂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಹಾಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

03076007a ದ್ವಾರಿ ದ್ವಾರಿ ಚ ಪೌರಾಣಾಂ ಪುಷ್ಪಭಂಗಃ ಪ್ರಕಲ್ಪಿತಃ|

03076007c ಅರ್ಚಿತಾನಿ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ದೇವತಾಯತನಾನಿ ಚ||

ಪೌರರ ದ್ವಾರ ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಚಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಚನೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು.

03076008a ಋತುಪರ್ಣೋಽಪಿ ಶುಶ್ರಾವ ಬಾಹುಕಚ್ಚದ್ಮಿನಂ ನಲಂ|

03076008c ದಮಯಂತ್ಯಾ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಜಹ್ಯುಷೇ ಚ ನರಾಧಿಪಃ||

ನರಾಧಿಪ ಋತುಪರ್ಣನೂ ಕೂಡ ಬಾಹುಕನು ವೇಷಬದಲಿಸಿ ನಲನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಮತ್ತು ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಸೇರಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಹರ್ಷಿತನಾದನು.

03076009a ತಮಾನಾಯ್ಯ ನಲೋ ರಾಜಾ ಕ್ಷಮಯಾಮಾಸ ಪಾರ್ಥಿವಂ|

03076009c ಸ ಚ ತಂ ಕ್ಷಮಯಾಮಾಸ ಹೇತುಭಿರ್ಬುದ್ಧಿಸಮ್ಮತಃ||

ರಾಜ ನಲನು ಅವನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಪಾರ್ಥಿವನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವನು ಕೂಡ ಬುದ್ಧಿಸಮ್ಮತ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸಿದನು.

03076010a ಸ ಸತ್ಕೃತೋ ಮಹೀಪಾಲೋ ನೈಷಧಂ ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತಃ|

03076010c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಸಮೇತೋ ದಾರೈಃ ಸ್ವೈರ್ಭವಾನಿತ್ಯಭ್ಯನಂದತ||

ಸತ್ಕೃತ ಮಹೀಪಾಲನು ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತನಾಗಿ ನೈಷಧನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಸೇರಿದ್ದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿದನು.

03076011a ಕಚ್ಚಿತ್ತು ನಾಪರಾಧಂ ತೇ ಕೃತವಾನಸ್ಮಿ ನೈಷಧ|

03076011c ಅಜ್ಞಾತವಾಸಂ ವಸತೋ ಮದ್ಗೃಹೇ ನಿಷಧಾಧಿಪ||

“ನೈಷಧ ! ನಿಷಧಾಧಿಪ ! ಅಜ್ಞಾತವಾಸಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿನಗೆ ಎನಾದರೂ ಅಪರಾಧವನ್ನು
ಮಾಡಿರಬಹುದು.

03076012a ಯದಿ ವಾ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಾಣಿ ಯದ್ಯಬುದ್ಧಾನಿ ಕಾನಿ ಚಿತ್|

03076012c ಮಯಾ ಕೃತಾನ್ಯಕಾರ್ಯಾಣಿ ತಾನಿ ಮೇ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ||

ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ತಿಳಿದೋ ಅಥವಾ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ನಿನಗೆ ನನ್ನಿಂದ
ಎನಾದರೂ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು.”

03076013 ನಲ ಉವಾಚ|

03076013a ನ ಮೇಽಪರಾಧಂ ಕೃತವಾಂಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವಲ್ಪಮಪಿ ಪಾರ್ಥಿವ|

03076013c ಕೃತೇಽಪಿ ಚ ನ ಮೇ ಕೋಪಃ ಕ್ಷಂತವ್ಯಂ ಹಿ ಮಯಾ ತವ||

ನಲನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾರ್ಥಿವ ! ನಿನ್ನಿಂದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ಅಪರಾಧವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಆಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಅದರ ಕುರಿತು
ಕೋಪವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲೇ ಬೇಕು.

03076014a ಪೂರ್ವಂ ಹ್ಯಸಿ ಸಖಾ ಮೇಽಸಿ ಸಂಬಂಧೀ ಚ ನರಾಧಿಪ|

03076014c ಅತ ಊರ್ಧ್ವಂ ತು ಭೂಯಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರೀತಿಮಾಹರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

ನರಾಧಿಪ ! ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನ ಸಖನೂ ಮತ್ತು

ಸಂಬಂಧಿಯೂ ಆಗಿರುವೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯಿರತಕ್ಕದ್ದು.

03076015a ಸರ್ವ ಕಾಮೈಃ ಸುವಿಹಿತಃ ಸುಖಮಸ್ಮ್ಯುಷಿತಸ್ತ್ವಯಿ|

03076015c ನ ತಥಾ ಸ್ವಗೃಹೇ ರಾಜನ್ಯಥಾ ತವ ಗೃಹೇ ಸದಾ||

ರಾಜನ್! ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಗಿಂತಲೂ ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಆಸೆಗಳೂ ವಿಹಿತವಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದೆ.

03076016a ಇದಂ ಚೈವ ಹಯಜ್ಞಾನಂ ತ್ವದೀಯಂ ಮಯಿ ತಿಷ್ಠತಿ|

03076016c ತದುಪಾಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಮನ್ಯಸೇ ಯದಿ ಪಾರ್ಥಿವ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ನಿನ್ನ ಅನುಮತಿಯಿದ್ದರೆ ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಅಶ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03076017 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03076017a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ದದೌ ವಿದ್ಯಾಂ ಋತುಪರ್ಣಾಯ ನೈಷಧಃ|

03076017c ಸ ಚ ತಾಂ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ವಿಧಿದೃಷ್ಟೇನ ಕರ್ಮಣಾ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ನೈಷಧನು ಋತುಪರ್ಣನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನಿತ್ತನು; ಮತ್ತು ಅವನು ಅದನ್ನು ವಿಧಿಕರ್ಮಪೂರಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

03076018a ತತೋ ಗೃಹ್ಯಾಶ್ವಹೃದಯಂ ತದಾ ಭಾಂಗಸ್ವರಿರ್ನೃಪಃ|

03076018c ಸೂತಮನ್ಯಮುಪಾದಾಯ ಯಯೌ ಸ್ವಪುರಮೇವ ಹಿ||

ಅಶ್ವಹೃದಯವನ್ನು ಪಡೆದ ನಂತರ ನೃಪ ಭಾಂಗಸ್ವರಿಯು ಬೇರೆ ಸೂತನೊಬ್ಬನನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿ ತನ್ನ ನಗರಿಗೆ ತೆರಳಿದನು.

03076019a ಋತುಪರ್ಣೇ ಪ್ರತಿಗತೇ ನಲೋ ರಾಜಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03076019c ನಗರೇ ಕುಂಡಿನೇ ಕಾಲಂ ನಾತಿದೀರ್ಘಮಿವಾವಸತ್||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಋತುಪರ್ಣನು ತೆರಳಿದ ನಂತರ ರಾಜ ನಲನು ಕುಂಡಿನೀ ನಗರದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ವಾಸಿಸಲಿಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಋತುಪರ್ಣಸ್ವದೇಶಗಮನೇ ಷಟ್ಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ಋತುಪರ್ಣಸ್ವದೇಶಗಮನ ಎನ್ನುವ ಎಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨

ಪುಷ್ಕರ ಪರಾಭವ-ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ನಲನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಪುಷ್ಕರನನ್ನು ಪುನಃ ದೂತಕ್ಕೆ

ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದು (೧-೨); ಪುಷ್ಕರನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು (೮-೧೨).

ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಗೆಲುವು-ಸೋಲುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು

ಹೇಳಿ ಪುಷ್ಕರನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡಿದುದು (೧೮-೨೯).

03077001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03077001a ಸ ಮಾಸಮುಷ್ಯ ಕೌಂತೇಯ ಭೀಮಮಾಮಂತ್ರೈ ನೈಷಧಃ|

03077001c ಪುರಾದಲ್ಪಪರೀವಾರೋ ಜಗಾಮ ನಿಷಧಾನ್ವತಿ||

03077002a ರಥೇನೈಕೇನ ಶುಭ್ರೇಣ ದಂತಿಭಿಃ ಪರಿಷೋಡಶೈಃ|

03077002c ಪಂಚಾಶದ್ಭಿರ್ಹಯೈಶ್ಚೈವ ಷಟ್ಶತೈಶ್ಚ ಪದಾತಿಭಿಃ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಂದು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ನೈಷಧನು ಭೀಮನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಕೆಲವೇ ಜನರಿಂದೊಡಗೂಡಿ, ಒಂದೇ ಶುಭ್ರ ರಥದಲ್ಲಿ, ಹದಿನಾರು ಆನೆಗಳು, ಐವತ್ತು ಕುದುರೆಗಳು, ಮತ್ತು ಆರುನೂರು ಪದಸೈನಿಕರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ನಗರದಿಂದ ನಿಷಧದ ಕಡೆ ಹೊರಟನು.

03077003a ಸ ಕಂಪಯನ್ನಿವ ಮಹೀಂ ತ್ವರಮಾಣೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03077003c ಪ್ರವಿವೇಶಾತಿಸಂರಬ್ಧಸ್ತರಸೈವ ಮಹಾಮನಾಃ||

ಮಹಿಯನ್ನೇ ನಡುಗಿಸುತ್ತಾ ಮಹಾಮನ ಮಹೀಪತಿಯು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03077004a ತತಃ ಪುಷ್ಕರಮಾಸಾದ್ಯ ವೀರಸೇನಸುತೋ ನಲಃ|

03077004c ಉವಾಚ ದೀವ್ಯಾವ ಪುನರ್ಬಹು ವಿತ್ತಂ ಮಯಾರ್ಜಿತಂ||

ವೀರಸೇನಸುತ ನಲನು ಪುಷ್ಕರನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದನು: “ಪುನಃ ಜೂಜಾಡೋಣ! ಈಗ ನಾನು ಬಹು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03077005a ದಮಯಂತೀ ಚ ಯಚ್ಚಾನ್ಯನ್ಮಯಾ ವಸು ಸಮರ್ಜಿತಂ|

03077005c ಏಷ ವೈ ಮಮ ಸಂನ್ಯಾಸಸ್ತವ ರಾಜ್ಯಂ ತು ಪುಷ್ಕರ||

ದಮಯಂತಿ ಮತ್ತು ನಾನು ಏನೆಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅರ್ಜಿಸಿದ್ದೀನೋ ಆ
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಣವಿಡುತ್ತೇನೆ. ಪುಷ್ಕರ! ನೀನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಪಣವಾಗಿಡು.

03077006a ಪುನಃ ಪ್ರವರ್ತತಾಂ ದ್ಯೂತಮಿತಿ ಮೇ ನಿಶ್ಚಿತಾ ಮತಿಃ|

03077006c ಏಕಪಾಣೇನ ಭದ್ರಂ ತೇ ಪ್ರಾಣಯೋಶ್ಚ ಪಣಾವಹೇ||

ಒಂದೇ ಒಂದು ಪಣವನ್ನಿಟ್ಟು ಪುನಃ ದ್ಯೂತವನ್ನು
ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ
ಪಣವನ್ನಾಗಿಡೋಣ. ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ.

03077007a ಜಿತ್ವಾ ಪರಸ್ವಮಾಹೃತ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ವಸು|

03077007c ಪ್ರತಿಪಾಣಃ ಪ್ರದಾತವ್ಯಃ ಪರಂ ಹಿ ಧನಮುಚ್ಯತೇ||

ಯಾರಾದರೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಲೀ ಅಥವಾ
ಸಂಪತ್ತನ್ನಾಗಲೀ ಗೆದ್ದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಪ್ರತಿ
ಪಣವನ್ನು ಇಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಇದನ್ನೇ ಕೊನೆಯ ಪಣವೆಂದು
ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

03077008a ನ ಚೇದ್ವಾಂಚಸಿ ತದ್ಧೂತಂ ಯದ್ಧದ್ಯೂತಂ ಪ್ರವರ್ತತಾಂ|

03077008c ದ್ವೈರಥೇನಾಸ್ತು ವೈ ಶಾಂತಿಸ್ತವ ವಾ ಮಮ ವಾ ನೃಪ||

ರಾಜ! ನೀನು ದ್ಯೂತವನ್ನಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಿನಗೆ ಅಥವಾ ನನಗೆ

ಚಿರಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುವವರೆಗೆ ಎರಡು ರಥಗಳ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧದ
ದ್ಯೂತವಾದರೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕು.

03077009a ವಂಶಭೋಜ್ಯಮಿದಂ ರಾಜ್ಯಂ ಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಂ ಯಥಾ ತಥಾ|

03077009c ಯೇನ ತೇನಾಪ್ಯುಪಾಯೇನ ವೃದ್ಧಾನಾಮಿತಿ ಶಾಸನಂ||

ವಂಶೀಯವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಯಾವ
ಮಾರ್ಗವನ್ನಾದರೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಪುನಃ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು
ವೃದ್ಧರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03077010a ದ್ವಯೋರೇಕತರೇ ಬುದ್ಧಿಃ ಕ್ರಿಯತಾಮದ್ಯ ಪುಷ್ಕರ|

03077010c ಕೈತವೇನಾಕ್ಷವತ್ಯಾಂ ವಾ ಯುದ್ಧೇ ವಾ ನಮ್ಯತಾಂ ಧನುಃ||

ಪುಷ್ಕರ! ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಈಗ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡು. ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ
ದಾಳಗಳನ್ನಾದರೂ ಎಸೆ ಅಥವಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧನುಸ್ಸನ್ನಾದರೂ
ಎಳೆದು ಬಿಡು.”

03077011a ನೈಷಧೇನೈವಮುಕ್ತಸ್ತು ಪುಷ್ಕರಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ|

03077011c ಧ್ರುವಮಾತ್ಮಜಯಂ ಮತ್ವಾ ಪ್ರತ್ಯಾಹ ಪೃಥಿವೀಪತಿಂ||

ನೈಷಧನ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಪುಷ್ಕರನು ನಕ್ಕನು. ತನಗೇ ಜಯ ನಿಶ್ಚಯ
ಎಂದು ತಿಳಿದು ಪೃಥಿವೀಪತಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

03077012a ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ತ್ವಯಾರ್ಜಿತಂ ವಿತ್ತಂ ಪ್ರತಿಪಾಣಾಯ ನೈಷಧ|

03077012c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಚ ದುಷ್ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ದಮಯಂತ್ಯಾಃ ಕ್ಷಯಂ ಗತಂ|

03077012e ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಚ ದ್ವಿಯಸೇ ರಾಜನ್ಸದಾರೋಽರಿನಿಬರ್ಹಣ||

“ನೈಷಧ ! ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪಣವನ್ನಿಡಲು ನೀನು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದೀಯೆ
ಎಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ ! ದಮಯಂತಿಯ ದುಷ್ಟತ
ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾದವು ಎಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ !
ಅರಿನಾಶಕ ! ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ ನೀನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲ ಇದು
ಇನ್ನೂ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ !

03077013a ಧನೇನಾನೇನ ವೈದರ್ಭೀ ಜಿತೇನ ಸಮಲಂಕೃತಾ|

03077013c ಮಾಮುಪಸ್ಥಾಸ್ಯತಿ ವ್ಯಕ್ತಂ ದಿವಿ ಶಕ್ರಮಿವಾಪ್ಸರಾಃ||

ನಾನು ಗೆಲ್ಲುವ ಈ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮಲಂಕೃತ
ಅಪ್ಸರೆಯರು ಶಕ್ರನನ್ನು ಸೇವಿಸುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ವೈದರ್ಭಿಯು
ಸೇವಿಸುವಳು ಎನ್ನುವುದು ನಿಜವಾಗುತ್ತಿದೆ.

03077014a ನಿತ್ಯಶೋ ಹಿ ಸ್ಮರಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷಾಮಿ ಚ ನೈಷಧ|

03077014c ದೇವನೇ ಚ ಮಮ ಪ್ರೀತಿನಃ ಭವತ್ಯಸುಹೃದ್ಗಣೈಃ||

ನೈಷಧ ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಸುಹೃದಯರಲ್ಲದವರ ಜೊತೆ ದ್ಯೂತವನ್ನಾಡಲು
ನನಗೆ ಮನಸೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

03077015a ಜಿತ್ವಾ ತ್ವದ್ಯ ವರಾರೋಹಾಂ ದಮಯಂತೀಮನಿಂದಿತಾಂ|

03077015c ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಸಾ ಹಿ ಮೇ ನಿತ್ಯಶೋ ಹೃದಿ||

ಇಂದು ಅನಿಂದಿತೆ ವರಾರೋಹೆ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದು ನಾನು
ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುತ್ತೇನೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳು ನಿತ್ಯವೂ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ
ಇದ್ದವಳು!”

03077016a ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ತಸ್ಯ ತಾ ವಾಚೋ ಬಹ್ವಬದ್ಧಪ್ರಲಾಪಿನಃ|

03077016c ಇಯೇಷ ಸ ಶಿರಶ್ಚೇತ್ತುಂ ಖಿಡ್ಧೇನ ಕುಪಿತೋ ನಲಃ||

ಅವನ ಈ ಬಾಲಿಶ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಲನು ಖಿಡ್ಧದಿಂದ ಅವನ
ಶಿರವನ್ನು ಭೇದಿಸಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟು ಕುಪಿತನಾದನು.

03077017a ಸ್ಮಯಂಸ್ತು ರೋಷತಾಂರಾಕ್ಷಸ್ತಂ ಉವಾಚ ತತೋ ನೃಪಃ|

03077017c ಪಣಾವಃ ಕಿಂ ವ್ಯಾಹರಸೇ ಜಿತ್ವಾ ವೈ ವ್ಯಾಹರಿಷ್ಯಸಿ||

ಆಗ ನೃಪನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದರೂ ನಗುತ್ತಾ
ಹೇಳಿದನು: “ಆಡೋಣ ಬಾ! ಮಾತನಾಡುವುದು ಯಾಕೆ? ಗೆದ್ದು
ಮಾತನಾಡುವೆಯೆಂತೆ!”

03077018a ತತಃ ಪ್ರಾವರ್ತತ ದ್ಯೂತಂ ಪುಷ್ಕರಸ್ಯ ನಲಸ್ಯ ಚ|

03077018c ಏಕಪಾಣೇನ ಭದ್ರಂ ತೇ ನಲೇನ ಸ ಪರಾಜಿತಃ|

03077018e ಸರತ್ಕೋಶನಿಚಯಃ ಪ್ರಾಣೇನ ಪಣಿತೋಽಪಿ ಚ||

ಹೀಗೆ ನಲ-ಪುಷ್ಕರರ ದ್ಯೂತವು ಪುನಃ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಒಂದೇ
ಒಂದು ಪಣದಲ್ಲಿ ಅವನು ನಲನಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾದನು. ತನ್ನ
ರತ್ನಕೋಶಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಪಣವಿಟ್ಟು
ಸೋತನು.

03077019a ಜಿತ್ವಾ ಚ ಪುಷ್ಕರಂ ರಾಜಾ ಪ್ರಹಸನ್ನಿದಮಬ್ರವೀತ್|

03077019c ಮಮ ಸರ್ವಮಿದಂ ರಾಜ್ಯಮವ್ಯಗ್ರಂ ಹತಕಂಟಕಂ||

ಪುಷ್ಕರನನ್ನು ಗೆದ್ದ ರಾಜನು ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು: “ಹತಕಂಟಕ ! ಈ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯವೂ ನನ್ನದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

03077020a ವೈದರ್ಭೀ ನ ತ್ವಯಾ ಶಕ್ಯಾ ರಾಜಾಪಸದ ವೀಕ್ಷಿತುಂ|

03077020c ತಸ್ಯಾಸ್ತಂ ಸಪರೀವಾರೋ ಮೂಢ ದಾಸತ್ವಮಾಗತಃ||

ರಾಜಭ್ರಷ್ಟ! ನೀನು ಇನ್ನು ವೈದರ್ಭಿಯಮೇಲೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ಇಡಲು ಶಕ್ಯನಲ್ಲ. ಮೂಢನೇ ನೀನು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪರಿವಾರವೆಲ್ಲವೂ ದಾಸತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದವರಾಗಿದ್ದೀರಿ.

03077021a ನ ತತ್ತ್ವಯಾ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಯೇನಾಹಂ ನಿರ್ಜಿತಃ ಪುರಾ|

03077021c ಕಲಿನಾ ತತ್ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ತ್ವಂ ತು ಮೂಢ ನ ಬುಧ್ಯಸೇ|

03077021e ನಾಹಂ ಪರಕೃತಂ ದೋಷಂ ತ್ವಯ್ಯಾಧಾಸ್ಯೇ ಕಥಂ ಚನ||

ಹಿಂದೆ ನಾನು ಸೋತಿದ್ದುದು ನಿನ್ನಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಕಲಿಯು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೂಢ! ಅದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರರು ಮಾಡಿದ ದೋಷಕ್ಕೆ ನಾನಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಂದಿಸಲಿ?

03077022a ಯಥಾಸುಖಂ ತ್ವಂ ಜೀವಸ್ವ ಪ್ರಾಣಾನಭ್ಯುತ್ಸ್ರಜಾಮಿ ತೇ|

03077022c ತಥೈವ ಚ ಮಮ ಪ್ರೀತಿಸ್ತ್ವಯಿ ವೀರ ನ ಸಂಶಯಃ||

ನೀನು ನಿನಗಿಷ್ಟವಿದ್ದಂತೆ ಜೀವಿಸು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ನಿನಗೇ

ಹಿಂದಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವೀರ! ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03077023a ಸೌಭ್ರಾತ್ರಂ ಚೈವ ಮೇ ತ್ವತ್ತೋ ನ ಕದಾ ಚಿತ್ಪ್ರಹಾಸ್ಯತಿ|

03077023c ಪುಷ್ಕರ ತ್ವಂ ಹಿ ಮೇ ಭ್ರಾತಾ ಸಂಜೀವಸ್ವ ಶತಂ ಸಮಾಃ||

ನನ್ನ ಭ್ರಾತೃ ಪ್ರೇಮವು ನಿನ್ನನ್ನು ಇಂದೂ ವಂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪುಷ್ಕರ! ನೀನು ನನ್ನ ಭ್ರಾತೃ. ನೂರು ವರ್ಷ ಜೀವಿಸು!”

03077024a ಏವಂ ನಲಃ ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾ ಭ್ರಾತರಂ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ|

03077024c ಸ್ವಪುರಂ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಈ ರೀತಿ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ ನಲನು ಭ್ರಾತನನ್ನು ಸಂತವಿಸಿ, ಪುನಃ ಪುನಃ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವನ ಪುರಕ್ಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು.

03077025a ಸಾಂತ್ವಿತೋ ನೈಷಧೇನೈವಂ ಪುಷ್ಕರಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತಂ|

03077025c ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಂ ತದಾ ರಾಜನ್ನಭಿವಾದ್ಯ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ||

ರಾಜನ್! ನೈಷಧನಿಂದ ಸಾಂತ್ವನಗೊಂಡ ಪುಷ್ಕರನು ಆ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಿಗೆ ಕೃತಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

03077026a ಕೀರ್ತಿರಸ್ತು ತವಾಕ್ಷಯ್ಯಾ ಜೀವ ವರ್ಷಾಯುತಂ ಸುಖೀ|

03077026c ಯೋ ಮೇ ವಿತರಸಿ ಪ್ರಾಣಾನಧಿಷ್ಠಾನಂ ಚ ಪಾರ್ಥಿವ||

“ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಅಧಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದ ಪಾರ್ಥಿವ! ನೀನು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಜೀವಿಸು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು

ಅಕ್ಷಯವಾಗಿರಲಿ!”

03077027a ಸ ತಥಾ ಸತ್ಕೃತೋ ರಾಜ್ಞಾ ಮಾಸಮುಷ್ಯ ತದಾ ನೃಪಃ|

03077027c ಪ್ರಯಯೌ ಸ್ವಪುರಂ ಹೃಷ್ವಃ ಪುಷ್ಕರಃ ಸ್ವಜನಾವೃತಃ||

03077028a ಮಹತ್ಯಾ ಸೇನಯಾ ರಾಜನ್ವಿನೀತೈಃ ಪರಿಚಾರಕೈಃ|

03077028c ಭ್ರಾಜಮಾನ ಇವಾದಿತ್ಯೋ ವಪುಷಾ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ರಾಜ ಪುಷ್ಕರನು ನೃಪನ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಒಂದು

ತಿಂಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ನಂತರ ಸಂತಸದಿಂದ

ಸ್ವಜನರೊನ್ನೊಡಗೂಡಿ, ಮಹತ್ತರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ, ವಿನೀತ

ಪರಿಚಾರಕರೊಂದಿಗೆ, ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಸ್ವಪುರಕ್ಕೆ

ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

03077029a ಪ್ರಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪುಷ್ಕರಂ ರಾಜಾ ವಿತ್ತವಂತಮನಾಮಯಂ|

03077029c ಪ್ರವಿವೇಶ ಪುರಂ ಶ್ರೀಮಾನತ್ಯರ್ಥಮುಪಶೋಭಿತಂ|

03077029e ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ಪೌರಾಂಶ್ಚ ನಿಷಧಾಧಿಪಃ||

ವಿತ್ತವಂತ ಅನಾಮಯ ಪುಷ್ಕರನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ರಾಜನು

ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿಷಧಾಧಿಪನು ಪುರಜನರನ್ನು ಸಾಂತ್ವಯಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಪುಷ್ಕರಪರಾಭವಪೂರ್ವಕಂ ರಾಜ್ಯಪ್ರತ್ಯಾನಯನೇ

ಸಪ್ತಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕರ
ಪರಾಭವ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೭೮

ಬೃಹದಶ್ವನ ಗಮನ

ನಲ-ದಮಯಂತಿಯರ ಸುಖದಿನಗಳು (೧-೭). ನಲಚರಿತೆಯ
ಫಲಶ್ರುತಿ (೮-೧೩). ಅಕ್ಷಹೃದಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗಿತ್ತು
ಬೃಹದಶ್ವನು ನಿರ್ಗಮಿಸಿದುದು (೧೪-೨೩).

03078001 ಬೃಹದಶ್ವ ಉವಾಚ|

03078001a ಪ್ರಶಾಂತೇ ತು ಪುರೇ ಹೃಷ್ಯೇ ಸಂಪ್ರವೃತ್ತೇ ಮಹೋತ್ಸವೇ|

03078001c ಮಹತ್ಯಾ ಸೇನಯಾ ರಾಜಾ ದಮಯಂತೀಮುಪಾನಯತ್||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೃಷ್ಯ ಪುರಜನರು ಪ್ರಶಾಂತರಾದಂತೆ
ಮಹಾ ಉತ್ಸವವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜನು ಮಹತ್ತರ
ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದನು.

03078002a ದಮಯಂತೀಮಪಿ ಪಿತಾ ಸತ್ಕೃತ್ಯ ಪರವೀರಹಾ|

03078002c ಪ್ರಸ್ಥಾಪಯದಮೇಯಾತ್ಮಾ ಭೀಮೋ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ||

ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ತಂದೆ ಪರಮ ವೀರ ಅದಮೇಯಾತ್ಮ

ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಿ ಭೀಮನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

03078003a ಆಗತಾಯಾಂ ತು ವೈದರ್ಭ್ಯಾಂ ಸಪುತ್ರಾಯಾಂ ನಲೋ ನೃಪಃ|

03078003c ವರ್ತಯಾಮಾಸ ಮುದಿತೋ ದೇವರಾಡಿವ ನಂದನೇ||

ಪುತ್ರರೊಡನೆ ಆಗಮಿಸಿದ ವೈದರ್ಭಿಯೊಡನೆ ನೃಪ ನಲನು
ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದ್ದನು.

03078004a ತಥಾ ಪ್ರಕಾಶತಾಂ ಯಾತೋ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇಽಥ ರಾಜಸು|

03078004c ಪುನಃ ಸ್ವೇ ಚಾವಸದ್ರಾಜ್ಯೇ ಪ್ರತ್ಯಾಹೃತ್ಯ ಮಹಾಯಶಾಃ||

ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿರುವ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ ಆ
ಮಹಾಯಶನು ಮರಳಿ ಗಳಿಸಿದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ವಾಸಿಸಿದನು.

03078005a ಈಜೇ ಚ ವಿವಿಧೈರ್ಯಜ್ಞೈರ್ವಿಧಿವತ್ಸ್ವಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣೈಃ|

03078005c ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಸುಹೃದ್ವಕ್ಷ್ಯಸೇಽಚಿರಾತ್||

ಅವನು ಸಾಕಷ್ಟು ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ
ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ನೀನೂ ಕೂಡ ಸುಹೃದಯರೊಡಗೂಡಿ
ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದರಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತೀಯೆ.

03078006a ದುಃಖಮೇತಾದೃಶಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ನಲಃ ಪರಪುರಂಜಯಃ|

03078006c ದೇವನೇನ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಭಾಯೋರ್ ಭರತರ್ಷಭ||

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಭರತರ್ಷಭ! ಪರಪುರಂಜಯ ನಲನು ಈ ರೀತಿ
ದ್ಯೂತದಿಂದ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು.

03078007a ಏಕಾಕಿನ್ಯೈವ ಸುಮಹನ್ನಲೇನ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03078007c ದುಃಖಮಾಸಾದಿತಂ ಘೋರಂ ಪ್ರಾಪ್ತಶ್ಚಾಭ್ಯುದಯಃ ಪುನಃ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಲನು ಘೋರ ದುಃಖವನ್ನು
ಅನುಭವಿಸಿ ಪುನಃ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

03078008a ತ್ವಂ ಪುನರ್ಭ್ರಾತೃಸಹಿತಃ ಕೃಷ್ಣಯಾ ಚೈವ ಪಾಂಡವ|

03078008c ರಮಸೇಽಸ್ಮಿನ್ನಹಾರಣ್ಯೇ ಧರ್ಮಮೇವಾನುಚಿಂತಯನ್||

ಪಾಂಡವ! ನೀನಾದರೂ ಬ್ರಾತೃ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣೆಯ ಸಹಿತ ಇದ್ದೀಯೆ. ಈ
ಮಹಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಕುರಿತು ಮಾತ್ರ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ
ಆನಂದವಾಗಿರು.

03078009a ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಶ್ಚ ಮಹಾಭಾಗೈರ್ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗೈಃ|

03078009c ನಿತ್ಯಮನ್ವಾಸ್ಯಸೇ ರಾಜಂಸ್ತತ್ರ ಕಾ ಪರಿವೇದನಾ||

ವೇದ-ವೇದಾಂಗ ಪಾರಗರಾದ ಈ ಮಹಾಭಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ
ನಿತ್ಯವೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜನಿಗೆ ಪರಿವೇದನೆ ಏನು?

03078010a ಇತಿಹಾಸಮಿಮಂ ಚಾಪಿ ಕಲಿನಾಶನಮುಚ್ಯತೇ|

03078010c ಶಕ್ಯಮಾಶ್ವಾಸಿತುಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತ್ವದ್ವಿಧೇನ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ಈ ಇತಿಹಾಸವು ಕಲಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.
ವಿಶಾಂಪತೇ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಿನ್ನಂಥವರಿಗೆ ಅಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು
ನೀಡಲೂ ಶಕ್ಯವಿದೆ.

03078011a ಅಸ್ಥಿರತ್ವಂ ಚ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ಯ ನಿತ್ಯದಾ|

03078011c ತಸ್ಯಾಯೇ ಚ ವ್ಯಯೇ ಚೈವ ಸಮಾಶ್ವಸಿಹಿ ಮಾ ಶುಚಃ||

ಮನುಷ್ಯನ ಭಾಗ್ಯದ ಅಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಅದರ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ಕಾಣು. ದುಃಖಿಸಬೇಡ.

03078012a ಯೇ ಚೇದಂ ಕಥಯಿಷ್ಯಂತಿ ನಲಸ್ಯ ಚರಿತಂ ಮಹತ್|

03078012c ಶ್ರೋಷ್ಯಂತಿ ಚಾಪ್ಯಭೀಕ್ಷಂ ವೈ ನಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತಾನ್ಭಜಿಷ್ಯತಿ|

ನಲನ ಈ ಮಹತ್ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕಥನ ಮತ್ತು ಸದಾ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಅಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03078012e ಅರ್ಥಾಸ್ತಸ್ಯೋಪಪತ್ಯಂತೇ ಧನ್ಯತಾಂ ಚ ಗಮಿಷ್ಯತಿ||

03078013a ಇತಿಹಾಸಮಿಮಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪುರಾಣಂ ಶಶ್ವದುತ್ತಮಂ|

03078013c ಪುತ್ರಾನ್ಪುತ್ರಾನ್ಪಶೂಂಶ್ಚೈವ ವೇತ್ಸ್ಯತೇ ನೃಷು ಚಾಗ್ರ್ಯತಾಂ|

03078013e ಅರೋಗಃ ಪ್ರೀತಿಮಾಂಶ್ಚೈವ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಸಂಪತ್ತು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಧನವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪುರಾತನ ಈ ಉತ್ತಮ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಪುತ್ರರು, ಪೌತ್ರರು, ಪಶುಗಳು ಮತ್ತು ನರರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ-ಪ್ರೀತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03078014a ಭಯಂ ಪಶ್ಯಸಿ ಯಚ್ಚ ತ್ವಮಾಹ್ವಯಿಷ್ಯತಿ ಮಾಂ ಪುನಃ|

03078014c ಅಕ್ಷಣ್ಣ ಇತಿ ತತ್ತೇಹಂ ನಾಶಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಪಾರ್ಥಿವ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ಅಕ್ಷಜ್ಞನಿಂದ ಪುನಃ ನೀನು ಪರಾಜಯಗೊಳ್ಳುವೆ ಎನ್ನುವ
ನಿನ್ನ ಈ ಭಯವನ್ನು ನಾನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತೇನೆ.

03078015a ವೇದಾಕ್ಷಹೃದಯಂ ಕೃತ್ಸು ಮಹಂ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮ|

03078015c ಉಪಪದ್ಯಸ್ವ ಕೌಂತೇಯ ಪ್ರಸನ್ನೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ ತೇ||

ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿ! ನಾನು ಅಕ್ಷಹೃದಯವನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊ. ನಿನಗೆ ಹೇಳಲು ನನಗೆ
ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ.”

03078016 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03078016a ತತೋ ಹೃಷ್ಟಮನಾ ರಾಜಾ ಬೃಹದಶ್ವಮುವಾಚ ಹ|

03078016c ಭಗವನ್ನಕ್ಷಹೃದಯಂ ಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ತ್ವತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ನಂತರ ಹೃಷ್ಟಮನಸ್ಕು ರಾಜನು
ಬೃಹದಶ್ವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ನಿನ್ನಿಂದ ಅಕ್ಷಹೃದಯವನ್ನು
ತಿಳಿಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03078017a ತತೋಽಕ್ಷಹೃದಯಂ ಪ್ರಾದಾತ್ಪಾಂಡವಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ|

03078017c ದತ್ತ್ವಾ ಚಾಶ್ವಶಿರೋಽಗಚ್ಚದುಪಸ್ಪೃಷ್ಟುಂ ಮಹಾತಪಾಃ||

ನಂತರ ಬೃಹದಶ್ವನು ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವನಿಗೆ ಅಕ್ಷಹೃದಯವನ್ನು
ಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಮಹಾತಪನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಅಶ್ವಶಿರಕ್ಕೆ
ತೆರಳಿದನು.

03078018a ಬೃಹದಶ್ವೇ ಗತೇ ಪಾರ್ಥ ಮಶ್ರೌಷೀತ್ಸವ್ಯಸಾಚಿನಂ|

03078018c ವರ್ತಮಾನಂ ತಪಸ್ಯುಗ್ರೇ ವಾಯುಭಕ್ಷಂ ಮನೀಷಿಣಂ||

03078019a ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಸ್ತಪಸ್ವಿಭ್ಯಃ ಸಂಪತದ್ಭ್ಯಸ್ತತಸ್ತತಃ|

03078019c ತೀರ್ಥಶೈಲವರೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸಮೇತೇಭ್ಯೋ ದೃಢವ್ರತಃ||

03078020a ಇತಿ ಪಾರ್ಥೋ ಮಹಾಬಾಹುದುರಾಪಂ ತಪ ಆಸ್ಥಿತಃ|

03078020c ನ ತಥಾ ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವೋಽನ್ಯಃ ಕಶ್ಚಿದುಗ್ರತಪಾ ಇತಿ||

03078021a ಯಥಾ ಧನಂಜಯಃ ಪಾರ್ಥಸ್ತಪಸ್ವೀ ನಿಯತವ್ರತಃ|

03078021c ಮುನಿರೇಕಚರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಧರ್ಮೋ ವಿಗ್ರಹವಾನಿವ||

ಬೃಹದಶ್ವನು ಹೋದ ನಂತರ ದೃಢವ್ರತ ಪಾರ್ಥನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ-
ಶೈಲಗಳಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದ ತಪಸ್ವಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು
ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವಾಯುವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ನಿರತನಾಗಿದ್ದಾನೆ; ಮಹಾಬಾಹು ಪಾರ್ಥನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ
ನೋಡಿದರದಂಥ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ಶ್ರೀಮಾನ್ ಧರ್ಮ
ವಿಗ್ರಹನಂತೆ ಪಾರ್ಥ ಧನಂಜಯನು ನಿಯತವ್ರತ ತಪಸ್ವಿ ಮತ್ತು ಒಂಟಿ
ಮುನಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

03078022a ತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪಾಂಡವೋ ರಾಜಂಸ್ತಪ್ಯಮಾನಂ ಮಹಾವನೇ|

03078022c ಅನ್ವಶೋಚತ ಕೌಂತೇಯಃ ಪ್ರಿಯಂ ವೈ ಭ್ರಾತರಂ ಜಯಂ||

ರಾಜ ! ಮಹಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವನು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ಕೇಳಿ ಕೌಂತೇಯನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಭ್ರಾತಾ ಜಯನನ್ನು ಕುರಿತು
ಶೋಕಿಸಿದನು.

03078023a ದಹ್ಯಮಾನೇನ ತು ಹೃದಾ ಶರಣಾರ್ಥಿ ಮಹಾವನೇ|

03078023c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ವಿವಿಧಜ್ಞಾನಾನ್ವರ್ಯಪೃಚ್ಛದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಆ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ದಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೃದಯವಂತ ಶರಣಾರ್ಥಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ವಿವಿಧಜ್ಞಾನಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವಣಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಬೃಹದಶ್ವಗಮನೇ ಅಷ್ಟಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಭಿಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ಬೃಹದಶ್ವಗಮನ ಎನ್ನುವ ಎಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೭೯

ಅರ್ಜುನನಿಗಾಗಿ ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ

ಪಾಂಡವರ ಚಿಂತೆ

ಅರ್ಜುನನು ಹೊರಟು ಹೋದ ನಂತರ ಪಾಂಡವರು ಋಷಿಯಿಲ್ಲದೇ ವಾಸಿಸಿದ್ದು (೧-೧೦). ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ದ್ರೌಪದಿ, ಭೀಮಸೇನ, ನಕುಲ ಮತ್ತು ಸಹದೇವರು ಅವನ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದ್ದು (೧೧-೨೯).

03079001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03079001a ಭಗವನ್ಯಾಮ್ಯುಕ್ತಾತ್ಪಾರ್ಥೇ ಗತೇ ಮೇ ಪ್ರಪಿತಾಮಹೇ|

03079001c ಪಾಂಡವಾಃ ಕಿಮಕುರ್ವಂತ ತಮೃತೇ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಂ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ನನ್ನ ಪ್ರಪಿತಾಮಹ ಪಾರ್ಥನು ಹೊರಟು ಹೋದ ನಂತರ ಕಾಮ್ಯುಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು, ಸವ್ಯಸಾಚಿಯಿಲ್ಲದೇ ಏನು ಮಾಡಿದರು?

03079002a ಸ ಹಿ ತೇಷಾಂ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸೋ ಗತಿರಾಸೀದನೀಕಜಿತ್|

03079002c ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ ಯಥಾ ವಿಷ್ಣುಸ್ತಥೈವ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ||

ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸ ಅನೀಕಜಿತುವು ಆದಿತ್ಯರಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವು ಹೇಗಿದ್ದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಗತಿಯಾಗಿದ್ದನು.

03079003a ತೇನೇಂದ್ರಸಮವೀರ್ಯೇಣ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ಟ್ವನಿವರ್ತಿನಾ|

03079003c ವಿನಾಭೂತಾ ವನೇ ವೀರಾಃ ಕಥಮಾಸನ್ನಿತಾಮಹಾಃ||

ವೀರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮನಾದ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ ಎಂದೂ ಓಡಿಹೋಗದೇ ಇದ್ದ ಅವನು ಇಲ್ಲದೇ ನನ್ನ ವೀರ ಪಿತಾಮಹರು ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇದ್ದರು?”

03079004 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03079004a ಗತೇ ತು ಕಾಮ್ಯುಕ್ತಾತ ಪಾಂಡವೇ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಿ|

03079004c ಬಭೂವುಃ ಕೌರವೇಯಾಸ್ತೇ ದುಃಖಶೋಕಪರಾಯಣಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗು! ಆ ಸವ್ಯಸಾಚಿ ಪಾಂಡವನು
ಕಾಮ್ಯಕದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ಆ ಕೌರವರು ದುಃಖ ಮತ್ತು
ಶೋಕದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದರು.

03079005a ಆಕ್ಷಿಪ್ತಸೂತ್ರಾ ಮಣಯಶ್ಚಿನ್ನಪಕ್ಷಾ ಇವ ದ್ವಿಜಾಃ|

03079005c ಅಪ್ರೀತಮನಸಃ ಸರ್ವೇ ಬಭೂವುರಥ ಪಾಂಡವಾಃ||

ಆ ಎಲ್ಲ ಪಾಂಡವರೂ ದಾರ ಕಡಿದ ಮಣಿಗಳಂತೆ ಅಥವಾ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಅಪ್ರೀತಮನಸ್ಕರಾಗಿದ್ದರು.

03079006a ವನಂ ಚ ತದಭೂತ್ತೇನ ಹೀನಮಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ|

03079006c ಕುಬೇರೇಣ ಯಥಾ ಹೀನಂ ವನಂ ಚೈತ್ರರಥಂ ತಥಾ||

ಅಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆ ವನವು ಕುಬೇರನನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಚೈತ್ರರಥದಂತೆ ಆಗಿತ್ತು.

03079007a ತಮೃತೇ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಂ ಪಾಂಡವಾ ಜನಮೇಜಯ|

03079007c ಮುದಮಪ್ರಾಪ್ನುವಂತೋ ವೈ ಕಾಮ್ಯಕೇ ನೈವಸಂಸ್ತದಾ||

ಜನಮೇಜಯ! ಆ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರನಿಲ್ಲದೇ ಪಾಂಡವರು ಕಾಮ್ಯಕದಲ್ಲಿ
ಸಂತೋಷವೇ ಇಲ್ಲದೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03079008a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥೇ ಪರಾಕ್ರಾಂತಾಃ ಶುದ್ಧೈರ್ಬಾಣೈರ್ಮಹಾರಥಾಃ|

03079008c ನಿಘ್ನಂತೋ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಮೇಧ್ಯಾನ್ಬಹುವಿಧಾನ್ಮೃಗಾನ್||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಆ ಪರಾಕ್ರಾಂತ ಮಹಾರಥರು ಬಾಹ್ಮಣರಿಗೋಸ್ಕರ

ಬಹುವಿಧದ ಮೇದ್ಯ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಸಂಹರಿಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು¹¹⁴.

03079009a ನಿತ್ಯಂ ಹಿ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾ ವನ್ಯಾಹಾರಮರಿಂದಮಾಃ|

03079009c ವಿಪ್ರಸೃತ್ಯ ಸಮಾಹೃತ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನ್ಯವೇದಯನ್||

ನಿತ್ಯವೂ ಆ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಅರಿಂದಮರು ವನದಲ್ಲಿ ದೂರ ದೂರ
ಹೋಗಿ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ತಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03079010a ಏವಂ ತೇ ನ್ಯವಸಂಸ್ತತ್ರ ಸೋತ್ಕಂಠಾಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ|

03079010c ಅಹೃಷ್ಟಮನಸಃ ಸರ್ವೇ ಗತೇ ರಾಜನ್ಧನಂಜಯೇ||

ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ಧನಂಜಯನು ಹೊರಟು ಹೋದ ನಂತರ ಆ
ಪುರುಷರ್ಷಭರು ಋಷಿಯೇ ಇಲ್ಲದೇ ಅಹೃಷ್ಟಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03079011a ಅಥ ವಿಪ್ರೋಷಿತಂ ವೀರಂ ಪಾಂಚಾಲೀ ಮಧ್ಯಮಂ ಪತಿಂ|

03079011c ಸ್ಮರಂತೀ ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಆಗ ಪಾಂಚಾಲಿಯು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ತನ್ನ ಮಧ್ಯಮ ಪತಿ
ವೀರನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ (ಹಿರಿಯ ಪಾಂಡವನಿಗೆ)
ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಳು:

03079012a ಯೋಽರ್ಜುನೇನಾರ್ಜುನಸ್ತುಲ್ಯೋ ದ್ವಿಬಾಹುರ್ಬಹುಬಾಹುನಾ|

¹¹⁴ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ತರುತ್ತಿದ್ದರೇ?

03079012c ತಮ್ಮತೇ ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠಂ ವನಂ ನ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ|

“ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠ! ಬಹುರ್ಬಾಹು ಅರ್ಜುನನ¹¹⁵ ಸರಿಸಮನಾದ ಆ
ದ್ವಿಬಾಹು ಅರ್ಜುನನಿಲ್ಲದೇ ಈ ವನವು ನನಗೆ ಹಿಡಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

03079012e ಶೂನ್ಯಾಮಿವ ಚ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತತ್ರ ತತ್ರ ಮಹೀಮಿಮಾಂ||

03079013a ಬಹ್ವಾವಾಶ್ಚ ಯಮಿದಂ ಚಾಪಿ ವನಂ ಕುಸುಮಿತದ್ರುಮಂ|

03079013c ನ ತಥಾ ರಮಣೀಯಂ ಮೇ ತಮ್ಮತೇ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಂ||

ಈ ಮಹಿಯು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಶೂನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಕುಸುಮ
ದ್ರುಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಹು ಆಶ್ಚರ್ಯದಾಯಕ ಈ ವನವೂ ಕೂಡ
ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಇಲ್ಲದಿದರಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ.

03079014a ನೀಲಾಂಬುದಸಮಪ್ರಖ್ಯಂ ಮತ್ತಮಾತಂಗವಿಕ್ರಮಂ|

03079014c ತಮ್ಮತೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಕಾಮ್ಯಕಂ ನಾತಿಭಾತಿ ಮೇ||

ಮಳೆಯ ಮೋಡಗಳಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ,
ಮತ್ತಮಾತಂಗಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಈ ಕಾಮ್ಯಕವು ಆ
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಿಲ್ಲದೇ ಸಂತಸವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

03079015a ಯಸ್ಯ ಸ್ಮ ಧನುಷೋ ಘೋಷಃ ಶ್ರೂಯತೇಽಶನಿಸ್ವನಃ|

03079015c ನ ಲಭೇ ಶರ್ಮ ತಂ ರಾಜನ್ಮ ರಂತೀ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಂ||

ರಾಜನ್! ಯಾರ ಧನುಷೋಷವು ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತೋ ಆ

¹¹⁵ಸಹಸ್ರಬಾಹುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ

ಸವ್ಯಸಾಚಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಆಸರೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ.”

03079016a ತಥಾ ಲಾಲಪ್ಯಮಾನಾಂ ತಾಂ ನಿಶಮ್ಯ ಪರವೀರಹಾ|

03079016c ಭೀಮಸೇನೋ ಮಹಾರಾಜ ದ್ರೌಪದೀಮಿದಮಬ್ರವೀತ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಈ ರೀತಿ ಲಲಾಪಿಸುತ್ತಿರುವ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು
ಶತ್ರುವೀರರ ಸಂಹಾರಿ ಭೀಮಸೇನನು ಹೇಳಿದನು:

03079017a ಮನಃಪ್ರೀತಿಕರಂ ಭದ್ರೇ ಯದ್ಭ್ರವೀಷಿ ಸುಮಧ್ಯಮೇ|

03079017c ತನ್ಮೇ ಪ್ರೀಣಾತಿ ಹೃದಯಮಮೃತಪ್ರಾಶನೋಪಮಂ||

“ಸುಮಧ್ಯಮೇ ! ಭದ್ರೇ ! ನೀನು ಏನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇಯೋ ಅದು ನನ್ನ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತಸಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಅಮೃತದ
ರುಚಿಯನ್ನು ಇತ್ತಹಾಗೆ ಆಗಿದೆ.

03079018a ಯಸ್ಯ ದೀರ್ಘೌ ಸಮೌ ಪೀನೌ ಭುಜೌ ಪರಿಘಸಮ್ಮಿಭೌ|

03079018c ಮೌರ್ವೀಕೃತಕಿಣೌ ವೃತ್ತೌ ಖಡ್ಗಾಯುಧಗದಾಧರೌ||

03079019a ನಿಷ್ಕಾಂಗದಕೃತಾಪೀಡೌ ಪಂಚಶೀರ್ಷಾವಿವೋರಗೌ|

03079019c ತಮೃತೇ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಂ ನಷ್ಟಸೂರ್ಯಮಿದಂ ವನಂ||

ಅವನ ಎರಡೂ ಭುಜಗಳು ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದವು, ನುಣುಪಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು
ಪರಿಘದಂತೆ ದಷ್ಟಪುಷ್ಟವಾಗಿದ್ದವು, ಬಿಲ್ಲು, ಖಡ್ಗ, ಮತ್ತು
ಗದಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಗುರುತುಗಳಿದ್ದವು, ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ತೋಳಿನ
ಬಿಗಿಯಾದ ಬಳೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳಾಗಿ ಐದು ತಲೆಯ ನಾಗನಂತೆ
ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂತಹ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರನಿಲ್ಲದೇ ಈ ವನವು ತನ್ನ

ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಿದೆ.

03079020a ಯಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಮಹಾಬಾಹುಂ ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಕುರವಸ್ತಥಾ|

03079020c ಸುರಾಣಾಮಪಿ ಯತ್ತಾನಾಂ ಪೃತನಾಸು ನ ಬಿಭೃತಿ||

ಪಾಂಚಾಲರು ಮತ್ತು ಕುರುಗಳು ಆ ಮಹಾಬಾಹುವಿನ

ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಎದಿರು ಸುರರನ್ನು ತಂದು ಕೊಡಿಸಿದರೂ ಹಿಂಜರಿಯುವವನಲ್ಲ.

03079021a ಯಸ್ಯ ಬಾಹೂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವಯಂ ಸರ್ವೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03079021c ಮನ್ಯಾಮಹೇ ಜಿತಾನಾಜೌ ಪರಾನ್ಭ್ರಾಪ್ತಾಂ ಚ ಮೇದಿನೀಂ||

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೆವು ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಮೇದಿನಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆವು.

03079022a ತಮೃತೇ ಫಲ್ಗುನಂ ವೀರಂ ನ ಲಭೇ ಕಾಮ್ಯಕೇ ಧೃತಿಂ|

03079022c ಶೂನ್ಯಾಮಿವ ಚ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತತ್ರ ತತ್ರ ಮಹೀಮಿಮಾಂ||

ವೀರ ಫಾಲ್ಗುನನಿಲ್ಲದೇ ಕಾಮ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ಮಹಿಯ ಎಲ್ಲೆಡೆ ನೋಡಿದರೂ ಖಾಲಿ ಖಾಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ.”

03079023 ನಕುಲ ಉವಾಚ|

03079023a ಯ ಉದೀಚೀಂ ದಿಶಂ ಗತ್ವಾ ಜಿತ್ವಾ ಯುಧಿ ಮಹಾಬಲಾನ್|

03079023c ಗಂಧರ್ವಮುಖ್ಯಾಂ ಶತಶೋ ಹಯಾಽಲ್ಲೇಭೇ ಸ ವಾಸವಿಃ||

03079024a ರಾಜಂಸ್ತಿತ್ತಿರಿಕಲ್ಮಾಷಾಂ ಶ್ರೀಮಾನನಿಲರಂಹಸಃ|

03079024c ಪ್ರಾದಾದ್ಯಾ ತ್ರೇ ಪ್ರಿಯಃ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ರಾಜಸೂಯೇ ಮಹಾಕ್ರತೌ||

ನಕುಲನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಾಸವಿಯು ಉತ್ತರದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮಹಾಬಲರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಅಕಲ್ಮಶ ತಿತ್ತಿರಿ ಬಣ್ಣದ, ವಾಯುವಿನಷ್ಟೇ ವೇಗಗಳುಳ್ಳ ನೂರಾರು ಗಂಧರ್ವ ಹಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ರಾಜಸೂಯ ಮಹಾಕ್ರತುವಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು.

03079025a ತಮೃತೇ ಭೀಮಧನ್ವಾನಂ ಭೀಮಾದವರಜಂ ವನೇ|

03079025c ಕಾಮಯೇ ಕಾಮ್ಯಕೇ ವಾಸಂ ನೇದಾನೀಮಮರೋಪಮಂ||

ಭೀಮಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದ, ಅಮರರ ಸಮಾನ, ಭೀಮಸೇನನ ಅನುಜನಿಲ್ಲದೇ ಈ ಕಾಮ್ಯಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.”

03079026 ಸಹದೇವ ಉವಾಚ|

03079026a ಯೋ ಧನಾನಿ ಚ ಕನ್ಯಾಶ್ಚ ಯುಧಿ ಜಿತ್ವಾ ಮಹಾರಥಾನ್|

03079026c ಆಜಹಾರ ಪುರಾ ರಾಜ್ಞೇ ರಾಜಸೂಯೇ ಮಹಾಕ್ರತೌ||

ಸಹದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಿಂದೆ ಅವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಥಿಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಧನ-ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ತಂದು ಮಹಾಕ್ರತು ರಾಜಸೂಯದಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು.

03079027a ಯಃ ಸಮೇತಾನ್ಯೃಥೇ ಜಿತ್ವಾ ಯಾದವಾನಮಿತದ್ಯುತಿಃ|

03079027c ಸುಭದ್ರಾಮಾಜಹಾರೈಕೋ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಸಮೃತೇ||

ಆ ಅಮಿತದ್ಯುತಿಯು ವಾಸುದೇವನ ಸಮ್ಮತಿಯಂತೆ ಸೇರಿರುವ
ಯಾದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬನೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು
ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ.

03079028a ತಸ್ಯ ಜಿಷ್ಣೋರ್ಬೃಸೀಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೂನ್ಯಾಮುಪನಿವೇಶನೇ|

03079028c ಹೃದಯಂ ಮೇ ಮಹಾರಾಜ ನ ಶಾಮ್ಯತಿ ಕದಾ ಚನ||

ಮಹಾರಾಜ ! ನಮ್ಮ ಈ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಆ ಜಿಷ್ಣುವಿನ ಬರಿದಾದ
ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

03079029a ವನಾದಸ್ಮಾ ದ್ವಿವಾಸಂ ತು ರೋಚಯೇಽಹಮರಿಂದಮ|

03079029c ನ ಹಿ ನಸ್ತಮೃತೇ ವೀರಂ ರಮಣೀಯಮಿದಂ ವನಂ||

ಅರಿಂದಮ ! ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ವಾಸಿಸಬಾರದು ಎಂದು ನನ್ನ
ಯೋಚನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ವೀರನಿಲ್ಲದೆ ಈ ವನವು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ
ರಮಣೀಯವೆನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಗಮನಪರ್ವಣಿ ಅರ್ಜುನಾನುಶೋಚನೇ

ಏಕೋನಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ಕುರಿತು ಶೋಕ ಎನ್ನುವ

ಎಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಗಮನಪರ್ವಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಲೋಕಾಗಮನಪರ್ವವು.

ಇದೂವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-

೩೨/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೩೭೬/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-

೧೨೩೦೮/೭೩೭೮೪

ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾ ಪರ್ವ

೮೦

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ-ನಾರದರ ಸಂವಾದ

ನಾರದನ ಆಗಮನ, ಸತ್ಕಾರ (೧-೬). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಾರದನಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು, ನಾರದನು ಅವನಿಗೆ ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು (೨-೧೨). ಭೀಷ್ಮನು ಪುಲಸ್ತ್ಯನಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಗಳ ಕುರಿತಾದ ಧರ್ಮಸಂಶಯವನ್ನು ಕೇಳುವುದು (೧೩-೨೮). ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಎಂಥವರಿಗೆ ತೀರ್ಥಫಲವು ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ಹೇಳುವುದು (೨೯-೪೦). ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆ (೪೧-೫೮). ಅಜಂಬೂಮಾರ್ಗಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆ (೫೯-೧೨೩). ರುದ್ರಕೋಟಿ ಮತ್ತು ಇತರ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆ (೧೨೫-೧೩೩).

03080001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03080001a ಧನಂಜಯೋತ್ಸುಕಾಸ್ತೇ ತು ವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಹಾರಥಾಃ|

03080001c ನೈವಸಂತ ಮಹಾಭಾಗಾ ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಸಹ ಪಾಂಡವಾಃ||

ವೈಶಂಪಾನನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ಧನಂಜಯನನ್ನು ಅಗಲಿದ ಆ

ಮಹಾರಥಿ ಪಾಂಡವರು ಮಹಾಭಾಗೆ ದ್ರೌಪದಿಯೊಂದಿಗೆ ಆ ವನದಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03080002a ಅಥಾಪಶ್ಯನ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ದೇವರ್ಷಿಂ ತತ್ರ ನಾರದಂ|

03080002c ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಶ್ರಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾ ದೀಪ್ತಾಗ್ನಿಸಮತೇಜಸಂ||

ಅನಂತರ ಅವರು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾನ,
ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ಶೋಭೆಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಮಹಾತ್ಮ ದೇವರ್ಷಿ
ನಾರದನನ್ನು ಕಂಡರು.

03080003a ಸ ತೈಃ ಪರಿವೃತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಕುರುಸತ್ತಮಃ|

03080003c ವಿಬಭಾವತಿದೀಪ್ತಾಜಾ ದೇವೈರಿವ ಶತಕ್ರತುಃ||

ಭ್ರಾತೃಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕುರುಸತ್ತಮನು
ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಆವೃತನಾದ ಶತಕ್ರತುವಿನಂತೆ ವಿಶೇಷ ಕಾಂತಿಯಿಂದ
ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದನು.

03080004a ಯಥಾ ಚ ವೇದಾನ್ಸಾವಿತ್ರೀ ಯಾಜ್ಞಸೇನೀ ತಥಾ ಸತೀ|

03080004c ನ ಜಹೌ ಧರ್ಮತಃ ಪಾರ್ಥಾನೈರುಮರ್ಕಪ್ರಭಾ ಯಥಾ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ವೇದಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅರ್ಕ ಪ್ರಭೆಯು ಮೇರು ಪರ್ವತದ
ಶಿಖರವನ್ನು ಹೇಗೆ ತೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಸತಿ ಯಾಜ್ಞಸೇನಿಯು
ಕೂಡ ಧರ್ಮದಂತೆ ಪಾರ್ಥರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

03080005a ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ತು ತಾಂ ಪೂಜಾಂ ನಾರದೋ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಃ|

03080005c ಆಶ್ವಾಸಯದ್ಧರ್ಮಸುತಂ ಯುಕ್ತರೂಪಮಿವಾನಘ||

ಅನಘ! ಭಗವಾನ್ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಯು ತನಗಿತ್ತ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸಿ ಧರ್ಮಸುತನಿಗೆ ಯುಕ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಾಸನೆಗಳನ್ನಿತ್ತನು.

03080006a ಉವಾಚ ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03080006c ಬ್ರೂಹಿ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೇನಾರ್ಥಃ ಕಿಂ ದದಾಮಿ ತೇ||

ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:
“ಧರ್ಮಪರಾಯಣರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕಾಗಿದೆ? ನಾನು ನಿನಗೆ ಏನನ್ನು ಕೊಡಲಿ? ಹೇಳು.”

03080007a ಅಥ ಧರ್ಮಸುತೋ ರಾಜಾ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ|

03080007c ಉವಾಚ ಪ್ರಾಂಜಲಿವಾರ್ಕ್ಯಂ ನಾರದಂ ದೇವಸಮ್ಮಿತಂ||

ಆಗ ರಾಜ ಧರ್ಮಸುತನು ಭ್ರಾತೃಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ದೇವಸಮ ನಾರದನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾಗಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದನು:

03080008a ತ್ವಯಿ ತುಷ್ಟೇ ಮಹಾಭಾಗ ಸರ್ವಲೋಕಾಭಿಪೂಜಿತೇ|

03080008c ಕೃತಮಿತ್ಯೇವ ಮನ್ಯೇಽಹಂ ಪ್ರಸಾದಾತ್ತವ ಸುವ್ರತ||

“ಸರ್ವಲೋಕಾಭಿಪೂಜಿತ! ಮಹಾಭಾಗ! ನೀನು

ಸಂತ್ರಪ್ತನಾದೆಯಿಂದರೆ, ಸುವ್ರತ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಾನು

ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

03080009a ಯದಿ ತ್ವಹಮನುಗ್ರಾಹ್ಯೋ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋಽನಘ|

03080009c ಸಂದೇಹಂ ಮೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಹೃದಿಸ್ಥಂ ಚೇತ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

ಆದರೂ ಅನಘ! ಭ್ರಾತೃಗಳ ಸಹಿತ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ
ಅನುಗ್ರಹವಿದೆಯೆಂದಾದರೆ, ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ
ಸಂದೇಹವೊಂದನ್ನು, ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ! ಛೇದಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

03080010a ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಪೃಥಿವೀಂ ತೀರ್ಥತತ್ಪರಃ|

03080010c ಕಿಂ ಫಲಂ ತಸ್ಯ ಕಾರ್ತೃನ ತದ್ಭ್ರಹ್ಮನ್ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ತೀರ್ಥತತ್ಪರನಾಗಿ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ
ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಯಾವರೀತಿಯ ಫಲವು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.”

03080011 ನಾರದ ಉವಾಚ|

03080011a ಶೃಣು ರಾಜನ್ಸವಹಿತೋ ಯಥಾ ಭೀಷ್ಮೇಣ ಭಾರತ|

03080011c ಪುಲಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಸಕಾಶಾದ್ವೈ ಸರ್ವಮೇತದುಪಶ್ರುತಂ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ರಾಜನ್! ಹಿಂದೆ ಭೀಷ್ಮನು
ಪುಲಸ್ತ್ಯನಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳು.

03080012a ಪುರಾ ಭಾಗೀರಥೀತೀರೇ ಭೀಷ್ಮೋ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಃ|

03080012c ಪಿತ್ರೈಂ ವ್ರತಂ ಸಮಾಸ್ಥಾಯ ನ್ಯವಸನ್ಮನಿವತ್ತದಾ||

03080013a ಶುಭೇ ದೇಶೇ ಮಹಾರಾಜ ಪುಣ್ಯೇ ದೇವರ್ಷಿಸೇವಿತೇ|

03080013c ಗಂಗಾದ್ವಾರೇ ಮಹಾತೇಜಾ ದೇವಗಂಧರ್ವಸೇವಿತೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹಿಂದೆ ಧಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಭೀಷ್ಮನು
 ಪಿತೃ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ದೇವಗಂಧರ್ವರಿಂದ, ದೇವರ್ಷಿಗಳಿಂದ
 ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಂದರ ಪ್ರದೇಶ, ಪುಣ್ಯಪ್ರದೇಶ ಗಂಗಾತಟದಲ್ಲಿ
 ಮುನಿಯಂತೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03080014a ಸ ಪಿತೃಂಸ್ತುರ್ಪಯಾಮಾಸ ದೇವಾಂಶ್ಚ ಪರಮದ್ಯುತಿಃ|

03080014c ಋಷೀಂಶ್ಚ ತೋಷಯಾಮಾಸ ವಿಧಿದೃಷ್ಟೇನ ಕರ್ಮಣಾ||

ಆ ಪರಮದ್ಯುತಿಯು ಪಿತೃ- ದೇವ- ಮತ್ತು ಋಷಿ-ತರ್ಪಣಗಳನ್ನಿತ್ತು
 ಅವರನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03080015a ಕಸ್ಯ ಚಿತ್ತ್ವಥ ಕಾಲಸ್ಯ ಜಪನ್ನೇವ ಮಹಾತಪಾಃ|

03080015c ದದರ್ಶಾದ್ಭುತಸಂಕಾಶಂ ಪುಲಸ್ತ್ಯಮೃಷಿಸತ್ತಮಂ||

ಕೆಲವು ಸಮಯದ ನಂತರ ಜಪದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ಆ
 ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಅದ್ಭುತಸಂಕಾಶ ಋಷಿಸತ್ತಮ ಪುಲಸ್ತ್ಯನನ್ನು
 ಕಂಡನು.

03080016a ಸ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವೋಗ್ರತಪಸಂ ದೀಪ್ಯಮಾನಮಿವ ಶ್ರಿಯಾ|

03080016c ಪ್ರಹರ್ಷಮತುಲಂ ಲೇಭೇ ವಿಸ್ಮಯಂ ಚ ಪರಂ ಯಯೌ||

ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಉಗ್ರತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು
 ಅತುಲ ಹರ್ಷ ಮತ್ತು ವಿಸ್ಮಯ ಎರಡರಿಂದಲೂ ಪೀಡಿತನಾದನು.

03080017a ಉಪಸ್ಥಿತಂ ಮಹಾರಾಜ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಭಾರತ|

03080017c ಭೀಷ್ಮೋ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ವಿಧಿದೃಷ್ಟೇನ ಕರ್ಮಣಾ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಭಾರತ ! ಧಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಷ್ಮನು ಅವನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ವಿಧಿವತ್ತಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು.

03080018a ಶಿರಸಾ ಚಾರ್ಘ್ಯಮಾದಾಯ ಶುಚಿಃ ಪ್ರಯತಮಾನಸಃ|

03080018c ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತಯಾಮಾಸ ತಸ್ಮಿನ್ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಸತ್ತಮೇ||

ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಶುಚಿಯಾಗಿ ತೀಕ್ಷ್ಣಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಸತ್ತಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು:

03080019a ಭೀಷ್ಮೋಽಹಮಸ್ಮಿ ಭದ್ರಂ ತೇ ದಾಸೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಸುವ್ರತ|

03080019c ತವ ಸಂದರ್ಶನಾದೇವ ಮುಕ್ತೋಽಹಂ ಸರ್ವಕಿಲ್ಬಿಷೈಃ||

“ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಸುವ್ರತ ! ನಾನು ಭೀಷ್ಮ ನಿನ್ನ ದಾಸನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಸರ್ವ ಕಿಲ್ಬಿಶಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.”

03080020a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ ಭೀಷ್ಮೋ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಃ|

03080020c ವಾಗ್ಯತಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿಭೂತ್ವಾ ತೂಷ್ಟೀಮಾಸೀದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಧಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಷ್ಮನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಬರದೇ ಅಂಜಲಿಬದ್ಧನಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೇ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03080021a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿಯಮೇನಾಥ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾಮ್ನಾಯಕರ್ಶಿತಂ|

03080021c ಭೀಷ್ಮಂ ಕುರುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಮುನಿಃ ಪ್ರೀತಮನಾಭವತ್||

ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಕೃಶನಾಗಿದ್ದ ಕುರುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ
ಭೀಷ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಮುನಿಯು ಪ್ರೀತ ಮನಸ್ಕನಾದನು.

03080022 ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03080022a ಅನೇನ ತವ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಪ್ರಶ್ರಯೇಣ ದಮೇನ ಚ|

03080022c ಸತ್ಯೇನ ಚ ಮಹಾಭಾಗ ತುಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಸರ್ವಶಃ||

ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಮಹಾಭಾಗ! ನಿನ್ನ ಈ ಪ್ರಶ್ರಯ,
ದಮ ಮತ್ತು ಸತ್ಯ ಎಲ್ಲದರಿಂದ ನಾನು ತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

03080023a ಯಸ್ಯೇದೃಶಸ್ತೇ ಧರ್ಮೋಽಯಂ ಪಿತೃಭಕ್ತ್ಯಾಶ್ರಿತೋಽನಘ|

03080023c ತೇನ ಪಶ್ಯಸಿ ಮಾಂ ಪುತ್ರ ಪ್ರೀತಿಶ್ಚಾಪಿ ಮಮ ತ್ವಯಿ||

ಪುತ್ರ! ಅನಘ! ನೀನು ಈ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ನಿರತನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ನಾನೂ
ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

03080024a ಅಮೋಘದರ್ಶೀ ಭೀಷ್ಮಾಹಂ ಬ್ರೂಹಿ ಕಿಂ ಕರವಾಣಿ ತೇ|

03080024c ಯದ್ವಕ್ಷ್ಯಸಿ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ತಸ್ಯ ದಾತಾಸ್ಮಿ ತೇಽನಘ||

ಭೀಷ್ಮ ನಾನು ಅಮೋಘದರ್ಶಿ. ನಿನಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕು ಹೇಳು.
ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅನಘ! ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03080025 ಭೀಷ್ಮ ಉವಾಚ|

03080025a ಪ್ರೀತೇ ತ್ವಯಿ ಮಹಾಭಾಗ ಸರ್ವಲೋಕಾಭಿಪೂಜಿತೇ|

03080025c ಕೃತಮಿತ್ಯೇವ ಮನ್ಯೇಽಹಂ ಯದಹಂ ದೃಷ್ಟವಾನ್ಪ್ರಭುಂ||

ಭೀಷ್ಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಭಾಗ! ಸರ್ವಲೋಕಪೂಜಿತನಾದ ನೀನು ಪ್ರೀತನಾದೆಯೆಂದರೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸವು ಆದ ಹಾಗೆಯೇ.

ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರಭು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿತ್ತು.

03080026a ಯದಿ ತ್ವಹಮನುಗ್ರಾಃಯಸ್ತವ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ|

03080026c ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಹೃತ್ಕಂ ಸಂದೇಹಂ ತನ್ಮೇ ತ್ವಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

ಧಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಂದೇಹವೊಂದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸು.

03080027a ಅಸ್ತಿ ಮೇ ಭಗವನ್ಕೃತ್ವಿ ತ್ವಿರ್ಥೇ ಭ್ಯೋ ಧರ್ಮಸಂಶಯಃ|

03080027c ತಮಹಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಪೃಥಕ್ಸಂಕೀರ್ತಿತಂ ತ್ವಯಾ||

ಭಗವನ್! ನನಗೆ ತೀರ್ಥಗಳ ಕುರಿತು ಒಂದು ಧರ್ಮಸಂಶಯವಿದೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ಇವುಗಳ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

03080028a ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಯಃ ಪೃಥಿವೀಂ ಕರೋತ್ಯಮಿತವಿಕ್ರಮ|

03080028c ಕಿಂ ಫಲಂ ತಸ್ಯ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ತನ್ಮೇ ಬ್ರೂಹಿ ತಪೋಧನ||

ಅಮಿತವಿಕ್ರಮ! ತಪೋಧನ! ವಿಪ್ರರ್ಷೇ! ಪೃಥಿವಿಯನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಯಾವ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳು.”

03080029 ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03080029a ಹಂತ ತೇಽಹಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯದ್ಯಪೀಣಾಂ ಪರಾಯಣಂ|

03080029c ತದೇಕಾಗ್ರಮನಾಸ್ತಾತ ಶೃಣು ತೀರ್ಥೇಷು ಯತ್ಫಲಂ||

ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಋಷಿಗಳ ಅಂತಿಮ ಗುರಿ ತೀರ್ಥಗಳ
ಫಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮಗು! ಏಕಾಗ್ರಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಕೇಳು.

03080030a ಯಸ್ಯ ಹಸ್ತೌ ಚ ಪಾದೌ ಚ ಮನಶ್ಚೈವ ಸುಸಮ್ಯತಂ|

03080030c ವಿದ್ಯಾ ತಪಶ್ಚ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಸ ತೀರ್ಥಫಲಮಶ್ನುತೇ||

ಯಾರು ಹಸ್ತ, ಪಾದ, ಮನಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿಗಳನ್ನು
ಗೆದ್ದಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅವನು ತೀರ್ಥಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03080031a ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾದುಪಾವೃತ್ತಃ ಸಂತುಷ್ಟೋ ನಿಯತಃ ಶುಚಿಃ|

03080031c ಅಹಂಕಾರನಿವೃತ್ತಶ್ಚ ಸ ತೀರ್ಥಫಲಮಶ್ನುತೇ||

ಯಾರು ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಹೊಂದಿ, ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದ್ದು
ಅಹಂಕಾರನಿವೃತ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೋ ಅವನಿಗೆ ತೀರ್ಥಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080032a ಅಕಲ್ಮಕೋ ನಿರಾರಂಭೋ ಲಘ್ವಾಹಾರೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03080032c ವಿಮುಕ್ತಃ ಸರ್ವದೋಷೈರ್ಯಃ ಸ ತೀರ್ಥಫಲಮಶ್ನುತೇ||

ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದ, ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರದ, ಅಲ್ಪಾಹಾರಿ,
ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ, ಸರ್ವ ದೋಷಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾದವನಿಗೆ

ತೀರ್ಥಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080033a ಅಕ್ರೋಧನಶ್ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸತ್ಯಶೀಲೋ ದೃಢವ್ರತಃ|

03080033c ಆತ್ಮೋಪಮಶ್ಚ ಭೂತೇಷು ಸ ತೀರ್ಥಫಲಮಶ್ನುತೇ||

ಸಿಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲದ, ಸತ್ಯಶೀಲ, ಧೃಢವ್ರತ, ಸರ್ವ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಕಾಣುವವನಿಗೆ ತೀರ್ಥಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080034a ಋಷಿಭಿಃ ಕ್ರತವಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ವೇದೇಷ್ಟಿಹ ಯಥಾಕ್ರಮಂ|

03080034c ಫಲಂ ಚೈವ ಯಥಾತತ್ತ್ವಂ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚೇಹ ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು ಕ್ರತುಗಳ ಯಥಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಇಹ-ಪರಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಫಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

03080035a ನ ತೇ ಶಕ್ಯಾ ದರಿದ್ರೇಣ ಯಜ್ಞಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಮಹೀಪತೇ|

03080035c ಬಹೂಪಕರಣಾ ಯಜ್ಞಾ ನಾನಾಸಂಭಾರವಿಸ್ತರಾಃ||

ಮಹೀಪತೇ! ದರಿದ್ರರು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಶಕ್ಯರಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರವಾದ ನಾನಾ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ.

03080036a ಪ್ರಾಪ್ಯಂತೇ ಪಾರ್ಥಿವೈರೇತೇ ಸಮೃದ್ಧೈರ್ವಾ ನರೈಃ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03080036c ನಾರ್ಥನ್ಯೂನೋಪಕರಣೈರೇಕಾತ್ಮಭಿರಸಂಹತೈಃ||

ಪಾರ್ಥಿವರು ಅಥವಾ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನರರು ಮಾತ್ರ

ಇವುಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬಹುದೇ ಹೊರತು ಸಾಧನ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು
ಹೊಂದದೇ ಇರುವವರು, ಒಬ್ಬಂಟಿಗರು ಅಥವಾ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದವರಿಂದ
ಇವು ಆಗುವಂತಹುದ್ದಲ್ಲ.

03080037a ಯೋ ದರಿದ್ರೈರಪಿ ವಿಧಿಃ ಶಕ್ಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ನರೇಶ್ವರ|

03080037c ತುಲ್ಯೋ ಯಜ್ಞಫಲೈಃ ಪುಣ್ಯೈಸ್ತಂ ನಿಬೋಧ ಯುಧಾಂ ವರ||

ನರೇಶ್ವರ! ಯೋದ್ರರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಈ ದರಿದ್ರರೂ ಕೂಡ ಯಜ್ಞಫಲ
ಸಮಾನ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಶಕ್ಯವಾಗಿರುವ ವಿಧಿಯ ಕುರಿತು
ಕೇಳು.

03080038a ಋಷೀಣಾಂ ಪರಮಂ ಗುಹ್ಯಮಿದಂ ಭರತಸತ್ತಮ|

03080038c ತೀರ್ಥಾ ಭಿಗಮನಂ ಪುಣ್ಯಂ ಯಜ್ಞೈರಪಿ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ||

ಭರತಸತ್ತಮ! ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯ ಪುಣ್ಯವು ಯಜ್ಞಗಳಿಗಿಂತ
ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು ಎನ್ನುವುದು ಋಷಿಗಳ ಒಂದು ಪರಮ ಗುಟ್ಟು.

03080039a ಅನುಪೋಷ್ಯ ತ್ರಿರಾತ್ರಾಣಿ ತೀರ್ಥಾನ್ಯನಭಿಗಮ್ಯ ಚ|

03080039c ಅದತ್ತ್ವಾ ಕಾಂಚನಂ ಗಾಶ್ಚ ದರಿದ್ರೋ ನಾಮ ಜಾಯತೇ||

ಯಾರು ಮೂರು ರಾತ್ರಿಯೂ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೋ,
ತಿರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೋ ಮತ್ತು ಕಾಂಚನ-ಗೋವುಗಳನ್ನು
ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೋ ಅವನನ್ನು ದರಿದ್ರನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

03080040a ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಭಿಯಂ ಜೈರಿಷ್ಟ್ವಾ ವಿಪುಲದಕ್ಷಿಣೈಃ|

03080040c ನ ತತ್ಪಲಮವಾಪ್ನೋತಿ ತೀರ್ಥಾಭಿಗಮನೇನ ಯತ್||

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಫಲವನ್ನು ವಿಪುಲ
ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ
ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03080041a ನೃಲೋಕೇ ದೇವದೇವಸ್ಯ ತೀರ್ಥಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಂ|

03080041c ಪುಷ್ಕರಂ ನಾಮ ವಿಖ್ಯಾತಂ ಮಹಾಭಾಗಃ ಸಮಾವಿಶೇತ್||

ನರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾಗ್ಯವಂತನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತ ಪುಷ್ಕರ
ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಿಖ್ಯಾತ ದೇವದೇವನ ತೀರ್ಥವನ್ನು
ನೋಡುವನು.

03080042a ದಶ ಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ತೀರ್ಥಾನಾಂ ವೈ ಮಹೀಪತೇ|

03080042c ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಪುಷ್ಕರೇ ಯೇಷಾಂ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಂ ಕುರುನಂದನ||

ಮಹೀಪತೇ! ಕುರುನಂದನ! ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ
ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರ ತೀರ್ಥಗಳು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

03080043a ಆದಿತ್ಯಾ ವಸವೋ ರುದ್ರಾಃ ಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚ ಸಮರುದ್ಗಣಾಃ|

03080043c ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಶ್ಚೈವ ನಿತ್ಯಂ ಸನ್ನಿಹಿತಾ ವಿಭೋ||

ವಿಭೋ! ಅಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯರು, ವಸುಗಳು, ರುದ್ರರು, ಸಾಧ್ಯರು, ಮರುತ್,
ಗಂಧರ್ವ ಮತ್ತು ಅಪ್ಸರ ಗಣಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03080044a ಯತ್ರ ದೇವಾಸ್ತಪಸ್ತಪ್ತ್ವಾ ದೈತ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಯಸ್ತಥಾ|

03080044c ದಿವ್ಯಯೋಗಾ ಮಹಾರಾಜ ಪುಣ್ಯೇನ ಮಹತಾನ್ವಿತಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೇವತೆಗಳು, ದೈತ್ಯರು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿ ಮಹತ್ತರ ಪುಣ್ಯ ಮತ್ತು ದಿವ್ಯಯೋಗಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು.

03080045a ಮನಸಾಪ್ಯಭಿಕಾಮಸ್ಯ ಪುಷ್ಕರಾಣಿ ಮನಸ್ವಿನಃ|

03080045c ಪೂಯಂತೇ ಸರ್ವಪಾಪಾನಿ ನಾಕಪೃಷ್ಠೇ ಚ ಪೂಜ್ಯತೇ||

ಯಾವ ಮನಸ್ವಿಯು ಪುಷ್ಕರವನ್ನು ನೋಡುವ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

03080046a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ಮಹಾಭಾಗ ನಿತ್ಯಮೇವ ಪಿತಾಮಹಃ|

03080046c ಉವಾಸ ಪರಮಪ್ರೀತೋ ದೇವದಾನವಸಮ್ಮತಃ||

ಮಹಾಭಾಗ ! ಅದೇ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೇವದಾನವಸಮ್ಮತ ಪಿತಾಮಹನು ಪರಮ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ.

03080047a ಪುಷ್ಕರೇಷು ಮಹಾಭಾಗ ದೇವಾಃ ಸರ್ಷಿಪುರೋಗಮಾಃ|

03080047c ಸಿದ್ಧಿಂ ಸಮಭಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಪುಣ್ಯೇನ ಮಹತಾನ್ವಿತಾಃ||

ಮಹಾಭಾಗ ! ಋಷಿಗಳ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಪುಣ್ಯ-ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

03080048a ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಯಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನೇ ರತಃ|

03080048c ಅಶ್ವಮೇಧಂ ದಶಗುಣಂ ಪ್ರವದಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ||

ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನರತರು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ
ಅಶ್ವಮೇಧದ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು ಪುಣ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು
ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03080049a ಅಪ್ಯೇಕಂ ಭೋಜಯೇದ್ವಿಪ್ರಂ ಪುಷ್ಕರಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತಃ|

03080049c ತೇನಾಸೌ ಕರ್ಮಣಾ ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚೇಹ ಚ ಮೋದತೇ||

ಭೀಷ್ಮ ! ಪುಷ್ಕರದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಒಬ್ಬ ವಿಪ್ರನಿಗಾದರೂ
ಭೋಜನವಿತ್ತರೆ ಅವನು ಇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಪರದಲ್ಲಿಯೂ
ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

03080050a ಶಾಕಮೂಲಫಲೈರ್ವಾ ಪಿ ಯೇನ ವರ್ತಯತೇ ಸ್ವಯಂ|

03080050c ತದ್ವೈ ದದ್ಯಾದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಶ್ರದ್ಧಾವಾನನಸೂಯಕಃ|

03080050e ತೇನೈವ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾತ್ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಹಯಮೇಧಫಲಂ ನರಃ||

ಯಾರು ಸ್ವಯಂ ಶಾಕಮೂಲಫಲಗಳ ಮೇಲೆ ಜೀವಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಸೂಯೆಯಿಲ್ಲದೇ
ಕೊಡುತ್ತಾರೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಾಜ್ಞ ನರರು ಹಯಮೇಧಫಲವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

03080051a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ವೈಶ್ಯಃ ಶೂದ್ರೋ ವಾ ರಾಜಸತ್ತಮ|

03080051c ನ ವಿಯೋನಿಂ ಪ್ರಜಂತ್ಯೇತೇ ಸ್ನಾತಾಸ್ತೀರ್ಥೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ರಾಜಸತ್ತಮ ! ಮಹಾತ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ ಅಥವಾ
ಶೂದ್ರರು ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರು ಹೀನ
ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.

03080052a ಕಾರ್ತಿಕ್ಯಾಂ ತು ವಿಶೇಷೇಣ ಯೋಽಭಿಗಚ್ಛೇತ ಪುಷ್ಕರಂ|

03080052c ಫಲಂ ತತ್ರಾಕ್ಷಯಂ ತಸ್ಯ ವರ್ಧತೇ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಯಾರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ
ಪುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಫಲವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ
ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ.

03080053a ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ಮರೇದ್ಯಸ್ತು ಪುಷ್ಕರಾಣಿ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ|

03080053c ಉಪಸ್ಪೃಷ್ಟಂ ಭವೇತ್ತೇನ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥೇಷು ಭಾರತ|

03080053e ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾಚ್ಚ ನರೋ ಲೋಕಾನ್ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸದನೇಽಕ್ಷಯಾನ್||

ಭಾರತ ! ಅಂಜಲಿ ಬದ್ಧನಾಗಿ ಸಾಯಂ-ಪ್ರಾತಗಳಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕರವನ್ನು
ಸ್ಮರಿಸುವುದು ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ. ಮತ್ತು ಆ
ನರನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080054a ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ಯತ್ಪಾಪಂ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ವಾ ಪುರುಷಸ್ಯ ವಾ|

03080054c ಪುಷ್ಕರೇ ಸ್ನಾತಮಾತ್ರಸ್ಯ ಸರ್ವಮೇವ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ||

ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಅಥವಾ ಪುರುಷರ
ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

03080055a ಯಥಾ ಸುರಾಣಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಮಾದಿಸ್ತು ಮಧುಸೂದನಃ|

03080055c ತಥೈವ ಪುಷ್ಕರಂ ರಾಜಂಸ್ತೀರ್ಥಾನಾಮಾದಿರುಚ್ಯತೇ||

ರಾಜನ್! ಹೇಗೆ ಸರ್ವ ಸುರರ ಆದಿಯು ಮಧುಸೂದನನೋ ಹಾಗೆ ತೀರ್ಥಗಳ ಆದಿ ಪುಷ್ಕರವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

03080056a ಉಷ್ಯ ದ್ವಾದಶ ವರ್ಷಾಣಿ ಪುಷ್ಕರೇ ನಿಯತಃ ಶುಚಿಃ|

03080056c ಕ್ರತೂನ್ನರ್ವಾನವಾಪ್ನೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಶುಚಿಯಾಗಿ ನಿಯತನಾಗಿ ವಾಸಿಸುವವನು ಸರ್ವ ಕ್ರತುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ.

03080057a ಯಸ್ತು ವರ್ಷಶತಂ ಪೂರ್ಣಮಗ್ನಿಹೋತ್ರಮುಪಾಸತೇ|

03080057c ಕಾರ್ತಿಕೀಂ ವಾ ವಸೇದೇಕಾಂ ಪುಷ್ಕರೇ ಸಮಮೇವ ತತ್||

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕದ ಒಂದು ಹುಣ್ಣಿಮೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ಎರಡೂ ಒಂದೇ.

03080058a ದುಷ್ಕರಂ ಪುಷ್ಕರಂ ಗಂತುಂ ದುಷ್ಕರಂ ಪುಷ್ಕರೇ ತಪಃ|

03080058c ದುಷ್ಕರಂ ಪುಷ್ಕರೇ ದಾನಂ ವಸ್ತುಂ ಚೈವ ಸುದುಷ್ಕರಂ||

ಪುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೇ ದುಷ್ಕರ, ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವುದು ದುಷ್ಕರ, ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡುವುದು ದುಷ್ಕರ,

ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದು ಇನ್ನೂ ದುಷ್ಕರ.

03080059a ಉಷ್ಯ ದ್ವಾದಶರಾತ್ರಂ ತು ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03080059c ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮುಪಾವೃತ್ತೋ ಜಂಬೂಮಾರ್ಗಂ ಸಮಾವಿಶೇತ್||

ಅಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ನಿಯತನಾಗಿ ಮತ್ತು ಲಘು ಆಹಾರದಿಂದ ಕಳೆದ ನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಜಂಬೂಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು.

03080060a ಜಂಬೂಮಾರ್ಗಂ ಸಮಾವಿಶ್ಯ ದೇವರ್ಷಿ ಪಿತೃಸೇವಿತಂ|

03080060c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ದೇವ, ಋಷಿ ಮತ್ತು ಪಿತೃ ಸೇವಿತ ಜಂಬೂಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವನು ಅಶ್ವಮೇಧಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ.

03080061a ತತ್ರೋಷ್ಯ ರಜನೀಃ ಪಂಚ ಷಷ್ಠಕಾಲಕ್ಷಮೀ ನರಃ|

03080061c ನ ದುರ್ಗ ತಿಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸಿದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಚೋತ್ತಮಾಂ||

ಆರರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಮಾತ್ರ ಆಹಾರ ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿ ಐದು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ನರನು ದುರ್ಗ ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದದೇ ಉತ್ತಮ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080062a ಜಂಬೂಮಾರ್ಗಾ ದುಪಾವೃತ್ತೋ ಗಚ್ಚೇತ್ತಂಡುಲಿಕಾಶ್ರಮಂ|

03080062c ನ ದುರ್ಗ ತಿಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇ ಚ ಪೂಜ್ಯತೇ||

ಜಂಬೂಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಟು ಅವನು ತಂಡುಲಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವುದರಿಂದ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದದೇ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03080063a ಅಗಸ್ತ್ಯಸರ ಆಸಾದ್ಯ ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನೇ ರತಃ|

03080063c ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ರಾಜನ್ನಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯಸರೋವರವನ್ನು ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿ ಮೂರು
ರಾತ್ರಿ ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನಿಗೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ
ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080064a ಶಾಕವೃತ್ತಿಃ ಫಲೈರ್ವಾಪಿ ಕೌಮಾರಂ ವಿಂದತೇ ಪದಂ|

03080064c ಕಣ್ವಾಶ್ರಮಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಶ್ರೀಜುಷ್ಯಂ ಲೋಕಪೂಜಿತಂ||

ಶ್ರೀಜುಷ್ಯ ಲೋಕಪೂಜಿತ ಕಣ್ವಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಫಲ ಮತ್ತು
ಶಾಕಾಹಾರಿಯಾಗಿ ಇರುವವನು ಕೌಮಾರಪದವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080065a ಧರ್ಮಾರಣ್ಯಂ ಹಿ ತತ್ಪುಣ್ಯಮಾದ್ಯಂ ಚ ಭರತರ್ಷಭ|

03080065c ಯತ್ರ ಪ್ರವಿಷ್ಟಮಾತ್ರೋ ವೈ ಪಾಪೇಭ್ಯೋ ವಿಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಆ ಧರ್ಮಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಪುಣ್ಯವನ್ನು
ಪಡೆದು ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮೋಚನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03080066a ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಪಿತೃಂದೇವಾನ್ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03080066c ಸರ್ವಕಾಮಸಮೃದ್ಧಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಫಲಮಶ್ನುತೇ||

ಅಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿಂದು, ನಿಯತನಾಗಿ ಪಿತ್ಯ-
ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುವವನು ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನೂ
ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03080067a ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಯಯಾತಿಪತನಂ ವ್ರಜೇತ್|

03080067c ಹಯಮೇಧಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ತತ್ರ ವೈ||

ಅದನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಯಯಾತಿಯು ಬಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080068a ಮಹಾಕಾಲಂ ತತೋ ಗಚ್ಛೇನ್ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03080068c ಕೋಟಿತಿರ್ಥಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಹಯಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿಯತನಾಗಿ, ನಿಯಮಿತ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು,
ಮಹಾಕಾಲನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಕೋಟಿತಿರ್ಥದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080069a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಾನಮುಮಾಪತೇಃ|

03080069c ನಾಮ್ನಾ ಭದ್ರವಟಂ ನಾಮ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ನಂತರ ಭದ್ರವಟ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮೂರೂ
ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಉಮಾಪತಿಯ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬೇಕು.

03080070a ತತ್ರಾಭಿಗಮ್ಯ ಚೇಶಾನಂ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್|

03080070c ಮಹಾದೇವಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚ ಗಣಪತ್ಯಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಅಲ್ಲಿರುವ ಈಶ್ವರನ ಬಳಿ ಹೋದರೆ ಸಾವಿರ ಗೋವುಗಳನ್ನು
ದಾನವನ್ನಿತ್ತ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವನ
ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಗಣಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080071a ನರ್ಮದಾಮಥ ಚಾಸಾದ್ಯ ನದೀಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಾಂ|

03080071c ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಪಿತೃನ್ದೇವಾನಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಪಿತೃ
ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣಗಳನ್ನಿತ್ತರೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದ
ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080072a ದಕ್ಷಿಣಂ ಸಿಂಧುಮಾಸಾದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03080072c ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಮವಾಪ್ನೋತಿ ವಿಮಾನಂ ಚಾಧಿರೋಹತಿ||

ದಕ್ಷಿಣ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು
ಗೆದ್ದವನು ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು
ವಿಮಾನವನ್ನು ಏರುತ್ತಾನೆ.

03080073a ಚರ್ಮಣ್ವತೀಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03080073c ರಂತಿದೇವಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ನಿಯತನಾಗಿ, ನಿಯಮಿತ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಚರ್ಮಣ್ವತಿಯನ್ನು
ಸೇರಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ರಂತಿದೇವನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ

ಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080074a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಹಿಮವತ್ಸುತಮರ್ಬುದಂ|

03080074c ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಯತ್ರ ವೈ ಚಿದ್ರಂ ಪೂರ್ವಮಾಸೀದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ¹¹⁶! ನಂತರ ಹಿಮಾಲಯದ ಮಗ ಅರ್ಬುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಭೂಮಿಯ ಕಿಂಡಿಯಿತ್ತು.

03080075a ತತ್ರಾಶ್ರಮೋ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಃ|

03080075c ತತ್ರೋಷ್ಯ ರಜನೀಮೇಕಾಂ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಅಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ರುತ ವಸಿಷ್ಠನ ಆಶ್ರಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದವನಿಗೆ ಸಾವಿರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವಿತ್ತ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080076a ಪಿಂಗಾತೀರ್ಥಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03080076c ಕಪಿಲಾನಾಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಶತಸ್ಯ ಫಲಮಶ್ನುತೇ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪಿಂಗತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಒಂದು ನೂರು ಕೆಂಪು ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಪುಣ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

¹¹⁶ಇಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಎಂಬ ಸಂಭೋಧನೆ ಏಕೆ ಬಂದಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ! ಇದು ಪುಲಸ್ತ್ಯ-ಭೀಷ್ಮರ ನಡೆಯುವ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲವೇ?

03080077a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಪ್ರಭಾಸಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಂ|

03080077c ಯತ್ರ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ವಯಮೇವ ಹುತಾಶನಃ|

03080077e ದೇವತಾನಾಂ ಮುಖಂ ವೀರ ಅನಲೋಽನಿಲಸಾರಥಿಃ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ನಂತರ ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಪ್ರಭಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ದೇವತೆಗಳ ಮುಖ, ವೀರ, ಅನಿಲ ಸಾರಥಿ, ಅನಲ ಹುತಾಶನನು ಸದಾ ಇರುತ್ತಾನೆ.

03080078a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥವರೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಶುಚಿಃ ಪ್ರಯತಮಾನಸಃ|

03080078c ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾತಿರಾತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ||

ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುಚಿಯಾಗಿ

ವಿನಯಮನಸ್ಕನಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಮತ್ತು ಅತಿರಾತ್ರಿ ಯಾಗಗಳ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080079a ತತೋ ಗತ್ವಾ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಸಾಗರಸ್ಯ ಚ ಸಂಗಮೇ|

03080079c ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ|

03080079e ದೀಪ್ಯಮಾನೋಽಗ್ನಿವನ್ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಭಯಾ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ನಂತರ ಸರಸ್ವತಿ ಸಾಗರಗಳ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080080a ತ್ರಿರಾತ್ರಮುಷಿತಸ್ತತ್ರ ತರ್ಪಯೇತ್ಪಿತೃದೇವತಾಃ|

03080080c ಪ್ರಭಾಸತೇ ಯಥಾ ಸೋಮೋ ಅಶ್ವಮೇಧಂ ಚ ವಿಂದತಿ||

ಅಲ್ಲಿ ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳು ಉಳಿದು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಸೋಮನಂತೆ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080081a ವರದಾನಂ ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ್ತೀರ್ಥಂ ಭರತಸತ್ತಮ|

03080081c ವಿಷ್ಣೋರ್ಧರ್ವಾ ಸಸಾ ಯತ್ರ ವರೋ ದತ್ತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಭರತಸತ್ತಮ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ನಂತರ ಎಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ದುರ್ವಾಸನಿಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತನೋ ಆ ವರದಾನ ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

03080082a ವರದಾನೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್|

03080082c ತತೋ ದ್ವಾರವತೀಂ ಗಚ್ಛೇನ್ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03080082e ಪಿಂಡಾರಕೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಲಭೇದ್ಭಹು ಸುವರ್ಣಕಂ||

ವರದಾನದಲ್ಲಿ ಮಿಂದ ನರನು ಸಹಸ್ರಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ನಿಯತನಾಗಿ, ನಿಯಮಿತ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ದ್ವಾರವತಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಪಿಂಡಾರಕದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಚಿನ್ನವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080083a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ಮಹಾಭಾಗ ಪದ್ಮಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಿತಾಃ|

03080083c ಅದ್ಯಾಪಿ ಮುದ್ರಾ ದೃಶ್ಯಂತೇ ತದದ್ಭುತಮರಿಂದಮ||

03080084a ತ್ರಿಶೂಲಾಂಕಾನಿ ಪದ್ಮಾನಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಕುರುನಂದನ|

03080084c ಮಹಾದೇವಸ್ಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ತತ್ರೈವ ಭರತರ್ಷಭ||

ಮಹಾಭಾಗ! ಅರಿಂದಮ! ಕುರುನಂದನ! ಭರತರ್ಷಭ! ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅದ್ಭುತ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕಮಲಗಳು ಈಗಲೂ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆ ಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲದ ಆಕಾರವು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾದೇವನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವೂ ಇದೆ.

03080085a ಸಾಗರಸ್ಯ ಚ ಸಿಂಧೋಶ್ಚ ಸಂಗಮಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಾರತ|

03080085c ತೀರ್ಥೇ ಸಲಿಲರಾಜಸ್ಯ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪ್ರಯತಮಾನಸಃ||

03080086a ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಪಿತೃಂದೈವಾನೃಷೀಂಶ್ಚ ಭರತರ್ಷಭ|

03080086c ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ವಾರುಣಂ ಲೋಕಂ ದೀಪ್ಯಮಾನಃ ಸ್ವತೇಜಸಾ||

ಭಾರತ! ಭರತರ್ಷಭ! ಸಾಗರ ಮತ್ತು ಸಿಂಧುನದಿಯ ಸಂಗಮವನ್ನು ಸೇರಿ ಸಲಿಲರಾಜನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ವಿನಯಮನಸ್ಕನಾಗಿ, ಪಿತೃಗಳಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ ತರ್ಪಣವನ್ನಿತ್ತರೆ, ತನ್ನದೇ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಾ ವರುಣಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03080087a ಶಂಕುಕರ್ಣೇಶ್ವರಂ ದೇವಮರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03080087c ಅಶ್ವಮೇಧಂ ದಶಗುಣಂ ಪ್ರವದಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ದೇವ ಶಂಕುಕರ್ಣೇಶ್ವರನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080088a ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮುಪಾವೃತ್ಯ ಗಚ್ಛೇತ ಭರತರ್ಷಭ|

03080088c ತೀರ್ಥಂ ಕುರುವರಶ್ರೇಷ್ಠ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ|

03080088e ದೃಮೀತಿ ನಾಮ್ನಾ ವಿಖ್ಯಾತಂ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚನಂ||

03080089a ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾ ಉಪಾಸಂತೇ ಮಹೇಶ್ವರಂ|

ಕುರುವರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಭರತರ್ಷಭ! ಅದನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ದೃಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ರುತವಾದ, ಸರ್ವಪಾಪವಿಮೋಚಕವೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತವಾದ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

03080089c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಚ ರುದ್ರಂ ದೇವಗಣೈರ್ವೃತಂ|

03080089e ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ಪಾಪಾನಿ ಕೃತಾನಿ ನುದತೇ ನರಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ದೇವಗಣಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ರುದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ನರನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಾನೆ.

03080090a ದೃಮೀ ಚಾತ್ರ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರ್ವದೇವೈರಭಿಷ್ಟುತಾ|

03080090c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಹಯಮೇಧಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಸರ್ವದೇವತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿರುವ ದೃಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು.

03080091a ಜಿತ್ವಾ ಯತ್ರ ಮಹಾಪ್ರಾಙ್ಗ ವಿಷ್ಟುನಾ ಪ್ರಭವಿಷ್ಟುನಾ|

03080091c ಪುರಾ ಶೌಚಂ ಕೃತಂ ರಾಜನ್ ಹತ್ವಾ ದೈವತಕಂಟಕಾನ್||

ರಾಜನ್! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಭವಿಷ್ಣುವು ದೇವತೆಗಳ
ಕಂಟಕರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ತನ್ನನ್ನು ಶುಚಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

03080092a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ವಸೋಧಾರಾಮಭಿಷ್ಪುತಾಂ|

03080092c ಗಮನಾದೇವ ತಸ್ಯಾಂ ಹಿ ಹಯಮೇಧಮವಾಪ್ಸುಯಾತ್||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರ ವಸೋಧಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೇವಲ ಹೋಗುವುದರಿಂದಲೇ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080093a ಸ್ನಾತ್ವಾ ಕುರುವರಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಯತಾತ್ಮಾ ತು ಮಾನವಃ|

03080093c ತರ್ಪ್ಯ ದೇವಾನ್ವಿತ್ಯಂಶ್ಚೈವ ವಿಷ್ಣುಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ಕುರುವರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ
ತರ್ಪಣವನ್ನಿತ್ತ ಮಾನವನು ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03080094a ತೀರ್ಥಂ ಚಾತ್ರ ಪರಂ ಪುಣ್ಯಂ ವಸೂನಾಂ ಭರತರ್ಷಭ|

03080094c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಚ ಪೀತ್ವಾ ಚ ವಸೂನಾಂ ಸಮ್ಮತೋ ಭವೇತ್||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪುಣ್ಯಕರ ವಸುಗಳ ತೀರ್ಥವಿದೆ.
ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ನೀರು ಕುಡಿದವರು ವಸುಗಳ
ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03080095a ಸಿಂಧೂತ್ತಮಮಿತಿ ಖ್ಯಾತಂ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶನಂ|

03080095c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಲಭೇದ್ಭಹು ಸುವರ್ಣಕಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಸಿಂಧೂತ್ತಮ ಎಂದು ವಿಖ್ಯಾತ ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ
ನಾಶಪಡಿಸಬಲ್ಲ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು
ಬಹಳಷ್ಟು ಬಂಗಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080096a ಬ್ರಹ್ಮತುಂಗಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಶುಚಿಃ ಪ್ರಯತಮಾನಸಃ|

03080096c ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸುಕೃತೀ ವಿರಜಾ ನರಃ||

ಬ್ರಹ್ಮತುಂಗವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಶುಚಿಯಾಗಿ, ಪ್ರಯತಮನಸ್ಕನಾಗಿ,
ಉತ್ತಮ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಉತ್ಸುಕನಾಗಿರುವವನು
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080097a ಕುಮಾರಿಕಾಣಾಂ ಶಕ್ರಸ್ಯ ತೀರ್ಥಂ ಸಿದ್ಧನಿಷೇವಿತಂ|

03080097c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಶಕ್ರಲೋಕಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಸಿದ್ಧರಿಂದ ಸೇವಿತ ಶಕ್ರನ ಕುಮಾರಿಗಳ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ
ನರನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಶಕ್ರಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03080098a ರೇಣುಕಾಯಾಶ್ಚ ತತ್ರೈವ ತೀರ್ಥಂ ದೇವನಿಷೇವಿತಂ|

03080098c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಭವೇದ್ವಿಪ್ರೋ ವಿಮಲಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ಯಥಾ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೇವತೆಗಳು ಬರುವ ರೇಣುಕೆಯ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ವಿಪ್ರನು ಚಂದ್ರಮನಂತೆ ವಿಮಲನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03080099a ಅಥ ಪಂಚನದಂ ಗತ್ವಾ ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03080099c ಪಂಚ ಯಜ್ಞಾನವಾಪೋತಿ ಕ್ರಮಶೋ ಯೇನುಕೀರ್ತಿತಾಃ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಂಚನದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಿಯತನಾಗಿ, ನಿಯಮಿತ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆಗೊಳಗಾದ ಐದು ಯಜ್ಞಗಳ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080100a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಭೀಮಾಯಾಃ ಸ್ಥಾನಮುತ್ತಮಂ|

03080100c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ತು ಯೋನ್ಯಾಂ ವೈ ನರೋ ಭರತಸತ್ತಮ||

03080101a ದೇವ್ಯಾಃ ಪುತ್ರೋ ಭವೇದ್ರಾಜಂಸ್ತಪ್ತಕುಂಡಲವಿಗ್ರಹಃ|

03080101c ಗವಾಂ ಶತಸಹಸ್ರಸ್ಯ ಫಲಂ ಚೈವಾಪ್ನುಯಾನ್ಮಹತ್||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ನಂತರ ಭೀಮನ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಭರತಸತ್ತಮ! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ದೇವಿಯ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಜನ್! ಚಿನ್ನದ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವನು ನೂರು ಸಾವಿರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಮಹಾ ಫಲವನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080102a ಗಿರಿಮುಂಜಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ|

03080102c ಪಿತಾಮಹಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತ ಗಿರಿಮುಂಜವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಪಿತಾಮಹನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

03080103a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ವಿಮಲಂ ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

03080103c ಅದ್ಯಾಪಿ ಯತ್ರ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಮತ್ಸ್ಯಾಃ ಸೌವರ್ಣರಾಜತಾಃ||

03080104a ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾಜಪೇಯಮವಾಪ್ನುಯಾತ್|

03080104c ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಗಚ್ಛೇಚ್ಚ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ನಂತರ ಉತ್ತಮವಾದ ವಿಮಲ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮೀನುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ವಾಜಪೇಯ ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಮತ್ತು ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

03080105a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಮಲದಾಂ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಾಂ|

03080105c ಪಶ್ಚಿ ಮಾಯಾಂ ತು ಸಂಧ್ಯಾಯಾಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಯಥಾವಿಧಿ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ರುತ ಮಲದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

03080106a ಚರುಂ ನರೇಂದ್ರ ಸಪ್ತಾರ್ಚೀರ್ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಿವೇದಯೇತ್|

03080106c ಪಿತೃಣಾಮಕ್ಷಯಂ ದಾನಂ ಪ್ರವದಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ||

ನರೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಚರುವನ್ನು ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದುದು ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03080107a ಗವಾಂ ಶತಸಹಸ್ರೇಣ ರಾಜಸೂಯಶತೇನ ಚ|

03080107c ಅಶ್ವಮೇಧಸಹಸ್ರೇಣ ಶ್ರೇಯಾನ್ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಷಶ್ಚ ರುಃ||

ಚರುವಿನ ಹೋಮವು ನೂರು ಸಾವಿರ ಗೋದಾನಗಳ ಫಲ, ನೂರು ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞಗಳ ಫಲ, ಮತ್ತು ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗಗಳ ಫಲಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾದುದು.

03080108a ತತೋ ನಿವೃತ್ತೋ ರಾಜೇಂದ್ರ ವಸ್ತ್ರಾಪದಮಥಾವಿಶೇತ್|

03080108c ಅಭಿಗಮ್ಯ ಮಹಾದೇವಮಶ್ವಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ವಸ್ತ್ರಾಪದದ ಕಡೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯ ಮಹಾದೇವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

03080109a ಮಣಿಮಂತಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾಹಿತಃ|

03080109c ಏಕರಾತ್ರೋಷಿತೋ ರಾಜನ್ನಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ರಾಜನ್! ಮಣಿಮಂತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ, ಎಚ್ಚರದಿಂದಿದ್ದು, ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03080110a ಅಥ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ದೇವಿಕಾಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಾಂ|

03080110c ಪ್ರಸೂತಿಯತ್ರ ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಶ್ರೂಯತೇ ಭರತರ್ಷಭ||

03080111a ತ್ರಿಶೂಲಪಾಣೇಃ ಸ್ಥಾನಂ ಚ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ|

03080111c ದೇವಿಕಾಯಾಂ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಮಹೇಶ್ವರಂ||

03080112a ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಚರುಂ ತತ್ರ ನಿವೇದ್ಯ ಭರತರ್ಷಭ|

03080112c ಸರ್ವಕಾಮಸಮೃದ್ಧಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಲಭತೇ ಫಲಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಭರತರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ದೇವಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತವಾದ ಆ ತ್ರಿಶೂಲಪಾಣಿ ಶಿವನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹುಟ್ಟಿದರು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಭರತರ್ಷಭ! ದೇವಿಕದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಚರುವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದ ನರನು ಸರ್ವಕಾಮಸಮೃದ್ಧಿಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080113a ಕಾಮಾಖ್ಯಂ ತತ್ರ ರುದ್ರಸ್ಯ ತೀರ್ಥಂ ದೇವರ್ಷಿಸೇವಿತಂ|

03080113c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸಿದ್ಧಿಮಾಪ್ನೋತಿ ಭಾರತ||

ಅಲ್ಲಿ ದೇವರ್ಷಿಸೇವಿತ ಕಾಮ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ರುದ್ರನ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಭಾರತ! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03080114a ಯಜನಂ ಯಾಜನಂ ಗತ್ವಾ ತಥೈವ ಬ್ರಹ್ಮವಾಲುಕಾಂ|

03080114c ಪುಷ್ಪನ್ಯಾಸ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ನ ಶೋಚೇನ್ಮರಣಂ ತತಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಯಜನ, ಯಾಜನ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾವಲುಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನಂತರ ಮರಣದ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

03080115a ಅರ್ಥಯೋಜನವಿಸ್ತಾರಾಂ ಪಂಚಯೋಜನಮಾಯತಾಂ|

03080115c ಏತಾವದ್ದೇವಿಕಾಮಾಹುಃ ಪುಣ್ಯಾಂ ದೇವರ್ಷಿಸೇವಿತಾಂ||

ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿತಗೊಂಡ ಪುಣ್ಯ ದೇವಿಕವು
ಅರ್ಧಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಐದು ಯೋಜನ ಅಗಲವೂ ಇದೆ ಎಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03080116a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ದೀರ್ಘಸತ್ರಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ|

03080116c ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಯೋ ದೇವಾಃ ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಪರಮರ್ಷಯಃ|

03080116e ದೀರ್ಘಸತ್ರಮುಪಾಸಂತೇ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಯ ತವ್ರತಾಃ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅನಂತರ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ದೀರ್ಘಸತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು, ಸಿದ್ಧರು, ಪರಮ ಋಷಿಗಳು
ಯತವ್ರತರಾಗಿದ್ದು ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೀರ್ಘ ಸತ್ರವನ್ನು
ನಡೆಸಿದ್ದರು.

03080117a ಗಮನಾದೇವ ರಾಜೇಂದ್ರ ದೀರ್ಘಸತ್ರಮರಿಂದಮ|

03080117c ರಾಜಸೂಯಾಶ್ವಮೇಧಾಭ್ಯಾಂ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅರಿಂದಮ! ದೀರ್ಘಸತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ
ಮಾನವರು ರಾಜಸೂಯ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧಗಳ ಫಲವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

03080118a ತತೋ ವಿನಶನಂ ಗಚ್ಛೇನ್ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03080118c ಗಚ್ಛತ್ಯಂತರ್ಹಿತಾ ಯತ್ರ ಮರುಪೃಷ್ಠೇ ಸರಸ್ವತೀ|

03080118e ಚಮಸೇ ಚ ಶಿವೋದ್ಭೇದೇ ನಾಗೋದ್ಭೇದೇ ಚ ದೃಶ್ಯತೇ||

ಅನಂತರ ಉಪವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು, ನಿಯಮಿತ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ,

ನಿಯತಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯು ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಮರೆಯಾಗಿ ಚಮಸಭೇದ, ಶಿವಭೇದ ಮತ್ತು ನಾಗಭೇದಗಳಾಗಿ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

03080119a ಸ್ನಾತ್ವಾ ಚ ಚಮಸೋದ್ಭೇದೇ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್|

03080119c ಶಿವೋದ್ಭೇದೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

03080120a ನಾಗೋದ್ಭೇದೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನಾಗಲೋಕಮವಾಪ್ನುಯಾತ್|

ಚಮಸೋದ್ಭೇದದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮದ ಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಶಿವೋದ್ಭೇದದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ
ಸಹಸ್ರಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
ನಾಗೋದ್ಭೇದದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮನುಷ್ಯನು ನಾಗಲೋಕವನ್ನು
ಸೇರುತ್ತಾನೆ.

03080120c ಶಶಯಾನಂ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥಮಾಸಾದ್ಯ ದುರ್ಲಭಂ|

03080120e ಶಶರೂಪಪ್ರತಿಚ್ಚನ್ನಾಃ ಪುಷ್ಕರಾ ಯತ್ರ ಭಾರತ||

03080121a ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಅನು ಸಂವತ್ಸರಂ ಹಿ ತೇ|

03080121c ಸ್ನಾಯಂತೇ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ವೃತ್ತಾಂ ವೈ ಕಾರ್ತಿಕೇಂ ಸದಾ||

03080122a ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ದ್ಯೋತತೇ ಶಶಿವತ್ಸದಾ|

03080122c ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಚೈವ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾದ್ಭರತರ್ಷಭ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ದುರ್ಲಭವಾದ ಶಶಾಯಾನ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ಭಾರತ! ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಮಹಾರಾಜ! ಅಲ್ಲಿ ಕಮಲಗಳು

ವರ್ಷಪರ್ಯಂತ ಮೊಲಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದು ಕಾರ್ತಿಕ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಸರಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಮೀಯುತ್ತವೆ. ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಭರತರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿ ಮಿಂದವನು ಚಂದ್ರನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಿತ್ತ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03080123a ಕುಮಾರಕೋಟಿಮಾಸಾದ್ಯ ನಿಯತಃ ಕುರುನಂದನ|

03080123c ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವೀತ ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನೇ ರತಃ||

03080123e ಗವಾಮಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್||

ಕುರುನಂದನ! ಕುಮಾರಕೋಟಿಯನ್ನು ತಲುಪಿ ನಿಯತನಾಗಿದ್ದು ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ, ಪಿತೃ-ದೇವತೆಗಳ ಅರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವವನು ಗವಾಮಯನಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಕುಲವೂ ಉದ್ಧಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

03080124a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ರುದ್ರಕೋಟಿಂ ಸಮಾಹಿತಃ|

03080124c ಪುರಾ ಯತ್ರ ಮಹಾರಾಜ ಋಷಿಕೋಟಿಃ ಸಮಾಹಿತಾ||

03080124e ಪ್ರಹರ್ಷೇಣ ಚ ಸಂವಿಷ್ಟಾ ದೇವದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಯಾ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅನಂತರ ಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ರುದ್ರಕೋಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಮಹಾರಾಜ! ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಕೋಟಿ ಋಷಿಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಂವಿಷ್ಟರಾಗಿ ದೇವನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಬಯಸಿ ಸೇರಿದ್ದರು.

03080125a ಅಹಂ ಪೂರ್ವಮಹಂ ಪೂರ್ವಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವೃಷಭಧ್ವಜಂ|

03080125c ಏವಂ ಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತಾ ರಾಜನ್ಮುಷಯಃ ಕಿಲ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ರಾಜನ್! “ವೃಷಭಧ್ವಜನನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲು

ನೋಡುತ್ತೇನೆ! ನಾನು ಮೊದಲು ನೋಡುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಋಷಿಗಳು
ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03080126a ತತೋ ಯೋಗೇಷ್ಟರೇಣಾಪಿ ಯೋಗಮಾಸ್ಥಾಯ ಭೂಪತೇ|

03080126c ತೇಷಾಂ ಮನ್ಯುಪ್ರಣಾಶಾರ್ಥಮೃಷೀಣಾಂ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ||

03080127a ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೋಟಿಸ್ತು ರುದ್ರಾಣಾಮೃಷೀಣಾಮಗ್ರತಃ ಸ್ಥಿತಾ|

03080127c ಮಯಾ ಪೂರ್ವತರಂ ದೃಷ್ಟ್ಯ ಇತಿ ತೇ ಮೇನಿರೇ ಪೃಥಕ್||

ಭೂಪತೇ! ಆಗ ಯೋಗೇಶ್ವರನೂ ಕೂಡ ಯೋಗಸ್ಥನಾಗಿ, ಆ
ಭಾವಿತಾತ್ಮ ಋಷಿಗಳು ಕೋಪಗೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಕೋಟಿ ರುದ್ರರನ್ನು
ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ನಾನೇ ಅವನನ್ನು
ಎಲ್ಲರಗಿಂತ ಮೊದಲು ನೋಡಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ
ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

03080128a ತೇಷಾಂ ತುಷ್ಪೋ ಮಹಾದೇವ ಋಷೀಣಾಮುಗ್ರತೇಜಸಾಂ|

03080128c ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಮಯಾ ರಾಜನ್ವರಂ ತೇಷಾಂ ಪ್ರದಿಷ್ಟವಾನ್||

03080128e ಅದ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಧರ್ಮವೃದ್ಧಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ರಾಜನ್! ಅವರ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಮಹಾದೇವನು
ಉಗ್ರತೇಜಸ್ವಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ “ಇಂದಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮವು
ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ!” ಎಂದು ವರವನ್ನಿತ್ತನು.

03080129a ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ರುದ್ರಕೋಟ್ಯಾಂ ನರಃ ಶುಚಿಃ|

03080129c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುಚಿಯಾದ ನರನು ಅಶ್ವಮೇಧದ
ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಕುಲವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ.

03080130a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಂಗಮಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಂ|

03080130c ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ಮಹಾಪುಣ್ಯಮುಪಾಸಂತೇ ಜನಾರ್ದನಂ||

03080131a ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾ ಋಷಯಃ ಸಿದ್ಧಚಾರಣಾಃ|

03080131c ಅಭಿಗಚ್ಛಂತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲಚತುರ್ದಶೀಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ, ಎಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು ಮತ್ತು
ಸಿದ್ಧ-ಚಾರಣರು ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ಜನಾರ್ದನನನ್ನು
ಪೂಜಿಸಲು ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೋ ಆ ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಮಹಾಪುಣ್ಯ
ಸರಸ್ವತಿಯ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

03080132a ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ವಿಂದೇದ್ಬಹು ಸುವರ್ಣಕಂ|

03080132c ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ಬಹಳಷ್ಟು ಚಿನ್ನವನ್ನು
ಪಡೆಯುವನು ಮತ್ತು ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03080133a ಋಷೀಣಾಂ ಯತ್ರ ಸತ್ರಾಣಿ ಸಮಾಪ್ತಾನಿ ನರಾಧಿಪ|

03080133c ಸತ್ರಾವಸಾನಮಾಸಾದ್ಯ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ನರಾಧಿಪ! ಋಷಿಗಳು ಸತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ್ದ ಸತ್ರಾವಸಾನಕ್ಕೆ
ಹೋದರೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳ ದಾನದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ."

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಪಾರ್ಥನಾರದಸಂವಾದೇ ಅಶೀತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥನಾರದಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ
ಎಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೮೧

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆ (೧-೭). ವಿಷ್ಣುಸ್ಥಾನವೇ ಮೊದಲಾದ
ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆ (೮-೨೧). ಭಾರ್ಗವ ರಾಮನ ಸರೋವರಗಳ
ಮಹಿಮೆ (೨೨-೩೩). ವಂಶಮೂಲಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆ (೩೪-
೯೬). ಋಷಿ ಮಂಕಣನಿದ್ದ ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆ (೯೭-
೧೧೫). ಔಷಸನಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆ (೧೧೬-೧೭೮).

03081001 ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03081001a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಮಭಿಷ್ಕುತಂ|

03081001c ಪಾಪೇಭ್ಯೋ ವಿಪ್ರಮುಚ್ಯಂತೇ ತದ್ಗತಾಃ ಸರ್ವಜಂತವಃ||

ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ ತುಂಬಾ
ಪ್ರಶಂಸನೆಗೊಳಗಾದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋದ ಸರ್ವ
ಜೀವಿಗಳ ಪಾಪವಿಮೋಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

03081002a ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ವಸಾಮ್ಯಹಂ|

03081002c ಯ ಏವಂ ಸತತಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ಸೋಽಪಿ ಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

“ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ! ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಯಾರು ಸದಾ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೋ ಅಂಥವರೂ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03081003a ತತ್ರ ಮಾಸಂ ವಸೇದ್ವೀರ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03081003c ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾ ಋಷಯಃ ಸಿದ್ಧಚಾರಣಾಃ||

03081004a ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸೋ ಯಕ್ಷಾಃ ಪನ್ನಗಾಶ್ಚ ಮಹೀಪತೇ|

03081004c ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷೇತ್ರಂ ಮಹಾಪುಣ್ಯಮಭಿಗಚ್ಚಂತಿ ಭಾರತ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ವೀರ! ಮಹೀಪತೇ! ಭಾರತ! ಎಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿ-ಸಿದ್ಧ-ಚಾರಣರೂ, ಗಂಧರ್ವ-ಅಪ್ಸರೆಯರೂ, ಯಕ್ಷ-ಪನ್ನಗರೂ ಮಹಾಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರೋ ಆ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ವಾಸಿಸಬೇಕು.

03081005a ಮನಸಾಪ್ಯಭಿಕಾಮಸ್ಯ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03081005c ಪಾಪಾನಿ ವಿಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮನಸಾ ಹೋಗಲು ಬಯಸಿದರೂ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03081006a ಗತ್ವಾ ಹಿ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಯುಕ್ತಃ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಕುರೂದ್ವಹ|

03081006c ರಾಜಸೂಯಾಶ್ವಮೇಧಾಭ್ಯಾಂ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ||

ಕುರೂದ್ವಹ! ಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಮಾನವನು ರಾಜಸೂಯ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗಗಳೆರಡರ

ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081007a ತತೋ ಮಚಕ್ರುಕಂ ರಾಜನ್ವಾ ರಪಾಲಂ ಮಹಾಬಲಂ|

03081007c ಯಕ್ಷಂ ಸಮಭಿವಾಧ್ಯೈವ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿಯ ದ್ವಾರಪಾಲ ಮಹಾಬಲಿ ಯಕ್ಷ ಮಚಕ್ರುಕನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದರಿಂದ ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081008a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ಥಾನಮನುತ್ತಮಂ|

03081008c ಸತತಂ ನಾಮ ರಾಜೇಂದ್ರ ಯತ್ರ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಹರಿಃ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಎಲ್ಲಿ ಸತತವೂ ಹರಿನಾಮ ಮತ್ತು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಇದೆಯೋ ಆ ಅನುತ್ತಮ ವಿಷ್ಣುಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

03081009a ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಚ ತ್ರಿಲೋಕಪ್ರಭವಂ ಹರಿಂ|

03081009c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತ್ರಿಲೋಕ ಪ್ರಭವ ಹರಿಯನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುವುದರಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03081010a ತತಃ ಪಾರಿಪ್ಲವಂ ಗಚ್ಛೇತ್ತೀರ್ಥಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಂ|

03081010c ಅಗ್ನಿಷ್ಪೋಮಾತಿರಾತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ರುತವಾದ ಪಾರಿಪ್ಲವ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ಅಗ್ನಿಷ್ಪೋಮ ಮತ್ತು

ಅತಿರಾತ್ರಿ ಯಾಗಗಳ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081011a ಪೃಥಿವ್ಯಾಸ್ತೀರ್ಥಮಾಸಾದ್ಯ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್|

03081011c ತತಃ ಶಾಲೂಕಿನೀಂ ಗತ್ವಾ ತೀರ್ಥಸೇವೀ ನರಾಧಿಪ||

03081011e ದಶಾಶ್ವಮೇಧಿಕೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ತದೇವ ಲಭತೇ ಫಲಂ||

ಪೃಥ್ವಿ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಸಹಸ್ರಗೋವುಗಳ ದಾನದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ನರಾಧಿಪ! ನಂತರ ಶಾಲೂಕಿನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಯು ದಶಾಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081012a ಸರ್ಪದರ್ವೀಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನಾಗಾನಾಂ ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

03081012c ಅಗ್ನಿಷ್ಠೋಮಮವಾಪ್ನೋತಿ ನಾಗಲೋಕಂ ಚ ವಿಂದತಿ||

ನಾಗಗಳ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥ ಸರ್ಪದರ್ವಿಗೆ ಹೋದವನು ಅಗ್ನಿಷ್ಠೋಮಯಾಗ ಫಲ ಮತ್ತು ನಾಗಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03081013a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ದ್ವಾರಪಾಲಂ ತರಂತುಕಂ|

03081013c ತತ್ರೋಷ್ಯ ರಜನೀಮೇಕಾಂ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅಲ್ಲಿಂದ ದ್ವಾರಪಾಲ ತರಂತುಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದರೂ ಸಹಸ್ರಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವಿತ್ತ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081014a ತತಃ ಪಂಚನದಂ ಗತ್ವಾ ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03081014c ಕೋಟಿತಿರ್ಥ ಮುಪ್ಪುಶ್ಯ ಹಯಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್||

03081014e ಅಶ್ವಿನೋಸ್ತಿರ್ಥ ಮಾಸಾದ್ಯ ರೂಪವಾನಭಿಜಾಯತೇ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಂಚನಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಿಯಮದಿಂದಿದ್ದು
ಅಲ್ಪಾಹಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಕೋಟಿತಿರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ
ಹಯಮೇಧಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಶ್ವಿನೀ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ
ರೂಪವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03081015a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ವಾರಾಹಂ ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

03081015c ವಿಷ್ಣುವಾರಾಹರೂಪೇಣ ಪೂರ್ವಂ ಯತ್ರ ಸ್ಥಿತೋಽಭವತ್||

03081015e ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತಮ ವರಾಹತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ
ಹಿಂದೆ ವಿಷ್ಣುವು ವರಾಹ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದನು. ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಅಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081016a ತತೋ ಜಯಂತ್ಯಾ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸೋಮತೀರ್ಥಂ ಸಮಾವಿಶೇತ್|

03081016c ಸ್ನಾತ್ವಾ ಫಲಮವಾಪ್ನೋತಿ ರಾಜಸೂಯಸ್ಯ ಮಾನವಃ||

03081017a ಏಕಹಂಸೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್|

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಜಯಂತದಲ್ಲಿರುವ ಸೋಮತೀರ್ಥವನ್ನು
ತಲುಪಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಮಾನವನು ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದ
ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಏಕಹಂಸದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಸಹಸ್ರ
ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿತ್ತ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081017c ಕೃತಶೌಚಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತೀರ್ಥಸೇವೀ ಕುರಾದ್ವಹ||

03081017e ಪುಂಡರೀಕಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕೃತಶೌಚೋ ಭವೇನ್ನರಃ||

ಕುರಾದ್ವಹ ! ಕೃತಶೌಚವನ್ನು ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ
ತೀರ್ಥಸೇವಿ ನರನು ಪುಂಡರೀಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03081018a ತತೋ ಮುಂಜವಟಂ ನಾಮ ಮಹಾದೇವಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03081018c ತತ್ರೋಷ್ಯ ರಜನೀಮೇಕಾಂ ಗಾಣಪತ್ಯಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಅನಂತರ ಧೀಮಂತ ಮಹಾದೇವನ ಮುಂಜವಟ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಒಂದು
ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದವನು ಗಣಪತಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081019a ತತ್ರೈವ ಚ ಮಹಾರಾಜ ಯಕ್ಷೀ ಲೋಕಪರಿಶ್ರುತಾ|

03081019c ತಾಂ ಚಾಭಿಗಮ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪುಣ್ಯಾಲೋಕಾನವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತ ಯಕ್ಷಿಯಿದ್ದಾಳೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ !
ಅವಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ಪುಣ್ಯಲೋಕಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

03081020a ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ತದ್ಧ್ವಾರಂ ವಿಶ್ರುತಂ ಭರತರ್ಷಭ|

03081020c ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮುಪಾವೃತ್ಯ ತೀರ್ಥಸೇವೀ ಸಮಾಹಿತಃ||

03081021a ಸ್ಮಿತ್ತೇ ಪುಷ್ಕರಾಣಾಂ ಚ ಸ್ನಾತ್ವಾರ್ಚ್ಯ ಪಿತೃದೇವತಾಃ|

ಭರತರ್ಷಭ ! ಇದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ದ್ವಾರವೆಂದು ವಿಶ್ರುತವಾಗಿದೆ.

ಪುಷ್ಕರದಂತಿರುವ ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಯು ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

03081021c ಜಾಮದಗ್ನೈನ ರಾಮೇಣ ಆಹೃತೇ ವೈ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

03081021e ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಭವೇದ್ರಾಜನ್ನಶ್ವಮೇಧಂ ಚ ವಿಂದತಿ||

ರಾಜನ್! ಜಾಮದಗ್ನಿ ಮಹಾತ್ಮ ರಾಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದವನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03081022a ತತೋ ರಾಮಹೃದಾನ್ಗಚ್ಛೇತ್ತೀರ್ಥಸೇವೀ ನರಾಧಿಪ|

03081022c ಯತ್ರ ರಾಮೇಣ ರಾಜೇಂದ್ರ ತರಸಾ ದೀಪ್ತತೇಜಸಾ||

03081022e ಕ್ಷತ್ರಮುತ್ಸಾದ್ಯ ವೀರ್ಯೇಣ ಹೃದಾಃ ಪಂಚ ನಿವೇಶಿತಾಃ||

03081023a ಪೂರಯಿತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ರುಧಿರೇಣೇತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ|

ನರಾಧಿಪ! ಅಲ್ಲಿಂದ ತೀರ್ಥಸೇವಿಯು ರಾಮಸರೋವರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ದೀಪ್ತತೇಜಸ್ವಿ ರಾಮನು ತನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಅವರ ರಕ್ತವನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ಐದು ಸರೋವರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

03081023c ಪಿತರಸ್ತುರ್ಪಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ತಥೈವ ಚ ಪಿತಾಮಹಾಃ||

03081023e ತತಸ್ತೇ ಪಿತರಃ ಪ್ರೀತಾ ರಾಮಮೂಚುರ್ಮಹೀಪತೇ||

ಮಹೀಪತೇ! ಹೀಗೆ ಸರ್ವ ಪಿತ-ಪಿತಾಮಹರೆಲ್ಲರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಆ ಪಿತೃಗಳು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಾಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

03081024a ರಾಮ ರಾಮ ಮಹಾಭಾಗ ಪ್ರೀತಾಃ ಸ್ಮ ತವ ಭಾರ್ಗವ|

03081024c ಅನಯಾ ಪಿತೃಭಕ್ತ್ಯಾ ಚ ವಿಕ್ರಮೇಣ ಚ ತೇ ವಿಭೋ||

03081024e ವರಂ ವೃಣೀಷ್ವ ಭದ್ರಂ ತೇ ಕಿಮಿಚ್ಛಸಿ ಮಹಾದ್ಯುತೇ||

“ರಾಮ ! ರಾಮ ! ಮಹಾಭಾಗ ! ಭಾರ್ಗವ ! ವಿಭೋ ! ನಾವು ನಿನ್ನ ಈ ಪಿತೃಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ವಿಭೋ ! ಮಹಾದ್ಯುತಿ ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ! ನೀನು ಏನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೀಯೋ ಆ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ !”

03081025a ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ರಾಜೇಂದ್ರ ರಾಮಃ ಪ್ರಹರತಾಂ ವರಃ|

03081025c ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿವಾರ್ಕ್ಯಂ ಪಿತೃನ್ಸ ಗಗನೇ ಸ್ಥಿತಾನ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ಪ್ರಹರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಮನು ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾಗಿ ಗಗನದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03081026a ಭವಂತೋ ಯದಿ ಮೇ ಪ್ರೀತಾ ಯದ್ಯನುಗ್ರಾಹ್ಯತಾ ಮಯಿ|

03081026c ಪಿತೃಪ್ರಸಾದಾದಿಚ್ಛೇಯಂ ತಪಸಾಪ್ಯಾಯನಂ ಪುನಃ||

“ನನ್ನಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹವಿದೆ ಎಂದಾದರೆ ಪಿತೃಗಳ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03081027a ಯಚ್ಚ ರೋಷಾಭಿಭೂತೇನ ಕ್ಷತ್ರಮುತ್ಸಾದಿತಂ ಮಯಾ|

03081027c ತತಶ್ಚ ಪಾಪಾನ್ಮುಚ್ಛೇಯಂ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ತೇಜಸಾ ಹ್ಯಹಂ||

03081027e ಹ್ರದಾಶ್ಚ ತೀರ್ಥಭೂತಾ ಮೇ ಭವೇಯುರ್ಭುವಿ ವಿಶ್ರುತಾಃ||

ನಿಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ರೋಷಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು
ನಾಶಪಡಿಸಿದ ಪಾಪದಿಂದ ನನಗೆ ಮುಕ್ತಿ ದೊರಕಲಿ ಮತ್ತು ನಾನು
ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಈ ಸರೋವರಗಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಗಳಾಗಿ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಲಿ!”

03081028a ಏತಚ್ಚೌತ್ವಾ ಶುಭಂ ವಾಕ್ಯಂ ರಾಮಸ್ಯ ಪಿತರಸ್ತದಾ|

03081028c ಪ್ರತ್ಯೂಚುಃ ಪರಮಪ್ರೀತಾ ರಾಮಂ ಹರ್ಷಸಮನ್ವಿತಾಃ||

ರಾಮನ ಈ ಶುಭ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವನ ಪಿತೃಗಳು
ಪರಮಪ್ರೀತರಾಗಿ, ಹರ್ಷಸಮನ್ವಿತರಾಗಿ ರಾಮನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದರು.

03081029a ತಪಸ್ತೇ ವರ್ಧತಾಂ ಭೂಯಃ ಪಿತೃಭಕ್ತ್ಯಾ ವಿಶೇಷತಃ|

03081029c ಯಚ್ಚ ರೋಷಾಭಿಭೂತೇನ ಕ್ಷತ್ರಮುತ್ಸಾದಿತಂ ತ್ವಯಾ||

03081030a ತತಶ್ಚ ಪಾಪಾನ್ಮುಕ್ತಸ್ವಂ ಕರ್ಮಭಿಸ್ತೇ ಚ ಪಾತಿತಾಃ|

“ವಿಶೇಷವಾದ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.
ರೋಷಾಭಿಭೂತನಾಗಿ ನಿನ್ನಿಂದಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ನಾಶದ ಪಾಪದಿಂದಲೂ
ನೀನು ಮುಕ್ತನಾಗಿರುವೆ. ಅವರದೇ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅವರು
ನಾಶಗೊಂಡರು.

03081030c ಹ್ರದಾಶ್ಚ ತವ ತೀರ್ಥತ್ವಂ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

03081031a ಹ್ರದೇಷ್ಟೇತೇಷು ಯಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪಿತೃನ್ಸಂತರ್ಪಯಿಷ್ಯತಿ|

03081031c ಪಿತರಸ್ತಸ್ಯ ವೈ ಪ್ರೀತಾ ದಾಸ್ಯಂತಿ ಭುವಿ ದುರ್ಲಭಂ||

03081031e ಈಪ್ಸಿತಂ ಮನಸಃ ಕಾಮಂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಶಾಶ್ವತಂ||

ನಿನ್ನ ಸರೋವರಗಳೂ ತೀರ್ಥಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ
 ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಈ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ
 ತರ್ಪಣ ನೀಡುತ್ತಾನೋ ಅವನ ಪಿತೃಗಳು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು
 ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಎಷ್ಟೇ ದುರ್ಲಭವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ
 ಬಯಕೆಯನ್ನು, ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.”

03081032a ಏವಂ ದತ್ತ್ವಾ ವರಾನ್ರಾಜನ್ರಾಮಸ್ಯ ಪಿತರಸ್ತದಾ|

03081032c ಆಮಂತ್ರ್ಯ ಭಾರ್ಗವಂ ಪ್ರೀತಾಸ್ತತ್ಪ್ರವಾಂತರ್ದಧುಸ್ತದಾ||

ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ವರಗಳನ್ನಿತ್ತು ರಾಮನ ಪಿತೃಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ
 ಭಾರ್ಗವನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನರಾದರು.

03081033a ಏವಂ ರಾಮಹ್ರದಾಃ ಪುಣ್ಯಾ ಭಾರ್ಗವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03081033c ಸ್ನಾತ್ವಾ ಹ್ರದೇಷು ರಾಮಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಶುಭವ್ರತಃ||

03081033e ರಾಮಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಲಭೇದ್ಬಹು ಸುವರ್ಣಕಂ||

ಈ ರೀತಿ ಮಹಾತ್ಮ ಭಾರ್ಗವ ರಾಮನ ಸರೋವರಗಳು
 ಪುಣ್ಯಕರವಾದವು. ರಾಜನ್! ಮಂಗಳವ್ರತ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ರಾಮನ
 ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ರಾಮನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುವುದರಿಂದ
 ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081034a ವಂಶಮೂಲಕಮಾಸಾದ್ಯ ತೀರ್ಥಸೇವೀ ಕುರೂದ್ವಹ|

03081034c ಸ್ವವಂಶಮುದ್ಧರೇದ್ರಾಜನ್ಸ್ಮಾತ್ಪ್ವ ವೈ ವಂಶಮೂಲಕೇ||

ಕುರೂದ್ವಹ! ರಾಜನ್! ವಂಶಮೂಲವನ್ನು ತಲುಪಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಯು

ವಂಶಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತನ್ನ ವಂಶವನ್ನೇ ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ.

03081035a ಕಾಯಶೋಧನಮಾಸಾದ್ಯ ತೀರ್ಥಂ ಭರತಸತ್ತಮ|

03081035c ಶರೀರಶುದ್ಧಿಃ ಸ್ನಾತಸ್ಯ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ನ ಸಂಶಯಃ||

03081035e ಶುದ್ಧದೇಹಶ್ಚ ಸಮ್ಯತಿ ಶುಭಾಽಲ್ಲೋಕಾನನುತ್ತಮಾನ್||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಕಾಯಶೋಧನ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಶರೀರಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಆ ಶುದ್ಧದೇಹದಿಂದ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ಅನುತ್ತಮ ಶುಭಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ.

03081036a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಂ|

03081036c ಲೋಕಾ ಯತ್ರೋದ್ಧೃತಾಃ ಪೂರ್ವಂ ವಿಷ್ಣುನಾ ಪ್ರಭವಿಷ್ಣುನಾ||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತವಾದ, ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಿಷ್ಣುವು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದನೋ ಆ ವಿಷ್ಣು ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

03081037a ಲೋಕೋದ್ಧಾರಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತೀರ್ಥಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಂ|

03081037c ಸ್ನಾತ್ವಾ ತೀರ್ಥವರೇ ರಾಜಽಲ್ಲೋಕಾನುದ್ಧರತೇ ಸ್ವಕಾನ್||

03081037e ಶ್ರೀತೀರ್ಥಂ ಚ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ವಿಂದತೇ ಶ್ರಿಯಮುತ್ತಮಾಂ||

ರಾಜನ್ ! ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತವಾದ ಲೋಕೋದ್ಧಾರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತಲುಪಿ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತನ್ನ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ

ಹೋದರೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

03081038a ಕಪಿಲಾತೀರ್ಥಮಾಸಾದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾಹಿತಃ|

03081038c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಚ ದೈವತಾನಿ ಪಿತೃಂಸ್ತಥಾ||

03081038e ಕಪಿಲಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಸ್ಯ ಫಲಂ ವಿಂದತಿ ಮಾನವಃ||

ಕಪಿಲಾ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದ ಮಾನವನು ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03081039a ಸೂರ್ಯತೀರ್ಥಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನಿಯತಮಾನಸಃ|

03081039c ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಪಿತೃನ್ದೇವಾನುಪವಾಸಪರಾಯಣಃ||

03081039e ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸೂರ್ಯಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ಸೂರ್ಯ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿಯತಮಾನಸನಾಗಿ, ಉಪವಾಸಪರಾಯಣನಾಗಿದ್ದು ಪಿತೃ-ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದರೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಸೂರ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03081040a ಗವಾಂಭವನಮಾಸಾದ್ಯ ತೀರ್ಥಸೇವೀ ಯಥಾಕ್ರಮಂ|

03081040c ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವಾಣೋ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಗೋಭವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ತೀರ್ಥಸೇವಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳ ದಾನದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081041a ಶಂಖಿನೀಂ ತತ್ರ ಆಸಾದ್ಯ ತೀರ್ಥಸೇವೀ ಕುರೂದ್ವಹ|

03081041c ದೇವ್ಯಾಸ್ತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಲಭತೇ ರೂಪಮುತ್ತಮಂ||

ಕುರೂದ್ವಹ! ತೀರ್ಥಸೇವಿ ನರನು ಶಂಖಿನಿಯನ್ನು ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಉತ್ತಮ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081042a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ದ್ವಾರಪಾಲಮರಂತುಕಂ|

03081042c ತಸ್ಯ ತೀರ್ಥಂ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ಯಕ್ಷೇಂದ್ರಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

03081042e ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರೋ ರಾಜನ್ನಗ್ನಿಷ್ಠೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ ದ್ವಾರಪಾಲ ಅರಂತುಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ಯಕ್ಷೇಂದ್ರನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ಅಗ್ನಿಷ್ಠೋಮ ಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081043a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತಂ ನರಾಧಿಪ|

03081043c ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ನರಾಧಿಪ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನರನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081044a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಸುತೀರ್ಥಕಮನುತ್ತಮಂ|

03081044c ಯತ್ರ ಸನ್ನಿಹಿತಾ ನಿತ್ಯಂ ಪಿತರೋ ದೈವತೈಃ ಸಹ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅಲ್ಲಿಂದ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಿತೃಗಳು ನಿತ್ಯವೂ
ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿರುವ ಅನುತ್ತಮ ಸುತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

03081045a ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವೀತ ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನೇ ರತಃ|

03081045c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಪಿತೃಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿತೃ-ದೇವತೆಗಳ ಅರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನು
ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಪಿತೃಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ.

03081046a ತತೋಽಂಬುವಶ್ಯಂ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಯಥಾಕ್ರಮಂ|

03081046c ಕೋಶೇಶ್ವರಸ್ಯ ತೀರ್ಥೇಷು ಸ್ನಾತ್ವಾ ಭರತಸತ್ತಮ||

03081046e ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿವಿನಿರ್ಮುಕ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಭರತಸತ್ತಮ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಂಬುವಶ್ಯವನ್ನು ತಲುಪಿ
ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೋಶೇಶ್ವರ (ಕುಬೇರ) ನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081047a ಮಾತೃತೀರ್ಥಂ ಚ ತತ್ರೈವ ಯತ್ರ ಸ್ನಾತಸ್ಯ ಭಾರತ|

03081047c ಪ್ರಜಾ ವಿವರ್ಧತೇ ರಾಜನ್ನನಂತಾಂ ಚಾಶ್ನುತೇ ಶ್ರಿಯಂ||

ಭಾರತ! ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತೃತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನ
ವಂಶವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03081048a ತತಃ ಶೀತವನಂ ಗಚ್ಛೇನ್ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03081048c ತೀರ್ಥಂ ತತ್ರ ಮಹಾರಾಜ ಮಹದನ್ಯತ್ರ ದುರ್ಲಭಂ||

03081049a ಪುನಾತಿ ದರ್ಶನಾದೇವ ದಂಡೇನೈಕಂ ನರಾಧಿಪ|

03081049c ಕೇಶಾನಭ್ಯುಕ್ಷ್ಯ ವೈ ತಸ್ಮಿನ್ನೂತೋ ಭವತಿ ಭಾರತ||

ಅನಂತರ ನಿಯತನಾಗಿ, ನಿಯತಾಹಾರಿಯಾಗಿ ಶೀತವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಮಹಾರಾಜ ! ನರಾಧಿಪ ! ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯದ ಮಹಾ ಪುಣ್ಯವು ಅಲ್ಲಿಯ ತೀರ್ಥದ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ! ಕೂದಲಿಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಕೂಡ ಆ ತೀರ್ಥದಿಂದ ಪುಣ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081050a ತೀರ್ಥಂ ತತ್ರ ಮಹಾರಾಜ ಶ್ವಾನಲೋಮಾಪಹಂ ಸ್ಮೃತಂ|

03081050c ಯತ್ರ ವಿಪ್ರಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರಾ ವಿದ್ವಾಂಸಸ್ತೀರ್ಥತತ್ಪರಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶ್ವಾನಲೋಮಾಪಹ ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಳವಿದೆ. ನರವ್ಯಾಘ್ರ ! ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸ ವಿಪ್ರನು ತೀರ್ಥತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

03081051a ಶ್ವಾನಲೋಮಾಪನಯನೇ ತೀರ್ಥೇ ಭರತಸತ್ತಮ|

03081051c ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೈರ್ನಿರ್ಹರಂತಿ ಶ್ವಲೋಮಾನಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಶ್ವಾನಲೋಮಾಪನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮರು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದ ಮೂಲಕ ನಾಯಿಯ ರೋಮವನ್ನು ಕೀಳುತ್ತಾರೆ.

03081052a ಪೂತಾತ್ಮಾನಶ್ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಯಾಂತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ|

03081052c ದಶಾಶ್ವಮೇಧಿಕಂ ಚೈವ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ಮಹೀಪತೇ||

03081052e ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಗಚ್ಛೇತ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಪುಣ್ಯವಂತರು ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.
ಮಹೀಪತೇ! ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವರು ಹತ್ತು
ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಪರಮಗತಿಯನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03081053a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಾನುಷಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಂ|

03081053c ಯತ್ರ ಕೃಷ್ಣಮೃಗಾ ರಾಜನ್ವಾ ಧೇನ ಪರಿಪೀಡಿತಾಃ||

03081053e ಅವಗಾಹ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ನರಸಿ ಮಾನುಷತ್ವಮುಪಾಗತಾಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಲೋಕವಿಶ್ರುತವಾದ ಮಾನುಷಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ರಾಜನ್! ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಬೇಟೆಗಾರನಿಂದ
ಪರಿಪೀಡಿತವಾದ ಕೃಷ್ಣಮೃಗವೊಂದು ಹಾರಿ ಬೀಳಲು ಅದು
ಮನುಷ್ಯರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು.

03081054a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03081054c ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ನರನು
ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ ತೊಳೆದು ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081055a ಮಾನುಷಸ್ಯ ತು ಪೂರ್ವೇಣ ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರೇ ಮಹೀಪತೇ|

03081055c ಆಪಗಾ ನಾಮ ವಿಖ್ಯಾತಾ ನದೀ ಸಿದ್ಧನಿಷೇವಿತಾ||

03081056a ಶ್ಯಾಮಾಕಭೋಜನಂ ತತ್ರ ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ಮಾನವಃ|

03081056c ದೇವಾನ್ಪಿತೃಂಶ್ಚ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ತಸ್ಯ ಧರ್ಮಫಲಂ ಮಹತ್||

ಮಹೀಪತೇ! ಮಾನುಷದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಪಗಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಿಖ್ಯಾತ ನದಿಯು ಸಿದ್ಧರಿಂದ ಸೇವಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯದ ಭೋಜನವನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಮಾನವನಿಗೆ ಮಹಾ ಧರ್ಮಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081056e ಏಕಸ್ಮಿನ್ನೋಜಿತೇ ವಿಪ್ರೇ ಕೋಟಿಭರ್ವತಿ ಭೋಜಿತಾ||

03081057a ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಚ ದೈವತಾನಿ ಪಿತೃಂಸ್ತಥಾ|

03081057c ಉಷಿತ್ವಾ ರಜನೀಮೇಕಾಮಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಓರ್ವನೇ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನಿತ್ತರೂ ಅದು ಕೋಟಿ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಭೋಜನ ನೀಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದವನಿಗೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081058a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸ್ಥಾನಮುತ್ತಮಂ|

03081058c ಬ್ರಹ್ಮೋದುಂಬರಮಿತ್ಯೇವ ಪ್ರಕಾಶಂ ಭುವಿ ಭಾರತ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಭಾರತ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮೋದುಂಬರ ಎಂದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

03081059a ತತ್ರ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಕುಂಡೇಷು ಸ್ನಾತಸ್ಯ ಕುರುಪುಂಗವ|

03081059c ಕೇದಾರೇ ಚೈವ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕಪಿಷ್ಠಲಮಹಾತ್ಮನಃ||

03081060a ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಭಿಗಮ್ಯಾಥ ಶುಚಿಃ ಪ್ರಯತಮಾನಸಃ|

03081060c ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ||

ಕುರುಪುಂಗವ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ಕಪಿಷ್ಠಲದ ಕೇದಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ, ಶುಚಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯತಮಾನಸನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿ ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

03081061a ಕಪಿಷ್ಠಲಸ್ಯ ಕೇದಾರಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಸುದುರ್ಲಭಂ|

03081061c ಅಂತರ್ಧಾನಮವಾಪ್ನೋತಿ ತಪಸಾ ದಗ್ಧಕಿಲ್ಬಿಷಃ||

ನೋಡಲು ಕಷ್ಟವಾದ ಕಪಿಷ್ಠಲದ ಕೇದಾರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾಪಗಳು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಅಂತರ್ಧಾನಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081062a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸರಕಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಂ|

03081062c ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷೇ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಮಭಿಗಮ್ಯ ವೃಷಧ್ವಜಂ|

03081062e ಲಭತೇ ಸರ್ವಕಾಮಾನ್ ಹಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಲೋಕವಿಶ್ರುತವಾದ ಸರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ವೃಷಧ್ವಜನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಸರ್ವಕಾಮಗಳು ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081063a ತಿಸ್ರಃ ಕೋಟ್ಯಸ್ತು ತೀರ್ಥಾನಾಂ ಸರಕೇ ಕುರುನಂದನ|

03081063c ರುದ್ರಕೋಟಿಸ್ತಥಾ ಕೂಪೇ ಹೃದೇಷು ಚ ಮಹೀಪತೇ||

ಕುರುನಂದನ ! ಸರಕದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕೋಟಿ ತೀರ್ಥಗಳಿವೆ ಮತ್ತು
ಮಹೀಪತೇ ! ಅಲ್ಲಿಯ ಬಾವಿ-ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟಿರುದ್ರಿದ್ದಾರೆ.

03081063e ಇಲಾಸ್ಪದಂ ಚ ತತ್ರೈವ ತೀರ್ಥಂ ಭರತಸತ್ತಮ||

03081064a ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಚ ಪಿತೃನ್ದೇವಾಂಶ್ಚ ಭಾರತ|

03081064c ನ ದುರ್ಗತಿಮವಾಪ್ನೋತಿ ವಾಜಪೇಯಂ ಚ ವಿಂದತಿ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಲಾಸ್ಪದ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಭಾರತ ! ಅಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿತೃ-ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದದೇ ವಾಜಪೇಯದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03081065a ಕಿಂದಾನೇ ಚ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಕಿಂಜಪ್ಯೇ ಚ ಮಹೀಪತೇ|

03081065c ಅಪ್ರಮೇಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ದಾನಂ ಜಪ್ಯಂ ಚ ಭಾರತ||

03081066a ಕಲಶ್ಯಾಂ ಚಾಪ್ಯುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಶ್ರದ್ಧಧಾನೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03081066c ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ||

ಮಹೀಪತೇ ! ಭಾರತ ! ಕಿಂದಾನ ಮತ್ತು ಕಿಂಜಪ್ಯಗಳಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ಅಮಿತ ದಾನ ಮತ್ತು ಜಪಗಳ ಫಲವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರದ್ಧಧಾನನಾಗಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಕಲಶದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಮಾನವನಿಗೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಾಗದ ಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081067a ಸರಕಸ್ಯ ತು ಪೂರ್ವೇಣ ನಾರದಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03081067c ತೀರ್ಥಂ ಕುರುವರಶ್ರೇಷ್ಠ ಅನಾಜನ್ಮೈತಿ ವಿಶ್ರುತಂ||

ಕುರುವರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಸರಕದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅನಾಜನ್ನ ಎಂದು
ವಿಶ್ರುತವಾದ ಮಹಾತ್ಮ ನಾರದನ ತೀರ್ಥವಿದೆ.

03081068a ತತ್ರ ತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪ್ರಾಣಾಂಶ್ಚೋತ್ಸೃಜ್ಯ ಭಾರತ|

03081068c ನಾರದೇನಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ ಲೋಕಾನ್ಮಾಪ್ನೋತಿ ದುರ್ಲಭಾನ್||

ಭಾರತ! ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡಿದವನು
ನಾರದನ ಅನುಜ್ಞೆಯಂತೆ ದುರ್ಲಭ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081069a ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ದಶಮ್ಯಾಂ ತು ಪುಂಡರೀಕಂ ಸಮಾವಿಶೇತ್|

03081069c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರೋ ರಾಜನ್ಪುಂಡರೀಕಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮಿಯಂದು ಪುಂಡರೀಕವನ್ನು ತಲುಪಬೇಕು. ರಾಜನ್!
ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನಿಗೆ ಪುಂಡರೀಕದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081070a ತತಸ್ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಂ ಗಚ್ಛೇತ್ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ|

03081070c ತತ್ರ ವೈತರಣೀ ಪುಣ್ಯಾ ನದೀ ಪಾಪಪ್ರಮೋಚನೀ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತವಾದ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಪಾಪಪ್ರಮೋಚನೀ ಪುಣ್ಯ ನದಿ ವೈತರಣಿಯಿದೆ.

03081071a ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಚ ಶೂಲಪಾಣಿಂ ವೃಷಧ್ವಜಂ|

03081071c ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಗಚ್ಛೇತ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶೂಲಪಾಣಿ ವೃಷಧ್ವಜನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದರೆ
ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಪರಮ

ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03081072a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಫಲಕೀವನಮುತ್ತಮಂ|

03081072c ಯತ್ರ ದೇವಾಃ ಸದಾ ರಾಜನ್ಫಲಕೀವನಮಾಶ್ರಿತಾಃ||

03081072e ತಪಶ್ಚ ರಂತಿ ವಿಪುಲಂ ಬಹುವರ್ಷ ಸಹಸ್ರಕಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತಮ ಫಲಕೀವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾಜನ್! ಆ ಫಲಕೀವನದಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲವೂ ದೇವತೆಗಳು ಸಮಾಶ್ರಿತರಾಗಿ, ಬಹಳ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ವಿಪುಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

03081073a ದೃಷದ್ವತ್ಯಾಂ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಚ ದೇವತಾಃ|

03081073c ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾತಿರಾತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಫಲಂ ವಿಂದತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ದೃಷದ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತ ನರನಿಗೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಮತ್ತು ಅತಿರಾತ್ರಿ ಈ ಎರಡರ ಫಲವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081074a ತೀರ್ಥೇ ಚ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಭರತಸತ್ತಮ|

03081074c ಗೋಸಹಸ್ರಸ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ||

ಭರತಸತ್ತಮ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಸರ್ವದೇವತೆಗಳ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಮಾನವನಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿತ್ತ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081075a ಪಾಣಿಖಾತೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಚ ದೇವತಾಃ|

03081075c ರಾಜಸೂಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ಋಷಿಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ಪಾಣಿಖಾತದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತ ನರನಿಗೆ ರಾಜಸೂಯಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರಕಿ ಅವನು ಋಷಿಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03081076a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಿಶ್ರಕಂ ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

03081076c ತತ್ರ ತೀರ್ಥಾನಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಿಶ್ರಿತಾನಿ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

03081077a ವ್ಯಾಸೇನ ನೃಪಶಾರ್ದೂಲ ದ್ವಿಜಾರ್ಥಮಿತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ|

03081077c ಸರ್ವ ತೀರ್ಥೇಷು ಸ ಸ್ನಾತಿ ಮಿಶ್ರಕೇ ಸ್ನಾತಿ ಯೋ ನರಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥವಾದ ಮಿಶ್ರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೋಸ್ಕರ ಮಹಾತ್ಮ ವ್ಯಾಸನು ತೀರ್ಥಗಳ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಮಿಶ್ರಕದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ.

03081078a ತತೋ ವ್ಯಾಸವನಂ ಗಚ್ಛೇನ್ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03081078c ಮನೋಜವೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿಯತನೂ ನಿಯತಾಶನನೂ ಆಗಿ ವ್ಯಾಸವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಮನೋಜವದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿತ್ತ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081079a ಗತ್ವಾ ಮಧುವಟೀಂ ಚಾಪಿ ದೇವ್ಯಾಸ್ತೀರ್ಥಂ ನರಃ ಶುಚಿಃ|

03081079c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾರ್ಚಯೇದ್ದೇವಾನ್ವಿತ್ಯಂಶ್ಚ ಪ್ರಯತಃ ಶುಚಿಃ||

03081079e ಸ ದೇವ್ಯಾ ಸಮನುಜ್ಞಾತೋ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಮಧುವಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ದೇವೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶುಚಿಯಾಗಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿದ ನರನಿಗೆ
ದೇವಿಯ ಅನುಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವಿತ್ತ ಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081080a ಕೌಶಿಕ್ಯಾಃ ಸಂಗಮೇ ಯಸ್ತು ದೃಷದ್ವತ್ಯಾಶ್ಚ ಭಾರತ|

03081080c ಸ್ನಾತಿ ವೈ ನಿಯತಾಹಾರಃ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ಭಾರತ ! ನಿಯತಾಹಾರನಾಗಿ ಕೌಶಿಕೀ ಮತ್ತು ದೃಷದ್ವತೀ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ
ಯಾರು ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03081081a ತತೋ ವ್ಯಾಸಸ್ಥಲೀ ನಾಮ ಯತ್ರ ವ್ಯಾಸೇನ ಧೀಮತಾ|

03081081c ಪುತ್ರಶೋಕಾಭಿತಪ್ತೇನ ದೇಹತ್ಯಾಗಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯಃ||

03081082a ಕೃತೋ ದೇವೈಶ್ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪುನರುತ್ಥಾಪಿತಸ್ತದಾ|

03081082c ಅಭಿಗಮ್ಯ ಸ್ಥಲೀಂ ತಸ್ಯ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಅನಂತರ ವ್ಯಾಸಸ್ಥಲೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕೇತ್ರವಿದೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಅಲ್ಲಿ
ದೀಮಂತ ವ್ಯಾಸನು ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ಪರಿತಪ್ತನಾಗಿ
ದೇಹತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಾಗ ದೇವತೆಗಳು ಅವನನ್ನು ಪುನಃ
ಮೇಲಿತ್ತಿದರು. ಅವನ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಸಹಸ್ರಗೋವುಗಳನ್ನು

ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081083a ಕಿಂದತ್ತಂ ಕೂಪಮಾಸಾದ್ಯ ತಿಲಪ್ರಸ್ಥಂ ಪ್ರದಾಯ ಚ|

03081083c ಗಚ್ಛೇತ ಪರಮಾಂ ಸಿದ್ಧಿಮೃಣ್ಯೈರ್ಮುಕ್ತಃ ಕುರೂದ್ವಹ||

ಕುರೂದ್ವಹ ! ಕಿಂದತ್ತ ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ತಿಲವನ್ನು ನೀಡಿದವನು ಪರಮ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಋಣಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03081084a ಅಹಶ್ಚ ಸುದಿನಂ ಚೈವ ದ್ವೇ ತೀರ್ಥೇ ಚ ಸುದುರ್ಲಭೇ|

03081084c ತಯೋಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಸೂರ್ಯಲೋಕಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಅಹ ಮತ್ತು ಸುದಿನ ಈ ಎರಡು ತೀರ್ಥಗಳು ಬಹು ದುರ್ಲಭವಾದವುಗಳು. ನರವ್ಯಾಘ್ರ ! ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ಸೂರ್ಯಲೋಕವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಾನೆ.

03081085a ಮೃಗಧೂಮಂ ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ್ತಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ|

03081085c ತತ್ರ ಗಂಗಾಹ್ರದೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಚ ಮಾನವಃ||

03081085e ಶೂಲಪಾಣಿಂ ಮಹಾದೇವಮಶ್ವಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಅನಂತರ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತವಾದ ಮೃಗಧೂಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶೂಲಪಾಣಿ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದ ಮಾನವನಿಗೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081086a ದೇವತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್|

03081086c ಅಥ ವಾಮನಕಂ ಗಚ್ಛೇತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ||

03081087a ತತ್ರ ವಿಷ್ಣುಪದೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಚ ವಾಮನಂ|

03081087c ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ದೇವತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ಸಹಸ್ರಗೋವುಗಳ ದಾನದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತವಾದ ವಾಮನಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಪಾದದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ವಾಮನನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದರೆ ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081088a ಕುಲಂಪುನೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪುನಾತಿ ಸ್ವಕುಲಂ ನರಃ|

03081088c ಪವನಸ್ಯ ಹ್ರದಂ ಗತ್ವಾ ಮರುತಾಂ ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ||

03081088e ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ವಾಯುಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ಕುಲಂಪುನದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ತನ್ನ ಕುಲವನ್ನು ಪುಣ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಮರುತ್ತರ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥವೆನಿಸಿದ ಪವನ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ವಾಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081089a ಅಮರಾಣಾಂ ಹ್ರದೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಅಮರೇಷು ನರಾಧಿಪ|

03081089c ಅಮರಾಣಾಂ ಪ್ರಭಾವೇನ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ನರಾಧಿಪ! ಅಮರರ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅಮರರ

ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅಮರರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081090a ಶಾಲಿಹೋತ್ರಸ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶಾಲಿಶೂರ್ಪೇ ಯಥಾವಿಧಿ|

03081090c ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವರಶ್ರೇಷ್ಠ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ನರವರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಶಾಲಿಶೂರ್ಪದಲ್ಲಿ ಶಾಲಿಹೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳ ದಾನದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081091a ಶ್ರೀಕುಂಜಂ ಚ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ತೀರ್ಥಂ ಭರತಸತ್ತಮ|

03081091c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರೋ ರಾಜನ್ನಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಭರತಸತ್ತಮ! ರಾಜನ್! ಸರಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕುಂಜ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನಿಗೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081092a ತತೋ ನೈಮಿಷಕುಂಜಂ ಚ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಕುರೂದ್ವಹ|

03081092c ಋಷಯಃ ಕಿಲ ರಾಜೇಂದ್ರ ನೈಮಿಷೇಯಾಸ್ತಪೋಧನಾಃ||

03081092e ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಗತಾಃ ಪುರಾ||

ಕುರೂದ್ವಹ! ಅನಂತರ ನೈಮಿಷಕುಂಜಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಹಿಂದೆ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದ ತಪೋಧನ ಋಷಿಗಳು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಮೊದಲು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು.

03081093a ತತಃ ಕುಂಜಃ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ಕೃತೋ ಭರತಸತ್ತಮ|

03081093c ಋಷೀಣಾಮವಕಾಶಃ ಸ್ಯಾದ್ಯಥಾ ತುಷ್ಟಿಕರೋ ಮಹಾನ್||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಆಗ ಅವರು ಸರಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ
ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ವಿಶಾಲ ಜಾಗವೆಂದು ಕುಂಜವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು.

03081094a ತಸ್ಮಿನ್ಕುಂಜೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್ |

03081094c ಕನ್ಯಾತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಅಗ್ನಿಷ್ಪೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್ ||

ಆ ಕುಂಜದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳ ದಾನದ
ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕನ್ಯಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನರನು
ಅಗ್ನಿಷ್ಪೋಮ ಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081095a ತತೋ ಗಚ್ಛೇನ್ನರವ್ಯಾಪ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸ್ಥಾನಮುತ್ತಮಂ |

03081095c ತತ್ರ ವರ್ಣಾವರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂ ಲಭತೇ ನರಃ ||

03081095e ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ಚ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಗಚ್ಛೇತ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ ||

ನರವ್ಯಾಪ್ತು ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಕೆಳವರ್ಣದ ನರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯತ್ವವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಪರಮ
ಗತಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ.

03081096a ತತೋ ಗಚ್ಛೇನ್ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೋಮತೀರ್ಥಮನುತ್ತಮಂ |

03081096c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರೋ ರಾಜನ್ಯೋಮಲೋಕಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ||

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ! ರಾಜನ್ ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಅನುತ್ತಮ ಸೋಮತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ಸೋಮಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ.

03081097a ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತಂ ತೀರ್ಥಂ ತತೋ ಗಚ್ಚೇನ್ನರಾಧಿಪ|

03081097c ಯತ್ರ ಮಂಕಣಕಃ ಸಿದ್ಧೋ ಮಹರ್ಷಿಲೋಕವಿಶ್ರುತಃ||

ನರಾಧಿಪ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ
ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಸಿದ್ಧ ಮಂಕಣಕನಿದ್ದನು.

03081098a ಪುರಾ ಮಂಕಣಕೋ ರಾಜನ್ಯಶಾಗ್ರೇಣೇತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ|

03081098c ಕ್ಷತಃ ಕಿಲ ಕರೇ ರಾಜಂಸ್ತಸ್ಯ ಶಾಕರಸೋಽಸ್ರವತ್||

ರಾಜನ್! ಹಿಂದೆ ಮಂಕಣಕನು ದರ್ಬೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನು
ಕೌಯ್ದುಕೊಂಡಾಗ ಆ ಗಾಯದಿಂದ ತರಕಾರಿಯ ರಸವು ಹರಿಯಿತು
ಎಂದು ಕೇಳಿಲ್ಲವೇ?

03081099a ಸ ವೈ ಶಾಕರಸಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹರ್ಷಾವಿಷ್ಟೋ ಮಹಾತಪಾಃ|

03081099c ಪ್ರನೃತ್ತಃ ಕಿಲ ವಿಪ್ರರ್ಷಿವಿಸ್ಮಯೋತ್ಪಲ್ಲಲೋಚನಃ||

ಆ ಶಾಕರಸವನ್ನು ನೋಡಿ ಹರ್ಷಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ
ವಿಪ್ರರ್ಷಿಯು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಕುಣಿದಾಡಿದನು.

03081100a ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರನೃತ್ತೇ ವೈ ಸ್ಥಾವರಂ ಜಂಗಮಂ ಚ ಯತ್|

03081100c ಪ್ರನೃತ್ತಮುಭಯಂ ವೀರ ತೇಜಸಾ ತಸ್ಯ ಮೋಹಿತಂ||

ವೀರ! ಅವನು ಹಾಗೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳೆಲ್ಲವೂ
ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ
ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದವು.

03081101a ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಭಿಃ ಸುರೈ ರಾಜನ್ಮುಷಿಭಿಶ್ಚ ತಪೋಧನೈಃ|

03081101c ವಿಜ್ಞಪ್ತೋ ವೈ ಮಹಾದೇವ ಋಷೇರರ್ಥೇ ನರಾಧಿಪ||

03081101e ನಾಯಂ ನೃತ್ಯೇದ್ಯಥಾ ದೇವ ತಥಾ ತ್ವಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

ರಾಜನ್! ನರಾಧಿಪ! ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸುರರೂ, ಋಷಿಗಳೂ,
ತಪೋಧನರೂ ಮಹಾದೇವನಲ್ಲಿ ಆ ಋಷಿಯ ಕುರಿತಾಗಿ
ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದರು: “ದೇವ! ಇವನು ಕುಣಿಯದಹಾಗೆ ನೀನು
ಮಾಡಬೇಕು.”

03081102a ತತಃ ಪ್ರನೃತ್ತಮಾಸಾದ್ಯ ಹರ್ಷಾವಿಷ್ಟೇನ ಚೇತಸಾ|

03081102c ಸುರಾಣಾಂ ಹಿತಕಾರ್ಮಾರ್ಥಮೃಷಿಂ ದೇವೋಽಭ್ಯಭಾಷತ||

ಸುರರ ಹಿತಕಾರ್ಮಿ ದೇವನು ಹರ್ಷಾವಿಷ್ಟ ಚೇತಸನಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದ
ಋಷಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು ಹೇಳಿದನು:

03081103a ಅಹೋ ಮಹರ್ಷೇ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಕಿಮರ್ಥಂ ನೃತ್ಯತೇ ಭವಾನ್|

03081103c ಹರ್ಷಸ್ಥಾನಂ ಕಿಮರ್ಥಂ ವಾ ತವಾದ್ಯ ಮುನಿಪುಂಗವ||

“ಅಹೋ ಮಹರ್ಷೇ! ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಏಕೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?
ಮುನಿಪುಂಗವ! ನೀನು ಇಂದು ಇಷ್ಟು ಹರ್ಷದಿಂದಿರಲು ಏನು
ಕಾರಣ?”

03081104 ಋಷಿರುವಾಚ|

03081104a ಕಿಂ ನ ಪಶ್ಯಸಿ ಮೇ ದೇವ ಕರಾಚ್ಯಾಕರಸಂ ಸ್ತುತಂ|

03081104c ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಹಂ ಪ್ರನೃತ್ನೋ ವೈ ಹರ್ಷೇಣ ಮಹತಾನ್ವಿತಃ||

ಋಷಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ದೇವ! ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಶಾಕರಸವು
ಸ್ರವಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಿನಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಅದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ
ಮಹಾ ಹರ್ಷದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಕುಣಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ.””

03081105 ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03081105a ತಂ ಪ್ರಹಸ್ಯಾಬ್ರವೀದ್ದೇವೋ ಮುನಿಂ ರಾಗೇಣ ಮೋಹಿತಂ|

03081105c ಅಹಂ ವೈ ವಿಸ್ಮಯಂ ವಿಪ್ರ ನ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪಶ್ಯ ಮಾಂ||

ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮುನಿಯ ರಾಗ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕು

ದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಪ್ರ! ಆದರೆ ನಾನು ಇದರಿಂದ

ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು!”

03081106a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾದೇವೇನ ಧೀಮತಾ|

03081106c ಅಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಣ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಂಗುಷ್ಠಸ್ತಾಡಿತೋಽನಘ||

03081107a ತತೋ ಭಸ್ಮ ಕ್ಷತಾದ್ರಾಜನ್ನಿರ್ಗತಂ ಹಿಮಸನ್ನಿಭಂ|

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಘ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಧೀಮಂತ

ಮಹಾದೇವನು ತನ್ನ ಉಗುರಿನಿಂದ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ಚುಚ್ಚಲು ಆ

ಗಾಯದಿಂದ ಹಿಮಸನ್ನಿಭ ಭಸ್ಮವು ಹೊರಚಿಮ್ಮಿತು.

03081107c ತದ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ವ್ರೀಡಿತೋ ರಾಜನ್ ಮುನಿಃ ಪಾದಯೋರ್ಗತಃ||

ರಾಜನ್! ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಚಿದ ಆ ಮುನಿಯು ಅವನ

ಪಾದಗಳಿಗೆರಗಿದನು.

03081108a ನಾನ್ಯಂ ದೇವಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ರುದ್ರಾತ್ಪರತರಂ ಮಹತ್|

03081108c ಸುರಾಸುರಸ್ಯ ಜಗತೋ ಗತಿಸ್ತ್ವಮಸಿ ಶೂಲಧೃಕ್||

“ರುದ್ರ, ಮಹಾ ಪರತರ, ಸುರಾಸುರರ, ಜಗತ್ತಿನ ಗತಿಯಾದ
ಶೂಲಧಾರಿ ನಿನ್ನನ್ನಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇವನನ್ನೂ ನಾನು
ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ!

03081109a ತ್ವಯಾ ಸೃಷ್ಟಮಿದಂ ವಿಶ್ವಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಸಚರಾಚರಂ|

03081109c ತ್ವಾಮೇವ ಭಗವನ್ಸರ್ವೇ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಈ ವಿಶ್ವ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಮತ್ತು ಸಚರಾಚರವೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ
ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವುಗಳು. ಭಗವನ್! ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ
ಲೀನವಾಗುತ್ತವೆ.

03081110a ದೇವೈರಪಿ ನ ಶಕ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಪರಿಜ್ಞಾತುಂ ಕುತೋ ಮಯಾ|

03081110c ತ್ವಯಿ ಸರ್ವೇ ಚ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಸುರಾ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋಽನಘ||

ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು
ಆಗದಿರುವಾಗ ನನಗೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಅನಘ! ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ
ಸುರರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

03081111a ಸರ್ವಸ್ತ್ವಮಸಿ ಲೋಕಾನಾಂ ಕರ್ತಾ ಕಾರಯಿತಾ ಚ ಹ|

03081111c ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಸುರಾಃ ಸರ್ವೇ ಮೋದಂತೀಹಾಕುತೋಭಯಾಃ||

03081111e ಏವಂ ಸ್ತುತ್ವಾ ಮಹಾದೇವಂ ಸ ಋಷಿಃ ಪ್ರಣತೋಽಭವತ್||

ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳ ಕರ್ತೃ ಮತ್ತು ಕಾರಣನು ನೀನೇ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸರ್ವ ಸುರರೂ ಭಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ.” ಹೀಗೆ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಆ ಋಷಿಯು ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದನು.

03081112 ಋಷಿರುವಾಚ|

03081112a ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾನ್ಮಹಾದೇವ ತಪೋ ಮೇ ನ ಕ್ಷರೇತ ವೈ|

ಋಷಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾದೇವ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಎಂದೂ ಕ್ಷಣಿಸದಿರಲಿ!”

03081113 ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03081113a ತತೋ ದೇವಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಮಿದಮಬ್ರವೀತ್|

03081113c ತಪಸ್ತೇ ವರ್ಧತಾಂ ವಿಪ್ರ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಸಹಸ್ರಧಾ||

ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ದೇವನು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ವಿಪ್ರ! ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಸಹಸ್ರಪಟ್ಟು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

03081114a ಆಶ್ರಮೇ ಚೇಹ ವತ್ಸ್ಯಾಮಿ ತ್ವಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಮಹಾಮುನೇ|

03081114c ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಅರ್ಚಯಿಷ್ಯಂತಿ ಯೇ ತು ಮಾಂ||

03081115a ನ ತೇಷಾಂ ದುರ್ಲಭಂ ಕಿಂ ಚಿದಿಹ ಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ|

03081115c ಸಾರಸ್ವತಂ ಚ ತೇ ಲೋಕಂ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಮಹಾಮುನೇ! ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನರವ್ಯಾಘ್ರ ! ಸಪ್ತಸರಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು

ಅರ್ಚಿಸುವವರಿಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ

ದುರ್ಲಭವೆಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವರು ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ

ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.”

03081116a ತತಸ್ತ್ವಾ ಶನಸಂ ಗಚ್ಛೇತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ|

03081116c ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾ ಋಷಯಶ್ಚ ತಪೋಧನಾಃ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ವಿಶ್ರುತ ಔಶನಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿ-ತಪೋಧನರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

03081117a ಕಾರ್ತಿಕೇಯಶ್ಚ ಭಗವಾಂಸ್ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಂ ಕಿಲ ಭಾರತ|

03081117c ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮಕರೋತ್ತತ್ರ ಭಾರ್ಗವಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ||

ಭಾರತ ! ಭಾರ್ಗವನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು ಕಾರ್ತಿಕೇಯನು ಅಲ್ಲಿ

ಮೂರೂ ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೇ?

03081118a ಕಪಾಲಮೋಚನಂ ತೀರ್ಥಂ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚನಂ|

03081118c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ ! ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚನ ಕಪಾಲಮೋಚನ

ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮೋಚಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03081119a ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥಂ ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ್ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರರ್ಷಭ|

03081119c ಅಗ್ನಿಲೋಕಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್||

ನರರ್ಷಭ ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಗ್ನಿ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ
ಅಗ್ನಿಲೋಕವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕುಲವು ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

03081120a ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯ ತತ್ರೈವ ತೀರ್ಥಂ ಭರತಸತ್ತಮ|

03081120c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಮಭಿಜಾಯತೇ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಮಹಾರಾಜ !
ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.

03081121a ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಶುಚಿಃ ಪ್ರಯತಮಾನಸಃ|

03081121c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಪ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ||

03081121e ಪುನಾತ್ಯಾಸಪ್ತಮಂ ಚೈವ ಕುಲಂ ನಾಸ್ತ್ಯತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ನರವ್ಯಾಪ್ತು ! ಶುಚಿಯಾಗಿ, ಪ್ರಯತಮಾನಸನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಗೆ
ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು
ಏಳು ತಲೆಮಾರುಗಳವರೆಗೆ ಕುಲವನ್ನು ಪುನೀತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ
ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03081122a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಂ|

03081122c ಪೃಥೂದಕಮಿತಿ ಖ್ಯಾತಂ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಸ್ಯ ವೈ ನೃಪ||

03081122e ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವೀತ ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನೇ ರತಃ||

03081123a ಅಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾ ನತೋ ವಾಪಿ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ವಾ ಪುರುಷೇಣ ವಾ|

03081123c ಯತ್ಕಿಂ ಚಿದಶುಭಂ ಕರ್ಮ ಕೃತಂ ಮಾನುಷಬುದ್ಧಿನಾ||

03081124a ತತ್ಸರ್ವಂ ನಶ್ಯತೇ ತಸ್ಯ ಸ್ನಾತಮಾತ್ರಸ್ಯ ಭಾರತ|

03081124c ಅಶ್ವಮೇಧಫಲಂ ಚಾಪಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತ ಪೃಥೂದಕ
ಎಂದು ಖ್ಯಾತಗೊಂಡ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ನೃಪ!
ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಳ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳ ಅರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ
ನಿರತನಾಗಬೇಕು. ಭಾರತ! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ
ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಪುರುಷನಾಗಿರಲಿ, ಮಾನುಷ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ,
ಅರಿತೂ ಅಥವಾ ಅರಿಯದೇ ಮಾಡಿದ ಏನಾದರೂ
ಪಾಪಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು
ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

03081125a ಪುಣ್ಯಮಾಹುಃ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಾತ್ಸರಸ್ವತೀಂ|

03081125c ಸರಸ್ವತ್ಯಾಶ್ಚ ತೀರ್ಥಾನಿ ತೀರ್ಥೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪೃಥೂದಕಂ||

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವು ಪುಣ್ಯ. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಸರಸ್ವತಿಯು ಪುಣ್ಯ.
ಸರಸ್ವತಿಗಿಂತ ತೀರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ತೀರ್ಥಗಳಿಗಿಂತ ಪೃಥೂದಕವು
ಪುಣ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03081126a ಉತ್ತಮೇ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಾನಾಂ ಯಸ್ತ್ಯಜೇದಾತ್ಮನಸ್ತನುಂ|

03081126c ಪೃಥೂದಕೇ ಜಪ್ಯಪರೋ ನೈನಂ ಶ್ವೋಮರಣಂ ತಪೇತ್||

ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪೃಥೂದಕದಲ್ಲಿ ಜಪನಿರತನಾಗಿ ತನ್ನ
ದೇಹವನ್ನು ತೊರೆದವನಿಗೆ ಮರಣದ ಭಯವು ಎಂದೂ ಕಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03081127a ಗೀತಂ ಸನತ್ಕುಮಾರೇಣ ವ್ಯಾಸೇನ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03081127c ವೇದೇ ಚ ನಿಯತಂ ರಾಜನಭಿಗಚ್ಛೇತ್ಪುಥೂದಕಂ||

ರಾಜನ್! ಪುಥೂದಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಸನತ್ಕುಮಾರ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ವ್ಯಾಸರು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

03081128a ಪುಥೂದಕಾತ್ಪುಣ್ಯತಮಂ ನಾನೃತ್ಪೀರ್ಥಂ ನರೋತ್ತಮ|

03081128c ಏತನ್ಮೇಧ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಂ ಚ ಪಾವನಂ ಚ ನ ಸಂಶಯಃ||

ನರೋತ್ತಮ! ಪುಥೂದಕಕ್ಕಿಂತ ಪುಣ್ಯತರ ತೀರ್ಥವಿನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಇದು ಪವಿತ್ರ ಮತ್ತು ಪಾವನ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03081129a ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ದಿವಂ ಯಾಂತಿ ಅಪಿ ಪಾಪಕೃತೋ ಜನಾಃ|

03081129c ಪುಥೂದಕೇ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಾಹುರೇವಂ ಮನೀಷಿಣಃ||

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಪುಥೂದಕದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಾಪಕೃತ ಜನರೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03081130a ಮಧುಸ್ರವಂ ಚ ತತ್ರೈವ ತೀರ್ಥಂ ಭರತಸತ್ತಮ|

03081130c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರೋ ರಾಜನ್ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಭರತಸತ್ತಮ! ಅಲ್ಲಿ ಮಧುಸ್ರವ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081131a ತತೋ ಗಚ್ಛೇನ್ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥಂ ದೇವ್ಯಾ ಯಥಾಕ್ರಮಂ|

03081131c ಸರಸ್ವತ್ಯಾರುಣಾಯಾಶ್ಚ ಸಂಗಮಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಂ||

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅನಂತರ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಸರಸ್ವತೀ ಮತ್ತು ಅರುಣಗಳ
ಸಂಗಮ ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ದೇವೀ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು.

03081132a ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಮುಚ್ಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಯಾ|

03081132c ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾತಿರಾತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಫಲಂ ವಿಂದತಿ ಮಾನವಃ||

03081133a ಆಸಪ್ತಮಂ ಕುಲಂ ಚೈವ ಪುನಾತಿ ಭರತರ್ಷಭ|

ಭರತರ್ಷಭ! ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ದೋಷದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.
ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಮತ್ತು ಅತಿರಾತ್ರಿ ಈ ಎರಡು ಯಜ್ಞಗಳ ಫಲವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಕುಲದ ಏಳು ತಲೆಮಾರುಗಳನ್ನು
ಪುನೀತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

03081133c ಅವತೀರ್ಣಂ ಚ ತತ್ರೈವ ತೀರ್ಥಂ ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ||

03081133e ವಿಪ್ರಾಣಾಮನುಕಂಪಾರ್ಥಂ ದರ್ಭಿಣಾ ನಿರ್ಮಿತಂ ಪುರಾ||

ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಿಪ್ರರಮೇಲಿನ ಅನುಕಂಪದಿಂದ
ದರ್ಭಿಯು ಹಿಂದೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಅವತೀರ್ಣ ತೀರ್ಥವಿದೆ.

03081134a ವ್ರತೋಪನಯನಾಭ್ಯಾಂ ವಾ ಉಪವಾಸೇನ ವಾ ದ್ವಿಜಃ|

03081134c ಕ್ರಿಯಾಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಸಂಯುಕ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸ್ಯಾನ್ನ ಸಂಶಯಃ||

03081135a ಕ್ರಿಯಾಮಂತ್ರವಿಹೀನೋಽಪಿ ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರರ್ಷಭ|

03081135c ಚೀರ್ಣವ್ರತೋ ಭವೇದ್ವಿಷ್ಟೋ ದೃಷ್ಟಮೇತತ್ಪುರಾತನೇ||

ವ್ರತ, ಉಪನಯನ, ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಮಂತ್ರ ಸಂಯುಕ್ತ

ದ್ವಿಜನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಆದರೆ ನರರ್ಷಭ!
 ಕ್ರಿಯಮಂತ್ರವಿಹೀನನೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ
 ಪ್ರತಸಿದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ
 ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ.

03081136a ಸಮುದ್ರಾಶ್ಚಾಪಿ ಚತ್ವಾರಃ ಸಮಾನೀತಾಶ್ಚ ದರ್ಭಿಣಾ|
 03081136c ಯೇಷು ಸ್ನಾತೋ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ನ ದುರ್ಗತಿಮವಾಪ್ಸುಯಾತ್||
 03081136e ಫಲಾನಿ ಗೋಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ಚತುರ್ಣಾಂ ವಿಂದತೇ ಚ ಸಃ||

ದರ್ಭಿಯು ಇಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೂ ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನೂ ಉಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.
 ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು
 ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವನು ನಾಲ್ಕು ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು
 ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03081137a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥಂ ಶತಸಹಸ್ರಕಂ|
 03081137c ಸಾಹಸ್ರಕಂ ಚ ತತ್ರೈವ ದ್ವೇ ತೀರ್ಥೇ ಲೋಕವಿಶ್ರುತೇ||
 03081138a ಉಭಯೋರ್ಹಿ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್|
 03081138c ದಾನಂ ವಾಪ್ಯುಪವಾಸೋ ವಾ ಸಹಸ್ರಗುಣಿತಂ ಭವೇತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಶತಸಹಸ್ರಕ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಸಹಸ್ರಕ
 ಈ ಎರಡು ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ
 ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ಸಾವಿರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವಿತ್ತ ಫಲವನ್ನು
 ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಮಾಡಿದ ದಾನ-ಉಪವಾಸಗಳು

ಸಾವಿರಪಟ್ಟು ಆಗುತ್ತವೆ.

03081139a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ರೇಣುಕಾತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

03081139c ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವೀತ ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನೇ ರತಃ||

03081139e ಸ್ತವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಅನುತ್ತಮ ರೇಣುಕಾತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿತೃ-ದೇವತಾರ್ಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081140a ವಿಮೋಚನಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಿತಮನ್ಯುರ್ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03081140c ಪ್ರತಿಗ್ರಹಕೃತ್ಯೇದೋಷೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಸ ಪರಿಮುಚ್ಯತೇ||

ವಿಮೋಚನದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಗೆದ್ದ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನು ಗಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸರ್ವ ದೋಷಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03081141a ತತಃ ಪಂಚವಟಂ ಗತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03081141c ಪುಣ್ಯೇನ ಮಹತಾ ಯುಕ್ತಃ ಸತಾಂ ಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ಅನಂತರ ಪಂಚವಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಮಹಾ ಪುಣ್ಯದಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಸತ್ಯವಂತರ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

03081142a ಯತ್ರ ಯೋಗೇಶ್ವರಃ ಸ್ಥಾನುಃ ಸ್ವಯಮೇವ ವೃಷಧ್ವಜಃ|

03081142c ತಮರ್ಚಯಿತ್ವಾ ದೇವೇಶಂ ಗಮನಾದೇವ ಸಿದ್ಧತಿ||

ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಯೋಗೇಶ್ವರ ಸ್ಥಾನು ವೃಷಧ್ವಜನಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಆ ದೇವೇಶನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದವನು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03081143a ಔಜಸಂ ವರುಣಂ ತೀರ್ಥಂ ದೀಪ್ಯತೇ ಸ್ವೇನ ತೇಜಸಾ|

03081143c ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಭಿರ್ದೇವೈರೃಷಿಭಿಶ್ಚ ತಪೋಧನೈಃ||

03081143e ಸೇನಾಪತ್ಯೇನ ದೇವಾನಾಮಭಿಷಿಕ್ತೋ ಗುಹಸ್ತದಾ||

ವರುಣ ತೀರ್ಥ ಔಜಸವು ತನ್ನದೇ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ
ಗುಹನು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ತಪೋಧನ
ಋಷಿಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದನು.

03081144a ಔಜಸಸ್ಯ ತು ಪೂರ್ವೇಣ ಕುರುತೀರ್ಥಂ ಕುರೂದ್ವಹ|

03081144c ಕುರುತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ||

03081144e ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಕುರುಲೋಕಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ||

ಕುರೂದ್ವಹ ! ಔಜಸದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುರುತೀರ್ಥವಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಆಗಿದ್ದು ಕುರುತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ
ಕುರುಲೋಕವನ್ನು¹¹⁷ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081145a ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರಂ ತತೋ ಗಚ್ಛೇನ್ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

¹¹⁷ಕುರುಲೋಕ ಎಂದರೇನು?

03081145c ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಮವಾಪ್ನೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ಅನಂತರ ನಿಯತನಾಗಿ ನಿಯತಾಶನನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ
ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03081146a ತತೋ ಗಚ್ಛೇದನರಕಂ ತೀರ್ಥಸೇವೀ ನರಾಧಿಪ|

03081146c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರೋ ರಾಜನ್ ದುರ್ಗತಿಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ನರಾಧಿಪ! ಅನಂತರ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಯು ಅನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

03081147a ತತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ವಯಂ ನಿತ್ಯಂ ದೇವೈಃ ಸಹ ಮಹೀಪತೇ|

03081147c ಅನ್ವಾಸ್ಯತೇ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾರಾಯಣಪುರೋಗಮೈಃ||

ಮಹೀಪತೇ! ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನು
ದೇವತೆಗಳೊಡಗೂಡಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ.

03081148a ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಜೈವ ರಾಜೇಂದ್ರ ರುದ್ರಪತ್ಯಾಃ ಕುರೂದ್ವಹ|

03081148c ಅಭಿಗಮ್ಯ ಚ ತಾಂ ದೇವೀಂ ನ ದುರ್ಗತಿಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಕುರೂದ್ವಹ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ರುದ್ರಪತ್ನಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯೂ ಇದೆ.
ಆ ದೇವಿಯ ಬಳಿಸಾರಿದರೆ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ,

03081149a ತತ್ರೈವ ಚ ಮಹಾರಾಜ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಮುಮಾಪತಿಂ|

03081149c ಅಭಿಗಮ್ಯ ಮಹಾದೇವಂ ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಕಿಲ್ಬಿಷೈಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಮಾಪತಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಮಹಾದೇವನ
ಬಳಿಸಾರಿದರೆ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081150a ನಾರಾಯಣಂ ಚಾಭಿಗಮ್ಯ ಪದ್ಮನಾಭಮರಿಂದಮಂ|

03081150c ಶೋಭಮಾನೋ ಮಹಾರಾಜ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅರಿಂದಮ ಪದ್ಮನಾಭ ನಾರಾಯಣನ ಬಳಿಸಾರಿದರೆ
ಶೋಭಾಯಮಾನ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03081151a ತೀರ್ಥೇ ತು ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಸ್ನಾತಃ ಸ ಪುರುಷರ್ಷಭ|

03081151c ಸರ್ವದುಃಖೈಃ ಪರಿತ್ಯಕ್ತೋ ದ್ಯೋತತೇ ಶಶಿವತ್ಸದಾ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ ! ಸರ್ವದೇವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು
ಸರ್ವದುಃಖಗಳಿಂದ ದೂರನಾಗಿ ಸದಾ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಾನೆ.

03081152a ತತಃ ಸ್ವಸ್ತಿಪುರಂ ಗಚ್ಛೇತ್ತೀರ್ಥಸೇವೀ ನರಾಧಿಪ|

03081152c ಪಾವನಂ ತೀರ್ಥಮಾಸಾದ್ಯ ತರ್ಪಯೇತ್ಪಿತೃದೇವತಾಃ||

03081152e ಅಗ್ನಿಷ್ಠೋಮಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ||

ನರಾಧಿಪ ! ಅಲ್ಲಿಂದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಯು ಸ್ವಸ್ತಿಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಆ
ಪಾವನ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಸೇರಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
ತರ್ಪಣವನ್ನಿತ್ತ ಮಾನವನು ಅಗ್ನಿಷ್ಠೋಮ ಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081153a ಗಂಗಾಹೃದಶ್ಚ ತತ್ರೈವ ಕೂಪಶ್ಚ ಭರತರ್ಷಭ|

03081153c ತಿಸ್ರಃ ಕೋಟ್ಯಸ್ತು ತೀರ್ಥಾನಾಂ ತಸ್ಮಿನ್ನೂಪೇ ಮಹೀಪತೇ||

03081153e ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರೋ ರಾಜನ್ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಮಹೀಪತೇ! ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಗಾ ಸರೋವರ ಮತ್ತು ಬಾವಿಗಳಿವೆ. ಆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರುಕೋಟಿ ತೀರ್ಥಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03081154a ಆಪಗಾಯಾಂ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಮಹೇಶ್ವರಂ|

03081154c ಗಾಣಪತ್ಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಂ ಚೋದ್ಧರತೇ ಸ್ವಕಂ||

ಆಪಗ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದ ನರನು ಗಾಣಪತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಕುಲವನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

03081155a ತತಃ ಸ್ಥಾನುವಟಂ ಗಚ್ಛೇತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ|

03081155c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸ್ಥಿತೋ ರಾತ್ರಿಂ ರುದ್ರಲೋಕಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಅನಂತರ ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಸ್ಥಾನುವಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಉಳಿದವನು ರುದ್ರಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03081156a ಬದರೀಪಾಚನಂ ಗಚ್ಛೇದ್ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಶ್ರಮಂ ತತಃ|

03081156c ಬದರಂ ಭಕ್ಷಯೇತ್ತತ್ರ ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ನರಃ||

ಅನಂತರ ನರನು ವಸಿಷ್ಠನ ಆಶ್ರಮ ಬದರೀಪಾಚನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು

ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಬದರಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು
ಕಳೆಯಬೇಕು.

03081157a ಸಮ್ಯಗ್ ದಶ ವರ್ಷಾಣಿ ಬದರಾನ್ಭಕ್ಷಯೇತ್ತು ಯಃ|

03081157c ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತಶ್ಚೈವ ಭವೇತ್ತುಲ್ಯೋ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಒಂದೇಸಮನೆ ಬದರಿ
ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು¹¹⁸ ತಿನ್ನುವುದೂ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು
ಕಳೆಯುವುದೂ ಒಂದೇ ಸಮ.

03081158a ಇಂದ್ರಮಾರ್ಗಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತೀರ್ಥಸೇವೀ ನರಾಧಿಪ|

03081158c ಅಹೋರಾತ್ರೋಪವಾಸೇನ ಶಕ್ರಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ನರಾಧಿಪ ! ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಯು ಇಂದ್ರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿ ಒಂದು
ದಿನ ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಉಪವಾಸವಿರುವುದರಿಂದ ಶಕ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081159a ಏಕರಾತ್ರಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಏಕರಾತ್ರೋಪಿತೋ ನರಃ|

03081159c ನಿಯತಃ ಸತ್ಯವಾದೀ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ನಿಯತನೂ ಸತ್ಯವಾದಿಯೂ ಆಗಿದ್ದು ಏಕರಾತ್ರಿಯನ್ನು ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿ
ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಉಳಿದ ನರನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

03081160a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತೀರ್ಥಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಂ|

¹¹⁸ಬದರಿ ಹಣ್ಣುಗಳೆಂದರೇನು? ಅವುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರ ವಿಶೇಷತೆ ಏನು?

03081160c ಆದಿತ್ಯಸ್ವಾಶ್ರಮೋ ಯತ್ರ ತೇಜೋರಾಶೇರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತ ತೇಜೋರಾಶಿ
ಮಹಾತ್ಮ ಆದಿತ್ಯನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

03081161a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಸುಂ|

03081161c ಆದಿತ್ಯಲೋಕಂ ಪ್ರಜತಿ ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್||

ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ವಿಭಾವಸುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ನರನು
ಆದಿತ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕುಲವನ್ನೂ
ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ.

03081162a ಸೋಮತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ತೀರ್ಥಸೇವೀ ಕುರಾದ್ವಹ|

03081162c ಸೋಮಲೋಕಮವಾಪ್ನೋತಿ ನರೋ ನಾಸ್ತ್ಯತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಕುರಾದ್ವಹ! ಸೋಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು
ಸೋಮಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03081163a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ದಧೀಚಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03081163c ತೀರ್ಥಂ ಪುಣ್ಯತಮಂ ರಾಜನ್ವಾವನಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಂ||

03081164a ಯತ್ರ ಸಾರಸ್ವತೋ ರಾಜನ್ಯೋಽಂಗಿರಾಸ್ತಪಸೋ ನಿಧಿಃ|

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ರಾಜನ್! ಅನಂತರ ಮಹಾತ್ಮ ದಧೀಚಿಯ ಪುಣ್ಯತಮ
ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತ ಅಂಗಿರಸನ
ತಪೋನಿಧಿಯಿದೆ.

03081164c ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ವಾಜಪೇಯಫಲಂ ಲಭೇತ್||

03081164e ಸಾರಸ್ವತೀಂ ಗತಿಂ ಚೈವ ಲಭತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನಿಗೆ ವಾಜಪೇಯದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಸಾರಸ್ವತಿಯ ಗತಿಯೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03081165a ತತಃ ಕನ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಗಚ್ಛೇನ್ನಿಯತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವಾನ್|

03081165c ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ರಾಜನ್ನುಪವಾಸಪರಾಯಣಃ||

03081165e ಲಭೇತ್ಕನ್ಯಾಶ್ರತಂ ದಿವ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿಯತನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಕನ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಪರಾಯಣನಾಗಿ ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದವನಿಗೆ ನೂರು ದಿವ್ಯ ಕನ್ಯೆಯರು ದೊರೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03081166a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತೀರ್ಥಂ ಸನ್ನಿಹಿತೀಮಪಿ|

03081166c ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾ ಋಷಯಶ್ಚ ತಪೋಧನಾಃ||

03081166e ಮಾಸಿ ಮಾಸಿ ಸಮಾಯಾಂತಿ ಪುಣ್ಯೇನ ಮಹತಾನ್ವಿತಾಃ||

ಅನಂತರ ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಸನ್ನಿಹಿತೀ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು, ತಪೋಧನ ಋಷಿಗಳು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಸೇರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

03081167a ಸನ್ನಿಹಿತ್ಯಾಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ರಾಹುಗ್ರಸ್ತೇ ದಿವಾಕರೇ|

03081167c ಅಶ್ವಮೇಧಶತಂ ತೇನ ಇಷ್ಟಂ ಭವತಿ ಶಾಶ್ವತಂ||

ದಿವಾಕರನು ರಾಹುಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದಾಗ ಸನ್ನಿಹಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದವನ ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳು ಶಾಶ್ವತವಾಗುತ್ತವೆ.

03081168a ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಚರಾಣಿ ಚ|

03081168c ನದ್ಯೋ ನದಾಸ್ತಡಾಗಾಶ್ಚ ಸರ್ವಪ್ರಸ್ರವಣಾನಿ ಚ||

03081169a ಉದಪಾನಾಶ್ಚ ವಪ್ರಾಶ್ಚ ಪುಣ್ಯಾನ್ಯಾಯತನಾನಿ ಚ|

03081169c ಮಾಸಿ ಮಾಸಿ ಸಮಾಯಾಂತಿ ಸನ್ನಿಹಿತ್ಯಾಂ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಮತ್ತು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಏನೆಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳು, ನದ-ನದಿಗಳು, ಕೆರೆ-ಚಿಲುಮೆಗಳು, ಸರೋವರ-ಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಸನ್ನಿಹಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03081170a ಯತ್ಕಿಂ ಚಿದ್ಧುಷ್ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ವಾ ಪುರುಷಸ್ಯ ವಾ|

03081170c ಸ್ನಾತಮಾತ್ರಸ್ಯ ತತ್ಸರ್ವಂ ನಶ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

03081170e ಪದ್ಮವರ್ಣೇನ ಯಾನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಸ ಗಚ್ಚತಿ||

ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಪುರುಷನಾಗಿರಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಪದ್ಮವರ್ಣದ ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ

03081171a ಅಭಿವಾದ್ಯ ತತೋ ಯಕ್ಷಂ ದ್ವಾರಪಾಲಮರಂತುಕಂ|

03081171c ಕೋಟಿರೂಪಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಲಭೇದ್ಭಹು ಸುವರ್ಣಕಂ||

ಅನಂತರ ದ್ವಾರಪಾಲಕ ಅರಂತುಕನನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸಿ
ಕೋಟಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಬಹು ಸುವರ್ಣವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081172a ಗಂಗಾಹೃದಶ್ಚ ತತ್ರೈವ ತೀರ್ಥಂ ಭರತಸತ್ತಮ|

03081172c ತತ್ರ ಸ್ನಾತಸ್ತು ಧರ್ಮಜ್ಞ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾಹಿತಃ||

03081172e ರಾಜಸೂಯಾಶ್ವಮೇಧಾಭ್ಯಾಂ ಫಲಂ ವಿಂದತಿ ಶಾಶ್ವತಂ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಗಾಸರೋವರವೊಂದಿದೆ. ಧರ್ಮಜ್ಞ ! ಅಲ್ಲಿ
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ರಾಜಸೂಯ
ಮತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳ ಶಾಶ್ವತ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03081173a ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ನೈಮಿಷಂ ಪುಣ್ಯಮಂತರಿಕ್ಷೇ ಚ ಪುಷ್ಕರಂ|

03081173c ತ್ರಯಾಣಾಮಪಿ ಲೋಕಾನಾಂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ||

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನೈಮಿಷವು ಪುಣ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕರವು
ಪುಣ್ಯ. ಆದರೆ ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವು
ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದು.

03081174a ಪಾಂಸವೋಽಪಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ವಾಯುನಾ ಸಮುದೀರಿತಾಃ|

03081174c ಅಪಿ ದುಷ್ಕೃತಕರ್ಮಾಣಂ ನಯಂತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಿಂದ ತೂರಿಬಂದ ಧೂಳೂ ಕೂಡ ಕೆಟ್ಟು

ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೂ ಸಹ ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

03081175a ದಕ್ಷಿಣೇನ ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ಉತ್ತರೇಣ ದೃಷದ್ವತೀಂ|

03081175c ಯೇ ವಸಂತಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ತೇ ವಸಂತಿ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪೇ||

ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದೃಷದ್ವತೀ ನದಿಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರಂತೆ.

03081176a ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ವಸಾಮ್ಯಹಂ|

03081176c ಅಪ್ಯೇಕಾಂ ವಾಚಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವವನೂ ಕೂಡ ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03081177a ಬ್ರಹ್ಮವೇದೀ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಪುಣ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಸೇವಿತಂ|

03081177c ತದಾವಸಂತಿ ಯೇ ರಾಜನ್ ತೇ ಶೋಚ್ಯಾಃ ಕಥಂ ಚನ||

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಸೇವಿತ ಬ್ರಹ್ಮನ ವೇದಿಕೆಯೆನಿಸಿದ ಪುಣ್ಯ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03081178a ತರಂತುಕಾರಂತುಕಯೋರ್ಯದಂತರಂ|

ರಾಮಹೃದಾನಾಂ ಚ ಮಚಕ್ರುಕಸ್ಯ|

03081178c ಏತತ್ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಸಮಂತಪಂಚಕಂ|

ಪಿತಾಮಹಸ್ಯೋತ್ತರವೇದಿರುಚ್ಯತೇ||

ತರಂತುಕ ಮತ್ತು ಅರಂತುಕದ ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಶುರಾಮ ಮತ್ತು
ಮಚಕ್ರುಕರ ಸರೋವರಗಳ ಮಧ್ಯ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶವೇ
ಸಮಂತಪಂಚಕ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ. ಇದನ್ನೇ ಪಿತಾಮಹ ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ತರ
ವೇದಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಪುಲಸ್ತ್ಯತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಏಕಾಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪುಲಸ್ತ್ಯತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ
ಎಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೮೨

ಧರ್ಮ ತೀರ್ಥಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆ (೧-೧೦). ಶಾಕಂಬರೀ ದೇವಿ
ಸ್ಥಳದ ಮಹಿಮೆ (೧೧-೧೫). ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷವೇ ಮೊದಲಾದ
ತೀರ್ಥಗಳ ಫಲ (೧೬-೧೪೩).

03082001 ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03082001a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಧರ್ಮ ತೀರ್ಥಂ ಪುರಾತನಂ|

03082001c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರೋ ರಾಜನ್ಧರ್ಮಶೀಲಃ ಸಮಾಹಿತಃ||

03082001e ಆಸಪ್ತಮಂ ಕುಲಂ ರಾಜನ್ಪುನೀತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅನಂತರ ಪುರಾತನ
ಧರ್ಮ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ
ಧರ್ಮಶೀಲ ಸಮಾಹಿತ ನರನು ಕುಲದ ಏಳು ತಲೆಮಾರುಗಳನ್ನು
ಪುನೀತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03082002a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಕಾರಾಪತನಮುತ್ತಮಂ|

03082002c ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಮವಾಪ್ನೋತಿ ಮುನಿಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅನಂತರ ಅನುತ್ತಮ ಕಾರಾಪತನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ಅದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು
ಮುನಿಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

03082003a ಸೌಗಂಧಿಕಂ ವನಂ ರಾಜಂಸ್ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಮಾನವಃ|

03082003c ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾ ಋಷಯಶ್ಚ ತಪೋಧನಾಃ||

03082004a ಸಿದ್ಧಚಾರಣಗಂಧರ್ವಾಃ ಕಿನ್ನರಾಃ ಸಮಹೋರಗಾಃ|

03082004c ತದ್ವನಂ ಪ್ರವಿಶನ್ನೇವ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ರಾಜನ್! ಅನಂತರ ಸೌಗಂಧಿಕಾ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ
ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ತಪೋಧನ ಋಷಿಗಳು, ಸಿದ್ಧ-ಚಾರಣ-
ಗಂಧರ್ವರು, ಕಿನ್ನರರು ಮತ್ತು ನಾಗಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ವನದ
ಪ್ರವೇಶ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮಾನವನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ
ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03082005a ತತೋ ಹಿ ಸಾ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾ ನದೀನಾಮುತ್ತಮಾ ನದೀ|

03082005c ಪ್ಲಕ್ಷಾದ್ವೇವೀ ಸ್ತುತಾ ರಾಜನ್ಮಹಾಪುಣ್ಯಾ ಸರಸ್ವತೀ||

ರಾಜನ್! ಅನಂತರ ನದಿಗಳಲ್ಲೇ ಉತ್ತಮ ನದಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನದಿ
ಮಹಾಪುಣ್ಯಕಾರಿಣಿ ಪ್ಲಕ್ಷದಿಂದ ಹರಿಯುವ ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯಿದೆ.

03082006a ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವೀತ ವಲ್ಮೀಕಾನ್ನಿಃಸೃತೇ ಜಲೇ|

03082006c ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಪಿತೃನ್ದೇವಾನಶ್ವಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಅಲ್ಲಿ ಹುತ್ತದಿಂದ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿತೃ
ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082007a ಈಶಾನಾಧ್ಯುಷಿತಂ ನಾಮ ತತ್ರ ತೀರ್ಥಂ ಸುದುರ್ಲಭಂ|

03082007c ಷಟ್ಪು ಶಮ್ಯಾನಿಪಾತೇಷು ವಲ್ಮೀಕಾದಿತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಹುತ್ತದಿಂದ ಶಮೆಯ ಆರು ಎಸೆತಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ನೋಡಲು
ದುರ್ಲಭವಾದ ಈಶಾನಾಧ್ಯುಷಿತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ತೀರ್ಥವಿದೆ
ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03082008a ಕಪಿಲಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಂ ಚ ವಾಜಿಮೇಧಂ ಚ ವಿಂದತಿ|

03082008c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ದೃಷ್ಟಮೇತತ್ಪುರಾತನೇ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ಸಹಸ್ರ
ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದಿದೆ.

03082009a ಸುಗಂಧಾಂ ಶತಕುಂಭಾಂ ಚ ಪಂಚಯಜ್ಞಾಂ ಚ ಭಾರತ|

03082009c ಅಭಿಗಮ್ಯ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ಭಾರತ ! ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಸುಗಂಧಾ, ಶತಕುಂಭಾ ಮತ್ತು ಪಂಚಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಹೋದವರು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03082010a ತ್ರಿಶೂಲಖಾತಂ ತತ್ರೈವ ತೀರ್ಥಮಾಸಾದ್ಯ ಭಾರತ|

03082010c ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವೀತ ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನೇ ರತಃ||

03082010e ಗಾಣಪತ್ಯಂ ಸ ಲಭತೇ ದೇಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಭಾರತ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ತ್ರಿಶೂಲಖಾತ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳ ಅರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನು ದೇಹವನ್ನು ತೊರೆದು ಗಾಣಪತ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03082011a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ದೇವ್ಯಾಃ ಸ್ಥಾನಂ ಸುದುರ್ಲಭಂ|

03082011c ಶಾಕಂಭರೀತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಾ||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಅನಂತರ ಬಹಳ ದುರ್ಲಭವಾದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತ ಶಾಕಂಭರೀ ಎಂದು ವಿಖ್ಯಾತ ದೇವೀ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

03082012a ದಿವ್ಯಂ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಂ ಹಿ ಶಾಕೇನ ಕಿಲ ಸುವ್ರತ|

03082012c ಆಹಾರಂ ಸಾ ಕೃತವತೀ ಮಾಸಿ ಮಾಸಿ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ ! ಅವಳು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನೇ ತಿಂದುಕೊಂಡು

ಒಂದು ಸಹಸ್ರ ದಿವ್ಯವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಅಲ್ಲಿ
ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಿದಳು.

03082013a ಋಷಯೋಽಭ್ಯಾಗತಾಸ್ತತ್ರ ದೇವ್ಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ತಪೋಧನಾಃ|

03082013c ಆತಿಥ್ಯಂ ಚ ಕೃತಂ ತೇಷಾಂ ಶಾಕೇನ ಕಿಲ ಭಾರತ||

03082013e ತತಃ ಶಾಕಂಭರೀತ್ಯೇವ ನಾಮ ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ||

ಭಾರತ ! ದೇವಿಯ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಪೋಧನ ಋಷಿಗಳು
ಅಭ್ಯಾಗತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವಳು ಅವರ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು
ತರಕಾರಿಗಳಿಂದಲೇ ಮಾಡಿದಳು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವಳ ಹೆಸರು
ಶಾಕಂಭರೀ ಎಂದು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು.

03082014a ಶಾಕಂಭರೀಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾಹಿತಃ|

03082014c ತ್ರಿರಾತ್ರಮುಷಿತಃ ಶಾಕಂ ಭಕ್ಷಯೇನ್ನಿಯತಃ ಶುಚಿಃ||

ಶಾಕಂಭರಿಗೆ ಬಂದು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ ಸಮಾಹಿತನೂ ಆಗಿದ್ದು
ನಿಯತನೂ ಶುಚಿಯೂ ಆಗಿದ್ದು ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳು ಉಳಿದು
ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು.

03082015a ಶಾಕಾಹಾರಸ್ಯ ಯತ್ಸಮ್ಯಗ್ವರ್ಷೈರ್ವಾರ್ಷದಶಭಿಃ ಫಲಂ|

03082015c ತತ್ಫಲಂ ತಸ್ಯ ಭವತಿ ದೇವ್ಯಾಶ್ಚಂದೇನ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನೇ
ಆಹಾರವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಫಲವು ದೇವಿಯ ಈ
ಪ್ರಿಯಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082016a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ್ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷಂ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ|

03082016c ಯತ್ರ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸಾದಾರ್ಥಂ ರುದ್ರಮಾರಾಧಯತ್ಪುರಾ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತ ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಅಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕಾಗಿ ರುದ್ರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದ್ದನು.

03082017a ವರಾಂಶ್ಚ ಸುಬಹೂಽಲ್ಲೇಭೇ ದೈವತೇಷು ಸುದುರ್ಲಭಾನ್|

03082017c ಉಕ್ತಶ್ಚ ತ್ರಿಪುರಘ್ನೇನ ಪರಿತುಷ್ಟೇನ ಭಾರತ||

ಅವನು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ದುರ್ಲಭವಾದ ಬಹಳಷ್ಟು

ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಭಾರತ! ಪರಿತುಷ್ಟನಾದ ತ್ರಿಪುರಘನು ಹೀಗೆ

ಹೇಳಿದನು:

03082018a ಅಪಿ ಚಾಸ್ಮತ್ಪ್ರಿಯತರೋ ಲೋಕೇ ಕೃಷ್ಣ ಭವಿಷ್ಯಸಿ|

03082018c ತ್ವನ್ಮುಖಂ ಚ ಜಗತ್ಕೃತ್ಸುಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

“ಕೃಷ್ಣ! ನೀನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯತರನಾಗುವೆ. ನಿನ್ನ

ಮುಖವೇ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.”

03082019a ತತ್ರಾಭಿಗಮ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ವೃಷಧ್ವಜಂ|

03082019c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಗಾಣಪತ್ಯಂ ಚ ವಿಂದತಿ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ವೃಷಧ್ವಜನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ

ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಗಾಣಪತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03082020a ಧೂಮಾವತೀಂ ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ್ತ್ರಿರತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ನರಃ|

03082020c ಮನಸಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಾನ್ಯಾಮಾಽಲ್ಲಭತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಧೂಮಾವತಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳು ತಂಗಿ
ಮನಸಾರಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನರನ ಆಸೆಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ
ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03082021a ದೇವ್ಯಾಸ್ತು ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಥೇನ ರಥಾವರ್ತೋ ನರಾಧಿಪ|

03082021c ತತ್ರಾರೋಹೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಶ್ರದ್ಧಧಾನೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ||

03082021e ಮಹಾದೇವಪ್ರಸಾದಾದ್ಧಿ ಗಚ್ಛೇತ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

ನರಾಧಿಪ! ಧರ್ಮಜ್ಞ! ದೇವಿಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ
ರಥಾವರ್ತವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾವಂತನಾಗಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಏರಿದರೆ
ಮಹಾದೇವನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

03082022a ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮುಪಾವೃತ್ಯ ಗಚ್ಛೇತ ಭರತರ್ಷಭ|

03082022c ಧಾರಾಂ ನಾಮ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶಿನೀಂ||

03082022e ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ನ ಶೋಚತಿ ನರಾಧಿಪ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ! ಅದನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ
ಮುಂದುವರೆದು ಧಾರಾ ಎನ್ನುವ ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ
ನಾಶಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ನರಾಧಿಪ! ಅಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ದುಃಖವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

03082023a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಮಹಾಗಿರಿಂ|

03082023c ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರೇಣ ಯತ್ಪುಲ್ಕಂ ಗಂಗಾದ್ವಾರಂ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಹಾಗಿರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ

ನಿಃಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ಸ್ವರ್ಗದ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬೇಕು.

03082024a ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವೀತ ಕೋಟಿತೀರ್ಥೇ ಸಮಾಹಿತಃ|

03082024c ಪುಂಡರೀಕಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್||

ಅಲ್ಲಿ ಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ಕೋಟಿತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಪುಂಡರೀಕ
ಪದವನ್ನು ಪಡೆದು ಕುಲದ ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

03082025a ಸಪ್ತಗಂಗೇ ತ್ರಿಗಂಗೇ ಚ ಶಕ್ರಾವರ್ತೇ ಚ ತರ್ಪಯನ್|

03082025c ದೇವಾನ್ಪಿತೃಂಶ್ಚ ವಿಧಿವತ್ಪುಣ್ಯಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ಸಪ್ತಗಂಗೆ, ತ್ರಿಗಂಗೆ ಮತ್ತು ಶಕ್ರಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ದೇವತೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ
ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ತರ್ಪವನ್ನಿತ್ತರೆ ಪುಣ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯಬಹುದು.

03082026a ತತಃ ಕನಖಲೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ನರಃ|

03082026c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ಅನಂತರ ಕನಖಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದ
ನರನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03082027a ಕಪಿಲಾವಟಂ ಚ ಗಚ್ಛೇತ ತೀರ್ಥಸೇವೀ ನರಾಧಿಪ|

03082027c ಉಷ್ಣೈಕಾಂ ರಜನೀಂ ತತ್ರ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ನರಾಧಿಪ! ಅಲ್ಲಿಂದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಯು ಕಪಿಲಾವಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ
ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ
ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082028a ನಾಗರಾಜಸ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕಪಿಲಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03082028c ತೀರ್ಥಂ ಕುರುವರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಕುರುವರಶ್ರೇಷ್ಠ! ನಂತರ ಸರ್ವಲೋಕ ವಿಶ್ರುತ ಮಹಾತ್ಮ
ನಾಗರಾಜ ಕಪಿಲನ ತೀರ್ಥವಿದೆ.

03082029a ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವೀತ ನಾಗತೀರ್ಥೇ ನರಾಧಿಪ|

03082029c ಕಪಿಲಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ||

ನರಾಧಿಪ! ಆ ನಾಗತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಮಾನವನಿಗೆ ಸಹಸ್ರ
ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082030a ತತೋ ಲಲಿತಿಕಾಂ ಗಚ್ಛೇಚ್ಯಂತನೋಸ್ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

03082030c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರೋ ರಾಜನ್ ದುರ್ಗತಿಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥಗಳಾದ ಲಲಿತಿಕ ಮತ್ತು
ಶಂತನುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನಿಗೆ
ದುರ್ಗತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03082031a ಗಂಗಾಸಂಗಮಯೋಶ್ಚೈವ ಸ್ನಾತಿ ಯಃ ಸಂಗಮೇ ನರಃ|

03082031c ದಶಾಶ್ವಮೇಧಾನಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್||

ಗಂಗೆಯು ಕೂಡುವ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನರನು

ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ದಶಾಶ್ವಮೇಧದ ಪುಣ್ಯವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಕುಲವು ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

03082032a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸುಗಂಧಾಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಾಂ|

03082032c ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಸುಗಂಧಕ್ಕೆ ಹೋದವನು
ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082033a ರುದ್ರಾವರ್ತಂ ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ್ತೀರ್ಥಸೇವೀ ನರಾಧಿಪ|

03082033c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರೋ ರಾಜನ್ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ನರಾಧಿಪ! ಅನಂತರ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಯು ರುದ್ರಾವರ್ತಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082034a ಗಂಗಾಯಾಶ್ಚ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಶ್ಚ ಸಂಗಮೇ|

03082034c ಸ್ನಾತೋಽಶ್ವಮೇಧಮಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಸರಸ್ವತಿಗಳ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಪುಣ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು
ಅವನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03082035a ಭದ್ರಕರ್ಣೇಶ್ವರಂ ಗತ್ವಾ ದೇವಮರ್ಚ್ಯ ಯಥಾವಿಧಿ|

03082035c ನ ದುರ್ಗತಿಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ಭದ್ರಕರ್ಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ
ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03082036a ತತಃ ಕುಬ್ಜಾಮೃಕಂ ಗಚ್ಛೇತ್ತೀರ್ಥಸೇವೀ ಯಥಾಕ್ರಮಂ|

03082036c ಗೋಸಹಸ್ರಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ಅನಂತರ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ತೀರ್ಥಸೇವಿಯು ಕುಬ್ಜಾಮೃಕಕ್ಕೆ
ಹೋದರೆ, ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಪುಣ್ಯವನ್ನು
ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ.

03082037a ಅರುಂಧತೀವಟಂ ಗಚ್ಛೇತ್ತೀರ್ಥಸೇವೀ ನರಾಧಿಪ|

03082037c ಸಾಮುದ್ರಕಮಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ನರಃ||

03082037e ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ವಿಂದೇತ್ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್||

ನರಾಧಿಪ! ಅನಂತರ ತೀರ್ಥಸೇವಿಯು ಅರುಂಧತೀವಟಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು
ತಂಗಿದ ನರನು ಸಹಸ್ರ ಗೋದಾನದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ
ಕುಲವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ.

03082038a ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತಂ ತತೋ ಗಚ್ಛೇದ್ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾಹಿತಃ|

03082038c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಮಾಹಿತನಾಗಿದ್ದು
ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು
ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

03082039a ಯಮುನಾಪ್ರಭವಂ ಗತ್ವಾ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಚ ಯಾಮುನೇ|

03082039c ಅಶ್ವಮೇಧಫಲಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ಯಮುನಾಪ್ರಭವಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಯಮುನೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದರೆ
ಅಶ್ವಮೇಧಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03082040a ದರ್ವೀಸಂಕ್ರಮಣಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತೀರ್ಥಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಂ|

03082040c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತ ದರ್ವೀಸಂಕ್ರಮಣ ತೀರ್ಥವನ್ನು
ತಲುಪಿದವರು ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವರು.

03082041a ಸಿಂಧೋಶ್ಚ ಪ್ರಭವಂ ಗತ್ವಾ ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಸೇವಿತಂ|

03082041c ತತ್ರೋಷ್ಯ ರಜನೀಃ ಪಂಚ ವಿಂದ್ಯಾದ್ಭಹು ಸುವರ್ಣಕಂ||

ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವ ಸೇವಿತ ಸಿಂಧೂನದಿಯ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಐದು
ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಬಹಳ ಚಿನ್ನವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082042a ಅಥ ವೇದೀಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನರಃ ಪರಮದುರ್ಗಮಾಂ|

03082042c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಗಚ್ಛೇಚ್ಛೌ ಶನಸೀಂ ಗತಿಂ||

ಅನಂತರ ಹೋಗಲು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ವೇದಿಗೆ ನರನು ಹೋದರೆ,
ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಉಶಾನಸನ ಗತಿಯಲ್ಲಿ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03082043a ಋಷಿಕುಲ್ಯಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ವಾಸಿಷ್ಠಂ ಚೈವ ಭಾರತ|

03082043c ವಾಸಿಷ್ಠಂ ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಸರ್ವೇ ವರ್ಣಾ ದ್ವಿಜಾತಯಃ||

ಭಾರತ! ಅನಂತರ ಋಷಿಕುಲ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಸಿಷ್ಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ವಾಸಿಷ್ಠವನ್ನು ದಾಟಿದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರೂ ದ್ವಿಜರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03082044a ಋಷಿಕುಲ್ಯಾಂ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಋಷಿಲೋಕಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ|

03082044c ಯದಿ ತತ್ರ ವಸೇನ್ಮಾಸಂ ಶಾಕಾಹಾರೋ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ಋಷಿಕುಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು, ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಶಾಕಾಹಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ವಾಸಿಸಿದರೆ ಋಷಿಲೋಕವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082045a ಭೃಗುತುಂಗಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ವಾಜಿಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್|

03082045c ಗತ್ವಾ ವೀರಪ್ರಮೋಕ್ಷಂ ಚ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ಭೃಗುತುಂಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
ವೀರಪ್ರಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082046a ಕೃತ್ತಿಕಾಮಘಯೋಶ್ಚೈವ ತೀರ್ಥಮಾಸಾದ್ಯ ಭಾರತ|

03082046c ಅಗ್ನಿಷ್ಠೋಮಾತಿರಾತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಪುಣ್ಯಕೃತ್||

ಭಾರತ ! ಕೃತ್ತಿಕಾ ಮತ್ತು ಮಘ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿದವರು
ಅಗ್ನಿಷ್ವೋಮ ಮತ್ತು ಅತಿರಾತ್ರಿ ಯಾಗಗಳ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03082047a ತತಃ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥಮನುತ್ತಮಂ|

03082047c ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಚ ವಿದ್ಯಾನಾಂ ಸರ್ವಾಸಾಂ ಪಾರಗೋ ಭವೇತ್||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಅನುತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ಸರ್ವ ವಿಧ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03082048a ಮಹಾಶ್ರಮೇ ವಸೇದ್ರಾತ್ರಿಂ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚನೇ|

03082048c ಏಕಕಾಲಂ ನಿರಾಹಾರೋ ಲೋಕಾನಾವಸತೇ ಶುಭಾನ್||

ಸರ್ವಪಾಪಗಳ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ಮಹಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ
ನಿರಾಹಾರಿಯಾಗಿ ತಂಗಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಶುಭ ಲೋಕಗಳನ್ನು ತನ್ನ
ನಿವಾಸವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

03082049a ಷಷ್ಠಕಾಲೋಪವಾಸೇನ ಮಾಸಮುಷ್ಯ ಮಹಾಲಯೇ|

03082049c ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ವಿಂದ್ಯಾದ್ಭಹು ಸುವರ್ಣಕಂ||

ಮಹಾಲಯ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಆಹಾರವನ್ನು
ಸೇವಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದರೆ ಬಹಳ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03082050a ಅಥ ವೇತಸಿಕಾಂ ಗತ್ವಾ ಪಿತಾಮಹನಿಷೇವಿತಾಂ|

03082050c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಗಚ್ಛೇಚ್ಛೌ ಶನಸೀಂ ಗತಿಂ||

ಅನಂತರ ಪಿತಾಮಹ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೇವಿಸುವ ವೇತಸಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ,

ಅಶ್ವಮೇಧಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಮತ್ತು ಉಶನಸನ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಹುದು.

03082051a ಅಥ ಸುಂದರಿಕಾತೀರ್ಥಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸಿದ್ಧನಿಷೇವಿತಂ|

03082051c ರೂಪಸ್ಯ ಭಾಗೀ ಭವತಿ ದೃಷ್ಟಮೇತತ್ಪುರಾತನೇ||

ಅನಂತರ ಸಿದ್ಧಸೇವಿತ ಸುಂದರಿಕಾ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ರೂಪವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ.

03082052a ತತೋ ವೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಂ ಗತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03082052c ಪದ್ಮವರ್ಣನ ಯಾನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ||

ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಪದ್ಮವರ್ಣದ ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು.

03082053a ತತಶ್ಚ ನೈಮಿಷಂ ಗಚ್ಛೇತ್ಪುಣ್ಯಂ ಸಿದ್ಧನಿಷೇವಿತಂ|

03082053c ತತ್ರ ನಿತ್ಯಂ ನಿವಸತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದೇವಗಣೈರ್ವೃತಃ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಿದ್ಧರು ಸೇವಿಸುವ ಪುಣ್ಯ ನೈಮಿಷಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ದೇವಗಣಗಳಿಂದ ಆವೃತ ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿತ್ಯವೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ.

03082054a ನೈಮಿಷಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾನಸ್ಯ ಪಾಪಸ್ಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ|

03082054c ಪ್ರವಿಷ್ಟಮಾತ್ರಸ್ತು ನರಃ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ನೈಮಿಷಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸುವುದರಿಂದಲೇ ಪಾಪದ ಅರ್ಧಭಾಗವು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದರ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನರನು

ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03082055a ತತ್ರ ಮಾಸಂ ವಸೇದ್ಧೀರೋ ನೈಮಿಷೇ ತೀರ್ಥತತ್ಪರಃ|

03082055c ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ನೈಮಿಷೇ ತಾನಿ ಭಾರತ||

03082056a ಅಭಿಷೇಕಕೃತಸ್ತತ್ರ ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03082056c ಗವಾಮಯಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಭಾರತ||

03082056e ಪುನಾತ್ಯಾಸಪ್ತಮಂ ಚೈವ ಕುಲಂ ಭರತಸತ್ತಮ||

ವೀರ ! ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಯು ನೈಮಿಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು
ವಾಸಿಸಬೇಕು. ಭಾರತ ! ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ
ತೀರ್ಥಗಳಿವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನೈಮಿಷದಲ್ಲಿವೆ. ಭಾರತ ! ನಿಯತನೂ
ನಿಯತಾಶನನೂ ಆಗಿ ನೈಮಿಷದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಗವಾಮಯ
ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಭರತಸತ್ತಮ ! ತನ್ನ ಕುಲದ ಏಳು
ತಲೆಮಾರುಗಳವರನ್ನೂ ಪುಣ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

03082057a ಯಸ್ತ್ಯಜೇನ್ವೈಮಿಷೇ ಪ್ರಾಣಾನುಪವಾಸಪರಾಯಣಃ|

03082057c ಸ ಮೋದೇತ್ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಸ್ಥ ಏವಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ||

03082057e ನಿತ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಂ ಚ ಮೇಧ್ಯಂ ಚ ನೈಮಿಷಂ ನೃಪಸತ್ತಮ||

ಉಪವಾಸಪರಾಯಣನಾಗಿದ್ದು ನೈಮಿಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು
ತೊರೆದವನೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ
ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನೃಪಸತ್ತಮ ! ನೈಮಿಷವು ನಿತ್ಯವೂ
ಪುಣ್ಯಕರವಾದುದು ಮತ್ತು ಮೇಧ್ಯವಾದುದು.

03082058a ಗಂಗೋದ್ಭೇದಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ನರಃ|

03082058c ವಾಜಪೇಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಶ್ಚ ಜಾಯತೇ||

ಗಂಗೋದ್ಭೇದವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳು ಉಪವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ನರನು ಅಶ್ವಮೇಧಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಬ್ರಹ್ಮಭೂತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03082059a ಸರಸ್ವತೀಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತರ್ಪಯೇತ್ಪಿತೃದೇವತಾಃ|

03082059c ಸಾರಸ್ವತೇಷು ಲೋಕೇಷು ಮೋದತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನಿತ್ತರೆ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03082060a ತತಶ್ಚ ಬಾಹುದಾಂ ಗಚ್ಛೇದ್ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾಹಿತಃ|

03082060c ದೇವಸತ್ರಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ||

ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಮಾಹಿತನಾಗಿದ್ದು ಬಾಹುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಮಾನವನು ದೇವಸತ್ರ ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082061a ತತಶ್ಚೀರವತೀಂ ಗಚ್ಛೇತ್ಪುಣ್ಯಾಂ ಪುಣ್ಯತಮೈರ್ವೃತಾಂ|

03082061c ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನರತೋ ವಾಜಪೇಯಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಅನಂತರ ಪುಣ್ಯತಮರಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಪುಣ್ಯ ಚೀರವತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪಿತೃ-ದೇವತೆಗಳ ಅರ್ಚನದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನಿಗೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ

ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082062a ವಿಮಲಾಶೋಕಮಾಸಾದ್ಯ ವಿರಾಜತಿ ಯಥಾ ಶಶೀ|

03082062c ತತ್ರೋಷ್ಯ ರಜನೀಮೇಕಾಂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ವಿಮಲಶೋಕವನ್ನು ಸೇರಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದರೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082063a ಗೋಪ್ರತಾರಂ ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ್ಸರಯ್ವಾಸ್ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

03082063c ಯತ್ರ ರಾಮೋ ಗತಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ಸಭೃತ್ಯಬಲವಾಹನಃ||

ಅನಂತರ ಸರಸ್ವತಿಯ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥ ಗೋಪ್ರತಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ರಾಮನು ತನ್ನ ಸೇವಕರು, ಸೇನೆ ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

03082064a ದೇಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ದಿವಂ ಯಾತಸ್ತಸ್ಯ ತೀರ್ಥಸ್ಯ ತೇಜಸಾ|

03082064c ರಾಮಸ್ಯ ಚ ಪ್ರಸಾದೇನ ವ್ಯವಸಾಯಾಚ್ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಅಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವನು ಆ ತೀರ್ಥದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮತ್ತು ರಾಮನ ಅನುಗ್ರಹ-ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03082065a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಪ್ರತಾರೇ ನರಾಧಿಪ|

03082065c ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ||

ನರಾಧಿಪ! ಗೋಪ್ರತಾರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು

ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082066a ರಾಮತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಮತ್ಯಾಂ ಕುರುನಂದನ|

03082066c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಪುನಾತಿ ಚ ಕುಲಂ ನರಃ||

ಕುರುನಂದನ! ಗೋಮತಿಯ ರಾಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು
ಅಶ್ವಮೇಧ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವನ ಕುಲವನ್ನು
ಪುನೀತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

03082067a ಶತಸಾಹಸ್ರಿಕಂ ತತ್ರ ತೀರ್ಥಂ ಭರತಸತ್ತಮ|

03082067c ತತ್ರೋಪಸ್ಪರ್ಶನಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ||

03082067e ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತಸತ್ತಮ! ಭರತರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿ ಶತಸಾಹಸ್ರಿಕ ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಥವಿದೆ.
ಅಲ್ಲಿ ನಿಯತನೂ ನಿಯತಾಶನನೂ ಆಗಿದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ಸಹಸ್ರ
ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082068a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭರ್ತ್ಯಸ್ಥಾನಮನುತ್ತಮಂ|

03082068c ಕೋಟೀತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಗುಹಂ ನೃಪ||

03082068e ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ವಿಂದೇತ್ತೇಜಸ್ವೀ ಚ ಭವೇನ್ನರಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಅನುತ್ತಮ ಸ್ಥಾನ ಭರ್ತ್ಯವಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ನೃಪ! ಕೋಟೀತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಗುಹನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ನರನು
ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳ ದಾನದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ತೇಜಸ್ವಿ

ನರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03082069a ತತೋ ವಾರಾಣಸೀಂ ಗತ್ವಾ ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾ ವೃಷಧ್ವಜಂ|

03082069c ಕಪಿಲಾಹ್ರದೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ರಾಜಸೂಯಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಅನಂತರ ವಾರಾಣಸೀಗೆ ಹೋಗಿ ವೃಷಧ್ವಜನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಕಪಿಲ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನಿಗೆ ರಾಜಸೂಯದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082070a ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥಮಾಸಾದ್ಯ ದುರ್ಲಭಂ|

03082070c ಗೋಮತೀಗಂಗಯೋಶ್ಚೈವ ಸಂಗಮೇ ಲೋಕವಿಶ್ರುತೇ||

03082070e ಅಗ್ನಿಷ್ಪೋಮಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ದುರ್ಲಭವಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಗೋಮತೀ ಮತ್ತು ಗಂಗೆಯರ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಪೋಮ ಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಕುಲವನ್ನೇ ಉದ್ಧರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

03082071a ತತೋ ಗಯಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03082071c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಗಮನಾದೇವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಆಗಿದ್ದು ಗಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082072a ತತ್ರಾಕ್ಷಯವಟೋ ನಾಮ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಃ|

03082072c ಪಿತೃಣಾಂ ತತ್ರ ವೈ ದತ್ತಮಕ್ಷಯಂ ಭವತಿ ಪ್ರಭೋ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತ ಅಕ್ಷವಟ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ಪ್ರಭೋ! ಅಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತವೆ.

03082073a ಮಹಾನದ್ಯಾಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ತರ್ಪಯೇತ್ಪಿತೃದೇವತಾಃ|

03082073c ಅಕ್ಷಯಾನ್ಪಾಷ್ಣುಯಾಲ್ಲೋಕಾನ್ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್||

ಮಹಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತರ್ಪಣವನ್ನಿತ್ತರೆ ಅಕ್ಷಯ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಕುಲದ ಉದ್ಧಾರವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

03082074a ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಸರೋ ಗಚ್ಚೇದ್ಧರ್ಮಾರಣ್ಯೋಪಶೋಭಿತಂ|

03082074c ಪೌಂಡರೀಕಮವಾಪ್ನೋತಿ ಪ್ರಭಾತಾಮೇವ ಶರ್ವರೀಂ||

ಅನಂತರ ಧರ್ಮಾರಣ್ಯದಿಂದ ಶೋಭಿತ ಬ್ರಹ್ಮಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಕಳೆದು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾತವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪೌಂಡರೀಕಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082075a ತಸ್ಮಿನ್ನರಸಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಯೂಪ ಉಚ್ಚ್ರಿತಃ|

03082075c ಯೂಪಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ ವಾಜಪೇಯಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಯಜ್ಞಸ್ತಂಭವು ಮೇಲಿದ್ದು

ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆ ಯೂಪವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ವಾಜಪೇಯದ
ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082076a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಧೇನುಕಾಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಾಂ|

03082076c ಏಕರಾತ್ರೋಷಿತೋ ರಾಜನ್ವಯಚ್ಛೇತ್ತಿಲಧೇನುಕಾಂ||

03082076e ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಸೋಮಲೋಕಂ ವ್ರಜೇದ್ಧುವಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಧೇನುಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ತಿಲ ಮತ್ತು ಹಸುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತು ಒಂದು

ರಾತ್ರಿ ತಂಗಿದರೆ ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಅವನು

ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಸೋಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082077a ತತ್ರ ಚಿಹ್ನಂ ಮಹಾರಾಜ ಅದ್ಯಾಪಿ ಹಿ ನ ಸಂಶಯಃ|

03082077c ಕಪಿಲಾ ಸಹ ವತ್ಸೇನ ಪರ್ವತೇ ವಿಚರತ್ಯುತ||

03082077e ಸವತ್ಸಾಯಾಃ ಪದಾನಿ ಸ್ಮ ದೃಶ್ಯಂತೇಽದ್ಯಾಪಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಮಹಾರಾಜ! ಅಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಒಂದು ಕುರುಹಿದೆ

ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕರುವಿನೊಂದಿಗೆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ

ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಸುವಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳು ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿ

ಕಾಣುತ್ತವೆ.

03082078a ತೇಷೂಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪದೇಷು ನೃಪಸತ್ತಮ|

03082078c ಯತ್ಕಿಂ ಚಿದಶುಭಂ ಕರ್ಮ ತತ್ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ ಭಾರತ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ನೃಪಸತ್ತಮ! ಭಾರತ! ಆ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳಿರುವಲ್ಲಿ

ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಏನೇನು ಅಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿದ್ದನೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

03082079a ತತೋ ಗೃಧ್ರವಟಂ ಗಚ್ಛೇತ್ಕ್ಲಾನಂ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03082079c ಸ್ನಾಯೀತ ಭಸ್ಮನಾ ತತ್ರ ಅಭಿಗಮ್ಯ ವೃಷಧ್ವಜಂ||

03082080a ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಭವೇಚ್ಚೀರ್ಣಂ ವ್ರತಂ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕಂ|

03082080c ಇತರೇಷಾಂ ತು ವರ್ಣಾನಾಂ ಸರ್ವಪಾಪಂ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಧೀಮತ ದೇವನ ಸ್ಥಾನ ಗೃಧ್ರವಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ
ಭಸ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ವೃಷಧ್ವಜನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅಂಥವನು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಆಚರಿಸಿದ ವ್ರತಕ್ಕೆ
ಸಮನಾಗುತ್ತದೆ. ಇತರ ವರ್ಣದವರು ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವರು
ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03082081a ಗಚ್ಛೇತ ತತ ಉದ್ಯಂತಂ ಪರ್ವತಂ ಗೀತನಾದಿತಂ|

03082081c ಸಾವಿತ್ರಂ ತು ಪದಂ ತತ್ರ ದೃಶ್ಯತೇ ಭರತರ್ಷಭ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಗೀತನಾದದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಉದ್ಯಂತ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬೇಕು. ಭರತರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಪಾದದ ಗುರುತನ್ನು
ನೋಡಬಹುದು.

03082082a ತತ್ರ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸೀತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸಂಶಿತವ್ರತಃ|

03082082c ಉಪಾಸ್ತಾ ಚ ಭವೇತ್ಸಂಧ್ಯಾ ತೇನ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕೇ||

ಅಲ್ಲಿ ಸಂಶಿತವ್ರತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ,

ಅದು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗುತ್ತದೆ.

03082083a ಯೋನಿದ್ವಾರಂ ಚ ತತ್ರೈವ ವಿಶ್ರುತಂ ಭರತರ್ಷಭ|

03082083c ತತ್ರಾಭಿಗಮ್ಯ ಮುಚ್ಯೇತ ಪುರುಷೋ ಯೋನಿಸಂಕರಾತ್||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ರುತ ಯೋನಿದ್ವಾರವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಪುರುಷನು ಯೋನಿಸಂಕರದಿಂದುಂಟಾದ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03082084a ಕೃಷ್ಣಶುಕ್ಲಾವುಭೌ ಪಕ್ಷೌ ಗಯಾಯಾಂ ಯೋ ವಸೇನ್ನರಃ|

03082084c ಪುನಾತ್ಯಾಸಪ್ತಮಂ ರಾಜನ್ಕುಲಂ ನಾಸ್ತ್ಯತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ರಾಜನ್! ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಶುಕ್ಲ ಈ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನರನು ತನ್ನ ಕುಲವನ್ನು ಏಳುತಲೆಮಾರುಗಳವರೆಗೂ ಪುನೀತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03082085a ಏಷ್ಟವ್ಯಾ ಬಹವಃ ಪುತ್ರಾ ಯದ್ಯೇಕೋಽಪಿ ಗಯಾಂ ಪ್ರಜೇತ್|

03082085c ಯಜೇತ ವಾಶ್ವಮೇಧೇನ ನೀಲಂ ವಾ ವೃಷಮುತ್ಸ್ರಜೇತ್||

ಗಯೆಗೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಹೋದರೆ ಅಥವಾ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಕಪ್ಪು ಹೋರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಹಳ ಪುತ್ರರನ್ನು ಆಶಿಸಬಹುದು.

03082086a ತತಃ ಫಲ್ಗುಂ ಪ್ರಜೇದ್ರಾಜಂಸ್ತೀರ್ಥಸೇವೀ ನರಾಧಿಪ|

03082086c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸಿದ್ಧಿಂ ಚ ಮಹತೀಂ ಪ್ರಜೇತ್||

ನರಾಧಿಪ! ರಾಜನ್! ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಫಲ್ಲುವಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಂಥವನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಮಹಾ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082087a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಧರ್ಮಪೃಷ್ಠಂ ಸಮಾಹಿತಃ|

03082087c ಯತ್ರ ಧರ್ಮೋ ಮಹಾರಾಜ ನಿತ್ಯಮಾಸ್ತೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

03082087e ಅಭಿಗಮ್ಯ ತತಸ್ತತ್ರ ವಾಜಿಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ಧರ್ಮಪೃಷ್ಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಮಹಾರಾಜ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮನು ನಿತ್ಯವೂ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082088a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

03082088c ತತ್ರಾರ್ಚಯಿತ್ವಾ ರಾಜೇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಣಮಮಿತೌಜಸಂ||

03082088e ರಾಜಸೂಯಾಶ್ವಮೇಧಾಭ್ಯಾಂ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಅನುತ್ತಮ ಬ್ರಹ್ಮಣ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ಅಮಿತೌಜಸ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಮಾನವನು ರಾಜಸೂಯ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082089a ತತೋ ರಾಜಗೃಹಂ ಗಚ್ಛೇತ್ತೀರ್ಥಸೇವೀ ನರಾಧಿಪ|

03082089c ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ತಪೋದೇಷು ಕಾರ್ಷೀವಾನಿವ ಮೋದತೇ||

ನರಾಧಿಪ! ಅನಂತರ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಯು ರಾಜಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ಅಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರಿನ ಚಿಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಕಕ್ಷೀವಾನನಂತೆ
ಮೋದಿಸುತ್ತಾರೆ.

03082090a ಯಕ್ಷಿಣ್ಯಾ ನೈತ್ಯಕಂ ತತ್ರ ಪ್ರಾಶ್ನೀತ ಪುರುಷಃ ಶುಚಿಃ|

03082090c ಯಕ್ಷಿಣ್ಯಾಸ್ತು ಪ್ರಸಾದೇನ ಮುಚ್ಯತೇ ಭ್ರೂಣಹತ್ಯಯಾ||

ಅಲ್ಲಿ ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದು ಪುರುಷನು ಯಕ್ಷಿಗೆ ಹಾಕುವ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬಲಿಯ
ರುಚಿನೋಡಿದರೆ, ಯಕ್ಷಿಣಿಯ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ
ಭ್ರೂಣಹತ್ಯಾದೋಶದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

03082091a ಮಣಿನಾಗಂ ತತೋ ಗತ್ವಾ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್|

03082091c ನೈತ್ಯಕಂ ಭುಂಜತೇ ಯಸ್ತು ಮಣಿನಾಗಸ್ಯ ಮಾನವಃ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಣಿನಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಾನವನು ಮಣಿನಾಗನಿಗೆ ನೀಡುವ
ನೈತ್ಯಕ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸಾದರೂಪದಲ್ಲಿ ಭುಂಜಿಸಿದರೆ ಸಹಸ್ರ
ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082092a ದಷ್ಟಸ್ಯಾಶೀವಿಷೇಣಾಪಿ ನ ತಸ್ಯ ಕ್ರಮತೇ ವಿಷಂ|

03082092c ತತ್ರೋಷ್ಯ ರಜನೀಮೇಕಾಂ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ತಂಗಿದರೂ ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ
ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಪದಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟರೂ ವಿಷವು
ಅವನಿಗೆ ತಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.

03082093a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗೌತಮಸ್ಯ ವನಂ ನೃಪ|

03082093c ಅಹಲ್ಯಾಯಾ ಹೃದೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ವ್ರಜೇತ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

03082093e ಅಭಿಗಮ್ಯ ಶ್ರಿಯಂ ರಾಜನ್ವಿಂದತೇ ಶ್ರಿಯಮುತ್ತಮಾಂ||

ನೃಪ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಗೌತಮನ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಅಹಲ್ಯೆಯ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ರಾಜನ್! ಶ್ರೀಗೆ ಹೋಗಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

03082094a ತತ್ರೋದಪಾನೋ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಃ|

03082094c ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕೃತ್ವಾ ತು ವಾಜಿಮೇಧಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತ ಚಿಲುಮೆಯೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ಅಶ್ವಮೇಧಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082095a ಜನಕಸ್ಯ ತು ರಾಜರ್ಷಿಃ ಕೂಪಸ್ತ್ರಿದಶಪೂಜಿತಃ|

03082095c ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕೃತ್ವಾ ತು ವಿಷ್ಣುಲೋಕಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಅನಂತರ ಮೂವತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ಪೂಜಿಸುವ ರಾಜರ್ಷಿ ಜನಕನ ಬಾವಿಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

03082096a ತತೋ ವಿನಶನಂ ಗಚ್ಛೇತ್ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚನಂ|

03082096c ವಾಜಪೇಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸೋಮಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ಅನಂತರ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚಕ ವಿನಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ಅಂಥವನು ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು
ಸೋಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03082097a ಗಂಡಕೀಂ ತು ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥ ಜಲೋದ್ಭವಾಂ|

03082097c ವಾಜಪೇಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸೂರ್ಯಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳ ನೀರು ಉದ್ಭವಿಸುವ ಗಂಡಕಿಗೆ ಹೋದರೆ
ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬಹುದು.

03082098a ತತೋಽಧಿವಂಶ್ಯಂ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಸಮಾವಿಶ್ಯ ತಪೋವನಂ|

03082098c ಗುಹ್ಯಕೇಷು ಮಹಾರಾಜ ಮೋದತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ ! ಮಹಾರಾಜ ! ಅನಂತರ ಅಧಿವಂಶ್ಯ ತಪೋವನವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವನು ಗುಹ್ಯಕರೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುತ್ತಾನೆ
ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03082099a ಕಂಪನಾಂ ತು ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನದೀಂ ಸಿದ್ಧನಿಷೇವಿತಾಂ|

03082099c ಪುಂಡರೀಕಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸೂರ್ಯಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ಸಿದ್ಧರು ಸೇವಿಸುವ ಕಂಪನಾ ನದಿಗೆ ಹೋದರೆ ಪುಂಡರೀಕ
ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03082100a ತತೋ ವಿಶಾಲಾಮಾಸಾದ್ಯ ನದೀಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಾಂ|

03082100c ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ಅನಂತರ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ವಿಶ್ರುತ ವಿಶಾಲಾ ನದಿಗೆ ಹೋದರೆ
ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬಹುದು.

03082101a ಅಥ ಮಾಹೇಶ್ವರೀಂ ಧಾರಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನರಾಧಿಪ|

03082101c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್||

ನರಾಧಿಪ! ಅನಂತರ ಮಾಹೇಶ್ವರೀ ಜಲಪಾತಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಶ್ವಮಧ
ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕುಲವು ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

03082102a ದಿವೌಕಸಾಂ ಪುಷ್ಕರಿಣೀಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನರಃ ಶುಚಿಃ|

03082102c ನ ದುರ್ಗತಿಮವಾಪ್ನೋತಿ ವಾಜಪೇಯಂ ಚ ವಿಂದತಿ||

ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದು ದಿವೌಕಸರ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಾಜಪೇಯದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082103a ಮಹೇಶ್ವರಪದಂ ಗಚ್ಛೇದ್ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾಹಿತಃ|

03082103c ಮಹೇಶ್ವರಪದೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ವಾಜಿಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ ಸಮಾಹಿತನೂ ಆಗಿದ್ದು ಮಹೇಶ್ವರ ಪದಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬೇಕು. ಮಹೇಶ್ವರ ಪದದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ
ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082104a ತತ್ರ ಕೋಟಿಸ್ತು ತೀರ್ಥಾನಾಂ ವಿಶ್ರುತಾ ಭರತರ್ಷಭ|

03082104c ಕೂರ್ಮರೂಪೇಣ ರಾಜೇಂದ್ರ ಅಸುರೇಣ ದುರಾತ್ಮನಾ||

03082104e ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಹೃತಾ ರಾಜನ್ವಿಷ್ಣುನಾ ಪ್ರಭವಿಷ್ಣುನಾ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ತೀರ್ಥಗಳಿವೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.
ರಾಜೇಂದ್ರ! ರಾಜನ್! ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ದುರಾತ್ಮ ಅಸುರನು
ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಕೂರ್ಮರೂಪದ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತ
ವಿಷ್ಣುವು ಪುನಃ ತಂದಿಟ್ಟನು.

03082105a ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವಾಣಸ್ತೀರ್ಥಕೋಟ್ಯಾಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03082105c ಪುಂಡರೀಕಮವಾಪ್ನೋತಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಆ ತೀರ್ಥಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನಿಗೆ
ಪುಂಡರೀಕಪದವಿಯು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03082106a ತತೋ ಗಚ್ಚೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನಂ ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ತು|

03082106c ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಯತ್ರ ಹರಿವಸತಿ ಭಾರತ||

03082106e ಶಾಲಗ್ರಾಮೈತಿ ಖ್ಯಾತೋ ವಿಷ್ಣೋರದ್ಭುತಕರ್ಮಣಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾರಾಯಣನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಭಾರತ!
ಅದ್ಭುತಕರ್ಮಿ ವಿಷ್ಣು ಹರಿಯು ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿ ವಾಸಿಸಿರುವ
ಅದು ಶಾಲಗ್ರಾಮ ಎಂದು ಖ್ಯಾತಗೊಂಡಿದೆ.

03082107a ಅಭಿಗಮ್ಯ ತ್ರಿಲೋಕೇಶಂ ವರದಂ ವಿಷ್ಣುಮವ್ಯಯಂ|

03082107c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ಅಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಯ ವರದ ತ್ರಿಲೋಕೇಶ ವಿಷ್ಣುವಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ
ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03082108a ತತ್ರೋದಪಾನೋ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚನಃ|

03082108c ಸಮುದ್ರಾಸ್ತತ್ರ ಚತ್ವಾರಃ ಕೂಪೇ ಸನ್ನಿಹಿತಾಃ ಸದಾ||

03082108e ತತ್ರೋಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ನ ದುರ್ಗ ತಿಮವಾಪ್ಸುಯಾತ್||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ವಿಮೋಚನೆ ನೀಡುವ
ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳು ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಬಾವಿಯಿದೆ.
ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ದುರ್ಗ ತಿಗೊಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03082109a ಅಭಿಗಮ್ಯ ಮಹಾದೇವಂ ವರದಂ ವಿಷ್ಣುಮವ್ಯಯಂ|

03082109c ವಿರಾಜತಿ ಯಥಾ ಸೋಮ ಋಣೈರ್ಮುಕ್ತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಅವ್ಯಯ ಮಹಾದೇವ ವರದ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದವರು
ಸೋಮನಂತೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಋಣಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03082110a ಜಾತಿಸ್ಮರ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಶುಚಿಃ ಪ್ರಯತಮಾನಸಃ|

03082110c ಜಾತಿಸ್ಮರತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ನಾತ್ವಾ ತತ್ರ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಶುಚಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತಮನಸ್ಕನಾಗಿದ್ದು ಜಾತಿಸ್ಮರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳು ನೆನಪಿಗೆ
ಬರುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03082111a ವಟೀಶ್ವರಪುರಂ ಗತ್ವಾ ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾ ತು ಕೇಶವಂ|

03082111c ಈಪ್ಪಿತಾಽಲ್ಲಭತೇ ಕಾಮಾನುಪವಾಸಾನ್ನ ಸಂಶಯಃ||

ವಟೀಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸಮಾಡಿ ಕೇಶವನನ್ನು
ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ಆಸೆಗಳು ಈಡೇರುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03082112a ತತಸ್ತು ವಾಮನಂ ಗತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚನಂ|

03082112c ಅಭಿವಾದ್ಯ ಹರಿಂ ದೇವಂ ನ ದುರ್ಗತಿಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಅನಂತರ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚಕ ವಾಮನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದೇವ
ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ದುರ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03082113a ಭರತಸ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಗತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚನಂ|

03082113c ಕೌಶಿಕೀಂ ತತ್ರ ಸೇವೇತ ಮಹಾಪಾತಕನಾಶಿನೀಂ||

03082113e ರಾಜಸೂಯಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ||

ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚಕ ಭರತನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ
ಮಹಾಪಾತಕನಾಶಿನಿ ಕೌಶಿಕಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ
ಮಾನವನಿಗೆ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082114a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಚಂಪಕಾರಣ್ಯಮುತ್ತಮಂ|

03082114c ತತ್ರೋಷ್ಯ ರಜನೀಮೇಕಾಂ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಅನಂತರ ಉತ್ತಮ ಚಂಪಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು

ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಉಳಿದರೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋದಾನದ ಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082115a ಅಥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿಲಮಾಸಾದ್ಯ ತೀರ್ಥಂ ಪರಮಸಮ್ಮತಂ|

03082115c ಉಪೋಷ್ಯ ರಜನೀಮೇಕಾಮಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಅನಂತರ ಪರಮಸಮ್ಮತ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು
ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನಾದರೂ ಕಳೆದರೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದ ಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082116a ತತ್ರ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವ್ಯಾ ಸಹ ಮಹಾದ್ಯುತಿಂ|

03082116c ಮಿತ್ರಾವರುಣಯೋರ್ಲೋಕಾನಾಷ್ಟೋತಿ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಸಹಿತ ಮಹಾದ್ಯುತಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು
ನೋಡಿದರೆ ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03082117a ಕನ್ಯಾಸಂವೇದ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03082117c ಮನೋಃ ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಲೋಕಾನಾಷ್ಟೋತಿ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಕನ್ಯಾಸಂವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಿಯತನೂ ನಿಯತಾಶನನೂ
ಆಗಿದ್ದರೆ ಮನು ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03082118a ಕನ್ಯಾಯಾಂ ಯೇ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ಪಾನಮನ್ನಂ ಚ ಭಾರತ|

03082118c ತದಕ್ಷಯಮಿತಿ ಪ್ರಾಹುರ್ಯುಷಯಃ ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ||

ಭಾರತ! ಕನ್ಯಾಸಂವೇದ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡಿದ ಅನ್ನ ಮತ್ತು

ಪಾನೀಯಗಳು ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸಂಶಿತವ್ರತ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03082119a ನಿಶ್ಚೀರಾಂ ಚ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಾಂ|

03082119c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

03082120a ಯೇ ತು ದಾನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ನಿಶ್ಚೀರಾಸಂಗಮೇ ನರಾಃ|

03082120c ತೇ ಯಾಂತಿ ನರಶಾರ್ದೂಲ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ವಿಶ್ರುತ ನಿಶ್ಚೀರಾಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ನರಶಾರ್ದೂಲ! ನಿಶ್ಚೀರ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡಿದವರು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03082121a ತತ್ರಾಶ್ರಮೋ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಃ|

03082121c ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವಾಣೋ ವಾಜಪೇಯಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ರುತ ವಸಿಷ್ಠನ ಆಶ್ರಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವವರಿಗೆ ವಾಜಪೇಯ ಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082122a ದೇವಕೂಟಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತಂ|

03082122c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್||

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತ ದೇವಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧಫಲವು

ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕುಲವು ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

03082123a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೌಶಿಕಸ್ಯ ಮುನೇಹ್ನದಂ|

03082123c ಯತ್ರ ಸಿದ್ಧಿಂ ಪರಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಥ ಕೌಶಿಕಃ||

03082124a ತತ್ರ ಮಾಸಂ ವಸೇದ್ವೀರ ಕೌಶಿಕ್ಯಾಂ ಭರತರ್ಷಭ|

03082124c ಅಶ್ವಮೇಧಸ್ಯ ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ತನ್ಮಾಸೇನಾಧಿಗಚ್ಚತಿ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಕೌಶಿಕ ಮುನಿಯ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಅಲ್ಲಿ ಕೌಶಿಕ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಪರಮ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ವೀರ!

ಭರತರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿ ಕೌಶಿಕಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ತಂಗಿದರೆ ಒಂದೇ

ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ.

03082125a ಸರ್ವ ತೀರ್ಥವರೇ ಚೈವ ಯೋ ವಸೇತ ಮಹಾಹ್ರದೇ|

03082125c ನ ದುರ್ಗತಿಮವಾಪ್ನೋತಿ ವಿಂದೇದ್ಭಹು ಸುವರ್ಣಕಂ||

ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾಹ್ರದದಲ್ಲಿ ಯಾರು

ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ದುರ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು

ಬಹಳ ಸಂಪತ್ತು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082126a ಕುಮಾರಮಭಿಗತ್ವಾ ಚ ವೀರಾಶ್ರಮನಿವಾಸಿನಂ|

03082126c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ನರೋ ನಾಸ್ತ್ಯತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಕುಮಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವೀರಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನರನಿಗೆ

ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03082127a ಅಗ್ನಿಧಾರಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಾಂ|

03082127c ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಮವಾಷ್ಟೋತಿ ನ ಚ ಸ್ವರ್ಗಾನ್ನಿವರ್ತತೇ||

ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತ ಅಗ್ನಿಧಾರೆಗೆ ಹೋದರೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ.

03082128a ಪಿತಾಮಹಸರೋ ಗತ್ವಾ ಶೈಲರಾಜಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ|

03082128c ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವಾಣೋ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಶೈಲರಾಜನಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಗೊಂಡ ಪಿತಾಮಹಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082129a ಪಿತಾಮಹಸ್ಯ ಸರಸಃ ಪ್ರಸ್ತುತಾ ಲೋಕಪಾವನೀ|

03082129c ಕುಮಾರಧಾರಾ ತತ್ರೈವ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಾ||

03082130a ಯತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಕೃತಾರ್ಥೋಽಸ್ಮಿತ್ಯಾತ್ಮಾನಮವಗಚ್ಚತಿ|

03082130c ಷಷ್ಠಕಾಲೋಪವಾಸೇನ ಮುಚ್ಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಯಾ||

ಪಿತಾಮಹ ಸರೋವರದಿಂದ ಲೋಕಪಾವನೀ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತ ಕುಮಾರಧಾರೆಯು ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿ ತನ್ನ ಅತ್ಮವನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಆಹಾರಸೇವಿಸಿ ಉಳಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದೋಷದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082131a ಶಿಖರಂ ವೈ ಮಹಾದೇವ್ಯಾ ಗೌರ್ಯಾಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಂ|

03082131c ಸಮಾರುಹ್ಯ ನರಃ ಶ್ರಾದ್ಧಃ ಸ್ತನಕುಂಡೇಷು ಸಂವಿಶೇತ್||

03082132a ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವಾಣಃ ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನೇ ರತಃ|

03082132c ಹಯಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಶಕ್ರಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ತ್ರಿಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಮಹಾದೇವಿ ಗೌರಿಯ ಶಿಖರವನ್ನೇರಿ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸ್ತನಕುಂಡವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ನರನು ಅಶ್ವಮೇಧಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಶಕ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03082133a ತಾಮ್ರಾರುಣಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾಹಿತಃ|

03082133c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಶಕ್ರಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ ಸಮಾಹಿತನೂ ಆಗಿದ್ದು ತಾಮ್ರಾರುಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಶಕ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03082134a ನಂದಿನ್ಯಾಂ ಚ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಕೂಪಂ ತ್ರಿದಶಸೇವಿತಂ|

03082134c ನರಮೇಧಸ್ಯ ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ತತ್ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಕುರೂದ್ವಹ||

ಕುರೂದ್ವಹ ! ಮೂವತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ಸೇವಿಸುವ ನಂದಿನೀ ಬಾವಿಗೆ ಹೋದರೆ ನರಮೇಧದ ಪುಣ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082135a ಕಾಲಿಕಾಸಂಗಮೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಕೌಶಿಕ್ಯಾರುಣಯೋರ್ಯತಃ|

03082135c ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ವಿದ್ವಾನ್ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ಕೌಶಿಕಿ ಮತ್ತು ಆರುಣಿಗಳ ಸಂಗಮ ಕಾಲಿಕಾದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ

ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳು ಉಪವಾಸವಿದ್ದ ವಿದ್ವಾನನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ
ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03082136a ಉರ್ವಶೀತೀರ್ಥಮಾಸಾದ್ಯ ತತಃ ಸೋಮಾಶ್ರಮಂ ಬುಧಃ|

03082136c ಕುಂಭಕರ್ಣಾಶ್ರಮೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪೂಜ್ಯತೇ ಭುವಿ ಮಾನವಃ||

ಅನಂತರ ಉರ್ವಶೀ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಸೋಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿ, ನಂತರ ಕುಂಭಕರ್ಣಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ
ಮಾನವನನ್ನು ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

03082137a ಸ್ನಾತ್ವಾ ಕೋಕಾಮುಖೇ ಪುಣ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಯತವ್ರತಃ|

03082137c ಜಾತಿಸ್ಮರತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ದೃಷ್ಟಮೇತತ್ಪುರಾತನೇ||

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಯತವ್ರತನಾಗಿದ್ದು ಪುಣ್ಯ ಕೋಕಾಮುಖದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಕಳೆದ ಜನ್ಮಗಳ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು
ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ.

03082138a ಸಕೃನ್ನಂದಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಕೃತಾತ್ಮಾ ಭವತಿ ದ್ವಿಜಃ|

03082138c ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಶಕ್ರಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ನಂದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ದ್ವಿಜನು ಕೃತಾತ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಮತ್ತು
ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಶಕ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03082139a ಋಷಭದ್ವೀಪಮಾಸಾದ್ಯ ಸೇವ್ಯಂ ಕ್ರೌಂಚನಿಷೂದನಂ|

03082139c ಸರಸ್ವತ್ಯಾಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ವಿಮಾನಸ್ಥೋ ವಿರಾಜತೇ||

ಋಷಭದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕ್ರೌಂಚನಿಷಾದನನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ,
ಸರಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದರೆ ವಿಮಾನಸ್ಥನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾನೆ.

03082140a ಔದ್ದಾಲಕಂ ಮಹಾರಾಜ ತೀರ್ಥಂ ಮುನಿನಿಷೇವಿತಂ|

03082140c ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವೀತ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಮುನಿನಿಷೇವಿತ ಔದ್ದಾಲಕ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03082141a ಧರ್ಮ ತೀರ್ಥಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪುಣ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಸೇವಿತಂ|

03082141c ವಾಜಪೇಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ನರೋ ನಾಸ್ತತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಸೇವಿತ ಪುಣ್ಯ ಧರ್ಮ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದ ನರನು
ವಾಜಪೇಯದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03082142a ತಥಾ ಚಂಪಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಭಾಗೀರಥ್ಯಾಂ ಕೃತೋದಕಃ|

03082142c ದಂಡಾರ್ಕಮಭಿಗಮ್ಭ್ರವ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಹಾಗೆಯೇ ಚಂಪಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಭಾಗೀರಥಿಯ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ
ದಂಡಾರ್ಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋದಾನದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03082143a ಲವೇಡಿಕಾಂ ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ್ಪುಣ್ಯಾಂ ಪುಣ್ಯೋಪಸೇವಿತಾಂ|

03082143c ವಾಜಪೇಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ವಿಮಾನಸ್ಥಶ್ಚ ಪೂಜ್ಯತೇ||

ಅನಂತರ ಪುಣ್ಯೋಪಸೇವಿತ ಪುಣ್ಯ ಲವೇಡಿಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ

ವಾಜಪೇಯದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ
ಪೂಜಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಪುಲಸ್ತ್ಯತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ದ್ಯುಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪುಲಸ್ತ್ಯತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ
ಎಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೮೩

ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ತೀರ್ಥಫಲಗಳು ಮುಂದುವರೆದುದು;
ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದುದು (೧-೯೫). ಲೋಮಶ
ಮಹರ್ಷಿಯು ಬರುತ್ತಾನೆ, ಅವನೊಂದಿಗೆ ನೀನೂ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು
ಮಾಡು ಎಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ನಾರದನು ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು
(೯೬-೧೧೪).

03083001 ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03083001a ಅಥ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಸಂವೇದ್ಯಂ ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

03083001c ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ನರೋ ವಿದ್ವಾನ್ಭವೇನ್ನಾಸ್ತುತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥ ಸಂವೇದ್ಯಕ್ಕೆ
ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನು
ವಿದ್ವಾನನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03083002a ರಾಮಸ್ಯ ಚ ಪ್ರಸಾದೇನ ತೀರ್ಥಂ ರಾಜನ್ಯತಂ ಪುರಾ|

03083002c ತಲ್ಲೋಹಿತ್ಯಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ವಿಂದ್ಯಾಧ್ವಹು ಸುವರ್ಣಕಂ||

ರಾಜನ್! ಹಿಂದೆ ರಾಮನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲೋಹಿತ
ನದಿಗೆ ಹೋದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03083003a ಕರತೋಯಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ನರಃ|

03083003c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕೃತೇ ಪೈತಾಮಹೇ ವಿಧೌ||

ಕರತೋಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳು ಉಳಿದು ಪಿತೃಗಳ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿದ ನರನು ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03083004a ಗಂಗಾಯಾಸ್ತ್ವಥ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಾಗರಸ್ಯ ಚ ಸಂಗಮೇ|

03083004c ಅಶ್ವಮೇಧಂ ದಶಗುಣಂ ಪ್ರವದಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಸಾಗರಗಳ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮೇಧದ
ಫಲವು ಹತ್ತುಪಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03083005a ಗಂಗಾಯಾಸ್ತ್ವಪರಂ ದ್ವೀಪಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯಃ ಸ್ನಾತಿ ಭಾರತ|

03083005c ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ರಾಜನ್ಸರ್ವ ಕಾಮಾನವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಭಾರತ! ರಾಜನ್! ಗಂಗೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ದಡದಲ್ಲಿರುವ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳು ತಂಗಿದವನು ಸರ್ವ
ಕಾಮಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03083006a ತತೋ ವೈತರಣೀಂ ಗತ್ವಾ ನದೀಂ ಪಾಪಪ್ರಮೋಚನೀಂ|

03083006c ವಿರಜಂ ತೀರ್ಥಮಾಸಾದ್ಯ ವಿರಾಜತಿ ಯಥಾ ಶಶೀ||

ಅನಂತರ ಪಾಪಪ್ರಮೋಚನೀ ವೈತರಣಿಗೆ ಹೋಗಿ, ವಿರಜ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಶಶಿಯಂತೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾನೆ.

03083007a ಪ್ರಭವೇಚ್ಚ ಕುಲೇ ಪುಣ್ಯೇ ಸರ್ವಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತಿ|

03083007c ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಪುನಾತಿ ಚ ಕುಲಂ ನರಃ||

ಅವನು ಪುಣ್ಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ನರನು ಸಹಸ್ರಗೋದಾನದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಕುಲವನ್ನೂ ಪುನೀತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

03083008a ಶೋಣಸ್ಯ ಜ್ಯೋತಿರಧ್ಯಾಶ್ಚ ಸಂಗಮೇ ನಿವಸಂ ಶುಚಿಃ|

03083008c ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಪಿತೃನ್ದೇವಾನಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಶೋಣ ಮತ್ತು ಜ್ಯೋತಿರಥದ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಶುಚಿಯಾಗಿ ವಾಸಿಸಿ, ಪಿತೃ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತರೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083009a ಶೋಣಸ್ಯ ನರ್ಮದಾಯಾಶ್ಚ ಪ್ರಭವೇ ಕುರುನಂದನ|

03083009c ವಂಶಗುಲ್ಮ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ವಾಜಿಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಕುರುನಂದನ! ಶೋಣ ಮತ್ತು ನರ್ಮದಾ ನದಿಗಳ ಉದ್ಭವಸ್ಥಾನ ವಂಶಗುಲ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವು

ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083010a ಋಷಭಂ ತೀರ್ಥಮಾಸಾದ್ಯ ಕೋಶಲಾಯಾಂ ನರಾಧಿಪ|

03083010c ವಾಜಪೇಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ನರಃ||

ನರಾಧಿಪ! ಕೋಶಲದ ಋಷಭ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳು ತಂಗಿದ ನರನು ವಾಜಪೇಯದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03083011a ಕೋಶಲಾಯಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಕಾಲತೀರ್ಥ ಉಪಸ್ಪೃಶೇತ್|

03083011c ವೃಶಭೈಕಾದಶಫಲಂ ಲಭತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಕೋಶಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಹನ್ನೊಂದು ಹೋರಿಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03083012a ಪುಷ್ಪವತ್ಯಾಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ನರಃ|

03083012c ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ವಿಂದ್ಯಾತ್ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್||

ಪುಷ್ಪವತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳು ತಂಗಿದ ನರನಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋದಾನಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕುಲವೂ ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

03083013a ತತೋ ಬದರಿಕಾತೀರ್ಥೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪ್ರಯತಮಾನಸಃ|

03083013c ದೀರ್ಘಮಾಯುರವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ಅನಂತರ ಪ್ರಯತಮಾನಸನಾಗಿ ಬದರಿಕಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ

ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ದೀರ್ಘಾಯಸ್ಸು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು
ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03083014a ತತೋ ಮಹೇಂದ್ರಮಾಸಾದ್ಯ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯನಿಷೇವಿತಂ|

03083014c ರಾಮತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ವಾಜಿಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಜಾಮದಗ್ನಿ ರಾಮನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
ರಾಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನಿಗೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083015a ಮತಂಗಸ್ಯ ತು ಕೇದಾರಸ್ತತ್ರೈವ ಕುರುನಂದನ|

03083015c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರೋ ರಾಜನ್ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಕುರುನಂದನ! ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮತಂಗ ಕೇದಾರದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋದಾನದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083016a ಶ್ರೀಪರ್ವತಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನದೀತೀರ ಉಪಸ್ಪೃಶೇತ್|

03083016c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ಶ್ರೀಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ
ಅಶ್ವಮೇಧಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03083017a ಶ್ರೀಪರ್ವತೇ ಮಹಾದೇವೋ ದೇವ್ಯಾ ಸಹ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ|

03083017c ನ್ಯವಸತ್ಪರಮಪ್ರೀತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ತ್ರಿದಶೈರ್ವೃತಃ||

ಶ್ರೀ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಸಹಿತ ಮಹಾದ್ಯುತಿ ಮಹಾದೇವನು
ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಮೂವತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಆವೃತನಾಗಿ
ಪರಮಪ್ರೀತನಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ.

03083018a ತತ್ರ ದೇವಹೃದೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಶುಚಿಃ ಪ್ರಯತಮಾನಸಃ|

03083018c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಪರಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ಅಲ್ಲಿ ದೇವಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಶುಚಿಯಾಗಿಯೂ ಪ್ರಯತಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ
ಆಗಿದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು
ಪರಮ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03083019a ಋಷಭಂ ಪರ್ವತಂ ಗತ್ವಾ ಪಾಂಡ್ಯೇಷು ಸುರಪೂಜಿತಂ|

03083019c ವಾಜಪೇಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ನಾಕಪೃಷ್ಠೇ ಚ ಮೋದತೇ||

ಪಾಂಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುರಪೂಜಿತ ಋಷಭಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ
ವಾಜಪೇಯಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರದಲ್ಲಿ
ಮೋದಿಸುತ್ತಾರೆ.

03083020a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಕಾವೇರಿಂ ವೃತಾಮಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣೈಃ|

03083020c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರೋ ರಾಜನ್ಯೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಅನಂತರ ಅಪ್ಸರ ಗಣಗಳ ಬೀಡಾಗಿದ್ದ ಕಾವೇರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನಿಗೆ ಸಹಸ್ರಗೋದಾನದ ಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083021a ತತಸ್ತೀರೇ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಕನ್ಯಾತೀರ್ಥ ಉಪಸ್ಪೃಶೇತ್|

03083021c ತತ್ರೋಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ಅನಂತರ ಸಮುದ್ರದೀರದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮೋಚನೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083022a ಅಥ ಗೋಕರ್ಣಮಾಸಾದ್ಯ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ|

03083022c ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯೇ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಂ||

03083023a ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾ ಋಷಯಶ್ಚ ತಪೋಧನಾಃ|

03083023c ಭೂತಯಕ್ಷಪಿಶಾಚಾಶ್ಚ ಕಿನ್ನರಾಃ ಸಮಹೋರಗಾಃ||

03083024a ಸಿದ್ಧಚಾರಣಗಂಧರ್ವಾ ಮಾನುಷಾಃ ಪನ್ನಗಾಸ್ತಥಾ|

03083024c ಸರಿತಃ ಸಾಗರಾಃ ಶೈಲಾ ಉಪಾಸಂತ ಉಮಾಪತಿಂ||

03083025a ತತ್ರೇಶಾನಂ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತೋ ನರಃ|

03083025c ದಶಾಶ್ವಮೇಧಮಾಪ್ನೋತಿ ಗಾಣಪತ್ಯಂ ಚ ವಿಂದತಿ||

ಅನಂತರ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತ, ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ತಪೋಧನರೂ, ಭೂತ-ಯಕ್ಷ-ಪಿಶಾಚಿಗಳೂ, ಕಿನ್ನರ-ಉರಗಗಳೂ, ಸಿದ್ಧ-ಚಾರಣ-ಗಂಧರ್ವರೂ, ಮನುಷ್ಯ-ಪನ್ನಗಗಳು, ನದಿ-ಸಾಗರ-ಪರ್ವತಗಳು ಉಮಾಪತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈಶನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ, ಉಪವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳು ಕಳೆದರೆ ಹತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧಗಳ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಗಾಣಪತ್ಯವೂ

ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083025e ಉಷ್ಯ ದ್ವಾದಶರಾತ್ರಂ ತು ಕೃತಾತ್ಮಾ ಭವತೇ ನರಃ||

03083026a ತತ ಏವ ತು ಗಾಯತ್ರಾಃ ಸ್ಥಾನಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಂ|

03083026c ತ್ರಿರಾತ್ರಮುಷಿತಸ್ತತ್ರ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಹನ್ನೆರಡು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ನರನು ಕೃತಾತ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳು ತಂಗಿದರೆ ಸಾವಿರ ಗೋದಾನದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083027a ನಿದರ್ಶನಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ನರಾಧಿಪ|

03083027c ಗಾಯತ್ರೀಂ ಪಠತೇ ಯಸ್ತು ಯೋನಿಸಂಕರಜಸ್ತಥಾ||

03083027e ಗಾಥಾ ವಾ ಗೀತಿಕಾ ವಾಪಿ ತಸ್ಯ ಸಂಪದ್ಯತೇ ನೃಪ||

ನರಾಧಿಪ! ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿದರ್ಶನವಿದೆ. ನೃಪ! ಯೋನಿಸಂಕರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಅಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಪಠಿಸಿದರೆ ಅದು ವೇದದಲ್ಲಿರದಂತೆ ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಯನದಂತೆ ಕೇಳುತ್ತದೆ.

03083028a ಸಂವರ್ತಸ್ಯ ತು ವಿಪ್ರರ್ಷೀರ್ವಾ ಪೀಮಾಸಾದ್ಯ ದುರ್ಲಭಾಂ|

03083028c ರೂಪಸ್ಯ ಭಾಗೀ ಭವತಿ ಸುಭಗಶ್ಚೈವ ಜಾಯತೇ||

ದುರ್ಲಭವಾದ ವಿಪ್ರರ್ಷಿ ಸಂವರ್ತನ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅತ್ಯಂತ ರೂಪವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ

ಅದೃಷ್ಟವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03083029a ತತೋ ವೇಣ್ಣಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತರ್ಪಯೇತ್ಪಿತೃದೇವತಾಃ|

03083029c ಮಯೂರಹಂಸಸಂಯುಕ್ತಂ ವಿಮಾನಂ ಲಭತೇ ನರಃ||

ಅನಂತರ ವೇಣ್ಣವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಪಿತೃ-ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಿದ ನರನಿಗೆ ನವಿಲು ಮತ್ತು ಹಂಸಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083030a ತತೋ ಗೋದಾವರಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನಿತ್ಯಂ ಸಿದ್ಧನಿಷೇವಿತಾಂ|

03083030c ಗವಾಮಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ವಾಸುಕೇರ್ಲೋಕಮಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಅನಂತರ ನಿತ್ಯವೂ ಸಿದ್ಧರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೋದಾವರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಗವಾಮಯವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಾಸುಕಿಯ ಲೋಕವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083031a ವೇಣ್ಣಾಯಾಃ ಸಂಗಮೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ವಾಜಪೇಯಫಲಂ ಲಭೇತ್|

03083031c ವರದಾಸಂಗಮೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ವೇಣ್ಣಿಯ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ವಾಜಪೇಯದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ವರದಾ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋದಾನದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083032a ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತ್ರಿರಾತ್ರಮುಷಿತೋ ನರಃ|

03083032c ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ವಿಂದೇತ್ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ನರನಿಗೆ ಸಹಸ್ರ
ಗೋದಾನದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03083033a ಕುಶಪ್ಲವನಮಾಸಾದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾಹಿತಃ|

03083033c ತ್ರಿರಾತ್ರಮುಷಿತಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಅಶ್ವಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಕುಶಪ್ಲವಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ಸಮಾಹಿತನಾಗಿ
ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳು ಉಳಿದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083034a ತತೋ ದೇವಹ್ರದೇ ರಮ್ಯೇ ಕೃಷ್ಣವೇಣ್ಣಾಜಲೋದ್ಭವೇ|

03083034c ಜಾತಿಮಾತ್ರಹ್ರದೇ ಚೈವ ತಥಾ ಕನ್ಯಾಶ್ರಮೇ ನೃಪ||

03083035a ಯತ್ರ ಕ್ರತುಶತ್ಯೈರಿಷ್ಟ್ವಾ ದೇವರಾಜೋ ದಿವಂ ಗತಃ|

03083035c ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಶತಂ ವಿಂದೇದ್ಗಮನಾದೇವ ಭಾರತ||

ನೃಪ! ಭಾರತ! ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣವೇಣೀ ನದಿಯ ಉಗಮ ಸ್ಥಾನವಾದ
ರಮ್ಯ ದೇವಹ್ರದ ಮತ್ತು ಜಾತಿಮಾತ್ರಹ್ರದ ಹಾಗೂ ನೂರು
ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವರಾಜನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸ್ಥಳವಾದ
ಕನ್ಯಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೋದರೂ ಕೂಡ ನೂರು ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗಗಳ
ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083036a ಸರ್ವದೇವಹ್ರದೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್|

03083036c ಜಾತಿಮಾತ್ರಹ್ರದೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಭವೇಜ್ಜಾತಿಸ್ಮರೋ ನರಃ||

ಸರ್ವದೇವ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋದಾನದ
ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಮಾತ್ರಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ
ನರನಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳ ನೆನಪು ಬರುತ್ತದೆ.

03083037a ತತೋಽವಾಪ್ಯ ಮಹಾಪುಣ್ಯಾಂ ಪಯೋಷ್ಟಿಲಂ ಸರಿತಾಂ ಪರಾಂ|

03083037c ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನರತೋ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಅನಂತರ ನದಿಗಳಲ್ಲೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾಪುಣ್ಯ ಪಯೋಷ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಪಿತೃ-ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋದಾನದ ಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083038a ದಂಡಕಾರಣ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಮಹಾರಾಜ ಉಪಸ್ಪೃಶೇತ್|

03083038c ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ತತ್ರ ಸ್ನಾತಮಾತ್ರಸ್ಯ ಭಾರತ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಭಾರತ ! ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ಕೇವಲ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೂ ಸಹಸ್ರ ಗೋದಾನದ ಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083039a ಶರಭಂಗಾಶ್ರಮಂ ಗತ್ವಾ ಶುಕಸ್ಯ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03083039c ನ ದುರ್ಗ ತಿಮವಾಪ್ನೋತಿ ಪುನಾತಿ ಚ ಕುಲಂ ನರಃ||

ಮಹಾತ್ಮ ಶುಕನ ಶರಭಂಗಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ದುರ್ಗತಿಯು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅಂಥಹ ನರನ ಕುಲವು
ಪುನೀತವಾಗುತ್ತದೆ.

03083040a ತತಃ ಶೂರ್ಪಾರಕಂ ಗಚ್ಛೇಜ್ಜಾಮದಗ್ನ್ಯನಿಷೇವಿತಂ|

03083040c ರಾಮತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ವಿಂದ್ಯಾದ್ಭುಹು ಸುವರ್ಣಕಂ||

ಅನಂತರ ಜಾಮದಗ್ನಿ ರಾಮನು ಹೋಗಿದ್ದ ಶೂರ್ಪಾರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನರನಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಬಂಗಾರವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083041a ಸಪ್ತಗೋದಾವರೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03083041c ಮಹತ್ಪುಣ್ಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ದೇವಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ||

ನಿಯತನೂ ನಿಯತಾಶನನೂ ಆಗಿ ಸಪ್ತಗೋದಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಮಹಾ ಪುಣ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03083042a ತತೋ ದೇವಪಥಂ ಗಚ್ಛೇನ್ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03083042c ದೇವಸತ್ರಸ್ಯ ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ತದವಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿಯತನೂ ನಿಯತಾಶನನೂ ಆಗಿ ದೇವಪಥಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮಾನವನಿಗೆ ದೇವಸತ್ರದಿಂದ ಯಾವ ಪುಣ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಪುಣ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083043a ತುಂಗಕಾರಣ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03083043c ವೇದಾನಧ್ಯಾಪಯತ್ತತ್ರ ಋಷಿಃ ಸಾರಸ್ವತಃ ಪುರಾ||

03083044a ತತ್ರ ವೇದಾನ್ವನಷ್ಟಾಂಸ್ತು ಮುನೇರಂಗಿರಸಃ ಸುತಃ|

03083044c ಉಪವಿಷ್ಟೋ ಮಹರ್ಷೀಣಾಮುತ್ತರೀಯೇಷು ಭಾರತ||

03083045a ಓಂಕಾರೇಣ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಸಮ್ಯಗುಚ್ಚಾರಿತೇನ ಚ|

03083045c ಯೇನ ಯತ್ಪೂರ್ವಮಭ್ಯಸ್ತಂ ತತ್ತಸ್ಯ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಂ||

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಆಗಿದ್ದು ತುಂಗಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಋಷಿ ಸಾರಸ್ವತನು ವೇದವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಭಾರತ! ಅಲ್ಲಿ ಮುನಿ ಅಂಗಿರಸನ ಮಗನು ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದ ವೇದಗಳನ್ನು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಉತ್ತರೀಯದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಓಂಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಉಚ್ಚರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅವನು ಹಿಂದೆ ಏನನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದವು.

03083046a ಋಷಯಸ್ತತ್ರ ದೇವಾಶ್ಚ ವರುಣೋಽಗ್ನಿಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ|

03083046c ಹರಿರ್ನಾರಾಯಣೋ ದೇವೋ ಮಹಾದೇವಸ್ತಥೈವ ಚ||

03083047a ಪಿತಾಮಹಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ದೇವೈಃ ಸಹ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ|

03083047c ಭೃಗುಂ ನಿಯೋಜಯಾಮಾಸ ಯಾಜನಾರ್ಥೇ ಮಹಾದ್ಯುತಿಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ವರುಣ, ಅಗ್ನಿ, ಪ್ರಜಾಪತಿ, ಹರಿ ನಾರಾಯಣ ದೇವ, ಮಹಾದೇವ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾದ್ಯುತಿ ಪಿತಾಮಹನೂ, ಮಹಾದ್ಯುತಿ ಭೃಗುವಿಗೆ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿದರು.

03083048a ತತಃ ಸ ಚಕ್ರೇ ಭಗವಾನ್ಯುಷೀಣಾಂ ವಿಧಿವತ್ತದಾ|

03083048c ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪುನರಾಧಾನಂ ವಿಧಿದೃಷ್ಟೇನ ಕರ್ಮಣಾ||

ಅನಂತರ ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಯಜ್ಞ
ಕರ್ಮಾಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟನು.

03083049a ಆಜ್ಯಭಾಗೇನ ವೈ ತತ್ರ ತರ್ಪಿತಾಸ್ತು ಯಥಾವಿಧಿ|

03083049c ದೇವಾಸ್ತ್ರಿಭುವಣಂ ಯಾತಾ ಋಷಯಶ್ಚ ಯಥಾಸುಖಿಂ||

ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ನೀಡಿದ ಆಜ್ಯಭಾಗಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತರಾದ ದೇವತೆಗಳು
ತ್ರಿಭುವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳು ತಮಗಿಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋದರು.

03083050a ತದರಣ್ಯಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಯ ತುಂಗಕಂ ರಾಜಸತ್ತಮ|

03083050c ಪಾಪಂ ಪ್ರಣಶ್ಯತೇ ಸರ್ವಂ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ವಾ ಪುರುಷಸ್ಯ ವಾ||

ರಾಜಸತ್ತಮ ! ಈಗ ಆ ತುಂಗಕ ವನವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಲೀ
ಪುರುಷನಾಗಲೀ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

03083051a ತತ್ರ ಮಾಸಂ ವಸೇದ್ಧೀರೋ ನಿಯತೋ ನಿಯತಾಶನಃ|

03083051c ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ವ್ರಜೇದ್ರಾಜನ್ಪುನೀತೇ ಚ ಕುಲಂ ನರಃ||

ರಾಜನ್ ! ಅಲ್ಲಿ ನಿಯತನೂ ನಿಯತಾಶನನೂ ಆಗಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು
ವಾಸಿಸುವ ವಿವೇಕಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ
ಕುಲವನ್ನು ಪುನೀತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

03083052a ಮೇಧಾವಿಕಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪಿತೃನ್ದೇವಾಂಶ್ಚ ತರ್ಪಯೇತ್|

03083052c ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ಮೃತಿಂ ಮೇಧಾಂ ಚ ವಿಂದತಿ||

ಮೇಧಾವಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪಿತ್ಯಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತರ್ಪಣವನ್ನಿತ್ತರೆ
ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನೆನಪು ಮತ್ತು
ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03083053a ತತಃ ಕಾಲಂಜರಂ ಗತ್ವಾ ಪರ್ವತಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಂ|

03083053c ತತ್ರ ದೇವಹ್ರದೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಕಾಲಂಜರ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ
ದೇವಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಹಸ್ರ ಗೋದಾನದ ಫಲವು
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083054a ಆತ್ಮಾನಂ ಸಾಧಯೇತ್ತತ್ರ ಗಿರೌ ಕಾಲಂಜರೇ ನೃಪ|

03083054c ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇ ಮಹೀಯೇತ ನರೋ ನಾಸ್ತುತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ನೃಪ! ಕಾಲಂಜರ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ
ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03083055a ತತೋ ಗಿರಿವರಶ್ರೇಷ್ಠೇ ಚಿತ್ರಕೂಟೇ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03083055c ಮಂದಾಕಿನೀಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನದೀಂ ಪಾಪಪ್ರಮೋಚನೀಂ||

03083056a ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ವಾಣಃ ಪಿತ್ಯದೇವಾರ್ಚನೇ ರತಃ|

03083056c ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಗತಿಂ ಚ ಪರಮಾಂ ವ್ರಜೇತ್||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅನಂತರ ಗಿರಿವರಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿರುವ
ಪಾಪಪ್ರಮೋಚನೀ ಮಂದಾಕಿನೀ ನದಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ

ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿತ್ರ-ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿರತನಾದವನು
ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03083057a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭರ್ತೃಸ್ಥಾನಮನುತ್ತಮಂ|

03083057c ಯತ್ರ ದೇವೋ ಮಹಾಸೇನೋ ನಿತ್ಯಂ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ನೃಪಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಅನುತ್ತಮ ಭರ್ತೃಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ನೃಪ!
ಅಲ್ಲಿ ದೇವ ಮಹಾಸೇನನು ಸದಾ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾನೆ.

03083058a ಪುಮಾಂಸ್ತತ್ರ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಮನಾದೇವ ಸಿದ್ಧತಿ|

03083058c ಕೋಟಿತೀರ್ಥೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್||

03083059a ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮುಪಾವೃತ್ಯ ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಥಾನಂ ವ್ರಜೇನ್ನರಃ|

03083059c ಅಭಿಗಮ್ಯ ಮಹಾದೇವಂ ವಿರಾಜತಿ ಯಥಾ ಶಶೀ||

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪುರುಷನು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಕೋಟಿತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಸಹಸ್ರ
ಗೋದಾನದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದ
ನಂತರ ನರನು ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನನ್ನು
ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಶಶಿಯಂತೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾನೆ.

03083060a ತತ್ರ ಕೂಪೋ ಮಹಾರಾಜ ವಿಶ್ರುತೋ ಭರತರ್ಷಭ|

03083060c ಸಮುದ್ರಾಸ್ತತ್ರ ಚತ್ವಾರೋ ನಿವಸಂತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

03083061a ತತ್ರೋಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೃತ್ವಾ ಚಾಪಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ|

03083061c ನಿಯತಾತ್ಮಾ ನರಃ ಪೂತೋ ಗಚ್ಛೇತ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಮಹಾರಾಜ! ಅಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳೂ ಸೇರಿರುವ ವಿಶ್ವತ ಬಾವಿಯಿದೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಯತಾತ್ಮನಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಪುನೀತನಾಗಿ ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03083062a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ್ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಶೃಂಗವೇರಪುರಂ ಮಹತ್|

03083062c ಯತ್ರ ತೀರ್ಣೋ ಮಹಾರಾಜ ರಾಮೋ ದಾಶರಥಿಃ ಪುರಾ||

03083063a ಗಂಗಾಯಾಂ ತು ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾಹಿತಃ|

03083063c ವಿಧೂತಪಾಪ್ಮಾ ಭವತಿ ವಾಜಪೇಯಂ ಚ ವಿಂದತಿ||

ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಹಾ ಶೃಂಗವೇರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಮಹಾರಾಜ! ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ದಾಶರಥಿ ರಾಮನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ದಾಟಿದ್ದನು. ಆ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ ಸಮಾಹಿತನೂ ಆಗಿದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ವಾಜಪೇಯ ಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083064a ಅಭಿಗಮ್ಯ ಮಹಾದೇವಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಚ ನರಾಧಿಪ|

03083064c ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮುಪಾವೃತ್ಯ ಗಾಣಪತ್ಯಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ನರಾಧಿಪ! ಮಹಾದೇವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಗಾಣಪತ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

03083065a ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಯಾಗಂ ಋಷಿಸಂಸ್ತುತಂ|

03083065c ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾ ದಿಶಶ್ಚ ಸದಿಗೀಶ್ವರಾಃ||

03083066a ಲೋಕಪಾಲಾಶ್ಚ ಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚ ನೈರೃತಾಃ ಪಿತರಸ್ತಥಾ|

03083066c ಸನತ್ಕುಮಾರಪ್ರಮುಖಾಸ್ತಥೈವ ಪರಮರ್ಷಯಃ||

03083067a ಅಂಗಿರಃಪ್ರಮುಖಾಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಯೋಽಪರೇ|

03083067c ತಥಾ ನಾಗಾಃ ಸುಪರ್ಣಾಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಕ್ರಚರಾಸ್ತಥಾ||

03083068a ಸರಿತಃ ಸಾಗರಾಶ್ಚೈವ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಸ್ತಥಾ|

03083068c ಹರಿಶ್ಚ ಭಗವಾನಾಸ್ತೇ ಪ್ರಜಾಪತಿಪುರಸ್ಕೃತಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಋಷಿಗಳು ಸಂಸ್ತುತಿಸುವ ಪ್ರಯಾಗ¹¹⁹ಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು, ದಿಕ್ಪಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ದಿಕ್ಕುಗಳು, ಲೋಕಪಾಲಕರು, ಸಾಧ್ಯರು, ನೈಋತರು, ಪಿತೃಗಳು, ಸನತ್ಕುಮಾರರೇ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಪರಮ ಋಷಿಗಳು, ಅಂಗಿರಸ ಪ್ರಮುಖರು, ಮತ್ತು ಇತರ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು, ಹಾಗೆಯೇ ನಾಗಗಳೂ, ಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ಚಕ್ರಚರರೂ, ನದಿಗಳೂ, ಸಾಗರಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವ-ಅಪ್ಸರೆಯರೂ, ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪತಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಗವಾನ್ ಹರಿಯೂ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾರೆ.

03083069a ತತ್ರ ತ್ರೀಣ್ಯಗ್ನಿಕುಂಡಾನಿ ಯೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಚ ಜಾಹ್ನವೀ|

03083069c ಪ್ರಯಾಗಾದಭಿನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಾ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಪುರಸ್ಕೃತಾ||

119 ಅಲಹಾಬಾದ್

ಅಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಅಗ್ನಿಕುಂಡಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥ
ಪುರಸ್ಕೃತೆ ಜಾಷ್ವವಿಯು ಪ್ರಯಾಗದಿಂದ ಹೊರ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ.

03083070a ತಪನಸ್ಯ ಸುತಾ ತತ್ರ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಾ|

03083070c ಯಮುನಾ ಗಂಗಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಸಂಗತಾ ಲೋಕಪಾವನೀ||

ಅಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತ ತಪನನ ಮಗಳು ಯಮುನೆಯು
ಲೋಕಪಾವನಿ ಗಂಗೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ.

03083071a ಗಂಗಾಯಮುನಯೋರ್ಮಧ್ಯಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಜಘನಂ ಸ್ತ್ರೃತಂ|

03083071c ಪ್ರಯಾಗಂ ಜಘನಸ್ಯಾಂತಮುಪಸ್ಥಮೃಷಯೋ ವಿದುಃ||

ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಯಮುನೆಯರ ಮಧ್ಯವನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಯೋನಿಯೆಂದು
ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಯಾಗವನ್ನು ಯೋನಿಯ ಮುಖವೆಂದು ಋಷಿಗಳು
ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

03083072a ಪ್ರಯಾಗಂ ಸಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಂ ಕಂಬಲಾಶ್ವತರೌ ತಥಾ|

03083072c ತೀರ್ಥಂ ಭೋಗವತೀ ಚೈವ ವೇದೀ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಪ್ರಜಾಪತೇಃ||

ಪ್ರಯಾಗ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಕಂಬಲ, ಅಶ್ವತರ, ಮತ್ತು ಭೋಗವತೀ
ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಗಳೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03083073a ತತ್ರ ವೇದಾಶ್ಚ ಯಜ್ಞಾಶ್ಚ ಮೂರ್ತಿಮಂತೋ ಯುಧಿಷ್ಟಿರ|

03083073c ಪ್ರಜಾಪತಿಮುಪಾಸಂತೇ ಋಷಯಶ್ಚ ಮಹಾವ್ರತಾಃ||

03083073e ಯಜಂತೇ ಕೃತುಭಿರ್ದೇವಾಸ್ತಥಾ ಚಕ್ರಚರಾ ನೃಪ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಅಲ್ಲಿ ವೇದಗಳೂ ಯಜ್ಞಗಳೂ ಮೂರ್ತಿವತ್ತಾಗಿವೆ.
ಮಹಾವ್ರತ ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಜಾಪತಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೃಪ!
ದೇವತೆಗಳೂ ಚಕ್ರಚರರೂ ಕೃತುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

03083074a ತತಃ ಪುಣ್ಯತಮಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಭಾರತ|

03083074c ಪ್ರಯಾಗಃ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥೈಃ ಪ್ರಭವತ್ಯಧಿಕಂ ವಿಭೋ||

ಭಾರತ! ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪುಣ್ಯತಮವಾದದ್ದು ಮೂರು
ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ವಿಭೋ! ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳಿಗಿಂಥಲೂ
ಪ್ರಯಾಗದ ಪ್ರಭಾವವು ಅತ್ಯಧಿಕ.

03083075a ಶ್ರವಣಾತ್ಸಸ್ಯ ತೀರ್ಥಸ್ಯ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನಾದಪಿ|

03083075c ಮೃತ್ತಿಕಾಲಂಭನಾದ್ವಾಪಿ ನರಃ ಪಾಪಾತ್ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ಈ ತೀರ್ಥದ ಕುರಿತು ಕೇಳುವುದರಿಂದ, ಅಥವಾ ಕೇವಲ ನಾಮ
ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದರಿಂದಲೂ ನರನು ಪಾಪಗಳಿಂದ
ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03083076a ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಯಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸಂಗಮೇ ಸಂಶಿತವ್ರತಃ|

03083076c ಪುಣ್ಯಂ ಸ ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ರಾಜಸೂಯಾಶ್ವಮೇಧಯೋಃ||

ಆ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸಂಶಿತವ್ರತನಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ರಾಜಸೂಯ
ಮತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧಗಳ ಪುಣ್ಯ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083077a ಏಷಾ ಯಜನಭೂಮಿಹಿಂ ದೇವಾನಾಮಪಿ ಸತ್ಕೃತಾ|

03083077c ತತ್ರ ದತ್ತಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಪಿ ಮಹದ್ಭವತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಇದನ್ನು ಯಾಗಭೂಮಿಯೆಂದು ದೇವತೆಗಳು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಅಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಮಹತ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ.

03083078a ನ ವೇದವಚನಾತ್ತಾತ ನ ಲೋಕವಚನಾದಪಿ|

03083078c ಮತಿರುತ್ಯಮಣೀಯಾ ತೇ ಪ್ರಯಾಗಮರಣಂ ಪ್ರತಿ||

ಮಗೂ ! ವೇದವಚನವಾಗಲೀ ಲೋಕವಚನವಾಗಲೀ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ
ಮರಣಹೊಂದಬೇಕು ಎನ್ನುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಬೇಡ !

03083079a ದಶ ತೀರ್ಥ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಷಷ್ಟಿಕೋಟ್ಟಸ್ತಥಾಪರಾಃ|

03083079c ಯೇಷಾಂ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮತ್ರೈವ ಕೀರ್ತಿತಂ ಕುರುನಂದನ||

ಕುರುನಂದನ ! ಅಲ್ಲಿ ಆರುಕೋಟಿ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ತೀರ್ಥಗಳು
ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03083080a ಚಾತುರ್ವೇದೇ ಚ ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ಸತ್ಯವಾದಿಷು ಚೈವ ಯತ್|

03083080c ಸ್ನಾತ ಏವ ತದಾಪ್ನೋತಿ ಗಂಗಾಯಮುನಸಂಗಮೇ||

ಚತುರ್ವೇದಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಏನು
ಪುಣ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಪುಣ್ಯವು ಆ ಗಂಗಾ-
ಯಮುನೆಯರ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083081a ತತ್ರ ಭೋಗವತೀ ನಾಮ ವಾಸುಕೇಸ್ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

03083081c ತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಯಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸೋಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಅಲ್ಲಿ ಭೋಗವತೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಾಸುಕಿಯ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥವಿದೆ.

ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083082a ತತ್ರ ಹಂಸಪ್ರಪತನಂ ತೀರ್ಥಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಂ|

03083082c ದಶಾಶ್ವಮೇಧಿಕಂ ಚೈವ ಗಂಗಾಯಾಂ ಕುರುನಂದನ||

ಕುರುನಂದನ! ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಹಂಸಪ್ರಪತನ

ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಥವೂ ದಶಾಶ್ವಮೇಧ ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಥವೂ ಇವೆ.

03083083a ಯತ್ರ ಗಂಗಾ ಮಹಾರಾಜ ಸ ದೇಶಸ್ತತ್ತಪೋವನಂ|

03083083c ಸಿದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರಂ ತು ತಜ್ಜ್ಞೇಯಂ ಗಂಗಾತೀರಸಮಾಶ್ರಿತಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ಗಂಗೆಯು ತಪೋವನವನ್ನು ಸೇರುವಲ್ಲಿ,

ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶವು ಸಿದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

03083084a ಇದಂ ಸತ್ಯಂ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಸಾಧೂನಾಮಾತ್ಮಜಸ್ಯ ಚ|

03083084c ಸುಹೃದಾಂ ಚ ಜಪೇತ್ಕರ್ಣೇ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯಾನುಗತಸ್ಯ ಚ||

ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ದ್ವಿಜಾತಿಯವರ, ಸಾಧುಗಳ, ತನ್ನ ಮಗನ,

ಸುಹೃದಯರ, ಶಿಷ್ಯನ ಮತ್ತು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದವರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ

ಜಪಿಸಬೇಕು.

03083085a ಇದಂ ಧರ್ಮ್ಯಮಿದಂ ಪುಣ್ಯಮಿದಂ ಮೇಧ್ಯಮಿದಂ ಸುಖಂ|

03083085c ಇದಂ ಸ್ವರ್ಗಮಿದಂ ರಮ್ಯಮಿದಂ ಪಾವನಮುತ್ತಮಂ||

ಇದು ಧರ್ಮ. ಇದು ಪುಣ್ಯ. ಇದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇದು ಸುಖ. ಇದು ಸ್ವರ್ಗ. ಇದು ಸುಂದರ. ಇದು ಪಾವನ ಮತ್ತು ಇದು ಉತ್ತಮ !

03083086a ಮಹರ್ಷಿಣಾಮಿದಂ ಗುಹ್ಯಂ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚನಂ|

03083086c ಅಧೀತ್ಯ ದ್ವಿಜಮಧ್ಯೇ ಚ ನಿರ್ಮಲತ್ವಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಇದು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಗುಟ್ಟು. ದ್ವಿಜರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡವನಿಗೆ ನಿರ್ಮಲತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

03083087a ಯಶ್ಚೇದಂ ಶೃಣುಯಾನ್ನಿತ್ಯಂ ತೀರ್ಥಪುಣ್ಯಂ ಸದಾ ಶುಚಿಃ|

03083087c ಜಾತೀಃ ಸ ಸ್ಮರತೇ ಬಹ್ವೀರ್ನಾಕಪೃಷ್ಠೇ ಚ ಮೋದತೇ||

ಸದಾ ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದು ನಿತ್ಯವೂ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದವನಿಗೆ ಹಲವಾರು ಜನ್ಮಗಳ ನೆನಪುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೋದಿಸುತ್ತಾನೆ.

03083088a ಗಮ್ಯಾನ್ಯಪಿ ಚ ತೀರ್ಥಾನಿ ಕೀರ್ತಿತಾನ್ಯಗಮಾನಿ ಚ|

03083088c ಮನಸಾ ತಾನಿ ಗಚ್ಛೇತ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಸಮೀಕ್ಷಯಾ||

03083089a ಏತಾನಿ ವಸುಭಿಃ ಸಾಧ್ಯೈರಾದಿತ್ಯೈರ್ಮರುದಶ್ವಿಭಿಃ|

03083089c ಋಷಿಭಿರ್ದೇವಕಲ್ಪೈಶ್ಚ ಶ್ರಿತಾನಿ ಸುಕೃತ್ಯೈಷಿಭಿಃ||

ಹೋಗಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹೋಗಲಾಗದ ತೀರ್ಥಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ -

ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನೂ ನೋಡಬಯಸಿದರೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗದ
 ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕು. ಸುಕೃತಗಳನ್ನು
 ಅರೆಸಲೋಸುಗ ವಸುಗಳು, ಸಾಧ್ಯರು, ಆದಿತ್ಯರು, ಮರುತರು, ಅಶ್ವಿನೀ
 ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು, ಮತ್ತು ದೇವಕಲ್ಪರು ಇವುಗಳನ್ನು
 ನೋಡಿದ್ದಾರೆ.

03083090a ಏವಂ ತ್ವಮಪಿ ಕೌರವ್ಯ ವಿಧಿನಾನೇನ ಸುವ್ರತ|

03083090c ವ್ರಜ ತೀರ್ಥಾನಿ ನಿಯತಃ ಪುಣ್ಯಂ ಪುಣ್ಯೇನ ವರ್ಧತೇ||

ಕೌರವ್ಯ! ಸುವ್ರತ! ಅದೇ ರೀತಿ ನೀನೂ ಕೂಡ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ
 ನಿಯತನಾಗಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡು. ಪುಣ್ಯಕರ್ಮದಿಂದ ಪುಣ್ಯವು
 ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

03083091a ಭಾವಿತ್ಯೈಃ ಕಾರಣೈಃ ಪೂರ್ವಮಾಸ್ತಿಕ್ಯಾಚ್ಚು ತಿದರ್ಶನಾತ್|

03083091c ಪ್ರಾಪ್ಯಂತೇ ತಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಸದ್ಭಿಃ ಶಿಷ್ಟಾನುದರ್ಶಿಭಿಃ||

ಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮೊದಲೇ
 ಯೋಚಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಸಿದ್ಧಿ,
 ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳಿಂದಿದ್ದುಕೊಂಡು ಹಿಂದೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು
 ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಯಿತು.

03083092a ನಾವ್ರತೋ ನಾಕೃತಾತ್ಮಾ ಚ ನಾಶುಚಿರ್ನ ಚ ತಸ್ಯರಃ|

03083092c ಸ್ನಾತಿ ತೀರ್ಥೇಷು ಕೌರವ್ಯ ನ ಚ ವಕ್ರಮರ್ತಿನರಃ||

ವ್ರತಗಳಿಲ್ಲದವನು, ಕೃತಾತ್ಮನಾಗಿರದವನು, ಅಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದವನು,

ಅಥವಾ ಕಳ್ಳನು ಈ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03083093a ತ್ವಯಾ ತು ಸಮ್ಯಗ್ವೃತ್ತೇನ ನಿತ್ಯಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿನಾ|

03083093c ಪಿತರಸ್ತೂರಿತಾಸ್ತಾತ ಸರ್ವೇ ಚ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ||

ನೀನಾದರೋ ನಿನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವನಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಪಿತ, ಪಿತಾಮಹ ಮತ್ತು ಪ್ರಪಿತಾಮಹರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತೀಯೆ ಮಗು !

03083094a ಪಿತಾಮಹಪುರೋಗಾಶ್ಚ ದೇವಾಃ ಸರ್ಷಿಗಣಾ ನೃಪ|

03083094c ತವ ಧರ್ಮೇಣ ಧರ್ಮಜ್ಞ ನಿತ್ಯಮೇವಾಭಿತೋಷಿತಾಃ||

ನೃಪ ! ಧರ್ಮಜ್ಞ ! ಪಿತಾಮಹನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ದೇವ ಮತ್ತು ಋಷಿಗಣಗಳು ನಿನ್ನ ಧರ್ಮದಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03083095a ಅವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ಚ ಲೋಕಾನ್ವೈ ವಸೂನಾಂ ವಾಸವೋಪಮ|

03083095c ಕೀರ್ತಿಂ ಚ ಮಹತೀಂ ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇ ಭುವಿ ಶಾಶ್ವತೀಂ||

ವಾಸವೋಪಮ ! ಭೀಷ್ಮ ! ನೀನು ವಸುಗಳ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮಹಾ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ.””

03083096 ನಾರದ ಉವಾಚ|

03083096a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಭ್ಯನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಪುಲಸ್ತ್ಯೋ ಭಗವಾನೃಷಿಃ|

03083096c ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರೀತೇನ ಮನಸಾ ತತ್ರೈವಾಂತರಧೀಯತ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಬಿಳೊಂಡು ಭಗವಾನ್ ಋಷಿ ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರೀತಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

03083097a ಭೀಷ್ಮಶ್ಚ ಕುರುಶಾರ್ದೂಲ ಶಾಸ್ತ್ರತತ್ತ್ವಾರ್ಥದರ್ಶಿವಾನ್|

03083097c ಪುಲಸ್ತ್ಯವಚನಾಚ್ಚೈವ ಪೃಥಿವೀಮನುಚಕ್ರಮೇ||

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕುರುಶಾರ್ದೂಲ ಭೀಷ್ಮನಾದರೋ ಪುಲಸ್ತ್ಯನ ವಚನದಂತೆ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿದನು.

03083098a ಅನೇನ ವಿಧಿನಾ ಯಸ್ತು ಪೃಥಿವೀಂ ಸಂಚರಿಷ್ಯತಿ|

03083098c ಅಶ್ವಮೇಧಶತಸ್ಯಾಗ್ರ್ಯಂ ಫಲಂ ಪ್ರೇತ್ಯ ಸ ಭೋಕ್ಷ್ಯತೇ||

ಈ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗಗಳ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

03083099a ಅತಶ್ಚಾಷ್ಟಗುಣಂ ಪಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇ ಧರ್ಮಮುತ್ತಮಂ|

03083099c ನೇತಾ ಚ ತ್ವಮೃಷೀನ್ಯಸ್ಮಾತ್ತೇನ ತೇಽಷ್ಟಗುಣಂ ಫಲಂ||

ಪಾರ್ಥ ! ನೀನು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಎಂಟುಪಟ್ಟು ಉತ್ತಮ ಧರ್ಮಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ. ಈ ಋಷಿಗಳನ್ನು ನೀನು ನಾಯಕನಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಆ ಎಂಟುಪಟ್ಟು ಫಲವು ನಿನಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03083100a ರಕ್ಷೋಗಣಾವಕೀರ್ಣಾನಿ ತೀರ್ಥಾನೈತಾನಿ ಭಾರತ|

03083100c ನ ಗತಿವಿದ್ಯತೇಽನ್ಯಸ್ಯ ತ್ವಾಮೃತೇ ಕುರುನಂದನ||

ಭಾರತ ! ಕುರುನಂದನ ! ಈ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸಗಣಗಳು
ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ
ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

03083101a ಇದಂ ದೇವರ್ಷಿಚರಿತಂ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಾರ್ಥಸಂಶ್ರಿತಂ|

03083101c ಯಃ ಪಠೇತ್ಕಲ್ಯಾಣಮುತ್ಥಾಯ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಈ ದೇವರ್ಷಿಚರಿತ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಾರ್ಥಸಂಶ್ರಿತವನ್ನು
ಯಾರು ಓದುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ
ಮುಕ್ತಿಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03083102a ಋಷಿಮುಖ್ಯಾಃ ಸದಾ ಯತ್ರ ವಾಲ್ಮೀಕಿಸ್ತ್ವ ಧ ಕಾಶ್ಯಪಃ|

03083102c ಆತ್ರೇಯಸ್ತ್ವ ಧ ಕೌಂಡಿನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಥ ಗೌತಮಃ||

03083103a ಅಸಿತೋ ದೇವಲಶ್ಚೈವ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೋಽಥ ಗಾಲವಃ|

03083103c ಭರದ್ವಾಜೋ ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚ ಮುನಿರುದ್ದಾಲಕಸ್ತಥಾ||

03083104a ಶೌನಕಃ ಸಹ ಪುತ್ರೇಣ ವ್ಯಾಸಶ್ಚ ಜಪತಾಂ ವರಃ|

03083104c ದುರ್ವಾಸಾಶ್ಚ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಗಾಲವಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ||

03083105a ಏತೇ ಋಷಿವರಾಃ ಸರ್ವೇ ತ್ವತ್ಪ್ರ ತೀಕ್ಷ್ಣಾಸ್ತಪೋಧನಾಃ|

03083105c ಏಭಿಃ ಸಹ ಮಹಾರಾಜ ತೀರ್ಥಾನೈತಾನ್ಯನುವ್ರಜ||

ಋಷಿಮುಖ್ಯರಾದ ಎಲ್ಲರೂ - ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಕಾಶ್ಯಪ, ಆತ್ರೇಯ, ಕೌಂಡಿಣ್ಯ,

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಗೌತಮ, ಅಸಿತ ದೇವಲ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಗಾಲವ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಸಿಷ್ಠ, ಮುನಿ ಉದ್ದಾಲಕ, ಪುತ್ರನೊಂದಿಗೆ ಶೌನಕ, ಜಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯಾಸ, ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ದುರ್ವಾಸ, ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಗಾಲವ ಈ ಎಲ್ಲ ಋಷಿವರ ತಪೋಧನರೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾರಾಜ ! ಇವರೊಂದಿಗೆ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡು.

03083106a ಏಷ ವೈ ಲೋಮಶೋ ನಾಮ ದೇವರ್ಷಿರಮಿತದ್ಯುತಿಃ|

03083106c ಸಮೇಷ್ಯತಿ ತ್ವಯಾ ಚೈವ ತೇನ ಸಾರ್ಥಮನುವ್ರಜ||

ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಮಶ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಮಿತದ್ಯುತಿ ದೇವರ್ಷಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ನೀನು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬೇಕು.

03083107a ಮಯಾ ಚ ಸಹ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತೀರ್ಥಾನ್ಯೇತಾನ್ಯನುವ್ರಜ|

03083107c ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇ ಮಹತೀಂ ಕೀರ್ತಿಂ ಯಥಾ ರಾಜಾ ಮಹಾಭಿಷಃ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ ! ನನ್ನೊಂದಿಗೂ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ರಾಜ ಮಹಾಭಿಷನಂತೆ ಮಹಾ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ.

03083108a ಯಥಾ ಯಯಾತಿರ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಯಥಾ ರಾಜಾ ಪುರೂರವಾಃ|

03083108c ತಥಾ ತ್ವಂ ಕುರುಶಾರ್ದೂಲ ಸ್ವೇನ ಧರ್ಮೇಣ ಶೋಭಸೇ||

ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಯಯಾತಿಯಂತೆ, ರಾಜ ಪುರೂರವನಂತೆ ಕುರುಶಾರ್ದೂಲ ! ನೀನೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತೀಯೆ.

03083109a ಯಥಾ ಭಗೀರಥೋ ರಾಜಾ ಯಥಾ ರಾಮಶ್ಚ ವಿಶ್ರುತಃ|

03083109c ತಥಾ ತ್ವಂ ಸರ್ವರಾಜಭ್ಯೋ ಭ್ರಾಜಸೇ ರಶ್ಮಿವಾನಿವ||

ರಾಜ ಭಗೀರಥನಂತೆ, ವಿಶ್ರುತ ರಾಮನಂತೆ ನೀನೂ ಕೂಡ
ಸರ್ವರಾಜರಲ್ಲಿ ರವಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತೀಯೆ.

03083110a ಯಥಾ ಮನುರ್ಯಥೇಕ್ಷ್ವಾ ಕುರ್ಯಥಾ ಪೂರುರ್ಮಹಾಯಶಾಃ|

03083110c ಯಥಾ ವೈನ್ಯೋ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ವಿಶ್ರುತಃ||

ಮನುವಿನಂತೆ, ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂತೆ, ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ಪೂರುವಂತೆ,
ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ವೈನ್ಯನಂತೆ ನೀನೂ ಕೂಡ ವಿಶ್ರುತನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

03083111a ಯಥಾ ಚ ವೃತ್ರಹಾ ಸರ್ವಾನ್ಸಪತ್ನಾನ್ನಿದರ್ಹತ್ಪುರಾ|

03083111c ತಥಾ ಶತ್ರುಕ್ಷಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಜಾಸ್ತ್ವಂ ಪಾಲಯಿಷ್ಯಸಿ||

ಹಿಂದೆ ವೃತ್ರಹನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳನ್ನೂ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ
ನೀನೂ ಕೂಡ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು
ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತೀಯೆ.

03083112a ಸ್ವಧರ್ಮವಿಜಿತಾಮುರ್ವೀಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಜೀವಲೋಚನ|

03083112c ಖ್ಯಾತಿಂ ಯಾಸ್ಯಸಿ ಧರ್ಮೇಣ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನೋ ಯಥಾ||

ರಾಜೀವಲೋಚನ! ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದು
ಧರ್ಮದಿಂದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.””

03083113 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03083113a ಏವಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ರಾಜಾನಂ ನಾರದೋ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಃ|

03083113c ಅನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ತತ್ರೈವಾಂತರಧೀಯತ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿ ನಾರದನು ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

03083114a ಯುಧಿಷ್ಟಿರೋಽಪಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ತಮೇವಾರ್ಥಂ ವಿಚಿಂತಯನ್|

03083114c ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಶ್ರಯಂ ಪುಣ್ಯಮೃಷೀಣಾಂ ಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್||

ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಯುಧಿಷ್ಟಿರನಾದರೋ ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸಿ, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಕುರಿತು ಪುಣ್ಯ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಪುಲಸ್ತ್ಯತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ತ್ರ್ಯಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪುಲಸ್ತ್ಯತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ
ಎಂಭತ್ತೊರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೮೪

ಅರ್ಜುನನಿಲ್ಲದೇ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಕಾಮ್ಯಕವನದಲ್ಲಿ ಇರಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ; ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವನವಿದ್ದರೆ ಹೇಳೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಟಿರನು ಧೌಮ್ಯನನ್ನು ಕೇಳುವುದು (೧-೨೦).

03084001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03084001a ಭ್ರಾತೃಣಾಂ ಮತಮಾಜ್ಞಾಯ ನಾರದಸ್ಯ ಚ ಧೀಮತಃ|

03084001c ಪಿತಾಮಹಸಮಂ ಧೌಮ್ಯಂ ಪ್ರಾಹ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಧೀಮಂತ ನಾರದನ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿದ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪಿತಾಮಹಸಮನಾದ ಧೌಮ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03084002a ಮಯಾ ಸ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೋ ಜಿಷ್ಣುಃ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ|

03084002c ಅಸ್ತುಹೇತೋರ್ಮಹಾಬಾಹುರಮಿತಾತ್ಮಾ ವಿವಾಸಿತಃ||

“ಅಸ್ತುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ನಾನು ಅಮಿತಾತ್ಮ, ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ, ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿ ಜಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03084003a ಸ ಹಿ ವೀರೋಽನುರಕ್ತಶ್ಚ ಸಮರ್ಥಶ್ಚ ತಪೋಧನ|

03084003c ಕೃತೀ ಚ ಭೃಶಮಪ್ಯಸ್ತ್ರೇ ವಾಸುದೇವ ಇವ ಪ್ರಭುಃ||

ತಪೋಧನ! ಆ ವೀರನು ಅನುರಕ್ತನೂ ಸಮರ್ಥನೂ ಹೌದು ಮತ್ತು ಅಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು. ಪ್ರಭು ವಾಸುದೇವನ ಸಮ.

03084004a ಅಹಂ ಹ್ಯೇತಾವುಭೌ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯುಷ್ಣಾವರಿನಿಘಾತಿನೌ|

03084004c ಅಭಿಜಾನಾಮಿ ವಿಕ್ರಾಂತೌ ತಥಾ ವ್ಯಾಸಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

03084004e ತ್ರಿಯುಗೌ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷೌ ವಾಸುದೇವಧನಂಜಯೌ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಪ್ರತಾಪಿ ವ್ಯಾಸನು ವಿಕ್ರಾಂತರಾದ ಅರಿನಿಘಾತಿಗಳಾದ ಈ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಕೃಷ್ಣರೀರ್ವರು ಮೂರು ಯುಗಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ವಾಸುದೇವ-ಧನಂಜಯರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಂತೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

03084005a ನಾರದೋಽಪಿ ತಥಾ ವೇದ ಸೋಽಪ್ಯಶಂಸತ್ಸದಾ ಮಮ|

03084005c ತಥಾಹಮಪಿ ಜಾನಾಮಿ ನರನಾರಾಯಣಾವೃಷೀ||

ನಾರದನಿಗೂ ಕೂಡ ಇದೇ ವಿಷಯವು ತಿಳಿದಿದೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಸದಾ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವರೀರ್ವರು ಋಷಿಗಳಾದ ನರ ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣರು ಎಂದು ನಾನೂ ಕೂಡ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

03084006a ಕ್ಷೋಽಯಮಿತ್ಯತೋ ಮತ್ವಾ ಮಯಾ ಸಂಪ್ರೇಷಿತೋಽರ್ಜುನಃ|

03084006c ಇಂದ್ರಾದನವರಃ ಶಕ್ತಃ ಸುರಸೂನುಃ ಸುರಾಧಿಪಂ||

03084006e ದ್ರಷ್ಟುಮಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚಾದಾತುಮಿಂದ್ರಾದಿತಿ ವಿವಾಸಿತಃ||

ಅವನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತ ಎಂದು ತಿಳಿದೇ ನಾನು ಇಂದ್ರನ ಸರಿಸಮಾನ ನರನಾದ, ಸುರರ ಮಗ ಅರ್ಜುನನನ್ನು, ಸುರಾಧಿಪ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಂದ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತರಲು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03084007a ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಾವತಿರಥೌ ಕೃಪೋ ದ್ರೌಣಿಶ್ಚ ದುರ್ಜಯಃ|

03084007c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರೇಣ ವೃತಾ ಯುಧಿ ಮಹಾಬಲಾಃ||

03084007e ಸರ್ವೇ ವೇದವಿದಃ ಶೂರಾಃ ಸರ್ವೇಽಸ್ತುಕುಶಲಾಸ್ತಥಾ||

ಭೀಷ್ಮ-ದ್ರೋಣರು ಅತಿರಥರು. ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ಕೃಪ,

ದ್ರೋಣಿ, ದುರ್ಜಯರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಗನೊಂದಿಗೆ
ಭಾಗವಹಿಸುವರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವೇದವಿದರೂ ಶೂರರೂ ಆಗಿದ್ದು
ಎಲ್ಲರೂ ಅಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03084008a ಯೋದ್ಧಾಕಾಮಶ್ಚ ಪಾರ್ಥೇನ ಸತತಂ ಯೋ ಮಹಾಬಲಃ|

03084008c ಸ ಚ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವಿತ್ಕರ್ಣಃ ಸೂತಪುತ್ರೋ ಮಹಾರಥಃ||

ಸತತವೂ ಪಾರ್ಥನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಮಹಾಬಲಿ
ಮಹಾರಥಿ ಸೂತಪುತ್ರ ಕರ್ಣನು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ
ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

03084009a ಸೋಽಶ್ವವೇಗಾನಿಲಬಲಃ ಶರಾರ್ಚಿಸ್ತಲನಿಸ್ವನಃ|

03084009c ರಜೋಧೂಮೋಽಸ್ತ್ರಸಂತಾಪೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನಿಲೋದ್ಧತಃ||

ಅವನಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಗಳಿಗಿಂತ ವೇಗವಿದೆ. ಭಿರುಗಾಳಿಯ ಬಲವಿದೆ. ಅವನು
ಭುಗಿಲೆದ್ದ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಬೆಂಕಿಯ
ಕಿಡಿಗಳಂತೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಅಸ್ತ್ರಸಂತಾಪನು
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಭಿರುಗಾಳಿಯ ಧೂಳಿನ ಮೋಡದಂತೆ.

03084010a ನಿಸೃಷ್ಟ್ಯ ಇವ ಕಾಲೇನ ಯುಗಾಂತಜ್ವಲನೋ ಯಥಾ|

03084010c ಮಮ ಸೈನ್ಯಮಯಂ ಕಕ್ಷಂ ಪ್ರಧಕ್ಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಯುಗಾಂತದ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಕಾಲನೇ ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಸೈನ್ಯ ಕಕ್ಷಗಳನ್ನು
ಭಸ್ಮಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03084011a ತಂ ಸ ಕೃಷ್ಣಾನಿಲೋದ್ಧತೋ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಜಲದೋ ಮಹಾನ್|

03084011c ಶ್ವೇತವಾಜಿಬಲಾಕಾಭೃದ್ಗಾಂಡೀವೇಂದ್ರಾಯಧೋಜ್ವಲಃ||

03084012a ಸತತಂ ಶರಧಾರಾಭಿಃ ಪ್ರದೀಪ್ತಂ ಕರ್ಣಪಾವಕಂ|

03084012c ಉದೀರ್ಣೋಽರ್ಜುನಮೇಘೋಽಯಂ ಶಮಯಿಷ್ಯತಿ ಸಂಯುಗೇ||

ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸಿದ, ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂಬ ಮಹಾ ಮೋಡಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರಾಯಧದಂತಿರುವ ಅರ್ಜುನನ ಗಾಂಡೀವದ ಮಿಂಚಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸತತವಾಗಿ ಶರಗಳ ಮಳೆಯಿಂದ ಕರ್ಣನೆಂಬುವ ಈ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆರಿಸಬಲ್ಲದು.

03084013a ಸ ಸಾಕ್ಷಾದೇವ ಸರ್ವಾಣಿ ಶಕ್ರಾತ್ಪರಪುರಂಜಯಃ|

03084013c ದಿವ್ಯಾನ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ಬೀಭತ್ಸುಸ್ತತ್ತ್ವತಃ ಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯತೇ||

ಆ ಬೀಭತ್ಸುವು ಪರಪುರಂಜಯ ಶಕ್ರನಿಂದ ಎಲ್ಲ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03084014a ಅಲಂ ಸ ತೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಮಿತಿ ಮೇ ಧೀಯತೇ ಮತಿಃ|

03084014c ನಾಸ್ತಿ ತ್ವತಿಕ್ರಿಯಾ ತಸ್ಯ ರಣೇಽರೀಣಾಂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ||

ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾದವನು ಅವನೇ ಎಂದು ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನನ್ನು ಮೀರಿಸುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಅವನ ಹಾಗೆ ಹೋರಾಡುವವರು ಯಾರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

03084015a ತಂ ವಯಂ ಪಾಂಡವಂ ಸರ್ವೇ ಗೃಹೀತಾಸ್ತ್ರಂ ಧನಂಜಯಂ|

03084015c ದ್ರಷ್ಟಾರೋ ನ ಹಿ ಬೀಭತ್ಸುರ್ಭಾರಮುದ್ಯಮ್ಯ ಸೀದತಿ||

ಧನಂಜಯ ಪಾಂಡವನು ತಂದಿರುವ ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಬೀಭತ್ಸುವು ತಾನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಭಾರದ ಕೆಳಗೆ ಎಂದೂ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ.

03084016a ವಯಂ ತು ತಮೃತೇ ವೀರಂ ವನೇಽಸ್ಮಿನ್ದ್ವಿಪದಾಂ ವರ|

03084016c ಅವಧಾನಂ ನ ಗಚ್ಚಾಮಃ ಕಾಮ್ಯಕೇ ಸಹ ಕೃಷ್ಣಯಾ||

ದ್ವಿಜರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಆದರೂ ಆ ವೀರನಿಲ್ಲದೇ ಇದೇ ಕಾಮ್ಯಕ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಕೃಷ್ಣೆಯೂ ಸೇರಿ ನಮಗ್ಯಾರಿಗೂ ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

03084017a ಭವಾನನ್ಯದ್ವನಂ ಸಾಧು ಬಹ್ವನ್ನಂ ಫಲವಚ್ಯುಚಿ|

03084017c ಆಖ್ಯಾತು ರಮಣೀಯಂ ಚ ಸೇವಿತಂ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಭಿಃ||

03084018a ಯತ್ರ ಕಂ ಚಿದ್ವಯಂ ಕಾಲಂ ವಸಂತಃ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಂ|

03084018c ಪ್ರತೀಕ್ಷಾಮೋಽರ್ಜುನಂ ವೀರಂ ವರ್ಷಕಾಮಾ ಇವಾಂಬುದಂ||

ಭಗವನ್! ಆದುದರಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ, ಸಾಕಷ್ಟು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಫಲವು ದೊರಕಬಲ್ಲ, ಶುಚಿಯಾದ, ರಮಣೀಯವಾದ, ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳು ಸೇವಿಸುವ ವನದ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸು. ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಳೆಬೀಕಾದವರು ಮೋಡಗಳ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆ ಆ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ ವೀರ ಅರ್ಜುನನ ಬರವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪ

ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಬಹುದು.

03084019a ವಿವಿಧಾನಾಶ್ರಮಾನ್ಯಾಂಶ್ಚಿದ್ವಿಜಾತಿಭ್ಯಃ ಪರಿಶ್ರುತಾನ್|

03084019c ಸರಾಂಸಿ ಸರಿತಶ್ಚೈವ ರಮಣೀಯಾಂಶ್ಚ ಪರ್ವತಾನ್||

03084020a ಆಚಕ್ಷ್ಯ ನ ಹಿ ನೋ ಬ್ರಹ್ಮನೋಚತೇ ತಮೃತೇಽರ್ಜುನಂ|

03084020c ವನೇಽಸ್ಮಿನ್ಯಾಮ್ಯಕೇ ವಾಸೋ ಗಚ್ಛಾಮೋಽನ್ಯಾಂ ದಿಶಂ ಪ್ರತಿ||

ದ್ವಿಜರು ಹೇಳಿರುವ ವಿವಿಧ ಆಶ್ರಮಗಳ, ಸರೋವರಗಳ, ನದಿಗಳ, ರಮಣೀಯ ಪರ್ವತಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳು. ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಅರ್ಜುನನಿಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ಯಕವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋಗೋಣ!”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಧೌಮ್ಯತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಚತುರಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೌಮ್ಯತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ
ಎಂಭತ್ತಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೮೫

ಧೌಮ್ಯನಿಂದ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಕೀರ್ತನೆ

ಧೌಮ್ಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ
ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದು (೧-೨೩).

03085001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03085001a ತಾನ್ಸರ್ವಾನುತ್ಸುಕಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡವಾನ್ದೀನಚೇತಸಃ|

03085001c ಆಶ್ವಾಸಯಂಸ್ತದಾ ಧೌಮ್ಯೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಸಮೋಽಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಬೇಸರದಿಂದಿದ್ದ ಪಾಂಡವರು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಡಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸಮನಾಗಿದ್ದ ಧೌಮ್ಯನು ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು:

03085002a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನುಮತಾನ್ಪುಣ್ಯಾನಾಶ್ರಮಾನ್ಛರತರ್ಷಭ|

03085002c ದಿಶಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಶೈಲಾಂಶ್ಚ ಶೃಣು ಮೇ ಗದತೋ ನೃಪ||

“ಭರತರ್ಷಭ! ನೃಪ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅನುಮತಿ ನೀಡುವ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮ, ತೀರ್ಥ, ಮತ್ತು ಪರ್ವತಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

03085003a ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಾಚೀಂ ದಿಶಂ ರಾಜನ್ರಾಜರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತಾಂ|

03085003c ರಮ್ಯಾಂ ತೇ ಕೀರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಯಥಾಸ್ಮೃತಿ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ರಾಜನ್! ಮೊದಲು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ರಾಜರ್ಷಿಗಣ ಸೇವಿತ ರಮ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳ ಕುರಿತು ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03085004a ತಸ್ಯಾಂ ದೇವರ್ಷಿಜುಷ್ಪಾಯಾಂ ನೈಮಿಷಂ ನಾಮ ಭಾರತ|

03085004c ಯತ್ರ ತೀರ್ಥಾನಿ ದೇವಾನಾಂ ಸುಪುಣ್ಯಾನಿ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್||

ಭಾರತ ! ಅಲ್ಲಿ ದೇವರ್ಷಿಗಳು ಬಯಸುವ ನೈಮಿಷ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅರಣ್ಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳಿವೆ.

03085005a ಯತ್ರ ಸಾ ಗೋಮತೀ ಪುಣ್ಯಾ ರಮ್ಯಾ ದೇವರ್ಷಿಸೇವಿತಾ|

03085005c ಯಜ್ಞಭೂಮಿಶ್ಚ ದೇವಾನಾಂ ಶಾಮಿತ್ರಂ ಚ ವಿವಸ್ವತಃ||

ಅಲ್ಲಿ ದೇವರ್ಷಿಸೇವಿತ ರಮ್ಯ ಪುಣ್ಯ ಗೋಮತಿಯು ಹರಿಯುತ್ತದೆ, ದೇವತೆಗಳ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಯಿದೆ ಮತ್ತು ವಿವಸ್ವತನ ಕಟುಕಸ್ಥಾನವಿದೆ.

03085006a ತಸ್ಯಾಂ ಗಿರಿವರಃ ಪುಣ್ಯೋ ಗಯೋ ರಾಜರ್ಷಿಸತ್ಕೃತಃ|

03085006c ಶಿವಂ ಬ್ರಹ್ಮಸರೋ ಯತ್ರ ಸೇವಿತಂ ತ್ರಿದಶರ್ಷಿಭಿಃ||

ಅಲ್ಲಿ ರಾಜರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕೃತ ಗಯ ಎನ್ನುವ ಪುಣ್ಯ ಪರ್ವತವಿದೆ ಮತ್ತು ಮೂವತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ಸೇವಿಸುವ ಮಂಗಳಕರ ಬ್ರಹ್ಮಸರೋವರವಿದೆ.

03085007a ಯದರ್ಥಂ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಕೀರ್ತಯಂತಿ ಪುರಾತನಾಃ|

03085007c ಏಷ್ಯವ್ಯಾ ಬಹವಃ ಪುತ್ರಾ ಯದ್ಯೇಕೋಽಪಿ ಗಯಾಂ ವ್ರಜೇತ್||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪುರಾತನ ಕೀರ್ತನೆಯಿದೆ - ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಗಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆಂದು ಬಹಳ ಪುತ್ರರನ್ನು ಬಯಸಬೇಕು.

03085008a ಮಹಾನದೀ ಚ ತತ್ರೈವ ತಥಾ ಗಯಶಿರೋಽನಘ|

03085008c ಯತ್ರಾಸೌ ಕೀರ್ತ್ಯತೇ ವಿಪ್ರೈರಕ್ಷಯ್ಯಕರಣೋ ವಟಃ||

03085008e ಯತ್ರ ದತ್ತಂ ಪಿತೃಭ್ಯೋಽನ್ನಮಕ್ಷಯ್ಯಂ ಭವತಿ ಪ್ರಭೋ||

ಅನಘ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾನದೀ ಮತ್ತು ಗಯಶಿರ ನದಿಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಅಕ್ಷಯಕರಣ ವಟವೃಕ್ಷವನ್ನು ವಿಪ್ರರು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಭೋ ! ಅಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಅನ್ನವು ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ.

03085009a ಸಾ ಚ ಪುಣ್ಯಜಲಾ ಯತ್ರ ಫಲ್ಲುನಾಮಾ ಮಹಾನದೀ|

03085009c ಬಹುಮೂಲಫಲಾ ಚಾಪಿ ಕೌಶಿಕೀ ಭರತರ್ಷಭ||

03085009e ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಭ್ಯಗಾದ್ಯತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಂ ತಪೋಧನಃ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಅಲ್ಲಿ ಫಲ್ಲು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪುಣ್ಯನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಪೋಧನ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದ ಬಹಳಷ್ಟು ಫಲಮೂಲಗಳಿರುವ ಕೌಶಿಕೀ ನದಿಯೂ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

03085010a ಗಂಗಾ ಯತ್ರ ನದೀ ಪುಣ್ಯಾ ಯಸ್ಯಾಸ್ತೀರೇ ಭಗೀರಥಃ|

03085010c ಅಯಜತ್ತಾತ ಬಹುಭಿಃ ಕ್ರತುಭಿರ್ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೈಃ||

ಮಗೂ ! ಅಲ್ಲಿ ಭಗೀರಥನು ಬಹಳಷ್ಟು ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಹಲವಾರು ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ ಪುಣ್ಯ ಗಂಗಾನದಿಯ ತೀರವೂ ಇದೆ.

03085011a ಪಾಂಚಾಲೇಷು ಚ ಕೌರವ್ಯ ಕಥಯಂತ್ಯುತ್ಪಲಾವತಂ|

03085011c ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಯಜದ್ಯತ್ರ ಶಕ್ರೇಣ ಸಹ ಕೌಶಿಕಃ||

ಕೌರವ್ಯ! ಪಾಂಚಾಲದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಲಾವತದಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನೊಂದಿಗೆ ಕೌಶಿಕ
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಯಾಗಮಾಡಿದನು.

03085011e ಯತ್ರಾನುವಂಶಂ ಭಗವಾನ್ಜಾಮದಗ್ನಿಸ್ತಥಾ ಜಗೌ||

03085012a ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಭೂತಿಮತಿಮಾನುಷೀಂ|

03085012c ಕನ್ಯಕುಬ್ಜೇಽಪಿಬತ್ಸೋಮಮಿಂದ್ರೇಣ ಸಹ ಕೌಶಿಕಃ||

03085012e ತತಃ ಕ್ಷತ್ರಾದಪಾಕ್ರಾಮದ್ಯಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಮಿತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಭಗವಾನ್ ಜಾಮದಗ್ನಿಯು ವಿಶಾಮಿತ್ರನ
ಅಮಾನುಷ ಅತಿ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದನು:
“ಕನ್ಯಕುಬ್ಜದಲ್ಲಿ ಕೌಶಿಕನು ಇಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ಸೋಮವನ್ನು ಕುಡಿದ
ನಂತರ ಅವನು “ಕ್ಷಾತ್ರಪದದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ನಾನು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದೇನೆ!” ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದನು.”

03085013a ಪವಿತ್ರಂ ಋಷಿಭಿರ್ಜುಷ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪಾವನಮುತ್ತಮಂ|

03085013c ಗಂಗಾಯಮುನಯೋರ್ವೀರ ಸಂಗಮಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಂ||

03085014a ಯತ್ರಾಯಜತ ಭೂತಾತ್ಮಾ ಪೂರ್ವಮೇವ ಪಿತಾಮಹಃ|

03085014c ಪ್ರಯಾಗಮಿತಿ ವಿಖ್ಯಾತಂ ತಸ್ಮಾದ್ಭರತಸತ್ತಮಂ||

ಋಷಿಗಳು ಭೇಟಿನೀಡುವ, ಪವಿತ್ರ, ಪುಣ್ಯ, ಪಾವನ, ಉತ್ತಮ,
ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಗಂಗೆ ಮತ್ತು ಯಮುನೆಯರ ಸಂಗಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ
ಭೂತಾತ್ಮ ಪಿತಾಮಹನು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಭರತಸತ್ತಮ! ಅದು
ಪ್ರಯಾಗವೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.

03085015a ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ತತ್ರಾಶ್ರಮವರೋ ಮಹಾನ್|

03085015c ಹಿರಣ್ಯಬಿಂದುಃ ಕಥಿತೋ ಗಿರೌ ಕಾಲಂಜರೇ ನೃಪ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ನೃಪ! ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹಿರಣ್ಯ ಬಿಂದು ಮತ್ತು ಕಾಲಂಜರ ಗಿರಿಗಳೆಂದು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಆಶ್ರಮವಿದೆ.

03085016a ಅತ್ಯನ್ಯಾನ್ವರ್ವತಾನ್ರಾಜನ್ಪುಣ್ಯೋ ಗಿರಿವರಃ ಶಿವಃ|

03085016c ಮಹೇಂದ್ರೋ ನಾಮ ಕೌರವ್ಯ ಭಾರ್ಗವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

03085017a ಅಯಜದ್ಯತ್ರ ಕೌಂತೇಯ ಪೂರ್ವಮೇವ ಪಿತಾಮಹಃ|

03085017c ಯತ್ರ ಭಾಗೀರಥೀ ಪುಣ್ಯಾ ಸದಸ್ಯಾಸೀದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ರಾಜನ್! ಕೌರವ್ಯ! ಬೇರೆ ಯಾವ ಪರ್ವತಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ, ಮಂಗಳಕರವಾದ ಮಹೇಂದ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾತ್ಮ ಭಾರ್ಗವನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಿರಿಯಿದೆ. ಕೌಂತೇಯ! ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿ ಪಿತಾಮಹನು ಯಾಗಮಾಡಿದ್ದನು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಆ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಗಂಗೆಯು ಸದಸ್ಯಳಾಗಿದ್ದಳು.

03085018a ಯತ್ರಾಸೌ ಬ್ರಹ್ಮಶಾಲೇತಿ ಪುಣ್ಯಾ ಖ್ಯಾತಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03085018c ಧೂತಪಾಪ್ಮಭಿರಾಕೀರ್ಣಾ ಪುಣ್ಯಂ ತಸ್ಯಾಶ್ಚ ದರ್ಶನಂ|

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಶಾಲ ಎಂದು ಖ್ಯಾತ ಪುಣ್ಯಕರ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡವರ ಗುಂಪೇ ಇದೆ. ಅದರ ದರ್ಶನವೇ ಪುಣ್ಯಕರವಾದುದು.

03085019a ಪವಿತ್ರೋ ಮಂಗಲೀಯಶ್ಚ ಖ್ಯಾತೋ ಲೋಕೇ ಸನಾತನಃ|

03085019c ಕೇದಾರಶ್ಚ ಮತಂಗಸ್ಯ ಮಹಾನಾಶ್ರಮ ಉತ್ತಮಃ||

03085020a ಕುಂಡೋದಃ ಪರ್ವತೋ ರಮ್ಯೋ ಬಹುಮೂಲಫಲೋದಕಃ|

03085020c ನೈಷಧಸ್ತುಷಿತೋ ಯತ್ರ ಜಲಂ ಶರ್ಮ ಚ ಲಬ್ಧವಾನ್||

ಪವಿತ್ರವೂ, ಮಂಗಳಕರವೂ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತವೂ, ಸನಾತನವೂ ಆದ ಮತಂಗನ ಬಯಲುಪ್ರದೇಶದ ಮಹಾ ಆಶ್ರಮವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ರಮ್ಯವೂ, ಬಹಳ ಫಲ ಮೂಲ ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕುಂಡೋದ ಪರ್ವತವಿದೆ. ಬಾಯಾರಿದ ನಿಷಾಧರು ಇದನ್ನು ನೀರಿನ ಮೂಲ ಮತ್ತು ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಕಂಡರು.

03085021a ಯತ್ರ ದೇವವನಂ ರಮ್ಯಂ ತಾಪಸೈರುಪಶೋಭಿತಂ|

03085021c ಬಾಹುದಾ ಚ ನದೀ ಯತ್ರ ನಂದಾ ಚ ಗಿರಿಮೂರ್ಧನಿ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಾಪಸರಿಂದ ಶೋಭಿತಗೊಂಡ ರಮ್ಯ ದೇವವನವಿದೆ. ಆ ಗಿರಿಯ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಾಹುದಾ ಮತ್ತು ನಂದಾ ನದಿಗಳು ಹರಿಯುತ್ತವೆ.

03085022a ತೀರ್ಥಾನಿ ಸರಿತಃ ಶೈಲಾಃ ಪುಣ್ಯಾನ್ಯಾಯತನಾನಿ ಚ|

03085022c ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಮಹಾರಾಜ ಕೀರ್ತಿತಾನಿ ಮಯಾ ತವ||

ಮಹಾರಾಜ ! ನಾನು ಈಗ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳು, ನದಿಗಳು, ಗಿರಿಪರ್ವತಗಳು ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯ ಸ್ಥಳಗಳ ಕುರಿತು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

03085023a ತಿಸೃಷ್ಟ್ಯನ್ಯಾಸು ಪುಣ್ಯಾನಿ ದಿಕ್ಷು ತೀರ್ಥಾನಿ ಮೇ ಶೃಣು|

03085023c ಸರಿತಃ ಪರ್ವತಾಂಶ್ಚೈವ ಪುಣ್ಯಾನ್ಯಾಯತನಾನಿ ಚ||

ಈಗ ಉಳಿದ ಮೂರು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳು, ನದಿಗಳು, ಪರ್ವತಗಳು ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಧೌಮ್ಯತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಪಂಚಾಶೀತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೌಮ್ಯತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ
ಎಂಭತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೮೬

ಧೌಮ್ಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ
ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದು (೧-೨೪).

03086001 ಧೌಮ್ಯ ಉವಾಚ|

03086001a ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಂ ತು ಪುಣ್ಯಾನಿ ಶೃಣು ತೀರ್ಥಾನಿ ಭಾರತ|

03086001c ವಿಸ್ತರೇಣ ಯಥಾಬುದ್ಧಿ ಕೀರ್ತ್ಯಮಾನಾನಿ ಭಾರತ||

ಧೌಮ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಈಗ ಕೇಳು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರುವ ಪುಣ್ಯ
ತೀರ್ಥಗಳ ಕುರಿತು ನನಗೆ ತಿಳಿದಷ್ಟನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03086002a ಯಸ್ಯಾಮಾಖ್ಯಾಯತೇ ಪುಣ್ಯಾ ದಿಶಿ ಗೋದಾವರೀ ನದೀ|

03086002c ಬಹ್ವಾರಾಮಾ ಬಹುಜಲಾ ತಾಪಸಾಚರಿತಾ ಶುಭಾ||

03086003a ವೇಣ್ಣಾ ಭೀಮರಥೀ ಚೋಭೇ ನದ್ಯಾ ಪಾಪಭಯಾಪಹೇ|

03086003c ಮೃಗದ್ವಿಜಸಮಾಕೀರ್ಣೇ ತಾಪಸಾಲಯಭೂಷಿತೇ||

ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ನದಿ ಗೋದಾವರಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಬಹಳಷ್ಟು ಕವಲುಗಳಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಆ
ನದಿಯನ್ನು ತಾಪಸಿಗಳು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳ
ಸಂಕೀರ್ಣಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ತಾಪಸಿಗಳ ಆಶ್ರಮಗಳಿಂದ
ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವೇಣ್ಣಾ ಮತ್ತು ಭೀಮರಥಿ ಈ ಎರಡು ನದಿಗಳು
ಪಾಪಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತವೆ.

03086004a ರಾಜರ್ಷೇಸ್ತತ್ರ ಚ ಸರಿನ್ಘಗಸ್ಯ ಭರತರ್ಷಭ|

03086004c ರಮ್ಯತೀರ್ಥಾ ಬಹುಜಲಾ ಪಯೋಷ್ಟೀ ದ್ವಿಜಸೇವಿತಾ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿ ರಾಜರ್ಷಿ ನೃಗನ ನದಿ, ರಮ್ಯತೀರ್ಥ, ತುಂಬಾ
ನೀರಿರುವ, ದ್ವಿಜರು ಸೇವಿಸುವ ಪಯೋಷ್ಟಿಯಿದೆ.

03086005a ಅಪಿ ಚಾತ್ರ ಮಹಾಯೋಗೀ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೋ ಮಹಾತಪಾಃ|

03086005c ಅನುವಂಷ್ಯಾಂ ಜಗೌ ಗಾಥಾಂ ನೃಗಸ್ಯ ಧರಣೀಪತೇಃ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಯೋಗಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು
ಧರಣೀಪತಿ ನೃಗನ ಕುರಿತಾಗಿ ಜಗತ್ತೇ ಪಠಿಸುವ ಈ ಗಾಥವನ್ನು
ಹೇಳಿದ್ದನು:

03086006a ನೃಗಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಿತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ|

03086006c ಅಮಾದ್ಯದಿಂದ್ರಃ ಸೋಮೇನ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿದ್ವಿಜಾತಯಃ||

“ನೃಗನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮವನ್ನು ಕುಡಿದು ಮತ್ತು ದ್ವಿಜರು ಅವನ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅಮಲೇರಿದರು ಎಂದು ಬರೀ ಕೇಳಿದ್ದಲ್ಲ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ!”

03086007a ಮಾಠರಸ್ಯ ವನಂ ಪುಣ್ಯಂ ಬಹುಮೂಲಫಲಂ ಶಿವಂ|

03086007c ಯೂಪಶ್ಚ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ವರುಣಸ್ರೋತಸೇ ಗಿರೌ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ವರುಣಸ್ರೋತ ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಪುಣ್ಯಕರ, ಮಂಗಳಕರ, ಮತ್ತು ತುಂಬಾ ಮೂಲಿಕೆ ಫಲಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮಾಠರ ಎನ್ನುವ ವನವೂ ಯೂಪವೂ ಇದೆ.

03086008a ಪ್ರವೇಣ್ಯುತ್ತರಪಾರ್ಶ್ವೇ ತು ಪುಣ್ಯೇ ಕಣ್ವಾಶ್ರಮೇ ತಥಾ|

03086008c ತಾಪಸಾನಾಮರಣ್ಯಾನಿ ಕೀರ್ತಿತಾನಿ ಯಥಾಶ್ರುತಿ||

ಪ್ರವೇಣಿಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಣ್ವನ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಾಪಸರು ವಾಸಿಸುವ ಅರಣ್ಯಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

03086009a ವೇದೀ ಶೂರ್ಪಾರಕೇ ತಾತ ಜಮದಗ್ನೀರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03086009c ರಮ್ಯಾ ಪಾಷಾಣತೀರ್ಥಾ ಚ ಪುರಶ್ಚಂದ್ರಾ ಚ ಭಾರತ||

ಮಗು! ಭಾರತ! ಶೂರ್ಪಾರಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ಜಮದಗ್ನಿಯ ರಮ್ಯವಾದ ಪಾಷಾಣ ತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಪುರಶ್ಚಂದ್ರಗಳಿವೆ.

03086010a ಅಶೋಕತೀರ್ಥಂ ಮರ್ತ್ಯೇಷು ಕೌಂತೇಯ ಬಹುಲಾಶ್ರಮಂ|

03086010c ಅಗಸ್ತ್ಯತೀರ್ಥಂ ಪಾಂಡ್ಯೇಷು ವಾರುಣಂ ಚ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

03086011a ಕುಮಾರ್ಯಃ ಕಥಿತಾಃ ಪುಣ್ಯಾಃ ಪಾಂಡ್ಯೇಷ್ಟೇವ ನರರ್ಷಭ|

ಕೌಂತೇಯ ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ನರರ್ಷಭ ! ಮರ್ತ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹು
ಆಶ್ರಮಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಅಶೋಕತೀರ್ಥ, ಪಾಂಡ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ
ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ವಾರುಣ ತೀರ್ಥಗಳು, ಮತ್ತು ಅದೇ ಪಾಂಡ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ
ಪುಣ್ಯ ಕುಮಾರಿಯರು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03086011c ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀಂ ತು ಕೌಂತೇಯ ಕೀರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತಾಂ ಶೃಣು||

03086012a ಯತ್ರ ದೇವೈಸ್ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ಮಹದಿಚ್ಛದ್ಭಿರಾಶ್ರಮೇ|

03086012c ಗೋಕರ್ಣಮಿತಿ ವಿಖ್ಯಾತಂ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಭಾರತ||

03086013a ಶೀತತೋಯೋ ಬಹುಜಲಃ ಪುಣ್ಯಸ್ತಾತ ಶಿವಶ್ಚ ಸಃ|

ಕೌಂತೇಯ ! ಈಗ ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ಅಲ್ಲಿ
ದೇವತೆಗಳು ಮಹದಿಚ್ಛೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದರು.
ಭಾರತ ! ಮಗೂ ! ಅದೇ ತಣ್ಣೀರಿನ, ತುಂಬಾ ನೀರಿರುವ, ಪುಣ್ಯವೂ
ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ ಗೋಕರ್ಣವೆಂದು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ
ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.

03086013c ಹ್ರದಃ ಪರಮದುಷ್ಟಾಪೋ ಮಾನುಷ್ಯೈರಕೃತಾತ್ಮಭಿಃ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮವನ್ನು ಪಳಗಿಸದೇ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಹೋಗಲು
ಕಷ್ಟವಾಗುವ ಸರೋವರವಿದೆ.

03086014a ತತ್ರೈವ ತೃಣಸೋಮಾಗ್ನೇಃ ಸಂಪನ್ನಫಲಮೂಲವಾನ್|

03086014c ಆಶ್ರಮೋಽಗಸ್ತ್ಯಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಪುಣ್ಯೋ ದೇವಸಭೇ ಗಿರೌ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಸಭ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಶಿಷ್ಯ ತೃಣಸೋಮಾಗ್ನಿಯ
ಫಲಮೂಲ ಸಮೃದ್ಧ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮವಿದೆ.

03086015a ವೈಡೂರ್ಯಪರ್ವತಸ್ತತ್ರ ಶ್ರೀಮಾನ್ಮಣಿಮಯಃ ಶಿವಃ|

03086015c ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯಾಶ್ರಮಶ್ಚೈವ ಬಹುಮೂಲಫಲೋದಕಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ, ಮಣಿಮಯ, ಮಂಗಳಕರ ವೈಡೂರ್ಯಪರ್ವತ
ಮತ್ತು ಬಹಳಷ್ಟು ಫಲಮೂಲ ಮತ್ತು ನೀರಿನಿಂದೊಡಗೂಡಿದ
ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮಗಳಿವೆ.

03086016a ಸುರಾಷ್ಟ್ರೇಷ್ಟಪಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪುಣ್ಯಾನ್ಯಾಯತನಾನಿ ಚ|

03086016c ಆಶ್ರಮಾನ್ಸರಿತಃ ಶೈಲಾನ್ಸರಾಂಸಿ ಚ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ಈಗ ನಾನು ಸುರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳಗಳು,
ಆಶ್ರಮಗಳು, ನದಿಗಳು, ಗಿರಿಗಳು, ಮತ್ತು ಸರೋವರಗಳ ಕುರಿತು
ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03086017a ಚಮಸೋನ್ಮಜ್ಜನಂ ವಿಪ್ರಾಸ್ತತ್ರಾಪಿ ಕಥಯಂತ್ಯುತ|

03086017c ಪ್ರಭಾಸಂ ಚೋದಧೌ ತೀರ್ಥಂ ತ್ರಿದಶಾನಾಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ವಿಪ್ರರು ಅಲ್ಲಿರುವ ಚಮಸೋನ್ಮಜ್ಜನ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರ
ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮೂವತ್ತು ದೇವತೆಗಳ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಭಾಸದ ಕುರಿತು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03086018a ತತ್ರ ಪಿಂಡಾರಕಂ ನಾಮ ತಾಪಸಾಚರಿತಂ ಶುಭಂ|

03086018c ಉಜ್ಜಯಂತಶ್ಚ ಶಿಖರೀ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸಿದ್ಧಿಕರೋ ಮಹಾನ್||

ಅಲ್ಲಿ ತಾಪಸಿಗಳು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪಿಂಡಾರಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶುಭ ಪ್ರದೇಶವೂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಉಜ್ಜಯಂತ ಗಿರಿಯೂ ಇವೆ.

03086019a ತತ್ರ ದೇವರ್ಷಿವರ್ಯೇಣ ನಾರದೇನಾನುಕೀರ್ತಿತಃ|

03086019c ಪುರಾಣಃ ಶ್ರುಯತೇ ಶ್ಲೋಕಸ್ತಂ ನಿಬೋಧ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ದೇವರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ನಾರದನು ಹೇಳಿದ ಶ್ಲೋಕವೊಂದಿದೆ, ಕೇಳು.

03086020a ಪುಣ್ಯೇ ಗಿರೌ ಸುರಾಷ್ಟ್ರೇಷು ಮೃಗಪಕ್ಷಿನಿಷೇವಿತೇ|

03086020c ಉಜ್ಜಯಂತೇ ಸ್ಮ ತಪ್ತಾಗೋ ನಾಕಪೃಷ್ಠೇ ಮಹೀಯತೇ||

“ಸುರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು ವಾಸಿಸುವ ಉಜ್ಜಯಂತದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುವವನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.”

03086021a ಪುಣ್ಯಾ ದ್ವಾರವತೀ ತತ್ರ ಯತ್ರಾಸ್ತೇ ಮಧುಸೂದನಃ|

03086021c ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧೇವಃ ಪುರಾಣೋಽಸೌ ಸ ಹಿ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧೇವ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಮಧುಸೂದನನು ವಾಸಿಸುವ ಪುಣ್ಯ ದ್ವಾರವತಿಯಿದೆ.

03086022a ಯೇ ಚ ವೇದವಿದೋ ವಿಪ್ರಾ ಯೇ ಚಾಧ್ಯಾತ್ಮವಿದೋ ಜನಾಃ|

03086022c ತೇ ವದಂತಿ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಧರ್ಮಂ ಸನಾತನಂ||

ವೇದವಿದ ವಿಪ್ರರು ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದ ಜನರು ಮಹಾತ್ಮ ಕೃಷ್ಣನೇ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03086023a ಪವಿತ್ರಾಣಾಂ ಹಿ ಗೋವಿಂದಃ ಪವಿತ್ರಂ ಪರಮುಚ್ಯತೇ|

03086023c ಪುಣ್ಯಾನಾಮಪಿ ಪುಣ್ಯೋಽಸೌ ಮಂಗಲಾನಾಂ ಚ ಮಂಗಲಂ||

ಗೋವಿಂದನೇ ಪವಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪವಿತ್ರನೆಂದೂ, ಪುಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯನೆಂದೂ, ಮಂಗಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03086024a ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷೋ ದೇವದೇವಃ ಸನಾತನಃ|

03086024c ಆಸ್ತೇ ಹರಿರಚಿಂತ್ಯಾತ್ಮಾ ತತ್ರೈವ ಮಧುಸೂದನಃ||

ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ದೇವದೇವ, ಸನಾತನ, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ, ಹರಿ, ಅಚಿಂತ್ಯಾತ್ಮ ಮಧುಸೂದನನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ ಧೌಮ್ಯತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಷಡಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೌಮ್ಯತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ ಎಂಭತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಧೌಮ್ಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ
ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದು (೧-೧೫).

03087001 ಧೌಮ್ಯ ಉವಾಚ|

03087001a ಅವಂತಿಷು ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ ವೈ ಕೀರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ದಿಶಿ|

03087001c ಯಾನಿ ತತ್ರ ಪವಿತ್ರಾಣಿ ಪುಣ್ಯಾನ್ಯಾಯತನಾನಿ ಚ||

ಧೌಮ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಈಗ ನಾನು ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ
ಅವಂತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪವಿತ್ರ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03087002a ಪ್ರಿಯಂಗ್ವಾಮ್ರವನೋಪೇತಾ ವಾನೀರವನಮಾಲಿನೀ|

03087002c ಪ್ರತ್ಯಕ್ರೋತಾ ನದೀ ಪುಣ್ಯಾ ನರ್ಮದಾ ತತ್ರ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ, ಪ್ರಿಯಂಗು ಬಳ್ಳಿಗಳು ಮತ್ತು
ಮಾವಿನ ವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಬೆತ್ತದ ವನಗಳ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ
ನರ್ಮದೆಯು ಪುಣ್ಯ ನದಿ.

03087003a ನಿಕೇತಃ ಖ್ಯಾಯತೇ ಪುಣ್ಯೋ ಯತ್ರ ವಿಶ್ರವಸೋ ಮುನೇಃ|

03087003c ಜಜ್ಞೇ ಧನಪತಿಯತ್ರ ಕುಬೇರೋ ನರವಾಹನಃ||

ಆ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ರವಸ ಮುನಿಗೆ ಧನಪತಿ, ನರವಾಹನ
ಕುಬೇರನು ಜನಿಸಿದನು.

03087004a ವೈಡೂರ್ಯಶಿಖರೋ ನಾಮ ಪುಣ್ಯೋ ಗಿರಿವರಃ ಶುಭಃ|

03087004c ದಿವ್ಯಪುಷ್ಪಫಲಾಸ್ತತ್ರ ಪಾದಪಾ ಹರಿತಚ್ಚದಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಪುಷ್ಪಫಲಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಹಸಿರುಬಣ್ಣದ
ಮರಗಳಿರುವ ವೈಡೂರ್ಯಶಿಖರ ಎನ್ನುವ ಪುಣ್ಯ, ಶುಭ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಪರ್ವತವಿದೆ.

03087005a ತಸ್ಯ ಶೈಲಸ್ಯ ಶಿಖರೇ ಸರಸ್ತತ್ರ ಚ ಧೀಮತಃ|

03087005c ಪ್ರಫುಲ್ಲನಲಿನಂ ರಾಜನ್ದೇವಗಂಧರ್ವಸೇವಿತಂ||

ರಾಜನ್! ಆ ಶೈಲದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ದೇವಗಂಧರ್ವಸೇವಿತ, ಅರಳಿದ
ತಾವರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧೀಮಂತ ಸರೋವರವಿದೆ.

03087006a ಬಹ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜ ದೃಶ್ಯತೇ ತತ್ರ ಪರ್ವತೇ|

03087006c ಪುಣ್ಯೇ ಸ್ವರ್ಗೋಪಮೇ ದಿವ್ಯೇ ನಿತ್ಯಂ ದೇವರ್ಷಿಸೇವಿತೇ||

ಮಹಾರಾಜ! ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಪುಣ್ಯಕರ,
ದಿವ್ಯ, ನಿತ್ಯವೂ ದೇವರ್ಷಿ ಸೇವಿತ ಬಹಳಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳಿವೆ.

03087007a ಹೃದಿನೀ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಾ ಚ ರಾಜರ್ಷಿಸ್ತತ್ರ ವೈ ಸರಿತ್|

03087007c ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನದೀ ಪಾರಾ ಪುಣ್ಯಾ ಪರಪುರಂಜಯ||

03087008a ಯಸ್ಯಾಸ್ತೀರೇ ಸತಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಯಯಾತಿರ್ನಹುಷಾತ್ಮಜಃ|

03087008c ಪಪಾತ ಸ ಪುನರ್ಲೋಕಾಽಲ್ಲೇಭೇ ಧರ್ಮಾನ್ಸನಾತನಾನ್||

ಪರಪುರಂಜಯ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸರೋವರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥ
ರಾಜರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ದಡದಲ್ಲಿಯೇ
ಸತ್ಯವಂತರ ನಡುವೆ ನಹುಷನ ಮಗ ಯಯಾತಿಯು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು
ಪುನಃ ಧರ್ಮ ಸನಾತನ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು.

03087009a ತತ್ರ ಪುಣ್ಯಹೃದಸ್ತಾತ ಮೈನಾಕಶ್ಚೈವ ಪರ್ವತಃ|

03087009c ಬಹುಮೂಲಫಲೋ ವೀರ ಅಸಿತೋ ನಾಮ ಪರ್ವತಃ||

ವೀರ! ಮಗೂ! ಅಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಸರೋವರವೂ ಮೈನಾಕ ಪರ್ವತವೂ
ಮತ್ತು ಬಹಳಷ್ಟು ಫಲಮೂಲಗಳಿರುವ ಅಸಿತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಪರ್ವತವೂ ಇವೆ.

03087010a ಆಶ್ರಮಃ ಕಕ್ಷಸೇನಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಸ್ತತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03087010c ಚ್ಯವನಸ್ಯಾಶ್ರಮಶ್ಚೈವ ಖ್ಯಾತಃ ಸರ್ವತ್ರ ಪಾಂಡವ||

03087010e ತತ್ರಾಲ್ಪೀನೈವ ಸಿದ್ಧಂತಿ ಮಾನವಾಸ್ತಪಸಾ ವಿಭೋ|

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಪಾಂಡವ! ಅಲ್ಲಿ ಕಕ್ಷಸೇನನ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮವೂ ಮತ್ತು
ಸರ್ವತ್ರ ಖ್ಯಾತ ಚ್ಯವನನ ಆಶ್ರಮವೂ ಇವೆ. ವಿಭೋ! ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೇ
ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾನವರು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

03087011a ಜಂಬೂಮಾರ್ಗೋ ಮಹಾರಾಜ ಋಷೀಣಾಂ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ||

03087011c ಆಶ್ರಮಃ ಶಾಮ್ಯತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮೃಗದ್ವಿಜಗಣಾಯತಃ|

ಮಹಾರಾಜ! ಅಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳ ಮತ್ತು ಭಾವಿತಾತ್ಮರ
ಆಶ್ರಮಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ, ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಣಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ
ಜಂಬೂಮಾರ್ಗವಿದೆ.

03087012a ತತಃ ಪುಣ್ಯತಮಾ ರಾಜನ್ಸತತಂ ತಾಪಸಾಯುತಾ||

03087012c ಕೇತುಮಾಲಾ ಚ ಮೇಧ್ಯಾ ಚ ಗಂಗಾರಣ್ಯಂ ಚ ಭೂಮಿಪ|

ರಾಜನ್! ಭೂಮಿಪ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸತತವೂ ತಾಪಸರಿಂದೊಡಗೂಡಿದ
ಕೇತುಮಾಲ, ಮೇಧ್ಯ ಮತ್ತು ಗಂಗಾರಣ್ಯಗಳಿವೆ.

03087012e ಖ್ಯಾತಂ ಚ ಸೈಂಧವಾರಣ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಂ ದ್ವಿಜನಿಷೇವಿತಂ||

03087013a ಪಿತಾಮಹಸರಃ ಪುಣ್ಯಂ ಪುಷ್ಕರಂ ನಾಮ ಭಾರತ|

03087013c ವೈಖಾನಸಾನಾಂ ಸಿದ್ಧಾನಾಮೃಷೀಣಾಮಾಶ್ರಮಃ ಪ್ರಿಯಃ||

ಭಾರತ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪುಣ್ಯವೂ ದ್ವಿಜಸೇವಿತವೂ ಆದ ಖ್ಯಾತ
ಸೈಂಧವಾರಣ್ಯ, ಪುಷ್ಕರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವೈಖಾನಸರ, ಸಿದ್ಧರ ಮತ್ತು
ಋಷಿಗಳ ಪ್ರಿಯ ಆಶ್ರಮ ಪಿತಾಮಹ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪುಣ್ಯ ಸರೋವರವಿದೆ.

03087014a ಅಪ್ಯತ್ರ ಸಂಸ್ತವಾರ್ಥಾಯ ಪ್ರಜಾಪತಿರಥೋ ಜಗೌ|

03087014c ಪುಷ್ಕರೇಷು ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಾಥಾಂ ಸುಕೃತಿನಾಂ ವರ||

ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಸುಕೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಪುಷ್ಕರವನ್ನು ಹೊಗಳಿ
ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಹೇಳಿದ ಶ್ಲೋಕವಿದೆ. ಕೇಳು.

03087015a ಮನಸಾಪ್ಯಭಿಕಾಮಸ್ಯ ಪುಷ್ಕರಾಣಿ ಮನಸ್ವಿನಃ|

03087015c ಪಾಪಾಣಿ ವಿಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ನಾಕಪೃಷ್ಠೇ ಚ ಮೋದತೇ||

“ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪುಷ್ಕರವನ್ನು ಬಯಸುವವನು ಎಲ್ಲ
ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಧೌಮ್ಯತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಪ್ತಾಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೌಮ್ಯತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ
ಎಂಭತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೮೮

ಧೌಮ್ಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ
ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದು (೧-೩೦).

03088001 ಧೌಮ್ಯ ಉವಾಚ|

03088001a ಉದೀಚ್ಯಾಂ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ದಿಶಿ ಪುಣ್ಯಾನಿ ಯಾನಿ ವೈ|

03088001c ತಾನಿ ತೇ ಕೀರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಪುಣ್ಯನ್ಯಾಯತನಾನಿ ಚ||

ಧೌಮ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ! ಈಗ ನಾನು
ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕುರಿತು
ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03088002a ಸರಸ್ವತೀ ಪುಣ್ಯವಹಾ ಹ್ರದಿನೀ ವನಮಾಲಿನೀ|

03088002c ಸಮುದ್ರಗಾ ಮಹಾವೇಗಾ ಯಮುನಾ ಯತ್ರ ಪಾಂಡವ||

ಪಾಂಡವ ! ದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರೋವರ ಮತ್ತು ವನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ
ಪುಣ್ಯವಾಹಿನಿ ಸರಸ್ವತಿಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಸಮುದ್ರದ
ಕಡೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಯಮುನಾನದಿಯೂ ಇದೆ.

03088003a ತತ್ರ ಪುಣ್ಯತಮಂ ತೀರ್ಥಂ ಪ್ಲಕ್ಷಾವತರಣಂ ಶಿವಂ|

03088003c ಯತ್ರ ಸಾರಸ್ವತೈರಿಷ್ಟ್ವಾ ಗಚ್ಚಂತ್ಯವಭೃಥಂ ದ್ವಿಜಾಃ||

03088004a ಪುಣ್ಯಂ ಚಾಖ್ಯಾಯತೇ ದಿವ್ಯಂ ಶಿವಮಗ್ನಿಶಿರೋಽನಘ|

03088004c ಸಹದೇವೋಽಯಜದ್ಯತ್ರ ಶಮ್ಯಾಕ್ಷೇಪೇಣ ಭಾರತ||

ಅನಘ! ಭಾರತ! ಅಲ್ಲಿಯ ಪುಣ್ಯತಮ ಮಂಗಳಕರ ಸಾರಸ್ವತೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜರು ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪುಣ್ಯವೂ ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಶಿರ ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಥವಿದೆ - ಅಲ್ಲಿ ಸಹದೇವನು ಯಾಗದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಎಸೆದು ಅಳೆದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು.

03088005a ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಚಾರ್ಥೇ ಯಮಿಂದ್ರಗೀತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03088005c ಗಾಥಾ ಚರತಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ನೀಯಮಾನಾ ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಇಂದ್ರನಿಂದ ಹಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜರು ಹಾಡುವ ಈ ಇಂದ್ರಗೀತೆ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

03088006a ಅಗ್ನಯಃ ಸಹದೇವೇನ ಯೇ ಚಿತಾ ಯಮುನಾಮನು|

03088006c ಶತಂ ಶತಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸಹಸ್ರಶತದಕ್ಷಿಣಾಃ||

ಯಮುನಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಹದೇವನು ಒಂದು ಕೋಟಿ ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು, ಒಂದು ಲಕ್ಷ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ರಚಿಸಿದನು.

03088007a ತತ್ರೈವ ಭರತೋ ರಾಜಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮಹಾಯಶಾಃ|

03088007c ವಿಂಶತಿಂ ಸಪ್ತ ಚಾಷ್ಟೌ ಚ ಹಯಮೇಧಾನುಪಾಹರತ||

ರಾಜಾ ಭಾರತ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು
ಮೂವತ್ತೈದು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

03088008a ಕಾಮಕೃದ್ಯೋ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಶ್ರುತಸ್ತೂತ ಮಯಾ ಪುರಾ|

03088008c ಅತ್ಯಂತಮಾಶ್ರಮಃ ಪುಣ್ಯಃ ಸರಕಸ್ತಸ್ಯ ವಿಶ್ರುತಃ||

ತಾತ! ದ್ವಿಜರ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕರವೆಂದು
ನಾನು ಹಿಂದೆಯೇ ಕೇಳಿದ್ದ ಸರಕಸ್ತನ ಆಶ್ರಮವಿದೆ.

03088009a ಸರಸ್ವತೀ ನದೀ ಸದ್ಭಿಃ ಸತತಂ ಪಾರ್ಥ ಪೂಜಿತಾ|

03088009c ವಾಲಖಿಲ್ವೈರ್ಮಹಾರಾಜ ಯತ್ರೇಷ್ಟಮೃಷಿಭಿಃ ಪುರಾ||

ಪಾರ್ಥ! ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯು ಸಜ್ಜನರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ
ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮಹಾರಾಜ! ಋಷಿ ವಾಲಖಿಲ್ಯರು ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ
ಯಾಗಮಾಡಿದ್ದರು.

03088010a ದೃಷದ್ವತೀ ಪುಣ್ಯತಮಾ ತತ್ರ ಖ್ಯಾತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03088010c ತತ್ರ ವೈವರ್ಣ್ಯವರ್ಣೌ ಚ ಸುಪುಣ್ಯೌ ಮನುಜಾಧಿಪ||

03088011a ವೇದಜ್ಞೌ ವೇದವಿದಿತೌ ವಿದ್ಯಾವೇದವಿದಾವೃಭೌ|

03088011c ಯಜಂತೌ ಕೃತುಭಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಪುಣ್ಯೈರ್ಭರತಸತ್ತಮ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಮನುಜಾಧಿಪ! ಭರತಸತ್ತಮ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪುಣ್ಯತಮ
ವಿಖ್ಯಾತ ದೃಷದ್ವತೀ ನದಿಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವೇದಜ್ಞ, ವೇದವಿದಿತ,
ವೇದವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ, ಸುಪುಣ್ಯ ವೈವರ್ಣ್ಯ ಮತ್ತು ವರ್ಣರು
ನಿತ್ಯವೂ ಪುಣ್ಯಕರ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

03088012a ಸಮೇತ್ಯ ಬಹುಶೋ ದೇವಾಃ ಸೇಂದ್ರಾಃ ಸವರುಣಾಃ ಪುರಾ|

03088012c ವಿಶಾಖಿಯೂಪೇತಪ್ಯಂತ ತಸ್ಮಾತ್ಪುಣ್ಯತಮಃ ಸ ವೈ||

ಹಿಂದೆ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣರನ್ನೊಡಗೂಡಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ವಿಶಾಖಿಯೂಪದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಪುಣ್ಯತಮ.

03088013a ಋಷಿರ್ಮಹಾನ್ಮಹಾಭಾಗೋ ಜಮದಗ್ನಿರ್ಮಹಾಯಶಾಃ|

03088013c ಪಲಾಶಕೇಷು ಪುಣ್ಯೇಷು ರಮ್ಯೇಷ್ಟಯಜತಾಭಿಭೂಃ||

ಮಹಾನೃಷಿ ಮಹಾಭಾಗ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಪುಣ್ಯವೂ ರಮ್ಯವೂ ಆದ ಪಲಾಶಕೇಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಯಜ್ಞಮಾಡಿದ್ದನು.

03088014a ಯತ್ರ ಸರ್ವಾಃ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಮೃಷಿಸತ್ತಮಂ|

03088014c ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ ತೋಯಮುಪಾದಾಯ ಪರಿವಾಯೋಪತಸ್ಥಿರೇ||

ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ನದಿಗಳೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನೀರನ್ನು ಹೊತ್ತು. ಆ ಋಷಿಸತ್ತಮನನ್ನು ಸುತ್ತವರೆದು ನಿಂತಿದ್ದರು.

03088015a ಅಪಿ ಚಾತ್ರ ಮಹಾರಾಜ ಸ್ವಯಂ ವಿಶ್ವಾವಸುರ್ಜಗೌ|

03088015c ಇಮಂ ಶ್ಲೋಕಂ ತದಾ ವೀರ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ವೀರ್ಯಂ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸ್ವಯಂ ವಿಶ್ವಾವಸುವು ಆ ಮಹಾತ್ಮ ವೀರನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹಾಡಿದ್ದನು:

03088016a ಯಜಮಾನಸ್ಯ ವೈ ದೇವಾಂ ಜಮದಗ್ನೇರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03088016c ಆಗಮ್ಯ ಸರಿತಃ ಸರ್ವಾ ಮಧುನಾ ಸಮತರ್ಪಯನ್||

“ಮಹಾತ್ಮ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಯಾಗದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು
ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಲ್ಲಾ ನದಿಗಳೂ ಆಗಮಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಮಧುವನ್ನು
ಸಮರ್ಪಿಸಿದವು.”

03088017a ಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷರಕ್ಷೋಭಿರಪ್ಸರೋಭಿಶ್ಚ ಶೋಭಿತಂ|

03088017c ಕಿರಾತಕಿನ್ನರಾವಾಸಂ ಶೈಲಂ ಶಿಖರಿಣಾಂ ವರಂ||

03088018a ಬಿಭೇದ ತರಸಾ ಗಂಗಾ ಗಂಗಾದ್ವಾರೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03088018c ಪುಣ್ಯಂ ತತ್ಪ್ರಾಯತೇ ರಾಜನ್ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ರಾಜನ್! ಗಂಧರ್ವ-ಯಕ್ಷ-ರಾಕ್ಷಸ-ಅಪ್ಸರೆಯರರಿಂದ
ಶೋಭಿತ, ಕಿರಾತ ಕಿನ್ನರರು ವಾಸಿಸುವ, ಶೈಲಗಳ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿಯೇ
ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತ, ಗಂಗೆಯು ಉದ್ಭವಿಸುವ
ಗಂಗಾದ್ವಾರವು ಪುಣ್ಯಕರವೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.

03088019a ಸನತ್ಕುಮಾರಃ ಕೌರವ್ಯ ಪುಣ್ಯಂ ಕನಖಿಲಂ ತಥಾ|

03088019c ಪರ್ವತಶ್ಚ ಪುರುರ್ನಾಮ ಯತ್ರ ಜಾತಃ ಪುರೂರವಾಃ||

ಕೌರವ್ಯ! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸನತ್ಕುಮಾರ, ಪುಣ್ಯಕರ ಕನಖಿಲ ಮತ್ತು
ಪುರೂರವನು ಹುಟ್ಟಿದ ಪುರು ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ಪರ್ವತವೂ ಇವೆ.

03088020a ಭೃಗುರ್ಯತ್ರ ತಪಸ್ತೇಪೇ ಮಹರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತಃ|

03088020c ಸ ರಾಜನ್ನಾಶ್ರಮಃ ಖ್ಯಾತೋ ಭೃಗುತುಂಗೋ ಮಹಾಗಿರಿಃ||

ರಾಜನ್! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಹರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತ, ಭೃಗುವು ತಪಸ್ಸನ್ನು
ಮಾಡಿದ, ಭೃಗುತುಂಗ ಆಶ್ರಮ ಎಂದು ಖ್ಯಾತವಾದ
ಮಹಾಗಿರಿಯಿದೆ.

03088021a ಯಚ್ಚ ಭೂತಂ ಭವಿಷ್ಯಚ್ಚ ಭವಚ್ಚ ಪುರುಷರ್ಷಭ|

03088021c ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರಭುವಿಷ್ಣುಃ ಶಾಶ್ವತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಹಿಂದೆ ಆಗಿಹೋದ, ಮುಂದೆ ಆಗಲಿರುವ ಮತ್ತು ಈಗ
ಆಗುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಭು, ವಿಷ್ಣು, ಶಾಶ್ವತ, ಪುರುಷೋತ್ತಮ
ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿವೆ.

03088022a ತಸ್ಯಾತಿಯಶಸಃ ಪುಣ್ಯಾಂ ವಿಶಾಲಾಂ ಬದರೀಮನು|

03088022c ಆಶ್ರಮಃ ಖ್ಯಾಯತೇ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರಿಸು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಃ||

ಆ ಅತಿಯಶಸ್ವಿಯ ಪುಣ್ಯಕರ ವಿಶಾಲ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ವಿಶ್ರುತ ಬದರೀ ಆಶ್ರಮವು ಅಲ್ಲಿದೆ.

03088023a ಉಷ್ಣತೋಯವಹಾ ಗಂಗ ಶೀತತೋಯವಹಾಪರಾ|

03088023c ಸುವರ್ಣ ಸಿಕತಾ ರಾಜನ್ವಿಶಾಲಾಂ ಬದರೀಮನು||

ರಾಜನ್! ವಿಶಾಲ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರನ್ನು ಹರಿಸುವ
ಗಂಗೆಯು ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತಾ, ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ ಮರಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ
ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ.

03088024a ಋಷಯೋ ಯತ್ರ ದೇವಾಶ್ಚ ಮಹಾಭಾಗಾ ಮಹೌಜಸಃ|

03088024c ಪ್ರಾಪ್ಯ ನಿತ್ಯಂ ನಮಸ್ಯಂತಿ ದೇವಂ ನಾರಾಯಣಂ ವಿಭುಂ||

ಮಹಾಭಾಗ! ಅಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಮಹಾಜಸರೂ
ಬಂದು ನಿತ್ಯವೂ ದೇವ ವಿಭು ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03088025a ಯತ್ರ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಃ ಪರಮಾತ್ಮ ಸನಾತನಃ|

03088025c ತತ್ರ ಕೃತ್ಸುಂ ಜಗತ್ಪಾರ್ಥ ತೀರ್ಥಾನ್ಯಾಯತನಾನಿ ಚ||

ಪಾರ್ಥ! ಎಲ್ಲಿ ದೇವ ಪರಮಾತ್ಮ ಸನಾತನ ನಾರಾಯಣನಿದ್ದಾನೆಯೋ
ಅಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಇವೆ.

03088026a ತತ್ಪುಣ್ಯಂ ತತ್ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ತತ್ತೀರ್ಥಂ ತತ್ತಪೋವನಂ|

03088026c ತತ್ರ ದೇವರ್ಷಯಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ಸರ್ವೇ ಚೈವ ತಪೋಧನಾಃ||

ಅವನು ಪುಣ್ಯ. ಅವನು ಪರಬ್ರಹ್ಮ. ಅವನೇ ತೀರ್ಥ. ಅವನೇ
ತಪೋವನ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ದೇವರ್ಷಿ-ಸಿದ್ಧ-ತಪೋಧನರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

03088027a ಆದಿದೇವೋ ಮಹಾಯೋಗೀ ಯತ್ರಾಸ್ತೇ ಮಧುಸೂದನಃ|

03088027c ಪುಣ್ಯಾನಾಮಪಿ ತತ್ಪುಣ್ಯಂ ತತ್ರ ತೇ ಸಂಶಯೋಽಸ್ತು ಮಾ||

ಆದಿದೇವ ಮಹಾಯೋಗಿ ಮಧುಸೂದನನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೋ ಅದು
ಪುಣ್ಯಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪುಣ್ಯಕರ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ
ಸಂಶಯವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡ.

03088028a ಏತಾನಿ ರಾಜನ್ಪುಣ್ಯಾನಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03088028c ಕೀರ್ತಿತಾನಿ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥಾನ್ಯಾಯತನಾನಿ ಚ||

ರಾಜನ್! ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿರುವ
ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವರ್ಣನೆ.

03088029a ಏತಾನಿ ವಸುಭಿಃ ಸಾಧ್ಯೈರಾದಿತ್ಯೈರ್ಮರುದಶ್ವಿಭಿಃ|

03088029c ಋಷಿಭಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪೈಶ್ಚ ಸೇವಿತಾನಿ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ||

ಇವುಗಳನ್ನು ವಸು-ಸಾಧ್ಯ-ಆದಿತ್ಯ-ಮರುತ್ತು-ಅಶ್ವಿನಿಯರು, ಋಷಿಗಳು,
ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪ ಮಹಾತ್ಮರು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ.

03088030a ಚರನೇತಾನಿ ಕೌಂತೇಯ ಸಹಿತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ಷಭೈಃ|

03088030c ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಚ ಮಹಾಭಾಗೈರುತ್ಕಂಠಾಂ ವಿಜಹಿಷ್ಯಸಿ||

ಕೌಂತೇಯ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಋಷಿಗಳು, ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾಗ
ತಮ್ಮಂದಿರೊಂದಿಗೆ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋದರೆ ನಿನ್ನ ದುಗುಡವನ್ನು
ತೊರೆಯುತ್ತೀಯೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಧೌಮ್ಯತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಷ್ಟಾಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೌಮ್ಯತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ

ಎಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೮೯

ಋಷಿ ಲೋಮಶನ ಆಗಮನ

ಮಹರ್ಷಿ ಲೋಮಶನ ಆಗಮನ; ಶಕ್ರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು
ನೋಡಿದುದನ್ನೂ ಅವನ ಅಸ್ತ್ರ, ಗೀತ, ನೃತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸದ ಕುರಿತು,
ಇಂದ್ರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಸಂದೇಶವನ್ನು
ವರದಿಮಾಡಿದುದು (೧-೨೨).

03089001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03089001a ಏವಂ ಸಂಭಾಷಮಾಣೇ ತು ಧೌಮ್ಯೇ ಕೌರವನಂದನ|

03089001c ಲೋಮಶಃ ಸುಮಹಾತೇಜಾ ಋಷಿಸ್ತತ್ರಾಜಗಾಮ ಹ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌರವನಂದನ! ಈ ರೀತಿ ಧೌಮ್ಯನು
ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಋಷಿ ಲೋಮಶನು
ಆಗಮಿಸಿದನು.

03089002a ತಂ ಪಾಂಡವಾಗ್ರಜೋ ರಾಜಾ ಸಗಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚ ತೇ|

03089002c ಉದತಿಷ್ಠನ್ನಹಾಭಾಗಂ ದಿವಿ ಶಕ್ರಮಿವಾಮರಾಃ||

ಆಗ ಪಾಂಡವಾಗ್ರಜ ರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಗುಂಪಿನೊಡನೆ
ದಿವದಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನು ಬಂದಾಗ ಅಮರರು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಆ
ಮಹಾಭಾಗನು ಬಂದೊಡನೇ ಎದ್ದು ನಿಂತನು.

03089003a ತಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03089003c ಪಪ್ರಚ್ಛಾಗಮನೇ ಹೇತುಮಟನೇ ಚ ಪ್ರಯೋಜನಂ||

ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವನನ್ನು ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅರ್ಚಿಸಿ

ಅವನ ಆಗಮನದ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಸಂಚಾರದ ಉದ್ದೇಶದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದನು.

03089004a ಸ ಪೃಷ್ಠಃ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೇಣ ಪ್ರಿಯಮಾಣೋ ಮಹಾಮನಾಃ|

03089004c ಉವಾಚ ಶ್ಲಕ್ಷಯಾ ವಾಚಾ ಹರ್ಷಯನ್ನಿವ ಪಾಂಡವಾನ್||

ಪಾಂಡುಪುತ್ರನ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಮಹಾಮನಸ್ವಿಯು ಮೃದುವಾಗಿ ಹರ್ಷದಿಂದ ಪಾಂಡವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03089005a ಸಂಚರನ್ನಸ್ಮಿ ಕೌಂತೇಯ ಸರ್ವಲೋಕಾನ್ಯದೃಚ್ಚಯಾ|

03089005c ಗತಃ ಶಕ್ರಸ್ಯ ಸದನಂ ತತ್ರಾಪಶ್ಯಂ ಸುರೇಶ್ವರಂ||

“ಕೌಂತೇಯ! ಇಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಶಕ್ರನ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸುರೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಂಡೆನು.

03089006a ತವ ಚ ಭ್ರಾತರಂ ವೀರಮಪಶ್ಯಂ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಂ|

03089006c ಶಕ್ರಸ್ಯಾರ್ಥಾಸನಗತಂ ತತ್ರ ಮೇ ವಿಸ್ಮಯೋ ಮಹಾನ್||

03089006e ಆಸೀತ್ತುರುಷಶಾರ್ದೂಲ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾರ್ಥಂ ತಥಾಗತಂ||

ಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲ! ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ವೀರ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಶಕ್ರನ ಆಸನದ ಅರ್ಧಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಪಾರ್ಥನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಾಗೆ ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.

03089007a ಆಹ ಮಾಂ ತತ್ರ ದೇವೇಶೋ ಗಚ್ಚ ಪಾಂಡುಸುತಾನಿತಿ|

03089007c ಸೋಽಹಮಭ್ಯಾಗತಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ದಿದೃಕ್ಷುಸ್ವಾಂ ಸಹಾನುಜಂ||

ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ದೇವೇಶನು ಪಾಂಡುಸುತರ ಬಳಿ ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಈಗ ನಾನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಅನುಜರೊಂದಿಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

03089008a ವಚನಾತ್ಪುರುಹೂತಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03089008c ಆಖ್ಯಾಸ್ಯೇ ತೇ ಪ್ರಿಯಂ ತಾತ ಮಹತ್ಪಾಂಡವನಂದನ||

ಪುರುಹೂತನ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ಪಾರ್ಥನ ಮಾತುಗಳಂತೆ ಮಗೂ ! ಪಾಂಡುನಂದನ ! ನಿನಗೆ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯಕರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03089009a ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋ ರಾಜನ್ಯಷ್ಟಯಾ ಚೈವ ತಚ್ಚೃಣು|

03089009c ಯತ್ತ್ವಯೋಕ್ತೋ ಮಹಾಬಾಹುರಸ್ತ್ರಾರ್ಥಂ ಪಾಂಡವರ್ಷಭ||

ರಾಜನ್ ! ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳು. ಪಾಂಡವರ್ಷಭ ! ಆ ಮಹಾಬಾಹುವಿಗೆ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತರಲು ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೆ.

03089010a ತದಸ್ತ್ರಮಾಪ್ತಂ ಪಾರ್ಥೇನ ರುದ್ರಾದಪ್ರತಿಮಂ ಮಹತ್|

03089010c ಯತ್ತದ್ಭ್ರಹ್ಮಶಿರೋ ನಾಮ ತಪಸಾ ರುದ್ರಮಾಗತಂ||

ರುದ್ರನಿಂದ ಪಾರ್ಥನು ಬ್ರಹ್ಮಶಿರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆ ಮಹಾಸ್ತ್ರವನ್ನು

ಪಡೆದನು. ರುದ್ರನು ಅದನ್ನು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

03089011a ಅಮೃತಾದುಕ್ಲಿತಂ ರೌದ್ರಂ ತಲ್ಲಬ್ಧಂ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಾ|

03089011c ತತ್ಸಮಂತ್ರಂ ಸಸಂಹಾರಂ ಸಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮಂಗಲಂ||

ಅಮೃತದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಆ ರೌದ್ರ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು
ಅದರ ಮಂತ್ರ, ಸಂಹಾರ, ಸಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಮಂಗಲದೊಂದಿಗೆ
ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ.

03089012a ವಜ್ರಂ ಚಾನ್ಯಾನಿ ಚಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ದಂಡಾದೀನಿ ಯುಧಿಷ್ಟಿರ|

03089012c ಯಮಾತ್ಕುಬೇರಾದ್ವರುಣಾದಿಂದ್ರಾಚ್ಚ ಕುರುನಂದನ||

03089012e ಅಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಧೀತವಾನ್ಪಾರ್ಥೋ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಮಿತವಿಕ್ರಮಃ||

ಯುಧಿಷ್ಟಿರ! ಕುರುನಂದನ! ಅಮಿತವಿಕ್ರಮಿ ಪಾರ್ಥನು ವಜ್ರ ಮತ್ತು
ದಂಡವೇ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಯಮ, ಕುಬೇರ,
ವರುಣ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರರಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

03089013a ವಿಶ್ವಾವಸೋಶ್ಚ ತನಯಾದ್ಗೀತಂ ನೃತ್ಯಂ ಚ ಸಾಮ ಚ|

03089013c ವಾದಿತ್ರಂ ಚ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಪ್ರತ್ಯವಿಂದದ್ಯಥಾವಿಧಿ||

ವಿಶ್ವಾವಸುವಿನ ಮಗನಿಂದ ಅವನು ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ
ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಸಾಮ ಮತ್ತು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು
ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

03089014a ಏವಂ ಕೃತಾಸ್ತುಃ ಕೌಂತೇಯೋ ಗಾಂಧರ್ವಂ ವೇದಮಾಪ್ತವಾನ್|

03089014c ಸುಖಂ ವಸತಿ ಬೀಭತ್ಸುರನುಜಸ್ಯಾನುಜಸ್ತವ||

ಹೀಗೆ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಗಾಂಧರ್ವವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನ ತಮ್ಮ ಕೌಂತೇಯ ಬೀಭತ್ಸುವು ಅಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03089015a ಯದರ್ಥಂ ಮಾಂ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್|

03089015c ತಚ್ಚ ತೇ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠನು ನನಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ ಸಂದೇಶದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳು.

03089016a ಭವಾನ್ಮನುಷ್ಯಲೋಕಾಯ ಗಮಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ|

03089016c ಬ್ರೂಯಾದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ತತ್ರ ವಚನಾನ್ಮೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

“ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ನೀನು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ಮನುಷ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳು.

03089017a ಆಗಮಿಷ್ಯತಿ ತೇ ಭ್ರಾತಾ ಕೃತಾಸ್ತ್ರಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮರ್ಜುನಃ|

03089017c ಸುರಕಾರ್ಯಂ ಮಹತ್ಕೃತ್ವಾ ಯದಾಶಕ್ಯಂ ದಿವೌಕಸೈಃ||

ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಅರ್ಜುನನು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಹಾ ಸುರಕಾರ್ಯವೊಂದನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.

03089018a ತಪಸಾ ತು ತ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ ಯೋಜಯ|

03089018c ತಪಸೋ ಹಿ ಪರಂ ನಾಸ್ತಿ ತಪಸಾ ವಿಂದತೇ ಮಹತ್||

ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ನೀನು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು
ತೊಡಗಿಸಿಕೋ. ತಪಸ್ಸಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ತಪಸ್ಸೇ
ಅತಿದೊಡ್ಡದೆಂದು ತಿಳಿ.

03089019a ಅಹಂ ಚ ಕರ್ಣಂ ಜಾನಾಮಿ ಯಥಾವದ್ಭರತರ್ಷಭ|

03089019c ನ ಸ ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಕಲಾಮರ್ಹತಿ ಷೋಡಶೀಂ||

ಭರತರ್ಷಭ! ನಾನೂ ಕೂಡ ಕರ್ಣನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.
ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪಾರ್ಥನ ಹದಿನಾರರ ಅಂಶವೂ ಇಲ್ಲ.

03089020a ಯಚ್ಚಾಪಿ ತೇ ಭಯಂ ತಸ್ಮಾನ್ಮನಸ್ಥಿಮರಿಂದಮ|

03089020c ತಚ್ಚಾಪ್ಯಪಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ಸವ್ಯಸಾಚಾವಿಹಾಗತೇ||

ಅರಿಂದಮ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಅವನ ಭಯವನ್ನು
ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾನು ತೆಗೆದುಹಾಕುತ್ತೇನೆ¹²⁰.

03089021a ಯಚ್ಚ ತೇ ಮಾನಸಂ ವೀರ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಮಿಮಾಂ ಪ್ರತಿ|

03089021c ತಚ್ಚ ತೇ ಲೋಮಶಃ ಸರ್ವಂ ಕಥಯಿಷ್ಯತ್ಯಸಂಶಯಂ||

ವೀರ! ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಕುರಿತು ನೀನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿರುವುದರ

¹²⁰ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಈ ಸಂದೇಶದಂತೆಯೇ ಮುಂದೆ ಇಂದ್ರನು ಕರ್ಣನ
ಸಹಜ ಕವಚ-ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ [ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವ,
ಕುಂಡಲಾಹರಣ ಪರ್ವ].

ಕುರಿತು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಲೋಮಶನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ
ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

03089022a ಯಚ್ಚ ಕಿಂ ಚಿತ್ತಪೋಯುಕ್ತಂ ಫಲಂ ತೀರ್ಥೇಷು ಭಾರತ|

03089022c ಮಹರ್ಷಿ ರೇಷ ಯದ್ಬ್ರೂ ಯಾತ್ತಚ್ಚ ದ್ಧೇಯಮನನ್ಯಥಾ||

ಭಾರತ ! ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ತಪೋಯುಕ್ತನಾಗಿರುವುದರ ಫಲದ ಕುರಿತು
ಮಹರ್ಷಿಯು ಏನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಾನೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಡು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶಸಂವಾದೇ ಏಕೋನನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ
ಎಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೯೦

ಧನಂಜಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಲೋಮಶನು
ತಿಳಿಸುವುದು (೧-೭). ಲೋಮಶನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲೂ, ಜೊತೆಗೆ ತಾನೂ
ಬರುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದುದು (೮-೧೩). ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯ
ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಬಹಳಷ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು
ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದುದು (೧೪-೨೪).

03090001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03090001a ಧನಂಜಯೇನ ಚಾಪ್ಯುಕ್ತಂ ಯತ್ತಚ್ಚ್ಛಣು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03090001c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಭ್ರಾತರಂ ಮೇ ಯೋಜಯೇಧರ್ಮ್ಯಯಾ ಶ್ರಿಯಾ||

03090002a ತ್ವಂ ಹಿ ಧರ್ಮಾನ್ವರಾನ್ವೇತ್ಥ ತಪಾಂಸಿ ಚ ತಪೋಧನ|

03090002c ಶ್ರೀಮತಾಂ ಚಾಪಿ ಜಾನಾಸಿ ರಾಜ್ಞಾಂ ಧರ್ಮಂ ಸನಾತನಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಧನಂಜಯನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳು. “ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಜಯ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯನ್ನು ಕರುಣಿಸು. ತಪೋಧನ! ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ತಪಸ್ಸನ್ನೂ ನೀನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ. ಸನಾತನ ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಜರ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ನೀನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ.

03090003a ಸ ಭವಾನ್ಯತ್ಪರಂ ವೇದ ಪಾವನಂ ಪುರುಷಾನ್ವೃತಿ|

03090003c ತೇನ ಸಮ್ಯೋಜಯೇಥಾಸ್ತ್ವಂ ತೀರ್ಥಪುಣ್ಯೇನ ಪಾಂಡವಂ||

ಪುರುಷರನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುವ ಬೇರೆ ಏನು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನೂ ಆ ತೀರ್ಥಪುಣ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವನಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು.

03090004a ಯಥಾ ತೀರ್ಥಾನಿ ಗಚ್ಛೇತ ಗಾಶ್ಚ ದದ್ಯಾತ್ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03090004c ತಥಾ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಮಾಂ ವಿಜಯೋಽಬ್ರವೀತ್||

ಪಾರ್ಥಿವರು ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗೋವುಗಳ ದಾನವನ್ನಿಡುವಂತೆ ಸಂಪೂರ್ಣಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯನಡೆಯಲಿ! ” ಎಂದು ವಿಜಯನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

03090005a ಭವತಾ ಚಾನುಗುಪ್ತೋಽಸೌ ಚರೇತ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಸರ್ವಶಃ|

03090005c ರಕ್ಷೋಭ್ಯೋ ರಕ್ಷಿತವ್ಯಶ್ಚ ದುರ್ಗೇಷು ವಿಷಮೇಷು ಚ||

“ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸಂಚರಿಸಲಿ ಮತ್ತು ದುರ್ಗ-ವಿಷಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿರಲಿ.

03090006a ದಧೀಚ ಇವ ದೇವೇಂದ್ರಂ ಯಥಾ ಚಾಪ್ಯಂಗಿರಾ ರವಿಂ|

03090006c ತಥಾ ರಕ್ಷಸ್ವ ಕೌಂತೇಯಂ ರಾಕ್ಷಸೇಭ್ಯೋ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ದಧೀಚಿಯು ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಮತ್ತು ಅಂಗಿರಸನು ರವಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ನೀನು ಕೌಂತೇಯನನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು.

03090007a ಯಾತುಧಾನಾ ಹಿ ಬಹವೋ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಪರ್ವತೋಪಮಾಃ|

03090007c ತ್ವಯಾಭಿಗುಪ್ತಾನ್ಕೌಂತೇಯಾನ್ನಾತಿವರ್ತೇಯುರಂತಿಕಾತ್||

ಪರ್ವತಗಳ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣಮಾಡುವ ಬಹಳಷ್ಟು ರಾಕ್ಷಸರಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನಿತ್ತರೆ ಕೌಂತೇಯನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿ ಕೊನೆಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ.”

03090008a ಸೋಽಹಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ವಚನಾನ್ನಿಯೋಗಾದರ್ಜುನಸ್ಯ ಚ|

03090008c ರಕ್ಷಮಾಣೋ ಭಯೇಭ್ಯಸ್ತ್ವಾಂ ಚರಿಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವಯಾ ಸಹ||

ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರನ ಆದೇಶ ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನನ ನಿಯೋಗದಂತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ನಾನೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತೇನೆ.

03090009a ದ್ವಿಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಮಯಾ ಪೂರ್ವಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾನಿ ಕುರುನಂದನ|

03090009c ಇದಂ ತೃತೀಯಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತಾನೈವ ಭವತಾ ಸಹ||

ಕುರುನಂದನ! ಇದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಎರಡು ಬಾರಿ ಈ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03090010a ಇಯಂ ರಾಜರ್ಷಿಭಿಯಾತಾ ಪುಣ್ಯಕೃದ್ಭಿಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03090010c ಮನ್ವಾದಿಭಿರ್ಮಹಾರಾಜ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಭಯಾಪಹಾ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಮಹಾರಾಜ! ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳಾದ ಮನುವೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರ್ಷಿಗಳು ಭಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು.

03090011a ನಾನೃಜುರ್ನಾಕೃತಾತ್ಮಾ ಚ ನಾವೈದ್ಯೋ ನ ಚ ಪಾಪಕೃತ್|

03090011c ಸ್ನಾತಿ ತೀರ್ಥೇಷು ಕೌರವ್ಯ ನ ಚ ವಕ್ರಮರ್ತಿನರಃ||

ಕೌರವ್ಯ! ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕನಾದವನು, ಆತ್ಮಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರದವನು, ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದವನು, ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಮತ್ತು ವಕ್ರಮರ್ತಿಯಿರುವ ಯಾವ ನರನೂ ಈ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03090012a ತ್ವಂ ತು ಧರ್ಮಮರ್ತಿನಿತ್ಯಂ ಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಸತ್ಯಸಂಗರಃ|

03090012c ವಿಮುಕ್ತಃ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಭೂಯ ಏವ ಭವಿಷ್ಯಸಿ||

ನೀನಾದರೋ ನಿತ್ಯವೂ ಧರ್ಮಮತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಧರ್ಮವನ್ನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡವನಾಗಿ, ಸತ್ಯಸಂಗರನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ
ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

03090013a ಯಥಾ ಭಗೀರಥೋ ರಾಜಾ ರಾಜಾನಶ್ಚ ಗಯಾದಯಃ|

03090013c ಯಥಾ ಯಯಾತಿಃ ಕೌಂತೇಯ ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಪಾಂಡವ||

ಕೌಂತೇಯ ! ಪಾಂಡವ ! ರಾಜ ಭಗೀರಥನಂತೆ ಮತ್ತು ಗಯ, ಯಯಾತಿ
ಮೊದಲಾದ ರಾಜರಂತೆ ನೀನೂ ಕೂಡ ಆಗುತ್ತೀಯೆ.”

03090014 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03090014a ನ ಹರ್ಷಾತ್ಸಂಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ ವಾಕ್ಯಸ್ಯಾಸ್ಯೋತ್ತರಂ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03090014c ಸ್ಮರೇದ್ಧಿ ದೇವರಾಜೋ ಯಂ ಕಿಂ ನಾಮಾಭ್ಯಧಿಕಂ ತತಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಂತೋಷದಿಂದ ನನಗೆ ಈ ಮಾತಿಗೆ
ಉತ್ತರವೇ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ದೇವರಾಜನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರೆ
ಇದಕ್ಕಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಏನಿದೆ?

03090015a ಭವತಾ ಸಂಗಮೋ ಯಸ್ಯ ಭ್ರಾತಾ ಯಸ್ಯ ಧನಂಜಯಃ|

03090015c ವಾಸವಃ ಸ್ಮರತೇ ಯಸ್ಯ ಕೋ ನಾಮಾಭ್ಯಧಿಕಸ್ತತಃ||

ಧನಂಜಯನ ಭ್ರಾತನನ್ನು ಇಂದ್ರನೇ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡ ಮತ್ತು ನೀನು
ಭೇಟಿಯಾದ ನನ್ನಂಥವನಿಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂದಲೂ ಅಧಿಕವಾದುದು ಏನಿದೆ?

03090016a ಯಚ್ಚ ಮಾಂ ಭಗವಾನಾಹ ತೀರ್ಥಾನಾಂ ದರ್ಶನಂ ಪ್ರತಿ|

03090016c ಧೌಮ್ಯಸ್ಯ ವಚನಾದೇಷಾ ಬುದ್ಧಿಃ ಪೂರ್ವಂ ಕೃತ್ಯವ ಮೇ||

ತೀರ್ಥದರ್ಶನದ ಕುರಿತು ನೀನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ
ನಾನು ಧೌಮ್ಯನ ಮಾತಿನಂತೆ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದ್ದೆ.

03090017a ತದ್ಯದಾ ಮನ್ಯಸೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಗಮನಂ ತೀರ್ಥದರ್ಶನೇ|

03090017c ತದೈವ ಗಂತಾಸ್ಮಿ ದೃಢಮೇಷ ಮೇ ನಿಶ್ಚಯಃ ಪರಃ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ತೀರ್ಥದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ನೀನು ಎಂದು ಮನಸ್ಸು
ಮಾಡುತ್ತೀಯೋ ಅಂದೇ ನಾನೂ ಕೂಡ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ
ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ.”

03090018 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03090018a ಗಮನೇ ಕೃತಬುದ್ಧಿಂ ತಂ ಪಾಂಡವಂ ಲೋಮಶೋಽಬ್ರವೀತ್|

03090018c ಲಘುರ್ಭವ ಮಹಾರಾಜ ಲಘುಃ ಸ್ವೈರಂ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೊರಡಲು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದ್ದ ಆ
ಪಾಂಡವನಿಗೆ ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಗುರಾಗು ಮಹಾರಾಜ !
ಹಗುರಾದರೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೋಗಬಹುದು.”

03090019 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03090019a ಬಿಕ್ಷಾಭುಜೋ ನಿವರ್ತಂತಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯತಯಶ್ಚ ಯೇ|

03090019c ಯೇ ಚಾಪ್ಯನುಗತಾಃ ಪೌರಾ ರಾಜಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕೃತಾಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು

ಯತಿಗಳು, ಮತ್ತು ರಾಜಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಅನುಸರಿಸಿ
ಬಂದ ಪೌರಜನರೂ ಹಿಂದಿರುಗಲಿ.

03090020a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮಹಾರಾಜಮಭಿಗಚ್ಚಂತು ಚೈವ ತೇ|

03090020c ಸ ದಾಸ್ಯತಿ ಯಥಾಕಾಲಮುಚಿತಾ ಯಸ್ಯ ಯಾ ಭೃತಿಃ||

ಅವರು ಮಹಾರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ. ಅವರಿಗೆ
ಯಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ದೊರೆಯಬೇಕಾದುದನ್ನು ಅವನು
ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

03090021a ಸ ಚೇದ್ಯಥೋಚಿತಾಂ ವೃತ್ತಿಂ ನ ದದ್ಯಾನ್ಮನುಜೇಶ್ವರಃ|

03090021c ಅಸ್ಮತ್ಪ್ರಿಯಹಿತಾರ್ಥಾಯ ಪಾಂಚಾಲೋ ವಃ ಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ||

ಒಂದುವೇಳೆ ಆ ಮನುಜೇಶ್ವರನು ಅವರಿಗೆ ಯಥೋಚಿತವಾದ
ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾಂಚಾಲನು
ಅವರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.””

03090022 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03090022a ತತೋ ಭೂಯಿಷ್ಯಶಃ ಪೌರಾ ಗುರುಭಾರಸಮಾಹಿತಾಃ|

03090022c ವಿಪ್ರಾಶ್ಚ ಯತಯೋ ಯುಕ್ತಾ ಜಗ್ಮುರ್ನಾಗಪುರಂ ಪ್ರತಿ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ತಮ್ಮ ಭಾರವನ್ನು
ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಪೌರಜನರು, ವಿಪ್ರರು ಮತ್ತು ಯತಿಗಳು ತಮ್ಮ
ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ನಾಗಪುರದ ಕಡೆ ಹೊರಟರು.

03090023a ತಾನ್ವರ್ವಾನ್ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ರಾಜಾಂಬಿಕಾಸುತಃ|

03090023c ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ವಿಧಿವದ್ಧನೈಶ್ಚ ಸಮತರ್ಪಯತ್||

ಧರ್ಮರಾಜನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ರಾಜ ಅಂಬಿಕಾಸುತನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ವಿವಿಧ ಧನಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು.

03090024a ತತಃ ಕುಂತೀಸುತೋ ರಾಜಾ ಲಘುಭಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ|

03090024c ಲೋಮಶೇನ ಚ ಸುಪ್ರೀತ್ಸ್ಮಿರಾತ್ರಂ ಕಾಮ್ಯಕೇವಸತ್||

ಅನಂತರ ಕುಂತೀಸುತ ರಾಜನು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಲೋಮಶನೊಂದಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಾಮ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶಸಂವಾದೇ ನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ
ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮನ್ನೂ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದು (೧-೧೫). ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು
ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ವ್ಯಾಸ, ನಾರದ-ಪರ್ವತರು ಬಂದು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ

ಮಾಡುವಾಗ ಶರೀರ ನಿಯಮ, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯ ಶುದ್ಧತೆಗಳ
ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದು; ಪ್ರಯಾಣ (೧೬-೨೮).

03091001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03091001a ತತಃ ಪ್ರಯಾಂತಂ ಕೌಂತೇಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವನವಾಸಿನಃ|

03091001c ಅಭಿಗಮ್ಯ ತದಾ ರಾಜನ್ನಿದಂ ವಚನಮಬ್ರುವನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ವನವಾಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೌಂತೇಯನ ಬಳಿ ಬಂದು ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು:

03091002a ರಾಜಂಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಗಂತಾಸಿ ಪುಣ್ಯಾನಿ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ|

03091002c ದೇವರ್ಷಿಣಾ ಚ ಸಹಿತೋ ಲೋಮಶೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

“ರಾಜನ್! ನೀನು ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ದೇವರ್ಷಿ
ಮಹಾತ್ಮ ಲೋಮಶನ ಸಹಿತ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.

03091003a ಅಸ್ಮಾನಪಿ ಮಹಾರಾಜ ನೇತುಮರ್ಹಸಿ ಪಾಂಡವ|

03091003c ಅಸ್ಮಾ ಭಿರ್ಹಿ ನ ಶಕ್ಯಾನಿ ತ್ವದೃತೇ ತಾನಿ ಕೌರವ||

ಮಹಾರಾಜ! ಪಾಂಡವ! ಕೌರವ! ನಮ್ಮನ್ನು ಕೂಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗು. ನಿನ್ನ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೇ ನಾವಾಗಿಯೇ ಆ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ
ಹೋಗಲು ಶಕ್ಯರಿಲ್ಲ.

03091004a ಶ್ವಾಪದೈರುಪಸೃಷ್ಟ್ವಾನಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಷಮಾಣಿ ಚ|

03091004c ಅಗಮ್ಯಾನಿ ನರೈರಲ್ಪೈಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಮನುಜೇಶ್ವರ||

ಮನುಜೇಶ್ವರ ! ಆ ದುರ್ಗ ವಿಷಮ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಘೋರಮೃಗಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿವೆ ಮತ್ತು ಆ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಣ್ಣ ಗುಂಪು
ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

03091005a ಭವಂತೋ ಭ್ರಾತರಃ ಶೂರಾ ಧನುರ್ಧರವರಾಃ ಸದಾ|

03091005c ಭವದ್ಭಿಃ ಪಾಲಿತಾಃ ಶೂರೈರ್ಗಚ್ಛೇಮ ವಯಮಪ್ಯುತ||

ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರು ಶೂರರೂ ಧನುರ್ಧರರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.
ಶೂರರಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸದಾ ರಕ್ಷಿತರಾಗಿ ನಾವೂ ಕೂಡ ಆ
ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು.

03091006a ಭವತ್ಪ್ರಸಾದಾದ್ಧಿ ವಯಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾಮ ಫಲಂ ಶುಭಂ|

03091006c ತೀರ್ಥಾನಾಂ ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ವ್ರತಾನಾಂ ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ! ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯಿಂದ ನಾವು
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ವ್ರತದ ಶುಭ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

03091007a ತವ ವೀರ್ಯಪರಿತ್ರಾತಾಃ ಶುದ್ಧಾಸ್ತೀರ್ಥಪರಿಪ್ಲುತಾಃ|

03091007c ಭವೇಮ ಧೂತಪಾಪ್ಮಾನಸ್ತೀರ್ಥಸಂದರ್ಶನಾನ್ಮೃಪ||

ನೃಪ ! ನಿನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಪರಿರಕ್ಷಿತರಾದ ನಾವು ಆ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು
ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾಗುತ್ತೇವೆ.

03091008a ಭವಾನಪಿ ನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಸ್ಯ ಭಾರತ|

03091008c ಅಷ್ಟಕಸ್ಯ ಚ ರಾಜರ್ಷೀಲೋಮಪಾದಸ್ಯ ಚೈವ ಹ||

03091009a ಭರತಸ್ಯ ಚ ವೀರಸ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವ|

03091009c ಧ್ರುವಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ದುಷ್ಟಾಪಾಽಲ್ಲೋಕಾಂಸ್ತೀರ್ಥಪರಿಪ್ಲುತಃ||

ಭಾರತ ! ನೀನೂ ಕೂಡ ಈ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನರೇಂದ್ರ
ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನಂತೆ, ಅಷ್ಟಕನಂತೆ, ರಾಜರ್ಷಿ ಲೋಮಪಾದನಂತೆ,
ವೀರ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪಾರ್ಥಿವ ಭರತನಂತೆ ದುರ್ಲಭ ಲೋಕಗಳನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.

03091010a ಪ್ರಭಾಸಾದೀನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಮಹೇಂದ್ರಾದೀಂಶ್ಚ ಪರ್ವತಾನ್|

03091010c ಗಂಗಾದ್ಯಾಃ ಸರಿತಶ್ಚೈವ ಪ್ಲಕ್ಷಾದೀಂಶ್ಚ ವನಸ್ಪತೀನ್||

03091010e ತ್ವಯಾ ಸಹ ಮಹೀಪಾಲ ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಹೇ ವಯಂ||

ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ನಾವೂ ಕೂಡ ಪ್ರಭಾಸವೇ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನೂ,
ಮಹೇಂದ್ರಾದಿ ಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ, ಗಂಗೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ನದಿಗಳನ್ನೂ,
ಪ್ಲಕ್ಷವೇ ಮೊದಲಾದ ವನಗಳನ್ನೂ ನೋಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ.

03091011a ಯದಿ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷ್ಟಸ್ಮಿ ಕಾ ಚಿತ್ತೀತಿರ್ಜನಾಧಿಪ|

03091011c ಕುರು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಚೋಽಸ್ಮಾಕಂ ತತಃ ಶ್ರೇಯೋಽಭಿಪತ್ಸ್ಯಸೇ||

ಜನಾಧಿಪ ! ನಿನಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ
ಪ್ರೀತಿಯಿದೆಯೆಂದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾಡು. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ
ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

03091012a ತೀರ್ಥಾನಿ ಹಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ತಪೋವಿಘ್ನಕರೈಃ ಸದಾ|

03091012c ಅನುಕೀರ್ಣಾನಿ ರಕ್ಷೋಭಿಸ್ತೇಭ್ಯೋ ನಸ್ತ್ರಾತುಮಹ್ನಸಿ||

ಮಹಾಬಾಹೋ! ಈ ತೀರ್ಥಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ತಪಸ್ಸನ್ನು
ಭಂಗಗೊಳಿಸುವ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ತುಂಬಿವೆ. ಅವರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೀನು
ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

03091013a ತೀರ್ಥಾನ್ಯುಕ್ತಾನಿ ಧೌಮ್ಯೇನ ನಾರದೇನ ಚ ಧೀಮತಾ|

03091013c ಯಾನ್ಯುವಾಚ ಚ ದೇವರ್ಷಿ ಲೋಮಶಃ ಸುಮಹಾತಪಾಃ||

03091014a ವಿಧಿವತ್ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪರ್ಯಟಸ್ವ ನರಾಧಿಪ|

03091014c ಧೂತಪಾಪ್ಮಾ ಸಹಾಸ್ಮಾಭಿಲೋಮಶೇನ ಚ ಪಾಲಿತಃ||

ನರಾಧಿಪ! ಧೌಮ್ಯ, ಧೀಮಂತ ನಾರದರು ಹೇಳಿದ ಮತ್ತು
ಸುಮಹಾತಪ ದೇವರ್ಷಿ ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ವಿವಿಧ
ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ, ನಮ್ಮನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಲೋಮಶನಿಂದ
ಪಾಲಿತನಾಗಿ ಸಂಚಾರಮಾಡಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸು.”

03091015a ಸ ತಥಾ ಪೂಜ್ಯಮಾನಸ್ತೈರ್ಹರ್ಷಾದಶ್ರುಪರಿಪ್ಲುತಃ|

03091015c ಭೀಮಸೇನಾದಿಭಿರ್ವೀರೈರ್ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಪರಿವಾರಿತಃ||

03091015e ಬಾಢಮಿತ್ಯಬ್ರವೀತ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನೃಷೀನ್ಪಾಂಡವರ್ಷಭಃ||

ಹೀಗೆ ಅವರು ಹರ್ಷದ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ನಂತರ
ಭೀಮಸೇನನೇ ಮೊದಲಾದ ವೀರ ಸಹೋದರರಿಂದ
ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಂಡವರ್ಷಭನು ಆ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳಿಗೂ
“ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03091016a ಲೋಮಶಂ ಸಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಧೌಮ್ಯಂ ಚೈವ ಪುರೋಹಿತಂ|

03091016c ತತಃ ಸ ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋ ವಶೀ||

03091016e ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಚಾನವದ್ಯಾಂಗ್ಯಾ ಗಮನಾಯ ಮನೋ ದಧೇ||

ಲೋಮಶ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತ ಧೌಮ್ಯನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು
ಪಡೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಆ ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠನು ತನ್ನ ಭ್ರಾತೃಗಳ ಮತ್ತು
ಅನವಧ್ಯಾಂಗೀ ದ್ರೌಪದಿಯ ಸಹಿತ ಹೊರಡುವ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿದನು.

03091017a ಅಥ ವ್ಯಾಸೋ ಮಹಾಭಾಗಸ್ತಥಾ ನಾರದಪರ್ವತೌ|

03091017c ಕಾಮ್ಯಕೇ ಪಾಂಡವಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸಮಾಜಗ್ಮುರ್ಮನೀಷಿಣಃ||

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾಗ ವ್ಯಾಸ, ಮತ್ತು ನಾರದ-ಪರ್ವತರು
ಪಾಂಡವನನ್ನು ಕಾಣಲು ಕಾಮ್ಯಕವನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

03091018a ತೇಷಾಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ಪೂಜಾಂ ಚಕ್ರೇ ಯಥಾವಿಧಿ|

03091018c ಸತ್ಕೃತಾಸ್ತೇ ಮಹಾಭಾಗಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಥಾಬ್ಯುವನೌ||

ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವರಿಗೆ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪೂಜೆಗೈದನು.
ಸತ್ಕೃತರಾದ ಆ ಮಹಾಭಾಗರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದರು:

03091019a ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಯಮೌ ಭೀಮ ಮನಸಾ ಕುರುತಾರ್ಜವಂ|

03091019c ಮನಸಾ ಕೃತಶೌಚಾ ವೈ ಶುದ್ಧಾಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಗಚ್ಚತ||

“ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಯಮಳರೇ! ಭೀಮ! ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನು
ಪಾಲಿಸಿ! ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾಗಿಯೇ ಈ

ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.

03091020a ಶರೀರನಿಯಮಂ ಹ್ಯಾಹುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಮಾನುಷಂ ವ್ರತಂ|

03091020c ಮನೋವಿಶುದ್ಧಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಚ ದೈವಮಾಹುರ್ವ್ರತಂ ದ್ವಿಜಾಃ||

ಶರೀರನಿಯಮವೇ ಮನುಷ್ಯನ ವ್ರತವೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದೇ ದೇವತಗಳ ವ್ರತವೆಂದು
ದ್ವಿಜರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03091021a ಮನೋ ಹೃದುಷ್ಪಂ ಶೂರಾಣಾಂ ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ವೈ ನರಾಧಿಪ|

03091021c ಮೈತ್ರೀಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಸಮಾಸ್ಥಾಯ ಶುದ್ಧಾಸ್ತಿರ್ಥಾನಿ ಗಚ್ಚತ||

ನರಾಧಿಪ! ಕಲ್ಮಷವಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸೇ ಶೂರರಿಗೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತ.
ಮೈತ್ರೀಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶುದ್ಧನಾಗಿ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋಗು.

03091022a ತೇ ಯೂಯಂ ಮಾನಸೈಃ ಶುದ್ಧಾಃ ಶರೀರನಿಯಮವ್ರತೈಃ|

03091022c ದೈವಂ ವ್ರತಂ ಸಮಾಸ್ಥಾಯ ಯಥೋಕ್ತಂ ಫಲಮಾಪ್ಸ್ಯಥ||

ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಶರೀರನಿಯಮ
ವ್ರತನಾಗಿದ್ದು ದೈವವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರೆ ಹೇಳಿದ ಫಲವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.”

03091023a ತೇ ತಥೇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ಕೃಷ್ಣಯಾ ಸಹ ಪಾಂಡವಾಃ|

03091023c ಕೃತಸ್ವಸ್ತಯನಾಃ ಸರ್ವೇ ಮುನಿಭಿರ್ದಿವ್ಯಮಾನುಷೈಃ||

03091024a ಲೋಮಶಸ್ಯೋಪಸಂಗೃಹ್ಯ ಪಾದೌ ದ್ವೈಪಾಯನಸ್ಯ ಚ|

03091024c ನಾರದಸ್ಯ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ದೇವರ್ಷೇಃ ಪರ್ವತಸ್ಯ ಚ||

ಕೃಷ್ಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವರು “ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ!” ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಲೋಮಶ, ದ್ವೈಪಾಯನ, ನಾರದ ಮತ್ತು ದೇವರ್ಷಿ ಪರ್ವತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ಅವರ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಸರ್ವ ಮುನಿಗಳೂ ದಿವ್ಯಮಾನುಷರೂ ಹರಸಿದರು.

03091025a ಧೌಮ್ಯೇನ ಸಹಿತಾ ವೀರಾಸ್ತಥಾನ್ವೈರ್ವನವಾಸಿಭಿಃ|

03091025c ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ್ಯಾಮತೀತಾಯಾಂ ಪುಷ್ಯೇಣ ಪ್ರಯಯುಸ್ತತಃ||

ಅನಂತರ ಧೌಮ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ವನವಾಸಿಗಳನ್ನೊಡಗೂಡಿ ಆ ವೀರರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ್ಯವು ಕಳೆದ ಪುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು.

03091026a ಕಠಿನಾನಿ ಸಮಾದಾಯ ಚೀರಾಜಿನಜಟಾಧರಾಃ|

03091026c ಅಭೇದ್ವೈಃ ಕವಚೈರ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತೀರ್ಥಾನ್ಯನ್ವಚರಂಸ್ತದಾ||

ಕಠಿನ ಚೀರಾಜಿನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಜಟಾಧಾರಿಗಳಾಗಿ, ಅಭೇದ್ಯ ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟರು.

03091027a ಇಂದ್ರಸೇನಾದಿಭಿರ್ಭೃತ್ವೈ ರಥೈಃ ಪರಿಚತುರ್ದಶೈಃ|

03091027c ಮಹಾನಸವ್ಯಾಪೃತ್ಯೈಶ್ಚ ತಥಾನ್ವೈಃ ಪರಿಚಾರಕೈಃ||

03091028a ಸಾಯುಧಾ ಬದ್ಧನಿಷ್ಪ್ರಿಂಶಾಸ್ತೂಣವಂತಃ ಸಮಾರ್ಗಣಾಃ|

03091028c ಪ್ರಾಚ್ಛುಖಾಃ ಪ್ರಯಯುರ್ವೀರಾಃ ಪಾಂಡವಾ ಜನಮೇಜಯ||

ಜನಮೇಜಯ ! ಇಂದ್ರಸೇನನೇ ಮೊದಲಾದ ಸೇವಕರೊಂದಿಗೆ,
ಹದಿನಾಲ್ಕು ರಥಗಳಲ್ಲಿ, ಅಡುಗೆಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಇತರ
ಪರಿಚಾರಕರೊಂದಿಗೆ, ಬಾಣ-ಭತ್ತಳಿಕೆ, ಖಡ್ಗ ಮೊದಲಾದ
ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ವೀರ ಪಾಂಡವರು
ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟರು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಏಕನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ |
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು
ತೊಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೯೨

ತನ್ನಲ್ಲಿ ಗುಣ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳಿದ್ದರೂ ದುಃಖವನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ಇವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ
ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಏಕೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಲೋಮಶನನ್ನು ಕೇಳಿದುದು
(೧-೨). ದೇವ-ದೈತ್ಯರ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಲೋಮಶನು
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಯನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು (೩-೨೨).

03092001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ |

03092001a ನ ವೈ ನಿರ್ಗುಣಮಾತ್ಮಾನಂ ಮನ್ಯೇ ದೇವರ್ಷಿಸತ್ತಮ |

03092001c ತಥಾಸ್ಮಿ ದುಃಖಸಂತಪ್ತೋ ಯಥಾ ನಾನೋ ಮಹೀಪತಿಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ದೇವರ್ಷಿ ಸತ್ತಮ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅನ್ಯ ಮಹೀಪತಿ ಯಾರೂ ಪಡದಂಥಹ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03092002a ಪರಾಂಶ್ಚ ನಿರ್ಗುಣಾನ್ಮನೈ ನ ಚ ಧರ್ಮರತಾನಪಿ|

03092002c ತೇ ಚ ಲೋಮಶ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ನಧ್ಯಂತೇ ಕೇನ ಕೇತುನಾ||

ನನ್ನ ಶತ್ರುಗಳು ನಿರ್ಗುಣರು ಮತ್ತು ದರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಲೋಮಶ! ಆದರೂ ಅವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು?”

03092003 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03092003a ನಾತ್ರ ದುಃಖಂ ತ್ವಯಾ ರಾಜನ್ಯಾರ್ಯಂ ಪಾರ್ಥ ಕಥಂ ಚನ|

03092003c ಯದಧರ್ಮೇಣ ವರ್ಧೇ ರನ್ನಧರ್ಮರುಚಯೋ ಜನಾಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಪಾರ್ಥ!

ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವವರು ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ದುಃಖಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

03092004a ವರ್ಧತ್ಯಧರ್ಮೇಣ ನರಸ್ತತೋ ಭದ್ರಾಣಿ ಪಶ್ಯತಿ|

03092004c ತತಃ ಸಪತ್ನಾಂ ಜಯತಿ ಸಮೂಲಸ್ತು ವಿನಶ್ಯತಿ||

ಧರ್ಮದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವ ಮನುಷ್ಯನು ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು

ಕಾಣುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅವರನ್ನು ಸಮೂಲವಾಗಿ ವಿನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

03092005a ಮಯಾ ಹಿ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ದೈತೇಯಾ ದಾನವಾಶ್ಚ ಮಹೀಪತೇ|

03092005c ವರ್ಧಮಾನಾ ಹ್ಯಧರ್ಮೇಣ ಕ್ಷಯಂ ಚೋಪಗತಾಃ ಪುನಃ||

ಮಹೀಪತೇ! ಅಧರ್ಮದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿಯೇ ಪುನಃ ಕ್ಷಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ದೈತ್ಯ ದಾನವರನ್ನು ನಾನೇ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

03092006a ಪುರಾ ದೇವಯುಗೇ ಚೈವ ದೃಷ್ಟಂ ಸರ್ವಂ ಮಯಾ ವಿಭೋ|

03092006c ಅರೋಚಯನ್ಸುರಾ ಧರ್ಮಂ ಧರ್ಮಂ ತತ್ಯಜಿರೇಽಸುರಾಃ||

ವಿಭೋ! ಹಿಂದೆ ದೇವಯುಗದಲ್ಲಿ ಸುರರು ಹೇಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಮ್ಮ ದಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಅಸುರರು ಹೇಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

03092007a ತೀರ್ಥಾನಿ ದೇವಾ ವಿವಿಶುರ್ನಾವಿಶನ್ಭಾರತಾಸುರಾಃ|

03092007c ತಾನಧರ್ಮಕೃತೋ ದರ್ಪಃ ಪೂರ್ವಮೇವ ಸಮಾವಿಶತ್||

03092008a ದರ್ಪಾನ್ಮಾನಃ ಸಮಭವನ್ಮಾನಾತ್ಕ್ರೋಧೋ ವ್ಯಜಾಯತ|

03092008c ಕ್ರೋಧಾದಹ್ರೀಸ್ತತೋಽಲಜ್ಞಾ ವೃತ್ತಂ ತೇಷಾಂ ತತೋಽನಶತ್||

ಭಾರತ! ದೇವತೆಗಳು ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿನೀಡಿದರು. ಅಸುರರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಮೊದಲು ದರ್ಪವು ಅವರನ್ನು ಆವೇಶಿಸಿತು. ದರ್ಪದಿಂದ ಮಾನವು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಮಾನದಿಂದ ಕ್ರೋಧವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಕ್ರೋಧದಿಂದ

ನಾಚಿಕೆ ಮತ್ತು ನಾಚಿಕೆಯು ಅವರ ನಡತೆಯನ್ನೇ ನಾಶಗೊಳಿಸಿತು.

03092009a ತಾನಲಜ್ಜಾ ನಗತಪ್ರೀಕಾನ್ ಹೀನವೃತ್ತಾನ್ವೃಥಾವೃತಾನ್|

03092009c ಕ್ಷಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚ ಧರ್ಮಶ್ಚ ನಚಿರಾತ್ಪ್ರಜಹುಸ್ತತಃ||

03092009e ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತು ದೇವಾನಗಮದಲಕ್ಷ್ಮೀರಸುರಾನ್ವೃಪ||

ಅವರು ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡಾಗ, ಮಾನಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ,
ಹೀನನಡತೆಯುಳ್ಳವರಾದಾಗ, ಮತ್ತು ವ್ರತಗಳನ್ನು ತೊರೆದಾಗ ಕ್ಷಮಾ,
ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲದೇ ಅವರನ್ನು
ತೊರೆದವು. ನೃಪ! ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಕಡೆ ಹೋದಳು.
ಅಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅಸುರರ ಕಡೆ ಹೋದಳು.

03092010a ತಾನಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮಾವಿಷ್ಟಾನ್ದಪೂರ್ವಪಹತಚೇತಸಃ|

03092010c ದೈತೇಯಾನ್ದಾನವಾಂಶ್ಚೈವ ಕಲಿರಪ್ಯಾವಿಶತ್ತತಃ||

ಅಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಮಾವೇಶಗೊಳ್ಳಲು ದರ್ಪದಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದೈತ್ಯ ದಾನವರಲ್ಲಿ ಕಲಹವು ಉಂಟಾಯಿತು.

03092011a ತಾನಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮಾವಿಷ್ಟಾನ್ದಾನವಾನ್ಕಲಿನಾ ತಥಾ|

03092011c ದರ್ಪಾಭಿಭೂತಾನ್ಕೌಂತೇಯ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಾನಚೇತಸಃ||

03092012a ಮಾನಾಭಿಭೂತಾನಚಿರಾದ್ವಿನಾಶಃ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ|

03092012c ನಿಯಂಶಸ್ಯಾಸ್ತತೋ ದೈತ್ಯಾಃ ಕೃತ್ಸು ಶೋ ವಿಲಯಂ ಗತಾಃ||

ಕೌಂತೇಯ! ಅಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳ್ಳಲು ದಾನವರು
ದರ್ಪದಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಕ್ರಿಯಾಹೀನರಾಗಿ, ಅಚೇತಸರಾಗಿ,

ಮಾನಾಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿನಾಶವನ್ನು
ಹೊಂದಿದರು. ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಲಯಗೊಂಡರು.

03092013a ದೇವಾಸ್ತು ಸಾಗರಾಂಶ್ಚೈವ ಸರಿತಶ್ಚ ಸರಾಂಸಿ ಚ|

03092013c ಅಭ್ಯಗಚ್ಛನ್ಧರ್ಮಶೀಲಾಃ ಪುಣ್ಯಾನ್ಯಾಯತನಾನಿ ಚ||

ದೇವತೆಗಳಾದರೋ ಸಾಗರ, ನದಿ ಮತ್ತು ಸರೋವರಗಳಿಗೆ, ಇತರ
ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮಶೀಲರಾಗಿ ಹೋದರು.

03092014a ತಪೋಭಿಃ ಕೃತುಭಿದರ್ವಾನ್ಯೈರಾಶೀರ್ವಾದೈಶ್ಚ ಪಾಂಡವ|

03092014c ಪ್ರಜಹುಃ ಸರ್ವಪಾಪಾನಿ ಶ್ರೇಯಶ್ಚ ಪ್ರತಿಪೇದಿರೇ||

ಪಾಂಡವ! ತಪಸ್ಸು, ಕೃತು, ದಾನ, ಮತ್ತು ಆಶೀರ್ವಾದಗಳಿಂದ ಅವರು
ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

03092015a ಏವಂ ಹಿ ದಾನವಂತಶ್ಚ ಕ್ರಿಯಾವಂತಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ|

03092015c ತೀರ್ಥಾನ್ಯಗಚ್ಛನ್ವಿಬುಧಾಸ್ತೇನಾಪುರ್ಭೂತಿಮುತ್ತಮಾಂ||

ಹೀಗೆ ದಾನವಾಂತಕರು ಸರ್ವರೂ ಕ್ರಿಯಾವಂತರಾಗಿ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ
ಹೋಗಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

03092016a ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ತೀರ್ಥೇಷು ಸಾನುಜಃ|

03092016c ಪುನರ್ವೇತ್ಸ್ಯಸಿ ತಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮೇಷ ಪನ್ಥಾಃ ಸನಾತನಃ||

03092017a ಯಥೈವ ಹಿ ನೃಗೋ ರಾಜಾ ಶಿಬಿರೌಶೀನರೋ ಯಥಾ|

03092017c ಭಗೀರಥೋ ವಸುಮನಾ ಗಯಃ ಪೂರುಃ ಪುರೂರವಾಃ||

03092018a ಚರಮಾಣಾಸ್ತಪೋ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ಪರ್ಶನಾದಂಭಸಶ್ಚ ತೇ|
03092018c ತೀರ್ಥಾಭಿಗಮನಾತ್ಪುತಾ ದರ್ಶನಾಚ್ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||
03092019a ಅಲಭಂತ ಯಶಃ ಪುಣ್ಯಂ ಧನಾನಿ ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|
03092019c ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಲಬ್ಧಾಸಿ ವಿಪುಲಾಂ ಶ್ರಿಯಂ||
03092020a ಯಥಾ ಚೇಕ್ಷ್ವಾ ಕುರಚರತ್ಸಪುತ್ರಜನಬಾಂಧವಃ|
03092020c ಮುಚುಕುಂದೋಽಥ ಮಾಂಧಾತಾ ಮರುತ್ತಶ್ಚ ಮಹೀಪತಿಃ||
03092021a ಕೀರ್ತಿಂ ಪುಣ್ಯಾಮವಿಂದಂತ ಯಥಾ ದೇವಾಸ್ತಪೋಬಲಾತ್|
03092021c ದೇವರ್ಷಯಶ್ಚ ಕಾತ್ಸ್ಯೇನ ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ವೇತ್ಸ್ಯಸೇ||

ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜೇಂದ್ರ! ನೀನೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಅನುಜರೊಂದಿಗೆ
ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪುನಃ ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ.
ಇದೇ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ. ವಿಶಾಂಪತೇ! ಇದೇ ರೀತಿ ರಾಜ ನೃಗ,
ಶಿಬಿರ, ಉಶೀನರ, ಭಗೀರಥ, ವಸುಮನ, ಗಯ, ಪುರು, ಪುರೂರವ
ಇವರು ನಿತ್ಯವೂ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು
ಮುಟ್ಟಿ ಮಹಾತ್ಮರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಯಶಸ್ಸು, ಪುಣ್ಯ ಮತ್ತು
ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದರು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಹಾಗೆ ನೀನೂ ಕೂಡ ವಿಪುಲ
ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ. ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವು ತನ್ನ ಪುತ್ರ-ಜನ-
ಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಮುಚುಕುಂದ, ಮಹೀಪತಿ
ಮಾಂಧಾತ, ಮರುತ್ತರೂ, ದೇವತೆ-ದೇವರ್ಷಿಗಳಂತೆ ತಪೋಬಲವನ್ನು
ಹೊಂದಿದರು. ನೀನೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.

03092022a ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಸ್ತು ದರ್ಪೇಣ ಮೋಹೇನ ಚ ವಶೀಕೃತಾಃ|

03092022c ನಚಿರಾದ್ವಿನಶಿಷ್ಯಂತಿ ದೈತ್ಯಾ ಇವ ನ ಸಂಶಯಃ||

ದರ್ಪ ಮತ್ತು ಮೋಹಗಳಿಂದ ವಶೀಕೃತರಾದ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ದೈತ್ಯರಂತೆ ಬೇಗನೆ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ದ್ವಿನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನುವ ತೊಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೯೩

ಪಾಂಡವರು ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದುದು (೧-೨೭).

03093001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03093001a ತೇ ತಥಾ ಸಹಿತಾ ವೀರಾ ವಸಂತಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಹ|

03093001c ಕ್ರಮೇಣ ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯಮಾಗತಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ! ಹೀಗೆ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಆ ವೀರರು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕ್ರಮೇಣ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

03093002a ತತಸ್ತೀರ್ಥೇಷು ಪುಣ್ಯೇಷು ಗೋಮತ್ಯಾಃ ಪಾಂಡವಾ ನೃಪ|

03093002c ಕೃತಾಭಿಷೇಕಾಃ ಪ್ರದದುರ್ಗಾಶ್ಚ ವಿತ್ತಂ ಚ ಭಾರತ||

ನೃಪ! ಭರತ! ಅಲ್ಲಿ ಗೋಮತಿ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ
ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಧನವನ್ನೂ ದಾನವಾಗಿತ್ತರು.

03093003a ತತ್ರ ದೇವಾನ್ವಿತ್ಯನ್ವಿಪ್ರಾಂಸ್ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03093003c ಕನ್ಯಾತೀರ್ಥೇಶ್ಚತೀರ್ಥೇ ಚ ಗವಾಂ ತೀರ್ಥೇ ಚ ಕೌರವಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾತೀರ್ಥ, ಅಶ್ವತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಗೋತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಕೌರವರು
ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ವಿಪ್ರರಿಗೂ ಪುನಃ ಪುನಃ
ತರ್ಪಣಗಳನ್ನಿತ್ತರು.

03093004a ವಾಲಕೋಟ್ಯಾಂ ವೃಷಪ್ರಸ್ಥೇ ಗಿರಾವೃಷ್ಯ ಚ ಪಾಂಡವಾಃ|

03093004c ಬಾಹುದಾಯಾಂ ಮಹೀಪಾಲ ಚಕ್ರುಃ ಸರ್ವೇಶ್ಚಿಷೇಚನಂ||

ಮಹೀಪಾಲ! ವೃಷಪ್ರಸ್ಥಗಿರಿಯ ವಾಲಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು
ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದು ಪಾಂಡವರು ಎಲ್ಲರೂ ಬಾಹುದದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರು.

03093005a ಪ್ರಯಾಗೇ ದೇವಯಜನೇ ದೇವಾನಾಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03093005c ಊಷುರಾಪ್ಲುತ್ಯ ಗಾತ್ರಾಣಿ ತಪಶ್ಚಾ ತಸ್ಥುರುತ್ತಮಂ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ದೇವತೆಗಳ ಯಾಗಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ
ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಉತ್ತಮ ತಪಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

03093006a ಗಂಗಾಯಮನಯೋಶ್ಚೈವ ಸಂಗಮೇ ಸತ್ಯಸಂಗರಾಃ|

03093006c ವಿಪಾಪ್ಯಾನೋ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯಃ ಪ್ರದದುರ್ವಸು||

ಸತ್ಯಸಂಗರರಾಗಿ ಶುದ್ಧಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಯಮುನೆಯರ
ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತರು.

03093007a ತಪಸ್ವಿಜನಜುಷ್ಪಾಂ ಚ ತತೋ ವೇದೀಂ ಪ್ರಜಾಪತೇಃ|

03093007c ಜಗ್ಮುಃ ಪಾಂಡುಸುತಾ ರಾಜನ್ಯಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ರಾಜನ್! ಅನಂತರ ಪಾಂಡುಸುತರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ
ತಪಸ್ವಿಗಳು ಭೇಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ವೇದಿಕೆಗೆ ಹೋದರು.

03093008a ತತ್ರ ತೇ ನೃವಸನ್ವೀರಾಸ್ತಪಶ್ಚಾತ್ಸುರುತ್ತಮಂ|

03093008c ಸಂತರ್ಪಯಂತಃ ಸತತಂ ವನ್ಯೇನ ಹವಿಷಾ ದ್ವಿಜಾನ್||

ಅಲ್ಲಿ ವೀರರು, ಉತ್ತಮ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾ ಸತತವೂ ದ್ವಿಜರನ್ನು
ವನೋತ್ಕೃತಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು.

03093009a ತತೋ ಮಹೀಧರಂ ಜಗ್ಮುರ್ಧರ್ಮಜ್ಞೇನಾಭಿಸತ್ಕೃತಂ|

03093009c ರಾಜರ್ಷಿಣಾ ಪುಣ್ಯಕೃತಾ ಗಯೇನಾನುಪಮದ್ಯುತೇ||

03093010a ಸರೋ ಗಯಶಿರೋ ಯತ್ರ ಪುಣ್ಯಾ ಚೈವ ಮಹಾನದೀ|

03093010c ಋಷಿಜುಷ್ಪಂ ಸುಪುಣ್ಯಂ ತತ್ತೀರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಸರೋತ್ತಮಂ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಧರ್ಮಜ್ಞ, ಪುಣ್ಯಕೃತ ರಾಜರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕೃತ,
ಸರಿಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದೇ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಗಯವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಗಯಶಿರ
ಸರೋವರವಿದೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಂದ ಪುಣ್ಯ ಮಹಾನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯೇ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸುಪುಣ್ಯ ಉತ್ತಮ
ಬ್ರಹ್ಮಸರೋವರ ತೀರ್ಥವೂ ಇದೆ.

03093011a ಅಗಸ್ತ್ಯೋ ಭಗವಾನ್ಯತ್ರ ಗತೋ ವೈವಸ್ವತಂ ಪ್ರತಿ|

03093011c ಉವಾಸ ಚ ಸ್ವಯಂ ಯತ್ರ ಧರ್ಮೋ ರಾಜನ್ಸನಾತನಃ||

ರಾಜನ್! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸನಾತನ ಧರ್ಮನು ಸ್ವಯಂ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು
ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ವೈವಸ್ವತನ ಬಳಿ ಹೋಗಿದ್ದ.

03093012a ಸರ್ವಾಸಾಂ ಸರಿತಾಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಭೇದೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03093012c ಯತ್ರ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ಮಹಾದೇವಃ ಪಿನಾಕಧೃಕೌ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವ ಪಿನಾಕಧೃತನು ನಿತ್ಯವೂ
ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಸರ್ವ ನದಿಗಳು
ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತವೆ.

03093013a ತತ್ರ ತೇ ಪಾಂಡವಾ ವೀರಾಶ್ಚಾ ತುರ್ಮಾಸ್ಯೈಸ್ತದೇಜಿರೇ|

03093013c ಋಷಿಯಜ್ಞೇನ ಮಹತಾ ಯತ್ರಾಕ್ಷಯವಟೋ ಮಹಾನ್||

ಅಲ್ಲಿ ವೀರ ಪಾಂಡವರು, ಮಹಾ ಅಕ್ಷಯವಟದ ಬಳಿ ಋಷಿಗಳ ಮಹಾ
ಚಾತುರ್ಮಾಸ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು

03093014a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತತ್ರ ಶತಶಃ ಸಮಾಜಗ್ಮುಸ್ತಪೋಧನಾಃ|

03093014c ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇನಾಯಜಂತ ಆರ್ಷೇಣ ವಿಧಿನಾ ತದಾ||

ನೂರಾರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದರು ಮತ್ತು ತಪೋಧನರು ಅಲ್ಲಿಗೆ

ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ವಿಧಿಯಂತೆ ಚಾತುರ್ಮಾಸ
ಯಾಗವನ್ನು ನೆರೆವೇರಿಸಲಾಯಿತು.

03093015a ತತ್ರ ವಿದ್ಯಾತಪೋನಿತ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೇದಪಾರಗಾಃ|

03093015c ಕಥಾಃ ಪ್ರಚಕ್ರಿರೇ ಪುಣ್ಯಾಃ ಸದಸಿಸ್ಥಾ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತ ವೇದಪಾರಂಗತ ಮಹಾತ್ಮ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

03093016a ತತ್ರ ವಿದ್ಯಾವ್ರತಸ್ನಾತಃ ಕೌಮಾರಂ ವ್ರತಮಾಸ್ಥಿತಃ|

03093016c ಶಮಶೋಽಕಥಯದ್ರಾಜನ್ನಾಮೂರ್ತರಯಸಂ ಗಯಂ||

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ವಿದ್ಯಾವ್ರತ ಸ್ನಾತಕ ಕುಮಾರ ವ್ರತಸ್ಥಿತ
ಶಮಠ ಎನ್ನುವವನು ಗಯ ಅಮೂರ್ತರಯಸನ ಕಥೆಯನ್ನು
ಹೇಳಿದನು.

03093017a ಅಮೂರ್ತರಯಸಃ ಪುತ್ರೋ ಗಯೋ ರಾಜರ್ಷಿಸತ್ತಮಃ|

03093017c ಪುಣ್ಯಾನಿ ಯಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣಿ ತಾನಿ ಮೇ ಶೃಣು ಭಾರತ||

“ಭಾರತ! ರಾಜರ್ಷಿಸತ್ತಮ ಅಮೂರ್ತರಯಸನ ಮಗ ಗಯನ
ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳು.

03093018a ಯಸ್ಯ ಯಜ್ಞೋ ಬಭೂವೇಹ ಬಹ್ವನ್ನೋ ಬಹುದಕ್ಷಿಣಃ|

03093018c ಯತ್ರಾನ್ನಪರ್ವತಾ ರಾಜಂ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

03093019a ಘೃತಕುಲ್ಯಾಶ್ಚ ದಧ್ನಶ್ಚ ನದ್ಯೋ ಬಹುಶತಾಸ್ತಥಾ|

03093019c ವ್ಯಂಜನಾನಾಂ ಪ್ರವಾಹಾಶ್ಚ ಮಹಾರ್ಹಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಅವನು ಬಹು ಭೋಜನ ಮತ್ತು ಬಹು ದಕ್ಷಿಣೆಗಳ ಯಾಗವೊಂದನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದನು. ರಾಜನ್! ಆ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಪರ್ವತಗಳಂಥಹ ಅನ್ನದ ರಾಶಿಗಳಿದ್ದವು. ನದಿಗಳಂತೆ ತುಪ್ಪದ ಹೊಳೆಯೇ ಹರಿದಿತ್ತು. ಮಹಾ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಹಸ್ರಾರು ಪ್ರವಾಹಗಳೇ ಹರಿದಿದ್ದವು.

03093020a ಅಹನ್ಯಹನಿ ಚಾಪ್ಯೇತದ್ಯಾಚತಾಂ ಸಂಪ್ರದೀಯತೇ|

03093020c ಅನ್ಯತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ರಾಜನ್ಪುಂಜತೇಽನ್ನಂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಂ||

ರಾಜನ್! ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕೇಳಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ಆಹಾರವು ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಆಹಾರವನ್ನು ಭುಂಜಿಸಿದರು.

03093021a ತತ್ರ ವೈ ದಕ್ಷಿಣಾಕಾಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷೋ ದಿವಂ ಗತಃ|

03093021c ನ ಸ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞಾಯತೇ ಕಿಂ ಚಿದ್ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದೇನ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಘೋಷವು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಸೇರಿತ್ತು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶಬ್ದದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಏನೂ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03093022a ಪುಣ್ಯೇನ ಚರತಾ ರಾಜನ್ಪೂರ್ವಿಶಃ ಖಿಂ ನಭಸ್ತಥಾ|

03093022c ಆಪೂರ್ಣಮಾಸೀಚ್ಛಬ್ದೇನ ತದಪ್ಯಾಸೀನ್ಮಹಾದ್ಭುತಂ||

ರಾಜನ್! ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ನಭ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಗಳು ಆ ಪುಣ್ಯರ
ನಡುಗೆಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು. ಅಂದೊಂದು ಮಹಾ
ಅದ್ಭುತದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

03093023a ತತ್ರ ಸ್ಮ ಗಾಥಾ ಗಾಯಂತಿ ಮನುಷ್ಯಾ ಭರತರ್ಷಭ|

03093023c ಅನ್ನಪಾನೈಃ ಶುಭೈಸ್ತುಪ್ತಾ ದೇಶೇ ದೇಶೇ ಸುವರ್ಚಸಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ದೇಶದೇಶಗಳಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಸುವರ್ಚಸ
ಮನುಷ್ಯರು ಶುಭ ಅನ್ನಪಾನಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿದರು.

03093024a ಗಯಸ್ಯ ಯಜ್ಞೇ ಕೇ ತ್ವದ್ಯ ಪ್ರಾಣಿನೋ ಭೋಕ್ತುಮೀಪ್ಸವಃ|

03093024c ಯತ್ರ ಭೋಜನಶಿಷ್ಟಸ್ಯ ಪರ್ವತಾಃ ಪಂಚವಿಂಶತಿಃ||

“ಗಯನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಉಟಮಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು
ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಅಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಪರ್ವತಗಳಷ್ಟು ಭೋಜನವು
ಉಳಿದಿದೆ!

03093025a ನ ಸ್ಮ ಪೂರ್ವೇ ಜನಾಶ್ಚಕ್ರುರ್ನ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ಚಾಪರೇ|

03093025c ಗಯೋ ಯದಕರೋದ್ಯಜ್ಞೇ ರಾಜರ್ಷಿರಮಿತದ್ಯುತಿಃ||

ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಯಾರೂ ರಾಜರ್ಷಿ ಅಮಿತದ್ಯುತಿ ಗಯನು
ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞದಂಥಹ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ
ಮಾಡುವವರೂ ಇಲ್ಲ.

03093026a ಕಥಂ ನು ದೇವಾ ಹವಿಷಾ ಗಯೇನ ಪರಿತರ್ಪಿತಾಃ|

03093026c ಪುನಃ ಶಕ್ಯಂತ್ಯುಪಾದಾತುಮನ್ಯೈರ್ದೃತ್ವಾನಿ ಕಾನಿ ಚಿತ್||

ಗಯನ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಿತರ್ಪಿತರಾದ ದೇವತೆಗಳಾದರೂ ಪುನಃ ಬೇರೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ?”

03093027a ಏವಂವಿಧಾಃ ಸುಬಹವಸ್ತಸ್ಯ ಯಜ್ಞೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03093027c ಬಭೂವುರಸ್ಯ ಸರಸಃ ಸಮೀಪೇ ಕುರುನಂದನ||

ಕುರುನಂದನ! ಈ ಸರೋವರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಬಹಳಷ್ಟು ತರಹದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ತ್ರಿನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಂಭತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೯೪

ಅಗಸ್ತ್ಯ

ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದುದು; ಲೋಮಶನು ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು
ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು (೧-೩). ದೈತ್ಯ ಸಹೋದರರಾದ ವಾತಾಪಿ-

ಇಲ್ಲವೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು (೪-೧೦). ಅಗಸ್ತ್ಯನು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆಂದು ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು (೧೧-೧೫). ತನ್ನ ಸಂತಾನವನ್ನು ಹಡೆಯಬಲ್ಲ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೂ ಕಾಣದೇ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಅನುತ್ತಮ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಓರ್ವ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದ ವಿದರ್ಭರಾಜನಿಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಕೊಡು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಸುವುದು; ಕನ್ಯೆಗೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರು (೧೬-೨೭).

03094001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03094001a ತತಃ ಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ರಾಜಾ ಕೌಂತೇಯೋ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಃ|

03094001c ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮಮಾಸಾದ್ಯ ದುರ್ಜಯಾಯಾಮವಾಸ ಹ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ನಂತರ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ ಕೌಂತೇಯನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ತಲುಪಿ ದುರ್ಜಯದಲ್ಲಿ ತಂಗಿದನು.

03094002a ತತ್ರ ವೈ ಲೋಮಶಂ ರಾಜಾ ಪಪ್ರಚ್ಛ ವದತಾಂ ವರಃ|

03094002c ಅಗಸ್ತ್ಯೇನೇಹ ವಾತಾಪಿಃ ಕಿಮರ್ಥಮುಪಶಾಮಿತಃ||

03094003a ಆಸೀದ್ವಾ ಕಿಂಪ್ರಭಾವಶ್ಚ ಸ ದೈತ್ಯೋ ಮಾನವಾಂತಕಃ|

03094003c ಕಿಮರ್ಥಂ ಚೋದ್ಗತೋ ಮನ್ಯುರಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜನು ಲೋಮಶನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು: “ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು

ಮತ್ತು ಆ ಮಾನವಾಂತಕ ದೈತ್ಯನ ಪ್ರಭಾವವಾದರೂ ಏನಿತ್ತು? ಯಾವ ವಿಷಯವು ಮಹಾತ್ಮ ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿತು?”

03094004 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03094004a ಇಲ್ವಲೋ ನಾಮ ದೈತೇಯ ಆಸೀತ್ಕೌರವನಂದನ|

03094004c ಮಣಿಮತ್ಯಾಂ ಪುರಿ ಪುರಾ ವಾತಾಪಿಸ್ತಸ್ಯ ಚಾನುಜಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌರವನಂದನ! ಹಿಂದೆ ಮಣಿಮತಿ ಪುರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ವಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೈತ್ಯನಿದ್ದನು. ವಾತಾಪಿಯು ಅವನ ಅನುಜ.

03094005a ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ತಪೋಯುಕ್ತಮುವಾಚ ದಿತಿನಂದನಃ|

03094005c ಪುತ್ರಂ ಮೇ ಭಗವಾನೇಕಮಿಂದ್ರತುಲ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತು||

ಆ ದಿತಿನಂದನನು ಒಮ್ಮೆ ತಪೋಯುಕ್ತನಾದ ಓರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ

ಕೇಳಿಕೊಂಡನು: “ಭಗವನ್! ನನಗೆ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನ
ಪುತ್ರನೋರ್ವನನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸು.”

03094006a ತಸ್ಮೈ ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಾದಾತ್ಪುತ್ರಂ ವಾಸವಸಮ್ಮಿತಂ|

03094006c ಚುಕ್ರೋಧ ಸೋಽಸುರಸ್ತಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ತತೋ ಭೃಶಂ||

ವಾಸವನ ಸಮನಾದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೊಡದೇ
ಇರಲು ಆ ಅಸುರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಗೊಂಡನು.

03094007a ಸಮಾಹ್ವಯತಿ ಯಂ ವಾಚಾ ಗತಂ ವೈವಸ್ವತಕ್ಷಯಂ|

03094007c ಸ ಪುನರ್ದೇಹಮಾಸ್ಥಾಯ ಜೀವನ್ಮು ಪ್ರತಿದೃಶ್ಯತೇ||

ಅವನು ವೈವಸ್ವತಕ್ಷಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಯಾರನ್ನು ಕರೆದರೂ ಅವನು
ಪುನಃ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಜೀವಂತನಾಗಿ ಬಂದು
ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

03094008a ತತೋ ವಾತಾಪಿಮಸುರಂ ಚಾಗಂ ಕೃತ್ವಾ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಂ|

03094008c ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ಪುನರೇವ ಸಮಾಹ್ವಯತ್||

ಅವನು ಅಸುರ ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ಆಡನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನೇ
ರುಚಿಯಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸಿ ಪುನಃ ಅವನನ್ನು ಕೂಗಿ
ಕರೆದನು.

03094009a ತಸ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವಂ ವಿನಿರ್ಭಿದ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಮಹಾಸುರಃ|

03094009c ವಾತಾಪಿಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಾಜನ್ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ರಾಜನ್! ವಿಶಾಂಪತೇ! ಆಗ ಆ ಮಹಾಸುರ ವಾತಾಪಿಯು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪಾರ್ಶ್ವವನ್ನು ಸೀಳಿ ನಗುತ್ತಾ ಹೊರಬಂದನು.

03094010a ಏವಂ ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ರಾಜನ್ಯೋಜಯಿತ್ವಾ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03094010c ಹಿಂಸಯಾಮಾಸ ದೈತೇಯ ಇಲ್ವಲೋ ದುಷ್ಟಚೇತನಃ||

ರಾಜನ್! ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ದುಷ್ಟಚೇತನ ದೈತ್ಯ ಇಲ್ವಲನು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಭೋಜನವನ್ನಿತ್ತು ಹಿಂಸಿಸತೊಡಗಿದನು.

03094011a ಅಗಸ್ತ್ಯಶ್ಚಾಪಿ ಭಗವಾನೇತಸ್ಮಿನ್ನಾಲ ಏವ ತು|

03094011c ಪಿತೃನ್ದದರ್ಶ ಗರ್ತೇ ವೈ ಲಂಬಮಾನಾನಧೋಮುಖಾನ್||

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಒಂದು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ
ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ನೇತಾಡುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಕಂಡನು.

03094012a ಸೋಽಪೃಚ್ಛ ಲ್ಲಂಬಮಾನಾಂಸ್ತಾನ್ಭವಂತ ಇಹ ಕಿಂಪರಾಃ|

03094012c ಸಂತಾನಹೇತೋರಿತಿ ತೇ ತಮೂಚುರ್ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ||

ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ನೇತಾಡುತ್ತಿರುವ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದನು: “ನಿಮ್ಮ
ತೊಂದರೆಯೇನು?” ಆಗ ಆ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳು “ಸಂತಾನ!” ಎಂದು
ಹೇಳಿದರು.

03094013a ತೇ ತಸ್ಮೈ ಕಥಯಾಮಾಸುರ್ವಯಂ ತೇ ಪಿತರಃ ಸ್ವಕಾಃ|

03094013c ಗರ್ತಮೇತಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾ ಲಂಬಾಮಃ ಪ್ರಸವಾರ್ಥಿನಃ||

ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ನಾವು ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪಿತೃಗಳು.

ಪ್ರಸವಾರ್ಥಿಗಳಾದ ನಾವು ಈ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿಲಿದಿದ್ದೇವೆ.

03094014a ಯದಿ ನೋ ಜನಯೇಥಾಸ್ವ ಮಗಸ್ತ್ಯಾಪತ್ಯಮುತ್ತಮಂ|

03094014c ಸ್ಯಾನೋಽಸ್ಮಾನ್ನಿರಯಾನೋಕ್ಷಸ್ವಂ ಚ ಪುತ್ರಾಪ್ನುಯಾ ಗತಿಂ||

ಅಗಸ್ತ್ಯ ! ನೀನು ಉತ್ತಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇನಾದರೂ ಪಡೆದರೆ ನಾವು ಈ ನರಕದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಹೊಂದುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಪುತ್ರರಿಂದ ನೀನೂ ಕೂಡ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.”

03094015a ಸ ತಾನುವಾಚ ತೇಜಸ್ವೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ|

03094015c ಕರಿಷ್ಯೇ ಪಿತರಃ ಕಾಮಂ ವ್ಯೇತು ವೋ ಮಾನಸೋ ಜ್ವರಃ||

ಆ ತೇಜಸ್ವೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮಪರಾಯಣನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಪಿತೃಗಳೇ ! ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಜ್ವರವನ್ನು ತೊರೆಯಿರಿ.”

03094016a ತತಃ ಪ್ರಸವಸಂತಾನಂ ಚಿಂತಯನ್ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಃ|

03094016c ಆತ್ಮನಃ ಪ್ರಸವಸ್ಯಾರ್ಥೇ ನಾಪಶ್ಯತ್ಸದೃಶೀಂ ಸ್ತ್ರಿಯಂ||

ಆಗ ಪ್ರಸವ ಸಂತಾನದ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಆ ಭಗವಾನ್ ಋಷಿಯು ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಹಡೆಯಬಲ್ಲಂಥ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

03094017a ಸ ತಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಸತ್ತ್ವಸ್ಯ ತತ್ತದಂಗಮನುತ್ತಮಂ|

03094017c ಸಂಭೃತ್ಯ ತತ್ಸಮೈರಂಗೈರ್ನಿರ್ಮಮೇ ಸ್ತ್ರಿಯಮುತ್ತಮಾಂ||

ಆಗ ಅವನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಅನುತ್ತಮವಾದ ಬೇರೆ
ಬೇರೆ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಹಾಕಿ, ಆ ಅಂಗಗಳಿಂದ ಒಂದು ಉತ್ತಮ
ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.

03094018a ಸ ತಾಂ ವಿದರ್ಭರಾಜಾಯ ಪುತ್ರಕಾಮಾಯ ತಾಮ್ಯತೇ|

03094018c ನಿರ್ಮಿತಾಮಾತ್ಮನೋಽರ್ಥಾಯ ಮುನಿಃ ಪ್ರಾದಾನ್ಯಹಾತಪಾಃ||

ಆಗ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಮುನಿಯು ಅವಳನ್ನು ತನಗಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ
ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪುತ್ರರನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿದರ್ಭರಾಜನಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟನು.

03094019a ಸಾ ತತ್ರ ಜಜ್ಞೇ ಸುಭಗಾ ವಿದ್ಯುತ್ಸದಾಮಿನೀ ಯಥಾ|

03094019c ವಿಭ್ರಾಜಮಾನಾ ವಪುಸಾ ವ್ಯವರ್ಧತ ಶುಭಾನನಾ||

ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸುಭಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಯು ಜನಿಸಿದಳು ಮತ್ತು ಆ
ಶುಭಾನನೆಯು ವಿಭ್ರಾಜಿಸುವ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಸಿದಳು.

03094020a ಜಾತಮಾತ್ರಾಂ ಚ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವೈದರ್ಭಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|

03094020c ಪ್ರಹರ್ಷೇಣ ದ್ವಿಜಾತಿಭ್ಯೋ ನ್ಯವೇದಯತ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಅವಳು ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೇ ಆ ಪೃಥ್ವೀಪತಿ ವೈದರ್ಭನು
ಸಂತೋಷದಿಂದ ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದನು.

03094021a ಅಭ್ಯನಂದಂತ ತಾಂ ಸರ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಸುಧಾಧಿಪ|

03094021c ಲೋಪಾಮುದ್ರೇತಿ ತಸ್ಯಾಶ್ಚ ಚಕ್ರೀ ನಾಮ ತೇ ದ್ವಿಜಾಃ||

ವಸುಧಾಧಿಪ! ಸರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು ಮತ್ತು
ಆ ದ್ವಿಜರು ಅವಳಿಗೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟರು.

03094022a ವವೃಧೇ ಸಾ ಮಹಾರಾಜ ಬಿಭೃತೀ ರೂಪಮುತ್ತಮಂ|

03094022c ಅಪ್ಸಿವೋತ್ಪಲಿನೀ ಶೀಘ್ರಮಗ್ನೇರಿವ ಶಿಖಾ ಶುಭಾ||

ಮಹಾರಾಜ! ಅವಳು ಅನುತ್ತಮ ರೂಪವಂತಳಾಗಿ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತಳಾಗಿ,
ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತಾವರೆಯಂತೆ ಅಥವಾ ಶುಭ ಅಗ್ನಿಯ ಶಿಖೆಯಂತೆ ಬೇಗನೆ
ಬೆಳೆದಳು.

03094023a ತಾಂ ಯೌವನಸ್ಥಾಂ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶತಂ ಕನ್ಯಾಃ ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ|

03094023c ದಾಶೀಶತಂ ಚ ಕಲ್ಯಾಣೀಮುಪತಸ್ಥರ್ವಶಾನುಗಾಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವಳಿಗೆ ಯೌವನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದಾಗ ಸ್ವಲಂಕೃತರಾದ
ನೂರು ಕನ್ಯೆಯರು ಮತ್ತು ನೂರು ದಾಸಿಯರು ಆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯ
ಬೇಕುಬೇಡಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03094024a ಸಾ ಸ್ಮ ದಾಸೀಶತವೃತಾ ಮಧ್ಯೇ ಕನ್ಯಾಶತಸ್ಯ ಚ|

03094024c ಆಸ್ತೇ ತೇಜಸ್ವಿನೀ ಕನ್ಯಾ ರೋಹಿಣೀವ ದಿವಿ ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ! ಸುತ್ತವರೆದ ನೂರು ದಾಸಿಯರ ಮತ್ತು ನೂರು ಕನ್ಯೆಯರ
ಮಧ್ಯೆ ಆ ಕನ್ಯೆಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

03094025a ಯೌವನಸ್ಥಾಮಪಿ ಚ ತಾಂ ಶೀಲಾಚಾರಸಮನ್ವಿತಾಂ|

03094025c ನ ವವ್ರೇ ಪುರುಷಃ ಕಶ್ಚಿ ದ್ಭಯಾತ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಯೌವನಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಶೀಲಾಚಾರ ಸಮನ್ವಿತಳಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಭಯದಿಂದ ಯಾವ ಪುರುಷನೂ ಅವಳನ್ನು ವರಿಸಲಿಲ್ಲ.

03094026a ಸಾ ತು ಸತ್ಯವತೀ ಕನ್ಯಾ ರೂಪೇಣಾಪ್ಸರಸೋಽಪ್ಯತಿ|

03094026c ತೋಷಯಾಮಾಸ ಪಿತರಂ ಶೀಲೇನ ಸ್ವಜನಂ ತಥಾ||

ಆದರೂ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರೆಯರನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿದ್ದ ಆ ಸತ್ಯವತಿ ಕನ್ಯೆಯು ತನ್ನ ಶೀಲದಿಂದ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಜನರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತಂದಳು.

03094027a ವೈದರ್ಭೀಂ ತು ತಥಾಯುಕ್ತಾಂ ಯುವತೀಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ವೈ ಪಿತಾ|

03094027c ಮನಸಾ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಕಸ್ಮೈ ದದ್ಯಾಂ ಸುತಾಮಿತಿ||

ಆ ವೈದರ್ಭಿಯು ಹೀಗೆ ಯುವತಿಯಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವಳ ತಂದೆಯು ಈ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಲಿ? ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಂತಿಸಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಚತುರ್ನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಂಬತ್ತಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೯೫

ಅಗಸ್ತ್ಯ-ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರ ವಿವಾಹ; ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಉಡುಗೆ-ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಬಿಸಾಡಲು ಪತ್ನಿಗೆ ಹೇಳಿದುದು (೧-೧೨).
ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಸಂಭೋಗಕ್ಕೆ ಕರೆದಾಗ ಅವಳು ಇಬ್ಬರೂ ದಿವ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುವುದು; ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅರಸಿ ಹೊರಡುವುದು (೧೩-೨೪).

03095001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03095001a ಯದಾ ತ್ವಮನ್ಯತಾಗಸ್ತೋ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯೇ ತಾಂ ಕ್ಷಮಾಮಿತಿ|

03095001c ತದಾಭಿಗಮ್ಯ ಪೋವಾಚ ವೈದರ್ಭಂ ಪೃಥಿವೀಪತಿಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವಳು ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಪೃಥ್ವೀಪತಿ ವಿದರ್ಭರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದನು:

03095002a ರಾಜನ್ನಿವೇಶೇ ಬುದ್ಧಿಮೇ ವರ್ತತೇ ಪುತ್ರಕಾರಣಾತ್|

03095002c ವರಯೇ ತ್ವಾಂ ಮಹೀಪಾಲ ಲೋಪಾಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ||

“ರಾಜನ್! ಪುತ್ರನು ಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಹೀಪಾಲ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ - ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು.”

03095003a ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ಮುನಿನಾ ಮಹೀಪಾಲೋ ವಿಚೇತನಃ|

03095003c ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಯ ಚಾಶಕ್ತಃ ಪ್ರದಾತುಮಪಿ ನೈಚ್ಛತ||

ಮುನಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಮಹೀಪಾಲನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ಅಶಕ್ತನಾಗಿ,
ಕೊಡಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದನು.

03095004a ತತಃ ಸ ಭಾರ್ಯಾಮಭ್ಯೇತ್ಯ ಪ್ರೋವಾಚ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|

03095004c ಮಹರ್ಷಿರ್ವೀರ್ಯವಾನೇಷ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಶಾಪಾಗ್ನಿನಾ ದಹೇತ್||

ಆಗ ಆ ರಾಜನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದನು: “ಈ
ಮಹರ್ಷಿಯು ಮಹಾವೀರ್ಯವಂತ! ಸಿಟ್ಟಾದರೆ ತನ್ನ
ಶಾಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾನೆ.”

03095005a ತಂ ತಥಾ ದುಃಖಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಭಾರ್ಯಂ ಪೃಥಿವೀಪತಿಂ|

03095005c ಲೋಪಾಮುದ್ರಾಭಿಗಮ್ಯೇದಂ ಕಾಲೇ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಈ ರೀತಿ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ದುಃಖಿತನಾಗಿದ್ದ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿದ
ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು:

03095006a ನ ಮತ್ಕೃತೇ ಮಹೀಪಾಲ ಪೀಡಾಮಭ್ಯೇತುಮರ್ಹಸಿ|

03095006c ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮಾಮಗಸ್ತ್ವಾಯ ತ್ರಾಹ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಮಯಾ ಪಿತಃ||

“ಅಪ್ಪಾ! ಮಹೀಪಾಲ! ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ಪೀಡೆಯನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಗೆ ಕೊಡು. ಈ ರೀತಿ
ನನ್ನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.”

03095007a ದುಹಿತುರ್ವ ಚನಾದ್ರಾಜಾ ಸೋಽಗಸ್ತ್ವಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ|

03095007c ಲೋಪಾಮುದ್ರಾಂ ತತಃ ಪ್ರಾದಾದ್ವಿಧಿಪೂರ್ವಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ತನ್ನ ಮಗಳ ಮಾತಿನಂತೆ ಆ ರಾಜನು ಮಹಾತ್ಮ
ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಗೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು.

03095008a ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಾರ್ಯಾಮಗಸ್ತ್ಯಸ್ತು ಲೋಪಾಮುದ್ರಾಮಭಾಷತ|

03095008c ಮಹಾರ್ಹಾಣ್ಯತ್ಸ್ರಜೈತಾನಿ ವಾಸಾಂಸ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ||

ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಈ
ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಉಡುಗೆಯನ್ನೂ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಿಸಾಡು!”

03095009a ತತಃ ಸಾ ದರ್ಶನೀಯಾನಿ ಮಹಾರ್ಹಾಣಿ ತನೂನಿ ಚ|

03095009c ಸಮುತ್ಸರ್ಜ್ಯ ರಂಭೋರೂರ್ವ ಸನಾನ್ಯಾಯತೇಕ್ಷಣಾ||

ಅವುಗಳು ಅತೀವ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರೂ ಬೆಲೆಬಾಳುವವುಗಳಾಗಿದ್ದರೂ
ಆ ರಂಭೋರು, ಉದ್ದ ಕಣ್ಣಿನವಳು ತನ್ನ ಉಡುಗೆತೊಡುಗೆಗಳನ್ನು
ಬಿಸುಟಳು.

03095010a ತತಶ್ಚೀರಾಣಿ ಜಗ್ರಾಹ ವಲ್ಕಲಾನ್ಯಜಿನಾನಿ ಚ|

03095010c ಸಮಾನವ್ರತಚರ್ಯಾ ಚ ಬಭೂವಾಯತಲೋಚನಾ||

ಅನಂತರ ಆ ಆಯತಲೋಚನೆಯು ಚೀರಾಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ವಲ್ಕಲ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಜಿನ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟು ತನ್ನ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ
ಸಮಾನ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಳು.

03095011a ಗಂಗಾದ್ವಾರಮಥಾಗಮ್ಯ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಸತ್ತಮಃ|

03095011c ಉಗ್ರಮಾತಿಷ್ಠತ ತಪಃ ಸಹ ಪತ್ನ್ಯಾ ನುಕೂಲಯಾ||

ಭಗವಾನ್ ಋಷಿಸತ್ತಮನು ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ
ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಉಗ್ರತಮ
ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು.

03095012a ಸಾ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಬಹುಮಾನಾಚ್ಚ ಪತಿಂ ಪರ್ಯ ಚರತ್ತದಾ|

03095012c ಅಗಸ್ತ್ಯಶ್ಚ ಪರಾಂ ಪ್ರೀತಿಂ ಭಾರ್ಯಾಯಾಮಕರೋತ್ಪ ಭುಃ||

ಅವಳು ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಗೌರವಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪರಿಚರಿಯನ್ನು
ಮಾಡಿದಳು, ಮತ್ತು ಪ್ರಭು ಅಗಸ್ತ್ಯನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಪರಮ
ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

03095013a ತತೋ ಬಹುತಿಥೇ ಕಾಲೇ ಲೋಪಾಮುದ್ರಾಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03095013c ತಪಸಾ ದ್ಯೋತಿತಾಂ ಸ್ನಾತಾಂ ದದರ್ಶ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಬಹಳ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಋಷಿಯು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತಳಾಗಿದ್ದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03095014a ಸ ತಸ್ಯಾಃ ಪರಿಚಾರೇಣ ಶೌಚೇನ ಚ ದಮೇನ ಚ|

03095014c ಶ್ರಿಯಾ ರೂಪೇಣ ಚ ಪ್ರೀತೋ ಮೈಥುನಾಯಾಜುಹಾವ ತಾಂ||

ಅವಳ ಶೌಚ, ದಮ, ಪರಿಚಾರಿಕೆ, ರೂಪ ಮತ್ತು ಗುಣಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಸಂಭೋಗಕ್ಕೆ ಕರೆದನು.

03095015a ತತಃ ಸಾ ಪ್ರಾಂಜಲಿಭೂತ್ವಾ ಲಜ್ಜ ಮಾನೇವ ಭಾಮಿನೀ|

03095015c ತದಾ ಸಪ್ರಣಯಂ ವಾಕ್ಯಂ ಭಗವಂತಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಆಗ ಆ ಭಾಮಿನಿಯು ಅಂಜಲಿ ಬದ್ಧಳಾಗಿ, ನಾಚಿಕೊಂಡು, ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಈ ಸಪ್ರಣಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು:

03095016a ಅಸಂಶಯಂ ಪ್ರಜಾಹೇತೋರ್ಭಾರ್ಯಾಂ ಪತಿರವಿಂದತ|

03095016c ಯಾ ತು ತ್ವಯಿ ಮಮ ಪ್ರೀತಿಸ್ತಾಮೃಷೇ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

03095017a ಯಥಾ ಪಿತುರ್ಗೃಹೇ ವಿಪ್ರ ಪ್ರಾಸಾದೇ ಶಯನಂ ಮಮ|

03095017c ತಥಾವಿಧೇ ತ್ವಂ ಶಯನೇ ಮಾಮುಪೈತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ||

“ಮಕ್ಕಳಿಗೋಸ್ಕರ ಪತಿಯು ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಋಷೇ! ನನ್ನಿಂದ ನಿನಗೆ ದೊರೆಯುವ

ಸುಖವನ್ನು ನನಗೂ ನೀನು ನೀಡಬೇಕು. ವಿಪ್ರ! ನನ್ನ ತಂದೆಯ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಯಾವರೀತಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯಿತ್ತೋ ಅದೇ
ರೀತಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಲಗಬೇಕು.

03095018a ಇಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಸ್ವಗ್ವಿಣಂ ಚ ಭೂಷಣೈಶ್ಚ ವಿಭೂಷಿತಂ|

03095018c ಉಪಸರ್ತುಂ ಯಥಾಕಾಮಂ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಾ||

ನನಗಿಷ್ಟವಾದ ದಿವ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ನಾನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ
ಹಾಗೆ ನೀನೂ ಕೂಡ ಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತನಾಗಿ
ಬರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03095019 ಅಗಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03095019a ನ ವೈ ಧನಾನಿ ವಿದ್ಯಂತೇ ಲೋಪಾಮುದ್ರೇ ತಥಾ ಮಮ|

03095019c ಯಥಾವಿಧಾನಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಪಿತುಸ್ತವ ಸುಮಧ್ಯಮೇ||

ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸುಮಧ್ಯಮೇ! ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ! ಕಲ್ಯಾಣಿ!
ಆದರೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಾಗಿನ ಧನವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ!”

03095020 ಲೋಪಾಮುದ್ರೋವಾಚ

03095020a ಈಶೋಽಸಿ ತಪಸಾ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಹರ್ತುಮಿಹೇಶ್ವರ|

03095020c ಕ್ಷಣೇನ ಜೀವಲೋಕೇ ಯದ್ವಸು ಕಿಂ ಚನ ವಿದ್ಯತೇ||

ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಮಹೇಶ್ವರ! ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ
ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಜೀವಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದನ್ನಾಗಲೀ ನೀನು
ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.”

03095021 ಅಗಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03095021a ಏವಮೇತದ್ಯಥಾತ್ಥ ತ್ವಂ ತಪೋವ್ಯಯಕರಂ ತು ಮೇ|

03095021c ಯಥಾ ತು ಮೇ ನ ನಶ್ಯೇತ ತಪಸ್ತನ್ಮಾಂ ಪ್ರಚೋದಯ||

ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ತಪೋಶಕ್ತಿಯ ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ತಪೋಶಕ್ತಿಯು ನಾಶವಾಗದಂತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೋ.”

03095022 ಲೋಪಾಮುದ್ರೋವಾಚ|

03095022a ಅಲ್ಪಾವಶಿಷ್ಟಃ ಕಾಲೋಽಯಮೃತೌ ಮಮ ತಪೋಧನ|

03095022c ನ ಚಾನ್ಯಥಾಹಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಾಮುಪೈತುಂ ಕಥಂ ಚನ||

ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಹೇಳಿದಳು: “ತಪೋಧನ! ನನ್ನ ಋತುವಿನ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯ ಉಳಿದಿದೆ. ಅನ್ಯಥಾ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸಂಭೋಗ ಮಾಡಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.

03095023a ನ ಚಾಪಿ ಧರ್ಮಮಿಚ್ಛಾಮಿ ವಿಲೋಪ್ತುಂ ತೇ ತಪೋಧನ|

03095023c ಏತತ್ತು ಮೇ ಯಥಾಕಾಮಂ ಸಂಪಾದಯಿತುಮರ್ಹಸಿ||

ತಪೋಧನ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಧರ್ಮ ಭ್ರಷ್ಟನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಬಯಸಿದಂತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ನೀನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು.”

03095024 ಅಗಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03095024a ಯದ್ಯೇಷ ಕಾಮಃ ಸುಭಗೇ ತವ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ವಿನಿಶ್ಚಿತಃ|

ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸುಭಗೇ! ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಂತೆಯೇ ನೀನು ಬಯಸಿದ್ದೀಯೆ. ಆಗಲಿ. ಭದ್ರೇ! ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದ ಹಾಗೆ ಇರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಪಂಚನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಂಭತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೯೬

ಧನವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯನು ರಾಜ ಶ್ರುತರ್ವಾಣನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದುದು (೧-೬). ಅವನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಧನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಧನವನ್ನರಸಿ ರಾಜ ವರ್ಧ್ರಶ್ವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದುದು (೨-೧೧). ಅವನಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಧನವಿಲ್ಲವೆಂದು, ಶ್ರುತರ್ವಾಣ ಮತ್ತು ವರ್ಧ್ರಶ್ವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯನು ರಾಜ ತ್ರಸದಸ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದುದು (೧೨-೧೬). ಅವನಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಧನವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ನಾಲ್ವರೂ ಇಲ್ವಲನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದುದು (೧೮-೨೦).

03096001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03096001a ತತೋ ಜಗಾಮ ಕೌರವ್ಯ ಸೋಽಗಸ್ತ್ವೋ ಭಿಕ್ಷಿತುಂ ವಸು|

03096001c ಶ್ರುತವಾಣಂ ಮಹೀಪಾಲಂ ಯಂ ವೇದಾಭ್ಯಧಿಕಂ ನೃಪೈಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌರವ್ಯ ! ಅನಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಇವನಲ್ಲಿ ಇತರ ರಾಜರುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಧನವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಮಹೀಪಾಲ ಶ್ರುತವಾಣನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು.

03096002a ಸ ವಿದಿತ್ವಾ ತು ನೃಪತಿಃ ಕುಂಭಯೋನಿಮುಪಾಗಮತ್|

03096002c ವಿಷಯಾಂತೇ ಸಹಾಮಾತ್ಯಃ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾತ್ಸುಸತ್ಕೃತಂ||

ಕುಂಭಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಅವನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದ ನೃಪತಿಯು ತನ್ನ ದೇಶದ ಗಡಿಗೆ ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

03096003a ತಸ್ಮೈ ಚಾರ್ಘ್ಯಂ ಯಥಾನ್ಯಾಯಮಾನೀಯ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|

03096003c ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪ್ರಯತೋ ಭೂತ್ವಾ ಪಪ್ರಚ್ಛಾಗಮನೇಽರ್ಥಿತಾಂ||

ಅವನಿಗೆ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನಿತ್ತ ನಂತರ ಪೃಥಿವೀಪತಿಯು ಅಂಜಲಿ ಬದ್ಧನಾಗಿ, ತಲೆಬಾಗಿ, ಅವನ ಆಗಮನದ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

03096004 ಅಗಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03096004a ವಿತ್ತಾರ್ಥಿ ನಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂ ವಿದ್ಧಿ ಮಾಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03096004c ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯವಿಹಿಂಸ್ಯಾನ್ಯಾನ್ಸಂವಿಭಾಗಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ||

ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ವಿತ್ತವನ್ನು ಪಡೆಯಲೋಸುಗ
ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆ,
ಅದರಲ್ಲಿಯ ಭಾಗವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು.””

03096005 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03096005a ತತ ಆಯವ್ಯಯೌ ಪೂರ್ಣೌ ತಸ್ಮೈ ರಾಜಾ ನ್ಯವೇದಯತ್|

03096005c ಅತೋ ವಿದ್ವನ್ನುಪಾದತ್ಸ್ವ ಯದತ್ರ ವಸು ಮನ್ಯಸೇ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ರಾಜನು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಆದಾಯ
ವೆಚ್ಚಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ, ನಿವೇದಿಸಿದನು: “ಈಗ
ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೋ!”

03096006a ತತ ಆಯವ್ಯಯೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಮೌ ಸಮಮತಿದ್ವಿಜಃ|

03096006c ಸರ್ವಥಾ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪೀಡಾಮುಪಾದಾನಾದಮನ್ಯತ||

ಅವನ ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚಗಳು ಸರಿಸಮನಾಗಿವೆ ಎಂದು ನೋಡಿದ
ಸಮಮತಿ ದ್ವಿಜನು ಏನನ್ನೂ ತೆಗೆದೊಕೊಂಡರೂ ಅದು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ
ಕಷ್ಟವನ್ನೊಡ್ಡಿದ ಹಾಗೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು.

03096007a ಸ ಶ್ರುತರ್ವಾಣಮಾದಾಯ ವದ್ಯಶ್ವಮಗಮತ್ತತಃ|

03096007c ಸ ಚ ತೌ ವಿಷಯಸ್ಯಾಂತೇ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾದ್ಯಥಾವಿಧಿ||

ಅವನು ಶ್ರುತರ್ವಾಣನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ವದ್ಯಶ್ವನಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋದನು. ಅವರಿರ್ವರನ್ನೂ ಅವನು ತನ್ನ ದೇಶದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ

ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು.

03096008a ತಯೋರರ್ಘ್ಯಂ ಚ ಪಾದ್ಯಂ ಚ ವದ್ಯ ಶ್ವಃ ಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್|

03096008c ಅನುಚ್ಛಾಪ್ಯ ಚ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಪ್ರಯೋಜನಮುಪಕ್ರಮೇ||

ವದ್ಯ ಶ್ವನು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ನಂತರ ಅವನು
“ಬಂದ ಕಾರಣದ ಕುರಿತು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು!” ಎಂದು
ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

03096009 ಅಗಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03096009a ವಿತ್ತಕಾಮಾವಿಹ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ವಿದ್ಧ್ಯಾ ವಾಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03096009c ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯವಿಹಿಂಸ್ಯಾನ್ಯಾನ್ಸಂವಿಭಾಗಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ನೌ||

ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ವಿತ್ತವನ್ನು ಬಯಸಿ
ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ
ಕಷ್ಟವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತಿನ ಭಾಗವನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡು.”

03096010 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03096010a ತತ ಆಯವ್ಯಯೌ ಪೂರ್ಣೌ ತಾಭ್ಯಾಂ ರಾಜಾ ನ್ಯವೇದಯತ್|

03096010c ತತೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸಮಾದತ್ತಾಂ ಯದತ್ರ ವ್ಯತಿರಿಚ್ಯತೇ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ರಾಜನು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತನ್ನ ಆದಾಯ
ವೆಚ್ಚಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳಿ, “ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ನೀವು ಉಳಿದಿದ್ದನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ” ಎಂದನು.

03096011a ತತ ಆಯವ್ಯಯೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಮೌ ಸಮಮತಿದ್ವಿಜಃ|

03096011c ಸರ್ವಥಾ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪೀಡಾಮುಪಾದಾನಾದಮನ್ಯತಃ||

ಆಯವ್ಯಯಗಳು ಸಮನಾಗಿವೆ ಎಂದು ನೋಡಿದ ಆ ಸಮಮತಿ ದ್ವಿಜನು ಏನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅದು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಹಾಗೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು.

03096012a ಪೌರುಕುತ್ಸಂ ತತೋ ಜಗ್ಮುಸ್ತ್ರಸದಸ್ಯುಂ ಮಹಾಧನಂ|

03096012c ಅಗಸ್ತ್ಯಶ್ಚ ಶ್ರುತರ್ವಾ ಚ ವದ್ಯಶ್ಚಶ್ಚ ಮಹೀಪತಿಃ||

ಅನಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಶ್ರುತರ್ವ ಮತ್ತು ವದ್ಯಶ್ಚ ಮೂವರೂ ಮಹಾಧನಿ ಮಹೀಪತಿ ಪೌರುಕುತ್ಸ ತ್ರಸದಸ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು.

03096013a ತ್ರಸದಸ್ಯಶ್ಚ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಮತ್ಯಗೃಹ್ಣಾದ್ಯಥಾವಿಧಿ|

03096013c ಅಭಿಗಮ್ಯ ಮಹಾರಾಜ ವಿಷಯಾಂತೇ ಸವಾಹನಃ||

ಮಹಾರಾಜ ತ್ರಸದಸ್ಯವು ವಾಹನವನ್ನೇರಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯವರೆಗೂ ಬಂದು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

03096014a ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಯಥಾನ್ಯಾಯಮಿಕ್ಷ್ವಾ ಕೂ ರಾಜಸತ್ತಮಃ|

03096014c ಸಮಾಶ್ವಸ್ತಾಂಸ್ತತೋಽಪೃಚ್ಛತ್ಯಯೋಜನಮುಪಕ್ರಮೇ||

ಆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ರಾಜಸತ್ತಮನು ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವರ ಬರವಿನ

ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

03096015 ಅಗಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03096015a ವಿತ್ತಕಾಮಾನಿಹ ಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ವಿದ್ಧಿ ನಃ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03096015c ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯವಿಹಿಂಸ್ಯಾನ್ಯಾನ್ಸಂವಿಭಾಗಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ನಃ||

ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ನಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅರಸಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿ. ಇತರರಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತಿನ ಭಾಗವನ್ನು ನೀಡು.”

03096016 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03096016a ತತ ಆಯವ್ಯಯೌ ಪೂರ್ಣೌ ತೇಷಾಂ ರಾಜಾ ನ್ಯವೇದಯತ್|

03096016c ಅತೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸಮಾದದ್ಧ್ವಂ ಯದತ್ರ ವ್ಯತಿರಿಚ್ಛತೇ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ರಾಜನು ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ, “ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ನೀವು ಉಳಿದಿದ್ದುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ” ಎಂದು ನಿವೇದಿಸಿದನು.

03096017a ತತ ಆಯವ್ಯಯೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಮೌ ಸಮಮತಿದ್ವಿಜಃ|

03096017c ಸರ್ವಥಾ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪೀಡಾಮುಪಾದಾನಾದಮನ್ಯತ||

ಆದಾಯ-ವೆಚ್ಚಗಳು ಸರಿಸಮವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಆ ಸಮಮತಿ ದ್ವಿಜನು ಏನನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅದು ಇತರರಿಗೆ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದನು.

03096018a ತತಃ ಸರ್ವೇ ಸಮೇತ್ಯಾಥ ತೇ ನೃಪಾಸ್ತಂ ಮಹಾಮುನಿಂ|

03096018c ಇದಮೂಚುರ್ಮಹಾರಾಜ ಸಮವೇಕ್ಷ್ಯ ಪರಸ್ಪರಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಮಹಾಮುನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

03096019a ಅಯಂ ವೈ ದಾನವೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಿಲ್ವಲೋ ವಸುಮಾನ್ಭುವಿ|

03096019c ತಮಭಿಕ್ರಮ್ಯ ಸರ್ವೇಽದ್ಯ ವಯಂ ಯಾಚಾಮಹೇ ವಸು||

“ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ಈ ಭುವಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಇಲ್ವಲ ಎನ್ನುವ ದಾನವನಿದ್ದಾನೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಣವನ್ನು ಕೇಳೋಣ !”

03096020a ತೇಷಾಂ ತದಾಸೀದ್ರುಚಿತಮಿಲ್ವಲಸ್ಯೋಪಭಿಕ್ಷಣಂ|

03096020c ತತಸ್ತೇ ಸಹಿತಾ ರಾಜನ್ನಿಲ್ವಲಂ ಸಮುಪಾದ್ರವನ್||

ರಾಜನ್ ! ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ವಲನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಧನವನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಸರಿಯೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಒಟ್ಟಿಗೇ ಇಲ್ವಲನಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಷಣ್ಣಾತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಂಭತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೯೭

ತಮ್ಮ ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯನಲ್ಲಿ ಇಲ್ವಲನು ಬಂದ
ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು (೧-೮). ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಇಲ್ವಲನಿಂದ
ತನಗೂ ಮತ್ತು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ರಾಜರಿಗೂ ಧನವನ್ನು
ಪಡೆದು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಮರಳಿದುದು (೯-೧೬). ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಗೆ
ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದೃಢಸ್ಥಿ ಎಂಬ ಮಗನ ಜನನ (೧೭-೨೭).

03097001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03097001a ಇಲ್ವಲಸ್ತಾನ್ವಿದಿತ್ವಾ ತು ಮಹರ್ಷಿ ಸಹಿತಾನ್ಘ್ರಪಾನ್|

03097001c ಉಪಸ್ಥಿತಾನ್ಸಹಾಮಾತ್ಯೋ ವಿಷಯಾಂತೇಽಭ್ಯಪೂಜಯತ್||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪರೊಂದಿಗೆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ
ಎಂದು ತಿಳಿದ ಇಲ್ವಲನು ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ
ಗಡಿಯವರೆಗೂ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

03097002a ತೇಷಾಂ ತತೋಽಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಆತಿಥ್ಯಮಕರೋತ್ತದಾ|

03097002c ಸ ಸಂಸ್ಕೃತೇನ ಕೌರವ್ಯ ಭ್ರಾತ್ರಾ ವಾತಾಪಿನಾ ಕಿಲ||

ಕೌರವ್ಯ! ಆ ಅಸುರಶ್ರೇಷ್ಠನು ಅವರಿಗೆ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದನು ಮತ್ತು
ತನ್ನ ತಮ್ಮ ವಾತಾಪಿಯನ್ನೇ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಬಡಿಸಿದನು.

03097003a ತತೋ ರಾಜರ್ಷಯಃ ಸರ್ವೇ ವಿಷಣ್ಣಾ ಗತಚೇತಸಃ|

03097003c ವಾತಾಪಿಂ ಸಂಸ್ಕೃತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೇಷಭೂತಂ ಮಹಾಸುರಂ||

ಆಗ ಎಲ್ಲ ರಾಜರ್ಷಿಗಳೂ ಮಹಾಸುರ ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ಕುರಿಯ
ಮಾಂಸದಂತೆ ಅಡುಗೆಮಾಡಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಷಣ್ಣರಾಗಿ
ಮೂರ್ಛಿತರಾದರು.

03097004a ಅಥಾಬ್ರವೀದಗಸ್ತೃಸ್ತಾನ್ರಾಜರ್ಷೀ ನೃಷಿಸತ್ತಮಃ|

03097004c ವಿಷಾದೋ ವೋ ನ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಅಹಂ ಭೋಕ್ಷ್ಯೇ ಮಹಾಸುರಂ||

ಋಷಿಸತ್ತಮ ಅಗಸ್ತನು ಆ ರಾಜರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ವಿಷಾದಿಸ
ಬೇಡಿ. ಈ ಮಹಾಸುರನನ್ನು ನಾನು ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ!”

03097005a ಧುರ್ಯಾಸನಮಥಾಸಾದ್ಯ ನಿಷಸಾದ ಮಹಾಮುನಿಃ|

03097005c ತಂ ಪರ್ಯವೇಷದ್ವೈತ್ಯೇಂದ್ರ ಇಲ್ವಲಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ||

ಮಹಾಮುನಿಯು ಉತ್ತಮ ಆಸನವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡನಂತರ
ದೈತ್ಯೇಂದ್ರ ಇಲ್ವಲನು ನಸುನಗುತ್ತಾ ಬಡಿಸಿದನು.

03097006a ಅಗಸ್ತ್ಯ ಏವ ಕೃತ್ಸುಂ ತು ವಾತಾಪಿಂ ಬುಭುಜೇ ತತಃ|

03097006c ಭುಕ್ತವತ್ಯಸುರೋಽಹ್ವಾನಮಕರೋತ್ತಸ್ಯ ಇಲ್ವಲಃ||

ಅಗಸ್ತನು ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭುಂಜಿಸಿದನು. ಅವನು
ಊಟವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಅಸುರ ಇಲ್ವಲನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು
ಕೂಗಿ ಕರೆದನು.

03097007a ತತೋ ವಾಯುಃ ಪ್ರಾದುರಭೂದಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03097007c ಇಲ್ವಲಶ್ಚ ವಿಷಣ್ಣೋಽಭೂದ್ಧ್ವಷ್ಟ್ವಾ ಜೀರ್ಣಂ ಮಹಾಸುರಂ||

ಆಗ ಮಹಾತ್ಮ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ತೇಗು ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಮಹಾಸುರನನ್ನು ಜೀರ್ಣಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಇಲ್ವಲನು ವಿಷಣ್ಣನಾದನು.

03097008a ಪ್ರಾಂಜಲಿಶ್ಚ ಸಹಾಮಾತ್ಮೈರಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್|

03097008c ಕಿಮರ್ಥಮುಪಯಾತಾಃ ಸ್ಥ ಬ್ರೂತ ಕಿಂ ಕರವಾಣಿ ವಃ||

ಅವನು ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ? ನಾನು ನಿಮಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?”

03097009a ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತತೋಽಗಸ್ತ್ಯಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿಲ್ವಲಂ ತದಾ|

03097009c ಈಶಂ ಹ್ಯಸುರ ವಿದ್ಮಸ್ವಾಂ ವಯಂ ಸರ್ವೇ ಧನೇಶ್ವರಂ||

ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ನಸುನಗುತ್ತಾ ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ಅಸುರ! ನೀನು ತುಂಬಾ ಧನೇಶ್ವರನೆಂದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ

03097010a ಇಮೇ ಚ ನಾತಿಧನಿನೋ ಧನಾರ್ಥಶ್ಚ ಮಹಾನ್ಮಮ|

03097010c ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯವಿಹಿಂಸ್ಯಾನ್ಯಾನ್ಸಂವಿಭಾಗಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ನಃ||

ನನಗೆ ಧನದ ತುಂಬಾ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಧನದ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ನೀಡು.”

03097011a ತತೋಽಭಿವಾದ್ಯ ತಮೃಷಿಮಿಲ್ವಲೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್|

03097011c ದಿತ್ಸಿತಂ ಯದಿ ವೇತ್ಸಿ ತ್ವಂ ತತೋ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ವಸು||

ಆಗ ಆ ಋಷಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಇಲ್ವಲನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಏನನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆನೋ ಅದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಿನಗೆ ನೀಡುತ್ತೇನೆ.”

03097012 ಅಗಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03097012a ಗವಾಂ ದಶ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ರಾಜ್ಞಾಮೇಕೈಕಶೋಽಸುರ|

03097012c ತಾವದೇವ ಸುವರ್ಣಸ್ಯ ದಿತ್ಸಿತಂ ತೇ ಮಹಾಸುರ||

ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಸುರ! ಮಹಾಸುರ! ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರಾಜನಿಗೂ ನೀನು ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಸುವರ್ಣಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಬಯಸಿರುವೆ.

03097013a ಮಹ್ಯಂ ತತೋ ವೈ ದ್ವಿಗುಣಂ ರಥಶ್ಚೈವ ಹಿರಣ್ಮಯಃ|

03097013c ಮನೋಜವೌ ವಾಜಿನೌ ಚ ದಿತ್ಸಿತಂ ತೇ ಮಹಾಸುರ||

03097013e ಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯತಾಂ ರಥಃ ಸದ್ಯೋ ವ್ಯಕ್ತಮೇಷ ಹಿರಣ್ಮಯಃ||

ಮಹಾಸುರ! ನನಗೆ ಇದರ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬಂಗಾರದ ರಥವನ್ನೂ, ಮನೋವೇಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಎರಡು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ನೀಡಲು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ರಥವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸು - ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂಗಾರದಿಂದ ಮಾಡಿರಬೇಕು.”

03097014 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03097014a ಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯಮಾನಃ ಸ ರಥಃ ಕೌಂತೇಯಾಸೀದ್ಧಿರಣ್ಮಯಃ|

03097014c ತತಃ ಪ್ರವೃಥಿತೋ ದೈತ್ಯೋ ದದಾವಭ್ಯಧಿಕಂ ವಸು||

03097015a ವಿವಾಜಶ್ಚ ಸುವಾಜಶ್ಚ ತಸ್ಮಿನ್ಯುಕ್ತೌ ರಥೇ ಹಯೌ|

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌಂತೇಯ! ಆ ರಥವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂಗಾರದಿಂದ ಮಾಡಿದುದೆಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಆ ದೈತ್ಯನು ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಆ ಅಧಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀಡಿದನು. ವಿವಾಜ ಮತ್ತು ಸುವಾಜ ಎಂಬ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು.

03097015c ಊಹತುಸ್ತೌ ವಸೂನ್ಯಾಶು ತಾನ್ಯಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ||

03097015e ಸರ್ವಾನ್ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸಹಾಗಸ್ತ್ಯಾನ್ನಿಮೇಷಾದಿವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಡುವುದರೊಳಗೆ ಆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು. ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಎಲ್ಲ ರಾಜರನ್ನೂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡನು.

03097016a ಅಗಸ್ತ್ಯೇನಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾ ಜಗ್ಮೂ ರಾಜರ್ಷಯಸ್ತದಾ|

03097016c ಕೃತವಾಂಶ್ಚ ಮುನಿಃ ಸರ್ವಂ ಲೋಪಾಮುದ್ರಾಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ||

ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡ ರಾಜರ್ಷಿಗಳು ತೆರಳಿದರು. ಮತ್ತು ಆ ಮುನಿಯು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಬಯಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು.

03097017 ಲೋಪಾಮುದ್ರೋವಾಚ|

03097017a ಕೃತವಾನಸಿ ತತ್ಸರ್ವಂ ಭಗವನ್ಮಮ ಕಾಮ್ನಿತ್ಯಂ|

03097017c ಉತ್ಪಾದಯ ಸಕೃನ್ಮಹ್ಯಮಪತ್ಯಂ ವೀರ್ಯವತ್ತರಂ||

ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಭಗವನ್! ನನ್ನ ಎಲ್ಲ
ಬಯಕೆಗಳನ್ನೂ ಪೂರೈಸಿದ್ದೀಯೆ. ಈಗ ಮಹಾ ವೀರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ
ಮಗನನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸು.”

03097018 ಅಗಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ|

03097018a ತುಷ್ಪೋಽಹಮಸ್ಮಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ತವ ವೃತ್ತೇನ ಶೋಭನೇ|

03097018c ವಿಚಾರಣಾಮಪತ್ಯೇ ತು ತವ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತಾಂ ಶೃಣು||

ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕಲ್ಯಾಣಿ! ಶೋಭನೇ! ನಿನ್ನ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ
ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಸಂತಾನದ ಕುರಿತು ನಾನು ಏನನ್ನು
ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

03097019a ಸಹಸ್ರಂ ತೇಽಸ್ತು ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಶತಂ ವಾ ದಶಸಮ್ನಿತಂ|

03097019c ದಶ ವಾ ಶತತುಲ್ಯಾಃ ಸ್ಯುರೇಕೋ ವಾಪಿ ಸಹಸ್ರವತ್||

ನೀನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಪುತ್ರರನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೀಯಾ ಅಥವಾ
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮರಾದ ನೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಬಯಸುತ್ತೀಯಾ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನೂರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮನಾದ
ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೀಯಾ ಅಥವಾ ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ
ಸಮನಾದ ಓರ್ವನೇ ಮಗನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೀಯಾ?”

03097020 ಲೋಪಾಮುದ್ರೋವಾಚ|

03097020a ಸಹಸ್ರಸಮ್ನಿತಃ ಪುತ್ರ ಏಕೋ ಮೇಽಸ್ತು ತಪೋಧನ|

03097020c ಏಕೋ ಹಿ ಬಹುಭಿಃ ಶ್ರೇಯಾನ್ವಿದ್ವಾನ್ಸಾಧುರಸಾಧುಭಿಃ||

ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಹೇಳಿದಳು: “ತಪೋಧನ! ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮನಾದ ಓರ್ವನೇ ಪುತ್ರನು ಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯತನವಿರುವ ಸಹಸ್ರಾರು ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ಸಾಧುವೂ ಆದ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ.””

03097021 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03097021a ಸ ತಥೇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ತಯಾ ಸಮಭವನ್ಮುನಿ|

03097021c ಸಮಯೇ ಸಮಶೀಲಿನ್ಯಾ ಶ್ರದ್ಧಾವಾಂ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಯಾ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಮಾತುಕೊಟ್ಟ ಮುನಿಯು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತನಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತ ಸಮಶೀಲಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದನು.

03097022a ತತ ಆಧಾಯ ಗರ್ಭಂ ತಮಗಮದ್ವನಮೇವ ಸಃ|

03097022c ತಸ್ಮಿನ್ವನಗತೇ ಗರ್ಭೋ ವವೃಧೇ ಸಪ್ತ ಶಾರದಾನ್||

03097023a ಸಪ್ತಮೇಽಭ್ದೇ ಗತೇ ಚಾಪಿ ಪ್ರಾಚ್ಯವತ್ಸ ಮಹಾಕವಿಃ|

03097023c ಜ್ವಲನ್ನಿವ ಪ್ರಭಾವೇನ ದೃಢಸ್ಯುರ್ನಾಮ ಭಾರತ||

03097023e ಸಾಂಗೋಪನಿಷದಾನ್ವೇದಾಂ ಜಪನ್ನೇವ ಮಹಾಯಶಾಃ|

03097024a ತಸ್ಯ ಪುತ್ರೋಽಭವದೃಷೇಃ ಸ ತೇಜಸ್ವೀ ಮಹಾನ್ಯಷಿಃ||

ಗರ್ಭವನ್ನು ನೀಡಿ ಅವನು ವನವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅವನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು, ಗರ್ಭವು ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಭಾರತ! ಏಳು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ದೃಢಸ್ಯು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಕವಿಯು, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಜೊತೆ ಮಹಾಯಶ ವೇದಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಜನಿಸಿದನು. ಆ ತೇಜಸ್ವಿ ಮಹಾನ್ಯಷಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಮಗನಾದನು.

03097024c ಸ ಬಾಲ ಏವ ತೇಜಸ್ವೀ ಪಿತುಸ್ತಸ್ಯ ನಿವೇಶನೇ|

03097024e ಇಧ್ಮಾನಾಂ ಭಾರಮಾಜಹ್ರೇ ಇಧ್ಮವಾಹಸ್ತತೋಽಭವತ್||

ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಆ ತೇಜಸ್ವಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರವಾದ ಇಂಧನಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಇಧ್ಮವಾಹನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು.

03097025a ತಥಾಯುಕ್ತಂ ಚ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮುಮುದೇ ಸ ಮುನಿಸ್ತದಾ|

03097025c ಲೇಭಿರೇ ಪಿತರಶ್ಚಾಸ್ಯ ಲೋಕಾನ್ರಾಜನ್ಯಥೇಪ್ಸಿತಾನ್||

ಈ ರೀತಿ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ ಮುನಿಯು ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು. ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ಅವನ ಪಿತೃಗಳು ಅವರು ಬಯಸಿದ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು.

03097026a ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯಾಶ್ರಮಃ ಖ್ಯಾತಃ ಸರ್ವರ್ತುಕುಸುಮಾನ್ವಿತಃ|

03097026c ಪ್ರಾಹ್ರಾದಿರೇವಂ ವಾತಾಪಿರಗಸ್ತ್ಯೇನ ವಿನಾಶಿತಃ||

ಇದು ಖ್ಯಾತ ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಆಶ್ರಮ. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೂವುಗಳು ಅರಳುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಂದ ವಾತಾಪಿಯು ನಾಶಗೊಂಡನು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03097027a ತಸ್ಯಾಯಮಾಶ್ರಮೋ ರಾಜನ್ರಮಣೀಯೋ ಗುಣೈರ್ಯುತಃ|

03097027c ಏಷಾ ಭಾಗೀರಥೀ ಪುಣ್ಯಾ ಯಥೇಷ್ಟಮವಗಾಹ್ಯತಾಂ||

ರಾಜನ್! ಅವನ ಆಶ್ರಮವು ರಮಣೀಯವೂ, ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಆಗಿದೆ.
ಇದೇ ಪುಣ್ಯ ಭಾಗೀರಥೀ ನದಿ. ಇಲ್ಲಿ ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದಷ್ಟು
ಸ್ನಾನಮಾಡಬಹುದು¹²¹.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಸಪ್ತನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಂಬತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೯೮

ವೃತ್ರನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಯರೆಂಬ ಅಸುರರ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾಗಿ
ಸುರರು ಮೊರೆಬರಲು ಬ್ರಹ್ಮನು ಋಷಿ ದಧೀಚಿಯ ಅಸ್ತಿಗಳಿಂದ
ತಯಾರಿಸಿದ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ವೃತ್ರನ ವಧೆಯಾಗುವುದೆಂದು
ಹೇಳುವುದು (೧-೧೧). ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದುದು (೧೨-

¹²¹ ಈ ಶ್ಲೋಕದ ನಂತರ ಗೋರಖಿಪುರ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಉಂ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಮದಗ್ನಿ
ರಾಮನ ತೇಜೋವಧೆಯ ಕುರಿತಾದ ಕಥೆಯಿದೆ. ಪುಣೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ
ಸೇರಿಸಿಲ್ಲದಿರುವ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ ೩ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

03098001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03098001a ಭೂಯ ಏವಾಹಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಮಹರ್ಷೇಸ್ತಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03098001c ಕರ್ಮಣಾಂ ವಿಸ್ತರಂ ಶ್ರೋತುಮಗಸ್ತಸ್ಯ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಆ ಧೀಮಂತ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಇನ್ನೂ ಇತರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03098002 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03098002a ಶೃಣು ರಾಜನ್ಕಥಾಂ ದಿವ್ಯಾಮದ್ಭುತಾಮತಿಮಾನುಷೀಂ|

03098002c ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರಭಾವಮಮಿತಾತ್ಮನಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಮಹಾರಾಜ! ದಿವ್ಯ, ಅದ್ಭುತ, ಅಮಾನುಷ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಅಮಿತಾತ್ಮ ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಪ್ರಭಾವದ ಕುರಿತು ಕೇಳು.

03098003a ಆಸನ್ಕೃತಯುಗೇ ಘೋರಾ ದಾನವಾ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಾಃ|

03098003c ಕಾಲೇಯಾ ಇತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಗಣಾಃ ಪರಮದಾರುಣಾಃ||

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಯರೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತ ಯುದ್ಧ ದುರ್ಮದ ಘೋರ, ಪರಮ ದಾರುಣ ದಾನವರ ಗಣವಿತ್ತು.

03098004a ತೇ ತು ವೃತ್ರಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ನಾನಾಪ್ರಹರಣೋದ್ಯತಾಃ|

03098004c ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯಧಾವಂತ ಮಹೇಂದ್ರಪ್ರಮುಖಾನ್ಸುರಾನ್||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ವೃತ್ರನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾ
ಆಯುಧಗಳೊಂದಿಗೆ ದಂಗೆಯೆದ್ದು ಮಹೇಂದ್ರನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ
ಸುರರ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿಮಾಡಿದರು.

03098005a ತತೋ ವೃತ್ರವಧೇ ಯತ್ನಮಕುರ್ವಂಸ್ತ್ರಿದಶಾಃ ಪುರಾ|

03098005c ಪುರಂದರಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮುಪತಸ್ಥಿರೇ||

ಆಗ ವೃತ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮೊದಲೇ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದ್ದ ಮೂವತ್ತು
ದೇವತೆಗಳು ಪುರಂದರನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮನ
ಉಪಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದರು.

03098006a ಕೃತಾಂಜಲೀಂಸ್ತು ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ವರಮೇಷ್ಟೀ ಉವಾಚ ಹ|

03098006c ವಿದಿತಂ ಮೇ ಸುರಾಃ ಸರ್ವಂ ಯದ್ವಃ ಕಾರ್ಯಂ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ||

ಕೃಷ್ಣೋಡಿಸಿದ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಪರಮೇಷ್ಟಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಸುರರೇ!
ನೀವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವರೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.

03098007a ತಮುಪಾಯಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾ ವೃತ್ರಂ ವಧಿಷ್ಯಥ|

03098007c ದಧೀಚ ಇತಿ ವಿಖ್ಯಾತೋ ಮಹಾನೃಷಿರುದಾರಧೀಃ||

ವೃತ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ದಧೀಚ ಎಂದು
ವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಉದಾರಬುದ್ಧಿಯ ಮಹಾ ಋಷಿಯಿದ್ದಾನೆ.

03098008a ತಂ ಗತ್ವಾ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ವರಂ ವೈ ಸಂಪ್ರಯಾಚತ|

03098008c ಸ ವೋ ದಾಸ್ಯತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸುಪ್ರೀತೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ||

ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ವರವೊಂದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ. ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ಅಂತರಾತ್ಮದಲ್ಲಿಯ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಿಮಗೆ ಅದನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

03098009a ಸ ವಾಚ್ಯಃ ಸಹಿತೈಃ ಸರ್ವೈರ್ಭವದ್ಭಿರ್ಜಯಕಾಂಕ್ಷಿಭಿಃ|

03098009c ಸ್ವಾನ್ಯಸ್ಥೀನಿ ಪ್ರಯಚ್ಛೇತಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯ ಹಿತಾಯ ವೈ|

03098009e ಸ ಶರೀರಂ ಸಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಸ್ವಾನ್ಯಸ್ಥೀನಿ ಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ||

ನೀವು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ವಿಜಯಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ತ್ರಿಲೋಕಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ತೊರೆದು ನಿಮಗೆ ಅವನ ಅಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

03098010a ತಸ್ಯಾಸ್ಥಿಭಿರ್ಮಹಾಘೋರಂ ವಜ್ರಂ ಸಂಭಿಯತಾಂ ದೃಢಂ|

03098010c ಮಹಚ್ಛತ್ರಹಣಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ ಷಡಶ್ರಂ ಭೀಮನಿಸ್ವನಂ||

ಅವನ ಅಸ್ತಿಯಿಂದ ಮಹಾಘೋರ, ದೃಢವಾದ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ, ಆರು ಅರಗಳುಳ್ಳ, ಭಯಂಕರ ಶಬ್ದವನ್ನುಳ್ಳ ಮಹಾಶತ್ರುವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬಲ್ಲ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರಿ.

03098011a ತೇನ ವಜ್ರೇಣ ವೈ ವೃತ್ರಂ ವಧಿಷ್ಯತಿ ಶತಕ್ರತುಃ|

03098011c ಏತದ್ವಃ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ತಸ್ಮಾಚ್ಚೀಘ್ರಂ ವಿಧೀಯತಾಂ||

ಈ ವಜ್ರದಿಂದ ಶತಕ್ರತುವು ಆ ವೃತ್ರನನ್ನು ವಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿಮಗೆ

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದನ್ನು
ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿ.”

03098012a ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತತೋ ದೇವಾ ಅನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಪಿತಾಮಹಂ|

03098012c ನಾರಾಯಣಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ದಧೀಚಸ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಯಯಃ||

03098013a ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಪರೇ ಪಾರೇ ನಾನಾದ್ರುಮಲತಾವೃತಂ|

ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಲು ದೇವತೆಗಳು ಪಿತಾಮಹನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು
ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯ ಆಚೆಯ
ದಡದಲ್ಲಿರುವ ನಾನಾ ಮರ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ದಧೀಚಿಯ
ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

03098013c ಷಟ್ಪದೋದ್ಗೀತನಿನದೈರ್ವಿಘ್ನಾಃ ಸಾಮಗೈರಿವ||

03098013e ಪುಂಸ್ಕೋಕಿಲರವೋನ್ಮಿಶ್ರಂ ಜೀವಂಜೀವಕನಾದಿತಂ||

ಆ ಆಶ್ರಮವು ಸಾಮಗಾನದಂತಿರುವ ದುಂಬಿಗಳ ಗೀತನಾದದಿಂದ
ತುಂಬಿತ್ತು. ಗಂಡು ಕೋಕಿಲಗಳ ಕಲರವದಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು
ಕೀಟಗಳ ಝೀಂಕಾರದಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು.

03098014a ಮಹಿಷ್ಯೈಶ್ಚ ವರಾಹೈಶ್ಚ ಸೃಮರೈಶ್ಚಮರೈರಪಿ|

03098014c ತತ್ರ ತತ್ರಾನುಚರಿತಂ ಶಾರ್ದೂಲಭಯವರ್ಜಿತೈಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆ, ಹಂದಿ, ಜಿಂಕೆಗಳು ಶಾರ್ದೂಲಗಳ ಭಯವನ್ನು ತೊರೆದು
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

03098015a ಕರೇಣುಭಿರ್ವಾರಣ್ಯೈಶ್ಚ ಪ್ರಭಿನ್ನಕರಟಾಮುಖೈಃ|

03098015c ಸರೋಽವಗಾಢೈಃ ಕ್ರೀಡದ್ಭಿಃ ಸಮಂತಾದನುನಾದಿತಂ||

ಕೆನ್ನೆಗಳು ಒಡೆದು ಮದವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಂಡು ಆನೆಗಳು ಹೆಣ್ಣು
ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿ ಆಡುತ್ತಾ ಒಟ್ಟಿಗೇ
ನಿನಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

03098016a ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರೈರ್ಮಹಾನಾದಾನ್ನದದ್ಭಿರನುನಾದಿತಂ|

03098016c ಅಪರೈಶ್ಚಾಪಿ ಸಂಲೀನೈರ್ಗುಹಾಕಂದರವಾಸಿಭಿಃ||

ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ ಮತ್ತು ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ
ಮಹಾನಾದದಿಂದ ಆ ಆಶ್ರಮವು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

03098017a ತೇಷು ತೇಷ್ವವಕಾಶೇಷು ಶೋಭಿತಂ ಸುಮನೋರಮಂ|

03098017c ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಸಮಪ್ರಖ್ಯಂ ದಧೀಚಾಶ್ರಮಮಾಗಮನ್||

ಈ ರೀತಿ ಸುಮನೋಹರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಧೀಚಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ
ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪರು ಆಗಮಿಸಿದರು.

03098018a ತತ್ರಾಪಶ್ಯನ್ನಧೀಚಂ ತೇ ದಿವಾಕರಸಮದ್ಯುತಿಂ|

03098018c ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನಂ ವಪುಷಾ ಯಥಾ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಪಿತಾಮಹಂ||

ಅಲ್ಲಿ ದಿವಾಕರನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಪಿತಾಮಹನಂತೆ
ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನನಾದ ದಧೀಚಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರು.

03098019a ತಸ್ಯ ಪಾದೌ ಸುರಾ ರಾಜನ್ನಭಿವಾದ್ಯ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ|

03098019c ಅಯಾಚಂತ ವರಂ ಸರ್ವೇ ಯಥೋಕ್ತಂ ಪರಮೇಷ್ಟಿನಾ||

ರಾಜನ್! ಸುರರು ಅವನ ಪಾದಗಳಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ವಂದಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮೇಷ್ಟಿಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವನಲ್ಲಿ ವರವನ್ನು ಬೇಡಿದರು.

03098020a ತತೋ ದಧೀಚಃ ಪರಮಪ್ರತೀತಃ|

ಸುರೋತ್ತಮಾಂಸ್ತಾನಿದಮಭ್ಯುವಾಚ|

03098020c ಕರೋಮಿ ಯದ್ವೋ ಹಿತಮದ್ಯ ದೇವಾಃ|

ಸ್ವಂ ಚಾಪಿ ದೇಹಂ ತ್ವಹಮುತ್ಸುಜಾಮಿ||

ಆಗ ಪರಮಪ್ರೀತನಾದ ದಧೀಚಿಯು ಆ ಸುರೋತ್ತಮರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನಿಮಗೆ ಹಿತವಾದುದನ್ನು ನಾನು ಇಂದು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗೋಸ್ಕರ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03098021a ಸ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ದ್ವಿಪದಾಂ ವರಿಷ್ಠಃ|

ಪ್ರಾಣಾನ್ವಶೀ ಸ್ವಾನ್ಸಹಸೋತ್ಸಸರ್ಜ|

03098021c ತತಃ ಸುರಾಸ್ತೇ ಜಗೃಹುಃ ಪರಾಸೋರ್|

ಅಸ್ಥೀನಿ ತಸ್ಯಾಥ ಯಥೋಪದೇಶಂ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಆ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಿಯಂತ್ರಕನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಸುರರು ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ಭರವಸೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಅಸ್ತಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಉಪದೇಶದಂತೆ ತೆಗೆದರು.

03098022a ಪ್ರಹೃಷ್ಟರೂಪಾಶ್ಚ ಜಯಾಯ ದೇವಾಸೌ|

ತ್ವಷ್ಟಾರಮಾಗಮ್ಯ ತಮರ್ಥಮೂಚುಃ|

03098022c ತ್ವಷ್ಟಾ ತು ತೇಷಾಂ ವಚನಂ ನಿಶಮ್ಯ|

ಪ್ರಹೃಷ್ಟರೂಪಃ ಪ್ರಯತಃ ಪ್ರಯತ್ನಾತ್||

ಜಯವು ದೊರೆಯುವುದೆಂಬ ಸಂತೋಷದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು
ತ್ವಷ್ಟಾರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಅವರ
ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ತ್ವಷ್ಟನು ಸಂತೋಷದಿಂದ, ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ
ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು.

03098023a ಚಕಾರ ವಜ್ರಂ ಭೃಶಮುಗ್ರರೂಪಂ|

ಕೃತ್ವಾ ಚ ಶಕ್ರಂ ಸ ಉವಾಚ ಹೃಷ್ಟಃ|

03098023c ಅನೇನ ವಜ್ರಪ್ರವರೇಣ ದೇವ|

ಭಸ್ಮೀಕುರುಷ್ವಾದ್ಯ ಸುರಾರಿಮುಗ್ರಂ||

ಹರಿತವಾದ ಉಗ್ರರೂಪದ ಹರಿತ ವಜ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ದೇವ! ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವಜ್ರದಿಂದ ಉಗ್ರ ಸುರಾರಿಗಳನ್ನು ಇಂದು ಭಸ್ಮಮಾಡು!

03098024a ತತೋ ಹತಾರಿಃ ಸಗಣಃ ಸುಖಿಂ ವೈ|

ಪ್ರಶಾಧಿ ಕೃತ್ಸ್ಮಂ ತ್ರಿದಿವಂ ದಿವಿಷ್ಠಃ|

03098024c ತ್ವಷ್ಟಾ ತಥೋಕ್ತಃ ಸ ಪುರಂದರಸ್ತು|

ವಜ್ರಂ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ ಪ್ರಯತೋಽಭ್ಯಗೃಹ್ಣಾತ್||

ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ತ್ರಿದಿವದಲ್ಲಿ
ಸುಖವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸು.” ತ್ವಷ್ಟನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಪುರಂದರನು
ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿನೀತನಾಗಿ ವಜ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಅಷ್ಟನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೯೯

ವೃತ್ರಾಸುರವಧೆ (೧-೧೫). ಸೋತ ಕಾಲೇಯರು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ
ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದುದು (೧೬-೨೧).

03099001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03099001a ತತಃ ಸ ವಜ್ರೀ ಬಲಿಭಿದ್ಯೈವತೈರಭಿರಕ್ಷಿತಃ|

03099001c ಆಸಸಾದ ತತೋ ವೃತ್ರಂ ಸ್ಥಿತಮಾವೃತ್ಯ ರೋದಸೀ||

03099002a ಕಾಲಕೇಯೈರ್ಮಹಾಕಾಯೈಃ ಸಮಂತಾದಭಿರಕ್ಷಿತಂ|

03099002c ಸಮುದ್ಯುತಪ್ರಹರಣೈಃ ಸಶೃಂಗೈರಿವ ಪರ್ವತೈಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಆ ವಜ್ರಿಯು ಬಲಶಾಲಿ

ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ವತ ಶೃಂಗಗಳಂತೆ ಮಹಾಕಾಯರಾದ, ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಕಾಲಕೇಯರ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ವೃತ್ರನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು.

030999003a ತತೋ ಯುದ್ಧಂ ಸಮಭವದ್ದೇವಾನಾಂ ಸಹ ದಾನವೈಃ|

030999003c ಮುಹೂರ್ತಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಲೋಕತ್ರಾಸಕರಂ ಮಹತ್||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ತಕ್ಷಣವೇ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದಾನವರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಹಾ ಸಂಕಟವನ್ನು ತಂದ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

030999004a ಉದ್ಯತಪ್ರತಿಪಿಷ್ಪಾನಾಂ ವಿಡ್ಗಾನಾಂ ವೀರಬಾಹುಭಿಃ|

030999004c ಆಸೀತ್ಸುತುಮುಲಃ ಶಬ್ದಃ ಶರೀರೇಷ್ಟಭಿಪಾತ್ಯತಾಂ||

ತಮ್ಮ ವೀರಬಾಹುಗಳಿಂದ ವಿಡ್ಗಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ, ಗುಂಪಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎರಗುವಾಗ ಪರಸ್ಪರರ ಶರೀರಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಾಗಿ ಶಬ್ದದ ತುಮುಲವುಂಟಾಯಿತು.

030999005a ಶಿರೋಭಿಃ ಪ್ರಪತದ್ಭಿಶ್ಚ ಅಂತರಿಕ್ಷಾನ್ಮಹೀತಲಂ|

030999005c ತಾಲೈರಿವ ಮಹೀಪಾಲ ವೃಂತಾದ್ಭ್ರಷ್ಟೈರದೃಶ್ಯತ||

ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಉರುಳುತ್ತಿದ್ದ ಶಿರಗಳು ತಾಲವೃಕ್ಷದಿಂದ ಉದುರಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ತಾಳೆಕಾಯಿಗಳಂತೆ ಕಂಡವು.

03099006a ತೇ ಹೇಮಕವಚಾ ಭೂತ್ವಾ ಕಾಲೇಯಾಃ ಪರಿಘಾಯುಧಾಃ|

03099006c ತ್ರಿದಶಾನಭ್ಯವರ್ತಂತ ದಾವದಗ್ಧಾ ಇವಾದ್ರಯಃ||

ಬಂಗಾರದ ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಕಾಲಕೇಯರು

ಪರಿಘಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಗುಲಿದ ಕಾಡ್ಡಿಚ್ಚಿನಂತೆ

ದೇವತೆಗಳಮೇಲೆ ಎರಗಿದರು.

03099007a ತೇಷಾಂ ವೇಗವತಾಂ ವೇಗಂ ಸಹಿತಾನಾಂ ಪ್ರಧಾವತಾಂ|

03099007c ನ ಶೇಕುಸ್ತ್ರಿದಶಾಃ ಸೋಡುಂ ತೇ ಭಗ್ನಾಃ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಭಯಾತ್||

ವೇಗದಿಂದ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಅವರ ವೇಗವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೇ,

ಅವರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಮುನ್ನುಗ್ಗಲಾರದೇ ದೇವತೆಗಳ ಸೇನೆಯು

ಒಡೆದು ಭಯದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈಯಿತು.

03099008a ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದ್ರವತೋ ಭೀತಾನ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಪುರಂದರಃ|

03099008c ವೃತ್ರೇ ವಿವರ್ಧಮಾನೇ ಚ ಕಶ್ಮಲಂ ಮಹದಾವಿಶತ್||

ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಅವರು ಪಲಾಯನಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು

ಮತ್ತು ವೃತ್ರನು ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ಪುರಂದರನು ಅತೀವ ದುಃಖಪರನಾದನು.

03099009a ತಂ ಶಕ್ರಂ ಕಶ್ಮಲಾವಿಷ್ಟಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಷ್ಟುಃ ಸನಾತನಃ|

03099009c ಸ್ವತೇಜೋ ವ್ಯದಧಾಚ್ಛಕ್ರೇ ಬಲಮಸ್ಯ ವಿವರ್ಧಯನ್||

ಕುಗ್ಗುತ್ತಿರುವ ಶಕ್ರನನ್ನು ನೋಡಿದ ಸನಾತನ ವಿಷ್ಟುವು ತನ್ನದೇ

ತೇಜಸ್ಸನ್ನಿತ್ತು ಶಕ್ರನ ಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದನು.

03099010a ವಿಷ್ಣುನಾಪ್ಯಾಯಿತಂ ಶಕ್ರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಗಣಾಸ್ತತಃ|

03099010c ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ ತೇಜಃ ಸಮಾದಧ್ಯುಸ್ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಯೋಽಮಲಾಃ||

ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ಶಕ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವಗಣಗಳು ಮತ್ತು ಅಮಲ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಅವನಿಗೆ ನೀಡಿದರು.

03099011a ಸ ಸಮಾಪ್ಯಾಯಿತಃ ಶಕ್ರೋ ವಿಷ್ಣುನಾ ದೈವತೈಃ ಸಹ|

03099011c ಋಷಿಭಿಶ್ಚ ಮಹಾಭಾಗೈರ್ಬಲವಾನ್ಸಮಪದ್ಯತ||

ವಿಷ್ಣು, ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾಗ ಋಷಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶಕ್ರನ ಬಲವು ವೃದ್ಧಿಸಿತು.

03099012a ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಬಲಸ್ಥಂ ತ್ರಿದಶಾಧಿಪಂ ತು|

ನನಾದ ವೃತ್ತೋ ಮಹತೋ ನಿನಾದಾನ್|

03099012c ತಸ್ಯ ಪ್ರಣಾದೇನ ಧರಾ ದಿಶಶ್ಚ|

ಖಂ ದ್ಯೌರ್ನಗಾಶ್ಚಾಪಿ ಚಚಾಲ ಸರ್ವಂ||

ತ್ರಿದಶಾಧಿಪನು ಬಲಶಾಲಿಯಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದ ವೃತ್ರನು ಮಹಾ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಗೈದನು. ಅವನ ನಿನಾದದಿಂದ ಭೂಮಿ, ದಿಕ್ಕುಗಳು, ಆಕಾಶ, ಸ್ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಪರ್ವತಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ತತ್ತರಿಸಿ ನಡುಗಿದವು.

03099013a ತತೋ ಮಹೇಂದ್ರಃ ಪರಮಾಭಿತಪ್ತಃ|

ಶ್ರುತ್ವಾ ರವಂ ಘೋರರೂಪಂ ಮಹಾಂತಂ|

03099013c ಭಯೇ ನಿಮಗ್ನಸ್ವ ರಿತಂ ಮುಮೋಚ|

ವಜ್ರಂ ಮಹತ್ತಸ್ಯ ವಧಾಯ ರಾಜನ್||

ಆ ಘೋರರೂಪೀ ಮಹಾಕಾಯನ ರವವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಪರಮಭೀತಪ್ಪ
ಮಹೇಂದ್ರನು ಭಯದಿಂದ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಅವನ ವಧೆಗೆಂದು ಮಹಾ
ವಜ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು.

03099014a ಸ ಶಕ್ರವಜ್ರಾಭಿಹತಃ ಪಪಾತ|

ಮಹಾಸುರಃ ಕಾಂಚನಮಾಲ್ಯಧಾರೀ|

03099014c ಯಥಾ ಮಹಾಂ ಶೈಲವರಃ ಪುರಸ್ತಾತ್|

ಸ ಮಂದರೋ ವಿಷ್ಣುಕರಾತ್ಮ ಮುಕ್ತಃ||

ಆ ಕಾಂಚನಮಾಲಧಾರಿ ಮಹಾಸುರನು ಶಕ್ರನ ವಜ್ರದಿಂದ
ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಹಿಂದೆ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾ ಪರ್ವತ
ಮಂದರವು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೈಯಿಂದ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಂತೆ ಕೆಳಗುರುಳಿದನು.

03099015a ತಸ್ಮಿನ್ ಹತೇ ದೈತ್ಯವರೇ ಭಯಾರ್ತಃ|

ಶಕ್ರಃ ಪ್ರದುದ್ರಾವ ಸರಃ ಪ್ರವೇಷ್ಠುಂ|

03099015c ವಜ್ರಂ ನ ಮೇನೇ ಸ್ವಕರಾತ್ಮ ಮುಕ್ತಂ|

ವೃತ್ರಂ ಹತಂ ಚಾಪಿ ಭಯಾನ್ನ ಮೇನೇ||

ಆ ದೈತ್ರಶ್ರೇಷ್ಠನು ಹತನಾದರೂ ಭಯಾರ್ತನಾದ ಶಕ್ರನು
ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿ ಮುಳುಗಿದನು. ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ

ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದ ವಜ್ರವು ವೃತ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಭಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು.

03099016a ಸರ್ವೇ ಚ ದೇವಾ ಮುದಿತಾಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಯಾ|
ಮಹರ್ಷಯಶ್ಚೇಂದ್ರಮಭಿಷ್ಠುವಂತಃ|

03099016c ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ದೈತ್ಯಾಂಸ್ವರಿತಾಃ ಸಮೇತ್ಯ|
ಜಘ್ನುಃ ಸುರಾ ವೃತ್ರವಧಾಭಿತಪ್ತಾನ್||

ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಲಿದಾಡಿದರು. ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಬೇಗನೇ ಎಲ್ಲ ಸುರರೂ ಸೇರಿ ವೃತ್ರನ ವಧೆಯಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರು.

03099017a ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾಸ್ತ್ರಿದಶೈಸ್ತದಾನೀಂ|
ಸಮುದ್ರಮೇವಾವಿವಿಶುರ್ಭಯಾರ್ತಾಃ|

03099017c ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಚೈವೋದಧಿಮಪ್ರಮೇಯಂ|
ಝಷಾಕುಲಂ ರತ್ನಸಮಾಕುಲಂ ಚ||

ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಹತರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಭಯಾರ್ತರಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ರತ್ನದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ, ತಿಮಿಂಗಿಲ ಸಂಕುಲಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಅಳತೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಆಳವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

03099018a ತದಾ ಸ್ಮ ಮಂತ್ರಂ ಸಹಿತಾಃ ಪ್ರಚಕ್ರುಸ್|
ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಶಾರ್ಥಮಭಿಸ್ಮಯಂತಃ|

03099018c ತತ್ರ ಸ್ಮ ಕೇ ಚಿನ್ಮ ತಿನಿಶ್ಚ ಯಜ್ಞಾಸೌ|

ತಾಂಸ್ತಾನುಪಾಯಾನನುವರ್ಣಯಂತಿ||

ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಸುನಗುತ್ತಾ ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳ
ವಿನಾಶಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು
ಯೋಚಿಸಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವವರಿದ್ದರೆ ಇತರರು ಆ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವವರಿದ್ದರು.

03099019a ತೇಷಾಂ ತು ತತ್ರ ಕ್ರಮಕಾಲಯೋಗಾದ್|

ಘೋರಾ ಮತಿಶ್ಚಿಂತಯತಾಂ ಬಭೂವ|

03099019c ಯೇ ಸಂತಿ ವಿದ್ಯಾತಪಸೋಪಪನ್ನಾಸೌ|

ತೇಷಾಂ ವಿನಾಶಃ ಪ್ರಥಮಂ ತು ಕಾರ್ಯಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಕಾಲಯೋಗದಂತೆ
ಘೋರವಾಯಿತು. ವಿದ್ಯೆ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರ ವಿನಾಶವು ಮೊಟ್ಟ
ಮೊದ ಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು.

03099020a ಲೋಕಾ ಹಿ ಸರ್ವೇ ತಪಸಾ ದ್ವಿಯಂತೇ|

ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವ ರಧ್ವಂ ತಪಸಃ ಕ್ಷಯಾಯ|

03099020c ಯೇ ಸಂತಿ ಕೇ ಚಿದ್ಧಿ ವಸುಂಧರಾಯಾಂ|

ತಪಸ್ವಿನೋ ಧರ್ಮವಿದಶ್ಚ ತಜ್ಞಾಃ||

03099020e ತೇಷಾಂ ವಧಃ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ|

ತೇಷು ಪ್ರನಷ್ಟೇಷು ಜಗತ್ಪ್ರನಷ್ಟಂ|

“ತಪಸ್ಸೇ ಈ ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಅವಸರ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಯಾರ್ಯಾರು ಧರ್ಮವಿದುಗಳು, ತಪಸ್ವಿಗಳು, ತಿಳಿದಿರುವವರು ಇದ್ದಾರೋ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ವಧಿಸಬೇಕು. ಅವರು ನಾಶವಾದರೆ ಜಗತ್ತೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.”

03099021a ಏವಂ ಹಿ ಸರ್ವೇ ಗತಬುದ್ಧಿಭಾವಾ|

ಜಗದ್ವಿನಾಶೇ ಪರಮಪ್ರಹೃಷ್ಠಾಃ||

03099021c ದುರ್ಗಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಮಹೋರ್ಮಿಮಂತಂ|

ರತ್ನಾಕರಂ ವರುಣಸ್ಯಾಲಯಂ ಸ್ಮ|

ಈ ರೀತಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ವಿನಾಶವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರತ್ನಾಕರ ವರುಣಾಲಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಹಾ ಕೋಟೆಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಆಶ್ರಯ ಹೊಂದಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಏಕೋನಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಕಾಲೇಯರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದುದು (೧-೧೫). ದೇವತೆಗಳು ನಾರಾಯಣನ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಿದುದು (೧೬-೨೪).

03100001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03100001a ಸಮುದ್ರಂ ತೇ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವಾರುಣಂ ನಿಧಿಮಂಭಸಾಂ|

03100001c ಕಾಲೇಯಾಃ ಸಂಪ್ರವರ್ತಂತ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯ ವಿನಾಶನೇ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ವಾರುಣ ನಿಧಿಮಾಂಬುಸ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಕಾಲೇಯರು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದ ವಿನಾಶನಕ್ಕೆ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದರು.

03100002a ತೇ ರಾತ್ರೌ ಸಮಭಿಕ್ರುದ್ಧಾ ಭಕ್ಷಯಂತಿ ಸದಾ ಮುನೀನ್||

03100002c ಆಶ್ರಮೇಷು ಚ ಯೇ ಸಂತಿ ಪುನ್ಯೇಷ್ವಾಯತನೇಷು ಚ||

ಪ್ರತಿ ರಾತ್ರಿಯೂ ಆ ಕೃದ್ಧ ಅಸುರರು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದರು.

03100003a ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಶ್ರಮೇ ವಿಪ್ರಾ ಭಕ್ಷಿತಾಸ್ತೈರ್ದುರಾತ್ಮಭಿಃ|

03100003c ಅಶೀತಿಶತಮಷ್ಟೌ ಚ ನವ ಚಾನ್ಯೇ ತಪಸ್ವಿನಃ||

ವಸಿಷ್ಠನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆ ದುರಾತ್ಮರು ನೂರಾವಂಟು ವಿಪ್ರರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಇತರ ಒಂಭತ್ತು ತಪಸ್ವಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದರು.

03100004a ಚ್ಯವನಸ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಗತ್ವಾ ಪುಣ್ಯಂ ದ್ವಿಜನಿಷೇವಿತಂ|

03100004c ಫಲಮೂಲಾಶನಾನಾಂ ಹಿ ಮುನೀನಾಂ ಭಕ್ಷಿತಂ ಶತಂ||

ಪುಣ್ಯ ದ್ವಿಜನಿಷೇವಿತ ಚ್ಯವನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನೇ
ಆಹಾರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಂದು ನೂರು ಮುನಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದರು.

03100005a ಏವಂ ರಾತ್ರೌ ಸ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ ವಿವಿಶುಶ್ಚಾರ್ಣವಂ ದಿವಾ|

03100005c ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮೇ ಚೈವ ನಿಯತಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ||

03100005e ವಾಯ್ವಾಹಾರಾಂಬುಭಕ್ಷಾಶ್ಚ ವಿಂಶತಿಃ ಸಂನಿಪಾತಿತಾಃ||

ರಾತ್ರಿಯಸಮದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ
ಅಡಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಭರದ್ವಾಜನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿಯತರಾಗಿದ್ದ, ಕೇವಲ
ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ನೀರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಷ್ಟತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳನ್ನು
ಕೊಂದು ಉರುಳಿಸಿದರು.

03100006a ಏವಂ ಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನಾಶ್ರಮಾನ್ದಾನವಾಸ್ತದಾ|

03100006c ನಿಶಾಯಾಂ ಪರಿಧಾವಂತಿ ಮತ್ತಾ ಭುಜಬಲಾಶ್ರಯಾತ್||

03100006e ಕಾಲೋಪಸೃಷ್ಟಾಃ ಕಾಲೇಯಾ ಘ್ನಂತೋ ದ್ವಿಜಗಣಾನ್ಬಹೂನ್||

ಈ ರೀತಿ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಕಾಲವೇ ಅವರನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆಯುವವರೆಗೆ
ಕಾಲೇಯ ದಾನವರು ತಮ್ಮ ಭುಜಬಲವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಮತ್ತರಾಗಿ
ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿ ಬಹಳಷ್ಟು ದ್ವಿಜಗಣಗಳನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿದರು.

03100007a ನ ಚೈನಾನನ್ವಬುಧ್ಯಂತ ಮನುಜಾ ಮನುಜೋತ್ತಮ|

03100007c ಏವಂ ಪ್ರವೃತ್ತಾನ್ದ್ವಿತ್ಯಾಂಸ್ತಾಂಸ್ತಾಪಸೇಷು ತಪಸ್ವಿಷು||

ಮನುಜೋತ್ತಮ ! ಈ ರೀತಿ ತಾಪಸರನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವವರು

ದೈತ್ಯರು ಎಂದು ಮನುಷ್ಯರ್ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

03100008a ಪ್ರಭಾತೇ ಸಮದೃಶ್ಯಂತ ನಿಯತಾಹಾರಕರ್ಶಿತಾಃ|

03100008c ಮಹೀತಲಸ್ಥಾ ಮುನಯಃ ಶರೀರೈರ್ಗತಜೀವಿತೈಃ||

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಯತಾಹಾರಗಳಿಂದ ಕೃಶರಾಗಿದ್ದ ಮುನಿಗಳ ನಿರ್ಜೀವ ಶರೀರಗಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03100009a ಕ್ಷೀಣಮಾಂಸೈರ್ವಿರುಧಿರೈರ್ವಿಮಜ್ಜಾಂತ್ರೈರ್ವಿಸಂಧಿಭಿಃ|

03100009c ಆಕೀರ್ಣೈರಾಚಿತಾ ಭೂಮಿಃ ಶಂಖಾನಾಮಿವ ರಾಶಿಭಿಃ||

ಕೃಶರಾದ, ಮಾಂಸ-ರಕ್ತ-ಮಜ್ಜೆಗಳಿಲ್ಲದ, ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದ, ಅಕೀರ್ಣ ಶಂಖಗಳ ರಾಶಿಯಂತಿದ್ದ ಹೆಣಗಳ ರಾಶಿಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯು ತುಂಬಿ ಕೊಂಡಿತು.

03100010a ಕಲಶೈರ್ವಿಪ್ರವಿದ್ಧೈಶ್ಚ ಸ್ತುವೈರ್ಭಗ್ನೈಸ್ತಥೈವ ಚ|

03100010c ವಿಕೀರ್ಣೈರಗ್ನಿಹೋತ್ರೈಶ್ಚ ಭೂರ್ಭೂವ ಸಮಾವೃತಾ||

ವಿಪ್ರವಿದರ ಒಡೆದ ಕಲಶಗಳ ಚೂರುಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಗಳ ತುಂಡುಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು.

03100011a ನಿಃಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವಷಟ್ಕಾರಂ ನಷ್ಟಯಜ್ಞೋತ್ಸವಕ್ರಿಯಂ|

03100011c ಜಗದಾಸೀನ್ನಿರುತ್ಸಾಹಂ ಕಾಲೇಯಭಯಪೀಡಿತಂ||

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ವಷಟ್ಕಾರಗಳು ನಿಂತು, ಯಜ್ಞವೇ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ಸವ

ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಿಂತು ಕಾಲೇಯರ ಭಯಪೀಡಿತವಾದ ಜಗತ್ತು
ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು.

03100012a ಏವಂ ಪ್ರಕ್ಷೀಯಮಾಣಾಶ್ಚ ಮಾನವಾ ಮನುಜೇಶ್ವರ|

03100012c ಆತ್ಮತ್ರಾಣಪರಾ ಭೀತಾಃ ಪ್ರಾದ್ರವಂತ ದಿಶೋ ಭಯಾತ್||

ಮನುಜೇಶ್ವರ ! ಈ ರೀತಿ ಮಾನವರು ಕುಂದುತ್ತಿರಲು ತಮ್ಮನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಯಭೀತರಾಗಿ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಓಡಿದರು.

03100013a ಕೇ ಚಿದ್ಗುಹಾಃ ಪ್ರವಿವಿಶುರ್ನಿರ್ಝರಾಂಶ್ಚಾಪರೇ ಶ್ರಿತಾಃ|

03100013c ಅಪರೇ ಮರಣೋದ್ವಿಗ್ನಾ ಭಯಾತ್ಪ್ರಾಣಾನ್ಸಮುತ್ಸ್ರಜನ್||

ಕೆಲವರು ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡರೆ, ಇತರರು ಜಲಪಾತಗಳ ಹಿಂದೆ
ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಸಾವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೆದರಿದರೆಂದರೆ
ಭಯವೇ ಅವರನ್ನು ಸಾಯಿಸಿತು.

03100014a ಕೇ ಚಿದತ್ರ ಮಹೇಷ್ಟಾಸಾಃ ಶೂರಾಃ ಪರಮದರ್ಪಿತಾಃ|

03100014c ಮಾರ್ಗಮಾಣಾಃ ಪರಂ ಯತ್ನಂ ದಾನವಾನಾಂ ಪ್ರಚಕ್ರೀ||

03100015a ನ ಚೈತಾನಧಿಜಗ್ಮುಸ್ತೇ ಸಮುದ್ರಂ ಸಮುಪಾಶ್ರಿತಾನ್|

03100015c ಶ್ರಮಂ ಜಗ್ಮುಶ್ಚ ಪರಮಮಾಜಗ್ಮುಃ ಕ್ಷಯಮೇವ ಚ||

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಮಹಾದರ್ಪಿತ ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ಶೂರರು ದಾನವರನ್ನು
ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಪರಮ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಆ
ದಾನವರು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು
ಕಾಣದೇ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಸೋತು ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು.

03100016a ಜಗತ್ಪ್ರಪಶಮಂ ಯಾತೇ ನಷ್ಟಯಜ್ಞೋತ್ಸವಕ್ರಿಯೇ|

03100016c ಆಜಗ್ಮುಃ ಪರಮಾಮಾರ್ತಿಂ ತ್ರಿದಶಾ ಮನುಜೇಶ್ವರ||

ಮನುಜೇಶ್ವರ ! ಯಜ್ಞೋತ್ಸವಗಳು ನಿಂತು ಜಗತ್ತೇ ನಾಶದ
ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರಲು ದೇವತೆಗಳು ಅತೀವ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದರು.

03100017a ಸಮೇತ್ಯ ಸಮಹೇಂದ್ರಾಶ್ಚ ಭಯಾನ್ಮಂತ್ರಂ ಪ್ರಚಕ್ರೀ|

03100017c ನಾರಾಯಣಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ವೈಕುಂಠಮಪರಾಜಿತಂ||

ಭಯದಿಂದ ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಸೇರಿ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ,
ಅಪರಾಜಿತ ವೈಕುಂಠ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು.

03100018a ತತೋ ದೇವಾಃ ಸಮೇತಾಸ್ತೇ ತದೋಚುರ್ಮಧುಸೂದನಂ|

03100018c ತ್ವಂ ನಃ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಪಾತಾ ಚ ಭರ್ತಾ ಚ ಜಗತಃ ಪ್ರಭೋ||

03100018e ತ್ವಯಾ ಸೃಷ್ಟಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಯಚ್ಚೇಂಗಂ ಯಚ್ಚ ನೇಂಗತಿ||

ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು ಮಧುಸೂದನನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ನೀನೇ
ನಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿ, ನಮ್ಮ ಪಾಲಕ, ನಮ್ಮ ಒಡೆಯ, ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಭು !
ಹಂದಾಡುವ ಮತ್ತು ಹಂದಾಡದೇ ಇರುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನೇ
ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ.

03100019a ತ್ವಯಾ ಭೂಮಿಃ ಪುರಾ ನಷ್ಟ್ವಾ ಸಮುದ್ರಾತ್ಪುಷ್ಕರೇಕ್ಷಣ|

03100019c ವಾರಾಹಂ ರೂಪಮಾಸ್ಥಾಯ ಜಗದರ್ಥೇ ಸಮುದ್ಭೂತಾ||

ಪುಷ್ಕರೇಕ್ಷಣ ! ಹಿಂದೆ ಭೂಮಿಯು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾದಾಗ

ಜಗತ್ತಿಗಾಗಿ ನೀನು ವರಾಹದ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಸಮದ್ರದಿಂದ
ಮೇಲ್ತಂದೆ !

03100020a ಆದಿದೈತ್ಯೋ ಮಹಾವೀರ್ಯೋ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಸ್ತ್ವಯಾ|

03100020c ನಾರಸಿಂಹಂ ವಪುಃ ಕೃತ್ವಾ ಸೂದಿತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮ||

ಪುರುಷೋತ್ತಮ ! ಮಹಾವೀರ್ಯ ಆದಿದೈತ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು
ನಾರಸಿಂಹನ ದೇಹತಾಳಿ ಸಂಹರಿಸಿದೆ.

03100021a ಅವಧ್ಯಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಬಲಿಶ್ಚಾಪಿ ಮಹಾಸುರಃ|

03100021c ವಾಮನಂ ವಪುರಾಶ್ರಿತ್ಯ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾದ್ಭ್ರಂಶಿತಸ್ತ್ವಯಾ||

ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಂದಲೂ ಅವಧ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಸುರ ಬಲಿಯನ್ನೂ
ಕೂಡ ನೀನು ವಾಮನನ ರೂಪಧರಿಸಿ ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳಿಂದ
ಹೊರಹಾಕಿದೆ.

03100022a ಅಸುರಶ್ಚ ಮಹೇಷ್ಟಾಸೋ ಜಂಭ ಇತ್ಯಭಿವಿಶ್ರುತಃ|

03100022c ಯಜ್ಞಕ್ಷೋಭಕರಃ ಕ್ರೂರಸ್ತ್ವಯೈವ ವಿನಿಪಾತಿತಃ||

ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಂಭ ಎನ್ನುವ ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ಕ್ರೂರ
ಅಸುರನು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಕೆಳಗುರಿಳಿದನು.

03100023a ಏವಮಾದೀನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಯೇಷಾಂ ಸಂಖ್ಯಾ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

03100023c ಅಸ್ಮಾಕಂ ಭಯಭೀತಾನಾಂ ತ್ವಂ ಗತಿರ್ಮಧುಸೂದನ||

ಮಧುಸೂದನ ! ಭಯಭೀತರಾದ ನಮಗೆ ಗತಿಯಾದ ನೀನು ಇವೇ

ಮೊದಲಾಗಿ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಸಿಗದಷ್ಟು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ !

03100024a ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಾಂ ದೇವ ದೇವೇಶ ಲೋಕಾರ್ಥಂ ಜ್ಞಾಪಯಾಮಹೇ|

03100024c ರಕ್ಷ ಲೋಕಾಂಶ್ಚ ದೇವಾಂಶ್ಚ ಶಕ್ತಂ ಚ ಮಹತೋ ಭಯಾತ್||

ದೇವದೇವೇಶ ! ಆದುದರಿಂದಲೇ ಲೋಕಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ
ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು
ಇಂದ್ರನನ್ನು ಈ ಮಹಾಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು !”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಸಾಗರವನ್ನು ಬತ್ತಿಸಬಲ್ಲನು ಎಂದು ನಾರಾಯಣನು
ಸೂಚಿಸಿದ್ದುದು (೧-೧೦). ದೇವತೆಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯನನ್ನು
ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದುದು (೧೧-೧೨).

03101001 ದೇವಾ ಊಚುಃ|

03101001a ಇತಃ ಪ್ರದಾನಾದ್ವರ್ತಂತೇ ಪ್ರಜಾಃ ಸರ್ವಾಶ್ಚ ತುವಿಧಾಃ|

03101001c ತಾ ಭಾವಿತಾ ಭಾವಯಂತಿ ಹವ್ಯಕವೈದ್ವಿದೌಕಸಃ||

ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿದರು: “ಚತುರ್ವಿಧ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಬರುವ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ಅವರು ಹವ್ಯಕವ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03101002a ಲೋಕಾ ಹ್ಯೇವಂ ವರ್ತಯಂತಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಸಮುಪಾಶ್ರಿತಾಃ|

03101002c ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾನ್ನಿರುದ್ವಿಗ್ನಾಸ್ತ್ವಯೈವ ಪರಿರಕ್ಷಿತಾಃ||

ಹೀಗೆ ಲೋಕಗಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪರಿರಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಲೋಕಗಳು ವಿಘ್ನಗಳಿಲ್ಲದೇ ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

03101003a ಇದಂ ಚ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂ ಲೋಕಾನಾಂ ಭಯಮುತ್ತಮಂ|

03101003c ನ ಚ ಜಾನೀಮ ಕೇನೇಮೇ ರಾತ್ರೌ ವಧ್ಯಂತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ||

ಈಗ ಈ ಅತೀವ ಭಯವು ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಬಂದೊದಗಿದೆ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಯಾರು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾರೆವು.

03101004a ಕ್ಷೀಣೇಷು ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷು ಪೃಥಿವೀ ಕ್ಷಯಮೇಷ್ಯತಿ|

03101004c ತತಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಕ್ಷೀಣಾಯಾಂ ತ್ರಿದಿವಂ ಕ್ಷಯಮೇಷ್ಯತಿ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಾಶವಾದರೆ ಭೂಮಿಯೂ ವಿನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯು ಕ್ಷೀಣವಾದರೆ, ದೇವಲೋಕವೂ ನಾಶಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

03101005a ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಲೋಕಾಃ ಸರ್ವೇ ಜಗತ್ಪತೇ|

03101005c ವಿನಾಶಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛೇಯಸ್ತ್ವಯಾ ವೈ ಪರಿರಕ್ಷಿತಾಃ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಜಗತ್ಪತೇ ! ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವೂ
ನಾಶವಾಗದಿರಲಿ. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿರಕ್ಷಿಸು.”

03101006 ವಿಷ್ಣುರುವಾಚ|

03101006a ವಿದಿತಂ ಮೇ ಸುರಾಃ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಕ್ಷಯಕಾರಣಂ|

03101006c ಭವತಾಂ ಚಾಪಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣುದ್ಧಂ ವಿಗತಜ್ವರಾಃ||

ವಿಷ್ಣುವು ಹೇಳಿದನು: “ಸುರರೇ ! ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ

ನಾಶಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರ ಕಾರಣವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು
ಹೇಳುತ್ತೇನೆ - ಭಯವನ್ನು ತೊರೆದು ಕೇಳಿ.

03101007a ಕಾಲೇಯ ಇತಿ ವಿಖ್ಯಾತೋ ಗಣಃ ಪರಮದಾರುಣಃ|

03101007c ತೈಶ್ಚ ವೃತ್ರಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರಬಾಧಿತಂ||

ಕಾಲೇಯರೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತರಾದ ಒಂದು ಪರಮದಾರುಣ ಗುಂಪಿದೆ.
ಅವರು ವೃತ್ರನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಜಗತ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03101008a ತೇ ವೃತ್ರಂ ನಿಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೇಣ ಧೀಮತಾ|

03101008c ಜೀವಿತಂ ಪರಿರಕ್ಷಂತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟ್ವಾ ವರುಣಾಲಯಂ||

ಧೀಮಂತ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ವೃತ್ರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು
ವರುಣಾಲಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡರು.

03101009a ತೇ ಪ್ರವಿಶ್ಯೋದಧಿಂ ಘೋರಂ ನಕ್ರಗ್ರಾಹಸಮಾಕುಲಂ|

03101009c ಉತ್ಸಾದನಾರ್ಥಂ ಲೋಕಾನಾಂ ರಾತ್ರೌ ಘ್ನಂತಿ ಮುನೀನಿಹ||

ಈಗ ಅವರು ಘೋರ ಮೊಸಳೆ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳು ತುಂಬಿರುವ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಕಗಳ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

03101010a ನ ತು ಶಕ್ಯಾಃ ಕ್ಷಯಂ ನೇತುಂ ಸಮುದ್ರಾಶ್ರಯಗಾ ಹಿ ತೇ|

03101010c ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಕ್ಷಯೇ ಬುದ್ಧಿಭವದ್ಭಿಃ ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯತಾಂ||

03101010e ಅಗಸ್ತ್ಯೇನ ವಿನಾ ಕೋ ಹಿ ಶಕ್ತೋಽನ್ಯೋಽರ್ಣವಶೋಷಣೇ||

ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿರುವ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದರ ಕುರಿತು ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಓಡಿಸಬೇಕು. ಅಗಸ್ತ್ಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರು ತಾನೇ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಬತ್ತಿಸಲು ಶಕ್ಯರಿದ್ದಾರೆ?”

03101011a ಏತಚ್ಛ್ವತ್ತಾ ವಚೋ ದೇವಾ ವಿಷ್ಣುನಾ ಸಮುದಾಹೃತಂ|

03101011c ಪರಮೇಷ್ಠಿನಮಾಜ್ಞಾಪ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಯಯುಃ||

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ದೇವತೆಗಳು ಪರಮೇಷ್ಠಿಯಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

03101012a ತತ್ರಾಪಶ್ಯನ್ನೃಹಾತ್ಮಾನಂ ವಾರುಣಿಂ ದೀಪ್ತತೇಜಸಂ|

03101012c ಉಪಾಸ್ಯಮಾನಮೃಷಿಭಿದೇವೈರಿವ ಪಿತಾಮಹಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪಿತಾಮಹನಂತೆ ಋಷಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ದೀಪ್ತತೇಜಸ್ವಿ ಮಹಾತ್ಮ ವಾರುಣಿಯನ್ನು ಕಂಡರು.

03101013a ತೇಽಭಿಗಮ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿಮಚ್ಯುತಂ|

03101013c ಆಶ್ರಮಸ್ಥಂ ತಪೋರಾಶಿಂ ಕರ್ಮಭಿಃ ಸ್ವೈರಭಿಷ್ಟುವನ್||

ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತ್ಮ, ಮೈತ್ರಾವರುಣಿ, ಅಚ್ಯುತ, ತಪೋರಾಶಿಯನ್ನು ಅವನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಿಸಿಸುತ್ತಾ ಭೇಟಿಯಾದರು.

03101014 ದೇವಾ ಊಚುಃ|

03101014a ನಹುಷೇಣಾಭಿತಪ್ತಾನಾಂ ತ್ವಂ ಲೋಕಾನಾಂ ಗತಿಃ ಪುರಾ|

03101014c ಭ್ರಂಶಿತಶ್ಚ ಸುರೈಶ್ವರ್ಯಾ ಲ್ಲೋಕಾರ್ಥಂ ಲೋಕಕಂಟಕಃ||

ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿದರು: “ಹಿಂದೆ ನಹುಷನಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿತಪ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ನೀನೇ ಗತಿಯಾಗಿದ್ದೆ¹²². ಲೋಕಗಳ ಮೇಲೆ ಸುರರ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಲೋಕಕಂಟಕನನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದೆ.

03101015a ಕ್ರೋಧಾತ್ಪ್ರವೃದ್ಧಃ ಸಹಸಾ ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯ ನಗೋತ್ತಮಃ|

03101015c ವಚಸ್ತವಾನತಿಕ್ರಾಮನ್ವಿಂಧ್ಯಃ ಶೈಲೋ ನ ವರ್ಧತೇ||

ಭಾಸ್ಕರನ ಮೇಲಿನ ಕೋಪದಿಂದ ಪರ್ವತೋತ್ತಮ ವಿಂಧ್ಯವು

¹²²ಅಗಸ್ತ್ಯನು ನಹುಷನಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನಿತ್ತು ಇಂದ್ರಾಣಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಕಥೆಯು ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಒಂದೇಸಮನ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದಾಗ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಲಾಗದೇ
ಆ ಶೈಲವು ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿತು.

03101016a ತಮಸಾ ಚಾವೃತೇ ಲೋಕೇ ಮೃತ್ಯುನಾಭ್ಯದ್ವಿತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ|

03101016c ತ್ವಾಮೇವ ನಾಥಮಾಸಾದ್ಯ ನಿರ್ವೃತಿಂ ಪರಮಾಂ ಗತಾಃ||

ಲೋಕವು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಾಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳು ಮೃತ್ಯುವಿನ
ಹಿಂಸೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದಾಗ ನೀನೇ ನಾಥನಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ನೀಡಿ
ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.

03101017a ಅಸ್ಮಾಕಂ ಭಯಭೀತಾನಾಂ ನಿತ್ಯಶೋ ಭಗವಾನ್ಗತಿಃ|

03101017c ತತಸ್ತ್ವಾರ್ತಾಃ ಪ್ರಯಾಚಾಮಸ್ತ್ವಾಂ ವರಂ ವರದೋ ಹ್ಯಸಿ||

ಭಗವನ್ ! ಭಯಭೀತರಾದ ನಮಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ನೀನು ಗತಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ.
ಆದುದರಿಂದ, ವರದ ! ಆರ್ತರಾದ ನಾವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವರವೊಂದನ್ನು
ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಏಕಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಒಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಅಗಸ್ತ್ಯನು ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬೆಳೆಯದಂತೆ ತಡೆದುದು (೧-೧೪).
 ದೇವತೆಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯಂತೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಅಗಸ್ತ್ಯನು
 ಸಮುದ್ರದ ಬಳಿ ಬಂದುದು (೧೫-೨೩).

03102001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03102001a ಕಿಮರ್ಥಂ ಸಹಸಾ ವಿಂಧ್ಯಃ ಪ್ರವೃದ್ಧಃ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಚಿತಃ|

03102001c ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ವಿಸ್ತರೇಣ ಮಹಾಮುನೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತ ವಿಂಧ್ಯವು ಏಕೆ
 ತಕ್ಷಣವೇ ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿತು? ಮಹಾಮುನೇ! ಇದರ ಕುರಿತು
 ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03102002 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03102002a ಅದ್ವಿರಾಜಂ ಮಹಾಶೈಲಂ ಮರುಂ ಕನಕಪರ್ವತಂ|

03102002c ಉದಯಾಸ್ತಮಯೇ ಭಾನುಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮವರ್ತತ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾನುವು ಉದಯವಾಗುವ ಮತ್ತು
 ಅಸ್ತನಾಗುವ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿರಾಜ, ಮಹಾಶೈಲ ಕನಕಪರ್ವತ
 ಮೇರುವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

03102003a ತಂ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಥಾ ವಿಂಧ್ಯಃ ಶೈಲಃ ಸೂರ್ಯಮಥಾಬ್ರವೀತ್|

03102003c ಯಥಾ ಹಿ ಮೇರುರ್ಭವತಾ ನಿತ್ಯಶಃ ಪರಿಗಮ್ಯತೇ||

03102003e ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಚ ಕ್ರಿಯತೇ ಮಾಮೇವಂ ಕುರು ಭಾಸ್ಕರ||

ಅದನ್ನು ಕಂಡ ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತನು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಭಾಸ್ಕರ! ಹೇಗೆ ಮೇರುವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಸುತ್ತುವರೆಯುತ್ತೀಯೋ ಹಾಗೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಕೂಡ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡು.”

03102004a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತಃ ಸೂರ್ಯಃ ಶೈಲೇಂದ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ|

03102004c ನಾಹಮಾತ್ಮೈಚ್ಛಯಾ ಶೈಲ ಕರೋಮ್ಯೇನಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ||

03102004e ಏಷ ಮಾರ್ಗಃ ಪ್ರದಿಷ್ಟೋ ಮೇ ಯೇನೇದಂ ನಿರ್ಮಿತಂ ಜಗತ್||

ಸೂರ್ಯನು ಶೈಲೇಂದ್ರನ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ಶೈಲ! ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಯಾರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೋ ಅವನೇ ನನಗೆ ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.”

03102005a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತಃ ಕ್ರೋಧಾತ್ಪ್ರವೃದ್ಧಃ ಸಹಸಾಚಲಃ|

03102005c ಸೂರ್ಯಾ ಚಂದ್ರಮಸೋರ್ಮಾರ್ಗಂ ರೋದ್ಧುಮಿಚ್ಛನ್ನರಂತಪ||

ಪರಂತಪ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೋಪಗೊಂಡ ಆ ಪರ್ವತವು ತಕ್ಷಣವೇ ಬೆಳೆದು ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದನು.

03102006a ತತೋ ದೇವಾಃ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವ ಏವ|

ಸೇಂದ್ರಾಃ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಮಹಾದ್ವಿರಾಜಂ|

03102006c ನಿವಾರಯಾಮಾಸುರುಪಾಯತಸ್ತಂ|

ನ ಚ ಸ್ಮ ತೇಷಾಂ ವಚನಂ ಚಕಾರ||

ಆಗ ಇಂದ್ರನೂ ಸೇರಿ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳೂ ಆ ಮಹಾ
ಪರ್ವತರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು.
ಆದರೆ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಲು ಅವನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು.

03102007a ಅಥಾಭಿಜಗ್ಮುರ್ಮುನಿಮಾಶ್ರಮಸ್ಥಂ|

ತಪಸ್ವಿನಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಿಷ್ಠಂ|

03102007c ಅಗಸ್ತ್ಯಮತ್ಯದ್ಭುತವೀರ್ಯದೀಪ್ತಂ|

ತಂ ಚಾರ್ಥಮೂಚುಃ ಸಹಿತಾಃ ಸುರಾಸ್ತೇ||

ಅನಂತರ ಆ ಸುರರು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ತಪಸ್ವಿ,
ಧಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿಯೇ ವರಿಷ್ಠ ಮುನಿ, ಅದ್ಭುತ ವೀರ್ಯದೀಪ್ತ
ಅಗಸ್ತ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.

03102008 ದೇವಾ ಊಚುಃ|

03102008a ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಮಸೋರ್ಮಾರ್ಗಂ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಗತಿಂ ತಥಾ|

03102008c ಶೈಲರಾಜೋ ವೃಣೋತ್ಯೇಷ ವಿಂಧ್ಯಃ ಕ್ರೋಧವಶಾನುಗಃ||

ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿದರು: “ಕ್ರೋಧವಶನಾದ ಶೈಲರಾಜ ವಿಂಧ್ಯನು
ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರ ಮತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಗತಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.

03102009a ತಂ ನಿವಾರಯಿತುಂ ಶಕ್ತೋ ನಾನ್ಯಃ ಕಶ್ಚಿದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03102009c ಋತೇ ತ್ವಾಂ ಹಿ ಮಹಾಭಾಗ ತಸ್ಮಾದೇನಂ ನಿವಾರಯ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಮಹಾಭಾಗ! ನಿನ್ನ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ
ಅವನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಶಕ್ಯರಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು.”

03102010 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03102010a ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ವಚನಂ ವಿಪ್ರಃ ಸುರಾಣಾಂ ಶೈಲಮಭ್ಯಗಾತ್|

03102010c ಸೋಽಭಿಗಮ್ಯಾಬ್ರವೀದ್ವಿಂಧ್ಯಂ ಸದಾರಃ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಸುರರ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ವಿಪ್ರನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03102011a ಮಾರ್ಗ ಮಿಚ್ಚಾಮ್ಯಹಂ ದತ್ತಂ ಭವತಾ ಪರ್ವತೋತ್ತಮ|

03102011c ದಕ್ಷಿಣಾಮಭಿಗಂತಾಸ್ಮಿ ದಿಶಂ ಕಾರ್ಯೇಣ ಕೇನ ಚಿತ್||

“ಪರ್ವತೋತ್ತಮ! ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ದಾರಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀಡು. ಯಾವುದೋ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03102012a ಯಾವದಾಗಮನಂ ಮಹ್ಯಂ ತಾವತ್ತ್ವಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಯ|

03102012c ನಿವೃತ್ತೇ ಮಯಿ ಶೈಲೇಂದ್ರ ತತೋ ವರ್ಧಸ್ವ ಕಾಮತಃ||

03102013a ಏವಂ ಸ ಸಮಯಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿಂಧ್ಯೇನಾಮಿತ್ರಕರ್ಷನ|

03102013c ಅದ್ಯಾಪಿ ದಕ್ಷಿಣಾದ್ದೇಶಾದ್ವಾರುಣೀರ್ನ ನಿವರ್ತತೇ||

ನಾನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಎತ್ತರವನ್ನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇಟ್ಟಿರು. ಶೈಲೇಂದ್ರ! ನಾನು ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಬಹುದು!” ಹೀಗೆ ಆ ಅಮಿತ್ರಕರ್ಷಣನು ವಿಂಧ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಇದೂವರೆಗೂ ವಾರುಣಿಯು ದಕ್ಷಿಣದೇಶದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲ!

03102014a ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಯಥಾ ವಿಂಧ್ಯೋ ನ ವರ್ಧತೇ|

03102014c ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವೇನ ಯನ್ಮಾಂ ತ್ವಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛಸಿ||

ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಿಂಧ್ಯವು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

03102015a ಕಾಲೇಯಾಸ್ತು ಯಥಾ ರಾಜನ್ಸುರೈಃ ಸರ್ವೈರ್ನಿಷೂದಿತಾಃ|

03102015c ಅಗಸ್ತ್ಯಾದ್ವರಮಾಸಾದ್ಯ ತನ್ಮೈ ನಿಗದತಃ ಶೃಣು||

ರಾಜನ್! ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಗೆ ಕಾಲೇಯರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು.

03102016a ತ್ರಿದಶಾನಾಂ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರಬ್ರವೀತ್|

03102016c ಕಿಮರ್ಥಮಭಿಯಾತಾಃ ಸ್ಥ ವರಂ ಮತ್ತಃ ಕಿಮಿಚ್ಛಥ||

03102016e ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತತಸ್ತೇನ ದೇವಾಸ್ತಂ ಮುನಿಮಬ್ರುವನ್||

ಮೂವತ್ತು ದೇವತೆಗಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ? ನನ್ನಿಂದ ಏನು ವರವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?” ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ದೇವತೆಗಳು ಮುನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

03102017a ಏವಂ ತ್ವಯೇಚ್ಛಾಮ ಕೃತಂ ಮಹರ್ಷೇ|

ಮಹಾರ್ಣವಂ ಪೀಯಮಾನಂ ಮಹಾತ್ಮನ್|

03102017c ತತೋ ವಧಿಷ್ಯಾಮ ಸಹಾನುಬಂಧಾನ್|

ಕಾಲೇಯಸಂಜ್ಞಾನ್ಸುರವಿದ್ವಿಷಸ್ತಾನ್||

“ಮಹರ್ಷೇ ! ಮಹಾತ್ಮನ್ ! ನೀನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಅನಂತರ ನಾವು ಆ ಸುರದ್ವೇಷಿ ಕಾಲೇಯರನ್ನು ಅವರ ಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ ವಧಿಸುತ್ತೇವೆ.”

03102018a ತ್ರಿದಶಾನಾಂ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಥೇತಿ ಮುನಿರಬ್ರವೀತ್ |

03102018c ಕರಿಷ್ಯೇ ಭವತಾಂ ಕಾಮಂ ಲೋಕಾನಾಂ ಚ ಮಹತ್ಸುಖಿಂ ||

ದೇವತೆಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುನಿಯು “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ! ಲೋಕಗಳ ಮಹಾ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಆಸೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03102019a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತೋಽಗಚ್ಚತ್ಸಮುದ್ರಂ ಸರಿತಾಂ ಪತಿಂ |

03102019c ಋಷಿಭಿಶ್ಚ ತಪಹ್ನಿದ್ಧೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ದೇವೈಶ್ಚ ಸುವ್ರತಃ ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ನಂತರ ಅವನು ಋಷಿ, ತಪಃಸಿದ್ಧ, ಸುವ್ರತರು ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳೊಡಗೂಡಿ ಸರಿತಾಪತಿ ಸಮುದ್ರದಬಳಿ ಹೋದನು.

03102020a ಮನುಷ್ಯೋರಗಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷಕಿಂಪುರುಷಾಸ್ತಥಾ |

03102020c ಅನುಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ದ್ರಷ್ಟುಕಾಮಾಸ್ತದದ್ಭುತಂ ||

ಮನುಷ್ಯ-ಉರಗ-ಗಂಧರ್ವ-ಯಕ್ಷ-ಕಿಂಪುರುಷರು ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಅದ್ಭುತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

03102021a ತತೋಽಭ್ಯಗಚ್ಚನ್ಸಹಿತಾಃ ಸಮುದ್ರಂ ಭೀಮನಿಸ್ವನಂ |

03102021c ನೃತ್ಯಂತಮಿವ ಚೋರ್ಮೀರ್ಭಿರ್ವಲ್ಗಂತಮಿವ ವಾಯುನಾ ||

03102022a ಹಸಂತಮಿವ ಫೇನೌಘೈಃ ಸ್ವಲಂತಂ ಕಂದರೇಷು ಚ|

03102022c ನಾನಾಗ್ರಾಹಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ನಾನಾದ್ವಿಜಗಣಾಯುತಂ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿರುವ,
ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲಗೊಂಡ ಅಲೆಗಳು ನಾಟ್ಯಮಾಡುವಂತೆ
ತೋರುತ್ತಿರುವ, ನಗುತ್ತಿರುವಂತಿರುವ ನೊರೆಯ, ಒಡೆದ ಕಂದರಗಳುಳ್ಳ,
ನಾನಾ ತರಹದ ಮೀನುಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ನಾನಾ ವಿಧದ ಪಕ್ಷಿಗಣಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಸಮುದ್ರದ ಬಳಿ ಬಂದರು.

03102023a ಅಗಸ್ತ್ಯಸಹಿತಾ ದೇವಾಃ ಸಗಂಧರ್ವಮಹೋರಗಾಃ|

03102023c ಋಷಯಶ್ಚ ಮಹಾಭಾಗಾಃ ಸಮಾಸೇದುರ್ಮಹೋದಧಿಂ||

ಅಗಸ್ತ್ಯನೊಂದಿಗೆ ದೇವತೆಗಳು, ಜೊತೆಗೆ ಗಂಧರ್ವರೂ,
ಮಹಾಲುರುಗಗಳೂ, ಮಹಾಭಾಗ ಋಷಿಗಳೂ ಸುಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ
ಬಂದು ಸೇರಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ದ್ವಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾವರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಕುಡಿದು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಬರಿದು ಮಾಡಲು ದೇವತೆಗಳು
 ಕಾಲೇಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದು (೧-೧೨). ಕುಡಿದ ನೀರನ್ನು
 ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಗರವನ್ನು ಪುನಃ ತುಂಬಿಸಲು
 ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಹೇಳಲು ದೇವತೆಗಳು ಪುನಃ
 ಪಿತಾಮಹನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದುದು (೧೩-೧೯).

03103001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03103001a ಸಮುದ್ರಂ ಸ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ವಾರುಣಿರ್ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಃ|

03103001c ಉವಾಚ ಸಹಿತಾನ್ದೇವಾನ್ಯುಷೀಂಶ್ಚೈವ ಸಮಾಗತಾನ್||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವಾನ್ ಋಷಿ ವಾರುಣಿಯು
 ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳಿಗೆ
 ಹೇಳಿದನು:

03103002a ಏಷ ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥಂ ವೈ ಪಿಬಾಮಿ ವರುಣಾಲಯಂ|

03103002c ಭವದ್ಭಿಯದನುಷ್ಠೇಯಂ ತಚ್ಚೀಪ್ತಂ ಸಂವಿಧೀಯತಾಂ||

“ಈಗ ಲೋಕಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಈ ವರುಣಾಲಯವನ್ನು
 ಕುಡಿಯುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವಿರೋ ಅದನ್ನು
 ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿ.”

03103003a ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರಚ್ಯುತಃ|

03103003c ಸಮುದ್ರಮಪಿಬತ್ಕು ದ್ಧಃ ಸರ್ವ ಲೋಕಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಚ್ಯುತ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿಯು ಕೃದ್ಧನಾಗಿ ಸರ್ವ ಲೋಕವೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕುಡಿದು ಬರಿದುಮಾಡಿದನು.

03103004a ಪೀಯಮಾನಂ ಸಮುದ್ರಂ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಾಃ ಸವಾಸವಾಃ|

03103004c ವಿಸ್ಮಯಂ ಪರಮಂ ಜಗ್ಮುಃ ಸ್ತುತಿಭಿಶ್ಚಾಪ್ಯಪೂಜಯನ್||

ಅವನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿದಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂದ್ರನೂ ಸೇರಿ ದೇವತೆಗಳು ಪರಮ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದರು.

03103005a ತ್ವಂ ನಸ್ಮಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಚ ಲೋಕಾನಾಂ ಲೋಕಭಾವನಃ|

03103005c ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಸಮುಚ್ಚೇದಂ ನ ಗಚ್ಛೇತ್ಸಾಮರಂ ಜಗತ್||

“ಲೋಕಭಾವನ! ನೀನೇ ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ಲೋಕಗಳ ತ್ರಾತ, ವಿಧಾತ.
ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಅಮರರು ಮತ್ತು ಜಗತ್ತು ಈ ಕಷ್ಟದಿಂದ
ಪಾರುಗೊಂಡಿವೆ.”

03103006a ಸಂಪೂಜ್ಯಮಾನಸ್ತ್ರಿದಶೈರ್ಮಹಾತ್ಮಾ|

ಗಂಧರ್ವತೂರ್ಯೇಷು ನದತ್ಸು ಸರ್ವಶಃ|

03103006c ದಿವ್ಯೈಶ್ಚ ಪುಷ್ಪೈರವಕೀರ್ಯಮಾಣೋ|

ಮಹಾರ್ಣವಂ ನಿಃಸಲಿಲಂ ಚಕಾರ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನು ನೀರಿಲ್ಲದೇ ಮಾಡಿದ ನಂತರ
ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡಲು ಗಂಧರ್ವರು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ
ನಾದವನ್ನು ತುಂಬಿಸಿದರು. ಅವನ ಮೇಲೆ ದಿವ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು
ಸುರಿಸಲಾಯಿತು.

03103007a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೃತಂ ನಿಃಸಲಿಲಂ ಮಹಾರ್ಣವಂ|

ಸುರಾಃ ಸಮಸ್ತಾಃ ಪರಮಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃ|

03103007c ಪ್ರಗೃಹ್ಯಯ ದಿವ್ಯಾನಿ ವರಾಯುಧಾನಿ|

ತಾನ್ದಾನವಾಂ ಜಘ್ನುರದೀನಸತ್ತ್ವಾಃ||

ಆ ಮಹಾಸಾಗರವು ನೀರಿಲ್ಲದೇ ಬತ್ತಿಹೋದದನ್ನು ಕಂಡು ಸುರರೆಲ್ಲರೂ
ಪರಮ ಹೃಷ್ಟರಾದರು. ದಿವ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ದಾನವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರು.

03103008a ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾಸ್ತ್ರಿದಶೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ|

ಮಹಾಬಲೈರ್ವೇಗಿಭಿರುನ್ನದದ್ಭಿಃ|

03103008c ನ ಸೇಹಿರೇ ವೇಗವತಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

ವೇಗಂ ತದಾ ಧಾರಯಿತುಂ ದಿವೌಕಸಾಂ||

ಮಹಾತ್ಮ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಮಹಾವೀರ, ಮಹಾ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಆ ದಾನವರು ನಿರ್ನಾಮಗೊಂಡರು. ವೇಗಶಾಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ದಿವೌಕಸರ ವೇಗದ ಧಾಳಿಯನ್ನು ಅವರು ಸಹಿಸಲಾರದಾದರು.

03103009a ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾಸ್ತ್ರಿದಶೈರ್ದಾನವಾ ಭೀಮನಿಸ್ವನಾಃ|

03103009c ಚಕ್ರುಃ ಸುತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಂ ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಭಯಂಕರ ಘರ್ಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ನಡೆದ ಆ ಮಹಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ದಾನವರನ್ನು ವಧಿಸಿದರು.

03103010a ತೇ ಪೂರ್ವಂ ತಪಸಾ ದಗ್ಧಾ ಮುನಿಭಿರ್ಭಾವಿತಾತ್ಮಭಿಃ|

03103010c ಯತಮಾನಾಃ ಪರಂ ಶಕ್ತ್ಯಾ ತ್ರಿದಶೈರ್ವಿನಿಷೂದಿತಾಃ||

ಭಾವಿತಾತ್ಮರಾದ ಮುನಿಗಳ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೊದಲೇ ದಗ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಪರಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ ಹೋರಾಡಿದರೂ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಾಶಹೊಂದಿದರು.

03103011a ತೇ ಹೇಮನಿಷ್ಕಾಭರಣಾಃ ಕುಂಡಲಾಂಗದಧಾರಿಣಃ|

03103011c ನಿಹತ್ಯ ಬಹ್ವಶೋಭಂತ ಪುಷ್ಪಿತಾ ಇವ ಕಿಂಶುಕಾಃ||

ಬಂಗಾರದ ಕವಚಾಭರಣಗಳು, ಕುಂಡಲ ಮತ್ತು ಅಂಗಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿದ್ದ ಅವರು ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹೂಬಿಟ್ಟು ಕಿಂಶುಕಗಳಂತೆ
ಶೋಭಿಸಿದರು.

03103012a ಹತಶೇಷಾಸ್ತತಃ ಕೇ ಚಿತ್ಕಾಲೇಯಾ ಮನುಜೋತ್ತಮ|

03103012c ವಿದಾಯ್ ವಸುಧಾಂ ದೇವೀಂ ಪಾತಾಲತಲಮಾಶ್ರಿತಾಃ||

ಮನುಜೋತ್ತಮ ! ಸಾಯದೇ ಉಳಿದ ಕೆಲವು ಕಾಲೇಯರು ದೇವಿ
ವಸುಧೆಯನ್ನು ಬಗೆದು ಪಾತಾಲತಳವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರು.

03103013a ನಿಹತಾನ್ದಾನವಾನ್ಧ್ವಷ್ಟ್ವಾ ತ್ರಿದಶಾ ಮುನಿಪುಂಗವಂ|

03103013c ತುಷ್ಟುವುರ್ವಿವಿಧೈರ್ವಾಕ್ಯೈರಿದಂ ಚೈವಾಬ್ರುವನ್ವಚಃ||

ದಾನವರು ಹತರಾದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ದೇವತೆಗಳು

ಮುನಿಪುಂಗವನನ್ನು ವಿವಿಧ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಹೇಳಿದರು:

03103014a ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾನ್ಮಹಾಭಾಗ ಲೋಕೈಃ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಮಹತ್ಸುಖಂ|

03103014c ತ್ವತ್ಪ್ರಜಸಾ ಚ ನಿಹತಾಃ ಕಾಲೇಯಾಃ ಕ್ರೂರವಿಕ್ರಮಾಃ||

“ಮಹಾಭಾಗ ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಮಹಾ ಸುಖವು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಈ ಕ್ರೂರವಿಕ್ರಮಿ
ಕಾಲೇಯರು ಹತರಾದರು.

03103015a ಪೂರಯಸ್ವ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸಮುದ್ರಂ ಲೋಕಭಾವನ|

03103015c ಯತ್ತ್ವಯಾ ಸಲಿಲಂ ಪೀತಂ ತದಸ್ಮಿನ್ನುನರುತ್ಸುಜ||

ಲೋಕಭಾವನ ! ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಈಗ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತುಂಬಿಸು.
ನೀನು ಕುಡಿದ ನೀರನ್ನು ಪುನಃ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಿಡು.”

03103016a ಏವಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಭಗವಾನ್ಮುನಿಪುಂಗವಃ|

03103016c ಜೀರ್ಣಂ ತದ್ಧಿ ಮಯಾ ತೋಯಮುಪಾಯೋಽನ್ಯಃ ಪ್ರಚಿಂತ್ಯತಾಂ||

03103016e ಪೂರಣಾರ್ಥಂ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಭವದ್ಭಿಯತ್ನಮಾಸ್ಥಿತೈಃ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭಗವಾನ್ ಮುನಿಪುಂಗವನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ನಾನು
ಕುಡಿದ ನೀರನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಸಮುದ್ರವನ್ನು
ತುಂಬಿಸಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಬೇಕು.
ನೀವೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.”

03103017a ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ಮಹರ್ಷೇರ್ಭಾವಿತಾತ್ಮನಃ|

03103017c ವಿಸ್ಮಿತಾಶ್ಚ ವಿಷಣ್ಣಾಶ್ಚ ಬಭೂವುಃ ಸಹಿತಾಃ ಸುರಾಃ||

ಭಾವಿತಾತ್ಮ ಮಹರ್ಷಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸುರರು ಒಟ್ಟಿಗೇ
ವಿಸ್ಮಿತರೂ ವಿಷಣ್ಣರೂ ಆದರು.

03103018a ಪರಸ್ಪರಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಮುನಿಪುಂಗವಂ|

03103018c ಪ್ರಜಾಃ ಸರ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ ವಿಪ್ರಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಮುನಿಪುಂಗವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪರಸ್ಪರರನ್ನು
ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

03103019a ತ್ರಿದಶಾ ವಿಷ್ಣುನಾ ಸಾರ್ಥಮುಪಜಗ್ಮುಃ ಪಿತಾಮಹಂ|

03103019c ಪೂರಣಾರ್ಥಂ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಮಂತ್ರಯಿತ್ವಾ ಪುನಃ ಪುನಃ||

03103019e ಊಚುಃ ಪ್ರಾಂಜಲಯಃ ಸರ್ವೇ ಸಾಗರಸ್ಯಾಭಿಪೂರಣಂ||

ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪುನಃ ತುಂಬಿಸುವುದರ ಕುರಿತು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನೊಂದಿಗೆ ಪಿತಾಮಹನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಸಾಗರವನ್ನು ತುಂಬಿಸುವುದರ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ತ್ರ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ| ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೦೪

ಭಗೀರಥ

ಬಹುಕಾಲದ ನಂತರ ರಾಜಾ ಭಗೀರಥನು ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಅದರ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳುವುದು (೧-೨). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೇಳಲು ಲೋಮಶನು ಭಗೀರಥನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು

(೩-೫). ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶದ ರಾಜಾ ಸಗರನು ಹರನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ತನ್ನ
ಒಬ್ಬಳು ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ೬೦,೦೦೦ ಪುತ್ರರರನ್ನೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳಲ್ಲಿ ಓರ್ವ
ಮಗನನ್ನೂ ಪಡೆದುದು (೬-೨೨).

03104001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03104001a ತಾನುವಾಚ ಸಮೇತಾಂಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾ ಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ|

03104001c ಗಚ್ಚ ಧ್ವಂ ವಿಬುಧಾಃ ಸರ್ವೇ ಯಥಾಕಾಮಂ ಯಥೇಚ್ಛಿತಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಲೋಕಪಿತಾಮಹ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ವಿಬುಧರೇ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ
ನಿಮಗಿಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ.

03104002a ಮಹತಾ ಕಾಲಯೋಗೇನ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಯಾಸ್ಯತೇಽರ್ಣವಃ|

03104002c ಜ್ಞಾತೀನ್ವೈ ಕಾರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ್ಞೋ ಭಗೀರಥಾತ್||

ಮಹಾ ಕಾಲದ ನಂತರ ಮಹಾರಾಜ ಭಗೀರಥನು ತನ್ನ ಬಾಂಧವರ
ಕಾರಣದಿಂದ ಸಮುದ್ರವು ತನ್ನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು
ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.”

03104003 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03104003a ಕಥಂ ವೈ ಜ್ಞಾತಯೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಕಾರಣಂ ಚಾತ್ರ ಕಿಂ ಮುನೇ|

03104003c ಕಥಂ ಸಮುದ್ರಃ ಪೂರ್ಣಶ್ಚ ಭಗೀರಥಪರಿಶ್ರಮಾತ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಮುನೇ! ಬಾಂಧವರು ಅದಕ್ಕೆ

ಹೇಗೆ ಕಾರಣರಾದರು? ಭಗೀರಥನ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಸಮುದ್ರವು
ಹೇಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು?

03104004a ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ವಿಸ್ತರೇಣ ತಪೋಧನ|

03104004c ಕಥ್ಯಮಾನಂ ತ್ವಯಾ ವಿಪ್ರ ರಾಜ್ಞಾಂ ಚರಿತಮುತ್ತಮಂ||

ತಪೋಧನ! ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ವಿಪ್ರ! ಆ
ರಾಜನ ಉತ್ತಮ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೀನು ಹೇಳು.”

03104005 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03104005a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ವಿಪ್ರೇಂದ್ರೋ ಧರ್ಮರಾಜ್ಞಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03104005c ಕಥಯಾಮಾಸ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಸಗರಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮರಾಜ ಮಹಾತ್ಮನು ಹೀಗೆ
ಹೇಳಲು ವಿಪ್ರೇಂದ್ರನು ಮಹಾತ್ಮ ಸಗರನ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು
ಹೇಳಿದನು.

03104006 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03104006a ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಣಾಂ ಕುಲೇ ಜಾತಃ ಸಗರೋ ನಾಮ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03104006c ರೂಪಸತ್ತ ಬಲೋಪೇತಃ ಸ ಚಾಪುತ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಗಳ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಸಗರ ಎಂಬ
ಹೆಸರಿನ ರೂಪ, ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಬಲಾನ್ವಿತ ರಾಜನು ಜನಿಸಿದನು. ಆ
ಪ್ರತಾಪವಂತನಿಗೆ ಪುತ್ರರಿರಲಿಲ್ಲ.

03104007a ಸ ಹೈಹಯಾನ್ಸಮುತ್ಸಾದ್ಯ ತಾಲಜಂಘಾಂಶ್ಚ ಭಾರತ|

03104007c ವಶೇ ಚ ಕೃತ್ವಾ ರಾಜ್ಞೋಽನ್ಯಾನ್ವ ರಾಜ್ಯಮನ್ವಶಾಸತ||

ಭಾರತ! ಅವನು ಹೈಹಯರನ್ನು ಹೊರಹೊಟ್ಟು, ತಾಲಜಂಘರನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ರಾಜರನ್ನು ವಶೀಕರಿಸಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದನು.

03104008a ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯೇ ತ್ವಭವತಾಂ ರೂಪಯೌವನದರ್ಪಿತೇ|

03104008c ವೈದರ್ಭೀ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಶೈಬ್ಯಾ ಚ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಭರತರ್ಷಭ! ಅವನಿಗೆ ರೂಪಯೌವನದರ್ಪಿತರಾದ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು - ವಿದರ್ಭರಾಜಕುಮಾರಿ ಮತ್ತು ಶಿಬಿಯ ಮಗಳು.

03104009a ಸ ಪುತ್ರಕಾಮೋ ನೃಪತಿಸ್ತತಾಪ ಸುಮಹತ್ತಪಃ|

03104009c ಪತ್ನೀಭ್ಯಾಂ ಸಹ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೈಲಾಸಂ ಗಿರಿಮಾಶ್ರಿತಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಪುತ್ರರನ್ನು ಬಯಸಿದ ಆ ನೃಪತಿಯು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಕೈಲಾಸ ಗಿರಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಮಹಾ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು.

03104010a ಸ ತಪ್ಯಮಾನಃ ಸುಮಹತ್ತಪೋ ಯೋಗಸಮನ್ವಿತಃ|

03104010c ಆಸಸಾದ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ತ್ರ್ಯಕ್ಷಂ ತ್ರಿಪುರಮರ್ದನಂ||

03104011a ಶಂಕರಂ ಭವಮೀಶಾನಂ ಶೂಲಪಾನಿಂ ಪಿನಾಕಿನಂ|

03104011c ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಶಿವಮುಗ್ರೇಶಂ ಬಹುರೂಪಮುಮಾಪತಿಂ||

ಯೋಗಸಮಸ್ತಿತನಾಗಿ ಮಹಾತಪಸ್ಸನ್ನು ಅವನು ತಪಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ
 ಮಹಾತ್ಮ, ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ತ್ರಿಪುರಮರ್ದನ, ಶಂಕರ, ಭವ, ಈಶ,
 ಶೂಲಪಾಣಿ, ಪಿನಾಕಿ, ತ್ರ್ಯಂಬಕ, ಉಗ್ರೇಶ, ಬಹುರೂಪಿ, ಉಮಾಪತಿ
 ಶಿವನು ಬಂದನು.

03104012a ಸ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ವರದಂ ಪತ್ನೀಭ್ಯಾಂ ಸಹಿತೋ ನೃಪಃ|

03104012c ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಪುತ್ರಾರ್ಥಂ ಸಮಯಾಚತ||

ಆ ವರದನನ್ನು ಕಂಡ ತಕ್ಷಣ ಪತ್ನಿಯರ ಸಹಿತ ಆ ಮಹಾಬಾಹು
 ನೃಪನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪುತ್ರನನ್ನು ಬೇಡಿದನು.

03104013a ತಂ ಪ್ರೀತಿಮಾನ್ ಹರಃ ಪ್ರಾಹ ಸಭಾರ್ಯಂ ನೃಪಸತ್ತಮಂ|

03104013c ಯಸ್ಮಿನ್ಪ್ರತೋ ಮುಹೂರ್ತೇಽಹಂ ತ್ವಯೇಹ ನೃಪತೇ ವರಂ||

03104014a ಷಷ್ಠಿಃ ಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶೂರಾಃ ಸಮರದರ್ಪಿತಾಃ|

03104014c ಏಕಸ್ಯಾಂ ಸಂಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಪತ್ನ್ಯಾಂ ತವ ನರೋತ್ತಮ||

ಅವನಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಹರನು ಭಾರ್ಯೆಯರೊಂದಿಗಿದ್ದ
 ನೃಪಸತ್ತಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪತೇ! ನರೋತ್ತಮ! ನೀನು ಯಾವ
 ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೋ ಅದರಂತೆ
 ನಿನಗೆ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಶೂರರಾದ, ಸಮರದರ್ಪಿತ ಪುತ್ರರು ನಿನ್ನ
 ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

03104015a ತೇ ಚೈವ ಸರ್ವೇ ಸಹಿತಾಃ ಕ್ಷಯಂ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ಪಾರ್ಥಿವ|

03104015c ಏಕೋ ವಂಶಧರಃ ಶೂರ ಏಕಸ್ಯಾಂ ಸಂಭವಿಷ್ಯತಿ||

03104015e ಏವಮುಕ್ತಾ ತು ತಂ ರುದ್ರಸ್ತತ್ಯೈವಾಂತರಧೀಯತ||

ಪಾರ್ಥಿವ ! ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಕ್ಷಯವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವಂಶವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಒಬ್ಬನೇ ಶೂರನು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.” ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ರುದ್ರ ಶಂಕರನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

03104016a ಸ ಚಾಪಿ ಸಗರೋ ರಾಜಾ ಜಗಾಮ ಸ್ವಂ ನಿವೇಶನಂ|

03104016c ಪತ್ನೀಭ್ಯಾಂ ಸಹಿತಸ್ತಾತ ಸೋಽತಿಹೃಷ್ಟಮನಾಸ್ತದಾ||

ಅನಂತರ ರಾಜ ಸಗರನು ತನ್ನ ಈರ್ವರು ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಅತೀವ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಮರಳಿದನು.

03104017a ತಸ್ಯಾಥ ಮನುಜಶ್ರೇಷ್ಠ ತೇ ಭಾರ್ಯೇ ಕಮಲೇಕ್ಷಣೇ|

03104017c ವೈದರ್ಭೀ ಚೈವ ಶೈಲ್ಯಾ ಚ ಗರ್ಭಿಣ್ಯಾ ಸಂಬಭೂವತುಃ||

03104018a ತತಃ ಕಾಲೇನ ವೈದರ್ಭೀ ಗರ್ಭಾಲಾಬುಂ ವ್ಯಜಾಯತ|

03104018c ಶೈಲ್ಯಾ ಚ ಸುಷುಮೇ ಪುತ್ರಂ ಕುಮಾರಂ ದೇವರೂಪಿಣಂ||

ಮನುಜಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಆಗ ಅವನ ಈರ್ವರು ಕಮಲೇಕ್ಷಣಿ ಭಾರ್ಯೆಯರು - ವೈದರ್ಭಿ ಮತ್ತು ಶೈಲ್ಯ - ಗರ್ಭಿಣಿಯರಾದರು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ವೈದರ್ಭಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಚೇನೀಕಾಯಿಯಂತಹ ಪಿಂಡವು ಹುಟ್ಟಿತು ಮತ್ತು ಶೈಲ್ಯಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರೂಪಿ, ಕುಮಾರ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು.

03104019a ತದಾಲಾಬುಂ ಸಮುತ್ಪ್ರಪ್ತುಂ ಮನಶ್ಚಕ್ರೇ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03104019c ಅಥಾಂತರಿಕ್ಷಾಚ್ಛ್ರಾವ ವಾಚಂ ಗಂಭೀರನಿಶ್ವನಾಂ||

ರಾಜನು ಆ ಚೀನೀಕಾಯಿಯನ್ನು (ಗರ್ಭ ಪಿಂಡವನ್ನು) ಬಿಸಾಡಲು
ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದಾಗ ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ
ವಾಣಿಯೊಂದು ಕೇಳಿಸಿತು.

03104020a ರಾಜನ್ಮಾ ಸಾಹಸಂ ಕಾರ್ಷೀಃ ಪುತ್ರಾನ್ನ ತ್ಯಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ|

03104020c ಅಲಾಬುಮಧ್ಯಾನ್ನಿಷ್ಟ್ಯಷ್ಟ್ಯ ಬೀಜಂ ಯತ್ನೇನ ಗೋಪ್ಯತಾಂ||

03104021a ಸೋಪಸ್ವೇದೇಷು ಪಾತ್ರೇಷು ಫೃತಪೂರ್ಣೇಷು ಭಾಗಶಃ|

“ರಾಜನ್! ದುಡಕಬೇಡ! ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಡ! ಈ
ಚೀನೀಕಾಯಿಯಿಂದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ಒಂದೊಂದನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ
ತುಪ್ಪ ತುಂಬಿದ ಕೊಡಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಕಾದಿರಿಸು.

03104021c ತತಃ ಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿ ಷಷ್ಟಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ಪಾರ್ಥಿವ||

03104022a ಮಹಾದೇವೇನ ದಿಷ್ಟಂ ತೇ ಪುತ್ರಜನ್ಮ ನರಾಧಿಪ|

03104022c ಅನೇನ ಕ್ರಮಯೋಗೇನ ಮಾ ತೇ ಬುದ್ಧಿರತೋಽನ್ಯಥಾ||

ಅನಂತರ ಪಾರ್ಥಿವ! ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ.
ನರಾಧಿಪ! ಹೀಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಹಾದೇವನು
ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬೇರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸ-ಯೋಚನೆಗಳನ್ನೂ ನೀನು
ಮಾಡಬಾರದು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಗರಸಂತತಿಕಥನೇ
ಚತುರಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಸಗರಸಂತತಿ ಕಥನದಲ್ಲಿ ನೂರಾನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೦೫

ರಾಜಾ ಸಗರನ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆಯು ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ
ಅಂತರ್ಧಾನವಾದುದು (೧-೧೦). ಹುಡುಕಲು ಹೋದ ಸಗರ ಪುತ್ರರು
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆದು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಪಿಲಾಶ್ರಮದ ಬಳಿ
ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ನೋಡಿದುದು (೧೧-೨೫).

03105001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03105001a ಏತಚ್ಛ್ವಾತ್ವಾಂತರಿಕ್ಷಾಚ್ಚ ಸ ರಾಜಾ ರಾಜಸತ್ತಮ|

03105001c ಯಥೋಕ್ತಂ ತಚ್ಚ ಕಾರಾಥ ಶ್ರದ್ಧಧದ್ಭರತರ್ಷಭ||

03105002a ಷಷ್ಠಿಃ ಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿ ತಸ್ಯಾಪ್ರತಿಮತೇಜಸಃ|

03105002c ರುದ್ರಪ್ರಸಾದಾದ್ರಾಜರ್ಷೇಃ ಸಮಜಾಯಂತ ಪಾರ್ಥಿವ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜಸತ್ತಮ! ಭರತರ್ಷಭ! ಈ
ಆಕಾಶವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ರಾಜನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ
ಮಾಡಿದನು. ಪಾರ್ಥಿವ! ಹೀಗೆ ಆ ರಾಜರ್ಷಿಗೆ ರುದ್ರನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ
ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಅಪ್ರತಿಮ ತೇಜಸ್ವಿ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು.

03105003a ತೇ ಘೋರಾಃ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಾಣ ಆಕಾಶಪರಿಸರ್ಪಿಣಃ|

03105003c ಬಹುತ್ವಾಚ್ಚಾ ವಜಾನಂತಃ ಸರ್ವಾಃ ಸ್ತೋಕಾನ್ಸಹಾಮರಾಣ್||

ಅವರು ಘೋರರೂ, ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಗಳೂ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಗಳಂತೆ ಹರಿದಾಡುವವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರು ಅಮರರನ್ನೂ ಸೇರಿ ಸರ್ವಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಅಣಕಿಸಿದರು.

03105004a ತ್ರಿದಶಾಂಶ್ಚಾಪ್ಯಬಾಧಂತ ತಥಾ ಗಂಧರ್ವರಾಕ್ಷಸಾನ್|

03105004c ಸರ್ವಾಣಿ ಚೈವ ಭೂತಾನಿ ಶೂರಾಃ ಸಮರಶಾಲಿನಃ||

ಆ ಶೂರ ಸಮರಶಾಲಿಗಳು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಗಂಧರ್ವ-ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಜೀವಿಗಳನ್ನೂ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03105005a ವಧ್ಯಮಾನಾಸ್ತತೋ ಲೋಕಾಃ ಸಾಗರೈರ್ಮಂದಬುದ್ಧಿಭಿಃ|

03105005c ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಶರಣಂ ಜಗ್ಮುಃ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವದೈವತೈಃ||

ಈ ಮಂದಬುದ್ಧಿ ಸಾಗರರಿಂದ ಲೋಕಗಳು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮನ ಶರಣು ಹೊಕ್ಕರು.

03105006a ತಾನುವಾಚ ಮಹಾಭಾಗಃ ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ|

03105006c ಗಚ್ಛಧ್ವಂ ತ್ರಿದಶಾಃ ಸರ್ವೇ ಲೋಕೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ಯಥಾಗತಂ||

ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹ ಮಹಾಭಾಗನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ದೇವತೆಗಳೇ! ಎಲ್ಲರೂ ಲೋಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೀರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮರಳಿ!

03105007a ನಾತಿದೀರ್ಘೇಣ ಕಾಲೇನ ಸಾಗರಾಣಾಂ ಕ್ಷಯೋ ಮಹಾನ್|

03105007c ಭವಿಷ್ಯತಿ ಮಹಾಘೋರಃ ಸ್ವಕೃತ್ಯೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ಸುರಾಃ||

ಸುರರೇ! ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಸಾಗರರ ಮಹಾಘೋರ
ಕ್ಷಯವು ಅವರೇ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.”

03105008a ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತತೋ ದೇವಾ ಲೋಕಾಶ್ಚ ಮನುಜೇಶ್ವರ|

03105008c ಪಿತಾಮಹಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ವಿಪ್ರಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಂ||

ಮನುಜೇಶ್ವರ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಪಿತಾಮಹನ
ಅಪ್ಪಣೆಪಡೆದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

03105009a ತತಃ ಕಾಲೇ ಬಹುತಿಥೇ ವ್ಯತೀತೇ ಭರತರ್ಷಭ|

03105009c ದೀಕ್ಷಿತಃ ಸಗರೋ ರಾಜಾ ಹಯಮೇಧೇನ ವೀರ್ಯವಾನ್||

03105009e ತಸ್ಯಾಶ್ವೋ ವ್ಯಚರದ್ಭೂಮಿಂ ಪುತ್ರೈಃ ಸುಪರಿರಕ್ಷಿತಃ||

03105010a ಸಮುದ್ರಂ ಸ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನಿಷ್ಕೋಯಂ ಭೀಮದರ್ಶನಂ|

03105010c ರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಃ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ತತ್ಪ್ರವಾಂತರಧೀಯತ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಬಹಳಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ವೀರ್ಯವಾನ್
ರಾಜಾ ಸಗರನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು.
ಆ ಅಶ್ವವು ಪುತ್ರರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಾಡಿತು. ಅದು
ನೀರೇ ಇಲ್ಲದೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಗೊಳಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದು
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವಾಯಿತು.

03105011a ತತಸ್ತೇ ಸಾಗರಾಸ್ತಾತ ಹೃತಂ ಮತ್ವಾ ಹಯೋತ್ತಮಂ|

03105011c ಆಗಮ್ಯ ಪಿತುರಾಚಮ್ಬಿರದೃಶ್ಯಂ ತುರಗಂ ಹೃತಂ||

03105011e ತೇನೋಕ್ತಾ ದಿಕ್ಷು ಸರ್ವಾಸು ಸರ್ವೇ ಮಾರ್ಗತ ವಾಜಿನಂ||

ಮಗೂ! ಆಗ ಸಾಗರರು ಆ ಉತ್ತಮ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಯಾರೋ
ಅಪಹರಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ತಂದೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುದುರೆಯು
ಕಾಣದಂತೆ ಯಾರಿಂದಲೋ ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.
ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

03105012a ತತಸ್ತೇ ಪಿತುರಾಜ್ಞಾಯ ದಿಕ್ಷು ಸರ್ವಾಸು ತಂ ಹಯಂ|

03105012c ಅಮಾರ್ಗಂತ ಮಹಾರಾಜ ಸರ್ವಂ ಚ ಪೃಥಿವೀತಲಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ಅನಂತರ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅವರು ಭೂಮಿಯ
ಮೇಲೆಲ್ಲಾ, ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದರು.

03105013a ತತಸ್ತೇ ಸಾಗರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಮುಪೇತ್ಯ ಪರಸ್ಪರಂ|

03105013c ನಾಧ್ಯಗಚ್ಛಂತ ತುರಗಮಶ್ವಹರ್ತಾರಮೇವ ಚ||

ಅನಂತರ ಆ ಸಾಗರರೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು
ಕುದುರೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕದ್ದವರನ್ನಾಗಲೀ
ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ.

03105014a ಆಗಮ್ಯ ಪಿತರಂ ಚೋಚುಸ್ತತಃ ಪ್ರಾಂಜಲಯೋಽಗ್ರತಃ|

03105014c ಸಸಮುದ್ರವನದ್ವೀಪಾ ಸನದೀನದಕಂದರಾ||

03105014e ಸಪರ್ವತವನೋದ್ದೇಶಾ ನಿಖಿಲೇನ ಮಹೀ ನೃಪ||

03105015a ಅಸ್ಮಾ ಭಿರ್ವಿಚಿತಾ ರಾಜಂ ಶಾಸನಾತ್ತವ ಪಾರ್ಥಿವ|

03105015c ನ ಚಾಶ್ವಮಧಿಗಚ್ಚಾಮೋ ನಾಶ್ವಹರ್ತಾರಮೇವ ಚ||

ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಮರಳಿಬಂದು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಹೇಳಿದರು: “ನೃಪ! ರಾಜನ್! ಪಾರ್ಥಿವ! ನಿನ್ನ ಶಾಸನದಂತೆ ನಾವು ಸಮುದ್ರ, ವನ, ದ್ವೀಪಗಳನ್ನೂ, ನದೀಕಂದರಗಳನ್ನೂ, ಪರ್ವತ ವನಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿ ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದೆವು. ಆದರೆ ಕುದುರೆಯಾಗಲೀ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದವರಾಗಲೀ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.”

03105016a ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ತೇಷಾಂ ಸ ರಾಜಾ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಚಿತಃ|

03105016c ಉವಾಚ ವಚನಂ ಸರ್ವಾಂಸ್ತದಾ ದೈವವಶಾನ್ಭವ||

ಅವರ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತನಾದ ರಾಜನು ದೈವವಶನಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

03105017a ಅನಾಗಮಾಯ ಗಚ್ಚಧ್ವಂ ಭೂಯೋ ಮಾರ್ಗತ ವಾಜಿನಂ|

03105017c ಯಜ್ಞಿಯಂ ತಂ ವಿನಾ ಹ್ಯಶ್ವಂ ನಾಗಂತವ್ಯಂ ಹಿ ಪುತ್ರಕಾಃ||

“ಬರಬೇಡಿ! ಹೋಗಿ! ಮಕ್ಕಳೇ! ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ! ಯಜ್ಞದ ಕುದುರೆಯಿಲ್ಲದೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರಬೇಡಿ!”

03105018a ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ತು ಸಂದೇಶಂ ತತಸ್ತೇ ಸಗರಾತ್ಮಜಾಃ|

03105018c ಭೂಯ ಏವ ಮಹೀಂ ಕೃತ್ವಾಂ ವಿಚೇತುಮುಪಚಕ್ರಮುಃ||

03105019a ಅಥಾಪಶ್ಯಂತ ತೇ ವೀರಾಃ ಪೃಥಿವೀಮವದಾರಿತಾಂ|

03105019c ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಬಿಲಂ ತಚ್ಚ ಖನಂತಃ ಸಗರಾತ್ಮಜಾಃ||

03105019e ಕುದ್ಧಾಲೈರ್ಹ್ರೇಷುಕೈಶ್ಚೈವ ಸಮುದ್ರಮಖನಂಸ್ತದಾ||

ಆಗ ಆ ಸಗರಾತ್ಮಜರು ಅವನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಪುನಃ ಇಡೀ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಿ ಹುಡುಕಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಲವನ್ನು ಕಂಡು ಸಗರಾತ್ಮಜರು ಆ ಸಮುದ್ರದ ತಳವನ್ನು ಹಾರೆ-ಗುದ್ದಲಿಗಳಿಂದ ಅಗೆಯತೊಡಗಿದರು.

03105020a ಸ ಖನ್ಯಮಾನಃ ಸಹಿತೈಃ ಸಾಗರೈರ್ವರುಣಾಲಯಃ|

03105020c ಅಗಚ್ಚತ್ವರಮಾಮಾರ್ತಿಂ ದಾರ್ಯಮಾಣಃ ಸಮಂತತಃ||

ಹಾಗೆ ಸಾಗರರು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಅಗೆಯುತ್ತಿರಲು ಸಮುದ್ರವು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಪರಮ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿತು.

03105021a ಅಸುರೋರಗರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸತ್ತ್ವಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ|

03105021c ಆರ್ತನಾದಮಕುರ್ವಂತ ವಧ್ಯಮಾನಾನಿ ಸಾಗರೈಃ||

ಅಸುರರು, ಉರಗಗಳು, ರಾಕ್ಷಸರು ಮತ್ತು ಇತರ ವಿವಿಧ ಜೀವಿಗಳು ಸಾಗರರಿಂದ ವಧಿಸಲ್ಪಡುವಾಗ ಆರ್ತನಾದಗೈದರು.

03105022a ಚಿನ್ನಶೀರ್ಷಾ ವಿದೇಹಾಶ್ಚ ಭಿನ್ನಜಾನ್ವಸ್ಥಿಮಸ್ತಕಾಃ|

03105022c ಪ್ರಾಣಿನಃ ಸಮದೃಶ್ಯಂತ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಲೆಗಳನ್ನು ಕಡಿದು, ದೇಹತುಂಡಾಗಿ, ಎಲುಬು ಮತ್ತು ಬುರುಡೆಗಳು ಪುಡಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.

03105023a ಏವಂ ಹಿ ಖಿನತಾಂ ತೇಷಾಂ ಸಮುದ್ರಂ ಮಕರಾಲಯಂ|

03105023c ವ್ಯತೀತಃ ಸುಮಹಾನ್ಕಾಲೋ ನ ಚಾಶ್ವಃ ಸಮದೃಶ್ಯತ||

ಈ ರೀತಿ ಅವರು ಮಕರಾಲಯದವರೆಗೂ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಅಗೆದು
ತುಂಬಾ ಸಮಯವು ಕಳೆದರೂ ಕುದುರೆಯು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

03105024a ತತಃ ಪೂರ್ವೋತ್ತರೇ ದೇಶೇ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಮಹೀಪತೇ|

03105024c ವಿದಾಯ್ ಪಾತಾಲಮಥ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಃ ಸಗರಾತ್ಮಜಾಃ||

03105024e ಅಪಶ್ಯಂತ ಹಯಂ ತತ್ರ ವಿಚರಂತಂ ಮಹೀತಲೇ||

03105025a ಕಪಿಲಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ತೇಜೋರಾಶಿಮನುತ್ತಮಂ|

03105025c ತಪಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ತಂ ಜ್ವಾಲಾಭಿರಿವ ಪಾವಕಂ||

ಮಹೀಪತೇ! ಆಗ ಸಮುದ್ರದ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ
ಸಗರನ ಮಕ್ಕಳು ಪಾತಾಳದವರೆಗೂ ಅಗೆದರು. ಅಲ್ಲಿ ನೆಲದಮೇಲೆ
ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಂಡರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ತೇಜೋರಾಶಿಯ
ಮಹಾತ್ಮ ಅನುತ್ತಮ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯ
ಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಕಪಿಲನನ್ನೂ ನೋಡಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಗರಸಂತತಿಕಥನೇ

ಪಂಚಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

೧೦೬

ಸಂಕೃದ್ಧನಾದ ಕಪಿಲನಿಂದ ಸಗರನ ೬೦,೦೦೦ ಪುತ್ರರು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗಲು, ವಿಷಯವನ್ನು ನಾರದನು ಸಗರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದು (೧-೫). ಸಗರನು ತನ್ನ ಮಗ ಅಸಮಂಜಸನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದುದು (೬-೧೭).

ಸಗರನು ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ಅರಸಲು ಅಸಮಂಜಸನ ಮಗ ಅಂಶುಮಂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದುದು (೧೮-೨೦). ಕಪಿಲ

ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಅಂಶುಮಂತನು ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುದು;

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪರನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸಲು ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ತರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಕಪಿಲನಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದುದು (೨೧-೨೯). ಯಜ್ಞ ಸಮಾಪ್ತಿ; ಸಗರನ ಮರಣ; ಅಂಶುಮಂತನ ರಾಜ್ಯಭಾರ; ಮಗ ದಿಲೀಪ; ದಿಲೀಪನ ಮಗ ಭಗೀರಥನ ರಾಜ್ಯಭಾರ (೩೦-೪೦).

03106001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03106001a ತೇ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹಯಂ ರಾಜನ್ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟತನೂರುಹಾಃ|

03106001c ಅನಾದೃತ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಕಪಿಲಂ ಕಾಲಚೋದಿತಾಃ||

03106001e ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಃ ಸಮಧಾವಂತ ಅಶ್ವಗ್ರಹಣಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಅವರ ದೇಹವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪುಳಕಿತಗೊಂಡಿತು. ಕಾಲಚೋದಿತರಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮ ಕಪಿಲನನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ, ಸಂಕೃದ್ಧರಾಗಿ ಅಶ್ವವನ್ನು

ಹಿಡಿಯಲು ಬಯಸಿ ಓಡಿ ಬಂದರು.

03106002a ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಹಾರಾಜ ಕಪಿಲೋ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ|

03106002c ವಾಸುದೇವೇತಿ ಯಂ ಪ್ರಾಹುಃ ಕಪಿಲಂ ಮುನಿಸತ್ತಮಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಯಾವ ಮುನಿಸತ್ತಮ ಕಪಿಲನನ್ನು
ವಾಸುದೇವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ¹²³ ಆ ಮುನಿಸತ್ತಮ ಕಪಿಲನು

¹²³ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವಗವತದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೃದ್ಧನಾದನು.

03106003a ಸ ಚಕ್ಷುವಿವೃತಂ ಕೃತ್ವಾ ತೇಜಸ್ತೇಷು ಸಮುತ್ಸ್ರಜನ್|

03106003c ದದಾಹ ಸುಮಹಾತೇಜಾ ಮಂದಬುದ್ಧೀನ್ಸ ಸಾಗರಾನ್||

ಅವನು ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಎಸೆದನು. ಆ ಸುಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯು ಮಂದಬುದ್ಧಿ ಸಾಗರರನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದನು.

03106004a ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಸ್ಮಸಾದ್ಭೂತಾನ್ನಾರದಃ ಸುಮಹಾತಪಾಃ|

03106004c ಸಗರಾಂತಿಕಮಾಗಚ್ಚ ತ್ತಚ್ಚ ತಸ್ಮೈ ನ್ಯವೇದಯತ್||

ಅವರು ಭಸ್ಮೀಭೂತರಾದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಸುಮಹಾತಪ ನಾರದನು ಸಗರನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದುದನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದನು.

03106005a ಸ ತಚ್ಚೈತ್ವಾ ವಚೋ ಘೋರಂ ರಾಜಾ ಮುನಿಮುಖೋದ್ಗತಂ|

03106005c ಮುಹೂರ್ತಂ ವಿಮನಾ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ಥಾಣೋರ್ವಾಕ್ಯಮಚಿಂತಯತ್||

03106005e ಆತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಹಯಮೇವಾನ್ವಚಿಂತಯತ್||

ಮುನಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಆ ಘೋರ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜನು ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸ್ಥಾಣುವಿನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ತನಗೆ ತಾನೇ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನಿತ್ತು, ಕುದುರೆಯ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿದನು.

03106006a ಅಂಶುಮಂತಂ ಸಮಾಹೂಯ ಅಸಮಜ್ಞಹ್ಸುತಂ ತದಾ|

03106006c ಪೌತ್ರಂ ಭರತಶಾರ್ದೂಲ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಭರತಶಾರ್ದೂಲ! ಆಗ ಅಸಮಂಜಸನ ಮಗ, ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ
ಅಂಶುಮಂತನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದನು:

03106007a ಷಷ್ಟಿಸ್ತಾನಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪುತ್ರಾಣಾಮಮಿತೌಜಸಾಂ|

03106007c ಕಾಪಿಲಂ ತೇಜ ಆಸಾದ್ಯ ಮತ್ಯ ತೇ ನಿಧನಂ ಗತಾಃ||

“ಆ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಅಮಿತೌಜಸ ಪುತ್ರರು ನನಗಾಗಿ ತೇಜಸ್ವಿ
ಕಪಿಲನ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ನಿಧನಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

03106008a ತವ ಚಾಪಿ ಪಿತಾ ತಾತ ಪರಿತ್ಯಕ್ತೋ ಮಯಾನಘ|

03106008c ಧರ್ಮಂ ಸಂರಕ್ಷಮಾಣೇನ ಪೌರಾಣಾಂ ಹಿತಮಿಚ್ಛತಾ||

ಅನಘ! ಮಗೂ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ನಾನು ಧರ್ಮಸಂರಕ್ಷಣೆ
ಮಾಡಲೋಸುಗ ಪೌರರ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸಿ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದ್ದೇನೆ.””

03106009 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03106009a ಕಿಮರ್ಥಂ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲಃ ಸಗರಃ ಪುತ್ರಮಾತ್ಮಜಂ|

03106009c ತ್ಯಕ್ತವಾನ್ದುಸ್ತುಜಂ ವೀರಂ ತನ್ಮೈ ಬ್ರೂಹಿ ತಪೋಧನ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ಸಗರನು ತ್ಯಜಿಸಲು
ಕಷ್ಟವಾದ¹²⁴ ತನ್ನದೇ ಮಗನನ್ನು ಏಕೆ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದನು? ಅದನ್ನು

¹²⁴ತನ್ನದೇ ಮಗನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲವೇ? ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ
ಸಗರನು ತನ್ನ ಮಗನು ಅಧರ್ಮಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ರಾಜ್ಯದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು
ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಹೊರಹಾಕಿದನು. ಆದರೆ ದುರ್ಯೋಧನನಂತಹ ಅಧರ್ಮಿ ಮಗನನ್ನು

ನನಗೆ ಹೇಳು ತಪೋಧನ !”

03106010 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03106010a ಅಸಮಂಜಾ ಇತಿ ಖ್ಯಾತಃ ಸಗರಸ್ಯ ಸುತೋ ಹ್ಯಭೂತ್|

03106010c ಯಂ ಶೈಬ್ಯಾ ಜನಯಾಮಾಸ ಪೌರಾಣಾಂ ಸ ಹಿ ದಾರಕಾನ್||

03106010e ಮುರೇಷು ಕ್ರೋಶತೋ ಗೃಹ್ಯ ನದ್ಯಾಂ ಚಿಕ್ಷೇಪ ದುರ್ಬಲಾನ್||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಸಮಂಜಸನೆಂದು ಖ್ಯಾತ ಸಗರನ ಮಗನಿದ್ದನು. ಅವನು ಶೈಬ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ದುರ್ಬಲ ಪೌರರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

03106011a ತತಃ ಪೌರಾಃ ಸಮಾಜಗ್ಮು ಭಫ ಯಶೋಕಪರಿಪ್ಲುತಾಃ|

03106011c ಸಗರಂ ಚಾಭ್ಯಯಾಚಂತ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಂಜಲಯಃ ಸ್ಥಿತಾಃ||

ಆಗ ಭಯ-ಶೋಕ ಪೀಡಿತ ಪೌರರು ಒಂದಾಗಿ ಸಗರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

03106012a ತ್ವಂ ನಸ್ತ್ರಾತಾ ಮಹಾರಾಜ ಪರಚಕ್ರಾದಿಭಿರ್ಭಯೈಃ|

03106012c ಅಸಮಂಜೋಭಯಾದ್ಘೋರಾತ್ತತೋ ನಸ್ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿ||

“ಮಹಾರಾಜ ! ಶತ್ರುಗಳ ರಥಗಳ ಚಕ್ರಗಳ ಭಯದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ನೀನು ಈ ಅಸಮಂಜಸನ ಭಯದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.”

ಚಂದ್ರವಂಶದ ರಾಜರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ ಕುರುಡ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ !

03106013a ಪೌರಾಣಾಂ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಘೋರಂ ನೃಪತಿಸತ್ತಮಃ|

03106013c ಮುಹೂರ್ತಂ ವಿಮನಾ ಭೂತ್ವಾ ಸಚಿವಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್||

ಪೌರರ ಘೋರ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ನೃಪತಿಸತ್ತಮನು ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಚಿವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03106014a ಅಸಮಂಜಾಃ ಪುರಾದದ್ಯ ಸುತೋ ಮೇ ವಿಪ್ರವಾಸ್ಯತಾಂ|

03106014c ಯದಿ ವೋ ಮತ್ತ್ರಿಯಂ ಕಾರ್ಯಮೇತಚ್ಚೇಪ್ತಂ ವಿಧೀಯತಾಂ||

“ಇಂದೇ ನನ್ನ ಮಗ ಅಸಮಂಜಸನನ್ನು ಪುರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ. ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಇದನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು.”

03106015a ಏವಮುಕ್ತಾ ನರೇಂದ್ರೇಣ ಸಚಿವಾಸ್ತೇ ನರಾಧಿಪ|

03106015c ಯಥೋಕ್ತಂ ತ್ವರಿತಾಶ್ಚ ಕ್ರುರ್ಯಥಾಜ್ಞಾಪಿತವಾನ್ಘೃಪಃ||

03106016a ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಯಥಾ ಪುತ್ರೋ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03106016c ಪೌರಾಣಾಂ ಹಿತಕಾಮೇನ ಸಗರೇಣ ವಿವಾಸಿತಃ||

ನರಾಧಿಪ! ನರೇಂದ್ರನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಅವನ ಸಚಿವರು ತಕ್ಷಣವೇ ನೃಪನು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಮಹಾತ್ಮ ಸಗರನು ಪೌರರ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಿದನು ಎನ್ನುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

03106017a ಅಂಶುಮಾಂಸ್ತು ಮಹೇಷ್ಟಾಸೋ ಯದುಕ್ತಃ ಸಗರೇಣ ಹ|

03106017c ತತ್ತೇ ಸರ್ವಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕೀರ್ತ್ಯಮಾನಂ ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ಈಗ ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಸಗರನು ಅಂಶುಮಂತನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದನೆನ್ನುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳು.

03106018 ಸಗರ ಉವಾಚ|

03106018a ಪಿತುಶ್ಚ ತೇಽಹಂ ತ್ಯಾಗೇನ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ನಿಧನೇನ ಚ|

03106018c ಅಲಾಭೇನ ತಥಾಶ್ವಸ್ಯ ಪರಿತಪ್ಯಾಮಿ ಪುತ್ರಕ||

ಸಗರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗೂ! ಪುತ್ರಕ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದುದರಿಂದ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಸಾವಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಯ ದೊರೆಯದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03106019a ತಸ್ಮಾದ್ಧುಃಖಾಭಿಸಂತಪ್ತಂ ಯಜ್ಞವಿಘ್ನಾಚ್ಚ ಮೋಹಿತಂ|

03106019c ಹಯಸ್ಯಾನಯನಾತ್ಪತ್ರ ನರಕಾನ್ಮಾಂ ಸಮುದ್ಧರ||

ಮೊಮ್ಮಗನೇ! ಆ ದುಃಖದಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವ, ಯಜ್ಞದ ವಿಘ್ನವಾಗುವುದೆಂದು ಮೂರ್ಛಗೊಂಡಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಈ ನರಕದಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತು.”

03106020 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03106020a ಅಂಶುಮಾನೇವಮುಕ್ತಸ್ತು ಸಗರೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03106020c ಜಗಾಮ ದುಃಖಾತ್ತಂ ದೇಶಂ ಯತ್ರ ವೈ ದಾರಿತಾ ಮಹೀ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತ್ಮ ಸಗರನ ಈ ಮಾತುಗಳಂತೆ ಅಂಶುಮಂತನು ದುಃಖದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ

ಹೋದನು.

03106021a ಸ ತು ತೇನೈವ ಮಾರ್ಗೇಣ ಸಮುದ್ರಂ ಪ್ರವಿವೇಶ ಹ|

03106021c ಅಪಶ್ಯಚ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಕಪಿಲಂ ತುರಗಂ ಚ ತಂ||

ಅದೇ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮುಂದುವರೆದು
ಮಹಾತ್ಮ ಕಪಿಲನನ್ನೂ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಕಂಡನು.

03106022a ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇಜಸೋ ರಾಶಿಂ ಪುರಾಣಮೃಷಿಸತ್ತಮಂ|

03106022c ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾ ಭೂಮೌ ಕಾರ್ಯಮಸ್ಮೈ ನ್ಯವೇದಯತ್||

ಆ ತೇಜಸ್ಸಿನ ರಾಶಿ ಪುರಾಣ ಋಷಿಸತ್ತಮನನಿಗೆ ಶಿರಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
ತಾನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯದ ಕುರಿತು ನಿವೇದಿಸಿದನು.

03106023a ತತಃ ಪ್ರೀತೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಕಲಿಪೋಽಮೃಮತೋಽಭವತ್|

03106023c ಉವಾಚ ಚೈನಂ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವರದೋಽಸ್ಮಿತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆಗ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ಕಪಿಲನು
ಅಂಶುಮತನಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ “ವರವನ್ನು ಕೇಳು!” ಎಂದನು.

03106024a ಸ ವವ್ರೇ ತುರಗಂ ತತ್ರ ಪ್ರಥಮಂ ಯಜ್ಞಕಾರಣಾತ್|

03106024c ದ್ವಿತೀಯಮುದಕಂ ವವ್ರೇ ಪಿತೃಣಾಂ ಪಾವನೇಪ್ಸಯಾ||

ಅವನು ಯಜ್ಞಕಾಗಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮೊದಲನೆಯ ವರವಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.
ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಎರಡನೆಯ
ವರವಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.

03106025a ತಮುವಾಚ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಕಪಿಲೋ ಮುನಿಪುಂಗವಃ|

03106025c ದದಾನಿ ತವ ಭದ್ರಂ ತೇ ಯದ್ಯತ್ಪಾರ್ಥಯಸೇಽನಘ||

ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಮುನಿಪುಂಗವ ಕಪಿಲನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಅನಘ! ನಿನ್ನ ಮೊದಲನೆಯ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

03106026a ತ್ವಯಿ ಕ್ಷಮಾ ಚ ಧರ್ಮಶ್ಚ ಸತ್ಯಂ ಚಾಪಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ|

03106026c ತ್ವಯಾ ಕೃತಾರ್ಥಃ ಸಗರಃ ಪುತ್ರವಾಂಶ್ಚ ತ್ವಯಾ ಪಿತಾ||

ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವೂ ನೆಲೆಸಿವೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ಸಗರನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03106027a ತವ ಚೈವ ಪ್ರಭಾವೇನ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ಸಾಗರಾಃ|

03106027c ಪೌತ್ರಶ್ಚ ತೇ ತ್ರಿಪಥಗಾಂ ತ್ರಿದಿವಾದಾನಯಿಷ್ಯತಿ||

03106027e ಪಾವನಾರ್ಥಂ ಸಾಗರಾಣಾಂ ತೋಷಯಿತ್ವಾ ಮಹೇಶ್ವರಂ||

ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಸಾಗರರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನು, ಸಾಗರರನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸಲು ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ತ್ರಿದಿವದಿಂದ ತ್ರಿಪಥಗೆಯನ್ನು ಬರಿಸುತ್ತಾನೆ.

03106028a ಹಯಂ ನಯಸ್ವ ಭದ್ರಂ ತೇ ಯಜ್ಞಯಂ ನರಪುಂಗವ|

03106028c ಯಜ್ಞಃ ಸಮಾಪ್ಯತಾಂ ತಾತ ಸಗರಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ನರಪುಂಗವ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಈ ಯಜ್ಞಕುದುರೆಯನ್ನು

ಕೊಂಡೊಯ್ಯಿ! ಮಗೂ! ಮಹಾತ್ಮ ಸಗರನ ಯಜ್ಞವನ್ನು
ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸು!”

03106029a ಅಂಶುಮಾನೇವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕಪಿಲೇನ ಮಹಾತ್ಮ ನಾ|

03106029c ಆಜಗಾಮ ಹಯಂ ಗೃಹ್ಯ ಯಜ್ಞವಾಟಂ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಮಹಾತ್ಮ ಕಪಿಲನ ಆಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಂಶುಮಂತನು
ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಹಾತ್ಮನ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಬಂದನು.

03106030a ಸೋಽಭಿವಾದ್ಯ ತತಃ ಪಾದೌ ಸಗರಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03106030c ಮೂರ್ಧ್ನಿ ತೇನಾಪ್ಯುಪಾಘ್ರಾತಸ್ತಸ್ಮೈ ಸರ್ವಂ ನ್ಯವೇದಯತ್||

ಆಗ ಅವನು ಮಹಾತ್ಮ ಸಗರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಅವನು ಅವನ
ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಲು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿವೇದಿಸಿದನು.

03106031a ಯಥಾ ದೃಷ್ಟಂ ಶ್ರುತಂ ಚಾಪಿ ಸಾಗರಾಣಾಂ ಕ್ಷಯಂ ತಥಾ|

03106031c ತಂ ಚಾಸ್ಮೈ ಹಯಮಾಚಷ್ಟ ಯಜ್ಞವಾಟಮುಪಾಗತಂ||

ಸಾಗರರ ನಾಶದ ಕುರಿತು ತಾನು ಕಂಡಿದ್ದುದು ಕೇಳಿದ್ದುದನ್ನು ಮತ್ತು
ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಕುದುರೆಯು ಆಗಮಿಸಿದುದನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

03106032a ತಚ್ಚೌತ್ವಾ ಸಗರೋ ರಾಜಾ ಪುತ್ರಜಂ ದುಃಖಮತ್ಯಜತ್|

03106032c ಅಂಶುಮಂತಂ ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಸಮಾಪಯತ ತಂ ಕ್ರತುಂ||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜ ಸಗರನು ತನ್ನ ಪುತ್ರರಿಂದಾದ ದುಃಖವನ್ನು
ತೊರೆದು, ಅಂಶುಮಂತನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದನು.

03106033a ಸಮಾಪ್ತಯಜ್ಞಃ ಸಗರೋ ದೇವೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಸಭಾಜಿತಃ|

03106033c ಪುತ್ರತ್ವೇ ಕಲ್ಪಯಾಮಾಸ ಸಮುದ್ರಂ ವರುಣಾಲಯಂ||

ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಸಗರನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಭೋಜನ ಮಾಡಿದನು. ವರುಣಾಲಯ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು¹²⁵.

03106034a ಪ್ರಶಾಸ್ಯ ಸುಚಿರಂ ಕಾಲಂ ರಾಜ್ಯಂ ರಾಜೀವಲೋಚನಃ|

03106034c ಪೌತ್ರೇ ಭಾರಂ ಸಮಾವೇಶ್ಯ ಜಗಾಮ ತ್ರಿದಿವಂ ತದಾ||

ಬಹುಕಾಲದ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿ ಆ ರಾಜೀವಲೋಚನನು ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿದನು.

03106035a ಅಂಶುಮಾನಪಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಮಹೀಂ ಸಾಗರಮೇಖಲಾಂ|

03106035c ಪ್ರಶಶಾಸ ಮಹಾರಾಜ ಯಥೈವಾಸ್ಯ ಪಿತಾಮಹಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಅಂಶುಮತನಾದರೋ ಸಾಗರ ಮೇಖಲ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪಿತಾಮಹನಂತೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದನು.

03106036a ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಸಮಭವದ್ಧಿಲೀಪೋ ನಾಮ ಧರ್ಮ ವಿತ್|

03106036c ತಸ್ಮೈ ರಾಜ್ಯಂ ಸಮಾಧಾಯ ಅಂಶುಮಾನಪಿ ಸಂಸ್ಥಿತಃ||

ಅವನಿಗೆ ದಿಲೀಪ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಧರ್ಮವಂತ ಮಗನು ಜನಿಸಿದನು.

¹²⁵ಸಗರನು ಸಮುದ್ರನನ್ನು ಮಗನಾಗಿ ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದುದರಿಂದಲೇ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಗರವೆಂದೂ ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಅವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಂಶುಮಂತನು ನಿವೃತ್ತನಾದನು.

03106037a ದಿಲೀಪಸ್ತು ತತಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪಿತೃಣಾಂ ನಿಧನಂ ಮಹತ್|

03106037c ಪರ್ಯತಪ್ಯತ ದುಃಖೇನ ತೇಷಾಂ ಗತಿಮಚಿಂತಯತ್||

ಆಗ ಪಿತೃಗಳ ಮಹಾನಾಶದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ ದಿಲೀಪನು ಅವರ ಗತಿಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ದುಃಖದಿಂದ ಪರಿತಪಿಸಿದನು.

03106038a ಗಂಗಾವತರಣೇ ಯತ್ನಂ ಸುಮಹಚ್ಛಾ ಕರೋನ್ಮುಪಃ|

03106038c ನ ಚಾವತಾರಯಾಮಾಸ ಚೇಷ್ಟಮಾನೋ ಯಥಾಬಲಂ||

ಆ ನೃಪನು ಗಂಗಾವತರಣಕ್ಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದನು. ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕೆಳತರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

03106039a ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಸಮಭವಚ್ಛ್ರೀಮಾನ್ಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ|

03106039c ಭಗೀರಥ ಇತಿ ಖ್ಯಾತಃ ಸತ್ಯವಾಗನಸೂಯಕಃ||

ಅವನ ಮಗ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಧರ್ಮಪರಾಯಣ, ಸತ್ಯವಾದಿ, ಅನಸೂಯಕನು ಭಗೀರಥನೆಂದು ಖ್ಯಾತನಾದನು.

03106040a ಅಭಿಷಿಚ್ಯತು ತಂ ರಾಜ್ಯೇ ದಿಲೀಪೋ ವನಮಾಶ್ರಿತಃ|

03106040c ತಪಃಸಿದ್ಧಿಸಮಾಯೋಗಾತ್ಸ ರಾಜಾ ಭರತರ್ಷಭ||

03106040e ವನಾಜ್ಞಗಾಮ ತ್ರಿದಿವಂ ಕಾಲಯೋಗೇನ ಭಾರತ||

ಅವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ದಿಲೀಪನು ವನವನ್ನು

ಸೇರಿದನು. ಭರತರ್ಷಭ! ಭಾರತ! ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಿಗಳ
ಸಮಾಯೋಗದಿಂದ ಆ ರಾಜನು ಸ್ವರ್ಗದ ಕಾಲಯೋಗದಿಂದ ವನಕ್ಕೆ
ಹೋದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಗರಸಂತತಿಕಥನೇ
ಷಡಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಸಗರಸಂತತಿಕಥನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಳರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೦೭

ಗಂಗೆಗಾಗಿ ಭಗೀರಥನ ಘೋರ ತಪಸ್ಸು (೧-೧೪). ಗಂಗೆಯು
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಧುಮುಕುವಾಗ ಅವಳನ್ನು
ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲು ಹರನ ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಲು ಹೇಳಿದುದು;
ಹರನ ಕುರಿತು ಭಗೀರಥನ ತಪಸ್ಸು (೧೫-೨೫).

03107001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03107001a ಸ ತು ರಾಜಾ ಮಹೇಷ್ವಾಸಶ್ಚಕ್ರವರ್ತೀ ಮಹಾರಥಃ|

03107001c ಬಭೂವ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ಮನೋನಯನನಂದನಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಮಹೇಷ್ವಾಸ, ಚಕ್ರವರ್ತೀ ಮಹಾರಥೀ

ರಾಜನಾದರೋ ಸರ್ವಲೋಕದ ಮನೋನಯನ ನಂದನನಾದನು.

03107002a ಸ ಶುಶ್ರಾವ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕಪಿಲೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03107002c ಪಿತೃಣಾಂ ನಿಧನಂ ಘೋರಮಪ್ರಾಪ್ತಿಂ ತ್ರಿದಿವಸ್ಯ ಚ||

ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳು ಮಹಾತ್ಮ ಕಪಿಲನಿಂದ
ಘೋರಮರಣವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

03107003a ಸ ರಾಜ್ಯಂ ಸಚಿವೇ ನ್ಯಸ್ಯ ಹೃದಯೇನ ವಿದೂಯತಾ|

03107003c ಜಗಾಮ ಹಿಮವತ್ಪಾರ್ಶ್ವಂ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ನರೇಶ್ವರಃ||

03107004a ಆರಿರಾಧಯಿಷುರ್ಗಂಗಾಂ ತಪಸಾ ದಗ್ಧಕಿಲ್ಬಿಷಃ|

ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಚಿವನಲ್ಲಿಟ್ಟು ನರೇಶ್ವರನು ದುಃಖಿತ
ಹೃದಯದೊಂದಿಗೆ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿ, ಕಿಲ್ಬಿಷಗಳನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ
ಸುಟ್ಟು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಲು ಹಿಮವತ್ ಪರ್ವತದ ಇಳಿಜಾರಿಗೆ
ಹೋದನು.

03107004c ಸೋಽಪಶ್ಯತ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಿಮವಂತಂ ನಗೋತ್ತಮಂ||

03107005a ಶೃಂಗೈರ್ಬಹುವಿಧಾಕಾರೈರ್ಧಾತುಮದ್ಭಿರಲಂಕೃತಂ|

03107005c ಪವನಾಲಂಬಿಭಿರ್ಮೇಘೈಃ ಪರಿಷ್ವಕ್ತಂ ಸಮಂತತಃ||

03107006a ನದೀಕುಂಜನಿತಂಬೈಶ್ಚ ಸೋದಕೈರುಪಶೋಭಿತಂ|

03107006c ಗುಹಾಕಂದರಸಂಲೀನೈಃ ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರೈರ್ನಿಷೇವಿತಂ||

03107007a ಶಕುನೈಶ್ಚ ವಿಚಿತ್ರಾಂಗೈಃ ಕೂಜದ್ಭಿರ್ವಿವಿಧಾ ಗಿರಃ|

03107007c ಭೃಂಗರಾಜೈಸ್ತಥಾ ಹಂಸೈರ್ವಾ ತ್ಯೂಹೈರ್ಜಲಕುಕ್ಕುಟೈಃ||

03107008a ಮಯೂರೈಃ ಶತಪತ್ರೈಶ್ಚ ಕೋಕಿಲೈರ್ಜೀವಜೀವಕೈಃ|

03107008c ಚಕೋರೈರಸಿತಾಪಾಂಗೈಸ್ತಥಾ ಪುತ್ರಪ್ರಿಯೈರಪಿ||

03107009a ಜಲಸ್ಥಾನೇಷು ರಮ್ಯೇಷು ಪದ್ಮಿನೀಭಿಶ್ಚ ಸಂಕುಲಂ|

03107009c ಸಾರಸಾನಾಂ ಚ ಮಧುರೈರ್ವ್ಯಾಹೃತೈಃ ಸಮಲಂಕೃತಂ||

03107010a ಕಿನ್ನರೈರಪ್ಸರೋಭಿಶ್ಚ ನಿಷೇವಿತಶಿಲಾತಲಂ|

03107010c ದಿಶಾಗಜವಿಷಾಣಾಗೈಃ ಸಮಂತಾದ್ ಘೃಷ್ಟಪಾದಪಂ||

03107011a ವಿದ್ಯಾಧರಾನುಚರಿತಂ ನಾನಾರತ್ನಸಮಾಕುಲಂ|

03107011c ವಿಷೋಲ್ಬಣೈರ್ಭುಜಂಗೈಶ್ಚ ದೀಪ್ತಜಿಹ್ವೈರ್ನಿಷೇವಿತಂ||

ಆ ನರಶ್ರೇಷ್ಠನು ನಗೋತ್ತಮ, ಖನಿಜಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡ
ಬಹುವಿಧದ ಆಕಾರಗಳುಳ್ಳ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ
ಗಾಳಿಯಿಂದ ತೇಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಮೋಡಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪಿಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ;
ಸದಾ ನೀರಿರುವ ನದೀ, ಕೊಳ, ಬಾವಿಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ; ಗುಹೆ
ಕಂದರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸಿಂಹ ವ್ಯಾಘ್ರಗಳಿಗೆ ಮನೆಯಾದ; ವಿಚಿತ್ರ
ಅಂಗಾಂಗಳ ವಿಚಿತ್ರ ಆಕಾರಗಳ, ವಿಚಿತ್ರ ಧ್ವನಿಗಳ, ಕಪ್ಪು ಕಣ್ಣಿನ,
ಪುತ್ರಪ್ರಿಯರಾದ ದುಂಬಿ, ಹಂಸ, ಕಾಡುಕೋಳಿ, ನವಿಲು, ಶತಪತ್ರಿ,
ಕೋಕಿಲ, ಮರಕುಟುಕ, ಚಕೋರವೇ ಮೊದಲಾದ, ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ,
ಮಧುರವಾಗಿ ಅರಳುತ್ತಿರುವ ಕಮಲದ ರಾಶಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ
ರಮ್ಯ ಸರೋವರಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಜಲಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ;
ಕಿನ್ನರ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಲಾತಲಗಳು ಆನೆಗಳ

ಕೋರೆದಾಡೆಗಳ ತುದಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಗಾಯಗೊಂಡ ಮರಗಳುಳ್ಳ;
ವಿಧ್ಯಾಧರರು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ, ನಾನಾರತ್ನಸಮಾಕುಲ,
ಉರಿನಾಲಿಗೆಯ ತೀವ್ರ ವಿಷದ ಹಾವುಗಳುಳ್ಳ ಹಿಮವಂತನನ್ನು
ಕಂಡನು.

03107012a ಕ್ಷ ಚಿತ್ಕನಕಸಂಕಾಶಂ ಕ್ಷ ಚಿದ್ರಜತಸನ್ನಿಭಂ|

03107012c ಕ್ಷ ಚಿದಂಜನಪುಂಜಾಭಂ ಹಿಮವಂತಮುಪಾಗಮತ್||

ಒಮ್ಮೆ ಬಂಗಾರದಂತೆ ತೋರುವ, ಒಮ್ಮೆ ಬೆಳ್ಳಿಯಂತೆ ತೋರುವ,
ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಕಾಣುವ ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

03107013a ಸ ತು ತತ್ರ ನರಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತಪೋ ಘೋರಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ|

03107013c ಫಲಮೂಲಾಂಬುಭಕ್ಷೋಽಭೂತ್ಸಹಸ್ರಂ ಪರಿವತ್ಸರಾನ್||

03107014a ಸಂವತ್ಸರಸಹಸ್ರೇ ತು ಗತೇ ದಿವ್ಯೇ ಮಹಾನದೀ|

03107014c ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ತಂ ಗಂಗಾ ತದಾ ಮೂರ್ತಿಮತೀ ಸ್ವಯಂ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆ ನರಶ್ರೇಷ್ಠನು ಫಲಮೂಲ ಮತ್ತು ನೀರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ
ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದನು. ಒಂದು
ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ದಿವ್ಯ ಮಹಾನದಿ ಗಂಗೆಯು ಸ್ವಯಂ
ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು.

03107015 ಗಂಗೋವಾಚ|

03107015a ಕಿಮಿಚ್ಛಸಿ ಮಹಾರಾಜ ಮತ್ತಃ ಕಿಂ ಚ ದದಾನಿ ತೇ|

03107015c ತದ್ಭ್ರವೀಹಿ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ವಚಸ್ತವ||

ಗಂಗೆಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಮಹಾರಾಜ ! ಏನನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸಿದ್ದೀಯೆ? ನಾನು
ನಿನಗೆ ಏನನ್ನು ನೀಡಲಿ? ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಹೇಳು ! ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು
ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03107016 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03107016a ಏವಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ರಾಜಾ ಹೈಮವತೀಂ ತದಾ|

03107016c ಪಿತಾಮಹಾ ಮೇ ವರದೇ ಕಪಿಲೇನ ಮಹಾನದಿ||

03107016e ಅನ್ವೇಷಮಾಣಾಸ್ತುರಗಂ ನೀತಾ ವೈವಸ್ವತಕ್ಷಯಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಮಾತಿಗೆ ರಾಜನು ಹೈಮವತಿಗೆ
ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ವರದೇ ! ಮಹಾನದೀ ! ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ
ನನ್ನ ಪಿತಾಮಹರನ್ನು ಕಪಿಲನು ಯಮನಾಲಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

03107017a ಷಷ್ಟಿಸ್ತಾನಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸಾಗರಾಣಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03107017c ಕಾಪಿಲಂ ತೇಜ ಆಸಾದ್ಯ ಕ್ಷಣೇನ ನಿಧನಂ ಗತಾಃ||

ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಹಾತ್ಮ ಸಾಗರರು ಕಪಿಲನ ತೇಜಸ್ಸಿನ
ಬಳಿಬಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಧನಹೊಂದಿದರು.

03107018a ತೇಷಾಮೇವಂ ವಿನಷ್ಟಾನಾಂ ಸ್ವರ್ಗೇ ವಾಸೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

03107018c ಯಾವತ್ತಾನಿ ಶರೀರಾಣಿ ತ್ವಂ ಜಲೈರ್ನಾಭಿಷಿಂಚಸಿ||

ವಿನಷ್ಟರಾದ ಅವರ ಶರೀರಗಳನ್ನು ನೀನು ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆಯದೇ ಆ
ನನ್ನವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದೆ.

03107019a ಸ್ವರ್ಗಂ ನಯ ಮಹಾಭಾಗೇ ಮತ್ತಿತೃನ್ಸಗರಾತ್ಮಜಾನ್|

03107019c ತೇಷಾಮರ್ಥೇಽಭಿಯಾಚಾಮಿ ತ್ವಾಮಹಂ ವೈ ಮಹಾನದಿ||

ಮಹಾಭಾಗೇ ! ಸಗರನ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿ ! ಮಹಾನದೀ ! ಇದನ್ನೇ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಡ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03107020a ಏತಚ್ಛ್ವಾತ್ವಾ ವಚೋ ರಾಜ್ಞೋ ಗಂಗಾ ಲೋಕನಮಸ್ಯ ತಾ|

03107020c ಭಗೀರಥಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಸುಪ್ರೀತಾ ಸಮಭಾಷತ||

ರಾಜನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಲೋಕನಮಸ್ಯ ತೆ ಗಂಗೆಯು ಸುಪ್ರೀತಳಾಗಿ ಭಗೀರಥನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು:

03107021a ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಹಾರಾಜ ವಚಸ್ತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ|

03107021c ವೇಗಂ ತು ಮಮ ದುರ್ಧಾರ್ಯಂ ಪತಂತ್ಯಾ ಗಗನಾಚ್ಚ್ಯುತಂ||

“ಮಹಾರಾಜ ! ನಿನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಗಗನದಿಂದ ಕಳಚಿ ಬೀಳುವ ವೇಗವನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

03107022a ನ ಶಕ್ತಸ್ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಕಶ್ಚಿ ದ್ಧಾರಯಿತುಂ ನೃಪ|

03107022c ಅನ್ಯತ್ರ ವಿಬುಧಶ್ರೇಷ್ಠಾನ್ನೀಲಕಂಠಾನ್ಮಹೇಶ್ವರಾತ್||

ನೃಪ ! ವಿಬುಧಶ್ರೇಷ್ಠ ನೀಲಕಂಠ ಮಹೇಶ್ವರನ ಹೊರತು ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ತರಿಲ್ಲ.

03107023a ತಂ ತೋಷಯ ಮಹಾಬಾಹೋ ತಪಸಾ ವರದಂ ಹರಂ||

03107023c ಸ ತು ಮಾಂ ಪ್ರಚ್ಯುತಾಂ ದೇವಃ ಶಿರಸಾ ಧಾರಯಿಷ್ಯತಿ||

03107023e ಕರಿಷ್ಯತಿ ಚ ತೇ ಕಾಮಂ ಪಿತೃಣಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ವರದ ಹರನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸು. ನಾನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವಾಗ ಆ ದೇವನು ನನ್ನನ್ನು ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗಾಗಿ ನೀನು ಬಯಸಿದುದನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ.”

03107024a ಏತಚ್ಚೈತ್ವಾ ವಚೋ ರಾಜನ್ಮಹಾರಾಜೋ ಭಗೀರಥಃ|

03107024c ಕೈಲಾಸಂ ಪರ್ವತಂ ಗತ್ವಾ ತೋಷಯಾಮಾಸ ಶಂಕರಂ||

ರಾಜನ್ ! ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಹಾರಾಜ ಭಗೀರಥನು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಂಕರನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು.

03107025a ತತಸ್ತೇನ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಕಾಲಯೋಗೇನ ಕೇನ ಚಿತ್|

03107025c ಅಗೃಹ್ಣಾಚ್ಚ ವರಂ ತಸ್ಮಾದ್ಗಂಗಾಯಾ ಧಾರಣಂ ನೃಪ||

03107025e ಸ್ವರ್ಗವಾಸಂ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಪಿತೃಣಾಂ ಸ ನರೋತ್ತಮಃ||

ಕೆಲವು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ನರೋತ್ತಮ ನೃಪನು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಸವು ದೊರಕಿಸುವ ವರವನ್ನು ಅವನಿಂದ ಕೇಳಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಗರಸಂತತಿಕಥನೇ

ಸಪ್ತಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಸಗರಸಂತತಿಕಥನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಬಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೦೮

ಹರನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಿಮಾಲಯದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು
ಗಂಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದುದು (೧-೧೦). ಗಂಗೆಯು ಸಮುದ್ರವನ್ನು
ತುಂಬಿಸಿದುದು; ಸಾಗರರನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸಿದುದು (೧೧-೧೯).

03108001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03108001a ಭಗೀರಥವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ಚ ದಿವೌಕಸಾಂ|

03108001c ಏವಮಸ್ತಿ ತಿ ರಾಜಾನಂ ಭಗವಾನ್ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗೀರಥನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತು
ದೇವತೆಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನು ರಾಜನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ
ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

03108002a ಧಾರಯಿಷ್ಯೇ ಮಹಾಬಾಹೋ ಗಗನಾತ್ಪ್ರಚ್ಯುತಾಂ ಶಿವಾಂ|

03108002c ದಿವ್ಯಾಂ ದೇವನದೀಂ ಪುಣ್ಯಾಂ ತ್ವತ್ಕೃತೇ ನೃಪಸತ್ತಮ||

“ಮಹಾಬಾಹೋ! ನೃಪಸತ್ತಮ! ಗಗನದಿಂದ ಕೆಳಬೀಳುವ ಶಿವೆ,
ಪುಣ್ಯೆ ದಿವ್ಯ ದೇವನದಿಯನ್ನು ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

REGISTERED No. 21

ए. के. जोशी आणि कंपनी मंगलमठ. कालबादेवी रोड मुंबई

REVISED BY A. L. FROST, BHATNAGAR, BOMBAY

03108003a ಏವಮುಕ್ತಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ಹಿಮವಂತಮುಪಾಗಮತ್|

03108003c ಸಂವೃತಃ ಪಾರ್ಷ್ವದೈರ್ಘೋರೈರ್ನಾನಾಪ್ರಹರಣೋದ್ಯತೈಃ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವನು ನಾನಾ ತರಹದ ಘೋರ
ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಗಣಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು
ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

03108004a ತತಃ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ನರಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಭಗೀರಥಮುವಾಚ ಹ|

03108004c ಪ್ರಯಾಚಸ್ವ ಮಹಾಬಾಹೋ ಶೈಲರಾಜಸುತಾಂ ನದೀಂ|

03108004e ಪತಮಾನಾಂ ಸರಿಚ್ಛೇಷ್ಠಾಂ ಧಾರಯಿಷ್ಯೇ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಾತ್||

ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಗೀರಥನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಬಾಹೋ !
ಈಗ ಶೈಲರಾಜಸುತೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡು. ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ
ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಆ ನದಿಶ್ರೇಷ್ಠೆಯನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03108005a ಏತಚ್ಛ್ವೇತ್ವಾ ವಚೋ ರಾಜಾ ಶರ್ವೇಣ ಸಮುದಾಹೃತಂ|

03108005c ಪ್ರಯತಃ ಪ್ರಣತೋ ಭೂತ್ವಾ ಗಂಗಾಂ ಸಮನುಚಿಂತಯತ್||

ಶರ್ವನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿನೀತನಾಗಿ,
ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಗಂಗೆಯನ್ನು ನೆನೆದನು.

03108006a ತತಃ ಪುಣ್ಯಜಲಾ ರಮ್ಯಾ ರಾಜ್ಞಾ ಸಮನುಚಿಂತಿತಾ|

03108006c ಈಶಾನಂ ಚ ಸ್ಥಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗಗನಾತ್ಸಹಸಾ ಚ್ಯುತಾ||

ಆಗ ತನ್ನನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತಿರುವ

ಈಶಾನನನ್ನು ನೋಡಿ ರಮ್ಯ ಪುಣ್ಯಜಲೆಯು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಜೋರಾಗಿ
ಗಗನದಿಂದ ಕಳಚಿ ಧುಮುಕಿದಳು.

03108007a ತಾಂ ಪ್ರಚ್ಯುತಾಂ ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಾಃ ಸಾರ್ಧಂ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ|

03108007c ಗಂಧರ್ವೋರಗರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸಮಾಜಗ್ಮುರ್ದಿದೃಕ್ಷಯಾ||

ಧುಮುಕಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ
ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವ-ಉರಗ-ರಾಕ್ಷಸರೂ ಕೂಡ ನೋಡಲು
ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

03108008a ತತಃ ಪಪಾತ ಗಗನಾದ್ಗಂಗಾ ಹಿಮವತಃ ಸುತಾ|

03108008c ಸಮುದ್ಭ್ರಾಂತಮಹಾವರ್ತಾ ಮೀನಗ್ರಾಹಸಮಾಕುಲಾ||

ಆಗ ಮೀನು-ಮೊಸಳೆಗಳ ಮಹಾ ಸಂಕುಲಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ತನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹಿಮವಂತನ ಮಗಳು ಗಂಗೆಯು ಗಗನದಿಂದ
ಧುಮುಕಿ ಬಿದ್ದಳು.

03108009a ತಾಂ ದಧಾರ ಹರೋ ರಾಜನ್ಗಂಗಾಂ ಗಗನಮೇಖಿಲಾಂ|

03108009c ಲಲಾಟದೇಶೇ ಪತಿತಾಂ ಮಾಲಾಂ ಮುಕ್ತಾಮಯೀಮಿವ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಹರನು ತನ್ನ ಲಲಾಟದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ
ಗಗನಮೇಖಿಲೆ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಾರದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸುವಂತೆ
ಧರಿಸಿದನು.

03108010a ಸಾ ಬಭೂವ ವಿಸರ್ಪಂತೀ ತ್ರಿಧಾ ರಾಜನ್ಮುದ್ರಗಾ|

03108010c ಫೇನಪುಂಜಾಕುಲಜಲಾ ಹಂಸಾನಾಮಿವ ಪಂಕ್ತಯಃ||

ರಾಜನ್! ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಿಡಿದುದರಿಂದುಂಟಾದ ನೊರೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸಮುದ್ರಗೆಯು ಹಂಸಗಳ ಸಾಲಿನಂತೆ ಕಂಡಳು. ಅವಳು ಹೊರಬರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ¹²⁶ ಮೂರು ಧಾರೆಗಳಾಗಿ ಚಿಮ್ಮಿದಳು.

03108011a ಕ್ವ ಚಿದಾಭೋಗಕುಟಿಲಾ ಪ್ರಸ್ಥಲಂತೀ ಕ್ವ ಚಿತ್ಕ ಚಿತ್|

03108011c ಸ್ವಫೇನಪಟಸಂವೀತಾ ಮತ್ತೇವ ಪ್ರಮದಾವ್ರಜತ್||

03108011e ಕ್ವ ಚಿತ್ಸಾ ತೋಯನಿನದೈರ್ನದಂತೀ ನಾದಮುತ್ತಮಂ||

ಅವಳು ಒಮ್ಮೆಮ್ಮೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಭುಸುಗುಟ್ಟಿ ರೋಷದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವವಳಂತೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ತನ್ನದೇ ನೊರೆಯ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು, ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಜೋಲಾಡಿಬರುವ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅವಳ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಇಂಪಾದ ನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರುವವಳಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು.

03108012a ಏವಂ ಪ್ರಕಾರಾನ್ಸುಬಹೂನ್ಕುರ್ವಂತೀ ಗಗನಾಚ್ಚು ತಾ|

03108012c ಪೃಥಿವೀತಲಮಾಸಾದ್ಯ ಭಗೀರಥಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಈ ರೀತಿ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಗಗನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭೂಮಿಯ ತಲವನ್ನು ತಲುಪಿದ ಅವಳು ಭಗೀರಥನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

¹²⁶ಸರ್ಪಗಳಂತೆ ಕೋಪದಿಂದ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿಬರುತ್ತಾ

03108013a ದರ್ಶಯಸ್ವ ಮಹಾರಾಜ ಮಾರ್ಗಂ ಕೇನ ಪ್ರಜಾಮ್ಯಹಂ|

03108013c ತ್ವದರ್ಥಮವತೀರ್ಣಾಸ್ಮಿ ಪೃಥಿವೀಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ||

“ಮಹಾರಾಜ ! ನಾನು ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು
ನೀನೇ ತೋರಿಸು. ಭೂಪತೀ ! ನಿನಗೋಸ್ಕರವೇ ನಾನು ಭೂಮಿಗೆ
ಇಳಿದು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

03108014a ಏತಚ್ಛ್ವಾತ್ವಾ ವಚೋ ರಾಜಾ ಪ್ರಾತಿಷ್ಠತ ಭಗೀರಥಃ|

03108014c ಯತ್ರ ತಾನಿ ಶರೀರಾಣಿ ಸಾಗರಾಣಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

03108014e ಪಾವನಾರ್ಥಂ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುಣ್ಯೇನ ಸಲಿಲೇನ ಹ||

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜ ಭಗೀರಥನು ಆ ಪುಣ್ಯ
ಜಲದಿಂದ ಪಾವನಗೊಳಿಸಲು ಮಹಾತ್ಮ ಸಾಗರರ ಶರೀರಗಳಿರುವಲ್ಲಿ
ಹೋದನು.

03108015a ಗಂಗಾಯಾ ಧಾರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಹರೋ ಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಃ|

03108015c ಕೈಲಾಸಂ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಜಗಾಮ ತ್ರಿದಶೈಃ ಸಹ||

ಗಂಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಲೋಕಮಸ್ಕೃತ ಹರನು ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ
ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

03108016a ಸಮುದ್ರಂ ಚ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಗಂಗಯಾ ಸಹಿತೋ ನೃಪಃ|

03108016c ಪೂರಯಾಮಾಸ ವೇಗೇನ ಸಮುದ್ರಂ ವರುಣಾಲಯಂ||

ಗಂಗೆಯೊಡನೆ ನೃಪನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತಲುಪಿದೊಡನೆಯೇ

ವರುಣಾಲಯ ಸಮುದ್ರವು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು.

03108017a ದುಹಿತೃತ್ವೇ ಚ ನೃಪತಿರ್ಗಂಗಾಂ ಸಮನುಕಲ್ಪಯತ್|

03108017c ಪಿತೃಣಾಂ ಚೋದಕಂ ತತ್ರ ದದೌ ಪೂರ್ಣಮನೋರಥಃ||

ನೃಪತಿಯಾದರೋ ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಗಳಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನೀರನ್ನಿತ್ತು
ಪೂರ್ಣಮನೋರಥನಾದನು.

03108018a ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಗಂಗಾ ತ್ರಿಪಥಗಾ ಯಥಾ|

03108018c ಪೂರಣಾರ್ಥಂ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಪೃಥಿವೀಮವತಾರಿತಾ||

03108019a ಸಮುದ್ರಶ್ಚ ಯಥಾ ಪೀತಃ ಕಾರಣಾರ್ಥೇ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03108019c ವಾತಾಪಿಶ್ಚ ಯಥಾ ನೀತಃ ಕ್ಷಯಂ ಸ ಬ್ರಹ್ಮಹಾ ಪ್ರಭೋ||

03108019e ಅಗಸ್ತ್ಯೇನ ಮಹಾರಾಜ ಯನ್ಮಾಂ ತ್ವಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛಸಿ||

ಪ್ರಭೋ! ಮಹಾರಾಜ! ಗಂಗೆಯು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತುಂಬಿಸಲು
ಧರೆಗಳಿಗಿದ್ದು ತ್ರಿಪಥಿಯಾದದ್ದು ಹೇಗೆ, ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮಹಾತ್ಮ
ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅನ್ನವಾದ ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ
ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿದ ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಹೇಳಿದೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಗರಸಂತತಿಕಥನೇ

ಅಷ್ಟಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಸಗರಸಂತತಿಕಥನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಏಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೦೯

ಪಾಂಡವರು ನಂದ-ಉಪನಂದಾ ನದಿಗಳಿಗೆ ಹೋದುದು;
ಹೇಮಕೂಟದ ಮಹಿಮೆ (೧-೨೦).

03109001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03109001a ತತಃ ಪ್ರಯಾತಃ ಕೌಂತೇಯಃ ಕ್ರಮೇಣ ಭರತರ್ಷಭ|

03109001c ನಂದಾಮಪರನಂದಾಂ ಚ ನದ್ಯೌ ಪಾಪಭಯಾಪಹೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ! ಅನಂತರ ಕ್ರಮೇಣ
ಕೌಂತೇಯನು ಪಾಪಭಯವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ನಂದ ಮತ್ತು
ಅಪರನಂದಾ ನದಿಗಳಿಗೆ ಬಂದನು.

03109002a ಸ ಪರ್ವತಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಹೇಮಕೂಟಮನಾಮಯಂ|

03109002c ಅಚಿಂತ್ಯಾನದ್ಭುತಾನ್ಭಾವಾನ್ದದರ್ಶ ಸುಬಹೂನ್ಸ್ಥಪಃ||

ಆ ನೃಪನು ಅನಾಮಯ ಹೇಮಕೂಟವನ್ನು ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿ
ಯೋಚನೆಗೂ ಸಿಲುಕದ ಹಲವಾರು ಅದ್ಭುತ-ಭಾವಗಳನ್ನು ಕಂಡನು.

03109003a ವಾಚೋ ಯತ್ರಾಭವನ್ಮ್ರಿಘಾ ಉಪಲಾಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03109003c ನಾಶಕ್ಷುವಂಸ್ತಮಾರೋಢುಂ ವಿಷಣ್ಣಮನಸೋ ಜನಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಮೋಡಗಳು ಕವಿಯುವವು ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರಾರು
ಬಂಡೆಗಳು ಉರುಳುವವು. ಆದುದರಿಂದ ವಿಷಣ್ಣ ಮನಸ್ಕ ಜನರು
ಅದನ್ನು ಏರಲು ಅಶಕ್ತರು.

03109004a ವಾಯುರ್ನಿತ್ಯಂ ವವೌ ಯತ್ರ ನಿತ್ಯಂ ದೇವಶ್ಚ ವರ್ಷತಿ|

03109004c ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ದೃಶ್ಯತೇ ಹವ್ಯವಾಹನಃ||

ಅಲ್ಲಿ ವಾಯುವು ಸದಾ ಬೀಸುತ್ತಾನೆ, ದೇವತೆಗಳು ನಿತ್ಯವೂ
ಮಳೆಸುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್
ಹವ್ಯವಾಹನನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03109005a ಏವಂ ಬಹುವಿಧಾನ್ಭಾವಾನದ್ಭುತಾನ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಪಾಂಡವಃ|

03109005c ಲೋಮಶಂ ಪುನರೇವ ಸ್ಮ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ್ತದದ್ಭುತಂ||

ಈ ರೀತಿಯ ಬಹುವಿಧದ ಭಾವ-ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ
ಪಾಂಡವನು ಪುನಃ ಲೋಮಶನನ್ನು ಆ ಅದ್ಭುತಗಳ ಕುರಿತು
ಕೇಳಿದನು.

03109006 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03109006a ಯಥಾಶ್ರುತಮಿದಂ ಪೂರ್ವಮಸ್ಮಾಭಿರರಿಕರ್ಶನ|

03109006c ತದೇಕಾಗ್ರಮನಾ ರಾಜನ್ನಿಬೋಧ ಗದತೋ ಮಮ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಅರಿಕರ್ಶನ! ರಾಜನ್! ಹಿಂದೆ ನನಗೆ
ಏನನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿತ್ತೋ ಅದನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಕೇಳು.

03109007a ಅಸ್ಮಿನ್ನೃಷಭಕೂಟೇಽಭೂದೃಷಭೋ ನಾಮ ತಾಪಸಃ|

03109007c ಅನೇಕಶತವರ್ಷಾಯುಸ್ತಪಸ್ವೀ ಕೋಪನೋ ಭೃಶಂ||

ಈ ಋಷಭ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಋಷಭ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ತಾಪಸನಿದ್ದನು. ಅನೇಕ ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ಬಹಳ ಕುಪಿತನಾಗಿದ್ದನು.

03109008a ಸ ವೈ ಸಂಭಾಷ್ಯಮಾಣೋಽನ್ಯೈಃ ಕೋಪಾದ್ಗಿರಿಮುವಾಚ ಹ|

03109008c ಯ ಇಹ ವ್ಯಾಹರೇತ್ಕಶ್ಚಿದುಪಲಾನುತ್ಸ್ರಜೇಸ್ತದಾ||

ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪದಿಂದ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದನು. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸಬೇಕು.

03109009a ವಾತಂ ಚಾಹೂಯ ಮಾ ಶಬ್ದಮಿತ್ಯುವಾಚ ಸ ತಾಪಸಃ|

03109009c ವ್ಯಾಹರಂಶ್ಚೈವ ಪುರುಷೋ ಮೇಘೇನ ವಿನಿವಾಯರ್ತೇ||

ಆ ತಾಪಸನು ವಾಯುವನ್ನು ಕರೆದು “ಇಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಬೇಡ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದ ನರನನ್ನು ಮೇಘಗಳು ತಡೆಯುತ್ತವೆ.

03109010a ಏವಮೇತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ರಾಜಂಸ್ತೇನ ಮಹರ್ಷಿಣಾ|

03109010c ಕೃತಾನಿ ಕಾನಿ ಚಿತ್ಕೋಪಾತ್ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧಾನಿ ಕಾನಿ ಚಿತ್||

ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಲವು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಕೆಲವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ನಿಷೇದಿಸಿದನು.

03109011a ನಂದಾಮಭಿಗತಾನ್ದೇವಾನ್ಪುರಾ ರಾಜನ್ನಿತಿ ಶ್ರುತಿಃ|

03109011c ಅನ್ವಪದ್ಯಂತ ಸಹಸಾ ಪುರುಷಾ ದೇವದರ್ಶಿನಃ||

ರಾಜನ್! ಹಿಂದೆ ದೇವತೆಗಳು ನಂದಾ ನದಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು
ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಲು
ಜನರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

03109012a ತೇ ದರ್ಶನಮನಿಚ್ಛಂತೋ ದೇವಾಃ ಶಕ್ರಪುರೋಗಮಾಃ|

03109012c ದುರ್ಗಂ ಚಕ್ರುರಿಮಂ ದೇಶಂ ಗಿರಿಪ್ರತ್ಯೂಹರೂಪಕಂ||

ಶಕ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಈ ರೀತಿ
ನೋಟಕ್ಕೊಳಗಾಗುವುದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಗಿರಿಗಳಿಂದ
ಕೋಟೆಯಂತೆ ಮಾಡಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಬಾರದಹಾಗೆ
ಮಾಡಿದರು.

03109013a ತದಾ ಪ್ರಭೃತಿ ಕೌಂತೇಯ ನರಾ ಗಿರಿಮಿಮಂ ಸದಾ|

03109013c ನಾಶಕ್ವವನಭಿದ್ರಷ್ಟುಂ ಕುತ ಏವಾಧಿರೋಹಿತುಂ||

ಕೌಂತೇಯ! ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ನರರು ಏರುವುದೇನು
ಬರುವುದಕ್ಕೇ ಅಶಕ್ತರಾದರು

03109014a ನಾತಪ್ತತಪಸಾ ಶಕ್ರೋ ದ್ರಷ್ಟುಮೇಷ ಮಹಾಗಿರಿಃ|

03109014c ಆರೋಢುಂ ವಾಪಿ ಕೌಂತೇಯ ತಸ್ಮಾನ್ನಿಯತವಾಗ್ಭವ||

ಕೌಂತೇಯ ! ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸದ ಯಾರೂ ಈ ಮಹಾಗಿರಿಯನ್ನು
ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹತ್ತಲಿಕ್ಕೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ
ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೋ.

03109015a ಇಹ ದೇವಾಃ ಸದಾ ಸರ್ವೇ ಯಜ್ಞಾನಾಜಹ್ನುರುತ್ತಮಾನ್|

03109015c ತೇಷಾಮೇತಾನಿ ಲಿಂಗಾನಿ ದೃಶ್ಯಂತೇಽದ್ಯಾಪಿ ಭಾರತ||

ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಸದಾ ಉತ್ತಮ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು
ಯಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾರತ ! ಈಗಲೂ ಅವುಗಳ ಈ ಗುರುತುಗಳು
ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

03109016a ಕುಶಾಕಾರೇವ ದೂರ್ವೇಯಂ ಸಂಸ್ತೀರ್ಣೇವ ಚ ಭೂರಿಯಂ|

03109016c ಯೂಪಪ್ರಕಾರಾ ಬಹವೋ ವೃಕ್ಷಾಶ್ಚೇಮೇ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ಈ ದೂರ್ವೆಗಳು ದರ್ಬೆಗಳ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ನೆಲವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿವೆ.
ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಈ ಹಲವಾರು ವೃಕ್ಷಗಳು ಯೂಪಗಳಂತಿವೆ.

03109017a ದೇವಾಶ್ಚ ಋಷಯಶ್ಚೈವ ವಸಂತ್ಯದ್ಯಾಪಿ ಭಾರತ|

03109017c ತೇಷಾಂ ಸಾಯಂ ತಥಾ ಪ್ರಾತರ್ದೃಶ್ಯತೇ ಹವ್ಯವಾಹನಃ||

ಭಾರತ ! ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳು ಇಂದೂ ಇಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಯಂಕಾಲ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಿನ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

03109018a ಇಹಾಪ್ಲುತಾನಾಂ ಕೌಂತೇಯ ಸದ್ಯಃ ಪಾಪ್ಮಾ ವಿಹನ್ಯತೇ|

03109018c ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠಾಭಿಷೇಕಂ ವೈ ತಸ್ಮಾತ್ಕುರು ಸಹಾನುಜಃ||

ಕೌಂತೇಯ ! ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವರ ಪಾಪಗಳು ತಕ್ಷಣವೇ
ನಾಶಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಂದಿಗೆ
ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡು.

03109019a ತತೋ ನಂದಾಪ್ಲುತಾಂಗಸ್ತ್ವಂ ಕೌಶಿಕೀಮಭಿಯಾಸ್ಯಸಿ|

03109019c ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೇಣ ಯತ್ರೋಗ್ರಂ ತಪಸ್ತಪ್ತಮನುತ್ತಮಂ||

ನಂದಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಕೌಶಿಕೀ ನದಿಗೆ
ಹೋಗೋಣ. ಅಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಉತ್ತಮ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು
ತಪಿಸಿದ್ದನು.”

03109020 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03109020a ತತಸ್ತತ್ರ ಸಮಾಪ್ಲುತ್ಯ ಗಾತ್ರಾಣಿ ಸಗಣೋ ನೃಪಃ|

03109020c ಜಗಾಮ ಕೌಶಿಕೀಂ ಪುಣ್ಯಾಂ ರಮ್ಯಾಂ ಶಿವಜಲಾಂ ನದೀಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ನೃಪನು ತನ್ನ
ತಂಡದವರೊಂದಿಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ, ಪುಣ್ಯ, ರಮ್ಯ,
ಮಂಗಳಕರ ನೀರಿನ ಕೌಶಿಕೀ ನದಿಗೆ ಹೋದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ನವಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ನೂರಾಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೧೦

ಋಷ್ಯಶೃಂಗ

ಲೋಮಶನು ಋಷ್ಯಶೃಂಗನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು (೧-
೧೦). ಅಪ್ಸರೆ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ವಲಿತಗೊಂಡ ಕಾಶ್ಯಪ
ವಿಭಾಂಡಕನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಜಿಂಕೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನ
ಜನನ; ತಂದೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನೂ ನೋಡದಿದ್ದ
ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದುದು (೧೧-೧೮).
ಬರಗಾಲದಿಂದ ಪೀಡಿತವಾದ ಅಂಗದೇಶದ ರಾಜ ಲೋಮಪಾದನಿಗೆ
ಋಷ್ಯಶೃಂಗನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಳೆಯಾಗುವುದೆಂದು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು (೧೯-೨೬). ಋಷ್ಯಶೃಂಗನನ್ನು
ಮೋಹಿಸಿ ಕರೆತರಲು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಂಪೊಂದು ಹೊರಡುವುದು (೨೭-
೩೬).

03110001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03110001a ಏಷಾ ದೇವನದೀ ಪುಣ್ಯಾ ಕೌಶಿಕೀ ಭರತರ್ಷಭ|

03110001c ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಶ್ರಮೋ ರಮ್ಯ ಏಷ ಚಾತ್ರ ಪ್ರಕಾಶತೇ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ! ಇದು ದೇವನದಿ ಪುಣ್ಯ
ಕೌಶಿಕೀ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ರಮ್ಯ ಆಶ್ರಮವು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

03110002a ಆಶ್ರಮಶ್ಚೈವ ಪುಣ್ಯಾಖ್ಯಃ ಕಾಶ್ಯಪಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03110002c ಋಷ್ಯಶೃಂಗಃ ಸುತೋ ಯಸ್ಯ ತಪಸ್ವೀ ಸಂಯತೇಂದ್ರಿಯಃ||

03110003a ತಪಸೋ ಯಃ ಪ್ರಭಾವೇನ ವರ್ಷಯಾಮಾಸ ವಾಸವಂ|

03110003c ಅನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾಂ ಭಯಾದ್ಯಸ್ಯ ವವರ್ಷ ಬಲವೃತ್ರಹಾ||

ಇಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಮಹಾತ್ಮ ಕಾಶ್ಯಪ,
ಸಂಯತೇಂದ್ರಿಯ, ತಪಸ್ವಿ, ಋಷ್ಯಶೃಂಗನ ತಂದೆಯ ಆಶ್ರಮವೂ ಇದೆ.
ಋಷ್ಯಶೃಂಗನ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಾಸವನು ಮಳೆಯನ್ನು
ಸುರಿಸಿದನು. ಅವನ ಭಯದಿಂದ ಬಲವೃತ್ರಹನು
ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು.

03110004a ಮೃಗ್ಯಾಂ ಜಾತಃ ಸ ತೇಜಸ್ವೀ ಕಾಶ್ಯಪಸ್ಯ ಸುತಃ ಪ್ರಭುಃ|

03110004c ವಿಷಯೇ ಲೋಮಪಾದಸ್ಯ ಯಶ್ಚಕಾರಾದ್ಭುತಂ ಮಹತ್||

ಜಿಂಕೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಆ ತೇಜಸ್ವಿ ಪ್ರಭು ಕಾಶ್ಯಪನ ಮಗನು
ಲೋಮಪಾದನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಅದ್ಭುತವನ್ನು
ಮಾಡಿತೋರಿಸಿದನು.

03110005a ನಿವರ್ತಿತೇಷು ಸಸ್ಯೇಷು ಯಸ್ಮೈ ಶಾಂತಾಂ ದದೌ ನೃಪಃ|

03110005c ಲೋಮಪಾದೋ ದುಹಿತರಂ ಸಾವಿತ್ರೀಂ ಸವಿತಾ ಯಥಾ||

ಪುನಃ ಬೆಳೆಗಳು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಅವನಿಗೆ ನೃಪ

ಲೋಮಪಾದನು ತನ್ನ ಮಗಳು ಶಾಂತಳನ್ನು ಸೂರ್ಯನು
ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟನು”

03110006 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03110006a ಋಶ್ಯಶೃಂಗಃ ಕಥಂ ಮೃಗ್ಯಾಮುತ್ಪನ್ನಃ ಕಾಶ್ಯಪಾತ್ಮಜಃ|

03110006c ವಿರುದ್ಧೇ ಯೋನಿಸಂಸರ್ಗೇ ಕಥಂ ಚ ತಪಸಾ ಯುತಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕಾಶ್ಯಪನ ಮಗನಾಗಿ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು
ಜಿಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಜನಿಸಿದನು? ವಿರುದ್ಧ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ
ಅವನು ಹೇಗೆ ತಪಸ್ವಿಯಾದನು?

03110007a ಕಿಮರ್ಥಂ ಚ ಭಯಾಚ್ಯಕ್ರಸ್ತಸ್ಯ ಬಾಲಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03110007c ಅನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾಂ ಪ್ರವೃತ್ತಾಯಾಂ ವವರ್ಷ ಬಲವೃತ್ರಹಾ||

ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಆ ಧೀಮಂತ ಬಾಲಕನ ಭಯದಿಂದ ಬಲವೃತ್ರಹನು
ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು?

03110008a ಕಥಂರೂಪಾ ಚ ಶಾಂತಾಭೂದ್ರಾಜಪುತ್ರೀ ಯತವ್ರತಾ|

03110008c ಲೋಭಯಾಮಾಸ ಯಾ ಚೇತೋ ಮೃಗಭೂತಸ್ಯ ತಸ್ಯ ವೈ||

ಜಿಂಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಚೇತನಕ್ಕೆ ಆಸೆತೋರಿಸಿದ
ರಾಜಪುತ್ರಿ ಯತವ್ರತೆ ಶಾಂತಿಯ ರೂಪವಾದರೂ ಹೇಗಿತ್ತು?

03110009a ಲೋಮಪಾದಶ್ಚ ರಾಜರ್ಷಿರ್ಯದಾಶ್ರೂಯತ ಧಾರ್ಮಿಕಃ|

03110009c ಕಥಂ ವೈ ವಿಷಯೇ ತಸ್ಯ ನಾವರ್ಷತ್ಪಾಕಶಾಸನಃ||

ಲೋಮಪಾದನಾದರೋ ರಾಜರ್ಷಿಯೂ ಧಾರ್ಮಿಕನೂ ಆಗಿದ್ದನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಕಶಾಸನನು ಏಕೆ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಲಿಲ್ಲ?

03110010a ಏತನ್ಮೇ ಭಗವನ್ನರ್ವಂ ವಿಸ್ತರೇಣ ಯಥಾತಥಂ|

03110010c ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಶುಶ್ರೂಷೋರೃಷ್ಯಶೃಂಗಸ್ಯ ಚೇಷ್ಟಿತಂ||

ಭಗವನ್! ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತೋ ಹಾಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಋಷ್ಯಶೃಂಗನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸು.”

03110011 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03110011a ವಿಭಾಂಡಕಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇಸ್ತಪಸಾ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಃ|

03110011c ಅಮೋಘವೀರ್ಯಸ್ಯ ಸತಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಸಮದ್ಯುತೇಃ||

03110012a ಶೃಣು ಪುತ್ರೋ ಯಥಾ ಜಾತ ಋಶ್ಯಶೃಂಗಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

03110012c ಮಹಾಹ್ರದೇ ಮಹಾತೇಜಾ ಬಾಲಃ ಸ್ಥವಿರಸಮ್ಮತಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಅಮೋಘವೀರ್ಯ, ಸತ್ಯವಂತ, ಪ್ರಜಾಪತಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುವ ವಿಭಾಂಡಕನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾಪಿ, ಮಹಾಹ್ರದ, ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ, ಸ್ಥವಿರಸಂಹಿತ ಬಾಲಕ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು ಮಗನಾಗಿ ಹೇಗೆ ಜನಿಸಿದನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳು.

03110013a ಮಹಾಹ್ರದಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಕಾಶ್ಯಪಸ್ತಪಸಿ ಸ್ಥಿತಃ|

03110013c ದೀರ್ಘಕಾಲಂ ಪರಿಶ್ರಾಂತ ಋಷಿರ್ದೇವರ್ಷಿಸಮ್ಮತಃ||

ಕಾಶ್ಯಪ ವಿಭಾಂಡಕನು ಈ ಮಹಾ ಸರೋವರವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ
ದೀರ್ಘಕಾಲ ಪರಿಶ್ರಮಿಸಿ ಋಷಿ-ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟು
ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು.

03110014a ತಸ್ಯ ರೇತಃ ಪ್ರಚಸ್ಕಂದ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ಸರಸಮುವರ್ಶೀಂ|

03110014c ಅಪ್ಸೂಪಸ್ಪುಶತೋ ರಾಜನ್ಯಗೀ ತಚ್ಚಾ ಪಿಬತ್ತದಾ||

03110015a ಸಹ ತೋಯೇನ ತೃಷಿತಾ ಸಾ ಗರ್ಭಿಣ್ಯಭವನ್ಮುಪ|

03110015c ಅಮೋಘತ್ವಾದ್ವಿಧೇಶ್ಚೈವ ಭಾವಿತ್ವಾದ್ವೈವನಿರ್ಮಿತಾತ್||

ರಾಜನ್! ಅವನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಪ್ಸರೆ
ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ವೀರ್ಯವು ಸ್ವಲ್ಪಲನವಾಯಿತು.
ಆಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ
ಹೆಣ್ಣು ಜಿಂಕೆಯೊಂದು ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯಿತು ಮತ್ತು ನೃಪ! ಅದು
ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಯಿತು. ದೈವನಿರ್ಮಿತವಾದ ವಿಧಿಯು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದುದು
ಎಷ್ಟೇ ಅಮೋಘವಾಗಿದ್ದರೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

03110016a ತಸ್ಯಾಂ ಮೃಗ್ಯಾಂ ಸಮಭವತ್ತಸ್ಯ ಪುತ್ರೋ ಮಹಾನ್ಯುಷಿಃ|

03110016c ಋಶ್ಯಶೃಂಗಸ್ತಪೋನಿತ್ಯೋ ವನ ಏವ ವ್ಯವರ್ಧತ||

ಆ ಜಿಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಪುತ್ರ ಮಹಾನ್ಯುಷಿ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು ಜನಿಸಿದನು.
ನಿತ್ಯವೂ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನು ವನದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದನು.

03110017a ತಸ್ಯಶ್ಯಶೃಂಗಂ ಶಿರಸಿ ರಾಜನ್ನಾಸೀನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03110017c ತೇನಶ್ಯಶೃಂಗ ಇತ್ಯೇವಂ ತದಾ ಸ ಪ್ರಥಿತೋಽಭವತ್||

ರಾಜನ್! ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆಯ ಕೋಡುಗಳಿದ್ದವು.
ಆದುದರಿಂದ ಋಷ್ಯಶೃಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಅವನಿಗೆ ಬಂದಿತು.

03110018a ನ ತೇನ ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವೋಽನ್ಯಃ ಪಿತುರನ್ಯತ್ರ ಮಾನುಷಃ|

03110018c ತಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಯ ಮನೋ ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಽಭವನ್ನಪ||

ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಅವನು
ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ನೃಪ! ಆದುದರಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ನಿತ್ಯವೂ
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ ದಲ್ಲಿತ್ತು.

03110019a ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ಸಖಾ ದಶರಥಸ್ಯ ವೈ|

03110019c ಲೋಮಪಾದ ಇತಿ ಖ್ಯಾತೋ ಅಂಗಾನಾಮೀಶ್ವರೋಽಭವತ್||

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಶರಥನ ಸಖ ಲೋಮಪಾದನೆಂದು ಖ್ಯಾತನು
ಅಂಗದೇಶದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು.

03110020a ತೇನ ಕಾಮಃ ಕೃತೋ ಮಿಥ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ|

03110020c ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಸ್ತದಾ ವೈ ಜಗತೀಪತಿಃ||

ಅವನು ತನ್ನ ಮನಬಂದಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದು
ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆ ರಾಜನನ್ನು
ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದರು.

03110021a ಪುರೋಹಿತಾಪಚಾರಾಚ್ಚ ತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ ಯದೃಚ್ಚಯಾ|

03110021c ನ ವವರ್ಷ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸ್ತತೋಽಪೀಡ್ಯಂತ ವೈ ಪ್ರಜಾಃ||

ಆ ರಾಜನ ಪುರೋಹಿತನೇ ಹೊರಟು ಹೋದುದರಿಂದ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ಅಲ್ಲಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳು ಪೀಡಿತರಾದರು.

03110022a ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ವಯಪೃಚ್ಛತ್ತಪೋಯಕ್ತಾನ್ಮನೀಷಿಣಃ|

03110022c ಪ್ರವರ್ಷಣೇ ಸುರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಮರ್ಥಾನ್ಪ್ರಧಿವೀಪತಿಃ||

ಆ ರಾಜನು ಇಂದ್ರನಿಂದ ಮಳೆತರಿಸಲು ತಪೋಧನ, ತಿಳಿದ, ಸಮರ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದನು.

03110023a ಕಥಂ ಪ್ರವರ್ಷೇತ್ಪರ್ಜನ್ಯ ಉಪಾಯಃ ಪರಿದೃಶ್ಯತಾಂ|

03110023c ತಮೂಚುಶ್ಚೋದಿತಾಸ್ತೇನ ಸ್ವಮತಾನಿ ಮನೀಷಿಣಃ||

“ಮಳೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸುರಿಸಬಹುದು? ಉಪಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕಿ!” ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿವೇಕಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

03110024a ತತ್ರ ತ್ವೇಕೋ ಮುನಿವರಸ್ತಂ ರಾಜಾನಮುವಾಚ ಹ|

03110024c ಕುಪಿತಾಸ್ತವ ರಾಜೇಂದ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನಿಸ್ಕೃತಿಂ ಚರ||

ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುನಿಯು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜೇಂದ್ರ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಿನ್ನಮೇಲೆ ಕುಪಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಸರಿಮಾಡು !

03110025a ಋಶ್ಯಶೃಂಗಂ ಮುನಿಸುತಮಾನಯಸ್ವ ಚ ಪಾರ್ಥಿವ|

03110025c ವಾನೇಯಮನಭಿಜ್ಞಂ ಚ ನಾರೀಣಾಮಾರ್ಜವೇ ರತಂ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ವನದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದ, ನಾರಿಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದ,

ಸತ್ಯರತನಾದ, ಮುನಿಸುತ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನನ್ನು ಕರೆಯಿಸು.

03110026a ಸ ಚೇದವತರೇದ್ರಾಜನ್ವಿಷಯಂ ತೇ ಮಹಾತಪಾಃ|

03110026c ಸದ್ಯಃ ಪ್ರವರ್ಷೇತ್ಪರ್ಜನ್ಯ ಇತಿ ಮೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ರಾಜನ್! ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ತಕ್ಷಣವೇ
ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ!”

03110027a ಏತಚ್ಛೃತ್ವಾ ವಚೋ ರಾಜನ್ಯ ತ್ವಾ ನಿಸ್ಕೃ ತಿಮಾತ್ಮನಃ|

03110027c ಸ ಗತ್ವಾ ಪುನರಾಗಚ್ಚ ತ್ವ ಸನ್ನೇಷು ದ್ವಿಜಾತಿಷು||

03110027e ರಾಜಾನಮಾಗತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರತಿಸಂಜಗೃಹುಃ ಪ್ರಜಾಃ||

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜನು ತನಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು
ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಹೊರ ಹೋಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದ
ನಂತರ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಆಗಮಿಸಿದ ರಾಜನನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

03110028a ತತೋಽಂಗಪತಿರಾಹೂಯ ಸಚಿವಾನ್ಮಂತ್ರಕೋವಿದಾನ್|

03110028c ಋಶ್ಯಶೃಂಗಾಗಮೇ ಯತ್ನಮಕರೋನ್ಮಂತ್ರನಿಶ್ಚಯೇ||

ಅನಂತರ ಅಂಗಪತಿಯು ಮಂತ್ರಕೋವಿದ ಸಚಿವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ
ಋಷ್ಯಶೃಂಗನನ್ನು ಕರೆತರಿಸುವುದರ ಕುರಿತು ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

03110029a ಸೋಽಧ್ಯಗಚ್ಚ ದುಪಾಯಂ ತು ತೈರಮಾತ್ಮೈಃ ಸಹಾಚ್ಯುತಃ|

03110029c ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೈರಲಮರ್ಥಜ್ಞೈರ್ನೀತ್ಯಾಂ ಚ ಪರಿನಿಷ್ಠಿತೈಃ||

ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ, ಅರ್ಥಜ್ಞರೂ, ನೀತಿಪ್ರವೀಣರೂ ಆದ ಅಮಾತ್ಯರ
ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ ಅಚ್ಯುತನು ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು
ತಯಾರಿಸಿದನು,

03110030a ತತ ಆನಾಯಯಾಮಾಸ ವಾರಮುಖ್ಯಾ ಮಹೀಪತಿಃ|

03110030c ವೇಶ್ಯಾಃ ಸರ್ವತ್ರ ನಿಷ್ಣಾತಾಸ್ತಾ ಉವಾಚ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ||

ಆಗ ಆ ಪಾರ್ಥಿವ ಮಹೀಪತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿ
ಪಳಗಿದ ವೇಶ್ಯೆಯರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03110031a ಋಶ್ಯಶೃಂಗಮೃಷೇಃ ಪುತ್ರಮಾನಯಧ್ವಮುಪಾಯತಃ|

03110031c ಲೋಭಯಿತ್ವಾಭಿವಿಶ್ವಾಸ್ಯ ವಿಷಯಂ ಮಮ ಶೋಭನಾಃ||

“ಸುಂದರಿಯರೇ! ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯದಿಂದ - ಆಸೆತೋರಿಸಿ
ಅಥವಾ ಭರವಸೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಋಷಿಪುತ್ರ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನನ್ನು ನನ್ನ
ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕರೆತರಬೇಕು!”

03110032a ತಾ ರಾಜಭಯಭೀತಾಶ್ಚ ಶಾಪಭೀತಾಶ್ಚ ಯೋಷಿತಃ|

03110032c ಅಶಕ್ಯಮೂಚುಸ್ತತ್ಕಾರ್ಯಂ ವಿವರ್ಣಾ ಗತಚೇತಸಃ||

ಆ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜನ ಭಯದಿಂದ ಮತ್ತು ಶಾಪದ ಭಯದಿಂದ
ಹೆದರಿ ವಿವರ್ಣರಾಗಿ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, “ಇದು ಸಾಧ್ಯವೇ
ಇಲ್ಲ!” ಎಂದರು.

03110033a ತತ್ರ ತ್ವೇಕಾ ಜರದ್ಯೋಷಾ ರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್|

03110033c ಪ್ರಯತಿಷ್ಯೇ ಮಹಾರಾಜ ತಮಾನೇತುಂ ತಪೋಧನಂ||

ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಓರ್ವ ವೃದ್ಧ ಮಹಿಳೆಯು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

“ಮಹಾರಾಜ! ಆ ತಪೋಧನನನ್ನು ಕರೆತರಲು ನಾನು

ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.

03110034a ಅಭಿಪ್ರೇತಾಂಸ್ತು ಮೇ ಕಾಮಾನ್ಸಮನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ|

03110034c ತತಃ ಶಕ್ಷೇ ಲೋಭಯಿತುಮೃಶ್ಯಶೃಂಗಮೃಷೇಃ ಸುತಂ||

ನಾನು ಬಯಸಿದ ಕೆಲವು ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಆಗ ಆ ಋಷಿಸುತ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನನ್ನು ಆಸೆತೋರಿಸಿ ಕರೆತರಬಲ್ಲೆ!”

03110035a ತಸ್ಯಾಃ ಸರ್ವಮಭಿಪ್ರಾಯಮನ್ವಜಾನಾತ್ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03110035c ಧನಂ ಚ ಪ್ರದದೌ ಭೂರಿ ರತ್ನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ||

ಆಗ ರಾಜನು ಅವಳ ಎಲ್ಲ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಪೂರೈಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಣ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದನು.

03110036a ತತೋ ರೂಪೇಣ ಸಂಪನ್ನಾ ವಯಸಾ ಚ ಮಹೀಪತೇ|

03110036c ಸ್ತ್ರಿಯ ಆದಾಯ ಕಾಶ್ಚಿತ್ಸಾ ಜಗಾಮ ವನಮಂಜಸಾ||

ಆಗ ಮಹೀಪತೇ! ರೂಪ ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಹಲವಾರು ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗೆ ಅಂಜಿಕೊಂಡೇ ವನಕ್ಕೆ ಹೋದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಋಷ್ಯಶೃಂಗೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಋಷ್ಯಶೃಂಗೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ವಿಭಾಂಡಕನಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ವೈಶ್ಯಯು
ಋಷ್ಯಶೃಂಗನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವನ ಕಾಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು
ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು (೧-೧೭). ವಿಭಾಂಡಕನು ಹಿಂದಿರುಗಿ
ಬಂದು ಮಂಕಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಗನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದುದು (೧೮-೨೨).

03111001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

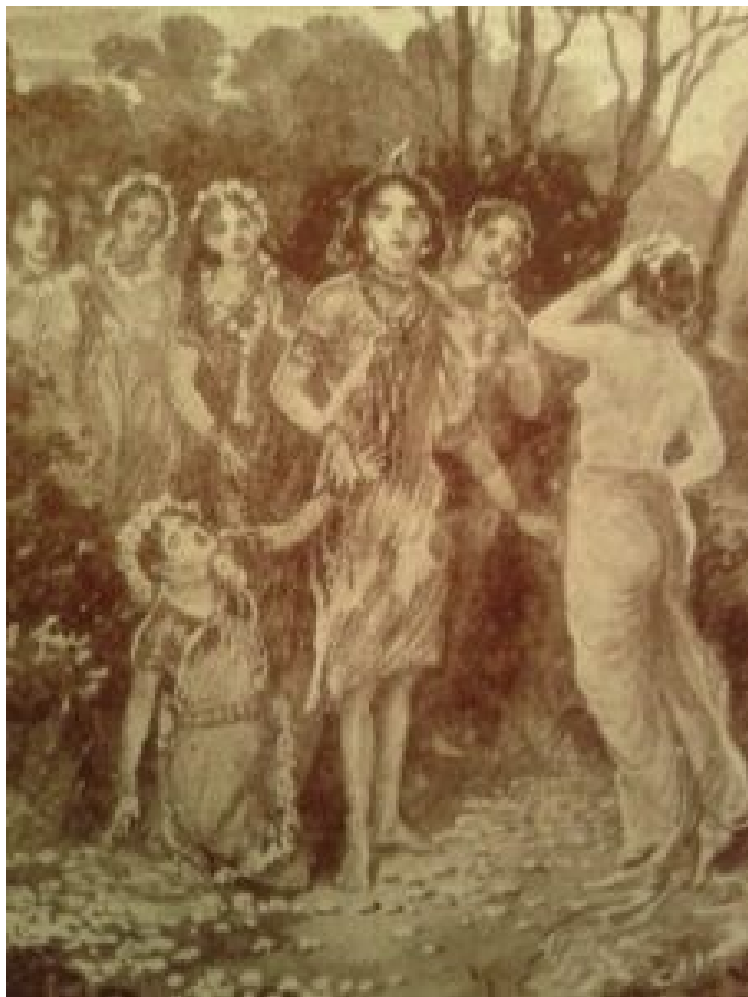
03111001a ಸಾ ತು ನಾವ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಚಕ್ರೇ ರಾಜಕಾರ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ|

03111001c ಸಂದೇಶಾಚ್ಚೈವ ನೃಪತೇಃ ಸ್ವಬುದ್ಧ್ಯಾ ಚೈವ ಭಾರತ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ರಾಜಕಾರ್ಯವನ್ನು
ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಲೋಸುಗ ನೃಪತಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಂತ
ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಅವಳು ಒಂದು ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವೊಂದನ್ನು
ನಿರ್ಮಿಸಿದಳು.

03111002a ನಾನಾಪುಷ್ಪಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷೈಃ ಕೃತ್ರಿಮೈರುಪಶೋಭಿತಂ|

03111002c ನಾನಾಗುಲ್ಮಲತೋಪೇತೈಃ ಸ್ವಾದುಕಾಮಫಲಪ್ರದೈಃ||

ಅದು ಕೃತ್ರಿಮವಾದ ನಾನಾ ಹೂವು-ಹಣ್ಣುಗಳ ಮರಗಳಿಂದ,
ನಾನಾತರಹದ ಗೊಂಚಲು ಹೂವುಗಳಿರುವ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ, ಎಲ್ಲ
ತರಹದ ರುಚಿಗಳಿರುವ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು.

03111003a ಅತೀವ ರಮಣೀಯಂ ತದತೀವ ಚ ಮನೋಹರಂ|

03111003c ಚಕ್ರೇ ನಾವ್ಯಾಶ್ರಮಂ ರಮ್ಯಮದ್ಭುತೋಪಮದರ್ಶನಂ||

ಆ ದೋಣಿಯ ಮೇಲಿನ ಆಶ್ರಮವು ಅತೀವ ರಮಣೀಯವಾಗಿಯೂ,
ಅತೀವ ಮನೋಹರವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ನೋಡಲು ಅದ್ಭುತವೂ
ರಮ್ಯವೂ ಆಗಿತ್ತು.

03111004a ತತೋ ನಿಬಧ್ಯ ತಾಂ ನಾವಮದೂರೇ ಕಾಶ್ಯಪಾಶ್ರಮಾತ್|

03111004c ಚಾರಯಾಮಾಸ ಪುರುಷೈರ್ವಿಹಾರಂ ತಸ್ಯ ವೈ ಮುನೇಃ||

ಆ ನಾವೆಯನ್ನು ಕಾಶ್ಯಪಾಶ್ರಮದ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ,
ಪುರುಷರು ಆ ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿದರು.

03111005a ತತೋ ದುಹಿತರಂ ವೇಶ್ಯಾ ಸಮಾಧಾಯೇತಿಕೃತ್ಯತಾಂ|

03111005c ದೃಷ್ಟ್ವಾಂತರಂ ಕಾಶ್ಯಪಸ್ಯ ಪ್ರಾಹಿಣೋದ್ಭದ್ಧಿಸಮ್ಮತಾಂ||

ಆಗ ವೇಶ್ಯೆಯು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಅವಕಾಶ ಹುಡುಕಿ ಬುದ್ಧಿವಂತೆ ಮಗಳನ್ನು ಕಾಶ್ಯಪನ ಹತ್ತಿರ
ಕಳುಹಿಸಿದಳು.

03111006a ಸಾ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಕುಶಲಾ ತಪೋನಿತ್ಯಸ್ಯ ಸನ್ನಿಧೌ|

03111006c ಆಶ್ರಮಂ ತಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ದದರ್ಶ ತಮ್ಯಷೇಃ ಸುತಂ||

ಆ ಕುಶಲೆಯು ತಪೋನಿತ್ಯನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಋಷಿಸುತನನ್ನು ಕಂಡಳು.

03111007 ವೇಶ್ಯೋವಾಚ|

03111007a ಕಚ್ಚಿನ್ಮುನೇ ಕುಶಲಂ ತಾಪಸಾನಾಂ|

ಕಚ್ಚಿಚ್ಚ ವೋ ಮೂಲಫಲಂ ಪ್ರಭೂತಂ|

03111007c ಕಚ್ಚಿದ್ಭವಾನ್ರಮತೇ ಚಾಶ್ರಮೇಽಸ್ಮಿಂಸೌ|

ತ್ವಾಂ ವೈ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸಾಂಪ್ರತಮಾಗತೋಽಸ್ಮಿ||

ವೈಶ್ಯೆಯು ಹೇಳಿದಳು: “ತಾಪಸಿ ಮುನಿಯು ಕುಶಲದಿಂದಿದ್ದಾನೆಯೇ? ಸಾಕಷ್ಟು ಫಲಮೂಲಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆಯೇ? ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ? ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಇಂದು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

03111008a ಕಚ್ಚಿತ್ತಪೋ ವರ್ಧತೇ ತಾಪಸಾನಾಂ|

ಪಿತಾ ಚ ತೇ ಕಚ್ಚಿದಹೀನತೇಜಾಃ|

03111008c ಕಚ್ಚಿತ್ತ್ವಯಾ ಪ್ರೀಯತೇ ಚೈವ ವಿಪ್ರ|

ಕಚ್ಚಿತ್ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಃ ಕ್ರಿಯತೇ ಋಶ್ಯಶೃಂಗ||

ತಾಪಸರ ತಪಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ? ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ತಾನೇ? ಆ ವಿಪ್ರನು ನಿನ್ನಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ತಾನೇ? ಋಷ್ಯಶೃಂಗ! ನೀನು

ಆಧ್ಯಾಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಮುಗಿಸಿದ್ದೀಯಾ?”

03111009 ಋಶ್ಯಶೃಂಗ ಉವಾಚ|

03111009a ಋದ್ಧೋ ಭವಾಂ ಜ್ಯೋತಿರಿವ ಪ್ರಕಾಶತೇ|

ಮನ್ಯೇ ಚಾಹಂ ತ್ವಾಮಭಿವಾದನೀಯಂ|

03111009c ಪಾದ್ಯಂ ವೈ ತೇ ಸಂಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಕಾಮಾದ್|

ಯಥಾಧರ್ಮಂ ಫಲಮೂಲಾನಿ ಚೈವ||

ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ದೀಪದಂತೆ

ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ! ನಿನಗೆ ಸಮಸ್ಕರಿಸುವುದು ಸರಿ ಎಂದು

ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಬಯಸಿದಂತೆ ನಿನಗೆ ಪಾದ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ

ಮತ್ತು ಯಥಾಧರ್ಮವಾಗಿ ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

03111010a ಕೌಶ್ಯಾಂ ಬೃಸ್ಯಾಮಾಸ್ವ ಯಥೋಪಜೋಷಂ|

ಕೃಷ್ಣಾಜಿನೇನಾವೃತಾಯಾಂ ಸುಖಾಯಾಂ|

03111010c ಕ್ವ ಚಾಶ್ರಮಸ್ತವ ಕಿಂ ನಾಮ ಚೇದಂ|

ವ್ರತಂ ಬ್ರಹ್ಮಂಶ್ಚ ರಸಿ ಹಿ ದೇವವತ್ತ್ವಂ||

ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ಹಾಸಿ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡುವ ದರ್ಭಿಯ ಆಸನದಲ್ಲಿ

ಸುಖಾಸೀನನಾಗು. ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಮವು ಎಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನ್!

ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ವ್ರತದ ಹೆಸರೇನು?”

03111011 ವೇಶ್ಯೋವಾಚ|

03111011a ಮಮಾಶ್ರಮಃ ಕಾಶ್ಯಪಪುತ್ರ ರಮ್ಯಸೌ|

ತ್ರಿಯೋಜನಂ ಶೈಲಮಿಮಂ ಪರೇಣ|

03111011c ತತ್ರ ಸ್ವಧರ್ಮೋಽನಭಿವಾದನಂ ನೋ|

ನ ಚೋದಕಂ ಪಾದ್ಯಂ ಉಪಸ್ಪೃಶಾಮಃ||

ವೈಶ್ಯೈಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಸುಂದರ ಕಾಶ್ಯಪಪುತ್ರ! ನನ್ನ ಆಶ್ರಮವು ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ದಾಟಿ ಮೂರು ಯೋಜನ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕಾಲು ತೊಳೆಯಲು ನೀರನ್ನು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ.”

03111012 ಋಶ್ಯಶೃಂಗ ಉವಾಚ|

03111012a ಭಲಾನಿ ಪಕ್ವಾನಿ ದದಾನಿ ತೇಽಹಂ|

ಭಲ್ಲಾತಕಾನ್ಯಾಮಲಕಾನಿ ಚೈವ|

03111012c ಪರೂಷಕಾನೀಂಗುದಧನ್ವನಾನಿ|

ಪ್ರಿಯಾಲಾನಾಂ ಕಾಮಕಾರಂ ಕುರುಷ್ವ||

ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಭಲ್ಲಾತಕ, ಪರೂಷಕ, ಇಂಗುಧ, ಧನ್ವನ, ಪ್ರಿಯಾಲ, ಮೊದಲಾದ ಗಳಿತ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಋಚಿಯನ್ನು ಸವಿದು ಸಂತೋಷಪಡಲು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03111013 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03111013a ಸಾ ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವಿಸರ್ಜಯಿತ್ವಾ|

ಭಕ್ಷಾನ್ಮಹಾರ್ಹಾನ್ಮದದೌ ತತೋಽಸ್ಮೈ|

03111013c ತಾನ್ಮೃಶ್ಯಶೃಂಗಸ್ಯ ಮಹಾರಸಾನಿ|

ಭೃಶಂ ಸುರೂಪಾಣಿ ರುಚಿಂ ದದುರ್ಹಿ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಬೆಲೆಬಾಳುವ, ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರ ಮತ್ತು ನೋಡಲು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಅವುಗಳು ಋಷ್ಯಶೃಂಗನಿಗೆ ಮಹಾ ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡಿದವು.

03111014a ದದೌ ಚ ಮಾಲ್ಯಾನಿ ಸುಗಂಧವಂತಿ|

ಚಿತ್ರಾಣಿ ವಾಸಾಂಸಿ ಚ ಭಾನುಮಂತಿ|

03111014c ಪಾನಾನಿ ಚಾಗ್ರಾಣಿ ತತೋ ಮುಮೋದ|

ಚಿಕ್ರೀಡ ಚೈವ ಪ್ರಜಹಾಸ ಚೈವ||

ಸುಗಂಧಯುಕ್ತ ಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ, ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಹೊಳೆಯುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಮಾದಕ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ನಗುನಗುತ್ತಾ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ರಂಜಿಸಿದಳು.

03111015a ಸಾ ಕಂದುಕೇನಾರಮತಾಸ್ಯ ಮೂಲೇ|

ವಿಭಜ್ಯಮಾನಾ ಫಲಿತಾ ಲತೇವ|

03111015c ಗಾತ್ರೈಶ್ಚ ಗಾತ್ರಾಣಿ ನಿಷೇವಮಾಣಾ|

ಸಮಾಶ್ಲಿಷಚ್ಚಾ ಸಕೃದೃಶ್ಯಶೃಂಗಂ||

ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಚೆಂಡನ್ನಿಟ್ಟು, ಅರಳುವ ಹೂಗಳ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಅವನ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ

ಋಷ್ಯಶೃಂಗನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆಲಂಗಿಸಿದಳು.

03111016a ಸರ್ಜಾ ನಶೋಕಾಂಸ್ತಿಲಕಾಂಶ್ಚ ವೃಕ್ಷಾನ್|

ಪ್ರಪುಷ್ಪಿತಾನವನಾಮ್ಯಾವಭಜ್ಯ|

03111016c ವಿಲಜ್ಜಮಾನೇವ ಮದಾಭಿಭೂತಾ|

ಪ್ರಲೋಭಯಾಮಾಸ ಸುತಂ ಮಹರ್ಷೇಃ||

ಅವಳು ಸರ್ಜಾ, ಅಶೋಕ ಮತ್ತು ತಿಲಕ ವೃಕ್ಷಗಳ ರೆಂಬೆಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಹೂವನ್ನು ಕಿತ್ತಳು. ಮತ್ತೇರಿದವಳಾಗಿ ನಾಚಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ಮಗನ ಕಾಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು.

03111017a ಅಥಶ್ಯಶೃಂಗಂ ವಿಕೃತಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ|

ಪುನಃ ಪುನಃ ಪೀಡ್ಯ ಚ ಕಾಯಮಸ್ಯ|

03111017c ಅವೇಕ್ಷಮಾಣಾ ಶನಕೈರ್ಜಗಾಮ|

ಕೃತ್ವಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಸ್ಯ ತದಾಪದೇಶಂ||

ಆಗ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಅಪ್ಪಿ ಹಿಂಡಿದಳು. ಆಗ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದ ನೆಪವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಹಿಂದೆ ಹೋದಳು.

03111018a ತಸ್ಯಾಂ ಗತಾಯಾಂ ಮದನೇನ ಮತ್ತೋ|

ವಿಚೇತನಶ್ಚಾಭವದೃಶ್ಯಶೃಂಗಃ|

03111018c ತಾಮೇವ ಭಾವೇನ ಗತೇನ ಶೂನ್ಯೋ|

ವಿನಿಶ್ಚಯಸನ್ನಾರ್ತರೂಪೋ ಬಭೂವ||

ಅವಳು ಹೋದನಂತರ ಮದನನಿಂದ ಮತ್ತನಾದ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಂತಾದನು. ಅವಳು ಹೋದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಶೂನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಾ, ನಿಟ್ಟಿಸುರು ಬಿಡುತ್ತಾ, ಅವನ ಮುಖವು ಆರ್ತರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು.

03111019a ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಾದ್ಧರಿಪಿಂಗಲಾಕ್ಷಃ|

ಪ್ರವೇಷ್ಟಿತೋ ರೋಮಭಿರಾ ನಖಾಗ್ರಾತ್|

03111019c ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವಾನ್ಪ್ರತ್ಯಸಮಾಧಿಯುಕ್ತೋ|

ವಿಭಾಂಡಕಃ ಕಾಶ್ಯಪಃ ಪ್ರಾದುರಾಸೀತ್||

ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹದಂತಿದ್ದ ಪಿಂಗಲಾಕ್ಷ, ಉಗುರುಗಳ ವರೆಗೆ ತಲೆಕೂದಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ, ಸಮಾಧಿಯುಕ್ತನಾದ, ಕಾಶ್ಯಪ ವಿಭಾಂಡಕನು ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು.

03111020a ಸೋಽಪಶ್ಯದಾಸೀನಮುಪೇತ್ಯ ಪುತ್ರಂ|

ಧ್ಯಾಯಂತಮೇಕಂ ವಿಪರೀತಚಿತ್ತಂ|

03111020c ವಿನಿಶ್ಚಯಸಂತಂ ಮುಹುರಾರ್ಧ್ವದೃಷ್ಟಿಂ|

ವಿಭಾಂಡಕಃ ಪುತ್ರಮುವಾಚ ದೀನಂ||

ಅವನು ವಿಪರೀತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಒಬ್ಬನೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುವ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಮೇಲೆ

ನೋಡುತ್ತಾ ದೀನನಾಗಿದ್ದ ಮಗನಿಗೆ ವಿಭಾಂಡಕನು ಹೇಳಿದನು.

03111021a ನ ಕಲ್ಪಂತೇ ಸಮಿಧಃ ಕಿಂ ನು ತಾತ|

ಕಚ್ಚಿದ್ಧುತಂ ಚಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ತ್ವಯಾದ್ಯ|

03111021c ಸುನಿರ್ಣೀಕ್ತಂ ಸ್ತುಕ್ಪು ವಂ ಹೋಮಧೇನುಃ|

ಕಚ್ಚಿತ್ಸವತ್ಸಾ ಚ ಕೃತಾ ತ್ವಯಾದ್ಯ||

“ಮಗೂ! ಇನ್ನೂ ಸಮಿಧೆಗಳನ್ನು ತರಲಿಲ್ಲ ಏಕೆ? ಇನ್ನೂ ಇಂದಿನ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ನಡೆಸಲಿಲ್ಲವೇ? ಹೋಮದ ಹುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯಾ? ಹೋಮಕ್ಕೆ ಕರುವಿನೊಂದಿಗೆ ಹಸುವನ್ನು ತಂದಿದ್ದೀಯಾ?”

03111022a ನ ವೈ ಯಥಾಪೂರ್ವಮಿವಾಸಿ ಪುತ್ರ|

ಚಿಂತಾಪರಶ್ಚಾಸಿ ವಿಚೇತನಶ್ಚ|

03111022c ದೀನೋಽತಿಮಾತ್ರಂ ತ್ವಮಿಹಾದ್ಯ ಕಿಂ ನು|

ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಕ ಇಹಾದ್ಯಾಗತೋಽಭೂತ್||

ಮಗಾ! ಮೊದಲಿನಂತೆ ನೀನಿಲ್ಲ! ಚೇತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಚಿಂತಾಪರನಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ. ಇಂದು ನೀನು ತುಂಬಾ ದುಃಖಕ್ಕೊಳಗಾದ ಹಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಏಕೆ? ಇಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಋಷ್ಯಶೃಂಗೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಏಕಾದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಋಷ್ಯಶೃಂಗೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೧೨

ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು ತಂದೆಗೆ ಆ ದಿನ ತಾನು ಭೇಟಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ
ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆಂದು
ಹೇಳುವುದು (೧-೧೮).

03112001 ಋಷ್ಯಶೃಂಗ ಉವಾಚ|

03112001a ಇಹಾಗತೋ ಜಟಿಲೋ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ|

ನ ವೈ ಹ್ರಸ್ವೋ ನಾತಿದೀರ್ಘೋ ಮನಸ್ವೀ|

03112001c ಸುವರ್ಣವರ್ಣಃ ಕಮಲಾಯತಾಕ್ಷಃ|

ಸುತಃ ಸುರಾಣಾಮಿವ ಶೋಭಮಾನಃ||

ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು ಹೇಳಿದನು: “ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಜಡೆಹಾಕಿದ
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಬಂದಿದ್ದ. ಅವನು ಕುಳ್ಳಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು
ಅತಿಯಾಗಿ ಎತ್ತರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತುಂಬಾ ಉತ್ಸಾಹಿಯಾಗಿದ್ದ.
ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಮಲದ
ಎಸಳುಗಳಂತಿದ್ದವು. ಸುರರ ಮಗನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03112002a ಸಮೃದ್ಧರೂಪಃ ಸವಿತೇವ ದೀಪ್ತಃ|

ಸುಶುಕ್ಲಕೃಷ್ಣಾಕ್ಷತರಶ್ಚ ಕೋರೈಃ|

03112002c ನೀಲಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಶ್ಚ ಜಟಾಃ ಸುಗಂಧಾ|

ಹಿರಣ್ಯರಜ್ಜುಗ್ರಥಿತಾಃ ಸುದೀರ್ಘಾಃ||

ಅವನ ಸಮೃದ್ಧ ದೇಹವು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಚಕೋರಗಳಂತೆ ಬಿಳಿ ಮತ್ತು ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದವು. ಅವನ ಜಡೆಯು ನೀಲವಾಗಿ, ನೋಡಲು ಸುಂದರವಾಗಿ, ಸುಗಂಧಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ನೀಳವಾಗಿದ್ದು ಬಂಗಾರದ ದಾರದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.

03112003a ಆಧಾರರೂಪಾ ಪುನರಸ್ಯ ಕಂಠೇ|

ವಿಭ್ರಾಜತೇ ವಿದ್ಯುದಿವಾಂತರಿಕ್ಷೇ|

03112003c ದ್ವೌ ಚಾಸ್ಯ ಪಿಂಡಾವಧರೇಣ ಕಂಠ|

ಅಜಾತರೋಮೌ ಸುಮನೋಹರೌ ಚ||

ಅವನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಲೋಟಗಳಿಂತಿರುವವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಅವನ ಕಂಠದ ಕೆಳಗೆ ರೋಮಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಅತಿ ಸುಂದರ ಎರಡು ಗೋಲಗಳಿದ್ದವು.

03112004a ವಿಲಗ್ನಮಧ್ಯಶ್ಚ ಸ ನಾಭಿದೇಶೇ|

ಕಟಿಶ್ಚ ತಸ್ಯಾತಿಕ್ಯತಪ್ರಮಾಣಾ|

03112004c ತಥಾಸ್ಯ ಚೀರಾಂತರಿತಾ ಪ್ರಭಾತಿ|

ಹಿರಣ್ಮಯೀ ಮೇಖಲಾ ಮೇ ಯಥೇಯಂ||

ಅವನ ಹೊಕ್ಕಳು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಲಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಸೊಂಟವೂ

ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಪೋಷಾಕಿನ ಕೆಳಗಿ ನನಗಿದ್ದಹಾಗೆ ಪಟ್ಟಿಯಿತ್ತು
- ಆದರೆ ಅದು ಬಂಗಾರದ್ದಾಗಿತ್ತು.

03112005a ಅನ್ಯಚ್ಛ ತಸ್ಯಾಧ್ಯುತದರ್ಶನೀಯಂ|
ವಿಕೂಜಿತಂ ಪಾದಯೋಃ ಸಂಪ್ರಭಾತಿ|

03112005c ಪಾಣ್ಯೋಶ್ಚ ತದ್ವತ್ಸ್ವ ನವನ್ನಿಬದ್ಧೌ|
ಕಲಾಪಕಾವಕ್ಷಮಾಲಾ ಯಥೇಯಂ||

ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದವು. ಅವನ
ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ಗೆಜ್ಜೆಗಳಿದ್ದವು. ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ
ಅಂತಹದೇ, ನನ್ನ ರುದ್ರಾಕ್ಷದಂತಿರುವ ದಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆದರೆ
ಅದು ಝಣ ಝಣ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

03112006a ವಿಚೇಷ್ಟಮಾನಸ್ಯ ಚ ತಸ್ಯ ತಾನಿ|
ಕೂಜಂತಿ ಹಂಸಾ ಸರಸೀವ ಮತ್ತಾಃ|

03112006c ಚೀರಾಣಿ ತಸ್ಯಾಧ್ಯುತದರ್ಶನಾನಿ|
ನೇಮಾನಿ ತದ್ವನ್ಮಮ ರೂಪವಂತಿ||

ಅವನು ಹಂದಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವುಗಳು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೇರಿದ
ಹಂಸಗಳಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ ಉಡುಪು ನೋಡಲು
ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ಅವು ನನ್ನ ಉಡುಪಿನ ಹಾಗಿರದೇ, ತುಂಬಾ
ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು.

03112007a ವಕ್ತ್ರಂ ಚ ತಸ್ಯಾಧ್ಯುತದರ್ಶನೀಯಂ

ಪ್ರವ್ಯಾಹೃತಂ ಹ್ಲಾದಯತೀವ ಚೇತಃ|

03112007c ಪುಂಸ್ಕೋಕಿಲಸ್ಯೇವ ಚ ತಸ್ಯ ವಾಣೀ|

ತಾಂ ಶೃಣ್ವತೋ ಮೇ ವ್ಯಥಿತೋಽಂತರಾತ್ಮಾ||

ಅವನ ಮುಖವೂ ನೋಡಲು ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಮಾತು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಂತಸವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಮಾತು ಕೋಗಿಲೆಯ ಹಾಡಿನಂತಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಅಂತರಾತ್ಮವು ವ್ಯಥಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

03112008a ಯಥಾ ವನಂ ಮಾಧವಮಾಸಿ ಮಧ್ಯೇ|

ಸಮೀರಿತಂ ಶ್ವಸನೇನಾಭಿವಾತಿ|

03112008c ತಥಾ ಸ ವಾತ್ಸ್ಯತ್ತಮಪುಣ್ಯಗಂಧೀ|

ನಿಷೇವ್ಯಮಾಣಃ ಪವನೇನ ತಾತ||

ಮಾಧವ ಮಾಸದ ಮಧ್ಯೆ ವನದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯು ಪರಿಮಳವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುವಂತೆ ಅವನೂ ಕೂಡ ಗಾಳಿಯು ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲ ಉತ್ತಮ ಪುಣ್ಯ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಸೂಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03112009a ಸುಸಮ್ಯತಾಶ್ಚಾಪಿ ಜಟಾ ವಿಭಕ್ತಾ|

ದ್ವೈಧೀಕೃತಾ ಭಾಂತಿ ಸಮಾ ಲಲಾಟೇ|

03112009c ಕರ್ಣೌ ಚ ಚಿತ್ರೈರಿವ ಚಕ್ರವಾಲ್ಯೈಃ|

ಸಮಾವೃತೌ ತಸ್ಯ ಸುರೂಪವದ್ಭಿಃ||

ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಸಮನಾಗಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ

ಜಡೆಕಟ್ಟಿದ್ದನು. ಸರಿಯಾದ ದುಂಡಾಗಿ ಕೂದಲುಗಳು ಗುಂಗುರಾಗಿ
ಅವನ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ದವು.

03112010a ತಥಾ ಫಲಂ ವೃತ್ತಮಥೋ ವಿಚಿತ್ರಂ|
ಸಮಾಹನತ್ಪಾಣಿನಾ ದಕ್ಷಿಣೇನ|

03112010c ತದ್ಭೂಮಿಮಾಸಾದ್ಯ ಪುನಃ ಪುನಶ್ಚ|
ಸಮುತ್ಪತ್ತ್ಯದ್ಭುತರೂಪಮುಚ್ಚೈಃ||

ಅವನ ಬಲಗೈನಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಗೋಲಾಕಾರದ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ
ವಸ್ತುವೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ಅದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ
ಪುನಃ ಪುನಃ ಮೇಲೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಪುಟಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

03112011a ತಚ್ಚಾಪಿ ಹತ್ವಾ ಪರಿವರ್ತತೇಽಸೌ|
ವಾತೇರಿತೋ ವೃಕ್ಷ ಇವಾವಘೂರ್ಣಃ|

03112011c ತಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಮೇ ಪುತ್ರಮಿವಾಮರಾಣಾಂ|
ಪ್ರೀತಿಃ ಪರಾ ತಾತ ರತಿಶ್ಚ ಜಾತಾ||

ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದು ಅವನು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಮರದಂತೆ
ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಪ್ಪಾ ! ಅಮರರ ಮಗನಂತಿರುವ ಅವನನ್ನು
ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷವು
ಹುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು.

03112012a ಸ ಮೇ ಸಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯ ಪುನಃ ಶರೀರಂ|
ಜಟಾಸು ಗೃಹ್ಯಾಭ್ಯವನಾಮ್ಯ ವಕ್ತ್ರಂ|

03112012c ವಕ್ರೇಣ ವಕ್ತ್ರಂ ಪ್ರಣಿಧಾಯ ಶಬ್ದಂ |
ಚಕಾರ ತನ್ಮೇಽಜನಯತ್ಪ್ರಹರ್ಷಂ ||

ಅವನು ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಅಪ್ಪಿ ಹಿಡಿದು ನನ್ನ
ಕೂದಲನ್ನು ಎಳೆದು ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಕೆಳಮಾಡಿ ಬಾಯಿಯ ಮೇಲೆ
ಬಾಯಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಶಬ್ದಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ
ಸಂತೋಷವು ಹುಟ್ಟಿತು.

03112013a ನ ಚಾಪಿ ಪಾದ್ಯಂ ಬಹು ಮನ್ಯತೇಽಸೌ |
ಫಲಾನಿ ಚೇಮಾನಿ ಮಯಾಹೃತಾನಿ |

03112013c ಏವಂವ್ರತೋಽಸ್ತೀತಿ ಚ ಮಾಮವೋಚತ್ |
ಫಲಾನಿ ಚಾನ್ಯಾನಿ ನವಾನ್ಯದಾನ್ಮೇ ||

ಅವನು ಪಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕೊಟ್ಟ
ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ನನ್ನ ವ್ರತ ಎಂದು ನನಗೆ
ಹೇಳಿದನು ಮತ್ತು ನನಗೆ ಬೇರೆ ಹೊಸ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ.

03112014a ಮಯೋಪಯುಕ್ತಾನಿ ಫಲಾನಿ ತಾನಿ |
ನೇಮಾನಿ ತುಲ್ಯಾನಿ ರಸೇನ ತೇಷಾಂ |

03112014c ನ ಚಾಪಿ ತೇಷಾಂ ತ್ವಗಿಯಂ ಯಥೈಷಾಂ |
ಸಾರಾಣಿ ನೈಷಾಮಿವ ಸಂತಿ ತೇಷಾಂ ||

ಅವನ ಎಲ್ಲ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ನಾನು ತಿಂದೆ. ಅವುಗಳ ರುಚಿಯು ಈ
ಹಣ್ಣುಗಳಂತೆ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಹಣ್ಣುಗಳಿಗಿರುವಂತೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ

ತೊಗಟೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಹಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ
ಕಲ್ಲುಗಳಿರಲಿಲ್ಲ.

03112015a ತೋಯಾನಿ ಚೈವಾತಿರಸಾನಿ ಮಃಯಂ|
ಪ್ರಾದಾತ್ಸ ವೈ ಪಾತುಮುದಾರರೂಪಃ|

03112015c ಪೀತ್ವೈವ ಯಾನ್ಯಭ್ಯಧಿಕಃ ಪ್ರಹರ್ಷೋ|
ಮಮಾಭವದ್ಭೃಶ್ಚಲಿತೇವ ಚಾಸೀತ್||

ಆ ಉದಾರರೂಪಿಯು ನನಗೆ ಈ ಅತಿ ರುಚಿಯಾಗುಳ್ಳ ಪಾನೀಯವನ್ನು
ನೀಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಅತೀವ ಸಂತಸವು ನನ್ನನ್ನು
ಸೆರೆಹಿಡಿಯಿತು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯೇ ಓಲಾಡುವಂತೆ ಆಯಿತು.

03112016a ಇಮಾನಿ ಚಿತ್ರಾಣಿ ಚ ಗಂಧವಂತಿ|
ಮಾಲ್ಯಾನಿ ತಸ್ಯೋದ್ಧೃತಾನಿ ಪಟ್ಟಿಃ|

03112016c ಯಾನಿ ಪ್ರಕೀರ್ಯೇಹ ಗತಃ ಸ್ವಮೇವ|
ಸ ಆಶ್ರಮಂ ತಪಸಾ ದ್ಯೋತಮಾನಃ||

ಇವು ರಂಗುರಂಗಿನ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತ ಅವನೇ ಕಟ್ಟಿದ ಮಾಲೆಗಳು. ಈ
ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಅವನು ಬೆಳಗುತ್ತಾ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ
ತಪಸ್ಸಿಗೆಂದು ಹೊರಟುಹೋದನು.

03112017a ಗತೇನ ತೇನಾಸ್ಮಿ ಕೃತೋ ವಿಚೇತಾ|
ಗಾತ್ರಂ ಚ ಮೇ ಸಂಪರಿತಪ್ಯತೀವ|

03112017c ಇಚ್ಛಾಮಿ ತಸ್ಯಾಂತಿಕಮಾಶು ಗಂತುಂ|

ತಂ ಚೇಹ ನಿತ್ಯಂ ಪರಿವರ್ತಮಾನಂ||

ಅವನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ದೇಹವು ಜ್ವರಬಂದವರಂತೆ ಬಿಸಿಯಾಗಿದೆ. ನೇರವಾಗಿ ಅವನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿದಿನ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03112018a ಗಚ್ಚಾಮಿ ತಸ್ಯಾಂತಿಕಮೇವ ತಾತ|

ಕಾ ನಾಮ ಸಾ ವ್ರತಚರ್ಯಾ ಚ ತಸ್ಯ|

03112018c ಇಚ್ಚಾಮ್ಯಹಂ ಚರಿತುಂ ತೇನ ಸಾರ್ಧಂ|

ಯಥಾ ತಪಃ ಸ ಚರತ್ಯುಗ್ರಕರ್ಮಾ||

ಅಪ್ಪಾ! ಅವನಿರುವಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವನ ವ್ರತಚರ್ಯದ ಹೆಸರೇನು? ಅವನೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಹಾಗೆ ಇರಲು ಮತ್ತು ಆ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಋಷ್ಯಶೃಂಗೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ದ್ವಾದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

ಋಷ್ಯಶೃಂಗೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೧೩

ಅವರು ರಾಕ್ಷಸರೆಂದು ಮಗನನ್ನು ತಡೆದರೂ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ
ವಿಭಾಂಡಕನಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ವೈಶ್ಯಯು ಬಂದು ಅವನನ್ನು
ಲೋಮಪಾದನ ಬಳಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದುದು; ಮಳೆಸುರಿದು
ಭೂಮಿಯು ಸಮೃದ್ಧವಾದುದು; ರಾಜಕುಮಾರಿ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು
ಋಷ್ಯಶೃಂಗರ ವಿವಾಹ (೧-೧೧). ವಿಭಾಂಡಕನು ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದುದು (೧೨-೨೫).

03113001 ವಿಭಾಂಡಕ ಉವಾಚ|

03113001a ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಚೈತಾನಿ ಚರಂತಿ ಪುತ್ರ|
ರೂಪೇಣ ತೇನಾದ್ಭುತದರ್ಶನೇನ|

03113001c ಅತುಲ್ಯರೂಪಾಣ್ಯತಿಘೋರವಂತಿ|
ವಿಘ್ನಂ ಸದಾ ತಪಸ್ಶ್ಚಿಂತಯಂತಿ||

ವಿಭಾಂಡಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗನೇ! ಅವರು ನೋಡಲು ಅದ್ಭುತ
ರೂಪಧರಿಸಿ ತಿರುಗಾಡುವ ರಾಕ್ಷಸರು. ಅತುಲ್ಯ ರೂಪವಂತರಾದ
ಆದರೆ ಘೋರರಾದ ಅವರು ಸದಾ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನವನ್ನು ತಂದು
ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

03113002a ಸುರೂಪರೂಪಾಣಿ ಚ ತಾನಿ ತಾತ|
ಪ್ರಲೋಭಯಂತೇ ವಿವಿಧೈರುಪಾಯೈಃ|

03113002c ಸುಖಾಚ್ಚ ಲೋಕಾಚ್ಚ ನಿಪಾತಯಂತಿ|

ತಾನ್ಯುಗ್ರಹಮಾಣಿ ಮುನೀನ್ವನೇಷು||

ಮಗೂ! ಅವರ ಸುಂದರ ದೇಹಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ವಿವಿಧ ತರಹಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಲೋಭಗೊಳಿಸಲು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಉಗ್ರ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ವನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಸುಖ ಮತ್ತು ಲೋಕಗಳಿಂದ ಬೀಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

03113003a ನ ತಾನಿ ಸೇವೇತ ಮುನಿಯ ತಾತ್ಮಾ|

ಸತಾಂ ಲೋಕಾನ್ಪಾರ್ಥಯಾನಃ ಕಥಂ ಚಿತ್|

03113003c ಕೃತ್ವಾ ವಿಘ್ನಂ ತಾಪಸಾನಾಂ ರಮಂತೇ|

ಪಾಪಾಚಾರಾಸ್ತಪಸ್ತಾನ್ಯಪಾಪ||

ಅತ್ಮವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಮುನಿಯು, ಸತ್ಯವಂತರ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅವರನ್ನು ದೂರವಿಡಬೇಕು. ಪಾಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಮಗನೇ! ತಾಪಸರಿಗೆ ವಿಘ್ನವನ್ನು ತಂದು ಆ ಪಾಪಚಾರಿಗಳು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆ.

03113004a ಅಸಜ್ಜನೇನಾಚರಿತಾನಿ ಪುತ್ರ|

ಪಾಪಾನ್ಯಪೇಯಾನಿ ಮಧೂನಿ ತಾನಿ|

03113004c ಮಾಲ್ಯಾನಿ ಚೈತಾನಿ ನ ವೈ ಮುನೀನಾಂ|

ಸ್ಮೃತಾನಿ ಚಿತ್ರೋಜ್ಜಲಗಂಧವಂತಿ||

ಮಗನೇ! ಆ ಮದ್ಯ ಪಾನೀಯಗಳು ಪಾಪಗಳು, ಅಸಚ್ಚ ಜನರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವು. ಈ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ, ಕಾಂತಿಯುಕ್ತ ಸುಗಂಧಿತ

ಮಾಲೆಗಳು ಮುನಿಗಳಿಗಲ್ಲ. ಅವು ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ.”

03113005 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03113005a ರಕ್ಷಾಂಸಿ ತಾನೀತಿ ನಿವಾರ್ಯ ಪುತ್ರಂ|
ವಿಭಾಂಡಕಸ್ತಾಂ ಮೃಗಯಾಂ ಬಭೂವ|
03113005c ನಾಸಾದಯಾಮಾಸ ಯದಾ ತ್ರ್ಯಹೇಣ|
ತದಾ ಸ ಪರ್ಯಾವವೃತೇಽಶ್ರಮಾಯ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವರು ರಾಕ್ಷಸರೆಂದು ಮಗನನ್ನು ತಡೆದು ವಿಭಾಂಡಕನು ಅವಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೋದನು. ಮೂರು ದಿನಗಳು ಹುಡುಕಿ ಅವಳನ್ನು ಕಾಣದೇ, ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

03113006a ಯದಾ ಪುನಃ ಕಾಶ್ಯಪೋ ವೈ ಜಗಾಮ|
ಫಲಾನ್ಯಾಹರ್ತುಂ ವಿಧಿನಾ ಶ್ರಾಮಣೇನ|

03113006c ತದಾ ಪುನರ್ಲೋ ಭಯಿತುಂ ಜಗಾಮ|
ಸಾ ವೇಶಯೋಷಾ ಮುನಿಂ ಋಶ್ಯಶೃಂಗಂ||

ಆದರೆ ಪುನಃ ಕಾಶ್ಯಪನು ಶ್ರಾಮಣದಿಂದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಹುಡುಕಲು ಹೋದಾಗ, ಆ ವೈಶ್ಯೆಯು ಮುನಿ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನನ್ನು ಪುನಃ ಲೋಭಗೊಳಿಸಲು ಬಂದಳು.

03113007a ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ತಾಂ ಋಶ್ಯಶೃಂಗಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ|
ಸಂಭ್ರಾಂತರೂಪೋಽಭ್ಯಪತತ್ತದಾನೀಂ|

03113007c ಪ್ರೋವಾಚ ಚೈನಾಂ ಭವತೋಽಶ್ರಮಾಯ|

ಗಚ್ಚಾವ ಯಾವನ್ನ ಪಿತಾ ಮಮೈತಿ||

ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಪ್ರಹೃಷ್ಟನಾದ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು
ಸಂಭ್ರಾಂತಗೊಂಡವನಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು
ಹೇಳಿದನು: “ಬೇಗನೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಬರುವುದರೊಳಗೆ ನಿನ್ನ
ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ!”

03113008a ತತೋ ರಾಜನ್ಯಾಶ್ರಪಸ್ವೈಕಪುತ್ರಂ|

ಪ್ರವೇಶ್ಯ ಯೋಗೇನ ವಿಮುಚ್ಯ ನಾವಂ|

03113008c ಪ್ರಲೋಭಯಂತ್ಯೋ ವಿವಿಧೈರುಪಾಯೈರ್|

ಆಜಗ್ಮುರಂಗಾಧಿಪತೇಃ ಸಮೀಪಂ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಅವಳು ಕಾಶ್ಯಪನ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನನ್ನು
ವಿವಿಧರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಲೋಭಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ದೋಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ,
ಅಂಗರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಳು.

03113009a ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ತಾಮಾಶ್ರಮದರ್ಶನೇ ತು|

ಸಂತಾರಿತಾಂ ನಾವಮತೀವ ಶುಭ್ರಾಂ|

03113009c ತೀರಾದುಪಾದಾಯ ತಥೈವ ಚಕ್ರೇ|

ರಾಜಾಶ್ರಮಂ ನಾಮ ವನಂ ವಿಚಿತ್ರಂ||

ಆಶ್ರಮದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಅತೀವ ಶುಭ್ರವಾಗಿದ್ದ ಆ ನಾವೆಯನ್ನು
ಅದರಂತೆಯೇ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜಾಶ್ರಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬಣ್ಣ
ಬಣ್ಣದ ವನದ ಹತ್ತಿರ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

03113010a ಅಂತಃಪುರೇ ತಂ ತು ನಿವೇಶ್ಯ ರಾಜಾ|

ವಿಭಾಂಡಕಸ್ಯಾತ್ಮಜಮೇಕಪುತ್ರಂ|

03113010c ದದರ್ಶ ದೇವಂ ಸಹಸಾ ಪ್ರವೃಷ್ಟಂ|

ಆಪೂರ್ಯಮಾಣಂ ಚ ಜಗಜ್ಜಲೇನ||

ರಾಜನು ವಿಭಾಂಡಕನ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನನ್ನು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು. ತಕ್ಷಣವೇ ದೇವತೆಗಳು ಮಳೆಸುರಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಭೂಮಿಯು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು.

03113011a ಸ ಲೋಮಪಾದಃ ಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಮಃ|

ಸುತಾಂ ದದಾವೃಶ್ಯಶೃಂಗಾಯ ಶಾಂತಾಂ|

03113011c ಕ್ರೋಧಪ್ರತೀಕಾರಕರಂ ಚ ಚಕ್ರೇ|

ಗೋಭಿಶ್ಚ ಮಾರ್ಗೇಷ್ಟಭಿಕರ್ಷಣಂ ಚ||

ತನ್ನ ಆಸೆಯು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಲು ಲೋಮಪಾದನು ತನ್ನ ಮಗಳು ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಋಷ್ಯಶೃಂಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವಾಗಿ ಅವನು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಗೋಪಾಲಕರನ್ನೂ ಇರಿಸಿದನು.

03113012a ವಿಭಾಂಡಕಸ್ಯಾವ್ರಜತಃ ಸ ರಾಜಾ|

ಪಶೂನ್ವ ಭೂತಾನ್ವಶುಪಾಂಶ್ಚ ವೀರಾನ್|

03113012c ಸಮಾದಿಶತ್ಪುತ್ರಗೃಧ್ಧೀ ಮಹರ್ಷಿರೌ|

ವಿಭಾಂಡಕಃ ಪರಿಪೃಚ್ಛೇದ್ಯದಾ ವಃ||

03113013a ಸ ವಕ್ತವ್ಯಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿಭಿರ್ಭವದ್ಭಿಃ|

ಪುತ್ರಸ್ಯ ತೇ ಪಶವಃ ಕರ್ಷಣಂ ಚ|

03113013c ಕಿಂ ತೇ ಪ್ರಿಯಂ ವೈ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಮಹರ್ಷೇ|

ದಾಸಾಃ ಸ್ಮ ಸರ್ವೇ ತವ ವಾಚಿ ಬದ್ಧಾಃ||

ವಿಭಾಂಡಕನು ಬರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ರಾಜನು ವೀರ ಗೋಪಾಲಕರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಮಹರ್ಷಿ ವಿಭಾಂಡಕನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಂಜಲಿ ಬದ್ಧರಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು: “ಈ ಪಶುಗಳು ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಈ ಬೆಳೆಗಳೂ ಕೂಡ. ಮಹರ್ಷೇ ! ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುವ ಏನು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು? ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ದಾಸರು ಮತ್ತು ಮಾತಿಗೆ ಬದ್ಧರು.””

03113014a ಅಥೋಪಾಯಾತ್ಸ ಮುನಿಶ್ಚಂಡಕೋಪಃ|

ಸ್ವಮಾಶ್ರಮಂ ಮೂಲಫಲಾನಿ ಗೃಹ್ಯ|

03113014c ಅನ್ವೇಷಮಾಣಶ್ಚ ನ ತತ್ರ ಪುತ್ರಂ|

ದದರ್ಶ ಚುಕ್ರೋಧ ತತೋ ಭೃಶಂ ಸಃ||

ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮುನಿಯು ಚಂಡಕೋಪಿಷ್ಟನಾದನು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಹುಡುಕಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕುಪಿತನಾದನು.

03113015a ತತಃ ಸ ಕೋಪೇನ ವಿದೀರ್ಯಮಾಣ|

ಆಶಂಕಮಾನೋ ನೃಪತೇರ್ವಿಧಾನಂ|

03113015c ಜಗಾಮ ಚಂಪಾಂ ಪ್ರದಿಧಕ್ಷಮಾಣಸೌ|

ತಮಂಗರಾಜಂ ವಿಷಯಂ ಚ ತಸ್ಯ||

ಅವನು ಕೋಪಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ, ಇದು ರಾಜನ ಕೆಲಸ ಎಂದು ಶಂಕಿಸಿ

ಅಂಗರಾಜ ಮತ್ತು ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡಲು ಚಂಪಾನಗರಿಗೆ ಹೋದನು.

03113016a ಸ ವೈ ಶ್ರಾಂತಃ ಕ್ಷುಧಿತಃ ಕಾಶ್ಯಪಸ್ತಾನೌ|

ಘೋಷಾನ್ಸಮಾಸಾದಿತವಾನ್ಸಮೃದ್ಧಾನ್|

03113016c ಗೋಪೈಶ್ಚ ತೈರ್ವಿಧಿವತ್ಪೂಜ್ಯಮಾನೋ|

ರಾಜೇವ ತಾಂ ರಾತ್ರಿಮುವಾಸ ತತ್ರ||

ಆಯಾಸಗೊಂಡು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದ ಕಾಶ್ಯಪನು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ

ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಗೋವುಗಳ ಹಿಂಡನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಗೋಪರು

ಅವನಿಗೆ ಅವನೇ ರಾಜನೋ ಎಂಬಂತೆ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು

ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಂಗಿದನು.

03113017a ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಸತ್ಕಾರಮತೀವ ತೇಭ್ಯಃ|

ಪ್ರೋವಾಚ ಕಸ್ಯ ಪ್ರಥಿತಾಃ ಸ್ಥ ಸೌಮ್ಯಾಃ|

03113017c ಊಚುಸ್ತತಸ್ತೇಽಭ್ಯುಪಗಮ್ಯ ಸರ್ವೇ|

ಧನಂ ತವೇದಂ ವಿಹಿತಂ ಸುತಸ್ಯ||

ಅವರಿಂದ ಅತೀವ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು “ಸೌಮ್ಯರೇ! ಇದು

ಯಾರದ್ದು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಬಳಿಬಂದು
“ಈ ಧನವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಮಗನದ್ದು!” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

03113018a ದೇಶೇ ತು ದೇಶೇ ತು ಸ ಪೂಜ್ಯಮಾನಸಾ|

ತಾಂಶ್ಚೈವ ಶೃಣ್ವನ್ನಧುರಾನ್ವಲಾಪಾನ್|

03113018c ಪ್ರಶಾಂತಭೂಯಿಷ್ಠರಜಾಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಯಃ|

ಸಮಾಸಸಾದಾಂಗಪತಿಂ ಪುರಸ್ಥಂ||

ಸ್ಥಳ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಪೂಜೆ ದೊರೆಯಿತು ಮತ್ತು ಅವರಿಂದ ಅದೇ
ಮಧುರ ಪ್ರಲಾಪಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಕಳೆದು ಪ್ರಶಾಂತನಾಗಿ
ಸಂತೋಷಗೊಂಡೇ ಅಂಗಪತಿಯ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03113019a ಸಂಪೂಜಿತಸ್ತೇನ ನರರ್ಷಭೇಣ|

ದದರ್ಶ ಪುತ್ರಂ ದಿವಿ ದೇವಂ ಯಥೇಂದ್ರಂ|

03113019c ಶಾಂತಾಂ ಸ್ನುಷಾಂ ಚೈವ ದದರ್ಶ ತತ್ರ|

ಸೌದಾಮಿನೀಮುಚ್ಚರಂತೀಂ ಯಥೈವ||

ಆ ನರರ್ಷಭನು ಅವನನ್ನು ಸಂಪೂಜಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಅವನು
ದಿವಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರದೇವನಂತಿರುವ ಮಗನನ್ನು ಮತ್ತು ಮಿಂಚಿನಂತೆ
ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ ಸೊಸೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕಂಡನು.

03113020a ಗ್ರಾಮಾಂಶ್ಚ ಘೋಷಾಂಶ್ಚ ಸುತಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ|

ಶಾಂತಾಂ ಚ ಶಾಂತೋಽಸ್ಯ ಪರಃ ಸ ಕೋಪಃ|

03113020c ಚಕಾರ ತಸ್ಮೈ ಪರಮಂ ಪ್ರಸಾದಂ|

ವಿಭಾಂಡಕೋ ಭೂಮಿಪತೇರ್ನ ರೇಂದ್ರ||

ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ಗೋ ಹಿಂಡುಗಳನ್ನೂ, ಮಗ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ
ನೋಡಿದ ಅವನ ತೀವ್ರ ಕೋಪವು ಶಾಂತವಾಯಿತು. ನರೇಂದ್ರ! ಆಗ
ವಿಭಾಂಡಕನು ಭೂಮಿಪತಿಗೆ ಪರಮ ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

03113021a ಸ ತತ್ರ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸುತಂ ಮಹರ್ಷಿರ್|

ಉವಾಚ ಸೂರ್ಯಾ ಗ್ನಿಸಮಪ್ರಭಾವಂ|

03113021c ಜಾತೇ ಪುತ್ರೇ ವನಮೇವಾವ್ರಜೇಥಾ|

ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಿಯಾಣ್ಯಸ್ಯ ಸರ್ವಾಣಿ ಕೃತ್ವಾ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಗನನ್ನು ಇರಿಸಿ ಸೂರ್ಯಾ ಗ್ನಿಸಮಪ್ರಭಾವಿ ಮಹರ್ಷಿಯು
ಹೇಳಿದನು: “ಮಗನು ಜನಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ, ರಾಜನಿಗೆ
ಪ್ರಿಯವಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ವನಕ್ಕೆ ಮರಳಬೇಕು.

03113022a ಸ ತದ್ವಚಃ ಕೃತವಾನ್ಯಶ್ಯಶ್ಯಂಗೋ|

ಯಯೌ ಚ ಯತ್ರಾಸ್ಯ ಪಿತಾ ಬಭೂವ|

03113022c ಶಾಂತಾ ಚೈನಂ ಪರ್ಯ ಚರದ್ಯಥಾವತ್|

ಖೇ ರೋಹಿಣೀ ಸೋಮಮಿವಾನುಕೂಲಾ||

03113023a ಅರುಂಧತೀ ವಾ ಸುಭಗಾ ವಸಿಷ್ಠಂ|

ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ವಾಪಿ ಯಥಾ ಹ್ಯಗಸ್ತ್ಯಂ|

03113023c ನಲಸ್ಯ ವಾ ದಮಯಂತೀ ಯಥಾಭೂದ್|

ಯಥಾ ಶಚೀ ವಜ್ರಧರಸ್ಯ ಚೈವ||

03113024a ನಾಡಾಯನೀ ಚೇಂದ್ರಸೇನಾ ಯಥೈವ|

ವಶ್ಯಾ ನಿತ್ಯಂ ಮುದ್ಗಲಸ್ಯಾಜಮೀಢ|

03113024c ತಥಾ ಶಾಂತಾ ಋಶ್ಯಶೃಂಗಂ ವನಸ್ಥಂ|

ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಯುಕ್ತಾ ಪರ್ಯ ಚರನ್ನರೇಂದ್ರ||

ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು. ಶಾಂತಿಯಾದರೋ ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋದಳು. ನರೇಂದ್ರ! ಅಜಮೀಢ! ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣಿಯು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತೆ, ಸುಭಗೆ ಅರುಂಧತಿಯು ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು, ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯನನ್ನು, ದಮಯಂತಿಯು ನಲನನ್ನು, ಶಚಿಯು ವಜ್ರಧರನನ್ನು, ನಾಡಾಯನಿಯು ಚಂದ್ರಸೇನನನ್ನು, ಮತ್ತು ವಶೈಯು ನಿತ್ಯವೂ ಮುದ್ಗಲನನ್ನು ಸೇವೆಗೈಯುವಂತೆ ವನಸ್ಥನಾದ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳು ಪರಿಚರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

03113025a ತಸ್ಯಾಶ್ರಮಃ ಪುಣ್ಯ ಏಷೋ ವಿಭಾತಿ|

ಮಹಾಹ್ರದಂ ಶೋಭಯನ್ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತೇಃ|

03113025c ಅತ್ರ ಸ್ನಾತಃ ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ವಿಶುದ್ಧಸ್|

ತೀರ್ಥಾನ್ಯನ್ಯಾನುಸಮ್ಯಾಹಿ ರಾಜನ್||

ಅವನ ಕಾಂತಿಸೂಸುವ ಆಶ್ರಮವೇ ಇದು ಮತ್ತು ಶೋಭಿಸುವ ಪುಣ್ಯ ಮಹಾ ಸರೋವರ. ರಾಜನ್! ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗು, ವಿಶುದ್ಧನಾಗು. ಅನಂತರ ಇತರ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋಗೋಣ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
 ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಋಷ್ಯಶೃಂಗೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
 ತ್ರಯೋದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
 ಋಷ್ಯಶೃಂಗೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೧೪

ವೈತರಣೀ ನದಿಯ ಮಹಾತ್ಮೆ (೧-೨೬).

03114001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03114001a ತತಃ ಪ್ರಯಾತಃ ಕೌಶಿಕ್ಯಾಃ ಪಾಂಡವೋ ಜನಮೇಜಯ|

03114001c ಅನುಪೂರ್ವೈಣ ಸರ್ವಾಣಿ ಜಗಾಮಾಯತನಾನ್ಯುತ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಜನಮೇಜಯ! ಅನಂತರ
 ಪಾಂಡವನು ಕೌಶಿಕೀ ನದಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಒಂದಾದ ನಂತರ
 ಇನ್ನೊಂದರಂತೆ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋದನು.

03114002a ಸ ಸಾಗರಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಗಂಗಾಯಾಃ ಸಂಗಮೇ ನೃಪ|

03114002c ನದೀಶತಾನಾಂ ಪಂಚಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಚಕ್ರೇ ಸಮಾಪ್ಲವಂ||

ನೃಪ! ಅವನು ಸಾಗರವನ್ನು ತಲುಪಿ ಗಂಗಾ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಐನೂರು
 ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು.

03114003a ತತಃ ಸಮುದ್ರತೀರೇಣ ಜಗಾಮ ವಸುಧಾಧಿಪಃ|

03114003c ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋ ವೀರಃ ಕಲಿಂಗಾನ್ಪ್ರತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಅನಂತರ ವೀರ ವಸುಧಾಧಿಪನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ಕಲಿಂಗ ದೇಶದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು.

03114004 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03114004a ಏತೇ ಕಲಿಂಗಾಃ ಕೌಂತೇಯ ಯತ್ರ ವೈತರಣೀ ನದೀ|

03114004c ಯತ್ರಾಯಜತ ಧರ್ಮೋಽಪಿ ದೇವಾಂ ಶರಣಮೇತ್ಯ ವೈ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌಂತೇಯ ! ಇದು ವೈತರಣೀ ನದಿಯಿರುವ ಕಲಿಂಗ. ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮನೂ ಕೂಡ ಯಜ್ಞಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳ ಶರಣು ಹೋದನು.

03114005a ಋಷಿಭಿಃ ಸಮುಪಾಯುಕ್ತಂ ಯಜ್ಞಿಯಂ ಗಿರಿಶೋಭಿತಂ|

03114005c ಉತ್ತರಂ ತೀರಮೇತದ್ಧಿ ಸತತಂ ದ್ವಿಜಸೇವಿತಂ||

ಸತತವೂ ದ್ವಿಜರು ಸೇವಿಸುವ ಈ ಉತ್ತರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಗಿರಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಗೆ ಋಷಿಗಳು ಬರುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

03114006a ಸಮೇನ ದೇವಯಾನೇನ ಪಥಾ ಸ್ವರ್ಗಮುಪೇಯುಷಃ|

03114006c ಅತ್ರ ವೈ ಋಷಯೋಽನ್ಯೇಽಪಿ ಪುರಾ ಕ್ರತುಭಿರೀಜಿರೇ||

ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಋಷಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಇತರರೂ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ಯಾಜಿಸಿ ದೇವಯಾನಗಳ ಸಮನಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

03114007a ಅತ್ಯೈವ ರುದ್ರೋ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪಶುಮಾದತ್ತವಾನ್ಮಖೇ|

03114007c ರುದ್ರಃ ಪಶುಂ ಮಾನವೇಂದ್ರ ಭಾಗೋಽಯಮಿತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಮಾನವೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ರುದ್ರನು ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಪಶುವು ನನ್ನ ಭಾಗ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪಶುವನ್ನು ತೆಗೆದಕೊಂಡು ಹೋದನು.

03114008a ಹೃತೇ ಪಶೌ ತದಾ ದೇವಾಸ್ತಮೂಚುರ್ಭರತರ್ಷಭ|

03114008c ಮಾ ಪರಸ್ವಮಭಿದ್ರೋಗ್ಧಾ ಮಾ ಧರ್ಮಾನ್ಸಕಲಾನ್ನಶೀಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಪಶುವು ಕಳವಾದಾಗ ದೇವತೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

“ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ! ಸಕಲ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸಬೇಡ!”

03114009a ತತಃ ಕಲ್ಯಾಣರೂಪಾಭಿರ್ವಾಗ್ಭಿಸ್ತೇ ರುದ್ರಮಸ್ತುವನ್||

03114009c ಇಷ್ಟ್ಯಾ ಚೈನಂ ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಮಾನಯಾಂ ಚಕ್ರೀ ತದಾ||

ಅನಂತರ ಅವರು ರುದ್ರನನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣರೂಪಿ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟಿಯ ಮೂಲಕ ಅವನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿದರು.

03114010a ತತಃ ಸ ಪಶುಮುತ್ಸ್ರಜ್ಯ ದೇವಯಾನೇನ ಜಗ್ಮಿವಾನ್||

03114010c ಅತ್ರಾನುವಂಶೋ ರುದ್ರಸ್ಯ ತಂ ನಿಬೋಧ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಆಗ ಅವನು ಪಶುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವಯಾನದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಅಲ್ಲಿ ರುದ್ರನ ಕುರಿತು ಒಂದು

ಅನುವಂಶವಿದೆ. ಕೇಳು !

03114011a ಅಯಾತಯಾಮಂ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಭಾಗೇಭ್ಯೋ ಭಾಗಮುತ್ತಮಂ|

03114011c ದೇವಾಃ ಸಂಕಲ್ಪಯಾಮಾಸುರ್ಭಯಾದ್ರುದ್ರಸ್ಯ ಶಾಶ್ವತಂ||

“ಸರ್ವ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿನ ಉತ್ತಮ ಭಾಗವು ರುದ್ರನಿಗೆ ಸೇರಬೇಕು ಎಂದು ರುದ್ರನ ಮೇಲಿನ ಭಯದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಶಾಶ್ವತ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.”

03114012a ಇಮಾಂ ಗಾಥಾಮತ್ರ ಗಾಯನ್ನಪಃ ಸ್ಪೃಶತಿ ಯೋ ನರಃ|

03114012c ದೇವಯಾನಸ್ತಸ್ಯ ಪಂಥಾಶ್ಚಕ್ಷುಶ್ಚೈವ ಪ್ರಕಾಶತೇ||

ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಯಾವ ನರನು ಹಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ದೇವಯಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ.”

03114013 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03114013a ತತೋ ವೈತರಣೀಂ ಸರ್ವೇ ಪಾಂಡವಾ ದ್ರೌಪದೀ ತಥಾ|

03114013c ಅವತೀರ್ಯ ಮಹಾಭಾಗಾ ತರ್ಪಯಾಂ ಚಕ್ರೀ ಪಿತೃನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಮಹಾಭಾಗ ಸರ್ವ ಪಾಂಡವರೂ ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿಯೂ ವೈತರಣಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನಿತ್ತರು.

03114014 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03114014a ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಚೈವ ಭಗವನ್ನಸ್ಯಾಂ ನದ್ಯಾಂ ತಪೋಧನ|

03114014c ಮಾನುಷಾದಸ್ಮಿ ವಿಷಯಾದಪೇತಃ ಪಶ್ಯ ಲೋಮಶ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ತಪೋಧನ ಲೋಮಶ! ಭಗವನ್! ನೋಡು! ಈ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಕೂಡಲೇ ಮಾನುಷಲೋಕವನ್ನು ದಾಟುತ್ತೇನೆ!

03114015a ಸರ್ವಾಽಲ್ಲೋಕಾನ್ವ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಪ್ರಸಾದಾತ್ತವ ಸುವ್ರತ|

03114015c ವೈಖಾನಸಾನಾಂ ಜಪತಾಮೇಷ ಶಬ್ದೋ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

ಸುವ್ರತ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸರ್ವಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಮಹಾತ್ಮ ವೈಖಾನಸರ ಜಪದ ಶಬ್ದ!”

03114016 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03114016a ತ್ರಿಶತಂ ವೈ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಯೋಜನಾನಾಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03114016c ಯತ್ರ ಧ್ವನಿಂ ಶೃಣೋಷ್ಯೇನಂ ತೂಷ್ಟೀಮಾಸ್ವ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ನೀನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಧ್ವನಿಯು ಮೂರುನೂರು ಸಾವಿರ (ಮೂರು ಲಕ್ಷ) ಯೋಜನೆಯ ದೂರದಿಂದ ಬರುವುದು. ವಿಶಾಂಪತೇ! ನಿಶಬ್ದನಾಗಿರು.

03114017a ಏತತ್ಸ್ವ ಯಂಭುವೋ ರಾಜನ್ವನಂ ರಮ್ಯಂ ಪ್ರಕಾಶತೇ|

03114017c ಯತ್ರಾಯಜತ ಕೌಂತೇಯ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ಕೌಂತೇಯ! ರಾಜನ್! ರಮ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ವನವು

ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಯಜ್ಞಮಾಡಿದ ಪ್ರದೇಶ.

03114018a ಯಸ್ಮಿನ್ಯಜ್ಞೇ ಹಿ ಭೂರ್ದತ್ತಾ ಕಶ್ಯಪಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ|

03114018c ಸಪರ್ವತವನೋದ್ದೇಶಾ ದಕ್ಷಿಣಾ ವೈ ಸ್ವಯಂಭುವಾ||

ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಯಂಭುವು ಪರ್ವತ, ವನ ಪ್ರದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಹಾತ್ಮ ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತನು.

03114019a ಅವಾಸೀದಚ್ಚ ಕೌಂತೇಯ ದತ್ತಮಾತ್ರಾ ಮಹೀ ತದಾ|

03114019c ಉವಾಚ ಚಾಪಿ ಕುಪಿತಾ ಲೋಕೇಶ್ವರಮಿದಂ ಪ್ರಭುಂ||

ಕೌಂತೇಯ ! ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಕೂಡಲೇ ಭೂಮಿಯು ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಕೋಪದಿಂದ ಲೋಕೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

03114020a ನ ಮಾಂ ಮರ್ತ್ಯಾಯ ಭಗವನ್ಯಸ್ಮೈ ಚಿದ್ಧಾತುಮರ್ಹಸಿ|

03114020c ಪ್ರದಾನಂ ಮೋಘಮೇತತ್ತೇ ಯಾಸ್ಯಾಸ್ಮ್ಯೇಷಾ ರಸಾತಲಂ||

“ಭಗವನ್ ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಮರ್ತ್ಯನಿಗೂ ಕೊಡಬಾರದು. ನಿನ್ನ ದಾನವು ನಿರರ್ಥಕ. ನಾನು ರಸಾತಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.”

03114021a ವಿಷೀದಂತೀಂ ತು ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಶ್ಯಪೋ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಃ|

03114021c ಪ್ರಸಾದಯಾಂ ಬಭೂವಾಥ ತತೋ ಭೂಮಿಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಅವಳು ವಿಷಾದಗೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಭಗವಾನ್ ಋಷಿ ಕಶ್ಯಪನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು.

03114022a ತತಃ ಪ್ರಸನ್ನಾ ಪೃಥಿವೀ ತಪಸಾ ತಸ್ಯ ಪಾಂಡವ|

03114022c ಪುನರುನ್ಮಜ್ಜ ಸಲಿಲಾದ್ವೇದೀರೂಪಾ ಸ್ಥಿತಾ ಬಭೌ||

ಪಾಂಡವ! ಅವನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನಳಾದ ಭೂಮಿಯು ನೀರಿನಿಂದ
ಮೇಲೆದ್ದು ವೇದಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಳು.

03114023a ಸೈಷಾ ಪ್ರಕಾಶತೇ ರಾಜನ್ವೇದೀ ಸಂಸ್ಥಾನಲಕ್ಷಣಾ|

03114023c ಆರುಹ್ಯಾತ್ರ ಮಹಾರಾಜ ವೀರ್ಯವಾನ್ವೈ ಭವಿಷ್ಯಸಿ||

ರಾಜನ್! ಅವಳೇ ಈ ಸಂಸ್ಥಾನಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ವೇದಿಯಂತೆ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಹಾರಾಜ! ಈ ವೇದಿಯನ್ನೇರು. ನೀನು
ವೀರ್ಯವಂತನಾಗುವೆ.

03114024a ಅಹಂ ಚ ತೇ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಂ ಪ್ರಯೋಕ್ಷ್ಯೇ|

ಯಥಾ ತ್ವಮೇನಾಮಧಿರೋಕ್ಷ್ಯಸೇಽದ್ಯ|

03114024c ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಹಿ ಮರ್ತ್ಯೇನ ತತಃ ಸಮುದ್ರಂ|

ಏಷಾ ವೇದೀ ಪ್ರವಿಶತ್ಯಾಜಮೀಡ||

ಅನಘ! ನೀನು ವೇದಿಯನ್ನು ಏರಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ನಾನೇ ನಿನಗೆ
ಆಶೀರ್ವಚನಗಳನ್ನು ನೀಡುವೆ. ಅಜಮೀಡ! ಮರ್ತ್ಯನು ಈ
ವೇದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ.

03114025a ಅಗ್ನಿರ್ಮಿತ್ರೋ ಯೋನಿರಾಪೋಽಥ ದೇವ್ಯೋ|

ವಿಷ್ಣೋ ರೇತಸ್ವ ಮಮೃತಸ್ಯ ನಾಭಿಃ|

03114025c ಏವಂ ಬ್ರುವನ್ಪಾಂಡವ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಂ|

ವೇದೀಮಿಮಾಂ ತ್ವಂ ತರಸಾಧಿರೋಹ||

ಪಾಂಡವ! “ನೀನು ಅಗ್ನಿ, ಮಿತ್ರ, ಯೋನಿ, ದಿವ್ಯ ಆಪ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುವಿನ ರೇತ ಹಾಗೂ ಅಮೃತದ ನಾಭಿ!” ಎಂಬ ಈ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಈಗ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಈ ವೇದಿಯನ್ನು ಏರು.””

03114026 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03114026a ತತಃ ಕೃತಸ್ವಸ್ಥಯನೋ ಮಹಾತ್ಮಾ|

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ ಸಾಗರಗಾಮಗಚ್ಚತ್|

03114026c ಕೃತ್ವಾ ಚ ತಚ್ಚಾಸನಮಸ್ಯ ಸರ್ವಂ|

ಮಹೇಂದ್ರಮಾಸಾದ್ಯ ನಿಶಾಮುವಾಸ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಚನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ ನಂತರ ಮಹಾತ್ಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಾಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಮಹೇಂದ್ರಾಚಲಗಮನೇ

ಚತುರ್ಥಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

ಮಹೇಂದ್ರಾಚಲಗಮನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಪರಶುರಾಮ

ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪರಶುರಾಮ ಶಿಷ್ಯ ಅಕೃತವ್ರಣನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಪರಶುರಾಮನ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದುದು (೧-೮). ಕನ್ಯಕುಬ್ಜದ ರಾಜ ಗಾಧಿಯ ಮಗಳನ್ನು ಮುನಿ ಋಚೀಕನು ವರಿಸಿದ್ದುದು; ಒಂದೇ ಕಿವಿಯು ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಬಿಳಿ ಕುದುರೆಗಳು ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕವೆಂದು ಹೇಳುವುದು (೯-೧೫). ಋಚೀಕನು ವರುಣನಿಂದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಗಾಧಿಯ ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾದುದು (೧೬-೧೮). ಮಾವ ಭೃಗುವಲ್ಲಿ ಋಚೀಕನ ಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಸಂತಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ, ಭೃಗುವು ಅವಳಿಗೂ ಅವಳ ತಾಯಿಗೂ ಸಂತಾನದ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದುದು; ಋಚೀಕನಿಗೆ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದುದು (೧೯-೩೦).

03115001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03115001a ಸ ತತ್ರ ತಾಮುಷಿತ್ವೈಕಾಂ ರಜನೀಂ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|

03115001c ತಾಪಸಾನಾಂ ಪರಂ ಚಕ್ರೇ ಸತ್ಕಾರಂ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪೃಥಿವೀಪತಿಯು ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ನಂತರ, ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ತಾಪಸರಿಗೆ ಪರಮ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

03115002a ಲೋಮಶಶ್ಚಾಸ್ಯ ತಾನ್ಸರ್ವಾನಾಚಖ್ಯೌ ತತ್ರ ತಾಪಸಾನ್|

03115002c ಭೃಗೂನಂಗಿರಸಶ್ಚೈವ ವಾಸಿಷ್ಠಾನಥ ಕಾಶ್ಯಪಾನ್||

ಲೋಮಶನು ಅಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ತಾಪಸರನ್ನೂ - ಭೃಗುಗಳನ್ನು,
ಅಂಗಿರಸರನ್ನು, ವಾಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಯಪರನ್ನು - ಕರೆಯಿಸಿದನು.

03115003a ತಾನ್ಸಮೇತ್ಯ ಸ ರಾಜರ್ಷಿರಭಿವಾದ್ಯ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ|

03115003c ರಾಮಸ್ಯಾನುಚರಂ ವೀರಮಪೃಚ್ಛ ದಕೃತವ್ರಣಂ||

ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿದ ರಾಜರ್ಷಿಯು ಅಂಜಲಿಬದ್ಧನಾಗಿ ಅವರಿಗೆ
ಅಭಿನಂದಿಸಿದನು, ಮತ್ತು ಪರಶುರಾಮನ ಅನುಚರ ವೀರ
ಅಕೃತವ್ರಣನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು:

03115004a ಕದಾ ನು ರಾಮೋ ಭಗವಾಂಸ್ತಾಪಸಾನ್ದರ್ಶಯಿಷ್ಯತಿ|

03115004c ತೇನೈವಾಹಂ ಪ್ರಸಂಗೇನ ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಭಾರ್ಗವಂ||

“ಭಗವಾನ್ ರಾಮನು ಎಂದು ತಾಪಸರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ? ಅದೇ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಕೂಡ ಭಾರ್ಗವನನ್ನು ನೋಡಲು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03115005 ಅಕೃತವ್ರಣ ಉವಾಚ|

03115005a ಆಯಾನೇವಾಸಿ ವಿದಿತೋ ರಾಮಸ್ಯ ವಿದಿತಾತ್ಮನಃ|

03115005c ಪ್ರೀತಿಸ್ತ್ವಯಿ ಚ ರಾಮಸ್ಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತ್ವಾಂ ದರ್ಶಯಿಷ್ಯತಿ||

ಅಕೃತವ್ರಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಅತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ರಾಮನಿಗೆ ನೀನು
ಬರುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ರಾಮನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ

ಮತ್ತು ಬೇಗನೇ ನಿನಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03115006a ಚತುರ್ದಶೀಮಷ್ಟಮೀಂ ಚ ರಾಮಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ತಾಪಸಾಃ|

03115006c ಅಸ್ಯಾಂ ರಾತ್ರಾಂ ವ್ಯತೀತಾಯಾಂ ಭವಿತ್ರೀ ಚ ಚತುರ್ದಶೀ||

ಚತುರ್ದಶೀ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಮಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮನು ತಾಪಸರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದರೆ ಚತುರ್ದಶಿಯಾಗುತ್ತದೆ.”

03115007 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03115007a ಭವಾನನುಗತೋ ವೀರಂ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಂ ಮಹಾಬಲಂ|

03115007c ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶೀ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ವೀರ ಮಹಾಬಲಿ ಜಾಮದಗ್ನಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ಮತ್ತು ನೀನು ಅವನು ಹಿಂದೆ ನಡೆಸಿದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದೀಯೆ.

03115008a ಸ ಭವಾನ್ಯಥಯತ್ವೇತದ್ಯಥಾ ರಾಮೇಣ ನಿರ್ಜಿತಾಃ|

03115008c ಆಹವೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಥಂ ಕೇನ ಚ ಹೇತುನಾ||

ಆದುದರಿಂದ ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮನು ಕ್ಷತ್ರಿಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳು.”

03115009 ಅಕೃತವ್ರಣ ಉವಾಚ|

03115009a ಕನ್ಯಕುಬ್ಜೇ ಮಹಾನಾಸೀತ್ಪಾರ್ಥಿವಃ ಸುಮಹಾಬಲಃ|

03115009c ಗಾಧೀತಿ ವಿಶ್ವತೋ ಲೋಕೇ ವನವಾಸಂ ಜಗಾಮ ಸಃ||

ಅಕೃತವ್ರಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಕನ್ಯಕುಬ್ಜದಲ್ಲಿ ಗಾಧಿ ಎಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವತನಾದ ಮಹಾಬಲಿ ಮಹಾ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

03115010a ವನೇ ತು ತಸ್ಯ ವಸತಃ ಕನ್ಯಾ ಜಜ್ಞೇಽಪ್ಸರಃಸಮಾ|

03115010c ಋಚೀಕೋ ಭಾರ್ಗವಸ್ತಾಂ ಚ ವರಯಾಮಾಸ ಭಾರತ||

ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ಸರೆಯಂತಿರುವ ಕನ್ಯೆಯು ಜನಿಸಿದಳು. ಭಾರತ! ಭಾರ್ಗವ ಋಚೀಕನು ಅವಳನ್ನು ವರಿಸಿದನು.

03115011a ತಮುವಾಚ ತತೋ ರಾಜಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಸಂಶಿತವ್ರತಂ|

03115011c ಉಚಿತಂ ನಃ ಕುಲೇ ಕಿಂ ಚಿತ್ಪೂರ್ವೈರ್ಯತ್ಸಂಪ್ರವರ್ತಿತಂ||

ಆಗ ರಾಜನು ಆ ಸಂಶಿತವ್ರತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಂಥಹ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ನಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿದೆ.

03115012a ಏಕತಃ ಶ್ಯಾಮಕರ್ಣಾನಾಂ ಪಾಂಡುರಾಣಾಂ ತರಸ್ವಿನಾಂ|

03115012c ಸಹಸ್ರಂ ವಾಜಿನಾಂ ಶುಲ್ಕಮಿತಿ ವಿದ್ಧಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಒಂದೇ ಕಿವಿಯು ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ

ಒಂದು ಸಾವಿರ ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆಗಳು ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕ ಎಂದು ತಿಳಿ¹²⁷.

03115013a ನ ಚಾಪಿ ಭಗವಾನ್ವಾಚ್ಯೋ ದೀಯತಾಮಿತಿ ಭಾರ್ಗವ|

03115013c ದೇಯಾ ಮೇ ದುಹಿತಾ ಚೇಯಂ ತ್ವದ್ವಿಧಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ||

ಭಗವಾನ್ ಭಾರ್ಗವ ! ಆದರೂ ಈ ಮಾತನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಾರದು.
ಏಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು.”

03115014 ಋಚೀಕ ಉವಾಚ|

03115014a ಏಕತಃಶ್ಶ್ಯಾಮಕರ್ಣಾನಾಂ ಪಾಂಡುರಾಣಾಂ ತರಸ್ವಿನಾಂ|

03115014c ದಾಸ್ಯಾಪ್ಯಶ್ವಸಹಸ್ರಂ ತೇ ಮಮ ಭಾರ್ಯಾ ಸುತಾಸ್ತು ತೇ||

ಋಚೀಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಂದೇ ಕಿವಿಯು ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ವೇಗದಲ್ಲಿ
ಓಡುವ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಬಿಳಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಮತ್ತು
ನಿನ್ನ ಮಗಳು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾಗುವಳು.””

03115015 ಅಕೃತವ್ರಣ ಉವಾಚ|

03115015a ಸ ತಥೇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ರಾಜನ್ವರುಣಮಬ್ರವೀತ್|

03115015c ಏಕತಃಶ್ಶ್ಯಾಮಕರ್ಣಾನಾಂ ಪಾಂಡುರಾಣಾಂ ತರಸ್ವಿನಾಂ||

03115015e ಸಹಸ್ರಂ ವಾಜಿನಾಮೇಕಂ ಶುಲ್ಕಾರ್ಥಂ ಮೇ ಪ್ರದೀಯತಾಂ||

ಅಕೃತವ್ರಣನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್ ! ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ ಅವನು

¹²⁷ಮುಂದೆ ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾರದನು ಗಾಲವನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ
ಇದೇ ಪ್ರಸಂಗದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ವರುಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಒಂದೇ ಕಿವಿಯು ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ವೇಗದಲ್ಲಿ
ಓಡುವ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಬಿಳಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಶುಲ್ಕವಾಗಿ ನನಗೆ
ಕೊಡಬೇಕು.”

03115016a ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಾದಾತ್ಸಹಸ್ರಂ ವೈ ವಾಜಿನಾಂ ವರುಣಸ್ತದಾ|

03115016c ತದಶ್ವತೀರ್ಥಂ ವಿಖ್ಯಾತಮುಕ್ಥಿತಾ ಯತ್ರ ತೇ ಹಯಾಃ||

ಆಗ ವರುಣನು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಸಹಸ್ರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆ
ಕುದುರೆಗಳು ಹೊರಬಂದ ಸ್ಥಳವು ಅಶ್ವತೀರ್ಥವೆಂದು
ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.

03115017a ಗಂಗಾಯಾಂ ಕನ್ಯಕುಬ್ಜೇ ವೈ ದದೌ ಸತ್ಯವತೀಂ ತದಾ|

03115017c ತತೋ ಗಾಧಿಃ ಸುತಾಂ ತಸ್ಮೈ ಜನ್ಯಾಶ್ಚಾಸನ್ನರಾಸ್ತದಾ||

ಅನಂತರ ಗಾಧಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳು ಸತ್ಯವತಿಯನ್ನು ಗಂಗಾತೀರದ
ಕನ್ಯಕುಬ್ಜದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳೂ ವರನ
ದಿಬ್ಬಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು.

03115017e ಲಬ್ಧ್ವಾ ಹಯಸಹಸ್ರಂ ತು ತಾಂಶ್ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಿವೌಕಸಃ||

03115018a ಧರ್ಮೇಣ ಲಬ್ಧ್ವಾ ತಾಂ ಭಾರ್ಯಾಮೃಚೀಕೋ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಃ|

03115018c ಯಥಾಕಾಮಂ ಯಥಾಜೋಷಂ ತಯಾ ರೇಮೇ ಸುಮಧ್ಯಯಾ||

ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು, ಮತ್ತು
ಧರ್ಮದಿಂದ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ಋಚೀಕನು ಬಯಸಿದ
ಹಾಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಆ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯೊಡನೆ ರಮಿಸಿದನು.

03115019a ತಂ ವಿವಾಹೇ ಕೃತೇ ರಾಜನ್ಸಭಾರ್ಯಮವಲೋಕಕಃ|

03115019c ಆಜಗಾಮ ಭೃಗುಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಪುತ್ರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನನಂದ ಚ||

ರಾಜನ್! ವಿವಾಹದ ನಂತರ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಲು
ಭೃಗುಶ್ರೇಷ್ಠನು ಬಂದನು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ
ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು.

03115020a ಭಾರ್ಯಾಪತೀ ತಮಾಸೀನಂ ಗುರುಂ ಸುರಗಣಾರ್ಚಿತಂ|

03115020c ಅರ್ಚಿತ್ವಾ ಪರ್ಯಪಾಸೀನೌ ಪ್ರಾಂಜಲೀ ತಸ್ಥತುಸ್ತದಾ||

ಪತಿಪತ್ನಿಯರು ಆ ಸುರಗಣಾರ್ಚಿತ ಗುರುವನ್ನು ಕುಳಿರಿಸಿ ಅರ್ಚಿಸಿ
ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತುಕೊಂಡರು.

03115021a ತತಃ ಸ್ನುಷಾಂ ಸ ಭಗವಾನ್ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋ ಭೃಗುರಬ್ರವೀತ್|

03115021c ವರಂ ವೃಣೀಷ್ವ ಸುಭಗೇ ದಾತಾ ಹ್ಯಸ್ಮಿ ತವೇಪ್ಸಿತಂ||

ಆಗ ಸೊಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಭೃಗುವು ಹೇಳಿದನು:
“ಸುಭಗೇ! ವರವನ್ನು ಕೇಳು. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03115022a ಸಾ ವೈ ಪ್ರಸಾದಯಾಮಾಸ ತಂ ಗುರುಂ ಪುತ್ರಕಾರಣಾತ್|

03115022c ಆತ್ಮನಶ್ಚೈವ ಮಾತುಶ್ಚ ಪ್ರಸಾದಂ ಚ ಚಕಾರ ಸಃ||

ಅವಳು ಆ ಗುರುವಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಪುತ್ರರನ್ನು
ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಅವನು ಆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ನೀಡಿದನು.

03115023 ಭೃಗುರುವಾಚ|

03115023a ಋತೌ ತ್ವಂ ಚೈವ ಮಾತಾ ಚ ಸ್ನಾತೇ ಪುಂಸವನಾಯ ವೈ|

03115023c ಆಲಿಂಗೇತಾಂ ಪೃಥಗ್ವೃಕ್ಷೌ ಸಾಶ್ವತ್ಥಂ ತ್ವಮುದುಂಬರಂ||

ಭೃಗುವು ಹೇಳಿದನು: “ಋತುವಾದ ನಂತರ ನೀನು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯು ಪುಂಸವನ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅವಳು ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷವನ್ನೂ ನೀನು ಔದುಂಬರ ವೃಕ್ಷವನ್ನೂ ಆಲಂಗಿಸಬೇಕು.”

03115024a ಆಲಿಂಗನೇ ತು ತೇ ರಾಜಂಶ್ಚಕ್ರತುಃ ಸ್ಮ ವಿಪರ್ಯಯಂ|

03115024c ಕದಾ ಚಿದ್ಭೃಗುರಾಗಚ್ಚತ್ತಂ ಚ ವೇದ ವಿಪರ್ಯಯಂ||

ಅಕೃತವ್ರಣನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಆದರೆ ಅವರು ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡುವಾಗ ಅದಲು ಬದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ವಿಪರ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದ ಭೃಗುವು ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಬಂದನು.

03115025a ಅಥೋವಾಚ ಮಹಾತೇಜಾ ಭೃಗುಃ ಸತ್ಯವತೀಂ ಸ್ನುಷಾಂ|

03115025c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕ್ಷತ್ರವೃತ್ತಿವೈ ತವ ಪುತ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

03115026a ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚಾರೋ ಮಾತುಸ್ತವ ಸುತೋ ಮಹಾನ್|

03115026c ಭವಿಷ್ಯತಿ ಮಹಾವೀರ್ಯಃ ಸಾಧೂನಾಂ ಮಾರ್ಗಮಾಸ್ಥಿತಃ||

ಆಗ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಭೃಗುವು ಸೊಸೆ ಸತ್ಯವತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದರೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಮಗನು ನಿನಗೆ

ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದರೂ ಮಹಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ

ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ಮಹಾವೀರನಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಧುಗಳ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ

ನಡೆಯುವ ಮಗನು ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.”

03115027a ತತಃ ಪ್ರಸಾದಯಾಮಾಸ ಶ್ವಶುರಂ ಸಾ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03115027c ನ ಮೇ ಪುತ್ರೋ ಭವೇದೀದೃಕ್ಯಾಮಂ ಪೌತ್ರೋ ಭವೇದಿತಿ||

ಆಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಮಾವನನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು: “ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಮಗನು ಆಗುವುದು ಬೇಡ. ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನು ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ.”

03115028a ಏವಮಸ್ತಿ ತಿ ಸಾ ತೇನ ಪಾಂಡವ ಪ್ರತಿನಂದಿತಾ|

03115028c ಜಮದಗ್ನಿಂ ತತಃ ಪುತ್ರಂ ಸಾ ಜಜ್ಞೇ ಕಾಲ ಆಗತೇ||

03115028e ತೇಜಸಾ ವರ್ಚಸಾ ಚೈವ ಯುಕ್ತಂ ಭಾರ್ಗವನಂದನಂ||

ಪಾಂಡವ! “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ!” ಎಂದು ಅವನು ಅವಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತಂದನು. ಕಾಲ ಬಂದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ತೇಜಸ್ಸು ಮತ್ತು ವರ್ಚಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಾರ್ಗವನಂದನ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು.

03115029a ಸ ವರ್ಧಮಾನಸ್ತೇಜಸ್ವೀ ವೇದಸ್ಯಾಧ್ಯಯನೇನ ವೈ|

03115029c ಬಹೂನ್ಯುಷೀನ್ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪಾಂಡವೇಯಾತ್ಯವರ್ತತ||

ಪಾಂಡವೇಯ! ಆ ತೇಜಸ್ವಿಯು ವೇದಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಬಹಳ ಯುಷಿಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ಬೆಳೆದನು.

03115030a ತಂ ತು ಕೃತ್ಸೋ ಧನುರ್ವೇದಃ ಪ್ರತ್ಯಭಾದ್ಭರತರ್ಷಭ|

03115030c ಚತುರ್ವಿಧಾನಿ ಚಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಭಾಸ್ಕರೋಪಮವರ್ಚಸಂ||

ಭರತರ್ಷಭ! ವರ್ಚಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾಸ್ಕರನಂತಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಧನುರ್ವೇದ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ವಿಧದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ
ಬಂದವು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಪಂಚದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

ಕಾರ್ತವೀರ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೧೬

ಜಮದಗ್ನಿಯು ರಾಜ ಪ್ರಸೇನಜಿತನ ಮಗಳು ರೇಣುಕೆಯನ್ನು
ಮದುವೆಯಾಗಿ ರಾಮನನ್ನೂ ಸೇರಿ ಐವರು ಕುಮಾರರನ್ನು ಪಡೆದುದು
(೧-೪). ರೇಣುಕೆಯ ಚ್ಯುತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ಜಮದಗ್ನಿಯು ಅವಳನ್ನು
ಕೊಲ್ಲಲು ತನ್ನ ಮೊದಲ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು - ರುಮಣ್ವಂತ, ಸುಷೇಣ,
ವಸು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾವಸು - ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವುದು; ಅವರು ಹಾಗೆ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರಲು, ಅವರನ್ನು ಶಪಿಸಿದುದು (೫-೧೨). ತಂದೆಯ

ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ ರಾಮನಿಗೆ ಜಮದಗ್ನಿಯು ವರಗಳನ್ನಿತ್ತುದು

(೧೩-೧೮). ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನೊಂದಿಗೆ ರಾಮನ ಯುದ್ಧ;

ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಜನರು ಜಮದಗ್ನಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದುದು; ರಾಮನ

ಪಿತೃಶೋಕ (೧೯-೨೯).

03116001 ಅಕೃತವ್ರಣ ಉವಾಚ|

03116001a ಸ ವೇದಾಧ್ಯಯನೇ ಯುಕ್ತೋ ಜಮದಗ್ನಿರ್ಮಹಾತಪಾಃ|

03116001c ತಪಸ್ತೇಪೇ ತತೋ ದೇವಾನ್ನಿಯಮಾದ್ವಶಮಾನಯತ್||

ಅಕೃತವ್ರಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಜಮದಗ್ನಿಯು ವೇದಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಯಮದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

03116002a ಸ ಪ್ರಸೇನಜಿತಂ ರಾಜನ್ನಧಿಗಮ್ಯ ನರಾಧಿಪಂ|

03116002c ರೇಣುಕಾಂ ವರಯಾಮಾಸ ಸ ಚ ತಸ್ಮೈ ದದೌ ನೃಪಃ||

ರಾಜನ್! ಅವನು ನರಾಧಿಪ ಪ್ರಸೇನಜಿತನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ರೇಣುಕೆಯನ್ನು ವರಿಸಿದನು. ರಾಜನು ಅವಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.

03116003a ರೇಣುಕಾಂ ತ್ವಥ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಾರ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಗವನಂದನಃ|

03116003c ಆಶ್ರಮಸ್ಥಸ್ತಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ತಪಸ್ತೇಪೇಽನುಕೂಲಯಾ||

ರೇಣುಕೆಯನ್ನು ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಪಡೆದ ಭಾರ್ಗವನಂದನನು ಆ ಅನುಕೂಲೆಯೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದನು.

03116004a ತಸ್ಯಾಃ ಕುಮಾರಾಶ್ಚ ತ್ವಾರೋ ಜಜ್ಞಿರೇ ರಾಮಪಂಚಮಾಃ|

03116004c ಸರ್ವೇ ಷಾಮಜಘನ್ಯಸ್ತು ರಾಮ ಆಸೀಜ್ಞಘನ್ಯಜಃ||

ಅವಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕುಮಾರರು ಜನಿಸಿದರು. ರಾಮನು ಐದನೆಯವನು.

ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಕಡೆಯವನಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಮನು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ
ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲನೆಯವನಾಗಿದ್ದನು.

03116005a ಫಲಾಹಾರೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಗತೇಷ್ಟಥ ಸುತೇಷು ವೈ|

03116005c ರೇಣುಕಾ ಸ್ನಾತುಮಗಮತ್ಕದಾ ಚಿನ್ನಿಯತವ್ರತಾ||

ಒಮ್ಮೆ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಹಣ್ಣು ಹುಡುಕಿ ತರಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ
ನಿಯತವ್ರತೆ ರೇಣುಕೆಯು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಹೋದಳು.

03116006a ಸಾ ತು ಚಿತ್ರರಥಂ ನಾಮ ಮಾರ್ತ್ಯಿಕಾವತಕಂ ನೃಪಂ|

03116006c ದದರ್ಶ ರೇಣುಕಾ ರಾಜನ್ನಾಗಚ್ಚಂತೀ ಯದೃಚ್ಚಯಾ||

03116007a ಕ್ರೀಡಂತಂ ಸಲಿಲೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಭಾರ್ಯಂ ಪದ್ಮಮಾಲಿನಂ|

03116007c ಋದ್ಧಿಮಂತಂ ತತಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ಪೃಹಯಾಮಾಸ ರೇಣುಕಾ||

ರಾಜನ್! ಆ ರೇಣುಕೆಯಾದರೋ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಚಿತ್ರರಥನೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಮಾರ್ತ್ಯಿಕಾವತಕದ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಸರೋವರದಲ್ಲಿ
ಭಾರ್ಯೆಯರೊಂದಿಗೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶ್ರೀಮಂತ ಪದ್ಮಮಾಲಿನಿಯನ್ನು
ನೋಡಿ ರೇಣುಕೆಯು ಅವನ ಸಾಮೀಪ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಿದಳು.

03116008a ವ್ಯಭಿಚಾರಾತ್ತು ಸಾ ತಸ್ಮಾತ್ಕ್ಲಿನ್ನಾಂಭಸಿ ವಿಚೇತನಾ|

03116008c ಪ್ರವಿವೇಶಾಶ್ರಮಂ ತ್ರಸ್ತಾ ತಾಂ ವೈ ಭರ್ತಾನ್ವಬುಧ್ಯತ||

ಆ ವ್ಯಭಿಚಾರದಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅವಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ಒದ್ದೆಯಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಾ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಗಂಡನು
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು.

03116009a ಸ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ್ಯುತಾಂ ಧೈರ್ಯದ್ಭಾಹ್ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮಾ ವಿವರ್ಜಿತಾಂ|

03116009c ಧಿಕ್ತೃಭೇನ ಮಹಾತೇಜಾ ಗರ್ಹಯಾಮಾಸ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಅವಳು ತನ್ನ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಚ್ಯುತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ
ಬ್ರಹ್ಮಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ತೊರೆದಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಆ ವೀರ್ಯವಂತ
ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯು ಅವಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಜರೆದನು.

03116010a ತತೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯೋ ರುಮಣ್ವಾನ್ನಾಮ ನಾಮತಃ|

03116010c ಆಜಗಾಮ ಸುಷೇಣಶ್ಚ ವಸುರ್ವಿಶ್ವಾವಸುಸ್ತಥಾ||

ಆಗ ರುಮಣ್ವಂತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಜಮದಗ್ನಿಯ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನೂ,
ಹಾಗೆಯೇ ಸುಷೇಣನೂ, ವಸುವೂ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾವಸುವೂ ಬಂದರು.

03116011a ತಾನಾನುಪೂರ್ವ್ಯಾದ್ಭಗವಾನ್ವಧೇ ಮಾತುರಚೋದಯತ್|

03116011c ನ ಚ ತೇ ಜಾತಸಮೋಹಾಃ ಕಿಂ ಚಿದೂಚುರ್ವಿಚೇತಸಃ||

ಆ ಭಗವಾನನು ಅವರಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಬ್ಬಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ
ತಾಯಿಯನ್ನು ವಧಿಸಲು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಮೇಲಿನ
ಮೋಹದಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅವರು ಯಾರೂ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ.

03116012a ತತಃ ಶಶಾಪ ತಾನೋಪಾತ್ತೇ ಶಪ್ತಾಶ್ಚೇತನಾಂ ಜಹುಃ|

03116012c ಮೃಗಪಕ್ಷಿಸಧರ್ಮಾಣಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಸಂ ಜಡೋಪಮಾಃ||

ಆಗ ಕೋಪದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಶಪಿಸಿದನು. ಅವರು ಶಾಪದಿಂದ ತಮ್ಮ
ಚೇತನಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಕ್ಷಣವೇ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಮತ್ತು
ಜಡವಸ್ತುಗಳಂತೆ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದರು.

03116013a ತತೋ ರಾಮೋಽಭ್ಯಗಾತ್ಪಶ್ಚಾದಾಶ್ರಮಂ ಪರವೀರಹಾ|

03116013c ತಮುವಾಚ ಮಹಾಮನ್ಯುರ್ಜಮದಗ್ನಿರ್ಮಹಾತಪಾಃ||

ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪರವೀರಹ ರಾಮನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಮಹಾಕೋಪದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03116014a ಜಹೀಮಾಂ ಮಾತರಂ ಪಾಪಾಂ ಮಾ ಚ ಪುತ್ರ ವ್ಯಥಾಂ ಕೃಥಾಃ|

03116014c ತತ ಆದಾಯ ಪರಶುಂ ರಾಮೋ ಮಾತುಃ ಶಿರೋಽಹರತ್||

“ಮಗಾ ! ಈ ಪಾಪಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲು. ವ್ಯಥೆಮಾಡಬೇಡ !” ಆಗ

ರಾಮನು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಾಯಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದನು.

03116015a ತತಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾರಾಜ ಜಮದಗ್ನೀರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03116015c ಕೋಪೋ ಅಗಚ್ಚ ತ್ಸಹಸಾ ಪ್ರಸನ್ನಶ್ಚಾ ಬ್ರವೀದಿದಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಮಹಾತ್ಮ ಜಮದಗ್ನಿಯ ಕೋಪವು ತಕ್ಷಣವೇ

ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು ಮತ್ತು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅವನು ಹೇಳಿದನು:

03116016a ಮಮೇದಂ ವಚನಾತ್ತಾತ ಕೃತಂ ತೇ ಕರ್ಮ ದುಷ್ಕರಂ|

03116016c ವೃಣೀಷ್ವ ಕಾಮಾನ್ಧರ್ಮಜ್ಞ ಯಾವತೋ ವಾಂಚಸೇ ಹೃದಾ||

“ಮಗೂ ! ನನ್ನ ಈ ಮಾತಿನಂತೆ ನೀನು ಈ ದುಷ್ಕರ ಕೆಲಸವನ್ನು

ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ ! ಧರ್ಮಜ್ಞ ! ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟನ್ನು

ಬಯಸುತ್ತೀಯೋ ಅಷ್ಟು ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳು !”

03116017a ಸ ವವ್ರೇ ಮಾತುರುತ್ಥಾನಮಸ್ಮೃತಿಂ ಚ ವಧಸ್ಯ ವೈ|

03116017c ಪಾಪೇನ ತೇನ ಚಾಸ್ಪರ್ಶಂ ಭ್ರಾತೃಣಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ತಥಾ||

ಅವನು ತಾಯಿಯು ಎದ್ದೇಳಲೆಂದೂ, ವಧೆಯನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆಯೂ, ಪಾಪವು ತನಗೆ ತಾಗದಿರಲೆಂದೂ, ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸಹೋದರರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಲೆಂದೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

03116018a ಅಪ್ರತಿಧ್ವಂದ್ವತಾಂ ಯುದ್ಧೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಶ್ಚ ಭಾರತ|

03116018c ದದೌ ಚ ಸರ್ವಾನ್ಯಾಮಾಂಸ್ತಾಂ ಜಮದಗ್ನಿರ್ಮಹಾತಪಾಃ||

ಭಾರತ! ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಧ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಜೇಯತ್ವವನ್ನೂ, ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅವನು ಬಯಸಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀಡಿದನು.

03116019a ಕದಾ ಚಿತ್ತು ತಥೈವಾಸ್ಯ ವಿನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಾಃ ಸುತಾಃ ಪ್ರಭೋ|

03116019c ಅಥಾನೂಪಪತಿವೀರಃ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯೋಽಭ್ಯವರ್ತತ||

ಪ್ರಭೂ! ಅನಂತರ ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಕರಾವಳಿಯ ರಾಜ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

03116020a ತಮಾಶ್ರಮಪದಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮೃಷೇರ್ಭಾರ್ಯಾ ಸಮರ್ಚಯತ್|

03116020c ಸ ಯುದ್ಧಮದಸಮ್ಮತ್ತೋ ನಾಭ್ಯನಂದತ್ತಥಾರ್ಚನಂ||

ಅವನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಋಷಿಪತ್ನಿಯು ಅವನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಆ ಯುದ್ಧಮದಸಮ್ಮತ್ತನು ಅವಳ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ.

03116021a ಪ್ರಮಥ್ಯ ಚಾಶ್ರಮಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ಧೋಮಧೇನ್ವಾಸ್ತದಾ ಬಲಾತ್|

03116021c ಜಹಾರ ವತ್ಸಂ ಕ್ರೋಶಂತ್ಯಾ ಬಭಂಜ ಚ ಮಹಾದ್ರುಮಾನ್||

ಅವನು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ, ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಹೋಮಧೇನುವಿನ ಕರುವನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ಮಹಾವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಡಿದುರುಳಿಸಿದನು.

03116022a ಆಗತಾಯ ಚ ರಾಮಾಯ ತದಾಚಷ್ಟ ಪಿತಾ ಸ್ವಯಂ|

03116022c ಗಾಂ ಚ ರೋರೂಯತೀಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೋಪೋ ರಾಮಂ ಸಮಾವಿಶತ್||

ರಾಮನು ಮರಳಿ ಬಂದಾಗ ಸ್ವಯಂ ತಂದೆಯು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು ಮತ್ತು ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಗೋವನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಮನು ಕೋಪದಿಂದ ಆವೇಶಗೊಂಡನು,

03116023a ಸ ಮನ್ಯುವಶಮಾಪನ್ನಃ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಮುಪಾದ್ರವತ್|

03116023c ತಸ್ಯಾಥ ಯುಧಿ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಭಾರ್ಗವಃ ಪರವೀರಹಾ||

ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾದ ಪರವೀರಹ ಭಾರ್ಗವನು ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಮಾಡಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು.

03116024a ಚಿಚ್ಛೇದ ನಿಶಿತೈರ್ಭಲ್ವೈರ್ಬಾಹೂನ್ವರಿಘಸನ್ನಿಭಾನ್|

03116024c ಸಹಸ್ರಸ್ಮಿತಾನ್ರಾಜನ್ವಗೃಹ್ಯ ರುಚಿರಂ ಧನುಃ||

ರಾಜನ್! ತನ್ನ ಉತ್ತಮ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪರಿಘಗಳಂತಿದ್ದ ಅವನ ಸಹಸ್ರ ಬಾಹುಗಳನ್ನು

ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

03116025a ಅರ್ಜುನಸ್ಯಾಥ ದಾಯಾದಾ ರಾಮೇಣ ಕೃತಮನ್ಯವಃ|

03116025c ಆಶ್ರಮಸ್ಥಂ ವಿನಾ ರಾಮಂ ಜಮದಗ್ನಿಮುಪಾದ್ರವನ್||

ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಕುಪಿತರಾಗಿ ಅರ್ಜುನನ ದಾಯಾದಿಗಳು

ರಾಮನಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಮದಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ

ದಾಳಿಮಾಡಿದರು.

03116026a ತೇ ತಂ ಜಘ್ನುರ್ಮಹಾವೀರ್ಯಮಯುಧ್ಯಂತಂ ತಪಸ್ವಿನಂ|

03116026c ಅಸಕೃದ್ರಾಮ ರಾಮೇತಿ ವಿಕ್ರೋಶಂತಮನಾಥವತ್||

ಅವರು ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಆ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು, “ರಾಮಾ

ರಾಮಾ” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಯಾರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ

ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಸಂಹರಿಸಿದರು.

03116027a ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಸ್ಯ ಪುತ್ರಾಸ್ತು ಜಮದಗ್ನಿಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03116027c ಘಾತಯಿತ್ವಾ ಶರೈರ್ಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಮರಿಂದಮಾಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಆ ಅರಿಂದಮ ಪುತ್ರರು

ಜಮದಗ್ನಿಯನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೊಂದು ಅವರು ಎಲ್ಲಿಂದ

ಬಂದಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

03116028a ಅಪಕ್ರಾಂತೇಷು ಚೈತೇಷು ಜಮದಗ್ನೌ ತಥಾಗತೇ|

03116028c ಸಮಿತ್ಪಾಣಿರುಪಾಗಚ್ಚ ದಾಶ್ರಮಂ ಭೃಗುನಂದನಃ||

ಜಮದಗ್ನಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಅವರು ಹೊರಟುಹೋದನಂತರ
ಸಮಿತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭೃಗುನಂದನನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು.

03116029a ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಿತರಂ ವೀರಸ್ತಥಾ ಮೃತ್ಯುವಶಂ ಗತಂ|

03116029c ಅನರ್ಹಂತಂ ತಥಾಭೂತಂ ವಿಲಲಾಪ ಸುದುಃಖಿತಃ||

ಮೃತ್ಯುವಶನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ವೀರನು
ಅನರ್ಹನಾದವನಿಗೆ ಹೀಗಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಬಹಳ ದುಃಖಿತನಾಗಿ
ವಿಲಪಿಸಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಷೋಡಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ತವೀರ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೧೨

ಕ್ಷತ್ರಿಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವಧಿಸುವುದಾಗಿ ರಾಮನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದುದು (೧-
೬). ಪರಶುರಾಮನು ೨೧ ಬಾರಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡಿ,
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿತ್ತು ಮಹೇಂದ್ರಗಿರಿಯನ್ನು ಸೇರಿದ್ದುದು
(೨-೧೮).

03117001 ರಾಮ ಉವಾಚ|

03117001a ಮಮಾಪರಾಧಾತ್ಮೈಃ ಕ್ಷುದೈರ್ಹತಸ್ವಂ ತಾತ ಬಾಲಿಶೈಃ|

03117001c ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಸ್ಯ ದಾಯಾದೈರ್ವನೇ ಮೃಗ ಇವೇಷುಭಿಃ||

ರಾಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಪ್ಪಾ! ನನ್ನ ಅಪರಾಧದಿಂದಲೇ ಈ ಕ್ಷುದ್ರ ಬಾಲಿಶ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ದಾಯದಿಗಳು ವನದಲ್ಲಿ ಮೃಗವನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

03117002a ಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಯ ಕಥಂ ತಾತ ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಸತ್ಪಥೇ|

03117002c ಮೃತ್ಯುರೇವಂವಿಧೋ ಯುಕ್ತಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷ್ವನಾಗಸಃ||

ಅಪ್ಪಾ ! ಸತ್ಯಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ, ಎಲ್ಲ
ಭೂತಗಳಿಗೂ ಅನಾಗಸನಾಗಿರುವ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ನಿನಗೆ ಈ ರೀತಿಯ
ಮೃತ್ಯುವು ಹೇಗೆ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ?

03117003a ಕಿಂ ನು ತೈರ್ನ ಕೃತಂ ಪಾಪಂ ಯೈರ್ಭವಾಂಸ್ತಪಸಿ ಸ್ಥಿತಃ|

03117003c ಅಯುಧ್ಯಮಾನೋ ವೃದ್ಧಃ ಸನ್ ಹತಃ ಶರಶತ್ಯೈಃ ಶಿತೈಃ||

ತಪಸ್ಥನಾಗಿದ್ದ ಯುಧ್ಯಮಾಡದೇ ಇರುವ ವೃದ್ಧನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು
ನೂರಾರು ಹರಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೊಂದು ಅವರು ಎಷ್ಟು ಪಾಪಗಳನ್ನು
ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ?

03117004a ಕಿಂ ನು ತೇ ತತ್ರ ವಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಸಚಿವೇಷು ಸುಹೃತ್ಸು ಚ|

03117004c ಅಯುಧ್ಯಮಾನಂ ಧರ್ಮಜ್ಞಮೇಕಂ ಹತ್ವಾನಪತ್ರಪಾಃ||

ಹೋರಾಡದೇ ಇದ್ದ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಧರ್ಮಜ್ಞನನ್ನು
ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೇ ಕೊಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಚಿವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ
ಏನೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ?”

03117005 ಅಕೃತವ್ರಣ ಉವಾಚ|

03117005a ವಿಲಪ್ಪೈವಂ ಸ ಕರುಣಂ ಬಹು ನಾನಾವಿಧಂ ನೃಪ|

03117005c ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪಿತುಶ್ಚಕ್ರೇ ಮಹಾತಪಾಃ||

ಅಕೃತವ್ರಣನು ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪ! ಈ ರೀತಿ ಆ ಕರುಣೆಯು
ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ವಿಲಪಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ತಂದೆಯ
ಪ್ರೇತಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆಸಿದನು.

03117006a ದದಾಹ ಪಿತರಂ ಚಾಗ್ನೌ ರಾಮಃ ಪರಪುರಂಜಯಃ|

03117006c ಪ್ರತಿಜಿಜ್ಞೇ ವಧಂ ಚಾಪಿ ಸರ್ವಕ್ಷತ್ರಸ್ಯ ಭಾರತ||

ಪರಪುರಂಜಯ ರಾಮನು ತಂದೆಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದಹಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಭಾರತ! ಕ್ಷತ್ರಿಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವಧಿಸುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು.

03117007a ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋಽತಿಬಲಃ ಶೂರಃ ಶಸ್ತ್ರಮಾದಾಯ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03117007c ಜಘ್ನಿವಾನ್ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಸ್ಯ ಸುತಾನೇಕೋಽಅಂತಕೋಪಮಃ||

ಅಂತಕನಂತಿದ್ದ ಆ ಅತಿಬಲ ಶೂರ ವೀರ್ಯವಂತನು ಕೋಪದಿಂದ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒಬ್ಬನೇ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

03117008a ತೇಷಾಂ ಚಾನುಗತಾ ಯೇ ಚ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷಭ|

03117008c ತಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನವಾಮೃದ್ನಾದ್ರಾಮಃ ಪ್ರಹರತಾಂ ವರಃ||

ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷಭ! ಪ್ರಹರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಮನು ಅವರ ಅನುಯಾಯಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸದೆಬಡಿದನು.

03117009a ತ್ರಿಹಸ್ತಕೃತ್ವಃ ಪೃಥಿವೀಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿಃಕ್ಷತ್ರಿಯಾಂ ಪ್ರಭುಃ|

03117009c ಸಮಂತಪಂಚಕೇ ಪಂಚ ಚಕಾರ ರುಧಿರಹೃದಾನ್||

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಭುವು ಸಮಂತಪಂಚಕದಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ಐದು ಸರೋವರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.

03117010a ಸ ತೇಷು ತರ್ಪಯಾಮಾಸ ಪಿತೃನ್ಭೃಗುಕುಲೋದ್ವಹಃ|

03117010c ಸಾಕ್ಷಾದ್ದದರ್ಶ ಚರ್ಚೀಕಂ ಸ ಚ ರಾಮಂ ನೃವಾರಯತ್||

ಆ ಭೃಗುಕುಲೋದ್ವಹನು ಅವುಗಳಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ
ತರ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತನು. ಆಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಋಚೀಕನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು
ರಾಮನನ್ನು ತಡೆದನು.

03117011a ತತೋ ಯಜ್ಞೇನ ಮಹತಾ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

03117011c ತರ್ಪಯಾಮಾಸ ದೇವೇಂದ್ರಮೃತ್ವಿಗ್ಭೃಶ್ಚ ಮಹೀಂ ದದೌ||

ಅನಂತರ ಮಹಾತ್ಮ ಪ್ರತಾಪಿ ಜಾಮದಗ್ನಿಯು ಮಹಾ ಯಜ್ಞದಿಂದ
ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ
ದಾನವಾಗಿತ್ತನು.

03117012a ವೇದೀಂ ಚಾಪ್ಯದದಧೈಮೀಂ ಕಶ್ಯಪಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ|

03117012c ದಶವ್ಯಾಮಾಯತಾಂ ಕೃತ್ವಾ ನವೋತ್ಸೇಧಾಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಹತ್ತು ಅಳತೆ ಉದ್ದದ ಮತ್ತು ಒಂಭತ್ತು ಅಳತೆ ಎತ್ತರದ
ಬಂಗಾರದ ವೇದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮಹಾತ್ಮ ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ
ದಾನವಾಗಿತ್ತನು.

03117013a ತಾಂ ಕಶ್ಯಪಸ್ಯಾನುಮತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಖಂಡಶಸ್ತದಾ|

03117013c ವ್ಯಭಜಂಸ್ತೇನ ತೇ ರಾಜನ್ವ್ರಖ್ಯಾತಾಃ ಖಾಂಡವಾಯನಾಃ||

ಕಶ್ಯಪನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅದನ್ನು

ತುಂಡುತುಂಡುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು
ಆದುದರಿಂದ ರಾಜನ್! ಅವರು ಖಾಂಡವಾಯನರೆಂದು
ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದರು.

03117014a ಸ ಪ್ರದಾಯ ಮಹೀಂ ತಸ್ಮೈ ಕಶ್ಯಪಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ|

03117014c ಅಸ್ಮಿನ್ಮಹೇಂದ್ರೇ ಶೈಲೇಂದ್ರೇ ವಸತ್ಯಮಿತವಿಕ್ರಮಃ||

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಹಾತ್ಮ ಕಶ್ಯಪನಿಗಿತ್ತು ಆ ಅಮಿತವಿಕ್ರಮನು ಈ
ಮಹೇಂದ್ರ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03117015a ಏವಂ ವೈರಮಭೂತ್ತಸ್ಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯೈರ್ಲೋಕವಾಸಿಭಿಃ|

03117015c ಪೃಥಿವೀ ಚಾಪಿ ವಿಜಿತಾ ರಾಮೇಣಾಮಿತತೇಜಸಾ||

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಅವನ
ವೈರವಿತ್ತು ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಅಮಿತತೇಜಸ್ವಿ ರಾಮನು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು
ಗೆದ್ದನು.”

03117016 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03117016a ತತಶ್ಚ ತುರ್ದ ಶೀಂ ರಾಮಃ ಸಮಯೇನ ಮಹಾಮನಾಃ|

03117016c ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ತಾನ್ವಿಪ್ರಾನ್ಧರ್ಮರಾಜಂ ಚ ಸಾನುಜಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ
ಚತುರ್ದ ಶಿಯಂದು ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ರಾಮನು ಆ ವಿಪ್ರರಿಗೂ, ಅನುಜರ
ಸಮೇತ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೂ ದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತನು.

03117017a ಸ ತಮಾನರ್ಚ ರಾಜೇಂದ್ರೋ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತಃ ಪ್ರಭುಃ|

03117017c ದ್ವಿಜಾನಾಂ ಚ ಪರಾಂ ಪೂಜಾಂ ಚಕ್ರೇ ನೃಪತಿಸತ್ತಮಃ||

ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಆ ಪ್ರಭು ರಾಜೇಂದ್ರನು ಅವನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದನು
ಮತ್ತು ಆ ನೃಪತಿಸತ್ತಮನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಪರಮ ಪೂಜೆಯನ್ನು
ಗೈದನು.

03117018a ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಂ ಪೂಜಿತಸ್ತೇನ ಚಾಭಿಭೂಃ|

03117018c ಮಹೇಂದ್ರ ಉಷ್ಯ ತಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ಪ್ರಯಯೌ ದಕ್ಷಿಣಾಮುಖಃ||

ಜಾಮದಗ್ನಿಯನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ಮತ್ತು ಅವನಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಭುವು
ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದು
ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಸಪ್ತದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

ಕಾರ್ತವೀರ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೧೮

ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪ್ರಭಾಸಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ
ಬಂದುದು (೧-೧೫). ರಾಮ-ಜನಾರ್ದನರು ಮತ್ತು ಇತರ ವೃಷ್ಟಿಗಳು

ಪಾಂಡವರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಿಸಿದುದು (೧೬-೨೩).

03118001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03118001a ಗಚ್ಚನ್ಸ್ ತೀರ್ಥಾನಿ ಮಹಾನುಭಾವಃ|

ಪುಣ್ಯಾನಿ ರಮ್ಯಾಣಿ ದದರ್ಶ ರಾಜಾ|

03118001c ಸರ್ವಾಣಿ ವಿಪ್ರೈರುಪಶೋಭಿತಾನಿ|

ಕ್ಷ ಚಿತ್ತ್ವ ಚಿದ್ಭಾರತ ಸಾಗರಸ್ಯ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಆ ಮಹಾನುಭಾವ ರಾಜನು ಮುಂದುವರೆದು ಎಲ್ಲ ವಿಪ್ರರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸಾಗರತೀರದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಮತ್ತು ರಮ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03118002a ಸ ವೃತ್ತವಾಂಸ್ತೇಷು ಕೃತಾಭಿಷೇಕಃ|

ಸಹಾನುಜಃ ಪಾರ್ಥಿವಪುತ್ರಪೌತ್ರಃ|

03118002c ಸಮುದ್ರಗಾಂ ಪುಣ್ಯತಮಾಂ ಪ್ರಶಸ್ತಾಂ|

ಜಗಾಮ ಪಾರಿಕ್ಷಿತ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಃ||

ಪಾರಿಕ್ಷಿತ! ಪಾರ್ಥಿವರ ಮಗ-ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರನು ಅನುಜರೊಂದಿಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿನೀತನಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯತಮ ಪ್ರಶಸ್ತ ಸಮುದ್ರಗೆಗೆ ಹೋದನು.

03118003a ತತ್ರಾಪಿ ಚಾಪ್ಲುತ್ಯ ಮಹಾನುಭಾವಃ|

ಸಂತರ್ಪಯಾಮಾಸ ಪಿತೃನ್ಸುರಾಂಶ್ಚ|

03118003c ದ್ವಿಜಾತಿಮುಖ್ಯೇಷು ಧನಂ ವಿಸೃಜ್ಯ|

ಗೋದಾವರಿಂ ಸಾಗರಗಾಮಗಚ್ಚತ್||

ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮಹಾನುಭಾವನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನಿತ್ತು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರಮುಖರಿಗೆ ಧನವನ್ನು
ಹಂಚಿ, ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರುವ ಗೋದಾವರಿಗೆ ಹೋದನು.

03118004a ತತೋ ವಿಪಾಪ್ಮಾ ದ್ರವಿಡೇಷು ರಾಜನ್|

ಸಮುದ್ರಮಾಸಾದ್ಯ ಚ ಲೋಕಪುಣ್ಯಂ|

03118004c ಅಗಸ್ತ್ಯತೀರ್ಥಂ ಚ ಪವಿತ್ರಪುಣ್ಯಂ|

ನಾರೀತೀರ್ಥಾನ್ಯಥ ವೀರೋ ದದರ್ಶ||

ಆಗ ರಾಜನ್! ದ್ರವಿಡದಲ್ಲಿ ಪಾಪವಿರಹಿತನಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿ
ಲೋಕಪುಣ್ಯಕ ಪವಿತ್ರಪುಣ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯತೀರ್ಥ, ನಾರೀತೀರ್ಥ ಮತ್ತು
ಇತರ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ವೀರನು ನೋಡಿದನು.

03118005a ತತ್ರಾರ್ಜುನಸ್ಯಾಗ್ರ್ಯಧನುರ್ಧರಸ್ಯ|

ನಿಶಮ್ಯ ತತ್ಕರ್ಮ ಪರ್ಮೈರಸಹ್ಯಂ|

03118005c ಸಂಪೂಜ್ಯಮಾನಃ ಪರಮರ್ಷಿಸಂಘೈಃ|

ಪರಾಂ ಮುದಂ ಪಾಂಡುಸುತಃ ಸ ಲೇಭೇ||

ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಧನುರ್ಧರ ಅರ್ಜುನನನ ಪೌರಸಾಹಸ ಕರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು
ಕೇಳಿದನು. ಪರಮ ಋಷಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಲು
ಪಾಂಡುಸುತನು ಪರಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

03118006a ಸ ತೇಷು ತೀರ್ಥೇಷ್ವಭಿಷಿಕ್ತಗಾತ್ರಃ|

ಕೃಷ್ಣಾಸಹಾಯಃ ಸಹಿತೋಽನುಜೈಶ್ಚ|

03118006c ಸಂಪೂಜಯನ್ವಿಕ್ರಮಮರ್ಜುನಸ್ಯ|

ರೇಮೇ ಮಹೀಪಾಲಪತಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ||

ಆ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣೆಯ ಸಹಿತ ಮತ್ತು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ
ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಅರ್ಜುನನ ವಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಗೌರವಿಸಿ,
ಮಹೀಪಾಲ ಪತಿಯು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ರಮಿಸಿದನು.

03118007a ತತಃ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಗವಾಂ ಪ್ರದಾಯ|

ತೀರ್ಥೇಷು ತೇಷ್ವಂಬುಧರೋತ್ತಮಸ್ಯ|

03118007c ಹೃಷ್ಯಃ ಸಹ ಭ್ರಾತೃಭಿರರ್ಜುನಸ್ಯ|

ಸಂಕೀರ್ತಯಾಮಾಸ ಗವಾಂ ಪ್ರದಾನಂ||

ಅರ್ಜುನನನ್ನು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ಆ ಉತ್ತಮ ನದೀ
ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತನು.

03118008a ಸ ತಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಚ ಸಾಗರಸ್ಯ|

ಪುಣ್ಯಾನಿ ಚಾನ್ಯಾನಿ ಬಹೂನಿ ರಾಜನ್|

03118008c ಕ್ರಮೇಣ ಗಚ್ಛನ್ವರಿಪೂರ್ಣಕಾಮಃ|

ಶೂರ್ಪಾರಕಂ ಪುಣ್ಯತಮಂ ದದರ್ಶ||

ರಾಜನ್! ಸಾಗರತೀರದಲ್ಲಿ ಆ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೂ ಇನ್ನೂ ಇತರ
ಬಹಳ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಆ
ಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಮನು ಪುಣ್ಯತಮ ಶೂರ್ಪಾರಕವನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03118009a ತತ್ಪ್ರೋದಧೇಃ ಕಂ ಚಿದತೀತ್ಯ ದೇಶಂ|
ಖ್ಯಾತಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ವನಮಾಸಸಾದ|

03118009c ತಪ್ತಂ ಸುರೈರ್ಯತ್ರ ತಪಃ ಪುರಸ್ತಾದ್|
ಇಷ್ಟಂ ತಥಾ ಪುಣ್ಯತಮ್ಮೈರ್ನರೇಂದ್ರೈಃ||

ಸಾಗರತೀರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ
ಖ್ಯಾತ, ಹಿಂದೆ ದೇವತೆಗಳು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದ, ನರೇಂದ್ರರಿಗೆ
ಇಷ್ಟವಾದ ಪುಣ್ಯತಮ ವನದ ಬಳಿಬಂದನು.

03118010a ಸ ತತ್ರ ತಾಮಗ್ನ್ಯ ಧನುರ್ಧರಸ್ಯ|
ವೇದೀಂ ದದರ್ಶಾಯತಪೀನಬಾಹುಃ|

03118010c ಋಚೀಕಪುತ್ರಸ್ಯ ತಪಸ್ವಿಸಂಘೈಃ|
ಸಮಾವೃತಾಂ ಪುಣ್ಯಕೃದರ್ಚನೀಯಾಂ||

03118011a ತತೋ ವಸೂನಾಂ ವಸುಧಾಧಿಪಃ ಸ|
ಮರುದ್ಗಣಾನಾಂ ಚ ತಥಾಶ್ವಿನೋಶ್ಚ|

03118011c ವೈವಸ್ವತಾದಿತ್ಯಧನೇಶ್ವರಾಣಾಂ|
ಇಂದ್ರಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸವಿತುರ್ವಿಭೋಶ್ಚ||

03118012a ಭಗಸ್ಯ ಚಂದ್ರಸ್ಯ ದಿವಾಕರಸ್ಯ|
ಪತೇರಪಾಂ ಸಾಧ್ಯಗಣಸ್ಯ ಚೈವ|

03118012c ಧಾತುಃ ಪಿತೃಣಾಂ ಚ ತಥಾ ಮಹಾತ್ಮಾ|
ರುದ್ರಸ್ಯ ರಾಜನ್ಸಗಣಸ್ಯ ಚೈವ||

03118013a ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಸಿದ್ಧಗಣಸ್ಯ ಚೈವ|

ಪೂಷ್ಣಶ್ಚ ಯೇ ಚಾಪ್ಯಮರಾಸ್ತಥಾನೈಃ|

03118013c ಪುಣ್ಯಾನಿ ಚಾಪ್ಯಾಯತನಾನಿ ತೇಷಾಂ|

ದದರ್ಶ ರಾಜಾ ಸುಮನೋಹರಾಣಿ||

ರಾಜನ್! ಅನಂತರ ಆ ವಸುಧಾಧಿಪ ರಾಜನು ವಸುಗಳ,
ಮರುದ್ಗಣಗಳ, ಹಾಗೆಯೇ ಅಶ್ವಿನಿಯರ, ವೈವಸ್ವತ, ಆದಿತ್ಯ,
ಕುಬೇರನ, ಇಂದ್ರ, ವಿಷ್ಣು, ವಿಭು ಸವಿತುವಿನ, ಭಗ, ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು
ದಿವಾಕರನ, ಅಪಾಂಪತಿ, ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯಗಣದ, ಧಾತ್ರ, ಪಿತೃಗಳ,
ಮತ್ತು ಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮ ರುದ್ರನ, ಸರಸ್ವತಿಯ, ಸಿದ್ಧಗಣಗಳ,
ಪೂಷ್ಣನ, ಮತ್ತು ಇತರ ಅಮರರ ಪುಣ್ಯ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ
ಸುಮನೋಹರ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03118014a ತೇಷೂಪವಾಸಾನ್ವಿವಿಧಾನುಪೋಷ್ಯ|

ದತ್ತ್ವಾ ಚ ರತ್ನಾನಿ ಮಹಾಧನಾನಿ|

03118014c ತೀರ್ಥೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಪರಿಪ್ಲುತಾಂಗಃ|

ಪುನಃ ಸ ಶೂರ್ಪಾರಕಮಾಜಗಾಮ||

ಅಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸದಿಂದಿದ್ದು ವಿವಿಧ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಮಹಾಧನಗಳನ್ನು
ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತು ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪುನಃ
ಶೂರ್ಪಾರಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು,

03118015a ಸ ತೇನ ತೀರ್ಥೇನ ತು ಸಾಗರಸ್ಯ|

ಪುನಃ ಪ್ರಯಾತಃ ಸಹ ಸೋದರೀಯೈಃ|

03118015c ದ್ವಿಜೈಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಪ್ರಥಿತಂ ಮಹದ್ಭಿಃ|
ತೀರ್ಥಂ ಪ್ರಭಾಸಂ ಸಮುಪಾಜಗಾಮ||

ಸಾಗರ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಆ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿ, ತನ್ನ
ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಪುನಃ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಾಗರದಿಂದ
ಪಡೆದ ಭೂಮಿ ಪ್ರಭಾಸ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

03118016a ತತ್ರಾಭಿಷಿಕ್ತಃ ಪೃಥುಲೋಹಿತಾಕ್ಷಃ|
ಸಹಾನುಜೈರ್ದೇವಗಣಾನ್ವಿತೃಂಶ್ಚ|
03118016c ಸಂತರ್ಪಯಾಮಾಸ ತಥೈವ ಕೃಷ್ಣಾ|
ತೇ ಚಾಪಿ ವಿಪ್ರಾಃ ಸಹ ಲೋಮಶೇನ||

ಅಗಲವಾದ ಕೆಂಪುಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಅನುಜರು ಮತ್ತು
ಕೃಷ್ಣೆಯೊಂದಿಗೆ, ಲೋಮಶ ಮತ್ತು ವಿಪ್ರರೊಂದಿಗೆ ಪಿತೃ-
ದೇವಗಣಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನಿತ್ತನು.

03118017a ಸ ದ್ವಾದಶಾಹಂ ಜಲವಾಯುಭಕ್ಷಃ|
ಕುರ್ವನ್ ಕ್ಷಪಾಹಃಸು ತದಾಭಿಷೇಕಂ|
03118017c ಸಮಂತತೋಽಗ್ನೀನುಪದೀಪಯಿತ್ವಾ|
ತೇಪೇ ತಪೋ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಿಷ್ಠಃ||

ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅವನು ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳು ಕೇವಲ
ನೀರು-ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಪ್ರಾತಃ ಮತ್ತು
ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಸುತ್ತಲೂ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು

ಉರಿಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದನು.

03118018a ತಮುಗ್ರಮಾಸ್ಥಾಯ ತಪಶ್ಚ ರಂತಂ |
ಶುಶ್ರಾವ ರಾಮಶ್ಚ ಜನಾರ್ದನಶ್ಚ |

03118018c ತೌ ಸರ್ವವೃಷ್ಟಿಪ್ರವರೌ ಸಸ್ಮೈನ್ಯೌ |
ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಜಗ್ಮತುರಾಜಮೀಢಂ ||

ಅವನು ಉಗ್ರತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ರಾಮ-ಜನಾರ್ದರನು ಕೇಳಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಎಲ್ಲ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರಮುಖರು ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅಜಮೀಢ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು.

03118019a ತೇ ವೃಷ್ಟಯಃ ಪಾಂಡುಸುತಾನ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ |
ಭೂಮೌ ಶಯಾನಾನ್ಮಲದಿಗ್ಧಗಾತ್ರಾನ್ |

03118019c ಅನರ್ಹತೀಂ ದ್ರೌಪದೀಂ ಚಾಪಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ |
ಸುದುಃಖಿತಾಶ್ಚ ಕೃಶುರಾರ್ತನಾದಂ ||

ಆ ವೃಷ್ಟಿಗಳು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ, ಅಂಗಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಧೂಳು ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪಾಂಡುಸುತರನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತು ಇವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹಳಲ್ಲದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬಹಳ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಆರ್ತನಾದಮಾಡಿದರು.

03118020a ತತಃ ಸ ರಾಮಂ ಚ ಜನಾರ್ದನಂ ಚ |
ಕಾರ್ಷ್ಣಿಂ ಚ ಸಾಂಬಂ ಚ ಶಿನೇಶ್ಚ ಪೌತ್ರಂ |

03118020c ಅನ್ಯಾಂಶ್ಚ ವೃಷ್ಟೀನುಪಗಮ್ಯ ಪೂಜಾಂ |

ಚಕ್ರೇ ಯಥಾಧರ್ಮಮದೀನಸತ್ತ್ವಃ||

ಆಗ ಆ ಅದೀನಸತ್ತ್ವರು ರಾಮ, ಜನಾರ್ದನ, ಕೃಷ್ಣನ ಮಗ ಸಾಂಬ,
ಶಿನಿಯ ಮೊಮ್ಮಗ ಮತ್ತು ಇತರ ವೃಷ್ಟಿಗಳ ಬಳಿ ಬಂದು
ಯಥಾಧರ್ಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು.

03118021a ತೇ ಚಾಪಿ ಸರ್ವಾನ್ ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯ ಪಾರ್ಥಾಂಸು|

ತೈಃ ಸತ್ಕೃತಾಃ ಪಾಂಡುಸುತೈಸ್ತಥೈವ|

03118021c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಸಂಪರಿವಾರ್ಯ ರಾಜನ್||

ಉಪಾವಿಶನ್ನೇವಗಣಾ ಯಥೇಂದ್ರಂ||

ರಾಜನ್! ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಪಾರ್ಥರನ್ನು ಪ್ರತಿಪೂಜಿಸಿದರು.
ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಂಡುಸುತರಿಂದ ಸತ್ಕೃತರಾದರು. ಇಂದ್ರನನ್ನು
ದೇವಗಣಗಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಅವರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು
ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

03118022a ತೇಷಾಂ ಸ ಸರ್ವಂ ಚರಿತಂ ಪರೇಷಾಂ|

ವನೇ ಚ ವಾಸಂ ಪರಮಪ್ರತೀತಃ|

03118022c ಅಸ್ತ್ರಾರ್ಥಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಗತಂ ಚ ಪಾರ್ಥಂ|

ಕೃಷ್ಣೇ ಶಶಂಸಾಮರರಾಜಪುತ್ರಂ||

ಆ ಪರಮಪ್ರತೀತನು ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳ ಎಲ್ಲ
ನಡತೆಗಳ ಕುರಿತು, ಮತ್ತು ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದರ ಕುರಿತು,
ಇಂದ್ರನ ಮಗ ಪಾರ್ಥನು ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದುದರ
ಕುರಿತು ವರದಿಮಾಡಿದನು.

03118023a ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ತೇ ತಸ್ಯ ವಚಃ ಪ್ರತೀತಾಸ್|

ತಾಂಶ್ಚಾಪಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುಕೃಶಾನತೀವ|

03118023c ನೇತ್ರೋದ್ಭವಂ ಸಮ್ಮುಮುಚುರ್ದಶಾರ್ಹಾ|

ದುಃಖಾರ್ತಿಜಂ ವಾರಿ ಮಹಾನುಭಾವಾಃ||

ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪ್ರತೀತರಾಗಿ ಕೇಳಿ, ಅವರು ಕೃಷ್ಣರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು
ನೋಡಿ ಆ ಮಹಾನುಭಾವ ದಾಶಾರ್ಹರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಜನಿಸಿದ
ದುಃಖದ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಯಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
 ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಪ್ರಭಾಸೇ
 ಯಾದವಪಾಂಡವಸಮಾಗಮೇ ಅಷ್ಟಾದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
 ಪ್ರಭಾಸದಲ್ಲಿ ಯಾದವಪಾಂಡವಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ
 ನೂರಾಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೧೯

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮೇಲಿನ ಅನುಕಂಪದಿಂದ ಬಲರಾಮನು
 ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದು; ಸೇಡು
 ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವುದು (೧-೨೨).

03119001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03119001a ಪ್ರಭಾಸತೀರ್ಥಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ವೃಷ್ಟಯಃ ಪಾಂಡವಾಸ್ತಥಾ|

03119001c ಕಿಮಕುರ್ವನ್ಕಥಾಶ್ಚೈಷಾಂ ಕಾಸ್ತತ್ರಾಸಂಸ್ತಪೋಧನ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ತಪೋಧನ! ಪ್ರಭಾಸತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ
 ವೃಷ್ಟಿಗಳೂ ಪಾಂಡವರೂ ಸೇರಿದಾಗ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಏನು
 ಮಾಡಿದರು? ಯಾವ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದರು?

03119002a ತೇ ಹಿ ಸರ್ವೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಾಃ|

03119002c ವೃಷ್ಟಯಃ ಪಾಂಡವಾಶ್ಚೈವ ಸುಹೃದಶ್ಚ ಪರಸ್ಪರಂ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾತ್ಮರು ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಶಾರದರು.
ವೃಷ್ಟಿಗಳೂ ಪಾಂಡವರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸುಹೃದಯಿಗಳು.”

03119003 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03119003a ಪ್ರಭಾಸತೀರ್ಥಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಪುಣ್ಯಂ ತೀರ್ಥಂ ಮಹೋದಧೇಃ|

03119003c ವೃಷ್ಟಯಃ ಪಾಂಡವಾನ್ವೀರಾನ್ವರಿವಾರ್ಯೋಪತಸ್ಥಿರೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಾಗರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥ
ಪ್ರಭಾಸತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಾಗ ವೃಷ್ಟಿಗಳು ವೀರ ಪಾಂಡವರನ್ನು
ಸುತ್ತುವರೆದು ಗೌರವಿಸಿದರು.

03119004a ತತೋ ಗೋಕ್ಷೀರಕುಂದೇಂದುಮೃಣಾಲರಜತಪ್ರಭಃ|

03119004c ವನಮಾಲೀ ಹಲೀ ರಾಮೋ ಬಭಾಷೇ ಪುಷ್ಕರೇಕ್ಷಣಂ||

ಆಗ ಹಸುವಿನ ಹಾಲಿನಂತೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತೆ, ಚಂದ್ರನಂತೆ, ಕಮಲದ
ಎಳೆಯಂತೆ ಬಿಳಿಯಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವನಮಾಲಿ, ಹಲಾಯುಧ
ರಾಮನು ಪುಷ್ಕರೇಕ್ಷಣ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03119005a ನ ಕೃಷ್ಣ ಧರ್ಮಶ್ಚ ರಿತೋ ಭವಾಯ|

ಜಂತೋರಧರ್ಮಶ್ಚ ಪರಾಭವಾಯ|

03119005c ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ಯತ್ರ ಜಟೀ ಮಹಾತ್ಮಾ|

ವನಾಶ್ರಯಃ ಕ್ಲಿಶ್ಯತಿ ಚೀರವಾಸಾಃ||

“ಕೃಷ್ಣ! ಮಹಾತ್ಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಜಟಾಧಾರಿಯಾಗಿ ಚೀರವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿ ವನವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ

ನಡೆಯುವವರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲೀ ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವರಿಗೆ
ಪರಾಭವವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲವೇ !

03119006a ದುರ್ಯೋಧನಶ್ಚಾಪಿ ಮಹೀಂ ಪ್ರಶಾಸ್ತಿ|
ನ ಚಾಸ್ಯ ಭೂಮಿವಿವರಂ ದದಾತಿ|

03119006c ಧರ್ಮಾದಧರ್ಮಶ್ಚ ರಿತೋ ಗರೀಯಾನ್|
ಇತೀವ ಮನ್ಯೇತ ನರೋಽಲ್ಪಬುದ್ಧಿಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಭೂಮಿಯು
ಅವನನ್ನು ಕಬಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿ ನರನು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ
ನಡೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದೇ ಲೇಸು ಎಂದು
ಅಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

03119007a ದುರ್ಯೋಧನೇ ಚಾಪಿ ವಿವರ್ಧಮಾನೇ|
ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇ ಚಾಸುಖ ಆತ್ತರಾಜ್ಯೇ|

03119007c ಕಿಂ ನ್ವದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ ಪ್ರಜಾಭಿಃ|
ಶಂಕಾ ಮಿಥಃ ಸಂಜನಿತಾ ನರಾಣಾಂ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಸುಖಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರೆ ಸಾಧಾರಣ
ಜನರು ಏಳಿಗೆ ಹೊಂದಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ
ಒಂದು ಶಂಖೆಯು ಮೂಡುವುದಿಲ್ಲವೇ?

03119008a ಅಯಂ ಹಿ ಧರ್ಮಪ್ರಭವೋ ನರೇಂದ್ರೋ|

ಧರ್ಮೇ ರತಃ ಸತ್ಯಧೃತಿಃ ಪ್ರದಾತಾ|

03119008c ಚಲೇದ್ಧಿ ರಾಜ್ಯಾಚ್ಚ ಸುಖಾಚ್ಚ ಪಾರ್ಥೋ|

ಧರ್ಮಾದಪೇತಶ್ಚ ಕಥಂ ವಿವರ್ಧೇತ್||

ಧರ್ಮವೇ ಬಲವಾಗಿದ್ದ, ಧರ್ಮರತನಾದ, ಸತ್ಯಧೃತಿಯಾದ, ದಾನಿಯಾದ ಈ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನೆಂದರೆ, ಪಾರ್ಥರು ಏಳಿಗೆ ಹೊಂದಬೇಕೆಂದರೆ ಅವರು ಧರ್ಮದ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೇ?

03119009a ಕಥಂ ನು ಭೀಷ್ಮಶ್ಚ ಕೃಪಶ್ಚ ವಿಪ್ರೋ|

ದ್ರೋಣಶ್ಚ ರಾಜಾ ಚ ಕುಲಸ್ಯ ವೃದ್ಧಃ|

03119009c ಪ್ರವ್ರಾಜ್ಯ ಪಾರ್ಥಾನ್ಸುಖಮಾಪ್ನುವಂತಿ|

ಧಿಕ್ಪಾಪಬುದ್ಧೀನ್ಭರತಪ್ರಧಾನಾನಾನ್||

ಪಾರ್ಥರನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಿ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಭೀಷ್ಮ, ವಿಪ್ರರಾದ ಕೃಪ ದ್ರೋಣರು, ಕುಲದ ವೃದ್ಧ ರಾಜನು ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ? ಭರತ ಪ್ರಧಾನರ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ!

03119010a ಕಿಂ ನಾಮ ವಕ್ಷ್ಯತ್ಯವನಿಪ್ರಧಾನಃ|

ಪಿತೃನ್ಸಮಾಗಮ್ಯ ಪರತ್ರ ಪಾಪಃ|

03119010c ಪುತ್ರೇಷು ಸಮ್ಯಕ್ಚರಿತಂ ಮಯೇತಿ|

ಪುತ್ರಾನಪಾಪಾನವರೋಪ್ಯ ರಾಜ್ಯಾತ್||

ಪಾಪವೆಸಗದೇ ಇದ್ದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಹೊರಹಾಕಿ ರಾಜನು

ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಸೇರಿದಾಗ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ? ತಾನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ
ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಪಾಪವೆಸಗಿದ್ದೇನೆಂದೇ?

03119011a ನಾಸೌ ಧಿಯಾ ಸಂಪ್ರತಿಪಶ್ಯತಿ ಸ್ಮ|

ಕಿಂ ನಾಮ ಕೃತ್ವಾಹಮಚಕ್ಷುರೇವಂ|

03119011c ಜಾತಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಿತಿ ಪಾರ್ಥಿವೇಷು|

ಪ್ರವ್ರಾಜ್ಯ ಕೌಂತೇಯಮಥಾಪಿ ರಾಜ್ಯಾತ್||

ಪಾರ್ಥಿವರಲ್ಲಿ ಕುರುಡನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತಾನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ
ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡದೇ ಕೌಂತೇಯರನ್ನು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಹೊರ
ಹಾಕಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆಯೇ?

03119012a ನೂನಂ ಸಮೃದ್ಧಾನ್ವಿತೃಲೋಕಭೂಮೌ|

ಚಾಮೀಕರಾಭಾನ್ ಕ್ಷಿತಿಜಾನ್ ಪ್ರಫುಲ್ಲಾನ್|

03119012c ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯಸ್ಯ ಸುತಃ ಸಪುತ್ರಃ|

ಕೃತ್ವಾ ನೃಶಂಸಂ ಬತ ಪಶ್ಯತಿ ಸ್ಮ||

ತನ್ನ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನ ಮಗನು ಪಿತೃಲೋಕದ
ನೆಲದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಚಿಗುರುವ ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ ಮರಗಳನ್ನು
ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.

03119013a ವ್ಯೂಢೋತ್ತರಾಂಸಾನ್ಪೃಥುಲೋಹಿತಾಕ್ಷಾನ್|

ನೇಮಾನ್ಸ್ತು ಪೃಚ್ಛನ್ಸ ಶೃಣೋತಿ ನೂನಂ|

03119013c ಪ್ರಸ್ಥಾಪಯದ್ಯತ್ಸ ವನಂ ಹ್ಯಶಂಕೋ|

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಸಾನುಜಮಾತ್ರಶಸ್ತ್ರಂ||

ಆ ಎತ್ತರ ಮತ್ತು ಅಗಲ ಭುಜಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಅಗಲವಾದ ಕೆಂಪು ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವರನ್ನು ಕೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರು ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಅವನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೇ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿದರೆಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03119014a ಯೋಽಯಂ ಪರೇಷಾಂ ಪೃತನಾಂ ಸಮೃದ್ಧಾಂ|
ನಿರಾಯುಧೋ ದೀರ್ಘಭುಜೋ ನಿಹನ್ಯಾತ್|

03119014c ಶ್ರುತ್ವೈವ ಶಬ್ದಂ ಹಿ ವೃಕೋದರಸ್ಯ|
ಮುಂಚಂತಿ ಸೈನ್ಯಾನಿ ಶಕೃತ್ಸಮೂತ್ರಂ||

ಈ ದೀರ್ಘಭುಜಗಳ ವೃಕೋದರನು ಆ ಶತ್ರುಗಳ ಸಮೃದ್ಧ ಸೇನೆಯನ್ನು ನಿರಾಯುಧನಾಗಿಯೇ ಸದೆಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ! ಅವನ ಯುದ್ಧಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸೇನೆಗಳು ಮಲ ಮೂತ್ರಗಳ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ!

03119015a ಸ ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾಧ್ವಕೃಶಸ್ತರಸ್ವೀ|
ಸಮೇತ್ಯ ನಾನಾಯುಧಬಾಣಪಾಣಿಃ|

03119015c ವನೇ ಸ್ಮರನ್ವಾಸಮಿಮಂ ಸುಘೋರಂ|
ಶೇಷಂ ನ ಕುರ್ಯಾದಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಂ ಮೇ||

ಹಸಿವೆ, ಬಾಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ಕೃಶನಾಗಿರುವ ಈ ತರಸ್ವಿಯು ಆಯುಧ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿದಾಗ

ಘೋರತರವಾದ ಈ ಅರಣ್ಯವಾಸವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು
ನಿಃಶೇಷಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಖಂಡಿತವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

03119016a ನ ಹೃಸ್ಯ ವೀರ್ಯೇಣ ಬಲೇನ ಕಶ್ಚಿತ್ |
ಸಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಭವಿತಾ ನರೇಷು |

03119016c ಶೀತೋಷ್ಣವಾತಾತಪಕರ್ಶಿತಾಂಗೋ |
ನ ಶೇಷಮಾಜಾವಸುಹೃತ್ತು ಕುರ್ಯಾತ್ ||

ಇವನ ವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ಬಲಕ್ಕೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾದವನು ಎಂದೂ ಈ
ಪೃಥ್ವಿಯ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇರಲಾರರು ! ಭಳಿ, ಸೆಖೆ, ಗಾಳಿ
ಮತ್ತು ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿದ್ದ ಇವನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ಶತ್ರುಗಳು ಉಳಿಯದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ !

03119017a ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ನೃಪಾನೇಕರಥೇನ ಜಿತ್ವಾ |
ವೃಕೋದರಃ ಸಾನುಚರಾನ್ತಣೇಷು |

03119017c ಸ್ವಸ್ತ್ರಾಗಮದ್ಯೋಽತಿರಥಸ್ತರಸ್ವೀ |
ಸೋಽಯಂ ವನೇ ಕ್ಲಿಶ್ಯತಿ ಚೀರವಾಸಾಃ ||

ರಥದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ರಾಜರನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ
ಅನುಚರರೊಂದಿಗೆ ಗೆದ್ದನಂತರ ಸ್ವಾಗತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಅತಿರಥ, ತರಸ್ವೀ
ವೃಕೋದರನು ಇಂದು ವನದಲ್ಲಿ ಚೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು
ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ !

03119018a ಯೋ ದಂತಕೂರೇ ವ್ಯಜಯನ್ಮುದೇವಾನ್ |

ಸಮಾಗತಾನ್ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯಾನ್ಮಹೀಪಾನ್|

03119018c ತಂ ಪಶ್ಯತೇಮಂ ಸಹದೇವಮದ್ಯ|

ತಪಸ್ವಿನಂ ತಾಪಸವೇಷರೂಪಂ||

ದಂತಕೂರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯದ ಮಹೀಪಾಲ ರಾಜರುಗಳನ್ನು
ಸೋಲಿಸಿದ ಈ ಸಹದೇವನು ಇಂದು ತಪಸ್ವಿಗಳಂತೆ ತಾಪಸವೇಷ
ಧರಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡು !

03119019a ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಾನೇಕರಥೇನ ವೀರೋ|

ದಿಶಂ ಪ್ರತೀಚೀಂ ಪ್ರತಿ ಯುದ್ಧಶೌಂಡಃ|

03119019c ಸೋಽಯಂ ವನೇ ಮೂಲಫಲೇನ ಜೀವಂ|

ಜಟೀ ಚರತ್ಯದ್ಯ ಮಲಾಚಿತಾಂಗಃ||

ಒಂಟಿಯಾಗಿ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಯುದ್ಧದ
ಮತ್ತೇರಿದ್ದ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ವೀರನು ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಇಂದು
ಜಟಾಧಾರಿಯಾಗಿ, ಮಲಿನಾಂಗನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ,
ಫಲಮೂಲಗಳಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ !

03119020a ಸತ್ರೇ ಸಮೃದ್ಧೇಽತಿ ರಥಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ|

ವೇದೀತಲಾದುತ್ಪತ್ತಿತಾ ಸುತಾ ಯಾ|

03119020c ಸೇಯಂ ವನೇ ವಾಸಮಿಮಂ ಸುದುಃಖಂ|

ಕಥಂ ಸಹತ್ಯದ್ಯ ಸತೀ ಸುಖಾರ್ಹಾ||

ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಸತ್ರದ ವೇದಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನಳಾದ ಅತಿರಥ ರಾಜನ

ಮಗಳು, ಸುಖಾರ್ಹಳಾದ ಈ ಸತಿಯು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಈ ವನವಾಸದ
ದುಃಖವನ್ನು ಇಂದು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ?

03119021a ತ್ರಿವರ್ಗಮುಖ್ಯಸ್ಯ ಸಮೀರಣಸ್ಯ|
ದೇವೇಶ್ವರಸ್ಯಾಪ್ಯಥ ವಾಶ್ವಿನೋಶ್ಚ|

03119021c ಏಷಾಂ ಸುರಾಣಾಂ ತನಯಾಃ ಕಥಂ ನು|
ವನೇ ಚರಂತ್ಯಲ್ಪಸುಖಾಃ ಸುಖಾರ್ಹಾಃ||

ತ್ರಿವರ್ಗಮುಖ್ಯನ, ಸಮೀರಣನ, ದೇವೇಶ್ವರನ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನಿಯರ -
ಈ ಸುರರ ಮಕ್ಕಳು, ಸುಖಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದರೂ, ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಕಷ್ಟಕರ
ಆರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?

03119022a ಜಿತೇ ಹಿ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸುತೇ ಸಭಾರ್ಯೇ|
ಸಭ್ರಾತ್ರಕೇ ಸಾನುಚರೇ ನಿರಸ್ತೇ|

03119022c ದುರ್ಯೋಧನೇ ಚಾಪಿ ವಿವರ್ಧಮಾನೇ|
ಕಥಂ ನ ಸೀದತ್ಯವನಿಃ ಸಶೈಲಾ||

ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ ಧರ್ಮ ಜನನನ್ನು ಗೆದ್ದು, ತಮ್ಮಂದಿರು ಮತ್ತು
ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಿಯೂ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾನಾದರೂ
ಗಿರಿಶಿಖರಗಳೊಡನೆ ಈ ಭೂಮಿಯು ಏಕೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ?"

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಪ್ರಭಾಸೇ

ಯಾದವಪಾಂಡವಸಮಾಗಮೇ
ಏಕೋನವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರಭಾಸದಲ್ಲಿ ಯಾದವಪಾಂಡವಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ
ನೂರಾಹತ್ಯೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨೦

ಸಾತ್ಯಕಿಯು ತನ್ನ ಮತ್ತು ಇತರ ವೃಷ್ಟಿಗಳ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು
ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು (೧-೨೧). ಕೃಷ್ಣ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ಯುದ್ಧದ ಕುರಿತು
ನಂತರ ಯೋಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದುದು; ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯು
ಮುಂದುವರೆದುದು (೨೨-೩೦).

03120001 ಸಾತ್ಯಕಿರುವಾಚೆ|

03120001a ನ ರಾಮ ಕಾಲಃ ಪರಿವೇದನಾಯ|

ಯದುತ್ತರಂ ತತ್ರ ತದೇವ ಸರ್ವೇ|

03120001c ಸಮಾಚರಾಮೋ ಹ್ಯನತೀತಕಾಲಂ|

ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ಯದ್ಯಪಿ ನಾಹ ಕಿಂ ಚಿತ್||

ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಮ ! ಪರಿವೇದನೆ ಪಡುವ ಕಾಲವಿದಲ್ಲ !
ಅದನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅನಂತರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ, ಈಗಿನ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ

ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ನಾವು ಯೋಚಿಸಬೇಕು.

03120002a ಯೇ ನಾಥವಂತೋ ಹಿ ಭವಂತಿ ಲೋಕೇ|

ತೇ ನಾತ್ಮನಾ ಕರ್ಮ ಸಮಾರಭಂತೇ|

03120002c ತೇಷಾಂ ತು ಕಾರ್ಯೇಷು ಭವಂತಿ ನಾಥಾಃ|

ಶೈಬ್ಯಾದಯೋ ರಾಮ ಯಥಾ ಯಯಾತೇಃ||

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನಾಥರಾಗಿಲ್ಲದಿರುವವರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಮ ! ಇವರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಯಯಾತಿಗೆ ಶೈಬ್ಯನಿದ್ದಹಾಗೆ ನಾಥರಿದ್ದಾರೆ.

03120003a ಯೇಷಾಂ ತಥಾ ರಾಮ ಸಮಾರಭಂತೇ|

ಕಾರ್ಯಾಣಿ ನಾಥಾಃ ಸ್ವಮತೇನ ಲೋಕೇ|

03120003c ತೇ ನಾಥವಂತಃ ಪುರುಷಪ್ರವೀರಾ|

ನಾನಾಥವತ್ಕೃಚ್ಛ್ರಮವಾಪ್ನುವಂತಿ||

ರಾಮ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಂಥವರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾಥರೇ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪುರುಷಪ್ರವೀರರು ನಾಥವಂತರು. ಅನಾಥರಂತೆ ದುಃಖಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ.

03120004a ಕಸ್ಮಾದಯಂ ರಾಮಜನಾರ್ದನೌ ಚ|

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಸಾಂಬೌ ಚ ಮಯಾ ಸಮೇತೌ|

03120004c ವಸತ್ಯರಣ್ಯೇ ಸಹ ಸೋದರೀಯೈಸ್ಥೇ|

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಥಾನಧಿಗಮ್ಯ ನಾಥಾನ್||

ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ನಾಥರಾದ ಈ ರಾಮ, ಜನಾರ್ದನರಿಬ್ಬರು,
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಮತ್ತು ಸಾಂಬರು ಹಾಗೂ ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನನ್ನೂ ನಾಥರನ್ನಾಗಿ
ಪಡೆದಿರುವ ಇವನು ಏಕೆ ಸೋದರರೊಂದಿಗೆ ವನವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು?

03120005a ನಿಯಾತು ಸಾಧ್ವದ್ಯ ದಶಾರ್ಹಸೇನಾ|

ಪ್ರಭೂತನಾನಾಯುಧಚಿತ್ರವರ್ಮಾ|

03120005c ಯಮಕ್ಷಯಂ ಗಚ್ಚತು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಃ|

ಸಬಾಂಧವೋ ವೃಷ್ಟಿಬಲಾಭಿಭೂತಃ||

ಇಂದೇ ನಾನಾ ಆಯುಧಗಳನ್ನು, ಬಣ್ಣದ ಕವಚಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿ
ದಶಾರ್ಹರ ಸೇನೆಯು ಹೊರಡಲಿ. ವೃಷ್ಟಿಬಲಕ್ಕೆ ಸೋತು
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ತಮ್ಮ ಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗಲಿ.

03120006a ತ್ವಂ ಹ್ಯೇವ ಕೋಪಾತ್ಪ್ರಥಿವೀಮಪೀಮಾಂ|

ಸಂವೇಷ್ಟಯೇಸ್ತಿಷ್ಠತು ಶಾಂರ್ಙ್ಗಧನ್ವಾ|

03120006c ಸ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಜಹಿ ಸಾನುಬಂಧಂ|

ವೃತ್ರಂ ಯಥಾ ದೇವಪತಿರ್ಮಹೇಂದ್ರಃ||

ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಕುಪಿತನಾದರೆ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೇ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಬಹುದು,
ಇನ್ನು ಶಾಂರ್ಙ್ಗಧನ್ವಿಯ ನಿಲುವು ಏನಿರಬಹುದು? ದೇವಪತಿ
ಮಹೇಂದ್ರನು ವೃತ್ರನನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸು.

03120007a ಭ್ರಾತಾ ಚ ಮೇ ಯಶ್ಚ ಸಖಾ ಗುರುಶ್ಚ|

ಜನಾರ್ದನಸ್ಯಾತ್ಮಸಮಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಃ|

03120007c ಯದರ್ಥಮಭ್ಯುದ್ಯತಮುತ್ತಮಂ ತತ್|

ಕರೋತಿ ಕರ್ಮಾಗ್ರ್ಯಮಪಾರಣೀಯಂ||

ಪಾರ್ಥನು ನನಗೆ ಅಣ್ಣನಿದ್ದಂತೆ, ಸಖನಂತೆ ಮತ್ತು ಗುರುವೂ ಹೌದು ಮತ್ತು ಜನಾರ್ದನನ ಆತ್ಮ ಸಮ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಈಗಲೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯವಿದೆ. ಆ ಅಪಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡು.

03120008a ತಸ್ಯಾಸ್ತ್ರವರ್ಷಾಣ್ಯಹಮುತ್ತಮಾಸ್ತ್ರೈರ್|

ವಿಹತ್ಯ ಸರ್ವಾಣಿ ರಣೇಽಭಿಭೂಯ|

03120008c ಕಾಯಾಚ್ಛಿರಃ ಸರ್ಪವಿಷಾಗ್ನಿಕಲ್ಪೈಃ|

ಶರೋತ್ತಮೈರುನ್ಮಥಿತಾಸ್ಮಿ ರಾಮ||

ಅವನ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಉತ್ತಮ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ರಣದಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಮ ! ಅಗ್ನಿಯಂಥಹ ಸರ್ಪವಿಷಗಳಂತಿರುವ ನನ್ನ ಉತ್ತಮ ಶರಗಳಿಂದ ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ಶಿರವನ್ನು ತುಂಡರಿಸುತ್ತೇನೆ.

03120009a ಖಿಡ್ಗೇನ ಚಾಹಂ ನಿಶಿತೇನ ಸಂಖ್ಯೇ|

ಕಾಯಾಚ್ಛಿರಸ್ತಸ್ಯ ಬಲಾತ್ಪ್ರಮಥ್ಯ|

03120009c ತತೋಽಸ್ಯ ಸರ್ವಾನನುಗಾನ್ ಹನಿಷ್ಯೇ|

ದುರ್ಯೋಧನಂ ಚಾಪಿ ಕುರೂಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನ್||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹರಿತಾದ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಬಲಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಅವನ ಶರೀರದಿಂದ ಶಿರವನ್ನು ತುಂಡರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅನಂತರ ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ಅವನ ಎಲ್ಲ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ಕುರುಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ.

03120010a ಆತ್ಮಾಯುಧಂ ಮಾಮಿಹ ರೌಹಿಣೀಯ|

ಪಶ್ಯಂತು ಭೌಮಾ ಯುಧಿ ಜಾತಹರ್ಷಾಃ|

03120010c ನಿಘ್ನಂತಮೇಕಂ ಕುರುರ್ಯೋಧಮುಖ್ಯಾನ್|

ಕಾಲೇ ಮಹಾಕಕ್ಷಮಿವಾಂತಕಾಗ್ನಿಃ||

ರೋಹಿಣಿಯ ಮಗನೇ ! ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸದ್ಧನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡಲಿ. ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಗ್ನಿಯು ಒಣಗಿದ ಮರವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಕುರುರ್ಯೋಧಮುಖ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.

03120011a ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಮುಕ್ತಾನ್ನಿಶಿತಾನ್ನ ಶಕ್ತಾಃ|

ಸೋಢುಂ ಕೃಪದ್ರೋಣವಿಕರ್ಣಕರ್ಣಾಃ|

03120011c ಜಾನಾಮಿ ವೀರ್ಯಂ ಚ ತವಾತ್ಮಜಸ್ಯ|

ಕಾರ್ಣಿಭವತ್ಯೇಷ ಯಥಾ ರಣಸ್ಥಃ||

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಹರಿತಾದ ಶರಗಳನ್ನು ಕೃಪ, ದ್ರೋಣ, ವಿಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಕರ್ಣರು ಎದುರಿಸಲು ಶಕ್ತರಿಲ್ಲ. ಈ ನಿನ್ನ ಮಗ, ಕೃಷ್ಣನ ವೀರ ಮಗನು

ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

03120012a ಸಾಂಬಃ ಸಸೂತಂ ಸರಥಂ ಭುಜಾಭ್ಯಾಂ|

ದುಃಶಾಸನಂ ಶಾಸ್ತು ಬಲಾತ್ಪ್ರಮಥ್ಯ|

03120012c ನ ವಿದ್ಯತೇ ಜಾಂಬವತೀಸುತಸ್ಯ|

ರಣೇಽವಿಷಯಂ ಹಿ ರಣೋತ್ಕಟಸ್ಯ||

ಸಾಂಬನು ತನ್ನ ತೋಳುಗಳ ಬಲದಿಂದ ಸೂತ ಮತ್ತು ರಥಗಳೊಂದಿಗೆ ದುಃಶಾಸನನನ್ನು ಕೊಂದು ಶಿಕ್ಷಿಸಲಿ. ರಣೋತ್ಕಟ ಜಾಂಬವತೀಸುತನಿಗೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಏನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

03120013a ಏತೇನ ಬಾಲೇನ ಹಿ ಶಂಬರಸ್ಯ|

ದೈತ್ಯಸ್ಯ ಸೈನ್ಯಂ ಸಹಸಾ ಪ್ರಣುನ್ಯಂ|

03120013c ವೃತ್ತೋರುರತ್ಯಾಯತಪೀನಬಾಹುರ್|

ಏತೇನ ಸಂಖ್ಯೇ ನಿಹತೋಽಶ್ವಚಕ್ರಃ||

03120013e ಕೋ ನಾಮ ಸಾಂಬಸ್ಯ ರಣೇ ಮನುಷ್ಯೋ|

ಗತ್ವಾಂತರಂ ವೈ ಭುಜಯೋರ್ಧರೇತ||

ಬಾಲಕನಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಇವನು ದೈತ್ಯ ಶಂಬರನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದನು. ಗುಂಡಾದ ತೊಡೆಗಳ ಮತ್ತು ನೀಳಬಾಹುಗಳ ಅಶ್ವಚಕ್ರನನ್ನೂ ರಣದಲ್ಲಿ ಇವನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಂಬನ ಭುಜಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಲುಕಿ, ದೀರ್ಘಕಾಲ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಮನುಷ್ಯರಾದರೂ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

03120014a ಯಥಾ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಂತರಮಂತಕಸ್ಯ|
ಕಾಲೇ ಮನುಷ್ಯೋ ನ ವಿನಿಷ್ಯಮೇತ|

03120014c ತಥಾ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಂತರಮಸ್ಯ ಸಂಖ್ಯೇ|
ಕೋ ನಾಮ ಜೀವನ್ಮುನರಾವ್ರಜೇತ||

ಕಾಲ ಬಂದು ಯಮನ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನೂ ಹೇಗೆ ಹೊರಬರಲಾರನೋ ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ತನ್ನ ಜೀವದೊಂದಿಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

03120015a ದ್ರೋಣಂ ಚ ಭೀಷ್ಮಂ ಚ ಮಹಾರಥೌ ತೌ|
ಸುತೈರ್ವೃತಂ ಚಾಪ್ಯಥ ಸೋಮದತ್ತಂ|

03120015c ಸರ್ವಾಣಿ ಸೈನ್ಯಾನಿ ಚ ವಾಸುದೇವಃ|
ಪ್ರಧಕ್ಷ್ಯತೇ ಸಾಯಕವಹ್ನಿಜಾಲೈಃ||

ನಮ್ಮ ವಾಸುದೇವನು ತನ್ನ ಬೆಂಕಿಯಂತಹ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮಹಾರಥಿ ದ್ರೋಣ-ಭೀಷ್ಮರನ್ನು, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸೋಮದತ್ತನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಸೈನ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಟ್ಟು ಉರುಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

03120016a ಕಿಂ ನಾಮ ಲೋಕೇಷ್ಟವಿಷಹ್ಯಮಸ್ತಿ|
ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಸರ್ವೇಷು ಸದೈವತೇಷು|

03120016c ಆತ್ತಾಯುಧಸ್ಯೋತ್ತಮಬಾಣಪಾಣೇಶ್|
ಚಕ್ರಾಯುಧಸ್ಯಾಪ್ರತಿಮಸ್ಯ ಯುದ್ಧೇ||

ತನ್ನ ಧನುಸ್ಸು, ಬಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು

ಗುರಿಯಿಟ್ಟ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸರಿಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳೂ ಸೇರಿ ಏನುತಾನೆ ಅಸಾಧ್ಯ?

03120017a ತತೋಽನಿರುದ್ಧೋಽಪ್ಯಸಿಚರ್ಮಪಾಣಿರ್|
ಮಹೀಮಿಮಾಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೈರ್ವಿಸಂಕ್ಷೈಃ|

03120017c ಹೃತೋತ್ತಮಾಂಗೈರ್ನಿಹತೈಃ ಕರೋತು|
ಕೀರ್ಣಾಂ ಕುಶೈರ್ವೇದಿಮಿವಾಧ್ವರೇಷು||

ಅನಂತರ ಅನಿರುದ್ಧನು ಖಡ್ಗ ತೋಮರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೂರ್ಛಿತಪ್ಪಿ, ಅಂಗಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಕೊಂದು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರಿಂದ, ಯಜ್ಞವೇದಿಯನ್ನು ದರ್ಬೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಸುವಂತೆ ತುಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ.

03120018a ಗದೋಲ್ಮುಕೌ ಬಾಹುಕಭಾನುನೀಥಾಃ|
ಶೂರಶ್ಚ ಸಂಖ್ಯೇ ನಿಶತಃ ಕುಮಾರಃ|

03120018c ರಣೋತ್ಕಟೌ ಸಾರಣಚಾರುದೇಷ್ಟೌ|
ಕುಲೋಚಿತಂ ವಿಪ್ರಥಯಂತು ಕರ್ಮ||

ಗದ, ಉಲ್ಮುಕ, ಬಾಹುಕ, ಭಾನು, ನೀಥ, ರಣಶೂರ ಬಾಲಕ ನಿಷತ, ರಣೋತ್ಕಟ ಸಾರಣ ಮತ್ತು ಚಾರುದೇಷ್ಟರು ತಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗುತ್ತಾರೆ.

03120019a ಸವೃಷ್ಟಿಭೋಜಾಂಧಕಯೋಧಮುಖ್ಯಾ|
ಸಮಾಗತಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಶೂರಸೇನಾ|

03120019c ಹತ್ವಾ ರಣೇ ತಾಂಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಪುತ್ರಾಽಲ್|

ಲೋಕೇ ಯಶಃ ಸ್ಥಿತಮುಪಾಕರೋತು||

ವೃಷ್ಟಿ-ಅಂಧಕ-ಭೋಜ ಯೋಧಮುಖ್ಯರೂ ಸೇರಿ ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ
ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸೇನಾಶೂರರು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಕೊಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕು.

03120020a ತತೋಽಭಿಮನ್ಯುಃ ಪೃಥಿವೀಂ ಪ್ರಶಾಸ್ತು|

ಯಾವದ್ವೃತಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಿಷ್ಠಃ|

03120020c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ ಪಾರಯತೇ ಮಹಾತ್ಮಾ|

ದ್ಯೂತೇ ಯಥೋಕ್ತಂ ಕುರುಸತ್ತಮೇನ||

ಧರ್ಮಭೃತ ವರಿಷ್ಠ ಮಹಾತ್ಮ ಕುರುಸತ್ತಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ
ಮಾತುಕೊಟ್ಟಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಈ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳಲಿ.

03120021a ಅಸ್ಮತ್ಪ್ರಮುಕ್ತೈರ್ವಿಶಿಖೈರ್ಜಿತಾರಿಸ್|

ತತೋ ಮಹೀಂ ಭೋಕ್ಷ್ಯತಿ ಧರ್ಮರಾಜಃ|

03120021c ನಿರ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಂ ಹತಸೂತಪುತ್ರಾಂ|

ಏತದ್ಧಿನಃ ಕೃತ್ಯತಮಂ ಯಶಶ್ಯಂ||

ನಾವು ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನ ಶತ್ರುಗಳು ಹತರಾದ ನಂತರ
ಧರ್ಮರಾಜನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು
ಇಲ್ಲದಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಸೂತಪುತ್ರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದು

ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಯಶಸ್ವೀ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಒಳ್ಳೆಯ
ಕಾರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ.”

03120022 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ|

03120022a ಅಸಂಶಯಂ ಮಾಧವ ಸತ್ಯಮೇತದ್|

ಗೃಹ್ಣೀಮ ತೇ ವಾಕ್ಯಮದೀನಸತ್ತ್ವ|

03120022c ಸ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಭುಜಾಭ್ಯಾಮಜಿತಾಂ ತು ಭೂಮಿಂ|

ನೇಚ್ಛೇತ್ಕುರೂಣಾಮೃಷಭಃ ಕಥಂ ಚಿತ್||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಾಧವ! ಇದು ಸತ್ಯವೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ! ಅದೀನಸತ್ತ್ವ! ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇವೆ.
ತಮ್ಮ ದೇ ಭುಜಬಲದಿಂದ ಗೆಲ್ಲದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕುರುವೃಷಭನು
ಹೇಗೂ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

03120023a ನ ಹ್ಯೇಷ ಕಾಮಾನ್ನ ಭಯಾನ್ನ ಲೋಭಾದ್|

ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ಜಾತು ಜಹ್ಯಾತ್ಸ್ವ ಧರ್ಮಂ|

03120023c ಭೀಮಾರ್ಜುನೌ ಚಾತಿರಥೌ ಯಮೌ ವಾ|

ತಥೈವ ಕೃಷ್ಣಾ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೇಯಂ||

ಕಾಮದಿಂದಾಗಲೀ, ಭಯದಿಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಲೋಭದಿಂದಾಗಲೀ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ
ಭೀಮಾರ್ಜುನರೂ, ಅತಿರಥ ಯಮಳರೂ, ದ್ರುಪದನ ಮಗಳು
ಕೃಷ್ಣೆಯೂ ಕೂಡ.

03120024a ಉಭೌ ಹಿ ಯುದ್ಧೇಽಪ್ರತಿಮೌ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ|

ವೃಕೋದರಶ್ಚೈವ ಧನಂಜಯಶ್ಚ|

03120024c ಕಸ್ಮಾನ್ನ ಕೃತ್ಸ್ಮಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಪ್ರಶಾಸೇನ್|

ಮಾದ್ರೀಸುತಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಪುರಸ್ಕೃತೋಽಯಂ||

ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವೃಕೋದರ ಧನಂಜಯರಿಬ್ಬರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಅಪ್ರತಿಮರು. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾದ್ರೀಸುತರಿಂದ ಪುರಸ್ಕೃತನಾದವನೇ
ಈ ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಏಕೆ ಆಳಬಾರದು?

03120025a ಯದಾ ತು ಪಾಂಚಾಲಪತಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾ|

ಸಕೇಕಯಶ್ಚೇದಿಪತಿರ್ಮಯಂ ಚ|

03120025c ಯೋತ್ಸ್ಯಾಮಿ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಪರಾಂಸ್ತದಾ ವೈ|

ಸುಯೋಧನಸ್ತುತ್ಯತಿ ಜೀವಲೋಕಂ||

ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಚಾಲರಾಜ, ಕೇಕಯ ಮತ್ತು ಚೇದಿರಾಜರು ಮತ್ತು
ನಾವೂ ಕೂಡ ಒಂದಾಗಿ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ
ಧಾಳಿಮಾಡಿದರೆ ಸುಯೋಧನನು ಜೀವಲೋಕವನ್ನು ತೊರೆಯುತ್ತಾನೆ.”

03120026 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03120026a ನೈತಚ್ಚಿತ್ರಂ ಮಾಧವ ಯದ್ಬ್ರವೀಷಿ|

ಸತ್ಯಂ ತು ಮೇ ರಕ್ಷತಮಂ ನ ರಾಜ್ಯಂ|

03120026c ಕೃಷ್ಣಸ್ತು ಮಾಂ ವೇದ ಯಥಾವದೇಕಃ|

ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ವೇದಾಹಮಥೋ ಯಥಾವತ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಾಧವ! ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಸರಿಯಾದದ್ದೇ. ನನಗೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸತ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ. ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರಗಳು ಕೃಷ್ಣನಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

03120027a ಯದೈವ ಕಾಲಂ ಪುರುಷಪ್ರವೀರೋ|

ವೇತ್ಸ್ಯ ತ್ವಯಂ ಮಾಧವ ವಿಕ್ರಮಸ್ಯ|

03120027c ತದಾ ರಣೇ ತ್ವಂ ಚ ಶಿನಿಪ್ರವೀರ|

ಸುಯೋಧನಂ ಜೇಷ್ಯಸಿ ಕೇಶವಶ್ಚ||

ಮಾಧವ! ಕೇಶವ! ಯಾವಾಗ ಪುರುಷಪ್ರವೀರರು ಇದು ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಆಗ ರಣದಲ್ಲಿ ನೀನೂ ಶಿನಿಪ್ರವೀರನೂ ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವಿರಿ.

03120028a ಪ್ರತಿಪ್ರಯಾಂತ್ವದ್ಯ ದಶಾರ್ಹವೀರಾ|

ದೃಢೋಽಸ್ಮಿ ನಾಥೈರ್ನ ರಲೋಕನಾಥೈಃ|

03120028c ಧರ್ಮೇಽಪ್ರಮಾದಂ ಕುರುತಾಪ್ರಮೇಯಾ|

ದ್ರಷ್ಟ್ವಾಸ್ಮಿ ಭೂಯಃ ಸುಖಿನಃ ಸಮೇತಾನ್||

ಈಗ ದಶಾರ್ಹ ವೀರರು ಹಿಂದಿರುಗಲಿ. ನಾನು ನರಲೋಕನಾಥರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದು ಧೃಢ! ಅಪ್ರಮೇಯರೇ! ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ! ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸಂತೋಷದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗೋಣ!”

03120029 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03120029a ತೇಽನ್ಯೋನ್ಯಮಾಮಂತ್ರೈ ತಥಾಭಿವಾದ್ಯ|

ವೃದ್ಧಾನ್ವರಿಸ್ವಜ್ಯ ಶಿಶೂಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನ್|

03120029c ಯದುಪ್ರವೀರಾಃ ಸ್ವಗೃಹಾಣಿ ಜಗ್ಮೂ|

ರಾಜಾಪಿ ತೀರ್ಥಾನ್ಯನುಸಂಚಚಾರ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು

ಅಭಿವಂದಿಸಿ ವೃದ್ಧರನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಲಂಗಿಸಿ

ಯದುಪ್ರವೀರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ರಾಜನಾದರೋ ಅನ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಮುಂದುವರೆದನು.

03120030a ವಿಸೃಜ್ಯ ಕೃಷ್ಣಂ ತ್ವಥ ಧರ್ಮರಾಜೋ|

ವಿದರ್ಭರಾಜೋಪಚಿತಾಂ ಸುತೀರ್ಥಾಂ|

03120030c ಸುತೇನ ಸೋಮೇನ ವಿಮಿಶ್ರಿತೋದಾಂ|

ತತಃ ಪಯೋಷ್ಣಿಂ ಪ್ರತಿ ಸ ಹ್ಯುವಾಸ||

ಕೃಷ್ಣನು ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ಧರ್ಮರಾಜನು

ವಿದರ್ಭರಾಜನಿಂದ ವಿರಚಿತ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೊರಟನು.

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸೋಮವನ್ನು ಕಡೆಯುವಾಗ ಬಿದ್ದ ಸೋಮದಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತ

ಪಯೋಷ್ಣಿ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಪ್ರಭಾಸೇ

ಯಾದವಪಾಂಡವಸಮಾಗಮೇ ವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರಭಾಸದಲ್ಲಿ ಯಾದವಪಾಂಡವಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ನೂರಾಳಪ್ಪತ್ತನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨೧

ಚ್ಯವನ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಪಯೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ
ಮಾಡಿದುದು (೧-೧೫). ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ಬಳಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಕೇಳಲು ಲೋಮಶನು ಚ್ಯವನ ಮಹರ್ಷಿಯು ಅಶ್ವಿನಿಯರಿಗೆ
ಸೋಮವನ್ನಿತ್ತ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು (೧೬-೨೨).

03121001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03121001a ನೃಗೇಣ ಯಜಮಾನೇನ ಸೋಮೇನೇಹ ಪುರಂದರಃ|

03121001c ತರ್ಪಿತಃ ಶ್ರೂಯತೇ ರಾಜನ್ಸ ತೃಪ್ತೋ ಮದಮಭ್ಯಗಾತ್||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಇಲ್ಲಿ ನೃಗನು ಯಜಮಾನನಾಗಿ
ಸೋಮದಿಂದ ಪುರಂದರ ಇಂದ್ರನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನೆಂದೂ ಮತ್ತು
ಮತ್ತೇರುವಷ್ಟು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತನಾದನೆಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

03121002a ಇಹ ದೇವೈಃ ಸಹೇಂದ್ರೈರ್ಹಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಭಿರೇವ ಚ|

03121002c ಇಷ್ಟಂ ಬಹುವಿದ್ಯೈರ್ಘೈರ್ಮಹದ್ಭಿರ್ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೈಃ||

ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದ್ರನೂ ಸೇರಿ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪತಿಯೂ ಕೂಡ
ಬಹಳ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಬಹುವಿಧದ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

03121003a ಆಮೂರ್ತರಯಸಶ್ಚೇಹ ರಾಜಾ ವಜ್ರಧರಂ ಪ್ರಭುಂ|

03121003c ತರ್ಪಯಾಮಾಸ ಸೋಮೇನ ಹಯಮೇಧೇಷು ಸಪ್ತಸು||

ಇಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಾ ಆಮೂರ್ತರಯಸನು ಪ್ರಭೂ ವಜ್ರಧರ ಇಂದ್ರನನ್ನು
ಏಳು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನಿತ್ತು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು.

03121004a ತಸ್ಯ ಸಪ್ತಸು ಯಜ್ಞೇಷು ಸರ್ವಮಾಸೀದ್ಧಿರಣ್ಮಯಂ|

03121004c ವಾನಸ್ಪತ್ಯಂ ಚ ಭೌಮಂ ಚ ಯದ್ರವ್ಯಂ ನಿಯತಂ ಮಖೇ||

ಯಾವಾಗಲೂ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಮರದಿಂದ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ
ಮಾಡಿರುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ದ್ರವ್ಯಗಳೂ ಅವನ ಏಳೂ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ
ಬಂಗಾರದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು.

03121005a ತೇಷ್ಟೇವ ಚಾಸ್ಯ ಯಜ್ಞೇಷು ಪ್ರಯೋಗಾಃ ಸಪ್ತ ವಿಶ್ರುತಾಃ|

03121005c ಸಪ್ತೈಕೈಕಸ್ಯ ಯೂಪಸ್ಯ ಚಷಾಲಾಶ್ಚೋಪರಿ ಸ್ಥಿತಾಃ||

03121006a ತಸ್ಯ ಸ್ಮ ಯೂಪಾನ್ಯಜ್ಞೇಷು ಭ್ರಾಜಮಾನಾನ್ ಹಿರಣ್ಮಯಾನ್|

03121006c ಸ್ವಯಮುತ್ಥಾಪಯಾಮಾಸುರ್ದೇವಾಃ ಸೇಂದ್ರಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಅವನ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಏಳು ಪ್ರಯೋಗಗಳೆಂದು
ವಿಶ್ರುತವಾಗಿವೆ. ಏಳರಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಯೂಪಗಳ ಮೇಲೂ

ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ಏರಿಸಲಾಗಿತ್ತು¹²⁸. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಅವನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ದೇವತೆಗಳು ತಾವೇ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ಬಂಗಾರದಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದ ಯೂಪಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರಂತೆ.

03121007a ತೇಷು ತಸ್ಯ ಮಖಾಗ್ರೇಷು ಗಯಸ್ಯ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03121007c ಅಮಾದ್ಯದಿಂದ್ರಃ ಸೋಮೇನ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿರ್ದ್ವಿಜಾತಯಃ||

ಗಯರಾಜನ ಆ ಉತ್ತಮ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮದಿಂದ
ಬುದ್ಧಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ದ್ವಿಜಾತಿಯವರು ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ
ಹುಚ್ಚಾದರು.

03121008a ಸಿಕತಾ ವಾ ಯಥಾ ಲೋಕೇ ಯಥಾ ವಾ ದಿವಿ ತಾರಕಾಃ|

03121008c ಯಥಾ ವಾ ವರ್ಷತೋ ಧಾರಾ ಅಸಂಖ್ಯೇಯಾಶ್ಚ ಕೇನ ಚಿತ್||

03121009a ತಥೈವ ತದಸಂಖ್ಯೇಯಂ ಧನಂ ಯತ್ರ ದದೌ ಗಯಃ|

03121009c ಸದಸ್ಯೇಭ್ಯೋ ಮಹಾರಾಜ ತೇಷು ಯಜ್ಞೇಷು ಸಪ್ತಸು||

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮರಳನ್ನು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು, ಮಳೆಯ
ನೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಆ
ಏಳು ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಗಯನು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ ಸಂಪತ್ತು
ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

03121010a ಭವೇತ್ಸಂಖ್ಯೇಯಮೇತದ್ವೈ ಯದೇತತ್ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ|

¹²⁸ಅವನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯೂಪದ ಮೇಲೂ ಏಳು ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ಏರಿಸಲಾಗಿತ್ತು
ಎಂದೂ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

03121010c ನ ಸಾ ಶಕ್ಯಾ ತು ಸಂಖ್ಯಾತುಂ ದಕ್ಷಿಣಾ ದಕ್ಷಿಣಾವತಃ||

ಒಂದು ವೇಳೆ ಮರಳು, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಮತ್ತು ಹನಿಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಎಣಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆ ದಾನಕೊಡುವವನ ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿತ್ತು.

03121011a ಹಿರಣ್ಮಯೀಭಿರ್ಗೋಭಿಶ್ಚ ಕೃತಾಭಿರ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ|

03121011c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಸ್ತರ್ಪಯಾಮಾಸ ನಾನಾದಿಗ್ಭ್ಯಃ ಸಮಾಗತಾನ್||

ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ ಬಂಗಾರದ ಗೋವುಗಳಿಂದ ನಾನಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಅವನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು.

03121012a ಅಲ್ಪಾವಶೇಷಾ ಪೃಥಿವೀ ಚೈತ್ಯೈರಾಸೀನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03121012c ಗಯಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ತತ್ರ ತತ್ರ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಮಹಾತ್ಮ ಗಯನ ಯಜಮಾನತ್ವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಚೈತ್ಯಗಳಿದ್ದು ಭೂಮಿಯೇ ಚಿಕ್ಕದಾಯಿತೆಂದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

03121013a ಸ ಲೋಕಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತವಾನ್ಯೆಂದ್ರಾನ್ಕರ್ಮಣಾ ತೇನ ಭಾರತ|

03121013c ಸಲೋಕತಾಂ ತಸ್ಯ ಗಚ್ಚೇತ್ಪಯೋಷ್ಣಾಂ ಯ ಉಪಸ್ಪೃಶೇತ್||

ಭಾರತ! ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅವನು ಇಂದ್ರನ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಪಯೋಷ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವವರು ಅವನ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03121014a ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮತ್ರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋಽನಘ|

03121014c ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಹೀಪಾಲ ಧೂತಪಾಪ್ಮಾ ಭವಿಷ್ಯಸಿ||

ಅನಘ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಮಹೀಪಾಲ! ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಳೆದಂತಾಗುತ್ತದೆ.”

03121015 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03121015a ಸ ಪಯೋಷ್ಣಾಂ ನರಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ವೈ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ|

03121015c ವೈಡೂರ್ಯ ಪರ್ವತಂ ಚೈವ ನರ್ಮದಾಂ ಚ ಮಹಾನದೀಂ||

03121015e ಸಮಾಜಗಾಮ ತೇಜಸ್ವೀ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋಽನಘಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ನರಶ್ರೇಷ್ಠನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಪಯೋಷ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ, ಆ ಅನಘ ತೇಜಸ್ವಿಯು ವೈಡೂರ್ಯ ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಮಹಾನದಿಗೆ ತನ್ನ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಹೋದನು.

03121016a ತತೋಽಸ್ಯ ಸರ್ವಾಣ್ಯಾಚಖ್ಯೌ ಲೋಮಶೋ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಃ|

03121016c ತೀರ್ಥಾನಿ ರಮಣೀಯಾನಿ ತತ್ರ ತತ್ರ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಯುಷಿ ಲೋಮಶನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿದ್ದ ರಮಣೀಯ ತೀರ್ಥಗಳ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು.

03121017a ಯಥಾಯೋಗಂ ಯಥಾಪ್ರೀತಿ ಪ್ರಯಯೌ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ|

03121017c ದದಮಾನೋಽಸಕೃದ್ವಿತ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಹಾಗೆ, ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಹಸ್ರಾರು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸತ್ಕರಿಸಿ ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತು ಅವನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ
ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

03121018 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03121018a ದೇವಾನಾಮೇತಿ ಕೌಂತೇಯ ತಥಾ ರಾಜ್ಞಾಂ ಸಲೋಕತಾಂ|

03121018c ವೈಡೂರ್ಯ ಪರ್ವತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನರ್ಮದಾಮವತೀರ್ಯ ಚ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌಂತೇಯ! ವೈಡೂರ್ಯ ಪರ್ವತವನ್ನು
ನೋಡಿ ನರ್ಮದಾ ನದಿಗೆ ಇಳಿದವನು ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ರಾಜರ
ಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ.

03121019a ಸಂಧಿರೇಷ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ತ್ರೇತಾಯಾ ದ್ವಾಪರಸ್ಯ ಚ|

03121019c ಏತಮಾಸಾದ್ಯ ಕೌಂತೇಯ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಇದು ತ್ರೇತ ಮತ್ತು ದ್ವಾಪರಗಳ ಸಂಧಿ. ಕೌಂತೇಯ! ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದವನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03121020a ಏಷ ಶರ್ಯಾ ತಿಯಜ್ಞಸ್ಯ ದೇಶಸ್ತಾತ ಪ್ರಕಾಶತೇ|

03121020c ಸಾಕ್ಷಾದ್ಯತ್ರಾಪಿಬತ್ಸೋಮಮಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ಸಹ ಕೌಶಿಕಃ||

ಮಗೂ! ಇಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶರ್ಯಾ ತಿಯ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೌಶಿಕ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು
ಸೋಮವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ್ದನು.

03121021a ಚುಕೋಪ ಭಾರ್ಗವಶ್ಚಾಪಿ ಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯ ಮಹಾತಪಾಃ|

03121021c ಸಂಸ್ತಂಭಯಾಮಾಸ ಚ ತಂ ವಾಸವಂ ಚ್ಯವನಃ ಪ್ರಭುಃ||

03121021e ಸುಕನ್ಯಾಂ ಚಾಪಿ ಭಾರ್ಯಾಂ ಸ ರಾಜಪುತ್ರೀಮಿವಾಪ್ತವಾನ್||

ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಭಾರ್ಗವ ಪ್ರಭು ಚ್ಯವನನು ಮಹೇಂದ್ರ ವಾಸವ ಇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಅವನನ್ನು ಗರಬಡಿಸಿದನು. ಅವನು ರಾಜಪುತ್ರೀ ಸುಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದನು.”

03121022 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03121022a ಕಥಂ ವಿಷ್ವಂಭಿತಸ್ತೇನ ಭಗವಾನ್ಪಾಕಶಾಸನಃ|

03121022c ಕಿಮರ್ಥಂ ಭಾರ್ಗವಶ್ಚಾಪಿ ಕೋಪಂ ಚಕ್ರೇ ಮಹಾತಪಾಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನಿಂದ ಹೇಗೆ ಭಗವಾನ್ ಪಾಕಶಾಸನ ಇಂದ್ರನು ಗರಹೊಡೆದಂತಾದನು ಮತ್ತು ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಭಾರ್ಗವನಾದರೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಕೋಪಗೊಂಡನು?

03121023a ನಾಸತ್ಯೌ ಚ ಕಥಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯ ತವಾನ್ಸೋಮಪೀಥಿನೌ|

03121023c ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಯಥಾವೃತ್ತಮಾಖ್ಯಾತು ಭಗವಾನ್ಮಮ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ನಾಸತ್ಯ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳು ಹೇಗೆ ಸೋಮಪಾನ ಮಾಡುವಂತಾದರು? ಭಗವಾನ್! ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ನಡೆದಹಾಗೆ ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸೌಕನ್ಯೇ

ಏಕವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಕನ್ಯದಲ್ಲಿ

ನೂರಾಳಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨೨

ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭೃಗುಮಹರ್ಷಿಯ ಮಗ

ಚ್ಯವನನ ಸುತ್ತ ಹುತ್ತವು ಬೆಳೆದುದು (೧-೪). ಬಹುಕಾಲದ ನಂತರ

ಅದೇ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ರಾಜ ಶರ್ಯಾತಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳು ಸುಕನ್ಯೆಯನ್ನೂ

ಸೇರಿ ನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗೆ ವಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದುದು (೫-

೬). ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಹುತ್ತದೊಳಗಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಚ್ಯವನನ

ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸುಕನ್ಯೆಯು ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಚುಚ್ಚಿದುದು (೭-೧೨).

ಕೋಪಿಷ್ಟನಾದ ಚ್ಯವನನು ಶರ್ಯಾತಿಯ ಸೈನಿಕರ ಮಲಮೂತ್ರಗಳನ್ನು

ನಿಲ್ಲಿಸಿದುದು (೧೩). ಸುಕನ್ಯೆಯು ತಿಳಿಯದೇ ತಾನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು

ತಿಳಿಸಲು, ಚ್ಯವನನ ಕೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಸುಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ

ವಿವಾಹಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದುದು (೧೪-೨೭).

03122001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03122001a ಭೃಗೋರ್ಮಹರ್ಷೇಃ ಪುತ್ರೋಽಭೂಚ್ಚ ವನೋ ನಾಮ ಭಾರ್ಗವಃ|

03122001c ಸಮೀಪೇ ಸರಸಃ ಸೋಽಸ್ಯ ತಪಸ್ತೇಪೇ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೃಗು ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಚ್ಯವನ ಭಾರ್ಗವನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗನಿದ್ದನು¹²⁹ ಮತ್ತು ಆ ಮಹಾದ್ಯುತಿಯು ಇದೇ ಸರೋವರದ ಬಳಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03122002a ಸ್ಥಾನುಭೂತೋ ಮಹಾತೇಜಾ ವೀರಸ್ಥಾನೇನ ಪಾಂಡವ|

03122002c ಅತಿಷ್ಠತ್ಸು ಬಹುನ್ನಾಲಾನೇಕದೇಶೇ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ಪಾಂಡವ! ವಿಶಾಂಪತೇ! ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯು ವೀರಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾಗಿದ್ದು ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಲ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03122003a ಸ ವಲ್ಮೀಕೋಽಭವದೃಷ್ಟಿರ್ಲತಾಭಿರಭಿಸಂವೃತಃ|

03122003c ಕಾಲೇನ ಮಹತಾ ರಾಜನ್ಸಮಾಕೀರ್ಣಃ ಪಿಪೀಲಿಕೈಃ||

ರಾಜನ್! ಬಹು ಸಮಯದ ನಂತರ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಬೆಳೆದು, ಇರುವೆಗಳ ತಂಡವು ವಾಸಮಾಡುವ ಹುತ್ತವಾದನು.

03122004a ತಥಾ ಸ ಸಂವೃತೋ ಧೀಮಾನ್ಮೃತ್ಪಿಂಡ ಇವ ಸರ್ವಶಃ|

03122004c ತಪ್ಯತಿ ಸ್ಮ ತಪೋ ರಾಜನ್ವಲ್ಮೀಕೇನ ಸಮಾವೃತಃ||

ಹೀಗೆ ಆ ಧೀಮಂತನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದಲೂ ಹುತ್ತದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಣ್ಣಿನ ರಾಶಿಯಂತೆ ಆದನು. ರಾಜನ್! ಹುತ್ತದಿಂದ ಅವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು.

¹²⁹ಚ್ಯವನನ ಜನ್ಮಕಥೆಯು ಆದಿಪರ್ವದಲ್ಲಿದೆ.

03122005a ಅಥ ದೀರ್ಘಸ್ಯ ಕಾಲಸ್ಯ ಶರ್ಯಾ ತಿನಾಮ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03122005c ಆಜಗಾಮ ಸರೋ ರಮ್ಯಂ ವಿಹರ್ತುಮಿದಮುತ್ತಮಂ||

ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಹೀಗಿರಲು, ಶರ್ಯಾತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಜನು
ಈ ಉತ್ತಮ ರಮ್ಯ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ವಿಹರಿಸಲು ಬಂದನು.

03122006a ತಸ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಚತ್ವಾರ್ಯಾಸನ್ನರಿಗ್ರಹಃ|

03122006c ಏಕೈವ ಚ ಸುತಾ ಶುಭ್ರಾ ಸುಕನ್ಯಾ ನಾಮ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಅವನೊಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ
ಒಬ್ಬಳು ಸುಕನ್ಯಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅವನ ಶುಭ್ರ ಮಗಳು.

03122007a ಸಾ ಸಖೀಭಿಃ ಪರಿವೃತಾ ಸರ್ವಾ ಭರಣಭೂಷಿತಾ|

03122007c ಚಂಕ್ರಮ್ಯಮಾಣಾ ವಲ್ಮೀಕಂ ಭಾರ್ಗವಸ್ಯ ಸಮಾಸದತ್||

ಸಖಿಯರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು ಸರ್ವಾ ಭರಣ ಭೂಷಿತಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಭಾರ್ಗವನ ಹುತ್ತವನ್ನು
ನೋಡಿದಳು.

03122008a ಸಾ ಚೈವ ಸುದತೀ ತತ್ರ ಪಶ್ಯಮಾನಾ ಮನೋರಮಾನ್|

03122008c ವನಸ್ಪತೀನ್ವಿಚಿನ್ವಂತೀ ವಿಜಹಾರ ಸಖೀವೃತಾ||

ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸುಂದರ ಹಲ್ಲಿನವಳು ಮನೋರಮ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು
ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಸಖಿಗಳೊಂದಿಗೂಡಿ ತಿರುಗಾಡಿದಳು.

03122009a ರೂಪೇಣ ವಯಸಾ ಚೈವ ಮದನೇನ ಮದೇನ ಚ|

03122009c ಬಭಂಜ ವನವೃಕ್ಷಾಣಾಂ ಶಾಖಾಃ ಪರಮಪುಷ್ಪಿತಾಃ||

ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮದನನ ಮತ್ತೇರಿದ ಅವಳು ತುಂಬಾ ಹೊಬಿಟ್ಟು ಭಾರವಾಗಿ ಬಗ್ಗಿದ್ದ ಕಾಡು ಮರಗಳ ರೆಂಬೆಗಳನ್ನು ಮುರಿಯ ತೊಡಗಿದಳು.

03122010a ತಾಂ ಸಖೀರಹಿತಾಮೇಕಾಮೇಕವಸ್ತ್ರಾಮಲಂಕೃತಾಂ|

03122010c ದದರ್ಶ ಭಾರ್ಗವೋ ಧೀಮಾಂಶ್ಚ ರಂತೀಮಿವ ವಿದ್ಯುತಂ||

ಒಂದೇ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟು ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ, ಸಖಿಯರಿಲ್ಲದೇ ಒಬ್ಬಳೇ ಇರುವ ಅವಳನ್ನು ಧೀಮಂತ ಭಾರ್ಗವನು ನೋಡಿದನು.

03122011a ತಾಂ ಪಶ್ಯಮಾನೋ ವಿಜನೇ ಸ ರೇಮೇ ಪರಮದ್ಯುತಿಃ|

03122011c ಕ್ಷಾಮಕಂಠಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಸ್ತಪೋಬಲಸಮನ್ವಿತಃ||

03122011e ತಾಮಾಬಭಾಷೇ ಕಲ್ಯಾಣೀಂ ಸಾ ಚಾಸ್ಯ ನ ಶೃಣೋತಿ ವೈ||

ಆ ನಿರ್ಜನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡ ಪರಮದ್ಯುತಿ, ಬಾಯೊಣಗಿದ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ತಪೋಬಲಸಮನ್ವಿತ ಚ್ಯವನನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು. ಆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಅದು ಕೇಳದಾಯಿತು.

03122012a ತತಃ ಸುಕನ್ಯಾ ವಲ್ಮಿಕೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಾರ್ಗವಚಕ್ಷುಷೀ|

03122012c ಕೌತೂಹಲಾತ್ಕಂಟಕೇನ ಬುದ್ಧಿಮೋಹಬಲಾತ್ಕೃತಾ||

03122013a ಕಿಂ ನು ಖಲ್ವಿದಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ನಿರ್ಬಿಭೇದಾಸ್ಯ ಲೋಚನೇ|

ಆಗ ಸುಕನ್ಯೆಯ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಭಾರ್ಗವನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಂಡು
ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಮೋಹವು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಆವರಿಸಲು ಇದು
ಏನಿರಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು
ಚುಚ್ಚಿದಳು.

03122013c ಅಕ್ಷುಧ್ಯತ್ಸ ತಯಾ ವಿದ್ಧೇ ನೇತ್ರೇ ಪರಮಮನ್ಯುಮಾನ್||

03122013e ತತಃ ಶರ್ಯಾ ತಿಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಶಕೃನ್ಮೂತ್ರಂ ಸಮಾವೃಣೋತ್||

03122014a ತತೋ ರುದ್ಧೇ ಶಕೃನ್ಮೂತ್ರೇ ಸೈನ್ಯಮಾನಾಹದುಃಖಿತಂ|

03122014c ತಥಾಗತಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ್ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ||

ಅವಳು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಚುಚ್ಚಲು ಮೊದಲೇ ಕೋಪಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ
ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಕುಪಿತನಾಗಿ ಶರ್ಯಾತಿಯ ಸೈನಿಕರ
ಮಲಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಸೇನೆಯು
ಮಲಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಮೂತ್ರ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿ ರಾಜನು ಅದು ಏಕೆ ಹಾಗಾಯಿತೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸತೊಡಗಿದನು.

03122015a ತಪೋನಿತ್ಯಸ್ಯ ವೃದ್ಧಸ್ಯ ರೋಷಣಸ್ಯ ವಿಶೇಷತಃ|

03122015c ಕೇನಾಪಕೃತಮದ್ಯೇಹ ಭಾರ್ಗವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

03122015e ಜ್ಞಾತಂ ವಾ ಯದಿ ವಾಜ್ಞಾತಂ ತದೃತಂ ಬ್ರೂತ ಮಾಚಿರಂ||

“ತಪೋನಿರತನಾಗಿರುವ ವೃದ್ಧನಾದ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಕೋಪಿಷ್ಟನಾದ ಮಹಾತ್ಮ ಭಾರ್ಗವನಿಗೆ ಇಂದು ಮಾಡಬಾರದ್ದನ್ನು
ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು? ತಿಳಿದು ಅಥವಾ ತಿಳಿಯದೇ

ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ವರದಿಮಾಡಿ.”

03122016a ತಮೂಚುಃ ಸೈನಿಕಾಃ ಸರ್ವೇ ನ ವಿದ್ಮೋಽಪಕೃತಂ ವಯಂ|

03122016c ಸರ್ವೋಪಾಯೈರ್ಯಥಾಕಾಮಂ ಭವಾಂಸ್ತದಧಿಗಚ್ಛತು||

ಆಗ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿದರು: “ನಾವು ಯಾರೂ ಅಪಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿಮಗಿಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ನೀವೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.”

03122017a ತತಃ ಸ ಪೃಥಿವೀಪಾಲಃ ಸಾಮ್ನಾ ಚೋಗ್ರೇಣ ಚ ಸ್ವಯಂ|

03122017c ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ್ಸುಹೃದ್ವರ್ಗಂ ಪ್ರತ್ಯಜಾನನ್ನ ಚೈವ ತೇ||

ಅನಂತರ ರಾಜನು ಸ್ವತಃ ಸಾಮ ಮತ್ತು ಉಗ್ರ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ತನ್ನ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ, ಮಿತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

03122018a ಆನಾಹಾರ್ತಂ ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ಸೈನ್ಯಮಸುಖಾರ್ದಿತಂ|

03122018c ಪಿತರಂ ದುಃಖಿತಂ ಚಾಪಿ ಸುಕನ್ಯೈದಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಆ ಸೇನೆಯು ಮಲಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಖಿಡೆಗೊಳಪಟ್ಟು

ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ತಂದೆಯೂ

ದುಃಖಿತನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸುಕನ್ಯೆಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

03122019a ಮಯಾಟಂತ್ಯೇಹ ವಲ್ಮಿಕೇ ದೃಷ್ಟಂ ಸತ್ತ್ವಮಭಿಜ್ವಲತ್|

03122019c ಖಿದ್ಯೋತವದಭಿಜ್ಞಾತಂ ತನ್ಮಯಾ ವಿದ್ಧಮಂತಿಕಾತ್||

“ನಾನು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಹುತ್ತದ ಒಳಗಿಂದ ಹೊರಸೂಸುವ ಬೆಂಕಿಯೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಅದೊಂದು

ಬೆಂಕಿಯ ಹುಳುವಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಚುಚ್ಚಿದೆನು.”

03122020a ಏತಚ್ಛೃತ್ವಾ ತು ಶರ್ಯಾ ತಿರ್ವಲ್ಮಿಕಂ ತೂರ್ಣಮಾದ್ರವತ್|

03122020c ತತ್ರಾಪಶ್ಯತ್ತಪೋವೃದ್ಧಂ ವಯೋವೃದ್ಧಂ ಚ ಭಾರ್ಗವಂ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶರ್ಯಾ ತಿಯು ಕೂಡಲೇ ಹುತ್ತದೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ತಪೋವೃದ್ಧನೂ ವಯೋವೃದ್ಧನೂ ಆಗಿದ್ದ ಭಾರ್ಗವನನ್ನು ಕಂಡನು.

03122021a ಅಯಾಚದಥ ಸೈನ್ಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|

03122021c ಅಜ್ಞಾನಾದ್ಬಾಲಯಾ ಯತ್ತೇ ಕೃತಂ ತತ್ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ||

ರಾಜನು ಕೈಮುಗಿದು “ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬಾಲಕಿಯು ಮಾಡಿದುದನ್ನು, ಸೇನೆಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಯಾಚಿಸಿದನು.

03122022a ತತೋಽಬ್ರವೀನ್ಮಹೀಪಾಲಂ ಚ್ಯವನೋ ಭಾರ್ಗವಸ್ತದಾ|

03122022c ರೂಪಾದಾರ್ಯಸಮಾಯುಕ್ತಾಂ ಲೋಭಮೋಹಬಲಾತ್ಕೃತಾಂ||

03122023a ತಾಮೇವ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಹಂ ರಾಜನ್ದಹಿತರಂ ತವ|

03122023c ಕ್ಷಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಹೀಪಾಲ ಸತ್ಯಮೇತದ್ಭ್ರವೀಮಿ ತೇ||

ಆಗ ಭಾರ್ಗವ ಚ್ಯವನನು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಮಹೀಪಾಲ! ರೂಪ ಮತ್ತು ಔದಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆದರೆ ಲೋಭ ಮೋಹಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ನಿನ್ನ ಈ ಮಗಳನ್ನು ನೀನಾಗಿಯೇ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

03122024a ಋಷೇರ್ವ ಚನಮಾಜ್ಞಾಯ ಶರ್ಯಾ ತಿರವಿಚಾರಯನ್|

03122024c ದದೌ ದುಹಿತರಂ ತಸ್ಮೈ ಚ್ಯವನಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ||

ಋಷಿಯ ಮಾತನ್ನು ಆಜ್ಞೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಶರ್ಯಾತಿಯು ಏನೂ
ವಿಚಾರಮಾಡದೇ ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಚ್ಯವನನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

03122025a ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಚ ತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಚ್ಯವನಃ ಪ್ರಸಸಾದ ಹ|

03122025c ಪ್ರಾಪ್ತಪ್ರಸಾದೋ ರಾಜಾ ಸ ಸಸೈನ್ಯಃ ಪುನರಾವ್ರಜತ್||

ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಚ್ಯವನನು ಶಾಂತನಾದನು. ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು
ಪಡೆದ ರಾಜನು ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮರಳಿದನು.

03122026a ಸುಕನ್ಯಾಪಿ ಪತಿಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ತಪಸ್ವಿನಮನಿಂದಿತಾ|

03122026c ನಿತ್ಯಂ ಪರ್ಯ ಚರತ್ಪ್ರೀತ್ಯಾ ತಪಸಾ ನಿಯಮೇನ ಚ||

ಅನಿಂದಿತೆ ಸುಕನ್ಯೆಯೂ ಕೂಡ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು
ಪ್ರೀತಿ, ತಪಸ್ಸು, ನಿಯಮಗಳಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದಳು.

03122027a ಅಗ್ನೀನಾಮತಿಥೀನಾಂ ಚ ಶುಶ್ರೂಷುರನಸೂಯಿಕಾ|

03122027c ಸಮಾರಾಧಯತ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಚ್ಯವನಂ ಸಾ ಶುಭಾನನಾ||

ಬೇಗನೆ ಏನೂ ತಕರಾರಿಲ್ಲದೇ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಅತಿಥಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ಶುಭಾನನೆಯು ಚ್ಯವನನೊಂದಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸೌಕನ್ಯೇ

ದ್ವಾವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಕನ್ಯದಲ್ಲಿ

ನೂರಾಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨೩

ಒಮ್ಮೆ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸುಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಶ್ವಿನೀ ಕುಮಾರರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ವರಿಸೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದುದು (೧-೯). ಚ್ಯವನನಲ್ಲೇ ಅವಳು ಅನುರತಳೆಂದು ಹೇಳಲು, ಅಶ್ವಿನೀ ಕುಮಾರರು ಚ್ಯವನನನ್ನೂ ಯುವ ರೂಪವಂತನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಅವಳು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುವುದು (೧೦-೧೨). ಚ್ಯವನನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಶ್ವಿನೀ ಕುಮಾರರು ಮತ್ತು ಚ್ಯವನ ಮೂವರೂ ಸರೋವರಕ್ಕಿಳಿದುದು; ಒಂದೇ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮೇಲೆದ್ದುದು (೧೩-೧೮). ಸುಕನ್ಯೆಯು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನೇ ವರಿಸಿದ್ದುದು (೧೯). ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಚ್ಯವನನು ಇಂದ್ರನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರಿಗೆ ಸೋಮವನ್ನು ಕುಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದುದು (೨೦-೨೩).

03123001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03123001a ಕಸ್ಯ ಚಿತ್ತ್ವಥ ಕಾಲಸ್ಯ ಸುರಾಣಾಮಶ್ವಿನೌ ನೃಪ|

03123001c ಕೃತಾಭಿಷೇಕಾಂ ವಿವೃತಾಂ ಸುಕನ್ಯಾಂ ತಾಮಪಶ್ಯತಾಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪ ! ಕೆಲವು ಕಾಲದ ನಂತರ ಸುರರ ಅಶ್ವಿನೀ ಕುಮಾರರು ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸುಕನೈಯನ್ನು ನೋಡಿದರು.

03123002a ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದರ್ಶನೀಯಾಂಗೀಂ ದೇವರಾಜಸುತಾಮಿವ|

03123002c ಊಚತುಃ ಸಮಭಿದ್ರುತ್ಯ ನಾಸತ್ಯಾವಶ್ವಿನಾವಿದಂ||

ಇಂದ್ರನ ಮಗಳಂತಿರುವ ಆ ಸುಂದರಾಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಸತ್ಯ ಅಶ್ವಿನೀ ಕುಮಾರರು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದರು:

03123003a ಕಸ್ಯ ತ್ವಮಸಿ ವಾಮೋರು ಕಿಂ ವನೇ ವೈ ಕರೋಷಿ ಚ|

03123003c ಇಚ್ಛಾವ ಭದ್ರೇ ಜ್ಞಾತುಂ ತ್ವಾಂ ತತ್ತ್ವಮಾಖ್ಯಾಹಿ ಶೋಭನೇ||

“ಭದ್ರೇ! ಶೋಭನೇ! ವಾಮೋರು! ನೀನು ಯಾರವಳು ಮತ್ತು ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ? ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ತಿಳಿಯಬಯಸಿದ್ದೇವೆ. ಹೇಳು.”

03123004a ತತಃ ಸುಕನ್ಯಾ ಸಂವೀತಾ ತಾವುವಾಚ ಸುರೋತ್ತಮೌ|

03123004c ಶರ್ಯಾ ತಿತನಯಾಂ ವಿತ್ತಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಚ ಚ್ಯವನಸ್ಯ ಮಾಂ||

ಆಗ ಸುಕನೈಯು ಮೈಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಆ ಸುರೋತ್ತಮರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ನಾನು ಶರ್ಯಾ ತಿಯ ಮಗಳು ಮತ್ತು ಚ್ಯವನನ ಪತ್ನಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ.”

03123005a ಅಥಾಶ್ವಿನೌ ಪ್ರಹಸ್ತ್ವೈತಾಮಬ್ರುತಾಂ ಪುನರೇವ ತು|

03123005c ಕಥಂ ತ್ವಮಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಪಿತ್ರಾ ದತ್ತಾ ಗತಾಧ್ವನೇ||

ಅಶ್ವಿನೀ ಕುಮಾರರು ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕು ಪುನಃ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:
“ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ನಿನ್ನಂಥಹ ಕಲ್ಯಾಣಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮುದುಕನಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟ?”

03123006a ಭ್ರಾಜಸೇ ವನಮಧ್ಯೇ ತ್ವಂ ವಿದ್ಯುತ್ಸಾದಾಮಿನೀ ಯಥಾ|

03123006c ನ ದೇವೇಷ್ಟಪಿ ತುಲ್ಯಾಂ ಹಿ ತ್ವಯಾ ಪಶ್ಯಾವ ಭಾಮಿನಿ||

ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಿಂಚಿನ ಮಾಲೆಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.
ಭಾಮಿನಿ! ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಸರಿಸಮಳಾದವಳನ್ನು
ನಾವು ಕಂಡಿಲ್ಲ.

03123007a ಸರ್ವಾ ಭರಣಸಂಪನ್ನಾ ಪರಮಾಂಬರಧಾರಿಣೀ|

03123007c ಶೋಭೇಥಾಸ್ತ್ವ ನವದ್ಯಾಂಗಿ ನ ತ್ವೇವಂ ಮಲಪಂಕಿನೀ||

ಸರ್ವಾ ಭರಣ ಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದರೆ
ಅನವದ್ಯಾಂಗಿ ನೀನು ಶೋಭಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಹೀಗೆ ಕೊಳಕು ತುಂಬಿ ಇದ್ದರೆ
ಇಲ್ಲ.

03123008a ಕಸ್ಮಾದೇವಂವಿಧಾ ಭೂತ್ವಾ ಜರಾಜರ್ಜರಿತಂ ಪತಿಂ|

03123008c ತ್ವಮುಪಾಸ್ಸೇ ಹ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಕಾಮಭೋಗಬಹಿಷ್ಕೃತಂ||

03123009a ಅಸಮರ್ಥಂ ಪರಿತ್ರಾಣೇ ಪೋಷಣೇ ಚ ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ|

ಕಲ್ಯಾಣಿ! ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ! ಈ ರೀತಿ ಇರುವ ನೀನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ

ಕಾಮಭೋಗಗಳಿಲ್ಲದೇ ಮುದಿತನದಿಂದ ಹಾಳುಬಿದ್ದ, ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಗೆ ಅಸಮರ್ಥನಾದ ಗಂಡನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?

03123009c ಸಾಧು ಚ್ಯವನಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ವರಯಸ್ವೈಕಮಾವಯೋಃ||

03123009e ಪತ್ಯರ್ಥಂ ದೇವಗರ್ಭಾಭೇ ಮಾ ವೃಥಾ ಯೌವನಂ ಕೃಥಾಃ||

ಚ್ಯವನನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬನನ್ನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ವೃಥಾ ನಿನ್ನ ಯೌವನವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಡ!”

03123010a ಏವಮುಕ್ತಾ ಸುಕನ್ಯಾ ತು ಸುರೌ ತಾವಿದಮಬ್ರವೀತ್|

03123010c ರತಾಹಂ ಚ್ಯವನೇ ಪತ್ಯೈ ಮೈವಂ ಮಾ ಪರ್ಯಶಂಕಿಥಾಃ||

ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಸುಕನ್ಯೆಯು ಆ ಸುರರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ನಾನು ಪತಿ ಚ್ಯವನನಲ್ಲಿ ಅನುರತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಶಂಕಿಸಬೇಡಿ!”

03123011a ತಾವಬ್ರೂತಾಂ ಪುನಸ್ತ್ವೇನಾಮಾವಾಂ ದೇವಭಿಷ್ವಗ್ವರೌ|

03123011c ಯುವಾನಂ ರೂಪಸಂಪನ್ನಂ ಕರಿಷ್ಯಾವಃ ಪತಿಂ ತವ||

03123012a ತತಸ್ತಸ್ಯಾವಯೋಶ್ಚೈವ ಪತಿಮೇಕತಮಂ ವೃಣು|

03123012c ಏತೇನ ಸಮಯೇನೈನಮಾಮಂತ್ರಯ ವರಾನನೇ||

ಪುನಃ ಅವರು ಹೇಳಿದರು: “ನಾವು ದೇವತೆಗಳ ವೈದ್ಯರು. ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಯುವಕನನ್ನಾಗಿಯೂ ರೂಪ ಸಂಪನ್ನನನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅನಂತರ ನಾವು ಮೂರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸು. ವರಾನನೆ! ಈ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳು.”

03123013a ಸಾ ತಯೋರ್ವ ಚನಾದ್ರಾಜನ್ನುಪಸಂಗಮ್ಯ ಭಾರ್ಗವಂ|

03123013c ಉವಾಚ ವಾಕ್ಯಂ ಯತ್ತಾಭ್ಯಾಮುಕ್ತಂ ಭೃಗುಸುತಂ ಪ್ರತಿ||

ರಾಜನ್! ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಅವಳು ಭಾರ್ಗವನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ
ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಭೃಗುಸುತನಿಗೆ ಪುನಃ ಹೇಳಿದಳು.

03123014a ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಚ್ಯವನೋ ಭಾರ್ಯಾಮುವಾಚ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ|

03123014c ಭರ್ತ್ಸಾ ಸಾ ಸಮನುಜ್ಞಾತಾ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತ್ಯಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಚ್ಯವನನು ಪತ್ನಿಗೆ “ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡೋಣ”
ಎಂದನು. ಗಂಡನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅವಳು “ಹಾಗೆಯೇ
ಮಾಡೋಣ” ಎಂದಳು.

03123015a ಶ್ರುತ್ವಾ ತದಶ್ವಿನೌ ವಾಕ್ಯಂ ತತ್ತಸ್ಯಾಃ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ|

03123015c ಊಚತೂ ರಾಜಪುತ್ರೀಂ ತಾಂ ಪತಿಸ್ತವ ವಿಶತ್ಸಪಃ||

“ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡೋಣ” ಎಂದು ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಶ್ವಿನೀ
ದೇವತೆಗಳು ರಾಜಕುಮಾರಿಗೆ “ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ನೀರಿಗಿಳಿಯಬೇಕು”
ಎಂದರು.

03123016a ತತೋಽಂಭಶ್ಚ್ಯವನಃ ಶೀಘ್ರಂ ರೂಪಾರ್ಥಿ ಪ್ರವಿವೇಶ ಹ|

03123016c ಅಶ್ವಿನಾವಪಿ ತದ್ರಾಜನ್ಸರಃ ಪ್ರವಿಶತಾಂ ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ! ರಾಜನ್! ಆಗ ರೂಪವನ್ನು ಬಯಸಿದ ಚ್ಯವನನು ಬೇಗನೆ
ಸರೋವರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಶ್ವಿನೀ ಕುಮಾರರೂ ಅದೇ

ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಇಳಿದರು.

03123017a ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಾದುತ್ತೀರ್ಣಾಃ ಸರ್ವೇ ತೇ ಸರಸಸ್ತುತಃ|

03123017c ದಿವ್ಯರೂಪಧರಾಃ ಸರ್ವೇ ಯುವಾನೋ ಮೃಷ್ಟಕುಂಡಲಾಃ||

03123017e ತುಲ್ಯರೂಪಧರಾಶ್ಚೈವ ಮನಸಃ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಾಃ||

ಅನಂತರ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸರೋವರದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ದಿವ್ಯರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು, ಯುವಕರಾಗಿದ್ದರು, ಹೊಳೆಯುವ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಒಂದೇಸಮನಾದ ರೂಪ ಧರಿಸಿದ್ದ ಅವರು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು.

03123018a ತೇಽಬ್ರುವನ್ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ವೃಣೇಷ್ವಾನ್ಯತಮಂ ಶುಭೇ|

03123018c ಅಸ್ಮಾಕಮೀಪ್ಸಿತಂ ಭದ್ರೇ ಪತಿತ್ವೇ ವರವರ್ಣಿನಿ||

03123018e ಯತ್ರ ವಾಪ್ಯಭಿಕಾಮಾಸಿ ತಂ ವೃಣೇಷ್ವ ಸುಶೋಭನೇ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ಶುಭೇ ! ಭದ್ರೇ ! ವರವರ್ಣಿನೀ ! ಸುಶೋಭನೇ ! ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿನಗಿಷ್ಟನಾದ ಒಬ್ಬನನ್ನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೋ !”

03123019a ಸಾ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ತು ತಾನ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತುಲ್ಯರೂಪಧರಾನ್ಕಿ ತಾನ್|

03123019c ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಮನಸಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ದೇವೀ ವವ್ರೇ ಸ್ವಕಂ ಪತಿಂ||

ಒಂದೇ ರೂಪಧರಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ವೀಕ್ಷಿಸಿ, ಆ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನೇ ವರಿಸಿದಳು.

03123020a ಲಬ್ಧ್ವಾ ತು ಚ್ಯವನೋ ಭಾರ್ಯಾಂ ವಯೋರೂಪಂ ಚ ವಾಂಚಿತಂ|

03123020c ಹೃಷ್ಯೋಽಬ್ರವೀನ್ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತೌ ನಾಸತ್ಯಾವಿದಂ ವಚಃ||

ತಾನು ಬಯಸಿದ್ದ ವಯಸ್ಸನ್ನೂ ರೂಪವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದು ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಚ್ಯವನನು ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ನಾಸತ್ಯ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಚನವನ್ನಿತ್ತನು:

03123021a ಯಥಾಹಂ ರೂಪಸಂಪನ್ನೋ ವಯಸಾ ಚ ಸಮನ್ವಿತಃ|

03123021c ಕೃತೋ ಭವದ್ಭ್ಯಾಂ ವೃದ್ಧಃ ಸನ್ಭಾರ್ಯಾಂ ಚ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನಿಮಾಂ||

03123022a ತಸ್ಮಾದ್ಯುವಾಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಪ್ರೀತ್ಯಾಹಂ ಸೋಮಪೀಥಿನೌ|

03123022c ಮಿಷತೋ ದೇವರಾಜಸ್ಯ ಸತ್ಯಮೇತದ್ಭವೀಮಿ ವಾಂ||

“ವೃದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಈಗ ರೂಪಸಂಪನ್ನನಾಗಿಯೂ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದವನನ್ನಾಗಿಯೂ ನೀವು ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಇವಳನ್ನು ಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ನಾನು ದೇವರಾಜನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ನೀವು ಸೋಮವನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

03123023a ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಹೃಷ್ಯಮನಸೌ ದಿವಂ ತೌ ಪ್ರತಿಜಗ್ಮತುಃ|

03123023c ಚ್ಯವನೋಽಪಿ ಸುಕನ್ಯಾ ಚ ಸುರಾವಿವ ವಿಜಹ್ರತುಃ||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಅಶ್ವಿನೀ ಕುಮಾರರೀವರು ದಿವಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಚ್ಯವನ-ಸುಕನ್ಯೆಯರಾದರೂ ಸುರರಂತೆ ಒಂದಾಗಿ ವಿಹರಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
 ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸೌಕನ್ಯೇ
 ತ್ರಯೋವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಕನ್ಯದಲ್ಲಿ
 ನೂರಾಐಪ್ಪತ್ತೂ ರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨೪

ಚ್ಯವನನ ನೇತ್ರತ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ಶರ್ಯಾತಿಯು ಯಾಗವನ್ನು
 ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದು; ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಚ್ಯವನನು ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರಿಗೆ
 ಸೋಮವನ್ನು ನೀಡಲು ಇಂದ್ರನು ತಡೆದುದು (೧-೯). ಇಂದ್ರನು
 ಚ್ಯವನನ ಮೇಲೆ ವಜ್ರವನ್ನು ಎಸೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ
 ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದು (೧೦-೧೨). ಇಂದ್ರನನ್ನು ನುಂಗಲು ಚ್ಯವನನು ಮದ
 ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದುದು (೧೮-೨೪).

03124001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03124001a ತತಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ಶರ್ಯಾತಿರ್ವಯಃಸ್ಥಂ ಚ್ಯವನಂ ಕೃತಂ|

03124001c ಸಂಹೃಷ್ಟಃ ಸೇನಯಾ ಸಾರ್ಥಮುಪಾಯಾದ್ಭಾರ್ಗವಾಶ್ರಮಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಚ್ಯವನನು ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು
 ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಶರ್ಯಾತಿಯು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು
 ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಭಾರ್ಗವಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

03124002a ಚ್ಯವನಂ ಚ ಸುಕನ್ಯಾಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಸುತಾವಿವ|

03124002c ರೇಮೇ ಮಹೀಪಃ ಶರ್ಯಾ ತಿಃ ಕೃತ್ಸಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಹೀಮಿವ||

ದೇವಸುತರಂತಿದ್ದ ಚ್ಯವನ-ಸುಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹೀಪ
ಶರ್ಯಾ ತಿಯು ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಗೆದ್ದನೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟು
ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಲಿದಾಡಿದನು.

03124003a ಋಷಿಣಾ ಸತ್ಕೃತಸ್ತೇನ ಸಭಾರ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|

03124003c ಉಪೋಪವಿಷ್ಟಃ ಕಲ್ಯಾಣೀಃ ಕಥಾಶ್ಚಕ್ರೇ ಮಹಾಮನಾಃ||

ಋಷಿಯು ಪತ್ನೀಸಮೇತ ರಾಜನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು. ಆ
ಮಹಾತ್ಮರಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತು ಶುಭ ಸಮಾಚಾರಗಳ ಕುರಿತು
ಮಾತನಾಡಿದರು.

03124004a ಅಥೈನಂ ಭಾರ್ಗವೋ ರಾಜನ್ನುವಾಚ ಪರಿಸಾಂತ್ವಯನ್|

03124004c ಯಾಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಾಂ ಸಂಭಾರಾನುಪಕಲ್ಪಯ||

ಆಗ ಭಾರ್ಗವನು ರಾಜನಿಗೆ ಪರಿಸಂತವಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್ !
ನಿನ್ನಿಂದ ಒಂದು ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಮಾಡು.”

03124005a ತತಃ ಪರಮಸಂಹೃಷ್ಟಃ ಶರ್ಯಾ ತಿಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|

03124005c ಚ್ಯವನಸ್ಯ ಮಹಾರಾಜ ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯತ್||

03124006a ಪ್ರಶಸ್ತೇಽಹನಿ ಯಜ್ಞೀಯೇ ಸರ್ವಕಾಮಸಮೃದ್ಧಿಮತ್|

03124006c ಕಾರಯಾಮಾಸ ಶರ್ಯಾ ತಿಯಂ ಜ್ಞಾಯತನಮುತ್ತಮಂ||

ಆಗ ಪರಮ ಹರ್ಷದಿಂದ ರಾಜ ಶರ್ಯಾ ತಿಯು ಚ್ಯವನನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ಪ್ರಶಸ್ತ ದಿನದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸರ್ವ ಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಪೂರೈಸುವ ಅನುತ್ತಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

03124007a ತತ್ರೈನಂ ಚ್ಯವನೋ ರಾಜನ್ಯಾಜಯಾಮಾಸ ಭಾರ್ಗವಃ|

03124007c ಅದ್ಭುತಾನಿ ಚ ತತ್ರಾಸನ್ಯಾನಿ ತಾನಿ ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ರಾಜನ್! ಚ್ಯವನ ಭಾರ್ಗವನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಅದೇ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತಗಳು ನಡೆದವು. ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03124008a ಅಗೃಹ್ಣಾಚ್ಚ್ಯವನಃ ಸೋಮಮಶ್ವಿನೋದೇರ್ವಯೋಸ್ತದಾ|

03124008c ತಮಿಂದ್ರೋ ವಾರಯಾಮಾಸ ಗೃಹ್ಯಮಾಣಂ ತಯೋರ್ಗ್ರಹಂ||

ಆಗ ಚ್ಯವನನು ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸೋಮವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಇಂದ್ರನು ತಡೆದನು.

03124009 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03124009a ಉಭಾವೇತೌ ನ ಸೋಮಾರ್ಹೌ ನಾಸತ್ಯಾವಿತಿ ಮೇ ಮತಿಃ|

03124009c ಭಿಷಜೌ ದೇವಪುತ್ರಾಣಾಂ ಕರ್ಮಣಾ ನೈವಮರ್ಹತಃ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಇಬ್ಬರೂ ನಾಸತ್ಯರು ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅವರು ದೇವಪುತ್ರರ ವೈದ್ಯರಾದುದರಿಂದ, ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅವರು ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಲ್ಲ!”

03124010 ಚ್ಯವನ ಉವಾಚ|

03124010a ಮಾವಮಂಸ್ಥಾ ಮಹಾತ್ಮಾನೌ ರೂಪದ್ರವಿಣವತ್ತರೌ|

03124010c ಯೌ ಚಕ್ರತುರ್ಮಾಂ ಮಘವನ್ಸ್ವಂದಾರಕಮಿವಾಜರಂ||

ಚ್ಯವನನು ಹೇಳಿದನು: “ರೂಪ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಈ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಬೇಡ! ಮಘವನ್! ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದ ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

03124011a ಋತೇ ತ್ವಾಂ ವಿಬುಧಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾನ್ಯಥಂ ವೈ ನಾರ್ಹತಃ ಸವಂ|

03124011c ಅಶ್ವಿನಾವಪಿ ದೇವೇಂದ್ರ ದೇವೌ ವಿದ್ಧಿ ಪುರಂದರ||

ಏಕೆ ಅವರು ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಹರಲ್ಲ? ಪುರಂದರ! ದೇವೇಂದ್ರ! ಅಶ್ವಿನಿಯರೂ ಕೂಡ ದೇವತೆಗಳನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿ!”

03124012 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03124012a ಚಿಕಿತ್ಸಕೌ ಕರ್ಮಕರೌ ಕಾಮರೂಪಸಮನ್ವಿತೌ|

03124012c ಲೋಕೇ ಚರಂತೌ ಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ಕಥಂ ಸೋಮಮಿಹಾರ್ಹತಃ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವರು ಚಿಕಿತ್ಸಕರು. ಕರ್ಮವನ್ನೆಸಗುವವರು. ಕಾಮರೂಪದಿಂದಿರುವವರು. ಮತ್ತು ಮರ್ತ್ಯರ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೇಗೆ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾಗುತ್ತಾರೆ?”

03124013 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03124013a ಏತದೇವ ಯದಾ ವಾಕ್ಯಮಾಂರೇಡಯತಿ ವಾಸವಃ|

03124013c ಅನಾದೃತ್ಯ ತತಃ ಶಕ್ರಂ ಗ್ರಹಂ ಜಗ್ರಾಹ ಭಾರ್ಗವಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ವಾಸವನು ಅದನ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಶಕ್ರನನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ ಭಾರ್ಗವನು ಸೋಮದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ನೀಡಿದನು.

03124014a ಗ್ರಹೀಷ್ಯಂತಂ ತು ತಂ ಸೋಮಮಶ್ವಿನೋರುತ್ತಮಂ ತದಾ|

03124014c ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಬಲಭಿದ್ಧೇವ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಆದರೆ ಅವನು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನು ಸುರುಗಲು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಲದೇವ ಇಂದ್ರನು ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

03124015a ಆಭ್ಯಾಮರ್ಥಾಯ ಸೋಮಂ ತ್ವಂ ಗ್ರಹೀಷ್ಯಸಿ ಯದಿ ಸ್ವಯಂ|

03124015c ವಜ್ರಂ ತೇ ಪ್ರಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ಘೋರರೂಪಮನುತ್ತಮಂ||

“ಸ್ವಯಂ ನೀನಾಗಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಸೋಮವನ್ನು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ಎಂದಾದರೆ ನನ್ನ ಈ ಘೋರರೂಪಿ, ಅನುತ್ತಮ ವಜ್ರವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03124016a ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ್ಮ ಯನ್ನಿಂದ್ರಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ ಸ ಭಾರ್ಗವಃ|

03124016c ಜಗ್ರಾಹ ವಿಧಿವತ್ಸೋಮಮಶ್ವಿಭ್ಯಾಮುತ್ತಮಂ ಗ್ರಹಂ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಭಾರ್ಗವನು ಮುಗುಳ್ಳುಕ್ಕು ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಉತ್ತಮ ಸೋಮವನ್ನು ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳ ಪಾತ್ರೆಯೆಗೆ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ

ಸುರಿದನು.

03124017a ತತೋಽಸ್ಮೈ ಪ್ರಾಹರದ್ವಜ್ರಂ ಘೋರರೂಪಂ ಶಚೀಪತಿಃ|

03124017c ತಸ್ಯ ಪ್ರಹರತೋ ಬಾಹುಂ ಸ್ತಂಭಯಾಮಾಸ ಭಾರ್ಗವಃ||

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಶಚೀಪತಿ ಇಂದ್ರನು ಘೋರರೂಪಿ ವಜ್ರವನ್ನು ಅವನೆಡೆಗೆ ಎಸೆದನು ಮತ್ತು ಅವನು ಪ್ರಹರಿಸುವಾಗ ಭಾರ್ಗವನು ಅವನನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

03124018a ಸಂಸ್ತಂಭಯಿತ್ವಾ ಚ್ಯವನೋ ಜುಹುವೇ ಮಂತ್ರತೋಽನಲಂ|

03124018c ಕೃತ್ಯಾರ್ಥಿ ಸುಮಹಾತೇಜಾ ದೇವಂ ಹಿಂಸಿತುಮುದ್ಯತಃ||

ಅವನನ್ನು ಸ್ತಂಭನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆ ಸುಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಚ್ಯವನನು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ದೇವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲು ಎದುರಾದನು.

03124019a ತತಃ ಕೃತ್ಯಾ ಸಮಭವದೃಷೇಸ್ತಸ್ಯ ತಪೋಬಲಾತ್|

03124019c ಮದೋ ನಾಮ ಮಹಾವೀರ್ಯೋ ಬೃಹತ್ಯಾಯೋ ಮಹಾಸುರಃ||

03124019e ಶರೀರಂ ಯಸ್ಯ ನಿರ್ದೇಷ್ಟುಮಶಕ್ಯಂ ತು ಸುರಾಸುರೈಃ||

ಅನಂತರ ಕಲ್ಪನೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಅವನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಮದ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾವೀರ, ಮಹಾಕಾಯ, ಮಹಾಸುರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನ ಶರೀರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸುರರೂ ಅಸುರರೂ ಅಶಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು.

03124020a ತಸ್ಯಾಸ್ಯಮಭವದ್ಭೋರಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರದಶನಂ ಮಹತ್|

03124020c ಹನುರೇಕಾ ಸ್ಥಿತಾ ತಸ್ಯ ಭೂಮಾವೇಕಾ ದಿವಂ ಗತಾ||

ಅವನ ಬಾಯಿಯು ಘೋರವಾಗಿತ್ತು. ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ಕೋರೆದಾಡೆಗಳಿದ್ದವು - ಒಂದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ಎನ್ನೊಂದು ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು.

03124021a ಚತಸ್ರ ಆಯತಾ ದಂಷ್ಟ್ರಾ ಯೋಜನಾನಾಂ ಶತಂ ಶತಂ|

03124021c ಇತರೇ ತ್ವಸ್ಯ ದಶನಾ ಬಭೂವುರ್ದಶಯೋಜನಾಃ||

03124021e ಪ್ರಾಕಾರಸದೃಶಾಕಾರಾಃ ಶೂಲಾಗ್ರಸಮದರ್ಶನಾಃ||

ಅವನ ನಾಲ್ಕು ನಾಲಿಗೆಗಳು ನೂರು ನೂರು ಯೋಜನೆಗಳಿದ್ದವು, ಅವನ ಇತರ ಹಲ್ಲುಗಳು ಹತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳಿದ್ದು ಕೊಟೆಯ ಗೋಪುರಗಳಂತೆ ಮತ್ತು ಈಟಿಯ ಮೊನಚಾದ ತುದಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು.

03124022a ಬಾಹೂ ಪರ್ವತಸಂಕಾಶಾವಾಯತಾವಯುತಂ ಸಮೌ|

03124022c ನೇತ್ರೇ ರವಿಶಶಿಪ್ರಖ್ಯೇ ವಕ್ತ್ರಮಂತಕಸನ್ನಿಭಂ||

ಅವನ ಬಾಹುಗಳು ಪರ್ವತಸಮಾನವಾಗಿದ್ದವು, ಒಂದೊಂದೂ ಅನಂತ ಯೋಜನೆಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರಗಳಂತೆ ಮತ್ತು ಮುಖವು ಸಾವಿನ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು.

03124023a ಲೇಲಿಹಂ ಜಿಹ್ವಯಾ ವಕ್ತ್ರಂ ವಿದ್ಯುಚ್ಚಪಲಲೋಲಯಾ|

03124023c ವ್ಯಾತ್ತಾನನೋ ಘೋರದೃಷ್ಟಿಗ್ರಸನ್ನಿವ ಜಗದ್ಬಲಾತ್||

03124024a ಸ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯನ್ನಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಶತಕ್ರತುಮುಪಾದ್ರವತ್|

03124024c ಮಹತಾ ಘೋರರೂಪೇಣ ಲೋಕಾಂ ಶಬ್ದೇನ ನಾದಯನ್||

ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಸವರುತ್ತಾ, ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ನುಂಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೋ ಎಂದು ದೊಡ್ಡಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಕಳೆದು, ತನ್ನ ಘೋರರೂಪದ ಮಹಾ ಗರ್ಜನೆಯು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು, ಕೋಪದಿಂದ ಶತಕ್ರತು ಇಂದ್ರನನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಓಡಿ ಬಂದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸೌಕನ್ಯೇ
ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಕನ್ಯದಲ್ಲಿ
ನೂರಾಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨೫

ಚ್ಯವನನು ಬಯಸಿದಂತೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಲು,
ಚ್ಯವನನು ಮದನನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ,
ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ, ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿದುದು (೧-೧೦).
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯು ಮುಂದುವರೆದು, ಅವನು
ಮಾಂಧಾತ-ಸೋಮಕರು ಯಜ್ಞಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದುದು

03125001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03125001a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಘೋರವದನಂ ಮದಂ ದೇವಃ ಶತಕ್ರತುಃ|

03125001c ಆಯಾಂತಂ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಂತಂ ವ್ಯಾತ್ತಾನನಮಿವಾಂತಕಂ||

03125002a ಭಯಾತ್ಸಂಸ್ತಂಭಿತಭುಜಃ ಸೃಕ್ಮಿಣೀ ಲೇಲಿಹನ್ಮುಹುಃ|

03125002c ತತೋಽಬ್ರವೀದ್ದೇವರಾಜಶ್ಚ್ಯವನಂ ಭಯಪೀಡಿತಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಸವರುತ್ತಾ, ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ನುಂಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೋ ಎಂದು ದೊಡ್ಡಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಕಳೆದು, ತನ್ನ ಘೋರರೂಪದ ಮಹಾ ಗರ್ಜನೆಯ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು, ಅವನು ಕೋಪದಿಂದ ಶತಕ್ರತು ಇಂದ್ರನನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಓಡಿ ಬಂದನು.

03125003a ಸೋಮಾರ್ಹಾ ವಶ್ವಿನಾವೇತಾವದ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿ ಭಾರ್ಗವ|

03125003c ಭವಿಷ್ಯತಃ ಸತ್ಯಮೇತದ್ವಚೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯವೀಮಿ ತೇ||

“ಭಾರ್ಗವ! ಇಂದಿನಿಂದ ಅಶ್ವಿನಿಯರು ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರು.

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ನಾನು ಮುಂದಾಗುವ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03125004a ನ ತೇ ಮಿಥ್ಯಾ ಸಮಾರಂಭೋ ಭವತ್ವೇಷ ಪರೋ ವಿಧಿಃ|

03125004c ಜಾನಾಮಿ ಚಾಹಂ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ನ ಮಿಥ್ಯಾ ತ್ವಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ||

ವಿಪ್ರರ್ಷೇ! ನಿನ್ನ ಈ ಸಮಾರಂಭವು ಪರಮ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ

ಮಾಡಿರುವಂಥದ್ದು ಮಿಥ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ! ನೀನು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ
ಸುಳ್ಳಾಗಿ ಸದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

03125005a ಸೋಮಾರ್ಹಾವಶ್ವಿನಾವೇತೌ ಯಥೈವಾದ್ಯ ಕೃತೌ ತ್ವಯಾ|

03125005c ಭೂಯ ಏವ ತು ತೇ ವೀರ್ಯಂ ಪ್ರಕಾಶೇದಿತಿ ಭಾರ್ಗವ||

03125006a ಸುಕನ್ಯಾಯಾಃ ಪಿತುಶ್ಚಾಸ್ಯ ಲೋಕೇ ಕೀರ್ತಿಃ ಪ್ರಥೇದಿತಿ|

03125006c ಅತೋ ಮಯೈತದ್ವಿಹಿತಂ ತವ ವೀರ್ಯಪ್ರಕಾಶನಂ||

03125006e ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಸಾದಂ ಕುರು ಮೇ ಭವತ್ವೇತದ್ಯಥೇಚ್ಛಸಿ||

ಇಂದು ನೀನು ಹೇಗೆ ಅಶ್ವಿನಿಯರನ್ನು ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿಸಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಬೇಕಿತ್ತು ಎಂದು ನಾನು ನಿರ್ದರಿಸಿದ್ದೆ.
ಭಾರ್ಗವ! ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ವೀರ್ಯದ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಯಿತು ಮತ್ತು
ಸುಕನ್ಯೆಯ ತಂದೆ ಶರ್ಯಾತಿಯ ಕೀರ್ತಿಯು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ
ಹರಡಿದಂತಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು. ನೀನು
ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ.”

03125007a ಏವಮುಕ್ತಸ್ಯ ಶಕ್ರೇಣ ಚ್ಯವನಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03125007c ಸ ಮನ್ಯುರ್ವ್ಯಗಮಚ್ಛೀಘ್ರಂ ಮುಮೋಚ ಚ ಪುರಂದರಂ||

ಶಕ್ರನ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮ ಚ್ಯವನನ ಸಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗಿ,
ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಪುರಂದರ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದನು.

03125008a ಮದಂ ಚ ವ್ಯಭಜದ್ರಾಜನ್ವಾನೇ ಸ್ತ್ರೀಷು ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03125008c ಅಕ್ಷೇಷು ಮೃಗಯಾಯಾಂ ಚ ಪೂರ್ವಸೃಷ್ಟ್ಯಂ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ರಾಜನ್! ಮದನನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಒಂದೊಂದರಂತೆ ಮೊದಲೇ
ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ, ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ
ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿದನು.

03125009a ತಥಾ ಮದಂ ವಿನಿಷ್ಟಿಪ್ಯ ಶಕ್ರಂ ಸಂತರ್ಪ್ಯ ಚೇಂದುನಾ|

03125009c ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ಸಹಿತಾನ್ದೇವಾನ್ಯಾಜಯಿತ್ವಾ ಚ ತಂ ನೃಪಂ||

03125010a ವಿಖ್ಯಾಪ್ಯ ವೀರ್ಯಂ ಸರ್ವೇಷು ಲೋಕೇಷು ವದತಾಂ ವರಃ|

03125010c ಸುಕನ್ಯಯಾ ಸಹಾರಣ್ಯೇ ವಿಜಹಾರಾನುರಕ್ತಯಾ||

ಈ ರೀತಿ ಮದನನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಒಂದು ಬಿಂದುವಿನಿಂದ ಶಕ್ರನನ್ನು,
ಅಶ್ವಿನಿಯರನ್ನೂ ಸೇರಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ, ರಾಜನ
ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ, ತನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನು
ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಆ ಮಾತುಗಾರರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚ್ಯವನನು
ಸುಕನ್ಯೆಯೊಡನೆ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿದನು.

03125011a ತಸ್ಯೈತದ್ವಿ ಜಸಂಘುಷ್ಪಂ ಸರೋ ರಾಜನ್ಪ್ರಕಾಶತೇ|

03125011c ಅತ್ರ ತ್ವಂ ಸಹ ಸೋದರ್ಯೈಃ ಪಿತೃನ್ದೇವಾಂಶ್ಚ ತರ್ಪಯ||

ರಾಜನ್! ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ
ಸರೋವರವು ಅವನದ್ದೇ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ
ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡು.

03125012a ಏತದ್ವೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹೀಪಾಲ ಸಿಕತಾಕ್ಷಂ ಚ ಭಾರತ|

03125012c ಸ್ಯಂಧವಾರಣ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಕುಲ್ಯಾನಾಂ ಕುರು ದರ್ಶನಂ||

03125012e ಪುಷ್ಕರೇಷು ಮಹಾರಾಜ ಸರ್ವೇಷು ಚ ಜಲಂ ಸ್ಪೃಶ||

ಭಾರತ ! ಮಹೀಪಾಲ ! ಮಹಾರಾಜ ! ಇದನ್ನು ಮತ್ತು ಸಿಕತಾಕ್ಷವನ್ನು
ನೋಡಿ ಸೈಂಧವಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಎಲ್ಲ
ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ನೋಡು ಮತ್ತು ಸ್ನಾನಮಾಡು.

03125013a ಆರ್ಚೀಕಪರ್ವತಶ್ಚೈವ ನಿವಾಸೋ ವೈ ಮನೀಷಿಣಾಂ|

03125013c ಸದಾಫಲಃ ಸದಾಸ್ಮೋತೋ ಮರುತಾಂ ಸ್ಥಾನಮುತ್ತಮಂ||

03125013e ಚೈತ್ಯಾಶ್ಚೈತೇ ಬಹುಶತಾಸ್ತ್ರಿದಶಾನಾಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಋಷಿಮುನಿಗಳ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ, ಸದಾ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ,
ಸದಾ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿಗಳಿಂದ, ತಂಗಾಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ
ಆರ್ಚೀಕ ಪರ್ವತವೇ ಅದು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹಲವಾರು
ಸಾವಿರ ದೇವತೆಗಳ ಚೈತ್ಯಗಳಿವೆ.

03125014a ಏತಚ್ಚಂದ್ರಮಸಸ್ತೀರ್ಥಮೃಷಯಃ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ|

03125014c ವೈಖಾನಸಾಶ್ಚ ಋಷಯೋ ವಾಲಖಿಲ್ಯಾಸ್ತಥೈವ ಚ||

ಇದು ಋಷಿಗಳು, ಅದರಲ್ಲೂ ವೈಖಾನ ಋಷಿಗಳು ಮತ್ತು
ವಾಲಖಿಲ್ಯರು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವ ಚಂದ್ರಮ ತೀರ್ಥವು.

03125015a ಶೃಂಗಾಣಿ ತ್ರೀಣಿ ಪುಣ್ಯಾಣಿ ತ್ರೀಣಿ ಪ್ರಸ್ರವಣಾನಿ ಚ|

03125015c ಸರ್ವಾಣ್ಯನುಪರಿಕ್ರಮ್ಯ ಯಥಾಕಾಮಮುಪಸ್ಪೃಶ||

ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪುಣ್ಯಕರ ಬೆಟ್ಟಗಳೂ ಮೂರು ಜಲಪಾತಗಳೂ ಇವೆ.

ಇಬೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡು.

03125016a ಶಂತನುಶ್ಚಾತ್ರ ಕೌಂತೇಯ ಶುನಕಶ್ಚ ನರಾಧಿಪ|

03125016c ನರನಾರಾಯಣೌ ಚೋಭೌ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸನಾತನಂ||

ನರಾಧಿಪ ಕೌಂತೇಯ ! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಶಂತನು, ಶುನಕ ಮತ್ತು ನರ-
ನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಸನಾತನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದರು.

03125017a ಇಹ ನಿತ್ಯಶಯಾ ದೇವಾಃ ಪಿತರಶ್ಚ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ|

03125017c ಆರ್ಚೀಕಪರ್ವತೇ ತೇಪುಸ್ತಾನ್ಯಜಸ್ವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಇಲ್ಲಿ ಆರ್ಚೀಕ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು, ಪಿತೃಗಳು ಮತ್ತು
ಮಹರ್ಷಿಗಳು ವಾಸಿಸಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಅವರನ್ನು
ಪೂಜಿಸು.

03125018a ಇಹ ತೇ ವೈ ಚರೂನ್ಮಾಶ್ಚನ್ನೃಷಯಶ್ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03125018c ಯಮುನಾ ಚಾಕ್ಷಯಸ್ತ್ರೋತಾಃ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚೇಹ ತಪೋರತಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಇಲ್ಲಿ ಆ ಋಷಿಗಳು ಚರುವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು
ಅಕ್ಷಯವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಯಮುನಾ. ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು
ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದನು.

03125019a ಯಮೌ ಚ ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಾ ಚಾಮಿತ್ರಕರ್ಶನ|

03125019c ಸರ್ವೇ ಚಾತ್ರ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಃ ಸುಕೃಶಾಃ ಸುತಪಸ್ವಿನಃ||

ಅಮಿತ್ರಕರ್ಶನ ! ಯಮಳರು, ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಾ ಎಲ್ಲರೂ

ಕೃಶರಾದ ಸುತಪಸ್ವಿಗಳಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ.

03125020a ಏತತ್ಪ್ರಸ್ರವಣಂ ಪುಣ್ಯಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಮನುಜಾಧಿಪ|

03125020c ಯತ್ರ ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಚ ವರುಣಶ್ಚೋರ್ಧ್ವಮಾಗತಾಃ||

03125021a ಇಹ ತೇ ನ್ಯವಸನ್ರಾಜನ್ ಕ್ಷಾಂತಾಃ ಪರಮಧರ್ಮಿಣಃ|

03125021c ಮೈತ್ರಾಣಾಮೃಜುಬುದ್ಧೀನಾಮಯಂ ಗಿರಿವರಃ ಶುಭಃ||

ಮನುಜಾಧಿಪ! ಇದು ಇಂದ್ರನ ಪುಣ್ಯಕರ ಪ್ರಸ್ರವಣ. ಇಲ್ಲಿ ಧಾತಾ, ವಿಧಾತಾ ಮತ್ತು ವರುಣರು ಮೇಲಿನ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ರಾಜನ್! ಅವರು ಕ್ಷಮಾಗುಣವಂತರಾಗಿ, ಪರಮ ಧಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

03125022a ಏಷಾ ಸಾ ಯಮುನಾ ರಾಜನ್ರಾಜರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತಾ|

03125022c ನಾನಾಯಜ್ಞಚಿತಾ ರಾಜನ್ಪುಣ್ಯಾ ಪಾಪಭಯಾಪಹಾ||

03125023a ಅತ್ರ ರಾಜಾ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸೋ ಮಾಂಧಾತಾಯಜತ ಸ್ವಯಂ|

03125023c ಸಹದೇವಶ್ಚ ಕೌಂತೇಯ ಸೋಮಕೋ ದದತಾಂ ವರಃ||

ರಾಜನ್! ರಾಜರ್ಷಿಗಣರು ಸೇವಿಸುವ ಯಮುನೆಯೇ ಇವಳು.

ರಾಜನ್! ನಾನಾ ಯಜ್ಞಚಿತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇವಳು ಪುಣ್ಯ ಮತ್ತು

ಭಯವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವವಳು. ಕೌಂತೇಯ! ಅಲ್ಲಿ ರಾಜಾ

ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸ ಸ್ವಯಂ ಮಾಂಧಾತ ಮತ್ತು ದಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೋಮಕ

ಸಹದೇವರು ಯಜ್ಞಮಾಡಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸೌಕನ್ಯೇ

ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಕನ್ಯದಲ್ಲಿ

ನೂರಾಞ್ಪತ್ಯೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨೬

ಮಾಂಧಾತಾ

ರಾಜಾ ಮಾಂಧಾತನು ಆ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆದನು ಎಂದು ಕೇಳಲು

ಲೋಮಶನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಮಾಂಧಾತ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು (೧-೪). ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶದ ರಾಜ

ಯುವನಾಶ್ವನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ವನದಲ್ಲಿ

ವಾಸಿಸುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಭೃಗುವಿನ

ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು (೫-೮). ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಯುವನಾಶ್ವನ

ಪತ್ನಿಯು ಕುಡಿದು ಇಂದ್ರಸಮಾನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆಯಲೆಂದು ಭೃಗುವು

ಯಾಗಮಾಡಿ, ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿಟ್ಟ ನೀರನ್ನು ತಿಳಿಯದೆಯೇ

ಯುವನಾಶ್ವನು ಕುಡಿದುದು (೯-೧೫). ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಭೃಗುವು

ನೀನೇ ಮಹಾಬಲಿ ಮಗನಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡುತ್ತೀಯೆ ಎನ್ನುವುದು (೧೬-

೨೪). ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಯುವನಾಶ್ವನ ಎಡಭಾಗವು ಸೀಳಿ

ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಮಗನು ಹೊರಬರಲು, ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ

ತೋರುಬೆರಳನ್ನಿಟ್ಟು, ತನ್ನಿಂದ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅವನನ್ನು
ಮಾಂಧಾತನೆಂದು ಕರೆದುದು (೨೫-೨೮). ಮಾಂಧಾತನ ರಾಜ್ಯಭಾರ
(೨೯-೪೩).

03126001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03126001a ಮಾಂಧಾತಾ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲಸ್ಮಿಷ್ಠು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಃ|

03126001c ಕಥಂ ಜಾತೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮನ್ಯೌವನಾಶ್ವೋ ನೃಪೋತ್ತಮಃ||

03126001e ಕಥಂ ಚೈತಾಂ ಪರಾಂ ಕಾಷ್ಠಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನಮಿತದ್ಯುತಿಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ಮಾಂಧಾತನು ಮೂರು
ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ರುತನಾಗಿದ್ದನು. ಮಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣ! ಆ
ನೃಪೋತ್ತಮ ಯೌವನಾಶ್ವನು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ? ಮತ್ತು ಆ
ಅಮಿತದ್ಯುತಿಯು ತನ್ನ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಲುಪಿದನು?

03126002a ಯಸ್ಯ ಲೋಕಾಸ್ತ್ರಯೋ ವಶ್ಯಾ ವಿಷ್ಣೋರಿವ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03126002c ಏತದಿಚ್ಚಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ಚರಿತಂ ತಸ್ಯ ಧೀಮತಃ||

03126003a ಯಥಾ ಮಾಂಧಾತ್ಯಶಬ್ದಶ್ಚ ತಸ್ಯ ಶಕ್ರಸಮದ್ಯುತೇಃ|

03126003c ಜನ್ಮ ಚಾಪ್ರತಿವೀರ್ಯಸ್ಯ ಕುಶಲೋ ಹ್ಯಸಿ ಭಾಷಿತುಂ||

ಮೂರು ಲೋಕಗಳೂ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ
ವಶದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆ ಧೀಮಂತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.
ಆ ಶಕ್ರಸಮದ್ಯುತಿ, ಅಪ್ರತಿಮವೀರನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಮಾಂಧಾತ
ಎನ್ನುವ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆದನು? ನೀನು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ

ಕುಶಲನಾಗಿದ್ದೀಯೆ!”

03126004 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03126004a ಶೃಣುಷ್ವಾವಹಿತೋ ರಾಜನ್ರಾಜ್ಞಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03126004c ಯಥಾ ಮಾಂಧಾತ್ಯಶಬ್ದೋ ವೈ ಲೋಕೇಷು ಪರಿಗೀಯತೇ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ರಾಜ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಲೋಕವು ಮಾಂಧಾತ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಏಕೆ ಕರೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳು ರಾಜನ್!

03126005a ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶಪ್ರಭವೋ ಯುವನಾಶ್ವೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03126005c ಸೋಽಯಜತ್ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ಕ್ರತುಭಿರ್ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೈಃ||

ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದಲ್ಲಿ ಯುವನಾಶ್ವ ಎನ್ನುವ ಮಹೀಪತಿಯು ಹುಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆ ಪೃಥಿವೀಪಾಲನು ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನೊಡಗೂಡಿದ ಕ್ರತುವಿಗೆ ಯಜಮಾನನಾಗಿದ್ದನು.

03126006a ಅಶ್ವಮೇಧಸಹಸ್ರಂ ಚ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಃ|

03126006c ಅನ್ಯೈಶ್ಚ ಕ್ರತುಭಿರ್ಮುಖೈರ್ವಿವಿಧೈರಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣೈಃ||

ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅವನು ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಮೇಧಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, ಇನ್ನೂ ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ಆಪ್ತರು ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೈಗೊಂಡನು.

03126007a ಅನಪತ್ಯಸ್ತು ರಾಜರ್ಷಿಃ ಸ ಮಹಾತ್ಮಾ ದೃಢವ್ರತಃ|

03126007c ಮಂತ್ರಿಷ್ವಾಧಾಯ ತದ್ರಾಜ್ಯಂ ವನನಿತ್ಯೋ ಬಭೂವ ಹ||

ಆದರೆ ಆ ದೃಢವ್ರತ ಮಹಾತ್ಮ ರಾಜರ್ಷಿಗೇ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಅವನು ವನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿತ್ಯ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದನು.

03126008a ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನ ವಿಧಿನಾ ಸಮೋಜ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ|

03126008c ಪಿಪಾಸಾಶುಷ್ಕಹೃದಯಃ ಪ್ರವಿವೇಶಾಶ್ರಮಂ ಭೃಗೋಃ||

ತನ್ನನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಒಣಗಿದ ಹೃದಯದವನಾಗಿ ಅವನು ಭೃಗುವಿನ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03126009a ತಾಮೇವ ರಾತ್ರಿಂ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಹಾತ್ಮಾ ಭೃಗುನಂದನಃ|

03126009c ಇಷ್ಟಿಂ ಚಕಾರ ಸೌದ್ಯುಮ್ನೇರ್ಮಹರ್ಷಿಃ ಪುತ್ರಕಾರಣಾತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಮಹಾತ್ಮ ಮಹರ್ಷಿ ಭೃಗುನಂದನನು ಸೌದ್ಯುಮ್ನಿಗೇ¹³⁰ ಮಕ್ಕಳಾಗಲೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದನು.

03126010a ಸಂಭೃತೋ ಮಂತ್ರಪೂತೇನ ವಾರಿಣಾ ಕಲಶೋ ಮಹಾನ್|

03126010c ತತ್ರಾತಿಷ್ಠತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪೂರ್ವಮೇವ ಸಮಾಹಿತಃ||

03126010e ಯತ್ಪಾಶ್ಯ ಪ್ರಸವೇತ್ತಸ್ಯ ಪತ್ನೀ ಶಕ್ರಸಮಂ ಸುತಂ||

¹³⁰ಯುವನಾಶ್ವ

ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅದನ್ನು ಕುಡಿದು ಅವನ ಪತ್ನಿಯು ಶಕ್ರನ ಸಮನಾದ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯಲೆಂದು ಮೊದಲೇ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಡಲಾಗಿತ್ತು.

03126011a ತಂ ನೃಸ್ಯ ವೇದ್ಯಾಂ ಕಲಶಂ ಸುಷುಪುಸ್ತೇ ಮಹರ್ಷಯಃ|

03126011c ರಾತ್ರಿಜಾಗರಣಶ್ರಾಂತಾಃ ಸೌದ್ಯುಮ್ನಿಃ ಸಮತೀತ್ಯ ತಾನ್||

03126012a ಶುಷ್ಕಕಂಠಃ ಪಿಪಾಸಾರ್ತಃ ಪಾಣೀಯಾರ್ಥಿ ಭೃಶಂ ನೃಪಃ|

03126012c ತಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಶ್ರಾಂತಃ ಪಾಣೀಯಂ ಸೋಽಭ್ಯಯಾಚತ||

ಅದನ್ನು ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿ ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೌದ್ಯುಮ್ನಿಯು ಬಂದನು. ಅ ರಾಜನು ಕಂಠವೋಣಗಿ, ಅತಿ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಆಯಾಸದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

03126013a ತಸ್ಯ ಶ್ರಾಂತಸ್ಯ ಶುಷ್ಕೇಣ ಕಂಠೇನ ಕ್ರೋಶತಸ್ತದಾ|

03126013c ನಾಶ್ರೌಷೀತ್ಯಶ್ಚ ನ ತದಾ ಶಕುನೇರಿವ ವಾಶಿತಂ||

ಆದರೆ ಆಯಾಸಗೊಂಡ ರಾಜನು ಒಣಗಿದ ಕಂಠದಿಂದ ನೀರನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದ ಕೂಗು ಯಾರಿಗೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಹಕ್ಕಿಯ ಕೂಗಿನಂತೆ ಕ್ಷೀಣವಾಗಿತ್ತು.

03126014a ತತಸ್ತಂ ಕಲಶಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಲಪೂರ್ಣಂ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03126014c ಅಭ್ಯದ್ರವತ ವೇಗೇನ ಪೀತ್ವಾ ಚಾಂಭೋ ವ್ಯವಾಸ್ಯಜತ್||

ಆಗ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಕಲಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ರಾಜನು ಬೇಗನೆ
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಉಳಿದುದನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದನು.

03126015a ಸ ಪೀತ್ವಾ ಶೀತಲಂ ತೋಯಂ ಪಿಪಾಸಾರ್ತೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03126015c ನಿರ್ವಾಣಮಗಮದ್ಧೀಮಾನ್ಸುಸುಖೀ ಚಾಭವತ್ತದಾ||

ಆ ತಣ್ಣಗಿನ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಬಾಯಾರಿಸಿಕೊಂಡ ಧೀಮಂತ ರಾಜನು
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದನು.

03126016a ತತಸ್ತೇ ಪ್ರತ್ಯಬುಧ್ಯಂತ ಋಷಯಃ ಸನರಾಧಿಪಾಃ|

03126016c ನಿಸ್ತೋಯಂ ತಂ ಚ ಕಲಶಂ ದದೃಶುಃ ಸರ್ವ ಏವ ತೇ||

ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ಋಷಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಕಲಶದಿಂದ ನೀರು
ಬರಿದಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡರು.

03126017a ಕಸ್ಯ ಕರ್ಮೇದಮಿತಿ ಚ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛನ್ಸಮಾಗತಾಃ|

03126017c ಯುವನಾಶ್ವೋ ಮಯೇತ್ಯೇವ ಸತ್ಯಂ ಸಮಭಿಪದ್ಯತ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ “ಇದು ಯಾರ ಕಾರ್ಯ?” ಎಂದು ಕೇಳಲು
ಯುವನಾಶ್ವನು “ನಾನೇ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದುದು” ಎಂದು ಸತ್ಯವನ್ನು
ಹೇಳಿದನು.

03126018a ನ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ತಂ ಪ್ರಾಹ ಭಗವಾನ್ಭಾರ್ಗವಸ್ತದಾ|

03126018c ಸುತಾರ್ಥಂ ಸ್ಥಾಪಿತಾ ಹ್ಯಾಪಸ್ತಪಸಾ ಚೈವ ಸಂಭೃತಾಃ||

ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಭಾರ್ಗವನು “ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ! ಈ ನೀರನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು” ಎಂದನು.

03126019a ಮಯಾ ಹ್ಯತ್ರಾಹಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ತಪ ಆಸ್ಥಾಯ ದಾರುಣಂ|

03126019c ಪುತ್ರಾರ್ಥಂ ತವ ರಾಜರ್ಷೇ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮ||

“ರಾಜರ್ಷೇ ! ನಿನಗೆ ಮಹಾಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಮಗನಾಗಲೆಂದು ದಾರುಣವಾದ ತಪಸ್ಸಿನ ನಂತರ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ನಿಯೋಗಿಸಿದ್ದೆ.

03126020a ಮಹಾಬಲೋ ಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ತುಪೋಬಲಸಮನ್ವಿತಃ|

03126020c ಯಃ ಶಕ್ರಮಪಿ ವೀರ್ಯೇಣ ಗಮಯೇದ್ಯಮಸಾದನಂ||

ತನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಶಕ್ರನನ್ನೂ ಯಮಸದನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬಲ್ಲ ತಪೋಬಲಸಮನ್ವಿತನಾದ, ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ, ಮಹಾವೀರ ಮಗನಿಗಾಗಿ.

03126021a ಅನೇನ ವಿಧಿನಾ ರಾಜನ್ಮಯೈತದುಪಪಾದಿತಂ|

03126021c ಅಬ್ಭಕ್ಷಣಂ ತ್ವಯಾ ರಾಜನ್ಮಯುಕ್ತಂ ಕೃತಮದ್ಯ ವೈ||

ರಾಜನ್! ಈ ವಿಧಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದೆ. ರಾಜನ್! ಇಂದು ನೀನು ಅದನ್ನು ಕುಡಿದಿದ್ದು ಸರಿಯಲ್ಲ!

03126022a ನ ತ್ವದ್ಯ ಶಕ್ಯಮಸ್ಮಾಭಿರೇತತ್ಕರ್ತುಮತೋಽನ್ಯಥಾ|

03126022c ನೂನಂ ದೈವಕೃತಂ ಹ್ಯೇತದ್ಯದೇವಂ ಕೃತವಾನಸಿ||

ಆದರೆ ಇಂದು ನೀನು ಮಾಡಿದ್ದುದನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀನು ಏನು ಮಾಡಿದೆಯೋ ಅದು ದೈವವೇ ನಡೆಸಿದ್ದುದು.

03126023a ಪಿಪಾಸಿತೇನ ಯಾಃ ಪೀತಾ ವಿಧಿಮಂತ್ರಪುರಸ್ಕೃತಾಃ|

03126023c ಆಪಸ್ವಯಾ ಮಹಾರಾಜ ಮತ್ತಪೋವೀರ್ಯಸಂಭೃತಾಃ||

03126023e ತಾಭ್ಯಸ್ತು ಮಾತೃನಾ ಪುತ್ರಮೇವಂವೀರ್ಯಂ ಜನಿಷ್ಯಸಿ||

ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಂತ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತಗೊಂಡ ನನ್ನ ತಪೋವೀರ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಆ ನೀರನ್ನು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ನೀನು ಕುಡಿದಿದ್ದುದರಿಂದ, ಮಹಾರಾಜ ! ಅಂಥಹ ಮಹಾವೀರ ಪುತ್ರನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.

03126024a ವಿಧಾಸ್ಯಾಮೋ ವಯಂ ತತ್ರ ತವೇಷ್ಟಿಂ ಪರಮಾದ್ಭುತಾಂ|

03126024c ಯಥಾ ಶಕ್ರಸಮಂ ಪುತ್ರಂ ಜನಯಿಷ್ಯಸಿ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಈ ಪರಮಾದ್ಭುತ ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿನಗೋಸ್ಕರ ನಾವೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇದರಿಂದ ವೀರ್ಯವಂತ ನೀನು ಇಂದ್ರಸಮ ಮಗನಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡುತ್ತೀಯೆ.

03126025a ತತೋ ವರ್ಷಶತೇ ಪೂರ್ಣೇ ತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03126025c ವಾಮಂ ಪಾರ್ಶ್ವಂ ವಿನಿರ್ಭಿದ್ಯ ಸುತಃ ಸೂರ್ಯ ಇವಾಪರಃ||

03126026a ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮ ಮಹಾತೇಜಾ ನ ಚ ತಂ ಮೃತ್ಯುರಾವಿಶತ್|

03126026c ಯುವನಾಶ್ವಂ ನರಪತಿಂ ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್||

ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ತುಂಬಿದ ನಂತರ ಆ ಮಹಾತ್ಮ ರಾಜನ
ಎಡಭಾಗವು ಸೀಳಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ
ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಮಗನು ಹೊರಬಂದನು. ಆದರೆ ನರಪತಿ
ಯುವನಾಶ್ವನು ಸಾಯಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೇ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ
ಅದ್ಭುತವಾಗಿದ್ದಿತು.

03126027a ತತಃ ಶಕ್ರೋ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಂ ದಿದೃಕ್ಷುರುಪಾಗಮತ್|

03126027c ಪ್ರದೇಶಿನೀಂ ತತೋಽಸ್ಯಾಸ್ಯೇ ಶಕ್ರಃ ಸಮಭಿಸಂದಧೇ||

ಆಗ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಇಂದ್ರನು ಅವನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದನು.
ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ತೋರುಬೆರಳನ್ನು ಆ ಶಿಶುವಿನ ಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟು
ಹೇಳಿದನು:

03126028a ಮಾಮಯಂ ಧಾಸ್ಯತೀತ್ಯೇವಂ ಪರಿಭಾಷ್ವಃ ಸ ವಜ್ರಿಣಾ|

03126028c ಮಾಂಧಾತೇತಿ ಚ ನಾಮಾಸ್ಯ ಚಕ್ರುಃ ಸೇಂದ್ರಾ ದಿವೌಕಸಃ||

“ಇವನು ನನ್ನಿಂದ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ!” ಆದುದರಿಂದ
ಇಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ಇತರ ದೇವತೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ಮಾಂಧಾತ ಎಂಬ
ಹೆಸರನ್ನಿತ್ತರು.

03126029a ಪ್ರದೇಶಿನೀಂ ಶಕ್ರದತ್ತಾಮಾಸ್ವಾದ್ಯ ಸ ಶಿಶುಸ್ತದಾ|

03126029c ಅವರ್ಧತ ಮಹೀಪಾಲ ಕಿಷ್ಕೂಣಾಂ ಚ ತ್ರಯೋದಶ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಇಂದ್ರನು ನೀಡಿದ ತೋರುಬೆರಳನ್ನು ಚೀಪಿದ ಆ
ಶಿಶುವು ಹದಿಮೂರು ಕಿಷ್ಕೂಣದಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಿತು.

03126030a ವೇದಾಸ್ತಂ ಸಧನುರ್ವೇದಾ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚೇಶ್ವರಂ|

03126030c ಉಪತಸ್ಥುರ್ಮಹಾರಾಜ ಧ್ಯಾತಮಾತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಶಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಧನುರ್ವೇದದೊಂದಿಗೆ ವೇದಗಳು, ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳು
ಎಲ್ಲವೂ ಆ ರಾಜನಿಗೆ, ಕೇವಲ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೇ, ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.

03126031a ಧನುರಾಜಗವಂ ನಾಮ ಶರಾಃ ಶೃಂಗೋದ್ಭವಾಶ್ಚ ಯೇ|

03126031c ಅಭೇದ್ಯಂ ಕವಚಂ ಚೈವ ಸದ್ಯಸ್ತಮುಪಸಂಶ್ರಯನ್||

ಅಜಗವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಧನುಸ್ಸು, ಶೃಂಗದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣ,
ಮತ್ತು ಅಭೇದ್ಯ ಕವಚಗಳು ತಕ್ಷಣವೇ ಅವನ ವಶವಾದವು.

03126032a ಸೋಽಭಿಷಿಕ್ತೋ ಮಘವತಾ ಸ್ವಯಂ ಶಕ್ರೇಣ ಭಾರತ|

03126032c ಧರ್ಮೇಣ ವ್ಯಜಯಲ್ಲೋಕಾಂಸ್ತ್ರೀನ್ವಿಷ್ಟುರಿವ ವಿಕ್ರಮೈಃ||

ಭಾರತ ! ಮಘವತ ಇಂದ್ರನೇ ಅವನನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದನು ಮತ್ತು
ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ವಿಷ್ಟುವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಧರ್ಮದಿಂದ ಮೂರು
ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದನು.

03126033a ತಸ್ಯಾಪ್ರತಿಹತಂ ಚಕ್ರಂ ಪ್ರಾವರ್ತತ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03126033c ರತ್ನಾನಿ ಚೈವ ರಾಜರ್ಷಿಂ ಸ್ವಯಮೇವೋಪತಸ್ಥಿರೇ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಚಕ್ರವು ಅಪ್ರತಿಹತವಾಗಿ ಉರುಳಿತು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ

ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ರತ್ನಗಳು ರಾಜರ್ಷಿಗೇ ಬಂದು ಸೇರಿದವು.

03126034a ತಸ್ಯೇಯಂ ವಸುಸಂಪೂರ್ಣಾ ವಸುಧಾ ವಸುಧಾಧಿಪ|

03126034c ತೇನೇಷ್ಟಂ ವಿವಿಧೈರ್ಯಜ್ಞೈರ್ಬಹುಭಿಃ ಸ್ವಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣೈಃ||

ವಸುಧಾಧಿಪ! ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಈ ಭೂಮಿಯು

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವನದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಬಹಳಷ್ಟು ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ

ಅನೇಕ ವಿವಿಧ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಅವನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

03126035a ಚಿತಚೈತ್ಯೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಧರ್ಮಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಚ ಪುಷ್ಕಲಂ|

03126035c ಶಕ್ರಸ್ಯಾರ್ಥಾ ಸನಂ ರಾಜಽಲ್ಲಬ್ಧವಾನಮಿತದ್ಯುತಿಃ||

ರಾಜನ್! ಸಾಕಷ್ಟು ಯಾಗಚೈತ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು

ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಅಮಿತದ್ಯುತಿಯು ಇಂದ್ರನ ಅರ್ಧ

ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಪಡೆದನು.

03126036a ಏಕಾಹ್ನಾ ಪೃಥಿವೀ ತೇನ ಧರ್ಮನಿತ್ಯೇನ ಧೀಮತಾ|

03126036c ನಿರ್ಜಿತಾ ಶಾಸನಾದೇವ ಸರತ್ನಾಕರಪತ್ತನಾ||

ಆ ಧರ್ಮನಿತ್ಯ ಧೀಮಂತನು ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ರತ್ನಗಳ ಗಣಿ

ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳೊಡನೆ ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಶಾಸನದಡಿಯಲ್ಲಿ

ತಂದನು.

03126037a ತಸ್ಯ ಚಿತ್ಸೈರ್ಮಹಾರಾಜ ಕ್ರತೂನಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾವತಾಂ|

03126037c ಚತುರಂತಾ ಮಹೀ ವ್ಯಾಪ್ತಾ ನಾಸೀತ್ಯಿಂ ಚಿದನಾವೃತಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಭೂಮಿಯು
ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಅವನು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದ ಕೃತುಗಳ
ಯಾಗವೇದಿಕೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಸ್ಥಳವೂ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

03126038a ತೇನ ಪದ್ಮ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಗವಾಂ ದಶ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03126038c ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಮಹಾರಾಜ ದತ್ತಾನೀತಿ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಸಹಸ್ರಾರು ಪದ್ಮಗಳಷ್ಟು ಹಸುಗಳನ್ನು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03126039a ತೇನ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕ್ಯಾಮನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03126039c ವೃಷ್ಟ್ಯಂ ಸಸ್ಯವಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಿಷತೋ ವಜ್ರಪಾಣಿನಃ||

ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯಾದಾಗ ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಸಸ್ಯಗಳು
ಬೆಳೆಯಲೋಸುಗ ಇಂದ್ರನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮಳೆಯನ್ನು
ಸುರಿಸಿದನು.

03126040a ತೇನ ಸೋಮಕುಲೋತ್ಪನ್ನೋ ಗಾಂಧಾರಾಧಿಪತಿರ್ಮಹಾನ್|

03126040c ಗರ್ಜನ್ನಿವ ಮಹಾಮೇಘಃ ಪ್ರಮಥ್ಯ ನಿಹತಃ ಶರೈಃ||

ರಾಜನ್ ! ಆ ಸೋಮಕುಲೋತ್ಪನ್ನನು ಮಹಾಮೇಘಗಳಂತಿರುವ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮಹಾ ಗಾಂಧಾರಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

03126041a ಪ್ರಜಾಶ್ಚ ತುರ್ವಿಧಾಸ್ತೇನ ಜಿತಾ ರಾಜನ್ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03126041c ತೇನಾತ್ಮತಪಸಾ ಲೋಕಾಃ ಸ್ಥಾಪಿತಾಶ್ಚಾಪಿ ತೇಜಸಾ||

ರಾಜನ್! ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಚತುರ್ವಿಧ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು
ಆತ್ಮತಪಸ್ಸಿನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಾಸನವನ್ನು
ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

03126042a ತಸ್ಮೈ ತದ್ದೇವಯಜನಂ ಸ್ಥಾನಮಾದಿತ್ಯವರ್ಚಸಃ|

03126042c ಪಶ್ಯ ಪುಣ್ಯತಮೇ ದೇಶೇ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಮಧ್ಯತಃ||

ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆ ಆದಿತ್ಯವರ್ಚಸನು ದೇವಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು.
ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪುಣ್ಯತಮ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೋಡು !

03126043a ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಮಾಂಧಾತುಶ್ಚರಿತಂ ಮಹತ್|

03126043c ಜನ್ಮ ಚಾಗ್ರ್ಯಂ ಮಹೀಪಾಲ ಯನ್ಮಾಂ ತ್ವಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛಸಿ||

ಮಹೀಪಾಲ ! ನೀನು ನನಗೆ ಕೇಳಿದಂತೆ ಅವನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ
ಮೊದಲಾಗಿ ಈ ಮಾಂಧಾತನ ಮಹಾ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಮಾಂಧಾತೋಪಖ್ಯಾನೇ
ಷಡ್ವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಮಾಂಧಾತೋಪಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಸೋಮಕ-ಜಂತು

ರಾಜ ಸೋಮಕನಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ನೂರು ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಜಂತು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪುತ್ರನೋರ್ವನು ಜನಿಸಿದ್ದು; ಎಲ್ಲ ತಾಯಂದಿರೂ ಅವನನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವುದು; ಇರುವೆ ಕಚ್ಚಿ ಅತ್ತ ಜಂತುವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲ ತಾಯಂದಿರೂ ರೋದನ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ರೋಷಗೊಂಡ ರಾಜನು ಪುರೋಹಿತರಲ್ಲಿ “ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವಿಧಾನ ಯಾವುದಾದರೂ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳುವುದು (೧-೧೬). ಜಂತುವನ್ನು ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿತ್ತು ಯಾಗಮಾಡಿ ಅದರ ಧೂಮವನ್ನು ರಾಜಪತ್ನಿಯರು ಸೇವಿಸಿದರೆ ನೂರು ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಋತ್ವಿಜರು ಸೂಚಿಸುವುದು (೧೭-೨೧).

03127001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03127001a ಕಥಂವೀರ್ಯಃ ಸ ರಾಜಾಭೂತ್ಸೋಮಕೋ ವದತಾಂ ವರ|

03127001c ಕರ್ಮಾಣ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವಂ ಚ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ತ್ವತಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಾತುಗಾರರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ರಾಜಾ ಸೋಮಕನು ಎಂಥಹ ವೀರ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದನು? ಅವನ ಕರ್ಮಗಳ

ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವದ ಕುರಿತು ನಿನ್ನಿಂದ ಕೇಳ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03127002 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03127002a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾಸೀನ್ಮೃಪತಿಃ ಸೋಮಕೋ ನಾಮ ಧಾರ್ಮಿಕಃ|

03127002c ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ಶತಂ ರಾಜನ್ಸದೃಶೀನಾಮಭೂತ್ತದಾ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ರಾಜನ್! ಸೋಮಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಸದೃಶರಾದ ನೂರು ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು.

03127003a ಸ ವೈ ಯತ್ನೇನ ಮಹತಾ ತಾಸು ಪುತ್ರಂ ಮಹೀಪತಿಃ|

03127003c ಕಂ ಚಿನ್ನಾಸಾದಯಾಮಾಸ ಕಾಲೇನ ಮಹತಾ ಅಪಿ||

ಆದರೆ ಆ ಮಹೀಪತಿಯು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

03127004a ಕದಾ ಚಿತ್ತಸ್ಯ ವೃದ್ಧಸ್ಯ ಯತಮಾನಸ್ಯ ಯತ್ನತಃ|

03127004c ಜಂತುರ್ನಾಮ ಸುತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಸ್ತ್ರೀಶತೇ ಸಮಜಾಯತ||

ಹೀಗೆ ಅವನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರಲು, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಂತು ಎನ್ನುವ ಓರ್ವ ಮಗನು ಆ ನೂರು ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು.

03127005a ತಂ ಜಾತಂ ಮಾತರಃ ಸರ್ವಾಃ ಪರಿವಾರ್ಯ ಸಮಾಸತೇ|

03127005c ಸತತಂ ಪೃಷ್ಠತಃ ಕೃತ್ವಾ ಕಾಮಭೋಗಾನ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಎಲ್ಲ ತಾಯಂದಿರೂ ಅವನನ್ನು

ಸುತ್ತುವರೆದು ಸದಾಕಾಲವೂ ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಅವನ
ಕಾಮಭೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03127006a ತತಃ ಪಿಪೀಲಿಕಾ ಜಂತುಂ ಕದಾ ಚಿದದಶತ್ಸಿ ಜಿ|

03127006c ಸ ದಷ್ಟೋ ವ್ಯನದದ್ರಾಜಂಸ್ತೇನ ದುಃಖೇನ ಬಾಲಕಃ||

ರಾಜನ್! ಒಂದು ದಿನ ಜಂತುವಿನ ಕುಂಡೆಯನ್ನು ಒಂದು ಇರುವೆಯು
ಕಚ್ಚಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ದುಃಖಿತನಾದ ಬಾಲಕನು ನೋವಿನಿಂದ
ಕಿರುಚಿದನು.

03127007a ತತಸ್ತಾ ಮಾತರಃ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಾಕ್ರೋಶನ್ಭ್ರಶದುಃಖಿತಾಃ|

03127007c ಪರಿವಾರ್ಯ ಜಂತುಂ ಸಹಿತಾಃ ಸ ಶಬ್ಧಸ್ತುಮುಲೋಽಭವತ್||

ಆಗ ಅವನ ಎಲ್ಲ ತಾಯಂದಿರೂ ಬಹು ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಜಂತುವನ್ನು
ಸುತ್ತುವರೆದು ಅವನೊಂದಿಗೆ ರೋದಿಸಿದರು, ಮತ್ತು ಅವರ
ರೋದನೆಯು ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

03127008a ತಮಾರ್ತನಾದಂ ಸಹಸಾ ಶುಶ್ರಾವ ಸ ಮಹೀಪತಿಃ|

03127008c ಅಮಾತ್ಯಪರಿಷನ್ಮಧ್ಯೇ ಉಪವಿಷ್ಟಃ ಸಹರ್ತ್ವಿಜೈಃ||

ಅಮಾತ್ಯರು ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತರ ಮಧ್ಯೆ ಸಮಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಾಜನು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಬಂದ ಆ ಅರ್ತನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

03127009a ತತಃ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ಕಿಮೇತದಿತಿ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03127009c ತಸ್ಮೈ ಕ್ಷತ್ತಾ ಯಥಾವೃತ್ತಮಾಚಚಕ್ಷೇ ಸುತಂ ಪ್ರತಿ||

ತಕ್ಷಣವೇ ರಾಜನು ಅದೇನೆಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡುಬರಲು ಸೇವಕನನ್ನು
ಕಳುಹಿಸಲು, ಆ ಸೇವಕನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಅವನ
ಮಗನಿಗಾದುದರ ಕುರಿತು ವರದಿಮಾಡಿದನು.

03127010a ತ್ವರಮಾಣಃ ಸ ಚೋತ್ಥಾಯ ಸೋಮಕಃ ಸಹ ಮಂತ್ರಿಭಿಃ|

03127010c ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಂತಃಪುರಂ ಪುತ್ರಮಾಶ್ವಾಸಯದರಿಂದಮಃ||

ಆ ಅರಿಂದಮ ಸೋಮಕನು ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಅವಸರದಿಂದ
ಮೇಲೆದ್ದು ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಮಗನನ್ನು ಸಂತೈಸಿದನು.

03127011a ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾ ತು ತಂ ಪುತ್ರಂ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯಾಂತಃಪುರಾನ್ಘ್ರಪಃ|

03127011c ಋತ್ವಿಜೈಃ ಸಹಿತೋ ರಾಜನ್ಸಹಾಮಾತ್ಯ ಉಪಾವಿಶತ್||

ಮಗನನ್ನು ಸಂತವಿಸಿ ರಾಜನು ಅಂತಃಪುರದಿಂದ ಹೊರಬಂದನು
ಮತ್ತು ರಾಜನ್! ತನ್ನ ಋತ್ವಿಜ ಮತ್ತು ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

03127012 ಸೋಮಕ ಉವಾಚ|

03127012a ಧಿಗಸ್ತ್ವಿ ಹೈಕಪುತ್ರತ್ವಮಪುತ್ರತ್ವಂ ವರಂ ಭವೇತ್|

03127012c ನಿತ್ಯಾತುರತ್ವದ್ಭೂತಾನಾಂ ಶೋಕ ಏವೈಕಪುತ್ರತಾ||

ಸೋಮಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ!
ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಕ್ಕಳೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ
ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ನಿತ್ಯವೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ತೊಂದರೆಯಿರುವುದರಿಂದ
ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಿದ್ದರೆ ಶೋಕವು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ.

03127013a ಇದಂ ಭಾರ್ಯಾ ಶತಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ವರೀಕ್ಷೋಪಚಿತಂ ಪ್ರಭೋ|

03127013c ಪುತ್ರಾರ್ಥಿನಾ ಮಯಾ ವೋಢಂ ನ ಚಾಸಾಂ ವಿದ್ಯತೇ ಪ್ರಜಾ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ! ಮಕ್ಕಳಾಗಲೆಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಿಯೇ ಈ
ನೂರು ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ನಾನು ವರಿಸಿದರೂ ಯಾರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ!

03127014a ಏಕಃ ಕಥಂ ಚಿದುತ್ಪನ್ನಃ ಪುತ್ರೋ ಜಂತುರಯಂ ಮಮ|

03127014c ಯತಮಾನಸ್ಯ ಸರ್ವಾಸು ಕಿಂ ನು ದುಃಖಮತಃ ಪರಂ||

ಅವರೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಹೇಗೋ ಈ ಜಂತುವು ನನ್ನ
ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಪರಮ ದುಃಖವು
ಇನ್ನಾವುದಿರಬಹುದು?

03127015a ವಯಶ್ಚ ಸಮತೀತಂ ಮೇ ಸಭಾರ್ಯಸ್ಯ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03127015c ಆಸಾಂ ಪ್ರಾಣಾಃ ಸಮಾಯತ್ತಾ ಮಮ ಚಾತ್ರೈಕಪುತ್ರಕೇ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯರ ವಯಸ್ಸು ಮೀರಿಯಾಗಿದೆ.
ಅವರಂತೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವೂ ಕೂಡ ಈ ಓರ್ವ ಮಗನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ.

03127016a ಸ್ಯಾನ್ಮು ಕರ್ಮ ತಥಾ ಯುಕ್ತಂ ಯೇನ ಪುತ್ರಶತಂ ಭವೇತ್|

03127016c ಮಹತಾ ಲಘುನಾ ವಾಪಿ ಕರ್ಮಣಾ ದುಷ್ಕರೇಣ ವಾ||

ನೂರು ಮಕ್ಕಳಾಗುವ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ, ಎಷ್ಟೇ
ದೊಡ್ಡದಾಗಲೀ, ಸಣ್ಣದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ದುಷ್ಕರವಾಗಿರಲೀ,

ಕರ್ಮ ವಿಲ್ಲವೇ?”

03127017 ಋತ್ವಿಗುವಾಚ|

03127017a ಅಸ್ತಿ ವೈ ತಾದೃಶಂ ಕರ್ಮ ಯೇನ ಪುತ್ರಶತಂ ಭವೇತ್|

03127017c ಯದಿ ಶಕ್ನೋಷಿ ತತ್ಕರ್ತುಮಥ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸೋಮಕ||

ಋತ್ವಿಜನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ಬಯಸಿದಂತೆ ನೂರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಒಂದು ಕರ್ಮವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಸೋಮಕ! ನೀನು ಮಾಡುವೆಯಂತಾದರೆ ನಾನು ಆ ಕರ್ಮದ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03127018 ಸೋಮಕ ಉವಾಚ|

03127018a ಕಾರ್ಯಂ ವಾ ಯದಿ ವಾಕಾರ್ಯಂ ಯೇನ ಪುತ್ರಶತಂ ಭವೇತ್|

03127018c ಕೃತಮೇವ ಹಿ ತದ್ವಿದ್ಧಿ ಭಗವಾನ್ಪ್ರಬ್ರವೀತು ಮೇ||

ಸೋಮಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೋ ಅಥವಾ ಮಾಡಬಾರದೋ - ನೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯವಿದ್ದರೆ ಹೇಳು. ಭಗವಾನ್! ಆ ವಿಧಿಯ ಕುರಿತು ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳು.”

03127019 ಋತ್ವಿಗುವಾಚ|

03127019a ಯಜಸ್ವ ಜಂತುನಾ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಂ ಮಯಾ ವಿತತೇ ಕೃತೌ|

03127019c ತತಃ ಪುತ್ರಶತಂ ಶ್ರೀಮದ್ಭವಿಷ್ಯತ್ಯಚಿರೇಣ ತೇ||

ಋತ್ವಿಜನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ನಾನು ಆ ಕೃತುವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಜಂತುವನ್ನು ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿ ನೀಡು. ತಕ್ಷಣವೇ ನೀನು ನೂರು ಶ್ರೀಮಂತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ.

03127020a ವಪಾಯಾಂ ಹೂಯಮಾನಾಯಾಂ ಧೂಮಮಾಘ್ರಾಯ ಮಾತರಃ|

03127020c ತತಸ್ತಾಃ ಸುಮಹಾವೀರ್ಯಾಂ ಜನಯಿಷ್ಯಂತಿ ತೇ ಸುತಾನ್||

ಅವನ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿ ನೀಡುವಾಗ ತಾಯಂದಿರು ಹೊಗೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಅವರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಮಹಾವೀರರಾದ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸುತ್ತಾರೆ.

03127021a ತಸ್ಯಾಮೇವ ತು ತೇ ಜಂತುರ್ಭವಿತಾ ಪುನರಾತ್ಮಜಃ|

03127021c ಉತ್ತರೇ ಚಾಸ್ಯ ಸೌವರ್ಣಂ ಲಕ್ಷ್ಮ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಜಂತುವು ನಿನ್ನ ಮಗನಾಗಿ ಅವಳಲ್ಲಿಯೇ ಪುನಃ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಚಿಹ್ನೆಯು ಇರುವುದು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಜಂತೂಪಶ್ಯಾನೇ
ಸಪ್ತವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಜಂತೂಪಶ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨೮

ತಾಯಂದಿರು ಚೀರಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೂ ಯಾಜಕನು ಜಂತುವನ್ನು
ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿತ್ತುದು;

ಹೋಮಧೂಮವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯರಾದ ರಾಜಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ
ಒಂದು ನೂರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸುವುದು; ಜಂತುವು ಹಿರಿಯವನಾಗಿ
ಚಿಹ್ನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವನದೇ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಜನಿಸಿದುದು (೧-೯).

ರಾಜ ಸೋಮಕನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ ತನ್ನ ಪುರೋಹಿತನು
ನರಕದಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು
ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಕೇಳಿದುದು (೧೦-೧೨).

ಒಬ್ಬನು ಮಾಡಿದುದರ ಫಲವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು
ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಧರ್ಮನು ಹೇಳಲು ಸೋಮಕನು
ತನ್ನ ಪುರೋಹಿತನೊಂದಿಗೆ ತಾನೂ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ನರಕವನ್ನು
ಅನುಭವಿಸಿ ನಂತರ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುದು (೧೩-೧೯).

03128001 ಸೋಮಕ ಉವಾಚ|

03128001a ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯದ್ಯದ್ಯಥಾ ಕಾರ್ಯಂ ತತ್ತತ್ಕುರು ತಥಾ ತಥಾ|

03128001c ಪುತ್ರಕಾಮತಯಾ ಸರ್ವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ವಚಸ್ತವ||

ಸೋಮಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಯಾವ್ಯಾವಾಗ ಏನೇನನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಆಸೆಯಿಂದ
ನೀನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

03128002 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03128002a ತತಃ ಸ ಯಾಜಯಾಮಾಸ ಸೋಮಕಂ ತೇನ ಜಂತುನಾ|

03128002c ಮಾತರಸ್ತು ಬಲಾತ್ಪುತ್ರಮಪಾಕರ್ಷುಃ ಕೃಪಾನ್ವಿತಾಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಅವನು ಸೋಮಕನಿಗಾಗಿ
ಜಂತುವನ್ನು ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿತ್ತನು. ಆದರೆ ಕೃಪಾನ್ವಿತ ತಾಯಂದಿರು
ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಎಳೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು.

03128003a ಹಾ ಹತಾಃ ಸ್ಮ್ರೀತಿ ವಾಶಂತ್ಯಸ್ತೀವ್ರಶೋಕಸಮನ್ವಿತಾಃ|

03128003c ತಂ ಮಾತರಃ ಪ್ರತ್ಯಕರ್ಷನ್ಗೃಹೀತ್ವಾ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರೇ||

03128003e ಸವ್ಯೇ ಪಾಣೌ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತು ಯಾಜಕೋಽಪಿ ಸ್ಮ ಕರ್ಷತಿ||

“ಅಯ್ಯೋ ನಾವು ನಾಶಗೊಂಡೆವು!” ಎಂದು ತೀವ್ರ

ಶೋಕಸಮಾನ್ವಿತರಾಗಿ ಆ ತಾಯಂದಿರು ಅವನ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಎಳೆದರು. ಆದರೆ ಯಾಜಕನು ಅವನ ಎಡಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ
ಎಳೆದುಕೊಂಡನು.

03128004a ಕುರರೀಣಾಮಿವಾರ್ತಾನಾಮಪಾಕೃಷ್ಯ ತು ತಂ ಸುತಂ|

03128004c ವಿಶಸ್ಯ ಚೈನಂ ವಿಧಿನಾ ವಪಾಮಸ್ಯ ಜುಹಾವ ಸಃ||

ಚೀರಾಡುತ್ತಿರುವ ಆರ್ತರಿಂದ ಆ ಮಗನನ್ನು ಎಳೆದು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ
ಅವನನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿತ್ತನು.

03128005a ವಪಾಯಾಂ ಹೂಯಮಾನಾಯಾಂ ಗಂಧಮಾಘ್ರಾಯ ಮಾತರಃ|

03128005c ಆರ್ತಾ ನಿಪೇತುಃ ಸಹಸಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಕುರುನಂದನ||

03128005e ಸರ್ವಾಶ್ಚ ಗರ್ಭಾನಲಭಂಸ್ತತಸ್ತಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಂಗನಾಃ||

ಕುರುನಂದನ! ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುವಾಗ
ಆರ್ತ ತಾಯಂದಿರು ಆ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಭುವಿಯ

ಮೇಲೆ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ರಾಜನ ಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರೂ
ಗರ್ಭವತಿಯರಾದರು.

03128006a ತತೋ ದಶಸು ಮಾಸೇಷು ಸೋಮಕಸ್ಯ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03128006c ಜಜ್ಞೇ ಪುತ್ರಶತಂ ಪೂರ್ಣಂ ತಾಸು ಸರ್ವಾಸು ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ವಿಶಾಂಪತೇ! ಹತ್ತು ತಿಂಗಳಿನ ನಂತರ ಸೋಮಕನಿಗೆ
ಅವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಂದು ನೂರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು.

03128007a ಜಂತುಜ್ಯೇಷ್ಠಃ ಸಮಭವಜ್ಜನಿತ್ರಾ ಮೇವ ಭಾರತ|

03128007c ಸ ತಾಸಾಮಿಷ್ಟ್ಯ ಏವಾಸೀನ್ನ ತಥಾನೈ ನಿಜಾಃ ಸುತಾಃ||

ಭಾರತ! ಅದೇ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಜಂತುವು ಹಿರಿಯವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು.
ಮತ್ತು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮದೇ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಅವನನ್ನು
ಪ್ರೀತಿಸಿದರು.

03128008a ತಚ್ಚ ಲಕ್ಷಣಮಸ್ಯಾಸೀತ್ಸೌವರ್ಣಂ ಪಾರ್ಶ್ವ ಉತ್ತರೇ|

03128008c ತಸ್ಮಿನ್ನುತ್ರಶತೇ ಚಾಗ್ರ್ಯಃ ಸ ಬಭೂವ ಗುಣೈರ್ಯುತಃ||

ಅವನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಚಿಹ್ನೆಯಿತ್ತು. ಗುಣಗಳಿಂದ
ಸಮಾಯುಕ್ತನಾಗಿ ಅವನು ನೂರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರನೆನಿಸಿಕೊಂಡನು.

03128009a ತತಃ ಸ ಲೋಕಮಗಮತ್ಸೋಮಕಸ್ಯ ಗುರುಃ ಪರಂ|

03128009c ಅಥ ಕಾಲೇ ವ್ಯತೀತೇ ತು ಸೋಮಕೋಽಪ್ಯಗಮತ್ಪರಂ||

ಅನಂತರ ಸೋಮಕನ ಗುರುವು ಪರಮ ಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ಕಾಲಕಳೆದಂತೆ ಸೋಮಕನೂ ಕೂಡ ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

03128010a ಅಥ ತಂ ನರಕೇ ಘೋರೇ ಪಚ್ಯಮಾನಂ ದದರ್ಶ ಸಃ|

03128010c ತಮಪೃಚ್ಛತ್ಕಿಮರ್ಥಂ ತ್ವಂ ನರಕೇ ಪಚ್ಯಸೇ ದ್ವಿಜ||

ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಘೋರ ನರಕದಲ್ಲಿ ಸುಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಆಗ ನೀನು ಏಕೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ಎಂದು ಆ ದ್ವಿಜನನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

03128011a ತಮಬ್ರವೀದ್ಗುರುಃ ಸೋಽಥ ಪಚ್ಯಮಾನೋಽಗ್ನಿನಾ ಭೃಶಂ|

03128011c ತ್ವಂ ಮಯಾ ಯಾಜಿತೋ ರಾಜಂಸ್ತಸ್ಯೇದಂ ಕರ್ಮಣಃ ಫಲಂ||

ಆಗ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುಡುತ್ತಿರುವ ಅವನ ಗುರುವು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ನಿನಗೋಸ್ಕರ ನಾನು ಆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಡೆಸಿದೆ. ಆ ಕರ್ಮದ ಫಲವೇ ಇದು!”

03128012a ಏತಚ್ಛ್ವಾತ್ವಾ ಸ ರಾಜರ್ಷಿ ಧರ್ಮ ರಾಜಾನಮಬ್ರವೀತ್|

03128012c ಅಹಮತ್ರ ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಮುಚ್ಯತಾಂ ಮಮ ಯಾಜಕಃ||

03128012e ಮತ್ಕೃತೇ ಹಿ ಮಹಾಭಾಗಃ ಪಚ್ಯತೇ ನರಕಾಗ್ನಿನಾ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನನ್ನ ಯಾಜಕನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡು. ನಾನು ಅವನ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನನಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯದಿಂದಲೇ ಆ ಮಹಾಭಾಗನು ನರಕಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.”

03128013 ಧರ್ಮ ಉವಾಚ|

03128013a ನಾನ್ಯಃ ಕರ್ತುಃ ಫಲಂ ರಾಜನ್ನುಪಭುಂಕ್ತೇ ಕದಾ ಚನ|

03128013c ಇಮಾನಿ ತವ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಫಲಾನಿ ದದತಾಂ ವರ||

ಧರ್ಮನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಒಬ್ಬನು ಮಾಡಿದುದರ ಫಲವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಎಂದೂ ಅನುಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು ನಿನ್ನ ಫಲಗಳು.”

03128014 ಸೋಮಕ ಉವಾಚ|

03128014a ಪುಣ್ಯಾನ್ನ ಕಾಮಯೇ ಲೋಕಾನ್ಯತೇಽಹಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಂ|

03128014c ಇಚ್ಛಾಮ್ಯಹಮನೇನೈವ ಸಹ ವಸ್ತುಂ ಸುರಾಲಯೇ||

03128015a ನರಕೇ ವಾ ಧರ್ಮರಾಜ ಕರ್ಮಣಾಸ್ಯ ಸಮೋ ಹ್ಯಹಂ|

03128015c ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯಫಲಂ ದೇವ ಸಮಮಸ್ತಾ ವಯೋರಿದಂ||

ಸೋಮಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯಿಲ್ಲದೇ ನಾನು ಲೋಕದ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮರಾಜ! ಇವನೊಟ್ಟಿಗೆ ವಾಸಿಸಲು - ಸುರಾಲಯವಿರಲಿ ಅಥವಾ ನರಕದಲ್ಲಿರಲಿ - ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇವನ ಕರ್ಮವೂ ನನ್ನ ಕರ್ಮವೂ ಒಂದೇ. ದೇವ! ಪುಣ್ಯವಾಗಿರಲಿ ಅಪುಣ್ಯವಾಗಿರಲಿ ನಾವಿಬ್ಬರು ಒಂದೇ ಫಲವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.”

03128016 ಧರ್ಮ ಉವಾಚ|

03128016a ಯದ್ಯೇವಮೀಪ್ಸಿತಂ ರಾಜನ್ಬಂಕ್ಷ್ವಾಸ್ಯ ಸಹಿತಃ ಫಲಂ|

03128016c ತುಲ್ಯಕಾಲಂ ಸಹಾನೇನ ಪಶ್ಚಾತ್ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ಸದ್ಗತಿಂ||

ಧರ್ಮನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಅದನ್ನೇ ನೀನು ಬಯಸುವೆಯಾದರೆ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಫಲವನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಕಾಲ ಅನುಭವಿಸು. ಅನಂತರ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.””

03128017 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03128017a ಸ ಚಕಾರ ತಥಾ ಸರ್ವಂ ರಾಜಾ ರಾಜೀವಲೋಚನಃ|

03128017c ಪುನಶ್ಚ ಲೇಭೇ ಲೋಕಾನ್ಸ್ವಾನ್ಯರ್ಮಣಾ ನಿರ್ಜಿತಾಂ ಶುಭಾನ್||

03128017e ಸಹ ತೇನ್ಯೈವ ವಿಪ್ರೇಣ ಗುರುಣಾ ಸ ಗುರುಪ್ರಿಯಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ರಾಜೀವಲೋಚನ ರಾಜನು ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಗುರುಪ್ರಿಯನಾದ ಅವನು ಆ ವಿಪ್ರ ಗುರುವಿನೊಂದಿಗೆ ಪುನಃ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಗೆದ್ದಿದ್ದ ಶುಭ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು.

03128018a ಏಷ ತಸ್ಯಾಶ್ರಮಃ ಪುಣ್ಯೋ ಯ ಏಷೋಽಗ್ರೇ ವಿರಾಜತೇ|

03128018c ಕ್ಷಾಂತ ಉಷ್ಯಾತ್ರ ಷಡ್ರಾತ್ರಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಸುಗತಿಂ ನರಃ||

ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಇದೇ ಅವನ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮ. ಇಲ್ಲಿ ಆರು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದವನು ಒಳ್ಳೆಯ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03128019a ಏತಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ವತ್ಸ್ಯಾ ಮೋ ವಿಗತಜ್ವರಾಃ|

03128019c ಷಡ್ರಾತ್ರಂ ನಿಯತಾತ್ಮಾನಃ ಸಜ್ಜೀಭವ ಕುರೂದ್ವಹ||

ಕುರೂದ್ವಹ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಇಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಕೂಡ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದೇ ನಿಯತಾತ್ಮರಾಗಿ ಆರು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆಯೋಣ! ಅಣಿಯಾಗು!”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಜಂತೂಪಖ್ಯಾನೇ
ಅಷ್ಟವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಜಂತೂಪಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಳಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨೯

ಯಮುನಾ ತೀರದ ಇತರ ಮಹತ್ವಗಳು (೧-೨೨).

03129001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03129001a ಅಸ್ಮಿನ್ಕಿಲ ಸ್ವಯಂ ರಾಜನ್ನಿಷ್ಟವಾನ್ವೈ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ|

03129001c ಸತ್ರಮಿಷ್ಟೀಕೃತಂ ನಾಮ ಪುರಾ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಿಕಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು
ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳ ಪುರಾತನ ಇಷ್ಟೀಕೃತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸತ್ರವನ್ನು -
ಯಾಜಿಸಿದನು.

03129002a ಅಂಬರೀಷಶ್ಚ ನಾಭಾಗ ಇಷ್ಟವಾನ್ಯಮುನಾಮನು|

03129002c ಯಜ್ಞೈಶ್ಚ ತಪಸಾ ಚೈವ ಪರಾಂ ಸಿದ್ಧಿಮವಾಪ ಸಃ||

ನಾಭಾಗ ಅಂಬರೀಷನು ಯಮುನಾತೀರದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು
ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ಅವನು ಪರಮ

ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

03129003a ದೇಶೋ ನಾಹುಷಯಜ್ಞಾನಾಮಯಂ ಪುಣ್ಯತಮೋ ನೃಪ|

03129003c ಯತ್ರೇಷ್ಟ್ವಾ ದಶ ಪದ್ಮಾನಿ ಸದಸ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಿಸೃಷ್ಟವಾನ್||

ನೃಪ! ಇದೇ ಪುಣ್ಯತಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಹುಷ ಯಯಾತಿಯು
ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹತ್ತು ಪದ್ಮಗಳಷ್ಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಯಜ್ಞಮಾಡಿದನು.

03129004a ಸಾರ್ವ ಭೌಮಸ್ಯ ಕೌಂತೇಯ ಯಯಾತೇರಮಿತೌಜಸಃ|

03129004c ಸ್ಪರ್ಧಮಾನಸ್ಯ ಶಕ್ರೇಣ ಪಶ್ಯೇದಂ ಯಜ್ಞವಾಸ್ತಿಹ||

ಕೌಂತೇಯ! ಇದನ್ನು ನೋಡು! ಅಮಿತೌಜಸ ಯಯಾತಿಯು ಇಲ್ಲಿ
ಯಜ್ಞಮಾಡಿ ಶಕ್ರನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಸಾರ್ವ ಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದನು.

03129005a ಪಶ್ಯ ನಾನಾವಿಧಾಕಾರೈರಗ್ನಿಭಿರ್ನಿಚಿತಾಂ ಮಹೀಂ|

03129005c ಮಜ್ಜಂತೀಮಿವ ಚಾಕ್ರಾಂತಾಂ ಯಯಾತೇರ್ಯಜ್ಞಕರ್ಮಭಿಃ||

ನೋಡು! ಯಯಾತಿಯ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳಿಂದ ನಾನಾವಿಧದ ಅಗ್ನಿವೇದಿ
ರಾಶಿಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಸೋತು ತಗ್ಗಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

03129006a ಏಷಾ ಶಮ್ಯೇಕಪತ್ರಾ ಸಾ ಶರಕಂ ಚೈತದುತ್ತಮಂ|

03129006c ಪಶ್ಯ ರಾಮಹ್ರದಾನೇತಾನ್ವಶ್ಯ ನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮಂ||

ಇದು ಒಂದೇ ಎಲೆಯ ಶಮೀ ವೃಕ್ಷ, ಇದು ಉತ್ತಮ ಚೈತ್ಯ. ಇಲ್ಲಿಯೇ
ರಾಮಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡು ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮವನ್ನೂ
ನೋಡು.

03129007a ಏತದಾರ್ಚೀ ಕಪುತ್ರಸ್ಯ ಯೋಗೈರ್ವಿ ಚರತೋ ಮಹೀಂ|

03129007c ಅಪಸರ್ಪಣಂ ಮಹೀಪಾಲ ರೌಪ್ಯಾಯಾಮಮಿತೌಜಸಃ||

ಮಹೀಪಾಲ ! ಇಲ್ಲಿ ಅಮಿತೌಜಸ ಆರ್ಚೀಕನ ಮಗನು ರೌಪ್ಯನದಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯೋಗದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಂಚರಿಸಿದನು.

03129008a ಅತ್ರಾನುವಂಶಂ ಪಠತಃ ಶೃಣು ಮೇ ಕುರುನಂದನ|

03129008c ಉಲೂಖಿಲೈರಾಭರಣೈಃ ಪಿಶಾಚೀ ಯದಭಾಷತ||

ಕುರುನಂದನ ! ಉಲೂಖಿಲ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಈ ಅನುವಂಶವನ್ನು ಓದುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

03129009a ಯುಗಂಧರೇ ದಧಿ ಪ್ರಾಶ್ಯ ಉಷಿತ್ವಾ ಚಾಚ್ಯುತಸ್ಥಲೇ|

03129009c ತದ್ವದ್ಯೂತಿಲಯೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸಪುತ್ರಾ ವಸ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ||

“ಯುಗಂಧರದಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನು ತಿಂದು ಅಚ್ಯುತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಉಳಿದು ನಂತರ ಭೂಮಿಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪುತ್ರನೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ !”

03129010a ಏಕರಾತ್ರಮುಷಿತ್ವೇಹ ದ್ವಿತೀಯಂ ಯದಿ ವತ್ಸ್ಯಸಿ|

03129010c ಏತದ್ವೈ ತೇ ದಿವಾ ವೃತ್ತಂ ರಾತ್ರೌ ವೃತ್ತಮತೋಽನ್ಯಥಾ||

ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಎರಡನೇ ದಿನವೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದರೆ ಹಗಲು ಮಾಡಿದುದೂ ರಾತ್ರಿ ಮಾಡಿದುದೂ ಬದಲಾಗುವವು.

03129011a ಅತ್ರಾದ್ಯಾಹೋ ನಿವತ್ಸ್ಯಾಮಃ ಕ್ಷಪಾಂ ಭರತಸತ್ತಮ|

03129011c ದ್ವಾರಮೇತದ್ಧಿ ಕೌಂತೇಯ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಭಾರತ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಇಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯೋಣ. ಭಾರತ ಕೌಂತೇಯ !
ಇದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ದ್ವಾರವೆಂದು ತಿಳಿ.

03129012a ಅತ್ರೈವ ನಾಹುಷೋ ರಾಜಾ ರಾಜನ್ಯ ತುಭಿರಿಷ್ಟವಾನ್|

03129012c ಯಯಾತಿರ್ಬಹುರತ್ನಾಡ್ಧ್ಯಯತ್ರೇಂದ್ರೋ ಮುದಮಭ್ಯಗಾತ್||

ರಾಜನ್ ! ಇಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಾ ನಾಹುಷ ಯಯಾತಿಯು ಬಹುರತ್ನಗಳಿಂದ
ದೇವೇಂದ್ರನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಕ್ರತುವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

03129013a ಏತತ್ಕ್ಷಾಪತರಣಂ ಯಮುನಾತೀರ್ಥಮುಚ್ಯತೇ|

03129013c ಏತದ್ವೈ ನಾಕಪೃಷ್ಠಸ್ಯ ದ್ವಾರಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ||

ಈ ಯಮುನಾ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಪ್ಲಕ್ಷಾವತರಣ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
ಇದೇ ನಾಕಪೃಷ್ಠದ ದ್ವಾರವೆಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03129014a ಅತ್ರ ಸಾರಸ್ವತೈರ್ಯಜ್ಞೈರೀಜಾನಾಃ ಪರಮರ್ಷಯಃ|

03129014c ಯೂಷೋಲೂಖಿಲಿನಸ್ತಾತ ಗಚ್ಚಂತ್ಯವಭೃಥಾಪ್ಲವಂ||

ಇಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಪರಮ ಋಷಿಗಳು ಯೂಪ
ಉಲೂಖಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವಭೃತಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

03129015a ಅತ್ರೈವ ಭರತೋ ರಾಜಾ ಮೇಧ್ಯಮಶ್ವಮವಾಸೃಜತ್|

03129015c ಅಸಕೃತ್ಕೃಷ್ಣಸಾರಂಗಂ ಧರ್ಮೇಣಾವಾಪ್ಯ ಮೇದಿನೀಂ||

ಇಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಾ ಭರತನು ಕೃಷ್ಣಸಾರಂಗವನ್ನು ಹೊದಿಸಿ ಅಶ್ವಮೇಧದ

ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧರ್ಮದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

03129016a ಅತ್ರೈವ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಮರುತ್ತಃ ಸತ್ರಮುತ್ತಮಂ|

03129016c ಆಸ್ತೇ ದೇವರ್ಷಿಮುಖ್ಯೇನ ಸಂವರ್ತೇನಾಭಿಪಾಲಿತಃ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮರುತ್ತನು ಉತ್ತಮ ಸತ್ರವನ್ನು
ದೇವರ್ಷಿಗಳ ಮುಖದಿಂದ ಸಂವರ್ತನನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ
ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

03129017a ಅತ್ರೋಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸರ್ವಾಽಲ್ಲೋಕಾನ್ವ ಪಶ್ಯತಿ|

03129017c ಪೂಯತೇ ದುಷ್ಕೃತಾಚ್ಚೈವ ಸಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಭಾರತ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡು! ಭಾರತ! ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ
ನೋಡುತ್ತೀಯೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ದುಷ್ಕೃತಗಳಿಂದಲೂ ಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತೀಯೆ.”

03129018 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03129018a ತತ್ರ ಸಭ್ರಾತೃಕಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸ್ತೂಯಮಾನೋ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ|

03129018c ಲೋಮಶಂ ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ,
ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠನು ಲೋಮಶನಿಗೆ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03129019a ಸರ್ವಾಽಲ್ಲೋಕಾನ್ವ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತಪಸಾ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ|

03129019c ಇಹಸ್ಥಃ ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಶ್ವೇತವಾಹನಂ||

“ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ! ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಕಂಡೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವಾಗ ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠ ಶ್ವೇತವಾಹನನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

03129020 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03129020a ಏವಮೇತನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಪಶ್ಯಂತಿ ಪರಮರ್ಷಯಃ|

03129020c ಸರಸ್ವತೀಮಿಮಾಂ ಪುಣ್ಯಾಂ ಪಶ್ಚೈಕಶರಣಾವೃತಾಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಬಾಹೋ! ಪರಮಋಷಿಗಳೂ ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಸುತ್ತುವರೆದಿರುವವರ ಏಕೈಕ ಶರಣೆಯಾದ ಈ ಪುಣ್ಯ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡು.

03129021a ಯತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಧೂತಪಾಪ್ಮಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03129021c ಇಹ ಸಾರಸ್ವತೈರ್ಯಜ್ಞೈರಿಷ್ಟವಂತಃ ಸುರರ್ಷಯಃ||

03129021e ಋಷಯಶ್ಚೈವ ಕೌಂತೇಯ ತಥಾ ರಾಜರ್ಷಯೋಽಪಿ ಚ||

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೊಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಕೌಂತೇಯ! ಇಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವಂತ ಸುರರ್ಷಿಗಳು, ಋಷಿಗಳೂ, ಮತ್ತು ರಾಜರ್ಷಿಗಳೂ ಕೂಡ ಸಾರಸ್ವತ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

03129022a ವೇದೀ ಪ್ರಜಾಪತೇರೇಷಾ ಸಮಂತಾತ್ಪಂಚಯೋಜನಾ|

03129022c ಕುರೋವೈ ಯಜ್ಞಶೀಲಸ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಮೇತನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಇದು ಐದು ಯೋಜನೆ ಪರಿಧಿಯಿರುವ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ವೇದಿ. ಇದು ಯಜ್ಞಶೀಲ ಮಹಾತ್ಮ ಕುರುವಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ
ಏಕೋನವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ನೂರಾಳಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೩೦

ಗಿಡುಗ-ಪಾರಿವಾಳ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯು ಮುಂದುವರೆದುದು (೧-೧೫). ರಾಜ ಉಶೀನರನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನನೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಇಂದ್ರನು ಗಿಡುಗವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯು ಪಾರಿವಾಳವಾಗಿ ಅವನ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು, ಗಿಡುಗನ ಭಯದಿಂದ ಪಾರಿವಾಳವು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದುದು (೧೬-೨೦).

03130001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03130001a ಇಹ ಮರ್ತ್ಯಾಸ್ತಪಸ್ತಪ್ಪಾ ಸ್ವರ್ಗಂ ಗಚ್ಚಂತಿ ಭಾರತ|

03130001c ಮರ್ತುಕಾಮಾ ನರಾ ರಾಜನ್ನಿಹಾಯಾಂತಿ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ರಾಜನ್! ಇಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿ ಮನುಷ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸಾವನ್ನು ಬಯಸಿದ ನರರು

ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

03130002a ಏವಮಾಶೀಃ ಪ್ರಯುಕ್ತಾ ಹಿ ದಕ್ಷೇಣ ಯಜತಾ ಪುರಾ|

03130002c ಇಹ ಯೇ ವೈ ಮರಿಷ್ಯಂತಿ ತೇ ವೈ ಸ್ವರ್ಗಜಿತೋ ನರಾಃ||

ಹಿಂದೆ ದಕ್ಷನು ಇಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಮಾಡಿದಾಗ ಈ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು
ನುಡಿದನು: “ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ನರರು ಸಾಯುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು
ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ!”

03130003a ಏಷಾ ಸರಸ್ವತೀ ಪುಣ್ಯಾ ದಿವ್ಯಾ ಚೋಘವತೀ ನದೀ|

03130003c ಏತದ್ವಿನಶನಂ ನಾಮ ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

03130004a ದ್ವಾರಂ ನಿಷಾದರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಯೇಷಾಂ ದ್ವೇಷಾತ್ಸರಸ್ವತೀ|

03130004c ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ಪೃಥಿವೀಂ ವೀರ ಮಾ ನಿಷಾದಾ ಹಿ ಮಾಂ ವಿದುಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ವೀರ! ಇದು ಪುಣ್ಯ, ದಿವ್ಯ, ಅಘವತೀ ಸರಸ್ವತೀ
ನದಿಯು. ಇದು ಸರಸ್ವತಿಯು ಅದೃಶ್ಯಳಾಗುವ ಸ್ಥಳ. ಇದು
ನಿಷಾದರಾಷ್ಟ್ರದ ದ್ವಾರ. ಅವರ ಮೇಲಿನ ದ್ವೇಷದಿಂದ, ನಿಷದರು
ಅವಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಾರದು ಎಂದು ಸರಸ್ವತಿಯು ಭೂಮಿಯನ್ನು
ಹೊಕ್ಕಳು.

03130005a ಏಷ ವೈ ಚಮಸೋದ್ಭೇದೋ ಯತ್ರ ದೃಶ್ಯಾ ಸರಸ್ವತೀ|

03130005c ಯತ್ರೈನಾಮಭ್ಯವರ್ತಂತ ದಿವ್ಯಾಃ ಪುಣ್ಯಾಃ ಸಮುದ್ರಗಾಃ||

ಇದು ಚಮಸ ಚಿಲುಮೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯೇ
ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವ ದಿವ್ಯ ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳು ಅವಳನ್ನು ಸೇರುತ್ತವೆ.

03130006a ಏತತ್ತಿಂಧೋರ್ಮ ಹತ್ತೀರ್ಥಂ ಯತ್ರಾಗಸ್ತ್ಯಮರಿಂದಮ|

03130006c ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಭರ್ತಾರಮವೃಣೀತ ವೈ||

ಅರಿಂದಮ ! ಇದು ಸಿಂಧು ಮಹಾತೀರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅಗಸ್ತ್ಯನು
ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದನು ಮತ್ತು ಅವಳು ಅವನನ್ನು
ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿದಳು.

03130007a ಏತತ್ಪ್ರಭಾಸತೇ ತೀರ್ಥಂ ಪ್ರಭಾಸಂ ಭಾಸ್ಕರದ್ಯುತೇ|

03130007c ಇಂದ್ರಸ್ಯ ದಯಿತಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪಾಪನಾಶನಂ||

ಭಾಸ್ಕರದ್ಯುತೇ ! ಇದು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ, ಪುಣ್ಯವೂ ಪವಿತ್ರವೂ,
ಪಾಪನಾಶನವೂ ಆದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಭಾಸ ತೀರ್ಥ.

03130008a ಏತದ್ವಿಷ್ಣುಪದಂ ನಾಮ ದೃಶ್ಯತೇ ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

03130008c ಏಷಾ ರಮ್ಯಾ ವಿಪಾಶಾ ಚ ನದೀ ಪರಮಪಾವನೀ||

ಇಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಪಾದ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥವು ಕಾಣುತ್ತದೆ.
ಇದು ಪರಮಪಾವನೀ ರಮ್ಯ ವಿಪಾಷಾ ನದೀ.

03130009a ಅತ್ರೈವ ಪುತ್ರಶೋಕೇನ ವಸಿಷ್ಠೋ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಃ|

03130009c ಬದ್ಧಾ ತ್ಮಾನಂ ನಿಪತಿತೋ ವಿಪಾಶಃ ಪುನರುತ್ಥಿತಃ||

ಇಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಾನ್ ಋಷಿ ವಸಿಷ್ಠನು ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು
ತಾನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಾಗ, ಏನೂ ಗಾಯನೋವುಗಳಾಗದೇ ಪುನಃ

ಮೇಲೆದ್ದಿದ್ದನು¹³¹.

03130010a ಕಾಶ್ಮೀರಮಂಡಲಂ ಚೈತತ್ಸರ್ವಪುಣ್ಯಮರಿಂದಮ|

03130010c ಮಹರ್ಷಿಭಿಶ್ಚಾಧ್ಯುಷಿತಂ ಪಶ್ಯೇದಂ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ||

ಅರಿಂದಮ ! ಇದು ಸರ್ವಪುಣ್ಯಕಾರಕವಾದ ಕಾಶ್ಮೀರಮಂಡಲ.
ಋಷಿಗಳು ವಾಸವಾಗಿರುವ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ
ನೋಡು.

03130011a ಅತ್ರೋತ್ತರಾಣಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಮೃಷೀಣಾಂ ನಾಹುಷಸ್ಯ ಚ|

03130011c ಅಗ್ನೇಶ್ಚಾತ್ರೈವ ಸಂವಾದಃ ಕಾಶ್ಯಪಸ್ಯ ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತರದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ನಾಹುಷ ಯಯಾತಿ,
ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಯಪರು ಸಂವಾದವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು.

03130012a ಏತದ್ವಾರಂ ಮಹಾರಾಜ ಮಾನಸಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶತೇ|

03130012c ವರ್ಷಮಸ್ಯ ಗಿರೇರ್ಮಧ್ಯೇ ರಾಮೇಣ ಶ್ರೀಮತಾ ಕೃತಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವುದು ಮಾನಸ ಸರೋವರದ ದ್ವಾರ.
ಮಳೆನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಇದನ್ನು ಗಿರಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತ
ರಾಮನು ರಚಿಸಿದನು.

03130013a ಏಷ ವಾತಿಕಷಂಡೋ ವೈ ಪ್ರಖ್ಯಾತಃ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ|

03130013c ನಾಭ್ಯವರ್ತತ ಯದ್ವಾರಂ ವಿದೇಹಾನುತ್ತರಂ ಚ ಯಃ||

¹³¹ ಇದರ ಕುರಿತಾದ ಕಥೆಯು ಆದಿಪರ್ವದ ೧೬೭ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇದು ವಿದೇಹದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ
ವಾತಿಕಷಂಡ. ಇದರ ದ್ವಾರವನ್ನೂ ಯಾರೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿಲ್ಲ.

03130014a ಏಷ ಉಜ್ಜಾನಕೋ ನಾಮ ಯವಕ್ರೀರ್ಯತ್ರ ಶಾಂತವಾನ್|

03130014c ಅರುಂಧತೀಸಹಾಯಶ್ಚ ವಸಿಷ್ಠೋ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಃ||

ಇದು ಉಜ್ಜಾನಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿ
ವಸಿಷ್ಠನು ಅರುಂಧತಿಯೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು.

03130015a ಹ್ರದಶ್ಚ ಕುಶವಾನೇಷ ಯತ್ರ ಪದ್ಮಂ ಕುಶೇಶಯಂ|

03130015c ಆಶ್ರಮಶ್ಚೈವ ರುಕ್ಮಿಣ್ಯಾ ಯತ್ರಾಶಾಮ್ಯದಕೋಪನಾ||

ಇದು ಪದ್ಮದಷ್ಟು ಕುಶಗಳ ಹಾಸಿಗೆಯಿರುವ ಕುಶವನ ಸರೋವರ.
ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೋಪದಿಂದ ಶಾಂತಗೊಂಡ ರುಕ್ಮಿಯ ಆಶ್ರಮವೂ ಇದೆ.

03130016a ಸಮಾಧೀನಾಂ ಸಮಾಸಸ್ತು ಪಾಂಡವೇಯ ಶ್ರುತಸ್ವ ಯಾ|

03130016c ತಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ಮಹಾರಾಜ ಭೃಗುತುಂಗಂ ಮಹಾಗಿರಿಂ||

03130017a ಜಲಾಂ ಚೋಪಜಲಾಂ ಚೈವ ಯಮುನಾಮಭಿತೋ ನದೀಂ|

03130017c ಉಶೀನರೋ ವೈ ಯತ್ರೇಷ್ಟ್ವಾ ವಾಸವಾದತ್ಯರಿಚ್ಯತ||

ಪಾಂಡವೇಯ ! ಸಮಾಧಿಗಳ ಸಂಕುಲದ ಕುರಿತು ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೀಯೆ.
ಮಹಾರಾಜ ! ನೀನು ಭೃಗುತುಂಗ ಮಹಾಗಿರಿಯನ್ನು, ಯಮುನಾ
ನದಿಯ ಜೊತೆ ಹರಿಯುವ ಜಲ ಮತ್ತು ಉಪಜಲ ನದಿಗಳನ್ನು
ನೋಡುತ್ತೀಯೆ. ಅಲ್ಲಿ ಉಶೀನರನು ಯಾಗಮಾಡಿ ಇಂದ್ರನಿಂದ
ಪುರಸ್ಕೃತಗೊಂಡಿದ್ದನು.

03130018a ತಾಂ ದೇವಸಮಿತಿಂ ತಸ್ಯ ವಾಸವಶ್ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03130018c ಅಭ್ಯಗಚ್ಛತ ರಾಜಾನಂ ಜ್ಞಾತುಮಗ್ನಿಶ್ಚ ಭಾರತ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಭಾರತ! ಅವನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನನೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯರು ಆ ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು.

03130019a ಜಿಜ್ಞಾಸಮಾನೌ ವರದೌ ಮಹಾತ್ಮಾ ನಮುಶೀನರಂ|

03130019c ಇಂದ್ರಃ ಶ್ರೇಣಃ ಕಪೋತೋಽಗ್ನಿಭರ್ಘತ್ವಾ ಯಜ್ಞೇಽಭಿಜಗ್ಮತುಃ||

ಮಹಾತ್ಮ ಉಶೀನರನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ವರಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಇಂದ್ರನು ಒಂದು ಗಿಡುಗವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯು ಒಂದು ಪಾರಿವಾಳವಾಗಿ ಅವನ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

03130020a ಊರುಂ ರಾಜ್ಞಃ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಕಪೋತಃ ಶೈನಜಾದ್ಭಯಾತ್|

03130020c ಶರಣಾರ್ಥಿ ತದಾ ರಾಜನ್ನಿಲಿಲೈ ಭಯಪೀಡಿತಃ||

ರಾಜನ್! ಗಿಡುಗದ ಭಯದಿಂದ ಪಾರಿವಾಳವು ರಾಜನ
ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಭಯಪೀಡಿತಗೊಂಡು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು
ಕೇಳಿತು.

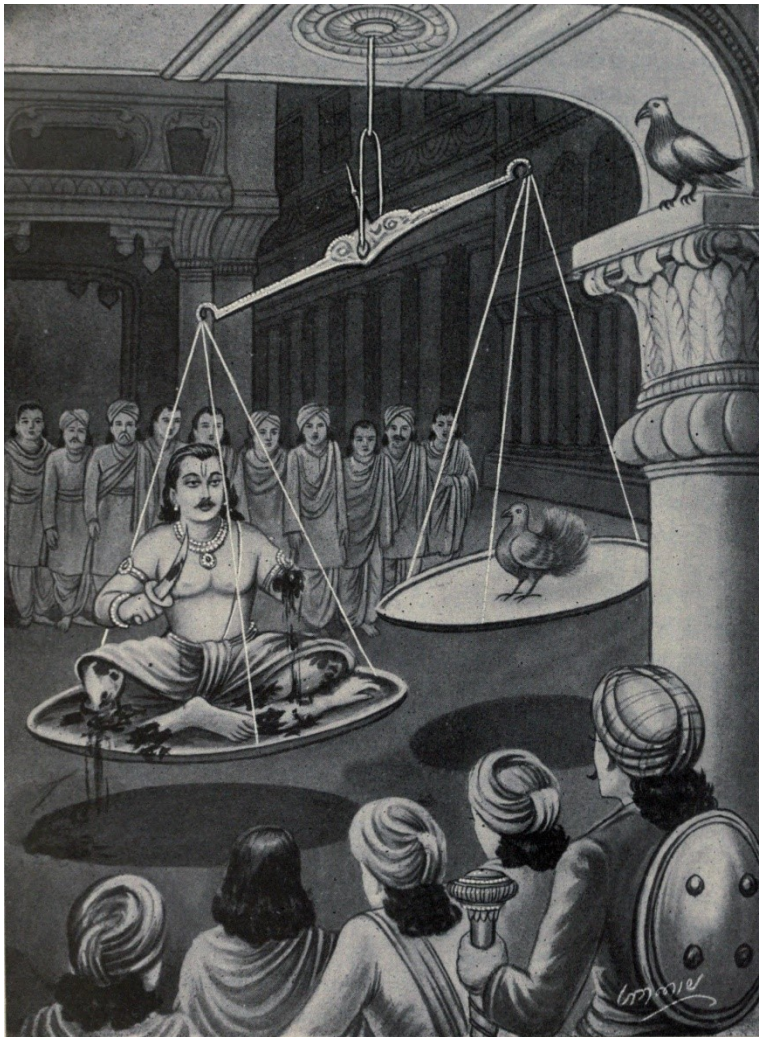
ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಶೈನಕಪೋತೀಯೇ
ತ್ರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಶೈನಕಪೋತದಲ್ಲಿ ನೂರಾಮೂವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೩೧

ಗಿಡುಗ-ಉಶೀನರರ ಸಂವಾದ (೧-೨೫). ರಾಜನು ಪಾರಿವಾಳಕ್ಕೆ
ಸಮನಾದ ತೂಕದ ತನ್ನದೇ ದೇಹದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೊಡಲು
ಸಿದ್ಧನಾಗುವುದು; ಇನ್ನು ತುಂಡುಮಾಡಲು ಮಾಂಸವೇ ಇಲ್ಲವಾಗಲು
ತಾನೇ ತಕ್ಕಡಿಯನ್ನೇರುವುದು (೧೬-೨೭). ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ವರವನ್ನಿತ್ತುದುದು (೨೮-೩೨).

03131001 ಶೈನ ಉವಾಚ|

03131001a ಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಂ ತ್ವಾಹುರೇಕಂ ಸರ್ವೇ ರಾಜನ್ಮಹೀಕ್ಷಿತಃ|

03131001c ಸ ವೈ ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧಂ ತ್ವಂ ಕಸ್ಮಾತ್ಕರ್ಮ ಚಿಕೀರ್ಷಸಿ||

ಗಿಡುಗವು ಹೇಳಿತು: “ರಾಜನ್! ಮಹೀಕ್ಷಿತರೆಲ್ಲರೂ ನೀನೊಬ್ಬ ಧರ್ಮಾತ್ಮನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಯಾಕೆ ಈ ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?”

03131002a ವಿಹಿತಂ ಭಕ್ಷಣಂ ರಾಜನ್ವೀಡ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಮೇ ಕ್ಷುಧಾ|

03131002c ಮಾ ಭಾಂಕ್ಷೀರ್ಧರ್ಮಲೋಭೇನ ಧರ್ಮಮತ್ಸ್ರಷ್ಟವಾನಸಿ||

ರಾಜನ್! ಹಸಿವೆಯಿಂದ ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಆಹಾರವನ್ನು ತಡೆಯಬೇಡ. ಧರ್ಮದಿಂದ ನನಗಾಗಿರುವ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಡದೇ ನೀನು ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.”

03131003 ರಾಜೋವಾಚ|

03131003a ಸಂತ್ರಸ್ತರೂಪಸ್ತ್ರಾಣಾರ್ಥಿ ತ್ವತ್ತೋ ಭೀತೋ ಮಹಾದ್ವಿಜ|

03131003c ಮತ್ಸಕಾಶಮನುಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪ್ರಾಣಗೃಧ್ನುರಯಂ ದ್ವಿಜಃ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಪಕ್ಷಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಾ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನರಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಬಳಿ ಸೇರಿ ಈ ಪಕ್ಷಿಯು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದೆ.

03131004a ಏವಮಭ್ಯಾಗತಸ್ಯೇಹ ಕಪೋತಸ್ಯಾಭಯಾರ್ಥಿನಃ|

03131004c ಅಪ್ರದಾನೇ ಪರೋಽಧರ್ಮಃ ಕಿಂ ತ್ವಂ ಶ್ರೇಣ ಪ್ರಪಶ್ಯಸಿ||

ಗಿಡುಗವೇ! ಈ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅಭಯವನ್ನು ಯಾಚಿಸುವ

ಪಾರಿವಾಳಕ್ಕೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಪರಮ
ಅಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವೇ?

03131005a ಪ್ರಸ್ಪಂದಮಾನಃ ಸಂಭ್ರಾಂತಃ ಕಪೋತಃ ಶೈನ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ|

03131005c ಮತ್ಸಕಾಶಂ ಜೀವಿತಾರ್ಥಿ ತಸ್ಯ ತ್ಯಾಗೋ ವಿಗರ್ಹಿತಃ||

ಗಿಡುಗವೇ! ಈ ಪಾರಿವಾಳವು ಭ್ರಾಂತಗೊಂಡು ನಡುಗುತ್ತಿರುವಂತೆ
ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಜೀವವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಬಳಿಬಂದಿರುವ ಇದನ್ನು
ತ್ಯಜಿಸುವುದು ನಿಂದನೀಯ.”

03131006 ಶೈನ ಉವಾಚ|

03131006a ಆಹಾರಾತ್ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸಂಭವಂತಿ ಮಹೀಪತೇ|

03131006c ಆಹಾರೇಣ ವಿವರ್ಧಂತೇ ತೇನ ಜೀವಂತಿ ಜಂತವಃ||

ಗಿಡುಗವು ಹೇಳಿತು: “ಮಹೀಪತೇ! ಸರ್ವಭೂತಗಳೂ (ಇರುವ
ಎಲ್ಲವೂ) ಆಹಾರದಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ. ಆಹಾರದಿಂದಲೇ
ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಲೇ ಜಂತುಗಳು ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ.

03131007a ಶಕ್ಯತೇ ದುಸ್ತುಜೀವ್ಯರ್ಥೇ ಚಿರರಾತ್ರಾಯ ಜೀವಿತುಂ|

03131007c ನ ತು ಭೋಜನಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಶಕ್ಯಂ ವರ್ತಯಿತುಂ ಚಿರಂ||

ತ್ಯಜಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಲ್ಲದೆಯೂ ಮನುಷ್ಯನು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಲ
ಜೀವಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೇ ಅವನು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಲ
ಜೀವಿಸಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

03131008a ಭಕ್ಷ್ಯಾ ದ್ವಿಲೋಪಿತಸ್ಯಾದ್ಯ ಮಮ ಪ್ರಾಣಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03131008c ವಿಸ್ತೃಜ್ಯ ಕಾಯಮೇಷ್ಯಂತಿ ಪಂಥಾನಮಪುನರ್ಭವಂ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಇಂದು ನನ್ನ ಆಹಾರದಿಂದ ವಂಚಿತನಾದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವು ದೇಹವನ್ನು ತೊರೆದು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕಾಗದೇ ಇರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

03131009a ಪ್ರಮೃತೇ ಮಯಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮನ್ಪತ್ರದಾರಂ ನಶಿಷ್ಯತಿ|

03131009c ರಕ್ಷಮಾಣಃ ಕಪೋತಂ ತ್ವಂ ಬಹೂನ್ಪ್ರಾಣಾನ್ನಶಿಷ್ಯಸಿ||

ಧರ್ಮಾತ್ಮನ್! ನಾನು ಮೊದಲೇ ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಗು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಾರಿವಾಳವನ್ನು ನೀನು ರಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಾಣಗಳು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ.

03131010a ಧರ್ಮಂ ಯೋ ಬಾಧತೇ ಧರ್ಮೋ ನ ಸ ಧರ್ಮಃ ಕುಧರ್ಮ ತತ್|

03131010c ಅವಿರೋಧೀ ತು ಯೋ ಧರ್ಮಃ ಸ ಧರ್ಮಃ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ||

ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಾಧಿಸುವ ಧರ್ಮವು ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಅದು ಕುಧರ್ಮ. ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ! ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವಿರೋಧಿಯಾಗಿರುವುದೇ ಧರ್ಮ.

03131011a ವಿರೋಧಿಷು ಮಹೀಪಾಲ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಗುರುಲಾಘವಂ|

03131011c ನ ಬಾಧಾ ವಿದ್ಯತೇ ಯತ್ರ ತಂ ಧರ್ಮಂ ಸಮುದಾಚರೇತ್||

ಮಹೀಪಾಲ! ಎರಡು ವಿಷಯಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರೋಧವಾಗಿರುವಾಗ ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ಯಾವುದು ಕೀಳು

ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸು. ಏನನ್ನೂ ಬಾಧಿಸದೇ ಇರುವಂಥ
ಧರ್ಮವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

03131012a ಗುರುಲಾಘವಮಾಜ್ಞಾಯ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮವಿನಿಶ್ಚಯೇ|

03131012c ಯತೋ ಭೂಯಾಂಸ್ತತೋ ರಾಜನ್ಯುರು ಧರ್ಮವಿನಿಶ್ಚಯಂ||

ರಾಜನ್! ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚಿನದು ಮತ್ತು ಯಾವುದು ಕೀಳಾದುದು
ಎಂದು ತಿಳಿದು ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು
ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ
ಮಾಡು.”

03131013 ರಾಜೋವಾಚ|

03131013a ಬಹುಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಯಕ್ತಂ ಭಾಷಸೇ ವಿಹಗೋತ್ತಮ|

03131013c ಸುಪರ್ಣಃ ಪಕ್ಷಿರಾಟ್ಕಿಂ ತ್ವಂ ಧರ್ಮಜ್ಞಶ್ಚಾಸ್ಯಸಂಶಯಂ||

03131013e ತಥಾ ಹಿ ಧರ್ಮಸಮ್ಯಕ್ತಂ ಬಹು ಚಿತ್ರಂ ಪ್ರಭಾಷಸೇ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಹಗೋತ್ತಮ! ನೀನು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಮಾತನಾಡುತ್ತೀಯೆ. ಪಕ್ಷಿರಾಜ! ಸುಂದರ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ನೀನು
ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಾದರೂ ಏಕೆ?
ಧರ್ಮಸಂಯುಕ್ತವಾದ ದೀರ್ಘವಾದ ವಿಚಿತ್ರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ್ದೀಯೆ.

03131014a ನ ತೇಽಸ್ತ್ಯವಿದಿತಂ ಕಿಂ ಚಿದಿತಿ ತ್ವಾ ಲಕ್ಷಯಾಮ್ಯಹಂ|

03131014c ಶರಣೈಷಿಣಃ ಪರಿತ್ಯಾಗಂ ಕಥಂ ಸಾದ್ವಿತಿ ಮನ್ಯಸೇ||

ನೀನು ಹೇಳಿದುದರಲ್ಲಿ ಅಸತ್ಯವೇನೂ ನನಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಶರಣಾರ್ಥಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಹೇಗೆ
ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ?

03131015a ಆಹಾರಾರ್ಥಂ ಸಮಾರಂಭಸ್ತವ ಚಾಯಂ ವಿಹಂಗಮ|

03131015c ಶಕ್ಯಶ್ಚಾಪ್ಯನ್ಯಥಾ ಕರ್ತುಮಾಹಾರೋಽಪ್ಯಧಿಕಸ್ತ್ವಯಾ||

ಪಕ್ಷಿಯೇ! ಇದೆಲ್ಲವೂ ನೀನು ಆಹಾರವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದರಿಂದ
ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೆ ನೀನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆಯ
ಆಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಶಕ್ಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

03131016a ಗೋವ್ಯಷೋ ವಾ ವರಾಹೋ ವಾ ಮೃಗೋ ವಾ ಮಹಿಷೋಽಪಿ ವಾ|

03131016c ತ್ವದರ್ಥಮದ್ಯ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಯದ್ವಾನ್ಯದಭಿಕಾಂಕ್ಷಸೇ||

ಹಸು, ಹೋರಿ, ಅಥವಾ ಹಂದಿ, ಅಥವಾ ಜಿಂಕೆ ಅಥವಾ
ಎಮ್ಮೆಯನ್ನಾದರೂ ಅಥವಾ ನೀನು ಏನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೀಯೋ ಅದನ್ನು
ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಬಡಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03131017 ಶೈನ ಉವಾಚ|

03131017a ನ ವರಾಹಂ ನ ಚೋಕ್ಷಾಣಂ ನ ಮೃಗಾನ್ವಿವಿಧಾಂಸ್ತಥಾ|

03131017c ಭಕ್ಷಯಾಮಿ ಮಹಾರಾಜ ಕಿಮನ್ನಾದ್ಯೇನ ತೇನ ಮೇ||

ಗಿಡುಗವು ಹೇಳಿತು: “ಮಹಾರಾಜ! ನಾನು ಹಂದಿಯಾಗಲೀ,
ಎತ್ತುಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಅಥವಾ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನಾಗಲೀ
ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಮಾಂಸವು ನನಗೇತಕ್ಕೆ?”

03131018a ಯಸ್ತು ಮೇ ದೈವವಿಹಿತೋ ಭಕ್ಷಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಪುಂಗವ|

03131018c ತಮುತ್ಸ್ರಜ ಮಹೀಪಾಲ ಕಪೋತಮಿಮಮೇವ ಮೇ||

ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪುಂಗವ ! ದೈವವಿಹಿತವಾದ ಆಹಾರವೇ ನನಗಿರಲಿ.

ಮಹೀಪಾಲ ! ಈ ಪಾರಿವಾಳವನ್ನೇ ನನಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು.

03131019a ಶ್ರೇನಾಃ ಕಪೋತಾನ್ವಾದಂತಿ ಸ್ಥಿತಿರೇಷಾ ಸನಾತನೀ|

03131019c ಮಾ ರಾಜನ್ಮಾರ್ಗಮಾಜ್ಞಾಯ ಕದಲೀಸ್ಕಂಧಮಾರುಹ||

ಗಿಡುಗಗಳು ಪಾರಿವಾಳಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ಸನಾತನ ಸ್ಥಿತಿ.

ರಾಜನ್ ! ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ಬಾಳೆಯ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಬೇಡ !”

03131020 ರಾಜೋವಾಚ|

03131020a ರಾಜ್ಯಂ ಶಿಬೀನಾಮೃದ್ಧಂ ವೈ ಶಾಧಿ ಪಕ್ಷಿಗಣಾರ್ಚಿತ|

03131020c ಯದ್ವಾ ಕಾಮಯಸೇ ಕಿಂ ಚಿಚ್ಛೇನ ಸರ್ವಂ ದದಾನಿ ತೇ||

03131020e ವಿನೇಮಂ ಪಕ್ಷಿಣಂ ಶ್ರೇನ ಶರಣಾರ್ಥಿನಮಾಗತಂ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಕ್ಷಿಗಣಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನೀನು ಈ

ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಶಿಬಿರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳು. ಗಿಡುಗ ! ಅಥವಾ

ಶರಣಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀನು

ಬಯಸುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

03131021a ಯೇನೇಮಂ ವರ್ಜಯೇಥಾಸ್ವಂ ಕರ್ಮಣಾ ಪಕ್ಷಿಸತ್ತಮ|

03131021c ತದಾಚಕ್ಷ್ವ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ನ ಹಿ ದಾಸ್ಯೇ ಕಪೋತಕಂ||

ಪಕ್ಷಿಸತ್ತಮ ! ನಾನು ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ನೀನು ಇದನ್ನು
ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೀಯೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳು. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಈ ಪಾರಿವಾಳವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ನಿನಗೆ
ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.”

03131022 ಶೈನ ಉವಾಚ|

03131022a ಉಶೀನರ ಕಪೋತೇ ತೇ ಯದಿ ಸ್ನೇಹೋ ನರಾಧಿಪ|

03131022c ಆತ್ಮನೋ ಮಾಂಸಮುತ್ಕೃತ್ಯ ಕಪೋತತುಲಯಾ ಧೃತಂ||

ಗಿಡುಗವು ಹೇಳಿತು: “ನರಾಧಿಪ ! ಉಶೀನರ ! ನೀನು ಈ
ಪಾರಿವಾಳವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೀಯಾದರೆ ನಿನ್ನದೇ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಈ
ಪಾರಿವಾಳದ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ತೂಕಮಾಡು.

03131023a ಯದಾ ಸಮಂ ಕಪೋತೇನ ತವ ಮಾಂಸಂ ಭವೇನ್ನೃಪ|

03131023c ತದಾ ಪ್ರದೇಯಂ ತನ್ಮಹ್ಯಂ ಸಾ ಮೇ ತುಷ್ಟಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ರಾಜನ್ ! ನಿನ್ನ ಮಾಂಸವು ಈ ಪಾರಿವಾಳದ ತೂಕಕ್ಕೆ
ಸರಿಸಮವಾದಾಗ ಅದನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಕೊಡು. ಅದರಿಂದ ನಾನು
ಸಂತೃಪ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ.”

03131024 ರಾಜೋವಾಚ|

03131024a ಅನುಗ್ರಹಮಿಮಂ ಮನ್ಯೇ ಶೈನ ಯನ್ಮಾ ಭಿಯಾಚಸೇ|

03131024c ತಸ್ಮಾತ್ತೇಽದ್ಯ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಸ್ವಮಾಂಸಂ ತುಲಯಾ ಧೃತಂ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಗಿಡುಗವೇ ! ನೀನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು ನನ್ನ

ಅನುಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಇಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಇದರ ಸರಿಸಮನಾದ ತೂಕದ ನನ್ನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03131025 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03131025a ಅಥೋತ್ಕೃತ್ಯ ಸ್ವಮಾಂಸಂ ತು ರಾಜಾ ಪರಮಧರ್ಮವಿತ್|

03131025c ತುಲಯಾಮಾಸ ಕೌಂತೇಯ ಕಪೋತೇನ ಸಹಾಭಿಭೋ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಭೋ! ಕೌಂತೇಯ! ಆ ಪರಮಧರ್ಮವಿದು ರಾಜನು ತನ್ನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಪಾರಿವಾಳದ ವಿರುದ್ಧ ತುಲನೆ ಮಾಡಿದನು.

03131026a ದ್ರಿಯಮಾಣಸ್ತು ತುಲಯಾ ಕಪೋತೋ ವ್ಯತಿರಿಚ್ಯತೇ|

03131026c ಪುನಶ್ಚೋತ್ಕೃತ್ಯ ಮಾಂಸಾನಿ ರಾಜಾ ಪ್ರಾದಾದುಶೀನರಃ||

03131027a ನ ವಿದ್ಯತೇ ಯದಾ ಮಾಂಸಂ ಕಪೋತೇನ ಸಮಂ ಧೃತಂ|

03131027c ತತ ಉತ್ಕೃತ್ತಮಾಂಸೋಽಸಾವಾರುರೋಹ ಸ್ವಯಂ ತುಲಾಂ||

ಆದರೆ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರಿವಾಳವು ಭಾರವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ರಾಜಾ ಉಶೀನರನು ಪುನಃ ತನ್ನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಟ್ಟನು. ಆದರೂ ಅವನ ಮಾಂಸವು ಪಾರಿವಾಳದ ತೂಕಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ತುಂಡುಮಾಡಲು ಮಾಂಸವೇ ಇಲ್ಲದಾಗಲು, ಸ್ವಯಂ ತಾನೇ ತಕ್ಕಡಿಯನ್ನೇರಿದನು.

03131028 ಶ್ಯೇನ ಉವಾಚ|

03131028a ಇಂದ್ರೋಽಹಮಸ್ಮಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಕಪೋತೋ ಹವ್ಯವಾಡಯಂ|

03131028c ಜಿಜ್ಞಾಸಮಾನೌ ಧರ್ಮೇ ತ್ವಾಂ ಯಜ್ಞವಾಟಮುಪಾಗತೌ||

ಗಿಡುಗವು ಹೇಳಿತು: “ಧರ್ಮಜ್ಞ! ನಾನು ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಪಾರಿವಾಳವು ಅಗ್ನಿಯು. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ನಾವೀರ್ವರು ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞವಾಟಿಗೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.

03131029a ಯತ್ರೇ ಮಾಂಸಾನಿ ಗಾತ್ರೇಭ್ಯ ಉತ್ಕೃತ್ತಾನಿ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03131029c ಏಷಾ ತೇ ಭಾಸ್ವರೀ ಕೀರ್ತಿ ಲೋಕಾನಭಿಭವಿಷ್ಯತಿ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ನಿನ್ನ ದೇಹದಿಂದಲೇ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ನಿನ್ನನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿಸಿ ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

03131030a ಯಾವಲ್ಲೋಕೇ ಮನುಷ್ಯಾಸ್ತ್ವಾಂ ಕಥಯಿಷ್ಯಂತಿ ಪಾರ್ಥಿವ|

03131030c ತಾವತ್ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಲೋಕಾಶ್ಚ ಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿ ತವ ಶಾಶ್ವತಾಃ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ಎಂದಿನವರೆಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.”

03131031 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03131031a ತತ್ಪಾಂಡವೇಯ ಸದನಂ ರಾಜ್ಞಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03131031c ಪಶ್ಯಸ್ವೈತನ್ಮಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪಾಪಪ್ರಮೋಚನಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾಂಡವೇಯ! ಇದು ಆ ಮಹಾತ್ಮ ರಾಜನ ಸದನ. ನನ್ನೊಡನೆ ಆ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಪ್ರಮೋಚನ ಸ್ಥಳವನ್ನು

ನೋಡು.

03131032a ಅತ್ರ ವೈ ಸತತಂ ದೇವಾ ಮುನಯಶ್ಚ ಸನಾತನಾಃ|

03131032c ದೃಶ್ಯಂತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈ ರಾಜನ್ಪುಣ್ಯವದ್ಭಿರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ||

ರಾಜನ್! ಇಲ್ಲಿಯೇ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸನಾತನ ಮುನಿಗಳು
ಸತತವಾಗಿ ಪುಣ್ಯವಾದಿಗಳಾದ ಮಹಾತ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಶ್ರೇನಕಪೋತೀಯೇ
ಏಕತ್ರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಶ್ರೇನಕಪೋತದಲ್ಲಿ ನೂರಾಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೩೨

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ

ಲೋಮಶನು ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು
(೧-೫). ತಾಯಿ ಸುಜಾತಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಉದ್ದಾಲಕನ
ಅಳಿಯ ಕಹೋಡನ ಮಗನು ತಂದೆಯ ಅವಹೇಳನ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ
ಎಂಟು ಕಡೆ ವಕ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟು ಎಂದು ತಂದೆಯಿಂದ ಶಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು (೬-೧೦). ಪತ್ನಿಯ ಬೇಡಿಕೆಯಂತೆ
 ವಿತ್ತವನ್ನರಸಿ ಹೋದ ಕಹೋಡನು ಜನಕನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ
 ವಾದವಿದು ಬಂದಿಯಿಂದ ಸೋತು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ
 ಮುಳುಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು (೧೧-೧೩). ಈ ವಿಷಯವನ್ನು
 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದು; ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಅಜ್ಜ
 ಉದ್ದಾಲಕನನ್ನೇ ತನ್ನ ತಂದೆಯೆಂದೂ, ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನ ಸೋದರಮಾವ
 ಶ್ವೇತಕೇತುವನ್ನು ಸಹೋದರನೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು
 ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು (೧೪-೧೫). ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ
 ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಬಂದಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು
 ಶ್ವೇತಕೇತುವಿನೊಡನೆ ಜನಕನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದುದು (೧೬-೨೦).

03132001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03132001a ಯಃ ಕಥ್ಯತೇ ಮಂತ್ರವಿದಗ್ರ್ಯಬುದ್ಧಿರ್|

ಔದ್ದಾಲಕಿಃ ಶ್ವೇತಕೇತುಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ|

03132001c ತಸ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಪಶ್ಯ ನರೇಂದ್ರ ಪುಣ್ಯಂ|

ಸದಾಫಲ್ಯೈರುಪಪನ್ನಂ ಮಹೀಜೈಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ನರೇಂದ್ರ! ಮಂತ್ರವಿದು ಬುದ್ಧಿವಂತ
 ಔದ್ದಾಲಕಿ ಶ್ವೇತಕೇತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲ ಅವನ ಪುಣ್ಯ
 ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡು. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಸದಾ
 ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿವೆ.

03132002a ಸಾಕ್ಷಾದತ್ರ ಶ್ವೇತಕೇತುರ್ದರ್ಶನಃ |

ಸರಸ್ವತೀಂ ಮಾನುಷದೇಹರೂಪಾಂ |

03132002c ವೇತ್ಸ್ಯಾಮಿ ವಾಣೀಮಿತಿ ಸಂಪ್ರವೃತ್ತಾಂ |

ಸರಸ್ವತೀಂ ಶ್ವೇತಕೇತುರ್ಬಭಾಷೇ ||

ಇಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತಕೇತುವು ಮನುಷ್ಯದೇಹರೂಪಿಣಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಸರಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತಕೇತುವು ವಾಣಿಯು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

03132003a ತಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ವರಿಷ್ಠಾವ್ |

ಆಸ್ತಾಂ ತದಾ ಮಾತುಲಭಾಗಿನೇಯೌ |

03132003c ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಶ್ಚೈವ ಕಹೋಡಸೂನುರ್ |

ಔದ್ದಾಲಕಿಃ ಶ್ವೇತಕೇತುಶ್ಚ ರಾಜನ್ ||

ರಾಜನ್! ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರು ಬ್ರಹ್ಮವಿದರಲ್ಲಿ ವರಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರು - ಮಾವ ಅಳಿಯರಾದ ಕಹೋಡನ ಮಗ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಮತ್ತು ಉದ್ದಾಲಕನ ಮಗ ಶ್ವೇತಕೇತು.

03132004a ವಿದೇಹರಾಜಸ್ಯ ಮಹೀಪತೇಸ್ತೌ |

ವಿಪ್ರಾವುಭೌ ಮಾತುಲಭಾಗಿನೇಯೌ |

03132004c ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಯಜ್ಞಾಯತನಂ ವಿವಾದೇ |

ಬಂದಿಂ ನಿಜಗ್ರಾಹತುರಪ್ರಮೇಯಂ ||

ಅವರಿಬ್ಬರು ಮಾವ-ಅಳಿಯರಾದ ವಿಪ್ರರು ಮಹೀಪತಿ ವಿದೇಹರಾಜನ

ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಪ್ರಮೇಯನಾದ ಬಂದಿಯನ್ನು
ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದರು.”

03132005 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03132005a ಕಥಂಪ್ರಭಾವಃ ಸ ಬಭೂವ ವಿಪ್ರಸೌ|

ತಥಾಯುಕ್ತಂ ಯೋ ನಿಜಗ್ರಾಹ ಬಂದಿಂ|

03132005c ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಃ ಕೇನ ಚಾಸೌ ಬಭೂವ|

ತತ್ಸರ್ವಂ ಮೇ ಲೋಮಶ ಶಂಸ ತತ್ತ್ವಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಲೋಮಶ! ಬಂದಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಆ
ವಿಪ್ರನ ಪ್ರಭಾವವೇನಿತ್ತು? ಗುಣಗಳೇನಿದ್ದವು? ಅವನಿಗೆ
ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನೆಂಬ ಹೆಸರು ಏಕೆ ಬಂದಿತು? ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು.”

03132006 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03132006a ಉದ್ದಾಲಕಸ್ಯ ನಿಯತಃ ಶಿಷ್ಯ ಏಕೋ|

ನಾಮ್ನಾ ಕಹೋಡೇತಿ ಬಭೂವ ರಾಜನ್|

03132006c ಶುಶ್ರೂಷುರಾಚಾರ್ಯ ವಶಾನುವರ್ತಿ|

ದೀರ್ಘಂ ಕಾಲಂ ಸೋಽಧ್ಯಯನಂ ಚಕಾರ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಉದ್ದಾಲಕನಿಗೆ ಕಹೋಡ
ಎನ್ನುವ ಓರ್ವ ನಿಯತನಾದ ಶಿಷ್ಯನಿದ್ದನು. ವಶಾನುವರ್ತಿಯಾದ
ಅವನು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಆಚಾರ್ಯನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ

ಅಧ್ಯಯನ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು.

03132007a ತಂ ವೈ ವಿಪ್ರಾಃ ಪರ್ಯಭವಂಶ್ಚ ಶಿಷ್ಯಾಸ್|

ತಂ ಚ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿಪ್ರಕಾರಂ ಗುರುಃ ಸಃ|

03132007c ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಾದಾತ್ಸದ್ಯ ಏವ ಶ್ರುತಂ ಚ|

ಭಾರ್ಯಾಂ ಚ ವೈ ದುಹಿತರಂ ಸ್ವಾಂ ಸುಜಾತಾಂ||

ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಪ್ರರಿದ್ದರೂ ಗುರುವು ಇವನಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರನ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಆಗಲೇ ತಾನು ತಿಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಗಳು ಸುಜಾತಳನ್ನು ಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ನೀಡಿದನು.

03132008a ತಸ್ಯಾ ಗರ್ಭಃ ಸಮಭವದಗ್ನಿಕಲ್ಪಃ|

ಸೋಽಧೀಯಾನಂ ಪಿತರಮಥಾಭ್ಯುವಾಚ|

03132008c ಸರ್ವಾಂ ರಾತ್ರಿಮಧ್ಯಯನಂ ಕರೋಷಿ|

ನೇದಂ ಪಿತಃ ಸಮ್ಯಗಿವೋಪವರ್ತತೇ||

ಅವಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿಸಮಾನವಾದ ಗರ್ಭವಾಯಿತು. ಅದು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿತು: “ತಂದೇ! ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೀಯೆ. ಆದರೂ ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ!”

03132009a ಉಪಾಲಬ್ಧಃ ಶಿಷ್ಯಮಧ್ಯೇ ಮಹರ್ಷಿಃ|

ಸ ತಂ ಕೋಪಾದುದರಸ್ಥಂ ಶಶಾಪ|

03132009c ಯಸ್ಮಾತ್ಕುಕ್ಷೌ ವರ್ತಮಾನೋ ಬ್ರವೀಷಿ|

ತಸ್ಮಾದ್ವಕ್ರೋ ಭವಿತಾಸ್ಯಷ್ಟಕೃತ್ವಃ||

ಶಿಷ್ಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪಮಾನಿತಗೊಂಡ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು

ಕೋಪದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದವನಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನಿತ್ತನು -

“ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಮಾತನಾಡಲು ತೊಡಗಿದ ನೀನು ಎಂಟು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಕ್ರನಾಗುತ್ತೀಯೆ!”

03132010a ಸ ವೈ ತಥಾ ವಕ್ರ ಏವಾಭ್ಯಜಾಯದ್|

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಃ ಪ್ರಥಿತೋ ವೈ ಮಹರ್ಷಿಃ|

03132010c ತಸ್ಯಾಸೀದ್ವೈ ಮಾತುಲಃ ಶ್ವೇತಕೇತುಃ|

ಸ ತೇನ ತುಲ್ಯೋ ವಯಸಾ ಬಭೂವ||

ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ವಕ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನೆಂದು ಪ್ರಥಿತನಾದನು. ಅವನ ಸೋದರ ಮಾವನು

ಶ್ವೇತಕೇತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದರು.

03132011a ಸಂಪೀಡ್ಯಮಾನಾ ತು ತದಾ ಸುಜಾತಾ|

ವಿವರ್ಧಮಾನೇನ ಸುತೇನ ಕುಕ್ಷೌ|

03132011c ಉವಾಚ ಭರ್ತಾರಮಿದಂ ರಹೋಗತಾ|

ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಹೀನಂ ವಸುನಾ ಧನಾರ್ಥಿನೀ||

ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಗನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಸುಜಾತಳು ತುಂಬಾ

ದುಃಖಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಯಸಿದ ಅವಳು ಬಡವನಾದ ತನ್ನ

ಪತಿಗೆ ನೋವಾಗದಂತೆ ಹೇಳಿದಳು:

03132012a ಕಥಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮ್ಯಧನಾ ಮಹರ್ಷೇ|

ಮಾಸಶ್ಚಾಯಂ ದಶಮೋ ವರ್ತತೇ ಮೇ|

03132012c ನ ಚಾಸ್ತಿ ತೇ ವಸು ಕಿಂ ಚಿತ್ತ್ವಜಾತಾ|

ಯೇನಾಹಮೇತಾಮಾಪದಂ ನಿಸ್ತರೇಯಂ||

“ಮಹರ್ಷೇ ! ನಾವು ಸಂಪತ್ತಿಲ್ಲದೇ ಹೇಗೆ ಬದುಕೋಣ? ಇದು ನನ್ನ ಗರ್ಭದ ಹತ್ತನೆಯ ತಿಂಗಳು. ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಬರುವ ಆಪತ್ತನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಹಣವಿಲ್ಲವಲ್ಲ!”

03132013a ಉಕ್ತಸ್ವೇವಂ ಭಾರ್ಯಯಾ ವೈ ಕಹೋಡೋ|

ವಿತ್ತಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಜನಕಮಥಾಭ್ಯಗಚ್ಚತ್|

03132013c ಸ ವೈ ತದಾ ವಾದವಿದಾ ನಿಗೃಹ್ಯ|

ನಿಮಜ್ಜಿತೋ ಬಂದಿನೇಹಾಪ್ಸು ವಿಪ್ರಃ||

ಹೆಂಡತಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಕಹೋಡನು ವಿತ್ತವನ್ನರಸಿ ಜನಕನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ವಾದವಿದು ಬಂದಿಯು ಆ ವಿಪ್ರನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದನು.

03132014a ಉದ್ದಾಲಕಸ್ತಂ ತು ತದಾ ನಿಶಮ್ಯ|

ಸೂತೇನ ವಾದೇಽಪ್ಸು ತಥಾ ನಿಮಜ್ಜಿತಂ|

03132014c ಉವಾಚ ತಾಂ ತತ್ರ ತತಃ ಸುಜಾತಾಂ|

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರೇ ಗೂಹಿತವ್ಯೋಽಯಮರ್ಥಃ||

ಕಹೋಡನು ಸೂತನಿಂದ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎಂಬ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಉದ್ದಾಲಕನು ಪಡೆದನು. ಆಗ
ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುಜಾತಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು
ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಡಬೇಕು.”

03132015a ರರಕ್ಷ ಸಾ ಚಾಪ್ಯತಿ ತಂ ಸುಮಂತ್ರಂ|
ಜಾತೋಽಪ್ಯೇವಂ ನ ಸ ಶುಶ್ರಾವ ವಿಪ್ರಃ|

03132015c ಉದ್ದಾಲಕಂ ಪಿತೃವಚ್ಚಾಪಿ ಮೇನೇ|
ಅಷ್ಟಾವಕ್ರೋ ಭ್ರಾತೃವಚ್ಚ್ವೇತಕೇತುಂ||

ಅವಳಾದರೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿಯೇ ರಕ್ಷಿಸಿದಳು. ಹುಟ್ಟಿದ
ನಂತರವೂ ಆ ವಿಪ್ರನು ಏನನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು
ಉದ್ದಾಲಕನನ್ನೇ ತಂದೆಯೆಂದು ಮತ್ತು ಶ್ವೇತಕೇತುವನ್ನು
ಸಹೋದರನೆಂದು ತಿಳಿದನು.

03132016a ತತೋ ವರ್ಷೇ ದ್ವಾದಶೇ ಶ್ವೇತಕೇತುರ್|
ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಂ ಪಿತುರಂಕೇ ನಿಸನ್ನಂ|

03132016c ಅಪಾರ್ಕರ್ಷದ್ಗೃಹ್ಯ ಪಾಣೌ ರುದಂತಂ|
ನಾಯಂ ತವಾಂಕಃ ಪಿತುರಿತ್ಯುಕ್ತವಾಂಶ್ಚ||

ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಾದಾಗ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ತಂದೆಯ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಶ್ವೇತಕೇತುವು ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದು
ಅಳುತ್ತಿರುವವನಿಗೆ “ಇದು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ತೊಡೆಯಲ್ಲ!” ಎಂದನು.

03132017a ಯತ್ತೇನೋಕ್ತಂ ದುರುಕ್ತಂ ತತ್ತದಾನೀಂ|

ಹೃದಿ ಸ್ಥಿತಂ ತಸ್ಯ ಸುದುಃಖಮಾಸೀತ್|

03132017c ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ಮಾತರಂ ರೋದಮಾನಃ|

ಪಪ್ರಚ್ಛೇದಂ ಕ್ವ ನು ತಾತೋ ಮಮೇತಿ||

ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಮಾತು ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಮಾಡಿತು ಮತ್ತು ಅವನು ಬಹಳ ದುಃಖಿತನಾದನು. ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಳುತ್ತಾ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದನು: “ನನ್ನ ತಂದೆ ಯಾರು?”

03132018a ತತಃ ಸುಜಾತಾ ಪರಮಾರ್ತರೂಪಾ|

ಶಾಪಾದ್ಭೀತಾ ಸರ್ವಮೇವಾಚಚಕ್ಷೇ|

03132018c ತದ್ವೈ ತತ್ತಂ ಸರ್ವಮಾಜ್ಞಾಯ ಮಾತುರ್|

ಇತ್ಯಬ್ರವೀಚ್ಛೇತಕೇತುಂ ಸ ವಿಪ್ರಃ||

ಆಗ ಸುಜಾತಳು ಪರಮ ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಅವನ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಅವನ ತಾಯಿಯಿಂದ ಸತ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದನಂತರ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶ್ವೇತಕೇತುವಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03132019a ಗಚ್ಚಾವ ಯಜ್ಞಂ ಜನಕಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ|

ಬಹ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಃ ಶ್ರೂಯತೇ ತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಃ|

03132019c ಶ್ರೋಷ್ಯಾವೋಽತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ವಿವಾದಂ|

ಅನ್ನಂ ಚಾಗ್ರ್ಯಂ ತತ್ರ ಭೋಕ್ಷ್ಯಾವಹೇ ಚ|

03132019e ವಿಚಕ್ಷಣತ್ವಂ ಚ ಭವಿಷ್ಯತೇ ನೌ|

ಶಿವಶ್ಚ ಸೌಮ್ಯಶ್ಚ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷಃ||

“ನಾವಿಬ್ಬರೂ ರಾಜ ಜನಕನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ. ಅವನ ಯಜ್ಞವು ಬಹುದಾಶ್ಚರ್ಯವೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿವಾದವನ್ನು ಕೇಳೋಣ. ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡೋಣ. ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷವು ಮಂಗಳಕರ ಮತ್ತು ಸೌಮ್ಯ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೂ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.”

03132020a ತೌ ಜಗ್ಮತುರ್ಮಾತುಲಭಾಗಿನೇಯೌ|

ಯಜ್ಞಂ ಸಮೃದ್ಧಂ ಜನಕಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ|

03132020c ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಃ ಪಥಿ ರಾಜ್ಞಾ ಸಮೇತ್ಯ|

ಉತ್ಸಾರ್ಯಮಾಣೋ ವಾಕ್ಯಮಿದಂ ಜಗಾದ||

ಆ ಇಬ್ಬರು ಮಾವ-ಅಳಿಯಂದಿರು ರಾಜ ಜನಕನ ಸಮೃದ್ಧ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು, ರಾಜನನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರೀಯೇ

ದ್ವಾಂತ್ರಿಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

೧೨೨

ರಾಜ ಮತ್ತು ದ್ವಾರಪಾಲರೊಡನೆ ವಾದಿಸಿ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ
ಬಂದುದು (೧-೨೨).

03133001 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03133001a ಅಂಧಸ್ಯ ಪಂಥಾ ಬಧಿರಸ್ಯ ಪಂಥಾಃ|

ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಪಂಥಾ ವೈವಧಿಕಸ್ಯ ಪಂಥಾಃ|

03133001c ರಾಜ್ಞಃ ಪಂಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನಾಸಮೇತ್ಯ|

ಸಮೇತ್ಯ ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯೈವ ಪಂಥಾಃ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕುರುಡನ ಮಾರ್ಗ, ಕಿವುಡನ ಮಾರ್ಗ,
ಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾರ್ಗ, ಕೂಲಿಯ ಮಾರ್ಗ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗದೇ
ಇದ್ದರೆ ರಾಜನ ಮಾರ್ಗ. ಭೇಟಿಯಾದರೆ ಅದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನದೇ
ಮಾರ್ಗವಾಗುತ್ತದೆ.”

03133002 ರಾಜೋವಾಚ|

03133002a ಪಂಥಾ ಅಯಂ ತೇಽದ್ಯ ಮಯಾ ನಿಸೃಷ್ಟೋ|

ಯೇನೇಚ್ಚಸೇ ತೇನ ಕಾಮಂ ವ್ರಜಸ್ವ|

03133002c ನ ಪಾವಕೋ ವಿದ್ಯತೇ ವೈ ಲಘೀಯಾನ್|

ಇಂದ್ರೋಽಪಿ ನಿತ್ಯಂ ನಮತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಾಗಾದರೆ ಇಂದು ನಾನು ಈ ದಾರಿಯನ್ನು

ನಿನಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡು.
ಎಷ್ಟೇ ಸಣ್ಣದಾದರೂ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನೂ
ಕೂಡ ನಿತ್ಯವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.”

03133003 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03133003a ಯಜ್ಞಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಪ್ರಾಪ್ತವಂತೌ ಸ್ವ ತಾತ|
ಕೌತೂಹಲಂ ನೌ ಬಲವದ್ವೈ ವಿವೃದ್ಧಂ|

03133003c ಆವಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾವತಿಥೀ ಸಂಪ್ರವೇಶಂ|
ಕಾಂಕ್ಷಾವಹೇ ದ್ವಾರಪತೇ ತವಾಜ್ಞಾಂ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗೂ! ನಾವು ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೋಡಲು
ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಬಲವಂತ! ನಮ್ಮ ಕುತೂಹಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾವು
ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ದ್ವಾರಪತಿ! ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು
ಬಯಸುತ್ತೇವೆ.

03133004a ಐಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನೇರ್ಯ ಜ್ಞದೃಶಾವಿಹಾವಾಂ|
ವಿವಕ್ಷೂ ವೈ ಜನಕೇಂದ್ರಂ ದಿದೃಕ್ಷೂ|

03133004c ನ ವೈ ಕ್ರೋಧಾದ್ವ್ಯಾಧಿನೈವೋತ್ತಮೇನ|
ಸಮ್ಯೋಜಯ ದ್ವಾರಪಾಲ ಕ್ಷಣೇನ||

ಐಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನಿಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವು ಜನಕೇಂದ್ರನನ್ನೂ
ನೋಡಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ದ್ವಾರಪಾಲ! ನಮ್ಮ ಕೋಪದಿಂದ ಇದೇ
ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಗುಣವಾಗದ ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ಬಳಲಬೇಡ!”

03133005 ದ್ವಾರಪಾಲ ಉವಾಚ|

03133005a ಬಂದೇಃ ಸಮಾದೇಶಕರಾ ವಯಂ ಸ್ಮ|

ನಿಬೋಧ ವಾಕ್ಯಂ ಚ ಮಯೇರ್ಯಮಾಣಂ|

03133005c ನ ವೈ ಬಾಲಾಃ ಪ್ರವಿಶಂತ್ಯತ್ರ ವಿಪ್ರಾ|

ವೃದ್ಧಾ ವಿದ್ವಾಂಸಃ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ದ್ವಿಜಾಗ್ರಾಃ||

ದ್ವಾರಪಾಲಕನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾವು ಬಂದಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಯಾವ ವಿಪ್ರ ಬಾಲಕರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸದಿರಲಿ. ಆದರೆ ವೃದ್ಧ ಮತ್ತು ವಿಧ್ವಾಂಸ ದ್ವಿಜಾಗ್ರರು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿ.”

03133006 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03133006a ಯದ್ಯತ್ರ ವೃದ್ಧೇಷು ಕೃತಃ ಪ್ರವೇಶೋ|

ಯುಕ್ತಂ ಮಮ ದ್ವಾರಪಾಲ ಪ್ರವೇಷ್ಠುಂ|

03133006c ವಯಂ ಹಿ ವೃದ್ಧಾಶ್ಚ ರಿತವ್ರತಾಶ್ಚ|

ವೇದಪ್ರಭಾವೇನ ಪ್ರವೇಶನಾರ್ಹಾಃ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: -ವೃದ್ಧರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಿದೆಯೆಂದಾದರೆ ದ್ವಾರಪಾಲ! ನಾನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅರ್ಹನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾವು ವೃದ್ಧರು ಮತ್ತು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ವೇದಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾವು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

03133007a ಶುಶ್ರುಷವಶ್ಚಾಪಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಶ್ಚ|

ಜ್ಞಾನಾಗಮೇ ಚಾಪಿ ಗತಾಃ ಸ್ಮ ನಿಷ್ಠಾಂ|

03133007c ನ ಬಾಲ ಇತ್ಯವಮಂತವ್ಯಮಾಹುರ್|

ಬಾಲೋಽಪ್ಯಗ್ನಿದ್ಫಹತಿ ಸ್ಪೃಶ್ಯಮಾನಃ||

ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವವರು ಮತ್ತು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾದ ನಾವು
ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ತಲುಪಿದ್ದೇವೆ. ಬಾಲಕರೆಂದು
ನಮ್ಮನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸಬೇಡ. ಸಣ್ಣದಾಗಿದ್ದರೂ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು
ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಸುಡುತ್ತದೆ.”

03133008 ದ್ವಾರಪಾಲ ಉವಾಚ|

03133008a ಸರಸ್ವತೀಮೀರಯ ವೇದಜುಷ್ಠಾಂ|

ಏಕಾಕ್ಷರಾಂ ಬಹುರೂಪಾಂ ವಿರಾಜಂ|

03133008c ಅಂಗಾತ್ಮಾನಂ ಸಮವೇಕ್ಷಸ್ವ ಬಾಲಂ|

ಕಿಂ ಶ್ಲಾಘಸೇ ದುರ್ಲಭಾ ವಾದಸಿದ್ಧಿಃ||

ದ್ವಾರಪಾಲಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಾಗಾದರೆ ವೇದಜುಷ್ಠವಾದ ಒಂದೇ
ಒಂದು ಅಕ್ಷರವಾದರೂ ಬಹುರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುವ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು
ಹೇಳು. ಬಾಲಕ! ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ನೋಡಿಕೋ! ವಾದಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಪಡೆಯದೇ ಇದ್ದರೂ ಯಾಕೆ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?”

03133009 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03133009a ನ ಜ್ಞಾಯತೇ ಕಾಯವೃದ್ಧ್ಯಾ ವಿವೃದ್ಧಿರ್|

ಯಥಾಷ್ಟೀಲಾ ಶಾಲ್ಮಲೇಃ ಸಂಪ್ರವೃದ್ಧಾ|

03133009c ಹ್ರಸ್ವೋಽಲ್ಪಕಾಯಃ ಫಲಿತೋ ವಿವೃದ್ಧೋ|

ಯಶ್ಚಾಫಲಸ್ತಸ್ಯ ನ ವೃದ್ಧಭಾವಃ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಶಾಲ್ಮಿಲ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಕಳೆಯಂತೆ ವೃದ್ಧರೆಂದರೆ ದೇಹದ ವಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಿನದು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಸಣ್ಣದಾದರೂ, ಗಿಡ್ಡದಾದರೂ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ವೃದ್ಧವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಫಲವನ್ನೇ ಪಡೆಯದ ವೃಕ್ಷವು ವೃದ್ಧವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.”

03133010 ದ್ವಾರಪಾಲ ಉವಾಚ|

03133010a ವೃದ್ಧೇಭ್ಯ ಏವೇಹ ಮತಿಂ ಸ್ಮ ಬಾಲಾ|

ಗೃಹ್ಣಂತಿ ಕಾಲೇನ ಭವಂತಿ ವೃದ್ಧಾಃ|

03133010c ನ ಹಿ ಜ್ಞಾನಮಲ್ಪಕಾಲೇನ ಶಕ್ಯಂ|

ಕಸ್ಮಾದ್ಬಾಲೋ ವೃದ್ಧ ಇವಾವಭಾಷಸೇ||

ದ್ವಾರಪಾಲಕನು ಹೇಳಿದನು: “ಬಾಲಕರು ವೃದ್ಧರಾಗುವವರೆಗೆ ವೃದ್ಧರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದಾಗ ಬಾಲಕರಾದ ನೀವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ವೃದ್ಧರೆಂದು ಏಕೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?”

03133011 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03133011a ನ ತೇನ ಸ್ಥವಿರೋ ಭವತಿ ಯೇನಾಸ್ಯ ಪಲಿತಂ ಶಿರಃ|

03133011c ಬಾಲೋಽಪಿ ಯಃ ಪ್ರಜಾನಾತಿ ತಂ ದೇವಾಃ ಸ್ಥವಿರಂ ವಿದುಃ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಬೆಳೆದ ಬಿಳಿಕೂದಲಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ
ವೃದ್ಧನೆಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಿಳಿದಿರುವವನನ್ನು ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದರೂ
ದೇವತೆಗಳು ವೃದ್ಧನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

03133012a ನ ಹಾಯನೈರ್ನ ಪಲಿತೈರ್ನ ವಿತ್ತೇನ ನ ಬಂಧುಭಿಃ|

03133012c ಋಷಯಶ್ಚಕ್ರೀ ಧರ್ಮಂ ಯೋಽನೂಚಾನಃ ಸ ನೋ ಮಹಾನ್||

ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಲೀ, ಬಿಳಿಕೂದಲಿನಿಂದಾಗಲೀ, ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದಾಗಲೀ,
ಬಂಧುಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಋಷಿಗಳು ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಯಾರು
ಕಲಿತಿದ್ದಾನೋ ಅವನೇ ದೊಡ್ಡವನು.

03133013a ದಿದೃಕ್ಷುರಸ್ಮಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ಬಂದಿನಂ ರಾಜಸಂಸದಿ|

03133013c ನಿವೇದಯಸ್ವ ಮಾಂ ದ್ವಾಃಸ್ಥ ರಾಜ್ಞೇ ಪುಷ್ಕರಮಾಲಿನೇ||

ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ದ್ವಾರಪಾಲಕ!
ಪುಷ್ಕರ ಮಾಲಿನಿ ರಾಜನಿಗೆ ನಾವು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳು.

03133014a ದ್ರಷ್ಟಾಸ್ಯದ್ಯ ವದತೋ ದ್ವಾರಪಾಲ|

ಮನೀಷಿಭಿಃ ಸಹ ವಾದೇ ವಿವೃದ್ಧೇ|

03133014c ಉತಾಹೋ ವಾಪ್ಯುಚ್ಚ ತಾಂ ನೀಚತಾಂ ವಾ|

ತೂಷ್ಟೀಂ ಭೂತೇಷ್ಟಥ ಸರ್ವೇಷು ಚಾದ್ಯ||

ದ್ವಾರಪಾಲಕ! ಇಂದು ನಾನು ತಿಳಿದವರೊಡನೆ ವಾದಮಾಡುವುದನ್ನು

ನೋಡು. ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನಿರುವಾಗ ನಾನು ಮೇಲಾಗುವುದನ್ನು
ಅಥವಾ ಕೆಳಗಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡು.”

03133015 ದ್ವಾರಪಾಲ ಉವಾಚ|

03133015a ಕಥಂ ಯಜ್ಞಂ ದಶವರ್ಷೋ ವಿಶೇಸ್ತ್ವಂ|
ವಿನೀತಾನಾಂ ವಿದುಷಾಂ ಸಂಪ್ರವೇಶ್ಯಂ|

03133015c ಉಪಾಯತಃ ಪ್ರಯತಿಷ್ಯೇ ತವಾಹಂ|
ಪ್ರವೇಶನೇ ಕುರು ಯತ್ನಂ ಯಥಾವತ್||

ದ್ವಾರಪಾಲಕನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿನೀತರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿದುಷರಿಗೆ ಮಾತ್ರ
ಪ್ರವೇಶವುಳ್ಳ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಹತ್ತುವರ್ಷದ ನೀವು ಹೇಗೆ
ಪ್ರವೇಶಿಸುವಿರಿ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡಲು ನಾನು ಉಪಾಯವನ್ನು
ಹುಡುಕುತ್ತೇನೆ. ನೀವೂ ಕೂಡ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು.”

03133016 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03133016a ಭೋ ಭೋ ರಾಜಂ ಜನಕಾನಾಂ ವರಿಷ್ಠ|
ಸಭಾಜ್ಯಸ್ತ್ವಂ ತ್ವಯಿ ಸರ್ವಂ ಸಮೃದ್ಧಂ|

03133016c ತ್ವಂ ವಾ ಕರ್ತಾ ಕರ್ಮಣಾಂ ಯಜ್ಞಿಯಾನಾಂ|
ಯಯಾತಿರೇಕೋ ನೃಪತಿರ್ವಾ ಪುರಸ್ತಾತ್||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೋ ಭೋ ರಾಜನ್! ಜನಕರಲ್ಲಿ ವರಿಷ್ಠ!
ನಿನ್ನ ಸಭೆಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಸರ್ವ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ!
ನೀನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಯಜ್ಞದಂಥಹ ಕರ್ತನು ಹಿಂದೆ ಯಯಾತಿ

ಮಾತ್ರ ಇದ್ದನು !

03133017a ವಿದ್ವಾನ್ಬಂದೀ ವೇದವಿದೋ ನಿಗೃಹ್ಯ|

ವಾದೇ ಭಗ್ನಾನಪ್ರತಿಶಮ್ಯಮಾನಃ|

03133017c ತ್ವಯಾ ನಿಸೃಷ್ಟೈಃ ಪುರುಷೈರಾಪ್ತಕೃದ್ಭಿರ್|

ಜಲೇ ಸರ್ವಾನ್ಮಜ್ಜಯತೀತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ||

ವಿದ್ವಾನ್ ವೇದವಿದ ಬಂದಿಯು ವಾದದಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನಿತರನ್ನು
ಸೋಲಿಸಿ ನೀನು ಕಳುಹಿಸಿದ ಆಪ್ತ ಜನರಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ
ಹಾಕಿ ಮುಳುಗಿಸಿದನೆಂದು ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೇ?

03133018a ಸ ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಸಕಾಶಾದ್|

ಬ್ರಹ್ಮೋದ್ಯಂ ವೈ ಕಥಯಿತುಮಾಗತೋಽಸ್ಮಿ|

03133018c ಕ್ವಾಸೌ ಬಂದೀ ಯಾವದೇನಂ ಸಮೇತ್ಯ|

ನಕ್ಷತ್ರಾಣೀವ ಸವಿತಾ ನಾಶಯಾಮಿ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಾನು ಇಂದು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೇಳಲು
ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಬಂದಿಯು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ಸೂರ್ಯನು ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು
ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನಾನು ಅವನನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿ
ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03133019 ರಾಜೋವಾಚ|

03133019a ಆಶಂಸಸೇ ಬಂದಿನಂ ತ್ವಂ ವಿಜೇತುಂ|

ಅವಿಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಾಕ್ಯಬಲಂ ಪರಸ್ಯ|

03133019c ವಿಜ್ಞಾತವೀರ್ಯೈಃ ಶಕ್ಯಮೇವಂ ಪ್ರವಕ್ತುಂ|
ದೃಷ್ಟಶ್ಚಾಸೌ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ವಾದಶೀಲೈಃ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಎದುರಾಳಿಯ ವಾಕ್ಯಬಲವನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ
ಬಂದಿಯನ್ನು ನೀನು ಸೋಲಿಸುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ!
ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಕೇವಲ ವಿಜ್ಞಾತವೀರರಿಗೆ ಶಕ್ಯ. ವಾದಶೀಲ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.”

03133020 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03133020a ವಿವಾದಿತೋಽಸೌ ನ ಹಿ ಮಾದೃಶೈರ್ಹಿ|
ಸಿಂಹೀಕೃತಸ್ತೇನ ವದತ್ಯಭೀತಃ|

03133020c ಸಮೇತ್ಯ ಮಾಂ ನಿಹತಃ ಶೇಷ್ಯತೇಽದ್ಯ|
ಮಾರ್ಗೇ ಭಗ್ನಂ ಶಕಟಮಿವಾಬಲಾಕ್ಷಂ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನೊಂದಿಗೆ ವಾದಮಾಡಿದವರು ನನ್ನ
ಹಾಗಿಲ್ಲ. ವಾದದಲ್ಲಿ ಭೀತರಾದ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಸಿಂಹನನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ನಂತರ ಇಂದು ಗಾಲಿ ಕಳಚಿದ
ಬಂಡಿಯಂತೆ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ.”

03133021 ರಾಜೋವಾಚ|

03133021a ಷಣ್ಣಾಭೇರ್ಧ್ವಾದಶಾಕ್ಷಸ್ಯ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಪರ್ವಣಃ|

03133021c ಯಸ್ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಶತಾರಸ್ಯ ವೇದಾರ್ಥಂ ಸ ಪರಃ ಕವಿಃ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಆರು ಭೇದಗಳನ್ನು, ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷಗಳನ್ನು,

ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಪರ್ವಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮುನ್ನೂರಾ ಅರವತ್ತು ಚಕ್ರದ
ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನೇ ಪರಮ ಕವಿಯು.”

03133022 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03133022a ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಪರ್ವ ತ್ವಾಂ ಷಣ್ಣಾಭಿ ದ್ವಾದಶಪ್ರಧಿ|

03133022c ತತ್ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಶತಾರಂ ವೈ ಚಕ್ರಂ ಪಾತು ಸದಾಗತಿ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸದಾ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು
ಪರ್ವಗಳು, ಆರು ಭೇದಗಳುಳ್ಳ ಹನ್ನೆರಡು ಪ್ರಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ
ಮತ್ತು ಮುನ್ನೂರಾ ಅರವತ್ತು ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳ ಚಕ್ರವು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ!”

03133023 ರಾಜೋವಾಚ|

03133023a ವಡವೇ ಇವ ಸಂಯುಕ್ತೇ ಶೈನಪಾತೇ ದಿವೌಕಸಾಂ|

03133023c ಕಸ್ತಯೋರ್ಗ ಭರ್ವ ಮಾಧತ್ತೇ ಗರ್ಭಂ ಸುಷುವತುಶ್ಚ ಕಂ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಎರಡು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ,
ಆಕಾಶದಿಂದ ಗಿಡುಗವು ಬಂದೆರಗುವಂತಿದೆ. ಅದು ಯಾವ ದೇವತೆಯ
ಗರ್ಭದಿಂದ ಬಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಯಾರು ಆ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ?”

03133024 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03133024a ಮಾ ಸ್ಮ ತೇ ತೇ ಗೃಹೇ ರಾಜಂ ಶಾತ್ರವಾಣಾಮಪಿ ಧ್ರುವಂ|

03133024c ವಾತಸಾರಧಿರಾಧತ್ತೇ ಗರ್ಭಂ ಸುಷುವತುಶ್ಚ ತಂ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಅವುಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ
ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಶತ್ರುವಿನ ಮನೆಯಿಂದಲೂ ದೂರವಿಡು !

ವಾಯುಸಾರಥಿಯು ಅವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ
ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.”

03133025 ರಾಜೋವಾಚ|

03133025a ಕಿಂ ಸ್ವಿತ್ಸುಪ್ತಂ ನ ನಿಮಿಷತಿ ಕಿಂ ಸ್ವಿಜ್ವಾತಂ ನ ಚೋಪತಿ|

03133025c ಕಸ್ಯ ಸ್ವಿದ್ಧದಯಂ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂ ಸ್ವಿದ್ವೇಗೇನ ವರ್ಧತೇ|

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿದ್ರಿಸಿರುವಾಗ ಏನು ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ?
ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಯಾವುದು ಚಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ? ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೃದಯವೇ
ಇಲ್ಲ? ಮತ್ತು ಯಾವುದು ವೇಗದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ?”

03133026 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03133026a ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸುಪ್ತೋ ನ ನಿಮಿಷತ್ಯಂಡಂ ಜಾತಂ ನ ಚೋಪತಿ|

03133026c ಅಶ್ಮಿನೋ ಹೃದಯಂ ನಾಸ್ತಿ ನದೀ ವೇಗೇನ ವರ್ಧತೇ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮೀನು ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಣ್ಣು
ಮುಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮೊಟ್ಟೆಯು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಚಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲಿಗೆ
ಹೃದಯವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನದಿಯು ವೇಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.”

03133027 ರಾಜೋವಾಚ|

03133027a ನ ತ್ವಾ ಮನ್ಯೇ ಮಾನುಷಂ ದೇವಸತ್ತ್ವಂ|

ನ ತ್ವಂ ಬಾಲಃ ಸ್ಥವಿರಸ್ತ್ವಂ ಮತೋ ಮೇ|

03133027c ನ ತೇ ತುಲ್ಯೋ ವಿದ್ಯತೇ ವಾಕ್ತ್ರಲಾಪೇ|

ತಸ್ಮಾದ್ಧ್ವಾರಂ ವಿತರಾಮ್ಯೇಷ ಬಂದೀ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ ದೇವಸತ್ವವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಬಾಲಕನಲ್ಲ ಆದರೆ ಸ್ಥಾವಿರನೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಮಾತಿನ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಮಾನನು ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ದ್ವಾರವು ತೆರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದೋ ಬಂದಿಯು!”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
 ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರೀಯೇ
 ತ್ರಯಂಸ್ತ್ರಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೂರಾಮೂವತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೩೪

ಬಂದಿನ್ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾವಕ್ರರ ನಡುವೆ ವಾದ; ಬಂದಿಯ ಸೋಲು (೧-೨೧). ಬಂದಿಯು ವರುಣನ ಮಗನೆಂದೂ, ತಂದೆಯ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಿಪ್ರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬಂದುದು (೨೨-೨೫). ಕಹೋಡನು ಪುನಃ ಬದುಕಿ ಬರುವುದು; ಬಂದಿಯು ಸಾಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು (೨೬-೩೯).

03134001 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03134001a ಅತ್ರೋಗ್ರಸೇನಸಮಿತೇಷು ರಾಜನ್|

ಸಮಾಗತೇಷ್ಟಪ್ರತಿಮೇಷು ರಾಜಸು|

03134001c ನ ವೈ ವಿವಿತ್ಸಾಂತರಮಸ್ತಿ ವಾದಿನಾಂ|

ಮಹಾಜಲೇ ಹಂಸನಿನಾದಿನಾಮಿವ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಈ ಉಗ್ರಸೇನೆಯ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮ ರಾಜರುಗಳ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಹಂಸಗಳ ನಿನಾದದಂತೆ ವಾದಿಗಳಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

03134002a ನ ಮೇಽದ್ಯ ವಕ್ಷ್ಯಸ್ಯತಿವಾದಿಮಾನಿನ್|

ಗ್ಲಹಂ ಪ್ರಪನ್ನಃ ಸರಿತಾಮಿವಾಗಮಃ|

03134002c ಹುತಾಶನಸ್ಯೇವ ಸಮಿದ್ಧತೇಜಸಃ|

ಸ್ಥಿರೋ ಭವಸ್ವೇಹ ಮಮಾದ್ಯ ಬಂದಿನ್||

ಅತಿವಾದಿಯೆಂದು ತಿಳಿದವನು ಇಂದು ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿಯಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗದಿರಲಿ! ಸಮಿತ್ತನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲ ಬಂದಿನ್!”

03134003 ಬಂದ್ಯುವಾಚ|

03134003a ವ್ಯಾಘ್ರಂ ಶಯಾನಂ ಪ್ರತಿ ಮಾ ಪ್ರಬೋಧಯ|

ಆಶೀವಿಷಂ ಸೃಕ್ವಿಣೀ ಲೇಲಿಹಾನಂ|

03134003c ಪದಾಹತಸ್ಯೇವ ಶಿರೋಽಭಿಹತ್ಯ|

ನಾದಷ್ಟೋ ವೈ ಮೋಕ್ಷಸೇ ತನ್ನಿಬೋಧ||

ಬಂದಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಲಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ತನ್ನ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಸವರುತ್ತಿರುವ ವಿಷಭರಿತ ಹಾವನ್ನು ಕರೆದು ಎಬ್ಬಿಸಬೇಡ! ನಿನ್ನ ಪಾದದಿಂದ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಒದ್ದೆಯಾದರೆ ಅದು ಕಚ್ಚದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೋ!

03134004a ಯೋ ವೈ ದರ್ಪಾತ್ಸಂಹನನೋಪಪನ್ನಃ|

ಸುದುರ್ಬಲಃ ಪರ್ವತಮಾವಿಹಂತಿ|

03134004c ತಸ್ಮೈವ ಪಾಣಿಃ ಸನಖೋ ವಿಶೀರ್ಯತೇ|

ನ ಚೈವ ಶೈಲಸ್ಯ ಹಿ ದೃಶ್ಯತೇ ಪ್ರಣಃ||

ಗಟ್ಟಿಯಾದ ದೇಹವಿದ್ದರೂ ದುರ್ಬಲನಾಗಿ ದರ್ಪದಿಂದ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹೊಡೆದರೆ ಅವನದೇ ಕೈ ಮತ್ತು ಉಗುರುಗಳು ಗಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಗಾಯವು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

03134005a ಸರ್ವೇ ರಾಜ್ಞೋ ಮೈಥಿಲಸ್ಯ ಮೈನಾಕಸ್ಯೇವ ಪರ್ವತಾಃ|

03134005c ನಿಕೃಷ್ಟಭೂತಾ ರಾಜಾನೋ ವತ್ಸಾ ಅನದುಹೋ ಯಥಾ||

ಮಿಥಿಲದ ರಾಜನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರಾಜರುಗಳು

ಮೈನಾಕಪರ್ವತದಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪರ್ವತಗಳಂತೆ. ಎತ್ತಿನ ಎದುರಿಗೆ ಕರುಗಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಈ ರಾಜರುಗಳು ಅವನಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವರು.”

03134006 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03134006a ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಃ ಸಮಿತೌ ಗರ್ಜಮಾನೋ|

ಜಾತಕ್ರೋಧೋ ಬಂದಿನಮಾಹ ರಾಜನ್|

03134006c ಉಕ್ತೇ ವಾಕ್ಯೇ ಚೋತ್ತರಂ ಮೇ ಬ್ರವೀಹಿ|

ವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಚಾಪ್ಯುತ್ತರಂ ತೇ ಬ್ರವೀಮಿ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಆ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧಿಷ್ಠನಾಗಿ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡು. ಮತ್ತು ನೀನು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03134007 ಬಂದ್ಯವಾಚ|

03134007a ಏಕ ಏವಾಗ್ನಿರ್ಬಹುಧಾ ಸಮಿಧ್ಯತೇ|

ಏಕಃ ಸೂರ್ಯಃ ಸರ್ವಮಿದಂ ಪ್ರಭಾಸತೇ|

03134007c ಏಕೋ ವೀರೋ ದೇವರಾಜೋ ನಿಹಂತಾ|

ಯಮಃ ಪಿತೃಣಾಮೀಶ್ವರಶ್ಚೈಕ ಏವ||

ಬಂದಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಗ್ನಿಯು ಬಹಳ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಸೂರ್ಯನು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬನೇ ವೀರ ಸಂಹರಿಸುವ ದೇವರಾಜ. ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳ ಈಶ್ವರನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಯಮ.”

03134008 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03134008a ದ್ವಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಚರತೋ ವೈ ಸಖಾಯೌ|

ದ್ವೈ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದಃ ಪರ್ವತಶ್ಚ|

03134008c ದ್ವಾವಶ್ವಿನೌ ದ್ವೇ ಚ ರಥಸ್ಯ ಚಕ್ರೇ|

ಭಾರ್ಯಾಪತೀ ದ್ವೌ ವಿಹಿತೌ ವಿಧಾತ್ರಾ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಗಳಿವರು ಸಖರಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾರದ ಪರ್ವತರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ದೇವರ್ಷಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಶ್ವಿನಿಯರಿಬ್ಬರು, ರಥಕ್ಕೆ ಚಕ್ರಗಳೆರಡು, ಮತ್ತು ವಿಧಾತ್ರನು ಪತಿ ಪತ್ನಿಯರೆಂದು ಇಬ್ಬರನ್ನು ಮಾಡಿದನು.”

03134009 ಬಂದ್ಯುವಾಚ|

03134009a ತ್ರಿಃ ಸೂಯತೇ ಕರ್ಮಣಾ ವೈ ಪ್ರಜೇಯಂ|

ತ್ರಯೋ ಯುಕ್ತಾ ವಾಜಪೇಯಂ ವಹಂತಿ|

03134009c ಅಧ್ವರ್ಯ ವಸ್ಮಿಷವಣಾನಿ ತನ್ವತೇ|

ತ್ರಯೋ ಲೋಕಾಸ್ತೀಣಿ ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ ಚಾಹುಃ||

ಬಂದಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ವೇದಗಳು ಸೇರಿ ವಾಜಪೇಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಧ್ವರ್ಯರು ಮೂರು ಬಾರಿ ಒತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ಮತ್ತು ಮೂರು ಜ್ಯೋತಿಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.”

03134010 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03134010a ಚತುಷ್ಟಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ನಿಕೇತಂ|

ಚತ್ವಾರೋ ಯುಕ್ತಾ ಯಜ್ಞಮಿಮಂ ವಹಂತಿ|

03134010c ದಿಶಶ್ಚ ತಸ್ಯಶ್ಚ ತುರಶ್ಚ ವರ್ಣಾಶ್||

ಚತುಷ್ಟದಾ ಗೌರಪಿ ಶಶ್ಚದುಕ್ತಾ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಘಟ್ಟಗಳಿವೆ, ನಾಲ್ವರು ಸೇರಿ ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ದಿಕ್ಕುಗಳು ನಾಲ್ಕು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳು ಮತ್ತು ಗೋವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳಿವೆ ಎಂದು ಸದಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.”

03134011 ಬಂದ್ಯುವಾಚ|

03134011a ಪಂಚಾಗ್ನಯಃ ಪಂಚಪದಾ ಚ ಪಂಕ್ತಿರ್||

ಯಜ್ಞಾಃ ಪಂಚೈವಾಪ್ಯಥ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ|

03134011c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವೇದೇ ಪಂಚಚೂಡಾಶ್ಚ ಪಂಚ|

ಲೋಕೇ ಖ್ಯಾತಂ ಪಂಚನದಂ ಚ ಪುಣ್ಯಂ||

ಬಂದಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಅಗ್ನಿಗಳು ಐದು ಮತ್ತು ಪಂಕ್ತಿಗೆ ಐದು ಪಾದಗಳು. ಯಜ್ಞಗಳು ಐದು ವಿಧದವು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಐದು. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವವು ಐದು ಮತ್ತು ಚೂಡಗಳೂ ಐದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯವೆಂದು ಐದು ನದಿಗಳು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ.”

03134012 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03134012a ಷಡಾಧಾನೇ ದಕ್ಷಿಣಾಮಾಹುರೇಕೇ|

ಷಡೇವೇಮೇ ಋತವಃ ಕಾಲಚಕ್ರಂ|

03134012c ಷಡಿಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯುತ ಷಟ್ಕೃತ್ರಿಕಾಶ್ಚ|

ಷಟ್ಸಾದ್ಯಸ್ಯಾಃ ಸರ್ವವೇದೇಷು ದೃಷ್ಟಾಃ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ಆರು
ಆಕಳುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಕಾಲಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಆರೇ
ಋತುಗಳಿವೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಆರು. ಕೃತ್ತಿಕಗಳು ಆರು. ಸರ್ವ
ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ ಸಾಧ್ಯಕರು ಆರು ಮಂದಿ.”

03134013 ಬಂದ್ಯುವಾಚೆ|

03134013a ಸಪ್ತ ಗ್ರಾಮ್ಯಾಃ ಪಶವಃ ಸಪ್ತ ವನ್ಯಾಃ|

ಸಪ್ತ ಚಂದಾಂಸಿ ಕ್ರತುಮೇಕಂ ವಹಂತಿ|

03134013c ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಸಪ್ತ ಚಾಪ್ಯರ್ಹಣಾನಿ|

ಸಪ್ತತಂತ್ರೀ ಪ್ರಥಿತಾ ಚೈವ ವೀಣಾ||

ಬಂದಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಏಳು ಬಗೆಯ ಪಳಗಿಸಿದ ಮತ್ತು ಏಳು ಬಗೆಯ
ವನ್ಯ ಪಶುಗಳಿವೆ. ಏಳು ಚಂದಸ್ಸುಗಳು ಒಂದು ಕ್ರತುವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಋಷಿಗಳು ಏಳು. ಏಳು ಗೌರವಗಳು. ವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತ
ತಂತ್ರಿಗಳಿವೆ ಎಂದು ಪ್ರಥಿತವಾಗಿದೆ.”

03134014 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚೆ|

03134014a ಅಷ್ಟೌ ಶಾಣಾಃ ಶತಮಾನಂ ವಹಂತಿ|

ತಥಾಷ್ಟಪಾದಃ ಶರಭಃ ಸಿಂಹಘಾತೀ|

03134014c ಅಷ್ಟೌ ವಸೂಂ ಶುಶ್ರುಮ ದೇವತಾಸು|

ಯೂಪಶ್ಚಾಷ್ಟಾಸ್ತ್ರಿವಿಹಿತಃ ಸರ್ವಯಜ್ಞಃ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಎಂಟು ಶಾಣಗಳು ಸೇರಿ ಒಂದು ನೂರಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿಂಹವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಶರಭಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಕಾಲುಗಳಿವೆ. ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಸುಗಳು ಎಂಟು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಸರ್ವಯಜ್ಞವು ಎಂಟು ಯೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.”

03134015 ಬಂದ್ಯವಾಚ|

03134015a ನವ್ಯೈವೋಕ್ತಾಃ ಸಾಮಿಧೇನ್ಯಃ ಪಿತೃಣಾಂ|
ತಥಾ ಪ್ರಾಹುರ್ನವಯೋಗಂ ವಿಷರ್ಗಂ|

03134015c ನವಾಕ್ಷರಾ ಬೃಹತೀ ಸಂಪ್ರದಿಷ್ಟಾ|
ನವಯೋಗೋ ಗಣನಾಮೇತಿ ಶಶ್ವತ್||

ಬಂದಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಸಾಮಿಧಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯು ಒಂಭತ್ತು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬೃಹತಿ ಸಂಪ್ರದಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಒಂಭತ್ತೇ ಇರುವುದು.”

03134016 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03134016a ದಶಾ ದಶೋಕ್ತಾಃ ಪುರುಷಸ್ಯ ಲೋಕೇ|
ಸಹಸ್ರಮಾಹುರ್ದಶ ಪೂರ್ಣಂ ಶತಾನಿ|

03134016c ದಶೈವ ಮಾಸಾನ್ಭಿಭ್ರತಿ ಗರ್ಭವತ್ಯೋ|
ದಶೇರಕಾ ದಶ ದಾಶಾ ದಶಾರ್ಣಾಃ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನಿಗೆ ಹತ್ತು ದಶೆಗಳಿವೆ

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಸಾವಿರದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹತ್ತು ನೂರುಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗರ್ಭವತಿಯು ಹತ್ತು ತಿಂಗಳುಗಳು ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇರಕಗಳು ಹತ್ತು. ದಾಶರು ಹತ್ತು ಮತ್ತು ಆರ್ಣರು ಹತ್ತು.”

03134017 ಬಂದ್ಯವಾಚ|

03134017a ಏಕಾದಶೈಕಾದಶಿನಃ ಪಶೂನಾಂ|

ಏಕಾದಶೈವಾತ್ರ ಭವಂತಿ ಯೂಷಾಃ|

03134017c ಏಕಾದಶ ಪ್ರಾಣಭೃತಾಂ ವಿಕಾರಾ|

ಏಕಾದಶೋಕ್ತಾ ದಿವಿ ದೇವೇಷು ರುದ್ರಾಃ||

ಬಂದಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಏಕಾದಶಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಪಶುಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಯೂಷಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣವಿರುವಕ್ಕೆ ವಿಕಾರಗಳು ಹನ್ನೊಂದು. ದಿವಿಯ ದೇವರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ರುದ್ರರನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಾರೆ.”

03134018 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03134018a ಸಂವತ್ಸರಂ ದ್ವಾದಶ ಮಾಸಮಾಹುರೇ|

ಜಗತ್ಯಾಃ ಪಾದೋ ದ್ವಾದಶೈವಾಕ್ಷರಾಣಿ|

03134018c ದ್ವಾದಶಾಹಃ ಪ್ರಾಕೃತೋ ಯಜ್ಞ ಉಕ್ತೋ|

ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯಾನ್ಯಥಯಂತೀಹ ವಿಪ್ರಾಃ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು

ತಿಂಗಳುಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜಗತಿಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳು ಹನ್ನೆರಡು. ಪ್ರಾಕೃತ ಯಜ್ಞವು ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಪ್ರರು ಹನ್ನೆರಡು ಆದಿತ್ಯರಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.”

03134019 ಬಂದ್ಯವಾಚ|

03134019a ತ್ರಯೋದಶೀ ತಿಥಿರುಕ್ತಾ ಮಹೋಗ್ರಾ|

ತ್ರಯೋದಶದ್ವೀಪವತೀ ಮಹೀ ಚ|

ಬಂದಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ತ್ರಯೋದಶೀ ತಿಥಿಯು ಮಹಾ ಉಗ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭೂಮಿಯು ಹದಿಮೂರು ದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.”

03134020 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03134020a ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ ವಿರರಾಮ ಬಂದೀ|

ಶ್ಲೋಕಸ್ಯಾರ್ಥಂ ವ್ಯಾಜಹಾರಾಷ್ಟ್ರವಕ್ರಃ|

03134020c ತ್ರಯೋದಶಾಹಾನಿ ಸಸಾರ ಕೇಶೀ|

ತ್ರಯೋದಶಾದೀನ್ಯತಿಚ್ಚಂದಾಂಸಿ ಚಾಹುಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದನ್ನು ಹೇಳಿ ಬಂದಿಯು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆ ಶ್ಲೋಕದ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿದನು: “ಕೇಶಿಯು ಹದಿಮೂರು ದಿನಗಳು ಹೋರಾಡಿದನು. ಅತಿಚ್ಚಂದಾಂಸಿಯು ಹದಿಮೂರರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.”

03134021a ತತೋ ಮಹಾನುದತಿಷ್ಠನ್ನಿನಾದಸೌ|

ತೂಷ್ಟೀಂಭೂತಂ ಸೂತಪುತ್ರಂ ನಿಶಮ್ಯ|

03134021c ಅಧೋಮುಖಿಂ ಧ್ಯಾನಪರಂ ತದಾನೀಂ|

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಂ ಚಾಪ್ಯುದೀರ್ಯಂತಮೇವ||

ಸೂತಪುತ್ರನು ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು, ಅವನು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದುದನ್ನು, ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಮುಂದುವರೆದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ನಿನಾದವು ಹುಟ್ಟಿಬಂದಿತು.

03134022a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಥಾ ಸಂಕುಲೇ ವರ್ತಮಾನೇ|

ಸ್ಥಿತೇ ಯಜ್ಞೇ ಜನಕಸ್ಯಾಥ ರಾಜ್ಞಃ|

03134022c ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಂ ಪೂಜಯಂತೋಽಭ್ಯುಪೇಯುರ್|

ವಿಪ್ರಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಂಜಲಯಃ ಪ್ರತೀತಾಃ||

ರಾಜ ಜನಕನ ಆ ಸಮೃದ್ಧ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ತುಮುಲವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಎಲ್ಲ ವಿಪ್ರರೂ ಕೈಮುಗಿದು ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನನ್ನು ಗೌರವಿಸಲು ಮುಂದಾದರು.

03134023 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03134023a ಅನೇನ ವೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಶುಶ್ರುವಾಂಸೋ|

ವಾದೇ ಜಿತ್ವಾ ಸಲಿಲೇ ಮಜ್ಜಿತಾಃ ಕಿಲ|

03134023c ತಾನೇವ ಧರ್ಮಾನಯಮದ್ಯ ಬಂದೀ|

ಪ್ರಾಪ್ನೋತು ಗೃಹ್ಯಾಪ್ಸು ನಿಮಜ್ಜಯ್ಮಿನಂ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋತ ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಇವನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇಂದು ಬಂದಿಯು ಅದೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಿ. ಅವನನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಮುಳುಗಿಸಿ.”

03134024 ಬಂದ್ಯವಾಚ|

03134024a ಅಹಂ ಪುತ್ರೋ ವರುಣಸ್ಯೋತ ರಾಜ್ಞಸಃ|

ತತ್ರಾಸ ಸತ್ರಂ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕಂ ವೈ|

03134024c ಸತ್ರೇಣ ತೇ ಜನಕ ತುಲ್ಯಕಾಲಂ|

ತದರ್ಥಂ ತೇ ಪ್ರಹಿತಾ ಮೇ ದ್ವಿಜಾಗ್ರಾಃ||

ಬಂದಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ರಾಜಾ ವರುಣನ ಮಗ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಸತ್ರವು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಜನಕ! ನಿನ್ನ ಸತ್ರಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ದ್ವಿಜಾಗ್ರರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

03134025a ಏತೇ ಸರ್ವೇ ವರುಣಸ್ಯೋತ ಯಜ್ಞಂ|

ದ್ರಷ್ಟುಂ ಗತಾ ಇಹ ಆಯಾಂತಿ ಭೂಯಃ|

03134025c ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಂ ಪೂಜಯೇ ಪೂಜನೀಯಂ|

ಯಸ್ಯ ಹೇತೋರ್ಜನಿತಾರಂ ಸಮೇಷ್ಟೇ||

ವರುಣನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿರುವ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜನೀಯನಾದ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನನ್ನು

ಪೂಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ
ತಂದೆಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತೇನೆ.”

03134026 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03134026a ವಿಪ್ರಾಃ ಸಮುದ್ರಾಂಭಸಿ ಮಜ್ಜಿತಾಸ್ತೇ|

ವಾಚಾ ಜಿತಾ ಮೇಧಯಾ ಆವಿದಾನಾಃ|

03134026c ತಾಂ ಮೇಧಯಾ ವಾಚಮಥೋಜ್ಜಹಾರ|

ಯಥಾ ವಾಚಮವಚಿನ್ವಂತಿ ಸಂತಃ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ವಿಪ್ರರು ಕಲಿತವರಾಗಿದ್ದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸೋತರು.
ಸಂತರು ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ನಾನು ಅವರನ್ನು
ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03134027a ಅಗ್ನಿದ್ವಹಂ ಜಾತವೇದಾಃ ಸತಾಂ ಗೃಹಾನ್|

ವಿಸರ್ಜಯಂಸ್ತೇಜಸಾ ನ ಸ್ಮ ಧಾಕ್ಷೀತ್|

03134027c ಬಾಲೇಷು ಪುತ್ರೇಷು ಕೃಪಣಂ ವದತ್ಸು|

ತಥಾ ವಾಚಮವಚಿನ್ವಂತಿ ಸಂತಃ||

ಜಾತವೇದಾಗ್ನಿಯು ಸತ್ಯವಂತರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸುಡುವುದಿಲ್ಲವೋ
ಹಾಗೆ ಬಾಲಕ ಪುತ್ರರು ಕೃಪಣ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ ಸಂತರು ಆ
ಮಾತುಗಳ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಬೇಕು.

03134028a ಶ್ಲೇಷ್ಮಾ ತಕೀ ಕ್ಷೀಣವರ್ಚಾಃ ಶೃಣೋಷಿ|

ಉತಾಹೋ ತ್ವಾಂ ಸ್ತುತಯೋ ಮಾದಯಂತಿ|

03134028c ಹಸ್ತೀವ ತ್ವಂ ಜನಕ ವಿತುದ್ಯಮಾನೋ|

ನ ಮಾಮಿಕಾಂ ವಾಚಮಿಮಾಂ ಶೃಣೋಷಿ||

ಶ್ಲೇಷ್ಮಾ ತಕಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ನೀನು ಕೇಳಿದ ಹೊಗಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತೇರಿದೆಯೋ? ಜನಕ! ನೀನು ಮಾವುತನಿಂದ ಸೂಚಿತಗೊಂಡ ಆನೆಯಂತಿದ್ದೀಯೆ. ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಡ.”

03134029 ಜನಕ ಉವಾಚ|

03134029a ಶೃಣೋಮಿ ವಾಚಂ ತವ ದಿವ್ಯರೂಪಾಂ|

ಅಮಾನುಷೀಂ ದಿವ್ಯರೂಪೋಽಸಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್|

03134029c ಅಜೈಷೀರ್ಯದ್ಭಂದಿನಂ ತ್ವಂ ವಿವಾದೇ|

ನಿಸೃಷ್ಟ್ಯ ಏಷ ತವ ಕಾಮೋಽದ್ಯ ಬಂದೀ||

ಜನಕನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪೀ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಅಮಾನುಷಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದಿವ್ಯರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಬಂದಿಯನ್ನು ನೀನು ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಈಗ ನೀನು ಬಂದಿಯನ್ನು ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದಹಾಗೆ ಬಿಡು.”

03134030 ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಉವಾಚ|

03134030a ನಾನೇನ ಜೀವತಾ ಕಶ್ಚಿದರ್ಥೋ ಮೇ ಬಂದಿನಾ ನೃಪ|

03134030c ಪಿತಾ ಯದ್ಯಸ್ಯ ವರುಣೋ ಮಜ್ಜಯ್ಯೈನಂ ಜಲಾಶಯೇ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಈ ಬಂದಿಯು
ಜೀವಿತವಿರುವುದರಿಂದ ನನಗೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ವರುಣನು
ಅವನ ತಂದೆಯಾದರೆ ಅವನನ್ನು ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸು.”

03134031 ಬಂದ್ಯವಾಚ|

03134031a ಅಹಂ ಪುತ್ರೋ ವರುಣಸ್ಯೋತ ರಾಜ್ಞೋ|

ನ ಮೇ ಭಯಂ ಸಲಿಲೇ ಮಜ್ಜಿತಸ್ಯ|

03134031c ಇಮಂ ಮುಹೂರ್ತಂ ಪಿತರಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯತೇಽಯಂ|

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಶ್ಚಿರನಷ್ಟಂ ಕಹೋಡಂ||

ಬಂದಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ನಾನು ವರುಣನ ಮಗ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪಯೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಬಹುಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆ
ಕಹೋಡನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.”

03134032 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03134032a ತತಸ್ತೇ ಪೂಜಿತಾ ವಿಪ್ರಾ ವರುಣೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03134032c ಉದತಿಷ್ಠಂತ ತೇ ಸರ್ವೇ ಜನಕಸ್ಯ ಸಮೀಪತಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಮಹಾತ್ಮ ವರುಣನಿಂದ
ಪೂಜಿತರಾದ ವಿಪ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಜನಕನ ಮುಂದೆ ಎದ್ದುನಿಂತರು.

03134033 ಕಹೋಡ ಉವಾಚ

03134033a ಇತ್ಯರ್ಥಮಿಚ್ಛಂತಿ ಸುತಾಂ ಜನಾ ಜನಕ ಕರ್ಮಣಾ|

03134033c ಯದಹಂ ನಾಶಕಂ ಕರ್ತುಂ ತತ್ಪುತ್ರಃ ಕೃತವಾನ್ಮಮ||

ಕಹೋಡನು ಹೇಳಿದನು: “ಜನಕ! ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜನರು ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ನನ್ನ ಮಗನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

03134034a ಉತಾಬಲಸ್ಯ ಬಲವಾನುತ ಬಾಲಸ್ಯ ಪಂಡಿತಃ|

03134034c ಉತ ವಾವಿದುಷೋ ವಿದ್ವಾನ್ಪುತ್ರೋ ಜನಕ ಜಾಯತೇ||

ಜನಕ! ಅಬಲನಿಗೆ ಬಲವಂತನು ಜನಿಸಿದ್ದಾನೆ, ದಡ್ಡನಿಗೆ ಪಂಡಿತನು ಜನಿಸಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದವನಿಗೆ ತಿಳಿದ ಮಗನು ಜನಿಸಿದ್ದಾನೆ.”

03134035 ಬಂದ್ಯವಾಚ|

03134035a ಶಿತೇನ ತೇ ಪರಶುನಾ ಸ್ವಯಮೇವಾಂತಕೋ ನೃಪ|

03134035c ಶಿರಾಂಸ್ಯಪಾಹರತ್ವಾಜೌ ರಿಪೂಣಾಂ ಭದ್ರಮಸ್ತು ತೇ||

ಬಂದಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಹರಿತ ಪರಶುವಿನಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಅಂತಕನು ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳ ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಜ! ನಿನಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯಿರಲಿ!”

03134037 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03134036a ಮಹದುಕ್ಲಂ ಗೀಯತೇ ಸಾಮ ಚಾಗ್ಯಂ|

ಸಮ್ಯಕ್ಸೋಮಃ ಪೀಯತೇ ಚಾತ್ರ ಸತ್ರೇ|

03134036c ಶುಚೀನ್ಬಾಗಾನ್ವ ತಿಜಗೃಹುಶ್ಚ ಹೃಷ್ವಾಃ|

ಸಾಕ್ಷಾದ್ವೇವಾ ಜನಕಸ್ಯೇಹ ಯಜ್ಞೇ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾ ಉಕ್ಥವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಹಾ ಸಾಮವನ್ನು ಹಾಡಲಾಯಿತು. ಆ ಸತ್ರದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಮವನ್ನು ಕುಡಿಯಲಾಯಿತು. ಜನಕನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವತೆಗಳು ಶುಚಿಯಾದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

03134037a ಸಮುತ್ಥಿತೇಷ್ಟಥ ಸರ್ವೇಷು ರಾಜನ್|

ವಿಪ್ರೇಷು ತೇಷ್ಟಧಿಕಂ ಸುಪ್ರಭೇಷು|

03134037c ಅನುಜ್ಞಾತೋ ಜನಕೇನಾಥ ರಾಜ್ಞಾ|

ವಿವೇಶ ತೋಯಂ ಸಾಗರಸ್ಯೋತ ಬಂದೀ||

ರಾಜನ್! ಎಲ್ಲ ವಿಪ್ರರೂ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದ ನಂತರ ರಾಜಾ ಜನಕನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದಿಯು ಸಾಗರದ ನೀರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03134038a ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಃ ಪಿತರಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ|

ಸಂಪೂಜಿತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಸ್ತೈರ್ಯಥಾವತ್|

03134038c ಪ್ರತ್ಯಾಜಗಾಮಾಶ್ರಮಮೇವ ಚಾಗ್ರ್ಯಂ|

ಜಿತ್ವಾ ಬಂದಿಂ ಸಹಿತೋ ಮಾತುಲೇನ||

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ತಂದೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಮಾವನೊಡನೆ ಬಂದಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ತನ್ನ

ಉತ್ತಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು¹³².

03134039a ಅತ್ರ ಕೌಂತೇಯ ಸಹಿತೋ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸ್ವಂ |

ಸುಖೋಷಿತಃ ಸಹ ವಿಪ್ರೈಃ ಪ್ರತೀತಃ |

03134039c ಪುಣ್ಯಾನ್ಯನ್ಯಾನಿ ಶುಚಿಕರ್ಮೈಕಭಕ್ತಿರ್ |

ಮಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಚರಿತಾಸ್ಯಾಜಮೀಡ ||

ಕೌಂತೇಯ ! ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಮತ್ತು ವಿಪ್ರರೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿ ನೀನು ವಾಸಿಸು. ಅಜಮೀಡ ! ಅನಂತರ ನನ್ನೊಡನೆ ಶುಚಿಕರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರೀಯೇ
ಚತುರ್ತ್ರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ |
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಅಷ್ಟಾವಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೂರಾಮೂವತ್ತಾ ಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨೫

¹³² ಜನಕನು ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನ ಶಿಷ್ಯನಾದನು. ಜನಕ-ಅಷ್ಟಾವಕ್ರರ ಸಂವಾದವು ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಗೀತೆಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ರೈಭ್ಯ-ಯವಕ್ರೀತ

ರೈಭ್ಯ ಮತ್ತು ಯವಕ್ರೀತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಲೋಮಶನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು

(೧-೧೧). ಭರದ್ವಾಜ-ರೈಭ್ಯರ ಗೆಳೆತನ; ಅರಾವಸು-

ಪರಾವಸುವೆನ್ನುವ ಇಬ್ಬರು ರೈಭ್ಯನ ಮಕ್ಕಳು; ಭರದ್ವಾಜನ ಮಗ

ಯವಕ್ರೀ (೧೨-೧೩). ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರೈಭ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಜನರು ಗೌರವಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಸೂಯೆಗೊಂಡ

ಯವಕ್ರೀಯು ವೇದವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಘೋರ

ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುವುದು (೧೪-೧೬). ಇಂದ್ರನು ಅವನ ತಪಸ್ಸನ್ನು

ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು (೧೭-೪೦). ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಗನಿಗೆ

ವೇದಗಳು ಪ್ರಕಟಿತವಾಗುವಂತೆ ಇಂದ್ರನು ಯವಕ್ರೀಗೆ ವರವನ್ನು

ನೀಡುವುದು (೪೧-೪೨).

03135001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03135001a ಏಷಾ ಮಧುವಿಲಾ ರಾಜನ್ಸಮಂಗಾ ಸಂಪ್ರಕಾಶತೇ|

03135001c ಏತತ್ಕರ್ದಮಿಲಂ ನಾಮ ಭರತಸ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು

ಮಧುವಿಲ ಸಂಗಮ. ಭಾರತ! ಇದು ಕರ್ದಮಿಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಸ್ನಾನಘಟ್ಟ.

03135002a ಅಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಕಿಲ ಸಂಯುಕ್ತೋ ವೃತ್ರಂ ಹತ್ವಾ ಶಚೀಪತಿಃ|

03135002c ಆಪ್ತುತಃ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯಃ ಸಮಂಗಾಯಾಂ ವ್ಯಮುಚ್ಯತ||

ವೃತ್ರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಶಚೀಪತಿಯು ಅಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದಾಗ
ಸಮಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ
ಹೊಂದಿದನು.

03135003a ಏತದ್ವಿನಶನಂ ಕುಕ್ಷೌ ಮೈನಾಕಸ್ಯ ನರರ್ಷಭ|

03135003c ಅದಿತಿಯತ್ರ ಪುತ್ರಾರ್ಥಂ ತದನ್ನಮಪಚತ್ಪುರಾ||

ನರರ್ಷಭ! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮೈನಾಕ ಪರ್ವತವು ಭೂಮಿಯ ಕುಕ್ಷದಲ್ಲಿ
ಮರೆಯಾಯಿತು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅದಿತಿಯು ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ
ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿದಳು.

03135004a ಏನಂ ಪರ್ವತರಾಜಾನಮಾರುಹ್ಯ ಪುರುಷರ್ಷಭ|

03135004c ಅಯಶಸ್ಯಾಮಸಂಶಬ್ಧಾ ಮಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ವ್ಯಪನೋತ್ಸ್ಯಥ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಈ ಪರ್ವತರಾಜನನ್ನು ಏರಿ ಕೂಡಲೇ ಅಯಶಸ್ಕರ,
ಅವಾಚನೀಯ ಅಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ದೂರವಿಡಬಹುದು.

03135005a ಏತೇ ಕನಖಿಲಾ ರಾಜನೃಷೀಣಾಂ ದಯಿತಾ ನಗಾಃ|

03135005c ಏಷಾ ಪ್ರಕಾಶತೇ ಗಂಗಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾನದೀ||

ರಾಜನ್! ಇವುಗಳು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕನಖಿಲ ಪರ್ವತಗಳು.
ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಇಲ್ಲಿ ಮಹಾನದಿ ಗಂಗೆಯು ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ.

03135006a ಸನತ್ಕುಮಾರೋ ಭಗವಾನತ್ರ ಸಿದ್ಧಿಮಗಾತ್ಪುರಾಂ|

03135006c ಆಜಮೀಥಾವಗಾಹ್ವಾನಾಂ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ||

ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಪರಮ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.
ಅಜಮೀಡ ! ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ನೀನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ
ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

03135007a ಅಪಾಂ ಹ್ರದಂ ಚ ಪುಣ್ಯಾಖ್ಯಂ ಭೃಗುತುಂಗಂ ಚ ಪರ್ವತಂ|

03135007c ತೂಷ್ಟೀಂ ಗಂಗಾಂ ಚ ಕೌಂತೇಯ ಸಾಮಾತ್ಯಃ ಸಮುಪಸ್ಪೃಶ||

ಕೌಂತೇಯ ! ಪುಣ್ಯಾ ಎನ್ನುವ ಈ ನೀರಿನ ಸರೋವರ, ಭೃಗುತುಂಗ
ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಗಂಗೆಯ ನೀರನ್ನು ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಮುಟ್ಟು.

03135008a ಆಶ್ರಮಃ ಸ್ಥೂಲಶಿರಸೋ ರಮಣೀಯಃ ಪ್ರಕಾಶತೇ|

03135008c ಅತ್ರ ಮಾನಂ ಚ ಕೌಂತೇಯ ಕ್ರೋಧಂ ಚೈವ ವಿವರ್ಜಯ||

ಕೌಂತೇಯ ! ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವುದು ಸ್ಥೂಲಶಿರಸುವಿನ ರಮಣೀಯ
ಆಶ್ರಮ. ಇಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು.

03135009a ಏಷ ರೈಭ್ಯಾಶ್ರಮಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಪಾಂಡವೇಯ ಪ್ರಕಾಶತೇ|

03135009c ಭಾರದ್ವಾಜೋ ಯತ್ರ ಕವಿರ್ಯವಕ್ರೀತೋ ವ್ಯನಶ್ಯತ||

ಪಾಂಡವೇಯ ! ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವುದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ರೈಭ್ಯನ ಆಶ್ರಮ. ಇಲ್ಲಿ
ಭಾರದ್ವಾಜ ಕವಿ ಯವಕ್ರೀತನು ನಾಶಹೊಂದಿದನು.”

03135010 ಯುಧಿಷ್ಟಿರ ಉವಾಚ|

03135010a ಕಥಮ್ಯುಕ್ತೋಽಽಭವದ್ಯುಷಿರ್ಭರದ್ವಾಜಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

03135010c ಕಿಮರ್ಥಂ ಚ ಯವಕ್ರೀತ ಋಷಿಪುತ್ರೋ ವ್ಯನಶ್ಯತ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಋಷಿ ಭರದ್ವಾಜನು
ಯಾವ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಋಷಿಪುತ್ರ ಯವಕ್ರೀತನು
ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದಿದನು?”

03135011a ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಲೋಮಶ|

03135011c ಕರ್ಮಭಿದೇವಕಲ್ಪಾನಾಂ ಕೀರ್ತ್ಯಮಾನ್ಯೈರ್ಭೃಶಂ ರಮೇ||

ಲೋಮಶ! ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆದಂತೆ ಕೇಳ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.
ದೇವತೆಗಳಂತಿರುವವರ ಕರ್ಮಗಳ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ನನಗೆ
ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ.”

03135012 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03135012a ಭರದ್ವಾಜಶ್ಚ ರೈಭ್ಯಶ್ಚ ಸಖಾಯೌ ಸಂಬಭೂವತುಃ|

03135012c ತಾವ್ರೂಷತುರಿಹಾತ್ಯಂತಂ ಪ್ರಿಯಮಾಣೌ ವನಾಂತರೇ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರದ್ವಾಜ ಮತ್ತು ರೈಭ್ಯರಿಬ್ಬರೂ
ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಅವರು ಈ ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ
ಒಟ್ಟಿಗೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03135013a ರೈಭ್ಯಸ್ಯ ತು ಸುತಾವಾಸ್ತಾಮರ್ವಾವಸುಪರಾವಸೂ|

03135013c ಆಸೀದ್ಯವಕ್ರೀಃ ಪುತ್ರಸ್ತು ಭರದ್ವಾಜಸ್ಯ ಭಾರತ||

ರೈಭ್ಯನಿಗೆ ಅರಾವಸು ಮತ್ತು ಪರಾವಸು ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು.
ಭಾರತ! ಭರದ್ವಾಜನಿಗೆ ಯವಕ್ರೀ ಎನ್ನುವ ಮಗನಿದ್ದನು.

03135014a ರೈಭ್ಯೋ ವಿದ್ವಾನ್ಸಹಾಪತ್ಯಸ್ತಪಸ್ವೀ ಚೇತರೋಽಭವತ್|

03135014c ತಯೋಶ್ಚಾಪ್ಯತುಲಾ ಪ್ರೀತಿರ್ಬಾಲ್ಯಾತ್ಪ್ರಭೃತಿ ಭಾರತ||

ರೈಭ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಕ್ಕಳು ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ತಪಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಭಾರತ! ಆದರೂ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯು ಅತುಲ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

03135015a ಯವಕ್ರೀಃ ಪಿತರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಪಸ್ವಿನಮಸತ್ಕೃತಂ|

03135015c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಸತ್ಕೃತಂ ವಿಪ್ರೈ ರೈಭ್ಯಂ ಪುತ್ರೈಃ ಸಹಾನಘ||

ಅನಘ! ತಪಸ್ವಿಯಾದ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ವಿಪ್ರರು ಪುರಸ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ರೈಭ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯವಕ್ರಿಯು ನೋಡಿದನು.

03135016a ಪರ್ಯತಪ್ಯತ ತೇಜಸ್ವೀ ಮನ್ಯುನಾಭಿಪರಿಪ್ಲುತಃ|

03135016c ತಪಸ್ತೇಪೇ ತತೋ ಘೋರಂ ವೇದಜ್ಞಾನಾಯ ಪಾಂಡವ||

ಪಾಂಡವ! ಆ ತೇಜಸ್ವಿಯು ಪರಿತಪಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಕೋಪಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ವೇದವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದನು.

03135017a ಸುಸಮಿದ್ಧೇ ಮಹತ್ಯಗ್ನೌ ಶರೀರಮುಪತಾಪಯನ್|

03135017c ಜನಯಾಮಾಸ ಸಂತಾಪಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಸುಮಹಾತಪಾಃ||

03135018a ತತ ಇಂದ್ರೋ ಯವಕ್ರೀತಮುಪಗಮ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03135018c ಅಬ್ರವೀತ್ಯಸ್ಯ ಹೇತೋಸ್ತ್ವ ಮಾಸ್ಥಿತಸ್ತಪ ಉತ್ತಮಂ||

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಮಿತ್ತುಗಳಿರುವ ಮಹಾ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು
 ಸುಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಂದ್ರನು ಆ ಮಹಾತಪಸ್ಸಿನ ಕುರಿತು ತಿಳಿದು
 ಸಂತಾಪಗೊಂಡನು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಆಗ ಇಂದ್ರನು ಯವಕ್ರೀತನ
 ಬಳಿಬಂದು “ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಈ ಉತ್ತಮ ತಪಸ್ಸನ್ನು
 ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

03135019 ಯವಕ್ರೀರುವಾಚ|

03135019a ದ್ವಿಜಾನಾಮನಧೀತಾ ವೈ ವೇದಾಃ ಸುರಗಣಾರ್ಚಿತ|

03135019c ಪ್ರತಿಭಾಂತ್ವಿತಿ ತಪ್ಯೇಽಹಮಿದಂ ಪರಮಕಂ ತಪಃ||

ಯವಕ್ರಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಸುರಗಣಾರ್ಚಿತ! ದ್ವಿಜರು ಕಲಿತು
 ಪಡೆಯುವ ವೇದಗಳು ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಈ
 ಪರಮ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03135020a ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾರ್ಥೇ ಸಮಾರಂಭೋ ಮಮಾಯಂ ಪಾಕಶಾಸನ|

03135020c ತಪಸಾ ಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಾನಿ ಕೌಶಿಕ||

ಪಾಕಶಾಸನ! ಕೌಶಿಕ! ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಇದನ್ನು
 ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸರ್ವ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯ
 ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03135021a ಕಾಲೇನ ಮಹತಾ ವೇದಾಃ ಶಕ್ಯಾ ಗುರುಮುಖಾದ್ವಿಭೋ|

03135021c ಪ್ರಾಪ್ತಂ ತಸ್ಮಾದಯಂ ಯತ್ನಃ ಪರಮೋ ಮೇ ಸಮಾಸ್ಥಿತಃ||

ವಿಭೋ! ಗುರುಮುಖದಿಂದ ವೇದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಹಳಷ್ಟು

ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಈಗಲೇ ಪಡೆಯಲು ಈ ಪರಮ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ.”

03135022 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03135022a ಅಮಾರ್ಗ ಏಷ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಯೇನ ತ್ವಂ ಯಾತುಮಿಚ್ಛಸಿ|

03135022c ಕಿಂ ವಿಘಾತೇನ ತೇ ವಿಪ್ರ ಗಚ್ಛಾಧೀಹಿ ಗುರೋರ್ಮುಖಾತ್||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ! ನೀನು ಹೋಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಮಾರ್ಗವು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ! ವಿಪ್ರ! ಈ ವಿಧಾನವು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೋಗು ! ಗುರುಮುಖದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊ!”

03135023 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03135023a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಗತಃ ಶಕ್ರೋ ಯವಕ್ರೀರಪಿ ಭಾರತ|

03135023c ಭೂಯ ಏವಾಕರೋದ್ಯತ್ನಂ ತಪಸ್ಯಮಿತವಿಕ್ರಮ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಇಂದ್ರನು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅಮಿತವಿಕ್ರಮಿ ಯವಕ್ರಿಯಾದರೋ ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು.

03135024a ಘೋರೇಣ ತಪಸಾ ರಾಜಂಸ್ತಪ್ಯಮಾನೋ ಮಹಾತಪಾಃ|

03135024c ಸಂತಾಪಯಾಮಾಸ ಭೃಶಂ ದೇವೇಂದ್ರಮಿತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ||

ರಾಜನ್ ! ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯ ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನ ಉರಿಯಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾದನು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

03135025a ತಂ ತಥಾ ತಪ್ಯಮಾನಂ ತು ತಪಸ್ವೀವ್ರಂ ಮಹಾಮುನಿಂ|

03135025c ಉಪೇತ್ಯ ಬಲಭಿದ್ಧೇವೋ ವಾರಯಾಮಾಸ ವೈ ಪುನಃ||

ಪುನಃ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇಂದ್ರನು ತೀವ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸುಡುತ್ತಿರುವ
ಆ ಮಹಾಮುನಿಯ ಬಳಿಬಂದು ಅವನನ್ನು ತಡೆದನು.

03135026a ಅಶಕ್ಯೋಽರ್ಥಃ ಸಮಾರಬ್ಧೋ ನೈತದ್ಬುದ್ಧಿಕೃತಂ ತವ|

03135026c ಪ್ರತಿಭಾಸ್ಯಂತಿ ವೈ ವೇದಾಸ್ತವ ಚೈವ ಪಿತುಶ್ಚ ತೇ||

“ನೀನು ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಅಶಕ್ಯ. ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ
ವೇದಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ನಿನ್ನ
ಯೋಚನೆಯೂ ಸರಿಯಲ್ಲ.”

03135027 ಯವಕ್ರೀರುವಾಚ|

03135027a ನ ಚೈತದೇವಂ ಕ್ರಿಯತೇ ದೇವರಾಜ ಮಮೇಪ್ಸಿತಂ|

03135027c ಮಹತಾ ನಿಯಮೇನಾಹಂ ತಪ್ಸ್ಯೇ ಘೋರತರಂ ತಪಃ||

ಯವಕ್ರಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ದೇವರಾಜ ! ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನು
ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದಿದ್ದರೆ ಮಹಾ ನಿಯಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೂ
ಘೋರತರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

03135028a ಸಮಿದ್ಧೇಽಗ್ನಾವುಪಕೃತ್ಯಾಂಗಮಂಗಂ|

ಹೋಷ್ಯಾಮಿ ವಾ ಮಘವಂಸ್ತನ್ನಿಬೋಧ|

03135028c ಯದ್ಯೇತದೇವಂ ನ ಕರೋಷಿ ಕಾಮಂ|

ಮಮೇಪ್ಸಿತಂ ದೇವರಾಜೇಹ ಸರ್ವಂ||

ದೇವರಾಜ ! ಮಘವತ್ ! ಕೇಳು ! ಇಂದು ನಾನು ಬಯಸಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಮಾಡಲು ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ
ದೇಹದ ಒಂದೊಂದು ಅಂಗವನ್ನೂ ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿ ನೀಡುತ್ತೇನೆ.”

03135029 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03135029a ನಿಶ್ಚಯಂ ತಮಭಿಜ್ಞಾಯ ಮುನೇಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03135029c ಪ್ರತಿವಾರಣಹೇತ್ವರ್ಥಂ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತ್ಮ ಮುನಿಯ ನಿರ್ಧಾರವು
ಅದೆಂದು ತಿಳಿದ ಆ ಬುದ್ಧಿವಂತನು ಅವನನ್ನು ತಡೆಯುವ ಉಪಾಯದ
ಕುರಿತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಂತಿಸಿದನು.

03135030a ತತ ಇಂದ್ರೋಽಕರೋದ್ರೂಪಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ತಪಸ್ವಿನಃ|

03135030c ಅನೇಕಶತವರ್ಷಸ್ಯ ದುರ್ಬಲಸ್ಯ ಸಯಕ್ಷ್ಮಣಃ||

ಆಗ ಇಂದ್ರನು ಅನೇಕ ನೂರುವರ್ಷಗಳ ದುರ್ಬಲನೂ ಕೃಶನಾಗಿಯೂ
ಆದ ತಪಸ್ವಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದನು.

03135031a ಯವಕ್ರೀತಸ್ಯ ಯತ್ತೀರ್ಥಮುಚಿತಂ ಶೌಚಕರ್ಮಣಿ|

03135031c ಭಾಗೀರಥ್ಯಾಂ ತತ್ರ ಸೇತುಂ ವಾಲುಕಾಭಿಶ್ಚ ಕಾರ ಸಃ||

ಯವಕ್ರೀತನು ತನ್ನ ಶೌಚಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಗೀರಥಿಯ
ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮರಳಿನ ರಾಶಿಯಿಂದ ಸೇತುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ
ತೊಡಗಿದನು.

03135032a ಯದಾಸ್ಯ ವದತೋ ವಾಕ್ಯಂ ನ ಸ ಚಕ್ರೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ|

03135032c ವಾಲುಕಾಭಿಸ್ತತಃ ಶಕ್ರೋ ಗಂಗಾಂ ಸಮಭಿಪೂರಯನ್||

03135033a ವಾಲುಕಾಮುಷ್ಟಿಮನಿಶಂ ಭಾಗೀರಥ್ಯಾಂ ವ್ಯಸರ್ಜಯತ್|

03135033c ಸೇತುಮಭ್ಯಾರಭಚ್ಛಕ್ರೋ ಯವಕ್ರೀತಂ ನಿರರ್ಶಯನ್||

ಆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನು ತಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದಾಗ ಯವಕ್ರೀಗೆ ಪಾಠಕಲಿಸಲು ಇಂದ್ರನು ಒಂದೊಂದೇ ಮುಷ್ಟಿ ಮರಳನ್ನು ಭಾಗೀರಥಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಾ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಮರಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

03135034a ತಂ ದದರ್ಶ ಯವಕ್ರೀಸ್ತು ಯತ್ನವಂತಂ ನಿಬಂಧನೇ|

03135034c ಪ್ರಹಸಂಶ್ಚಾ ಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಮಿದಂ ಸ ಮುನಿಪುಂಗವಃ||

ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಆ ಪುನಿಪುಂಗವ ಯವಕ್ರಿಯು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ನಕ್ಕು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03135035a ಕಿಮಿದಂ ವರ್ತತೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಂ ಚ ತೇ ಹ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ|

03135035c ಅತೀವ ಹಿ ಮಹಾನ್ಯತ್ನಃ ಕ್ರಿಯತೇಽಯಂ ನಿರರ್ಥಕಃ||

“ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ! ಇದೇನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ? ಏನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ? ನೀನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಮಹಾ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಿರರ್ಥಕ !”

03135036 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03135036a ಬಂಧಿಷ್ಯೇ ಸೇತುನಾ ಗಂಗಾಂ ಸುಖಃ ಪಂಥಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03135036c ಕ್ಲಿಶ್ಯತೇ ಹಿ ಜನಸ್ತಾತ ತರಮಾಣಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಗಂಗೆಗೆ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರೆ ದಾಟಲು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾತ! ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೋಗಿ ಬರುವ ಜನರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ.”

03135037 ಯವಕ್ರೀರುವಾಚ|

03135037a ನಾಯಂ ಶಕ್ಯಸ್ತ್ವ ಯಾ ಬದ್ಧಂ ಮಹಾನೋಘಃ ಕಥಂ ಚನ|

03135037c ಅಶಕ್ಯಾದ್ವಿನಿವರ್ತಸ್ವ ಶಕ್ಯಮರ್ಥಂ ಸಮಾರಭ||

ಯವಕ್ರಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಅತಿಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಇದಕ್ಕೆ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಶಕ್ಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಕ್ಯವಾದುದನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸು.”

03135038 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03135038a ಯಥೈವ ಭವತಾ ಚೇದಂ ತಪೋ ವೇದಾರ್ಥಮುದ್ಯತಂ|

03135038c ಅಶಕ್ಯಂ ತದ್ವದಸ್ಮಾಭಿರಯಂ ಭಾರಃ ಸಮುದ್ಯತಃ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ಹೇಗೆ ವೇದಗಳಿಗಾಗಿ ಅಶಕ್ಯವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೀಯೋ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ಈ ಅಶಕ್ಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

03135039 ಯವಕ್ರೀರುವಾಚ|

03135039a ಯಥಾ ತವ ನಿರರ್ಥೋಽಯಮಾರಂಭಸ್ಮಿದಶೇಶ್ವರ|

03135039c ತಥಾ ಯದಿ ಮಮಾಪೀದಂ ಮನ್ಯಸೇ ಪಾಕಶಾಸನ||

03135040a ಕ್ರಿಯತಾಂ ಯದ್ಭವೇಚ್ಛಕೃಂ ಮಯಾ ಸುರಗಣೇಶ್ವರ|

03135040c ವರಾಂಶ್ಚ ಮೇ ಪ್ರಯಚ್ಛಾನ್ಯಾನ್ಯೈರನ್ಯಾನ್ಭವಿತಾಸ್ಯತಿ||

ಯವಕ್ರಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರ! ಪಾಕಶಾಸನ! ಸುರಗಣೇಶ್ವರ!

ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಿನ್ನ ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಂತೆ ನಿರರ್ಥಕವೆಂದು ನೀನು ಯೋಚಿಸುವೆಯಾದರೆ, ಶಕ್ಯವಾದ ಏನನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಬೇಕು?”

03135041 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03135041a ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಾದಾದ್ವರಾನಿಂದ್ರ ಉಕ್ತವಾನ್ಯಾನ್ಮಹಾತಪಾಃ|

03135041c ಪ್ರತಿಭಾಸ್ಯಂತಿ ತೇ ವೇದಾಃ ಪಿತ್ರಾ ಸಹ ಯಥೇಪ್ಸಿತಾಃ||

03135042a ಯಚ್ಛಾನ್ಯತ್ಕಾಂಕ್ಷಸೇ ಕಾಮಂ ಯವಕ್ರೀರ್ಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ|

03135042c ಸ ಲಬ್ಧಕಾಮಃ ಪಿತರಮುಪೇತ್ಯಾಥ ತತೋಽಬ್ರವೀತ್||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಇಂದ್ರನು ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗೆ ಕೇಳಿದ

ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು - “ನಿನಗೂ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೂ ನೀನು

ಬಯಸಿದಂತೆ ವೇದಗಳು ಪ್ರಕಟಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ನೀನು ಏನೆನ್ನೆಲ್ಲಾ

ಬಯಸಿದ್ದೀಯೋ ಅವುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ. ಯವಕ್ರಿ! ಈಗ

ಹೋಗು!” ಬಯಸಿದ್ದುದನ್ನು ಪಡೆದ ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಹೋಗಿ

ಹೇಳಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ

ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಯವಕ್ರೀತೋಪಖ್ಯಾನೇ

ಪಂಚಸ್ತ್ರೀಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
 ಯವಕ್ರೀತೋಪಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨೬

ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ವಿನಾಶಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ ಎಂದೂ ರೈಭ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ
 ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮೀರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಡವೆಂದು ಭರದ್ವಾಜನು
 ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು; ಯವಕ್ರಿಯು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು (೧-೧೮).

03136001 ಯವಕ್ರೀರುವಾಚ|

03136001a ಪ್ರತಿಭಾಸ್ಯಂತಿ ವೈ ವೇದಾ ಮಮ ತಾತಸ್ಯ ಚೋಭಯೋಃ|

03136001c ಅತಿ ಚಾನ್ಯಾನ್ಭವಿಷ್ಯಾವೋ ವರಾ ಲಬ್ಧಾಸ್ತಥಾ ಮಯಾ||

ಯವಕ್ರಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ತಂದೇ! ನಮಗಿಬ್ಬರಿಗೂ ವೇದಗಳು
 ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಮತ್ತು ಇತರರಿಗಿಂತ ಮೇಲಾಗಬಹುದು. ಈ
 ರೀತಿಯ ವರವನ್ನು ನಾನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ.”

03136002 ಭರದ್ವಾಜ ಉವಾಚ|

03136002a ದರ್ಪಸ್ತೇ ಭವಿತಾ ತಾತ ವರಾಽಲ್ಲಬ್ಧ್ವಾ ಯಥೇಷ್ಟಿತಾನ್|

03136002c ಸ ದರ್ಪಪೂರ್ಣಃ ಕೃಪಣಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ವಿನಶ್ಯಸಿ||

ಭರದ್ವಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗೂ! ನೀನು ಬಯಸಿದ ವರಗಳನ್ನು

ಪಡೆದು ನಿನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿನಿಸಿರಬಹುದು. ಆ ಸೊಕ್ಕು ತುಂಬಿ ನೀನು
ಬೇಗನೇ ಅತಿ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ವಿನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.

03136003a ಅತ್ರಾಪ್ಯುದಾಹರಂತೀಮಾ ಗಾಥಾ ದೇವೈರುದಾಹೃತಾಃ|

03136003c ಋಷಿರಾಸೀತ್ಪುರಾ ಪುತ್ರ ಬಾಲಧಿರ್ನಾಮ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಇದರ ಮೇಲೆ ಹಿಂದೆ ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿದ ಗಾಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:
ಮಗನೇ! ಹಿಂದೆ ಬಾಲಧಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವೀರ್ಯವಂತ
ಋಷಿಯಿದ್ದನು.

03136004a ಸ ಪುತ್ರಶೋಕಾದುದ್ವಿಗ್ನಸ್ತಪಸ್ತೇಪೇ ಸುದುಶ್ಚರಂ|

03136004c ಭವೇನ್ಮಮ ಸುತೋಽಮರ್ತ್ಯ ಇತಿ ತಂ ಲಬ್ಧವಾಂಶ್ಚ ಸಃ||

ಅವನು ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿ ನನಗೆ ಅಮರನಾದ
ಮಗನಾಗಲಿ ಎಂದು ದುಷ್ಕರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದನು ಮತ್ತು
ಅಂಥವನು ಅವನಿಗೆ ದೊರಕಿದ ಕೂಡ.

03136005a ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದೋ ದೇವೈಶ್ಚ ಕೃತೋ ನ ತ್ವಮರೈಃ ಸಮಃ|

03136005c ನಾಮತ್ಯೋ ವಿದ್ಯತೇ ಮತ್ಯೋ ನಿಮಿತ್ತಾಯುರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ದೇವತೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತರೂ ಅವನನ್ನು ಅಮರರಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ
ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರು ಅಮರರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಆಯಸ್ಸು
ನಿಮಿತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

03136006 ಬಾಲಧಿರುವಾಚ|

03136006a ಯಥೇಮೇ ಪರ್ವತಾಃ ಶಶ್ವತ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ಸುರಸತ್ತಮಾಃ|

03136006c ಅಕ್ಷಯಾಸ್ತನ್ನಿಮಿತ್ತಂ ಮೇ ಸುತಸ್ಯಾಯುರ್ಭವೇದಿತಿ||

ಬಾಲಧಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಸುರಸತ್ತಮರೇ! ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಈ ಪರ್ವತಗಳು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಿಂತಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನ್ನ ಮಗನ ಆಯಸ್ಸು ಅಕ್ಷಯವಾಗಿ ಇರಲಿ ಎಂದು ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಸಿ.”

03136007 ಭರದ್ವಾಜ ಉವಾಚ|

03136007a ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಸ್ತದಾ ಜಜ್ಞೇ ಮೇಧಾವೀ ಕ್ರೋಧನಃ ಸದಾ|

03136007c ಸ ತಚ್ಛ್ವಾತ್ವಾಕರೋದ್ಧರ್ಪಮೃಷೀಂಶ್ಚೈವಾವಮನ್ಯತ||

ಭರದ್ವಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಸದಾ ಕೋಪಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಮೇಧಾವೀ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ತನಗಿದ್ದ ವರದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸತೊಡಗಿದನು.

03136008a ವಿಕುರ್ವಾಣೋ ಮನೀನಾಂ ತು ಚರಮಾಣೋ ಮಹೀಮಿಮಾಂ|

03136008c ಆಸಸಾದ ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ಧನುಷಾಕ್ಷಂ ಮನೀಷಿಣಂ||

ಮುನಿಗಳನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಾ ಅವನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಾಡಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಮಹಾವೀರ ಮನೀಷಿಣೇ ಧನುಷಾಕ್ಷನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದನು.

03136009a ತಸ್ಯಾಪಚಕ್ರೇ ಮೇಧಾವೀ ತಂ ಶಶಾಪ ಸ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03136009c ಭವ ಭಸ್ಮೈತಿ ಚೋಕ್ತಃ ಸ ನ ಭಸ್ಮ ಸಮಪದ್ಯತ||

ಮೇಧಾವಿಯು ಅವನನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸಲು ಆ ವೀರ್ಯವಂತನು
ಭಸ್ಮವಾಗು ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಶಪಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಅವನು
ಭಸ್ಮವಾಗಲಿಲ್ಲ.

03136010a ಧನುಷಾಕ್ಷಸ್ತು ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೇಧಾವಿನಮನಾಮಯಂ|

03136010c ನಿಮಿತ್ತಮಸ್ಯ ಮಹಿಷ್ಯೈರ್ಭೇದಯಾಮಾಸ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಶಾಪಕ್ಕೊಳಗಾಗದೇ ಇದ್ದ ಆ ಮೇಧಾವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಧನುಷಾಕ್ಷನು
ಆ ವೀರ್ಯವಂತ ಮಹರ್ಷಿಯು ಅವನ ನಿಮಿತ್ತ ಗಿರಿಗಳನ್ನು ಒಡೆದನು.

03136011a ಸ ನಿಮಿತ್ತೇ ವಿನಷ್ಟೇ ತು ಮಮಾರ ಸಹಸಾ ಶಿಶುಃ|

03136011c ತಂ ಮೃತಂ ಪುತ್ರಮಾದಾಯ ವಿಲಲಾಪ ತತಃ ಪಿತಾ||

ತನ್ನ ನಿಮಿತ್ತವು ನಾಶಗೊಳ್ಳಲು ಆ ಬಾಲಕನು ತಕ್ಷಣವೇ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದನು.
ಆಗ ಆ ಮೃತ ಮಗನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದೆಯು ವಿಲಪಿಸಿದನು.

03136012a ಲಾಲಪ್ಯಮಾನಂ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮುನಯಃ ಪುನರಾರ್ತವತ್|

03136012c ಊಚುರ್ವೇದೋಕ್ತಯಾ ಪೂರ್ವಂ ಗಾಥಯಾ ತನ್ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ಜೋರಾಗಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಮುನಿಗಳು
ಪುನರಾರ್ತಿಸಿದರು. ಅದನ್ನೇ ಹಿಂದೆ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದನ್ನು
ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03136013a ನ ದಿಷ್ಟಮರ್ಥಮತ್ಯೇತುಮೀಶೋ ಮರ್ತ್ಯಃ ಕಥಂ ಚನ|

03136013c ಮಹಿಷ್ಯೈರ್ಭೇದಯಾಮಾಸ ಧನುಷಾಕ್ಷೋ ಮಹೀಧರಾನ್||

ಮನುಷ್ಯನು ಎಂದೂ ವಿಧಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸುವಷ್ಟು ಒಡೆಯನಾಗಲಾರ !
ಮಹರ್ಷಿ ಧನುಷಾಕ್ಷನು ಪರ್ವತಗಳನ್ನೇ ತುಂಡರಿಸಿದನು.

03136014a ಏವಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ವರಾನ್ಬಾಲಾ ದರ್ಪಪೂರ್ಣಾಸ್ತರಸ್ವಿನಃ|

03136014c ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಯಥಾ ನ ಸ್ಯಾತ್ತಥಾ ಭವಾನ್||

ಹೀಗೆ ಬಾಲಕರು ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ತುಂಬಿ
ಸಾಹಸಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಬೇಗನೇ ವಿನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ
ನಿನಗೂ ಆಗಬಾರದು.

03136015a ಏಷ ರೈಭ್ಯೋ ಮಹಾವೀರ್ಯಃ ಪುತ್ರೈ ಚಾಸ್ಯ ತಥಾವಿಧೌ|

03136015c ತಂ ಯಥಾ ಪುತ್ರ ನಾಭ್ಯೇಷಿ ತಥಾ ಕುರ್ಯಾಸ್ವ ತಂದ್ರಿತಃ||

ಈ ರೈಭ್ಯನೂ ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಅವನ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ವೀರ್ಯವಂತರು.
ಮಗನೇ ! ಅವನನ್ನು ಮೀರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡದೇ ಇರು.

03136016a ಸ ಹಿ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸಮರ್ಥಸ್ತ್ವಾಂ ಪುತ್ರ ಪೀಡಯಿತುಂ ರುಷಾ|

03136016c ವೈದ್ಯಶ್ಚಾಪಿ ತಪಸ್ವೀ ಚ ಕೋಪನಶ್ಚ ಮಹಾನ್ಯಷಿಃ||

ಮಗನೇ ! ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಮಹಾನ್ಯಷಿಯು ಕೃದ್ಧನೂ, ರೋಷದಿಂದ
ಪೀಡಿಸಲು ಸಮರ್ಥನೂ, ತಿಳಿದವನೂ, ತಪಸ್ವಿಯೂ ಮತ್ತು
ಕ್ರೋಧನನೂ ಅಗಿದ್ದಾನೆ.”

03136017 ಯವಕ್ರೀರುವಾಚ|

03136017a ಏವಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಮಾ ತಾಪಂ ತಾತ ಕಾರ್ಷೀಃ ಕಥಂ ಚನ|

03136017c ಯಥಾ ಹಿ ಮೇ ಭವಾನ್ಮಾನ್ಯಸ್ತಥಾ ರೈಭ್ಯಃ ಪಿತಾ ಮಮ||

ಯವಕ್ರಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ತಂದೇ! ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಂದೂ ಭಿರುಸಾಗಬೇಡ. ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ನಾನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತೇನೋ ಹಾಗೆ ರೈಭ್ಯನನ್ನೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆ ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03136018 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03136018a ಉಕ್ತ್ವಾ ಸ ಪಿತರಂ ಶ್ಲಕ್ಷಂ ಯವಕ್ರೀರಕುತೋಭಯಃ|

03136018c ವಿಪ್ರಕುರ್ವನ್ಮೃಷೀನನ್ಯಾನತುಷ್ಯತ್ಪರಯಾ ಮುದಾ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಭಯಪಡದ ಯವಕ್ರಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುವ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ, ಇತರ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಅವಹೇಳನೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪಡೆದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಯವಕ್ರೀತೋಪಖ್ಯಾನೇ
ಷಟ್ತ್ರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಯವಕ್ರೀತೋಪಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨೨

ಯವಕ್ರಿಯು ರೈಭ್ಯನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಕೂಡಿದುದು (೧-೬). ಕುಪಿತನಾದ ರೈಭ್ಯನು ತನ್ನ ಸೊಸೆಯಂತಿರುವ ನಾರಿಯೋರ್ವಳನ್ನು ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸನೋರ್ವನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಯವಕ್ರಿಯ ವಧೆಯನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವುದು (೨-೧೨). ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ರಾಕ್ಷಸನು ಯವಕ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು (೨-೧೯). ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ನಾರಿಯೊಂದಿಗೆ ರೈಭ್ಯನು ವಾಸಿಸುವುದು (೨೦).

03137001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03137001a ಚಂಕ್ರಮ್ಯಮಾಣಃ ಸ ತದಾ ಯವಕ್ರೀರಕುತೋಭಯಃ|

03137001c ಜಗಾಮ ಮಾಧವೇ ಮಾಸಿ ರೈಭ್ಯಾಶ್ರಮಪದಂ ಪ್ರತಿ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆಯೇ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೆದರದ ಯವಕ್ರಿಯು ಮಾಧವ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ರೈಭ್ಯನ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆ ನಡೆದನು.

03137002a ಸ ದದರ್ಶಾಶ್ರಮೇ ಪುಣ್ಯೇ ಪುಷ್ಪಿತದ್ರುಮಭೂಷಿತೇ|

03137002c ವಿಚರಂತೀಂ ಸ್ನುಷಾಂ ತಸ್ಯ ಕಿನ್ನರೀಮಿವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಹೂತುಂಬಿತ ಮರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಪುಣ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಿನ್ನರಿಯಂತೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕಂಡನು.

03137003a ಯವಕ್ರೀಸ್ತಾಮುವಾಚೇದಮುಪತಿಷ್ಠಸ್ವ ಮಾಮಿತಿ|

03137003c ನಿರ್ಲಜ್ಜೋ ಲಜ್ಜಯಾ ಯುಕ್ತಾಂ ಕಾಮೇನ ಹೃತಚೇತನಃ||

ಆಗ ಕಾಮದಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಯವಕ್ರಿಯು ನಿರ್ಲಜ್ಜನಾಗಿ ಲಜ್ಜೆಗೊಂಡ ಅವಳಿಗೆ “ನನ್ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಮಲಗು!” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

03137004a ಸಾ ತಸ್ಯ ಶೀಲಮಾಜ್ಞಾಯ ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಪಾಚ್ಚ ಬಿಭೃತೀ|

03137004c ತೇಜಸ್ವಿತಾಂ ಚ ರೈಭ್ಯಸ್ಯ ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಜಗಾಮ ಸಾ||

ಅವನ ಗುಣವನ್ನು ಅರಿತ ಮತ್ತು ಅವನ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದ ಮತ್ತು ರೈಭ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅವಳು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಹೋದಳು.

03137005a ತತ ಏಕಾಂತಮುನ್ನೀಯ ಮಜ್ಜ ಯಾಮಾಸ ಭಾರತ|

03137005c ಆಜಗಾಮ ತದಾ ರೈಭ್ಯಃ ಸ್ವಮಾಶ್ರಮಮರಿಂದಮ||

03137006a ರುದಂತೀಂ ಚ ಸ್ನುಷಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಾರ್ಯಾಮಾರ್ತಾಂ ಪರಾವಸೋಃ|

03137006c ಸಾಂತ್ವಯಂ ಶ್ಲಕ್ಷಯಾ ವಾಚಾ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛ ದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಭಾರತ! ಆಗ ಅವನು ಏಕಾಂತಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಸಂಭೋಗಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಅರಿಂದಮ ರೈಭ್ಯನು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಆರ್ತಳಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿರುವ ಪರಾವಸುವಿನ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಮೃದುವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಸಂತವಿಸಿ ಕೇಳಿದನು.

03137007a ಸಾ ತಸ್ಮೈ ಸರ್ವಮಾಚಷ್ಟ ಯವಕ್ರೀಭಾಷಿತಂ ಶುಭಾ|

03137007c ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಂ ಚ ಯವಕ್ರೀತಂ ಪ್ರೇಕ್ಷಾಪೂರ್ವಂ ತದಾತ್ಮನಾ||

ಆ ಶುಭೆಯು ಅವನಿಗೆ - ಯವಕ್ರಿಯು ಮಾತನಾಡಿದುದನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ತಾನು ಯವಕ್ರೀಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ - ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವರದಿಮಾಡಿದಳು.

03137008a ಶೃಣ್ವಾನಸ್ತ್ವೈವ ರೈಭ್ಯಸ್ಯ ಯವಕ್ರೀತವಿಚೇಷ್ಟಿತಂ|

03137008c ದಹನ್ನಿವ ತದಾ ಚೇತಃ ಕ್ರೋಧಃ ಸಮಭವನ್ಮಹಾನ್||

ಯವಕ್ರಿಯ ವಿಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ರೈಭ್ಯನು ತನ್ನ ಚೇತಸ್ಸೇ ಸುಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಹಾ ಕೋಪಿಷ್ಟನಾದನು.

03137009a ಸ ತದಾ ಮನ್ಯುನಾವಿಷ್ಟಸ್ತಪಸ್ವೀ ಭೃಷಕೋಪನಃ|

03137009c ಅವಲುಪ್ಯ ಜಟಾಮೇಕಾಂ ಜುಹಾವಾಗ್ನೌ ಸುಸಂಸ್ಕೃತೇ||

ಆ ಭೃಷಕೋಪನ ತಪಸ್ವಿಯು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಒಂದು ಕೂದಲನ್ನು ಕಿತ್ತು ಸುಸಂಸ್ಕೃತವಾದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿತ್ತನು.

03137010a ತತಃ ಸಮಭವನ್ನಾರೀ ತಸ್ಯಾ ರೂಪೇಣ ಸಮ್ಮಿತಾ|

03137010c ಅವಲುಪ್ಯಾಪರಾಂ ಚಾಥ ಜುಹಾವಾಗ್ನೌ ಜಟಾಂ ಪುನಃ||

03137011a ತತಃ ಸಮಭವದ್ರಕ್ಷೋ ಘೋರಾಕ್ಷಂ ಭೀಮದರ್ಶನಂ|

03137011c ಅಬ್ರೂತಾಂ ತೌ ತದಾ ರೈಭ್ಯಂ ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕರವಾಮಹೇ||

ಆಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯಂತದೇ ರೂಪವನ್ನುಳ್ಳ

ನಾರಿಯು ಮೇಲೆದ್ದಳು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ತಲೆಯಿಂದ ಪುನಃ ಇನ್ನೊಂದು ಕೂದಲನ್ನು ಕಿತ್ತು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಲು ಅಲ್ಲಿಂದ ಭಯಂಕರನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಘೋರ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸನು ಮೇಲೆ ಬಂದನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ರೈಭ್ಯನಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

03137012a ತಾವಬ್ರವೀದ್ಯುಷಿಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಯವಕ್ರೀರ್ವಧ್ಯತಾಮಿತಿ|

03137012c ಜಗ್ಮತುಸ್ತೌ ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಯವಕ್ರೀತಜಿಘಾಂಸಯಾ||

ಅವರಿಗೆ ಕೃದ್ಧನಾದ ಋಷಿಯು “ಯವಕ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ!” ಎಂದು ಅವರಿರ್ವರೂ ಯವಕ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹೋದರು.

03137013a ತತಸ್ತಂ ಸಮುಪಾಸ್ಥಾಯ ಕೃತ್ಯಾ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03137013c ಕಮಂಡಲುಂ ಜಹಾರಾಸ್ಯ ಮೋಹಯಿತ್ವಾ ತು ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆಗ ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಅವಳು ಯವಕ್ರಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ, ಮೋಹಿಸಿ, ಅವನ ಕಮಂಡಲನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದಳು.

03137014a ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಂ ತು ಯವಕ್ರೀತಮಪಕೃಷ್ಟಕಮಂಡಲುಂ|

03137014c ತತ ಉದ್ಯತಶೂಲಃ ಸ ರಾಕ್ಷಸಃ ಸಮುಪಾದ್ರವತ್||

ತನ್ನ ಕಮಂಡಲುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಯವಕ್ರಿಯು ಮಲಿನನಾದಾಗ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಮೇಲಿತ್ತಿದ ಶೂಲದಿಂದ ಅವನ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿಮಾಡಿದನು.

03137015a ತಮಾಪತಂತಂ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಶೂಲಹಸ್ತಂ ಜಿಘಾಂಸಯಾ|

03137015c ಯವಕ್ರೀಃ ಸಹಸೋತ್ಥಾಯ ಪ್ರಾದ್ರವದ್ಯೇನ ವೈ ಸರಃ||

ಕೊಲ್ಲುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಮೇಲೆಗಿರುದುದನ್ನು
ನೋಡಿದ ಯವಕ್ರಿಯು ತಕ್ಷಣವೇ ಎದ್ದು ಸರೋವರದ ಕಡೆಗೆ
ಓಡಿದನು.

03137016a ಜಲಹೀನಂ ಸರೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯವಕ್ರೀಸ್ತ್ವರಿತಃ ಪುನಃ|

03137016c ಜಗಾಮ ಸರಿತಃ ಸರ್ವಾಸ್ತಾಶ್ಚಾಪ್ಯಾಸನ್ವಿಶೋಷಿತಾಃ||

ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಯವಕ್ರಿಯು ಪುನಃ
ಅವಸರದಲ್ಲಿ ನದಿಯಕಡೆ ಹೋದನು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ನದಿಗಳೂ
ಬತ್ತಿಹೋಗಿದ್ದವು.

03137017a ಸ ಕಾಲ್ಯಮಾನೋ ಘೋರೇಣ ಶೂಲಹಸ್ತೇನ ರಕ್ಷಸಾ|

03137017c ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ಪಿತುರ್ಭೀತಃ ಸಹಸಾ ಸಮುಪಾದ್ರವತ್||

ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಆ ಘೋರ ರಾಕ್ಷಸನು ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿರಲು
ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದ ಬಳಿ ಓಡಿ
ಬಂದನು.

03137018a ಸ ವೈ ಪ್ರವಿಶಮಾನಸ್ತು ಶೂದ್ರೇಣಾಂಧೇನ ರಕ್ಷಿಣಾ|

03137018c ನಿಗೃಹೀತೋ ಬಲಾದ್ಧ್ವಾರಿ ಸೋಽವಾತಿಷ್ಠತ ಪಾರ್ಥಿವ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ಆದರೆ ಅವನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಾವಲುಗಾರನಾಗಿದ್ದ

ಕುರುಡ ಶೂದ್ರನು ಅವನನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೇ ತಡೆದನು.

03137019a ನಿಗೃಹೀತಂ ತು ಶೂದ್ರೇಣ ಯವಕ್ರೀತಂ ಸ ರಾಕ್ಷಸಃ|

03137019c ತಾಡಯಾಮಾಸ ಶೂಲೇನ ಸ ಭಿನ್ನಹೃದಯೋಽಪತತ್||

ಶೂದ್ರನು ಅವನನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದಿರಲು ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಯವಕ್ರಿಯನ್ನು ಶೂಲದಿಂದ ಹೊಡೆದನು ಮತ್ತು ಅವನು ಹೃದಯ ಸೀಳಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು.

03137020a ಯವಕ್ರೀತಂ ಸ ಹತ್ವಾ ತು ರಾಕ್ಷಸೋ ರೈಭ್ಯಮಾಗಮತ್|

03137020c ಅನುಜ್ಞಾತಸ್ತು ರೈಭ್ಯೇಣ ತಯಾ ನಾರ್ಯಾ ಸಹಾಚರತ್||

ಯವಕ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಆ ರಾಕ್ಷಸನಾದರೋ ರೈಭ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಮರಳಿದನು. ರೈಭ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತನು. ಆದರೆ ಆ ನಾರಿಯೊಡನೆ ಇರತೊಡಗಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಯವಕ್ರೀತೋಪಖ್ಯಾನೇ
ಸಪ್ತತ್ರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಯವಕ್ರೀತೋಪಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಮೂವತ್ತೆಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೩೮

ಮಗನ ಮರಣದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ದುಃಖಿತನಾದ ಭರದ್ವಾಜನು
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು (೧-೧೯).

03138001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03138001a ಭರದ್ವಾಜಸ್ತು ಕೌಂತೇಯ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಮಾಹ್ನಿಕಂ|

03138001c ಸಮಿತ್ಕಲಾಪಮಾದಾಯ ಪ್ರವಿವೇಶ ಸ್ವಮಾಶ್ರಮಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌಂತೇಯ! ಭರದ್ವಾಜನಾದರೋ
ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಆಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಸಮಿತ್ತಿನ ಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊತ್ತು ತನ್ನ
ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03138002a ತಂ ಸ್ಮ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುರಾ ಸರ್ವೇ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪಿಷ್ಠಂತಿ ಪಾವಕಾಃ|

03138002c ನ ತ್ವೇನಮುಪತಿಷ್ಠಂತಿ ಹತಪುತ್ರಂ ತದಾಗ್ನಯಃ||

ಇದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವ
ಅಗ್ನಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇಂದು ಅವನ ಮಗನು ಹತನಾದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು
ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.

03138003a ವೈಕೃತಂ ತ್ವಗ್ನಿಹೋತ್ರೇ ಸ ಲಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಮಹಾತಪಾಃ|

03138003c ತಮಂಧಂ ಶೂದ್ರಮಾಸೀನಂ ಗೃಹಪಾಲಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಆ
ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಆ ಕುರುಡು ಶೂದ್ರ ಮನೆಕಾವಲಿನವನನ್ನು

ಕೇಳಿದನು:

03138004a ಕಿಂ ನು ಮೇ ನಾಗ್ನಯಃ ಶೂದ್ರ ಪ್ರತಿನಂದಂತಿ ದರ್ಶನಂ|

03138004c ತ್ವಂ ಚಾಪಿ ನ ಯಥಾಪೂರ್ವಂ ಕಚ್ಚಿತ್ ಕ್ಷೇಮಮಿಹಾಶ್ರಮೇ||

“ಶೂದ್ರ! ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಅಗ್ನಿಗಳು ಏಕೆ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ? ನೀನೂ ಕೂಡ ಹಿಂದಿನಂತಿಲ್ಲ. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೇಮ ತಾನೇ?

03138005a ಕಚ್ಚಿನ್ನ ರೈಭ್ಯಂ ಪುತ್ರೋ ಮೇ ಗತವಾನಲ್ಪಚೇತನಃ|

03138005c ಏತದಾಚಕ್ಷ್ವ ಮೇ ಶೀಘ್ರಂ ನ ಹಿ ಮೇ ಶುದ್ಧತೇ ಮನಃ||

ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯ ನನ್ನ ಆ ಮಗನು ರೈಭ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ತಾನೇ? ನನಗೆ ಬೇಗನೆ ಹೇಳು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸುಖದಿಂದಿಲ್ಲ!”

03138006 ಶೂದ್ರ ಉವಾಚ|

03138006a ರೈಭ್ಯಂ ಗತೋ ನೂನಮಸೌ ಸುತಸ್ತೇ ಮಂದಚೇತನಃ|

03138006c ತಥಾ ಹಿ ನಿಹತಃ ಶೇತೇ ರಾಕ್ಷಸೇನ ಬಲೀಯಸಾ||

ಶೂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ಮಂದಚೇತನ ಮಗನು ರೈಭ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಬಲವಂತನಾದ ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ.

03138007a ಪ್ರಕಾಲ್ಯಮಾನಸ್ತೇನಾಯಂ ಶೂಲಹಸ್ತೇನ ರಕ್ಷಸಾ|

03138007c ಅಗ್ನ್ಯಾ ಗಾರಂ ಪ್ರತಿ ದ್ವಾರಿ ಮಯಾ ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ನಿವಾರಿತಃ||

ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದ ರಾಕ್ಷಸನು ಅವನನ್ನು ಅಗ್ನ್ಯಾ ಗಾರದ ವರೆಗೆ

ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದ ಮತ್ತು ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಂದ
ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೇ ತಡೆದೆ.

03138008a ತತಃ ಸ ನಿಹತೋ ಹ್ಯತ್ರ ಜಲಕಾಮೋಽಶುಚಿಧ್ರುವಂ|

03138008c ಸಂಭಾವಿತೋ ಹಿ ತೂರ್ಣೇನ ಶೂಲಹಸ್ತೇನ ರಕ್ಷಸಾ||

ತುಂಬಾ ಅಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಆಗ
ಜೋರಾಗಿ ಓಡಿಬಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಶೂಲದಿಂದ ಅವನನ್ನು
ಮುಗಿಸಿದನು.”

03138009 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03138009a ಭರದ್ವಾಜಸ್ತು ಶೂದ್ರಸ್ಯ ತಚ್ಛ್ವತ್ವಾ ವಿಪ್ರಿಯಂ ವಚಃ|

03138009c ಗತಾಸುಂ ಪುತ್ರಮಾದಾಯ ವಿಲಲಾಪ ಸುದುಃಖಿತಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಶೂದ್ರನ ಆ ವಿಪ್ರಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಕೇಳಿದ ಭರದ್ವಾಜನು ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದ ಮಗನನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಬಹಳ
ದುಃಖಿತನಾಗಿ ರೋದಿಸಿದನು.

03138010a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಕಿಲಾರ್ಥಾಯ ನನು ತ್ವಂ ತಪ್ತವಾಂಸ್ತಪಃ|

03138010c ದ್ವಿಜಾನಾಮನಧೀತಾ ವೈ ವೇದಾಃ ಸಂಪ್ರತಿಭಾಂತ್ವಿತಿ||

“ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದೇ ವೇದಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿ ಎಂದು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ನೀನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಲಿಲ್ಲವೇ?

03138011a ತಥಾ ಕಲ್ಯಾಣಶೀಲಸ್ತ್ವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷು ಮಹಾತ್ಮಸು|

03138011c ಅನಾಗಾಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಕರ್ಕಶತ್ವಮುಪೇಯಿವಾನ್||

ಹಾಗೆ ನೀನು ಮಹಾತ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ
ನಡೆದುಕೊಂಡೆ. ಸರ್ವ ಭೂತಗಳಿಗೂ ನೀನು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನೆಂದಿರಲಿಲ್ಲ.
ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಕರ್ಕಶತ್ವವನ್ನು ನಿನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡೆ.

03138012a ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧೋ ಮಯಾ ತಾತ ರೈಭ್ಯಾವಸಥದರ್ಶನಾತ್|

03138012c ಗತವಾನೇವ ತಂ ಕ್ಷುದ್ರಂ ಕಾಲಾಂತಕಯಮೋಪಮಂ||

ಮಗನೇ! ರೈಭ್ಯನ ಮನೆಯ ಬಳಿ ಸುಳಿಯಬೇಡೆಂದು ನಾನು
ನಿಷೇದಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೂ ನೀನು ಕಾಲಾಂತಕ ಯಮನಂತಿರುವ ಆ
ಕ್ಷುದ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ.

03138013a ಯಃ ಸ ಜಾನನ್ಮಹಾತೇಜಾ ವೃದ್ಧಸೈಷ್ಯಕಂ ಮಮಾತ್ಮಜಂ|

03138013c ಗತವಾನೇವ ಕೋಪಸ್ಯ ವಶಂ ಪರಮದುರ್ಮತಿಃ||

ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಪರಮದುರ್ಮತಿಯು ವೃದ್ಧನಾದ ನನಗೆ
ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಕೋಪಕ್ಕೆ ವಶನಾದನು.

03138014a ಪುತ್ರಶೋಕಮನುಪ್ರಾಪ್ಯ ಏಷ ರೈಭ್ಯಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಾ|

03138014c ತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾಮೃತೇ ಪುತ್ರ ಪ್ರಾಣಾನಿಷ್ಟತಮಾನ್ಭುವಿ||

ರೈಭ್ಯನ ಕೆಲಸದಿಂದಾಗಿ ಈ ಪುತ್ರಶೋಕವು ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.
ಪುತ್ರನು ಮೃತನಾದನೆಂದು ನಾನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಹಳ
ಇಷ್ಟವಾದ ಈ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ತೊರೆಯುತ್ತೇನೆ.

03138015a ಯಥಾಹಂ ಪುತ್ರಶೋಕೇನ ದೇಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಮಿ ಕಿಲ್ಬಿಷೀ|

03138015c ತಥಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಃ ಸುತೋ ರೈಭ್ಯಂ ಹಿಂಸ್ಯಾಚ್ಛೇಘ್ರಮನಾಗಸಂ|

ಹೇಗೆ ನಾನು ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಈ ದೇಹವನ್ನು
ತೊರೆಯುತ್ತೇನೋ ಹಾಗೆ ರೈಭ್ಯನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗನ
ಹಿಂಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03138016a ಸುಖಿನೋ ವೈ ನರಾ ಯೇಷಾಂ ಜಾತ್ಯಾ ಪುತ್ರೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

03138016c ತೇ ಪುತ್ರಶೋಕಮಪ್ರಾಪ್ಯ ವಿಚರಂತಿ ಯಥಾಸುಖಿಂ||

ಮಕ್ಕಳೇ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲದ ಜನರು ಸುಖಿಗಳು. ಅಂಥವರು ಪುತ್ರಶೋಕವನ್ನು
ಹೊಂದದೇ ಯಥಾಸುಖವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

03138017a ಯೇ ತು ಪುತ್ರಕೃತಾಚ್ಛೋಕಾದ್ಭೃಶಂ ವ್ಯಾಕುಲಚೇತಸಃ|

03138017c ಶಪಂತೀಷ್ಟಾನ್ಸಖೀನಾರ್ತಾಸ್ತೇಭ್ಯಃ ಪಾಪತರೋ ನು ಕಃ||

ಈ ರೀತಿ ಪುತ್ರನ ಸಾವಿನ ಶೋಕದಿಂದ ತುಂಬಾ ವ್ಯಾಕುಲ
ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಯಾರು ತಾನೆ ಪಾಪತರನಾಗಿರುವ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ
ಶಪಿಸುತ್ತಾನೆ?

03138018a ಪರಾಸುಶ್ಚ ಸುತೋ ದೃಷ್ಟಃ ಶಪ್ತಶ್ಚೇಷ್ಟಃ ಸಖಾ ಮಯಾ|

03138018c ಈದೃಶೀಮಾಪದಂ ಕೋ ನು ದ್ವಿತೀಯೋಽನುಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಸತ್ತಿರುವ ಮಗನನ್ನು ಕಂಡೆನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಖನನ್ನು
ಶಪಿಸಿದೆನು. ಈ ರೀತಿಯ ಆಪತ್ತು ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಬರುತ್ತದೆ?-

03138019a ವಿಲಪ್ಪೆವಂ ಬಹುವಿಧಂ ಭರದ್ವಾಜೋಽದಹತ್ಸುತಂ|

03138019c ಸುಸಮಿದ್ಧಂ ತತಃ ಪಶ್ಚಾತ್ಪ್ರವಿವೇಶ ಹುತಾಶನಂ||

ಹೀಗೆ ಬಹುವಿಧದಲ್ಲಿ ವಿಲಪಿಸಿ ಭರದ್ವಾಜನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಸುಟ್ಟನು ಮತ್ತು ನಂತರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಯವಕ್ರೀತೋಪಖ್ಯಾನೇ
ಅಷ್ಟಾತ್ರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಯವಕ್ರೀತೋಪಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೩೯

ಅರಾವಸು-ಪರಾವಸು ಇಬ್ಬರೂ ರಾಜಾ ಬೃಹದ್ಯುಷ್ನನ ಸತ್ರದಲ್ಲಿ
ವೃತರಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದುದು (೧-೨). ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ
ಬರುವಾಗ ಅರಾವಸುವು ಜಿಂಕೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ರೈಭ್ಯನನ್ನು
ಕೊಂದುದು (೩-೬). ತಮ್ಮ ಪರಾವಸುವಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದೋಷದ
ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸೆಂದು ಅರಾವಸುವು ಹೇಳಿ ಯಾಗಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ
ತೊಡಗುವುದು (೭-೧೦). ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಸತ್ರಕ್ಕೆ
ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಪರಾವಸುವನ್ನು ಅರಾವಸುವು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು
ಕೊಂದ ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸಿ, ಸತ್ರದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಿದುದು

(೧೧-೧೪). ಪರಾವಸುವಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ದೇವತೆಗಳು ವರಗಳನ್ನಿತ್ತುದು

(೧೫-೨೪).

03139001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03139001a ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ಬೃಹದ್ಧ್ವಮೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03139001c ಸತ್ರಮಾಸ್ತೇ ಮಹಾಭಾಗೋ ರೈಭ್ಯಯಾಜ್ಯಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾಗ ರೈಭ್ಯನ ಯಜಮಾನ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ರಾಜಾ ಬೃಹದ್ಧ್ವಮ್ನು ಸತ್ರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು.

03139002a ತೇನ ರೈಭ್ಯಸ್ಯ ವೈ ಪುತ್ರಾವರ್ವಾವಸುಪರಾವಸೂ|

03139002c ವೃತೌ ಸಹಾಯೌ ಸತ್ರಾರ್ಥೇ ಬೃಹದ್ಧ್ವಮ್ನೇನ ಧೀಮತಾ||

ಧೀಮಂತ ಬೃಹದ್ಧ್ವಮ್ನು ರೈಭ್ಯನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅರಾವಸು ಮತ್ತು ಪರಾವಸುಗಳಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಸತ್ರದಲ್ಲಿ ವೃತರನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು.

03139003a ತತ್ರ ತೌ ಸಮನುಜ್ಞಾತೌ ಪಿತ್ರಾ ಕೌಂತೇಯ ಜಗ್ಮತುಃ|

03139003c ಆಶ್ರಮೇ ತ್ವಭವದ್ಯೈಭ್ಯೋ ಭಾರ್ಯಾ ಚೈವ ಪರಾವಸೋಃ||

ಕೌಂತೇಯ ! ತಂದೆಯ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ರೈಭ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಾವಸುವಿನ ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು.

03139004a ಅಥಾವಲೋಕಕೋಽಗಚ್ಚದ್ಧೃಹಾನೇಕಃ ಪರಾವಸುಃ|

03139004c ಕೃಷ್ಣಾಜಿನೇನ ಸಂವೀತಂ ದದರ್ಶ ಪಿತರಂ ವನೇ||

ಅನಂತರ ಪರಾವಸುವು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಒಬ್ಬನೇ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ
ಬರುವಾಗ ವನದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಜಿನವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ
ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡನು.

03139005a ಜಘನ್ಯರಾತ್ರೇ ನಿದ್ರಾಂಧಃ ಸಾವಶೇಷೇ ತಮಸ್ಯಪಿ|

03139005c ಚರಂತಂ ಗಹನೇಽರಣ್ಯೇ ಮೇನೇ ಸ ಪಿತರಂ ಮೃಗಂ||

ಆಗ ಬಹಳ ರಾತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ನಿದ್ರೆಗೆಟ್ಟು
ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ಗಹನವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು
ಜಿಂಕೆಯೆಂದು ಅಂದುಕೊಂಡನು.

03139006a ಮೃಗಂ ತು ಮನ್ಯಮಾನೇನ ಪಿತಾ ವೈ ತೇನ ಹಿಂಸಿತಃ|

03139006c ಅಕಾಮಯಾನೇನ ತದಾ ಶರೀರತ್ರಾಣಮಿಚ್ಛತಾ||

ಜಿಂಕೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು, ಹಾಗೆ
ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿರಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು
ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಕೊಂದನು.

03139007a ಸ ತಸ್ಯ ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಾಣಿ ಕೃತ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಭಾರತ|

03139007c ಪುನರಾಗಮ್ಯ ತತ್ಸತ್ರಮಬ್ರವೀದ್ಭ್ರಾತರಂ ವಚಃ||

ಭಾರತ! ಅವನು ಅವನ ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಪುನಃ
ಸತ್ತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03139008a ಇದಂ ಕರ್ಮ ನ ಶಕ್ತಸ್ತ್ವಂ ವೋಢುಮೇಕಃ ಕಥಂ ಚನ|

03139008c ಮಯಾ ತು ಹಿಂಸಿತಸ್ತಾತೋ ಮನ್ಯಮಾನೇನ ತಂ ಮೃಗಂ||

“ಈ ಕರ್ಮವನ್ನು ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪೂರೈಸಲು ಎಂದೂ ಶಕ್ತನಲ್ಲ.
ನಾನಾದರೋ ಜಿಂಕೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದೆ.

03139009a ಸೋಽಸ್ಮದರ್ಥೇ ವ್ರತಂ ಸಾಧು ಚರ ತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಹಿಂಸನಂ|

03139009c ಸಮರ್ಥೋ ಹ್ಯಹಮೇಕಾಕೀ ಕರ್ಮ ಕರ್ತುಮಿದಂ ಮುನೇ||

ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದೋಷದ ವ್ರತವನ್ನು ನೀನು ನಡೆಸಿದರೆ
ಒಳ್ಳೆಯದು. ಮುನೇ! ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಲು
ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೇನೆ.”

03139010 ಅವಾ ವಸುರುವಾಚ|

03139010a ಕರೋತು ವೈ ಭವಾನ್ಸತ್ರಂ ಬೃಹದ್ಧ್ವಂಷ್ಯ ಮ್ನಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03139010c ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಂ ಚರಿಷ್ಯೇಽಹಂ ತ್ವದರ್ಥಂ ನಿಯತೇಂದ್ರಿಯಃ||

ಅವಾ ವಸುವು ಹೇಳಿದನು: “ಹಾಗಾದರೆ ನೀನೇ ಈ ಧೀಮಂತ
ಬೃಹದ್ಧ್ವಂಷ್ಯ ಮ್ನನ ಸತ್ರವನ್ನು ಪೂರೈಸು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಪರವಾಗಿ
ನಿಯತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.””

03139011 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03139011a ಸ ತಸ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಯಾಃ ಪಾರಂ ಗತ್ವಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03139011c ಅವಾ ವಸುಸ್ತದಾ ಸತ್ರಮಾಜಗಾಮ ಪುನರ್ಮುನಿಃ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಅವನ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ
ವ್ರತವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಮುನಿ ಅರಾವಸುವು ಪುನಃ ಸತ್ತಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

03139012a ತತಃ ಪರಾವಸುದ್ಯುಷ್ಟ್ವಾ ಭ್ರಾತರಂ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಂ|

03139012c ಬೃಹದ್ಧ್ಯುಮ್ನಮುವಾಚೇದಂ ವಚನಂ ಪರಿಷದ್ಗತಂ||

ತನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿದ ಪರಾವಸುವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬೃಹದ್ಧ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03139013a ಏಷ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಹಾ ಯಜ್ಞಂ ಮಾ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಪ್ರವಿಶೇದಿತಿ|

03139013c ಬ್ರಹ್ಮಹಾ ಪ್ರೇಕ್ಷಿತೇನಾಪಿ ಪೀಡಯೇತ್ತ್ವಾಂ ನ ಸಂಶಯಃ||

“ಈ ಬ್ರಹ್ಮ ಹಂತಕನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೋಡಲು ಒಳಗೆ
ಬಿಡಬೇಡ! ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದೋಷಿಯು ಒಂದು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ
ನೋಟದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸಬಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.”

03139014a ಪ್ರೇಷ್ಟೈರುತ್ಸಾರ್ಯಮಾಣಸ್ತು ರಾಜನ್ನರ್ವಾವಸುಸ್ತದಾ|

03139014c ನ ಮಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೇಯಂ ಕೃತೇತ್ಯಾಹ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಅರಾವಸುವು “ಈ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು
ನಾನಲ್ಲ” ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು
ರಾಜನ ಸೇವಕರು ಎಳೆದು ಹೊರಹಾಕಿದರು.

03139015a ಉಚ್ಯಮಾನೋಽಸಕೃತ್ಪ್ರೇಷ್ಟೈರ್ಬ್ರಹ್ಮಹನ್ನಿತಿ ಭಾರತ|

03139015c ನೈವ ಸ ಪ್ರತಿಜಾನಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಂ ಸ್ವಯಂ ಕೃತಾಂ|

03139015e ಮಮ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಕೃತಮಿದಂ ಮಯಾ ತು ಪರಿರಕ್ಷಿತಂ||

ಭಾರತ ! ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ತನಗಾಗಿ
ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಅವನು ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದು
ಹೇಳಿದರೂ ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ.

03139016a ಪ್ರೀತಾಸ್ತಸ್ಯಾಭವಂದೇವಾಃ ಕರ್ಮಣಾವಾವಸೋರ್ನೃಪ|

03139016c ತಂ ತೇ ಪ್ರವರಯಾಮಾಸುನಿರಾಸುಶ್ಚ ಪರಾವಸುಂ||

03139017a ತತೋ ದೇವಾ ವರಂ ತಸ್ಮೈ ದದುರಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ|

03139017c ಸ ಚಾಪಿ ವರಯಾಮಾಸ ಪಿತುರುತ್ಥಾನಮಾತ್ಮನಃ||

ರಾಜನ್ ! ಅರಾವಸುವಿನ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಸಂಪ್ರೀತರಾದರು.
ಅವರು ಅರಾವಸುವನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಪುರೋಹಿತನನ್ನಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಿ
ಪರಾವಸುವನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದರು. ಆಗ ಅಗ್ನಿಯ ಮುಖಂಡತ್ವದಲ್ಲಿ
ದೇವತೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ವರಗಳನ್ನಿತ್ತರು. ಅವನಾದರೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯು
ಮೇಲೇಳುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

03139018a ಅನಾಗಸ್ತ್ವಂ ತಥಾ ಭ್ರಾತುಃ ಪಿತುಶ್ಚಾಸ್ತ್ಮರಣಂ ವಧೇ|

03139018c ಭರದ್ವಾಜಸ್ಯ ಚೋತ್ಥಾನಂ ಯವಕ್ರೀತಸ್ಯ ಚೋಭಯೋಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನು ತಂದೆಯನ್ನು ವಧಿಸಿದುದನ್ನು ಮರೆತು
ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಂತಾಗುವಂತೆ ಮತ್ತು ಭರದ್ವಾಜ-ಯವಕ್ರೀ ಇಬ್ಬರೂ
ಮೇಲೇಳುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

03139019a ತತಃ ಪ್ರಾದುರ್ಬಭೂವುಸ್ತೇ ಸರ್ವ ಏವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03139019c ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ಯವಕ್ರೀತೋ ದೇವಾನಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾನ್||

ಯುಧಿಷ್ಟಿರ! ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಯವಕ್ರಿಯು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03139020a ಸಮಧೀತಂ ಮಯಾ ಬ್ರಹ್ಮ ವ್ರತಾನಿ ಚರಿತಾನಿ ಚ|

03139020c ಕಥಂ ನು ರೈಭ್ಯಃ ಶಕ್ತೋ ಮಾಮಧೀಯಾನಂ ತಪಸ್ವಿನಂ|

03139020e ತಥಾಯುಕ್ತೇನ ವಿಧಿನಾ ನಿಹಂತುಮಮರೋತ್ತಮಾಃ||

“ಅಮರೋತ್ತಮರೇ! ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ್ದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಕಲಿತಿದ್ದ ತಪಸ್ವಿ ರೈಭ್ಯನು ತನ್ನ ಆ ವಿಧಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಲು ಹೇಗೆ ಶಕ್ತನಾದ?”

03139021 ದೇವಾ ಊಚುಃ

03139021a ಮೈವಂ ಕೃಥಾ ಯವಕ್ರೀತ ಯಥಾ ವದಸಿ ವೈ ಮುನೇ|

03139021c ಋತೇ ಗುರುಮಧೀತಾ ಹಿ ಸುಖಂ ವೇದಾಸ್ವ ಯಾ ಪುರಾ||

03139022a ಅನೇನ ತು ಗುರೂನ್ದುಃಖಾತ್ತೋಷಯಿತ್ವಾ ಸ್ವಕರ್ಮಣಾ|

03139022c ಕಾಲೇನ ಮಹತಾ ಕ್ಲೇಶಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಗತಮುತ್ತಮಂ||

ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿದರು: “ಮುನಿ ಯವಕ್ರಿ! ನೀನು ಹೇಗೆ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತೀಯೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡ. ನೀನು ಹಿಂದೆ ಗುರುವಿಲ್ಲದೇ ವೇದಗಳನ್ನು ಸುಲಭ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆ. ಆದರೆ ರೈಭ್ಯನು ಗುರುವನ್ನು ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುತ್ತಮ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡನು.”

03139023 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03139023a ಯವಕ್ರೀತಮಥೋಕ್ಷೈವಂ ದೇವಾಃ ಸಾಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ|

03139023c ಸಂಜೀವಯಿತ್ವಾ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಪುನರ್ಜಗ್ಮುಸ್ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು ಯವಕ್ರೀತ ಹೇಳಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಜೀವಂತಗೊಳಿಸಿ ಪುನಃ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

03139024a ಆಶ್ರಮಸ್ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯೋಽಯಂ ಸದಾಪುಷ್ಟಫಲದ್ರುಮಃ|

03139024c ಅತ್ರೋಷ್ಯ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ||

ಇದು ಸದಾ ಫಲಪುಷ್ಟಗಳ ಮರಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಅವನ ಆ ಪುಣ್ಯ ಆಶ್ರಮ. ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ! ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ನೀನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿಹೊಂದುವೆ¹³³.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಯವಕ್ರೀತೋಪಖ್ಯಾನೇ
ಏಕೋನಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

¹³³ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಯವಕ್ರೀತನ ಕುರಿತಾದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಅವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ “ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಮಳೆ” ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಾಟಕದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ “ಅಗ್ನಿವರ್ಷ” ಎನ್ನುವ ಹಿಂದೀ ಚಿತ್ರವೂ ಇದೆ.

ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಯವಕ್ರೀತೋಪಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೪೦

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಗಳು ಶ್ವೇತಗಿರಿಯನ್ನೂ ಮಂದರ ಪರ್ವತವನ್ನೂ
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು (೧-೪). ಲೋಮಶನು ಯಕ್ಷರ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಆ
ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಪರಮ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು
ಎಚ್ಚರಿಸುವುದು (೫-೧೫). ಭೀಮನಿಗೆ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು
ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳುವುದು (೧೬-೧೭).

03140001 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03140001a ಉಶೀರಬೀಜಂ ಮೈನಾಕಂ ಗಿರಿಂ ಶ್ವೇತಂ ಚ ಭಾರತ|

03140001c ಸಮತೀತೋಽಸಿ ಕೌಂತೇಯ ಕಾಲಶೈಲಂ ಚ ಪಾರ್ಥಿವ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಪಾರ್ಥಿವ ಕೌಂತೇಯ! ಈಗ
ನೀನು ಉಶೀರಬೀಜ, ಮೈನಾಕ ಮತ್ತು ಶ್ವೇತ ಗಿರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ
ಕಾಲಶೈಲವನ್ನೂ ದಾಟಿದ್ದೀಯೆ.

03140002a ಏಷಾ ಗಂಗಾ ಸಪ್ತವಿಧಾ ರಾಜತೇ ಭರತರ್ಷಭ|

03140002c ಸ್ಥಾನಂ ವಿರಜಸಂ ರಮ್ಯಂ ಯತ್ರಾಗ್ನಿನಿತ್ಯಮಿಧ್ಯತೇ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಇಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯು ಏಳು ಪ್ರವಾಹಗಳಾಗಿ ರಾಜಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಇದು ರಮ್ಯ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧವಾದ ಸ್ಥಳ. ಇಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಸದಾ ಉರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

03140003a ಏತದ್ವೈ ಮಾನುಷೇಣಾದ್ಯ ನ ಶಕ್ಯಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಪ್ಯುತ|

03140003c ಸಮಾಧಿಂ ಕುರುತಾವ್ಯಗ್ರಾಸ್ತೀರ್ಥಾನೈತಾನಿ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಥ||

ಈಗ ಇದನ್ನು ಮನುಷ್ಯರು ನೋಡಲು ಶಕ್ಯರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಯಾವುದೇ ವಿಚಲತೆಯಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಈ ತೀರ್ಥಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

03140004a ಶ್ವೇತಂ ಗಿರಿಂ ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯ ಮೋ ಮಂದರಂ ಚೈವ ಪರ್ವತಂ|

03140004c ಯತ್ರ ಮಾಣಿಚರೋ ಯಕ್ಷಃ ಕುಬೇರಶ್ಚಾಪಿ ಯಕ್ಷರಾಟ್||

ಈಗ ನಾವು ಶ್ವೇತಗಿರಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮಂದರ ಪರ್ವತವನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸೋಣ. ಅಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷ ಮಣಿಚರನೂ ಯಕ್ಷರಾಜ ಕುಬೇರನೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

03140005a ಅಷ್ಟಾಶೀತಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಶೀಘ್ರಚಾರಿಣಃ|

03140005c ತಥಾ ಕಿಂಪುರುಷಾ ರಾಜನ್ಯಕ್ಷಾಶ್ಚೈವ ಚತುರ್ಗುಣಾಃ||

03140006a ಅನೇಕರೂಪಸಂಸ್ಥಾನಾ ನಾನಾಪ್ರಹರಣಾಶ್ಚ ತೇ|

03140006c ಯಕ್ಷೇಂದ್ರಂ ಮನುಜಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾಣಿಭದ್ರಮುಪಾಸತೇ||

ರಾಜನ್! ಮನುಜಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ನಾನಾ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಎಂಬತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ ಶೀಘ್ರಚಾರಿ ಗಂಧರ್ವರು, ಅವರಿಗೂ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ಕಿಂಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಯಕ್ಷರು

ಯಕ್ಷೇಂದ್ರ ಮಣಿಭದ್ರನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

03140007a ತೇಷಾಮೃದ್ಧಿರತೀವಾಗ್ರ್ಯಾ ಗತೌ ವಾಯುಸಮಾಶ್ಚ ತೇ|

03140007c ಸ್ಥಾನಾತ್ಪ್ರಚ್ಯಾವಯೇಯುರ್ಯೇ ದೇವರಾಜಮಪಿ ಧ್ರುವಂ||

ಅವರ ಸಂಪತ್ತು ಅಪಾರ ಮತ್ತು ಗತಿಯು ವಾಯು ಸಮ. ಅವರು ದೇವರಾಜನನ್ನೂ ಕೂಡ ಅವನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ನೂಕಬಲ್ಲರು ಎನ್ನುವುದು ಸತ್ಯ.

03140008a ತೈಸ್ತಾತ ಬಲಿಭಿರ್ಗುಪ್ತಾ ಯಾತುಧಾನೈಶ್ಚ ರಕ್ಷಿತಾಃ|

03140008c ದುರ್ಗಮಾಃ ಪರ್ವತಾಃ ಪಾರ್ಥ ಸಮಾಧಿಂ ಪರಮಂ ಕುರು||

ಪಾರ್ಥ ! ಈ ಬಲಶಾಲಿಗಳ ಕಣ್ಣುಗಾವಲಿರುವ ಮತ್ತು ಯಾತುಧಾನರಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ ಈ ಪರ್ವತಗಳು ದುರ್ಗಮ. ಆದುದರಿಂದ ಪರಮ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು.

03140009a ಕುಬೇರಸಚಿವಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ರೌದ್ರಾ ಮೈತ್ರಾಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸಾಃ|

03140009c ತೈಃ ಸಮೇಷ್ಯಾಮ ಕೌಂತೇಯ ಯತ್ತೋ ವಿಕ್ರಮಣೇ ಭವ||

ಕುಬೇರನ ಇನ್ನೂ ಇತರ ರೌದ್ರ ಸಚಿವರು ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸ ಮಿತ್ರರಿದ್ದಾರೆ. ಕೌಂತೇಯ ! ಅವರನ್ನೂ ಕೂಡ ನಾವು ಎದುರಿಸಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

03140010a ಕೈಲಾಸಃ ಪರ್ವತೋ ರಾಜನ್ವಡ್ಯೋಜನಶತಾನ್ಯುತ|

03140010c ಯತ್ರ ದೇವಾಃ ಸಮಾಯಾಂತಿ ವಿಶಾಲಾ ಯತ್ರ ಭಾರತ||

03140011a ಅಸಂಖ್ಯೇಯಾಸ್ತು ಕೌಂತೇಯ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಕಿನ್ನರಾಃ|

03140011c ನಾಗಾಃ ಸುಪರ್ಣಾ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಕುಬೇರಸದನಂ ಪ್ರತಿ||

03140012a ತಾನ್ವಿಗಾಹಸ್ವ ಪಾರ್ಥಾದ್ಯ ತಪಸಾ ಚ ದಮೇನ ಚ|

03140012c ರಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣೋ ಮಯಾ ರಾಜನ್ಭೀಮಸೇನಬಲೇನ ಚ||

ರಾಜನ್! ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತವು ಆರುನೂರು ಯೋಜನೆಗಳ
ಆಯತವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಭಾರತ! ಆ ವಿಶಾಲಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ
ದೇವತೆಗಳು ಸಭಿಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಕೌಂತೇಯ! ಅಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷ,
ರಾಕ್ಷಸ, ಕಿನ್ನರ, ನಾಗ, ಪಕ್ಷಿ, ಗಂಧರ್ವರು ಕುಬೇರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.
ಪಾರ್ಥ! ರಾಜನ್! ಇಂದು ತಪಸ್ಸು, ದಮ, ಭೀಮಸೇನನ ಬಲ ಮತ್ತು
ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಏರು.

03140013a ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇ ವರುಣೋ ರಾಜಾ ಯಮಶ್ಚ ಸಮಿತಿಂಜಯಃ|

03140013c ಗಂಗಾ ಚ ಯಮುನಾ ಚೈವ ಪರ್ವತಶ್ಚ ದಧಾತು ತೇ||

ರಾಜಾ ವರುಣ, ಸಮಿತಿಂಜಯ ಯಮ, ಗಂಗೆ, ಯಮುನೆ ಮತ್ತು
ಪರ್ವತವು ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನು ನೀಡಲಿ.

03140014a ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಜಾಂಬೂನದಪರ್ವತಾಗ್ರೇ|

ಶೃಣೋಮಿ ಘೋಷಂ ತವ ದೇವಿ ಗಂಗೇ|

03140014c ಗೋಪಾಯಯೇಮಂ ಸುಭಗೇ ಗಿರಿಭ್ಯಃ|

ಸರ್ವಾ ಜಮೀಥಾಪಚಿತಂ ನರೇಂದ್ರಂ||

03140014e ಭವಸ್ವ ಶರ್ಮ ಪ್ರವಿವಿಕ್ಷತೋಽಸ್ಯ|

ಶೈಲಾನಿಮಾಂ ಶೈಲಸುತೇ ನೃಪಸ್ಯ||

ದೇವಿ ಗಂಗೆ! ಇಂದ್ರನ ಬಂಗಾರದ ಪರ್ವತದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರವಾಹಘೋಷದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸುಭಗೇ! ಎಲ್ಲ ಅಜಮೀಡರೂ ಗೌರವಿಸುವ ಈ ನರೇಂದ್ರನನ್ನು ಈ ಗಿರಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು. ಈ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಇವನ ರಕ್ಷಕೆಯಾಗಿರು ಓ ಶೈಲಸುತೆಯೇ!”

03140015 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03140015a ಅಪೂರ್ವೋಽಯಂ ಸಂಭ್ರಮೋ ಲೋಮಶಸ್ಯ|

ಕೃಷ್ಣಾಂ ಸರ್ವೇ ರಕ್ಷತ ಮಾ ಪ್ರಮಾದಂ|

03140015c ದೇಶೋ ಹ್ಯಯಂ ದುರ್ಗತಮೋ ಮತೋಽಸ್ಯ|

ತಸ್ಮಾತ್ಪರಂ ಶೌಚಮಿಹಾಚರಧ್ವಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಲೋಮಶನ ಈ ಉದ್ದೇಗವು ಹೊಸತು! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾದಕ್ಕೊಳಗಾಗದಿರಿ! ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕರವಾದುದು ಎಂದು ಅವನ ಮತ. ಆದುದರಿಂದ ಪರಮ ಶುಚಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿ!”

03140016 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03140016a ತತೋಽಬ್ರವೀದ್ಭೀಮಮುದಾರವೀರ್ಯಂ|

ಕೃಷ್ಣಾಂ ಯತ್ತಃ ಪಾಲಯ ಭೀಮಸೇನ|

03140016c ಶೂನ್ಯೋಽರ್ಜುನೋಽಸನ್ನಿಹಿತೇ ಚ ತಾತ|

ತ್ವಮೇವ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಭಜಸೇಽಸುಖೇಷು||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಅವನು ಉದಾರವೀರ್ಯ
ಭೀಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಭೀಮಸೇನ! ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ನೋಡಿಕೋ! ಮಗೂ! ಅರ್ಜುನನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವಾಗ
ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ನೀನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ.”

03140017a ತತೋ ಮಹಾತ್ಮಾ ಯಮಜೌ ಸಮೇತ್ಯ|

ಮೂರ್ಧನ್ಯುಪಾಘ್ರಾಯ ವಿಮೃಜ್ಯ ಗಾತ್ರೇ|

03140017c ಉವಾಚ ತೌ ಬಾಷ್ಟಕಲಂ ಸ ರಾಜಾ|

ಮಾ ಭೈಷ್ಟಮಾಗಚ್ಚ ತಮಪ್ರಮತ್ತೌ||

ಅನಂತರ ಮಹಾತ್ಮ ನಕುಲ ಸಹದೇವರ ಬಳಿಬಂದು ಅವರ
ನೆತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮೂಸಿ, ತೋಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿದ
ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲದೇ ಅಪ್ರಮತ್ತರಾಗಿ
ಮುಂದುವರೆಯಿರಿ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಕೈಲಾಸಾದಿಗಿರಿಪ್ರವೇಶೇ
ಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಕೈಲಾಸಾದಿಗಿರಿಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ನೂರಾನಲ್ವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೪೧

ಪಾಂಡವರು ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಸುಬಾಹುವಿನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದಾಟಿ
ಮುಂದುವರೆದು (೧-೩೦).

03141001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03141001a ಅಂತರ್ಹಿತಾನಿ ಭೂತಾನಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಬಲವಂತಿ ಚ|

03141001c ಅಗ್ನಿನಾ ತಪಸಾ ಚೈವ ಶಕ್ಯಂ ಗಂತುಂ ವೃಕೋದರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ವೃಕೋದರ! ಅಂತರ್ಹಿತ ಭೂತಗಳು
ಮತ್ತು ಬಲಾನ್ವಿತ ರಾಕ್ಷಸರಿದ್ದಾರೆ. ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೋಗಲು
ಶಕ್ಯರಾಗುತ್ತೇವೆ.

03141002a ಸನ್ನಿವರ್ತಯ ಕೌಂತೇಯ ಕ್ಷುತ್ರಿಪಾಸೇ ಬಲಾನ್ವಯಾತ್|

03141002c ತತೋ ಬಲಂ ಚ ದಾಕ್ಷ್ಯಂ ಚ ಸಂಶ್ರಯಸ್ವ ಕುರೂದ್ವಹ||

ಕೌಂತೇಯ! ಬಲವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಹಸಿವೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನು
ನಿವಾರಿಸು. ಕುರೂದ್ವಹ! ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಲ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು
ಅವಲಂಬಿಸು.

03141003a ಋಷೇಸ್ತ್ವಯಾ ಶ್ರುತಂ ವಾಕ್ಯಂ ಕೈಲಾಸಂ ಪರ್ವತಂ ಪ್ರತಿ|

03141003c ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಪ್ರಪಶ್ಯ ಕೌಂತೇಯ ಕಥಂ ಕೃಷ್ಣಾ ಗಮಿಷ್ಯತಿ||

ಕೌಂತೇಯ! ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ ಋಷಿಯ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚರ್ಚೆಮಾಡಿ, ಕೃಷ್ಣೆಯು ಹೇಗೆ

ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯೋಚಿಸು.

03141004a ಅಥ ವಾ ಸಹದೇವೇನ ಧೌಮ್ಯೇನ ಚ ಸಹಾಭಿಭೋ|

03141004c ಸೂದ್ಯೈಃ ಪೌರೋಗವ್ಯಶ್ಚೈವ ಸವೈಶ್ಚ ಪರಿಚಾರಕೈಃ||

03141005a ರಥೈರಶ್ಚೈಶ್ಚ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ವಿಪ್ರಾಃ ಕ್ಲೇಶಾಸಹಾಃ ಪಥಿ|

03141005c ಸವೈಸ್ತ್ವಂ ಸಹಿತೋ ಭೀಮ ನಿವರ್ತಸ್ವಾಯತೇಕ್ಷಣ||

03141006a ತ್ರಯೋ ವಯಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮೋ ಲಘ್ವಾಹಾರಾ ಯತವ್ರತಾಃ|

03141006c ಅಹಂ ಚ ನಕುಲಶ್ಚೈವ ಲೋಮಶಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ||

ವಿಭೋ! ಭೀಮ! ಆಯತೇಕ್ಷಣ! ಅವಳಿಗೆ ಹೋಗಲು

ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನೀನು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಸಹದೇವ ಮತ್ತು

ಧೌಮ್ಯರೊಡನೆ ಅಡುಗೆಯವರನ್ನು, ಎಲ್ಲ ಸೇವಕರೂ, ಪರಿಚಾರಕರು,

ರಥಗಳು, ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯಾಣದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು

ಸಹಿಸಲು ಅಶಕ್ತರಾದ ಇತರ ವಿಪ್ರರು ಇವರೆಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗು.

ನಾವು ಮೂವರು - ನಾನು, ನಕುಲ ಮತ್ತು ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಲೋಮಶರು

- ಅಲ್ಪಾಹಾರಿಗಳಾಗಿ, ಯತವ್ರತರಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತೇವೆ.

03141007a ಮಮಾಗಮನಮಾಕಾಂಕ್ಷನ್ಗಂಗಾದ್ವಾರೇ ಸಮಾಹಿತಃ|

03141007c ವಸೇಹ ದ್ರೌಪದೀಂ ರಕ್ಷನ್ಯಾವದಾಗಮನಂ ಮಮ||

ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ಬರುವವರೆಗೆ

ವಾಸಿಸಿಕೊಂಡಿರು. ನನ್ನ ಬರವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರು.”

03141008 ಭೀಮ ಉವಾಚ|

03141008a ರಾಜಪುತ್ರೀ ಶ್ರಮೇಣಾರ್ತಾ ದುಃಖಾರ್ತಾ ಚೈವ ಭಾರತ|

03141008c ಪ್ರಜತ್ಯೇವ ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣೇ ಶ್ವೇತವಾಹದಿದೃಕ್ಷಯಾ||

ಭೀಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ರಾಜಪುತ್ರಿಯು

ಆಯಾಸಗೊಂಡವಳೂ ದುಃಖಾರ್ತಳೂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೂ ಈ

ಕಲ್ಯಾಣಿಯು ಶ್ವೇತವಾಹನ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಡಲೋಸುಗ

ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

03141009a ತವ ಚಾಪ್ಯರತಿಸ್ತೀವ್ರಾ ವರ್ಧತೇ ತಮಪಶ್ಯತಃ|

03141009c ಕಿಂ ಪುನಃ ಸಹದೇವಂ ಚ ಮಾಂ ಚ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಡದೇ ನಿನಗಾಗಿರುವ ದುಃಖಕ್ಕಿಂತಲೂ

ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖವು ನನಗೂ, ಸಹದೇವನಿಗೂ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣೆಗೂ

ಆಗಿರುವುದು.

03141010a ರಥಾಃ ಕಾಮಂ ನಿವರ್ತಂತಾಂ ಸರ್ವೇ ಚ ಪರಿಚಾರಕಾಃ|

03141010c ಸೂದಾಃ ಪೌರೋಗವಾಶ್ಚೈವ ಮನ್ಯತೇ ಯತ್ರ ನೋ ಭವಾನ್||

ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಬೇಕಾದರೆ ರಥಗಳು, ಎಲ್ಲ ಪರಿಚಾರಕರೂ,

ಅಡುಗೆಯವರೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರೂ ಹಿಂದಿರುಗಲಿ.

03141011a ನ ಹ್ಯಹಂ ಹಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಭವಂತಮಿಹ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್|

03141011c ಶೈಲೇಽಸ್ಮಿನ್ರಾಕ್ಷಸಾಕೀರ್ಣೇ ದುರ್ಗೇಷು ವಿಷಮೇಷು ಚ||

ನಾನೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ತುಂಬಿದ, ವಿಷಮ

ದುರ್ಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು
ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03141012a ಇಯಂ ಚಾಪಿ ಮಹಾಭಾಗಾ ರಾಜಪುತ್ರೀ ಯತವ್ರತಾ|

03141012c ತ್ವಾಮೃತೇ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ನೋತ್ಸಹೇದ್ವಿನಿವರ್ತಿತುಂ||

03141013a ತಥೈವ ಸಹದೇವೋಽಯಂ ಸತತಂ ತ್ವಾಮನುವ್ರತಃ|

03141013c ನ ಚಾತು ವಿನಿವರ್ತೇತ ಮತಜ್ಞೋ ಹ್ಯಹಮಸ್ಯ ವೈ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಈ ಮಹಾಭಾಗೆ, ಯತವ್ರತೆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯೂ ಕೂಡ
ನೀನಿಲ್ಲದೇ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಸತತ
ಅನುವ್ರತನಾದ ಈ ಸಹದೇವನೂ ಕೂಡ ಹಿಂದಿರುಗಲು
ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಇದೇ ಎಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು.

03141014a ಅಪಿ ಚಾತ್ರ ಮಹಾರಾಜ ಸವ್ಯಸಾಚಿದಿದೃಕ್ಷಯಾ|

03141014c ಸರ್ವೇ ಲಾಲಸಭೂತಾಃ ಸ್ಮ ತಸ್ಮಾದ್ಯಾಸ್ಯಾಮಹೇ ಸಹ||

ಮಹಾರಾಜ! ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಸವ್ಯಸಾಚಿ
ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಡಲು ಲಾಲಸರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ
ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡೋಣ.

03141015a ಯದ್ಯಶಕ್ಯೋ ರಥೈರ್ಗಂತುಂ ಶೈಲೋಽಯಂ ಬಹುಕಂದರಃ|

03141015c ಪದ್ಭಿರೇವ ಗಮಿಷ್ಯಾಮೋ ಮಾ ರಾಜನ್ವಿಮನಾ ಭವ||

ಬಹಳಷ್ಟು ಕಂದರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ರಥಗಳ ಮೇಲೆ
ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಾಜನ್! ಕಾಲ್ನಡುಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗೋಣ.

ಚಿಂತಿಸಬೇಡ.

03141016a ಅಹಂ ವಹಿಷ್ಯೇ ಪಾಂಚಾಲೀಂ ಯತ್ರ ಯತ್ರ ನ ಶಕ್ಷ್ಯತಿ|

03141016c ಇತಿ ಮೇ ವರ್ತತೇ ಬುದ್ಧಿರ್ಮಾ ರಾಜನ್ವಿಮನಾ ಭವ||

ಪಾಂಚಾಲಿಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಅಶಕ್ತಳೋ ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವಳನ್ನು
ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಹೀಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜನ್ !

ಚಿಂತಿಸಬೇಡ !

03141017a ಸುಕುಮಾರೌ ತಥಾ ವೀರೌ ಮಾದ್ರೀನಂದಿಕರಾವೃಭೌ|

03141017c ದುರ್ಗೇ ಸಂತಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಯದ್ಯಶಕ್ತೌ ಭವಿಷ್ಯತಃ||

ಸುಕುಮಾರ ವೀರ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕೂಡ, ಅವರಿಗೆ
ಅಶಕ್ತವಾದ ಕಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ನಾನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.”

03141018 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03141018a ಏವಂ ತೇ ಭಾಷಮಾಣಸ್ಯ ಬಲಂ ಭೀಮಾಭಿವರ್ಧತಾಂ|

03141018c ಯಸ್ತ್ವ ಮುತ್ಸಹಸೇ ವೋಢುಂ ದ್ರೌಪದೀಂ ವಿಪುಲೇಽಧ್ವನಿ||

03141019a ಯಮಜೌ ಚಾಪಿ ಭದ್ರಂ ತೇ ನೈತದನ್ಯತ್ರ ವಿದ್ಯತೇ|

03141019c ಬಲಂ ಚ ತೇ ಯಶಶ್ಚೈವ ಧರ್ಮಃ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ವರ್ಧತಾಂ||

03141020a ಯಸ್ತ್ವ ಮುತ್ಸಹಸೇ ನೇತುಂ ಭ್ರಾತರೌ ಸಹ ಕೃಷ್ಣಯಾ|

03141020c ಮಾ ತೇ ಗ್ಲಾನಿರ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಮಾ ಚ ತೇಽಸ್ತು ಪರಾಭವಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೀಮ ! ನಿನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳು ನಿನ್ನ
ಬಲವನ್ನು ವರ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ನಕುಲ

ಸಹದೇವರನ್ನು ಈ ದೂರದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಸಹೋದರರೀರ್ವರನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಯ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಬಲವೂ, ಯಶಸ್ಸೂ, ಧರ್ಮವೂ, ಕೀರ್ತಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ. ಮಹಾಬಾಹು ! ನಿನಗೆ ಆಯಾಸವಾಗದಿರಲಿ ಮತ್ತು ನಿನಗೆ ಸೋಲಾಗದಿರಲಿ.”

03141021 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03141021a ತತಃ ಕೃಷ್ಣಾಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರಹಸಂತೀ ಮನೋರಮಾ|

03141021c ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ನ ಸಂತಾಪಃ ಕಾರ್ಯೋ ಮಾಂ ಪ್ರತಿ ಭಾರತ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಮನೋರಮೆ ಕೃಷ್ಣೆಯು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು: “ಭಾರತ ! ನಾನು ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ.”

03141022 ಲೋಮಶ ಉವಾಚ|

03141022a ತಪಸಾ ಶಕ್ಯತೇ ಗಂತುಂ ಪರ್ವತೋ ಗಂಧಮಾದನಃ|

03141022c ತಪಸಾ ಚೈವ ಕೌಂತೇಯ ಸರ್ವೇ ಯೋಕ್ಷ್ಯಾ ಮಹೇ ವಯಂ||

03141023a ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವ|

03141023c ಅಹಂ ಚ ತ್ವಂ ಚ ಕೌಂತೇಯ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಃ ಶ್ವೇತವಾಹನಂ||

ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌಂತೇಯ ! ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾರ್ಥಿವ ! ಕೌಂತೇಯ !

ನೀನು, ನಾನು, ನಕುಲ, ಸಹದೇವ ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನ ನಾವೆಲ್ಲರೂ
ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗೋಣ ಮತ್ತು ನಾವು ಶ್ವೇತವಾಹನ ಅರ್ಜುನನನ್ನು
ನೋಡಬಹುದು.””

03141024 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03141024a ಏವಂ ಸಂಭಾಷಮಾಣಾಸ್ತೇ ಸುಬಾಹೋರ್ವಿಷಯಂ ಮಹತ್|

03141024c ದದೃಶುರ್ಮು ದಿತಾ ರಾಜನ್ಯಭೂತಗಜವಾಜಿಮತ್||

03141025a ಕಿರಾತತಂಗಣಾಕೀರ್ಣಂ ಕುಣಿಂದಶತಸಂಕುಲಂ|

03141025c ಹಿಮವತ್ಯಮರೈರ್ಜುಷ್ಯಂ ಬಹ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಸಮಾಕುಲಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ಅವರು
ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆನೆ
ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಕಿರಾತರು ಮತ್ತು ತಂಗಣರು ವಾಸಿಸುವ,
ನೂರಾರು ಕುಣಿಂದರು ವಾಸಿಸುವ, ಅಮರರು ಇಷ್ಟಪಡುವ,
ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಬಹಳ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಸುಬಾಹುವಿನ
ಮಹಾ ದೇಶವನ್ನು ಕಂಡರು.

03141026a ಸುಬಾಹುಶ್ಚಾಪಿ ತಾನ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಪೂಜಯಾ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣತ|

03141026c ವಿಷಯಾಂತೇ ಕುಣಿಂದಾನಾಮೀಶ್ವರಃ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕಂ||

ಕುಣಿಂದರ ರಾಜ ಸುಬಾಹುವೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ
ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು.

03141027a ತತ್ರ ತೇ ಪೂಜಿತಾಸ್ತೇನ ಸರ್ವ ಏವ ಸುಖೋಷಿತಾಃ|

03141027c ಪ್ರತಸ್ಥುವಿಮಲೇ ಸೂರ್ಯೇ ಹಿಮವಂತಂ ಗಿರಿಂ ಪ್ರತಿ||

ಅವರು ಎಲ್ಲರೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖದಿಂದ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು. ಸೂರ್ಯನು ಬೆಳಕುನೀಡಿದಾಗ ಅವರು ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದ ಕಡೆ ಹೊರಟರು.

03141028a ಇಂದ್ರಸೇನಮುಖಾಂಶ್ಚೈವ ಭೃತ್ಯಾನ್ಪ್ರೋಗವಾಂಸ್ತಥಾ|

03141028c ಸೂದಾಂಶ್ಚ ಪರಿಬರ್ಹಂ ಚ ದ್ರೌಪದ್ಯಾಃ ಸರ್ವಶೋ ನೃಪ||

03141029a ರಾಜ್ಞಃ ಕುಣಿಂದಾಧಿಪತೇಃ ಪರಿದಾಯ ಮಹಾರಥಾಃ|

ರಾಜ ! ಆ ಮಹಾರಥಿಗಳು ಇಂದ್ರಸೇನನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸೇವಕರೂ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರೂ, ಅಡುಗೆಯವರೂ ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿಯ ಪರಿಚಾರಕರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ರಾಜ ಕುಣಿಂದಾಧಿಪತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.

03141029c ಪದ್ಭಿರೇವ ಮಹಾವೀರ್ಯಾ ಯಯುಃ ಕೌರವನಂದನಾಃ||

03141030a ತೇ ಶನ್ಯೈಃ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಸರ್ವೇ ಕೃಷ್ಣಯಾ ಸಹ ಪಾಂಡವಾಃ|

03141030c ತಸ್ಮಾದ್ಧೇಶಾತ್ಸುಸಂಹೃಷ್ಟಾ ದ್ರಷ್ಟುಕಾಮಾ ಧನಂಜಯಂ||

ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಮಹಾವೀರ ಕೌರವನಂದ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ದೇಶದಿಂದ ಕಾಲ್ನಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ, ಧನಂಜಯನನ್ನು ಕಾಣುವ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊರಟರು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಗಂಧಮಾದನಪ್ರವೇಶೇ

ಏಕಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
 ಗಂಧಮಾದನಪ್ರವೇಶವೆಂಬ ನೂರಾನಲ್ವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೪೨

ಅರ್ಜುನನಿಲ್ಲದ ಶೋಕವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
 ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು (೧-೨೮).

03142001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03142001a ಭೀಮಸೇನ ಯಮೌ ಚೋಭೌ ಪಾಂಚಾಲಿ ಚ ನಿಬೋಧತ|

03142001c ನಾಸ್ತಿ ಭೂತಸ್ಯ ನಾಶೋ ವೈ ಪಶ್ಯತಾಸ್ಮಾನ್ವನೇಚರಾನ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೀಮಸೇನ! ನಕುಲ ಸಹದೇವರೇ! ಮತ್ತು
 ಪಾಂಚಾಲಿ ದ್ರೌಪದಿ! ಕೇಳಿರಿ. ವನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು
 ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಹಿಂದಿನದು ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03142002a ದುರ್ಬಲಾಃ ಕ್ಲೇಶಿತಾಃ ಸ್ಮೃತಿ ಯದ್ವ್ಯವೀಥೇತರೇತರಂ|

03142002c ಅಶಕ್ಯೇಽಪಿ ವ್ರಜಾಮೇತಿ ಧನಂಜಯದಿದೃಕ್ಷಯಾ||

ನಾವು ದುರ್ಬಲರೆಂದು, ನೋವಿಗೊಳಗಾದವರೆಂದೂ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ
 ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೂ ಧನಂಜಯನನ್ನು ನೋಡಲು ನಾವು
 ಅಶಕ್ಯರಾದರೂ ಈ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

03142003a ತನ್ನೇ ದಹತಿ ಗಾತ್ರಾಣಿ ತೂಲರಾಶಿಮಿವಾನಲಃ|

03142003c ಯಚ್ಚ ವೀರಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಧನಂಜಯಮುಪಾಂತಿಕೇ||

ವೀರ ಧನಂಜಯನು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯು ಹತ್ತಿಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಸುಡುವಂತೆ ಸುಡುತ್ತಿದೆ.

03142004a ತಸ್ಯ ದರ್ಶನತ್ಯಷ್ಟಂ ಮಾಂ ಸಾನುಜಂ ವನಮಾಸ್ಥಿತಂ|

03142004c ಯಾಜ್ಞಸೇನ್ಯಾಃ ಪರಾಮರ್ಶಃ ಸ ಚ ವೀರ ದಹತ್ಯುತ||

ವೀರ ! ಅವನನ್ನು ನೋಡುವ ತವಕ, ಅನುಜರೊಂದಿಗೆ ವನದಲ್ಲಿರುವುದು, ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾನಭಂಗ ಇವು ನನ್ನನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿವೆ.

03142005a ನಕುಲಾತ್ಪೂರ್ವಜಂ ಪಾರ್ಥಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮ್ಯಮಿತೌಜಸಂ|

03142005c ಅಜೇಯಮುಗ್ರಧನ್ವಾನಂ ತೇನ ತಪ್ಯೇ ವೃಕೋದರ||

ವೃಕೋದರ ! ನಕುಲನ ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಅಮಿತ ತೇಜಸ್ವಿ, ಅಜೇಯ, ಉಗ್ರಧನ್ವಿ ಪಾರ್ಥನನ್ನು ನೋಡದೇ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03142006a ತೀರ್ಥಾನಿ ಚೈವ ರಮ್ಯಾಣಿ ವನಾನಿ ಚ ಸರಾಂಸಿ ಚ|

03142006c ಚರಾಮಿ ಸಹ ಯುಷ್ಮಾಭಿಸ್ತಸ್ಯ ದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಯಾ||

ನಿಮ್ಮ ಒಟ್ಟಿಗೇ, ಅವನನ್ನು ಕಾಣುವ ಆಸೆಯಿಂದ, ತೀರ್ಥಗಳಿಗೂ, ರಮ್ಯ ವನಗಳಿಗೂ, ಸರೋವರಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ.

03142007a ಪಂಚ ವರ್ಷಾಣ್ಯಹಂ ವೀರಂ ಸತ್ಯಸಂಧಂ ಧನಂಜಯಂ|

03142007c ಯನ್ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಬೀಭತ್ಸುಂ ತೇನ ತಪ್ಯೇ ವೃಕೋದರ||

ವೀರ ಸತ್ಯಸಂಧ ಧನಂಜಯನನ್ನು ನೋಡದೇ ಐದು
ವರ್ಷಗಳಾಯಿತು. ವೃಕೋದರ ! ಬೀಭತ್ಸುವನ್ನು ನೋಡದೇ
ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03142008a ತಂ ವೈ ಶ್ಯಾಮಂ ಗುಡಾಕೇಶಂ ಸಿಂಹವಿಕ್ರಾಂತಗಾಮಿನಂ|

03142008c ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಮಹಾಬಾಹುಂ ತೇನ ತಪ್ಯೇ ವೃಕೋದರ||

ವೃಕೋದರ ! ಆ ಶ್ಯಾಮವರ್ಣದ ಗುಡಾಕೇಶನನ್ನು, ಸಿಂಹದ ವಿಕ್ರಾಂತ
ನಡುಗೆಯುಳ್ಳ ಅ ಮಹಾಬಾಹುವನ್ನು ನೋಡದೇ ನಾನು
ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03142009a ಕೃತಾಸ್ತ್ರಂ ನಿಪುಣಂ ಯುದ್ಧೇ ಪ್ರತಿಮಾನಂ ಧನುಷ್ಮತಾಂ|

03142009c ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ನರಶ್ರೇಷ್ಠಂ ತೇನ ತಪ್ಯೇ ವೃಕೋದರ||

ವೃಕೋದರ ! ಆ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ, ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮನಾದ, ಧನುಷ್ಮಂತನನ್ನು ನೋಡದೇ
ಪರಿತಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

03142010a ಚರಂತಮರಿಸಂಘೇಷು ಕಾಲಂ ಕ್ರುದ್ಧಮಿವಾಂತಕಂ|

03142010c ಪ್ರಭಿನ್ನಮಿವ ಮಾತಂಗಂ ಸಿಂಹಸ್ಕಂಧಂ ಧನಂಜಯಂ||

ಆ ಸಿಂಹಸ್ಕಂಧ ಧನಂಜಯನು ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳ ನಡುವೆ ಕೋಪಗೊಂಡ
ಅಂತಕ ಕಾಲನಂತೆ ಮತ್ತು ಮದವೇರಿದ ಆನೆಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03142011a ಯಃ ಸ ಶಕ್ರಾದನವರೋ ವೀರ್ಯೇಣ ದ್ರವಿಣೇನ ಚ|

03142011c ಯಮಯೋಃ ಪೂರ್ವಜಃ ಪಾರ್ಥಃ ಶ್ವೇತಾಶ್ವೋಽಮಿತವಿಕ್ರಮಃ||

03142012a ದುಃಖೇನ ಮಹತಾವಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಕೃತೇನಾನಿವರ್ತಿನಾ|

03142012c ಅಜೇಯಮುಗ್ರಧನ್ವಾನಂ ತಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಫಲ್ಗುನಂ||

ನಾನೇ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪುಗಳಿಂದಾಗಿ ವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ, ಅವಳಿಗಳಾದ ನಕುಲ ಸಹದೇವರ ಅಣ್ಣ ಶ್ವೇತಾಶ್ವ, ಅಮಿತವಿಕ್ರಮಿ, ಅಜೇಯ, ಉಗ್ರಧನ್ವಿ, ಪಾರ್ಥ ಫಲ್ಗುನನನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮಹಾ ದುಃಖವು ನನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿದೆ.

03142013a ಸತತಂ ಯಃ ಕ್ಷಮಾಶೀಲಃ ಕ್ಷಿಪ್ಯಮಾಣೋಽಪ್ಯಣೀಯಸಾ|

03142013c ಋಜುಮಾರ್ಗ ಪ್ರಪನ್ನಸ್ಯ ಶರ್ಮದಾತಾಭಯಸ್ಯ ಚ||

03142014a ಸ ತು ಜಿಹ್ಮಪ್ರವೃತ್ತಸ್ಯ ಮಾಯಯಾಭಿಜಿಘಾಂಸತಃ|

03142014c ಅಪಿ ವಜ್ರಧರಸ್ಯಾಪಿ ಭವೇತ್ಕಾಲವಿಷೋಪಮಃ||

ತನಗಿಂತಲೂ ಕೀಳಾಗಿರುವವನು ಅಪಮಾನಿಸಿದರೂ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕ್ಷಮಾಶೀಲನು. ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವರಿಗೆ ಅವನು ಆಶ್ರಯ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವವನು. ಆದರೆ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೋಸದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರಿಗೆ ಅವನು ವಜ್ರಧರ ಇಂದ್ರನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲವಿಷದಂತೆ.

03142015a ಶತ್ರೋರಪಿ ಪ್ರಪನ್ನಸ್ಯ ಸೋಽನ್ಯಶಂಸಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

03142015c ದಾತಾಭಯಸ್ಯ ಬೀಭತ್ಸುರಮಿತಾತ್ಮಾ ಮಹಾಬಲಃ||

ಶತ್ರುವೂ ಶರಣುಬಂದರೆ ಆ ಪ್ರತಾಪಿ, ಅಮಿತಾತ್ಮ, ಮಹಾಬಲಿ
ಬೀಭತ್ಸುವು ಅವರಿಗೆ ಕರುಣೆತೋರಿಸಿ ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

03142016a ಸರ್ವೇಷಾಮಾಶ್ರಯೋಽಸ್ಮಾಕಂ ರಣೇಽರೀಣಾಂ ಪ್ರಮರ್ದಿತಾ|

03142016c ಆಹರ್ತಾ ಸರ್ವರತ್ನಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನಃ ಸುಖಾವಹಃ||

ಅವನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆಶ್ರಯ. ರಣದಲ್ಲಿ ಅರಿಗಳನ್ನು
ಸದೆಬಡಿಯುವವನು ಎಲ್ಲ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ತಂದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ
ಸುಖವನ್ನು ನೀಡಿದವನು.

03142017a ರತ್ನಾನಿ ಯಸ್ಯ ವೀರ್ಯೇಣ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಾಸನ್ಪುರಾ ಮಮ|

03142017c ಬಹೂನಿ ಬಹುಜಾತಾನಿ ಯಾನಿ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸುಯೋಧನಃ||

ಅವನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಬಹಳಷ್ಟು ಬಹುಜಾತಿಯ ದಿವ್ಯ
ರತ್ನಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸುಯೋಧನನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿವೆ.

03142018a ಯಸ್ಯ ಬಾಹುಬಲಾದ್ವೀರ ಸಭಾ ಚಾಸೀತ್ಪುರಾ ಮಮ|

03142018c ಸರ್ವರತ್ನಮಯೀ ಖ್ಯಾತಾ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಪಾಂಡವ||

ವೀರ! ಪಾಂಡವ! ಅವನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಹಿಂದೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ
ರತ್ನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿದ್ದ
ಸಭೆಯಿತ್ತು.

03142019a ವಾಸುದೇವಸಮಂ ವೀರ್ಯೇ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಸಮಂ ಯುಧಿ|

03142019c ಅಜೇಯಮಜಿತಂ ಯುದ್ಧೇ ತಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಫಲ್ಗುನಂ||

ವೀರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವ ಕೃಷ್ಣನ ಸಮನಾದ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಸಮನಾದ, ಯುದ್ಧದ ಅಜೇಯನೂ ಗೆಲ್ಲಲಸಾಧ್ಯನೂ
ಆದ ಆ ಫಲ್ಗುನನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

03142020a ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ತ್ವಾಂ ಚ ಭೀಮಾಪರಾಜಿತಂ|

03142020c ಅನುಜಾತಃ ಸ ವೀರ್ಯೇಣ ವಾಸುದೇವಂ ಚ ಶತ್ರುಹಾ||

ಆ ಶತ್ರುಹನು ಮಹಾವೀರ ಸಂಕರ್ಷಣ ಬಲರಾಮನ,
ಅಪರಾಜಿತನಾದ ಭೀಮ ನಿನ್ನ, ಮತ್ತು ವಾಸುದೇವನ ನಂತರ
ಹುಟ್ಟಿದನು.

03142021a ಯಸ್ಯ ಬಾಹುಬಲೇ ತುಲ್ಯಃ ಪ್ರಭಾವೇ ಚ ಪುರಂದರಃ|

03142021c ಜವೇ ವಾಯುರ್ಮುಖೇ ಸೋಮಃ ಕ್ರೋಧೇ ಮೃತ್ಯುಃ ಸನಾತನಃ||

ಪುರಂದರ ಇಂದ್ರನೂ ಕೂಡ ಅವನ ಬಾಹುಬಲ-ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ,
ವಾಯುವು ಅವನ ವೇಗಕ್ಕೆ, ಚಂದ್ರನು ಅವನ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು
ಸನಾತನನಾದ ಮೃತ್ಯುವೂ ಅವನ ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮರಲ್ಲ!

03142022a ತೇ ವಯಂ ತಂ ನರವ್ಯಾಪ್ತಂ ಸರ್ವೇ ವೀರ ದಿದೃಕ್ಷವಃ|

03142022c ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾ ಮೋ ಮಹಾಬಾಹೋ ಪರ್ವತಂ ಗಂಧಮಾದನಂ||

03142023a ವಿಶಾಲಾ ಬದರೀ ಯತ್ರ ನರನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮಃ|

ವೀರ! ಮಹಾಬಾಹೋ! ಆ ನರವ್ಯಾಘ್ರನನ್ನು ಕಾಣಲೋಸುಗ
ನಾವೆಲ್ಲರೂ, ವಿಶಾಲ ಬದರೀ ವೃಕ್ಷವೂ ನರ-ನಾರಾಯಣರ
ಆಶ್ರಮವೂ ಇರುವ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸೋಣ.

03142023c ತಂ ಸದಾಧ್ಯುಷಿತಂ ಯಕ್ಷೈರ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮೋ ಗಿರಿಮುತ್ತಮಂ||

03142024a ಕುಬೇರನಲಿನೀಂ ರಮ್ಯಾಂ ರಾಕ್ಷಸೈರಭಿರಕ್ಷಿತಾಂ|

03142024c ಪದ್ಭಿರೇವ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಸ್ತಪ್ಯಮಾನಾ ಮಹತ್ತಪಃ||

ಸದಾ ಯಕ್ಷರಿಂದೊಡಗೂಡಿದ, ರಾಕ್ಷಸರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕುಬೇರನ
ಸುಂದರ ತಾವರೆಯ ಕೊಳವನ್ನುಳ್ಳ ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಉತ್ತಮ
ಗಿರಿಗೆ ಮಹಾತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಕಾಲ್ನಡುಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ಹೋಗೋಣ.

03142025a ನಾತಪ್ತತಪಸಾ ಶಕ್ಯೋ ದೇಶೋ ಗಂತುಂ ವೃಕೋದರ|

03142025c ನ ನೃಶಂಸೇನ ಲುಭ್ಧೇನ ನಾಪ್ರಶಾಂತೇನ ಭಾರತ||

ವೃಕೋದರ! ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸದೇ ಇದ್ದವನಿಂದ,
ಕ್ರೂರಿಯಾದವನಿಂದ, ಆಸೆಬುರುಕನಾದವನಿಂದ, ಮತ್ತು
ಶಾಂತನಾಗಿಲ್ಲದಿರುವವನಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.
ಭಾರತ!

03142026a ತತ್ರ ಸರ್ವೇ ಗಮಿಷ್ಯಾಮೋ ಭೀಮಾರ್ಜುನಪದ್ಮೈಷಿಣಃ|

03142026c ಸಾಯುಧಾ ಬದ್ಧನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಾಃ ಸಹ ವಿಪ್ರೈರ್ಮಹಾವ್ರತೈಃ||

ಭೀಮ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅರ್ಜುನನ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನೇ ಹಿಡಿದು

ಆಯುಧಗಳೊಂದಿಗೆ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಹಾವ್ರತರಾದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಹೋಗೋಣ.

03142027a ಮಕ್ಷಿಕಾನ್ಮ ಶಕಾನ್ದಂಶಾನ್ವಾ ಘ್ರಾನ್ಸಿಂಹಾನ್ಸರೀಸೃಪಾನ್|

03142027c ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯನಿಯತಃ ಪಾರ್ಥ ನಿಯತಸ್ತಾನ್ ಪಶ್ಯತಿ||

ನಿಯತ್ತಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿರುವವರಿಗೆ ನೋಣ, ನುಸಿ, ಹುಲಿ, ಸಿಂಹ ಮತ್ತು
ಹಾವುಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆದೇ ನಿಯತರಾಗಿದ್ದವರಿಗೆ ಏನೂ
ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಪಾರ್ಥ !

03142028a ತೇ ವಯಂ ನಿಯತಾತ್ಮಾನಃ ಪರ್ವತಂ ಗಂಧಮಾದನಂ|

03142028c ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಮೋ ಮಿತಾಹಾರಾ ಧನಂಜಯದಿದೃಕ್ಷವಃ||

ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ನಿಯತಾತ್ಮರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು,
ಮಿತಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಧನಂಜಯನನ್ನು ನೋಡಲು
ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸೋಣ¹³⁴.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಗಂಧಮಾದನಪ್ರವೇಶೇ
ದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

¹³⁴ಗೋರಖಪುರ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ನಂತರ ಅಧ್ಯಾಯ ೧೪೨ರಲ್ಲಿ
ನರಕಾಸುರ ವಧೆಯ ಕುರಿತು ಲೋಮಶನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯಿದೆ.
ಪುಣೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿರದ ಇದನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಗಂಧಮಾದನಪ್ರವೇಶವೆಂಬ ನೂರಾನಲ್ವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೪೩

ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಏರುವಾಗ ಚಂಡಮಾರುತಕ್ಕೆ
ಪಾಂಡವರು ಸಿಲುಕಿದುದು (೧-೨೧).

03143001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03143001a ತೇ ಶೂರಾಸ್ತತಧನ್ವಾನಸ್ತೂಣವಂತಃ ಸಮಾರ್ಗಣಾಃ|

03143001c ಬದ್ಧಗೋಧಾಂಗುಲಿತ್ರಾಣಾಃ ಖದ್ಗವಂತೋಽಮಿತೌಜಸಃ||

03143002a ಪರಿಗೃಹ್ಯ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಸರ್ವಧನುಷ್ಮತಾಂ|

03143002c ಪಾಂಚಾಲೀಸಹಿತಾ ರಾಜನ್ವಯಯುರ್ಗಂಧಮಾದನಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಅನಂತರ ಆ ಅಮಿತೌಜಸ
ಎಲ್ಲ ಧನುಷ್ಮತರಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಶೂರ ಧನ್ವಿಗಳು ಬಾಣ-
ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೆರಳು ಮತ್ತು ಕೈಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು
ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಪಾಂಚಾಲಿಯ ಸಹಿತ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದ ಕಡೆ ಹೊರಟರು.

03143003a ಸರಾಂಸಿ ಸರಿತಶ್ಚೈವ ಪರ್ವತಾಂಶ್ಚ ವನಾನಿ ಚ|

03143003c ವೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚ ಬಹುಲಚ್ಚಾಯಾನ್ದದೃಶುರ್ಗಿರಿಮೂರ್ಧನಿ||

03143003e ನಿತ್ಯಪುಷ್ಪಫಲಾನ್ದೇಶಾನ್ದೇವರ್ಷಿ ಗಣಸೇವಿತಾನ್||

ಅವರು ಸರೋವರಗಳನ್ನು, ನದಿಗಳನ್ನು, ಪರ್ವತಗಳನ್ನು, ಪರ್ವತಗಳ
ಮೇಲೆ ಬಹಳಷ್ಟು ನೆರಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯವೂ ಪುಷ್ಪ-
ಫಲಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮರಗಳುಳ್ಳ ವನಗಳನ್ನು, ದೇವರ್ಷಿಗಣಗಳು
ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಂಡರು.

03143004a ಆತ್ಮನ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾಧಾಯ ವೀರಾ ಮೂಲಫಲಾಶನಾಃ|

03143004c ಚೇರುರುಚ್ಚಾವಚಾಕಾರಾನ್ದೇಶಾನ್ವಿಷಮಸಂಕಟಾನ್||

03143004e ಪಶ್ಯಂತೋ ಮೃಗಜಾತಾನಿ ಬಹೂನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ||

ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ವೀರರು
ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನು ತಿಂದುಕೊಂಡು, ಎತ್ತರ ತಗ್ಗುಗಳಿರುವ ವಿಷಮ
ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ವಿಧದ
ಜಾತಿಗಳ ಮೃಗಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಮುಂದುವರೆದರು.

03143005a ಋಷಿಸಿದ್ಧಾಮರಯುತಂ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಾಂ ಪ್ರಿಯಂ|

03143005c ವಿವಿಶುಸ್ತೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಕಿನ್ನರಾಚರಿತಂ ಗಿರಿಂ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರೆದು ಋಷಿ, ಸಿದ್ಧ, ಅಮರರಿಂದ
ಕೂಡಿದ, ಗಂಧರ್ವ-ಅಪ್ಸರೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕಿನ್ನರರು
ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಿರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

03143006a ಪ್ರವಿಶತ್ಸ್ಯಥ ವೀರೇಷು ಪರ್ವತಂ ಗಂಧಮಾದನಂ|

03143006c ಚಂಡವಾತಂ ಮಹದ್ವರ್ಷಂ ಪ್ರಾದುರಾಸೀದ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಆ ವೀರರು ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತವನ್ನು

ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಮಹಾ
ಚಂಡಮಾರುತವು ಬೀಸಿತು.

03143007a ತತೋ ರೇಣುಃ ಸಮುದ್ಭೂತಃ ಸಪತ್ರಬಹುಲೋ ಮಹಾನ್|

03143007c ಪೃಥಿವೀಂ ಚಾಂತರಿಕ್ಷಂ ಚ ದ್ಯಾಂ ಚೈವ ತಮಸಾವ್ಯಣೋತ್||

ಬಹಳಷ್ಟು ಧೂಳು ತರಗಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹಾ ಚಂಡಮಾರುತವು
ಭೂಮಿ-ಅಂತರಿಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಎದ್ದಿತು.

03143008a ನ ಸ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞಾಯತೇ ಕಿಂ ಚಿದಾವೃತೇ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ರೇಣುನಾ|

03143008c ನ ಚಾಪಿ ಶೇಕುಸ್ತೇ ಕರ್ತುಮನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯಾಭಿಭಾಷಣಂ||

ಆಕಾಶವು ಧೂಳಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಲು ಏನೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
ಅವರು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

03143009a ನ ಚಾಪಶ್ಯಂತ ತೇಽನ್ಯೋನ್ಯಂ ತಮಸಾ ಹತಚಕ್ಷುಷಃ|

03143009c ಆಕೃಷ್ಯಮಾಣಾ ವಾತೇನ ಸಾಶ್ಮಚೂರ್ಣೇನ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಕುರುಡಾಗಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು
ನೋಡಲಿಕ್ಕೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು-ಧೂಳುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ
ಭಿರುಗಾಳಿಯ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಎಲ್ಲರೂ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾದರು.

03143010a ದ್ರುಮಾಣಾಂ ವಾತಭಗ್ನಾನಾಂ ಪತತಾಂ ಭೂತಲೇ ಭೃಶಂ|

03143010c ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಚ ಮಹೀಜಾನಾಂ ಶಬ್ಧಃ ಸಮಭವನ್ಮಹಾನ್||

ಭಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತುಂಡಾಗಿ ಮರಗಿಡಗಳು ಭೂಮಿಗೆ ರಭಸದಿಂದ

ಬೀಳುತ್ತಿರಲು ಕಿವುಡು ಮಾಡುವ ಮಹಾ ಶಬ್ದವು ಉಂಟಾಯಿತು.

03143011a ದ್ಯೌಃ ಸ್ವಿತ್ವತತಿ ಕಿಂ ಭೂಮೌ ದೀರ್ಯಂತೇ ಪರ್ವತಾ ನು ಕಿಂ|

03143011c ಇತಿ ತೇ ಮೇನಿರೇ ಸರ್ವೇ ಪವನೇನ ವಿಮೋಹಿತಾಃ||

ಆ ಭಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆಕಾಶವೇ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಪರ್ವತವೇ ಒಡೆದು ಸೀಳಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

03143012a ತೇ ಯಥಾನಂತರಾನ್ವೃಕ್ಷಾನ್ವಲ್ಮಿಕಾನ್ವಿಷಮಾಣಿ ಚ|

03143012c ಪಾಣಿಭಿಃ ಪರಿಮಾರ್ಗಂತೋ ಭೀತಾ ವಾಯೋನಿಲಿಲ್ಯಿರೇ||

ಆ ಚಂಡಮಾರುತಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಅವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೈಚಾಚಿ ಹುಡುಕಾಡಿ ಹತ್ತಿರ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮರವನ್ನೋ, ಹುತ್ತವನ್ನೋ, ಅಥವಾ ಬಿಲಗಳನ್ನೋ ಹಿಡಿದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದರು.

03143013a ತತಃ ಕಾರ್ಮುಕಮುದ್ಯಮ್ಯ ಭೀಮಸೇನೋ ಮಹಾಬಲಃ|

03143013c ಕೃಷ್ಣಾಮಾದಾಯ ಸಂಗತ್ಯಾ ತಸ್ಥಾವಾಶ್ರಿತ್ಯ ಪಾದಪಂ||

ಆಗ ಮಹಾಬಲಿ ಭೀಮಸೇನನು ತನ್ನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಹೇಗೋ ಮಾಡಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಆಶ್ರಯಪಡೆದನು.

03143014a ಧರ್ಮರಾಜಶ್ಚ ಧೌಮ್ಯಶ್ಚ ನಿಲಿಲ್ಯಾತೇ ಮಹಾವನೇ|

03143014c ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾಣ್ಯುಪಾದಾಯ ಸಹದೇವಸ್ತು ಪರ್ವತೇ||

ಧರ್ಮರಾಜ ಮತ್ತು ಧೌಮ್ಯರು ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು
ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಹದೇವನು ಪರ್ವತದ
ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03143015a ನಕುಲೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಲೋಮಶಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ|

03143015c ವೃಕ್ಷಾನಾಸಾದ್ಯ ಸಂತ್ರಸ್ತಾಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ನಿಲಿಲ್ಯಿರೇ||

ನಕುಲ, ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಲೋಮಶ ಮತ್ತು ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಮರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

03143016a ಮಂದೀಭೂತೇ ಚ ಪವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಜಸಿ ಶಾಮ್ಯತಿ|

03143016c ಮಹದ್ಭಿಃ ಪೃಷತ್ಯೈಸ್ತೂರ್ಣಂ ವರ್ಷಮಭ್ಯಾಜಗಾಮ ಹ||

ಆಗ ಗಾಳಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಧೂಳು ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು, ದೊಡ್ಡ
ಮೋಡವೇ ಒಡೆದಂತೆ ಜೋರಾಗಿ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಮಳೆಸುರಿಯಿತು.

03143017a ತತೋಽಶ್ಮ ಸಹಿತಾ ಧಾರಾಃ ಸಂವೃಣ್ವಂತ್ಯಃ ಸಮಂತತಃ|

03143017c ಪ್ರಪೇತುರನಿಶಂ ತತ್ರ ಶೀಘ್ರವಾತಸಮೀರಿತಾಃ||

ಆನೆಕಲ್ಲುಗಳ ಸಹಿತ ಭಿರುಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ
ಮಳೆಯಿಂದ ತಕ್ಷಣವೇ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನೀರಿನ
ಪ್ರವಾಹ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು.

03143018a ತತಃ ಸಾಗರಗಾ ಆಪಃ ಕೀರ್ಯಮಾಣಾಃ ಸಮಂತತಃ|

03143018c ಪ್ರಾದುರಾಸನ್ನಕಲುಸಾಃ ಫೇನವತ್ಯೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ನದಿಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕೆಸರು ಮತ್ತು
ನೊರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ
ಹರಿಯತೊಡಗಿದವು.

03143019a ವಹಂತ್ಯೋ ವಾರಿ ಬಹುಲಂ ಘೇನೋಡುಪಪರಿಪ್ಲುತಂ|

03143019c ಪರಿಸ್ಸುರ್ಮಹಾಶಬ್ಧಾಃ ಪ್ರಕರ್ಷಂತ್ಯೋ ಮಹೀರುಹಾನ್||

ಜೋರಾಗಿ ರಭಸದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ
ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಮರಗಳು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣು
ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

03143020a ತಸ್ಮಿನ್ನಪರತೇ ವರ್ಷೇ ವಾತೇ ಚ ಸಮತಾಂ ಗತೇ|

03143020c ಗತೇ ಹ್ಯಂಭಸಿ ನಿಮ್ನಾನಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತೇ ದಿವಾಕರೇ||

03143021a ನಿರ್ಜಗ್ಮಸ್ತೇ ಶನ್ಯೈಃ ಸರ್ವೇ ಸಮಾಜಗ್ಮುಶ್ಚ ಭಾರತ|

03143021c ಪ್ರತಸ್ಥುಶ್ಚ ಪುನರ್ವೀರಾಃ ಪರ್ವತಂ ಗಂಧಮಾದನಂ||

ಮಳೆಯು ನಿಂತು, ಗಾಳಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ನೀರು ಕೆಳಗೆ ಹರಿದು
ಹೋದ ನಂತರ ಸೂರ್ಯನು ಪುನಃ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಆ
ವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಮತ್ತೆ ಒಂದುಗೂಡಿಕೊಂಡು ಗಂಧಮಾದನ
ಪರ್ವತವನ್ನು ಏರತೊಡಗಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಗಂಧಮಾದನಪ್ರವೇಶೇ
ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಗಂಧಮಾದನಪ್ರವೇಶವೆಂಬ ನೂರಾನಲ್ವತ್ನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೪೪

ಚಂಡಮಾರುತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ದ್ರೌಪದಿಯು ಮೂರ್ಛಿತಳಾದುದು (೧-
೫). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ವಿಲಾಪ (೬-೧೫). ದ್ರೌಪದಿಯು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಲು,
ಭೀಮನು ಘಟೋತ್ಕಚನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದುದು (೧೬-೨೭).

03144001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03144001a ತತಃ ಪ್ರಯಾತಮಾತ್ರೇಷು ಪಾಂಡವೇಷು ಮಹಾತ್ಮಸು|

03144001c ಪದ್ಭ್ಯಾ ಮನುಚಿತಾ ಗಂತುಂ ದ್ರೌಪದೀ ಸಮುಪಾವಿಶತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರು ಅನಂತರ
ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಷ್ಟೇ ಕಾಲ್ನಡುಗೆಗೆ ಅನುಚಿತಳಾದ ದ್ರೌಪದಿಯು
ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದಳು.

03144002a ಶ್ರಾಂತಾ ದುಃಖಪರೀತಾ ಚ ವಾತವರ್ಷೇಣ ತೇನ ಚ|

03144002c ಸೌಕುಮಾರ್ಯಾ ಚ್ಚ ಪಾಂಚಾಲೀ ಸಮ್ಮಮೋಹ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ಭಿರುಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಮಳೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಆಯಾಸಗೊಂಡವಳೂ ದುಃಖಿತಳೂ
ಆದ ಆ ಸುಕುಮಾರಿ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಪಾಂಚಾಲಿಯು ಮೂರ್ಛಿತಪ್ಪಿ
ಬಿದ್ದಳು.

03144003a ಸಾ ಪಾತ್ಯಮಾನಾ ಮೋಹೇನ ಬಾಹುಭ್ಯಾಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾ|

03144003c ವೃತ್ತಾಭ್ಯಾಮನುರೂಪಾಭ್ಯಾಮೂರೂ ಸಮವಲಂಬತ||

ಮೂರ್ಛಿತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದ ಆ ಕಪ್ಪು ಕಣ್ಣಿನವಳು ತನ್ನ ಎರಡೂ
ತೋಳುಗಳಿಂದ ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹಿಡಿದು ಬಿದ್ದಳು.

03144004a ಆಲಂಬಮಾನಾ ಸಹಿತಾವೂರೂ ಗಜಕರೋಪಮೌ|

03144004c ಪಪಾತ ಸಹಸಾ ಭೂಮೌ ವೇಪಂತೀ ಕದಲೀ ಯಥಾ||

ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನಂತಿದ್ದ ಆ ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಡುಗುತ್ತಾ
ಬಾಳೆಯ ಮರದಂತೆ ದೊಪ್ಪನೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಳು.

03144005a ತಾಂ ಪತಂತೀಂ ವರಾರೋಹಾಂ ಸಜ್ಜ ಮಾನಾಂ ಲತಾಮಿವ|

03144005c ನಕುಲಃ ಸಮಭಿದ್ರುತ್ಯ ಪರಿಜಗ್ರಾಹ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಬಗ್ಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಆ ವರಾರೋಹೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ
ವೀರ್ಯವಾನ್ ನಕುಲನು ಬೇಗನೇ ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು.

03144006 ನಕುಲ ಉವಾಚ|

03144006a ರಾಜನ್ಪಾಂಚಾಲರಾಜಸ್ಯ ಸುತೇಯಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾ|

03144006c ಶ್ರಾಂತಾ ನಿಪತಿತಾ ಭೂಮೌ ತಾಮವೇಕ್ಷಸ್ವ ಭಾರತ||

ನಕುಲನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಪಾಂಚಾಲರಾಜನ ಮಗಳು ಕಪ್ಪು
ಕಣ್ಣಿನವಳು ಆಯಾಸಗೊಂಡು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಳೆ. ಭಾರತ!

ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಿಕೋ!

03144007a ಅದುಃಖಾರ್ಹಾ ಪರಂ ದುಃಖಂ ಪ್ರಾಪ್ತೇಯಂ ಮೃದುಗಾಮಿನೀ|

03144007c ಆಶ್ವಾಸಯ ಮಹಾರಾಜ ತಾಮಿಮಾಂ ಶ್ರಮಕರ್ಶಿತಾಂ||

ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅರ್ಹಳಾಗಿರದ ಈ ಮೃದುವಾಗಿ ನಡೆಯುವವಳು ಪರಮ
ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಮಹಾರಾಜ! ಆಯಾಸಗೊಂಡು
ಪೀಡಿತಳಾದ ಇವಳಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡು.”

03144008 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03144008a ರಾಜಾ ತು ವಚನಾತ್ಸಸ್ಯ ಭೃಶಂ ದುಃಖಸಮನ್ವಿತಃ|

03144008c ಭೀಮಶ್ಚ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಸಹಸಾ ಸಮುಪಾದ್ರವನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ರಾಜನು
ತುಂಬಾ ದುಃಖಭರಿತನಾದನು. ಭೀಮನೂ ಸಹದೇವನೂ ತಕ್ಷಣವೇ
ಅವಳ ಬಳಿ ಓಡಿ ಬಂದರು.

03144009a ತಾಮವೇಕ್ಷ್ಯ ತು ಕೌಂತೇಯೋ ವಿವರ್ಣವದನಾಂ ಕೃಶಾಂ|

03144009c ಅಮೃಮಾನೀಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪರ್ಯದೇವಯದಾತುರಃ||

ಬಡಕಲಾಗಿದ್ದ ಆಯಾಸಗೊಂಡು ಮುಖದ ಬಣ್ಣವನ್ನೇ
ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೌಂತೇಯನು ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ
ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದುಃಖದಿಂದ ವಿಲಪಿಸಿದನು.

03144010a ಕಥಂ ವೇಶ್ಮಸು ಗುಪ್ತೇಷು ಸ್ವಾಸ್ತೀರ್ಣಶಯನೋಚಿತಾ|

03144010c ಶೇತೇ ನಿಪತಿತಾ ಭೂಮೌ ಸುಖಾರ್ಹಾ ವರವರ್ಣಿನೀ||

“ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಸಿದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪಹರಿಗಳಿರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಮಲಗುವ ಸುಖಕ್ಕೆ ಅರ್ಹಳಾದ ಈ ವರವರ್ಣಿನಿಯು ಈಗ ಹೇಗೆ
ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ?

03144011a ಸುಕುಮಾರೌ ಕಥಂ ಪಾದೌ ಮುಖಂ ಚ ಕಮಲಪ್ರಭಂ|

03144011c ಮತ್ಕೃತೇಽದ್ಯ ವರಾರ್ಹಾ ಯಾಃ ಶ್ಯಾಮತಾಂ ಸಮುಪಾಗತಂ||

ವರಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹಳಾದ ಇವಳ ಕೋಮಲವಾದ ಕಾಲುಗಳು ಮತ್ತು
ಕಮಲದಂತಿದ್ದ ಮುಖ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಇಂದು
ಹೇಗೆ ಕಪ್ಪಾಗಿವೆ?

03144012a ಕಿಮಿದಂ ದ್ಯೂತಕಾಮೇನ ಮಯಾ ಕೃತಮಬುದ್ಧಿನಾ|

03144012c ಆದಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಚರತಾ ವನೇ ಮೃಗಗಣಾಯತೇ||

ನನ್ನ ದ್ಯೂತವನ್ನಾಡುವ ಚಟದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸದೇ
ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದ ಮೂಲಕ ಕೃಷ್ಣೆಗೆ ಈ ಮೃಗಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ವನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾನೇಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟೆ?

03144013a ಸುಖಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿ ಪಾಂಚಾಲೀ ಪಾಂಡವಾನ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ವೈ ಪತೀನ್|

03144013c ಇತಿ ದ್ರುಪದರಾಜೇನ ಪಿತ್ರಾ ದತ್ತಾಯತೇಕ್ಷಣಾ||

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಗಂಡಂದಿರನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದ ದ್ರೌಪದಿಯು ಇನ್ನು
ಸುಖವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ದ್ರುಪದರಾಜನು ಈ

ಕಪ್ಪು ಕಣ್ಣಿನವಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು.

03144014a ತತ್ಸರ್ವಮನವಾಪ್ಪೈವ ಶ್ರಮಶೋಕಾದ್ಧಿ ಕರ್ಶಿತಾ|

03144014c ಶೇತೇ ನಿಪತಿತಾ ಭೂಮೌ ಪಾಪಸ್ಯ ಮಮ ಕರ್ಮಭಿಃ||

ಹಾಗೆ ಏನನ್ನೂ ಇವಳು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಾಗಿ
ಆಯಾಸ ಮತ್ತು ಶೋಕದಿಂದ ಸೊರಗಿ ಇವಳು ಬಿದ್ದು ನೆಲದಮೇಲೆ
ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ!”

03144015a ತಥಾ ಲಾಲಪ್ಯಮಾನೇ ತು ಧರ್ಮರಾಜೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇ|

03144015c ಧೌಮ್ಯಪ್ರಭೃತಯಃ ಸರ್ವೇ ತತ್ರಾಜಗ್ಮುರ್ಧ್ವಿ ಜೋತ್ತಮಾಃ||

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿರಲು
ಧೌಮ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು.

03144016a ತೇ ಸಮಾಶ್ವಾಸಯಾಮಾಸುರಾಶೀರ್ಭಿಶ್ಚಾಪ್ಯಪೂಜಯನ್|

03144016c ರಕ್ಷೋಘ್ನಾಂಶ್ಚ ತಥಾ ಮಂತ್ರಾಂ ಜೇಪುಶ್ಚ ಕ್ಷುಶ್ಚ ತೇ ಕ್ರಿಯಾಃ||

ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆಯಿತ್ತು ಆಶೀರ್ವಚನಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಿ ರಾಕ್ಷೋಘ್ನ
ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಇತರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಿದರು ಮತ್ತು
ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

03144017a ಪಠ್ಯಮಾನೇಷು ಮಂತ್ರೇಷು ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಪರಮರ್ಷಿಭಿಃ|

03144017c ಸ್ಪೃಶ್ಯಮಾನಾ ಕರ್ಮೈಃ ಶೀತೈಃ ಪಾಂಡವೈಶ್ಚ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ||

03144018a ಸೇವ್ಯಮಾನಾ ಚ ಶೀತೇನ ಜಲಮಿಶ್ರೇಣ ವಾಯುನಾ|

03144018c ಪಾಂಚಾಲೀ ಸುಖಮಾಸಾದ್ಯ ಲೇಭೇ ಚೇತಃ ಶನ್ಯೈಃ ಶನ್ಯೈಃ||

ಶಾಂತಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಆ ಪರಮಖುಷಿಗಳು ಈ ರೀತಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿರಲು ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ಶೀತಲ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸವರುತ್ತಿರಲು, ಜಲಮಿಶ್ರಣವಾದ ತಣ್ಣಗಿನ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತಿರಲು ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪಾಂಚಾಲಿಯು ಮೆಲ್ಲನೇ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಳು.

03144019a ಪರಿಗೃಹ್ಯ ಚ ತಾಂ ದೀನಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಮಜಿನಸಂಸ್ತರೇ|

03144019c ತದಾ ವಿಶ್ರಾಮಯಾಮಾಸುರ್ಲಭ್ಯಸಂಜ್ಞಾಂ ತಪಸ್ವಿನೀಂ||

ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ಹಾಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣೆ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಮಲಗಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಆ ತಪಸ್ವಿನಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಚ್ಚರವಾಗುವವರೆಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

03144020a ತಸ್ಯಾ ಯಮೌ ರಕ್ತತಲೌ ಪಾದೌ ಪೂಜಿತಲಕ್ಷಣೌ|

03144020c ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಕಿಣಜಾತಾಭ್ಯಾಂ ಶನಕೈಃ ಸಂವವಾಹತುಃ||

ಅವಳಿ ನಕುಲ ಸಹದೇವರು ಕೆಳ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದ, ಮಂಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಅವಳ ಪಾದಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಮೆಲ್ಲನೆ ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು.

03144021a ಪರ್ಯಾಶ್ವಾಸಯದಪ್ಯೇನಾಂ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03144021c ಉವಾಚ ಚ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಭೀಮಸೇನಮಿದಂ ವಚಃ||

ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವಳಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಆಗ
ಆ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠನು ಭೀಮನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03144022a ಬಹವಃ ಪರ್ವತಾ ಭೀಮ ವಿಷಮಾ ಹಿಮದುರ್ಗಮಾಃ|

03144022c ತೇಷು ಕೃಷ್ಣಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕಥಂ ನು ವಿಚರಿಸ್ಯತಿ||

“ಮಹಾಬಾಹು ಬೀಮ! ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಷಮವಾದ ಹಿಮದಿಂದ ಕೂಡಿ
ದುರ್ಗಮವಾದ ಪರ್ವತಗಳಿವೆ. ಕೃಷ್ಣೆಯು ಹೇಗೆತಾನೇ ಅವುಗಳನ್ನು
ಏರಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಬಲ್ಲಳು?”

03144023 ಭೀಮಸೇನ ಉವಾಚ|

03144023a ತ್ವಾಂ ರಾಜನ್ರಾಜಪುತ್ರೀಂ ಚ ಯಮೌ ಚ ಪುರುಷರ್ಷಭೌ|

03144023c ಸ್ವಯಂ ನೇಷ್ಯಾಮಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಾ ವಿಷಾದೇ ಮನಃ ಕೃಥಾಃ||

ಭೀಮಸೇನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ರಾಜೇಂದ್ರ! ನಿನ್ನನ್ನು,
ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಪುರುಷರ್ಷಭರಾದ ಈ ನಕುಲ
ಸಹದೇವರನ್ನು ಸ್ವಯಂ ನಾನೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ
ಮನಸ್ಸು ದುಃಖಿಸದಿರಲಿ!

03144024a ಅಥ ವಾಸೌ ಮಯಾ ಜಾತೋ ವಿಹಗೋ ಮದ್ಬಲೋಪಮಃ|

03144024c ವಹೇದನಘ ಸರ್ವಾನ್ನೋ ವಚನಾತ್ತೇ ಘತೋತ್ಕಚಃ||

ಅಥವಾ ಅನಘ! ನೀನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ
ಬಲಶಾಲಿಯಾದ, ಹಾರಿಹೋಗಬಲ್ಲ ನನ್ನ ಮಗ ಘಟೋತ್ಕನು
ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.”

03144025 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03144025a ಅನುಜ್ಞಾತೋ ಧರ್ಮರಾಜ್ಞಾ ಪುತ್ರಂ ಸಸ್ಮಾರ ರಾಕ್ಷಸಂ|

03144025c ಘಟೋತ್ಕಚಶ್ಚ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸ್ಮೃತಮಾತ್ರಃ ಪಿತುಸ್ತದಾ||

03144025e ಕೃತಾಂಜಲಿರುಪಾತಿಷ್ಠದಭಿವಾದ್ಯಾಥ ಪಾಂಡವಾನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮರಾಜನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅವನು ತನ್ನ ರಾಕ್ಷಸ ಮಗನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಸ್ಮರಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಘಟೋತ್ಕಚನು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03144026a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಸ ಚ ತೈರಭಿನಂದಿತಃ|

03144026c ಉವಾಚ ಭೀಮಸೇನಂ ಸ ಪಿತರಂ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ||

ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ವಂದಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅವರಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಆ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮನು ತನ್ನ ತಂದೆ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03144027a ಸ್ಮೃತೋಽಸ್ಮಿ ಭವತಾ ಶೀಘ್ರಂ ಶುಶ್ರೂಷುರಹಮಾಗತಃ|

03144027c ಆಜ್ಞಾಪಯ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸರ್ವಂ ಕರ್ತಾಸ್ಮ್ಯಸಂಶಯಂ||

03144027e ತಚ್ಛ್ವಾ ಭೀಮಸೇನಸ್ತು ರಾಕ್ಷಸಂ ಪರಿಷ್ವಜೇ||

“ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾಬಾಹೋ! ಆಜ್ಞಾಪಿಸು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.” ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭೀಮಸೇನನು ಆ

ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಗಂಧಮಾದನಪ್ರವೇಶೇ
ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಗಂಧಮಾದನಪ್ರವೇಶವೆಂಬ ನೂರಾನಲ್ವತ್ಸಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೪೫

ಘಟೋತ್ಕಚನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪಾಂಡವರು
ಗಂಧಮಾದನವನ್ನೇರುವುದು (೧-೧೦). ನರ-ನಾರಾಯಣರ ಆಶ್ರಮ
ವರ್ಣನೆ; ಅಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ನೆಲೆಸಿದುದು (೧೧-೪೩).

03145001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03145001a ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ಬಲವಾಂ ಶೂರಃ ಸದ್ಯೋ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ|

03145001c ಭಕ್ತೋಽಸ್ಮಾನೌರಸಃ ಪುತ್ರೋ ಭೀಮ ಗೃಹ್ಣಾತು ಮಾತರಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೀಮ ! ನಿನ್ನ ಔರಸ ಪುತ್ರನೂ ನಮ್ಮ
ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಈ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಬಲವಂತ ಶೂರ
ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವನು ಸದ್ಯ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳಲಿ.

03145002a ತವ ಭೀಮ ಬಲೇನಾಹಮತಿಭೀಮಪರಾಕ್ರಮ|

03145002c ಅಕ್ಷತಃ ಸಹ ಪಾಂಚಾಲ್ಯಾ ಗಚ್ಛೇಯಂ ಗಂಧಮಾದನಂ||

ಭೀಮ ! ನಿನ್ನ ಬಲದಿಂದಲೂ ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ
ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದಲೂ ನಾವು ಪಾಂಚಾಲಿಯೊಡನೆ ಏನೂ ಕಷ್ಟಪಡದೇ
ಗಂಧಮಾದನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.”

03145003 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03145003a ಭ್ರತುರ್ವ ಚನಮಾಜ್ಞಾಯ ಭೀಮಸೇನೋ ಘಟೋತ್ಕಚಂ|

03145003c ಆದಿದೇಶ ನರವ್ಯಾಘ್ರಸ್ತನಯಂ ಶತ್ರುಕರ್ಶನಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಣ್ಣನ ಮಾತನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ
ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಭೀಮಸೇನನು ತನ್ನ ಮಗ ಶತ್ರುಕರ್ಶನ ಘಟೋತ್ಕಚನಿಗೆ
ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತನು.

03145004a ಹೈಡಿಂಬೇಯ ಪರಿಶ್ರಾಂತಾ ತವ ಮಾತಾಪರಾಜಿತಾ|

03145004c ತ್ವಂ ಚ ಕಾಮಗಮಸ್ತಾತ ಬಲವಾನ್ವಹ ತಾಂ ಖಗ||

“ಹಿಡಿಂಬೆಯ ಮಗನೇ ! ಸೋಲನ್ನೇ ಅರಿಯದ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯು
ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಮಗೂ ! ನೀನಾದರೋ
ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ ಮತ್ತು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬಲ್ಲೆ. ಇವಳನ್ನು
ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗು.

03145005a ಸ್ಕಂಧಮಾರೋಪ್ಯ ಭದ್ರಂ ತೇ ಮಧ್ಯೇಽಸ್ಮಾಕಂ ವಿಹಾಯಸಾ|

03145005c ಗಚ್ಛ ನೀಚಿಕಯಾ ಗತ್ಯಾ ಯಥಾ ಚೈನಾಂ ನ ಪೀಡಯೇಃ||

ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ! ಅವಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ
ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮಧ್ಯೆ, ಅವಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ
ಹೆಚ್ಚು ಮೇಲೆ ಹೋಗದೇ ಕೆಳಗಿನಿಂದಲೇ ಹಾರುತ್ತಾ ಹೋಗು.”

03145006 ಘಟೋತ್ಕಚ ಉವಾಚ

03145006a ಧರ್ಮರಾಜಂ ಚ ಧೌಮ್ಯಂ ಚ ರಾಜಪುತ್ರೀಂ ಯಮೌ ತಥಾ|

03145006c ಏಕೋಽಪ್ಯಹಮಲಂ ವೋಢುಂ ಕಿಮುತಾದ್ಯ ಸಹಾಯವಾನ್||

ಘಟೋತ್ಕಚನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನೂ,
ಧೌಮ್ಯನನ್ನೂ, ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಕುಲ ಸಹದೇವರನ್ನೂ
ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಲ್ಲೆ. ಇಂದು ಸಹಾಯವಿರುವುದರಿಂದ
ನನಗೇನು?”

03145007 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03145007a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತಃ ಕೃಷ್ಣಾಮುವಾಹ ಸ ಘಟೋತ್ಕಚಃ|

03145007c ಪಾಂಡೂನಾಂ ಮಧ್ಯಗೋ ವೀರಃ ಪಾಂಡವಾನಪಿ ಚಾಪರೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಘಟೋತ್ಕಚನು
ಇತರರು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ತಾನು ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು
ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಪಾಂಡವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಟನು.

03145008a ಲೋಮಶಃ ಸಿದ್ಧಮಾರ್ಗೇಣ ಜಗಾಮಾನುಪಮದ್ಯುತಿಃ|

03145008c ಸ್ವೇನೈವಾತ್ಮಪ್ರಭಾವೇನ ದ್ವಿತೀಯ ಇವ ಭಾಸ್ಕರಃ||

ಅಮಿತದ್ಯುತಿ ಲೋಮಶನು ತನ್ನದೇ ಆತ್ಮ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಎರಡನೆಯ

ಭಾಸ್ಕರನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋದನು.

03145009a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚಾಪಿ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸಮುಪಾದಾಯ ರಾಕ್ಷಸಾಃ|

03145009c ನಿಯೋಗಾದ್ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ಜಗ್ಮುರ್ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಾಃ||

ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ತಮ್ಮ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಆ ಇಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದರು.

03145010a ಏವಂ ಸುರಮಣೀಯಾನಿ ವನಾನ್ಯುಪವನಾನಿ ಚ|

03145010c ಆಲೋಕಯಂತಸ್ತೇ ಜಗ್ಮುರ್ವಿಶಾಲಾಂ ಬದರೀಂ ಪ್ರತಿ||

03145011a ತೇ ತ್ವಾಶುಗತಿಭಿರ್ವೀರಾ ರಾಕ್ಷಸೈಸ್ತೈರ್ಮಹಾಬಲೈಃ|

03145011c ಉಹ್ಯಮಾನಾ ಯಯುಃ ಶೀಘ್ರಂ ಮಹದಧ್ವಾನಮಲ್ಪವತ್||

ಹೀಗೆ ರಮಣೀಯವಾಗಿರುವ ವನ-ಉಪವನಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅವರು ವಿಶಾಲ ಬದರಿಯ ಕಡೆ ಹೊರಟರು. ಮಹಾವೇಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಮಹಾಬಲಶಾಲೀ ವೀರ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೇರಿ ಅವರು ತುಂಬಾ ದೂರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದರು.

03145012a ದೇಶಾನ್ಮೇಚ್ಛಗಣಾಕೀರ್ಣಾನ್ನಾನಾರತ್ನಾಕರಾಯುತಾನ್|

03145012c ದದೃಶುರ್ಗಿರಿಪಾದಾಂಶ್ಚ ನಾನಾಧಾತುಸಮಾಚಿತಾನ್||

ಅವರು ಮೇಚ್ಛಗುಂಪುಗಳ ದೇಶಗಳನ್ನೂ, ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳ ಗಣಿಗಳನ್ನೂ, ನಾನಾ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಗಿರಿಪಾದಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದರು.

03145013a ವಿದ್ಯಾಧರಗಣಾಕೀರ್ಣಾನ್ಯುತಾನ್ವಾನರಕಿನ್ನರೈಃ|

03145013c ತಥಾ ಕಿಂಪುರುಷೈಶ್ಚೈವ ಗಂಧರ್ವೈಶ್ಚ ಸಮಂತತಃ||

03145014a ನದೀಜಾಲಸಮಾಕೀರ್ಣಾನ್ನಾನಾಪಕ್ಷಿರುತಾಕುಲಾನ್|

03145014c ನಾನಾವಿಧೈರ್ಮೃಗೈರ್ಜುಷ್ಪಾನ್ವಾನರೈಶ್ಚೋಪಶೋಭಿತಾನ್||

03145015a ತೇ ವ್ಯತೀತ್ಯ ಬಹುಂದೇಶಾನುತ್ತರಾಂಶ್ಚ ಕುರೂನಪಿ|

03145015c ದದೃಶುವಿವಿಧಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಕೈಲಾಸಂ ಪರ್ವತೋತ್ತಮಂ||

ಅವರು ವಿದ್ಯಾಧರ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ವಾನರ ಕಿನ್ನರರಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ಹಾಗೆಯೇ ಕಿಂಪುರುಷರೂ ಗಂಧರ್ವರೂ ಸೇರಿದ್ದ, ನದಿಗಳ ಜಾಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ನಾನಾಪಕ್ಷಿಕುಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ನಾನಾ ವಿಧದ ಮೃಗಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದ, ಮಂಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತಗೊಂಡಿದ್ದ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು, ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕುರುವನ್ನೂ ದಾಟಿ ವಿವಿಧಾಶ್ಚರ್ಯಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಉತ್ತಮ ಕಲಾಸ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕಂಡರು.

03145016a ತಸ್ಯಾಭ್ಯಾಶೇ ತು ದದೃಶುರ್ನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮಂ|

03145016c ಉಪೇತಂ ಪಾದಪೈರ್ದಿವ್ಯೈಃ ಸದಾಪುಷ್ಪಫಲೋಪಗೈಃ||

ಅದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮರಗಳು ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದ್ದ ನರ-ನಾರಾಯಣರ ಆಶ್ರಮವನ್ನೂ ಕಂಡರು.

03145017a ದದೃಶುಸ್ತಾಂ ಚ ಬದರೀಂ ವೃತ್ತಸ್ಕಂಧಾಂ ಮನೋರಮಾಂ|

03145017c ಸ್ನಿಗ್ಧಾಮವಿರಲಚ್ಚಾಯಾಂ ಶ್ರಿಯಾ ಪರಮಯಾ ಯುತಾಂ||

03145018a ಪತ್ರೈಃ ಸ್ನಿಗ್ಧೈರವಿರಲೈರುಪೇತಾಂ ಮೃದುಭಿಃ ಶುಭಾಂ|

03145018c ವಿಶಾಲಶಾಖಾಂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಾ ಮತಿದ್ಯುತಿಸಮನ್ವಿತಾಂ||

03145019a ಫಲೈರುಪಚಿತೈರ್ದಿವ್ಯೈರಾಚಿತಾಂ ಸ್ವಾದುಭಿರ್ಭುಶಂ|

03145019c ಮಧುಸ್ರವೈಃ ಸದಾ ದಿವ್ಯಾಂ ಮಹರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತಾಂ||

ದುಂಡನೆಯ ಬುಡವುಳ್ಳ, ಮನೋರಮವಾದ, ತೆಳುರೆಂಬೆಗಳಿಂದ ದಟ್ಟ ನೆರಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ, ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ದಟ್ಟ ಮೃದು ಚಿಗುರೆಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭಾರಿರೆಂಬೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ಸುಂದರವಾದ, ತುಂಬಾ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ, ಗಳಿತ ಹಣ್ಣುಗಳ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದ ಸಿಹಿಯು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ, ಸದಾ ದಿವ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಣಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತವಾದ ಬದರೀ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಂಡರು.

03145019e ಮದಪ್ರಮುದಿತೈರ್ನಿತ್ಯಂ ನಾನಾದ್ವಿಜಗಣೈರ್ಯುತಾಂ||

03145020a ಅದಂಶಮಶಕೇ ದೇಶೇ ಬಹುಮೂಲಫಲೋದಕೇ|

03145020c ನೀಲಶಾದ್ವಲಸಂಚನ್ನೇ ದೇವಗಂಧರ್ವಸೇವಿತೇ||

03145021a ಸುಸಮೀಕೃತಭೂಭಾಗೇ ಸ್ವಭಾವವಿಹಿತೇ ಶುಭೇ|

03145021c ಜಾತಾಂ ಹಿಮಮೃದುಸ್ಪರ್ಶೇ ದೇಶೇಽಪಹತಕಂಟಕೇ||

ಅದರಲ್ಲಿ ಸದಾ ಮದಭರಿತ ಚಿಲಿಪಿಲಿಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ನಾನಾರೀತಿಯ ಪಕ್ಷಿಸಂಕುಲಗಳಿದ್ದವು. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೊಳ್ಳೆಗಳಾಗಲೀ ನೋಣಗಳಾಗಲೀ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಗೆಡ್ಡೆಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತು ನೀರು ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಏರಿಳಿತಗಳಿಲ್ಲದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಹಿತವಾಗಿರುವ ಸುಂದರವಾಗಿರುವ ನೀಲಿಬಣ್ಣದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ದೇವಗಂಧರ್ವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳುಗಳಿರಲಿಲ್ಲ

ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಮಂಜು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು.

03145022a ತಾಮುಪೇತ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಸಹ ತೈರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ಷಭೈಃ|

03145022c ಅವತೇರುಸ್ತತಃ ಸರ್ವೇ ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯಂಧತಃ ಶನೈಃ||

ಅದರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಆ ಮಹಾತ್ಮರೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ಷಭರೂ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಭುಜಗಳಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದರು.

03145023a ತತಸ್ತಮಾಶ್ರಮಂ ಪುಣ್ಯಂ ನರನಾರಾಯಣಾಶ್ರಿತಂ|

03145023c ದದೃಶುಃ ಪಾಂಡವಾ ರಾಜನ್ಸಹಿತಾ ದ್ವಿಜಪುಂಗವೈಃ||

ರಾಜನ್! ಅನಂತರ ಪಾಂಡವರು ದ್ವಿಜಪುಂಗವರ ಸಹಿತ ಆ ಪುಣ್ಯ ನರ-ನಾರಾಯಣರ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿದರು.

03145024a ತಮಸಾ ರಹಿತಂ ಪುಣ್ಯಮನಾಮೃಷ್ಟಂ ರವೇಃ ಕರೈಃ|

03145024c ಕ್ಷುತ್ರೈಃ ತೋಷ್ಣದೋಷೈಶ್ಚ ವರ್ಜಿತಂ ಶೋಕನಾಶನಂ||

ಆ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣವು ತಲುಪದೇ ಇದ್ದರೂ ಕತ್ತಲೆಯೆನ್ನುವುದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅ ಪ್ರದೇಶವು ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಶೀತ, ಸೆಖೆಗಳಿಂದ ವರ್ಜಿತವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಶೋಕವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

03145025a ಮಹರ್ಷಿಗಣಸಂಬಾಧಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಾ ಲಕ್ಷಾ ಸಮನ್ವಿತಂ|

03145025c ದುಷ್ಟವೇಶಂ ಮಹಾರಾಜ ನರೈರ್ಧರ್ಮಬಹಿಷ್ಕೃತೈಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಗುಂಪುಕಟ್ಟಿತ್ತು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ

ತುಂಬಿತ್ತು. ಮಹಾರಾಜ ! ಧರ್ಮ ಬಹಿಷ್ಕೃತ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕರವಾಗುತ್ತದೆ.

03145026a ಬಲಿಹೋಮಾರ್ಚಿತಂ ದಿವ್ಯಂ ಸುಸಮ್ಯಕ್ಪಾನುಲೇಪನಂ|

03145026c ದಿವ್ಯಪುಷ್ಪೋಪಹಾರೈಶ್ಚ ಸರ್ವತೋಽಭಿವಿರಾಜಿತಂ||

ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಲಿಹರಣ, ಹೋಮ, ಅರ್ಚನೆಗಳೂ-ಸಮ್ರಾಜ್ಯನ ಅನುಲೇಪನಾದಿಗಳೂ ಅನವರತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ದಿವ್ಯ ಪುಷ್ಪಹಾರಗಳಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು.

03145027a ವಿಶಾಲೈರಗ್ನಿಶರಣೈಃ ಸ್ತುಗ್ಭಾಂಡೈರಾಚಿತಂ ಶುಭೈಃ|

03145027c ಮಹದ್ಭಿಸ್ತೋಯಕಲಶೈಃ ಕರಿನೈಶ್ಚೋಪಶೋಭಿತಂ||

03145027e ಶರಣ್ಯಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷನಿನಾದಿತಂ||

ವಿಶಾಲ ಸ್ತುಕ್-ಸ್ತುವ-ಬಾಂಡಾದಿಗಳು ಸದಾ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸುಂದರ ಅಗ್ನಿಗಾರಗಳಿದ್ದವು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ನೀರಿನ ಕಲಶಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯದಾಯಕವಾದ ಆ ಆಶ್ರಮವು ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷದಿಂದ ಮೊಳಗುತ್ತಿತ್ತು.

03145028a ದಿವ್ಯಮಾಶ್ರಯಣೀಯಂ ತಮಾಶ್ರಮಂ ಶ್ರಮನಾಶನಂ|

03145028c ಶ್ರಿಯಾ ಯುತಮನಿರ್ದೇಶ್ಯಂ ದೇವಚರ್ಯೋಪಶೋಭಿತಂ||

03145029a ಫಲಮೂಲಾಶನ್ಯೆರ್ದಾಂತೈಶ್ಚೀರಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬರೈಃ|

03145029c ಸೂರ್ಯವೈಶ್ವಾನರಸಮೈಸ್ತಪಸಾ ಭಾವಿತಾತ್ಮಭಿಃ||

03145030a ಮಹರ್ಷಿಭಿರ್ಮೋಕ್ಷಪರೈರ್ಯತಿಭಿರ್ನಿಯತೇಂದ್ರಿಯೈಃ|

03145030c ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೈರ್ಮಹಾಭಾಗೈರುಪೇತಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಭಿಃ||

ಆ ದಿವ್ಯಾಶ್ರಮವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯಣೀಯವೂ, ಶ್ರಮವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂತಹುದೂ ಆಗಿತ್ತು. ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಆಶ್ರಮವು ದೇವತೆಗಳು ಸದಾಕಾಲ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನು ತಿಂದುಕೊಂಡು, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿರುವ, ನಾರುಡುಗೆ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ, ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯರ ತೇಜೋಸಮಾನರಾದ, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ, ಮೋಕ್ಷಪರರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ನಿಯತೇಂದ್ರಿಯರಾದ ಯತಿಗಳಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮಭೂತರಾದ ಮಹಾಭಾಗರಿಂದ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

03145031a ಸೋಽಭ್ಯಗಚ್ಛನ್ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಾನ್ಮುಷೀನ್ನಿಯತಃ ಶುಚಿಃ|

03145031c ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋ ಧೀಮಾನ್ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಧೀಮಂತ ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಋಷಿಗಳ ಬಳಿ ನಿಯತನಾಗಿ, ಶುಚಿಯಾಗಿ ಹೋದನು.

03145032a ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನೋಪಪನ್ನಾಸ್ತೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03145032c ಅಭ್ಯಗಚ್ಛಂತ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಸರ್ವ ಏವ ಮಹರ್ಷಯಃ||

03145032e ಆಶೀರ್ವಾದಾನ್ಮಯುಂಜಾನಾಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯನಿರತಾ ಭೃಶಂ||

03145033a ಪ್ರೀತಾಸ್ತೇ ತಸ್ಯ ಸತ್ಕಾರಂ ವಿಧಿನಾ ಪಾವಕೋಪಮಾಃ|

03145033c ಉಪಾಜಹ್ನುಶ್ಚ ಸಲಿಲಂ ಪುಷ್ಪಮೂಲಫಲಂ ಶುಚಿ||

ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ನೋಡಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಸುಪ್ರೀತರಾದರು.

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯನಿರತರಾದ ಅವರು ಅವರಿಗೆ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನೂ
ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿದರು. ಅಗ್ನಿಸಮಾನರಾದ ಅವರು
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿದ
ನೀರಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪ, ಮೂಲ, ಫಲಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು.

03145034a ಸ ತೈಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾಥ ಸತ್ಕಾರಮುಪನೀತಂ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ|

03145034c ಪ್ರಯತಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಥ ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೂ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು
ವಿನಯದಿಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

03145035a ತಂ ಶಕ್ರಸದನಪ್ರಖ್ಯಂ ದಿವ್ಯಗಂಧಂ ಮನೋರಮಂ|

03145035c ಪ್ರೀತಃ ಸ್ವರ್ಗೋಪಮಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪಾಂಡವಃ ಸಹ ಕೃಷ್ಣಯಾ||

03145036a ವಿವೇಶ ಶೋಭಯಾ ಯುಕ್ತಂ ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಚ ಸಹಾನಘ|

03145036c ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗೈಶ್ಚ ಸಹಾಚ್ಯುತಃ||

ಕೃಷ್ಣೆಯೊಡನೆ ಆ ಅನಘ ಅಚ್ಯುತ ಪಾಂಡವನು ತನ್ನ
ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಮತ್ತು ವೇದವೇದಾಂಗ ಪಾರಂಗತರಾದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗದಂತಿದ್ದ, ಇಂದ್ರನ
ಅರಮನೆಯಂತಿದ್ದ, ದಿವ್ಯಗಂಧಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಪುಣ್ಯಕರ

ಸುಂದರ ಅಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03145037a ತತ್ರಾಪಶ್ಯತ್ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ದೇವದೇವರ್ಷಿಪೂಜಿತಂ|

03145037c ನರನಾರಾಯಣಸ್ಥಾನಂ ಭಾಗೀರಥ್ಯೋಪಶೋಭಿತಂ||

03145038a ಮಧುಸ್ರವಫಲಾಂ ದಿವ್ಯಾಂ ಮಹರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತಾಂ|

03145038c ತಾಮುಪೇತ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ತೇಽವಸನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ||

ಅಲ್ಲಿ ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ದೇವದೇವರ್ಷಿಪೂಜಿತ ಭಾಗೀರಥಿಯಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಮಧುವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಹಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ದಿವ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತ ನರ-ನಾರಾಯಣರ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಹಿತ ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಅದರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಸತಿಮಾಡಿದನು.

03145039a ಆಲೋಕಯಂತೋ ಮೈನಾಕಂ ನಾನಾದ್ವಿಜಗಣಾಯುತಂ|

03145039c ಹಿರಣ್ಯಶಿಖರಂ ಚೈವ ತಚ್ಚ ಬಿಂದುಸರಃ ಶಿವಂ||

03145040a ಭಾಗೀರಥೀಂ ಸುತೀರ್ಥಾಂ ಚ ಶೀತಾಮಲಜಲಾಂ ಶಿವಾಂ|

03145040c ಮಣಿಪ್ರವಾಲಪ್ರಸ್ತಾರಾಂ ಪಾದಪೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ||

ನಾನಾ ದ್ವಿಜಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೈನಾಕದ ಬಂಗಾರದ ಶಿಖರವನ್ನು, ಸುಂದರ ಬಿಂದುಸರೋವರವನ್ನು, ಸುತೀರ್ಥ, ಮಂಗಳಕರ, ತಣ್ಣಗಿನ ಶುದ್ಧ ನೀರಿನ ಭಾಗೀರಥಿಯನ್ನು, ನೋಡುತ್ತಾ ಮಣಿಗಳಂತೆ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಮರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಅಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದರು.

03145041a ದಿವ್ಯಪುಷ್ಪಸಮಾಕೀರ್ಣಾಂ ಮನಸಃ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನೀಂ|

03145041c ವೀಕ್ಷಮಾಣಾ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ವಿಜಹ್ಯಸ್ತತ್ರ ಪಾಂಡವಾಃ||

03145042a ತತ್ರ ದೇವಾನ್ವಿತ್ಯಂಶ್ಚೈವ ತರ್ಪಯಂತಃ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03145042c ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹಿತಾ ವೀರಾ ನ್ಯವಸನ್ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ||

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದಿವ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರು ಅಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಆ ವೀರ ಪುರುಷರ್ಷಭರು ವಾಸಿಸಿದರು.

03145043a ಕೃಷ್ಣಾಸ್ತತ್ರ ಪಶ್ಯಂತಃ ಕ್ರೀಡಿತಾನ್ಯಮರಪ್ರಭಾಃ|

03145043c ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ನರವ್ಯಾಘ್ರಾ ರೇಮಿರೇ ತತ್ರ ಪಾಂಡವಾಃ||

ಅಮರಪ್ರಭರಾದ ಆ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಪಾಂಡವರು ದ್ರೌಪದಿಯ ವಿಚಿತ್ರ ಆಟಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿ ರಮಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಗಂಧಮಾದನಪ್ರವೇಶೇ
ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಗಂಧಮಾದನಪ್ರವೇಶವೆಂಬ ನೂರಾನಲ್ವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪುಷ್ಪ

ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿದ್ದ ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ನೋಡಿ ದ್ರೌಪದಿಯು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡೆಂದು ಭೀಮನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು (೧-೧೧). ಆ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಗಾಳಿಯು ಬರುವ ಕಡೆ ಭೀಮನು ಹೊರಡುವುದು; ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವನಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದುದು (೧೨-೫೮). ಬಾಳೆಯ ವನದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹನುಮಂತನು ಭೀಮನ ಶಂಖನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಚ್ಚಿತ್ತು. ಬಾಲವನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಡಿಯಲು ಆ ಶಬ್ದವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತೆಂದು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಭೀಮನು ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ, ಹತ್ತಿರಹೋಗಿ ಸಿಂಹನಾದಗೈದುದು (೫೯-೭೩). ಹನುಮಂತನು ಭೀಮನ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಮನುಷ್ಯರು ಬರಬಾರದ ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದು (೭೪-೮೧).

03146001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03146001a ತತ್ರ ತೇ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾಃ ಪರಮಂ ಶೌಚಮಾಸ್ಥಿತಾಃ|

03146001c ಷಡ್ರಾತ್ರಮವಸನ್ವೀರಾ ಧನಂಜಯದಿದ್ಯಕ್ಷಯಾ||

03146001e ತಸ್ಮಿನ್ವಿಹರಮಾಣಾಶ್ಚ ರಮಮಾಣಾಶ್ಚ ಪಾಂಡವಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಲ್ಲಿ ಆ ವೀರ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ

ಪಾಂಡವರು ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ರಂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅತ್ಯಂತ
ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಧನಂಜಯನನ್ನು ನೋಡುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ
ಆರು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದರು.

03146002a ಮನೋಜ್ಞೇ ಕಾನನವರೇ ಸರ್ವ ಭೂತಮನೋರಮೇ|

03146002c ಪಾದಪೈಃ ಪುಷ್ಪವಿಕಚೈಃ ಫಲಭಾರಾವನಾಮಿತೈಃ||

03146003a ಶೋಭಿತಂ ಸರ್ವತೋರಮೈಃ ಪುಂಸ್ಕೋಕಿಲಕುಲಾಕುಲೈಃ|

03146003c ಸ್ನಿಗ್ಧಪತ್ರೈರವಿರಲೈಃ ಶೀತಚ್ಚಾಯೈರ್ಮನೋರಮೈಃ||

03146004a ಸರಾಂಸಿ ಚ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾನಿ ಚ|

03146004c ಕಮಲೈಃ ಸೋತ್ಪಲೈಸ್ತತ್ರ ಭ್ರಾಜಮಾನಾನಿ ಸರ್ವಶಃ||

03146004e ಪಶ್ಯಂತಶ್ಚಾರುರೂಪಾಣಿ ರೇಮಿರೇ ತತ್ರ ಪಾಂಡವಾಃ||

ಮನೋಜ್ಞವಾದ, ಸರ್ವ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಮನೋರಮವಾದ, ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಕಾನನದಲ್ಲಿ, ಹೂಗಳ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ, ಹಣ್ಣಿನ
ಭಾರದಿಂದ ಬಾಗಿನಿಂತಿದ್ದ ಮರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ
ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ, ಗಂಡುಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕೂಗಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ,
ದಟ್ಟವಾದ ಚಿಗುರೆಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ಮನೋರಮ ತಣ್ಣಗಿನ
ನೆರಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ತಿಳಿನೀರಿನ ವಿಚಿತ್ರ ಸರೋವರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ,
ಕಮಲಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ತಾವರೆಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ
ಸುಂದರ ರೂಪಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ರಮಿಸಿದರು.

03146005a ಪುಣ್ಯಗಂಧಃ ಸುಖಿಸ್ಪರ್ಶೋ ವವೌ ತತ್ರ ಸಮೀರಣಃ|

03146005c ಹ್ಲಾದಯನ್ಪಾಂಡವಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸಕೃಷ್ಣಾನ್ಸದ್ವಿಜರ್ಷಭಾನ್||

ಅಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯವಾದ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುವ
ಮಂದಮಾರುತವು ದ್ರೌಪದಿಯೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವರನ್ನೂ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಆಹ್ಲಾದಗೊಳಿಸಿ ಬೀಸಿತು.

03146006a ತತಃ ಪೂರ್ವೋತ್ತರೋ ವಾಯುಃ ಪವಮಾನೋ ಯದ್ಯಚ್ಚ ಯಾ|

03146006c ಸಹಸ್ರಪತ್ರಮರ್ಕಾ ಭಂ ದಿವ್ಯಂ ಪದ್ಮಮುದಾವಹತ್||

ಆಗ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸತೊಡಗಿತು ಮತ್ತು ಅದು ಸಹಸ್ರ
ದಳಗಳ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ದಿವ್ಯ ಪದ್ಮವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದಿತು.

03146007a ತದಪಶ್ಯತ ಪಾಂಚಾಲೀ ದಿವ್ಯಗಂಧಂ ಮನೋರಮಂ|

03146007c ಅನಿಲೇನಾಹೃತಂ ಭೂಮೌ ಪತಿತಂ ಜಲಜಂ ಶುಚಿ||

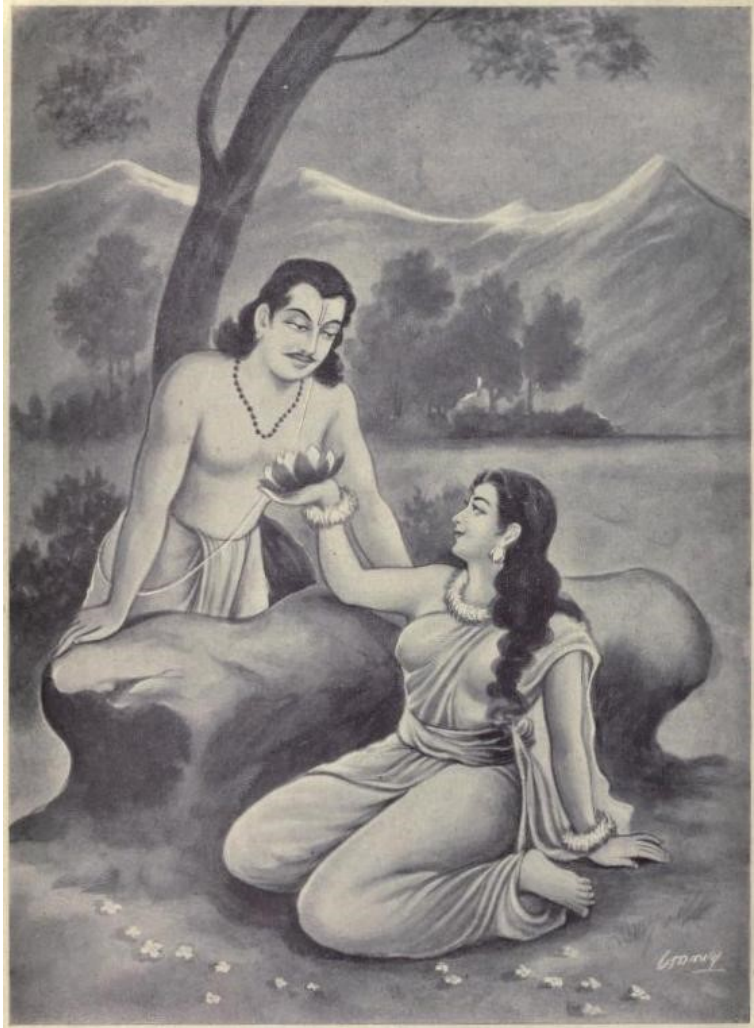
ಗಾಳಿಯು ಹೊತ್ತು ತಂದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದ
ಮನೋರಮವಾಗಿದ್ದ ದಿವ್ಯಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಆ
ಕಮಲವನ್ನು ಪಾಂಚಾಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯು ನೋಡಿದಳು.

03146008a ತಚ್ಛುಭಾ ಶುಭಮಾಸಾದ್ಯ ಸೌಗಂಧಿಕಮನುತ್ತಮಂ|

03146008c ಅತೀವ ಮುದಿತಾ ರಾಜನ್ಭೀಮಸೇನಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ರಾಜನ್! ಆ ಶುಭೆಯು ಆ ಶುಭ ಅನುತ್ತಮ ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪುಷ್ಪವನ್ನು
ಪಡೆದು ಅತೀವ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಳು ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ
ಹೇಳಿದಳು:

03146009a ಪಶ್ಯ ದಿವ್ಯಂ ಸುರುಚಿರಂ ಭೀಮ ಪುಷ್ಪಮನುತ್ತಮಂ|

03146009c ಗಂಧಸಂಸ್ಥಾನಸಂಪನ್ನಂ ಮನಸೋ ಮಮ ನಂದನಂ||

“ಭೀಮ ! ಈ ದಿವ್ಯ ಸುಂದರ ಅನುತ್ತಮ ಒಳ್ಳೆಯ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ನೋಡು !

03146010a ಏತತ್ತು ಧರ್ಮರಾಜಾಯ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಪರಂತಪ|

03146010c ಹರೇರಿದಂ ಮೇ ಕಾಮಾಯ ಕಾಮ್ಯಕೇ ಪುನರಾಶ್ರಮೇ||

ಪರಂತಪ ! ಇದನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನು ಕಾಮ್ಯಕದಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೂ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ.

03146011a ಯದಿ ತೇಽಹಂ ಪ್ರಿಯಾ ಪಾರ್ಥ ಬಹೂನೀಮಾನ್ಯುಪಾಹರ|

03146011c ತಾನ್ಯಹಂ ನೇತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಕಾಮ್ಯಕಂ ಪುನರಾಶ್ರಮಂ||

ಪಾರ್ಥ ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವೆಯಾದರೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಹೂವುಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾನು ನಮ್ಮ ಕಾಮ್ಯಕವನದ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03146012a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತು ಪಾಂಚಾಲೀ ಭೀಮಸೇನಮನಿಂದಿತಾ|

03146012c ಜಗಾಮ ಧರ್ಮರಾಜಾಯ ಪುಷ್ಪಮಾದಾಯ ತತ್ತದಾ||

03146013a ಅಭಿಪ್ರಾಯಂ ತು ವಿಜ್ಞಾಯ ಮಹಿಷ್ಯಾಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಃ|

03146013c ಪ್ರಿಯಾಯಾಃ ಪ್ರಿಯಕಾಮಃ ಸ ಭೀಮೋ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ||

03146014a ವಾತಂ ತಮೇವಾಭಿಮುಖೋ ಯತಸ್ತತ್ಪುಷ್ಪಮಾಗತಂ|

03146014c ಆಜಿಹೀರ್ಷುರ್ಜಗಾಮಾಶು ಸ ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯಪರಾಣ್ಯಪಿ||

03146015a ರುಕ್ಮಪೃಷ್ಠಂ ಧನುರ್ಗೃಹ್ಯ ಶರಾಂಶ್ಚಾಶ್ರೀವಿಷೋಪಮಾನ್|

03146015c ಮೃಗರಾಡಿವ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಪ್ರಭಿನ್ನ ಇವ ಕುಂಜರಃ||

ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅನಿಂದೆತೆ ಪಾಂಚಾಲಿಯು

ಧರ್ಮರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದಳು.

ರಾಣಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಪುರುಷರ್ಷಭ ಭೀಮನು,

ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಮಾಡುವ ಆ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮ

ಭೀಮನು, ಆ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಗಾಳಿಯು ಬರುವ ಕಡೆ

ಮುಖಮಾಡಿ, ಬಂಗಾರದ ಕೊನೆಯಿರುವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತು

ಸರ್ಪಗಳಂತಿರುವ ಶರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕೃದ್ಧನಾದ ಸಿಂಹನಂತೆ

ಮತ್ತು ಮದವೇರಿದ ಆನೆಯಂತೆ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು

ತರಲೆಂದು ತಕ್ಷಣವೇ ಹೊರಟನು.

03146016a ದ್ರೌಪದ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯಮನ್ವಿಚ್ಛನ್ಸ್ವ ಬಾಹುಬಲಮಾಶ್ರಿತಃ|

03146016c ವ್ಯಪೇತಭಯಸಮೋಹಃ ಶೈಲಮಭ್ಯಪತದ್ಬಲೀ||

ದ್ರೌಪದಿಯ ಸಂತೋಷದ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಮತ್ತು ತನ್ನ

ಬಲವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಆ ಬಲಿಯು ಭಯ ಸಮೋಹಗಳನ್ನು ತೊರೆದು

ಪರ್ವತದ ಕಡೆ ನಡೆದನು.

03146017a ಸ ತಂ ದ್ರುಮಲತಾಗುಲ್ಮಚ್ಛನ್ನ್ ನೀಲಶಿಲಾತಲಂ|

03146017c ಗಿರಿಂ ಚಚಾರಾರಿಹರಃ ಕಿನ್ನರಾಚರಿತಂ ಶುಭಂ||

ಅರಿಹರನು ಕಿನ್ನರರು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ನೀಲಿ ಕಲ್ಲುಗಳ ನೆಲದ, ಮರ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಆ ಸುಂದರ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದನು.

03146018a ನಾನಾವರ್ಣಧರೈಶ್ಚಿತ್ರಂ ಧಾತುದ್ರುಮಮೃಗಾಂಡಜೈಃ|

03146018c ಸರ್ವಭೂಷಣಸಂಪೂರ್ಣಂ ಭೂಮೇರ್ಭುಜಮಿವೋಚ್ಚಿ ತಂ||

ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಧಾತುಗಳಿಂದ, ಮರಗಳಿಂದ, ಮೃಗಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಪರ್ವತವು ಭೂಮಿಯ ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತ ತೋಳಿನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

03146019a ಸರ್ವರ್ತುರಮಣೀಯೇಷು ಗಂಧಮಾದನಸಾನುಷು|

03146019c ಸಕ್ತಚಕ್ಷುರಭಿಪ್ರಾಯಂ ಹೃದಯೇನಾನುಚಿಂತಯನ್||

ಎಲ್ಲ ಋತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಮಣೀಯವಾಗಿದ್ದ ಗಂಧಮಾದನ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೆರಡನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿದನು.

03146020a ಪುಂಸ್ಕೋಕಿಲನಿನಾದೇಷು ಷಟ್ಪದಾಭಿರುತೇಷು ಚ|

03146020c ಬದ್ಧಶ್ರೋತ್ರಮನಶ್ಚಕ್ಷುರ್ಜಗಾಮಾಮಿತವಿಕ್ರಮಃ||

ಗಂಡುಕೋಕಿಲಗಳ ನಿನಾದದಿಂದ ಮತ್ತು ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಆ ಪರ್ವತದೆಡೆಗೆ ತನ್ನ ಕಿವಿ-ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನಿರಿಸಿ ಆ ಅಮಿತವಿಕ್ರಮನು ನಡೆದನು.

03146021a ಜಿಘ್ರಮಾಣೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಸರ್ವರ್ತುಕುಸುಮೋದ್ಭವಂ|

03146021c ಗಂಧಮುದ್ದಾಪಮುದ್ದಾಮೋ ವನೇ ಮತ್ತ ಇವ ದ್ವಿಪಃ||

ಸರ್ವ ಋತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆ ಪುಷ್ಪದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದ
ಸುವಾಸನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯು
ಮದವೇರಿದ ಆನೆಯಂತೆ ಮೂಸುತ್ತಾ ಗಂಧಮಾದನದ ಕಡೆ
ಹೊರಟನು.

03146022a ಹ್ರಿಯಮಾಣಶ್ರಮಃ ಪಿತ್ರಾ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟತನೂರುಹಃ|

03146022c ಪಿತುಃ ಸಂಸ್ಪರ್ಶಶೀತೇನ ಗಂಧಮಾದನವಾಯುನಾ||

ಅವನ ತಂದೆಯು ಗಂಧಮಾದನದಿಂದ ಬೀಸುವ ಛಳಿ ಗಾಳಿಯ
ಮೂಲಕ ಅವನ ಆಯಾಸವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಮೈ
ನವಿರೇಳಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು.

03146023a ಸ ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಸುರಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತಂ|

03146023c ವಿಲೋಡಯಾಮಾಸ ತದಾ ಪುಷ್ಪಹೇತೋರರಿಂದಮಃ||

ಹೀಗೆ ಪುಷ್ಪದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅರಿಂದಮನು ಆ ಯಕ್ಷ-ಗಂಧರ್ವ-
ಸುರ-ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಣಗಳು ಪೂಜಿಸುವ ಜಾಗಗಳಿಂದ ಹಾದು
ಹೋದನು.

03146024a ವಿಷಮಚ್ಛೇದರಚಿತ್ರೈರನುಲಿಪ್ತಮಿವಾಂಗುಲೈಃ|

03146024c ವಿಮಲೈರ್ಧಾ ತುವಿಚ್ಛೇದೈಃ ಕಾಂಚನಾಂಜನರಾಜತೈಃ||

ವಿವಿಧ ವರ್ಣಗಳ - ಕಪ್ಪು, ಚಿನ್ನ, ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಧಾತುಗಳು,

ಸಮ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಆ ಶೈಲಕ್ಕೆ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಲಾಗಿದೆಯೋ ಎಂದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

03146025a ಸಪಕ್ಷಮಿವ ನೃತ್ಯಂತಂ ಪಾರ್ಶ್ವಲಗ್ನೈಃ ಪಯೋಧರೈಃ|

03146025c ಮುಕ್ತಾಹಾರೈರಿವ ಚಿತಂ ಚ್ಯುತೈಃ ಪ್ರಸ್ರವಣೋದಕೈಃ||

ಎರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳು ತಾಗಿಕೊಂಡು ಅದು ರೆಕ್ಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಧುಮುಕುತ್ತಿರುವ ನದೀ ಧಾರೆಗಳು ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು.

03146026a ಅಭಿರಾಮನದೀಕುಂಜನಿರ್ಝರೋದರಕಂದರಂ|

03146026c ಅಪ್ಸರೋನೂಪುರರವೈಃ ಪ್ರನೃತ್ಯಬಹುಬಹಿಣಂ||

ಅದರ ನದಿಗಳು, ವನಗಳು, ಜಲಪಾತಗಳು ಮತ್ತು ಕಂದರಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು ನವಿಲುಗಳು ಅಪ್ಸರೆಯರ ಕಾಲ್ಗಿಜ್ಜೆಯ ನಾದಕ್ಕೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.

03146027a ದಿಗ್ವಾರಣವಿಷಾಣಾಗ್ರೈರ್ಘೋಷೋಪಲಶಿಲಾತಲಂ|

03146027c ಸ್ತುಸ್ತಾಂಶುಕಮಿವಾಕ್ಷೋಭೈರ್ನಿಮ್ನಾಗಾನಿಸೃತೈರ್ಜಲೈಃ||

ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ದಿಗ್ಗಜಗಳು ತಮ್ಮ ಸೊಂಡಿಲುಗಳ ತುಟಿಗಳಿಂದ ಶಿಲಾತಲವನ್ನು ತಿಕ್ಕಲು ಅದರಿಂದ ಹೊರಚಿಮ್ಮಿದ ನದಿಯು ಪರ್ವತದ ಕೆಳಗೆ ಹರಿದುಬಂದು ತನ್ನ ಶುದ್ಧ ಜಲದಿಂದ ಪರ್ವತದ ಪಕ್ಕಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

03146028a ಸಶಷ್ಟಕವಲೈಃ ಸ್ವಸ್ಥೈರದೂರಪರಿವರ್ತಿಭಿಃ|

03146028c ಭಯಸ್ಯಾಜ್ಞೈಶ್ಚ ಹರಿಣೈಃ ಕೌತೂಹಲನಿರೀಕ್ಷಿತಃ||

ಭಯವನ್ನೇ ಅರಿಯದ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದಿದ್ದ ಜಿಂಕೆಗಳು ಬಾಯಿತುಂಬಾ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು.

03146029a ಚಾಲಯನ್ನೂರುವೇಗೇನ ಲತಾಜಾಲಾನ್ಯನೇಕಶಃ|

03146029c ಆಕ್ರೀಡಮಾನಃ ಕೌಂತೇಯಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ವಾಯುಸುತೋ ಯಯೌ||

03146030a ಪ್ರಿಯಾಮನೋರಥಂ ಕರ್ತುಮುದ್ಯತಶ್ಚಾರುಲೋಚನಃ|

03146030c ಪ್ರಾಂಶುಃ ಕನಕತಾಲಾಭಃ ಸಿಂಹಸಂಹನನೋ ಯುವಾ||

03146031a ಮತ್ತವಾರಣವಿಕ್ರಾಂತೋ ಮತ್ತವಾರಣವೇಗವಾನ್|

03146031c ಮತ್ತವಾರಣತಾಂರಾಕ್ಷೋ ಮತ್ತವಾರಣವಾರಣಃ||

03146032a ಪ್ರಿಯಪಾಶ್ವೋರ್ವವಿಷ್ವಾಭಿವ್ಯಾಪೃತ್ವಾಭಿವಿಚೇಷ್ಟಿತೈಃ|

03146032c ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಯೋಷಾಭಿರದೃಶ್ಯಾಭಿನಿರೀಕ್ಷಿತಃ||

ತನ್ನ ತೊಡೆಗಳ ಬಲದಿಂದ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಹರಿದು ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಿಯೆಯ ಮನೋರಥವನ್ನು ಪೂರೈಸಲೋಸುಗ ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯ ನಡುಗೆಯಲ್ಲಿ, ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯ ವೇಗದಲ್ಲಿ, ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯಂತೆ ತಾಮ್ರದ ಬಣ್ಣದ ಕಣ್ಣುಗಳಿರುವ ಅವನು ಇನ್ನೊಂದು ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬಲ್ಲನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮುದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸುಂದರ ಕಣ್ಣಿನ, ತರುಣ ಸಿಂಹದಂತೆ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ಬಂಗಾರದ ತಾಳವೃಕ್ಷದಂತೆ ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದ,

ವಾಯುಪುತ್ರ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೌಂತೇಯನನ್ನು ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ತಮ್ಮ
ಸಂಗಾತಿಗಳೊಡನೆ ಕುಳಿತು ಕಾಮಚೇಷ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಯಕ್ಷರೂ
ಗಂಧರ್ವರೂ ನೋಡಿದರು.

03146033a ನವಾವತಾರಂ ರೂಪಸ್ಯ ವಿಕ್ರೀಣನ್ನಿವ ಪಾಂಡವಃ|

03146033c ಚಚಾರ ರಮಣೀಯೇಷು ಗಂಧಮಾದನಸಾನುಷು||

ರೂಪದ ಹೊಸ ಅವತಾರವನ್ನೇ ಮಾರಾಟಕ್ಕಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ
ಆ ಪಾಂಡವನು ರಮಣೀಯ ಗಂಧಮಾದನದ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ
ಮುಂದುವರೆದನು.

03146034a ಸಂಸ್ಮರನ್ವಿವಿಧಾನ್ಕ್ಲೇಶಾನ್ದಯೋಧನಕೃತಾನ್ಬಹೂನ್|

03146034c ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ವನವಾಸಿನ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯಂ ಕರ್ತುಂ ಸಮುದ್ಯತಃ||

ವನವಾಸಿನಿಯಾಗಿದ್ದ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಲೋಸುಗ
ಹೊರಟ ಅವನು ದುರ್ಯೋಧನನು ನೀಡಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು
ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡನು.

03146035a ಸೋಽಚಿಂತಯದ್ಗತೇ ಸ್ವರ್ಗಮರ್ಜುನೇ ಮಯಿ ಚಾಗತೇ|

03146035c ಪುಷ್ಪಹೇತೋಃ ಕಥಂ ನ್ವಾಯಃ ಕರಿಷ್ಯತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದನು: “ಅರ್ಜುನನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ
ಹೋದಮೇಲೆ ಮತ್ತು ನಾನೂ ಕೂಡ ಈ ಹೂವಿನ ಕಾರಣದಿಂದ
ಹೋದನಂತರ ಆರ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ?

03146036a ಸ್ನೇಹಾನ್ನರವರೋ ನೂನಮವಿಶ್ವಾಸಾದ್ವನಸ್ಯ ಚ|

03146036c ನಕುಲಂ ಸಹದೇವಂ ಚ ನ ಮೋಕ್ಷ್ಯತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಅವರಿಬ್ಬರ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ವನದ ಕುರಿತು ಅವನಿಗಿದ್ದ
ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನರವರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಕುಲ ಸಹದೇವರನ್ನೂ
ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾರ !

03146037a ಕಥಂ ನು ಕುಸುಮಾವಾಪ್ತಿಃ ಸ್ಯಾಚ್ಛೇಫ್ರಮಿತಿ ಚಿಂತಯನ್|

03146037c ಪ್ರತಸ್ಥೇ ನರಶಾರ್ದೂಲಃ ಪಕ್ಷಿರಾಡಿವ ವೇಗಿತಃ||

03146038a ಕಂಪಯನ್ಮೈದಿನೀಂ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ನಿರ್ಘಾತ ಇವ ಪರ್ವಸು|

03146038c ತ್ರಾಸಯನ್ಗಜಯುಧಾನಿ ವಾತರಂಹಾ ವೃಕೋದರಃ||

03146039a ಸಿಂಹವ್ಯಾಫ್ರಗಣಾಂಶ್ಚೈವ ಮರ್ದಮಾನೋ ಮಹಾಬಲಃ|

03146039c ಉನ್ಮೂಲಯನ್ಮಹಾವೃಕ್ಷಾನ್ಪೋಥಯಂಶ್ಚೋರಸಾ ಬಲೀ||

03146040a ಲತಾವಲ್ಲಿಶ್ಚ ವೇಗೇನ ವಿಕರ್ಷನ್ಪಾಂಡುನಂದನಃ|

03146040c ಉಪರ್ಯುಪರಿ ಶೈಲಾಗ್ರಮಾರುರುಕ್ಷುರಿವ ದ್ವಿಪಃ||

03146040e ವಿನರ್ದಮಾನೋಽತಿಭೃಶಂ ಸವಿದ್ಯುದಿವ ತೋಯದಃ||

ಅತಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯಲಿ?" ಎಂದು
ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಆ ನರಶಾರ್ದೂಲನು ಪಕ್ಷಿರಾಜನಂತೆ ವೇಗದಿಂದ, ತನ್ನ
ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಪರ್ವಕಾಲವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತಾ, ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡುಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸುತ್ತಾ
ನಡೆದನು. ಹುಲಿ-ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ, ತನ್ನ ಎದೆಯೊಡ್ಡಿ
ಮಹಾ ಮರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯುತ್ತಾ, ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹರಿಯುತ್ತಾ

ವೇಗದಿಂದ ಆ ಮಹಾಬಲಿ ಪಾಂಡುನಂದನ ವ್ಯಕೋದರನು,
ಪರ್ವತದ ತುದಿಗೆ ಹೋಗಲು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ಮಿಂಚಿನ
ಅಂಚುಗಳ ಮೋಡದಂತೆ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದುವರೆದನು.

03146041a ತಸ್ಯ ಶಬ್ದೇನ ಘೋರೇಣ ಧನುರ್ಘೋಷೇಣ ಚಾಭಿಭೋ|

03146041c ತ್ರಸ್ತಾನಿ ಮೃಗಯೂಥಾನಿ ಸಮಂತಾದ್ವಿಪ್ರದುದ್ರುವಃ||

ವಿಭೋ! ಅವನ ಆ ಘೋರ ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಧನುರ್ಘೋಷವನ್ನು ಕೇಳಿ
ಮೃಗಗಳ ಹಿಂಡುಗಳು ಹೆದರಿ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಓಡಿದವು.

03146042a ಅಥಾಪಶ್ಯನ್ಮಹಾಬಾಹುರ್ಗಂಧಮಾದನಸಾನುಷು|

03146042c ಸುರಮ್ಯಂ ಕದಲೀಷಂಡಂ ಬಹುಯೋಜನವಿಸ್ತೃತಂ||

ಆಗ ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದ ಕಂದರದಲ್ಲಿ
ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ ಬಹುಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಬಾಳೆಯ
ವನವನ್ನು ಕಂಡನು.

03146043a ತಮಭ್ಯಗಚ್ಚದ್ವೇಗೇನ ಕ್ಷೋಭಯಿಷ್ಯನ್ಮಹಾಬಲಃ|

03146043c ಮಹಾಗಜ ಇವಾಸ್ತ್ರಾವೀ ಪ್ರಭಂಜನ್ವಿವಿಧಾನ್ತು ಮಾನ್||

ಮಹಾಬಲಿ ಭೀಮನು ಅದನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ವೇಗದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗಿ ಕೆನ್ನೆಯೊಡೆದ ಮಹಾ ಆನೆಯಂತೆ ಹಲವಾರು ಬಾಳೆಯ
ಮರಗಳನ್ನು ತುಳಿದು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದನು.

03146044a ಉತ್ಪಾಟ್ಯ ಕದಲೀಸ್ಕಂಧಾನ್ಬಹುತಾಲಸಮುಚ್ಚಯಾನ್|

03146044c ಚಿಕ್ಷೇಪ ತರಸಾ ಭೀಮಃ ಸಮಂತಾದ್ಬಲಿನಾಂ ವರಃ||

ಬಲಶಾಲಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಮನು ತಾಳೆಯ ಮರಗಳಂತೆ
ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಬಾಳೆಯ ಮರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು
ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಎಸೆದನು.

03146045a ತತಃ ಸತ್ತ್ವಾನ್ಯುಪಾಕ್ರಾಮನ್ಬಹೂನಿ ಚ ಮಹಾಂತಿ ಚ|

03146045c ರುರುವಾರಣಸಂಘಾಶ್ಚ ಮಹಿಷಾಶ್ಚ ಜಲಾಶ್ರಯಾಃ||

ಆಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಲವಾರು ಮಹಾ ಮೃಗಗಳು - ರುರು ಜಿಂಕೆಗಳು,
ಎಮ್ಮೆಗಳು, ಮಂಗಗಳು ಮತ್ತು ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು - ಹೊರಗೆ
ಓಡಿಬಂದವು.

03146046a ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರಾಶ್ಚ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾ ಭೀಮಸೇನಮಭಿದ್ರವನ್|

03146046c ವ್ಯಾದಿತಾಸ್ಯಾ ಮಹಾರೌದ್ರಾ ವಿನದಂತೋಽತಿಭೀಷಣಾಃ||

ಸಿಟ್ಟಿಗಿದ್ದ ಹುಲಿ-ಸಿಂಹಗಳು ಮಹಾರೌದ್ರವಾಗಿ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತ
ಅತಿಭೀಷಣರಾಗಿ ಭೀಮಸೇನನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದವು.

03146047a ತತೋ ವಾಯುಸುತಃ ಕ್ರೋಧಾತ್ಸ್ವ ಬಾಹುಬಲಮಾಶ್ರಿತಃ|

03146047c ಗಜೇನಾಘ್ನನೃಜಂ ಭೀಮಃ ಸಿಂಹಂ ಸಿಂಹೇನ ಚಾಭಿಭೂಃ|

03146047e ತಲಪ್ರಹಾರೈರನ್ಯಾಂಶ್ಚ ವ್ಯಹನತ್ಪಾಂಡವೋ ಬಲೀ||

ಆಗ ವಾಯುಸುತ ಭೀಮನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ
ಆನೆಗಳನ್ನು ಆನೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು, ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ಸಿಂಹಗಳಿಂದ

ಹೊಡೆದು ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಗೈಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸಿದನು.

03146048a ತೇ ಹನ್ಯಮಾನಾ ಭೀಮೇನ ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರತರಕ್ಷವಃ|

03146048c ಭಯಾದ್ವಿಸಸೃಪುಃ ಸರ್ವೇ ಶಕೃನ್ಮೂತ್ರಂ ಚ ಸುಸುವುಃ||

ಈ ರೀತಿ ಸಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭೀಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ ಮತ್ತು ಹಯೀನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಯದಿಂದ ಮಲಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಹಿಂದೆಸರಿದವು.

03146049a ಪ್ರವಿವೇಶ ತತಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತಾನಪಾಸ್ಯ ಮಹಾಬಲಃ|

03146049c ವನಂ ಪಾಂಡುಸುತಃ ಶ್ರೀಮಾಂ ಶಬ್ಧೇನಾಪೂರಯನ್ನಿಶಃ||

03146050a ತೇನ ಶಬ್ಧೇನ ಚೋಗ್ರೇಣ ಭೀಮಸೇನರವೇಣ ಚ|

03146050c ವನಾಂತರಗತಾಃ ಸರ್ವೇ ವಿತ್ರೇಸುರ್ಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ||

03146051a ತಂ ಶಬ್ಧಂ ಸಹಸಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಸಮೀರಿತಂ|

03146051c ಜಲಾರ್ದ್ರಪಕ್ಷಾ ವಿಹಗಾಃ ಸಮುತ್ಪೇತುಃ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಹೀಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸಿದ ನಂತರ ಆ ಮಹಾಬಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಾಂಡುವಿನ ಮಗನು ಆ ವನದ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೊಳಗುವಂತೆ ಜೋರಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸಿದನು. ನರವರ ಭೀಮಸೇನನ ಆ ಉಗ್ರ ಶಬ್ದವು ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ವ ಮೃಗ-ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ಹೆದರಿಸಿತು. ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಮೃಗ-ಪಕ್ಷಿಗಳು, ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಸೇರಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಒದ್ದೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳೊಡನೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ

ಹಾರಿದವು.

03146052a ತಾನೌದಕಾನ್ವಕ್ಷಿಗಣಾನ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಭರತರ್ಷಭಃ|

03146052c ತಾನೇವಾನುಸರನ್ಯಮ್ಯಂ ದದರ್ಶ ಸುಮಹತ್ಸರಃ||

03146053a ಕಾಂಚನ್ಯೈಃ ಕದಲೀಷಂಡ್ಯೈರ್ಮಂದಮಾರುತಕಂಪಿತೈಃ|

03146053c ವಿಜ್ಯಮಾನಮಿವಾಕ್ಷೋಭ್ಯಂ ತೀರಾಂತರವಿಸರ್ಪಿಭಃ||

ಆ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಭರತರ್ಷಭನು ಅವುಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗಿ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ರಮ್ಯ ಸರೋವರವನ್ನು ಕಂಡನು. ದಡದ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಬಾಳೆಯ ಮರದ ಎಲೆಗಳು ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿರಲು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅಲೆಗಳು ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು.

03146054a ತತ್ಸರೋಽಥಾವತೀರ್ಯಾಶು ಪ್ರಭೂತಕಮಲೋತ್ಪಲಂ|

03146054c ಮಹಾಗಜ ಇವೋದ್ಧಾಮಶ್ಚಿಕ್ರೀಡ ಬಲವದ್ಬಲೀ|

03146054e ವಿಕ್ರೀಡ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ನುಚಿರಮುತ್ತಾರಾಮಿತದ್ಯುತಿಃ||

ತಕ್ಷಣವೇ ಅವನು ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ನೀಲಿ ಕಮಲಗಳುಳ್ಳ ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದನು ಮತ್ತು ಆ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯು, ಬಂಧನವಿಲ್ಲದ ಮಹಾಗಜದಂತೆ ನೀರನ್ನು ಸೋಕಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಆಡಿ ಸರೋವರದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದನು.

03146055a ತತೋಽವಗಾಹ್ಯ ವೇಗೇನ ತದ್ವನಂ ಬಹುಪಾದಪಂ|

03146055c ದಧೌ ಚ ಶಂಖಂ ಸ್ವನವತ್ಸರ್ವಪ್ರಾಣೇನ ಪಾಂಡವಃ||

ಅನಂತರ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಆ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಪಾಂಡವನು

ಜೋರಾಗಿ ತನ್ನ ಶಂಖವನ್ನು ಊದಿದನು.

03146056a ತಸ್ಯ ಶಂಖಸ್ಯ ಶಬ್ದೇನ ಭೀಮಸೇನರವೇಣ ಚ|

03146056c ಬಾಹುಶಬ್ದೇನ ಜೋಗ್ರೇಣ ನರ್ದಂತೀವ ಗಿರೇರ್ಗುಹಾಃ||

ಭೀಮಸೇನನ ಶಂಖದ ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ಕೂಗು ಬಹಳಷ್ಟು ಧ್ವನಿಗಳಾಗಿ ಆ ಗಿರಿಯ ಗುಹೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು.

03146057a ತಂ ವಜ್ರನಿಷ್ಪೇಷಸಮಮಾಸ್ಫೋಟಿತರವಂ ಭೃಶಂ|

03146057c ಶ್ರುತ್ವಾ ಶೈಲಗುಹಾಸುಪ್ತೈಃ ಸಿಂಹೈರ್ಮುಕ್ತೋ ಮಹಾಸ್ವನಃ||

03146058a ಸಿಂಹನಾದಭಯತ್ರಸ್ತೈಃ ಕುಂಜರೈರಪಿ ಭಾರತ|

03146058c ಮುಕ್ತೋ ವಿರಾವಃ ಸುಮಹಾನ್ವರ್ವತೋ ಯೇನ ಪೂರಿತಃ||

ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ತಟ್ಟುತ್ತಿರುವಂತಿದ್ದ ಆ ಗುಡುಗಿನ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಸಿಂಹಗಳು ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಜೋರಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸಿದವು. ಆ ಸಿಂಹಗಳ ಗರ್ಜನೆಯು ಆನೆಗಳನ್ನು ಹೆದರಿಸಲು, ಭಾರತ, ಆನೆಗಳ ಫೀಳಿನ ಧ್ವನಿಯು ಪರ್ವತವನ್ನು ತುಂಬಿತು.

03146059a ತಂ ತು ನಾದಂ ತತಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುಪ್ತೋ ವಾನರಪುಂಗವಃ|

03146059c ಪ್ರಾಜ್ಯಂಭತ ಮಹಾಕಾಯೋ ಹನೂಮಾನ್ನಾಮ ವಾನರಃ||

ಆಗ ಅವನ ಆ ನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಮಹಾಕಾಯ, ಹನೂಮಾನ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಾನರ ಪುಂಗವ ವಾನರನು ಆಕಳಿಸಿದನು.

03146060a ಕದಲೀಷಂಡಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ನಿದ್ರಾವಶಗತಸ್ತದಾ|

03146060c ಜ್ಯಂಭಮಾಣಃ ಸುವಿಪುಲಂ ಶಕ್ರಧ್ವಜಮಿವೋಚ್ಚಿ ತಂ||

03146060e ಆಸ್ಪೋಟಯತ ಲಾಂಗೂಲಮಿಂದ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ವನಂ||

03146061a ತಸ್ಯ ಲಾಂಗೂಲನಿನದಂ ಪರ್ವತಃ ಸ ಗುಹಾಮುಖ್ಯೈಃ|

03146061c ಉದ್ಗಾರಮಿವ ಗೌರ್ನರ್ಧಮುತ್ಸರ್ಜ ಸಮಂತತಃ||

ಬಾಳೆಯ ಮರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಇಂದ್ರನ ಧ್ವಜದಷ್ಟು
ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದ ಆ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ವಾನರನು ಆಕಳಿಸಿ ವಜ್ರದಂತಿರುವ
ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಬಾಲವನ್ನು
ಹೊಡೆದಿದ್ದುದರ ಧ್ವನಿಯು ಪರ್ವತದ ಕಣಿವೆಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು.

03146062a ಸ ಲಾಂಗೂಲರವಸ್ತಸ್ಯ ಮತ್ತವಾರಣನಿಸ್ವನಂ|

03146062c ಅಂತರ್ಧಾಯ ವಿಚಿತ್ರೇಷು ಚಚಾರ ಗಿರಿಸಾನುಷು||

ಮದಿಸಿದ ಆನೆಗಳ ಫೀಳನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಸುವ ಅವನ ಬಾಲದ
ಹೊಡೆತದ ಗುಡುಗಿನ ಧ್ವನಿಯು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಗಿರಿಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ
ಮೊಳಗಿತು.

03146063a ಸ ಭೀಮಸೇನಸ್ತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟತನೂರುಹಃ|

03146063c ಶಬ್ದಪ್ರಭವಮನ್ವಿಚ್ಛಂಶ್ಚ ಚಾರ ಕದಲೀವನಂ||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭೀಮಸೇನನ ದೇಹದಮೇಲಿನ ಕೂದಲುಗಳು
ಎದ್ದುನಿಂತವು. ಆ ಶಬ್ದವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತೆಂದು ಅವನು ಇಡೀ
ಬಾಳೆಯ ವನವನ್ನು ಹುಡುಕಾಡಿದನು.

03146064a ಕದಲೀವನಮಧ್ಯಸ್ಥಮಥ ಪೀನೇ ಶಿಲಾತಲೇ|

03146064c ಸ ದದರ್ಶ ಮಹಾಬಾಹುವರ್ವಾನರಾಧಿಪತಿಂ ಸ್ಥಿತಂ||

03146065a ವಿದ್ಯುತ್ಸಂಘಾತದುಷ್ಟೇಕ್ಷ್ಯಂ ವಿದ್ಯುತ್ಸಂಘಾತಪಿಂಗಲಂ|

03146065c ವಿದ್ಯುತ್ಸಂಘಾತಸದೃಶಂ ವಿದ್ಯುತ್ಸಂಘಾತಚಂಚಲಂ||

ಆಗ ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ಬಾಳೆಯ ವನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಗಸೆಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಕೋರೆಗೊಳಿಸುವ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾ, ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹಳದೀ ಬಣ್ಣದ, ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ, ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಚಂಚಲನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ವಾನರಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03146066a ಬಾಹುಸ್ವಸ್ತಿಕವಿನ್ಯಸ್ತಪೀನಃರಸ್ವಶಿರೋಧರಂ|

03146066c ಸ್ಕಂಧಭೂಯಿಷ್ಠಕಾಯತ್ವಾತ್ತನುಮಧ್ಯಕಟೀತಟಂ||

03146067a ಕಿಂ ಚಿಚ್ಚಾ ಭುಗ್ನಶೀರ್ಷೇಣ ದೀರ್ಘರೋಮಾಂಚಿತೇನ ಚ|

03146067c ಲಾಂಗೂಲೇನೋರ್ಧ್ವಗತಿನಾ ಧ್ವಜೇನೇವ ವಿರಾಜಿತಂ||

ಅವನ ಬಲಿಷ್ಠ ಕುಳ್ಳಗಿನ ಕತ್ತು ತೋಳುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿತ್ತು, ಅವನ ವಿಶಾಲ ಬಾಹುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಸೊಂಟವು ಅತ್ಯಂತ ಸಣ್ಣದಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಉದ್ದವಾದ ಕೂದಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಲವು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿದ್ದು, ಎತ್ತರದ ಬಾವುಟದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

03146068a ರಕ್ತೋಷ್ಠಂ ತಾಮ್ರಜಿಹ್ವಾಸ್ಯಂ ರಕ್ತಕರ್ಣಂ ಚಲದ್ಭ್ರುವಂ|

03146068c ವದನಂ ವೃತ್ತದಂಷ್ಟ್ರಾಗ್ರಂ ರಶ್ಮಿವಂತಮಿವೋಡುಪಂ||

ಚಂದ್ರನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ತುಟಿಗಳು,

ತಾಮ್ರದಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದ ನಾಲಿಗೆಗಳು, ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣದ ಕಿವಿಗಳು,
ಮೊನಚಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳು, ಮತ್ತು ಮೊಂಡಾದ ಹೊರಚಾಚಿದ
ಕೋರೆದಾಡೆಗಳಿದ್ದವು.

03146069a ವದನಾಭ್ಯಂತರಗತ್ಯೈಃ ಶುಕ್ಲಭಾಸೈರಲಂಕೃತಂ|

03146069c ಕೇಸರೋತ್ಕರಸ್ಮಿಶ್ರಮಶೋಕಾನಾಮಿವೋತ್ಕರಂ||

ಅವನ ಬಾಯಿಯೊಳಗಿದ್ದ ಹಲ್ಲುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಮತ್ತು
ಅಶೋಕ ಪುಷ್ಪಗಳಂತೆ ಅವನ ಕಿತ್ತಳೆ ಬಣ್ಣದ ಕೂದಲು ಮುಖದ
ಮೇಲೆ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

03146070a ಹಿರಣ್ಮಯೀನಾಂ ಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ಕದಲೀನಾಂ ಮಹಾದ್ಯುತಿಂ|

03146070c ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಸ್ವವಪುಷಾ ಅರ್ಚಿಷ್ಮಂತಮಿವಾನಲಂ||

03146071a ನಿರೀಕ್ಷಂತಮವಿತ್ರಸ್ತಂ ಲೋಚನೈರ್ಮಧುಪಿಂಗಲೈಃ|

ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ ಬಾಳೆಯ ವನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ
ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ತನ್ನ ದೇಹದ ಬೆಳಕಿನಿಂದಲೇ ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಜೇನುಹನಿಯ
ಬಣ್ಣದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಯಾರನ್ನೋ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

03146071c ತಂ ವಾನರವರಂ ವಿರಮತಿಕಾಯಂ ಮಹಾಬಲಂ||

03146072a ಅಥೋಪಸೃತ್ಯ ತರಸಾ ಭೀಮೋ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ|

03146072c ಸಿಂಹನಾದಂ ಸಮಕರೋದ್ಭೋಧಯಿಷ್ಯನ್ಕಪಿಂ ತದಾ||

03146073a ತೇನ ಶಬ್ದೇನ ಭೀಮಸ್ಯ ವಿತ್ರೇಸುರ್ಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ|

ಆಗ ಭೀಮ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಭೀಮನು ಬೇಗನೇ ಆ ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠ, ವೀರ, ಅತಿಕಾಯ, ಮಹಾಬಲನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಆ ಕಪಿಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ ಜೋರಾಗಿ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಭೀಮನ ಶಬ್ದದಿಂದ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿದವು.

03146073c ಹನೂಮಾಂಶ್ಚ ಮಹಾಸತ್ತ್ವ ಈಷದುನ್ಮಿಲ್ಯ ಲೋಚನೇ||

03146073e ಅವೈಕ್ಷದಥ ಸಾವಜ್ಞಂ ಲೋಚನೈರ್ಮಧುಪಿಂಗಲೈಃ||

ಮಹಾಸತ್ವಶಾಲಿ ಹನುಮಂತನು ಕಣ್ಣನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ತೆರೆದು ತನ್ನ ಜೇನಿನ ಬಣ್ಣದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತಿರಸ್ಕಾರಭಾವದಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಳಮಾಡಿ ನೋಡಿದನು.

03146074a ಸ್ಮಿತೇನಾಭಾಷ್ಯ ಕೌಂತೇಯಂ ವಾನರೋ ನರಮಬ್ರವೀತ್|

03146074c ಕಿಮರ್ಥಂ ಸರುಜಸ್ತೇಽಹಂ ಸುಖಿಸುಪ್ತಃ ಪ್ರಬೋಧಿತಃ||

ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ ಆ ವಾನರನು ನರ ಕೌಂತೇಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲದೇ ಸುಖ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಏಕೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದೆ?

03146075a ನನು ನಾಮ ತ್ವಯಾ ಕಾರ್ಯಾ ದಯಾ ಭೂತೇಷು ಜಾನತಾ|

03146075c ವಯಂ ಧರ್ಮಂ ನ ಜಾನೀಮಸ್ತಿಯಗ್ಯೋನಿಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ||

ತಿಳಿದಿರುವ ನೀನು ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಬಾರದೇ?

ಪ್ರಾಣಿಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಮಗೆ ಧರ್ಮವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯದು.

03146076a ಮನುಷ್ಯಾ ಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನಾ ದಯಾಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಜಂತುಷು|

03146076c ಕ್ರೂರೇಷು ಕರ್ಮಸು ಕಥಂ ದೇಹವಾಕ್ಚಿತ್ತದೂಷಿಷು||

03146076e ಧರ್ಮಘಾತಿಷು ಸಜ್ಜಂತೇ ಬುದ್ಧಿಮಂತೋ ಭವದ್ವಿಧಾಃ||

ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನರಾದ ಮನುಷ್ಯರು ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ನೀನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ದೇಹ, ಮಾತು ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರೂರಕರ್ಮವನ್ನೆಸಗಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಘಾತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವೆ?

03146077a ನ ತ್ವಂ ಧರ್ಮಂ ವಿಜಾನಾಸಿ ವೃದ್ಧಾ ನೋಪಾಸಿತಾಸ್ವಯಾ|

03146077c ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿತಯಾ ವನ್ಯಾನುತ್ಸಾದಯಸಿ ಯನ್ಮೃಗಾನ್||

ನಿನಗೆ ಧರ್ಮವೆನ್ನುವುದೇನೆಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನೀನು ವೃದ್ಧರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.

03146078a ಬ್ರೂಹಿ ಕಸ್ತ್ವಂ ಕಿಮರ್ಥಂ ವಾ ವನಂ ತ್ವಮಿದಮಾಗತಃ|

03146078c ವರ್ಜಿತಂ ಮಾನುಷ್ಯಭಾವೈಸ್ತಥೈವ ಪುರುಷೈರಪಿ||

ಹೇಳು! ನೀನು ಯಾರು? ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರು ಬಾರದೇ ಇರುವ ಈ ವನಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ?

03146079a ಅತಃ ಪರಮಗಮ್ಯೋಽಯಂ ಪರ್ವತಃ ಸುದುರಾರುಹಃ|

03146079c ವಿನಾ ಸಿದ್ಧಗತಿಂ ವೀರಗತಿರತ್ರ ನ ವಿದ್ಯತೇ||

ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಈ ಪರ್ವತವನ್ನೇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವೀರ !
ಸಿದ್ಧರಿಗಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ
ಮುಂದೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

03146080a ಕಾರುಣ್ಯಾತ್ಸ್ರಹೃದಾಚ್ಚೈವ ವಾರಯೇ ತ್ವಾಂ ಮಹಾಬಲ|

03146080c ನಾತಃ ಪರಂ ತ್ವಯಾ ಶಕ್ಯಂ ಗಂತುಮಾಶ್ವಸಿಹಿ ಪ್ರಭೋ||

ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಕರುಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು
ಮಿತ್ರತ್ವದಿಂದಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಭೋ! ಇಲ್ಲಿಂದ
ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲು.

03146081a ಇಮಾನ್ಯಮೃತಕಲ್ಪಾನಿ ಮೂಲಾನಿ ಚ ಫಲಾನಿ ಚ|

03146081c ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ನಿವರ್ತಸ್ವ ಗ್ರಾಃಯಂ ಯದಿ ವಚೋ ಮಮ||

ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆ ಎಂದಾದರೆ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ
ಈ ಫಲ ಮೂಲಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಹಿಂದಿರುಗು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಭೀಮಕದಲೀಶಂಡಪ್ರವೇಶೇ
ಷಟ್ಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಭೀಮಕದಲೀಶಂಡಪ್ರವೇಶವೆಂಬ ನೂರಾನಲ್ವತ್ತಾರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೪೭

ಭೀಮನು ದಾರಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಬೇಕಾದರೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಹೋಗೆಂದು ಹನುಮಂತನು ಹೇಳುವುದು (೧-೭). ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಭೀಮನು ಹನುಮಂತನ ಬಾಲವನ್ನು ಸರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಸೋತುದು (೮-೧೯). ನಾಚಿಕೊಂಡ ಭೀಮನು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಲು ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿದುದು; ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರಾಮಾಯಣ (೨೦-೪೧).

03147001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03147001a ಏತಚ್ಛ್ವಾತ್ವಾ ವಚಸ್ತಸ್ಯ ವಾನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03147001c ಭೀಮಸೇನಸ್ತದಾ ವೀರಃ ಪ್ರೋವಾಚಾಮಿತ್ರಕರ್ತನಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಧೀಮಂತ ವಾನರೇಂದ್ರನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಮಿತ್ರಕರ್ತನ ವೀರ ಭೀಮಸೇನನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

03147002a ಕೋ ಭವಾನ್ಕಿಂನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ ವಾನರಂ ವಪುರಾಶ್ರಿತಃ|

03147002c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂತರೋ ವರ್ಣಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ತ್ವಾನುಪೃಚ್ಛತಿ||

03147003a ಕೌರವಃ ಸೋಮವಂಶೀಯಃ ಕುಂತ್ಯಾ ಗರ್ಭೇಣ ಧಾರಿತಃ|

03147003c ಪಾಂಡವೋ ವಾಯುತನಯೋ ಭೀಮಸೇನ ಇತಿ ಶ್ರುತಃ||

خود را به دراز در میجوید

“ನೀನು ಯಾರು? ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನೀನು ಈ ರೀತಿ ಕಪಿಯ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಿರುವೆ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ನಂತರದ ಜಾತಿಯವ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕೌರವ, ಸೋಮವಂಶದವನು, ಕುಂತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ಪಾಂಡವ, ವಾಯುತನಯ ಭೀಮಸೇನನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

03147004a ಸ ವಾಕ್ಯಂ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಸ್ಮಿತೇನ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ತತ್|

03147004c ಹನೂಮಾನ್ವಾಯುತನಯೋ ವಾಯುಪುತ್ರಮಭಾಷತ||

ಭೀಮಸೇನನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಸುನಕ್ಕು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ವಾಯುತನಯ ಹನುಮಂತನು ವಾಯುಪುತ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03147005a ವಾನರೋಽಹಂ ನ ತೇ ಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಯಥೇಚ್ಛಿತಂ|

03147005c ಸಾಧು ಗಚ್ಛ ನಿವರ್ತಸ್ವ ಮಾ ತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ವೈಶಸಂ||

“ನಾನೊಬ್ಬ ವಾನರ ಮತ್ತು ನಾನು ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದಂತೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹಿಂದಿರುಗೆ ಹೋದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿನ್ನ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.”

03147006 ಭೀಮ ಉವಾಚ|

03147006a ವೈಶಸಂ ವಾಸ್ತು ಯದ್ವಾನ್ಯನ್ನ ತ್ವಾ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ವಾನರ|

03147006c ಪ್ರಯಚ್ಛೋತ್ತಿಷ್ಠ ಮಾರ್ಗಂ ಮೇ ಮಾ ತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ವೈಶಸಂ||

ಭೀಮನು ಹೇಳಿದನು: “ವಾನರ! ನನ್ನ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎದ್ದೇಳು ಮತ್ತು ನನಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು

ಮಾಡಿಕೊಡು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೀನೇ ನಿನ್ನ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.”

03147007 ಹನೂಮಾನುವಾಚ|

03147007a ನಾಸ್ತಿ ಶಕ್ತಿರ್ಮಮೋತ್ಥಾತುಂ ವ್ಯಾಧಿನಾ ಕ್ಲೇಶಿತೋ ಹ್ಯಹಂ|

03147007c ಯದ್ಯವಶ್ಯಂ ಪ್ರಯಾತವ್ಯಂ ಲಂಘಯಿತ್ವಾ ಪ್ರಯಾಹಿ ಮಾಂ||

ಹನುಮಂತನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ಒಡಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ನಿನಗೆ ಮುಂದೆ

ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಹೋಗು.”

03147008 ಭೀಮ ಉವಾಚ|

03147008a ನಿರ್ಗುಣಃ ಪರಮಾತ್ಮೈತಿ ದೇಹಂ ತೇ ವ್ಯಾಪ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ|

03147008c ತಮಹಂ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞೇಯಂ ನಾವಮನ್ಯೇ ನ ಲಂಘಯೇ||

ಭೀಮನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿರ್ಗುಣನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿನ್ನ

ದೇಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಾತ್ರ

ತಿಳಿಯಬಹುದಾದಂಥಹ ಅವನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಅವನನ್ನು

ಅಪಮಾನಿಸಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.

03147009a ಯದ್ಯಾಗಮೈರ್ನ ವಿಂದೇಯಂ ತಮಹಂ ಭೂತಭಾವನಂ|

03147009c ಕ್ರಮೇಯಂ ತ್ವಾಂ ಗಿರಿಂ ಚೇಮಂ ಹನೂಮಾನಿವ ಸಾಗರಂ||

ಆ ಭೂತಭಾವನನ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೇ

ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ಹನುಮಂತನು ಸಾಗರವನ್ನೇ ಹೇಗೆ ಹಾರಿ

ದಾಟಿದನೋ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಈ ಪರ್ವತವನ್ನೂ ಹಾರಿ

ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ !”¹³⁵

03147010 ಹನೂಮಾನುವಾಚ|

03147010a ಕ ಏಷ ಹನುಮಾನ್ನಾಮ ಸಾಗರೋ ಯೇನ ಲಂಘಿತಃ|

03147010c ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಾ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಥ್ಯತಾಂ ಯದಿ ಶಕ್ಯತೇ||

ಹನುಮಂತನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಾಗರವನ್ನು ಲಂಘಿಸಿ ದಾಟಿದ ಆ ಹನುಮಂತನನ್ನುವನು ಯಾರು? ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಇದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಉತ್ತರಿಸು.”

03147011 ಭೀಮ ಉವಾಚ|

03147011a ಭ್ರಾತಾ ಮಮ ಗುಣಶ್ಲಾಘ್ಯೋ ಬುದ್ಧಿಸತ್ತ್ವ ಬಲಾನ್ವಿತಃ|

03147011c ರಾಮಾಯಣೇಽತಿವಿಖ್ಯಾತಃ ಶೂರೋ ವಾನರಪುಂಗವಃ||

ಭೀಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಗುಣವಂತನೂ, ಬುದ್ಧಿ, ಸತ್ತ್ವ ಬಲಾನ್ವಿತನೂ ಆದ ಅವನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣ. ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಶೂರನೆಂದೂ, ವಾನರಪುಂಗವನೆಂದೂ ಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡವನು.

03147012a ರಾಮಪತ್ನೀಕೃತೇ ಯೇನ ಶತಯೋಜನಮಾಯತಃ|

03147012c ಸಾಗರಃ ಪ್ಲವಗೇಂದ್ರೇಣ ಕ್ರಮೇಣೈಕೇನ ಲಂಘಿತಃ||

¹³⁵ಇಲ್ಲಿ ಭೀಮನು ತಾನು ಮನುಷ್ಯ - ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವನು. ಆದರೆ ಹನುಮಂತನು ವಾನರ - ಅವನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಬುದ್ಧಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಮನ ಪತ್ನಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅವನು ನೂರುಯೋಜನ ಅಗಲವಾಗಿದ್ದ ಸಾಗರವನ್ನು ಈ ಕಪಿೇಂದ್ರನು ಒಂದೇ ಒಂದು ನೆಗೆತವನ್ನು ಹಾರಿ ದಾಟಿದನು.

03147013a ಸ ಮೇ ಭ್ರಾತಾ ಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ತುಲ್ಯೋಽಹಂ ತಸ್ಯ ತೇಜಸಾ|

03147013c ಬಲೇ ಪರಾಕ್ರಮೇ ಯುದ್ಧೇ ಶಕ್ತೋಽಹಂ ತವ ನಿಗ್ರಹೇ||

ಆ ಮಹಾವೀರನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣ. ನಾನೂ ಕೂಡ ತೇಜಸ್ಸು, ಬಲ ಮತ್ತು ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವನಂತೆಯೇ ಇದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

03147014a ಉತ್ತಿಷ್ಠ ದೇಹಿ ಮೇ ಮಾರ್ಗಂ ಪಶ್ಯ ವಾ ಮೇಽದ್ಯ ಪೌರುಷಂ|

03147014c ಮಚ್ಚಾಸನಮಕುರ್ವಾಣಂ ಮಾ ತ್ವಾ ನೇಷ್ಯೇ ಯಮಕ್ಷಯಂ||

ಎದ್ದೇಳು. ನನಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಂದು ನನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನು ನೋಡು. ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸದೇ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬೇಡ!”

03147015 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03147015a ವಿಜ್ಞಾಯ ತಂ ಬಲೋನ್ಮತ್ತಂ ಬಾಹುವೀರ್ಯೇಣ ಗರ್ವಿತಂ|

03147015c ಹೃದಯೇನಾವಹಸ್ತ್ವಿನಂ ಹನೂಮಾನ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನು ಬಲೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಬಾಹುವೀರ್ಯದಿಂದ ಗರ್ವಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಹನುಮಂತನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಕುರಿತು ನಕ್ಕು ಹೇಳಿದನು:

03147016a ಪ್ರಸೀದ ನಾಸ್ತಿ ಮೇ ಶಕ್ತಿರುತ್ಥಾತುಂ ಜರಯಾನಘ|

03147016c ಮಮಾನುಕಂಪಯಾ ತ್ವೇತತ್ಪುಚ್ಚಮುತ್ಸಾರ್ಯ ಗಮ್ಯತಾಂ||

“ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆತೋರು ! ನನಗೆ ಏಳಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ ! ಅನಘ ! ನಾನು ಮುದುಕ ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಕಂಪ ತೋರಿಸಿ ನನ್ನ ಈ ಬಾಲವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಬೇಕು !”

03147017a ಸಾವಜ್ಞಮಥ ವಾಮೇನ ಸ್ಮಯಂ ಜಗ್ರಾಹ ಪಾಣಿನಾ|

03147017c ನ ಚಾಶಕಚ್ಚಾ ಲಯಿತುಂ ಭೀಮಃ ಪುಚ್ಚಂ ಮಹಾಕಪೇಃ||

ತುಚ್ಚಭಾವನೆಯ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನು ನಗುತ್ತಾ ಭೀಮನು ತನ್ನ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಆ ಮಹಾಕಪಿಯ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಲೂ ಅವನಿಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

03147018a ಉಚ್ಚಿಕ್ಷೇಪ ಪುನರ್ದೋರ್ಭ್ಯಾ ಮಿಂದ್ರಾಯುಧಮಿವೋಚ್ಚಿ ತಂ|

03147018c ನೋದ್ಧರ್ತುಮಶಕದ್ಭೀಮೋ ದೋರ್ಭ್ಯಾಮಪಿ ಮಹಾಬಲಃ||

ಅನಂತರ ಇಂದ್ರಾಯುಧದಂತೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಎಳೆದಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಮಹಾಬಲಿ ಭೀಮನು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಲು ಅಶಕ್ತನಾದನು.

03147019a ಉತ್ಕ್ಷಿಪ್ತಭ್ರೂವಿವೃತ್ತಾಕ್ಷಃ ಸಂಹತಭ್ರುಕುಟೀಮುಖಃ|

03147019c ಸ್ವಿನ್ನಗಾತ್ರೋಽಭವದ್ಭೀಮೋ ನ ಚೋದ್ಧರ್ತುಂ ಶಶಾಕ ಹ||

ಕಣ್ಣಿನ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದು, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅಗಲುವಾಡಿ,

ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಕಳೆಗೆ ಮಾಡಿ ಎತ್ತಿದರೂ ಅವನ ಬಾಹುಗಳು
ಬೆವರಿದವೇ ಹೊರತು ಆ ಭೀಮನು ಅದನ್ನು ಹಂದಾಡಿಸಲೂ
ಅಶಕ್ತನಾದನು.

03147020a ಯತ್ನವಾನಪಿ ತು ಶ್ರೀಮಾಽಲ್ಲಾಂಗೂಲೋದ್ಧರಣೋದ್ಧತಃ|

03147020c ಕಪೇಃ ಪಾರ್ಶ್ವಗತೋ ಭೀಮಸ್ತಸ್ಥೌ ವ್ರೀಡಾದಧೋಮುಖಃ||

ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಸೋತುಹೋದ ಭೀಮನು ಆ ಮಹಾಕಪಿಯ
ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03147021a ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಚ ಕೌಂತೇಯಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್|

03147021c ಪ್ರಸೀದ ಕಪಿಶಾರ್ದೂಲ ದುರುಕ್ತಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ಮಮ||

ಕೌಂತೇಯನು ಅಂಜಲಿ ಬದ್ಧನಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದು ಹೇಳಿದನು:

“ಕಪಿಶಾರ್ದೂಲ! ಕೃಪೆತೋರು! ನನ್ನ ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸುವ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು.

03147022a ಸಿದ್ಧೋ ವಾ ಯದಿ ವಾ ದೇವೋ ಗಂಧರ್ವೋ ವಾಥ ಗುಹ್ಯಕಃ|

03147022c ಪೃಷ್ಠಃ ಸನ್ಕಾಮಯಾ ಬ್ರೂಹಿ ಕಸ್ತ್ವಂ ವಾನರರೂಪಧೃಕ್||

ವಾನರರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ನೀನು ಯಾರು? ಸಿದ್ಧನೋ, ಅಥವಾ
ದೇವತೆಯೋ, ಗಂಧರ್ವನೋ ಅಥವಾ ಗುಹ್ಯಕನೋ? ನಾನು ಕೇಳಿದ
ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಕೃಪೆತೋರು.”

03147023 ಹನೂಮಾನುವಾಚ|

03147023a ಯತ್ತೇ ಮಮ ಪರಿಜ್ಞಾನೇ ಕೌತೂಹಲಮರಿಂದಮ|

03147023c ತತ್ಸರ್ವಮಖಿಲೇನ ತ್ವಂ ಶೃಣು ಪಾಂಡವನಂದನ||

ಹನುಮಂತನು ಹೇಳಿದನು: “ಅರಿಂದಮ ! ಪಾಂಡವನಂದನ ! ನನ್ನ ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಕುತೂಹಲವಿದೆಲ್ಲವೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

03147024a ಅಹಂ ಕೇಸರಿಣಃ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ವಾಯುನಾ ಜಗದಾಯುಷಾ|

03147024c ಜಾತಃ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷ ಹನೂಮಾನ್ನಾಮ ವಾನರಃ||

ನಾನು ಕೇಸರಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷ ! ಹನೂಮಾನ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಾನೊಬ್ಬ ವಾನರ.

03147025a ಸೂರ್ಯಪುತ್ರಂ ಚ ಸುಗ್ರೀವಂ ಶಕ್ರಪುತ್ರಂ ಚ ವಾಲಿನಂ|

03147025c ಸರ್ವವಾನರರಾಜಾನೌ ಸರ್ವವಾನರಯೂಥಪಾಃ||

03147026a ಉಪತಸ್ಥುರ್ಮಹಾವೀರ್ಯಾ ಮಮ ಚಾಮಿತ್ರಕರ್ಷನ|

03147026c ಸುಗ್ರೀವೇಣಾಭವತ್ಪ್ರೀತಿರನಿಲಸ್ಯಾಗ್ನಿನಾ ಯಥಾ||

ವಾನರರೆಲ್ಲರ ರಾಜರಾದ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರ ಸುಗ್ರೀವ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರನ ಮಗ ವಾಲಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಮಹಾವೀರ ವಾನರ ಪಂಗಡಗಳೂ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಮತ್ತು ಆ ಅಮಿತ್ರಕರ್ಷಣ ಸುಗ್ರೀವನು ಬೆಂಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಗಾಳಿಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅನ್ಯೋನ್ಯರಾಗಿದ್ದೆವು.

03147027a ನಿಕ್ಯತಃ ಸ ತತೋ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ಕಾರಣಾಂತರೇ|

03147027c ಋಶ್ಯಮೂಕೇ ಮಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಸುಗ್ರೀವೋ ನ್ಯವಸಚ್ಚಿರಂ||

ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಂದ ಮೋಸಗೊಂಡು
ಸುಗ್ರೀವನು ನನ್ನೊಡನೆ ಋಷ್ಯಮೂಕ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03147028a ಅಥ ದಾಶರಥಿವೀರೋ ರಾಮೋ ನಾಮ ಮಹಾಬಲಃ|

03147028c ವಿಷ್ಣುರ್ಮಾನುಷರೂಪೇಣ ಚಚಾರ ವಸುಧಾಮಿಮಾಂ||

ಆಗ ದಶರಥನ ಮಗ ರಾಮನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ವೀರ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ,
ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುವು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

03147029a ಸ ಪಿತುಃ ಪ್ರಿಯಮನ್ವಿಚ್ಛನ್ನಹಭಾರ್ಯಃ ಸಹಾನುಜಃ|

03147029c ಸಧನುರ್ಧನ್ವಿನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತಃ||

ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಲೋಸುಗ ಧನ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅವನು ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ
ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದನು.

03147030a ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ಜನಸ್ಥಾನಾದ್ರಾವಣೇನ ಹೃತಾ ಬಲಾತ್|

03147030c ವಂಚಯಿತ್ವಾ ಮಹಾಬುದ್ಧಿಂ ಮೃಗರೂಪೇಣ ರಾಘವಂ||

ಅವನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ರಾವಣನು ಜನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆ
ಮಹಾಬುದ್ಧಿ ರಾಘವನನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ
ಅಪಹರಿಸಿದನು.

03147031a ಹೃತದಾರಃ ಸಹ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಪತ್ನೀಂ ಮಾರ್ಗನ್ ರಾಘವಃ|

03147031c ದೃಷ್ಟವಾಂ ಶೈಲಶಿಖರೇ ಸುಗ್ರೀವಂ ವಾನರರ್ಷಭಂ||

ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರಾಘವನು ಅವಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ
ಪರ್ವತಶಿಖರದಲ್ಲಿದ್ದ ವಾನರರ್ಷಭ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಕಂಡನು.

03147032a ತೇನ ತಸ್ಯಾಭವತ್ಸಖ್ಯಂ ರಾಘವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03147032c ಸ ಹತ್ವಾ ವಾಲಿನಂ ರಾಜ್ಯೇ ಸುಗ್ರೀವಂ ಪ್ರತ್ಯಪಾದಯತ್||

03147032e ಸ ಹರೀನ್ವೇಷಯಾಮಾಸ ಸೀತಾಯಾಃ ಪರಿಮಾರ್ಗಣೇ||

ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ರಾಘವನಿಗೆ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸಖ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನು
ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುಗ್ರೀವನಿಗಿತ್ತನು. ಅನಂತರ
ಅವನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಕಪಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

03147033a ತತೋ ವಾನರಕೋಟೀಭಿಯಾಂ ವಯಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾ ದಿಶಂ|

03147033c ತತ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ಸೀತಾಯಾ ಗೃಧ್ರೇಣ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾ||

ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ವಾನರರೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾವೂ ಕೂಡ ಒಂದು
ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹದ್ದು ನಮಗೆ ಸೀತೆಯ ಕುರಿತು
ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿತು.

03147034a ತತೋಽಹಂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ|

03147034c ಶತಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಮರ್ಣವಂ ಸಹಸಾಪ್ಲುತಃ||

ಆಗ ಅಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಿ ರಾಮನ ಸಿದ್ದಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ನಾನು ನೂರು
ಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನು ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಹಾರಿ

ದಾಟಿದೆನು.

03147035a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾ ಚ ಮಯಾ ದೇವೀ ರಾವಣಸ್ಯ ನಿವೇಶನೇ|

03147035c ಪ್ರತ್ಯಾಗತಶ್ಚಾಪಿ ಪುನರ್ನಾಮ ತತ್ರ ಪ್ರಕಾಶ್ಯ ವೈ||

ಅಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದೆನು¹³⁶.

03147036a ತತೋ ರಾಮೇಣ ವೀರೇಣ ಹತ್ವಾ ತಾನ್ಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಾನ್|

03147036c ಪುನಃ ಪ್ರತ್ಯಾಹೃತಾ ಭಾರ್ಯಾ ನಷ್ಟ್ವಾ ವೇದಶ್ರುತಿಯಥಾ||

ಅನಂತರ ವೀರ ರಾಮನು ಆ ಎಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ವೇದಶ್ರುತಿಗಳಂತೆ ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

03147037a ತತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೇ ರಾಮೇ ವೀರೋಽಯಂ ಯಾಚಿತೋ ಮಯಾ|

03147037c ಯಾವದ್ರಾಮಕಥಾ ವೀರ ಭವೇಲ್ಲೋಕೇಷು ಶತ್ರುಹನ್||

03147037e ತಾವಜ್ಜೀವೇಯಮಿತ್ಯೇವಂ ತಥಾಸ್ವಿತಿ ಚ ಸೋಽಬ್ರವೀತ್||

ವೀರ ರಾಮನು ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ನಾನು ಅವನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು: “ವೀರ! ಶತ್ರುಹರ! ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ರಾಮಕಥೆಯು

¹³⁶ರಾವಣಸ್ಯ ನಿವೇಶನ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ರಾವಣನ ಅರಮನೆ ಎಂದು

ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಅವನ ರಾಜ್ಯ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಸೀತೆಯು ರಾವಣನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವುದೋ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಾವು ಜೀವಿಸಿರಲಿ!” ಎಂದು.
ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದಿದ್ದನು.

03147038a ದಶ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ದಶ ವರ್ಷಶತಾನಿ ಚ|

03147038c ರಾಜ್ಯಂ ಕಾರಿತವಾನ್ರಾಮಸ್ತತಸ್ತು ತ್ರಿದಿವಂ ಗತಃ||

ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾಮನು
ದೇವಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದನು.

03147039a ತದಿಹಾಪ್ಸರಸಸ್ತಾತ ಗಂಧರ್ವಾಶ್ಚ ಸದಾನಘ|

03147039c ತಸ್ಯ ವೀರಸ್ಯ ಚರಿತಂ ಗಾಯಂತ್ಯೋ ರಮಯಂತಿ ಮಾಂ||

ಅನಘ! ಮಗೂ! ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರೆಯರೂ ಗಂಧರ್ವರೂ ಆ ವೀರನ
ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ನನ್ನನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

03147040a ಅಯಂ ಚ ಮಾರ್ಗೋ ಮರ್ತ್ಯಾನಾಮಗಮ್ಯಃ ಕುರುನಂದನ|

03147040c ತತೋಽಹಂ ರುದ್ಧವಾನ್ಮಾರ್ಗಂ ತವೇಮಂ ದೇವಸೇವಿತಂ||

03147040e ಧರ್ಷಯೇದ್ವಾ ಶಪೇದ್ವಾಪಿ ಮಾ ಕಶ್ಚಿದಿತಿ ಭಾರತ||

ಕುರುನಂದನ! ಈ ಮಾರ್ಗವಾದರೋ ಮನುಷ್ಯರು
ಹೋಗುವಂಥಹುದಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ. ಭಾರತ! ದೇವಸೇವಿತವಾದ ಈ
ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಘಾತಿಗೊಳಿಸಬಾರದು ಅಥವಾ
ಶಪಿಸಬಾರದು.

03147041a ದಿವ್ಯೋ ದೇವಪಥೋ ಹ್ಯೇಷ ನಾತ್ರ ಗಚ್ಚಂತಿ ಮಾನುಷಾಃ|

03147041c ಯದರ್ಥಮಾಗತಶ್ಚಾಸಿ ತತ್ಸರೋಽಭ್ಯರ್ಣ ಏವ ಹಿ||

ಇದು ದೇವತೆಗಳು ಬಳಸುವ ದಿವ್ಯ ಮಾರ್ಗ. ಅಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀನು ಯಾವ ಸರೋವರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆಯೋ ಅದು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೆಯೇ ಇದೆ.””

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಹನುಮದ್ಭೀಮಸಂವಾದೇ
ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಹನುಮದ್ಭೀಮಸಂವಾದವೆಂಬ ನೂರಾನಲ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೪೮

ಹನುಮಂತನು ಭೀಮನಿಗೆ ಯುಗಧರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿದುದು

(೧-೩೯).

03148001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03148001a ಏವಮುಕ್ತೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಭೀಮಸೇನಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

03148001c ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ತತಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಭ್ರಾತರಂ ಹೃಷ್ಟಮಾನಸಃ||

03148001e ಉವಾಚ ಶ್ಲಕ್ಷಯಾ ವಾಚಾ ಹನೂಮಂತಂ ಕಪೀಶ್ವರಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ
ಮಹಾಬಾಹು ಪ್ರತಾಪಿ ಭೀಮಸೇನನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ
ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮೃದುವಾದ
ಮಾತುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಕಪಿಶ್ವರ ಹನೂಮಂತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03148002a ಮಯಾ ಧನ್ಯತರೋ ನಾಸ್ತಿ ಯದಾರ್ಯಂ ದೃಷ್ಟವಾನಹಂ|

03148002c ಅನುಗ್ರಹೋ ಮೇ ಸುಮಹಾಂಸ್ತೃಪ್ತಿಶ್ಚ ತವ ದರ್ಶನಾತ್||

“ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ನನ್ನಷ್ಟು ಧನ್ಯನು ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ತುಂಬಾ ಅನುಗ್ರಹಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಮಹಾ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ.

03148003a ಏವಂ ತು ಕೃತಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಯಾರ್ಯಾದ್ಯ ಪ್ರಿಯಂ ಮಮ|

03148003c ಯತ್ತೇ ತದಾಸೀತ್ಸ ವತಃ ಸಾಗರಂ ಮಕರಾಲಯಂ||

03148003e ರೂಪಮಪ್ರತಿಮಂ ವೀರ ತದಿಚ್ಛಾಮಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತುಂ||

03148004a ಏವಂ ತುಷ್ಠೋ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಶ್ರದ್ಧಾಸ್ಯಾಮಿ ಚ ತೇ ವಚಃ|

ಆರ್ಯ ! ಇಂದು ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಇದನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ವೀರ ! ಮಕರಾಲಯ ಸಾಗರವನ್ನು ಜಿಗಿಯುವಾಗ ನೀನು ಯಾವ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದೆಯೋ ಆ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.”

03148004c ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ತೇಜಸ್ವೀ ಪ್ರಹಸ್ಯ ಹರಿರಬ್ರವೀತ್||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ತೇಜಸ್ವಿ ಕಪಿಯು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು:

03148005a ನ ತಚ್ಚಕೃಂ ತ್ವಯಾ ದ್ರಷ್ಟುಂ ರೂಪಂ ನಾನೈನ ಕೇನ ಚಿತ್|

03148005c ಕಾಲಾವಸ್ಥಾ ತದಾ ಹ್ಯನ್ಯಾ ವರ್ತತೇ ಸಾ ನ ಸಾಂಪ್ರತಂ||

“ಆ ರೂಪವನ್ನು ನೀನಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾರೇ ಆಗಲೀ
ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆಗ ಇದ್ದಿದ್ದ ಕಾಲಾವಸ್ಥೆಯು
ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಈಗ ಇಲ್ಲ.

03148006a ಅನ್ಯಃ ಕೃತಯುಗೇ ಕಾಲಸ್ತ್ರೇತಾಯಾಂ ದ್ವಾಪರೇಽಪರಃ|

03148006c ಅಯಂ ಪ್ರಧ್ವಂಸನಃ ಕಾಲೋ ನಾದ್ಯ ತದ್ರೂಪಮಸ್ತಿ ಮೇ||

03148007a ಭೂಮಿರ್ನದ್ಯೋ ನಗಾಃ ಶೈಲಾಃ ಸಿದ್ಧಾ ದೇವಾ ಮಹರ್ಷಯಃ|

03148007c ಕಾಲಂ ಸಮನುವರ್ತಂತೇ ಯಥಾ ಭಾವಾ ಯುಗೇ ಯುಗೇ||

03148007e ಬಲವರ್ಷ್ಮಪ್ರಭಾವಾ ಹಿ ಪ್ರಹೀಯಂತ್ಯುದ್ಭವಂತಿ ಚ||

ಕೃತಯುಗವು ತ್ರೇತಾಯುಗಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆ
ದ್ವಾಪರಯುಗ. ಇದು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಲ. ಈಗ ನನಗೆ ಆ
ರೂಪವಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿ, ನದಿಗಳೂ, ಪರ್ವತಗಳು, ಶಿಖರಗಳು, ಸಿದ್ಧರು,
ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಯುಗಯುಗದ ಭಾವದಂತೆ ಜೀವಿಗಳ ಶಕ್ತಿ, ಗಾತ್ರ, ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಗಳು
ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಪುನಃ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

03148008a ತದಲಂ ತವ ತದ್ರೂಪಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ|

03148008c ಯುಗಂ ಸಮನುವರ್ತಾಮಿ ಕಾಲೋ ಹಿ ದುರತಿಕ್ರಮಃ||

ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ! ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಆ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವ
ನಿನ್ನ ಈ ಬಯಕೆಯು ಸಾಕು. ನಾನೂ ಕೂಡ ಯುಗವನ್ನು
ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕಾಲವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.”

03148009 ಭೀಮ ಉವಾಚ|

03148009a ಯುಗಸಂಖ್ಯಾಂ ಸಮಾಚಕ್ಷ್ಯ ಆಚಾರಂ ಚ ಯುಗೇ ಯುಗೇ|

03148009c ಧರ್ಮಕಾರ್ಮಾರ್ಥಭಾವಾಂಶ್ಚ ವರ್ಷ್ಯ ವೀರ್ಯಂ ಭವಾಭವೌ||

ಭೀಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಗಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಯುಗಯುಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆಚಾರಗಳನ್ನೂ, ಧರ್ಮ, ಕಾಮ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳ ಭಾವವನ್ನೂ, ಗಾತ್ರ, ವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ಇರುವುದು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರ ಕುರಿತು ಹೇಳು.”

03148010 ಹನೂಮಾನುವಾಚ|

03148010a ಕೃತಂ ನಾಮ ಯುಗಂ ತಾತ ಯತ್ರ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ|

03148010c ಕೃತಮೇವ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇ ಯುಗೋತ್ತಮೇ||

“ಮಗೂ! ಕೃತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವಿದೆ. ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇರದೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆಯಾದುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲವನ್ನು ಉತ್ತಮ ಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03148011a ನ ತತ್ರ ಧರ್ಮಾಃ ಸೀದಂತಿ ನ ಕ್ಷೀಯಂತೇ ಚ ವೈ ಪ್ರಜಾಃ|

03148011c ತತಃ ಕೃತಯುಗಂ ನಾಮ ಕಾಲೇನ ಗುಣತಾಂ ಗತಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಕ್ಷಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವಿಗಳು ಕ್ಷಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಕೃತಯುಗವೆಂದು ಹೆಸರು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತಮವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

03148012a ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಪನ್ನಗಾಃ|

03148012c ನಾಸನ್ಯ ತಯುಗೇ ತಾತ ತದಾ ನ ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯಾಃ||

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು, ದಾನವರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಯಕ್ಷರು, ರಾಕ್ಷಸರು ಮತ್ತು ನಾಗಗಳು ಯಾರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯಗಳೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

03148013a ನ ಸಾಮಯಜುಋಗ್ವರ್ಣಾಃ ಕ್ರಿಯಾ ನಾಸೀಚ್ಚ ಮಾನವೀ|

03148013c ಅಭಿಧ್ಯಾಯ ಫಲಂ ತತ್ರ ಧರ್ಮಃ ಸಂನ್ಯಾಸ ಏವ ಚ||

ಸಾಮ, ಯಜುರ್ ಮತ್ತು ಋಕ್ ಗಳೆಂಬ ವಿಂಗಡಣೆಯಿಲ್ಲ, ಮಾನವೀಯ ಶ್ರಮವೂ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನೆನೆಸಿದ ಹಾಗೆ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸನ್ಯಾಸವೇ ಅಲ್ಲಿಯ ಧರ್ಮ.

03148014a ನ ತಸ್ಮಿನ್ಯುಗಸಂಸರ್ಗೇ ವ್ಯಾಧಯೋ ನೇಂದ್ರಿಯಕ್ಷಯಃ|

03148014c ನಾಸೂಯಾ ನಾಪಿ ರುದಿತಂ ನ ದರ್ಪೋ ನಾಪಿ ಪೈಶುನಂ||

03148015a ನ ವಿಗ್ರಹಃ ಕುತಸ್ತಂದ್ರೀ ನ ದ್ವೇಷೋ ನಾಪಿ ವೈಕೃತಂ|

03148015c ನ ಭಯಂ ನ ಚ ಸಂತಾಪೋ ನ ಚೇರ್ಷ್ಯಾ ನ ಚ ಮತ್ಸರಃ||

ಆ ಯುಗಸಂಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಧಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯ ಕ್ಷೀಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸೂಯೆಯಾಗಲೀ, ಕಣ್ಣೀರಾಗಲೀ, ದರ್ಪವಾಗಲೀ, ಶ್ರಮವಾಗಲೀ, ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲೀ, ಸೋಮಾರಿತನವಾಗಲೀ, ದ್ವೇಷವಾಗಲೀ, ಮೋಸವಾಗಲೀ, ಭಯವಾಗಲೀ, ಸಂತಾಪವಾಗಲೀ,

ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಾಗಲೀ, ಮತ್ಸರವಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

03148016a ತತಃ ಪರಮಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಯಾ ಗತಿಯೋಗಿನಾಂ ಪರಾ|

03148016c ಆತ್ಮಾ ಚ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಶುಕ್ಲೋ ನಾರಾಯಣಸ್ತದಾ||

ಆಗ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಯೋಗಿಗಳು ಹೊಂದುವ ಪರಮಗತಿ.

ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಆತ್ಮನು ಶುಕ್ಲ ನಾರಾಯಣನು.

03148017a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ವೈಶ್ಯಾಃ ಶೂದ್ರಾಶ್ಚ ಕೃತಲಕ್ಷಣಾಃ|

03148017c ಕೃತೇ ಯುಗೇ ಸಮಭವನ್ಸ್ವಕರ್ಮನಿರತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ||

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ವೈಶ್ಯರು ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರು
ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ
ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03148018a ಸಮಾಶ್ರಮಂ ಸಮಾಚಾರಂ ಸಮಜ್ಞಾನಮತೀಬಲಂ|

03148018c ತದಾ ಹಿ ಸಮಕರ್ಮಣೋ ವರ್ಣಾ ಧರ್ಮನವಾಪ್ನುವನ್||

ಆಶ್ರಮಗಳು ಒಂದೇಸಮನಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆಚಾರಗಳು ಒಂದೇ
ಸಮನಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನ, ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬಲಗಳು ಒಂದೇ
ಸಮನಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ವರ್ಣಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಧರ್ಮವನ್ನು
ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ.

03148019a ಏಕವೇದಸಮಾಯುಕ್ತಾ ಏಕಮಂತ್ರವಿಧಿಕ್ರಿಯಾಃ|

03148019c ಪೃಥಗ್ಧರ್ಮಾಸ್ವೀಕವೇದಾ ಧರ್ಮಮೇಕಮನುವ್ರತಾಃ||

ಒಂದೇ ಒಂದು ವೇದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ವಿಧಿಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿ ಅವರು ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಒಂದು ಧರ್ಮವನ್ನು ಒಂದೇ ವೇದವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೇ ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

03148020a ಚಾತುರಾಶ್ರಮ್ಯಯುಕ್ತೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಕಾಲಯೋಗಿನಾ|

03148020c ಅಕಾಮಫಲಸಮ್ಯೋಗಾತ್ಪಾಪ್ನುವಂತಿ ಪರಾಂ ಗತಿಂ||

ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಯಾವುದೇ ಫಲವನ್ನು ಬಯಸದೇ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರು.

03148021a ಆತ್ಮಯೋಗಸಮಾಯುಕ್ತೋ ಧರ್ಮೋಽಯಂ ಕೃತಲಕ್ಷಣಃ|

03148021c ಕೃತೇ ಯುಗೇ ಚತುಷ್ಪಾದಶ್ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಸ್ಯ ಶಾಶ್ವತಃ||

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಯೋಗದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಇದೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಾಲ್ಕೂ ವರ್ಣದವರು ನಾಲ್ಕೂ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03148022a ಏತತ್ಕೃತಯುಗಂ ನಾಮ ತ್ರೈಗುಣ್ಯಪರಿವರ್ಜಿತಂ|

03148022c ತ್ರೇತಾಮಪಿ ನಿಬೋಧ ತ್ವಂ ಯಸ್ಮಿನ್ನತ್ರಂ ಪ್ರವರ್ತತೇ||

ತ್ರಿಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿದ ಇದರ ಹೆಸರು ಕೃತಯುಗ. ಈಗ ಯಾಗಗಳು ಕಂಡುಬರುವ ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಕುರಿತು ಕೇಳು.

03148023a ಪಾದೇನ ಹ್ರಸತೇ ಧರ್ಮೋ ರಕ್ತತಾಂ ಯಾತಿ ಚಾಚ್ಯುತಃ|

03148023c ಸತ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಾಶ್ಚ ನರಾಃ ಕ್ರಿಯಾಧರ್ಮಪರಾಯಣಾಃ||

ಧರ್ಮವು ಒಂದು ಪಾದ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅಚ್ಯುತ ನಾರಾಯಣನು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯರು ಸತ್ಯವ್ರತರಾಗಿದ್ದು ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03148024a ತತೋ ಯಜ್ಞಾಃ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ಧರ್ಮಾಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ|

03148024c ತ್ರೇತಾಯಾಂ ಭಾವಸಂಕಲ್ಪಾಃ ಕ್ರಿಯಾದಾನಫಲೋದಯಾಃ||

ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಭಾವಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುವ ದಾನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

03148025a ಪ್ರಚಲಂತಿ ನ ವೈ ಧರ್ಮಾ ತ್ತಪೋದಾನಪರಾಯಣಾಃ|

03148025c ಸ್ವಧರ್ಮಸ್ಥಾಃ ಕ್ರಿಯಾವಂತೋ ಜನಾಸ್ತ್ರೇತಾಯುಗೇಽಭವನ್||

ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ತಪಸ್ಸು, ಮತ್ತು ದಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದು ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಕ್ರಿಯಾವಂತರಾಗಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ವಿಚಲಿತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03148026a ದ್ವಾಪರೇಽಪಿ ಯುಗೇ ಧರ್ಮೋ ದ್ವಿಭಾಗೋನಃ ಪ್ರವರ್ತತೇ|

03148026c ವಿಷ್ಣುರ್ವೈ ಪೀತತಾಂ ಯಾತಿ ಚತುರ್ಧಾ ವೇದ ಏವ ಚ||

ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಅರ್ಧಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ವಿಷ್ಣುವು ಹಳದಿಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ವೇದಗಳೂ ಕೂಡ
ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

03148027a ತತೋಽನ್ಯೇ ಚ ಚತುರ್ವೇದಾಸ್ತ್ರಿವೇದಾಶ್ಚ ತಥಾಪರೇ|

03148027c ದ್ವಿವೇದಾಶ್ಚೈಕವೇದಾಶ್ಚಾಪ್ಯನ್ಯಚಶ್ಚ ತಥಾಪರೇ||

ಕೆಲವರು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು
ಮೂರು ಅಥವಾ ಎರಡು ಅಥವಾ ಒಂದನ್ನೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.
ಇನ್ನುಳಿದವರಿಗೆ ವೇದಗಳೇ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

03148028a ಏವಂ ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ಭಿನ್ನೇಷು ಬಹುಧಾ ನೀಯತೇ ಕ್ರಿಯಾ|

03148028c ತಪೋದಾನಪ್ರವೃತ್ತಾ ಚ ರಾಜಸೀ ಭವತಿ ಪ್ರಜಾ||

ಈ ರೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಬಹಳ ರೀತಿಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳು
ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ತಪೋದಾನಪ್ರವೃತ್ತರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳು ರಾಜಸ
ಭಾವವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

03148029a ಏಕವೇದಸ್ಯ ಚಾಜ್ಞಾನಾದ್ವೇದಾಸ್ತೇ ಬಹವಃ ಕೃತಾಃ|

03148029c ಸತ್ಯಸ್ಯ ಚೇಹ ವಿಭ್ರಂಶಾತ್ಸತ್ಯೇ ಕಶ್ಚಿದವಸ್ಥಿತಃ||

ಒಂದೇ ವೇದವನ್ನು ಅರಿತಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ವೇದಗಳು ಬಹಳಾಗಿ
ವಿಂಗಡಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸತ್ಯವು ಒಂದೇ ಆಗಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಕೆಲವರು
ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾರೆ.

03148030a ಸತ್ಯಾತ್ಮಚ್ಯವಮಾನಾನಾಂ ವ್ಯಾಧಯೋ ಬಹವೋಽಭವನ್|

03148030c ಕಾಮಾಶ್ಚೋಪದ್ರವಾಶ್ಚೈವ ತದಾ ದೈವತಕಾರಿತಾಃ||

03148031a ಯೈರದ್ಯಮಾನಾಃ ಸುಭೃಶಂ ತಪಸ್ತಪ್ಯಂತಿ ಮಾನವಾಃ|

03148031c ಕಾಮಕಾಮಾಃ ಸ್ವರ್ಗಕಾಮಾ ಯಜ್ಞಾಂಸ್ತನ್ವಂತಿ ಚಾಪರೇ||

ಸತ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಚಲಿತರಾದವರಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ವಿಧಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಾಮ ಮತ್ತು ಉಪದ್ರವಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಾನವರು ತುಂಬಾ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದವರು ಆಸೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಯಸಿ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03148032a ಏವಂ ದ್ವಾಪರಮಾಸಾದ್ಯ ಪ್ರಜಾಃ ಕ್ಷೀಯಂತ್ಯಧರ್ಮತಃ|

03148032c ಪಾದೇನೈಕೇನ ಕೌಂತೇಯ ಧರ್ಮಃ ಕಲಿಯುಗೇ ಸ್ಥಿತಃ||

03148033a ತಾಮಸಂ ಯುಗಮಾಸಾದ್ಯ ಕೃಷ್ಣೋ ಭವತಿ ಕೇಶವಃ|

03148033c ವೇದಾಚಾರಾಃ ಪ್ರಶಾಮ್ಯಂತಿ ಧರ್ಮಯಜ್ಞಕ್ರಿಯಾಸ್ತಥಾ||

ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೌಂತೇಯ ! ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಒಂದೇ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತಾಮಸ ಯುಗವು ಬಂದಾಗ ಕೇಶವ ನಾರಾಯಣನು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವೇದಾಚಾರಗಳೂ ಧರ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳೂ ಅಳಿದುಹೋಗುತ್ತವೆ.

03148034a ಈತಯೋ ವ್ಯಾಧಯಸ್ತಂದ್ರೀ ದೋಷಾಃ ಕ್ರೋಧಾದಯಸ್ತಥಾ|

03148034c ಉಪದ್ರವಾಶ್ಚ ವರ್ತಂತೇ ಆಧಯೋ ವ್ಯಾಧಯಸ್ತಥಾ||

ಬೆಳೆಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ವ್ಯಾಧಿಗಳು, ಸೋಮಾರಿತನ, ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧಾದಿ ದೋಷಗಳು, ಉಪದ್ರವಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ರೋಗ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

03148035a ಯುಗೇಷ್ವಾವರ್ತಮಾನೇಷು ಧರ್ಮೋ ವ್ಯಾವರ್ತತೇ ಪುನಃ|

03148035c ಧರ್ಮೇ ವ್ಯಾವರ್ತಮಾನೇ ತು ಲೋಕೋ ವ್ಯಾವರ್ತತೇ ಪುನಃ||

ಒಂದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುವ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಾರಿಯೂ ಧರ್ಮವು ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮವು ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಜನರೂ ಕ್ಷೀಣರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03148036a ಲೋಕೇ ಕ್ಷೀಣೇ ಕ್ಷಯಂ ಯಾಂತಿ ಭಾವಾ ಲೋಕಪ್ರವರ್ತಕಾಃ|

03148036c ಯುಗಕ್ಷಯಕೃತಾ ಧರ್ಮಾಃ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನಿ ವಿಕುರ್ವತೇ||

ಜನರು ಕ್ಷೀಣರಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ವಿಕಸನದತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಶಕ್ತಿಗಳು ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಯುಗಕ್ಷಯದಿಂದಾಗಿ ಧರ್ಮಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಾಗಿ ವಿಕಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

03148037a ಏತತ್ಕಲಿಯುಗಂ ನಾಮ ಅಚಿರಾದ್ಯತ್ಪ್ರವರ್ತತೇ|

03148037c ಯುಗಾನುವರ್ತನಂ ತ್ವೇತತ್ಕುರ್ವಂತಿ ಚಿರಜೀವಿನಃ||

ಈ ಕಲಿಯುಗ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಚಿರಂಜೀವಿಗಳು ಈ ಯುಗಗಳು ಬದಲಾದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ತಾವೂ

ಬದಲಾಗುತ್ತಾರೆ.

03148038a ಯಚ್ಚ ತೇ ಮತ್ಪರಿಜ್ಞಾನೇ ಕೌತೂಹಲಮರಿಂದಮ|

03148038c ಅನರ್ಥಕೇಷು ಕೋ ಭಾವಃ ಪುರುಷಸ್ಯ ವಿಜಾನತಃ||

ಅರಿಂದಮ ! ನನ್ನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿನ್ನ ಈ ಕುತೂಹಲವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಅನರ್ಥವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವಂತಿದೆ.

03148039a ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಯನ್ಮಾಂ ತ್ವಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛಸಿ|

03148039c ಯುಗಸಂಖ್ಯಾಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸ್ವಸ್ತಿ ಪ್ರಾಪ್ನುಹಿ ಗಮ್ಯತಾಂ||

ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯುಗಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾಬಾಹೋ ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಈಗ ಹೊರಟು ಹೋಗು !”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಹನುಮದ್ಭೀಮಸಂವಾದೇ
ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಹನುಮದ್ಭೀಮಸಂವಾದವೆಂಬ ನೂರಾನಲ್ವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೪೯

ಹನುಮಂತನು ಭೀಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದುದು (೧-೧೦). ಭೀಮನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಹನುಮಂತನು ರಾವಣನನ್ನು ತಾನೇ ಕೊಂದಿದ್ದರೆ ರಾಮನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕೊರತೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು (೧೧-೧೯). ಭೀಮನಿಗೆ ಹನುಮಂತನಿತ್ತ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ (೨೦-೫೨).

03149001 ಭೀಮ ಉವಾಚ|

03149001a ಪೂರ್ವರೂಪಮದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇ ನ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಕಥಂ ಚನ|

03149001c ಯದಿ ತೇಽಹಮನುಗ್ರಾಹ್ಯೋ ದರ್ಶಯಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ||

ಭೀಮನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡದೇ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಅನುಗ್ರಹವಿದೆ ಎಂದಾದರೆ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸು!”

03149002 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03149002a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಭೀಮೇನ ಸ್ಮಿತಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ಲವಂಗಮಃ|

03149002c ತದ್ರೂಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಯದ್ವೈ ಸಾಗರಲಂಘನೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೀಮನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಆ ಕಪಿಯು ಮುಗುಳ್ಳೆಕ್ಕು ಸಾಗರಲಂಘನದ ಸಮಯದ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

03149003a ಭ್ರಾತುಃ ಪ್ರಿಯಮಭೀಪ್ಸನ್ವೈ ಚಕಾರ ಸುಮಹದ್ವಪುಃ|

03149003c ದೇಹಸ್ತಸ್ಯ ತತೋಽತೀವ ವರ್ಧತ್ಯಾಯಾಮವಿಸ್ತರೈಃ||

ತಮ್ಮ ನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲೋಸುಗ ಅವನು ಅತಿ ಮಹಾ ದೇಹವನ್ನು ತಾಳಿದನು ಮತ್ತು ಅವನ ದೇಹವು ಎತ್ತರ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಅತೀವವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

03149004a ತದ್ರೂಪಂ ಕದಲೀಷಂಡಂ ಚಾದಯನ್ನಮಿತದ್ಯುತಿಃ|

03149004c ಗಿರೇಶ್ಚೋಚ್ಚ್ರಯಮಾಗಮ್ಯ ತಸ್ಥೌ ತತ್ರ ಸ ವಾನರಃ||

ಆ ಅಮಿತದ್ಯುತಿ ವಾನರನ ರೂಪವು ಬಾಳೆಯ ವನವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಒಂದು ಪರ್ವತವೇ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಂತೆ ತೋರಿತು.

03149005a ಸಮುಚ್ಚ್ರಿತಮಹಾಕಾಯೋ ದ್ವಿತೀಯ ಇವ ಪರ್ವತಃ|

03149005c ತಾಮ್ರೇಕ್ಷಣಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರೋ ಭೃಕುಟೀಕೃತಲೋಚನಃ||

03149005e ದೀರ್ಘಲಾಂಗೂಲಮಾವಿಧ್ಯ ದಿಶೋ ವ್ಯಾಪ್ಯ ಸ್ಥಿತಃ ಕಪಿಃ||

ಎರಡನೆಯ ಪರ್ವತವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದ ಆ ಮಹಾಕಾಯ ಕಪಿಯು ತನ್ನ ತಾಮ್ರದ ಕೆಂಪಿನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ, ಗಂಟುಕಟ್ಟಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ, ಉದ್ದವಾದ ಬಾಲದಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03149006a ತದ್ರೂಪಂ ಮಹದಾಲಕ್ಷ್ಯ ಭ್ರಾತುಃ ಕೌರವನಂದನಃ|

03149006c ವಿಸಿಸ್ಮಿಯೇ ತದಾ ಭೀಮೋ ಜಹೃಷೇ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಅಣ್ಣನ ಆ ಮಹಾ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೌರವನಂದನ ಭೀಮನು

ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು ಮತ್ತು ಪುನಃ ಪುನಃ ಪುಳಕಿತಗೊಂಡನು.

03149007a ತಮರ್ಕಮಿವ ತೇಜೋಭಿಃ ಸೌವರ್ಣಮಿವ ಪರ್ವತಂ|

03149007c ಪ್ರದೀಪ್ತಮಿವ ಚಾಕಾಶಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮೋ ನ್ಯಮೀಲಯತ್||

ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ, ಬಂಗಾರದ ಪರ್ವತದಂತಿರುವ, ಆಕಾಶವೇ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂದಿರುವ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀಮನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದನು.

03149008a ಆಬಭಾಷೇ ಚ ಹನುಮಾನ್ಭೀಮಸೇನಂ ಸ್ಮಯನ್ನಿವ|

03149008c ಏತಾವದಿಹ ಶಕ್ತಸ್ವಂ ರೂಪಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಮಮಾನಘ||

ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕು ಹನುಮಂತನು ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:
“ಅನಘ! ನನ್ನ ಇಷ್ಟೇ ದೇಹ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಲು ನೀನು ಶಕ್ಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

03149009a ವರ್ಧೇಽಹಂ ಚಾಪ್ಯತೋ ಭೂಯೋ ಯಾವನ್ಮೈ ಮನಸೇಪ್ಸಿತಂ|

03149009c ಭೀಮ ಶತ್ರುಷು ಚಾತ್ಯರ್ಥಂ ವರ್ಧತೇ ಮೂರ್ತಿರೋಜಸಾ||

ಭೀಮ! ನಾನು ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ, ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲೆ. ಶತ್ರುವಿನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುವಾಗ ನನ್ನ ದೇಹವೂ ತೇಜಸ್ಸೂ ತುಂಬಾ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.”

03149010a ತದದ್ಭುತಂ ಮಹಾರೌದ್ರಂ ವಿಂಧ್ಯಮಂದರಸಮ್ನಿಭಂ|

03149010c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹನೂಮತೋ ವರ್ಷ್ಮ ಸಂಭ್ರಾಂತಃ ಪವನಾತ್ಮಜಃ||

ಆ ಅದ್ಭುತವಾದ ಮಹಾ ರೌದ್ರವಾದ ವಿಂಧ್ಯ ಮತ್ತು ಮಂದರ
ಪರ್ವತಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಹನುಮಂತನ ಆ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ
ಪವನಾತ್ಮಜನು ಸಂಭ್ರಾಂತನಾದನು.

03149011a ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತತೋ ಭೀಮಃ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟತನೂರುಹಃ|

03149011c ಕೃತಾಂಜಲಿರದೀನಾತ್ಮಾ ಹನೂಮಂತಮವಸ್ಥಿತಂ||

ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮೈನಡುಗಿದ ಭೀಮನು ದೀನಾತ್ಮನಾಗಿ,
ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತಿರುವ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03149012a ದೃಷ್ಟಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ವಿಪುಲಂ ಶರೀರಸ್ಯಾಸ್ಯ ತೇ ವಿಭೋ|

03149012c ಸಂಹರಸ್ವ ಮಹಾವೀರ್ಯ ಸ್ವಯಮಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ||

“ವಿಭೋ! ನಿನ್ನ ವಿಪುಲ ಪ್ರಮಾಣದ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿದೆ.
ಮಹಾವೀರ! ಈಗ ನೀನೇ ನಿನ್ನ ಈ ರೂಪವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೋ!

03149013a ನ ಹಿ ಶಕ್ನೋಮಿ ತ್ವಾಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ದಿವಾಕರಮಿವೋದಿತಂ|

03149013c ಅಪ್ರಮೇಯಮನಾಧೃಷ್ಟಂ ಮೈನಾಕಮಿವ ಪರ್ವತಂ||

ಉದಯಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ನಾನು
ಶಕ್ಯನಾಗಿಲ್ಲ. ಮೈನಾಕ ಪರ್ವತದಂತಿರುವ ನೀನು ಅಪ್ರಮೇಯ ಮತ್ತು
ಅನಾಧೃಷ್ಟ.

03149014a ವಿಸ್ಮಯಶ್ಚೈವ ಮೇ ವೀರ ಸುಮಹಾನ್ಮನಸೋಽದ್ಯ ವೈ|

03149014c ಯದ್ರಾಮಸ್ತ್ವಯಿ ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥೇ ಸ್ವಯಂ ರಾವಣಮಭ್ಯಗಾತ್||

ವೀರ ! ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥವನಿರುವಾಗಲೂ ಸ್ವಯಂ ರಾಮನೇ
ರಾವಣನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು ಎಂದು ಇಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳಷ್ಟು
ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡಿದೆ.

03149015a ತ್ವಮೇವ ಶಕ್ತಸ್ತಾಂ ಲಂಕಾಂ ಸಯೋಧಾಂ ಸಹವಾಹನಾಂ|

03149015c ಸ್ವಬಾಹುಬಲಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವಿನಾಶಯಿತುಮೋಜಸಾ|

ನೀನೊಬ್ಬನೇ ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ
ಯೋಧರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳೊಂದಿಗೆ ಲಂಕೆಯನ್ನು
ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

03149016a ನ ಹಿ ತೇ ಕಿಂ ಚಿದಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಮಾರುತಾತ್ಮಜ ವಿದ್ಯತೇ|

03149016c ತವ ನೈಕಸ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತೋ ರಾವಣಃ ಸಗಣೋ ಯುಧಿ||

ಮಾರುತಾತ್ಮಜ ! ನಿನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಏನೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ !
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ಸಹಿತ ರಾವಣನು ನಿನಗೊಬ್ಬನಿಗೂ
ಸರಿಸಮನಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ !”

03149017a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಭೀಮೇನ ಹನೂಮಾನ್ಪ್ಲ ವಗರ್ಷಭಃ|

03149017c ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತತೋ ವಾಕ್ಯಂ ಸ್ನಿಗ್ಧಗಂಭೀರಯಾ ಗಿರಾ||

ಭೀಮನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಪ್ಲವಗರ್ಷಭ ಹನುಮಂತನು
ಕರುಣಿತುಂಬಿದ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತನು:

03149018a ಏವಮೇತನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಯಥಾ ವದಸಿ ಭಾರತ|

03149018c ಭೀಮಸೇನ ನ ಪರ್ಯಾಪ್ತೋ ಮಮಾಸೌ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮಃ||

“ಭಾರತ ! ಮಹಾಬಾಹೋ ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದು ಸರಿ. ಭೀಮಸೇನ ! ಆ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮನು ನನಗೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ !

03149019a ಮಯಾ ತು ತಸ್ಮಿನ್ನಿಹತೇ ರಾವಣೇ ಲೋಕಕಣ್ಣಕೇ|

03149019c ಕೀರ್ತಿನರ್ಶ್ಯೇದ್ರಾಘವಸ್ಯ ತತ ಏತದುಪೇಕ್ಷಿತಂ||

ಲೋಕಕಂಟಕ ರಾವಣನನ್ನು ನಾನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದರೆ ರಾಘವನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕೊರತೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ¹³⁷ !

03149020a ತೇನ ವೀರೇಣ ಹತ್ವಾ ತು ಸಗಣಂ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ|

03149020c ಆನೀತಾ ಸ್ವಪುರಂ ಸೀತಾ ಲೋಕೇ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಸ್ಥಾಪಿತಾ||

ಆ ವೀರನು ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ನಗರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿವಂತನಾದನು.

03149021a ತದ್ಗಚ್ಛ ವಿಪುಲಪ್ರಜ್ಞ ಭ್ರಾತುಃ ಪ್ರಿಯಹಿತೇ ರತಃ|

03149021c ಅರಿಷ್ಟಂ ಕ್ಷೇಮಮಧ್ವಾನಂ ವಾಯುನಾ ಪರಿರಕ್ಷಿತಃ||

ನನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ತಮ್ಮನೇ ! ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವವನೇ ! ಈಗ ನೀನು ವಾಯುವಿನಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು

¹³⁷ಇದು ಹನುಮಂತನ ವಿನಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ !

ಕ್ಷೇಮ-ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹೋಗು.

03149022a ಏಷ ಪಂಥಾಃ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೌಗಂಧಿಕವನಾಯ ತೇ|

03149022c ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇ ಧನದೋದ್ಯಾನಂ ರಕ್ಷಿತಂ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸೈಃ||

ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಈ ದಾರಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಸೌಗಂಧಿಕಾ ವನಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷ-ರಾಕ್ಷಸರ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಧನದ ಕುಬೇರನ ಉದ್ಯಾನವನವಿದೆ.

03149023a ನ ಚ ತೇ ತರಸಾ ಕಾರ್ಯಃ ಕುಸುಮಾವಚಯಃ ಸ್ವಯಂ|

03149023c ದೈವತಾನಿ ಹಿ ಮಾನ್ಯಾನಿ ಪುರುಷೇಣ ವಿಶೇಷತಃ||

ಆದರೆ ನೀನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹೂವನ್ನು ಕೀಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಾರದು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪುರುಷರು ಸ್ವಯಂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

03149024a ಬಲಿಹೋಮನಮಸ್ಕಾರೈರ್ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಭರತರ್ಷಭ|

03149024c ದೈವತಾನಿ ಪ್ರಸಾದಂ ಹಿ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕುರ್ವಂತಿ ಭಾರತ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಭಾರತ! ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಲಿ, ಹೋಮ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಸಾದರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03149025a ಮಾ ತಾತ ಸಾಹಸಂ ಕಾರ್ಷೀಃ ಸ್ವಧರ್ಮಮನುಪಾಲಯ|

03149025c ಸ್ವಧರ್ಮಸ್ಥಃ ಪರಂ ಧರ್ಮಂ ಬುದ್ಧ್ಯಸ್ವಾಗಮಯಸ್ವ ಚ||

03149026a ನ ಹಿ ಧರ್ಮಮವಿಜ್ಞಾಯ ವೃದ್ಧಾನನುಪಸೇವ್ಯ ಚ|

03149026c ಧರ್ಮೋ ವೈ ವೇದಿತುಂ ಶಕ್ಯೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಸಮೈರಪಿ||

ಮಗೂ ! ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಬೇಡ ! ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸು.
 ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಪರಮ ಧರ್ಮವು ಏನೆಂದು
 ಆಗಮಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ವೃದ್ಧರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ
 ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಆಗದು. ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೃಹಸ್ಪತಿ,
 ಅಮರರಿಗೂ ಕೂಡ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ.

03149027a ಅಧರ್ಮೋ ಯತ್ರ ಧರ್ಮಾ ಖ್ಯೋ ಧರ್ಮಶ್ಚಾ ಧರ್ಮಸಂಕ್ಷಿತಃ|

03149027c ವಿಜ್ಞಾತವ್ಯೋ ವಿಭಾಗೇನ ಯತ್ರ ಮುಹ್ಯಂತ್ಯಬುದ್ಧಯಃ||

ಎಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ
 ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿ
 ತಿಳಿದವರೂ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದವರು ಎಲ್ಲರೂ
 ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ.

03149028a ಆಚಾರಸಂಭವೋ ಧರ್ಮೋ ಧರ್ಮಾದ್ವೇದಾಃ ಸಮುತ್ಥಿತಾಃ|

03149028c ವೇದೈರ್ಯಜ್ಞಾಃ ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ಯಜ್ಞೈರ್ದೇವಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ||

ಆಚಾರದಿಂದಲೇ ಧರ್ಮವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದಿಂದ
 ವೇದಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ವೇದದಿಂದ ಯಜ್ಞವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ ಮತ್ತು
 ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾರೆ.

03149029a ವೇದಾಚಾರವಿಧಾನೋಕ್ತೈರ್ಯಜ್ಞೈರ್ಧಾರ್ಯಂತಿ ದೇವತಾಃ|

03149029c ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯುಶನೋಕ್ತೈಶ್ಚ ನಯೈರ್ಧಾರ್ಯಂತಿ ಮಾನವಾಃ||

03149030a ಪಣ್ಯಾಕರವಣಿಜ್ಯಾಭಿಃ ಕೃಷ್ಯಾಧೋ ಯೋನಿಪೋಷಣೈಃ|

03149030c ವಾರ್ತಯಾ ಧಾರ್ಯತೇ ಸರ್ವಂ ಧರ್ಮೈರೇತೈರ್ಧ್ವಜಾತಿಭಿಃ||

ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವರು ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಮತ್ತು ಉಶಾನರು ಹೇಳಿದ ವ್ಯಾಪಾರ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಕೃಷಿ, ಮತ್ತು ಪಶುಸಾಕಣಿಕೆಗಳಿಂದ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ವರ್ಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

03149031a ತ್ರಯೀ ವಾರ್ತಾ ದಂಡನೀತಿಸ್ತಿಸ್ತೋ ವಿದ್ಯಾ ವಿಜಾನತಾಂ|

03149031c ತಾಭಿಃ ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರಯುಕ್ತಾಭಿಲೋಕಯಾತ್ರಾ ವಿಧೀಯತೇ||

ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಮೂರು ಜ್ಞಾನಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿವೆ - ವಿದ್ಯೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಶಾಸನ. ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿದಾಗ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ.

03149032a ಸಾ ಚೇದ್ಧರ್ಮಕ್ರಿಯಾ ನ ಸ್ಯಾತ್ರಯೀಧರ್ಮಮೃತೇ ಭುವಿ|

03149032c ದಂಡನೀತಿಮೃತೇ ಚಾಪಿ ನಿರ್ಮರ್ಯಾದಮಿದಂ ಭವೇತ್||

ಧರ್ಮಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯದೇ ಇದ್ದರೆ, ಶಾಸನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03149033a ವಾರ್ತಾಧರ್ಮೇ ಹ್ಯವರ್ತಂತ್ಯೋ ವಿನಶ್ಯೇಯುರಿಮಾಃ ಪ್ರಜಾಃ|

03149033c ಸುಪ್ರವೃತ್ತೈಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ಹ್ಯೇತೈರ್ಧರ್ಮೈಃ ಸೂಯಂತಿ ವೈ ಪ್ರಜಾಃ||

ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ವಿನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮೂರೂ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದಲೇ

ಪ್ರಜೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

03149034a ದ್ವಿಜಾನಾಮಮೃತಂ ಧರ್ಮೋ ಹ್ಯೇಕಶ್ಚೈವೈಕವರ್ಣಿಕಃ|

03149034c ಯಜ್ಞಾಧ್ಯಯನದಾನಾನಿ ತ್ರಯಃ ಸಾಧಾರಣಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ||

03149035a ಯಾಜನಾಧ್ಯಾಪನೇ ಚೋಭೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಃ|

03149035c ಪಾಲನಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ವೈ ವೈಶ್ಯಧರ್ಮಶ್ಚ ಪೋಷಣಂ||

ಏಕವರ್ಣಿ ದ್ವಿಜರ ಅಮೃತ ಧರ್ಮವು ಒಂದೇ: ಯಜ್ಞ, ಅಧ್ಯಯನ, ಧ್ಯಾನ ಈ ಮೂರು ಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಯಜ್ಞಮಾಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪನ ಇವೆರಡೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಧರ್ಮ. ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಧರ್ಮವು ಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ವೈಶ್ಯರ ಧರ್ಮವು ಪೋಷಣೆ.

03149036a ಶುಶ್ರೂಷಾ ತು ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಶೂದ್ರಾಣಾಂ ಧರ್ಮ ಉಚ್ಯತೇ|

03149036c ಭೈಕ್ಷಹೋಮವ್ರತೈರ್ಹೀನಾಸ್ತಥೈವ ಗುರುವಾಸಿನಾಂ||

ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರಿಗಿರುವಂತೆ ದ್ವಿಜರ ಶುಶ್ರೂಷೆಯೇ ಶೂದ್ರರ ಪರಮ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಅವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ, ಹೋಮ ಮತ್ತು ವ್ರತಗಳು ವರ್ಜಿತ.

03149037a ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೋಽತ್ರ ಕೌಂತೇಯ ತವ ಧರ್ಮಾಭಿರಕ್ಷಣಂ|

03149037c ಸ್ವಧರ್ಮಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಸ್ವ ವಿನೀತೋ ನಿಯತೇಂದ್ರಿಯಃ||

ಕೌಂತೇಯ! ನಿನ್ನದು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದೇ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮ. ವಿನೀತನಾಗಿ, ನಿಯತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ

ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸು.

03149038a ವೃದ್ಧೈಃ ಸಮ್ಮಂತ್ರೈ ಸದ್ಭಿಶ್ಚ ಬುದ್ಧಿಮದ್ಭಿಃ ಶ್ರುತಾನ್ವಿತೈಃ|

03149038c ಸುಸ್ಥಿತಃ ಶಾಸ್ತಿ ದಂಡೇನ ವ್ಯಸನೀ ಪರಿಭೂಯತೇ||

ವೃದ್ಧರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯವರು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಂತರನ್ನು ಕೇಳಿ ನಡೆಯುವವರು ಸುಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ದಂಡದ ವ್ಯಸನಿಯು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03149039a ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹೈಃ ಸಮ್ಯಗ್ಯದಾ ರಾಜಾ ಪ್ರವರ್ತತೇ|

03149039c ತದಾ ಭವತಿ ಲೋಕಸ್ಯ ಮರ್ಯಾದಾ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತಾ||

ರಾಜನು ನಿಗ್ರಹ ಅನುಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಲೋಕದ ಮರ್ಯಾದೆಯು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

03149040a ತಸ್ಮಾದ್ಧೇಶೇ ಚ ದುರ್ಗೇ ಚ ಶತ್ರುಮಿತ್ರಬಲೇಷು ಚ|

03149040c ನಿತ್ಯಂ ಚಾರೇಣ ಬೋಧ್ಧವ್ಯಂ ಸ್ಥಾನಂ ವೃದ್ಧಿಃ ಕ್ಷಯಸ್ತಥಾ||

ಆ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ನಿತ್ಯವೂ ಗೂಢಚಾರರಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕೋಟೆಗಳು, ಶತ್ರುಗಳು, ಮಿತ್ರರು, ಸೇನೆ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಿ ಕ್ಷಯಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

03149041a ರಾಜ್ಞಾಮುಪಾಯಾಶ್ಚ ತ್ವಾರೋ ಬುದ್ಧಿಮಂತ್ರಃ ಪರಾಕ್ರಮಃ|

03149041c ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹೌ ಚೈವ ದಾಕ್ಷ್ಯಂ ತತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧನಂ||

ರಾಜನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯ ಉಪಾಯಗಳಿವೆ: ಬುದ್ಧಿವಂತರೊಡನೆ

ಸಮಾಲೋಚನೆ, ಪರಾಕ್ರಮ, ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ಸಾಧಿಸುವ ದಕ್ಷತೆ.

03149042a ಸಾಮ್ನಾ ದಾನೇನ ಭೇದೇನ ದಂಡೇನೋಪೇಕ್ಷಣೇನ ಚ|

03149042c ಸಾಧನೀಯಾನಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಸಮಾಸವ್ಯಾಸಯೋಗತಃ||

ಸಾಮ, ದಾನ, ಭೇದ, ದಂಡ ಮತ್ತು ಉಪೇಕ್ಷಣ ಇವು ಒಂದೊಂದಾಗಿ
ಅಥವಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧನಗಳನ್ನಾಗಿ
ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

03149043a ಮಂತ್ರಮೂಲಾ ನಯಾಃ ಸರ್ವೇ ಚಾರಾಶ್ಚ ಭರತರ್ಷಭ|

03149043c ಸುಮಂತ್ರಿತೈರ್ನಯೈಃ ಸಿದ್ಧಿಸ್ತದ್ವಿದೈಃ ಸಹ ಮಂತ್ರಯೇತ್||

ಭರತರ್ಷಭ! ಎಲ್ಲ ಧೋರಣೆಗಳೂ ಸಮಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಮತ್ತು
ಗೂಢಚಾರರ ಮೂಲಕ ಹುಟ್ಟಬೇಕು. ಸರಿಯಾದ
ಸಮಾಲೋಚನೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ನೀತಿಗಳು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು
ತಿಳಿದಿರುವವರಲ್ಲಿ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

03149044a ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಮೂಢೇನ ಲುಬ್ಧೇನ ಬಾಲೇನ ಲಘುನಾ ತಥಾ|

03149044c ನ ಮಂತ್ರಯೇತ ಗುಃಯಾನಿ ಯೇಷು ಚೋನ್ಮಾದಲಕ್ಷಣಂ||

ಗೌಪ್ಯವಾಗಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ, ಮೂಢನಲ್ಲಿ,
ಆಸೆಬುರುಕನಲ್ಲಿ, ಬಾಲಕರಲ್ಲಿ, ಹಗುರದವರಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ಹುಚ್ಚಿನ
ಲಕ್ಷಣಗಳಿರುವವರಲ್ಲಿ ಸಮಾಲೋಚಿಸಕೂಡದು.

03149045a ಮಂತ್ರಯೇತ್ಸಹ ವಿದ್ವದ್ಭಿಃ ಶಕ್ತಿಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕಾರಯೇತ್|

03149045c ಸ್ನಿಗ್ಧೈಶ್ಚ ನೀತಿವಿನ್ಯಾಸಾನ್ಮೂರ್ಖಾನ್ಸರ್ವತ್ರ ವರ್ಜಯೇತ್||

ತಿಳಿದವರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆಮಾಡಬೇಕು. ಸಮರ್ಥರಿಂದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸವಿರುವವರಿಂದ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೂರ್ಖರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ದೂರವಿಡಬೇಕು.

03149046a ಧಾರ್ಮಿಕಾನ್ಧರ್ಮಕಾರ್ಯೇಷು ಅರ್ಥಕಾರ್ಯೇಷು ಪಂಡಿತಾನ್|

03149046c ಸ್ತ್ರೀಷು ಕ್ಲೇಬಾನ್ನಿಯುಂಜೀತ ಕ್ಷೂರಾನ್ಮೂರ್ಖೇಷು ಕರ್ಮಸು||

ಧಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಪಂಡಿತರನ್ನು ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ, ನಪುಂಸಕರನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷೂರರನ್ನು ಕ್ಷೂರಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

03149047a ಸ್ವೇಭ್ಯಶ್ಚೈವ ಪರೇಭ್ಯಶ್ಚ ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯಸಮುದ್ಭವಾ|

03149047c ಬುದ್ಧಿಃ ಕರ್ಮಸು ವಿಜ್ಞೇಯಾ ರಿಪೂಣಾಂ ಚ ಬಲಾಬಲಂ||

ತನ್ನ ಮತ್ತು ಇತರರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತು ಅಕಾರ್ಯದಿಂದ ಉಂಟಾದವುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಶತ್ರುಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

03149048a ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸುಪ್ರತಿಪನ್ನೇಷು ಕುರ್ಯಾತ್ಸಾಧುಪರಿಗ್ರಹಂ|

03149048c ನಿಗ್ರಹಂ ಚಾಪ್ಯಶಿಷ್ಟೇಷು ನಿರ್ಮರ್ಯಾದೇಷು ಕಾರಯೇತ್||

ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಅರಿತುಕೊಂಡವರನ್ನು ಮಾತ್ರ
ಒಳ್ಳೆಯವರೆಂದು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿಲ್ಲದವರನ್ನು
ಮತ್ತು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

03149049a ನಿಗ್ರಹೇ ಪ್ರಗ್ರಹೇ ಸಮ್ಯಗ್ಯದಾ ರಾಜಾ ಪ್ರವರ್ತತೇ|

03149049c ತದಾ ಭವತಿ ಲೋಕಸ್ಯ ಮರ್ಯಾದಾ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತಾ||

ರಾಜನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಗ್ರಹ ಪ್ರಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ
ಲೋಕದ ಮರ್ಯಾದೆಯು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

03149050a ಏಷ ತೇ ವಿಹಿತಃ ಪಾರ್ಥ ಘೋರೋ ಧರ್ಮೋ ದುರನ್ವಯಃ|

03149050c ತಂ ಸ್ವಧರ್ಮವಿಭಾಗೇನ ವಿನಯಸ್ಥೋಽನುಪಾಲಯ||

ಪಾರ್ಥ ! ಇದೇ ನಿನಗೆ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಘೋರವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು
ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿರುವ ಧರ್ಮ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಸ್ವಧರ್ಮವಿಭಾಗದ
ಮೂಲಕ ವಿನಯನಾಗಿ ಅನುಸರಿಸು.

03149051a ತಪೋಧರ್ಮದಮೇಜ್ಯಾಭಿವಿಪ್ರಾ ಯಾಂತಿ ಯಥಾ ದಿವಂ|

03149051c ದಾನಾತಿಥ್ಯಕ್ರಿಯಾಧರ್ಮೈರ್ಯಾಂತಿ ವೈಶ್ಯಾಶ್ಚ ಸದ್ಗತಿಂ||

03149052a ಕ್ಷತ್ರಂ ಯಾತಿ ತಥಾ ಸ್ವರ್ಗಂ ಭುವಿ ನಿಗ್ರಹಪಾಲನೈಃ|

03149052c ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರಣೀಯ ದಂಡಂ ಹಿ ಕಾಮದ್ವೇಷವಿವರ್ಜಿತಾಃ||

03149052e ಅಲುಬ್ಧಾ ವಿಗತಕ್ರೋಧಾಃ ಸತಾಂ ಯಾಂತಿ ಸಲೋಕತಾಂ||

ಹೇಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಪಸ್ಸು, ಧರ್ಮ, ಸ್ವನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು
ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೋ,

ಮತ್ತು ವೈಶ್ಯರು ಹೇಗೆ ದಾನ, ಆತಿಥ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ನಿಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಪಾಲನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾಮ ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಏನೂ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಪಿತನಾಗಿರದೇ ಸರಿಯಾದ ದಂಡವನ್ನು (ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು) ನೀಡುವವರು ಸತ್ಯ ಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
 ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಹನುಮದ್ಭೀಮಸಂವಾದೇ
 ಏಕೋನಪಂಚಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
 ಹನುಮದ್ಭೀಮಸಂವಾದವೆಂಬ ನೂರಾನಲ್ವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ
 ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೫೦

ಅರ್ಜುನನ ಧ್ವಜದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಭರವಸೆಯನ್ನಿತ್ತು
 ಹನುಮಂತನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದುದು (೧-೧೫). ಮುಂದುವರೆದು
 ಭೀಮನು ಸೌಗಂಧಿಕಾವನವನ್ನು ಕಂಡುದು (೧೬-೨೮).

03150001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03150001a ತತಃ ಸಂಹೃತ್ಯ ವಿಪುಲಂ ತದ್ವಪುಃ ಕಾಮವರ್ಧಿತಂ|

03150001c ಭೀಮಸೇನಂ ಪುನರ್ದೋರ್ಭಾರ್ಯಾಂ ಪರ್ಯಷ್ಟಜತ ವಾನರಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಆ ಕಪಿಯು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದ್ದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿ, ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

03150002a ಪರಿಷ್ಟಕ್ತಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಶು ಭ್ರಾತ್ರಾ ಭೀಮಸ್ಯ ಭಾರತ|

03150002c ಶ್ರಮೋ ನಾಶಮುಪಾಗಚ್ಚ ತ್ಸರ್ವಂ ಚಾಸೀತ್ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ||

ಅಣ್ಣನು ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಾರತ ಭೀಮನ ಆಯಾಸವು ನಾಶವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಪುನಃ ಎಲ್ಲವೂ ಒಳ್ಳೆಯದೆನಿಸಿತು.

03150003a ತತಃ ಪುನರಥೋವಾಚ ಪರ್ಯಶ್ರುನಯನೋ ಹರಿಃ|

03150003c ಭೀಮಮಾಭಾಷ್ಯ ಸೌಹಾರ್ದಾದ್ಭಾಷ್ಪಗದ್ಗದಯಾ ಗಿರಾ||

ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆ ವಾನರನು ಪುನಃ ಸ್ನೇಹಭಾವದಿಂದ, ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಕಂಠದಿಂದ ಭೀಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03150004a ಗಚ್ಚ ವಿರ ಸ್ವಮಾವಾಸಂ ಸ್ಮರ್ತವ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ಕಥಾಂತರೇ|

03150004c ಇಹಸ್ಥಶ್ಚ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ನ ನಿವೇದ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ಕಸ್ಯ ಚಿತ್||

“ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ವಿರ! ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು. ನಂತರವೂ ನನ್ನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೋ. ಆದರೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿರುವೆನೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಬೇಡ.

03150005a ಧನದಸ್ಯಾಲಯಾಚ್ಛಾಪಿ ವಿಸೃಷ್ಟಾನಾಂ ಮಹಾಬಲ|

03150005c ದೇಶಕಾಲ ಇಹಾಯಾತುಂ ದೇವಗಂಧರ್ವಯೋಷಿತಾಂ||

ಮಹಾಬಲ ! ಧನದ ಕುಬೇರನ ಮನೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು
ಗಂಧರ್ವರು ಹೊರಟು ಬರುವ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಸಮಯವಿದು.

03150006a ಮಮಾಪಿ ಸಫಲಂ ಚಕ್ಷುಃ ಸ್ಮಾ ರಿತಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ರಾಘವಂ|

03150006c ಮಾನುಷಂ ಗಾತ್ರಸಂಸ್ಪರ್ಶಂ ಗತ್ವಾ ಭೀಮ ತ್ವಯಾ ಸಹ||

ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಸಫಲವಾದವು. ಭೀಮ ! ನಿನ್ನೊಂದಿಗಿದ್ದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬ
ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ನನಗೆ ರಾಘವನ ನೆನಪು ಮರಳಿ
ಬಂದಿತು.

03150007a ತದಸ್ಮದ್ಧರ್ಶನಂ ವೀರ ಕೌಂತೇಯಾಮೋಘಮಸ್ತು ತೇ|

03150007c ಭ್ರಾತೃತ್ವಂ ತ್ವಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ವರಂ ವರಯ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ವೀರ ! ಕೌಂತೇಯ ! ನನ್ನ ಈ ದರ್ಶನವು ನಿನಗೆ
ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ. ನನ್ನ ಭ್ರಾತೃತ್ವವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ವರವನ್ನು
ಕೇಳು.

03150008a ಯದಿ ತಾವನ್ಮಯಾ ಕ್ಷುದ್ರಾ ಗತ್ವಾ ವಾರಣಸಾಹ್ವಯಂ|

03150008c ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾ ನಿಹಂತವ್ಯಾ ಯಾವದೇತತ್ಕರೋಮ್ಯಹಂ||

03150009a ಶಿಲಯಾ ನಗರಂ ವಾ ತನ್ಮದ್ಧಿ ತವ್ಯಂ ಮಯಾ ಯದಿ|

03150009c ಯಾವದದ್ಯ ಕರೋಮ್ಯೇತತ್ಕಾಮಂ ತವ ಮಹಾಬಲ||

ನಾನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕ್ಷುದ್ರ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು

ಸಂಹರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಅದನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಥವಾ ಬಂಡೆಯಿಂದ
ಆ ನಗರವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಹಾಬಲ ! ಇಂದು ನೀನು
ಬಯಸಿದುದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03150010a ಭೀಮಸೇನಸ್ತು ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03150010c ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಹನೂಮಂತಂ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭೀಮಸೇನನು
ಒಳಗಿಂದೊಳಗೇ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

03150011a ಕೃತಮೇವ ತ್ವಯಾ ಸರ್ವಂ ಮಮ ವಾನರಪುಂಗವ|

03150011c ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇಽಸ್ತು ಮಹಾಬಾಹೋ ಕ್ಷಾಮಯೇ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಸೀದ ಮೇ||

“ವಾನರ ಪುಂಗವ ! ನನಗೆ ನೀನು ಈಗಾಗಲೇ ಇಲ್ಲವನ್ನೂ
ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಮಹಾಬಾಹೋ ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ! ನನ್ನನ್ನು
ಕ್ಷಮಿಸು. ನನ್ನಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯಿರಲಿ.

03150012a ಸನಾಥಾಃ ಪಾಂಡವಾಃ ಸರ್ವೇ ತ್ವಯಾ ನಾಥೇನ ವೀರ್ಯವನ್|

03150012c ತವೈವ ತೇಜಸಾ ಸರ್ವಾನ್ವಿಜೇಷ್ಯಾಮೋ ವಯಂ ರಿಪೂನ್||

ನಿನ್ನಂಥ ವೀರನಲ್ಲಿ ಅನಾಥರಾದ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ನಾಥನನ್ನು
ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ನಾವು ಎಲ್ಲ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ
ಜಯಿಸುತ್ತೇವೆ.”

03150013a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಹನುಮಾನ್ಭೀಮಸೇನಮಭಾಷತ|

03150013c ಭ್ರಾತೃತ್ವಾತ್ಸೌಹೃದಾಚ್ಛಾಪಿ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ತವ ಪ್ರಿಯಂ||

ಭೀಮಸೇನ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಹನುಮಂತನು ಹೇಳಿದನು:

“ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಿನಗೊಂದು ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03150014a ಚಮೂಂ ವಿಗಾಹ್ಯ ಶತ್ರುಣಾಂ ಶರಶಕ್ತಿಸಮಾಕುಲಾಂ|

03150014c ಯದಾ ಸಿಂಹರವಂ ವೀರ ಕರಿಷ್ಯಸಿ ಮಹಾಬಲ||

03150014e ತದಾಹಂ ಬೃಂಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸ್ವರವೇಣ ರವಂ ತವ||

ಶತ್ರುಗಳ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬಾಣ ಮತ್ತು ಈಟಿಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಹಾಬಲ ವೀರ ನೀನು ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ನಾನೂ ಕೂಡ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕೂಗಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತೇನೆ.

03150015a ವಿಜಯಸ್ಯ ಧ್ವಜಸ್ಥಶ್ಚ ನಾದಾನೋಕ್ತ್ವಾಮಿ ದಾರುಣಾನ್|

03150015c ಶತ್ರುಣಾಂ ತೇ ಪ್ರಾಣಹರಾನಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಂತರಧೀಯತ||

ವಿಜಯ ಅರ್ಜುನನ ಧ್ವಜದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

03150016a ಗತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಹರಿವರೇ ಭೀಮೋಽಪಿ ಬಲಿನಾಂ ವರಃ|

03150016c ತೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ವಿಪುಲಂ ವ್ಯಚರದ್ಗಂಧಮಾದನಂ||

ಆ ವಾನರ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಹೊರಟುಹೋದನಂತರ ಬಲಶಾಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಮನಾದರೋ ಅದೇ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಪುಲ ಗಂಧಮಾದನದ ಕಡೆ ನಡೆದನು.

03150017a ಅನುಸ್ಮರನ್ವಪುಸ್ತಸ್ಯ ಶ್ರಿಯಂ ಚಾಪ್ರತಿಮಾಂ ಭುವಿ|

03150017c ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮನುಭಾವಂ ಚ ಸ್ಮರನ್ನಾಶರಥೇರ್ಯೌ||

ಭುವಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮವಾಗಿದ್ದ ಅವನ ದೇಹವನ್ನೂ ಮತ್ತು
ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ, ದಾಶರಥಿ ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಅವನಿಗಾಗಿದ್ದ
ಅನುಭವವನ್ನೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮುಂದುವರೆದನು.

03150018a ಸ ತಾನಿ ರಮಣೀಯಾನಿ ವನಾನ್ಯುಪವನಾನಿ ಚ|

03150018c ವಿಲೋಡಯಾಮಾಸ ತದಾ ಸೌಗಂಧಿಕವನೇಷ್ಯಾ||

ಸೌಗಂಧಿಕಾ ವನದ ಕಡೆ ಭಿರುಸಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ರಮಣೀಯ
ವನ ಮತ್ತು ಉಪವನಗಳು ಅಲ್ಲಾಡಿದವು.

03150019a ಫುಲ್ಲಪದ್ಮವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಪುಷ್ಪಿತಾನಿ ವನಾನಿ ಚ|

03150019c ಮತ್ತವಾರಣಯೂಥಾನಿ ಪಂಕಕ್ಲಿನ್ನಾನಿ ಭಾರತ||

03150019e ವರ್ಷತಾಮಿವ ಮೇಘಾನಾಂ ವೃಂದಾನಿ ದದೃಶೇ ತದಾ||

ಭಾರತ! ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಹುಬಣ್ಣಗಳ ಅರಳಿದ ಕಮಲದ
ಹೂವುಗಳಿರುವ ವನಗಳನ್ನು, ಮೈಮೇಲೆ ಕೆಸರನ್ನು ಎರಚಿಕೊಂಡು
ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪಿನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಮದಿಸಿದ ಆನೆಗಳ
ಹಿಂಡುಗಳನ್ನು ಕಂಡನು.

03150020a ಹರಿಣೈಶ್ಚಂಚಲಾಪಾಂಗೈರ್ಹರಿಣೀಸಹಿತೈರ್ವನೇ|

03150020c ಸಶಷ್ಟಕವಲೈಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ವಥಿ ದೃಷ್ಟೋ ದ್ರುತಂ ಯಯೌ||

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಂಕೆ ಮರಿಗಳು, ಬಾಯಿತುಂಬ
ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಸುಂದರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಜೋರಾಗಿ
ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶ್ರೀಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿದವು.

03150021a ಮಹಿಷ್ಯೈಶ್ಚ ವರಾಹೈಶ್ಚ ಶಾರ್ದೂಲೈಶ್ಚ ನಿಷೇವಿತಂ|

03150021c ವ್ಯಪೇತಭೀರ್ಗಿರಿಂ ಶೌರ್ಯಾ ದ್ಭೀಮಸೇನೋ ವ್ಯಗಾಹತ||

03150022a ಕುಸುಮಾನತಶಾಖೈಶ್ಚ ತಾಂಪ್ರಪಲ್ಲವಕೋಮಲೈಃ|

03150022c ಯಾಚ್ಯಮಾನ ಇವಾರಣ್ಯೇ ದ್ರುಮೈರ್ಮಾರುತಕಂಪಿತೈಃ||

ಅನಂತರ ಭಯವೇ ಇಲ್ಲದ ಆ ಭೀಮಸೇನನು ಶೌರ್ಯದಿಂದ
ಕಾಡುಕೋಣ, ಹಂದಿ ಮತ್ತು ಹುಲಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ
ಬಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿವೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ
ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಮರಗಳು ಗಾಳಿಬೀಸಿ ಹೂತುಂಬಿದ ರೆಂಬೆಗಳನ್ನು
ಬೀಸಿ ಕೋಮಲ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

03150023a ಕೃತಪದ್ಮಾಂಜಲಿಪುಟಾ ಮತ್ತಷಟ್ಪದಸೇವಿತಾಃ|

03150023c ಪ್ರಿಯತೀರ್ಥವನಾ ಮಾರ್ಗೇ ಪದ್ಮಿನೀಃ ಸಮತಿಕ್ರಮನ್||

03150024a ಸಜ್ಜಮಾನಮನೋದೃಷ್ಟಿಃ ಫುಲ್ಲೇಷು ಗಿರಿಸಾನುಷು|

03150024c ದ್ರೌಪದೀವಾಕ್ಯಪಾರ್ಥೇಯೋ ಭೀಮಃ ಶೀಘ್ರತರಂ ಯಯೌ||

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿವೆಯೋ ಎಂದು ತೋರುತ್ತಿರುವ
ದುಂಬಿಗಳು ಸುತ್ತವರೆದಿದ್ದ ಕಮಲಗಳ ಸರೋವರಗಳನ್ನು, ಸುಂದರ
ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ದಾಟಿದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿ ಹೂವನ್ನು

ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆಯೇ ಇತ್ತು. ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ
ಮೆಲಕುಹಾಕುತ್ತಾ ಭೀಮನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದನು.

03150025a ಪರಿವೃತ್ತೇಽಹನಿ ತತಃ ಪ್ರಕೀರ್ಣಹರಿಣೇ ವನೇ|

03150025c ಕಾಂಚನ್ಯೈರ್ವಿಮಲೈಃ ಪದ್ಮೈರ್ದರ್ಶ ವಿಪುಲಾಂ ನದೀಂ||

03150026a ಮತ್ತಕಾರಂಡವಯುತಾಂ ಚಕ್ರವಾಕೋಪಶೋಭಿತಾಂ|

03150026c ರಚಿತಾಮಿವ ತಸ್ಯಾದ್ರೇರ್ಮಾಲಾಂ ವಿಮಲಪಮ್ಪಜಾಂ||

ದಿನವು ಮುಂದುವರೆದ ಹಾಗೆ ಅವನು ಜಿಂಕೆಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ
ವನದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಕಾಂಚನ ಪದ್ಮಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ, ಮತ್ತ
ಕಾರಂಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ಚಕ್ರವಾಕಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಆ
ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧ ಕಮಲಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ
ಎನ್ನುವಂತೆ ಇರುವ ನದಿಯನ್ನು ಕಂಡನು.

03150027a ತಸ್ಯಾಂ ನದ್ಯಾಂ ಮಹಾಸತ್ತ್ವಃ ಸೌಗಂಧಿಕವನಂ ಮಹತ್|

03150027c ಅಪಶ್ಯತ್ಪ್ರೀತಿಜನನಂ ಬಾಲಾರ್ಕಸದೃಶದ್ಯುತಿ||

ಆ ನದಿಯ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಮಹಾವನವನ್ನು
ಕಂಡನು ಮತ್ತು ಕೂಡಲೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವ
ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ ಸಂತೋಷವು ಹುಟ್ಟಿತು.

03150028a ತದ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ಲಬ್ಧಕಾಮಃ ಸ ಮನಸಾ ಪಾಂಡುನಂದನಃ|

03150028c ವನವಾಸಪರಿಕ್ಲಿಷ್ಟಾಂ ಜಗಾಮ ಮನಸಾ ಪ್ರಿಯಾಂ||

ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಪಾಂಡುನಂದನನು ತಾನು ಬಯಸಿದ್ದುದು

ದೊರೆಯಿತೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ವನದಲ್ಲಿ
ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ಕಡೆ ಹೋಯಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸೌಗಂಧಿಕಾಹರಣೇ
ಪಂಚಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಸೌಗಂಧಿಕಾಹರಣವೆಂಬ ನೂರಾಣವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೫೧

ವನವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಕುಬೇರನ ಅನುಚರರಾದ ಕ್ರೋಧವಶರೆಂಬ
ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ರಾಕ್ಷಸರು ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಕೀಳಲು
ಮುಂದಾದ ಭೀಮನನ್ನು ತಡೆದುದು (೧-೧೫).

03151001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03151001a ಸ ಗತ್ವಾ ನಲಿನೀಂ ರಮ್ಯಾಂ ರಾಕ್ಷಸೈರಭಿರಕ್ಷಿತಾಂ|

03151001c ಕೈಲಾಸಶಿಖರೇ ರಮ್ಯೇ ದದರ್ಶ ಶುಭಕಾನನೇ||

03151002a ಕುಬೇರಭವನಾಭ್ಯಾಶೇ ಜಾತಾಂ ಪರ್ವತನಿರ್ಝರೇ|

03151002c ಸುರಮ್ಯಾಂ ವಿಪುಲಚ್ಚಾಯಾಂ ನಾನಾದ್ರುಮಲತಾವೃತಾಂ||

03151003a ಹರಿತಾಂಬುಜಸಂಚನ್ನಾಂ ದಿವ್ಯಾಂ ಕನಕಪುಷ್ಕರಾಂ|

03151003c ಪವಿತ್ರಭೂತಾಂ ಲೋಕಸ್ಯ ಶುಭಾಮದ್ಭುತದರ್ಶನಾಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೋಗಿ ಕೈಲಾಸ ಶಿಖರದ ಆ ಶುಭಕಾನನದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ, ಕುಬೇರನ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ, ಪರ್ವತದ ಜಲಪಾತಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ, ನಾನಾ ದ್ರುಮಲತೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಕಷ್ಟು ನೆರಳಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸುರಮ್ಯವಾದ, ಹಳದೀ ಬಣ್ಣದ ನೈದಿಲೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ತೇಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಲೋಕವನ್ನೇ ಸುಂದರಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಬಂಗಾರದ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ದಿವ್ಯವಾದ, ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದ್ದ, ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ರಮ್ಯ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

03151004a ತತ್ರಾಮೃತರಸಂ ಶೀತಂ ಲಘು ಕುಂತೀಸುತಃ ಶುಭಂ|

03151004c ದದರ್ಶ ವಿಮಲಂ ತೋಯಂ ಶಿವಂ ಬಹು ಚ ಪಾಂಡವಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಕುಂತೀಸುತ ಪಾಂಡವನು ಅಮೃತದಂತೆ ರುಚಿಯಾಗಿದ್ದ ತಣ್ಣಗಿನ, ಹಗುರಾಗಿದ್ದ, ಶುಭವಾಗಿದ್ದ, ಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದ, ಬಹಳ ಮಂಗಳಕರವಾಗಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಕಂಡನು.

03151005a ತಾಂ ತು ಪುಷ್ಕರಿಣೀಂ ರಮ್ಯಾಂ ಪದ್ಮಸೌಗಂಧಿಕಾಯುತಾಂ|

03151005c ಜಾತರೂಪಮಯೈಃ ಪದ್ಮೈಶ್ಚನ್ನಾಂ ಪರಮಗಂಧಿಭಿಃ||

03151006a ವೈಡೂರ್ಯವರನಾಲೈಶ್ಚ ಬಹುಚಿತ್ರೈರ್ಮನೋಹರೈಃ|

03151006c ಹಂಸಕಾರಂಡವೋದ್ಧೂತೈಃ ಸೃಜದ್ಭಿರಮಲಂ ರಜಃ||

ಆ ಸುಂದರ ಸರೋವರವು ವೈಡೂರ್ಯದ ತೊಟ್ಟುಗಳುಳ್ಳ, ಬಹುಬಣ್ಣದ, ಮನೋಹರವಾದ, ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪದ್ಮಗಳಿಂದ, ಪರಮ

ಸುಗಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಬಂಗಾರದ ಪದ್ಮಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಮತ್ತು ಹಂಸ ಕಾರಂಡಗಳಿಂದ ಕದಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬಿಳಿ ಹೂಧೂಳಿಯನ್ನು ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿತ್ತು.

03151007a ಆಕ್ರೀಡಂ ಯಕ್ಷರಾಜಸ್ಯ ಕುಬೇರಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03151007c ಗಂಧವೈರಪ್ಸರೋಭಿಶ್ಚ ದೇವೈಶ್ಚ ಪರಮಾರ್ಚಿತಾಂ||

03151008a ಸೇವಿತಾಮೃಷಿಭಿದಿವ್ಯಾಂ ಯಕ್ಷೈಃ ಕಿಂಪುರುಷೈಸ್ತಥಾ|

03151008c ರಾಕ್ಷಸೈಃ ಕಿನ್ನರೈಶ್ಚೈವ ಗುಪ್ತಾಂ ವೈಶ್ರವಣೇನ ಚ||

ಅದು ಯಕ್ಷರಾಜ ಮಹಾತ್ಮ ಕುಬೇರನ ಆಟದ ಸ್ಥಳವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಗಂಧರ್ವ, ಅಪ್ಸರ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ಅತಿಯಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವರ್ಷಿಗಳಿಂದ, ಯಕ್ಷರಿಂದ, ಹಾಗೆಯೇ ಕಿಂಪುರುಷರಿಂದ, ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ, ಕಿನ್ನರರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅದನ್ನು ವೈಶ್ರವಣನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03151009a ತಾಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ಕೌಂತೇಯೋ ಭೀಮಸೇನೋ ಮಹಾಬಲಃ|

03151009c ಬಭೂವ ಪರಮಪ್ರೀತೋ ದಿವ್ಯಂ ಸಂಪ್ರೀಕ್ಷ್ಯ ತತ್ಸರಃ||

ಆ ದಿವ್ಯ ಸರೋವರದ ಬಳಿಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಕೌಂತೇಯ ಮಹಾಬಲ ಭೀಮಸೇನನು ಪರಮ ಸಂಪ್ರೀತನಾದನು.

03151010a ತಚ್ಚ ಕ್ರೋಧವಶಾ ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸಾ ರಾಜಶಾಸನಾತ್|

03151010c ರಕ್ಷಂತಿ ಶತಸಾಹಸ್ರಾಶ್ಚಿ ತ್ರಾಯುಧಪರಿಚ್ಛ ದಾಃ||

ಕ್ರೋಧವಶರೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ರಾಕ್ಷಸರು ವಿಚಿತ್ರ

ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವರ ರಾಜನ ಶಾಸನದಂತೆ ಅದನ್ನು
ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು.

03151011a ತೇ ತು ದೃಷ್ಟೈವ ಕೌಂತೇಯಮಜಿನೈಃ ಪರಿವಾರಿತಂ|

03151011c ರುಕ್ಮಾಂಗದಧರಂ ವೀರಂ ಭೀಮಂ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಂ||

03151012a ಸಾಯುಧಂ ಬದ್ಧನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಮಶಮ್ನಿತಮರಿಂದಮಂ|

03151012c ಪುಷ್ಕರೇಸ್ಸು ಮುಪಾಯಾಂತಮನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಚುಕ್ರುಶುಃ||

ಹೂಗಳನ್ನು ಕೀಳಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಜಿನವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಕೌಂತೇಯ
ವೀರ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದಧರ, ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ,
ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಭಯವನ್ನೇ ತೋರಿಸದಿದ್ದ ಆ ಅರಿಂದಮ
ಭೀಮನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಅವರು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಕೂಗಾಡಲು
ತೊಡಗಿದರು.

03151013a ಅಯಂ ಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲಃ ಸಾಯುಧೋಽಜಿನಸಂವೃತಃ|

03151013c ಯಚ್ಚಿಕೀರ್ಷುರಿಹ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತತ್ಸಂಪ್ರಷ್ಟುಮಿಹಾರ್ಹಥ||

“ಜಿನವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಈ
ಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲನನ್ನು ಅವನು ಯಾರು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏಕೆ
ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೇಳಿ!”

03151014a ತತಃ ಸರ್ವೇ ಮಹಾಬಾಹುಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ವೃಕೋದರಂ|

03151014c ತೇಜೋಯುಕ್ತಮಪೃಚ್ಛಂತ ಕಸ್ವ ಮಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾಬಾಹು ವೃಕೋದರನ ಬಳಿಬಂದು ಆ

ತೇಜೋಯುಕ್ತನನ್ನು ಕೇಳಿದರು: “ನೀನು ಯಾರೆಂದು ಹೇಳು !

03151015a ಮುನಿವೇಷಧರಶ್ಚಾಸಿ ಚೀರವಾಸಾಶ್ಚ ಲಕ್ಷ್ಯಸೇ|

03151015c ಯದರ್ಥಮಸಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತದಾಚಕ್ಷ್ಯ ಮಹಾದ್ಯುತೇ||

ನೀನು ಮುನಿಗಳ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದೀಯೆ ಮತ್ತು ನಾರುಡೆಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಮಹಾದ್ಯುತೇ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ. ಹೇಳು!”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸೌಗಂಧಿಕಾಹರಣೇ
ಏಕಪಂಚಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಸೌಗಂಧಿಕಾಹರಣವೆಂಬ ನೂರಾಐವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೫೨

ಭೀಮನಿಂದ ಸೋತ ರಾಕ್ಷಸರು ಹಿಂದೆಸರಿದುದು (೧-೨೦). ಕುಬೇರನು
ಭೀಮನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪುಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲೆಂದು
ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದುದು (೨೧-೨೫).

03152001 ಭೀಮ ಉವಾಚ|

03152001a ಪಾಂಡವೋ ಭೀಮಸೇನೋಽಹಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಾದನಂತರಃ|

03152001c ವಿಶಾಲಾಂ ಬದರೀಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ ರಾಕ್ಷಸಾಃ||

ಭೀಮನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಕ್ಷಸರೇ! ನಾನು ಪಾಂಡವ ಭೀಮಸೇನ.
ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ತಮ್ಮ. ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಬದರಿಗೆ
ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

03152002a ಅಪಶ್ಯತ್ತತ್ರ ಪಂಚಾಲೀ ಸೌಗಂಧಿಕಮನುತ್ತಮಂ|

03152002c ಅನಿಲೋಢಮಿತೋ ನೂನಂ ಸಾ ಬಹೂನಿ ಪರೀಪ್ಸತಿ||

ಅಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲೀ ದ್ರೌಪದಿಯು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಸಿ ಬಂದ ಅನುತ್ತಮ
ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಕಂಡಳು. ತಕ್ಷಣವೇ ಅವಳು ಅಂಥಹ
ಬಹಳಷ್ಟು ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಬಯಸಿದಳು.

03152003a ತಸ್ಯಾ ಮಾಮನವದ್ಯಾಂಗ್ಯಾ ಧರ್ಮಪತ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯೇ ಸ್ಥಿತಂ|

03152003c ಪುಷ್ಪಾಹಾರಮಿಹ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ನಿಬೋಧತ ನಿಶಾಚರಾಃ||

ನಿಶಾಚರರೇ! ನನ್ನ ಆ ಅನವದ್ಯಾಂಗೀ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ
ಪ್ರಿಯೆಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ.”

03152004 ರಾಕ್ಷಸಾ ಊಚುಃ|

03152004a ಆಕ್ರೇಡೋಽಯಂ ಕುಬೇರಸ್ಯ ದಯಿತಃ ಪುರುಷರ್ಷಭ|

03152004c ನೇಹ ಶಕ್ಯಂ ಮನುಷ್ಯೇಣ ವಿಹರ್ತುಂ ಮರ್ತ್ಯಧರ್ಮಿಣಾ||

ರಾಕ್ಷಸರು ಹೇಳಿದರು: “ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಇದು ಕುಬೇರನ ಅತಿ

ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿನ ಕ್ರೀಡಾಸ್ಥಳ. ಮೃತ್ಯುಧರ್ಮಿಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯರು ಇಲ್ಲಿ
ವಿಹರಿಸಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

03152005a ದೇವರ್ಷ ಯಸ್ತಥಾ ಯಕ್ಷಾ ದೇವಾಶ್ಚಾತ್ರ ವೃಕೋದರ|

03152005c ಆಮಂತ್ರೈ ಯಕ್ಷಪ್ರವರಂ ಪಿಬಂತಿ ವಿಹರಂತಿ ಚ||

03152005e ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಶ್ಚೈವ ವಿಹರಂತ್ಯತ್ರ ಪಾಂಡವ||

ವೃಕೋದರ! ದೇವರ್ಷಿಗಳೂ, ಯಕ್ಷರೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಯಕ್ಷಪ್ರವರ
ಕುಬೇರನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಬಲ್ಲರು
ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಬಲ್ಲರು. ಪಾಂಡವ! ಹೀಗೆ ಗಂಧರ್ವ
ಅಪ್ಸರೆಯರೂ ಇಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03152006a ಅನ್ಯಾಯೇನೇಹ ಯಃ ಕಶ್ಚಿದವಮನ್ಯ ಧನೇಶ್ವರಂ|

03152006c ವಿಹರ್ತುಮಿಚ್ಛೇದ್ಧವೃತ್ತಃ ಸ ವಿನಶ್ಯೇದಸಂಶಯಂ||

ಧನೇಶ್ವರನನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ವಿಹರಿಸಲು
ಬಯಸಿದರೆ ಆ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವವನು
ವಿನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03152007a ತಮನಾದೃತ್ಯ ಪದ್ಮಾನಿ ಜಿಹೀರ್ಷಸಿ ಬಲಾದಿತಃ|

03152007c ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಚಾತ್ಮಾನಂ ಬ್ರವೀಷಿ ಭ್ರಾತರಂ ಕಥಂ||

ಅವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೂವುಗಳನ್ನು
ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಯಸುವ ನೀನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ
ಧರ್ಮರಾಜನ ತಮ್ಮನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ?"

03152008 ಭೀಮ ಉವಾಚ|

03152008a ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಧನೇಶ್ವರಮಿಹಾಂತಿಕೇ|

03152008c ದೃಷ್ಟ್ವಾಪಿ ಚ ಮಹಾರಾಜಂ ನಾಹಂ ಯಾಚಿತುಮುತ್ಸಹೇ||

ಭೀಮನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಕ್ಷಸರೇ! ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಧನೇಶ್ವರ ಕುಬೇರನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಆ ಮಹಾರಾಜನಲ್ಲಿ ಬೇಡುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03152009a ನ ಹಿ ಯಾಚಂತಿ ರಾಜಾನ ಏಷ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ|

03152009c ನ ಚಾಹಂ ಹಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮಂ ಕಥಂ ಚನ||

ಯಾಕೆಂದರೆ ರಾಜರು ಬೇಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ. ಮತ್ತು ನಾನು ಆ ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ತೊರೆಯಲು ಎಂದೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.

03152010a ಇಯಂ ಚ ನಲಿನೀ ರಮ್ಯಾ ಜಾತಾ ಪರ್ವತನಿರ್ಝರೇ|

03152010c ನೇಯಂ ಭವನಮಾಸಾದ್ಯ ಕುಬೇರಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

03152011a ತುಲ್ಯಾ ಹಿ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಿಯಂ ವೈಶ್ರವಣಸ್ಯ ಚ|

03152011c ಏವಂಗತೇಷು ದ್ರವ್ಯೇಷು ಕಃ ಕಂ ಯಾಚಿತುಮರ್ಹತಿ||

ಈ ರಮ್ಯ ಸರೋವರವು ಪರ್ವತಗಳ ಝರಿಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ಕುಬೇರನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿಲ್ಲ. ವೈಶ್ರವಣ ಕುಬೇರನನ್ನೂ ಸೇರಿ ಸರ್ವರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ಒಡೆಯರೇ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾರು ಯಾರಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಬೇಡಬೇಕು?”

03152012 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03152012a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಭೀಮಸೇನೋ ವ್ಯಗಾಹತ|

03152012c ತತಃ ಸ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ವಾ ಚಾ ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

03152012e ಮಾ ಮೈವಮಿತಿ ಸಕ್ರೋಧೈರ್ಭರ್ತ್ಸಯದ್ಭಿಃ ಸಮಂತತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಹೇಳಿ ಭೀಮಸೇನನು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದನು. ಆಗ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ಸರೋವರವನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಬೇಡ ಬೇಡ ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾ ಆ ಪ್ರತಾಪವಂತನನ್ನು ತಡೆದರು ಮತ್ತು ಬೈದರು.

03152013a ಕದರ್ಥೀಕೃತ್ಯ ತು ಸ ತಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ|

03152013c ವ್ಯಗಾಹತ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತೇ ತಂ ಸರ್ವೇ ನ್ಯವಾರಯನ್||

ಅವನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಎಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಗಮನಿಸದೇ ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಭೀಮವಿಕ್ರಮನು ಸರೋವರದಲ್ಲಿಳಿದನು.

03152014a ಗೃಹ್ಣೀತ ಬದ್ಧೀತ ನಿಕೃಂತತೇಮಂ|

ಪಚಾಮ ಖಾದಾಮ ಚ ಭೀಮಸೇನಂ|

03152014c ಕ್ರುದ್ಧಾ ಬ್ರುವಂತೋಽನುಯಯುರ್ದುಫತಂ ತೇ|

ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚೋದ್ಯಮ್ಯ ವಿವೃತ್ತನೇತ್ರಾಃ||

“ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ, ಕಟ್ಟಿರಿ, ಕೊಲ್ಲಿರಿ ! ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಅಡುಗೆಮಾಡಿ ತಿನ್ನೋಣ !” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಕೃದ್ಧರಾದ ಅವರು, ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು

ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು.

03152015a ತತಃ ಸ ಗುರ್ವೀಂ ಯಮದಂಡಕಲ್ಪಾಂ|
ಮಹಾಗದಾಂ ಕಾಂಚನಪಟ್ಟನದ್ಧಾಂ|

03152015c ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ತಾನಭ್ಯಪತತ್ತರಸ್ವೀ|
ತತೋಽಬ್ರವೀತ್ತಿಷ್ಠತ ತಿಷ್ಠತೇತಿ||

ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಅತಿ ಭಾರವಾಗಿದ್ದ ಯಮದಂಡದಂತಿರುವ
ಬಂಗಾರದ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾ ಗದೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ
ಹಿಡಿದನು. ನಿಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಆ ಸಿಟ್ಟಿಗಿದ್ದ ಬೀಮನು ಅವರ
ಮೇಲೆರಗಿದನು.

03152016a ತೇ ತಂ ತದಾ ತೋಮರಪಟ್ಟಿಶಾದ್ಭ್ರೂರ್|
ವ್ಯಾವಿಧ್ಯ ಶಸ್ತ್ರೈಃ ಸಹಸಾಭಿಪೇತುಃ|

03152016c ಜಿಘಾಂಸವಃ ಕ್ರೋಧವಶಾಃ ಸುಭೀಮಾ|
ಭೀಮಂ ಸಮಂತಾತ್ಪರಿವವ್ಯುರುಗ್ರಾಃ||

ಆಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ತೋಮರ ಪಟ್ಟಿಶಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಅವನ
ಮೇಲೆರಗಿದರು. ತುಂಬಾ ಭಯಂಕರರಾಗಿದ್ದ ಕ್ರೋಧವಶರು
ಕೋಪದಿಂದ ಭೀಮನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದರು.

03152017a ವಾತೇನ ಕುಂತ್ಯಾಂ ಬಲವಾನ್ಸ ಜಾತಃ|
ಶೂರಸ್ತರಸ್ವೀ ದ್ವಿಷತಾಂ ನಿಹಂತಾ|

03152017c ಸತ್ಯೇ ಚ ಧರ್ಮೇ ಚ ರತಃ ಸದ್ಯೈವ|

ಪರಾಕ್ರಮೇ ಶತ್ರುಭಿರಪ್ರಧೃಷ್ಯಃ||

ವಾಯುವಿನಿಂದ ಕುಂತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ, ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು
ಚಡಪಡಿಸುವ, ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ಆ
ಬಲವಾನ ಶೂರನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಕಡಿದನು.

03152018a ತೇಷಾಂ ಸ ಮಾರ್ಗಾನ್ವಿವಿಧಾನ್ಮಹಾತ್ಮಾ|

ನಿಹತ್ಯ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚ ಶಾತ್ರವಾಣಾಂ|

03152018c ಯಥಾಪ್ರವೀರಾನ್ನಿಜಘಾನ ವೀರಃ|

ಪರಹೃತಾನ್ಪುಷ್ಕರಿಣೀಸಮೀಪೇ||

ಅವರ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೇ ಮುರಿದು ಹಾಕಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ವಿವಿಧ
ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ ತಡೆದು, ಸರೋವರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೂ
ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮುಖರನ್ನು ಆ ವೀರನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

03152019a ತೇ ತಸ್ಯ ವೀರ್ಯಂ ಚ ಬಲಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ|

ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ಬಾಹುಬಲಂ ತಥೈವ|

03152019c ಅಶಕ್ನುವಂತಃ ಸಹಿತಾಃ ಸಮಂತಾದ್|

ಧತಪ್ರವೀರಾಃ ಸಹಸಾ ನಿವೃತ್ತಾಃ||

ಆಗ ಅವನ ವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ಬಲವನ್ನು, ಹಾಗೆಯೇ ವಿದ್ಯಾಬಲ ಮತ್ತು
ಬಾಹುಬಲವನ್ನು ಕಂಡು ತಮ್ಮ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು
ಎದುರಿಸಲಾಗದೇ ನಾಯಕರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ತಕ್ಷಣವೇ
ಹಿಂಗಾಲಿಕ್ಕಿದರು.

03152020a ವಿದೀರ್ಯ ಮಾಣಾಸ್ತತ ಏವ ತೂರ್ಣಂ|

ಆಕಾಶಮಾಸ್ಥಾಯ ವಿಮೂಢಸಂಜ್ಞಾಃ|

03152020c ಕೈಲಾಸಶೃಂಗಾಣ್ಯಭಿದುದ್ರುವೃಸ್ತೇ|

ಭೀಮಾರ್ದಿತಾಃ ಕ್ರೋಧವಶಾಃ ಪ್ರಭಗ್ನಾಃ||

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೀಡೆಗೊಳಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಚೇತನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡ
ಆ ಸೇನೆಯು ತಕ್ಷಣವೇ ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇರಿತು. ಭೀಮನಿಂದ
ಸದೆಬಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕ್ರೋಧವಶರು ಭಗ್ನರಾಗಿ ಕೈಶಾಸಶಿಖರರದ ಕಡೆ
ಓಡಿದರು.

03152021a ಸ ಶಕ್ರವದ್ದಾನವದೈತ್ಯಸಂಘಾನ್|

ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಜಿತ್ವಾ ಚ ರಣೇಽರಿಸಂಘಾನ್|

03152021c ವಿಗಾಹ್ಯ ತಾಂ ಪುಷ್ಕರಿಣೀಂ ಜಿತಾರಿಃ|

ಕಾಮಾಯ ಜಗ್ರಾಹ ತತೋಽಂಬುಜಾನಿ||

ರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದ ಇಂದ್ರನಂತೆ ಆ
ದಾನವ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದನು. ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ
ಅವನು ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿ ತನಗಿಷ್ಟಬಂದಹಾಗೆ ಆ ನೀರಲ್ಲಿ
ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತನು.

03152022a ತತಃ ಸ ಪೀತ್ವಾಮೃತಕಲ್ಪಮಂಭೋ|

ಭೂಯೋ ಬಭೂವೋತ್ತಮವೀರ್ಯತೇಜಾಃ|

03152022c ಉತ್ಪಾಟ್ಟ್ಯ ಜಗ್ರಾಹ ತತೋಽಂಬುಜಾನಿ|

ಸೌಗಂಧಿಕಾನ್ಯುತ್ತಮಗಂಧವಂತಿ||

ಅನಂತರ ಅವನು ಅಮೃತಸಮಾನ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮನಾದನು. ಅವನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಸೌಗಂಧಿಕಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಒಟ್ಟುಹಾಕಿದನು.

03152023a ತತಸ್ತು ತೇ ಕ್ರೋಧವಶಾಃ ಸಮೇತ್ಯ|
ಧನೇಶ್ವರಂ ಭೀಮಬಲಪ್ರಣುನ್ನಾಃ|

03152023c ಭೀಮಸ್ಯ ವೀರ್ಯಂ ಚ ಬಲಂ ಚ ಸಂಖ್ಯೇ|
ಯಥಾವದಾಚಖ್ಯುರತೀವ ದೀನಾಃ||

ಭೀಮನ ಬಲಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಸೋತ ಕ್ರೋಧವಶರು ಒಂದಾಗಿ ಧನೇಶ್ವರ ಕುಬೇರನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು. ಅತೀವ ದೀನರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೀಮನಿದ್ದ ವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ಬಲಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಗಿತ್ತೋ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರು.

03152024a ತೇಷಾಂ ವಚಸ್ತತ್ತು ನಿಶಮ್ಯ ದೇವಃ|

ಪ್ರಹಸ್ಯ ರಕ್ಷಾಂಶಿ ತತೋಽಭ್ಯುವಾಚ|

03152024c ಗೃಹ್ಣಾತು ಭೀಮೋ ಜಲಜಾನಿ ಕಾಮಂ|

ಕೃಷ್ಣಾನಿಮಿತ್ತಂ ವಿದಿತಂ ಮಮೈತತ್||

ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ದೇವನು ನಗುತ್ತಾ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಭೀಮನು ತನಗೆ

ಬೇಕಾದಷ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕೃಷ್ಣೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.”

03152025a ತತೋಽಭ್ಯನುಜ್ಞಾಯ ಧನೇಶ್ವರಂ ತೇ|

ಜಗ್ಮುಃ ಕುರೂಣಾಂ ಪ್ರವರಂ ವಿರೋಷಾಃ|

03152025c ಭೀಮಂ ಚ ತಸ್ಯಾಂ ದದೃಶುರ್ನಲಿನ್ಯಾಂ|

ಯಥೋಪಜೋಷಂ ವಿಹರಂತಮೇಕಂ||

ಅನಂತರ ಧನೇಶ್ವರ ಕುಬೇರನು ಅವರಿಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತನು. ಅವರು ರೋಷವನ್ನು ತೊರೆದು ಕುರುಗಳ ನಾಯಕನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ತನಗಿಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಭೀಮನನ್ನು ನೋಡಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸೌಗಂಧಿಕಾಹರಣೇ
ದ್ವಿಪಂಚಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಸೌಗಂಧಿಕಾಹರಣವೆಂಬ ನೂರಾಬವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೫೩

ಭಿರುಗಳಿ ಬೀಸಲು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಭೀಮನನ್ನು ಕಾಣದೇ
ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದುದು (೧-೯). ದ್ರೌಪದಿಯಿಂದ ವಿಷಯವನ್ನು

ತಿಳಿದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಘಟೋತ್ಕಚನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಭೀಮನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂತವಿಸಿದುದು (೧೦-೩೧).

03153001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03153001a ತತಸ್ತಾನಿ ಮಹಾರ್ಹಣಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ಭರತರ್ಷಭ|

03153001c ಬಹೂನಿ ಬಹುರೂಪಾಣಿ ವಿರಜಾಂಸಿ ಸಮಾದದೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಭರತರ್ಷಭನು ಆ
ಮಹಾಮೌಲ್ಯದ, ಬಹುರೂಪಗಳ, ಧೂಳಿಲ್ಲದ ತುಂಬಾ ದಿವ್ಯ
ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

03153002a ತತೋ ವಾಯುರ್ಮಹಾಂ ಶೀಘ್ರೋ ನೀಚೈಃ ಶರ್ಕರಕರ್ಷಣಃ|

03153002c ಪ್ರಾದುರಾಸೀತ್ಪ್ರಸೃಶ್ವಶಃ ಸಂಗ್ರಾಮಮಭಿಚೋದಯನ್||

ಆಗ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬೀಸುವ, ಧೂಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಹಾಕುವ, ತಾಗಿದರೆ
ಕೊರೆಯುವ, ಸಂಗ್ರಾಮದ ಸುಳಿವನ್ನು ಕೊಡುವ ಭಿರುಗಾಳಿಯು
ಬೀಸತೊಡಗಿತು.

03153003a ಪಪಾತ ಮಹತೀ ಚೋಲ್ಕಾ ಸನಿರ್ಭಾತಾ ಮಹಾಪ್ರಭಾ|

03153003c ನಿಷ್ಪ್ರಭಶ್ಚಾಭವತ್ಸೂರ್ಯಶ್ಚನ್ನಶ್ಚಿಸ್ತಮೋವೃತಃ||

ಮಹಾಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಉಲ್ಕೆಯೊಂದು ಆ ಭಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ
ಬಿದ್ದಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕತ್ತಲೆಯು ಆವರಿಸಿತು.

03153004a ನಿರ್ಘಾತಶ್ಚಾ ಭವದ್ಭೀಮೋ ಭೀಮೇ ವಿಕ್ರಮಮಾಸ್ಥಿತೇ|

03153004c ಚಚಾಲ ಪೃಥಿವೀ ಚಾಪಿ ಪಾಂಸುವರ್ಷಂ ಪಪಾತ ಚ||

ಭೀಮನು ಆ ವಿಕ್ರಮಕಾರ್ಯವನ್ನೆಸಗುತ್ತಿರಲು ಭಯಂಕರವಾದ ಸುಂಟರಗಳಿಯು ಬೀಸಿಬಂದು ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಅಡುಗಿಸಿತು ಮತ್ತು ಧೂಳಿನ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿತು.

03153005a ಸಲೋಹಿತಾ ದಿಶಶ್ಚಾ ಸನ್ವರವಾಚೋ ಮೃಗದ್ವಿಜಾಃ|

03153005c ತಮೋವೃತಮಭೂತ್ಸರ್ವಂ ನ ಪ್ರಜ್ಞಾಯತ ಕಿಂ ಚನ||

ಆಕಾಶವು ಕೆಂಪಾಯಿತು, ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು ಚೀರಾಡಿದವು, ಎಲ್ಲಕಡೆಯೂ ಕತ್ತಲೆಯು ಆವರಿಸಿತು ಮತ್ತು ಏನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03153006a ತದದ್ಭುತಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03153006c ಉವಾಚ ವದತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಕೋಽಸ್ಮಾನಭಿಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಆ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಾರೋ ನಮ್ಮನ್ನು ಧಾಳಿಯಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

03153007a ಸಜ್ಜೇಭವತ ಭದ್ರಂ ವಃ ಪಾಂಡವಾ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಾಃ|

03153007c ಯಥಾರೂಪಾಣಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಸ್ವಭ್ಯಗ್ರೋ ನಃ ಪರಾಕ್ರಮಃ||

ಸುರಕ್ಷಿತರಾಗಿರಿ ! ಯುದ್ಧದುರ್ಮದ ಪಾಂಡವರೇ ! ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಿ ! ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾವೇ ಮೇಲಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ !”

03153008a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತೋ ರಾಜಾ ವೀಕ್ಷಾಂ ಚಕ್ರೇ ಸಮಂತತಃ|

03153008c ಅಪಶ್ಯಮಾನೋ ಭೀಮಂ ಚ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ರಾಜನು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದನು. ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಭೀಮನನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

03153009a ತತ್ರ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಯಮೌ ಚೈವ ಸಮೀಪಸ್ಥಾನರಿಂದಮಃ|

03153009c ಪಪ್ರಚ್ಛ ಭ್ರಾತರಂ ಭೀಮಂ ಭೀಮಕರ್ಮಾಣಮಾಹವೇ||

ಆ ಅರಿಂದಮನು ಅಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಯಮಳರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಭೀಮನ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದನು

03153010a ಕಚ್ಚಿನ್ನ ಭೀಮಃ ಪಾಂಚಾಲಿ ಕಿಂ ಚಿತ್ಕೃತ್ಯಂ ಚಿಕೀರ್ಷತಿ|

03153010c ಕೃತವಾನಪಿ ವಾ ವೀರಃ ಸಾಹಸಂ ಸಾಹಸಪ್ರಿಯಃ||

“ಪಾಂಚಾಲೀ! ಭೀಮನು ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿದನೇ?

ಅಥವಾ ಆ ಸಾಹಸಪ್ರಿಯ ವೀರನು ಏನಾದರೂ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನೇ?

03153011a ಇಮೇ ಹ್ಯಕಸ್ಮಾದ್ವಾತಾ ಮಹಾಸಮರದರ್ಶಿನಃ|

03153011c ದರ್ಶಯಂತೋ ಭಯಂ ತೀವ್ರಂ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾಃ ಸಮಂತತಃ||

ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವ ತೀವ್ರ

ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಈ ಉತ್ಪಾತಗಳು ಮಹಾ ಸಮರವನ್ನು

ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.”

03153012a ತಂ ತಥಾ ವಾದಿನಂ ಕೃಷ್ಣಾ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಮನಸ್ವಿನೀ|

03153012c ಪ್ರಿಯಾ ಪ್ರಿಯಂ ಚಿಕೀರ್ಷಂತೀ ಮಹಿಷೀ ಚಾರುಹಾಸಿನೀ||

ಆಗ ಮಾತನಾಡುವ ಮನಸ್ವಿನೀ ಪ್ರಿತಿಯ ರಾಣಿ, ಚಾರುಹಾಸಿನಿ
ಕೃಷ್ಣೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು ಹೇಳಿದಳು:

03153013a ಯತ್ತತ್ಸಗಂಧಿಕಂ ರಾಜನ್ನಾಹೃತಂ ಮಾತರಿಶ್ವನಾ|

03153013c ತನ್ಮಯಾ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಪ್ರೀತಯಾದ್ಯೋಪಪಾದಿತಂ||

“ರಾಜನ್! ಇಂದು ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡಿದ, ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ
ತೇಲಿಬಂದ ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತರಲು ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ
ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದೆ.

03153014a ಅಪಿ ಚೋಕ್ತೋ ಮಯಾ ವೀರೋ ಯದಿ ಪಶ್ಯೇದ್ಬಹುನ್ಯಪಿ|

03153014c ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯುಪಾದಾಯ ಶೀಘ್ರಮಾಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ||

ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಂಥಹ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ
ಕಂಡರೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತರಲು ಆ ವೀರನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ.

03153015a ಸ ತು ನೂನಂ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ಮಮ ಪಾಂಡವಃ|

03153015c ಪ್ರಾಗುದೀಚೀಂ ದಿಶಂ ರಾಜಂಸ್ತಾನ್ಯಾಹರ್ತುಮಿತೋ ಗತಃ||

ರಾಜನ್! ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಲು ಆ ಮಹಾಬಾಹು
ಪಾಂಡವನು ಅವುಗಳನ್ನು ತರಲು ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ

ಹೋಗಿರಬಹುದು.”

03153016a ಉಕ್ತಸ್ತೇವಂ ತಯಾ ರಾಜಾ ಯಮಾವಿದಮಥಾಬ್ರವೀತ್|

03153016c ಗಚ್ಚಾಮ ಸಹಿತಾಸ್ತೂರ್ಣಂ ಯೇನ ಯಾತೋ ವೃಕೋದರಃ||

ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ರಾಜನು ಯಮಳರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಾವು ಕೂಡಲೇ ವೃಕೋದರ ಭೀಮನು ಹೋದಲ್ಲಿಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹೋಗೋಣ.

03153017a ವಹಂತು ರಾಕ್ಷಸಾ ವಿಪ್ರಾನ್ಯಥಾಶ್ರಾಂತಾನ್ಯಥಾಕೃಶಾನ್|

03153017c ತ್ವಮಪ್ಯಮರಸಂಕಾಶ ವಹ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಘಟೋತ್ಕಚ||

ರಾಕ್ಷಸರು ಯಾರೆಲ್ಲ ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದಾರೋ, ಕೃಶರಾಗಿದ್ದಾರೋ ಅಂಥಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ, ಮತ್ತು ಘಟೋತ್ಕಚ, ಅಮರರಂತಿರುವ ನೀನು ಕೃಷ್ಣ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗು.

03153018a ವ್ಯಕ್ತಂ ದೂರಮಿತೋ ಭೀಮಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟ ಇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ|

03153018c ಚಿರಂ ಚ ತಸ್ಯ ಕಾಲೋಽಯಂ ಸ ಚ ವಾಯುಸಮೋ ಜವೇ||

ವೇಗದಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿನ ಸಮನಾಗಿರುವ ಭೀಮನು ಹೋಗಿ ಬಹಳ ಸಮಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅವನು ಬಹಳ ದೂರ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03153019a ತರಸ್ವೀ ವೈನತೇಯಸ್ಯ ಸದೃಶೋ ಭುವಿ ಲಂಘನೇ|

03153019c ಉತ್ಪತ್ತೇದಪಿ ಚಾಕಾಶಂ ನಿಪತೇಚ್ಚ ಯಥೇಚ್ಚಕಂ||

ಅವನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಗರುಡನಂತೆ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

03153020a ತಮನ್ವಿಯಾಮ ಭವತಾಂ ಪ್ರಭಾವಾದ್ರಜನೀಚರಾಃ|

03153020c ಪುರಾ ಸ ನಾಪರಾಧ್ನೋತಿ ಸಿದ್ಧಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಾಂ||

ರಜನೀಚರ ರಾಕ್ಷಸರೇ! ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಸಿದ್ಧರನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವುದರ ಮೊದಲೇ ಅವನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ.”

03153021a ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತು ತೇ ಸರ್ವೇ ಹೈಡಿಂಬಪ್ರಮುಖಾಸ್ತದಾ|

03153021c ಉದ್ದೇಶಜ್ಞಾಃ ಕುಬೇರಸ್ಯ ನಲಿನ್ಯಾ ಭರತರ್ಷಭ||

03153022a ಆದಾಯ ಪಾಂಡವಾಂಶ್ಚೈವ ತಾಂಶ್ಚ ವಿಪ್ರಾನನೇಕಶಃ|

03153022c ಲೋಮಶೇನ್ಯೈವ ಸಹಿತಾಃ ಪ್ರಯಯುಃ ಪ್ರೀತಮಾನಸಾಃ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ” ಎಂದರು. ಭರತರ್ಷಭ! ಹೈಡಿಂಬಿ ಘಟೋತ್ಕಚನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನ ಸರೋವರವಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಪಾಂಡವರನ್ನೂ, ಲೋಮಹರ್ಷ ಣನೊಂದಿಗೆ ಇತರ ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊರಟರು.

03153023a ತೇ ಗತ್ವಾ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ದದೃಶುಸ್ತತ್ರ ಕಾನನೇ|

03153023c ಪ್ರಘುಲ್ಲಪಮ್ಯಜವತೀಂ ನಲಿನೀಂ ಸುಮನೋಹರಾಂ||

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅರಳುತ್ತಿರುವ
ಕಮಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಸುಮನೋಹರ ಸರೋವರವನ್ನು ಕಂಡರು.

03153024a ತಂ ಚ ಭೀಮಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ತಸ್ಯಾಸ್ತೀರೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ|

03153024c ದದೃಶುರ್ನಿಹತಾಂಶ್ಚೈವ ಯಕ್ಷಾನ್ಸು ವಿಪುಲೇಕ್ಷಣಾನ್||

ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಸರೋವರದ ತೀರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವ ಮಹಾತ್ಮ
ಭೀಮನನ್ನು ಮತ್ತು ಅವನಿಂದ ನಿಹತರಾದ ತೆರದ ಕಣ್ಣುಗಳ
ಯಕ್ಷರನ್ನೂ ಕಂಡರು.

03153025a ಉದ್ಯಮ್ಯ ಚ ಗದಾಂ ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ನದೀತೀರೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ|

03153025c ಪ್ರಚಾಸಂಕ್ಷೇಪಸಮಯೇ ದಂಡಹಸ್ತಮಿವಾಂತಕಂ||

ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂತಕ ಯಮನು ತನ್ನ
ದಂಡವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಗದೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ
ನಿಂತಿದ್ದ ಭೀಮನನ್ನು ಕಂಡರು.

03153026a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ತು ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03153026c ಉವಾಚ ಶ್ಲಕ್ಷಯಾ ವಾಚಾ ಕೌಂತೇಯ ಕಿಮಿದಂ ಕೃತಂ||

ಅವನನ್ನು ಕಂಡ ಧರ್ಮರಾಜನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವನನ್ನು
ಆಲಂಗಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಮೃದುವಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದನು:
“ಕೌಂತೇಯ ! ಇದೇನು ಮಾಡಿದೆ?

03153027a ಸಾಹಸಂ ಬತ ಭದ್ರಂ ತೇ ದೇವಾನಾಮಪಿ ಚಾಪ್ರಿಯಂ|

03153027c ಪುನರೇವಂ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಮ ಚೇದಿಚ್ಛಸಿ ಪ್ರಿಯಂ||

ದೇವರಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಈ ಸಾಹಸವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಿದೆ? ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಯಸುವೆಯಾದರೆ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪುನಃ ಮಾಡಬೇಡ!”

03153028a ಅನುಶಾಸ್ಯ ಚ ಕೌಂತೇಯಂ ಪದ್ಮಾನಿ ಪ್ರತಿಗ್ಯುಯ ಚ|

03153028c ತಸ್ಯಾಮೇವ ನಲಿನ್ಯಾಂ ತೇ ವಿಜಹ್ನುರಮರೋಪಮಾಃ||

ಈ ರೀತಿ ಕೌಂತೇಯನನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಅವರು ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಅಮರರಂತೆ ವಿಹರಿಸಿದರು.

03153029a ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ಪ್ರಗೃಹೀತಶಿಲಾಯುಧಾಃ|

03153029c ಪ್ರಾದುರಾಸನ್ಮಹಾಕಾಯಾಸ್ತಸ್ಯೋದ್ಯಾನಸ್ಯ ರಕ್ಷಣಃ||

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಉದ್ಯಾನವನದ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಕಾಯರು ಶಿಲಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

03153030a ತೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧರ್ಮರಾಜಾನಂ ದೇವರ್ಷಿಂ ಚಾಪಿ ಲೋಮಶಂ|

03153030c ನಕುಲಂ ಸಹದೇವಂ ಚ ತಥಾನ್ಯಾನ್ಬ್ರಹ್ಮಣರ್ಷಭಾನ್||

03153030e ವಿನಯೇನಾನತಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಣಿಪೇತುಶ್ಚ ಭಾರತ|

ಭಾರತ! ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು, ದೇವರ್ಷಿ ಲೋಮಶನನ್ನು, ನಕುಲ ಸಹದೇವರನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ಷಭರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

03153031a ಸಾಂತ್ವಿತಾ ಧರ್ಮರಾಜೇನ ಪ್ರಸೇದುಃ ಕ್ಷಣದಾಚರಾಃ||

03153031c ವಿದಿತಾಶ್ಚ ಕುಬೇರಸ್ಯ ತತಸ್ತೇ ನರಪುಂಗವಾಃ|

03153031e ಊಷುರ್ನಾ ತಿಚಿರಂ ಕಾಲಂ ರಮಮಾಣಾಃ ಕುರೂದ್ವಹಾಃ||

ಧರ್ಮರಾಜನು ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂತವಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಶಾಂತರಾದರು. ಅನಂತರ ಆ ಕುರೂದ್ವಹ ನರಪುಂಗವರು ಕುಬೇರನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲ ಸಮಯ ಉಳಿದು ರಮಿಸಿದರು¹³⁸.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಣಿ
ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸೌಗಂಧಿಕಾಹರಣೇ

ತ್ರಿಪಂಚಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

ಸೌಗಂಧಿಕಾಹರಣವೆಂಬ ನೂರಾಐವತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವವು.

ಇದೊವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-

¹³⁸ಗೋರಖಪುರ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ನಂತರದ ಇನ್ನೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ (ಅಧ್ಯಾಯ ೧೫೬) ಅಶರೀರವಾಣಿಯಂತೆ ಪಾಂಡವರು ಪುನಃ ನರನಾರಾಯಣರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ವಿಷಯವಿದೆ. ಪುನೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಈ ೨೧ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ ಜರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

೩೩/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೪೫೦/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-
೧೪೭೩೧/೭೩೭೮೪

ಜಟಾಸುರವಧ ಪರ್ವ

೧೫೪

ಸೌಗಂಧಿಕಾ ವನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರಲು ಒಮ್ಮೆ ಓರ್ವ ರಾಕ್ಷಸನು
ಭೀಮನಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ದ್ರೌಪದಿ, ಮತ್ತು ನಕುಲ
ಸಹದೇವರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದುದು (೧-೨೭). ಅದನ್ನು
ನೋಡಿದ ಭೀಮನು ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು (೨೮-೪೪).
ಭೀಮ-ಜಟಾಸುರರ ಯುದ್ಧ, ಅಸುರನ ವಧೆ (೪೫-೬೧).

03154001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03154001a ತತಸ್ತಾನ್ಪರಿವಿಶ್ವಸ್ತಾನ್ವಸತಸ್ತತ್ರ ಪಾಂಡವಾನ್|

03154001c ಗತೇಷು ತೇಷು ರಕ್ಷಸು ಭೀಮಸೇನಾತ್ಮಜೇಽಪಿ ಚ||

03154002a ರಹಿತಾನ್ಭೀಮಸೇನೇನ ಕದಾ ಚಿತ್ತಾನ್ಯದೃಚ್ಚಯಾ|

03154002c ಜಹಾರ ಧರ್ಮರಾಜಾನಂ ಯಮೌ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಚ ರಾಕ್ಷಸಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೀಮಸೇನಾತ್ಮಜ ಮತ್ತು ಇತರ
ರಾಕ್ಷಸರು ಹೊರಟು ಹೋದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಂಡವರು
ಶಾಂತರಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಭೀಮಸೇನನು
ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಓರ್ವ ರಾಕ್ಷಸನು ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು, ನಕುಲ-
ಸಹದೇವರನ್ನು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು.

03154003a ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಂತ್ರಕುಶಲಃ ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರೇಷ್ಟಸ್ತುವಿತ್ತಮಃ|

03154003c ಇತಿ ಬ್ರುವನ್ಪಾಂಡಡವೇಯಾನ್ವರ್ಯುಪಾಸ್ತೇ ಸ್ಮ ನಿತ್ಯದಾ||

ಅವನು ತಾನೋರ್ವ ಮಂತ್ರ ಕುಶಲ, ಶಸ್ತ್ರ ಅಶ್ವಸ್ತ್ರ ವಿತ್ತಮ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಪಾಂಡವರನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ
ಸುತ್ತುವರೆದುಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.

03154004a ಪರೀಕ್ಷಮಾಣಃ ಪಾರ್ಥಾನಾಂ ಕಲಾಪಾನಿ ಧನೂಂಷಿ ಚ|

03154004c ಅಂತರಂ ಸಮಭಿಪ್ರೇಪ್ಸುರ್ನಾಮ್ನಾ ಖ್ಯಾತೋ ಜಟಾಸುರಃ||

ಆ ಜಟಾಸುರನೆಂಬ ವಿಖ್ಯಾತನು ಪಾರ್ಥನ ಧನುಸ್ಸು ಮತ್ತು
ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನು.

03154005a ಸ ಭೀಮಸೇನೇ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತೇ ಮೃಗಯಾರ್ಥಮರಿಂದಮೇ|

03154005c ಅನ್ಯದ್ರೂಪಂ ಸಮಾಸ್ಥಾಯ ವಿಕೃತಂ ಭೈರವಂ ಮಹತ್||

03154006a ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ದ್ರೌಪದೀಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ಚ|

03154006c ಪ್ರಾತಿಷ್ಠತ ಸ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ತ್ರೀನ್ಗೃಹೀತ್ವಾ ಚ ಪಾಂಡವಾನ್||

ಅರಿಂದಮ ಭೀಮಸೇನನು ಬೇಟೆಗೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಆ ದುಷ್ಟಾತ್ಮ
ರಾಕ್ಷಸನು ತನ್ನ ಬೇರೆಯದಾದ ವಿಕೃತ ಮಹಾ ಭೈರವ ರೂಪವನ್ನು
ಧರಿಸಿ ಸರ್ವ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನೂ ಮೂವರು
ಪಾಂಡವರನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದನು.

03154007a ಸಹದೇವಸ್ತು ಯತ್ನೇನ ತತೋಽಪಕ್ರಮ್ಯ ಪಾಂಡವಃ|

03154007c ಆಕ್ರಂದದ್ಭೀಮಸೇನಂ ವೈ ಯೇನ ಯಾತೋ ಮಹಾಬಲಃ||

ಆದರೆ ಪಾಂಡವ ಸಹದೇವನು ಮಾತ್ರ ಯತ್ನದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು
ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾಬಲನು ಹೋದ
ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋದನು.

03154008a ತಮಬ್ರವೀದ್ಧರ್ಮರಾಜೋ ಹ್ರಿಯಮಾಣೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03154008c ಧರ್ಮಸ್ತೇ ಹೀಯತೇ ಮೂಢ ನ ಚೈನಂ ಸಮವೇಕ್ಷಸೇ||

ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು: “ಮೂಢ! ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆಯಾದರೂ
ಅದನ್ನು ನೀನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ!

03154009a ಯೇಽನ್ಯೇ ಕೇ ಚಿನ್ಮನುಷ್ಯೇಷು ತೀರ್ಯಗ್ಯೋನಿಗತಾ ಅಪಿ|

03154009c ಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷರಕ್ಷಾಂಸಿ ವಯಾಂಸಿ ಪಶವಸ್ತಥಾ||

03154009e ಮನುಷ್ಯಾನುಪಜೀವಂತಿ ತತಸ್ವ ಮುಪಜೀವಸಿ||

ಮನುಷ್ಯರೂ ಮತ್ತು ಇತರ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಅನ್ಯರೂ ಕೂಡ -
ಗಂಧರ್ವರು, ಯಕ್ಷರು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು
ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಂತೆ ನೀನೂ ಕೂಡ ಉಪಜೀವನ
ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ!

03154010a ಸಮೃದ್ಧ್ಯಾ ಹ್ಯಸ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಲೋಕೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮೃಧ್ಯತೇ|

03154010c ಇಮಂ ಚ ಲೋಕಂ ಶೋಚಂತಮನುಶೋಚಂತಿ ದೇವತಾಃ||

03154010e ಪೂಜ್ಯಮಾನಾಶ್ಚ ವರ್ಧಂತೇ ಹವ್ಯಕವೈರ್ಯಥಾವಿಧಿ||

ನಮ್ಮ ಈ ಲೋಕವು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಲೋಕವೂ

ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಈ ಲೋಕವು ಶೋಕದಿಂದಿದ್ದರೆ ದೇವತೆಗಳು
ಶೋಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವ
ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಹವ್ಯಕವ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

03154011a ವಯಂ ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಗೋಪ್ತಾರೋ ರಕ್ಷಿತಾರಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸ|

03154011c ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯಾರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಸ್ಯ ಕುತೋ ಭೂತಿಃ ಕುತಃ ಸುಖಂ||

ರಾಕ್ಷಸ! ನಾವು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕಾಯುವವರು ಮತ್ತು ರಕ್ಷಕರು. ರಾಷ್ಟ್ರದ
ರಕ್ಷಣೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಾದರೆ ಎಲ್ಲಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಹೇಗಿನ ಸುಖ!

03154012a ನ ಚ ರಾಜಾವಮಂತವ್ಯೋ ರಕ್ಷಸಾ ಜಾತ್ವನಾಗಸಿ|

03154012c ಅಣುರಪ್ಯಪಚಾರಶ್ಚ ನಾಸ್ತುಸ್ಮಾಕಂ ನರಾಶನ||

ನರಾಶನ! ತಪ್ಪಿಲ್ಲದ ರಾಜನನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನು ಹಳಿಯಬಾರದು. ನಾವು
ಅಣುವಿನಷ್ಟೂ ಏನೂ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ.

03154013a ದ್ರೋಗ್ಧವ್ಯಂ ನ ಚ ಮಿತ್ರೇಷು ನ ವಿಶ್ವಸ್ತೇಷು ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್|

03154013c ಯೇಷಾಂ ಚಾನ್ನಾನಿ ಭುಂಜೀತ ಯತ್ರ ಚ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರತಿಶ್ರಯಃ||

ಸ್ನೇಹ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಿದ್ದವರನ್ನು, ಯಾರ ಅನ್ನವನ್ನು
ಉಂಡಿದ್ದೇವೋ ಮತ್ತು ಯಾರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದೇವೋ ಅಂಥವರಿಗೆ
ಎಂದೂ ಆಪತ್ತನ್ನು ತರಬಾರದು.

03154014a ಸ ತ್ವಂ ಪ್ರತಿಶ್ರಯೇಽಸ್ಮಾಕಂ ಪೂಜ್ಯಮಾನಃ ಸುಖೋಷಿತಃ|

03154014c ಭುಕ್ತ್ವಾ ಚಾನ್ನಾನಿ ದುಷ್ಟಜ್ಞ ಕಥಮಸ್ಮಾಂ ಜಿಹೀರ್ಷಸಿ||

ನೀನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ನಮ್ಮ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದು
ನೀನು ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ದುಷ್ಟಜ್ಞ! ನಮ್ಮ ಅನ್ನವನ್ನೇ ತಿಂದ
ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಏಕೆ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ?

03154015a ಏವಮೇವ ವೃಥಾಚಾರೋ ವೃಥಾವೃದ್ಧೋ ವೃಥಾಮತಿಃ|

03154015c ವೃಥಾಮರಣಮರ್ಹಸ್ತ್ವಂ ವೃಥಾದ್ಯ ನ ಭವಿಷ್ಯಸಿ||

ನಿನ್ನ ಆಚಾರವು ಸುಳ್ಳು. ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸು ಸುಳ್ಳು. ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೂ
ಸುಳ್ಳು! ಆದರೆ ಇಂದು ನಿನಗೆ ದೊರಕುವ ಮರಣವು
ಸುಳ್ಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ!

03154016a ಅಥ ಚೇದ್ಧುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಷ್ಟಂ ಸರ್ವೈರ್ಧರ್ಮೈರ್ವಿವರ್ಜಿತಃ|

03154016c ಪ್ರದಾಯ ಶಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಸ್ಮಾಕಂ ಯುದ್ಧೇನ ದ್ರೌಪದೀಂ ಹರ||

03154017a ಅಥ ಚೇತ್ತ್ವಮವಿಜ್ಞಾಯ ಇದಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯಸಿ|

03154017c ಅಧರ್ಮಂ ಚಾಪ್ಯಕೀರ್ತಿಂ ಚ ಲೋಕೇ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯ ಸಿ ಕೇವಲಂ||

ನೀನು ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯವನೂ ಸರ್ವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನೂ
ಆಗಿದ್ದರೆ ಈಗ ನಮ್ಮ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು
ಪಡೆ. ಆದರೆ ನೀನು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತೀಯಾದರೆ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಪಡೆಯುವ ತುಚ್ಛ
ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.

03154018a ಏತಾಮದ್ಯ ಪರಾಮೃಶ್ಯ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ರಾಕ್ಷಸ ಮಾನುಷೀಂ|

03154018c ವಿಷಮೇತತ್ಸಮಾಲೋಡ್ಯ ಕುಂಭೇನ ಪ್ರಾಶಿತಂ ತ್ವಯಾ||

ರಾಕ್ಷಸ! ಇಂದು ನೀನು ಮನುಷ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು
ಕುಂಭದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷವನ್ನು ಕದಡಿ ಕುಡಿದಿದ್ದೀಯೆ!”

03154019a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತಸ್ಯ ಭಾರಿಕಃ ಸಮಪದ್ಯತ|

03154019c ಸ ತು ಭಾರಾಭಿಭೂತಾತ್ಮಾ ನ ತಥಾ ಶೀಘ್ರಗೋಽಭವತ್||

03154020a ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ರೌ ಪದೀಂ ಚ ನಕುಲಂ ಚ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

ಆಗ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ಭಾರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಒತ್ತಲು ಅವನ
ಭಾರದಿಂದ ಆ ಭೂತಾತ್ಮನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೋಗಲು
ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದ್ರೌಪದಿ ಮತ್ತು ನಕುಲರಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು:

03154020c ಮಾ ಭೈಷ್ಠ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಮೂಢಾದ್ಗತಿರಸ್ಯ ಮಯಾ ಹೃತಾ||

03154021a ನಾತಿದೂರೇ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಭವಿತಾ ಪವನಾತ್ಮಜಃ|

03154021c ಅಸ್ಮಿನ್ಮಹೂರ್ತೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ರಾಕ್ಷಸಃ||

“ಮೂಢ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಭಯಪಡಬೇಡಿ! ಅವನ ಓಟವನ್ನು
ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾಬಾಹು ಪವನಾತ್ಮಜನು ತುಂಬಾ
ದೂರದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಂದರೆ ಈ
ರಾಕ್ಷಸನು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.”

03154022a ಸಹದೇವಸ್ತು ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಂ ಮೂಢಚೇತಸಂ|

03154022c ಉವಾಚ ವಚನಂ ರಾಜನ್ಕುಂತೀಪುತ್ರಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

ಆ ಮೂಢಚೇತಸ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹದೇವನು ಕುಂತೀಪುತ್ರ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03154023a ರಾಜನ್ಕಿಂ ನಾಮ ತತ್ಕೃತ್ಯಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯಾಸ್ತುತೋಽಧಿಕಂ|

03154023c ಯದ್ಯುಧ್ಧೇಽಭಿಮುಖಃ ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತುಜೇಚ್ಛತ್ಯೂಂ ಜಯೇತ ವಾ||

“ರಾಜನ್! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು
ತ್ಯಜಿಸುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಶತ್ರುವನ್ನು ಜಯಿಸುವುದರಿಂದ
ದೊರೆಯುವಷ್ಟು ತೃಪ್ತಿಯು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ ಇನ್ನಾವುದರಿಂದ
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ?

03154024a ಏಷ ಚಾಸ್ಮಾನ್ವಯಂ ಚೈನಂ ಯುಧ್ಯಮಾನಾಃ ಪರಂತಪ|

03154024c ಸೂದಯೇಮ ಮಹಾಬಾಹೋ ದೇಶಕಾಲೋ ಹ್ಯಯಂ ನೃಪ||

ಪರಂತಪ! ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ನಾವು ಇವನನ್ನು ಮುಗಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ
ಇವನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಗಿಸಬಹುದು. ಮಹಾಬಾಹು ನೃಪ! ಇದೇ
ನಮಗೆ ಒದಗಿಬಂದಿರುವ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶ!

03154025a ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಸ್ಯ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕಾಲಃ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮ|

03154025c ಜಯಂತಃ ಪಾತ್ಯಮಾನಾ ವಾ ಪ್ರಾಪ್ತುಮರ್ಹಾಮ ಸದ್ಗತಿಂ||

ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮ! ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಕಾಲವು
ಒದಗಿಬಂದಿದೆ. ಜಯಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ಮಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಸದ್ಗತಿಯು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

03154026a ರಾಕ್ಷಸೇ ಜೀವಮಾನೇಽದ್ಯ ರವಿರಸ್ತಮಿಯಾದ್ಯದಿ|

03154026c ನಾಹಂ ಬ್ರೂಯಾಂ ಪುನರ್ಜಾತು ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಽಸ್ಮಿತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಇಂದು ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗುವಾಗಲೂ ಈ ರಾಕ್ಷಸನು
ಜೀವಿತನಾಗಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಎಂದೂ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನೆಂದು
ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆ!

03154027a ಭೋ ಭೋ ರಾಕ್ಷಸ ತಿಷ್ಠಸ್ವ ಸಹದೇವೋಽಸ್ಮಿ ಪಾಂಡವಃ|

03154027c ಹತ್ವಾ ವಾ ಮಾಂ ನಯಸ್ವೈನಾನ್ ಹತೋ ವಾದ್ಯೇಹ ಸ್ವಪ್ಸ್ವಸಿ||

ಭೋ! ಭೋ! ರಾಕ್ಷಸ! ನಿಲ್ಲು! ನಾನು ಪಾಂಡವ ಸಹದೇವ! ನನ್ನನ್ನು
ಕೊಂದು ಅವರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗು ಅಥವಾ ನನ್ನಿಂದ ಮರಣ
ಹೊಂದು.”

03154028a ತಥೈವ ತಸ್ಮಿನ್ಬ್ರವತಿ ಭೀಮಸೇನೋ ಯದೃಚ್ಚಯಾ|

03154028c ಪ್ರಾದೃಶ್ಯತ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಸವಜ್ರ ಇವ ವಾಸವಃ||

ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮಹಾಬಾಹು
ಭೀಮಸೇನನು ವಜ್ರಧಾರಿ ವಾಸವನಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದನು.

03154029a ಸೋಽಪಶ್ಯದ್ಭ್ರಾತೌ ತತ್ರ ದ್ರೌಪದೀಂ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ|

03154029c ಕ್ಷಿತಿಸ್ಥಂ ಸಹದೇವಂ ಚ ಕ್ಷಿಪಂತಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ತದಾ||

03154030a ಮಾರ್ಗಾಚ್ಚ ರಾಕ್ಷಸಂ ಮೂಢಂ ಕಾಲೋಪಹತಚೇತಸಂ|

03154030c ಭ್ರಮಂತಂ ತತ್ರ ತತ್ರೈವ ದೈವೇನ ವಿನಿವಾರಿತಂ||

ಅವನು ತನ್ನ ಈವರು ಸಹೋದರರನ್ನೂ ಯಶಸ್ವಿನೀ

ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನೂ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವ ಸಹದೇವನನ್ನೂ
ಮತ್ತು ಕಾಲವಶನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ
ತಿರುಗುತ್ತಿರಲು ದೈವದಿಂದ ತಡೆಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮಾರ್ಗದ ಎದುರು
ನಿಂತಿರುವ ಮೂಢ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

03154031a ಭ್ರಾತೃಂಸ್ತಾನ್ ಹ್ರಿಯತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದ್ರೌಪದೀಂ ಚ ಮಹಾಬಲಃ|

03154031c ಕ್ರೋಧಮಾಹಾರಯದ್ಧೀಮೋ ರಾಕ್ಷಸಂ ಚೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನೂ ಸಹೋದರರನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು
ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಹಾಬಲ ಭೀಮನು
ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03154032a ವಿಜ್ಞಾತೋಽಸಿ ಮಯಾ ಪೂರ್ವಂ ಚೇಷ್ಟ್ಯಂ ಶಸ್ತ್ರಪರೀಕ್ಷಣೇ|

03154032c ಆಸ್ಥಾ ತು ತ್ವಯಿ ಮೇ ನಾಸ್ತಿ ಯತೋಽಸಿ ನ ಹತಸ್ತದಾ||

03154032e ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನೋ ನ ನೋ ವದಸಿ ಚಾಪ್ರಿಯಂ||

“ನಮ್ಮ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೀನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಮೊದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು
ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ! ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ನನಗೆ ಅಷ್ಟು
ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆಗಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ರೂಪದ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನೀನು ನಮಗೆ ಅಪ್ರಿಯ
ಮಾತುಗಳನ್ನೆಂದೂ ಆಡಿರಲಿಲ್ಲ.

03154033a ಪ್ರಿಯೇಷು ಚರಮಾಣಂ ತ್ವಾಂ ನ ಚೈವಾಪ್ರಿಯಕಾರಿಣಂ|

03154033c ಅತಿಥಿಂ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಂ ಚ ಕಥಂ ಹನ್ಯಾಮನಾಗಸಂ||

03154033e ರಾಕ್ಷಸಂ ಮನ್ಯಮಾನೋಽಪಿ ಯೋ ಹನ್ಯಾನ್ನರಕಂ ಪ್ರಜೇತ್||

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದೂ ಅಪ್ರಿಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಯಾಗಿದ್ದ ತಪ್ಪನ್ನೇ ಮಾಡದಿದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನಾನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದೆ? ನೀನೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನೆಂದು ತಿಳಿದೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವನು ನರಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದ !

03154034a ಅಪಕ್ಷಸ್ಯ ಚ ಕಾಲೇನ ವಧಸ್ತವ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

03154034c ನೂನಮದ್ಯಾಸಿ ಸಂಪಕ್ಷೋ ಯಥಾ ತೇ ಮತಿರೀದೃಶೀ||

03154034e ದತ್ತಾ ಕೃಷ್ಣಾಪಹರಣೇ ಕಾಲೇನಾಧ್ಭುತಕರ್ಮಣಾ||

ನಿನ್ನ ವಧೆಯ ಕಾಲವು ಒದಗಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ನಿನ್ನದೇ ಬುದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಅಧ್ಭುತಕರ್ಮ ಕಾಲವು ಕೃಷ್ಣೆಯ ಅಪಹರಣದ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

03154035a ಬಡಿಶೋಽಯಂ ತ್ವಯಾ ಗ್ರಸ್ತಃ ಕಾಲಸೂತ್ರೇಣ ಲಂಬಿತಃ|

03154035c ಮತ್ಸ್ಯೋಽಂಭಸೀವ ಸ್ಯೂತಾಸ್ಯಃ ಕಥಂ ಮೇಽದ್ಯ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ||

ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಮೀನಿನ ಬಾಯಿಯು ಕೊಕ್ಕಿಗೆ ಹೇಗಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಇಂದು ಕಾಲವೆಂಬ ದಾರದಲ್ಲಿ ಜೋತು ಬಿದ್ದಿರುವ ಕೊಕ್ಕಿಗೆ ನೀನು ಸಿಲುಕಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ! ಇಂದು ನನ್ನಿಂದ ಹೇಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ?

03154036a ಯಂ ಚಾಸಿ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ದೇಶಂ ಮನಃ ಪೂರ್ವಂ ಗತಂ ಚ ತೇ|

03154036c ನ ತಂ ಗಂತಾಸಿ ಗಂತಾಸಿ ಮಾರ್ಗಂ ಬಕಹಿಡಿಂಬಯೋಃ||

ಎಲ್ಲಿಂದ ನೀನು ಬಂದಿದ್ದೀಯೋ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು
ಬಯಸುತ್ತೀಯೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಇಂದು ನೀನು ಹೋಗದೇ ಬಕ ಮತ್ತು
ಹಿಡಿಂಬರು ಹೋದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ!”

03154037a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಭೀಮೇನ ರಾಕ್ಷಸಃ ಕಾಲಚೋದಿತಃ|

03154037c ಭೀತ ಉತ್ಸ್ರಜ್ಯ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಯುದ್ಧಾಯ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಃ||

ಭೀಮನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಕಾಲಚೋದಿತ ರಾಕ್ಷಸನು ಭಯಗೊಂಡು
ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಸುಟು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗಿ ನಿಂತನು.

03154038a ಅಬ್ರವೀಚ್ಛ ಪುನರ್ಭೀಮಂ ರೋಷಾತ್ ಪ್ರಸ್ಫುರಿತಾಧರಃ|

03154038c ನ ಮೇ ಮೂಢಾ ದಿಶಃ ಪಾಪ ತ್ವದರ್ಥಂ ಮೇ ವಿಲಂಬನಂ||

ರೋಷದಿಂದ ಅವನ ಕೆಳಬಾಹುವು ಕಂಪಿಸುತ್ತಿರಲು ಭೀಮನಿಗೆ ತಿರುಗಿ
ಹೇಳಿದನು: “ಮೂಢ! ನಾನೇನೂ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
ನಿನಗೋಸ್ಕರವೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ !

03154039a ಶ್ರುತಾ ಮೇ ರಾಕ್ಷಸಾ ಯೇ ಯೇ ತ್ವಯಾ ವಿನಿಹತಾ ರಣೇ|

03154039c ತೇಷಾಮದ್ಯ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ತವಾಸ್ರೇಣೋದಕಕ್ರಿಯಾಂ||

ರಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ರಾಕ್ಷಸರು ಹತರಾದರೋ ಅವರ
ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ರಕ್ತದಿಂದ ಇಂದು ಅವರಿಗೆ ಉದಕ
ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

03154040a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತೋ ಭೀಮಃ ಸೃಕ್ವಿಣೀ ಪರಿಸಂಲಿಹನ್|

03154040c ಸ್ಮ ಯಮಾನ ಇವ ಕ್ರೋಧಾತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾಲಾಂತಕೋಪಮಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಭೀಮನು ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಬಾಯಿಯ ತುದಿಯನ್ನು
ನೆಕ್ಕಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಾಲಾಂತಕನಂತೆ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನೊಂದಿಗೆ
ಬಾಹುಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದನು.

03154040e ಬಾಹುಸಂರಂಭಮೇವೇಚ್ಛನ್ನಭಿದುದ್ರಾವ ರಾಕ್ಷಸಂ||

03154041a ರಾಕ್ಷಸೋಽಪಿ ತದಾ ಭೀಮಂ ಯುದ್ಧಾರ್ಥಿನಮವಸ್ಥಿತಂ|

ಆಗ ರಾಕ್ಷಸನೂ ಕೂಡ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಭೀಮನೆಡೆಗೆ
ವಜ್ರಧರನೆಡೆಗೆ ಬಲನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದನು.

03154041c ಅಭಿದುದ್ರಾವ ಸಂರಬ್ಧೋ ಬಲೋ ವಜ್ರಧರಂ ಯಥಾ||

03154042a ವರ್ತಮಾನೇ ತದಾ ತಾಭ್ಯಾಂ ಬಾಹುಯುದ್ಧೇ ಸುದಾರುಣೇ|

03154042c ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರಾವಭಿಕ್ರುದ್ಧಾವುಭಾವಪ್ಯಭ್ಯಧಾವತಾಂ||

ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರ ದಾರುಣ ಬಾಹುಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
ಇಬ್ಬರು ಮಾದ್ರೀ ಪುತ್ರರೂ ಕೋಪದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗಲು ಕುಂತೀಪುತ್ರ
ವೃಕೋದರನು ನಗುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು ತಡೆದು ಹೇಳಿದನು:

03154043a ನೃವಾರಯತ್ತೌ ಪ್ರಹಸನ್ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ವೃಕೋದರಃ|

03154043c ಶಕ್ತೋಽಹಂ ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯೇತಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಧ್ವಮಿತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

03154044a ಆತ್ಮನಾ ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಚಾಹಂ ಧರ್ಮೇಣ ಸುಕೃತೇನ ಚ|

03154044c ಇಷ್ಟೇನ ಚ ಶಪೇ ರಾಜನ್ಸೂದಯಿಷ್ಯಾಮಿ ರಾಕ್ಷಸಂ||

“ನಾನು ಈ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಸುಮ್ಮನೇ ನೋಡುತ್ತಿರಿ! ರಾಜನ್! ಸ್ವತಃ ನನ್ನಿಂದ, ನನ್ನ ಭ್ರಾತೃಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ, ಯಾಗಗಳಿಂದ, ಈ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ!”

03154045a ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ತೌ ವೀರೌ ಸ್ಪರ್ಧಮಾನೌ ಪರಸ್ಪರಂ|

03154045c ಬಾಹುಭಿಃ ಸಮಸಜ್ಜೇತಾಮುಭೌ ರಕ್ಷೋವೃಕೋದರೌ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಆ ವೀರ ರಾಕ್ಷಸ ವೃಕೋದರರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರರೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಾ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡಿದರು.

03154046a ತಯೋರಾಸೀತ್ಸಂಪ್ರಹಾರಃ ಕ್ರುದ್ಧಯೋರ್ಭೀಮರಕ್ಷಸೋಃ|

03154046c ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಯೋಃ ಸಂಖ್ಯೇ ದೇವದಾನವಯೋರಿವ||

ಕೃದ್ಧರಾದ ಆ ಭೀಮ-ರಾಕ್ಷಸರು ದೇವದಾನವರಂತೆ ಒಬ್ಬರಿಂದೊಬ್ಬರು ಬಹಳಷ್ಟು ಹೊಡೆದಾಡಿದರು.

03154047a ಆರುಜ್ಯಾರುಜ್ಯ ತೌ ವೃಕ್ಷಾನನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಜಘ್ನತುಃ|

03154047c ಜೀಮೂತಾವಿವ ಘರ್ಮಾಂತೇ ವಿನದಂತೌ ಮಹಾಬಲೌ||

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮರಗಳನ್ನು ಕೀಳುತ್ತಾ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಹೊಡೆದರು ಮತ್ತು ಆ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳು ನಾನು ಗೆದ್ದೆ ನಾನು ಗೆದ್ದೆ ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಾಡಿಕೊಂಡರು.

03154048a ಬಭಂಜತುರ್ಮಹಾವೃಕ್ಷಾನೂರುಭಿರ್ಬಲಿನಾಂ ವರೌ|

03154048c ಅನ್ನೋನ್ನೇನಾಭಿಸಂರಬ್ಧೌ ಪರಸ್ಪರಜಯೈಷಿಣೌ||

ಬಲಶಾಲಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ
ತೊಡೆಗಳಿಂದ ಮಹಾವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಜಯವನ್ನು ಬಯಸಿ
ಅನ್ನೋನ್ನರನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

03154049a ತದ್ವೃಕ್ಷಯುದ್ಧಮಭವನ್ಮಹೀರುಹವಿನಾಶನಂ|

03154049c ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವಯೋರ್ಭಾರ್ತೋಃ ಪುರೇವ ಕಪಿಸಿಂಹಯೋಃ||

ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೀಳಲ್ಪಟ್ಟು ಬಹಳಷ್ಟು ವೃಕ್ಷಗಳು ನಾಶಗೊಂಡವು.
ಹಿಂದೆ ಕಪಿಸಿಂಹ ಸಹೋದರ ವಾಲಿ-ಸುಗ್ರೀವರ ನಡುವೆ ನಡೆದ
ಯುದ್ಧದಂತೆ ತೋರಿಬಂದಿತು.

03154050a ಆವಿಧ್ಯಾವಿಧ್ಯ ತೌ ವೃಕ್ಷಾನ್ಮಹೂರ್ತಮಿತರೇತರಂ|

03154050c ತಾಡಯಾಮಾಸತುರುಭೌ ವಿನದಂತೌ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ||

03154051a ತಸ್ಮಿನ್ನೇಶೇ ಯದಾ ವೃಕ್ಷಾಃ ಸರ್ವ ಏವ ನಿಪಾತಿತಾಃ|

03154051c ಪುಂಜೀಕೃತಾಶ್ಚ ಶತಶಃ ಪರಸ್ಪರವಧೇಪ್ಸಯಾ||

03154052a ತದಾ ಶಿಲಾಃ ಸಮಾದಾಯ ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ಭಾರತ|

03154052c ಮಹಾಭೈರಿವ ಶೈಲೇಂದ್ರೌ ಯುಯುಧಾತೇ ಮಹಾಬಲೌ||

03154053a ಉಗ್ರಾಭಿರುಗ್ರರೂಪಾಭಿರ್ಬೃಹತೀಭಿಃ ಪರಸ್ಪರಂ|

03154053c ವಜ್ರೈರಿವ ಮಹಾವೇಗೈರಾಜಘ್ನತುರಮರ್ಷಣೌ||

ಭಾರತ! ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ
ಎಲ್ಲ ಮರಗಳನ್ನು ಬೀಳಿಸಿ, ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ

ಗುಂಪುಮಾಡಿಯಾದ ನಂತರ ಆ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಮೋಡಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಪರ್ವತಗಳಂತೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು. ಉಗ್ರವಾಗಿ ತೋರುದ್ದಿದ್ದ ಆ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳನ್ನು ದಯೆತೋರಿಸದೇ ಪರಸ್ಪರರ ಮೇಲೆ ಬೀಸಾಡಿದರು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಆ ಮಹಾವೇಗದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದ ಬಂಡೆಗಲ್ಲುಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು.

03154054a ಅಭಿಹತ್ಯ ಚ ಭೂಯಸ್ತಾವನ್ಯೋನ್ಯಂ ಬಲದರ್ಪಿತೌ|

03154054c ಭುಜಾಭ್ಯಾಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯಾಥ ಚಕರ್ಷಾತೇ ಗಜಾವಿವ||

ಆ ಬಲದರ್ಪಿತರಿಬ್ಬರೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯರ ಭುಜಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆನೆಗಳಂತೆ ಎಳೆದಾಡಿದರು.

03154055a ಮುಷ್ಟಿಭಿಶ್ಚ ಮಹಾಘೋರೈರನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಪೇತತುಃ|

03154055c ತಯೋಶ್ಚ ಟಚಟಾಶಬ್ದೋ ಬಭೂವ ಸುಮಹಾತ್ಮನೋಃ||

ಆ ಮಹಾಘೋರರೀರ್ವರೂ ಮುಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಮಧ್ಯೆ ಚಟ ಚಟ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

03154056a ತತಃ ಸಂಹೃತ್ಯ ಮುಷ್ಟಿಂ ತು ಪಂಚಶೀರ್ಷಮಿವೋರಗಂ|

03154056c ವೇಗೇನಾಭ್ಯಹನದ್ಭೀಮೋ ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯ ಶಿರೋಧರಾಂ||

ಐದುಹೆಡೆಯ ಸರ್ಪದಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ವೇಗದಿಂದ ಗುದ್ದಿದನು.

03154057a ತತಃ ಶ್ರಾಂತಂ ತು ತದ್ರಕ್ಷೋ ಭೀಮಸೇನಭುಜಾಹತಂ|

03154057c ಸುಪರಿಶ್ರಾಂತಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ಭೀಮಸೇನೋಽಭ್ಯವರ್ತತ||

ಅವನ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ತಿಂದು ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ತಲೆತಿರುಗಿ

ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಭೀಮಸೇನನು ಅವನ
ಮೇಲೆರಗಿದನು.

03154058a ತತ ಏನಂ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಮಮರೋಪಮಃ|

03154058c ಸಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯ ಬಲಾದ್ಭೀಮೋ ನಿಷ್ಪಿಪೇಷ ಮಹೀತಲೇ||

ಅಮರೋಪಮ ಮಹಾಬಾಹು ಭೀಮನು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಎರಡೂ
ಕೈಗಳಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು.

03154059a ತಸ್ಯ ಗಾತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಚೂರ್ಣಯಾಮಾಸ ಪಾಂಡವಃ|

03154059c ಅರತ್ನಿನಾ ಚಾಭಿಹತ್ಯ ಶಿರಃ ಕಾಯಾದಪಾಹರತ್||

ಆಗ ಪಾಂಡವನು ಅವನ ದೇಹದ ಸರ್ವಾಂಗಗಳನ್ನೂ ಒತ್ತಿ ತನ್ನ
ತೋಳಿನಿಂದ ಅವನ ಶಿರವನ್ನು ದೇಹದಿಂದ ತುಂಡುಮಾಡಿದನು.

03154060a ಸಂದಷ್ಟೋಷ್ಠಂ ವಿವೃತ್ತಾಕ್ಷಂ ಫಲಂ ವೃಂತಾದಿವ ಚ್ಯುತಂ|

03154060c ಜಟಾಸುರಸ್ಯ ತು ಶಿರೋ ಭೀಮಸೇನಬಲಾದ್ಧೃತಂ||

03154060e ಪಪಾತ ರುಧಿರಾದಿಗ್ಧಂ ಸಂದಷ್ಟದಶನಚ್ಚದಂ||

ಭೀಮಸೇನನ ಅದ್ಭುತ ಬಲಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ತುಟಿಗಳು ಸೀಳಿಹೋದ,
ಕಣ್ಣುಗಳು ಮೇಲೆದ್ದ, ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿದ್ದ ಆ ಜಟಾಸುರನ ಶಿರಸ್ಸು

ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದು, ಮರದಿಂದ ಬೀಳುವ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು.

03154061a ತಂ ನಿಹತ್ಯ ಮಹೇಷ್ಟಾಸೋ ಯುಧಿಷ್ಟಿರಮುಪಾಗಮತ್|

03154061c ಸ್ತೂಯಮಾನೋ ದ್ವಿಜಾಗ್ರೈಸ್ತೈರ್ಮರುದ್ಭಿರಿವ ವಾಸವಃ||

ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಆ ಮಹೇಷ್ಟಾಸನು, ವಾಸವನನ್ನು ಅಮರರು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠರು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಿರಲು, ಯುಧಿಷ್ಟಿರನ ಬಳಿ ಬಂದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ವನಪರ್ವಣಿ ಜಟಾಸುರವಧಪರ್ವಣಿ
ಚತುಷ್ಟಂಚಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ವನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಜಟಾಸುರವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ನೂರಾಐವತ್ತಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ವನಪರ್ವಣಿ ಜಟಾಸುರವಧಪರ್ವಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ವನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಜಟಾಸುರವಧಪರ್ವವು.
ಇದೊವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-

೩೪/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೪೫೧/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-

೧೪೭೯೨/೭೩೭೮೪

ಯಕ್ಷಯುದ್ಧ ಪರ್ವ

೧೫೫

ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ಶ್ವೇತಗಿರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ
ವೃಷಪರ್ವನಲ್ಲಿ ತಂಗಿದುದು (೧-೧೮). ವೃಷಪರ್ವನಲ್ಲಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಸೇವಕರನ್ನಿರಿಸಿ ಮುಂದುವರೆದುದು (೧೯-೨೫).
ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದ ವರ್ಣನೆ (೨೬-೯೦).

03155001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03155001a ನಿಹತೇ ರಾಕ್ಷಸೇ ತಸ್ಮಿನ್ನುನರ್ನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮಂ|

03155001c ಅಭ್ಯೇತ್ಯ ರಾಜಾ ಕೌಂತೇಯೋ ನಿವಾಸಮಕರೋತ್ಪ್ರಭುಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದನಂತರ ಪ್ರಭು
ರಾಜ ಕೌಂತೇಯನು ಪುನಃ ನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದನು.

03155002a ಸ ಸಮಾನೀಯ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಪ್ರಾತ್ಯನಿತ್ಯಬ್ರವೀದ್ವಚಃ|

03155002c ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಸಹಿತಾನ್ಕಾಲೇ ಸಂಸ್ಮರನ್ಪ್ರಾತರಂ ಜಯಂ||

ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಸಹಿತ ಎಲ್ಲ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ
ಸೇರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಜಯನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು:

03155003a ಸಮಾಶ್ಚ ತಸ್ಮೋಽಭಿಗತಾಃ ಶಿವೇನ ಚರತಾಂ ವನೇ|

03155003c ಕೃತೋದ್ದೇಶಶ್ಚ ಬೀಭತ್ಸುಃ ಪಂಚಮೀಮಭಿತಃ ಸಮಾಂ||

03155004a ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪರ್ವತರಾಜಾನಂ ಶ್ವೇತಂ ಶಿಖರಿಣಾಂ ವರಂ|

03155004c ತತ್ರಾಪಿ ಚ ಕೃತೋದ್ದೇಶಃ ಸಮಾಗಮದಿದೃಕ್ಷುಭಿಃ||

“ನಾವು ವನದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋದವು. ಐದನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ಪರ್ವತರಾಜ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶ್ವೇತಶಿಖರಕ್ಕೆ ಬೀಭತ್ಸುವು ಬರುವವನಿದ್ದಾನೆ. ನಾವೂ ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಬೇಕು.

03155005a ಕೃತಶ್ಚ ಸಮಯಸ್ತೇನ ಪಾರ್ಥೇನಾಮಿತತೇಜಸಾ|

03155005c ಪಂಚ ವರ್ಷಾಣಿ ವತ್ಸ್ಯಾ ಮಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿತಿ ಪುರಾ ಮಯಿ||

ಅಮಿತ ತೇಜಸ್ವಿ ಪಾರ್ಥನು ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿದ್ದ.

03155006a ತತ್ರ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಾನಮವಾಪ್ತಾಸ್ತಮರಿಂದಮಂ|

03155006c ದೇವಲೋಕಾದಿಮಂ ಲೋಕಂ ದೃಕ್ಷ್ಯಾಮಃ ಪುನರಾಗತಂ||

ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಅರಿಂದಮ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.”

03155007a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಸರ್ವಾನಾಮಂತ್ರಯತ ಪಾಂಡವಃ|

03155007c ಕಾರಣಂ ಚೈವ ತತ್ತೇಷಾಮಾಚಚಕ್ಷೇ ತಪಸ್ವಿನಾಂ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪಾಂಡವನು ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಕರೆದು ಆ
ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದನು.

03155008a ತಮುಗ್ರತಪಸಃ ಪ್ರೀತಾಃ ಕೃತ್ವಾ ಪಾರ್ಥಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ|

03155008c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತೇಽನ್ವಮೋದಂತ ಶಿವೇನ ಕುಶಲೇನ ಚ||

03155009a ಸುಖೋದರ್ಕಮಿಮಂ ಕ್ಲೇಶಮಚಿರಾದ್ ಭರತರ್ಷಭ|

03155009c ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇಣ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತೀರ್ತ್ವಾ ಗಾಂ ಪಾಲಯಿಷ್ಯಸಿ||

ಪಾರ್ಥನು ಆ ಉಗ್ರತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಲು ಅವರು
ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅದು ಮಂಗಳಕರವೂ ಕುಶಲವೂ ಆದುದೆಂದು
ಅನುಮೋದಿಸಿದರು: “ಭರತರ್ಷಭ! ಕಷ್ಟಗಳು ಬೇಗನೇ ಸುಖಗಳಾಗಿ
ಫಲಿಸುತ್ತವೆ. ಧರ್ಮಜ! ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದು ನೀನು ಈ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತೀಯೆ!”

03155010a ತತ್ತು ರಾಜಾ ವಚಸ್ತೇಷಾಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ತಪಸ್ವಿನಾಂ|

03155010c ಪ್ರತಸ್ಥೇ ಸಹ ವಿಪ್ರೈಸ್ತೈರ್ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಚ ಪರಂತಪಃ||

03155011a ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಸಹಿತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹೈಡಿಂಬೇಯಾದಿಭಿಸ್ತಥಾ|

03155011c ರಾಕ್ಷಸೈರನುಯಾತಶ್ಚ ಲೋಮಶೇನಾಭಿರಕ್ಷಿತಃ||

ಆಗ ರಾಜ ಪರಂತಪನು ತಪಸ್ವಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ವಿಪ್ರರು
ಮತ್ತು ತಮ್ಮಂದಿರೊಂದಿಗೆ, ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನೊಡಗೂಡಿ, ಘಟೋತ್ಕಚನೇ
ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಲೋಮಶನ
ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟನು.

03155012a ಕ್ವ ಚಿಜ್ಜ ಗಾಮ ಪದ್ಧಾಂ ತು ರಾಕ್ಷಸೈರುಹ್ಯತೇ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03155012c ತತ್ರ ತತ್ರ ಮಹಾತೇಜಾ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ ಸುವ್ರತಃ||

ಕೆಲವು ದೂರ ಕಾಲ್ಪಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದೂರ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಸುವ್ರತನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೇರಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದರು.

03155013a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಟಿರೋ ರಾಜಾ ಬಹೂನ್ಕೇಶಾನ್ವಿಚಿಂತಯನ್|

03155013c ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರಗಜಾಕೀರ್ಣಾಮುದೀಚೀಂ ಪ್ರಯಯೌ ದಿಶಂ||

ಅನಂತರ ತನ್ನ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಗಳ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಟಿರನು ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

03155014a ಅವೇಕ್ಷಮಾಣಃ ಕೈಲಾಸಂ ಮೈನಾಕಂ ಚೈವ ಪರ್ವತಂ|

03155014c ಗಂಧಮಾದನಪಾದಾಂಶ್ಚ ಮೇರುಂ ಚಾಪಿ ಶಿಲೋಚ್ಚಯಂ||

03155015a ಉಪರ್ಯುಪರಿ ಶೈಲಸ್ಯ ಬಹ್ವೀಶ್ಚ ಸರಿತಃ ಶಿವಾಃ|

03155015c ಪ್ರಸ್ಥಂ ಹಿಮವತಃ ಪುಣ್ಯಂ ಯಯೌ ಸಪ್ತದಶೇಽಹನಿ||

ಕೈಲಾಸ ಮತ್ತು ಮೈನಾಕ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು, ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದ ಬುಡವನ್ನೂ, ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳ ರಾಶಿಯಂತಿರುವ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಶಿಖರವನ್ನೂ, ಮಂಗಳಕರ ನದಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಹದಿನೇಳನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲಿಗೆ ಬಂದನು.

03155016a ದದೃಶುಃ ಪಾಂಡವಾ ರಾಜನ್ಗಂಧಮಾದನಮಂತಿಕಾತ್|

03155016c ಪೃಷ್ಠೇ ಹಿಮವತಃ ಪುಣ್ಯೇ ನಾನಾದ್ರುಮಲತಾಯುತೇ||

03155017a ಸಲಿಲಾವರ್ತಸಂಜಾತೈಃ ಪುಷ್ಪಿತ್ಯಶ್ಚ ಮಹೀರುಹೈಃ|

03155017c ಸಮಾವೃತಂ ಪುಣ್ಯತಮಮಾಶ್ರಮಂ ವೃಷಪರ್ವಣಃ||

ರಾಜನ್! ಗಂಧಮಾದನದ ಹತ್ತಿರ ಹಿಮಾಲಯದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ
ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಪುಣ್ಯ ನದಿಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾನಾ
ದ್ರುಮಲತೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ, ವೃಷಪರ್ವಣ ಪುಣ್ಯಕರ
ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪಾಂಡವರು ಕಂಡರು.

03155018a ತಮುಪಕ್ರಮ್ಯ ರಾಜರ್ಷಿಂ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಮರಿಂದಮಾಃ|

03155018c ಪಾಂಡವಾ ವೃಷಪರ್ವಾಣಮವಂದಂತ ಗತಕ್ಲಮಾಃ||

ಅರಿಂದಮ ಪಾಂಡವರು ರಾಜರ್ಷಿ ವೃಷಪರ್ವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಅವನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಆಯಾಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು.

03155019a ಅಭ್ಯನಂದತ್ಸ ರಾಜರ್ಷಿಃ ಪುತ್ರವದ್ಭರತರ್ಷಭಾನ್|

03155019c ಪೂಜಿತಾಶ್ಚಾ ವಸಂಸ್ತತ್ರ ಸಪ್ತರಾತ್ರಮರಿಂದಮಾಃ||

ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯು ಭರತರ್ಷಭರನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು
ಮತ್ತು ಆ ಅರಿಂದಮರು ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ತರಾಗಿ ಏಳುರಾತ್ರಿಗಳು ತಂಗಿದರು.

03155020a ಅಷ್ಟಮೇಽಹನಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ತಮೃಷಿಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಂ|

03155020c ಆಮಂತ್ರೈ ವೃಷಪರ್ವಾಣಂ ಪ್ರಸ್ಥಾನಂ ಸಮರೋಚಯನ್||

ಎಂಟನೇ ದಿನ ಬಂದಾಗ ಆ ಲೋಕವಿಶ್ರುತ ಋಷಿ

ವೃಷಪರ್ವನೊಂದಿಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಲು
ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

03155021a ಏಕೈಕಶಶ್ಚ ತಾನ್ವಿಪ್ರಾನ್ವಿವೇದ್ಯ ವೃಷಪರ್ವಣೇ|

03155021c ನ್ಯಾಸಭೂತಾನ್ಯಥಾಕಾಲಂ ಬಂಧೂನಿವ ಸುಸತ್ಕೃತಾನ್||

ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನೂ ನೆಂಟರಂತೆ
ಸತ್ಕೃತರನ್ನಾಗಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರನ್ನು ವೃಷಪರ್ವನಿಗೆ
ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.

03155022a ತತಸ್ತೇ ವರವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಶುಭಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ|

03155022c ನ್ಯದಧುಃ ಪಾಂಡವಾಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನಾಶ್ರಮೇ ವೃಷಪರ್ವಣಃ||

ಅನಂತರ ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಉಡುಪುಗಳನ್ನೂ ಸುಂದರ
ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ವೃಷಪರ್ವನ ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದರು.

03155023a ಅತೀತಾನಾಗತೇ ವಿದ್ವಾನ್ಮುಶಲಃ ಸರ್ವಧರ್ಮವಿತ್|

03155023c ಅನ್ವಶಾಸತ್ಸ ಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಪುತ್ರವದ್ಭರತರ್ಷಭಾನ್||

ಭೂತ-ಭವಿಷ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದ, ಕುಶಲನೂ ಸರ್ವಧರ್ಮವಿದುವೂ
ಆದ ಆ ಧರ್ಮಜ್ಞನು ಮಕ್ಕಳಂತಿದ್ದ ಭರತರ್ಷಭರಿಗೆ ಉಪದೇಶ
ನೀಡಿದನು.

03155024a ತೇನುಜ್ಞಾತಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಪ್ರಯಯುರ್ದಿಶಮುತ್ತರಾಂ|

03155024c ಕೃಷ್ಣಯಾ ಸಹಿತಾ ವೀರಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ||

ಅವನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಆ ಮಹಾತ್ಮ ವೀರರು ಕೃಷ್ಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು
ಮಹಾತ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು.

03155024e ತಾನ್ವಸ್ಥಿತಾನನ್ವಗಚ್ಚದ್ವೃಷಪರ್ವಾ ಮಹೀಪತಿಃ||

03155025a ಉಪನ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾತೇಜಾ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯಃ ಪಾಂಡವಾಂಸ್ತದಾ|

03155025c ಅನುಸಂಸಾಧ್ಯ ಕೌಂತೇಯಾನಾಶೀರ್ಭಿರಭಿನಂದ್ಯ ಚ||

03155025e ವೃಷಪರ್ವಾ ನಿವವೃತೇ ಪಂಥಾನಮುಪದಿಶ್ಯ ಚ||

ಮಹೀಪತಿ ವೃಷಪರ್ವನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಆ ಕೌಂತೇಯರನ್ನು ತನ್ನ ಶುಭ
ಆಶೀರ್ವಾದಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನುಸಂಧಿಸಿ, ಹೊರಟ ಅವರನ್ನು
ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

03155026a ನಾನಾಮೃಗಗಣೈರ್ಜುಷ್ಯಂ ಕೌಂತೇಯಃ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ|

03155026c ಪದಾತಿಭಾರ್ತೃಭಿಃ ಸಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾತಿಷ್ಠತ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ ಕೌಂತೇಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ನಾನಾ
ಮೃಗಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು.

03155027a ನಾನಾದ್ರುಮನಿರೋಧೇಷು ವಸಂತಃ ಶೈಲಸಾನುಷು|

03155027c ಪರ್ವತಂ ವಿವಿಶುಃ ಶ್ವೇತಂ ಚತುರ್ಥೇಽಹನಿ ಪಾಂಡವಾಃ||

03155028a ಮಹಾಭ್ರಘನಸಂಕಾಶಂ ಸಲಿಲೋಪಹಿತಂ ಶುಭಂ|

03155028c ಮಣಿಕಾಂಚನರಮ್ಯಂ ಚ ಶೈಲಂ ನಾನಾಸಮುಚ್ಚ್ರಯಂ||

ನಾನಾ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಗಿರಿಕಂದರಗಳಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತಾ

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಪಾಂಡವರು ಶ್ವೇತ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆ ಶುಭ ಶೈಲವು ಮಹಾ ಮೋಡದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಯಥೇಚ್ಛ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಮಣಿಕಾಂಚನಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.

03155029a ತೇ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪಂಥಾನಂ ಯಥೋಕ್ತಂ ವೃಷಪರ್ವಣಾ|

03155029c ಅನುಸಸ್ಮುರ್ಯಥೋದ್ದೇಶಂ ಪಶ್ಯಂತೋ ವಿವಿಧಾನ್ನಗಾನ್||

03155030a ಉಪರ್ಯುಪರಿ ಶೈಲಸ್ಯ ಗುಹಾಃ ಪರಮದುರ್ಗಮಾಃ|

03155030c ಸುದುರ್ಗಮಾಂಸ್ತೇ ಸುಬಹೂನ್ನುಖೇನೈವಾಭಿಚಕ್ರಮುಃ||

ವೃಷಪರ್ವನು ಹೇಳಿದ್ದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ವಿವಿಧ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಸುಖದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಮೇಲಿನ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಪರಮ ದುರ್ಗಮ ಗುಹೆಗಳನ್ನೂ, ಬಹಳಷ್ಟು ದುರ್ಗಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿ ಮುಂದುವರೆದರು.

03155031a ಧೌಮ್ಯಃ ಕೃಷ್ಣಾ ಚ ಪಾರ್ಥಾಶ್ಚ ಲೋಮಶಶ್ಚ ಮಹಾನೃಷಿಃ|

03155031c ಅಗಮನ್ನಹಿತಾಸ್ತತ್ರ ನ ಕಶ್ಚಿದವಹೀಯತೇ||

ಧೌಮ್ಯ, ಕೃಷ್ಣ, ಪಾರ್ಥರು, ಮತ್ತು ಮಹಾನೃಷಿ ಲೋಮಶ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಏನೂ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೇ ಬಂದರು.

03155032a ತೇ ಮೃಗದ್ವಿಜಸಂಘುಷ್ಟಂ ನಾನಾದ್ವಿಜಸಮಾಕುಲಂ|

03155032c ಶಾಖಾಮೃಗಗಣೈಶ್ಚೈವ ಸೇವಿತಂ ಸುಮನೋಹರಂ||

03155033a ಪುಣ್ಯಂ ಪದ್ಮಸರೋಪೇತಂ ಸಪಲ್ವಲಮಹಾವನಂ|

03155033c ಉಪತಸ್ಥುರ್ಮಹಾವೀರ್ಯಾ ಮಾಲ್ಯವಂತಂ ಮಹಾಗಿರಿಂ||

ಆ ಮಹಾವೀರರು ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ನಾನಾ ಪಕ್ಷಿ ಸಂಕುಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ರೆಂಬೆಯಿಂದ ರೆಂಬೆಗೆ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಗಗಳ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ಸುಮನೋಹರವಾದ, ಪುಣ್ಯ ಪದ್ಮಗಳಿಂದಿರುವ ಸರೋವರಗಳಿರುವ, ಮತ್ತು ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಮಹಾಗಿರಿ ಮಾನ್ಯವಂತವನ್ನು ತಲುಪಿದರು.

03155034a ತತಃ ಕಿಂಪುರುಷಾವಾಸಂ ಸಿದ್ಧಚಾರಣಸೇವಿತಂ|

03155034c ದದೃಶುರ್ಹೃಷ್ಯರೋಮಾಣಃ ಪರ್ವತಂ ಗಂಧಮಾದನಂ||

ಅನಂತರ ಕಿಂಪುರುಷರ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ, ಸಿದ್ಧಚಾರಣರು ಸೇವಿಸುವ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರ ರೋಮಗಳು ನಿಮಿರಿ ನಿಂತವು.

03155035a ವಿದ್ಯಾಧರಾನುಚರಿತಂ ಕಿನ್ನರೀಭಿಸ್ತಥೈವ ಚ|

03155035c ಗಜಸಿಂಹಸಮಾಕೀರ್ಣಮುದೀರ್ಣಶರಭಾಯುತಂ||

03155036a ಉಪೇತಮನ್ವೈಶ್ಚ ತದಾ ಮೃಗೈರ್ಮೃದುನಿನಾದಿಭಿಃ|

03155036c ತೇ ಗಂಧಮಾದನವನಂ ತನ್ನಂದನವನೋಪಮಂ||

ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಧರರು ಮತ್ತು ಕಿನ್ನರಿಯರು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆನೆ ಸಿಂಹಗಳ ಹಿಂಡುಗಳು, ಮತ್ತೇರಿದ ಶರಭಗಳು, ಮೃದುನಿನಾದಗೈಯುವ ಇನ್ನೂ ಇತರ ಮೃಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಆ ಗಂಧಮಾದನ ವನವು ನಂದನವನದಂತಿತ್ತು.

03155037a ಮುದಿತಾಃ ಪಾಂಡುತನಯಾ ಮನೋಹೃದಯನಂದನಂ|

03155037c ವಿವಿಶುಃ ಕ್ರಮಶೋ ವೀರಾ ಅರಣ್ಯಂ ಶುಭಕಾನನಂ||

ಪಾಂಡುವಿನ ವೀರ ಮಕ್ಕಳು ಮನಸ್ಸು-ಹೃದಯಗಳಿಗೆ ಆನಂದ ನೀಡುವ ಆ ಶುಭ ಅರಣ್ಯ ಕಾನನವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

03155038a ದ್ರೌಪದೀಸಹಿತಾ ವೀರಾಸ್ತ್ರೈಶ್ಚ ವಿಪ್ರೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ|

03155038c ಶೃಣ್ವಂತಃ ಪ್ರೀತಿಜನನಾನ್ವಲ್ಗುನ್ಮದಕಲಾಂ ಶುಭಾನ್||

03155038e ಶ್ರೋತ್ರರಮ್ಯಾನ್ಸುಮಧುರಾಂ ಶಬ್ದಾನ್ಪಗಮುಖೇರಿತಾನ್||

03155039a ಸರ್ವರ್ತುಫಲಭಾರಾಢ್ಯಾನ್ಸರ್ವರ್ತುಕುಸುಮೋಜ್ಜ್ವಲಾನ್|

03155039c ಪಶ್ಯಂತಃ ಪಾದಪಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಫಲಭಾರಾವನಾಮಿತಾನ್||

03155040a ಆಂರಾನಾಂರಾತಕಾನ್ಪಲ್ಲಾನ್ನಾರಿಕೇಲಾನ್ಸತಿಂದುಕಾನ್|

03155040c ಅಜಾತಕಾಂಸ್ತಥಾ ಜೀರಾನ್ದಾಡಿಮಾನ್ಬೀಜಪೂರಕಾನ್||

03155041a ಪನಸಾಽಲ್ಲಿಕುಚಾನೋಚಾನ್ವರ್ಜೂರಾನಾಂರವೇತಸಾನ್|

03155041c ಪಾರಾವತಾಂಸ್ತಥಾ ಕ್ಷೌದ್ರಾನ್ನೀಪಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಮನೋರಮಾನ್||

03155042a ಬಿಲ್ವಾನ್ಕುಪಿತ್ಥಾಂ ಜಂಬೂಂಶ್ಚ ಕಾಶ್ಮರೀರ್ಬದರೀಸ್ತಥಾ|

03155042c ಪ್ಲಕ್ಷಾನುದುಂಬರವಟಾನಶ್ವತ್ಥಾನ್ ಕ್ಷೀರಿಣಸ್ತಥಾ||

03155042e ಭಲ್ಲಾತಕಾನಾಮಲಕಾನ್ ಹರೀತಕಬಿಭೀತಕಾನ್||

03155043a ಇಂಗುದಾನ್ಕುರವೀರಾಂಶ್ಚ ತಿಂದುಕಾಂಶ್ಚ ಮಹಾಫಲಾನ್|

03155043c ಏತಾನನ್ಯಾಂಶ್ಚ ವಿವಿಧಾನ್ಗಂಧಮಾದನಸಾನುಷು||

03155044a ಫಲೈರಮೃತಕಲ್ಪೈಸ್ತಾನಾಚಿತಾನ್ಸ್ವದುಭಿಸ್ತರೂನ್|

- 03155044c ತಥೈವ ಚಂಪಕಾಶೋಕಾನ್ಕೇತಕಾನ್ಬಕುಲಾಂಸ್ತಥಾ||
- 03155045a ಪುನ್ನಾಗಾನ್ಸಪ್ತಪರ್ಣಾಂಶ್ಚ ಕರ್ಣಿಕಾರಾನ್ಸಕೇತಕಾನ್|
- 03155045c ಪಾಟಲಾನ್ಕುಟಜಾನ್ರಮ್ಯಾನ್ಮಂದಾರೇಂದೀವರಾಂಸ್ತಥಾ||
- 03155046a ಪಾರಿಜಾತಾನ್ಮೋವಿದಾರಾನ್ದೇವದಾರುತರೂಂಸ್ತಥಾ|
- 03155046c ಶಾಲಾಂಸ್ತಾಲಾಂಸ್ತಮಾಲಾಂಶ್ಚ ಪ್ರಿಯಾಲಾನ್ಬಕುಲಾಂಸ್ತಥಾ||
- 03155046e ಶಾಲ್ಮಲೀಃ ಕಿಂಶುಕಾಶೋಕಾಂ ಶಿಂಶಪಾಂಸ್ತರಲಾಂಸ್ತಥಾ||
- 03155047a ಚಕೋರೈಃ ಶತಪತ್ರೈಶ್ಚ ಭೃಂಗರಾಜೈಸ್ತಥಾ ಶುಕೈಃ|
- 03155047c ಕೋಕಿಲೈಃ ಕಲವಿಂಕೈಶ್ಚ ಹಾರೀತೈರ್ಜೀವಜೀವಕೈಃ||
- 03155048a ಪ್ರಿಯವ್ರತೈಶ್ಚಾತಕೈಶ್ಚ ತಥಾನ್ಪ್ರವಿವಿಧೈಃ ಖಿಗೈಃ|
- 03155048c ಶ್ರೋತ್ರರಮ್ಯಂ ಸುಮಧುರಂ ಕೂಜದ್ಭಿಶ್ಚಾಪ್ಯಧಿಷ್ಠಿತಾನ್||

ದ್ರೌಪದಿ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಆ ವೀರರು
ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ, ಸಿಹಿಯಾದ, ಮಧುರವಾದ, ಶುಭವಾದ,
ಕಿವಿತುಂಬುವ, ಸುಮಧುರ ಹಕ್ಕಿಗಳ ನಿನಾದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು.
ಹಣ್ಣುಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಬಗ್ಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ
ತುಂಬಿರುವ, ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೂವುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ
ಮರಗಳನ್ನು -ಮಾವು, ಆಮ್ರತಕ (ಹಲಸು), ತೆಂಗು, ತಿಂದುಕ,
ಮುಂಜಾತಕ, ಮಾದಲ, ಅಂಜೂರ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಸೀಬೆ, ಖರ್ಜೂರ,
ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಹುಣಿಸೆ, ನಿಂಬೆ, ಬೇವು, ಬಿಲ್ವ, ಕಪಿತ್ಥ (ಬೇಲ), ನೇರಳೆ,
ಪಾರಾವತ, ಕಾಶ್ಮರೀ, ಬದರೀ, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಉದುಂಬರ (ಅತ್ತಿ), ಆಲ,
ಅಶ್ವತ್ಥ, ಕ್ಷೀರಿಕ, ಭಲ್ಲತಕ, ಆಮಲಕ (ನೆಲ್ಲಿ), ಹರೀತಕ, ಬಿಭೀತಕ,

ಇಂಗುದ, ತಿಂದುಕ, ಕರಮರ್ತ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ನಾನಾ ಜಾತಿಯ ಅಮೃತಸದೃಶ ಫಲಭರಿತ ಮರ-ಗಿಡಗಳನ್ನು ಆ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಹೂಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಚಂಪಕ, ಅಶೋಕ, ಪುನ್ನಾಗ, ಕೇದಗೆ, ವಕುಲ, ಸಪ್ತಪರ್ಣ, ಕರ್ಣಿಕಾರ, ಪಾಟಲ, ಕುಟಜ, ಮಂದಾರ, ಇಂದಿವರ, ಪಾರಿಜಾತ, ಕೋವಿದಾರ, ದೇವದಾರು, ಶಾಲ, ತಾಲ, ತಮಾಲ, ಪಿಪ್ಪಲ, ಹಿಂಗುಕ, ಶಾಲ್ಮಲೀ, ಕಿಂಶುಕ, ಶಿಂಶುಪ, ಸರಲ ಮುಂತಾದ ಸಾವಿರಾರು ಜಾತಿಯ ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅಗಣಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಕೋರ, ಶತಪತ್ರ, ಭೃಂಗರಾಜ, ಗಿಣಿ, ಕೋಕಿಲ, ಕಲವಿಂಡ (ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ), ಹಾರೀತ, ಜೀವಜೀವಕ, ಪ್ರಿಯಕ, ಜಾತಕ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸುಮಧುರವಾಗಿ ಇಂಪಾಗಿ ನಿನಾದಗೈಯುತ್ತಿದ್ದ ನಾನಾಜಾತಿಯ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದರು.

03155049a ಸರಾಂಸಿ ಚ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾನಿ ಚ|

03155049c ಕುಮುದೈಃ ಪುಂಡರೀಕೈಶ್ಚ ತಥಾ ಕೋಕನದೋತ್ಪಲೈಃ||

03155049e ಕಹ್ಲಾರೈಃ ಕಮಲೈಶ್ಚೈವ ಆಚಿತಾನಿ ಸಮಂತತಃ||

ಮತ್ತು ಪ್ರಸನ್ನ ನೀರಿರುವ, ಕುಮುದ, ಬಿಳಿಯ ಕುಮುದಿಲೆ, ನೀಲಿ ಕುಮುದಿಲೆ, ಕೆಂಪು ಕುಮುದಿಲೆ ಮತ್ತು ಕಮಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಸರೋವರಗಳನ್ನು ಕಂಡರು.

03155050a ಕದಂಬೈಶ್ಚ ಕ್ರವಾಕೈಶ್ಚ ಕುರರೈರ್ಜಲಕುಕ್ಕುಟೈಃ|

03155050c ಕಾರಂಡವೈಃ ಪ್ಲವೈರ್ಹಂಸೈರ್ಬರ್ಹಿಷೈರ್ಮದ್ಗುಭಿರೇವ ಚ||

03155050e ಏತೈಶ್ಚಾನೈಶ್ಚ ಕೀರ್ಣಾನಿ ಸಮಂತಾಜ್ಜಲಚಾರಿಭಿಃ||

ಕದಂಬ, ಚಕ್ರವಾಕ, ಕುರ, ನೀರುಕೋಳಿ, ಕಾರಂಡ, ಪ್ಲವ, ಹಂಸ,
ಕೌರ್ಮದಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ
ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

03155051a ಹೃಷ್ಟೈಸ್ತಥಾ ತಾಮರಸರಸಾಸವಮದಾಲಸೈಃ|

03155051c ಪದ್ಮೋದರಚ್ಯುತರಜಃಕಿಂಜಲ್ಕಾರುಣರಂಜಿತೈಃ||

03155052a ಮಧುರಸ್ವರೈರ್ಮಧುಕರೈರ್ವಿರುತಾನ್ಕಮಲಾಕರಾನ್|

03155052c ಪಶ್ಯಂತಸ್ತೇ ಮನೋರಮ್ಯಾನ್ಗಂಧಮಾದನಸಾನುಷು||

03155053a ತಥೈವ ಪದ್ಮಷಂಡೈಶ್ಚ ಮಂಡಿತೇಷು ಸಮಂತತಃ|

03155053c ಶಿಖಂಡಿನೀಭಿಃ ಸಹಿತಾಽಲ್ಲತಾಮಂಡಪಕೇಷು ಚ||

03155053e ಮೇಘತೂರ್ಯರವೋದ್ದಾಮಮದನಾಕುಲಿತಾನ್ ಭೃಶಂ||

03155054a ಕೃತ್ವೈವ ಕೇಕಾಮಧುರಂ ಸಂಗೀತಮಧುರಸ್ವರಂ|

03155054c ಚಿತ್ರಾನ್ಕಲಾಪಾನ್ವಿಸ್ತೀರ್ಯ ಸವಿಲಾಸಾನ್ಮದಾಲಸಾನ್||

03155054e ಮಯೂರಾನ್ದದೃಶುಶ್ಚಿತ್ರಾನ್ಕೃತ್ಯತೋ ವನಲಾಸಕಾನ್||

03155055a ಕಾಂತಾಭಿಃ ಸಹಿತಾನನ್ಯಾನಪಶ್ಯನ್ನಮತಃ ಸುಖಂ|

03155055c ವಲ್ಲಿಲತಾಸಂಕಟೇಷು ಕಟಕೇಷು ಸ್ಥಿತಾಂಸ್ತಥಾ||

03155056a ಕಾಂಶ್ಚಿಚ್ಛಕುನಜಾತಾಂಶ್ಚ ವಿಟಪೇಷೂತ್ಕಟಾನಪಿ|

03155056c ಕಲಾಪರಚಿತಾಟೋಪಾನ್ವಿಚಿತ್ರಮುಕುಟಾನಿವ||

03155056e ವಿವರೇಷು ತರೂಣಾಂ ಚ ಮುದಿತಾನ್ದದೃಶುಶ್ಚ ತೇ||

03155057a ಸಿಂಧುವಾರಾನಥೋದ್ದಾಮಾನ್ಮನ್ಮಥಸ್ಯೇವ ತೋಮರಾನ್|

03155057c ಸುವರ್ಣ ಕುಸುಮಾಕೀರ್ಣಾನ್ಗಿರೀಣಾಂ ಶಿಖರೇಷು ಚ||

03155058a ಕರ್ಣಿ ಕಾರಾನ್ವಿರಚಿತಾನ್ಯರ್ಣಪೂರಾನಿವೋತ್ತಮಾನ್|

ಆ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮಕರಂದವನ್ನು ಸವಿದು ಮದಿಸಿದ
ದುಂಬಿಗಳು ರೋಂಕಾರನಿನಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವಲ್ಲದೇ,
ಪದ್ಮಪುಷ್ಪಗಳ ಪರಾಗದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾಗಿದ್ದ ದುಂಬಿಗಳು
ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂತಹ ಸುಂದರ ಅನೇಕಾನೇಕ
ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಪಾಂಡವರು ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ನವಿಲುಗಳ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಕಂಡರು. ಕೆಲವು
ಗಂಡು ನವಿಲುಗಳು ಹೆಣ್ಣು ನವಿಲುಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ಗುಡುಗಿನ
ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆನಂದದಿಂದ ಗರಿಗಳನ್ನು ಪಸರಿಸಿ
ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಕೂಗಿ ನೃತ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು
ನವಿಲುಗಳು ಮರದ ರೆಂಬೆಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಜಾಗರವಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.
ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಿರೀಟವಿಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಮರಗಳ
ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಸರೋವರಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ
ಸಿಂಧುವಾರಗಳೆಂಬ ನೀಳವಾದ ಕಮಲದ ಬಳ್ಳಿಗಳಿದ್ದವು. ಅವು
ಮನ್ಮಥನ ಶೂಲಾಯುಧಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಪರ್ವತ
ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಿ ಕಾರವೃಕ್ಷಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಕುಸುಮಗಳು
ಹೊಂಬಣ್ಣದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಆ ಪುಷ್ಪಗಳು
ದುಂಡಾಗಿದ್ದು ಪರ್ವತದ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

03155058c ಅಥಾಪಶ್ಯನ್ಕುರಬಕಾನ್ವನರಾಜಿಷು ಪುಷ್ಪಿತಾನ್||

03155058e ಕಾಮವಶ್ಯೋತ್ಸುಕಕರಾನ್ಯಾಮಸ್ಯೇವ ಶರೋತ್ಕರಾನ್||

03155059a ತಥೈವ ವನರಾಜೀನಾಮುದಾರಾನ್ವಚಿತಾನಿವ|

03155059c ವಿರಾಜಮಾನಾಂಸ್ತೇಽಪಶ್ಯಂಸ್ತಿಲಕಾಂಸ್ತಿಲಕಾನಿವ||

03155060a ತಥಾನಂಗಶರಾಕಾರಾನ್ಸಹಕಾರಾನ್ಮನೋರಮಾನ್|

03155060c ಅಪಶ್ಯನ್ಪ್ರಮರಾರಾವಾನ್ಮಂಜರೀಭಿರ್ವಿರಾಜಿತಾನ್||

03155061a ಹಿರಣ್ಯಸದೃಶೈಃ ಪುಷ್ಪೈರ್ವಾದಾವಾಗ್ನಿಸದೃಶೈರಪಿ|

03155061c ಲೋಹಿತೈರಂಜನಾಭೈಶ್ಚ ವೈಡೂರ್ಯಸದೃಶೈರಪಿ||

ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಪಾಂಡವರು

ಪುಷ್ಪಭರಿತವಾದ ಕುರವಕ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಂಡರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ

ಹೂಗಳನ್ನು ಕಾಮನ ಬಾಣಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು. ಆ

ಪುಷ್ಪಗಳ ಸೊಬಗನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತಿಲಕ ವೃಕ್ಷಗಳು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತಿಲಕಪ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದವು. ಆಗತಾನೆ

ಚಿಗುರಿ ಹೂವಾಗಿದ್ದ ಮಾವಿನ ಮರಗಳನ್ನೂ ಪಾಂಡವರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ

ಕಂಡರು. ಆ ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪರಸವನ್ನು ಹೀರುತ್ತಾ ಅನೇಕ

ದುಂಬಿಗಳು ರೋಂಕಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ವೃಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲವೂ

ನಯನಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದು ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳಂತಿದ್ದವು. ಇನ್ನೂ

ಅನೇಕ ವೃಕ್ಷಗಳು ಹೂವಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು

ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಹೂಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಹೊಂಬಣ್ಣದ

ಹೂಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

- 03155062a ತಥಾ ಶಾಲಾಂಸ್ತಮಾಲಾಂಶ್ಚ ಪಾಟಲೋ ಬಕುಲಾನಿ ಚ|
- 03155062c ಮಾಲಾ ಇವ ಸಮಾಸಕ್ತಾಃ ಶೈಲಾನಾಂ ಶಿಖರೇಷು ಚ||
- 03155063a ಏವಂ ಕ್ರಮೇಣ ತೇ ವೀರಾ ವೀಕ್ಷಮಾಣಾಃ ಸಮಂತತಃ|
- 03155063c ಗಜಸಂಘಸಮಾಬಾಧಂ ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರಸಮಾಯುತಂ||
- 03155064a ಶರಭೋನ್ನಾದಸಂಘುಷ್ಟಂ ನಾನಾರಾವನಿನಾದಿತಂ|
- 03155064c ಸರ್ವರ್ತುಫಲಪುಷ್ಟಾಢ್ಯಂ ಗಂಧಮಾದನಸಾನುಷು||
- 03155065a ಪೀತಾ ಭಾಸ್ವರವರ್ಣಾಭಾ ಬಭೂವುರ್ವನರಾಜಯಃ|
- 03155065c ನಾತ್ರ ಕಂಟಕಿನಃ ಕೇ ಚಿನ್ನಾತ್ರ ಕೇ ಚಿದಪುಷ್ಟಿತಾಃ||
- 03155065e ಸ್ನಿಗ್ಧಪತ್ರಫಲಾ ವೃಕ್ಷಾ ಗಂಧಮಾದನಸಾನುಷು||
- 03155066a ವಿಮಲಸ್ಫಟಿಕಾಭಾನಿ ಪಾಂಡುರಚ್ಚ ದನ್ಯೈರ್ದ್ವಿಜೈಃ|
- 03155066c ರಾಜಹಂಸೈರುಪೇತಾನಿ ಸಾರಸಾಭಿರುತಾನಿ ಚ||
- 03155066e ಸರಾಂಸಿ ಸರಿತಃ ಪಾರ್ಥಾಃ ಪಶ್ಯಂತಃ ಶೈಲಸಾನುಷು||
- 03155067a ಪದ್ಮೋತ್ಪಲವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಸುಖಿಸ್ಪರ್ಶಜಲಾನಿ ಚ|
- 03155067c ಗಂಧವಂತಿ ಚ ಮಾಲ್ಯಾನಿ ರಸವಂತಿ ಫಲಾನಿ ಚ||
- 03155067e ಅತೀವ ವೃಕ್ಷಾ ರಾಜಂತೇ ಪುಷ್ಟಿತಾಃ ಶೈಲಸಾನುಷು||
- 03155068a ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವಸ್ತತ್ರ ಕಾನನಜಾ ದ್ರುಮಾಃ|
- 03155068c ಲತಾಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಕಾರಾಃ ಪತ್ರಪುಷ್ಟಫಲೋಚ್ಚಯಾಃ||

ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಸಾಲ, ತಮಾಲ, ಪಾಟಲ ಮತ್ತು ಬಕುಳ
ವೃಕ್ಷಗಳು ಪುಷ್ಟಭರಿತವಾಗಿದ್ದು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹಾಕಿರುವ
ಪುಷ್ಟಮಾಲಿಕೆಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಜನಮೇಜಯ !

ಸ್ಪಟಿಕಶಿಲೆಯಷ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದ್ದ ನೀರುಳ್ಳ ಸರೋವರಗಳನ್ನೂ,
 ಅವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ನಯನ ಮನೋಹರವಾದ ಬಿಳಿಯ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಕಲಹಂಸ,
 ಕೊಕ್ಕರೆ ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ, ಕಮಲ-ಕುಶೇಶಯಗಳನ್ನೂ
 ನೋಡುತ್ತಾ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಮತ್ತು ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂದು
 ದಣಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪಾಂಡವರು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ
 ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು. ಆ ವನದ ಸೊಬಗನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ
 ಪಾಂಡವರು ಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.
 ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಕಮಲ, ಕಹ್ಲಾರ,
 ಉತ್ಪಲ ಮತ್ತು ಪುಂಡರೀಕ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದ ಸುಗಂಧಮಯ
 ಮಂದಮಾರುತವು ಪಾಂಡವರ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿ ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು
 ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು.

03155069a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತು ತಾನ್ವ್ಯಕ್ಷಾನ್ವಶ್ಯಮಾನೋ ನಗೋತ್ತಮೇ|

03155069c ಭೀಮಸೇನಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀನ್ಮಧುರಾಕ್ಷರಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಾದರೋ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ನೋಡಿ
 ಭೀಮಸೇನನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಈ ಮಧುರವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು:

03155070a ಪಶ್ಯ ಭೀಮ ಶುಭಾನ್ದೇಶಾನ್ದೇವಾಕ್ರೀಡಾನ್ಸಮಂತತಃ|

03155070c ಅಮಾನುಷಗತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸಂಸಿದ್ಧಾಃ ಸ್ಮ ವೃಕೋದರಂ||

03155071a ಲತಾಭಿಶ್ಚೈವ ಬಹ್ವೀಭಿಃ ಪುಷ್ಪಿತಾಃ ಪಾದಪೋತ್ತಮಾಃ|

03155071c ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಪಾಃ ಪಾರ್ಥ ಶೋಭಂತೇ ಗಂಧಮಾದನಸಾನುಷು||

03155072a ಶಿಖಿಂಡಿನೀಭಿಶ್ಚ ರತಾಂ ಸಹಿತಾನಾಂ ಶಿಖಿಂಡಿನಾಂ|

03155072c ನರ್ದತಾಂ ಶೃಣು ನಿರ್ಘೋಷಂ ಭೀಮ ಪರ್ವತಸಾನುಷು||

03155073a ಚಕೋರಾಃ ಶತಪತ್ರಾಶ್ಚ ಮತ್ತಕೋಕಿಲಶಾರಿಕಾಃ|

03155073c ಪತ್ರಿಣಃ ಪುಷ್ಪಿತಾನೇತಾನ್ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಯಂತಿ ಮಹಾದ್ರುಮಾನ್||

03155074a ರಕ್ತಪೀತಾರುಣಾಃ ಪಾರ್ಥ ಪಾದಪಾಗ್ರಗತಾ ದ್ವಿಜಾಃ|

03155074c ಪರಸ್ಪರಮುದೀಕ್ಷಂತೇ ಬಹವೋ ಜೀವಜೀವಕಾಃ||

03155075a ಹರಿತಾರುಣವರ್ಣಾನಾಂ ಶಾದ್ವಲಾನಾಂ ಸಮಂತತಃ|

03155075c ಸಾರಸಾಃ ಪ್ರತಿದೃಶ್ಯಂತೇ ಶೈಲಪ್ರಸ್ರವಣೇಷ್ಟಪಿ||

03155076a ವದಂತಿ ಮಧುರಾ ವಾಚಃ ಸರ್ವಭೂತಮನೋನುಗಾಃ|

03155076c ಭೃಂಗರಾಜೋಪಚಕ್ರಾಶ್ಚ ಲೋಹಪೃಷ್ಠಾಶ್ಚ ಪತ್ರಿಣಃ||

03155077a ಚತುರ್ವಿಷಾಣಾಃ ಪದ್ಮಾಭಾಃ ಕುಂಜರಾಃ ಸಕರೇಣವಃ|

03155077c ಏತೇ ವೈಡೂರ್ಯವರ್ಣಾಭಂ ಕ್ಷೋಭಯಂತಿ ಮಹತ್ಸರಃ||

03155078a ಬಹುತಾಲಸಮುತ್ಸೇಧಾಃ ಶೈಲಶೃಂಗಾತ್ಪರಿಚ್ಯುತಾಃ|

03155078c ನಾನಾಪ್ರಸ್ರವಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ವಾರಿಧಾರಾಃ ಪತಂತ್ಯಮೂಃ||

03155079a ಭಾಸ್ಕರಾಭಪ್ರಭಾ ಭೀಮ ಶಾರದಾಭ್ರಘನೋಪಮಾಃ|

03155079c ಶೋಭಯಂತಿ ಮಹಾಶೈಲಂ ನಾನಾರಜತಧಾತವಃ||

03155080a ಕ್ವ ಚಿದಂಜನವರ್ಣಾಭಾಃ ಕ್ವ ಚಿತ್ಕಾಂಚನಸನ್ನಿಭಾಃ|

03155080c ಧಾತವೋ ಹರಿತಾಲಸ್ಯ ಕ್ವ ಚಿದ್ಧಿಂಗುಲಕಸ್ಯ ಚ||

03155081a ಮನಃಶಿಲಾಗುಹಾಶ್ಚೈವ ಸಂಧ್ಯಾಭ್ರನಿಕರೋಪಮಾಃ|

03155081c ಶಶಲೋಹಿತವರ್ಣಾಭಾಃ ಕ್ವ ಚಿದ್ಧೈರಿಕಧಾತವಃ||

03155082a ಸಿತಾಸಿತಾಭ್ರಪ್ರತಿಮಾ ಬಾಲಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭಾಃ|

03155082c ಏತೇ ಬಹುವಿಧಾಃ ಶೈಲಂ ಶೋಭಯಂತಿ ಮಹಾಪ್ರಭಾಃ||

03155083a ಗಂಧರ್ವಾಃ ಸಹ ಕಾಂತಾಭಿಯರ್ಥೋಕ್ತಂ ವೃಷಪರ್ವಣಾ|
 03155083c ದೃಶ್ಯಂತೇ ಶೈಲಶೃಂಗೇಷು ಪಾರ್ಥ ಕಿಂಪುರುಷೈಃ ಸಹ||
 03155084a ಗೀತಾನಾಂ ತಲತಾಲಾನಾಂ ಯಥಾ ಸಾಮ್ನಾಂ ಚ ನಿಸ್ವನಃ|
 03155084c ಶ್ರುಯತೇ ಬಹುಧಾ ಭೀಮ ಸರ್ವಭೂತಮನೋಹರಃ||
 03155085a ಮಹಾಗಂಗಾಮುದೀಕ್ಷಸ್ವ ಪುಣ್ಯಾಂ ದೇವನದೀಂ ಶುಭಾಂ|
 03155085c ಕಲಹಂಸಗಣೈರ್ಜುಷ್ಪಾಂ ಋಷಿಕಿನ್ನರಸೇವಿತಾಂ||
 03155086a ಧಾತುಭಿಶ್ಚ ಸರಿದ್ಭಿಶ್ಚ ಕಿನ್ನರೈರ್ಮೃಗಪಕ್ಷಿಭಿಃ|
 03155086c ಗಂಧರ್ವೈರಪ್ಸರೋಭಿಶ್ಚ ಕಾನನ್ಯೈಶ್ಚ ಮನೋರಮೈಃ||
 03155087a ವ್ಯಾಲೈಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಕಾರೈಃ ಶತಶೀರ್ಷೈಃ ಸಮಂತತಃ|
 03155087c ಉಪೇತಂ ಪಶ್ಯ ಕೌಂತೇಯ ಶೈಲರಾಜಮರಿಂದಮ||

“ಭೀಮಸೇನ! ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಈ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದ
 ವನವು ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿದೆ! ಈ ಕಾನನವು ದೇವಲೋಕದ
 ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ವೃಕ್ಷಗಳೂ, ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿಗಳೂ
 ಫಲ-ಪುಷ್ಪಭರಿತವಾಗಿವೆ. ಮುಳ್ಳಿನ ಗಿಡಗಳಿಲ್ಲ. ಫಲಪುಷ್ಪಗಳಿಲ್ಲದ
 ಒಂದು ಮರವನ್ನಾಗಲೀ, ಗಿಡವನ್ನಾಗಲೀ, ಬಳ್ಳಿಯನ್ನಾಗಲೀ ನಾವು
 ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ನಾನಾ ವಿಧದ, ನಾನಾ ಜಾತಿಗಳ, ನಾನಾ ಬಣ್ಣದ ಮರ-
 ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿಗಳಿವೆ. ಈ ಮರಗಳ ಚಿಗುರಲೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು
 ಸುಮಧುರವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಗಂಡುಕೋಗಿಲೆಗಳಿಂದ
 ನಿಬಿಡವಾಗಿದ್ದು ನೋಡುವವರಿಗೆ ನೇತ್ರಾನಂದವನ್ನೂ
 ಕರ್ಣಾನಂದವನ್ನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಈ

ಸರೋವರವನ್ನಾದರೂ ನೋಡು ! ಅರಳಿದ ಕಮಲಗಳಿಂದ
ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ದುಂಬಿಗಳು ಇವುಗಳ ಮಧುರ ಮಧುರಸವನ್ನು
ಕುಡಿದು ಮದಿಸಿರುವವು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸರೋವರವನ್ನು
ಆನೆಗಳು ಕಲಕುತ್ತಿವೆ. ಭೀಮಸೇನ ! ಈ ಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡು !
ಇಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲಗಳು ಮಾಲೆಯಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿರುವ
ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಗೆ ಹಾಕಿರುವ ಹಾರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ.
ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಈ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅನೇಕಾನೇಕ ಸುಗಂಧಮಯ
ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿರುವಳು ! ಅತ್ತಕಡೆ ನೋಡು ಭೀಮ ! ಆ
ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದೇವತೆಗಳು ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವಿಲ್ಲಿ ಬಂದು
ಧನ್ಯರಾದೆವು.”

03155088a ತೇ ಪ್ರೀತಮನಸಃ ಶೂರಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಗತಿಮನುತ್ತಮಾಂ|

03155088c ನಾತ್ಯಪ್ಯನ್ವರ್ವತೇಂದ್ರಸ್ಯ ದರ್ಶನೇನ ಪರಂತಪಾಃ||

ಆ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ ಆ ಪರ್ವತೇಂದ್ರನ
ದರ್ಶನದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಪರಂತಪರ ಮನಸ್ಸು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೇ
ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ.

03155089a ಉಪೇತಮಥ ಮಾಲೈಶ್ಚ ಫಲವದ್ಭಿಶ್ಚ ಪಾದಪೈಃ|

03155089c ಆಷ್ಟಿಷೇಣಸ್ಯ ರಾಜರ್ಷೇರಾಶ್ರಮಂ ದದೃಶುಸ್ತದಾ||

03155090a ತತಸ್ತಂ ತೀವ್ರತಪಸಂ ಕೃಶಂ ಧಮನಿಸಂತತಂ|

03155090c ಪಾರಗಂ ಸರ್ವ ಧರ್ಮಾಣಾಮಾಷ್ಟಿಷೇಣಮುಪಾಗಮನ್||

ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಹೂವು ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಂಕುಲವಾಗಿದ್ದ ರಾಜರ್ಷಿ ಆರ್ಷಿಷೇಣನ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ತೀವ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೇವಲ ಧಮನಿಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಕೃಶನಾಗಿದ್ದ ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳ ಪಾರಂಗತ ಆರ್ಷಿಷೇಣನ ಬಳಿ ಬಂದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ ಗಂಧಮಾದನಪ್ರವೇಶೇ ಪಂಚಪಂಚಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ| ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗಂಧಮಾದನಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ನೂರಾಐವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೫೬

ಆರ್ಷಿಷೇಣನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದುದು (೧-೫). ಆರ್ಷಿಷೇಣನು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದು (೬-೩೧).

03156001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03156001a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತಮಾಸಾದ್ಯ ತಪಸಾ ದಗ್ಧಕಿಲ್ಬಿಷಂ|

03156001c ಅಭ್ಯವಾದಯತ ಪ್ರೀತಃ ಶಿರಸಾ ನಾಮ ಕೀರ್ತಯನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದ ಅವನ ಬಳಿಸಾರಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು.

03156002a ತತಃ ಕೃಷ್ಣಾ ಚ ಭೀಮಶ್ಚ ಯಮೌ ಚಾಪಿ ಯಶಸ್ವಿನೌ|

03156002c ಶಿರೋಭಿಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಜರ್ಷಿಂ ಪರಿವಾಯೋರ್ಪತಸ್ಥಿರೇ||

ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣ, ಭೀಮ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿಗಳಾದ ಯಮಳರು ತಲೆಬಾಗಿ
ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯ ಬಳಿಸಾರಿ ಸುತ್ತುವರೆದರು.

03156003a ತಥೈವ ಧೌಮ್ಯೋ ಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಪುರೋಹಿತಃ|

03156003c ಯಥಾನ್ಯಾಯಮುಪಾಕ್ರಾಂತಸ್ತಮೃಷಿಂ ಸಂಶಿತವ್ರತಂ||

ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಂಡವರ ಪುರೋಹಿತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಧೌಮ್ಯನು
ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಆ ಸಂಶಿತವ್ರತ ಋಷಿಯ ಬಳಿಬಂದನು.

03156004a ಅನ್ವಜಾನಾತ್ಸ ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ಮುನಿದಿವ್ಯೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ|

03156004c ಪಾಂಡೋಃ ಪುತ್ರಾನ್ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠಾನಾಸ್ಯತಾಮಿತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಾಂಡುವಿನ ಪುತ್ರರಾದ ಆ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು
ಗುರುತಿಸಿದ ಆ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಮುನಿಯು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದನು.

03156005a ಕುರೂಣಾಮೃಷಭಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಮಹಾತಪಾಃ|

03156005c ಸಹ ಭ್ರಾತೃಭಿರಾಸೀನಂ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛದನಾಮಯಂ||

ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಪ್ರಾಜ್ಞ ಕುರುವೃಷಭನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ,
ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಅವನ ಆರೋಗ್ಯದ ಕುರಿತು
ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

03156006a ನಾನ್ಯತೇ ಕುರುಷೇ ಭಾವಂ ಕಚ್ಚಿದ್ಧರ್ಮೇ ಚ ವರ್ತಸೇ|

03156006c ಮತಾಪಿತೋಶ್ಚ ತೇ ವೃತ್ತಿಃ ಕಚ್ಚಿತ್ಪಾರ್ಥ ನ ಸೀದತಿ||

“ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಳ್ಳುಹೇಳುವ ಭಾವನನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ತಾನೇ? ಪಾರ್ಥ ! ನಿನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರ ಕುರಿತಾದ ನಿನ್ನ ವರ್ತನೆಯು ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ತಾನೇ?

03156007a ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ಗುರವಃ ಸರ್ವೇ ವೃದ್ಧಾ ವೈದ್ಯಾಶ್ಚ ಪೂಜಿತಾಃ|

03156007c ಕಚ್ಚಿನ್ನ ಕುರುಷೇ ಭಾವಂ ಪಾರ್ಥ ಪಾಪೇಷು ಕರ್ಮಸು||

ನೀನು ಎಲ್ಲ ಗುರುಗಳನ್ನೂ, ವೃದ್ಧರನ್ನೂ, ಮತ್ತು ವೈದ್ಯರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತೀಯೆ ತಾನೇ? ಪಾರ್ಥ ! ನೀನು ಎಂದೂ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಯಸಿಲ್ಲ ತಾನೇ?

03156008a ಸುಕೃತಂ ಪ್ರತಿಕರ್ತುಂ ಚ ಕಚ್ಚಿದ್ಧಾತುಂ ಚ ದುಷ್ಕೃತಂ|

03156008c ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾನಾಸಿ ನ ಚ ಕತ್ಥಸೇ||

ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಒಳಿತನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ದುಷ್ಕೃತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಗಮನಿಸಬಾರದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ ತಾನೇ? ಜಂಬಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ತಾನೇ?

03156009a ಯಥಾರ್ಹಂ ಮಾನಿತಾಃ ಕಚ್ಚಿತ್ತ್ವ ಯಾ ನಂದಂತಿ ಸಾಧವಃ|

03156009c ವನೇಷ್ವಪಿ ವಸನ್ಕಚ್ಚಿ ದ್ಧರ್ಮಮೇವಾನುವರ್ತಸೇ||

ಸಾಧುಜನರು ಯಥಾರ್ಹವಾಗಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಮ್ಮಾನಿತರಾಗಿ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ತಾನೇ? ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡೂ

ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ತಾನೇ?

03156010a ಕಚ್ಚಿ ದ್ಧೌಮ್ಯಸ್ತ್ವ ದಾಚಾರ್ಯೇನ ಪಾರ್ಥ ಪರಿತಪ್ಯತೇ|

03156010c ದಾನಧರ್ಮತಪಹ್ಯಾಚ್ಯೈರಾರ್ಜವೇನ ತಿತಿಕ್ಷಯಾ||

ಪಾರ್ಥ ! ಧೌಮ್ಯನು ನಿನ್ನ ಆಚಾರ, ದಾನ, ಧರ್ಮ, ತಪಸ್ಸು, ಶೌಚ, ಆರ್ಜವಗಳ ಕುರಿತು ಖಂಡಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಒದಗಿಲ್ಲ ತಾನೇ?

03156011a ಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂ ವೃತ್ತಂ ಕಚ್ಚಿ ತ್ವಾರ್ಥಾನುವರ್ತಸೇ|

03156011c ಕಚ್ಚಿ ದ್ರಾಜರ್ಷಿಯಾತೇನ ಪಥಾ ಗಚ್ಚಸಿ ಪಾಂಡವ||

ಪಾರ್ಥ ! ತಂದೆ ಮತ್ತು ಅಜ್ಜಂದಿರ ನಡತೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೀಯೆ ತಾನೇ? ಪಾಂಡವ ! ರಾಜರ್ಷಿಗಳು ನಡೆದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ತಾನೇ?

03156012a ಸ್ವೇ ಸ್ವೇ ಕಿಲ ಕುಲೇ ಜಾತೇ ಪುತ್ರೇ ನಪ್ತರಿ ವಾ ಪುನಃ|

03156012c ಪಿತರಃ ಪಿತೃಲೋಕಸ್ಥಾಃ ಶೋಚಂತಿ ಚ ಹಸಂತಿ ಚ||

ತಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಮಗ ಅಥವಾ ಮೊಮ್ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಪಿತೃಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಪಿತೃಗಳು ನಗುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ದುಃಖಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03156013a ಕಿಂ ನ್ವಸ್ಯ ದುಷ್ಕೃತೇಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03156013c ಕಿಂ ಚಾಸ್ಯ ಸುಕೃತೇಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮಿತಿ ಶೋಭನಂ||

ಅವನು ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಸಗಿದರೆ ನಮಗೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ? ಅಥವಾ

ಅವನ ಸುಕೃತಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಎಂದು
ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

03156014a ಪಿತಾ ಮಾತಾ ತಥೈವಾಗ್ನಿಗುರೂರಾತ್ಮಾ ಚ ಪಂಚಮಃ|

03156014c ಯಸ್ಯೈತೇ ಪೂಜಿತಾಃ ಪಾರ್ಥ ತಸ್ಯ ಲೋಕಾವುಭೌ ಜಿತೌ||

ಪಾರ್ಥ ! ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಅಗ್ನಿ, ಗುರು ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಈ
ಐವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನು ಎರಡೂ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

03156015a ಅಬ್ಭಕ್ಷಾ ವಾಯುಭಕ್ಷಾಶ್ಚ ಪ್ಲವಮಾನಾ ವಿಹಾಯಸಾ|

03156015c ಜುಷಂತೇ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠಮೃಷಯಃ ಪರ್ವಸಂಧಿಷು||

ಪರ್ವಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ (ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಅಮವಾಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ) ಕೇವಲ ನೀರು ಮತ್ತು
ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಋಷಿಗಳು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಬಂದು
ಈ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03156016a ಕಾಮಿನಃ ಸಹ ಕಾಂತಾಭಿಃ ಪರಸ್ಪರಮನುವ್ರತಾಃ|

03156016c ದೃಶ್ಯಂತೇ ಶೈಲಶೃಂಗಸ್ಥಾಸ್ತಥಾ ಕಿಂಪುರುಷಾ ನೃಪ||

ನೃಪ ! ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಅನುರತರಾದ ಕಿಂಪುರುಷ ಕಾಮಿ-ಕಾಂತೆಯರೂ
ಕೂಡ ಈ ಪರ್ವತ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

03156017a ಅರಜಾಂಸಿ ಚ ವಾಸಾಂಸಿ ವಸಾನಾಃ ಕೌಶಿಕಾನಿ ಚ|

03156017c ದೃಶ್ಯಂತೇ ಬಹವಃ ಪಾರ್ಥ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ||

03156018a ವಿದ್ಯಾಧರಗಣಾಶ್ಚೈವ ಸ್ವಗ್ವಿಣಃ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಃ|

03156018c ಮಹೋರಗಗಣಾಶ್ಚೈವ ಸುಪರ್ಣಾಶ್ಚೋರಗಾದಯಃ||

ಪಾರ್ಥ ! ಕೊಳೆಯಿಲ್ಲದ ಶುಭ್ರ ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನುಟ್ಟು, ಹಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಬಹಳಷ್ಟು ಸುಂದರ ಗಂಧರ್ವ ಅಪ್ಸರ ಗಣಗಳು, ವಿದ್ಯಾಧರರ ಗುಂಪುಗಳು, ಮಹಾ ಉರಗಗಣಗಳು, ಪಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಉರಗಗಣಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

03156019a ಅಸ್ಯ ಚೋಪರಿ ಶೈಲಸ್ಯ ಶ್ರೂಯತೇ ಪರ್ವಸಂಧಿಷು|

03156019c ಭೇರೀಪಣವಶಂಖಾನಾಂ ಮೃದಂಗಾನಾಂ ಚ ನಿಸ್ವನಃ||

ಆ ಗಿರಿಯ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ-ಅಮವಾಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೇರಿ, ಪಣವ, ಶಂಖ ಮತ್ತು ಮೃದಂಗಗಳ ನಿನಾದವು ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ.

03156020a ಇಹಸ್ಥೈರೇವ ತತ್ಸರ್ವಂ ಶ್ರೋತವ್ಯಂ ಭರತರ್ಷಭಾಃ|

03156020c ನ ಕಾರ್ಯಾ ವಃ ಕಥಂ ಚಿತ್ಸ್ಯಾತ್ತತ್ರಾಭಿಸರಣೇ ಮತಿಃ||

03156021a ನ ಚಾಪ್ಯತಃ ಪರಂ ಶಕ್ಯಂ ಗಂತುಂ ಭರತಸತ್ತಮಾಃ|

03156021c ವಿಹಾರೋ ಹ್ಯತ್ರ ದೇವಾನಾಮಮಾನುಷಗತಿಸ್ತು ಸಾ||

ಭರತರ್ಷಭರೇ ! ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರೂ ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಬಹುದು. ಎಷ್ಟೇ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೂ ನೀವು ಅದರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಕೂಡದು. ಭರತಸತ್ತಮರೇ ! ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ವಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಅದು ಮನುಷ್ಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವುದಿಲ್ಲ.

03156022a ಈಷಚ್ಚ ಪಲಕರ್ಮಾಣಂ ಮನುಷ್ಯಮಿಹ ಭಾರತ|

03156022c ದ್ವಿಷಂತಿ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ತಾಡಯಂತಿ ಚ ರಾಕ್ಷಸಾಃ||

ಭಾರತ ! ಇಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಭೂತಗಳೂ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ತಪ್ಪುಮಾಡಿರುವ
ಮನುಷ್ಯನನ್ನೂ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸರು ಅವನನ್ನು
ಒದೆಯುತ್ತಾರೆ.

03156023a ಅಭ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ ಶಿಖರಂ ಶೈಲಸ್ಯಾಸ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03156023c ಗತಿಃ ಪರಮಸಿದ್ಧಾನಾಂ ದೇವರ್ಷೀಣಾಂ ಪ್ರಕಾಶತೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಈ ಗಿರಿಯ ಶಿಖರವನ್ನು ದಾಟಿದರೆ ಪರಮಸಿದ್ಧ
ದೇವರ್ಷಿಗಳ ಮಾರ್ಗವು ತೋರುತ್ತದೆ.

03156024a ಚಾಪಲಾದಿಹ ಗಚ್ಚಂತಂ ಪಾರ್ಥ ಯಾನಮತಃ ಪರಂ|

03156024c ಅಯಃಶೂಲಾದಿಭಿರ್ಘ್ನಂತಿ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಶತ್ರುಸೂದನ||

ಪಾರ್ಥ ! ಶತ್ರುಸೂದನ ! ಚಪಲನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ
ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರೆ ಅವನನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಶೂಲಗಳಿಂದ
ತಿವಿದು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03156025a ಅಪ್ಸರೋಭಿಃ ಪರಿವೃತಃ ಸಮೃದ್ಧ್ಯಾ ನರವಾಹನಃ|

03156025c ಇಹ ವೈಶ್ರವಣಸ್ತಾತ ಪರ್ವಸಂಧಿಷು ದೃಶ್ಯತೇ||

03156026a ಶಿಖರೇ ತಂ ಸಮಾಸೀನಮಧಿಪಂ ಸರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ|

03156026c ಪ್ರೇಕ್ಷಂತೇ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಭಾನುಮಂತಮಿವೋದಿತಂ||

ಮಗೂ ! ಹುಣ್ಣಿಮೆ-ಅಮವಾಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರೆಯರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ,

ಸಮೃದ್ಧನಾದ, ಸರ್ವ ರಾಕ್ಷಸರ ಒಡೆಯನಾದ ನರವಾಹನ
ವೈಶ್ರವಣನು ಇಲ್ಲಿ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನಂತೆ
ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ, ವರ್ಷಭೂತಗಳಿಗೆ ದರ್ಶನನೀಡಿ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

03156027a ದೇವದಾನವಸಿದ್ಧಾನಾಂ ತಥಾ ವೈಶ್ರವಣಸ್ಯ ಚ|

03156027c ಗಿರೇಃ ಶಿಖರಮುದ್ಯಾನಮಿದಂ ಭರತಸತ್ತಮ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಈ ಗಿರಿಶಿಖರವು ಧೇವ-ದಾನವ-ಸಿದ್ಧರು ಮತ್ತು
ವೈಶ್ರವಣನ ಉದ್ಯಾನವನವು.

03156028a ಉಪಾಸೀನಸ್ಯ ಧನದಂ ತುಂಬುರೋಃ ಪರ್ವಸಂಧಿಷು|

03156028c ಗೀತಸಾಮಸ್ವನಸ್ತಾತ ಶ್ರುಯತೇ ಗಂಧಮಾದನೇ||

ಮಗೂ ! ಪರ್ವಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬುರನು ಉಪಾಸೀನನಾಗಿರುವ
ಕುಬೇರನನ್ನು ಗೀತ-ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ಮನೋರಂಜಿಸುವಾಗ ಅದನ್ನು
ಗಂಧಮಾದನದಲ್ಲಿ ಕೇಳಬಹುದು.

03156029a ಏತದೇವಂವಿಧಂ ಚಿತ್ರಮಿಹ ತಾತ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03156029c ಪ್ರೇಕ್ಷಂತೇ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಬಹುಶಃ ಪರ್ವಸಂಧಿಷು||

ಮಗೂ ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಪರ್ವಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಭೂತಗಳು
ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ.

03156030a ಭುಂಜಾನಾಃ ಸರ್ವಭೋಜ್ಯಾನಿ ರಸವಂತಿ ಫಲಾನಿ ಚ|

03156030c ವಸದ್ಧಂ ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಯಾವದರ್ಜುನದರ್ಶನಂ||

ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠ! ತಿನ್ನಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ರಸಭರಿತ ಫಲಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಡುವವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸು.

03156031a ನ ತಾತ ಚಪಲೈರ್ಭಾವ್ಯಮಿಹ ಪ್ರಾಪ್ತೈಃ ಕಥಂ ಚನ|

03156031c ಉಷಿತ್ವೇಹ ಯಥಾಕಾಮಂ ಯಥಾಶ್ರದ್ಧಂ ವಿಹೃತ್ಯ ಚ||

03156031e ತತಃ ಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪೃಥಿವೀಂ ಪಾಲಯಿಷ್ಯಸಿ||

ಮಗೂ! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೋ ಬಂದಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಚಪಲನಾಗಬೇಡ! ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಇಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸಿ ನಂತರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತೀಯೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ಆರ್ಷ್ವೀಶೇಣಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದೇ
ಷಟ್ಪಂಚಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆರ್ಷ್ವೀಶೇಣಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದ ದಲ್ಲಿ ನೂರಾಐವತ್ತಾರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೫೭

ಗಂಧಮಾದನದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ವಾಸ (೧-೧೩). ಪಕ್ಷಿಯು

ಮೇಲೆಬಿಟ್ಟಿರುವ ಭಿರುಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿ ತಂದ ಐದುಬಣ್ಣದ ಹೂಗಳನ್ನು
ನೋಡಿ ದ್ರೌಪದಿಯು ಭೀಮನನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವುದು (೧೪-೨೪).

ಭೀಮನು ಹೂಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತ ಶಿಖರವನ್ನು
ಏರುವುದು (೨೫-೩೪). ಭೀಮ-ಮಣಿಮತರ ಯುದ್ಧ; ಮಣಿಮತನ
ವಧೆ (೩೫-೭೦).

03157001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03157001a ಪಾಂಡೋಃ ಪುತ್ರಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಸರ್ವೇ ದಿವ್ಯಪರಾಕ್ರಮಾಃ|

03157001c ಕಿಯಂತಂ ಕಾಲಮವಸನ್ನರ್ವತೇ ಗಂಧಮಾದನೇ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ದಿವ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ಪಾಂಡುವಿನ
ಮಕ್ಕಳು ಮಹಾತ್ಮರೆಲ್ಲರೂ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು
ಸಮಯ ತಂಗಿದರು?

03157002a ಕಾನಿ ಚಾಭ್ಯವಹಾರ್ಯಾಣಿ ತತ್ರ ತೇಷಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03157002c ವಸತಾಂ ಲೋಕವೀರಾಣಾಮಾಸಂಸ್ತದ್ಭೂಹಿ ಸತ್ತಮ||

ಸತ್ತಮ! ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಲೋಕವೀರ ಮಹಾತ್ಮರು ಏನು
ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳು!

03157003a ವಿಸ್ತರೇಣ ಚ ಮೇ ಶಂಸ ಭೀಮಸೇನಪರಾಕ್ರಮಂ|

03157003c ಯದ್ಯಚ್ಚಕ್ರೇ ಮಹಾಬಾಹುಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಹೈಮವತೇ ಗಿರೌ||

03157003e ನ ಖಲ್ವಾಸೀತ್ಪುನರ್ಯುದ್ಧಂ ತಸ್ಯ ಯಕ್ಷೈರ್ಧ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಾಬಾಹು ಭೀಮನು ಆ ಹಿಮವತ್ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಏನು ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳು. ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ಅವನು ಯಕ್ಷರೊಂದಿಗೆ ಪುನಃ
ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ತಾನೇ?

03157004a ಕಚ್ಚಿ ತ್ಸಮಾಗಮಸ್ತೇಷಾಮಾಸೀದ್ವೈಶ್ರವಣೇನ ಚ|

03157004c ತತ್ರ ಹ್ಯಾಯಾತಿ ಧನದ ಆರ್ಷ್ವಿಷೇಣೋ ಯಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಆರ್ಷ್ವಿಷೇಣನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧನದ ಕುಬೇರನು
ಬರುತ್ತಾನಾದರೆ, ಅವರು ಆ ವೈಶ್ರವಣನನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿದರೇ
ಹೇಗೆ?

03157005a ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ವಿಸ್ತರೇಣ ತಪೋಧನ|

03157005c ನ ಹಿ ಮೇ ಶೃಣ್ವತಸ್ತೃಪ್ತಿರಸ್ತಿ ತೇಷಾಂ ವಿಚೇಷ್ಟಿತಂ||

ತಪೋಧನ ! ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರ
ವಿಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕೇಳಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.”

03157006 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03157006a ಏತದಾತ್ಮಹಿತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಸ್ಯಾಪ್ರತಿಮತೇಜಸಃ|

03157006c ಶಾಸನಂ ಸತತಂ ಚಕ್ರುಸ್ತಥೈವ ಭರತರ್ಷಭಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಅಪ್ರತಿಮ ತೇಜಸ್ವಿಯ ಆತ್ಮಹಿತ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಭರತರ್ಷಭರು ಅವನ ಶಾಸನದಂತೆ ಸತತವಾಗಿ
ನಡೆದುಕೊಂಡರು.

03157007a ಭುಂಜಾನಾ ಮುನಿಭೋಜ್ಯಾನಿ ರಸವಂತಿ ಫಲಾನಿ ಚ|

03157007c ಶುದ್ಧಬಾಣಹತಾನಾಂ ಚ ಮೃಗಾಣಾಂ ಪಿಶಿತಾನ್ಯಪಿ||

03157008a ಮೇಧ್ಯಾನಿ ಹಿಮವತ್ಪ್ರಷ್ಠೇ ಮಧೂನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ|

03157008c ಏವಂ ತೇ ನ್ಯವಸಂಸ್ತತ್ರ ಪಾಂಡವಾ ಭರತರ್ಷಭಾಃ||

ಮುನಿಗಳ ಭೋಜನ, ರಸವತ್ತಾದ ಹಣ್ಣುಗಳು, ವಿಷವನ್ನು ಹಚ್ಚಿರದ ಶುದ್ಧ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದ ಜಿಂಕೆಯ ಮಾಂಸ, ಬಹು ವಿಧದ ಸಿಹಿ ಊಟಗಳನ್ನು ಉಣ್ಣುತ್ತಾ ಭರತರ್ಷಭ ಪಾಂಡವರು ಹಿಮಾಲಯದ ಆ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದರು.

03157009a ತಥಾ ನಿವಸತಾಂ ತೇಷಾಂ ಪಂಚಮಂ ವರ್ಷಮಭ್ಯಗಾತ್|

03157009c ಶೃಣ್ವತಾಂ ಲೋಮಶೋಕ್ತಾನಿ ವಾಕ್ಯಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ||

ಹೀಗೆ ಅವರು ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದ ವಿವಿಧ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ವಾಸಿಸಿ ಅವರ ಐದನೆಯ ವರ್ಷವೂ ಕಳೆಯಿತು.

03157010a ಕೃತ್ಯಕಾಲ ಉಪಸ್ಥಾಸ್ಯ ಇತಿ ಚೋಕ್ತ್ವಾ ಘಟೋತ್ಕಚಃ|

03157010c ರಾಕ್ಷಸೈಃ ಸಹಿತಃ ಸರ್ವೈಃ ಪೂರ್ವಮೇವ ಗತಃ ಪ್ರಭೋ||

ಇದರ ಮೊದಲೇ ಘಟೋತ್ಕಚನು ಬೇಕಾದಾಗ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಸರ್ವ ರಾಕ್ಷಸರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದ.

03157011a ಆರ್ಷ್ವಿಷೇಣಾಶ್ರಮೇ ತೇಷಾಂ ವಸತಾಂ ವೈ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03157011c ಅಗಚ್ಚನ್ಬಹವೋ ಮಾಸಾಃ ಪಶ್ಯತಾಂ ಮಹದದ್ಭುತಂ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ಆರ್ಷ್ವಿಶೇಣನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ ಮಹಾ
ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಹಲವು ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದವು.

03157012a ತೈಸ್ತತ್ರ ರಮಮಾಣೈಶ್ಚ ವಿಹರದ್ಭಿಶ್ಚ ಪಾಂಡವೈಃ|

03157012c ಪ್ರೀತಿಮಂತೋ ಮಹಾಭಾಗಾ ಮುನಯಶ್ಚಾರಣಾಸ್ತಥಾ||

03157013a ಆಜಗ್ಮುಃ ಪಾಂಡವಾನ್ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸಿದ್ಧಾತ್ಮಾನೋ ಯತವ್ರತಾಃ|

03157013c ತೈಸ್ತೈಃ ಸಹ ಕಥಾಶ್ಚಕ್ರುದ್ವಿವ್ಯಾ ಭರತಸತ್ತಮಾಃ||

ಪಾಂಡವರು ಅಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರಲು ಮಹಾಭಾಗ
ಮುನಿಗಳು ಮತ್ತು ಚಾರಣರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡಲು
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಆ ಸಿದ್ಧಾತ್ಮ ಯತವ್ರತರೊಂದಿಗೆ
ಭರತಸತ್ತಮರು ದಿವ್ಯ ಕಥನಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03157014a ತತಃ ಕತಿಪಯಾಹಸ್ಯ ಮಹಾಹ್ರದನಿವಾಸಿನಂ|

03157014c ಋದ್ಧಿಮಂತಂ ಮಹಾನಾಗಂ ಸುಪರ್ಣಃ ಸಹಸಾಹರತ್||

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಆ ಮಹಾಸರೋವರದ ಹತ್ತಿರ ವಾಸಿಸಿ
ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾನಾಗವೊಂದನ್ನು ಪಕ್ಷಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ
ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು.

03157015a ಪ್ರಾಕಂಪತ ಮಹಾಶೈಲಃ ಪ್ರಾಮೃದ್ಯಂತ ಮಹಾದ್ರುಮಾಃ|

03157015c ದದೃಶುಃ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಿ ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ತದದ್ಭುತಂ||

ಆಗ ಆ ಮಹಾಪರ್ವತವು ನಡುಗಿತು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳು
ಕೆಳಗುರುಳಿದವು. ಆ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಪಾಂಡವರೂ ಸರ್ವರೂ

ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು.

03157016a ತತಃ ಶೈಲೋತ್ತಮಸ್ಯಾಗ್ರಾತ್ಪಾಂಡವಾನ್ವತಿ ಮಾರುತಃ|

03157016c ಅವಹತ್ಸರ್ವಮಾಲ್ಯಾನಿ ಗಂಧವಂತಿ ಶುಭಾನಿ ಚ||

ಆಗ ಆ ಉತ್ತಮ ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಿಂದ ಬೀಸಿದ ಗಾಳಿಯು
ಸುಗಂಧಿತ ಸುಂದರ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಪಾಂಡವರ ಕಡೆ ತಂದು ಚೆಲ್ಲಿತು.

03157017a ತತ್ರ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ಸುಹೃದ್ಭಿಃ ಸಹ ಪಾಂಡವಾಃ|

03157017c ದದೃಶುಃ ಪಂಚ ವರ್ಣಾನಿ ದ್ರೌಪದೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ಆ ದಿವ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಪಾಂಡವರೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರೂ
ನೋಡಿದರು. ಐದು ಬಣ್ಣಗಳ ಆ ಹೂಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿನಿ
ಪಾಂಚಾಲಿಯೂ ನೋಡಿದಳು.

03157018a ಭೀಮಸೇನಂ ತತಃ ಕೃಷ್ಣಾ ಕಾಲೇ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್|

03157018c ವಿವಿಕ್ತೇ ಪರ್ವತೋದ್ದೇಶೇ ಸುಖಾಸೀನಂ ಮಹಾಭುಜಂ||

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣೆಯು ಪರ್ವತದ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ
ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಭುಜ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

03157019a ಸುಪರ್ಣಾನಿಲವೇಗೇನ ಶ್ವಸನೇನ ಮಹಾಬಲಾತ್|

03157019c ಪಂಚವರ್ಣಾನಿ ಪಾತ್ಯಂತೇ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಭರತರ್ಷಭ||

“ಭರತರ್ಷಭ! ಪಕ್ಷಿಯು ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸಿದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಭಿರುಗಾಳಿಯು
ಐದುಬಣ್ಣಗಳ ಹೂಗಳನ್ನು ನದೀ ಅಶ್ವರಥದ ಬಳಿ ಎಲ್ಲರೂ

ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ತಂದು ಬೀಳಿಸಿದೆ.

03157019e ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ನದೀಮಶ್ವರಥಾಂ ಪ್ರತಿ||

03157020a ಖಾಂಡವೇ ಸತ್ಯಸಂಧೇನ ಭ್ರಾತ್ರಾ ತವ ನರೇಶ್ವರ|

03157020c ಗಂಧವೋರಗರಕ್ಷಾಂಸಿ ವಾಸವಶ್ಚ ನಿವಾರಿತಃ||

03157020e ಹತಾ ಮಾಯಾವಿನಶ್ಚೋಗ್ರಾ ಧನುಃ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಚ ಗಾಂಡಿವಂ||

ನರೇಶ್ವರ! ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಸತ್ಯಸಂಧನು ಖಾಂಡವದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವ-
ಉರಗ-ರಾಕ್ಷಸರು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರನನ್ನೂ ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಉಗ್ರ
ಮಾಯಾವಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಗಾಂಡಿವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದ.

03157021a ತವಾಪಿ ಸುಮಹತ್ತೇಜೋ ಮಹದ್ಬಾಹುಬಲಂ ಚ ತೇ|

03157021c ಅವಿಷಹ್ಯಮನಾಧೃಷ್ಯಂ ಶತಕ್ರತುಬಲೋಪಮಂ||

ನೀನೂ ಕೂಡ ತುಂಬಾ ತೇಜೋವಂತ ಮತ್ತು ಮಹಾ
ಬಾಹುಬಲವಂತ. ಎದುರಿಸಲಸಾಧ್ಯನಾದ ಮತ್ತು ಗೆಲ್ಲಲಸಾಧ್ಯನಾದ
ನೀನು ಶತಕ್ರತು ಇಂದ್ರನ ಸಮಾನ.

03157022a ತ್ವದ್ಬಾಹುಬಲವೇಗೇನ ತ್ರಾಸಿತಾಃ ಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಾಃ|

03157022c ಹಿತ್ವಾ ಶೈಲಂ ಪ್ರಪದ್ಯಂತಾಂ ಭೀಮಸೇನ ದಿಶೋ ದಶ||

03157023a ತತಃ ಶೈಲೋತ್ತಮಸ್ಯಾಗ್ರಂ ಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಧರಂ ಶಿವಂ|

03157023c ವ್ಯಪೇತಭಯಸಮೋಹಾಃ ಪಶ್ಯಂತು ಸುಹೃದಸ್ತವ||

ಭೀಮಸೇನ! ನಿನ್ನ ಬಾಹುಬಲ ಮತ್ತು ವೇಗದಿಂದ ನರಳುವ ಸರ್ವ
ರಾಕ್ಷಸರೂ ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ತೊರೆದು ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಿ

ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೆಲ್ಲರೂ ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಬಣ್ಣದ
ಹೂಗಳನ್ನು ಮುಡಿದು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿರುವ ಈ ಉತ್ತಮ
ಪರ್ವತವನ್ನು ಏರಬಹುದು.

03157024a ಏವಂ ಪ್ರಣಿಹಿತಂ ಭೀಮ ಚಿರಾತ್ಪ್ರಭೃತಿ ಮೇ ಮನಃ|

03157024c ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಶೈಲಾಗ್ರಂ ತ್ವದ್ಭಾಹುಬಲಮಾಶ್ರಿತಾ||

ಭೀಮ ! ನಿನ್ನ ಬಾಹುಬಲವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಈ ಪರ್ವತದ ಶಿಖರವನ್ನು
ನೋಡುವ ಆಸೆ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ.”

03157025a ತತಃ ಕ್ಷಿಪ್ತಮಿವಾತ್ಮಾನಂ ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಸ ಪರಂತಪಃ|

03157025c ನಾಮೃಷ್ಯತ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಪ್ರಹಾರಮಿವ ಸದ್ಗವಃ||

ಚಾಟಿಯೇಟಿಗೊಳಗಾದ ಎತ್ತಿನಂತೆ ಆ ಮಹಾಬಾಹು ಪರಂತಪನು
ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೇ ಹೋದನು.

03157026a ಸಿಂಹರ್ಷ ಭಗತಿಃ ಶ್ರೀಮಾನುದಾರಃ ಕನಕಪ್ರಭಃ|

03157026c ಮನಸ್ವೀ ಬಲವಾಂದೃಷ್ಟೋ ಮಾನೀ ಶೂರಶ್ಚ ಪಾಂಡವಃ||

03157027a ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಃ ಪೃಥುವ್ಯಂಸೋ ಮತ್ತವಾರಣವಿಕ್ರಮಃ|

03157027c ಸಿಂಹದಂಷ್ಟ್ರೋ ಬೃಹತ್ಸ್ಕಂಧಃ ಶಾಲಪೋತ ಇವೋದ್ಗತಃ||

03157028a ಮಹಾತ್ಮಾ ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗಃ ಕಂಬುಗ್ರೀವೋ ಮಹಾಭುಜಃ|

03157028c ರುಕ್ಮಪೃಷ್ಠಂ ಧನುಃ ಖಡ್ಗಂ ತೂಣಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಪರಾಮೃಶತ್||

03157029a ಕೇಸರೀವ ಯಥೋತ್ಸಿಕ್ತಃ ಪ್ರಭಿನ್ನ ಇವ ವಾರಣಃ|

03157029c ವ್ಯಪೇತಭಯಸಮೋಹಃ ಶೈಲಮಭ್ಯಪತದ್ಬಲೀ||

ಸಿಂಹರಾಜನ ನಡುಗೆಯುಳ್ಳ, ಶ್ರೀಮಾನ್, ಉದಾರ, ಕನಕಪ್ರಭ,
ಮನಸ್ವೀ, ಬಲವಾನ್, ದೃಷ್ಟ ಶೂರ, ಪಾಂಡವ, ಲೋಹಿತಾಕ್ಷ, ವಿಶಾಲ
ಎದೆಯುಳ್ಳವ, ಮತ್ತಗಜಶ ವಿಕ್ರಮವುಳ್ಳ, ಸಿಂದದಂಷ್ಟ್ರ,
ದಷ್ಟಬಾಹುಗಳುಳ್ಳ, ಶಾಲವೃಕ್ಷಗಳಂತೆ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದ, ಮಹಾತ್ಮ,
ಸರ್ವಾಂಗಗಳೂ ಸುಂದರವಾಗಿರುವ, ಶಂಖದಂತೆ ಕುತ್ತಿಗೆಯುಳ್ಳ,
ಮಹಾಭುಜಿ, ಬಲಿ ಭೀಮಸೇನನು ಹಿಂಬಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರವನ್ನು
ಹೊಂದಿದ್ದ ಧನುಸ್ಸು, ಖಡ್ಗ, ಮತ್ತು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ರಾಜ
ಕೇಸರಿಯಂತೆ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ನಾಯಕನಂತೆ ಭಯಸಮ್ಮೋಹಗಳಿಲ್ಲದೇ
ಪರ್ವತವನ್ನೇರಿದನು.

03157030a ತಂ ಮೃಗೇಂದ್ರಮಿವಾಯಾಂತಂ ಪ್ರಭಿನ್ನಮಿವ ವಾರಣಂ|

03157030c ದದೃಶುಃ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಿ ಬಾಣಖಡ್ಗಧನುರ್ಧರಂ||

ಬಾಣ, ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೃಗೇಂದ್ರ ಸಿಂಹನಂತೆ
ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ನಾಯಕನಂತೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲರೂ
ನೋಡಿದರು.

03157031a ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ವರ್ಧಯನ್ದರ್ಷಂ ಗದಾಮಾದಾಯ ಪಾಂಡವಃ|

03157031c ವ್ಯಪೇತಭಯಸಮ್ಮೋಹಃ ಶೈಲರಾಜಂ ಸಮಾವಿಶತ್||

ದ್ರೌಪದಿಯ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಆ ಪಾಂಡವನು ಗದೆಯನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಭಯ ಸಮ್ಮೋಹಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು
ಏರಿದನು.

03157032a ನ ಗ್ಲಾನಿರ್ನ ಚ ಕಾತರ್ಯಂ ನ ವೈಕ್ಲವ್ಯಂ ನ ಮತ್ಸರಃ|

03157032c ಕದಾ ಚಿಜ್ಜು ಷತೇ ಪಾರ್ಥಮಾತ್ಮಜಂ ಮಾತರಿಶ್ವನಃ||

ಆಯಾಸವಾಗಲೀ, ಭಯವಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಹೇಡಿತನವಾಗಲೀ,
ಮಾತ್ಸರ್ಯವಾಗಲೀ ಆ ವಾಯುಪುತ್ರ ಪಾರ್ಥನನ್ನು ಕಾಡಲಿಲ್ಲ.

03157033a ತದೇಕಾಯನಮಾಸಾದ್ಯ ವಿಷಮಂ ಭೀಮದರ್ಶನಂ|

03157033c ಬಹುತಾಲೋಚ್ಚ್ರಯಂ ಶೃಂಗಮಾರುರೋಹ ಮಹಾಬಲಃ||

ಆಗ ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ಘೋರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕದಾದ
ವಿಷಮ ದಾರಿಯೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಹು ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದ ಆ
ಗಿರಿಯನ್ನೇರಿದನು.

03157034a ಸ ಕಿನ್ನರಮಹಾನಾಗಮುನಿಗಂಧರ್ವರಾಕ್ಷಸಾನ್|

03157034c ಹರ್ಷಯನ್ವರ್ವತಸ್ಯಾಗ್ರಮಾಸಸಾದ ಮಹಾಬಲಃ||

ಕಿನ್ನರರನ್ನೂ, ಮಹಾನಾಗಗಳನ್ನೂ, ಮುನಿಗಳನ್ನೂ,
ಗಂಧರ್ವರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾಬಲನು
ಪರ್ವತದ ಶಿಖರವನ್ನು ತಲುಪಿದನು.

03157035a ತತ್ರ ವೈಶ್ರವಣಾವಾಸಂ ದದರ್ಶ ಭರತರ್ಷಭಃ|

03157035c ಕಾಂಚನೈಃ ಸ್ಪಾಟಿಕಾಕಾರೈರ್ವೇಶ್ಮಭಿಃ ಸಮಲಂಕೃತಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಆ ಭರತರ್ಷಭನು ಕಾಂಚನ ಮತ್ತು ಸ್ಪಟಿಕದ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಂದ
ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿದ್ದ ವೈಶ್ರವಣ ಕುಬೇರನ ಆವಾಸವನ್ನು ಕಂಡನು.

03157036a ಮೋದಯನ್ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಗಂಧಮಾದನಸಂಭವಃ|

03157036c ಸರ್ವಗಂಧವಹಸ್ತತ್ರ ಮಾರುತಃ ಸುಸುಖೋ ವವೌ||

ಗಂಧಮಾದನದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಎಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಉತ್ತಮ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಸುಖಕರ ಗಾಳಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು.

03157037a ಚಿತ್ರಾ ವಿವಿಧವರ್ಣಾಭಾಶ್ಚಿ ತ್ರಮಂಜರಿಧಾರಿಣಃ|

03157037c ಅಚಿಂತ್ಯಾ ವಿವಿಧಾಸ್ತತ್ರ ದ್ರುಮಾಃ ಪರಮಶೋಭನಾಃ||

ಅತೀವ ಸುಂದರವಾದ ಯೋಚನೆಗೂ ಮೀರಿದ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸುಂದರ ಬಣ್ಣಗಳ ಪರಮ ಸುಂದರ ಹೂಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಮರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು.

03157038a ರತ್ನಜಾಲಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಧರಂ ಶಿವಂ|

03157038c ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತೇಃ ಸ್ಥಾನಂ ದದರ್ಶ ಭರತರ್ಷಭಃ||

ಆ ಭರತರ್ಷಭ ಭೀಮನು ರತ್ನಗಳ ಜಾಲಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ, ವಿಚಿತ್ರಹೂವುಗಳ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ, ಮಂಗಳಕರವಾಗಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತಿ ಕುಬೇರನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03157039a ಗದಾಖಡ್ಗಧನುಷ್ಪಾಣಿಃ ಸಮಭಿತ್ಯಕ್ತಜೀವಿತಃ|

03157039c ಭೀಮಸೇನೋ ಮಹಾಬಾಹುಸ್ತಸ್ಥೌ ಗಿರಿರಿವಾಚಲಃ||

ಗದೆ, ಖಡ್ಗ, ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜೀವವನ್ನು ಬಿಡಲೂ

ತಯಾರಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಬಾಹು ಭೀಮಸೇನನು ಪರ್ವತದಂತೆ
ಅಚಲನಾಗಿ ನಿಂತನು.

03157040a ತತಃ ಶಂಖಮುಪಾಧ್ಮಾ ಸೀದ್ಧಿ ಷತಾಂ ಲೋಮಹರ್ಷಣಂ|

03157040c ಜ್ಯಾಘೋಷತಲಘೋಷಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಭೂತಾನ್ಯಮೋಹಯತ್||

ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಶಂಖವನ್ನು ಶತ್ರುಗಳ ಮೈ ನವಿರೇಳಿಸುವಂತೆ
ಊದಿದನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಝಂಕಾರದಿಂದ ಮತ್ತು
ಚಪ್ಪಾಳೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು.

03157041a ತತಃ ಸಂಹೃಷ್ಯರೋಮಾಣಃ ಶಬ್ದಂ ತಮಭಿದುದ್ರವುಃ|

03157041c ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಗಂಧರ್ವಾಃ ಪಾಂಡವಸ್ಯ ಸಮೀಪತಃ||

ಮೈನವಿರೆದ್ದ ಯಕ್ಷರು, ರಾಕ್ಷಸರು ಮತ್ತು ಗಂಧರ್ವರು ಆ ಧ್ವನಿಯನ್ನೇ
ಅವಲಂಬಿಸಿ ಪಾಂಡವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಬಂದರು.

03157042a ಗದಾಪರಿಘನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಶಕ್ತಿಶೂಲಪರಶ್ವಧಾಃ|

03157042c ಪ್ರಗೃಹೀತಾ ವ್ಯರೋಚಂತ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಬಾಹುಭಿಃ||

03157043a ತತಃ ಪ್ರವವೃತೇ ಯುದ್ಧಂ ತೇಷಾಂ ತಸ್ಯ ಚ ಭಾರತ|

03157043c ತೈಃ ಪ್ರಯುಕ್ತಾನ್ಮಹಾಕಾಯೈಃ ಶಕ್ತಿಶೂಲಪರಶ್ವಧಾನ್||

03157043e ಭಲ್ಯೈರ್ಭೀಮಃ ಪ್ರಚಿಚ್ಛೇದ ಭೀಮವೇಗತರೈಸ್ತತಃ||

ಭಾರತ! ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಗಂಧರ್ವರು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಗದೆ, ಪರಿಘ, ಖಡ್ಗ,
ಶಕ್ತಿ, ಶೂಲ, ಕೊಡಲಿಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಅವರು ಮತ್ತು

ಭೀಮಸೇನನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಭೀಮಸೇನನು ತನ್ನ
ಭಯಂಕರ ವೇಗದ ಬಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಈಟಿಯಿಂದ ಆ
ಮಹಾಕಾಯರು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಕ್ತಿ ಶೂಲ, ಪರಘಗಳನ್ನು
ತುಂಡರಿಸಿದನು.

03157044a ಅಂತರಿಕ್ಷಚರಾಣಾಂ ಚ ಭೂಮಿಷ್ಠಾನಾಂ ಚ ಗರ್ಜತಾಂ|

03157044c ಶರೈರ್ವಿವ್ಯಾಧ ಗಾತ್ರಾಣಿ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಮಹಾಬಲಃ||

ಆ ಮಹಾಬಲನು ಆಕಾಶ ಮತ್ತು ನೆಲದಮೇಲೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರ
ದೇಹಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಚುಚ್ಚಿದನು.

03157045a ಸಾ ಲೋಹಿತಮಹಾವೃಷ್ಟಿರಭ್ಯವರ್ಷನ್ಮಹಾಬಲಂ|

03157045c ಕಾಯೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಚ್ಯುತಾ ಧಾರಾ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಸಮಂತತಃ||

ಆ ರಾಕ್ಷಸರ ದೇಹಗಳ ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದ ಆ ಮಹಾಬಲನ ಮೇಲೆ ರಕ್ತದ
ಮಹಾಮಳೆಯೇ ಸುರಿಯಿತು.

03157046a ಭೀಮಬಾಹುಬಲೋತ್ಸ್ರಷ್ಟೈರ್ಬಹುಧಾ ಯಕ್ಷರಕ್ಷಸಾಂ|

03157046c ವಿನಿಕೃತ್ಯಾನ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಶರೀರಾಣಿ ಶಿರಾಂಸಿ ಚ||

ಭೀಮನ ಬಾಹುಬಲದ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಾಗಿ ಹಲವಾರು ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸರ
ಶಿರ-ಶರೀರಗಳು ತುಂಡಾದುದು ಕಂಡುಬಂದವು.

03157047a ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯಮಾನಂ ರಕ್ಷೋಭಿಃ ಪಾಂಡವಂ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ|

03157047c ದದೃಶುಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸೂರ್ಯಮಭ್ರಗಣೈರಿವ||

03157048a ಸ ರಶ್ಮಿ ಭಿರಿವಾದಿತ್ಯಃ ಶರೈರರಿನಿಘಾತಿಭಿಃ|

03157048c ಸರ್ವಾ ನಾರ್ಚನ್ಮಹಾಬಾಹುರ್ಬಲವಾನ್ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ||

ಕಪ್ಪು ಮೋಡಗಳು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮುತ್ತುವಂತೆ ಆ ಸುಂದರ
ಪಾಂಡವನನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರು ಮುತ್ತುವುದನ್ನು ಸರ್ವಭೂತಗಳೂ
ನೋಡಿದವು. ಅವನು ಆದಿತ್ಯನು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಹೊಗುವಂತೆ ಆ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಿ, ಮಹಾಬಾಹು ಬಲವಾನನು ಶರಗಳಿಂದ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಘಾತಿಗೊಳಿಸಿದನು.

03157049a ಅಭಿತರ್ಜಯಮಾನಾಶ್ಚ ರುವಂತಶ್ಚ ಮಹಾರವಾನ್|

03157049c ನ ಮೋಹಂ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ದದೃಶುಃ ಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಾಃ||

ಮಹಾಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿ ಅವನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಯಾವ
ರಾಕ್ಷಸನೂ ಭೀಮಸೇನನು ಭಯಪಟ್ಟಿದುದನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ.

03157050a ತೇ ಶರೈಃ ಕ್ಷತಸರ್ವಾಂಗಾ ಭೀಮಸೇನಭಯಾದ್ವಿತಾಃ|

03157050c ಭೀಮಮಾರ್ತಸ್ವರಂ ಚಕ್ರವಿಪ್ರಕೀರ್ಣಮಹಾಯುಧಾಃ||

ಅವನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳೂ ಗಾಯಗೊಳ್ಳಲು
ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಅವರು ಘೋರ ಆರ್ತಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿ ಅವರ
ಮಹಾಯುಧಗಳನ್ನು ಎಸೆದರು.

03157051a ಉತ್ಸ್ರಜ್ಯ ತೇ ಗದಾಶೂಲಾನಸಿಶಕ್ತಿಪರಶ್ವಧಾನ್|

03157051c ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದಿಶಮಾಜಗ್ಮುಸ್ತ್ರಾಸಿತಾ ದೃಢಧನ್ವನಾ||

ಗದೆ, ಶೂಲ, ಖಡ್ಗ, ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕೊಡಲಿಗಳನ್ನು ಎಸೆದು ಆ ದೃಢಧನ್ವಿಗೆ ಹೆದರಿ ಅವರು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆ ಓಡಿಹೋದರು.

03157052a ತತ್ರ ಶೂಲಗದಾಪಾಣಿವ್ಯೂರ್ಧೋರಸ್ಮೋ ಮಹಾಭುಜಃ|

03157052c ಸಖಾ ವೈಶ್ರವಣಸ್ಯಾಸೀನ್ಮಣಿಮಾನ್ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸಃ||

03157053a ಅದರ್ಶಯದಧೀಕಾರಂ ಪೌರುಷಂ ಚ ಮಹಾಬಲಃ|

ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ವೈಶ್ರವಣ ಕುಬೇರನ ಸಖ ಮಣಿಮತನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಿಶಾಲ ಎದೆಯ ಮಹಾಭುಜಿ ಮಹಾಬಲ ರಾಕ್ಷಸನು ಶೂಲ-ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಪೌರುಷವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತನು.

03157053c ಸ ತಾನ್ದ್ವಷ್ಟ್ವಾ ಪರಾವೃತ್ತಾನ್ಸ್ತ್ರಯಮಾನ ಇವಾಬ್ರವೀತ್||

03157054a ಏಕೇನ ಬಹವಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಮಾನುಷೇಣ ಪರಾಜಿತಾಃ|

03157054c ಪ್ರಾಪ್ಯ ವೈಶ್ರವಣಾವಾಸಂ ಕಿಂ ವಕ್ಷ್ಯಥ ಧನೇಶ್ವರಂ||

ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ನಸುನಗುತ್ತಾ ಅವನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಬ್ಬನೇ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಬಹಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಾವು ಪರಾಜಿತರಾದರೆ ಧನೇಶ್ವರ ವೈಶ್ರವಣ ಕುಬೇರನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ತಲುಪಿ ಏನು ಹೇಳುವಿರಿ?”

03157055a ಏವಮಾಭಾಷ್ಯ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಮೃವರ್ತತ ಸ ರಾಕ್ಷಸಃ|

03157055c ಶಕ್ತಿಶೂಲಗದಾಪಾಣಿರಭ್ಯಧಾವಚ್ಚ ಪಾಂಡವಂ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತಡೆಹಿಡಿದು ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಶಕ್ತಿ, ಶೂಲ

ಮತ್ತು ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪಾಂಡವ ಭೀಮನ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿಯಿಟ್ಟನು.

03157056a ತಮಾಪತಂತಂ ವೇಗೇನ ಪ್ರಭಿನ್ನಮಿವ ವಾರಣಂ|

03157056c ವತ್ಸದಂತೈಸ್ತ್ರಿಭಿಃ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಭೀಮಸೇನಃ ಸಮರ್ಪಯತ್||

ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯಂತೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ವೇಗದಿಂದ ಎರಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀಮಸೇನನು ಕರುಗಳ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನ ಪಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದನು.

03157057a ಮಣಿಮಾನಪಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಹತೀಂ ಗದಾಂ|

03157057c ಪ್ರಾಹಿಣೋದ್ಭೀಮಸೇನಾಯ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಮಹಾಬಲಃ||

ಕೃದ್ಧನಾದ ಆ ಮಹಾಬಲ ಮಣಿಮತನು ದೊಡ್ಡ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿರುಗಿಸಿ ಭೀಮಸೇನನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದನು.

03157058a ವಿದ್ಯುದ್ರೂಪಾಂ ಮಹಾಘೋರಾಮಾಕಾಶೇ ಮಹತೀಂ ಗದಾಂ|

03157058c ಶರೈರ್ಬಹುಭಿರಭ್ಯರ್ಚದ್ಭೀಮಸೇನಃ ಶಿಲಾಶಿತ್ಯೈಃ||

03157059a ಪ್ರತ್ಯಹನ್ಯಂತ ತೇ ಸರ್ವೇ ಗದಾಮಾಸಾದ್ಯ ಸಾಯಕಾಃ|

03157059c ನ ವೇಗಂ ಧಾರಯಾಮಾಸುರ್ಗದಾವೇಗಸ್ಯ ವೇಗಿತಾಃ||

ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಮಹಾಘೋರವಾಗಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಮಹಾಗದೆಯನ್ನು ಭೀಮಸೇನನು ಕಲ್ಲಿನಮೇಲೆ ಮಸೆದ ಹಲವಾರು ತೀಕ್ಷ್ಣಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಆದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಗದೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಮೊನಚಾದವು ಮತ್ತು ಅತಿ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಗದೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವೇಗದಿಂದ ತಡೆಯಲಸಾಧ್ಯವಾದವು.

03157060a ಗದಾಯುದ್ಧಸಮಾಚಾರಂ ಬುದ್ಧ್ಯಮಾನಃ ಸ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03157060c ವ್ಯಂಸಯಾಮಾಸ ತಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರಹಾರಂ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ||

ಗದಾಯುದ್ಧದ ವಿಷಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಆ ಭೀಮವಿಕ್ರಮ ವೀರ್ಯವಂತ ಭೀಮಸೇನನು ಅವನ ಪ್ರಹಾರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು.

03157061a ತತಃ ಶಕ್ತಿಂ ಮಹಾಘೋರಾಂ ರುಕ್ಮದಂಡಾಮಯಸ್ಮಯೀಂ|

03157061c ತಸ್ಮಿನ್ನೇವಾಂತರೇ ಧೀಮಾನ್ವಜಹಾರಾಥ ರಾಕ್ಷಸಃ||

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಧೀಮಂತ ರಾಕ್ಷಸನು ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾಘೋರವಾಗಿದ್ದ ಬಂಗಾರದ ತುದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದನು.

03157062a ಸಾ ಭುಜಂ ಭೀಮನಿಹ್ರಾದಾ ಭಿತ್ತ್ವಾ ಭೀಮಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಂ|

03157062c ಸಾಗ್ನಿಜ್ವಾಲಾ ಮಹಾರೌದ್ರಾ ಪಪಾತ ಸಹಸಾ ಭುವಿ||

ಅಗ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಾ ಮಹಾರೌದ್ರನಂತೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅದು ಭೀಮಸೇನನ ಬಲಭುಜವನ್ನು ಸೀಳಿ ತಕ್ಷಣವೇ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು.

03157063a ಸೋಽತಿವಿದ್ಧೋ ಮಹೇಷ್ಟಾಸಃ ಶಕ್ತ್ಯಾಮಿತಪರಾಕ್ರಮಃ|

03157063c ಗದಾಂ ಜಗ್ರಾಹ ಕೌರವ್ಯೋ ಗದಾಯುದ್ಧವಿಶಾರದಃ||

03157064a ತಾಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯೋನ್ನದನ್ಭೀಮಃ ಸರ್ವಶೈಕ್ಯಾಯಸೀಂ ಗದಾಂ|

03157064c ತರಸಾ ಸೋಽಭಿದುದ್ರಾವ ಮಣಿಮಂತಂ ಮಹಾಬಲಂ||

ಹೀಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡ ಆ ಅಮಿತಪರಾಕ್ರಮಿ,

ಮಹೇಷ್ವಾಸ, ಗದಾಯುದ್ಧ ವಿಶಾರದ ಕೌರವ್ಯ ಭೀಮಸೇನನು
ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಉಕ್ಕಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದ ಗದೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು
ಬೀಸುತ್ತಾ ಮಹಾಬಲಿ ಮಣಿಮತನ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದನು.

03157065a ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಮಹಾಶೂಲಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಣಿಮಾನಪಿ|

03157065c ಪ್ರಾಹಿಣೋದ್ಭೀಮಸೇನಾಯ ವೇಗೇನ ಮಹತಾ ನದನೌ||

ಮಣಿಮಂತನೂ ಕೂಡ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ವೇಗದಿಂದ ಭೀಮಸೇನನೆಡೆಗೆ ಎಸೆದನು.

03157066a ಭಂಕ್ತ್ವಾ ಶೂಲಂ ಗದಾಗ್ರೇಣ ಗದಾಯುದ್ಧವಿಶಾರದಃ|

03157066c ಅಭಿದುದ್ರಾವ ತಂ ತೂರ್ಣಂ ಗರುತ್ಮಾನಿವ ಪನ್ನಗಂ||

ಗದೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ಆ ಶೂಲವನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಗದಾಯುದ್ಧ
ವಿಶಾರದ ಭೀಮಸೇನನು ಹಾವಿನಮೇಲೆ ಗರುಡನು ಎರಗುವಂತೆ
ಮಣಿಮತನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಎರಗಿದನು.

03157067a ಸೋಽಂತರಿಕ್ಷಮಭಿಷ್ಣುತ್ಯ ವಿಧೂಯ ಸಹಸಾ ಗದಾಂ|

03157067c ಪ್ರಚಿಕ್ಷೇಪ ಮಹಾಬಾಹುವಿನದ್ಯ ರಣಮೂರ್ಧನಿ||

ಗದೆಯನ್ನು ಗರಗರನೆ ಜೋರಾಗಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು
ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಜೋರಾಗಿ ಕಿರುಚುತ್ತಾ ಅವನ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ
ಹೊಡೆದನು.

03157068a ಸೇಂದ್ರಾಶನಿರಿವೇಂದ್ರೇಣ ವಿಸೃಷ್ಟ್ವಾ ವಾತರಂಹಸಾ|

03157068c ಹತ್ವಾ ರಕ್ಷಃ ಕ್ಷಿತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕೃತ್ಯೇವ ನಿಪಪಾತ ಹ||

ಇಂದ್ರನು ಎಸೆದ ವಜ್ರದಂತೆ ಅದು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿತು.

03157069a ತಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ಭೀಮಬಲಂ ಭೀಮಸೇನೇನ ಪಾತಿತಂ|

03157069c ದದ್ಯತುಃ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಿ ಸಿಂಹೇನೇವ ಗವಾಂ ಪತಿಂ||

03157070a ತಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ನಿಹತಂ ಭೂಮೌ ಹತಶೇಷಾ ನಿಶಾಚರಾಃ|

03157070c ಭೀಮಮಾರ್ತಸ್ವರಂ ಕೃತ್ವಾ ಜಗ್ಮುಃ ಪ್ರಾಚೀಂ ದಿಶಂ ಪ್ರತಿ||

ಸಿಂಹನಿಂದ ಬೀಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಸುವಿನಂತೆ ಭೀಮಬಲ ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿ ಬಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಸರ್ವರೂ ನೋಡಿದರು. ಅವನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಹತಶೇಷ ನಿಶಾಚರರು ಘೋರ ಆರ್ತಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಓಡಿಹೋದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ಮಣಿಮದ್ವಧೇ ಸಪ್ತಪಂಚಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮಣಿಮತನ ವಧೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಾಬವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೫೮

ಭೀಮನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಗಂಧಮಾದನ
ಶಿಖರವನ್ನೇರಿ ಭೀಮನನ್ನೂ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ನೋಡಿದುದು (೧-೭).

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಭೀಮನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವುದು (೮-೧೩). ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ
 ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಕುಬೇರನು ಸಂಕೃದ್ಧನಾಗಿ ಹೊರಟು
 ಪಾಂಡವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದು (೧೪-೨೬). ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಕುಬೇರನ
 ದರ್ಶನ (೨೭-೩೯). ಕುಬೇರ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರರ ಸಂವಾದ (೪೦-೪೬).
 ಕುಬೇರನು ಭೀಮನಿಗೆ ಮಣಿಮತನಿಗಿದ್ದ ಶಾಪದ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದು
 (೪೭-೫೯).

03158001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03158001a ಶ್ರುತ್ವಾ ಬಹುವಿಧೈಃ ಶಬ್ಧೈರ್ನಾ ದ್ಯಮಾನಾ ಗಿರೇರ್ಗುಹಾಃ|

03158001c ಅಜಾತಶತ್ರುಃ ಕೌಂತೇಯೋ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರಾವುಭಾವಪಿ||

03158002a ಧೌಮ್ಯಃ ಕೃಷ್ಣಾ ಚ ವಿಪ್ರಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ಚ ಸುಹೃದಸ್ತಥಾ|

03158002c ಭೀಮಸೇನಮಪಶ್ಯಂತಃ ಸರ್ವೇ ವಿಮನಸೋಽಭವನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಗಿರಿಗುಹೆಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ
 ಬಹುವಿಧದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಜಾತಶತ್ರು ಕೌಂತೇಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ,
 ಮಾದ್ರಿಯ ಮಕ್ಕಳು ನಕುಲ ಸಹದೇವರು, ಧೌಮ್ಯ, ದ್ರೌಪದಿ, ಮತ್ತು
 ಎಲ್ಲ ವಿಪ್ರರೂ ಸುಹೃದಯರೂ ಭೀಮಸೇನನಿಲ್ಲದಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ
 ಚಿಂತಾಪರರಾದರು.

03158003a ದ್ರೌಪದೀಮಾಷ್ಟ್ಯಿಷೇಣಾಯ ಪ್ರದಾಯ ತು ಮಹಾರಥಾಃ|

03158003c ಸಹಿತಾಃ ಸಾಯುಧಾಃ ಶೂರಾಃ ಶೈಲಮಾರುರುಹಸ್ತದಾ||

ಆ ಶೂರ ಮಹಾರಥಿಗಳು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಅಷ್ಟ್ಯಿಷೇಣಿಯ ಬಳಿ ಇರಿಸಿ,

ಆಯುಧಗಳೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನೇರಿದರು.

03158004a ತತಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಶೈಲಾಗ್ರಂ ವೀಕ್ಷಮಾಣಾ ಮಹಾರಥಾಃ|

03158004c ದದೃಶುಸ್ತೇ ಮಹೇಷ್ವಾಸಾ ಭೀಮಸೇನಮರಿಂದಮಂ||

03158005a ಸ್ಫುರತಶ್ಚ ಮಹಾಕಾಯಾನ್ಗತಸತ್ತ್ವಾಂಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸಾನ್|

03158005c ಮಹಾಬಲಾನ್ಮಹಾಘೋರಾನ್ಭೀಮಸೇನೇನ ಪಾತಿತಾನ್||

ಪರ್ವತದ ತುದಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ ಆ ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಮಹಾರಥಿಗಳು ಅರಿಂದಮ ಭೀಮಸೇನನನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನನು ಸದೆಬಡಿದು ಬೀಳಿಸಿದ್ದ ಉಚ್ಛೋಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾ, ಸತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಹಾಕಾಯ, ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ, ಮಹಾಘೋರ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕಂಡರು.

03158006a ಶುಶುಭೇ ಸ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಗದಾಖಡ್ಗಧನುರ್ಧರಃ|

03158006c ನಿಹತ್ಯ ಸಮರೇ ಸರ್ವಾನ್ದಾನವಾನ್ಮಘವಾನಿವ||

ಗದೆ, ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದ ಆ ಮಹಾಬಾಹು ಭೀಮಸೇನನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದಾನವರನ್ನೂ ಕೊಂದ ಮಘವನ್ ಇಂದ್ರನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03158007a ತತಸ್ತೇ ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ವೃಕೋದರಂ|

03158007c ತತ್ರೋಪವಿವಿಶುಃ ಪಾರ್ಥಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಗತಿಮನುತ್ತಮಾಂ||

ಆಗ ಉತ್ತಮ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಪಾಂಡವರು ಆ ಹೆಣಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ವೃಕೋದರ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಬಿಗಿದಷ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

03158008a ತೈಶ್ಚ ತುರ್ಭಿರ್ಮಹೇಷ್ಟಾಸ್ಯೈರ್ಗಿರಿಶೃಂಗಮಶೋಭತ|

03158008c ಲೋಕಪಾಲೈರ್ಮಹಾಭಾಗೈರ್ದಿವಂ ದೇವವರೈರಿವ||

ಆ ನಾಲ್ಕು ಧನುಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ಪರ್ವತವು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾಗ
ಲೋಕಪಾಲಕರೊಂದಿಗಿರುವ ದೇವೇಂದ್ರನಂತೆ ತೋರಿತು.

03158009a ಕುಬೇರಸದನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಾಂಶ್ಚ ನಿಪಾತಿತಾನ್|

03158009c ಭ್ರಾತಾ ಭ್ರಾತರಮಾಸೀನಮಭ್ಯಭಾಷತ ಪಾಂಡವಂ||

ಕುಬೇರನ ಅರಮನೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಕೆಳಗುರುಳಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ
ನೋಡಿ ಅಣ್ಣ ಪಾಂಡವನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03158010a ಸಾಹಸಾದ್ಯದಿ ವಾ ಮೋಹಾದ್ಭೀಮ ಪಾಪಮಿದಂ ಕೃತಂ|

03158010c ನೈತತ್ತೇ ಸದೃಶಂ ವೀರ ಮುನೇರಿವ ಮೃಷಾವಚಃ|

“ಭೀಮ ! ವೀರ ! ತಿಳಿಯದೇ ಅಥವಾ ದುಡುಕಿ ನೀನು ಮುನಿಯ ಸುಳ್ಳಿಗೆ
ಸಮನಾಗಿರುವ ಈ ಪಾಪಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

03158011a ರಾಜದ್ವಿಷ್ಟಂ ನ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ ಧರ್ಮವಿದೋ ವಿದುಃ|

03158011c ತ್ರಿದಶಾನಾಮಿದಂ ದ್ವಿಷ್ಟಂ ಭೀಮಸೇನ ತ್ವಯಾ ಕೃತಂ||

ರಾಜನ ಇಚ್ಛೆಯ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೆಂದು
ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದವರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಭೀಮಸೇನ ! ನೀನು ಮಾಡಿದ
ಈ ಕೆಲಸವು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದಲ್ಲ.

03158012a ಅರ್ಥಧರ್ಮಾವನಾದೃತ್ಯ ಯಃ ಪಾಪೇ ಕುರುತೇ ಮನಃ|

03158012c ಕರ್ಮಣಾಂ ಪಾರ್ಥ ಪಾಪಾನಾಂ ಸ ಫಲಂ ವಿಂದತೇ ಧ್ರುವಂ||

ಪಾರ್ಥ ! ಧರ್ಮ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ ಪಾಪವನ್ನೆಸಗುವ
ಮನವು ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದೇ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ
ಎನ್ನುವುದು ನಿಜ. ನನಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಈ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮತ್ತೆ
ಮಾಡಬೇಡ.”

03158012e ಪುನರೇವಂ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಮ ಚೇದಿಚ್ಛಸಿ ಪ್ರಿಯಂ||

03158013a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭ್ರಾತಾ ಭ್ರಾತರಮಚ್ಯುತಂ|

03158013c ಅರ್ಥತತ್ತ್ವ ವಿಭಾಗಜ್ಞಃ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

03158013e ವಿರರಾಮ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಮೇವಾರ್ಥಂ ವಿಚಿಂತಯನ್||

ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮ, ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ, ತತ್ತ್ವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಲು
ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅಣ್ಣ ಕುಂತಿಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದೋಷವಿಲ್ಲದ ತಮ್ಮನಿಗೆ
ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡಿ, ಅದರ ಅರ್ಥದ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ
ಮಾತನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.

03158014a ತತಸ್ತು ಹತಶಿಷ್ಟಾ ಯೇ ಭೀಮಸೇನೇನ ರಾಕ್ಷಸಾಃ|

03158014c ಸಹಿತಾಃ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯಂತ ಕುಬೇರಸದನಂ ಪ್ರತಿ||

ಇದರ ಮಧ್ಯೆ ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಹತರಾಗದೇ ಉಳಿದಿದ್ದ ಎಲ್ಲ
ರಾಕ್ಷಸರು ಕುಬೇರನ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೋದರು.

03158015a ತೇ ಜವೇನ ಮಹಾವೇಗಾಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವೈಶ್ರವಣಾಲಯಂ|

03158015c ಭೀಮಮಾರ್ತಸ್ವರಂ ಚಕ್ರುರ್ಭೀಮಸೇನಭಯಾರ್ಥಿತಾಃ||

ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಭಯಾರ್ಥಿತರಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ಜೋರಾಗಿ
ಕೂಗುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾವೇಗಿಗಳು ವೇಗದಿಂದ ವೈಶ್ರವಣ ಕುಬೇರನ
ಸಭೆಯನ್ನು ತಲುಪಿದರು.

03158016a ನ್ಯಸ್ತಶಸ್ತ್ರಾಯುಧಾಃ ಶ್ರಾಂತಾಃ ಶೋಣಿತಾಕ್ತಪರಿಚ್ಛದಾಃ|

03158016c ಪ್ರಕೀರ್ಣಮೂರ್ಧಜಾ ರಾಜನ್ಯಕ್ಷಾಧಿಪತಿಮಬ್ರುವನ್||

ರಾಜನ್! ಶಸ್ತ್ರಾಯುಧಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ದೇಹದಿಂದ ರಕ್ತವು
ತೋಯುತ್ತಿರಲು, ಆಯಾಸಗೊಂಡ, ತಲೆಕೂದಲು ಕೆದರಿದ ಅವರು
ಯಕ್ಷಾಧಿಪತಿ ಕುಬೇರನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

03158017a ಗದಾಪರಿಘನಿಸ್ತ್ರಿಂಶತೋಮರಪ್ರಾಸಯೋಧಿನಃ|

03158017c ರಾಕ್ಷಸಾ ನಿಹತಾಃ ಸರ್ವೇ ತವ ದೇವ ಪುರಹ್ಸರಾಃ||

“ದೇವ! ಗದೆ, ಪರಿಘ, ಖಡ್ಗ, ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಸಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ನಿನ್ನ
ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಯೋಧರು ಸರೋವರದ ಹತ್ತಿರ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ.

03158018a ಪ್ರಮೃದ್ಯ ತರಸಾ ಶೈಲಂ ಮಾನುಷೇಣ ಧನೇಶ್ವರ|

03158018c ಏಕೇನ ಸಹಿತಾಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಹತಾಃ ಕ್ರೋಧವಶಾ ಗಣಾಃ||

ಧನೇಶ್ವರ! ಮನುಷ್ಯನೋರ್ವನು ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದಾನೆ
ಮತ್ತು ಅವನು ಒಬ್ಬನೇ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ರೋಧವಶರ ಗುಂಪನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

03158019a ಪ್ರವರಾ ರಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಯಕ್ಷಾಣಾಂ ಚ ಧನಾಧಿಪ|

03158019c ಶೇರತೇ ನಿಹತಾ ದೇವ ಗತಸತ್ತ್ವಾಃ ಪರಾಸವಃ||

ದೇವ! ಧನಾಧಿಪ! ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರರ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷರ ಪ್ರಮುಖರು
ಹೊಡೆತ ತಿಂದು ತಮ್ಮ ಜೀವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ.

03158020a ಲಬ್ಧಃ ಶೈಲೋ ವಯಂ ಮುಕ್ತಾ ಮಣಿಮಾಂಸ್ತೇ ಸಖಾ ಹತಃ|

03158020c ಮಾನುಷೇಣ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ವಿಧತ್ಸ್ವ ಯದನಂತರಂ||

ಅವನು ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಸಖ
ಮಣಿಮತನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮನುಷ್ಯನೋರ್ವನು
ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನಂತರದ ವಿಧಿಯನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡಬೇಕು.”

03158021a ಸ ತಚ್ಛ್ವಾ ತು ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಸರ್ವ ಯಕ್ಷಗಣಾಧಿಪಃ|

03158021c ಕೋಪಸಂರಕ್ತನಯನಃ ಕಥಮಿತ್ಯಬ್ರವೀದ್ವಚಃ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸರ್ವ ಯಕ್ಷರ ರಾಜನು ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾದನು.
ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಲು, ಇದು ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತು ಎಂದು
ಉದ್ಗರಿಸಿದನು.

03158022a ದ್ವಿತೀಯಮಪರಾಧ್ಯಂತಂ ಭೀಮಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಧನೇಶ್ವರಃ|

03158022c ಚುಕ್ರೋಧ ಯಕ್ಷಾಧಿಪತಿಯು ಜ್ಯತಾಮಿತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

ಇದು ಭೀಮಸೇನನ ಎರಡನೆಯ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಕೇಳಿದ ಯಕ್ಷಾಧಿಪ
ಧನೇಶ್ವರನು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಎಂದು
ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

03158023a ಅಧಾಭ್ರಘನಸಂಕಾಶಂ ಗಿರಿಕೂಟಮಿವೋಚ್ಚಿ ತಂ|
 03158023c ಹಯೈಃ ಸಮೋಜಯಾಮಾಸುರ್ಗಾಂಧವೈರುತ್ತಮಂ ರಥಂ||
 03158024a ತಸ್ಯ ಸರ್ವಗುಣೋಪೇತಾ ವಿಮಲಾಕ್ಷಾ ಹಯೋತ್ತಮಾಃ|
 03158024c ತೇಜೋಬಲಜವೋಪೇತಾ ನಾನಾರತ್ನವಿಭೂಷಿತಾಃ||
 03158025a ಶೋಭಮಾನಾ ರಥೇ ಯುಕ್ತಾಸ್ತರಿಷ್ಯಂತ ಇವಾಶುಗಾಃ|
 03158025c ಹರ್ಷಯಾಮಾಸುರನ್ಯೋನ್ಯಮಿಂಗಿತೈರ್ವಿ ಜಯಾವಹೈಃ||

ಆಗ ಘನಮೋಡದಂತೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದ ಪರ್ವತ ಶಿಖರದಂತೆ
 ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದ ಉತ್ತಮ ರಥಕ್ಕೆ ಗಂಧರ್ವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು.
 ಅವನ ಉತ್ತಮ ಕುದುರೆಗಳು ಸರ್ವಗುಣಗಳಿಂದೊಳಗೊಂಡಿದ್ದವು.
 ಕಣ್ಣುಗಳು ವಿಮಲವಾಗಿದ್ದವು. ತೇಜಸ್ವಿ ಮತ್ತು ಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದವು.
 ನಾನಾರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿದ್ದವು.
 ರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದಾಗಲೇ ಬಾಣಗಳಂತೆ ಹಾರಿಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ
 ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ವಿಜಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಂತೋಷಪಡುವಂತೆ
 ಉದ್ದೇಗಗೊಂಡು ಕುಣಿದಾಡಿದವು.

03158026a ಸ ತಮಾಸ್ಥಾಯ ಭಗವಾನ್ರಾಜರಾಜೋ ಮಹಾರಥಂ|
 03158026c ಪ್ರಯಯೌ ದೇವಗಂಧರ್ವೈಃ ಸ್ತೂಯಮಾನೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ||

ಆ ಮಹಾದ್ಯುತಿ ಭಗವಾನ್ ರಾಜರಾಜನು ಮಹಾರಥವನ್ನೇರಿ
 ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು ದೇವಗಂಧರ್ವರು ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರು.

03158027a ತಂ ಪ್ರಯಾಂತಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಸರ್ವಯಕ್ಷಧನಾಧಿಪಂ|
 03158027c ರಕ್ತಾಕ್ಷಾ ಹೇಮಸಂಕಾಶಾ ಮಹಾಕಾಯಾ ಮಹಾಬಲಾಃ||

03158028a ಸಾಯುಧಾ ಬದ್ಧನಿಸ್ತಿಂಶಾ ಯಕ್ಷಾ ದಶಶತಾಯುತಾಃ|

03158028c ಜವೇನ ಮಹತಾ ವೀರಾಃ ಪರಿವಾಯೋಪತಸ್ಥಿರೇ||

ಹೀಗೆ ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಸರ್ವಯಕ್ಷಧನಾಧಿಪನು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ರಕ್ತಾಕ್ಷರಾದ, ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ, ಮಹಾಕಾಯ, ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ, ಮಹಾವೀರ ಯಕ್ಷರು ಆವೇಶಗೊಂಡು ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ನಿಂತರು.

03158029a ತಂ ಮಹಾಂತಮುಪಾಯಾಂತಂ ಧನೇಶ್ವರಮುಪಾಂತಿಕೇ|

03158029c ದದೃಶುರ್ಹೃಷ್ಯರೋಮಾಣಃ ಪಾಂಡವಾಃ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ||

ಆ ಮಹಾಂತ ಸುಂದರ ಧನೇಶ್ವರನು ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹರ್ಷದಿಂದ ಪುಳಕಿತರಾದರು.

03158030a ಕುಬೇರಸ್ತು ಮಹಾಸತ್ತ್ವಾನ್ಪಾಂಡೋಃ ಪುತ್ರಾನ್ಮಹಾರಥಾನ್|

03158030c ಆತ್ತಕಾರ್ಮುಕನಿಸ್ತಿಂಶಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರೀತೋಽಭವತ್ತದಾ||

ಕುಬೇರನೂ ಕೂಡ, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಪಾಂಡುವಿನ ಆ ಮಹಾಸಾತ್ವಿಕ ಮಹಾರಥಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು.

03158031a ತೇ ಪಕ್ಷಿಣ ಇವೋತ್ಪತ್ಯ ಗಿರೇಃ ಶೃಂಗಂ ಮಹಾಜವಾಃ|

03158031c ತಸ್ಥುಸ್ತೇಷಾಂ ಸಮಭ್ಯಾಶೇ ಧನೇಶ್ವರಪುರಃಸರಾಃ||

ಮಹಾಜವ ಯಕ್ಷರು ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಗಿರಿಶೃಂಗದ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ನಾಯಕ
ಧನೇಶ್ವರನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ನಿಂತುಕೊಂಡರು.

03158032a ತತಸ್ತಂ ಹೃಷ್ಟಮನಸಂ ಪಾಂಡವಾನ್ಪ್ರತಿ ಭಾರತ|

03158032c ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಾ ನಿರ್ವಿಕಾರಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ||

ಭಾರತ! ಅವನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಒಲವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿದ ಆ ಯಕ್ಷ-ಗಂಧರ್ವರು ಕೋಪವನ್ನು ತೋರೆದು
ನಿರ್ವಿಕಾರರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು.

03158033a ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಧನದಂ ಪ್ರಭುಂ|

03158033c ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಧರ್ಮಪುತ್ರಶ್ಚ ಧರ್ಮವಿತ್||

ಧರ್ಮವಿದ ಪಾಂಡವರಾದರೋ - ನಕುಲ, ಸಹದೇವ ಮತ್ತು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು -ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಧನಾಧಿಪತಿ ಕುಬೇರನಿಗೆ
ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

03158034a ಅಪರಾದ್ಧಮಿವಾತ್ಮಾನಂ ಮನ್ಯಮಾನಾ ಮಹಾರಥಾಃ|

03158034c ತಸ್ಥುಃ ಪ್ರಾಂಜಲಯಃ ಸರ್ವೇ ಪರಿವಾಯಃ ಧನೇಶ್ವರಂ||

ತಾವೇ ಅಪರಾಧಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದ ಆ ಮಹಾರಥಿಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಕೈಮುಗಿದು ಧನೇಶ್ವರ ಕುಬೇರನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ನಿಂತುಕೊಂಡರು.

03158035a ಶಯ್ಯಾಸನವರಂ ಶ್ರೀಮತ್ತುಷ್ಟಕಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ|

03158035c ವಿಹಿತಂ ಚಿತ್ರಪರ್ಯಂತಮತಿಷ್ಠತ ಧನಾಧಿಪಃ||

ಧನಾಧಿಪನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಬಣ್ಣದ
ಅಂಚುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಸುಂದರ ಪುಷ್ಪಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

03158036a ತಮಾಸೀನಂ ಮಹಾಕಾಯಾಃ ಶಂಕುಕರ್ಣಾ ಮಹಾಜವಾಃ|

03158036c ಉಪೋಪವಿವಿಶುರ್ಯಕ್ಷಾ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಅವನ ಕೆಳಗೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಚೂಪಾಗಿದ್ದ ಕಿವಿಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಮಹಾಕಾಯ
ಯಕ್ಷ-ರಾಕ್ಷಸರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

03158037a ಶತಶಶ್ಚಾಪಿ ಗಂಧರ್ವಾಸ್ತಥೈವಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ|

03158037c ಪರಿವಾಯೋರ್ಪತಿಷ್ಠಂತ ಯಥಾ ದೇವಾಃ ಶತಕ್ರತುಂ||

ಶತಕ್ರತು ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನೂರಾರು
ಗಂಧರ್ವ ಮತ್ತು ಅಪ್ಸರಗಣಗಳು ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತವರೆದು ನಿಂತಿದ್ದರು.

03158038a ಕಾಂಚನೀಂ ಶಿರಸಾ ಬಿಭ್ರದ್ಭೀಮಸೇನಃ ಸ್ರಜಂ ಶುಭಾಂ|

03158038c ಬಾಣಖಿಡ್ಗಧನುಷ್ಪಾಣಿರುದೈಕ್ಷತ ಧನಾಧಿಪಂ||

ಶಿರದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಮತ್ತು
ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ ಮತ್ತು ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಬೀಮಸೇನನು
ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಧನಾಧಿಪ ಕುಬೇರನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03158039a ನ ಭೀರ್ಭೀಮಸ್ಯ ನ ಗ್ಲಾನಿರ್ವಿಕ್ಷತಸ್ಯಾಪಿ ರಾಕ್ಷಸೈಃ|

03158039c ಆಸೀತ್ತಸ್ಯಾಮವಸ್ಥಾಯಾಂ ಕುಬೇರಮಪಿ ಪಶ್ಯತಃ||

ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಘಾಯಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕುಬೇರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ

ಭೀಮನಲ್ಲಿ ಭಯವಾಗಲೀ ಆಯಾಸವಾಗಲೀ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03158040a ಆದದಾನಂ ಶಿತಾನ್ಬಾಣಾನ್ಯೋದ್ಧುಕಾಮಮವಸ್ಥಿತಂ|

03158040c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಂ ಧರ್ಮಸುತಮಬ್ರವೀನ್ನರವಾಹನಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕನಾಗಿ ತೀಕ್ಷ್ಣಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದ

ಭೀಮನನ್ನು ನೋಡಿ ನರವಾಹನ ಕುಬೇರನು ಧರ್ಮಸುತ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:

03158041a ವಿದುಸ್ತ್ವಾಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಪಾರ್ಥ ಭೂತಹಿತೇ ರತಂ|

03158041c ನಿರ್ಭಯಶ್ಚಾಪಿ ಶೈಲಾಗ್ರೇ ವಸತ್ವಂ ಸಹ ಬಂಧುಭಿಃ||

“ಪಾರ್ಥ ! ಇರುವ ಎಲ್ಲದರ ಹಿತವನ್ನು ನೀನು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ

ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ

ಬಂಧುಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಪರ್ವತದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ

ವಾಸಿಸು.

03158042a ನ ಚ ಮನ್ಯುಸ್ತ್ವಯಾ ಕಾರ್ಯೋ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಪಾಂಡವ|

03158042c ಕಾಲೇನೈತೇ ಹತಾಃ ಪೂರ್ವಂ ನಿಮಿತ್ತಮನುಜಸ್ತವ||

ಪಾಂಡವ ! ಭೀಮಸೇನನೊಂದಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಬೇಡ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ

ಕಾಲನಿಂದ ಮೊದಲೇ ಹತರಾಗಿದ್ದರು. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ

ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರ.

03158043a ವ್ರೀಡಾ ಚಾತ್ರ ನ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಸಾಹಸಂ ಯದಿದಂ ಕೃತಂ|

03158043c ದೃಷ್ಟಶ್ಚಾಪಿ ಸುರೈಃ ಪೂರ್ವಂ ವಿನಾಶೋ ಯಕ್ಷರಕ್ಷಸಾಂ||

03158044a ನ ಭೀಮಸೇನೇ ಕೋಪೋ ಮೇ ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ಭರತರ್ಷಭ||

03158044c ಕರ್ಮಣಾನೇನ ಭೀಮಸ್ಯ ಮಮ ತುಷ್ಟಿರಭೂತ್ತುರಾ||

ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆದುಹೋಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ನೀನು ಮನಸ್ಸು ಸಣ್ಣಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಈ ಯಕ್ಷ-ರಾಕ್ಷಸರ ವಿನಾಶವನ್ನು ಸುರರು ಹಿಂದೆಯೇ ಕಂಡಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಭೀಮಸೇನನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೋಪವಿಲ್ಲ. ಭರತರ್ಷಭ! ನಾನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ನಾನು ಭೀಮನ ಈ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.”

03158045a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತು ರಾಜಾನಂ ಭೀಮಸೇನಮಭಾಷತ|

03158045c ನೈತನ್ಮನಸಿ ಮೇ ತಾತ ವರ್ತತೇ ಕುರುಸತ್ತಮ||

03158045e ಯದಿದಂ ಸಾಹಸಂ ಭೀಮ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಥೇ ಕೃತವಾನಸಿ||

03158046a ಮಾಮನಾದೃತ್ಯ ದೇವಾಂಶ್ಚ ವಿನಾಶಂ ಯಕ್ಷರಕ್ಷಸಾಂ|

03158046c ಸ್ವಬಾಹುಬಲಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ತೇನಾಹಂ ಪ್ರೀತಿಮಾಂಸ್ತ್ವಯಿ||

03158046e ಶಾಪಾದಸ್ಮಿ ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತೋ ಘೋರಾದದ್ಯ ವೃಕೋದರ||

ರಾಜನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿ, ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:

“ಮಗೂ! ಕುರುಸತ್ತಮ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಭಾರವನ್ನು

ಹೊರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಭೀಮ! ಕೃಷ್ಣೆಗಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನೂ ಮತ್ತು

ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕಡೆಗೆಣಿಸಿ ನಿನ್ನದೇ ಬಾಹುಬಲವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಈ

ಸಾಹಸವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ.

ವೃಕೋದರ! ಇಂದು ನಾನು ಒಂದು ಘೋರ ಶಾಪದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ

ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.

03158047a ಅಹಂ ಪೂರ್ವಮಗಸ್ತೇನ ಕ್ರುದ್ಧೇನ ಪರಮರ್ಷಿಣಾ|

03158047c ಶಪ್ತೋಽಪರಾಧೇ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ತಸ್ತೃಷಾ ನಿಷ್ಕೃತಿಃ ಕೃತಾ||

ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಕೃದ್ಧನಾದ ಪರಮ
ಋಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಂದ ಶಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಅದು ಇಂದು ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು.

03158048a ದೃಷ್ಟೋ ಹಿ ಮಮ ಸಂಕ್ಷೇಶಃ ಪುರಾ ಪಾಂಡವನಂದನ|

03158048c ನ ತವಾತ್ರಾಪರಾಧೋಽಸ್ಮಿ ಕಥಂ ಚಿದಪಿ ಶತ್ರುಹನ್||

ಪಾಂಡವನಂದನ! ಶತ್ರುಧ್ವಂಸಿ! ಈ ಶೋಕವನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದುದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ.”

03158049 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03158049a ಕಥಂ ಶಪ್ತೋಽಸಿ ಭಗವನ್ನಗಸ್ತೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03158049c ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ದೇವ ತವೈತಚ್ಯಾಪಕಾರಣಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ಮಹಾತ್ಮ ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಂದ ನೀನು
ಹೇಗೆ ಶಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆ? ದೇವ! ನಿನ್ನ ಶಾಪದ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಲು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03158050a ಇದಂ ಚಾಶ್ಚರ್ಯಭೂತಂ ಮೇ ಯತ್ಸ್ಮೋಧಾತ್ಮಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03158050c ತದೈವ ತ್ವಂ ನ ನಿರ್ದಗ್ಧಃ ಸಬಲಃ ಸಪದಾನುಗಃ||

ಆ ಧೀಮಂತನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಸೇನೆ ಮತ್ತು
ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಂದಿಗೆ ಭಸ್ಮ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದುದೇ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ !”

03158051 ವೈಶ್ರವಣ ಉವಾಚ|

03158051a ದೇವತಾನಾಮಭೂನ್ಮಂತ್ರಃ ಕುಶವತ್ಯಾಂ ನರೇಶ್ವರ|

03158051c ವೃತಸ್ತತ್ರಾಹಮಗಮಂ ಮಹಾಪದ್ಮಶತೈಸ್ತ್ರಿಭಿಃ||

ವೈಶ್ರವಣನು ಹೇಳಿದನು: “ನರೇಶ್ವರ! ಕುಶವತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ
ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾನು ವಿವಿಧ
ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಮೂರುನೂರು ಪದ್ಮ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಷ್ಟು
ಘೋರರೂಪಿ ಯಕ್ಷರನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆ.

03158051e ಯಕ್ಷಾಣಾಂ ಘೋರರೂಪಾಣಾಂ ವಿವಿಧಾಯುಧಧಾರಿಣಾಂ||

03158052a ಅಧ್ವನ್ಯಹಮಥಾಪಶ್ಯಮಗಸ್ತ್ಯಮೃಷಿಸತ್ತಮಂ|

03158052c ಉಗ್ರಂ ತಪಸ್ತಪಸ್ಯಂತಂ ಯಮುನಾತೀರಮಾಶ್ರಿತಂ||

ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಾನಾಪಕ್ಷಿಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಹೂಬಿಟ್ಟ ಮರಗಳಿಂದ
ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿದ್ದ ಯಮುನಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ಋಷಿಸತ್ತಮ ಅಗಸ್ತ್ಯನನ್ನು ಕಂಡೆ.

03158052e ನಾನಾಪಕ್ಷಿಗಣಾಕೀರ್ಣಂ ಪುಷ್ಪಿತದ್ರುಮಶೋಭಿತಂ||

03158053a ತಮೂರ್ಧ್ವಬಾಹುಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಸೂರ್ಯಸ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಸ್ಥಿತಂ|

03158053c ತೇಜೋರಾಶಿಂ ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಹುತಾಶನಮಿವೈಧಿತಂ||

03158054a ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತಿಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಮಣಿಮಾನ್ನಾಮ ಮೇ ಸಖಾ|

03158054c ಮೌಖ್ಯಾದ್ವಯಭಾವಾಚ್ಚ ದರ್ಪಾನ್ಮೋಹಾಚ್ಚ ಭಾರತ||

03158054e ನೃಪೀವದಾಕಾಶಗತೋ ಮಹರ್ಷೇಸ್ತಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನಿ||

ತೋಳುಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ,
ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಉರಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ
ತೇಜೋರಾಶಿಯನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರ ಅಧಿಪತಿ
ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಣಿಮತ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನನ್ನ ಸಖನು ನೋಡಿ
ಮೂರ್ಖತನದಲ್ಲಿ, ಏನೂ ತಿಳಿಯದವನಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾ ದರ್ಪ
ಮತ್ತು ಮೋಹದಿಂದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಉಗುಳಿದನು.

03158055a ಸ ಕೋಪಾನ್ಮಾಮುವಾಚೇದಂ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾ ದಹನ್ನಿವ|

03158055c ಮಾಮವಜ್ಞಾಯ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಯಸ್ಮಾದೇಷ ಸಖಾ ತವ||

03158056a ಧರ್ಷಣಾಂ ಕೃತವಾನೇತಾಂ ಪಶ್ಯತಸ್ತೇ ಧನೇಶ್ವರ|

03158056c ತಸ್ಮಾತ್ಸಹೈಭಿಃ ಸೈನ್ಯೈಸ್ತೇ ವಧಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿ ಮಾನುಷಾತ್||

ಸರ್ವ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡುವನೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಕೋಪದಿಂದ
ಅವನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಧನೇಶ್ವರ! ನಿನ್ನ ಈ ಸಖನು ನನ್ನನ್ನು
ಕಡೆಗೆಣಿಸಿ ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಈ ಅಪರಾಧವನ್ನು
ಎಸಗಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ
ಸಾವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03158057a ತ್ವಂ ಚಾಪ್ಯೇಭಿರ್ಹತೈಃ ಸೈನ್ಯೈಃ ಕ್ಲೇಶಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ದುರ್ಮತೇ|

03158057c ತಮೇವ ಮಾನುಷಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಿಲ್ಬಿಷಾದ್ವಿಪ್ರಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ||

ದುರ್ಮತಿಯಾದ ನೀನು ಕೂಡ ಈ ಸೇನೆಯ ನಾಶದಿಂದ ದುಃಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ. ಆದರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣ ಈ ದೋಷದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.

03158058a ಸೈನ್ಯಾನಾಂ ತು ತವೈತೇಷಾಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಬಲಾನ್ವಿತಂ|

03158058c ನ ಶಾಪಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತೇ ಘೋರಂ ಗಚ್ಚತೇಽಜ್ಞಾಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ||

ಆದರೆ ಈ ಸೇನೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಈ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೋಗು!”

03158059a ಏಷ ಶಾಪೋ ಮಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪ್ರಾಕ್ತಸ್ಮಾದೃಷಿಸತ್ತಮಾತ್|

03158059c ಸ ಭೀಮೇನ ಮಹಾರಾಜ ಭ್ರಾತ್ರಾ ತವ ವಿಮೋಕ್ಷಿತಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹಿಂದೆ ಆ ಋಷಿಸತ್ತಮನಿಂದ ನನಗೆ ಇದೇ ಶಾಪವು ದೊರೆತಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಭೀಮನು ಅದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ದೊರಕಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ಕುಬೇರದರ್ಶನೇ ಅಷ್ಟಪಂಚಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಕುಬೇರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೫೯

ಕುಬೇರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗಿತ್ತ ಉಪದೇಶ (೧-೨೪). ಕುಬೇರನ
ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ವಾಸ (೨೫-೩೫).

03159001 ವೈಶ್ರವಣ ಉವಾಚ|

03159001a ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಧೃತಿದರ್ಶ್ಯಂ ದೇಶಕಾಲೌ ಪರಾಕ್ರಮಃ|

03159001c ಲೋಕತಂತ್ರವಿಧಾನಾನಾಮೇಷ ಪಂಚವಿಧೋ ವಿಧಿಃ||

ವೈಶ್ರವಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಧೃತಿ, ದಕ್ಷತೆ, ದೇಶ, ಕಾಲ ಮತ್ತು ಪರಾಕ್ರಮ ಈ ಐದು ವಿಧಗಳನ್ನು ಲೋಕತಂತ್ರಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

03159002a ಧೃತಿಮಂತಶ್ಚ ದಕ್ಷಾಶ್ಚ ಸ್ವೇ ಸ್ವೇ ಕರ್ಮಣಿ ಭಾರತ|

03159002c ಪರಾಕ್ರಮವಿಧಾನಜ್ಞಾ ನರಾಃ ಕೃತಯುಗೇಽಭವನ್||

ಭಾರತ! ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಧೃತಿಮಂತರೂ, ದಕ್ಷರೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳೂ, ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

03159003a ಧೃತಿಮಾನ್ದೇಶಕಾಲಜ್ಞಃ ಸರ್ವ ಧರ್ಮ ವಿಧಾನವಿತ್|

03159003c ಕ್ಷತ್ರಿಯಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಶ್ರೇಷ್ಠ ಪೃಥಿವೀಮನುಶಾಸ್ತಿ ವೈ||

ಕ್ಷತ್ರಿಯಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಧೃತಿಮಂತ, ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಸರ್ವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅಂಥಹ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಾನೆ.

03159004a ಯ ಏವಂ ವರ್ತತೇ ಪಾರ್ಥ ಪುರುಷಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು|

03159004c ಸ ಲೋಕೇ ಲಭತೇ ವೀರ ಯಶಃ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚ ಸದ್ಗತಿಂ||

ವೀರ ಪಾರ್ಥ ! ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪುರುಷನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸಾವಿನನಂತರ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03159005a ದೇಶಕಾಲಾಂತರಪ್ರೇಪ್ಸುಃ ಕೃತ್ವಾ ಶಕ್ರಃ ಪರಾಕ್ರಮಂ|

03159005c ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿಸ್ತಿದಿವೇ ರಾಜ್ಯಂ ವೃತ್ರಹಾ ವಸುಭಿಃ ಸಹ||

ವೃತ್ರಹ ಶಕ್ರನು ದೇಶಕಾಲಗಳ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು, ವಸುಗಳೊಂದಿಗೆ ತ್ರಿದಿವ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದನು.

03159006a ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯಃ ಪಾಪಮೇವಾನುವರ್ತತೇ|

03159006c ಕರ್ಮಣಾಮವಿಭಾಗಜ್ಞಃ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚೇಹ ಚ ನಶ್ಯತಿ||

ಪಾಪವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವ ಪಾಪಾತ್ಮ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯು ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಂತರದಲ್ಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03159007a ಅಕಾಲಜ್ಞಃ ಸುದುರ್ಮೇಧಾಃ ಕಾರ್ಯಾಣಾಮವಿಶೇಷವಿತ್|

03159007c ವೃಥಾಚಾರಸಮಾರಂಭಃ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚೇಹ ಚ ನಶ್ಯತಿ||

ಅಕಾಲಜ್ಞನು ಕಾರ್ಯಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ
ನಂತರ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03159008a ಸಾಹಸೇ ವರ್ತಮಾನಾನಾಂ ನಿಕೃತೀನಾಂ ದುರಾತ್ಮನಾಂ|

03159008c ಸರ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯಲಿಪ್ಸೂನಾಂ ಪಾಪೋ ಭವತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ||

ಹಾಗಿನ ಮೋಸಗಾರ ದುರಾತ್ಮರು ಸಾಹಸದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ
ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಪಾಪದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03159009a ಅಧರ್ಮಜ್ಞೋಽವಲಿಪ್ತಶ್ಚ ಬಾಲಬುದ್ಧಿರಮರ್ಷಣಃ|

03159009c ನಿರ್ಭಯೋ ಭೀಮಸೇನೋಽಯಂ ತಂ ಶಾಧಿ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ನಿನ್ನ ನಿರ್ಭಯಿ ಭೀಮಸೇನನು ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.
ಹಿಂಸೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಬಾಲಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು ಮತ್ತು
ದುರ್ಬಲಮನಸ್ಸಿನವನು. ಅವನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡು.

03159010a ಆರ್ಷ್ವಿಷೇಣಸ್ಯ ರಾಜರ್ಷೇಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭೂಯಸ್ತ್ವ ಮಾಶ್ರಮಂ|

03159010c ತಾಮಿಸ್ರಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪಕ್ಷಂ ವೀತಶೋಕಭಯೋ ವಸ||

ರಾಜರ್ಷಿ ಆರ್ಷ್ವಿಷೇಣನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶೋಕ-ಭಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ವಾಸಿಸು.

03159011a ಅಲಕಾಃ ಸಹ ಗಂಧವೈರ್ಯಕ್ಷೈಶ್ಚ ಸಹ ರಾಕ್ಷಸೈಃ|

03159011c ಮನ್ನಿಯುಕ್ತಾ ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ ಸರ್ವೇ ಚ ಗಿರಿವಾಸಿನಃ||

03159011e ರಕ್ಷಂತು ತ್ವಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸಹಿತಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮೈಃ||

ಮಹಾಬಾಹೋ! ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ! ಈ ಗಿರಿವಾಸಿಗಳು ಅಲಕರು,
ಗಂಧರ್ವರು, ಯಕ್ಷರು, ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸರು ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಈ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

03159012a ಸಾಹಸೇಷು ಚ ಸಂತಿಷ್ಠನ್ನಿಹ ಶೈಲೇ ವೃಕೋದರಃ|

03159012c ವಾಯತಾಂ ಸಾಧ್ವಯಂ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಯಾ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ||

ಧರ್ಮನಿರತ ರಾಜನೇ! ಈ ನಿನ್ನ ಭೀಮನು ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಸ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ನೀನು ತಡೆಹಿಡಿಯಬೇಕು.

03159013a ಇತಃ ಪರಂ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿ ವನಗೋಚರಾಃ|

03159013c ಉಪಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿ ಚ ಸದಾ ರಕ್ಷಿಷ್ಯಂತಿ ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವನಗೋಚರರು ಎಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನು
ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸದಾ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

03159014a ತಥೈವ ಚಾನ್ನಪಾನಾನಿ ಸ್ವಾದೂನಿ ಚ ಬಹೂನಿ ಚ|

03159014c ಉಪಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿ ವೋ ಗೃಹ್ಯ ಮತ್ಪ್ರೇಷ್ಯಾಃ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

03159015a ಯಥಾ ಜಿಷ್ಣುರ್ಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯ ಯಥಾ ವಾಯೋವೃಕೋದರಃ|

03159015c ಧರ್ಮಸ್ಯ ತ್ವಂ ಯಥಾ ತಾತ ಯೋಗೋತ್ಪನ್ನೋ ನಿಜಃ ಸುತಃ||

03159016a ಆತ್ಮಜಾವಾತ್ಮಸಂಪನ್ನಾ ಯಮೌ ಚೋಭೌ ಯಥಾಶ್ವಿನೋಃ|

03159016c ರಕ್ಷ್ಯಾಸ್ತದ್ವನ್ಮಮಾಪೀಹ ಯೂಯಂ ಸರ್ವೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ನನ್ನವರು ನಿನಗೆ ನೀಡುವ ರುಚಿಯಾಗಿರುವ
ಬಹುತರಹದ ಅನ್ನಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಮಗೂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ!

ಇಂದ್ರನಿಂದ ಅರ್ಜುನ, ವಾಯುವಿನಿಂದ ಭೀಮ ಮತ್ತು ಧರ್ಮನಿಂದ
ಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿಜಸುತನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ನೀನು, ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನೀ
ದೇವತೆಗಳ ಆತ್ಮಸಂಪನ್ನರಾದ ನಕು ಸಹದೇವರು ನೀವೆಲ್ಲರೂ
ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೀರಿ.

03159017a ಅರ್ಥತತ್ತ್ವವಿಭಾಗಜ್ಞಃ ಸರ್ವಧರ್ಮವಿಶೇಷವಿತ್|

03159017c ಭೀಮಸೇನಾದವರಜಃ ಫಲ್ಲನಃ ಕುಶಲೀ ದಿವಿ||

ಭೀಮಸೇನನ ತಮ್ಮ ಫಲ್ಲನ ಅರ್ಜುನನು ಅರ್ಥತತ್ತ್ವಗಳ
ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು
ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03159018a ಯಾಃ ಕಾಶ್ಚನ ಮತಾ ಲೋಕೇಷ್ಟಗ್ರಾಃ ಪರಮಸಂಪದಃ|

03159018c ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ತಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸ್ಥಿತಾಸ್ತಾತ ಧನಂಜಯೇ||

ಮಗೂ! ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರರು ಮತ್ತು ಪರಮ ಸಂಪದರೆನ್ನುವವರು
ಯಾರೆಲ್ಲ ಇದ್ದಾರೋ ಅವರು ಎಲ್ಲರೂ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಅರ್ಜುನನನ್ನು
ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

03159019a ದಮೋ ದಾನಂ ಬಲಂ ಬುದ್ಧಿಹ್ರೀಧ್ಯತಿಸ್ತೇಜ ಉತ್ತಮಂ|

03159019c ಏತಾನ್ಯಪಿ ಮಹಾಸತ್ವೇ ಸ್ಥಿತಾನ್ಯಮಿತತೇಜಸಿ||

ದಮ, ದಾನ, ಬಲ, ಬುದ್ಧಿ, ಧೃತಿ, ತೇಜಸ್ಸು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಇತರ
ಮಹಾಸತ್ವಗಳು ಆ ಅಮಿತ ತೇಜಸ್ವಿ ಉತ್ತಮ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿವೆ.

03159020a ನ ಮೋಹಾತ್ಮುರುತೇ ಜಿಷ್ಣುಃ ಕರ್ಮ ಪಾಂಡವ ಗರ್ಹಿತಂ|

03159020c ನ ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ಮೃಷೋಕ್ತಾನಿ ಕಥಯಂತಿ ನರಾ ನೃಷು||

ಅರ್ಜುನನು ಮೋಹದಿಂದ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮೂಢತನದಿಂದಲೂ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನನು ಸುಳ್ಳನ್ನಾಡಿದನೆಂದು ಜನರು ಯಾರೂ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದುದಿಲ್ಲ.

03159021a ಸ ದೇವಪಿತೃಗಂಧರ್ವೈಃ ಕುರೂಣಾಂ ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನಃ|

03159021c ಮಾನಿತಃ ಕುರುತೇಽಸ್ತ್ರಾಣಿ ಶಕ್ರಸದ್ಮನಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಕುರುಗಳ ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನ ಅರ್ಜುನನು ದೇವತೆಗಳು, ಪಿತೃಗಳು ಮತ್ತು ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಗೌರವಸ್ವಲ್ಪಟ್ಟು ಇಂದ್ರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03159022a ಯೋಽಸೌ ಸರ್ವಾನ್ಮಹೀಪಾಲಾನ್ಧರ್ಮೇಣ ವಶಮಾನಯತ್|

03159022c ಸ ಶಂತನುರ್ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪಿತುಸ್ತವ ಪಿತಾಮಹಃ||

03159022e ಪ್ರಿಯತೇ ಪಾರ್ಥ ಪಾರ್ಥೇನ ದಿವಿ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವನಾ||

ಪಾರ್ಥ ! ಧರ್ಮದಿಂದ ಸರ್ವ ರಾಜರನ್ನೂ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಜ್ಜ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಶಂತನುವು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಅರ್ಜುನನಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

03159023a ಸಮ್ಯಕ್ಚಾಸೌ ಮಹಾವೀರ್ಯಃ ಕುಲಧುರ್ಯ ಇವ ಸ್ಥಿತಃ|

03159023c ಪಿತೃನ್ದೇವಾಂಸ್ತಥಾ ವಿಪ್ರಾನ್ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಮಹಾಯಶಾಃ||

03159023e ಸಪ್ತ ಮುಖ್ಯಾನ್ಮಹಾ ಮೇಧಾನಾಹರದ್ಯಮುನಾಂ ಪ್ರತಿ||

03159024a ಅಧಿರಾಜಃ ಸ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಾಂ ಶಂತನುಃ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಃ|

03159024c ಸ್ವರ್ಗಜಿಚ್ಛಕ್ರಲೋಕಸ್ಥಃ ಕುಶಲಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛತಿ||

ಆ ಮಹಾವೀರ, ಕುಲವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ, ಪಿತೃಗಳು, ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಯಮುನಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಏಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಹಾ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಈಗ ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಜ್ಜ ಅಧಿರಾಜ ಶಂತನುವು ನಿನ್ನ ಆರೋಗ್ಯದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ.”

03159025 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03159025a ತತಃ ಶಕ್ತಿಂ ಗದಾಂ ಖಡ್ಗಂ ಧನುಶ್ಚ ಭರತರ್ಷಭ|

03159025c ಪ್ರಾಧ್ವಂ ಕೃತ್ವಾ ನಮಶ್ಚಕ್ರೇ ಕುಬೇರಾಯ ವೃಕೋದರಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ! ಅನಂತರ ವೃಕೋದರ ಭೀಮಸೇನನು ಶಕ್ತಿ, ಗದೆ, ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಕುಬೇರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು.

03159026a ತತೋಽಬ್ರವೀದ್ಧನಾದ್ಯಕ್ಷಃ ಶರಣ್ಯಃ ಶರಣಾಗತಂ|

03159026c ಮಾನಹಾ ಭವ ಶತ್ರುಣಾಂ ಸುಹೃದಾಂ ನಂದಿವರ್ಧನಃ||

ಆಗ ಆ ಶರಣ್ಯ ಧನಾದ್ಯಕ್ಷ ಕುಬೇರನು ಶರಣಾಗತನಾದ ಭೀಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಶತ್ರುಗಳ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡು ಮತ್ತು ಸುಹೃದಯರ

ಆನಂದವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸು.

03159027a ಸ್ವೇಷು ವೇಶ್ಮಸು ರಮ್ಯೇಷು ವಸತಾಮಿತ್ರತಾಪನಾಃ|

03159027c ಕಾಮಾನುಪಹರಿಷ್ಯಂತಿ ಯಕ್ಷಾ ವೋ ಭರತರ್ಷಭಾಃ||

ಶತ್ರುತಾಪನರೇ! ಈ ಸುಂದರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿ. ಭರತರ್ಷಭರೇ!
ಯಕ್ಷರು ನಿಮ್ಮ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾರೆ.

03159028a ಶೀಘ್ರಮೇವ ಗುಡಾಕೇಶಃ ಕೃತಾಸ್ತ್ರಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಃ|

03159028c ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಘವತಾ ಸೃಷ್ಟಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿ ಧನಂಜಯಃ||

ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಪುರುಷರ್ಷಭ ಗುಡಾಕೇಶ ಧನಂಜಯ
ಅರ್ಜುನನು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಘವತ ಇಂದ್ರನಿಂದ
ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಾನೆ.”

03159029a ಏವಮುತ್ತಮಕರ್ಮಾಣಮನುಶಿಷ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03159029c ಅಸ್ತಂ ಗಿರಿವರಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪ್ರಯಯೌ ಗುಃಯಕಾಧಿಪಃ||

ಈ ರೀತಿ ಉತ್ತಮಕರ್ಮಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನಿತ್ತು ಆ
ಗುಹ್ಯಕಾಧಿಪ ಕುಬೇರನು ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

03159030a ತಂ ಪರಿಸ್ತೋಮಸಂಕೀರ್ಣೈರ್ನಾನಾರತ್ನವಿಭೂಷಿತೈಃ|

03159030c ಯಾನೈರನುಯುರ್ಯಕ್ಷಾ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಅವನನ್ನು ಸಹಸ್ರಾರು ಯಕ್ಷರೂ ರಾಕ್ಷಸರೂ ನಾನಾ ರತ್ನಗಳಿಂದ
ಸಿಂಗರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಥಸಂಕುಲಗಳನ್ನೇರಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋದರು.

03159031a ಪಕ್ಷಿಣಾಮಿವ ನಿರ್ಘೋಷಃ ಕುಬೇರಸದನಂ ಪ್ರತಿ|

03159031c ಬಭೂವ ಪರಮಾಶ್ವಾನಾಮೈರಾವತಪಥೇ ಯತಾಂ||

ಕುಬೇರನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಐರಾವತದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ
ಪರಮಾಶ್ವಗಳು ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಸಾಗಿದವು.

03159032a ತೇ ಜಗ್ಮುಸ್ತುರ್ಣಮಾಕಾಶಂ ಧನಾಧಿಪತಿವಾಜಿನಃ|

03159032c ಪ್ರಕರ್ಷಂತ ಇವಾಭ್ರಾಣಿ ಪಿಬಂತ ಇವ ಮಾರುತಂ||

ಧನಾಧಿಪತಿ ಕುಬೇರನ ಆ ಕುದುರೆಗಳು ಒಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ
ಆಕಾಶವನ್ನೇರಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಏರಿ
ಸಾಗಿದವು.

03159033a ತತಸ್ತಾನಿ ಶರೀರಾಣಿ ಗತಸತ್ತ್ವಾನಿ ರಕ್ಷಸಾಂ|

03159033c ಅಪಾಕೃಷ್ಯಂತ ಶೈಲಾಗ್ರಾದ್ಧನಾಧಿಪತಿಶಾಸನಾತ್||

03159034a ತೇಷಾಂ ಹಿ ಶಾಪಕಾಲೋಽಸೌ ಕೃತೋಽಗಸ್ತ್ಯೇನ ಧೀಮತಾ|

03159034c ಸಮರೇ ನಿಹತಾಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವೇ ಮಣಿಮತಾ ಸಹ||

ಅನಂತರ ಧನಾಧಿಪತಿ ಕುಬೇರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ್ದ ಆ
ರಾಕ್ಷಸರ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಎಳೆದು ಪರ್ವತಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು.
ಮಣಿಮತನೊಂದಿಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಧೀಮಂತ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯ
ಶಾಪಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು.

03159035a ಪಾಂಡವಾಸ್ತು ಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ತೇಷು ವೇಶ್ಮಸು ತಾಂ ಕ್ಷಪಾಂ|

03159035c ಸುಖಿಮೂಷುರ್ಗತೋದ್ವೇಗಾಃ ಪೂಜಿತಾಃ ಸರ್ವ ರಾಕ್ಷಸೈಃ||

ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರು ಅಲ್ಲಿಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಪೂಜಿತರಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ನಿರ್ಭೀತರಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ಕುಬೇರವಾಕ್ಯೇ ಏಕೋನಷಷ್ಠ್ಯ ಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಕುಬೇರವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನೂರಾಣವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೬೦

ಮಂದರ-ಮೇರು ದರ್ಶನ

ಧೌಮ್ಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಮಂದರ, ಮೇರು ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ
ವಿವರಿಸುವುದು (೧-೩೭).

03160001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03160001a ತತಃ ಸೂರ್ಯೋ ದಯೇ ಧೌಮ್ಯಃ ಕೃತ್ವಾಹ್ನಿಕಮರಿಂದಮ|

03160001c ಆರ್ಷ್ವಿಷೇಣೇನ ಸಹಿತಃ ಪಾಂಡವಾನಭ್ಯವರ್ತತ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅರಿಂದಮ ! ಅನಂತರ
ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ಆಹ್ನಿಕವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಧೌಮ್ಯನು
ಆರ್ಷ್ವಿಷೇಣನೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

03160002a ತೇಽಭಿವಾದ್ಯಾರ್ಷ್ವಿಷೇಣಸ್ಯ ಪಾದೌ ಧೌಮ್ಯಸ್ಯ ಚೈವ ಹ|

03160002c ತತಃ ಪ್ರಾಂಜಲಯಃ ಸರ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಸ್ತಾನಪೂಜಯನ್||

ಅವರು ಆರ್ಪಿಷೇಣನ ಮತ್ತು ಧೌಮ್ಯನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿ,
ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

03160003a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಧೌಮ್ಯೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರೇ|

03160003c ಪ್ರಾಚೀಂ ದಿಶಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಮಹರ್ಷಿರಿದಮಬ್ರವೀತ್||

ಆಗ ಮಹರ್ಷಿ ಧೌಮ್ಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು:

03160004a ಅಸೌ ಸಾಗರಪರ್ಯಂತಾಂ ಭೂಮಿಮಾವೃತ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ|

03160004c ಶೈಲರಾಜೋ ಮಹಾರಾಜ ಮಂದರೋಽಭಿವಿರಾಜತೇ||

“ಮಹಾರಾಜ ! ಅದು ಸಾಗರಪರ್ಯಂತದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆವರಿಸಿ
ವಿರಾಜಿಸಿ ನಿಂತಿರುವ ಶೈಲರಾಜ ಮಂದರ !

03160005a ಇಂದ್ರವೈಶ್ರವಣಾವೇತಾಂ ದಿಶಂ ಪಾಂಡವ ರಕ್ಷತಃ|

03160005c ಪರ್ವತೈಶ್ಚ ವನಾಂತೈಶ್ಚ ಕಾನನೈಶ್ಚೋಪಶೋಭಿತಾಂ||

ಪಾಂಡವ ! ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವೈಶ್ರವಣರು ಪರ್ವತ, ವನ ಕಾನನಗಳಿಂದ
ಶೋಭಿತ ಈ ದಿಕ್ಕನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

03160006a ಏತದಾಹುರ್ಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ ವೈಶ್ರವಣಸ್ಯ ಚ|

03160006c ಋಷಯಃ ಸರ್ವಧರ್ಮಜ್ಞಾಃ ಸದ್ಮ ತಾತ ಮನೀಷಿಣಃ||

ಮಗೂ ! ಇದು ಮಹೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ ವೈಶ್ರವಣನ ಪೀಠವೆಂದು

ಸರ್ವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

03160007a ಅತಶ್ಚೋದ್ಯಂತಮಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠಂತಿ ವೈ ಪ್ರಜಾಃ|

03160007c ಋಷಯಶ್ಚಾಪಿ ಧರ್ಮಜ್ಞಾಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ||

ಇಲ್ಲಿಂದ ಉದಯಿಸುವ ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು, ಧರ್ಮಜ್ಞರು, ಸಿದ್ಧರು, ಸಾಧ್ಯರು ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

03160008a ಯಮಸ್ತು ರಾಜಾ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಭೃತಾಂ ಪ್ರಭುಃ|

03160008c ಪ್ರೇತಸತ್ತ್ವಗತೀಮೇತಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಮಾಶ್ರಿತೋ ದಿಶಂ||

ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಪ್ರಭು, ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಯಮರಾಜನು ಪ್ರೇತಸತ್ತ್ವಗಳ ದಾರಿಯಾದ ಈ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

03160009a ಏತತ್ಸಮ್ಯಮನಂ ಪುಣ್ಯಮತೀವಾದ್ಭುತದರ್ಶನಂ|

03160009c ಪ್ರೇತರಾಜಸ್ಯ ಭವನಮೃದ್ಧಾ ಪರಮಯಾ ಯುತಂ||

ಇದು ಪುಣ್ಯ, ಅತೀವ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಕಾಣುವ, ಪರಮ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರೇತರಾಜನ ಭವನ ಸಂಯಮನ.

03160010a ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸವಿತಾ ರಾಜನ್ಸತ್ಯೇನ ಪ್ರತಿತಿಷ್ಠತಿ|

03160010c ಅಸ್ತಂ ಪರ್ವತರಾಜಾನಮೇತಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ||

ರಾಜನ್ ! ಸೂರ್ಯನು ತಲುಪಿ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವ ಇದನ್ನು ಅಸ್ತಪರ್ವತರಾಜನೆಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03160011a ಏತಂ ಪರ್ವತರಾಜಾನಂ ಸಮುದ್ರಂ ಚ ಮಹೋದಧಿಂ|

03160011c ಅವಸನ್ನರುಣೋ ರಾಜಾ ಭೂತಾನಿ ಪರಿರಕ್ಷತಿ||

ಈ ಪರ್ವತರಾಜ ಮತ್ತು ಮಹೋದಧಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯೂ
ನೆಲೆಗೊಂಡು ರಾಜ ವರುಣನು ಇರುವವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

03160012a ಉದೀಚೀಂ ದೀಪಯನ್ನೇಷ ದಿಶಂ ತಿಷ್ಠತಿ ಕೀರ್ತಿಮಾನ್|

03160012c ಮಹಾಮೇರುರ್ಮಹಾಭಾಗ ಶಿವೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ಗತಿಃ||

ಮಹಾಭಾಗ! ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದರ ದಾರಿಯಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಮಂಗಳಕರ ಮಹಾಮೇರುವು ಬೆಳಗುತ್ತ ನಿಂತಿದೆ.

03160013a ಯಸ್ಮಿನ್ಬ್ರಹ್ಮಸದಶ್ಚೈವ ತಿಷ್ಠತೇ ಚ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ|

03160013c ಭೂತಾತ್ಮಾ ವಿಸೃಜನ್ಸರ್ವಂ ಯತ್ಕಿಂ ಚಿಜ್ಜಂಗಮಾಗಮಂ||

ಅದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸದನವು ನಿಂತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪತಿ,
ಭೂತಾತ್ಮನು ಚಲಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿಂತಿರುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ
ಇರುವನು.

03160014a ಯಾನಾಹುರ್ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪುತ್ರಾನ್ಮಾನಸಾನ್ದಕ್ಷಸಪ್ತಮಾನ್|

03160014c ತೇಷಾಮಪಿ ಮಹಾಮೇರುಃ ಸ್ಥಾನಂ ಶಿವಮನಾಮಯಂ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯವನಾದ ದಕ್ಷನ ಯಾನ,
ಮಂಗಳವೂ ಅನಾಮಯವೂ ಆದ ಮಹಾಮೇರುವಿನ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

03160015a ಅತ್ರೈವ ಪ್ರತಿತಿಷ್ಠಂತಿ ಪುನರತ್ರೋದಯಂತಿ ಚ|

03160015c ಸಪ್ತ ದೇವರ್ಷಯಸ್ತಾತ ವಸಿಷ್ಠಪ್ರಮುಖಾಃ ಸದಾ||

ಮಗೂ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ರಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತದೇವರ್ಷಿಗಳೂ, ಮಸಿಷ್ಠ ಪ್ರಮುಖರೂ ಸದಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03160016a ದೇಶಂ ವಿರಜಸಂ ಪಶ್ಯ ಮೇರೋಃ ಶಿಖರಮುತ್ತಮಂ|

03160016c ಯತ್ರಾತ್ಮತೃಪ್ತೈರಧ್ಯಾಸ್ತೇ ದೇವೈಃ ಸಹ ಪಿತಾಮಹಃ||

ಆತ್ಮತೃಪ್ತರಾದ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಿತಾಮಹನಿರುವ, ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಉತ್ತಮ ಮೇರು ಶಿಖರವನ್ನು ನೋಡು.

03160017a ಯಂ ಆಹುಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಧ್ರುವಂ|

03160017c ಅನಾದಿನಿಧನಂ ದೇವಂ ಪ್ರಭುಂ ನಾರಾಯಣಂ ಪರಂ||

03160018a ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸದನಾತ್ಸ್ಯ ಪರಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಕಾಶತೇ|

03160018c ದೇವಾಶ್ಚ ಯತ್ನಾತ್ಪಶ್ಯಂತಿ ದಿವ್ಯಂ ತೇಜೋಮಯಂ ಶಿವಂ||

ಬ್ರಹ್ಮನ ಸದನದ ನಂತರ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಅಂತಿಮ ಕಾರಣನಾದ ಅನಾದಿನಿಧನ, ದೇವ, ಪ್ರಭೂ ನಾರಾಯಣನ ಪರಮ ಸ್ಥಾನ. ಆ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಮಂಗಳಕರ ದಿವ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೋಡಲು ದೇವತೆಗಳೂ ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

03160019a ಅತ್ಯರ್ಕಾನಲದೀಪ್ತಂ ತತ್ಕೃ ನಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03160019c ಸ್ವಯೈವ ಪ್ರಭಯಾ ರಾಜನ್ದಷ್ಟೇಕ್ಷ್ಯಂ ದೇವದಾನವೈಃ||

ರಾಜನ್! ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ಆ

ಮಹಾತ್ಮ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅದರ ಪ್ರಭೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ
ದೇವದಾನವರಿಗೂ ನೋಡಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

03160020a ತದ್ವೈ ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಾಸಂತಿ ನೋಽಪಿ ಚ|

03160020c ಸ್ವಯಂ ವಿಭುರದೀನಾತ್ಮಾ ತತ್ರ ಹ್ಯಭಿವಿರಾಜತೇ||

ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿದಾಗ ಪ್ರಭಾಯುಕ್ತ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ

ಹೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವನೇ ಹೊಳೆದು
ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

03160021a ಯತಯಸ್ತತ್ರ ಗಚ್ಚಂತಿ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಾರಾಯಣಂ ಹರಿಂ|

03160021c ಪರೇಣ ತಪಸಾ ಯುಕ್ತಾ ಭಾವಿತಾಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ಶುಭೈಃ||

ಯತಿಗಳು ಪರಮ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಶುಭ ಕರ್ಮಗಳ
ಭಾವಗಳೊಂದಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹರಿ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03160022a ಯೋಗಸಿದ್ಧಾ ಮಹಾತ್ಮಾ ನಸ್ತಮೋಮೋಹವಿವರ್ಜಿತಾಃ|

03160022c ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಪುನರ್ನೇಮಂ ಲೋಕಮಾಯಾಂತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಯೋಗಸಿದ್ಧರು ತಮೋಮೋಹವಿವರ್ಜಿತ ಮಹಾತ್ಮರು
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪುನಃ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ.

03160023a ಸ್ಥಾನಮೇತನ್ಮಹಾಭಾಗ ಧ್ರುವಮಕ್ಷಯಮವ್ಯಯಂ|

03160023c ಈಶ್ವರಸ್ಯ ಸದಾ ಹ್ಯೇತತ್ಪ್ರಣಮಾತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಮಹಾಭಾಗ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಈಶ್ವರನ ಈ ಸ್ಥಳವು ಅಕ್ಷಯವೂ

ಅವ್ಯವವೂ ಆದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸದಾ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡು.

03160024a ಏತಂ ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪ್ರಕರ್ಷನ್ಭಗವಾನಪಿ|

03160024c ಕುರುತೇ ವಿತಮಸ್ಕರ್ಮಾ ಆದಿತ್ಯೋಽಭಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ||

ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ಭಗವಾನ್ ಆದಿತ್ಯನೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲ ರಾಶಿಗಳೊಡಗೂಡಿ ಇದರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

03160025a ಅಸ್ತಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತತಃ ಸಂಧ್ಯಾಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ದಿವಾಕರಃ|

03160025c ಉದೀಚೀಂ ಭಜತೇ ಕಾಷ್ಠಾಂ ದಿಶಮೇಷ ವಿಭಾವಸುಃ||

ವಿಭಾವಸು ದಿವಾಕರನು ಅಸ್ತವನ್ನು ತಲುಪಿ ಸಂಧ್ಯೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಉತ್ತರ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

03160026a ಸ ಮೇರುಮನುವೃತ್ತಃ ಸನ್ಪುನರ್ಗಚ್ಚತಿ ಪಾಂಡವ|

03160026c ಪ್ರಾಚ್ಛುಖಃ ಸವಿತಾ ದೇವಃ ಸರ್ವಭೂತಹಿತೇ ರತಃ||

ಪಾಂಡವ! ಸರ್ವ ಭೂತಹಿತ ರತನಾದ ಆ ಸವಿತಾ ದೇವನು ಮೇರುವನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಪುನಃ ಪೂರ್ವಮುಖನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03160027a ಸ ಮಾಸಂ ವಿಭಜನ್ಕಾಲಂ ಬಹುಧಾ ಪರ್ವಸಂಧಿಷು|

03160027c ತಥೈವ ಭಗವಾನ್ಸೋಮೋ ನಕ್ಷತ್ರೈಃ ಸಹ ಗಚ್ಚತಿ||

ಇದೇ ರೀತಿ ಭಗವಾನ್ ಸೋಮನೂ ಕೂಡ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಡನೆ ಕಾಲವನ್ನು ಮಾಸವಾಗಿಯೂ, ಮಾಸವನ್ನು ಪರ್ವಗಳಾಗಿಯೂ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03160028a ಏವಮೇಷ ಪರಿಕ್ರಮ್ಯ ಮಹಾಮೇರುಮತಂದ್ರಿತಃ|

03160028c ಭಾವಯನ್ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಪುನರ್ಗಚ್ಚತಿ ಮಂದರಂ||

ಹೀಗೆ ಮಹಾಮೇರುವನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಸೂರ್ಯನು
ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಲು ಮಂದರಕ್ಕೆ ಪುನಃ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

03160029a ತಥಾ ತಮಿಸ್ತಹಾ ದೇವೋ ಮಯೂಖ್ಯೈರ್ಭಾವಯಂ ಜಗತ್|

03160029c ಮಾರ್ಗಮೇತದಸಂಬಾಧಮಾದಿತ್ಯಃ ಪರಿವರ್ತತೇ||

ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಒಳಿತನ್ನು
ಮಾಡುವ ದೇವ ಆದಿತ್ಯನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಪ್ರಯಾಣಿಸದ ಅದೇ
ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವರೆಯುತ್ತಾನೆ.

03160030a ಸಿಸ್ಯುಕ್ಷುಃ ಶಿಶಿರಾಣ್ಯೇಷ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಭಜತೇ ದಿಶಂ|

03160030c ತತಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಕಾಲಃ ಶಿಶಿರಮೃಚ್ಚತಿ||

ಛಳಿಗಾಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಅವನು ದಕ್ಷಿಣಪಥವನ್ನು
ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕಾಲವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಶಿಶಿರವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03160031a ಸ್ಥಾವರಾಣಾಂ ಚ ಭೂತಾನಾಂ ಜಂಗಮಾನಾಂ ಚ ತೇಜಸಾ|

03160031c ತೇಜಾಂಸಿ ಸಮುಪಾದತ್ತೇ ನಿವೃತ್ತಃ ಸನ್ವಿಭಾವಸುಃ||

ಹಿಂದುರಿಗಿದಾಗ ಆ ವಿಭಾವಸುವು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಪುನಃ
ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳನ್ನು ಸುಡುತ್ತಾನೆ.

03160032a ತತಃ ಸ್ವೇದಃ ಕ್ಷಮಸ್ತಂದ್ರೀ ಗ್ಲಾನಿಶ್ಚ ಭಜತೇ ನರಾನ್|

03160032c ಪ್ರಾಣಿಭಿಃ ಸತತಂ ಸ್ವಪ್ನೋ ಹ್ಯಭೀಕ್ಷಂ ಚ ನಿಷೇವ್ಯತೇ||

ಆಗ ನರರು ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬೆವರು, ಬಳಲಿಕೆ,
ಸೋಮಾರಿತನ ಮತ್ತು ಸುಸ್ತನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಸತತವೂ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು
ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

03160033a ಏವಮೇತದನಿರ್ದೇಶ್ಯಂ ಮಾರ್ಗಮಾವೃತ್ಯ ಭಾನುಮಾನ್|

03160033c ಪುನಃ ಸೃಜತಿ ವರ್ಷಾಣಿ ಭಗವಾನ್ಭಾವಯನ್ಪಜಾಃ||

ಹೀಗೆ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನು ವರ್ಣಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ದಾರಿಯನ್ನು
ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ, ಪುನಃ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ
ಒಳಿತುಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

03160034a ವೃಷ್ಟಿಮಾರುತಸಂತಾಪೈಃ ಸುಖೈಃ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾನ್|

03160034c ವರ್ಧಯನ್ಸುಮಹಾತೇಜಾಃ ಪುನಃ ಪ್ರತಿನಿವರ್ತತೇ||

ಮಳೆ-ಗಾಳಿಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳ ಸುಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ
ಆ ಸುಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯು ಪುನಃ ತಿರುಗುತ್ತಾನೆ.

03160035a ಏವಮೇಷ ಚರನ್ವಾರ್ಥ ಕಾಲಚಕ್ರಮತಂದ್ರಿತಃ|

03160035c ಪ್ರಕರ್ಷನ್ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸವಿತಾ ಪರಿವರ್ತತೇ||

03160036a ಸಂತತಾ ಗತಿರೇತಸ್ಯ ನೈಷ ತಿಷ್ಠತಿ ಪಾಂಡವ|

03160036c ಆದಾಯೈವ ತು ಭೂತಾನಾಂ ತೇಜೋ ವಿಸೃಜತೇ ಪುನಃ||

ಪಾರ್ಥ ! ಪಾಂಡವ ! ಹೀಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಯಾಸಗೊಳ್ಳದೇ ಈ ಕಾಲಚಕ್ರದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನೂ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯನು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಒಮ್ಮೆಯೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಪುನಃ ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸತತವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

03160037a ವಿಭಜನ್ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಾಯುಃ ಕರ್ಮ ಚ ಭಾರತ|

03160037c ಅಹೋರಾತ್ರಾನ್ಯಲಾಃ ಕಾಷ್ಠಾಃ ಸೃಜತ್ಯೇಷ ಸದಾ ವಿಭುಃ||

ಭಾರತ ! ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಆಯಸ್ಸು ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಳೆಯುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯದೇವನು ಸದಾ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಋತುಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ಮೇರುದರ್ಶನೇ ಷಷ್ಠ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮೇರುದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನೂರಾಅರವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೬೧

ಅರ್ಜುನನು ಇಂದ್ರಲೋಕದಿಂದ

ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಗಳು ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಅರ್ಜುನನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದುದು (೧-೧೬). ಇಂದ್ರರಥದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕರೆತಂದು ಮಾತಲಿಯು ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು (೧೭-೨೫). ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಅರ್ಜುನನು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದುದು (೨೬-೨೯).

¹³⁹03161001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03161001a ತಸ್ಮಿನ್ನಗೇಂದ್ರೇ ವಸತಾಂ ತು ತೇಷಾಂ|

ಮಹಾತ್ಮನಾಂ ಸದ್ವ್ರತಮಾಸ್ಥಿತಾನಾಂ|

03161001c ರತಿಃ ಪ್ರಮೋದಶ್ಚ ಬಭೂವ ತೇಷಾಂ|

ಆಕಾಂಕ್ಷತಾಂ ದರ್ಶನಮರ್ಜುನಸ್ಯ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಡುವ ಆಕ್ಷಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಸದ್ವ್ರತ ನಿರತರೆಲ್ಲರೂ ಸುಖ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸಿದರು.

03161002a ತಾನ್ವೀರ್ಯ ಯುಕ್ತಾನ್ಸು ವಿಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಾಂಸೌ|

ತೇಜಸ್ವಿನಃ ಸತ್ಯಧೃತಿಪ್ರಧಾನಾನ್|

03161002c ಸಂಪ್ರೀಯಮಾಣಾ ಬಹವೋಽಭಿಜಗ್ಮುರ್|

¹³⁹ ಗೋರವಿಪುರ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಯಕ್ಷಯುದ್ಧ ಪರ್ವದ ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಗಂಧರ್ವಸಂಘಾಶ್ಚ ಮಹರ್ಷಯಶ್ಚ||

ಆ ವೀರ್ಯಯುಕ್ತರನ್ನು ಸುವಿಶುದ್ಧ ಸತ್ವವುಳ್ಳ ತೇಜಸ್ವಿ
ಸತ್ಯಧೃತಿಯುಕ್ತರನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಗಂಧರ್ವ ಮತ್ತು ಮಹರ್ಷಿಗಣಗಳು
ಕಾಣಲು ಬಂದರು.

03161003a ತಂ ಪಾದಪೈಃ ಪುಷ್ಪಧರೈರುಪೇತಂ|

ನಗೋತ್ತಮಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಹಾರಥಾನಾಂ|

03161003c ಮನಃಪ್ರಸಾದಃ ಪರಮೋ ಬಭೂವ|

ಯಥಾ ದಿವಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮರುದ್ಗಣಾನಾಂ||

ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿದ ಮರುತ್ಸುಗಳಂತೆ ಆ ಮಹಾರಥಿಗಳು
ಹೊಬಿಡುವ ಮರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಆ ಉತ್ತಮ ಪರ್ವತವನ್ನು
ಸೇರಿ ಪರಮ ಪ್ರಶಾಂತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

03161004a ಮಯೂರಹಂಸಸ್ವನನಾದಿತಾನಿ|

ಪುಷ್ಪೋಪಕೀರ್ಣಾನಿ ಮಹಾಚಲಸ್ಯ|

03161004c ಶೃಂಗಾಣಿ ಸಾನೂನಿ ಚ ಪಶ್ಯಮಾನಾ|

ಗಿರೀಃ ಪರಂ ಹರ್ಷಮವಾಪ್ಯ ತಸ್ಥುಃ||

ನವಿಲು ಮತ್ತು ಹಂಸಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ, ಕುಸುಮಗಳು
ಹಾಸಿಗೆಯಂತೆ ಹರಡಿದ್ದ ಆ ಮಹಾಗಿರಿಯ ಶಿಖರಗಳನ್ನೂ
ಕಣಿವೆಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅವರು ಪರಮ ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

03161005a ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕುಬೇರೇಣ ಕೃತಾಶ್ಚ ತಸ್ಮಿನ್|

ನಗೋತ್ತಮೇ ಸಂಪೃತಕೂಲರೋಧಸಃ|

03161005c ಕಾದಂಬಕಾರಂಡವಹಂಸಜುಷ್ಪಾಃ|

ಪದ್ಮಾಕುಲಾಃ ಪುಷ್ಕರಿಣೀರಪಶ್ಯನ್||

ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕುಬೇರನ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಅವರು ಆ ಉತ್ತಮ ಪರ್ವತದಮೇಲೆ ಪರ್ವತದಿಂದ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳನ್ನೂ ಅವಕ್ಕೆ ದಡವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ವನಗಳನ್ನೂ, ಕಾಡಂಬ, ಕಾರಂಡ ಮತ್ತು ಹಂಸಗಳು ಆಡುತ್ತಿರುವ ತಾವರೆಯ ಹೂಗುಚ್ಚಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಾವರೆಯ ಕೊಳಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದರು.

03161006a ಕ್ರೀಡಾಪ್ರದೇಶಾಂಶ್ಚ ಸಮೃದ್ಧರೂಪಾನ್|

ಸುಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಾವೃತಜಾತಶೋಭಾನ್|

03161006c ಮಣಿಪ್ರವೇಕಾನ್ಸುಮನೋಹರಾಂಶ್ಚ|

ಯಥಾ ಭವೇಯುರ್ಧನದಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ||

ಕ್ರೀಡಾಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ, ಸಮೃದ್ಧರೂಪದ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಶೋಭಿಸುವ, ಸುಮನೋಹರವಾದ ಆರಿಸಿದ ಮಣಿಗಳನ್ನೂ, ರಾಜ ಧನದನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಏನಿವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದರು.

03161007a ಅನೇಕವರ್ಣೈಶ್ಚ ಸುಗಂಧಿಭಿಶ್ಚ|

ಮಹಾದ್ರುಮೈಃ ಸಂತತಮಭ್ರಮಾಲಿಭಿಃ|

03161007c ತಪಃಪ್ರಧಾನಾಃ ಸತತಂ ಚರಂತಃ|

ಶೃಂಗಂ ಗಿರೇಶ್ಚಿಂತಯಿತುಂ ನ ಶೇಕುಃ||

ತಪಸ್ಸನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು ಸತತವೂ
ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅನೇಕ ವರ್ಣಗಳು ಮತ್ತು ಸುಗಂಧಗಳಿದ್ದ
ಮೋಡಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತಿರುವ ಮಹಾವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ನೋಡಿ
ಪರ್ವತದ ಶಿಖರವನ್ನೇ ಕಾಣದಂತಾದರು.

03161008a ಸ್ವತೇಜಸಾ ತಸ್ಯ ನಗೋತ್ತಮಸ್ಯ|
ಮಹೌಷಧೀನಾಂ ಚ ತಥಾ ಪ್ರಭಾವಾತ್|

03161008c ವಿಭಕ್ತಭಾವೋ ನ ಬಭೂವ ಕಶ್ಚಿದ್|
ಅಹರ್ನಿಶಾನಾಂ ಪುರುಷಪ್ರವೀರ||

ಪುರುಷಪ್ರವೀರ ! ಆ ನಗೋತ್ತಮನ ಸ್ವತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮತ್ತು
ಮಹೌಷಧಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು
ಬೇರಾಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03161009a ಯಮಾಸ್ಥಿತಃ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾನಿ|
ವಿಭಾವಸುಭಾವಯತೇಽಮಿತೌಜಾಃ|

03161009c ತಸ್ಮೋದಯಂ ಚಾಸ್ತಮಯಂ ಚ ವೀರಾಸ್|
ತತ್ರ ಸ್ಥಿತಾಸ್ತೇ ದದೃಶುರ್ನೃಸಿಂಹಾಃ||

ಅಮಿತೌಜಸ ವಿಭಾವಸುವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳಿಗೆ
ಆಧಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆ ವೀರರು ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಅವನ
ಉದಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03161010a ರವೇಸ್ತಮಿಸ್ರಾಗಮನಿರ್ಗಮಾಂಸ್ತೇ|

ತಥೋದಯಂ ಚಾಸ್ತಮಯಂ ಚ ವೀರಾಃ|

03161010c ಸಮಾವೃತಾಃ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ತಮೋನುದಸ್ಯ|

ಗಭಸ್ತಿಜಾಲೈಃ ಪ್ರದಿಶೋ ದಿಶಶ್ಚ||

ಆ ವೀರರು ಸೂರ್ಯನ ಉದಯದೊಂದಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯು ಹೇಗೆ ಓಡಿಹೋಯಿತು ಮತ್ತು ಅವನು ಮುಳುಗುವ ಜೊತೆ ಪುನಃ ಬಂದಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಮತ್ತು ಅವರು ಅವನ ಕಿರಣಗಳು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಜಾಲಗಳಂತೆ ಪಸರಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು.

03161011a ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವಂತಃ ಸತತಕ್ರಿಯಾಶ್ಚ|

ಧರ್ಮಪ್ರಧಾನಾಶ್ಚ ಶುಚಿವ್ರತಾಶ್ಚ|

03161011c ಸತ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಾಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾರಥಸ್ಯ|

ಸತ್ಯವ್ರತಸ್ಯಾಗಮನಪ್ರತೀಕ್ಷಾಃ||

ಆ ಮಹಾರಥರು ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವನ್ನಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಶುಚಿವ್ರತರಾಗಿದ್ದರು. ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಸತ್ಯವ್ರತನ ಆಗಮನವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು.

03161012a ಇಹೈವ ಹರ್ಷೋಽಸ್ಮು ಸಮಾಗತಾನಾಂ|

ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಕೃತಾಸ್ತ್ರೇಣ ಧನಂಜಯೇನ|

03161012c ಇತಿ ಬ್ರುವಂತಃ ಪರಮಾಶಿಷಸ್ತೇ|

ಪಾರ್ಥಾ ಸ್ತುತಿಯೋಗಪರಾ ಬಭೂವುಃ||

“ಇಲ್ಲಿಯೇ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಬರುವ ಧನಂಜಯನನ್ನು ಸೇರುವ ಹರ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರಿದ್ದೇವೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆ ಪಾರ್ಥರು ಪರಮ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳಿಂದ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು.

03161013a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಗಿರೌ ವನಾನಿ|
ಕಿರೀಟಿನಂ ಚಿಂತಯತಾಮಭೀಕ್ಷಂ|

03161013c ಬಭೂವ ರಾತ್ರಿರ್ದಿವಸಶ್ಚ ತೇಷಾಂ|
ಸಂವತ್ಸರೇಣೈವ ಸಮಾನರೂಪಃ||

ಆ ವಿಚಿತ್ರ ಗಿರಿಗಳನ್ನೂ ವನಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅವರು ಸದಾ ಕಿರೀಟಿಯ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿದರು. ಅವರ ದಿನ-ರಾತ್ರಿಗಳು ಒಂದೊಂದು ವರುಷದ ಸಮಾನವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು.

03161014a ಯದೈವ ಧೌಮ್ಯಾನುಮತೇ ಮಹಾತ್ಮಾ|

ಕೃತ್ವಾ ಜಟಾಃ ಪ್ರವ್ರಜಿತಃ ಸ ಜಿಷ್ಣುಃ|

03161014c ತದೈವ ತೇಷಾಂ ನ ಬಭೂವ ಹರ್ಷಃ|

ಕುತೋ ರತಿಸ್ತದ್ಗತಮಾನಸಾನಾಂ||

ಮಹಾತ್ಮ ಧೌಮ್ಯನ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ಜಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಜಿಷ್ಣುವು ಎಂದು ಪ್ರವ್ರಜಿತನಾದನೋ, ಅವನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದನೋ, ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರು ಸಂತೋಷವನ್ನೇ ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು

ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರು ಹೇಗೆ ತಾನೆ
ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಾರು?

03161015a ಭ್ರಾತುರ್ನಿ ಯೋಗಾತ್ಪು ಯುಧಿಷ್ಟಿರಸ್ಯ|
ವನಾದಸೌ ವಾರಣಮತ್ತಗಾಮೀ|

03161015c ಯತ್ಕಾಮ್ಯಕಾತ್ಪ್ರವ್ರಜಿತಃ ಸ ಜಿಷ್ಣುಸೌ|
ತದ್ಯೈವ ತೇ ಶೋಕಹತಾ ಬಭೂವುಃ||

ಮತ್ತ ಗಜಗಾಮಿ ಜಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಯುಧಿಷ್ಟಿರನ ಆದೇಶದಂತೆ
ಕಾಮ್ಯಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಾಗಿನಿಂದ ಅವರು ಶೋಕಹತರಾಗಿದ್ದರು.

03161016a ತಥಾ ತು ತಂ ಚಿಂತಯತಾಂ ಸಿತಾಶ್ವಾಂ|
ಅಸ್ತ್ರಾರ್ಥಿನಂ ವಾಸವಮಭ್ಯುಪೇತಂ|

03161016c ಮಾಸೋಽಥ ಕೃಚ್ಛ್ರೇಣ ತದಾ ವ್ಯತೀತಸೌ|
ತಸ್ಮಿನ್ನಗೇ ಭಾರತ ಭಾರತಾನಾಂ||

ಹೀಗೆ ಶ್ವೇತಾಶ್ವಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವ, ವಾಸವನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರಾರ್ಥಿಯಾಗಿ
ಹೋಗಿದ್ದ ಭಾರತನ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಆ ಭಾರತರು ಅಲ್ಲಿ
ಕಷ್ಟದಿಂದ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದರು.

03161017a ತತಃ ಕದಾ ಚಿದ್ಧರಿಸಂಪ್ರಯುಕ್ತಂ|
ಮಹೇಂದ್ರವಾಹಂ ಸಹಸೋಪಯಾತಂ|

03161017c ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಮಹಾರಥಾನಾಂ|
ಹರ್ಷೋಽರ್ಜುನಂ ಚಿಂತಯತಾಂ ಬಭೂವುಃ||

ಆಗ ಒಂದುದಿನ ಆ ಮಹಾರಥಿಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾನವನ್ನು ನೋಡಿದರು ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನನ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

03161018a ಸ ದೀಪ್ಯಮಾನಃ ಸಹಸಾಂತರಿಕ್ಷಂ|

ಪ್ರಕಾಶಯನ್ಮಾತಲಿಸಂಗೃಹೀತಃ|

03161018c ಬಭೌ ಮಹೋಲ್ಕೇವ ಘನಾಂತರಸ್ಥಾ|

ಶಿಖೇವ ಚಾಗ್ನೇರ್ಜ್ವಲಿತಾ ವಿಧೂಮಾ||

ಮಾತಲಿಯಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯ ಹೊಗೆಯಿಲ್ಲದ ಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಥವು ಘನ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಉಲ್ಕೆಯಂತೆ ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

03161019a ತಮಾಸ್ಥಿತಃ ಸಂದದೃಶೇ ಕಿರೀಟೀ|

ಸೃಗ್ವೀ ವರಾಣ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಬಿಭೃತ್|

03161019c ಧನಂಜಯೋ ವಜ್ರಧರಪ್ರಭಾವಃ|

ಶ್ರಿಯಾ ಜ್ವಲನ್ವರ್ವತಮಾಜಗಾಮ||

ಅದರಲ್ಲಿ ವಜ್ರಧರನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಭರಣ ಮತ್ತು ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಿರೀಟಿ ಧನಂಜಯನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಬಂದಿಳಿಯಿತು.

03161020a ಸ ಶೈಲಮಾಸಾದ್ಯ ಕಿರೀಟಮಾಲೀ|
ಮಹೇಂದ್ರವಾಹಾದವರುಃಯ ತಸ್ಮಾತ್|

03161020c ಧೌಮ್ಯಸ್ಯ ಪಾದಾವಭಿವಾದ್ಯ ಪೂರ್ವಂ|
ಅಜಾತಶತ್ರುಸ್ತದನಂತರಂ ಚ||

ಆ ಶೈಲವನ್ನು ತಲುಪಿ ಕಿರೀಟಮಾಲಿಯು ಆ ಮಹೇಂದ್ರನ ರಥದಿಂದ
ಕೆಳಗಿಳಿದು ಮೊದಲು ಧೌಮ್ಯನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಅನಂತರ
ಅಜಾತಶತ್ರುವಿನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿದನು.

03161021a ವೃಕೋದರಸ್ಯಾಪಿ ವವಂದ ಪಾದೌ|
ಮಾದ್ರೀಸುತಾಭ್ಯಾಮಭಿವಾದಿತಶ್ಚ|

03161021c ಸಮೇತ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಪರಿಸಾಂತ್ವ್ಯ ಚೈನಾಂ|
ಪ್ರಹ್ವೋಽಭವದ್ಭ್ರಾತುರುಪಹ್ವರೇ ಸಃ||

ಅವನು ವೃಕೋದರನ ಪಾದಗಳಿಗೂ ವಂದಿಸಿದನು ಮತ್ತು
ಮಾದ್ರೀಸುತರನ್ನು ಅಭಿವಾದಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಅವಳನ್ನು
ಪರಿಸಂಚಿಸಿದನು ಮತ್ತು ತಲೆಬಾಗಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಕೆಳಗೆ
ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03161022a ಬಭೂವ ತೇಷಾಂ ಪರಮಃ ಪ್ರಹರ್ಷಸೌ|
ತೇನಾಪ್ರಮೇಯೇಣ ಸಮಾಗತಾನಾಂ|

03161022c ಸ ಚಾಪಿ ತಾನ್ಮೈಕ್ಷ್ಯ ಕಿರೀಟಮಾಲೀ|
ನನಂದ ರಾಜಾನಮಭಿಪ್ರಶಂಸನ್||

ಆ ಅಪ್ರಮೇಯನ ಮಿಲನದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರಹರ್ಷವಾಯಿತು.
ಆ ಕಿರೀಟಮಾಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು, ರಾಜನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ
ಆನಂದಿಸಿದನು.

03161023a ಯಮಾಸ್ಥಿತಃ ಸಪ್ತ ಜಘಾನ ಪೂಗಾನ್|
ದಿತೇಃ ಸುತಾನಾಂ ನಮುಚೇರ್ನಿಹಂತಾ|

03161023c ತಮಿಂದ್ರವಾಹಂ ಸಮುಪೇತ್ಯ ಪಾರ್ಥಾಃ|
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಚಕ್ರುರದೀನಸತ್ತ್ವಾಃ||

ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದಿತಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಏಳು ಪಂಗಡಗಳನ್ನು
ನಮೂಚಿಹಂತಕ ಇಂದ್ರನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದನೋ ಆ ಇಂದ್ರವಾಹನವನ್ನು
ಸಮೀಪಿಸಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಆ ಪಾರ್ಥರ ಹೃದಯಗಳು ಸಂತೋಷ
ಭರಿತವಾದವು.

03161024a ತೇ ಮಾತಲೇಶ್ಚ ಕ್ಷುರತೀವ ಹೃಷ್ಟಾಃ|
ಸತ್ಕಾರಮಗ್ರ್ಯಂ ಸುರರಾಜತುಲ್ಯಂ|

03161024c ಸರ್ವಂ ಯಥಾವಚ್ಚ ದಿವೌಕಸಸ್ತಾನ್|
ಪಪ್ರಚ್ಛುರೇನಂ ಕುರುರಾಜಪುತ್ರಾಃ||

ಅತೀವ ಹೃಷ್ಟರಾದ ಅವರು ಮಾತಲಿಗೆ ಸುರರಾಜನಿಗೆ ಸಮನಾದ
ಸತ್ಕಾರವನ್ನಿತ್ತರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಕುರುರಾಜಪುತ್ರರೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ
ದಿವೌಕಸರ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದರು.

03161025a ತಾನಪ್ಯಸೌ ಮಾತಲಿರಭ್ಯನಂದತ್|

ಪಿತೇವ ಪುತ್ರಾನನುಶಿಷ್ಯ ಚೈನಾನ್|

03161025c ಯಯೌ ರಥೇನಾಪ್ರತಿಮಪ್ರಭೇಣ|

ಪುನಃ ಸಕಾಶಂ ತ್ರಿದಿವೇಶ್ವರಸ್ಯ||

ಮಾತಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪಿತನು ಪುತ್ರರಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಅವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಅವನು ಆ ಅಪ್ರತಿಮ ರಥದಲ್ಲಿ ಮರಳಿ ತ್ರಿದೇವೇಶ್ವರನ ಬಳಿ ಹೋದನು.

03161026a ಗತೇ ತು ತಸ್ಮಿನ್ವರದೇವವಾಹೇ|

ಶಕ್ರಾತ್ಮಜಃ ಸರ್ವರಿಪುಪ್ರಮಾಥೀ|

03161026c ಶಕ್ರೇಣ ದತ್ತಾನಿ ದದೌ ಮಹಾತ್ಮಾ|

ಮಹಾಧನಾನ್ಯುತ್ತಮರೂಪವಂತಿ||

03161026e ದಿವಾಕರಾಭಾಣಿ ವಿಭೂಷಣಾನಿ|

ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಿಯಾಯೈ ಸುತಸೋಮಮಾತ್ರೇ||

ಆ ವರದೇವನ ಯಾನವು ಹೊರಟುಹೋಗಲು, ಶಕ್ರಾತ್ಮಜ, ಸರ್ವರಿಪುಪ್ರಮಥಿಯು ಮಹಾತ್ಮ ಶಕ್ರನು ನೀಡಿದ್ದ ಮಹಾಧನವನ್ನೂ, ಉತ್ತಮ ರೂಪಗಳನ್ನೂ, ದಿವಾಕರನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಸುತಸೋಮನ ತಾಯಿ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.

03161027a ತತಃ ಸ ತೇಷಾಂ ಕುರುಪುಂಗವಾನಾಂ|

ತೇಷಾಂ ಚ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಸಮಪ್ರಭಾಣಾಂ|

03161027c ವಿಪ್ರರ್ಷಭಾಣಾಮುಪವಿಶ್ಯ ಮಧ್ಯೇ|

ಸರ್ವಂ ಯಥಾವತ್ಕಥಯಾಂ ಬಭೂವ||

ಅನಂತರ ಅವನು ಆ ಕುರುಪುಂಗವರ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ
ಸಮಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ವಿಪ್ರರ್ಷಿಭರ ಮಧ್ಯೆ ಕುಳಿದು ಅವರಿಗೆ
ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು.

03161028a ಏವಂ ಮಯಾಸ್ತ್ರಾಣ್ಯುಪಶಿಕ್ಷಿತಾನಿ|

ಶಕ್ರಾಚ್ಚ ವಾತಾಚ್ಚ ಶಿವಾಚ್ಚ ಸಾಕ್ಷಾತ್|

03161028c ತಥೈವ ಶೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಚ|

ಪ್ರೀತಾಃ ಸುರಾ ಮೇ ಸಹಿತಾಃ ಸಹೇಂದ್ರಾಃ||

“ಹೀಗೆ ನಾನು ಶಕ್ರನಿಂದ, ವಾಯುವಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವನಿಂದ
ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದೆನು. ಇಂದ್ರನೂ ಸೇರಿದ ಆ
ದೇವತೆಗಳಾದರೋ ನನ್ನ ಶೀಲ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಿಗಳಿಂದ
ಪ್ರೀತರಾದರು.”

03161029a ಸಂಕ್ಷೇಪತೋ ವೈ ಸ ವಿಶುದ್ಧಕರ್ಮಾ|

ತೇಭ್ಯಃ ಸಮಾಖ್ಯಾಯ ದಿವಿ ಪ್ರವೇಶಂ|

03161029c ಮಾದ್ರೀಸುತಾಭ್ಯಾಂ ಸಹಿತಃ ಕಿರೀಟೀ|

ಸುಷ್ವಾಪ ತಾಮಾವಸತಿಂ ಪ್ರತೀತಃ||

ಆ ವಿಶುದ್ಧಕರ್ಮ ಕಿರೀಟಿಯು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುದದರ ಕುರಿತು ಹೇಳಿ ಆ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರತೀತನಾಗಿ

ಮಾದ್ರೀಸುತರೊಡನೆ ಮಲಗಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧೇ ಅರ್ಜುನಸಮಾಗಮೇ
ಏಕಷಷ್ಠ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ
ನೂರಾರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೬೨

ಇಂದ್ರನ ಆಗಮನ (೧-೧೧). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಕಾಮ್ಯಕಕ್ಕೆ
ಹಿಂದಿರುಗಲು ಹೇಳಿ ಇಂದ್ರನು ಮರಳಿದುದು (೧೨-೧೬).

3162001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03162001a ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ಸರ್ವವಾದಿತ್ರನಿಷ್ವನಃ|

03162001c ಬಭೂವ ತುಮುಲಃ ಶಬ್ದಸ್ವಂತರಿಕ್ಷೇ ದಿವೌಕಸಾಂ||

03162002a ರಥನೇಮಿಸ್ವನಶ್ಚೈವ ಘಂಟಾಶಬ್ದಶ್ಚ ಭಾರತ|

03162002c ಪ್ರೌಢಗ್ವ್ಯಾಲಮೃಗಾಣಾಂ ಚ ಪಕ್ಷಿಣಾಂ ಚೈವ ಸರ್ವಶಃ||

03162003a ತಂ ಸಮಂತಾದನುಯಯುರ್ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಸ್ತಥಾ|

03162003c ವಿಮಾನೈಃ ಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶೈರ್ದೇವರಾಜಮರಿಂದಮಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ

ದಿವೌಕಸರ ಸರ್ವವಾದ್ಯಗಳ ನಿನಾದವೂ ಸೇರಿ ತುಮುಲ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಬಂದಿತು. ಭಾರತ! ರಥದ ಗಾಲಿಯ ಶಬ್ದ, ಘಂಟಾಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಲಮೃಗಳ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳ ಶಬ್ದವು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳಿಬಂದಿತು. ಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರಾಜ ಅರಿಂದಮನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಗಂಧರ್ವ ಮತ್ತು ಅಪ್ಸರೆಯರು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು.

03162004a ತತಃ ಸ ಹರಿಭಿಯುಕ್ತಂ ಜಾಂಬೂನದಪರಿಷ್ಕೃತಂ|

03162004c ಮೇಘನಾದಿನಮಾರುಹ್ಯ ಶ್ರಿಯಾ ಪರಮಯಾ ಜ್ವಲನ್||

03162005a ಪಾರ್ಥಾನಭ್ಯಾಜಗಾಮಾಶು ದೇವರಾಜಃ ಪುರಂದರಃ|

03162005c ಆಗತ್ಯ ಚ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೋ ರಥಾದವರುರೋಹ ವೈ||

ಆಗ ಬಂಗಾರದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಘನಾದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ರಥವನ್ನೇರಿ, ತನ್ನ ಶ್ರೀಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುರಂದರ ದೇವರಾಜನು ಪಾರ್ಥರ ಬಳಿಬಂದನು. ಬಂದು ಆ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ರಥದಿಂದ ಇಳಿದನು.

03162006a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03162006c ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ದೇವರಾಜಮುಪಾಗಮತ್||

03162007a ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಚೈವಾಥ ವಿಧಿವದ್ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಃ|

03162007c ಯಥಾರ್ಹಮಮಿತಾತ್ಮಾನಂ ವಿಧಿದೃಷ್ಟೇನ ಕರ್ಮಣಾ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮ ದೇವರಾಜನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಧರ್ಮರಾಜ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಹೋದರರ ಸಹಿತ ಅವನ ಬಳಿಬಂದನು. ಆ
ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ, ವಿಧಿದೃಷ್ಟ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಆ
ಅಮಿತಾತ್ಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು.

03162008a ಧನಂಜಯಶ್ಚ ತೇಜಸ್ವೀ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಪುರಂದರಂ|

03162008c ಭೃತ್ಯವತ್ಪ್ರಣತಸ್ತಸೌ ದೇವರಾಜಸಮೀಪತಃ||

ತೇಜಸ್ವಿ ಧನಂಜಯನು ಪುರಂದರನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ
ಸೇವಕನಂತೆ ದೇವರಾಜನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03162009a ಆಪ್ಯಾಯತ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03162009c ಧನಂಜಯಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ವಿನೀತಂ ಸ್ಥಿತಮಂತಿಕೇ||

03162010a ಜಟಿಲಂ ದೇವರಾಜಸ್ಯ ತಪೋಯುಕ್ತಮಕಲ್ಮಷಂ|

03162010c ಹರ್ಷೇಣ ಮಹತಾವಿಷ್ವಃ ಫಲ್ಗುನಸ್ಯಾಥ ದರ್ಶನಾತ್||

ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಧನಂಜಯನು ವಿನೀತನಾಗಿ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ, ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಫಲ್ಗುಣನ ದರ್ಶನದ
ಮಹಾ ಹರ್ಷದಿಂದ ಆವಿಷ್ಟನಾಗಿ ದೇವರಾಜನ ತಪೋಯುಕ್ತ
ಅಕಲ್ಮಷ ಜಟಿಲಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಟ್ಟನು.

03162011a ತಂ ತಥಾದೀನಮನಸಂ ರಾಜಾನಂ ಹರ್ಷಸಂಪ್ಲುತಂ|

03162011c ಉವಾಚ ವಚನಂ ಧೀಮಾನ್ದೇವರಾಜಃ ಪುರಂದರಃ||

ಆಗ ಧೀಮಾನ ದೇವರಾಜ ಪುರಂದರನು ದೀನಮನಸ್ಸು, ಹರ್ಷದಿಂದ
ತೋಯ್ದಿದ್ದ ರಾಜನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03162012a ತ್ವಮಿಮಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ರಾಜನ್ವ ಶಾಸಿಷ್ಯಸಿ ಪಾಂಡವ|

03162012c ಸ್ವಸ್ತಿ ಪ್ರಾಷ್ಠುಹಿ ಕೌಂತೇಯ ಕಾಮ್ಯಕಂ ಪುನರಾಶ್ರಮಂ||

“ರಾಜನ್! ಪಾಂಡವ! ನೀನು ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತೀಯೆ.

ಕೌಂತೇಯ! ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ. ಪುನಃ ಕಾಮ್ಯಕವನಕ್ಕೆ ಹೋಗು.

03162013a ಅಸ್ಮಾಣಿ ಲಬ್ಧಾನಿ ಚ ಪಾಂಡವೇನ|

ಸರ್ವಾಣಿ ಮತ್ತಃ ಪ್ರಯತೇನ ರಾಜನ್|

03162013c ಕೃತಪ್ರಿಯಶ್ಚಾಸ್ತಿ ಧನಂಜಯೇನ|

ಜೇತುಂ ನ ಶಕ್ಯಸ್ಮಿಭಿರೇಷ ಲೋಕೈಃ||

ರಾಜನ್! ಪಾಂಡವನು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ನನ್ನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಧನಂಜಯನು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಗೆಲ್ಲಲು ಶಕ್ಯರಿಲ್ಲ.”

03162014a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಕುಂತೀಪುತ್ರಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03162014c ಜಗಾಮ ತ್ರಿದಿವಂ ಹೃಷ್ಯಃ ಸ್ತೂಯಮಾನೋ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ||

ಹೀಗೆ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು

ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

03162015a ಧನೇಶ್ವರಗೃಹಸ್ಥಾನಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಸಮಾಗಮಂ|

03162015c ಶಕ್ರೇಣ ಯ ಇಮಂ ವಿದ್ವಾನಧೀಯೀತ ಸಮಾಹಿತಃ||

03162016a ಸಂವತ್ಸರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ನಿಯತಃ ಸಂಶಿತವ್ರತಃ|

ಸಮಾಹಿತ ವಿಧ್ವಾಂಸರು ಒಂದು ವರ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ನಿಯತ ಸಂಶಿತವ್ರತರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಧನೇಶ್ವರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದ ಪಾಂಡವರ ಮತ್ತು ಶಕ್ರನ ಈ ಸಮಾಗಮದ ಕುರಿತು ಕೇಳುವವರು ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ನಿರಾಬಾಧರಾಗಿ ಸುಖಿಗಳಾಗಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧೇ ಇಂದ್ರಾಗಮನೇ
ದ್ವಿಷಷ್ಟ್ಯ ಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾಗಮನದಲ್ಲಿ
ನೂರಾರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೬೩

ಅರ್ಜುನನು ತಾನು ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದುದನ್ನು ವರದಿಮಾಡಿದುದು

ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು (೧-೮). ಅರ್ಜುನನು ತನಗಾದ ಅನುಭವಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು; ತಾನು ಕಿರಾತರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಹರನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿ ಪಾಶುಪತವನ್ನು ಪಡೆದುದರ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದು (೯-೫೩).

03163001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03163001a ಯಥಾಗತಂ ಗತೇ ಶಕ್ರೇ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ ಸಂಗತಃ|

03163001c ಕೃಷ್ಣಯಾ ಚೈವ ಬೀಭತ್ಸುರ್ಧರ್ಮಪುತ್ರಮಪೂಜಯತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಬಂದದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನು ಹೊರಟುಹೋದನಂತರ ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಭ್ರಾತೃಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬೀಭತ್ಸುವು ಧರ್ಮಪುತ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು.

03163002a ಅಭಿವಾದಯಮಾನಂ ತು ಮೂರ್ಧ್ನೈ ಪಾಘ್ರಾಯ ಪಾಂಡವಂ|

03163002c ಹರ್ಷಗದ್ಗದಯಾ ವಾಚಾ ಪ್ರಹೃಷ್ಠೋಽರ್ಜುನಮಬ್ರವೀತ್||

ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾಂಡವನ ಮೂರ್ಧ್ನಿಯನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹರ್ಷಗದ್ಗದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03163003a ಕಥಮರ್ಜುನ ಕಾಲೋಽಯಂ ಸ್ವರ್ಗೇ ವ್ಯತಿಗತಸ್ತವ|

03163003c ಕಥಂ ಚಾಸ್ತ್ರಾಣ್ಯವಾಪ್ತಾನಿ ದೇವರಾಜಶ್ಚ ತೋಷಿತಃ||

“ಅರ್ಜುನ! ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೀನು ಕಾಲವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳೆದೆ? ನೀನು ಹೇಗೆ ದೇವರಾಜನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದೆ?

03163004a ಸಮ್ಯಗ್ವಾ ತೇ ಗೃಹೀತಾನಿ ಕಚ್ಚಿ ದಸ್ತ್ರಾಣಿ ಭಾರತ|

03163004c ಕಚ್ಚಿ ತ್ಸುರಾಧಿಪಃ ಪ್ರೀತೋ ರುದ್ರಶ್ಚಾಸ್ತ್ರಾಣ್ಯದಾತ್ತವ||

ಭಾರತ! ನೀನು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ?

ಸುರಾಧಿಪನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತನಾದನೇ ಮತ್ತು ರುದ್ರನು ನಿನಗೆ
ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನೇ?

03163005a ಯಥಾ ದೃಷ್ಟಶ್ಚ ತೇ ಶಕ್ರೋ ಭಗವಾನ್ವಾ ಪಿನಾಕಧೃಕ್|

03163005c ಯಥಾ ಚಾಸ್ತ್ರಾಣ್ಯವಾಪ್ತಾನಿ ಯಥಾ ಚಾರಾಧಿತಶ್ಚ ತೇ||

03163006a ಯಥೋಕ್ತವಾಂಸ್ತ್ವಾಂ ಭಗವಾಂ ಶತಕ್ರತುರರಿಂದಮ|

03163006c ಕೃತಪ್ರಿಯಸ್ತ್ವ ಯಾಸ್ಮಿತಿ ತಚ್ಚ ತೇ ಕಿಂ ಪ್ರಿಯಂ ಕೃತಂ||

ಭಗವಾನ್ ಶಕ್ರನು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಕಂಡನು? ಪಿನಾಕಧೃತನಿಂದ ನೀನು
ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆದೆ? ಅವನನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ಆರಾಧಿಸಿದೆ?
ಅರಿಂದಮ! ಭಗವಾನ್ ಶತಕ್ರತುವು ನೀನು ನನ್ನನ್ನು
ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದ್ದೀಯೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನಲ್ಲ! ಅವನಿಗೆ
ಸಂತೋಷವನ್ನು ತರುವಂತಹ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿದೆ?

03163006e ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ವಿಸ್ತರೇಣ ಮಹಾದ್ಯುತೇ||

03163007a ಯಥಾ ತುಷ್ಟೋ ಮಹಾದೇವೋ ದೇವರಾಜಶ್ಚ ತೇಽನಘ|

03163007c ಯಚ್ಛಾಪಿ ವಜ್ರಪಾಣೇಸ್ತೇ ಪ್ರಿಯಂ ಕೃತಮರಿಂದಮ||

03163007e ಏತದಾಖ್ಯಾಹಿ ಮೇ ಸರ್ವಮಖಿಲೇನ ಧನಂಜಯ||

ಮಹಾದ್ಯುತೇ! ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅನಘ!
ಅರಿಂದಮ! ಧನಂಜಯ! ನೀನು ಹೇಗೆ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಮತ್ತು
ದೇವರಾಜನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ವಜ್ರಪಾಣಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು
ತರುವಂತೆ ಏನು ಮಾಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಡದೇ ನನಗೆ

ಹೇಳು.”

03163008 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03163008a ಶೃಣು ಹಂತ ಮಹಾರಾಜ ವಿಧಿನಾ ಯೇನ ದೃಷ್ಟವಾನ್|

03163008c ಶತಕ್ರತುಮಹಂ ದೇವಂ ಭಗವಂತಂ ಚ ಶಂಕರಂ||

03163009a ವಿದ್ಯಾಮಧೀತ್ಯ ತಾಂ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಯೋಕ್ತಾಮರಿಮರ್ದನ|

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ! ರಾಜನ್! ಅರಿಮರ್ದನ!
ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ಶತಕ್ರತುವನ್ನು ಮತ್ತು ದೇವ ಭಗವಂತ
ಶಂಕರನನ್ನು ಕಂಡೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಂದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದೆ
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

03163009c ಭವತಾ ಚ ಸಮಾದಿಷ್ಟಸ್ತಪಸೇ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ವನಂ||

03163010a ಭೃಗುತುಂಗಮಥೋ ಗತ್ವಾ ಕಾಮ್ಯಕಾದಾಸ್ಥಿತಸ್ತಪಃ|

ನಿನ್ನ ಆದೇಶದಂತೆ ನಾನು ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದೆನು.
ಕಾಮ್ಯಕವನದಿಂದ ಭೃಗುತುಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿದೆ.

03163010c ಏಕರಾತ್ರೋಷಿತಃ ಕಂ ಚಿದಪಶ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಪಥಿ||

03163011a ಸ ಮಾಮಪೃಚ್ಛತ್ಕೌಂತೇಯ ಕ್ವಾಸಿ ಗಂತಾ ಬ್ರವೀಹಿ ಮೇ|

ಕೌಂತೇಯ! ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದನಂತರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ
ಓರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದನು: “ಎಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ? ನನಗೆ ಹೇಳು.”

03163011c ತಸ್ಮಾ ಅವಿತಥಂ ಸರ್ವಮಬ್ಜುವಂ ಕುರುನಂದನ||

03163012a ಸ ತಥ್ಯಂ ಮಮ ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ರಾಜಸತ್ತಮ|

03163012c ಅಪೂಜಯತ ಮಾಂ ರಾಜನ್ಪ್ರೀತಿಮಾಂಶ್ಚ ಭವನ್ಮಯಿ||

ಕುರುನಂದನ ! ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ರಾಜನ್ ! ರಾಜಸತ್ತಮ ! ನನ್ನಿಂದ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನನ್ನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದನು ಮತ್ತು ನನ್ನಿಂದ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು.

03163013a ತತೋ ಮಾಮಬ್ರವೀತ್ಪ್ರೀತಸ್ತಪ ಆತಿಷ್ಠ ಭಾರತ|

03163013c ತಪಸ್ವೀ ನಚಿರೇಣ ತ್ವಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇ ವಿಬುಧಾಧಿಪಂ||

ಅವನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ ! ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಿಲ್ಲ. ತಪಸ್ವಿಯಾಗಿ ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಬುಧಾಧಿಪನನ್ನು ನೋಡುವೆ.”

03163014a ತತೋಽಹಂ ವಚನಾತ್ತಸ್ಯ ಗಿರಿಮಾರುಹ್ಯ ಶೈಶಿರಂ|

03163014c ತಪೋಽತಪ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜ ಮಾಸಂ ಮೂಲಫಲಾಶನಃ||

ಅವನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಾನು ಶೀತಲ ಶಿಖರವನ್ನು ಏರಿ ಅಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದೆನು. ಮಹಾರಾಜ ! ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮೂಲಫಲಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ.

03163015a ದ್ವಿತೀಯಶ್ಚಾಪಿ ಮೇ ಮಾಸೋ ಜಲಂ ಭಕ್ಷಯತೋ ಗತಃ|

03163015c ನಿರಾಹಾರಸೃತೀಯೇಽಥ ಮಾಸೇ ಪಾಂಡವನಂದನ||

03163016a ಊರ್ಧ್ವಬಾಹುಶ್ಚ ತುರ್ಧಂ ತು ಮಾಸಮಸ್ಮಿ ಸ್ಥಿತಸ್ತದಾ|

03163016c ನ ಚ ಮೇ ಹೀಯತೇ ಪ್ರಾಣಸ್ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್||

ಎರಡನೆಯ ತಿಂಗಳೂ ನಾನು ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ.
ಪಾಂಡವನಂದನ! ಮೂರನೆಯ ತಿಂಗಳು ನಿರಾಹಾರಿಯಾಗಿ ಕಳೆದೆ.
ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಿಂಗಳು ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ.
ಆದರೂ ಕೂಡ ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅದು
ಅದ್ಭುತವೆಂದೇ ಅನ್ನಿಸಿತು.

03163017a ಚತುರ್ಥೇ ಸಮಭಿಕ್ರಾಂತೇ ಪ್ರಥಮೇ ದಿವಸೇ ಗತೇ|

03163017c ವರಾಹಸಂಸ್ಥಿತಂ ಭೂತಂ ಮತ್ಸಮೀಪಮುಪಾಗಮತ್||

03163018a ನಿಘ್ನೋಧೇನ ಪೃಥಿವೀಂ ವಿಲಿಖಿಂಶ್ಚ ರಣೈರಪಿ|

03163018c ಸಮ್ನಾಜ್ಞಂ ಜಠರೇಣೋರ್ವೀಂ ವಿವರ್ತಂಶ್ಚ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ||

ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಿಂಗಳು ಮುಗಿದು ಮೊದಲನೆಯ ದಿವಸವೂ ಮುಗಿದಾಗ
ವರಾಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ರಾಕ್ಷಸನು ತನ್ನ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳಿಂದ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕುಟ್ಟುತ್ತಾ, ತನ್ನ ಕಾಲಿನ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಕೆರೆಯುತ್ತಾ,
ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಸವೆಯುತ್ತಾ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಉರುಳುತ್ತಾ ನನ್ನ ಬಳಿ
ಬಂದನು.

03163019a ಅನು ತಸ್ಯಾಪರಂ ಭೂತಂ ಮಹತ್ಕೈರಾತಸಂಸ್ಥಿತಂ|

03163019c ಧನುರ್ಬಾಣಾಸಿಮತ್ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸ್ತ್ರೀಗಣಾನುಗತಂ ತದಾ||

ಅದರ ಹಿಂದೆಯೇ ಕಿರಾತನ ವೇಷದ ಮಹಾಕಾಯನು
ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸ್ತ್ರೀಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು

ನಿಂತಿದ್ದನು.

03163020a ತತೋಽಹಂ ಧನುರಾದಾಯ ತಥಾಕ್ಷಯ್ಯೌ ಮಹೇಷುಧೀ|

03163020c ಅತಾಡಯಂ ಶರೇಣಾಥ ತದ್ಭೂತಂ ಲೋಮಹರ್ಷಣಂ||

ಆಗ ನಾನು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಯ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಶರದಿಂದ ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವ ಆ ಭೂತವನ್ನು ಹೊಡೆದೆನು.

03163021a ಯುಗಪತ್ತತ್ಕಿರಾತಶ್ಚ ವಿಕೃಷ್ಯ ಬಲವದ್ಧನುಃ|

03163021c ಅಭ್ಯಾಜಘ್ನೇ ದೃಢತರಂ ಕಂಪಯನ್ನಿವ ಮೇ ಮನಃ||

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಿರಾತನೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಬಲವಾದ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ
ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನೇ ಅಲುಗಾಡಿಸುತ್ತಾನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜೋರಾಗಿ
ಹೊಡೆದೆನು.

03163022a ಸ ತು ಮಾಮಬ್ರವೀದ್ರಾಜನ್ಮಮ ಪೂರ್ವಪರಿಗ್ರಹಃ|

03163022c ಮೃಗಯಾಧರ್ಮಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಕಿಮರ್ಥಂ ತಾಡಿತ್ಸ್ವಯಾ||

ರಾಜನ್! ಅವನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಅದನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲು
ಹೊಡೆದೆ. ಬೇಟೆಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ತೊರೆದು ನೀನು ಏಕೆ ಅದನ್ನು
ಹೊಡೆದೆ?”

03163023a ಏಷ ತೇ ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ಧರ್ಮಂ ಹನ್ಮಿ ಸ್ಥಿರೋ ಭವ|

03163023c ಸ ವಷ್ಮವಾನ್ಮಹಾಕಾಯಸ್ತತೋ ಮಾಮಭ್ಯಧಾವತ||

03163024a ತತೋ ಗಿರಿಮಿವಾತ್ಯರ್ಥಮಾವೃಣೋನ್ಮಾಂ ಮಹಾಶರೈಃ|

ಈ ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ದರ್ಪವನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ಥಿರವಾಗಿರು.” ಆಗ ಆ ಮಹಾಕಾಯನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ,
ಶೈಲದಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದನು.

03163024c ತಂ ಚಾಹಂ ಶರವರ್ಷೇಣ ಮಹತಾ ಸಮವಾಕಿರಂ||

03163025a ತತಃ ಶರೈರ್ದೀಪ್ತಮುಖೈಃ ಪತ್ರಿತ್ಯೈರನುಮಂತ್ರಿತ್ಯೈಃ|

03163025c ಪ್ರತ್ಯವಿಧ್ಯಮಹಂ ತಂ ತು ವಜ್ರೈರಿವ ಶಿಲೋಚ್ಚಯಂ||

ಆಗ ನಾನು ಗಿರಿಯನ್ನು ಸಿಡುಲುಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವಂತೆ
ಅವನನ್ನು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ತುದಿಯುಳ್ಳ, ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಕೊನೆಯುಳ್ಳ,
ಮಂತ್ರಿತ ಮಹಾಶರಗಳ ಮಳೆಯಿಂದ ಎದುರಿಸಿದೆನು.

03163026a ತಸ್ಯ ತಚಶ್ತಧಾ ರೂಪಮಭವಚ್ಚ ಸಹಸ್ರಧಾ|

03163026c ತಾನಿ ಚಾಸ್ಯ ಶರೀರಾಣಿ ಶರೈರಹಮತಾಡಯಂ||

ಆಗ ಅವನು ನೂರು ರೂಪಗಳನ್ನು ತಳೆದನು. ಸಾವಿರ ರೂಪಗಳನ್ನು
ತಳೆದನು. ನಾನು ಅವನ ಆ ಎಲ್ಲ ಶರೀರಗಳನ್ನೂ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆದೆನು.

03163027a ಪುನಸ್ತಾನಿ ಶರೀರಾಣಿ ಏಕೀಭೂತಾನಿ ಭಾರತ|

03163027c ಅದೃಶ್ಯಂತ ಮಹಾರಾಜ ತಾನ್ಯಹಂ ವ್ಯಧಮಂ ಪುನಃ||

03163028a ಅಣುಬೃಹಚ್ಚಿರಾ ಭೂತ್ವಾ ಬೃಹಚ್ಚಾಣುಶಿರಾಃ ಪುನಃ|

03163028c ಏಕೀಭೂತಸ್ತದಾ ರಾಜನ್ಸೋಽಭ್ಯವರ್ತತ ಮಾಂ ಯುಧಿ||

ಭಾರತ ! ಪುನಃ ಅವನ ಆ ಶರೀರಗಳು ಒಂದಾದವು. ಮಹಾರಾಜ !

ಅವನು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಲು ನಾನು ಪುನಃ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದೆನು.
 ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅಣುರೂಪದ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮಹಾಶಿರವನ್ನು
 ಪಡೆದನು. ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ಅತಿಕಾಯನಾಗಿ ಅಣುಮಾತ್ರದ ಶಿರವನ್ನು
 ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜನ್! ಪುನಃ ಒಂದೇ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿ
 ಅವನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

03163029a ಯದಾಭಿಭವಿತುಂ ಬಾಣೈರ್ನೈವ ಶಕ್ನೋಮಿ ತಂ ರಣೇ|

03163029c ತತೋಽಹಮಸ್ತ್ರಮಾತಿಷ್ಠಂ ವಾಯವ್ಯಂ ಭರತರ್ಷಭ||

03163030a ನ ಚೈನಮಶಕಂ ಹಂತುಂ ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್|

03163030c ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರತಿಹತೇ ಚಾಸ್ತ್ರೇ ವಿಸ್ಮಯೋ ಮೇ ಮಹಾನಭೂತ್||

ಭರತರ್ಷಭ! ನನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಶಕ್ತನಲ್ಲ
 ಎಂದು ತಿಳಿದ ನಾನು ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆನು. ಆದರೆ
 ಅದ್ಭುತವೇನಾಯಿತೆಂದರೆ ಅದು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು
 ಅಶಕ್ತವಾಯಿತು. ಆ ಅಸ್ತ್ರವು ಕೆಳಗುರುಳಲು ನನಗೆ ಮಹಾ
 ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು.

03163031a ಭೂಯಶ್ಚೈವ ಮಹಾರಾಜ ಸವಿಶೇಷಮಹಂ ತತಃ|

03163031c ಅಸ್ತ್ರಪೂಗೇನ ಮಹತಾ ರಣೇ ಭೂತಮವಾಕಿರಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ಪುನಃ ನಾನು ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಮಹಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ
 ಭೂತವನ್ನು ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಮಳೆಯಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದೆನು.

03163032a ಸ್ಥೂಣಾಕರ್ಣಮಯೋಜಾಲಂ ಶರವರ್ಷಂ ಶರೋಲ್ಬಣಂ|

03163032c ಶೈಲಾಸ್ತ್ರಮಶ್ಮವರ್ಷಂ ಚ ಸಮಾಸ್ಥಾಯಾಹಮಭ್ಯಯಾಂ||

03163032e ಜಗ್ರಾಸ ಪ್ರಹಸಂಸ್ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ಮೇಽನಘ||

03163033a ತೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಶಾಂತೇಷು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಮಹಮಾದಿಶಂ|

ಅನಘ! ಅವನ ಮೇಲೆ ನಾನು ಸ್ಥೂಲಾಕರ್ಣ, ಅಯೋಜಾಲ, ಶರವರ್ಷ, ಶರೋಲ್ಬಣ, ಮತ್ತು ಶೈಲಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಆ ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅವನು ನಗುತ್ತಾ ಹಿಡಿದನು. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನೂ ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆನು.

03163033c ತತಃ ಪ್ರಜ್ವಲಿತೈರ್ಬಾಣೈಃ ಸರ್ವತಃ ಸೋಪಚೀಯತ||

03163033e ಉಪಚೀಯಮಾನಶ್ಚ ಮಯಾ ಮಹಾಸ್ತ್ರೇಣ ವ್ಯವರ್ಧತ||

ಆಗ ಅವನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಆವೃತನಾದನು. ನಾನು ಆ ಮಹಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಲು ಅವನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದನು.

03163034a ತತಃ ಸಂತಾಪಿತೋ ಲೋಕೋ ಮತ್ಪ್ರಸೂತೇನ ತೇಜಸಾ|

03163034c ಕ್ಷಣೇನ ಹಿ ದಿಶಃ ಖಂ ಚ ಸರ್ವತೋಽಭಿವಿದೀಪಿತಂ||

ಆಗ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂತಾಪಗೊಂಡಿತು. ಒಂದು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಆಕಾಶವೂ ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಉರಿಯತೊಡಗಿತು.

03163035a ತದಪ್ಯಸ್ತ್ರಂ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಕ್ಷಣೇನೈವ ವ್ಯಶಾತಯತ್|

03163035c ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರೇ ತು ಹತೇ ರಾಜನ್ಭಯಂ ಮಾಂ ಮಹದಾವಿಶತ್||

ಆಗ ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಹಿಡಿದು
ಬಿಸಾಡಿದನು. ರಾಜನ್! ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವೂ ಹತವಾಗಲು ನನ್ನನ್ನು
ಮಹಾಭಯವು ಆವರಿಸಿತು.

03163036a ತತೋಽಹಂ ಧನುರಾದಾಯ ತಥಾಕ್ಷಯ್ಯೌ ಮಹೇಷುಧೀ|

03163036c ಸಹಸಾಭ್ಯಹನಂ ಭೂತಂ ತಾನ್ಯಪ್ಯಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಭಕ್ಷಯತ್||

ಆಗ ನಾನು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಕ್ಷಯ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಣಗಳನ್ನು
ತೆಗೆದು ಆ ಭೂತನನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಹೊಡೆದೆನು. ಆದರೆ ಅವನು ಆ
ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ನುಂಗಿಹಾಕಿದನು.

03163037a ಹತೇಷ್ಟ್ವಸ್ತ್ರೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಭಕ್ಷಿತೇಷ್ವಾಯುಧೇಷು ಚ|

03163037c ಮಮ ತಸ್ಯ ಚ ಭೂತಸ್ಯ ಬಾಹುಯುದ್ಧಮವರ್ತತ||

ನನ್ನ ಅಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹತವಾದನಂತರ ಮತ್ತು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಅವನು
ಭಕ್ಷಿಸಿದ ನಂತರ ನನ್ನ ಮತ್ತು ಆ ಭೂತದ ನಡುವೆ ಬಾಹುಯುದ್ಧವು
ನಡೆಯಿತು.

03163038a ವ್ಯಾಯಾಮಂ ಮುಷ್ಟಿಭಿಃ ಕೃತ್ವಾ ತಲೈರಪಿ ಸಮಾಹತೌ|

03163038c ಅಪಾತಯಚ್ಚ ತದ್ಭೂತಂ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟೋ ಹ್ಯಗಮಂ ಮಹೀಂ||

ನಾವು ಮುಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಅಂಗೈಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು
ಹೊಡೆದೆವು. ಆಗ ಆ ಭೂತನು ನನ್ನನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕೆಡಗಿ
ಉರುಳಿಸಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

03163039a ತತಃ ಪ್ರಹಸ್ಯ ತದ್ಭೂತಂ ತತ್ರೈವಾಂತರಧೀಯತ|

03163039c ಸಹ ಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ಮಹಾರಾಜ ಪಶ್ಯತೋ ಮೇಽದ್ಭೂತೋಪಮಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅನಂತರ ಆ ಭೂತನು ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕು ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ನನಗೆ ಅದು ಅದ್ಭುತವೆನಿಸಿತು.

03163040a ಏವಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ ಭಗವಾಂಸ್ತತೋಽನ್ಯದ್ರೂಪಮಾತ್ಮನಃ|

03163040c ದಿವ್ಯಮೇವ ಮಹಾರಾಜ ವಸಾನೋಽದ್ಭೂತಮಂಬರಂ||

03163041a ಹಿತ್ವಾ ಕಿರಾತರೂಪಂ ಚ ಭಗವಾಂಸ್ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರಃ|

03163041c ಸ್ವರೂಪಂ ದಿವ್ಯಮಾಸ್ಥಾಯ ತಸ್ಥೌ ತತ್ರ ಮಹೇಶ್ವರಃ||

ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಆ ಭಗವಂತನು ಕಿರಾತನ ರೂಪವನ್ನು ತೊರೆದು ಅನ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಮಹಾರಾಜ ಆ ದಿವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರನು ಅದ್ಭುತ ಅಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ದಿವ್ಯವಾದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದನು.

03163042a ಅದೃಶ್ಯತ ತತಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವಾನ್ಗೋವೃಷಧ್ವಜಃ|

03163042c ಉಮಾಸಹಾಯೋ ಹರಿದೃಗ್ಭುಜುರೂಪಃ ಪಿನಾಕಧೃಕ್||

ಆಗ ಹಳದಿಬಣ್ಣದ ಕಣ್ಣುಗಳ, ಬಹುರೂಪಿ, ಪಿನಾಕವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಾನ್ ಗೋವೃಷಧ್ವಜನು ಉಮೆಯೊಂದಿಗೆ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03163043a ಸ ಮಾಮಭೈತ್ಯ ಸಮರೇ ತಥೈವಾಭಿಮುಖಂ ಸ್ಥಿತಂ|

03163043c ಶೂಲಪಾಣಿರಥೋವಾಚ ತುಷ್ಠೋಽಸ್ಮಿತಿ ಪರಂತಪ||

ಪರಂತಪ! ನಾನೂ ಕೂಡ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಎದುರು ನಿಂತಾಗ,
ತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಶೂಲಪಾಣಿಯು ನನಗೆ ನುಡಿದನು.

03163044a ತತಸ್ತದ್ಧನುರಾದಾಯ ತೂಣೌ ಚಾಕ್ಷಯ್ಯಸಾಯಕೌ|

03163044c ಪ್ರಾದಾನ್ ಮಮೈವ ಭಗವಾನ್ವರಯಸ್ವೇತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

ಅನಂತರ ಭಗವಾನನು ಬಿಲ್ಲು ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಯ ಶರಗಳನ್ನುಳ್ಳ
ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು ವರವನ್ನು ಕೇಳು ಎಂದು
ಹೇಳಿದನು.

03163045a ತುಷ್ಠೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಕೌಂತೇಯ ಬ್ರೂಹಿ ಕಿಂ ಕರವಾಣಿ ತೇ|

03163045c ಯತ್ತೇ ಮನೋಗತಂ ವೀರ ತದ್ಬ್ರೂಹಿ ವಿತರಾಮ್ಯಹಂ||

03163045e ಅಮರತ್ವಮಪಾಹಾಯ ಬ್ರೂಹಿ ಯತ್ತೇ ಮನೋಗತಂ||

“ಕೌಂತೇಯ! ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹೇಳು. ನಿನಗೇನು
ಮಾಡಲಿ? ವೀರ! ನಿನ್ನ ಮನೋಗತವೇನಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳು.
ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳು.”

03163046a ತತಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿರೇವಾಹಮಸ್ತ್ರೇಷು ಗತಮಾನಸಃ|

03163046c ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾ ಶರ್ವಂ ತತೋ ವಚನಮಾದದೇ||

ಆಗ ನಾನು ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟು

ಶರ್ವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

03163047a ಭಗವಾನ್ಮೇ ಪ್ರಸನ್ನಶ್ಚೇದೀಪ್ಸಿತೋಽಯಂ ವರೋ ಮಮ|

03163047c ಅಸ್ತ್ರಾಣೀಚ್ಚಾಮ್ಯಹಂ ಜ್ಞಾತುಂ ಯಾನಿ ದೇವೇಷು ಕಾನಿ ಚಿತ್||

03163047e ದದಾನೀತ್ಯೇವ ಭಗವಾನಬ್ರವೀತ್ತ್ಯಂಬಕಶ್ಚ ಮಾಂ||

“ಭಗವಂತನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಈ ವರವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿವೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.” “ಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಭಗವಾನ್ ತ್ತ್ಯಂಬಕನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03163048a ರೌದ್ರಮಸ್ತ್ರಂ ಮದೀಯಂ ತ್ವಾಮುಪಸ್ಥಾಸ್ಯತಿ ಪಾಂಡವ|

03163048c ಪ್ರದದೌ ಚ ಮಮ ಪ್ರೀತಃ ಸೋಽಸ್ತ್ರಂ ಪಾಶುಪತಂ ಪ್ರಭುಃ||

03163049a ಉವಾಚ ಚ ಮಹಾದೇವೋ ದತ್ತ್ವಾ ಮೇಽಸ್ತ್ರಂ ಸನಾತನಂ|

03163049c ನ ಪ್ರಯೋಜ್ಯಂ ಭವೇದೇತನ್ಮಾನುಷೇಷು ಕಥಂ ಚನ||

“ಪಾಂಡವ! ನನ್ನ ಈ ರೌದ್ರಾಸ್ತ್ರವು ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಇರುತ್ತದೆ.” ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಗೊಂಡು ಆ ಪ್ರಭುವು ನನಗೆ ಅವನ ಪಾಶುಪತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ನನಗೆ ಆ ಸನಾತನ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನಿತ್ತು ಮಹಾದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದನ್ನು ಮನುಷ್ಯರ ಮೇಲೆ ಎಂದೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬಾರದು.

03163050a ಪೀಡ್ಯಮಾನೇನ ಬಲವತ್ಪ್ರಯೋಜ್ಯಂ ತೇ ಧನಂಜಯ|

03163050c ಅಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರತಿಘಾತೇ ಚ ಸರ್ವಥೈವ ಪ್ರಯೋಜಯೇಃ||

ಧನಂಜಯ! ನೀನು ಬಲವಾಗಿ ಪೀಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಇದನ್ನು

ಪ್ರಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಘಾತಿಸಲು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಇದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬಾರದು.”

03163051a ತದಪ್ರತಿಹತಂ ದಿವ್ಯಂ ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಷೇಧನಂ|

03163051c ಮೂರ್ತಿಮನ್ಮೇ ಸ್ಥಿತಂ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಗೋವೃಷಧ್ವಜೇ||

03163052a ಉತ್ಸಾದನಮಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಪರಸೇನಾನಿಕರ್ತನಂ|

03163052c ದುರಾಸದಂ ದುಷ್ಪ್ರಹಸಂ ಸುರದಾನವರಾಕ್ಷಸೈಃ||

ಗೋವೃಷಧ್ವಜನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಬಲ್ಲ, ಅಮಿತ್ರರ ಶಾಪವಾದ, ಪರಸೇನೆಯನ್ನು ಕಡಿಯಬಲ್ಲ, ದುರಾಸದ, ಸುರ-ದಾನವ-ರಾಕ್ಷಸರಿಂದಲೂ ಗೆಲ್ಲಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಅಪ್ರತಿಹತ ದಿವ್ಯ ಅಸ್ತ್ರವು ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು.

03163053a ಅನುಚ್ಛಾತಸ್ವ ಹಂ ತೇನ ತತ್ರೈವ ಸಮುಪಾವಿಶಂ|

03163053c ಪ್ರೇಕ್ಷತಶ್ಚೈವ ಮೇ ದೇವಸ್ತತ್ರೈವಾಂತರಧೀಯತ||

ಅವನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಪಡೆದು ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆನು. ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆ ದೇವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ

ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧೇ ಗಂಧಮಾದನವಾಸೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾರ್ಜುನ

ಸಂವಾದೇ ತ್ರಿಷಷ್ಟ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗಂಧಮಾದನವಾಸದಲ್ಲಿ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾರ್ಜುನರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ನೂರಾರವತ್ಸೂರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೬೪

ತನ್ನ ದೇವಲೋಕ ಪ್ರಯಾಣದ ಅರ್ಜುನನು ವರದಿ ಮಾಡಿದುದು

ಅರ್ಜುನನು ಲೋಕಪಾಲರಿಂದ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುದನ್ನು
ವರ್ಣಿಸಿದುದು (೧-೧೮). ಇಂದ್ರನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರಲು
ಹೇಳಿ ತೆರಳಿದುದು (೧೯-೩೧). ಅರ್ಜುನನು ಸಶರೀರನಾಗಿ ಸರ್ಗಕ್ಕೆ
ಮಾತಲಿಯು ನಡೆಸಿದ ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದುದು (೩೨-೪೦).
ಅರ್ಜುನನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಂಡಿದುದನ್ನು, ಕಲಿತಿದ್ದುದನ್ನು
ವರ್ಣಿಸಿದುದು (೪೧-೫೮).

03164001 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03164001a ತತಸ್ತಾಮವಸಂ ಪ್ರೀತೋ ರಜನೀಂ ತತ್ರ ಭಾರತ|

03164001c ಪ್ರಸಾದಾದ್ದೇವದೇವಸ್ಯ ತ್ರ್ಯಂಬಕಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಮಹಾತ್ಮ ದೇವದೇವ ತ್ರ್ಯಂಬಕನ
ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ನಾನು ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದೆನು.

03164002a ವ್ಯುಷಿತೋ ರಜನೀಂ ಚಾಹಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂರ್ವಾಃಣಿಕಕ್ರಿಯಾಂ|

03164002c ಅಪಶ್ಯಂ ತಂ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಂ ದೃಷ್ಟವಾನಸ್ಮಿ ಯಂ ಪುರಾ||

ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದು, ಪೂರ್ವಾ ಹ್ನಿಕಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾನು ಹಿಂದೆ
ನೋಡಿದ್ದ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ನೋಡಿದೆ.

03164003a ತಸ್ಮೈ ಚಾಹಂ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ಸರ್ವಮೇವ ನ್ಯವೇದಯಂ|

03164003c ಭಗವಂತಂ ಮಹಾದೇವಂ ಸಮೇತೋಽಸ್ಮಿತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಭಗವಂತ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿದೆ
ಎಂದೂ ಮತ್ತು ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ.

03164004a ಸ ಮಾಮುವಾಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಿಯಮಾಣೋ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ|

03164004c ದೃಷ್ಟಸ್ತ್ವಯಾ ಮಹಾದೇವೋ ಯಥಾ ನಾನ್ಯೇನ ಕೇನ ಚಿತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು:
“ಮಹಾದೇವನನ್ನು ನೀನು ನೋಡಿದಹಾಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

03164005a ಸಮೇತ್ಯ ಲೋಕಪಾಲೈಸ್ತು ಸರ್ವೈರ್ವೈವಸ್ವತಾದಿಭಿಃ|

03164005c ದ್ರಷ್ಟಾಸ್ಯನಘ ದೇವೇಂದ್ರಂ ಸ ಚ ತೇಽಸ್ಮಾಣಿ ದಾಸ್ಯತಿ||

ನೀನು ವೈವಸ್ವತರೇ ಮೊದಲಾದ ಲೋಕಪಾಲರನ್ನೂ
ಭೇಟಿಮಾಡುತ್ತೀಯೆ. ಅನಂತರ ಅನಘ! ನೀನು ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು
ನೋಡುತ್ತೀಯೆ ಮತ್ತು ಅವನೂ ಕೂಡ ನಿನಗೆ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.”

03164006a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ಮಾಂ ರಾಜನ್ನಾಶ್ಲಿಷ್ಯ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03164006c ಅಗಚ್ಚ ತ್ಸ ಯಥಾಕಾಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭಃ||

ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನನ್ನನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಆಲಂಗಿಸಿ ಬಯಸಿದ ಕಡೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

03164007a ಅಥಾಪರಾಹ್ಣೇ ತಸ್ಯಾಹ್ನಃ ಪ್ರಾವಾತ್ಪುಣ್ಯಃ ಸಮೀರಣಃ|

03164007c ಪುನರ್ನವಮಿಮಂ ಲೋಕಂ ಕುರ್ವನ್ನಿವ ಸಪತ್ನಹನ್||

ಅರಿಮರ್ದನ! ಆ ದಿನದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಂತರ ಲೋಕವನ್ನೇ ಪುನಃ ಹೊಸತಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತಹ ಪುಣ್ಯ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸತೊಡಗಿತು

03164008a ದಿವ್ಯಾನಿ ಚೈವ ಮಾಲ್ಯಾನಿ ಸುಗಂಧೀನಿ ನವಾನಿ ಚ|

03164008c ಶೈಶಿರಸ್ಯ ಗಿರೇಃ ಪಾದೇ ಪ್ರಾದುರಾಸನ್ನಮೀಪತಃ||

ನನ್ನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಶೈಶಿರ ಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತ ಹೊಸ ಹೂವುಗಳ ಮಾಲೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.

03164009a ವಾದಿತ್ರಾಣಿ ಚ ದಿವ್ಯಾನಿ ಸುಘೋಷಾಣಿ ಸಮಂತತಃ|

03164009c ಸ್ತುತಯಶ್ಚೈಂದ್ರಸಂಯುಕ್ತಾ ಅಶ್ರೂಯಂತ ಮನೋಹರಾಃ||

ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ದಿವ್ಯ ವಾದ್ಯಗಳ ಸುಘೋಷವು, ಇಂದ್ರನ ಮನೋಹರ ಸ್ತುತಿಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು.

03164010a ಗಣಾಶ್ಚಾಪ್ಸರಸಾಂ ತತ್ರ ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ತಥೈವ ಚ|

03164010c ಪುರಸ್ತಾದ್ಧೇವದೇವಸ್ಯ ಜಗುರ್ಗೀತಾನಿ ಸರ್ವಶಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅಪ್ಸರೆ ಮತ್ತು ಗಂಧರ್ವ ಗಣಗಳು ದೇವದೇವನ
ಜಯಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

03164011a ಮರುತಾಂ ಚ ಗಣಾಸ್ತತ್ರ ದೇವಯಾನ್ಯೈರುಪಾಗಮನ್|

03164011c ಮಹೇಂದ್ರಾನುಚರಾ ಯೇ ಚ ದೇವಸದ್ಮನಿವಾಸಿನಃ||

ಮರುತರ ಗಣಗಳೂ ಮತ್ತು ಮಹೇಂದ್ರನ ಅನುಚರರೂ,
ದೇವಸದನದ ನಿವಾಸಿಗಳು, ದೇವಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

03164012a ತತೋ ಮರುತ್ವಾನ್ ಹರಿಭಿಯುಕ್ತೈರ್ವಾಹೈಃ ಸ್ವಲಂಕೃತೈಃ|

03164012c ಶಚೀಸಹಾಯಸ್ತತ್ರಾತ್ರಾತ್ಸಹ ಸರ್ವೈಸ್ತದಾಮರೈಃ||

ಆಗ ಮರುತ್ವಂತನು ಹರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಎಳೆಯಲ್ಪಡುವ ಸ್ವಲಂಕೃತ
ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಶಚೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವ ಅಮರರನ್ನು ಕೂಡಿ
ಆಗಮಿಸಿದನು.

03164013a ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ಕುಬೇರೋ ನರವಾಹನಃ|

03164013c ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಮಾಂ ರಾಜಽಲ್ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಪರಮಯಾ ಯುತಃ||

ರಾಜನ್! ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನರವಾಹನ ಕುಬೇರನೂ ಕೂಡ ಪರಮ
ಶ್ರೀಯೊಡನೆ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03164014a ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಯಮಂ ಪ್ರತ್ಯಪಶ್ಯಂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ|

03164014c ವರುಣಂ ದೇವರಾಜಂ ಚ ಯಥಾಸ್ಥಾನಮವಸ್ಥಿತಂ||

03164015a ತೇ ಮಾಮೂಚುರ್ಮಹಾರಾಜ ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾ ಸುರರ್ಷಭಾಃ|

03164015c ಸವ್ಯಸಾಚಿನ್ಸ ಮೀಕ್ಷಸ್ವ ಲೋಕಪಾಲಾನವಸ್ಥಿತಾನ್||

ದಕ್ಷಿಣದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಯಮನು ನಿಂತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ದೇವರಾಜ ವರುಣನೂ ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ಸುರರ್ಷಭರು ನನಗೆ ಸಂತವಿಸುತ್ತಾ ಮಾತನಾಡಿದರು. “ಸವ್ಯಸಾಚಿ ! ನಿಂತಿರುವ ಲೋಕಪಾಲರನ್ನು ನೋಡು.

03164016a ಸುರಕಾರ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯಾರ್ಥಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾನಸಿ ಶಂಕರಂ|

03164016c ಅಸ್ಮತ್ತೋಽಪಿ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಮಸ್ಮಾಣೀತಿ ಸಮಂತತಃ||

ಸುರಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ನೀನು ಶಂಕರನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮಿಂದ ಕೂಡ ನೀನು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು.”

03164017a ತತೋಽಹಂ ಪ್ರಯತೋ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಸುರರ್ಷಭಾನ್|

03164017c ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಂ ತದಾಸ್ಮಾಣಿ ಮಹಾಂತಿ ವಿಧಿವತ್ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ ! ಆಗ ನಾನು ಶುದ್ಧನಾಗಿ ಸುರರ್ಷಭರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವರ ಮಹಾ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸಿದೆನು.

03164018a ಗೃಹೀತಾಸ್ತ್ರಸ್ತತೋ ದೇವೈರನುಜ್ಞಾತೋಽಸ್ಮಿ ಭಾರತ|

03164018c ಅಥ ದೇವಾ ಯಯುಃ ಸರ್ವೇ ಯಥಾಗತಮರಿಂದಮ||

ಭಾರತ ! ಅವರ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ನಾನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದೆನು. ಅರಿಂದಮ ! ಆಗ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬಂದದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತೆರಳಿದರು.

03164019a ಮಘವಾನಪಿ ದೇವೇಶೋ ರಥಮಾರುಹ್ಯ ಸುಪ್ರಭಂ|

03164019c ಉವಾಚ ಭಗವಾನ್ವಾಕ್ಯಂ ಸ್ಮಯನ್ನಿವ ಸುರಾರಿಹಾ||

ಭಗವನ್ ಸುರಾರಿಹ ದೇವೇಶ ಮಘವಾನನೂ ಕೂಡ ಸುಪ್ರಭೆಯ
ರಥವನ್ನೇರಿ ನಸುನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು:

03164020a ಪುರೈವಾಗಮನಾದಸ್ಮಾದ್ವೇದಾಹಂ ತ್ವಾಂ ಧನಂಜಯ|

03164020c ಅತಃ ಪರಂ ತ್ವಹಂ ವೈ ತ್ವಾಂ ದರ್ಶಯೇ ಭರತರ್ಷಭ||

“ಧನಂಜಯ ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನಾನು ನಿನ್ನನು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ. ಭರತರ್ಷಭ ! ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ನಾನು ನಿನಗೆ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

03164021a ತ್ವಯಾ ಹಿ ತೀರ್ಥೇಷು ಪುರಾ ಸಮಾಪ್ಲಾವಃ ಕೃತೋಽಸಕೃತ್|

03164021c ತಪಶ್ಚೇದಂ ಪುರಾ ತಪ್ತಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಗಂತಾಸಿ ಪಾಂಡವ||

ಪಾಂಡವ ! ನೀನು ಹಿಂದೆ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂದಿದ್ದೀಯೆ ಮತ್ತು
ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ¹⁴⁰.

03164022a ಭೂಯಶ್ಚೈವ ತು ತಪ್ತವ್ಯಂ ತಪಃ ಪರಮದಾರುಣಂ|

03164022c ಉವಾಚ ಭಗವಾನ್ಸರ್ವಂ ತಪಸಶ್ಚೋಪಪಾದನಂ||

¹⁴⁰ ಅರ್ಜುನನು ಈ ಮೊದಲೇ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದುದು ಅವನನ್ನು
ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ತಯಾರಿಸಲು ವಿಧಿಯು ರಚಿಸಿದ ಘಟನೆಯೇ?

ನೀನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪರಮದಾರುಣ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಆಗ ಆ ಭಗವಾನನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದನು.

03164023a ಮಾತಲಿರ್ಮನ್ನಿಯೋಗಾತ್ವಾಂ ತ್ರಿದಿವಂ ಪ್ರಾಪಯಿಷ್ಯತಿ|

03164023c ವಿದಿತಸ್ವಂ ಹಿ ದೇವಾನಾಮೃಷೀಣಾಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

“ನನ್ನ ನಿಯೋಗದಂತೆ ಮಾತಲಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾತ್ಮ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ತಿಳಿದೇ ಇದೆ.”

03164024a ತತೋಽಹಮಬ್ರುವಂ ಶಕ್ರಂ ಪ್ರಸೀದ ಭಗವನ್ಮಮ|

03164024c ಆಚಾರ್ಯಂ ವರಯೇ ತ್ವಾಹಮಸ್ತಾರ್ಥಂ ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರ||

ಆಗ ನಾನು ಶಕ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು: “ಭಗವನ್! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸೀದನಾಗು. ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರ! ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03164025 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03164025a ಕ್ರೂರಂ ಕರ್ಮಾಸ್ತ್ರವಿತ್ತಾತ ಕರಿಷ್ಯಸಿ ಪರಂತಪ|

03164025c ಯದರ್ಥಮಸ್ತ್ರಾಣೀಪ್ಸ್ವಂ ತಂ ಕಾಮಂ ಪಾಂಡವಾಪ್ಸುಹಿ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗು! ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ನಂತರ ನೀನು ಕ್ರೂರಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಸಗುವೆ. ಪಾಂಡವ! ಪರಂತಪ! ಅನಂತರವೇ ನೀನು ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.”

03164026 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03164026a ತತೋಽಹಮಬ್ರುವಂ ನಾಹಂ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ಶತ್ರುಹನ್|

03164026c ಮಾನುಷೇಷು ಪ್ರಯೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವಿನಾಸ್ತುಪ್ರತಿಘಾತನಂ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ: “ಶತ್ರುಹನ್! ನಾನು ಎಂದೂ ನನ್ನ ಇತರ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ನಿಷ್ಫಲವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಈ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಮನುಷ್ಯರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03164027a ತಾನಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ಮೇಽಸ್ತ್ರಾಣಿ ಪ್ರಯಚ್ಛ ವಿಬುಧಾಧಿಪ|

03164027c ಲೋಕಾಂಶ್ಚಾಸ್ತ್ರಜಿತಾನ್ವಶ್ಚಾ ಲ್ಲಭೇಯಂ ಸುರಪುಂಗವ||

ವಿಬುಧಾಧಿಪ! ಆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕರುಣಿಸು. ಸುರಪುಂಗವ! ಅನಂತರ ನಾನು ಆ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ಗೆಲ್ಲುವ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ.”

03164028 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03164028a ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಮಯೈತತ್ತೇ ವಾಕ್ಯಮುಕ್ತಂ ಧನಂಜಯ|

03164028c ಮಮಾತ್ಮಜಸ್ಯ ವಚನಂ ಸೂಪಪನ್ನಮಿದಂ ತವ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಧನಂಜಯ! ನಿನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ನಾನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿವೆ.

03164029a ಶಿಕ್ಷ ಮೇ ಭವನಂ ಗತ್ವಾ ಸರ್ವಾಣ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ಭಾರತ|

03164029c ವಾಯೋರಗ್ನೇರ್ವಸುಭ್ಯೋಽಥ ವರುಣಾತ್ಸಮರುದ್ಗಣಾತ್||

03164030a ಸಾಧ್ಯಂ ಪೈತಾಮಹಂ ಚೈವ ಗಂಧರ್ವೋರಗರಕ್ಷಸಾಂ|

03164030c ವೈಷ್ಣವಾನಿ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ನೈರೃತಾನಿ ತಥೈವ ಚ||

03164030e ಮದ್ಗತಾನಿ ಚ ಯಾನೀಹ ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕುರೂದ್ವಹ||

ಭಾರತ ! ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ - ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ವಸುಗಳು, ವರುಣ, ಮರುದ್ಗಣಗಳು, ಸಾಧ್ಯರು, ಪಿತಾಮಹ, ಗಂಧರ್ವ, ಉರಗ, ರಾಕ್ಷಸರು, ವಿಷ್ಣು, ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ನೈರುತ್ಯರಿಂದ, ಮತ್ತು ಕುರೂದ್ವಹ ! ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕಲಿಯುತ್ತೀಯೆ.”

03164031 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03164031a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತು ಮಾಂ ಶಕ್ರಸ್ತತ್ತ್ಯವಾಂತರಧೀಯತ|

03164031c ಅಥಾಪಶ್ಯಂ ಹರಿಯುಜಂ ರಥಮೈಂದ್ರಮುಪಸ್ಥಿತಂ||

03164031e ದಿವ್ಯಂ ಮಾಯಾಮಯಂ ಪುಣ್ಯಂ ಯತ್ತಂ ಮಾತಲಿನಾ ನೃಪ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿ ಶಕ್ರನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ನೃಪ ! ಆಗ ನಾನು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದೆ, ಮಾತಲಿಯು ತಂದ ಇಂದ್ರನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ದಿವ್ಯ ಮಾಯಾಮಯ ಪುಣ್ಯ ರಥವನ್ನು ನೋಡಿದೆ.

03164032a ಲೋಕಪಾಲೇಷು ಯಾತೇಷು ಮಾಮುವಾಚಾಥ ಮಾತಲಿಃ|

03164032c ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ಶಕ್ರಸ್ತ್ವಾಂ ದೇವರಾಜೋ ಮಹಾದ್ಯುತೇ||

03164033a ಸಂಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕುರು ಕಾರ್ಯಮನುತ್ತಮಂ|

03164033c ಪಶ್ಯ ಪುಣ್ಯಕೃತಾಂ ಲೋಕಾನ್ಸಶರೀರೋ ದಿವಂ ಪ್ರಜ||

ಲೋಕಪಾಲರು ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ಮಾತಲಿಯು ನನಗೆ

ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾದ್ಯುತೇ! ದೇವರಾಜ ಶಕ್ರನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಬಾಹೋ! ಅನುತ್ತಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದು. ಸಶರೀರನಾಗಿ ಪುಣ್ಯಕೃತರ ದೇವಲೋಕವನ್ನು ನೋಡು.”

03164034a ಇತ್ಯುಕ್ತೋಽಹಂ ಮಾತಲಿನಾ ಗಿರಿಮಾಮಂತ್ರೈಶೈಶಿರಂ|

03164034c ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮುಪಾವೃತ್ಯ ಸಮಾರೋಹಂ ರಥೋತ್ತಮಂ||

ಮಾತಲಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಶೈಶಿರ ಗಿರಿಯನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ರಥವನ್ನು ಏರಿದನು.

03164035a ಚೋದಯಾಮಾಸ ಸ ಹಯಾನ್ಮನೋಮಾರುತರಂಹಸಃ|

03164035c ಮಾತಲಿಹರ್ಷಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೋ ಯಥಾವದ್ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಃ||

ಹಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣ ಮಾತಲಿಯು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ವಾಯುವಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಓಡುವ ಹಯಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದನು.

03164036a ಅವೈಕ್ಷತ ಚ ಮೇ ವಕ್ತ್ರಂ ಸ್ಥಿತಸ್ಯಾಥ ಸ ಸಾರಥಿಃ|

03164036c ತಥಾ ಭ್ರಾಂತೇ ರಥೇ ರಾಜನ್ವಿಸ್ಮಿತಶ್ಚೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ರಾಜನ್! ಆ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ವಕ್ರ ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಸಾರಥಿಯು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು:

03164037a ಅತ್ಯದ್ಭುತಮಿದಂ ಮೇಽದ್ಯ ವಿಚಿತ್ರಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮಾಂ|

03164037c ಯದಾಸ್ಥಿತೋ ರಥಂ ದಿವ್ಯಂ ಪದಾ ನ ಚಲಿತೋ ಭವಾನ್||

“ಅತ್ಯದ್ಭುತ! ಇಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ನನಗೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಈ ದಿವ್ಯರಥದಲ್ಲಿ ಏರಿದಾಗಿನಿಂದ ನೀನು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಚಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

03164038a ದೇವರಾಜೋಽಪಿ ಹಿ ಮಯಾ ನಿತ್ಯಮತ್ತೋಪಲಕ್ಷಿತಃ|

03164038c ವಿಚಲನ್ವಥಮೋತ್ಪಾತೇ ಹಯಾನಾಂ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಕುದುರೆಗಳ ಪ್ರಥಮ ನೆಗೆತಕ್ಕೆ ದೇವರಾಜನೂ ಕೂಡ ವಿಚಲಿತನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

03164039a ತ್ವಂ ಪುನಃ ಸ್ಥಿತ ಏವಾತ್ರ ರಥೇ ಭ್ರಾಂತೇ ಕುರೂದ್ವಹ|

03164039c ಅತಿಶಕ್ರಮಿದಂ ಸತ್ತ್ವಂ ತವೇತಿ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ||

ಕುರೂದ್ವಹ! ಆದರೆ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ರಥದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಸತ್ವವು ಶಕ್ರನದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಎಂದು ನನಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ.”

03164040a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಕಾಶಮಾವಿಶ್ಯ ಮಾತಲಿರ್ವಿಬುಧಾಲಯಾನ್|

03164040c ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಮೇ ರಾಜನ್ವಿಮಾನಾನಿ ಚ ಭಾರತ||

ರಾಜನ್! ಭಾರತ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾತಲಿಯು ಆಕಾಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನನಗೆ ವಿಬುಧಾಲಯಗಳನ್ನು ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

03164041a ನಂದನಾದೀನಿ ದೇವಾನಾಂ ವನಾನಿ ಬಹುಲಾನ್ಯುತ|

03164041c ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಮೇ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಮಾತಲಿಃ ಶಕ್ರಸಾರಥಿಃ||

03164042a ತತಃ ಶಕ್ರಸ್ಯ ಭವನಮಪಶ್ಯಮಮರಾವತೀಂ|

03164042c ದಿವ್ಯೈಃ ಕಾಮಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷೈ ರತ್ನೈಶ್ಚ ಸಮಲಂಕೃತಾಂ||

ಶಕ್ರಸಾರಥಿ ಮಾತಲಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ನಂದನವೇ
ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ಬಹಳ ವನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಆಗ
ಶಕ್ರನ ಭವನ, ದಿವ್ಯ ಕಾಪಫಲಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಮತ್ತು
ರತ್ನಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತ ಅಮರಾವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

03164043a ನ ತಾಂ ಭಾಸಯತೇ ಸೂರ್ಯೋ ನ ಶೀತೋಷ್ಣೇ ನ ಚ ಕ್ಲಮಃ|

03164043c ರಜಃ ಪಮ್ನೋ ನ ಚ ತಮಸ್ತತ್ರಾಸ್ತಿ ನ ಜರಾ ನೃಪ||

ಅದನ್ನು ಸೂರ್ಯನು ಬೆಳಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಶೀತೋಷ್ಣಗಳೂ,
ಆಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಧೂಳಿಲ್ಲ, ಕೆಸರಿಲ್ಲ, ಕತ್ತಲೆಯಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ನೃಪ!
ಮುಪ್ಪೂ ಇಲ್ಲ.

03164044a ನ ತತ್ರ ಶೋಕೋ ದೈನ್ಯಂ ವಾ ವೈವರ್ಣ್ಯಂ ಚೋಪಲಕ್ಷ್ಯತೇ|

03164044c ದಿವೌಕಸಾಂ ಮಹಾರಾಜ ನ ಚ ಗ್ಲಾನಿರರಿಂದಮ||

ಮಹಾರಾಜ! ಅರಿಂದಮ! ಅಲ್ಲಿ ದಿವೌಕಸರಲ್ಲಿ ಶೋಕಪಡುವವರು,
ದೈನ್ಯರು, ವಿವರ್ಣರಾದವರು ಮತ್ತು ಗ್ಲಾನಿಗಳು ಯಾರೂ
ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

03164045a ನ ಕ್ರೋಧಲೋಭೌ ತತ್ರಾಸ್ತಾಮಶುಭಂ ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03164045c ನಿತ್ಯತುಷ್ಟಾಶ್ಚ ಹೃಷ್ಟಾಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಿನಃ ಸುರವೇಶ್ಮಿನಿ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಸುರರ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ-ಲೋಭಗಳಿಲ್ಲ. ಅಶುಭವೂ

ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಿತ್ಯ ತುಷ್ಟರೂ ಹೃಷ್ಟರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

03164046a ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಫಲಾಸ್ತತ್ರ ಪಾದಪಾ ಹರಿತಚ್ಚದಾಃ|

03164046c ಪುಷ್ಟರಿಣ್ಯಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಃ ಪದ್ಮಸೌಗಂಧಿಕಾಯುತಾಃ||

ಮರಗಳು ಹಸಿರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ನಿತ್ಯವೂ ಪುಷ್ಟ-ಫಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪದ್ಮ ಮತ್ತು ಸೌಗಂಧಿಕಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ವಿವಿಧ ಸರೋವರಗಳಿವೆ.

03164047a ಶೀತಸ್ತತ್ರ ವವೌ ವಾಯುಃ ಸುಗಂಧೋ ಜೀವನಃ ಶುಚಿಃ|

03164047c ಸರ್ವರತ್ನವಿಚಿತ್ರಾ ಚ ಭೂಮಿಃ ಪುಷ್ಟವಿಭೂಷಿತಾ||

ಅಲ್ಲಿ ಶೀತಲ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತ ಜೀವನವನ್ನು ನಿಡುವ, ಶುಚಿಯಾದ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತದೆ. ನೆಲವು ಪುಷ್ಟವಿಭೂಷಿತವಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಸರ್ವರತ್ನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

03164048a ಮೃಗದ್ವಿಜಾಶ್ಚ ಬಹವೋ ರುಚಿರಾ ಮಧುರಸ್ವರಾಃ|

03164048c ವಿಮಾನಯಾಯಿನಶ್ಚಾತ್ರ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಬಹವೋಽಮರಾಃ||

ಸುಂದರ ಮಧುರ ಸ್ವರದ ಜಿಂಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳು ಇವೆ. ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ವಿಮಾನಗಳನ್ನೇರಿ ಹೋಗುವ ಬಹಳ ಅಮರರು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

03164049a ತತೋಽಪಶ್ಯಂ ವಸೂನುದ್ರಾನ್ಸಾಧ್ಯಾಂಶ್ಚ ಸಮರುದ್ಗಣಾನ್|

03164049c ಆದಿತ್ಯಾನಶ್ವಿನೌ ಚೈವ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯಂ||

ಆಗ ನಾನು ವಸುಗಳನ್ನು, ರುದ್ರರನ್ನು, ಸಾಧ್ಯರನ್ನು, ಮರುದ್ಗಣಗಳನ್ನು,

ಆದಿತ್ಯರನ್ನು, ಅಶ್ವಿನಿಯರನ್ನು ನೋಡಿದೆನು ಮತ್ತು ಸರ್ವರನ್ನೂ
ಪ್ರತಿಪೂಜಿಸಿದೆನು.

03164050a ತೇ ಮಾಂ ವೀರ್ಯೇಣ ಯಶಸಾ ತೇಜಸಾ ಚ ಬಲೇನ ಚ|

03164050c ಅಸ್ತ್ರೈಶ್ಚಾಪ್ಯನ್ವಜಾನಂತ ಸಂಗ್ರಾಮವಿಜಯೇನ ಚ||

ಅವರು ನನಗೆ ವೀರ್ಯ, ಯಶಸ್ಸು, ತೇಜಸ್ಸು, ಬಲ, ಅಸ್ತ್ರಗಳು, ಮತ್ತು
ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಜಯದ ಆಶೀರ್ವಚನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು.

03164051a ಪ್ರವಿಶ್ಯ ತಾಂ ಪುರೀಂ ರಮ್ಯಾಂ ದೇವಗಂಧರ್ವಸೇವಿತಾಂ|

03164051c ದೇವರಾಜಂ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಮುಪಾತಿಷ್ಠಂ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ||

ಅನಂತರ ನಾನು ರಮ್ಯ ದೇವಗಂಧರ್ವ ಸೇವಿತ ಆ ಪುರಿಯನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಂಜಲೀ ಬದ್ಧನಾಗಿ ದೇವರಾಜ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನ ಮುಂದೆ
ನಿಂತೆನು.

03164052a ದದಾವರ್ಧಾಸನಂ ಪ್ರೀತಃ ಶಕ್ರೋ ಮೇ ದದತಾಂ ವರಃ|

03164052c ಬಹುಮಾನಾಚ್ಚ ಗಾತ್ರಾಣಿ ಪಸ್ಪರ್ಶ ಮಮ ವಾಸವಃ||

ಕೊಡುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಕ್ರನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನನಗೆ ಅವನ ಆಸನದ
ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನಿತ್ತನು. ಬಹುಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನಿತ್ತು ವಾಸವನು ನನ್ನ
ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದನು.

03164053a ತತ್ರಾಹಂ ದೇವಗಂಧರ್ವೈಃ ಸಹಿತೋ ಭುರಿದಕ್ಷಿಣ|

03164053c ಅಸ್ತ್ರಾರ್ಥಮವಸಂ ಸ್ವರ್ಗೇ ಕುರ್ವಾಣೋಽಸ್ತ್ರಾಣಿ ಭಾರತ||

ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣ ! ಭಾರತ ! ದೇವಗಂಧರ್ವರ ಸಹಿತ ನಾನು ಅಲ್ಲಿ
ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ ವಾಸಿಸಿದೆನು ಮತ್ತು ಆ ಅಸ್ತುಗಳನ್ನು
ಕಲಿತುಕೊಂಡೆನು.

03164054a ವಿಶ್ವಾವಸೋಶ್ಚ ಮೇ ಪುತ್ರಶ್ಚಿತ್ರಸೇನೋಽಭವತ್ಸಖಾ|

03164054c ಸ ಚ ಗಾಂಧರ್ವಮಖಿಲಂ ಗ್ರಾಹಯಾಮಾಸ ಮಾಂ ನೃಪ||

ವಿಶ್ವಾವಸುವಿನ ಮಗ ಚಿತ್ರಸೇನನು ನನಗೆ ಸಖನಾದನು. ನೃಪ !
ಅವನು ನನಗೆ ಗಂಧರ್ವರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಲಿಸಿದನು.

03164055a ತತೋಽಹಮವಸಂ ರಾಜನ್ಸೃಹೀತಾಸ್ತುಃ ಸುಪೂಜಿತಃ|

03164055c ಸುಖಂ ಶಕ್ರಸ್ಯ ಭವನೇ ಸರ್ವಕಾಮಸಮನ್ವಿತಃ||

03164056a ಶೃಣ್ವನ್ವೈ ಗೀತಶಬ್ದಂ ಚ ತೂರ್ಯಶಬ್ದಂ ಚ ಪುಷ್ಕಲಂ|

03164056c ಪಶ್ಯಂಶ್ಚಾಪ್ಸರಸಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ನೃತ್ಯಮಾನಾಃ ಪರಂತಪ||

ರಾಜನ್ ! ಪರಂತಪ ! ಅಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ನಾನು ಶಕ್ರನ ಭವನದಲ್ಲಿ
ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು ಸುಪೂಜಿತನಾಗಿ, ಪುಷ್ಕಲವಾಗಿ
ಗೀತಶಬ್ದ ಮತ್ತು ತೂರ್ಯಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಪ್ಸರೆಯರು
ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದೆನು.

03164057a ತತ್ಸರ್ವಮನವಜ್ಞಾಯ ತಥ್ಯಂ ವಿಜ್ಞಾಯ ಭಾರತ|

03164057c ಅತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಹಮಸ್ತ್ರೇಷ್ಟೇವ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ||

ಭಾರತ ! ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಡೆಗೆಣಿಸದೇ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವನ್ನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತುಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡೆನು.

03164058a ತತೋಽತುಷ್ಯತ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸ್ತೇನ ಕಾಮೇನ ಮೇ ವಿಭುಃ|

03164058c ಏವಂ ಮೇ ವಸತೋ ರಾಜನ್ನೇಷ ಕಾಲೋಽತ್ಯಗಾದ್ಧಿವಿ||

ಆಗ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ನನ್ನ ಆಸೆಯಂತೆ ತುಂಬಾ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು.

ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ನಾನು ನನ್ನ ಕಾಲವನ್ನು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಳೆದೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ

ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧೇ ಅರ್ಜುನವಾಕ್ಯೇ

ಚತುಃಷಷ್ಟ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ

ನೂರಾಅರವತ್ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೬೫

ಅರ್ಜುನನಿಂದ ನಿವಾತಕಚಯುದ್ಧದ

ವರದಿ

ಇಂದ್ರನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ನಿವಾತಕವಚರನ್ನು

ವಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುವುದು (೧-೧೧). ಅರ್ಜುನನು

ಮಾತಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದುದು (೧೨-೨೩).

03165001 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03165001a ಕೃತಾಸ್ತ್ರಮಭಿವಿಶ್ವಸ್ತಮಥ ಮಾಂ ಹರಿವಾಹನಃ|

03165001c ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತಾದ ನಂತರ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಂತರ ಹರಿವಾಹನನು ನನ್ನ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು:

03165002a ನ ತ್ವಮದ್ಯ ಯುಧಾ ಜೇತುಂ ಶಕ್ಯಃ ಸುರಗಣೈರಪಿ|

03165002c ಕಿಂ ಪುನರ್ಮಾನುಷೇ ಲೋಕೇ ಮಾನುಷೈರಕೃತಾತ್ಮಭಿಃ||

03165002e ಅಪ್ರಮೇಯೋಽಪ್ರಧೃಷ್ಯಶ್ಚ ಯುದ್ಧೇಷ್ವಪ್ರತಿಮಸ್ತಥಾ||

“ಇಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಸುರಗಣಗಳೂ ಕೂಡ ಜಯಿಸಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೃತಾತ್ಮರಾಗಿರದ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ? ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀನು ಅಪ್ರಮೇಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ ಮತ್ತು ದುರ್ಧರ್ಷನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.”

03165003a ಅಥಾಬ್ರವೀತ್ತುನರ್ದೇವಃ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟತನೂರುಹಃ|

03165003c ಅಸ್ತ್ರಯುದ್ಧೇ ಸಮೋ ವೀರ ನ ತೇ ಕಶ್ಚಿದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಪುನಃ ಆ ದೇವನು ಮೈನವಿರೇಳುವಷ್ಟು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಹೇಳಿದನು: “ವೀರ! ಅಸ್ತ್ರಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಮನಾಗಿರುವವರು ಯಾರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ!

03165004a ಅಪ್ರಮತ್ತಃ ಸದಾ ದಕ್ಷಃ ಸತ್ಯವಾದೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03165004c ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಶ್ಚಾಸ್ತ್ರವಿಚ್ಛಾಸಿ ಶೂರಶ್ಚಾಸಿ ಕುರೂದ್ವಹ||

ಕುರೂದ್ಧಹ ! ನೀನು ಅಪ್ರಮತ್ತ, ಸದಾ ದಕ್ಷ, ಸತ್ಯವಾದೀ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಶೂರನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

03165005a ಅಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸಮವಾಪ್ತಾನಿ ತ್ವಯಾ ದಶ ಚ ಪಂಚ ಚ|

03165005c ಪಂಚಭಿರ್ವಿಧಿಭಿಃ ಪಾರ್ಥ ನ ತ್ವಯಾ ವಿದ್ಯತೇ ಸಮಃ||

ಪಾರ್ಥ ! ನೀನು ಹತ್ತು ಮತ್ತು ಐದು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಐದು ವಿಧಿಗಳಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಸಮನಾದವರಿಲ್ಲ.

03165006a ಪ್ರಯೋಗಮುಪಸಂಹಾರಮಾವೃತ್ತಿಂ ಚ ಧನಂಜಯ|

03165006c ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಚ ವೇತ್ಥ ತ್ವಂ ಪ್ರತಿಘಾತಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ಧನಂಜಯ ! ನೀನು ಎಲ್ಲವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗ, ಉಪಸಂಹಾರ, ಆವೃತ್ತಿ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಘಾತಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ.

03165007a ತವ ಗುರ್ವರ್ಥ ಕಾಲೋಽಯಮುಪಪನ್ನಃ ಪರಂತಪ|

03165007c ಪ್ರತಿಜಾನೀಷ್ಟ ತಂ ಕರ್ತುಮತೋ ವೇತ್ಸ್ಯಾ ಮ್ಯಹಂ ಪರಂ||

ಪರಂತಪ ! ಈಗ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯ ಕಾಲವು ಬಂದೊದಗಿದೆ.

ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೊಡು. ಅನಂತರ ನಾನು

ಮಾಡುವುದೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03165008a ತತೋಽಹಮಬ್ರುವಂ ರಾಜಂದೇವರಾಜಮಿದಂ ವಚಃ|

03165008c ವಿಷಹ್ಯಂ ಚೇನ್ಮಯಾ ಕರ್ತುಂ ಕೃತಮೇವ ನಿಬೋಧ ತತ್||

ರಾಜನ್ ! ಆಗ ನಾನು ದೇವರಾಜನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದೆ: “ನಾನು

ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾದರೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು.”

03165009a ತತೋ ಮಾಮಬ್ರವೀದ್ರಾಜನ್ವಹಸ್ಯ ಬಲವೃತ್ರಹಾ|

03165009c ನಾವಿಷಹ್ಯಂ ತವಾದ್ಯಾಸ್ತಿ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಕಿಂ ಚನ||

03165010a ನಿವಾತಕವಚಾ ನಾಮ ದಾನವಾ ಮಮ ಶತ್ರವಃ|

03165010c ಸಮುದ್ರಕುಕ್ಷಿಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ದುರ್ಗೇ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯುತ||

03165011a ತಿಸ್ರಃ ಕೋಟ್ಯಃ ಸಮಾಖ್ಯಾತಾಸ್ತುಲ್ಯರೂಪಬಲಪ್ರಭಾಃ|

03165011c ತಾಂಸ್ತತ್ರ ಜಹಿ ಕೌಂತೇಯ ಗುರ್ವರ್ಥಸ್ತೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಬಲವೃತ್ರಹನು ನಸುನಗುತ್ತ ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಈಗ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ನಿನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ನಿವಾತಕವಚರೆನ್ನುವ ದಾನವರು ನನ್ನ ಶತ್ರುಗಳು. ಅವರು ದುರ್ಗಮವಾದ ಸಮುದ್ರದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವತ್ತು ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾದ ಆಕಾರ, ಬಲ, ಮತ್ತು ಪ್ರಭೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಲ್ಲು ಕೌಂತೇಯ! ಅದು ನಿನ್ನ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.”

03165012a ತತೋ ಮಾತಲಿಸಮ್ಯುಕ್ತಂ ಮಯೂರಸಮರೋಮಭಿಃ|

03165012c ಹಯೈರುಪೇತಂ ಪ್ರಾದಾನ್ಯೈ ರಥಂ ದಿವ್ಯಂ ಮಹಾಪ್ರಭಂ||

ಅವನು ನನಗೆ ಮಾತಲಿಸಂಯುಕ್ತ ನವಿಲಿನ ರೆಕ್ಕೆಗಳಂತೆ ಚರ್ಮಗಳುಳ್ಳ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮಹಾಪ್ರಭೆಯ ದಿವ್ಯ ರಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

03165013a ಬಬಂಧ ಚೈವ ಮೇ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಕಿರೀಟಮಿದಮುತ್ತಮಂ|

03165013c ಸ್ವರೂಪಸದೃಶಂ ಚೈವ ಪ್ರಾದಾದಂಗವಿಭೂಷಣಂ||

03165014a ಅಭೇದ್ಯಂ ಕವಚಂ ಚೇದಂ ಸ್ಪರ್ಶರೂಪವದುತ್ತಮಂ|

03165014c ಅಜರಾಂ ಜ್ಯಾಮಿಮಾಂ ಚಾಪಿ ಗಾಂಡೀವೇ ಸಮಯೋಜಯತ್||

ಅವನು ನನ್ನ ನೆತ್ತಿಗೆ ಈ ಉತ್ತಮ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು ಮತ್ತು ಅವನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಆಭರಣಗಳಂತೆಯೇ ಇದ್ದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು, ಮುಟ್ಟಲು ಮತ್ತು ನೋಡಲು ಸುಂದರವಾದ ಅಭೇದ್ಯ ಕವಚವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಈ ಜೀರ್ಣವಾಗದ ಬಿಲ್ಲುದಾರವನ್ನು ನನ್ನ ಗಾಂಡೀವಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದನು.

03165015a ತತಃ ಪ್ರಾಯಾಮಹಂ ತೇನ ಸ್ಯಂದನೇನ ವಿರಾಜತಾ|

03165015c ಯೇನಾಜಯದ್ದೇವಪತಿರ್ಬಲಿಂ ವೈರೋಚನಿಂ ಪುರಾ||

ಅನಂತರ ನಾನು ಹಿಂದೆ ದೇವರಾಜನು ವಿರೋಚನಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದ ಆ ಹೊಳೆಯುವ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೊರಟೆನು.

03165016a ತತೋ ದೇವಾಃ ಸರ್ವ ಏವ ತೇನ ಘೋಷೇಣ ಬೋಧಿತಃ|

03165016c ಮನ್ವಾನಾ ದೇವರಾಜಂ ಮಾಂ ಸಮಾಜಗ್ಮುರ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

03165016e ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಮಾಮಪೃಚ್ಛಂತ ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ ಫಲ್ಲನ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅದರ ಘೋಷವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಎಲ್ಲರೂ ನಾನೇ ಇಂದ್ರನೆಂದು ತಿಳಿದರು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿದರು: “ಫಲ್ಲನ! ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ?”

03165017a ತಾನಬ್ರುವಂ ಯಥಾಭೂತಮಿದಂ ಕರ್ತಾಸ್ಮಿ ಸಂಯುಗೇ|

03165017c ನಿವಾತಕವಚಾನಾಂ ತು ಪ್ರಸ್ಥಿತಂ ಮಾಂ ವಧೈಷಿಣಂ||

03165017e ನಿಬೋಧತ ಮಹಾಭಾಗಾಃ ಶಿವಂ ಚಾಶಾಸ್ತ್ರ ಮೇಽನಘಾಃ||

ಇದ್ದಹಾಗೆ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು: “ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇದನ್ನು ಮಾಡುವವನಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ನಿವಾತಕವಚರ ವಧೆಗಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಅನಘ ಮಹಾಭಾಗರೇ! ನನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲೆಂದು ಅಶೀರ್ವದಿಸಿ.”

03165018a ತುಷ್ಟುವುರ್ಮಾಂ ಪ್ರಸನ್ನಾಸ್ತೇ ಯಥಾ ದೇವಂ ಪುರಂದರಂ|

03165018c ರಥೇನಾನೇನ ಮಘವಾ ಜಿತವಾಂ ಶಂಬರಂ ಯುಧಿ||

03165018e ನಮುಚಿಂ ಬಲವೃತ್ರೌ ಚ ಪ್ರಹ್ಲಾದನರಕಾವಪಿ||

03165019a ಬಹೂನಿ ಚ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪ್ರಯುತಾನ್ಯರ್ಬುದಾನಿ ಚ|

03165019c ರಥೇನಾನೇನ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಜಿತವಾನ್ಮಘವಾನ್ಯುಧಿ||

03165020a ತ್ವಮಪ್ಯೇತೇನ ಕೌಂತೇಯ ನಿವಾತಕವಚಾನ್ ರಣೇ|

03165020c ವಿಜೇತಾ ಯುಧಿ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಪುರೇವ ಮಘವಾನ್ವಶೀ||

ಪುರಂದರನಂತೆ ಅವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ನನಗೆ ತುಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. “ಇದೇ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಘವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಂಬರನನ್ನು ಜಯಿಸಿದನು. ನಮುಚಿ, ಬಲ-ವೃತ್ರರು, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ನರಕರಂಥ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಹಸ್ರ, ಅರ್ಬುದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೂಡ ಇದೇ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಘವಾನನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿದನು. ಕೌಂತೇಯ! ನೀನೂ ಕೂಡ ಇದರಿಂದ ರಣದಲ್ಲಿ ನಿವಾತಕವಚರನ್ನು ಹಿಂದೆ ಮಘವಾನನು ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಂತೆ ಗೆಲ್ಲುವೆ.

03165021a ಅಯಂ ಚ ಶಂಖಪ್ರವರೋ ಯೇನ ಜೇತಾಸಿ ದಾನವಾನ್|

03165021c ಅನೇನ ವಿಜಿತಾ ಲೋಕಾಃ ಶಕ್ರೇಣಾಪಿ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

ಇದು ಶಂಖಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಇದರಿಂದ ಕೂಡ ದಾನವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವೆ. ಇದರಿಂದ ಮಹಾತ್ಮ ಶಕ್ರನೂ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದನು.”

03165022a ಪ್ರದೀಯಮಾನಂ ದೇವೈಸ್ತು ದೇವದತ್ತಂ ಜಲೋದ್ಭವಂ|

03165022c ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಂ ಜಯಾಯೈನಂ ಸ್ತೂಯಮಾನಸ್ತದಾಮರೈಃ||

ಆಗ ನಾನು ಜಲೋದ್ಭವ ದೇವದತ್ತವನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆನು. ಜಯವನ್ನು ತರುವ ಅಮರರ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ.

03165023a ಸ ಶಂಖೀ ಕವಚೀ ಬಾಣೀ ಪ್ರಗೃಹೀತಶರಾಸನಃ|

03165023c ದಾನವಾಲಯಮತ್ಯಗ್ರಂ ಪ್ರಯಾತೋಽಸ್ಮಿ ಯುಯುತ್ಸಯಾ||

ಆ ಶಂಖ, ಕವಚ, ಬಾಣ, ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಾನು ಯುದ್ಧೋತ್ಸುಕನಾಗಿ ಆ ಅತ್ಯಗ್ರ ದಾನವಾಲಯದ ಕಡೆ ಹೊರಟೆನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ

ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧೇ ಅರ್ಜುನವಾಕ್ಯೇ

ಪಂಚಷಷ್ಠ್ಯ ಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನೂರಾರವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೬೬

ನಿವಾತಕವಚರೊಡನೆ ಅರ್ಜುನನ ಘೋರ ಯುದ್ಧ (೧-೨೩).

03166001 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03166001a ತತೋಽಹಂ ಸ್ತೂಯಮಾನಸ್ತು ತತ್ರ ತತ್ರ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ|

03166001c ಅಪಶ್ಯಮುದಧಿಂ ಭೀಮಮಪಾಂಪತಿಮಥಾವ್ಯಯಂ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರಲು ನಾನು ಅವ್ಯಯ ಅಪಾಂಪತಿಯ ಭಯಂಕರವಾದ ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನು ಕಂಡೆನು.

03166002a ಘೇನವತ್ಯಃ ಪ್ರಕೀರ್ಣಾಶ್ಚ ಸಂಹತಾಶ್ಚ ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಾಃ|

03166002c ಊರ್ಮಯಶ್ಚಾತ್ರ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಚಲಂತ ಇವ ಪರ್ವತಾಃ||

03166002e ನಾವಃ ಸಹಸ್ರಶಸ್ತತ್ರ ರತ್ನಪೂರ್ಣಾಃ ಸಮಂತತಃ||

03166003a ತಿಮಿಂಗಿಲಾಃ ಕಚ್ಚಪಾಶ್ಚ ತಥಾ ತಿಮಿತಿಮಿಂಗಿಲಾಃ|

03166003c ಮಕರಾಶ್ಚಾತ್ರ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಜಲೇ ಮಗ್ನಾ ಇವಾದ್ರಯಃ||

ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪರ್ವತಗಳಂತಿರುವ ಬಹು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ನೊರೆಯುತ್ತವಾಗಿ, ಹರಡುತ್ತಾ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಬರುವ ಅಲೆಗಳು, ರತ್ನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಸಹಸ್ರಾರು ಹಡಗುಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಬೆಟ್ಟಗಳಂತೆ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳು, ಆಮೆಗಳು, ತಿಮಿತಿಮಿಂಗಿಲಗಳು, ಮತ್ತು ಮೊಸಳೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು.

03166004a ಶಂಖಾನಾಂ ಚ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಮಗ್ನಾನ್ಯಪ್ಸು ಸಮಂತತಃ|

03166004c ದೃಶ್ಯಂತೇ ಸ್ಮ ಯಥಾ ರಾತ್ರೌ ತಾರಾಸ್ತನ್ವಭ್ರಸಂವೃತಾಃ||

ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಸಹಸ್ರಾರು ಶಂಖಗಳು, ತೆಳುವಾಗಿ ಮೋಡಗಳು ಕವಿದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ಕಂಡವು.

03166005a ತಥಾ ಸಹಸ್ರಶಸ್ತ್ರ ರತ್ನಸಂಘಾಃ ಪ್ಲವಂತ್ಯುತ|

03166005c ವಾಯುಶ್ಚ ಘೂರ್ಣತೇ ಭೀಮಸ್ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್||

ಹಾಗೆಯೇ ಸಹಸ್ರಾರು ಮುತ್ತುಗಳ ಗುಚ್ಚಗಳು ಅಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದವು. ಭಯಂಕರ ಭಿರುಗಾಳಿಯು ಅಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು, ಅದು ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.

03166006a ತಮತೀತ್ಯ ಮಹಾವೇಗಂ ಸರ್ವಾಂಭೋನಿಧಿಮುತ್ತಮಂ|

03166006c ಅಪಶ್ಯಂ ದಾನವಾಕೀರ್ಣಂ ತದ್ವೈತ್ಯಪುರಮಂತಿಕಾತ್||

ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಾಗರಗಳು ಸೇರುವ ಆ ಉತ್ತಮ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ದಾಟಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ದಾನವರಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಆ ದೈತ್ಯಪುರವನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

03166007a ತತ್ರೈವ ಮಾತಲಿಸ್ತೂರ್ಣಂ ನಿಪತ್ಯ ಪೃಥಿವೀತಲೇ|

03166007c ನಾದಯನ್ರಥಘೋಷೇಣ ತತ್ಪುರಂ ಸಮುಪಾದ್ರವತ್||

ಮಾತಲಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇಳಿದು ರಥಘೋಷದಿಂದ ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಾ ಆ ಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದನು.

03166008a ರಥಘೋಷಂ ತು ತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ್ತನಯಿತ್ನೋರಿವಾಂಬರೇ|

03166008c ಮನ್ವಾನಾ ದೇವರಾಜಂ ಮಾಂ ಸಂವಿಗ್ನಾ ದಾನವಾಭವನ್||

ಅಂಬರದಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲುಬಡಿಯಿತೋ ಎನ್ನುವಂತಿದ್ದ ಆ ರಥಘೋಷವನ್ನು
ಕೇಳಿ ದೇವರಾಜನೇ ಬಂದನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಆ ದಾನವರು
ಸಂವಿಗ್ನರಾದರು.

03166009a ಸರ್ವೇ ಸಂಭ್ರಾಂತಮನಸಃ ಶರಚಾಪಧರಾಃ ಸ್ಥಿತಾಃ|

03166009c ತಥಾ ಶೂಲಾಸಿಪರಶುಗದಾಮುಸಲಪಾಣಯಃ||

ಸಂಭ್ರಾಂತಮನಸ್ಕರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು,
ಶೂಲ, ಖಡ್ಗ, ಕೊಡಲಿ, ದೊಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಮುಸಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು
ನಿಂತರು.

03166010a ತತೋ ದ್ವಾರಾಣಿ ಪಿದಧುರ್ದಾನವಾಸ್ತ್ರಸ್ತಚೇತಸಃ|

03166010c ಸಂವಿಧಾಯ ಪುರೇ ರಕ್ಷಾಂ ನ ಸ್ಮ ಕಶ್ಚನ ದೃಶ್ಯತೇ||

ಅವರ ಚೇತನವು ಕಂಪಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ದಾನವರು ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ
ಪುರವನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಗೆ ತಂದರು. ಯಾರೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ.

03166011a ತತಃ ಶಂಖಮುಪಾದಾಯ ದೇವದತ್ತಂ ಮಹಾಸ್ವನಂ|

03166011c ಪುರಮಾಸುರಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯ ಪ್ರಾಧಮಂ ತಂ ಶನೈರಹಂ||

ಆಗ ನಾನು ಮಹಾಸ್ವನಿ ದೇವದತ್ತ ಶಂಖವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಊದಿ,
ಆ ಪುರಕ್ಕೆ ಸುತ್ತುಹಾಕಿದೆನು.

03166012a ಸ ತು ಶಬ್ದೋ ದಿವಂ ಸ್ತಬ್ಧ್ವಾ ಪ್ರತಿಶಬ್ದಮಜೀಜನತ್|

03166012c ವಿತ್ರೇಸುಶ್ಚ ನಿಲಿಲ್ಯುಶ್ಚ ಭೂತಾನಿ ಸುಮಹಾಂತ್ಯಪಿ||

ಆ ಶಬ್ದವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಸ್ತಬ್ಧಗೊಳಿಸಿತು. ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಮಹಾಕಾಯದ ಭೂತಗಳು ಕೂಡ ನಡುಗಿದವು ಮತ್ತು ಮೇಲೇಳಲಿಲ್ಲ.

03166013a ತತೋ ನಿವಾತಕವಚಾಃ ಸರ್ವ ಏವ ಸಮಂತತಃ|

03166013c ದಂಶಿತಾ ವಿವಿಧೈಸ್ತ್ರಾಣೈರ್ವಿ ವಿಧಾಯುಧಪಾಣಯಃ||

03166014a ಆಯಸೈಶ್ಚ ಮಹಾಶೂಲ್ಯೈರ್ಗದಾಭಿರ್ಮುಸಲೈರಪಿ|

03166014c ಪಟ್ಟಿಶೈಃ ಕರವಾಲ್ಯೈಶ್ಚ ರಥಚಕ್ರೈಶ್ಚ ಭಾರತ||

03166015a ಶತಘ್ನೀಭಿರ್ಭುಶುಂಡೀಭಿಃ ಖಡ್ಗೈಶ್ಚಿತ್ರೈಃ ಸ್ವಲಂಕೃತೈಃ|

03166015c ಪ್ರಗೃಹೀತ್ಯೈರ್ದಿ ತೇಃ ಪುತ್ರಾಃ ಪ್ರಾದುರಾಸನ್ನಹಸ್ತಶಃ||

ಭಾರತ! ಆಗ ದಿತಿಯ ಪುತ್ರ ನಿವಾತಕವಚರು ಎಲ್ಲರೂ

ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದಲೂ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ

ರಕ್ಷಿತರಾಗಿ, ವಿವಿಧ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು

ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಮಹಾಶೂಲಗಳನ್ನು, ಗದೆಗಳನ್ನು,

ಮುಸುಲಗಳನ್ನು, ಪಟ್ಟಿಷಗಳನ್ನು, ಕಲವಾಲಗಳನ್ನು ಮತ್ತು

ರಥಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿದ್ದ

ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು, ಭುಷುಂಡಿಗಳನ್ನು, ಶತಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು.

03166016a ತತೋ ವಿಚಾರ್ಯ ಬಹುಧಾ ರಥಮಾರ್ಗೇಷು ತಾನ್ವಯಾನ್|

03166016c ಪ್ರಾಚೋದಯತ್ಸಮೇ ದೇಶೇ ಮಾತಲಿರ್ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಮಾತಲಿಯು ಬಹುವಿಧದ ರಥಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು
ವಿಚಾರಿಸಿ ಹಯಗಳನ್ನು ಸಮಪ್ರದೇಶದ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಿದನು.

03166017a ತೇನ ತೇಷಾಂ ಪ್ರಣುನ್ನಾನಾಮಾಶುತ್ವಾಚ್ಚೈಫ್ರಾಗಾಮಿನಾಂ|

03166017c ನಾನ್ವಪಶ್ಯಂ ತದಾ ಕಿಂ ಚಿತ್ತನ್ಮೈಽದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್||

ಅವನ ಕೈಚಳಕದಿಂದ ಕುದುರೆಗಳು ಎಷ್ಟೊಂದು ವೇಗವಾಗಿ
ಹೋದವೆಂದರೆ ನನಗೆ ಏನಾಯಿತೆಂದೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು
ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.

03166018a ತತಸ್ತೇ ದಾನವಾಸ್ತತ್ರ ಯೋಧವ್ರಾತಾನ್ಯನೇಕಶಃ|

03166018c ವಿಕೃತಸ್ವರೂಪಾಣಿ ಭೃಶಂ ಸರ್ವಾಣ್ಯಚೋದಯನ್||

ಆಗ ಆ ದಾನವರು ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಕೃತ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಎಲ್ಲ
ಯೋಧರನ್ನು ಒಟ್ಟುಹಾಕಿದರು.

03166019a ತೇನ ಶಬ್ಧೇನ ಮಹತಾ ಸಮುದ್ರೇ ಪರ್ವತೋಪಮಾಃ|

03166019c ಆಪ್ಲವಂತ ಗತೈಃ ಸತ್ತ್ವೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಶತಸಹಸ್ರಶಃ||

ಅವರ ಮಹಾ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತದಂತಿದ್ದ ಮೀನುಗಳು
ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ತೇಲುತ್ತಿದ್ದವು.

03166020a ತತೋ ವೇಗೇನ ಮಹತಾ ದಾನವಾ ಮಾಮುಪಾದ್ರವನ್|

03166020c ವಿಮುಂಚಂತಃ ಶಿತಾನ್ಭಾಣಾಂ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಆಗ ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಆ ದಾನವರು ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಹರಿತ
ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾ ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು.

03166021a ಸ ಸಂಪ್ರಹಾರಸ್ತುಮುಲಸ್ತೇಷಾಂ ಮಮ ಚ ಭಾರತ|

03166021c ಅವರ್ತತ ಮಹಾಘೋರೋ ನಿವಾತಕವಚಾಂತಕಃ||

ಭಾರತ! ಅವರು ಮತ್ತು ನನ್ನ ನಡುವೆ ಸಂಪ್ರಹಾರ ತುಮುಲಗಳು
ನಡೆದವು. ಆ ಮಹಾಘೋರ ನಿವಾತಕವಚರ ಆಂತ್ಯವೆನಿಸಿತು.

03166022a ತತೋ ದೇವರ್ಷಯಶ್ಚೈವ ದಾನವರ್ಷಿಗಣಾಶ್ಚ ಯೇ|

03166022c ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಯಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಸಮಾಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾಮೃಧೇ||

03166023a ತೇ ವೈ ಮಾಮನುರೂಪಾಭಿರ್ಮಧುರಾಭಿರ್ಜಯೈಷಿಣಃ|

03166023c ಅಸ್ತುವನ್ಮನಯೋ ವಾಗ್ಭಿಯರ್ಥೇಂದ್ರಂ ತಾರಕಾಮಯೇ||

ಆಗ ದೇವರ್ಷಿಗಳು, ದಾನವರ್ಷಿಗಣಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು, ಸಿದ್ಧರು,
ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಸೇರಿದರು. ಮುನಿಗಳು ತಾರಕಾ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಜಯವನ್ನು ಬಯಸಿ
ನನ್ನನ್ನು ಮಧುರವಾಗಿ ಹೊಗಳಿದರು ಮತ್ತು ಸ್ತುತಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ

ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧೇ ಯುದ್ಧಾರಂಭೇ

ಷಷ್ಠಷಷ್ಠ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನೂರಾಅರವತ್ತಾರನೆಯ

೧೬೭

ಹಲವಾರು ನಿವಾತಕವಚರು ಹತರಾಗಲು ಅವರು ಅರ್ಜುನನೊಂದಿಗೆ
ಮಾಯಾ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು (೧-೨೮).

03167001 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03167001a ತತೋ ನಿವಾತಕವಚಾಃ ಸರ್ವೇ ವೇಗೇನ ಭಾರತ|

03167001c ಅಭ್ಯದ್ರವನ್ಮಾಂ ಸಹಿತಾಃ ಪ್ರಗೃಹೀತಾಯುಧಾ ರಣೇ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಆಗ ನಿವಾತಕವಚರು ಎಲ್ಲರೂ
ಒಟ್ಟಿಗೆ ವೇಗದಿಂದ ಆಯುಧಗಳು ಹಿಡಿದು ರಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನಕಡೆ ಧಾವಿಸಿ
ಬಂದರು.

03167002a ಆಚ್ಚಿದ್ಯ ರಥಪನ್ಥಾನಮುತ್ಕ್ರೇಶಂತೋ ಮಹಾರಥಾಃ|

03167002c ಆವೃತ್ಯ ಸರ್ವತಸ್ತೇ ಮಾಂ ಶರವಷ್ಟೈರವಾಕಿರನ್||

ಮಹಾರಥಿಗಳು ನನ್ನ ರಥದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರು ಮತ್ತು
ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಮುತ್ತಿ ಶರಗಳ
ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು.

03167003a ತತೋಽಪರೇ ಮಹಾವೀರ್ಯಾಃ ಶೂಲಪಟ್ಟಿಶಪಾಣಯಃ|

03167003c ಶೂಲಾನಿ ಚ ಭುಶುಂಡೀಶ್ಚ ಮುಮುಚುರ್ದಾನವಾ ಮಯಿ||

ಇತರ ಮಹಾವೀರ್ಯ ದಾನವರು ಶೂಲಪಟ್ಟಿಶಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶೂಲ

ಭುಶುಂಡಿಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದರು.

03167004a ತಚ್ಛೂಲವರ್ಷಂ ಸುಮಹದ್ಗದಾಶಕ್ತಿಸಮಾಕುಲಂ|

03167004c ಅನಿಶಂ ಸೃಜ್ಯಮಾನಂ ತೈರಪತನ್ಮದ್ರಥೋಪರಿ||

ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗದೆ, ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಆ ಮಹಾ ಶೂಲವರ್ಷವು ನನ್ನ ರಥದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು.

03167005a ಅನ್ಯೇ ಮಾಮಭ್ಯಧಾವಂತ ನಿವಾತಕವಚಾ ಯುಧಿ|

03167005c ಶಿತಶಸ್ತ್ರಾಯುಧಾ ರೌದ್ರಾಃ ಕಾಲರೂಪಾಃ ಪ್ರಹಾರಿಣಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇತರ ರೌದ್ರರೂ, ಕಾಲರೂಪಿ ಪ್ರಹಾರಿಗಳೂ ಆದ ನಿವಾತಕವಚರು ಹರಿತವಾದ ಅಸ್ತ್ರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಓಡಿಬಂದೆರಗಿದರು.

03167006a ತಾನಹಂ ವಿವಿಧೈರ್ಬಾಣೈರ್ವೇಗವದ್ಭಿರಜಿಹ್ಮಗೈಃ|

03167006c ಗಾಂಡೀವಮುಕ್ತೈರಭ್ಯಘ್ನಮೇಕೈಕಂ ದಶಭಿರ್ಮೃಧೇ||

03167006e ತೇ ಕೃತಾ ವಿಮುಖಾಃ ಸರ್ವೇ ಮತ್ಪ್ರಯುಕ್ತೈಃ ಶಿಲಾಶಿತ್ಯೈಃ||

ಅವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಗಾಂಡೀವದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ವೇಗವಾಗಿ ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಹತ್ತು ವಿವಿಧ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಹೊಡೆದೆನು. ನನ್ನ ಆ ಶಿಲಾಶಿತ ಬಾಣಗಳು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವಿಮುಖರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು.

03167007a ತತೋ ಮಾತಲಿನಾ ತೂರ್ಣಂ ಹಯಾಸ್ತೇ ಸಂಪ್ರಚೋದಿತಾಃ|

03167007c ರಥಮಾರ್ಗಾದ್ಭಿಹೂಂಸ್ತತ್ರ ವಿಚೇರುವಾರ್ತರಂಹಸಃ||

03167007e ಸುಸಮ್ಯತಾ ಮಾತಲಿನಾ ಪ್ರಾಮಥ್ನಂತ ದಿತೇಃ ಸುತಾನ್||

ಆಗ ಮಾತಲಿಯು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಪುಸಲಾಯಿಸಲು ರಥಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ನೆಗೆತಗಳನ್ನು ಹಾರಿ ಮಾತಲಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅವು ದಿತಿಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತುಳಿದವು.

03167008a ಶತಂ ಶತಾಸ್ತೇ ಹರಯಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಯುಕ್ತಾ ಮಹಾರಥೇ|

03167008c ತದಾ ಮಾತಲಿನಾ ಯತ್ತಾ ವ್ಯಚರನ್ನಲ್ಪಕಾ ಇವ||

ನೂರು ನೂರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಆ ಮಹಾರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಮಾತಲಿಯು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಲವೇ ಇವೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03167009a ತೇಷಾಂ ಚರಣಪಾತೇನ ರಥನೇಮಿಸ್ವನೇನ ಚ|

03167009c ಮಮ ಬಾಣನಿಪಾತ್ಯೈಶ್ಚ ಹತಾಸ್ತೇ ಶತಶೋಽಸುರಾಃ||

ಅವುಗಳ ಕಾಲ ತುಳಿತದಿಂದ, ರಥದ ಚಲಿಕೆಯ ಘೋಷದಿಂದ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆ ಅಸುರರು ನೂರು ನೂರು ಪಟ್ಟು ಹತರಾದರು.

03167010a ಗತಾಸವಸ್ತಥಾ ಚಾನ್ಯೇ ಪ್ರಗೃಹೀತಶರಾಸನಾಃ|

03167010c ಹತಸಾರಥಯಸ್ತತ್ರ ವ್ಯಕೃಷ್ಯಂತ ತುರಂಗಮೈಃ||

ಜೀವವಿಂಗಿದ ಮತ್ತು ಸಾರಥಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅನ್ಯ ಧನುಷ್ಪಾಣಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಕುದುರೆಗಳು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದವು.

03167011a ತೇ ದಿಶೋ ವಿದಿಶಃ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರತಿರುದ್ಧ್ಯ ಪ್ರಹಾರಿಣಃ|

03167011c ನಿಘ್ನಂತಿ ವಿವಿಧೈಃ ಶಸ್ತ್ರೈಸ್ತತೋ ಮೇ ವ್ಯಥಿತಂ ಮನಃ||

ಆ ಪ್ರಹಾರಿಗಳು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಎಲ್ಲ ಕೋನೆಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವ್ಯಥಿತಗೊಳಿಸಿದರು.

03167012a ತತೋಽಹಂ ಮಾತಲೇರ್ವೀರ್ಯಮಪಶ್ಯಂ ಪರಮಾಧ್ಭುತಂ|

03167012c ಅಶ್ವಾಂಸ್ತಥಾ ವೇಗವತೋ ಯದಯತ್ನಾದಧಾರಯತ್||

ಆಗ ನಾನು ವೇಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅವನ ಪರಮಾಧ್ಭುತ ಯತ್ನವನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

03167013a ತತೋಽಹಂ ಲಘುಭಿಶ್ಚಿತ್ರೈರಸ್ತ್ರೈಸ್ತಾನಸುರಾನ್ರಣೇ|

03167013c ಸಾಯುಧಾನಚ್ಚಿನಂ ರಾಜಂ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ನಾನು ವಿಚಿತ್ರಲಘು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಣದಲ್ಲಿ ಆಯುಧಪಾಣಿ ಅಸುರರನ್ನು ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿದುರಿಳಿಸಿದೆನು.

03167014a ಏವಂ ಮೇ ಚರತಸ್ತತ್ರ ಸರ್ವಯತ್ನೇನ ಶತ್ರುಹನ್|

03167014c ಪ್ರೀತಿಮಾನಭವದ್ವೀರೋ ಮಾತಲಿಃ ಶಕ್ರಸಾರಥಿಃ||

ಶತ್ರುಹನ್! ಹೀಗೆ ನಾನು ಸರ್ವಯತ್ನದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಶಕ್ರನ ವೀರ ಸಾರಥಿ ಮಾತಲಿಯು ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು.

03167015a ವಧ್ಯಮಾನಾಸ್ತತಸ್ತೇ ತು ಹಯೈಸ್ತೇನ ರಥೇನ ಚ|

03167015c ಅಗಮನ್ಯಕ್ಷಯಂ ಕೇ ಚಿನ್ಮ್ಯ ವರ್ತಂತ ತಥಾಪರೇ||

ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ರಥಗಳಿಂದ ಅವರು ಹತರಾದರೆ ಮತ್ತೆ
ಕೆಲವರು ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

03167016a ಸ್ಪರ್ಧಮಾನಾ ಇವಾಸ್ಮಾಭಿನಿವಾತಕವಚಾ ರಣೇ|

03167016c ಶರವರ್ಷೈರ್ಮಹದ್ಭಿರ್ಮಾಂ ಸಮಂತಾತ್ಪ್ರತ್ಯವಾರಯನ್||

ರಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವರೋ ಎನ್ನುವಂತೆ
ನಿವಾತಕವಚರು ಶರವರ್ಷಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ
ಮುತ್ತಿಗೆಹಾಕಿದರು.

03167017a ತತೋಽಹಂ ಲಘುಭಿಶ್ಚಿತ್ರೈರ್ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಪರಿಮಂತ್ರಿತೈಃ|

03167017c ವ್ಯಥಮಂ ಸಾಯಕೈರಾಶು ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಆಗ ನಾನು ಲಘುವಾದ ವಿಚಿತ್ರ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ
ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ
ವಧಿಸಿದೆನು.

03167018a ತತಃ ಸಂಪೀಡ್ಯಮಾನಾಸ್ತೇ ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಟಾ ಮಹಾಸುರಾಃ|

03167018c ಅಪೀಡಯನ್ಮಾಂ ಸಹಿತಾಃ ಶರಶೂಲಾಸಿವೃಷ್ಟಿಭಿಃ||

ಆಗ ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಟರಾದ ಆ ಮಹಾಸುರರು ನನ್ನನ್ನು ಶರ,
ಶೂಲ ಮತ್ತು ಶಿಲೆಗಳ ಮಳೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದರು.

03167019a ತತೋಽಹಮಸ್ತ್ರಮಾತಿಷ್ಠಂ ಪರಮಂ ತಿಗ್ಮತೇಜಸಂ|

03167019c ದಯಿತಂ ದೇವರಾಜಸ್ಯ ಮಾಧವಂ ನಾಮ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆಗ ನಾನು ದೇವರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಪರಮ
ತಿಗ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನ ಮಾಧವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಸ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದೆನು.

03167020a ತತಃ ಖಿಡ್ಗಾಂಸ್ತ್ರಶೂಲಾಂಶ್ಚ ತೋಮರಾಂಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03167020c ಅಸ್ತ್ರವೀರ್ಯೇಣ ಶತಧಾ ತೈರ್ಮುಕ್ತಾನಹಮಚ್ಚಿನಂ||

03167021a ಚಿತ್ವಾ ಪ್ರಹರಣಾನೈಷಾಂ ತತಸ್ತಾನಪಿ ಸರ್ವಶಃ|

03167021c ಪ್ರತ್ಯವಿಧ್ಯಮಹಂ ರೋಷಾದ್ಧಶಭಿದರ್ಶಭಿಃ ಶರೈಃ||

ಆ ಅಸ್ತ್ರದ ವೀರ್ಯದಿಂದ ನಾನು ಅವರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಸಹಸ್ರಾರು
ಖಿಡ್ಗ, ತ್ರಿಶೂಲ ಮತ್ತು ತೋಮರಗಳನ್ನು ನೂರಾರು ತುಂಡುಗಳನ್ನಾಗಿ
ಕತ್ತರಿಸಿದೆ. ಅವರ ಪ್ರಹರಣಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ನಾನು ರೋಷದಿಂದ
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹತ್ತರಂತೆ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಚುಚ್ಚಿದೆನು.

03167022a ಗಾಂಡೀವಾದ್ಧಿ ತದಾ ಸಂಖ್ಯೇ ಯಥಾ ಭ್ರಮರಪಂಕ್ತಯಃ|

03167022c ನಿಷ್ಪತಂತಿ ತಥಾ ಬಾಣಾಸ್ತನ್ ಮಾತಲಿರಪೂಜಯತ್||

ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗಾಂಡೀವದಿಂದ ಜೇನುಹುಳುಗಳ ಗುಂಪಿನಂತೆ
ಬಾಣಗಳು ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತಲಿಯು
ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದನು.

03167023a ತೇಷಾಮಪಿ ತು ಬಾಣಾಸ್ತೇ ಬಹುತ್ವಾಚ್ಚೈಲಭಾ ಇವ|

03167023c ಅವಾಕಿರನ್ಮಾಂ ಬಲವತ್ತಾನಹಂ ವ್ಯಧಮಂ ಶರೈಃ||

ಅವರು ಕೂಡ ಬಹು ಮಿಡಿತೆಗಳಂತೆ ಬಾಣಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು
ಮುಚ್ಚಿದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಅವುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಬಲದ ಶರಗಳಿಂದ
ಚದುರಿಸಿದೆನು.

03167024a ವಧ್ಯಮಾನಾಸ್ತತಸ್ತೇ ತು ನಿವಾತಕವಚಾಃ ಪುನಃ|

03167024c ಶರವರ್ಷ್ಯೈರ್ಮಹದ್ಭಿರ್ಮಾಂ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವಾರಯನ್||

ಈ ಆಕ್ರಮಣದಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿವಾತಕವಚರು ಪುನಃ ನನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ
ಶರವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು.

03167025a ಶರವೇಗಾನ್ನಿಹತ್ಯಾಹಮಸ್ತ್ರೈಃ ಶರವಿಘಾತಿಭಿಃ|

03167025c ಜ್ವಲದ್ಭಿಃ ಪರಮೈಃ ಶೀಘ್ರೈಸ್ತಾನವಿಧ್ಯಂ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ವೇಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶರಗಳನ್ನು ನಾನು ಪರಮಶೀಘ್ರವಾಗಿ
ಹೋಗಬಲ್ಲ, ಸಹಸ್ರಾರು ಜ್ವಲಿಸುವ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ತುಂಡರಿಸಿದೆನು.

03167026a ತೇಷಾಂ ಚಿನ್ನಾನಿ ಗಾತ್ರಾಣಿ ವಿಸೃಜಂತಿ ಸ್ಮ ಶೋಣಿತಂ|

03167026c ಪ್ರಾವೃಷೀವತಿವೃಷ್ಟ್ವಾನಿ ಶೃಂಗಾಣೀವ ಧರಾಭೃತಾಂ||

ಅವರ ತುಂಡಾದ ದೇಹಗಳಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿದ ರಕ್ತವು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ
ಸಿಡಿಲಾಗಿ ಸಿಲುಕಿದ ಪರ್ವತ ಶಿಖರಗಳಂತೆ ಕಂಡುಬಂದವು.

03167027a ಇಂದ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ಪರ್ಶೈರ್ವೇಗವದ್ಭಿರಜಿಹ್ಮಗೈಃ|

03167027c ಮದ್ಭಾಣೈರ್ವಧ್ಯಮಾನಾಸ್ತೇ ಸಮುದ್ವಿಗ್ನಾಃ ಸ್ಮ ದಾನವಾಃ||

ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಸಮಾನವಾದ ನನ್ನ ಶೀಘ್ರ, ನೇರವಾಗಿ ಹೋದ

ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ದಾನವರು ಉದ್ವಿಗ್ನರಾದರು.

03167028a ಶತಧಾ ಭಿನ್ನದೇಹಾಂತ್ರಾಃ ಕ್ಷೀಣಪ್ರಹರಣೌಜಸಃ|

03167028c ತತೋ ನಿವಾತಕವಚಾ ಮಾಮಯುಧ್ಯಂತ ಮಾಯಯಾ||

ಆಗ ದೇಹ ಮತ್ತು ಕರುಳುಗಳು ನೂರಾರು ತುಂಡುಗಳಾದ, ಆಯುಧ-
ಸತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಿವಾತಕವಚರು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ
ಮಾಯಾಯುಧವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧೇ ಸಪ್ತಷಷ್ಟ್ಯ ಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೂರಾರವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೬೮

ನಿವಾತಕವಚರ ಮಾಯಾಯುಧವು ಮುಂದುವರೆದುದು (೧-೩೦).

03168001 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03168001a ತತೋಽಶ್ಮ ವರ್ಷಂ ಸುಮಹತ್ಪ್ರಾ ದುರಾಸೀತ್ಸಮಂತತಃ|

03168001c ನಗಮಾತ್ರೈರ್ಮಹಾಘೋರೈಸ್ತನ್ಮಾಂ ದೃಢಮಪೀಡಯತ್||

03168002a ತದಹಂ ವಜ್ರಸಂಕಾಶೈಃ ಶರೈರಿಂದ್ರಾಸ್ತ್ರಚೋದಿತೈಃ|

03168002c ಅಚೂರ್ಣಯಂ ವೇಗವದ್ಭಿಃ ಶತಧೈಕೈಕಮಾಹವೇ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳ

ಸುರಿಮಳೆಯು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಪರ್ವತಗಳಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ
 ಘೋರವಾಗಿದ್ದ ಅವು ನನ್ನನ್ನು ಒತ್ತಿಹಿಡಿದು ಪೀಡಿಸಿದವು. ಆದರೆ
 ನಾನು ಇಂದ್ರಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತಗೊಂಡ ವಜ್ರಸಂಕಾಶ ವೇಗ
 ಶರಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ನೂರಾರು ಚೂರುಗಳನ್ನಾಗಿ
 ಪುಡಿಮಾಡಿದೆನು.

03168003a ಚೂರ್ಣ್ಯಮಾನೇಽಶ್ಮ ವರ್ಷೇ ತು ಪಾವಕಃ ಸಮಜಾಯತ|

03168003c ತತ್ರಾಶ್ಮ ಚೂರ್ಣ ಮಪತತ್ಪಾವಕಪ್ರಕರಾ ಇವ||

ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳು ಚೂರಾದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯು
 ಹುಟ್ಟಿತು, ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುಚೂರುಗಳು ಆ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಡಿಗಳಂತೆ ಬಿದ್ದವು.

03168004a ತತೋಽಶ್ಮ ವರ್ಷೇ ನಿಹತೇ ಜಲವರ್ಷಂ ಮಹತ್ತರಂ|

03168004c ಧಾರಾಭಿರಕ್ಷಮಾತ್ರಾಭಿಃ ಪ್ರಾದುರಾಸೀನ್ಮ ಮಾಂತಿಕೇ||

ಆ ಶಿಲಾವರ್ಷವು ತಣ್ಣಗಾಗಲು, ಒನಕೆಯ ಗಾತ್ರದ ಧಾರೆಗಳ
 ಮಹತ್ತರ ಜಲವರ್ಷವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು.

03168005a ನಭಸಃ ಪ್ರಚ್ಯುತಾ ಧಾರಾಸ್ತಿಗ್ಮ ವೀರ್ಯಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03168005c ಆವೃಣ್ವನ್ಸರ್ವತೋ ವ್ಯೋಮ ದಿಶಶ್ಚೋಪದಿಶಸ್ತಥಾ||

ನಭದಿಂದ ಸಹಸ್ರಾರು ಧಾರೆಗಳು ಅತಿ ಬಲದಿಂದ ಸುರಿದು ದಿಕ್ಕು
 ಉಪದಿಕ್ಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯೋಮವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ
 ಆವರಿಸಿತು.

03168006a ಧಾರಾಣಾಂ ಚ ನಿಪಾತೇನ ವಾಯೋವಿಘ್ನೋಪಶಮನೇನ ಚ|

03168006c ಗರ್ಜಿತೇನ ಚ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ನ ಪ್ರಾಚ್ಛಾಯತ ಕಿಂ ಚನ||

ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಧಾರೆಗಳು, ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಗಾಳಿ, ಮತ್ತು ದೈತ್ಯರ
ಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು.

03168007a ಧಾರಾ ದಿವಿ ಚ ಸಂಬದ್ಧಾ ವಸುಧಾಯಾಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ|

03168007c ವ್ಯಾಮೋಹಯಂತ ಮಾಂ ತತ್ರ ನಿಪತಂತ್ಯೋಽನಿಶಂ ಭುವಿ||

03168008a ತತ್ರೋಪದಿಷ್ಟಮಿಂದ್ರೇಣ ದಿವ್ಯಮಸ್ತ್ರಂ ವಿಶೋಷಣಂ|

03168008c ದೀಪ್ತಂ ಪ್ರಾಹಿಣವಂ ಘೋರಮಶುಷ್ಯತ್ತೇನ ತಜ್ಜಲಂ||

ದಿವಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ನಡುವೆ ನೀರಿನ ಧಾರೆ ಮಾತ್ರವಿತ್ತು.
ನಿರಂತರವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಧಾರೆಯು ನನ್ನನ್ನು
ಮೂರ್ಛಗೊಳಿಸಿದವು. ಆಗ ನಾನು ಇಂದ್ರನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ
ವಿಶೇಷವಾದ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೆನು. ಬಿಟ್ಟು ಘೋರವಾಗಿ
ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅದು ನೀರನ್ನು ಒಣಗಿಸಿತು.

03168009a ಹತೇಽಶ್ಮವರ್ಷೇ ತು ಮಯಾ ಜಲವರ್ಷೇ ಚ ಶೋಷಿತೇ|

03168009c ಮುಮುಚುರ್ದಾನವಾ ಮಾಯಾಮಗ್ನಿಂ ವಾಯುಂ ಚ ಮಾನದ||

ಮಾನದ ! ಶಿಲಾವರ್ಷವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ನಾನು ಜಲಾವರ್ಷವನ್ನೂ
ಒಣಗಿಸಲು ದಾನವರು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ವಾಯುವನ್ನು
ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿದರು.

03168010a ತತ್ರೋಽಹಮಗ್ನಿಂ ವ್ಯಧಮಂ ಸಲಿಲಾಸ್ತ್ರೇಣ ಸರ್ವಶಃ|

03168010c ಶೈಲೇನ ಚ ಮಹಾಸ್ತ್ರೇಣ ವಾಯೋವೇಗಮಧಾರಯಂ||

ಆಗ ನಾನು ಎಲ್ಲ ಬೆಂಕಿಯನ್ನೂ ಸಲಿಲಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಆರಿಸಿದೆನು ಮತ್ತು
ಮಹಾ ಶೈಲಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ವಾಯುವಿನ ವೇಗವನ್ನು ತಡೆದೆನು.

03168011a ತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಹತಾಯಾಂ ತು ದಾನವಾ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಾಃ|

03168011c ಪ್ರಾಕುರ್ವನ್ವಿವಿಧಾ ಮಾಯಾ ಯೌಗಪದ್ಯೇನ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನೂ ಎದುರಿಸಲು, ಯುದ್ಧದುರ್ಮದರಾದ
ದಾನವರು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ವಿವಿಧ ಮಾಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು.

03168012a ತತೋ ವರ್ಷಂ ಪ್ರಾದುರಭೂತ್ಸುಮಹಲ್ಲೋಮಹರ್ಷಣಂ|

03168012c ಅಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಘೋರರೂಪಾಣಾಮಗ್ನೇರ್ವಾಯೋಸ್ತಥಾಶ್ಮನಾಂ||

ಆಗ ಅತಿದೊಡ್ಡದಾದ, ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವ, ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಘೋರರೂಪದ
ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು ಮತ್ತು ಶಿಲೆಗಳ ಮಳೆಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು.

03168013a ಸಾ ತು ಮಾಯಾಮಯೀ ವೃಷ್ಟಿಃ ಪೀಡಯಾಮಾಸ ಮಾಂ ಯುಧಿ|

03168013c ಅಥ ಘೋರಂ ತಮಸ್ತೀವ್ರಂ ಪ್ರಾದುರಾಸೀತ್ಸಮಂತತಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆ ಮಾಯಾಮಯಿ ಮಳೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸಲು,
ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಘೋರವಾದ ಕತ್ತಲೆಯುಂಟಾಯಿತು.

03168014a ತಮಸಾ ಸಂವೃತೇ ಲೋಕೇ ಘೋರೇಣ ಪರುಷೇಣ ಚ|

03168014c ತುರಗಾ ವಿಮುಖಾಶ್ಚಾಸನ್ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಪಿ ಮಾತಲಿಃ||

ಲೋಕವು ಘೋರವಾದ ದಟ್ಟವಾದ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಆವೃತಗೊಳ್ಳಲು

ಕುದುರೆಗಳು ಹಿಂದೆಸರಿದವು ಮತ್ತು ಮಾತಲಿಯು ಮುಕ್ಕರಿಸಿದನು.

03168015a ಹಸ್ತಾಧಿರಣ್ಮಯಶ್ಚಾಸ್ಯ ಪ್ರತೋದಃ ಪ್ರಾಪತದ್ಭುವಿ|

03168015c ಅಸಕೃಚ್ಚಾಹ ಮಾಂ ಭೀತಃ ಕ್ವಾಸೀತಿ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಬಂಗಾರದ ಬಾರಿಕೋಲು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ಭೀತನಾಗಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೆ? ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೆ? ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳತೊಡಗಿದನು.

03168016a ಮಾಂ ಚ ಭೀರಾವಿಶತ್ತೀವ್ರಾ ತಸ್ಮಿನ್ವಿಗತಚೇತಸಿ|

03168016c ಸ ಚ ಮಾಂ ವಿಗತಜ್ಞಾನಃ ಸಂತ್ರಸ್ತ ಇದಮಬ್ರವೀತ್||

ಹೀಗೆ ಅವನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ ತೀವ್ರವಾದ ಭೀತಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯಿತು. ವಿಗತಜ್ಞಾನನಾದ ಅವನು ನಡುಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು:

03168017a ಸುರಾಣಾಮಸುರಾಣಾಂ ಚ ಸಂಗ್ರಾಮಃ ಸುಮಹಾನಭೂತ್|

03168017c ಅಮೃತಾರ್ಥೇ ಪುರಾ ಪಾರ್ಥ ಸ ಚ ದೃಷ್ಟೋ ಮಯಾನಘ||

“ಅನಘ! ಪಾರ್ಥ! ಹಿಂದೆ ಅಮೃತಕ್ಕಾಗಿ ಸುರಾಸುರರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಹಾ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ.

03168018a ಶಂಬರಸ್ಯ ವಧೇ ಚಾಪಿ ಸಂಗ್ರಾಮಃ ಸುಮಹಾನಭೂತ್|

03168018c ಸಾರಥ್ಯಂ ದೇವರಾಜಸ್ಯ ತತ್ರಾಪಿ ಕೃತವಾನಹಂ||

ಶಂಬರನ ವಧೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮಹಾ ಸಂಗ್ರಾಮವು ನಡೆಯಿತು.

ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನಾನು ದೇವರಾಜನ ಸಾರಥ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೆನು.

03168019a ತಥೈವ ವೃತ್ರಸ್ಯ ವಧೇ ಸಂಗೃಹೀತಾ ಹಯಾ ಮಯಾ|

03168019c ವೈರೋಚನೇರ್ಮಯಾ ಯುದ್ಧಂ ದೃಷ್ಟಂ ಚಾಪಿ ಸುದಾರುಣಂ||

ಹೀಗೆ ವೃತ್ರನ ವಧೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾನೇ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದೆ.

ವೈರೋಚನನ ಸುದಾರುಣ ಯುದ್ಧವನ್ನೂ ಕೂಡ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

03168020a ಏತೇ ಮಯಾ ಮಹಾಘೋರಾಃ ಸಂಗ್ರಾಮಾಃ ಪರ್ಯಪಾಸಿತಾಃ|

03168020c ನ ಚಾಪಿ ವಿಗತಜ್ಞಾನೋ ಭೂತಪೂರ್ವೋಽಸ್ಮಿ ಪಾಂಡವ||

ಈ ಎಲ್ಲ ಮಹಾಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ನಾನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ನಾನು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.

03168021a ಪಿತಾಮಹೇನ ಸಂಹಾರಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ವಿಹಿತೋ ಧ್ರುವಂ|

03168021c ನ ಹಿ ಯುದ್ಧಮಿದಂ ಯುಕ್ತಮನ್ಯತ್ರ ಜಗತಃ ಕ್ಷಯಾತ್||

ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಪಿತಾಮಹನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಂಹಾರವನ್ನು ವಿಧಿಸಿರಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಯುದ್ಧವು ಜಗತ್ತಿನ ಕ್ಷಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಿದೆ.”

03168022a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಂಸ್ತಭ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ|

03168022c ಮೋಹಯಿಷ್ಯನ್ದಾನವಾನಾಮಹಂ ಮಾಯಾಮಯಂ ಬಲಂ||

ಅವನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡೆನು ಮತ್ತು ದಾನವರ ಮಾಯಾಮಯ ಬಲವನ್ನು

ಸೋಲಿಸಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆನು.

03168023a ಅಬ್ರುವಂ ಮಾತಲಿಂ ಭೀತಂ ಪಶ್ಯ ಮೇ ಭುಜಯೋರ್ಬಲಂ|

03168023c ಅಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಚ ಪ್ರಭಾವಂ ಮೇ ಧನುಷೋ ಗಾಂಡಿವಸ್ಯ ಚ||

ಭೀತನಾಗಿದ್ದ ಮಾತಲಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು: “ನನ್ನ ಭುಜಗಳ ಬಲವನ್ನು, ನನ್ನ ಗಾಂಡಿವಧನುಸ್ಸನ್ನೂ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ನೋಡು !

03168024a ಅದ್ಯಾಸ್ತ್ರಮಾಯಯೈತೇಷಾಂ ಮಾಯಾಮೇತಾಂ ಸುದಾರುಣಾಂ|

03168024c ವಿನಿಹನ್ಮಿ ತಮಶ್ಚೋಗ್ರಂ ಮಾ ಭೈಃ ಸೂತ ಸ್ಥಿರೋ ಭವ||

ಇಂದು ನನ್ನ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಈ ಸುದಾರುಣ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಉಗ್ರ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತೇನೆ. ಸೂತ ! ಸ್ಥಿರವಾಗಿರು !”

03168025a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಹಮಸ್ಯ ಜಮಸ್ತ್ರಮಾಯಾಂ ನರಾಧಿಪ|

03168025c ಮೋಹನೀಂ ಸರ್ವಶತ್ರುಣಾಂ ಹಿತಾಯ ತ್ರಿದಿವೌಕಸಾಂ||

ನರಾಧಿಪ ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ನಾನು ದೇವತೆಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಮೋಹಿಸುವ ಮೋಹಿನೀ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೆನು.

03168026a ಪೀಡ್ಯಮಾನಾಸು ಮಾಯಾಸು ತಾಸು ತಾಸ್ವಸುರೇಶ್ವರಾಃ|

03168026c ಪುನರ್ಬಹುವಿಧಾ ಮಾಯಾಃ ಪ್ರಾಕುರ್ವನ್ನಮಿತೌಜಸಃ||

ಈ ಮಾಯೆಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಆ ಅಮಿತೌಜಸ ಅಸುರೇಶ್ವರರು ಪುನಃ ಬಹುವಿಧದ ಮಾಯೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು.

03168027a ಪುನಃ ಪ್ರಕಾಶಮಭವತ್ತಮಸಾ ಗ್ರಸ್ಯತೇ ಪುನಃ|

03168027c ವ್ರಜತ್ಯದರ್ಶನಂ ಲೋಕಃ ಪುನರಪ್ಸು ನಿಮಜ್ಜತಿ||

ಈಗ ಬೆಳಕಾದರೆ ಪುನಃ ಕತ್ತಲೆಯು ಅದನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಲೋಕವು ಅದೃಶ್ಯವಾದರೆ ಪುನಃ ಅದು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

03168028a ಸುಸಂಗೃಹೀತೈರ್ಹರಿಭಿಃ ಪ್ರಕಾಶೇ ಸತಿ ಮಾತಲಿಃ|

03168028c ವ್ಯಚರತ್ಸ್ಯಂದನಾಗ್ರೈಣ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಲೋಮಹರ್ಷಣೇ||

ಬೆಳಕಾದಾಗ ಮಾತಲಿಯು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕುದುರೆಗಳಿರುವ ರಥವನ್ನು ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಕಡೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದನು.

03168029a ತತಃ ಪರ್ಯಪತನ್ನುಗ್ರಾ ನಿವಾತಕವಚಾ ಮಯಿ|

03168029c ತಾನಹಂ ವಿವರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಾಹಿಣ್ವಂ ಯಮಸಾದನಂ||

ಆಗ ಉಗ್ರ ನಿವಾತಕವಚರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು, ಮತ್ತು ನಾನು ತೆರವು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅವರನ್ನು ಯಮಸಾದನಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿದೆನು.

03168030a ವರ್ತಮಾನೇ ತಥಾ ಯುದ್ಧೇ ನಿವಾತಕವಚಾಂತಕೇ|

03168030c ನಾಪಶ್ಯಂ ಸಹಸಾ ಸರ್ವಾನ್ದಾನವಾನ್ಮಾಯಯಾವೃತಾನ್||

ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿವಾತಕವಚರ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ತಕ್ಷಣವೇ ಎಲ್ಲ ದಾನವರೂ ಮಾಯೆಯಿಂದ

ಆವೃತರಾಗಿ ಕಾಣದಂತಾದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧೇ ಮಾಯಾಯುದ್ಧೇ
ಅಷ್ಟಷಷ್ಟ್ಯ ಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾಯಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ನೂರಾಅರವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೬೯

ನಿವಾತಕವಚರ ವಿನಾಶ (೧-೩೫).

03169001 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03169001a ಅದೃಶ್ಯಮಾನಾಸ್ತೇ ದೈತ್ಯಾ ಯೋಧಯಂತಿ ಸ್ಮ ಮಾಯಯಾ|

03169001c ಅದೃಶ್ಯಾನ್ ಅಸ್ತವೀರ್ಯೇಣ ತಾನಪ್ಯಹಮಯೋಧಯಂ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ಆ ದೈತ್ಯರು ನನ್ನೊಡನೆ
ಮಾಯೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು; ಆದರೆ ನಾನು
ಆದೃಶ್ಯವಾಗಿರುವವರೊಡನೆ ಅಸ್ತವೀರ್ಯದಿಂದ ಹೋರಾಡಿದೆನು.

03169002a ಗಾಂಡೀವಮುಕ್ತಾ ವಿಶಿಖಾಃ ಸಮ್ಯಗಸ್ತ್ರಪ್ರಚೋದಿತಾಃ|

03169002c ಅಚ್ಚಿಂದನ್ನುತ್ತಮಾಂಗಾನಿ ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಸ್ಮ ತೇಽಭವನ್||

ಗಾಂಡೀವದಿಂದ ಬಿಟ್ಟ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತ

ಬಾಣಗಳು ಅವರ ಶಿರಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇದ್ದವೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ತುಂಡರಿಸಿದವು.

03169003a ತತೋ ನಿವಾತಕವಚಾ ವಧ್ಯಮಾನಾ ಮಯಾ ಯುಧಿ|

03169003c ಸಂಹೃತ್ಯ ಮಾಯಾಂ ಸಹಸಾ ಪ್ರಾವಿಶನ್ಪುರಮಾತ್ಮನಃ||

ಆಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ನಿವಾತಕವಚರು ಒಮ್ಮೆಗೇ
ಮಾಯೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ತಮ್ಮ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

03169004a ವ್ಯಪಯಾತೇಷು ದೈತ್ಯೇಷು ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತೇ ಚ ದರ್ಶನೇ|

03169004c ಅಪಶ್ಯಂ ದಾನವಾಂಸ್ತತ್ರ ಹತಾಂ ಶತಸಹಸ್ರಶಃ||

ದೈತ್ಯರು ಹೋಗಿ ಪುನ ಕಾಣಿಸುವಂತಾದಾಗ ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಹತರಾಗಿದ್ದ
ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರು ದಾನವರನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

03169005a ವಿನಿಷ್ಟಿಷ್ಟಾನಿ ತತ್ರೈಷಾಂ ಶಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ|

03169005c ಕೂಟಶಃ ಸ್ಮ ಪ್ರದೃಶ್ಯಂತೇ ಗಾತ್ರಾಣಿ ಕವಚಾನಿ ಚ||

ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಶಸ್ತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಆಭರಣಗಳು ಚದುರಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು;
ದೇಹಗಳು ಮತ್ತು ಕವಚಗಳು ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದು
ಕಂಡುಬಂದಿತು.

03169006a ಹಯಾನಾಂ ನಾಂತರಂ ಹ್ಯಾಸೀತ್ಪದಾದ್ವಿಚಲಿತುಂ ಪದಂ|

03169006c ಉತ್ಪತ್ಯ ಸಹಸಾ ತಸ್ಥುರಂತರಿಕ್ಷಗಮಾಸ್ತತಃ||

ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಚಲಿಸಲೂ ಸ್ಥಳವಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆಲೇ

ಹಾರಿ ಅವು ಅಂತರಿಕ್ಷಗಾಮಿಗಳಾದವು.

03169007a ತತೋ ನಿವಾತಕವಚಾ ವ್ಯೋಮ ಸಂಚಾದ್ಯ ಕೇವಲಂ|

03169007c ಅದೃಶ್ಯಾ ಹ್ಯಭ್ಯವರ್ತಂತ ವಿಸ್ತುಜಂತಃ ಶಿಲೋಚ್ಚಯಾನ್||

ಆಗ ನಿವಾತಕವಚರೂ ಕೂಡ ಇಡೀ ವ್ಯೋಮವನ್ನು ತುಂಬಿ,
ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿಯೇ ದೊಡ್ಡ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಬೀರಿ ಆಕ್ರಮಣಮಾಡಿದರು.

03169008a ಅಂತರ್ಭೂಮಿಗತಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಹಯಾನಾಂ ಚರಣಾನ್ಯಥ|

03169008c ನ್ಯಗೃಹ್ಣನ್ದಾನವಾ ಘೋರಾ ರಥಚಕ್ರೇ ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಭೂಮಿಯ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವು ಘೋರ
ದಾನವರು ಕುದುರೆಗಳ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರಥಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಎಳೆದು
ತಡೆದರು.

03169009a ವಿನಿಗೃಹ್ಯ ಹರೀನಶ್ವಾನ್ವಥಂ ಚ ಮಮ ಯುಧ್ಯತಃ|

03169009c ಸರ್ವತೋ ಮಾಮಚಿನ್ವಂತ ಸರಥಂ ಧರಣೀಧರೈಃ||

03169010a ಪರ್ವತೈರುಪಚೀಯದ್ಭಿಃ ಪತಮಾನ್ಯೈಸ್ತಥಾಪರೈಃ|

03169010c ಸ ದೇಶೋ ಯತ್ರ ವರ್ತಾಮ ಗುಹೇವ ಸಮಪದ್ಯತ||

ಆ ಹರಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ರಥವನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಅವರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದ ರಥದೊಡನೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ
ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಮುಚ್ಚಿ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಹಾಕಿದರು.
ಬಿದ್ದಿರುವ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ನಾವಿರುವ
ಪ್ರದೇಶವು ಗುಹೆಯಂತೆ ಆಯಿತು.

03169011a ಪರ್ವತೈಶ್ವಾನ್ಯದ್ಯಮಾನೋಽಹಂ ನಿಗೃಹೀತೈಶ್ಚ ವಾಜಿಭಿಃ|

03169011c ಅಗಚ್ಚಂ ಪರಮಾಮಾರ್ತಿಂ ಮಾತಲಿಸ್ತದಲಕ್ಷಯತ್||

03169012a ಲಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ತು ಮಾಂ ಭೀತಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್|

03169012c ಅರ್ಜುನಾರ್ಜುನ ಮಾ ಭೈಸ್ತ್ವಂ ವಜ್ರಮಸ್ತ್ರಮುದೀರಯ||

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು, ಕುದುರೆಗಳು ಚಲಿಸಲಾಗದಿರುವಾಗ ನಾನು ಪರಮ ಚಿಂತಿತನಾದೆನು. ನಾನು ಹೆದರಿದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಾತಲಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಅರ್ಜುನ! ಅರ್ಜುನ! ಹೆದರಬೇಡ! ಈಗ ವಜ್ರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಡು!”

03169013a ತತೋಽಹಂ ತಸ್ಯ ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಜ್ರಮುದೀರಯಂ|

03169013c ದೇವರಾಜಸ್ಯ ದಯಿತಂ ವಜ್ರಮಸ್ತ್ರಂ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ದೇವರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಜ್ರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆನು.

03169014a ಅಚಲಂ ಸ್ಥಾನಮಾಸಾದ್ಯ ಗಾಂಡೀವಮನುಮಂತ್ರ್ಯ ಚ|

03169014c ಅಮುಂಚಂ ವಜ್ರಸಂಸ್ಪರ್ಶಾನಾಯಸಾನ್ನಿಶಿತಾಂ ಶರಾನ್||

ಅಚಲವಾದ ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ಆವೃತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೇರಿ ವಜ್ರದ ಪರಿಣಾಮವುಳ್ಳ ಹರಿತ ಉಕ್ಕಿನ ಶರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆನು.

03169015a ತತೋ ಮಾಯಾಶ್ಚ ತಾಃ ಸರ್ವಾ ನಿವಾತಕವಚಾಂಶ್ಚ ತಾನ್|

03169015c ತೇ ವಜ್ರಚೋದಿತಾ ಬಾಣಾ ವಜ್ರಭೂತಾಃ ಸಮಾವಿಶನ್||

ವಜ್ರದಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತ ಆ ಬಾಣಗಳು ವಜ್ರದಂತೆಯೇ ಆಗಿ
ನಿವಾತಕವಚರ ಆ ಎಲ್ಲ ಮಾಯೆಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿದವು.

03169016a ತೇ ವಜ್ರವೇಗಾಭಿಹತಾ ದಾನವಾಃ ಪರ್ವತೋಪಮಾಃ|

03169016c ಇತರೇತರಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯ ನ್ಯಪತನ್ವುಧಿವೀತಲೇ||

ಆ ವೇಗವಾದ ವಜ್ರಗಳ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಪರ್ವತೋಪಮ
ದಾನವರು ಇತರರನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರು.

03169017a ಅಂತರ್ಭೂಮೌ ತು ಯೇಽಗೃಹ್ಣನ್ದಾನವಾ ರಥವಾಜಿನಃ|

03169017c ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯ ತಾನ್ಬಾಣಾಃ ಪ್ರಾಹಿಣ್ವನ್ಯಮಸಾದನಂ||

ಆ ಬಾಣಗಳು ಭೂಮಿಯ ಒಳಗೆ ಇದ್ದು ರಥ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ
ದಾನವರನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ಯಮಸಾದನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದವು.

03169018a ಹತೈರ್ನಿವಾತಕವಚೈರ್ನಿರಸ್ತೈಃ ಪರ್ವತೋಪಮೈಃ|

03169018c ಸಮಾಚ್ಚಾದ್ಯತ ದೇಶಃ ಸ ವಿಕೀರ್ಣೈರಿವ ಪರ್ವತೈಃ||

ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಚದುರಿದ ಪರ್ವತಗಳಂತೆ ಪರ್ವತೋಪಮ
ನಿವಾತಕವಚರ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಶವಗಳಿಂದ
ತುಂಬಿಹೋಯಿತು.

03169019a ನ ಹಯಾನಾಂ ಕ್ಷತಿಃ ಕಾ ಚಿನ್ನ ರಥಸ್ಯ ನ ಮಾತಲೇಃ|

03169019c ಮಮ ಚಾದ್ಯಶ್ಯತ ತದಾ ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್||

ಆದರೆ ಕುದುರೆಗಳಾಗಲೀ, ರಥವಾಗಲೀ, ಮಾತಲಿಯಾಗಲೀ ಅಥವಾ

ನಾನಾಗಲೀ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಚ್ಯುತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು
ಅದ್ಭುತವೇ ನಡೆಯಿತು.

03169020a ತತೋ ಮಾಂ ಪ್ರಹಸನ್ನಾಜನ್ಮಾತಲಿಃ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ|

03169020c ನೈತದರ್ಜುನ ದೇವೇಷು ತ್ವಯಿ ವೀರ್ಯಂ ಯದೀಕ್ಷ್ಯತೇ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಮಾತಲಿಯು ನಗುತ್ತಾ ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಅರ್ಜುನ!
ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವೀರ್ಯವು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ.”

03169021a ಹತೇಷ್ಟಸುರಸಂಘೇಷು ದಾರಾಸ್ತೇಷಾಂ ತು ಸರ್ವಶಃ|

03169021c ಪ್ರಾಕ್ರೋಶನ್ನಗರೇ ತಸ್ಮಿನ್ಯಥಾ ಶರದಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಃ||

ಆ ಅಸುರರ ಗುಂಪುಗಳು ಹತರಾಗಲು ಅವರ ಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರೂ
ನಗರದಲ್ಲಿ ಶರದ್ಯತುವಿನ ಸಾರಂಗಗಳಂತೆ ರೋದಿಸತೊಡಗಿದರು.

03169022a ತತೋ ಮಾತಲಿನಾ ಸಾರ್ಥಮಹಂ ತತ್ಪುರಮಭ್ಯಯಾಂ|

03169022c ತ್ರಾಸಯನ್ವಥಘೋಷೇಣ ನಿವಾತಕವಚಸ್ತ್ರಿಯಃ||

ಮಾತಲಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾನು ನಿವಾತಕವಚ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು
ರಥಘೋಷದಿಂದ ನಡುಗಿಸುತ್ತಾ ಆ ಪುರದೊಳಗೆ ಹೋದೆನು.

03169023a ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಶಸಾಹಸ್ರಾನ್ಮಯೂರಸದೃಶಾನ್ ಹಯಾನ್|

03169023c ರಥಂ ಚ ರವಿಸಂಕಾಶಂ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ನಣಶಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ||

ಹತ್ತುಸಾವಿರ ನವಿಲಿನ ಬಣ್ಣಗಳ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರವಿಸಂಕಾಶ
ರಥವನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಓಡಿದರು.

03169024a ತಾಭಿರಾಭರಣೈಃ ಶಬ್ಧಸ್ತಾಸಿತಾಭಿಃ ಸಮೀರಿತಃ|

03169024c ಶಿಲಾನಾಮಿವ ಶೈಲೇಷು ಪತಂತೀನಾಮಭೂತ್ತದಾ||

ಆಭರಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ವಿಭೀತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾಡಿದ ಶಬ್ಧವು ಪರ್ವತದಿಂದ ಹಾಸಿಗಲ್ಲುಗಳು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕೇಳಿಸಿದವು.

03169025a ವಿತ್ರಸ್ತಾ ದೈತ್ಯನಾರ್ಯಸ್ತಾಃ ಸ್ವಾನಿ ವೇಶ್ವಾನ್ಯಥಾವಿಶನ್|

03169025c ಬಹುರತ್ನವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಶಾತಕುಂಭಮಯಾನಿ ಚ||

ಬೆದರಿ ನಡುಗುತ್ತ ಆ ದೈತ್ಯನಾರಿಯರು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬಹುರತ್ನಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಬಂಗಾರದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

03169026a ತದದ್ಭುತಾಕಾರಮಹಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಗರಮುತ್ತಮಂ|

03169026c ವಿಶಿಷ್ಟಂ ದೇವನಗರಾದಪೃಚ್ಛಂ ಮಾತಲಿಂ ತತಃ||

ಆ ಅದ್ಭುತಾಕಾರದ, ದೇವನಗರವನ್ನೂ ಮೀರಿದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಉತ್ತಮ ನಗರವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಮಾತಲಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು:

03169027a ಇದಮೇವಂವಿಧಂ ಕಸ್ಮಾದ್ದೇವತಾ ನಾವಿಶಂತ್ಯುತ|

03169027c ಪುರಂದರಪುರಾದ್ಧೀದಂ ವಿಶಿಷ್ಟಮಿತಿ ಲಕ್ಷಯೇ||

“ದೇವತೆಗಳು ಏಕೆ ಈ ಅಮೋಘ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ? ಇದು ಪುರಂದರನ ಪುರಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”

03169028 ಮಾತಲಿರುವಾಚ|

03169028a ಆಸೀದಿದಂ ಪುರಾ ಪಾರ್ಥ ದೇವರಾಜಸ್ಯ ನಃ ಪುರಂ|

03169028c ತತೋ ನಿವಾತಕವಚೈರಿತಃ ಪ್ರಚ್ಯಾವಿತಾಃ ಸುರಾಃ||

ಮಾತಲಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾರ್ಥ ! ಇದು ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ದೇವರಾಜನದೇ ಪುರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಿವಾತಕವಚರಿಂದ ಸುರರು ಹೊರಗಟ್ಟಲಟ್ಟಿದ್ದರು.

03169029a ತಪಸ್ತಪ್ತ್ವಾ ಮಹತ್ತೀವ್ರಂ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಚ ಪಿತಾಮಹಂ|

03169029c ಇದಂ ವೃತಂ ನಿವಾಸಾಯ ದೇವೇಭ್ಯಶ್ಚಾ ಭಯಂ ಯುಧಿ||

ಅವರು ಮಹಾತೀವ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿ ಪಿತಾಮಹನ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಅಭಯವೇ ಅವರ ವರವಾಗಿತ್ತು.

03169030a ತತಃ ಶಕ್ರೇಣ ಭಗವಾನ್ಸ್ವ ಯಂಭೂರಭಿಚೋದಿತಃ|

03169030c ವಿಧತ್ತಾಂ ಭಗವಾನತ್ರೇತ್ಯಾತ್ಮನೋ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ||

ಆಗ ಶಕ್ರನು ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಯಂಭುವಿನ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕನು. “ಭಗವಾನ್ ! ನಿನ್ನದೇ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸು !”

03169031a ತತ ಉಕ್ತೋ ಭಗವತಾ ದಿಷ್ಟಮತ್ರೇತಿ ವಾಸವಃ|

03169031c ಭವಿತಾಂತಸ್ತ್ವಮೇವೈಷಾಂ ದೇಹೇನಾನ್ಯೇನ ವೃತ್ರಹನ್||

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೈವದಂತಾಗುವುದನ್ನು ಭಗವಾನನು ವಾಸವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ವೃತ್ರಹನ್ ! ನೀನೇ ಇವರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

ಆದರೆ ಬೇರೆಯೇ ದೇಹದಲ್ಲಿ!”

03169032a ತತ ಏಷಾಂ ವಧಾರ್ಥಾಯ ಶಕ್ರೋಽಸ್ತ್ರಾಣಿ ದದೌ ತವ|

03169032c ನ ಹಿ ಶಕ್ಯಾಃ ಸುರೈರ್ಹಂತುಂ ಯ ಏತೇ ನಿಹತಾಸ್ವ ಯಾ||

ಆದುದರಿಂದ ಇವರ ವಧೆಗಾಗಿ ಶಕ್ರನು ನಿನಗೆ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು.

ನೀನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಇವರನ್ನು ಸುರರು ಸಂಹರಿಸಲು

ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03169033a ಕಾಲಸ್ಯ ಪರಿಣಾಮೇನ ತತಸ್ತ್ವ ಮಿಹ ಭಾರತ|

03169033c ಏಷಾಮಂತಕರಃ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತತ್ತ್ವ ಯಾ ಚ ಕೃತಂ ತಥಾ||

ಭಾರತ! ಕಾಲದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಇವರನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ನೀನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ಕೂಡ.

03169034a ದಾನವಾನಾಂ ವಿನಾಶಾರ್ಥಂ ಮಹಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಮಹದ್ಬಲಂ|

03169034c ಗ್ರಾಹಿತಸ್ತ್ವಂ ಮಹೇಂದ್ರೇಣ ಪುರುಷೇಂದ್ರ ತದುತ್ತಮಂ||

ಪುರುಷೇಂದ್ರ! ದಾನವರ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಮಹೇಂದ್ರನು ನಿನಗೆ

ಉತ್ತಮವಾದ, ಮಹಾಬಲವಾದ ಮಹಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು.””

03169035 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03169035a ತತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ನಗರಂ ದಾನವಾಂಶ್ಚ ನಿಹತ್ಯ ತಾನ್|

03169035c ಪುನರ್ಮಾತಲಿನಾ ಸಾರ್ಥಮಗಚ್ಛಂ ದೇವಸದ್ಮ ತತ್||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ ದಾನವರನ್ನು

ಕೊಂದು ಪುನಃ ಮಾತಲಿಯೊಂದಿಗೆ ದೇವಪೀಠಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧೇ ಏಕೋನಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೂರಾರವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೭೦

ಹಿರಣ್ಯಪುರಿಯ ನಾಶ

ಹಿರಣ್ಯಪುರಿಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ನಾಶಪಡಿಸಿದುದು (೧-೫೯).

ವಿಜಯಿಯಾಗಿ ಮರಳಿದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸತ್ಕಾರ (೬೦-೬೯).

03170001 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03170001a ನಿವರ್ತಮಾನೇನ ಮಯಾ ಮಹದ್ಧೃಷ್ಟಂ ತತೋಽಪರಂ|

03170001c ಪುರಂ ಕಾಮಚರಂ ದಿವ್ಯಂ ಪಾವಕಾರ್ಕಸಮಪ್ರಭಂ||

03170002a ದ್ರುಮೈ ರತ್ನಮಯೈಶ್ಚೈತ್ಯೈರ್ಭಾಸ್ವರೈಶ್ಚ ಪತತ್ರಿಭಿಃ|

03170002c ಪೌಲೋಮೈಃ ಕಾಲಕೇಯೈಶ್ಚ ನಿತ್ಯಹೃಷ್ಟೈರಧಿಷ್ಠಿತಂ||

03170003a ಗೋಪುರಾಟ್ಪಾಲಕೋಪೇತಂ ಚತುರ್ಧ್ವಾರಂ ದುರಾಸದಂ|

03170003c ಸರ್ವರತ್ನಮಯಂ ದಿವ್ಯಮದ್ಭುತೋಪಮದರ್ಶನಂ||

03170003e ದ್ರುಮೈಃ ಪುಷ್ಪಫಲೋಪೇತೈರ್ದಿವ್ಯರತ್ನಮಯೈರ್ವೃತಂ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು

ದಿವ್ಯವಾದ, ಮನಬಂದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ, ಅಗ್ನಿ ಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸಮನಾದ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ರತ್ನಮಯ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಪಕ್ಷಿಗಳ, ನಿತ್ಯವೂ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುವ ಪೌಲೋಮ ಕಾಲಕೇಯರಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ಅಭೇದ್ಯವಾದ ಗೋಪುರಗಳಿಂದ, ನಾಲ್ಕು ದುರಾಸದ ದ್ವಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಸರ್ವರತ್ನಮಯವಾದ, ದಿವ್ಯವಾಗಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ, ಪುಷ್ಪಫಲಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ದಿವ್ಯರತ್ನಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹಾಪುರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

03170004a ತಥಾ ಪತತ್ರಿಭಿರ್ದಿವ್ಯೈರುಪೇತಂ ಸುಮನೋಹರೈಃ|

03170004c ಅಸುರೈರ್ನಿತ್ಯಮುದಿತೈಃ ಶೂಲರ್ಷ್ವಿಮುಸಲಾಯುಧೈಃ||

03170004e ಚಾಪಮುದ್ಗರಹಸ್ತೈಶ್ಚ ಸ್ವಗ್ವಿಭಿಃ ಸರ್ವತೋ ವೃತಂ||

ಅದು ಸುಮನೋಹರ ದಿವ್ಯಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ನಿತ್ಯವೂ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುವ, ಶೂಲ, ಈಟಿ, ಮುಸಲಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಾರಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವ, ಚಾಪಮುದ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಅಸುರರಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ತುಂಬಿತ್ತು.

03170005a ತದಹಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಪುರಮದ್ಭುತದರ್ಶನಂ|

03170005c ಅಪೃಚ್ಛಂ ಮಾತಲಿಂ ರಾಜನ್ಕಿಮಿದಂ ದೃಶ್ಯತೇತಿ ವೈ||

ರಾಜನ್! ನೋಡಲು ಅದ್ಭುತವಾಗಿದ್ದ ದೈತ್ಯರ ಆ ಪುರವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಮಾತಲಿಯನ್ನು “ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಇದೇನಿದು?” ಎಂದು

ಕೇಳಿದನು.

03170006 ಮಾತಲಿರುವಾಚ|

03170006a ಪುಲೋಮಾ ನಾಮ ದೈತೇಯೀ ಕಾಲಕಾ ಚ ಮಹಾಸುರೀ|

03170006c ದಿವ್ಯಂ ವರ್ಷ ಸಹಸ್ರಂ ತೇ ಚೇರತುಃ ಪರಮಂ ತಪಃ||

03170006e ತಪಸೋಽಂತೇ ತತಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಯಂಭೂರದದಾದ್ವರಂ||

ಮಾತಲಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಪುಲೋಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾಸುರೀ ದೈತ್ಯಿಯು ಸಹಸ್ರ ದಿವ್ಯವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಪರಮ ತಪವನ್ನು ನಡೆಸಿದಳು. ತಪಸ್ಸಿನ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಭುವು ಅವಳಿಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತನು.

03170007a ಅಗೃಹ್ಣೀತಾಂ ವರಂ ತೇ ತು ಸುತಾನಾಮಲ್ಪದುಃಖಿತಾಂ|

03170007c ಅವಧ್ಯತಾಂ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸುರರಾಕ್ಷಸಪನ್ನಗೈಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವಳು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಪವೇ ದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸಲಿ, ಸುರ-ರಾಕ್ಷಸ-ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಅವಧ್ಯರಾಗಲಿ ಎಂದು ವರವನ್ನು ಬೇಡಿದಳು.

03170008a ರಮಣೀಯಂ ಪುರಂ ಚೇದಂ ಖಚರಂ ಸುಕೃತಪ್ರಭಂ|

03170008c ಸರ್ವರತ್ನೈಃ ಸಮುದಿತಂ ದುರ್ಧರ್ಷಮಮರೈರಪಿ||

03170008e ಸಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಗಣೈಃ ಪನ್ನಗಾಸುರರಾಕ್ಷಸೈಃ||

03170009a ಸರ್ವಕಾಮಗುಣೋಪೇತಂ ವೀತಶೋಕಮನಾಮಯಂ|

03170009c ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾಲಕೇಯಕೃತೇ ಕೃತಂ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ರಮಣೀಯವಾದ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ, ಸುಕೃತ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ, ಸರ್ವರತ್ನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ, ಅಮರರಿಗೂ, ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಪನ್ನಗ-ಅಸುರ-ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ದುರ್ಧರ್ಷವಾದ, ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ, ಶೋಕವನ್ನು ನೀಗುವ, ಅನಾಮಯ ಈ ಪುರಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಾಲಕೇಯರಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.

03170010a ತದೇತತ್ಪಚರಂ ದಿವ್ಯಂ ಚರತ್ಯಮರವರ್ಜಿತಂ|

03170010c ಪೌಲೋಮಾಧ್ಯುಷಿತಂ ವೀರ ಕಾಲಕೇಯೈಶ್ಚ ದಾನವೈಃ||

ಅಮರರಿಗೆ ವರ್ಜಿತವಾದ ಈ ದಿವ್ಯ ಆಕಾಶಗಾಮಿಯಲ್ಲಿ ವೀರ ಪೌಲೋಮ ಕಾಲಕೇಯ ದಾನವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

03170011a ಹಿರಣ್ಯಪುರಮಿತ್ಯೇತತ್ಪ್ರಾ ಯತೇ ನಗರಂ ಮಹತ್|

03170011c ರಕ್ಷಿತಂ ಕಾಲಕೇಯೈಶ್ಚ ಪೌಲೋಮೈಶ್ಚ ಮಹಾಸುರೈಃ||

ಮಹಾಸುರ ಕಾಲಕೇಯರಿಂದ ಮತ್ತು ಪೌಲೋಮರಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ ಈ ಮಹಾನಗರಿಯು ಹಿರಣ್ಯಪುರಿಯೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಯಾಗಿದೆ.

03170012a ತ ಏತೇ ಮುದಿತಾ ನಿತ್ಯಮವಧ್ಯಾಃ ಸರ್ವದೈವತೈಃ|

03170012c ನಿವಸಂತ್ಯತ್ರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಗತೋದ್ವೇಗಾ ನಿರುತ್ಸುಕಾಃ||

03170012e ಮಾನುಷೋ ಮೃತ್ಯುರೇತೇಷಾಂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಪುರಾ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಇವರು ನಿತ್ಯವೂ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸರ್ವದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅವಧ್ಯರು. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಉದ್ವೇಗಗಳನ್ನು ನೀಗಿ,

ನಿರುತ್ಸಾಹಕರಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಇವರ
ಮೃತ್ಯು ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದನು.”

03170013 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03170013a ಸುರಾಸುರೈರವಧ್ಯಾಂಸ್ತಾನಹಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತತಃ ಪ್ರಭೋ|

03170013c ಅಬ್ರುವಂ ಮಾತಲಿಂ ಹೃಷ್ಷೋ ಯಾಹ್ಯೇತತ್ಪುರಮಂಜಸಾ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪ್ರಭೋ! ಸುರಾಸುರರಿಂದ ಅವರು
ಅವಧ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿದ ನಂತರ ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾತಲಿಗೆ
ಹೇಳಿದೆನು. “ಬೇಗನೇ ಆ ಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗು.

03170014a ತ್ರಿದಶೇಶದ್ವಿಷೋ ಯಾವತ್ ಕ್ಷಯಮಸ್ತ್ರೈರ್ನ ಯಾಮ್ಯಹಂ|

03170014c ನ ಕಥಂ ಚಿದ್ಧಿ ಮೇ ಪಾಪಾ ನ ವಧ್ಯಾ ಯೇ ಸುರದ್ವಿಷಃ||

ತ್ರಿದಶೇಶ ವೈರಿಗಳಾದ ಅವರನ್ನು ನಾನು ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ
ಕ್ಷಯಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸುರರ ವೈರಿಗಳಾದ ಈ ಪಾಪಿಗಳು ನನಗೆ
ಅವಧ್ಯರಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು.”

03170015a ಉವಾಹ ಮಾಂ ತತಃ ಶೀಘ್ರಂ ಹಿರಣ್ಯಪುರಮಂತಿಕಾತ್|

03170015c ರಥೇನ ತೇನ ದಿವ್ಯೇನ ಹರಿಯುಕ್ತೇನ ಮಾತಲಿಃ||

ಮಾತಲಿಯು ದಿವ್ಯ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ರಥವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ
ಆ ಹಿರಣ್ಯಪುರಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕೊಂಡೊಯ್ದನು.

03170016a ತೇ ಮಾಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ದೈತೇಯಾ ವಿಚಿತ್ರಾಭರಣಾಂಬರಾಃ|

03170016c ಸಮುತ್ಪೇತುರ್ಮಹಾವೇಗಾ ರಥಾನಾಸ್ಥಾಯ ದಂಶಿತಾಃ||

ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಆಭರಣ-ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ದೈತ್ಯರು ನನ್ನನ್ನು
ನೋಡಿ ಮಹಾವೇಗದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ
ರಥಗಳನ್ನೇರಿದರು.

03170017a ತತೋ ನಾಲೀಕನಾರಾಚೈರ್ಭಲ್ಲಶಕ್ತ್ಯಷ್ಟಿತೋಮರೈಃ|

03170017c ಅಭ್ಯಘ್ನಾನ್ದಾನವೇಂದ್ರಾ ಮಾಂ ಕ್ರುದ್ಧಾಸ್ತೀವ್ರಪರಾಕ್ರಮಾಃ||

ಆ ತೀವ್ರಪರಾಕ್ರಮಿ ದಾನವೇಂದ್ರರು ಕೃದ್ಧರಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಈಟಿ,
ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಾಣಗಳು, ಶಕ್ತಿ, ವೃಷ್ಟಿ ತೋಮರಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ
ಮಾಡಿದರು.

03170018a ತದಹಂ ಚಾಸ್ರವರ್ಷೇಣ ಮಹತಾ ಪ್ರತ್ಯವಾರಯಂ|

03170018c ಶಸ್ತ್ರವರ್ಷಂ ಮಹದ್ರಾಜನ್ವಿದ್ಯಾಬಲಮುಪಾಶ್ರಿತಃ||

ರಾಜನ್! ಅದನ್ನು ನಾನು ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಮಹಾವರ್ಷದಿಂದ ತಡೆದೆನು. ಆ
ಮಹಾಶಸ್ತ್ರವರ್ಷವು ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಬಲವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿತ್ತು.

03170019a ವ್ಯಾಮೋಹಯಂ ಚ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ರಥಮಾರ್ಗೈಶ್ಚ ರನ್ರಣೇ|

03170019c ತೇಽನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಸಮ್ಮೂಢಾಃ ಪಾತಯಂತಿ ಸ್ಮ ದಾನವಾಃ||

03170020a ತೇಷಾಮಹಂ ವಿಮೂಢಾನಾಮನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಧಾವತಾಂ|

03170020c ಶಿರಾಂಸಿ ವಿಶಿಖೈರ್ದೀಪೈರ್ವ್ಯಹರಂ ಶತಸಂಘಶಃ||

ರಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ರಥದ ಚಲನೆಯಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮರುಳು

ಮಾಡಿದೆ. ಸಮೂಹರಾದ ಆ ದಾನವರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು
ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಮೂಢರಾಗಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ನೂರಾರು ಶಿರಗಳನ್ನು ನಾನು
ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮೊನೆಗಳ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದೆನು.

03170021a ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾ ದೈತೇಯಾಃ ಪುರಮಾಸ್ಥಾಯ ತತ್ಪುನಃ|

03170021c ಖಿಮುತ್ಪೇತುಃ ಸನಗರಾ ಮಾಯಾಮಾಸ್ಥಾಯ ದಾನವೀಂ||

ದೈತ್ಯರು ವಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರಲು ಅವರು ಪುನಃ ಆ ಪುರವನ್ನು ಸೇರಿ,
ದಾನವೀಯ ಮಾಯೆಯಿಂದ ನಗರದೊಂದಿಗೆ ಆಕಾಶವನ್ನೇರಿದರು.

03170022a ತತೋಽಹಂ ಶರವರ್ಷೇಣ ಮಹತಾ ಪ್ರತ್ಯವಾರಯಂ|

03170022c ಮಾರ್ಗಮಾವೃತ್ಯ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಗತಿಂ ಚೈಷಾಮವಾರಯಂ||

ಆಗ ನಾನು ಮಹಾ ಶರವರ್ಷದಿಂದ ದೈತ್ಯರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಆವರಿಸಿ
ತಡೆದು ಅವರ ಚಲನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆನು.

03170023a ತತ್ಪುರಂ ಖಿಚರಂ ದಿವ್ಯಂ ಕಾಮಗಂ ದಿವ್ಯವರ್ಚಸಂ|

03170023c ದೈತೇಯೈರ್ವರದಾನೇನ ಧಾರ್ಯತೇ ಸ್ಮ ಯಥಾಸುಖಂ||

ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವರದಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಆ ದಿವ್ಯವಾದ,
ದಿವ್ಯವರ್ಚಸ್ಸಿನ, ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಹುದಾದ, ಆಕಾಶಗಾಮಿ
ಪುರವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

03170024a ಅಂತರ್ಭೂಮೌ ನಿಪತಿತಂ ಪುನರೂರ್ಧ್ವಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠತೇ|

03170024c ಪುನಸ್ತಿಯಕ್ಪ ಯಾತ್ಯಾಶು ಪುನರಪ್ಸು ನಿಮಜ್ಜ ತಿ||

ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು ಪುನಃ
ಓರೆಯಾಗಿ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿತ್ತು.

03170025a ಅಮರಾವತಿಸಂಕಾಶಂ ಪುರಂ ಕಾಮಗಮಂ ತು ತತ್|

03170025c ಅಹಮಸ್ತ್ರೈರ್ಬಹುವಿಧೈಃ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಂ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ಅಮರಾವತಿಯಂತಿರುವ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಆ
ಪುರಿಯನ್ನು ನಾನು ಬಹುವಿಧದ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದೆನು.

03170026a ತತೋಽಹಂ ಶರಜಾಲೇನ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಮುದಿತೇನ ಚ|

03170026c ನೃಗೃಹ್ಣಂ ಸಹ ದೈತೇಯೈಸ್ತತ್ಪುರಂ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಆಗ ನಾನು ದೈತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಆ ಪುರವನ್ನು
ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಶರಜಾಲದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದೆನು.

03170027a ವಿಕ್ಷತಂ ಚಾಯಸೈರ್ಬಾಣೈರ್ಮತ್ಪ್ರಯುಕ್ತೈರಜಿಹ್ಮಗೈಃ|

03170027c ಮಹೀಮಭೃಪತದ್ರಾಜನ್ವಭಗ್ನಂ ಪುರಮಾಸುರಂ||

ರಾಜನ್! ನಾನು ಬಿಟ್ಟ ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಉಕ್ಕಿನ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಗಾಯಗೊಂಡ ಆ ಅಸುರಪುರಿಯು ಪುಡಿಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ
ಬಿದ್ದಿತು.

03170028a ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾ ಮದ್ಬಾಣೈರ್ವಜ್ರವೇಗೈರಯಸ್ಮಯೈಃ|

03170028c ಪರ್ಯಭ್ರಮಂತ ವೈ ರಾಜನ್ನಸುರಾಃ ಕಾಲಚೋದಿತಾಃ||

ರಾಜನ್! ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದ ನನ್ನ ಉಕ್ಕಿನ ಬಾಣಗಳ ಹೊಡತಕ್ಕೆ
ಸಿಲುಕಿದ ಅಸುರರು ಕಾಲಚೋದಿತರಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು.

03170029a ತತೋ ಮಾತಲಿರಪ್ಯಾಶು ಪುರಸ್ತಾನ್ನಿಪತನ್ನಿವ|

03170029c ಮಹೀಮವಾತರತ್ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ರಥೇನಾದಿತ್ಯವರ್ಚಸಾ||

ಆ ಪುರವು ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತಿರಲು ಮಾತಲಿಯು

ಆದಿತ್ಯವರ್ಚಸವಾದ ರಥವನ್ನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಒಂದೇಸಮನೆ

ಭೂಮಿಗಿಳಿಸಿದನು.

03170030a ತತೋ ರಥಸಹಸ್ರಾಣಿ ಷಷ್ಟಿಸ್ತೇಷಾಮಮರ್ಷಿಣಾಂ|

03170030c ಯುಯುತ್ಸೂನಾಂ ಮಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಪರ್ಯವರ್ತಂತ ಭಾರತ||

03170031a ತಾನಹಂ ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ವ್ಯಧಮಂ ಗಾರ್ಧ್ರವಾಜಿತೈಃ|

03170031c ತೇ ಯುದ್ಧೇ ಸಂನ್ಯವರ್ತಂತ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಯಥೋರ್ಮಯಃ||

ಭಾರತ! ಆಗ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಅಮರ್ಷಿಗಳ ಅರವತ್ತು

ಸಾವಿರ ರಥಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತವರೆದಿರಲು ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾನು

ಅವುಗಳನ್ನು ಹದ್ದಿನ ರೆಕ್ಕೆಯ ವಾಜಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿಶಿತ

ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದೆನು. ಅವರು ಅಲೆಗಳಂತೆ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರು.

03170032a ನೇಮೇ ಶಕ್ಯಾ ಮಾನುಷೇಣ ಯುದ್ಧೇನೇತಿ ಪ್ರಚಿಂತ್ಯ ವೈ|

03170032c ತತೋಽಹಮಾನುಪೂರ್ವ್ಯೇಣ ಸರ್ವಾಣ್ಯಸ್ರಾಣ್ಯಯೋಜಯಂ||

ಇವರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಸೋಲಿಸಲು

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ನಾನು ಒಂದಾದಮೇಲೊಂದರಂತೆ ನನ್ನ

ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬಳಸಿದೆನು.

03170033a ತತಸ್ತಾನಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ರಥಾನಾಂ ಚಿತ್ರಯೋಧಿನಾಂ|

03170033c ಅಸ್ತ್ರಾಣಿ ಮಮ ದಿವ್ಯಾನಿ ಪ್ರತ್ಯಘ್ನಂ ಶನಕೈರಿವ||

ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಆ ಚಿತ್ರಯೋಧಿಗಳ ಸಹಸ್ರರಥಗಳು ಮತ್ತು ನನ್ನ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದವು.

03170034a ರಥಮಾರ್ಗಾನ್ವಿಚಿತ್ರಾಂಸ್ತೇ ವಿಚರಂತೋ ಮಹಾರಥಾಃ|

03170034c ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಆ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ರಥಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರು ಮಹಾರಥಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದರು.

03170035a ವಿಚಿತ್ರಮುಕುಟಾಪೀಡಾ ವಿಚಿತ್ರಕವಚಧ್ವಜಾಃ|

03170035c ವಿಚಿತ್ರಾಭರಣಾಶ್ಚೈವ ನಂದಯಂತೀವ ಮೇ ಮನಃ||

ವಿಚಿತ್ರ ಮುಕುಟ-ಪೇಟಗಳು, ವಿಚಿತ್ರ ಕವಚ ಧ್ವಜಗಳು, ಮತ್ತು ವಿಚಿತ್ರ ಆಭರಣಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತೀವ ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡಿದವು.

03170036a ಅಹಂ ತು ಶರವರ್ಷೈಸ್ತಾನಸ್ತ್ರಪ್ರಮುದಿತೈ ರಣೇ|

03170036c ನಾಶಕ್ಷವಂ ಪೀಡಯಿತುಂ ತೇ ತು ಮಾಂ ಪರ್ಯಪೀಡಯನ್||

ಆದರೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶರವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಪೀಡಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ಕೂಡ ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

03170037a ತೈಃ ಪೀಡ್ಯಮಾನೋ ಬಹುಭಿಃ ಕೃತಾಸ್ತ್ರೈಃ ಕುಶಲೈರ್ಯುಧಿ|

03170037c ವ್ಯಥಿತೋಽಸ್ಮಿ ಮಹಾಯುದ್ಧೇ ಭಯಂ ಚಾಗಾನ್ಮಹನ್ನಮ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕುಶಲರೂ ಕೃತಾಸ್ತ್ರರೂ ಆದ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ
ಅವರಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ನಾನು ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವ್ಯಥಿತನಾದೆನು
ಮತ್ತು ಮಹಾಭಯವು ನನ್ನನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು.

03170038a ತತೋಽಹಂ ದೇವದೇವಾಯ ರುದ್ರಾಯ ಪ್ರಣತೋ ರಣೇ|

03170038c ಸ್ವಸ್ತಿ ಭೂತೇಭ್ಯ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾಸ್ತ್ರಂ ಸಮಯೋಜಯಂ||

03170038e ಯತ್ತದ್ರಾದ್ರಮಿತಿ ಖ್ಯಾತಂ ಸರ್ವಾಮಿತ್ರವಿನಾಶನಂ||

ಆಗ ನಾನು ರಣದಲ್ಲಿ ದೇವದೇವೇಶ ರುದ್ರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದೆನು.
ಇರುವವುಗಳಿಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ಎಂದು ರೌದ್ರವೆಂದು ಖ್ಯಾತವಾದ,
ಸವಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಿಸಿಸಬಲ್ಲ ಮಹಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೂಡಿದೆನು.

03170039a ತತೋಽಪಶ್ಯಂ ತ್ರಿಶಿರಸಂ ಪುರುಷಂ ನವಲೋಚನಂ|

03170039c ತ್ರಿಮುಖಂ ಷಡ್ಭುಜಂ ದೀಪ್ತಮರ್ಕಜ್ವಲನಮೂರ್ಧಜಂ||

03170039e ಲೇಲಿಹಾನೈರ್ಮಹಾನಾಗೈಃ ಕೃತಶೀರ್ಷಮಮಿತ್ರಹನ್||

ಅಮಿತ್ರಹನ್! ಆಗ ನಾನು ಮೂರುಶಿರಗಳ, ಒಂಭತ್ತು ಕಣ್ಣುಗಳ,
ಮೂರು ಮುಖಗಳ, ಆರು ಭುಜಗಳ, ರೋಮರೋಮಗಳಲ್ಲಿ
ಸೂರ್ಯನ ಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ, ತಲೆಯು ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು
ಚಾಚಿರುವ ಮಹಾನಾಗಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವ ಪುರುಷನನ್ನು
ನೋಡಿದೆನು.

03170040a ವಿಭೀಶ್ವತಸ್ತದಸ್ತ್ರಂ ತು ಘೋರಂ ರೌದ್ರಂ ಸನಾತನಂ|

03170040c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗಾಂಡೀವಸಂಯೋಗಮಾನೀಯ ಭರತರ್ಷಭ||

03170041a ನಮಸ್ಕೃತ್ವಾ ತ್ರಿನೇತ್ರಾಯ ಶರ್ವಾ ಯಾಮಿತತೇಜಸೇ|

03170041c ಮುಕ್ತವಾನ್ದಾನವೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಪರಾಭಾವಾಯ ಭಾರತ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಸನಾತನವಾದ ಘೋರವಾದ ಆ ರೌದ್ರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಂಡು

ನಾನು ವಿಭೀತನಾಗಿ, ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಗಾಂಡೀವದ ಮೇಲಿರಿಸಿದೆನು.

ಭಾರತ! ದಾನಾವೇಂದ್ರರ ಪರಾಭವಕ್ಕೆಂದು ತ್ರಿನೇತ್ರ, ಶರ್ವ

ಅಮಿತತೇಜಸ್ವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆನು.

03170042a ಮುಕ್ತಮಾತ್ರೇ ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ರೂಪಾಣ್ಯಾಸನ್ನಹಸ್ತಶಃ|

03170042c ಮೃಗಾಣಾಮಥ ಸಿಂಹಾನಾಂ ವ್ಯಾಘ್ರಾಣಾಂ ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

03170042e ಋಕ್ಷಾಣಾಂ ಮಹಿಷಾಣಾಂ ಚ ಪನ್ನಗಾನಾಂ ತಥಾ ಗವಾಂ||

03170043a ಗಜಾನಾಂ ಸ್ಯಮರಾಣಾಂ ಚ ಶರಭಾಣಾಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ|

03170043c ಋಷಭಾಣಾಂ ವರಾಹಾಣಾಂ ಮಾರ್ಜಾರಾಣಾಂ ತಥೈವ ಚ||

03170043e ಶಾಲಾವೃಕಾಣಾಂ ಪ್ರೇತಾನಾಂ ಭುರುಂಡಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ||

03170044a ಗೃಧ್ರಾಣಾಂ ಗರುಡಾನಾಂ ಚ ಮಕರಾಣಾಂ ತಥೈವ ಚ|

03170044c ಪಿಶಾಚಾನಾಂ ಸಯಕ್ಷಾಣಾಂ ತಥೈವ ಚ ಸುರದ್ವಿಷಾಂ||

03170045a ಗುಹ್ಯಕಾನಾಂ ಚ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ನೈರೃತಾನಾಂ ತಥೈವ ಚ|

03170045c ರ್ಷುಷಾಣಾಂ ಗಜವಕ್ತ್ರಾಣಾಮುಲೂಕಾನಾಂ ತಥೈವ ಚ||

03170046a ಮೀನಕೂರ್ಮ ಸಮೂಹಾನಾಂ ನಾನಾಶಸ್ತ್ರಾಸಿಪಾಣಿನಾಂ|

03170046c ತಥೈವ ಯಾತು ಧಾನಾನಾಂ ಗದಾಮುದ್ಗರಧಾರಿಣಾಂ||

03170047a ಏತ್ಯೈಶ್ಚಾ ನೈಶ್ಚ ಬಹುಭಿನಾ ನಾರೂಪಧರೈಸ್ತಥಾ|

03170047c ಸರ್ವಮಾಸೀಜ್ಜ ಗದ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ತಸ್ಮಿನ್ನಸ್ತೇ ವಿಸರ್ಜಿತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ರೂಪಗಳು ರಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು - ಜಿಂಕೆಗಳು, ಸಿಂಹಗಳು, ಹುಲಿಗಳು, ಕರಡಿಗಳು, ಎಮ್ಮೆಗಳು, ಹಾವುಗಳು, ಗೋವುಗಳು, ಆನೆಗಳು, ಸೂಮರಗಳು, ಶರಭಗಳು, ಹೋರಿಗಳು, ಹಂದಿಗಳು, ಕಪಿಗಳು, ಹಯೀನಗಳು, ಪ್ರೇತಗಳು, ಭುರುಂಡಗಳು, ಹದ್ದುಗಳು, ಗರುಡಗಳು, ಮೊಸಳೆಗಳು, ಪಿಶಾಚಿಗಳು, ಯಕ್ಷರು, ಸುರದ್ವಿಶರು, ಗುಹ್ಯಕರು, ನೈರುತ್ತರು, ಆನೆಯ ಮುಖದ ಮೀನುಗಳು, ಗೂಬೆಗಳು, ಮೀನು-ಆಮೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳು, ನಾನಾಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ, ಗದಾ ಮುದ್ದರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಯೋಧರೂ, ಮತ್ತು ಹೀಗಿರುವ ಅನ್ಯ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ನಾನಾರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವು ಆ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದಾಗ ಸರ್ವ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದವು.

03170048a ತ್ರಿಷಿರೋಭಿಶ್ಚ ತುರ್ದಂಷ್ಟೈಶ್ಚ ತುರಾಸ್ತೈಶ್ಚ ತುರ್ಭುಜೈಃ|

03170048c ಅನೇಕರೂಪಸಂಯುಕ್ತೈರ್ಮಾಂಸಮೇದೋವಸಾಶಿಭಿಃ||

03170048e ಅಭೀಕ್ಷಂ ವಧ್ಯಮಾನಾಸ್ತೇ ದಾನವಾ ಯೇ ಸಮಾಗತಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ದಾನವರನ್ನು ವಧಿಸಿ, ಮಾಂಸ, ಕೊಬ್ಬು ಮತ್ತು ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೂರುಶಿರಗಳ, ನಾಲ್ಕು ದಾಡೆಗಳ, ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳ, ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು.

03170049a ಅರ್ಕ ಜ್ವಲನತೇಜೋಭಿರ್ವ ಜ್ರಾಶನಿಸಮಪ್ರಭೈಃ|

03170049c ಅದ್ರಿಸಾರಮಯೈಶ್ಚಾನ್ಯೈರ್ಬಾರ್ಣೈರರಿವಿದಾರಣೈಃ||

03170049e ನ್ಯಹನಂ ದಾನವಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಮುಹೂರ್ತೇನೈವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ,
ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ, ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದ,
ಅರಿಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸಬಲ್ಲ ಅನ್ಯ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆ ದಾನವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ
ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದೆನು.

03170050a ಗಾಂಡೀವಾಸ್ತ್ರಪ್ರಣುನ್ನಾಂಸ್ತಾನ್ಗತಾಸೂನ್ನಭಸಶ್ಚು ತಾನ್|

03170050c ದೃಷ್ಟ್ವಾಹಂ ಪ್ರಾಣಮಂ ಭೂಯಸ್ತ್ರಿಪುರಘ್ನಾಯ ವೇಧಸೇ||

ಗಾಂಡೀವದಿಂದ ಹೊರಟ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ನಭದಿಂದ
ಸತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಅವರು ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಪುನಃ
ತ್ರಿಪುರಘ್ನನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದೆನು.

03170051a ತಥಾ ರೌದ್ರಾಸ್ತ್ರನಿಷ್ಪಿಷ್ಟ್ವಾನ್ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಾನ್|

03170051c ನಿಶಾಮ್ಯ ಪರಮಂ ಹರ್ಷಮಗಮದ್ದೇವಸಾರಥಿಃ||

ದಿವ್ಯಾಭರಣ ಭೂಷಿತ ರಾಕ್ಷಸರು ರೌದ್ರಾಸ್ತ್ರದಿಂದ
ಪುಡಿಪುಡಿಯಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವಸಾರಥಿಯು ಪರಮ
ಹರ್ಷವನ್ನು ತಾಳಿದನು.

03170052a ತದಸಹ್ಯಂ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ದೇವೈರಪಿ ದುರಾಸದಂ|

03170052c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಾಂ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಮಾತಲಿಃ ಶಕ್ರಸಾರಥಿಃ||

ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದುರಾಸದವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು
ನೋಡಿ ಶಕ್ರಸಾರಥಿ ಮಾತಲಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದನು.

03170053a ಉವಾಚ ಚೇದಂ ವಚನಂ ಪ್ರೀಯಮಾಣಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ|

03170053c ಸುರಾಸುರೈರಸಹ್ಯಂ ಹಿ ಕರ್ಮ ಯತ್ಸಾಧಿತಂ ತ್ವಯಾ||

03170053e ನ ಹ್ಯೇತತ್ಸಂಯುಗೇ ಕರ್ತುಮಪಿ ಶಕ್ತಃ ಸುರೇಶ್ವರಃ||

ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು: “ನೀನು
ಸಾಧಿಸಿದ್ದುದು ಸುರಾಸುರರಿಗೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ಸುರೇಶ್ವರನಿಗೂ
ಕೂಡ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03170054a ಸುರಾಸುರೈರವಧ್ಯಂ ಹಿ ಪುರಮೇತತ್ಪಗಂ ಮಹತ್|

03170054c ತ್ವಯಾ ವಿಮಥಿತಂ ವೀರ ಸ್ವವೀರ್ಯಾಸ್ತೃತಪೋಬಲಾತ್||

ಸುರಾಸುರರಿಂದಲೂ ಅವಧ್ಯವಾದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಮಹಾ
ಪುರವನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ವೀರ್ಯ, ಅಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ತಪೋಬಲಗಳಿಂದ
ಪುಡಿಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ.”

03170055a ವಿಧ್ವಸ್ತೇಽಥ ಪುರೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಾನವೇಷು ಹತೇಷು ಚ|

03170055c ವಿನದಂತ್ಯಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಸರ್ವಾ ನಿಷ್ಪೇತುರ್ನಗರಾಧ್ಯಹಿಃ||

ಆ ಪುರವು ಧ್ವಂಸಗೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದಾನವರು ಹತರಾಗಲು
ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ನಗರದಿಂದ ಹೊರಬಂದರು.

03170056a ಪ್ರಕೀರ್ಣಕೇಶ್ಯೋ ವ್ಯಥಿತಾಃ ಕುರರ್ಯ ಇವ ದುಃಖಿತಾಃ|

03170056c ಪೇತುಃ ಪುತ್ರಾನ್ವಿತ್ಯನ್ಯಾತ್ಯಂ ಶೋಚಮಾನಾ ಮಹೀತಲೇ||

03170057a ರುದಂತ್ಯೋ ದೀನಕಂತ್ಯಾಸ್ತಾ ವಿನದಂತ್ಯೋ ಹತೇಶ್ವರಾಃ|

03170057c ಉರಾಂಸಿ ಪಾಣಿಭಿರ್ಘ್ನಂತ್ಯಃ ಪ್ರಸ್ತಸ್ತಸ್ವಿಭೂಷಣಾಃ||

ಕೆದರಿದ ಕೂದಲುಗಳ, ವ್ಯಥಿತರಾಗಿ ಕುರವಗಳಂತೆ ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಪುತ್ರರು, ಪಿತರು ಮತ್ತು ಭ್ರಾತೃಗಳಿಗಾಗಿ ಶೋಕಿಸುತ್ತಾ ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎದೆಯನ್ನು ಕೈಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ, ಹಾರ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬಿಸಾಡುತ್ತಾ, ದೀನಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹತರಾದ ಒಡೆಯರ ಕುರಿತು ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03170058a ತಜ್ಞೋಕಯುಕ್ತಮಶ್ರೀಕಂ ದುಃಖದೈನ್ಯಸಮಾಹತಂ|

03170058c ನ ಬಭೌ ದಾನವಪುರಂ ಹತತ್ವಿಟ್ಟಂ ಹತೇಶ್ವರಂ||

ಶೋಕಯುಕ್ತವಾದ, ಶ್ರೀಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ, ದುಃಖ-ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ದಾನವಪುರವು ವೈಭವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಒಡೆಯರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ.

03170059a ಗಂಧರ್ವನಗರಾಕಾರಂ ಹತನಾಗಮಿವ ಹೃದಂ|

03170059c ಶುಷ್ಕವೃಕ್ಷಮಿವಾರಣ್ಯಮದೃಶ್ಯಮಭವತ್ಪುರಂ||

ಗಂಧರ್ವನಗರಿಯಂತಿದ್ದ ಆ ಪುರವು ಆನೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸರೋವರದಂತೆ, ಒಣಗಿದ ಮರಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಅರಣ್ಯದಂತೆ ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು.

03170060a ಮಾಂ ತು ಸಂಹೃಷ್ಟಮನಸಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಮಾತಲಿರಾನಯತ್|

03170060c ದೇವರಾಜಸ್ಯ ಭವನಂ ಕೃತಕರ್ಮಾಣಮಾಹವಾತ್||

03170061a ಹಿರಣ್ಯಪುರಮಾರುಜ್ಯ ನಿಹತ್ಯ ಚ ಮಹಾಸುರಾನ್|

03170061c ನಿವಾತಕವಚಾಂಶ್ಚೈವ ತತೋಽಹಂ ಶಕ್ರಮಾಗಮಂ||

ನಾನು ಕೃತಕರ್ಮನಾದೆನೆಂದು ಸಂಹೃಷ್ಟಮನಸ್ಕನಾದ ಮಾತಲಿಯು
ಬೇಗನೇ ನನ್ನನ್ನು ದೇವರಾಜನ ಭವನಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದನು.

ಹಿರಣ್ಯಪುರವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿ, ಮಹಾಸುರ ನಿವಾತಕವಚರನ್ನೂ
ಸಂಹರಿಸಿ ನಾನು ಶಕ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು.

03170062a ಮಮ ಕರ್ಮ ಚ ದೇವೇಂದ್ರಂ ಮಾತಲಿರ್ವಿಸ್ತರೇಣ ತತ್|

03170062c ಸರ್ವಂ ವಿಶ್ರಾವಯಾಮಾಸ ಯಥಾ ಭೂತಂ ಮಹಾದ್ಯುತೇ||

03170063a ಹಿರಣ್ಯಪುರಘಾತಂ ಚ ಮಾಯಾನಾಂ ಚ ನಿವಾರಣಂ|

03170063c ನಿವಾತಕವಚಾನಾಂ ಚ ವಧಂ ಸಂಖ್ಯೇ ಮಹೌಜಸಾಂ||

ಮಹಾದ್ಯುತೇ ! ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಮಾತಲಿಯು ನಾನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು
ಹಿರಣ್ಯಪುರವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದುದು, ಮಾಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆ,
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಹೌಜಸರಾದ ನಿವಾತಕವಚರ ವಧೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತೋ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03170064a ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ಪ್ರೀತಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಪುರಂದರಃ|

03170064c ಮರುದ್ಭಿಃ ಸಹಿತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತ್ಯಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರೀತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ, ಶ್ರೀಮಾನ್
ಪುರಂದರನು ಮರುದ್ಭಿಗಳೊಂದಿಗೆ “ಸಾಧು ! ಸಾಧು !” ಎಂದು

ಹೇಳಿದನು.

03170065a ತತೋ ಮಾಂ ದೇವರಾಜೋ ವೈ ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03170065c ಅಬ್ರವೀದ್ವಿಬುಧೈಃ ಸಾರ್ಥಮಿದಂ ಸುಮಧುರಂ ವಚಃ||

ದೇವರಾಜನು ಪುನಃ ಪುನಃ ನನ್ನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತಾ ವಿಬುಧರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಸುಮಧುರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03170066a ಅತಿದೇವಾಸುರಂ ಕರ್ಮ ಕೃತಮೇತತ್ತ್ವಯಾ ರಣೇ|

03170066c ಗುರ್ವರ್ಥಶ್ಚ ಮಹಾನ್ಪಾರ್ಥ ಕೃತಃ ಶತ್ರುನ್ಘ್ನತಾ ಮಮ||

“ದೇವಾಸುರರಿಗೂ ಅತಿಯಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನೀನು ರಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಪಾರ್ಥ ! ನನ್ನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ಮಹಾ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಇತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.

03170067a ಏವಮೇವ ಸದಾ ಭಾವ್ಯಂ ಸ್ಥಿರೇಣಾಜೌ ಧನಂಜಯ|

03170067c ಅಸಮ್ಮೂಢೇನ ಚಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪ್ರತಿಪಾದನಂ||

ಧನಂಜಯ ! ನೀನು ಸದಾ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಭಾವದಲ್ಲಿರುವೆ. ಸಮ್ಮೂಢನಾಗದೇ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆ.

03170068a ಅವಿಷಹ್ಯೋ ರಣೇ ಹಿ ತ್ವಂ ದೇವದಾನವರಾಕ್ಷಸೈಃ|

03170068c ಸಯಕ್ಷಾಸುರಗಂಧರ್ವೈಃ ಸಪಕ್ಷಿಗಣಪನ್ನಗೈಃ||

ರಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ದೇವ, ದಾನವ, ರಾಕ್ಷಸರು, ಯಕ್ಷ, ಅಸುರ, ಗಂಧರ್ವ, ಪಕ್ಷಿಗಣ ಮತ್ತು ಪನ್ನಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾರರು.

03170069a ವಸುಧಾಂ ಚಾಪಿ ಕೌಂತೇಯ ತ್ವದ್ಬಾಹುಬಲನಿರ್ಜಿತಾಂ|

03170069c ಪಾಲಯಿಷ್ಯತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಕೌಂತೇಯ! ನಿನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಗಳಿಸುವ ವಸುಧೆಯನ್ನು
ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧೇ ಹಿರಣ್ಯಪುರದೈತ್ಯವಧೇ
ಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಪುರದೈತ್ಯವಧದಲ್ಲಿ
ನೂರಾವೆಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೭೧

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸೆಂದು ಕೇಳಲು ಅರ್ಜುನನು
ನಾಳೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುವುದು (೧-೧೭).

03171001 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03171001a ತತೋ ಮಾಮಭಿವಿಶ್ವಸ್ತಂ ಸಂರೂಢಶರವಿಕ್ಷತಂ|

03171001c ದೇವರಾಜೋಽನುಗೃಹ್ಯೇದಂ ಕಾಲೇ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಬಾಣದ ಗಾಯಗಳು ಮಾಸಿ
ವಿಶ್ರಾಂತಿಹೊಂದಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವರಾಜನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03171002a ದಿವ್ಯಾನ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ ತ್ವಯಿ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಭಾರತ|

03171002c ನ ತ್ವಾಭಿಭವಿತುಂ ಶಕ್ತೋ ಮಾನುಷೋ ಭುವಿ ಕಶ್ಚನ||

“ಭಾರತ! ಎಲ್ಲ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿವೆ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ಯಾವ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಮೀರಿಸಲಾರ.

03171003a ಭೀಷ್ಮೋ ದ್ರೋಣಃ ಕೃಪಃ ಕರ್ಣಃ ಶಕುನಿಃ ಸಹ ರಾಜಭಿಃ|

03171003c ಸಂಗ್ರಾಮಸ್ಥಸ್ಯ ತೇ ಪುತ್ರ ಕಲಾಂ ನಾರ್ಹಂತಿ ಷೋಡಶೀಂ||

ಪುತ್ರ! ಸಂಗ್ರಾಮಸ್ಥನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ, ಕರ್ಣ, ಶಕುನಿ ಮತ್ತು ರಾಜರುಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿದರೂ ಸಂಗ್ರಾಮಸ್ಥನಾದ ನಿನ್ನ ಮೌಲ್ಯದ ಒಂದಂಶದಷ್ಟೂ ಅಲ್ಲ.”

03171004a ಇದಂ ಚ ಮೇ ತನುತ್ರಾಣಂ ಪ್ರಾಯಚ್ಚ ನ್ಮಘವಾನ್ವ ಭುಃ|

03171004c ಅಭೇದ್ಯಂ ಕವಚಂ ದಿವ್ಯಂ ಸ್ವಜಂ ಚೈವ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ||

03171005a ದೇವದತ್ತಂ ಚ ಮೇ ಶಂಖಂ ದೇವಃ ಪ್ರಾದಾನ್ಮಹಾರವಂ|

03171005c ದಿವ್ಯಂ ಚೇದಂ ಕಿರೀಟಂ ಮೇ ಸ್ವಯಮಿಂದ್ರೋ ಯುಯೋಜ ಹ||

ಪ್ರಭು ಮಘವತನು ನನಗೆ ಈ ಅಭೇದ್ಯವಾದ, ದಿವ್ಯ ಕವಚವನ್ನೂ, ಹಿರಣ್ಮಯೀ ಹಾರವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ದೇವನು ಮಹಾರವ ದೇವದತ್ತ ಶಂಖವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಸ್ವಯಂ ಇಂದ್ರನೇ ದಿವ್ಯವಾದ ಈ ಕಿರೀಟವನ್ನು ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ತೊಡಿಸಿದನು.

03171006a ತತೋ ದಿವ್ಯಾನಿ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ|

03171006c ಪ್ರಾದಾಚ್ಛಕ್ರೋ ಮಮೈತಾನಿ ರುಚಿರಾಣಿ ಬೃಹಂತಿ ಚ||

ಶಕ್ರನು ನನಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸುಂದರವಾದ ದಿವ್ಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ದಿವ್ಯ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಹೇರಳವಾಗಿ ನೀಡಿದನು.

03171007a ಏವಂ ಸಂಪೂಜಿತಸ್ತತ್ರ ಸುಖಮಸ್ಮ್ಯುಷಿತೋ ನೃಪ|

03171007c ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಭವನೇ ಪುಣ್ಯೇ ಗಂಧರ್ವಶಿಶುಭಿಃ ಸಹ||

ನೃಪ! ಈ ರೀತಿ ಅಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾನು ಇಂದ್ರನ ಪುಣ್ಯ ಭವನದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಾಸಿಸಿದೆನು.

03171008a ತತೋ ಮಾಮಬ್ರವೀಚ್ಛಕ್ರಃ ಪ್ರೀತಿಮಾನಮರೈಃ ಸಹ|

03171008c ಸಮಯೋಽರ್ಜುನ ಗಂತುಂ ತೇ ಭ್ರಾತರೋ ಹಿ ಸ್ಮರಂತಿ ತೇ||

ಆಗ ಅಮರರೊಂದಿಗೆ ಶಕ್ರನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಅರ್ಜುನ! ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸಮಯವು ಬಂದಿದೆ. ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.”

03171009a ಏವಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಭವನೇ ಪಂಚ ವರ್ಷಾಣಿ ಭಾರತ|

03171009c ಉಷಿತಾನಿ ಮಯಾ ರಾಜನ್ಸ್ತು ರತಾ ದ್ಯೂತಜಂ ಕಲಿಂ||

03171010a ತತೋ ಭವಂತಮದ್ರಾಕ್ಷಂ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಪರಿವಾರಿತಂ|

03171010c ಗಂಧಮಾದನಮಾಸಾದ್ಯ ಪರ್ವತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನಿ||

ರಾಜನ್! ಭಾರತ! ಈ ರೀತಿ ಇಂದ್ರನ ಭವನದಲ್ಲಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳು

ದ್ಯೂತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಉಳಿದೆ. ಆಗ
ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಸೇರಿ ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ
ಸಹೋದರರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದೆ.”

03171011 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03171011a ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಧನಂಜಯಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ತ್ವಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತಾನಿ ಭಾರತ|

03171011c ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಚಾರಾಧಿತೋ ರಾಜಾ ದೇವಾನಾಮೀಶ್ವರಃ ಪ್ರಭುಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಧನಂಜಯ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು
ನೀನು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೀಯೆ. ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ನೀನು ರಾಜ,
ಪ್ರಭು, ದೇವತೆಗಳ ಒಡೆಯನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದೆ.

03171012a ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಚ ಭಗವಾನ್ ಸ್ಥಾಣುದೇವ್ಯಾ ಸಹ ಪರಂತಪ|

03171012c ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧೃಷ್ಠಃ ಸುಯುದ್ಧೇನ ತೋಷಿತಶ್ಚ ತ್ವಯಾನಘ||

ಪರಂತಪ! ಅನಘ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ನೀನು ಭಗವಾನ್ ಸ್ಥಾಣುವನ್ನು
ದೇವಿಯ ಸಹಿತ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಂಡೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಯುದ್ಧದಿಂದ
ಅವನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದೆ.

03171013a ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಚ ಲೋಕಪಾಲೈಸ್ತ್ವಂ ಸಮೇತೋ ಭರತರ್ಷಭ|

03171013c ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ವರ್ಧಾಮಹೇ ಸರ್ವೇ ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಸಿ ಪುನರಾಗತಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ನೀನು ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನು ಭೇಟಿ
ಮಾಡಿದೆ. ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ವರ್ಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ
ನೀನು ಮರಳಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ.

03171014a ಅದ್ಯ ಕೃತ್ಸಾ ಮಿಮಾಂ ದೇವೀಂ ವಿಜಿತಾಂ ಪುರಮಾಲಿನೀಂ|

03171014c ಮನ್ಯೇ ಚ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರಾನಪಿ ವಶೀಕೃತಾನ್||

ಇಂದು ನಾವು ಈ ಇಡೀ ಪುರಮಾಲಿನಿ ಭೂಮಿದೇವಿಯನ್ನು
ಗೆದ್ದಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ವಶೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು
ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

03171015a ತಾನಿ ತ್ವಿಚ್ಚಾಮಿ ತೇ ದ್ರಷ್ಟುಂ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ಭಾರತ|

03171015c ಯೈಸ್ತಥಾ ವೀರ್ಯವಂತಸ್ತೇ ನಿವಾತಕವಚಾ ಹತಾ||

ಭಾರತ! ಆದರೆ ನಾನು ವೀರ್ಯವಂತ ನಿವಾತಕವಚರನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಲು ಬಳಸಿದ ನಿನ್ನ ಆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಲು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03171016 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03171016a ಶ್ವಃ ಪ್ರಭಾತೇ ಭವಾನ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಶಃ|

03171016c ನಿವಾತಕವಚಾ ಘೋರಾ ಯೈರ್ಮಯಾ ವಿನಿಪಾತಿತಾಃ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಯಾವುದರಿಂದ
ಘೋರ ನಿವಾತಕವಚರು ಕೆಳಗುರುಳಿದರೋ ಆ ಎಲ್ಲ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ
ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ.””

03171017 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03171017a ಏವಮಾಗಮನಂ ತತ್ರ ಕಥಯಿತ್ವಾ ಧನಂಜಯಃ|

03171017c ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತಃ ಸರ್ವೈ ರಜನೀಂ ತಾಮುವಾಸ ಹ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಧನಂಜಯನು ತನ್ನ
ಆಗಮನದ ಕುರಿತು ಹೇಳಿ, ಎಲ್ಲ ಸಹೋದರರ ಸಹಿತ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು
ಕಳೆದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧೇ ಅಸ್ತ್ರದರ್ಶನಸಂಕೇತೇ
ಏಕಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರದರ್ಶನಸಂಕೇತದಲ್ಲಿ
ನೂರಾವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೭೨

ಮರುದಿನ ಅರ್ಜುನನು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು ತೊಡಗಿದಾಗ,
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಅವನನ್ನು ತಡೆದುದು (೧-೨೪).

03172001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03172001a ತಸ್ಯಾಂ ರಜನ್ಯಾಂ ವ್ಯುಷ್ಟಾಯಾಂ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03172001c ಉತ್ಥಾಯಾವಶ್ಯಕಾರ್ಯಾಣಿ ಕೃತವಾನ್ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ
ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಎದ್ದು ಅವಶ್ಯ
ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದನು.

03172002a ತತಃ ಸಂಚೋದಯಾಮಾಸ ಸೋಽರ್ಜುನಂ ಭ್ರಾತೃನಂದನಂ|

03172002c ದರ್ಶಯಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕೌಂತೇಯ ಯೈರ್ಜಿತಾ ದಾನವಾಸ್ತು ಯಾ||

ನಂತರ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದನು:
“ಕೌಂತೇಯ! ಯಾವ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಆ ದಾನವರನ್ನು ಜಯಿಸಿದೆಯೋ ಆ
ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸು!”

03172003a ತತೋ ಧನಂಜಯೋ ರಾಜನ್ದೇವೈರ್ದತ್ತಾನಿ ಪಾಂಡವಃ|

03172003c ಅಸ್ತ್ರಾಣಿ ತಾನಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ರಾಜನ್! ಆಗ ಪಾಂಡವ ಧನಂಜಯನು ದೈವದತ್ತವಾದ ಆ
ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

03172004a ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಶೌಚಂ ಪರಮಮಾಸ್ಥಿತಃ|

03172004c ಗಿರಿಕೂಬರಂ ಪಾದಪಾಂಗಂ ಶುಭವೇಣು ತ್ರಿವೇಣುಕಂ||

03172004e ಪಾರ್ಥಿವಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಶೋಭಮಾನೋ ಧನಂಜಯಃ||

03172005a ತತಃ ಸುದಂಶಿತಸ್ತೇನ ಕವಚೇನ ಸುವರ್ಚಸಾ|

03172005c ಧನುರಾದಾಯ ಗಾಂಡೀವಂ ದೇವದತ್ತಂ ಚ ವಾರಿಜಂ||

ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಗಳು ಶೌಚವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ
ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿರಲು, ಸುವರ್ಚಸ ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ,
ಗಾಂಡೀವಧನುಸ್ಸು ಮತ್ತು ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ದೇವದತ್ತವನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಧನಂಜಯನು ಗಿರಿಕೂಬರಗಳೇ
ಕಾಲಕಂಭಗಳಾಗಿದ್ದ, ವೃಕ್ಷಗಳೇ ತ್ರಿವೇಣಿಗಳಾಗಿದ್ದ, ಬಿದಿರೇ

ಧ್ವಜಕಂಬಗಳಾಗಿದ್ದ ಭೂಮಿಯ ರಥವನ್ನೇರಿದನು.

03172006a ಶೋಶುಭ್ಯಮಾನಃ ಕೌಂತೇಯ ಆನುಪೂರ್ವ್ಯಾನ್ಮಹಾಭುಜಃ|

03172006c ಅಸ್ತ್ರಾಣಿ ತಾನಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ದರ್ಶನಾಯೋಪಚಕ್ರಮೇ||

ಕಿರಣಗಳಿಂದ ತೋಯ್ದ ಮಹಾಭುಜ ಕೌಂತೇಯನು ಆ
ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ತೊಡಗಿದನು.

03172007a ಅಥ ಪ್ರಯೋಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣೇನ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ತೇನ ವೈ|

03172007c ಸಮಾಕ್ರಾಂತಾ ಮಹೀ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಸಮಕಂಪತ ಸದ್ಭುಮಾ||

ಆದರೆ ಅವನು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ತೊಡಗಿದಾಗ
ಆಕ್ರಾಂತಗೊಂಡು ಅವನ ಕಾಲ್ಕೆಗಳಿನ ಭೂಮಿಯು ಮರಗಳೊಂದಿಗೆ
ಕಂಪಿಸತೊಡಗಿತು.

03172008a ಕ್ಷುಭಿತಾಃ ಸರಿತಶ್ಚೈವ ತಥೈವ ಚ ಮಹೋದಧಿಃ|

03172008c ಶೈಲಾಶ್ಚಾಪಿ ವ್ಯಶೀರ್ಯಂತ ನ ವವೌ ಚ ಸಮೀರಣಃ||

ನದಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಗರಗಳು ಉಕ್ಕಿದ್ದು ಗಿರಿಗಳೂ ಕೂಡ
ಮುಳುಗಿದವು. ಗಾಳಿಯು ಬೀಸಲಿಲ್ಲ.

03172009a ನ ಬಭಾಸೇ ಸಹಸ್ರಾಂಶುರ್ನ ಜಜ್ವಾಲ ಚ ಪಾವಕಃ|

03172009c ನ ವೇದಾಃ ಪ್ರತಿಭಾಂತಿ ಸ್ಮ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಕಥಂ ಚನ||

ಸೂರ್ಯನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ, ಅಗ್ನಿಯು ಉರಿಯಲಿಲ್ಲ. ದ್ವಿಜಾತಿಯವರಿಗೆ
ವೇದಗಳೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

03172010a ಅಂತರ್ಭೂಮಿಗತಾ ಯೇ ಚ ಪ್ರಾಣಿನೋ ಜನಮೇಜಯ|

03172010c ಪೀಡ್ಯಮಾನಾಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಪಾಂಡವಂ ಪರ್ಯವಾರಯನ್||

ಜನಮೇಜಯ ! ಭೂಮಿಯ ಒಳಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು
ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸುತ್ತವರೆದವು.

03172011a ವೇಪಮಾನಾಃ ಪ್ರಾಂಜಲಯಸ್ತೇ ಸರ್ವೇ ಪಿಹಿತಾನನಾಃ|

03172011c ದಹ್ಯಮಾನಾಸ್ತದಾಸ್ತ್ರೈಸ್ತ್ರೈರ್ಯಾ ಚಂತಿ ಸ್ಮ ಧನಂಜಯಂ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಡುಗುತ್ತಾ ಪ್ರಾಂಜಲಿಬದ್ಧರಾಗಿ ಮುಖವನ್ನು
ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಆ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟು ಧನಂಜಯನಲ್ಲಿ
ಬೇಡಿಕೊಂಡವು.

03172012a ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಯಶ್ಚೈವ ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚೈವ ಸುರರ್ಷಯಃ|

03172012c ಜಂಗಮಾನಿ ಚ ಭೂತಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯೇವಾವತಸ್ಥಿರೇ||

03172013a ರಾಜರ್ಷಯಶ್ಚ ಪ್ರವರಾಸ್ತಥೈವ ಚ ದಿವೌಕಸಃ|

03172013c ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಗಂಧರ್ವಾಸ್ತಥೈವ ಚ ಪತತ್ರಿಣಃ||

ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ಸುರಋಷಿಗಳೂ, ಚಲಿಸುವವೆಲ್ಲವೂ,
ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜರ್ಷಿಗಳು, ದಿವೌಕಸರು, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ಗಂಧರ್ವರೂ,
ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕೂಡಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡವು.

03172014a ತತಃ ಪಿತಾಮಹಶ್ಚೈವ ಲೋಕಪಾಲಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ|

03172014c ಭಗವಾಂಶ್ಚ ಮಹಾದೇವಃ ಸಗಣೋಽಭ್ಯಾಯಯೌ ತದಾ||

ಆಗ ಪಿತಾಮಹ, ಸರ್ವ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ, ಭಗವಾನ್
ಮಹಾದೇವನೂ ಗಣಗೊಳಿಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

03172015a ತತೋ ವಾಯುರ್ಮಹಾರಾಜ ದಿವ್ಯೈರ್ಮಾಲ್ಯೈಃ ಸುಗಂಧಭಿಃ|

03172015c ಅಭಿತಃ ಪಾಂಡವಾಂಶ್ಚಿ ತ್ರೈರವಚಕ್ರೇ ಸಮಂತತಃ||

03172016a ಜಗುಶ್ಚ ಗಾಥಾ ವಿವಿಧಾ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಸುರಚೋದಿತಾಃ|

03172016c ನನ್ಯತುಃ ಸಂಘಶಶ್ಚೈವ ರಾಜನ್ನಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ವಾಯುವು ಸುಗಂಧಯುಕ್ತ ದಿವ್ಯಮಾಲೆಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಎದುರುಗೊಂಡನು.
ಸುರರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತಗೊಂಡು ಗಂಧರ್ವರು ವಿವಿಧ ಗಾಯನಗಳನ್ನು
ಹಾಡಿದರು. ರಾಜನ್ ! ಅಪ್ಸರೆಯರ ಗಣಗಳೂ ಕೂಡ ಗುಂಪು
ಗುಂಪಾಗಿ ನರ್ತಿಸಿದರು.

03172017a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ತುಮುಲೇ ಕಾಲೇ ನಾರದಃ ಸುರಚೋದಿತಃ|

03172017c ಆಗಮ್ಯಾಹ ವಚಃ ಪಾರ್ಥಂ ಶ್ರವಣೀಯಮಿದಂ ನೃಪ||

ನೃಪ ! ಆ ತುಮುಲಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುರರಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ನಾರದನು ಬಂದು ಪಾರ್ಥನಿಗೆ ಕೇಳುವಂಥಹ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03172018a ಅರ್ಜುನಾರ್ಜುನ ಮಾ ಯುಂಕ್ಷ್ವ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ಭಾರತ|

03172018c ನೈತಾನಿ ನಿರಧಿಷ್ಠಾನೇ ಪ್ರಯುಜ್ಯಂತೇ ಕದಾ ಚನ||

03172019a ಅಧಿಷ್ಠಾನೇ ನ ವಾನಾರ್ತಃ ಪ್ರಯುಂಜೀತ ಕದಾ ಚನ|

03172019c ಪ್ರಯೋಗೇ ಸುಮಹಾನೋಷೋ ಹ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಕುರುನಂದನ||

“ಅರ್ಜುನ! ಅರ್ಜುನ! ಭಾರತ! ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೂಡಬೇಡ!
ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವವ ಮೇಲೆ ಎಂದೂ
ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಬಾರದು! ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥರ ಮೇಲೂ
ಆರ್ತನಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಎಂದೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಬಾರದು.
ಕುರುನಂದನ! ಈ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಮಹಾ
ದೋಷವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

03172020a ಏತಾನಿ ರಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣಾನಿ ಧನಂಜಯ ಯಥಾಗಮಂ|

03172020c ಬಲವಂತಿ ಸುಖಾರ್ಹಾಣಿ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

03172021a ಅರಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣಾನ್ಯೇತಾನಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಪಾಂಡವ|

03172021c ಭವಂತಿ ಸ್ಮ ವಿನಾಶಾಯ ಮೈವಂ ಭೂಯಃ ಕೃಥಾಃ ಕ್ವ ಚಿತ್||

ಧನಂಜಯ! ನೀನು ಕಲಿತಂತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಈ ಬಲಿಷ್ಠ
ಅಸ್ತ್ರಗಳು ಸುಖವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.
ಪಾಂಡವ! ಇವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ
ವಿನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆಂದೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಡ!

03172022a ಅಜಾತಶತ್ರುೋ ತ್ವಂ ಚೈವ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇ ತಾನಿ ಸಮ್ಯುಗೇ|

03172022c ಯೋಜ್ಯಮಾನಾನಿ ಪಾರ್ಥೇನ ದ್ವಿಷತಾಮವಮರ್ದನೇ||

ಅಜಾತಶತ್ರುೋ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಿಗಳ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರ್ಥನು
ಇವುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಾಗ ನೀನು ನೋಡುವೆಯಂತೆ!”

03172023a ನಿವಾರ್ಯಾಥ ತತಃ ಪಾರ್ಥಂ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ಯಥಾಗತಂ|

03172023c ಜಗ್ಮುರನ್ಯೇ ಚ ಯೇ ತತ್ರ ಸಮಾಜಗ್ಮುರ್ನರರ್ಷಭ||

ನರರ್ಷಭ! ಪಾರ್ಥನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ತಡೆದು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಮತ್ತು ಇತರರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೋ ಹಾಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

03172024a ತೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಕೌರವ್ಯ ಪ್ರತಿಯಾತೇಷು ಪಾಂಡವಾಃ|

03172024c ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ವನೇ ಹೃಷ್ಟಾಸ್ತ ಉಷುಃ ಸಹ ಕೃಷ್ಣಯಾ||

ಕೌರವ್ಯ! ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ಪಾಂಡವರು ಕೃಷ್ಣೆಯೊಡನೆ ಅದೇ ವನದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ

ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧೇ ಅಸ್ತ್ರದರ್ಶನೇ

ದ್ವಿಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ನಿವಾತಕವಚಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನೂರಾವಿತ್ತೆರಡನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು. ಇತಿ ಶ್ರೀ ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಯುದ್ಧಪರ್ವವು.

ಇದೊಂದೆರಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-

೩೫/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೪೬೯/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-

ಅಜಗರ ಪರ್ವ

೧೭೩

ವನವಾಸದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ತುಂಬಲು ಭೀಮನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಯುದ್ಧದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು (೧-೧೬). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದಿಂದ ಇಳಿಯುವುದು (೧೭-೨೩).

03173001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03173001a ತಸ್ಮಿನ್ ಕೃತಾಸ್ತ್ರೇ ರಥಿನಾಂ ಪ್ರಧಾನೇ|
ಪ್ರತ್ಯಾಗತೇ ಭವನಾದ್ವ್ಯತ್ರಹಂತುಃ|

03173001c ಅತಃ ಪರಂ ಕಿಮಕುರ್ವಂತ ಪಾರ್ಥಾಃ|
ಸಮೇತ್ಯ ಶೂರೇಣ ಧನಂಜಯೇನ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೃತಾರ್ಥನಾದ ಆ ರಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನನು ವೃತ್ರಹಂತುವಿನ ಭವನದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ಶೂರ ಧನಂಜಯನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಆ ಪಾರ್ಥರು ಏನು ಮಾಡಿದರು?”

03173002 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03173002a ವನೇಷು ತೇಷ್ಟೇವ ತು ತೇ ನರೇಂದ್ರಾಃ|
ಸಹಾರ್ಜುನೇನೇಂದ್ರಸಮೇನ ವೀರಾಃ|

03173002c ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚ ಶೈಲಪ್ರವರೇ ಸುರಮ್ಯೇ|

ಧನೇಶ್ವರಾಕ್ರೀಡಗತಾ ವಿಜಃರುಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅದೇ ವನದಲ್ಲಿ ಆ ನರೇಂದ್ರರು ಇಂದ್ರಸಮಾನನಾದ ಅರ್ಜುನನೊಂದಿಗೆ ಸುರಮ್ಯವಾದ ಧನೇಶ್ವರನ ಶೈಲಪ್ರವರದಮೇಲೆ ಕ್ರೀಡಾನುಗತರಾಗಿದ್ದರು.

03173003a ವೇಶ್ಮಾನಿ ತಾನ್ಯಪ್ರತಿಮಾನಿ ಪಶ್ಯನ್|

ಕ್ರೀಡಾಶ್ಚ ನಾನಾದ್ರುಮಸಮ್ನಿಕರ್ಷಾಃ|

03173003c ಚಚಾರ ಧನ್ವೀ ಬಹುಧಾ ನರೇಂದ್ರಃ|

ಸೋಽಸ್ಮೇಷು ಯತ್ತಃ ಸತತಂ ಕಿರೀಟೀ||

ಆ ಅಪ್ರತಿಮ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಾನಾ ದ್ರುಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಕ್ರೀಡಾಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಸತತವೂ ತನ್ನ ಅಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನನಾದ, ಆ ಕಿರೀಟಿ ಧನ್ವಿ ನರೇಂದ್ರನು ತುಂಬಾ ತಿರುಗಾಡಿದನು.

03173004a ಅವಾಪ್ಯ ವಾಸಂ ನರದೇವಪುತ್ರಾಃ|

ಪ್ರಸಾದಜಂ ವೈಶ್ರವಣಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ|

03173004c ನ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ತೇ ಸ್ಪೃಹಯಂತಿ ರಾಜಂ|

ಶಿವಶ್ಚ ಕಾಲಃ ಸ ಬಭೂವ ತೇಷಾಂ||

ರಾಜನ್! ರಾಜ ವೈಶ್ರವಣನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ವಾಸಸ್ಥಳವನ್ನು ಪಡೆದ ಆ ನರದೇವಪುತ್ರರು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಯಸುವ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸದೇ ಅವರು ಕಳೆದ ಸಮಯವು ಶುಭವಾಗಿತ್ತು.

03173005a ಸಮೇತ್ಯ ಪಾರ್ಥೇನ ಯಥೈಕರಾತ್ರಂ|

ಊಷುಃ ಸಮಾಸ್ತತ್ರ ತದಾ ಚತಸ್ರಃ|

03173005c ಪೂರ್ವಾಶ್ಚ ಷಟ್ತಾ ದಶ ಪಾಂಡವಾನಾಂ|

ಶಿವಾ ಬಭೂವುರ್ವಸತಾಂ ವನೇಷು||

ಪಾರ್ಥನನ್ನು ಸೇರಿದ ಅವರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ವರ್ಷಗಳು ಒಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಂತೆ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು.

ಹಿಂದಿನ ಆರು ವರ್ಷಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿ ಪಾಂಡವರು ಮಂಗಳಕರ ವನಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ವಾಸಿಸಿದರು.

03173006a ತತೋಽಬ್ರವೀದ್ವಾಯುಸುತಸ್ತರಸ್ವೀ|

ಜಿಷ್ಣುಶ್ಚ ರಾಜಾನಮುಪೋಪವಿಶ್ಯ|

03173006c ಯಮೌ ಚ ವೀರೌ ಸುರರಾಜಕಲ್ಪಾವ್|

ಏಕಾಂತಮಾಸ್ಥಾಯ ಹಿತಂ ಪ್ರಿಯಂ ಚ||

ಜಿಷ್ಣು, ಸುರರಾಜನಂದಿದ್ದ ವೀರ ಯಮಳರು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ನಂತರ ತರಸ್ವೀ ವಾಯುಸುತನು ಹಿತವೂ ಪ್ರಿಯವೂ ಆದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03173007a ತವ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂ ಕುರುರಾಜ ಸತ್ಯಾಂ|

ಚಿಕೀರ್ಷಮಾಣಾಸ್ತ್ವದನು ಪ್ರಿಯಂ ಚ|

03173007c ತತೋಽನುಗಚ್ಛಾಮ ವನಾನ್ಯಪಾಸ್ಯ|

ಸುಯೋಧನಂ ಸಾನುಚರಂ ನಿಹಂತುಂ||

“ಕುರುರಾಜ ! ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿಸಲು ಮತ್ತು ನಿನಗೆ

ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಲು ವನಕ್ಕೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದೆವು
ಮತ್ತು ಸುಯೋಧನನ್ನು ಅವನ ಅನುಚರರೊಂದಿಗೆ ಸಂಹರಿಸಲಿಲ್ಲ.

03173008a ಏಕಾದಶಂ ವರ್ಷಮಿದಂ ವಸಾಮಃ

ಸುಯೋಧನೇನಾತ್ಮಸುಖಾಃ ಸುಖಾರ್ಹಾಃ|

03173008c ತಂ ವಂಚಯಿತ್ವಾಧಮಬುದ್ಧಿಶೀಲಂ|

ಅಜ್ಞಾತವಾಸಂ ಸುಖಮಾಪ್ನುಯಾಮಃ||

ಇದು ನಮ್ಮ ವನವಾಸದ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವರ್ಷ ! ಸುಯೋಧನನು
ನಮ್ಮದಾಗಿದ್ದ ಉತ್ತಮ ಸುಖವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅತ್ಯಂತ
ಕೀಳು ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಡತೆಯ ಅವನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು
ಸುಖವಾಗಿ ಕಳೆಯೋಣ.

03173009a ತವಾಜ್ಞಯಾ ಪಾರ್ಥಿವ ನಿರ್ವಿಶಮ್ಯಾ|

ವಿಹಾಯ ಮಾನಂ ವಿಚರನ್ವನಾನಿ|

03173009c ಸಮೀಪವಾಸೇನ ವಿಲೋಭಿತಾಸ್ತೇ|

ಜ್ಞಾಸ್ಯಂತಿ ನಾಸ್ಮಾನಪಕೃಷ್ಣದೇಶಾನ್||

ಪಾರ್ಥಿವ ! ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಮ್ಮ ಗೌರವವನ್ನು ತೊರೆದು
ನಿರ್ವಿಶಂಕರಾಗಿ ವನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ
ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾವು ಬೇರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅವರಿಗೆ
ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03173010a ಸಂವತ್ಸರಂ ತಂ ತು ವಿಹೃತ್ಯ ಗೂಢಂ|

ನರಾಧಮಂ ತಂ ಸುಖಮುದ್ಧರೇಮ|

03173010c ನಿಯಾತ್ಯ ವೈರಂ ಸಫಲಂ ಸಪುಷ್ಪಂ|

ತಸ್ಮೈ ನರೇಂದ್ರಾಧಮಪೂರುಷಾಯ||

ನರೇಂದ್ರ! ಗೂಢವಾಗಿ ವಾಸಿಸಿ ಆ ಒಂದು ವರ್ಷವನ್ನು ಕಳೆದನಂತರ
ಆ ನರಾಧಮನನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೋಲಿಸಬಹುದು. ಆ ಅಧಮ
ಪುರುಷನ ವೈರದ ಮರವನ್ನು ಫಲ ಪುಷ್ಪಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೀಳಬಹುದು.

3173011a ಸುಯೋಧನಾಯಾನುಚರೈರ್ವೃತಾಯ|

ತತೋ ಮಹೀಮಾಹರ ಧರ್ಮರಾಜ|

03173011c ಸ್ವಗೋಪಮಂ ಶೈಲಮಿಮಂ ಚರದ್ಭಿಃ|

ಶಕ್ಯೋ ವಿಹಂತುಂ ನರದೇವ ಶೋಕಃ||

ಧರ್ಮರಾಜ! ಅನುಚರರಿಂದ ಆವೃತನಾದ ಸುಯೋಧನನ ನಂತರ
ನೀನು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳು. ನರದೇವ! ಸ್ವಗೋಪಮ ಈ
ಶೈಲದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಬಹುದು. ಶೋಕವನ್ನು ತೊಲಗಿಸು.

03173012a ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ತೇ ಭಾರತ ಪುಣ್ಯಗಂಧಾ|

ನಶ್ಶೇತ ಲೋಕೇಷು ಚರಾಚರೇಷು|

03173012c ತತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ಕುರುಪುಂಗವಾನಾಂ|

ಶಕ್ಯಂ ಮಹತ್ಪ್ರಾಪ್ತಮಥ ಕ್ರಿಯಾಶ್ಚ||

ಭಾರತ! ಪುಣ್ಯದ ಸುವಾಸುನೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು
ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ, ಚರಾಚರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕುರುಪುಂಗವರ

ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಹಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದು.

03173013a ಇದಂ ತು ಶಕ್ಯಂ ಸತತಂ ನರೇಂದ್ರ|

ಪ್ರಾಪ್ತಂ ತ್ವಯಾ ಯಲ್ಲಭಸೇ ಕುಬೇರಾತ್|

03173013c ಕುರುಷ್ವ ಬುದ್ಧಿಂ ದ್ವಿಷತಾಂ ವಧಾಯ|

ಕೃತಾಗಸಾಂ ಭಾರತ ನಿಗ್ರಹೇ ಚ||

ನರೇಂದ್ರ! ಕುಬೇರನಿಂದ ಈಗ ನೀನು ಪಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸತತವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಭಾರತ! ದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ವಧಿಸುವ, ನಿನಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿದವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಮನಸ್ಸುಮಾಡು.

03173014a ತೇಜಸ್ತವೋಗ್ರಂ ನ ಸಹೇತ ರಾಜನ್|

ಸಮೇತ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾದಪಿ ವಜ್ರಪಾಣಿಃ|

03173014c ನ ಹಿ ವ್ಯಥಾಂ ಜಾತು ಕರಿಷ್ಯತಸ್ತೌ|

ಸಮೇತ್ಯ ದೇವೈರಪಿ ಧರ್ಮರಾಜ||

ಧರ್ಮರಾಜ! ರಾಜನ್! ಸಾಕ್ಷಾದ್ ವಜ್ರಪಾಣಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು

ಭೇಟಿಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಈ ಉಗ್ರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರ.

ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದರೂ ನೀನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು

ಬಯಸಿದ್ದೀಯೋ ಅದಕ್ಕೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಲಾರರು.

03173015a ತ್ವದರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಭಿಪ್ರವೃತ್ತೌ|

ಸುಪರ್ಣಕೇತುಶ್ಚ ಶಿನೇಶ್ಚ ನಪ್ತೌ|

03173015c ಯಥೈವ ಕೃಷ್ಣೋಽಪ್ರತಿಮೋ ಬಲೇನ|

ತಥೈವ ರಾಜನ್ ಶಿನಿಪ್ರವೀರಃ||

ಶಿನಿಪ್ರವೀರ ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಗೆ ಬಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಮಾನರನ್ನು
ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಸುಪರ್ಣಕೇತು ಮತ್ತು ಶಿನಿ ಇವರಿರ್ವರೂ
ಎಂದೂ ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

03173016a ತವಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಭಿಪ್ರವೃತ್ತೌ|
ಯಥೈವ ಕೃಷ್ಣಃ ಸಹ ಯಾದವೈಸ್ತೈಃ|

03173016c ತಥೈವ ಚಾವಾಂ ನರದೇವವರ್ಯ|
ಯಮೌ ಚ ವೀರೌ ಕೃತಿನೌ ಪ್ರಯೋಗೇ||

03173016e ತ್ವದರ್ಥಯೋಗಪ್ರಭವಪ್ರಧಾನಾಃ|
ಸಮಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮ ಪರಾನ್ಸಮೇತ್ಯ||

ನರದೇವವರ್ಯ ! ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಯಾದವರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ
ಈ ವೀರ ಯಮಳರೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗಾಗಿ
ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು
ಹೋರಾಡಬೇಕೆಂದಾದರೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಹೋರಾಡುತ್ತೇವೆ.”

03173017a ತತಸ್ತದಾಜ್ಞಾಯ ಮತಂ ಮಹಾತ್ಮಾ|
ತೇಷಾಂ ಸ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸುತೋ ವರಿಷ್ಠಃ|

03173017c ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ವೈಶ್ರವಣಾಧಿವಾಸಂ|
ಚಕಾರ ಧರ್ಮಾರ್ಥವಿದುತ್ತಮೌಜಃ||

ಹೀಗೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಹಾತ್ಮ, ಧರ್ಮಸುತ,

ಹಿರಿಯ, ಧರ್ಮಾರ್ಥವಿದು, ಉತ್ತಮೌಜಸನು ವೈಶ್ರವಣನ ಪೀಠಕ್ಕೆ
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿದನು.

03173018a ಆಮಂತ್ರೈ ವೇಶ್ಮಾನಿ ನದೀಃ ಸರಾಂಸಿ|
ಸರ್ವಾಣಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಚ ಧರ್ಮರಾಜಃ|

03173018c ಯಥಾಗತಂ ಮಾರ್ಗಮವೇಕ್ಷಮಾಣಃ|
ಪುನರ್ಗಿರಿಂ ಚೈವ ನಿರೀಕ್ಷಮಾಣಃ||

ತಾನು ಬಂದಿರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಪುನಃ ಗಿರಿಯಕಡೆ
ನೋಡುತ್ತಾ ಧರ್ಮರಾಜನು ಮನೆಗಳು, ನದಿಗಳು, ಸರೋವರಗಳು
ಮತ್ತು ಸರ್ವ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ವಿದಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

03173019a ಸಮಾಪ್ತಕರ್ಮಾ ಸಹಿತಃ ಸುಹೃದ್ಭಿರಾ|
ಜಿತ್ವಾ ಸಪತ್ನಾನ್ಪ್ರತಿಲಭ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ|

03173019c ಶೈಲೇಂದ್ರ ಭೂಯಸ್ತಪಸೇ ಧೃತಾತ್ಮಾ|
ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ತವಾಸ್ಮಿತಿ ಮತಿಂ ಚಕಾರ||

“ಶೈಲೇಂದ್ರ! ಸುಹೃದಯರೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ,
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಪಡೆದು ಧೃತಾತ್ಮನಾಗಿ ನಿನ್ನ
ಮೇಲೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು.

03173020a ವೃತಃ ಸ ಸರ್ವೈರನುಜೈರ್ದ್ವಿಜೈಶ್ಚ|
ತೇನೈವ ಮಾರ್ಗೇಣ ಪತಿಃ ಕುರೂಣಾಂ|

03173020c ಉವಾಹ ಚೈನಾನ್ಸಗಣಾಂಸ್ತಥೈವ|

ಘಟೋತ್ಕಚಃ ಪರ್ವತನಿರ್ಝರೇಷು||

ಸರ್ವ ಅನುಜರು ಮತ್ತು ದ್ವಿಜರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಕುರುಗಳ
ನಾಯಕನನ್ನು ಅವನ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಪುನಃ
ಘಟೋತ್ಕಚನು ಪರ್ವತ ಕಂದರಗಳಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿದನು.

03173021a ತಾನ್ವಸ್ಥಿತಾನ್ವೀತಿಮನಾ ಮಹರ್ಷಿಃ|

ಪಿತೇವ ಪುತ್ರಾನನುಶಿಷ್ಯ ಸರ್ವಾನ್|

03173021c ಸ ಲೋಮಶಃ ಪ್ರೀತಮನಾ ಜಗಾಮ|

ದಿವೌಕಸಾಂ ಪುಣ್ಯತಮಂ ನಿವಾಸಂ||

ಅವರು ಹೊರಡುವಾಗ ಪ್ರೀತಿಮನಸ್ಕ ಮಹರ್ಷಿ ಲೋಮಶನು
ತಂದೆಯು ಪುತ್ರರಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು
ದಿವೌಕಸರ ಪುಣ್ಯತಮ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

03173022a ತೇನಾನುಶಿಷ್ಯಾಷ್ಟಿಷೇಣೇನ ಚೈವ|

ತೀರ್ಥಾನಿ ರಮ್ಯಾಣಿ ತಪೋವನಾನಿ|

03173022c ಮಹಾಂತಿ ಚಾನ್ಯಾನಿ ಸರಾಂಸಿ ಪಾರ್ಥಾಃ|

ಸಂಪಶ್ಯಮಾನಾಃ ಪ್ರಯಯುರ್ನರಾಗ್ರಾಃ||

ಅವನಿಂದ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಿಷೇಣನಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಆ
ನರವ್ಯಾಪ್ತ ಪಾರ್ಥರು ರಮ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ತಪೋವನಗಳನ್ನೂ,
ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಮಹಾ ಸರೋವರಗಳಿಗೂ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ
ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅಜಗರಪರ್ವಣಿ
ಗಂಧಮಾದನಪ್ರಸ್ಥಾನೇ ತ್ರಿಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಜಗರಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಗಂಧಮಾದನಪ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾವೆಪ್ಪತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೭೪

ವೃಷಪರ್ವ ಮತ್ತು ಸುಬಾಹುಗಳ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿ
ಯಮುನಾದ್ರಿಗೆ ಬಂದುದು (೧-೨೦). ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರ್ಷ ಪುನಃ
ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ ಬಂದುದು (೨೧-೨೪).

03174001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03174001a ನಗೋತ್ತಮಂ ಪ್ರಸ್ರವಣೈರುಪೇತಂ|

ದಿಶಾಂ ಗಜೈಃ ಕಿನ್ನರಪಕ್ಷಿಭಿಶ್ಚ|

03174001c ಸುಖಂ ನಿವಾಸಂ ಜಹತಾಂ ಹಿ ತೇಷಾಂ|

ನ ಪ್ರೀತಿರಾಸೀದ್ ಭರತರ್ಷಭಾಣಾಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಝರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ,
ದಿಗ್ಗಜಗಳಿಂದ, ಕಿನ್ನರರಿಂದ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ,
ಸುಖನಿವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಆ ಉತ್ತಮ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬರುವಾಗ
ಭರತರ್ಷಭರು ಸಂತಸಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

03174002a ತತಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಪುನರೇವ ಹರ್ಷಃ|

ಕೈಲಾಸಮಾಲೋಕ್ಯ ಮಹಾನ್ಬಭೂವ|

03174002c ಕುಬೇರಕಾಂತಂ ಭರತರ್ಷಭಾಣಾಂ|

ಮಹೀಧರಂ ವಾರಿಧರಪ್ರಕಾಶಂ||

ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಬೇರನಿಗೆ ಬಹುಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಕಪ್ಪಾದ ಮೋಡಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಆಹ್ಲಾದಿತವಾಯಿತು.

03174003a ಸಮುಚ್ಚ್ರಯಾನ್ವರ್ವತಸನ್ನಿರೋಧಾನ್|

ಗೋಷ್ಠಾನ್ಗಿರಿಣಾಂ ಗಿರಿಸೇತುಮಾಲಾಃ|

03174003c ಬಹೂನ್ವಪಾತಾಂಶ್ಚ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ವೀರಾಃ|

ಸ್ಥಲಾನಿ ನಿಮ್ನಾನಿ ಚ ತತ್ರ ತತ್ರ||

ಆ ವೀರರು ಪರ್ವತದ ದಾರಿಗಳನ್ನೂ, ಭಾರೀ ಕಣಿವೆಗಳನ್ನೂ, ಗುಡ್ಡಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನೂ, ಗಿರಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸೇತುವೆಗಳನ್ನೂ, ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಪಾತಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಗ್ಗಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದರು.

03174004a ತಥೈವ ಚಾನ್ಯಾನಿ ಮಹಾವನಾನಿ|

ಮೃಗದ್ವಿಜಾನೇಕಪಸೇವಿತಾನಿ|

03174004c ಆಲೋಕಯಂತೋಽಭಿಯಯುಃ ಪ್ರತೀತಾಸ್|

ತೇ ಧನ್ವಿನಃ ಖಡ್ಗಧರಾ ನರಾಗ್ರಾಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆ ನರವ್ಯಾಪ್ತರು ಧನುಸ್ಸು ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅತಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಇತರ ಮಹಾವನಗಳನ್ನೂ, ಮೃಗಗಳನ್ನೂ, ಆನೆಗಳನ್ನೂ

ನೋಡುತ್ತಾ ಮುಂದುವರೆದರು.

03174005a ವನಾನಿ ರಮ್ಯಾಣಿ ಸರಾಂಸಿ ನದ್ಯೋ|

ಗುಹಾ ಗಿರೀಣಾಂ ಗಿರಿಗಃವರಾಣಿ|

03174005c ಏತೇ ನಿವಾಸಾಃ ಸತತಂ ಬಭೂವುರ್||

ನಿಶಾನಿಶಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನರರ್ಷಭಾಣಾಂ||

ಆ ನರರ್ಷಭರು ರಾತ್ರಿಯ ನಂತರ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ವನಗಳಲ್ಲಿ, ರಮ್ಯ ಸರೋವರ-ನದೀ ದಡಗಳಲ್ಲಿ, ಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಗಿರಿಕಂದರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದುವರೆದರು.

03174006a ತೇ ದುರ್ಗವಾಸಂ ಬಹುಧಾ ನಿರುಷ್ಯ|

ವ್ಯತೀತ್ಯ ಕೈಲಾಸಮಚಿಂತ್ಯ ರೂಪಂ|

03174006c ಆಸೇದುರತ್ಯರ್ಥಮನೋರಮಂ ವೈ|

ತಮಾಶ್ರಮಾಗ್ರ್ಯಂ ವೃಷಪರ್ವಣಸ್ತೇ||

ಹಲವು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಗಿರಿದುರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಅಚಿಂತ್ಯ ರೂಪಿ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ದಾಟಿ ಅವರು ಸುಂದರವೋ ಮನೋರಮವೂ ಆಗಿದ್ದ ವೃಷಪರ್ವಣನ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತಲುಪಿದರು.

03174007a ಸಮೇತ್ಯ ರಾಜ್ಞಾ ವೃಷಪರ್ವಣಸ್ತೇ|

ಪ್ರತ್ಯರ್ಚಿತಾಸ್ತೇನ ಚ ವೀತಮೋಹಾಃ|

03174007c ಶಶಂಸಿರೇ ವಿಸ್ತರಶಃ ಪ್ರವಾಸಂ|

ಶಿವಂ ಯಥಾವದ್ವೃಷಪರ್ವಣಸ್ತೇ||

ರಾಜ ವೃಷಪರ್ವನನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿ, ಅವನಿಂದ ಸತ್ಕಾರಗೊಂಡು
ಆಯಾಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ವೃಷಪರ್ವನಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ
ಮತ್ತು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅವರ ಮಂಗಳ ಪ್ರವಾಸದ ಕುರಿತು
ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

03174008a ಸುಖೋಷಿತಾಸ್ತತ್ರ ತ ಏಕರಾತ್ರಂ|

ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮೇ ದೇವಮಹರ್ಷಿ ಜುಷ್ಪೇ|

03174008c ಅಭ್ಯಾಯಯಸ್ತೇ ಬದರೀಂ ವಿಶಾಲಾಂ|

ಸುಖೇನ ವೀರಾಃ ಪುನರೇವ ವಾಸಂ||

ದೇವ-ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅರಸುವ ಅವನ ಆ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು
ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ಕಳೆದು ಆ ವೀರರು ವಿಶಾಲ ಬದರಿಯಲ್ಲಿ
ಪುನಃ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

03174009a ಊಷುಸ್ತಸ್ತತ್ರ ಮಹಾನುಭಾವಾ|

ನಾರಾಯಣಸ್ಥಾನಗತಾ ನರಾಗ್ರಾಃ|

03174009c ಕುಬೇರಕಾಂತಾಂ ನಲಿನೀಂ ವಿಶೋಕಾಃ|

ಸಂಪಶ್ಯಮಾನಾಃ ಸುರಸಿದ್ಧ ಜುಷ್ಪಾಂ||

ಅನಂತರ ಆ ಮಹಾನುಭಾವ ನರವ್ಯಾಪ್ತರು ನಾರಾಯಣಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಶೋಕವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಬಲ್ಲ,
ಸುರರು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರು ಬಯಸುವ ಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡಿದರು.

03174010a ತಾಂ ಚಾಥ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಲಿನೀಂ ವಿಶೋಕಾಃ|

ಪಾಂಡೋಃ ಸುತಾಃ ಸರ್ವನರಪ್ರವೀರಾಃ|

03174010c ತೇ ರೇಮಿರೇ ನಂದನವಾಸಮೇತ್ಯ|

ದ್ವಿಜರ್ಷಯೋ ವೀತಭಯಾ ಯಥೈವ||

ಆ ಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡಿ ನರಪ್ರವೀರ ಪಾಂಡುಸುತರೆಲ್ಲರೂ
ನಂದನವನವನ್ನು ಸೇರಿದ ದ್ವಿಜರ್ಷಿಗಳು ಹೇಗೆ
ವೀತಭಯರಾಗುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆ ವಿಶೋಕರಾಗಿ ರಮಿಸಿದರು.

03174011a ತತಃ ಕ್ರಮೇಣೋಪಯಯುರ್ನ್ಯವೀರಾ|

ಯಥಾಗತೇನೈವ ಪಥಾ ಸಮಗ್ರಾಃ|

03174011c ವಿಹೃತ್ಯ ಮಾಸಂ ಸುಖಿನೋ ಬದರ್ಯಾಂ|

ಕಿರಾತರಾಜ್ಞೋ ವಿಷಯಂ ಸುಬಾಹೋಃ||

ಬದರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಸುಖದಿಂದ ಕಳೆದರು. ನಂತರ
ಆ ವೀರರು ಕಿರಾತರಾಜ ಸುಬಾಹುವಿನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ
ಹಿಂದೆ ಬಂದಿದ್ದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

03174012a ಚೀನಾಂಸ್ತುಖಾರಾನ್ದರದಾನ್ಸದಾರ್ವಾನ್|

ದೇಶಾನ್ಯುಣಿಂದಸ್ಯ ಚ ಭೂರಿರತ್ನಾನ್|

03174012c ಅತೀತ್ಯ ದುರ್ಗಂ ಹಿಮವತ್ಪ್ರದೇಶಂ|

ಪುರಂ ಸುಬಾಹೋರ್ದದೃಶುರ್ನ್ಯವೀರಾಃ||

ಆ ವೀರರು ರತ್ನಭರಿತ ಚೀನ, ತುಖಾರ, ದರದ, ದಾರ್ವ ಮತ್ತು
ಕುಣಿಂದ ದೇಶಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಹಿಮಾಲಯದ ದುರ್ಗದ ಮೂಲಕ

ಸುಬಾಹುವಿನ ಪುರವನ್ನು ತಲುಪಿದರು.

03174013a ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ತಾನ್ಪಾರ್ಥಿವಪುತ್ರಪೌತ್ರಾನ್|

ಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ಸುಬಾಹುವಿಷಯೇ ಸಮಗ್ರಾನ್|

03174013c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯೌ ಪ್ರೀತಿಯುತಃ ಸ ರಾಜಾ|

ತಂ ಚಾಭ್ಯನಂದನ್ಪುಷಭಾಃ ಕುರೂಣಾಂ||

ಆ ರಾಜಪುತ್ರರೂ ಪೌತ್ರರೂ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು

ಕೇಳಿದ ರಾಜ ಸುಬಾಹುವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊರಬಂದು

ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಕುರುಪುಷಭರು ಅವನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು.

03174014a ಸಮೇತ್ಯ ರಾಜ್ಞಾ ತು ಸುಬಾಹುನಾ ತೇ|

ಸೂತೈರ್ವಿಶೋಕಪ್ರಮುಖೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈಃ|

03174014c ಸಹೇಂದ್ರಸೇನೈಃ ಪರಿಚಾರಕೈಶ್ಚ|

ಪೌರೋಗವೈರ್ಯೇ ಚ ಮಹಾನಸಸ್ಥಾಃ||

ಅವರು ರಾಜ ಸುಬಾಹುವನ್ನು, ಮತ್ತು ವಿಶೋಕನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ

ಎಲ್ಲ ಸೂತರನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಸೇನನೊಂದಿಗೆ ಪರಿಚಾರಕರನ್ನೂ, ಅಡುಗೆ

ಭಟ್ಟರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರನ್ನೂ ಭೇಟಿಮಾಡಿದರು.

03174015a ಸುಖೋಷಿತಾಸ್ತತ್ರ ತ ಏಕರಾತ್ರಂ|

ಸೂತಾನುಪಾದಾಯ ರಥಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನ್|

03174015c ಘಟೋತ್ಕಚಂ ಸಾನುಚರಂ ವಿಸೃಜ್ಯ|

ತತೋಽಭ್ಯಯುರ್ಯಾ ಮುನಮದ್ವಿರಾಜಂ||

ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಸುಖದಿಂದ ಕಳೆದರು. ಘಟೋತ್ಕಚ ಮತ್ತು ಅವನ ಅನುಚರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಎಲ್ಲ ರಥಗಳಿಗೂ ಸೂತರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಯಮುನಾದ್ರಿಯ ಕಡೆ ಹೊರಟರು.

03174016a ತಸ್ಮಿನ್ನಿರೌ ಪ್ರಸ್ರವಣೋಪಪನ್ನೇ|
ಹಿಮೋತ್ತರೀಯಾರುಣಪಾಂಡುಸಾನಾ|

03174016c ವಿಶಾಖಿಯೂಪಂ ಸಮುಪೇತ್ಯ ಚಕ್ರುಸೌ|
ತದಾ ನಿವಾಸಂ ಪುರುಷಪ್ರವೀರಾಃ||

ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಝರಿಗಳ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಬಿಳಿಬಣ್ಣಗಳ, ಉತ್ತರೀಯದಂತೆ ಹಿಮದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾದ ಆ ಗಿರಿಯಮೇಲೆ ವಿಶಾಲವೆಂಬ ಯೂಪವನ್ನು ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಪ್ರವೀರರು ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

03174017a ವರಾಹನಾನಾಮೃಗಪಕ್ಷಿಜುಷ್ಯಂ|
ಮಹದ್ವನಂ ಚೈತ್ರರಥಪ್ರಕಾಶಂ|

03174017c ಶಿವೇನ ಯಾತ್ವಾ ಮೃಗಯಾಪ್ರಧಾನಾಃ|
ಸಂವತ್ಸರಂ ತತ್ರ ವನೇ ವಿಜಃರುಃ||

ಚೈತ್ರರಥನ ವನದಂತಿರುವ ಆ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಹಂದಿ ಮತ್ತು ನಾನಾ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಂಕುಲವಿತ್ತು. ಅವರು ಏನೂ ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷವನ್ನು ಕಳೆದರು.

03174018a ತತ್ರಾಸಸಾದಾತಿಬಲಂ ಭುಜಂಗಂ|

ಕ್ಷುಧಾರ್ಥಿತಂ ಮೃತ್ಯುಮಿವೋಗ್ರರೂಪಂ|

03174018c ವೃಕೋದರಃ ಪರ್ವತಕಂದರಾಯಾಂ|

ವಿಷಾದಮೋಹವ್ಯಧಿತಾಂತರಾತ್ಮಾ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ವೃಕೋದರನು ಪರ್ವತ ಕಂದರದಲ್ಲಿ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದ,
ಅತಿಬಲಶಾಲಿ, ಮೃತ್ಯುವಿನಂತೆ ಉಗ್ರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ,
ಅಂತರಾತ್ಮವು ವಿಷಾದ ಮತ್ತು ಮೋಹಗಳಿಂದ ವೃತಿಥವಾಗಿದ್ದ
ಸರ್ಪವನ್ನು ಕಂಡನು.

03174019a ದ್ವೀಪೋಽಭವದ್ಯತ್ರ ವೃಕೋದರಸ್ಯ|

ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಿಷ್ಠಃ|

03174019c ಅಮೋಕ್ಷಯದ್ಯಸ್ತಮನಂತತೇಜಾ|

ಗ್ರಾಹೇಣ ಸಂವೇಷ್ಟಿತಸರ್ವಗಾತ್ರಂ||

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ವರಿಷ್ಠ, ಅನಂತ ತೇಜಸ್ವಿ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದೇಹದ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಾಂಗಗಳೂ ಹಿಡಿದವನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ
ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅವನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸಿದನು.

03174020a ತೇ ದ್ವಾದಶಂ ವರ್ಷಮಥೋಪಯಾಂತಂ|

ವನೇ ವಿಹರ್ತುಂ ಕುರವಃ ಪ್ರತೀತಾಃ|

03174020c ತಸ್ಮಾದ್ವನಾಚ್ಚೈತ್ರರಥಪ್ರಕಾಶಾಚ್|

ಚ್ರಿಯಾ ಜ್ವಲಂತಸ್ತಪಸಾ ಚ ಯುಕ್ತಾಃ||

ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರ್ಷವು ಉರುಳಿ ಬರಲು ವನದಲ್ಲಿ
ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಕಳೆದರು. ಅನಂತರ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯಿಂದ
ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಚೈತ್ರರಥನ ವನದಂದಿದ್ದ ಆ ವನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು.

03174021a ತತಶ್ಚ ಯಾತ್ವಾ ಮರುಧನ್ವಪಾರ್ಶ್ವಂ|
ಸದಾ ಧನುರ್ವೇದರತಿಪ್ರಧಾನಾಃ|

03174021c ಸರಸ್ವತೀಮೇತ್ಯ ನಿವಾಸಕಾಮಾಃ|
ಸರಸ್ತತೋ ದ್ವೈತವನಂ ಪ್ರತೀಯಃ||

ಸದಾ ಧನುರ್ವೇದವನ್ನೇ ಅತಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು
ಅನಂತರ ಮರುಭೂಮಿಯ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಸರಸ್ವತೀ
ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸರೋವರದ ಬಳಿ ಬಂದರು.

03174022a ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ತಾನ್ದ್ವೈತವನೇ ನಿವಿಷ್ಟಾನ್|
ನಿವಾಸಿನಸ್ತತ್ರ ತತೋಽಭಿಜಗ್ಮುಃ|

03174022c ತಪೋದಮಾಚಾರಸಮಾಧಿಯುಕ್ತಾಸ್|
ತ್ರಣೋದಪಾತ್ರಾಹರಣಾಶ್ಮಕುಟ್ಮಾಃ||

ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ ಅವರ ಬರವನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿರುವ ತಪಸ್ಸು, ದಮ,
ಆಚಾರ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಿಯುಕ್ತ ನಿವಾಸಿಗಳು ಹುಲ್ಲು, ನೀರು, ಪಾತ್ರ,
ಆಹಾರ, ಮತ್ತು ಒರಲುಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

03174023a ಪ್ಲಕ್ಷಾಕ್ಷರೌಹೀತಕವೇತಸಾಶ್ಚ|
ಸ್ನುಹಾ ಬದರ್ಯಃ ಖಿದಿರಾಃ ಶಿರೀಷಾಃ|

03174023c ಬಿಲ್ವೇಂಗುದಾಃ ಪೀಲುಶಮೀಕರೀರಾಃ|

ಸರಸ್ವತೀತೀರರುಹಾ ಬಭೂವುಃ||

ಅತ್ತಿಯ ಮರಗಳು, ರುದ್ರಾಕ್ಷದ ಮರಗಳು, ರೋಹಿತಕಗಳು, ಬಿದಿರು, ಬದರಿ, ಖದಿರ, ಶಿರೀಷ, ಬಿಲ್ವ, ಇಂಗುದ, ಪೀಲೂ, ಶಮೀಕರೀ ಮೊದರಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

03174024a ತಾಂ ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಮಹರ್ಷಿಕಾಂತಾಂ|

ಆಯಾಗಭೂತಾಮಿವ ದೇವತಾನಾಂ|

03174024c ಸರಸ್ವತೀಂ ಪ್ರೀತಿಯುತಾಶ್ಚ ರಂತಃ|

ಸುಖಂ ವಿಜಹುರ್ನರದೇವಪುತ್ರಾಃ||

ಆ ರಾಜಪುತ್ರರು ಯಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವ ಮತ್ತು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾಗಿ ದೇವತೆಗಳದ್ದೇ ಯಾಗಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದ ಆ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಸುಖವಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅಜಗರಪರ್ವಣಿ ಪುನರ್ವ್ಯತವನಪ್ರವೇಶೇ ಚತುಃಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಜಗರಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ವ್ಯತವನಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ನೂರಾವಿಂತ್ತೆತ್ತಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೭೫

ಯಮುನಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವನವನ್ನು ನೋಡಲು ಭೀಮನು ಹೊರಟಾಗ

ಅವನನ್ನು ಅಜಗರವೊಂದು ಹಿಡಿದುದು; ಭೀಮನು ಹಾವಿನ ಬಲವನ್ನು

ಮೀರಿಸದೇ ಹೋದುದು (೧-೨೧).

03175001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03175001a ಕಥಂ ನಾಗಾಯುತಪ್ರಾಣೋ ಭೀಮಸೇನೋ ಮಹಾಬಲಃ|

03175001c ಭಯಮಾಹಾರಯತ್ತೀವ್ರಂ ತಸ್ಮಾದಜಗರಾನ್ಮನೇ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮುನೇ! ಆನೆಯ ಹಿಂಡುಗಳಷ್ಟೇ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಭೀಮಸೇನನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಆ ಹೆಬ್ಬಾವಿನಿಂದ ಅತೀವ ಭಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು?

03175002a ಪೌಲಸ್ತ್ಯಂ ಯೋಽಹ್ವಯದ್ಯುಧ್ಧೇ ಧನದಂ ಬಲದರ್ಪಿತಃ|

03175002c ನಲಿನ್ಯಾಂ ಕದನಂ ಕೃತ್ವಾ ವರಾಣಾಂ ಯಕ್ಷರಕ್ಷಸಾಂ||

ಬಲದರ್ಪಿತನಾದ ಅವನು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಕದನವಾಡಿ ಯಕ್ಷ-ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ, ಪುಲಸ್ತ್ಯನ ಮಗ ಧನದ ಕುಬೇರನನ್ನೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದನು.

03175003a ತಂ ಶಂಸಸಿ ಭಯಾವಿಷ್ಟಮಾಪನ್ನಮರಿಕರ್ಷಣಂ|

03175003c ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ಪರಂ ಕೌತೂಹಲಂ ಹಿ ಮೇ||

ಆ ಅರಿಕರ್ಷಣನು ಆಪತ್ತಿಗೊಳಗಾಗಿ ಭಯಾವಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದರ ಕುರಿತು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಕುತೂಹಲವಾಗಿದೆ.”

03175004 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03175004a ಬಹ್ವಾಶ್ಚ ಯೇ ವನೇ ತೇಷಾಂ ವಸತಾಮುಗ್ರಧನ್ವಿನಾಂ|

03175004c ಪ್ರಾಪ್ತಾನಾಮಾಶ್ರಮಾದ್ರಾಜನ್ರಾಜರ್ಷೇರ್ಪೃಷಪರ್ವಣಃ||

03175005a ಯದ್ಯಚ್ಚ ಯಾ ಧನುಷ್ಪಾಣಿರ್ಬದ್ಧಖಡ್ಗೋ ವೃಕೋದರಃ|

03175005c ದದರ್ಶ ತದ್ವನಂ ರಮ್ಯಂ ದೇವಗಂಧರ್ವಸೇವಿತಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ವೃಷಪರ್ವಣನ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಬಂದ ಆ ಉಗ್ರ ಧನ್ವಿಗಳು ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರಲು ವೃಕೋದರನು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಧರಿಸಿ ರಮ್ಯವಾದ ದೇವಗಂಧರ್ವ ಸೇವಿತ ಆ ವನವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೊರಟನು.

03175006a ಸ ದದರ್ಶ ಶುಭಾನ್ದೇಶಾನ್ಗಿರೇರ್ಹಿಮವತಸ್ತದಾ|

03175006c ದೇವರ್ಷಿ ಸಿದ್ಧಚರಿತಾನಪ್ಸರೋಗಣಸೇವಿತಾನ್||

ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು, ಸಿದ್ಧರು ಸಂಚರಿಸುವ, ಅಪ್ಸರಗಣಗಳು ಸೇವಿಸುವ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ ಶುಭ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿದನು.

03175007a ಚಕೋರೈಶ್ಚಕ್ರವಾಕೈಶ್ಚ ಪಕ್ಷಿಭಿರ್ಜೀವಜೀವಕೈಃ|

03175007c ಕೋಕಿಲೈರ್ಭೃಂಗರಾಜೈಶ್ಚ ತತ್ರ ತತ್ರ ವಿನಾದಿತಾನ್||

03175008a ನಿತ್ಯಪುಷ್ಪಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷೈರ್ಹಿಮಸಂಸ್ಪರ್ಶಕೋಮಲೈಃ|

03175008c ಉಪೇತಾನ್ಬಹುಲಚ್ಚಾಯೈರ್ಮನೋನಯನನಂದನೈಃ||

ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಪಕ್ಷಿಗಳ - ಚಕ್ರವಾಕ, ಕಾಡುಕೋಳಿಗಳು, ಕೋಗಿಲೆಗಳು
ಮತ್ತು ದುಂಬಿಗಳ - ಕೂಗು ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಿತ್ಯವೂ
ಪುಷ್ಪ-ಫಲಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು.

03175009a ಸ ಸಂಪತ್ಯನ್ನಿರಿನದೀರ್ವೈಡೂರ್ಯಮಣಿಸನ್ನಿಭೈಃ|

03175009c ಸಲಿಲೈರ್ಹಿಮಸಂಸ್ಪರ್ಶೈರ್ಹಂಸಕಾರಂಡವಾಯುತೈಃ||

03175010a ವನಾನಿ ದೇವದಾರುಣಾಂ ಮೇಘಾನಾಮಿವ ವಾಗುರಾಃ|

03175010c ಹರಿಚಂದನಮಿಶ್ರಾಣಿ ತುಂಗಕಾಲೀಯಕಾನ್ಯಪಿ||

03175011a ಮೃಗಯಾಂ ಪರಿಧಾವನ್ಸ ಸಮೇಷು ಮರುಧನ್ವಸು|

03175011c ವಿಧ್ಯನ್ಮೃಗಾಂ ಶರೈಃ ಶುದ್ಧೈಶ್ಚ ಚಾರ ಸುಮಹಾಬಲಃ||

ಅವನು ಗಿರಿಗಳಿಂದ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ, ವೈಡೂರ್ಯ ಮಣಿಯಂತೆ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನದಿಗಳನ್ನು, ಬಾತುಕೋಳಿ ಮತ್ತು ಕಾರಂಡಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಹಿಮಕ್ಕೆ ತಾಗಿದ ಸರೋವರಗಳನ್ನು, ಮೋಡಗಳನ್ನು
ತಡೆಹಿಡಿಯುವವೋ ಎಂದಿದ್ದ ದೇವದಾರುಗಳ ವನಗಳನ್ನು, ಕೆಂಪು
ಮತ್ತು ಹಳದಿಬಣ್ಣಗಳ ಮಿಶ್ರಣದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಗಿರಿಶಿಖರಗಳನ್ನು
ನೋಡಿದನು. ತಪ್ಪಲು ಮತ್ತು ಮರುಭೂಮಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ
ಮೃಗಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ, ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ವಿಷಗಳಿಲ್ಲದ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಆ ಸುಮಹಾಬಲನು ತಿರುಗಾಡಿದನು.

03175012a ಸ ದದರ್ಶ ಮಹಾಕಾಯಂ ಭುಜಂಗಂ ಲೋಮಹರ್ಷಣಂ|

03175012c ಗಿರಿದುರ್ಗೇ ಸಮಾಪನ್ನಂ ಕಾಯೇನಾವೃತ್ಯ ಕಂದರಂ||

ಗಿರಿಕಣಿವೆಗೆ ಬಂದು ಅವನು ಕಂದರವನ್ನಿಡೀ ತನ್ನ ದೇಹದಿಂದ
ಆವೃತವಾಗಿದ್ದ ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವ, ಮಹಾಕಾಯ ಹಾವನ್ನು ಕಂಡನು.

03175013a ಪರ್ವತಾಭೋಗವಷ್ಟಾಣಂ ಭೋಗೈಶ್ಚಂದ್ರಾರ್ಕಮಂಡಲೈಃ|

03175013c ಚಿತ್ರಾಂಗಮಜಿನೈಶ್ಚಿತ್ರೈರ್ಹರಿದ್ರಾಸದೃಶಚ್ಚವಿಂ||

ಅದರ ಸುತ್ತು ಪರ್ವತದಷ್ಟೇ ಎತ್ತರವಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ದೇಹವು
ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಾಕಾರದ ಚುಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು
ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಅರಿಶಿಣ ಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿತ್ತು.

03175014a ಗುಹಾಕಾರೇಣ ವಕ್ತ್ರೇಣ ಚತುರ್ಧಂಷ್ಟ್ರೇಣ ರಾಜತಾ|

03175014c ದೀಪ್ತಾಕ್ಷೇಣಾತಿತಾಂರೇಣ ಲಿಹಂತಂ ಸೃಕ್ಮಣೀ ಮುಹುಃ||

03175015a ತ್ರಾಸನಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಕಾಲಾಂತಕಯಮೋಪಮಂ|

03175015c ನಿಃಶ್ವಾಸಕ್ಷೇಡನಾದೇನ ಭರ್ತ್ಸಯಂತಮಿವ ಸ್ಥಿತಂ||

ಅದು ನಾಲ್ಕು ಕೋರೆದಾಡೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಗುಹಾಕಾರದ ಬಾಯಿಯ ಸುತ್ತ
ನೆಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳು ತಾಮ್ರದ ದಟ್ಟ
ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿದ್ದವು. ಕಾಲಾಂತಕ ಯಮನಂದಿದ್ದ ಅದು
ಸರ್ವ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ
ತೇವಯುಕ್ತ ಉಭ್ವಾಸ ನಿಶ್ವಾಸಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು.

03175016a ಸ ಭೀಮಂ ಸಹಸಾಭೈತ್ಯ ಪೃದಾಕುಃ ಕ್ಷುಧಿತೋ ಭೃಶಂ|

03175016c ಜಗ್ರಾಹಾಜಗರೋ ಗ್ರಾಹೋ ಭುಜಯೋರುಭಯೋರ್ಬಲಾತ್||

ತಂಬಾ ಹಸಿದಿದ್ದ, ಆಡುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿನ್ನುವ ಆ ಹೆಬ್ಬಾವು

ತಕ್ಷಣವೇ ಭೀಮನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಅವನ ಎರಡೂ
ಭುಜಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿಯಿತು.

03175017a ತೇನ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟಮಾತ್ರಸ್ಯ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ವೈ ತದಾ|

03175017c ಸಂಜ್ಞಾ ಮುಮೋಹ ಸಹಸಾ ವರದಾನೇನ ತಸ್ಯ ಹ||

ಅದಕ್ಕೆ ತಗುಲಿದಾಕ್ಷಣವೇ ಭೀಮಸೇನನು ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕಿದ್ದ ವರದಾನವೇ ಹಾಗಿತ್ತು.

03175018a ದಶ ನಾಗಸಹಸ್ರಾಣಿ ಧಾರಯಂತಿ ಹಿ ಯದ್ಬಲಂ|

03175018c ತದ್ಬಲಂ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಭುಜಯೋರಸಮಂ ಪರೈಃ||

03175019a ಸ ತೇಜಸ್ವೀ ತಥಾ ತೇನ ಭುಜಗೇನ ವಶೀಕೃತಃ|

03175019c ವಿಸ್ಫುರಂ ಶನಕೈರ್ಭೀಮೋ ನ ಶಶಾಕ ವಿಚೇಷ್ಟಿತುಂ||

ಭೀಮಸೇನನ ಬಾಹುಗಳಿಗೆ, ಬೇರೆಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ
ಆನೆಗಳ ಬಲವಿದ್ದಿದ್ದರೂ ತೇಜಸ್ವಿ ಭೀಮನು ಆ ಹಾವಿನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅಲುಗಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥನಾಗದೇ ವಿಚೇಷ್ಟಿತನಾದನು.

03175020a ನಾಗಾಯುತಸಮಪ್ರಾಣಃ ಸಿಂಹಸ್ಯಂಧೋ ಮಹಾಭುಜಃ|

03175020c ಗೃಹೀತೋ ವ್ಯಜಹಾತ್ಸತ್ತಂ ವರದಾನೇನ ಮೋಹಿತಃ||

03175021a ಸ ಹಿ ಪ್ರಯತ್ನಮಕರೋತ್ತಿವ್ರಮಾತ್ಮವಿಮೋಕ್ಷಣೇ|

03175021c ನ ಚೈನಮಶಕದ್ವೀರಃ ಕಥಂ ಚಿತ್ಪತಿಬಾಧಿತುಂ||

ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡಿನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ, ಸಿಂಹಸ್ಯಂಧ,
ಮಹಾಭುಜನು ಅದರಿಂದ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅದರ ವರದಾನದಂತೆ

ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಸತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ತನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತುಂಬಾ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಆ ವೀರನು ಹಾವಿನ ಬಲವನ್ನು ಮೀರಿಸದೇ ಹೋದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅಜಗರಪರ್ವಣಿ
ಅಜಗರಗ್ರಹಣೇ ಪಂಚಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಜಗರಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಅಜಗರಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ನೂರಾವಿಂತ್ತೆತ್ತೆದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೭೬

ಭೀಮನು ತನ್ನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನಗಿಂತಲೂ
ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿರುವ ಆ ಅಜಗರವು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಿದುದು (೧-೮).
ತನ್ನ ಸುರುಳಿಯಿಂದ ಭೀಮನನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಅಜಗರವು ತಾನು
ಭೀಮನ ವಂಶಜ ನಹುಷನೆಂದೂ, ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಶಾಪದಿಂದ
ಹಾವಾಗಿರುವನೆಂದೂ, ತಾನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಯಾರು
ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಂದ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ
ಎಂದೂ ಹೇಳಿದುದು (೯-೨೪). ಭೀಮನು ಶೋಕದಿಂದ
ವಿಲಪಿಸುವುದು (೨೫-೩೯). ಅಪಶಕುನಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಭೀಮನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು (೪೦-೫೧).

03176001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03176001a ಸ ಭೀಮಸೇನಸ್ತೇಜಸ್ವೀ ತಥಾ ಸರ್ಪವಶಂ ಗತಃ|

03176001c ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಸರ್ಪಸ್ಯ ವೀರ್ಯಮತ್ಯದ್ಭುತಂ ಮಹತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ತೇಜಸ್ವಿ ಭೀಮಸೇನನು ಸರ್ಪದ ವಶನಾಗಲು ಅದರ ಅದ್ಭುತ ಮಹಾ ವೀರ್ಯದ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದನು.

03176002a ಉವಾಚ ಚ ಮಹಾಸರ್ಪಂ ಕಾಮಯಾ ಬ್ರೂಹಿ ಪನ್ನಗ|

03176002c ಕಸ್ತ್ವಂ ಭೋ ಭುಜಗಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಿಂ ಮಯಾ ಚ ಕರಿಷ್ಯಸಿ||

ಆ ಮಹಾಸರ್ಪಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದನು: “ಪನ್ನಗ! ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದರೆ ನೀನು ಯಾರು ಎಂದು ಹೇಳು. ಭೋ! ಭುಜಗಶ್ರೇಷ್ಠ! ನನ್ನನ್ನು ಏನು ಮಾಡಲಿರುವೆ?

03176003a ಪಾಂಡವೋ ಭೀಮಸೇನೋಽಹಂ ಧರ್ಮರಾಜಾದನಂತರಃ|

03176003c ನಾಗಾಯುತಸಮಪ್ರಾಣಸ್ತ್ವಯಾ ನೀತಃ ಕಥಂ ವಶಂ||

ನಾನು ಧರ್ಮರಾಜನ ಅನಂತರದವ. ಪಾಂಡವ ಭೀಮಸೇನ. ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡಿನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಮನಾದವನು ನಿನ್ನ ವಶನಾದದ್ದು ಹೇಗೆ?

03176004a ಸಿಂಹಾಃ ಕೇಸರಿಣೋ ವ್ಯಾಘ್ರಾ ಮಹಿಷಾ ವಾರಣಾಸ್ತಥಾ|

03176004c ಸಮಾಗತಾಶ್ಚ ಬಹುಶೋ ನಿಹತಾಶ್ಚ ಮಯಾ ಮೃಧೇ||

03176005a ದಾನವಾಶ್ಚ ಪಿಶಾಚಾಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಾಃ|

03176005c ಭುಜವೇಗಮಶಕ್ತಾ ಮೇ ಸೋಡುಂ ಪನ್ನಗಸತ್ತಮ||

ಪನ್ನಗಸತ್ತಮ! ಬಹಳಷ್ಟು ಕೇಸರಿ ಸಿಂಹಗಳು, ಹುಲಿಗಳು,

ಕಾಡೆಮ್ಮೆಗಳು, ಆನೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿ ಕೊಂದಿದ್ದೇನೆ.
ದಾನವರೂ ಪಿಶಾಚಿಗಳೂ, ಮಹಾಬಲ ರಾಕ್ಷಸರೂ ನನ್ನ ಭುಜಗಳ
ವೇಗವನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಅಶಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು.

03176006a ಕಿಂ ನು ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ಕಿಂ ವಾ ವರದಾನಮಥೋ ತವ|

03176006c ಉದ್ಯೋಗಮಪಿ ಕುರ್ವಾಣೋ ವಶಗೋಽಸ್ಮಿ ಕೃತಸ್ವಯಾ||

ನೀನು ಹೇಗೆತಾನೆ - ವಿದ್ಯಾಬಲದಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ನಿನಗೆ ದೊರಕಿದ
ವರದಾನದಿಂದಲೋ - ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ
ವಶದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ?

03176007a ಅಸತ್ಯೋ ವಿಕ್ರಮೋ ನೃಣಾಮಿತಿ ಮೇ ನಿಶ್ಚಿತಾ ಮತಿಃ|

03176007c ಯಥೇದಂ ಮೇ ತ್ವಯಾ ನಾಗ ಬಲಂ ಪ್ರತಿಹತಂ ಮಹತ್||

ಆನೆಗಳಿದ್ದಷ್ಟು ಮಹಾಬಲವುಳ್ಳ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ತಡೆದಿದ್ದೀಯೆ
ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರ ವಿಕ್ರಮವು ಸುಳ್ಳು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ
ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”

03176008a ಇತ್ಯೇವಂವಾದಿನಂ ವೀರಂ ಭೀಮಮಕ್ಲಿಷ್ಟಕಾರಿಣಂ|

03176008c ಭೋಗೇನ ಮಹತಾ ಸರ್ಪಃ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವೇಷ್ಯಯತ್||

ಈ ರೀತಿ ವೀರ ಅಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಿ ಭೀಮನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲು ಸರ್ಪವು
ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಮಹಾ ಸುರುಳಿಯಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಿತು.

03176009a ನಿಗೃಹ್ಯ ತಂ ಮಹಾಬಾಹುಂ ತತಃ ಸ ಭುಜಗಸ್ತದಾ|

03176009c ವಿಮುಚ್ಯಾಸ್ಯ ಭುಜೌ ಪೀನಾವಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಅವನ ದಪ್ಪ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರಲು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಮಹಾಬಾಹುವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿತು:

03176010a ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ತ್ವಂ ಕ್ಷುಧಿತಸ್ಯಾದ್ಯ ದೇವೈರ್ಭಕ್ಷೋ ಮಹಾಭುಜ|

03176010c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಕಾಲಸ್ಯ ಮಹತಃ ಪ್ರಿಯಾಃ ಪ್ರಾಣಾ ಹಿ ದೇಹಿನಾಂ||

“ದೇವತೆಗಳು ಮಹಾಭುಜ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಂದು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದುದು ಅದೃಷ್ಟವೇ ಸರಿ. ದೇಹಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರಲು ಬಹುಕಾಲದ ನಂತರ ನನಗೆ ಈ ಅದೃಷ್ಟವು ದೊರಕಿದೆ.

03176011a ಯಥಾ ತ್ವಿದಂ ಮಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಭುಜಂಗತ್ವಮರಿಂದಮ|

03176011c ತದವಶ್ಯಂ ಮಯಾ ಖ್ಯಾಪ್ಯಂ ತವಾದ್ಯ ಶೃಣು ಸತ್ತಮ||

ಅರಿಂದಮ ! ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಭುಜಂಗತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಸತ್ತಮ ! ಅದನ್ನು ಇಂದು ಕೇಳು.

03176012a ಇಮಾಮವಸ್ಥಾಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ಹ್ಯಹಂ ಕೋಪಾನ್ಮನೀಷಿಣಾಂ|

03176012c ಶಾಪಸ್ಯಾಂತಂ ಪರಿಪ್ರೇಪ್ಸುಃ ಸರ್ಪಸ್ಯ ಕಥಯಾಮಿ ತತ್||

ಮನೀಷಿಗಳ ಕೋಪದಿಂದ ನನಗೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಈ ಸರ್ಪದ ಕಥೆಯನ್ನು

ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03176013a ನಹುಷೋ ನಾಮ ರಾಜರ್ಷಿವ್ಯಕ್ತಂ ತೇ ಶ್ಲೋತ್ರಮಾಗತಃ|

03176013c ತವ್ಯೈವ ಪೂರ್ವಃ ಪೂರ್ವೇಷಾಮಾಯೋರ್ವಂಶಕರಃ ಸುತಃ||

ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜ, ಆಯುವಿನ ವಂಶಕರ ಮಗ ನಹುಷನೆಂಬ
ರಾಜರ್ಷಿಯ ಕುರಿತು ನೀನು ಕೇಳಿರಬಹುದು.

03176014a ಸೋಽಹಂ ಶಾಪಾದಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನವಮನ್ಯ ಚ|

03176014c ಇಮಾಮವಸ್ಥಾಮಾಪನ್ನಃ ಪಶ್ಯ ದೈವಮಿದಂ ಮಮ||

ಅವನೇ ನಾನು. ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಶಾಪ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನಾನು ಎಸಗಿದ
ಅಪಮಾನಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಈ
ದೈವವನ್ನು ನೋಡು¹⁴¹.

03176015a ತ್ವಾಂ ಚೇದವಧ್ಯಮಾಯಾಂತಮತೀವ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ|

03176015c ಅಹಮದ್ಯೋಪಯೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವಿಧಾನಂ ಪಶ್ಯ ಯಾದೃಶಂ||

ಅತೀವ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನನಾದ ಅವಧ್ಯನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಇಂದು
ನುಂಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ವಿಧಿಯು ಏನನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು
ನೋಡು !

03176016a ನ ಹಿ ಮೇ ಮುಚ್ಯತೇ ಕಶ್ಚಿತ್ಕಥಂ ಚಿದ್ಧ ಹಣಂ ಗತಃ|

¹⁴¹ನಹುಷನಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಂದ ದೊರೆತ ಶಾಪದ ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಥೆಯು
ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವದಲ್ಲಿದೆ.

03176016c ಗಜೋ ವಾ ಮಹಿಷೋ ವಾಪಿ ಷಷ್ಠೇ ಕಾಲೇ ನರೋತ್ತಮ||

ನರೋತ್ತಮ! ದಿನದ ಈ ಆರನೆಯ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ
ಏನೂ ಆನೆಯಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಎಮ್ಮೆಯಾಗಿರಲಿ ನನ್ನಿಂದ
ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

03176017a ನಾಸಿ ಕೇವಲಸರ್ಪೇಣ ತಿಯ್ಯಗ್ನೋನಿಷು ವರ್ತತಾ|

03176017c ಗೃಹೀತಃ ಕೌರವಶ್ರೇಷ್ಠ ವರದಾನಮಿದಂ ಮಮ||

ಕೌರವಶ್ರೇಷ್ಠ! ನೀನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ನಡೆಯುವ ಒಂದು ಕೇವಲ
ಸರ್ಪದ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ವರದಾನವಿದೆ.

03176018a ಪತತಾ ಹಿ ವಿಮಾನಾಗ್ರಾನ್ಮಯಾ ಶಕ್ರಾಸನಾದ್ಧ್ರುತಂ|

03176018c ಕುರು ಶಾಪಾಂತಮಿತ್ಯುಕ್ತೋ ಭಗವಾನ್ಮುನಿಸತ್ತಮಃ||

ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ಶಕ್ರನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಆ ಮಹಾ ವಿಮಾನದಿಂದ
ವೇಗದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಮುನಿಸತ್ತಮ ಭಗವಾನನಲ್ಲಿ
ನನ್ನನ್ನು ಶಾಪದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ.

03176019a ಸ ಮಾಮುವಾಚ ತೇಜಸ್ವೀ ಕೃಪಯಾಭಿಪರಿಪ್ಲುತಃ|

03176019c ಮೋಕ್ಷಸ್ತೇ ಭವಿತಾ ರಾಜನ್ಯಸ್ಮಾಚ್ಚಿತ್ಕಾಲಪರ್ಯಯಾತ್||

ಆ ತೇಜಸ್ವಿಯು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಆವೇಶಗೊಂಡು ರಾಜನ್! ಕೆಲವು
ಕಾಲವು ಕಳೆದನಂತರ ನೀನು ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.

03176020a ತತೋಽಸ್ಮಿ ಪತಿತೋ ಭೂಮೌ ನ ಚ ಮಾಮಜಹಾತ್ಸ್ಥೂಲತಿಃ|

03176020c ಸ್ಮಾರ್ತಮಸ್ತಿ ಪುರಾಣಂ ಮೇ ಯಥೈವಾಧಿಗತಂ ತಥಾ||

ಆಗ ನಾನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದೆ. ಆದರೂ ನನ್ನ ನೆನಪು ಅಳಿಸಿಹೋಗಿಲ್ಲ. ಅಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದುದು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ.

03176021a ಯಸ್ತು ತೇ ವ್ಯಾಹೃತಾನ್ವಶ್ನಾನ್ವತಿಬ್ರೂಯಾದ್ವಿಶೇಷವಿತ್|

03176021c ಸ ತ್ವಾಂ ಮೋಕ್ಷಯಿತಾ ಶಾಪಾದಿತಿ ಮಾಮಬ್ರವೀದ್ಯುಷಿಃ||

“ನೀನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಯಾರು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ನನಗೆ ಆ ಋಷಿಯು ಹೇಳಿದ್ದನು.

03176022a ಗೃಹೀತಸ್ಯ ತ್ವಯಾ ರಾಜನ್ಮಾನೋಽಪಿ ಬಲೀಯಸಃ|

03176022c ಸತ್ತ್ವ ಭ್ರಂಶೋಽಧಿಕಸ್ಯಾಪಿ ಸರ್ವಸ್ಯಾಶು ಭವಿಷ್ಯತಿ||

“ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ತಕ್ಷಣವೇ ಸತ್ತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.”

03176023a ಇತಿ ಚಾಪ್ಯಹಮಶ್ರೌಷಂ ವಚಸ್ತೇಷಾಂ ದಯಾವತಾಂ|

03176023c ಮಯಿ ಸಂಜಾತಹಾರ್ದಾನಾಮಥ ತೇಽಂತರ್ಹಿತಾ ದ್ವಿಜಾಃ||

03176024a ಸೋಽಹಂ ಪರಮದುಷ್ಕರ್ಮಾ ವಸಾಮಿ ನಿರಯೇಽಶುಚೌ|

03176024c ಸರ್ಪಯೋನಿಮಿಮಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕಾಲಾಕಾಂಕ್ಷೀ ಮಹಾದ್ಯುತೇ||

ಹೀಗೆ ನನಗೆ ಈ ದಯಾವಂತ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿ, ನನಗೆ ಇದು

ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಆ ದ್ವಿಜರು ಅಂತರ್ಹಿತರಾದರು.
 ಹೀಗೆ ನಾನು ಪರಮದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಶೌಚನಾಗಿ
 ಈ ಸರ್ಪಯೋನಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೇನೆ.
 ಮಹಾದ್ಯುತಿ ! ಕಾಲವನ್ನು ಆಕಾಂಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

03176025a ತಮುವಾಚ ಮಹಾಬಾಹುಭೀಮಸೇನೋ ಭುಜಂಗಮಂ|

03176025c ನ ತೇ ಕುಪ್ಯೇ ಮಹಾಸರ್ಪ ನ ಚಾತ್ಮಾನಂ ವಿಗರ್ಹಯೇ||

ಆಗ ಮಹಾಬಾಹು ಭೀಮಸೇನನು ಹಾವಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಮಹಾಸರ್ಪ ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು
 ಕೂಡ ಬೈದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

03176026a ಯಸ್ಮಾದಭಾವೀ ಭಾವೀ ವಾ ಮನುಷ್ಯಃ ಸುಖದುಃಖಯೋಃ|

03176026c ಆಗಮೇ ಯದಿ ವಾಪಾಯೇ ನ ತತ್ರ ಗ್ಲಪಯೇನ್ಮನಃ||

ಬಂದು ಹೋಗುವ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿ ಅಥವಾ
 ಅನುಭವಿಸದೇ ಇರಲಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು
 ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

03176027a ದೈವಂ ಪುರುಷಕಾರೇಣ ಕೋ ನಿವರ್ತಿತುಮರ್ಹತಿ|

03176027c ದೈವಮೇವ ಪರಂ ಮನ್ಯೇ ಪುರುಷಾರ್ಥೋ ನಿರರ್ಥಕಃ||

03176028a ಪಶ್ಯ ದೈವೋಪಘಾತಾದ್ಧಿ ಭುಜವೀರ್ಯವ್ಯಪಾಶ್ರಯಂ|

03176028c ಇಮಾಮವಸ್ಥಾಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಮನಿಮಿತ್ತಮಿಹಾದ್ಯ ಮಾಂ||

ದೈವವನ್ನು ಪುರುಷಕಾರಣದಿಂದ ಯಾರು ತಾನೇ ತಡೆಯಬಲ್ಲರು?

ದೈವವೇ ಮೇಲು, ಪುರುಷಾರ್ಥವು ನಿರರ್ಥಕ. ನೋಡು !
ಭುಜವೀರ್ಯವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದ ನಾನು ದುರ್ದೈವದಿಂದ ನನ್ನ ಏನೂ
ಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲದೇ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.

03176029a ಕಿಂ ತು ನಾದ್ಯಾನುಶೋಚಾಮಿ ತಥಾತ್ಮಾನಂ ವಿನಾಶಿತಂ |
03176029c ಯಥಾ ತು ವಿಪಿನೇ ನ್ಯಸ್ತಾನ್ಪ್ರಾ ತ್ಯನ್ಪ್ರಾಜ್ಯಪರಿಚ್ಯುತಾನ್ ||
ಆದರೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿಪಿನವನ್ನು ಸೇರಿರುವ ನನ್ನ
ಭ್ರಾತೃಗಳ ಕುರಿತು ಶೋಚಿಸುವಷ್ಟು ನನ್ನ ವಿನಾಶದ ಕುರಿತು
ಶೋಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

03176030a ಹಿಮವಾಂಶ್ಚ ಸುದುರ್ಗೋಽಯಂ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಸಂಕುಲಃ |
03176030c ಮಾಂ ಚ ತೇ ಸಮುದೀಕ್ಷಂತಃ ಪ್ರಪತಿಷ್ಯಂತಿ ವಿಹ್ವಲಾಃ ||
03176031a ವಿನಷ್ಟಮಥ ವಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನಿರುದ್ಯಮಾಃ |
03176031c ಧರ್ಮಶೀಲಾ ಮಯಾ ತೇ ಹಿ ಬಾಧ್ಯಂತೇ ರಾಜ್ಯಗೃಧ್ರಿನಾ ||
ಯಕ್ಷ-ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಕುಲವಾದ ಈ ಹಿಮಾಲಯವು ತುಂಬಾ
ಅಪಾಯಕಾರಿ. ನನ್ನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವರು ವಿಹ್ವಲರಾಗಿ
ಕೆಳಗುರುಳುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ನಾಶಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಅವರು
ಶ್ರಮವನ್ನು ತೊರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಧರ್ಮಶೀಲರು ರಾಜ್ಯದ
ಆಸೆಬುರುಕನಾದ ನನ್ನಿಂದಲೇ ಬಾಧಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03176032a ಅಥ ವಾ ನಾರ್ಜುನೋ ಧೀಮಾನ್ವಿಷಾದಮುಪಯಾಸ್ಯತಿ |
03176032c ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರವಿದನಾಧ್ಯಷ್ಟೋ ದೇವಗಂಧರ್ವರಾಕ್ಷಸೈಃ ||

ಅಥವಾ ಸರ್ವ ಅಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ದೇವ-ಗಂಧರ್ವ-ರಾಕ್ಷರಿಂದಲೂ
ಗೆಲ್ಲಸಾದ್ಯ ಧೀಮಂತ ಅರ್ಜುನನು ವಿಷಾದಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03176033a ಸಮರ್ಥಃ ಸ ಮಹಾಬಾಹುರೇಕಾಹ್ನಾ ಸುಮಹಾಬಲಃ|

03176033c ದೇವರಾಜಮಪಿ ಸ್ಥಾನಾತ್ಪ್ರಚ್ಯಾವಯಿತುಮೋಜಸಾ||

03176034a ಕಿಂ ಪುನರ್ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರಂ ದುರ್ಯೋತದೇವಿನಂ|

03176034c ವಿದ್ವಿಷ್ಟಂ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ದಂಭಲೋಭಪರಾಯಣಂ||

ಆ ಮಹಾಬಾಹು ಸುಮಹಾಬಲನು ಒಬ್ಬನೇ ದೇವರಾಜನನ್ನೂ ಕೂಡ
ಅವನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿಸುವ ಓಜಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಟ್ಟ
ದ್ಯೂತಕೋರನಾದ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಇಷ್ಟವಿರದ, ಲೋಭ-
ಮೋಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಪುತ್ರನಿನ್ನೇನು?

03176035a ಮಾತರಂ ಚೈವ ಶೋಚಾಮಿ ಕೃಪಣಾಂ ಪುತ್ರಗೃದ್ಧಿನೀಂ|

03176035c ಯಾಸ್ಮಾಕಂ ನಿತ್ಯಮಾಶಾಸ್ತೇ ಮಹತ್ತ್ವಮಧಿಕಂ ಪರೈಃ||

ಪುತ್ರನ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವ, ನಾವು ಇತರರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ
ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವರಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿತ್ಯವೂ ಆಶಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಬಡ
ತಾಯಿಯ ಕುರಿತೂ ಶೋಕಿಸುತ್ತೇನೆ.

03176036a ಕಥಂ ನು ತಸ್ಯಾನಾಥಾಯಾ ಮದ್ವಿನಾಶಾದ್ಭುಜಂಗಮ|

03176036c ಅಫಲಾಸ್ತೇ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಮಯಿ ಸರ್ವೇ ಮನೋರಥಾಃ||

ಭುಜಂಗಮ ! ನನ್ನ ವಿನಾಶದಿಂದ ಅನಾಥಳಾದ ಅವಳು ನನ್ನ ಮೇಲೆ
ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಸರ್ವ ಮನೋರಥಗಳೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

03176037a ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಯಮಜೌ ಗುರುವರ್ತಿನೌ|

03176037c ಮದ್ಬಾಹುಬಲಸಂಸ್ತಬ್ಧೌ ನಿತ್ಯಂ ಪುರುಷಮಾನಿನೌ||

03176038a ನಿರುತ್ಸಾಹೌ ಭವಿಷ್ಯೇತೇ ಭ್ರಷ್ಟವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮೌ|

03176038c ಮದ್ವಿನಾಶಾತ್ಪರಿದ್ರೂನಾವಿತಿ ಮೇ ವರ್ತತೇ ಮತಿಃ||

ಹಿರಿಯರಿಗೆ ವಿನೀತರಾದ ಯಮಳ ನಕುಲ ಸಹದೇವರು ನಿತ್ಯವೂ ನನ್ನ ಬಾಹುಬಲದ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಪುರುಷರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ನನ್ನ ವಿನಾಶದಿಂದ ಅನಾಥರಾಗಿ ವೀರಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರುತ್ಸಾಹರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”

03176039a ಏವಂವಿಧಂ ಬಹು ತದಾ ವಿಲಲಾಪ ವೃಕೋದರಃ|

03176039c ಭುಜಂಗಭೋಗಸಂದುದ್ಧೋ ನಾಶಕಚ್ಚ ವಿಚೇಷ್ಟಿತುಂ||

ಈ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಹಾವಿನ ಸುರುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಲುಗಾಡಲೂ ಅಶಕ್ತನಾದ ವೃಕೋದರನು ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಲಪಿಸಿದನು.

03176040a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತು ಕೌಂತೇಯ ಬಭೂವಾಸ್ವಸ್ಥಚೇತನಃ|

03176040c ಅನಿಷ್ಟದರ್ಶನಾನ್ಘೋರಾನುತ್ಪಾತಾನ್ವರಿಚಿಂತಯನ್||

ಆಗ ಕೌಂತೇಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅಸ್ವಸ್ಥಚೇತನನಾದನು. ಘೋರ ಉತ್ಪಾತಗಳನ್ನೂ ಅಪಶಕುನಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ತುಂಬಾ ಚಿಂತಿತನಾದನು.

03176041a ದಾರುಣಂ ಹೃಶಿವಂ ನಾದಂ ಶಿವಾ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಸ್ಥಿತಾ|

03176041c ದೀಪ್ತಾಯಾಂ ದಿಶಿ ವಿತ್ರಸ್ತಾ ರೌತಿ ತಸ್ಯಾಶ್ರಮಸ್ಯ ಹ||

ಅವನ ಆಶ್ರಮದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವು ಕೆಂಪಾದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ
ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ನರಿಯ ದಾರುಣ ಕೂಗು ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

03176042a ಏಕಪಕ್ಷಾಕ್ಷಿಚರಣಾ ವರ್ತಿತಾ ಘೋರದರ್ಶನಾ|

03176042c ರುಧಿರಂ ವಮಂತೀ ದದೃಶೇ ಪ್ರತ್ಯಾದಿತ್ಯಮಪಸ್ವರಾ||

ಒಂದೇ ರೆಕ್ಕೆಯ, ಒಂದೇ ಕಣ್ಣಿನ, ಒಂದೇ ಕಾಲಿನ ಘೋರವಾಗಿ
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಬಾತುಕೋಳಿಯು ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯನ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ
ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.

03176043a ಪ್ರವವಾವನಿಲೋ ರೂಕ್ಷಶ್ಚಂಡಃ ಶರ್ಕರಕರ್ಷಣಃ|

03176043c ಅಪಸವ್ಯಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಮೃಗಪಕ್ಷಿರುತಾನಿ ಚ||

03176044a ಪೃಷ್ಠತೋ ವಾಯಸಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಯಾಹಿ ಯಾಹೀತಿ ವಾಶತಿ|

ಧೂಳುತುಂಬಿದ ಬಿಸಿ ಒರಟು ಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿತು. ಎಲ್ಲ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು
ಕಪ್ಪುಕಾಗೆಯ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಹೋಗು ಹೋಗು ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು.

03176044c ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ಪ್ರಸ್ಫುರತಿ ದಕ್ಷಿಣೋಽಸ್ಯ ಭುಜಸ್ತಥಾ||

03176045a ಹೃದಯಂ ಚರಣಶ್ಚಾಪಿ ವಾಮೋಽಸ್ಯ ಪರಿವರ್ತತೇ|

03176045c ಸವ್ಯಸ್ಯಾಕ್ಷೋ ವಿಕಾರಶ್ಚಾಪ್ಯನಿಷ್ಠಃ ಸಮಪದ್ಯತ||

ಅವನ ಬಲತೋಳು ನಡುಗತೊಡಗಿತು, ಅವನ ಎದೆ ತತ್ತರಿಸಿತು,
ಅವನ ಎಡಕಾಲು ಮಿಡಿಯಿತು, ಮತ್ತು ಅವನ ಎಡಕಣ್ಣು ಒಂದೇ
ಸಮನೆ ಬಡಿಯತೊಡಗಿತು.

03176046a ಸ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಮೇಧಾವೀ ಶಂಕಮಾನೋ ಮಹದ್ಭಯಂ|

03176046c ದ್ರೌಪದೀಂ ಪರಿಪಪ್ರಚ್ಛ ಕ್ವ ಭೀಮ ಇತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಮಹಾಭಯವನ್ನು ಶಂಕಿಸಿ ಆ ಮೇಧಾವಿ ಧರ್ಮರಾಜನು
“ಭೀಮನೆಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

03176047a ಶಶಂಸ ತಸ್ಮೈ ಪಾಂಚಾಲೀ ಚಿರಯಾತಂ ವೃಕೋದರಂ|

03176047c ಸ ಪ್ರತಸ್ಥೇ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಧೌಮ್ಯೇನ ಸಹಿತೋ ನೃಪಃ||

ಅವನಿಗೆ ಪಾಂಚಾಲಿಯು “ವೃಕೋದರನು ಹೋಗಿ ತುಂಬಾ
ಹೊತ್ತಾಯಿತು” ಎಂದಳು. ಆಗ ಮಹಾಬಾಹು ನೃಪನು ಧೌಮ್ಯನನ್ನು
ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟನು.

03176048a ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ರಕ್ಷಣಂ ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯುವಾಚ ಧನಂಜಯಂ|

03176048c ನಕುಲಂ ಸಹದೇವಂ ಚ ವ್ಯಾದಿದೇಶ ದ್ವಿಜಾನ್ಪತಿ||

ದ್ರೌಪದಿಯ ರಕ್ಷಣಕಾರ್ಯವು ನಿನ್ನದು ಎಂದು ಧನಂಜಯನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು ಹಾಗೂ ನಕುಲ ಸಹದೇವರಿಗೆ ದ್ವಿಜರ ಕುರಿತು
ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತನು.

03176049a ಸ ತಸ್ಯ ಪದಮುನ್ನೀಯ ತಸ್ಮಾದೇವಾಶ್ರಮಾತ್ಪ್ರಭುಃ|

03176049c ದದರ್ಶ ಪೃಥಿವೀಂ ಚಿಹ್ವೈರ್ಭೀಮಸ್ಯ ಪರಿಚಿಹ್ನಿತಾಂ||

ರಾಜನು ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಅವನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಗುರುತನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಹೊರಟನು ಮತ್ತು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಹೋದ ದಾರಿಯ

ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮುಂದುವರೆದನು.

03176050a ಧಾವತಸ್ತಸ್ಯ ವೀರಸ್ಯ ಮೃಗಾರ್ಥೇ ವಾತರಂಹಸಃ|

03176050c ಊರುವಾತವಿನಿರ್ಭಗ್ನಾನ್ತು ಮಾನ್ವಾ ವರ್ಜಿತಾನ್ವಥಿ||

ಆ ವಾತರಂಹಸ ವೀರನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ಓಡುವಾಗ ಅವನ ತೊಡೆಗೆ ತಾಗಿ ಸೊಟ್ಟಾದ ಮತ್ತು ಮುರಿದುಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮರಗಳನ್ನು ಕಂಡನು.

03176051a ಸ ಗತ್ವಾ ತೈಸ್ತದಾ ಚಿಹ್ವೈರ್ಧದರ್ಶ ಗಿರಿಗಹ್ವರೇ|

03176051c ಗೃಹೀತಂ ಭುಜಗೇಂದ್ರೇಣ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಮನುಜಂ ತಥಾ||

ಈ ಗುರುತುಗಳನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿ ಆ ಗಿರಿಗಹ್ವರದಲ್ಲಿ ಭುಜಗೇಂದ್ರನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ ಅನುಜನನ್ನು ನೋಡಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅಜಗರಪರ್ವಣಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಭೀಮದರ್ಶನೇ ಷಟ್ಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ| ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಜಗರಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಭೀಮದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನೂರಾವಿಂತ್ತಾನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೭೭

ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತಾನು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದಾಗಿ ಅಜಗರನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು (೧-೧೪). ಅಜಗರನ

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಮಂಜಸವಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು
ಕೊಟ್ಟಿದುದು (೧೫-೩೩).

03177001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03177001a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತಮಾಸಾದ್ಯ ಸರ್ಪಭೋಗಾಭಿವೇಷ್ಟಿತಂ|

03177001c ದಯಿತಂ ಭ್ರಾತರಂ ವೀರಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಸರ್ಪದ ಸುರುಳಿಯಿಂದ
ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮ ವೀರನ ಸಮೀಪ ಸಾರಿ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03177002a ಕುಂತೀಮಾತಃ ಕಥಮಿಮಾಮಾಪದಂ ತ್ವಮವಾಪ್ತವಾನ್|

03177002c ಕಶ್ಚಾಯಂ ಪರ್ವತಾಭೋಗಪ್ರತಿಮಃ ಪನ್ನಗೋತ್ತಮಃ||

“ಕುಂತಿಯ ಮಗನೇ! ಈ ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡೆ? ಮತ್ತು
ಪರ್ವತೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಈ ಪನ್ನಗೋತ್ತಮನು ಯಾರು?”

03177003a ಸ ಧರ್ಮರಾಜಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ಭ್ರಾತಾ ಭ್ರಾತರಮಗ್ರಜಂ|

03177003c ಕಥಯಾಮಾಸ ತತ್ಸರ್ವಂ ಗ್ರಹಣಾದಿ ವಿಚೇಷ್ಟಿತಂ||

ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು ತಮ್ಮನು ಹೆಬ್ಬಾವು
ಹಿಡಿದಿದುರಿಂದ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು.

03177004 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03177004a ದೇವೋ ವಾ ಯದಿ ವಾ ದೈತ್ಯ ಉರಗೋ ವಾ ಭವಾನ್ಯದಿ|

03177004c ಸತ್ಯಂ ಸರ್ಪ ವಚೋ ಬ್ರೂಹಿ ಪೃಚ್ಛತಿ ತ್ವಾಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸರ್ಪವೇ! ನೀನು ದೇವನೋ, ದೈತ್ಯನೋ ಅಥವಾ ಉರಗನೋ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03177005a ಕಿಮಾಹೃತ್ಯ ವಿದಿತ್ವಾ ವಾ ಪ್ರೀತಿಸ್ತೇ ಸ್ಯಾದ್ಭುಜಂಗಮ|

03177005c ಕಿಮಾಹಾರಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಕಥಂ ಮುಂಚೇದ್ಭವಾನಿಮಂ||

ಭುಜಂಗಮ! ಏನನ್ನು ತರುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ ನೀನು ಸಂತೋಷ ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ? ನಿನಗೆ ಯಾವ ಆಹಾರವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟರೆ ಇವನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡುತ್ತೀಯೆ?”

03177006 ಸರ್ಪ ಉವಾಚ|

03177006a ನಹುಷೋ ನಾಮ ರಾಜಾಹಮಾಸಂ ಪೂರ್ವಸ್ತವಾನಘ|

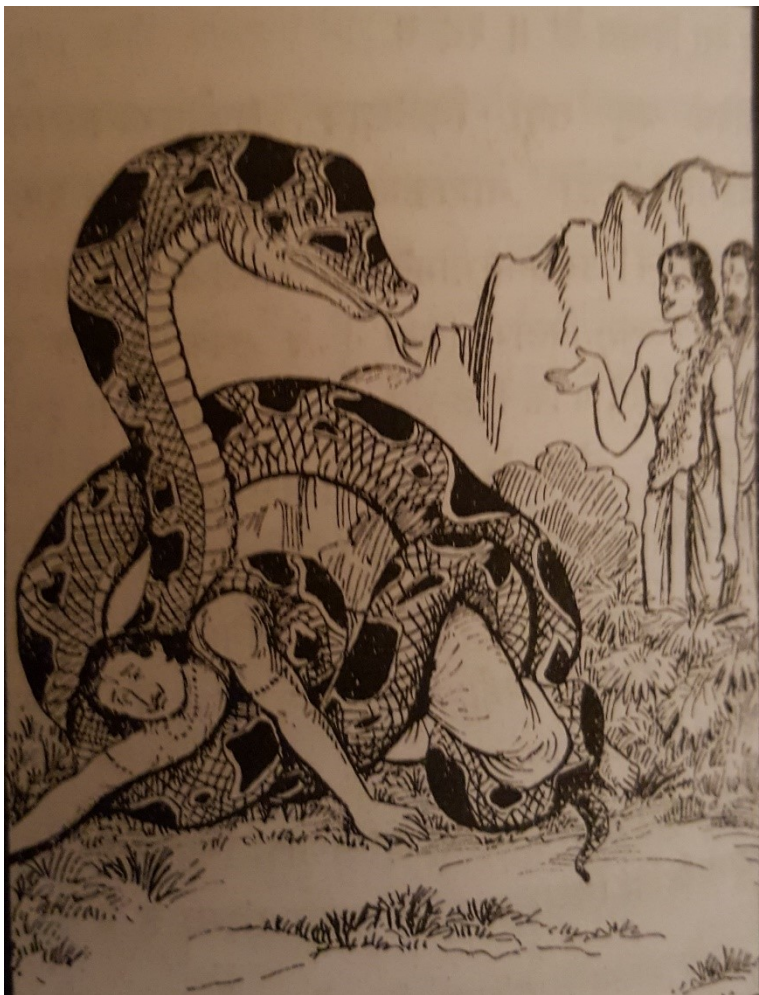
03177006c ಪ್ರಥಿತಃ ಪಂಚಮಃ ಸೋಮಾದಾಯೋಃ ಪುತ್ರೋ ನರಾಧಿಪ||

ಸರ್ಪವು ಹೇಳಿತು: “ಅನಘ! ನರಾಧಿಪ! ನಾನು ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜ ನಹುಷ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಜನಾಗಿದ್ದೆ. ಚಂದ್ರನಿಂದ ಐದನೆಯವನಾದ ಆಯುವಿನ ಮಗ.

03177007a ಕ್ರತುಭಿಸ್ತಪಸಾ ಚೈವ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೇನ ದಮೇನ ಚ|

03177007c ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಮವ್ಯಗ್ರಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಿಕ್ರಮಣೇನ ಚ||

ಕ್ರತು, ತಪಸ್ಸು, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ದಮ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಅವ್ಯಗ್ರ

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದೆನು.

03177008a ತದೈಶ್ವರ್ಯಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ದರ್ಪೋ ಮಾಮಗಮತ್ತದಾ|

03177008c ಸಹಸ್ರಂ ಹಿ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಮುವಾಹ ಶಿಬಿಕಾಂ ಮಮ||

ಆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ನನಗೆ ದರ್ಪವುಂಟಾಯಿತು. ಸಹಸ್ರಾರು ದ್ವಿಜರಿಗೆ ನನ್ನ ಶಿಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಲು ಹೇಳಿದೆನು.

03177009a ಐಶ್ವರ್ಯಮದಮತ್ತೋಽಹಮವಮನ್ಯ ತತೋ ದ್ವಿಜಾನ್|

03177009c ಇಮಾಮಗಸ್ತ್ಯೇನ ದಶಾಮಾನೀತಃ ಪೃಥಿವೀಪತೇ||

03177010a ನ ತು ಮಾಮಜಹಾತ್ಪ್ರಜ್ಞಾ ಯಾವದದ್ಯೇತಿ ಪಾಂಡವ|

03177010c ತಸ್ಮೈವಾನುಗ್ರಹಾದ್ರಾಜನ್ನಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಐಶ್ವರ್ಯಮದಮತ್ತನಾದ ನಾನು ದ್ವಿಜರನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಅಪಮಾನಿಸಲು ಅಗಸ್ತ್ಯನು ನನಗೆ ಈ ದಶೆಯನ್ನಿತ್ತನು. ಪಾಂಡವ! ರಾಜನ್! ಆದರೂ ಅದೇ ಮಹಾತ್ಮ ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ.

03177011a ಷಷ್ಠೇ ಕಾಲೇ ಮಮಾಹಾರಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಯಮನುಜಸ್ತವ|

03177011c ನಾಹಮೇನಂ ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನ ಚಾನ್ಯಮಭಿಕಾಮಯೇ||

ದಿನದ ಆರನೆಯ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅನುಜನು ನನ್ನ ಆಹಾರವಾಗಿ ದೊರಕಿದನು. ನಾನು ಇವನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಆಹಾರದ ಬಯಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

03177012a ಪ್ರಶ್ನಾನುಚ್ಚಾರಿತಾಂಸ್ತು ತ್ವಂ ವ್ಯಾಹರಿಷ್ಯಸಿ ಚೇನ್ಮಮ|

03177012c ಅಥ ಪಶ್ಚಾದ್ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಭ್ರಾತರಂ ತೇ ವೃಕೋದರಂ||

ಆದರೆ ನಾನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನೀನು ಉತ್ತರಿಸುವೆಯಾದರೆ ಅದರ ನಂತರ ನೀನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ವೃಕೋದರನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿಸಬಲ್ಲೆ.”

03177013 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03177013a ಬ್ರೂಹಿ ಸರ್ಪ ಯಥಾಕಾಮಂ ಪ್ರತಿವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ವಚಃ|

03177013c ಅಪಿ ಚೇಚ್ಛಕ್ಷುಯಾಂ ಪ್ರೀತಿಮಾಹರ್ತುಂ ತೇ ಭುಜಂಗಮ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸರ್ಪವೇ! ನೀನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳು. ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭುಜಂಗಮ! ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪಾತ್ರನಾಗಬಲ್ಲೆ.

03177014a ವೇದ್ಯಂ ಯದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನೇಹ ತದ್ಭವಾನ್ವೇತ್ತಿ ಕೇವಲಂ|

03177014c ಸರ್ಪರಾಜ ತತಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರತಿವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ವಚಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಏನು ತಿಳಿದಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿನಗೂ ತಿಳಿದಿದೆ.

ಸರ್ಪರಾಜ! ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03177015 ಸರ್ಪ ಉವಾಚ|

03177015a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕೋ ಭವೇದ್ರಾಜನ್ವೇದ್ಯಂ ಕಿಂ ಚ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03177015c ಬ್ರವೀಹ್ಯತಿಮತಿಂ ತ್ವಾಂ ಹಿ ವಾಕ್ಷ್ಟ್ರನುಮಿಮೀಮಹೇ||

ಸರ್ಪವು ಹೇಳಿತು: “ರಾಜನ್! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಯಾರು? ಯುಧಿಷ್ಠಿರ!

ಅವನಿಗೆ ಏನು ತಿಳಿದಿರಬಹುದು? ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನೀನು ಬುದ್ಧಿವಂತನೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”

03177016 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03177016a ಸತ್ಯಂ ದಾನಂ ಕ್ಷಮಾ ಶೀಲಮಾನ್ಯಶಂಸ್ಯಂ ದಮೋ ಘೃಣಾ|

03177016c ದೃಶ್ಯಂತೇ ಯತ್ರ ನಾಗೇಂದ್ರ ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾಗೇಂದ್ರ! ಸತ್ಯ, ದಾನ, ಕ್ಷಮೆ, ಶೀಲ, ಅನ್ಯಶ, ದಮ, ಮತ್ತು ಘೃಣಗಳು ಯಾರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆಯೋ ಅವನನ್ನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

03177017a ವೇದ್ಯಂ ಸರ್ಪ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿರ್ದುಃಖಮಸುಖಂ ಚ ಯತ್|

03177017c ಯತ್ರ ಗತ್ವಾ ನ ಶೋಚಂತಿ ಭವತಃ ಕಿಂ ವಿವಕ್ಷಿತಂ||

ಸರ್ಪವೇ! ಅವನು ಸುಖ ಮತ್ತು ದುಃಖಗಳಿಗೂ ಅತೀತವಾದ, ಯಾರನ್ನು ಸೇರಿದರೆ ಶೋಕವಿಲ್ಲವೋ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಇನ್ನು ಏನನ್ನು ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೀಯೆ?”

03177018 ಸರ್ಪ ಉವಾಚ|

03177018a ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ಚ ಸತ್ಯಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮ ಚೈವ ಹ|

03177018c ಶೂದ್ರೇಷ್ಟಪಿ ಚ ಸತ್ಯಂ ಚ ದಾನಮಕ್ರೋಧ ಏವ ಚ||

03177018e ಆನ್ಯಶಂಸ್ಯಮಹಿಂಸಾ ಚ ಘೃಣಾ ಚೈವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಸರ್ಪವು ಹೇಳಿತು: “ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮವು ನಾಲ್ಕೂ ವರ್ಣದವರಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ. ಶೂದ್ರರೂ ಕೂಡ ಸತ್ಯವಂತರಾಗಿ, ದಾನವಂತರಾಗಿ,

ಅಕ್ರೋಧರಾಗಿ, ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ, ಸಹನಾಶೀಲರಾಗಿ,
ಮೃದುವಾಗಿ, ಮತ್ತು ಅನುಕಂಪಿತರಾಗಿ ಇರಬಹುದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ !

03177019a ವೇದ್ಯಂ ಯಚ್ಚಾತ್ಥ ನಿರ್ದುಃಖಮಸುಖಂ ಚ ನರಾಧಿಪ|

03177019c ತಾಭ್ಯಾಂ ಹೀನಂ ಪದಂ ಚಾನ್ಯನ್ನ ತದಸ್ತೀತಿ ಲಕ್ಷಯೇ||

ನರಾಧಿಪ ! ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತಹದ್ದು ಸುಖ ದುಃಖಗಳಿಗೆ
ಅತೀತವಾದುದು ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವುದೂ
ಅವೆರಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅಂಥಹುದು ಇದೆ ಎಂದು ನನಗೆ
ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.”

03177020 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03177020a ಶೂದ್ರೇ ಚೈತದ್ಭವೇಲ್ಲಕ್ಷ್ಯಂ ದ್ವಿಜೇ ತಚ್ಚ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

03177020c ನ ವೈ ಶೂದ್ರೋ ಭವೇಚ್ಛೂದ್ರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಶೂದ್ರನ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ
ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶೂದ್ರನು ಶೂದ್ರನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆಂದಿಲ್ಲ
ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆಂದಿಲ್ಲ.

03177021a ಯತ್ರೈತಲ್ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ಸರ್ಪ ವೃತ್ತಂ ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸ್ಮೃತಃ|

03177021c ಯತ್ರೈತನ್ನ ಭವೇತ್ಸರ್ಪ ತಂ ಶೂದ್ರಮಿತಿ ನಿರ್ದಿಶೇತ್||

ಸರ್ಪವೇ ! ಯಾರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆಯೋ
ಅವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎಂದು ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಯಾರಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು
ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರನ್ನು ಶೂದ್ರರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03177022a ಯತ್ತುನರ್ಭವತಾ ಪೋಕ್ತಂ ನ ವೇದ್ಯಂ ವಿದ್ಯತೇತಿ ಹ|

03177022c ತಾಭ್ಯಾಂ ಹೀನಮತೀತ್ಯಾತ್ರ ಪದಂ ನಾಸ್ತಿತಿ ಚೇದಪಿ||

03177023a ಏವಮೇತನ್ಮತಂ ಸರ್ಪ ತಾಭ್ಯಾಂ ಹೀನಂ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

03177023c ಯಥಾ ಶೀತೋಷ್ಣಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಭವೇನ್ನೋಷ್ಣಂ ನ ಶೀತತಾ||

03177024a ಏವಂ ವೈ ಸುಖದುಃಖಾಭ್ಯಾಂ ಹೀನಮಸ್ತಿ ಪದಂ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03177024c ಏಷಾ ಮಮ ಮತಿಃ ಸರ್ಪ ಯಥಾ ವಾ ಮನ್ಯತೇ ಭವಾನ್||

ಈ ತಿಳಿಯುವ ವಸ್ತುವು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸುಖ
ದುಃಖಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನೀನು
ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ ಸರ್ಪ ! ಇದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದರೆ ಶೀತ ಮತ್ತು
ಉಷ್ಣದ ಮಧ್ಯೆ ತಣ್ಣಗಾಗಿರದ ಮತ್ತು ಬಿಸಿಯೂ ಆಗಿರದ ವಸ್ತುಗಳು
ಇರುವಂತೆ ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಏನೋ ಇದೆ. ಇದು ನನ್ನ
ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರ್ಪವೇ ! ಅಥವಾ ನೀನು ಏನು
ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತೀಯೆ ?”

03177025 ಸರ್ಪ ಉವಾಚ|

03177025a ಯದಿ ತೇ ವೃತ್ತತೋ ರಾಜನ್ಯಾ ಹ್ಮಣಃ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಷಿತಃ|

03177025c ವೃರ್ಥಾ ಜಾತಿಸ್ತದಾಯುಷ್ಮನ್ಕೃ ತಿಯಾರ್ವನ್ನ ದೃಶ್ಯತೇ||

ಸರ್ಪವು ಹೇಳಿತು: “ರಾಜನ್ ! ನೀನು ವರ್ತನೆಯಿಂದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ್ಯಾರೆಂದು ಗುರುತಿಸುವೆಯಾದರೆ ಜಾತಿಯು ವೃರ್ಥ. ಕೇವಲ
ವರ್ತನೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಿ !”

03177026 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03177026a ಜಾತಿರತ್ರ ಮಹಾಸರ್ಪ ಮನುಷ್ಯತ್ವೇ ಮಹಾಮತೇ|

03177026c ಸಂಕರಾತ್ಸರ್ವವರ್ಣಾನಾಂ ದುಷ್ಟರೀಕ್ಷ್ಯೇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ||

03177027a ಸರ್ವೇ ಸರ್ವಾಸ್ವಪತ್ಯಾನಿ ಜನಯಂತಿ ಯದಾ ನರಾಃ|

03177027c ವಾಮೈಥುನಮಥೋ ಜನ್ಮ ಮರಣಂ ಚ ಸಮಂ ನೃಣಾಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಸರ್ಪವೇ! ಮಹಾಮತೇ!

ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಬಹು ಕಷ್ಟ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸಂಕರದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರಲ್ಲಿಯೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ. ನರರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರಾದುದರಿಂದ ಮಾತು, ಮೈಥುನ, ಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಮರಣಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ.

03177028a ಇದಮಾರ್ಷಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ಚ ಯೇ ಯಜಾಮಹ ಇತ್ಯಪಿ|

03177028c ತಸ್ಮಾಚ್ಛೀಲಂ ಪ್ರಧಾನೇಷ್ಟಂ ವಿದುರ್ಯೇ ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿನಃ||

ಇದು “ಯೇ ಯಜಾಮಹೇ” ಎಂಬ ಋಷಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶೀಲವೇ ಪ್ರಧಾನವೆಂದು ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿಗಳು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

03177029a ಪ್ರಾಮ್ನಾಭಿವರ್ಧನಾತ್ಪುಂಸೋ ಜಾತಕರ್ಮ ವಿಧೀಯತೇ|

03177029c ತತ್ರಾಸ್ಯ ಮಾತಾ ಸಾವಿತ್ರೀ ಪಿತಾ ತ್ವಾಚಾರ್ಯ ಉಚ್ಯತೇ||

ಹೊಕ್ಕಳುಬಳ್ಳಿ ಕತ್ತರಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಜಾತಕರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯೇ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮತ್ತು ತಂದೆಯೇ ಆಚಾರ್ಯನೆಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03177030a ವೃತ್ತಾ ಶೂದ್ರಸಮೋ ಹ್ಯೇಷ ಯಾವದ್ವೇದೇ ನ ಜಾಯತೇ|

03177030c ಅಸ್ಮಿನ್ನೇವಂ ಮತಿದ್ವೈಧೇ ಮನುಃ ಸ್ವಾಯಂಭುವೋಽಬ್ರವೀತ್||

ಯಾರು ವೇದಗಳಿಂದ ಜನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ನಡತೆಯಲ್ಲಿ
ಶೂದ್ರನ ಸಮ. ಇದರಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನು
ಸ್ವಯಂಭು ಮನುವೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

03177031a ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಪುನರ್ವರ್ಣಾ ಯದಿ ವೃತ್ತಂ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

03177031c ಸಂಕರಸ್ತತ್ರ ನಾಗೇಂದ್ರ ಬಲವಾನ್ಮಸಮೀಕ್ಷಿತಃ||

ನಾಗೇಂದ್ರ! ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ
ವರ್ಣಗಳಾಗಿವೆ. ವರ್ತನೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅತಿದೊಡ್ಡ
ಸಂಕರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ.

03177032a ಯತ್ರೇದಾನೀಂ ಮಹಾಸರ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತಂ ವೃತ್ತಮಿಷ್ಯತೇ|

03177032c ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಂ ಪೂರ್ವಮುಕ್ತವಾನ್ಭುಜಗೋತ್ತಮ||

ಭುಜಗೋತ್ತಮ! ಮಹಾಸರ್ಪ! ಸಂಸ್ಕೃತ ನಡತೆಯುಳ್ಳವನನ್ನು, ನಾನು
ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.”

03177033 ಸರ್ಪ ಉವಾಚ|

03177033a ಶ್ರುತಂ ವಿದಿತವೇದ್ಯಸ್ಯ ತವ ವಾಕ್ಯಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03177033c ಭಕ್ಷಯೇಯಮಹಂ ಕಸ್ಮಾದ್ಭ್ರಾತರಂ ತೇ ವೃಕೋದರಂ||

ಸರ್ಪವು ಹೇಳಿತು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂತರವೂ ನಾನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ವೃಕೋದರನನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಲಿ?”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅಜಗರಪರ್ವಣಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸರ್ಪಸಂವಾದೇ ಸಪ್ತಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ| ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಜಗರಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸರ್ಪಸಂವಾದಲ್ಲಿ ನೂರಾವಿಂತ್ತೆಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೭೮

ಸರ್ಪನಿಂದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಉಪದೇಶ ಪಡೆದುದು (೧-೪೪).
ಅಜಗರನ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನಹುಷನು ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದುದು;
ಭೀಮ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ಮರಳಿದುದು (೪೫-೫೦).

03178001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03178001a ಭವಾನೇತಾದ್ಯಶೋ ಲೋಕೇ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗಃ|

03178001c ಬ್ರೂಹಿ ಕಿಂ ಕುರ್ವತಃ ಕರ್ಮ ಭವೇದ್ಗತಿರನುತ್ತಮಾ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀನು ಎಷ್ಟೊಂದು ವೇದವೇದಾಂಗ ಪಾರಂಗತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನುತ್ತಮ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳು.”

03178002 ಸರ್ಪ ಉವಾಚ|

03178002a ಪಾತ್ರೇ ದತ್ತ್ವಾ ಪ್ರಿಯಾಣ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸತ್ಯಮುಕ್ತ್ವಾ ಚ ಭಾರತ|

03178002c ಅಹಿಂಸಾನಿರತಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ಗಚ್ಛೇದಿತಿ ಮತಿರ್ಮಮ||

ಸರ್ಪವು ಹೇಳಿತು: “ಭಾರತ! ಸಪಾತ್ರನಿಗೆ ದಾನವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ, ಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದರಿಂದ, ಅಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.”

03178003 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03178003a ದಾನಾದ್ವಾ ಸರ್ಪ ಸತ್ಯಾದ್ವಾ ಕಿಮತೋ ಗುರು ದೃಶ್ಯತೇ|

03178003c ಅಹಿಂಸಾಪ್ರಿಯಯೋಶ್ಚೈವ ಗುರುಲಾಘವಮುಚ್ಯತಾಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸರ್ಪ! ದಾನ ಅಥವಾ ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಹಿರಿಯದೆಂದು ನಿನಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ? ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಯಮಾತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಿರಿತನ ಮತ್ತು ಲಘುತ್ವಗಳನ್ನು ಹೇಳು.”

03178004 ಸರ್ಪ ಉವಾಚ|

03178004a ದಾನೇ ರತತ್ವಂ ಸತ್ಯಂ ಚ ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರಿಯಮೇವ ಚ|

03178004c ಏಷಾಂ ಕಾರ್ಯಗರೀಯಸ್ತ್ವಾ ದ್ವೈಶ್ಯತೇ ಗುರುಲಾಘವಂ||

ಸರ್ಪವು ಹೇಳಿತು: “ದಾನ, ಸತ್ಯವಂತನಾಗಿರುವುದು, ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಯಮಾತುಗಳು ಇವುಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮಹತ್ವದ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ಗುರುತ್ವ ಲಘುತ್ವಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು.

03178005a ಕಸ್ಮಾಚ್ಚಿದ್ಧಾನಯೋಗಾಧಿ ಸತ್ಯಮೇವ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ|

03178005c ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಾಚ್ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕಿಂ ಚಿದ್ಧಾನಂ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ||

ಯಾಕೆಂದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೆಲವು ರೀತಿಯ ದಾನಗಳಿಗಿಂತ ಸತ್ಯವೇ ವಿಶೇಷವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ದಾನವೇ ವಿಶೇಷವಾಗುತ್ತದೆ.

03178006a ಏವಮೇವ ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯಾನ್ಮಹೀಪತೇ|

03178006c ಅಹಿಂಸಾ ದೃಶ್ಯತೇ ಗುರ್ವೀ ತತಶ್ಚ ಪ್ರಿಯಮಿಷ್ಯತೇ||

ಮಹೇಷ್ಟಾಸ! ಮಹೀಪತೇ! ಹಾಗೆಯೇ ಅಹಿಂಸೆಯು ಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

03178007a ಏವಮೇತದ್ಭವೇದ್ರಾಜನ್ಯಾರ್ಯಾಪೇಕ್ಷಮನಂತರಂ|

03178007c ಯದಭಿಪ್ರೇತಮನ್ಯತ್ತೇ ಬ್ರೂಹಿ ಯಾವದ್ಭವೀಮ್ಯಹಂ||

ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಾರ್ಯದ ನಂತರದ ಪರಿಣಾಮದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಕೇಳು. ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03178008 ಯುಧಿಷ್ಟಿರ ಉವಾಚ|

03178008a ಕಥಂ ಸ್ವರ್ಗೇ ಗತಿಃ ಸರ್ಪ ಕರ್ಮಣಾಂ ಚ ಫಲಂ ಧ್ರುವಂ|

03178008c ಅಶರೀರಸ್ಯ ದೃಶ್ಯತೇ ವಿಷಯಾಂಶ್ಚ ಬ್ರವೀಹಿ ಮೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸರ್ಪವೇ! ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅಶರೀರಿಯು ಹೇಗೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ? ಈ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು.”

03178009 ಸರ್ಪ ಉವಾಚ|

03178009a ತಿಸ್ತೋ ವೈ ಗತಯೋ ರಾಜನ್ವರಿದೃಷ್ಟಾಃ ಸ್ವಕರ್ಮಭಿ|

03178009c ಮಾನುಷ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಶ್ಚ ತಿರ್ಯಗ್ಯೋನಿಶ್ಚ ತತ್ತ್ರಿಧಾ||

ಸರ್ಪವು ಹೇಳಿತು: “ರಾಜನ್! ಸ್ವಕರ್ಮದಿಂದ ಈ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು - ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದರಿಂದ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿ ಜನಿಸುವುದರಿಂದ.

03178010a ತತ್ರ ವೈ ಮಾನುಷಾಲೋಕಾದ್ಧಾನಾದಿಭಿರತಂದ್ರಿತಃ|

03178010c ಅಹಿಂಸಾರ್ಥ ಸಮಾಯುಕ್ತೈಃ ಕಾರಣೈಃ ಸ್ವರ್ಗಮಶ್ನುತೇ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ದಾನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸಾರ್ಥ ಸಮಾಯುಕ್ತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಾನುಷಲೋಕದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03178011a ವಿಪರೀತೈಶ್ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕಾರಣೈರ್ಮಾನುಷೋ ಭವೇತ್|

03178011c ತಿರ್ಯಗ್ಯೋನಿಸ್ತಥಾ ತಾತ ವಿಶೇಷಶ್ಚಾತ್ರ ವಕ್ಷ್ಯತೇ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರಾಣಿಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಗೂ! ನಾನು ಅದರ ವಿಶೇಷದ

ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03178012a ಕಾಮಕ್ರೋಧಸಮಾಯುಕ್ತೋ ಹಿಂಸಾಲೋಭಸಮನ್ವಿತಃ|

03178012c ಮನುಷ್ಯತ್ವಾತ್ಪರಿಭ್ರಷ್ಟಸ್ತಿಯಗ್ಯೋನೌ ಪ್ರಸೂಯತೇ||

ಕಾಮಕ್ರೋಧದಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಲೋಭಗಳನ್ನು

ಹೊಂದಿದವನು ಮನುಷ್ಯತ್ವದಿಂದ ಪರಿಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ

ತಿಯಗ್ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.

03178013a ತಿಯಗ್ಯೋನ್ಯಾಂ ಪೃಥಗ್ಭಾವೋ ಮನುಷ್ಯತ್ವೇ ವಿಧೀಯತೇ|

03178013c ಗವಾದಿಭ್ಯಸ್ತಥಾಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವತ್ವಮಪಿ ದೃಶ್ಯತೇ||

ಇದೇರಿತಿ ತಿಯಗ್ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಇವುಗಳಿಂದ

ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗೋವುಗಳು,

ಅಶ್ವಗಳು ದೇವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

03178014a ಸೋಽಯಮೇತಾ ಗತೀಃ ಸರ್ವಾ ಜಂತುಶ್ಚರತಿ ಕಾರ್ಯವಾನ್|

03178014c ನಿತ್ಯೇ ಮಹತಿ ಚಾತ್ಮಾನಮವಸ್ಥಾಪಯತೇ ನೃಪ||

03178015a ಜಾತೋ ಜಾತಶ್ಚ ಬಲವಾನ್ಭುಂಕ್ತೇ ಚಾತ್ಮಾ ಸ ದೇಹವಾನ್|

03178015c ಫಲಾರ್ಥಸ್ತಾತ ನಿಷ್ಪುಕ್ತಃ ಪ್ರಜಾಲಕ್ಷಣಭಾವನಃ||

ಕರ್ವವನ್ನೆಸಗುವ ಎಲ್ಲ ಜಂತುಗಳೂ ಈ ಗತಿಯಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

ರಾಜನ್! ನಿತ್ಯವೂ ಮಹಾ ಆತ್ಮನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಗೂ! ಜನ್ಮ

ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಬಲವಾನ್ ದೇಹವಾನ ಆತ್ಮವು ಫಲಾರ್ಥಗಳನ್ನು

ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಾಣಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು

ಹೊರಸೂಸುತ್ತದೆ.”

03178016 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03178016a ಶಬ್ದೇ ಸ್ಪರ್ಶೇ ಚ ರೂಪೇ ಚ ತಥೈವ ರಸಗಂಧಯೋಃ|

03178016c ತಸ್ಯಾಧಿಷ್ಠಾನಮವ್ಯಗ್ರಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸರ್ಪ ಯಥಾತಥಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸರ್ಪವೇ! ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ ಮತ್ತು ಗಂಧಗಳಿಂದ ಆತ್ಮವು ಹೇಗೆ ವಿಕಾರಗಳಿಗೊಳಗಾಗದೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳು.

03178017a ಕಿಂ ನ ಗೃಹ್ಣಾಸಿ ವಿಷಯಾನ್ಯುಗಪತ್ತ್ವಂ ಮಹಾಮತೇ|

03178017c ಏತಾವದುಚ್ಛತಾಂ ಚೋಕ್ತಂ ಸರ್ವಂ ಪನ್ನಗಸತ್ತಮ||

ಮಹಾಮತೇ! ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಏಕೆ

ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ? ಪನ್ನಗಸತ್ತಮ! ಸರ್ಪವೇ! ಇದರ

ಕುರಿತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕು.”

03178018 ಸರ್ಪ ಉವಾಚ|

03178018a ಯದಾತ್ಮ ದ್ರವ್ಯಮಾಯುಷ್ಮನ್ನೇಹಸಂಶ್ರಯಣಾನ್ವಿತಂ|

03178018c ಕರಣಾಧಿಷ್ಠಿತಂ ಭೋಗಾನುಪಭುಂಕ್ತೇ ಯಥಾವಿಧಿ||

ಸರ್ಪವು ಹೇಳಿತು: “ಆಯುಷ್ಮನ್! ಆತ್ಮದ್ರವ್ಯವು ದೇಹವನ್ನು

ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಭೋಗಗಳನ್ನು

ಭೋಗಿಸುತ್ತದೆ.

03178019a ಜ್ಞಾನಂ ಚೈವಾತ್ರ ಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ಮನಶ್ಚ ಭರತರ್ಷಭ|

03178019c ತಸ್ಯ ಭೋಗಾಧಿಕರಣೇ ಕರಣಾನಿ ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಜ್ಞಾನ, ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಕರಣಗಳು ಅದರ
ಭೋಗಾಧಿಕರಣಗಳು ಎಂದು ನನ್ನಿಂದ ತಿಳಿ.

03178020a ಮನಸಾ ತಾತ ಪರ್ಯೇತಿ ಕ್ರಮಶೋ ವಿಷಯಾನಿಮಾನ್|

03178020c ವಿಷಯಾಯತನಸ್ಥೇನ ಭೂತಾತ್ಮಾ ಕ್ಷೇತ್ರನಿಃಸೃತಃ||

ಮಗೂ! ಯಾವುದೇ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಿದಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನ
ಮೂಲಕ ಭೂತಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದೊಂದಾಗಿ
ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.

03178021a ಅತ್ರ ಚಾಪಿ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಮನೋ ಜಂತೋರ್ವಿಧೀಯತೇ|

03178021c ತಸ್ಮಾದ್ಯುಗಪದಸ್ಯಾತ್ರ ಗ್ರಹಣಂ ನೋಪಪದ್ಯತೇ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಜಂತುವಿನ ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು
ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಬಲ್ಲದು. ಅದು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03178022a ಸ ಆತ್ಮಾ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಭುವೋರಂತರಮಾಶ್ರಿತಃ|

03178022c ದ್ರವ್ಯೇಷು ಸೃಜತೇ ಬುದ್ಧಿಂ ವಿವಿಧೇಷು ಪರಾವರಾಂ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಆತ್ಮನು ವಿವಿಧ
ದ್ರವ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

03178023a ಬುದ್ಧೇರುತ್ತರಕಾಲಂ ಚ ವೇದನಾ ದೃಶ್ಯತೇ ಬುಧೈಃ|

03178023c ಏಷ ವೈ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ವಿಧಿಃ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಭಾವನಃ||

ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ! ಬುದ್ಧಿಯ ನಂತರವೇ ವೇದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಕ್ಷೇತ್ರಭಾವನನ ವಿಧಿ.”

03178024 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03178024a ಮನಸಶ್ಚಾಪಿ ಬುದ್ಧೇಶ್ಚ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇ ಲಕ್ಷಣಂ ಪರಂ|

03178024c ಏತದಧ್ಯಾತ್ಮವಿದುಷಾಂ ಪರಂ ಕಾರ್ಯಂ ವಿಧೀಯತೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಗಳ ಪರಮ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು. ಇದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದುಶರ ಪರಮ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.”

03178025 ಸರ್ಪ ಉವಾಚ|

03178025a ಬುದ್ಧಿರಾತ್ಮಾನುಗಾ ತಾತ ಉತ್ಪಾತೇನ ವಿಧೀಯತೇ|

03178025c ತದಾಶ್ರಿತಾ ಹಿ ಸಂಜ್ಞೈಷಾ ವಿಧಿಸ್ತಸ್ಯೈಷಣೇ ಭವೇತ್||

ಸರ್ಪವು ಹೇಳಿತು: “ಮಗೂ ! ಉತ್ಪಾತದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯು ಆತ್ಮನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಈ ಸಂಜ್ಞೆಯು ಅದನ್ನೇ ಅಶ್ರಯಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿಧಿಯೂ ಇದರಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

03178026a ಬುದ್ಧೇರ್ಗುಣವಿಧಿನಾಸ್ತಿ ಮನಸ್ತು ಗುಣವದ್ಭವೇತ್|

03178026c ಬುದ್ಧಿರುತ್ಪದ್ಯತೇ ಕಾರ್ಯೇ ಮನಸ್ತುತ್ಪನ್ನಮೇವ ಹಿ||

ಬುದ್ಧಿಯು ಗುಣಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಗುಣಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧಿಯು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ಅದರಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

03178027a ಏತದ್ವಿಶೇಷಣಂ ತಾತ ಮನೋಬುದ್ಧೋ ಮರ್ಯೇರಿತಂ|

03178027c ತ್ವಮಪ್ಯತ್ರಾಭಿಸಂಬುಧಃ ಕಥಂ ವಾ ಮನ್ಯತೇ ಭವಾನ್||

ಮಗೂ! ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯು ಹೇಗೆ ಬೇರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನೀನೂ ಕೂಡ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?"

03178028 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03178028a ಅಹೋ ಬುದ್ಧಿಮತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶುಭಾ ಬುದ್ಧಿರಿಯಂ ತವ|

03178028c ವಿದಿತಂ ವೇದಿತವ್ಯಂ ತೇ ಕಸ್ಮಾನ್ಮಾಮನುಪೃಚ್ಛಸಿ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: "ಅಹೋ! ಬುದ್ಧಿಮತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿರುವೆ. ನನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?"

03178029a ಸರ್ವಜ್ಞಂ ತ್ವಾಂ ಕಥಂ ಮೋಹ ಆವಿಶತ್ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿನಂ|

03178029c ಏವಮದ್ಭುತಕರ್ಮಾಣಮಿತಿ ಮೇ ಸಂಶಯೋ ಮಹಾನ್||

ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ, ಈ ರೀತಿ ಅದ್ಭುತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಮೋಹವು ಹೇಗೆ ಆವರಿಸಿತು? ಇದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಹಾ ಸಂಶಯವಿದೆ."

03178030 ಸರ್ಪ ಉವಾಚ|

03178030a ಸುಪ್ರಜ್ಞಮಪಿ ಚೇಚ್ಛೂರಂ ಋದ್ಧಿಮೋಹಯತೇ ನರಂ|

03178030c ವರ್ತಮಾನಃ ಸುಖೇ ಸರ್ವೋ ನಾವ್ಯೇತೀತಿ ಮತಿರ್ಮಮ||

ಸರ್ಪವು ಹೇಳಿತು: “ಎಷ್ಟೇ ಸುಪ್ರಜ್ಞನಾಗಿದ್ದರೂ ಮತ್ತು ಶೂರನಾಗಿದ್ದರೂ ಸಂಪತ್ತು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮೋಹಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರುವರೆಲ್ಲರೂ ವಿವೇಕದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ.

03178031a ಸೋಽಹಮೈಶ್ವರ್ಯಮೋಹೇನ ಮದಾವಿಷ್ಟೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03178031c ಪತಿತಃ ಪ್ರತಿಸಂಬುದ್ಧಸ್ತ್ವಾಂ ತು ಸಂಬೋಧಯಾಮ್ಯಹಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ಐಶ್ವರ್ಯಮೋಹದಿಂದ ಮದಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಪತಿತನಾದೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ನಾನು ಈಗ ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವೆನು.

03178032a ಕೃತಂ ಕಾರ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜ ತ್ವಯಾ ಮಮ ಪರಂತಪ|

03178032c ಕ್ಷೀಣಃ ಶಾಪಃ ಸುಕೃಚ್ಛ್ರೋ ಮೇ ತ್ವಯಾ ಸಂಭಾಷ್ಯ ಸಾಧುನಾ||

ಮಹಾರಾಜ! ಪರಂತಪ! ನಿನ್ನಂಥಹ ಸಾಧುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಿಸಿ ನನ್ನ ಈ ದಾರುಣ ಶಾಪವು ಕ್ಷೀಣವಾಯಿತು.

03178033a ಅಹಂ ಹಿ ದಿವಿ ದಿವ್ಯೇನ ವಿಮಾನೇನ ಚರನ್ಪುರಾ|

03178033c ಅಭಿಮಾನೇನ ಮತ್ತಃ ಸನ್ಯಂ ಚಿನ್ನಾನ್ಯಮಚಿಂತಯಂ||

ಹಿಂದೆ ನಾನು ದಿವಿಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ
ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಮತ್ತನಾಗಿ ಅನ್ಯರ ಕುರಿತು ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03178034a ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ದೇವಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಕಿನ್ನರಾಃ|

03178034c ಕರಾನ್ಮಮ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ಸರ್ವೇ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಾಸಿನಃ||

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು, ದೇವತೆಗಳು, ಗಂಧರ್ವರು, ಯಕ್ಷರು, ರಾಕ್ಷಸರು,
ಕಿನ್ನರರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಾಸಿಗಳೂ ನನಗೆ ಕರವನ್ನು
ಪ್ರದಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03178035a ಚಕ್ಷುಷಾ ಯಂ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ ಪ್ರಾಣಿನಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03178035c ತಸ್ಯ ತೇಜೋ ಹರಾಮ್ಯಾಶು ತದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿಬಲಂ ಮಮ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು
ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವೋ ಅದರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ
ದೃಷ್ಟಿಬಲವು ಅಂಥಹದಾಗಿತ್ತು.

03178036a ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೀಣಾಂ ಸಹಸ್ರಂ ಹಿ ಉವಾಹ ಶಿಬಿಕಾಂ ಮಮ|

03178036c ಸ ಮಾಮಪನಯೋ ರಾಜನ್ಮಂಶಯಾಮಾಸ ವೈ ಶ್ರಿಯಃ||

ಸಹಸ್ರಾರು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ನನ್ನ ಶಿಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರುತ್ತಿದ್ದರು.
ರಾಜನ್! ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪಮಾನವೇ ನನ್ನನ್ನು
ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿತು.

03178037a ತತ್ರ ಹ್ಯಗಸ್ತ್ಯಃ ಪಾದೇನ ವಹನ್ಸ್ಪೃಷ್ಟೋ ಮಯಾ ಮುನಿಃ|

03178037c ಅದೃಷ್ಟೇನ ತತೋಽಸ್ಮ್ಯಕ್ಶೋ ಧ್ವಂಸ ಸರ್ಪೇತಿ ವೈ ರುಷಾ||

03178038a ತತಸ್ತಸ್ಮಾದ್ವಿಮಾನಾಗ್ರಾತ್ಪ್ರಚ್ಯುತಶ್ಚು ತಭೂಷಣಃ|

03178038c ಪ್ರಪತನ್ಬುಧೇಽತ್ಮಾನಂ ವ್ಯಾಲೀಭೂತಮಧೋಮುಖಿಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ನಾನು ಅವನನ್ನು ಪಾದದಿಂದ ಒದೆದನು. ಆಗ “ಸರ್ಪ ! ಧ್ವಂಸನಾಗು !” ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನುಡಿದ ಅದೃಶ್ಯ ವಾಣಿಯು ಕೇಳಿಬಂದಿತು. ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕುಂದಿಲ್ಲದ ಆಭೂಷಣಗಳು ವಿಮಾನದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ನಾನೂ ಕೂಡ ಹೆಬ್ಬಾವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಅರಿವು ನನಗಾಯಿತು.

03178039a ಅಯಾಚಂ ತಮಹಂ ವಿಪ್ರಂ ಶಾಪಸ್ಯಾಂತೋ ಭವೇದಿತಿ|

03178039c ಅಜ್ಞಾನಾತ್ಸಂಪ್ರವೃತ್ತಸ್ಯ ಭಗವನ್ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ||

ನಾನು ಆ ವಿಪ್ರನಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸಿದೆ: “ಈ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿರಲಿ ! ಭಗವನ್ ! ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.”

03178040a ತತಃ ಸ ಮಾಮುವಾಚೇದಂ ಪ್ರಪತಂತಂ ಕೃಪಾನ್ವಿತಃ|

03178040c ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ಧರ್ಮರಾಜಃ ಶಾಪಾತ್ತ್ವಾಂ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯತಿ||

ಬೀಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕೃಪಾನ್ವಿತನಾದ ಅವನು ನನಗೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಿನ್ನನ್ನು ಶಾಪದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

03178041a ಅಭಿಮಾನಸ್ಯ ಘೋರಸ್ಯ ಬಲಸ್ಯ ಚ ನರಾಧಿಪ|

03178041c ಫಲೇ ಕ್ಷೀಣೇ ಮಹಾರಾಜ ಫಲಂ ಪುಣ್ಯಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ||

ನರಾಧಿಪ! ಮಹಾರಾಜ! ನಿನ್ನ ಘೋರ ಅಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಬಲಗಳ
ಫಲವು ಕ್ಷೀಣವಾದಾಗ ಪುಣ್ಯಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.”

03178042a ತತೋ ಮೇ ವಿಸ್ಮಯೋ ಜಾತಸ್ತದ್ವಿಷ್ಟ್ವಾ ತಪಸೋ ಬಲಂ|

03178042c ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಂ ಚ ಯೇನ ತ್ವಾಹಮಚೂಚುದಂ||

ತಪಸ್ಸಿನ ಬಲವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ವಿಸ್ಮಿತನಾದೆನು. ಆದುದರಿಂದಲೇ
ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದೆನು.

03178043a ಸತ್ಯಂ ದಮಸ್ತಪೋ ಯೋಗಮಹಿಂಸಾ ದಾನನಿತ್ಯತಾ|

03178043c ಸಾಧಕಾನಿ ಸದಾ ಪುಂಸಾಂ ನ ಜಾತಿರ್ನ ಕುಲಂ ನೃಪ||

ನೃಪ! ಸತ್ಯ, ತಪ, ತಪಸ್ಸು, ಯೋಗ, ಅಹಿಂಸ, ನಿತ್ಯ ದಾನ ಇವು
ಸದಾ ಪುರುಷನ ಸಾಧಕಗಳು. ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಕುಲಗಳಲ್ಲ.

03178044a ಅರಿಷ್ಟ ಏಷ ತೇ ಭ್ರಾತಾ ಭೀಮೋ ಮುಕ್ತೋ ಮಹಾಭುಜಃ|

03178044c ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇಽಸ್ತು ಮಹಾರಾಜ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ದಿವಂ ಪುನಃ||

ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಮಹಾಭುಜ ಭೀಮನು ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನದೇ
ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಮಹಾರಾಜ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ನಾನು
ಪುನಃ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.”

03178045 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03178045a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಜಗರಂ ದೇಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸ ನಹುಷೋ ನೃಪಃ|

03178045c ದಿವ್ಯಂ ವಪುಃ ಸಮಾಸ್ಥಾಯ ಗತಸ್ತ್ರಿದಿವಮೇವ ಹ||

03178046a ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋಽಪಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಭೀಮೇನ ಸಂಗತಃ|

03178046c ಧೌಮ್ಯೇನ ಸಹಿತಃ ಶ್ರೀಮಾನಾಶ್ರಮಂ ಪುನರಭ್ಯಗಾತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ನೃಪ ನಹುಷನು ಅಜಗರನ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ದಿವ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿ ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಭೀಮನನ್ನು ಸೇರಿ, ಧೌಮ್ಯನ ಸಹಿತ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಹೋದನು.

03178047a ತತೋ ದ್ವಿಜೇಭ್ಯಃ ಸರ್ವೇ ಭ್ಯಃ ಸಮೇತೇಭ್ಯೋ ಯಥಾತಥಂ|

03178047c ಕಥಯಾಮಾಸ ತತ್ಸರ್ವಂ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವರದಿಮಾಡಿದನು.

03178048a ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ತೇ ದ್ವಿಜಾಃ ಸರ್ವೇ ಭ್ರಾತರಶ್ಚಾಸ್ಯ ತೇ ತ್ರಯಃ|

03178048c ಆಸನ್ಸುಪ್ರೀಡಿತಾ ರಾಜನ್ಯೌಪದೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ರಾಜನ್! ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ದ್ವಿಜರೆಲ್ಲರೂ, ಅವನ ಮೂವರು ತಮ್ಮಂದಿರೂ, ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿನಿ ದ್ರೌಪದಿಯೂ ಕೂಡ ಸುಪ್ರೀಡರಾದರು.

03178049a ತೇ ತು ಸರ್ವೇ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಹಿತೇಪ್ಸಯಾ|

03178049c ಮೈವಮಿತ್ಯಬ್ರುವನ್ಭೀಮಂ ಗರ್ಹಯಂತೋಽಸ್ಯ ಸಾಹಸಂ||

03178050a ಪಾಂಡವಾಸ್ತು ಭಯಾನ್ಮುಕ್ತಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಭೀಮಂ ಮಹಾಬಲಂ|

03178050c ಹರ್ಷಮಾಹಾರಯಾಂ ಚಕ್ರುವಿಜಹುಶ್ಚ ಮುದಾ ಯುತಾಃ||

ಪಾಂಡವರ ಹಿತವನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಎಲ್ಲ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಭೀಮನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಹಳಿದರು ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಪಾಂಡವರಾದರೋ ಮಹಾಬಲ ಭೀಮನು ಭಯದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಹರ್ಷವನ್ನು ತೋರಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅಜಗರಪರ್ವಣಿ
ಭೀಮಮೋಚನೇ ಅಷ್ಟಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಜಗರಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಭೀಮಮೋಚನದಲ್ಲಿ ನೂರಾವಿಂತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಅಜಗರಪರ್ವಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಜಗರಪರ್ವವು.

ಇದುವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-

೩೬/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೪೭೫/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-

೧೫೭೨೦/೭೩೭೮೪

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ

ಪರ್ವ

೧೭೯

ಮಳೆಗಾಲದ ವರ್ಣನೆ

ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದ ವರ್ಣನೆ (೧-೧೮).

03179001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03179001a ನಿದಾಘಾಂತಕರಃ ಕಾಲಃ ಸರ್ವಭೂತಸುಖಾವಹಃ|

03179001c ತತ್ರೈವ ವಸತಾಂ ತೇಷಾಂ ಪ್ರಾವೃಟ್ಟಮಭಿಪದ್ಯತ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಬೇಸಗೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸುವ, ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಸುಖಕರ ಮಳೆಗಾಲವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

03179002a ಚಾದಯಂತೋ ಮಹಾಘೋಷಾಃ ಖಿಂ ದಿಶಶ್ಚ ಬಲಾಹಕಾಃ|

03179002c ಪ್ರವವರ್ಷುರ್ದಿವಾರಾತ್ರಮಸಿತಾಃ ಸತತಂ ತದಾ||

ಆಗ ಆಕಾಶ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸಿ, ಜೋರಾಗಿ ಗುಡುಗುವ ಕಪ್ಪು ಮೋಡಗಳು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ದಿನರಾತ್ರಿಯೂ

ಮಳೆಸುರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು.

03179003a ತಪಾತ್ಯಯನಿಕೇತಾಶ್ಚ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03179003c ಅಪೇತಾರ್ಕಪ್ರಭಾಜಾಲಾಃ ಸವಿದ್ಯುದ್ವಿಮಲಪ್ರಭಾಃ||

03179004a ವಿರೂಢಶಷ್ಟಾ ಪೃಥಿವೀ ಮತ್ತದಂಶಸರೀಸೃಪಾ|

03179004c ಬಭೂವ ಪಯಸಾ ಸಿಕ್ತಾ ಶಾಂತಧೂಮರಜೋಽರುಣಾ||

ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಈ ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡಗಳು ಗೋಪುರಗಳಂತೆ ಕಂಡವು. ಭೂಮಿಯಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರತಾಪವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿ, ಬದಲಾಗಿ ಮಿಂಚಿನ ಪ್ರಭೆಯೇ ಬೆಳಕನ್ನು ತಂದಿತು. ಬೆಳೆದ ಹುಲ್ಲು ಸಸ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಭೂಮಿಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂತಸವನ್ನು ತಂದಿತು. ಮಳೆಯಿಂದ ತೋಯ್ದು ಸರೀಸರ್ಪಗಳು ತಂಪಾಗಿ ಸಂತಸಗೊಂಡವು.

03179005a ನ ಸ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞಾಯತೇ ಕಿಂ ಚಿದಂಭಸಾ ಸಮವಸ್ತುತೇ|

03179005c ಸಮಂ ವಾ ವಿಷಮಂ ವಾಪಿ ನದ್ಯೋ ವಾ ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ವಾ||

ನೆಲದ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ನೀರು ತುಂಬಿರಲು ನೆಲದಲ್ಲಿನ ಏರು ತಗ್ಗುಗಳು ಕಾಣದಂತಾಯಿತು; ನದಿಯಿದೆಯೋ, ಕಾಡಿದೆಯೋ ಏನೂ ತೋರದಂತಾಯಿತು.

03179006a ಕ್ಷುಬ್ಧತೋಯಾ ಮಹಾಘೋಷಾಃ ಶ್ವಸಮಾನಾ ಇವಾಶುಗಾಃ|

03179006c ಸಿಂಧವಃ ಶೋಭಯಾಂ ಚಕ್ರುಃ ಕಾನನಾನಿ ತಪಾತ್ಯಯೇ||

ಬೇಸಗೆಯು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಲು ತುಂಬಿದ ನದಿಗಳು ಭುಸುಗುಟ್ಟುವ

ಸರ್ಪಗಳಂತೆ ಜೋರಾಗಿ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ ಅತಿ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದವು.

03179007a ನದತಾಂ ಕಾನನಾಂತೇಷು ಶ್ರುಯಂತೇ ವಿವಿಧಾಃ ಸ್ವನಾಃ|

03179007c ವೃಷ್ಟಿಭಿಸ್ತಾಡ್ಯಮಾನಾನಾಂ ವರಾಹಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಾಂ||

ಮಳೆಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಹಂದಿಗಳು, ಜಿಂಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳು ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಗಾಡುವುದು ಕಾನನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

03179008a ಸ್ತೋಕಕಾಃ ಶಿಖಿನಶ್ಚೈವ ಪುಂಸ್ಕೋಕಿಲಗಣೈಃ ಸಹ|

03179008c ಮತ್ತಾಃ ಪರಿಪತಂತಿ ಸ್ಮ ದರ್ದುರಾಶ್ಚೈವ ದರ್ಪಿತಾಃ||

03179009a ತಥಾ ಬಹುವಿಧಾಕಾರಾ ಪ್ರಾವೃಣ್ಣೋಘಾನುನಾದಿತಾ|

03179009c ಅಭ್ಯತೀತಾ ಶಿವಾ ತೇಷಾಂ ಚರತಾಂ ಮರುಧನ್ವಸು||

03179010a ಕ್ರೌಂಚಹಂಸಗಣಾಕೀರ್ಣಾ ಶರತ್ಪ್ರಣಿಹಿತಾಭವತ್|

03179010c ರೂಢಕಕ್ಷವನಪ್ರಸ್ಥಾ ಪ್ರಸನ್ನಜಲನಿನ್ನಗಾ||

03179011a ವಿಮಲಾಕಾಶನಕ್ಷತ್ರಾ ಶರತ್ತೇಷಾಂ ಶಿವಾಭವತ್|

03179011c ಮೃಗದ್ವಿಜಸಮಾಕೀರ್ಣಾ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

03179012a ಪಶ್ಯಂತಃ ಶಾಂತರಜಸಃ ಕ್ಷಪಾ ಜಲದಶೀತಲಾಃ|

03179012c ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಸಂಘೈಶ್ಚ ಸೋಮೇನ ಚ ವಿರಾಜಿತಾಃ||

03179013a ಕುಮುದೈಃ ಪುಂಡರೀಕೈಶ್ಚ ಶೀತವಾರಿಧರಾಃ ಶಿವಾಃ|

03179013c ನದೀಃ ಪುಷ್ಕರಿಣೀಶ್ಚೈವ ದದೃಶುಃ ಸಮಲಂಕೃತಾಃ||

03179014a ಆಕಾಶನೀಕಾಶತಟಾಂ ನೀಪನೀವಾರಸಂಕುಲಾಂ|

- 03179014c ಬಭೂವ ಚರತಾಂ ಹರ್ಷಃ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಾಂ ಸರಸ್ವತೀಂ||
- 03179015a ತೇ ವೈ ಮುಮುದಿರೇ ವೀರಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾಂ ಶಿವಾಂ|
- 03179015c ಪಶ್ಯಂತೋ ದೃಢಧನ್ವಾನಃ ಪರಿಪೂರ್ಣಾಂ ಸರಸ್ವತೀಂ||
- 03179016a ತೇಷಾಂ ಪುಣ್ಯತಮಾ ರಾತ್ರಿಃ ಪರ್ವಸಂಧೌ ಸ್ಮ ಶಾರದೀ|
- 03179016c ತತ್ರೈವ ವಸತಾಮಾಸೀತ್ಕಾರ್ತಿಕೇ ಜನಮೇಜಯ||
- 03179017a ಪುಣ್ಯಕೃದ್ಭಿರ್ಮಹಾಸತ್ತ್ವೈಸ್ತಾಪಸೈಃ ಸಹ ಪಾಂಡವಾಃ|
- 03179017c ತತ್ಸರ್ವಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಸಮೂಹುರ್ಯೋಗಮುತ್ತಮಂ||
- 03179018a ತಮಿಸ್ರಾಭ್ಯುದಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ನೌಮೈನ ಸಹ ಪಾಂಡವಾಃ|
- 03179018c ಸೂತೈಃ ಪೌರೋಗವೈಶ್ವೈವ ಕಾಮ್ಯಕಂ ಪ್ರಯಯುರ್ವನಂ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಕಾಮ್ಯಕವನಪ್ರವೇಶೇ
ಏಕೋನಶೀತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ಯಕವನಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ
ನೂರಾವಿಂಶತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೮೦

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮತ್ತು
ನಾರದರ ಆಗಮನ

ಕಾಮ್ಯಕ ವನಕ್ಕೆ ಪಾಂಡವರು ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ಅವರನ್ನು ಕಾಣಲು
 ಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದುದು (೧-೧೪). ಕೃಷ್ಣ-
 ಯುಧಿಷ್ಠಿರರ ಸಂವಾದ (೧೫-೩೮). ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಆಗಮನ
 (೩೯-೪೩). ನಾರದನ ಆಗಮನ (೪೪-೪೬). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
 ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು
 ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು (೪೭-೪೯).

03180001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03180001a ಕಾಮ್ಯಕಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕೌಂತೇಯಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಪುರೋಗಮಾಃ|

03180001c ಕೃತಾತಿಥ್ಯಾ ಮುನಿಗಣೈರ್ನಿಷೇದುಃ ಸಹ ಕೃಷ್ಣಯಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ
 ಕೌಂತೇಯರು ಕಾಮ್ಯಕವನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ಮುನಿಗಣಗಳಿಂದ
 ಸ್ವಾಗತಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು.

03180002a ತತಸ್ತಾನ್ಪರಿವಿಶ್ವಸ್ತಾನ್ವಸತಃ ಪಾಂಡುನಂದನಾನ್|

03180002c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬಹವಸ್ತತ್ರ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವಾರಯನ್||

ಅಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಂಡುನಂದನರನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಬಂದ
 ಬಹುಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸುತ್ತುವರೆದು ಸಲಹೆ-ಪೋಷಣೆಗಳನ್ನು
 ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03180003a ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ಧ್ವಜಃ ಕಶ್ಚಿದರ್ಜುನಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಃ ಸಖಾ|

03180003c ಏಷ್ಯತೀಹ ಮಹಾಬಾಹುರ್ವಶೀ ಶೌರಿರುದಾರಧೀಃ||

ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರಿಯ ಸಖ,
ಮಹಾಬಾಹು, ಶೌರಿ ಉದಾರಧಿಯು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03180004a ವಿದಿತಾ ಹಿ ಹರೇಯೂರ್ಯಮಿಹಾಯಾತಾಃ ಕುರೂದ್ವಹಾಃ|

03180004c ಸದಾ ಹಿ ದರ್ಶನಾಕಾಂಕ್ಷೇ ಶ್ರೇಯೋಽನ್ವೇಷೀ ಚ ವೋ ಹರಿಃ||

ಕುರೂದ್ವಹ! ನೀನು ಮರಳಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ ಎಂದು ಹರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.
ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿರುವ ಹರಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲು ಸದಾ
ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ.

03180005a ಬಹುವತ್ಸರಜೀವೀ ಚ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೋ ಮಹಾತಪಾಃ|

03180005c ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯತಪಸಾ ಯುಕ್ತಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಯುಷ್ಮಾನ್ನಮೇಷ್ಯತಿ||

ಮತ್ತು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳು ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು
ತಪಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು
ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಾನೆ.-

03180006a ತಥೈವ ತಸ್ಯ ಬ್ರುವತಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಷ್ಟತ ಕೇಶವಃ|

03180006c ಸೈನ್ಯಸುಗ್ರೀವಯುಕ್ತೇನ ರಥೇನ ರಥಿನಾಂ ವರಃ||

03180007a ಮಘವಾನಿವ ಪೌಲೋಮ್ಯಾ ಸಹಿತಃ ಸತ್ಯಭಾಮಯಾ|

03180007c ಉಪಾಯಾದ್ಧೇವಕೀಪುತ್ರೋ ದಿದೃಕ್ಷುಃ ಕುರುಸತ್ತಮಾನ್||

ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಸೈನ್ಯ-ಸುಗ್ರೀವರನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ
ರಥದಲ್ಲಿ, ರಥಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೇಶವನು ಪೌಲೋಮಿಯ ಸಹಿತ
ಇಂದ್ರನಂತೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಸಹಿತ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

ದೇವಕೀಪುತ್ರನು ಕುರುಸತ್ತಮರನ್ನು ನೋಡಲೋಸುಗ ಬಂದನು.

03180008a ಅವತೀರ್ಯ ರಥಾತ್ಮ್ಯಷ್ಟೋ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಯಥಾವಿಧಿ|

03180008c ವವಂದೇ ಮುದಿತೋ ಧೀಮಾನ್ಭೀಮಂ ಚ ಬಲಿನಾಂ ವರಂ||

03180009a ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಧೌಮ್ಯಂ ಚ ಯಮಾಭ್ಯಾಮಭಿವಾದಿತಃ|

03180009c ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಗುಡಾಕೇಶಂ ದ್ರೌಪದೀಂ ಪರ್ಯಸಾಂತ್ವಯತ್||

ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಕೃಷ್ಣನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಧೀಮಾನ್

ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಮತ್ತು ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಮನನ್ನು

ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಧೌಮ್ಯನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು.

ಯಮಳರನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸಿದನು. ಗುಡಾಕೇಶನನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದನು

ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಸಂತವಿಸಿದನು.

03180010a ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಫಲ್ಗುನಂ ವೀರಂ ಚಿರಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಮಾಗತಂ|

03180010c ಪರ್ಯಷ್ಟಜತ ದಾಶಾರ್ಹಃ ಪುನಃ ಪುನರರಿಂದಮಂ||

ಆಗ ತಾನೆ ಬಂದಿದ್ದ ವೀರ ಪ್ರಿಯ ಫಲ್ಗುನ ಅರಿಂದಮನನ್ನು

ದಾಶಾರ್ಹನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

03180011a ತಥೈವ ಸತ್ಯಭಾಮಾಪಿ ದ್ರೌಪದೀಂ ಪರಿಷ್ವಜೇ|

03180011c ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಪ್ರಿಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಮಹಿಷೀ ಪ್ರಿಯಾ||

ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಿಯ ರಾಣಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೂ ಕೂಡ ಪಾಂಡವರ

ಪ್ರಿಯ ಭಾರ್ಯೆ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿದಳು.

03180012a ತತಸ್ತೇ ಪಾಂಡವಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಭಾರ್ಯಾಃ ಸಪುರೋಹಿತಾಃ|

03180012c ಆನರ್ಚುಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಪರಿವವೃಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ಅನಂತರ ಎಲ್ಲ ಪಾಂಡವರೂ ಪತ್ನಿಯನ್ನೊಡಗೂಡಿ,
ಪುರೋಹಿತನೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದರು
ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತವರೆದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

03180013a ಕೃಷ್ಣಸ್ತು ಪಾರ್ಥೇನ ಸಮೇತ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್|
ಧನಂಜಯೇನಾಸುರತರ್ಜನೇನ|

03180013c ಬಭೌ ಯಥಾ ಭೂತಪತಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾ|
ಸಮೇತ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವಾನ್ಗುಹೇನ||

ಭೂತಪತಿ ಮಹಾತ್ಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಾನ್ ಗುಹನನ್ನು ಸೇರಿದಂತೆ
ವಿದ್ವಾನ್ ಕೃಷ್ಣನು ಧನಂಜಯ ಅಸುರತರ್ಜನ ಪಾರ್ಥನನ್ನು
ಸೇರಿದನು.

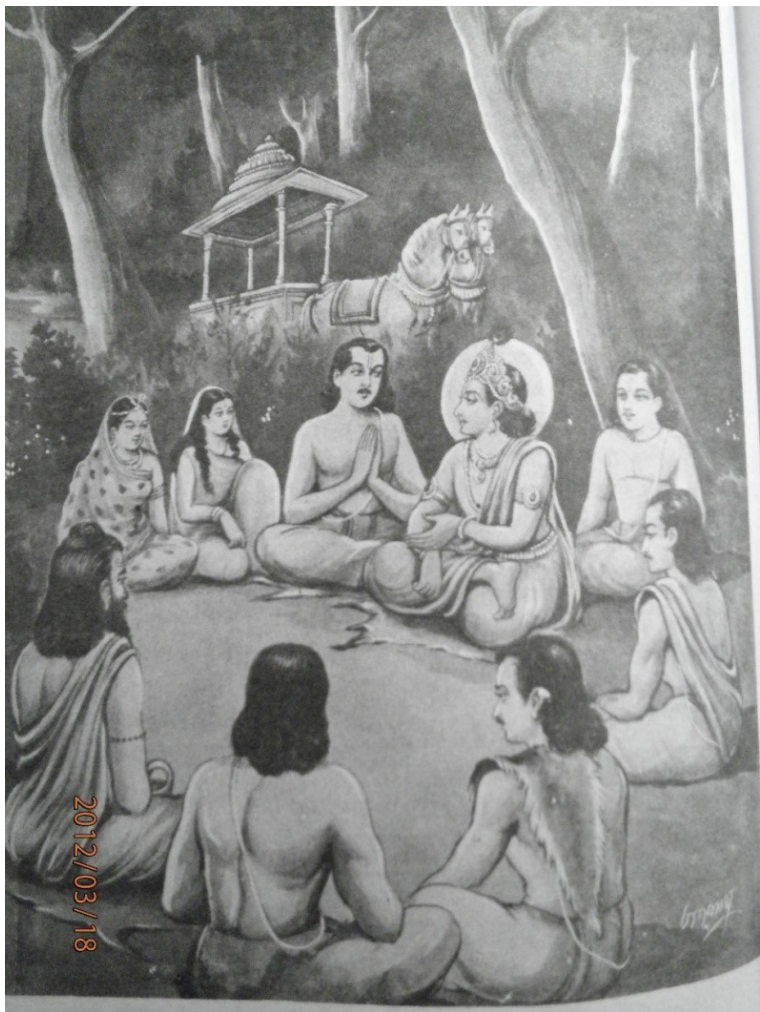
03180014a ತತಃ ಸಮಸ್ತಾನಿ ಕಿರೀಟಮಾಲೀ|

ವನೇಷು ವೃತ್ತಾನಿ ಗದಾಗ್ರಜಾಯ|

03180014c ಉಕ್ತ್ವಾ ಯಥಾವತ್ಪುನರನ್ವಪೃಚ್ಚತ್|

ಕಥಂ ಸುಭದ್ರಾ ಚ ತಥಾಭಿಮನ್ಯುಃ||

ಅನಂತರ ಕಿರೀಟಮಾಲಿಯು ವನದಲ್ಲಿ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಗದಾಗ್ರಜನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹಾಗೆಯೇ ಪುನಃ ಸುಭದ್ರೆ ಮತ್ತು ಅಭಿಮನ್ಯು
ಹೇಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳಿದನು.

2012/03/18

03180015a ಸ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಮಧುಹಾ ಯಥಾವತ್|
ಪಾರ್ಥಾಂಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಚ ಪುರೋಹಿತಂ ಚ|

03180015c ಉವಾಚ ರಾಜಾನಮಭಿಪ್ರಶಂಸನ್|
ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ತತ್ರ ಸಹೋಪವಿಶ್ಯ||

03180016a ಧರ್ಮಃ ಪರಃ ಪಾಂಡವ ರಾಜ್ಯಲಾಭಾತ್|
ತಸ್ಯಾರ್ಥಮಾಹುಸ್ತಪ ಏವ ರಾಜನ್|

03180016c ಸತ್ಯಾರ್ಜವಾಭ್ಯಾಂ ಚರತಾ ಸ್ವಧರ್ಮಂ|
ಚಿತ್ತಸ್ತವಾಯಂ ಚ ಪರಶ್ಚ ಲೋಕಃ||

ಆ ಮಧುಹನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಪಾರ್ಥರನ್ನು, ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ಅವನ ಬಳಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. “ಪಾಂಡವ! ರಾಜ್ಯಲಾಭಕ್ಕಿಂತ ಧರ್ಮವು ದೊಡ್ಡದು. ರಾಜನ್! ತಪಸ್ಸು ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನಾಗಿ ಆರ್ಜದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ನೀನು ಈ ಲೋಕವನ್ನೂ ಪರಲೋಕವನ್ನೂ ಗೆದ್ದಿದ್ದೀಯೆ.

03180017a ಅಧೀತಮಗ್ರೇ ಚರತಾ ವ್ರತಾನಿ|
ಸಮ್ಯಗ್ಧನುರ್ವೇದಮವಾಪ್ಯ ಕೃತ್ಸುಂ|

03180017c ಕ್ಷಾತ್ರೇಣ ಧರ್ಮೇಣ ವಸೂನಿ ಲಬ್ಧ್ವಾ|
ಸರ್ವೇ ಹ್ಯವಾಪ್ತಾಃ ಕೃತವಃ ಪುರಾಣಾಃ||

ಮೊದಲು ನೀನು ಅಗ್ರವ್ರತಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದೆ. ಅನಂತರ

ಧನುರ್ವೇದವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆದೆ. ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮದಿಂದ
ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದು ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಕ್ರತುಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ.

03180018a ನ ಗ್ರಾಮ್ಯಧರ್ಮೇಷು ರತಿಸ್ತವಾಸ್ತಿ|
ಕಾಮಾನ್ನ ಕಿಂ ಚಿತ್ಕುರುಷೇ ನರೇಂದ್ರ|

03180018c ನ ಚಾರ್ಥಲೋಭಾತ್ಪ್ರಜಹಾಸಿ ಧರ್ಮಂ|
ತಸ್ಮಾತ್ಸ್ವಭಾವಾದಸಿ ಧರ್ಮರಾಜಃ||

ನೀನು ಗ್ರಾಮ್ಯಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಡಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನರೇಂದ್ರ!
ಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಅರಸಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥಲೋಭದಿಂದ ಧರ್ಮವನ್ನು
ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಧರ್ಮರಾಜ.

03180019a ದಾನಂ ಚ ಸತ್ಯಂ ಚ ತಪಶ್ಚ ರಾಜಂ|
ಶ್ರದ್ಧಾ ಚ ಶಾಂತಿಶ್ಚ ಧೃತಿಃ ಕ್ಷಮಾ ಚ|

03180019c ಅವಾಪ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಾಣಿ ವಸೂನಿ ಭೋಗಾನ್|
ಏಷಾ ಪರಾ ಪಾರ್ಥ ಸದಾ ರತಿಸ್ತೇ||

ರಾಜನ್! ರಾಷ್ಟ್ರ, ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಭೋಗಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ
ಹೆಚ್ಚಿನದಾದ ದಾನ, ಸತ್ಯ, ತಪಸ್ಸು, ಶ್ರದ್ಧಾ, ಶಾಂತಿ, ಧೃತಿ, ಕ್ಷಮೆ
ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಸದಾ ನಿರತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

03180020a ಯದಾ ಜನೌಘಃ ಕುರುಜಾಂಗಲಾನಾಂ|
ಕೃಷ್ಣಾಂ ಸಭಾಯಾಮವಶಾಮಪಶ್ಯತ್|

03180020c ಅಪೇತಧರ್ಮವ್ಯವಹಾರವೃತ್ತಂ|

ಸಹೇತ ತತ್ಪಾಂಡವ ಕಸ್ವ ದನ್ಯಃ||

ಪಾಂಡವ! ಕುರುಜಂಗಲದವರು ಸೇರಿದ್ದಾಗ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಭಯವನ್ನೂ ದಾಸತ್ವವನ್ನೂ ನೀಡಿದ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ವ್ಯವಹಾರದ ನಡತೆಯನ್ನೂ ತೊರೆದ ಆ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ತಾನೇ ಸಹಿಸಿಯಾರು?

03180021a ಅಸಂಶಯಂ ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧಕಾಮಃ|

ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪ್ರಜಾಃ ಪಾಲಯಿತಾಸಿ ಸಮ್ಯಕ್|

03180021c ಇಮೇ ವಯಂ ನಿಗ್ರಹಣೇ ಕುರೂಣಾಂ|

ಯದಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭವತಃ ಸಮಾಪ್ತಾ||

ನೀನು ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಪೂರೈಸಿ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತೀಯೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಸಮಾಪ್ತವಾದ ನಂತರ ನಾವು ಕುರುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇವೆ.”

03180022a ಧೌಮ್ಯಂ ಚ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಚ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಚ|

ಯಮೌ ಚ ಭೀಮಂ ಚ ದಶಾರ್ಹಸಿಂಹಃ|

03180022c ಉವಾಚ ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಭವತಾಂ ಶಿವೇನ|

ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕಿರೀಟೀ ಮುದಿತಃ ಕೃತಾಸ್ತ್ರಃ||

ಅನಂತರ ಧೌಮ್ಯ, ಕೃಷ್ಣ, ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಯಮಳರು ಮತ್ತು ಭೀಮನಿಗೆ ದಶಾರ್ಹಸಿಂಹನು “ನಿಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು! ಕಿರೀಟಿಯು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದಾನೆ”

ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03180023a ಪ್ರೋವಾಚ ಕೃಷ್ಣಾಮಪಿ ಯಾಜ್ಞಸೇನೀಂ|
ದಶಾರ್ಹಭರ್ತಾ ಸಹಿತಃ ಸುಹೃದ್ಭಿಃ|

03180023c ಕೃಷ್ಣೇ ಧನುರ್ವೇದರತಿಪ್ರಧಾನಾಃ|
ಸತ್ಯವ್ರತಾಸ್ತೇ ಶಿಶವಃ ಸುಶೀಲಾಃ||

03180023e ಸದ್ಭಿಃ ಸದೈವಾಚರಿತಂ ಸಮಾಧಿಂ|
ಚರಂತಿ ಪುತ್ರಾಸ್ತವ ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ||

ಅನಂತರ ದಾಶಾರ್ಹರ ದೊರೆ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ ಕೃಷ್ಣಗೂ ಹೇಳಿದನು: “ಕೃಷ್ಣೇ! ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ಯವ್ರತರಾಗಿ, ಸುಶೀಲರಾಗಿ ಧನುರ್ವೇದವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ! ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಒಳ್ಳೆಯವರೊಡನೆ ಒಡನಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸದಾ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03180024a ರಾಜ್ಯೇನ ರಾಷ್ಟ್ರೈಶ್ಚ ನಿಮಂತ್ರೈಮಾಣಾಃ|
ಪಿತ್ರಾ ಚ ಕೃಷ್ಣೇ ತವ ಸೋದರೈಶ್ಚ|

03180024c ನ ಯಜ್ಞಸೇನಸ್ಯ ನ ಮಾತುಲಾನಾಂ|
ಗೃಹೇಷು ಬಾಲಾ ರತಿಮಾಪ್ನುವಂತಿ||

ಕೃಷ್ಣೇ! ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಸೋದರರು ಅವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನಿತ್ತು ನೋಡಿದರು. ಆದರೆ ಆ ಬಾಲಕರು ಯಜ್ಞಸೇನನ ಮತ್ತು ಮಾವಂದಿರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ.

03180025a ಆನರ್ತಮೇವಾಭಿಮುಖಾಃ ಶಿವೇನ|

ಗತ್ವಾ ಧನುರ್ವೇದರತಿಪ್ರಧಾನಾಃ|

03180025c ತವಾತ್ಮಜಾ ವೃಷ್ಟಿಪುರಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ|

ನ ದೈವತೇಭ್ಯಃ ಸ್ಪೃಹಯಂತಿ ಕೃಷ್ಣೇ||

ಅವರು ಸುರಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಧನುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆನರ್ತದ ಕಡೆ ಬಂದರು. ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ವೃಷ್ಟಿಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದೂಷಿತರಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣೇ!

03180026a ಯಥಾ ತ್ವಮೇವಾರ್ಹಸಿ ತೇಷು ವೃತ್ತಿಂ|

ಪ್ರಯೋಕ್ತುಮಾರ್ಯಾ ಚ ಯಥೈವ ಕುಂತೀ|

03180026c ತೇಷ್ವಪ್ರಮಾದೇನ ಸದಾ ಕರೋತಿ|

ತಥಾ ಚ ಭೂಯಶ್ಚ ತಥಾ ಸುಭದ್ರಾ||

ಅವರ ನಡತೆಗಳ ಕುರಿತು ನೀನು ಹೇಗೆ ಅಥವಾ ಆರ್ಯ ಕುಂತಿಯು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಬಲ್ಲರೋ ಹಾಗೆ ಸುಭದ್ರೆಯು ನಿತ್ಯವೂ ಅವರನ್ನು ಅಪ್ರಮಾದದಿಂದ ದೂರವಿಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

03180027a ಯಥಾನಿರುದ್ಧಸ್ಯ ಯಥಾಭಿಮನ್ಯೋರ್|

ಯಥಾ ಸುನೀಥಸ್ಯ ಯಥೈವ ಭಾನೋಃ|

03180027c ತಥಾ ವಿನೇತಾ ಚ ಗತಿಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣೇ|

ತವಾತ್ಮಜಾನಾಮಪಿ ರೌಕ್ಮಿಣೀಯಃ||

ಕೃಷ್ಣೇ! ಅನಿರುದ್ಧನಿಗೆ ಹೇಗೋ, ಅಭಿಮನ್ಯುವಿಗೆ ಹೇಗೋ, ಸುನೀಥ
ಮತ್ತು ಭಾನುಗಳಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕೂಡ
ರೌಕ್ಮಿಣೀಯನು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03180028a ಗದಾಸಿಚರ್ಮಗ್ರಹಣೇಷು ಶೂರಾನ್|

ಅಸ್ತ್ರೇಷು ಶಿಕ್ಷಾಸು ರಥಾಶ್ವಯಾನೇ|

03180028c ಸಮ್ಯಗ್ವಿನೇತಾ ವಿನಯತ್ಯತಂದ್ರೀಸ್|

ತಾಂಶ್ಚಾಭಿಮನ್ಯುಃ ಸತತಂ ಕುಮಾರಃ||

ಕುಮಾರ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಅವರಿಗೆ ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ, ಖಡ್ಗಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ,
ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ, ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ, ರಥ
ಮತ್ತು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೇರುವುದರಲ್ಲಿ ಸತತವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03180029a ಸ ಚಾಪಿ ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರಣಿಧಾಯ ಶಿಕ್ಷಾಂ|

ಅಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚೈಷಾಂ ಗುರುವತ್ಪದಾಯ|

03180029c ತವಾತ್ಮಜಾನಾಂ ಚ ತಥಾಭಿಮನ್ಯೋಃ|

ಪರಾಕ್ರಮೈಸ್ತುಷ್ಯತಿ ರೌಕ್ಮಿಣೀಯಃ||

ಅವನು ಗುರುವಿನಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನೂ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ
ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ರೌಕ್ಮಿಣೀಯನು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ
ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

03180030a ಯದಾ ವಿಹಾರಂ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಷಮಾಣಾಃ|

ಪ್ರಯಾಂತಿ ಪುತ್ರಾಸ್ತವ ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ|

03180030c ಏಕೈಕಮೇಷಾಮನುಯಾಂತಿ ತತ್ರ|

ರಥಾಶ್ಚ ಯಾನಾನಿ ಚ ದಂತಿನಶ್ಚ||

ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ! ಆಟಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ವಿಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರೊಡನೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೊಡನೆಯೂ ಒಂದೊಂದು ರಥ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.”

03180031a ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ಧರ್ಮರಾಜಂ ತು ಕೃಷ್ಣೋ|

ದಶಾರ್ಹಯೋಧಾಃ ಕುಕುರಾಂಧಕಾಶ್ಚ|

03180031c ಏತೇ ನಿದೇಶಂ ತವ ಪಾಲಯಂತಿ|

ತಿಷ್ಠಂತಿ ಯತ್ರೇಚ್ಚ ಸಿ ತತ್ರ ರಾಜನ್||

ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ದಾಶಾರ್ಹ, ಕುಕುರ ಮತ್ತು ಅಂಧಕ ಸೇನಾನಿಗಳು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಕಾದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.

03180032a ಆವರ್ತತಾಂ ಕಾರ್ಮುಕವೇಗವಾತಾ|

ಹಲಾಯುಧಪ್ರಗ್ರಹಣಾ ಮಧೂನಾಂ|

03180032c ಸೇನಾ ತವಾರ್ಥೇಷು ನರೇಂದ್ರ ಯತ್ತಾ|

ಸಸಾದಿಪತ್ಯಶ್ಚರಥಾ ಸನಾಗಾ||

ನರೇಂದ್ರ! ಬಿರುಗಾಳಿಯನ್ನೇ ಚದುರಿಸಬಲ್ಲ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಹಲಾಯುಧನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮಧುಗಳ ಸೇನೆಯು ಪದಾತಿಗಳು,

ಅಶ್ವಗಳು, ರಥಗಳು ಮತ್ತು ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿನಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ
ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

03180033a ಪ್ರಸ್ಥಾಪ್ಯತಾಂ ಪಾಂಡವ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಃ|
ಸುಯೋಧನಃ ಪಾಪಕೃತಾಂ ವರಿಷ್ಠಃ|

03180033c ಸ ಸಾನುಬಂಧಃ ಸಸುಹೃದ್ಗಣಶ್ಚ|
ಸೌಭಸ್ಯ ಸೌಭಾಧಿಪತೇಶ್ಚ ಮಾರ್ಗಂ||

ಪಾಂಡವ! ಈಗ ಪಾಪಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪಾಪಿಷ್ಟನಾದ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ
ಸುಯೋಧನನು ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ
ಸೌಭದ ಮತ್ತು ಸೌಭಪತಿಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿ.

03180034a ಕಾಮಂ ತಥಾ ತಿಷ್ಠ ನರೇಂದ್ರ ತಸ್ಮಿನ್|
ಯಥಾ ಕೃತಸ್ತೇ ಸಮಯಃ ಸಭಾಯಾಂ|

03180034c ದಾಶಾರ್ಹಯೋಧೈಸ್ತು ಸಸಾದಿಯೋಧಂ|
ಪ್ರತಿಕ್ಷತಾಂ ನಾಗಪುರಂ ಭವಂತಂ||

ನರೇಂದ್ರ! ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ನೀನು
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾಗಪುರವು ದಾಶಾರ್ಹ ಯೋಧರ
ಗುಂಪಿನ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಲಿ.

03180035a ವ್ಯಪೇತಮನ್ಯುರ್ವ್ಯಪನೀತಪಾಪ್ಮಾ|
ವಿಹೃತ್ಯ ಯತ್ರೇಚ್ಛಸಿ ತತ್ರ ಕಾಮಂ|

03180035c ತತಃ ಸಮೃದ್ಧಂ ಪ್ರಥಮಂ ವಿಶೋಕಃ|

ಪ್ರಪತ್ಯ ಸೇ ನಾಗಪುರಂ ಸರಾಷ್ಟ್ರಂ||

ನಿನ್ನ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಕೊಂಡ, ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮತ್ತು
ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ವಿಹರಿಸಿದನಂತರ ವಿಶೋಕನಾದ ನೀನು ನಿನ್ನ
ಸಮೃದ್ಧ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಥಮ ನಾಗಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವೆ.”

03180036a ತತಸ್ತದಾಜ್ಞಾಯ ಮತಂ ಮಹಾತ್ಮಾ|

ಯಥಾವದುಕ್ತಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮೇನ|

03180036c ಪ್ರಶಸ್ಯ ವಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಚ ಧರ್ಮರಾಜಃ|

ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ಕೇಶವಮಿತ್ಯುವಾಚ||

ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಮತವನ್ನು ಹೇಳಿದಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿದ ಮಹಾತ್ಮ
ಧರ್ಮರಾಜನು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅಂಜಲಿಬದ್ಧನಾಗಿ
ಕೇಶವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03180037a ಅಸಂಶಯಂ ಕೇಶವ ಪಾಂಡವಾನಾಂ|

ಭವಾನ್ಗತಿಸ್ತ್ವ ಚ್ಚರಣಾ ಹಿ ಪಾರ್ಥಾಃ|

03180037c ಕಾಲೋದಯೇ ತಚ್ಚ ತತಶ್ಚ ಭೂಯಃ|

ಕರ್ತಾ ಭವಾನ್ಯರ್ಮ ನ ಸಂಶಯೋಽಸ್ತಿ||

“ಕೇಶವ! ನೀನು ಪಾಂಡವರ ಗತಿ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ
ಏಕೆಂದರೆ ಪಾರ್ಥರು ನಿನ್ನ ಶರಣುಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಕಾಲವು ಬಂದಾಗ
ನೀನು ನಿನ್ನ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತೀಯೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03180038a ಯಥಾಪ್ರತಿಜ್ಞಂ ವಿಹೃತಶ್ಚ ಕಾಲಃ|

ಸರ್ವಾಃ ಸಮಾ ದ್ವಾದಶ ನಿರ್ಜನೇಷು|

03180038c ಅಜ್ಞಾತಚರ್ಯಾಂ ವಿಧಿವತ್ಸಮಾಪ್ಯ|

ಭವದ್ಗತಾಃ ಕೇಶವ ಪಾಂಡವೇಯಾಃ||

ಕೇಶವ ! ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ನಿರ್ಜನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಮತ್ತು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಅಜ್ಞಾತವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿ ಕಾಲಬಂದಾಗ ಪಾಂಡವರು ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಬರುತ್ತೇವೆ.”

03180039 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03180039a ತಥಾ ವದತಿ ವಾಷ್ಣೇಯೇ ಧರ್ಮರಾಜೇ ಚ ಭಾರತ|

03180039c ಅಥ ಪಶ್ಚಾತ್ತಪೋವೃದ್ಧೋ ಬಹುವರ್ಷಸಹಸ್ರಧೃಕ್||

03180039e ಪ್ರತ್ಯದೃಷ್ಟತ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೋ ಮಹಾತಪಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ ! ವಾಷ್ಣೇಯನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ತಪೋವೃದ್ಧ ಧರ್ಮಾತ್ಮ, ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03180040a ತಮಾಗತಮೃಷಿಂ ವೃದ್ಧಂ ಬಹುವರ್ಷಸಹಸ್ರಿಣಂ|

03180040c ಆನರ್ಚುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚ ಸಹ ಪಾಂಡವೈಃ||

ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವರೂ ಆಗಮಿಸಿದ ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳ ಆ ವೃದ್ಧ ಋಷಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು.

03180041a ತಮರ್ಚಿತಂ ಸುವಿಷ್ವಸ್ತಮಾಸೀನಮೃಷಿಸತ್ತಮಂ|

03180041c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಮತೇನಾಹ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಚ ಕೇಶವಃ||

ಆ ಮುನಿಸತ್ತಮನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ, ವಿಶ್ರಾಮವನ್ನಿತ್ತು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು ಕೇಶವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರ ಮತವನ್ನು ಹೇಳಿದನು:

03180042a ಶುಶ್ರೂಷವಃ ಪಾಂಡವಾಸ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚ ಸಮಾಗತಾಃ|

03180042c ದ್ರೌಪದೀ ಸತ್ಯಭಾಮಾ ಚ ತಥಾಹಂ ಪರಮಂ ವಚಃ||

“ಪಾಂಡವರು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ದ್ರೌಪದೀ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರು ಮತ್ತು ನಾನೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಪರಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಕಾತುರರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

03180043a ಪುರಾವೃತ್ತಾಃ ಕಥಾಃ ಪುಣ್ಯಾಃ ಸದಾಚಾರಾಃ ಸನಾತನಾಃ|

03180043c ರಾಜ್ಞಾಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮೃಷೀಣಾಂ ಚ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಿಚಕ್ಷ್ಣ ನಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ! ಹಿಂದೆ ನಡೆದುಹೋದ ಪುಣ್ಯಕರ, ಸದಾಚಾರ, ಸನಾತನ ರಾಜರ, ಸ್ತ್ರೀಯರ, ಋಷಿಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳು.”

03180044a ತೇಷು ತತ್ತೋಪವಿಷ್ಟೇಷು ದೇವರ್ಷಿರಪಿ ನಾರದಃ|

03180044c ಆಜಗಾಮ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಪಾಂಡವಾನವಲೋಕಕಃ||

ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದನೂ ಕೂಡ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕಾಣಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

03180045a ತಮಪ್ಯಥ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಸರ್ವೇ ತು ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ|

03180045c ಪಾದ್ಯಾರ್ಪಣಾಂ ಯಥಾನ್ಯಾಯಮುಪತಸ್ಥುರ್ಮನೀಷಿಣಂ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಪುರುಷಾರ್ಥ ಭರೇಲ್ಲರೂ ಪಾದ್ಯ ಅರ್ಪಣೆಗಳಿಂದ ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು.

03180046a ನಾರದಸ್ವ ಧ ದೇವರ್ಷಿ ಜ್ಞಾತಾ ತಾಂಸ್ತು ಕೃತಕ್ಷಣಾನ್|

03180046c ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸ್ಯ ವದತಸ್ತಾಂ ಕಥಾಮನ್ವಮೋದತ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಲು ಕಾದಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದನು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದನು.

03180047a ಉವಾಚ ಚೈನಂ ಕಾಲಜ್ಞಃ ಸ್ಮಯನ್ನಿವ ಸ ನಾರದಃ|

03180047c ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ ಕಥ್ಯತಾಂ ಯತ್ತೇ ಪಾಂಡವೇಷು ವಿವಕ್ಷಿತಂ||

ಕಾಲಜ್ಞ ಆ ನಾರದನು ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ ! ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದುದನ್ನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೇಳು.”

03180048a ಏವಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೋ ಮಹಾತಪಾಃ|

03180048c ಕ್ಷಣಂ ಕುರುಧ್ವಂ ವಿಪುಲಮಾಖ್ಯಾತವ್ಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

“ಸಮಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೋ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿದೆ.”

03180049a ಏವಮುಕ್ತಾಃ ಕ್ಷಣಂ ಚಕ್ರುಃ ಪಾಂಡವಾಃ ಸಹ ತೈರ್ದ್ವಿಜೈಃ|

03180049c ಮಧ್ಯಂದಿನೇ ಯಥಾದಿತ್ಯಂ ಪ್ರೇಕ್ಷಂತಸ್ತಂ ಮಹಾಮುನಿಂ||

ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ವಿಜರೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವರು
ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಮುನಿಯನ್ನು
ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನೋಡಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಅಶೀತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನೂರಾವಿಂಭತ್ತನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೮೧

ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಫಲ

ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಫಲಗಳ ಕುರಿತ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಉತ್ತರಿಸುವುದು (೧-೪೧).

03181001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03181001a ತಂ ವಿವಕ್ಷಂತಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ಕುರುರಾಜೋ ಮಹಾಮುನಿಂ|

03181001c ಕಥಾಸಂಜನನಾರ್ಥಾಯ ಚೋದಯಾಮಾಸ ಪಾಂಡವಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಮಹಾಮುನಿಯು ಹೇಳಲು

ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ನೋಡಿ ಕುರುರಾಜ ಪಾಂಡವನು ಕಥೆಗಳನ್ನು
ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದನು.

03181002a ಭವಾನ್ವೈವತದೈತ್ಯಾನಾಮೃಷೀಣಾಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03181002c ರಾಜರ್ಷೀಣಾಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚರಿತಜ್ಞಃ ಸನಾತನಃ||

“ನೀನು ಸನಾತನ ದೇವ, ದೈತ್ಯರ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ಋಷಿಗಳ ಮತ್ತು
ರಾಜರ್ಷಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ.

03181003a ಸೇವ್ಯಶ್ಚೋಪಾಸಿತವ್ಯಶ್ಚ ಮತೋ ನಃ ಕಾಂಕ್ಷಿತಶ್ಚಿರಂ|

03181003c ಅಯಂ ಚ ದೇವಕೀಪುತ್ರಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸ್ಮಾನವಲೋಕಕಃ||

ತುಂಬಾ ಸಮಯದಿಂದ ನಾವು ನಿನ್ನ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಪೂಜೆಗಳಿಗೆ
ಮಾನ್ಯರಾದ ನಿನ್ನ ಬರವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈಗ ದೇವಕೀಪುತ್ರನೂ
ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.

03181004a ಭವತ್ಯೇವ ಹಿ ಮೇ ಬುದ್ಧಿದ್ವೃಷ್ಟಾತ್ಮಾನಂ ಸುಖಾಚ್ಚುತಂ|

03181004c ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂಶ್ಚ ದುರ್ವೃತ್ತಾನ್ಯಧ್ಯತಃ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸರ್ವಶಃ||

03181005a ಕರ್ಮಣಃ ಪುರುಷಃ ಕರ್ತಾ ಶುಭಸ್ಯಾಪ್ಯಶುಭಸ್ಯ ಚ|

03181005c ಸ್ವಫಲಂ ತದುಪಾಶ್ನಾತಿ ಕಥಂ ಕರ್ತಾ ಸ್ವಿದೀಶ್ವರಃ||

ನಾನು ಸುಖವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ದುರ್ವೃತ್ತ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಉನ್ನತಿಹೊಂದಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನೇ
ಶುಭವಾದ ಮತ್ತು ಅಶುಭವಾದ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳ ಕರ್ತ ಮತ್ತು ಅವನು
ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ಹೇಗೆ ಕರ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ?

03181006a ಅಥ ವಾ ಸುಖದುಃಖೇಷು ನೃಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ವರ|

03181006c ಇಹ ವಾ ಕೃತಮನ್ವೇತಿ ಪರದೇಹೇಽಥ ವಾ ಪುನಃ||

ಬ್ರಹ್ಮವಿದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅಥವಾ ನರರು ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಥವಾ ಅದು ಪರದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆಯೋ?

03181007a ದೇಹೀ ಚ ದೇಹಂ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಮೃಗ್ಯಮಾಣಃ ಶುಭಾಶುಭೈಃ|

03181007c ಕಥಂ ಸಮ್ಯಜ್ಯತೇ ಪ್ರೇತ್ಯ ಇಹ ವಾ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ದೇಹಿಯು ದೇಹವನ್ನು ತೊರೆದಾಗ ಶುಭಾಶುಭಗಳು ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೇತವನ್ನು ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅವನನ್ನು ಸೇರುತ್ತವೆ?

03181008a ಐಹಲೌಕಿಕಮೇವೈತದುತಾಹೋ ಪಾರಲೌಕಿಕಂ|

03181008c ಕ್ವ ಚ ಕರ್ಮಾಣಿ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಜಂತೋಃ ಪ್ರೇತಸ್ಯ ಭಾರ್ಗವ||

ಭಾರ್ಗವ! ಕರ್ಮವು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆಯೋ? ಜೀವಿಯು ಪ್ರೇತವಾದಾಗ ಕರ್ಮಗಳು ಎಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ?"

03181009 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03181009a ತ್ವದ್ಯುಕ್ತೋಽಯಮನುಪ್ರಶ್ನೋ ಯಥಾವದ್ವದತಾಂ ವರ|

03181009c ವಿದಿತಂ ವೇದಿತವ್ಯಂ ತೇ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಮನುಪೃಚ್ಛಸಿ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಾತುಗಾರರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಏನನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತಗೊಳಿಸಲು ನೀನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.

03181010a ಅತ್ರ ತೇ ವರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತದಿಹೈಕಮನಾಃ ಶೃಣು|

03181010c ಯಥೇಹಾಮುತ್ರ ಚ ನರಃ ಸುಖದುಃಖಮುಪಾಶ್ನತೇ||

ಈಗ ನಾನು ನರನು ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಏಕಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಕೇಳು.

03181011a ನಿರ್ಮಲಾನಿ ಶರೀರಾಣಿ ವಿಶುದ್ಧಾನಿ ಶರೀರಿಣಾಂ|

03181011c ಸಸರ್ಜ ಧರ್ಮತಂತ್ರಾಣಿ ಪೂರ್ವೋತ್ಪನ್ನಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ||

ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ನಿರ್ಮಲ ಶರೀರಗಳನ್ನೂ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶುದ್ಧ ಶರೀರಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು.

03181012a ಅಮೋಘಬಲಸಂಕಲ್ಪಾಃ ಸುವ್ರತಾಃ ಸತ್ಯವಾದಿನಃ|

03181012c ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಾ ನರಾಃ ಪುಣ್ಯಾಃ ಪುರಾಣಾಃ ಕುರುನಂದನ||

ಕುರುನಂದನ! ಆ ನರರು ಅಮೋಘಬಲಸಂಕಲ್ಪರೂ, ಸುವ್ರತರೂ, ಸತ್ಯವಾದಿಗಳು, ಪುಣ್ಯರೂ, ಪುರಾಣರೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡವರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

03181013a ಸರ್ವೇ ದೇವೈಃ ಸಮಾಯಾಂತಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದೇನ ನಭಸ್ತಲಂ|

03181013c ತತಶ್ಚ ಪುನರಾಯಾಂತಿ ಸರ್ವೇ ಸ್ವಚ್ಛಂದಚಾರಿಣಃ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವಚ್ಛಂದದಿಂದ ನಭಸ್ತಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ
ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಆ ಎಲ್ಲ ಸ್ವಚ್ಛಂದಚಾರಿಗಳೂ ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

03181014a ಸ್ವಚ್ಛಂದಮರಣಾಶ್ಚಾಸನ್ನರಾಃ ಸ್ವಚ್ಛಂದಜೀವಿನಃ|

03181014c ಅಲ್ಪಬಾಧಾ ನಿರಾತಂಕಾ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾ ನಿರುಪದ್ರವಾಃ||

ಆ ನರರು ಬೇಕೆಂದಾಗ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಬೇಕೆಂದಾಗ
ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಬಾಧೆಯೆನ್ನುವುದಿರಲಿಲ್ಲ.
ನಿರಾತಂಕರಾಗಿದ್ದರು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಉಪದ್ರವಗಳಿರಲಿಲ್ಲ.

03181015a ದ್ರಷ್ಟಾರೋ ದೇವಸಂಘಾನಾಮೃಷೀಣಾಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03181015c ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಃ ಸರ್ವಧರ್ಮಾಣಾಂ ದಾಂತಾ ವಿಗತಮತ್ಸರಾಃ||

ಅವರು ದೇವಸಂಘಗಳನ್ನೂ ಮಹಾತ್ಮ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಕಣ್ಣಾರೆ
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರ್ವ ಧರ್ಮಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದ್ದವು,
ತಮ್ಮನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಮಾತ್ಸರ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

03181016a ಆಸನ್ನರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ತಥಾ ಪುತ್ರಸಹಸ್ರಿಣಃ|

03181016c ತತಃ ಕಾಲಾಂತರೇಽನ್ಯಸ್ಮಿನ್ಪುಥಿವೀತಲಚಾರಿಣಃ||

03181017a ಕಾಮಕ್ರೋಧಾಭಿಭೂತಾಸ್ತೇ ಮಾಯಾವ್ಯಾಜೋಪಜೀವಿನಃ|

03181017c ಲೋಭಮೋಹಾಭಿಭೂತಾಶ್ಚ ತ್ಯಕ್ತಾ ದೇವೈಸ್ತತೋ ನರಾಃ||

ಅವರು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರಾರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೇವಲ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ನಡೆಯುವವರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳುಂಟಾದವು. ಮಾಯ-ಮೋಸಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸತೊಡಗಿದರು. ಲೋಭ-ಮೋಹಗಳೂ ಅವರಿಗುಂಟಾಯಿತು. ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ನರರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರು.

03181018a ಅಶುಭೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ಪಾಪಾಸ್ತಿಯಮ್ನರಕಗಾಮಿನಃ|

03181018c ಸಂಸಾರೇಷು ವಿಚಿತ್ರೇಷು ಪಚ್ಯಮಾನಾಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಅಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಆ ಪಾಪಿಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು ಅಥವಾ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಮತ್ತು ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಸಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಪಚನಗೊಂಡರು.

03181019a ಮೋಘೇಷ್ವಾ ಮೋಘಸಂಕಲ್ಪಾ ಮೋಘಜ್ಞಾನಾ ವಿಚೇತಸಃ|

03181019c ಸರ್ವಾ ತಿಶಂಕಿನಶ್ಚೈವ ಸಂವೃತ್ತಾಃ ಕ್ಲೇಶಭಾಗಿನಃ||

03181019e ಅಶುಭೈಃ ಕರ್ಮಭಿಶ್ಚಾಪಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಪರಿಚಿಹ್ನಿತಾಃ||

ಅವರ ಆಸೆಗಳು ನಿರರ್ಥಕವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಸಂಕಲ್ಪಗಳು ನಿರರ್ಥಕವಾದವು. ಜ್ಞಾನವು ನಿರರ್ಥಕವಾಯಿತು. ತಿಳಿಯದೆಯೇ ಅವರು ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಕಿತರಾಗತೊಡಗಿದರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಅಶುಭ ಕರ್ಮಗಳ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಕ್ಲೇಷಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸತೊಡಗಿದರು.

03181020a ದೌಷ್ಟ್ಯಲ್ಯಾ ವ್ಯಾಧಿಬಹುಲಾ ದುರಾತ್ಮಾನೋಽಪ್ರತಾಪಿನಃ|

03181020c ಭವಂತ್ಯಲ್ಪಾಯುಷಃ ಪಾಪಾ ರೌದ್ರಕರ್ಮಫಲೋದಯಾಃ||

03181020e ನಾಥಂತಃ ಸರ್ವಕಾಮಾನಾಂ ನಾಸ್ತಿಕಾ ಭಿನ್ನಸೇತವಃ||

03181021a ಜಂತೋಃ ಪ್ರೇತಸ್ಯ ಕೌಂತೇಯ ಗತಿಃ ಸ್ವೈರಿಹ ಕರ್ಮಭಿಃ|

03181021c ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಯ ಹೀನಬುದ್ಧೇಶ್ಚ ಕರ್ಮಕೋಶಃ ಕ್ವ ತಿಷ್ಠತಿ||

ದುಷ್ಟ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತೊಡಗಿದರು. ಬಹಳ ರೀತಿಯ
ವ್ಯಾಧಿಗಳಿಗೊಳಗಾದರು. ದುರಾತ್ಮರೂ ಅಪ್ರತಾಪಿಗಳೂ ಆದ ಅವರು
ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಗಳಾದರು. ರೌದ್ರಕರ್ಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಪಾಪವು
ಹುಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲ ಕಾಮಗಳಿಗೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡರು. ನಾಸ್ತಿಕರಾದರು.
ತಮ್ಮ ಸೇತುವೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕೌಂತೇಯ! ಜೀವಿಯು
ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವತಃ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳು ಪ್ರೇತದ ಗತಿಯನ್ನು
ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಮತ್ತು ಹೀನಬುದ್ಧಿಯ ಕರ್ಮಕೋಶಗಳು
ಎಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ?

03181022a ಕ್ವಸ್ಥಸ್ತತ್ಸಮುಪಾಶ್ನಾತಿ ಸುಕೃತಂ ಯದಿ ವೇತರತ್|

03181022c ಇತಿ ತೇ ದರ್ಶನಂ ಯಚ್ಚ ತತ್ರಾಪ್ಯನುನಯಂ ಶೃಣು||

ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಂದ ಸುಕೃತ ದುಷ್ಟ ತಗಳ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ? ಈಗ
ಇವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳು.

03181023a ಅಯಮಾದಿಶರೀರೇಣ ದೇವಸೃಷ್ಟೇನ ಮಾನವಃ|

03181023c ಶುಭಾನಾಮಶುಭಾನಾಂ ಚ ಕುರುತೇ ಸಂಚಯಂ ಮಹತ್||

ದೇವಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಈ ಮಾನವ ಆದಿಶರೀರವು ಶುಭ ಮತ್ತು
ಅಶುಭವಾದ ಮಹಾ ಸಂಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

03181024a ಆಯುಷೋಽಂತೇ ಪ್ರಹಾಯೇದಂ ಕ್ಷೀಣಪ್ರಾಯಂ ಕಲೇವರಂ|

03181024c ಸಂಭವತ್ಯೇವ ಯುಗಪದ್ಯೋನೌ ನಾಸ್ತ್ಯಂತರಾಭವಃ||

ಆಯುಷ್ಯವು ಮುಗಿದಾಗ ಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕಲೇವರವನ್ನು
ತೊರೆದು ತಕ್ಷಣವೇ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ
ಕಾಲಾಂತರವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

03181025a ತತ್ರಾಸ್ಯ ಸ್ವಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಚಾಯೇವಾನುಗತಂ ಸದಾ|

03181025c ಫಲತ್ಯಥ ಸುಖಾರ್ಹೋ ವಾ ದುಃಖಾರ್ಹೋ ವಾಪಿ ಜಾಯತೇ||

ಅವನನ್ನೇ ಸದಾ ಅನುಸರಿಸಿಬಂದ ಸುಕೃತ ಮತ್ತು ದುಷ್ಕೃತ ಕರ್ಮಗಳ
ಫಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವನು ಸುಖಾರ್ಹನಾಗಿ ಅಥವಾ
ದುಃಖಾರ್ಹನಾಗಿ ಜನ್ಮ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03181026a ಕೃತಾಂತವಿಧಿಸಮ್ಯಕ್ತಃ ಸ ಜಂತುರ್ಲಕ್ಷಣೈಃ ಶುಭೈಃ|

03181026c ಅಶುಭೈರ್ವಾ ನಿರಾದಾನೋ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಭಿಃ||

03181027a ಏಷಾ ತಾವದಬುದ್ಧೀನಾಂ ಗತಿರುಕ್ತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03181027c ಅತಃ ಪರಂ ಜ್ಞಾನವತಾಂ ನಿಬೋಧ ಗತಿಮುತ್ತಮಾಂ||

ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದವರು ಆ ಜಂತುವು ಮರಣಧರ್ಮಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ
ಶುಭ ಅಥವಾ ಅಶುಭ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು
ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವರ ದಾರಿಯೆಂದು

ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಈಗ ಇದರ ನಂತರದ ಜ್ಞಾನವಂತರ
ಉತ್ತಮವಾದ ಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

03181028a ಮನುಷ್ಯಾಸ್ತಪ್ತಪಸಃ ಸರ್ವಾಗಮಪರಾಯಣಾಃ|

03181028c ಸ್ಥಿರವ್ರತಾಃ ಸತ್ಯಪರಾ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಣೇ ರತಾಃ||

03181029a ಸುಶೀಲಾಃ ಶುಕ್ಲಜಾತೀಯಾಃ ಕ್ಷಾಂತಾ ದಾಂತಾಃ ಸುತೇಜಸಃ|

03181029c ಶುಭಯೋನ್ಯಂತರಗತಾಃ ಪ್ರಾಯಶಃ ಶುಭಲಕ್ಷಣಾಃ||

ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯರು, ಎಲ್ಲ ಆಗಮಗಳನ್ನೂ
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವವರು, ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರರಾಗಿರುವವರು, ಸತ್ಯಪರರು,
ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರು, ಸುಶೀಲರು,
ಶುದ್ಧಜಾತಿಯವರು, ಕ್ಷಮಿಸುವವರು, ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು
ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರು, ಉತ್ತಮ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರು, ಪ್ರಾಯಶಃ
ಶುಭಯೋನಿಗಳನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು
ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

03181030a ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವಾದ್ವಶಿನಃ ಶುಕ್ಲತ್ವಾನ್ಮಂದರೋಗಿಣಃ|

03181030c ಅಲ್ಪಬಾಧಪರಿತ್ರಾಸಾದ್ಭವಂತಿ ನಿರುಪದ್ರವಾಃ||

ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ,
ಶುದ್ಧರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ರೋಗಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಬಾಧೆಗಳು
ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಲಭವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು
ಉಪದ್ರವಗಳಿಲ್ಲದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03181031a ಚ್ಯವಂತಂ ಜಾಯಮಾನಂ ಚ ಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಚೈವ ಸರ್ವಶಃ|

03181031c ಸ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ಪರಂ ಚೈವ ಬುದ್ಧ್ಯಂತೇ ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷುಷಃ||

03181031e ಕರ್ಮಭೂಮಿಮಿಮಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪುನರ್ಯಾಂತಿ ಸುರಾಲಯಂ||

ಗರ್ಭಪತನವಾಗಿರಲಿ, ಹುಟ್ಟಿರಲಿ ಅಥವಾ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ಅವರು ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷುಗಳಿಂದ ಸ್ವಯಂ ತಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತು ಪರವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪುನಃ ಸುರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03181032a ಕಿಂ ಚಿದ್ವೈವಾದ್ಧರಾತ್ಕಿಂ ಚಿತ್ಕಿಂ ಚಿದೇವ ಸ್ವಕರ್ಮಭಿಃ|

03181032c ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ನರಾ ರಾಜನ್ಮಾ ತೇಽಸ್ತ್ವನ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ||

ರಾಜನ್! ಕೆಲವೊಂದು ದೈವದಿಂದ, ಕೆಲವೊಂದು ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ, ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ವಕರ್ಮದಿಂದ ನರನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಕುರಿತು ನೀನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಡ.

03181033a ಇಮಾಮತ್ತೋಪಮಾಂ ಚಾಪಿ ನಿಬೋಧ ವದತಾಂ ವರ|

03181033c ಮನುಷ್ಯಲೋಕೇ ಯಚ್ಛ್ರೇಯಃ ಪರಂ ಮನ್ಯೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

03181034a ಇಹ ವೈಕಸ್ಯ ನಾಮುತ್ರ ಅಮುತ್ಯೈಕಸ್ಯ ನೋ ಇಹ|

03181034c ಇಹ ಚಾಮುತ್ರ ಚೈಕಸ್ಯ ನಾಮುತ್ಯೈಕಸ್ಯ ನೋ ಇಹ||

ಮಾತುಗಾರರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಉಪಮೆಯಿದೆ. ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾದುದು ಆದರೆ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದಿರುವುದು

ಒಂದಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯದು ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡುವಂಥಹುದು ಮತ್ತು ಕೊನೆಯದು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡದಿರುವಂಥಹುದು ಇವೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03181035a ಧನಾನಿ ಯೇಷಾಂ ವಿಪುಲಾನಿ ಸಂತಿ|

ನಿತ್ಯಂ ರಮಂತೇ ಸುವಿಭೂಷಿತಾಂಗಾಃ|

03181035c ತೇಷಾಮಯಂ ಶತ್ರುವರಘ್ನ ಲೋಕೋ|

ನಾಸೌ ಸದಾ ದೇಹಸುಖೇ ರತಾನಾಂ||

ಶತ್ರುವರಘ್ನ! ಯಾರಲ್ಲಿ ವಿಪುಲ ಧನವಿದೆಯೋ ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಭೂಷಿತಾಂಗರಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸದಾ ದೇಹಸುಖದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03181036a ಯೇ ಯೋಗಯುಕ್ತಾಸ್ತಪಸಿ ಪ್ರಸಕ್ತಾಃ|

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಶೀಲಾ ಜರಯಂತಿ ದೇಹಾನ್|

03181036c ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾ ಭೂತಹಿತೇ ನಿವಿಷ್ಠಾಸೌ|

ತೇಷಾಮಸೌ ನಾಯಮರಿಘ್ನ ಲೋಕಃ||

ಅರಿಘ್ನ! ಆದರೆ ಯಾರು ಯೋಗಯುಕ್ತರಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಶೀಲರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ, ದೇಹವನ್ನು ಕ್ಷೀಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ, ಭೂತಹಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ಆ ಲೋಕ, ಇದಲ್ಲ.

03181037a ಯೇ ಧರ್ಮಮೇವ ಪ್ರಥಮಂ ಚರಂತಿ|

ಧರ್ಮೇಣ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಚ ಧನಾನಿ ಕಾಲೇ|

03181037c ದಾರಾನವಾಪ್ಯ ಕೃತುಭಿಯರ್ಜಂತೇ|

ತೇಷಾಮಯಂ ಚೈವ ಪರಶ್ಚ ಲೋಕಃ||

03181038a ಯೇ ನೈವ ವಿದ್ಯಾಂ ನ ತಪೋ ನ ದಾನಂ|

ನ ಚಾಪಿ ಮೂಢಾಃ ಪ್ರಜನೇ ಯತಂತೇ|

03181038c ನ ಚಾಧಿಗಚ್ಚಂತಿ ಸುಖಾನ್ಯಭಾಗ್ಯಾಸ್|

ತೇಷಾಮಯಂ ಚೈವ ಪರಶ್ಚ ನಾಸ್ತಿ||

ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಯಾರು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಾರೋ,
ಕಾಲಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಧನವನ್ನೂ ಪತ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದು ಕೃತುಗಳನ್ನು
ಯಾಜಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಈ ಲೋಕ ಮತ್ತು ಪರಲೋಕ ಎರಡೂ
ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲವೋ, ತಪಸ್ಸಿಲ್ಲವೋ,
ದಾನವಿಲ್ಲವೋ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥಹ ಮೂಢ
ಅಭಾಗ್ಯರು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03181039a ಸರ್ವೇ ಭವಂತಸ್ವ ತಿವೀರ್ಯಸತ್ತ್ವಾ|

ದಿವ್ಯೌಜಸಃ ಸಂಹನನೋಪಪನ್ನಾಃ|

03181039c ಲೋಕಾದಮುಷ್ಮಾದವನಿಂ ಪ್ರಪನ್ನಾಃ|

ಸ್ವಧೀತವಿದ್ಯಾಃ ಸುರಕಾರ್ಯಹೇತೋಃ||

03181040a ಕೃತ್ವೈವ ಕರ್ಮಾಣಿ ಮಹಾಂತಿ ಶೂರಾಸ್|

ತಪೋದಮಾಚಾರವಿಹಾರಶೀಲಾಃ|

03181040c ದೇವಾನೃಷೀನ್ಪ್ರೀತಗಣಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನ್|

ಸಂತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ವಿಧಿನಾ ಪರೇಣ||

03181041a ಸ್ವರ್ಗಂ ಪರಂ ಪುಣ್ಯಕೃತಾಂ ನಿವಾಸಂ|

ಕ್ರಮೇಣ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಥ ಕರ್ಮಭಿಃ ಸ್ವೈಃ|

03181041c ಮಾ ಭೂದ್ವಿಶಂಕಾ ತವ ಕೌರವೇಂದ್ರ|

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ಮನಃ ಕ್ಲೇಶಮಿಮಂ ಸುಖಾರ್ಹ||

ಆದರೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸುರರ ಕಾರ್ಯಹಿತವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬೇರೆಯೇ ಲೋಕದಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದಿರುವವರು. ಅತೀವ ವೀರ್ಯಸತ್ವವುಳ್ಳವರು, ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರು, ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ದೇಹವನ್ನುಳ್ಳವರು. ಮಹಾ ಶೂರರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿದ್ದೀರಿ. ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಆತ್ಮನಿಯಂತ್ರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಋಷಿಗಳನ್ನು, ಪ್ರೇತಗಣಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿಧಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ನಿಮ್ಮದೇ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪುಣ್ಯಕೃತರು ವಾಸಿಸುವ ಪರಮ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀರಿ. ಕೌರವೇಂದ್ರ! ಸುಖಾರ್ಹ! ನಿನ್ನ ಈ ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಶಂಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಏಕಶೀತೃಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನೂರಾವಿಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ

೧೮೨

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯರ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಯ ಚರಿತೆಯನ್ನು
ಹೇಳುವುದು (೧-೨೧).

03182001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03182001a ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಂ ಮಹಾತ್ಮಾ ನಮೂಚುಃ ಪಾಂಡುಸುತಾಸ್ತದಾ|

03182001c ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯಾನಾಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮ ಕಥ್ಯತಾಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಮಹಾತ್ಮ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಪಾಂಡುಸುತನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯರ
ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಹೇಳು.”

03182002a ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೋ ಮಹಾತಪಾಃ|

03182002c ಉವಾಚ ಸುಮಹಾತೇಜಾಃ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಃ||

ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ, ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ,
ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದ ಭಗವಾನ್ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು:

03182003a ಹೈಹಯಾನಾಂ ಕುಲಕರೋ ರಾಜಾ ಪರಪುರಂಜಯಃ|

03182003c ಕುಮಾರೋ ರೂಪಸಂಪನ್ನೋ ಮೃಗಯಾಮಚರದ್ಭಲೀ||

“ಹೈಹಯರ ಕುಲಕರ ಪರಪುರಂಜಯ ಕುಮಾರ ರೂಪಸಂಪನ್ನ
ರಾಜನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ಅವನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದನು.

03182004a ಚರಮಾಣಸ್ತು ಸೋಽರಣ್ಯೇ ತೃಣವೀರುತ್ಸಮಾವೃತೇ|

03182004c ಕೃಷ್ಣಾಜಿನೋತ್ತರಾಸಂಗಂ ದದರ್ಶ ಮುನಿಮಂತಿಕೇ||

03182004e ಸ ತೇನ ನಿಹತೋಽರಣ್ಯೇ ಮನ್ಯಮಾನೇನ ವೈ ಮೃಗಂ||

ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಹುಲ್ಲು ಮತ್ತು ಪೊದೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಆ
ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು
ಮೇಲುಹೊದಿಗೆಯಾಗಿ ಹೊದೆದಿದ್ದ ಮುನಿಯೋರ್ವನನ್ನು ನೋಡಿ,
ಅವನು ಜಿಂಕೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನನ್ನು
ಕೊಂದನು.

03182005a ವೃಥಿತಃ ಕರ್ಮ ತತ್ಕೃತ್ವಾ ಶೋಕೋಪಹತಚೇತನಃ|

03182005c ಜಗಾಮ ಹೈಹಯಾನಾಂ ವೈ ಸಕಾಶಂ ಪ್ರಥಿತಾತ್ಮನಾಂ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ವೃಥಿತನಾಗಿ ಶೋಕದಿಂದ
ಚೇತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅವನು ಪ್ರಥಿತಾತ್ಮ ಹೈಹಯರ ಬಳಿ
ಹೋದನು.

03182006a ರಾಜ್ಞಾಂ ರಾಜೀವನೇತ್ರೋಸೌ ಕುಮಾರಃ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03182006c ತೇಷಾಂ ಚ ತದ್ಯಥಾವೃತ್ತಂ ಕಥಯಾಮಾಸ ವೈ ತದಾ||

ಆ ರಾಜೀವನೇತ್ರ, ಕುಮಾರ ರಾಜನು ಅವರಿಗೆ ನಡೆದ ಹಾಗೆ
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವರದಿಮಾಡಿದನು.

03182007a ತಂ ಚಾಪಿ ಹಿಂಸಿತಂ ತಾತ ಮುನಿಂ ಮೂಲಫಲಾಶಿನಂ|

03182007c ಶ್ರುತ್ವಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ತೇ ತತ್ರ ಬಭೂವುದೀನಮಾನಸಾಃ||

ಮಗೂ! ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮುನಿಯು
ಹಿಂಸೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ
ದುಃಖಪರರಾದರು.

03182008a ಕಸ್ಯಾಯಮಿತಿ ತೇ ಸರ್ವೇ ಮಾರ್ಗಮಾಣಾಸ್ತತಸ್ತತಃ|

03182008c ಜಗ್ಮುಶ್ಚಾರಿಷ್ಟನೇಮೇಸ್ತೇ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಸ್ಯಾಶ್ರಮಮಂಜಸಾ||

ಇವನು ಯಾರ ಮಗನೆಂದು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾ
ಅವರು ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

03182009a ತೇಽಭಿವಾದ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ತಂ ಮುನಿಂ ಸಂಶಿತವ್ರತಂ|

03182009c ತಸ್ಥುಃ ಸರ್ವೇ ಸ ತು ಮುನಿಸ್ತೇಷಾಂ ಪೂಜಾಮಥಾಹರತಃ||

ಅವರು ಆ ಸಂಶಿತವ್ರತ ಮುನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆ ಮುನಿಯು
ಅವರಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ನೀಡುತ್ತಿರಲು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ನಿಂತುಕೊಂಡರು.

03182010a ತೇ ತಂ ಊಚುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ನ ವಯಂ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಂ ಮುನೇ|

03182010c ತ್ವತ್ತೋಽರ್ಹಾಃ ಕರ್ಮದೋಷೇಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹಿಂಸಿತೋ ಹಿ ನಃ||

ಅನಂತರ ಅವರು ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಮುನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ಮುನೇ! ನಿನ್ನ
ಈ ಸತ್ತ್ವಿಯೆಗೆ ನಾವು ಅರ್ಹರಲ್ಲ. ಕರ್ಮದೋಷದಿಂದ ನಾವು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲಿಲ್ಲವೇ?”

03182011a ತಾನಬ್ರವೀತ್ಸ ವಿಪ್ರರ್ಷಿಃ ಕಥಂ ವೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹತಃ|

03182011c ಕ್ವ ಚಾಸೌ ಬ್ರೂತ ಸಹಿತಾಃ ಪಶ್ಯಧ್ವಂ ಮೇ ತಪೋಬಲಂ||

ಆ ವಿಪ್ರರ್ಷಿಯು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನೀವು ಹೇಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಂದಿರಿ? ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿರಿ ಅವನೆಲ್ಲಿ? ನನ್ನ ತಪೋಬಲವನ್ನು ನೋಡಿರಿ.”

03182012a ತೇ ತು ತತ್ಸರ್ವಮಖಿಲಮಾಖ್ಯಾಯಾಸ್ಮೈ ಯಥಾತಥಂ|

03182012c ನಾಪಶ್ಯಂಸ್ತಮೃಷಿಂ ತತ್ರ ಗತಾಸುಂ ತೇ ಸಮಾಗತಾಃ||

03182012e ಅನ್ವೇಷಮಾಣಾಃ ಸಪ್ರೀಡಾಃ ಸ್ವಪ್ನವದ್ಗತಮಾನಸಾಃ||

ಅವರು ಅವನಿಗೆ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಋಷಿಯು, ಎಷ್ಟೇ ಹುಡುಕಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಾವು ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೋ ಎಂದು ನಾಚಿಕೊಂಡರು.

03182013a ತಾನಬ್ರವೀತ್ತತ್ರ ಮುನಿಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಃ ಪರಪುರಂಜಯಃ|

03182013c ಸ್ಯಾದಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸೋಽಥ ಯೋ ಯುಷ್ಮಾಭಿವಿನಾಶಿತಃ||

03182013e ಪುತ್ರೋ ಹ್ಯಯಂ ಮಮ ನೃಪಾಸ್ತಪೋಬಲಸಮನ್ವಿತಃ||

ಆಗ ಪರಪುರಂಜಯ ಮುನಿ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಇವನೇ ನೀವು ಕೊಂದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿರಬಹುದೇ? ನೃಪರೇ! ಇವನು ನನ್ನ ಮಗ. ತಪೋಬಲಸಮನ್ವಿತ.”

03182014a ತೇ ತು ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ತಮೃಷಿಂ ವಿಸ್ಮಯಂ ಪರಮಂ ಗತಾಃ|

03182014c ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯಮಿತಿ ವೈ ವಿಬ್ರುವಾಣಾ ಮಹೀಪತೇ||

ಅವರು ಆ ಋಷಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು.

ಮಹೀಪತೇ! “ಮಹಾ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

03182015a ಮೃತೋ ಹ್ಯಯಮತೋ ದೃಷ್ಟಃ ಕಥಂ ಜೀವಿತಮಾಪ್ತವಾನ್||

03182015c ಕಿಮೇತತ್ತಪಸೋ ವೀರ್ಯಂ ಯೇನಾಯಂ ಜೀವಿತಃ ಪುನಃ||

03182015e ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಯದಿ ಶ್ರೋತವ್ಯಮಿತ್ಯುತ||

“ಅವನು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಅವನು ಹೇಗೆ ಪುನಃ ಜೀವಂತನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ? ಅವನು ಪುನಃ ಜೀವಿತನಾಗಲು ತಪಸ್ಸಿನ ವೀರ್ಯವು ಕಾರಣವೇ? ವಿಪ್ರರ್ಷೇ! ನಿನಗೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೇವೆ.”

03182016a ಸ ತಾನುವಾಚ ನಾಸ್ಮಾಕಂ ಮೃತ್ಯುಃ ಪ್ರಭವತೇ ನೃಪಾಃ|

03182016c ಕಾರಣಂ ವಃ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಹೇತುಯೋಗಂ ಸಮಾಸತಃ||

ಆಗ ಅವನು ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪರೇ! ಮೃತ್ಯುವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವಬೀರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03182017a ಸತ್ಯಮೇವಾಭಿಜಾನೀಮೋ ನಾನೃತೇ ಕುರ್ಮಹೇ ಮನಃ|

03182017c ಸ್ವಧರ್ಮಮನುತಿಷ್ಠಾಮಸ್ತಸ್ಮಾನ್ಮೃತ್ಯುಭಯಂ ನ ನಃ||

ನಾವು ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಸುಳ್ಳನ್ನು

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ
ನಿರತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಮೃತ್ಯುಭಯವಿಲ್ಲ.

03182018a ಯದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಕುಶಲಂ ತದೇಷಾಂ ಕಥಯಾಮಹೇ|

03182018c ನೈಷಾಂ ದುಶ್ಚರಿತಂ ಬ್ರೂಮಸ್ತಸ್ಮಾನ್ಮೃತ್ಯುಭಯಂ ನ ನಃ||

ಯಾವುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕುಶಲವೋ ಅದನ್ನೇ ನಾವು
ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅವರ ದುಶ್ಚರಿತಗಳ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ.
ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಮೃತ್ಯುಭಯವಿಲ್ಲ.

03182019a ಅತಿಥೀನನ್ನಪಾನೇನ ಭೃತ್ಯಾನತ್ಯಶನೇನ ಚ|

03182019c ತೇಜಸ್ವಿದೇಶವಾಸಾಚ್ಚ ತಸ್ಮಾನ್ಮೃತ್ಯುಭಯಂ ನ ನಃ||

ಅನ್ನಪಾನೀಯಗಳಿಂದ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಭೃತ್ಯರಿಗೆ
ಅತಿಯಾಗಿ ಉಣಿಸುತ್ತೇವೆ. ತೇಜಸ್ವಿಗಳ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತೇವೆ.
ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಮೃತ್ಯುಭಯವಿಲ್ಲ.

03182020a ಏತದ್ವೈ ಲೇಶಮಾತ್ರಂ ವಃ ಸಮಾಖ್ಯಾತಂ ವಿಮತ್ಸರಾಃ|

03182020c ಗಚ್ಚಧ್ವಂ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ನ ಪಾಪಾಧ್ಭಯಮಸ್ತಿ ವಃ||

ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿಯೇ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಮತ್ಸರವಿಲ್ಲದೇ
ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ. ಪಾಪದ ಭಯವಿಲ್ಲದಿರಲಿ.”

03182021a ಏವಮಸ್ತಿ ತಿ ತೇ ಸರ್ವೇ ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯ ಮಹಾಮುನಿಂ|

03182021c ಸ್ವದೇಶಮಗಮನ್ ಹೃಷ್ಟಾ ರಾಜಾನೋ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರು ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ಆ ಮಹಾಮುನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಾಹಾತ್ಮಕಥನೇ
ದ್ವಿಶೀತೃಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಾಹಾತ್ಮಕಥನದಲ್ಲಿ
ನೂರಾವಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೮೩

ಅತ್ರಿ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಅತ್ರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದುದು (೧-೩೨).

03183001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03183001a ಭೂಯ ಏವ ತು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ನಿಬೋಧ ಮೇ|

03183001c ವೈನ್ಯೋ ನಾಮೇಹ ರಾಜರ್ಷಿ ರಶ್ವಮೇಧಾಯ ದೀಕ್ಷಿತಃ||

03183001e ತಮತ್ರಿರ್ಗಂತುಮಾರೇಭೇ ವಿತ್ತಾರ್ಥಮಿತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಕುರಿತು

ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳು. ವೈನ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ
ರಾಜರ್ಷಿಯು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅತ್ರಿಯು
ವಿತ್ತವನ್ನು ಅರಸಿ ಹೋಗಲು ಬಯಸಿದನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

03183002a ಭೂಯೋಽಥ ನಾನುರುಧ್ಯತ್ಸ ಧರ್ಮವ್ಯಕ್ತಿನಿದರ್ಶನಾತ್|

03183002c ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಸ ಮಹಾತೇಜಾ ವನಮೇವಾನ್ವರೋಚಯತ್||

03183002e ಧರ್ಮಪತ್ನೀಂ ಸಮಾಹೂಯ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚೇದಮುವಾಚ ಹ||

ಆದರೆ ಅವನು ವ್ಯಕ್ತಿಧರ್ಮದ ನಿದರ್ಶನದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು
ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ತಾನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದ ಆ
ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಅವನು ತನ್ನ
ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕರೆದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03183003a ಪ್ರಾಪ್ನ್ಯಾ ಮಃ ಫಲಮತ್ಯಂತಂ ಬಹುಲಂ ನಿರುಪದ್ರವಂ|

03183003c ಅರಣ್ಯಗಮನಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ರೋಚತಾಂ ವೋ ಗುಣಾಧಿಕಂ||

“ಅತ್ಯಂತ ಫಲವನ್ನೂ ಬಹಳ ನಿರುಪದ್ರವವನ್ನೂ ಹೊಂದಬೇಕೆಂದರೆ
ಬೇಗನೆ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೇ ಅಧಿಕ ಉತ್ತಮವಾದುದು ಎಂದು
ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”

03183004a ತಂ ಭಾರ್ಯಾ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂ ಧರ್ಮಮೇವಾನುರುಧ್ಯತೀ|

03183004c ವೈನ್ಯಂ ಗತ್ವಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಮರ್ಥಯಸ್ವ ಧನಂ ಬಹು||

03183004e ಸ ತೇ ದಾಸ್ಯತಿ ರಾಜರ್ಷಿಯರ್ ಜಮಾನೋಽರ್ಥಿನೇ ಧನಂ||

ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಪತ್ನಿಯು ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು:

“ಮಹಾತ್ಮ ವೈನ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನಿಂದ ಬಹಳ ಧನವನ್ನು ಕೇಳು.
ಯಜಮಾನನಾಗಿರುವ ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಧನವನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

03183005a ತತ ಆದಾಯ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಧನಂ ಬಹು|

03183005c ಭೃತ್ಯಾನ್ಸುತಾನ್ಸಂವಿಭಜ್ಯ ತತೋ ವ್ರಜ ಯಥೇಪ್ಸಿತಂ||

03183005e ಏಷ ವೈ ಪರಮೋ ಧರ್ಮೋ ಧರ್ಮವಿದ್ಭಿರುದಾಹೃತಃ||

ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ! ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ. ಬಹುಧನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಭೃತ್ಯರು
ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಿ ನಿನಗಿಷ್ಟವಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗು. ಇದೇ ಧರ್ಮವಿದರು ಹೇಳುವ ಪರಮ ಧರ್ಮ.”

03183006 ಅತ್ತಿರುವಾಚ|

03183006a ಕಥಿತೋ ಮೇ ಮಹಾಭಾಗೇ ಗೌತಮೇನ ಮಹಾತ್ಮ ನಾ|

03183006c ವೈನ್ಯೋ ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಂಯುಕ್ತಃ ಸತ್ಯವ್ರತಸಮನ್ವಿತಃ||

ಅತ್ತಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಭಾಗೇ ! ವೈನ್ಯನು ಧರ್ಮಸಂಯುಕ್ತ
ಮತ್ತು ಸತ್ಯವ್ರತಸಮನ್ವಿತನೆಂದು ಮಹಾತ್ಮ ಗೌತಮನು ನನಗೆ
ಹೇಳಿದ್ದನು.

03183007a ಕಿಂ ತ್ವಸ್ತಿ ತತ್ರ ದ್ವೇಷ್ವಾರೋ ನಿವಸಂತಿ ಹಿ ಮೇ ದ್ವಿಜಾಃ|

03183007c ಯಥಾ ಮೇ ಗೌತಮಃ ಪ್ರಾಹ ತತೋ ನ ವ್ಯವಸಾಮ್ಯಹಂ||

ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದ್ವೇಷವನ್ನಿಟ್ಟಿರುವ ದ್ವಿಜರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದೂ
ಗೌತಮನು ಹೇಳಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ

ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03183008a ತತ್ರ ಸ್ಮ ವಾಚಂ ಕಲ್ಯಾಣೀಂ ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಸಂಹಿತಾಂ|

03183008c ಮಯೋಕ್ತಾಮನ್ಯಥಾ ಬ್ರೂಯಸ್ತತಸ್ತೇ ವೈ ನಿರರ್ಥಕಾಂ||

ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಷ್ಟೇ ಮಂಗಳಕರ, ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಸಂಹಿತವಾದ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೂ ಅವರು ಅದನ್ನು ಅನ್ಯಥಾ ನಿರರ್ಥಕವೆಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03183009a ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೇ ರೋಚತೇ ಮೇ ವಚಸ್ತವ|

03183009c ಗಾಶ್ಚ ಮೇ ದಾಸ್ಯತೇ ವೈನ್ಯಃ ಪ್ರಭೂತಂ ಚಾರ್ಥಸಂಚಯಂ||

ಆದರೆ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೇ! ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ನನಗೆ ಹಿಡಿಸುತ್ತವೆ.
ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ವೈನ್ಯನು ನನಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಅತಿದೊಡ್ಡ
ಅರ್ಥಸಂಚಯವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.”

03183010 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03183010a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಜಗಾಮಾಶು ವೈನ್ಯಯಜ್ಞಂ ಮಹಾತಪಾಃ|

03183010c ಗತ್ವಾ ಚ ಯಜ್ಞಾಯತನಮತ್ರಿಸ್ತುಷ್ಪಾವ ತಂ ನೃಪಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು
ವೈನ್ಯನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಯಜ್ಞಾಯತನವನ್ನು ತಲುಪಿ ಅತ್ರಿಯು ಆ
ನೃಪನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದನು.

03183011a ರಾಜನ್ವೈನ್ಯ ತ್ವಮೀಶಶ್ಚ ಭುವಿ ತ್ವಂ ಪ್ರಥಮೋ ನೃಪಃ|

03183011c ಸ್ತುವಂತಿ ತ್ವಾಂ ಮುನಿಗಣಾಸ್ವ ದನ್ಯೋ ನಾಸ್ತಿ ಧರ್ಮವಿತ್||

“ರಾಜನ್! ವೈನ್ಯ! ನೀನು ಭೂಮಿಯ ಈಶ. ನೀನು ನೃಪರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ. ನಿನ್ನನ್ನು ಮುನಿಗಣವು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿನ್ನ ಹೊರತಾದ ಧರ್ಮವಿದುವು ಇಲ್ಲ.”

03183012a ತಮಬ್ರವೀದೃಷಿಸ್ತತ್ರ ವಚಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಹಾತಪಾಃ|

03183012c ಮೈವಮತ್ರೇ ಪುನರ್ಬ್ರೂಯಾ ನ ತೇ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಸಮಾಹಿತಾ||

03183012e ಅತ್ರ ನಃ ಪ್ರಥಮಂ ಸ್ಥಾತಾ ಮಹೇಂದ್ರೋ ವೈ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ||

ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಓರ್ವ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಋಷಿಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಅತ್ರೇ! ಹಾಗೆ ಪುನಃ ಮಾತನಾಡಬೇಡ! ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲ! ನಮಗೆ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಮಹೇಂದ್ರನೇ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ.”

03183013a ಅಥಾತ್ರಿರಪಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಗೌತಮಂ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ|

03183013c ಅಯಮೇವ ವಿಧಾತಾ ಚ ಯಥೈವೇಂದ್ರಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ||

03183013e ತ್ವಮೇವ ಮುಹ್ಯಸೇ ಮೋಹಾನ್ ಪ್ರಜ್ಞಾನಂ ತವಾಸ್ತಿ ಹ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆಗ ಅತ್ರಿಯೂ ಕೂಡ ಗೌತಮನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

“ಪ್ರಜಾಪತಿ ಇಂದ್ರನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಇವನೂ ನಮಗೆ

ಕೊಡುವವನು. ನೀನೇ ಮೋಹದಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ

ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇಲ್ಲ.”

03183014 ಗೌತಮ ಉವಾಚ|

03183014a ಜಾನಾಮಿ ನಾಹಂ ಮುಹ್ಯಾಮಿ ತ್ವಂ ವಿವಕ್ಷುವಿಮುಹ್ಯಸೇ|

03183014c ಸ್ತೋಷ್ಯಸೇಽಭ್ಯುದಯಪ್ರೇಪ್ಸುಸ್ತಸ್ಯ ದರ್ಶನಸಂಶ್ರಯಾತ್||

ಗೌತಮನು ಹೇಳಿದನು: “ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ನಾನು ಮೋಹಿತನಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವ ನೀನು ಮೋಹಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಅವನಿಂದ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಒಂದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ನೀನು ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.

03183015a ನ ವೇತ್ಥ ಪರಮಂ ಧರ್ಮಂ ನ ಚಾವೈಷಿ ಪ್ರಯೋಜನಂ|

03183015c ಬಾಲಸ್ವ ಮಸಿ ಮೂಢಶ್ಚ ವೃದ್ಧಃ ಕೇನಾಪಿ ಹೇತುನಾ||

ನಿನಗೆ ಪರಮಧರ್ಮವು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀನೊಬ್ಬ ಮೂಢ ಬಾಲಕ. ನೀನು ಹೇಗೆ ವೃದ್ಧನಾದೆಯೋ!”

03183016 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03183016a ವಿವದಂತೌ ತಥಾ ತೌ ತು ಮುನೀನಾಂ ದರ್ಶನೇ ಸ್ಥಿತೌ|

03183016c ಯೇ ತಸ್ಯ ಯಜ್ಞೇ ಸಂವೃತ್ತಾಸ್ತೇಽಪೃಚ್ಛಂತ ಕಥಂ ತ್ವಿಮೌ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮುನಿಗಳು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವರಿವರು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ವಾದಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದವರು ಕೇಳತೊಡಗಿದರು:

03183017a ಪ್ರವೇಶಃ ಕೇನ ದತ್ತೋಽಯಮನಯೋವೈರ್ಯಸಂಸದಿ|

03183017c ಉಚ್ಛೈಃ ಸಮಭಿಭಾಷಂತೌ ಕೇನ ಕಾರ್ಯೇಣ ವಿಷ್ಠಿತೌ||

“ಇವರಿಬ್ಬರು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು? ವೈನ್ಯನ ಈ ಸಂಸದಿಗೆ ಯಾರು ಇವರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು? ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಈರ್ವರು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?”

03183018a ತತಃ ಪರಮಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಕಾಶ್ಯಪಃ ಸರ್ವಧರ್ಮವಿತ್|

03183018c ವಿವಾದಿನಾವನುಪ್ರಾಪ್ತೌ ತಾವುಭೌ ಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್||

ಆಗ ಪರಮಧರ್ಮಾತ್ಮ ಸರ್ವಧರ್ಮವಿದು ಕಾಶ್ಯಪನು ವಾದಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

03183019a ಅಥಾಬ್ರವೀತ್ಸದಸ್ಯಾಂಸ್ತು ಗೌತಮೋ ಮುನಿಸತ್ತಮಾನ್|

03183019c ಆವಯೋರ್ವ್ಯಾಹೃತಂ ಪ್ರಶ್ನಂ ಶೃಣುತ ದ್ವಿಜಪುಂಗವಾಃ||

03183019e ವೈನ್ಯೋ ವಿಧಾತೇತ್ಯಾಹಾತ್ರಿರತ್ರ ನಃ ಸಂಶಯೋ ಮಹಾನ್||

ಆಗ ಗೌತಮನು ಆ ಮುನಿಸತ್ತಮ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ದ್ವಿಜಪುಂಗವರೇ! ಈಗ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಕುರಿತು ಕೇಳಿ. ವೈನ್ಯನು ವಿಧಾತನೆಂದು ಅತ್ರಿಯು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಸಂಶಯವಿದೆ.”

03183020a ಶ್ರುತ್ವೈವ ತು ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಮುನಯೋಽಭ್ಯದ್ರವನ್ದ್ರುತಂ|

03183020c ಸನತ್ಕುಮಾರಂ ಧರ್ಮಜ್ಞಂ ಸಂಶಯಚ್ಛೇದನಾಯ ವೈ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಮುನಿಗಳು ಆ ಸಂಶಯವನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಧರ್ಮಜ್ಞ ಸತತ್ಕುಮಾರನಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು.

03183021a ಸ ಚ ತೇಷಾಂ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯಥಾತತ್ತ್ವಂ ಮಹಾತಪಾಃ|

03183021c ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಾಥ ತಾನೇವಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಹಿತಂ ವಚಃ||

ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಂಹಿತವಾದ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

03183022 ಸನತ್ಕುಮಾರ ಉವಾಚ|

03183022a ಬ್ರಹ್ಮ ಕ್ಷತ್ರೇಣ ಸಹಿತಂ ಕ್ಷತ್ರಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ|

03183022c ರಾಜಾ ವೈ ಪ್ರಥಮೋ ಧರ್ಮಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪತಿರೇವ ಚ||

ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸಹಿತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷತ್ರಿಯತ್ವವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವದ ಜೊತೆಯಿದೆ. ರಾಜನೇ ಪರಮ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಒಡೆಯನೂ ಹೌದು.

03183022e ಸ ಏವ ಶಕ್ರಃ ಶುಕ್ರಶ್ಚ ಸ ಧಾತಾ ಸ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ||

03183023a ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ವಿರಾಟ್ರಮ್ರಾಟ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ಭೂಪತಿನೃಪಃ|

03183023c ಯ ಏಭಿಃ ಸ್ತೂಯತೇ ಶಬ್ದೈಃ ಕಸ್ತಂ ನಾರ್ಚಿತುಮರ್ಹತಿ||

ಅವನೇ ಶಕ್ರ, ಅವನೇ ಶುಕ್ರ, ಅವನೇ ಧಾತ ಮತ್ತು ಅವನೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿ. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಭೂಪತಿ ನೃಪನು ಪ್ರಜಾಪತಿ, ವಿರಾಟ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಟ. ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವವನು ಸ್ತುತಿಗೆ ಏಕೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲ?

03183024a ಪುರಾಯೋನಿಯುರ್ಧಾಜಿಚ್ಛ ಅಭಿಯಾ ಮುದಿತೋ ಭವಃ|

03183024c ಸ್ವರ್ಣೇತಾ ಸಹಜಿದ್ಭೃರಿತಿ ರಾಜಾಭಿಧೀಯತೇ||

03183025a ಸತ್ಯಮನ್ಯುರ್ಯುರ್ಧಾಜೀವಃ ಸತ್ಯಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕಃ|

ರಾಜನನ್ನು ಪುರಾತನ ಯೋನಿಯೆಂದೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
 ಜಯಶೀಲನೆಂದೂ, ಆಕ್ರಮಣಮಾಡುವವನೆಂದೂ, ಸಂತೋಷವನ್ನು
 ನೀಡುವವನೆಂದೂ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರನೆಂದೂ, ಸ್ವರ್ಗದ
 ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನೆಂದೂ, ಜಯವುಳ್ಳವನೆಂದೂ, ವಿಶಾಲ
 ಪ್ರಶಾಸಕನೆಂದೂ, ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವವನೂ,
 ಮತ್ತು ಸತ್ಯಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕನೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03183025c ಅಧರ್ಮಾದೃಷಯೋ ಭೀತಾ ಬಲಂ ಕ್ಷತ್ರೇ ಸಮಾದಧನ್||

03183026a ಆದಿತ್ಯೋ ದಿವಿ ದೇವೇಷು ತಮೋ ನುದತಿ ತೇಜಸಾ|

03183026c ತಥೈವ ನೃಪತಿರ್ಭೂಮಾವಧರ್ಮಂ ನುದತೇ ಭೃಶಂ||

ಅಧರ್ಮದ ಭೀತಿಯಿಂದ ಋಷಿಗಳು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಬಲವನ್ನು
 ಅಡವಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿತ್ಯನು ದಿವಿಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ
 ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೃಪತಿಯು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
 ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಕ್ರೂರನಾಗಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

03183027a ಅತೋ ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಧಾನತ್ವಂ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದರ್ಶನಾತ್|

03183027c ಉತ್ತರಃ ಸಿದ್ಧತೇ ಪಕ್ಷೋ ಯೇನ ರಾಜೇತಿ ಭಾಷಿತಂ||

ಆದುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣದ ದರ್ಶನಗಳಿಂದ ರಾಜನ
 ಪ್ರಧಾನತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಯಾವಪಕ್ಷವು ರಾಜನ
 ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದೆಯೋ ಅದೇ ಸಾಧಿಸಿದೆ.””

03183028 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03183028a ತತಃ ಸ ರಾಜಾ ಸಂಹೃಷ್ಠಃ ಸಿದ್ಧೇ ಪಕ್ಷೇ ಮಹಾಮನಾಃ|

03183028c ತಮತ್ರಿಮಬ್ರವೀತ್ತೀತಃ ಪೂರ್ವಂ ಯೇನಾಭಿಸಂಸ್ತುತಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಮಹಾಮನ ರಾಜನು ತನ್ನ ಪಕ್ಷವೇ ಗೆದ್ದಿದೆಯೆಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಸಿದ ಆ ಅತ್ರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03183029a ಯಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಮನುಷ್ಯೇಷು ಜ್ಯಾಯಾಂಸಂ ಮಾಮಿಹಾಬ್ರವೀಃ|

03183029c ಸರ್ವದೇವೈಶ್ಚ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಸಮ್ಮಿತಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಮೇವ ಚ||

03183029e ತಸ್ಮಾತ್ತೇಹಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ವಿವಿಧಂ ವಸು ಭೂರಿ ಚ||

03183030a ದಾಸೀಸಹಸ್ರಂ ಶ್ಯಾಮಾನಾಂ ಸುವಸ್ತ್ರಾಣಾಮಲಂಕೃತಂ|

03183030c ದಶ ಕೋಟ್ಯೋ ಹಿರಣ್ಯಸ್ಯ ರುಕ್ಮಭಾರಾಂಸ್ತಥಾ ದಶ||

03183030e ಏತದ್ದದಾನಿ ತೇ ವಿಪ್ರ ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ವಂ ಹಿ ಮೇ ಮತಃ||

“ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ! ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀನು ನಾನು ಸರ್ವಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ಹಿರಿಯವನೆಂದೂ, ಸರ್ವದೇವರ ಸಮನೆಂದೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಧಿಕವಾದ ವಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ಸಹಸ್ರ ಸುವರ್ಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾದ ಯುವದಾಸಿಯರನ್ನೂ, ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹತ್ತು ಭಾರದಷ್ಟು ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.”

03183031a ತದತ್ರಿನ್ಯಾಯತಃ ಸರ್ವಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಮಹಾಮನಾಃ|

03183031c ಪ್ರತ್ಯಾಜಗಾಮ ತೇಜಸ್ವೀ ಗೃಹಾನೇವ ಮಹಾತಪಾಃ||

ಆಗ ಮಹಾತ್ಮ ಅತ್ರಿಯು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಆ ತೇಜಸ್ವಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ
ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

03183032a ಪ್ರದಾಯ ಚ ಧನಂ ಪ್ರೀತಃ ಪುತ್ರೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಯತಾತ್ಮವಾನ್|

03183032c ತಪಃ ಸಮಭಿಸಂಧಾಯ ವನಮೇವಾನ್ವಪದ್ಯತ||

ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಪ್ರಯತಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಪುತ್ರರಿಗೆ ಅದನ್ನು
ಸಮವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ನಿರತನಾದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಾಹಾತ್ಮಕಥನೇ

ತ್ರಿಶೀತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಾಹಾತ್ಮಕಥನದಲ್ಲಿ

ನೂರಾವಿಂಭತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೮೪

ಸರಸ್ವತೀ ಗೀತೆ

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯನಿಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯು ಹೇಳಿದ ಗೀತೆ (೧-೨೫).

03184001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03184001a ಅತ್ರೈವ ಚ ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ಗೀತಂ ಪರಪುರಂಜಯ|

03184001c ಪೃಷ್ಠಯಾ ಮುನಿನಾ ವೀರ ಶೃಣು ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೇಣ ಧೀಮತಾ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಪರಪುರಂಜಯ ! ವೀರ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಧೀಮಂತ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ ಮುನಿಯು ಈ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಸರಸ್ವತಿಯು ಹೇಳಿದ ಗೀತೆಯಿದೆ.

03184002 ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ ಉವಾಚ|

03184002a ಕಿಂ ನು ಶ್ರೇಯಃ ಪುರುಷಸ್ಯೇಹ ಭದ್ರೇ|

ಕಥಂ ಕುರ್ವನ್ನ ಚ್ಯವತೇ ಸ್ವಧರ್ಮಾತ್|

03184002c ಆಚಕ್ಷ್ವ ಮೇ ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗಿ ಸರ್ವಂ|

ತ್ವಯಾನುಶಿಷ್ಟೋ ನ ಚ್ಯವೇಯಂ ಸ್ವಧರ್ಮಾತ್||

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭದ್ರೇ ! ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಯಾವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ? ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದ ಚ್ಯುತಿಹೊಂದದಿರಲು ಏನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ? ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗೀ ! ನನಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳು. ನಿನ್ನಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾನು ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದ ಚ್ಯುತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03184003a ಕಥಂ ಚಾಗ್ನಿಂ ಜುಹುಯಾಂ ಪೂಜಯೇ ವಾ|

ಕಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇ ಕೇನ ಧರ್ಮೋ ನ ನಶ್ಯೇತ್|

03184003c ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸುಭಗೇ ಪ್ರಬ್ರವೀಹಿ|

ಯಥಾ ಲೋಕಾನ್ವಿರಜಾಃ ಸಂಚರೇಯಂ||

ಧರ್ಮವು ನಷ್ಟವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ
 ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವನಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯನ್ನು
 ನೀಡಬೇಕು? ಸುಭಗೇ! ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳು. ಇದರಿಂದ ನಾನು
 ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಜನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಬಲ್ಲೆ.”

03184004 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03184004a ಏವಂ ಪೃಷ್ಠಾ ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತೇನ ತೇನ|

ಶುಶ್ರೂಷುಮೀಕ್ಷ್ಯೋತ್ತಮಬುದ್ಧಿಯುಕ್ತಂ|

03184004c ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಂ ವಿಪ್ರಂ ಧರ್ಮಯುಕ್ತಂ ಹಿತಂ ಚ|

ಸರಸ್ವತೀ ವಾಕ್ಯಮಿದಂ ಬಭಾಷೇ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತನಾದ ಅವನು ಹೀಗೆ
 ಕೇಳಲು ಅವನ ಉತ್ತಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆ
 ಧರ್ಮಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಹಿತನಾದ ವಿಪ್ರ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯನಿಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯು ಈ
 ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು.”

03184005 ಸರಸ್ವತ್ಯುವಾಚ|

03184005a ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಾನಾತಿ ಯಥಾಪ್ರದೇಶಂ|

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯನಿತ್ಯಃ ಶುಚಿರಪ್ರಮತ್ತಃ|

03184005c ಸ ವೈ ಪುರೋ ದೇವಪುರಸ್ಯ ಗಂತಾ|

ಸಹಾಮರೈಃ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾತ್ಪ್ರೀತಿಯೋಗಂ||

ಸರಸ್ವತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು

ಯಾರು ತಿಳಿದಿರುವನೋ, ನಿತ್ಯವೂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿದ್ದು, ಶುಚಿಯೂ
ಅಪ್ರಮತ್ತನೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೋ ಅವನೇ ದೇವಪುರದ ಪುರಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಅಮರರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯೋಗವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03184006a ತತ್ರ ಸ್ಮ ರಮ್ಯಾ ವಿಪುಲಾ ವಿಶೋಕಾಃ|

ಸುಪುಷ್ಪಿತಾಃ ಪುಷ್ಕರಿಣ್ಯಃ ಸುಪುಣ್ಯಾಃ|

03184006c ಅಕರ್ದಮಾ ಮೀನವತ್ಯಃ ಸುತೀರ್ಥಾ|

ಹಿರಣ್ಮಯೈರಾವೃತಾಃ ಪುಂಡರೀಕೈಃ||

ಅಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ವಿಶೋಕವಾದ ರಮ್ಯ ಪುಷ್ಪಭರಿತ ಸುಪುಣ್ಯ
ಪುಷ್ಕರಿಣಿಗಳಿವೆ. ಕೆಸರಿಲ್ಲದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಹಿರಣ್ಮಯ
ಪುಂಡರೀಕಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಿವೆ.

03184007a ತಾಸಾಂ ತೀರೇಷ್ವಾಸತೇ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಾ|

ಮಹೀಯಮಾನಃ ಪ್ರಥಗಪ್ಸರೋಭಿಃ|

03184007c ಸುಪುಣ್ಯಗಂಧಾಭಿರಲಂಕೃತಾಭಿರ್|

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಭಿರತೀವ ಹೃಷ್ಯಃ||

ಅವುಗಳ ತೀರದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಿಯು ಸುಪುಣ್ಯ ಗಂಧ ಮತ್ತು
ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತ, ಮತ್ತು ಬಂಗಾರದ ಮೈಬಣ್ಣವುಳ್ಳ
ಅಪ್ಸರೆಯರಿಂದ ಗೌರವಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ.

03184008a ಪರಂ ಲೋಕಂ ಗೋಪ್ರದಾಸ್ತ್ವಾಪ್ನುವಂತಿ|

ದತ್ತಾ ನಡ್ವಾಹಂ ಸೂರ್ಯ ಲೋಕಂ ಪ್ರಜಂತಿ|

03184008c ವಾಸೋ ದತ್ತಾ ಚಂದ್ರಮಸಃ ಸ ಲೋಕಂ|

ದತ್ತಾ ಹಿರಣ್ಯಮಮೃತತ್ವಮೇತಿ||

ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿತ್ತವರು ಪರಮ ಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.
ಹೋರಿಯನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತವರು ಸೂರ್ಯ ಲೋಕವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತವರು ಚಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬಂಗಾರವನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತವರು ಅಮೃತತ್ವವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03184009a ಧೇನುಂ ದತ್ತಾ ಸುವ್ರತಾಂ ಸಾಧುದೋಹಾಂ|

ಕಲ್ಯಾಣವತ್ಸಾಮಪಲಾಯಿನೀಂ ಚ|

03184009c ಯಾವಂತಿ ರೋಮಾಣಿ ಭವಂತಿ ತಸ್ಯಾಸೌ|

ತಾವದ್ವರ್ಷಾಣ್ಯಶ್ಚತೇ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕಂ||

ಸುವ್ರತ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಲುಕೊಡುವ, ಕಲ್ಯಾಣ ಕರುವಿದ್ದ, ಬಿಟ್ಟು
ಹೋಗದೇ ಇರುವ ಧೇನುವನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತವನು ಅದರಲ್ಲಿ
ರೋಮಗಳು ಎಷ್ಟಿವೆಯೋ ಅಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ
ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕವನ್ನು ಸುಖಿಸುತ್ತಾನೆ.

03184010a ಅನಡ್ವಾಹಂ ಸುವ್ರತಂ ಯೋ ದದಾತಿ|

ಹಲಸ್ಯ ವೋಢಾರಮನಂತವೀರ್ಯಂ|

03184010c ಧುರಂಧರಂ ಬಲವಂತಂ ಯುವಾನಂ|

ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಲೋಕಾನ್ದಶ ಧೇನುದಸ್ಯ||

ಯಾರು ಸುವ್ರತವೂ, ನೇಗಿಲನ್ನು ಎಳೆಯುವಂಥಹ,
ಅನಂತವೀರ್ಯವುಳ್ಳ, ಧುರಂಧರ, ಬಲವಂತ, ಯುವ ಹೋರಿಯನ್ನು
ದಾನವನ್ನಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಗೋವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನಿಗಿಂತ
ಹತ್ತುಪಟ್ಟು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03184011a ಯಃ ಸಪ್ತ ವರ್ಷಾಣಿ ಜುಹೋತಿ ತಾಕ್ಷ್ಯ |
ಹವ್ಯಂ ತ್ವಗ್ನೌ ಸುವ್ರತಃ ಸಾಧುಶೀಲಃ |

03184011c ಸಪ್ತಾವರಾನ್ಸಪ್ತ ಪೂರ್ವಾನ್ಪುನಾತಿ |
ಪಿತಾಮಹಾನಾತ್ಮನಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ಸ್ವೈಃ ||

ತಾಕ್ಷ್ಯ ! ಏಳು ವರ್ಷಗಳು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹವ್ಯವನ್ನಿಡುವವನು,
ಸುವ್ರತನು, ಸಾಧುಶೀಲನು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಏಳು ಪಿತಾಮಹರನ್ನು ಮತ್ತು
ಮುಂದಿನ ಏಳು ಪೀಳಿಗೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಕರ್ಮಗಳಿಂದ
ಪುನೀತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.”

03184012 ತಾಕ್ಷ್ಯ ಉವಾಚ |

03184012a ಕಿಮಗ್ನಿಹೋತ್ರಸ್ಯ ವ್ರತಂ ಪುರಾಣಂ |
ಆಚಕ್ಷ್ವ ಮೇ ಪೃಚ್ಛತಶ್ಚಾರುರೂಪೇ |

03184012c ತ್ವಯಾನುಶಿಷ್ಟೋಽಹಮಿಹಾದ್ಯ ವಿದ್ಯಾಂ |
ಯದಗ್ನಿಹೋತ್ರಸ್ಯ ವ್ರತಂ ಪುರಾಣಂ ||

ತಾಕ್ಷ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಚಾರುರೂಪೇ ! ಪುರಾಣವ್ರತವಾದ

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವು ಏನೆಂದು ಕೇಳುವ ನನಗೆ ಹೇಳು. ನಿನ್ನಿಂದ
ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾನು ಪುರಾಣವ್ರತ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವೇನೆಂದು
ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

03184013 ಸರಸ್ವತೃವಾಚ|

03184013a ನ ಚಾಶುಚಿನಾಪ್ಯನಿರ್ಣೀಕ್ತಪಾಣಿರ್|

ನಾಬ್ರಹ್ಮವಿಜ್ಜುಹುಯಾನ್ನಾವಿಪಶ್ಚಿತ್|

03184013c ಬುಭುಕ್ಷವಃ ಶುಚಿಕಾಮಾ ಹಿ ದೇವಾ|

ನಾಶ್ರದ್ಧಧಾನಾದ್ಧಿ ಹವಿರ್ಜುಷಂತಿ||

ಸರಸ್ವತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಅಶುಚಿಯಾದವನು, ಕೈತೊಳೆಯದೇ
ಇರುವವನು, ಬ್ರಹ್ಮವಿದುವಲ್ಲದವನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು
ನೀಡಬಾರದು. ಹವಿಸ್ಸು ಶುಚಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಭೋಗಿಸುವ
ದೇವತೆಗಳು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರುವವನಿಂದ
ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03184014a ನಾಶ್ರೋತ್ರಿಯಂ ದೇವಹವ್ಯೇ ನಿಯುಂಜ್ಯಾನ್|

ಮೋಘಂ ಪರಾ ಸಿಂಚತಿ ತಾದೃಶೋ ಹಿ|

03184014c ಅಪೂರ್ಣಮಶ್ರೋತ್ರಿಯಮಾಹ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಣ|

ನ ವೈ ತಾದೃಗ್ಜುಹುಯಾದಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ||

ದೇವಹವ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೋತ್ರಿಯನನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಬೇಕು. ಇತರರು
ಆಹುತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಚೆಲ್ಲಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ತಾರ್ಕ್ಷ್ಣ ! ಶ್ರೋತ್ರಿಯನಲ್ಲದ

ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಕ್ಕೆ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬಾರದೆಂದು
ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03184015a ಕೃಶಾನುಂ ಯೇ ಜುಹ್ವತಿ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಾಃ|
ಸತ್ಯವ್ರತಾ ಹುತಶಿಷ್ಟಾಶಿನಶ್ಚ|

03184015c ಗವಾಂ ಲೋಕಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತೇ ಪುಣ್ಯಗಂಧಂ|
ಪಶ್ಯಂತಿ ದೇವಂ ಪರಮಂ ಚಾಪಿ ಸತ್ಯಂ||

ಯಾರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾನೋ ಮತ್ತು
ಉಳಿದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೋ ಅಂತಹ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಪುಣ್ಯಗಂಧದ
ಗೋಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಲ್ಲಿ ಪರಮ ಸತ್ಯ ದೇವನನ್ನು
ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.”

03184016 ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ ಉವಾಚ|

03184016a ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಭೂತಾಂ ಪರಲೋಕಭಾವೇ|
ಕರ್ಮೋದಯೇ ಬುದ್ಧಿಮತಿಪ್ರವಿಷ್ಟಾಂ|

03184016c ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚ ದೇವೀಂ ಸುಭಗೇ ವಿಮೃಶ್ಯ|
ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಕಾ ಹ್ಯಸಿ ಚಾರುರೂಪೇ||

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಭೂತೇ ! ಪರಲೋಕಭಾವೇ !
ಕರ್ಮದಿಂದಾಗುವ ಫಲಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವವಳೇ ! ಪ್ರಾಜ್ಞೆ !
ದೇವೀ ! ಸುಭಗೇ ! ಚಾರುರೂಪೇ ! ನೀನು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03184017 ಸರಸ್ವತೃವಾಚ|

03184017a ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಹಮಭ್ಯಾಗತಾಸ್ಮಿ|

ವಿಪ್ರರ್ಷಭಾಣಾಂ ಸಂಶಯಚ್ಛೇದನಾಯ|

03184017c ತ್ವತ್ಸಮ್ಯೋಗಾದಹಮೇತದಬ್ರುವಂ|

ಭಾವೇ ಸ್ಥಿತಾ ತಥ್ಯಮರ್ಥಂ ಯಥಾವತ್||

ಸರಸ್ವತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ವಿಪ್ರರ್ಷಭರ ಸಂಶಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ನಾನು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದವಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.”

03184018 ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ ಉವಾಚ|

03184018a ನ ಹಿ ತ್ವಯಾ ಸದೃಶೀ ಕಾ ಚಿದಸ್ತಿ|

ವಿಭ್ರಾಜಸೇ ಹ್ಯತಿಮಾತ್ರಂ ಯಥಾ ಶ್ರೀಃ|

03184018c ರೂಪಂ ಚ ತೇ ದಿವ್ಯಮತ್ಯಂತಕಾಂತಂ|

ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚ ದೇವೀಂ ಸುಭಗೇ ಬಿಭರ್ಷಿ||

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಶ್ರೀಯಷ್ಟೇ ವಿಭ್ರಾಜಿಸುವ ನಿನ್ನಂಥಹ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ರೂಪವೂ ದಿವ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಸುಭಗೇ! ದೇವಿ! ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.”

03184019 ಸರಸ್ವತ್ಯುವಾಚ|

03184019a ಶ್ರೀಷ್ಠಾನಿ ಯಾನಿ ದ್ವಿಪದಾಂ ವರಿಷ್ಠ|

ಯಜ್ಞೇಷು ವಿದ್ವನ್ನುಪಪಾದಯಂತಿ|

03184019c ತೈರೇವಾಹಂ ಸಂಪ್ರವೃದ್ಧಾ ಭವಾಮಿ|

ಆಪ್ಯಾಯಿತಾ ರೂಪವತೀ ಚ ವಿಪ್ರ||

ಸರಸ್ವತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಮನುಷ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠ! ವಿಪ್ರ! ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ
ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ನಾನು
ಬೆಳೆದಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಆಕರ್ಷಣೀಯ ರೂಪವತಿಯೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ.

03184020a ಯಚ್ಚಾಪಿ ದ್ರವ್ಯಮುಪಯುಜ್ಯತೇ ಹ|

ವಾನಸ್ಪತ್ಯಮಾಯಸಂ ಪಾರ್ಥಿವಂ ವಾ|

03184020c ದಿವ್ಯೇನ ರೂಪೇಣ ಚ ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ಚ|

ತೇನೈವ ಸಿದ್ಧಿರಿತಿ ವಿದ್ಧಿ ವಿದ್ವನ್||

ಯಾವುದೇ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ದಾನದ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಕೊಡಲಿ - ಮರದಿಂದ
ಮಾಡಿದ್ದಿರಬಹುದು, ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನದೇ
ಆಗಿರಬಹುದು - ಅವನು ದಿವ್ಯವಾದ ರೂಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.”

03184021 ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ ಉವಾಚ|

03184021a ಇದಂ ಶ್ರೀಯಃ ಪರಮಂ ಮನ್ಯಮಾನಾ|

ವ್ಯಾಯಚ್ಚಂತೇ ಮುನಯಃ ಸಂಪ್ರತೀತಾಃ|

03184021c ಆಚಕ್ಷ್ಮ ಮೇ ತಂ ಪರಮಂ ವಿಶೋಕಂ|

ಮೋಕ್ಷಂ ಪರಂ ಯಂ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಧೀರಾಃ||

ತಾಕ್ಷ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದು ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ
ಮುನಿಗಳು ಸಂಪ್ರತೀತರಾಗಿ ಇದನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನನು ಕೇಳಿದರೆ ಆ
ಪರಮ ವಿಶೋಕವಾದದ್ದು ತಿಳಿದವರು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ
ಮರಮ ಮೋಕ್ಷವೇ ಸರಿ.”

03184022 ಸರಸ್ವತ್ಯುವಾಚ|

03184022a ತಂ ವೈ ಪರಂ ವೇದವಿದಃ ಪ್ರಪನ್ನಾಃ|
ಪರಂ ಪರೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಥಿತಂ ಪುರಾಣಂ|

03184022c ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಾನವ್ರತಪುಣ್ಯಯೋಗೈಸ್|
ತಪೋಧನಾ ವೀತಶೋಕಾ ವಿಮುಕ್ತಾಃ||

ಸರಸ್ವತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ವೇದವಿದರು ಅದೇ ಪರಮ ಪರನಿಗೆ
ಪ್ರಥಿತನಿಗೆ ಪುರಾಣನಿಗೆ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಿಂದ, ದಾನ,
ವ್ರತ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಯೋಗಗಳಿಂದ ತಪೋಧನರು ಶೋಕವನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03184023a ತಸ್ಯಾಥ ಮಧ್ಯೇ ವೇತಸಃ ಪುಣ್ಯಗಂಧಃ|
ಸಹಸ್ರಶಾಖೋ ವಿಮಲೋ ವಿಭಾತಿ|

03184023c ತಸ್ಯ ಮೂಲಾತ್ಸರಿತಃ ಪ್ರಸ್ರವಂತಿ|
ಮಧೂದಕಪ್ರಸ್ರವಣಾ ರಮಣ್ಯಃ||

03184024a ಶಾಖಾಂ ಶಾಖಾಂ ಮಹಾನದ್ಯಃ ಸಮ್ಯಾಂತಿ ಸಿಕತಾಸಮಾಃ|

03184024c ಧಾನಾಪೂಪಾ ಮಾಂಸಶಾಕಾಃ ಸದಾ ಪಾಯಸಕರ್ದಮಾಃ||

03184025a ಯಸ್ಮಿನ್ನಗ್ನಿಮುಖಾ ದೇವಾಃ ಸೇಂದ್ರಾಃ ಸಹ ಮರುದ್ಗಣೈಃ|

03184025c ಈಜಿರೇ ಕ್ರತುಭಿಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೈಸ್ತತ್ಪದಂ ಪರಮಂ ಮುನೇ||

ಅದರ ಮಧ್ಯೆ ಪುಣ್ಯಗಂಧವನ್ನು ನೀಡುವ, ಸಹಸ್ರ ಶಾಖೆಗಳ, ವಿಮಲವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಿದಿರು ಮೆಳೆಯು ನಿಂತಿದೆ. ಅದರ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸಿಹಿ ನೀರಿನ ರಮ್ಯ ನದಿಗಳು ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಮಹಾನದಿಗಳು ಶಾಖೆ ಶಾಖೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮರಳಿನಂತೆ ಧಾನ್ಯ, ಪೂಪ, ಮಾಂಸ, ತರಕಾರಿಗಳು, ಪಾಯಸಗಳನ್ನು ಸದಾ ಸಿಂಪಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಮುನೇ! ಕ್ರತುಗಳ ಮೂಲಕ ಅಗ್ನಿಮುಖದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ- ಮರುದ್ಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ನೀಡುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪರಮ ಪದ.””

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಸರಸ್ವತೀತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಸಂವಾದೇ
ಚತುಃಶೀತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಸಂವಾದದಲ್ಲಿ
ನೂರಾವಂಭತ್ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೮೫

ವೈವಸ್ವತ ಮನು

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು

ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು (೧-೨). ಮನುವು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿರಲು
ಮೀನೊಂದು ಅವನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು (೩-೯). ಅದನ್ನು
ದೊಡ್ಡದಾಗುವವರೆಗೆ ಆರೈಕೆಮಾಡಿ, ಅತಿದೊಡ್ಡದಾದರಿಂದ ಅದನ್ನು
ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಬಿಡುವುದು (೧೦-೨೩). ಆ ಮೀನು ಮನುವಿಗೆ ಬರಲಿರುವ
ಪ್ರಳಯದ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದು (೨೪-೩೨). ಮೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ
ಮನುವು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನಾವೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಬೀಜಗಳನ್ನೂ
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಸಾಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು, ಪ್ರಲಯ ವರ್ಣನೆ
(೩೩-೪೭). ಮೀನಿನ ಆದೇಶದಂತೆ ಮನುವು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದುದು
(೪೮-೫೪).

03185001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03185001a ತತಃ ಸ ಪಾಂಡವೋ ಭೂಯೋ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಮುವಾಚ ಹ|

03185001c ಕಥಯಸ್ವೇಹ ಚರಿತಂ ಮನೋವೈವಸ್ವತಸ್ಯ ಮೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಆ ಪಾಂಡವನು ಪುನಃ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನನಗೆ ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿನ
ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳು.”

03185002 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03185002a ವಿವಸ್ವತಃ ಸುತೋ ರಾಜನ್ವರಮರ್ಷಿಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

03185002c ಬಭೂವ ನರಶಾರ್ದೂಲ ಪ್ರಜಾಪತಿಸಮದ್ಯುತಿಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ವಿವಸ್ವತನಿಗೆ ಪ್ರತಾಪಿ,

ಪರಮ ಋಷಿ, ನರಶಾರ್ದೂಲ, ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಸಮದ್ಯುತಿ
ಮಗನಿದ್ದನು.

03185003a ಓಜಸಾ ತೇಜಸಾ ಲಕ್ಷ್ಮಾ ತಪಸಾ ಚ ವಿಶೇಷತಃ|
03185003c ಅತಿಚಕ್ರಾಮ ಪಿತರಂ ಮನುಃ ಸ್ವಂ ಚ ಪಿತಾಮಹಂ||

ಓಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಮನುವು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೂ ಪಿತಾಮಹನನ್ನೂ
ಮೀರಿಸಿದ್ದನು.

03185004a ಊರ್ಧ್ವಬಾಹುವಿಶಾಲಾಯಾಂ ಬದರ್ಯಾಂ ಸ ನರಾಧಿಪಃ|
03185004c ಏಕಪಾದಸ್ಥಿತಸ್ತೀವ್ರಂ ಚಚಾರ ಸುಮಹತ್ತಪಃ||

ಆ ನರಾಧಿಪನು ವಿಶಾಲ ಬದರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ,
ಒಂದೇ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ತೀವ್ರವಾದ ಮಹಾತಪಸ್ಸನ್ನು
ಮಾಡಿದನು.

03185005a ಅವಾಕ್ಯಿರಾಸ್ತಥಾ ಚಾಪಿ ನೇತ್ರೈರನಿಮಿಷೈರ್ದೃಢಂ|
03185005c ಸೋಽತಪ್ಯತ ತಪೋ ಘೋರಂ ವರ್ಷಾಣಾಮಯುತಂ ತದಾ||

ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಳಮಾಡಿ ಕಣ್ಣುರೆಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ಬಡಿಯದೇ ಅವನು
ಹತ್ತುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು.

03185006a ತಂ ಕದಾ ಚಿತ್ತಪಸ್ಯಂತಮಾರ್ದ್ರಚೀರಜಟಾಧರಂ|
03185006c ವಿರೀಣೀತೀರಮಾಗಮ್ಯ ಮತ್ಸ್ಯೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಒಮ್ಮೆ ಅವನು ಹೀಗೆ ಒದ್ದೆಯಾಗಿದ್ದ ಚೀರವನ್ನುಟ್ಟು ಜಟಾಧಾರಿಯಾಗಿ
ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರಲು ಒಂದು ಮೀನು ವಿರಿಣೀತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿತು.

03185007a ಭಗವನ್ ಕ್ಷುದ್ರಮತ್ಸ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ಬಲವದ್ಭೋ ಭಯಂ ಮಮ|

03185007c ಮತ್ಸ್ಯೇಭ್ಯೋ ಹಿ ತತೋ ಮಾಂ ತ್ವಂ ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿ ಸುವ್ರತ||

“ಭಗವನ್! ನಾನೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮೀನು. ನಾನು ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳಿಂದ
ಭಯಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಸುವ್ರತ! ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

03185008a ದುರ್ಬಲಂ ಬಲವಂತೋ ಹಿ ಮತ್ಸ್ಯಂ ಮತ್ಸ್ಯಾ ವಿಶೇಷತಃ|

03185008c ಭಕ್ಷಯಂತಿ ಯಥಾ ವೃತ್ತಿವಿಹಿತಾ ನಃ ಸನಾತನೀ||

ಸನಾತನವಾಗಿ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ನಡತೆಯಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಬಲವಂತ ಮೀನುಗಳು ದುರ್ಬಲ ಮೀನುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ.

03185009a ತಸ್ಮಾದ್ಭಯೋಘಾನ್ಮಹತೋ ಮಜ್ಜಂತಂ ಮಾಂ ವಿಶೇಷತಃ|

03185009c ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿ ಕರ್ತಾಸ್ಮಿ ಕೃತೇ ಪ್ರತಿಕೃತಂ ತವ||

ಈ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಲೆಯಂತೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಮಹಾ
ಭಯದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ
ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

03185010a ಸ ಮತ್ಸ್ಯ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕೃಪಯಾಭಿಪರಿಪ್ಲುತಃ|

03185010c ಮನುರ್ವೈವಸ್ವತೋಽಗೃಹ್ಣಾತ್ತಂ ಮತ್ಸ್ಯಂ ಪಾಣಿನಾ ಸ್ವಯಂ||

ಆ ಮೀನಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ವೈವಸ್ವತ ಮನುವು ಕೃಪೆಯಿಂದ
ತುಂಬಿ, ಆ ಮೀನನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಗೈಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು.

03185011a ಉದಕಾಂತಮುಪಾನೀಯ ಮತ್ಸ್ಯಂ ವೈವಸ್ವತೋ ಮನುಃ|

03185011c ಅಲಿಂಜರೇ ಪ್ರಾಕ್ಷಿಪತ್ಯ ಚಂದ್ರಾಂಶುಸದೃಶಪ್ರಭಂ||

ವೈವಸ್ವತ ಮನುವು ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ
ಮೀನನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಎತ್ತಿ ನೀರಿನ ಭರಣಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು.

03185012a ಸ ತತ್ರ ವವೃಧೇ ರಾಜನ್ಮತ್ಸ್ಯಃ ಪರಮಸತ್ಕೃತಃ|

03185012c ಪುತ್ರವಚ್ಚಾ ಕರೋತ್ತಸ್ಮಿನ್ಮನುರ್ಭಾವಂ ವಿಶೇಷತಃ||

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಪರಮ ಸತ್ಕೃತವಾದ ಆ ಮೀನು ಬೆಳೆಯಿತು. ಮನುವು
ಅದನ್ನು ಪುತ್ರನೆಂದೇ ತಿಳಿದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರೈಕೆಮಾಡಿದನು.

03185013a ಅಥ ಕಾಲೇನ ಮಹತಾ ಸ ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸುಮಹಾನಭೂತ್|

03185013c ಅಲಿಂಜರೇ ಜಲೇ ಚೈವ ನಾಸೌ ಸಮಭವತ್ಕಿಲ||

ಬಹಳ ಸಮಯದ ನಂತರ ಆ ಮೀನು ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಆ
ನೀರಿನ ಭರಣಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ.

03185014a ಅಥ ಮತ್ಸ್ಯೋ ಮನುಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರೇವಾಭ್ಯಭಾಷತ|

03185014c ಭಗವನ್ನಾಧು ಮೇಽದ್ಯಾನ್ಯತ್ಕಾ ನಂ ಸಂಪ್ರತಿಪಾದಯ||

ಆಗ ಮನುವನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ಸ್ಯ ವು ಪುನಃ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿತು:
“ಭಗವನ್! ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಿಡು!”

03185015a ಉದ್ಧೃತ್ಯಾಲಿಂಜರಾತ್ರಸ್ಮಾತ್ತತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ಮುನಿಃ|

03185015c ತಂ ಮತ್ಸ್ಯಮನಯದ್ವಾಪೀಂ ಮಹತೀಂ ಸ ಮನುಸ್ತದಾ||

ಪರಪುರಂಜಯ ! ಭಗವಾನ್ ಮುನಿ ಮನುವು ಆಗ ಆ ಮೀನನ್ನು
ಭರಣಿಯಿಂದ ತೆಗೆದು ದೊಡ್ಡ ಸರೋವರವೊಂದಕ್ಕೆ ತಂದು ಅಲ್ಲಿ
ಅದನ್ನು ಎಸೆದನು.

03185016a ತತ್ರ ತಂ ಪ್ರಾಕ್ಷಿಪಚ್ಚಾಪಿ ಮನುಃ ಪರಪುರಂಜಯ|

03185016c ಅಥಾವರ್ಧತ ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸ ಪುನರ್ವರ್ಷಗಣಾನ್ಬಹೂನ್||

03185017a ದ್ವಿಯೋಜನಾಯತಾ ವಾಪೀ ವಿಸ್ಪೃತಾ ಚಾಪಿ ಯೋಜನಂ|

03185017c ತಸ್ಯಾಂ ನಾಸೌ ಸಮಭವನ್ಮತ್ಸ್ಯೋ ರಾಜೀವಲೋಚನ||

03185017e ವಿಚೇಷ್ಟಿತುಂ ವಾ ಕೌಂತೇಯ ಮತ್ಸ್ಯೋ ವಾಪ್ಯಾಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

03185018a ಮನುಂ ಮತ್ಸ್ಯಸ್ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರೇವಾಭ್ಯಭಾಷತ|

03185018c ನಯ ಮಾಂ ಭಗವನ್ಸಾಧೋ ಸಮುದ್ರಮಹಿಷೀಂ ಪ್ರಭೋ||

03185018e ಗಂಗಾಂ ತತ್ರ ನಿವತ್ಸ್ಯಾಮಿ ಯಥಾ ವಾ ತಾತ ಮನ್ಯಸೇ||

ಆ ಮೀನು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು. ಆ

ಸರೋವರವು ಎರಡು ಯೋಜನ ಅಗಲವೂ ಒಂದು ಯೋಜನ
ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಿತು. ರಾಜೀವಲೋಚನ ! ವಿಶಾಂಪತೇ !

ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮತ್ಸ್ಯವು ಹಿಡಿಯದಿದ್ದಾಗ ಮತ್ತು

ಚಲಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದಿದ್ದಾಗ ಅದು ಮನುವಿಗೆ ಹೇಳಿತು: “ಭಗವನ್ !

ಸಾಧೋ ! ಪ್ರಭೋ ! ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಸಮುದ್ರಮಹಿಷೀ ಗಂಗೆಗೆ

ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ತಾತ ! ನೀನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿ

ವಾಸಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03185019a ಏವಮುಕ್ತೋ ಮನುರ್ಮತ್ಸ್ಯ ಮನಯದ್ಭಗವಾನ್ವಶೀ|

03185019c ನದೀಂ ಗಂಗಾಂ ತತ್ರ ಚೈನಂ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಾಕ್ಷಿಪದಚ್ಯುತಃ||

03185020a ಸ ತತ್ರ ವವೃಧೇ ಮತ್ಸ್ಯಃ ಕಿಂ ಚಿತ್ಕಾಲಮರಿಂದಮ|

03185020c ತತಃ ಪುನರ್ಮನುಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮತ್ಸ್ಯೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

03185021a ಗಂಗಾಯಾಂ ಹಿ ನ ಶಕ್ಷೋಮಿ ಬೃಹತ್ತ್ವಾ ಚ್ಚೇಷ್ಟಿತುಂ ಪ್ರಭೋ|

03185021c ಸಮುದ್ರಂ ನಯ ಮಾಮಾಶು ಪ್ರಸೀದ ಭಗವನ್ನಿತಿ||

ಅದರ ಮಾತಿನಂತೆ ಭಗವಾನ್ ಮನುವು ಆ ಮೀನನ್ನು ಗಂಗಾನದಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತಾನೇ ಎಸೆದನು. ಅರಿಂದಮ ! ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯವು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಬೆಳೆಯಿತು. ಆಗ ಪುನಃ ಮನುವನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ಸ್ಯವು ಮಾತನಾಡಿತು. “ಭಗವನ್ ! ಪ್ರಭೋ ! ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ನಾನು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಚಲಿಸಲು ಅಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ನನಗೆ ಕೃಪೆ ತೋರು.”

03185022a ಉದ್ಧೃತ್ಯ ಗಂಗಾಸಲಿಲಾತ್ತತೋ ಮತ್ಸ್ಯಂ ಮನುಃ ಸ್ವಯಂ|

03185022c ಸಮುದ್ರಮನಯತ್ಪಾರ್ಥ ತತ್ರ ಚೈನಮವಾಸೃಜತ್||

ಪಾರ್ಥ ! ಮನುವು ಮತ್ಸ್ಯವನ್ನು ಗಂಗೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ತಂದು ಅಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಅದನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದನು.

03185023a ಸುಮಹಾನಪಿ ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸನ್ನ ಮನೋರ್ಮನಸಸ್ತದಾ|

03185023c ಆಸೀದ್ಯಥೇಷ್ಟಹಾರ್ಯಶ್ಚ ಸ್ಪರ್ಶಗಂಧಸುಖಶ್ಚ ವೈ||

ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಮತ್ಸ್ಯವು ಮನುವಿನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ತುಂಬಾ ಸುಲಭವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಮುಟ್ಟಲು- ಮೂಸಲು
ಸುಖಕರವಾಗಿತ್ತು.

03185024a ಯದಾ ಸಮುದ್ರೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಃ ಸ ಮತ್ಸ್ಯೋ ಮನುನಾ ತದಾ|

03185024c ತತ ಏನಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಸ್ಮಯಮಾನ ಇವಾಬ್ರವೀತ್||

ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಮತ್ಸ್ಯವು ಮನುವಿಗೆ ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿತು.

03185025a ಭಗವನ್ಯ ತಾ ಹಿ ಮೇ ರಕ್ಷಾ ತ್ವಯಾ ಸರ್ವಾ ವಿಶೇಷತಃ|

03185025c ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂ ತು ಯತ್ಕಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ತಚ್ಛ್ರಯತಾಂ ಮಮ||

“ಭಗವನ್! ನೀನು ನನಗೆ ಎಲ್ಲರೀತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ನೀಡಿದ್ದೀಯೆ.
ಈಗ ಕಾಲಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ನೀನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನಿಂದ
ಕೇಳು.

03185026a ಅಚಿರಾದ್ಭಗವನ್ಭೂಮಮಿದಂ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಂ|

03185026c ಸರ್ವಮೇವ ಮಹಾಭಾಗ ಪ್ರಲಯಂ ವೈ ಗಮಿಷ್ಯತಿ||

ಭಗವನ್! ಮಹಾಭಾಗ! ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಲಯದಲ್ಲಿ
ಹೋಗುತ್ತವೆ.

03185027a ಸಂಪ್ರಕ್ಷಾಲನಕಾಲೋಽಯಂ ಲೋಕಾನಾಂ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಃ|

03185027c ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಾಂ ಬೋಧಯಾಮ್ಯದ್ಯ ಯತ್ತೇ ಹಿತಮನುತ್ತಮಂ||

ಲೋಕಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ಕಾಲವು ಬಂದೊದಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ
ನಿನಗೆ ಹಿತವಾದುದನ್ನು ಇಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03185028a ತ್ರಸಾನಾಂ ಸ್ಥಾವರಾಣಾಂ ಚ ಯಚ್ಚೇಂಗಂ ಯಚ್ಚ ನೇಂಗತಿ|

03185028c ತಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕಾಲಃ ಪರಮದಾರುಣಃ||

ಚಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಚಲಿಸದಿರುವ, ಹಂದಾಡುವ ಮತ್ತು
ಹಂದಾಡದಿರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮದಾರುಣ ಕಾಲವು ಬಂದೊದಗಿದೆ.

03185029a ನೌಶ್ಚ ಕಾರಯಿತವ್ಯಾ ತೇ ದೃಢಾ ಯುಕ್ತವಟಾಕರಾ|

03185029c ತತ್ರ ಸಪ್ತರ್ಷಿಭಿಃ ಸಾರ್ಧಮಾರುಹೇಥಾ ಮಹಾಮುನೇ||

ಮಹಾಮುನೇ! ನೀನು ಒಂದು ದೃಢ ನೌಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
ಅದಕ್ಕೊಂದು ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ ಅದನ್ನು
ಏರಬೇಕು.

03185030a ಬೀಜಾನಿ ಚೈವ ಸರ್ವಾಣಿ ಯಥೋಕ್ತಾನಿ ಮಯಾ ಪುರಾ|

03185030c ತಸ್ಯಾಮಾರೋಹಯೇರ್ನಾವಿ ಸುಸಂಗುಪ್ತಾನಿ ಭಾಗಶಃ||

03185031a ನೌಸ್ಥಶ್ಚ ಮಾಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷೇಥಾಸ್ತದಾ ಮುನಿಜನಪ್ರಿಯ|

03185031c ಆಗಮಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಶೃಂಗೀ ವಿಜ್ಞೇಯಸ್ತೇನ ತಾಪಸ||

ಮುನಿಜನಪ್ರಿಯ! ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಆ
ನಾವೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಕಾಯಬೇಕು. ತಾಪಸ! ನಾನು ಬಂದಿದುದನ್ನು

ನನ್ನ ಕೋಡುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

03185032a ಏವಮೇತತ್ತ್ವಯಾ ಕಾರ್ಯಮಾಪ್ಯಷ್ಟೋಽಸಿ ಪ್ರಜಾಮ್ಯಹಂ|

03185032c ನಾತಿಶಂಕ್ಯಮಿದಂ ಚಾಪಿ ವಚನಂ ತೇ ಮಮಾಭಿಭೋ||

ಹೀಗೆ ನೀನು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ವಿಭೋ!
ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಶಂಕಿಸಬೇಡ!”

03185033a ಏವಂ ಕರಿಷ್ಯ ಇತಿ ತಂ ಸ ಮತ್ಸ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ|

03185033c ಜಗ್ಮತುಶ್ಚ ಯಥಾಕಾಮಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಪರಸ್ಪರಂ||

“ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಮತ್ಸ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು.
ಪರಸ್ಪರರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ತಮಗೆನಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು.

03185034a ತತೋ ಮನುರ್ಮಹಾರಾಜ ಯಥೋಕ್ತಂ ಮತ್ಸ್ಯಕೇನ ಹ|

03185034c ಬೀಜಾನ್ಯಾದಾಯ ಸರ್ವಾಣಿ ಸಾಗರಂ ಪುಷ್ಪವೇ ತದಾ||

03185034e ನಾವಾ ತು ಶುಭಯಾ ವೀರ ಮಹೋರ್ಮಿಣಮರಿಂದಮ|

ಅರಿಂದಮ! ವೀರ! ಅನಂತರ ಮಹಾರಾಜ ಮನುವು ಮತ್ಸ್ಯವು
ಹೇಳಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಬೀಜಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ಸುಂದರ ನಾವೆಯಲ್ಲಿ
ಇಟ್ಟು ಉಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೇಲಿದನು.

03185035a ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಚ ಮನುಸ್ತಂ ಮತ್ಸ್ಯಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ||

03185035c ಸ ಚ ತಚ್ಚಿಂತಿತಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮತ್ಸ್ಯಃ ಪರಪುರಂಜಯ|

03185035e ಶೃಂಗೀ ತತ್ರಾಜಗಾಮಾಶು ತದಾ ಭರತಸತ್ತಮ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಮನುವು ಮತ್ಸ್ಯ ದ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿದನು.

ಪರಪುರಂಜಯ! ಭರತಸತ್ತಮ! ಅವನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಕೋಡನ್ನುಳ್ಳ ಮತ್ಸ್ಯ ವು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು.

03185036a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮನುಜೇಂದ್ರೇಂದ್ರ ಮನುರ್ಮತ್ಸ್ಯಂ ಜಲಾರ್ಣವೇ|

03185036c ಶೃಂಗಿಣಂ ತಂ ಯಥೋಕ್ತೇನ ರೂಪೇಣಾದ್ರಿಮಿವೋಚ್ಚಿ ತಂ||

ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೋಡನ್ನು ಹೊಂದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತದಂತಿರುವ ಅದನ್ನು ಇಂದ್ರ ಮನುವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದನು.

03185037a ವಟಾಕರಮಯಂ ಪಾಶಮಥ ಮತ್ಸ್ಯಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನಿ|

03185037c ಮನುರ್ಮನುಜಶಾರ್ದೂಲ ತಸ್ಮಿಂ ಶೃಂಗೇ ನೃವೇಶಯತ್||

ಅವನು ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ಗಂಟು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಮತ್ಸ್ಯ ದ ತಲೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಕೋಡಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಸಿದನು.

03185038a ಸಂಯತಸ್ತೇನ ಪಾಶೇನ ಮತ್ಸ್ಯಃ ಪರಪುರಂಜಯ|

03185038c ವೇಗೇನ ಮಹತಾ ನಾವಂ ಪ್ರಾಕರ್ಷ್ಯ ಲ್ಲವಣಾಂಭಸಿ||

ಪರಪುರಂಜಯ! ಗಂಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಆ ಮತ್ಸ್ಯ ವು ಆ ನಾವೆಯನ್ನು ಬಹುವೇಗದಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು.

03185039a ಸ ತತಾರ ತಯಾ ನಾವಾ ಸಮುದ್ರಂ ಮನುಜೇಶ್ವರ|

03185039c ನೃತ್ಯಮಾನಮಿವೋರ್ಮೀ ಭಿರ್ಗರ್ಜ ಮಾನಮಿವಾಂಭಸಾ||

ಮನುಜೇಶ್ವರ! ಅದು ಅಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ನೀರಿನಿಂದ

ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನಾವೆಯೊಂದಿಗೆ ದಾಟಿತು.

03185040a ಕ್ಷೋಭ್ಯಮಾಣಾ ಮಹಾವಾತ್ಯೈಃ ಸಾ ನೌಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಮಹೋದಧೌ|

03185040c ಘೂರ್ಣತೇ ಚಪಲೇವ ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತಾ ಪರಪುರಂಜಯ||

ಪರಪುರಂಜಯ ! ಮಹಾಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಆ ನಾವೆಯು
ಅಮಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಚಪಲ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಓಲಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

03185041a ನೈವ ಭೂಮಿರ್ನ ಚ ದಿಶಃ ಪ್ರದಿಶೋ ವಾ ಚಕಾಶಿರೇ|

03185041c ಸರ್ವಮಾಂಭಸಮೇವಾಸೀತ್ಪಂ ದ್ಯೌಶ್ಚ ನರಪುಂಗವ||

ನರಪುಂಗವ ! ನೋಡಲು ಒಂದು ಚೂರು ಭೂಮಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ,
ಆಕಾಶದ ಬಿಂದುವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಕಾಶ ಮತ್ತು ದಿಗಂತ ಎಲ್ಲವೂ
ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು.

03185042a ಏವಂಭೂತೇ ತದಾ ಲೋಕೇ ಸಂಕುಲೇ ಭರತರ್ಷಭ|

03185042c ಅದೃಶ್ಯಂತ ಸಪ್ತರ್ಷಯೋ ಮನುರ್ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸಹೈವ ಹ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಈ ರೀತಿ ಲೋಕವು ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದಾಗ ಕೇವಲ
ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು, ಮನು ಮತ್ತು ಮತ್ಸ್ಯರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

03185043a ಏವಂ ಬಹೂನ್ವರ್ಷಗಣಾಂಸ್ತಾಂ ನಾವಂ ಸೋಽಥ ಮತ್ಸ್ಯಕಃ|

03185043c ಚಕರ್ಷಾತಂದ್ರಿತೋ ರಾಜಂಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನಲಿಸಂಚಯೇ||

ರಾಜನ್ ! ಈ ರೀತಿ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಆ ಮತ್ಸ್ಯವು
ನಾವೆಯನ್ನು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಆ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಎಳೆಯಿತು.

03185044a ತತೋ ಹಿಮವತಃ ಶೃಂಗಂ ಯತ್ಪರಂ ಪುರುಷರ್ಷಭ|

03185044c ತತ್ರಾರ್ಷತ್ತತೋ ನಾವಂ ಸ ಮತ್ಸ್ಯಃ ಕುರುನಂದನ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಕುರುನಂದನ! ಅನಂತರ ಮತ್ಸ್ಯವು ನಾವೆಯನ್ನು
ಹಿಮಾಲಯದ ಪರಮ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಎಳೆದೊಯಿತು.

03185045a ತತೋಽಬ್ರವೀತ್ತದಾ ಮತ್ಸ್ಯಸ್ತಾನೃಷೀನ್ಪ್ರಹಸಂ ಶನೈಃ|

03185045c ಅಸ್ಮಿನ್ ಹಿಮವತಃ ಶೃಂಗೇ ನಾವಂ ಬದ್ಧೀತ ಮಾಚಿರಂ||

ಆಗ ತೆಳುವಾಗಿ ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ ಮತ್ಸ್ಯವು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿತು:
“ತಡಮಾಡದೇ ನೌಕೆಯನ್ನು ಈ ಹಿಮಾಲಯದ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ.”

03185046a ಸಾ ಬದ್ಧಾ ತತ್ರ ತೈಸ್ತೂರ್ಣಮೃಷಿಭಿರ್ಭರತರ್ಷಭ|

03185046c ನೌರ್ಮತ್ಸ್ಯಸ್ಯ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶೃಂಗೇ ಹಿಮವತಸ್ತದಾ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಮತ್ಸ್ಯನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ಬೇಗನೆ
ನೌಕೆಯನ್ನು ಹಿಮಾಲಯದ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದರು.

03185047a ತಚ್ಚ ನೌಬಂಧನಂ ನಾಮ ಶೃಂಗಂ ಹಿಮವತಃ ಪರಂ|

03185047c ಖ್ಯಾತಮದ್ಯಾಪಿ ಕೌಂತೇಯ ತದ್ವಿದ್ಧಿ ಭರತರ್ಷಭ||

ಕೌಂತೇಯ! ಭರತರ್ಷಭ! ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಹಿಮಾಲಯದ ಆ ಪರಮ
ಶೃಂಗವು ನೌಬಂಧನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಖ್ಯಾತಿಯಾಗಿದೆ.

03185048a ಅಥಾಬ್ರವೀದನಿಮಿಷಸ್ತಾನೃಷೀನ್ಸಹಿತಾಂಸ್ತದಾ|

03185048c ಅಹಂ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮತ್ಪರಂ ನಾಧಿಗಮ್ಯತೇ||

03185048e ಮತ್ಸ್ಯರೂಪೇಣ ಯೂಯಂ ಚ ಮಯಾಸ್ಮಾನ್ಮೋಕ್ಷಿತಾ ಭಯಾತ್||

ಆಗ ರೆಪ್ಪೆಬಡಿಯದ ಆ ಮತ್ಸ್ಯವು ಸೇರಿದ್ದ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿತು:
 “ನಾನು ಪ್ರಜಾಪತಿ ಬ್ರಹ್ಮ. ನನಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾದುದು ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ.
 ಮತ್ಸ್ಯರೂಪದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಭಯದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03185049a ಮನುನಾ ಚ ಪ್ರಜಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸದೇವಾಸುರಮಾನವಾಃ|

03185049c ಸ್ರಷ್ಟವ್ಯಾಃ ಸರ್ವಲೋಕಾಶ್ಚ ಯಚ್ಚೇಂಗಂ ಯಚ್ಚ ನೇಂಗತಿ||

ಈಗ ಮನುವು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ - ದೇವಾಸುರಮಾನವರನ್ನು, ಎಲ್ಲ
 ಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ಚಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಜಲಿಸದಿರುವವುಗಳನ್ನು -
 ಸೃಷ್ಟಿಸುವವನಿದ್ದಾನೆ.

03185050a ತಪಸಾ ಚಾತಿತೀವ್ರೇಣ ಪ್ರತಿಭಾಸ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03185050c ಮತ್ಸ್ಯಸಾದಾತ್ಮಜಾಸರ್ಗೇ ನ ಚ ಮೋಹಂ ಗಮಿಷ್ಯತಿ||

ಅತಿ ತೀವ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮುಂದಾಗುವುದೆಲ್ಲವೂ
ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ
ಯಾವುದೇ ತಪ್ಪು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.”

03185051a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ಮತ್ಯಃ ಕ್ಷಣೇನಾದರ್ಶನಂ ಗತಃ|

03185051c ಸ್ರಷ್ಟುಕಾಮಃ ಪ್ರಜಾಶ್ಚಾಪಿ ಮನುವೈವಸ್ವತಃ ಸ್ವಯಂ||

03185051e ಪ್ರಮೂಢೋಽಭೂತ್ಪ್ರಜಾಸರ್ಗೇ ತಪಸ್ತೇಪೇ ಮಹತ್ತತಃ||

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯವು ಕಾಣಿಸದೇ
ಹೋಯಿತು. ಮನು ವೈವಸ್ವತನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು
ಬಯಸಿದನು. ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದು ತಿಳಿಯದೇ
ಮಹತ್ತರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದನು.

03185052a ತಪಸಾ ಮಹತಾ ಯುಕ್ತಃ ಸೋಽಥ ಸ್ರಷ್ಟುಂ ಪ್ರಚಕ್ರಮೇ|

03185052c ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಜಾ ಮನುಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಯಥಾವದ್ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಆ ಮಹಾತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಮನುವು ತಾನೇ
ಸರ್ವ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ತೊಡಗಿದನು.

03185053a ಇತ್ಯೇತನ್ಮಾತ್ಮ್ಯಕಂ ನಾಮ ಪುರಾಣಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ|

03185053c ಆಖ್ಯಾನಮಿದಮಾಖ್ಯಾತಂ ಸರ್ವಪಾಪಹರಂ ಮಯಾ||

ಹೀಗೆ ನಾನು ಮತ್ಸ್ಯಕ ಎಂಬ ಪುರಾಣವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ.
ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಹರಣಗೊಳಿಸುವ ಈ ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಾನು
ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

03185054a ಯ ಇದಂ ಶೃಣುಯಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಮನೋಶ್ಚ ರಿತಮಾದಿತಃ|

03185054c ಸ ಸುಖೀ ಸರ್ವ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಃ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕಮಿಯಾನ್ನರಃ||

ಮನುವಿನ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಯಾರು ನಿತ್ಯವೂ ಕೇಳುತ್ತಾರೋ ಆ ನರರು ಸುಖಿಗಳೂ, ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧರೂ ಆಗಿ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಮತ್ಸ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಪಂಚಶೀತೃಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ನೂರಾವಂಭತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೮೬

ಯುಗಕ್ಷಯ ವರ್ಣನೆ; ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ

ಬಾಲ ಮುಕುಂದನ ದರ್ಶನ

ಯುಗಕ್ಷಯದ ಕುರಿತು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು (೧-೧೨). ಜನಾರ್ದನನೇ ಎಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಕಾರಣ (೧೩-೧೬). ಯುಗಗಳ ಪ್ರಮಾಣ (೧೮-೨೧). ಯುಗಾಂತದ ವರ್ಣನೆ (೨೨-೫೫). ಪ್ರಲಯ (೫೬-೬೬). ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಬಾಲ

ಮುಕುಂದನ ದರ್ಶನ (೭೭-೮೭). ಮುಕುಂದನ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ನೋಡಿದುದು (೮೮-೧೧೫).

ಮುಕುಂದನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದುದು (೧೧೬-೧೨೯).

03186001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03186001a ತತಃ ಸ ಪುನರೇವಾಥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಂ ಯಶಸ್ವಿನಂ|

03186001c ಪಪ್ರಚ್ಛ ವಿನಯೋಪೇತೋ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಯಶಸ್ವಿನಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ವಿನಯೋಪೇತನಾಗಿ ಪುನಃ ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

03186002a ನೈಕೇ ಯುಗಸಹಸ್ರಾಂತಾಸ್ವಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾಮುನೇ|

03186002c ನ ಚಾಪೀಹ ಸಮಃ ಕಶ್ಚಿದಾಯುಷಾ ತವ ವಿದ್ಯತೇ||

03186002e ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಂ||

“ಮಹಾಮುನೇ! ನೀನು ಸಹಸ್ರಾರು ಯುಗಗಳ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀಯೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹಾತ್ಮ ಪರಮೇಷ್ಠಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ನಿನ್ನಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಿನವನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ.

03186003a ಅನಂತರಿಕ್ಷೇ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ನೇವದಾನವವರ್ಜಿತೇ|

03186003c ತ್ವಮೇವ ಪ್ರಲಯೇ ವಿಪ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮುಪತಿಷ್ಠಸಿ||

ಆಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಈ ಲೋಕವು ದೇವದಾನವರಿಂದ

ವರ್ಜಿತವಾದಾಗ ಪ್ರಲಯದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತೀಯೆ.

03186004a ಪ್ರಲಯೇ ಚಾಪಿ ನಿರ್ವೃತ್ತೇ ಪ್ರಬುದ್ಧೇ ಚ ಪಿತಾಮಹೇ|

03186004c ತ್ವಮೇವ ಸೃಜ್ಯಮಾನಾನಿ ಭೂತಾನೀಹ ಪ್ರಪಶ್ಯಸಿ||

03186005a ಚತುರ್ವಿಧಾನಿ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಯಥಾವತ್ಪರಮೇಷ್ಟಿನಾ|

03186005c ವಾಯುಭೂತಾ ದಿಶಃ ಕೃತ್ವಾ ವಿಕ್ಷಿಪ್ಯಾಪಸ್ತುತಸ್ತುತಃ||

ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ! ಪ್ರಲಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದಾಗ, ಪಿತಾಮಹನು ಪ್ರವೃದ್ಧನಾದಾಗ, ನೀರನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸರಿಸಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ವಾಯುವನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ಪರಮೇಷ್ಟಿಯು ನಡೆಸುವ ಈ ಚತುರ್ವಿಧ ಭೂತಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ನೀನೇ ನೋಡುತ್ತೀಯೆ.

03186006a ತ್ವಯಾ ಲೋಕಗುರುಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸರ್ವ ಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ|

03186006c ಆರಾಧಿತೋ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ತತ್ಪರೇಣ ಸಮಾಧಿನಾ||

ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ! ನೀನು ಲೋಕಗುರು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸರ್ವ ಲೋಕಪಿತಾಮಹನನ್ನು ತತ್ಪರನಾಗಿ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಆರಾಧಿಸುತ್ತೀಯೆ.

03186007a ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಾಂತಕೋ ಮೃತ್ಯುರ್ಜರಾ ವಾ ದೇಹನಾಶಿನೀ|

03186007c ನ ತ್ವಾ ವಿಶತಿ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಪ್ರಸಾದಾತ್ಪರಮೇಷ್ಟಿನಃ||

ಆದುದರಿಂದ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ! ಪರಮೇಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸರ್ವರ ಅಂತಕ ಮೃತ್ಯುವಾಗಲೀ ದೇಹನಾಶಿನೀ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವಾಗಲೀ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

03186008a ಯದಾ ನೈವ ರವಿನಾಗ್ನಿನ ವಾಯುರ್ನ ಚ ಚಂದ್ರಮಾಃ|

03186008c ನೈವಾಂತರಿಕ್ಷಂ ನೈವೋರ್ವೀ ಶೇಷಂ ಭವತಿ ಕಿಂ ಚನ||

03186009a ತಸ್ಮಿನ್ನೇಕಾರ್ಣವೇ ಲೋಕೇ ನಷ್ಟೇ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮೇ|

03186009c ನಷ್ಟೇ ದೇವಾಸುರಗಣೇ ಸಮುತ್ಸನ್ನಮಹೋರಗೇ||

03186010a ಶಯಾನಮಮಿತಾತ್ಮಾನಂ ಪದ್ಮೇ ಪದ್ಮನಿಕೇತನಂ|

03186010c ತ್ವಮೇಕಃ ಸರ್ವಭೂತೇಶಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮುಪತಿಷ್ಠಸಿ||

ರವಿಯಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ವಾಯು-

ಚಂದ್ರಮರಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಅಂತರಿಕ್ಷವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಭೂಮಿಯೂ

ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಏನೂ ಉಳಿದಿರದೇ ಇದ್ದಾಗ, ಆ ಒಂದೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ

ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳು ನಷ್ಟವಾದಾಗ,

ದೇವಾಸುರಗಣಗಳು ಮಹಾ ಉರಗಗಳು ನಷ್ಟವಾದಾಗ, ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ

ಮಲಗಿರುವ ಅಮಿತಾತ್ಮ, ಪದ್ಮನಿಕೇತನ, ಸರ್ವಭೂತೇಶ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು

ನೀನೊಬ್ಬನೇ ನೋಡುತ್ತೀಯೆ.

03186011a ಏತತ್ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತಃ ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03186011c ತಸ್ಮಾದಿಚ್ಛಾಮಹೇ ಶ್ರೋತುಂ ಸರ್ವಹೇತ್ವಾತ್ಮಿಕಾಂ ಕಥಾಂ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ಹಿಂದೆ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿಯೇ

ನಡೆದಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು

ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ.

03186012a ಅನುಭೂತಂ ಹಿ ಬಹುಶಸ್ತ್ವಯೈಕೇನ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03186012c ನ ತೇಽಸ್ತೃವಿದಿತಂ ಕಿಂ ಚಿತ್ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ನಿತ್ಯದಾ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಅದನ್ನು ಬಹಳ ಬಾರಿ
ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿತ್ಯವೂ ನಡೆಯುವ
ಯಾವುದೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.”

03186013 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03186013a ಹಂತ ತೇ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನಮಸ್ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವಯಂಭುವೇ|

03186013c ಪುರುಷಾಯ ಪುರಾಣಾಯ ಶಾಶ್ವತಾಯಾವ್ಯಯಾಯ ಚ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗಲಿ ! ಆ ಸ್ವಯಂಭು, ಪುರುಷ,
ಪುರಾಣ, ಶಾಶ್ವತ ಮತ್ತು ಅವ್ಯಯನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03186014a ಯ ಏಷ ಪೃಥುದೀರ್ಘಾಕ್ಷಃ ಪೀತವಾಸಾ ಜನಾರ್ದನಃ|

03186014c ಏಷ ಕರ್ತಾ ವಿಕರ್ತಾ ಚ ಸರ್ವಭಾವನಭೂತಕೃತ್||

ಈ ಪೃಥುದೀರ್ಘಾಕ್ಷ, ಪೀತವಾಸ ಜನಾರ್ದನನೇ ಸರ್ವಭೂತಗಳ
ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು. ಕರ್ತಾ ಮತ್ತು ವಿಕರ್ತನೂ ಕೂಡ.

03186015a ಅಚಿಂತ್ಯಂ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಮಪಿ ಜೋತ್ತಮಂ|

03186015c ಅನಾದಿನಿಧನಂ ಭೂತಂ ವಿಶ್ವಮಕ್ಷಯಮವ್ಯಯಂ||

ಇವನೇ ಅಚಿಂತ್ಯ, ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯ, ಪವಿತ್ರ, ಉತ್ತಮ, ಅನಾದಿನಿಧನ,
ಅಕ್ಷಯ, ಅವ್ಯಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ.

03186016a ಏಷ ಕರ್ತಾ ನ ಕ್ರಿಯತೇ ಕಾರಣಂ ಚಾಪಿ ಪೌರುಷೇ|

03186016c ಯೋ ಹ್ಯೇನಂ ಪುರುಷಂ ವೇತ್ತಿ ದೇವಾ ಅಪಿ ನ ತಂ ವಿದುಃ||

ಈ ಮಾಡುವವನು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಕಾರಣ.
ಈ ಪುರುಷನನ್ನು ಯಾರು ಅರಿತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ
ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

03186017a ಸರ್ವಮಾಶ್ಚ ಯಮೇವೈತನ್ನಿವ್ಯೃತ್ತಂ ರಾಜಸತ್ತಮ|

03186017c ಆದಿತೋ ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರೈ ಕೃತ್ಸುಸ್ಯ ಜಗತಃ ಕ್ಷಯೇ||

03186018a ಚತ್ವಾರ್ಯಾಹುಃ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ವರ್ಷಾಣಾಂ ತತ್ಕೃತಂ ಯುಗಂ|

03186018c ತಸ್ಯ ತಾವಚ್ಚ ತೀ ಸಂಧ್ಯಾ ಸಂಧ್ಯಾಂಶಶ್ಚ ತತಃ ಪರಂ||

ರಾಜಸತ್ತಮ ! ಈ ಎಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳೂ ಅವನಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವವು.
ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರೈ ! ಆದಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತು ನಾಶವಾಗಲು,
ನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕೃತಯುಗವು ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದೂ, ಅದರ
ಮೊದಲು ಮತ್ತು ನಂತರ ನಾಲ್ಕುನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಸಂಧ್ಯೆ
ಇದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03186019a ತ್ರೀಣಿ ವರ್ಷ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ತ್ರೇತಾಯುಗಮಿಹೋಚ್ಛತೇ|

03186019c ತಸ್ಯ ತಾವಚ್ಚ ತೀ ಸಂಧ್ಯಾ ಸಂಧ್ಯಾಂಶಶ್ಚ ತತಃ ಪರಂ||

ತ್ರೇತಾಯುಗವು ಮೂರುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳದ್ದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರ
ಮೊದಲು ಮತ್ತು ನಂತರ ಮೂರುನೂರಿನ ಸಂಧ್ಯೆಗಳಿವೆ.

03186020a ತಥಾ ವರ್ಷ ಸಹಸ್ರೇ ದ್ವೇ ದ್ವಾಪರಂ ಪರಿಮಾಣತಃ|

03186020c ತಸ್ಯಾಪಿ ದ್ವಿಶತೀ ಸಂಧ್ಯಾ ಸಂಧ್ಯಾಂಶಶ್ಚ ತತಃ ಪರಂ||

ಹಾಗೆಯೇ ದ್ವಾಪರದ ಪರಿಮಾಣವು ಎರಡು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳು.
ಅದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಪ್ರತಿ ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲಿನ ಸಂಧ್ಯೆ ಮತ್ತು
ನಂತರದ ಸಂಧ್ಯೆಗಳಿವೆ.

03186021a ಸಹಸ್ರಮೇಕಂ ವರ್ಷಾಣಾಂ ತತಃ ಕಲಿಯುಗಂ ಸ್ಮೃತಂ|

03186021c ತಸ್ಯ ವರ್ಷಶತಂ ಸಂಧ್ಯಾ ಸಂಧ್ಯಾಂಶಶ್ಚ ತತಃ ಪರಂ||

03186021e ಸಂಧ್ಯಾಸಂಧ್ಯಾಂಶಯೋಸ್ತುಲ್ಯಂ ಪ್ರಮಾಣಮುಪಧಾರಯ||

ಅನಂತರ ಕಲಿಯುಗವು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳದ್ದೆಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಪ್ರತಿ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲಿನ ಸಂಧ್ಯೆ ಮತ್ತು
ನಂತರದ ಸಂಧ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಸಂಧ್ಯೆ ಅಸಂಧ್ಯೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣವು
ಸಮನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸು.

03186022a ಕ್ಷೀಣೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಚೈವ ಪ್ರವರ್ತತಿ ಕೃತಂ ಯುಗಂ|

03186022c ಏಷಾ ದ್ವಾದಶಸಾಹಸ್ರೀ ಯುಗಾಖ್ಯಾ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ||

ಕಲಿಯುಗವು ಮುಗಿದಾಗ ಕೃತಯುಗವು ಪುನಃ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ
ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03186023a ಏತತ್ಸಹಸ್ರಪರ್ಯಂತಮಹೋ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಮುದಾಹೃತಂ|

03186023c ವಿಶ್ವಂ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಭವನೇ ಸರ್ವಶಃ ಪರಿವರ್ತತೇ||

03186023e ಲೋಕಾನಾಂ ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರಾ ಪ್ರಲಯಂ ತಂ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ||

ಅಂಥಹ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಯುಗಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಂದು ದಿನವೆಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರಾ! ಲೋಕಗಳು ಪ್ರಲಯವಾದಾಗ

ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮಭವನದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.

03186024a ಅಲ್ಪಾವಶಿಷ್ಟೇ ತು ತದಾ ಯುಗಾಂತೇ ಭರತರ್ಷಭ|

03186024c ಸಹಸ್ರಾಂತೇ ನರಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಯಶೋಽನ್ಯತವಾದಿನಃ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯವಿರುವಾಗ, ಕೊನೆಯ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03186025a ಯಜ್ಞಪ್ರತಿನಿಧಿಃ ಪಾರ್ಥ ದಾನಪ್ರತಿನಿಧಿಸ್ತಥಾ|

03186025c ವ್ರತಪ್ರತಿನಿಧಿಶ್ಚೈವ ತಸ್ಮಿನ್ನಾಠೇ ಪ್ರವರ್ತತೇ||

ಪಾರ್ಥ ! ಆ ಕಾಲವು ಬಂದಾಗ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ದಾನಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ವ್ರತಗಳನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03186026a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಶೂದ್ರಕರ್ಮಾಣಸ್ತಥಾ ಶೂದ್ರಾ ಧನಾರ್ಜಕಾಃ|

03186026c ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇಣ ವಾಪ್ಯತ್ರ ವರ್ತಯಂತಿ ಗತೇ ಯುಗೇ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶೂದ್ರರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶೂದ್ರರು ಧನಾರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03186027a ನಿವೃತ್ತಯಜ್ಞಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾಃ ಪಿಂಡೋದಕವಿವರ್ಜಿತಾಃ|

03186027c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸರ್ವ ಭಕ್ಷಾಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಯುಗೇ||

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಜ್ಞ-ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು,
ಪಿಂಡೋದಕಗಳನ್ನು ತೊರೆದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿನ್ನುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03186028a ಅಜಪಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತಾತ ಶೂದ್ರಾ ಜಪಪರಾಯಣಾಃ|

03186028c ವಿಪರೀತೇ ತದಾ ಲೋಕೇ ಪೂರ್ವರೂಪಂ ಕ್ಷಯಸ್ಯ ತತ್||

ಮಗೂ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಜಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಶೂದ್ರರು
ಜಪಪರಾಯಣರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ವಿಪರೀತವಾದಾಗ ಅದು
ಲೋಕ ಕ್ಷಯವನ್ನು ಮುನ್ನೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

03186029a ಬಹವೋ ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಜಾನಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಮನುಜಾಧಿಪ|

03186029c ಮಿಥ್ಯಾನುಶಾಸಿನಃ ಪಾಪಾ ಮೃಷಾವಾದಪರಾಯಣಾಃ||

ಮನುಜಾಧಿಪ! ಪಾಪ ಮತ್ತು ಸುಳ್ಳುವಾದಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ
ಬಹುಮಂದಿ ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಜರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುಳ್ಳಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ
ಆಳುತ್ತಾರೆ.

03186030a ಆಂಧ್ರಾಃ ಶಕಾಃ ಪುಲಿಂದಾಶ್ಚ ಯವನಾಶ್ಚ ನರಾಧಿಪಾಃ|

03186030c ಕಾಂಬೋಜಾ ಔರ್ಣಿಕಾಃ ಶೂದ್ರಾಸ್ತಥಾಭೀರಾ ನರೋತ್ತಮ||

ನರಾಧಿಪ! ಆಗ ಅಂಧ್ರರು, ಶಕರು, ಪುಲಿಂದರು, ಯವನರು,
ಕಾಂಬೋಜರು, ಔರ್ಣಿಕರು ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರು ಆಳುತ್ತಾರೆ.

03186031a ನ ತದಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕಶ್ಚಿತ್ಸ್ಯ ಧರ್ಮಮುಪಜೀವತಿ|

03186031c ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಅಪಿ ವೈಶ್ಯಾಶ್ಚ ವಿಕರ್ಮಸ್ಥಾ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ಆಗ ಯಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದ
ಉಪಜೀವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ವೈಶ್ಯರೂ ಕೂಡ ತಪ್ಪು
ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

03186032a ಅಲ್ಪಾಯುಷಃ ಸ್ವಲ್ಪಬಲಾ ಅಲ್ಪತೇಜಃಪರಾಕ್ರಮಾಃ|

03186032c ಅಲ್ಪದೇಹಾಲ್ಪಸಾರಾಶ್ಚ ತಥಾ ಸತ್ಯಾಲ್ಪಭಾಷಿಣಃ||

ಜನರು ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಬಲವುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
ಅಲ್ಪತೇಜಸ್ವಿಗಳೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಪ ದೇಹಿಗಳೂ,
ಅಲ್ಪಸಾರರೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಪ ಸತ್ಯಭಾಷಿಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03186033a ಬಹುಶೂನ್ಯಾ ಜನಪದಾ ಮೃಗವ್ಯಾಲಾವೃತಾ ದಿಶಃ|

03186033c ಯುಗಾಂತೇ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತೇ ವೃಥಾ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ||

03186033e ಭೋವಾದಿನಸ್ತಥಾ ಶೂದ್ರಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚಾರ್ಯವಾದಿನಃ||

ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರಬಂದಂತೆ ಜನಪದಗಳು ಬಹಳಷ್ಟಾಗಿ
ಶೂನ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರದೇಶವು ಮೃಗವ್ಯಾಲಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗುತ್ತದೆ,
ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಸುಳ್ಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶೂದ್ರರು ಭೋ! ಎಂದು
ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆರ್ಯ! ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03186034a ಯುಗಾಂತೇ ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರ ಭವಂತಿ ಬಹುಜಂತವಃ|

03186034c ನ ತಥಾ ಘ್ರಾಣಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ಸರ್ವಗಂಧಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

03186034e ರಸಾಶ್ಚ ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರ ನ ತಥಾ ಸ್ವಾದುಯೋಗಿನಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಮನುಷ್ಯವ್ಯಾಘ್ರ! ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು
ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲ ಸುಗಂಧಗಳೂ ದುರ್ಗಂಧಗಳಂತೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
ಮತ್ತು ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರ! ರಸಗಳು ಸ್ವಾದಿಸಲು ಬೇಡವಾಗುತ್ತವೆ.

03186035a ಬಹುಪ್ರಜಾ ಹ್ರಸ್ವದೇಹಾಃ ಶೀಲಾಚಾರವಿವರ್ಜಿತಾಃ|

03186035c ಮುಖೇಭಗಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ರಾಜನ್ಯವಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ರಾಜನ್! ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಹಡೆಯುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಣ್ಣದೇಹದವರು, ಶೀಲಾಚಾರ
ವರ್ಜಿತರೂ, ಬಾಯಿಸಂಭೋಗ ಮಾಡುವವರೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ.

03186036a ಅಟ್ಟಶೂಲಾ ಜನಪದಾಃ ಶಿವಶೂಲಾಶ್ಚ ತುಷ್ಟಧಾಃ|

03186036c ಕೇಶಶೂಲಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ರಾಜನ್ಯವಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ರಾಜನ್! ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಜನಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಹಡಿಗಳ
ಕಟ್ಟಡಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಚೌರಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತೋಳಗಳು ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು
ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೂದಲುಗಳುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03186037a ಅಲ್ಪಕ್ಷೀರಾಸ್ತಥಾ ಗಾವೋ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಜನಾಧಿಪ|

03186037c ಅಲ್ಪಪುಷ್ಟಫಲಾಶ್ಚಾಪಿ ಪಾದಪಾ ಬಹುವಾಯಸಾಃ||

ಜನಾಧಿಪ! ಗೋವುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಹಾಲು
ಕೊಡುವಂಥವುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಮರಗಳು ಕಾಗೆಗಳಿಂದ
ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಪುಷ್ಟ-ಫಲಗಳನ್ನು
ನೀಡುವಂಥವುಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

03186038a ಬ್ರಹ್ಮವಧ್ಯಾವಲಿಪ್ತಾನಾಂ ತಥಾ ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸಿನಾಂ|

03186038c ನೃಪಾಣಾಂ ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಂತಿ ವೈ ದ್ವಿಜಾಃ||

ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ! ಬ್ರಹ್ಮವಧೆಯನ್ನು ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ, ಸುಳ್ಳು ಹೊಗಳಿಕೆಯ ನೃಪರಿಂದ ದ್ವಿಜರು ಸ್ವೀಕರಿಸುವರು.

03186039a ಲೋಭಮೋಹಪರಿತಾಶ್ಚ ಮಿಥ್ಯಾಧರ್ಮಧ್ವಜಾವೃತಾಃ|

03186039c ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ಚಂಚೂರ್ಯಂತೇ ದ್ವಿಜೈರ್ದಿಶಃ||

ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ! ಲೋಭಮೋಹಗಳನ್ನು ಹೊದೆದುಕೊಂಡು, ಮಿಥ್ಯ ಧರ್ಮದ ಧ್ವಜವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ದ್ವಿಜರು ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾರೆ.

03186040a ಕರಭಾರಭಯಾತ್ಪುಂಸೋ ಗೃಹಸ್ಥಾಃ ಪರಿಮೋಷಕಾಃ|

03186040c ಮುನಿಚ್ಛದ್ಮಾಕೃತಿಚ್ಛನ್ನಾ ವಾಣಿಜ್ಯಮುಪಜೀವತೇ||

ತೆರಿಗೆಯ ಭಾರದ ಭಯದಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥ ಪುರುಷರು ಕಳ್ಳರಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮುನಿಗಳ ವೇಷಧರಿಸಿ ವಾಣಿಜ್ಯದಿಂದ ಉಪಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03186041a ಮಿಥ್ಯಾ ಚ ನಖರೋಮಾಣಿ ಧಾರಯಂತಿ ನರಾಸ್ತದಾ|

03186041c ಅರ್ಥಲೋಭಾನ್ನರವ್ಯಾಘ್ರ ವೃಥಾ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ ! ಜನರು ಸುಳ್ಳಿನ ಕೂದಲು ಮತ್ತು ಉಗುರುಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಹಣದ ಆಸೆಯಿಂದ ಸುಳ್ಳಾಗಿರುವರು.

03186042a ಆಶ್ರಮೇಷು ವೃಥಾಚಾರಾಃ ಪಾನಪಾ ಗುರುತಲ್ಪಗಾಃ|

03186042c ಐಹಲೌಕಿಕಮೀಹಂತೇ ಮಾಂಸಶೋಣಿತವರ್ಧನಂ||

ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮದ್ಯವನ್ನು
ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲೋಕದ
ಮಾಂಸ ರಕ್ತವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ಸುಖವನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03186043a ಬಹುಪಾಷಂಡಸಂಕೀರ್ಣಾಃ ಪರಾನ್ನಗುಣವಾದಿನಃ|

03186043c ಆಶ್ರಮಾ ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರ ನ ಭವಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರ! ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳಮಂದಿ ಮೋಸಗಾರರಿರುವಲ್ಲಿ
ಉತ್ತಮ ಊಟಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಶ್ರಮಗಳೇ
ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

03186044a ಯಥರ್ತು ವರ್ಷೀ ಭಗವಾನ್ನ ತಥಾ ಪಾಕಶಾಸನಃ|

03186044c ನ ತದಾ ಸರ್ವಬೀಜಾನಿ ಸಮ್ಯಗ್ರೋಹಂತಿ ಭಾರತ||

03186044e ಅಧರ್ಮಫಲಮತ್ಯರ್ಥಂ ತದಾ ಭವತಿ ಚಾನಘ||

ಭಾರತ! ಭಗವಾನ್ ಪಾಕಶಾಸನನು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಳೆಯನ್ನು
ಸುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಬಿತ್ತಿದ ಎಲ್ಲ ಬೀಜಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ
ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಘ! ಮತ್ತು ಅಧರ್ಮದ ಫಲವು
ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

03186045a ತಥಾ ಚ ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ಯೋ ಭವೇದ್ಧರ್ಮಸಂಯುತಃ|

03186045c ಅಲ್ಪಾಯುಃ ಸ ಹಿ ಮಂತವ್ಯೋ ನ ಹಿ ಧರ್ಮೋಽಸ್ತಿ ಕಶ್ಚನ||

ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ! ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮತರು ಅಲ್ಪಾಯುಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ.
ಯಾಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಧರ್ಮವೆನ್ನುವುದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

03186046a ಭೂಯಿಷ್ಠಂ ಕೂಟಮಾನೈಶ್ಚ ಪಣ್ಯಂ ವಿಕ್ರೀಣತೇ ಜನಾಃ|

03186046c ವಣಿಜಶ್ಚ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಬಹುಮಾಯಾ ಭವಂತ್ಯುತ||

ಜನರು ತಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುಳ್ಳು ಅಳತೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ನರವ್ಯಾಘ್ರ ! ವರ್ತಕರು ಬಹಳಷ್ಟು
ಮೋಸವುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03186047a ಧರ್ಮಿಷ್ಠಾಃ ಪರಿಹೀಯಂತೇ ಪಾಪೀಯಾನ್ವರ್ಧತೇ ಜನಃ|

03186047c ಧರ್ಮಸ್ಯ ಬಲಹಾನಿಃ ಸ್ಯಾದಧರ್ಮಶ್ಚ ಬಲೀ ತಥಾ||

ಧರ್ಮಿಷ್ಠರು ನಷ್ಟ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಪಾಪಿ ಜನರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮದ ಬಲವು ಕುಂದುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಧರ್ಮವು
ಬಲಶಾಲಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

03186048a ಅಲ್ಪಾಯುಷೋ ದರಿದ್ರಾಶ್ಚ ಧರ್ಮಿಷ್ಠಾ ಮಾನವಾಸ್ತದಾ|

03186048c ದೀರ್ಘಾಯುಷಃ ಸಮೃದ್ಧಾಶ್ಚ ವಿಧರ್ಮಾಣೋ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಿಷ್ಠ ಮಾನವರು ಅಲ್ಪಾಯುಷರೂ ದರಿದ್ರರೂ
ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಧರ್ಮಿಗಳು ದೀರ್ಘಾಯುಷಿಗಳೂ ಶ್ರೀಮಂತರೂ
ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03186049a ಅಧರ್ಮಿಷ್ಠೈರುಪಾಯೈಶ್ಚ ಪ್ರಜಾ ವ್ಯವಹರಂತ್ಯುತ|

03186049c ಸಂಚಯೇನಾಪಿ ಚಾಲ್ಪೇನ ಭವಂತ್ಯಾಥ್ಯಾ ಮದಾನ್ವಿತಾಃ||

ಪ್ರಜೆಗಳು ಅಧರ್ಮ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಪ ಸಂಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೂ ಮದಾನ್ವಿತರಾಗಿ ಧನವಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03186050a ಧನಂ ವಿಶ್ವಾಸತೋ ನ್ಯಸ್ತಂ ಮಿಥೋ ಭೂಯಿಷ್ಯತೋ ನರಾಃ|

03186050c ಹರ್ತುಂ ವ್ಯವಸಿತಾ ರಾಜನ್ಮಾಯಾಚಾರಸಮನ್ವಿತಾಃ||

ರಾಜನ್! ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಇಟ್ಟಿರುವ ಧನವನ್ನು ನರರು ಮೋಸದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲು ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03186051a ಪುರುಷಾದಾನಿ ಸತ್ತ್ವಾನಿ ಪಕ್ಷಿಣೋಽಥ ಮೃಗಾಸ್ತಥಾ|

03186051c ನಗರಾಣಾಂ ವಿಹಾರೇಷು ಚೈತ್ಯೇಷ್ವಪಿ ಚ ಶೇರತೇ||

ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಮೃಗಗಳು ನಗರಗಳ ಉದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಚೈತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

03186052a ಸಪ್ತವರ್ಷಾಷ್ಟವರ್ಷಾಶ್ಚ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಗರ್ಭಧರಾ ನೃಪ|

03186052c ದಶದ್ವಾದಶವರ್ಷಾಣಾಂ ಪುಂಸಾಂ ಪುತ್ರಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ||

ನೃಪ! ಸ್ತ್ರೀಯರು ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗರ್ಭಧರಿಸಬಲ್ಲವರಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹತ್ತು-ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಡಸರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03186053a ಭವಂತಿ ಷೋಡಶೇ ವರ್ಷೇ ನರಾಃ ಪಲಿತಿನಸ್ತಥಾ|

03186053c ಆಯುಃಕ್ಷಯೋ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ||

ಅವರ ಹದಿನಾರನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ನರರು ಹಣ್ಣಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು
ಬೇಗನೇ ಆ ಮನುಷ್ಯರ ಆಯಸ್ಸು ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ.

03186054a ಕ್ಷೀಣೇ ಯುಗೇ ಮಹಾರಾಜ ತರುಣಾ ವೃದ್ಧಶೀಲಿನಃ|

03186054c ತರುಣಾನಾಂ ಚ ಯಚ್ಚೇಲಂ ತದ್ವೃದ್ಧೇಷು ಪ್ರಜಾಯತೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಯುಗವು ಕ್ಷೀಣವಾಗುವಾಗ ತರುಣರು ವೃದ್ಧರಂತೆ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರು ತರುಣರ ನಡತೆಯನ್ನು
ತಮ್ಮ ದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03186055a ವಿಪರೀತಾಸ್ತದಾ ನಾರ್ಯೋ ವಂಚಯಿತ್ವಾ ರಹಃ ಪತೀನ್|

03186055c ವ್ಯಚ್ಚರಂತ್ಯಪಿ ದುಹ್ಮೀಲಾ ದಾಸ್ಯೈಃ ಪಶುಭಿರೇವ ಚ||

ನಾರಿಯರು ವಿಪರೀತರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ
ಸೇವಕರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಶುಗಳೊಂದಿಗೂ ಸಂಭೋಗಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03186056a ತಸ್ಮಿನ್ಯುಗಸಹಸ್ರಾಂತೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಚಾಯುಷಃ ಕ್ಷಯೇ|

03186056c ಅನಾವೃಷ್ಟಿರ್ಮಹಾರಾಜ ಜಾಯತೇ ಬಹುವಾರ್ಷಿಕೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ಸಹಸ್ರಯುಗಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ಆಯಸ್ಸಿನ ಕ್ಷಯವು
ಬಂದೊದಗಿದಾಗ ಬಹಳ ವರ್ಷದ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

03186057a ತತಸ್ತಾನ್ಯಲ್ಪಸಾರಾಣಿ ಸತ್ತ್ವಾನಿ ಕ್ಷುಧಿತಾನಿ ಚ|

03186057c ಪ್ರಲಯಂ ಯಾಂತಿ ಭೂಯಿಷ್ಠಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ ! ಆಗ ಸತ್ವಗಳು ಕಳೆದು ಅಲ್ಪಸಾರವಿರುವ ಭೂಮಿಯ

ಮೇಲಿರುವವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಲಯವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

03186058a ತತೋ ದಿನಕರೈರ್ದೀಪ್ತೈಃ ಸಪ್ತಭಿರ್ಮನುಜಾಧಿಪ|

03186058c ಪೀಯತೇ ಸಲಿಲಂ ಸರ್ವಂ ಸಮುದ್ರೇಷು ಸರಿತ್ಸು ಚ||

ಮನುಜಾಧಿಪ! ಆಗ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಏಳು ದಿನಕರರು ಸಮುದ್ರ-
ನದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ನೀರನ್ನೂ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

03186059a ಯಚ್ಚ ಕಾಷ್ಠಂ ತೃಣಂ ಚಾಪಿ ಶುಷ್ಕಂ ಚಾದ್ರ್ವಂ ಚ ಭಾರತ|

03186059c ಸರ್ವಂ ತದ್ಭಸ್ಮಸಾದ್ಭೂತಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭಾರತ! ಭರತರ್ಷಭ! ಕಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಿರಲಿ ಹುಲ್ಲಾಗಿರಲಿ, ಒಣಗಿರಲಿ
ಅಥವಾ ಒದ್ದೆಯಾಗಿರಲಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಭಸ್ಮವಾಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

03186060a ತತಃ ಸಂವರ್ತಕೋ ವಹ್ನಿರ್ವಾಯುನಾ ಸಹ ಭಾರತ|

03186060c ಲೋಕಮಾವಿಶತೇ ಪೂರ್ವಮಾದಿತ್ಯೈರುಪಶೋಷಿತಂ||

ಭಾರತ! ಆಗ ಮೊದಲೇ ಆದಿತ್ಯರಿಂದ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಲೋಕವನ್ನು
ಸಂವರ್ತಕ ವಹ್ನಿಯು ವಾಯುವಿನೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

03186061a ತತಃ ಸ ಪೃಥಿವೀಂ ಭಿತ್ತ್ವಾ ಸಮಾವಿಶ್ಯ ರಸಾತಲಂ|

03186061c ದೇವದಾನವಯಕ್ಷಾಣಾಂ ಭಯಂ ಜನಯತೇ ಮಹತ್||

ಆಗ ಅಗ್ನಿಯು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಡೆದು ರಸಾತಲವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ದೇವ,
ದಾನವ, ಯಕ್ಷರಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಭಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

03186062a ನಿರ್ದಹನ್ನಾಗಲೋಕಂ ಚ ಯಚ್ಚ ಕಿಂ ಚಿತ್ ಕ್ಷಿತಾವಿಹ|

03186062c ಅಧಸ್ತಾತ್ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ಸರ್ವಂ ನಾಶಯತೇ ಕ್ಷಣಾತ್||

ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ! ಅದು ನಾಗಲೋಕವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ
ಮೇಲಿರುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಟ್ಟು, ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅದರ ಕೆಳಗಿರುವ
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

03186063a ತತೋ ಯೋಜನವಿಂಶಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾನಿ ಚ|

03186063c ನಿರ್ದಹತ್ಯಶಿವೋ ವಾಯುಃ ಸ ಚ ಸಂವರ್ತಕೋಽನಲಃ||

ಆಗ ಸಂವರ್ತಕ ಅನಲನು ಅಮಂಗಳ ವಾಯುವಿನೊಂದಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು
ಸಹಸ್ರ ನೂರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

03186064a ಸದೇವಾಸುರಗಂಧರ್ವಂ ಸಯಕ್ಷೋರಗರಾಕ್ಷಸಂ|

03186064c ತತೋ ದಹತಿ ದೀಪ್ತಃ ಸ ಸರ್ವಮೇವ ಜಗದ್ವಿಭುಃ||

ಆ ಜಗದ್ವಿಭುವು ಉರಿದು ದೇವಾಸುರಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಯಕ್ಷ, ಉರಗ
ರಾಕ್ಷಸರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಡುತ್ತಾನೆ.

03186065a ತತೋ ಗಜಕುಲಪ್ರಖ್ಯಾಸ್ತಡ್ವಿನ್ಮಾಲಾವಿಭೂಷಿತಾಃ|

03186065c ಉತ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ಮಹಾಮೇಘಾ ನಭಸ್ಯದ್ಭುತದರ್ಶನಾಃ||

ಆಗ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡುಗಳಂತಿರುವ ಮಿಂಚಿನ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ
ಅಲಂಕೃತವಾದ ಅಧ್ಭುತವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಮಹಾಮೇಘಗಳು
ಮೇಲೇರುತ್ತವೆ.

03186066a ಕೇ ಚಿನ್ನೀಲೋತ್ಪಲಶ್ಯಾಮಾಃ ಕೇ ಚಿತ್ಕುಮುದಸನ್ನಿಭಾಃ|

03186066c ಕೇ ಚಿತ್ಕಿಂಜಲ್ಕಸಂಕಾಶಾಃ ಕೇ ಚಿತ್ಪೀತಾಃ ಪಯೋಧರಾಃ||

03186067a ಕೇ ಚಿದ್ಧಾರಿದ್ರಸಂಕಾಶಾಃ ಕಾಕಾಂಡಕನಿಭಾಸ್ತಥಾ|

03186067c ಕೇ ಚಿತ್ಕಮಲಪತ್ರಾಭಾಃ ಕೇ ಚಿದ್ಧಿಂಗುಲಕಪ್ರಭಾಃ||

03186068a ಕೇ ಚಿತ್ಪುರವರಾಕಾರಾಃ ಕೇ ಚಿದ್ಗಜಕುಲೋಪಮಾಃ|

03186068c ಕೇ ಚಿದಂಜನಸಂಕಾಶಾಃ ಕೇ ಚಿನ್ಮಕರಸಂಸ್ಥಿತಾಃ||

ಕೆಲವು ನೀಲಿ ಕಮಲಗಳಂತೆ ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಕುಮುದಗಳಂತೆ ಬಿಳಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಕಿಂಜಲ್ಕಗಳಂತಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಅರಿಶಿಣ ಬಣ್ಣದ ಮೋಡಗಳು. ಕೆಲವು ಆರಿದ್ರದಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಜೇನುಹುಳುಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಕೆಲವು ಕಮಲದ ಎಸಳುಗಳಂತಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಕುಂಕುಮದ ಬಣ್ಣದವುಗಳು. ಕೆಲವು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡಿನಂತೆ. ಕೆಲವು ಕಾಡಿಗೆಯಷ್ಟು ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಮೊಸಳೆಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ.

03186068e ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲಾಪಿನದ್ಧಾಂಗಾಃ ಸಮುತ್ಪಿಷ್ಠಂತಿ ವೈ ಘನಾಃ||

03186069a ಘೋರರೂಪಾ ಮಹಾರಾಜ ಘೋರಸ್ವನನಿನಾದಿತಾಃ|

ಮಹಾರಾಜ ! ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆ ಘನ ಘೋರರೂಪೀ ಮೋಡಗಳು, ಘೋರವಾಗಿ ಗುಡುಗನ್ನು ಮೊಳಗುತ್ತಾ ಮೇಲೇರುತ್ತವೆ.

03186069c ತತೋ ಜಲಧರಾಃ ಸರ್ವೇ ವ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ ನಭಸ್ತಲಂ||

03186070a ತೈರಿಯಂ ಪೃಥಿವೀ ಸರ್ವಾ ಸಪರ್ವತವನಾಕರಾ|

03186070c ಆಪೂರ್ಯತೇ ಮಹಾರಾಜ ಸಲಿಲೌಘಪರಿಪ್ಲುತಾ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಮೋಡಗಳು ನಭಸ್ಥಲವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತವೆ.
ಪರ್ವತ-ವನ-ಗಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಂಬಿ ನೀರಿನ
ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತವೆ.

03186071a ತತಸ್ತೇ ಜಲದಾ ಘೋರಾ ರಾವಿಣಃ ಪುರುಷರ್ಷಭ|

03186071c ಸರ್ವತಃ ಪ್ಲಾವಯಂತ್ಯಾಶು ಚೋದಿತಾಃ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಾ||

ಪರಮೇಷ್ಠಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಆ ಘೋರವಾಗಿ ಗುಡುಗುವ ಮೋಡಗಳು
ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಪ್ರವಾಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ.

03186072a ವರ್ಷಮಾಣಾ ಮಹತ್ತೋಯಂ ಪೂರಯಂತೋ ವಸುಂಧರಾಂ|

03186072c ಸುಘೋರಮಶಿವಂ ರೌದ್ರಂ ನಾಶಯಂತಿ ಚ ಪಾವಕಂ||

ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಮಹಾನೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ,
ಅತಿಘೋರವಾದ ಅಮಂಗಳ ರೌದ್ರ ಪಾವಕನನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

03186073a ತತೋ ದ್ವಾದಶ ವರ್ಷಾಣಿ ಪಯೋದಾಸ್ತ ಉಪಪ್ಲವೇ|

03186073c ಧಾರಾಭಿಃ ಪೂರಯಂತೋ ವೈ ಚೋದ್ಯಮಾನಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

ಆಗ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮೋಡಗಳು ಮೇಲೆದ್ದು ಆ
ಮಹಾತ್ಮನ ಪ್ರಚೋದನೆಗೊಳಲ್ಪಟ್ಟು ಮಳೆಸುರಿಸಿ
ಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ.

03186074a ತತಃ ಸಮುದ್ರಃ ಸ್ವಾಂ ವೇಲಾಮತಿಕ್ರಾಮತಿ ಭಾರತ|

03186074c ಪರ್ವತಾಶ್ಚ ವಿಶೀರ್ಯಂತೇ ಮಹೀ ಚಾಪಿ ವಿಶೀರ್ಯತೇ||

ಆಗ ಭಾರತ ! ಸಮುದ್ರವು ಉಬ್ಬರದ ಗತಿಯನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ.
ಪರ್ವತಗಳು ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಕೂಡ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ.

03186075a ಸರ್ವತಃ ಸಹಸಾ ಭ್ರಾಂತಾಸ್ತೇ ಪಯೋದಾ ನಭಸ್ತಲಂ |

03186075c ಸಂವೇಷ್ಟಯಿತ್ವಾ ನಶ್ಯಂತಿ ವಾಯುವೇಗಪರಾಹತಾಃ ||

ಆಗ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದ ಭಿರುಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು
ವಾಯುವೇಗಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಮೋಡಗಳು ಚದುರಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

03186076a ತತಸ್ತಂ ಮಾರುತಂ ಘೋರಂ ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಮನುಜಾಧಿಪ |

03186076c ಆದಿಪದ್ಮಾ ಲಯೋ ದೇವಃ ಪೀತ್ವಾ ಸ್ವಪಿತಿ ಭಾರತ ||

ಮನುಜಾಧಿಪ ! ಭಾರತ ! ಆಗ ಆ ಘೋರ ವಾಯುವನ್ನು ಸ್ವಯಂಭು
ದೇವನು ಕುಡಿದು ಆದಿಪದ್ಮಾ ಲಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

03186077a ತಸ್ಮಿನ್ನೇಕಾರ್ಣವೇ ಘೋರೇ ನಷ್ಟೇ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮೇ |

03186077c ನಷ್ಟೇ ದೇವಾಸುರಗಣೇ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸವರ್ಜಿತೇ ||

03186078a ನಿರ್ಮನುಷ್ಯೇ ಮಹೀಪಾಲ ನಿಃಶ್ವಾಪದಮಹೀರುಹೇ |

03186078c ಅನಂತರಿಕ್ಷೇ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ ಭ್ರಮಾಮ್ಯೇಕೋಽಹಮಾದೃತಃ ||

ಮಹೀಪಾಲ ! ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ, ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ
ಹೋಗಿರುವ, ದೇವಾಸುರ ಗಣಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ,
ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ವರ್ಜಿತವಾಗಿದ್ದ, ಮನುಷ್ಯರಿಲ್ಲದ, ಪ್ರಾಣಿ-
ವೃಕ್ಷಗಳಿಲ್ಲದ, ಅಂತರಿಕ್ಷವೇ ಇಲ್ಲದ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾನು
ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

03186079a ಏಕಾರ್ಣವೇ ಜಲೇ ಘೋರೇ ವಿಚರನ್ವಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮ|

03186079c ಅಪಶ್ಯನ್ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ವೈಕ್ಷವ್ಯಮಗಮಂ ಪರಂ||

ಪಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮ! ಈ ನಿರ್ಜನವಾದ ಘೋರ ಜಲರಾಶಿಯಮೇಲೆ
ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಇದ್ದಿದ್ದ ಏನನ್ನೂ ಕಾಣದೇ ಅತೀವ ಭಯವು
ನನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿತು.

03186080a ತತಃ ಸುದೀರ್ಘಂ ಗತ್ವಾ ತು ಪ್ಲವಮಾನೋ ನರಾಧಿಪ|

03186080c ಶ್ರಾಂತಃ ಕ್ಷ ಚಿನ್ನ ಶರಣಂ ಲಭಾಮ್ಯಹಮತಂದ್ರಿತಃ||

ನರಾಧಿಪ! ಈಸುತ್ತ ಬಹುದೂರ ಹೋದರೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿ
ಪಡೆಯುವ ಆಶ್ರಯವು ದೊರೆಯದೇ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆನು.

03186081a ತತಃ ಕದಾ ಚಿತ್ಪಶ್ಯಾಮಿ ತಸ್ಮಿನ್ನಲಿಲಸಂಪ್ಲವೇ|

03186081c ನ್ಯಗ್ರೋಧಂ ಸುಮಹಾಂತಂ ವೈ ವಿಶಾಲಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಆಗ ಒಮ್ಮೆ ಆ ನೀರಿನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು
ವಿಶಾಲವಾದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ನ್ಯಗ್ರೋಧ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ¹⁴².

03186082a ಶಾಖಾಯಾಂ ತಸ್ಯ ವೃಕ್ಷಸ್ಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಾಯಾಂ ನರಾಧಿಪ|

03186082c ಪರ್ಯಂಕೇ ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ದಿವ್ಯಾಸ್ತರಣಸಂಸ್ತುತೇ||

03186083a ಉಪವಿಷ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜ ಪೂರ್ಣೇಂದುಸದೃಶಾನನಂ|

¹⁴² ಈ ಶ್ಲೋಕದ ನಂತರ ಹಲವಾರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ “ಪಶ್ಯಾಮಿ” ಮೊದಲಾದ
ಭವಿಷ್ಯಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆಯಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

03186083c ಫುಲ್ಲಪದ್ಮ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಂ ಬಾಲಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಭಾರತ||

ನರಾಧಿಪ! ಪೃಥಿವೀಪಾಲ! ಆ ವೃಕ್ಷದ ವಿಶಾಲ ರೆಂಬೆಯ ಮೇಲೆ
ದಿವ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ
ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನತೆ ಮುಖವುಳ್ಳ, ಅರಳಿದ ಕಮಲದಂತೆ ವಿಶಾಲ
ಕಣ್ಣುಗಳಿರುವ ಬಾಲಕನನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಭಾರತ!

03186084a ತತೋ ಮೇ ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ವಿಸ್ಮಯಃ ಸುಮಹಾನಭೂತ್|

03186084c ಕಥಂ ತ್ವಯಂ ಶಿಶುಃ ಶೇತೇ ಲೋಕೇ ನಾಶಮುಪಾಗತೇ||

ಪೃಥಿವೀಪಾಲ! ಆಗ ನಾನು ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶಹೊಂದಿರುವಾಗ
ಈ ಶಿಶುವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮಲಗಿದೆ? ಎಂದು ಮಹಾ ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡೆ.

03186085a ತಪಸಾ ಚಿಂತಯಂಶ್ಚಾಪಿ ತಂ ಶಿಶುಂ ನೋಪಲಕ್ಷಯೇ|

03186085c ಭೂತಂ ಭವ್ಯಂ ಭವಿಷ್ಯಚ್ಚ ಜಾನನ್ನಪಿ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ತಪಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ಚಿಂತಿಸಿದರೆ ಭೂತ. ವರ್ತಮಾನ
ಭವಿಷ್ಯಗಳು ತಿಳಿದುಬಂದರೂ ಈ ಶಿಶುವನ್ನು ಅರಿಯದೇ ಹೋದೆನು.

03186086a ಅತಸೀಪುಷ್ಪವರ್ಣಾ ಭಃ ಶ್ರೀವತ್ಸಕೃತಲಕ್ಷಣಃ|

03186086c ಸಾಕ್ಷಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯ ಇವಾವಾಸಃ ಸ ತದಾ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ||

ಅವನ ವರ್ಣವು ಜೋಳದ ಹೂಗಳಂತಿದ್ದವು; ಅವನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ
ಶ್ರೀವತ್ಸದ ಗುರುತಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಅವನಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸಿದ್ದಾಳೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ನನಗೆ ತೋರಿತು.

03186087a ತತೋ ಮಾಮಬ್ರವೀದ್ಬಾಲಃ ಸ ಪದ್ಮನಿಭಲೋಚನಃ|

03186087c ಶ್ರೀವತ್ಸಧಾರೀ ದ್ಯುತಿಮಾನ್ವಾಕ್ಯಂ ಶ್ರುತಿಸುಖಾವಹಂ||

ಆಗ ಆ ಪದ್ಮನಿಭಲೋಚನ, ಶ್ರೀವತ್ಸಧಾರೀ, ದ್ಯುತಿಮಾನ್ ಬಾಲಕನು ನನಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03186088a ಜಾನಾಮಿ ತ್ವಾ ಪರಿಶ್ರಾಂತಂ ತಾತ ವಿಶ್ರಾಮಕಾಂಕ್ಷಿಣಂ|

03186088c ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಇಹಾಸ್ವ ತ್ವಂ ಯಾವದಿಚ್ಛಸಿ ಭಾರ್ಗವ||

“ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ! ಮಗೂ ! ಭಾರ್ಗವ ! ನೀನು ಬಳಲಿದ್ದೀಯೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದಷ್ಟು ಸಮಯ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೋ !

03186089a ಅಭ್ಯಂತರಂ ಶರೀರಂ ಮೇ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಮುನಿಸತ್ತಮ|

03186089c ಆಸ್ವ ಭೋ ವಿಹಿತೋ ವಾಸಃ ಪ್ರಸಾದಸ್ತೇ ಕೃತೋ ಮಯಾ||

ಮುನಿಸತ್ತಮ ! ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅದರೊಳಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಪಡೆ. ಭೋ ! ನಿನಗೆ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ವಾಸಕ್ಕೆ ಜಾಗ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03186090a ತತೋ ಬಾಲೇನ ತೇನೈವಮುಕ್ತಸ್ಯಾಸೀತ್ತದಾ ಮಮ|

03186090c ನಿವೇದೋ ಜೀವಿತೇ ದೀರ್ಘೇ ಮನುಷ್ಯತ್ವೇ ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಆ ಬಾಲಕನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ನಾನು ನನ್ನ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಜೀವಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯತ್ವದಿಂದ ತುಂಬಾ ಬಳಲಿದೆನು.

03186091a ತತೋ ಬಾಲೇನ ತೇನಾಸ್ಯಂ ಸಹಸಾ ವಿವೃತಂ ಕೃತಂ|

03186091c ತಸ್ಯಾಹಮವಶೋ ವಕ್ತ್ರಂ ದೈವಯೋಗಾತ್ಪ್ರವೇಶಿತಃ||

ಆಗ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಬಾಲಕನ ಬಾಯಿಯು ಅಗಲವಾಗಿ ತೆರೆಯಿತು ಮತ್ತು ನಾನು ದೈವಯೋಗದಂತೆ, ನಿರ್ವಶನಾಗಿ ಆ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ.

03186092a ತತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತತ್ಕುಕ್ಷಿಂ ಸಹಸಾ ಮನುಜಾಧಿಪ|

03186092c ಸರಾಷ್ಟ್ರನಗರಾಕೀರ್ಣಾಂ ಕೃತ್ಸಾಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಮೇದಿನೀಂ||

ಮನುಜಾಧಿಪ! ಆಗ ವೇಗವಾಗಿ ಅವನ ಒಡಲನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರ-ನಗರ-ನದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೇದಿನಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03186093a ಗಂಗಾಂ ಶತದ್ರುಂ ಸೀತಾಂ ಚ ಯಮುನಾಮಥ ಕೌಶಿಕೀಂ|

03186093c ಚರ್ಮಣ್ವತೀಂ ವೇತ್ರವತೀಂ ಚಂದ್ರಭಾಗಾಂ ಸರಸ್ವತೀಂ||

03186094a ಸಿಂಧುಂ ಚೈವ ವಿಪಾಶಾಂ ಚ ನದೀಂ ಗೋದಾವರೀಮಪಿ|

03186094c ವಸ್ತೋಕಸಾರಾಂ ನಲಿನೀಂ ನರ್ಮದಾಂ ಚೈವ ಭಾರತ||

03186095a ನದೀಂ ತಾಮ್ರಾಂ ಚ ವೇಣ್ಣಾಂ ಚ ಪುಣ್ಯತೋಯಾಂ ಶುಭಾವಹಾಂ|

03186095c ಸುವೇಣಾಂ ಕೃಷ್ಣವೇಣಾಂ ಚ ಇರಾಮಾಂ ಚ ಮಹಾನದೀಂ||

03186095e ಶೋಣಂ ಚ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ವಿಶಲ್ಯಾಂ ಕಂಪುನಾಮಪಿ||

03186096a ಏತಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಶ್ಚ ನದ್ಯೋಽಹಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಯಾ ನರೋತ್ತಮ|

03186096c ಪರಿಕ್ರಾಮನ್ವಪಶ್ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಕುಕ್ಷೌ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಭಾರತ ! ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ! ನರೋತ್ತಮ ! ಗಂಗಾ, ಶತದ್ರು, ಸೀತಾ,
ಯಮುನಾ, ಕೌಶಿಕೀ, ಚರ್ಮಣ್ವತೀ, ವೇತ್ರವತಿ, ಚಂದ್ರಭಾಗ, ಸರಸ್ವತೀ,
ಸಿಂಧು, ವಿಪಾಶ ಮತ್ತು ನದೀ ಗೋದಾವರೀ, ವಸ್ತೋಕಸಾರ, ನಲಿನೀ,
ನರ್ಮದಾ, ನದೀ ತಾಮ್ರ, ಪುಣ್ಯನೀರಿನ ಶುಭವನ್ನು ತರುವ ವೇಣ್ಣಾ,
ಸುವೇಣ, ಕೃಷ್ಣವೇಣಾ, ಇರಾಮಾ, ಮಹಾನದೀ, ಶೋಣ, ವಿಶಲ್ಯಾ,
ಕಂಪುನ ಮೊದಲಾದ ನದಿಗಳು ಮತ್ತು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಅನ್ಯ
ನದಿಗಳನ್ನೂ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಒಡಲಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03186097a ತತಃ ಸಮುದ್ರಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಯಾದೋಗಣನಿಷೇವಿತಂ|

03186097c ರತ್ನಾಕರಮಮಿತ್ರಘ್ನ ನಿಧಾನಂ ಪಯಸೋ ಮಹತ್||

ಅಮಿತ್ರಘ್ನ ! ಆಗ ಮೀನುಗಳ ಗಣಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ರತ್ನಾಕರ,
ನೀರಿನ ನಿಧಾನ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03186098a ತತಃ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಗಗನಂ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯವಿರಾಜಿತಂ|

03186098c ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನಂ ತೇಜೋಭಿಃ ಪಾವಕಾರ್ಕಸಮಪ್ರಭೈಃ||

ಆಗ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಿಂದ ವಿರಾಜಿತ, ಅಗ್ನಿಸೂರ್ಯರ ಪ್ರಭೆಯಂತೆ
ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಗಗನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03186098e ಪಶ್ಯಾಮಿ ಚ ಮಹೀಂ ರಾಜನ್ಯಾನನ್ಯೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ||

03186099a ಯಜಂತೇ ಹಿ ತದಾ ರಾಜನ್ಯಾಹ್ಮಣಾ ಬಹುಭಿಃ ಸವೈಃ|

03186099c ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಶ್ಚ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ಸರ್ವವರ್ಣಾನುರಂಜನೇ||

ರಾಜನ್ ! ಕಾನನಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ, ಬಹುಮಂದಿ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸೋಮದಿಂದ ಯಾಜಿಸುವುದನ್ನು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಸರ್ವ
ವರ್ಣದವರನ್ನು ರಂಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03186100a ವೈಶ್ಯಾಃ ಕೃಷಿಂ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಕಾರಯಂತಿ ನರಾಧಿಪ|

03186100c ಶುಶ್ರೂಷಾಯಾಂ ಚ ನಿರತಾ ದ್ವಿಜಾನಾಂ ವೃಷಲಾಸ್ತಥಾ||

ನರಾಧಿಪ! ವೈಶ್ಯರು ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ
ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರು ದ್ವಿಜರ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03186101a ತತಃ ಪರಿಪತನ್ರಾಜಂಸ್ತಸ್ಯ ಕುಕ್ಷೌ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03186101c ಹಿಮವಂತಂ ಚ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಹೇಮಕೂಟಂ ಚ ಪರ್ವತಂ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಕುಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಹಿಮಾಲಯ
ಮತ್ತು ಹೇಮಕೂಟ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03186102a ನಿಷಧಂ ಚಾಪಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಶ್ವೇತಂ ಚ ರಜತಾಚಿತಂ|

03186102c ಪಶ್ಯಾಮಿ ಚ ಮಹೀಪಾಲ ಪರ್ವತಂ ಗಂಧಮಾದನಂ||

ನಿಷಧವನ್ನೂ ರಜತಾಚಿತ ಶ್ವೇತವನ್ನೂ ನಾನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.
ಮಹೀಪಾಲ! ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03186103a ಮಂದರಂ ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರ ನೀಲಂ ಚಾಪಿ ಮಹಾಗಿರಿಂ|

03186103c ಪಶ್ಯಾಮಿ ಚ ಮಹಾರಾಜ ಮೇರುಂ ಕನಕಪರ್ವತಂ||

ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರ! ಮಹಾರಾಜ! ಮಂದರವನ್ನೂ ಮಹಾಗಿರಿ
ನೀಲವನ್ನೂ ಮೇರು ಕನಕಪರ್ವತವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03186104a ಮಹೇಂದ್ರಂ ಚೈವ ಪಶ್ಯಾಮಿ ವಿಂಧ್ಯಂ ಚ ಗಿರಿಮುತ್ತಮಂ|

03186104c ಮಲಯಂ ಚಾಪಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಪಾರಿಯಾತ್ರಂ ಚ ಪರ್ವತಂ||

ಮಹೇಂದ್ರವನ್ನೂ, ಉತ್ತಮ ಗಿರಿ ವಿಂಧ್ಯವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ನಾನು ಮಲಯ ಪರ್ವತವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03186105a ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ಯಾವಂತಃ ಪೃಥಿವೀಧರಾಃ|

03186105c ತಸ್ಯೋದರೇ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಾಃ ಸರ್ವರತ್ನವಿಭೂಷಿತಾಃ||

ಇವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನೂ ಇತರ ಬಹಳಷ್ಟು
ರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನ
ಕುಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03186106a ಸಿಂಹಾನ್ವಾ ಘ್ರಾನ್ವರಾಹಾಂಶ್ಚ ನಾಗಾಂಶ್ಚ ಮನುಜಾಧಿಪ|

03186106c ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಯಾನಿ ಚಾನ್ಯಾನಿ ಸತ್ತ್ವಾನಿ ಜಗತೀಪತೇ||

03186106e ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯಹಂ ತತ್ರ ಪಶ್ಯನ್ವರ್ಯಚರಂ ತದಾ||

ಮನುಜಾಧಿಪ! ಜಗತೀಪತೇ! ಸಿಂಹಗಳು, ಹುಲಿಗಳು, ವರಾಹಗಳು,
ನಾಗಗಳು ಮತ್ತು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಸತ್ವಗಳನ್ನೂ ನಾನು
ಅಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನೋಡಿದೆನು.

03186107a ಕುಕ್ಷೌ ತಸ್ಯ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಸಂಚರನ್ನಿಶಃ|

03186107c ಶಕ್ರಾದೀಂಶ್ಚಾಪಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಕೃತ್ಸುನ್ದೇವಗಣಾಂಸ್ತಥಾ||

03186108a ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸೋ ಯಕ್ಷಾನ್ಯುಷೀಂಶ್ಚೈವ ಮಹೀಪತೇ|

03186108c ದೈತ್ಯದಾನವಸಂಘಾಂಶ್ಚ ಕಾಲೇಯಾಂಶ್ಚ ನರಾಧಿಪ||

03186108e ಸಿಂಹಿಕಾತನಯಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಸುರಶತ್ರುವಃ||

ನರವ್ಯಾಪ್ತು! ಮಹೀಪತೇ! ಅವನ ಕುಕ್ಷಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಎಲ್ಲ
ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಶಕ್ರಾದಿ ಸರ್ವ ದೇವಗಣಗಳನ್ನೂ,
ಗಂಧರ್ವ, ಅಪ್ಸರ, ಯಕ್ಷ, ಋಷಿ, ಸಿಂಹಿಕಾತನಯರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇತರ
ಸುರರ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03186109a ಯಚ್ಚ ಕಿಂ ಚಿನ್ಮಯಾ ಲೋಕೇ ದೃಷ್ಟಂ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಂ|

03186109c ತದಪಶ್ಯಮಹಂ ಸರ್ವಂ ತಸ್ಯ ಕುಕ್ಷೌ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ನಾನು ಮೊದಲು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳನ್ನು
ನೋಡಿದ್ದೆನೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಕುಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆನು.

03186109e ಫಲಾಹಾರಃ ಪ್ರವಿಚರನ್ಕೃತ್ಸುಂ ಜಗದಿದಂ ತದಾ||

03186110a ಅಂತಃ ಶರೀರೇ ತಸ್ಯಾಹಂ ವರ್ಷಾಣಾಮಧಿಕಂ ಶತಂ|

03186110c ನ ಚ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತಸ್ಯಾಹಮಂತಂ ದೇಹಸ್ಯ ಕುತ್ರ ಚಿತ್||

03186111a ಸತತಂ ಧಾವಮಾನಶ್ಚ ಚಿಂತಯಾನೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಫಲಾಹಾರಿಯಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಅವನ ಶರೀರದ
ಒಳಗೆ ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸಿ
ಶೋಧಿಸಿದರೂ ಸತತವಾಗಿ ಓಡಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನ ದೇಹದ
ಕೊನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ.

03186111c ಆಸಾದಯಾಮಿ ನೈವಾಂತಂ ತಸ್ಯ ರಾಜನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ||

03186112a ತತಸ್ತಮೇವ ಶರಣಂ ಗತೋಽಸ್ಮಿ ವಿಧಿವತ್ತದಾ|

03186112c ವರೇಣ್ಯಂ ವರದಂ ದೇವಂ ಮನಸಾ ಕರ್ಮಣೈವ ಚ||

ರಾಜನ್! ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ತಲುಪಲಿಕ್ಕಾಗದೇ ಆ ವರೇಣ್ಯ,
ವರದ ದೇವನನ್ನೇ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಶರಣು
ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

03186113a ತತೋಽಹಂ ಸಹಸಾ ರಾಜನ್ವಾಯುವೇಗೇನ ನಿಹ್ನುತಃ|

03186113c ಮಹಾತ್ಮನೋ ಮುಖಾತ್ಸ್ಯ ವಿವೃತಾತ್ಪುರುಷೋತ್ತಮ||

03186114a ತತಸ್ತಸ್ಮೈವ ಶಾಖಾಯಾಂ ನ್ಯಗ್ರೋಧಸ್ಯ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03186114c ಆಸ್ತೇ ಮನುಜಶಾರ್ದೂಲ ಕೃತ್ಸು ಮಾದಾಯ ವೈ ಜಗತ್||

03186115a ತೇನೈವ ಬಾಲವೇಷೇಣ ಶ್ರೀವತ್ಸಕೃತಲಕ್ಷಣಂ|

03186115c ಆಸೀನಂ ತಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಪಶ್ಯಾಮ್ಯಮಿತತೇಜಸಂ||

ರಾಜನ್! ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ವಿಶಾಂಪತೇ! ಮನುಜಶಾರ್ದೂಲ!
ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಆಗ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ವಾಯುವೇಗದಲ್ಲಿ ತೆರೆದಿದ್ದ ಆ
ಮಹಾತ್ಮನ ಬಾಯಿಯ ಮೂಲಕ ಹೊರಬಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನ್ಯಗ್ರೋಧದ
ರೆಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಸಂಪರ್ಣ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಅದೇ ಶ್ರೀವತ್ಸದಿಂದ
ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಗುರುತುಳ್ಳ ಬಾಲವೇಷದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ
ಅಮಿತತೇಜಸ್ವಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03186116a ತತೋ ಮಾಮಬ್ರವೀದ್ವೀರ ಸ ಬಾಲಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ|

03186116c ಶ್ರೀವತ್ಸಧಾರೀ ದ್ಯುತಿಮಾನ್ಪೀತವಾಸಾ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ||

ವೀರ! ಆಗ ಆ ಶ್ರೀವತ್ಸಧಾರೀ ದ್ಯುತಿಮಾನ್ ಪೀತವಾಸಾ ಮಹಾದ್ಯುತಿ

ಬಾಲಕನು ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03186117a ಅಪೀದಾನೀಂ ಶರೀರೇಽಸ್ಮಿನ್ಮಾಮಕೇ ಮುನಿಸತ್ತಮ|

03186117c ಉಷಿತಸ್ತ್ವಂ ಸುವಿಶ್ರಾಂತೋ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಬ್ರವೀಹಿ ಮೇ||

“ಮುನಿಸತ್ತಮ ! ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ! ಈ ನನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿ
ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದೆಯೇ? ನನಗೆ ಹೇಳು !”

03186118a ಮುಹೂರ್ತಾದಥ ಮೇ ದೃಷ್ಟಿಃ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾ ಪುನರ್ನವಾ|

03186118c ಯಯಾ ನಿರ್ಮುಕ್ತಮಾತ್ಮಾನಮಪಶ್ಯಂ ಲಬ್ಧಚೇತಸಂ||

ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ನನಗೊಂದು ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯು ಗೋಚರವಾಗಿ
ನಿರ್ಮುಕ್ತನಾದ ಚೇತನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಆತ್ಮವನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

03186119a ತಸ್ಯ ತಾಮ್ರತಲೌ ತಾತ ಚರಣೌ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೌ|

03186119c ಸುಜಾತೌ ಮೃದುರಕ್ತಾಭಿರಂಗುಲೀಭಿರಲಂಕೃತೌ||

03186120a ಪ್ರಯತೇನ ಮಯಾ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಹ್ಯಭಿವಂದಿತೌ|

03186120c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪರಿಮಿತಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವಮಮಿತೌಜಸಃ||

ಅಪರಿಮಿತ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ಆ ಅಮಿತೌಜಸನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ
ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದ ಕೆಂಪು ಹಿಮ್ಮಡಿಗಳ, ಮೃದು ಕೆಂಪು ಬೆರಳುಗಳ ಆ
ಕೋಮಲ ಚರಣಗರೆಡನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದೆನು.

03186121a ವಿನಯೇನಾಂಜಲಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಯತ್ನೇನೋಪಗಮ್ಯ ಚ|

03186121c ದೃಷ್ಟೋ ಮಯಾ ಸ ಭೂತಾತ್ಮಾ ದೇವಃ ಕಮಲಲೋಚನಃ||

ವಿನಯದಿಂದ ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾಗಿ, ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅವನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ
ಆ ಭೂತಾತ್ಮ, ದೇವ ಕಮಲಲೋಚನನನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

03186122a ತಮಹಂ ಪ್ರಾಂಜಲಿಭೂರ್ವಾ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯೇದಮಬ್ರುವಂ|

03186122c ಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ದೇವ ತ್ವಾಂ ಮಾಯಾನ್ವೇಮಾಂ ತವೋತ್ತಮಾಂ||

ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೇಳಿದೆನು: “ದೇವ !
ನಿನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಈ ಉತ್ತಮ ಮಾಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯ
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03186123a ಆಸ್ಯೇನಾನುಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽಹಂ ಶರೀರಂ ಭಗವನ್ಸ್ತವ|

03186123c ದೃಷ್ಟವಾನಖಿಲಾಽಲ್ಲೋಕಾನ್ಸಮಸ್ತಾಂ ಜಠರೇ ತವ||

ಭಗವನ್ ! ನಿನ್ನ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿನ್ನ ಜಠರದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ
ಅಖಿಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದೆನು.

03186124a ತವ ದೇವ ಶರೀರಸ್ಥಾ ದೇವದಾನವರಾಕ್ಷಸಾಃ|

03186124c ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವನಾಗಾಶ್ಚ ಜಗತ್ಕೃವರಜಂಗಮಂ||

ದೇವ ! ನಿನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ದೇವದಾನವ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವ
ನಾಗರೂ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳೂ ಇವೆ.

03186125a ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚ ಮೇ ದೇವ ಸ್ಮೃತೀನ ಪರಿಹೀಯತೇ|

03186125c ದ್ರುತಮಂತಃ ಶರೀರೇ ತೇ ಸತತಂ ಪರಿಧಾವತಃ||

ದೇವ ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನನ್ನ ನೆನಪನ್ನು ನಾನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಬೇಗನೇ ಓಡುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ತಿರುಗಾಡಿದೆ.

03186126a ಇಚ್ಛಾಮಿ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಜ್ಞಾತುಂ ತ್ವಾಹಮನಿಂದಿತ|

03186126c ಇಹ ಭೂತ್ವಾ ಶಿಶುಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಿಂ ಭವಾನವತಿಷ್ಠತೇ||

ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ! ಅನಿಂದಿತ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಶುವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03186126e ಪೀತ್ವಾ ಜಗದಿದಂ ವಿಶ್ವಮೇತದಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ||

03186127a ಕಿಮರ್ಥಂ ಚ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಶರೀರಸ್ಥಂ ತವಾನಘ|

ಅನಘ! ಈ ವಿಶ್ವ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕುಡಿದು ಏಕೆ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

03186127c ಕಿಯಂತಂ ಚ ತ್ವಯಾ ಕಾಲಮಿಹ ಸ್ಥೇಯಮರಿಂದಮ||

03186128a ಏತದಿಚ್ಛಾಮಿ ದೇವೇಶ ಶ್ರೋತುಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಾಮ್ಯಯಾ|

03186128c ತ್ವತ್ತಃ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷ ವಿಸ್ತರೇಣ ಯಥಾತಥಂ||

03186128e ಮಹದ್ಧೇತದಚಿಂತ್ಯಂ ಚ ಯದಹಂ ದೃಷ್ಟವಾನ್ಪ್ರಭೋ||

ಅರಿಂದಮ! ಎಷ್ಟು ಕಾಲದವರೆಗೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿರುವೆ? ದೇವೇಶ! ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷ! ನಿನ್ನಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಭೋ! ನಾನು ಏನನ್ನು ಕಂಡೆನೋ ಅದು ನನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ಸಿಲುಕದಂಥಹುದು.”

03186129a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ಮಯಾ ಶ್ರೀಮಾನ್ದೇವದೇವೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ|

03186129c ಸಾಂತ್ವಯನ್ಮಾಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಮುವಾಚ ವದತಾಂ ವರಃ||

ನಾನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಶ್ರೀಮಾನ್, ದೇವದೇವ, ಮಹಾದ್ಯುತಿ
ವರದರಲ್ಲಿ ವರದನು ನನ್ನನ್ನು ಸಂತವಿಸುತ್ತಾ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಷಟ್ಶೀತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನೂರಾವಿಂಭತ್ತಾರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೮೭

ನಾರಾಯಣನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು
(೧-೪೭). ಆ ನಾರಾಯಣನೇ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧಿ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು (೪೮-೫೫).

03187001 ದೇವ ಉವಾಚ|

03187001a ಕಾಮಂ ದೇವಾಪಿ ಮಾಂ ವಿಪ್ರ ನ ವಿಜಾನಂತಿ ತತ್ತ್ವತಃ|

03187001c ತ್ವತ್ತ್ರೀತ್ಯಾ ತು ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯಥೇದಂ ವಿಸೃಜಾಮ್ಯಹಂ||

ದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಪ್ರ! ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ನಾನು ಯಾರು
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯರು. ಆದರೆ ನಿನ್ನಮೇಲಿನ

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಾನು ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03187002a ಪಿತೃಭಕ್ತೋಽಸಿ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಮಾಂ ಚೈವ ಶರಣಂ ಗತಃ|

03187002c ಅತೋ ದೃಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ತೇ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಚ ತೇ ಮಹತ್||

ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ! ನೀನು ಪಿತೃಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನನಗೇ ನೀನು
ಶರಣುಬಂದಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ದೊಡ್ಡದು.
ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೋಡಿದ್ದೀಯೆ.

03187003a ಆಪೋ ನಾರಾ ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸಂಜ್ಞಾನಾಮ ಕೃತಂ ಮಯಾ|

03187003c ತೇನ ನಾರಾಯಣೋಽಸ್ಮ್ಯುಕ್ತೋ ಮಮ ತದ್ಧಯನಂ ಸದಾ||

ನೀರನ್ನು ನಾರಾ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಸರನ್ನು
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ನಾರಾಯಣನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
ನಾನು ಸದಾ ಅದರ ಗತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇನೆ.

03187004a ಅಹಂ ನಾರಾಯಣೋ ನಾಮ ಪ್ರಭವಃ ಶಾಶ್ವತೋಽವ್ಯಯಃ|

03187004c ವಿಧಾತಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಸಂಹರ್ತಾ ಚ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

03187005a ಅಹಂ ವಿಷ್ಣುರಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಶಕ್ರಶ್ಚಾಹಂ ಸುರಾಧಿಪಃ|

03187005c ಅಹಂ ವೈಶ್ರವಣೋ ರಾಜಾ ಯಮಃ ಪ್ರೇತಾಧಿಪಸ್ತಥಾ||

03187006a ಅಹಂ ಶಿವಶ್ಚ ಸೋಮಶ್ಚ ಕಶ್ಯಪಶ್ಚ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ|

03187006c ಅಹಂ ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಚ ಯಜ್ಞಶ್ಚಾಹಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ನಾನು ನಾರಾಯಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿನವನು - ಪ್ರಭವ,

ಶಾಶ್ವತ ಮತ್ತು ಅವ್ಯಯ. ಇರುವ ಎಲ್ಲವುಗಳ ವಿಧಾತಾ ಮತ್ತು ಸಂಹರ್ತ. ನಾನು ವಿಷ್ಣು. ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮ. ನಾನು ಸುರಾಧಿಪ ಶಕ್ರ. ನಾನು ರಾಜಾ ವೈಶ್ರವಣ ಮತ್ತು ಪ್ರೇತಾಧಿಪತಿ ಯಮ. ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ನಾನು ಶಿವ, ಸೋಮ, ಕಶ್ಯಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪತಿ. ನಾನು ಧಾತಾ, ವಿಧಾತಾ ಮತ್ತು ಯಜ್ಞ.

03187007a ಅಗ್ನಿರಾಸ್ಯಂ ಕ್ಷಿತಿಃ ಪಾದೌ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯೌ ಚ ಲೋಚನೇ|

03187007c ಸದಿಶಂ ಚ ನಭಃ ಕಾಯೋ ವಾಯುರ್ಮನಸಿ ಮೇ ಸ್ಥಿತಃ||

ಅಗ್ನಿಯು ನನ್ನ ಮುಖ, ಕ್ಷಿತಿಯು ಪಾದಗಳು, ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯರು ಕಣ್ಣುಗಳು, ದಿಕ್ಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ನಭವು ನನ್ನ ದೇಹ ಮತ್ತು ವಾಯುವು ನನ್ನ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ.

03187008a ಮಯಾ ಕ್ರತುಶತ್ಯೈರಿಷ್ಟಂ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ವಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣೈಃ|

03187008c ಯಜಂತೇ ವೇದವಿದುಷೋ ಮಾಂ ದೇವಯಜನೇ ಸ್ಥಿತಂ||

ವೇದವಿದುಷರು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಆಪ್ತದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೂರಾರು ಕ್ರತು ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾನು ನೆಲೆಸಿದ್ದೇನೆ.

03187009a ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯೇಂದ್ರಾಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ಸ್ವರ್ಗಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ|

03187009c ಯಜಂತೇ ಮಾಂ ತಥಾ ವೈಶ್ಯಾಃ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಜಿಗೀಷವಃ||

ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿನ ಸ್ವರ್ಗಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯೇಂದ್ರ ಪಾರ್ಥಿವರು ನನ್ನನ್ನು ಯಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಬಯಸುವ ವೈಶ್ಯರಿಗೂ

ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

03187010a ಚತುಹ್ನ ಮುದ್ರಪರ್ಯಂತಾಂ ಮೇರುಮಂದರಭೂಷಣಾಂ|

03187010c ಶೇಷೋ ಭೂತ್ವಾಹಮೇವೈತಾಂ ಧಾರಯಾಮಿ ವಸುಂಧರಾಂ||

ಶೇಷನಾಗಿ ನಾನು ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಮೇರು-
ಮಂದರಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾದ, ಈ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ಹೊರುತ್ತೇನೆ.

03187011a ವಾರಾಹಂ ರೂಪಮಾಸ್ಥಾಯ ಮಯೇಯಂ ಜಗತೀ ಪುರಾ|

03187011c ಮಜ್ಜಮಾನಾ ಜಲೇ ವಿಪ್ರ ವೀರ್ಯೇಣಾಸೀತ್ಸಮುದ್ಭೃತಾ||

ವಿಪ್ರ! ಹಿಂದೆ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿದ್ದ ಜಗತ್ತನ್ನು ವರಾಹ
ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ವೀರ್ಯದಿಂದ ಎಳೆದು ಮೇಲೆತ್ತಿದ್ದೆ.

03187012a ಅಗ್ನಿಶ್ಚ ವಡವಾವಕ್ತ್ರೋ ಭೂತ್ವಾಹಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03187012c ಪಿಬಾಮ್ಯಪಃ ಸಮಾವಿದ್ಧಾಸ್ತಾಶ್ಚೈವ ವಿಸೃಜಾಮ್ಯಹಂ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಕುದುರೆಯ ಮುಖದ ಅಗ್ನಿಯಾಗಿ ನಾನು ಕೋಭೆಗೊಂಡ
ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ನಾನೇ ಅದನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತೇನೆ.

03187013a ಬ್ರಹ್ಮ ವಕ್ತ್ರಂ ಭುಜೌ ಕ್ಷತ್ರಂ ಊರೂ ಮೇ ಸಂಶ್ರಿತಾ ವಿಶಃ|

03187013c ಪಾದೌ ಶೂದ್ರಾ ಭಜಂತೇ ಮೇ ವಿಕ್ರಮೇಣ ಕ್ರಮೇಣ ಚ||

ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಮುಖವು ಬ್ರಹ್ಮ, ಭುಜಗಳು ಕ್ಷತ್ರ.
ತೊಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈಶ್ಯರು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರರು
ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

03187014a ಋಗ್ವೇದಃ ಸಾಮವೇದಶ್ಚ ಯಜುರ್ವೇದೋಽಪ್ಯಥರ್ವಣಃ|

03187014c ಮತ್ತಃ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಂತ್ಯೇತೇ ಮಾಮೇವ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಚ||

ಋಗ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ ಮತ್ತು ಅಥರ್ವಣಗಳು
ನನ್ನಿಂದ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಇವುಗಳು ನನ್ನನ್ನೇ
ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತವೆ.

03187015a ಯತಯಃ ಶಾಂತಿಪರಮಾ ಯತಾತ್ಮಾನೋ ಮುಮುಕ್ಷವಃ|

03187015c ಕಾಮಕ್ರೋಧದ್ವೇಷಮುಕ್ತಾ ನಿಃಸಂಗಾ ವೀತಕಲ್ಮಷಾಃ||

03187016a ಸತ್ತ್ವಸ್ಥಾನಿರಹಂಕಾರಾ ನಿತ್ಯಮಧ್ಯಾತ್ಮಕೋವಿದಾಃ|

03187016c ಮಾಮೇವ ಸತತಂ ವಿಪ್ರಾಶ್ಚಿಂತಯಂತ ಉಪಾಸತೇ||

ಶಾಂತಿಪರರಾದ ಯತಿಗಳು ಮಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವ ಯತಿಗಳು, ಕಾಮ-
ಕ್ರೋಧ-ದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದ, ನಿಃಸಂಗರಾದ, ಕಲ್ಮಷವನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡ, ಸತ್ವದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ, ನಿರಂಕಾರರಾದ, ನಿತ್ಯವೂ
ಆಧ್ಯಾತ್ಮಕೋವಿದರಾದ ವಿಪ್ರರು ಸತತವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸಿ
ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

03187017a ಅಹಂ ಸಂವರ್ತಕೋ ಜ್ಯೋತಿರಹಂ ಸರ್ವರ್ತಕೋ ಯಮಃ|

03187017c ಅಹಂ ಸಂವರ್ತಕಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಹಂ ಸಂವರ್ತಕೋಽನಿಲಃ||

ನಾನು ಸಂವರ್ತಕ ಜ್ಯೋತಿ. ನಾನು ಸರ್ವರ್ತಕ ಯಮ. ನಾನು
ಸಂವರ್ತಕ ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ನಾನು ಸಂವರ್ತಕ ಅನಿಲ.

03187018a ತಾರಾರೂಪಾಣಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಯಾನ್ಯೇತಾನಿ ನಭಸ್ತಲೇ|

03187018c ಮಮ ರೂಪಾಣ್ಯಥೈತಾನಿ ವಿದ್ಧಿ ತ್ವಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ! ನಭಸ್ತಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ತಾರಾರೂಪಗಳು ನನ್ನ ರೂಪಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿ.

03187019a ರತ್ನಾಕರಾಃ ಸಮುದ್ರಾಶ್ಚ ಸರ್ವ ಏವ ಚತುರ್ದಿಶಂ|

03187019c ವಸನಂ ಶಯನಂ ಚೈವ ನಿಲಯಂ ಚೈವ ವಿದ್ಧಿ ಮೇ||

ರತ್ನಾಕರಗಳು ನನ್ನ ಬಟ್ಟೆ, ಸಮುದ್ರವು ಹಾಸಿಗೆ ಮತ್ತು ಚತುರ್ದಿಶಗಳೇ ನನ್ನ ನಿಲಯವೆಂದು ತಿಳಿ.

03187020a ಕಾಮಂ ಕ್ರೋಧಂ ಚ ಹರ್ಷಂ ಚ ಭಯಂ ಮೋಹಂ ತಥೈವ ಚ|

03187020c ಮಮೈವ ವಿದ್ಧಿ ರೂಪಾಣಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯೇತಾನಿ ಸತ್ತಮ||

03187021a ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ನರಾ ವಿಪ್ರ ಯತ್ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮಶೋಭನಂ|

03187021c ಸತ್ಯಂ ದಾನಂ ತಪಶ್ಚೋಗ್ರಮಹಿಂಸಾ ಚೈವ ಜಂತುಷು||

ಸತ್ತಮ ! ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಹರ್ಷ, ಭಯ, ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಮೋಹ ಮತ್ತು ವಿಪ್ರ ! ಯಾವುದರಿಂದ ನರರು ಉತ್ತಮ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಡೆಯುವಂತಹ ಸತ್ಯ, ದಾನ, ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸು, ಜಂತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಹಿಂಸೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನದೇ ರೂಪಗಳೆಂದು ತಿಳಿ.

03187022a ಮದ್ವಿಧಾನೇನ ವಿಹಿತಾ ಮಮ ದೇಹವಿಹಾರಿಣಃ|

03187022c ಮಯಾಭಿಭೂತವಿಜ್ಞಾನಾ ವಿಚೇಷ್ಟಂತೇ ನ ಕಾಮತಃ||

ದೇಹಧಾರಿಗಳು ನನ್ನದೇ ವಿಧಾನಕ್ಕೊಳಪಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ತಮ್ಮದೇ

ಕಾಮದಿಂದ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿರುವ
ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03187023a ಸಮ್ಯಗ್ವೇದಮಧೀಯಾನಾ ಯಜಂತೋ ವಿವಿಧೈರ್ಮಖೈಃ|

03187023c ಶಾಂತಾತ್ಮಾನೋ ಜಿತಕ್ರೋಧಾಃ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ದ್ವಿಜಾತಯಃ||

03187024a ಪ್ರಾಪ್ತಂ ನ ಶಕ್ಯೋ ಯೋ ವಿದ್ವನ್ನರೈರ್ದುಷ್ಕೃತಕರ್ಮಭಿಃ|

03187024c ಲೋಭಾಭಿಭೂತೈಃ ಕೃಪಣೈರನಾರ್ಯೈರಕೃತಾತ್ಮಭಿಃ||

03187025a ತಂ ಮಾಂ ಮಹಾಫಲಂ ವಿದ್ಧಿ ಪದಂ ಸುಕೃತಕರ್ಮಣಃ|

03187025c ದುಷ್ಟಾಪಂ ವಿಪ್ರಮೂಢಾನಾಂ ಮಾರ್ಗಂ ಯೋಗೈರ್ನಿಷೇವಿತಂ||

ವೇದಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಯುವುದರಿಂದ, ವಿವಿಧ ಮಖಗಳನ್ನು
ಯಜಿಸುವುದರಿಂದ, ಶಾಂತಾತ್ಮ, ಜಿತಕ್ರೋಧ ದ್ವಿಜರು ಏನನ್ನು
ಪಡೆಯುವರೋ; ದುಷ್ಟ ಕರ್ಮಿ ನರರಿಂದ ಲೋಭದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಕೃಪಣರಾದ ಅನಾರ್ಯ ಅಕೃತಾತ್ಮರಿಂದ ಏನನ್ನು ಪಡೆಯಲು
ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ; ಆ ಮಹಾಫಲ, ಸುಕೃತಕರ್ಮಿಗಳ ಪರಮ ಗುರಿ,
ದುಷ್ಟಾಪಿ ಮೂಢರಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಆದರೆ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ತೆರೆದಿರುವ
ಮಾರ್ಗವೇ ನಾನೆಂದು ತಿಳಿ!

03187026a ಯದಾ ಯದಾ ಚ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಗ್ಲಾನಿರ್ಭವತಿ ಸತ್ತಮ|

03187026c ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನಮಧರ್ಮಸ್ಯ ತದಾತ್ಮಾನಂ ಸೃಜಾಮ್ಯಹಂ||

ಸತ್ತಮ! ಯಾವಾಗಲೆಲ್ಲ ಧರ್ಮದ ಅಧೋಗತಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಮತ್ತು
ಅಧರ್ಮವು ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತದೆಯೋ ಆವಾಗಲೆಲ್ಲ ನಾನು ನನ್ನನ್ನು

ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ¹⁴³.

03187027a ದೈತ್ಯಾ ಹಿಂಸಾನುರಕ್ತಾಶ್ಚ ಅವಧ್ಯಾಃ ಸುರಸತ್ತಮೈಃ|

03187027c ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚಾಪಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ಯದೋತ್ಪತ್ಸ್ಯಂತಿ ದಾರುಣಾಃ||

03187028a ತದಾಹಂ ಸಂಪ್ರಸೂಯಾಮಿ ಗೃಹೇಷು ಶುಭಕರ್ಮಣಾಂ|

03187028c ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ಮಾನುಷಂ ದೇಹಂ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಶಮಯಾಮ್ಯಹಂ||

ಸುರಸತ್ತಮರಿಗೆ ಅವಧ್ಯರಾದ ಹಿಂಸಾನುರಕ್ತರಾದ ದೈತ್ಯರು ಮತ್ತು ದಾರುಣ ರಾಕ್ಷಸರು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಆಗ ನಾನು ಶುಭಕರ್ಮಗಳ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರಶಮನಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

03187029a ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಮನುಷ್ಯಾಂಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವೋರಗರಾಕ್ಷಸಾನ್|

03187029c ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚ ಭೂತಾನಿ ಸಂಹರಾಮ್ಯಾತ್ಮಮಾಯಯಾ||

ದೇವ-ಮನುಷ್ಯರನ್ನು, ಗಂಧರ್ವ-ಉರಗ-ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು, ಸ್ಥಾವರ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.

03187030a ಕರ್ಮಕಾಲೇ ಪುನರ್ದೇಹಮನುಚಿಂತ್ಯ ಸೃಜಾಮ್ಯಹಂ|

03187030c ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಮಾನುಷಂ ದೇಹಂ ಮರ್ಯಾದಾಬಂಧಕಾರಣಾತ್||

ಕರ್ಮದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ದೇಹವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ, ಮನುಷ್ಯದೇಹವನ್ನು

¹⁴³ ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಮುಂದೆ ಭೀಷ್ಮ ಪರ್ವದ ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಪರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಗಡಿಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ
ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

03187031a ಶ್ವೇತಃ ಕೃತಯುಗೇ ವರ್ಣಃ ಪೀತಸ್ತ್ರೇತಾಯುಗೇ ಮಮ|

03187031c ರಕ್ತೋ ದ್ವಾಪರಮಾಸಾದ್ಯ ಕೃಷ್ಣಃ ಕಲಿಯುಗೇ ತಥಾ||

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಣ್ಣ ಬಿಳಿ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಳದಿ,
ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ
ಕಪ್ಪಾಗಿರುತ್ತೇನೆ¹⁴⁴.

03187032a ತ್ರಯೋ ಭಾಗಾ ಹ್ಯಧರ್ಮಸ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ನಾಳೇ ಭವಂತ್ಯುತ|

03187032c ಅಂತಕಾಲೇ ಚ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕಾಲೋ ಭೂತ್ವಾತಿದಾರುಣಃ||

03187032e ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ನಾಶಯಾಮ್ಯೇಕಃ ಕೃತ್ಸುಂ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಂ||

ಕಾಲವು ಅಂತ್ಯವಾಗುವಾಗ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗ ಅಧರ್ಮವು ಇರುತ್ತದೆ.
ಕಾಲದ ಅಂತ್ಯಕಾಲವು ಬಂದಾಗ ನಾನು ಅತಿದಾರುಣನಾದ
ಕಾಲನಾಗಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೂರು
ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

03187033a ಅಹಂ ತ್ರಿವರ್ತ್ಮಾ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಲೋಕಸುಖಾವಹಃ|

03187033c ಅಭಿಭೂಃ ಸರ್ವಗೋಽನಂತೋ ಹೃಷೀಕೇಶ ಉರುಕ್ರಮಃ||

¹⁴⁴ಇದೇ ಅರಣ್ಯಪರ್ವದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ
ಯುಗಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದನು.

ನಾನು ತ್ರಿವರ್ತಮಾ. ಸರ್ವಾರ್ತಮಾ. ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಗೂ ಸುಖವನ್ನು
ತರುವವ. ಸಾಮ್ರಾಟ. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವವ. ಅನಂತ, ಮತ್ತು
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಗಮಿಸಬಲ್ಲ ಹೃದಯವೇನು.

03187034a ಕಾಲಚಕ್ರಂ ನಯಾಮ್ಯೇಕೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಹಮರೂಪಿ ವೈ|

03187034c ಶಮನಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಸರ್ವಲೋಕಕೃತೋದ್ಯಮಂ||

ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಕಾಲಚಕ್ರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮ. ನಾನು
ಅರೂಪಿ. ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು
ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03187035a ಏವಂ ಪ್ರಣಿಹಿತಃ ಸಮ್ಯಮ್ಯಯಾತ್ಮಾ ಮುನಿಸತ್ತಮ|

03187035c ಸರ್ವಭೂತೇಷು ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ನ ಚ ಮಾಂ ವೇತ್ತಿ ಕಶ್ಚನ||

ಮುನಿಸತ್ತಮ ! ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ! ಹೀಗೆ ನಾನು ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಕ್ಕಿರುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಯಾರೂ ನನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

03187036a ಯಚ್ಚ ಕಿಂ ಚಿತ್ತಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಮಯಿ ಕ್ಲೇಷಾತ್ಮಕಂ ದ್ವಿಜ|

03187036c ಸುಖೋದಯಾಯ ತತ್ಸರ್ವಂ ಶ್ರೇಯಸೇ ಚ ತವಾನಘ||

ಅನಘ ! ದ್ವಿಜ ! ನನ್ನೊಳಗೆ ಇರುವಾಗ ನೀನು ಏನೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು
ಅನುಭವಿಸಿದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಸುಖವನ್ನು ತರುವ
ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿಯೇ ಆಗಿವೆ.

03187037a ಯಚ್ಚ ಕಿಂ ಚಿತ್ತಯಾ ಲೋಕೇ ದೃಷ್ಟಂ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಂ|

03187037c ವಿಹಿತಃ ಸರ್ವಥೈವಾಸೌ ಮಮಾತ್ಮಾ ಮುನಿಸತ್ತಮ||

ಮುನಿಸತ್ತಮ ! ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಏನೆಲ್ಲ
ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಾನೇ.
ನನ್ನಿಂದಲೇ ವಿಹಿತವಾಗಿವೆ.

03187038a ಅರ್ಧಂ ಮಮ ಶರೀರಸ್ಯ ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ|

03187038c ಅಹಂ ನಾರಾಯಣೋ ನಾಮ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಃ||

ನನ್ನ ಶರೀರದ ಅರ್ಧ ಸರ್ವಲೋಕ ಪಿತಾಮಹ. ನಾನು
ಶಂಖಚಕ್ರಗದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನು. ನನ್ನ ಹೆಸರು ನಾರಾಯಣ.

03187039a ಯಾವದ್ಯುಗಾನಾಂ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಸಹಸ್ರಪರಿವರ್ತನಂ|

03187039c ತಾವತ್ಸ್ವಪಿಮಿ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ||

ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ! ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನಾದ ನಾನು ಒಂದು
ಸಹಸ್ರ ಯುಗಗಳು ಕಳೆಯುವವರೆಗೆ ಮಲಗಿರುತ್ತೇನೆ.

03187040a ಏವಂ ಸರ್ವಮಹಂ ಕಾಲಮಿಹಾಸೇ ಮುನಿಸತ್ತಮ|

03187040c ಅಶಿಶುಃ ಶಿಶುರೂಪೇಣ ಯಾವದ್ಯಹ್ಮಾ ನ ಬುದ್ಧತೇ||

ಮುನಿಸತ್ತಮ ! ಆ ಎಲ್ಲ ಕಾಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮನು ಎಚ್ಚಿತ್ತುವವರೆಗೆ
ಶಿಶುವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಶಿಶುವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ.

03187041a ಮಯಾ ಚ ವಿಪ್ರ ದತ್ತೋಽಯಂ ವರಸ್ತೇ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣಾ|

03187041c ಅಸಕೃತ್ಪರಿತುಷ್ಟೇನ ವಿಪ್ರರ್ಷಿಗಣಪೂಜಿತ||

ವಿಪ್ರ! ವಿಪ್ರರ್ಷಿ ಗಣಪೂಜಿತನಾದ ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾರಿ
ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿರುವಾಗ ನಿನಗೆ ಈ ವರವನ್ನು
ನೀಡಿದ್ದೆ.

03187042a ಸರ್ವಮೇಕಾರ್ಣವಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಷ್ಟಂ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಂ|

03187042c ವಿಕ್ಲವೋಽಸಿ ಮಯಾ ಜ್ಞಾತಸ್ತತಸ್ತೇ ದರ್ಶಿತಂ ಜಗತ್||

ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ನೀರಾಗಿ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳು ನಷ್ಟವಾದುದನ್ನು
ನೋಡಿ ನೀನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಜಗತ್ತನ್ನು
ತೋರಿಸಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.

03187043a ಅಭ್ಯಂತರಂ ಶರೀರಸ್ಯ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽಸಿ ಯದಾ ಮಮ|

03187043c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಲೋಕಂ ಸಮಸ್ತಂ ಚ ವಿಸ್ಮಿತೋ ನಾವಬುಧ್ಯಸೇ||

03187044a ತತೋಽಸಿ ವಕ್ತ್ರಾದ್ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ದ್ರುತಂ ನಿಸಾರಿತೋ ಮಯಾ|

03187044c ಆಖ್ಯಾತಸ್ತೇ ಮಯಾ ಚಾತ್ಮಾ ದುರ್ಜ್ಞೇಯೋಽಪಿ ಸುರಾಸುರೈಃ||

ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ! ನೀನು ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ
ಲೋಕವನ್ನೂ ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ತಿಳಿಯದಾದೆ. ಆಗ ನಾನು ನನ್ನ
ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ, ಸುರಾಸುರರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕಾಗದ, ನಾನು
ಯಾರೆಂದು ನಿನಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03187045a ಯಾವತ್ಸ ಭಗವಾನ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ನ ಬುಧ್ಯತಿ ಮಹಾತಪಾಃ|

03187045c ತಾವತ್ತ್ವಮಿಹ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ವಿಶ್ರಬ್ಧಶ್ಚರ ವೈ ಸುಖಿಂ||

ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ! ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಭಗವಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮನು ಎಚ್ಚಿತ್ತು ಏಳುವ ತನಕ

ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡಿರು.

03187046a ತತೋ ವಿಬುದ್ಧೇ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ಸರ್ವ ಲೋಕಪಿತಾಮಹೇ|

03187046c ಏಕೇಭೂತೋ ಹಿ ಸ್ತುಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶರೀರಾದ್ವಿ ಜಸತ್ತಮ||

03187047a ಆಕಾಶಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಾಯುಂ ಸಲಿಲಮೇವ ಚ|

03187047c ಲೋಕೇ ಯಚ್ಚ ಭವೇಚ್ಚೇಷಮಿಹ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಂ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ! ಸರ್ವ ಲೋಕಪಿತಾಮಹನು ಎಚ್ಚೆತ್ತಾಗ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ಆಕಾಶ, ಪೃಥ್ವಿ, ಜ್ಯೋತಿ, ವಾಯು, ಸಲಿಲಗಳನ್ನೂ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಏನೆಲ್ಲ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳು ಇವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ.”

03187048 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03187048a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಂತರ್ಹಿತಸ್ತಾತ ಸ ದೇವಃ ಪರಮಾದ್ಭುತಃ|

03187048c ಪ್ರಜಾಶ್ಲೇಮಾಃ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ ವಿಚಿತ್ರಾ ಬಹುಧಾಕೃತಾಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗೂ ! ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ನಂತರ ಆ ಪರಮಾದ್ಭುತ ದೇವನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಮತ್ತು ನಾನು ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಬಹುಧಾಕಾರಗಳ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03187049a ಏತದ್ಧೃಷ್ಟಂ ಮಯಾ ರಾಜಂಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಯುಗಕ್ಷಯೇ|

03187049c ಆಶ್ಚರ್ಯಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರ್ವಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ||

ರಾಜನ್ ! ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಈ ರೀತಿ ನಾನು ಯುಗಕ್ಷಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡೆ.

03187050a ಯಃ ಸ ದೇವೋ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಃ ಪುರಾ ಪದ್ಮನಿಭೇಕ್ಷಣಃ|

03187050c ಸ ಏಷ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಸಂಬಂಧೀ ತೇ ಜನಾರ್ದನಃ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಹಿಂದೆ ಪದ್ಮನಿಭೇಕ್ಷಣನಾದ ಯಾವ ದೇವನನ್ನು
ನಾನು ನೋಡಿದೆನೋ ಅವನೇ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜನಾರ್ದನ.

03187051a ಅಸ್ಮೈವ ವರದಾನಾದ್ಧಿ ಸ್ಮೃತಿರ್ನ ಪ್ರಜಹಾತಿ ಮಾಂ|

03187051c ದೀರ್ಘಮಾಯುಶ್ಚ ಕೌಂತೇಯ ಸ್ವಚ್ಛಂದಮರಣಂ ತಥಾ||

ಕೌಂತೇಯ! ಅವನ ವರದಾನದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ನೆನಪು ಮರೆತುಹೋಗಿಲ್ಲ
ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾಯುಷಿಯಾಗಿ, ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಮರಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

03187052a ಸ ಏಷ ಕೃಷ್ಣೋ ವಾಷ್ಣೇಯಃ ಪುರಾಣಪುರುಷೋ ವಿಭುಃ|

03187052c ಆಸ್ತೇ ಹರಿರಚಿಂತ್ಯಾತ್ಮಾ ಕ್ರೀಡನ್ನಿವ ಮಹಾಭುಜಃ||

ಅವನೇ ಈ ಕೃಷ್ಣ, ವಾಷ್ಣೇಯ, ಪುರಾಣ ಪುರುಷ, ವಿಭು, ಹರಿ,
ಅಚಿಂತ್ಯಾತ್ಮ, ಮಹಾಭುಜ. ಆಡುವವನಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವವನು.

03187053a ಏಷ ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಚ ಸಂಹರ್ತಾ ಚೈವ ಸಾತ್ವತಃ|

03187053c ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಾ ಗೋವಿಂದಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಪತಿಃ ಪ್ರಭುಃ||

ಇವನೇ ಧಾತಾ, ವಿಧಾತಾ, ಮತ್ತು ಸಾತ್ವತರ ಸಂಹರ್ತಾ, ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷ,
ಗೋವಿಂದ, ಪ್ರಜಾಪತಿಪತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭು.

03187054a ದೃಷ್ಟ್ವೇಮಂ ವೃಷ್ಟಿಶಾರ್ದೂಲಂ ಸ್ಮೃತಿರ್ಮಾಮಿಯಮಾಗತಾ|

03187054c ಆದಿದೇವಮಜಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಪುರುಷಂ ಪೀತವಾಸಸಂ||

ಈ ವೃಷ್ಟಿಶಾರ್ದೂಲನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಇವನು ಆದಿದೇವ, ಅಜ, ವಿಷ್ಣು, ಪುರುಷ, ಪೀತವಾಸಸನೆಂದು ನನಗೆ ನೆನಪಾಯಿತು.

03187055a ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಭೂತಾನಾಂ ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಚ ಮಾಧವಃ|

03187055c ಗಚ್ಚ ದ್ವಮೇನಂ ಶರಣಂ ಶರಣ್ಯಂ ಕೌರವರ್ಷಭಾಃ||

ಕೌರವರ್ಷಭ! ಈ ಎಲ್ಲ ಇರುವವುಗಳ ಮಾತಾಪಿತನಾದ ಈ ಮಾಧವ ಶರಣ್ಯನಲ್ಲಿ ಶರಣು ಹೋಗು.””

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಭವಿಷ್ಯಕಥನೇ
ಸಪ್ತಶೀತೃಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯಕಥನದಲ್ಲಿ
ನೂರಾವಂಭತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೮೮

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಾಂಡವರು ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ತಮ್ಮೊಡನಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು (೧-೨). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕಲಿಯುಗದ ಕುರಿತು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು (೩-೮). ಯುಗಾಂತದ ಕಲಿಯುಗದ ವರ್ಣನೆ (೯-೮೬). ಪುನಃ ಕೃತಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು; ಕಲ್ಕಿ ವಿಷ್ಣುಯಶನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ತರುವುದು

03188001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03188001a ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತು ತೇ ಪಾರ್ಥಾ ಯಮೌ ಚ ಪುರುಷರ್ಷಭೌ|

03188001c ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಕೃಷ್ಣಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ನಮಶ್ಚ ಕ್ರುಜ್ಞನಾರ್ದನಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಪಾರ್ಥರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರ್ಷಭ ಯಮಳರು ದ್ರೌಪದಿ ಕೃಷ್ಣೆಯೊಡಗೂಡಿ ಜನಾರ್ದನನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

03188002a ಸ ಚೈತಾನ್ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಸಾಮ್ನಾ ಪರಮವಲ್ಗುನಾ|

03188002c ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ಮಾನಾರ್ಹಾನ್ಮನ್ಯಮಾನೋ ಯಥಾವಿಧಿ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಮಾನಾರ್ಹರೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿದ ಅವರನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಅವನು ಪರಮ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಸಂತವಿಸಿದನು.

03188003a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತು ಕೌಂತೇಯೋ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಂ ಮಹಾಮುನಿಂ|

03188003c ಪುನಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಸಾಂರಾಜ್ಯೇ ಭವಿಷ್ಯಾಂ ಜಗತೋ ಗತಿಂ||

ಕೌಂತೇಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಾದರೋ ಮಹಾಮುನಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಜಗತ್ತಿನ ಭವಿಷ್ಯದ ಗತಿಯ ಕುರಿತು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

03188004a ಆಶ್ಚರ್ಯ ಭೂತಂ ಭವತಃ ಶ್ರುತಂ ನೋ ವದತಾಂ ವರ|

03188004c ಮುನೇ ಭಾರ್ಗವ ಯದ್ವೃತ್ತಂ ಯುಗಾದೌ ಪ್ರಭವಾಪ್ಯಯೌ||

“ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಮುನೇ! ಭಾರ್ಗವ! ನಾವು ನಿನ್ನಿಂದ
ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಯುಗದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ
ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಲಯಗಳ ಕುರಿತು ನಡೆದಂತೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿದೆವು.

03188005a ಅಸ್ಮಿನ್ಕಲಿಯುಗೇಽಪ್ಯಸ್ಮಿ ಪುನಃ ಕೌತೂಹಲಂ ಮಮ|

03188005c ಸಮಾಕುಲೇಷು ಧರ್ಮೇಷು ಕಿಂ ನು ಶೇಷಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ನಾನು ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಕುರಿತು ಪುನಃ ಕುತೂಹಲನಾಗಿದ್ದೇನೆ.
ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಗೊಂದಲಗಳುಂಟಾದಾಗ ಏನು
ಉಳಿಯುತ್ತದೆ?

03188006a ಕಿಂವೀರ್ಯಾ ಮಾನವಾಸ್ತತ್ರ ಕಿಮಾಹಾರವಿಹಾರಿಣಃ|

03188006c ಕಿಮಾಯುಷಃ ಕಿಂವಸನಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವರು ಎಂಥಹ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ?
ಎಂಥಹ ಆಹಾರ ವಿಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಅವರ ಆಯಸ್ಸು
ಏನಿರುತ್ತದೆ? ಅವರ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಏನಾಗಿರುತ್ತವೆ?

03188007a ಕಾಂ ಚ ಕಾಷ್ಠಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪುನಃ ಸಂಪತ್ಕ್ಯತೇ ಕೃತಂ|

03188007c ವಿಸ್ತರೇಣ ಮುನೇ ಬ್ರೂಹಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣೀಹ ಭಾಷಸೇ||

ಯಾವ ಮಿತಿಯ ನಂತರ ಪುನಃ ಕೃತಯುಗವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ? ಮುನೇ!
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳು. ನೀನು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು
ಮಾತನಾಡುತ್ತೀಯೆ.”

03188008a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಪುನರೇವಾಭ್ಯಭಾಷತ|

03188008c ರಮಯನ್ವೃಷ್ಟಿಶಾರ್ದೂಲಂ ಪಾಂಡವಾಂಶ್ಚ ಮಹಾಮುನಿಃ||

ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾಮುನಿಯು

ವೃಷ್ಟಿಶಾರ್ದೂಲನನ್ನೂ ಪಾಂಡವರನ್ನೂ ರಮಿಸಲು ಪುನಃ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03188009 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03188009a ಭವಿಷ್ಯಂ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ವೃತ್ತಾಂತಂ ಭರತರ್ಷಭ|

03188009c ಕಲುಷಂ ಕಾಲಮಾಸಾದ್ಯ ಕಥ್ಯಮಾನಂ ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ! ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲುಷ ಕಾಲವು ಬರಲು ಸರ್ವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03188010a ಕೃತೇ ಚತುಷ್ಪಾತ್ಸಕಲೋ ನಿರ್ವ್ಯಾಜೋಪಾಧಿವರ್ಜಿತಃ|

03188010c ವೃಷಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೋ ಧರ್ಮೋ ಮನುಷ್ಯೇಷ್ವಭವತ್ಪುರಾ||

ಹಿಂದೆ ಕೃತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ, ನಾಲ್ಕೂ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಗಳಿಲ್ಲದೇ, ತಡೆಯಿಲ್ಲದೇ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದು ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು.

03188011a ಅಧರ್ಮಪಾದವಿದ್ಧಸ್ತು ತ್ರಿಭಿರಂಶೈಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ|

03188011c ತ್ರೇತಾಯಾಂ ದ್ವಾಪರೇಽರ್ಥೇನ ವ್ಯಾಮಿಶ್ರೋ ಧರ್ಮ ಉಚ್ಯತೇ||

ತ್ರೇತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಒಂದು ಕಾಲ ಭಾಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು,

ಮೂರೇ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿತ್ತು. ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ-
ಅಧರ್ಮಗಳು ಅರ್ಧ ಮಿಶ್ರಿತವಾರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03188012a ತ್ರಿಭಿರಂಶೈರಧರ್ಮಸ್ತು ಲೋಕಾನಾಕ್ರಮ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ|

03188012c ಚತುರ್ಥಾಂಶೇನ ಧರ್ಮಸ್ತು ಮನುಷ್ಯಾನುಪತಿಷ್ಠತಿ||

ಈಗ ಮೂರು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮವು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ
ನಿಂತಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂಶದ ಧರ್ಮ ಮಾತ್ರ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ
ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ.

03188013a ಆಯುರ್ವೀರ್ಯಮಥೋ ಬುದ್ಧಿಬಲಂ ತೇಜಶ್ಚ ಪಾಂಡವ|

03188013c ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮನುಯುಗಂ ಹ್ರಸತೀತಿ ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ಪಾಂಡವ! ಯುಗದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ಆಯಸ್ಸು,
ವೀರ್ಯ, ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಅಂಶ
ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿ.

03188014a ರಾಜಾನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೈಶ್ಯಾಃ ಶೂದ್ರಾಶ್ಚೈವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03188014c ವ್ಯಾಜೈರ್ಧರ್ಮಂ ಚರಿಷ್ಯಂತಿ ಧರ್ಮವೈತಂಸಿಕಾ ನರಾಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ರಾಜರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ವೈಶ್ಯರು ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರೂ ಕೂಡ
ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವರಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯರು
ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03188015a ಸತ್ಯಂ ಸಂಕ್ಷೇಪ್ಸ್ಯ ತೇ ಲೋಕೇ ನರೈಃ ಪಂಡಿತಮಾನಿಭಿಃ|

03188015c ಸತ್ಯಹಾನ್ಯಾ ತತಸ್ತೇಷಾಮಾಯುರಲ್ಪಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರೆಂದು ಅಭಿಮಾನಪಡುವ ನರರು ಸತ್ಯವನ್ನು
ಚುಟುಕಾಗಿ ಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಅವರ ಆಯಸ್ಸು
ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

03188016a ಆಯುಷಃ ಪ್ರಕ್ಷಯಾದ್ವಿದ್ಯಾಂ ನ ಶಕ್ಯಂತ್ಯುಪಶಿಕ್ಷಿತುಂ|

03188016c ವಿದ್ಯಾಹೀನಾನವಿಜ್ಞಾನಾಲ್ಲೋಭೋಽಪ್ಯಭಿಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಆಯಸ್ಸು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವರ
ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡಲು ಶಕ್ಯರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.
ವಿದ್ಯಾಹೀನರಾದವರು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲೋಭಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ.

03188017a ಲೋಭಕ್ರೋಧಪರಾ ಮೂಢಾಃ ಕಾಮಸಕ್ತಾಶ್ಚ ಮಾನವಾಃ|

03188017c ವೈರಬದ್ಧಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಪರಸ್ಪರವಧೇಪ್ಸವಃ||

ಲೋಭಕ್ರೋಧಪರರಾದ, ಮೂಢರಾದ, ಕಾಮಸಕ್ತರಾದ ಮಾನವರು
ಪರಸ್ಪರರ ಸಾವನ್ನು ಬಯಸಿ ವೈರಬದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03188018a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ವೈಶ್ಯಾಃ ಸಂಕೀರ್ಯಂತಃ ಪರಸ್ಪರಂ|

03188018c ಶೂದ್ರತುಲ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ತಪಹ್ಸತ್ಯವಿವರ್ಜಿತಾಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು-ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವಾಗಿ ತಪಸ್ಸು
ಮತ್ತು ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಶೂದ್ರರ ಸಮನಾಗುತ್ತಾರೆ.

03188019a ಅಂತ್ಯಾ ಮಧ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಮಧ್ಯಾಶ್ಚಾಂತಾವಸಾಯಿನಃ|

03188019c ಈದ್ಯಶೋ ಭವಿತಾ ಲೋಕೋ ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯಪಸ್ಥಿತೇ||

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಮಧ್ಯಸ್ಥಾನದವರಾಗುತ್ತಾರೆ; ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದವರು ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರಬರುವಾಗ ಈ ರೀತಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ.

03188020a ವಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರವರಾ ಶಾಣೀ ಧಾನ್ಯಾನಾಂ ಕೋರದೂಷಕಾಃ|

03188020c ಭಾರ್ಯಾ ಮಿತ್ರಾಶ್ಚ ಪುರುಷಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಸೆಣಬೇ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠ ವಸ್ತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ; ಬಡವರು ತಿನ್ನುವುದೇ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬೆಳೆಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಪುರುಷನೇ ಭಾರ್ಯೆಯ ಶತ್ರುವಾಗುತ್ತಾನೆ.

03188021a ಮತ್ಸ್ಯಾ ಮಿಷೇಣ ಜೀವಂತೋ ದುಹಂತಶ್ಚಾಪ್ಯಜೈಡಕಂ|

03188021c ಗೋಷು ನಷ್ಟಾಸು ಪುರುಷಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರು ಮೀನು ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ; ಆಡು-ಒಂಟೆಗಳ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03188022a ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪರಿಮುಷ್ಣಂತೋ ಹಿಂಸಯಂತಶ್ಚ ಮಾನವಾಃ|

03188022c ಅಜಪಾ ನಾಸ್ತಿಕಾಃ ಸ್ತೇನಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರಿಂದ ಕದಿಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಅಜಪರೂ, ನಾಸ್ತಿಕರೂ

ಆಗುತ್ತಾರೆ.

03188023a ಸರಿತ್ತೀರೇಷು ಕುದ್ಧಾಲೈರ್ವಾ ಪಯಿಷ್ಯಂತಿ ಚೌಷಧೀಃ|

03188023c ತಾಶ್ಚಾಪ್ಯಲ್ಪಫಲಾಸ್ತೇಷಾಂ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ನದೀತೀರಗಳನ್ನು ಗುದ್ದಲಿಗಳಿಂದ ಅಗೆದು
ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಪ
ಫಲಗಳುಂಟಾಗುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

03188024a ಶ್ರಾದ್ಧೇ ದೈವೇ ಚ ಪುರುಷಾ ಯೇ ಚ ನಿತ್ಯಂ ಧೃತವ್ರತಾಃ|

03188024c ತೇಽಪಿ ಲೋಭಸಮಾಯುಕ್ತಾ ಭೋಕ್ಷ್ಯಂತೀಹ ಪರಸ್ಪರಂ||

ಶ್ರಾದ್ಧ ಅಥವಾ ದೇವಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಧೃತವ್ರತರಾಗಿದ್ದ
ಪುರುಷರೂ ಕೂಡ ಲೋಭ ನಿರತರಾಗಿ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

03188025a ಪಿತಾ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಭೋಕ್ತಾ ಚ ಪಿತುಃ ಪುತ್ರಸ್ತಥೈವ ಚ|

03188025c ಅತಿಕ್ರಾಂತಾನಿ ಭೋಜ್ಯಾನಿ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯು ಮಗನನ್ನು ಮತ್ತು ಮಗನು ತಂದೆಯನ್ನು
ಶೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ
ಮಿತಿಮೀರುತ್ತಾರೆ.

03188026a ನ ವ್ರತಾನಿ ಚರಿಷ್ಯಂತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೇದನಿಂದಕಾಃ|

03188026c ನ ಯಕ್ಷ್ಯಂತಿ ನ ಹೋಷ್ಯಂತಿ ಹೇತುವಾದವಿಲೋಭಿತಾಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದನಿಂದಕರಾಗಿ ವ್ರತಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಿಲ್ಲ;

ಹೇತುವಾದುದರಿಂದ ಲೋಭಿತರಾಗಿ ಪೂಜೆಗಳನ್ನಾಗಲೀ
ಯಜ್ಞಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03188027a ನಿಮ್ಮೇ ಕೃಷಿಂ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ಯೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಧುರಿ ಧೇನುಕಾಃ|

03188027c ಏಕಹಾಯನವತ್ಸಾಂಶ್ಚ ವಾಹಯಿಷ್ಯಂತಿ ಮಾನವಾಃ||

ಮಾನವರು ಕೆಳಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಹಾಲುಕೊಡುವ
ಹಸುಗಳನ್ನು ನೇಗಿಲಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು ಒಂದೇವರ್ಷದ ಕರುಗಳನ್ನು
ವಾಹನಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

03188028a ಪುತ್ರಃ ಪಿತೃವಧಂ ಕೃತ್ವಾ ಪಿತಾ ಪುತ್ರವಧಂ ತಥಾ|

03188028c ನಿರುದ್ವೇಗೋ ಬೃಹದ್ವಾದೀ ನ ನಿಂದಾಮುಪಲಪ್ಸ್ಯತೇ||

ಮಗನು ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಹುದು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ತಂದೆಯೂ
ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಹುದು. ಆದರೆ ನಿರುದ್ವೇಗರಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು
ವಾದಗಳಿಗೊಳಗಾಗಿ ಯಾರೂ ನಿಂದನೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

03188029a ಮ್ಲೇಚ್ಛ ಭೂತಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಂ ಯಜ್ಞವರ್ಜಿತಂ|

03188029c ಭವಿಷ್ಯತಿ ನಿರಾನಂದಮನುತ್ಸವಮಥೋ ತಥಾ||

ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸದೇ, ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆನಂದವಿಲ್ಲದೇ,
ಉತ್ಸವಗಳಿಲ್ಲದೇ ಇಡೀ ಜಗತ್ತೇ ಮ್ಲೇಚ್ಛವಾಗುತ್ತದೆ.

03188030a ಪ್ರಾಯಶಃ ಕೃಪಣಾನಾಂ ಹಿ ತಥಾ ಬಂಧುಮತಾಮಪಿ|

03188030c ವಿಧವಾನಾಂ ಚ ವಿತ್ತಾನಿ ಹರಿಷ್ಯಂತೀಹ ಮಾನವಾಃ||

ಮಾನವರು ಪ್ರಾಯಶಃ ಬಡವರ, ಬಂಧುಗಳ ಮತ್ತು ವಿಧವೆಯರದ್ದೂ
ಕೂಡ ವಿತ್ತಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03188031a ಅಲ್ಪವೀರ್ಯ ಬಲಾಃ ಸ್ತಬ್ಧಾ ಲೋಭಮೋಹಪರಾಯಣಾಃ|

03188031c ತತ್ಕಥಾದಾನಸಂತುಷ್ಟಾ ದುಷ್ಟಾನಾಮಪಿ ಮಾನವಾಃ||

03188031e ಪರಿಗ್ರಹಂ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ಪಾಪಾಚಾರಪರಿಗ್ರಹಾಃ||

ವೀರ್ಯಬಲಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೂ ಸೊಕ್ಕಾಗಿ
ಲೋಭಮೋಹಪರಾಯಣರಾಗಿ, ಪಾಪಾಚಾರ ಪರಿಗ್ರಹರಾಗಿ
ಮಾನವರು ದುಷ್ಟರಿಂದಲೂ ದಾನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03188032a ಸಂಘಾತಯಂತಃ ಕೌಂತೇಯ ರಾಜಾನಃ ಪಾಪಬುದ್ಧಯಃ|

03188032c ಪರಸ್ಪರವಧೋದ್ಯುಕ್ತಾ ಮೂರ್ಖಾಃ ಪಂಡಿತಮಾನಿನಃ||

03188032e ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಸ್ಯಾಂತೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಲೋಕಕಂಟಕಾಃ||

ಕೌಂತೇಯ ! ಪಂಡಿತರೆಂದು ಜಂಬಪಡುವ ಮೂರ್ಖ, ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯ
ರಾಜರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಧಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಾರೆ.
ಯುಗದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಲೋಕಕಂಟಕರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03188033a ಅರಕ್ಷಿತಾರೋ ಲುಬ್ಧಾಶ್ಚ ಮಾನಾಹಂಕಾರದರ್ಪಿತಾಃ|

03188033c ಕೇವಲಂ ದಂಡರುಚಯೋ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾನಾಹಂಕಾರ ದರ್ಪಿತರಾಗಿ,
ದುರಾಸೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅವರು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡದೇ ಕೇವಲ ಶಿಕ್ಷೆ
ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03188034a ಆಕ್ರಮ್ಯಾಕ್ರಮ್ಯ ಸಾಧೂನಾಂ ದಾರಾಂಶ್ಚೈವ ಧನಾನಿ ಚ|

03188034c ಭೋಕ್ಷಂತೇ ನಿರನುಕ್ರೋಶಾ ರುದತಾಮಪಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಅವರು ಸಾಧುಗಳ ಪತ್ನಿಯರನ್ನೂ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನೂ
ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಅವರು ಅಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅನುಕಂಪವಿಲ್ಲದೇ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

03188035a ನ ಕನ್ಯಾಂ ಯಾಚತೇ ಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪಿ ಕನ್ಯಾ ಪ್ರದೀಯತೇ|

03188035c ಸ್ವಯಂಗ್ರಾಹಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ||

ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರವಾಗುವಾಗ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ;
ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕೊಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ ತಾವೇ ಅವರನ್ನು
ಹಿಡಿಯುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03188036a ರಾಜಾನಶ್ಚಾಪ್ಯಸಂತುಷ್ಟಾಃ ಪರಾರ್ಥಾನ್ಮೂಢಚೇತಸಃ|

03188036c ಸರ್ವೋಪಾಯೈರ್ಹರಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ||

ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರವಾಗುವಾಗ ರಾಜರೂ ಕೂಡ ಮೂಢಚೇತಸರಾಗಿ
ಅಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಪರರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸರ್ವ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ
ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03188037a ಮ್ಲೇಚ್ಛೇಭೂತಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಚ ಭಾರತ|

03188037c ಹಸ್ತೋ ಹಸ್ತಂ ಪರಿಮುಷೇದ್ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ||

ಭಾರತ ! ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರವಾಗುವಾಗ ಒಂದು ಕೈ ಇನ್ನೊಂದು
ಕೈಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕದಿಯುತ್ತದೆ; ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ

ಮೈಚ್ಛೇಭೂತವಾಗುತ್ತದೆ.

03188038a ಸತ್ಯಂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯತೇ ಲೋಕೇ ನರೈಃ ಪಂಡಿತಮಾನಿಭಿಃ|

03188038c ಸ್ಥವಿರಾ ಬಾಲಮತಯೋ ಬಾಲಾಃ ಸ್ಥವಿರಬುದ್ಧಯಃ||

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ನರರು ಸತ್ಯವನ್ನು ಚುಟುಕುಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಯಸ್ಸಾದವರು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ವಯಸ್ಸಾದವರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

03188039a ಭೀರವಃ ಶೂರಮಾನೀನಃ ಶೂರಾ ಭೀರುವಿಷಾದಿನಃ|

03188039c ನ ವಿಶ್ವಸಂತಿ ಚಾನೋನ್ಯಂ ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ||

ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರವಾಗುವಾಗ ನಾಚಿಕೆ ಸ್ವಭಾವದವರು ಶೂರರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಶೂರರು ನಾಚಿಕೆ ಸ್ವಭಾವದವರಾಗಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

03188040a ಏಕಾಹಾರ್ಯಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಲೋಭಮೋಹವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ|

03188040c ಅಧರ್ಮೋ ವರ್ಧತಿ ಮಹಾನ್ ಚ ಧರ್ಮಃ ಪ್ರವರ್ತತೇ||

ಲೋಭಮೋಹಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಂಡಿರುವ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದನ್ನೇ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಧರ್ಮವು ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮವು ಯಾವುದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

03188041a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ವೈಶ್ಯಾ ನ ಶಿಷ್ಯಂತಿ ಜನಾಧಿಪ|

03188041c ಏಕವರ್ಣಸ್ತದಾ ಲೋಕೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಜನಾಧಿಪ ! ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ ಯಾರೂ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಲೋಕವು ಒಂದೇ ಜಾತಿಯದಾಗುತ್ತದೆ.

03188042a ನ ಕ್ಷಂಸ್ಯತಿ ಪಿತಾ ಪುತ್ರಂ ಪುತ್ರಶ್ಚ ಪಿತರಂ ತಥಾ|

03188042c ಭಾರ್ಯಾ ಚ ಪತಿಶುಶ್ರೂಷಾಂ ನ ಕರಿಷ್ಯತಿ ಕಾ ಚನ||

ತಂದೆಯು ಮಗನನ್ನು ಮತ್ತು ಮಗನು ತಂದೆಯನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪತ್ನಿಯರೂ ಕೂಡ ಪತಿಯ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03188043a ಯೇ ಯವಾನ್ನಾ ಜನಪದಾ ಗೋಧೂಮಾನ್ನಾಸ್ತಥೈವ ಚ|

03188043c ತಾನ್ದೇಶಾನ್ಸಂಶ್ರಯಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ||

ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರವಾದಾಗ ಜನರು ಗೋಧಿ ಮತ್ತು ಬಾರ್ಲಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ದೇಶಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03188044a ಸ್ವೈರಾಹಾರಾಶ್ಚ ಪುರುಷಾ ಯೋಷಿತಶ್ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03188044c ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ನ ಸಹಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಬೇಕಾದುದನ್ನು ತಿಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ, ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.

03188045a ಮ್ಲೇಚ್ಛ ಭೂತಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03188045c ನ ಶ್ರಾದ್ಧೈರ್ಹಿ ಪಿತೃಂಶ್ಚಾಪಿ ತರ್ಪಯಿಷ್ಯಂತಿ ಮಾನವಾಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಶ್ರಾದ್ಧಗಳ ಮೂಲಕ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸದೇ

ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಮ್ಲೇಚ್ಛಭೂತವಾಗುತ್ತದೆ.

03188046a ನ ಕಶ್ಚಿತ್ಕಸ್ಯ ಚಿಚ್ಛೋತಾ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ಕಸ್ಯ ಚಿದ್ಗುರುಃ|

03188046c ತಮೋಗ್ರಸ್ತಸ್ತದಾ ಲೋಕೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ಯಾರೂ ಯಾರೊಬ್ಬರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಯಾರೊಬ್ಬರ
ಗುರುವೂ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆಗ ಲೋಕವು ಅಜ್ಞಾನದ
ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿರುತ್ತದೆ.

03188047a ಪರಮಾಯುಶ್ಚ ಭವಿತಾ ತದಾ ವರ್ಷಾಣಿ ಷೋಡಶ|

03188047c ತತಃ ಪ್ರಾಣಾನ್ವಿಮೋಕ್ಷಂತಿ ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ||

ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರಬಂದಾಗ ಜೀವವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹದಿನಾರು
ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ. ಆಗಲೇ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

03188048a ಪಂಚಮೇ ವಾಥ ಷಷ್ಠೇ ವಾ ವರ್ಷೇ ಕನ್ಯಾ ಪ್ರಸೂಯತೇ|

03188048c ಸಪ್ತವರ್ಷಾಷ್ಟವರ್ಷಾಶ್ಚ ಪ್ರಜಾಸ್ಯಂತಿ ನರಾಸ್ತದಾ||

ಐದು ಅಥವಾ ಆರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕನ್ಯೆಯರು ಪ್ರಸವಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಮತ್ತು ಏಳಿಂಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹುಡುಗರು ತಂದೆಯರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03188049a ಪತ್ಯೌ ಸ್ತ್ರೀ ತು ತದಾ ರಾಜನ್ಪುರುಷೋ ವಾ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಪ್ರತಿ|

03188049c ಯುಗಾಂತೇ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ನ ತೋಷಮುಪಯಾಸ್ಯತಿ||

ರಾಜನ್! ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ! ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು
ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03188050a ಅಲ್ಪದ್ರವ್ಯಾ ವೃಥಾಲಿಂಗಾ ಹಿಂಸಾ ಚ ಪ್ರಭವಿಷ್ಯತಿ|

03188050c ನ ಕಶ್ಚಿತ್ಕಸ್ಯ ಚಿದ್ಧಾತಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಬಡವರಾಗಿರತ್ತಾರೆ, ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಹಿಂಸೆಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಯಾರೂ ಯಾರೊಬ್ಬರ ದಾತರೂ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

03188051a ಅಟ್ಟಶೂಲಾ ಜನಪದಾಃ ಶಿವಶೂಲಾಶ್ಚ ತುಷ್ಟಧಾಃ|

03188051c ಕೇಶಶೂಲಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚಾಪಿ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಜನಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಹಡಿಗಳ ಕಟ್ಟಡಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಜೊರಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತೋಳಗಳು ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೂದಲುಗಳುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03188052a ಮ್ಲೇಚ್ಛಾಃ ಕ್ರೂರಾಃ ಸರ್ವಭಕ್ಷಾ ದಾರುಣಾಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು|

03188052c ಭಾವಿನಃ ಪಶ್ಚಿಮೇ ಕಾಲೇ ಮನುಷ್ಯಾ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಕಾಲವು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿನ್ನುವ ಕ್ರೂರ ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ದಾರುಣರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03188053a ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯಕಾಲೇ ಚ ಸರ್ವಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ವಂಚನಂ|

03188053c ಯುಗಾಂತೇ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ವೃತ್ತಿಲೋಭಾತ್ಕರಿಷ್ಯತಿ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ, ಮಾರುವಾಗ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವಾಗ

ಎಲ್ಲರೂ, ವೃತ್ತಿಲೋಭದಿಂದ, ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03188054a ಜ್ಞಾನಾನಿ ಚಾಪ್ಯವಿಜ್ಞಾಯ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ಕ್ರಿಯಾಸ್ತಥಾ|

03188054c ಆತ್ಮ ಚ್ಚಂದೇನ ವರ್ತಂತೇ ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ||

ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರವಾದಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳು
ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ; ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03188055a ಸ್ವಭಾವಾತ್ಮ್ಯ ರಕರ್ಮಾಣಶ್ಚಾನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಶಂಕಿನಃ|

03188055c ಭವಿತಾರೋ ಜನಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಯುಗಸಂಕ್ಷಯೇ||

ಯುಗಕ್ಷಯವು ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಸ್ವಭಾವತಃ
ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಶಂಕಿಸುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03188056a ಆರಾಮಾಂಶ್ಚೈವ ವೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚ ನಾಶಯಿಷ್ಯಂತಿ ನಿರ್ವೃಥಾಃ|

03188056c ಭವಿತಾ ಸಂಕ್ಷಯೋ ಲೋಕೇ ಜೀವಿತಸ್ಯ ಚ ದೇಹಿನಾಂ||

ನಿರ್ವೃಥವಾಗಿ ಉದ್ಯಾನವನಗಳನ್ನೂ ಮರಗಳನ್ನೂ
ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇಹಧರಿಸಿರುವವರ ಜೀವಗಳು
ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ.

03188057a ತಥಾ ಲೋಭಾಭಿಭೂತಾಶ್ಚ ಚರಿಷ್ಯಂತಿ ಮಹೀಮಿಮಾಂ|

03188057c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಾನಿ ಚ ಭುಂಜತೇ||

ಲೋಭಕ್ಕೆ ದಾಸರಾಗಿ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಕೂಡ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

03188058a ಹಾಹಾಕೃತಾ ದ್ವಿಜಾಶ್ಚೈವ ಭಯಾರ್ತಾ ವೃಷಲಾರ್ದಿತಾಃ|

03188058c ತ್ರಾತಾರಮಲಭಂತೋ ವೈ ಭ್ರಮಿಷ್ಯಂತಿ ಮಹೀಮಿಮಾಂ||

ದ್ವಿಜರೂ ಕೂಡ ಶೂದ್ರರಿಂದ ಆರ್ದಿತರಾಗಿ ಭಯಾರ್ತರಾಗಿ ತ್ರಾತರು
ಯಾರನ್ನೂ ಪಡೆಯದೇ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

03188059a ಜೀವಿತಾಂತಕರಾ ರೌದ್ರಾಃ ಕ್ರೂರಾಃ ಪ್ರಾಣಿವಿಹಿಂಸಕಾಃ|

03188059c ಯದಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನರಾಸ್ತದಾ ಸಂಕ್ಷೇಪ್ಸ್ಯತೇ ಯುಗಂ||

ಯಾವಾಗ ನರರು ರೌದ್ರರೂ, ಕ್ರೂರರೂ, ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸಕರೂ,
ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವರೂ ಆಗುತ್ತಾರೋ ಆಗ ಯುಗವು
ಅಂತ್ಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

03188060a ಆಶ್ರಯಿಷ್ಯಂತಿ ಚ ನದೀಃ ಪರ್ವತಾನ್ವಿಷಮಾಣಿ ಚ|

03188060c ಪ್ರಧಾವಮಾನಾ ವಿತ್ರಸ್ತಾ ದ್ವಿಜಾಃ ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ||

ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ ! ಭಯಗೊಂಡು ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವ ದ್ವಿಜರು
ನದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

03188061a ದಸ್ಯುಪ್ರಪೀಡಿತಾ ರಾಜನ್ಯಾಕಾ ಇವ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ|

03188061c ಕುರಾಜಭಿಶ್ಚ ಸತತಂ ಕರಭಾರಪ್ರಪೀಡಿತಾಃ||

ರಾಜನ್ ! ದ್ವಿಜೋತ್ತಮರು ಕಾಗೆಗಳಂತೆ ದಸ್ಯುಗಳ

ಪೀಡೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟರಾಜರ ತೆರಿಗೆಯ ಭಾರದಿಂದಲೂ
ಪೀಡಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03188062a ಧೈರ್ಯಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಮಹೀಪಾಲ ದಾರುಣೇ ಯುಗಸಂಕ್ಷಯೇ|

03188062c ವಿಕರ್ಮಾಣಿ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ಶೂದ್ರಾಣಾಂ ಪರಿಚಾರಕಾಃ||

ಮಹೀಪಾಲ ! ದಾರುಣ ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು
ಶೂದ್ರರ ಪರಿಚಾರಕರಾಗಿ ಕೆಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03188063a ಶೂದ್ರಾ ಧರ್ಮಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪರ್ಯುಪಾಸಕಾಃ|

03188063c ಶ್ರೋತಾರಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯೇನ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ||

ಶೂದ್ರರು ಧರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
ಅವರ ಸೇವಕರಾಗಿ, ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಅವರ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03188064a ವಿಪರೀತಶ್ಚ ಲೋಕೋಽಯಂ ಭವಿಷ್ಯತ್ಯಧರೋತ್ತರಃ|

03188064c ಏಡೂಕಾನ್ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಂತಿ ವರ್ಜಯಿಷ್ಯಂತಿ ದೇವತಾಃ||

03188064e ಶೂದ್ರಾಃ ಪರಿಚರಿಷ್ಯಂತಿ ನ ದ್ವಿಜಾನ್ಯುಗಸಂಕ್ಷಯೇ||

ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕವು ಅಡಿಮೇಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರು
ದೇವತೆಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ ಏಡೂಕಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ.
ಶೂದ್ರರು ದ್ವಿಜರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03188065a ಆಶ್ರಮೇಷು ಮಹರ್ಷೀಣಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವಸಥೇಷು ಚ|

03188065c ದೇವಸ್ಥಾನೇಷು ಚೈತ್ಯೇಷು ನಾಗಾನಾಮಾಲಯೇಷು ಚ||

03188066a ಏಡೂಕಚಿಹ್ನಾ ಪೃಥಿವೀ ನ ದೇವಗೃಹಭೂಷಿತಾ|

03188066c ಭವಿಷ್ಯತಿ ಯುಗೇ ಕ್ಷೀಣೇ ತದ್ಯುಗಾಂತಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ||

ಯುಗವು ಕ್ಷೀಣವಾಗುವಾಗ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಸತಿಗಳಲ್ಲಿ, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ, ಚೈತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ನಾಗಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಗೃಹಗಳ ಭೂಷಣವಿಲ್ಲದೇ ಏಡೂಕಗಳ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಯುಗಾಂತದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

03188067a ಯದಾ ರೌದ್ರಾ ಧರ್ಮಹೀನಾ ಮಾಂಸಾದಾಃ ಪಾನಪಾಸ್ತಥಾ|

03188067c ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನರಾ ನಿತ್ಯಂ ತದಾ ಸಂಕ್ಷೇಪ್ಯತೇ ಯುಗಂ||

ಯಾವಾಗ ನರರು ರೌದ್ರರಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಮಾಂಸಭಕ್ಷಕರೂ ಮದ್ಯವನ್ನು ಸೇವಿಸುವವರು ಆಗುತ್ತಾರೋ ಆಗ ಯುಗಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ.

03188068a ಪುಷ್ಪೇ ಪುಷ್ಪಂ ಯದಾ ರಾಜನ್ಘಲೇ ಫಲಮುಪಾಶ್ರಿತಂ|

03188068c ಪ್ರಜಾಸ್ಯತಿ ಮಹಾರಾಜ ತದಾ ಸಂಕ್ಷೇಪ್ಯತೇ ಯುಗಂ||

ರಾಜನ್ ! ಮಹಾರಾಜ ! ಯಾವಾಗ ಹೂವಿನಿಂದ ಹೂವು ಮತ್ತು ಹಣ್ಣಿನಿಂದ ಹಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯೋ ಆಗ ಯುಗಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ.

03188069a ಅಕಾಲವರ್ಷೀ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಗತೇ ಯುಗೇ|

03188069c ಅಕ್ರಮೇಣ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ತದಾ ಕ್ರಿಯಾ||

03188069e ವಿರೋಧಮಥ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ವೃಷಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ||

ಯುಗವು ಕಳೆಯುವಾಗ ಪರ್ಜ್ಯನ್ಯವು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆಸುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
ಮನುಷ್ಯರ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅಕ್ರಮವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ವಿರೋಧದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.

03188070a ಮಹೀ ಮ್ಲೇಚ್ಛಸಮಾಕೀರ್ಣಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ತತೋಽಚಿರಾತ್|

03188070c ಕರಭಾರಭಯಾದ್ವಿಪ್ರಾ ಭಜಿಷ್ಯಂತಿ ದಿಶೋ ದಶ||

ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು ಮ್ಲೇಚ್ಛ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ.
ಕರಭಾರದ ಭಯದಿಂದ ವಿಪ್ರರು ಹತ್ತೂ ಕಡೆ ಪಲಾಯನಗೈಯುತ್ತಾರೆ.

03188071a ನಿರ್ವಿಶೇಷಾ ಜನಪದಾ ನರಾವೃಷ್ಟಿಭಿರರ್ದಿತಾಃ|

03188071c ಆಶ್ರಮಾನಭಿಪತ್ಸ್ಯಂತಿ ಫಲಮೂಲೋಪಜೀವಿನಃ||

ಯಾವುದೂ ಬಿಡದೇ ಎಲ್ಲ ಜನಪದಗಳೂ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಪೀಡಿತರಾಗಿ, ಫಲಮೂಲಗಳಿಂದಲೇ ಉಪಜೀವನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಆಶ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

03188072a ಏವಂ ಪರ್ಯಾಕುಲೇ ಲೋಕೇ ಮರ್ಯಾದಾ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03188072c ನ ಸ್ಥಾಸ್ಯಂತ್ಯುಪದೇಶೇ ಚ ಶಿಷ್ಯಾ ವಿಪ್ರಿಯಕಾರಿಣಃ||

03188073a ಆಚಾರ್ಯೋಪನಿಧಿಶ್ಚೈವ ವತ್ಸ್ಯತೇ ತದನಂತರಂ|

03188073c ಅರ್ಥಯುಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರವತ್ಸ್ಯಂತಿ ಮಿತ್ರಸಂಬಂಧಿಬಾಂಧವಾಃ||

03188073e ಅಭಾವಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಯುಗಾಂತೇ ಚ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಈ ರೀತಿಯ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.
ಶಿಷ್ಯರು ಉಪದೇಶದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ವಿರುದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅನಂತರ ಆಚಾರ್ಯರು ವತ್ಸರು ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತರಿಲ್ಲದೆಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮಿತ್ರರು, ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಾಂಧವರು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೆ ಅಭಾವವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

03188074a ದಿಶಃ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಾಃ ಸರ್ವಾ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಚಲಾನಿ ಚ|

03188074c ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ ಪ್ರತಿಕೂಲಾನಿ ವಾತಾಃ ಪರ್ಯಾಕುಲಾಸ್ತಥಾ||

03188074e ಉಲ್ಕಾಪಾತಾಶ್ಚ ಬಹವೋ ಮಹಾಭಯನಿದರ್ಶಕಾಃ||

ದಿಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತವೆ; ಎಲ್ಲ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ; ತಾರೆಗಳು ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ; ಗಾಳಿಯು ವಿನಾಶಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಮಹಾಭಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಬಹಳಷ್ಟು ಉಲ್ಕಾಪಾತಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

03188075a ಷಡ್ಭಿರನ್ಯೈಶ್ಚ ಸಹಿತೋ ಭಾಸ್ಕರಃ ಪ್ರತಪಿಷ್ಯತಿ|

03188075c ತುಮುಲಾಶ್ಚಾಪಿ ನಿರ್ಹ್ರಾದಾ ದಿಗ್ಧಾಹಾಶ್ಚಾಪಿ ಸರ್ವಶಃ||

03188075e ಕಬಂಧಾಂತರ್ಹಿತೋ ಭಾನುರುದಯಾಸ್ತಮಯೇ ತದಾ||

ಭಾಸ್ಕರನು ಇತರ ಆರರೊಂದಿಗೆ ಉರಿಯುತ್ತಾನೆ; ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗುಡುಗಿನ ತುಮುಲಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ; ಉದಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮೋಡಗಳು ಕವಿದಿರುತ್ತವೆ.

03188076a ಅಕಾಲವರ್ಷೀ ಚ ತದಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಸಹಸ್ರದೃಕ್|

03188076c ಸಸ್ಯಾನಿ ಚ ನ ರೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ||

ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರವಾದಾಗ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ

ಮಳೆಸುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಸ್ಯಗಳು ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03188077a ಅಭೀಕ್ಷಂ ಕ್ರೂರವಾದಿನ್ಯಃ ಪರುಷಾ ರುದಿತಪ್ರಿಯಾಃ|

03188077c ಭರ್ತ್ಯಾಣಾಂ ವಚನೇ ಚೈವ ನ ಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿ ತದಾ ಸ್ತ್ರಿಯಃ||

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗಡುಸಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಅವರ ಗಂಡಂದಿರ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

03188078a ಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಮಾತಾಪಿತರೌ ಹನಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಕ್ಷಯೇ|

03188078c ಸೂದಯಿಷ್ಯಂತಿ ಚ ಪತೀನ್ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಪುತ್ರಾನಪಾಶ್ರಿತಾಃ||

ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ತಂದೆತಾಯಂದಿರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ; ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ಕೊಂದು ಮಕ್ಕಳ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.

03188079a ಅಪರ್ವಣಿ ಮಹಾರಾಜ ಸೂರ್ಯಂ ರಾಹುರುಪೈಷ್ಯತಿ|

03188079c ಯುಗಾಂತೇ ಹುತಭುಕ್ಚಾಪಿ ಸರ್ವತಃ ಪ್ರಜ್ವಲಿಷ್ಯತಿ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ-ರಾಹುಗಳ ಗ್ರಹಣವಾಗುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

03188080a ಪಾನೀಯಂ ಭೋಜನಂ ಚೈವ ಯಾಚಮಾನಾಸ್ತದಾಧ್ವಗಾಃ|

03188080c ನ ಲಪ್ಸ್ಯಂತೇ ನಿವಾಸಂ ಚ ನಿರಸ್ತಾಃ ಪಥಿ ಶೇರತೇ||

ಪರ್ಯಟಕರು ನೀರು, ಭೋಜನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ದೊರೆಯದೇ ಇದ್ದಾಗ ಆಶ್ರಯಗಳಿಲ್ಲದೇ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

03188081a ನಿರ್ಘಾತವಾಯಸಾ ನಾಗಾಃ ಶಕುನಾಃ ಸಮೃಗದ್ವಿಜಾಃ|

03188081c ರೂಕ್ಷಾ ವಾಚೋ ವಿಮೋಕ್ಷಂತಿ ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯಪಸ್ಥಿತೇ||

ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರವಾದಾಗ ಅಪಶಕುನದ ಕಾಗೆಗಳು, ಹಾವುಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಮೃಗಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಘೋರವಾಗಿ ಕಿರುಚುವರು.

03188082a ಮಿತ್ರಸಂಬಂಧಿನಶ್ಚಾಪಿ ಸಂತ್ಯಕ್ಷಂತಿ ನರಾಸ್ತದಾ|

03188082c ಜನಂ ಪರಿಜನಂ ಚಾಪಿ ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯಪಸ್ಥಿತೇ||

ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರವಾದಾಗ ಮಿತ್ರರು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ಪರಿಸರಗಳನ್ನು ತೊರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03188083a ಅಥ ದೇಶಾನ್ದಿಶಶ್ಚಾಪಿ ಪತ್ತನಾನಿ ಪುರಾಣಿ ಚ|

03188083c ಕ್ರಮಶಃ ಸಂಶ್ರಯಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಗಾಂತೇ ಪರ್ಯಪಸ್ಥಿತೇ||

ಯುಗಾಂತವು ಹತ್ತಿರವಾದಾಗ ಅವರು ದೇಶಗಳು, ದಿಶಗಳು, ಪಟ್ಟಣಗಳು, ಮತ್ತು ಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಶವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03188084a ಹಾ ತಾತ ಹಾ ಸುತೇತ್ಯೇವಂ ತದಾ ವಾಚಃ ಸುದಾರುಣಾಃ|

03188084c ವಿಕ್ರೋಶಮಾನಶ್ಚಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ಜನೋ ಗಾಂ ಪರ್ಯಟಿಷ್ಯತಿ||

ಹಾ ತಂದೇ! ಹಾ ಮಗನೇ! ಎಂದು ಸುದಾರುಣವಾಗಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾ ಜನರು ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

03188085a ತತಸ್ತುಮುಲಸಂಘಾತೇ ವರ್ತಮಾನೇ ಯುಗಕ್ಷಯೇ|

03188085c ದ್ವಿಜಾತಿಪೂರ್ವಕೋ ಲೋಕಃ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಭವಿಷ್ಯತಿ||

ತುಮುಲಗಳೊಂದಿಗೆ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಯುಗಕ್ಷಯವಾಗಲು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಲೋಕವು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಪುನಃ
ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

03188086a ತತಃ ಕಾಲಾಂತರೇಽನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನುನಲೋಕವಿವೃದ್ಧಯೇ|

03188086c ಭವಿಷ್ಯತಿ ಪುನರ್ದೈವಮನುಕೂಲಂ ಯದೃಚ್ಛಯಾ||

ಈ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಲೋಕವು ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ದೈವವು
ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

03188087a ಯದಾ ಚಂದ್ರಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ತಥಾ ತಿಷ್ಠ್ಯಬೃಹಸ್ಪತೀ|

03188087c ಏಕರಾಶೌ ಸಮೇಷ್ಯಂತಿ ಪ್ರಪತ್ಸ್ಯತಿ ತದಾ ಕೃತಂ||

ಯಾವಾಗ ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ತಿಷ್ಠ್ಯ ಮತ್ತು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳು ಒಂದೇ
ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾರೋ ಆಗ ಕೃತಯುಗವು ಪುನಃ
ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

03188088a ಕಾಲವರ್ಷೀ ಚ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಶುಭಾನಿ ಚ|

03188088c ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾ ಗ್ರಹಾಶ್ಚಾಪಿ ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯನುಲೋಮಗಾಃ||

03188088e ಕ್ಷೇಮಂ ಸುಭಿಕ್ಷಮಾರೋಗ್ಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನಿರಾಮಯಂ||

ಪರ್ಜನ್ಯನು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆಸುರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು
ಶುಭವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡುವ ಗ್ರಹಗಳೂ ಕೂಡ
ಏಳೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕ್ಷೇಮ, ಸುಭಿಕ್ಷ, ಆರೋಗ್ಯಗಳಿಂದ
ನಿರಾಮಯವಾಗುತ್ತದೆ.

03188089a ಕಲ್ಕಿವಿಷ್ಣುಯಶಾ ನಾಮ ದ್ವಿಜಃ ಕಾಲಪ್ರಚೋದಿತಃ|

03188089c ಉತ್ಪತ್ತ ತೇ ಮಹಾವೀರ್ಯೋ ಮಹಾಬುದ್ಧಿಪರಾಕ್ರಮಃ||

03188090a ಸಂಭೂತಃ ಸಂಭಲಗ್ರಾಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವಸಥೇ ಶುಭೇ|

03188090c ಮನಸಾ ತಸ್ಯ ಸರ್ವಾಣಿ ವಾಹನಾನ್ಯಾಯುಧಾನಿ ಚ||

03188090e ಉಪಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿ ಯೋಧಾಶ್ಚ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕವಚಾನಿ ಚ||

ಕಾಲದ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಕಲ್ಕಿ ವಿಷ್ಣುಯಶ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಮಹಾವೀರ್ಯ ಮಹಾಬುದ್ಧಿ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ದ್ವಿಜನು
ಸಂಭಲಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶುಭವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.
ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಸರ್ವ ವಾಹನಗಳೂ, ಆಯುಧಗಳೂ,
ಯೋಧರೂ, ಶಸ್ತ್ರಗಳೂ ಕವಚಗಳೂ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

03188091a ಸ ಧರ್ಮವಿಜಯೀ ರಾಜಾ ಚಕ್ರವರ್ತೀ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03188091c ಸ ಚೇಮಂ ಸಂಕುಲಂ ಲೋಕಂ ಪ್ರಸಾದಮುಪನೇಷ್ಯತಿ||

ಅವನು ಧರ್ಮವಿಜಯೀ ರಾಜಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಈ
ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಲೋಕವನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

03188092a ಉತ್ತಿತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ದೀಪ್ತಃ ಕ್ಷಯಾಂತಕೃದುದಾರಧೀಃ|

03188092c ಸ ಸಂಕ್ಷೇಪೋ ಹಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ಯುಗಸ್ಯ ಪರಿವರ್ತಕಃ||

ಮೇಲೆದ್ದ ಆ ಉದಾರಮನಸ್ಸಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ದೀಪ್ತನಾಗಿ ಕ್ಷಯವನ್ನು
ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿ, ಸರ್ವರ ವಿನಾಶಕಾರಿಯೂ ಯುಗದ ಪರಿವರ್ತಕನೂ
ಆಗುತ್ತಾನೆ.

03188093a ಸ ಸರ್ವತ್ರ ಗತಾನ್ಮು ದ್ರಾನ್ಮಾ ಹ್ಮಣೈಃ ಪರಿವಾರಿತಃ|

03188093c ಉತ್ಸಾದಯಿಷ್ಯತಿ ತದಾ ಸರ್ವಾನ್ಮೈಚ್ಛಗಣಾನ್ದ್ವಿಜಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪರಿವಾರಿತನಾಗಿ ಆ ದ್ವಿಜನು ಎಲ್ಲ ಮೈಚ್ಛಗಣಗಳನ್ನು
ಎಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಕಿತ್ತೊಗೆಯುತ್ತಾನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಭವಿಷ್ಯಕಥನೇ
ಅಷ್ಟಶೀತೃಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯಕಥನದಲ್ಲಿ
ನೂರಾವಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೮೯

ಕಲ್ಕಿಯಿಂದ ಕೃತಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭ (೧-೧೬). ಆತ್ಮವನ್ನು
ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವುದು (೧೭-೩೧).

03189001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03189001a ತತಶ್ಚೋರಕ್ಷಯಂ ಕೃತ್ವಾ ದ್ವಿಜೇಭ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಂ|

03189001c ವಾಜಿಮೇಧೇ ಮಹಾಯಜ್ಞೇ ವಿಧಿವತ್ಕಲ್ಪಯಿಷ್ಯತಿ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಚೋರರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಅವನು

ಮಹಾಯಜ್ಞ ಅಶ್ವಮೇಧದಲ್ಲಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

03189002a ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ಸ ಮರ್ಯಾದಾಃ ಸ್ವಯಂಭುವಿಹಿತಾಃ ಶುಭಾಃ|

03189002c ವನಂ ಪುಣ್ಯಯಶಃಕರ್ಮಾ ಜರಾವಾನ್ಸಂಶ್ರಯಿಷ್ಯತಿ||

ಅವನು ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದ ವಿಹಿತವಾದ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯಕರವೂ ಯಶಕರವೂ ಆದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ.

03189003a ತಚ್ಚೇಲಮನುವತ್ಸ್ಯಂತೇ ಮನುಷ್ಯಾ ಲೋಕವಾಸಿನಃ|

03189003c ವಿಪ್ರೈಶ್ಚೋರಕ್ಷಯೇ ಚೈವ ಕೃತೇ ಕ್ಷೇಮಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಅವನ ಶೀಲವನ್ನೇ ಲೋಕವಾಸಿಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯರು ಅನುಸರಿಸುವರು. ವಿಪ್ರರಿಂದ ಚೋರರು ನಾಶಗೊಳ್ಳಲು ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

03189004a ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾನಿ ಶಕ್ತಿಶ್ಚ ತ್ರಿಶೂಲಾನ್ಯಾಯುಧಾನಿ ಚ|

03189004c ಸ್ಥಾಪಯನ್ವಿಪ್ರಶಾರ್ದೂಲೋ ದೇಶೇಷು ವಿಜಿತೇಷು ಚ||

03189005a ಸಂಸ್ತೂಯಮಾನೋ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರೈರ್ಮಾನಯಾನೋ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾನ್|

03189005c ಕಲ್ಕಿಶ್ಚರಿಷ್ಯತಿ ಮಹೀಂ ಸದಾ ದಸ್ಯುವಧೇ ರತಃ||

ಆ ವಿಪ್ರಶಾರ್ದೂಲ ಕಲ್ಕಿಯು ಜಯಿಸಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ, ಶಕ್ತಿ, ತ್ರಿಶೂಲ ಮತ್ತು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಮಾನಿನಿಗಳಾದ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಸದಾ ದಸ್ಯುಗಳ

ವಧೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ.

03189006a ಹಾ ತಾತ ಹಾ ಸುತೇತ್ಯೇವಂ ತಾಸ್ತಾ ವಾಚಃ ಸುದಾರುಣಾಃ|

03189006c ವಿಕೋಶಮಾನಾನ್ಸುಭೃಶಂ ದಸ್ಯೂನ್ನೇಷ್ಯತಿ ಸಂಕ್ಷಯಂ||

ಇವನು ದಸ್ಯುಗಳ ನಾಶವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರು ಹಾ ತಂದೇ!

ಹಾ ಮಗನೇ! ಎಂದು ದಾರುಣವಾಗಿ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಿರುವುದು

ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ.

03189007a ತತೋಽಧರ್ಮವಿನಾಶೋ ವೈ ಧರ್ಮವೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಭಾರತ|

03189007c ಭವಿಷ್ಯತಿ ಕೃತೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕ್ರಿಯಾವಾಂಶ್ಚ ಜನಸ್ತಥಾ||

ಭಾರತ! ಕೃತವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ಅಧರ್ಮವು ವಿನಾಶವಾಗಿ ಧರ್ಮವು

ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಜನರು ಕ್ರಿಯಾಶಾಲಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ.

03189008a ಆರಾಮಾಶ್ಚೈವ ಚೈತ್ಯಾಶ್ಚ ತಟಾಕಾನ್ಯವಟಾಸ್ತಥಾ|

03189008c ಯಜ್ಞಕ್ರಿಯಾಶ್ಚ ವಿವಿಧಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕೃತೇ ಯುಗೇ||

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಾನಗಳು, ಚೈತ್ಯಗಳು, ತಟಾಕಗಳು, ಮತ್ತು

ವಟಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಯಜ್ಞಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

03189009a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸಾಧವಶ್ಚೈವ ಮುನಯಶ್ಚ ತಪಸ್ವಿನಃ|

03189009c ಆಶ್ರಮಾಃ ಸಹಪಾಷಂಡಾಃ ಸ್ಥಿತಾಃ ಸತ್ಯೇ ಜನಾಃ ಪ್ರಜಾಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಾಧುಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ; ಮುನಿಗಳು ತಪಸ್ವಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ;

ಪಾಷಂಡಗಳಾಗಿದ್ದ ಆಶ್ರಮಗಳು ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಮತ್ತು

ಜನರು ಪ್ರಜೆಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ.

03189010a ಜಾಸ್ಯಂತಿ ಸರ್ವಬೀಜಾನಿ ಉಪ್ಯಮಾನಾನಿ ಚೈವ ಹ|

03189010c ಸರ್ವೇಷ್ಟುತುಷು ರಾಜೇಂದ್ರ ಸರ್ವಂ ಸಸ್ಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಋತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

03189011a ನರಾ ದಾನೇಷು ನಿರತಾ ವ್ರತೇಷು ನಿಯಮೇಷು ಚ|

03189011c ಜಪಯಜ್ಞಪರಾ ವಿಪ್ರಾ ಧರ್ಮಕಾಮಾ ಮುದಾ ಯುತಾಃ||

03189011e ಪಾಲಯಿಷ್ಯಂತಿ ರಾಜಾನೋ ಧರ್ಮೇಣೇಮಾಂ ವಸುಂಧರಾಂ||

ನರರು ದಾನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ವಿಪ್ರರು ಜಪ-ಯಜ್ಞಪರರಾಗಿ, ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಬಯಸಿ

ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜರು ಈ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು

ಧರ್ಮದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

03189012a ವ್ಯವಹಾರರತಾ ವೈಶ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕೃತೇ ಯುಗೇ|

03189012c ಷಟ್ಕರ್ಮನಿರತಾ ವಿಪ್ರಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ರಕ್ಷಣೇ ರತಾಃ||

03189013a ಶುಶ್ರೂಷಾಯಾಂ ರತಾಃ ಶೂದ್ರಾಸ್ತಥಾ ವರ್ಣತ್ರಯಸ್ಯ ಚ|

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ಯರು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ; ವಿಪ್ರರು

ಷಟ್ಕರ್ಮ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ; ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ

ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರು ಈ ಮೂರು ವರ್ಣದವರ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿ

ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ¹⁴⁵.

03189013c ಏಷ ಧರ್ಮಃ ಕೃತಯುಗೇ ತ್ರೇತಾಯಾಂ ದ್ವಾಪರೇ ತಥಾ||

03189013e ಪಶ್ಚಿಮೇ ಯುಗಕಾಲೇ ಚ ಯಃ ಸ ತೇ ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ||

ನಾನು ವರ್ಣಿಸಿದ ಇದು ಕೃತಯುಗ, ತ್ರೇತ, ಮತ್ತು ದ್ವಾಪರ ಹಾಗೂ ಯುಗದ ಅಂತ್ಯಕಾಲಗಳ ಧರ್ಮ.

03189014a ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ವಿದಿತಾ ಯುಗಸಂಖ್ಯಾ ಚ ಪಾಂಡವ|

03189014c ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಮತೀತಾನಾಗತಂ ಮಯಾ||

03189014e ವಾಯುಪ್ರೋಕ್ತಮನುಸ್ಮೃತ್ಯ ಪುರಾಣಮೃಷಿಸಂಸ್ತುತಂ||

ಪಾಂಡವ! ಯುಗಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಗೂ ತಿಳಿದಿದೆ. ನನಗೆ ನೆನಪಿದ್ದಷ್ಟು ಕಳೆದ ಮತ್ತು ಮುಂದಾದವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ವಾಯುವು ಹೇಳಿದ್ದ ಇದನ್ನು ಋಷಿಗಳು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ¹⁴⁶.

03189015a ಏವಂ ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗಾ ಮೇ ಬಹುಶಶ್ಚಿ ರಜೀವಿನಾ|

03189015c ದೃಷ್ಟ್ವಾಶ್ಚೈವಾನುಭೂತಾಶ್ಚ ತಾಂಸ್ತೇ ಕಥಿತವಾನಹಂ||

ಚಿರಂಜೀವಿಯಾದ ನಾನು ಬಹಳ ಬಾರಿ ಈ ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗವನ್ನು

¹⁴⁵ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಬೇಧವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಿಂದಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿತ್ತು.

¹⁴⁶ವಾಯುಪುರಾಣ

ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

03189016a ಇದಂ ಚೈವಾಪರಂ ಭೂಯಃ ಸಹ ಭ್ರಾತೃಭಿರಚ್ಯುತ|

03189016c ಧರ್ಮಸಂಶಯಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ನಿಬೋಧ ವಚನಂ ಮಮ||

ಈಗ ಅಚ್ಯುತ! ಭ್ರಾತೃಗಳೊಂದಿಗೆ ಧರ್ಮಸಂಶಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

03189017a ಧರ್ಮೇ ತ್ವಯಾತ್ಮಾ ಸಂಯೋಜ್ಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ|

03189017c ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಹಿ ಸುಖಂ ರಾಜಾ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚೇಹ ಚ ನಂದತಿ||

ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ನಿನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಧರ್ಮದೊಡನೆ ಜೋಡಿಸಿಕೋ! ರಾಜ! ಧರ್ಮಾತ್ಮನೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.

03189018a ನಿಬೋಧ ಚ ಶುಭಾಂ ವಾಣೀಂ ಯಾಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತೇಽನಘ|

03189018c ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪರಿಭವಃ ಕರ್ತವ್ಯಸ್ತೇ ಕದಾ ಚನ||

03189018e ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ರುಷಿತೋ ಹನ್ಯಾದಪಿ ಲೋಕಾನ್ಪ್ರತಿಜ್ಞಯಾ||

ಅನಘ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವ ಈ ಶುಭ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳು.

ಎಂದೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ! ಕೋಪಗೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಿಂದ ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.”

03189019 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03189019a ಮಾರ್ಕಂಡೇಯವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕುರೂಣಾಂ ಪ್ರವರೋ ನೃಪಃ|

03189019c ಉವಾಚ ವಚನಂ ಧೀಮಾನ್ಪರಮಂ ಪರಮದ್ಯುತಿಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕುರುಗಳ ಪ್ರವರ ನೃಪ ಧೀಮಂತ ಪರಮದ್ಯುತಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು.

03189020a ಕಸ್ಮಿನ್ಧರ್ಮೇ ಮಯಾ ಸ್ಥೇಯಂ ಪ್ರಜಾಃ ಸಂರಕ್ಷತಾ ಮುನೇ|

03189020c ಕಥಂ ಚ ವರ್ತಮಾನೋ ವೈ ನ ಚ್ಯವೇಯಂ ಸ್ವಧರ್ಮತಃ||

“ಮುನೇ! ನಾನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದರೆ ಯಾವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು? ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದ ಚ್ಯುತಿಹೊಂದದೇ ನಾನು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ?”

03189021 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03189021a ದಯಾವಾನ್ಸರ್ವ ಭೂತೇಷು ಹಿತೋ ರಕ್ಷೋಽನಸೂಯಕಃ|

03189021c ಅಪತ್ಯಾನಾಮಿವ ಸ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ ರಕ್ಷಣೇ ರತಃ||

03189021e ಚರ ಧರ್ಮಂ ತ್ಯಜಾಧರ್ಮಂ ಪಿತೃನ್ದೇವಾಂಶ್ಚ ಪೂಜಯ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸರ್ವ ಭೂತಗಳಿಗೆ ದಯಾವಂತನಾಗಿರು. ಅನಸೂಯಕನಾಗಿ ಅವರ ಹಿತಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರು. ನಿನ್ನದೇ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರು. ಅಧರ್ಮವನ್ನು ತೊರೆದು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆ. ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸು.

03189022a ಪ್ರಮಾದಾದ್ಯತ್ಕೃತಂ ತೇಽಭೂತ್ಸ್ಮ್ಯಗ್ಧಾನೇನ ತಜ್ಜಯ|

03189022c ಅಲಂ ತೇ ಮಾನಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸತತಂ ಪರವಾನ್ಭವ||

ಅಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಮಾಡಿದವುಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ದಾನಗಳಿಂದ
ಜಯಿಸು. ಮಾನವನ್ನು ತೊರೆ. ವಿನೀತನಾಗು.

03189023a ವಿಜಿತ್ಯ ಪೃಥಿವೀಂ ಸರ್ವಾಂ ಮೋದಮಾನಃ ಸುಖೀ ಭವ|

03189023c ಏಷ ಭೂತೋ ಭವಿಷ್ಯಶ್ಚ ಧರ್ಮಸ್ತೇ ಸಮುದೀರಿತಃ||

ಸರ್ವ ಪೃಥಿವಿಯನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಸುಖಿಯಾಗು.
ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

03189024a ನ ತೇಽಸ್ತ್ಯವಿದಿತಂ ಕಿಂ ಚಿದತೀತಾನಾಗತಂ ಭುವಿ|

03189024c ತಸ್ಮಾದಿಮಂ ಪರಿಕ್ಷೇಶಂ ತ್ವಂ ತಾತ ಹೃದಿ ಮಾ ಕೃಥಾಃ||

ಭುವಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಮುಂದಿನವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿವೆ.
ಆದುದರಿಂದ ಮಗೂ! ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪರಿಕ್ಷೇಶವನ್ನು
ತೊರೆ.

03189025a ಏಷ ಕಾಲೋ ಮಹಾಬಾಹೋ ಅಪಿ ಸರ್ವ ದಿವೌಕಸಾಂ|

03189025c ಮುಹ್ಯಂತಿ ಹಿ ಪ್ರಜಾಸ್ತಾತ ಕಾಲೇನಾಭಿಪ್ರಚೋದಿತಾಃ||

ಮಹಾಬಾಹೋ! ಮಗೂ! ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತರಾಗಿ ಈ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ದಿವೌಕಸರೂ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಗೊಂದಲಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

03189026a ಮಾ ಚ ತೇಽತ್ರ ವಿಚಾರೋ ಭೂದ್ಯನ್ಮಯೋಕ್ತಂ ತವಾನಘ|

03189026c ಅತಿಸಂಕ್ಯ ವಚೋ ಹ್ಯೇತದ್ಧರ್ಮ ಲೋಪೋ ಭವೇತ್ತವ||

ಅನಘ ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದುದರ ಕುರಿತು ತುಂಬಾ
ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಡ. ನನ್ನ ವಚನಗಳ ಮೇಲೆ ಅತಿಯಾದ ಶಂಕೆಯೇ
ನಿನ್ನ ಧರ್ಮ ಲೋಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು.

03189027a ಜಾತೋಽಸಿ ಪ್ರಥಿತೇ ವಂಶೇ ಕುರೂಣಾಂ ಭರತರ್ಷಭ|

03189027c ಕರ್ಮಣಾ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಸರ್ವಮೇತತ್ಸಮಾಚರ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಪ್ರಥಿತವಾದ ಕುರುಗಳ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುವೆ. ಈಗ
ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಚರಿಸು.”

03189028 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03189028a ಯತ್ತ್ವಯೋಕ್ತಂ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾಕ್ಯಂ ಶ್ರುತಿಮನೋಹರಂ|

03189028c ತಥಾ ಕರಿಷ್ಯೇ ಯತ್ನೇನ ಭವತಃ ಶಾಸನಂ ವಿಭೋ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಭೋ ! ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ! ನೀನು ಹೇಳಿದ
ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಲು ಮನೋಹರವಾಗಿವೆ. ನಿನ್ನ ಶಾಸನದಂತೆ
ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.

03189029a ನ ಮೇ ಲೋಭೋಽಸ್ತಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ನ ಭಯಂ ನ ಚ ಮತ್ಸರಃ|

03189029c ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಹಿ ತತ್ಸರ್ವಮುಕ್ತಂ ಯತ್ತೇ ಮಯಿ ಪ್ರಭೋ||

ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಲೋಭವಿಲ್ಲ, ಭಯವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮತ್ಸರವಿಲ್ಲ.
ಪ್ರಭೋ ! ನೀನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

03189030 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03189030a ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ತಸ್ಯ ಪಾಂಡವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03189030c ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃ ಪಾಂಡವಾ ರಾಜನ್ಸಹಿತಾಃ ಶಾಂರ್ಙ್ಗಧನ್ವನಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಾಂರ್ಙ್ಗಧನ್ವಿಯ ಸಹಿತ ಪಾಂಡವರು ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

03189031a ತಥಾ ಕಥಾಂ ಶುಭಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03189031c ವಿಸ್ಮಿತಾಃ ಸಮಪದ್ಯಂತ ಪುರಾಣಸ್ಯ ನಿವೇದನಾತ್||

ಧೀಮಂತ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಂದ ಶುಭ ಕಥನಗಳನ್ನು, ಪುರಾಣದ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾನುಶಾಸನೇ

ಏಕೋನನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ

ನೂರಾವಿಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೯೦

ಮಂಡೂಕ, ವಾಮದೇವ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಹಾಭಾಗ್ಯದ ಕುರಿತು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
 ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ವಾಮದೇವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು
 ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು (೧-೨). ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಕುಲದ ರಾಜ ಪರಿಕ್ಷಿತನು
 ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋದಾಗ ಓರ್ವ ಪರಮ ರೂಪವತಿ ನಾರಿಯನ್ನು
 ಕಂಡು, ತನಗೆ ಎಂದೂ ನೀರನ್ನು ತೋರಿಸಬಾರದು ಎಂಬ ಅವಳ
 ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಅರಮನೆಗೆ
 ಕರೆತಂದು, ನೀರಿಲ್ಲದ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿರಿಸಿ ರಮಿಸಿದುದು (೨-೨೪).
 ಒಮ್ಮೆ ಬಾಯಾರಿ ನೀರಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕಾಡುವಾಗ ಹೊಂಡವೊಂದನ್ನು
 ಕಂಡು ಅದರೊಳಗೆ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಇಳಿಯಲು ಪತ್ನಿಯು ಮೇಲೆ
 ಬರಲಿಲ್ಲ; ನೀರನ್ನು ಬರಿದು ಮಾಡಿದರೆ ಕಪ್ಪೆಯೊಂದು ಕಂಡಿದುದು;
 ಕಪ್ಪೆಯ ಮೇಲಿನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ರಾಜನು ಕಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ಕೊಂದು
 ತಂದವರಿಗೆ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸುವುದು (೨೫-೩೦).
 ಘೋರ ಮಂಡೂಕವಧೆಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾದುದು;
 ಮಂಡೂಕರಾಜನು ಪರಿಕ್ಷಿತನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದುದು;
 ಮಾಯವಾದವಳು ತನ್ನ ಮಗಳು ಸುಶೋಭನೆಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಿ
 ಅವಳನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದುದು; ರಾಜರನ್ನು
 ಮೋಸಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಅವಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳು
 ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಶಪಿಸುವುದು (೩೧-೪೨). ಪರಿಕ್ಷಿತನ
 ಮಗ ಶಲನು ತನ್ನ ಸೂತನಿಂದ ವಾಮ್ಯ ಕುದುರೆಗಳ ಕುರಿತು ಕೇಳಿ,
 ಅವುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ವಾಮದೇವನಿಂದ, ಕಾರ್ಯವಾದ
 ತಕ್ಷಣವೇ ತಂದು ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು

ಹಿಡಿಯಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು; ಆದರೆ ತಾನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು (೪೩-೫೪). ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆಪಡೆಯಲು ಹೋದ ವಾಮದೇವನಿಗೆ ಕೊಡದಿರಲು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ವಾಮದೇವನು ರಾಜ ಶಲನನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರ ಮೂಲಕ ಸಂಹರಿಸಿದ್ದು; ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಗಳು ಶಲನ ತಮ್ಮ ದಲನನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದ್ದು (೫೫-೬೯). ವಾಮದೇವನು ದಲನಿಗೆ ಗರಹೊಡಿಸಿ, ಅವನ ಮಗನನ್ನು ಸಾಯಿಸಲು, ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದ್ದು; ವಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ವಾಮದೇವನು ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು (೭೦-೮೨).

03190001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03190001A ಭೂಯ ಏವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಭಾಗ್ಯಂ
ವಕ್ತುಮರ್ಹಸೀತ್ಯಬ್ರವೀತ್ಪಾಂಡವೇಯೋ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಂ|

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪಾಂಡವನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ದಯವಿಟ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಹಾಭಾಗ್ಯದ ಕುರಿತು ಹೇಳಬೇಕು!”

03190002A ಅಥಾಚಷ್ಟ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಃ|

ಆಗ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು:

03190003A ಅಯೋಧ್ಯಾಯಾಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲೋತ್ಪನ್ನಃ ಪಾರ್ಥಿವಃ
ಪರಿಕ್ಷಿನ್ನಾಮ ಮೃಗಯಾಮಗಮತ್|

“ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಪರಿಕ್ಷಿತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಜನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದನು.

03190004A ತಮೇಕಾಶ್ವೇನ ಮೃಗಮನುಸರಂತಂ ಮೃಗೋ
ದೂರಮಪಾಹರತ್|

ಅವನು ಒಂದು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಜಿಂಕೆಯೊಂದನ್ನು ಅರಸಲು ಜಿಂಕೆಯು ಅವನನ್ನು ಬಹುದೂರ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಿತು.

03190005A ಅಥಾಧ್ವನಿ ಜಾತಶ್ರಮಃ ಕ್ಷುತ್ರೃಷ್ಣಾಭಿಭೂತಶ್ಚ
ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದುದ್ದೇಶೇ ನೀಲಂ ವನಷಂಡಮಪಶ್ಯತ್|

03190005B ತಚ್ಚ ವಿವೇಶ|

ಆಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ತುಂಬಾ ಆಯಾಸಗೊಂಡು ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಳಲಿ ಮರಗಳಿದ್ದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03190006A ತತಸ್ತಸ್ಯ ವನಷಂಡಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇಽತೀವ ರಮಣೀಯಂ ಸರೋ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾಶ್ಚ ಏವ ವ್ಯಗಾಹತ|

ಆಗ ಆ ವನಕೂಟದ ಮಧ್ಯೆ ಅತೀವ ರಮಣೀಯವಾದ ಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು.

03190007A ಅಥಾಶ್ವಸ್ತಃ ಸ ಬಿಸಮೃಣಾಲಮಶ್ವಸ್ಯಾಗ್ರೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ

ಪುಷ್ಕರಿಣೀತೀರೇ ಸಮಾವಿಶತ್|

ಆಯಾಸ ಕಳೆದು ರಾಜನು ಕಮಲದ ದಂಟುಗಳನ್ನು ಕುದುರೆಯ ಮುಂದಿರಿಸಿ ಆ ಪುಷ್ಕರಿಣೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡತೊಡಗಿದನು.

03190008A ತತಃ ಶಯಾನೋ ಮಧುರಂ ಗೀತಶಬ್ದಮಶೃಣೋತ್|

03190009A ಸ ಶ್ರುತ್ವಾಚಿಂತಯತ್|

03190009B ನೇಹ ಮನುಷ್ಯಗತಿಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ|

03190009C ಕಸ್ಯ ಖಿಲ್ವಯಂ ಗೀತಶಬ್ದ ಇತಿ|

ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಲಗಿಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಗೀತಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಯೋಚಿಸಿದನು: “ಇಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ಕುರುಹನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಗೀತಶಬ್ದವು ಎಲ್ಲಿಂದ?” ಎಂದು.

03190010A ಅಥಾಪಶ್ಯತ್ಕನ್ಯಾಂ ಪರಮರೂಪದರ್ಶನೀಯಾಂ

ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯವಚಿನ್ವತೀಂ ಗಾಯಂತೀಂ ಚ|

ಆಗ ಅವನು ನೋಡಲು ಪರಮ ರೂಪವತಿಯಾದ, ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಕೀಳುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಿರುವವಳನ್ನು ಕಂಡನು.

03190011A ಅಥ ಸಾ ರಾಜ್ಞಃ ಸಮೀಪೇ ಪರ್ಯಕ್ರಾಮತ್|

ಆಗ ಅವಳು ರಾಜನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರೆದು ಬಂದಳು.

03190012A ತಾಮಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾ|

03190012B ಕಸ್ಯಾಸಿ ಸುಭಗೇ ತ್ವಮಿತಿ|

ರಾಜನು ಅವಳಿಗೆ “ಸುಭಗೇ! ನೀನು ಯಾರವಳು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

03190013A ಸಾ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ|

03190013B ಕನ್ಯಾಸ್ಮಿತಿ|

“ನಾನು ಕನ್ಯೆ” ಎಂದು ಅವಳು ಉತ್ತರಿಸಿದಳು.

03190014A ತಾಂ ರಾಜೋವಾಚ|

03190014B ಅರ್ಥೀ ತ್ವಯಾಹಮಿತಿ|

ಅವಳಿಗೆ ರಾಜನು “ನಿನ್ನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03190015A ಅಥೋವಾಚ ಕನ್ಯಾ|

03190015B ಸಮಯೇನಾಹಂ ಶಕ್ಯಾ ತ್ವಯಾ ಲಬ್ಧುಂ|

03190015C ನಾನ್ಯಥೇತಿ|

ಆಗ ಕನ್ಯೆಯು “ಒಂದು ಶರತ್ತಿನಂತೆ ಮಾತ್ರ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲೆ. ಅನ್ಯಥಾ ಅಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

03190016A ತಾಂ ರಾಜಾ ಸಮಯಮಪ್ಯುಚ್ಛತ್|

03190017A ತತಃ ಕನ್ಯೇದಮುವಾಚ|

03190017B ಉದಕಂ ಮೇ ನ ದರ್ಶಯಿತವ್ಯಮಿತಿ|

ಶರತ್ತೇನೆಂದು ರಾಜನು ಕೇಳಲು ಕನ್ಯೆಯು “ನನಗೆ ಎಂದೂ ನೀರನ್ನು ತೋರಿಸಬಾರದು!” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

03190018A ಸ ರಾಜಾ ಬಾಧಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಾಂ ಸಮಾಗಮ್ಯ

ತಯಾಸಹಾಸ್ಯೇ|

“ಎಂದೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಾಜನು ಅವಳನ್ನು ಸೇರಿ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

03190019A ತತ್ರೈವಾಸೀನೇ ರಾಜನಿ ಸೇನಾನ್ವಗಚ್ಚತ್|

03190019B ಪದೇನಾನುಪದಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಪರಿವಾರ್ಯಾತಿಷ್ಠತ್|

ರಾಜನು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಗೆ, ಅವನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವನ ಸೇನೆಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ನಿಂತಿತು.

03190020A ಪರ್ಯಾಶ್ವಸ್ತಶ್ಚ ರಾಜಾ ತಯೈವ ಸಹ ಶಿಬಿಕಯಾ

ಪ್ರಾಯಾದವಿಘಾಟಿತಯಾ|

03190020B ಸ್ವನಗರಮನುಪ್ರಾಪ್ಯ ರಹಸಿ ತಯಾ ಸಹ ರಮನ್ನಾಸ್ತೇ|

03190020C ನಾನ್ಯತ್ಕಿಂ ಚನಾಪಶ್ಯತ್|

ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ರಾಜನು ಅವಳನ್ನು ಒಂದು ಶಿಬಿಕೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ತನ್ನ ನಗರವನ್ನು ತಲುಪಿ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಏನನ್ನೂ ನೋಡದೇ ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03190021A ಅಥ ಪ್ರಧಾನಾಮಾತ್ಯಸ್ತಸ್ಯಾಭ್ಯಾಶಚರಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯೋಽಪೃಚ್ಛತ್|

03190021B ಕಿಮತ್ರ ಪ್ರಯೋಜನಂ ವರ್ತತ ಇತಿ|

ಆಗ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯು ರಾಜನ ಪರಿಚಾರಕ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ

ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು - ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? - ಎಂದು.

03190022A ಅಥಾಬ್ರುವಂಸ್ತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ|

03190022B ಅಪೂರ್ವಮಿವ ಪಶ್ಯಾಮ ಉದಕಂ ನಾತ್ರ ನೀಯತೇತಿ|

ಆಗ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೇಳಿದರು: “ನಾವು ಒಂದು ವಿಶೇಷವನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ತರುವಂತಿಲ್ಲ!” ಎಂದು.

03190023A ಅಥಾಮಾತ್ಯೋಽನುದಕಂ ವನಂ ಕಾರಯಿತ್ವೋದಾರವೃಕ್ಷಂ
ಬಹುಮೂಲಪುಷ್ಪಫಲಂ ರಹಸ್ಯಪಗಮ್ಯ ರಾಜಾನಮಬ್ರವೀತ್|

03190023B ವನಮಿದಮುದಾರಮನುದಕಂ|

03190023C ಸಾಧ್ವತ್ರ ರಮ್ಯತಾಮಿತಿ|

ಅದರಂತೆ ಅಮಾತ್ಯನು ನೀರಿಲ್ಲದ, ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮರಗಳುಳ್ಳ, ಬಹಳಷ್ಟು ಗೆಡ್ಡೆ, ಪುಷ್ಪ, ಫಲಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಒಂದು ವನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಉದಾರ ವನವು ನೀರಿಲ್ಲದುದು. ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಮಿಸಬಹುದು.”

03190024A ಸ ತಸ್ಯ ವಚನಾತ್ತಯೈವ ಸಹ ದೇವ್ಯಾ ತದ್ವನಂ ಪ್ರಾವಿಶತ್|

03190024B ಸ ಕದಾ ಚಿತ್ತಸ್ಮಿನ್ವನೇ ರಮ್ಯೇ ತಯೈವ ಸಹ ವ್ಯವಹರತ್|

03190024C ಅಥ ಕ್ಷುತ್ರೃಷ್ಣಾರ್ದಿತಃ

ಶ್ರಾಂತೋಽತಿಮಾತ್ರಮತಿಮುಕ್ತಾಗಾರಮಪಶ್ಯತ್|

ಅವನ ವಚನದಂತೆ ಅವನು ದೇವಿಯ ಸಹಿತ ಆ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಅವಳೊಡನೆ ಆ ವನದಲ್ಲಿ

ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನು ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ
ಬಳಲಿರಲು ಒಂದು ಅತಿಮುಕ್ತಗಳ ವನವನ್ನು ಕಂಡನು.

03190025A ತತ್ತ್ವ ವಿಶ್ವ ರಾಜಾ ಸಹ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸುಧಾತಲಸುಕೃತಾಂ
ವಿಮಲಸಲಿಲಪೂರ್ಣಾಂ ವಾಪೀಮಪಶ್ಯತ್|

ರಾಜನು ಪ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರಿನಿಂದ
ತುಂಬಿದ ಆದರೆ ಸುಧಾತಲದಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಹೊಂಡವೊಂದನ್ನು
ನೋಡಿದನು.

03190026A ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ಚ ತಾಂ ತಸ್ಯಾ ಏವ ತೀರೇ ಸಹೈವ ತಯಾ
ದೇವ್ಯಾ ವ್ಯತಿಷ್ಠತ್|

ಅದನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ತನ್ನ ದೇವಿಯೊಡನೇ ಆ ಹೊಂಡವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03190027A ಅಥ ತಾಂ ದೇವೀಂ ಸ ರಾಜಾಬ್ರವೀತ್|

03190027B ಸಾಧ್ಯವತರ ವಾಪೀಸಲಿಲಮಿತಿ|

ರಾಜನು ದೇವಿಗೆ “ಬಾ! ನೀರಿರುವ ಈ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಇಳಿ” ಎಂದು
ಕರೆದನು.

03190028A ಸಾ ತದ್ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾವತೀರ್ಯ ವಾಪೀಂ ನ್ಯಮಜ್ಜತ್|

03190028B ನ ಪುನರುದಮಜ್ಜತ್|

ಅವಳು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀರಿಗಿಳಿದಳು. ಆದರೆ ಪುನಃ ಮೇಲೆ

ಬರಲಿಲ್ಲ.

03190029A ತಾಂ ಮೃಗಯಮಾಣೋ ರಾಜಾ ನಾಪಶ್ಯತ್|

ರಾಜನು ಹುಡುಕಾಡಿದನು; ಆದರೆ ಅವಳನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

03190030A ವಾಪೀಮಪಿ ನಿಃಸ್ರಾವ್ಯ ಮಂಡೂಕಂ ಶ್ವಭ್ರಮುಖೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಕೃದ್ಧ ಆಜ್ಞಾಪಯಾಮಾಸ|

03190030B ಸರ್ವ ಮಂಡೂಕವಧಃ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ|

03190030C ಯೋ ಮಯಾರ್ಥೇ ಸ

ಮೃತಕೈರ್ಮಂಡೂಕೈರುಪಾಯನೈರ್ಮಾಮುಪತಿಷ್ಠೇದಿತಿ|

ಅವನು ಆ ಹೊಂಡವನ್ನು ಬರಿದುಮಾಡಿಸಿದನು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಚಿಲುಮೆಯ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಪ್ಪೆಯನ್ನು ಕಂಡನು. ಅವನು ಕೃದ್ಧನಾಗಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು: “ಎಲ್ಲ ಕಪ್ಪೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಿ! ನನ್ನಿಂದ ಏನನ್ನಾದರೂ ಬಯಸುವವರು ಸತ್ತ ಕಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ತರಬೇಕು.”

03190031A ಅಥ ಮಂಡೂಕವಧೇ ಘೋರೇ ಕ್ರಿಯಮಾಣೇ ದಿಕ್ಷು

ಸರ್ವಾಸು ಮಂಡೂಕಾನ್ಭಯಮಾವಿಶತ್|

03190031B ತೇ ಭೀತಾ ಮಂಡೂಕರಾಜ್ಞೇ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ನ್ಯವೇದಯನ್|

ಆಗ ಘೋರವಾದ ಮಂಡೂಕವಧ ಕ್ರಿಯೆಯು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಎಲ್ಲ ಮಂಡೂಕಗಳಿಗೂ ಭಯವು ಆವರಿಸಿತು. ಅವುಗಳು ಮಂಡೂಕರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಡೆದುದನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದವು.

03190032A ತತೋ ಮಂಡೂಕರಾಟ್ರಾಪಸವೇಷಧಾರೀ

ರಾಜಾನಮಭ್ಯಗಚ್ಚತ್|

03190033A ಉಪೇತ್ಯ ಚೈನಮುವಾಚ|

03190033B ಮಾ ರಾಜನ್ಮೋಧವಶಂ ಗಮಃ|

03190033C ಪ್ರಸಾದಂ ಕುರು|

03190033d ನಾರ್ಹಸಿ ಮಂಡೂಕಾನಾಮನಪರಾಧಿನಾಂ ವಧಂ

ಕರ್ತುಮಿತಿ|

ಆಗ ಮಂಡೂಕಗಳ ರಾಜನು ತಾಪಸನ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ

ಆಗಮಿಸಿದನು. ಬಳಿಬಂದು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್!

ಕ್ರೋಧವಶನಾಗಬೇಡ. ಕರುಣೆ ನೀಡು. ಅನಪರಾಧಿಗಳಾದ

ಮಂಡೂಕಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಕೆಲಸವು ಸಲ್ಲದು.”

03190034A ಶ್ಲೋಕೌ ಚಾತ್ರ ಭವತಃ|

03190034a ಮಾ ಮಂಡೂಕಾಂ ಜಿಘಾಂಸ ತ್ವಂ ಕೋಪಂ

ಸಂಧಾರಯಾಚ್ಯುತ|

03190034c ಪ್ರಕ್ಷೀಯತೇ ಧನೋದ್ರೇಕೋ ಜನಾನಾಮವಿಜಾನತಾಂ||

ಇದರ ಕುರಿತು ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ: ಅಚ್ಯುತ! ಮಂಡೂಕಗಳನ್ನು

ಕೊಲ್ಲಬೇಡ! ಕೋಪವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೋ! ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುವ

ಜನರ ಧನವು ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತದೆ.

03190035a ಪ್ರತಿಜಾನೀಹಿ ನೈತಾಂಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕ್ರೋಧಂ ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ|

03190035c ಅಲಂ ಕೃತ್ವಾ ತವಾಧರ್ಮಂ ಮಂಡೂಕೈಃ ಕಿಂ ಹತ್ಯೈರ್ಹಿಂ
ತೇ||

ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ನೀನು ಅವರಮೇಲಿನ ನಿನ್ನ ಕ್ರೋಧವನ್ನು
ತೊರೆಯುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡು. ಶುರುಮಾಡಿದ
ಅಧರ್ಮವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು ! ಸತ್ತ ಮಂಡೂಕಗಳಿಂದ ನಿನಗೇನು
ಪ್ರಯೋಜನ?”

03190036A ತಮೇವಂವಾದಿನಮಿಷ್ಟಜನಶೋಕಪರೀತಾತ್ಮಾ ರಾಜಾ
ಪ್ರೋವಾಚ|

03190036B ನ ಹಿ ಕ್ಷಮ್ಯತೇ ತನ್ಮಯಾ|

03190036C ಹನಿಷ್ಯಾಮೈತಾನ್|

03190036d ಏತೈರ್ದುರಾತ್ಮಭಿಃ ಪ್ರಿಯಾ ಮೇ ಭಕ್ಷಿತಾ|

03190036e ಸರ್ವಥೈವ ಮೇ ವಧ್ಯಾ ಮಂಡೂಕಾಃ|

03190036F ನಾರ್ಹಸಿ ವಿದ್ವನ್ಮಾಮುಪರೋದ್ಧಮಿತಿ|

ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ಕುರಿತು ಶೋಕಪರೀತಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದ ರಾಜನು ಅವನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಇದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲಾರೆ ! ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಈ
ದುರಾತ್ಮರೇ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಡೂಕಗಳು ಸರ್ವಥಾ
ನನ್ನಿಂದ ವಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ವಿದ್ವನ್ ! ಇದರ ಕುರಿತು ನನ್ನನ್ನು
ತಡೆಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.”

03190037A ಸ ತದ್ವಾಕ್ಯಮುಪಲಭ್ಯ ವ್ಯಥಿತೇಂದ್ರಿಯಮನಾಃ ಪ್ರೋವಾಚ|

03190037B ಪ್ರಸೀದ ರಾಜನ್|

03190037C ಅಹಮಾಯುರ್ನಾಢು ಢು ಢುಂಡೂಕರಾಜಃ|

03190037d ಢುಢು ಸಾ ದುಹಿತಾ ಸುಶೋಭನಾ ನಾಢು|

03190037e ತಸ್ಯಾ ದೌಃಶೀಲ್ಯಢೇತತ್|

03190037F ಬಹವೋ ಹಿ ರಾಜಾನಸ್ತಯಾ ವಿಪ್ರಲಬ್ಧಪೂರ್ವಾ ಇತಿ|

ಆ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವನು ವ್ಯಥಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದನು:
“ಕರುಣೆ ತೋರು ರಾಜನ್! ನಾನು ಆಯು ಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಢುಂಡೂಕರಾಜ. ನನ್ನ ಢುಗಳು ಸುಶೋಭನ ಂಬ ಹೆಸರಿನವಳೇ
ಅವಳು. ಅವಳಿಗೆ ಈ ದುಷ್ಯ ನಡವಳಿಕೆಯಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆಯೂ ಕೂಡ
ಬಹಳ ರಾಜರನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಢೋಸಢಾಡಿದ್ದಾಳೆ.”

03190038A ತಢುಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾ|

03190038B ತಯಾಸ್ಯುರ್ಥೀ|

03190038C ಸಾ ಢೇ ದೀಯತಾಢುತಿ|

ಆಗ ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ನನಗೆ ಅವಳು ಬೇಕು. ಅವಳನ್ನು ನನಗೆ
ಕೊಡು!”

03190039A ಅಥೈನಾಂ ರಾಜ್ಞೇ ಪಿತಾದಾತ್|

03190039B ಅಬ್ರವೀಚ್ಛೈನಾಂ|

03190039C ಏನಂ ರಾಜಾನಂ ಶುಶ್ರೂಷಸ್ವೇತಿ|

ಆಗ ತಂದೆಯು ಅವಳನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು “ಈ ರಾಜನ

ಶುಶ್ರುಷೆಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03190040A ಸ ಉವಾಚ ದುಹಿತರಂ|

03190040B ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಯಾ ರಾಜಾನೋ ವಿಪ್ರಲಬ್ಧಾಸ್ತಸ್ಮಾದಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾನಿ
ತವಾಪತ್ಯಾನಿ ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯನೃತಕತ್ವಾತ್ತ್ವೇತಿ|

ಅವನು ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ರಾಜರನ್ನು
ಮೋಸಗೊಳಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಈ ದುಷ್ಕೃತದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳು ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗುತ್ತಾರೆ.”

03190041A ಸ ಚ ರಾಜಾ ತಾಮುಪಲಭ್ಯ ತಸ್ಯಾಂ

ಸುರತಗುಣನಿಬದ್ಧಹೃದಯೋ

ಲೋಕತ್ರಯೈಶ್ವರ್ಯಮಿವೋಪಲಭ್ಯ ಹರ್ಷಬಾಷ್ಟಕಲಯಾ

ವಾಚಾ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯಾಭಿಪೂಜ್ಯ

ಮಂಡೂಕರಾಜಾನಮಬ್ರವೀತ್|

03190041B ಅನುಗೃಹೀತೋಽಸ್ಮಿತಿ|

ಆ ರಾಜನು ಅವಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅವಳೊಡನೆ ಸುರತಗುಣನಿಬದ್ಧ
ಹೃದಯನಾಗಿ, ಲೋಕತ್ರಯಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೇ ಪಡೆದಷ್ಟು
ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ, ಗದ್ಗದ ಕಂಠನಾಗಿ, ಕೈಮುಗಿದು, ಪೂಜಿಸಿ,
ಮಂಡೂಕರಾಜನಿಗೆ “ಅನುಗೃಹೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03190042A ಸ ಚ ಮಂಡೂಕರಾಜೋ ಜಾಮಾತರಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ

ಯಥಾಗತಮಗಚ್ಚತ್|

ಮಂಡೂಕರಾಜನು ತನ್ನ ಅಳಿಯನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಂದ
ಬಂದಿದ್ದನೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದನು.

03190043A ಅಥ ಕಸ್ಯ ಚಿತ್ಕಾಲಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಂ ಕುಮಾರಾಸ್ತ್ರಯಸ್ತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ
ಸಂಬಭೂವುಃ ಶಲೋ ದಲೋ ಬಲಶ್ಚೇತಿ|

03190043B ತತಸ್ತೇಷಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಶಲಂ ಸಮಯೇ ಪಿತಾ ರಾಜ್ಯೇಽಭಿಷಿಚ್ಯ
ತಪಸಿ ಧೃತಾತ್ಮಾ ವನಂ ಜಗಾಮ|

ಆಗ ಕೆಲವು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಗೆ ಮೂವರು ಕುಮಾರರು
ಜನಿಸಿದರು - ಶಲ, ದಲ ಮತ್ತು ಬಲರೆಂದು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನಾದ
ಶಲನಿಗೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಂದೆಯು
ಧೃತಾತ್ಮನಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

03190044A ಅಥ ಕದಾ ಚಿಚ್ಛಲೋ ಮೃಗಯಾಮಚರತ್|

03190044B ಮೃಗಂ ಚಾಸಾದ್ಯ ರಥೇನಾನ್ವಧಾವತ್|

ಈ ಶಾಲನು ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಗೆಂದು ಹೋದನು. ಜಿಂಕೆಯೊಂದನ್ನು ಕಂಡು
ಅದನ್ನು ರಥದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಬೆನ್ನತ್ತಿದನು.

03190045A ಸೂತಂ ಚೋವಾಚ|

03190045B ಶೀಘ್ರಂ ಮಾಂ ವಹಸ್ವೇತಿ|

ಅವನು ಸೂತನಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು
ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03190046A ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ಸೂತೋ ರಾಜಾನಮಬ್ರವೀತ್|

03190046B ಮಾ ಕ್ರಿಯತಾಮನುಬಂಧಃ|

03190046C ನೈಷ ಶಕ್ಯಸ್ತ್ವಯಾ ಮೃಗೋ ಗ್ರಹೀತುಂ ಯದ್ಯಪಿ ತೇ ರಥೇ
ಯುಕ್ತೌ ವಾಮ್ಯೌ ಸ್ಯಾತಾಮಿತಿ|

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಸೂತನು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಒತ್ತಾಯವನ್ನು
ಮಾಡಬೇಡ! ನಿನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ ವಾಮ್ಯ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಈ
ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ನಿನ್ನಿಂದ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.”

03190047A ತತೋಽಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾ ಸೂತಂ|

03190047B ಆಚಕ್ಷ್ವ ಮೇ ವಾಮ್ಯೌ|

03190047C ಹನ್ಮಿ ವಾ ತ್ವಾಮಿತಿ|

ಆಗ ರಾಜನು ಸೂತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನನಗೆ ವಾಮ್ಯಗಳ ಕುರಿತು
ಹೇಳು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ!”

03190048A ಸ ಏವಮುಕ್ತೋ ರಾಜಭಯಭೀತೋ

ವಾಮದೇವಶಾಪಭೀತಶ್ಚ ಸನ್ನಾಚಖ್ಯೌ ರಾಜ್ಞೇ|

03190048B ವಾಮದೇವಸ್ಯಾಶ್ವೌ ವಾಮ್ಯೌ ಮನೋಜವಾವಿತಿ|

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ರಾಜಭಯದಿಂದ ಮತ್ತು ವಾಮದೇವನ ಶಾಪದ
ಭಯದಿಂದಲೂ ಅವನು ರಾಜನಿಗೆ “ವಾಮದೇವನ ಕುದುರೆಗಳು
ಮನೋವೇಗದ ವಾಮ್ಯಗಳು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03190049A ಅಥೈನಮೇವಂ ಬ್ರುವಾಣಮಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾ|

03190049B ವಾಮದೇವಾಶ್ರಮಂ ಯಾಹೀತಿ|

ಆಗ ರಾಜನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ವಾಮದೇವನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿ!”

03190050A ಸ ಗತ್ವಾ ವಾಮದೇವಾಶ್ರಮಂ ತಮೃಷಿಮಬ್ರವೀತ್|

03190050B ಭಗವನ್ಮೃಗೋ ಮಯಾ ವಿದ್ಧಃ ಪಲಾಯತೇ|

03190050C ತಂ ಸಂಭಾವಯೇಯಂ|

03190050d ಅರ್ಹಸಿ ಮೇ ವಾಮೃಷಿ ದಾತುಮಿತಿ|

ವಾಮದೇವನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವನು ಋಷಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಭಗವನ್! ನಾನು ಹೊಡೆದ ಜಿಂಕೆಯೊಂದು ಓಡಿಹೋಯಿತು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ವಾಮೃಷಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.”

03190051A ತಮಬ್ರವೀದೃಷಿಃ|

03190051B ದದಾನಿ ತೇ ವಾಮೃಷಿ|

03190051C ಕೃತಕಾರ್ಯೇಣ ಭವತಾ ಮಮೈವ ನಿಯಾತೌ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಿತಿ|

ಅವನಿಗೆ ಋಷಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನಗೆ ವಾಮೃಷಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವಾದ ತಕ್ಷಣವೇ ನನಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸು.”

03190052A ಸ ಚ ತಾವಶ್ವಾ ಪ್ರತಿಗೃಯಾನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಚರ್ಷಿಂ

ಪ್ರಾಯಾದ್ವಾಮೃಷಮೃಕ್ತೇನ ರಥೇನ ಮೃಗಂ ಪ್ರತಿ|

03190052C ಗಚ್ಚಂಶ್ಚಾ ಬ್ರವೀತ್ಸೂತಂ|

03190052d ಅಶ್ವರತ್ನಾವಿಮಾವಯೋಗ್ಯೌ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ|

03190052e ನೈತೌ ಪ್ರತಿದೇಯೌ ವಾಮದೇವಾಯೇತಿ|

ಅವನು ಎರಡೂ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಋಷಿಯನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು, ವ್ಯಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ತನ್ನ ರಥದ ಮೇಲೆ ಮೃಗವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋದನು. ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ತನ್ನ ಸಾರಥಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಕುದುರೆಗಳು ರತ್ನಗಳು! ಇವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅಯೋಗ್ಯವು. ನಾನು ಇವುಗಳನ್ನು ವಾಮದೇವನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ.”

03190053A ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮೃಗಮವಾಪ್ಯ

ಸ್ವನಗರಮೇತ್ಯಾಶ್ವಾವಂತಃಪುರೇಽಸ್ಥಾಪಯತ್|

03190054A ಅಧರ್ಷಿಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ|

03190054B ತರುಣೋ ರಾಜಪುತ್ರಃ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಪತ್ರಮಾಸಾದ್ಯ ರಮತೇ|

03190054C ನ ಮೇ ಪ್ರತಿನಿರ್ಯಾತಯತಿ|

03190054d ಅಹೋ ಕಷ್ಟಮಿತಿ|

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಸ್ವನಗರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು. ಈಗ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಚಿಂತಿಸಿದನು: “ಈ ತರುಣ ರಾಜಪುತ್ರನು ಈ ಸುಂದರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಋಷಿಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನನಗೆ ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತಲ್ಲ!”

03190055A ಮನಸಾ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಮಾಸಿ ಪೂರ್ಣೇ ಶಿಷ್ಯಮಬ್ರವೀತ್|

03190055B ಗಚ್ಚಾ ತ್ರೇಯ|

03190055C ರಾಜಾನಂ ಬ್ರೂಹಿ|

03190055d ಯದಿ ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ನಿಯಾತಯೋಪಾಧ್ಯಾಯವಾಮ್ಯಾವಿತಿ|

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣವಾದಾಗ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಅತ್ರೇಯ! ಹೋಗು! ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳು. ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿದೆಯಾದರೆ ವಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸು.”

03190056A ಸ ಗತ್ವೈವಂ ತಂ ರಾಜಾನಮಬ್ರವೀತ್|

ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇದನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03190057A ತಂ ರಾಜಾ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ|

03190057B ರಾಜ್ಞಾಮೇತದ್ವಾಹನಂ|

03190057C ಅನರ್ಹಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ರತ್ನಾನಾಮೇವಂವಿಧಾನಾಂ|

03190057d ಕಿಂ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮಶ್ವೈಃ ಕಾರ್ಯಂ|

03190057e ಸಾಧು ಪ್ರತಿಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ|

ಅವನಿಗೆ ರಾಜನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು. “ಇದು ರಾಜನ ವಾಹನ. ಈ ರತ್ನವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅನರ್ಹರು. ನೀನು ಹಿಂದಿರುಗಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.”

03190058A ಸ ಗತ್ವೈವಮುಪಾಧ್ಯಾಯಾಯಾಚಷ್ಟ|

ಅವನು ಹೋಗಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು.

03190059A ತಚ್ಛೃತ್ವಾ ವಚನಮಪ್ರಿಯಂ ವಾಮದೇವಃ

ಕ್ರೋಧಪರೀತಾತ್ಮಾ ಸ್ವಯಮೇವ

ರಾಜಾನಮಭಿಗಮ್ಯಾಶ್ವಾರ್ಥಮಭ್ಯಚೋದಯತ್|

03190059B ನ ಚಾದಾದ್ರಾಜಾ|

ಆ ಅಪ್ರಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾಮದೇವನು ಕ್ರೋಧಿತನಾಗಿ
ಅಶ್ವಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಸ್ವಯಂ ತಾನೇ ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿದನು.
ರಾಜನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು.

03190060 ವಾಮದೇವ ಉವಾಚ|

03190060a ಪ್ರಯಚ್ಛ ವಾಮೌ ಮಮ ಪಾರ್ಥಿವ ತ್ವಂ|

ಕೃತಂ ಹಿ ತೇ ಕಾರ್ಯಮನ್ಯೈರಶಕ್ಯಂ|

03190060c ಮಾ ತ್ವಾ ವಧೀದ್ವರುಣೋ ಘೋರಪಾಶೈರ್|

ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರಸ್ಯಾಂತರೇ ವರ್ತಮಾನಃ||

ವಾಮದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾರ್ಥಿವ! ನನಗೆ ವಾಮ್ಯಗಳನ್ನು
ಕೊಡು. ಅನ್ಯರು ಮಾಡದಂಥಹುದನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ.
ವರುಣನು ಘೋರ ಪಾಶಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ವಧಿಸದಿರಲಿ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಮತ್ತು ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.”

03190061 ರಾಜೋವಾಚ|

03190061a ಅನಡ್ವಾಹೌ ಸುವ್ರತೌ ಸಾಧು ದಾಂತಾವ್|

ಏತದ್ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ವಾಹನಂ ವಾಮದೇವ|

03190061c ತಾಭ್ಯಾಂ ಯಾಹಿ ತ್ವಂ ಯತ್ರ ಕಾಮೋ ಮಹರ್ಷೇ|

ಚಂದಾಂಸಿ ವೈ ತ್ವಾದೃಶಂ ಸಂವಹಂತಿ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ವಾಮದೇವ! ವಿಪ್ರರಿಗೆ ವಾಹನವಾಗಿ ಈ ಎರಡು ತರಬೇತಿಹೊಂದಿದ ಸಾಧು ಎತ್ತುಗಳೇ ಲೇಸು. ಮಹರ್ಷೇ! ಇವೆರಡರಿಂದ ನಿನಗೆಲ್ಲಿಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗು. ನನ್ನಂತವರಾದ ಬೇರೆಯಾರಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಇವು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ.”

03190062 ವಾಮದೇವ ಉವಾಚ|

03190062a ಚಂದಾಂಸಿ ವೈ ಮಾದೃಶಂ ಸಂವಹಂತಿ|

ಲೋಕೇಽಮುಷ್ಮಿನ್ಪಾರ್ಥಿವ ಯಾನಿ ಸಂತಿ|

03190062c ಅಸ್ತಿಸ್ತು ಲೋಕೇ ಮಮ ಯಾನಮೇತದ್|

ಅಸ್ಮದ್ವಿಧಾನಾಮಪರೇಷಾಂ ಚ ರಾಜನ್||

ವಾಮದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ನನ್ನಂಥವರನ್ನು ವೇದಗಳು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಪಾರ್ಥಿವ! ಅವು ಈ ಲೋಕದಿಂದ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇವೇ ನನ್ನ ವಾಹನಗಳು. ರಾಜನ್! ನನ್ನಂಥ ಅನ್ಯರದ್ದು ಕೂಡ ಇವೇ ವಾಹನಗಳು.”

03190063 ರಾಜೋವಾಚ|

03190063a ಚತ್ವಾರೋ ವಾ ಗರ್ಧಭಾಸ್ತ್ವಾಂ ವಹಂತು|

ಶ್ರೇಷ್ಠಾಶ್ವತರ್ಯೋ ಹರಯೋ ವಾ ತುರಂಗಾಃ|

03190063c ತೈಸ್ವಂ ಯಾಹಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ತ್ವೇಷ ವಾಹೋ|
ಮಮ ವಾಮೌ ನ ತವೈತೌ ಹಿ ವಿದ್ಧಿ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಕತ್ತೆಗಳು, ಅಥವಾ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುದುರೆಗಳು ಅಥವಾ ಹರಿ ತುರಂಗಗಳು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಆದರೆ ಈ ವಾಮ್ಯಗಳು ಕ್ಷತ್ರಿಯನವು. ನೋಡು. ನನ್ನಂತೆ ಅವುಗಳು ನಿನ್ನದಾಗಲಾರವು.”

03190064 ವಾಮದೇವ ಉವಾಚ|

03190064a ಘೋರಂ ವ್ರತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತ್ವೈತದಾಹುರ್|
ಏತದ್ರಾಜನ್ಯದಿಹಾಜೀವಮಾನಃ|

03190064c ಅಯಸ್ಮಯಾ ಘೋರರೂಪಾ ಮಹಾಂತೋ|
ವಹಂತು ತ್ವಾಂ ಶಿತಶೂಲಾಶ್ಚತುರ್ಧಾ||

ವಾಮದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವ್ರತವು ಘೋರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಜನ್! ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಈ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿರುವೆನಾದರೆ, ಈಗಲೇ ಘೋರರೂಪರೂ ಮಹಾಕಾಯರೂ ಆದವರು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಹರಿತ ಶೂಲಗಳನ್ನು ಪ್ರಹಾರಮಾಡುತ್ತಾರೆ.”

03190065 ರಾಜೋವಾಚ|

03190065a ಯೇ ತ್ವಾ ವಿದುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾಮದೇವ|
ವಾಚಾ ಹಂತುಂ ಮನಸಾ ಕರ್ಮಣಾ ವಾ|

03190065c ತೇ ತ್ವಾಂ ಸಶಿಷ್ಯಮಿಹ ಪಾತಯಂತು|

ಮದ್ವಾಕ್ಷನುನ್ನಾಃ ಶಿತಶೂಲಾಸಿಹಸ್ತಾಃ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಾಮದೇವ ! ನೀನು ಮಾತಿನಿಂದ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಕೊಲ್ಲುವೆಯೆಂದಾದರೆ, ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯರನ್ನೂ ಹರಿತ ಶೂಲಗಳಿಂದ ಇರಿಯಲಿ.”

03190066 ವಾಮದೇವ ಉವಾಚ|

03190066a ನಾನುಯೋಗಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಭವಂತಿ|

ವಾಚಾ ರಾಜನ್ಮನಸಾ ಕರ್ಮಣಾ ವಾ|

03190066c ಯಸ್ವೇವಂ ಬ್ರಹ್ಮ ತಪಸಾನ್ವೇತಿ ವಿದ್ವಾಂಸ್|

ತೇನ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಭವತಿ ಹಿ ಜೀವಮಾನಃ||

ವಾಮದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್ ! ಮಾತಿನಿಂದ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಬಾರದು. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ತಲುಪಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಎಷ್ಟೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರಲಿ ಅವನ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಮುರಿಯಬಲ್ಲ.”

03190067 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03190067a ಏವಮುಕ್ತೇ ವಾಮದೇವೇನ ರಾಜನ್|

ಸಮುತ್ತಸ್ಥೂ ರಾಕ್ಷಸಾ ಘೋರರೂಪಾಃ|

03190067c ತೈಃ ಶೂಲಹಸ್ತೈರ್ವಧ್ಯಮಾನಃ ಸ ರಾಜಾ|

ಪ್ರೋವಾಚೇದಂ ವಾಕ್ಷಮುಚ್ಚಿಸ್ತದಾನೀಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ವಾಮದೇವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಘೋರರೂಪಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಉದ್ಭವಿಸಿದರು. ಅವರು ಶೂಲದಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಅವನು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದನು.

03190068a ಇಕ್ಷ್ವಾಕವೋ ಯದಿ ಬ್ರಹ್ಮನ್ದಲೋ ವಾ|
ವಿಧೇಯಾ ಮೇ ಯದಿ ವಾನ್ಯೇ ವಿಶೋಽಪಿ|

03190068c ನೋತ್ಸ್ರಕ್ಷ್ಯೇಽಹಂ ವಾಮದೇವಸ್ಯ ವಾಮೌ|
ನೈವಂವಿಧಾ ಧರ್ಮಶೀಲಾ ಭವಂತಿ||

“ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಗಳು ಅಥವಾ ದಲ ಅಥವಾ ಅನ್ಯ ಜನರು ನನಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದರೆ, ನಾನು ವಾಮದೇವನ ವಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೀಗೆ ಧರ್ಮಶೀಲರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

03190069a ಏವಂ ಬ್ರುವನ್ನೇವ ಸ ಯಾತುಧಾನ್ಯೈರ್|
ಹತೋ ಜಗಾಮಾಶು ಮಹೀಂ ಕ್ಷಿತೀಶಃ|

03190069c ತತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ನೃಪತಿಂ ನಿಪಾತಿತಂ|
ಇಕ್ಷ್ವಾಕವೋ ವೈ ದಲಮಭ್ಯಷಿಂಚನ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕ್ಷಿತೀಶನನ್ನು ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಹೊಡೆದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳಿಸಿದರು. ಆಗ ರಾಜನು ಕೆಳಗುರುಳಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಗಳು ದಲನನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದರು.

03190070a ರಾಜ್ಯೇ ತದಾ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಸ ವಿಪ್ರಃ|

ಪೋವಾಚೇದಂ ವಚನಂ ವಾಮದೇವಃ|

03190070c ದಲಂ ರಾಜಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಹಿ ದೇಯಂ|

ಏವಂ ರಾಜನ್ಸರ್ವಧರ್ಮೇಷು ದೃಷ್ಟಂ||

ಆಗ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ವಿಪ್ರ ವಾಮದೇವನು ರಾಜ ದಲನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು: “ರಾಜನ್! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ವ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

03190071a ಬಿಭೇಷಿ ಚೇತ್ಸ್ವ ಮಧರ್ಮಾನ್ನರೇಂದ್ರ|

ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ಶೀಘ್ರಮೇವಾದ್ಯ ವಾಮ್ಯೌ|

03190071c ಏತಚ್ಛ್ವಾತ್ವಾ ವಾಮದೇವಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಂ|

ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ ಸೂತಮುವಾಚ ರೋಷಾತ್||

ನರೇಂದ್ರ! ಅಧರ್ಮಕ್ಕೆ ನೀನು ಹೆದರುವವನಾದರೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಇಂದೇ ನನಗೆ ವಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡು!” ವಾಮದೇವನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಪಾರ್ಥಿವನು ರೋಷದಿಂದ ಸೂತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03190072a ಏಕಂ ಹಿ ಮೇ ಸಾಯಕಂ ಚಿತ್ರರೂಪಂ|

ದಿಗ್ಧಂ ವಿಷೇಣಾಹರ ಸಂಗೃಹೀತಂ|

03190072c ಯೇನ ವಿದ್ಧೋ ವಾಮದೇವಃ ಶಯೀತ|

ಸಂದಶ್ಯಮಾನಃ ಶ್ವಭಿರಾರ್ತ ರೂಪಃ||

“ಹೋಗಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ನನ್ನ ಚಿತ್ರರೂಪದ ಬಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ವಿಷದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ! ಅದರಿಂದ ಚುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು

ವಾಮದೇವನು ಮಲಗಿ ಆರ್ತರೂಪನಾಗಿ ನಾಯಿಗಳಿಂದ ಹರಿಯಲ್ಪಡಲಿ!”

03190073 ವಾಮದೇವ ಉವಾಚ|

03190073a ಜಾನಾಮಿ ಪುತ್ರಂ ದಶವರ್ಷಂ ತವಾಹಂ|

ಜಾತಂ ಮಹಿಷ್ಯಾಂ ಶೈನಜಿತಂ ನರೇಂದ್ರ|

03190073c ತಂ ಜಹಿ ತ್ವಂ ಮದ್ವಚನಾತ್ಪ್ರಣುನ್ನಸ್|

ತೂರ್ಣಂ ಪ್ರಿಯಂ ಸಾಯಕೈರ್ಘೋರರೂಪೈಃ||

ವಾಮದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ನರೇಂದ್ರ! ನಿನಗೆ ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಹತ್ತುವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಶೈನಜಿತುವೆಂಬ ಮಗನಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಮಗನನ್ನು ಈಗ ಘೋರರೂಪದ ಬಾಣದಿಂದ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೀಯೆ!”

03190074 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03190074a ಏವಮುಕ್ತೋ ವಾಮದೇವೇನ ರಾಜನ್|

ಅಂತಃಪುರೇ ರಾಜಪುತ್ರಂ ಜಘಾನ|

03190074c ಸ ಸಾಯಕಸ್ತಿಗ್ಮತೇಜಾ ವಿಸೃಷ್ಟಃ|

ಶ್ರುತ್ವಾ ದಲಸ್ತಚ್ಚ ವಾಕ್ಯಂ ಬಭಾಷೇ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ವಾಮದೇವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಬಿಟ್ಟು ಅತಿವೇಗದ ಆ ಬಾಣವು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದಲನು ಈ

ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03190075a ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವೋ ಹಂತ ಚರಾಮಿ ವಃ ಪ್ರಿಯಂ|
ನಿಹನ್ಮಿಮಂ ವಿಪ್ರಮದ್ಯ ಪ್ರಮಥ್ಯ|

03190075c ಆನೀಯತಾಮಪರಸ್ತಿಗ್ಮತೇಜಾಃ|
ಪಶ್ಯದ್ಧಂ ಮೇ ವೀರ್ಯಮದ್ಯ ಕ್ಷಿತೀಶಾಃ||

“ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಗಳೇ! ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಂದು ನಾಶಪಡಿಸಿ. ನಿಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಹೋಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಬಾಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷಿತೀಶರೇ! ನನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಇಂದು ನೋಡಿ!”

03190076 ವಾಮದೇವ ಉವಾಚ|

03190076a ಯಂ ತ್ವಮೇನಂ ಸಾಯಕಂ ಘೋರರೂಪಂ|
ವಿಷೇಣ ದಿಗ್ಧಂ ಮಮ ಸಂದಧಾಸಿ|

03190076c ನ ತ್ವಮೇನಂ ಶರವರ್ಯಂ ವಿಮೋಕ್ಷುಂ|
ಸಂಧಾತುಂ ವಾ ಶಕ್ಷ್ಯಸಿ ಮಾನವೇಂದ್ರ||

ವಾಮದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಾನವೇಂದ್ರ! ವಿಷದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ಈ ಘೋರರೂಪಿ ಬಾಣವನ್ನು ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಹೂಡಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ, ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ ನನಗೆ ಗುರಿಯಿಡುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ ನೀನು ಸಮರ್ಥನಾಗುವುದಿಲ್ಲ!”

03190077 ರಾಜೋವಾಚ|

03190077a ಇಕ್ಷ್ವಾಕವಃ ಪಶ್ಯತ ಮಾಂ ಗೃಹೀತಂ|
ನ ವೈ ಶಕ್ಷೋಮ್ಯೇಷ ಶರಂ ವಿಮೋಕ್ಷುಂ|

03190077c ನ ಚಾಸ್ಯ ಕರ್ತುಂ ನಾಶಮಭ್ಯುತ್ಸಹಾಮಿ|
ಆಯುಷ್ಮಾನ್ವೈ ಜೀವತು ವಾಮದೇವಃ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಗಳೇ! ನಾನು ಗರಬಡೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ! ಈ ಶರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಅಶಕ್ಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ! ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆಯುಷ್ಯಂತನಾಗಿರುವ ವಾಮದೇವನು ಜೀವಿಸಲಿ!”

03190078 ವಾಮದೇವ ಉವಾಚ|

03190078a ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯೇನಾಂ ಮಹಿಷೀಂ ಸಾಯಕೇನ|
ತತಸ್ತಸ್ಮಾದೇನಸೋ ಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ತ್ವಂ||

ವಾಮದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಬಾಣದಿಂದ ನಿನ್ನ ರಾಣಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟು. ಅದರಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತೀಯೆ!”

03190079 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03190079a ತತಸ್ತಥಾ ಕೃತವಾನ್ಭಾರ್ಥಿವಸ್ತು|
ತತೋ ಮುನಿಂ ರಾಜಪುತ್ರೀ ಬಭಾಷೇ|

03190079c ಯಥಾ ಯುಕ್ತಂ ವಾಮದೇವಾಹಮೇನಂ|
ದಿನೇ ದಿನೇ ಸಂವಿಶಂತೀ ವ್ಯಶಂಸಂ||

03190079e ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಮೃಗಯಂತೀ ಸೂನೃತಾನಿ|

ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ವುಣ್ಯಲೋಕಂ ಲಭೇಯಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ
ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಮುನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ವಾಮದೇವ!
ನಾನು ನನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರೆ, ಪ್ರತಿದಿನವು
ಅವನೊಂದಿಗೇ ಮಲಗಿದ್ದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು
ಬೇಡಿದ್ದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮನ್! ನಾನು ಪುಣ್ಯಲೋಕವನ್ನು
ಪಡೆಯುವಂತಾಗಲಿ.”

03190080 ವಾಮದೇವ ಉವಾಚ|

03190080a ತ್ವಯಾ ತ್ರಾತಂ ರಾಜಕುಲಂ ಶುಭೇಕ್ಷಣೇ|
ವರಂ ವೃಣೀಷ್ವಾಪ್ರತಿಮಂ ದದಾನಿ ತೇ|

03190080c ಪ್ರಶಾಧೀಮಂ ಸ್ವಜನಂ ರಾಜಪುತ್ರಿ|
ಇಕ್ಷ್ವಾಕುರಾಜ್ಯಂ ಸುಮಹಚ್ಛಾಪ್ಯನಿಂದ್ರೇ||

ವಾಮದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಶುಭೇಕ್ಷಣೇ! ನೀನು ರಾಜಕುಲವನ್ನು
ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಅಪ್ರತಿಮ ವರವನ್ನು ಕೇಳು. ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.
ರಾಜಪುತ್ರಿ! ಅನಿಂದಿತೇ! ನಿನ್ನ ಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಗಳ ಈ
ಮಹಾ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳು.”

03190081 ರಾಜಪುತ್ರೈವಾಚ|

03190081a ವರಂ ವೃಣೇ ಭಗವನ್ನೇಕಮೇವ|
ವಿಮುಚ್ಯತಾಂ ಕಿಲ್ಬಿಷಾದದ್ಯ ಭರ್ತಾ|

03190081c ಶಿವೇನ ಚಾಧ್ಯಾಹಿ ಸಪುತ್ರಬಾಂಧವಂ|

ವರೋ ವೃತೋ ಹ್ಯೇಷ ಮಯಾ ದ್ವಿಜಾಗ್ರ್ಯ||

ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಭಗವನ್! ಒಂದೇ ಒಂದು ವರವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪತಿಯು ಇಂದು ಕಿಲ್ಬಿಷದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲಿ ಮತ್ತು ಪುತ್ರ ಬಾಂಧವರೊಡನೆ ಅವನಿಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ದ್ವಿಜಾಗ್ರ್ಯ! ಇದೇ ನಾನು ಕೇಳುವ ವರ!”

03190082 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03190082a ಶ್ರುತ್ವಾ ವಚಃ ಸ ಮುನೀ ರಾಜಪುತ್ರಾಸ್|

ತಥಾಸ್ವಿ ತಿ ಪ್ರಾಹ ಕುರುಪ್ರವೀರ|

03190082c ತತಃ ಸ ರಾಜಾ ಮುದಿತೋ ಬಭೂವ|

ವಾಮ್ಯೌ ಚಾಸ್ಮೈ ಸಂಪ್ರದದೌ ಪ್ರಣಮ್ಯ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕುರುಪ್ರವೀರ! ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮುನಿಯು ಹಾಗೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ರಾಜನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ವಾಮ್ಯಗಳನ್ನಿತ್ತನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಮಂಡೂಕೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಂಡೂಕೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ನೂರಾತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೯೧

ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನ

ತನಗಿಂತಲೂ ದೀರ್ಘಾಯುಷಿಗಳು ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರಾ
ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಕುರಿತು
ಹೇಳಿದುದು (೧). ತನ್ನ ಪುಣ್ಯವು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ದಿವಿಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ
ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಲ್ಲಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಪರಿಚಯವಿದೆಯೇ
ಎಂದು ಕೇಳಲು, ತನಗೆ ಪರಿಚಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಹಿಮಾಲದಲ್ಲಿರುವ
ಪ್ರಾಕಾರಕರ್ಣ ಎಂಬ ಗೂಬೆಯ ಅವನನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದೆಂದು
ಹೇಳಲು ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಕುದುರೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗೂಬೆಯ ಬಳಿ ಬಂದುದು (೨-೫). ಗೂಬೆಯು
ಅವನನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗದೇ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನಸರೋವರದ ಬಳಿ ಇರುವ
ತನಗಿಂತಲೂ ವೃದ್ಧನಾದ ನಾಡೀಜಂಘವೆಂಬ ಬಕಪಕ್ಷಿಗೆ
ತಿಳಿದಿರಬಹುದೆನ್ನಲು ಮೂವರೂ ಸರೋವರದ ಬಳಿ ಬಂದುದು (೬-
೧೦). ಬಕಪಕ್ಷಿಗೂ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಾಗ
ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯವನಾದ, ಅದೇ ಸರೋವರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಮೆ
ಅಕೂಪಾರನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದುದು (೧೧-೧೨). ಅಕೂಪಾರನು
ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಯಾಗಗಳ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿ

ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟುದು; ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ಮನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದುದು

(೧೮-೨೮).

03191001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03191001A ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಮೃಷಯಃ ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛನ್|

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾಂಡವರು ಋಷಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಕೇಳಿದರು.

03191001B ಅಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿದ್ಭವತಶ್ಚಿರಜಾತತರ ಇತಿ|

“ನಿನಗಿಂತಲೂ ದೀರ್ಘಾಯುಷಿಗಳಾದ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ
ಇದ್ದಾರೆಯೇ” ಎಂದು.

03191002A ಸ ತಾನುವಾಚ|

03191002B ಅಸ್ತಿ ಖಿಲು ರಾಜರ್ಷಿರಿಂದ್ರದ್ಯುಮ್ಮೋ ನಾಮ
ಕ್ಷೀಣಪುಣ್ಯಸ್ತಿದಿವಾತ್ಮಚ್ಯುತಃ|

03191002C ಕೀರ್ತಿಸ್ತೇ ವ್ಯಚ್ಛಿನ್ನೇತಿ|

03191002d ಸ ಮಾಮುಪಾತಿಷ್ಠತ್|

03191002e ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜಾನಾತಿ ಮಾಂ ಭವಾನಿತಿ|

ಅವನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ಮನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ರಾಜರ್ಷಿಯಿದ್ದಾನಲ್ಲ! ಅವನ ಪುಣ್ಯವು ಕ್ಷೀಣವಾದಾಗ ದಿವಿಯಿಂದ
ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು. “ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಮುಗಿದುಹೋಯಿತು” ಎಂದು

ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಅವನು ನನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದು ಕೇಳಿದನು: “ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಪರಿಚಯವಿದೆಯೇ” ಎಂದು.

03191003A ತಮಹಮಬ್ಬುವಂ|

03191003B ನ ವಯಂ ರಾಸಾಯನಿಕಾಃ ಶರೀರೋಪತಾಪೇನಾತ್ಮನಃ
ಸಮಾರಭಾಮಹೇಽರ್ಥಾನಾಮನುಷ್ಠಾನಂ|

ಅವನಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದೆನು: “ನಾವು ರಾಸಾಯನಿಕರಲ್ಲ! ನಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಅದುಮಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಿ ನಾವು ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪುವವರು.

03191004A ಅಸ್ತಿ ಖಿಲು ಹಿಮವತಿ ಪ್ರಾಕಾರಕರ್ಣೋ ನಾಮೋಲೂಕಃ|

03191004B ಸ ಭವಂತಂ ಯದಿ ಜಾನೀಯಾತ್|

03191004C ಪ್ರಕೃಷ್ಟೇ ಚಾಧ್ವನಿ ಹಿಮವಾನ್|

03191004d ತತ್ರಾಸೌ ಪ್ರತಿವಸತೀತಿ|

ಆದರೆ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕಾರಕರ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗೂಬೆಯಿದೆ. ಬಹುಷಃ ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲ. ಹಿಮಾಲಯವು ಬಹಳ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ.”

03191005A ಸ ಮಾಮಶ್ವೋ ಭೂತ್ವಾ ತತ್ರಾವಹದ್ಯತ್ರ ಬಭೂವೋಲೂಕಃ|

ಅವನು ಅಶ್ವವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಗೂಬೆಯಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು.

03191006A ಅಧೈನಂ ಸ ರಾಜರ್ಷಿಃ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ್|

03191006B ಪ್ರತ್ಯಭಿಜಾನಾತಿ ಮಾಂ ಭವಾನಿತಿ|

ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು: “ನೀನು ನನ್ನನ್ನು
ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲೆಯಾ” ಎಂದು.

03191007A ಸ ಮುಹೂರ್ತಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾಬ್ರವೀದೇನಂ|

03191007B ನಾಭಿಜಾನೇ ಭವಂತಮಿತಿ|

ಅವನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಯೋಚಿಸಿ “ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಗುರುತು
ಹಿಡಿಯಲಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03191008A ಸ ಏವಮುಕ್ತೋ ರಾಜರ್ಷಿರಿಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನಃ

ಪುನಸ್ತಮುಲೂಕಮಬ್ರವೀತ್|

03191008B ಅಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿ ದ್ಭವತ್ಶ್ಚಿ ರಜಾತತರ ಇತಿ|

ಇದಕ್ಕೆ ರಾಜರ್ಷಿ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಪುನಃ ಆ ಗೂಬೆಗೆ ಕೇಳಿದನು:
“ನಿನಗಿಂತಲೂ ದೀರ್ಘಾಯುಷಿಗಳಾದ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ
ಇದ್ದಾರೆಯೇ?”

03191009A ಸ ಏವಮುಕ್ತೋಽಬ್ರವೀದೇನಂ|

03191009B ಅಸ್ತಿ ವಿಲ್ವಿಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನಸರೋ ನಾಮ|

03191009C ತಸ್ಮಿನ್ನಾಡೀಜಂಘೋ ನಾಮ ಬಕಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ|

03191009d ಸೋಽಸ್ಮತ್ಶ್ಚಿ ರಜಾತತರಃ|

03191009e ತಂ ಪೃಚ್ಛೇತಿ|

ಇದಕ್ಕೆ ಅವನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನಸರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸರೋವರವೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾಡೀಜಂಘ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬಕಪಕ್ಷಿಯು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅವನು ನನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷ ಬಾಳಿದವನು. ಅವನನ್ನು ಕೇಳು.”

03191010A ತತ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನೋ ಮಾಂ ಚೋಲೂಕಂ ಚಾದಾಯ
ತತ್ಸರೋಽಗಚ್ಚದ್ಯತ್ರಾಸೌ ನಾಡೀಜಂಘೋ ನಾಮ ಬಕೋ
ಬಭೂವ|

ಆಗ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ನನ್ನನ್ನೂ ಉಲೂಕನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಾಡೀಜಂಘ ಬಕನು ಇರುವ ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

03191011A ಸೋಽಸ್ಮಾ ಭಿಃ ಪೃಷ್ಠಃ|

03191011B ಭವಾನಿಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ರಾಜಾನಂ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜಾನಾತೀತಿ|

ನಾವು ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದೆವು: “ನೀನು ರಾಜಾ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲೆಯಾ” ಎಂದು.

03191012A ಸ ಏವಮುಕ್ತೋಽಬ್ರವೀನ್ಮಹೂರ್ತಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ|

03191012B ನಾಭಿಜಾನಾಮ್ಯಹಮಿಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ರಾಜಾನಮಿತಿ|

ಅವನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಯೋಚಿಸಿ ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನುವ ರಾಜನನ್ನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.”

03191013A ತತಃ ಸೋಽಸ್ಮಾ ಭಿಃ ಪೃಷ್ಠಃ|

03191013B ಅಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿ ದನ್ಯೋ ಭವತಶ್ಚಿ ರಜಾತತರ ಇತಿ|

ಆಗ ನಾವು ಕೇಳಿದೆವು: “ನಿನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷ ಜೀವಿಸಿರುವ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ?” ಎಂದು.

03191014A ಸ ನೋಽಬ್ರವೀದಸ್ತಿ ಖಲ್ವಿಹೈವ ಸರಸ್ಯಕೂಪಾರೋ ನಾಮ
ಕಚ್ಚಪಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ|

03191014B ಸ ಮತ್ತಶ್ಚಿ ರಜಾತತರ ಇತಿ|

03191014C ಸ ಯದಿ ಕಥಂ ಚಿದಭಿಜಾನೀಯಾದಿಮಂ ರಾಜಾನಂ
ತಮಕೂಪಾರಂ ಪೃಚ್ಛಾಮ ಇತಿ|

ಅವನು ಹೇಳಿದನು: “ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಅಕೂಪಾರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆಮೆಯು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅವನು ನನಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಬಹುಷಃ ಅವನು ರಾಜನನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲ. ಅಕೂಪಾರನನ್ನು ಕೇಳೋಣ” ಎಂದು.

03191015A ತತಃ ಸ ಬಕಸ್ತಮಕೂಪಾರಂ ಕಚ್ಚಪಂ ವಿಜ್ಞಾಪಯಾಮಾಸ|

03191015B ಅಸ್ತಸ್ಮಾಕಮಭಿಪ್ರೇತಂ ಭವಂತಂ ಕಂ ಚಿದರ್ಥಮಭಿಪ್ರಷ್ಟುಂ|

03191015C ಸಾಧ್ವಾಗಮ್ಯತಾಂ ತಾವದಿತಿ|

ಆಗ ಬಕನು ಆ ಅಕೂಪಾರ ಕಚ್ಚಪವನ್ನು ಕೇಳಿದನು: “ಒಂದು ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬಾ!” ಎಂದು.

03191016A ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಸ ಕಚ್ಚಪಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಸರಸ ಉತ್ಥಾಯಾಭ್ಯಗಚ್ಚ ದ್ಯುತ್ರ

ತಿಷ್ಠಾಮೋ ವಯಂ ತಸ್ಯ ಸರಸಸ್ತೀರೇ|

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಆಮೆಯು ಸರೋವರದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಸರೋವರದ ದಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಬಂದಿತು.

03191017A ಆಗತಂ ಚೈನಂ ವಯಮಪೃಚ್ಛಾಮ|

03191017B ಭವಾನಿಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ರಾಜಾನಮಭಿಜಾನಾತೀತಿ|

ಬಂದ ಅವನನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆವು: “ನೀನು ರಾಜ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯಾ?” ಎಂದು.

03191018A ಸ ಮುಹೂರ್ತಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಬಾಷ್ಟಪೂರ್ಣನಯನ
ಉದ್ವಿಗ್ನಹೃದಯೋ ವೇಪಮಾನೋ ವಿಸಂಜ್ಞಕಲ್ಪಃ
ಪ್ರಾಂಜಲಿರಬ್ರವೀತ್|

03191018B ಕಿಮಹಮೇನಂ ನ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜಾನಾಮಿ|

03191018C ಅಹಂ ಹ್ಯನೇನ ಸಹಸ್ರಕೃತ್ವಃ
ಪೂರ್ವಮಗ್ನಿಚಿತಿಷೂಪಹಿತಪೂರ್ವಃ|

03191018d ಸರಶ್ಚೇದಮಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾದತ್ತಾಭಿರ್
ಗೋಭಿರತಿಕ್ರಮಮಾಣಾಭಿಃ ಕೃತಂ|

03191018e ಅತ್ರ ಚಾಹಂ ಪ್ರತಿವಸಾಮೀತಿ|

ಅವನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಯೋಚಿಸಿ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, ಉದ್ವಿಗ್ನಹೃದಯನಾಗಿ ಕಂಪಿಸುತ್ತಾ, ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವನೋ ಎಂದು ತೋರುತ್ತಾ, ಕೈಮುಗಿದು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆತಾನೇ

ಗುರುತಿಸಲಾರೆ? ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಬಾರಿ ಅವನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ
ಯಜ್ಞದ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ. ಅವನು ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಸುಗಳ
ಗೊರಸಿನಿಂದಲೇ ಈ ಸರೋವರವು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ನಾನು
ಇನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

03191019A ಅಧ್ಯೈತತ್ಕಚ್ಚಪೇನೋದಾಹೃತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಮನಂತರಂ
ದೇವಲೋಕಾದೇವರಥಃ ಪ್ರಾದುರಾಸೀತ್|

ಆ ಕಚ್ಚಪವು ಹೇಳಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ದೇವಲೋಕದಿಂದ
ದೇವರಥವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

03191020A ವಾಚಶ್ಚಾಶ್ರುಯಂತೇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಪ್ರತಿ|

03191020B ಪ್ರಸ್ತುತಸ್ತೇ ಸ್ವರ್ಗಃ

03191020C ಯಥೋಚಿತಂ ಸ್ಥಾನಮಭಿಪದ್ಯಸ್ವ|

03191020d ಕೀರ್ತಿಮಾನಸಿ|

03191020e ಅವ್ಯಗ್ರೋ ಯಾಹೀತಿ|

ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಕುರಿತಾದ ಈ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು: “ಸ್ವರ್ಗವು
ನಿನಗಾಗಿ ತೆರೆದಿದೆ. ಯಥೋಚಿತವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ನೀನು
ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಏನೂ ಯೋಚಿಸದೇ ಬಾ” ಎಂದು.

03191021a ದಿವಂ ಸ್ಪೃಶತಿ ಭೂಮಿಂ ಚ ಶಬ್ದಃ ಪುಣ್ಯಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ|

03191021c ಯಾವತ್ಸ ಶಬ್ದೋ ಭವತಿ ತಾವತ್ಪುರುಷ ಉಚ್ಯತೇ||

ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳ ಶಬ್ದವು ದಿವಿ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಳಗುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಈ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ
ಪುರುಷನಿರುತ್ತಾನೆ.

03191022a ಅಕೀರ್ತಿಃ ಕೀರ್ತ್ಯತೇ ಯಸ್ಯ ಲೋಕೇ ಭೂತಸ್ಯ ಕಸ್ಯ ಚಿತ್|

03191022c ಪತತ್ಯೇವಾಧಮಾಽಲ್ಲೋಕಾನ್ಯಾವಚ್ಛಬ್ಧಃ ಸ ಕೀರ್ತ್ಯತೇ||

ಇರುವ ಯಾವುದರ ಅಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ, ಆ ಅಕೀರ್ತಿಯ ಶಬ್ದವು ಇರುವವರೆಗೆ ಅದು
ಅಧಮಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ.

03191023a ತಸ್ಮಾತ್ಕಲ್ಯಾಣವೃತ್ತಃ ಸ್ಯಾದತ್ಯಂತಾಯ ನರೋ ಭುವಿ|

03191023c ವಿಹಾಯ ವೃತ್ತಂ ಪಾಪಿಷ್ಠಂ ಧರ್ಮಮೇವಾಭಿಸಂಶ್ರಯೇತ್||

ಆದುದರಿಂದ ಭುವಿಯಲ್ಲಿ ನರನು ಅಂತ್ಯದವರೆಗೂ ಕಲ್ಯಾಣಕರವಾಗಿ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪಾಪಿಷ್ಠ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಕು.
ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಒಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.”

03191024A ಇತ್ಯೇತಚ್ಛ್ವಾತ್ವಾ ಸ ರಾಜಾಬ್ರವೀತ್|

03191024B ತಿಷ್ಠ ತಾವದ್ಯಾವದಿದಾನೀಮಿಮೌ ವೃದ್ಧೌ ಯಥಾಸ್ಥಾನಂ
ಪ್ರತಿಪಾದಯಾಮೀತಿ|

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಈ ವೃದ್ಧರನ್ನು
ಎಲ್ಲಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೀನೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು
ಬರುವವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲು!”

03191025A ಸ ಮಾಂ ಪ್ರಾಕಾರಕರ್ಣಂ ಚೋಲೂಕಂ ಯಥೋಚಿತೇ

ಸ್ಥಾನೇ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ತೇನೈವ ಯಾನೇನ ಸಂಸಿದ್ಧೋ
ಯಥೋಚಿತಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರತಿಪನ್ನಃ|

ಅವನು ನನ್ನನ್ನು, ಪ್ರಾಕಾರಕರ್ಣ ಗೂಬೆಯನ್ನು ಯಥೋಚಿತ
ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಯಥೋಚಿತವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಲು
ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಯಾನದಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.”

03191026A ಏತನ್ಮಯಾನುಭೂತಂ ಚಿರಜೀವಿನಾ ದೃಷ್ಟಮಿತಿ

ಪಾಂಡವಾನುವಾಚ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಃ|

ಈ ರೀತಿ ನನಗಿಂತಲೂ ಚಿರಜೀವಿಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆಂದು
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03191027A ಪಾಂಡವಾಶ್ಚೋಚುಃ ಪ್ರೀತಾಃ|

03191027B ಸಾಧು|

03191027C ಶೋಭನಂ ಕೃತಂ ಭವತಾ ರಾಜಾನಮಿಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಾಚ್ಚ್ಯುತಂ ಸ್ವೇ ಸ್ಥಾನೇ ಸ್ವರ್ಗೇ ಪುನಃ
ಪ್ರತಿಪಾದಯತೇತಿ|

ಕೇಳಿದ ಪಾಂಡವರು ಪ್ರೀತರಾಗಿ “ಸಾಧು! ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ
ಚ್ಯುತನಾಗಿದ್ದ ರಾಜ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ
ಪುನಃ ಕಳುಹಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ ಮಾಡಿದೆ!”

03191028A ಅಥೈನಾನಬ್ರವೀದಸೌ|

ನನು ದೇವಕೀಪುತ್ರೇಣಾಪಿ ಕೃಷ್ಣೇನ ನರಕೇ ಮಜ್ಜಮಾನೋ
 ರಾಜರ್ಷಿರ್ನೃಗಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಕೃಚ್ಚಾತ್ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಂ
 ಪ್ರತಿಪಾದಿತ ಇತಿ|

ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಹೇಳಿದನು: “ದೇವಕೀಪುತ್ರ ಕೃಷ್ಣನೂ ನರಕದಲ್ಲಿ
 ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜರ್ಷಿ ನೃಗನನ್ನು ಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಪುನಃ
 ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
 ಏಕನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
 ನೂರಾತೊಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೯೨

ಧುಂಧುಮಾರ

ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ರಾಜ ಕುವಲಾಶ್ವನು ಹೇಗೆ ಧುಂಧುಮಾರನೆಂದಾದನೆಂದು
 ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೇಳಲು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಧುಂಧುಮಾರನ
 ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದು (೧-೨). ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
 ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದ ಮಹರ್ಷಿ ಉತ್ತಂಕನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ

ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧುಂಧು ಎಂಬ ಅಸುರನ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ
ಉತ್ತಂಕನೂ ಕುವಲಾಶ್ವನೂ ಕಾರಣರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ವರವನ್ನು
ನೀಡಿದುದು (೮-೨೯).

03192001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03192001a ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ಧರ್ಮರಾಜಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಭರತರ್ಷಭ|

03192001c ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಂ ತಪೋವೃದ್ಧಂ ದೀರ್ಘಾಯುಷಮಕಲ್ಮಷಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ! ಧರ್ಮರಾಜ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತಪೋವೃದ್ಧ, ಅಕಲ್ಮಷ, ದೀರ್ಘಾಯು
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಕೇಳಿದನು:

03192002a ವಿದಿತಾಸ್ತವ ಧರ್ಮಜ್ಞ ದೇವದಾನವರಾಕ್ಷಸಾಃ|

03192002c ರಾಜವಂಶಾಶ್ಚ ವಿವಿಧಾ ಋಷಿವಂಶಾಶ್ಚ ಶಾಶ್ವತಾಃ||

03192002e ನ ತೇಽಸ್ತುವಿದಿತಂ ಕಿಂ ಚಿದಸ್ಮಿಽಲ್ಲೋಕೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

“ಧರ್ಮಜ್ಞ! ನಿನಗೆ ದೇವ, ದಾನವ, ರಾಕ್ಷಸರ ಮತ್ತು
ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುವ ವಿವಿಧ ರಾಜವಂಶಗಳ ಋಷಿವಂಶಗಳ ಕುರಿತು
ತಿಳಿದಿದೆ. ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ
ಇರುವುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

03192003a ಕಥಾಂ ವೇತ್ಸಿ ಮುನೇ ದಿವ್ಯಾಂ ಮನುಷ್ಯೋರಗರಕ್ಷಸಾಂ|

03192003c ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ತತ್ತ್ವೇನ ಕಥಿತಂ ದ್ವಿಜ||

ಮುನೇ! ದೇವತೆಗಳ, ಮನುಷ್ಯರ, ಉರಗ ರಾಕ್ಷಸರ ದಿವ್ಯ ಕಥೆಗಳು
ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿವೆ. ದ್ವಿಜ! ನಿನ್ನಿಂದ ಈ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ನೀನು
ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03192004a ಕುವಲಾಶ್ವ ಇತಿ ಖ್ಯಾತ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುರಪರಾಜಿತಃ|

03192004c ಕಥಂ ನಾಮ ವಿಪರ್ಯಾಸಾದ್ಧುಂಧುಮಾರತ್ವಮಾಗತಃ||

ಕುವಲಾಶ್ವನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ಅಪರಾಜಿತ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವು ಹೇಗೆ
ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ದುಂಧುಮಾರನಾದ?

03192005a ಏತದಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ತ್ವೇನ ಜ್ಞಾತುಂ ಭಾರ್ಗವಸತ್ತಮ|

03192005c ವಿಪರ್ಯಸ್ತಂ ಯಥಾ ನಾಮ ಕುವಲಾಶ್ವಸ್ಯ ಧೀಮತಃ||

ಭಾರ್ಗವಸತ್ತಮ! ಇದನ್ನು ತತ್ವದಿಂದ ನಿನ್ನಿಂದ ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.
ಧೀಮತ ಕುವಲಾಶ್ವನ ಹೆಸರನ್ನು ಏಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಯಿತು?"

03192006 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03192006a ಹಂತ ತೇ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣು ರಾಜನ್ಯಧಿಷ್ಠಿರ|

03192006c ಧರ್ಮಿಷ್ಠಮಿದಮಾಖ್ಯಾನಂ ಧುಂಧುಮಾರಸ್ಯ ತಚ್ಚೃಣು||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಆ ಧರ್ಮಿಷ್ಠ
ಧುಂಧುಮಾರನ ಆಖ್ಯಾನ¹⁴⁷ವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

¹⁴⁷ ಧುಂಧುಮಾರನ ಕಥೆಯು ಮುಂದೆ ಅಶ್ವಮೇಧ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಂಕ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ
ಪುನಃ ಬರುತ್ತದೆ.

03192007a ಯಥಾ ಸ ರಾಜಾ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಃ ಕುವಲಾಶ್ವೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03192007c ಧುಂಧುಮಾರತ್ವಮಗಮತ್ತಚ್ಛುಣುಷ್ವ ಮಹೀಪತೇ||

ಮಹೀಪತೇ! ಮಹೀಪತಿ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ರಾಜ ಕುವಲಾಶ್ವನು
ಧುಂಧುಮಾರನೆಂದು ಹೇಗಾದನು ಎಂದು ಕೇಳು.

03192008a ಮಹರ್ಷಿರ್ವಿಶ್ರುತಸ್ತಾತ ಉತ್ತಂಕ ಇತಿ ಭಾರತ|

03192008c ಮರುಧನ್ವಸು ರಮ್ಯೇಷು ಆಶ್ರಮಸ್ತಸ್ಯ ಕೌರವ||

ಭಾರತ! ಕೌರವ! ಮಗೂ! ಮಹರ್ಷಿಯೆಂದು ವಿಶ್ರುತನಾದ
ಉತ್ತಂಕನು ರಮ್ಯವಾದ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದನು.

03192009a ಉತ್ತಂಕಸ್ತು ಮಹಾರಾಜ ತಪೋಽತಪ್ಯತ್ಸುದುಶ್ಚರಂ|

03192009c ಆರಿರಾಧಯಿಷುವಿಷ್ಣುಂ ಬಹೂನ್ವರ್ಷಗಣಾನ್ವಿಭೋ||

ಮಹಾರಾಜ! ವಿಭೋ! ಈ ಉತ್ತಂಕನು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲು
ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ದುಶ್ಚರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಡೆಸಿದನು.

03192010a ತಸ್ಯ ಪ್ರೀತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ಸಾಕ್ಷಾದ್ದರ್ಶನಮೇಯಿವಾನ್|

03192010c ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ಚರ್ಷಿಃ ಪ್ರಹ್ವಸ್ತಂ ತುಷ್ಪಾವ ವಿವಿಧೈಃ ಸ್ತವೈಃ||

ಅವನಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ಭಗವಂತನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತನು.
ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣವೇ ಋಷಿಯು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ವಿವಿಧ ಸ್ತವಗಳಿಂದ
ಅವನನ್ನು ತುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದನು.

03192011a ತ್ವಯಾ ದೇವ ಪ್ರಜಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸದೇವಾಸುರಮಾನವಾಃ|

03192011c ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚ ಭೂತಾನಿ ಜಂಗಮಾನಿ ತಥೈವ ಚ||

03192011e ಬ್ರಹ್ಮ ವೇದಾಶ್ಚ ವೇದ್ಯಂ ಚ ತ್ವಯಾ ಸೃಷ್ಟ್ಯಂ ಮಹಾದ್ಯುತೇ||

“ದೇವ! ಮಹಾದ್ಯುತೇ! ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಈ ಸರ್ವ ಪ್ರಜೆಗಳೂ, ದೇವ-
ಅಸುರ-ಮಾನವರೂ ಸೇರಿ, ಇರುವ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮ,
ವೇದಗಳೂ, ವೇದ್ಯಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

03192012a ಶಿರಸ್ತೇ ಗಗನಂ ದೇವ ನೇತ್ರೇ ಶಶಿದಿವಾಕರೌ|

03192012c ನಿಃಶ್ವಾಸಃ ಪವನಶ್ಚಾಪಿ ತೇಜೋಽಗ್ನಿಶ್ಚ ತವಾಚ್ಯುತ||

03192012e ಬಾಹವಸ್ತೇ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾಃ ಕುಕ್ಷಿಶ್ಚಾಪಿ ಮಹಾರ್ಣವಃ||

ದೇವ! ನಿನ್ನ ಶಿರವು ಗಗನ, ನೇತ್ರಗಳು ಶಶಿ-ದಿವಾಕರರು. ಅಚ್ಯುತ!
ನಿನ್ನ ಉಸಿರು ವಾಯು ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ಸು ಅಗ್ನಿ. ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ನಿನ್ನ
ಬಾಹುಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಾಸಾಗರವೇ ನಿನ್ನ ಒಡಲು.

03192013a ಊರೂ ತೇ ಪರ್ವತಾ ದೇವ ಖಿಂ ನಾಭಿರ್ಮಧುಸೂದನ|

03192013c ಪಾದೌ ತೇ ಪೃಥಿವೀ ದೇವೀ ರೋಮಾಣ್ಯೋಷಧಯಸ್ತಥಾ||

ದೇವ! ಮಧುಸೂದನ! ಪರ್ವತಗಳೇ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಗಳು. ಆಕಾಶವೇ
ನಾಭಿ. ಪೃಥಿವೀ ದೇವಿಯು ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳು ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯೋಷಧಿಗಳು
ನಿನ್ನ ರೋಮಗಳು.

03192014a ಇಂದ್ರಸೋಮಾಗ್ನಿವರುಣಾ ದೇವಾಸುರಮಹೋರಗಾಃ|

03192014c ಪ್ರಹ್ಲಾಸ್ತ್ವಾ ಮುಪತಿಷ್ಯಂತಿ ಸ್ತುವಂತೋ ವಿವಿಧೈಃ ಸ್ತವೈಃ||

ಇಂದ್ರ, ಸೋಮ, ಅಗ್ನಿ, ವರುಣರು, ದೇವಾಸುರಮಹೋರಗರು ನಿನ್ನನ್ನು
ವಿವಿಧ ಸ್ತವಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಂತಿರುವರು.

03192015a ತ್ವಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಭುವನೇಶ್ವರ|

03192015c ಯೋಗಿನಃ ಸುಮಹಾವೀರ್ಯಾಃ ಸ್ತುವಂತಿ ತ್ವಾಂ ಮಹರ್ಷಯಃ||

ಭುವನೇಶ್ವರ ! ಸರ್ವ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವೆ. ಯೋಗಿಗಳು,
ಮಹಾವೀರರು, ಮುಹರ್ಷಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

03192016a ತ್ವಯಿ ತುಷ್ಟೇ ಜಗತ್ಸ್ವಸ್ಥಂ ತ್ವಯಿ ಕ್ರುದ್ಧೇ ಮಹದ್ಭಯಂ|

03192016c ಭಯಾನಾಮಪನೇತಾಸಿ ತ್ವಮೇಕಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮ||

ಪುರುಷೋತ್ತಮ ! ನೀನು ತುಷ್ಟನಾದರೆ ಜಗತ್ತು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
ನೀನು ಕ್ರುದ್ಧನಾದರೆ ಮಹಾ ಭಯವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಭಯಗಳನ್ನು
ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು.

03192017a ದೇವಾನಾಂ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಚ ಸರ್ವಭೂತಸುಖಾವಹಃ|

03192017c ತ್ರಿಭಿರ್ವಿಕ್ರಮಣೈರ್ದೇವ ತ್ರಯೋ ಲೋಕಾಸ್ವ ಯಾಹೃತಾಃ||

03192017e ಅಸುರಾಣಾಂ ಸಮೃದ್ಧಾನಾಂ ವಿನಾಶಶ್ಚ ತ್ವಯಾ ಕೃತಃ||

ದೇವತೆಗಳ, ಮನುಷ್ಯರ ಮತ್ತು ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಹಿತಕಾರಕನು ನೀನು.
ದೇವ ! ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಾಗಿ ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ
ಸಮೃದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಅಸುರರನ್ನು ನೀನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದೆ.

03192018a ತವ ವಿಕ್ರಮಣೈರ್ದೇವಾ ನಿರ್ವಾಣಮಗಮನ್ ಪರಂ|

03192018c ಪರಾಭವಂ ಚ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾಸ್ತ್ವಯಿ ಕ್ರುದ್ಧೇ ಮಹಾದ್ಯುತೇ||

ದೇವ ! ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಪರಮ ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಮಹಾದ್ಯುತೇ ! ನಿನ್ನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರರು ಪರಾಭವ ಹೊಂದಿದರು.

03192019a ತ್ವಂ ಹಿ ಕರ್ತಾ ವಿಕರ್ತಾ ಚ ಭೂತಾನಾಮಿಹ ಸರ್ವಶಃ|

03192019c ಆರಾಧಯಿತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ದೇವಾಃ ಸುಖಮೇಧಂತಿ ಸರ್ವಶಃ||

ಇಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಕರ್ತನೂ ನೀನೇ. ವಿಕರ್ತನೂ ನೀನೇ. ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.”

03192020a ಏವಂ ಸ್ತುತೋ ಹೃಷೀಕೇಶ ಉತ್ತಂಕೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03192020c ಉತ್ತಂಕಮಬ್ರವೀದ್ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರೀತಸ್ತೇಽಹಂ ವರಂ ವೃಣು||

ಮಹಾತ್ಮ ಉತ್ತಂಕನು ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಲು ಹೃಷೀಕೇಶ ವಿಷ್ಣುವು “ಉತ್ತಂಕ ! ನಿನ್ನಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ವರವನ್ನು ಕೇಳು” ಎಂದನು.

03192021 ಉತ್ತಂಕ ಉವಾಚ|

03192021a ಪರ್ಯಾಪ್ತೋ ಮೇ ವರೋ ಹ್ಯೇಷ ಯದಹಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾನ್ ಹರಿಂ|

03192021c ಪುರುಷಂ ಶಾಶ್ವತಂ ದಿವ್ಯಂ ಸೃಷ್ಟ್ವಾರಂ ಜಗತಃ ಪ್ರಭುಂ||

ಉತ್ತಂಕನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಪುರುಷ, ಶಾಶ್ವತ, ದಿವ್ಯ, ಸೃಷ್ಟ್ವಾರ, ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಭು, ಹರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆ ಎನ್ನುವ ವರದಿಂದಲೇ ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದೇನೆ.”

03192022 ವಿಷ್ಣುರುವಾಚ|

03192022a ಪ್ರೀತಸ್ತೇಽಹಮಲೌಲೈನ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03192022c ಅವಶ್ಯಂ ಹಿ ತ್ವಯಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಮತ್ತೋ ಗ್ರಾಹ್ಯೋ ವರೋ ದ್ವಿಜ||

ವಿಷ್ಣುವು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ನಾನು ನಿನ್ನ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಒಲಿದಿದ್ದೇನೆ. ದ್ವಿಜ! ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.”

03192023a ಏವಂ ಸಂಚಂದ್ಯಮಾನಸ್ತು ವರೇಣ ಹರಿಣಾ ತದಾ|

03192023c ಉತ್ತಂಕಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಪ್ರೇ ವರಂ ಭರತಸತ್ತಮ||

ಭರತಸತ್ತಮ! ಈ ರೀತಿ ಹರಿಯು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ವರವನ್ನು ನೀಡಲು ಉತ್ತಂಕನು ಕೈಮುಗಿದು ವರವನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

03192024a ಯದಿ ಮೇ ಭಗವಾನ್ಪ್ರೀತಃ ಪುಂಡರೀಕನಿಭೇಕ್ಷಣಃ|

03192024c ಧರ್ಮೇ ಸತ್ಯೇ ದಮೇ ಚೈವ ಬುದ್ಧಿರ್ಭವತು ಮೇ ಸದಾ||

03192024e ಅಭ್ಯಾಸಶ್ಚ ಭವೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ತ್ವಯಿ ನಿತ್ಯಂ ಮಹೇಶ್ವರ||

“ಭಗವನ್! ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತನಾದರೆ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಸದಾ ಧರ್ಮ, ಸತ್ಯ, ದಮಗಳಲ್ಲಿರಲಿ. ಮಹೇಶ್ವರ! ನಿತ್ಯವೂ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿರುವಂತಾಗಲಿ.”

03192025 ವಿಷ್ಣುರುವಾಚ|

03192025a ಸರ್ವಮೇತದ್ಧಿ ಭವಿತಾ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ತವ ದ್ವಿಜ|

03192025c ಪ್ರತಿಭಾಸ್ಯತಿ ಯೋಗಶ್ಚ ಯೇನ ಯುಕ್ತೋ ದಿವೌಕಸಾಂ||

03192025e ತ್ರಯಾಣಾಮಪಿ ಲೋಕಾನಾಂ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ||

ವಿಷ್ಣುವು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜ! ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಆಗುತ್ತವೆ. ಯೋಗವು ನಿನಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ.

03192026a ಉತ್ಸಾದನಾರ್ಥಂ ಲೋಕಾನಾಂ ಧುಂಧುರ್ನಾಮ ಮಹಾಸುರಃ|

03192026c ತಪಸ್ಯತಿ ತಪೋ ಘೋರಂ ಶೃಣು ಯಸ್ತಂ ಹನಿಷ್ಯತಿ||

ಲೋಕಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಧುಂಧು ಎಂಬ ಮಹಾಸುರನು ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ನೀನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಕೇಳು.

03192027a ಬೃಹದಶ್ವ ಇತಿ ಖ್ಯಾತೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಮಹೀಪತಿಃ|

03192027c ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಶುಚಿದಾಂತಃ ಕುವಲಾಶ್ವ ಇತಿ ಶ್ರುತಃ||

ಬೃಹದಶ್ವ ಎಂದು ಖ್ಯಾತನಾದ ರಾಜನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮಗನು ಶುಚಿಯು, ದಾಂತನೂ ಆದ ಕುವಲಾಶ್ವನೆಂದು.

03192028a ಸ ಯೋಗಬಲಮಾಸ್ಥಾಯ ಮಾಮಕಂ ಪಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮಃ|

03192028c ಶಾಸನಾತ್ತವ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಧುಂಧುಮಾರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಆ ಪಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮನು ನನ್ನ ಯೋಗಬಲವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಿನ್ನ ಶಾಸನದಂತೆ ಧುಂಧುಮಾರನಾಗುತ್ತಾನೆ.”

03192029 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03192029a ಉತ್ತಂಕಮೇವಮುಕ್ತಾ ತು ವಿಷ್ಣುರಂತರಧೀಯತ|

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಉತ್ತಂಕನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ವಿಷ್ಣುವು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಧುಂಧುಮಾರೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ದ್ವಿನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧುಂಧುಮಾರೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ನೂರಾತೊಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೯೩

ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶಾವಳಿ - ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ಶಶಾದ, ಕಕುತ್ಸ್ಥ, ಅನೇನ, ಪೃಥು, ವಿಶ್ವಗಪ್ತ, ಆದ್ರ, ಯುವನಾಶ್ವ, ಶ್ರಾವಸ್ತು, ಬೃಹದಶ್ವ ಮತ್ತು ಕುವಲಾಶ್ವ (೧-೪). ಬೃಹದಶ್ವನು ಕುವಲಾಶ್ವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನಿತ್ತು ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳುವಾಗ ಉತ್ತಂಕನು ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಧು-ಕೈಟಭರ ಮಗ ಧುಂಧುವನ್ನು ವಧಿಸಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಡೆದುದು (೫-೨೭).

03193001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03193001a ಇಕ್ಷ್ವಾಕೌ ಸಂಸ್ಥಿತೇ ರಾಜಂ ಶಶಾದಃ ಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಂ|

03193001c ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪರಮಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸೋಽಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ನೃಪೋಽಭವತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಿನ ಮರಣದ ನಂತರ ಶಶಾದನು ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು ಮತ್ತು ಪರಮಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನೃಪನಾದನು.

03193002a ಶಶಾದಸ್ಯ ತು ದಾಯಾದಃ ಕಕುತ್ಕ್ಲೋ ನಾಮ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03193002c ಅನೇನಾಶ್ಚಾಪಿ ಕಾಕುತ್ಕ್ಲಃ ಪೃಥುಶ್ಚಾನೇನಸಃ ಸುತಃ||

ವೀರ್ಯವಾನ್ ಕಕುಸ್ಥ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವನು ಶಶಾದನ ಮಗನು. ಅನೇನನು ಕಕುಸ್ಥನ ಮಗ ಮತ್ತು ಪೃಥುವು ಅನೇನನ ಮಗ.

03193003a ವಿಷ್ವಗಶ್ವಃ ಪೃಥೋಃ ಪುತ್ರಸ್ತಸ್ಮಾದ್ವ್ರಸ್ತು ಜಜ್ಞಿವಾನ್|

03193003c ಆದ್ರ್ವಸ್ಯ ಯುವನಾಶ್ವಸ್ತು ಶ್ರಾವಸ್ತಸ್ಯ ಚಾತ್ಮಜಃ||

ವಿಶ್ವಗಶ್ವನು ಪೃಥುವಿನ ಮಗ. ಅವನಲ್ಲಿ ಆದ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಆದ್ರನ ಮಗ ಯುವನಾಶ್ವ. ಅವನ ಮಗ ಶ್ರಾವಸ್ತು.

03193004a ಜಜ್ಞೇ ಶ್ರಾವಸ್ತಕೋ ರಾಜಾ ಶ್ರಾವಸ್ತೀ ಯೇನ ನಿರ್ಮಿತಾ|

03193004c ಶ್ರಾವಸ್ತಸ್ಯ ತು ದಾಯಾದೋ ಬೃಹದಶ್ವೋ ಮಹಾಬಲಃ||

03193004e ಬೃಹದಶ್ವಸುತಶ್ಚಾಪಿ ಕುವಲಾಶ್ವ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ||

ರಾಜ ಶ್ರಾವಸ್ತನು ಶ್ರಾವಸ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಶ್ರಾವಸ್ತನ ಮಗ ಮಹಾಬಲಿ ಬೃಹದಶ್ವ. ಬೃಹದಶ್ವನ ಮಗ ಕುವಲನೆಂದು

ಖ್ಯಾತನಾದನು.

03193005a ಕುವಲಾಶ್ವಸ್ಯ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣ್ಯೇಕವಿಂಶತಿಃ|

03193005c ಸರ್ವೇ ವಿದ್ಯಾಸು ನಿಷ್ಣಾತಾ ಬಲವಂತೋ ದುರಾಸದಾಃ||

ಕುವಲಾಶ್ವನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರ ಪುತ್ರರು. ಎಲ್ಲರೂ
ವಿದ್ಯಾಪ್ರವೀಣರು, ಬಲಬಂತರು, ಮತ್ತು ದುರಾಸದರು.

03193006a ಕುವಲಾಶ್ವಸ್ತು ಪಿತೃತೋ ಗುಣೈರಭ್ಯಧಿಕೋಽಭವತ್|

03193006c ಸಮಯೇ ತಂ ತತೋ ರಾಜ್ಯೇ ಬೃಹದಶ್ವೋಽಭ್ಯಷೇಚಯತ್||

03193006e ಕುವಲಾಶ್ವಂ ಮಹಾರಾಜ ಶೂರಮುತ್ತಮಧಾರ್ಮಿಕಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಕುವಲಾಶ್ವನು ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆಗಿಂತ ಅಧಿಕನಾಗಿದ್ದನು.
ಸಮಯವು ಬಂದಾಗ ಬೃಹದಶ್ವನು ಶೂರನೂ ಉತ್ತಮ ಧಾರ್ಮಿಕನೂ
ಆದ ಕುವಲಾಶ್ವನನ್ನು ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದನು.

03193007a ಪುತ್ರಸಂಕ್ರಾಮಿತಶ್ರೀಸ್ತು ಬೃಹದಶ್ವೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03193007c ಜಗಾಮ ತಪಸೇ ಧೀಮಾಂಸ್ತಪೋವನಮಮಿತ್ರಹಾ||

ಆ ಅಮಿತ್ರಹ ಮಹೀಪತಿ ಧೀಮಂತ ಬೃಹದಾಶ್ವನು ಪುತ್ರನಿಗೆ
ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಪೋವನಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಟನು.

03193008a ಅಥ ಶುಶ್ರಾವ ರಾಜರ್ಷಿಂ ತಮುತ್ತಂಕೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03193008c ವನಂ ಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತಂ ರಾಜನ್ಬೃಹದಶ್ವಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ||

ರಾಜನ್ ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ಉತ್ತಂಕನು ರಾಜರ್ಷಿ

ಬೃಹದಶ್ವನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೇಳಿದನು.

03193009a ತಮುತ್ತಂಕೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರವಿದುಷಾಂ ವರಂ|

03193009c ನ್ಯವಾರಯದಮೇಯಾತ್ಮಾ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನರೋತ್ತಮಂ||

ಆಗ ಮಹಾತೇಜ ಅಮೇಯಾತ್ಮ ಉತ್ತಂಕನು ಸರ್ವ ಅಸ್ತ್ರವಿದುಷರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನರೋತ್ತಮನ ಬಳಿಸಾರಿ ತಡೆದನು.

03193010 ಉತ್ತಂಕ ಉವಾಚ|

03193010a ಭವತಾ ರಕ್ಷಣಂ ಕಾರ್ಯಂ ತತ್ತಾವತ್ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ|

03193010c ನಿರುದ್ವಿಗ್ನಾ ವಯಂ ರಾಜಂಸ್ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾದ್ವಸೇಮಹಿ||

ಉತ್ತಂಕನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ರಕ್ಷಣೆಯು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಾವು ನಿರುದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ.

03193011a ತ್ವಯಾ ಹಿ ಪೃಥಿವೀ ರಾಜನ್ರಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03193011c ಭವಿಷ್ಯತಿ ನಿರುದ್ವಿಗ್ನಾ ನಾರಣ್ಯಂ ಗಂತುಮರ್ಹಸಿ||

ರಾಜನ್! ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಭೂಮಿಯು ನಿರುದ್ವಿಗ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು.

03193012a ಪಾಲನೇ ಹಿ ಮಹಾನ್ಧರ್ಮಃ ಪ್ರಜಾನಾಮಿಹ ದೃಶ್ಯತೇ|

03193012c ನ ತಥಾ ದೃಶ್ಯತೇಽರಣ್ಯೇ ಮಾ ತೇ ಭೂದ್ಬುದ್ಧಿರೀದೃಶೀ||

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲನೆಯೇ ಮಹಾ ಧರ್ಮವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಈ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು.

03193013a ಈದೃಶೋ ನ ಹಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಧರ್ಮಃ ಕ್ವ ಚನ ದೃಶ್ಯತೇ|
03193013c ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪಾಲನೇ ಯೋ ವೈ ಪುರಾ ರಾಜರ್ಷಿಭಿಃ ಕೃತಃ||
03193013e ರಕ್ಷಿತವ್ಯಾಃ ಪ್ರಜಾ ರಾಜ್ಞಾ ತಾಸ್ವಾಂ ರಕ್ಷಿತುಮರ್ಹಸಿ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ರಾಜರ್ಷಿಗಳು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಾದ ಧರ್ಮವು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ರಾಜನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಜೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಬೇಕು.

03193014a ನಿರುದ್ವಿಗ್ನಸ್ತಪಶ್ಚ ತುರ್ವಂ ನ ಹಿ ಶಕ್ನೋಮಿ ಪಾರ್ಥಿವ|
03193014c ಮಮಾಶ್ರಮಸಮೀಪೇ ವೈ ಸಮೇಷು ಮರುಧನ್ವಸು||
03193015a ಸಮುದ್ರೋ ವಾಲುಕಾಪೂರ್ಣ ಉಜ್ಜನಕ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ|
03193015c ಬಹುಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣೋ ಬಹುಯೋಜನಮಾಯತಃ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ನಾನು ನಿರುದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಆಶ್ರಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮರುಭೂಮಿಯ ಸಮಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜನಕ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ, ಬಹುಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಬಹುಯೋಜನ ವಿಶಾಲವಾದ ಮರಳಿನ ರಾಶಿಯಿದೆ.

03193016a ತತ್ರ ರೌದ್ರೋ ದಾನವೇಂದ್ರೋ ಮಹಾವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ|

03193016c ಮಧುಕೈಟಭಯೋಃ ಪುತ್ರೋ ಧುಂಧುರ್ನಾಮ ಸುದಾರುಣಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಮಧು-ಕೈಟಭರ ಪುತ್ರ ಧುಂಧು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸುದಾರುಣ,
ರೌದ್ರ, ಮಹಾವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿ ದಾನವೇಂದ್ರನಿದ್ದಾನೆ.

03193017a ಅಂತರ್ಭೂ ಮಿಗತೋ ರಾಜನ್ವಸತ್ಯಮಿತವಿಕ್ರಮಃ|

03193017c ತಂ ನಿಹತ್ಯ ಮಹಾರಾಜ ವನಂ ತ್ವಂ ಗಂತುಮರ್ಹಸಿ||

ರಾಜನ್! ಆ ಅಮಿತವಿಕ್ರಮನು ಭೂಮಿಯು ಆಳದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಮಹಾರಾಜ! ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ನೀನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

03193018a ಶೇತೇ ಲೋಕವಿನಾಶಾಯ ತಪ ಆಸ್ಥಾಯ ದಾರುಣಂ|

03193018c ತ್ರಿದಶಾನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ಲೋಕಾನಾಂ ಚಾಪಿ ಪಾರ್ಥಿವ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ತ್ರಿದಶರ ಮತ್ತು ಲೋಕಗಳ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ದಾರುಣವಾದ
ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03193019a ಅವಧ್ಯೋ ದೇವತಾನಾಂ ಸ ದೈತ್ಯಾನಾಮಥ ರಕ್ಷಸಾಂ|

03193019c ನಾಗಾನಾಮಥ ಯಕ್ಷಾಣಾಂ ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ||

03193019e ಅವಾಪ್ಯ ಸ ವರಂ ರಾಜನ್ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಾತ್||

ಅವನು ದೇವತೆಗಳಿಗಾಗಲೀ, ದೈತ್ಯರಾಕ್ಷಸರಿಗಾಗಲೀ,
ನಾಗಗಳಿಗಾಗಲೀ, ಯಕ್ಷರಿಗಾಗಲೀ, ಗಂಧರ್ವರಿಗಾಗಲೀ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ಅವಧ್ಯ. ರಾಜನ್! ಆ ವರವನ್ನು ಅವನು ಸರ್ವಲೋಕ
ಪಿತಾಮಹನಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ.

03193020a ತಂ ವಿನಾಶಯ ಭದ್ರಂ ತೇ ಮಾ ತೇ ಬುದ್ಧಿರತೋಽನ್ಯಥಾ|

03193020c ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇ ಮಹತೀಂ ಕೀರ್ತಿಂ ಶಾಶ್ವತೀಮವ್ಯಯಾಂ ಧ್ರುವಾಂ||

ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಅವನನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸು. ಬೇರೆ ಯಾವ
ನಿಶ್ಚಯವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ! ಮಹತ್ತರವಾದ, ಶಾಶ್ವತವಾದ,
ಅವ್ಯಯವಾದ, ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.

03193021a ಕ್ರೂರಸ್ಯ ಸ್ವಪತಸ್ತಸ್ಯ ವಾಲುಕಾಂತರ್ಹಿತಸ್ಯ ವೈ|

03193021c ಸಂವತ್ಸರಸ್ಯ ಪರ್ಯಂತೇ ನಿಃಶ್ವಾಸಃ ಸಂಪ್ರವರ್ತತೇ||

03193021e ಯದಾ ತದಾ ಭೂಶ್ಚಲತಿ ಸಶೈಲವನಕಾನನಾ||

ಒಂದುವರ್ಷದ ನಂತರ ಮರಳಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಆ ಕ್ರೂರನು
ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಇಡೀ ಭೂಮಿಯು, ಗಿರಿ, ವನ ಕಾನನಗಳೊಂದಿಗೆ
ನಡುಗುತ್ತದೆ.

03193022a ತಸ್ಯ ನಿಃಶ್ವಾಸವಾತೇನ ರಜ ಉದ್ಧೂಯತೇ ಮಹತ್|

03193022c ಆದಿತ್ಯಪಥಮಾವೃತ್ಯ ಸಪ್ತಾಹಂ ಭೂಮಿಕಂಪನಂ||

03193022e ಸವಿಸ್ಫುಲಿಂಗಂ ಸಜ್ವಾಲಂ ಸಧೂಮಂ ಹ್ಯತಿದಾರುಣಂ||

ಅವನ ನಿಶ್ವಾಸದೊಂದಿಗೆ ಧೂಳಿನ ಮಹಾ ಭಿರುಗಾಳಿಯೇ ಎದ್ದು
ಸೂರ್ಯನ ದಾರಿಯನ್ನು ಮುಸುಕುಹಾಕುತ್ತದೆ. ಕಿಡಿಗಳಿಂದ
ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಹೊಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಅತಿದಾರುಣ
ಭೂಕಂಪನವು ಏಳುದಿನವಿರುತ್ತದೆ.

03193023a ತೇನ ರಾಜನ್ ಶಕ್ನೋಮಿ ತಸ್ಮಿನ್ನಾ ತುಂ ಸ್ವ ಆಶ್ರಮೇ|

03193023c ತಂ ವಿನಾಶಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಲೋಕಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ||

03193023e ಲೋಕಾಃ ಸ್ವಸ್ಥಾ ಭವಂತ್ವದ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ವಿನಿಹತೇಽಸುರೇ||

ರಾಜನ್! ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ನನ್ನ ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ನಿಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಲೋಕಗಳ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸಿ ಅವನನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸು. ಆ ಅಸುರನನ್ನು ನೀನು ಇಂದು ಸಂಹರಿಸಿ ಲೋಕಗಳು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ದಿಂದಿರಲಿ.

03193024a ತ್ವಂ ಹಿ ತಸ್ಯ ವಿನಾಶಾಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ|

03193024c ತೇಜಸಾ ತವ ತೇಜಶ್ಚ ವಿಷ್ಣುರಾಪ್ಯಾಯಯಿಷ್ಯತಿ||

ಅವನ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಪರ್ಯಾಪ್ತನೆಂದು ನನ್ನ ಮತ. ವಿಷ್ಣುವೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

03193025a ವಿಷ್ಣುನಾ ಚ ವರೋ ದತ್ತೋ ಮಮ ಪೂರ್ವಂ ತತೋ ವಧೇ|

03193025c ಯಸ್ತಂ ಮಹಾಸುರಂ ರೌದ್ರಂ ವಧಿಷ್ಯತಿ ಮಹೀಪತಿಃ||

03193025e ತೇಜಸ್ತಂ ವೈಷ್ಣವಮಿತಿ ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯತಿ ದುರಾಸದಂ||

ಹಿಂದೆ ವಿಷ್ಣುವು ನನಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದನು: “ಯಾವ ರಾಜನು ಆ ರೌದ್ರ ಮಹಾ ಅಸುರನನ್ನು ವಧಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ದುರಾಸದ ತೇಜಸ್ಸು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ.”

03193026a ತತ್ತೇಜಸ್ವಂ ಸಮಾಧಾಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭುವಿ ದುಃಸ್ಸಹಂ|

03193026c ತಂ ನಿಷೂದಯ ಸಂದುಷ್ಟಂ ದೈತ್ಯಂ ರೌದ್ರಪರಾಕ್ರಮಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದುಃಸ್ವಹವಾದ ಆ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನೀನು ಪಡೆ.
ರೌದ್ರ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಆ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಸಂಹರಿಸು.

03193027a ನ ಹಿ ಧುಂಧುರ್ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತೇಜಸಾಲ್ಪೇನ ಶಕ್ಯತೇ|

03193027c ನಿರ್ದಗ್ಧಂ ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ಸ ಹಿ ವರ್ಷಶತ್ಯೈರಪಿ||

ಪೃಥಿವೀಪಾಲ! ಧುಂಧುವಿನ ಮಹಾತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಅಲ್ಪತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ
ಸುಟ್ಟುಹಾಕಲು ನೂರುವರ್ಷಗಳವರೆಗಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಧುಂಧುಮಾರೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ತ್ರಿನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧುಂಧುಮಾರೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ನೂರಾತೊಂಭತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೯೪

ಮಧು-ಕೈಟಭ ವಧೆ

ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಮಗ ಕುವಲಾಶ್ವನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿ
ಬೃಹದಶ್ವನು ತೆರಳಿದುದು (೧-೫). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಧುಂಧುವಿನ
ಕುರಿತು ಕೇಳಲು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಮಧು-ಕೈಟಭರು ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ
ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದುದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದುದು (೬-೨೦).

03194001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03194001a ಸ ಏವಮುಕ್ತೋ ರಾಜರ್ಷಿರುತ್ತಂಕೇನಾಪರಾಜಿತಃ|

03194001c ಉತ್ತಂಕಂ ಕೌರವಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಾಂಜಲಿರಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಉತ್ತಂಕನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಆ ಅಪರಾಜಿತ ರಾಜರ್ಷಿಯು ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾಗಿ ಉತ್ತಂಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03194002a ನ ತೇಽಭಿಗಮನಂ ಬ್ರಹ್ಮನೋಘಮೇತದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03194002c ಪುತ್ರೋ ಮಮಾಯಂ ಭಗವನ್ಕುವಲಾಶ್ವ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ||

“ಬ್ರಹ್ಮನ್! ನಿನ್ನ ಆಗಮನವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವನ್! ನನ್ನ ಪುತ್ರ ಕುವಲಾಶ್ವನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ.

03194003a ಧೃತಿಮಾನ್ ಕ್ಷಿಪ್ರಕಾರೀ ಚ ವೀರ್ಯೇಣಾಪ್ರತಿಮೋ ಭುವಿ|

03194003c ಪ್ರಿಯಂ ವೈ ಸರ್ವಮೇತತ್ತೇ ಕರಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಅವನು ಧೃತಿವಂತ, ಕ್ಷಿಪ್ರಕಾರಿ ಮತ್ತು ವೀರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಪ್ರತಿಮ. ಇವನು ನಿನ್ನ ಸರ್ವ ಪ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03194004a ಪುತ್ರೈಃ ಪರಿವೃತಃ ಸರ್ವೈಃ ಶೂರೈಃ ಪರಿಘಬಾಹುಭಿಃ|

03194004c ವಿಸರ್ಜಯಸ್ವ ಮಾಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಸ್ತಶಸ್ತ್ರೋಽಸ್ಮಿ ಸಾಂಪ್ರತಂ||

ಅವನು ಎಲ್ಲ ಶೂರ ಪರಿಘಬಾಹು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ಬ್ರಹ್ಮನ್! ನಾನು ನನ್ನ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು
ವಿಸರ್ಜಿಸಿದ್ದೇನೆ.”

03194005a ತಥಾಸ್ವಿ ತಿ ಚ ತೇನೋಕ್ತೋ ಮುನಿನಾಮಿತತೇಜಸಾ|

03194005c ಸ ತಮಾದಿಶ್ಯ ತನಯಮುತ್ತಂಕಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ||

03194005e ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ ರಾಜರ್ಷಿರ್ಜಗಾಮ ವನಮುತ್ತಮಂ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅಮಿತತೇಜಸ್ವಿ ಮುನಿಯು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ತನ್ನ
ತನಯನನ್ನು ಮಹಾತ್ಮ ಉತ್ತಂಕನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ನಡೆಸಿಕೊಡು ಎಂದು ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತು ರಾಜರ್ಷಿಯು ಉತ್ತಮ ವನಕ್ಕೆ
ತೆರಳಿದನು.”

03194006 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03194006a ಕ ಏಷ ಭಗವನ್ದ್ವೈತ್ಯೋ ಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ತಪೋಧನ|

03194006c ಕಸ್ಯ ಪುತ್ರೋಽಥ ನಪ್ತಾ ವಾ ಏತದಿಚ್ಛಾಮಿ ವೇದಿತುಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ತಪೋಧನ! ಈ
ಮಹಾವೀರ್ಯ ದೈತ್ಯನು ಯಾರು? ಯಾರ ಮಗನಿವನು? ಇದನ್ನು
ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03194007a ಏವಂ ಮಹಾಬಲೋ ದೈತ್ಯೋ ನ ಶ್ರುತೋ ಮೇ ತಪೋಧನ|

03194007c ಏತದಿಚ್ಛಾಮಿ ಭಗವನ್ಯಾಥಾತಥ್ಯೇನ ವೇದಿತುಂ||

03194007e ಸರ್ವಮೇವ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ವಿಸ್ತರೇಣ ತಪೋಧನ||

ತಪೋಧನ! ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ! ಈ ಮಹಾಬಲಿ ದೈತ್ಯನ ಕುರಿತು ನಾನು

ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಭಗವನ್! ಇವನ ಕುರಿತು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03194008 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03194008a ಶೃಣು ರಾಜನ್ನಿದಂ ಸರ್ವಂ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ನರಾಧಿಪ|

03194008c ಏಕಾರ್ಣವೇ ತದಾ ಘೋರೇ ನಷ್ಟೇ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮೇ||

03194008e ಪ್ರನಷ್ಟೇಷು ಚ ಭೂತೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಭರತರ್ಷಭ||

03194009a ಪ್ರಭವಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಶಾಶ್ವತಃ ಪುರುಷೋಽವ್ಯಯಃ|

03194009c ಸುಷ್ವಾಪ ಭಗವಾನ್ವಿಷ್ಟುರಪೃತ್ಯಾ ಮೇಕ ಏವ ಹ||

03194009e ನಾಗಸ್ಯ ಭೋಗೇ ಮಹತಿ ಶೇಷಸ್ಯಾಮಿತತೇಜಸಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ನರಾಧಿಪ! ನಡೆದಂತೆ
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳು. ಭರತರ್ಷಭ! ಘೋರವಾದ ಸಾಗರವೊಂದೇ
ಇದ್ದಾಗ, ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮ ಸರ್ವ ಭೂತಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಾಗ,
ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಪ್ರಭವ, ಶಾಶ್ವತ, ಪುರುಷ, ಅವ್ಯಯ, ಭಗವಾನ್
ವಿಷ್ಟುವು ಈ ನೀರಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ, ಅಮಿತ
ತೇಜಸ್ವಿ ನಾಗ ಶೇಷನ ಸುರಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದನು.

03194010a ಲೋಕಕರ್ತಾ ಮಹಾಭಾಗ ಭಗವಾನಚ್ಯುತೋ ಹರಿಃ|

03194010c ನಾಗಭೋಗೇನ ಮಹತಾ ಪರಿರಭ್ಯ ಮಹೀಮಿಮಾಂ||

ಲೋಕಕರ್ತ, ಮಹಾಭಾಗ, ಭಗವಾನ, ಅಚ್ಯುತ ಹರಿಯು ನಾಗನ
ಮಹಾಸುರಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಮಲಗಿದ್ದನು.

- 03194011a ಸ್ವಪತಸ್ತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಪದ್ಮಂ ಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭಂ|
 03194011c ನಾಭ್ಯಾಂ ವಿನಿಸ್ಸೃತಂ ತತ್ರ ಯತ್ರೋತ್ಪನ್ನಃ ಪಿತಾಮಹಃ||
 03194011e ಸಾಕ್ಷಾಲೋಕಗುರುಬ್ರಹ್ಮಾ ಪದ್ಮೇ ಸೂರ್ಯೇಂದುಸಪ್ರಭೇ||
 03194012a ಚತುರ್ವೇದಶ್ಚ ತುರ್ಮೂರ್ತಿ ಸ್ತಥೈವ ಚ ಚತುರ್ಮುಖಃ|
 03194012c ಸ್ವಪ್ರಭಾವಾದ್ಧುರಾಧರ್ಷೋ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಃ||

ದೇವನು ಮಲಗಿರಲು ಅವನ ಹೊಕ್ಕಳಿನಿಂದ ಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭೆಯ ಪದ್ಮವು ಅರಳಿತು. ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ಆ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲೋಕಗುರು ಪಿತಾಮಹ ಬ್ರಹ್ಮನು - ಚತುರ್ವೇದ, ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿ, ಚತುರ್ಮುಖ, ಸ್ವಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದುರಾಧರ್ಷ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಿಯು - ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು.

- 03194013a ಕಸ್ಯ ಚಿತ್ತ್ವಥ ಕಾಲಸ್ಯ ದಾನವೌ ವೀರ್ಯವತ್ತರೌ|
 03194013c ಮಧುಶ್ಚ ಕೈಟಭಶ್ಚೈವ ದೃಷ್ಟವಂತೌ ಹರಿಂ ಪ್ರಭುಂ||
 03194014a ಶಯಾನಂ ಶಯನೇ ದಿವ್ಯೇ ನಾಗಭೋಗೇ ಮಹಾದ್ಯುತಿಂ|
 03194014c ಬಹುಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣೇ ಬಹುಯೋಜನಮಾಯತೇ||
 03194015a ಕಿರೀಟಕೌಸ್ತುಭಧರಂ ಪೀತಕೌಶೇಯವಾಸಸಂ|
 03194015c ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಶ್ರಿಯಾ ರಾಜಂಸ್ತೇಜಸಾ ವಪುಷಾ ತಥಾ||
 03194015e ಸಹಸ್ರಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮಮದ್ಭೂತೋಪಮದರ್ಶನಂ||

ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರ್ಯವಂತರಾದ ಮಧು-ಕೈಟಭರು ಜನಿಸಿದರು. ಮಧು-ಕೈಟಭರು ಬಹುಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಬಹು ಯೋಜನ ಅಗಲದ ದಿವ್ಯವಾದ ನಾಗಭೋಗದ ಶಯನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ

ಮಹಾದ್ಯುತಿ, ಕಿರೀಟ-ಕೌಸ್ತುಭಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ, ಪೀತಕೌಶೇಯವನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ, ಸಹಸ್ರಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮನಾದ, ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಹರಿ ಪ್ರಭುವನ್ನು ನೋಡಿದರು.

03194016a ವಿಸ್ಮಯಃ ಸುಮಹಾನಾಸೀನ್ಮಧುಕೈಟಭಯೋಸ್ತದಾ|

03194016c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಿತಾಮಹಂ ಚೈವ ಪದ್ಮೇ ಪದ್ಮನಿಭೇಕ್ಷಣಂ||

ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಿಭೇಕ್ಷಣ ಪಿತಾಮಹನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಧು-
ಕೈಟಭರಿಗೆ ಮಹಾ ವಿಸ್ಮಯವುಂಟಾಯಿತು.

03194017a ವಿತ್ರಾಸಯೇತಾಮಥ ತೌ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಮಿತೌಜಸಂ|

03194017c ವಿತ್ರಾಸ್ಯಮಾನೋ ಬಹುಶೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ತಾಭ್ಯಾಂ ಮಹಾಯಶಾಃ||

03194017e ಅಕಂಪಯತ್ಪದ್ಮನಾಲಂ ತತೋಽಬುದ್ಧ್ಯತ ಕೇಶವಃ||

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆಗ ಅಮಿತೌಜಸ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆ ಮಹಾಯಶರಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಪೀಡಿತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಪದ್ಮದ ತೊಟ್ಟನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಲು, ಅದರಿಂದ ಕೇಶವನು ಎಚ್ಚಿತ್ತನು.

03194018a ಅಥಾಪಶ್ಯತ ಗೋವಿಂದೋ ದಾನವೌ ವೀರ್ಯವತ್ತರೌ|

03194018c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾವಬ್ರವೀದ್ಧೇವಃ ಸ್ವಾಗತಂ ವಾಂ ಮಹಾಬಲೌ||

03194018e ದದಾನಿ ವಾಂ ವರಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪ್ರೀತಿಹಿಂ ಮಮ ಜಾಯತೇ||

ಆಗ ಗೋವಿಂದನು ವೀರ್ಯವತ್ತರರಾದ ಈರ್ವರು ದಾನವರನ್ನು ನೋಡಿದನು. ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀವಿಬ್ಬರು ಮಹಾಬಲರಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ! ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗಿದೆ.”

03194019a ತೌ ಪ್ರಹಸ್ಯ ಹೃಷೀಕೇಶಂ ಮಹಾವೀರ್ಯೌ ಮಹಾಸುರೌ|

03194019c ಪ್ರತ್ಯಬ್ರೂತಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಸಹಿತೌ ಮಧುಸೂದನಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ಮಹಾವೀರ್ಯ ಮಹಾಸುರರು ಹೃಷೀಕೇಶನ
ಮೇಲೆ ನಗತೊಡಗಿದರು. ಒಟ್ಟಿಗೇ ಮಧುಸೂದನನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದರು.

03194020a ಆವಾಂ ವರಯ ದೇವ ತ್ವಂ ವರದೌ ಸ್ವಃ ಸುರೋತ್ತಮ|

03194020c ದಾತಾರೌ ಸ್ವೋ ವರಂ ತುಭ್ಯಂ ತದ್ಭ್ರವೀಹ್ಯವಿಚಾರಯನ್||

“ದೇವ ! ಸುರೋತ್ತಮ ! ನೀನೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವರವನ್ನು ಕೇಳು ! ನಾವೇ
ನಿನಗೆ ನಿಜಯಾಗಿಯೂ ವರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇವೆ. ವಿಚಾರಿಸದೇ ಕೇಳು.”

03194021 ಭಗವಾನುವಾಚ|

03194021a ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೇ ವರಂ ವೀರಾವೀಪ್ಸಿತಶ್ಚ ವರೋ ಮಮ|

03194021c ಯುವಾಂ ಹಿ ವೀರ್ಯಸಂಪನ್ನೌ ನ ವಾಮಸ್ತಿ ಸಮಃ ಪುಮಾನ್||

ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು: “ವೀರರೇ ! ನಿಮ್ಮ ವರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.
ನಾನು ಬಯಸುವ ವರವೊಂದಿದೆ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ವೀರ್ಯ ಸಂಪನ್ನರು.
ನಿಮ್ಮ ಸಮನಾದ ಪುರುಷನು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.

03194022a ವಧ್ಯತ್ವಮುಪಗಚ್ಛೇತಾಂ ಮಮ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮೌ|

03194022c ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಕಾಮಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಲೋಕಹಿತಾಯ ವೈ||

ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ವಧಿಸಲ್ಪಡಿರಿ.

ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಬಯಸಿ ನಾನು ಇದನ್ನು
ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03194023 ಮಧುಕೈಟಭೌ ಊಚತುಃ|

03194023a ಅನ್ಯತಂ ನೋಕ್ತಪೂರ್ವಂ ನೌ ಸ್ವೈರೇಷ್ಟಪಿ ಕುತೋಽನ್ಯಥಾ|

03194023c ಸತ್ಯೇ ಧರ್ಮೇ ಚ ನಿರತೌ ವಿದ್ಧಾವಾಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ||

ಮಧು-ಕೈಟಭರು ಹೇಳಿದರು: “ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿಯಾದರೂ ನಾವು
ಇದೂವರೆಗೆ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಥಾ ಏನು? ಪುರುಷೋತ್ತಮ!
ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದೇವೆಂದು ತಿಳಿ.

03194024a ಬಲೇ ರೂಪೇ ಚ ವೀರ್ಯೇ ಚ ಶಮೇ ಚ ನ ಸಮೋಽಸ್ಮಿ ನೌ|

03194024c ಧರ್ಮೇ ತಪಸಿ ದಾನೇ ಚ ಶೀಲಸತ್ತ್ವದಮೇಷು ಚ||

ಬಲದಲ್ಲಿ, ರೂಪದಲ್ಲಿ, ವೀರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಶಮದಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ,
ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಶೀಲ, ಸತ್ತ್ವ, ದಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿವರ ಸಮರಿಲ್ಲ.

03194025a ಉಪಪ್ಲವೋ ಮಹಾನಸ್ಮಾನುಪಾವರ್ತತ ಕೇಶವ|

03194025c ಉಕ್ತಂ ಪ್ರತಿಕುರುಷ್ವ ತ್ವಂ ಕಾಲೋ ಹಿ ದುರತಿಕ್ರಮಃ||

ಕೇಶವ! ಒಂದು ಮಹಾ ಉಪಪ್ಲವವು ನಮಗೆ ಬಂದೊದಗಿದೆ. ಆದರೆ
ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡು. ಕಾಲವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

03194026a ಆವಾಮಿಚ್ಛಾ ವಹೇ ದೇವ ಕೃತಮೇಕಂ ತ್ವಯಾ ವಿಭೋ|

03194026c ಅನಾವೃತೇಽಸ್ಮಿನ್ನಾಕಾಶೇ ವಧಂ ಸುರವರೋತ್ತಮ||

ಆದರೆ ದೇವ! ವಿಭೋ! ನಿನ್ನಿಂದ ಒಂದು ಆಗಬೇಕೆಂದು
ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಸುರವರೋತ್ತಮ! ಆಕಾಶವು ಅನಾವೃತವಾದಲ್ಲಿ
ನಮ್ಮನ್ನು ವಧಿಸು.

03194027a ಪುತ್ರತ್ವಮಭಿಗಚ್ಚಾವ ತವ ಚೈವ ಸುಲೋಚನ|

03194027c ವರ ಏಷ ವೃತೋ ದೇವ ತದ್ವಿದ್ಧಿ ಸುರಸತ್ತಮ||

ಸುಲೋಚನ! ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ದೇವ! ಸುರಸತ್ತಮ!
ಇದೇ ನಮ್ಮ ವರವೆಂದು ತಿಳಿ.”

03194028 ಭಗವಾನುವಾಚ|

03194028a ಬಾಢಮೇವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಮೇತದ್ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.
ಎಲ್ಲವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.””

03194029 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03194029a ವಿಚಿಂತ್ಯ ತ್ವಥ ಗೋವಿಂದೋ ನಾಪಶ್ಯದ್ಯದನಾವೃತಂ|

03194029c ಅವಕಾಶಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ವಾ ದಿವಿ ವಾ ಮಧುಸೂದನಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಮಧುಸೂದನ ಗೋವಿಂದನು
ಅನಾವೃತವಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ
ದಿವಿಯಲ್ಲಾಗಲೇ ಕಾಣದೇ ಚಿಂತಿಸಿದನು.

03194030a ಸ್ವಕಾವನಾವೃತಾವೂರೂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವವರಸ್ತದಾ|

03194030c ಮಧುಕೈಟಭಯೋ ರಾಜಂ ಶಿರಸೀ ಮಧುಸೂದನಃ||

03194030e ಚಕ್ರೇಣ ಶಿತಧಾರೇಣ ನ್ಯಕ್ಯಂತತ ಮಹಾಯಶಾಃ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಅನಾವೃತವಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ತೊಡೆಗಳನ್ನೇ ನೋಡಿ,
ದೇವವರ ಮಧುಸೂದನನು ಮಹಾಯಶ ಮಧು-ಕೈಟಭರ ಶಿರಗಳನ್ನು
ಹರಿತವಾದ ಚಕ್ರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಧುಂಧುಮಾರೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಚತುರ್ನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧುಂಧುಮಾರೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ನೂರಾತೊಂಭತ್ತಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೯೫

ಮಧು-ಕೈಟಭರ ಮಗ ಧುಂಧುವು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದುದು

(೧-೯). ನಾರಾಯಣನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಲಗೊಂಡ ಕುವಲಾಶ್ವನು

ಧುಂಧುವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಹೊರಟಿದುದು (೧೦-೨೧). ಧುಂಧುವನ್ನು

ಸಂಹರಿಸಿ ಕುವಲಾಶ್ವನು ಧುಂಧುಮಾರನಾದುದು (೨೨-೩೯).

03195001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03195001a ಧುಂಧುರ್ನಾಮ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಯೋಃ ಪುತ್ರೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ|

03195001c ಸ ತಪೋಽತಪ್ಯತ ಮಹನ್ಮಹಾವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಧ್ಯುತಿ ಧುಂಧು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವರ ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಗಳ ಮಗ. ಆ ಮಹಾವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿಯು ಮಹಾ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದನು.

03195002a ಅತಿಷ್ಠದೇಕಪಾದೇನ ಕೃಶೋ ಧಮನಿಸಂತತಃ|

03195002c ತಸ್ಮೈ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದದೌ ಪ್ರೀತೋ ವರಂ ವಪ್ರೇ ಸ ಚ ಪ್ರಭೋ||

ಧಮನಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಾಣುವಷ್ಟು ಕೃಶನಾದ ಅವನು ಒಂದೇ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಪ್ರಭುವು ಈ ವರವನ್ನು ಬೇಡಿದನು.

03195003a ದೇವದಾನವಯಕ್ಷಾಣಾಂ ಸರ್ಪಗಂಧರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ|

03195003c ಅವಧ್ಯೋಽಹಂ ಭವೇಯಂ ವೈ ವರ ಏಷ ವೃತೋ ಮಯಾ||

“ದೇವ, ದಾನವ, ಯಕ್ಷ, ಸರ್ಪ, ಗಂಧರ್ವ, ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ನಾನು ಅವಧ್ಯನಾಗಲಿ. ಇದೇ ನಾನು ಕೇಳುವ ವರ.”

03195004a ಏವಂ ಭವತು ಗಚ್ಛೇತಿ ತಮುವಾಚ ಪಿತಾಮಹಃ|

03195004c ಸ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತ್ಪಾದೌ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಗಾಮ ಹ||

“ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ! ಹೋಗು!” ಎಂದು ಪಿತಾಮಹನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವನು ಅವನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನಿರಿಸಿ ಹೋದನು.

03195005a ಸ ತು ಧುಂಧುವರ್ಷರಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಮಹಾವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ|

03195005c ಅನುಸ್ಮರನ್ವಿತ್ಯವಧಂ ತತೋ ವಿಷ್ಣುಮುಪಾದ್ರವತ್||

ಆ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಹಾವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿ ಧುಂಧುವು ಪಿತೃಗಳ
ವಧೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಉಪದ್ರವಿಸಿದನು.

03195006a ಸ ತು ದೇವಾನ್ಸಗಂಧರ್ವಾನ್ವಿತ್ವಾ ಧುಂಧುರಮರ್ಷಣಃ|

03195006c ಬಬಾಧ ಸರ್ವಾನಸಕೃದ್ದೇವಾನ್ವಿಷ್ಣುಂ ಚ ವೈ ಭೃಶಂ||

ಆ ಅಮರ್ಷಣ ಧುಂಧುವು ದೇವ-ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಎಲ್ಲ
ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಧಿಸಿದನು.

03195007a ಸಮುದ್ರೋ ವಾಲುಕಾಪೂರ್ಣ ಉಜ್ಜಾನಕ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ|

03195007c ಆಗಮ್ಯ ಚ ಸ ದುಷ್ಪಾತ್ಮಾ ತಂ ದೇಶಂ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಪ್ರಭೋ ! ಉಜ್ಜಾನಕವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮರಳಿನ
ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಂಕನ ಆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು
ಪರಮ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಧಿಸತೊಡಗಿದನು.

03195007e ಬಾಧತೇ ಸ್ಮ ಪರಂ ಶಕ್ತ್ಯಾ ತಮುತ್ತಂಕಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರಭೋ||

03195008a ಅಂತರ್ಭೂಮಿಗತಸ್ತತ್ರ ವಾಲುಕಾಂತರ್ಹಿತಸ್ತದಾ|

03195008c ಮಧುಕೈಟಭಯೋಃ ಪುತ್ರೋ ಧುಂಧುರ್ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ||

03195009a ಶೇತೇ ಲೋಕವಿನಾಶಾಯ ತಪೋಬಲಸಮಾಶ್ರಿತಃ|

03195009c ಉತ್ತಂಕಸ್ಯಾಶ್ರಮಾಭ್ಯಾಶೇ ನಿಃಶ್ವಸನ್ನಾವಕಾರ್ಚಿಷಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಿ, ಮಧು-ಕೈಟಭರ ಪುತ್ರ ಧುಂಧುವು, ತಪೋಬಲವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಲೋಕವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತಂಕನ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಉಸಿರಾಡುತ್ತಾ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

03195010a ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ಸಭೃತ್ಯಬಲವಾಹನಃ|

03195010c ಕುವಲಾಶ್ವೋ ನರಪತಿರನ್ವಿತೋ ಬಲಶಾಲಿನಾಂ||

03195011a ಸಹಸೈರೇಕವಿಂಶತ್ಯಾ ಪುತ್ರಾಣಾಮರಿಮರ್ದನಃ|

03195011c ಪ್ರಾಯಾದುತ್ತಂಕಸಹಿತೋ ಧುಂಧೋಸ್ತಸ್ಯ ನಿವೇಶನಂ||

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನರಪತಿ ಅರಿಮರ್ದನ ಕುವಲಾಶ್ವನು ಸೇವಕ, ಬಲವಾಹನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರ ಬಲಶಾಲಿ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಧುಂಧುವಿನ ವಾಸಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

03195012a ತಮಾವಿಶತ್ತತೋ ವಿಷ್ಣುಭಗವಾನ್ ಸ್ತೇಜಸಾ ಪ್ರಭುಃ|

03195012c ಉತ್ತಂಕಸ್ಯ ನಿಯೋಗೇನ ಲೋಕಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ||

ಆಗ ಪ್ರಭು ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವು ಉತ್ತಂಕನ ನಿಯೋಗದಂತೆ ಲೋಕಗಳ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸಿ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಆವೇಶಗೊಂಡನು.

03195013a ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಯಾತೇ ದುರ್ಧರ್ಷೇ ದಿವಿ ಶಬ್ದೋ ಮಹಾನಭೂತ್|

03195013c ಏಷ ಶ್ರೀಮಾನ್ಮೃಪಸುತೋ ಧುಂಧುಮಾರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಆ ದುರ್ಧರ್ಷರು ಹೊರಡುವಾಗ ದಿವಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮೃಪಸುತನು ಧುಂಧುಮಾರನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಮಹಾ

ಶಬ್ದಪುಂಟಾಯಿತು.

03195014a ದಿವ್ಯೈಶ್ಚ ಪುಷ್ಪೈಸ್ತಂ ದೇವಾಃ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವಾಕಿರನ್|

03195014c ದೇವದುಂದುಭಯಶ್ಚೈವ ನೇದುಃ ಸ್ವಯಮುದೀರಿತಾಃ||

ದೇವತೆಗಳು ದಿವ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಚೆಲ್ಲಿದರು.

ದೇವದುಂದುಭಿಗಳನ್ನೇ ಅವರು ಮೊಳಗಿಸಿದರು.

03195015a ಶೀತಶ್ಚ ವಾಯುಃ ಪ್ರವವೌ ಪ್ರಯಾಣೇ ತಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03195015c ವಿಪಾಂಸುಲಾಂ ಮಹೀಂ ಕುರ್ವನ್ವವರ್ಷ ಚ ಸುರೇಶ್ವರಃ||

ಆ ಧೀಮಂತನ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಶೀತಲ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿತು.

ಸುರೇಶ್ವರನು ಮಳೆಸುರಿಸಿ ನೆಲವನ್ನು ಧೂಳಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

03195016a ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ವಿಮಾನಾನಿ ದೇವತಾನಾಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03195016c ತತ್ರೈವ ಸಮದೃಶ್ಯಂತ ಧುಂಧುರ್ಯತ್ರ ಮಹಾಸುರಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಮಹಾಸುರ ಧುಂಧುವಿರುವಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ
ವಿಮಾನಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು.

03195017a ಕುವಲಾಶ್ವಸ್ಯ ಧುಂಧೋಶ್ಚ ಯುದ್ಧಕೌತೂಹಲಾನ್ವಿತಾಃ|

03195017c ದೇವಗಂಧರ್ವಸಹಿತಾಃ ಸಮವೈಕ್ಷನ್ಮಹರ್ಷಯಃ||

ಕುವಲಾಶ್ವ ಮತ್ತು ಧುಂಧುವಿನ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಲು

ಕುತೂಹಲಗೊಂಡ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ದೇವ-ಗಂಧರ್ವರೊಡನೆ

ಸೇರಿದರು.

03195018a ನಾರಾಯಣೇನ ಕೌರವ್ಯ ತೇಜಸಾಪ್ಯಾಯಿತಸ್ತದಾ|

03195018c ಸ ಗತೋ ನೃಪತಿಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪುತ್ರೈಸ್ತೈಃ ಸರ್ವತೋದಿಶಂ||

ಕೌರವ್ಯ ! ನಾರಾಯಣನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಲಗೊಂಡ ನೃಪತಿಯು ತನ್ನ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದನು.

03195019a ಅರ್ಣವಂ ಖಾನಯಾಮಾಸ ಕುವಲಾಶ್ವೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03195019c ಕುವಲಾಶ್ವಸ್ಯ ಪುತ್ರೈಸ್ತು ತಸ್ಮಿನ್ವೈ ವಾಲುಕಾರ್ಣವೇ||

03195020a ಸಪ್ತಭಿದಿವಸೈಃ ಖಾತ್ವಾ ದೃಷ್ಟೋ ಧುಂಧುರ್ಮಹಾಬಲಃ|

ಕುವಲಾಶ್ವನು ಮರಳಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ಅಗೆಯಿಸಿದನು. ಆ ಮರಳಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ಏಳು ದಿವಸಗಳು ಅಗೆದ ನಂತರ ಕುವಲಾಶ್ವನ ಪುತ್ರರು ಮಹಾಬಲಿ ಧುಂಧುವನ್ನು ಕಂಡರು.

03195020c ಆಸೀದ್ಭೋರಂ ವಪುಸ್ತಸ್ಯ ವಾಲುಕಾಂತರ್ಹಿತಂ ಮಹತ್||

03195020e ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಯಥಾ ಸೂರ್ಯಸ್ತೇಜಸಾ ಭರತರ್ಷಭ||

ಮರಳಿನೊಳಗಿದ್ದ ಅವನ ಮಹಾಕಾಯವು ಘೋರವಾಗಿತ್ತು. ಭರತರ್ಷಭ ! ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸಿನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು.

03195021a ತತೋ ಧುಂಧುರ್ಮಹಾರಾಜ ದಿಶಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮಾಂ|

03195021c ಸುಪ್ತೋಽಭೂದ್ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ಕಾಲಾನಲಸಮದ್ಯುತಿಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ! ಅಲ್ಲಿ ಧುಂಧುವು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕಾಲಾನಲನಂತೆ ಬೆಳಗಿ ಮಲಗಿದ್ದನು.

03195022a ಕುವಲಾಶ್ವಸ್ಯ ಪುತ್ರೈಸ್ತು ಸರ್ವತಃ ಪರಿವಾರಿತಃ|

03195022c ಅಭಿದ್ರುತಃ ಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಗದಾಭಿರ್ಮುಸಲೈರಪಿ||

03195022e ಪಟ್ಟಿಶೈಃ ಪರಿಘೈಃ ಪ್ರಾಸೈಃ ಖಡ್ಗೈಶ್ಚ ವಿಮಲೈಃ ಶಿತೈಃ||

ಕುವಲಾಶ್ವನ ಪುತ್ರರು ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು, ತೀಕ್ಷ್ಣ ಶರಗಳಿಂದ, ಗದೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಮುಸಲ, ಪಟ್ಟಿಶ, ಪರಿಘ, ಪ್ರಾಸ, ಹರಿತ ವಿಮಲ ಖಡ್ಗಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ತಿವಿದರು.

03195023a ಸ ವಧ್ಯಮಾನಃ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಸಮುತ್ತಸ್ಥೌ ಮಹಾಬಲಃ|

03195023c ಕ್ರುದ್ಧಶ್ಚಾ ಭಕ್ಷಯತ್ತೇಷಾಂ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ||

ಹೀಗೆ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದ ಆ ಮಹಾಬಲನು ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಕೋಪದಿಂದ ವಿವಿಧ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದನು.

03195024a ಆಸ್ಯಾದ್ವಮನ್ವಾವಕಂ ಸ ಸಂವರ್ತಕಸಮಂ ತದಾ|

03195024c ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಘಪತೇಃ ಪುತ್ರಾನದಹತ್ಸ್ವೇನ ತೇಜಸಾ||

ಬಾಯಿಯಿಂದ ಸಂವರ್ತಕನ ಸಮನಾದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಾರುತ್ಯಾ ಅದರ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನು ನೃಪತಿಯ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದನು.

03195025a ಮುಖಿಜೇನಾಗ್ನಿನಾ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಲೋಕಾನುದ್ವರ್ತಯನ್ನಿವ|

03195025c ಕ್ಷಣೇನ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ಪುರೇವ ಕಪಿಲಃ ಪ್ರಭುಃ||

03195025e ಸಗರಸ್ಯಾತ್ಮಜಾನ್ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್||

ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ! ಮುಖಿದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಲೋಕಗಳನ್ನು

ಕೊನೆಗೊಳಿಸುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೃದ್ಧನಾಗಿ, ಹಿಂದೆ ಪ್ರಭು ಕಪಿಲನು
ಕೃದ್ಧನಾಗಿ ಸಗರನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸುಟ್ಟಂತೆ, ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು
ಸುಟ್ಟು ಅದ್ಭುತವನ್ನೆಸಗಿದನು.

03195026a ತೇಷು ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿದಗ್ಧೇಷು ತದಾ ಭರತಸತ್ತಮ|

03195026c ತಂ ಪ್ರಬುದ್ಧಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಕುಂಭಕರ್ಣಮಿವಾಪರಂ||

03195026e ಆಸಸಾದ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಕುವಲಾಶ್ವೋ ಮಹೀಪತಿಃ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಅವರು ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಲು,
ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಮಹೀಪತಿ ಕುವಲಾಶ್ವನು ಕುಂಭಕರ್ಣನಂತೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದ
ಆ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು.

03195027a ತಸ್ಯ ವಾರಿ ಮಹಾರಾಜ ಸುಸ್ರಾವ ಬಹು ದೇಹತಃ|

03195027c ತದಾಪೀಯತ ತತ್ತೇಜೋ ರಾಜಾ ವಾರಿಮಯಂ ನೃಪ||

03195027e ಯೋಗೀ ಯೋಗೇನ ವಹ್ನಿಂ ಚ ಶಮಯಾಮಾಸ ವಾರಿಣಾ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ನೀರು ಹರಿಯಿತು. ರಾಜ
ನೃಪನಿಂದ ಹರಿದ ಆ ನೀರಿನ ರಾಶಿಯು ಆ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕುಡಿಯಿತು. ಆ
ಯೋಗಿಯು ಯೋಗದ ನೀರಿನಿಂದ ಆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿದನು.

03195028a ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರೇಣ ತದಾ ರಾಜಾ ದೈತ್ಯಂ ಕ್ರೂರಪರಾಕ್ರಮಂ|

03195028c ದದಾಹ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರ್ವಲೋಕಾಭಯಾಯ ವೈ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಆಗ ರಾಜನು ಸರ್ವಲೋಕಭಯವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು
ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆ ಕ್ರೂರಪರಾಕ್ರಮಿ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದನು.

03195029a ಸೋಽಸ್ರೇಣ ದಗ್ಧಾ ರಾಜರ್ಷಿಃ ಕುವಲಾಶ್ವೋ ಮಹಾಸುರಂ|

03195029c ಸುರಶತ್ರುಮಮಿತ್ರಘ್ನಿಸ್ತ್ರೀಲೋಕೇಶ ಇವಾಪರಃ||

03195029e ಧುಂಧುಮಾರ ಇತಿ ಖ್ಯಾತೋ ನಾಮ್ನಾ ಸಮಭವತ್ತತಃ||

ಆ ಸುರಶತ್ರು, ಅಮಿತ್ರಘ್ನ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತ್ರಿಲೋಕೇಶನಂತಿರುವ ಮಹಾಸುರನನ್ನು ಅಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ರಾಜರ್ಷಿ ಕುವಲಾಶ್ವನು ಧುಂಧುಮಾರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಖ್ಯಾತನಾದನು.

03195030a ಪ್ರೀತ್ಯಶ್ಚ ತ್ರಿದಶೈಃ ಸರ್ವೈರ್ಮಹರ್ಷಿಸಹಿತೈಸ್ತದಾ|

03195030c ವರಂ ವೃಣೀಷ್ಟೇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪ್ರಣತಸ್ತದಾ||

03195030e ಅತೀವ ಮುದಿತೋ ರಾಜನ್ನಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಮುದಿತರಾಗಿ ಸರ್ವ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಹಿತ ತ್ರಿದಶರು ಅವನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಅತೀವ ಮುದಿತನಾದ ರಾಜನು ಅಂಜಲಿಬದ್ದನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು:

03195031a ದದ್ಯಾಂ ವಿತ್ತಂ ದ್ವಿಜಾಗ್ರೇಭ್ಯಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ಚಾಪಿ ದುರ್ಜಯಃ|

03195031c ಸಖ್ಯಂ ಚ ವಿಷ್ಣುನಾ ಮೇ ಸ್ಯಾದ್ಭೂತೇಷ್ಟದ್ರೋಹ ಏವ ಚ||

03195031e ಧರ್ಮೇ ರತಿಶ್ಚ ಸತತಂ ಸ್ವರ್ಗೇ ವಾಸಸ್ತಥಾಕ್ಷಯಃ||

“ನಾನು ದ್ವಿಜಾಗ್ರರಿಗೆ ವಿತ್ತವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥವನಾಗಲಿ, ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ದುರ್ಜಯನಾಗಲಿ, ವಿಷ್ಣುವಿನೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಸಖ್ಯವು ಇರಲಿ, ಭೂತಗಳಿಗೆ ಏನೂ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಸಗದೇ ಇರಲಿ. ಸತತವೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಹೊಂದುವವನಾಗಲಿ, ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗವಾಸವು

ಅಕ್ಷಯವಾಗಲಿ.”

03195032a ತಥಾಸ್ತಿ ತಿ ತತೋ ದೇವೈಃ ಪ್ರೀತ್ಯೈರುಕ್ತಃ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03195032c ಋಷಿಭಿಶ್ಚ ಸಗಂಧವೈರುತ್ತಂಕೇನ ಚ ಧೀಮತಾ||

“ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ” ಎಂದು ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು, ಗಂಧರ್ವರು ಮತ್ತು ಧೀಮತ ಉತ್ತಂಕನೂ ಸೇರಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದರು.

03195033a ಸಭಾಜ್ಯ ಚೈನಂ ವಿವಿಧೈರಾಶೀರ್ವಾದೈಸ್ತತೋ ನೃಪಂ|

03195033c ದೇವಾ ಮಹರ್ಷಯಶ್ಚೈವ ಸ್ವಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ ಭೇಜಿರೇ||

ರಾಜನಿಗೆ ವಿವಿಧ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನಿತ್ತು ದೇವತೆಗಳೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

03195034a ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಾಸ್ತ್ರಯಃ ಶಿಷ್ಟಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ತದಾಭವನ್|

03195034c ದೃಢಾಶ್ವಃ ಕಪಿಲಾಶ್ವಶ್ಚ ಚಂದ್ರಾಶ್ವಶ್ಚೈವ ಭಾರತ||

03195034e ತೇಭ್ಯಃ ಪರಂಪರಾ ರಾಜನ್ನಿಕ್ಷ್ವಾ ಕೂಣಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಭಾರತ! ರಾಜನ್! ಅವನಿಗೆ ಮೂವರು ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪುತ್ರರಾದರು - ದೃಢಾಶ್ವ, ಕಪಿಲಾಶ್ವ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಾಶ್ವ. ಅವರಿಂದ ಮಹಾತ್ಮ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಗಳ ಪರಂಪರೆಯು ಮುಂದುವರಿಯಿತು.

03195035a ಏವಂ ಸ ನಿಹತಸ್ತೇನ ಕುವಲಾಶ್ವೇನ ಸತ್ತಮ|

03195035c ಧುಂಧುರ್ದೈತ್ಯೋ ಮಹಾವೀರ್ಯೋ ಮಧುಕೈಟಭಯೋಃ ಸುತಃ||

ಹೀಗೆ ಆ ಮಧು-ಕೈಟಭರ ಮಗ ಮಹಾವೀರ್ಯ ದೈತ್ಯ ಧುಂಧುವು
ಸತ್ತಮ ಕುವಲಾಶ್ವನಿಂದ ಹತನಾದನು.

03195036a ಕುವಲಾಶ್ವಸ್ತು ನೃಪತಿರ್ಧುಂಧುಮಾರ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ|

03195036c ನಾಮ್ನಾ ಚ ಗುಣಸಮ್ಯಕ್ತಸ್ತದಾ ಪ್ರಭೃತಿ ಸೋಽಭವತ್||

ಅಂದಿನಿಂದ ಗುಣಸಂಯುಕ್ತ ನೃಪತಿ ಕುವಲಾಶ್ವನಾದರೋ
ಧುಂಧುಮಾರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

03195037a ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಯನ್ಮಾಂ ತ್ವಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛಸಿ|

03195037c ಧೌಂಧುಮಾರಮುಪಾಖ್ಯಾನಂ ಪ್ರಥಿತಂ ಯಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಾ||

ಹೀಗೆ ನೀನು ಕೇಳಿದ ಯಾರ ಕರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಥಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಆ
ಧುಂಧುಮಾರನ ಉಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

03195038a ಇದಂ ತು ಪುಣ್ಯಮಾಖ್ಯಾನಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಮನುಕೀರ್ತನಂ|

03195038c ಶೃಣುಯಾದ್ಯಃ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪುತ್ರವಾಂಶ್ಚ ಭವೇನ್ನರಃ||

ಯಾರು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೀರ್ತನೆಯಿರುವ, ಈ ಪುಣ್ಯಕಥೆಯನ್ನು
ಕೇಳುತ್ತಾರೋ ಆ ನರನು ಧರ್ಮಾತ್ಮನೂ ಪುತ್ರವಂತನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

03195039a ಆಯುಷ್ಮಾನ್ಧೃತಿಮಾಂಶ್ಚೈವ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭವತಿ ಪರ್ವಸು|

03195039c ನ ಚ ವ್ಯಾಧಿಭಯಂ ಕಿಂ ಚಿತ್ಪಾಪೋತಿ ವಿಗತಜ್ವರಃ||

ಪರ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳುವವನು ಧೃತಿವಂತನೂ ಆಯುಷ್ಯಂತನೂ
ಆಗುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಾಧಿಭಯ ಯಾವುದನ್ನೂ ಹೊಂದದೇ

ವಿಗತಜ್ವರನಾಗುತ್ತಾನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಧುಂಧುಮಾರೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಪಂಚನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧುಂಧುಮಾರೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ನೂರಾತೊಂಬತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೯೬

ಕೌಶಿಕ-ಪತಿವ್ರತೆ

ಉತ್ತಮ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಹೇಳೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೇಳಲು
(೧-೧೩) ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮದ ಕುರಿತು
ಹೇಳುವುದು (೧೪-೨೧).

03196001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03196001a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಂ ಮಹಾದ್ಯುತಿಂ|

03196001c ಪಪ್ರಚ್ಛ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಧರ್ಮಪ್ರಶ್ನಂ ಸುದುರ್ವಚಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಮಹಾದ್ಯುತಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ
ಧರ್ಮಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

03196002a ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಭಗವನ್ಸ್ತೀಣಾಂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮುತ್ತಮಂ|

03196002c ಕಥ್ಯಮಾನಂ ತ್ವಯಾ ವಿಪ್ರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಧರ್ಮಂ ಚ ತತ್ತ್ವತಃ||

“ಭಗವನ್! ವಿಪ್ರ! ನೀನು ಉತ್ತಮ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ತತ್ತ್ವತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03196003a ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣ ಹಿ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ದೇವಾ ದೃಶ್ಯಂತಿ ಸತ್ತಮ|

03196003c ಸೂರ್ಯಾ ಚಂದ್ರಮಸೌ ವಾಯುಃ ಪೃಥಿವೀ ವಹ್ನಿರೇವ ಚ||

03196004a ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಚ ಭಗವನ್ಗಾವ ಏವ ಚ ಸತ್ತಮ|

03196004c ಯಚ್ಚಾನ್ಯದೇವ ವಿಹಿತಂ ತಚ್ಚಾಪಿ ಭೃಗುನಂದನ||

ಭೃಗುನಂದನ! ವಿಪ್ರರ್ಷೇ! ಸತ್ತಮ! ಭಗವನ್! ದೇವತೆಗಳು, ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರು, ವಾಯು, ಭೂಮಿ, ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು, ಗೋವುಗಳು, ಮತ್ತು ದೇವವೆಂದು ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

03196005a ಮನ್ಯೇಽಹಂ ಗುರುವತ್ಸರ್ವಮೇಕಪತ್ಯಸ್ತಥಾ ಸ್ತ್ರಿಯಃ|

03196005c ಪತಿವ್ರತಾನಾಂ ಶುಶ್ರೂಷಾ ದುಷ್ಯರಾ ಪತಿಭಾತಿ ಮೇ||

ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಗುರುವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪತಿವ್ರತೆಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕೂಡ. ಪತಿವ್ರತೆಯರು ಮಾಡುವ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಳು ದುಷ್ಯರವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತವೆ.

03196006a ಪತಿವ್ರತಾನಾಂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ನಃ ಪ್ರಭೋ|

03196006c ನಿರುಧ್ಯ ಚೇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮಂ ಮನಃ ಸಂರುಧ್ಯ ಚಾನಘ||

03196006e ಪತಿಂ ದೈವತವಚ್ಚಾಪಿ ಚಿಂತಯಂತ್ಯಃ ಸ್ಥಿತಾ ಹಿ ಯಾಃ||

ಪ್ರಭೋ! ಸದಾ ಪತಿಯೇ ದೈವವೆಂದು ಯೋಚಿಸುವ,
ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿರುವ ಪತಿವ್ರತೆಯರ
ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

03196007a ಭಗವನ್ದುಷ್ಕರಂ ಹ್ಯೇತತ್ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮಮ ಪ್ರಭೋ|

03196007c ಮಾತಾಪಿತೃಷು ಶುಶ್ರೂಷಾ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಭರ್ತೃಷು ಚ ದ್ವಿಜ||

ಭಗವನ್! ಪ್ರಭೋ! ದ್ವಿಜ! ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳ ಮತ್ತು
ಪತಿಯ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವುದು ದುಷ್ಕರವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03196008a ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಧರ್ಮಾತ್ಸುಘೋರಾದ್ಧಿ ನಾನ್ಯಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ದುಷ್ಕರಂ|

03196008c ಸಾಧ್ವಾಚಾರಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯತ್ಕುರ್ವಂತಿ ಸದಾದೃತಾಃ||

03196008e ದುಷ್ಕರಂ ಬತ ಕುರ್ವಂತಿ ಪಿತರೋ ಮಾತರಶ್ಚ ವೈ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಸ್ತ್ರೀಯರ ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಘೋರವೂ ದುಷ್ಕರವೂ ಆದ
ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ನಾನು ಕಾಣೆ. ಸದಾ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಸದಾಚಾರ ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಏನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನು ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರು
ದುಷ್ಕರವನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

03196009a ಏಕಪತ್ಯಶ್ಚ ಯಾ ನಾರ್ಯೋ ಯಾಶ್ಚ ಸತ್ಯಂ ವದಂತ್ಯುತ|

03196009c ಕುಕ್ಷಿಣಾ ದಶ ಮಾಸಾಂಶ್ಚ ಗರ್ಭಂ ಸಂಧಾರಯಂತಿ ಯಾಃ||

03196009e ನಾರ್ಯಃ ಕಾಲೇನ ಸಂಭೂಯ ಕಿಮದ್ಭೃತತರಂ ತತಃ||

ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದು, ಸದಾ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಆಡಿಕೊಂಡು,
ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ
ಅದ್ಭುತವಾದುದು ಬೇರೆ ಏನಿದೆ?

03196010a ಸಂಶಯಂ ಪರಮಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವೇದನಾಮತುಲಾಮಪಿ|

03196010c ಪ್ರಜಾಯಂತೇ ಸುತಾನ್ನಾರ್ಯೋ ದುಃಖೇನ ಮಹತಾ ವಿಭೋ||

03196010e ಪುಷ್ಣಂತಿ ಚಾಪಿ ಮಹತಾ ಸ್ನೇಹೇನ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

ವಿಭೋ! ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಪರಮ ಸಂಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅತುಲ
ವೇದನೆಯನ್ನನ್ನಭವಿಸಿ ನಾರಿಯರು ಮಹಾ ದುಃಖದಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಹಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮಹಾ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ.

03196011a ಯೇ ಚ ಕ್ರೂರೇಷು ಸರ್ವೇಷು ವರ್ತಮಾನಾ ಜುಗುಪ್ಸಿತಾಃ|

03196011c ಸ್ವಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ ಸದಾ ದುಷ್ಕರಂ ತಚ್ಚ ಮೇ ಮತಂ||

ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ, ಎಲ್ಲರ ಜಿಗುಪ್ಸೆಗೆ
ಪಾತ್ರರಾದವರೂ ಕೂಡ ಸದಾ ದುಷ್ಕರ ಸ್ವಕರ್ಮವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03196012a ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮ ಸಮಾಚಾರಂ ತಥ್ಯಂ ಚಾಖ್ಯಾಹಿ ಮೇ ದ್ವಿಜ|

03196012c ಧರ್ಮಃ ಸುದುರ್ಲಭೋ ವಿಪ್ರ ನೃಶಂಸೇನ ದುರಾತ್ಮನಾ||

ದ್ವಿಜ! ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಸದಾಚಾರದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಸತ್ಯವನ್ನೂ
ನನಗೆ ಹೇಳು. ವಿಪ್ರ! ಕ್ರೂರ ಮತ್ತು ದುರಾತ್ಮನು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ.

03196013a ಏತದಿಚ್ಚಾಮಿ ಭಗವನ್ಪ್ರಶ್ನಂ ಪ್ರಶ್ನವಿದಾಂ ವರ|

03196013c ಶ್ರೋತುಂ ಭೃಗುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ ಶುಶ್ರುಷೇ ತವ ಸುವ್ರತ||

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಭಗವನ್!

ಭೃಗುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ! ಸುವ್ರತ! ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಕುರಿತು ನೀನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03196014 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03196014a ಹಂತ ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾಸ್ಯೇ ಪ್ರಶ್ನಮೇತಂ ಸುದುರ್ವಚಂ|

03196014c ತತ್ತೇನ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಗದತಸ್ತನ್ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ನಿನ್ನ ಈ ಕಷ್ಟದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳು.

03196015a ಮಾತರಂ ಸದೃಶೀಂ ತಾತ ಪಿತೃನನ್ಯೇ ಚ ಮನ್ಯತೇ|

03196015c ದುಷ್ಕರಂ ಕುರುತೇ ಮಾತಾ ವಿವರ್ಧಯತಿ ಯಾ ಪ್ರಜಾಃ||

ಮಗೂ! ಕೆಲವರು ತಾಯಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತಂದೆಯನ್ನು ಉಚ್ಛರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ದುಷ್ಕರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಾಯಂದಿರೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03196016a ತಪಸಾ ದೇವತೇಜ್ಯಾಭಿರ್ವಂದನೇನ ತಿತಿಕ್ಷಯಾ|

03196016c ಅಭಿಚಾರೈರುಪಾಯೈಶ್ಚ ಈಹಂತೇ ಪಿತರಃ ಸುತಾನ್||

ತಪಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ವಂದಿಸುವುದರ

ಮೂಲಕ, ಧೃಢತೆಯ ಮೂಲಕ, ಅಭಿಚಾರ ಉಪಾಯಗಳ ಮೂಲಕ
ತಂದೆಯರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

03196017a ಏವಂ ಕೃಚ್ಛೇಣ ಮಹತಾ ಪುತ್ರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸುದುರ್ಲಭಂ|

03196017c ಚಿಂತಯಂತಿ ಸದಾ ವೀರ ಕೀದೃಶೋಽಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ವೀರ! ಈ ರೀತಿ ಮಹಾ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುರ್ಲಭನಾದ ಪುತ್ರನನ್ನು
ಪಡೆದು ಇವನು ಏನಾಗುತ್ತಾನೋ ಎಂದು ಸದಾ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

03196018a ಆಶಂಸತೇ ಚ ಪುತ್ರೇಷು ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಚ ಭಾರತ|

03196018c ಯಶಃ ಕೀರ್ತಿಮಧೈಶ್ವರ್ಯಂ ಪ್ರಜಾ ಧರ್ಮಂ ತಥೈವ ಚ||

ಭಾರತ! ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರು ತಮ್ಮ ಪುತ್ರರು ಯಶಸ್ಸು, ಕೀರ್ತಿ,
ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಪಡೆಯಲೆಂದು
ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

03196019a ತಯೋರಾಶಾಂ ತು ಸಫಲಾಂ ಯಃ ಕರೋತಿ ಸ ಧರ್ಮವಿತ್|

03196019c ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ತುಷ್ಯತೋ ಯಸ್ಯ ನಿತ್ಯದಾ||

03196019e ಇಹ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚ ತಸ್ಯಾಥ ಕೀರ್ತಿಧರ್ಮಶ್ಚ ಶಾಶ್ವತಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವರ ಆಶೆಗಳನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸುವವನು ಧರ್ಮವಿದು.
ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವವನು ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತು
ಪರದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತ ಕೀರ್ತಿ-ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03196020a ನೈವ ಯಜ್ಞಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಕಶ್ಚಿನ್ನ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ನೋಪವಾಸಕಂ|

03196020c ಯಾ ತು ಭರ್ತರಿ ಶುಶ್ರೂಷಾ ತಯಾ ಸ್ವರ್ಗಮುಪಾಶ್ನತೇ||

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಯಜ್ಞ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ಉಪವಾಸಗಳು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವವಲ್ಲವು. ಪತಿಯ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03196021a ಏತತ್ಪ್ರಕರಣಂ ರಾಜನ್ನಧಿಕೃತ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03196021c ಪ್ರತಿವ್ರತಾನಾಂ ನಿಯತಂ ಧರ್ಮಂ ಚಾವಹಿತಃ ಶೃಣು||

ರಾಜನ್! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತೆಯರ ನಿಯತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಪತಿವ್ರತೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಷಟ್ನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ನೂರಾತೊಂಭತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೯೭

ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಪಿಷ್ಟವನ್ನು ಹಾಕಿತೆಂದು ಕುಪಿತನಾಗಿ ಕೌಶಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಲಾಕಾ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂದು, ಆಮೇಲೆ

ಸಂತಾಪಗೊಂಡಿದುದು (೧-೬). ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಲು ಹೋದಾಗ
 ಗೃಹಿಣಿಯೋರ್ವಳು ನಿಲ್ಲು ಎಂದು ಕೌಶಿಕನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ
 ಹಸಿದು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಗಂಡನನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು
 ಮರೆತದ್ದು (೭-೧೫). ನೆನಪು ಬಂದಾಗ ಭಿಕ್ಷವನ್ನು ನೀಡಲು ಬಂದ
 ಗೃಹಿಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕೌಶಿಕನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದುದಕ್ಕೆ
 ಕುಪಿತನಾಗುವುದು (೧೬-೨೨). ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳು ಕೋಪಗೊಂಡಾಗ
 ಮತ್ತು ಪ್ರಸನ್ನರಾದಾಗ ಮಹಾ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳೆಂದು
 ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ತನಗೆ ಪತಿಶುಶ್ರೂಷೆಯೇ ಪರಮ
 ಧರ್ಮವೆಂದೂ, ಅದರಿಂದ ಕೌಶಿಕನು ಪಕ್ಷಿಯೊಂದನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ
 ಸಾಯಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆ ಎಂದು ಗೃಹಿಣಿಯು ಉತ್ತರಿಸುವುದು
 (೨೩-೩೦); ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ,
 ಮಿಥಿಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಧನೊಬ್ಬನು ಧರ್ಮದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು
 ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದುದು (೩೧-೪೪).

03197001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03197001a ಕಶ್ಚಿ ದ್ವಿ ಜಾತಿಪ್ರವರೋ ವೇದಾಧ್ಯಾಯೀ ತಪೋಧನಃ|

03197001c ತಪಸ್ವೀ ಧರ್ಮಶೀಲಶ್ಚ ಕೌಶಿಕೋ ನಾಮ ಭಾರತ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಓರ್ವ ದ್ವಿಜಾತಿಪ್ರವರ,
 ವೇದಾಧ್ಯಾಯೀ, ತಪೋಧನ, ಧರ್ಮಶೀಲ ಕೌಶಿಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ
 ತಪಸ್ವಿಯಿದ್ದನು.

03197002a ಸಾಂಗೋಪನಿಷದಾನ್ವೇದಾನಧೀತೇ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಃ|

03197002c ಸ ವೃಕ್ಷಮೂಲೇ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವೇದಾನುಚ್ಚಾರಯನ್ಕಿ ತಃ||

ಆ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮನು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ವೇದಗಳನ್ನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ಅವನು ಒಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ
ವೇದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದನು.

03197003a ಉಪರಿಷ್ಟಾಚ್ಚ ವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಬಲಾಕಾ ಸಂನ್ಯಲೀಯತ|

03197003c ತಯಾ ಪುರೀಷಮುತ್ಸ್ರಷ್ಟಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ತದೋಪರಿ||

ಆ ವೃಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಬಲಾಕಾ ಪಕ್ಷಿಯು ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಅದು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೇಲೆ ಪಿಷ್ಟವನ್ನು ಹಾಕಿತು.

03197004a ತಾಮವೇಕ್ಷ್ಯ ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸಮಪಧ್ಯಾಯತ ದ್ವಿಜಃ|

03197004c ಭೃಶಂ ಕ್ರೋಧಾಭಿಭೂತೇನ ಬಲಾಕಾ ಸಾ ನಿರೀಕ್ಷಿತಾ||

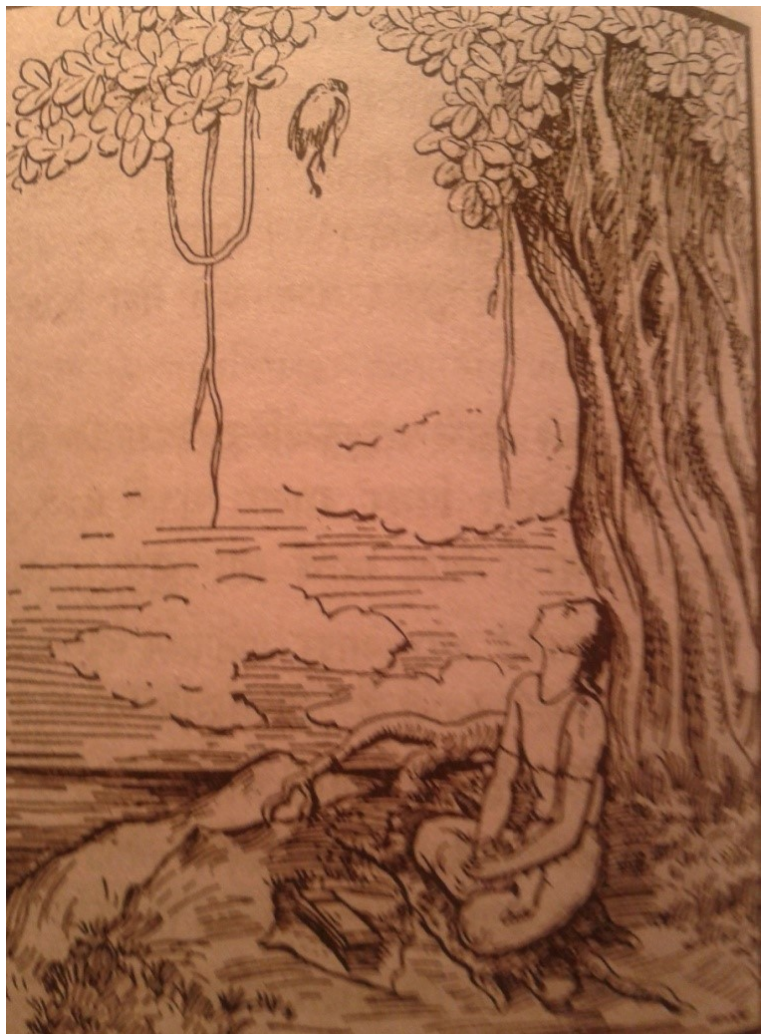
ಆಗ ಕೃದ್ಧನಾದ ದ್ವಿಜನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಬಲಾಕದ ಮೇಲೆ
ಕ್ರೋಧಯುಕ್ತವಾದ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03197005a ಅಪಧ್ಯಾತಾ ಚ ವಿಪ್ರೇಣ ನೃಪತದ್ವಸುಧಾತಲೇ|

03197005c ಬಲಾಕಾಂ ಪತಿತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗತಸತ್ತ್ವಾಮಚೇತನಾಂ|

03197005e ಕಾರುಣ್ಯಾದಭಿಸಂತಪ್ತಃ ಪರ್ಯಶೋಚತ ತಾಂ ದ್ವಿಜಃ||

ನೃಪತೇ! ವಿಪ್ರನ ಆ ಯೋಚನೆಯ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದ ಬಲಾಕವು
ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಸತ್ತು ಅಚೇತಸವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ

ದ್ವಿಜನು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ಶೋಕಿಸಿದನು.

03197006a ಅಕಾರ್ಯಂ ಕೃತವಾನಸ್ಮಿ ರಾಗದ್ವೇಷಬಲಾತ್ಕೃತಃ|

03197006c ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಬಹುಶೋ ವಿದ್ವಾನ್ಗ್ರಾಮಂ ಭೈಕ್ಷಾಯ ಸಂಶ್ರಿತಃ||

“ರಾಗದ್ವೇಷಗಳ ಬಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಾನು ಅಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ!” ಎಂದು ಬಹುಬಾರಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆ ವಿದ್ವಾಂಸಿ ಸಂಶ್ರಿತನು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಹೋದನು.

03197007a ಗ್ರಾಮೇ ಶುಚೀನಿ ಪ್ರಚರನ್ನುಲಾನಿ ಭರತರ್ಷಭ|

03197007c ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತತ್ಕುಲಂ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವಂ ಚರಿತವಾಂಸ್ತು ಸಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶುಚಿಯಾದ ಕುಲಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡು ಹಿಂದೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕುಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03197008a ದೇಹೀತಿ ಯಾಚಮಾನೋ ವೈ ತಿಷ್ಠೇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ತತಃ|

03197008c ಶೌಚಂ ತು ಯಾವತ್ಕುರುತೇ ಭಾಜನಸ್ಯ ಕುಟುಂಬಿನೀ||

“ದೇಹಿ!” ಎಂದು ಬೇಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ “ನಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಸ್ತ್ರೀಯು ಹೇಳಿ, ಆ ಕುಟುಂಬಿನಿಯು ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೊಳೆಯತೊಡಗಿದಳು.

03197009a ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ರಾಜನ್ ಕ್ಷುಧಾಸಂಪೀಡಿತೋ ಭೃಶಂ|

03197009c ಭರ್ತಾ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಸಹಸಾ ತಸ್ಯಾ ಭರತಸತ್ತಮ||

ರಾಜನ್! ಭರತಸತ್ತಮ! ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಹಸಿವೆಯಿಂದ

ಬಳಲಿದ ಅವಳ ಪತಿಯು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03197010a ಸಾ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತಿಂ ಸಾಧ್ವೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವ್ಯಪಹಾಯ ತಂ|

03197010c ಪಾದ್ಯಮಾಚಮನೀಯಂ ಚ ದದೌ ಭರ್ತ್ರೇ ತಥಾಸನಂ||

ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಳು.

ಗಂಡನಿಗೆ ಪಾದ್ಯ ಆಚಮನೀಯಗಳನ್ನೂ ಆಸನವನ್ನು ನೀಡಿದಳು.

03197011a ಪ್ರಹ್ವಾ ಪರ್ಯ ಚರಚ್ಚಾಪಿ ಭರ್ತಾರಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾ|

03197011c ಆಹಾರೇಣಾಥ ಭಕ್ಷ್ಯಶ್ಚ ವಾಕ್ಯೈಃ ಸುಮಧುರೈಸ್ತಥಾ||

ಆ ಕಷ್ಟಕಣ್ಣಿನವಳು ವಿನಯದಿಂದ ಆಹಾರ-ಭಕ್ಷಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಸುಮಧುರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

03197012a ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಂ ಭುಂಜತೇ ಭರ್ತುಃ ಸಾ ತು ನಿತ್ಯಂ ಯುಧಿಷ್ಟಿರ|

03197012c ದೈವತಂ ಚ ಪತಿಂ ಮೇನೇ ಭರ್ತುಶ್ಚಿತ್ತಾನುಸಾರಿಣೀ||

ಯುಧಿಷ್ಟಿರ! ನಿತ್ಯವೂ ಅವಳು ಪತಿಯು ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟುದುದನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪತಿಯು ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

03197013a ನ ಕರ್ಮಣಾ ನ ಮನಸಾ ನಾತ್ಯಶ್ನಾನ್ನಾಪಿ ಚಾಪಿಬತ್|

03197013c ತಂ ಸರ್ವಭಾವೋಪಗತಾ ಪತಿಶುಶ್ರುಷಣೇ ರತಾ||

ಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಅವಳು ಅವನ ಮೊದಲು ಉಣ್ಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಅವಳು ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಯ

ಸೇವೆಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಳು.

03197014a ಸಾಧ್ವಾಚಾರಾ ಶುಚಿದರ್ಶಾ ಕುಟುಂಬಸ್ಯ ಹಿತೈಷಿಣೀ|

03197014c ಭರ್ತುಶ್ಚಾಪಿ ಹಿತಂ ಯತ್ತತ್ಸತತಂ ಸಾನುವರ್ತತೇ||

ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯ, ಶುಚಿ, ದಕ್ಷೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕುಟುಂಬದ

ಹಿತೈಷಿಣಿಯಾಗಿದ್ದು ಅವಳು ಸತತವೂ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

03197015a ದೇವತಾತಿಥಿಭೃತ್ಯಾನಾಂ ಶ್ವಶ್ರುಶ್ವಶುರಯೋಸ್ತಥಾ|

03197015c ಶುಶ್ರುಷಣಪರಾ ನಿತ್ಯಂ ಸತತಂ ಸಂಯತೇಂದ್ರಿಯಾ||

ಸತತವೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವಳು ದೇವತೆಗಳ, ಅತಿಥಿಗಳ, ಪತಿಯ, ಅತ್ತೆಮಾವಂದಿರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ನಿರತಳಾಗಿದ್ದಳು.

03197016a ಸಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ತದಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂಸ್ಥಿತಂ ಭೈಕ್ಷಕಾಂಕ್ಷಿಣಂ|

03197016c ಕುರ್ವತೀ ಪತಿಶುಶ್ರುಷಾಂ ಸಸ್ಮಾರಾಥ ಶುಭೇಕ್ಷಣಾ||

ಅಗ ಪತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶುಭೇಕ್ಷಣೆಯು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನೋಡಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಳು.

03197017a ವ್ರೀಡಿತಾ ಸಾಭವತ್ಸಾಧ್ವೀ ತದಾ ಭರತಸತ್ತಮ|

03197017c ಭಿಕ್ಷಾಮಾದಾಯ ವಿಪ್ರಾಯ ನಿರ್ಜಗಾಮ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ಭರತಸತ್ತಮ! ಆಗ ಆ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಸಾಧ್ವಿಯು ನಾಚಿಕೊಂಡು ವಿಪ್ರನಿಗೆ

ಭಿಕ್ಷವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದಳು.

03197018 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03197018a ಕಿಮಿದಂ ಭವತಿ ತ್ವಂ ಮಾಂ ತಿಷ್ಠೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವರಾಂಗನೇ|

03197018c ಉಪರೋಧಂ ಕೃತವತೀ ನ ವಿಸರ್ಜಿತವತ್ಯಸಿ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ವರಾಂಗನೇ! ಇದೇನಾಯಿತು? ನನಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ಹೇಳಿ, ಹೋಗು ಎಂದೂ ಹೇಳದೇ, ತಡಮಾಡಿದೆ!”

03197019 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03197019a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಕ್ರೋಧಸಂತಪ್ತಂ ಜ್ವಲಂತಮಿವ ತೇಜಸಾ|

03197019c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾಧ್ವೀ ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ ಸಾಂತ್ವಪೂರ್ವಂ ವಚೋಽಬ್ರವೀತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ! ಕ್ರೋಧಸಂತಪ್ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸುಟ್ಟುಬಿಡುವನೋ ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲು, ಸಾಧ್ವಿಯು ಸಾಂತ್ವನದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು.

03197020a ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ಮೇ ವಿಪ್ರ ಭರ್ತಾ ಮೇ ದೈವತಂ ಮಹತ್|

03197020c ಸ ಚಾಪಿ ಕ್ಷುಧಿತಃ ಶ್ರಾಂತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಶುಶ್ರೂಷಿತೋ ಮಯಾ||

“ವಿಪ್ರ! ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನನಗೆ ನನ್ನ ಪತಿಯು ಮಹಾ ದೇವತೆ. ಅವನೂ ಕೂಡ ಹಸಿದಿದ್ದ, ಬಳಲಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ನಾನು ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ.”

03197021 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03197021a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನ ಗರಿಯಾಂಸೋ ಗರಿಯಾಂಸ್ತೇ ಪತಿಃ ಕೃತಃ|

03197021c ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮೇ ವರ್ತಂತೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನವಮನ್ಯಸೇ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೆಚ್ಚಿನವರಲ್ಲವೇ? ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ! ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ!

03197022a ಇಂದ್ರೋಽಪ್ಯೇಷಾಂ ಪ್ರಣಮತೇ ಕಿಂ ಪುನರ್ಮಾನುಷಾ ಭುವಿ|

03197022c ಅವಲಿಪ್ತೇ ನ ಜಾನೀಷೇ ವೃದ್ಧಾನಾಂ ನ ಶ್ರುತಂ ತ್ವಯಾ|

03197022e ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಹ್ಯಗ್ನಿಸದೃಶಾ ದಹೇಯುಃ ಪೃಥಿವೀಮಪಿ||

ಇಂದ್ರನೇ ಅವನಿಗೆ ತಲೆಬಾಗುವಾಗ ಭುವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯರೇನು? ಅವಲಿಪ್ತೇ! ನಿನಗೆ ಇದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ? ಹಿರಿಯರಿಂದ ಇದನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿಲ್ಲವೇ? ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಸುಡಬಲ್ಲರು!”

03197023 ಸ್ತ್ರೀ ಉವಾಚ|

03197023a ನಾವಜಾನಾಮ್ಯಹಂ ವಿಪ್ರಾನ್ದೇವೈಸ್ತುಲ್ಯಾನ್ಮನಸ್ವಿನಃ|

03197023c ಅಪರಾಧಮಿಮಂ ವಿಪ್ರ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ಮೇಽನಘ||

ಸ್ತ್ರೀಯು ಹೇಳಿದಳು: “ವಿಪ್ರ! ಅನಘ! ನಾನು ದೇವಸಮರಾದ ಮನಸ್ವಿ ವಿಪ್ರರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ! ಈ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.

03197024a ಜಾನಾಮಿ ತೇಜೋ ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಂ ಚ ಧೀಮತಾಂ|

03197024c ಅಪೇಯಃ ಸಾಗರಃ ಕ್ರೋಧಾತ್ಕೃತೋ ಹಿ ಲವಣೋದಕಃ||

ಧೀಮಂತ ಮಹಾಭಾಗ್ಯ ವಿಪ್ರರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.
ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಅವರು ಸಾಗರವನ್ನು ಉಪ್ಪಾಗಿ, ಕುಡಿಯಲು
ಅಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

03197025a ತಥೈವ ದೀಪ್ತತಪಸಾಂ ಮುನೀನಾಂ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ|

03197025c ಯೇಷಾಂ ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿರದ್ಯಾಪಿ ದಂಡಕೇ ನೋಪಶಾಮ್ಯತಿ||

ಹಾಗೆಯೇ ದೀಪ್ತತಪಸ್ವಿಗಳ, ಭಾವಿತಾತ್ಮ ಮುನಿಗಳ ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯು
ಇಂದೂ ಕೂಡ ದಂಡಕದಲ್ಲಿ ಆರದೇ ಉರಿಯುತ್ತಿದೆ.

03197026a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಪರಿಭವಾದ್ವಾತಾಪಿಶ್ಚ ದುರಾತ್ಮವಾನ್|

03197026c ಅಗಸ್ತ್ಯಮೃಷಿಮಾಸಾದ್ಯ ಜೀರ್ಣಃ ಕ್ರೂರೋ ಮಹಾಸುರಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದುರಾತ್ಮ ಕ್ರೂರ ಮಹಾಸುರ
ವಾತಾಪಿಯೂ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗಳಿಂದ ಜೀರ್ಣಗೊಂಡನು.

03197027a ಪ್ರಭಾವಾ ಬಹವಶ್ಚಾಪಿ ಶ್ರೂಯಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಾಂ|

03197027c ಕ್ರೋಧಃ ಸುವಿಪುಲೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ವಸಾದಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಗಳ ಕುರಿತು
ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಕ್ರೋಧದಷ್ಟೇ ಪ್ರಸಾದವೂ ತುಂಬಾ
ಫಲವನ್ನೀಯುತ್ತದೆ.

03197028a ಅಸ್ಮಿಂಸ್ತ್ವತಿಕ್ರಮೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ಮೇಽನಘ|

03197028c ಪತಿಶುಶ್ರೂಷಯಾ ಧರ್ಮೋ ಯಃ ಸ ಮೇ ರೋಚತೇ ದ್ವಿಜ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಅನಘ! ಈ ಅತಿಕ್ರಮವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ದ್ವಿಜ! ಪತಿಶುಶ್ರೂಷವೇ ನನ್ನ ಧರ್ಮವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03197029a ದೈವತೇಷ್ಟಪಿ ಸರ್ವೇಷು ಭರ್ತಾ ಮೇ ದೈವತಂ ಪರಂ|

03197029c ಅವಿಶೇಷೇಣ ತಸ್ಯಾಹಂ ಕುರ್ಯಾಂ ಧರ್ಮಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪತಿಯು ನನ್ನ ಪರಮ ದೇವತೆ. ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಏನನ್ನೂ ಬಿಡದೇ ಅವನ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03197030a ಶುಶ್ರೂಷಾಯಾಃ ಫಲಂ ಪಶ್ಯ ಪಶ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯಾದೃಶಂ|

03197030c ಬಲಾಕಾ ಹಿ ತ್ವಯಾ ದಗ್ಧಾ ರೋಷಾತ್ತದ್ವಿದಿತಂ ಮಮ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ! ಪತಿಯ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಫಲವು ಎಂಥಹುದೆಂದು ನೋಡು! ನಿನ್ನ ರೋಷದಿಂದ ಬಲಾಕ ಪಕ್ಷಿಯೊಂದು ಸುಟ್ಟುಹೋಯಿತೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.

03197031a ಕ್ರೋಧಃ ಶತ್ರುಃ ಶರೀರಸ್ಥೋ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03197031c ಯಃ ಕ್ರೋಧಮೋಹೌ ತ್ಯಜತಿ ತಂ ದೇವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿದುಃ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಕ್ರೋಧವು ಮನುಷ್ಯರ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಶತ್ರು. ಕ್ರೋಧ ಮೋಹಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

03197032a ಯೋ ವದೇದಿಹ ಸತ್ಯಾನಿ ಗುರುಂ ಸಂತೋಷಯೇತ ಚ|

03197032c ಹಿಂಸಿತಶ್ಚ ನ ಹಿಂಸೇತ ತಂ ದೇವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿದುಃ||

ಯಾರು ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೋ, ಗುರುವನ್ನು
ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾರೋ, ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಹಿಂಸೆಯಿಂದ
ಉತ್ತರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವರನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು
ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

03197033a ಜಿತೇಂದ್ರಿಯೋ ಧರ್ಮಪರಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯನಿರತಃ ಶುಚಿಃ|

03197033c ಕಾಮಕ್ರೋಧೌ ವಶೇ ಯಸ್ಯ ತಂ ದೇವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿದುಃ||

ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರನ್ನು, ಧರ್ಮಪರರನ್ನು, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯನಿರತರನ್ನು,
ಶುಚಿಯಾಗಿರುವವರನ್ನು, ಮತ್ತು ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು
ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು
ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

03197034a ಯಸ್ಯ ಚಾತ್ಮಸಮೋ ಲೋಕೋ ಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಯ ಮನಸ್ವಿನಃ|

03197034c ಸರ್ವಧರ್ಮೇಷು ಚ ರತಸ್ತಂ ದೇವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿದುಃ||

ಲೋಕಗಳನ್ನು ತನ್ನಂತೆಯೇ ಕಾಣುವ, ಮನಸ್ವಿ, ಧರ್ಮಜ್ಞ,
ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುವವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

03197035a ಯೋಽಧ್ಯಾಪಯೇದಧೀಯೀತ ಯಜೇದ್ವಾ ಯಾಜಯೀತ ವಾ|

03197035c ದದ್ಯಾದ್ವಾಪಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ತಂ ದೇವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿದುಃ||

ಕಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಕಲಿಯುವ, ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮತ್ತು
ಮಾಡಿಸುವ, ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ದಾನಮಾಡುವವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

03197036a ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಚ ವೇದಾನ್ಯೋ ಅಧೀಯೀತ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ|

03197036c ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೇ ಚಾಪ್ರಮತ್ತೋ ವೈ ತಂ ದೇವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿದುಃ||

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು, ವೇದಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ,
ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಮತ್ತನಾಗದೇ ಇರುವ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನನ್ನು
ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

03197037a ಯದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಕುಶಲಂ ತದೇಷಾಂ ಪರಿಕೀರ್ತಯೇತ್|

03197037c ಸತ್ಯಂ ತಥಾ ವ್ಯಾಹರತಾಂ ನಾನೃತೇ ರಮತೇ ಮನಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕುಶಲವಾದುದೇನೆಂದು ಅವರೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಸುಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ
ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

03197038a ಧನಂ ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾಹುಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಂ ದಮಮಾರ್ಜವಂ|

03197038c ಇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ನಿಗ್ರಹಂ ಚ ಶಾಶ್ವತಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03197038e ಸತ್ಯಾರ್ಜವೇ ಧರ್ಮಮಾಹುಃ ಪರಂ ಧರ್ಮವಿದೋ ಜನಾಃ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಂಪತ್ತು ಅವರ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ದಮ,
ಆರ್ಜವ, ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿಗ್ರಹಗಳೆಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮವಿದರು ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಜವಗಳು ಪರಮ

ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03197039a ದುರ್ಜ್ಞೇಯಃ ಶಾಶ್ವತೋ ಧರ್ಮಃ ಸ ತು ಸತ್ಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ|

03197039c ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣೋ ಧರ್ಮಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ ವೃದ್ಧಾನುಶಾಸನಂ||

ಶಾಶ್ವತವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅದು ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮವು ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ವೃದ್ಧರು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

03197040a ಬಹುಧಾ ದೃಶ್ಯತೇ ಧರ್ಮಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಏವ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03197040c ಭವಾನಪಿ ಚ ಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯನಿರತಃ ಶುಚಿಃ|

03197040e ನ ತು ತತ್ತ್ವೇನ ಭಗವನ್ನರ್ಮಾನ್ವೇತ್ಸೀತಿ ಮೇ ಮತಿಃ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ಬಹುಬಾರಿ ಧರ್ಮವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನೀನಾದರೋ ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದು ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದು ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ. ಭಗವನ್ ! ಆದರೂ ನೀನು ಧರ್ಮವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03197041a ಮಾತಾಪಿತೃಭ್ಯಾಂ ಶುಶ್ರೂಷುಃ ಸತ್ಯವಾದೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03197041c ಮಿಥಿಲಾಯಾಂ ವಸನ್ವಾಧಃ ಸ ತೇ ಧರ್ಮಾನ್ವವಕ್ಷ್ಯತಿ|

03197041e ತತ್ರ ಗಚ್ಛಸ್ವ ಭದ್ರಂ ತೇ ಯಥಾಕಾಮಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಸೇವಾನಿರತನಾದ, ಸತ್ಯವಾದೀ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಧನೊಬ್ಬನು ಮಿಥಿಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ನಿನಗೆ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದರೆ

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ!

03197042a ಅತ್ಯುಕ್ತಮಪಿ ಮೇ ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸ್ಯನಿಂದಿತ|

03197042c ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಹ್ಯವಧ್ಯಾಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಯೇ ಧರ್ಮವಿದುಷೋ ಜನಾಃ||

ಅನಿಂದಿತ! ನಾನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಧರ್ಮವಿದುಷ ಜನರಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಅವಧ್ಯರಲ್ಲವೇ?”

03197043 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03197043a ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಭದ್ರಂ ತೇ ಗತಃ ಕ್ರೋಧಶ್ಚ ಶೋಭನೇ|

03197043c ಉಪಾಲಂಭಸ್ವ ಯಾ ಹ್ಯುಕ್ತೋ ಮಮ ನಿಃಶ್ರೇಯಸಂ ಪರಂ|

03197043e ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇಽಸ್ತು ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಸಾಧಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಶೋಭನೇ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಶೋಭನೇ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.
ನಿನ್ನಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಸಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗಿದೆ. ನೀನು
ನೀಡಿದ ಟೀಕೆಗಳು ನನಗೆ ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದವುಗಳು.
ಶೋಭನೇ! ನಾನು ಹೋಗಿ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷನಾಗುವುದನ್ನು
ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03197044 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03197044a ತಯಾ ವಿಸೃಷ್ಟೋ ನಿರ್ಗಮ್ಯ ಸ್ವಮೇವ ಭವನಂ ಯಯೌ|

03197044c ವಿನಿಂದನ್ನ ದ್ವಿಜೋಽತ್ಮಾನಂ ಕೌಶಿಕೋ ನರಸತ್ತಮ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವಳಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಆ ದ್ವಿಜ

ನರಸತ್ತಮ ಕೌಶಿಕನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದುರಿಗಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವಣಿ ಪತಿವ್ರತೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಸಪ್ತನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ನೂರಾತೊಂಬತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೯೮

ಕೌಶಿಕ-ಧರ್ಮವ್ಯಾಧ

ಗೃಹಿಣಿಯು ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಟ್ಟು ಕೌಶಿಕನು ಮಿಥಿಲೆಗೆ ಹೋಗಿ
ವ್ಯಾಧನ ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವುದು (೧-೧೩).
ಪತಿವ್ರತೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾಳೆಂದೂ ಬಂದಿರುವ ಕಾರಣವನ್ನೂ
ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ವ್ಯಾಧನು ಕೌಶಿಕನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ
ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದು (೧೪-೧೭). ಈ ರೀತಿಯ ಘೋರಕೃತ್ಯವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ಅನುತಾಪವುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು
ಕೌಶಿಕನು ಹೇಳಲು ವ್ಯಾಧನು ಧಾತ್ರವು ವಿಹಿಸಿದ, ಪಿತೃಗಳು
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕುಲವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ
ಹೇಳುವುದು (೧೮-೨೦). ವೃತ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ತಾನು ಪಾಲಿಸುವ ಇತರ

ಧರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದುದು (೨೧-೩೨). ಯಾವುದೇ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಬಹುದಾದ ಶಿಲವೃತ್ತಿಗಳ ಕುರಿತು ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದುದು (೩೩-೫೫). ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದ ಕೌಶಿಕನಿಗೆ ವ್ಯಾಧನು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳನ್ನೂ, ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದುದು (೫೬-೯೪).

03198001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03198001a ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ತದಾಶ್ಚ ಯಂ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮಶೇಷತಃ|

03198001c ವಿನಿಂದನ್ಸ ದ್ವಿಜೋಽತ್ಮಾನಮಾಗಸ್ಯ ತ ಇವಾಬಭೌ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸ್ತ್ರೀಯು ಹೇಳಿದ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ದ್ವಿಜನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನಂತಾದನು.

03198002a ಚಿಂತಯಾನಃ ಸ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂ ಗತಿಮಥಾಬ್ರವೀತ್|

03198002c ಶ್ರದ್ಧಧಾನೇನ ಭಾವ್ಯಂ ವೈ ಗಚ್ಚಾಮಿ ಮಿಥಿಲಾಮಹಂ||

ಧರ್ಮದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗತಿಯ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಅವನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು: “ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನಿಡಬೇಕು. ನಾನು ಮಿಥಿಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

03198003a ಕೃತಾತ್ಮಾ ಧರ್ಮವಿತ್ತಸ್ಯಾಂ ವ್ಯಾಧೋ ನಿವಸತೇ ಕಿಲ|

03198003c ತಂ ಗಚ್ಚಾಮ್ಯಹಮದ್ವೈವ ಧರ್ಮಂ ಪ್ರಷ್ಟುಂ ತಪೋಧನಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಕೃತಾತ್ಮ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ವ್ಯಾಧನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಅವಳು ಹೇಳಿಲ್ಲವೇ? ಇಂದೇ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ತಪೋಧನನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಕುರಿತು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03198004a ಇತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಮನಸಾ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಃ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ವಚಃ|

03198004c ಬಲಾಕಾಪ್ರತ್ಯಯೇನಾಸೌ ಧರ್ಮೈಶ್ಚ ವಚನೈಃ ಶುಭೈಃ||

03198004e ಸಂಪ್ರತಸ್ಥೇ ಸ ಮಿಥಿಲಾಂ ಕೌತೂಹಲಸಮನ್ವಿತಃ||

ಹೀಗೆ ಅವಳು ಬಲಾಕದ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದುದನ್ನೂ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಕರ ಶುಭವಚನಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಅವನು ಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನಿರಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಮಿಥಿಲೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು.

03198005a ಅತಿಕ್ರಾಮನ್ನರಣ್ಯಾನಿ ಗ್ರಾಮಾಂಶ್ಚ ನಗರಾಣಿ ಚ|

03198005c ತತೋ ಜಗಾಮ ಮಿಥಿಲಾಂ ಜನಕೇನ ಸುರಕ್ಷಿತಾಂ||

ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ನಗರಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿ ಜನಕನಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದ ಮಿಥಿಲೆಗೆ ಹೋದನು.

03198006a ಧರ್ಮಸೇತುಸಮಾಕೀರ್ಣಾಂ ಯಜ್ಞೋತ್ಸವವತೀಂ ಶುಭಾಂ|

03198006c ಗೋಪುರಾಟ್ಪಾಲಕವತೀಂ ಗೃಹಪ್ರಾಕಾರಶೋಭಿತಾಂ||

ಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ನಗರಿಯು ಯಜ್ಞ-ಉತ್ಸವಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಪುಣ್ಯಕರವಾಗಿತ್ತು. ದ್ವಾರ-ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಗೃಹ-ಪ್ರಾಕಾರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

03198007a ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಸ ಪುರೀಂ ರಮ್ಯಾಂ ವಿಮಾನೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತಾಂ|

03198007c ಪಣ್ಣೈಶ್ಚ ಬಹುಭಿಯುಕ್ತಾಂ ಸುವಿಭಕ್ತಮಹಾಪಥಾಂ||

03198008a ಅಶ್ವೈ ರಥೈಸ್ತಥಾ ನಾಗೈರ್ಯಾನೈಶ್ಚ ಬಹುಭಿರ್ವೃತಾಂ|

03198008c ಹೃಷ್ಟಪುಷ್ಟಜನಾಕೀರ್ಣಾಂ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಸಮಾಕುಲಾಂ||

ಬಹಳಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ, ಬಹು ವಿಮಾನಗಳಿಂದ
ಆವೃತವಾಗಿದ್ದ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳನ್ನುಳ್ಳ,
ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ಕುದುರೆ, ರಥ, ಮತ್ತು ಆನೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದ
ವಾಹನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ, ಸಂತೋಷದಿಂದ, ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ
ಕೂಡಿರುವ ಜನಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ನಿತ್ಯವೂ ಉತ್ಸವವೋ
ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಆ ರಮ್ಯ ಪುರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03198009a ಸೋಽಪಶ್ಯದ್ಬಹುವೃತ್ತಾಂತಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸಮತಿಕ್ರಮನ್|

03198009c ಧರ್ಮವ್ಯಾಧಮಪೃಚ್ಛಚ್ಛ ಸ ಚಾಸ್ಯ ಕಥಿತೋ ದ್ವಿಜೈಃ||

ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು
ನೋಡಿದನು; ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನ ಕುರಿತು ಕೇಳಲು, ದ್ವಿಜರು ಅವನಿಗೆ
ಹೇಳಿದರು.

03198010a ಅಪಶ್ಯತ್ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ತಂ ಸೂನಾಮಧ್ಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ|

03198010c ಮಾರ್ಗಮಾಹಿಷಮಾಂಸಾನಿ ವಿಕ್ರೀಣಂತಂ ತಪಸ್ವಿನಂ|

03198010e ಆಕುಲತ್ವಾತ್ತು ಕ್ರೇತ್ಯುಣಾಮೇಕಾಂತೇ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ದ್ವಿಜಃ||

ಅಲ್ಲಿ, ಅಂಗಡಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನೆಲಸಿದ್ದ, ಮಾರ್ಗ-ಮಾಹಿಷ ಮಾಂಸಗಳನ್ನು

ಮಾರುತ್ತಿದ್ದ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಕಂಡನು. ಗ್ರಾಹಕರ ಗುಂಪನ್ನು ನೋಡಿ
ದ್ವಿಜನು ಒಬ್ಬನೇ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03198011a ಸ ತು ಜ್ಞಾತ್ವಾ ದ್ವಿಜಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸಹಸಾ ಸಂಭ್ರಮೋತ್ಥಿತಃ|

03198011c ಆಜಗಾಮ ಯತೋ ವಿಪ್ರಃ ಸ್ಥಿತ ಏಕಾಂತ ಆಸನೇ||

ದ್ವಿಜನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನು ತಕ್ಷಣವೇ ಎದ್ದು ವಿಪ್ರನು
ಏಕಾಂತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

03198012 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03198012a ಅಭಿವಾದಯೇ ತ್ವಾ ಭಗವನ್ಸ್ವಾಗತಂ ತೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03198012c ಅಹಂ ವ್ಯಾಧಸ್ತು ಭದ್ರಂ ತೇ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ಪ್ರಶಾಧಿ ಮಾಂ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ನಿನಗೆ ಸ್ವಾಗತ! ನಾನು ವ್ಯಾಧ! ನಿನಗೆ

ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಚಿತ್ರೈಸು.

03198013a ಏಕಪತ್ನ್ಯಾ ಯದುಕ್ತೋಽಸಿ ಗಚ್ಚ ತ್ವಂ ಮಿಥಿಲಾಮಿತಿ|

03198013c ಜಾನಾಮ್ಯೇತದಹಂ ಸರ್ವಂ ಯದರ್ಥಂ ತ್ವಮಿಹಾಗತಃ||

ಓರ್ವ ಪತಿವ್ರತೆಯು ನಿನಗೆ ಮಿಥಿಲೆಗೆ ಹೋಗೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ನೀನು
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏಕೆ ಬಂದಿರುವೆಯೆಂಬ ಕಾರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.”

03198014 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03198014a ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ತಸ್ಯ ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಸ ವಿಪ್ರೋ ಭೃಶಹರ್ಷಿತಃ|

03198014c ದ್ವಿತೀಯಮಿದಮಾಶ್ಚ ಯಃ ಮಿತ್ಯಚಿಂತಯತ ದ್ವಿಜಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ
ವಿಪ್ರನು ತುಂಬಾ ಹರ್ಷಿತನಾದನು. ಇದು ಎರಡನೆಯ
ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದು ದ್ವಿಜನು ಆಲೋಚಿಸಿದನು.

03198015a ಅದೇಶಸ್ಥಂ ಹಿ ತೇ ಸ್ಥಾನಮಿತಿ ವ್ಯಾಧೋಽಬ್ರವೀದ್ಧ್ವಿಜಂ|

03198015c ಗೃಹಂ ಗಚ್ಚಾವ ಭಗವನ್ಯದಿ ರೋಚಯಸೇಽನಘ||

“ನೀನು ನಿಲ್ಲಬಾರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೀಯೆ! ಅನಘ! ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದರೆ
ಭಗವನ್! ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ!” ಎಂದು ವ್ಯಾಧನು ದ್ವಿಜನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು.

03198016a ಬಾಢಮಿತ್ಯೇವ ಸಂಹೃಷ್ಟೋ ವಿಪ್ರೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್|

03198016c ಅಗ್ರತಸ್ತು ದ್ವಿಜಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ ಜಗಾಮ ಗೃಹಾನ್ಪ್ರತಿ||

ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿಪ್ರನು “ಧಾರಾಳವಾಗಿ!” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದನು.
ದ್ವಿಜನನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಮನೆಯ ಕಡೆ ನಡೆದನು.

03198017a ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಚ ಗೃಹಂ ರಮ್ಯಮಾಸನೇನಾಭಿಪೂಜಿತಃ|

03198017c ಪಾದ್ಯಮಾಚಮನೀಯಂ ಚ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ||

ಆ ಸುಂದರ ಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ. ಆಸನ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ, ಪಾದ್ಯ
ಆಚಮನೀಯಗಳನ್ನು ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

03198018a ತತಃ ಸುಖೋಪವಿಷ್ಯಸ್ತಂ ವ್ಯಾಧಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್|

03198018c ಕರ್ಮೈತದ್ವೈ ನ ಸದೃಶಂ ಭವತಃ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ|

03198018e ಅನುತಪ್ಯೇ ಭೃಶಂ ತಾತ ತವ ಘೋರೇಣ ಕರ್ಮಣಾ||

ಸುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನಂತರ ವ್ಯಾಧನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವು ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಗೂ! ನೀನು ಈ ರೀತಿಯ ಘೋರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯೆಂದು ನನಗೆ ಅನುತಾಪವುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ.”

03198019 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03198019a ಕುಲೋಚಿತಮಿದಂ ಕರ್ಮ ಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂ ಮಮ|

03198019c ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಮೇ ಧರ್ಮೇ ಸ್ವೇ ಮನ್ಯಂ ಮಾ ಕೃಥಾ ದ್ವಿಜ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದು ನನ್ನ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹರಿಂದ ಬಂದ ಕುಲೋಚಿತವಾದ ಕರ್ಮ. ದ್ವಿಜ! ನಾನು ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಸಿಟ್ಟಾಗದಿರು.

03198020a ಧಾತ್ರಾ ತು ವಿಹಿತಂ ಪೂರ್ವಂ ಕರ್ಮ ಸ್ವಂ ಪಾಲಯಾಮ್ಯಹಂ|

03198020c ಪ್ರಯತ್ನಾಚ್ಚ ಗುರೂ ವೃದ್ಧೌ ಶುಶ್ರೂಷೇಽಹಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ಧಾತ್ರವು ಮೊದಲೇ ವಿಹಿತಗೊಳಿಸಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಹಿರಿಯರ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03198021a ಸತ್ಯಂ ವದೇ ನಾಭ್ಯಸೂಯೇ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದದಾಮಿ ಚ|

03198021c ದೇವತಾತಿಥಿಭೃತ್ಯಾನಾಮವಶಿಷ್ಟೇನ ವರ್ತಯೇ||

ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಸೂಯೆ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು
ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಾನಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ದೇವತೆಗಳು, ಅತಿಥಿಗಳು ಮತ್ತು
ನನ್ನನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಂದು ಬದುಕುತ್ತೇನೆ.

03198022a ನ ಕುತ್ಸಯಾಮ್ಯಹಂ ಕಿಂ ಚಿನ್ನ ಗರ್ಹೇ ಬಲವತ್ತರಂ|

03198022c ಕೃತಮನ್ವೇತಿ ಕರ್ತಾರಂ ಪುರಾ ಕರ್ಮ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ಏನನ್ನೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗಿಂತ
ಬಲಶಾಲಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ
ಕರ್ಮಗಳು ಕರ್ತಾರನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುತ್ತವೆ.

03198023a ಕೃಷಿಗೋರಕ್ಷ್ಯ ವಾಣಿಜ್ಯಮಿಹ ಲೋಕಸ್ಯ ಜೀವನಂ|

03198023c ದಂಡನೀತಿಸ್ತ್ರಯೀ ವಿದ್ಯಾ ತೇನ ಲೋಕಾ ಭವಂತ್ಯುತ||

ಕೃಷಿ, ಗೋರಕ್ಷೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ರಾಜಕೀಯಗಳು ಈ ಲೋಕದ ಜೀವನ.
ಮೂರು ವೇದಗಳಿಂದ ಲೋಕಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

03198024a ಕರ್ಮ ಶೂದ್ರೇ ಕೃಷಿವೈಶ್ಯೇ ಸಂಗ್ರಾಮಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯೇ ಸ್ಮೃತಃ|

03198024c ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ತಪೋ ಮಂತ್ರಾಃ ಸತ್ಯಂ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಸದಾ||

ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಕರ್ಮ, ವೈಶ್ಯರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ
ಸಂಗ್ರಾಮವೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸದಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ,
ತಪಸ್ಸು, ಮಂತ್ರ, ಮತ್ತು ಸತ್ಯ.

03198025a ರಾಜಾ ಪ್ರಶಾಸ್ತಿ ಧರ್ಮೇಣ ಸ್ವಕರ್ಮನಿರತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ|

03198025c ವಿಕರ್ಮಾಣಶ್ಚ ಯೇ ಕೇ ಚಿತ್ತಾನ್ಯುನಕ್ತಿ ಸ್ವಕರ್ಮಸು||

ಸ್ವಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಾಜನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಆಳುತ್ತಾನೆ. ಯಾರಾದರೂ ವಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

03198026a ಭೇತವ್ಯಂ ಹಿ ಸದಾ ರಾಜ್ಞಾಂ ಪ್ರಜಾನಾಮಧಿಪಾ ಹಿ ತೇ|

03198026c ಮಾರಯಂತಿ ವಿಕರ್ಮಸ್ಥಂ ಲುಬ್ಧಾ ಮೃಗಮಿವೇಷುಭಿಃ||

ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ರಾಜನನ್ನು ಸದಾ ಭಯಪಡಬೇಕು. ವಿಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರನ್ನು ಅವನು ಮೃಗಗಳನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುವಂತೆ ವಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

03198027a ಜನಕಸ್ಯೇಹ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ವಿಕರ್ಮಸ್ಥೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

03198027c ಸ್ವಕರ್ಮನಿರತಾ ವರ್ಣಾಶ್ಚ ತ್ವಾರೋಽಪಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ! ಜನಕನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ವಿಕರ್ಮಗಳಿರುವುದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕೂ ವರ್ಣದವರೂ ಅವರವರ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03198028a ಸ ಏಷ ಜನಕೋ ರಾಜಾ ದುರ್ವೃತ್ತಮಪಿ ಚೇತ್ಸುತಂ|

03198028c ದಂಡ್ಯಂ ದಂಡೇ ನಿಕ್ಷಿಪತಿ ತಥಾ ನ ಗ್ಲಾತಿ ಧಾರ್ಮಿಕಂ||

ದುರ್ವೃತ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮಗನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ರಾಜ ಜನಕನು ಅವನನ್ನು ದಂಡದಿಂದ ದಂಡಿಸಿ ಬೀಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕನನ್ನು

ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03198029a ಸುಯುಕ್ತಚಾರೋ ನೃಪತಿಃ ಸರ್ವಂ ಧರ್ಮೇಣ ಪಶ್ಯತಿ|

03198029c ಶ್ರೀಶ್ಚ ರಾಜ್ಯಂ ಚ ದಂಡಶ್ಚ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ಸುಯುಕ್ತಚಾರರಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೃಪತಿಯು ಸರ್ವರನ್ನೂ ಧರ್ಮದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಪತ್ತು, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸೇನೆಯು ಕ್ಷತ್ರಿಯರದ್ದು.

03198030a ರಾಜಾನೋ ಹಿ ಸ್ವಧರ್ಮೇಣ ಶ್ರಿಯಮಿಚ್ಛಂತಿ ಭೂಯಸೀಂ|

03198030c ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ವರ್ಣಾನಾಂ ತ್ರಾತಾ ರಾಜಾ ಭವತ್ಯುತ||

ರಾಜನೂ ಕೂಡ ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಜನು ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರ ತ್ರಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

03198031a ಪರೇಣ ಹಿ ಹತಾನ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ವರಾಹಮಹಿಷಾನಹಂ|

03198031c ನ ಸ್ವಯಂ ಹನ್ಮಿ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ವಿಕ್ರೀಣಾಮಿ ಸದಾ ತ್ವಹಂ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ವರಾಹ-ಮಹಿಷಗಳನ್ನು ಇತರರು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಯಂ ನಾನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಸದಾ ನಾನು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತೇನೆ ಮಾತ್ರ.

03198032a ನ ಭಕ್ಷಯಾಮಿ ಮಾಂಸಾನಿ ಋತುಗಾಮೀ ತಥಾ ಹ್ಯಹಂ|

03198032c ಸದೋಪವಾಸೀ ಚ ತಥಾ ನಕ್ತಭೋಜೀ ತಥಾ ದ್ವಿಜ||

ದ್ವಿಜ ! ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ನಾನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಮಾಡಬೇಕೋ ಆವಾಗ ಮಾತ್ರ ನಾನು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕೂಡುತ್ತೇನೆ. ಸದಾ

ಉಪವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ರಾತ್ರಿ ಮಾತ್ರ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03198033a ಅಶೀಲಶ್ಚಾಪಿ ಪುರುಷೋ ಭೂತ್ವಾ ಭವತಿ ಶೀಲವಾನ್|

03198033c ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸಾರತಶ್ಚಾಪಿ ಭವತೇ ಧಾರ್ಮಿಕಃ ಪುನಃ||

ಅಶೀಲನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಪುರುಷನು ಶೀಲವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪುನಃ ಧಾರ್ಮಿಕನೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.

03198034a ವ್ಯಭಿಚಾರಾನ್ನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಧರ್ಮಃ ಸಂಕೀರ್ಯತೇ ಮಹಾನ್|

03198034c ಅಧರ್ಮೋ ವರ್ಧತೇ ಚಾಪಿ ಸಂಕೀರ್ಯಂತೇ ತಥಾ ಪ್ರಜಾಃ||

ರಾಜರ ವ್ಯಭಿಚಾರದಿಂದ ಧರ್ಮವು ಮಹಾ

ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧರ್ಮವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು

ಪ್ರಜೆಗಳು ಗೊಂದಲಗಳಿಗೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ.

03198035a ಉರುಂಡಾ ವಾಮನಾಃ ಕುಬ್ಜಾಃ ಸ್ಥೂಲಶೀರ್ಷಾಸ್ತಥೈವ ಚ|

03198035c ಕ್ಲೇಬಾಶ್ಚಾಂಧಾಶ್ಚ ಜಾಯಂತೇ ಬಧಿರಾ ಲಂಬಚೂಚುಕಾಃ|

03198035e ಪಾರ್ಥಿವಾನಾಮಧರ್ಮತ್ವಾತ್ಪ್ರಜಾನಾಮಭವಃ ಸದಾ||

ಜನರು ಸಣ್ಣವರಾಗಿ, ಕುಳ್ಳರಾಗಿ, ಕುಬ್ಜರಾಗಿ, ದೊಡ್ಡ

ತಲೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ನಪುಂಸಕರಾಗಿ, ಕುರುಡರಾಗಿ, ಕಿವುಡರಾಗಿ,

ಬಗ್ಗಿದವರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ರಾಜರ ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳು

ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ.

03198036a ಸ ಏಷ ರಾಜಾ ಜನಕಃ ಸರ್ವಂ ಧರ್ಮೇಣ ಪಶ್ಯತಿ|

03198036c ಅನುಗೃಹ್ಣನ್ವ ಜಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸ್ವಧರ್ಮನಿರತಾಃ ಸದಾ||

ನಮ್ಮ ಈ ರಾಜ ಜನಕನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಧರ್ಮದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.
ಸದಾ ಸ್ವಧರ್ಮನಿರತರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

03198037a ಯೇ ಚೈವ ಮಾಂ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಯೇ ಚ ನಿಂದಂತಿ ಮಾನವಾಃ|

03198037c ಸರ್ವಾನ್ಸುಪರಿಣೀತೇನ ಕರ್ಮಣಾ ತೋಷಯಾಮ್ಯಹಂ||

ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವವರಿರಲಿ ನಿಂದಿಸುವವರಿರಲಿ, ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ
ನಾನು ನನ್ನ ಸುಪರಿಣಿತ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

03198038a ಯೇ ಜೀವಂತಿ ಸ್ವಧರ್ಮೇಣ ಸಂಭುಂಜಂತೇ ಚ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ|

03198038c ನ ಕಿಂ ಚಿದುಪಜೀವಂತಿ ದಕ್ಷಾ ಉತ್ಥಾನಶೀಲಿನಃ||

ಸ್ವಧರ್ಮದಂತೆ ಯಾರು ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೋ ಮತ್ತು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೋ
ಹಾಗೂ ಬೇರೆಯವರ ಅಥವಾ ಬೇರೊಂದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ
ಜೀವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥಹ ಪಾರ್ಥಿವರು
ಉತ್ಥಾನಶೀಲರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03198039a ಶಕ್ತ್ಯಾನ್ನದಾನಂ ಸತತಂ ತಿತಿಕ್ಷಾ ಧರ್ಮನಿತ್ಯತಾ|

03198039c ಯಥಾರ್ಹಂ ಪ್ರತಿಪೂಜಾ ಚ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ವೈ ದಯಾ||

03198039e ತ್ಯಾಗಾನ್ನಾನ್ಯತ್ರ ಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ಗುಣಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ಪೂರುಷೇ||

ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡುವುದು, ಸತತ ತಾಳ್ಮೆಯಲ್ಲಿರುವುದು,
ನಿತ್ಯವೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವುದು, ಯಥಾರ್ಹವಾಗಿ ಪ್ರತಿ

ಗೌರವಿಸುವುದು, ಮತ್ತು ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ದಯೆ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತಮ ಮನುಷ್ಯ ಗುಣಗಳು ಪುರುಷನ ತ್ಯಾಗದಿಂದಲ್ಲದೇ ಬೇರೆಯದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುವುದಲ್ಲ.

03198040a ಮೃಷಾವಾದಂ ಪರಿಹರೇತ್ಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರಿಯಮಯಾಚಿತಃ|

03198040c ನ ಚ ಕಾಮಾನ್ನ ಸಂರಂಭಾನ್ನ ದ್ವೇಷಾದ್ಧರ್ಮಮುತ್ಸೃಜೇತ್||

ಸುಳ್ಳನ್ನು ದೂರವಿಡಬೇಕು. ಕೇಳದೆಯೇ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಕಾಮಕ್ಕಾಗಲೀ, ದುಡುಕಿಯಾಗಲೀ ದ್ವೇಷಕ್ಕಾಗಲೀ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು.

03198041a ಪ್ರಿಯೇ ನಾತಿಭೃಶಂ ಹೃಷ್ಯೇದಪ್ರಿಯೇ ನ ಚ ಸಂಜ್ವರೇತ್|

03198041c ನ ಮುಹ್ಯೇದರ್ಥಕೃಚ್ಛೇಷು ನ ಚ ಧರ್ಮಂ ಪರಿತ್ಯಜೇತ್||

ಬೇಕಾದದ್ದು ನಡೆದಾಗ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಪಡಬಾರದು. ಬೇಡದಿದ್ದದು ನಡೆದಾಗ ಜ್ವರಪೀಡಿತರಾಗಬಾರದು. ಅಥವಾ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದಾಗ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವಷ್ಟು ಮೋಹಿತರಾಗಬಾರದು.

03198042a ಕರ್ಮ ಚೇತ್ಕಿಂ ಚಿದನ್ಯತ್ಕ್ಯಾ ದಿತರನ್ನ ಸಮಾಚರೇತ್|

03198042c ಯತ್ಕಲ್ಯಾಣಮಭಿಧ್ಯಾಯೇತ್ತತ್ರಾತ್ಮಾನಂ ನಿಯೋಜಯೇತ್||

ಯಾವ ಕರ್ಮವಾದರೂ ಒಂದು ವೇಳೆ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಪುನಃ ಮಾಡಬಾರದು. ತನಗೆ ಯಾವುದು ಸರಿಯೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದರಂತೆ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

03198043a ನ ಪಾಪಂ ಪ್ರತಿ ಪಾಪಃ ಸ್ಯಾತ್ಸಾಧುರೇವ ಸದಾ ಭವೇತ್|

03198043c ಆತ್ಮನೈವ ಹತಃ ಪಾಪೋ ಯಃ ಪಾಪಂ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ||

ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಪಾಪ ಮಾಡಬಾರದು. ಸದಾ

ಸಾಧುವಾಗಿರಬೇಕು. ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಬಯಸುವ ಪಾಪಿಯು ತನ್ನನ್ನು

ತಾನೇ ಕೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03198044a ಕರ್ಮ ಚೈತದಸಾಧೂನಾಂ ವೃಜಿನಾನಾಮಸಾಧುವತ್|

03198044c ನ ಧರ್ಮೋಽಸ್ತೀತಿ ಮನ್ವಾನಾಃ ಶುಚೀನವಹಸಂತಿ ಯೇ||

03198044e ಅಶ್ರದ್ಧಧಾನಾ ಧರ್ಮಸ್ಯ ತೇ ನಶ್ಯಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಕೆಟ್ಟ ಮೋಸಗಾರರ ಕರ್ಮಗಳು ಸಾಧುವಲ್ಲ. ಧರ್ಮವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು

ಯೋಚಿಸಿ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನಿಡದೇ, ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದವರನ್ನು

ಯಾರು ಅವಹೇಳನ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರು ನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ

ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03198045a ಮಹಾದ್ಯುತಿರಿವಾಧ್ಮಾತಃ ಪಾಪೋ ಭವತಿ ನಿತ್ಯದಾ|

03198045c ಮೂಢಾನಾಮವಲಿಪ್ತಾನಾಮಸಾರಂ ಭಾಷಿತಂ ಭವೇತ್||

03198045e ದರ್ಶಯತ್ಯಂತರಾತ್ಮಾನಂ ದಿವಾ ರೂಪಮಿವಾಂಶುಮಾನ್||

ಪಾಪಿಷ್ಠನು ನಿತ್ಯವೂ ಗಾಳಿತುಂಬಿದ ಚೀಲದಂತೆ

ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೂಢರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ

ಮತ್ತು ರವಿಯು ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆ ಅದು

ಅವರ ಅಂತರಾತ್ಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

03198046a ನ ಲೋಕೇ ರಾಜತೇ ಮೂರ್ಖಃ ಕೇವಲಾತ್ಮಪ್ರಶಂಸಯಾ|

03198046c ಅಪಿ ಚೇಹ ಮೃಜಾ ಹೀನಃ ಕೃತವಿದ್ಯಃ ಪ್ರಕಾಶತೇ||

ಕೇವಲ ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸನೆಯಿಂದ ಮೂರ್ಖನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ರಾಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾವಂತನು, ಹೀನನಾಗಿದ್ದರೂ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

03198047a ಅಬ್ರುವನ್ಯಸ್ಯ ಚಿನ್ನಿಂದಾಮಾತ್ಮಪೂಜಾಮವರ್ಣಯನ್|

03198047c ನ ಕಶ್ಚಿದ್ಗುಣಸಂಪನ್ನಃ ಪ್ರಕಾಶೋ ಭುವಿ ದೃಶ್ಯತೇ||

ಯಾರಿಗೂ ನಿಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡದ, ಆತ್ಮವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ
ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳದವನು ಗುಣಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತನಾಗಿ
ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ.

03198048a ವಿಕರ್ಮಣಾ ತಪ್ಯಮಾನಃ ಪಾಪಾದ್ವಿಪರಿಮುಚ್ಯತೇ|

03198048c ನೈತತ್ಕುರ್ಯಾಂ ಪುನರಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾತ್ಪರಿಮುಚ್ಯತೇ||

ತಪ್ಪುಗಳಿಗೆ ಪರಿತಪಿಸಿದರೆ ಅದರ ಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.
ಪುನಃ ಇದನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅದು ಮರುಕಳಿಸುವುದನ್ನು
ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು.

03198049a ಕರ್ಮಣಾ ಯೇನ ತೇನೇಹ ಪಾಪಾದ್ವಿ ಜವರೋತ್ತಮ|

03198049c ಏವಂ ಶ್ರುತಿರಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಧರ್ಮೇಷು ಪರಿದೃಶ್ಯತೇ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಈ ರೀತಿ ಯಾವುದೇ ಪಾಪದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ

ಹೊಂದಬಹುದು. ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಇದು ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ
ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ.

03198050a ಪಾಪಾನ್ಯಬುದ್ಧೇಹ ಪುರಾ ಕೃತಾನಿ|

ಪ್ರಾಗ್ಧರ್ಮಶೀಲೋ ವಿನಿಹಂತಿ ಪಶ್ಚಾತ್|

03198050c ಧರ್ಮೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನುದತೇ ಪೂರುಷಾಣಾಂ|

ಯತ್ಕುರ್ವತೇ ಪಾಪಮಿಹ ಪ್ರಮಾದಾತ್||

ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ, ಧರ್ಮಶೀಲನು
ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮವು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ
ಭಾವನೆಯನ್ನು, ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯದೇ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವನ್ನು
ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ.

03198051a ಪಾಪಂ ಕೃತ್ವಾ ಹಿ ಮನ್ಯೇತ ನಾಹಮಸ್ಮಿತಿ ಪೂರುಷಃ|

03198051c ಚಿಕೀರ್ಷೇದೇವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಶ್ರದ್ಧಧಾನೋಽನಸೂಯಕಃ||

ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಇದು ನಾನಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ
ವಿರೋಧಿಸದೇ ಯಾವುದು ಸರಿಯೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲು ನೋಡಬೇಕು.

03198052a ವಸನಸ್ಯೇವ ಚಿದ್ರಾಣಿ ಸಾಧೂನಾಂ ವಿವೃಣೋತಿ ಯಃ|

03198052c ಪಾಪಂ ಚೇತ್ಪುರುಷಃ ಕೃತ್ವಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಭಿಪದ್ಯತೇ|

03198052e ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮಹಾಭೈರಿವ ಚಂದ್ರಮಾಃ||

ಸಾಧುಗಳ ಬಟ್ಟೆಯ ಹರಕುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದರೂ ಕೂಡ ಪಾಪಗಳನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪುರುಷನು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನು

ಮಹಾಪೋಡಗಳಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03198053a ಯಥಾದಿತ್ಯಃ ಸಮುದ್ಯನ್ವೈ ತಮಃ ಸರ್ವಂ ವ್ಯಪೋಹತಿ|

03198053c ಏವಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಾತಿಷ್ಠನ್ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ||

ಉದಯವಾಗುವ ಸೂರ್ಯನು ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನೂ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

03198054a ಪಾಪಾನಾಂ ವಿದ್ಧ ಧಿಷ್ಠಾನಂ ಲೋಭಮೇವ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03198054c ಲುಬ್ಧಾಃ ಪಾಪಂ ವ್ಯವಸ್ಯಂತಿ ನರಾ ನಾತಿಬಹುಶ್ರುತಾಃ|

03198054e ಅಧರ್ಮಾ ಧರ್ಮರೂಪೇಣ ತೃಣೈಃ ಕೂಪಾ ಇವಾವೃತಾಃ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ಲೋಭವೇ ಪಾಪಗಳ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವೆಂದು ತಿಳಿ. ದುರಾಸಿ ನರರು, ಬಹಳಷ್ಟು ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೇ, ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾವಿಯಂತೆ ಧರ್ಮದ ರೂಪವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿರುವ ಅವರು ಅಧರ್ಮಿಗಳು.

03198055a ತೇಷಾಂ ದಮಃ ಪವಿತ್ರಾಣಿ ಪ್ರಲಾಪಾ ಧರ್ಮಸಂಶ್ರಿತಾಃ|

03198055c ಸರ್ವಂ ಹಿ ವಿದ್ಯತೇ ತೇಷು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಃ ಸುದುರ್ಲಭಃ||

ಅವರಲ್ಲಿ ದಮವಿದೆ. ಪವಿತ್ರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಧರ್ಮಸಂಶ್ರಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವು ದುರ್ಲಭವಾಗಿರುತ್ತದೆ.””

03198056 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03198056a ಸ ತು ವಿಷ್ಣೋ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧಮಪೃಚ್ಛತ|

03198056c ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಂ ಕಥಮಹಂ ವಿದ್ಯಾಮಿತಿ ನರೋತ್ತಮ|

03198056e ಏತನ್ಮಹಾಮತೇ ವ್ಯಾಧ ಪ್ರಬ್ರವೀಹಿ ಯಥಾತಥಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ವಿಪ್ರನು ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನನ್ನು ಕೇಳಿದನು: “ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವೆಂದರೆ ಏನೆಂದು ತಿಳಿಸು. ಮಹಾಮತಿ! ನರೋತ್ತಮ! ವ್ಯಾಧ! ಇದರ ಕುರಿತು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳು.”

03198057 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03198057a ಯಜ್ಞೋ ದಾನಂ ತಪೋ ವೇದಾಃ ಸತ್ಯಂ ಚ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03198057c ಪಂಚೈತಾನಿ ಪವಿತ್ರಾಣಿ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರೇಷು ನಿತ್ಯದಾ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು, ವೇದಗಳು ಮತ್ತು ಸತ್ಯ ಈ ಐದು ನಿತ್ಯವೂ ಪವಿತ್ರವಾಗಿರುವ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳು.

03198058a ಕಾಮಕ್ರೋಧೌ ವಶೇ ಕೃತ್ವಾ ದಂಭಂ ಲೋಭಮನಾರ್ಜವಂ|

03198058c ಧರ್ಮ ಇತ್ಯೇವ ಸಂತುಷ್ಟಾಸ್ತೇ ಶಿಷ್ಟಾಃ ಶಿಷ್ಟಸಮ್ಮತಾಃ||

ಕಾಮ-ಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು, ಜಂಬ, ಲೋಭ, ಮತ್ತು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗಳನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿಷ್ಟರು, ಶಿಷ್ಟರಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03198059a ನ ತೇಷಾಂ ವಿದ್ಯತೇಽವೃತ್ತಂ ಯಜ್ಞಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಶೀಲಿನಾಂ|

03198059c ಆಚಾರಪಾಲನಂ ಚೈವ ದ್ವಿತೀಯಂ ಶಿಷ್ಟಲಕ್ಷಣಂ||

ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸರಿಯಾದ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಶಿಷ್ಟರ ಎರಡನೆಯ ಲಕ್ಷಣ.

03198060a ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಣಂ ಸತ್ಯಮಕ್ರೋಧೋ ದಾನಮೇವ ಚ|

03198060c ಏತಚ್ಚ ತುಷ್ಟಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರೇಷು ನಿತ್ಯದಾ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ! ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಣ, ಸತ್ಯ, ಅಕ್ರೋಧ, ಮತ್ತು ದಾನ ಈ ನಾಲ್ಕು ನಿತ್ಯವೂ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳು.

03198061a ಶಿಷ್ಟಾಚಾರೇ ಮನಃ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಚ ಸರ್ವಶಃ|

03198061c ಯಾಮಯಂ ಲಭತೇ ತುಷ್ಟಿಂ ಸಾ ನ ಶಕ್ಯಾ ಹ್ಯತೋಽನ್ಯಥಾ||

ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವವನು ಬೇರೆ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಪಡೆಯಲಾಗದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03198062a ವೇದಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಸ್ಯೋಪನಿಷದ್ಧಮಃ|

03198062c ದಮಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಾಗಃ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರೇಷು ನಿತ್ಯದಾ||

ನಿತ್ಯದ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ವೇದದ ಗುಟ್ಟು ಸತ್ಯ, ಸತ್ಯದ ಗುಟ್ಟು ದಮ, ಮತ್ತು ದಮದ ಗುಟ್ಟು ತ್ಯಾಗ.

03198063a ಯೇ ತು ಧರ್ಮಮಸೂಯಂತೇ ಬುದ್ಧಿಮೋಹಾನ್ವಿತಾ ನರಾಃ|

03198063c ಅಪಥಾ ಗಚ್ಚತಾಂ ತೇಷಾಮನುಯಾತಾಪಿ ಪೀಡ್ಯತೇ||

ಬುದ್ಧಿಮೋಹಾನ್ವಿತರಾಗಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಬೇರೆಯೇ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವವರೂ ಕೂಡ ಪೀಡೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ.

03198064a ಯೇ ತು ಶಿಷ್ಟಾಃ ಸುನಿಯತಾಃ ಶ್ರುತಿತ್ಯಾಗಪರಾಯಣಾಃ|

03198064c ಧರ್ಮ್ಯಂ ಪಂಥಾನಮಾರೂಢಾಃ ಸತ್ಯಧರ್ಮಪರಾಯಣಾಃ||

ಆದರೆ ಸುನಿಯತರಾದ, ಶ್ರುತಿತ್ಯಾಗಪರಾಯಣರಾದ ಶಿಷ್ಟರು ಧರ್ಮದ ದಾರಿಯನ್ನು ಏರಿ, ಸತ್ಯಧರ್ಮಪರಾಯಣರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03198065a ನಿಯಚ್ಚಂತಿ ಪರಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಾನ್ವಿತಾ ನರಾಃ|

03198065c ಉಪಾಧ್ಯಾಯಮತೇ ಯುಕ್ತಾಃ ಸ್ಥಿತ್ಯಾ ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿನಃ||

ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನರರು ಪರಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿಗಳಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ವಿನೀತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03198066a ನಾಸ್ತಿಕಾನ್ಭಿನ್ನಮರ್ಯಾದಾನ್ಮೂರಾನ್ವಾಪಮತೌ ಸ್ಥಿತಾನ್|

03198066c ತ್ಯಜತಾಂ ಜ್ಞಾನಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಧಾರ್ಮಿಕಾನುಪಸೇವ್ಯ ಚ||

ನಾಸ್ತಿಕರನ್ನು, ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೀರುವವರನ್ನು, ಕ್ರೂರರನ್ನು ಮತ್ತು

ಪಾಪಮತಿಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸು. ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಧಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಅನುಸರಿಸು.

03198067a ಕಾಮಲೋಭಗ್ರಹಾಕೀರ್ಣಾಂ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಜಲಾಂ ನದೀಂ|

03198067c ನಾವಂ ಧೃತಿಮಯೀಂ ಕೃತ್ವಾ ಜನ್ಮದುರ್ಗಾಣಿ ಸಂತರ||

ಧೃತಿಯನ್ನುವ ನಾವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕಾಮಲೋಭಗಳೆಂಬ
ಮೊಸಳೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ನೀರಾಗಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಯನ್ನು
ದಾಟಿ ಜನ್ಮದ ಆಚೆ ಹೋಗು.

03198068a ಕ್ರಮೇಣ ಸಂಚಿತೋ ಧರ್ಮೋ ಬುದ್ಧಿಯೋಗಮಯೋ ಮಹಾನ್|

03198068c ಶಿಷ್ಟಾಚಾರೇ ಭವೇತ್ಸಾಧೂ ರಾಗಃ ಶುಕ್ಲೇವ ವಾಸಸಿ||

ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಸಂಚಿತಗೊಳಿಸಿದ, ಬುದ್ಧಿಯೋಗಮಯವಾದ ಧರ್ಮವು
ಬೆಳೆದು ಸಾಧುಗಳ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವಾಗಿ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪು
ಬಿಂದುವಿನಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

03198069a ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯವಚನಂ ಸರ್ವಭೂತಹಿತಂ ಪರಂ|

03198069c ಅಹಿಂಸಾ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಃ¹⁴⁸ ಸ ಚ ಸತ್ಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ|

03198069e ಸತ್ಯೇ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ತು ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ಪ್ರವೃತ್ತಯಃ||

ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಚನಗಳು ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಪರಮ

148 “ಅಹಿಂಸಾ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಃ” ಎನ್ನುವುದು ಆದಿ ಪರ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ ೧೧ರಲ್ಲಿ
ರುರು-ಡುಂಡುಭ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿದೆ.

ಹಿತವಾದವುಗಳು. ಅಹಿಂಸೆಯು ಪರಮ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅದು ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ. ಸತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮಾಡುವವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಂತೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

03198070a ಸತ್ಯಮೇವ ಗರೀಯಸ್ತು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರನಿಷೇವಿತಂ|

03198070c ಆಚಾರಶ್ಚ ಸತಾಂ ಧರ್ಮಃ ಸಂತಶ್ಚಾಚಾರಲಕ್ಷಣಾಃ||

ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿರುವವರ ಸತ್ಯವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಸತ್ಯವಂತರ ಆಚಾರವೇ ಧರ್ಮ. ಆಚಾರವೇ ಸತ್ಯವಂತರ ಲಕ್ಷಣ.

03198071a ಯೋ ಯಥಾಪ್ರಕೃತಿರ್ಜಂತುಃ ಸ್ವಾಂ ಸ್ವಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಮಶ್ನುತೇ|

03198071c ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಕ್ರೋಧಕಾಮಾದೀನ್ದೋಷಾನಾಪ್ನೋತ್ಯನಾತ್ಮವಾನ್||

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಂತುವೂ ಅದರ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು, ಅದು ಏನೇ ಇರಲಿ, ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರದ ಪಾಪಾತ್ಮನು ಕಾಮ-ಕ್ರೋಧಾದಿ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03198072a ಆರಂಭೋ ನ್ಯಾಯಯುಕ್ತೋ ಯಃ ಸ ಹಿ ಧರ್ಮ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ|

03198072c ಅನಾಚಾರಸ್ವ ಧರ್ಮೇತಿ ಏತಚ್ಚಿಷ್ಟಾನುಶಾಸನಂ||

ನ್ಯಾಯಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿದುದನ್ನೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನಾಚಾರವು ಅಧರ್ಮ ಎಂದು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03198073a ಅಕ್ರುಧ್ಯಂತೋಽನಸೂಯಂತೋ ನಿರಹಂಕಾರಮತ್ಸರಾಃ|

03198073c ಋಜವಃ ಶಮಸಂಪನ್ನಾಃ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಾ ಭವಂತಿ ತೇ||

ಸಿಟ್ಟಾಗದವರು, ಅಸೂಯೆ ಪಡದವರು, ನಿರಹಂಕಾರಿಗಳು,
ಮತ್ಸರಕ್ಕೊಳಗಾಗದವರು, ವಿಧೇಯರಾಗಿರುವವರು ಮತ್ತು
ಶಾಂತರಾಗಿರುವವರು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳು.

03198074a ತ್ರೈವಿದ್ಯವೃದ್ಧಾಃ ಶುಚಯೋ ವೃತ್ತವಂತೋ ಮನಸ್ವಿನಃ|

03198074c ಗುರುಶುಶ್ರೂಷವೋ ದಾಂತಾಃ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಾ ಭವಂತ್ಯತ||

ಮೂರು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧರಾಗಿರುವವರು, ಶುಚಿಗಳು, ವೃತ್ತಿವಂತರು,
ಮನಸ್ವಿಗಳು, ಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವವರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು
ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳು.

03198075a ತೇಷಾಮದೀನಸತ್ತ್ವಾನಾಂ ದುಷ್ಕರಾಚಾರಕರ್ಮಣಾಂ|

03198075c ಸ್ಪೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ಸತ್ಕೃತಾನಾಂ ಘೋರತ್ವಂ ಸಂಪ್ರಣಶ್ಯತಿ||

ದೀನರಲ್ಲದವರು, ಸತ್ವವಿಲ್ಲದವರು, ದುಷ್ಕರ ಆಚಾರಕರ್ಮಿಗಳು,
ಮತ್ತು ತಮ್ಮದೇ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸತ್ಕೃತರಾದವರಲ್ಲಿ ಘೋರತ್ವವು
ನಾಶಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

03198076a ತಂ ಸದಾಚಾರಮಾಶ್ಚ ಯಂ ಪುರಾಣಂ ಶಾಶ್ವತಂ ಧ್ರುವಂ|

03198076c ಧರ್ಮಂ ಧರ್ಮೇಣ ಪಶ್ಯಂತಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಾಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ||

ಈ ಸದಾಚಾರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಪುರಾಣ, ಶಾಶ್ವತ,
ಧ್ರುವವೆಂದು ಧರ್ಮದಿಂದ ನೋಡುವ ಮನೀಷಿಗಳು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03198077a ಆಸ್ತಿಕಾ ಮಾನಹೀನಾಶ್ಚ ದ್ವಿಜಾತಿಜನಪೂಜಕಾಃ|

03198077c ಶ್ರುತವೃತ್ತೋಪಸಂಪನ್ನಾಃ ತೇ ಸಂತಃ ಸ್ವರ್ಗಗಾಮಿನಃ||

ಆಸ್ತಿಕರು, ಜಂಬವಿಲ್ಲದವರು, ದ್ವಿಜಾತಿಯವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು,
ಮತ್ತು ಶ್ರುತಿಗಳಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂತರು
ಸ್ವರ್ಗಗಾಮಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ.

03198078a ವೇದೋಕ್ತಃ ಪರಮೋ ಧರ್ಮೋ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ಚಾಪರಃ|

03198078c ಶಿಷ್ಟಾಚೇರ್ಣಶ್ಚ ಶಿಷ್ಟಾನಾಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಧರ್ಮಲಕ್ಷಣಂ||

ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದುದು ಪರಮ ಧರ್ಮ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವವು
ಇನ್ನೊಂದು ಧರ್ಮ. ಶಿಷ್ಟರ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳು ಇನ್ನೊಂದು. ಹೀಗೆ
ಮೂರು ವಿಧದ ಧರ್ಮ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ.

03198079a ಪಾರಣಂ ಚಾಪಿ ವಿದ್ಯಾನಾಂ ತೀರ್ಥನಾಮವಗಾಹನಂ|

03198079c ಕ್ಷಮಾ ಸತ್ಯಾರ್ಜವಂ ಶೌಚಂ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರನಿದರ್ಶನಂ||

ವೇದಗಳ ಪಾರಾಯಣ, ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಕ್ಷಮೆ, ಸತ್ಯ, ವಿಧೇಯತೆ
ಮತ್ತು ಶುಚಿ ಇವು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳ ನಿದರ್ಶನಗಳು.

03198080a ಸರ್ವಭೂತದಯಾವಂತೋ ಅಹಿಂಸಾನಿರತಾಃ ಸದಾ|

03198080c ಪರುಷಂ ನ ಪ್ರಭಾಷಂತೇ ಸದಾ ಸಂತೋ ದ್ವಿಜಪ್ರಿಯಾಃ||

ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಮೇಲೂ ದಯಾವಂತನಾಗಿರುವ, ಸದಾ ಅಹಿಂಸ
ನಿರತನಾಗಿರುವ, ದ್ವಿಜಪ್ರಿಯ ಪುರುಷನನ್ನು ಸದಾ ಸಂತನೆಂದು

ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03198081a ಶುಭಾನಾಮಶುಭಾನಾಂ ಚ ಕರ್ಮಣಾಂ ಫಲಸಂಚಯೇ|

03198081c ವಿಪಾಕಮಭಿಜಾನಂತಿ ತೇ ಶಿಷ್ಟಾಃ ಶಿಷ್ಟಸಮ್ಮತಾಃ||

ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಸಂಚಯಗಳಿಂದ ಯಾವುದು
ತಯಾರಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವರನ್ನು ಶಿಷ್ಟರು ಶಿಷ್ಟರೆಂದು
ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03198082a ನ್ಯಾಯೋಪೇತಾ ಗುಣೋಪೇತಾಃ ಸರ್ವಲೋಕಹಿತೈಷಿಣಃ|

03198082c ಸಂತಃ ಸ್ವರ್ಗಜಿತಃ ಶುಕ್ಲಾಃ ಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಾಶ್ಚ ಸತ್ಪಥೇ||

ನ್ಯಾಯೋಪೇತರಾದ, ಗುಣೋಪೇತರಾದ, ಸರ್ವಲೋಕ
ಹಿತೈಷಿಗಳಾದ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಸಂತರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಗೆದ್ದು
ಸತ್ಪಥದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ.

03198083a ದಾತಾರಃ ಸಂವಿಭಕ್ತಾರೋ ದೀನಾನುಗ್ರಹಕಾರಿಣಃ|

03198083c ಸರ್ವಭೂತದಯಾವಂತಸ್ತೇ ಶಿಷ್ಟಾಃ ಶಿಷ್ಟಸಮ್ಮತಾಃ||

ಕೊಡುವವರು, ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವವರು, ದೀನರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು
ಮಾಡುವವರು, ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವವರು
ಶಿಷ್ಟರಿಂದ ಶಿಷ್ಟರಾಗಿ ಸ್ವೀಕೃತಗೊಳ್ಳುವರು.

03198084a ಸರ್ವಪೂಜ್ಯಾಃ ಶ್ರುತಧನಾಸ್ತಥೈವ ಚ ತಪಸ್ವಿನಃ|

03198084c ದಾನನಿತ್ಯಾಃ ಸುಖಾಽಲ್ಲೋಕಾನಾಪ್ನುವಂತೀಹ ಚ ಶ್ರಿಯಂ||

ಸರ್ವರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯರಾಗಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಸದಾ ದಾನವನ್ನು ನೀಡುವವರು ಸುಖ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

03198085a ಪೀಡಯಾ ಚ ಕಲತ್ರಸ್ಯ ಭೃತ್ಯಾನಾಂ ಚ ಸಮಾಹಿತಾಃ|

03198085c ಅತಿಶಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ಸಂತಃ ಸದ್ಭಿಃ ಸಮಾಗತಾಃ||

ಸಂತರು ಸಂತರನ್ನು ಕೂಡಿದಾಗ ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಅವಲಂಬಿಗಳಿಗೆ ಪೀಡೆಯೊದಗಿದರೂ ಶಕ್ತಿಗಿಂತ ಅತಿಯಾದುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

03198086a ಲೋಕಯಾತ್ರಾಂ ಚ ಪಶ್ಯಂತೋ ಧರ್ಮಮಾತ್ಮಹಿತಾನಿ ಚ|

03198086c ಏವಂ ಸಂತೋ ವರ್ತಮಾನಾ ಏಧಂತೇ ಶಾಶ್ವತೀಃ ಸಮಾಃ||

ಸಂತರು ಹೀಗೆ ಲೋಕಯಾತ್ರೆ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಹಿತವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು, ಬಹು ವರ್ಷಗಳು ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

03198087a ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯವಚನಮಾನ್ಯಶಂಸ್ಯಮಥಾರ್ಜವಂ|

03198087c ಅದ್ರೋಹೋ ನಾತಿಮಾನಶ್ಚ ಹ್ರೀಸ್ತಿತಿಕ್ಷಾ ದಮಃ ಶಮಃ||

03198088a ಧೀಮಂತೋ ಧೃತಿಮಂತಶ್ಚ ಭೂತಾನಾಮನುಕಂಪಕಾಃ|

03198088c ಅಕಾಮದ್ವೇಷಸಮ್ಯಕ್ತಾಸ್ತೇ ಸಂತೋ ಲೋಕಸತ್ಕೃತಾಃ||

ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯವಚನ, ವೃದುತ್ವ, ವಿಧೇಯತೆಗಳಿರುವ, ಭಯದಿಂದ ದೂರವಿರುವ, ಜಂಬವಿಲ್ಲದಿರುವ, ಅದ್ರೋಹಿ, ವಿನಯ, ಧೀಮಂತ, ಧೃತಿಮಂತ, ಭೂತಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುಕಂಪವಿರುವ, ಕಾಮ ದ್ವೇಷರಹಿತರಾದ ಸಂತರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ಕೃತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03198089a ತ್ರೀಣೈವ ತು ಪದಾನ್ಯಾಹುಃ ಸತಾಂ ವೃತ್ತಮನುತ್ತಮಂ|

03198089c ನ ದ್ರುಹ್ಯೇಚ್ಛೈವ ದದ್ಯಾಚ್ಛ ಸತ್ಯಂ ಚೈವ ಸದಾ ವದೇತ್||

ಈ ಮೂರು ಸಂತರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಅನುತ್ತಮ ನಡತೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ದ್ರೋಹವೆಸಗದಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ದಾನ ಮಾಡುವುದು, ಮತ್ತು ಸದಾ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಮಾತನಾಡುವುದು.

03198090a ಸರ್ವತ್ರ ಚ ದಯಾವಂತಃ ಸಂತಃ ಕರುಣವೇದಿನಃ|

03198090c ಗಚ್ಛಂತೀಹ ಸುಸಂತುಷ್ಟಾ ಧರ್ಮ್ಯಂ ಪಂಥಾನಮುತ್ತಮಂ||

ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ದಯಾವಂತರಾದ, ಕರುಣವೇದಿ ಸಂತರು ತುಂಬಾ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ, ಉತ್ತಮ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

03198090e ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಾ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಯೇಷಾಂ ಧರ್ಮಃ ಸುನಿಶ್ಚಿತಃ||

03198091a ಅನಸೂಯಾ ಕ್ಷಮಾ ಶಾಂತಿಃ ಸಂತೋಷಃ ಪ್ರಿಯವಾದಿತಾ|

03198091c ಕಾಮಕ್ರೋಧಪರಿತ್ಯಾಗಃ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರನಿಷೇವಣಂ||

ಮಹಾತ್ಮ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳು ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸುನಿಶ್ಚಿತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಸೂಯೆ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಮಕ್ರೋಧವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ, ಕ್ಷಮಾ, ಶಾಂತಿ, ಸಂತೋಷ, ಪ್ರಿಯವಾದಿ, ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

03198092a ಕರ್ಮಣಾ ಶ್ರುತಸಂಪನ್ನಂ ಸತಾಂ ಮಾರ್ಗಮನುತ್ತಮಂ|

03198092c ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಂ ನಿಷೇವಂತೇ ನಿತ್ಯಂ ಧರ್ಮೇಷ್ಟತಂದ್ರಿತಾಃ||

ಧರ್ಮದಿಂದ ಆಯಾಸಗೊಳ್ಳದೇ ಇರುವವರು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ

ರುಚಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು ಈ ಸಂತರ ಶ್ರುತಸಂಪನ್ನವಾದ
ಅನುತ್ತಮ ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03198093a ಪ್ರಜ್ಞಾಪ್ರಾಸಾದಮಾರುಹ್ಯ ಮುಹ್ಯತೋ ಮಹತೋ ಜನಾನ್|

03198093c ಪ್ರೇಕ್ಷಂತೋ ಲೋಕವೃತ್ತಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

03198093e ಅತಿಪುಣ್ಯಾನಿ ಪಾಪಾನಿ ತಾನಿ ದ್ವಿಜವರೋತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ದ್ವಿಜವರೋತ್ತಮ ! ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನುವ ಮಹಡಿಯನ್ನೇರಿ
ಮಹಾ ಜನತೆಯು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ವಿವಿಧ
ಲೋಕವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು, ಅತಿಯಾದ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನೂ
ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

03198094a ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಯಥಾಪ್ರಜ್ಞಂ ಯಥಾಶ್ರುತಂ|

03198094c ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗುಣಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ದ್ವಿಜರ್ಷಭ||

ದ್ವಿಜರ್ಷಭ ! ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರರ ಮುಖ್ಯ
ಗುಣಗಳೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಷ್ಟನ್ನು, ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ

ಪರ್ವಣಿ ಪತಿವ್ರತೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದೇ

ಅಷ್ಟನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ನೂರಾತೊಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ

೧೯೯

ಈಗಿನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಫಲವನ್ನಾಗಿತ್ತ ಹಿಂದಿನ ಕರ್ಮದೋಷಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳುವುದು (೧-೨). ಔಷಧಗಳು, ತೋಟದ ಹಸಿರುಗಳ ಜೊತೆ ಪಶುಗಳು ಮತ್ತು ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಲೋಕದ ಆಹಾರಗಳೆಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಹೇಳುತ್ತದೆಯೆಂದೂ; ಶಿಬಿ-ರಂತಿದೇವ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರು ಮಾಂಸವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದರೆಂದೂ; ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಯಥಾಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನೀಡಿ ತಿಂದರೆ ತಿಂದುದರ ಪಾಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ವ್ಯಾಧನು ಕೌಶಿಕನಿಗೆ ವಿವರಿಸುವುದು (೩-೧೬). ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬಹಳಷ್ಟು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅಧರ್ಮ ಯುಕ್ತ ವಿಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಸ್ವಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು (೧೭-೩೪).

03199001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03199001a ಸ ತು ವಿಪ್ರಮಥೋವಾಚ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03199001c ಯದಹಂ ಹ್ಯಾಚರೇ ಕರ್ಮ ಘೋರಮೇತದಸಂಶಯಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಆಗ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನು ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. “ನಾನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಕರ್ಮವು ಘೋರವಾದುದು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03199002a ವಿಧಿಸ್ತು ಬಲವಾನ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ದಸ್ತರಂ ಹಿ ಪುರಾಕೃತಂ|

03199002c ಪುರಾಕೃತಸ್ಯ ಪಾಪಸ್ಯ ಕರ್ಮದೋಷೋ ಭವತ್ಯಯಂ|

03199002e ದೋಷಸ್ಯೈತಸ್ಯ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮನ್ವಿಘಾತೇ ಯತ್ನವಾನಹಂ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳ ವಿಧಿಯು ಬಲಶಾಲಿ ಮತ್ತು ದಾಟುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇದು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದೋಷಗಳ ಫಲ. ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಈ ದೋಷವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು ನನಗಾದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03199003a ವಿಧಿನಾ ವಿಹಿತೇ ಪೂರ್ವಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಘಾತಕೋ ಭವೇತ್|

03199003c ನಿಮಿತ್ತಭೂತಾ ಹಿ ವಯಂ ಕರ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಹಿಂದೆಯೇ ವಿಧಿಯಿಂದ ವಿಹಿತವಾದುದಕ್ಕೆ ಘಾತಕನು ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಕರ್ಮಗಳ ನಿಮಿತ್ತಗಳಾಗಿರುತ್ತೇವೆ.

03199004a ಯೇಷಾಂ ಹತಾನಾಂ ಮಾಂಸಾನಿ ವಿಕ್ರೀಣಾಮೋ ವಯಂ ದ್ವಿಜ|

03199004c ತೇಷಾಮಪಿ ಭವೇದ್ಧರ್ಮ ಉಪಭೋಗೇನ ಭಕ್ಷಣಾತ್|

03199004e ದೇವತಾತಿಥಿಭೃತ್ಯಾನಾಂ ಪಿತೃಣಾಂ ಪ್ರತಿಪೂಜನಾತ್||

ದ್ವಿಜ! ಯಾರಿಗೆ ನಾವು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದುದರ ಮಾಂಸವನ್ನು ಮಾರುತ್ತೇವೋ ಅವರಿಗೂ ದೇವತೆ, ಅತಿಥಿ, ಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ನಂತರ ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಭೋಗಿಸುವ ಧರ್ಮವಿರುತ್ತದೆ.

03199005a ಓಷಧ್ಯೋ ವೀರುಧಶ್ಚಾಪಿ ಪಶವೋ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ|

03199005c ಅನ್ನಾದ್ಯಭೂತಾ ಲೋಕಸ್ಯ ಇತ್ಯಪಿ ಶ್ರೂಯತೇ ಶ್ರುತಿಃ||

ಔಷಧಗಳು, ತೋಟದ ಹಸಿರುಗಳು, ಪಶುಗಳು, ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು
ಲೋಕದ ಅನ್ನಗಳು ಎಂದು ಶ್ರುತಿಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

03199006a ಆತ್ಮಮಾಂಸಪ್ರದಾನೇನ ಶಿಬಿರೌಶೀನರೋ ನೃಪಃ|

03199006c ಸ್ವರ್ಗಂ ಸುದುರ್ಲಭಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕ್ಷಮಾವಾನ್ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ನೃಪ ಔಶೀನರ ಕ್ಷಮವಂತ ಶಿಬಿಯು ತನ್ನದೇ
ಮಾಂಸವನ್ನು ನೀಡಿ ತುಂಬಾ ದುರ್ಲಭವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆದನು.

03199007a ರಾಜ್ಞೋ ಮಹಾನಸೇ ಪೂರ್ವಂ ರಂತಿದೇವಸ್ಯ ವೈ ದ್ವಿಜ|

03199007c ದ್ವೇ ಸಹಸ್ರೇ ತು ವಧ್ಯೇತೇ ಪಶೂನಾಮನ್ವಹಂ ತದಾ||

ದ್ವಿಜ! ಹಿಂದೆ ರಾಜ ರಂತಿದೇವನ ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಿನವೂ ಎರಡು
ಸಾವಿರ ಪಶುಗಳನ್ನು ವಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

03199008a ಸಮಾಂಸಂ ದದತೋ ಹ್ಯನ್ನಂ ರಂತಿದೇವಸ್ಯ ನಿತ್ಯಶಃ|

03199008c ಅತುಲಾ ಕೀರ್ತಿರಭವನ್ಪ್ರಪಸ್ಯ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03199008e ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇಷು ಪಶವೋ ವಧ್ಯಂತ ಇತಿ ನಿತ್ಯಶಃ||

ರಂತಿದೇವನು ದಿನವೂ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೂಡಿದ ಊಟವನ್ನು
ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ನೃಪನು ಅತುಲ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.
ಚಾತುರ್ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಪಶುಗಳ ವಧೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

03199009a ಅಗ್ನಿಯೋ ಮಾಂಸಕಾಮಾಶ್ಚ ಇತ್ಯಪಿ ಶ್ರೂಯತೇ ಶ್ರುತಿಃ|

03199009c ಯಜ್ಞೇಷು ಪಶವೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ವಧ್ಯಂತೇ ಸತತಂ ದ್ವಿಜೈಃ|

03199009e ಸಂಸ್ಕೃತಾಃ ಕಿಲ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ತೇಽಪಿ ಸ್ವರ್ಗಮವಾಪ್ಸುವನ್||

ಅಗ್ನಿಗಳು ಮಾಂಸವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಶ್ರುತಿಗಳೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಸತತವೂ ದ್ವಿಜರು ಪಶುಗಳನ್ನು ವಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತರಾಗಿ ಅವೂ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತವೆ

ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲವೇ?

03199010a ಯದಿ ನೈವಾಗ್ನಿಯೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಮಾಂಸಕಾಮಾಭವನ್ಪರಾ|

03199010c ಭಕ್ಷ್ಯಂ ನೈವ ಭವೇನ್ಮಾಂಸಂ ಕಸ್ಯ ಚಿದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಹಿಂದೆ ಅಗ್ನಿಗಳು ಮಾಂಸಕಾಮಿಗಳಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಈಗ

ಯಾರೂ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03199011a ಅತ್ರಾಪಿ ವಿಧಿರುಕ್ತಶ್ಚ ಮುನಿಭಿರ್ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣೇ|

03199011c ದೇವತಾನಾಂ ಪಿತೃಣಾಂ ಚ ಭುಂಕ್ತೇ ದತ್ತಾ ತು ಯಃ ಸದಾ|

03199011e ಯಥಾವಿಧಿ ಯಥಾಶ್ರದ್ಧಂ ನ ಸ ದುಷ್ಯತಿ ಭಕ್ಷಣಾತ್||

ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಮುನಿಗಳು ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ

ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಪಿತೃಗಳಿಗೂ

ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಯಥಾಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನೀಡಿ ತಿಂದರೆ ತಿಂದಿದುದರ

ಪಾಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03199012a ಅಮಾಂಸಾಶೀ ಭವತ್ಯೇವಮಿತ್ಯಪಿ ಶ್ರೂಯತೇ ಶ್ರುತಿಃ|

03199012c ಭಾರ್ಯಾಂ ಗಚ್ಚನ್ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಋತೌ ಭವತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ||

ಹೇಗೆ ಋತುಮತಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕೂಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆ ಇದರಿಂದ
ಮಾಂಸಾಹಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶ್ರುತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

03199013a ಸತ್ಯಾನ್ಯತೇ ವಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಅತ್ರಾಪಿ ವಿಧಿರುಚ್ಯತೇ|

03199013c ಸೌದಾಸೇನ ಪುರಾ ರಾಜ್ಞಾ ಮಾನುಷಾ ಭಕ್ಷಿತಾ ದ್ವಿಜ|

03199013e ಶಾಪಾಭಿಭೂತೇನ ಭೃಶಮತ್ರ ಕಿಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತೇ||

ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವ ವಿಧಿಗಳನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದ್ವಿಜ ! ಹಿಂದೆ ಶಾಪದ ಮಹಾ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ
ರಾಜ ಸೌದಾಸನು ನರಮಾಂಸವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದನು¹⁴⁹. ಇದರ ಕುರಿತು
ನಿನಗೆ ಏನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?

03199014a ಸ್ವಧರ್ಮ ಇತಿ ಕೃತ್ವಾ ತು ನ ತ್ಯಜಾಮಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03199014c ಪುರಾಕೃತಮಿತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಜೀವಾಮೈತೇನ ಕರ್ಮಣಾ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ಇದು ನನ್ನ ಧರ್ಮವೆಂದು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು
ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಇದೇ
ಕರ್ಮದಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತೇನೆ.

¹⁴⁹ ಸೌದಾಸನು ನರಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕ ನಾದ ಕಥೆಯು ಆದಿ ಪರ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ
೧೬೭ರಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

03199015a ಸ್ವಕರ್ಮ ತ್ಯಜತೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಧರ್ಮ ಇಹ ದೃಶ್ಯತೇ|

03199015c ಸ್ವಕರ್ಮನಿರತೋ ಯಸ್ತು ಸ ಧರ್ಮ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಅಧರ್ಮವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾರು ನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ ಅದೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತಗೊಂಡಿದೆ.

03199016a ಪೂರ್ವಂ ಹಿ ವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ದೇಹಿನಂ ನ ವಿಮುಂಚತಿ|

03199016c ಧಾತ್ರಾ ವಿಧಿರಯಂ ದೃಷ್ಟೋ ಬಹುಧಾ ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯೇ||

ಏಕೆಂದರೆ, ಹಿಂದೆಯೇ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಕರ್ಮವು ದೇಹಿಯನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವಾಗ ಧಾತ್ರವು ಈ ವಿಧಿಯನ್ನು ಬಹುರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದನು.

03199017a ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ ತು ಭವೇತ್ಪ್ರಾಜ್ಞ ಕ್ರೂರೇ ಕರ್ಮಣಿ ವರ್ತತಾ|

03199017c ಕಥಂ ಕರ್ಮ ಶುಭಂ ಕುರ್ಯಾಂ ಕಥಂ ಮುಚ್ಯೇ ಪರಾಭವಾತ್|

03199017e ಕರ್ಮಣಸ್ತಸ್ಯ ಘೋರಸ್ಯ ಬಹುಧಾ ನಿರ್ಣಯೋ ಭವೇತ್||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ! ಕ್ರೂರಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವನು ಹೇಗೆ ಆ ಕರ್ಮವನ್ನು ಶುಭವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಪರಾಭವದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಘೋರ ಕರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು ಬಹುರೀತಿಯ ನಿರ್ಣಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

03199018a ದಾನೇ ಚ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯೇ ಚ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಣೇ ತಥಾ|

03199018c ದ್ವಿಜಾತಿಪೂಜನೇ ಚಾಹಂ ಧರ್ಮೇ ಚ ನಿರತಃ ಸದಾ|

03199018e ಅತಿವಾದಾತಿಮಾನಾಭ್ಯಾಂ ನಿವೃತ್ತೋಽಸ್ಮಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ನಾನು ಸದಾ ದಾನ, ಸತ್ಯವಾಕ್ಯ, ಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆ,
ದ್ವಿಜರ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಅತಿಯಾಗಿ
ಮಾತನಾಡುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅತಿಯಾಗಿ
ಜಂಬಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತೇನೆ.

03199019a ಕೃಷಿಂ ಸಾಧ್ವಿತಿ ಮನ್ಯಂತೇ ತತ್ರ ಹಿಂಸಾ ಪರಾ ಸ್ಮೃತಾ|

03199019c ಕರ್ಷಂತೋ ಲಾಂಗಲ್ಯಃ ಪುಂಸೋ ಘ್ನಂತಿ ಭೂಮಿಶಯಾನ್ವಹೂನ್|

03199019e ಜೀವಾನನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಬಹುಶಸ್ತತ್ರ ಕಿಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತೇ||

ಕೃಷಿಯು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ
ಬಹಳಷ್ಟು ಹಿಂಸೆಗಳಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ನೇಗಿಲನ್ನು ಎಳೆದು
ಹೂಳುವ ನರರು ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಜೀವಿಸುವ ಬಹಳ ಜೀವಿಗಳನ್ನು
ಮತ್ತು ಇತರ ಅನೇಕಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ನಿನಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?

03199020a ಧಾನ್ಯಬೀಜಾನಿ ಯಾನ್ಯಾಹುರ್ವೀರ್ಯಾಹ್ಯಾದೀನಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03199020c ಸರ್ವಾಣ್ಯೇತಾನಿ ಜೀವಾನಿ ತತ್ರ ಕಿಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತೇ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ಧಾನ್ಯಬೀಜಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಭತ್ತ
ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜೀವಿಗಳೇ. ನಿನಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?

03199021a ಅಧ್ಯಾಕ್ರಮ್ಯ ಪಶೂಂಶ್ಚಾಪಿ ಘ್ನಂತಿ ವೈ ಭಕ್ಷಯಂತಿ ಚ|

03199021c ವೃಕ್ಷಾನಥೌಷಧೀಶ್ಚೈವ ಚಿಂದಂತಿ ಪುರುಷಾ ದ್ವಿಜ||

ದ್ವಿಜ ! ಪುರುಷನು ಪಶುಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಕೊಂದು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಮರ
ಔಷಧಗಳನ್ನೂ ಕಡಿಯುತ್ತಾನೆ.

03199022a ಜೀವಾ ಹಿ ಬಹವೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ವ್ಯಕ್ಷೇಷು ಚ ಫಲೇಷು ಚ|

03199022c ಉದಕೇ ಬಹವಶ್ಚಾಪಿ ತತ್ರ ಕಿಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತೇ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಫಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳಷ್ಟು
ಜೀವಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅನೇಕವಿವೆ. ಇದರ ಕುರಿತು
ನಿನಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?

03199023a ಸರ್ವಂ ವ್ಯಾಪ್ತಮಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ವಾಣಿಭಿಃ ಪ್ರಾಣಿಜೀವನೈಃ|

03199023c ಮತ್ಸ್ಯಾ ಗ್ರಸಂತೇ ಮತ್ಸ್ಯಾಂಶ್ಚ ತತ್ರ ಕಿಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತೇ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಣವಿರುವವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಜೀವಿಗಳಿಂದ
ತುಂಬಿದೆ. ಮೀನುಗಳು ಮೀನುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಇದರ ಕುರಿತು
ನಿನಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?

03199024a ಸತ್ತ್ವೈಃ ಸತ್ತ್ವಾ ನಿ ಜೀವಂತಿ ಬಹುಧಾ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03199024c ಪ್ರಾಣಿನೋಽನ್ಯೋನ್ಯಭಕ್ಷಾಶ್ಚ ತತ್ರ ಕಿಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತೇ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ! ಸತ್ವವುಳ್ಳವುಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಸತ್ವವುಳ್ಳವುಗಳನ್ನು
ಆಧರಿಸಿ ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಇದರ
ಕುರಿತು ನಿನಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?

03199025a ಚಂಕ್ರಮ್ಯಮಾಣಾ ಜೀವಾಂಶ್ಚ ಧರಣೀಸಂಶ್ರಿತಾನ್ಬಹೂನ್|

03199025c ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಘ್ನಂತಿ ನರಾ ವಿಪ್ರ ತತ್ರ ಕಿಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತೇ||

ವಿಪ್ರ! ಕೇವಲ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ನರರು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಅನೇಕ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ತುಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಕುರಿತು ನಿನಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?

03199026a ಉಪವಿಷ್ಠಾಃ ಶಯಾನಾಶ್ಚ ಘ್ನಂತಿ ಜೀವಾನನೇಕಶಃ|

03199026c ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನವಂತಶ್ಚ ತತ್ರ ಕಿಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತೇ||

ಕುಳಿತಿರುವ, ಮಲಗಿರುವ, ಜ್ಞಾನ-ವಿವೇಕಗಳಿರುವ ಅನೇಕಾನೇಕ ಜೀವಿಗಳು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಇದರ ಕುರಿತು ನಿನಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?

03199027a ಜೀವೈರ್ಗ್ರಸ್ತಮಿದಂ ಸರ್ವಮಾಕಾಶಂ ಪೃಥಿವೀ ತಥಾ|

03199027c ಅವಿಜ್ಞಾನಾಚ್ಚ ಹಿಂಸಂತಿ ತತ್ರ ಕಿಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತೇ||

ತಿಳಿಯದೇ ಅವರು ಈ ಆಕಾಶ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜೀವಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಕುರಿತು ನಿನಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?

03199028a ಅಹಿಂಸೇತಿ ಯದುಕ್ತಂ ಹಿ ಪುರುಷೈರ್ವಿಸ್ಮಿತೈಃ ಪುರಾ|

03199028c ಕೇ ನ ಹಿಂಸಂತಿ ಜೀವನ್ವೈ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ದ್ವಿ ಜಸತ್ತಮ|

03199028e ಬಹು ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಇಹ ವೈ ನಾಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿದಹಿಂಸಕಃ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಹಿಂದೆ ಪುರುಷರು ವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿ ಅಹಿಂಸೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರುತಾನೇ ಜೀವವಿರುವ ಯಾವುದನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸದೇ ಇದ್ದಾನೆ? ಬಹಳಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸಿದರೂ ಇಲ್ಲಿ

ಅಹಿಂಸಕನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

03199029a ಅಹಿಂಸಾಯಾಂ ತು ನಿರತಾ ಯತಯೋ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03199029c ಕುರ್ವಂತ್ಯೇವ ಹಿ ಹಿಂಸಾಂ ತೇ ಯತ್ನಾದಲ್ಪತರಾ ಭವೇತ್||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಅಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಯತಿಗಳೂ ಕೂಡ
ಹಿಂಸೆಯನ್ನೆಸಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅವು
ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

03199030a ಆಲಕ್ಷ್ಯಾಶ್ಚೈವ ಪುರುಷಾಃ ಕುಲೇ ಜಾತಾ ಮಹಾಗುಣಾಃ|

03199030c ಮಹಾಘೋರಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕೃತ್ವಾ ಲಜ್ಜಂತಿ ವೈ ನ ಚ||

ನಾವು ನೋಡುವಂತೆಯೇ ಮಹಾಗುಣಗಳ, ಉತ್ತಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ
ಜನಿಸಿದವರು ಮಹಾ ಘೋರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ ಅದರಿಂದ
ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

03199031a ಸುಹೃದಃ ಸುಹೃದೋಽನ್ಯಾಂಶ್ಚ ದುರ್ಹೃದಶ್ಚಾಪಿ ದುರ್ಹೃದಃ|

03199031c ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರವೃತ್ತಾನ್ಪುರುಷಾನ್ ಸಮ್ಯಗನುಪಶ್ಯತಃ||

ಸ್ನೇಹಿತರು ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು, ವೈರಿಗಳು ವೈರಿಗಳನ್ನು, ಒಳ್ಳೆಯ
ನಡತೆಯುಳ್ಳವರು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು
ಸ್ವಾಗತಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03199032a ಸಮೃದ್ಧೈಶ್ಚ ನ ನಂದಂತಿ ಬಾಂಧವಾ ಬಾಂಧವೈರಪಿ|

03199032c ಗುರಾಂಶ್ಚೈವ ವಿನಿಂದಂತಿ ಮೂಢಾಃ ಪಂಡಿತಮಾನಿನಃ||

ಬಾಂಧವರು ಶ್ರೀಮಂತ ಬಾಂಧವರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪಂಡಿತರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಮೂಢರು ಗುರುಗಳನ್ನೂ ನಂದಿಸುತ್ತಾರೆ.

03199033a ಬಹು ಲೋಕೇ ವಿಪರ್ಯಯಂ ದೃಶ್ಯತೇ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03199033c ಧರ್ಮಯುಕ್ತಮಧರ್ಮಂ ಚ ತತ್ರ ಕಿಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತೇ||

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾದ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಪರ್ಯಯಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇದರ ಕುರಿತು ನಿನಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?

03199034a ವಕ್ತುಂ ಬಹುವಿಧಂ ಶಕ್ಯಂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮೇಷು ಕರ್ಮಸು|

03199034c ಸ್ವಕರ್ಮನಿರತೋ ಯೋ ಹಿ ಸ ಯಶಃ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾನ್ಮಹತ್||

ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಸ್ವಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನು ಮಹಾ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ

ಪರ್ವಣಿ ಪತಿವ್ರತೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದೇ

ಏಕೋನದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ನೂರಾತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

ವ್ಯಾಧನು ಧರ್ಮದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದುದು (೧-೪). ಕರ್ಮಫಲಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದುದು (೫-೨೨). ಜೀವವು ಹೇಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೌಶಿಕನು ಕೇಳಲು ವ್ಯಾಧನು ದೇಹಭೇದವಾದಾಗ ಜೀವವು ಮುಂದುವರೆದು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದುದು (೨೩-೫೪).

03200001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03200001a ಧರ್ಮವ್ಯಾಧಸ್ತು ನಿಪುಣಂ ಪುನರೇವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03200001c ವಿಪ್ರರ್ಷಭಮುವಾಚೇದಂ ಸರ್ವಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಿಪುಣ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನು ಪುನಃ ವಿಪ್ರರ್ಷನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

03200002a ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣೋ ಧರ್ಮೋ ಹಿ ವೃದ್ಧಾನಾಮಿತಿ ಭಾಷಿತಂ|

03200002c ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಗತಿರ್ಹಿ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಬಹುಶಾಖಾ ಹ್ಯನಂತಿಕಾ||

“ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣವಾದುದೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ವೃದ್ಧರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಧರ್ಮದ ಗತಿಯು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕವಲುಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

03200003a ಪ್ರಾಣಾತ್ಯಯೇ ವಿವಾಹೇ ಚ ವಕ್ತವ್ಯಮನೃತಂ ಭವೇತ್|

03200003c ಅನೃತಂ ಚ ಭವೇತ್ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಚೈವಾನೃತಂ ಭವೇತ್||

ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಆಗ ಸುಳ್ಳು ಸತ್ಯವಾಗಬಹುದು ಮತ್ತು ಸತ್ಯವು ಸುಳ್ಳಾಗಬಹುದು.

03200004a ಯದ್ಭೂತಹಿತಮತ್ಯಂತಂ ತತ್ಸತ್ಯಮಿತಿ ಧಾರಣಾ|

03200004c ವಿಪರ್ಯಯಕೃತೋಽಧರ್ಮಃ ಪಶ್ಯ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಾಂ||

ಇರುವವುಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹಿತವಾದುದು ಯಾವುದೋ ಅದೇ ಸತ್ಯವೆಂದೂ, ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರ್ಯಾಸವಾದುದನ್ನು ಅಧರ್ಮವೆಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ನೋಡು !

03200005a ಯತ್ಕರೋತ್ಯಶುಭಂ ಕರ್ಮ ಶುಭಂ ವಾ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03200005c ಅವಶ್ಯಂ ತತ್ಸಮಾಪ್ನೋತಿ ಪುರುಷೋ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ! ಶುಭ ಅಥವಾ ಅಶುಭ ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಲಿ, ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪುರುಷನು ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03200006a ವಿಷಮಾಂ ಚ ದಶಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ದೇವಾನ್ಗರ್ಹತಿ ವೈ ಭೃಶಂ|

03200006c ಆತ್ಮನಃ ಕರ್ಮದೋಷಾಣಿ ನ ವಿಜಾನಾತ್ಯಪಂಡಿತಃ||

ಪಂಡಿತನಲ್ಲದವನು ವಿಷಮ ದಶೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೈಯುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಗಳನ್ನು

ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

03200007a ಮೂಢೋ ನೈಕೃತಿಕಶ್ಚಾಪಿ ಚಪಲಶ್ಚ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03200007c ಸುಖದುಃಖವಿಪರ್ಯಾಸೋ ಯದಾ ಸಮುಪಪದ್ಯತೇ|

03200007e ನೈನಂ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಸುನೀತಂ ವಾ ತ್ರಾಯತೇ ನೈವ ಪೌರುಷಂ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ಮೂಢನು, ಮೋಸಗಾರನು ಮತ್ತು ಚಪಲನು ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪರ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಾಗ ಉತ್ತಮ ದಾರಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನಾಗಲೀ ತಮ್ಮನ್ನು ದಾಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪೌರುಷವನ್ನಾಗಲೀ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

03200008a ಯೋ ಯಮಿಚ್ಛೇದ್ಯಥಾ ಕಾಮಂ ತಂ ತಂ ಕಾಮಂ ಸಮಶ್ನುಯಾತ್|

03200008c ಯದಿ ಸ್ಯಾದಪರಾಧೀನಂ ಪುರುಷಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಫಲಂ||

ಪುರುಷನ ಕ್ರಿಯಾಫಲವು ಬೇರೆಯಾವುದರ ಅದೀನದಲ್ಲಿಲ್ಲವಾದರೆ, ಅವನು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಮವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೋ ಆ ಆ ಕಾಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03200009a ಸಮ್ಯತಾಶ್ಚಾಪಿ ದಕ್ಷಾಶ್ಚ ಮತಿಮಂತಶ್ಚ ಮಾನವಾಃ|

03200009c ದೃಶ್ಯಂತೇ ನಿಷ್ಫಲಾಃ ಸಂತಃ ಪ್ರಹೀಣಾಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಭಿಃ||

03200010a ಭೂತಾನಾಮಪರಃ ಕಶ್ಚಿ ದ್ಧಿಂಸಾಯಾಂ ಸತತೋತ್ತಿತಃ|

03200010c ವಂಚನಾಯಾಂ ಚ ಲೋಕಸ್ಯ ಸ ಸುಖೇನೇಹ ಜೀವತಿ||

ಸಮ್ಯತ, ದಕ್ಷ, ಮತ್ತು ಮತಿಮಂತ ಮಾನವರು ನಿಷ್ಫಲರಾಗಿ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಮತ್ತು ಇರುವವುಗಳನ್ನು ಸದಾ

ಹಿಂಸಿಸುವವರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮೋಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿ
ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕಷ್ಟೆ.

03200011a ಅಚೇಷ್ಟ್ಯಮಾನಮಾಸೀನಂ ಶ್ರೀಃ ಕಂ ಚಿದುಪತಿಷ್ಠತಿ|

03200011c ಕಶ್ಚಿತ್ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ವನ್ ಹಿ ನ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಧಿಗಚ್ಛತಿ||

ಏನನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವವನಿಗೆ ಅದೃಷ್ಟವು
ಒಲಿಯಬಹುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು ತನ್ನ
ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪದೇ ಇರಬಹುದು.

03200012a ದೇವಾನಿಷ್ಟ್ವಾ ತಪಸ್ತಪ್ತ್ವಾ ಕೃಪಣೈಃ ಪುತ್ರಗೃದ್ಧಿಭಿಃ|

03200012c ದಶಮಾಸಧೃತಾ ಗರ್ಭೇ ಜಾಯಂತೇ ಕುಲಪಾಂಸನಾಃ||

ಪುತ್ರನನ್ನು ಬಯಸಿ ಕೃಪಣರಾದವರು ದೇವನಿಷ್ಟರಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು
ತಪಿಸಿ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕುಲಪಾಂಸಕರಿಗೆ ಜನ್ಮ
ನೀಡಬಹುದು.

03200013a ಅಪರೇ ಧನಧಾನ್ಯೈಶ್ಚ ಭೋಗೈಶ್ಚ ಪಿತೃಸಂಚಿತ್ಯೈಃ|

03200013c ವಿಪುಲೈರಭಿಜಾಯಂತೇ ಲಬ್ಧಾಸ್ತೈರೇವ ಮಂಗಲೈಃ||

ಇದೇ ಮಂಗಲ ವಿಧಗಳಿಂದ ಪಡೆದರೂ ಹುಟ್ಟಿದವರು
ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಕೂಡಿಟ್ಟ ಧನ-ಧಾನ್ಯ-ಭೋಗಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ
ಆಸೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರಬಹುದು.

03200014a ಕರ್ಮಜಾ ಹಿ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ರೋಗಾ ನಾಸ್ತುತ್ರ ಸಂಶಯಃ|

0320004c ಆಧಿಭಿಶ್ಚೈವ ಬಾಧ್ಯಂತೇ ವ್ಯಾಧೈಃ ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಾ ಇವ||

ಮನುಷ್ಯರ ರೋಗಗಳು ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಗಳಂತೆ ಅವರು ವ್ಯಾಧಿಗಳ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ.

03200015a ತೇ ಚಾಪಿ ಕುಶಲೈರ್ವೈದ್ವೈರ್ನಿಪುಣೈಃ ಸಂಭೃತೌಷಧೈಃ|

03200015c ವ್ಯಾಧಯೋ ವಿನಿವಾರ್ಯಂತೇ ಮೃಗಾ ವ್ಯಾಧೈರಿವ ದ್ವಿಜ||

ದ್ವಿಜ! ಕುಶಲ ನಿಪುಣ ವೈದ್ಯರು ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಧನು ಮೃಗಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋಗುವಂತೆ ವ್ಯಾಧಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03200016a ಯೇಷಾಮಸ್ತಿ ಚ ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ಗ್ರಹಣೇದೋಷಪೀಡಿತಾಃ|

03200016c ನ ಶಕ್ನುವಂತಿ ತೇ ಭೋಕ್ತುಂ ಪಶ್ಯ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ||

ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಭೋಗಿಸಲು ಎಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೂ ಅಜೀರ್ಣದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದವರು ಅದನ್ನು ಭೋಗಿಸಲು ಅಶಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನೋಡು!

03200017a ಅಪರೇ ಬಾಹುಬಲಿನಃ ಕ್ಲಿಶ್ಯಂತೇ ಬಹವೋ ಜನಾಃ|

03200017c ದುಃಖೇನ ಚಾಧಿಗಚ್ಛಂತಿ ಭೋಜನಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಬಾಹುಬಲವುಳ್ಳ ಇತರ ಬಹುಜನರು ದುಃಖದಿಂದ ಭೋಜನವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾರರು.

03200018a ಇತಿ ಲೋಕಮನಾಕ್ರಂದಂ ಮೋಹಶೋಕಪರಿಪ್ಲುತಂ|

03200018c ಸ್ತ್ರೋತಸಾಸಕ್ಯದಾಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಹ್ರಿಯಮಾಣಂ ಬಲೀಯಸಾ||

ಹೀಗೆ ಲೋಕವು ಆಕ್ರಂದದಿಂದ, ಮೋಹಶೋಕಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ,
ಯಾವಾಗಲೂ ಬಲಶಾಲಿ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು
ಹೋಗುತ್ತದೆ.

03200019a ನ ಮ್ನಿಯೇಯುರ್ನ ಜೇರ್ಯೇಯುಃ ಸರ್ವೇ ಸ್ಯುಃ ಸಾರ್ವಕಾಮಿಕಾಃ|

03200019c ನಾಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರತಿಪಶ್ಯೇಯುರ್ವ ಶಿತ್ವಂ ಯದಿ ವೈ ಭವೇತ್||

ತಮ್ಮ ವಿಧಿಯ ಒಡೆಯರಾಗಿದ್ದರೆ ಯಾರೂ ಸಾಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಯಾರೂ
ವೃದ್ಧರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಯಸಿದುದೆಲ್ಲವೂ
ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು, ಯಾರೂ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03200020a ಉಪರ್ಯುಪರಿ ಲೋಕಸ್ಯ ಸರ್ವೋ ಗಂತುಂ ಸಮೀಹತೇ|

03200020c ಯತತೇ ಚ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನ ಚ ತದ್ವರ್ತತೇ ತಥಾ||

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಇತರರಿಗಿಂತ ಮೇಲೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ,
ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅದು ಹಾಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03200021a ಬಹವಃ ಸಂಪ್ರದೃಶ್ಯಂತೇ ತುಲ್ಯನಕ್ಷತ್ರಮಂಗಲಾಃ|

03200021c ಮಹಚ್ಚ ಫಲವೈಷಮ್ಯಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಕರ್ಮಸಂಧಿಷು||

ಬಹುಮಂದಿ ಒಂದೇ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಗಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವರ
ಕರ್ಮಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವ ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು

ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

03200022a ನ ಕಶ್ಚಿ ದೀಶತೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಸ್ವಯಂಗ್ರಾಹಸ್ಯ ಸತ್ತಮ|

03200022c ಕರ್ಮಣಾಂ ಪ್ರಾಕೃತಾನಾಂ ವೈ ಇಹ ಸಿದ್ಧಿಃ ಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸತ್ತಮ ! ಸ್ವಯಂ ಯಾರೂ ತಮ್ಮ ವಿಧಿಯ ಈಶರಲ್ಲ.

ಪ್ರಾಕೃತವಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದನ್ನೇ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ

ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

03200023a ಯಥಾ ಶ್ರುತಿರಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಜೀವಃ ಕಿಲ ಸನಾತನಃ|

03200023c ಶರೀರಮಧ್ರುವಂ ಲೋಕೇ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಮಿಹ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ! ಇದು ಶ್ರುತಿಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ: ಜೀವವು

ಸನಾತನವಾದುದು. ಈ ಲೋಕದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶರೀರಗಳೂ

ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದವುಗಳಲ್ಲ.

03200024a ವಧ್ಯಮಾನೇ ಶರೀರೇ ತು ದೇಹನಾಶೋ ಭವತ್ಯುತ|

03200024c ಜೀವಃ ಸಂಕ್ರಮತೇಽನ್ಯತ್ರ ಕರ್ಮಬಂಧನಿಬಂಧನಃ||

ಶರೀರವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಾಗ ದೇಹನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವವು

ಕರ್ಮಬಂಧಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಬೇರೆ ಕಡೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.”

03200025 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03200025a ಕಥಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜೀವೋ ಭವತಿ ಶಾಶ್ವತಃ|

03200025c ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಜ್ಞಾತುಂ ತತ್ತ್ವೇನ ವದತಾಂ ವರ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ!
ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಜೀವವು ಹೇಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದುದು?
ಇದನ್ನು ಇದ್ದಹಾಗೆ ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03200026 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03200026a ನ ಜೀವನಾಶೋಽಸ್ತಿ ಹಿ ದೇಹಭೇದೇ|

ಮಿಥ್ಯೈತದಾಹುರ್ಮಿ ಯತೇತಿ ಮೂಢಾಃ|

03200026c ಜೀವಸ್ತು ದೇಹಾಂತರಿತಃ ಪ್ರಯಾತಿ|

ದಶಾರ್ಥತೈವಾಸ್ಯ ಶರೀರಭೇದಃ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ದೇಹಭೇದವಾದಾಗ ಜೀವವು ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ.
ಆದರೆ ಮೂಢರು ಅದು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ದೇಹದೊಳಗಿರುವ ಜೀವವು ಮುಂದುವರೆದು
ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬೇರೆಯಾದ ಶರೀರವು ಪಂಚಭೂತಗಳನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ.

03200027a ಅನ್ಯೋ ಹಿ ನಾಶ್ಚಾತಿ ಕೃತಂ ಹಿ ಕರ್ಮ|

ಸ ಏವ ಕರ್ತಾ ಸುಖದುಃಖಭಾಗೀ|

03200027c ಯತ್ತೇನ ಕಿಂ ಚಿದ್ಧಿ ಕೃತಂ ಹಿ ಕರ್ಮ|

ತದಶ್ಚತೇ ನಾಸ್ತಿ ಕೃತಸ್ಯ ನಾಶಃ||

ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ತನು
ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳಿಂದುಂಟಾಗುವ ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.
ಏನೇ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅವನೇ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಕೃತನ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03200028a ಅಪುಣ್ಯಶೀಲಾಶ್ಚ ಭವಂತಿ ಪುಣ್ಯಾ|

ನರೋತ್ತಮಾಃ ಪಾಪಕೃತೋ ಭವಂತಿ|

03200028c ನರೋಽನುಯಾತಸ್ವಿ ಹ ಕರ್ಮಭಿಃ ಸ್ವೈಸಾ|

ತತಃ ಸಮುತ್ಪದ್ಯತಿ ಭಾವಿತಸ್ತೈಃ||

ಅಪುಣ್ಯಶೀಲರು ಪುಣ್ಯಶೀಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನರೋತ್ತಮರು ಪಾಪಕೃತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ಮಗಳು ನರನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅವನೇನಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಅವನು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.”

03200029 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03200029a ಕಥಂ ಸಂಭವತೇ ಯೋನೌ ಕಥಂ ವಾ ಪುಣ್ಯಪಾಪಯೋಃ|

03200029c ಜಾತೀಃ ಪುಣ್ಯಾ ಹ್ಯಪುಣ್ಯಾಶ್ಚ ಕಥಂ ಗಚ್ಚತಿ ಸತ್ತಮ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಸತ್ತಮ! ಅವನು ಹೇಗೆ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ? ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳಿಂದ ಪುಣ್ಯನು ಪುಣ್ಯನಾಗಿಯೇ ಮತ್ತು ಪಾಪಿಯು ಪಾಪಿಯಾಗಿಯೇ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ? ಅವನು ಹೇಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ?”

03200030 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03200030a ಗರ್ಭಾ ಧಾನಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಕರ್ಮೇದಂ ಸಂಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ|

03200030c ಸಮಾಸೇನ ತು ತೇ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ಕರ್ಮವು ಗರ್ಭಾಧಾನದೊಂದಿಗೆ
ಕೂಡಿರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಇದರ ಕುರಿತು
ಬೇಗನೇ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03200031a ಯಥಾ ಸಂಭೃತಸಂಭಾರಃ ಪುನರೇವ ಪ್ರಜಾಯತೇ|

03200031c ಶುಭಕೃಚ್ಚು ಭಯೋನೀಷು ಪಾಪಕೃತ್ಪಾಪಯೋನಿಷು||

ಒಟ್ಟುಹಾಕಿಕೊಂಡ ಸಂಭಾರ-ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕದಾಗಿ
ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಶುಭಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು
ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಪಾಪಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ
ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

03200032a ಶುಭೈಃ ಪ್ರಯೋಗೈರ್ದೇವತ್ವಂ ವ್ಯಾಮಿಶ್ರೈರ್ಮಾನುಷೋ ಭವೇತ್|

03200032c ಮೋಹನೀಯೈರ್ವಿ ಯೋನೀಷು ತ್ವಧೋಗಾಮೀ ಚ ಕಿಲ್ಬಿಷೈಃ||

ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಂದ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಿಶ್ರಕರ್ಮಗಳಿಂದ
ಮನುಷ್ಯನಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮೋಹದಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು
ಕಿಲ್ಬಿಷಗಳಿಂದ ಅಧೋಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

03200033a ಜಾತಿಮೃತ್ಯುಜರಾದುಃಖೈಃ ಸತತಂ ಸಮಭಿದ್ರುತಃ|

03200033c ಸಂಸಾರೇ ಪಚ್ಯಮಾನಶ್ಚ ದೋಷೈರಾತ್ಮಕೃತೈರ್ನರಃ||

ಮನುಷ್ಯನು ತಾನೇ ಮಾಡಿದ ದೋಷಗಳಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು,
ಮೃತ್ಯು, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯಗಳಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

03200034a ತಿಯ್ಯಗೋನಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ಗತ್ವಾ ನರಕಮೇವ ಚ|

03200034c ಜೀವಾಃ ಸಂಪರಿವರ್ತಂತೇ ಕರ್ಮಬಂಧನಿಬಂಧನಾಃ||

ಕರ್ಮಬಂಧನ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಜೀವಗಳು ನರಕಕ್ಕೂ ಹೋಗಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಕೀಳು ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

03200035a ಜಂತುಸ್ತು ಕರ್ಮಭಿಸ್ತೈಃ ಸ್ವಕೃತ್ಯೈಃ ಪ್ರೇತ್ಯ ದುಃಖಿತಃ|

03200035c ತದ್ದುಃಖಪ್ರತಿಘಾತಾರ್ಥಮಪುಣ್ಯಾಂ ಯೋನಿಮಶ್ನುತೇ||

ತಾವೇ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ದುಃಖಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಜಂತುಗಳು ಅಪುಣ್ಯ ಯೋನಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ.

03200036a ತತಃ ಕರ್ಮ ಸಮಾದತ್ತೇ ಪುನರನ್ಯನ್ನವಂ ಬಹು|

03200036c ಪಚ್ಯತೇ ತು ಪುನಸ್ತೇನ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಪಥ್ಯಮಿವಾತುರಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಅನ್ಯ ಹೊಸಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪುನಃ, ರೋಗಿಯು ಅಪಥ್ಯ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ.

03200037a ಅಜಸ್ರಮೇವ ದುಃಖಾರ್ತೋಽದುಃಖಿತಃ ಸುಖಿಸಂಜ್ಞಿತಃ|

03200037c ತತೋಽನಿವೃತ್ತಬಂಧತ್ವಾತ್ಕರ್ಮಣಾಮುದಯಾದಪಿ|

03200037e ಪರಿಕ್ರಾಮತಿ ಸಂಸಾರೇ ಚಕ್ರವದ್ಭಹುವೇದನಃ||

ಆಗ ದುಃಖಾರ್ತರಾಗಿದ್ದರೂ ಅದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸರಪಳಿಗಳನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳದೇ

ಹೊಸ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬಂಧನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬಹುವೇದನೆಯ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

03200038a ಸ ಚೇನ್ನಿವೃತ್ತಬಂಧಸ್ತು ವಿಶುದ್ಧಶ್ಚಾಪಿ ಕರ್ಮಭಿಃ|

03200038c ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಸುಕೃತಾಽಲ್ಲೋಕಾನ್ಯತ್ರ ಗತ್ವಾ ನ ಶೋಚತಿ||

ವಿಶುದ್ಧ ಕರ್ಮಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾದವನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲವೋ ಆ ಸುಕೃತ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03200039a ಪಾಪಂ ಕುರ್ವನ್ಪಾಪವೃತ್ತಃ ಪಾಪಸ್ಯಾಂತಂ ನ ಗಚ್ಚತಿ|

03200039c ತಸ್ಮಾತ್ಪುಣ್ಯಂ ಯತೇತ್ಕರ್ತುಂ ವರ್ಜಯೇತ ಚ ಪಾತಕಂ||

ಪಾಪದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನು ಪಾಪವನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾಪದ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಪಾತಕ ಕರ್ಮವನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

03200040a ಅನಸೂಯಃ ಕೃತಜ್ಞಶ್ಚ ಕಲ್ಯಾಣಾನ್ಯೇವ ಸೇವತೇ|

03200040c ಸುಖಾನಿ ಧರ್ಮಮರ್ಥಂ ಚ ಸ್ವರ್ಗಂ ಚ ಲಭತೇ ನರಃ||

ಅನಸೂಯನಾಗಿ, ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣಕರ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸುವ ನರನು ಸುಖ-ಧರ್ಮ-ಅರ್ಥ-ಸ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03200041a ಸಂಸ್ಕೃತಸ್ಯ ಹಿ ದಾಂತಸ್ಯ ನಿಯತಸ್ಯ ಯತಾತ್ಮನಃ|

03200041c ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಯಾನಂತರಾ ವೃತ್ತಿರಿಹ ಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ||

ಉತ್ತಮ ನಡತೆಯುಳ್ಳವನು, ತಾಳ್ಮೆಯುಳ್ಳವನು, ನಿಯತನಾದವನು,
ಮತ್ತು ಯತಾತ್ಮನು ನಿರಂತರ ಸುಖವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇದರ
ನಂತರವೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03200042a ಸತಾಂ ಧರ್ಮೇಣ ವರ್ತೇತ ಕ್ರಿಯಾಂ ಶಿಷ್ಟವದಾಚರೇತ್|

03200042c ಅಸಂಕ್ಲೇಶೇನ ಲೋಕಸ್ಯ ವೃತ್ತಿಂ ಲಿಪ್ಸೇತ ವೈ ದ್ವಿಜ||

ದ್ವಿಜ ! ಮನುಷ್ಯನು ಉತ್ತಮರ ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು
ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟರಂತೆ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಲೋಕದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು
ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಸಂಕ್ಲೇಶಗಳುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03200043a ಸಂತಿ ಹ್ಯಾಗತವಿಜ್ಞಾನಾಃ ಶಿಷ್ಟಾಃ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಕ್ಷಣಾಃ|

03200043c ಸ್ವಧರ್ಮೇಣ ಕ್ರಿಯಾ ಲೋಕೇ ಕರ್ಮಣಃ ಸೋಽಪ್ಯಸಂಕರಃ||

ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವರೂ, ಶಿಷ್ಟರೂ ಇದ್ದಾರೆ.
ಸ್ವಧರ್ಮದಂತೆ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಕರ್ಮಸಂಕರವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

03200044a ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಧರ್ಮೇಣ ರಮತೇ ಧರ್ಮಂ ಚೈವೋಪಜೀವತಿ|

03200044c ತಸ್ಯ ಧರ್ಮಾದವಾಪ್ತೇಷು ಧನೇಷು ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03200044e ತಸ್ಯೈವ ಸಿಂಚತೇ ಮೂಲಂ ಗುಣಾನ್ವಶ್ಯತಿ ಯತ್ರ ವೈ||

ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮದಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ! ಅವನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಧನವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅದರಿಂದಲೇ ಬೇರಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಯೂ
ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

03200045a ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭವತಿ ಹ್ಯೇವಂ ಚಿತ್ತಂ ಚಾಸ್ಯ ಪ್ರಸೀದತಿ|

03200045c ಸ ಮೈತ್ರಜನಸಂತುಷ್ಟ ಇಹ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚ ನಂದತಿ||

ಅಂಥವನು ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಚಿತ್ತವು ಸದಾ
ಸಂತೃಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಮಿತ್ರಜನರೊಡನೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ
ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ನಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಆನಂದಿಸುತ್ತಾನೆ.

03200046a ಶಬ್ದಂ ಸ್ಪರ್ಶಂ ತಥಾ ರೂಪಂ ಗಂಧಾನಿಷ್ಪಾಂಶ್ಚ ಸತ್ತಮ|

03200046c ಪ್ರಭುತ್ವಂ ಲಭತೇ ಚಾಪಿ ಧರ್ಮಸೈತ್ಯತತ್ಪಲಂ ವಿದುಃ||

ಸತ್ತಮ! ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವವರು ಸುಖವನ್ನು ನೀಡುವ ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ,
ರೂಪ, ಗಂಧಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವು
ಧರ್ಮದ ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

03200047a ಧರ್ಮಸ್ಯ ಚ ಫಲಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ನ ತೃಪ್ಯತಿ ಮಹಾದ್ವಿಜ|

03200047c ಅತೃಪ್ಯಮಾಣೋ ನಿವೇದಮಾದತ್ತೇ ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷುಷಾ||

ಮಹಾದ್ವಿಜ! ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷುಷಿಯು ಧರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು
ತೃಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ನೋವು ಸುಖಗಳಿಗೆ
ನಿವೇದನಾಗುತ್ತಾನೆ.

03200048a ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷುರ್ನ ಇಹ ದೋಷಂ ನೈವಾನುರುದ್ಯತೇ|

03200048c ವಿರಜ್ಯತಿ ಯಥಾಕಾಮಂ ನ ಚ ಧರ್ಮಂ ವಿಮುಂಚತಿ||

ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷು ನರನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ದೋಷಗಳು ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಾನೇ ಬಯಸಿ ವೈರಾಗ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

03200049a ಸರ್ವತ್ಯಾಗೇ ಚ ಯತತೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಲೋಕಂ ಕ್ಷಯಾತ್ಮಕಂ|

03200049c ತತೋ ಮೋಕ್ಷೇ ಪ್ರಯತತೇ ನಾನುಪಾಯಾದುಪಾಯತಃ||

ಲೋಕ ಮತ್ತು ತಾನೂ ಕ್ಷಯವಾಗುವವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.

03200050a ಏವಂ ನಿರ್ವೇದಮಾದತ್ತೇ ಪಾಪಂ ಕರ್ಮ ಜಹಾತಿ ಚ|

03200050c ಧಾರ್ಮಿಕಶ್ಚಾಪಿ ಭವತಿ ಮೋಕ್ಷಂ ಚ ಲಭತೇ ಪರಂ||

ಹೀಗೆ ನಿರ್ವೇದಭಾವವನ್ನು ತಳೆದು ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಧಾರ್ಮಿಕನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪರಮ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03200051a ತಪೋ ನಿಶ್ರೇಯಸಂ ಜಂತೋಸ್ತಸ್ಯ ಮೂಲಂ ಶಮೋ ದಮಃ|

03200051c ತೇನ ಸರ್ವಾನವಾಪ್ನೋತಿ ಕಾಮಾನ್ಯಾನ್ಮನಸೇಚ್ಚತಿ||

ತಪಸ್ಸು ಜಂತುವಿನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲವು ಶಮ ಮತ್ತು ದಮ. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬಯಸಿದ ಕಾಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03200052a ಇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ನಿರೋಧೇನ ಸತ್ಯೇನ ಚ ದಮೇನ ಚ|

03200052c ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪದಮಾಪ್ನೋತಿ ಯತ್ಪರಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿರೋಧ, ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ದಮಗಳ ಮೂಲಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಪದವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.”

03200053 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03200053a ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ತು ಯಾನ್ಯಾಹುಃ ಕಾನಿ ತಾನಿ ಯತವ್ರತ|

03200053c ನಿಗ್ರಹಶ್ಚ ಕಥಂ ಕಾರ್ಯೋ ನಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಚ ಕಿಂ ಫಲಂ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಯತವ್ರತ! ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂದು ನೀನು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ ಅವು ಏನು? ಅವುಗಳ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ನಿಗ್ರಹದ ಫಲವೇನು?

03200054a ಕಥಂ ಚ ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ತೇಷಾಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ|

03200054c ಏತದಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ತ್ವೇನ ಧರ್ಮಂ ಜ್ಞಾತುಂ ಸುಧಾರ್ಮಿಕ||

ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಸುಧಾರ್ಮಿಕ! ಇವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕು? ತತ್ವದಿಂದ ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ಪತಿವ್ರತೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದೇ
ದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೦೦

ರಾಗದೋಷಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದು (೧-೧೧). ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಪು
ಗುಣಗಳ ವರ್ಣನೆ (೧೨-೨೦).

03201001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03201001a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ವಿಪ್ರೇಣ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03201001c ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಯಥಾ ವಿಪ್ರಂ ತಚ್ಚೈಣುಷ್ವ ನರಾಧಿಪ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ನರಾಧಿಪ! ವಿಪ್ರನ ಈ
ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನು ಹೇಗೆ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳು.

03201002 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03201002a ವಿಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಮನಃ ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರವರ್ತತೇ|

03201002c ತತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕಾಮಂ ಭಜತೇ ಕ್ರೋಧಂ ಚ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸು ಕಾರ್ಯಗತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು
ಪಡೆದನಂತರ ಕಾಮ, ಪ್ರೇಮ, ಕ್ರೋಧಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

03201003a ತತಸ್ತದರ್ಥಂ ಯತತೇ ಕರ್ಮ ಚಾರಭತೇ ಮಹತ್|

03201003c ಇಷ್ಟಾನಾಂ ರೂಪಗಂಧಾನಾಮಭ್ಯಾಸಂ ಚ ನಿಷೇವತೇ||

ಅದನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಮಹಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
ಇಷ್ಟವಾದ ರೂಪಗಂಧಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಸೇವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

03201004a ತತೋ ರಾಗಃ ಪ್ರಭವತಿ ದ್ವೇಷಶ್ಚ ತದನಂತರಂ|

03201004c ತತೋ ಲೋಭಃ ಪ್ರಭವತಿ ಮೋಹಶ್ಚ ತದನಂತರಂ||

ಆಗ ರಾಗವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ನಂತರ ದ್ವೇಷ. ಅನಂತರ
ಲೋಭವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ನಂತರ ಮೋಹ.

03201005a ತಸ್ಯ ಲೋಭಾಭಿಭೂತಸ್ಯ ರಾಗದ್ವೇಷಹತಸ್ಯ ಚ|

03201005c ನ ಧರ್ಮೇ ಜಾಯತೇ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಜಾದ್ಧರ್ಮಂ ಕರೋತಿ ಚ|

ಲೋಭದಿಂದ ಆಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ, ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ.
ಬುದ್ಧಿಯು ಧರ್ಮದ ಕಡೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವಂತೆ
ನಟಿಸುತ್ತಾನೆ.

03201006a ವ್ಯಾಜೇನ ಚರತೇ ಧರ್ಮಮರ್ಥಂ ವ್ಯಾಜೇನ ರೋಚತೇ|

03201006c ವ್ಯಾಜೇನ ಸಿದ್ಧಮಾನೇಷು ಧನೇಷು ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03201006e ತತ್ರೈವ ರಮತೇ ಬುದ್ಧಿಸ್ತತಃ ಪಾಪಂ ಚಿಕೀರ್ಷತಿ||

ಕಪಟ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕಪಟನಾಗಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು
ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ! ಕಪಟತನದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಆಗ ಬುದ್ಧಿಯ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ರಮಿಸಿ ಪಾಪವನ್ನೆಸಗುತ್ತಾನೆ.

03201007a ಸುಹೃದ್ಭಿರ್ವಾರ್ಯಮಾಣಶ್ಚ ಪಂಡಿತೈಶ್ಚ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03201007c ಉತ್ತರಂ ಶ್ರುತಿಸಂಬದ್ಧಂ ಬ್ರವೀತಿ ಶ್ರುತಿಯೋಜಿತಂ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ಸ್ನೇಹಿತರು ಮತ್ತು ಪಂಡಿತರು ಅವನನ್ನು ತಡೆದರೂ ಅವನು ಶ್ರುತಿಸಂಬದ್ಧವಾದ ಶ್ರುತಿಯೋಜಿತವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

03201008a ಅಧರ್ಮಸ್ತ್ರಿವಿಧಸ್ತಸ್ಯ ವರ್ಧತೇ ರಾಗದೋಷತಃ|

03201008c ಪಾಪಂ ಚಿಂತಯತೇ ಚಾಪಿ ಬ್ರವೀತಿ ಚ ಕರೋತಿ ಚ||

ರಾಗ ದೋಷದಿಂದ ಅವನ ಅಧರ್ಮವು ಮೂರುವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ; ಪಾಪವನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ, ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಕೂಡ.

03201009a ತಸ್ಯಾಧರ್ಮಪ್ರವೃತ್ತಸ್ಯ ಗುಣಾ ನಶ್ಯಂತಿ ಸಾಧವಃ|

03201009c ಏಕಶೀಲಾಶ್ಚ ಮಿತ್ರತ್ವಂ ಭಜಂತೇ ಪಾಪಕರ್ಮಿಣಃ||

ಅವನ ಅಧರ್ಮಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಅದೇ ನಡತೆಯ ಪಾಪಕರ್ಮಿಗಳು ಅವನ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

03201010a ಸ ತೇನಾಸುಖಮಾಪ್ನೋತಿ ಪರತ್ರ ಚ ವಿಹನ್ಯತೇ|

03201010c ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಭವತಿ ಹ್ಯೇವಂ ಧರ್ಮಲಾಭಂ ತು ಮೇ ಶೃಣು||

ಅವನು ಅಸುಖವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ನಂತರದಲ್ಲಿ

ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಪಾಪಾತ್ಮನು ಹೀಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಈಗ
ಧರ್ಮಲಾಭದ ಕುರಿತು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳು.

03201011a ಯಸ್ವೇತಾನ್ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ದೋಷಾನ್ಪೂರ್ವಮೇವಾನುಪಶ್ಯತಿ|

03201011c ಕುಶಲಃ ಸುಖದುಃಖೇಷು ಸಾಧೂಂಶ್ಚಾಪ್ಯುಪಸೇವತೇ|

03201011e ತಸ್ಯ ಸಾಧುಸಮಾರಂಭಾದ್ಬುದ್ಧಿಧರ್ಮೇಷು ಜಾಯತೇ||

ಯಾರು ತನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ
ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ ಮತ್ತು ಸುಖ ದುಃಖಗಳೇನೆಂದು
ತಿಳಿದಿರುವನೋ ಅವನು ಒಳ್ಳೆಯ ಜನರೊಡನೆ ಒಡನಾಡುತ್ತಾನೆ.
ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದುದರಿಂದ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯು
ಧರ್ಮದ ಕಡೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.”

03201012 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03201012a ಬ್ರವೀಷಿ ಸೂನ್ಯತಂ ಧರ್ಮಂ ಯಸ್ಯ ವಕ್ತಾ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

03201012c ದಿವ್ಯಪ್ರಭಾವಃ ಸುಮಹಾನೃಷಿರೇವ ಮತೋಽಸಿ ಮೇ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ವಕ್ತಾರನೇ ಇಲ್ಲದ ಸುಖಕರವಾದ
ಧರ್ಮದ ಕುರಿತು ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ. ನೀನು ಓರ್ವ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯ
ಮಹಾ ಋಷಿಯೆಂದೇ ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”

03201013 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03201013a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೈ ಮಹಾಭಾಗಾಃ ಪಿತರೋಽಗ್ರಭುಜಃ ಸದಾ|

03201013c ತೇಷಾಂ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರಿಯಂ ಲೋಕೇ ಮನೀಷಿಣಾ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಿತೃಗಳಂತೆ ಮಹಾಭಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಸದಾ ಮೊದಲು ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದವನು ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

03201014a ಯತ್ತೇಷಾಂ ಚ ಪ್ರಿಯಂ ತತ್ತೇ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03201014c ನಮಸ್ಯತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಂ ವಿದ್ಯಾಂ ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದು ಏನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳು.

03201015a ಇದಂ ವಿಶ್ವಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಮಜಯ್ಯಂ ಚಾಪಿ ಸರ್ವಶಃ|

03201015c ಮಹಾಭೂತಾತ್ಮಕಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಾತಃ ಪರತರಂ ಭವೇತ್||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಅಜೇಯವಾಗಿರುವ, ಈ ಸರ್ವ ವಿಶ್ವ, ಜಗತ್ತೂ ಮಹಾಭೂತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅವುಗಳಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾದುದು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ.

03201016a ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಖಿಂ ವಾಯುರಗ್ನಿರಾಪಸ್ತಥಾ ಚ ಭೂಃ|

03201016c ಶಬ್ದಃ ಸ್ಪರ್ಶಶ್ಚ ರೂಪಂ ಚ ರಸೋ ಗಂಧಶ್ಚ ತದ್ಗುಣಾಃ||

ಈ ಮಹಾಭೂತಗಳು - ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ನೀರು, ಮತ್ತು ಭೂಮಿ. ಅವುಗಳ ಗುಣಗಳು - ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಮತ್ತು ಗಂಧ.

03201017a ತೇಷಾಮಪಿ ಗುಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಗುಣವೃತ್ತಿಃ ಪರಸ್ಪರಂ|

03201017c ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಗುಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಕ್ರಮಶೋ ಗುಣಿಷು ತ್ರಿಷು||

ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಣಗಳಿದ್ದರೂ, ಅವು ಪರಸ್ಪರರ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿವೆ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಮೂರು ಭೂತಗಳ ಗುಣಗಳೂ ಸೇರಿವೆ.

03201018a ಷಷ್ಠಸ್ತು ಚೇತನಾ ನಾಮ ಮನ ಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ|

03201018c ಸಪ್ತಮೀ ತು ಭವೇದ್ಬುದ್ಧಿರಹಂಕಾರಸ್ತತಃ ಪರಂ||

ಆರನೆಯದು ಚೇತನ. ಇದನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಏಳನೆಯದು ಬುದ್ಧಿ. ಅಹಂಕಾರವು ಅದರ ನಂತರದ್ದು.

03201019a ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಚ ಪಂಚೈವ ರಜಃ ಸತ್ತ್ವಂ ತಮಸ್ತಥಾ|

03201019c ಇತ್ಯೇಷ ಸಪ್ತದಶಕೋ ರಾಶಿರವ್ಯಕ್ತಸಂಘಕಃ||

ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಐದು. ರಜ, ಸತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ತಮಗಳು ಕೂಡ. ಈ ಹದಿನೇಳರ ಗುಂಪು ಅವ್ಯಕ್ತ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

03201020a ಸರ್ವೈರಿಹೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೈಸ್ತು ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತೈಃ ಸುಸಂವೃತಃ|

03201020c ಚತುರ್ವಿಂಶಕ ಇತ್ಯೇಷ ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತಮಯೋ ಗುಣಃ|

03201020e ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಕಿಂ ಭೂಯೋ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಸಿ||

ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತ ಮತ್ತು ಅವ್ಯಕ್ತಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ವ್ಯಕ್ತ-

ಅವ್ಯಕ್ತ ಗುಣಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಏನನ್ನು ಕೇಳ ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ?”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾಕ್ಯೇ ಏಕಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಒಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೦೨

ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಗುಣಗಳ ವರ್ಣನೆ (೧-೧೦).
ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹದ ಮಹತ್ವ (೧೧-೨೫).

03202001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03202001a ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ವಿಪ್ರಸ್ತು ಧರ್ಮವ್ಯಾಧೇನ ಭಾರತ|

03202001c ಕಥಾಮಕಥಯದ್ಭೂಯೋ ಮನಸಃ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನೀಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು, ವಿಪ್ರನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡುವ ಈ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದನು.”

03202002 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03202002a ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಯಾನ್ಯಾಹುಃ ಪಂಚ ಧರ್ಮವಿದಾಂ ವರ|

03202002c ಏಕೈಕಸ್ಯ ಗುಣಾನ್ಸಮ್ಯಕ್ಪಂಚಾನಾಮಪಿ ಮೇ ವದ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಐದು ಮಹಾಭೂತಗಳಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಐದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳು.”

03202003 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03202003a ಭೂಮಿರಾಪಸ್ತಥಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಾಯುರಾಕಾಶಮೇವ ಚ|

03202003c ಗುಣೋತ್ತರಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ ತೇಷಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ಗುಣಾನ್||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೂಮಿ, ನೀರು, ಜ್ಯೋತಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶಗಳಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಗುಣಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03202004a ಭೂಮಿಃ ಪಂಚಗುಣಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನದಕಂ ಚ ಚತುರ್ಗುಣಂ|

03202004c ಗುಣಾಸ್ತ್ರಯಸ್ತೇಜಸಿ ಚ ತ್ರಯಶ್ಚಾಕಾಶವಾತಯೋಃ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಭೂಮಿಯು ಐದು ಗುಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉದಕವು ನಾಲ್ಕು ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ತೇಜಕ್ಕೆ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಆಕಾಶ ವಾತಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿವೆ.

03202005a ಶಬ್ದಃ ಸ್ಪರ್ಶಶ್ಚ ರೂಪಂ ಚ ರಸೋ ಗಂಧಶ್ಚ ಪಂಚಮಃ|

03202005c ಏತೇ ಗುಣಾಃ ಪಂಚ ಭೂಮೇಃ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಗುಣವತ್ತರಾಃ||

ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಭೂಮಿಯು ಈ ಐದು ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ: ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ ಮತ್ತು ಗಂಧ.

03202006a ಶಬ್ದಃ ಸ್ಪರ್ಶಶ್ಚ ರೂಪಂ ಚ ರಸಶ್ಚಾಪಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03202006c ಅಪಾಮೇತೇ ಗುಣಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನೀರ್ತಿತಾಸ್ತವ ಸುವ್ರತ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಸುವ್ರತ! ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ಮತ್ತು ರಸಗಳು ನೀರಿನ ಗುಣಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03202007a ಶಬ್ದಃ ಸ್ಪರ್ಶಶ್ಚ ರೂಪಂ ಚ ತೇಜಸೋಽಥ ಗುಣಾಸ್ತ್ರಯಃ|

03202007c ಶಬ್ದಃ ಸ್ಪರ್ಶಶ್ಚ ವಾಯೌ ತು ಶಬ್ದ ಆಕಾಶ ಏವ ಚ||

ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ ಮತ್ತು ರೂಪ ಇವು ತೇಜಸ್ಸಿನ ಮೂರು ಗುಣಗಳು. ಗಾಳಿಯು ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಶಬ್ದವು ಮಾತ್ರ.

03202008a ಏತೇ ಪಂಚದಶ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಗುಣಾ ಭೂತೇಷು ಪಂಚಸು|

03202008c ವರ್ತಂತೇ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಯೇಷು ಲೋಕಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ|

03202008e ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ನಾತಿವರ್ತಂತೇ ಸಂಪಚ್ಚ ಭವತಿ ದ್ವಿಜ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಈ ಹದಿನೈದು ಗುಣಗಳು ಐದು ಭೂತಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಮತ್ತು ಇವು ಲೋಕಗಳ ಆಧಾರವಾದ ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ದ್ವಿಜ! ಅವು ಅನ್ಯೋನ್ಯವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅವು ಒಂದಾಗಿರುತ್ತವೆ.

03202009a ಯದಾ ತು ವಿಷಮೀಭಾವಮಾಚರಂತಿ ಚರಾಚರಾಃ|

03202009c ತದಾ ದೇಹೀ ದೇಹಮನ್ಯಂ ವ್ಯತಿರೋಹತಿ ಕಾಲತಃ||

ಆದರೆ ಚರಾಚರಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ವೈಷಮ್ಯವುಂಟಾದಾಗ,
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇಹಿಯು ಅನ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

03202010a ಆನುಪೂರ್ವ್ಯಾ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಜಾಯಂತೇ ಚಾನುಪೂರ್ವಶಃ|

03202010c ತತ್ರ ತತ್ರ ಹಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಧಾತವಃ ಪಾಂಚಭೌತಿಕಾಃ|

03202010e ಯೈರಾವೃತಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಜಗತ್ಕ್ಲಾ ವರಜಂಗಮಂ||

ಧಾತುಗಳು ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದರಂತೆ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ ಮತ್ತು
ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದರಂತೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ
ಪಂಚಭೌತಿಕಗಳ ಧಾತುಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅವು ಈ ಜಗತ್ತಿನ
ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆವರಿಸಿವೆ.

03202011a ಇಂದ್ರಿಯೈಃ ಸೃಜ್ಯತೇ ಯದ್ಯತ್ತತ್ತ್ವೈಕ್ತಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ|

03202011c ಅವ್ಯಕ್ತಮಿತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ಲಿಂಗಗ್ರಾಹ್ಯಮತೀಂದ್ರಿಯಂ||

ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಅತೀಂದ್ರಿಯವಾದವುಗಳನ್ನು, ಲಿಂಗವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದನ್ನು
ಅವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ¹⁵⁰.

03202012a ಯಥಾಸ್ವಂ ಗ್ರಾಹಕಾನ್ಯೇಷಾಂ ಶಬ್ದಾದೀನಾಮಿಮಾನಿ ತು|

¹⁵⁰ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಯಾವುದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವುದೋ ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತವೆಂದೂ,
ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡದೇ ಕೇವಲ ಊಹಾಮಾತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವ
ಅತೀಂದ್ರಿಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಅವ್ಯಕ್ತವೆಂದೂ ಹೆಸರು (ಭಾರತ ದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ,
ಸಂಪುಟ ೭, ಪುಟ ೩೪೪೮).

03202012c ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಯದಾ ದೇಹೀ ಧಾರಯನ್ನಿಹ ತಪ್ಯತೇ||

ಶಬ್ದಾದಿಗಳನ್ನು ಯಾವುದರಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೋ ಆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು
ತನ್ನವು ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಇರುವಾಗ ದೇಹಿಯು
ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

03202013a ಲೋಕೇ ವಿತತಮಾತ್ಮಾನಂ ಲೋಕಂ ಚಾತ್ಮನಿ ಪಶ್ಯತಿ|

03202013c ಪರಾವರಜ್ಞಃ ಸಕ್ತಃ ಸನ್ನರ್ವಭೂತಾನಿ ಪಶ್ಯತಿ||

ಆತ್ಮವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನೂ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವನ್ನೂ
ಕಾಣುವವನು ಮೇಲಿನ ಮತ್ತು ಕೆಳಗಿನ ಲೋಕಗಳೆರಡನ್ನೂ
ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

03202014a ಪಶ್ಯತಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಸು ಸರ್ವದಾ|

03202014c ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಸ್ಯ ಸಂಯೋಗೋ ನಾಶುಭೇನೋಪಪದ್ಯತೇ||

ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವ ಭೂತಗಳ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವವನು
ಬ್ರಹ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಎಂದೂ ಅಶುಭದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ.

03202015a ಜ್ಞಾನಮೂಲಾತ್ಮಕಂ ಕ್ಲೇಶಮತಿವೃತ್ತಸ್ಯ ಮೋಹಜಂ|

03202015c ಲೋಕೋ ಬುದ್ಧಿಪ್ರಕಾಶೇನ ಜ್ಞೇಯಮಾರ್ಗೇಣ ದೃಶ್ಯತೇ||

ಮೋಹದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅತಿಕ್ಲೇಶದ ನಡತೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾನದ
ಮೂಲದಿಂದ ತೆಗೆಯಬಹುದು. ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದ ಬುದ್ಧಿಪ್ರಕಾಶದಿಂದ
ಲೋಕವು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

03202016a ಅನಾದಿನಿಧನಂ ಜಂತುಮಾತ್ಮಯೋನಿಂ ಸದಾವ್ಯಯಂ|

03202016c ಅನೌಪಮ್ಯಮಮೂರ್ತಂ ಚ ಭಗವಾನಾಹ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್|

03202016e ತಪೋಮೂಲಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಯನ್ಮಾಂ ವಿಪ್ರಾನುಪೃಚ್ಛಸಿ||

ಅಂಥವನು ಅನಾದಿನಿಧನ, ಸದಾ ಅವ್ಯಯನಾಗಿರುವ, ಅನೌಪಮ, ಅಮುಹೂರ್ತ, ಬುದ್ಧಿವಂತ ಪ್ರಾಣಿಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ವಿಪ್ರ! ನೀನು ಏನು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೋ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮೂಲವೂ ತಪಸ್ಸು.

03202017a ಇಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯೇವ ತತ್ಸರ್ವಂ ಯತ್ಸ್ವರ್ಗನರಕಾವುಭೌ|

03202017c ನಿಗೃಹೀತವಿಸೃಷ್ಟ್ವಾನಿ ಸ್ವರ್ಗಾಯ ನರಕಾಯ ಚ||

ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೇ ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳೆರಡೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಸ್ವರ್ಗ, ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ನರಕ.

03202018a ಏಷ ಯೋಗವಿಧಿಃ ಕೃತ್ಸೋ ಯಾವದಿಂದ್ರಿಯಧಾರಣಂ|

03202018c ಏತನ್ಮೂಲಂ ಹಿ ತಪಸಃ ಕೃತ್ಸುಸ್ಯ ನರಕಸ್ಯ ಚ||

ಈ ಇಂದ್ರಿಯ ಧಾರಣೆಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಯೋಗವಿಧಿ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿನ ಅಥವಾ ನರಕದ ಮೂಲ.

03202019a ಇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಪ್ರಸಂಗೇನ ದೋಷಮೃಚ್ಛತ್ಯಸಂಶಯಂ|

03202019c ಸಂನಿಯಮ್ಯ ತು ತಾನ್ಯೇವ ತತಃ ಸಿದ್ಧಿಮವಾಪ್ನುತೇ||

ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ದೋಷವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ

ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನೇ ಸಂಯಮದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೇವೆ.

03202020a ಷಣ್ಣಾಮಾತ್ಮನಿ ನಿತ್ಯಾನಾಮೈಶ್ವರ್ಯಂ ಯೋಽಧಿಗಚ್ಚತಿ|

03202020c ನ ಸ ಪಾಪೈಃ ಕುತೋಽನರ್ಥೈರ್ಯುಜ್ಯತೇ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ||

ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಆರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನನ್ನು ಪಾಪಗಳು ಅಂಟುವುದಿಲ್ಲ. ಅನರ್ಥವು ಎಲ್ಲಿಂದ?

03202021a ರಥಃ ಶರೀರಂ ಪುರುಷಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಂ|

ಆತ್ಮಾ ನಿಯಂತೇಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯಾಹುರಶ್ವಾನಾ|

03202021c ತೈರಪ್ರಮತ್ತಃ ಕುಶಲೀ ಸದಶ್ಚೈರ್|

ದಾಂತೈಃ ಸುಖಂ ಯಾತಿ ರಥೀವ ಧೀರಃ||

ಪುರುಷನ ಶರೀರವನ್ನು ರಥಕ್ಕೆ, ಆತ್ಮವನ್ನು ಸಾರಥಿಗೆ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಶಲ ಸಾರಥಿಯು ಅಪ್ರಮತ್ತನಾಗಿ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಧೀರ ರಥಿಕನಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಸುಖವನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ.

03202022a ಷಣ್ಣಾಮಾತ್ಮನಿ ನಿತ್ಯಾನಾಮಿಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಪ್ರಮಾಥಿನಾಂ|

03202022c ಯೋ ಧೀರೋ ಧಾರಯೇದ್ರಶ್ಚಿನ್ಸ ಸ್ಯಾತ್ಪರಮಸಾರಥಿಃ||

ಅಶ್ವಗಳಂತಿರುವ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಆರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು (ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು) ಯಾರು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ ಆ ಧೀರನೇ ಪರಮ ಸಾರಥಿ.

03202023a ಇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಪ್ರಸೃಷ್ಟಾನಾಂ ಹಯಾನಾಮಿವ ವರ್ತೃಸು|

03202023c ಧೃತಿಂ ಕುರ್ವೀತ ಸಾರಥ್ಯೇ ಧೃತ್ಯಾ ತಾನಿ ಜಯೇದ್ಧುವಂ||

ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ
ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಸಾರಥಿಯು
ಧೃತನಾಗಿದ್ದರೆ ಜಯವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ.

03202024a ಇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಹಿ ಚರತಾಂ ಯನ್ಮನೋಽನುವಿಧೀಯತೇ|

03202024c ತದಸ್ಯ ಹರತೇ ಬುದ್ಧಿಂ ನಾವಂ ವಾಯುರಿವಾಂಭಸಿ||

ಯಾರ ಇಂದ್ರಿಯವು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅತಿಯಾದ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು
ಹಾಕುತ್ತದೆಯೋ ಅಂಥವನ ಬುದ್ಧಿಯು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ
ನಾವೆಯಂತೆ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ.

03202025a ಯೇಷು ವಿಪ್ರತಿಪದ್ಯಂತೇ ಷಟ್ಸು ಮೋಹಾತ್ಫಲಾಗಮೇ|

03202025c ತೇಷ್ವಧ್ಯವಸಿತಾಧ್ಯಾಯೀ ವಿಂದತೇ ಧ್ಯಾನಜಂ ಫಲಂ||

ಈ ಆರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಫಲಗಳ ಆಸೆಯಿಂದ ಜನರು
ಮೋಹಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವನು
ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲಕವೇ ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದೇ ದ್ವ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾವರಡನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೦೩

ತ್ರಿಗುಣಗಳ ವರ್ಣನೆ (೧-೧೨). ಶರೀರಾಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣವಾಯುಗಳು
ಜೀವವನ್ನು ನಡೆಸುವುದರ ವರ್ಣನೆ (೧೩-೩೨). ಜೀವಾತ್ಮ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನಗಳು (೩೩-೫೧).

03203001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03203001a ಏವಂ ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮೇ ಕಥಿತೇ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧೇನ ಭಾರತ|

03203001c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸ ಪುನಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಸುಸಮಾಹಿತಃ|

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಈ ರೀತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ
ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪುನಃ
ಸುಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದನು.

03203002 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03203002a ಸತ್ತ್ವಸ್ಯ ರಜಸಶ್ಚೈವ ತಮಸಶ್ಚ ಯಥಾವತ್ಥಂ|

03203002c ಗುಣಾಂಸ್ತತ್ತ್ವೇನ ಮೇ ಬ್ರೂಹಿ ಯಥಾವದಿಹ ಪೃಚ್ಛತಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಸತ್ತ್ವ, ರಜಸ್ ಮತ್ತು ತಮೋಗುಣಗಳ
ತತ್ವಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಹೇಳು.”

03203003 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03203003a ಹಂತ ತೇ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಯನ್ಮಾಂ ತ್ವಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛಸಿ|

03203003c ಏಷಾಂ ಗುಣಾನ್ಪುಥಕ್ತೇನ ನಿಬೋಧ ಗದತೋ ಮಮ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ನನಗೆ ಕೇಳಿದ್ದುದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.
ಈ ಗುಣಗಳ ಕುರಿತು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

03203004a ಮೋಹಾತ್ಮಕಂ ತಮಸ್ತೇಷಾಂ ರಜ ಏಷಾಂ ಪ್ರವರ್ತಕಂ|

03203004c ಪ್ರಕಾಶಬಹುಲತ್ವಾಚ್ಚ ಸತ್ತ್ವಂ ಜ್ಯಾಯ ಇಹೋಚ್ಯತೇ||

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮಸ್ಸು ಮೋಹಾತ್ಮಕವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ರಜಸ್ಸು
ಪ್ರವರ್ತಕ. ಸತ್ವವು ಕತ್ತಲೆಗೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಆದುದರಿಂದ
ಅದನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03203005a ಅವಿದ್ಯಾಬಹುಲೋ ಮೂಢಃ ಸ್ವಪ್ನಶೀಲೋ ವಿಚೇತನಃ|

03203005c ದುದ್ಯೌಶೀಕಸ್ತಮೋಧ್ವಸ್ತಃ ಸಕ್ರೋಧಸ್ತಾಮಸೋಽಲಸಃ||

ಅವಿದ್ಯೆ, ಬಹಳ ಮೂಢ, ಸ್ವಪ್ನಶೀಲ, ವಿಚೇತನ, ಸೋಮಾರಿ,
ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲದವನು, ಸಿಟ್ಟು ಮತ್ತು ಸೊಕ್ಕಿಗೆ ಸದಾ ಸಿಲುಕುವವನು
ತಾಮಸನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03203006a ಪ್ರವೃತ್ತವಾಕ್ಯೋ ಮಂತ್ರೀ ಚ ಯೋಽನುರಾಗ್ಯಭ್ಯಸೂಯಕಃ|

03203006c ವಿವಿತ್ಸಮಾನೋ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಸ್ತಬ್ಧೋ ಮಾನೀ ಸ ರಾಜಸಃ||

ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ! ಉತ್ತಮ ಮಾತನಾಡುವವನು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವ,
ಅನುರಾಗವುಳ್ಳ, ಅಸೂಯೆಪಡದ, ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಬಯಸಿ

ಕಾರ್ಯ ಶೀಲನಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಭಾವದಿಂದಿರುವವನು
ರಾಜಸನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

03203007a ಪ್ರಕಾಶಬಹುಲೋ ಧೀರೋ ನಿರ್ವಿವಿತ್ಸೋಽನಸೂಯಕಃ|

03203007c ಅಕ್ರೋಧನೋ ನರೋ ಧೀಮಾನ್ದಾಂತಶ್ಚೈವ ಸ ಸಾತ್ವಿಕಃ||

ಅಚಲನಾಗಿರುವ, ಧೀರನಾಗಿರುವ, ಫಲಿತಾಂಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ
ಕಾರ್ಯನಿರತನಾಗಿರದ, ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ,
ಅಸೂಯೆಪಡದ, ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳದ, ಧೀಮಾನ್, ನರನು ಸಾತ್ವಿಕ.

03203008a ಸಾತ್ವಿಕಸ್ವ ಧ ಸಂಬುದ್ಧೋ ಲೋಕವೃತ್ತೇನ ಕ್ಲಿಶ್ಯತೇ|

03203008c ಯದಾ ಬುದ್ಧ್ಯತಿ ಬೋಧವ್ಯಂ ಲೋಕವೃತ್ತಂ ಜುಗುಪ್ಸತೇ||

ಸಾತ್ವಿಕನು ಲೋಕವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದಾಗ ಕಷ್ಟವನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಬಂದಾಗ ಲೋಕವೃತ್ತಿಯ ಕುರಿತು
ಜಿಗುಪ್ಸೆಯನ್ನು ತಾಳುತ್ತಾನೆ.

03203009a ವೈರಾಗ್ಯಸ್ಯ ಹಿ ರೂಪಂ ತು ಪೂರ್ವಮೇವ ಪ್ರವರ್ತತೇ|

03203009c ಮೃದುರ್ಭವತ್ಯಹಂಕಾರಃ ಪ್ರಸೀದತ್ಯಾರ್ಜವಂ ಚ ಯತ್||

ವೈರಾಗ್ಯದ ರೂಪವನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿಯಾಗಿದೆ. ಅವನ
ಅಹಂಕಾರವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಆರ್ಜವವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

03203010a ತತೋಽಸ್ಯ ಸರ್ವದ್ವಂದ್ವಾನಿ ಪ್ರಶಾಮ್ಯಂತಿ ಪರಸ್ಪರಂ|

03203010c ನ ಚಾಸ್ಯ ಸಮ್ಯಮೋ ನಾಮ ಕ್ವ ಚಿದ್ಭವತಿ ಕಶ್ಚನ||

ಆಗ ಅವನ ಎಲ್ಲ ದ್ವಂದ್ವಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ನಾಶಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಸಂಯಮ ಎನ್ನುವುದು ಎಂದೂ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03203011a ಶೂದ್ರಯೋನೌ ಹಿ ಜಾತಸ್ಯ ಸದ್ಗುಣಾನುಪತಿಷ್ಠತಃ|

03203011c ವೈಶ್ಯತ್ವಂ ಭವತಿ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯತ್ವಂ ತಥೈವ ಚ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಶೂದ್ರಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸದ್ಗುಣಗಳಿದ್ದರೆ ವೈಶ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಅಥವಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯತ್ವವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು.

03203012a ಆರ್ಜವೇ ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಮಭಿಜಾಯತೇ|

03203012c ಗುಣಾಸ್ತೇ ಕೀರ್ತಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಿಂ ಭೂಯಃ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಸಿ||

ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಜವವಿದ್ದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯತ್ವವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಗುಣಗಳ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಏನನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ?”

03203013 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03203013a ಪಾರ್ಥಿವಂ ಧಾತುಮಾಸಾದ್ಯ ಶಾರೀರೋಽಗ್ನಿಃ ಕಥಂ ಭವೇತ್|

03203013c ಅವಕಾಶವಿಶೇಷೇಣ ಕಥಂ ವರ್ತಯತೇಽನಿಲಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾರ್ಥಿವವು ಧಾತುವನ್ನು ಸೇರಿ ಹೇಗೆ ಶರೀರೋಗ್ನಿಯಾಗುತ್ತದೆ? ಗಾಳಿಯು ಅವಕಾಶ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಜೀವಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸುತ್ತದೆ?”

03203014 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03203014a ಪ್ರಶ್ನಮೇತಂ ಸಮುದ್ರಿಷ್ಟಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03203014c ವ್ಯಾಧಃ ಸ ಕಥಯಾಮಾಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಟ್ಟು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ವ್ಯಾಧನು ಮಹಾತ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03203015 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03203015a ಮೂರ್ಧಾನಮಾಶ್ರಿತೋ ವಹ್ನಿಃ ಶರೀರಂ ಪರಿಪಾಲಯನ್|

03203015c ಪ್ರಾಣೋ ಮೂರ್ಧನಿ ಚಾಗ್ನೌ ಚ ವರ್ತಮಾನೋ ವಿಚೇಷ್ಟತೇ|

03203015e ಭೂತಂ ಭವ್ಯಂ ಭವಿಷ್ಯಚ್ಚ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಾಣೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ಮೂರ್ಧನಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿರುವ ವಹ್ನಿಯು ಶರೀರವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಮೂರ್ಧನಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಗಳೆರಡೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ, ಭವಿಷ್ಯಗಳೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

03203016a ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ತದೇವ ಭೂತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಯೋತಿರುಪಾಸ್ಮಹೇ|

03203016c ಸ ಜಂತುಃ ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮಾ ಪುರುಷಃ ಸ ಸನಾತನಃ|

03203016e ಮನೋ ಬುದ್ಧಿರಹಂಕಾರೋ ಭೂತಾನಾಂ ವಿಷಯಶ್ಚ ಸಃ||

ಇದೇ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು; ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಯೋತಿಯೆಂದು ಉಪಾಸನೆಗೊಳ್ಳುವುದು. ಇದೇ ಎಲ್ಲ ಜಂತುಗಳ ಭೂತಾತ್ಮ, ಪುರುಷ, ಸನಾತನ. ಭೂತಗಳ ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ವಿಷಯ.

03203017a ಏವಂ ತ್ವಿಹ ಸ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಾಣೇನ ಪರಿಪಾಲ್ಯತೇ|

03203017c ಪೃಷ್ಠತಸ್ತು ಸಮಾನೇನ ಸ್ವಾಂ ಸ್ವಾಂ ಗತಿಮುಪಾಶ್ರಿತಃ||

ಇಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣವು ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತದೆ.
ಮುಂದೆ ಅದು ಸಮಾನವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ
ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ.

03203018a ಬಸ್ತಿಮೂಲೇ ಗುದೇ ಜೈವ ಪಾವಕಃ ಸಮುಪಾಶ್ರಿತಃ|

03203018c ವಹನ್ಮೂತ್ರಂ ಪುರೀಷಂ ಚಾಪ್ಯಪಾನಃ ಪರಿವರ್ತತೇ||

ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪಾವಕನೊಂದಿರುವ ಇದು (ಈ ಪ್ರಾಣವು) ಅಪಾನವಾಗಿ
ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡು ಪಚನಮಾಡಿ ಮೂತ್ರ ಪುರೀಷಗಳನ್ನು
ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಗುದದಲ್ಲಿ ಹೊರಬರುತ್ತದೆ.

03203019a ಪ್ರಯತ್ನೇ ಕರ್ಮಣಿ ಬಲೇ ಯ ಏಕಸ್ತ್ರಿಷು ವರ್ತತೇ|

03203019c ಉದಾನ ಇತಿ ತಂ ಪ್ರಾಹುರಧ್ಯಾತ್ಮವಿದುಷೋ ಜನಾಃ||

ಇದೇ ಪ್ರಯತ್ನ, ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಬಲ ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
ಇದನ್ನು ಉದಾನ ಎಂದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದುಷೀ ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03203020a ಸಂಧೌ ಸಂಧೌ ಸಮ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ಸರ್ವೇಷ್ಟಪಿ ತಥಾನಿಲಃ|

03203020c ಶರೀರೇಷು ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ವ್ಯಾನ ಇತ್ಯುಪದಿಷ್ಟತೇ||

ಮನುಷ್ಯರ ಶರೀರಗಳ ಎಲ್ಲ ಸಂಧಿ ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡು
ಇರುವ ಅನಿಲಕ್ಕೆ ವ್ಯಾನವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03203021a ಧಾತುಷ್ಟಗ್ನಿಸ್ತು ವಿತತಃ ಸ ತು ವಾಯುಸಮೀರಿತಃ|

03203021c ರಸಾನ್ಧಾತುಂಶ್ಚ ದೋಷಾಂಶ್ಚ ವರ್ತಯನ್ವರಿಧಾವತಿ||

ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಒಳಗಿರುವ ವಾಯು ಸೇರಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಆಹಾರವನ್ನು, ಧಾತುಗಳನ್ನು, ಮತ್ತು ದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ.

03203022a ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ಸನ್ನಿಪಾತಾತ್ತು ಸನ್ನಿಪಾತಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ|

03203022c ಊಷ್ಮಾ ಚಾಗ್ನಿರಿತಿ ಜ್ವೇಯೋ ಯೋಽನ್ನಂ ಪಚತಿ ದೇಹಿನಾಂ||

ಈ ಪ್ರಾಣಗಳ ಮಿಲನದಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳುಂಟಾಗಿ ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಒಳಗಿನ ಅಗ್ನಿಯೇ ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಅನ್ನವನ್ನು ಪಚನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

03203023a ಅಪಾನೋದಾನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಾಣವ್ಯಾನೌ ಸಮಾಹಿತೌ|

03203023c ಸಮನ್ವಿತಸ್ತ್ವ ಧಿಷ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಯಕ್ಪಚತಿ ಪಾವಕಃ||

ಅಪಾನ ಉದಾನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರಾಣ ವ್ಯಾನಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳ ಸಮನ್ವಯದಿಂದಂಟಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಚನ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ.

03203024a ತಸ್ಯಾಪಿ ಪಾಯುಪರ್ಯಂತಸ್ತಥಾ ಸ್ಯಾದ್ಗುದಸಂಜ್ಞಿತಃ|

03203024c ಸ್ತೋತಾಂಸಿ ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾಯಂತೇ ಸರ್ವಪ್ರಾಣೇಷು ದೇಹಿನಾಂ||

ಅದರ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಗುದದ ವರೆಗಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಅಪಾನವೆಂದು

ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ದೇಹಿಗಳ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.

03203025a ಅಗ್ನಿವೇಗವಹಃ ಪ್ರಾಣೋ ಗುದಾಂತೇ ಪ್ರತಿಹನ್ಯತೇ|

03203025c ಸ ಊರ್ಧ್ವಮಾಗಮ್ಯ ಪುನಃ ಸಮುತ್ಕ್ಷಿಪತಿ ಪಾವಕಂ||

ಅಗ್ನಿವೇಗದಿಂದ ಹರಿಯುವ ಪ್ರಾಣವು ಗುದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಮೇಲೆ ಬಂದು ಪುನಃ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಉರಿಸಿ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ.

03203026a ಪಕ್ವಾಶಯಸ್ತ್ವ ಧೋ ನಾಭ್ಯಾ ಊರ್ಧ್ವಮಾಮಾಶಯಃ ಸ್ಥಿತಃ|

03203026c ನಾಭಿಮಧ್ಯೇ ಶರೀರಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ||

ನಾಭಿಯ ಮೇಲೆ ಪಚನವಾಗದ ಆಹಾರದ ಭಾಗವಿದೆ. ಕೆಳಗಿರುವುದು ಪಚನವಾದ ಆಹಾರದ ಭಾಗ. ನಾಭಿಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶರೀರದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಗಳೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿವೆ.

03203027a ಪ್ರವೃತ್ತಾ ಹೃದಯಾತ್ಸರ್ವಾ ಸ್ತಿಯರ್ಗೂರ್ಧ್ವಮಧಸ್ತಥಾ|

03203027c ವಹಂತ್ಯನ್ನರಸಾನ್ನಾಡ್ಯೋ ದಶ ಪ್ರಾಣಪ್ರಚೋದಿತಾಃ||

ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊರಟ ನಾಡಿಗಳು ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಮತ್ತು ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಅನ್ನರಸಗಳನ್ನು ಹತ್ತು ಪ್ರಾಣಗಳಿಂದ¹⁵¹ ಪ್ರಚೋದಿತವಾಗಿ

¹⁵¹ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ದಶಪ್ರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿರುವ ಸ್ಥಾನಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ: ಪ್ರಾಣೋಽಪಾನಃ ಸಮಾನಶ್ಚೋದಾನವ್ಯಾನೌಚ ವಾಯವಃ| ಹೃದಿ ಪ್ರಾಣೋ ಗುದೇಽಪಾನಃ ಸಮಾನೋ ನಾಭಿಸಂಸ್ಥಿತಃ|| ಉದಾನಃ ಕಂಠದೇಶಸ್ಥೋ ವ್ಯಾನಃ ಸರ್ವ

ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ.

03203028a ಯೋಗಿನಾಮೇಷ ಮಾರ್ಗಸ್ತು ಯೇನ ಗಚ್ಚಂತಿ ತತ್ಪರಂ|

03203028c ಜಿತಕ್ಲಮಾಸನಾ ಧೀರಾ ಮೂರ್ಧನ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾದಧುಃ|

03203028e ಏವಂ ಸರ್ವೇಷು ವಿತತೌ ಪ್ರಾಣಾಪಾನೌ ಹಿ ದೇಹಿಷು||

ಮೂರ್ಧನಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮನಾಗಿ ಕಾಣುವ, ದುಃಖಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದ, ಧೀರ ಯೋಗಿಗಳು ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ತತ್ಪರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾಪಾನಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಶರೀರಗಃ| ನಾಗಶ್ಚ ಕೂರ್ಮಕೃಕರೋ ದೇವದತ್ತೋ ಧನಂಜಯಃ|| ವಾಗ್ಧ್ವಾರೇ ನಾಗ
ಆಖ್ಯಾತಃ ಕೂರ್ಮ ಉನ್ಮಿತ್ರಲನೇ ಸ್ಮೃತಃ| ಕೃಕರಾಚ್ಚಕ್ಷುತಂ ಜ್ಞೇಯಂ
ದೇವದತ್ತಾದ್ವಿಜೃಂಭಣಂ| ನ ಜಹಾತಿ ಮೃತಂ ವಾಪಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪೀ ಧನಂಜಯಃ||
ಅರ್ಥಾತ್ - ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾನಗಳೆಂಬ ಐದು
ವಾಯುಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿವೆ. ಪ್ರಾಣವು ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಪಾನವು
ಗುದದ್ವಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಸಮಾನವು ನಾಭಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಉದಾನವು ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ,
ಮತ್ತು ವ್ಯಾನವು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ, ಅಂದರೆ ಶರೀರದ ಎಲ್ಲ ಕೀಲು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ
ಇರುವುದು. ನಾಗ, ಕೂರ್ಮ, ಕೃಕರ, ದೇವದತ್ತ ಮತ್ತು ಧನಂಜಯಗಳೆಂಬ ಐದು
ಉಪವಾಯುಗಳಿವೆ. ನಾಗವು ನಾವು ಆಡುವ ಮಾತಿನ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೂರ್ಮವು
ರೆಪ್ಪೆ ಬಡಿಯುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೃಕರವು ಶೀನುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ದೇವದತ್ತವು
ಆಕಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಧನಂಜಯವು ದೇಹದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ.
ಪ್ರಾಣವಾಯು ಹೊರಟ ನಂತರವೂ ಧನಂಜಯವು ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ
[ಭಾರತ ದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಂಪುಟ ೭, ಪುಟ ೩೪೬೬-೬೭].

03203029a ಏಕಾದಶವಿಕಾರಾತ್ಮಾ ಕಲಾಸಂಭಾರಸಂಭೃತಃ|

03203029c ಮೂರ್ತಿಮಂತಂ ಹಿ ತಂ ವಿದ್ಧಿ ನಿತ್ಯಂ ಕರ್ಮಜಿತಾತ್ಮಕಂ||

ಹನ್ನೊಂದು (ಪ್ರಾಣ, ಇಂದ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದ) ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ,
ಕಲಾಸಂಭಾರಸಂಭೃತನಾಗಿ¹⁵² ಕರ್ಮ ಜಿತಾತ್ಮಕನು
ಮೂರ್ತಿಮಂತನಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಇರುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿ.

03203030a ತಸ್ಮಿನ್ಯಃ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಹ್ಯಗ್ನಿನಿತ್ಯಂ ಸ್ಥಾಲ್ಯಾಮಿವಾಹಿತಃ|

03203030c ಆತ್ಮಾನಂ ತಂ ವಿಜಾನೀಹಿ ನಿತ್ಯಂ ಯೋಗಜಿತಾತ್ಮಕಂ||

ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಈ ಶರೀರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವವೆಂಬ
ಅಗ್ನಿಯು ಉರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಯೋಗಜಿತಾತ್ಮಕನಾದ ಅವನನ್ನೇ ನಿತ್ಯ-
ಆತ್ಮನೆಂದು ತಿಳಿ.

03203031a ದೇವೋ ಯಃ ಸಂಸ್ಥಿತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನಬ್ಬಿಂದುರಿವ ಪುಷ್ಕರೇ|

03203031c ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಂ ತಂ ವಿಜಾನೀಹಿ ನಿತ್ಯಂ ತ್ಯಾಗಜಿತಾತ್ಮಕಂ||

ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವ ಆ ದೇವನು ತಾವರೆಯ ಮೇಲಿರುವ
ನೀರಿನ ಬಿಂದುವಿನಂತೆ. ಅವನೇ ತ್ಯಾಗಜಿತಾತ್ಮಕನಾದ ಆ ನಿತ್ಯ-
ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನೆಂದು ತಿಳಿ.

¹⁵²ಹದಿನಾರು ಕಲೆಗಳು: ಪ್ರಾಣ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ಪೃಥ್ವಿ,
ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು, ಅನ್ನ, ವೀರ್ಯ, ತಪಸ್ಸು, ಮಂತ್ರ, ಕರ್ಮ, ಲೋಕ ಮತ್ತು ನಾಮ.
[ಭಾರತ ದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಂಪುಟ ೭, ಪುಟ ೩೪೬೭].

03203032a ಜೀವಾತ್ಮಕಾನಿ ಜಾನೀಹಿ ರಜಃ ಸತ್ತ್ವಂ ತಮಸ್ತಥಾ|

03203032c ಜೀವಮಾತ್ಮಗುಣಂ ವಿದ್ಧಿ ತಥಾತ್ಮಾನಂ ಪರಾತ್ಮಕಂ||

ರಜ, ಸತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ತಮಗಳಿಗೂ ಇವನು ಜೀವಾತ್ಮಕನೆಂದು ತಿಳಿ.

ಜೀವವು ಆತ್ಮಗುಣವೆಂದೂ ಆತ್ಮವು ಪರಾತ್ಮಕವೆಂದೂ ತಿಳಿ.

03203033a ಸಚೇತನಂ ಜೀವಗುಣಂ ವದಂತಿ|

ಸ ಚೇಷ್ಟತೇ ಚೇಷ್ಟಯತೇ ಚ ಸರ್ವಂ|

03203033c ತತಃ ಪರಂ ಕ್ಷೇತ್ರವಿದೋ ವದಂತಿ|

ಪ್ರಾಕಲ್ಪಯದ್ಯೋ ಭುವನಾನಿ ಸಪ್ತ||

ಸಚೇತನವು ಜೀವಗುಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ

ಚೇಷ್ಟೆಗೊಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಚೇಷ್ಟೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ

ನಂತರದ್ದನ್ನು, ಈ ಏಳು ಭುವನಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುವ ಕ್ಷೇತ್ರವಿದುವೆಂದು

ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03203034a ಏವಂ ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷು ಭೂತಾತ್ಮಾ ನ ಪ್ರಕಾಶತೇ|

03203034c ದೃಶ್ಯತೇ ತ್ವಗ್ರ್ಯಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮಯಾ ಜ್ಞಾನವೇದಿಭಿಃ||

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಭೂತಾತ್ಮನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಜ್ಞಾನವೇದಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ.

03203035a ಚಿತ್ತಸ್ಯ ಹಿ ಪ್ರಸಾದೇನ ಹಂತಿ ಕರ್ಮ ಶುಭಾಶುಭಂ|

03203035c ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾತ್ಮನಿ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಸುಖಮಾನಂತ್ಯಮಶ್ನುತೇ||

ಚಿತ್ತದ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ಶುಭಾಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ನಾಶಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಆತ್ಮವನ್ನು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ
ಅನಂತ ಸುಖವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03203036a ಲಕ್ಷಣಂ ತು ಪ್ರಸಾದಸ್ಯ ಯಥಾ ತೃಪ್ತಃ ಸುಖಂ ಸ್ವಪೇತ್|

03203036c ನಿವಾತೇ ವಾ ಯಥಾ ದೀಪೋ ದೀಪ್ಯೇತ್ಕುಶಲದೀಪಿತಃ||

ಆ ಪ್ರಸಾದದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವ ತೃಪ್ತನಿಗೂ
ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಬತ್ತಿಯ ಕರಿಯನ್ನು ಉದುರಿಸಿ ಉರಿಸುವ ದೀಪದ
ಬೆಳಕಿಗೂ ಹೋಲಿಸಬಹುದು.

03203037a ಪೂರ್ವರಾತ್ರೇ ಪರೇ ಚೈವ ಯಂಜಾನಃ ಸತತಂ ಮನಃ|

03203037c ಲಘ್ವಾಹಾರೋ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಪಶ್ಯನ್ನಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಿ||

ಸಾಯಂಕಾಲ ಮುಂಜಾನೆಯ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ
ಮನಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟು, ಲಘು ಆಹಾರದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನು
ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03203038a ಪ್ರದೀಪ್ತೇನೇವ ದೀಪೇನ ಮನೋದೀಪೇನ ಪಶ್ಯತಿ|

03203038c ದೃಷ್ಟ್ವಾತ್ಮಾನಂ ನಿರಾತ್ಮಾನಂ ತದಾ ಸ ತು ವಿಮುಚ್ಯತೇ||

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ದೀಪದಂತಿರುವ ಮನೋದೀಪದಲ್ಲಿಯೇ
ಅವನು ನಿರಾತ್ಮನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03203039a ಸರ್ವೋಪಾಯೈಸ್ತು ಲೋಭಸ್ಯ ಕ್ರೋಧಸ್ಯ ಚ ವಿನಿಗ್ರಹಃ|

03203039c ಏತತ್ಪವಿತ್ರಂ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ತಪೋ ವೈ ಸಂಕ್ರಮೋ ಮತಃ||

ಸರ್ವೋಪಾಯಗಳಿಂದ ಲೋಭ ಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ದಾಟಿಸಬಲ್ಲದೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪವಿತ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸು.

03203040a ನಿತ್ಯಂ ಕ್ರೋಧಾತ್ತಪೋ ರಕ್ಷೇಚ್ಚಿ ಯಂ ರಕ್ಷೇತ ಮತ್ಸರಾತ್|

03203040c ವಿದ್ಯಾಂ ಮಾನಾಪಮಾನಾಭ್ಯಾಮಾತ್ಮಾನಂ ತು ಪ್ರಮಾದತಃ||

ನಿತ್ಯವೂ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕ್ರೋಧದಿಂದ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮತ್ಸರದಿಂದ,

ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾನಾಪಮಾನದಿಂದ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವನ್ನು ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

03203041a ಆನ್ಯಶಂಸ್ಯಂ ಪರೋ ಧರ್ಮಃ ಕ್ಷಮಾ ಚ ಪರಮಂ ಬಲಂ|

03203041c ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಂ ಪರಂ ಜ್ಞಾನಂ ಪರಂ ಸತ್ಯವ್ರತಂ ವ್ರತಂ||

ಸುಳ್ಳು ಹೇಳದೇ ಇರುವುದು ಪರಮ ಧರ್ಮ, ಕ್ಷಮೆಯು ಪರಮ ಬಲ,

ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವು ಪರಮಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸತ್ಯನಡತೆಯು ಪರಮ ವ್ರತ.

03203042a ಸತ್ಯಸ್ಯ ವಚನಂ ಶ್ರೇಯಃ ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ಹಿತಂ ಭವೇತ್|

03203042c ಯದ್ಭೂತಹಿತಮತ್ಯಂತಂ ತದ್ವೈ ಸತ್ಯಂ ಪರಂ ಮತಂ||

ಸತ್ಯವಚನವು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು; ಸತ್ಯ ಜ್ಞಾನವು ಹಿತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಹಿತವಾದುದೇ ಪರಮ ಸತ್ಯವೆಂದು ಮತವಿದೆ.

03203043a ಯಸ್ಯ ಸರ್ವೇ ಸಮಾರಂಭಾಃ ನಿರಾಶೀರ್ಬಂಧನಾಃ ಸದಾ|

03203043c ತ್ಯಾಗೇ ಯಸ್ಯ ಹುತಂ ಸರ್ವಂ ಸ ತ್ಯಾಗೀ ಸ ಚ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್||

ಯಾರ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಆಸೆಗಳಿಲ್ಲದೇ ಬಂಧನಗಳಿಲ್ಲದೇ ಸದಾ ಇರುತ್ತವೆಯೋ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾರು ತ್ಯಾಗದಿಂದ ತೊರೆದಿದ್ದಾನೋ ಅವನೇ ತ್ಯಾಗೀ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಂತ.

03203044a ಯತೋ ನ ಗುರುರಪ್ಯೇನಂ ಚ್ಯಾವಯೇದುಪಪಾದಯನ್|

03203044c ತಂ ವಿದ್ಯಾದ್ಭ್ರಹ್ಮಣೋ ಯೋಗಂ ವಿಯೋಗಂ ಯೋಗಸಂಕ್ಷತಂ||

ಬ್ರಹ್ಮನೊಡನೆ ಸೇರುವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುವೂ ಕೂಡ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ವಿಯೋಗವೇ ಯೋಗವೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

03203045a ನ ಹಿಂಸ್ರ್ಯಾತ್ಸರ್ವ ಭೂತಾನಿ ಮೈತ್ರಾಯಣಗತಶ್ಚ ರೇತ್|

03203045c ನೇದಂ ಜೀವಿತಮಾಸಾದ್ಯ ವೈರಂ ಕುರ್ವೀತ ಕೇನ ಚಿತ್||

ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳ ಮೇಲೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು; ಎಲ್ಲದರೊಡನೆ ಮಿತ್ರತ್ವದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಯಾರೊಂದಿಗೂ ವೈರತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಾರದು.

03203046a ಆಕಿಂಚನ್ಯಂ ಸುಸಂತೋಷೋ ನಿರಾಶಿತ್ವಮಚಾಪಲಂ|

03203046c ಏತದೇವ ಪರಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸದಾತ್ಮಜ್ಞಾನಮುತ್ತಮಂ||

ಅನ್ಯರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣದೇ ಇರುವುದು, ಸಂತೋಷವಾಗಿರುವುದು,

ಆಸೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದು, ಚಪಲನಾಗದೇ ಇರುವುದು
ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಪರಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.
ಸದಾತ್ಮಜ್ಞಾನವೇ ಉತ್ತಮವಾದುದು.

03203047a ಪರಿಗ್ರಹಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಭವ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಯತವ್ರತಃ|

03203047c ಅಶೋಕಂ ಸ್ಥಾನಮಾತಿಷ್ಠೇನ್ನಿಶ್ಚಲಂ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚೇಹ ಚ||

ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಯತವ್ರತನಾಗಿದ್ದರೆ,
ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ನಂತರದಲ್ಲಿಯೂ
ಶೋಕವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

03203048a ತಪೋನಿತ್ಯೇನ ದಾಂತೇನ ಮುನಿನಾ ಸಂಯತಾತ್ಮನಾ|

03203048c ಅಜಿತಂ ಜೇತುಕಾಮೇನ ಭಾವ್ಯಂ ಸಂಗೇಷ್ಟಸಂಗಿನಾ||

ಗಳಿಸಲಾಗದ ಭಾವವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಬಯಸುವ ಮುನಿಯು ನಿತ್ಯವೂ
ತಪೋನಿರತನಾಗಿದ್ದು, ತಾಳ್ಮೆ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮತೆ ಮತ್ತು ಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ
ಅಸಂಗನಾಗಿರಬೇಕು.

03203049a ಗುಣಾಗುಣಮನಾಸಂಗಮೇಕಕಾರ್ಯಮನಂತರಂ|

03203049c ಏತದ್ಭ್ರಾಹ್ಮಣ ತೇ ವೃತ್ತಮಾಹುರೇಕಪದಂ ಸುಖಂ|

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ! ಅಂಥಹವನಲ್ಲಿ ಗುಣಗಳು ಅಗುಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅವನು
ಅಸಂಗನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಈ ನಡತೆಯೇ ಸುಖಕ್ಕಿರುವ ಒಂದೇ
ದಾರಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03203050a ಪರಿತ್ಯಜತಿ ಯೋ ದುಃಖಂ ಸುಖಂ ಚಾಪ್ಯುಭಯಂ ನರಃ|

03203050c ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಸೋಽತ್ಯಂತಮಸಂಗೇನ ಚ ಗಚ್ಚತಿ||

ದುಃಖ ಸುಖಗಳೆರಡನ್ನೂ ಯಾರು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನು
ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಅಸಂಗತ್ವದಿಂದ
ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03203051a ಯಥಾಶ್ರುತಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಸೇನ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03203051c ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಕಿಂ ಭೂಯಃ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಸಿ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ನಾನು ಕೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ
ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಏನನ್ನು ಕೇಳ ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ?"

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದೇ ತ್ರ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಮೂರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೦೪

ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡೆಂದು ವ್ಯಾಧನು ಕೌಶಿಕನನ್ನು
ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತನ್ನ ವೃದ್ಧ ತಂದೆ-
ತಾಯಿಯರನ್ನು ತೋರಿಸಿದುದು (೧-೧೫). ವೃದ್ಧ ತಂದೆತಾಯಿಯರ

ಸೇವೆಯೇ ತನ್ನ ಪರಮ ಧರ್ಮವೆಂದು ವಿವರಿಸಿದುದು (೧೬-೨೭).

03204001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03204001a ಏವಂ ಸಂಕಥಿತೇ ಕೃತ್ನೇ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03204001c ದೃಢಂ ಪ್ರೀತಮನಾ ವಿಪ್ರೋ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧಮುವಾಚ ಹ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಈ ರೀತಿ
ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮದ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಲು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ
ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ವಿಪ್ರನು ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03204002a ನ್ಯಾಯಯುಕ್ತಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಭವತಾ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ|

03204002c ನ ತೇಽಸ್ತೃವಿದಿತಂ ಕಿಂ ಚಿದ್ಧರ್ಮೇಷ್ಟಿಹ ಹಿ ದೃಶ್ಯತೇ||

“ನೀನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ನ್ಯಾಯಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಧರ್ಮದ ಕುರಿತು
ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇರುವುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.”

03204003 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03204003a ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಮಮ ಯೋ ಧರ್ಮಸ್ತಂ ಪಶ್ಯ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03204003c ಯೇನ ಸಿದ್ಧಿರಿಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಮಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುಂಗವ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುಂಗವ! ನನ್ನ
ಧರ್ಮವೇನೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಯಾವುದರಿಂದ ನಾನು ಈ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡು!

03204004a ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಭಗವನ್ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಭ್ಯಂತರಂ ಗೃಹಂ|

03204004c ದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ಚ ಮೇ||

ಭಗವನ್! ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಕೂಡಲೇ ಏಳು! ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸು.
ನನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಯರನ್ನು ನೀನು ನೋಡಬೇಕು.”

03204005 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03204005a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಥ ದದರ್ಶ ಪರಮಾರ್ಚಿತಂ|

03204005c ಸೌಧಂ ಹೃದ್ಯಂ ಚತುಃಶಾಲಮತೀವ ಚ ಮನೋಹರಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಅವನು ಒಳಗೆ
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸುಂದರವಾದ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅದು ನಾಲ್ಕು
ಕೋಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಅತೀವ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು.

03204006a ದೇವತಾಗೃಹಸಂಕಾಶಂ ದೈವತೈಶ್ಚ ಸುಪೂಜಿತಂ|

03204006c ಶಯನಾಸನಸಂಬಾಧಂ ಗಂಧೈಶ್ಚ ಪರಮೈರ್ಯುತಂ||

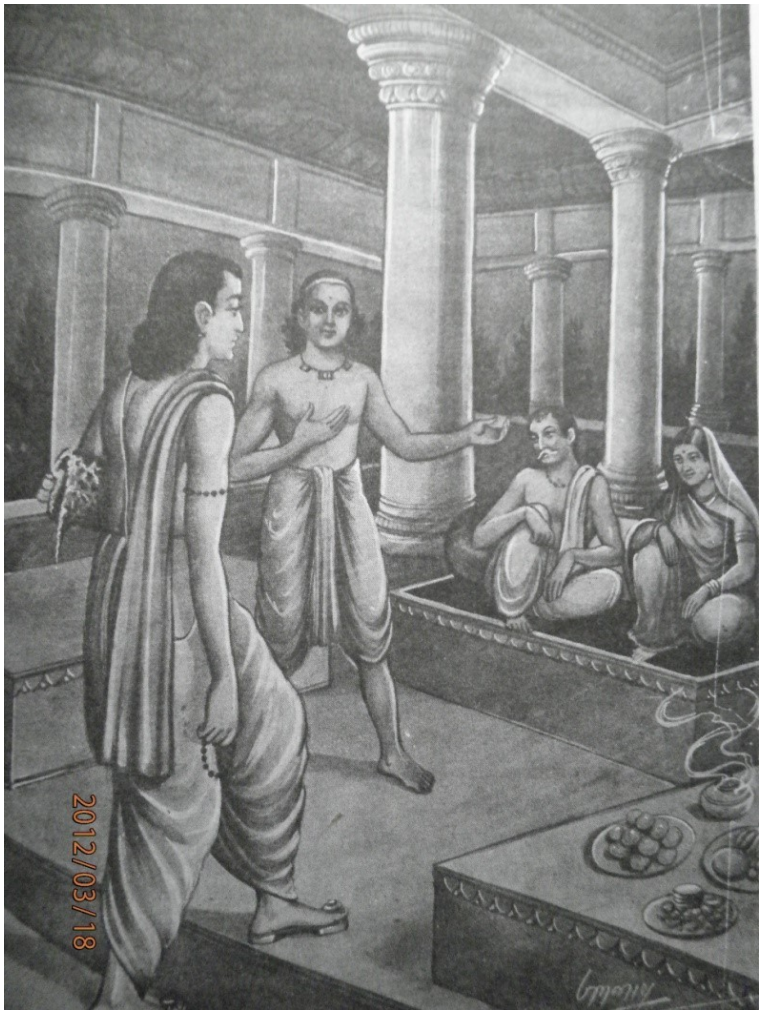
ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸುಪೂಜಿತವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಮನೆಯಂತಿದ್ದ ಅದು
ಸುಂದರ ಆಸನ ಹಾಸಿಗೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಪರಮ ಸುಗಂಧದಿಂದ
ಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು.

03204007a ತತ್ರ ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರೌ ಪಿತರಾವಸ್ಯ ಪೂಜಿತೌ|

03204007c ಕೃತಾಹಾರೌ ಸುತುಷ್ಟೌ ತಾವುಪವಿಷ್ಟೌ ವರಾಸನೇ|

03204007e ಧರ್ಮವ್ಯಾಧಸ್ತು ತೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾದೇಷು ಶಿರಸಾಪತತ್||

ಅಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಸುಪೂಜಿತರಾದ, ಊಟಮಾಡಿ

ತುಷ್ಟರಾಗಿ ವರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವನ ತಂದೆತಾಯಿಯರನ್ನು
ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನು ನೋಡಿ ಅವರ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಿರವನ್ನಿಟ್ಟನು.

03204008 ವೃದ್ಧೌ ಊಚತುಃ|

03204008a ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಧರ್ಮಸ್ವಾಮಿಭಿರಕ್ಷತು|

03204008c ಪ್ರೀತೌ ಸ್ವಸ್ತವ ಶೌಚೇನ ದೀರ್ಘಮಾಯುರವಾಪ್ಸುಹಿ|

03204008e ಸತ್ತುತ್ರೇಣ ತ್ವಯಾ ಪುತ್ರ ನಿತ್ಯಕಾಲಂ ಸುಪೂಜಿತೌ||

ವೃದ್ಧರು ಹೇಳಿದರು: “ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಮೇಲೇಳು! ಧರ್ಮವು ನಿನ್ನನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ನಿನ್ನ ಶುಚಿತ್ವದಿಂದ ಪ್ರೀತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ದೀರ್ಘ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ. ಪುತ್ರ! ಸತ್ತುತ್ರನಾದ ನಿನ್ನಿಂದ ನಿತ್ಯಕಾಲವೂ ನಾವು
ಸುಪೂಜಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

03204009a ನ ತೇಽನ್ಯದ್ವೈವತಂ ಕಿಂ ಚಿದ್ವೈವತೇಷ್ಟಪಿ ವರ್ತತೇ|

03204009c ಪ್ರಯತತ್ವಾದ್ವಿ ಜಾತೀನಾಂ ದಮೇನಾಸಿ ಸಮನ್ವಿತಃ||

ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನಿನಗೆ ಅನ್ಯ ದೇವತೆಗಳಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು
ನೀನು ದ್ವಿಜಾತಿಯವರ ದಮಗಳಿಂದ ಸಮನ್ವಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

03204010a ಪಿತುಃ ಪಿತಾಮಹಾ ಯೇ ಚ ತಥೈವ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ|

03204010c ಪ್ರೀತಾಸ್ತೇ ಸತತಂ ಪುತ್ರ ದಮೇನಾವಾಂ ಚ ಪೂಜಯಾ||

ಪುತ್ರ! ನಿನ್ನ ಈ ದಮ ಮತ್ತು ಪೂಜನೆಯಿಂದ ಪಿತ ಪಿತಾಮಹರು
ಮತ್ತು ಪ್ರಪಿತಾಮಹರೂ ಪ್ರೀತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03204011a ಮನಸಾ ಕರ್ಮಣಾ ವಾಚಾ ಶುಶ್ರೂಷಾ ನೈವ ಹೀಯತೇ|

03204011c ನ ಚಾನ್ಯಾ ವಿತಥಾ ಬುದ್ಧಿದ್ಯುಶ್ಯತೇ ಸಾಂಪ್ರತಂ ತವ||

ಮನಸಾ, ಕರ್ಮಣಾ, ವಾಚಾ ನೀನು ನಮ್ಮ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಏನೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03204012a ಜಾಮದಗ್ನೈನ ರಾಮೇಣ ಯಥಾ ವೃದ್ಧೌ ಸುಪೂಜಿತೌ|

03204012c ತಥಾ ತ್ವಯಾ ಕೃತಂ ಸರ್ವಂ ತದ್ವಿಶಿಷ್ಟಂ ಚ ಪುತ್ರಕ||

ಪುತ್ರಕ! ಜಾಮದಗ್ನೈ ರಾಮನಿಂದ ವೃದ್ಧರು ಹೇಗೆ ಸುಪೂಜಿತರಾಗಿದ್ದರೋ ಹಾಗೆ ನೀನೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲ ವಿಶಿಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ.”

03204013 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03204013a ತತಸ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ತಾಭ್ಯಾಂ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧೋ ನೃವೇದಯತ್|

03204013c ತೌ ಸ್ವಾಗತೇನ ತಂ ವಿಪ್ರಮರ್ಚಯಾಮಾಸತುಸ್ತದಾ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ವಿಪ್ರನೂ ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದನು.

03204014a ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಚ ತಾಂ ಪೂಜಾಂ ದ್ವಿಜಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ ತಾವೃಭೌ|

03204014c ಸಪುತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸಭೃತ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ಕಚ್ಚಿದ್ವಾಂ ಕುಶಲಂ ಗೃಹೇ|

03204014e ಅನಾಮಯಂ ಚ ವಾಂ ಕಚ್ಚಿತ್ಸದ್ಯೈವೇಹ ಶರೀರಯೋಃ||

ಅವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ದ್ವಿಜನು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ
ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ, ಸೇವಕರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಕುಶಲವಾಗಿದ್ದಾರೆಯೇ ಮತ್ತು ಸದೈವ
ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾಮಯರಾಗಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

03204015 ವೃದ್ಧೌ ಊಚತುಃ|

03204015a ಕುಶಲಂ ನೋ ಗೃಹೇ ವಿಪ್ರ ಭೃತ್ಯವರ್ಗೇ ಚ ಸರ್ವಶಃ|

03204015c ಕಚ್ಚಿತ್ತ್ವ ಮಪ್ಯವಿಘ್ನೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ಭಗವನ್ನಿಹ||

ವೃದ್ಧರು ಹೇಳಿದರು: “ವಿಪ್ರ! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ, ಸೇವಕ ವರ್ಗವೂ
ಕುಶಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀನೂ ಕೂಡ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದಿರುವೆಯಾ?”

03204016 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03204016a ಬಾಧಮಿತ್ಯೇವ ತೌ ವಿಪ್ರಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಮುದಾನ್ವಿತಃ|

03204016c ಧರ್ಮವ್ಯಾಧಸ್ತು ತಂ ವಿಪ್ರಮರ್ಥವದ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ವಿಪ್ರನು
“ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು.
ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನು ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03204017a ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಚ ಭಗವನ್ನೇತೌ ಮೇ ದೈವತಂ ಪರಂ|

03204017c ಯದ್ವೈವತೇಭ್ಯಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತದೇತಾಭ್ಯಾಂ ಕರೋಮ್ಯಹಂ||

“ಭಗವನ್! ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಇವರೇ ನನ್ನ ಪರಮ ದೇವರು.

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ನಾನು
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03204018a ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ಯಥಾ ದೇವಾಃ ಸರ್ವೇ ಶಕ್ರಪುರೋಗಮಾಃ|

03204018c ಸಂಪೂಜ್ಯಾಃ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ತಥಾ ವೃದ್ಧಾವಿಮೌ ಮಮ||

ಇಂದ್ರನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮೂವತ್ತುಮೂರು

ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ¹⁵³ ಸರ್ವಲೋಕವು ಹೇಗೆ ಪೂಜಿಸುತ್ತದೆಯೋ
ಹಾಗೆ ಈ ವೃದ್ಧರಿರ್ವರನ್ನು ನಾನು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇನೆ.

03204019a ಉಪಹಾರಾನಾಹರಂತೋ ದೇವತಾನಾಂ ಯಥಾ ದ್ವಿಜಾಃ|

03204019c ಕುರ್ವತೇ ತದ್ವದೇತಾಭ್ಯಾಂ ಕರೋಮ್ಯಹಮತಂದ್ರಿತಃ||

ದ್ವಿಜರು ದೇವತೆಗಳ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು
ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03204020a ಏತೌ ಮೇ ಪರಮಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ವಿತಾ ಮಾತಾ ಚ ದೈವತಂ|

03204020c ಏತೌ ಪುಷ್ಟೈಃ ಫಲೈ ರತ್ಯೈಸ್ತೋಷಯಾಮಿ ಸದಾ ದ್ವಿಜ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಈ ತಂದೆತಾಯಿಯರಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಪರಮ ದೇವರುಗಳು.

ದ್ವಿಜ! ಇವರನ್ನು ನಾನು ಪುಷ್ಟ, ಫಲ ರತ್ನಗಳಿಂದ

ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

¹⁵³ಮೂವತ್ತುಮೂರು ದೇವತೆಗಳು: ಅಷ್ಟ ವಸುಗಳು, ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರು,
ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು, ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪತಿ.

03204021a ಏತಾವೇವಾಗ್ನಯೋ ಮಹ್ಯಂ ಯಾನ್ವದಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ|

03204021c ಯಜ್ಞಾ ವೇದಾಶ್ಚ ಚತ್ವಾರಃ ಸರ್ವಮೇತೌ ಮಮ ದ್ವಿಜ||

ಮನೀಷಿಣರು ಹೇಳುವ ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳು (ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ, ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ ಮತ್ತು ಆಹವನೀಯ) ನನಗೆ ಇವರೇ. ದ್ವಿಜ! ಇವರೇ ನನಗೆ ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ವಸ್ವವೂ.

03204022a ಏತದರ್ಥಂ ಮಮ ಪ್ರಾಣಾ ಭಾರ್ಯಾ ಪುತ್ರಾಃ ಸುಹೃಜ್ಜನಾಃ|

03204022c ಸಪುತ್ರದಾರಃ ಶುಶ್ರೂಷಾಂ ನಿತ್ಯಮೇವ ಕರೋಮ್ಯಹಂ||

ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳಾದ ಪತ್ನಿ, ಪುತ್ರರು ಮತ್ತು ಸುಪುತ್ರರು ಇವರಿಗಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಪುತ್ರ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾನು ನಿತ್ಯವೂ ಇವರ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03204023a ಸ್ವಯಂ ಚ ಸ್ನಾಪಯಾಮ್ಯೇತೌ ತಥಾ ಪಾದೌ ಪ್ರಧಾವಯೇ|

03204023c ಆಹಾರಂ ಸಂಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಸ್ವಯಂ ಚ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಸ್ವಯಂ ನಾನೇ ಇವರಿಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ, ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತೇನೆ, ಮತ್ತು ನಾನೇ ಅವರಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಉಣಿಸುತ್ತೇನೆ.

03204024a ಅನುಕೂಲಾಃ ಕಥಾ ವಚ್ಮಿ ವಿಪ್ರಿಯಂ ಪರಿವರ್ಜಯನ್|

03204024c ಅಧರ್ಮೇಣಾಪಿ ಸಮ್ಯಕ್ತಂ ಪ್ರಿಯಮಾಭ್ಯಾಂ ಕರೋಮ್ಯಹಂ||

ವಿಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ ಅನುಕೂಲವಾದುದನ್ನೇ ಅವರಿಗೆ

ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಧರ್ಮವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೆ
ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03204025a ಧರ್ಮಮೇವ ಗುರುಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕರೋಮಿ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03204025c ಅತಂದ್ರಿತಃ ಸದಾ ವಿಪ್ರ ಶುಶ್ರೂಷಾಂ ವೈ ಕರೋಮ್ಯಹಂ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ವಿಪ್ರ! ಧರ್ಮವೇ ಗುರುವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.
ಆಯಾಸಗೊಳ್ಳದೇ ಸದಾ ಇವರ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03204026a ಪಂಚೈವ ಗುರವೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಪುರುಷಸ್ಯ ಬುಭೂಷತಃ|

03204026c ಪಿತಾ ಮಾತಾನ್ನಿರಾತ್ಮಾ ಚ ಗುರುಶ್ಚ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಪುರುಷನಿಗೆ ಐದೇ ಗುರುಗಳಿದ್ದಾರೆಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಅಗ್ನಿ, ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಗುರು.

03204027a ಏತೇಷು ಯಸ್ತು ವರ್ತೇತ ಸಮ್ಯಗೇವ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03204027c ಭವೇಯುರಗ್ನಯಸ್ತಸ್ಯ ಪರಿಚೀರ್ಣಾಸ್ತು ನಿತ್ಯಶಃ|

03204027e ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯೇ ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಧರ್ಮ ಏಷ ಸನಾತನಃ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಇವರೊಂದಿಗೆ
ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವುದು
ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕಾದಿರಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ. ಇದು ಸನಾತನ
ಧರ್ಮ.””

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ

ಪರ್ವಣಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದೇ

ಚತುರಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾನಾಲ್ಕನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೦೫

ತಾಳ್ಮೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಶೀಲತೆಯಿಂದ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವುದೂ ತಪಸ್ಸೇ,
ಆ ತಪಸ್ಸಿನ ಬಲದಿಂದಲೇ ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಕಳುಹಿಸಿದಳು ಎಂದು ವ್ಯಾಧನು ಕೌಶಿಕನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ತನ್ನ
ತಂದೆತಾಯಿಯರ ಬಳಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳುವುದು
(೧-೧೦). ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಅವನು ಶೂದ್ರಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ
ಜನಿಸಿದನೆಂದು ಕೇಳಲು (೧೧-೨೦) ವ್ಯಾಧನು ತನ್ನ
ಪೂರ್ವಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೌಶಿಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದುದು (೨೧-೨೯).

03205001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03205001a ಗುರೂ ನಿವೇದ್ಯ ವಿಪ್ರಾಯ ತೌ ಮಾತಾಪಿತರಾವುಭೌ|

03205001c ಪುನರೇವ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವ್ಯಾಧೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಿರಿಯರಾದ ತಂದೆ
ತಾಯಂದಿರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಆ
ಧರ್ಮಾತ್ಮ ವ್ಯಾಧನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು:

03205002a ಪ್ರವೃತ್ತಚಕ್ಷುರ್ಜಾರ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಸಂಪಶ್ಯ ತಪಸೋ ಬಲಂ|

03205002c ಯದರ್ಥಮುಕ್ತೋಽಸಿ ತಯಾ ಗಚ್ಚಸ್ವ ಮಿಥಿಲಾಮಿತಿ||

03205003a ಪತಿಶುಶ್ರೂಷಪರಯಾ ದಾಂತಯಾ ಸತ್ಯಶೀಲಯಾ|

03205003c ಮಿಥಿಲಾಯಾಂ ವಸನ್ವಾ ಧಃ ಸ ತೇ ಧರ್ಮಾನ್ವ ವಕ್ಷ್ಯತಿ||

“ಅಂತರ್ಗತ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಿರುವ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಬಲವನ್ನು ನೋಡು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಶೀಲತೆಯಿಂದ ಪತಿಶುಶ್ರೂಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿರುವ ಅವಳು ನಿನಗೆ “ಮಿಥಿಲೆಗೆ ಹೋಗು! ಮಿಥಿಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ವ್ಯಾಧನು ನಿನಗೆ ಧರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.”

03205004 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03205004a ಪತಿವ್ರತಾಯಾಃ ಸತ್ಯಾಯಾಃ ಶೀಲಾಧ್ಯಾಯಾ ಯತವ್ರತ|

03205004c ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ವಾಕ್ಯಂ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಗುಣವಾನಸಿ ಮೇ ಮತಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಯತವ್ರತ! ಆ ಪತಿವ್ರತೆ, ಸತ್ಯೆ, ಶೀಲಾಧ್ಯೆಯು ತಿಳಿದೇ ಹೇಳಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವೆಲ್ಲ ಗುಣಗಳೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”

03205005 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03205005a ಯತ್ತದಾ ತ್ವಂ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ತಯೋಕ್ತೋ ಮಾಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಭೋ|

03205005c ದೃಷ್ಟಮೇತತ್ತಯಾ ಸಮ್ಯಗೇಕಪತ್ಯಾ ನ ಸಂಶಯಃ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ! ಪ್ರಭೋ! ನನ್ನ ಕುರಿತು ಅವಳು

ನಿನಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾಳೋ ಅದನ್ನು ಅವಳು ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ
ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03205006a ತ್ವದನುಗ್ರಹಬುದ್ಧ್ಯಾ ತು ವಿಪ್ರೈತದ್ಧರ್ಶಿತಂ ಮಯಾ|

03205006c ವಾಕ್ಯಂ ಚ ಶೃಣು ಮೇ ತಾತ ಯತ್ತೇ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಹಿತಂ ದ್ವಿಜ||

ವಿಪ್ರ! ದ್ವಿಜ! ಮಿತ್ರ! ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಕೇಳು. ನಿನಗೆ ಹಿತವಾದುದು ಏನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03205007a ತ್ವಯಾ ವಿನಿಕೃತಾ ಮಾತಾ ಪಿತಾ ಚ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03205007c ಅನಿಸೃಷ್ಟೋಽಸಿ ನಿಷ್ಪ್ರಾಂತೋ ಗೃಹಾತ್ಪಾಭ್ಯಾಮನಿಂದಿತ|

03205007e ವೇದೋಚ್ಚಾರಣಕಾರ್ಯಾರ್ಥಮಯುಕ್ತಂ ತತ್ತ್ವಯಾ ಕೃತಂ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ನೀನು ನಿನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ
ನಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅನಿಂದಿತ! ಅವರಿಗೆ ಹೇಳದೇ ನೀನು
ವೇದೋಚ್ಚಾರಣಕ್ಕೆಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋದೆ.

03205008a ತವ ಶೋಕೇನ ವೃದ್ಧೌ ತಾವಂಧೌ ಜಾತೌ ತಪಸ್ವಿನೌ|

03205008c ತೌ ಪ್ರಸಾದಯಿತುಂ ಗಚ್ಚ ಮಾ ತ್ವಾ ಧರ್ಮೋಽತ್ಯಗಾನ್ಮಹಾನ್||

ನಿನ್ನ ಶೋಕದಿಂದ ಆ ವೃದ್ಧ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಕುರುಡರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು
ಸಂತವಿಸಲು ಹೋಗು. ನೀನು ಈ ಮಹಾ ಧರ್ಮದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು
ತಪ್ಪದಿರು.

03205009a ತಪಸ್ವೀ ತ್ವಂ ಮಹಾತ್ಮಾ ಚ ಧರ್ಮೇ ಚ ನಿರತಃ ಸದಾ|

03205009c ಸರ್ವಮೇತದಪಾರ್ಥಂ ತೇ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತೌ ಸಂಪ್ರಸಾದಯ||

ಮಹಾತ್ಮಾ ! ನೀನು ತಪಸ್ವಿ ಮತ್ತು ಸದಾ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವೆ.
ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಅಪಾರ್ಥಗಳಾಗಿವೆ. ತ್ವರೇಮಾಡಿ
ಅವರೀರ್ವರನ್ನು ಸಂತವಿಸು.

03205010a ಶ್ರದ್ಧಧಸ್ವ ಮಮ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಾನ್ಯಥಾ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ|

03205010c ಗಮ್ಯತಾಮದ್ಯ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಶ್ರೇಯಸ್ತೇ ಕಥಯಾಮ್ಯಹಂ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನಿಡು. ಅನ್ಯಥಾ ಮಾಡಬೇಡ ! ವಿಪ್ರರ್ಷೇ !
ಇಂದೇ ಹೋಗು. ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ನಾನು
ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03205011 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03205011a ಯದೇತದುಕ್ತಂ ಭವತಾ ಸರ್ವಂ ಸತ್ಯಮಸಂಶಯಂ|

03205011c ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಸಾಧ್ವಾಚಾರ ಗುಣಾನ್ವಿತ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯ
ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಜ್ಞ ! ಸಾಧ್ವಾಚಾರ ಗುಣಾನ್ವಿತ !
ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.”

03205012 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03205012a ದೈವತಪ್ರತಿಮೋ ಹಿ ತ್ವಂ ಯಸ್ತ್ವಂ ಧರ್ಮಮನುವ್ರತಃ|

03205012c ಪುರಾಣಂ ಶಾಶ್ವತಂ ದಿವ್ಯಂ ದುಷ್ಪಾಪಮಕೃತಾತ್ಮಭಿಃ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ದೈವತ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು ಅನುಸರಿಸುವ ಧರ್ಮವು ಪುರಾಣವು, ಶಾಸ್ತ್ರವು, ದಿವ್ಯವು. ಮತ್ತು ಕೃತಾತ್ಮರಿಗೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದುದು.

03205013a ಅತಂದ್ರಿತಃ ಕುರು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಮಾತಾಪಿತ್ರೋರ್ಹಿ ಪೂಜನಂ|

03205013c ಅತಃ ಪರಮಹಂ ಧರ್ಮಂ ನಾನ್ಯಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಕಂ ಚನ||

ಆದರೆ ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಾತಾಪಿತ್ರಗಳ ಪೂಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಾನು ಬೇರೆಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.”

03205014 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03205014a ಇಹಾಹಮಾಗತೋ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಮೇ ಸಂಗತಂ ತ್ವಯಾ|

03205014c ಈದೃಶಾ ದುರ್ಲಭಾ ಲೋಕೇ ನರಾ ಧರ್ಮಪ್ರದರ್ಶಕಾಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿದೆನೆಂದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಧರ್ಮಪ್ರದರ್ಶಕ ನರರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುರ್ಲಭ.

03205015a ಏಕೋ ನರಸಹಸ್ರೇಷು ಧರ್ಮವಿದ್ವಿದ್ಯತೇ ನ ವಾ|

03205015c ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಸತ್ಯೇನ ಭದ್ರಂ ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮ||

ಸಾವಿರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನರನು ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ನಿನ್ನ ಸತ್ಯದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ!

03205016a ಪತಮಾನೋ ಹಿ ನರಕೇ ಭವತಾಸ್ಮಿ ಸಮುದ್ಭೃತಃ|

03205016c ಭವಿತವ್ಯಮಥೈವಂ ಚ ಯದ್ಧೃಷ್ಟೋಽಸಿ ಮಯಾನಘ||

ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಅನಘ !
ನೀನು ನನ್ನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಮೊದಲೇ
ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರಬೇಕು.

03205017a ರಾಜಾ ಯಯಾತಿರ್ದೌಹಿತ್ರೈಃ ಪತಿತಸ್ತಾರಿತೋ ಯಥಾ|

03205017c ಸದ್ಭಿಃ ಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲ ತಥಾಹಂ ಭವತಾ ತ್ವಿಹ||

ಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲ ! ರಾಜಾ ಯಯಾತಿಯು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವಾಗ
ಹೇಗೆ ಅವನ ಉತ್ತಮ ಮಗಳ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಪಾರುಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟನೋ¹⁵⁴
ಹಾಗೆ ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಪಾರುಗೊಂಡೆ.

03205018a ಮಾತಾಪಿತೃಭ್ಯಾಂ ಶುಶ್ರೂಷಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ವಚನಾತ್ತವ|

03205018c ನಾಕೃತಾತ್ಮಾ ವೇದಯತಿ ಧರ್ಮಾ ಧರ್ಮ ವಿನಿಶ್ಚಯಂ||

ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.
ಏಕೆಂದರೆ ಅಕೃತಾತ್ಮನು ಧರ್ಮಾ ಧರ್ಮ ವಿನಿಶ್ಚಯವನ್ನು
ತಿಳಿದಿರಲಾರ.

03205019a ದುರ್ಜ್ಞೇಯಃ ಶಾಶ್ವತೋ ಧರ್ಮಃ ಶೂದ್ರಯೋನೌ ಹಿ ವರ್ತತಾ|

¹⁵⁴ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವದ ಭಗವದ್ಗಾನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ
ಬರುತ್ತದೆ.

03205019c ನ ತ್ವಾಂ ಶೂದ್ರಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ಭವಿತವ್ಯಂ ಹಿ ಕಾರಣಂ|

03205019e ಯೇನ ಕರ್ಮವಿಪಾಕೇನ ಪ್ರಾಪ್ತೇಯಂ ಶೂದ್ರತಾ ತ್ವಯಾ||

ಶೂದ್ರಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನಿಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಧರ್ಮವನ್ನು
ಅರಿತಿರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಶೂದ್ರನೆಂದು
ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಯಾವ ಕರ್ಮವಿಪಾಕದಿಂದ ಈ
ಶೂದ್ರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆಯೋ ಅದೂ ಕೂಡ ಭವಿತವ್ಯದ
ಕಾರಣದಿಂದಿರಬಹುದು.

03205020a ಏತದಿಚ್ಛಾಮಿ ವಿಜ್ಞಾತುಂ ತತ್ತೇನ ಹಿ ಮಹಾಮತೇ|

03205020c ಕಾಮಯಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇ ತಥ್ಯಂ ಸರ್ವಂ ತ್ವಂ ಪ್ರಯತಾತ್ಮವಾನ್||

ಮಹಾಮತೇ! ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಯತಾತ್ಮವಾನ್!
ಇದರ ತತ್ವವನ್ನು ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಇದ್ದಹಾಗೆ ನನಗೆ
ಹೇಳುವವನಾಗು.”

03205021 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03205021a ಅನತಿಕ್ರಮಣೀಯಾ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೈ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

03205021c ಶೃಣು ಸರ್ವಮಿದಂ ವೃತ್ತಂ ಪೂರ್ವದೇಹೇ ಮಮಾನಘ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
ಅನತಿಕ್ರಮಣೀಯರಲ್ಲವೇ? ಅನಘ! ನನ್ನ ಪೂರ್ವದೇಹದ ಎಲ್ಲ ಈ
ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಕೇಳು.

03205022a ಅಹಂ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪೂರ್ವಮಾಸಂ ದ್ವಿಜವರಾತ್ಮಜ|

03205022c ವೇದಾಧ್ಯಾಯೀ ಸುಕುಶಲೋ ವೇದಾಂಗಾನಾಂ ಚ ಪಾರಗಃ|

03205022e ಆತ್ಮದೋಷಕೃತ್ಯೈರ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ನವಸ್ಥಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನಿಮಾಂ||

ದ್ವಿಜವರಾತ್ಮಜ ! ಹಿಂದೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ವಿದ್ಯಾಧ್ಯಾಯೀ, ಸುಕುಶಲ, ವೇದಾಂಗಗಳ ಪಾರಂಗತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದೆ. ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ನಾನೇ ಮಾಡಿದ ದೋಷದಿಂದ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ.

03205023a ಕಶ್ಚಿದ್ರಾಜಾ ಮಮ ಸಖಾ ಧನುರ್ವೇದಪರಾಯಣಃ|

03205023c ಸಂಸರ್ಗಾದ್ಧನುಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತತೋಽಹಮಭವಂ ದ್ವಿಜ||

ದ್ವಿಜ ! ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಧನುರ್ವೇದಪರಾಯಣ ರಾಜನು ನನ್ನ ಸಖನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ನಾನೂ ಕೂಡ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧನುಷಿಯಾದೆ.

03205024a ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ಮೃಗಯಾಂ ನಿರ್ಗತೋ ನೃಪಃ|

03205024c ಸಹಿತೋ ಯೋಧಮುಖ್ಯೈಶ್ಚ ಮಂತ್ರಿಭಿಶ್ಚ ಸುಸಂವೃತಃ|

03205024e ತತೋಽಭ್ಯಹನ್ಮೃಗಾಂಸ್ತತ್ರ ಸುಬಹೂನಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ||

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ನೃಪನು ಸೇನಾಪತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಒಂದು ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ಅವನು ಬೇಟೆಯಾಡಿದನು.

03205025a ಅಥ ಕ್ಷಿಪ್ತಃ ಶರೋ ಘೋರೋ ಮಯಾಪಿ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03205025c ತಾಡಿತ್ತಶ್ಚ ಮುನಿಸ್ತೇನ ಶರೇಣಾನತಪರ್ವಣಾ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಆಗ ನಾನೂ ಕೂಡ ಘೋರವಾದ ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆನು.
ಆ ಶರವು ಒಂದು ಮುನಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಮೊಂಡಾಯಿತು.

03205026a ಭೂಮೌ ನಿಪತಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನುವಾಚ ಪ್ರತಿನಾದಯನ್|

03205026c ನಾಪರಾಧ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಕಿಂ ಚಿತ್ಕೇನ ಪಾಪಮಿದಂ ಕೃತಂ||

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಜೋರಾಗಿ ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು
ಏನೂ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು
ಯಾರು?”

03205027a ಮನ್ವಾನಸ್ತಂ ಮೃಗಂ ಚಾಹಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸಹಸಾ ಮುನಿಂ|

03205027c ಅಪಶ್ಯಂ ತಮೃಷಿಂ ವಿದ್ಧಂ ಶರೇಣಾನತಪರ್ವಣಾ|

03205027e ತಮುಗ್ರತಪಸಂ ವಿಪ್ರಂ ನಿಷ್ವನಂತಂ ಮಹೀತಲೇ||

03205028a ಅಕಾರ್ಯಕರಣಾಚ್ಚಾಪಿ ಭೃಶಂ ಮೇ ವ್ಯಥಿತಂ ಮನಃ|

ಅದು ಮೃಗವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮುನಿಯ ಬಳಿಸಾರಿ ಆ
ಋಷಿಯ ದೇಹವನ್ನು ನನ್ನ ಬಾಣವು ಸೀಳಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ನನ್ನ
ಈ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಾ ವ್ಯಥಿತಗೊಂಡಿತು. ಆಗ
ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಉಗ್ರತಪಸ್ವಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು.

03205028c ಅಜಾನತಾ ಕೃತಮಿದಂ ಮಯೇತ್ಯಥ ತಮಬ್ರುವಂ|

03205028e ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ಮೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಿತಿ ಚೋಕ್ತೋ ಮಯಾ ಮುನಿಃ||

“ಬ್ರಹ್ಮನ್! ತಿಳಿಯದೇ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ. ನನ್ನನ್ನು
ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಮುನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು.

03205029a ತತಃ ಪ್ರತ್ಯಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಮೃಷಿಮಾರ್ಗಂ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಚಿತಃ|

03205029c ವ್ಯಾಧಸ್ತ್ವಂ ಭವಿತಾ ಕ್ರೂರ ಶೂದ್ರಯೋನಾವಿತಿ ದ್ವಿಜ||

ಆಗ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಚಿತನಾದ ಋಷಿಯು ನನಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

“ಕ್ರೂರ! ದ್ವಿಜ! ನೀನು ಶೂದ್ರ ವ್ಯಾಧನಾಗುತ್ತೀಯೆ!”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ

ಪರ್ವಣಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದೇ

ಪಂಚಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಬದನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೦೬

ನಡತೆಯಿಂದಲೇ ದ್ವಿಜನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಲು (೧-

೧೪) ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಶೋಕವಿರುತ್ತದೆ

ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು

ಕಾಲಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದುದು (೧೫-೨೬). ಕೌಶಿಕನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆ-

ತಾಯಿಯರ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದುದು (೨೭-೩೪).

03206001 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03206001a ಏವಂ ಶಪ್ತೋಽಹಮೃಷಿಣಾ ತದಾ ದ್ವಿಜವರೋತ್ತಮ|

03206001c ಅಭಿಪ್ರಸಾದಯಮೃಷಿಂ ಗಿರಾ ವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಂ||

03206002a ಅಜಾನತಾ ಮಯಾಕಾರ್ಯಮಿದಮದ್ಯ ಕೃತಂ ಮುನೇ|

03206002c ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ತತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರಸೀದ ಭಗವನ್ನತಿ|

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜವರೋತ್ತಮ! ಈ ರೀತಿ ಆ ಋಷಿಯಿಂದ ಶಪಿತನಾದ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸೀದಗೊಳಿಸಲು ಈ ವಾಕ್ಯವಿಶಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆ ಋಷಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು: “ಮುನೇ! ತಿಳಿಯದೇ ಇಂದು ನನ್ನಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಭಗವನ್! ಕರುಣೆತೋರು!”

03206003 ಋಷಿರುವಾಚ|

03206003a ನಾನ್ಯಥಾ ಭವಿತಾ ಶಾಪ ಏವಮೇತದಸಂಶಯಂ|

03206003c ಆನ್ಯಶಂಸ್ಯಾದಹಂ ಕಿಂ ಚಿತ್ಕರ್ತಾನುಗ್ರಹಮದ್ಯ ತೇ||

ಋಷಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಶಾಪವು ಅನ್ಯಥಾ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ನಾನು ಕೊಂಚ ಸುಳ್ಳಾಗಿ ಸುತ್ತೇನೆ.

03206004a ಶೂದ್ರಯೋನೌ ವರ್ತಮಾನೋ ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ಭವಿತಾ ಹ್ಯಸಿ|

03206004c ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಶ್ಚ ಶುಶ್ರೂಷಾಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಶೂದ್ರಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತೀಯೆ. ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ. ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03206005a ತಯಾ ಶುಶ್ರೂಷಯಾ ಸಿದ್ಧಿಂ ಮಹತೀಂ ಸಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ|

03206005c ಜಾತಿಸ್ಮರಶ್ಚ ಭವಿತಾ ಸ್ವರ್ಗಂ ಚೈವ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ|

03206005e ಶಾಪಕ್ಷಯಾಂತೇ ನಿರ್ವೃತ್ತೇ ಭವಿತಾಸಿ ಪುನರ್ದ್ವಿಜಃ||

ನಿನ್ನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದ ಮಹಾ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ. ಶಾಪವು ಮುಗಿದನಂತರ ಪುನಃ ದ್ವಿಜನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತೀಯೆ.””

03206006 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03206006a ಏವಂ ಶಪ್ತಃ ಪುರಾ ತೇನ ಋಷಿಣಾಸ್ಮ್ಯಗ್ರತೇಜಸಾ|

03206006c ಪ್ರಸಾದಶ್ಚ ಕೃತಸ್ತೇನ ಮಮೈವಂ ದ್ವಿಪದಾಂ ವರ||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಪದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಹಿಂದೆ ಹೀಗೆ ಆ ಉಗ್ರತೇಜಸ್ವಿ ಋಷಿಯಿಂದ ಶಪಿತನಾಗಿ, ಅವನಿಂದ ಕರುಣೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದೆ.

03206007a ಶರಂ ಚೋದ್ಧೃತವಾನಸ್ಮಿ ತಸ್ಯ ವೈ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

03206007c ಆಶ್ರಮಂ ಚ ಮಯಾ ನೀತೋ ನ ಚ ಪ್ರಾಣೈರ್ವ್ಯಯುಜ್ಯತ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಅವನ ಶರೀರದಿಂದ ಆ ಬಾಣವನ್ನು ಕಿತ್ತೆ, ಅವನನ್ನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಪ್ರಾಣದಿಂದ ವಂಚಿತನಾದನು.

03206008a ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಯಥಾ ಮಮ ಪುರಾಭವತ್|

03206008c ಅಭಿತಶ್ಚಾಪಿ ಗಂತವ್ಯಂ ಮಯಾ ಸ್ವರ್ಗಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ನನಗೆ ಹಿಂದೆ ಏನೆಲ್ಲ ಆಯಿತೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಂದ ನಾನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.”

03206009 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03206009a ಏವಮೇತಾನಿ ಪುರುಷಾ ದುಃಖಾನಿ ಚ ಸುಖಾನಿ ಚ|

03206009c ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ಮಹಾಬುದ್ಧೇ ನೋತ್ಕಂಠಾಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ|

03206009e ದುಷ್ಕರಂ ಹಿ ಕೃತಂ ತಾತ ಜಾನತಾ ಜಾತಿಮಾತ್ಮನಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಬುದ್ಧೇ! ಹೀಗೆ ಪುರುಷರು ದುಃಖ ಮತ್ತು ಸಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಮಿತ್ರ! ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನ ಕುರಿತು ತಿಳಿದು ನೀನು ದುಷ್ಕರವಾದುದನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ.

03206010a ಕರ್ಮದೋಷಶ್ಚ ವೈ ವಿದ್ವನ್ನಾತ್ಮಜಾತಿಕೃತೇನ ವೈ|

03206010c ಕಂ ಚಿತ್ಕಾಲಂ ಮೃಷ್ಯತಾಂ ವೈ ತತೋಽಸಿ ಭವಿತಾ ದ್ವಿಜಃ|

03206010e ಸಾಂಪ್ರತಂ ಚ ಮತೋ ಮೇಽಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ವಿದ್ವನ್! ನಿನ್ನ ಜಾತಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕರ್ಮದೋಷವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕಾಲ ಹೀಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ನಂತರ ನೀನು ದ್ವಿಜನಾಗುತ್ತೀಯೆ. ಈಗಲೂ ನೀನು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ! ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03206011a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪತನೀಯೇಷು ವರ್ತಮಾನೋ ವಿಕರ್ಮಸು|

03206011c ದಾಂಭಿಕೋ ದುಷ್ಕೃತಪ್ರಾಯಃ ಶೂದ್ರೇಣ ಸದೃಶೋ ಭವೇತ್||

ಕೀಳುರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವ, ಢಾಂಬಿಕ, ದುಷ್ಕೃತಪ್ರಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶೂದ್ರನಂತೆಯೇ.

03206012a ಯಸ್ತು ಶೂದ್ರೋ ದಮೇ ಸತ್ಯೇ ಧರ್ಮೇ ಚ ಸತತೋತ್ಥಿತಃ|

03206012c ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ವೃತ್ತೇನ ಹಿ ಭವೇದ್ವಿಜಃ||

ಯಾವ ಶೂದ್ರನು ದಮ, ಸತ್ಯ, ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸತತವೂ ನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ ಅವನನ್ನು ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಡತೆಯಿಂದಲೇ ದ್ವಿಜನಾಗುತ್ತಾನೆ ತಾನೇ?

03206013a ಕರ್ಮದೋಷೇಣ ವಿಷಮಾಂ ಗತಿಮಾಪ್ನೋತಿ ದಾರುಣಾಂ|

03206013c ಕ್ಷೀಣದೋಷಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ಚಾಭಿತಸ್ತ್ವಾಂ ನರೋತ್ತಮ||

ತನ್ನದೇ ಕರ್ಮದೋಷಗಳಿಂದ ವಿಷಮ ದಾರುಣ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ನರೋತ್ತಮ! ನಿನ್ನ ದೋಷಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03206014a ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ನೋತ್ಕಂಠಾಂ ತ್ವದ್ವಿಧಾ ಹ್ಯವಿಷಾದಿನಃ|

03206014c ಲೋಕವೃತ್ತಾಂತವೃತ್ತಜ್ಞಾ ನಿತ್ಯಂ ಧರ್ಮಪರಾಯಣಾಃ||

ಇದಕ್ಕೆ ನೀನು ಶೋಕಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಲೋಕದ ಆಗುಹೋಗುಗಳ, ನಡವಳಿಕೆಗಳ ಜ್ಞಾನವಿರುವ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯವೂ ಧರ್ಮ ಪರಾಯಣನಾಗಿರುವ ನೀನು ಶೋಕಿಸಲು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.”

03206015 ವ್ಯಾಧ ಉವಾಚ|

03206015a ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ಮಾನಸಂ ದುಃಖಂ ಹನ್ಯಾಚ್ಚಾರೀರಮೌಷಧೈಃ|

03206015c ಏತದ್ವಿಜ್ಞಾನಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ನ ಬಾಲೈಃ ಸಮತಾಂ ಪ್ರಜೇತ್||

ವ್ಯಾಧನು ಹೇಳಿದನು: “ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಃಖವನ್ನು, ಔಷಧಗಳಿಂದ ಶಾರೀರಿಕ ದುಃಖವನ್ನು ಹನನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಬಾಲಕನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು.

03206016a ಅನಿಷ್ಟಸಂಪ್ರಯೋಗಾಚ್ಚ ವಿಪ್ರಯೋಗಾತ್ತ್ರಿಯಸ್ಯ ಚ|

03206016c ಮಾನುಷಾ ಮಾನಸೈರ್ದುಃಖೈರ್ಯಜ್ಯಂತೇ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಯಃ||

ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯ ಮನುಷ್ಯರು ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗದೇ ಇದ್ದ ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳಾದಾಗ ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾರೆ.

03206017a ಗುಣೈರ್ಭೂತಾನಿ ಯುಜ್ಯಂತೇ ವಿಯುಜ್ಯಂತೇ ತಥೈವ ಚ|

03206017c ಸರ್ವಾಣಿ ನೈತದೇಕಸ್ಯ ಶೋಕಸ್ಥಾನಂ ಹಿ ವಿದ್ಯತೇ||

ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳೂ ಈ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೋ ಒಂದೇ ಈ ಶೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ.

03206018a ಅನಿಷ್ಟೇನಾನ್ವಿತಂ ಪಶ್ಯಂಸ್ತಥಾ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿರಜ್ಯತೇ|

03206018c ತತಶ್ಚ ಪ್ರತಿಕುರ್ವಂತಿ ಯದಿ ಪಶ್ಯಂತ್ಯುಪಕ್ರಮಂ|

03206018e ಶೋಚತೋ ನ ಭವೇತ್ಕಿಂ ಚಿತ್ಕೇವಲಂ ಪರಿತಪ್ಯತೇ||

ಈ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ, ಜನರು ಬೇಗನೇ ತಮ್ಮ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸುವವನು ತನ್ನನ್ನು ಕೇವಲ ಪರಿತಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03206019a ಪರಿತ್ಯಜಂತಿ ಯೇ ದುಃಖಂ ಸುಖಂ ವಾಪ್ಯುಭಯಂ ನರಾಃ|

03206019c ತ ಏವ ಸುಖಮೇಧಂತೇ ಜ್ಞಾನತ್ಯಪ್ತಾ ಮನೀಷಿಣಃ||

ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತರಾದ ಮತ್ತು ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿದ್ದ ನರರು ಮಾತ್ರ ಈ ಸುಖ ದುಃಖಗಳೆರಡನ್ನೂ ತೊರೆದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸುಖಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03206020a ಅಸಂತೋಷಪರಾ ಮೂಢಾಃ ಸಂತೋಷಂ ಯಾಂತಿ ಪಂಡಿತಾಃ|

03206020c ಅಸಂತೋಷಸ್ಯ ನಾಸ್ತ್ಯಂತಸ್ತುಷ್ಟಿಸ್ತು ಪರಮಂ ಸುಖಂ|

03206020e ನ ಶೋಚಂತಿ ಗತಾಧ್ವಾನಃ ಪಶ್ಯಂತಃ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

ಮೂಢರು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸಂತೋಷದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪಂಡಿತರು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ತುಷ್ಟಿಯೇ ಪರಮ ಸುಖ. ಸರಿಯಾದ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03206021a ನ ವಿಷಾದೇ ಮನಃ ಕಾರ್ಯಂ ವಿಷಾದೋ ವಿಷಮುತ್ತಮಂ|

03206021c ಮಾರಯತ್ಯಕೃತಪ್ರಜ್ಞಂ ಬಾಲಂ ಕ್ರುದ್ಧ ಇವೋರಗಃ||

ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಷಾದಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಬಾರದು. ವಿಷಾದವು ಉತ್ತಮ

ವಿಷದಂತೆ. ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಬೆಳೆದಿರುವವನನ್ನು ಅದು ಬಾಲಕನನ್ನು ಒಂದು
ಕೃದ್ಧ ಸರ್ಪದಂತೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ.

03206022a ಯಂ ವಿಷಾದೋಽಭಿಭವತಿ ವಿಷಮೇ ಸಮುಪಸ್ಥಿತೇ|

03206022c ತೇಜಸಾ ತಸ್ಯ ಹೀನಸ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ||

ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಾದಪಡುವವನಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಲ್ಲಿ ಪುರುಷಾರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

03206023a ಅವಶ್ಯಂ ಕ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯ ಕರ್ಮಣೋ ದೃಶ್ಯತೇ ಫಲಂ|

03206023c ನ ಹಿ ನಿರ್ವೇದಮಾಗಮ್ಯ ಕಿಂ ಚಿತ್ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಶೋಭನಂ||

ನಾವು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ ಫಲವನ್ನು
ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಏನನ್ನೂ ಅರಿಯದೇ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದೇನೂ
ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ.

03206024a ಅಥಾಪ್ಯುಪಾಯಂ ಪಶ್ಯೇತ ದುಃಖಸ್ಯ ಪರಿಮೋಕ್ಷಣೇ|

03206024c ಅಶೋಚನ್ನಾರಭೇತ್ಯವ ಯುಕ್ತಶ್ಚಾವ್ಯಸನೀ ಭವೇತ್||

ಶೋಕಿಸುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ದುಃಖದ ಪರಿಮೋಕ್ಷಣದ ಉಪಾಯವನ್ನು
ನೋಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವ್ಯಸನಿಯಾಗಬೇಕು.

03206025a ಭೂತೇಷ್ಟಭಾವಂ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಯೇ ತು ಬುದ್ಧೇಃ ಪರಂ ಗತಾಃ|

03206025c ನ ಶೋಚಂತಿ ಕೃತಪ್ರಜ್ಞಾಃ ಪಶ್ಯಂತಃ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

ಪರಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವನು ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳ ಅಭಾವದ ಕುರಿತು

ಯಾವಾಗಲೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೃತಪ್ರಜ್ಞನು ಶೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

03206026a ನ ಶೋಚಾಮಿ ಚ ವೈ ವಿದ್ವನ್ಕಾಲಾಕಾಂಕ್ಷೀ ಸ್ಥಿತೋಽಸ್ಯ ಹಂ|

03206026c ಏತೈರ್ನಿ ದರ್ಶನೈರ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಾವಸೀದಾಮಿ ಸತ್ತಮ||

ವಿದ್ವನ್! ನಾನೂ ಕೂಡ ಶೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಲಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ
ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿರುತ್ತೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಸತ್ತಮ! ನಾನು
ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

03206027 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03206027a ಕೃತಪ್ರಜ್ಞೋಽಸಿ ಮೇಧಾವೀ ಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ವಿಪುಲಾ ತವ|

03206027c ನಾಹಂ ಭವಂತಂ ಶೋಚಾಮಿ ಜ್ಞಾನತೃಪ್ತೋಽಸಿ ಧರ್ಮವಿತೆ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಮೇಧಾವೀ! ನೀನು ಕೃತಪ್ರಜ್ಞನಾಗಿರುವೆ.
ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ವಿಪುಲವಾದುದು. ಧರ್ಮವಿದನಾದ ನೀನು
ಜ್ಞಾನತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನಗಾಗಿ ನಾನು ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03206028a ಆಪೃಚ್ಛೇ ತ್ವಾಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇಽಸ್ತು ಧರ್ಮಸ್ತ್ವಾ ಪರಿರಕ್ಷತು|

03206028c ಅಪ್ರಮಾದಸ್ತು ಕರ್ತವ್ಯೋ ಧರ್ಮೇ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ||

ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ
ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಧರ್ಮವು ನಿನ್ನನ್ನು ಪರಿರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಧರ್ಮದ
ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ತಪ್ಪದಿರುವಂತಾಗಲಿ.”

03206029 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03206029a ಬಾಧಮಿತ್ಯೇವ ತಂ ವ್ಯಾಧಃ ಕೃತಾಂಜಲಿರುವಾಚ ಹ|

03206029c ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಥೋ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ವ್ಯಾಧನು ಕೈಮುಗಿದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೊರಟನು.

03206030a ಸ ತು ಗತ್ವಾ ದ್ವಿಜಃ ಸರ್ವಾಂ ಶುಶ್ರೂಷಾಂ ಕೃತವಾಂಸ್ತದಾ|

03206030c ಮಾತಾಪಿತೃಭ್ಯಾಂ ವೃದ್ಧಾಭ್ಯಾಂ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಸುಸಂಶಿತಃ||

ಆ ದ್ವಿಜನಾದರೋ ಹೋಗಿ ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ವೃದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಎಲ್ಲ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

03206031a ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ನಿಖಿಲೇನ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03206031c ಪೃಷ್ಠವಾನಸಿ ಯಂ ತಾತ ಧರ್ಮಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಮಗೂ! ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ನೀನು ಧರ್ಮದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

03206032a ಪತಿವ್ರತಾಯಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಚ ಸತ್ತಮ|

03206032c ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಶ್ಚ ಶುಶ್ರೂಷಾ ವ್ಯಾಧೇ ಧರ್ಮಶ್ಚ ಕೀರ್ತಿತಃ||

ಪತಿವ್ರತೆಯ, ಸತ್ತಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮತ್ತು ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಶುಶ್ರೂಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಾಧನ ಧರ್ಮದ ಮಹಾತ್ಮೆಗಳನ್ನು

ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.”

03206033 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03206033a ಅತ್ಯದ್ಭುತಮಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಧರ್ಮಾ ಖ್ಯಾನಮನುತ್ತಮಂ|

03206033c ಸರ್ವ ಧರ್ಮ ಭೃತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಥಿತಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸರ್ವ ಧರ್ಮ ಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ!
ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಬ್ರಹ್ಮನ್! ನೀನು ಹೇಳಿದ ಈ ಧರ್ಮಾ ಖ್ಯಾನವು
ಅನುತ್ತಮವಾದುದು! ಅದ್ಭುತವಾದುದು!

03206034a ಸುಖಶ್ರವ್ಯತಯಾ ವಿದ್ವನ್ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ಮೇ ಗತಂ|

03206034c ನ ಹಿ ತೃಪ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಭಗವಂ ಶೃಣ್ವಾನೋ ಧರ್ಮಮುತ್ತಮಂ||

ವಿದ್ವನ್! ಭಗವನ್! ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಸಮಯವು ಸುಖವಾಗಿ
ಮುಹೂರ್ತದಂತೆ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಉತ್ತಮ ಧರ್ಮದ ಕುರಿತು
ಕೇಳಿ ಇನ್ನೂ ತೃಪ್ತನಾಗಿಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದೇ
ಷಷ್ಠಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವ್ಯಾಧಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಳರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಅಂಗಿರಸ-ಅಗ್ನಿ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೇಳಲು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಸ್ಕಂದರ
ಕುರಿತು ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು (೧-೮). ಅಗ್ನಿಯನ್ನು
ಅಂಗಿರಸನು ತನ್ನ ಔರಸಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದು (೯-೨೦).

03207001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03207001a ಶ್ರುತ್ವೇಮಾಂ ಧರ್ಮಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಧರ್ಮರಾಜಃ ಕಥಾಂ ಶುಭಾಂ|

03207001c ಪುನಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ ತಮೃಷಿಂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಂ ತಪಸ್ವಿನಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮಸಂಯುಕ್ತ ಈ ಶುಭ ಕಥೆಯನ್ನು
ಕೇಳಿದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಆ ತಪಸ್ವಿನಿ ಋಷಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು
ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

03207002 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03207002a ಕಥಮಗ್ನಿವರ್ನಂ ಯಾತಃ ಕಥಂ ಚಾಪ್ಯಂಗಿರಾಃ ಪುರಾ|

03207002c ನಷ್ಟೇಽಗ್ನೌ ಹವ್ಯಮವಹದಗ್ನಿಭೂರ್ವಾ ತ್ವಾ ಮಹಾನ್ಯುಷಿಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಅಗ್ನಿಯು
ವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಮತ್ತು ಆ ಮಹಾನ್ಯುಷಿ ಅಂಗಿರಸನು
ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅಗ್ನಿಯಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು
ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವವನಾದನು?

03207003a ಅಗ್ನಿಯದಾ ತ್ವೇಕ ಏವ ಬಹುತ್ವಂ ಚಾಸ್ಯ ಕರ್ಮಸು|

03207003c ದೃಶ್ಯತೇ ಭಗವನ್ನರ್ವಮೇತದಿಚ್ಛಾಮಿ ವೇದಿತುಂ||

ಅಗ್ನಿಯು ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.
ಭಗವನ್! ಇದರ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03207004a ಕುಮಾರಶ್ಚ ಯಥೋತ್ಪನ್ನೋ ಯಥಾ ಚಾಗ್ನೇಃ ಸುತೋಽಭವತ್|

03207004c ಯಥಾ ರುದ್ರಾಚ್ಚ ಸಂಭೂತೋ ಗಂಗಾಯಾಂ ಕೃತ್ತಿಕಾಸು ಚ||

ಕುಮಾರನು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದನು? ಅವನು ರುದ್ರ, ಗಂಗೆ ಮತ್ತು
ಕೃತ್ತಿಕೆಯರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಅಗ್ನಿಯ ಮಗನು ಹೇಗಾದನು?

03207005a ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ತ್ವತ್ತಃ ಶ್ರೋತುಂ ಭಾರ್ಗವನಂದನ|

03207005c ಕೌತೂಹಲಸಮಾವಿಷ್ಟೋ ಯಥಾತಥ್ಯಂ ಮಹಾಮುನೇ||

ಭಾರ್ಗವನಂದನ! ಇದನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.
ಮಹಾಮುನೇ! ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಡೆದಂತೆ
ಹೇಳು.”

03207006 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03207006a ಅತ್ರಾಪ್ಯುದಾಹರಂತೀಮಮಿತಿಹಾಸಂ ಪುರಾತನಂ|

03207006c ಯಥಾ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಹತವಹಸ್ತಪಸ್ತಪ್ತುಂ ವನಂ ಗತಃ||

03207007a ಯಥಾ ಚ ಭಗವಾನಗ್ನಿಃ ಸ್ವಯಮೇವಾಂಗಿರಾಭವತ್|

03207007c ಸಂತಾಪಯನ್ಸ್ವಪ್ರಭಯಾ ನಾಶಯಂಸ್ತಿಮಿರಾಣಿ ಚ||

03207008a ಆಶ್ರಮಸ್ಥೋ ಮಹಾಭಾಗೋ ಹವ್ಯವಾಹಂ ವಿಶೇಷಯನ್|

03207008c ತಥಾ ಸ ಭೂತ್ವಾ ತು ತದಾ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರಕಾಶಯನ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೇಗೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಲು ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು, ಹೇಗೆ ಭಗವಾನ್ ಅಂಗಿರಸನು ಹಳೆಯ ಅಗ್ನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಸುಡುತ್ತಾ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾ ಸ್ವಯಂ ಅಗ್ನಿಯಾದನು ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾಗ ಹವ್ಯವಾಹನನು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅವನಂತೆಯೇ ಆಗಿ ಹೇಗೆ ಸರ್ವ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು ಎನ್ನುವುದರ ಕುರಿತಾದ ಈ ಪುರಾತನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03207009a ತಪಶ್ಚರಂಶ್ಚ ಹುತಭುಕ್ಸಂತಪ್ತಸ್ತಸ್ಯ ತೇಜಸಾ|

03207009c ಭೃಶಂ ಗ್ಲಾನಶ್ಚ ತೇಜಸ್ವೀ ನ ಸ ಕಿಂ ಚಿತ್ತ್ವ ಜಜ್ಞಿವಾನ್||

ಅಗ್ನಿಯು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು. ಅನ್ಯ ತಪಸ್ವಿಯ¹⁵⁵ (ಅಂಗಿರಸನ) ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ತುಂಬಾ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ಆ ತೇಜಸ್ವಿಯು ಏನು ಯೋಚಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದಾದನು.

03207010a ಅಥ ಸಂಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಭಗವಾನ್ ಹವ್ಯವಾಹನಃ|

03207010c ಅನ್ಯೋಽಗ್ನಿರಿಹ ಲೋಕಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಂಪ್ರವರ್ತಿತಃ|

¹⁵⁵ಹಿಂದೆ ಅಂಗಿರಸ ಮಹರ್ಷಿಯು ಆಶ್ರಮಸ್ಥನಾಗಿ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ

ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಲು ಅವನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವ ತೇಜೋವಂತನಾದನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

03207010e ಅಗ್ನಿತ್ವಂ ವಿಪ್ರನಷ್ಟಂ ಹಿ ತಪ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಮೇ ತಪಃ||

03207011a ಕಥಮಗ್ನಿಃ ಪುನರಹಂ ಭವೇಯಮಿತಿ ಚಿಂತ್ಯ ಸಃ|

ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಹವ್ಯವಾಹನನು “ಈ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅನ್ಯ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು (ಅಂಗಿರಸನ ರೂಪದಲ್ಲಿ) ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಅಗ್ನಿತ್ವವು ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ನಾನು ಹೇಗೆ ಪುನಃ ಅಗ್ನಿಯಾಗಬಹುದು” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದನು.

03207011c ಅಪಶ್ಯದಗ್ನಿವಲ್ಲೋಕಾಂಸ್ತಾಪಯಂತಂ ಮಹಾಮುನಿಂ||

03207012a ಸೋಪಾಸರ್ಪ ಚ್ಚ ನೈರ್ಭೀತಸ್ತಮುವಾಚ ತದಾಂಗಿರಾಃ|

ಈ ರೀತಿ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗ್ನಿಯು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾಮುನಿಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಭಯದಿಂದ ಕಾಣಲು, ಅಂಗಿರಸನು ಅವನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03207012c ಶೀಘ್ರಮೇವ ಭವಸ್ವಾಗ್ನಿಸ್ತ್ವಂ ಪುನರ್ಲೋಕಭಾವನಃ|

03207012e ವಿಜ್ಞಾತಶ್ಚಾಸಿ ಲೋಕೇಷು ತ್ರಿಷು ಸಂಸ್ಥಾನಚಾರಿಷು||

03207013a ತ್ವಮಗ್ನೇ ಪ್ರಥಮಃ ಸೃಷ್ಟೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ತಿಮಿರಾಪಹಃ|

03207013c ಸ್ವಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಸ್ವ ಶೀಘ್ರಮೇವ ತಮೋನುದ||

“ಅಗ್ನಿ! ಲೋಕಭಾವನ! ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಅಗ್ನಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೋ! ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳಿಗೆ ನೀನು ತಿಳಿದವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಅಗ್ನಿ! ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೊದಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ರಾತ್ರಿಯನ್ನು

ಕಳೆಯುವವನೇ! ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಪಡೆದುಕೋ.”

03207014 ಅಗ್ನಿರುವಾಚ|

03207014a ನಷ್ಟಕೀರ್ತಿರಹಂ ಲೋಕೇ ಭವಾಂ ಜಾತೋ ಹುತಾಶನಃ|

03207014c ಭವಂತಮೇವ ಜ್ಞಾಸ್ಯಂತಿ ಪಾವಕಂ ನ ತು ಮಾಂ ಜನಾಃ||

ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ನಷ್ಟವಾಗಿ ನೀನು ಹುತಾಶನನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಜನರು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಪಾವಕನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನನ್ನಲ್ಲ.

03207015a ನಿಕ್ಷಿಪಾಮ್ಯಹಮಗ್ನಿತ್ವಂ ತ್ವಮಗ್ನಿಃ ಪ್ರಥಮೋ ಭವ|

03207015c ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ದ್ವಿತೀಯೋಽಹಂ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಕ ಏವ ಚ||

ನಾನು ಅಗ್ನಿತ್ವವನ್ನು ತೊರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಪ್ರಥಮ ಅಗ್ನಿಯಾಗು. ನಾನು ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಕನೆಂಬ ಎರಡನೆಯ ಅಗ್ನಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ.”

03207016 ಅಂಗಿರಾ ಉವಾಚ|

03207016a ಕುರು ಪುಣ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಸ್ವರ್ಗ್ಯಂ ಭವಾಗ್ನಿಸ್ತಿಮಿರಾಪಹಃ|

03207016c ಮಾಂ ಚ ದೇವ ಕುರುಷ್ವಾಗ್ನೇ ಪ್ರಥಮಂ ಪುತ್ರಮಂಜಸಾ||

ಅಂಗಿರಸನು ಹೇಳಿದನು: “ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡು. ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹರಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯೂ ನೀನೇ ಆಗು. ಅಗ್ನಿ ದೇವ! ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಥಮ

ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿಸಿಕೋ¹⁵⁶!”

03207017 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03207017a ತಚ್ಚು ತ್ವಾಂಗಿರಸೋ ವಾಕ್ಯಂ ಜಾತವೇದಾಸ್ತಥಾಕರೋತ್|

03207017c ರಾಜನ್ಯಹಸ್ಪತಿನಾಮ ತಸ್ಯಾಪ್ಯಂಗಿರಸಃ ಸುತಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಅಂಗಿರಸನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಾತವೇದನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಅಂಗಿರಸನು ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದನು.

03207018a ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪ್ರಥಮಜಂ ತಂ ತು ವಹ್ನೇರಾಂಗಿರಸಂ ಸುತಂ|

03207018c ಉಪೇತ್ಯ ದೇವಾಃ ಪಪ್ರಚ್ಛುಃ ಕಾರಣಂ ತತ್ರ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಅಂಗಿರಸನ ಪ್ರಥಮ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ತಿಳಿದ ದೇವತೆಗಳು ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

03207019a ಸ ತು ಪೃಷ್ಠಸ್ತದಾ ದೇವೈಸ್ತತಃ ಕಾರಣಮಬ್ರವೀತ್|

03207019c ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಂಸ್ತು ದೇವಾಶ್ಚ ತದ್ವಚೋಽಂಗಿರಸಸ್ತದಾ||

ದೇವತೆಗಳು ಕೇಳಲು ಅವನು ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಅಂಗಿರಸನು

¹⁵⁶“ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನಗೊಬ್ಬ ಮಗನಾಗಲಿ. ನನ್ನ ಪುತ್ರನೂ ನಾನೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನಾದಂತಾಗುತ್ತೇನೆ.”

ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರವನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು¹⁵⁷.

03207020a ಅತ್ರ ನಾನಾವಿಧಾನಗ್ನೀನ್ವ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಮಹಾಪ್ರಭಾನ್|

03207020c ಕರ್ಮಭಿರ್ಬಹುಭಿಃ ಖ್ಯಾತಾನಾನಾತ್ವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷ್ಟಿಹ||

ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ
ಮಹಾಪ್ರಭೆಗಳುಳ್ಳ ನಾನಾ ವಿಧದ ಅಗ್ನಿಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ಅಂಗಿರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಸಪ್ತಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗಿರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಏಳನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೦೮

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ನಾನಾ ವಿಧದ ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು
ವರ್ಣಿಸುವುದು (೧-೮).

03208001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03208001a ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಯಸ್ಪತೀಯಸ್ತು ಪುತ್ರಃ ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ|

¹⁵⁷ ಮತ್ತು ಅಂಗೀರಸನ ಔರಸ ಪುತ್ರ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುರುವನ್ನಾಗಿ
ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು.

03208001c ತಸ್ಯಾಪವಸುತಾ ಭಾರ್ಯಾ ಪ್ರಜಾಸ್ತಸ್ಯಾಪಿ ಮೇ ಶೃಣು||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ! ಬ್ರಹ್ಮನ ಈ ಮೂರನೆಯ ಮಗನು ಆಪವನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಅವನ ಮಕ್ಕಳ ಕುರಿತು ಕೇಳು:

03208002a ಬೃಹಜ್ಯೋತಿರ್ಬೃಹತ್ಕೀರ್ತಿರ್ಬೃಹದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬೃಹನ್ಮನಾಃ|

03208002c ಬೃಹನ್ಮಂತ್ರೋ ಬೃಹದ್ಭಾಸಸ್ತಥಾ ರಾಜನ್ಭೃಹಸ್ಪತಿಃ||

ರಾಜನ್! ಬೃಹಜ್ಯೋತಿ, ಬೃಹತ್ಕೀರ್ತಿ, ಬೃಹದ್ಬ್ರಹ್ಮ, ಬೃಹನ್ಮನ, ಬೃಹನ್ಮಂತ್ರ, ಬೃಹದ್ಭಾಸ ಮತ್ತು ಬೃಹಸ್ಪತಿ.

03208003a ಪ್ರಜಾಸು ತಾಸು ಸರ್ವಾಸು ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಾಭವತ್|

03208003c ದೇವೀ ಭಾನುಮತೀ ನಾಮ ಪ್ರಥಮಾಂಗಿರಸಃ ಸುತಾ||

ದೇವೀ ಭಾನುಮತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಂಗಿರಸನ ಮೊದಲನೆಯ ಮಗಳು ಅವನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮ ರೂಪವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

03208004a ಭೂತಾನಾಮೇವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಯಸ್ಯಾಂ ರಾಗಸ್ತದಾಭವತ್|

03208004c ರಾಗಾದ್ರಾಗೇತಿ ಯಾಮಾಹುದ್ವಿತೀಯಾಂಗಿರಸಃ ಸುತಾ||

ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಇರುವ ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ

ಅನುರಾಗವುಂಟಾಗಿದುದರಿಂದ, ಅಂಗಿರಸನ ಎರಡನೆಯ ಮಗಳಿಗೆ

ರಾಗದಿಂದ ರಾಗವೆನ್ನುವುದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು¹⁵⁸.

03208005a ಯಾಂ ಕಪರ್ದಿಸುತಾಮಾಹುದ್ಯುಶ್ಯಾದ್ಯಶೈತಿ ದೇಹಿನಃ|

03208005c ತನುತ್ವಾತ್ಸಾ ಸಿನೀವಾಲೀ ತೃತೀಯಾಂಗಿರಸಃ ಸುತಾ||

ಅಂಗಿರಸನ ಮೂರನೆಯ ಮಗಳು ಸಿನೀವಾಲಿಯ ದೇಹವು ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಣ್ಣದಾಗಿತ್ತಂದರೆ ಅವಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕಪರ್ದಿಯ ಮಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ¹⁵⁹.

03208006a ಪಶ್ಯತ್ಯರ್ಚಿಷ್ಮತೀ ಭಾಭಿರ್ಹವಿಭಿಶ್ಚ ಹವಿಷ್ಮತೀ|

03208006c ಷಷ್ಟೀಮಂಗಿರಸಃ ಕನ್ಯಾಂ ಪುಣ್ಯಾಮಾಹುರ್ಹವಿಷ್ಮತೀಂ||

ಅರ್ಚಿಷ್ಮತಿಯು ಕಾಂತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದಳು¹⁶⁰, ಹವಿಷ್ಮತಿಯು

¹⁵⁸ಅರ್ಥಾತ್ ಪ್ರೇಮದೇವತೆಯಿವಳು.

¹⁵⁹ಚತುರ್ದಶೀಸಹಿತವಾದ ಅಮವಾಸ್ಯೆಗೆ ಸಿನೀವಾಲೀ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಯಾ ಪೂರ್ವಾಮಾವಾಸ್ಯಾ ಸಾ ಸಿನೀವಾಲೀ| (ಶ್ರುತಿ) ಸಾ ದೃಷ್ಟೇಂದುಃ ಸಿನೀವಾಲೀ - ಆ ದಿವಸ ಚಂದ್ರನ ಕಲೆಯು ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತಿರುತ್ತದೆ(ಅಮರಕೋಶ).

ಚತುರ್ದಶೀಯುಕ್ತವಾದ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಚಂದ್ರಕಲೆಯಂತೆ ಸಿನೀವಾಲಿಯು ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತೆ ಬಹಳ ಕೃಶಳಾಗಿದ್ದಳು. ಇವಳನ್ನೇ ರುದ್ರನು ತನ್ನ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವನಾದುದರಿಂದ ಇವಳನ್ನು 'ಕಪರ್ದಿಸುತಾ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ (ಭಾರತ ದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಂಪುಟ ೭, ಪುಟ ೩೪೧೭).

¹⁶⁰ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಚಿಷ್ಮತೀ ಎಂಬ ಹೆಸರು.

ಹವಿಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ¹⁶¹, ಮತ್ತು ಅಂಗಿರಸನ ಆರನೆಯ ಮಗಳು
ಪುಣ್ಯೆಯನ್ನು ಮಹಿಷ್ಮತೀ ಎಂದು ಕರೆದರು.

03208007a ಮಹಾಮಖೇಷ್ವಾಂಗಿರಸೀ ದೀಪ್ತಿಮತ್ಸು ಮಹಾಮತೀ|

03208007c ಮಹಾಮತೀತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಸಪ್ತಮೀ ಕಥ್ಯತೇ ಸುತಾ||

ಅಂಗಿರಸನ ಏಳನೆಯವಳು ಮಹಾಮಖಿಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಕೃತಳಾಗುವವಳು
ಮಹಾಮತಿಯೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತಳಾದವಳು.

03208008a ಯಾಂ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಗವತೀಂ ಜನಃ ಕುಹುಕುಹಾಯತೇ|

03208008c ಏಕಾನಂಶೇತಿ ಯಾಮಾಹುಃ ಕುಹೂಮಂಗಿರಸಃ ಸುತಾಂ||

ಯಾರನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರು ಆಶ್ಚರ್ಯಚತರಾಗುವರೋ ಅವಳು
ಭಗವತಿ, ಅಂಗಿರಸನ ಎಂಟನೆಯ ಮಗಳು. ಕುಹೂ¹⁶² ಎನ್ನುವವಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ಅಂಗಿರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಅಷ್ಟಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗಿರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಂಟನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

¹⁶¹ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು

ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳ ಹೆಸರು ಹವಿಷ್ಮತೀ.

¹⁶² ಚಂದ್ರನು ಕಾಣದಿರುವ ಅಮವಾಸ್ಯೆಗೆ ಕುಹೂ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಸಾ

ನಷ್ಟೇಂದುಕಲಾ ಕುಹೂಃ (ಅಮರಕೋಶ).

ಅಗ್ನಿಗಳ ವರ್ಣನೆಯು ಮುಂದುವರೆದುದು (೧-೨೫).

03209001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03209001a ಬೃಹಸ್ಪತೇಶ್ಚಾಂದ್ರಮಸೀ ಭಾರ್ಯಾಭೂದ್ಯಾ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

03209001c ಅಗ್ನೀನ್ನಾಜನಯತ್ಪುಣ್ಯಾನ್ನಡೇಕಾಂ ಚಾಪಿ ಪುತ್ರಿಕಾಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಭಾರ್ಯೆ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಚಂದ್ರಮಸೀ¹⁶³. ಅವಳು ಆರು ಪುಣ್ಯ ಅಗ್ನಿಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಓರ್ವ ಪುತ್ರಿಗೂ ಜನ್ಮವಿತ್ತಳು.

03209002a ಆಹುತಿಷ್ಟೇವ ಯಸ್ಯಾಗ್ನೇಹವಿಷಾಜ್ಯಂ ವಿಧೀಯತೇ|

03209002c ಸೋಽಗ್ನಿಬೃಹಸ್ಪತೇಃ ಪುತ್ರಃ ಶಮ್ಭುರ್ನಾಮ ಮಹಾಪ್ರಭಃ||

ತುಪ್ಪದ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಮೊದಲ ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿ ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೋ ಆ ಅಗ್ನಿಯು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮಹಾಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ಶಮ್ಭು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪುತ್ರ.

03209003a ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇಷು ಯಸ್ಯೇಷ್ಟ್ಯಾ ಮಶ್ವಮೇಧೇಽಗ್ರಜಃ ಪಶುಃ|

03209003c ದೀಪ್ತೋ ಜ್ವಾಲೈರನೇಕಾಭೈರಗ್ನಿರೇಕೋಽಥ ವೀರ್ಯವಾನ್||

¹⁶³ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ತಾರಾ.

ಚಾತುರ್ಮಾಸದ¹⁶⁴ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪಶುವನ್ನು ಅನೇಕ ಜ್ವಾಲೆಗಳಾಗಿ ಉರಿಯುವ ಈ ಮಹಾವೀರ್ಯನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

03209004a ಶಮ್ಯೋರಪ್ರತಿಮಾ ಭಾರ್ಯಾ ಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಾ ಚ ಧರ್ಮಜಾ|

03209004c ಅಗ್ನಿಸ್ತಸ್ಯ ಸುತೋ ದೀಪ್ತಿಸ್ತಿಸ್ತಃ ಕನ್ಯಾಶ್ಚ ಸುವ್ರತಾಃ||

ಶಮ್ಯನ ಅಪ್ರತಿಮ ಭಾರ್ಯೆಯು ಸತ್ಯ. ಸತ್ಯೆಯು ಧರ್ಮನ ಮಗಳು. ಆ ಅಗ್ನಿಗೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಓರ್ವ ಮಗ ಮತ್ತು ಮೂರು ಸುವ್ರತ ಕನ್ಯೆಯರು.

03209005a ಪ್ರಥಮೇನಾಜ್ಯಭಾಗೇನ ಪೂಜ್ಯತೇ ಯೋಽಗ್ನಿರಧ್ವರೇ|

03209005c ಅಗ್ನಿಸ್ತಸ್ಯ ಭರದ್ವಾಜಃ ಪ್ರಥಮಃ ಪುತ್ರ ಉಚ್ಯತೇ||

ಅಧ್ವರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಆಜ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿತನಾಗುವ ಅಗ್ನಿ ಭರದ್ವಾಜನನ್ನು ಅವನ ಪ್ರಥಮ ಪುತ್ರನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03209006a ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಹವಿಷಾಜ್ಯಂ ಸ್ತುವೋದ್ಯತಂ|

03209006c ಭರತೋ ನಾಮತಃ ಸೋಽಗ್ನಿದ್ವಿತೀಯಃ ಶಮ್ಯುತಃ ಸುತಃ||

ಎಲ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತುವದ ಮೂಲಕ ತುಪ್ಪದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹಾಕುವ ಭರತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಗ್ನಿಯು ಶಮ್ಯುವಿನ ಎರಡನೆಯ

¹⁶⁴ವೈಶ್ವದೇವ-ವರುಣಪ್ರಘಾಸ-ಸಾಕಮೇಧ-ಶುನಾಸೀರಿಯಗಳೆಂಬ

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಜ್ಞ

ಮಗ.

03209007a ತಿಸ್ರಃ ಕನ್ಯಾ ಭವಂತ್ಯನ್ಯಾ ಯಾಸಾಂ ಸ ಭರತಃ ಪತಿಃ|

03209007c ಭರತಸ್ತು ಸುತಸ್ತಸ್ಯ ಭರತ್ಯೇಕಾ ಚ ಪುತ್ರಿಕಾ||

ಭರತನಿಗೆ ಮೂರುಕನ್ಯೆಯರಿದ್ದರು¹⁶⁵, ಅವರನ್ನು
ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಅವನಿಗೆ ಭರತನೆಂಬ ಮಗನೂ ಭರತೀ
ಎನ್ನುವ ಮಗಳೂ ಇದ್ದರು.

03209008a ಭರತೋ ಭರತಸ್ಯಾಗ್ನೇಃ ಪಾವಕಸ್ತು ಪ್ರಜಾಪತೇಃ|

03209008c ಮಹಾನತ್ಯರ್ಥಮಹಿತಸ್ತಥಾ ಭರತಸತ್ತಮ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಪಾವಕ ಭರತನು ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗನು.
ಜೋರಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು ತುಂಬಾ
ಅಹಿತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ¹⁶⁶.

03209009a ಭರದ್ವಾಜಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ತು ವೀರಾ ವೀರಶ್ಚ ಪಿಂಡದಃ|

03209009c ಪ್ರಾಹುರಾಜ್ಯೇನ ತಸ್ಯೇಜ್ಯಾಂ ಸೋಮಸ್ಯೇವ ದ್ವಿಜಾಃ ಶನೈಃ||

ಭರದ್ವಾಜನ ಪತ್ನಿಯು ವೀರಾ ಮತ್ತು ಮಗನು ವೀರ. ಇವನಿಗೆ

¹⁶⁵ಭರತನಿಗೆ ಮೂವರು ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು.

¹⁶⁶ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಈ ಭರತಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವುದೇ ಪ್ರಾಜಾಪತಾಗ್ನಿ. ಈ ಅಗ್ನಿಯು
ಮಹಾಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನು 'ಮಹಾನ್' ಎಂದೂ
ಕರೆಯುವರು.

ಆಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋಮನಷ್ಟೇ ಪೂಜೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ.

03209010a ಹವಿಷಾ ಯೋ ದ್ವಿತೀಯೇನ ಸೋಮೇನ ಸಹ ಯಜ್ಯತೇ|

03209010c ರಥಪ್ರಭೂ ರಥಧ್ವಾನಃ ಕುಂಭರೇತಾಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ||

ಸೋಮದೊಂದಿಗೆ ಯಜಿಸುವ ಈ ಎರಡನೆಯ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ರಥಪ್ರಭು, ರಥಧ್ವಾನ ಮತ್ತು ಕುಂಭರೇತಾ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03209011a ಸರಯ್ವಾಂ ಜನಯತ್ಸಿದ್ಧಿಂ ಭಾನುಂ ಭಾಭಿಃ ಸಮಾವೃಣೋತ್|

03209011c ಆಗ್ನೇಯಮಾನಯನ್ನಿತ್ಯಮಾಹ್ವಾನೇಷ್ಟೇಷ ಕಥ್ಯತೇ||

ಅವನು ಸರಯೂವಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಕುಂದಿಸಿದನು. ಅವನೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತಂದ ಎಂದು ನಿತ್ಯವೂ ಆವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03209012a ಯಸ್ತು ನ ಚ್ಯವತೇ ನಿತ್ಯಂ ಯಶಸಾ ವರ್ಚಸಾ ಶ್ರಿಯಾ|

03209012c ಅಗ್ನಿನಿಶ್ಚ್ಯ ವನೋ ನಾಮ ಪೃಥಿವೀಂ ಸೌತಿ ಕೇವಲಂ||

ಯಶಸ್ಸು, ವರ್ಚಸ್ಸು ಮತ್ತು ಶ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದ ನಿಶ್ಚ್ಯವನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಗ್ನಿಯು ಸದಾ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ¹⁶⁷.

¹⁶⁷ಭೂದೇವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನಿಶ್ಚ್ಯವನಾಗ್ನಿಯ ಮೂಲಕ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

03209013a ವಿಪಾಪ್ನಾ ಕಲುಷೈರ್ಮುಕ್ತೋ ವಿಶುದ್ಧಶ್ಚಾರ್ಚಿಷಾ ಜ್ವಲನ್|

03209013c ವಿಪಾಪೋಽಗ್ನಿಃ ಸುತಸ್ತಸ್ಯ ಸತ್ಯಃ ಸಮಯಕರ್ಮಸು||

ಪಾಪವಿಲ್ಲದ, ಕಲ್ಮಷಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದ, ವಿಶುದ್ಧನಾದ, ಜ್ವಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ವಿಪಾಪ ಅಗ್ನಿಯು ಅವನ ಮಗ. ಸಮಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನು.

03209014a ಆಕ್ರೋಶತಾಂ ಹಿ ಭೂತಾನಾಂ ಯಃ ಕರೋತಿ ಹಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಂ|

03209014c ಅಗ್ನಿಃ ಸ ನಿಷ್ಕೃತಿನಾಮ ಶೋಭಯತ್ಯಭಿಸೇವಿತಃ||

ಆಕ್ರೋಶಪಡುತ್ತಿರುವ ಭೂತಗಳನ್ನು ಯಾರು ನಿಷ್ಕೃತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನೇ ನಿಷ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಗ್ನಿ. ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾನೆ.

03209015a ಅನುಕೂಜಂತಿ ಯೇನೇಹ ವೇದನಾರ್ತಾಃ ಸ್ವಯಂ ಜನಾಃ|

03209015c ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಸ್ವನೋ ನಾಮ ಪಾವಕಃ ಸ ರುಜಸ್ಕರಃ||

ವೇದನೆಯಿಂದ ಆರ್ತರಾದ ಜನರು ಯಾವುದರಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾರೋ ಅದೇ ಸ್ವನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅವನ ಪುತ್ರ. ಅವನು ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು.

03209016a ಯಸ್ತು ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಜಗತೋ ಬುದ್ಧಿಮಾಕ್ರಮ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ|

03209016c ತಂ ಪ್ರಾಹುರಧ್ಯಾತ್ಮವಿದೋ ವಿಶ್ವಜಿನ್ನಾಮ ಪಾವಕಂ||

ಯಾವುದು ವಿಶ್ವದ ಜಗತ್ತಿನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಂತಿದೆಯೋ ಆ

ಪಾವಕನನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದವರು ವಿಶ್ವಜಿತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03209017a ಅಂತರಾಗ್ನಿಃ ಶ್ರಿತೋ ಯೋ ಹಿ ಭುಕ್ತಂ ಪಚತಿ ದೇಹಿನಾಂ|

03209017c ಸ ಯಜ್ಞೇ ವಿಶ್ವಭುಮ್ಮಾಮ ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ದೇಹದ ಕರುಳುಗಳಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರವನ್ನು ಪಚನಮಾಡುವ, ಸರ್ವಲೋಕದ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಂತರಾಗ್ನಿಯ ಹೆಸರು ವಿಶ್ವಭುಕ್.

03209018a ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಯತಾತ್ಮಾ ಚ ಸತತಂ ವಿಪುಲವ್ರತಃ|

03209018c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪೂಜಯಂತ್ಯೇನಂ ಪಾಕಯಜ್ಞೇಷು ಪಾವಕಂ||

03209019a ಪ್ರಥಿತೋ ಗೋಪತಿನಾಮ ನದೀ ಯಸ್ಯಾಭವತ್ಪ್ರಿಯಾ|

03209019c ತಸ್ಮಿನ್ನರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕ್ರಿಯಂತೇ ಕರ್ಮಕರ್ತೃಭಿಃ||

ಪಾಕಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪೂಜಿಸುವ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ, ನಿಯತಾತ್ಮ, ಸತತವೂ ವಿಪುಲವ್ರತನಾಗಿರುವ ಪಾವಕನು ಗೋಪತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ನದಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಯಿತು. ಅವನಿಂದ ಕರ್ಮ ಕರ್ತೃಗಳ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

03209020a ವಡವಾಮುಖಿಃ ಪಿಬತ್ಯಂಭೋ ಯೋಽಸೌ ಪರಮದಾರುಣಃ|

03209020c ಊರ್ಧ್ವಭಾಗೂರ್ಧ್ವಭಾಮ್ನಾಮ ಕವಿಃ ಪ್ರಾಣಾಶ್ರಿತಸ್ತು ಸಃ||

ಪರಮದಾರುಣವಾದ, ವಡವಾಮುಖಿನಾದ, ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವ,

ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿರುವವನ ಹೆಸರು ಊರ್ಧ್ವಭಾಮ. ಈ ಋಷಿಯು
ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ.

03209021a ಉದಗ್ಧ್ವಾ ರಂ ಹವಿಯಸ್ಯ ಗೃಹೇ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರದೀಯತೇ|

03209021c ತತಃ ಸ್ವಿಷ್ಟಂ ಭವೇದಾಜ್ಯಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ್ಪರಮಃ ಸ್ಮೃತಃ||

ಮನೆಯ ಉತ್ತರ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ,
ಯಾವುದರಿಂದ ಬೆಣ್ಣೆಯು ತುಪ್ಪವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ್
ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03209022a ಯಃ ಪ್ರಶಾಂತೇಷು ಭೂತೇಷು ಮನ್ಯುರ್ಭವತಿ ಪಾವಕಃ|

03209022c ಕ್ರೋಧಸ್ಯ ತು ರಸೋ ಜಜ್ಞೇ ಮನ್ಯತೀ ಚಾಥ ಪುತ್ರಿಕಾ|

03209022e ಸ್ವಾಹೇತಿ ದಾರುಣಾ ಕ್ರೂರಾ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ತಿಷ್ಠತಿ||

ಪ್ರಶಾಂತರಾಗಿರುವವರಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟಿನ ಅಗ್ನಿಯಾಗುವವಳು, ಕ್ರೋಧದ
ರಸವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವವಳು ಇವನ ಮಗಳು ಸ್ವಾಹಾ ಎನ್ನುವವಳು.
ದಾರುಣಳೂ, ಕ್ರೂರಳೂ ಆದ ಇವಳು ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿ
ನೆಲೆಮಾಡಿರುತ್ತಾಳೆ.

03209023a ತ್ರಿದಿವೇ ಯಸ್ಯ ಸದೃಶೋ ನಾಸ್ತಿ ರೂಪೇಣ ಕಶ್ಚನ|

03209023c ಅತುಲ್ಯತ್ವಾತ್ಕೃತೋ ದೇವೈರ್ನಾಮ್ನಾ ಕಾಮಸ್ತು ಪಾವಕಃ||

ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಸದೃಶನಾದವನು
ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೋ, ಅತುಲ್ಯನಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕಾಮಾಗ್ನಿ ಎಂದು
ದೇವತೆಗಳು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟರು.

03209024a ಸಂಹರ್ಷಾದ್ಧಾರಯನ್ಮೋಢಂ ಧನ್ವೀ ಸ್ವಗ್ವೀ ರಥೇ ಸ್ಥಿತಃ|

03209024c ಸಮರೇ ನಾಶಯೇಚ್ಚ ತ್ಸೂನಮೋಘೋ ನಾಮ ಪಾವಕಃ||

ಸಂಹರ್ಷದಿಂದ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯ ಹೆಸರು ಅಮೋಘ.

03209025a ಉಕ್ಥೋ ನಾಮ ಮಹಾಭಾಗ ತ್ರಿಭಿರುಕ್ಥೈರಭಿಷ್ಪುತಃ|

03209025c ಮಹಾವಾಚಂ ತ್ವಜನಯತ್ಸಕಾಮಾಶ್ವಂ ಹಿ ಯಂ ವಿದುಃ||

ಮಹಾಭಾಗ! ಮೂರು ಉಕ್ತಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೇಳುವ ಉಕ್ತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸಕಾಮಾಶ್ವ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ ಪರ್ವಣಿ ಅಂಗಿರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ನವಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗಿರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೧೦

ಪಾಂಚಜನ್ಯಾಗ್ನಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂತಾನ ವರ್ಣನೆ (೧-೧೯).

¹⁶⁸03210001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03210001a ಕಾಶ್ಯಪೋ ಹ್ಯಥ ವಾಸಿಷ್ಠಃ ಪ್ರಾಣಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಪುತ್ರಕಃ|

03210001c ಅಗ್ನಿರಾಂಗಿರಸಶ್ಚೈವ ಚ್ಯವನಸ್ತ್ರಿಷುವರ್ಚಕಃ||

03210002a ಅಚರಂತ ತಪಸ್ತೀವ್ರಂ ಪುತ್ರಾರ್ಥೇ ಬಹುವಾರ್ಷಿಕಂ|

03210002c ಪುತ್ರಂ ಲಭೇಮ ಧರ್ಮಿಷ್ಠಂ ಯಶಸಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಮಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕಾಶ್ಯಪ ವಸಿಷ್ಠ, ಪ್ರಾಣ, ಪ್ರಾಣನ ಪುತ್ರ, ಅಗ್ನಿ ಆಂಗಿರಸ ಮತ್ತು ಚ್ಯವನ ತ್ರಿಷುವರ್ಚಕರು ಪುತ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ ನಮಗೆ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನೂ ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಮನೂ ಆದ ಮಗನು ದೊರಕಲಿ ಎಂದು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ತೀವ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು.

03210003a ಮಹಾವ್ಯಾಹೃತಿಭಿರ್ಧ್ಯಾತಃ ಪಂಚಭಿಸ್ಪ್ರಸ್ತದಾ ತ್ವಥ|

03210003c ಜಜ್ಞೇ ತೇಜೋಮಯೋಽರ್ಚಿಷ್ಮಾನ್ವಂಚವರ್ಣಃ ಪ್ರಭಾವನಃ||

¹⁶⁸ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯು ಬಹು ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಪೂರ್ವ ಮೀಮಾಂಸಾ-ಉತ್ತರ ಮೀಮಾಂಸೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ವೇದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕಾನೇಕ ಯಾಜ್ಞಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಶ್ಲೋಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅಗ್ನಿಗಳು ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತರ್ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಬಹಿರ್ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೂಲಕ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತರುವ ಮಹಾವಿದ್ಯೆಯು ಇದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ವೇದ ಮತ್ತು ಶ್ರೌತ-ಸ್ಮಾರ್ತ-ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಣೆ ಕೊಟ್ಟು ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಮಾಡಲು ಬಹುವಿಸ್ತರಾವುವುದು [ಭಾರತ ದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಂಪುಟ ೭, ಪುಟ ೩೫೦೪].

ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಆ ಐವರು ಮಹಾ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಅಲ್ಲಿ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ, ಐದು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸುವ
ತೇಜೋರಾಶಿಯು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು.

03210004a ಸಮಿದ್ಧೋಽಗ್ನಿಃ ಶಿರಸ್ತಸ್ಯ ಬಾಹೂ ಸೂರ್ಯನಿಭೌ ತಥಾ|

03210004c ತ್ವಂನೇತ್ರೇ ಚ ಸುವರ್ಣಾಭೇ ಕೃಷ್ಣೇ ಜಂಘೇ ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯು ಅವನ ಶಿರವಾಗಿತ್ತು.
ಬಾಹುಗಳು ಸೂರ್ಯನಂತಿದ್ದವು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಂಗಾರದ
ಬಣ್ಣಗಳದ್ದಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಜಂಘೆಗಳು ಕಪ್ಪಾಗಿತ್ತು.

03210005a ಪಂಚವರ್ಣಃ ಸ ತಪಸಾ ಕೃತಸ್ತೈಃ ಪಂಚಭಿರ್ಜನೈಃ|

03210005c ಪಾಂಚಜನ್ಯಃ ಶ್ರುತೋ ವೇದೇ ಪಂಚವಂಶಕರಸ್ತು ಸಃ||

ಐದು ಬಣ್ಣಗಳ, ಆ ಐದು ಜನರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅವನು
ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಜನ್ಯನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನು
ಐದು ವಂಶಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು.

03210006a ದಶ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ತಪಸ್ತಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾತಪಾಃ|

03210006c ಜನಯತ್ಪಾವಕಂ ಘೋರಂ ಪಿತೃಣಾಂ ಸ ಪ್ರಜಾಃ ಸೃಜನ್||

ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿ
ಪಿತೃಗಳ ಘೋರ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು
ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು.

03210007a ಬೃಹದ್ರಥಂತರಂ ಮೂರ್ಧ್ನೋ ವಕ್ತ್ರಾಚ್ಚ ತರಸಾಹರೌ|

03210007c ಶಿವಂ ನಾಭ್ಯಾಂ ಬಲಾದಿಂದ್ರಂ ವಾಯ್ವಗ್ನೀ ಪ್ರಾಣತೋಽಸೃಜತ್||

ನೆತ್ತಿ ಮತ್ತು ಮುಖದಿಂದ ಬೃಹದ್ ಮತ್ತು ರಥಂತರಗಳೆಂಬ
ಶೀಘ್ರಹಾರಿಗಳನ್ನು, ಹೊಕ್ಕಳಿನಿಂದ ಶಿವನನ್ನು, ಬಲದಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು,
ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣದಿಂದ ವಾಯು-ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು.

03210008a ಬಾಹುಭ್ಯಾಮನುದಾತ್ತೌ ಚ ವಿಶ್ವೇ ಭೂತಾನಿ ಚೈವ ಹ|

03210008c ಏತಾನ್ಸೌಷ್ವಾತತಃ ಪಂಚ ಪಿತೃಣಾಮಸೃಜತ್ಸುತಾನ್||

03210009a ಬೃಹದೂರ್ಜಸ್ಯ ಪ್ರಣಿಧಿಃ ಕಾಶ್ಯಪಸ್ಯ ಬೃಹತ್ತರಃ|

03210009c ಭಾನುರಂಗಿರಸೋ ವೀರಃ ಪುತ್ರೋ ವರ್ಚಸ್ಯ ಸೌಭರಃ||

03210010a ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಚಾನುದಾತ್ತಶ್ಚ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾಃ ಪಂಚ ವಂಶಜಾಃ|

ಎರಡು ಬಾಹುಗಳಿಂದ ವಿಶ್ವೇಭೂತಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಇವುಗಳನ್ನು
ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಪಿತೃಗಳ ಐವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು.

ಬೃಹದೂರ್ಜನಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಿಧಿ, ಕಾಶ್ಯಪನಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ತರ, ಅಂಗಿರಸನ ವೀರ
ಪುತ್ರ ಭಾನು, ವರ್ಚನ ಸೌಭರ, ಪ್ರಾಣನ ಅನುದತ್ತ - ಈ ಐದು
ವಂಶಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

03210010c ದೇವಾನ್ಯಜ್ಞಮುಷಶ್ಚಾನ್ಯಾನ್ಸೃಜನ್ವಂಚದಶೋತ್ತರಾನ್||

03210011a ಅಭೀಮಮತಿಭೀಮಂ ಚ ಭೀಮಂ ಭೀಮಬಲಾಬಲಂ|

03210011c ಏತಾನ್ಯಜ್ಞಮುಷಃ ಪಂಚ ದೇವಾನಭ್ಯಸೃಜತ್ತಪಃ||

ತಪನು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವಂತಹ ಹದಿನೈದು ದೇವತೆಗಳನ್ನು

ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅಭೀಮ, ಅತಿಭೀಮ, ಭೀಮ, ಭೀಮಬಲ ಮತ್ತು
ಅಬಲ - ಈ ಐವರು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ದೇವತೆಗಳು.

03210012a ಸುಮಿತ್ರಂ ಮಿತ್ರವಂತಂ ಚ ಮಿತ್ರಜ್ಞಂ ಮಿತ್ರವರ್ಧನಂ|

03210012c ಮಿತ್ರಧರ್ಮಾಣಮಿತ್ಯೇತಾನ್ದೇವಾನಭ್ಯಸೃಜತ್ತಪಃ||

ಸುಮಿತ್ರ, ಮಿತ್ರವಂತ, ಮಿತ್ರಜ್ಞ, ಮಿತ್ರವರ್ಧನ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರಧರ್ಮಾಣ
- ಇವರು ತಪನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ದೇವತೆಗಳು.

03210013a ಸುರಪ್ರವೀರಂ ವೀರಂ ಚ ಸುಕೇಶಂ ಚ ಸುವರ್ಚಸಂ|

03210013c ಸುರಾಣಾಮಪಿ ಹಂತಾರಂ ಪಂಚೈತಾನಸೃಜತ್ತಪಃ||

ಸುರಪ್ರವೀರ, ವೀರ, ಸುಕೇಶ, ಸುವರ್ಚಸ ಮತ್ತು ಸುರಹಂತ್ರಿ - ಈ
ಐವರು ತಪನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು.

03210014a ತ್ರಿವಿಧಂ ಸಂಸ್ಥಿತಾ ಹ್ಯೇತೇ ಪಂಚ ಪಂಚ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್|

03210014c ಮುಷ್ಣಂತ್ಯತ್ರ ಸ್ಥಿತಾ ಹ್ಯೇತೇ ಸ್ವರ್ಗತೋ ಯಜ್ಞಯಾಜಿನಃ||

ಇವರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಐದೈದರಂತೆ ಮೂರು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ
ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗದ ಯಜ್ಞಯಾಜಿಗಳನ್ನು
ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03210015a ತೇಷಾಮಿಷ್ಟಂ ಹರಂತ್ಯೇತೇ ನಿಘ್ನಂತಿ ಚ ಮಹದ್ಭುವಿ|

03210015c ಸ್ಪರ್ಧಯಾ ಹವ್ಯವಾಹಾನಾಂ ನಿಘ್ನಂತ್ಯೇತೇ ಹರಂತಿ ಚ||

ಅವರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವನ್ನು ಹರಣಗೊಳಿಸಿ ಮಹಾ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು

ತರುತ್ತಾರೆ. ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವವರೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

03210016a ಹವಿವೇದ್ಯಾಂ ತದಾದಾನಂ ಕುಶಲ್ಯೈಃ ಸಂಪ್ರವರ್ತಿತಂ|

03210016c ತದೇತೇ ನೋಪಸರ್ಪಂತಿ ಯತ್ರ ಚಾಗ್ನಿಃ ಸ್ಥಿತೋ ಭವೇತ್||

ಎಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವರು ಹೋಗದಂತೆ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾದವರು ಅವರಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯ ಹೊರಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

03210017a ಚಿತೋಽಗ್ನಿರುದ್ವಹನ್ಯಜ್ಞಂ ಪಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂ ತಾನ್ವ ಬಾಧತೇ|

03210017c ಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರಶಮಿತಾ ಹ್ಯೇತೇ ನೇಷ್ಟಂ ಮುಷ್ಟಂತಿ ಯಜ್ಞಯಂ||

ಅವರು ಯಜ್ಞದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಶಾಂತಗೊಂಡರೆ ಅವರು ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03210018a ಬೃಹದುಕ್ಥತಪಸ್ತ್ವೈವ ಪುತ್ರೋ ಭೂಮಿಮುಪಾಶ್ರಿತಃ|

03210018c ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರೇ ಹೂಯಮಾನೇ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಸದ್ಭಿರಿಜ್ಯತೇ||

ತಪನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ಬೃಹದುಕ್ತನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಒಳ್ಳೆಯವರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

03210019a ರಥಂತರಶ್ಚ ತಪಸಃ ಪುತ್ರೋಽಗ್ನಿಃ ಪರಿಪರ್ಯತೇ|

03210019c ಮಿತ್ರವಿಂದಾಯ ವೈ ತಸ್ಯ ಹವಿರಧ್ವರ್ಯವೋ ವಿದುಃ|

03210019e ಮುಮುದೇ ಪರಮಪ್ರೀತಃ ಸಹ ಪುತ್ರೈರ್ಮಹಾಯಶಾಃ||

ರಥಂತರನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ತಪನ ಪುತ್ರ ಅಗ್ನಿಯು
ಮಿತ್ರವಿಂದನಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ.
ತಪನು ತನ್ನ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತನಾಗಿ
ಮೋದಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ಅಂಗಿರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ದಶಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗಿರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಹತ್ತನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೧೧

ಭಾನು (ಮನು) ಸಂತತಿಯ ಅಗ್ನಿಗಳ ವರ್ಣನೆ (೧-೩೧).

03211001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03211001a ಗುರುಭಿರ್ನಿ ಯಮೈರ್ಯುಕ್ತೋ ಭರತೋ ನಾಮ ಪಾವಕಃ|

03211001c ಅಗ್ನಿಃ ಪುಷ್ಪಿಮತಿನಾಮ ತುಷ್ಪಃ ಪುಷ್ಪಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ|

03211001e ಭರತೈಷ ಪ್ರಜಾಃ ಸರ್ವಾಸ್ತತೋ ಭರತ ಉಚ್ಯತೇ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಾವಕನು
ಭಾರದ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ತುಷ್ಪನಾದಾಗ ಪುಷ್ಪಿಯನ್ನು

ತರುವುದರಿಂದ ಪುಷ್ಟಿಮತಿ ಎಂಬುದು ಈ ಅಗ್ನಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು. ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಪೊರೆಯುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಭರತ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03211002a ಅಗ್ನಿಯಸ್ತು ಶಿವೋ ನಾಮ ಶಕ್ತಿಪೂಜಾಪರಶ್ಚ ಸಃ|

03211002c ದುಃಖಾರ್ತಾನಾಂ ಸ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಶಿವಕೃತ್ಸತತಂ ಶಿವಃ||

ಇನ್ನೊಂದು ಅಗ್ನಿಯ ಹೆಸರು ಶಿವ. ಶಕ್ತಿಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನು. ದುಃಖಾರ್ತರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇವನು ಶಿವ.

03211003a ತಪಸಸ್ತು ಫಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂಪ್ರವೃದ್ಧಂ ತಪೋ ಮಹತ್|

03211003c ಉದ್ಧರ್ತುಕಾಮೋ ಮತಿಮಾನ್ಪತ್ರೋ ಜಜ್ಞೇ ಪುರಂದರಃ||

ಮಹಾತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವು ಪ್ರವೃದ್ಧವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ತಪನು ಕಾಮೋದ್ಯುಕ್ತನಾದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಪುರಂದರನೆಂಬ ಮತಿವಂತ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು.

03211004a ಊಷ್ಮಾ ಚೈವೋಷ್ಮಣೋ ಜಜ್ಞೇ ಸೋಽಗ್ನಿಭೂತೇಷು ಲಕ್ಷ್ಯತೇ|

03211004c ಅಗ್ನಿಶ್ಚಾಪಿ ಮನುರ್ನಾಮ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಮಕಾರಯತ್||

ಉಷ್ಮ ಎನ್ನುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನೂ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಭೂತಗಳು ಆವಿಯಾದಾಗ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮನು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಾಜಾಪತಿಯಾದನು.

03211005a ಶಂಭುಮಗ್ನಿಮಥ ಪ್ರಾಹುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೇದಪಾರಗಾಃ|

03211005c ಅವಸಥ್ಯಂ ದ್ವಿಜಾಃ ಪ್ರಾಹುರ್ದೀಪ್ತಮಗ್ನಿಂ ಮಹಾಪ್ರಭಂ||

ವೇದಪಾರಂಗತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶಂಭು ಎನ್ನುವ ಅಗ್ನಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ದ್ವಿಜರು ಮಹಾಪ್ರಭೆಯ ಅವಸಥ್ಯ ಎನ್ನುವ ಅಗ್ನಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03211006a ಊರ್ಜಸ್ಯರಾನ್ ಹವ್ಯವಾಹಾನ್ಸುವರ್ಣಸದೃಶಪ್ರಭಾನ್|

03211006c ಅಗ್ನಿಸ್ತಪೋ ಹ್ಯಜನಯತ್ಪಂಚ ಯಜ್ಞಸುತಾನಿಹ||

ಹೀಗೆ ತಪನು ಐದು ಸುವರ್ಣಸದೃಶ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ಹವ್ಯವಾಹನ ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು.

03211007a ಪ್ರಶಾಂತೇಽಗ್ನಿರ್ಮಹಾಭಾಗ ಪರಿಶ್ರಾಂತೋ ಗವಾಂಪತಿಃ|

03211007c ಅಸುರಾಂ ಜನಯನ್ಘೋರಾನ್ಮತ್ಯಾಂಶ್ಚೈವ ಪೃಥಗ್ವಿಧಾನ್||

ಪರಿಶ್ರಾಂತನಾದ ಮಹಾಭಾಗ ಗವಾಂಪತಿ (ಸೂರ್ಯ) ಯನ್ನು ಪ್ರಾಶಾಂತ ಅಗ್ನಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಘೋರ ಅಸುರರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇತರ ಮರ್ತ್ಯರನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು.

03211008a ತಪಸಶ್ಚ ಮನುಂ ಪುತ್ರಂ ಭಾನುಂ ಚಾಪ್ಯಂಗಿರಾಸೃಜತ್|

03211008c ಬೃಹದ್ಭಾನುಂ ತು ತಂ ಪ್ರಾಹುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೇದಪಾರಗಾಃ||

ಅಂಗಿರಸನು ತಪನ ಮಗ ಮನು ಭಾನುವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅವನನ್ನು ವೇದಪಾರಂಗತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬೃಹದ್ಭಾನುವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03211009a ಭಾನೋರ್ಭಾರ್ಯಾ ಸುಪ್ರಜಾ ತು ಬೃಹದ್ಭಾಸಾ ತು ಸೋಮಜಾ|

03211009c ಅಸ್ಯಜೇತಾಂ ತು ಷಟ್ಪುತ್ರಾಂ ಶೃಣು ತಾಸಾಂ ಪ್ರಜಾವಿಧಿಂ||

ಭಾನುವಿನ ಪತ್ನಿಯರು ಸುಪ್ರಜಾ ಮತ್ತು ಸೋಮನ ಮಗಳು
ಬೃಹದ್ಭಾಸಾ. ಅವರಿಗೆ ಆರು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರ
ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳು.

03211010a ದುರ್ಬಲಾನಾಂ ತು ಭೂತಾನಾಂ ತನುಂ ಯಃ ಸಂಪ್ರಯಚ್ಛತಿ|

03211010c ತಮಗ್ನಿಂ ಬಲದಂ ಪ್ರಾಹುಃ ಪ್ರಥಮಂ ಭಾನುತಃ ಸುತಂ||

ದುರ್ಬಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಬಲವನ್ನು ನೀಡುವವನಿಗೆ ಬಲದನೆಂದು
ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವನು ಭಾನುವಿನ ಮೊದಲನೆಯ ಮಗ.

03211011a ಯಃ ಪ್ರಶಾಂತೇಷು ಭೂತೇಷು ಮನ್ಯುರ್ಭವತಿ ದಾರುಣಃ|

03211011c ಅಗ್ನಿಃ ಸ ಮನ್ಯುಮಾನ್ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭಾನುತಃ ಸುತಃ||

ಭೂತಗಳು ಪ್ರಶಾಂತರಾಗಿರುವಾಗ ದಾರುಣ ಕೋಪನಾಗಿರುವ
ಅಗ್ನಿಯು ಮನ್ಯು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಭಾನುವಿನ ಎರಡನೆಯ ಮಗ.

03211012a ದರ್ಶೇ ಚ ಪೌರ್ಣಮಾಸೇ ಚ ಯಸ್ಯೇಹ ಹವಿರುಚ್ಯತೇ|

03211012c ವಿಷ್ಣುರ್ನಾಮೇಹ ಯೋಽಗ್ನಿಸ್ತು ಧೃತಿಮಾನ್ನಾಮ ಸೋಽಂಗಿರಾಃ||

ಇಲ್ಲಿ ದರ್ಶ ಮತ್ತು ಪೌರ್ಣಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಹಾಕುತ್ತೇವೋ ಅವನೇ ವಿಷ್ಣುವೆಂಬ ಅಗ್ನಿ - ಧೃತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ.
ಅಂಗಿರಸ ಎಂದೂ ಇದೆ.

03211013a ಇಂದ್ರೇಣ ಸಹಿತಂ ಯಸ್ಯ ಹವಿರಾಗ್ರಯಣಂ ಸ್ಮೃತಂ|

03211013c ಅಗ್ನಿರಾಗ್ರಯಣೋ ನಾಮ ಭಾನೋರೇವಾನ್ವಯಸ್ತು ಸಃ||

ಇಂದ್ರನ ಸಹಿತ ಅಗ್ರಯನ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗುವ ಆ ಅಗ್ನಿಯು
ಅಗ್ರಯಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಭಾನುವಿನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪುತ್ರ.

03211014a ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇಷು ನಿತ್ಯಾನಾಂ ಹವಿಷಾಂ ಯೋ ನಿರಗ್ರಹಃ|

03211014c ಚತುರ್ಭಿಃ ಸಹಿತಃ ಪುತ್ರೈರ್ಭಾನೋರೇವಾನ್ವಯಸ್ತು ಸಃ||

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹಾಕುವ ನಿರಗ್ರಹನು
ಭಾನುವಿನ ಐದನೆಯ ಮಗ.

03211015a ನಿಶಾಂ ತ್ವಜನಯತ್ಕನ್ಯಾಮಗ್ನೀಷೋಮಾವೃಭೌ ತಥಾ|

03211015c ಮನೋರೇವಾಭವದ್ಭಾರ್ಯಾ ಸುಷುವೇ ಪಂಚ ಪಾವಕಾನ್||

ನಿಶಾ ಎನ್ನುವವಳು ಮನುವಿನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪತ್ನಿ. ಅವಳು ಓರ್ವ
ಕನ್ಯೆಯನ್ನೂ ಇಬ್ಬರು ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಐದು ಪಾವಕರನ್ನೂ
ಜನಿಸಿದಳು.

03211016a ಪೂಜ್ಯತೇ ಹವಿಷಾಗ್ರೇಣ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇಷು ಪಾವಕಃ|

03211016c ಪರ್ಜನ್ಯಸಹಿತಃ ಶ್ರೀಮಾನಗ್ನಿವೈಶ್ವಾನರಸ್ತು ಸಃ||

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಮೊದಲು ಪರ್ಜನ್ಯನ ಸಹಿತ
ಪೂಜಿಸುವ ಪಾವಕನನ್ನು ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೈಶ್ವಾನರನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03211017a ಅಸ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಯಃ ಪತಿಃ ಪರಿಪಠ್ಯತೇ|

03211017c ಸೋಽಗ್ನಿವಿಶ್ವಪತಿನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ವೈ ಮನೋಃ ಸುತಃ|

03211017e ತತಃ ಸ್ವಿಷ್ಟಂ ಭವೇದಾಜ್ಯಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ್ಪರಮಃ ಸ್ಮೃತಃ||

ಈ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವುಗಳ ಪತಿಯಾರಿದ್ಧಾನೋ ಆ ಮನುವಿನ ಎರಡನೆಯ ಮಗ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವಪತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮನುವಿನ ಮಗಳನ್ನು ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಆಜ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ಪರಮ ಪುಣ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03211018a ಕನ್ಯಾ ಸಾ ರೋಹಿಣೀ ನಾಮ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪೋಃ ಸುತಾ|

03211018c ಕರ್ಮಣಾಸೌ ಬಭೌ ಭಾರ್ಯಾ ಸ ವಹ್ನಿಃ ಸ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ||

ರೋಹಿಣೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಮಗಳು ಕನ್ಯೆಯು ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅವನ ಭಾರ್ಯೆಯಾದಳು. ಅವಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಅಗ್ನಿ.

03211019a ಪ್ರಾಣಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಯೋ ದೇಹಂ ಪ್ರವರ್ತಯತಿ ದೇಹಿನಾಂ|

03211019c ತಸ್ಯ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ನಾಮ ಶಬ್ದರೂಪಸ್ಯ ಸಾಧನಃ||

ದೇಹದ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿಕೊಂಡು ದೇಹಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವನ ಹೆಸರು ಸಂನಿಹಿತ - ಅವನು ಶಬ್ದ ರೂಪಗಳ ಸಾಧನ.

03211020a ಶುಕ್ಲಕೃಷ್ಣಗತಿರ್ದೇವೋ ಯೋ ಬಿಭರ್ತಿ ಹುತಾಶನಂ|

03211020c ಅಕಲ್ಮಷಃ ಕಲ್ಮಷಾಣಾಂ ಕರ್ತಾ ಕ್ರೋಧಾಶ್ರಿತಸ್ತು ಸಃ||

03211021a ಕಪಿಲಂ ಪರಮರ್ಷಿಂ ಚ ಯಂ ಪ್ರಾಹುರ್ಯತಯಃ ಸದಾ|

03211021c ಅಗ್ನಿಃ ಸ ಕಪಿಲೋ ನಾಮ ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗಪ್ರವರ್ತಕಃ||

ಶುಕ್ಲ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ, ಹುತಾಶನನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ
ಅಕಲ್ಮಷ, ಕಲ್ಮಷರ ಕ್ರೋಧಾಶ್ರಿತರ ಕರ್ತ ದೇವನನ್ನು ಕಪಿಲ
ಮಹರ್ಷಿಯೆಂದು ಯತಿಗಳು ಸದಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವನೇ
ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗ ಪ್ರವರ್ತಕ ಕಪಿಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಗ್ನಿ.

03211022a ಅಗ್ನಿಯ ಚ್ಚ ತಿ ಭೂತಾನಿ ಯೇನ ಭೂತಾನಿ ನಿತ್ಯದಾ|

03211022c ಕರ್ಮಸ್ವಿಹ ವಿಚಿತ್ರೇಷು ಸೋಽಗ್ರಣೀರ್ವ ಹ್ನಿರುಚ್ಯತೇ||

ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಭೂತಗಳು ಭೂತಗಳಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು
ವಿಚಿತ್ರ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಅಗ್ರಣೀ ವಹ್ನಿಯೆಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03211023a ಇಮಾನನ್ಯಾನ್ಸಮಸೃಜತ್ಪಾವಕಾನ್ಪ್ರಥಿತಾನ್ಭುವಿ|

03211023c ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಸ್ಯ ದುಷ್ಟಸ್ಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಮುಲ್ಬಣಾನ್||

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಉಲ್ಬಣವಾಗದೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಾಗಿ
ಇವು ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಪಾವಕಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಯಿತು
ಎಂದು ಪ್ರಥಿತವಾಗಿದೆ.

03211024a ಸಂಸ್ಪೃಶೇಯುರ್ಯದಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ಕಥಂ ಚಿದ್ವಾಯುನಾಗ್ನಯಃ|

03211024c ಇಷ್ಟಿರಷ್ಟಾಕಪಾಲೇನ ಕಾರ್ಯಾ ವೈ ಶುಚಯೇಽಗ್ನಯೇ||

ವಾಯುವಿನಿಂದಾಗಿ ಅಗ್ನಿಗಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ

ಅಷ್ಟಾಕಪಾಲ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟಿಯ¹⁶⁹ ಮೂಲಕ ಶುಚಿಯನ್ನು
ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

03211025a ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಯದಾ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಸಂಸೃಜೇತ ತದಾ ಕಿಲ|

03211025c ಇಷ್ಟಿರಷ್ಟಾಕಪಾಲೇನ ಕಾರ್ಯಾ ವೈ ವೀತಯೇಽಗ್ನಯೇ||

ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಯು ಇತರ ಎರಡು ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಅಷ್ಟಾಕಪಾಲ
ಇಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೀತ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

03211026a ಯದ್ಯಗ್ನಯೋ ಹಿ ಸ್ಪೃಶ್ಯೇಯುರ್ನಿವೇಶಸ್ಥಾ ದವಾಗ್ನಿನಾ|

03211026c ಇಷ್ಟಿರಷ್ಟಾಕಪಾಲೇನ ಕಾರ್ಯಾ ತು ಶುಚಯೇಽಗ್ನಯೇ||

ನಿವೇಶ ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಯು ದವಾ ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ
ಅಷ್ಟಾಕಪಾಲ ಇಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶುಚೀ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

03211027a ಅಗ್ನಿಂ ರಜಸ್ವಲಾ ಚೇತ್ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಸ್ಪೃಶೇದಗ್ನಿಹೋತ್ರಿಕಂ|

03211027c ಇಷ್ಟಿರಷ್ಟಾಕಪಾಲೇನ ಕಾರ್ಯಾ ದಸ್ಯುಮತೇಽಗ್ನಯೇ||

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಕನ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ರಜಸ್ವಲೆಯು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದರೆ ಅಷ್ಟಾಕಪಾಲ
ಇಷ್ಟಿಯಿಂದ ದಸ್ಯುಮತಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

03211028a ಮೃತಃ ಶ್ರೂಯೇತ ಯೋ ಜೀವನ್ವರೇಯುಃ ಪಶವೋ ಯಥಾ|

03211028c ಇಷ್ಟಿರಷ್ಟಾಕಪಾಲೇನ ಕರ್ತವ್ಯಾಭಿಮತೇಽಗ್ನಯೇ||

¹⁶⁹ಚರು-ಪುರೋಡಾಶಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಮಾಡುವ ದರ್ಶ-ಪೂರ್ಣಮಾಸಗಳೇ
ಮೊದಲಾದ ಯಾಗಗಳು ಇಷ್ಟಿಗಳು.

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಯಾರಾದರೂ ಸತ್ತ ವಿಷಯವನ್ನು
ಕೇಳಿದರೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿಯು ಸತ್ತರೆ ಅಷ್ಟಾಕಪಾಲ ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ
ಅಭಿಮತ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

03211029a ಆರ್ತೋ ನ ಜುಹುಯಾದಗ್ನಿಂ ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ಯಸ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ|

03211029c ಇಷ್ಟಿರಷ್ಟಾಕಪಾಲೇನ ಕಾರ್ಯಾ ಸ್ಯಾದುತ್ತರಾಗ್ನಯೇ||

ಒಂದುವೇಳೆ ಖಾಯಿಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮೂರು
ರಾತ್ರಿಗಳು ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲವಾದರೆ
ಅಷ್ಟಾಕಪಾಲ ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಉತ್ತರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

03211030a ದರ್ಶಂ ಚ ಪೌರ್ಣಮಾಸಂ ಚ ಯಸ್ಯ ತಿಷ್ಠೇತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ|

03211030c ಇಷ್ಟಿರಷ್ಟಾಕಪಾಲೇನ ಕಾರ್ಯಾ ಪಥಿಕೃತೇಽಗ್ನಯೇ||

ದರ್ಶ ಮತ್ತು ಪೌರ್ಣಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಡೆಸುವವನು
ಅಷ್ಟಾಕಪಾಲ ಇಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಥಿಕೃತ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

03211031a ಸೂತಿಕಾಗ್ನಿಯದಾ ಚಾಗ್ನಿಂ ಸಂಸ್ಪೃಶೇದಗ್ನಿಹೋತ್ರಿಕಂ|

03211031c ಇಷ್ಟಿರಷ್ಟಾಕಪಾಲೇನ ಕಾರ್ಯಾ ಚಾಗ್ನಿಮತೇಽಗ್ನಯೇ||

ಸೂತಿಕಾಗ್ನಿಹದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಯು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ
ಅಷ್ಟಾಕಪಾಲ ಇಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಮತ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ಅಂಗಿರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಏಕಾದಶಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗಿರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೧೨

ಅಗ್ನಿಯು ನೀರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು, ಪುನಃ ಅಥರ್ವಾಂಗಿರಸನ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾದುದು (೧-೩೦).

03212001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03212001a ಆಪಸ್ಯ ಮುದಿತಾ ಭಾರ್ಯಾ ಸಹಸ್ಯ ಪರಮಾ ಪ್ರಿಯಾ|

03212001c ಭೂಪತಿರ್ಭುವಭರ್ತಾ ಚ ಜನಯತ್ಪಾವಕಂ ಪರಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಪನ ಪರಮ ಪ್ರಿಯೆ ಭಾರ್ಯೆ ಮುದಿತಾಳು ಭೂಪತಿಯೂ ಭುವಭರ್ತನೂ ಪರಮನೂ ಆದ ಪಾವಕನಿಗೆ ಜನ್ಮ ವಿತ್ತಳು.

03212002a ಭೂತಾನಾಂ ಚಾಪಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಯಂ ಪ್ರಾಹುಃ ಪಾವಕಂ ಪತಿಂ|

03212002c ಆತ್ಮಾ ಭುವನಭರ್ತೇತಿ ಸಾನ್ವಯೇಷು ದ್ವಿಜಾತಿಷು||

ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳ ಒಡೆಯನೆಂದೂ, ಆತ್ಮನೆಂದೂ, ಭುವನವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನೆಂದೂ ದ್ವಿಜರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03212003a ಮಹತಾಂ ಜೈವ ಭೂತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಮಿಹ ಯಃ ಪತಿಃ|

03212003c ಭಗವಾನ್ ಮಹಾತೇಜಾ ನಿತ್ಯಂ ಚರತಿ ಪಾವಕಃ||

ಆ ಭಗವಾನ್ ಪಾವಕನು ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳ ಪತಿ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯವೂ ಸಂಚರಿಸುವವನು.

03212004a ಅಗ್ನಿಗೃಹಪತಿನಾಮ ನಿತ್ಯಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಪೂಜ್ಯತೇ|

03212004c ಹುತಂ ವಹತಿ ಯೋ ಹವ್ಯಮಸ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಪಾವಕಃ||

ಆ ಅಗ್ನಿಯು ಗೃಹಪತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಆ ಪಾವಕನು ಈ ಲೋಕದ ಎಲ್ಲ ಆಹುತಿಗೊಂಡ ಹವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ.

03212005a ಅಪಾಂ ಗರ್ಭೋ ಮಹಾಭಾಗಃ ಸಹಪುತ್ರೋ ಮಹಾದ್ಭುತಃ|

03212005c ಭೂಪತಿರ್ಭುವಭರ್ತಾ ಚ ಮಹತಃ ಪತಿರುಚ್ಯತೇ||

ಆಪನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಮಹಾದ್ಭುತ ಮಹಾಭಾಗ ಪುತ್ರನು ಭೂಪತಿಯೆಂದು ಭುವನಪಾಲಕನೆಂದೂ ಪುನಃ ಮಹತ್ತನೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03212006a ದಹನ್ಮೃತಾನಿ ಭೂತಾನಿ ತಸ್ಯಾಗ್ನಿರ್ಭರತೋಽಭವತ್|

03212006c ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮೇ ಚ ನಿಯತಃ ಕ್ರತುಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಭರಸ್ಯ ತು||

ಅವನ ಮಗ ಅಗ್ನಿ ಭರತನು ಮೃತ ಭೂತಗಳನ್ನು ದಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮದಲ್ಲಿ ಅವನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕ್ರತುವು ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

03212007a ಆಯಾಂತಂ ನಿಯತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರವಿವೇಶಾರ್ಣವಂ ಭಯಾತ್|

03212007c ದೇವಾಸ್ತಂ ನಾಧಿಗಚ್ಚಂತಿ ಮಾರ್ಗಮಾಣಾ ಯಥಾದಿಶಂ||

ನಿಯತನು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯದಿಂದ ಅವನು
ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ
ಹುಡುಕಿದರೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅವನು ದೊರಕಲಿಲ್ಲ.

03212008a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವಗ್ನಿರಥವಾಣಂ ತತೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್|

03212008c ದೇವಾನಾಂ ಪಹ ಹವ್ಯಂ ತ್ವಮಹಂ ವೀರ ಸುದುರ್ಬಲಃ|

03212008e ಅಥರ್ವನಗ್ಚ ಮಧ್ವಕ್ಷಂ ಪ್ರಿಯಮೇತತ್ಕುರುಷ್ವ ಮೇ||

ಆಗ ಅಥರ್ವಣ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದರು: “ವೀರ !
ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ಹವ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತೀಯಾ? ನಾನು
ದುರ್ಬಲನಾಗಿದ್ದೇನೆ! ಅಥರ್ವನ್! ಕೆಂಪುಕಣ್ಣಿನವನ ಬಳಿ ಹೋಗು !
ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡು!”

03212009a ಪ್ರೇಷ್ಯ ಚಾಗ್ನಿರಥವಾಣಮನ್ಯಂ ದೇಶಂ ತತೋಽಗಮತ್|

03212009c ಮತ್ಸ್ಯಾಸ್ತಸ್ಯ ಸಮಾಚಮ್ಯುಃ ಕೃದ್ಧಸ್ತಾನಗ್ನಿರಬ್ರವೀತ್||

ಅಥರ್ವಣನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅಗ್ನಿಯು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೊರಟು
ಹೋದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಮೀನುಗಳು ಹೇಳಿದವು.
ಆಗ ಅಗ್ನಿಯು ಕೃದ್ಧನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು:

03212010a ಭಕ್ಷ್ಯಾ ವೈ ವಿವಿಧೈರ್ಭಾವೈರ್ಭವಿಷ್ಯಥ ಶರೀರಿಣಾಂ|

03212010c ಅಥರ್ವಾಣಂ ತಥಾ ಚಾಪಿ ಹವ್ಯವಾಹೋಽಬ್ರವೀದ್ವಚಃ||

“ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶರೀರಿಗಳ ಆಹಾರವಾಗಿರಿ!” ಅಥರ್ವಣನಿಗೂ
ಕೂಡ ಹವ್ಯವಾಹನನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03212011a ಅನುನೀಯಮಾನೋಽಪಿ ಭೃಶಂ ದೇವವಾಕ್ಯಾದ್ಧಿ ತೇನ ಸಃ|

03212011c ನೈಚ್ಚದ್ವೋಢುಂ ಹವಿಃ ಸರ್ವಂ ಶರೀರಂ ಚ ಸಮತ್ಯಜತ್||

ದೇವತೆಗಳ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತುಂಬಾ ಒತ್ತಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಕೂಡ
ಅವನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಎಲ್ಲ
ಶರೀರವನ್ನೂ ತೊರೆದನು.

03212012a ಸ ತಚ್ಚರೀರಂ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಪ್ರವಿವೇಶ ಧರಾಂ ತದಾ|

03212012c ಭೂಮಿಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಸೃಜದ್ಧಾತುನ್ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಗತೀವ ಹಿ||

ಅವನು ಶರೀರವನ್ನು ತೊರೆದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಭೂಮಿಯ ಸ್ಪರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅವನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಅತೀವ
ಖನಿಜಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು.

03212013a ಆಸ್ಯಾತ್ಸುಗಂಧಿ ತೇಜಶ್ಚ ಅಸ್ಥಿಭ್ಯೋ ದೇವದಾರು ಚ|

03212013c ಶ್ಲೇಷ್ಮಣಃ ಸ್ಫಟಿಕಂ ತಸ್ಯ ಪಿತ್ತಾನ್ಮರಕತಂ ತಥಾ||

ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸುಗಂಧವೂ, ಅಸ್ತಿಗಳಿಂದ ದೇವದಾರುವೂ,
ಕಫದಿಂದ ಸ್ಫಟಿಕವೂ ಮತ್ತು ಪಿತ್ತದಿಂದ ಮರಕತವೂ ಆದವು.

03212014a ಯಕೃತ್ಕೃಷ್ಣಾಯಸಂ ತಸ್ಯ ತ್ರಿಭಿರೇವ ಬಭುಃ ಪ್ರಜಾಃ|

03212014c ನಖಾಸ್ತಸ್ಯಾಭ್ರಪಟಲಂ ಶಿರಾಜಾಲಾನಿ ವಿದ್ರುಮಂ|

03212014e ಶರೀರಾದ್ವಿವಿಧಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಧಾತವೋಽಸ್ಯಾಭವನ್ಕೃಪ||

ಅವನ ಯಕೃತ್ತಿನಿಂದ ಕಷ್ಟು ಕಬ್ಬಿಣವೂ ಬಂದಿತು. ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತು ಈ ಮೂರರಿಂದ ವ್ಯಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಅವನ ಉಗುರಿನಿಂದ ಮೋಡಗಳಾದವು, ರಕ್ತನಾಳಗಳಿಂದ ಶಿಲಾಜಾಲಗಳಾದವು. ನೃಪ! ಅವನ ಶರೀರದಿಂದ ಬಹುವಿಧದ ಖನಿಜಗಳಾದವು.

03212015a ಏವಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಶರೀರಂ ತು ಪರಮೇ ತಪಸಿ ಸ್ಥಿತಃ|

03212015c ಭೃಗ್ವಂಗಿರಾದಿಭಿರ್ಭೂ ಯಸ್ತಪಸೋತ್ಥಾಪಿತಸ್ತದಾ||

ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ತೊರೆದು ಅವನು ಪರಮ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ಭೃಗು ಅಂಗಿರಸ ಮೊದಲಾದವರು ಅವನನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಿದರು.

03212016a ಭೃಶಂ ಜಜ್ವಾಲ ತೇಜಸ್ವೀ ತಪಸಾಪ್ಯಾಯಿತಃ ಶಿಖೀ|

03212016c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಋಷೀನ್ಭಯಾಚ್ಚಾಪಿ ಪ್ರವಿವೇಶ ಮಹಾರ್ಣವಂ||

ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಆ ಅಗ್ನಿಯು ತುಂಬಾ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಉರಿಯ ತೊಡಗಿದನು. ಋಷಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯದಿಂದ ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03212017a ತಸ್ಮಿನ್ನಷ್ಟೇ ಜಗದ್ಭೀತಮಥರ್ವಾಣಮಥಾಶ್ರಿತಂ|

03212017c ಅರ್ಚ ಯಾಮಾಸುರೇವೈನಮಥರ್ವಾಣಂ ಸುರರ್ಷಯಃ||

ಅವನು ನಷ್ಟವಾಗಲು ಜಗತ್ತು ಭೀತವಾಗಿ ಅಥರ್ವಣವನ್ನು

ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಿತು. ಸುರರೂ ಸುರರ್ಷಿಗಳೂ ಅಥರ್ವಣನನ್ನು
ಅರ್ಚಿಸಿದರು.

03212018a ಅಥರ್ವಾ ತ್ವಸ್ಯಜಲ್ಲೋಕಾನಾತ್ಮನಾಲೋಕ್ಯ ಪಾವಕಂ|

03212018c ಮಿಷತಾಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮುನ್ಮಮಾಥ ಮಹಾರ್ಣವಂ||

ಸರ್ವಭೂತಗಳು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಥರ್ವನು ಮಹಾರ್ಣವವನ್ನು
ಮೇಲೆ ಕೆಳಮಾಡಿ ಹುಡುಕಿದನು. ಆಗ ತಾನೇ ಲೋಕಗಳನ್ನು
ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು.

03212019a ಏವಮಗ್ನಿಭರ್ಗವತಾ ನಷ್ಟಃ ಪೂರ್ವಮಥರ್ವಣಾ|

03212019c ಆಹೂತಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಹವ್ಯಂ ವಹತಿ ಸರ್ವದಾ||

ಹೀಗೆ ಹಿಂದೆ ಅತರ್ವಣನು ಭಗವಾನ್ ಅಗ್ನಿಯು ನಷ್ಟವಾಗಲು
ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಭೂತಗಳು ಆಹುತಿಯಿತ್ತ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದನು.

03212020a ಏವಂ ತ್ವಜನಯದ್ಧಿಷ್ಟಾನ್ವೇದೋಕ್ತಾನ್ವಿಬುಧಾನ್ಬಹೂನ್|

03212020c ವಿಚರನ್ವಿವಿಧಾನ್ದೇಶಾನ್ಪ್ರಮಮಾಣಸ್ತು ತತ್ರ ವೈ||

ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ
ವಿಬುಧರು ಹೇಳಿದ ವಿವಿಧ ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿದನು.

03212021a ಸಿಂಧುವರ್ಜಂ ಪಂಚ ನದ್ಯೋ ದೇವಿಕಾಥ ಸರಸ್ವತೀ|

03212021c ಗಂಗಾ ಚ ಶತಕುಂಭಾ ಚ ಶರಯೂರ್ಗಂಡಸಾಹ್ವಯಾ||

03212022a ಚರ್ಮಣ್ವತೀ ಮಹೀ ಚೈವ ಮೇಧ್ಯಾ ಮೇಧಾತಿಥಿಸ್ತಥಾ|

03212022c ತಾಮ್ರಾವತೀ ವೇತ್ರವತೀ ನದ್ಯಸ್ತಿಸ್ತೋಽಥ ಕೌಶಿಕೀ||

03212023a ತಮಸಾ ನರ್ಮದಾ ಚೈವ ನದೀ ಗೋದಾವರೀ ತಥಾ|

03212023c ವೇಣ್ಣಾ ಪ್ರವೇಣೀ ಭೀಮಾ ಚ ಮೇದ್ರಥಾ ಚೈವ ಭಾರತ||

03212024a ಭಾರತೀ ಸುಪ್ರಯೋಗಾ ಚ ಕಾವೇರೀ ಮುರ್ಮುರಾ ತಥಾ|

03212024c ಕೃಷ್ಣಾ ಚ ಕೃಷ್ಣವೇಣ್ಣಾ ಚ ಕಪಿಲಾ ಶೋಣ ಏವ ಚ||

03212024e ಏತಾ ನದ್ಯಸ್ತು ಧಿಷ್ಣಾ ನಾಂ ಮಾತರೋ ಯಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ||

ಭಾರತ ! ಸಿಂಧು, ಐದು ನದಿಗಳು, ದೇವಿಕಾ, ಸರಸ್ವತೀ, ಗಂಗಾ, ಶತಕುಂಭಾ, ಶರಯೂ, ಗಂಡಸಾಹ್ವಯ, ಚರ್ಮಣ್ವತೀ, ಮಹೀ, ಮೇಧಾ, ಮೇಧಾತಿಥಿ, ತಾಮ್ರಾವತೀ, ವೇತ್ರವತೀ, ನದೀ ಅಸ್ತಿಸ್ತೋಽಥ, ಕೌಶಿಕೀ, ತಮಸಾ, ನರ್ಮದಾ, ನದೀ ಗೋದಾವರೀ, ವೇಣೀ, ಪ್ರವೇಣೀ, ಭೀಮಾ, ಮೇದ್ರಥಾ, ಭಾರತೀ, ಸುಪ್ರಯಾಗಾ, ಕಾವೇರೀ, ಮುರ್ಮುರಾ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಕೃಷ್ಣವೇಣೀ, ಕಪಿಲಾ, ಶೋಣಾ, ಈ ಎಲ್ಲ ನದಿಗಳನ್ನೂ ಅಗ್ನಿಗಳ ತಾಯಂದಿರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03212025a ಅದ್ಭುತಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾ ಭಾರ್ಯಾ ತಸ್ಯಾಃ ಪುತ್ರೋ ವಿಡೂರಥಃ|

03212025c ಯಾವಂತಃ ಪಾವಕಾಃ ಪೋಕ್ತಾಃ ಸೋಮಾಸ್ತಾವಂತ ಏವ ಚ||

ಅದ್ಭುತನ ಪತ್ನಿ ಪ್ರಿಯಾ, ಅವಳ ಪುತ್ರ ವಿಡೂರಥ. ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಅಗ್ನಿಗಳಷ್ಟೇ ಸೋಮ ಯಾಗಗಳಿವೆ.

03212026a ಅತ್ರೇಶ್ಚಾಪ್ಯನ್ವಯೇ ಜಾತಾ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮಾನಸಾಃ ಪ್ರಜಾಃ|

03212026c ಅತ್ರಿಃ ಪುತ್ರಾನ್ ಸೃಷ್ಟುಕಾಮಸ್ತಾನೇವಾತ್ಮನ್ಯಧಾರಯತ್|

03212026e ತಸ್ಯ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಕಾಯಾನ್ನಿರ್ಹರಂತಿ ಹುತಾಶನಾಃ||

ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸಪುತ್ರರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು ಅತ್ರಿಯ ಕುಲದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲು ಅತ್ರಿಯು ತನ್ನಿಂದಲೇ ಈ ಪುತ್ರರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅವನ ದೇಹದಿಂದಲೇ ಈ ಅಗ್ನಿಗಳು ಹೊರಬಂದವು.

03212027a ಏವಮೇತೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಕೀರ್ತಿತಾಸ್ತೇಽಗ್ನಯೋ ಮಯಾ|

03212027c ಅಪ್ರಮೇಯಾ ಯಥೋತ್ಪನ್ನಾಃ ಶ್ರೀಮಂತಸ್ತಿಮಿರಾಪಹಾಃ||

ನಾನು ಹೇಳಿದ ಇವೇ ಹೀಗೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಆ ಮಹಾತ್ಮ, ಅಪ್ರಮೇಯ, ಶ್ರೀಮಂತ, ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಅಗ್ನಿಗಳು.

03212028a ಅದ್ಭುತಸ್ಯ ತು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಯಥಾ ವೇದೇಷು ಕೀರ್ತಿತಂ|

03212028c ತಾದ್ಯಶಂ ವಿದ್ಧಿ ಸರ್ವೇಷಾಮೇಕೋ ಹ್ಯೇಷ ಹುತಾಶನಃ||

ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಈ ಅಗ್ನಿಗಳೂ ಮಹಾತ್ಮ ಅದ್ಭುತನಂತೆಯೇ ಇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೋ.

03212029a ಏಕ ಏವೈಷ ಭಗವಾನ್ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಪ್ರಥಮೋಽಂಗಿರಾಃ|

03212029c ಬಹುಧಾ ನಿಸೃತಃ ಕಾಯಾಜ್ಞೋತಿಷ್ಠೋಮಃ ಕ್ರತುರ್ಯಥಾ||

ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಗಿರಸನಾದ ಈ ಭಗವಾನನೇ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠೋಮ

ಯಾಗದಂತೆ ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ಬಹುವಿಧದಿಂದ ಹೊರಬಂದನು¹⁷⁰.

03212030a ಇತ್ಯೇಷ ವಂಶಃ ಸುಮಹಾನಗ್ನಿನಾಂ ಕೀರ್ತಿತೋ ಮಯಾ|

03212030c ಪಾವಿತೋ ವಿವಿಧೈರ್ಮಂತ್ರೈರ್ಹವ್ಯಂ ವಹತಿ ದೇಹಿನಾಂ||

ಇದು ನಾನು ಹೇಳಿದ ಸುಮಹಾ ಅಗ್ನಿಗಳ, ವಿವಿಧ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಹಾಕಿದ ಹವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವವರ ವಂಶಾವಳಿ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ಅಂಗಿರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಅಗ್ನಿಸಮುದ್ಯವೇ
ದ್ವಾದಶಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗಿರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಸಮುದ್ಯವದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೧೩

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ

ದೇವಸೇನೆಯ ನಾಯಕನನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಹುಡುಕುವುದು; ದೇವಸೇನಾ

¹⁷⁰ಒಂದೇ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮವು ಇತರ ಸೋಮಯಾಗಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿ ಬಹುವಿಧವಾಗಿರುವಂತೆ ಅಂಗಿರಸನು ಒಬ್ಬನೇ ಆದರೂ ಅವನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗ್ನಿಗಳು ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ [ಭಾರತ ದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಂಪುಟ ೭, ಪುಟ ೩೫೧೨].

ಎಂಬ ಕನೈಯನ್ನು ಕಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೈತ್ಯ ಕೇಶಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರನು
 ಓಡಿಸಿದುದು (೧-೧೪). ದೇವಸೇನೆಯು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತನ್ನ
 ಪತಿಯಾಗಿರಬೇಕಾದವನ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು (೧೫-
 ೨೪). ಸೋಮ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವವನು ದೇವಸೇನೆಯ
 ಪತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಇಂದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಕೇಳಲು
 ಅವನೂ ಕೂಡ ನೀನು ಯೋಚಿಸಿದಂತೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು
 (೨೫-೩೬). ವಸಿಷ್ಠಾದಿ ಋಷಿಗಳು ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ವರದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
 ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಗ್ನಿಯು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ
 ಋಷಿಪತ್ನಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಮವಶನಾದುದು (೩೭-೪೪).
 ಕಾಮಸಂತಪ್ತಹೃದಯನಾದ ಅಗ್ನಿಯು ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ವನಕ್ಕೆ
 ಬಂದಾಗ ಅವನೊಡನೆ ಮೊದಲೇ ಅನುರಕ್ತಳಾಗಿದ್ದ ದಕ್ಷಸುತೆ
 ಸ್ವಾಹಾಳು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಪತ್ನಿಯರ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು
 ಕಾಮಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸುವುದು (೪೫-೫೨).

171 03213001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03213001a ಅಗ್ನೀನಾಂ ವಿವಿಧೋ ವಂಶಃ ಕೀರ್ತಿತಸ್ತೇ ಮಯಾನಘ|

171 ಸ್ಕಂದನ ಜನನದ ಕುರಿತಾದ ಹಲವಾರು ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ
 ಮುಂದೆ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ಕಂದನ ಕಥೆಗೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಥೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ.
 ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಈ ಎರಡು ಕಥೆಗಳು ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ
 ಮಾಹೇಶ್ವರ ಖಂಡದ ಎರಡನೆಯ ಕಮಾರಿಕಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ೨೯ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ
 ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸ್ಕಂದೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಕಥೆಗಿಂಥ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ.

03213001c ಶೃಣು ಜನ್ಮ ತು ಕೌರವ್ಯ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಸ್ಯ ಧೀಮತಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಘ! ಅಗ್ನಿಗಳ ವಿವಿಧ ವಂಶಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕೌರವ್ಯ! ಧೀಮಂತ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನ ಜನ್ಮದ ಕುರಿತು ಕೇಳು.

03213002a ಅದ್ಭುತಸ್ಯಾದ್ಭುತಂ ಪುತ್ರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಮಿತೌಜಸಂ|

03213002c ಜಾತಂ ಸಪ್ತರ್ಷಿಭಾರ್ಯಾಭಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನಂ||

ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತನಿಗೆ ಜನಿಸಿದ ಅಮಿತೌಜಸ, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಕೀರ್ತಿವರ್ಧಕ, ಅದ್ಭುತ ಪುತ್ರನ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

03213003a ದೇವಾಸುರಾಃ ಪುರಾ ಯತ್ತಾ ವಿನಿಘ್ನಂತಃ ಪರಸ್ಪರಂ|

03213003c ತತ್ರಾಜಯನ್ಸದಾ ದೇವಾನ್ದಾನವಾ ಘೋರರೂಪಿಣಃ||

ಹಿಂದೆ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಸುರರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಘೋರರೂಪಿ ದಾನವರು ಯಾವಾಗಲೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03213004a ವಧ್ಯಮಾನಂ ಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಹುಶಸ್ತ್ರೈಃ ಪುರಂದರಃ|

03213004c ಸ್ವಸ್ಮೈನ್ಯನಾಯಕಾರ್ಥಾಯ ಚಿಂತಾಮಾಪ ಭೃಶಂ ತದಾ||

ಬಹುಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ವಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪುರಂದರನು ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ನಾಯಕನಿಗಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸಿದನು.

03213005a ದೇವಸೇನಾಂ ದಾನವೈರ್ಯೋ ಭಗ್ನಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾಬಲಃ|

03213005c ಪಾಲಯೇದ್ವೀರ್ಯ ಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸ ಜ್ಞೇಯಃ ಪುರುಷೋ ಮಯಾ||

“ದಾನವರಿಂದ ಭಗ್ನವಾಗುತ್ತಿರುವ ದೇವಸೇನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ
ವೀರತನದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಮಹಾಬಲಿ ಪುರುಷನನ್ನು ನಾನು
ಹುಡುಕಬೇಕು.”

03213006a ಸ ಶೈಲಂ ಮಾನಸಂ ಗತ್ವಾ ಧ್ಯಾಯನ್ನರ್ಥ ಮಿಮಂ ಭೃಶಂ|

03213006c ಶುಶ್ರಾವಾರ್ತ ಸ್ವರಂ ಘೋರಮಥ ಮುಕ್ತಂ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ತದಾ||

ಆಗ ಅವನು ಮಾನಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತುಂಬಾ ಆಳವಾದ
ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಘೋರವೂ ಆರ್ತವೂ ಆದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ
ಸ್ತ್ರೀಯೋರ್ವಳ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿದನು:

03213007a ಅಭಿಧಾವತು ಮಾ ಕಶ್ಚಿ ತ್ಪುರುಷಸ್ತಾತು ಚೈವ ಹ|

03213007c ಪತಿಂ ಚ ಮೇ ಪ್ರದಿಶತು ಸ್ವಯಂ ವಾ ಪತಿರಸ್ತು ಮೇ||

“ಯಾರಾದರೂ ಬೇಗ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ. ಅವನು ನನ್ನ
ಪತಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನನಗೆ ಓರ್ವ ಪತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಡಲಿ!”

03213008a ಪುರಂದರಸ್ತು ತಾಮಾಹ ಮಾ ಭೈರ್ನಾಸ್ತಿ ಭಯಂ ತವ|

03213008c ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತೋಽಪಶ್ಯತ್ಕೇಶಿನಂ ಸ್ಥಿತಮಗ್ರತಃ||

“ಹೆದರಬೇಡ ! ನಿನಗೇನೂ ಭಯವಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ
ಪುರಂದರನು ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮುಂದೆ
ನಿಂತಿರುವ ಕೇಶಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03213009a ಕಿರೀಟಿನಂ ಗದಾಪಾಣಿಂ ಧಾತುಮಂತಮಿವಾಚಲಂ|

03213009c ಹಸ್ತೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತಾಂ ಕನ್ಯಾಮಥೈನಂ ವಾಸವೋಽಬ್ರವೀತ್||

ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಖನಿಜಗಳ ಪರ್ವತದಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ವಾಸವನು ಹೇಳಿದನು.

03213010a ಅನಾರ್ಯಕರ್ಮನ್ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮಿಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಜಿಹೀರ್ಷಸಿ|

03213010c ವಜ್ರಿಣಂ ಮಾಂ ವಿಜಾನೀಹಿ ವಿರಮಾಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಬಾಧನಾತ್||

“ಈ ಕನ್ಯೆಯಮೇಲೆ ಅನಾರ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಎಸೆಗಲು ಏಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದೀಯೆ. ನನ್ನನ್ನು ವಜ್ರಿಯೆಂದು ತಿಳಿ. ಇವಳಿಗೆ ಏನೂ ಅಪಾಯಮಾಡದಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತೇನೆ.”

03213011 ಕೇಶ್ಯುವಾಚ|

03213011a ವಿಸ್ತುಜಸ್ವ ತ್ವಮೇವೈನಾಂ ಶಕ್ರೈಷಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಾ ಮಯಾ|

03213011c ಕ್ಷಮಂ ತೇ ಜೀವತೋ ಗಂತುಂ ಸ್ವಪುರಂ ಪಾಕಶಾಸನ||

ಕೇಶಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಶಕ್ರ! ಇವಳನ್ನು ನೀನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಇವಳನ್ನು ನಾನು ಬಯಸಿದ್ದೇನೆ. ಪಾಕಶಾಸನ! ಜೀವಂತವಾಗಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಲ್ಲೆ.”

03213012 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03213012a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಗದಾಂ ಕೇಶೀ ಚಿಕ್ಷೇಪೇಂದ್ರವಧಾಯ ವೈ|

03213012c ತಾಮಾಪತಂತೀಂ ಚಿಚ್ಚೇದ ಮಧ್ಯೇ ವಜ್ರೇಣ ವಾಸವಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕೇಶಿಯು ಇಂದ್ರನನ್ನು
ವಧಿಸಲು ಗದೆಯನ್ನು ಎಸೆದನು. ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಅದನ್ನು
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವನು ವಜ್ರದಿಂದ ತುಂಡರಿಸಿದನು.

03213013a ಅಥಾಸ್ಯ ಶೈಲಶಿಖರಂ ಕೇಶೀ ಕ್ರುದ್ಧೋ ವ್ಯವಾಸೃಜತ್|

03213013c ತದಾಪತಂತಂ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಶೈಲಶೃಂಗಂ ಶತಕ್ರತುಃ|

03213013e ಬಿಭೇದ ರಾಜನ್ವಜ್ರೇಣ ಭುವಿ ತನ್ನಿಪಪಾತ ಹ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಕೃದ್ಧನಾದ ಕೇಶಿಯು ಕಲ್ಲುಗಳ ಶಿಖರವನ್ನು ಅವನ
ಮೇಲೆ ಎಸೆದನು. ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶೈಲಶೃಂಗವನ್ನು ನೋಡಿ ಶತಕ್ರತುವು
ವಜ್ರದಿಂದ ತುಂಡರಿಸಲು ಅದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು.

03213014a ಪತತಾ ತು ತದಾ ಕೇಶೀ ತೇನ ಶೃಂಗೇಣ ತಾಡಿತಃ|

03213014c ಹಿತ್ವಾ ಕನ್ಯಾಂ ಮಹಾಭಾಗಾಂ ಪ್ರಾದ್ರವದ್ಭೃಶಪೀಡಿತಃ||

ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಆ ಶೃಂಗದಿಂದ ಪೆಟ್ಟುತಂದು ತುಂಬಾ ಪೀಡಿತನಾದ
ಕೇಶಿಯು ಆ ಮಹಾಭಾಗೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದನು.

03213015a ಅಪಯಾತೇಽಸುರೇ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ವಾಸವೋಽಬ್ರವೀತ್|

03213015c ಕಾಸಿ ಕಸ್ಯಾಸಿ ಕಿಂ ಚೇಹ ಕುರುಷೇ ತ್ವಂ ಶುಭಾನನೇ||

ಆ ಅಸುರನು ಹೊರಟುಹೋಗಲು ವಾಸವನು ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು:
“ಶುಭಾನನೇ! ನೀನು ಯಾರು ಮತ್ತು ಯಾರವಳು? ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ನೀನು
ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ?”

03213016 ಕನ್ನೋವಾಚ|

03213016a ಅಹಂ ಪ್ರಜಾಪತೇಃ ಕನ್ಯಾ ದೇವಸೇನೇತಿ ವಿಶ್ರುತಾ|

03213016c ಭಗಿನೀ ದೈತ್ಯಸೇನಾ ಮೇ ಸಾ ಪೂರ್ವಂ ಕೇಶಿನಾ ಹೃತಾ||

ಕನ್ಯೆಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನಾನು ದೇವಸೇನಾ ಎಂದು ವಿಶ್ರುತಳಾದ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗಳು. ನನ್ನ ತಂಗಿ ದೈತ್ಯಸೇನಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಕೇಶಿಯು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.

03213017a ಸಹ್ಯವಾವಾಂ ಭಗಿನೌ ತು ಸಖೀಭಿಃ ಸಹ ಮಾನಸಂ|

03213017c ಆಗಚ್ಚಾ ವೇಹ ರತ್ಯರ್ಥಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ||

ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ನಾವಿಬ್ಬರು ಸಹೋದರಿಯರೂ ಸಖಿಗಳ ಸಹಿತ ಈ ಮಾನಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು.

03213018a ನಿತ್ಯಂ ಚಾವಾಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ ಹರ್ತುಂ ಕೇಶೀ ಮಹಾಸುರಃ|

03213018c ಇಚ್ಛತ್ಯೇನಂ ದೈತ್ಯಸೇನಾ ನ ತ್ವಹಂ ಪಾಕಶಾಸನ||

ಪಾಕಶಾಸನ! ನಿತ್ಯವೂ ಮಹಾಸುರ ಕೇಶಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಯಸಿ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ದೈತ್ಯಸೇನೆಯು ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ನಾನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

03213019a ಸಾ ಹೃತಾ ತೇನ ಭಗವನ್ಮುಕ್ತಾಹಂ ತ್ವದ್ಭಲೇನ ತು|

03213019c ತ್ವಯಾ ದೇವೇಂದ್ರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ಪತಿಮಿಚ್ಛಾಮಿ ದುರ್ಜಯಂ||

ಭಗವನ್! ಅವಳನ್ನು ಅವನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಆದರೆ
ನಿನ್ನ ಬಲದಿಂದ ನಾನು ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿದೆನು. ದೇವೇಂದ್ರ! ಈಗ
ನೀನು ನನಗೆ ದುರ್ಜಯನಾದ ಪತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03213020 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03213020a ಮಮ ಮಾತೃಷ್ಟಸೇಯಾ ತ್ವಂ ಮಾತಾ ದಾಕ್ಷಾಯಣೀ ಮಮ|

03213020c ಆಖ್ಯಾತಂ ತ್ವಹಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸ್ವಯಮಾತ್ಮಬಲಂ ತ್ವಯಾ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತೆ ದಾಕ್ಷಾಯಣಿಯ ತಂಗಿಯ
ಮಗಳು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಬಲದ ಕುರಿತು ನೀನೇ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03213021 ಕನ್ಯೋವಾಚ|

03213021a ಅಬಲಾಹಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಪತಿಸ್ತು ಬಲವಾನ್ಮಮ|

03213021c ವರದಾನಾತ್ಪಿತುರ್ಭಾವೀ ಸುರಾಸುರನಮಸ್ಕೃತಃ||

ಕನ್ಯೆಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಮಹಾಬಾಹೋ! ನಾನು ಅಬಲೆ; ಆದರೆ ನನ್ನ
ಪತಿಯು ಬಲವಂತ. ತಂದೆಯ ವರದಾನದಂತೆ ಅವನನ್ನು
ಸುರಾಸುರರಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುವವನಾಗುತ್ತಾನೆ.”

03213022 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03213022a ಕೇದೃಶಂ ವೈ ಬಲಂ ದೇವಿ ಪತ್ಯುಸ್ತವ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03213022c ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ತವ ವಾಕ್ಯಮನಿಂದಿತೇ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ದೇವಿ! ಅನಿಂದಿತೇ! ನಿನ್ನ ಪತಿಯು
ಯಾವರೀತಿಯ ಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ? ಇದರ ಕುರಿತಾದ ನಿನ್ನ
ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03213023 ಕನ್ಯೋವಾಚ|

03213023a ದೇವದಾನವಯಕ್ಷಾಣಾಂ ಕಿನ್ನರೋರಗರಕ್ಷಸಾಂ|

03213023c ಜೇತಾ ಸ ದೃಷ್ಟೋ ದುಷ್ಟಾನಾಂ ಮಹಾವೀರ್ಯೋ ಮಹಾಬಲಃ||

03213024a ಯಸ್ತು ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ತ್ವಯಾ ಸಹ ವಿಜೇಷ್ಯತಿ|

03213024c ಸ ಹಿ ಮೇ ಭವಿತಾ ಭರ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನಃ||

ಕನ್ಯೆಯು ಹೇಳಿದಳು: “ದೇವ-ದಾನವ-ಯಕ್ಷ-ಕಿನ್ನರ-ಉರಗ-
ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ, ನಿನ್ನೊಡನೆ ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಬಲ್ಲ,
ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ, ಮಹಾವೀರ್ಯ, ಮಹಾಬಲ,
ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನ, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನೇ ನನ್ನ ಪತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.”

03213025 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03213025a ಇಂದ್ರಸ್ತಸ್ಯಾ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ದುಃಖಿತೋಽಚಿಂತಯದ್ಭೃಶಂ|

03213025c ಅಸ್ಯಾ ದೇವ್ಯಾಃ ಪರ್ತಿರ್ನಾಸ್ತಿ ಯಾದೃಶಂ ಸಂಪ್ರಭಾಷತೇ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಂದ್ರನು
ತುಂಬಾ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದನು: “ಈ ದೇವಿಯು
ಹೇಳುವಂತಹ ಪತಿಯು ಇವಳಿಗೆ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ!”

03213026a ಅಥಾಪಶ್ಯತ್ಸ ಉದಯೇ ಭಾಸ್ಕರಂ ಭಾಸ್ಕರದ್ಯುತಿಃ|

03213026c ಸೋಮಂ ಚೈವ ಮಹಾಭಾಗಂ ವಿಶಮಾನಂ ದಿವಾಕರಂ||

ಆಗ ಆ ಭಾಸ್ಕರದ್ಯುತಿಯು ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾಸ್ಕರನನ್ನೂ ಮತ್ತು ದಿವಾಕರನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಭಾಗ ಸೋಮನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03213027a ಅಮಾವಾಸ್ಯಾಂ ಸಂಪ್ರವೃತ್ತಂ ಮುಹೂರ್ತಂ ರೌದ್ರಮೇವ ಚ|

03213027c ದೇವಾಸುರಂ ಚ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಸೋಽಪಶ್ಯದುದಯೇ ಗಿರೌ||

ಆ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ರೌದ್ರ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಅವನು ಉದಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಾಸುರರ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03213028a ಲೋಹಿತೈಶ್ಚ ಘನೈರ್ಯುಕ್ತಾಂ ಪೂರ್ವಾಂ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಶತಕ್ರತುಃ|

03213028c ಅಪಶ್ಯಲ್ಲೋಹಿತೋದಂ ಚ ಭಗವಾನ್ವರುಣಾಲಯಂ||

ಶತಕ್ರತುವು ಆ ಪೂರ್ವ ಸಂಧ್ಯೆಯು ಕೆಂಪು ಮೋಡಗಳಿಂದ ಕವಿದಿರುವುದನ್ನೂ, ಭಗವಾನ್ ಸಮುದ್ರವು ಕೆಂಪಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03213029a ಭೃಗುಭಿಶ್ಚಾಂಗಿರೋಭಿಶ್ಚ ಹುತಂ ಮಂತ್ರೈಃ ಪೃಥಗ್ವಿಧೈಃ|

03213029c ಹವ್ಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಹ್ನಿಂ ಚ ಪ್ರವಿಶಂತಂ ದಿವಾಕರಂ||

ಅಗ್ನಿಯು ಭೃಗು ಮತ್ತು ಅಂಗಿರಸರು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಹಾಕಿದ ವಿವಿಧ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ದಿವಾಕರನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

03213030a ಪರ್ವ ಚೈವ ಚತುರ್ವಿಂಶಂ ತದಾ ಸೂರ್ಯಮುಪಸ್ಥಿತಂ|

03213030c ತಥಾ ಧರ್ಮಗತಂ ರೌದ್ರಂ ಸೋಮಂ ಸೂರ್ಯಗತಂ ಚ ತಂ||

ಆಗ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪರ್ವಗಳೂ ಸೂರ್ಯನ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ರೌದ್ರನಾದ ಸೋಮನು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03213031a ಸಮಾಲೋಕ್ಷ್ಟಿಕತಾಮೇವ ಶಶಿನೋ ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯ ಚ|

03213031c ಸಮವಾಯಂ ತು ತಂ ರೌದ್ರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಕ್ರೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್||

ಈ ರೀತಿಯ ಶಶಿ ಮತ್ತು ಭಾಸ್ಕರರು ಒಂದಾಗುವ ಆ ರೌದ್ರಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಶಕ್ರನು ಯೋಚಿಸಿದನು:

03213032a ಏಷ ರೌದ್ರಶ್ಚ ಸಂಘಾತೋ ಮಹಾನ್ಯುಕ್ತಶ್ಚ ತೇಜಸಾ|

03213032c ಸೋಮಸ್ಯ ವಹ್ನಿಸೂರ್ಯಾಭ್ಯಾಮದ್ಭುತೋಽಯಂ ಸಮಾಗಮಃ|

03213032e ಜನಯೇದ್ಯಂ ಸುತಂ ಸೋಮಃ ಸೋಽಸ್ಯಾ ದೇವ್ಯಾಃ ಪತಿರ್ಭವೇತ್||

“ಈ ಸೋಮ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರ ಅದ್ಭುತ ಸಮಾಗಮದ ವಹ್ನಿಯು ರೌದ್ರ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದು ಮಹಾ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಸೋಮನಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ಮಗನು ಈ ದೇವಿಯ ಪತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

03213033a ಅಗ್ನಿಶ್ಚೈತೈರ್ಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಃ ಸರ್ವೈರಗ್ನಿಶ್ಚ ದೇವತಾ|

03213033c ಏಷ ಚೇಜ್ಜನಯೇದ್ಗರ್ಭಂ ಸೋಽಸ್ಯಾ ದೇವ್ಯಾಃ ಪತಿರ್ಭವೇತ್||

ಅಗ್ನಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಅಗ್ನಿಯೂ ಎಲ್ಲರ

ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಗರ್ಭದಿಂದಲೂ ಜನಿಸುವವನು ಈ ದೇವಿಯ ಪತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.”

03213034a ಏವಂ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಭಗವಾನ್ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕಂ ತದಾ ಗತಃ|

03213034c ಗೃಹೀತ್ವಾ ದೇವಸೇನಾಂ ತಾಮವಂದತ್ಸ ಪಿತಾಮಹಂ|

03213034e ಉವಾಚ ಚಾಸ್ಯಾ ದೇವ್ಯಾಸ್ತ್ವಂ ಸಾಧು ಶೂರಂ ಪತಿಂ ದಿಶ||

ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ಆ ಭಗವಾನನು ದೇವಸೇನೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಪಿತಾಮಹನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ “ಈ ದೇವಿಗೆ ನೀನು ಓರ್ವ ಸಾಧು ಶೂರನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸು” ಎಂದನು.

03213035 ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ|

03213035a ಯಥೈತಚ್ಚಿಂತಿತಂ ಕಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ದಾನವಸೂದನ|

03213035c ತಥಾ ಸ ಭವಿತಾ ಗರ್ಭೋ ಬಲವಾನುರುವಿಕ್ರಮಃ||

ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದನು: “ದಾನವಸೂದನ! ನೀನು ಏನನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೀಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆ ಗರ್ಭವು ಬಲವಾನನೂ ವಿಕ್ರಮಿಯೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

03213036a ಸ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಸೇನಾನೀಸ್ತ್ವಯಾ ಸಹ ಶತಕ್ರತೋ|

03213036c ಅಸ್ಯಾ ದೇವ್ಯಾಃ ಪತಿಶ್ಚೈವ ಸ ಭವಿಷ್ಯತಿ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಶತಕ್ರತೋ! ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅವನು ಸೇನಾನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ವೀರ್ಯವಾನನು ಈ ದೇವಿಯ ಪತಿಯೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ.”

03213037 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03213037a ಏತಚ್ಚ ತ್ವಾ ನಮಸ್ತಸ್ಮೈ ಕೃತ್ವಾಸೌ ಸಹ ಕನ್ಯಯಾ|

03213037c ತತ್ರಾಭ್ಯಗಚ್ಚ ದ್ವೇವೇಂದ್ರೋ ಯತ್ರ ದೇವರ್ಷಯೋಽಭವನ್|

03213037e ವಸಿಷ್ಠಪ್ರಮುಖಾ ಮುಖ್ಯಾ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರಾಃ ಸುಮಹಾವ್ರತಾಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ಕನ್ಯೆಯೊಡನೆ ವಸಿಷ್ಠ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಮುಖ್ಯ ಸುಮಹಾವ್ರತ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ದೇವರ್ಷಿಗಳಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು.

03213038a ಭಾಗಾರ್ಥಂ ತಪಸೋಪಾತ್ತಂ ತೇಷಾಂ ಸೋಮಂ ತಥಾಧ್ವರೇ|

03213038c ಪಿಪಾಸವೋ ಯಯುರ್ದೇವಾಃ ಶತಕ್ರತುಪುರೋಗಮಾಃ||

ಸೋಮದ ಭಾಗಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಆ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಅಧ್ವರಕ್ಕೆ ಶತಕ್ರತುವನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವತೆಗಳು ಹೋದರು.

03213039a ಇಷ್ಟಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಸುಸಮಿದ್ಧೇ ಹುತಾಶನೇ|

03213039c ಜುಹುವುಸ್ತೇ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಹವ್ಯಂ ಸರ್ವದಿವೌಕಸಾಂ||

ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ಎಲ್ಲ ದಿವೌಕಸರಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ನೀಡಿದರು.

03213040a ಸಮಾಹುತೋ ಹುತವಹಃ ಸೋಽದ್ಭುತಃ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಾತ್|

03213040c ವಿನಿಸೃತ್ಯಾಯಯೌ ವಹ್ನಿರ್ವಾಗ್ನಿತೋ ವಿಧಿವತ್ಪ್ರಭುಃ|

03213040e ಆಗಮ್ಯಾಹವನೀಯಂ ವೈ ತೈರ್ದ್ವಿಜೈರ್ಮಂತ್ರತೋ ಹುತಂ||

ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಿಂದ ಅಗ್ನಿ ಅದ್ಭುತನನ್ನು ಮಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ

ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಆ ಪ್ರಭು ಅಗ್ನಿಯು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು
ದ್ವಿಜರು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಹುತಿಯನ್ನು
ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಆಗಮಿಸಿದನು.

03213041a ಸ ತತ್ರ ವಿವಿಧಂ ಹವ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಹುತಾಶನಃ|

03213041c ಋಷಿಭ್ಯೋ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಾಯಚ್ಛತ ದಿವೌಕಸಾಂ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು ನೀಡಿದ ವಿವಿಧ ಹವ್ಯಗಳನ್ನು
ತೆಡೆದುಕೊಂಡು ಆ ಅಗ್ನಿಯು ದಿವೌಕಸರಿಗೆ ನೀಡಿದನು.

03213042a ನಿಷ್ಕ್ರಮಂಶ್ಚಾಪ್ಯಪಶ್ಯತ್ಸ ಪತ್ನೀಸ್ತೇಷಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03213042c ಸ್ವೇಷ್ಟಾಶ್ರಮೇಷೂಪವಿಷ್ಟಾಃ ಸ್ನಾಯಂತೀಶ್ಚ ಯಥಾಸುಖಂ||

ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಅವನು ಮಹಾತ್ಮ ಋಷಿಗಳ ಪತ್ನಿಯರು
ಯಥಾಸುಖವಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿದನು.

03213043a ರುಕ್ಮವೇದಿನಿಭಾಸ್ತಾಸ್ತು ಚಂದ್ರಲೇಖಾ ಇವಾಮಲಾಃ|

03213043c ಹುತಾಶನಾರ್ಚಿಪ್ರತಿಮಾಃ ಸರ್ವಾಸ್ತಾರಾ ಇವಾದ್ಭುತಾಃ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಂಗಾರದ ವೇದಿಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು;
ಚಂದ್ರಲೇಖದಂತೆ ಶುಭ್ರರಾಗಿದ್ದರು; ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಂತಿದ್ದರು
ಮತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ಅದ್ಭುತರಾಗಿದ್ದರು.

03213044a ಸ ತದ್ಗತೇನ ಮನಸಾ ಬಭೂವ ಕ್ಷುಭಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03213044c ಪತ್ನೀರ್ಧ್ವಾ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಾಣಾಂ ವಹ್ನಿಃ ಕಾಮವಶಂ ಯಯಾ||

ಆ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರರ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಅಗ್ನಿಯ ಮನಸ್ಸು
ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡಿತು, ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯವು ಕಾಮವಶವಾಯಿತು.

03213045a ಸ ಭೂಯಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ನ ನ್ಯಾಯ್ಯಂ ಕ್ಷುಭಿತೋಽಸ್ಮಿ ಯತ್|

03213045c ಸಾಧ್ವೀಃ ಪತ್ನೀರ್ಧ್ವಾ ಜೇಂದ್ರಾಣಾಮಕಾಮಾಃ ಕಾಮಯಾಮ್ಯಹಂ||

ಅವನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಯೋಚಿಸಿದನು: “ನಾನು ಹೀಗೆ
ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಗಾಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ದ್ವಿಜೇಂದ್ರರ ಈ ಪತ್ನಿಯರು
ಸಾಧ್ವಿಯರು. ಬಯಸಬಾರದವರನ್ನು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03213046a ನೈತಾಃ ಶಕ್ಯಾ ಮಯಾ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸ್ಪಷ್ಟುಂ ವಾಪ್ಯನಿಮಿತ್ತತಃ|

03213046c ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಂ ಸಮಾವಿಶ್ಯ ತಸ್ಮಾತ್ಪಶ್ಯಾಮ್ಯಭೀಕ್ಷಶಃ||

ನಾನು ಇವರ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಯಿಸಲೂ ಶಕ್ಯನಿಲ್ಲ.
ಅವರಾಗಿ ಬಯಸದೇ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.
ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಗಾರ್ಹಪತ್ಯನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ
ನೋಡುತ್ತಾ ತೃಪ್ತಿಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ.”

03213047a ಸಂಸ್ಪೃಶನ್ನಿವ ಸರ್ವಾಸ್ತಾಃ ಶಿಖಾಭಿಃ ಕಾಂಚನಪ್ರಭಾಃ|

03213047c ಪಶ್ಯಮಾನಶ್ಚ ಮುಮುದೇ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ||

ಅವನು ಗಾರ್ಹಪತ್ಯನಾಗಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಕಾಂಚನಪ್ರಭೆಗಳುಳ್ಳವರನ್ನೂ ತನ್ನ
ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ನೋಡುತ್ತಾ ಮುದದಿಂದಿದ್ದನು.

03213048a ನಿರುಷ್ಯ ತತ್ರ ಸುಚಿರಮೇವಂ ವಹ್ನಿರ್ವಶಂ ಗತಃ|

03213048c ಮನಸ್ತಾಸು ವಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಕಾಮಯಾನೋ ವರಾಂಗನಾಃ||

ಆ ವರಾಂಗನೆಯರನ್ನು ಕಾಮಿಸುತ್ತಾ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅವರ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟು
ಅಗ್ನಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾಲ ವಾಸಿಸಿದನು.

03213049a ಕಾಮಸಂತಪ್ತಹೃದಯೋ ದೇಹತ್ಯಾಗೇ ಸುನಿಶ್ಚಿತಃ|

03213049c ಅಲಾಭೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತ್ರೀಣಾಮಗ್ನಿರ್ವನಮುಪಾಗತಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತ್ರೀಯರು ದೊರಕದೇ ಇದ್ದಾಗ ಕಾಮಸಂತಪ್ತಹೃದಯನಾಗಿ
ಅಗ್ನಿಯು ದೇಹತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

03213050a ಸ್ವಾಹಾ ತಂ ದಕ್ಷದುಹಿತಾ ಪ್ರಥಮಂ ಕಾಮಯತ್ತದಾ|

03213050c ಸಾ ತಸ್ಯ ಚಿದ್ರಮನ್ವೈಚ್ಛಚ್ಚಿರಾತ್ಪ್ರಭೃತಿ ಭಾಮಿನೀ||

03213050e ಅಪ್ರಮತ್ತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ನ ಚಾಪಶ್ಯದನಿಂದಿತಾ||

ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ದಕ್ಷನ ಮಗಳು ಸ್ವಾಹಾಳು ಅವನನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದಳು.
ಅವಳು ತುಂಬಾ ಸಮಯದಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿಯ ದುರ್ಬಲತೆಯನ್ನು
ಕಾಣಲು ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಆ ಭಾಮಿನಿ ಅನಿಂದಿತೆಯು
ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆ ದೇವನಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಮತ್ತತೆಯನ್ನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.

03213051a ಸಾ ತಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಯಥಾವತ್ತು ವಹ್ನಿಂ ವನಮುಪಾಗತಂ|

03213051c ತತ್ತ್ವತಃ ಕಾಮಸಂತಪ್ತಂ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಭಾಮಿನೀ||

ಕಾಮಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯು ವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಆ

ಭಾಮಿನಿಯು ಆಲೋಚಿಸಿದಳು:

03213052a ಅಹಂ ಸಪ್ತರ್ಷಿಪತ್ನೀನಾಂ ಕೃತ್ವಾ ರೂಪಾಣಿ ಪಾವಕಂ|

03213052c ಕಾಮಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಕಾಮಾರ್ತಂ ತಾಸಾಂ ರೂಪೇಣ ಮೋಹಿತಂ|

03213052e ಏವಂ ಕೃತೇ ಪ್ರೀತಿರಸ್ಯ ಕಾಮಾವಾಪ್ತಿಶ್ಚ ಮೇ ಭವೇತ್||

“ನಾನು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಪತ್ನಿಯರ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಅವರ ರೂಪಗಳಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಕಾಮಾರ್ತನಾಗಿರುವ ಪಾವಕನನ್ನು ಕಾಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಆಸೆಯೂ ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ ಪರ್ವಣಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಸ್ಕಂದೋತ್ಪತ್ತೌ ತ್ರಯೋದಶಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಕಂದೋತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೧೪

ಸ್ವಾಹಾಳು ಅಂಗಿರಸನ ಪತ್ನಿ ಶಿವೆಯ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕೂಡಿದುದು; ಅವನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಕರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದು ಗರುಡಿಯ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಶ್ವೇತಪರ್ವತ ಶಿಖರದ ಮೇಲಿರುವ ಕಾಂಚನಸರೋವರದಲ್ಲಿ

ಹಾಕಿದುದು (೧-೧೨). ಅರುಂಧತಿಯ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಲಿಕ್ಕಾಗದೇ
 ಉಳಿದ ಆರು ಋಷಿಪತ್ನಿಯರ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಪ್ರತಿಪದೆಯೆಂದು
 ಆರುಬಾರಿ ಅಗ್ನಿಯ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಕಾಂಚನಸರೋವರದಲ್ಲಿ
 ಹಾಕಿದುದು; ಅದರಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಮಗನು ಸ್ಯಂದನೇನಿಸಿಕೊಂಡುದು
 (೧೩-೧೬). ಸ್ಯಂದನ ವರ್ಣನೆ (೧೭-೩೭).

03214001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03214001a ಶಿವಾ ಭಾರ್ಯಾ ತ್ವಂಗಿರಸಃ ಶೀಲರೂಪಗುಣಾನ್ವಿತಾ|

03214001c ತಸ್ಯಾಃ ಸಾ ಪ್ರಥಮಂ ರೂಪಂ ಕೃತ್ವಾ ದೇವೀ ಜನಾಧಿಪ|

03214001e ಜಗಾಮ ಪಾವಕಾಭ್ಯಾಶಂ ತಂ ಚೋವಾಚ ವರಾಂಗನಾ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಜನಾಧಿಪ! ಆ ವರಾಂಗನೆ ದೇವಿಯು
 ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಅಂಗಿರಸನ ಭಾರ್ಯೆ ಶೀಲರೂಪಗುಣಾನ್ವಿತೆ ಶಿವೆಯ
 ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪಾವಕನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದಳು:

03214002a ಮಾಮಗ್ನೇ ಕಾಮಸಂತಪ್ತಾಂ ತ್ವಂ ಕಾಮಯಿತುಮರ್ಹಸಿ|

03214002c ಕರಿಷ್ಯಸಿ ನ ಚೇದೇವಂ ಮೃತಾಂ ಮಾಮುಪಧಾರಯ||

“ಅಗ್ನಿ! ಕಾಮಸಂತಪ್ತಳಾಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಕಾಮಿಸಬೇಕು.
 ಇದನ್ನು ನೀನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಸಾಯುತ್ತೇನೆ.

03214003a ಅಹಮಂಗಿರಸೋ ಭಾರ್ಯಾ ಶಿವಾ ನಾಮ ಹುತಾಶನ|

03214003c ಸಖೀಭಿಃ ಸಹಿತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಮಂತ್ರಯಿತ್ವಾ ವಿನಿಶ್ಚಯಂ||

ಹುತಾಶನ! ನಾನು ಶಿವಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಂಗಿರಸನ ಪತ್ನಿ. ಸಖಿಗಳ ಸಹಿತ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

03214004 ಅಗ್ನಿರುವಾಚ|

03214004a ಕಥಂ ಮಾಂ ತ್ವಂ ವಿಜಾನೀಷೇ ಕಾಮಾರ್ತಮಿತರಾಃ ಕಥಂ|

03214004c ಯಾಸ್ವ ಯಾ ಕೀರ್ತಿತಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸಪ್ತರ್ಷಿಣಾಂ ಪ್ರಿಯಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ||

ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಕಾಮಾರ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು? ಮತ್ತು ಇದರ ಕುರಿತು ನೀನು ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಪ್ರಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು?”

03214005 ಶಿವೋವಾಚ|

03214005a ಅಸ್ಮಾಕಂ ತ್ವಂ ಪ್ರಿಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಬಿಭೀಮಸ್ತು ವಯಂ ತವ|

03214005c ತ್ವಚ್ಚಿತ್ತಮಿಂಗಿತೈರ್ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪ್ರೇಷಿತಾಸ್ಮಿ ತವಾಂತಿಕಂ||

ಶಿವೆಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನಿತ್ಯವೂ ನೀನು ನಮಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದವನು. ಆದರೆ ನಾವು ನಿನಗೆ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತದ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

03214006a ಮೈಥುನಾಯೇಹ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾ ಕಾಮಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ದ್ರುತಂ ಚರ|

03214006c ಮಾತರೋ ಮಾಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷಂತೇ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಹುತಾಶನ||

ಹುತಾಶನ! ನನ್ನೊಡನೆ ಬೇಗನೇ ಮೈಥುನಗೈದು ಕಾಮವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೋ. ನನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆಯಂದಿರು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.”

03214007 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03214007a ತತೋಽಗ್ನಿರುಪಯೇಮೇ ತಾಂ ಶಿವಾಂ ಪ್ರೀತಿಮುದಾಯತಃ|

03214007c ಪ್ರೀತ್ಯಾ ದೇವೀ ಚ ಸಂಯುಕ್ತಾ ಶುಕ್ರಂ ಜಗ್ರಾಹ ಪಾಣಿನಾ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರೀತಿ ಸಂತೋಷಗಳಿಂದ ಆ ಶಿವೆಯನ್ನು ಕೂಡಿದನು. ದೇವಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಕರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು.

03214008a ಅಚಿಂತಯನ್ಮಮೇದಂ ಯೇ ರೂಪಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಕಾನನೇ|

03214008c ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀನಾಮನೃತಂ ದೋಷಂ ವಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಪಾವಕೇ||

03214009a ತಸ್ಮಾದೇತದ್ರಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣಾ ಗರುಡಿ ಸಂಭವಾಮ್ಯಹಂ|

03214009c ವನಾನ್ನಿರ್ಗಮನಂ ಚೈವ ಸುಖಂ ಮಮ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

“ಕಾನನದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯರಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಸುಳ್ಳು ದೋಷಬರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ನಾನು ಗರುಡಳಾಗುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ನಾನು ಸುಖವಾಗಿ ವನದಿಂದ ಹೊರಹೋಗಬಲ್ಲೆ” ಎಂದು ಅವಳು ಯೋಚಿಸಿದಳು.

03214010a ಸುಪರ್ಣೀ ಸಾ ತದಾ ಭೂತ್ವಾ ನಿರ್ಜಗಾಮ ಮಹಾವನಾತ್|

03214010c ಅಪಶ್ಯತ್ಪರ್ವತಂ ಶ್ವೇತಂ ಶರಸ್ತಂಭೈಃ ಸುಸಂವೃತಂ||

03214011a ದೃಷ್ಟ್ವೀವಿಷ್ಯೈಃ ಸಪ್ತಶೀರ್ಷ್ಯೈರ್ಗುಪ್ತಂ ಭೋಗಿಭಿರದ್ಭುತೈಃ|

03214011c ರಕ್ಷೋಭಿಶ್ಚ ಪಿಶಾಚೈಶ್ಚ ರೌದ್ರೈರ್ಭೂತಗಣೈಸ್ತಥಾ|

03214011e ರಾಕ್ಷಸೀಭಿಶ್ಚ ಸಂಪೂರ್ಣಮನೇಕೈಶ್ಚ ಮೃಗದ್ವಿಜೈಃ||

ಆಗ ಅವಳು ಸುಪರ್ನಿಯಾಗಿ ಆ ಮಹಾವನದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಶರಸ್ತಂಭಗಳಿಂದ ಸುಸಂವೃತವಾಗಿದ್ದ, ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ವಿಷವನ್ನು ಕಾರುವ ಅದ್ಭುತ ಏಳು ಹೆಡೆಯ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ, ರಾಕ್ಷಸರು, ಪಿಶಾಚಿಗಳು, ರೌದ್ರ ಭೂತಗಣಗಳಿಂದ, ರಾಕ್ಷಸಿಯರಿಂದ, ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಶ್ವೇತ ಪರ್ವತವನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

03214012a ಸಾ ತತ್ರ ಸಹಸಾ ಗತ್ವಾ ಶೈಲಪೃಷ್ಠಂ ಸುದುರ್ಗಮಂ|

03214012c ಪ್ರಾಕ್ಷಿಪತ್ಕಾಂಚನೇ ಕುಂಡೇ ಶುಕ್ರಂ ಸಾ ತ್ವರಿತಾ ಸತೀ||

ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸತಿಯು ಬೇಗನೇ ಸುದುರ್ಗಮವಾದ ಶೈಲಶಿಖರದ ಮೇಲಿರುವ ಕಾಂಚನ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಆ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಿದಳು.

03214013a ಶಿಷ್ಯಾನಾಮಪಿ ಸಾ ದೇವೀ ಸಪ್ತರ್ಷಿಣಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03214013c ಪತ್ನೀಸರೂಪತಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಕಾಮಯಾಮಾಸ ಪಾವಕಂ||

ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಪತ್ನಿಯರ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ದೇವಿಯು ಪಾವಕನನ್ನು ಕಾಮಿಸಿದಳು.

03214014a ದಿವ್ಯರೂಪಮರುಂಧತ್ಯಾಃ ಕರ್ತುಂ ನ ಶಕಿತಂ ತಯಾ|

03214014c ತಸ್ಯಾಸ್ತಪಹೃ ಭಾವೇಣ ಭರ್ತ್ಯುಶುಶ್ರೂಷಣೇನ ಚ||

ಆದರೆ ಅರುಂಧತಿಯ ತಪಸ್ಸಿನ ಮತ್ತು ಪತಿಸೇವೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವಳ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಲು ಅವಳಿಗೆ ಶಕ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

03214015a ಷಟ್ಕೃತ್ವಸ್ತತ್ತು ನಿಕ್ಷಿಪ್ತಮಗ್ನೇ ರೇತಃ ಕುರೂತ್ತಮ|

03214015c ತಸ್ಮಿನ್ಕುಂಡೇ ಪ್ರತಿಪದಿ ಕಾಮಿನ್ಯಾ ಸ್ವಾಹಯಾ ತದಾ||

ಕುರೂತ್ತಮ ! ಪ್ರತಿಪದಿಯ ದಿನದಂದು ಕಾಮಿನೀ ಸ್ವಾಹಳು ಆ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ರೇತಸ್ಸನ್ನು ಆರುಬಾರು ಹಾಕಿದಳು.

03214016a ತತ್ಕೃತ್ವಂ ತೇಜಸಾ ತತ್ರ ಸಂಭೃತಂ ಜನಯತ್ಸುತಂ|

03214016c ಋಷಿಭಿಃ ಪೂಜಿತಂ ಸ್ಯನ್ನಮನಯತ್ಕುಂಡತಾಂ ತತಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಎಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಗನೊಬ್ಬನು ಜನಿಸಿದನು. ಋಷಿಗಳು ಪೂಜಿಸದೇ ಬಿಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸ್ಕಂದ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದರು.

03214017a ಷಟ್ಕಿರಾ ದ್ವಿಗುಣಶ್ರೋತ್ರೋ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷಿಭುಜಕ್ರಮಃ|

03214017c ಏಕಗ್ರೀವಸ್ತೇಕಕಾಯಃ ಕುಮಾರಃ ಸಮಪದ್ಯತ||

ಆ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಆರು ಶಿರಗಳಿದ್ದವು, ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಕಿವಿಗಳಿದ್ದವು, ಹನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಕೈಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲುಗಳಿದ್ದವು. ಒಂದೇ ಕುತ್ತಿಗೆಯಿತ್ತು ಮತ್ತು ಒಂದೇ ದೇಹವಿತ್ತು.

03214018a ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಮಭಿವ್ಯಕ್ತಸೃತೀಯಾಯಾಂ ಶಿಶುರ್ಬಭೌ|

03214018c ಅಂಗಪ್ರತ್ಯಂಗಸಂಭೂತಶ್ಚ ತುರ್ಥ್ಯಾ ಮಭವದ್ಗುಹಃ||

ಬಿದಿಗೆಯಂದು ಅವನು ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದನು, ತದಿಗೆಯಂದು ಶಿಶುವಾದನು, ಮತ್ತು ಆ ಗುಹನ ಅಂಗಪ್ರತ್ಯಾಂಗಗಳು

ಚತುರ್ಥಿಯಂದು ಬೆಳೆದವು.

03214019a ಲೋಹಿತಾಭ್ರೇಣ ಮಹತಾ ಸಂವೃತಃ ಸಹ ವಿದ್ಯುತಾ|

03214019c ಲೋಹಿತಾಭ್ರೇ ಸುಮಹತಿ ಭಾತಿ ಸೂರ್ಯ ಇವೋದಿತಃ||

ಮಿಂಚಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೆಂಪು ಮೋಡಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಅವನು ಕೆಂಪುಮೋಡಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ
ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕಂಡನು.

03214020a ಗೃಹೀತಂ ತು ಧನುಸ್ತೇನ ವಿಪುಲಂ ಲೋಮಹರ್ಷಣಂ|

03214020c ನ್ಯಸ್ತಂ ಯತ್ತ್ರಿಪುರಘ್ನೇನ ಸುರಾರಿವಿನಿಕೃಂತನಂ||

03214021a ತದ್ಗೃಹೀತ್ವಾ ಧನುಃಶ್ರೇಷ್ಠಂ ನನಾದ ಬಲವಾಂಸ್ತದಾ|

03214021c ಸಮೋಹಯನ್ನಿವೇಮಾನ್ಸ ತ್ರೀಽಲ್ಲೋಕಾನ್ಸಚರಾಚರಾನ್||

ಸುರಾರಿ ತ್ರಿಪುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವ ಮಹಾ
ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆದ್ದನು. ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಸಚರಾಚರಗಳ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತಲ್ಲಣಿಸುವಂತೆ ಜೋರಾಗಿ
ನಿನಾದಿಸಿದನು.

03214022a ತಸ್ಯ ತಂ ನಿನದಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಹಾಮೇಘಾನಿಷ್ಟನಂ|

03214022c ಉತ್ಪೇತತುರ್ಮಹಾನಾಗೌ ಚಿತ್ರಶ್ಚೈರಾವತಶ್ಚ ಹ||

ಅವನ ಆ ಮಹಾಮೇಘಾನಿಷ್ಟನದ ನಿನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಆ
ಮಹಾನಾಗಗಳೆರಡೂ ಐರಾವತವೂ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗಿದವು.

03214023a ತಾವಾಪತಂತೌ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸ ಬಾಲಾರ್ಕಸಮದ್ಯುತಿಃ|

03214023c ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಶಕ್ತಿಂ ಚಾನ್ಯೇನ ಪಾಣಿನಾ||

03214023e ಅಪರೇಣಾಗ್ನಿದಾಯಾದಸ್ತಾರಚೂಡಂ ಭುಜೇನ ಸಃ||

03214024a ಮಹಾಕಾಯಮುಪಶ್ಚಿಷ್ಟಂ ಕುಕ್ಕುಟಂ ಬಲಿನಾಂ ವರಂ|

03214024c ಗೃಹೀತ್ವಾ ವ್ಯನದದ್ಭೀಮಂ ಚಿಕ್ರೀಡ ಚ ಮಹಾಬಲಃ||

ಅವುಗಳು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಬಾಲಾರ್ಕಸಮದ್ಯುತಿಯು ಅವುಗಳೆರಡನ್ನೂ ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದನು. ಇತರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಯದ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಕುಕ್ಕುಟವನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಆ ಅಗ್ನಿಯ ಮಗ ತಾಮ್ರಚೂಡ ಮಹಾ ಭುಜ, ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾಬಲನು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿ ಆಡಿದನು.

03214025a ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಭುಜಾಭ್ಯಾಂ ಬಲವಾನ್ಸೃಹೀತ್ವಾ ಶಂಖಮುತ್ತಮಂ|

03214025c ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಯತ ಭೂತಾನಾಂ ತ್ರಾಸನಂ ಬಲಿನಾಮಪಿ||

ಎರಡೂ ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಶಂಖವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆ ಬಲಿಯು ಜೋರಾಗಿ ಊದಿ ಭೂತಗಳನ್ನು ನಡುಗಿಸಿದನು.

03214026a ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಭುಜಾಭ್ಯಾಮಾಕಾಶಂ ಬಹುಶೋ ನಿಜಘಾನ ಸಃ|

03214026c ಕ್ರೀಡನ್ಭೃತಿ ಮಹಾಸೇನಸ್ತ್ರೀಽಲ್ಲೋಕಾನ್ವದನೈಃ ಪಿಬನ್|

03214026e ಪರ್ವ ತಾಗ್ರೀಽಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮಾ ರಶ್ಮಿ ಮಾನುದಯೇ ಯಥಾ||

ಎರಡೂ ಭುಜಗಳನ್ನೂ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಶಗಳಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾರಿ ಹೊಡೆದು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾಸೇನನು ತನ್ನ ಬಾಯಿಗಳಿಂದ

ಲೋಕಗಳನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಡುವಂತೆ, ಮತ್ತು ಆ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿ
ಅಪ್ರಮೇಯ ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು.

03214027a ಸ ತಸ್ಯ ಪರ್ವತಸ್ಯಾಗ್ರೇ ನಿಷ್ಕೋಽದ್ಭುತವಿಕ್ರಮಃ|

03214027c ವ್ಯಲೋಕಯದಮೇಯಾತ್ಮಾ ಮುಖೈರ್ನಾನಾವಿಧೈರ್ದಿಶಃ|

03214027e ಸ ಪಶ್ಯನ್ವಿವಿಧಾನ್ಭಾವಾಂಶ್ಚಕಾರನಿನದಂ ಪುನಃ||

ಆ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಅದ್ಭುತ ವಿಕ್ರಮಿ, ಅಮೇಯಾತ್ಮನು ತನ್ನ
ಅನೇಕ ಮುಖಗಳಿಂದ ನಾನಾವಿಧದ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ವಿವಿಧ
ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಜೋರಾಗಿ ನಿನಾದಿಸಿದನು.

03214028a ತಸ್ಯ ತಂ ನಿನದಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ನ್ಯಪತನ್ಬಹುಧಾ ಜನಾಃ|

03214028c ಭೀತಾಶ್ಚೋದ್ವಿಗ್ನಮನಸಸ್ತಮೇವ ಶರಣಂ ಯಯುಃ||

ಅವನ ಆ ನಿನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಜನರು ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದರು ಮತ್ತು
ಭೀತಿ ಮತ್ತು ಉದ್ವಿಗ್ನಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಅವನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೊಕ್ಕರು.

03214029a ಯೇ ತು ತಂ ಸಂಶ್ರಿತಾ ದೇವಂ ನಾನಾವರ್ಣಾಸ್ತದಾ ಜನಾಃ|

03214029c ತಾನಪ್ಯಾಹುಃ ಪಾರಿಷದಾನ್ಭ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸುಮಹಾಬಲಾನ್||

ಆಗ ಆ ದೇವನ ಶರಣುಹೋದ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಜನರನ್ನು
ಸುಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ಪಾರಿಷದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03214030a ಸ ತೂತ್ಥಾಯ ಮಹಾಬಾಹುರುಪಸಾಂತ್ವ್ಯ ಚ ತಾಂ ಜನಾನ್|

03214030c ಧನುರ್ವಿಕೃಷ್ಯ ವ್ಯಸೃಜದ್ಭಾಣಾಂ ಶ್ವೇತೇ ಮಹಾಗಿರೌ||

ಆಗ ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ಮೇಲೆದ್ದು ಜನರನ್ನು ಸಂತವಿಸಿ, ಧನುವನ್ನು
ಎಳೆದು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಶ್ವೇತಮಹಾಗಿರಿಯ ಮೇಲಿಂದ
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03214031a ಬಿಭೇದ ಸ ಶರೈಃ ಶೈಲಂ ಕ್ರೌಂಚಂ ಹಿಮವತಃ ಸುತಂ|

03214031c ತೇನ ಹಂಸಾಶ್ಚ ಗೃಧ್ರಾಶ್ಚ ಮೇರುಂ ಗಚ್ಚಂತಿ ಪರ್ವತಂ||

ಆ ಶರಗಳಿಂದ ಅವನು ಹಿಮವತನ ಮಗ ಕ್ರೌಂಚ ಶೈಲವನ್ನು
ತುಂಡರಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹಂಸ ಮತ್ತು ಹದ್ದುಗಳು ಮೇರು
ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

03214032a ಸ ವಿಶೀರ್ಣೋಽಪತಚ್ಛೈಲೋ ಭೃಶಮಾರ್ತಸ್ವರಾನ್ರುವನ್|

03214032c ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇ ತ್ವನ್ಯೇ ನೇದುಃ ಶೈಲಾ ಭೃಶಂ ಭಯಾತ್||

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೆಟ್ಟುತಿಂದ ಆ ಶೈಲನು ಆರ್ತಸ್ವರದಲ್ಲಿ ರೋದಿಸುತ್ತಾ
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಿದ್ದಿದನ್ನು ನೋಡಿ ಅನ್ಯ ಪರ್ವತಗಳು
ಕೂಡ ಭಯದಿಂದ ಕೂಗಿದವು.

03214033a ಸ ತಂ ನಾದಂ ಭೃಶಾರ್ತಾನಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾಪಿ ಬಲಿನಾಂ ವರಃ|

03214033c ನ ಪ್ರಾವ್ಯಥದಮೇಯಾತ್ಮಾ ಶಕ್ತಿಮುದ್ಯಮ್ಯ ಚಾನದತ್||

ಅವರ ಭಯದ ಕೂಗುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಕೂಡ ಆ ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಅವರಮೇಲೆ ಕರಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಅಮೇಯಾತ್ಮನು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ಮೇಲೆತ್ತಿ ಕೂಗಿದನು.

03214034a ಸಾ ತದಾ ವಿಪುಲಾ ಶಕ್ತಿಃ ಕ್ಷಿಪ್ತಾ ತೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03214034c ಬಿಭೇದ ಶಿಖರಂ ಘೋರಂ ಶ್ವೇತಸ್ಯ ತರಸಾ ಗಿರೇಃ||

ಆಗ ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ವಿಪುಲ ಘೋರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಸೆದು ತಕ್ಷಣವೇ ಶ್ವೇತಗಿರಿಯ ಶಿಖರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

03214035a ಸ ತೇನಾಭಿಹತೋ ದೀನೋ ಗಿರಿಃ ಶ್ವೇತೋಽಚಲೈಃ ಸಹ|

03214035c ಉತ್ಪಪಾತ ಮಹೀಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಭೀತಸ್ತಸ್ಮಾನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಅವನಿಂದ ಪೆಟ್ಟುತಂದು ದೀನನಾದ ಶ್ವೇತಗಿರಿಯು ಇತರ ಪರ್ವತಗಳೊಂದಿಗೆ, ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಹೆದರಿ, ಭೂಮಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು, ಮೇಲೆ ಹಾರಿದನು.

03214036a ತತಃ ಪ್ರವ್ಯಥಿತಾ ಭೂಮಿವ್ಯಶೀರ್ಯತ ಸಮಂತತಃ|

03214036c ಆರ್ತಾ ಸ್ಯಂದಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪುನರ್ಬಲವತೀ ಬಭೌ||

ಆಗ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವ್ಯಥಿತಳಾದ ಭೂಮಿಯು ಆರ್ತಳಾಗಿ ಸ್ಯಂದನನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕು ಪುನಃ ಬಲವತಿಯಾದಳು.

03214037a ಪರ್ವತಾಶ್ಚ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ತಮೇವ ಪೃಥಿವೀಂ ಗತಾಃ|

03214037c ಅಥಾಯಮಭಜಲ್ಲೋಕಃ ಸ್ಯಂದಂ ಶುಕ್ಲಸ್ಯ ಪಂಚಮೀಂ||

ಪರ್ವತಗಳು ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡವು. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿಯಂದು ಲೋಕವು ಸ್ಯಂದನನ್ನು ಭಜಿಸಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
 ಪರ್ವ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಸ್ಕಂದೋತ್ಪತ್ತೌ
 ಚತುರ್ದಶಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
 ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಕಂದೋತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ
 ಇನ್ನೂರಾಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೧೫

ಕೆಲವರು ಆರು ಋಷಿಗಳ ಪತ್ನಿಯರು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕೂಡಿದುದರಿಂದ
 ಸ್ಕಂದನು ಜನಿಸಿದನೆಂದೂ, ಕೆಲವರು ಗರುಡಿಯಿಂದ ಜನಿಸಿದನೆಂದೂ
 ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆರು
 ಋಷಿಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಗಂಡಂದಿರು ತೊರೆದುದು; ಸ್ವಾಹಾಳು ಸ್ಕಂದನು
 ತನ್ನ ಮಗನೆಂದು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳುವುದು (೧-೬).
 ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಸ್ಕಂದನನ್ನು
 ಸ್ತುತಿಸಿದುದು (೭-೧೨). ಸ್ಕಂದನನ್ನು ಸಂಹರಿಸೆಂದು ದೇವತೆಗಳು
 ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಲು, ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಇಂದ್ರನು
 ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರನ್ನು ಅವನ ಬಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದುದು; ಅಗ್ನಿಯು ಆಡಿನ
 ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಮಗನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದುದು, ರಂಜಿಸಿದುದು (೧೩-೨೩).

03215001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03215001a ಋಷಯಸ್ತು ಮಹಾಘೋರಾನ್ದ್ರಷ್ಟೋತ್ರಾತ್ಪಾನ್ವೃಥಗ್ವಿಧಾನಾ|

03215001c ಅಕುರ್ವಂ ಶಾಂತಿಮುದ್ವಿಗ್ನಾ ಲೋಕಾನಾಂ ಲೋಕಭಾವನಾಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಘೋರವಾದ

ಉತ್ಪಾತಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಲೋಕಭಾವನ ಋಷಿಗಳು ಉದ್ವಿಗ್ನ
ಲೋಕಗಳ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕೈಗೊಂಡರು.

03215002a ನಿವಸಂತಿ ವನೇ ಯೇ ತು ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚೈತ್ರರಥೇ ಜನಾಃ|

03215002c ತೇಽಬ್ರುವನ್ನೇಷ ನೋಽನರ್ಥಃ ಪಾವಕೇನಾಹೃತೋ ಮಹಾನ್|

03215002e ಸಂಗಮ್ಯ ಷಡ್ಭಿಃ ಪತ್ನೀಭಿಃ ಸಪ್ತರ್ಷಿಣಾಮಿತಿ ಸ್ಮ ಹ||

ಜೈತ್ರರಥ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನರು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು: “ಈ
ಮಹಾನ್ ಅನರ್ಥವು ಪಾವಕನು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಆರು ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ
ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಕೂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಆಗಿದೆ.”

03215003a ಅಪರೇ ಗರುಡೀಮಾಹುಸ್ತ್ವ ಯಾನರ್ಥೋಽಯಮಾಹೃತಃ|

03215003c ಯೈರ್ಧೃಷ್ಟಾ ಸಾ ತದಾ ದೇವೀ ತಸ್ಯಾ ರೂಪೇಣ ಗಚ್ಚ ತೀ|

03215003e ನ ತು ತತ್ಸಾ ಹಯಾ ಕರ್ಮ ಕೃತಂ ಜಾನಾತಿ ವೈ ಜನಃ||

ಆ ದೇವಿಯು ಗರುಡಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು
ನೋಡಿದ ಇತರರು ಇದು ಸ್ವಾಹಾಳ ಕೆಲಸ ಎಂದು ತಿಳಿಯದೇ “ಈ
ಅನರ್ಥವನ್ನು ಪಕ್ಷಿಯೊಂದು ತಂದೊಡ್ಡಿದೆ” ಎಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

03215004a ಸುಪರ್ಣೀ ತು ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಮಾಯಂ ತನಯಸ್ತ್ವಿತಿ|

03215004c ಉಪಗಮ್ಯ ಶನ್ಯೈಃ ಸ್ಕಂದಮಾಹಾಹಂ ಜನನೀ ತವ||

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸುಪರ್ಣಿಯು ಇವನು ನನ್ನ ಮಗನೆಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸ್ಕಂದನ ಬಳಿಬಂದು “ನಾನು ನಿನ್ನ ತಾಯಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

03215005a ಅಥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಜಾತಂ ಪುತ್ರಂ ಮಹೌಜಸಂ|

03215005c ತತ್ತ್ಯಜುಃ ಷಟ್ಪದಾ ಪತ್ನೀರ್ವಿನಾ ದೇವೀಮರುಂಧತೀಂ||

03215006a ಷಡ್ಭಿರೇವ ತದಾ ಜಾತಮಾಹುಸ್ತದ್ವನವಾಸಿನಃ|

ಆಗ ಮಹೌಜಸ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೇಳಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ದೇವೀ ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಆರು ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ವನವಾಸಿಗಳು “ಈ ಆರರಿಂದಲೇ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

03215006c ಸಪ್ತರ್ಷೀನಾಹ ಚ ಸ್ವಾಹಾ ಮಮ ಪುತ್ರೋಽಯಮಿತ್ಯುತ|

03215006e ಅಹಂ ಜಾನೇ ನೈತದೇವಮಿತಿ ರಾಜನ್ವನಃ ಪುನಃ||

ಸ್ವಾಹಳೂ ಕೂಡ “ಇವನು ನನ್ನ ಮಗ” ಎಂದೂ, “ನಿಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರು ಇವನ ತಾಯಿಯರಲ್ಲ” ಎಂದೂ ಪುನಃ ಪುನಃ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

03215007a ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತು ಕೃತ್ವೇಷ್ಟಿಂ ಸಪ್ತರ್ಷೀಣಾಂ ಮಹಾಮುನಿಃ|

03215007c ಪಾವಕಂ ಕಾಮಸಂತಪ್ತಮದೃಷ್ಟಃ ಪೃಷ್ಠತೋಽನ್ವಗಾತ್|

03215007e ತತ್ತೇನ ನಿಖಿಲಂ ಸರ್ವಮವಬುದ್ಧಂ ಯಥಾತಥಂ||

ಮಹಾಮುನಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಆ ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ

ಕಾಮಸಂತಪ್ತನಾದ ಪಾವಕನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದ್ದನು.
ಆದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು.

03215008a ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತು ಪ್ರಥಮಂ ಕುಮಾರಂ ಶರಣಂ ಗತಃ|

03215008c ಸ್ತವಂ ದಿವ್ಯಂ ಸಂಪ್ರಚಕ್ರೇ ಮಹಾಸೇನಸ್ಯ ಚಾಪಿ ಸಃ||

03215009a ಮಂಗಲಾನಿ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ಕೌಮಾರಾಣಿ ತ್ರಯೋದಶ|

03215009c ಜಾತಕರ್ಮಾದಿಕಾಸ್ತಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಶ್ಚಕ್ರೇ ಮಹಾಮುನಿಃ||

ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಕುಮಾರನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದನು.

ಮಹಾಸೇನನನ್ನು ದಿವ್ಯ ಸ್ತವದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದನು ಕೂಡ.

ಜಾತಕರ್ಮಾದಿ ಎಲ್ಲ ಹದಿಮೂರು ಮಂಗಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆ
ಮಹಾಮುನಿಯು ಕುಮಾರನಿಗೆ ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

03215010a ಷಡ್ವಕ್ತ್ರಸ್ಯ ತು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಕುಕ್ಕುಟಸ್ಯ ಚ ಸಾಧನಂ|

03215010c ಶಕ್ತ್ಯಾ ದೇವ್ಯಾಃ ಸಾಧನಂ ಚ ತಥಾ ಪಾರಿಷದಾಮಪಿ||

03215011a ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಶ್ಚ ಕಾರ್ಯತತ್ಕರ್ಮ ಲೋಕಹಿತಾಯ ವೈ|

ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಆ ಷಡ್ವಕ್ತ್ರನ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನೂ,
ಕುಕ್ಕುಟದ ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ, ದೇವಿ ಶಕ್ತಿಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು
ಅವನಿಗೆ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ ಜನರನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಿದನು.

03215011c ತಸ್ಮಾದೃಷಿಃ ಕುಮಾರಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಭವತ್ಪ್ರಿಯಃ||

03215012a ಅನ್ವಜಾನಾಚ್ಚ ಸ್ವಾಹಾಯಾ ರೂಪಾನ್ಯತ್ವಂ ಮಹಾಮುನಿಃ|

03215012c ಅಬ್ರವೀಚ್ಚ ಮುನೀನ್ಸರ್ವಾನ್ನಾಪರಾಧ್ಯಂತಿ ವೈ ಸ್ತ್ರಿಯಃ|

ஸ்ரீ கார்த்திகேயர்

03215012e ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ತತ್ತ್ವ ತಸ್ತಸ್ಮಾತ್ತೇ ಪತ್ನೀಃ ಸರ್ವತೋಽತ್ಯಜನ್||

ಆದುದರಿಂದ ಋಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಕುಮಾರನ ಪ್ರಿಯಕರನಾದನು.

ಆಗ ಆ ಮಹಾಮುನಿಯು ಸ್ವಾಹಾಳು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದೇ ರೂಪವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರ ಸ್ತ್ರೀಯರದ್ದು ಏನೂ ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಅವರು ಅವರ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಸರ್ವತಾ ತ್ಯಜಿಸಿದರು.

03215013a ಸ್ಕಂದಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತತೋ ದೇವಾ ವಾಸವಂ ಸಹಿತಾಬ್ರುವನ್|

03215013c ಅವಿಷ್ಠಹ್ಯಬಲಂ ಸ್ಕಂದಂ ಜಹಿ ಶಕ್ರಾಶು ಮಾಚಿರಂ||

ಸ್ಕಂದನ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ ದೇವತೆಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೇ ವಾಸವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ಶಕ್ರ! ಈ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಸ್ಕಂದನನ್ನು ಬೇಗನೇ ಸಂಹರಿಸು!

03215014a ಯದಿ ವಾ ನ ನಿಹಂಸ್ಯೇನಮದ್ಯೇಂದ್ರೋಽಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03215014c ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಸನ್ನಿಗೃಹ್ಯಾಸ್ಮಾಂಸ್ತ್ವಾಂ ಚ ಶಕ್ರ ಮಹಾಬಲಃ||

ಶಕ್ರ! ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಮಹಾಬಲನು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಇವನೇ ಇಂದ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ!”

03215015a ಸ ತಾನುವಾಚ ವೃಥಿತೋ ಬಾಲೋಽಯಂ ಸುಮಹಾಬಲಃ|

03215015c ಸ್ಪಷ್ಟಾರಮಪಿ ಲೋಕಾನಾಂ ಯುಧಿ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ನಾಶಯೇತ್||

ಅವನು ಅವರಿಗೆ ವ್ಯಥಿತನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಬಾಲಕನು ತುಂಬಾ ಬಲಶಾಲಿಯು. ಲೋಕಗಳ ಸೃಷ್ಟಾರನನ್ನು ಕೂಡ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ನಾಶಪಡಿಸಬಲ್ಲನು.

03215016a ಸರ್ವಾಸ್ತ್ವ ದ್ಯಾಭಿಗಚ್ಚಂತು ಸ್ಕಂದಂ ಲೋಕಸ್ಯ ಮಾತರಃ|

03215016c ಕಾಮವೀರ್ಯಾ ಘ್ನಂತು ಚೈನಂ ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಚ ತಾ ಯಯುಃ||

ಲೋಕಮಾತೆಯರು ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ಕಂದನಲ್ಲಿಗೆ ಇಂದು ಹೋಗಿ ಅವನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಿ.” ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅವರು ಹೋದರು.

03215017a ತಮಪ್ರತಿಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಷಣ್ಣವದನಾಸ್ತು ತಾಃ|

03215017c ಅಶಕ್ಯೋಽಯಂ ವಿಚಿಂತ್ಸ್ಯವಂ ತಮೇವ ಶರಣಂ ಯಯುಃ||

ಆ ಅಪ್ರತಿಮಬಲಶಾಲಿಯನ್ನು ಕಂಡು ವಿಷಣ್ಣವದನರಾಗಿ ಅವರು ಇವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ನಾವು ಅಶಕ್ಯರು ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಅವನಿಗೇ ಶರಣು ಹೊಕ್ಕರು.

03215018a ಊಚುಶ್ಚಾಪಿ ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ ಪುತ್ರೋಽಸ್ಮಾಭಿರ್ಧೃತಂ ಜಗತ್|

03215018c ಅಭಿನಂದಸ್ವ ನಃ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಸ್ನುತಾಃ ಸ್ನೇಹವಿಕ್ಲವಾಃ||

ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ನೀನು ನಮ್ಮ ಮಗ. ನಾವು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಪಾಲಿಸುವವರು. ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಮೊಲೆಹಾಲನ್ನು ಉಣ್ಣು.”

03215019a ತಾಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಮಹಾಸೇನಃ ಕಾಮಾಂಶ್ಚಾಸಾಂ ಪ್ರದಾಯ ಸಃ|

03215019c ಅಪಶ್ಯದಗ್ನಿಮಾಯಾಂತಂ ಪಿತರಂ ಬಲಿನಾಂ ಬಲೀ||

ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಮಹಾಸೇನನು ಅವರ ಆಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿದನು.
ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಾದ ತಂದೆ ಅಗ್ನಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಆಗಮಿಸಿದನು.

03215020a ಸ ತು ಸಂಪೂಜಿತಸ್ತೇನ ಸಹ ಮಾತೃಗಣೇನ ಹ|

03215020c ಪರಿವಾರ್ಯ ಮಹಾಸೇನಂ ರಕ್ಷಮಾಣಃ ಸ್ಥಿತಃ ಸ್ಥಿರಂ||

ಮಾತೃಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವನಿಂದಲೂ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವನು
ಮಹಾಸೇನನನ್ನು ಸುತ್ತವರೆದು ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ
ನಿಂತನು.

03215021a ಸರ್ವಾಸಾಂ ಯಾ ತು ಮಾತೃಣಾಂ ನಾರೀ ಕ್ರೋಧಸಮುದ್ಭವಾ|

03215021c ಧಾತ್ರೀ ಸಾ ಪುತ್ರವತ್ಸ್ಕಂದಂ ಶೂಲಹಸ್ತಾಭ್ಯರಕ್ಷತ||

ಆ ಎಲ್ಲ ಮಾತೆಯರಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾರಿಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನದೇ ಮಗನನ್ನು ಕಾಯುವಂತೆ ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ
ಕಾದಳು.

03215022a ಲೋಹಿತಸ್ಯೋದಧೇಃ ಕನ್ಯಾ ಕ್ರೂರಾ ಲೋಹಿತಭೋಜನಾ|

03215022c ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಮಹಾಸೇನಂ ಪುತ್ರವತ್ಪರ್ಯರಕ್ಷತ||

ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಸಮುದ್ರದ ಮಗಳು, ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಕ್ರೂರಳು
ಮಹಾಸೇನನನ್ನು ಪುತ್ರನಂತೆ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ರಕ್ಷಿಸಿದಳು.

03215023a ಅಗ್ನಿಭೂರ್ವಾ ನೈಗಮೇಯಶ್ಚಾಗವಕ್ರೋ ಬಹುಪ್ರಜಃ|

03215023c ರಮಯಾಮಾಸ ಶೈಲಸ್ಥಂ ಬಾಲಂ ಕ್ರೀಡನಕೈರಿವ||

ಅಗ್ನಿಯು ಆಡಿನ ಮುಖವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬಹಳ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಆ ಗಿರಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಬಾಲಕನೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ರಂಜಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಸ್ಕಂದೋತ್ಪತ್ತೌ
ಪಂಚದಶಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಕಂದೋತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೧೬

ಸ್ಕಂದನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ದೇವಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಇಂದ್ರನು
ಬರಲು ಅಗ್ನಿಯು ತಡೆದುದು; ದೇವಸೇನೆಯು ಅಗ್ನಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು
ಸೇರಿದುದು (೧-೧೧). ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾದ ಇಂದ್ರನು ವಜ್ರವನ್ನು
ಸ್ಕಂದನ ಮೇಲೆಸೆಯಲು, ಅವನಿಂದ ವಿಶಾಖನು ಜನಿಸಲು, ಇಂದ್ರನು
ಭಯದಿಂದ ಸ್ಕಂದನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದುದು (೧೨-೧೫).

03216001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03216001a ಗ್ರಹಾಃ ಸೋಪಗ್ರಹಾಶ್ಚೈವ ಋಷಯೋ ಮಾತರಸ್ತಥಾ|

03216001c ಹುತಾಶನಮುಖಾಶ್ಚಾಪಿ ದೀಪ್ತಾಃ ಪಾರಿಷದಾಂ ಗಣಾಃ||

03216002a ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ಘೋರಾಸ್ತ್ರಿದಿವವಾಸಿನಃ|

03216002c ಪರಿವಾರ್ಯ ಮಹಾಸೇನಂ ಸ್ಥಿತಾ ಮಾತೃಗಣೈಃ ಸಹ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಗೃಹಗಳು, ಉಪಗೃಹಗಳು, ಋಷಿಗಳು, ಮಾತೃಗಳು, ಹುತಾಶನನೇ ಮೊದಲಾದ ಉರಿಯುವವು, ಪಾರಿಷದ ಗಣಗಳು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಅನ್ಯ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ಘೋರ ತ್ರಿದಿವವಾಸಿಗಳು ಮಾತೃಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಹಾಸೇನನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ನಿಂತರು.

03216003a ಸಂದಿಗ್ಧಂ ವಿಜಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಜಯೇಪ್ಸುಃ ಸುರೇಶ್ವರಃ|

03216003c ಆರುಹ್ವಾರಾವತಸ್ಕಂಧಂ ಪ್ರಯಯೌ ದೈವತೈಃ ಸಹ|

ವಿಜಯವು ಸಂದಿಗ್ಧವೆಂದು ನೋಡಿ ವಿಜಯವನ್ನು ಬಯಸಿದ ಸುರೇಶ್ವರನು ಐರಾವತವನ್ನೇರಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಹಿತ ಸ್ಕಂದನಲ್ಲಿಗೆ ಮುಂದುವರೆದನು.

03216003e ವಿಜಿಘಾಂಸುರ್ಮಹಾಸೇನಮಿಂದ್ರಸ್ತೂರ್ಣತರಂ ಯಯೌ||

03216004a ಉಗ್ರಂ ತಚ್ಚ ಮಹಾವೇಗಂ ದೇವಾನೀಕಂ ಮಹಾಪ್ರಭಂ|

03216004c ವಿಚಿತ್ರಧ್ವಜಸನ್ನಾಹಂ ನಾನಾವಾಹನಕಾರ್ಮುಕಂ|

ಮಹಾಸೇನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಇಂದ್ರನ ಉತ್ತಮ ಮಹಾಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ, ವಿಚಿತ್ರ ಧ್ವಜಗಳಿಂದ ಸನ್ನಿಧವಾದ, ನಾನಾ ವಾಹನ-ಕಾರ್ಮುಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೇವತೆಗಳ ಸೇನೆಯು ಉಗ್ರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಹೊರಟಿತು.

03216004e ಪ್ರವರಾಂಬರಸಂವೀತಂ ಶ್ರಿಯಾ ಜುಷ್ಪಮಲಂಕೃತಂ||

03216005a ವಿಜಿಘಾಂಸುಂ ತದಾಯಾಂತಂ ಕುಮಾರಃ ಶಕ್ರಮಭ್ಯಯಾತ್|

ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ, ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ
ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಶಕ್ರನನ್ನು ಕುಮಾರನು
ಎದುರಿಸಿದನು.

03216005c ವಿನದನ್ವಥಿ ಶಕ್ರಸ್ತು ದ್ರುತಂ ಯಾತಿ ಮಹಾಬಲಃ|

03216005e ಸಂಹರ್ಷಯನ್ನೇವಸೇನಾಂ ಜಿಘಾಂಸುಃ ಪಾವಕಾತ್ಮಜಂ||

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನು ಮಹಾಬಲವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಲು
ಪಾವಕಾತ್ಮಜನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದೇವಸೇನೆಯು
ಹರ್ಷಗೊಂಡಿತು.

03216006a ಸಂಪೂಜ್ಯಮಾನಸ್ತ್ರಿದಶೈಸ್ತಥೈವ ಪರಮರ್ಷಿಭಿಃ|

03216006c ಸಮೀಪಮುಪಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಸ್ಯ ವಾಸವಃ||

ತ್ರಿದಶಸ್ತರಿಂದ ಮತ್ತು ಪರಮರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸಂಪೂಜ್ಯನಾಗಿ ವಾಸವನು
ಕಾರ್ತಿಕೇಯನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

03216007a ಸಿಂಹನಾದಂ ತತಶ್ಚಕ್ರೇ ದೇವೇಶಃ ಸಹಿತಃ ಸುರೈಃ|

03216007c ಗುಹೋಽಪಿ ಶಬ್ದಂ ತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವ್ಯನದತ್ಸಾಗರೋ ಯಥಾ||

ಆಗ ಸುರರೊಂದಿಗೆ ದೇವೇಶನು ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಗೈದನು. ಅದನ್ನು
ಕೇಳಿ ಗುಹನೂ ಕೂಡ ಸಾಗರದಂತೆ ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿದನು.

03216008a ತಸ್ಯ ಶಬ್ದೇನ ಮಹತಾ ಸಮುದ್ಧತೋದಧಿಪ್ರಭಂ|

03216008c ಬಭ್ರಾಮ ತತ್ರ ತತ್ಯೈವ ದೇವಸೈನ್ಯಮಚೇತನಂ||

ಅವನ ಆ ಮಹಾ ಶಬ್ದದಿಂದ ದೇವಸೇನೆಯು ಸಮುದ್ರದಂತೆ
ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಅಚೇತನರಾಗಿ ನಿಂತರು.

03216009a ಜಿಘಾಂಸೂನುಪಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ದೇವಾನ್ದ್ವಷ್ಟ್ವಾ ಸ ಪಾವಕಿಃ|

03216009c ವಿಸಸರ್ಜ ಮುಖಾತ್ಕೃದ್ಧಃ ಪ್ರವೃದ್ಧಾಃ ಪಾವಕಾರ್ಚಿಷಃ|

03216009e ತಾ ದೇವಸೈನ್ಯಾನ್ಯದಹನ್ವೇಷ್ಟಮಾನಾನಿ ಭೂತಲೇ||

ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಪಾವಕಿಯು
ಕೃದ್ಧನಾಗಿ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯ
ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದನು. ಅದು ದೇವಸೇನೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು
ನೆಲದಮೇಲೆ ಬೀಳಿಸಿತು.

03216010a ತೇ ಪ್ರದೀಪ್ತಶಿರೋದೇಹಾಃ ಪ್ರದೀಪ್ತಾಯುಧವಾಹನಾಃ|

03216010c ಪ್ರಚ್ಯುತಾಃ ಸಹಸಾ ಭಾಂತಿ ಚಿತ್ರಾಸ್ತಾರಾಗಣಾ ಇವ||

ಅವರ ಶಿರಗಳು, ದೇಹಗಳು, ಆಯುಧ, ವಾಹನಗಳು ಆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ
ಹತ್ತಿ ಉರಿಯತೊಡಗಿದವು. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಮಂಡಲಗಳಿಂದ
ಕಿತ್ತುಬಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಗುಂಪುಗಳಂತೆ ತೋರಿದರು.

03216011a ದಹ್ಯಮಾನಾಃ ಪ್ರಪನ್ನಾಸ್ತೇ ಶರಣಂ ಪಾವಕಾತ್ಮಜಂ|

03216011c ದೇವಾ ವಜ್ರಧರಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತತಃ ಶಾಂತಿಮುಪಾಗತಾಃ||

ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು ವಜ್ರಧರನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಪಾವಕಾತ್ಮಜನನ್ನು
ಶರಣು ಹೊಕ್ಕರು. ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯುಂಟಾಯಿತು.

03216012a ತ್ಯಕ್ತೋ ದೇವೈಸ್ತತಃ ಸ್ಕಂದೇ ವಜ್ರಂ ಶಕ್ರೋಽಭ್ಯವಾಸೃಜತ್|

03216012c ತದ್ವಿಸೃಷ್ಟ್ಯಂ ಜಘಾನಾಶು ಪಾರ್ಶ್ವಂ ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಂ|

03216012e ಬಿಭೇದ ಚ ಮಹಾರಾಜ ಪಾರ್ಶ್ವಂ ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ದೇವತೆಗಳಿಂದ ತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಕ್ರನು ವಜ್ರವನ್ನು ಸ್ಕಂದನ ಮೇಲೆ
ಎಸೆದನು. ಅದು ಸ್ಕಂದನ ಬಲಪಾರ್ಶ್ವವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಆ ಮಹಾತ್ಮನ
ಪಾರ್ಶ್ವವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿತು.

03216013a ವಜ್ರಪ್ರಹಾರಾತ್ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ಸಂಜಾತಃ ಪುರುಷೋಽಪರಃ|

03216013c ಯುವಾ ಕಾಂಚನಸನ್ನಾಹಃ ಶಕ್ತಿಧೃಗ್ಧಿವ್ಯಕುಂಡಲಃ|

03216013e ಯದ್ವಜ್ರವಿಶನಾಜ್ಜಾತೋ ವಿಶಾಖಸ್ತೇನ ಸೋಽಭವತ್||

ವಜ್ರಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಸ್ಕಂದನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ
ಯುವಕನು ಕಾಂಚನದ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ಹಿಡಿದಿದ್ದನು ಮತ್ತು ದಿವ್ಯಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ವಜ್ರದ
ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಅವನು ವಿಶಾಖ ಎಂದಾದನು.

03216014a ತಂ ಜಾತಮಪರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಾಲಾನಲಸಮದ್ಯುತಿಂ|

03216014c ಭಯಾದಿಂದ್ರಸ್ತತಃ ಸ್ಕಂದಂ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಶರಣಂ ಗತಃ||

ಕಾಲಾನಲಸಮದ್ಯುತಿಯಾಗಿದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಇಂದ್ರನು ಭಯದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ಸ್ತುತಿಸಿ ಸ್ಕಂದನ ಶರಣು

ಹೋದನು.

03216015a ತಸ್ಯಾಭಯಂ ದದೌ ಸ್ಕಂದಃ ಸಹಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ತಮ|

03216015c ತತಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಸ್ತ್ರಿದಶಾ ವಾದಿತ್ರಾಣ್ಯಭ್ಯವಾದಯನ್||

ಆಗ ಸತ್ತಮ ಸ್ಕಂದನು ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತನು.
ತ್ರಿದಶರು ಪ್ರಹೃಷ್ಟರಾಗಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಇಂದ್ರಸ್ಕಂದಸಮಾಗಮೇ
ಷಷ್ಠದಶಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಸ್ಕಂದಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೧೭

ವಜ್ರಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಕುಮಾರ ಕುಮಾರಿಯರ ವರ್ಣನೆ (೧-
೧೪).

03217001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03217001a ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾನ್ಘೋರಾಂ ಶೃಣುಷ್ಟಾದ್ಭುತದರ್ಶನಾನ್|

03217001c ವಜ್ರಪ್ರಹಾರಾತ್ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ಜಜ್ಞಸ್ತತ್ರ ಕುಮಾರಕಾಃ||

03217001e ಯೇ ಹರಂತಿ ಶಿಶೂಂ ಜಾತಾನ್ಗರ್ಭಸ್ಥಾಂಶ್ಚೈವ ದಾರುಣಾಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಈಗ ಘೋರರೂ

ಅದ್ಭುತದರ್ಶನರೂ ಆದ ಸ್ಕಂದನ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಕುರಿತು ಕೇಳು.
ಸ್ಕಂದನ ವಜ್ರಪ್ರಹಾರದಿಂದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮತ್ತು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ
ಇರುವ ಶಿಶುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ದಾರುಣ ಕುಮಾರಕರು
ಹುಟ್ಟಿದರು.

03217002a ವಜ್ರಪ್ರಹಾರಾತ್ಕನ್ಯಾಶ್ಚ ಜಜ್ಞಿರೇಽಸ್ಯ ಮಹಾಬಲಾಃ|

03217002c ಕುಮಾರಾಶ್ಚ ವಿಶಾಖಿಂ ತಂ ಪಿತೃತ್ವೇ ಸಮಕಲ್ಪಯನ್||

ವಜ್ರಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ಕನ್ಯೆಯರೂ ಹುಟ್ಟಿದರು.
ಕುಮಾರರು ವಿಶಾಖನನ್ನು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದರು.

03217003a ಸ ಭೂತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ಸಂಖ್ಯೇ ರಕ್ಷಂಶ್ಚಾಗಮುಖಿಸ್ತದಾ|

03217003c ವೃತಃ ಕನ್ಯಾಗಣೈಃ ಸರ್ವೈರಾತ್ಮನೀನೈಶ್ಚ ಪುತ್ರಕೈಃ||

03217004a ಮಾತೃಣಾಂ ಪ್ರೇಕ್ಷತೀನಾಂ ಚ ಭದ್ರಶಾಖಿಶ್ಚ ಕೌಶಲಃ|

03217004c ತತಃ ಕುಮಾರಪಿತರಂ ಸ್ಕಂದಮಾಹುರ್ಜನಾ ಭುವಿ||

ಆ ಭಗವಾನನು ರಣದಲ್ಲಿ ಆಡಿನ ಮುಖವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ತಾನೇ
ಹೊರತಂದ ಪುತ್ರರು ಮತ್ತು ಕನ್ಯಾಗಣಗಳೆಲ್ಲರಿಂದ ಆವೃತನಾಗಿ
ಮಾತೃಗಳ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಕೌಶಲದಿಂದ ಭದ್ರಶಾಖಿನಾಗಿ ನಿಂತನು.
ಆದುದರಿಂದ ಸ್ಕಂದನನ್ನು ಭುವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಪಿತನೆಂದು ಜನರು
ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03217005a ರುದ್ರಮಗ್ನಿಮುಮಾಂ ಸ್ವಾಹಾಂ ಪ್ರದೇಶೇಷು ಮಹಾಬಲಾಂ|

03217005c ಯಜಂತಿ ಪುತ್ರಕಾಮಾಶ್ಚ ಪುತ್ರಿಣಶ್ಚ ಸದಾ ಜನಾಃ||

ಪುತ್ರರನ್ನು ಮತ್ತು ಪುತ್ರಿಯರನ್ನು ಬಯಸುವ ಜನರು ಸದಾ ಅವರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನನ್ನು ಮಹಾಬಲ ಅಗ್ನಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಉಮೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಹಾ ಎಂದೂ ಯಾಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

03217006a ಯಾಸ್ತಾಸ್ವ ಜನಯತ್ಕನ್ಯಾಸ್ತಪೋ ನಾಮ ಹುತಾಶನಃ|

03217006c ಕಿಂ ಕರೋಮೀತಿ ತಾಃ ಸ್ಕಂದಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸಮಭಾಷತ||

ತಪ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಕನ್ಯೆಯರು ಸ್ಕಂದನ ಬಳಿಸಾರಲು ಅವರಿಗೆ “ಏನು ಮಾಡಲಿ?” ಎಂದು ಸ್ಕಂದನು ಕೇಳಿದನು.

03217007 ಮಾತರ ಊಚುಃ|

03217007a ಭವೇಮ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ವಯಂ ಮಾತರ ಉತ್ತಮಾಃ|

03217007c ಪ್ರಸಾದಾತ್ತವ ಪೂಜ್ಯಾಶ್ಚ ಪ್ರಿಯಮೇತತ್ಕುರುಷ್ವ ನಃ||

ಮಾತರರು ಹೇಳಿದರು: “ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಂತೆ ನಾವು ಸರ್ವಲೋಕದ ಪೂಜ್ಯ ಉತ್ತಮ ಮಾತರರೆಂದಾಗಲಿ. ನಮಗೆ ಈ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡು!”

03217008 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03217008a ಸೋಽಬ್ರವೀದ್ಬಾಧಮಿತ್ಯೇವಂ ಭವಿಷ್ಯದ್ಧಂ ಪೃಥಗ್ವಿಧಾಃ|

03217008c ಅಶಿವಾಶ್ಚ ಶಿವಾಶ್ಚೈವ ಪುನಃ ಪುನರುದಾರಧೀಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ! ನೀವು ಅಶಿವ ಶಿವರೆಂದು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತೀರಿ!” ಎಂದು ಆ ಉದಾರಧಿಯು ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು.

03217009a ತತಃ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಪುತ್ರತ್ವೇ ಸ್ಕಂದಂ ಮಾತೃಗಣೋಽಗಮತ್|

03217009c ಕಾಕೀ ಚ ಹಲಿಮಾ ಚೈವ ರುದ್ರಾಥ ಬೃಹಲೀ ತಥಾ|

03217009e ಆರ್ಯಾ ಪಲಾಲಾ ವೈ ಮಿತ್ರಾ ಸಪ್ತೈತಾಃ ಶಿಶುಮಾತರಃ||

ಆಗ ಸ್ಕಂದನ ಪುತ್ರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಾತೃಗಣವು ಹೊರಟಿತು. ಕಾಕೀ, ಹಲಿಮಾ, ರುದ್ರಾ, ಬೃಹಲೀ, ಆರ್ಯಾ, ಪಲಾಲಾ, ಮತ್ತು ಮಿತ್ರಾ ಇವರು ಆ ಏಳು ಶಿಶುಮಾತರರು.

03217010a ಏತಾಸಾಂ ವೀರ್ಯಸಂಪನ್ನಃ ಶಿಶುರ್ನಾಮಾತಿದಾರುಣಃ|

03217010c ಸ್ಕಂದಪ್ರಸಾದಜಃ ಪುತ್ರೋ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷೋ ಭಯಂಕರಃ||

ಅವರು ವೀರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ಅತಿದಾರುಣನಾದ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷ ಭಯಂಕರನಾದ ಸ್ಕಂದನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದರು.

03217011a ಏಷ ವೀರಾಷ್ಟಕಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಸ್ಕಂದಮಾತೃಗಣೋದ್ಭವಃ|

03217011c ಚಾಗವಕ್ತ್ರೇಣ ಸಹಿತೋ ನವಕಃ ಪರಿಕೀರ್ತ್ಯತೇ||

ಈ ವೀರನು ಸ್ಕಂದ-ಮಾತೃಗಣಕ್ಕೆ ಜನಿಸಿದ ಎಂಟನೆಯ ಪುತ್ರನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಆಡಿನ ಮುಖದವನನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಇವನನ್ನು ಒಂಭತ್ತನೆಯವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03217012a ಷಷ್ಠಂ ಚಾಗಮಯಂ ವಕ್ತ್ರಂ ಸ್ಕಂದಸ್ತೈವೇತಿ ವಿದ್ಧಿ ತತ್|

03217012c ಷಟ್ಪಿರೋಽಭ್ಯಂತರಂ ರಾಜನ್ನಿತ್ಯಂ ಮಾತೃಗಣಾರ್ಚಿತಂ||

ರಾಜನ್! ಸ್ಕಂದನ ಆರನೆಯ ಮುಖವು ಆಡಿನದೆಂದು ತಿಳಿ.

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಆರನೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಮಾತೃಗಣವು ಸದಾ ಪೂಜಿಸುತ್ತದೆ.

03217013a ಷಣ್ಣಾಂ ತು ಪ್ರವರಂ ತಸ್ಯ ಶೀರ್ಷಾಣಾಮಿಹ ಶಬ್ದೈತೇ|

03217013c ಶಕ್ತಿಂ ಯೇನಾಸೃಜದ್ಧಿವ್ಯಾಂ ಭದ್ರಶಾಖ ಇತಿ ಸ್ಮ ಹ||

ಆರನೆಯ ಆ ಶೀರ್ಷವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುದೆಂದು

ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದರಿಂದಲೇ ಭದ್ರಶಾಖನು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03217014a ಇತ್ಯೇತದ್ವಿವಿಧಾಕಾರಂ ವೃತ್ತಂ ಶುಕ್ಲಸ್ಯ ಪಂಚಮೀಂ|

03217014c ತತ್ರ ಯುದ್ಧಂ ಮಹಾಘೋರಂ ವೃತ್ತಂ ಷಷ್ಠಾಂ ಜನಾಧಿಪ||

ಜನಾಧಿಪ! ಈ ವಿವಿಧ ಘಟನೆಗಳು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿಯೆಂದು

ನಡೆದವು. ಷಷ್ಠಿಯಂದು ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಘೋರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ

ಪರ್ವಣಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಸ್ಕಂದೋತ್ಪತ್ತೌ

ಸಪ್ತದಶಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಕಂದೋತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೧೮

ನೀನೇ ಇಂದ್ರನಾಗೆಂದು ಶಕ್ರನು ಸ್ಕಂದನಿಗೆ ಹೇಳಲು ಅದಕ್ಕೆ
ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೇ ತಾನು ಕಿಂಕರನೆಂದು ಸ್ಕಂದನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು
ಕೇಳಿದುದು (೧-೧೯). ಇಂದ್ರನು ಸ್ಕಂದನನ್ನು ದೇವಸೇನೆಯ
ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದ್ದುದು (೨೦-೪೯).

03218001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03218001a ಉಪವಿಷ್ಣುಂ ತತಃ ಸ್ಕಂದಂ ಹಿರಣ್ಯಕವಚಸ್ರಜಂ|

03218001c ಹಿರಣ್ಯಚೂಡಮುಕುಟಂ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷಂ ಮಹಾಪ್ರಭಂ||

03218002a ಲೋಹಿತಾಂಬರಸಂವೀತಂ ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಂ ಮನೋರಮಂ|

03218002c ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಸುಪ್ರಿಯಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ, ಮಹಾಪ್ರಭ,
ಕೆಂಪುವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದ, ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರ, ಮನೋರಮ,
ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರಿಯನಾದ ಸ್ಕಂದನು
ಬಂಗಾರದ ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬಂಗಾರದ ಮುಕುಟವನ್ನು ಧರಿಸಿ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

03218003a ತತಸ್ತಂ ವರದಂ ಶೂರಂ ಯುವಾನಂ ಮೃಷ್ಟಕುಂಡಲಂ|

03218003c ಅಭಜತ್ಪದ್ಮರೂಪಾ ಶ್ರೀಃ ಸ್ವಯಮೇವ ಶರೀರಿಣೀ||

ಆಗ ಆ ವರದ, ಶೂರ, ಯುವಕ, ಮೃಷ್ಟಕುಂಡಲನನ್ನು ಪದ್ಮರೂಪಿ
ಶ್ರೀಯು ಸ್ವಯಂ ಶರೀರವನ್ನು ತಳೆದು ಪ್ರೀತಿಸಿದಳು.

03218004a ಶ್ರಿಯಾ ಜುಷ್ಟ್ಯಃ ಪೃಥುಯಶಾಃ ಸ ಕುಮಾರವರಸ್ತದಾ|

03218004c ನಿಷಣ್ಣೋ ದೃಶ್ಯತೇ ಭೂತೈಃ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ಯಥಾ ಶಶೀ||

ಶ್ರೀಯಿಂದ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಯಶಸ್ವಿ ಕೋಮಲ ಕುಮಾರವರನು
ಪೂರ್ಣಮೆಯ ಶಶಿಯಂತೆ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದನು.

03218005a ಅಪೂಜಯನ್ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತಂ ಮಹಾಬಲಂ|

03218005c ಇದಮಾಹುಸ್ತದಾ ಚೈವ ಸ್ಯಂದಂ ತತ್ರ ಮಹರ್ಷಯಃ||

ಮಹಾತ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆ ಮಹಾಬಲನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ
ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಕೂಡ ಸ್ಯಂದನನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆದರು:

03218006a ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣ ಭದ್ರಂ ತೇ ಲೋಕಾನಾಂ ಶಂಕರೋ ಭವ|

03218006c ತ್ವಯಾ ಷಡ್ರಾತ್ರಜಾತೇನ ಸರ್ವೇ ಲೋಕಾ ವಶೀಕೃತಾಃ||

“ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣ ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ! ಲೋಕಗಳ ಶಂಕರನಾಗು.
ಆರೇ ರಾತ್ರಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳೂ ನಿನ್ನ
ವಶವಾಗಿವೆ.

03218007a ಅಭಯಂ ಚ ಪುನರ್ದತ್ತಂ ತ್ವಯೈವೈಷಾಂ ಸುರೋತ್ತಮ|

03218007c ತಸ್ಮಾದಿಂದ್ರೋ ಭವಾನಸ್ತು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯಾಭಯಂಕರಃ||

ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಇಂದ್ರನಾಗಿ ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು

ನೀಡು. ಸುರೋತ್ತಮ ! ಪುನಃ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ಉಳಿಸು.”

03218008 ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ|

03218008a ಕಿಮಿಂದ್ರಃ ಸರ್ವ ಲೋಕಾನಾಂ ಕರೋತಿಹ ತಪೋಧನಾಃ|

03218008c ಕಥಂ ದೇವಗಣಾಂಶ್ಚೈವ ಪಾತಿ ನಿತ್ಯಂ ಸುರೇಶ್ವರಃ||

ಸ್ಕಂದನು ಹೇಳಿದನು: “ತಪೋಧನರೇ ! ಇಂದ್ರನು ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳಿಂದ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ? ಸುರೇಶ್ವರನು ದೇವಗಣಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ?”

03218009 ಋಷಯ ಊಚುಃ|

03218009a ಇಂದ್ರೋ ದಿಶತಿ ಭೂತಾನಾಂ ಬಲಂ ತೇಜಃ ಪ್ರಜಾಃ ಸುಖಿಂ|

03218009c ತುಷ್ಠಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ತಥಾ ಸರ್ವಾನ್ದಾಯಾನ್ಸುರೇಶ್ವರಃ||

ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದರು: “ಇಂದ್ರನು ಭೂತಗಳಿಗೆ ಬಲ, ತೇಜಸ್ಸು, ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಸುಖವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದರೆ ಸುರೇಶ್ವರನು ಎಲ್ಲ ವರಗಳನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

03218010a ದುರ್ವೃತ್ತಾನಾಂ ಸಂಹರತಿ ವೃತ್ತಸ್ಥಾನಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ|

03218010c ಅನುಶಾಸ್ತಿ ಚ ಭೂತಾನಿ ಕಾರ್ಯೇಷು ಬಲಸೂದನಃ||

ಕೆಟ್ಟಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ; ಉತ್ತಮ ನಡತೆಯುಳ್ಳವರನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಲಸೂದನನು ಇರುವವುಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯವೇನೆಂದು ಅನುಶಾಸನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

03218011a ಅಸೂರ್ಯೇ ಚ ಭವೇತ್ಸೂರ್ಯಸ್ತಥಾಚಂದ್ರೇ ಚ ಚಂದ್ರಮಾಃ|

03218011c ಭವತ್ಯಗ್ನಿಶ್ಚ ವಾಯುಶ್ಚ ಪೃಥಿವ್ಯಾಪಶ್ಚ ಕಾರಣಿಃ|

ಸೂರ್ಯನಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಸೂರ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ; ಹಾಗೆಯೇ
ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಚಂದ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು,
ಪೃಥ್ವಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಕಾರಣ.

03218012a ಏತದಿಂದ್ರೇಣ ಕರ್ತವ್ಯಮಿಂದ್ರೇ ಹಿ ವಿಪುಲಂ ಬಲಂ|

03218012c ತ್ವಂ ಚ ವೀರ ಬಲಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತಸ್ಮಾದಿಂದ್ರೋ ಭವಸ್ವ ನಃ||

ಇವು ಇಂದ್ರನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು. ಇಂದ್ರನು ವಿಪುಲ ಬಲಶಾಲಿ. ನೀನೂ
ಕೂಡ ವೀರ, ಬಲಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನೇ
ಇಂದ್ರನಾಗು.”

03218013 ಶಕ್ರ ಉವಾಚ|

03218013a ಭವಸ್ವೇಂದ್ರೋ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನಃ ಸುಖಾವಹಃ|

03218013c ಅಭಿಷಿಚ್ಯಸ್ವ ಚೈವಾದ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತರೂಪೋಽಸಿ ಸತ್ತಮ||

ಶಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಬಾಹೋ! ಇಂದ್ರನಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ಸುಖವನ್ನು ನೀಡು. ಸತ್ತಮ! ಪ್ರಾಪ್ತರೂಪನಾಗಿದ್ದೀಯೆ! ಇಂದ್ರೇ ನಿನ್ನನ್ನು
ಅಭಿಷೇಕಿಸುತ್ತೇವೆ.”

03218014 ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ|

03218014a ಶಾಧಿ ತ್ವಮೇವ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮವ್ಯಗ್ರೋ ವಿಜಯೇ ರತಃ|

03218014c ಅಹಂ ತೇ ಕಿಂಕರಃ ಶಕ್ರ ನ ಮಮೇಂದ್ರತ್ವಮೀಪ್ಸಿತಂ||

ಸ್ಕಂದನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವ್ಯಗ್ರನಾಗಿ ವಿಜಯರತನಾಗಿ ನೀನೇ
ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನು ಶಾಸನಮಾಡು. ಶಕ್ರ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರ. ನಿನ್ನ
ಇಂದ್ರತ್ವವನ್ನು ನಾನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.”

03218015 ಶಕ್ರ ಉವಾಚ|

03218015a ಬಲಂ ತವಾಧ್ಯುತಂ ವೀರ ತ್ವಂ ದೇವಾನಾಮರೀಂ ಜಹಿ|

03218015c ಅವಜ್ಞಾಸ್ಯಂತಿ ಮಾಂ ಲೋಕಾ ವೀರ್ಯೇಣ ತವ ವಿಸ್ಮಿತಾಃ||

ಶಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ವೀರ! ನಿನ್ನ ಬಲವು ಅಧ್ಯುತವಾದುದು. ನೀನು
ದೇವತೆಗಳ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲು. ನಿನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿ
ಲೋಕಗಳು ತಿಳಿಯದಂತಾಗಿವೆ.

03218016a ಇಂದ್ರತ್ವೇಽಪಿ ಸ್ಥಿತಂ ವೀರ ಬಲಹೀನಂ ಪರಾಜಿತಂ|

03218016c ಆವಯೋಶ್ಚ ಮಿಥೋ ಭೇದೇ ಪ್ರಯತಿಷ್ಯಂತ್ಯತಂದ್ರಿತಾಃ||

ನಾನು ಇಂದ್ರತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ವೀರ! ಬಲಹೀನನಾಗಿ
ಸೋತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮಿರ್ವರಲ್ಲಿ
ಭೇದಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ.

03218017a ಭೇದಿತೇ ಚ ತ್ವಯಿ ವಿಭೋ ಲೋಕೋ ದ್ವೈಧಮುಪೇಷ್ಯತಿ|

03218017c ದ್ವಿಧಾಭೂತೇಷು ಲೋಕೇಷು ನಿಶ್ಚಿತೇಷ್ವಾವಯೋಸ್ತಥಾ|

03218017e ವಿಗ್ರಹಃ ಸಂಪ್ರವರ್ತೇತ ಭೂತಭೇದಾನ್ಮಹಾಬಲ||

ವಿಭೋ! ನಮ್ಮನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಲೋಕವು ಎರಡು

ಪಂಗಡಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಮಹಾಬಲ! ಲೋಕಗಳು ಎರಡಾದಾಗ

ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಯುದ್ಧವು
ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

03218018a ತತ್ರ ತ್ವಂ ಮಾಂ ರಣೇ ತಾತ ಯಥಾಶ್ರದ್ಧಂ ವಿಜೇಷ್ಯಸಿ|

03218018c ತಸ್ಮಾದಿಂದ್ರೋ ಭವಾನದ್ಯ ಭವಿತಾ ಮಾ ವಿಚಾರಯ||

ಮಗೂ! ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ರಣದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಯಥಾಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ
ಗೆಲ್ಲುತ್ತೀಯೆ ಮತ್ತು ನೀನೇ ಇಂದ್ರನಾಗುತ್ತೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ
ವಿಚಾರಮಾಡದೇ ಇಂದೇ ನೀನು ಇಂದ್ರನಾಗು.”

03218019 ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ|

03218019a ತ್ವಮೇವ ರಾಜಾ ಭದ್ರಂ ತೇ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯ ಮಮೈವ ಚ|

03218019c ಕರೋಮಿ ಕಿಂ ಚ ತೇ ಶಕ್ರ ಶಾಸನಂ ತದ್ಭುವೀಹಿ ಮೇ||

ಸ್ಕಂದನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನೇ ರಾಜ - ನನ್ನ ಮತ್ತು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದ!
ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಶಕ್ರ! ನಿನ್ನ ಶಾಸನದಂತೆ ನಾನೇನು
ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಹೇಳು.”

03218020 ಶಕ್ರ ಉವಾಚ|

03218020a ಯದಿ ಸತ್ಯಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಂ ನಿಶ್ಚಯಾದ್ಭಾಷಿತಂ ತ್ವಯಾ|

03218020c ಯದಿ ವಾ ಶಾಸನಂ ಸ್ಕಂದ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ ಮೇ ಶೃಣು||

ಶಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಹೇಳಿದ ಈ
ಮಾತುಗಳು ಸತ್ಯವಾದುದೇ ಆದರೆ ಮತ್ತು ಸ್ಕಂದ! ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ
ಮಾಡಬಯಸಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳು.

03218021a ಅಭಿಷಿಚ್ಯಸ್ವ ದೇವಾನಾಂ ಸೇನಾಪತ್ಯೇ ಮಹಾಬಲ|

03218021c ಅಹಮಿಂದ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ತವ ವಾಕ್ಯಾನ್ಮಹಾಬಲ||

ಮಹಾಬಲ ! ದೇವತೆಗಳ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾಗು !

ಮಹಾಬಲ ! ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಾನೇ ಇಂದ್ರನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ.”

03218022 ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ|

03218022a ದಾನವಾನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ದೇವಾನಾಮರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ|

03218022c ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ತ್ರಾಣಾರ್ಥಂ ಸೇನಾಪತ್ಯೇಽಭಿಷಿಂಚ ಮಾಂ||

ಸ್ಕಂದನು ಹೇಳಿದನು: “ದಾನವರ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ, ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ, ಮತ್ತು ಗೋ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸು.””

03218023 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03218023a ಸೋಽಭಿಷಿಕ್ತೋ ಮಘವತಾ ಸರ್ವೈರ್ದೇವಗಣೈಃ ಸಹ|

03218023c ಅತೀವ ಶುಶುಭೇ ತತ್ರ ಪೂಜ್ಯಮಾನೋ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನು ಸರ್ವದೇವಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಘವತ ಮತ್ತು ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನಾಗಿ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದನು.

03218024a ತಸ್ಯ ತತ್ಕಾಂಚನಂ ಚತ್ರಂ ದ್ರಿಯಮಾಣಂ ವ್ಯರೋಚತ|

03218024c ಯಥೈವ ಸುಸಮಿದ್ಧಸ್ಯ ಪಾವಕಸ್ಯಾತ್ಮಮಂಡಲಂ||

ಅವನಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕಾಂಚನ ಛತ್ರವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ
ಅಗ್ನಿಯ ಆತ್ಮ ಮಂಡಲದಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

03218025a ವಿಶ್ವಕರ್ಮಕೃತಾ ಚಾಸ್ಯ ದಿವ್ಯಾ ಮಾಲಾ ಹಿರಣ್ಮಯೀ|

03218025c ಆಬದ್ಧಾ ತ್ರಿಪುರಘ್ನೇನ ಸ್ವಯಮೇವ ಯಶಸ್ವಿನಾ||

ಸ್ವಯಂ ಯಶಸ್ವೀ ತ್ರಿಪುರಘ್ನನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ರಚಿಸಿದ್ದ ಹಿರಣ್ಮಯ
ದಿವ್ಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದನು.

03218026a ಆಗಮ್ಯ ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರ ಸಹ ದೇವ್ಯಾ ಪರಂತಪ|

03218026c ಅರ್ಚಯಾಮಾಸ ಸುಪ್ರೀತೋ ಭಗವಾನ್ನೋವೃಷಧ್ವಜಃ||

ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರ! ದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಪರಂತಪ ಭಗವಾನ್
ಗೋವೃಷಧ್ವಜನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಪೂಜಿಸಿದನು.

03218027a ರುದ್ರಮಗ್ನಿಂ ದ್ವಿಜಾಃ ಪ್ರಾಹೂ ರುದ್ರಸೂನುಸ್ತತಸ್ತು ಸಃ|

03218027c ರುದ್ರೇಣ ಶುಕ್ರಮುತ್ಸ್ರಷ್ಟಂ ತಚ್ಚ್ವೇತಃ ಪರ್ವತೋಽಭವತ್|

03218027e ಪಾವಕಸ್ಯೇಂದ್ರಿಯಂ ಶ್ವೇತೇ ಕೃತ್ತಿಕಾಭಿಃ ಕೃತಂ ನಗೇ||

ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ರುದ್ರನೆಂದು ಮತ್ತು ಅದರಂತೆ ಸ್ಕಂದನನ್ನು
ರುದ್ರಸೂನುವೆಂದು ದ್ವಿಜರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ರುದ್ರನ ಶುಕ್ರವು ಬಿದ್ದು ಆ
ಶ್ವೇತಪರ್ವತವಾಯಿತು. ಅದೇ ಶ್ವೇತಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪಾವಕನ
ಇಂದ್ರಿಯವು ಕೃತ್ತಿಕೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿತು.

03218028a ಪೂಜ್ಯಮಾನಂ ತು ರುದ್ರೇಣ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವೇ ದಿವೌಕಸಃ|

03218028c ರುದ್ರಸೂನುಂ ತತಃ ಪ್ರಾಹುರ್ಗುಹಂ ಗುಣವತಾಂ ವರಂ||

ರುದ್ರನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲ ದಿವೌಕಸರೂ ಆ
ಗುಣವಂತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಹನನ್ನು ರುದ್ರಸೂನುವೆಂದು ಕರೆದರು.

03218029a ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯ ರುದ್ರೇಣ ವಹ್ನಿಂ ಜಾತೋ ಹ್ಯಯಂ ಶಿಶುಃ|

03218029c ತತ್ರ ಜಾತಸ್ತತಃ ಸ್ಯಂದೋ ರುದ್ರಸೂನುಸ್ತತೋಽಭವತ್||

ರುದ್ರನು ವಹ್ನಿಯನ್ನು ಅನುಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಈ ಶಿಶುವು ಹುಟ್ಟಿದ್ದುದರಿಂದ
ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಯಂದನು ರುದ್ರಸೂನುವಾದನು.

03218030a ರುದ್ರಸ್ಯ ವಹ್ನೇಃ ಸ್ವಾಹಾಯಾಃ ಷಣ್ಣಾಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಚ ತೇಜಸಾ|

03218030c ಜಾತಃ ಸ್ಯಂದಃ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠೋ ರುದ್ರಸೂನುಸ್ತತೋಽಭವತ್||

ರುದ್ರನ ವಹ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಹಾಳಿಂದ ಆರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ
ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಯಂದ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠನು ರುದ್ರಸೂನುವಾದನು.

03218031a ಅರಜೇ ವಾಸಸೀ ರಕ್ತೇ ವಸಾನಃ ಪಾವಕಾತ್ಮಜಃ|

03218031c ಭಾತಿ ದೀಪ್ತವಪುಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ರಕ್ತಾಭ್ರಾಭ್ಯಾಮಿವಾಂಶುಮಾನ್||

ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾವಕಾತ್ಮಜನು ಕೆಂಪು ಮೋಡಗಳ
ಮಧ್ಯದಿಂದ ಇಣುಕುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸೂರ್ಯನು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಂತೆ
ಕಂಡನು.

03218032a ಕುಕ್ಕುಟಶ್ಚಾಗ್ನಿನಾ ದತ್ತಸ್ತಸ್ಯ ಕೇತುರಲಂಕೃತಃ|

03218032c ರಥೇ ಸಮುಚ್ಚಿ ತೋ ಭಾತಿ ಕಾಲಾಗ್ನಿರಿವ ಲೋಹಿತಃ||

ಅಗ್ನಿಯು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕುಕ್ಕುಟವು ಧ್ವಜವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ರಥದ ಮೇಲೆ
ಹಾರಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

03218033a ವಿವೇಶ ಕವಚಂ ಚಾಸ್ಯ ಶರೀರಂ ಸಹಜಂ ತತಃ|

03218033c ಯುದ್ಧಮಾನಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಪ್ರಾದುರ್ಭವತಿ ತತ್ಸದಾ||

ಅವನ ಶರೀರದೊಂದಿಗೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಕವಚವನ್ನು ದೇವನಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಸದಾ ಜಯವನ್ನು ತರುವ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು.

03218034a ಶಕ್ತಿರ್ವರ್ಮ ಬಲಂ ತೇಜಃ ಕಾಂತತ್ವಂ ಸತ್ಯಮಕ್ಷತಿಃ|

03218034c ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತ್ವಮಸಮೋಹೋ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಪರಿರಕ್ಷಣಂ||

03218035a ನಿಕ್ಯಂತನಂ ಚ ಶತ್ರುಣಾಂ ಲೋಕಾನಾಂ ಚಾಭಿರಕ್ಷಣಂ|

03218035c ಸ್ಕಂದೇನ ಸಹ ಜಾತಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯೇವ ಜನಾಧಿಪ||

ಜನಾಧಿಪ! ಶಕ್ತಿ, ವರ್ಮ, ಬಲ, ತೇಜಸ್ಸು, ಕಾಂತತ್ವ, ಸತ್ಯ, ಅಕ್ಷತಿ,
ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತ್ವ, ಅಸಮೋಹ, ಭಕ್ತರ ಪರಿರಕ್ಷಣೆ, ಶತ್ರುಗಳ ನಾಶ ಮತ್ತು
ಲೋಕಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಇವು ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ಕಂದನ ಜೊತೆಗೇ ಹುಟ್ಟಿದವು.

03218036a ಏವಂ ದೇವಗಣೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಸೋಽಭಿಷಿಕ್ತಃ ಸ್ವಲಂಕೃತಃ|

03218036c ಬಭೌ ಪ್ರತೀತಃ ಸುಮನಾಃ ಪರಿಪೂರ್ಣೇಂದುದರ್ಶನಃ||

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವಗಣಗಳಿಂದ ಅವನು ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ, ಸ್ವಲಂಕೃತನಾಗಿ,
ಸುಮನಸ್ಕನೂ ಪ್ರತೀತನೂ ಆಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನಂತೆ

ತೋರಿದನು.

03218037a ಇಷ್ಟೈಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಘೋಷೈಶ್ಚ ದೇವತೂರ್ಯರವೈರಪಿ|

03218037c ದೇವಗಂಧರ್ವಗೀತೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈರಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣೈಃ||

03218038a ಏತೈಶ್ಚಾನೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈರ್ಹೃಷ್ಯತುಷ್ಟೈರಲಂಕೃತೈಃ|

03218038c ಕ್ರೀಡನ್ನಿವ ತದಾ ದೇವೈರಭಿಷಿಕ್ತಃ ಸ ಪಾವಕಿಃ||

ಇಷ್ಟಿಗಳಿಂದ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಘೋಷಗಳಿಂದ, ದೇವತೂರ್ಯರವಗಳಿಂದ, ದೇವಗಂಧರ್ವಗೀತಗಳಿಂದ, ಎಲ್ಲ ಅಪ್ಸರ ಗಣಗಳಿಂದ, ಇವರು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಇತರ ವಿವಿಧ ಹೃಷ್ಯ-ತುಷ್ಟರಾದ, ಅಲಂಕೃತರಾದ, ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಎಂದು ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪಾವಕಿಯು ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದನು¹⁷².

03218039a ಅಭಿಷಿಕ್ತಂ ಮಹಾಸೇನಮಪಶ್ಯಂತ ದಿವೌಕಸಃ|

03218039c ವಿನಿಹತ್ಯ ತಮಃ ಸೂರ್ಯಂ ಯಥೇಹಾಭ್ಯುದಿತಂ ತಥಾ||

ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ಮಹಾಸೇನನು ದಿವೌಕಸರಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಉದಯಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೋರಿದನು.

03218040a ಅಥೈನಮಭ್ಯಯುಃ ಸರ್ವಾ ದೇವಸೇನಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03218040c ಅಸ್ಮಾಕಂ ತ್ವಂ ಪತಿರಿತಿ ಬ್ರುವಾಣಾಃ ಸರ್ವತೋದಿಶಂ||

¹⁷² ಸ್ಕಂದನ ದೇವಸೇನಾಪತ್ಯಾಭಿಷೇಕದ ವರ್ಣನೆಯು ಮುಂದೆ ಶಲ್ಯ ಪರ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ ಳಳರಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಆಗ ಸರ್ವ ದೇವಸೇನೆಯೂ ನೀನು ನಮ್ಮ ಒಡೆಯನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ
ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ನಿಂತರು.

03218041a ತಾಃ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಭಗವಾನ್ಸರ್ವ ಭೂತಗಣೈರ್ವೃತಃ|

03218041c ಅರ್ಚಿತಶ್ಚ ಸ್ತುತಶ್ಚೈವ ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ತಾ ಅಪಿ||

ಭಗವಾನನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಸರ್ವ ಭೂತಗಣಗಳ ಬಳಿಸಾರಿ ಅವರನ್ನು ಸಂತವಿಸತೊಡಗಿದನು.

03218042a ಶತಕ್ರತುಶ್ಚಾ ಭಿಷಿಚ್ಯ ಸ್ಕಂದಂ ಸೇನಾಪತಿಂ ತದಾ|

03218042c ಸಸ್ಮಾರ ತಾಂ ದೇವಸೇನಾಂ ಯಾ ಸಾ ತೇನ ವಿಮೋಕ್ಷಿತಾ||

ಸ್ಕಂದನನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದ ಶತಕ್ರತುವು ತನ್ನಿಂದ
ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ದೇವಸೇನೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡನು.

03218043a ಅಯಂ ತಸ್ಯಾಃ ಪತಿನೂನಂ ವಿಹಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸ್ವಯಂ|

03218043c ಇತಿ ಚಿಂತ್ಯಾನಯಾಮಾಸ ದೇವಸೇನಾಂ ಸ್ವಲಂಕೃತಾಂ||

ಇವನೇ ಸ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವಳಿಗೆ ವಿಹಿಸಿದ ಪತಿಯೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ
ಸ್ವಲಂಕೃತಳಾದ ದೇವಸೇನೆಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದನು.

03218044a ಸ್ಕಂದಂ ಜೋವಾಚ ಬಲಭಿದಿಯಂ ಕನ್ಯಾ ಸುರೋತ್ತಮ|

03218044c ಅಜಾತೇ ತ್ವಯಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾ ತವ ಪತ್ನೀ ಸ್ವಯಂಭುವಾ||

ಆಗ ಬಲಭಿದಿಯು ಸ್ಕಂದನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಸುರೋತ್ತಮ ! ಈ
ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನೀನು ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯೆಂದು

ಸ್ವಯಂಭುವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ್ದನು.

03218045a ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮಸ್ಯಾ ವಿಧಿವತ್ಪಾಣಿಂ ಮಂತ್ರಪುರಸ್ಕೃತಂ|

03218045c ಗೃಹಾಣ ದಕ್ಷಿಣಂ ದೇವ್ಯಾಃ ಪಾಣಿನಾ ಪದ್ಮವರ್ಚಸಂ||

ಆದುದರಿಂದ ಪದ್ಮವರ್ಚಸಳಾದ ಈ ದೇವಿಯ ಕೈಯನ್ನು
ಮಂತ್ರಪುರಸ್ಕೃತವಾಗಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಲಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿ.”

03218046a ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ಜಗ್ರಾಹ ತಸ್ಯಾಃ ಪಾಣಿಂ ಯಥಾವಿಧಿ|

03218046c ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ಮಂತ್ರವಿಧಿಂ ಜಜಾಪ ಚ ಜುಹಾವ ಚ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಅವನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಅವಳ
ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು
ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಯಾಜಿಸಿದನು.

03218047a ಏವಂ ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ಮಹಿಷೀಂ ದೇವಸೇನಾಂ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ|

03218047c ಷಷ್ಠೀಂ ಯಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪ್ರಾಹುರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಾಶಾಂ ಸುಖಪ್ರದಾಂ|

03218047e ಸಿನೀವಾಲೀಂ ಕುಹೂಂ ಚೈವ ಸದ್ವೃತ್ತಿಮಪರಾಜಿತಾಂ||

ಹೀಗೆ ದೇವಸೇನೆಯೆಂದು ಬುಧರಿಗೆ ತಿಳಿದವಳು, ಷಷ್ಠಿಯೆಂದು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕರೆಯುವ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಆಶಾ, ಸುಖಪ್ರದಾ, ಸಿನೀವಾಲೀ,
ಕುಹೂ, ಸದ್ವೃತ್ತಿ, ಅಪರಾಜಿತಳು ಸ್ಕಂದನ ರಾಣಿಯಾದಳು.

03218048a ಯದಾ ಸ್ಕಂದಃ ಪತಿರ್ಲಬ್ಧಃ ಶಾಶ್ವತೋ ದೇವಸೇನಯಾ|

03218048c ತದಾ ತಮಾಶ್ರಯಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಸ್ವಯಂ ದೇವೀ ಶರೀರಣೀ||

ಸ್ಯಂದನನ್ನು ಶಾಶ್ವತ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದ ದೇವಸೇನೆ, ದೇವೀ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸ್ವಯಂ ಶರೀರಿಣಿಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದಳು.

03218049a ಶ್ರೀಜುಷ್ಪಃ ಪಂಚಮೀಂ ಸ್ಯಂದಸ್ತಸ್ಮಾ ಚ್ಚಿ ಲಪಂಚಮೀ ಸ್ತೃತಾ|
03218049c ಷಷ್ಠಾಂ ಕೃತಾರ್ಥೋಽಭೂದ್ಯಸ್ಮಾ ತ್ತಸ್ಮಾ ತ್ಷ್ವೀ ಮಹಾತಿಥಿಃ||

ಪಂಚಮಿಯಂದು ಸ್ಯಂದನು ಶ್ರೀಮಂತನಾದುದರಿಂದ ಅದು
ಶ್ರೀಪಂಚಮಿಯೆಂದು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದೆ. ಮತ್ತು ಷಷ್ಠಿಯಂದು ಅವನು
ಕೃತಾರ್ಥನಾದುದರಿಂದ ಷಷ್ಠಿಯನ್ನು ಮಹಾತಿಥಿಯೆಂದು
ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಸ್ಯಂದೋತ್ಪತ್ತೌ
ಅಷ್ಟದಶಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಯಂದೋತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೧೯

ಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆಯರನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಂದಿರಾಗಿ ಸ್ಯಂದನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು
(೧-೧೫). ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಬಾಧಿಸುವ ಗ್ರಹಗಳ ವರ್ಣನೆ (೧೬-೫೮).

03219001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03219001a ಶ್ರಿಯಾ ಜುಷ್ವಂ ಮಹಾಸೇನಂ ದೇವಸೇನಾಪತಿಂ ಕೃತಂ|

03219001c ಸಪ್ತರ್ಷಿಪತ್ಯಃ ಷಡ್ಧೇವ್ಯಸ್ತತ್ರ ಕಾಶಮಥಾಗಮನ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಸೇನನನ್ನು ಶ್ರೀಯು ಆರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಅವನು ದೇವಸೇನಾಪತಿಯಾದ ನಂತರ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಆರು ದೇವಿ ಪತ್ನಿಯರು ಅವನ ಬಳಿ ಆಗಮಿಸಿದರು.

03219002a ಋಷಿಭಿಃ ಸಂಪರಿತ್ಯಕ್ತಾ ಧರ್ಮಯುಕ್ತಾ ಮಹಾವ್ರತಾಃ|

03219002c ದ್ರುತಮಾಗಮ್ಯ ಚೋಚುಸ್ತಾ ದೇವಸೇನಾಪತಿಂ ಪ್ರಭುಂ||

ಆ ಧರ್ಮಯುಕ್ತ ಮಹಾವ್ರತರು ಋಷಿಗಳಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಬೇಗನೇ ಪ್ರಭು ದೇವಸೇನಾಪತಿಯ ಬಳಿಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

03219003a ವಯಂ ಪುತ್ರ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾ ಭರ್ತೃಭಿರ್ದೇವಸಮ್ಮಿತೈಃ|

03219003c ಅಕಾರಣಾದ್ರುಷಾ ತಾತ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಾನಾತ್ಪರಿಚ್ಯುತಾಃ||

“ಪುತ್ರ! ಅಕಾರಣವಾಗಿ ನಾವು ದೇವಸಮ್ಮಿತರಾದ ನಮ್ಮ ಪತಿಗಳಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಮಗೂ! ರೋಷಗೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನು ಪುಣ್ಯಸ್ಥಾನದಿಂದ ತಳ್ಳಿದ್ದಾರೆ.

03219004a ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಕಿಲ ಜಾತಸ್ತ್ವಮಿತಿ ಕೇನಾಪ್ಯುದಾಹೃತಂ|

03219004c ಅಸತ್ಯಮೇತತ್ಸಂಶ್ರುತ್ಯ ತಸ್ಮಾನ್ನಸ್ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ಕೆಲವರು ನಾವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದೆವು ಎಂದು ಅಪವಾದವನ್ನು

ಹಬ್ಬಿಸಿದರು. ಅವರು ಆ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರು.
ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಬೇಕು.

03219005a ಅಕ್ಷಯಶ್ಚ ಭವೇತ್ಸ್ವರ್ಗಸ್ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾದ್ಧಿ ನಃ ಪ್ರಭೋ|

03219005c ತ್ವಾಂ ಪುತ್ರಂ ಚಾಪ್ಯಭೀಪ್ಸಾಮಃ ಕೃತ್ವೈತದನೃಣೋ ಭವ||

ಪ್ರಭೋ! ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ.
ನಿನ್ನ ಈ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಮಗೆ ಅಕ್ಷಯ ಸ್ವರ್ಗಸ್ವವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
ಇದನ್ನು ಮಾಡಿ ನೀನು ಅನೃಣನಾಗು.”

03219006 ಸ್ಯಂದ ಉವಾಚ|

03219006a ಮಾತರೋ ಹಿ ಭವತ್ಯೋ ಮೇ ಸುತೋ ವೋಽಹಮನಿಂದಿತಾಃ|

03219006c ಯಚ್ಚಾ ಭೀಷ್ಠ ತತ್ಸರ್ವಂ ಸಂಭವಿಷ್ಯತಿ ವಸ್ತುಧಾ||

ಸ್ಯಂದನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಿಂದಿರೇ! ತಾಯಂದಿರೇ! ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಗನಾಗುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಬಯಸಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.”

03219007 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03219007a ಏವಮುಕ್ತೇ ತತಃ ಶಕ್ರಂ ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಸೋಽಬ್ರವೀತ್|

03219007c ಉಕ್ತಃ ಸ್ಯಂದೇನ ಬ್ರೂಹೀತಿ ಸೋಽಬ್ರವೀದ್ವಾಸವಸ್ತುತಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ನಂತರ ಅವನು ಶಕ್ರನಿಗೆ ಈಗ ಏನು ಮಾಡೋಣವೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಸ್ಯಂದನ ಮಾತಿಗೆ ಅವನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹೇಳಿದನು:

03219008a ಅಭಿಜಿತ್ಸ್ವ ಧರ್ಮಾನಾ ತು ರೋಹಿಣ್ಯಾ ಕನ್ಯಸೀ ಸ್ವಸಾ|

03219008c ಇಚ್ಛಂತೀ ಜ್ಯೇಷ್ಠತಾಂ ದೇವೀ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ವನಂ ಗತಾ||

“ದೇವಿ ಕನ್ಯೆ ಅಭಿಜಿತಳು ಅಕ್ಕ ರೋಹಿಣಿಯೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಾ ಹಿರಿಯತನವನ್ನು ಬಯಸಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲು ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದಾಳೆ.

03219009a ತತ್ರ ಮೂಢೋಽಸ್ಮಿ ಭದ್ರಂ ತೇ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಗಗನಾಚ್ಚ್ಯುತಂ|

03219009c ಕಾಲಂ ತ್ವಿಮಂ ಪರಂ ಸ್ಯಂದ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ ಚಿಂತಯ||

ಗಗನದಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿದ ಈ ನಕ್ಷತ್ರದ ಕುರಿತಾಗಿ ನನಗೇನೂ ತೋಚದಾಗಿದೆ. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಸ್ಯಂದ! ಬ್ರಹ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಲು ಇದು ಉತ್ತಮ ಕಾಲವಾಗಿದೆ.

03219010a ಧನಿಷ್ಠಾದಿಸ್ತದಾ ಕಾಲೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಪರಿನಿರ್ಮಿತಃ|

03219010c ರೋಹಿಣ್ಯಾದ್ಯೋಽಭವತ್ಪೂರ್ವಮೇವಂ ಸಂಖ್ಯಾ ಸಮಾಭವತ್||

ಧನಿಷ್ಠಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದನು¹⁷³.
ಹಿಂದೆಯೇ ರೋಹಿಣಿಯು ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.”

03219011a ಏವಮುಕ್ತೇ ತು ಶಕ್ರೇಣ ತ್ರಿದಿವಂ ಕೃತ್ತಿಕಾ ಗತಾಃ|

03219011c ನಕ್ಷತ್ರಂ ಶಕಟಾಕಾರಂ ಭಾತಿ ತದ್ವಹ್ನಿದೈವತಂ||

ಶಕ್ರನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಕೃತ್ತಿಕೆಯರು ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಕಟಾಕಾರದ
ನಕ್ಷತ್ರವಾಗಿ ಮಿಂಚಿದರು. ಅಗ್ನಿಯು ಅವರ ದೇವತೆಯಾದನು.

03219012a ವಿನತಾ ಚಾಬ್ರವೀತ್ಸ್ಕಂದಂ ಮಮ ತ್ವಂ ಪಿಂಡದಃ ಸುತಃ|

03219012c ಇಚ್ಛಾಮಿ ನಿತ್ಯಮೇವಾಹಂ ತ್ವಯಾ ಪುತ್ರ ಸಹಾಸಿತುಂ||

ವಿನತೆಯೂ ಕೂಡ ಸ್ಕಂದನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ನೀನು ನನಗೆ ಪಿಂಡವನ್ನು
ನೀಡುವ ಮಗನಾಗು. ಪುತ್ರ! ನಾನು ಸದಾ ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ವಾಸಿಸಲು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03219013 ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ|

03219013a ಏವಮಸ್ತು ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಪುತ್ರಸೇಹಾತ್ಮ ಶಾಧಿ ಮಾಂ|

¹⁷³ ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈಗಿರುವಂತೆ ಇತರ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನಿಯೇ ಮೊದಲ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ [ಭಾರತ
ದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಂಪುಟ ೭, ಪುಟ ೩೫೫೧].

03219013c ಸ್ನುಷಯಾ ಪೂಜ್ಯಮಾನಾ ವೈ ದೇವಿ ವತ್ಸ್ಯಸಿ ನಿತ್ಯದಾ||

ಸ್ಕಂದನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ! ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ!
ಪುತ್ರಸ್ನೇಹದಿಂದ ನನಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡು. ದೇವೀ!
ಸೊಸೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಸದಾ ನೀನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ
ವಾಸಿಸುತ್ತೀಯೆ.””

03219014 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03219014a ಅಥ ಮಾತೃಗಣಃ ಸರ್ವಃ ಸ್ಕಂದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್|

03219014c ವಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಮಾತರಃ ಕವಿಭಿಃ ಸ್ತುತಾಃ|

03219014e ಇಚ್ಛಾಮೋ ಮಾತರಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭವಿತುಂ ಪೂಜಯಸ್ವ ನಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಮಾತೃಗಣಗಳೆಲ್ಲವೂ
ಸ್ಕಂದನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ನಾವು ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳ ಮಾತರರೆಂದು
ಕವಿಗಳು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ನಿನ್ನ ಮಾತರರೆಂದೂ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು
ಬಯಸುತ್ತೇವೆ.”

03219015 ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ|

03219015a ಮಾತರಸ್ತು ಭವತ್ಯೋ ಮೇ ಭವತೀನಾಮಹಂ ಸುತಃ|

03219015c ಉಚ್ಯತಾಂ ಯನ್ಮಯಾ ಕಾರ್ಯಂ ಭವತೀನಾಮಥೇಷ್ಠಿತಂ||

ಸ್ಕಂದನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀವು ನನ್ನ ಮಾತರರಾಗುವಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ
ಮಗನಾಗುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗಿಷ್ಟವಾದ ಏನನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳಿ!”

03219016 ಮಾತರ ಊಚುಃ|

03219016a ಯಾಸ್ತು ತಾ ಮಾತರಃ ಪೂರ್ವಂ ಲೋಕಸ್ಯಾಸ್ಯ ಪ್ರಕಲ್ಪಿತಾಃ|

03219016c ಅಸ್ಮಾಕಂ ತದ್ಭವೇತ್ಸಾ ನಂ ತಾಸಾಂ ಚೈವ ನ ತದ್ಭವೇತ್||

ಮಾತರರು ಹೇಳಿದರು: “ಹಿಂದೆ ಯಾರನ್ನು ಈ ಲೋಕಗಳ
ಮಾತರರೆಂದು ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತೋ ಅವರ ಆ ಸ್ಥಾನವು ನಮಗೆ
ದೊರಕುವಂತಾಗಲಿ. ಅವರಿಗೆ ಅದು ಇಲ್ಲದಂತಾಗಲಿ.

03219017a ಭವೇಮ ಪೂಜ್ಯಾ ಲೋಕಸ್ಯ ನ ತಾಃ ಪೂಜ್ಯಾಃ ಸುರರ್ಷಭ|

03219017c ಪ್ರಜಾಸ್ಮಾಕಂ ಹೃತಾಸ್ತಾಭಿಸ್ತ್ವ ತ್ಕೃತೇ ತಾಃ ಪ್ರಯಚ್ಚ ನಃ||

ಸುರರ್ಷಭ! ಅವರಿಂದ ನಾವು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿತರಾಗಲಿ.
ನಿನ್ನಿಂದಾಗಿ ತೀರಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸು.”

03219018 ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ|

03219018a ದತ್ತಾಃ ಪ್ರಜಾ ನ ತಾಃ ಶಕ್ಯಾ ಭವತೀಭಿನಿರ್ಷೇವಿತುಂ|

03219018c ಅನ್ಯಾಂ ವಃ ಕಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಚಾಮಿ ಪ್ರಜಾಂ ಯಾಂ ಮನಸೇಚ್ಚಥ||

ಸ್ಕಂದನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀವು ಹಿಂದೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಂದೆ
ಪಡೆಯಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೀವು ಬಯಸುವ ಅನ್ಯಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.”

03219019 ಮಾತರ ಉಚುಃ|

03219019a ಇಚ್ಛಾಮ ತಾಸಾಂ ಮಾತೃಣಾಂ ಪ್ರಜಾ ಭೋಕ್ತುಂ ಪ್ರಯಚ್ಚ ನಃ|

03219019c ತ್ವಯಾ ಸಹ ಪೃಥಗ್ಭೂತಾ ಯೇ ಚ ತಾಸಾಮಥೇಶ್ವರಾಃ||

ಮಾತರರು ಹೇಳಿದರು: “ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಿದ್ದು ಬೇಕಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು
ತಳೆದು ಆ ಮಾತರರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು

ನೀಡು.”

03219020 ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ|

03219020a ಪ್ರಜಾ ವೋ ದದ್ಮಿ ಕಷ್ಟಂ ತು ಭವತೀಭಿರುದಾಹೃತಂ|

03219020c ಪರಿರಕ್ಷತ ಭದ್ರಂ ವಃ ಪ್ರಜಾಃ ಸಾಧು ನಮಸ್ಕೃತಾಃ||

ಸ್ಕಂದನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನೀವು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟ. ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀವು ನಮಸ್ಕೃತರಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿರಕ್ಷಿಸಿ.”

03219021 ಮಾತರ ಊಚುಃ|

03219021a ಪರಿರಕ್ಷಾಮ ಭದ್ರಂ ತೇ ಪ್ರಜಾಃ ಸ್ಕಂದ ಯಥೇಚ್ಛಸಿ|

03219021c ತ್ವಯಾ ನೋ ರೋಚತೇ ಸ್ಕಂದ ಸಹವಾಸಶ್ಚಿರಂ ಪ್ರಭೋ||

ಮಾತರರು ಹೇಳಿದರು: “ಸ್ಕಂದ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ನೀನು ಬಯಸಿದಂತೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸ್ಕಂದ! ಪ್ರಭೋ! ನಾವು ಸದಾ ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಾಸಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ.”

03219022 ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ|

03219022a ಯಾವತ್ಕ್ಷೋಡಶ ವರ್ಷಾಣಿ ಭವಂತಿ ತರುಣಾಃ ಪ್ರಜಾಃ|

03219022c ಪ್ರಬಾಧತ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ತಾವದ್ರೂಪೈಃ ಪೃಥಗ್ವಿಧೈಃ||

ಸ್ಕಂದನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಕ್ಕಳು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ತರುಣರಾಗುವವರೆಗೆ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಿಂದ ನೀವು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಬಾಧಿಸಿ.

03219023a ಅಹಂ ಚ ವಃ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ರೌದ್ರಮಾತ್ಮಾನಮವ್ಯಯಂ|

03219023c ಪರಮಂ ತೇನ ಸಹಿತಾ ಸುಖಂ ವತ್ಸ್ಯಥ ಪೂಜಿತಾಃ||

ನಾನು ಕೂಡ ನಿಮಗೆ ಅವ್ಯಯವಾದ ರೌದ್ರ ಆತ್ಮವನ್ನು
ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಕ್ಕಳ ಸಹಿತ ಪೂಜಿತರಾಗಿ ಪರಮ ಸುಖವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತೀರಿ.”

03219024 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03219024a ತತಃ ಶರೀರಾತ್ಕುಂದಸ್ಯ ಪುರುಷಃ ಕಾಂಚನಪ್ರಭಃ|

03219024c ಭೋಕ್ತುಂ ಪ್ರಜಾಃ ಸ ಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ನಿಷ್ವಪಾತ ಮಹಾಬಲಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಸ್ಕಂದನ ಶರೀರದಿಂದ
ಮನುಷ್ಯರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಕಾಂಚನಪ್ರಭೆಯ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ
ಪುರುಷನು ಹೊರಬಿದ್ದನು.

03219025a ಅಪತತ್ಸ ತದಾ ಭೂಮೌ ವಿಸಂಜ್ಞೋಽಥ ಕ್ಷುಧಾನ್ವಿತಃ|

03219025c ಸ್ಕಂದೇನ ಸೋಽಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ ರೌದ್ರರೂಪೋಽಭವದ್ಧುಹಃ|

ಅವನು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.
ಸ್ಕಂದನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅವನು ರೌದ್ರರೂಪದ ಗ್ರಹವಾದನು.

03219025e ಸ್ಕಂದಾಪಸ್ಮಾರಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಗ್ರಹಂ ತಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಾಃ||

03219026a ವಿನತಾ ತು ಮಹಾರೌದ್ರಾ ಕಥ್ಯತೇ ಶಕುನಿಗ್ರಹಃ|

03219026c ಪೂತನಾಂ ರಾಕ್ಷಸೀಂ ಪ್ರಾಹುಸ್ತಂ ವಿದ್ಯಾತ್ಪೂತನಾಗ್ರಹಂ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮರು ಈ ಗ್ರಹವನ್ನು ಸ್ಯಂದಾಪಸ್ಮಾರವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
ವಿನತೆಯನ್ನು ಮಹಾರೌದ್ರ ಶಕುನಿಗ್ರಹವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತಿಳಿದವರು
ಪೂತನಿ ರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನು ಪೂತನಾಗ್ರಹವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03219027a ಕಷ್ಟಾ ದಾರುಣರೂಪೇಣ ಘೋರರೂಪಾ ನಿಶಾಚರೀ|

03219027c ಪಿಶಾಚೀ ದಾರುಣಾಕಾರಾ ಕಥ್ಯತೇ ಶೀತಪೂತನಾ|

03219027e ಗರ್ಭಾನ್ನಾ ಮಾನುಷೀಣಾಂ ತು ಹರತೇ ಘೋರದರ್ಶನಾ||

ದಾರುಣರೂಪೀ, ಘೋರರೂಪೀ, ನಿಶಾಚರೀ, ಪಿಶಾಚೀ,
ದಾರುಣಾಕಾರಿಣೀ ಶೀತಪೂತನಾ ಘೋರದರ್ಶನಳು ಮನುಷ್ಯರ
ಗರ್ಭಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

03219028a ಅದಿತಿಂ ರೇವತೀಂ ಪ್ರಾಹುರ್ಗ್ರಹಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ತು ರೈವತಃ|

03219028c ಸೋಽಪಿ ಬಾಲಾಂ ಶಿಶುನ್ಘೋರೋ ಬಾಧತೇ ವೈ ಮಹಾಗ್ರಹಃ||

ರೇವತಿಯೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅದಿತಿಯ ಗ್ರಹವನ್ನು ರೈವತವೆಂದು
ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಘೋರ ಮಹಾಗ್ರಹವೂ ಕೂಡ ಬಾಲ ಶಿಶುಗಳನ್ನು
ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆ.

03219029a ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಯಾ ದಿತಿರ್ಮಾತಾ ತಾಮಾಹುರ್ಮುಖಿಮಂಡಿಕಾಂ|

03219029c ಅತ್ಯರ್ಥಂ ಶಿಶುಮಾಂಸೇನ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ದುರಾಸದಾ||

ದೈತ್ಯರ ಮಾತೆ ದಿತಿಯನ್ನು ಮುಖಿಮಂಡಿಕಾ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ
ದುರಾಸದಳು ಶಿಶುಮಾಂಸದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

03219030a ಕುಮಾರಾಶ್ಚ ಕುಮಾರ್ಯಶ್ಚ ಯೇ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸ್ಯಂದಸಂಭವಾಃ|

03219030c ತೇಽಪಿ ಗರ್ಭಭುಜಃ ಸರ್ವೇ ಕೌರವ್ಯ ಸುಮಹಾಗ್ರಹಾಃ||

ಕೌರವ್ಯ! ಸ್ಕಂದನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕುಮಾರ ಕುಮಾರಿಯರು ಎಲ್ಲರೂ
ಮಹಾಗ್ರಹಗಳಾಗಿ ಗರ್ಭವನ್ನು ತಿನ್ನುವವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03219031a ತಾಸಾಮೇವ ಕುಮಾರೀಣಾಂ ಪತಯಸ್ತೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ|

03219031c ಅಜ್ಞಾಯಮಾನಾ ಗೃಹ್ಣಂತಿ ಬಾಲಕಾನೌದ್ರಕರ್ಮಿಣಃ||

ಅವರೇ ಆ ಕುಮಾರಿಯರ ಪತಿಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ
ರೌದ್ರಕರ್ಮಿಗಳು ತಿಳಿಯದಂತೆ ಬಾಲಕರನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

03219032a ಗವಾಂ ಮಾತಾ ತು ಯಾ ಪ್ರಾಜ್ಞೈಃ ಕಥ್ಯತೇ ಸುರಭಿರ್ನೃಪ|

03219032c ಶಕುನಿಸ್ತಾಮಧಾರುಹ್ಯ ಸಹ ಭುಂಕ್ತೇ ಶಿಶೂನ್ಭುವಿ||

ನೃಪ! ಗೋವುಗಳ ಮಾತೆಯೆಂದು ಪ್ರಾಜ್ಞರಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ
ಸುರಭಿಯು ಶಕುನಿಯನ್ನೇರಿ ಅವಳೊಡನೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಶುಗಳನ್ನು
ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆ.

03219033a ಸರಮಾ ನಾಮ ಯಾ ಮಾತಾ ಶುನಾಂ ದೇವೀ ಜನಾಧಿಪ|

03219033c ಸಾಪಿ ಗರ್ಭಾನ್ಸಮಾದತ್ತೇ ಮಾನುಷೀಣಾಂ ಸದೈವ ಹಿ||

ಜನಾಧಿಪ! ನಾಯಿಗಳ ಮಾತೆ ಸರಮಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವಿಯೂ
ಕೂಡ ಸದಾ ಮನುಷ್ಯರ ಗರ್ಭಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ.

03219034a ಪಾದಪಾನಾಂ ಚ ಯಾ ಮಾತಾ ಕರಂಜನಿಲಯಾ ಹಿ ಸಾ|

03219034c ಕರಂಜೇ ತಾಂ ನಮಸ್ಯಂತಿ ತಸ್ಮಾತ್ಪುತ್ರಾರ್ಥಿನೋ ನರಾಃ||

ವೃಕ್ಷಗಳ ಮಾತಾ ಕರಂಜನಿಲಯಾ. ಆ ಕರಂಜೆಗೆ ಪುತ್ರಾರ್ಥಿಗಳಾದ
ನರರು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03219035a ಇಮೇ ತ್ವಷ್ಟಾದಶಾನ್ಯೇ ವೈ ಗ್ರಹಾ ಮಾಂಸಮಧುಪ್ರಿಯಾಃ|

03219035c ದ್ವಿಪಂಚರಾತ್ರಂ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಸತತಂ ಸೂತಿಕಾಗೃಹೇ||

ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಮದಿರಗಳ ಪ್ರಿಯರಾದ ಈ ಹದಿನೆಂಟು ಗ್ರಹಗಳು
ಮತ್ತು ಇತರರು ಸೂತಿಕಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ಹತ್ತು ರಾತ್ರಿಗಳು
ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ.

03219036a ಕದ್ರೂಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಪುರ್ಭೂತ್ವಾ ಗರ್ಭಿಣೀಂ ಪ್ರವಿಶೇದ್ಯದಾ|

03219036c ಭುಂಕ್ತೇ ಸಾ ತತ್ರ ತಂ ಗರ್ಭಂ ಸಾ ತು ನಾಗಂ ಪ್ರಸೂಯತೇ||

ಕದ್ರುವು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವನ್ನು ತಳೆದು ಗರ್ಭಿಣಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ
ಅವಳು ಗರ್ಭವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ನಾಗವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾಳೆ.

03219037a ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ತು ಯಾ ಮಾತಾ ಸಾ ಗರ್ಭಂ ಗೃಹ್ಯ ಗಚ್ಚತಿ|

03219037c ತತೋ ವಿಲೀನಗರ್ಭಾ ಸಾ ಮಾನುಷೀ ಭುವಿ ದೃಶ್ಯತೇ||

ಗಂಧರ್ವರ ಮಾತೆಯು ಗರ್ಭವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.
ಆಗ ಅದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ಗರ್ಭಪಾತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

03219038a ಯಾ ಜನಿತ್ರೀ ತ್ವಪ್ಸರಸಾಂ ಗರ್ಭಮಾಸ್ತೇ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಸಾ|

03219038c ಉಪವಿಷ್ಯಂ ತತೋ ಗರ್ಭಂ ಕಥಯಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ||

ಅಪ್ಸರರ ತಾಯಿಯು ಗರ್ಭವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾಳೆ. ತಿಳಿದವರು ಅದನ್ನು

ಕುಳಿತ ಗರ್ಭವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03219039a ಲೋಹಿತಸ್ಯೋದಧೇಃ ಕನ್ಯಾ ಧಾತ್ರೀ ಸ್ಯಂದಸ್ಯ ಸಾ ಸ್ಮೃತಾ|

03219039c ಲೋಹಿತಾಯನಿರಿತ್ಯೇವಂ ಕದಂಬೇ ಸಾ ಹಿ ಪೂಜ್ಯತೇ||

ಕೆಂಪುಸಮುದ್ರನ ಮಗಳು ಸ್ಯಂದನ ಧಾತ್ರಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅವಳನ್ನು ಲೋಹಿತಾಯನಿಯೆಂದು ಕದಂಬದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

03219040a ಪುರುಷೇಷು ಯಥಾ ರುದ್ರಸ್ತಥಾರ್ಯಾ ಪ್ರಮದಾಸ್ವಪಿ|

03219040c ಆರ್ಯಾ ಮಾತಾ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಪೃಥಕ್ಕಾಮಾರ್ಥಮಿಜ್ಯತೇ||

ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ರುದ್ರನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಆರ್ಯಿಯು ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ

ಕಾರ್ಯನಡೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಆರ್ಯಳು ಎಲ್ಲಾ ಕುಮಾರರ ಮಾತೆ ಮತ್ತು

ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪೂಜಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

03219041a ಏವಮೇತೇ ಕುಮಾರಾಣಾಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಮಹಾಗ್ರಹಾಃ|

03219041c ಯಾವತ್ಸೋಡಶ ವರ್ಷಾಣಿ ಅಶಿವಾಸ್ತೇ ಶಿವಾಸ್ತತಃ||

ನಾನು ಹೇಳಿದ ಈ ಮಹಾಗ್ರಹಗಳು ಕುಮಾರರನ್ನು ಹದಿನಾರು

ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕಾಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅದರ ನಂತರ ಅವರ

ಮಂಗಳಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತವೆ.

03219042a ಯೇ ಚ ಮಾತೃಗಣಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಪುರುಷಾಶ್ಚೈವ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ|

03219042c ಸರ್ವೇ ಸ್ಯಂದಗ್ರಹಾ ನಾಮ ಜ್ಞೇಯಾ ನಿತ್ಯಂ ಶರೀರಿಭಿಃ||

ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತೃಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ

ಗ್ರಹಗಳೂ ಸ್ಕಂದಗ್ರಹಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ನಿತ್ಯವೂ
ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

03219043a ತೇಷಾಂ ಪ್ರಶಮನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಸ್ನಾನಂ ಧೂಪಮಥಾಂಜನಂ|

03219043c ಬಲಿಕರ್ಮೋಪಹಾರಶ್ಚ ಸ್ಕಂದಸ್ಯೇಜ್ಯಾ ವಿಶೇಷತಃ||

ಅವರ ಪ್ರಶಮನಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ನಾನ, ಧೂಪ, ದೀಪ,
ಬಲಿಕರ್ಮೋಪಹಾರಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ಕಂದನ
ಪೂಜೆಯಿಂದ ಮಾಡಬಹುದು.

03219044a ಏವಮೇತೇಽರ್ಚಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ಶುಭಂ ನೃಣಾಂ|

03219044c ಆಯುರ್ವೀರ್ಯಂ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಮ್ಯಕ್ಪೂಜಾನಮಸ್ಯ ತಾಃ||

ರಾಜನ್! ಈ ರೀತಿ ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ನರರಿಗೆ
ಶುಭ, ಆಯಸ್ಸು, ವೀರ್ಯ, ಉತ್ತಮ ಗೌರವ ಪದವಿಗಳನ್ನು
ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

03219045a ಊರ್ಧ್ವಂ ತು ಷೋಡಶಾದ್ವರ್ಷಾದ್ಯೇ ಭವಂತಿ ಗ್ರಹಾ ನೃಣಾಂ|

03219045c ತಾನಹಂ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನಮಸ್ಯ ತ್ಯ ಮಹೇಶ್ವರಂ||

ಈಗ ನಾನು ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನರರು ಹದಿನಾರು
ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದನಂತರ ಯಾವ ಗ್ರಹಗಳು ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತವೆ
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03219046a ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ ನರೋ ದೇವಾಂ ಜಾಗ್ರದ್ವಾ ಶಯಿತೋಽಪಿ ವಾ|

03219046c ಉನ್ಮಾದ್ಯತಿ ಸ ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತಂ ತು ದೇವಗ್ರಹಂ ವಿದುಃ||

ಯಾವ ನರನು ಜಾಗ್ರತನಾಗಿರುವಾಗ ಮತ್ತು ಮಲಗಿರುವಾಗ ಕೂಡ
ದೇವನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಉನ್ನಾದದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅದು
ದೇವಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

03219047a ಆಸೀನಶ್ಚ ಶಯಾನಶ್ಚ ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ ನರಃ ಪಿತೃಣಾಂ|

03219047c ಉನ್ನಾದ್ಯತಿ ಸ ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸ ಜ್ಞೇಯಸ್ತು ಪಿತೃಗ್ರಹಃ||

ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಮತ್ತು ಮಲಗಿರುವಾಗ ಯಾವ ನರನು ಪಿತೃಗಳನ್ನು
ಕಾಣುತ್ತಾನೋ ಅವನ ಪಿತೃಗ್ರಹದ ಉನ್ನಾದದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು
ಬೇಗನೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

03219048a ಅವಮನ್ಯತಿ ಯಃ ಸಿದ್ಧಾನ್ತು ದ್ಧಾಶ್ಚಾಪಿ ಶಪಂತಿ ಯಂ|

03219048c ಉನ್ನಾದ್ಯತಿ ಸ ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಜ್ಞೇಯಃ ಸಿದ್ಧಗ್ರಹಸ್ತು ಸಃ||

ಯಾರು ಸಿದ್ಧರನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿ ಅವರ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಶಾಪವನ್ನು
ಪಡೆದು ಉನ್ನಾದಹೊಂದುತ್ತಾರೋ ಅವರನ್ನು ಸಿದ್ಧಗ್ರಹವು
ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

03219049a ಉಪಾಘ್ರಾತಿ ಚ ಯೋ ಗಂಧಾನ್ತಸಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಪೃಥಗ್ವಿಧಾನ್|

03219049c ಉನ್ನಾದ್ಯತಿ ಸ ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸ ಜ್ಞೇಯೋ ರಾಕ್ಷಸೋ ಗ್ರಹಃ||

ಯಾರು ವಿವಿಧರೀತಿಯ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರುಚಿಗಳನ್ನು ಪದೇ
ಪದೇ ಅನುಭವಿಸಿ ಉನ್ನಾದದಲ್ಲಿತ್ತಾರೋ ಅದು ರಾಕ್ಷಸಗ್ರಹವೆಂದು
ತಿಳಿಯಬೇಕು.

03219050a ಗಂಧರ್ವಾಶ್ವಾಪಿ ಯಂ ದಿವ್ಯಾಃ ಸಂಸ್ಪೃಶಂತಿ ನರಂ ಭುವಿ|

03219050c ಉನ್ಮಾದ್ಯತಿ ಸ ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಗ್ರಹೋ ಗಾಂಧರ್ವ ಏವ ಸಃ||

ದಿವ್ಯ ಗಂಧರ್ವರೂ ಕೂಡ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ನರರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ
ಉನ್ಮಾದಗೊಳಿಸಿದರೆ ಅದು ಗಾಂಧರ್ವಗ್ರಹವೇ ಸರಿ.

03219051a ಆವಿಶಂತಿ ಚ ಯಂ ಯಕ್ಷಾಃ ಪುರುಷಂ ಕಾಲಪರ್ಯಯೇ|

03219051c ಉನ್ಮಾದ್ಯತಿ ಸ ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಜ್ಞೇಯೋ ಯಕ್ಷಗ್ರಹಸ್ತು ಸಃ||

ಕಾಲಪರ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷರು ಯಾವ ಪುರುಷರನ್ನು ಆವೇಶಗೊಂಡು
ಉನ್ಮಾದಿಸುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನು ಯಕ್ಷಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

03219052a ಅಧಿರೋಹಂತಿ ಯಂ ನಿತ್ಯಂ ಪಿಶಾಚಾಃ ಪುರುಷಂ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03219052c ಉನ್ಮಾದ್ಯತಿ ಸ ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪೈಶಾಚಂ ತಂ ಗ್ರಹಂ ವಿದುಃ||

ಪಿಶಾಚಿಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ಯಾರಾದರೂ ಪುರುಷರನ್ನು ಏರಿ
ಉನ್ಮಾದಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅದನ್ನು ಪೈಶಾಚ ಗ್ರಹವೆಂದು
ತಿಳಿಯಬೇಕು.

03219053a ಯಸ್ಯ ದೋಷೈಃ ಪ್ರಕುಪಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಮುಹ್ಯತಿ ದೇಹಿನಃ|

03219053c ಉನ್ಮಾದ್ಯತಿ ಸ ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸಾಧನಂ ತಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರತಃ||

ದೋಷಗಳ ಪ್ರಕೋಪದಿಂದ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ಉನ್ಮಾದದಲ್ಲಿರುವವನಿಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ
ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

03219054a ವೈಕ್ಲವ್ಯಾಚ್ಚ ಭಯಾಚ್ಚೈವ ಘೋರಾಣಾಂ ಚಾಪಿ ದರ್ಶನಾತ್|

03219054c ಉನ್ಮಾದ್ಯತಿ ಸ ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸತ್ತ್ವಂ ತಸ್ಯ ತು ಸಾಧನಂ||

ಘೋರರೂಪಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯದಿಂದ ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಓಡಿಕೊಂಡು
ಉನ್ಮಾದದಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಬೇಗನೇ ಸತ್ತ್ವವನ್ನು ನೀಡುವ ಸಾಧನವನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕು.

03219055a ಕಶ್ಚಿ ತ್ತ್ರೀಡಿತುಕಾಮೋ ವೈ ಭೋಕ್ತುಕಾಮಸ್ತಥಾಪರಃ|

03219055c ಅಭಿಕಾಮಸ್ತಥೈವಾನ್ಯ ಇತ್ಯೇಷ ತ್ರಿವಿಧೋ ಗ್ರಹಃ||

ಕೆಲವು ಆಟವಾಡುವ ಆಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು
ಭೋಗಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯರು ಅಭಿಕಾಮಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ
ಮೂರು ವಿಧದ ಗ್ರಹಗಳಿವೆ.

03219056a ಯಾವತ್ಸಪ್ತತಿವರ್ಷಾಣಿ ಭವಂತೈತೇ ಗ್ರಹಾ ನೃಣಾಂ|

03219056c ಅತಃ ಪರಂ ದೇಹಿನಾಂ ತು ಗ್ರಹತುಲ್ಯೋ ಭವೇಜ್ಜ್ವರಃ||

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತುವರ್ಷಗಳಾಗುವವರೆಗೆ ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.
ಅದರ ನಂತರ ದೇಹಿಗಳಿಗೆ ಜ್ವರವೇ ಗ್ರಹಗಳ ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

03219057a ಅಪ್ರಕೀರ್ಣಂದ್ರಿಯಂ ದಾಂತಂ ಶುಚಿಂ ನಿತ್ಯಮತಂದ್ರಿತಂ|

03219057c ಆಸ್ತಿಕಂ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಂ ಚ ವರ್ಜಯಂತಿ ಸದಾ ಗ್ರಹಾಃ||

ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಹರಡದೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ,
ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಶುಚಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನಿತ್ಯವೂ

ಆಸ್ತಿಕರನ್ನು, ಶದ್ಧೆ, ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರನ್ನು ಸದಾ ಗ್ರಹಗಳು ತೊರೆಯುತ್ತವೆ.

03219058a ಇತ್ಯೇಷ ತೇ ಗ್ರಹೋದ್ದೇಶೋ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ|

03219058c ನ ಸ್ಪುಶಂತಿ ಗ್ರಹಾ ಭಕ್ತಾನ್ನರಾನ್ದೇವಂ ಮಹೇಶ್ವರಂ||

ಮನುಷ್ಯರ ಬಳಿಬರುವ ಈ ಗ್ರಹಗಳ ಕುರಿತು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ದೇವ ಮಹೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತ ನರರನ್ನು ಗ್ರಹಗಳು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ ಪರ್ವಣಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಮನುಷ್ಯಗ್ರಹಕಥನೇ ಏಕೋನವಿಂಶತ್ಯಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಗ್ರಹಕಥನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೦

ಸ್ವಾಹಾಳು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸೇರಿದುದು (೧-೭). ಬ್ರಹ್ಮನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಸ್ಯಂದನು ಶಿವ-ಉಮೆಯರನ್ನು ತಂದೆ ತಾಯಿಯರಂತೆ ಪೂಜಿಸಿದ್ದು (೮-೧೩). ಶ್ವೇತಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವ (೧೪-೨೭).

03220001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03220001a ಯದಾ ಸ್ಯಂದೇನ ಮಾತೃಣಾಮೇವಮೇತತ್ಪ್ರಿಯಂ ಕೃತಂ|

03220001c ಅಧೈನಮಬ್ರವೀತ್ಸಾಹಾ ಮಮ ಪುತ್ರಸ್ತ್ವಮೌರಸಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸ್ಕಂದನು ಈ ರೀತಿ ಮಾತೃಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸ್ವಾಹಾಳು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ನೀನು ನನ್ನ ಔರಸ ಪುತ್ರ.

03220002a ಇಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ತ್ವಯಾ ದತ್ತಾಂ ಪ್ರೀತಿಂ ಪರಮದುರ್ಲಭಾಂ|

03220002c ತಾಮಬ್ರವೀತ್ತತಃ ಸ್ಕಂದಃ ಪ್ರೀತಿಮಿಚ್ಛಸಿ ಕೀದೃಶೀಂ||

ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪರಮ ದುರ್ಲಭವಾದುದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.” ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಕಂದನು ಅವಳಿಗೆ ಕೇಳಿದನು: “ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾದ ಏನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ?”

03220003 ಸ್ವಾಹೋವಾಚ|

03220003a ದಕ್ಷಸ್ಯಾಹಂ ಪ್ರಿಯಾ ಕನ್ಯಾ ಸ್ವಾಹಾ ನಾಮ ಮಹಾಭುಜ|

03220003c ಬಾಲ್ಯಾತ್ಪ್ರಭೃತಿ ನಿತ್ಯಂ ಚ ಜಾತಕಾಮಾ ಹುತಾಶನೇ||

ಸ್ವಾಹಾಳು ಹೇಳಿದಳು: “ಮಹಾಭುಜ! ನಾನು ದಕ್ಷನ ಪ್ರಿಯ ಕನ್ಯೆ. ಹೆಸರು ಸ್ವಾಹಾ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನಾನು ಸದಾ ಹುತಾಶನನನ್ನು ಕಾಮಿಸಿದ್ದೆ.

03220004a ನ ಚ ಮಾಂ ಕಾಮಿನೀಂ ಪುತ್ರ ಸಮ್ಯಗ್ಜಾನಾತಿ ಪಾವಕಃ|

03220004c ಇಚ್ಛಾಮಿ ಶಾಶ್ವತಂ ವಾಸಂ ವಸ್ತುಂ ಪುತ್ರ ಸಹಾಗ್ನಿನಾ||

ಆದರೆ ಪುತ್ರ! ಪಾವಕನು ಈ ಕಾಮಿನಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಪುತ್ರ ! ನಾನು ಅಗ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ವಾಸಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03220005 ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ|

03220005a ಹವ್ಯಂ ಕವ್ಯಂ ಚ ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ವಿ ಜಾ ಮಂತ್ರಪುರಸ್ಕೃತಂ|

03220005c ಹೋಷ್ಯಂತ್ಯಗ್ನೌ ಸದಾ ದೇವಿ ಸ್ವಾಹೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸಮುದ್ಯತಂ||

03220006a ಅದ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿ ದಾಸ್ಯಂತಿ ಸುವೃತ್ತಾಃ ಸತ್ಪಥೇ ಸ್ಥಿತಾಃ|

03220006c ಏವಮಗ್ನಿಸ್ತ್ವಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಸದಾ ವತ್ಸ್ಯತಿ ಶೋಭನೇ||

ಸ್ಕಂದನು ಹೇಳಿದನು: “ದೇವಿ ! ಇಂದಿನಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯ ಸತ್ಯದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ದ್ವಿಜರು ಮಂತ್ರಪುರಸ್ಕೃತವಾದ ಏನು ಹವ್ಯಕವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೋಮಿಸುತ್ತಾರೋ ಆಗ ಸದಾ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂದು ಹೇಳಿಯೇ ಹಾಕಲಿ. ಹೀಗೆ ಶೋಭನೇ ! ನೀನು ಸದಾ ಅಗ್ನಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿರುವೆ.”

03220007 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

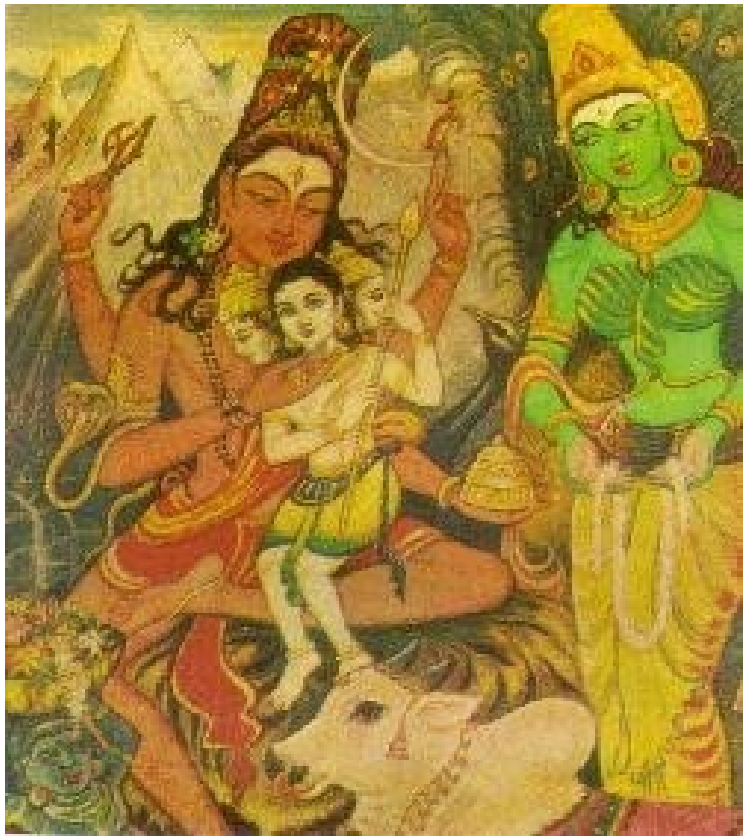
03220007a ಏವಮುಕ್ತಾ ತತಃ ಸ್ವಾಹಾ ತುಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ಕಂದೇನ ಪೂಜಿತಾ|

03220007c ಪಾವಕೇನ ಸಮಾಯುಕ್ತಾ ಭರ್ತ್ವಾ ಸ್ಕಂದಮಪೂಜಯತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಸ್ಕಂದನಿಂದ ಪೂಜಿತಳಾಗಿ ತೃಪ್ತಳಾದ ಸ್ವಾಹಾಳು ಪತಿ ಪಾವಕನನ್ನು ಸೇರಿ ಸ್ಕಂದನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದಳು.

03220008a ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹಾಸೇನಂ ಪ್ರಜಾಪತಿರಥಾಬ್ರವೀತ್|

03220008c ಅಭಿಗಚ್ಛ ಮಹಾದೇವಂ ಪಿತರಂ ತ್ರಿಪುರಾರ್ದನಂ||

ಆಗ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಹಾಸೇನನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ತಂದೆ
ತ್ರಿಪುರಾರ್ದನ ಮಹಾದೇವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು !

03220009a ರುದ್ರೇಣಾಗ್ನಿಂ ಸಮಾವಿಶ್ಯ ಸ್ವಾಹಾಮಾವಿಶ್ಯ ಚೋಮಯಾ|

03220009c ಹಿತಾರ್ಥಂ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ಜಾತಸ್ವ ಮಪರಾಜಿತಃ||

ರುದ್ರನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡು ಮತ್ತು ಉಮೆಯು ಸ್ವಾಹಾಗಳನ್ನು ಆವೇಶಗೊಂಡು ಸರ್ವಲೋಕಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಅಪರಾಜಿತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

03220010a ಉಮಾಯೋನ್ಯಾಂ ಚ ರುದ್ರೇಣ ಶುಕ್ರಂ ಸಿಕ್ತಂ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03220010c ಆಸ್ತೇ ಗಿರೌ ನಿಪತಿತಂ ಮಿಂಜಿಕಾಮಿಂಜಿಕಂ ಯತಃ||

ಮಹಾತ್ಮ ರುದ್ರನ ಶುಕ್ರವು ಉಮೆಯ ಯೋನಿಯನ್ನು ಸೇರಿದಾಗ ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮಿಂಜಿಕ ಮತ್ತು ಅಮಿಂಜಿಕಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಗಿರಿಗಳಾದವು.

03220011a ಸಂಭೂತಂ ಲೋಹಿತೋದೇ ತು ಶುಕ್ರಶೇಷಮವಾಪತತ್|

03220011c ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಷು ಚಾಪ್ಯನ್ಯದನ್ಯಚ್ಚೈವಾಪತದ್ಭುವಿ|

03220011e ಆಸಕ್ತಮನ್ಯದ್ವ್ಯಕ್ಷೇಷು ತದೇವಂ ಪಂಚಧಾಪತತ್||

ಆ ಶುಕ್ರದ ಒಂದು ಭಾಗವು ಕೆಂಪುಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗವು ಸೂರ್ಯನ ರಶ್ಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಭಾಗವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಅದು ಐದು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಹರಡಿ ಚೆಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

03220012a ತ ಏತೇ ವಿವಿಧಾಕಾರಾ ಗಣಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಮನೀಷಿಭಿಃ|

03220012c ತವ ಪಾರಿಷದಾ ಘೋರಾ ಯ ಏತೇ ಪಿಶಿತಾಶನಾಃ||

ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ವಿವಿಧಾಕಾರಗಳ ಘೋರ ಪಾರಿಷದಾ ಎನ್ನುವ
ನಿನ್ನ ಗಣವು ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದವೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು
ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ.”

03220013a ಏವಮಸ್ವಿ ತಿ ಚಾಪ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾಸೇನೋ ಮಹೇಶ್ವರಂ|

03220013c ಅಪೂಜಯದಮೇಯಾತ್ಮಾ ಪಿತರಂ ಪಿತೃವತ್ಸಲಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಪಿತೃವತ್ಸಲ ಮಹಾಸೇನನು ಮಹೇಶ್ವರ,
ಅಮೇಯಾತ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು.

03220014a ಅರ್ಕಪುಷ್ಟೈಸ್ತು ತೇ ಪಂಚ ಗಣಾಃ ಪೂಜ್ಯಾ ಧನಾರ್ಥಿಭಿಃ|

03220014c ವ್ಯಾಧಿಪ್ರಶಮನಾರ್ಥಂ ಚ ತೇಷಾಂ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾಚರೇತ್||

ಧನಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಐದು ಗಣಗಳನ್ನು ಅರ್ಕಪುಷ್ಟಿಗಳಿಂದ
ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ವ್ಯಾಧಿಪ್ರಶಮನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು
ಆಚರಿಸಬೇಕು.

03220015a ಮಿಂಜಿಕಾಮಿಂಜಿಕಂ ಚೈವ ಮಿಥುನಂ ರುದ್ರಸಂಭವಂ|

03220015c ನಮಸ್ಕಾರ್ಯಂ ಸದೈವೇಹ ಬಾಲಾನಾಂ ಹಿತಮಿಚ್ಛತಾ||

ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕರ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವವರು ರುದ್ರಸಂಭವರಾದ
ಮಿಂಜಿಕ-ಅಮಿಂಜಿಕರನ್ನು ಸದಾ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.

03220016a ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಮಾನುಷಮಾಂಸಾದಾ ವೃದ್ಧಿಕಾ ನಾಮ ನಾಮತಃ|

03220016c ವೃಕ್ಷೇಷು ಜಾತಾಸ್ತಾ ದೇವ್ಯೋ ನಮಸ್ಕಾರ್ಯಾಃ ಪ್ರಜಾರ್ಥಿಭಿಃ||

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಮನುಷ್ಯರ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವ
ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ವೃದ್ಧಿಕಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹೆಣ್ಣು ದೇವತೆಯನ್ನು
ಸಮಸ್ಯರಿಸಬೇಕು.

03220017a ಏವಮೇತೇ ಪಿಶಾಚಾನಾಮಸಂಖ್ಯೇಯಾ ಗಣಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ|

03220017c ಘಂಟಾಯಾಃ ಪತಾಕಾಯಾಃ ಶೃಣು ಮೇ ಸಂಭವಂ ನೃಪ||

ಹೀಗೆ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ
ವಿಂಗಡಣೆಗೊಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ನೃಪ! ಈಗ ಸ್ಕಂದನ
ಘಂಟೆ ಮತ್ತು ಪತಾಕೆಗಳ ಕುರಿತು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳು.

03220018a ಐರಾವತಸ್ಯ ಘಂಟೇ ದ್ವೇ ವೈಜಯಂತ್ಯಾವಿತಿ ಶ್ರುತೇ|

03220018c ಗುಹಸ್ಯ ತೇ ಸ್ವಯಂ ದತ್ತೇ ಶಕ್ರೇಣಾನಾಯ್ ಭೀಮತಾ||

ಐರಾವತಕ್ಕೆ ವೈಜಂತ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಘಂಟೆಗಳಿವೆಯೆಂದು
ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ವಯಂ ಭೀಮಂತ ಶಕ್ರನೇ ಅವುಗಳನ್ನು ತಂದು ಗುಹನಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟನು.

03220019a ಏಕಾ ತತ್ರ ವಿಶಾಖಿಸ್ಯ ಘಂಟಾ ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ಚಾಪರಾ|

03220019c ಪತಾಕಾ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಸ್ಯ ವಿಶಾಖಿಸ್ಯ ಚ ಲೋಹಿತಾ||

ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಾಖಿನಿಗೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಕಂದನಿಗಾಯಿತು.
ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಮತ್ತು ವಿಶಾಖಿನ ಪತಾಕೆಗಳು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದವು.

03220020a ಯಾನಿ ಕ್ರೀಡನಕಾನ್ಯಸ್ಯ ದೇವೈರ್ದತ್ತಾನಿ ವೈ ತದಾ|

03220020c ತೈರೇವ ರಮತೇ ದೇವೋ ಮಹಾಸೇನೋ ಮಹಾಬಲಃ||

ದೇವತೆಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಆಟದ ಸಾಮಾನುಗಳಿಂದ ಮಹಾಬಲ
ಮಹಾಸೇನ ದೇವನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು.

03220021a ಸ ಸಂವೃತಃ ಪಿಶಾಚಾನಾಂ ಗಣೈರ್ದೇವಗಣೈಸ್ತಥಾ|

03220021c ಶುಶುಭೇ ಕಾಂಚನೇ ಶೈಲೇ ದೀಪ್ಯಮಾನಃ ಶ್ರಿಯಾ ವೃತಃ||

ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಗಣ ಮತ್ತು ದೇವಗಣಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು
ಶ್ರೀಯಿಂದ ಆವೃತನಾದ ಅವನು ಆ ಕಾಂಚನಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾ
ಶೋಭಾಯಮಾನನಾಗಿ ಕಂಡನು.

03220022a ತೇನ ವೀರೇಣ ಶುಶುಭೇ ಸ ಶೈಲಃ ಶುಭಕಾನನಃ|

03220022c ಆದಿತ್ಯೇನೇವಾಂಶುಮತಾ ಮಂದರಶ್ಚಾರುಕಂದರಃ||

ಕಂದರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಶುಭಕಾನನಗಳ ಆ ಮಂದರ ಶೈಲವು
ಅಂಶುಮತ ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ವೀರನಿಂದ ಶೋಭಿಸಿತು.

03220023a ಸಂತಾನಕವನ್ಯೈಃ ಫುಲ್ಲೈಃ ಕರವೀರವನ್ಯೈರಪಿ|

03220023c ಪಾರಿಜಾತವನ್ಯೈಶ್ಚೈವ ಜಪಾಶೋಕವನ್ಯೈಸ್ತಥಾ||

03220024a ಕದಂಬತರುಷಂಡೈಶ್ಚ ದಿವ್ಯೈರ್ಮೃಗಗಣೈರಪಿ|

03220024c ದಿವ್ಯೈಃ ಪಕ್ಷಿಗಣೈಶ್ಚೈವ ಶುಶುಭೇ ಶ್ವೇತಪರ್ವತಃ||

ಹೂಬಿಟ್ಟ ಸಂತಾನಕ ವನಗಳಿಂದ, ಕರವೀರ ವನಗಳಿಂದ, ಪಾರಿಜಾತ
ವನಗಳಿಂದ, ಜಪ ಮತ್ತು ಅಶೋಕವನಗಳಿಂದ, ಕದಂಬ

ಮರಗಿಡಗಳಿಂದ, ದಿವ್ಯ ಮೃಗಗಣಗಳಿಂದ, ದಿವ್ಯ ಪಕ್ಷಿಗಣಗಳಿಂದ
ಶ್ವೇತಪರ್ವತವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

03220025a ತತ್ರ ದೇವಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಚೈವ ಮಹರ್ಷಯಃ|

03220025c ಮೇಘತೂರ್ಯರವಾಶ್ಚೈವ ಕ್ಷುಬ್ಧೋದಧಿಸಮಸ್ವನಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೇವಗಣಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಇದ್ದರು. ಕ್ಷೋಭೆಗೆ
ಸಿಲುಕಿದ ಸಮುದ್ರದ ಭೋರ್ಗರೆಯಂತೆ ಮೋಡಗಳ ಶಬ್ದವು
ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

03220026a ತತ್ರ ದಿವ್ಯಾಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವಾ ನೃತ್ಯಂತೃಪ್ಸರಸಸ್ತಥಾ|

03220026c ಹೃಷ್ಣಾನಾಂ ತತ್ರ ಭೂತಾನಾಂ ಶ್ರುಯತೇ ನಿನದೋ ಮಹಾನ್||

ಅಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಗಂಧರ್ವರು ಅಪ್ಸರೆಯರು ನೃತ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ
ಭೂತಗಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಹಾ ನಿನಾದವು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

03220027a ಏವಂ ಸೇಂದ್ರಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಶ್ವೇತಪರ್ವತಸಂಸ್ಥಿತಂ|

03220027c ಪ್ರಹೃಷ್ಟಂ ಪ್ರೇಕ್ಷತೇ ಸ್ಕಂದಂ ನ ಚ ಗ್ಲಾಯತಿ ದರ್ಶನಾತ್||

ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವ ಜಗತ್ತು ಶ್ವೇತಪರ್ವದ ಮೇಲಿತ್ತು.
ಸ್ಕಂದನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ
ಆಯಾಸಪಡಲಿಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ವಿಂಶತ್ಯಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಳಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೧

ಸ್ಕಂದನಿಂದ ಮಹಿಷಾಸುರನ ವಧೆ

ದೇವಸೇನೆಯ ಪ್ರಯಾಣ (೧-೨೯). ದೈತ್ಯ ಸೇನೆಯು ದೇವಸೇನೆಯ
ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದುದು (೩೦-೫೧). ಸ್ಕಂದನಿಂದ
ಮಹಿಷಾಸುರ ವಧೆ (೫೨-೮೦).

03221001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03221001a ಯದಾಭಿಷಿಕ್ತೋ ಭಗವಾನ್ಸೇನಾಪತ್ಯೇನ ಪಾವಕಿಃ|

03221001c ತದಾ ಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹೃಷ್ಯೋ ಭದ್ರವಟಂ ಹರಃ|

03221001e ರಥೇನಾದಿತ್ಯವರ್ಣೇನ ಪಾರ್ವತ್ಯಾ ಸಹಿತಃ ಪ್ರಭುಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವಾನ್ ಪಾವಕಿಯು

ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಲು ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಶ್ರೀಮಾನ್

ಪ್ರಭು ಹರನು ಪಾರ್ವತಿಯ ಸಹಿತ ಆದಿತ್ಯವರ್ಣದ ರಥದಲ್ಲಿ

ಭದ್ರವಟದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

03221002a ಸಹಸ್ರಂ ತಸ್ಯ ಸಿಂಹಾನಾಂ ತಸ್ಮಿನ್ಯುಕ್ತಂ ರಥೋತ್ತಮೇ|

03221002c ಉತ್ಪಪಾತ ದಿವಂ ಶುಭ್ರಂ ಕಾಲೇನಾಭಿಪ್ರಚೋದಿತಃ||

03221003a ತೇ ಪಿಬಂತ ಇವಾಕಾಶಂ ತ್ರಾಸಯಂತಶ್ಚ ರಾಚರಾನ್|

03221003c ಸಿಂಹಾ ನಭಸ್ಯಗಚ್ಚಂತ ನದಂತಶ್ಚಾರುಕೇಸರಾಃ||

ಅವನ ಆ ಉತ್ತಮ ರಥಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತವಾಗಿ ಶುಭ್ರದಿವದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಪಾತಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ನಭದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ, ಸುಂದರ ಕೇಸರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಸಿಂಹಗಳು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿರಲು ಅವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಚರಾಚರಗಳನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.

03221004a ತಸ್ಮಿನ್ನಥೇ ಪಶುಪತಿಃ ಸ್ಥಿತೋ ಭಾತ್ಯುಮಯಾ ಸಹ|

03221004c ವಿದ್ಯುತಾ ಸಹಿತಃ ಸೂರ್ಯಃ ಸೇಂದ್ರಚಾಪೇ ಘನೇ ಯಥಾ||

ಆ ರಥದಲ್ಲಿ ಉಮೆಯ ಸಹಿತ ನಿಂತಿದ್ದ ಪಶುಪತಿಯು ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಮೋಡಗಳ ಮಧ್ಯೆ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಸಹಿತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೋರಿದನು.

03221005a ಅಗ್ರತಸ್ತಸ್ಯ ಭಗವಾನ್ಧನೇಶೋ ಗುಹ್ಯಕೈಃ ಸಹ|

03221005c ಆಸ್ಥಾಯ ರುಚಿರಂ ಯಾತಿ ಪುಷ್ಪಕಂ ನರವಾಹನಃ||

ಅವನ ಮುಂದೆ ಭಗವಾನ್ ನರವಾಹನ ಧನೇಶನು ಗುಹ್ಯಕರೊಂದಿಗೆ ಸುಂದರ ಪುಷ್ಪಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೊರಟನು.

03221006a ಐರಾವತಂ ಸಮಾಸ್ಥಾಯ ಶಕ್ರಶ್ಚಾಪಿ ಸುರೈಃ ಸಹ|

03221006c ಪೃಷ್ಠತೋಽನುಯಯೌ ಯಾಂತಂ ವರದಂ ವೃಷಭಧ್ವಜಂ||

ಐರಾವತವನ್ನೇರಿ ಶಕ್ರನೂ ಕೂಡ ಸುರರೊಂದಿಗೆ ವರದ ವೃಷಭಧ್ವಜನ
ಹಿಂದೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೊರಟನು.

03221007a ಜಂಭಕೈರ್ಯಕ್ಷರಕ್ಷೋಭಿಃ ಸ್ವಗ್ವಿಭಿಃ ಸಮಲಂಕೃತಃ|

03221007c ಯಾತ್ರೈಮೋಘೋ ಮಹಾಯಕ್ಷೋ ದಕ್ಷಿಣಂ ಪಕ್ಷಮಾಸ್ಥಿತಃ||

ಮಹಾಯಕ್ಷ ಅಮೋಘನು ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತರಾದ ಜಂಭಕ,
ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸರೊಡಗೂಡಿ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತನು.

03221008a ತಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣತೋ ದೇವಾ ಮರುತಶ್ಚಿತ್ರಯೋಧಿನಃ|

03221008c ಗಚ್ಚಂತಿ ವಸುಭಿಃ ಸಾರ್ಧಂ ರುದ್ರೈಶ್ಚ ಸಹ ಸಂಗತಾಃ||

ಅವನ ಬಲಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಯೋಧರಾದ ದೇವತೆಗಳು, ಮರುತರು,
ವಸುಗಳು ಮತ್ತು ರುದ್ರರು ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

03221009a ಯಮಶ್ಚ ಮೃತ್ಯುನಾ ಸಾರ್ಧಂ ಸರ್ವತಃ ಪರಿವಾರಿತಃ|

03221009c ಘೋರೈರ್ವ್ಯಾಧಿಶತೈರ್ಯಾತಿ ಘೋರರೂಪವಪುಸ್ತಥಾ||

ಮೃತ್ಯುವಿನ ಸಹಿತ, ಘೋರರೂಪೀ, ಘೋರಮುಖದ ನೂರಾರು
ಘೋರವ್ಯಾಧಿಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು
ಯಮನು ಹೊರಟನು.

03221010a ಯಮಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠತಶ್ಚೈವ ಘೋರಸ್ತಿಶಿಖರಃ ಶಿತಃ|

03221010c ವಿಜಯೋ ನಾಮ ರುದ್ರಸ್ಯ ಯಾತಿ ಶೂಲಃ ಸ್ವಲಂಕೃತಃ||

ಯಮನ ಹಿಂದೆಯೇ ಘೋರವಾಗಿದ್ದ ಮೂರು ಮೊನಚಾದ

ತುಡಿಗಳನ್ನುಳ್ಳ ವಿಜಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರುದ್ರನ ಶೂಲವನ್ನು
ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದರು.

03221011a ತಮುಗ್ರಪಾಶೋ ವರುಣೋ ಭಗವಾನ್ಸಲಿಲೇಶ್ವರಃ|

03221011c ಪರಿವಾರ್ಯ ಶನ್ಯೇರ್ಯಾತಿ ಯಾದೋಭಿರ್ವಿವಿಧೈರ್ವೃತಃ||

ಆಗ ಉಗ್ರಪಾಶವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಲಿಲೇಶ್ವರ ಭಗವಾನ್ ವರುಣನು
ವಿವಿಧ ನೀರಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮೆಲ್ಲನೆ
ಮುಂದುವರೆದನು.

03221012a ಪೃಷ್ಠತೋ ವಿಜಯಸ್ಯಾಪಿ ಯಾತಿ ರುದ್ರಸ್ಯ ಪಟ್ಟಿಶಃ|

03221012c ಗದಾಮುಸಲಶಕ್ತ್ಯಾದ್ವೈರ್ವೃತಃ ಪ್ರಹರಣೋತ್ತಮೈಃ||

ವಿಜಯದ ಹಿಂದೆ ರುದ್ರನ ಪಟ್ಟಿಷವು, ಗದೆ, ಮುಸಲ, ಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ
ಉತ್ತಮ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಹಿಂಬಾಲಿತು.

03221013a ಪಟ್ಟಿಶಂ ತ್ವನ್ನಗಾದ್ರಾಜಂಶ್ಚ ತ್ರಂ ರೌದ್ರಂ ಮಹಾಪ್ರಭಂ|

03221013c ಕಮಂಡಲುಶ್ಚಾಪ್ಯನು ತಂ ಮಹರ್ಷಿಗಣಸಂವೃತಃ||

ರಾಜನ್! ಆ ಪಟ್ಟಿಶದ ಮೇಲೆ ರುದ್ರನ ಮಹಾಪ್ರಭೆಯ ಬಿಳಿ
ಕೊಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾಗಿತ್ತು. ಮಹರ್ಷಿಗಣಗಳಿಂದ
ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಕಮಂಡಲುವೂ ಅದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು.

03221014a ತಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭಾತಿ ದಂಡೋ ಗಚ್ಚಂ ಶ್ರಿಯಾ ವೃತಃ|

03221014c ಭೃಗ್ವಂಗಿರೋಭಿಃ ಸಹಿತೋ ದೇವೈಶ್ಚಾಪ್ಯಭಿಪೂಜಿತಃ||

ಅದರ ಬಲಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯಿಂದ ಆವೃತಗೊಂಡು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ದಂಡವು, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಭೃಗು ಅಂಗಿರಸರೊಡನೆ
ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

03221015a ಏಷಾಂ ತು ಪೃಷ್ಠತೋ ರುದ್ರೋ ವಿಮಲೇ ಸ್ಯಂದನೇ ಸ್ಥಿತಃ|

03221015c ಯಾತಿ ಸಂಹರ್ಷಯನ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತೇಜಸಾ ತ್ರಿದಿವೌಕಸಃ||

ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಹಿಂದೆ ರುದ್ರನು ಬಿಳಿಯ ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತನ್ನ
ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಲ್ಲ ತ್ರಿದಿವೌಕಸರನ್ನೂ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸುತ್ತಾ
ಮುಂದುವರೆದನು.

03221016a ಋಷಯಶ್ಚೈವ ದೇವಾಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವಾ ಭುಜಗಾಸ್ತಥಾ|

03221016c ನದ್ಯೋ ನದಾ ದ್ರುಮಾಶ್ಚೈವ ತಥೈವಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ||

03221017a ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಗ್ರಹಾಶ್ಚೈವ ದೇವಾನಾಂ ಶಿಶವಶ್ಚ ಯೇ|

03221017c ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಕಾರಾ ಯಾಂತಿ ರುದ್ರಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠತಃ|

ರುದ್ರನ ಹಿಂದೆ ಋಷಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ,
ಭುಜಗರೂ, ನದಿಗಳೂ, ಸರೋವರಗಳೂ, ವೃಕ್ಷಗಳೂ, ಅಪ್ಸರ
ಗಣಗಳೂ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ, ಗ್ರಹಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳ ಮಕ್ಕಳೂ, ಮತ್ತು
ವಿವಿಧಾಕಾರದ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಹೊರಟರು.

03221017e ಸೃಜಂತ್ರಃ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಾಣಿ ಚಾರುರೂಪಾ ವರಾಂಗನಾಃ||

03221018a ಪರ್ಜನ್ಯಶ್ಚಾಪ್ಯನುಯಯೌ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಪಿನಾಕಿನಂ|

ಈ ಸುಂದರರೂಪಿನ ವರಾಂಗನೆಯರು ಹೂಗಳನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ

ಬೀರುತ್ತಾ ಮತ್ತು ಮೋಡಗಳು ಪಿನಾಕಿನಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೂವಿನ
ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಟವು.

03221018c ಚತ್ರಂ ತು ಪಾಂಡುರಂ ಸೋಮಸ್ತಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನ್ಯಧಾರಯತ್|

03221018e ಚಾಮರೇ ಚಾಪಿ ವಾಯುಶ್ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾಗ್ನಿಶ್ಚ ವಿಷ್ಠಿತೌ||

ಸೋಮನು ಅವನ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಬಿಳಿಗೊಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು.
ವಾಯು ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯರು ಅವನಿಗೆ ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸಿದರು.

03221019a ಶಕ್ರಶ್ಚ ಪೃಷ್ಠತಸ್ತಸ್ಯ ಯಾತಿ ರಾಜಂ ಶ್ರಿಯಾ ವೃತಃ|

03221019c ಸಹ ರಾಜರ್ಷಿಭಿಃ ಸರ್ವೈಃ ಸ್ತುವಾನೋ ವೃಷಕೇತನಂ||

ರಾಜನ್! ಅವನ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಯಿಂದ ಆವೃತನಾಗಿ ಶಕ್ರನು ಎಲ್ಲ
ರಾಜರ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವೃಷಕೇತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಟನು.

03221020a ಗೌರಿ ವಿದ್ಯಾಥ ಗಾಂಧಾರೀ ಕೇಶಿನೀ ಮಿತ್ರಸಾಃವಯಾ|

03221020c ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ಸಹ ಸರ್ವಾಸ್ತಾಃ ಪಾರ್ವತ್ಯಾ ಯಾಂತಿ ಪೃಷ್ಠತಃ||

03221021a ತತ್ರ ವಿದ್ಯಾಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಯೇ ಕೇ ಚಿತ್ಕವಿಭಿಃ ಕೃತಾಃ|

ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಗೌರಿ, ವಿದ್ಯಾ, ಗಾಂಧಾರೀ, ಕೇಶಿನೀ,
ಮಿತ್ರಸಾಹ್ಯ ಎಲ್ಲರೂ, ಕವಿಗಳು ಯಾರೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾಗಣಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿದ್ದರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯೊಡನೆ ಹೋದರು.

03221021c ಯಸ್ಯ ಕುರ್ವಂತಿ ವಚನಂ ಸೇಂದ್ರಾ ದೇವಾಶ್ಚ ಮೂಮುಖೇ||

03221022a ಸ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪತಾಕಾಂ ತು ಯಾತ್ಯಗ್ರೇ ರಾಕ್ಷಸೋ ಗ್ರಹಃ|

ಇಂದ್ರನ ವಚನದಂತೆ ಮಾಡುವ ರಾಕ್ಷಸರು ಪತಾಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು
ದೇವತೆಗಳ ಸೇನೆಯ ಮುಂದೆ ಹೊರಟರು.

03221022c ವ್ಯಾಪೃತಸ್ತು ಶ್ಮಶಾನೇ ಯೋ ನಿತ್ಯಂ ರುದ್ರಸ್ಯ ವೈ ಸಖಾ||

03221022e ಪಿಂಗಲೋ ನಾಮ ಯಕ್ಷೇಂದ್ರೋ ಲೋಕಸ್ಯಾನಂದದಾಯಕಃ||

03221023a ಏಭಿಃ ಸ ಸಹಿತಸ್ತತ್ರ ಯಯೌ ದೇವೋ ಯಥಾಸುಖಂ|

03221023c ಅಗ್ರತಃ ಪೃಷ್ಠತಶ್ಚೈವ ನ ಹಿ ತಸ್ಯ ಗತಿರ್ಧ್ರುವಾ||

ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ತಿರುಗಾಡುವ ರುದ್ರನ ಸಖನಾದ ಪಿಂಗಲ
ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಲೋಕಗಳ ಆನಂದದಾಯಕ ಯಕ್ಷೇಂದ್ರನು ಕೂಡ
ದೇವತೆಗಳ ಸಹಿತ ಅಲ್ಲಿ ಯಥಾಸುಖನಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಒಮ್ಮೆ
ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹಿಂದೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಗತಿಯು
ನಿರ್ಧಿಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

03221024a ರುದ್ರಂ ಸತ್ಕರ್ಮ ಭಿರ್ಮರ್ತ್ಯಾಃ ಪೂಜಯಂತೀಹ ದೈವತಂ|

03221024c ಶಿವಮಿತ್ಯೈವ ಯಂ ಪ್ರಾಹುರೀಶಂ ರುದ್ರಂ ಪಿನಾಕಿನಂ|

03221024e ಭಾವೈಸ್ತು ವಿವಿಧಾಕಾರೈಃ ಪೂಜಯಂತಿ ಮಹೇಶ್ವರಂ||

ಮನುಷ್ಯರು ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವ ದೈವತನು ರುದ್ರ.
ಅವನನ್ನು ಶಿವನೆಂದೂ, ಈಶನೆಂದೂ, ರುದ್ರನೆಂದೂ, ಪಿನಾಕಿಯೆಂದು
ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧಾಕಾರದ ಭಾವಗಳಿಂದ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು
ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

03221025a ದೇವಸೇನಾಪತಿಸ್ತ್ವೇವಂ ದೇವಸೇನಾಭಿರಾವೃತಃ|

03221025c ಅನುಗಚ್ಛತಿ ದೇವೇಶಂ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ ಕೃತ್ತಿಕಾಸುತಃ||

ಆಗ ದೇವಸೇನಾಪತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಕೃತ್ತಿಕಾಸುತನೂ ಕೂಡ ದೇವಸೇನೆಯಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ದೇವೇಶನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋದನು.

03221026a ಅಥಾಬ್ರವೀನ್ಮಹಾಸೇನಂ ಮಹಾದೇವೋ ಬೃಹದ್ವಚಃ|

03221026c ಸಪ್ತಮಂ ಮಾರುತಸ್ಯಂಧಂ ರಕ್ಷ ನಿತ್ಯಮತಂದ್ರಿತಃ||

ಆಗ ಮಹಾದೇವನು ಮಹಾಸೇನನಿಗೆ ಈ ಮಹತ್ತರ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು: “ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಏಳನೆಯ ಮಾರುತಗಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.”

03221027 ಸ್ಯಂದ ಉವಾಚ|

03221027a ಸಪ್ತಮಂ ಮಾರುತಸ್ಯಂಧಂ ಪಾಲಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಪ್ರಭೋ|

03221027c ಯದನ್ಯದಪಿ ಮೇ ಕಾರ್ಯಂ ದೇವ ತದ್ವದ ಮಾಚಿರಂ||

ಸ್ಯಂದನು ಹೇಳಿದನು: “ಪ್ರಭೋ! ಏಳನೆಯ ಮಾರುತಗಣವನ್ನು ನಾನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನೂ ಬೇಗನೆ ಹೇಳು.”

03221028 ರುದ್ರ ಉವಾಚ|

03221028a ಕಾರ್ಯೇಷ್ಟಹಂ ತ್ವಯಾ ಪುತ್ರ ಸಂದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ ಸದೈವ ಹಿ|

03221028c ದರ್ಶನಾನ್ಮಮ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚ ಶ್ರೇಯಃ ಪರಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ||

ರುದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಪುತ್ರ! ಸದಾ ನನ್ನನ್ನು ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುವೆ. ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ದರ್ಶನಗಳಿಂದ ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.”

03221029 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03221029a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವಿಸಸರ್ಜ್ಯೇನಂ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಮಹೇಷ್ಟರಃ|

03221029c ವಿಸರ್ಜಿತೇ ತತಃ ಸ್ಕಂದೇ ಬಭೂವೌತ್ಪಾತಿಕಂ ಮಹತ್|

03221029e ಸಹಸ್ರೈವ ಮಹಾರಾಜ ದೇವಾನ್ಸರ್ವಾನ್ ಪ್ರಮೋಹಯತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮಹೇಶ್ವರನು ಅವನನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಸ್ಕಂದನು ಹೀಗೆ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ನಂತರ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ತಲ್ಲಣಿಸುವ ಮಹಾ ಉತ್ಪಾತಗಳು ನಡೆದವು.

03221030a ಜಜ್ವಾಲ ಖಂ ಸನಕ್ಷತ್ರಂ ಪ್ರಮೂಢಂ ಭುವನಂ ಭೃಶಂ|

03221030c ಚಚಾಲ ವ್ಯನದಚ್ಛೋರ್ವೀ ತಮೋಭೂತಂ ಜಗತ್ಪ್ರಭೋ||

ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಂದಿಗಿನ ಆಕಾಶವು ಭುಗಿಲೆದ್ದು ಉರಿಯತೊಡಗಿತು; ಇಡೀ ಭುವನವೇ ತುಂಬಾ ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತು. ಭೂಮಿಯು ಗುಡುಗಿ ನಡುಗಿತು ಮತ್ತು ಪ್ರಭೋ! ಜಗತ್ತು ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ತುಂಬಿತು.

03221031a ತತಸ್ತದ್ದಾರುಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕ್ಷುಭಿತಃ ಶಂಕರಸ್ತದಾ|

03221031c ಉಮಾ ಚೈವ ಮಹಾಭಾಗಾ ದೇವಾಶ್ಚ ಸಮಹರ್ಷಯಃ||

ಆಗ ಆ ದಾರುಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಶಂಕರ, ಮಹಾಭಾಗೆ ಉಮೆ ಮತ್ತು ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡಾದರು.

03221032a ತತಸ್ತೇಷು ಪ್ರಮೂಢೇಷು ಪರ್ವತಾಂಬುದಸನ್ನಿಭಂ|

03221032c ನಾನಾಪ್ರಹರಣಂ ಘೋರಮದೃಶ್ಯತ ಮಹದ್ಬಲಂ||

ಹೀಗೆ ಅವರು ಪ್ರಮೂಢರಾಗಲು ಅಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳ ಪರ್ವತದಂತೆ
ತೋರುವ, ಘೋರರಾದ, ನಾನಾ ಪ್ರಹರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ
ಮಹಾ ಸೇನೆಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

03221033a ತದ್ಧಿ ಘೋರಮಸಂಖ್ಯೇಯಂ ಗರ್ಜಚ್ಚ ವಿವಿಧಾ ಗಿರಃ|

03221033c ಅಭ್ಯದ್ರವದ್ರಣೇ ದೇವಾನ್ಭಗವಂತಂ ಚ ಶಂಕರಂ||

ಆ ಘೋರ ಅಸಂಖ್ಯ ಸೇನೆಯು ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ
ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನ ರಣದೆಡೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದಿತು.

03221034a ತೈರ್ವಿಸೃಷ್ಟ್ವಾನ್ಯನೀಕೇಷು ಬಾಣಜಾಲಾನ್ಯನೇಕಶಃ|

03221034c ಪರ್ವತಾಶ್ಚ ಶತಘ್ನಾಶ್ಚ ಪ್ರಾಸಾಶ್ಚ ಪರಿಘಾ ಗದಾಃ||

ಅವರು ದೇವಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಅನೇಕ
ಬಾಣಜಾಲಗಳನ್ನು, ಪರ್ವತಗಳನ್ನು, ಶತಘ್ನಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಸಗಳನ್ನೂ,
ಪರಿಘಗಳನ್ನೂ ಗದೆಗಳನ್ನೂ ಎಸೆದರು.

03221035a ನಿಪತದ್ಭಿಶ್ಚ ತೈರ್ಘೋರೈರ್ದೇವಾನೀಕಂ ಮಹಾಯುಧೈಃ|

03221035c ಕ್ಷಣೇನ ವ್ಯದ್ರವತ್ಸರ್ವಂ ವಿಮುಖಿಂ ಚಾಪ್ಯದೃಶ್ಯತ||

ಆ ಘೋರ ಮಹಾಯುಧಗಳು ಬೀಳಲು ದೇವಸೇನೆಯು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ
ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಮುಖರಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.

03221036a ನಿಕ್ಕೃತ್ತಯೋಧನಾಗಾಶ್ವಂ ಕೃತ್ತಾಯುಧಮಹಾರಥಂ|

03221036c ದಾನವೈರದ್ಧಿತಂ ಸೈನ್ಯಂ ದೇವಾನಾಂ ವಿಮುಖಂ ಬಭೌ|

ದಾನವರು ದೇವತೆಗಳ ಸೇನೆಯ ಯೋಧರನ್ನು, ಆನೆಗಳನ್ನು, ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಹಾರಥಗಳನ್ನು ಆಯುಧಗಳಿಂದ ತುಂಡರಿಸಿ ಪೀಡೆಗೊಳಗಾಗಲು ಅವರು ವಿಮುಖರಾದರು.

03221037e ಅಪತದ್ಧಗ್ಧಭೂಯಿಷ್ಠಂ ಮಹಾದ್ರುಮವನಂ ಯಥಾ||

03221038a ತೇ ವಿಭಿನ್ನಶಿರೋದೇಹಾಃ ಪ್ರಚ್ಯವಂತೇ ದಿವೌಕಸಃ|

03221038c ನ ನಾಥಮಧ್ಯಗಚ್ಚಂತ ವಧ್ಯಮಾನಾ ಮಹಾರಣೇ||

ಕಾಡ್ಡಿಚ್ಚಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಸುಟ್ಟು ಉರುಳುವ ಮರಗಳಂತೆ ದಿವೌಕಸರು ಶಿರ-ದೇಹಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ, ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ ನಾಥರಿಲ್ಲದಂತೆ ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬಿದ್ದರು.

03221039a ಅಥ ತದ್ವಿದ್ರುತಂ ಸೈನ್ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಃ ಪುರಂದರಃ|

03221039c ಆಶ್ವಾಸಯನ್ನುವಾಚೇದಂ ಬಲವದ್ದಾನವಾದ್ಧಿತಂ||

ಆಗ ತಲ್ಲಣಿಸಿದ ಸೇನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವ ಪುರಂದರ ಬಲವತನು ದಾನವರಿಂದ ಆರ್ಧಿತರಾದವರಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು.

03221040a ಭಯಂ ತ್ಯಜತ ಭದ್ರಂ ವಃ ಶೂರಾಃ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಗೃಹ್ಣತ|

03221040c ಕುರುಧ್ವಂ ವಿಕ್ರಮೇ ಬುದ್ಧಿಂ ಮಾ ವಃ ಕಾ ಚಿದ್ವ್ಯಥಾ ಭವೇತ್||

03221041a ಜಯತೈನಾನ್ಸು ದುರ್ವೃತ್ತಾನ್ದಾನವಾನ್ಘೋರದರ್ಶನಾನ್|

03221041c ಅಭಿದ್ರವತ ಭದ್ರಂ ವೋ ಮಯಾ ಸಹ ಮಹಾಸುರಾನ್||

“ಶೂರರೇ! ಭಯವನ್ನು ತೊರೆಯಿರಿ! ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ!
ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಹೋರಾಡಬೇಕು.
ಇದರಿಂದ ಎಂದೂ ದುಃಖಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆಯ,
ಘೋರದರ್ಶನ ಮಹಾಸುರ ದಾನವರನ್ನು ನನ್ನೊಡಗೂಡಿ ಸೋಲಿಸಿ.
ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ!”

03221042a ಶಕ್ರಸ್ಯ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಮಾಶ್ವಸ್ತಾ ದಿವೌಕಸಃ|

03221042c ದಾನವಾನ್ಪ್ರತ್ಯಯುಧ್ಯಂತ ಶಕ್ರಂ ಕೃತ್ವಾ ವ್ಯಪಾಶ್ರಯಂ||

ಶಕ್ರನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದಿವೌಕಸರು ಆಶ್ವಾಸನೆ ಪಡೆದು ಶಕ್ರನ
ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದಾನವರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದರು.

03221043a ತತಸ್ತೇ ತ್ರಿದಶಾಃ ಸರ್ವೇ ಮರುತಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಾಃ|

03221043c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯುರ್ಮಹಾವೇಗಾಃ ಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚ ವಸುಭಿಃ ಸಹ||

ಆಗ ತ್ರಿದಶರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾಬಲ ಮರುತರೂ ಮಹಾವೇಗ ಸಾಧ್ಯರೂ
ವಸುಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

03221044a ತೈರ್ವಿಸೃಷ್ಟ್ವಾನ್ಯನೀಕೇಷು ಕ್ರುದ್ಧೈಃ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸಂಯುಗೇ|

03221044c ಶರಾಶ್ಚ ದೈತ್ಯಕಾಯೇಷು ಪಿಬಂತಿ ಸ್ಮಾಸೃಗುಲ್ಬಣಂ||

ಕ್ರುದ್ಧರಾಗಿ ಅವರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಶಸ್ತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಬಿಲ್ಲುಗಳಿಂದ
ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣಗಳು ದೈತ್ಯರ ದೇಹಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅವರ ರಕ್ತವನ್ನು

ಕುಡಿದವು.

03221045a ತೇಷಾಂ ದೇಹಾನ್ವಿನಿರ್ಭಿದ್ಯ ಶರಾಸ್ತೇ ನಿಶಿತಾಸ್ತದಾ|

03221045c ನಿಷ್ಪತಂತೋ ಅದೃಶ್ಯಂತ ನಗೇಭ್ಯ ಇವ ಪನ್ನಗಾಃ||

ಅವರ ದೇಹಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಹೊರಬೀಳುವ ಹರಿತ ಶರಗಳು
ಪರ್ವತದಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಪಗಳಂತೆ ತೋರಿದವು.

03221046a ತಾನಿ ದೈತ್ಯಶರೀರಾಣಿ ನಿರ್ಭಿನ್ನಾನಿ ಸ್ಮ ಸಾಯಕೈಃ|

03221046c ಅಪತನ್ನೂತಲೇ ರಾಜಂಶ್ಚಿನ್ನಾಭ್ರಾಣೀವ ಸರ್ವಶಃ||

ರಾಜನ್! ಬಾಣಗಳಿಂದ ತುಂಡರಿಸಿ ದೈತ್ಯರ ಶರೀರಗಳು ಚದುರಿದ
ಮೋಡಗಳ ತುಂಡುಗಳಂತೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ
ಬಿದ್ದವು.

03221047a ತತಸ್ತದ್ದಾನವಂ ಸೈನ್ಯಂ ಸರ್ವೈರ್ದೇವಗಣೈರ್ಯುಧಿ|

03221047c ತ್ರಾಸಿತಂ ವಿವಿಧೈರ್ಬಾಣೈಃ ಕೃತಂ ಚೈವ ಪರಾಜ್ಮುಖಿಂ||

ಆಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆ ದಾನವ ಸೇನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ದೇವಗಣಗಳೂ ವಿವಿಧ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸಿ ಅವರನ್ನೂ ಪರಾಜ್ಮುಖಿರಾಗುವಂತೆ
ಮಾಡಿದವು.

03221048a ಅಥೋತ್ಕೃಷ್ಟಂ ತದಾ ಹೃಷ್ಟೈಃ ಸರ್ವೈರ್ದೇವೈರುದಾಯುಧೈಃ|

03221048c ಸಂಹತಾನಿ ಚ ತೂರ್ಯಾಣಿ ತದಾ ಸರ್ವಾಣ್ಯನೇಕಶಃ||

ಆಗ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಹರ್ಷದಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿ ಹೊಡೆಯಲು

ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಎಲ್ಲರೂ ಅನೇಕ
ತೂರ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಹರಿಸತೊಡಗಿದರು.

03221049a ಏವಮನ್ಯೋನ್ಯಸಮ್ಯುಕ್ತಂ ಯುದ್ಧಮಾಸೀತ್ಸುದಾರುಣಂ|

03221049c ದೇವಾನಾಂ ದಾನವಾನಾಂ ಚ ಮಾಂಸಶೋಣಿತಕರ್ದಮಂ||

ಹೀಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಹೊಡೆದು, ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ದಾನವರ
ಮಾಂಸ-ರಕ್ತ-ದೇಹಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚದುರಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಅತಿ ದಾರುಣ
ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

03221050a ಅನಯೋ ದೇವಲೋಕಸ್ಯ ಸಹಸೈವ ವ್ಯದೃಶ್ಯತ|

03221050c ತಥಾ ಹಿ ದಾನವಾ ಘೋರಾ ವಿನಿಘ್ನಂತಿ ದಿವೌಕಸಃ||

ಆದರೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಗೇ ದೇವಲೋಕದವರು ಸೋಲನ್ನು ಕಂಡರು.
ಓರ್ವ ಘೋರ ದಾನವನು ದಿವೌಕಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03221051a ತತಸ್ತೂರ್ಯಪ್ರಣಾದಾಶ್ಚ ಭೇರಿಣಾಂ ಚ ಮಹಾಸ್ವನಾಃ|

03221051c ಬಭೂವುರ್ದಾನವೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಸಿಂಹನಾದಾಶ್ಚ ದಾರುಣಾಃ||

ಆಗ ತೂರ್ಯ-ಪ್ರಣಾದ-ಭೇರಿಗಳ ಮಹಾಸ್ವನವು ಮತ್ತು
ದಾನವೇಂದ್ರರ ದಾರುಣ ಸಿಂಹನಾದವು ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

03221052a ಅಥ ದೈತ್ಯಬಲಾದ್ಘೋರಾನ್ನಿಷ್ಟಪಾತ ಮಹಾಬಲಃ|

03221052c ದಾನವೋ ಮಹಿಷೋ ನಾಮ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ವಿಪುಲಂ ಗಿರಿಂ||

ಆಗ ದೈತ್ಯ ಸೇನೆಯಿಂದ ಘೋರನಾದ ಮಹಾಬಲಿ ಮಹಿಷ¹⁷⁴ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದಾನವನು ದೊಡ್ಡದಾದ ಗಿರಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಹೊರಬಿದ್ದನು.

03221053a ತೇ ತಂ ಘನೈರಿವಾದಿತ್ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂಪರಿವಾರಿತಂ|

03221053c ಸಮುದ್ಯತಗಿರಿಂ ರಾಜನ್ವ್ಯದ್ರವಂತ ದಿವೌಕಸಃ||

ಅವನು ಘನ ಮೋಡಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇಣುಕುವ ಆದಿತ್ಯನಂತೆ ಕಂಡನು. ರಾಜನ್! ಅವನು ಗಿರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ದಿವೌಕಸರೆಡೆಗೆ ಓಡಿಬಂದು ಎಸೆದನು.

03221054a ಅಥಾಭಿದ್ರುತ್ಯ ಮಹಿಷೋ ದೇವಾಂಶ್ಚಿಕ್ಷೇಪ ತಂ ಗಿರಿಂ|

03221054c ಪತತಾ ತೇನ ಗಿರಿಣಾ ದೇವಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವ|

03221054e ಭೀಮರೂಪೇಣ ನಿಹತಮಯುತಂ ಪ್ರಾಪತದ್ಭುವಿ||

ಮಹಿಷನು ಆ ಗಿರಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯುವವನಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ದೇವರು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಚದುರಿ ಓಡಿದರು. ಪಾರ್ಥಿವ! ಆ ಭೀಮರೂಪದ ಗಿರಿಯು ಬೀಳುವುದರಿಂದ ದೇವಸೇನೆಯ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಜನರು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿಬಿದ್ದರು.

03221055a ಅಥ ತೈರ್ದಾನವೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ಮಹಿಷಸ್ತ್ರಾಸಯನ್ಸುರಾನ್|

¹⁷⁴ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣದ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಹಿಷಾಸುರನು ಬೇರೆ.

2012/03/18

03221055c ಅಭ್ಯದ್ರವದ್ರಣೇ ತೂರ್ಣಂ ಸಿಂಹಃ ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಾನಿವ||

ಆ ದಾನವ ಮಹಿಷನು ಸುರರನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸದೆಬಡಿದು ಒಂದು ಜಿಂಕೆಗಳ ಹಿಂಡಿನ ಮೇಲೆ ಎರಗುವ ಸಿಂಹದಂತೆ ರಣದ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದನು.

03221056a ತಮಾಪತಂತಂ ಮಹಿಷಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸೇಂದ್ರಾ ದಿವೌಕಸಃ|

03221056c ವ್ಯದ್ರವಂತ ರಣೇ ಭೀತಾ ವಿಶೀರ್ಣಾಯುಧಕೇತನಾಃ||

ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಿಷನನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ದಿವೌಕಸರು ತಮ್ಮ ಆಯುಧ ಧ್ವಜಗಳನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಭೀತರಾಗಿ ಓಡಿಹೋದರು.

03221057a ತತಃ ಸ ಮಹಿಷಃ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ತೂರ್ಣಂ ರುದ್ರರಥಂ ಯಯೌ|

03221057c ಅಭಿದ್ರುತ್ಯ ಚ ಜಗ್ರಾಹ ರುದ್ರಸ್ಯ ರಥಕೂಬರಂ||

ಆಗ ಆ ಮಹಿಷನು ಕೃದ್ಧನಾಗಿ ರುದ್ರನ ರಥದ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದು ರುದ್ರನ ರಥಕಂಬವನ್ನು ಹಿಡಿದನು.

03221058a ಯದಾ ರುದ್ರರಥಂ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಹಿಷಃ ಸಹಸಾ ಗತಃ|

03221058c ರೇಸತೂ ರೋದಸೀ ಗಾಥಂ ಮುಮುಹುಶ್ಚ ಮಹರ್ಷಯಃ||

ಕೃದ್ಧನಾದ ಮಹಿಷನು ರುದ್ರನ ರಥದ ಮೇಲೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮಲೇ ಬೀಳಲು ಭೂಮಿಯು ನರಳಿತು ಮತ್ತು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಗಾಥೆ ಮೂರ್ಛಿತರಾದರು.

03221059a ವ್ಯನದಂಶ್ಚ ಮಹಾಕಾಯಾ ದೈತ್ಯಾ ಜಲಧರೋಪಮಾಃ|

03221059c ಆಸೀಚ್ಚ ನಿಶ್ಚಿತಂ ತೇಷಾಂ ಜಿತಮಸ್ಮಾಭಿರಿತ್ಯುತ||

ಮೋಡದಂತೆ ಮಹಾಕಾಯನಾಗಿದ್ದ ಆ ದೈತ್ಯನು ಅವರಿಗೆ ಜಯವು
ನಿಶ್ಚಿತವಾದುದೆಂದು ಆನಂದಿಸಿದನು.

03221060a ತಥಾಭೂತೇ ತು ಭಗವಾನ್ನಾವಧೀನ್ಮಹಿಷಂ ರಣೇ|

03221060c ಸಸ್ಮಾರ ಚ ತದಾ ಸ್ಕಂದಂ ಮೃತ್ಯುಂ ತಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ||

ಆಗ ತಾನೇ ಮಹಿಷನನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಬಹುದಾಗಿದ್ದರೂ ಆ
ದುರಾತ್ಮನ ಮೃತ್ಯುವು ಸ್ಕಂದನಿಂದ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಭಗವಾನನು
ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡನು.

03221061a ಮಹಿಷೋಽಪಿ ರಥಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರೌದ್ರಂ ರುದ್ರಸ್ಯ ನಾನದತ್|

03221061c ದೇವಾನ್ಸಂತ್ರಾಸಯಂಶ್ಚಾಪಿ ದೈತ್ಯಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಪ್ರಹರ್ಷಯನ್||

ಮಹಿಷನೂ ಕೂಡ ರುದ್ರನ ರಥವನ್ನು ನೋಡಿ ರೌದ್ರವಾಗಿ ಕೂಗಿ,
ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಯವನ್ನೂ ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನೂ
ಉಂಟುಮಾಡಿದನು.

03221062a ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಭಯೇ ಘೋರೇ ದೇವಾನಾಂ ಸಮುಪಸ್ಥಿತೇ|

03221062c ಆಜಗಾಮ ಮಹಾಸೇನಃ ಕ್ರೋಧಾತ್ಸೂರ್ಯ ಇವ ಜ್ವಲನ್||

ದೇವತೆಗಳು ಆ ಘೋರವಾದ ಭಯದಲ್ಲಿರಲು ಮಹಾಸೇನನು
ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಉರಿಯುವ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ರಾಶಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ

ಆಗಮಿಸಿದನು.

03221063a ಲೋಹಿತಾಂಬರಸಂವೀತೋ ಲೋಹಿತಸ್ವಗ್ವಿಭೂಷಣಃ|

03221063c ಲೋಹಿತಾಸ್ಮೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಹಿರಣ್ಯಕವಚಃ ಪ್ರಭುಃ||

03221064a ರಥಮಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಮಾಸ್ಥಿತಃ ಕನಕಪ್ರಭಂ|

03221064c ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೈತ್ಯಸೇನಾ ಸಾ ವ್ಯದ್ರವತ್ಸಹಸಾ ರಣೇ||

ಕೆಂಪುಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ, ಕೆಂಪುಹಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿದ್ದ, ಲೋಹಿತಾಸ್ಮನಾಗಿದ್ದ ಆ ಪ್ರಭು ಮಹಾಬಾಹುವು ಹಿರಣ್ಯಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕನಕಪ್ರಭೆಯ ಆದಿತ್ಯಸಂಕಾಶ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ತಕ್ಷಣವೇ ದೈತ್ಯಸೇನೆಯು ರಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು.

03221065a ಸ ಚಾಪಿ ತಾಂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಾಂ ಮಹಿಷಸ್ಯ ವಿದಾರಿಣೀಂ|

03221065c ಮುಮೋಚ ಶಕ್ತಿಂ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಹಾಸೇನೋ ಮಹಾಬಲಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಮಹಾಬಲ ಮಹಾಸೇನನು ಮಹಿಷನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03221066a ಸಾ ಮುಕ್ತಾಭ್ಯಹನಚ್ಚಕ್ರೀಮ್ಹಿಷಸ್ಯ ಶಿರೋ ಮಹತ್|

03221066c ಪಪಾತ ಭಿನ್ನೇ ಶಿರಸಿ ಮಹಿಷಸ್ತುಕ್ತಜೀವಿತಃ||

ಅವನಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶಕ್ತಿಯು ಮಹಿಷನ ಮಹಾಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿತು ಮತ್ತು ಶಿರದಿಂದ ಭಿನ್ನನಾಗಿ ಜೀವಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಹಿಷನು ಕೆಳಗೆ

ಬಿದ್ದನು¹⁷⁵.

03221067a ಕ್ಷಿಪ್ತಾಕ್ಷಿಪ್ತಾ ತು ಸಾ ಶಕ್ತಿಹರ್ವಾ ಶತ್ರುನ್ನಹಸ್ತಶಃ|

03221067c ಸ್ಯಂದಹಸ್ತಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾ ದೃಶ್ಯತೇ ದೇವದಾನವೈಃ||

ಸ್ಯಂದನು ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಎಸೆದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅದು ಸಹಸ್ರಾರು
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಅವನ ಕೈಸೇರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು
ದೇವದಾನವರಿಬ್ಬರೂ ನೋಡಿದರು.

03221068a ಪ್ರಾಯಃ ಶರೈರ್ವಿನಿಹತಾ ಮಹಾಸೇನೇನ ಧೀಮತಾ|

03221068c ಶೇಷಾ ದೈತ್ಯಗಣಾ ಘೋರಾ ಭೀತಾಸ್ತ್ರಸ್ತಾ ದುರಾಸದೈಃ|

03221068e ಸ್ಯಂದಸ್ಯ ಪಾರ್ಷ್ವದೈರ್ಹರ್ವಾ ಭಕ್ಷಿತಾಃ ಶತಸಂಘಶಃ||

ಧೀಮತ ಮಹಾಸೇನನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪೆಟ್ಟುತಿಂದು ಉಳಿದ
ದುರಾಸದ ದೈತ್ಯಗಣಗಳು ಘೋರವಾದ ಭೀತಿಗೊಳಗಾಗಿ
ಪೀಡಿತರಾಗಿರಲು ಸ್ಯಂದನ ಪಾರ್ಷ್ವದರು ನೂರಾರು ಹಿಂಡುಗಳಲ್ಲಿ
ಅವರನ್ನು ಕೊಂದು ಭಕ್ಷಿಸಿದರು.

03221069a ದಾನವಾನ್ಭಕ್ಷಯಂತಸ್ತೇ ಪ್ರಪಿಬಂತಶ್ಚ ಶೋಣಿತಂ|

03221069c ಕ್ಷಣಾನ್ನಿದಾರ್ನವಂ ಸರ್ವಮಕಾರ್ಷುರ್ಭೃಶಹರ್ಷಿತಾಃ||

ದಾನವರನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ ಮತ್ತು ಅವರ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿದು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ

¹⁷⁵ ಸ್ಯಂದನು ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದ ಕಥೆಯು ಮುಂದೆ ಶಲ್ಯ ಪರ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ
೪೫ರಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ದಾನವರಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

03221070a ತಮಾಂಸೀವ ಯಥಾ ಸೂರ್ಯೋ ವೃಕ್ಷಾನಗ್ನಿಘ್ನಾನಾನ್ವಗಃ|

03221070c ತಥಾ ಸ್ಯಂದೋಽಜಯಚ್ಚತ್ಸ್ರೋನ್ವೇನ ವೀರ್ಯೇಣ ಕೀರ್ತಿಮಾನ್||

ಸೂರ್ಯನು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಅಗ್ನಿಯು ಮರಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಮತ್ತು ವಾಯುವು ಮೋಡಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಕೀರ್ತಿಮಾನ್ ಸ್ಯಂದನು ತನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದನು.

03221071a ಸಂಪೂಜ್ಯಮಾನಸ್ಮಿದಶೈರಭಿವಾದ್ಯ ಮಹೇಶ್ವರಂ|

03221071c ಶುಶುಭೇ ಕೃತ್ತಿಕಾಪುತ್ರಃ ಪ್ರಕೀರ್ಣಾಂಶುರಿವಾಂಶುಮಾನ್||

ತ್ರಿದಶರಿಂದ ಸತ್ಕೃತನಾದ ಅವನು ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸಿದನು. ಕೃತ್ತಿಕಾಪುತ್ರನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತಾ ಶೋಭಾಯಮಾನನಾಗಿ ಕಂಡನು.

03221072a ನಷ್ಟಶತ್ರುರ್ಯದಾ ಸ್ಯಂದಃ ಪ್ರಯಾತಶ್ಚ ಮಹೇಶ್ವರಂ|

03221072c ಅಥಾಬ್ರವೀನ್ಮಹಾಸೇನಂ ಪರಿಷ್ಟಜ್ಯ ಪುರಂದರಃ||

ಶತ್ರುಗಳ ನಷ್ಟವಾದ ನಂತರ ಮತ್ತು ಮಹೇಶ್ವರನು ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ಪುರಂದರನು ಮಹಾಸೇನ ಸ್ಯಂದನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03221073a ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತವರಃ ಸ್ಯಂದ ತ್ವಯಾಯಂ ಮಹಿಷೋ ಹತಃ|

03221073c ದೇವಾಸ್ತುಣಮಯಾ ಯಸ್ಯ ಬಭೂವುರ್ಜಯತಾಂ ವರ|

03221073e ಸೋಽಯಂ ತ್ವಯಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ಶಮಿತೋ ದೇವಕಂಟಕಃ||

“ಸ್ಯಂದ! ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಈ ಮಹಿಷನು ನಿನ್ನಿಂದ ಹತನಾದನು. ವಿಜಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ದೇವತೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ತೃಣಸಮಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಮಹಾಬಾಹೋ! ಆ ದೇವಕಂಟಕನನ್ನು ನೀನು ಇಂದು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ್ದೀಯೆ.

03221074a ಶತಂ ಮಹಿಷತುಲ್ಯಾನಾಂ ದಾನವಾನಾಂ ತ್ವಯಾ ರಣೇ|

03221074c ನಿಹತಂ ದೇವಶತ್ರುಣಾಂ ಯೈರ್ವಯಂ ಪೂರ್ವತಾಪಿತಾಃ||

ಈ ಮೊದಲು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಿಷನ ಸರಿಸಮರಾದ ನೂರಾರು ದೇವಶತ್ರು ದಾನವರನ್ನು ನೀನು ರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದ್ದೀಯೆ.

03221075a ತಾವಕೈರ್ಭಕ್ಷಿತಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ದಾನವಾಃ ಶತಸಂಘಶಃ|

03221075c ಅಜೇಯಸ್ತ್ವಂ ರಣೇಽರಿಣಾಮುಮಾಪತಿರಿವ ಪ್ರಭುಃ||

ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರರು ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ದಾನವರನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಭು ಉಮಾಪತಿಯಂತೆ ನೀನು ರಣದಲ್ಲಿ ಅರಿಗಳಿಗೆ ಅಜೇಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

03221076a ಏತತ್ತೇ ಪ್ರಥಮಂ ದೇವ ಖ್ಯಾತಂ ಕರ್ಮ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03221076c ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ತವಾಕ್ಷಯ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03221076e ವಶಗಾಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಸುರಾಸ್ತವ ಸುರಾತ್ಮಜ||

ದೇವ! ಇದು ನಿನ್ನ ಮೊದಲನೆಯ ಖ್ಯಾತ ಕರ್ಮವೆಂದಾಗುತ್ತದೆ.
ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ.
ಸುರಾತ್ಮಜ! ಸುರರು ನಿನ್ನ ವಶಗರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.”

03221077a ಮಹಾಸೇನೇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ನಿವೃತ್ತಃ ಸಹ ದೈವತ್ಯೈಃ|

03221077c ಅನುಜ್ಞಾತೋ ಭಗವತಾ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇನ ಶಚೀಪತಿಃ||

ಮಹಾಸೇನನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶಚೀಪತಿಯು ಭಗವಾನ್ ತ್ರ್ಯಂಬಕನಿಂದ
ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

03221078a ಗತೋ ಭದ್ರವಟಂ ರುದ್ರೋ ನಿವೃತ್ತಾಶ್ಚ ದಿವೌಕಸಃ|

03221078c ಉಕ್ತಾಶ್ಚ ದೇವಾ ರುದ್ರೇಣ ಸ್ಕಂದಂ ಪಶ್ಯತ ಮಾಮಿವ||

ರುದ್ರನು ಭದ್ರವಟಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ರುದ್ರನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಕಂದನನ್ನು
ನನ್ನಂತೆಯೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಹೇಳಲು, ದಿವೌಕಸರು
ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

03221079a ಸ ಹತ್ವಾ ದಾನವಗಣಾನ್ಪೂಜ್ಯಮಾನೋ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ|

03221079c ಏಕಾಹ್ವೇವಾಜಯತ್ಸರ್ವಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ವಹ್ನಿನಂದನಃ||

ಹೀಗೆ ಆ ವಹ್ನಿನಂದನನು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ದಾನವಗಣಗಳನ್ನು
ಕೊಂದು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ
ಪೂಜಿತನಾದನು.

03221080a ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ಯ ಇದಂ ಜನ್ಮ ಪಠತೇ ಸುಸಮಾಹಿತಃ|

03221080c ಸ ಪುಷ್ಪಿಮಿಹ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ್ಕಂದಸಾಲೋಕ್ಯತಾಮಿಯಾತ್||

ಸ್ಕಂದನ ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸುಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ಯಾರು ಓದುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯೂ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯ ನಂತರ ಸ್ಕಂದಲೋಕವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಣಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಮಹಿಷಾಸುರವಧೇ

ಏಕವಿಂಶತ್ಯಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀರಸೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಹಿಷಾಸುರವಧೆಯಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಳುಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸಮಸ್ಯಾ
ಪರ್ವವು.

ಇದೂವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-

೩೭/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೫೧೮/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-

೧೭೪೨೪/೭೩೭೮೪

ದ್ರೌಪದೀ-

ಸತ್ಯಭಾಮಾಸಂವಾದ ಪರ್ವ

೨೨೨

ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ದ್ರೌಪದಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಹೇಗೆ ಲೋಕಪಾಲರಂತೆ
ವೀರರೂ ಸುಂದರರೂ ಆದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಆಳುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು
ಕೇಳಿದುದು (೧-೭). ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅನುಸರಿಸುವ ಪಾಪದ ದಾರಿಗಳನ್ನು
ಹೇಳಿ, ತಾನು ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯನ್ನು
ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳುವುದು (೮-೫೯).

03222001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03222001a ಉಪಾಸೀನೇಷು ವಿಪ್ರೇಷು ಪಾಂಡವೇಷು ಮಹಾತ್ಮಸು|

03222001c ದ್ರೌಪದೀ ಸತ್ಯಭಾಮಾ ಚ ವಿವಿಶಾತೇ ತದಾ ಸಮಂ|

03222001e ಜಾಹಸ್ಯಮಾನೇ ಸುಪ್ರೀತೇ ಸುಖಂ ತತ್ರ ನಿಷೀದತುಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತ್ಮ ವಿಪ್ರರು ಮತ್ತು
ಪಾಂಡವರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು ದ್ರೌಪದೀ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರು
ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಸುಖವಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆದರು.

03222002a ಚಿರಸ್ಯ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜೇಂದ್ರ ತೇಽನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಂವದೇ|

03222002c ಕಥಯಾಮಾಸತುಶ್ಚಿ ತ್ರಾಃ ಕಥಾಃ ಕುರುಯದುಕ್ಷಿತಾಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಬಹುಕಾಲದ ನಂತರ ನೋಡಿದ ಅವರು
ಅನ್ಯೋನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುರು ಮತ್ತು
ಯದುಗಳ ಕುರಿತಾದ ವಿಚಿತ್ರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು.

03222003a ಅಥಾಬ್ರವೀತ್ಸತ್ಯಭಾಮಾ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಮಹಿಷೀ ಪ್ರಿಯಾ|

03222003c ಸಾತ್ರಾಜಿತೀ ಯಾಜ್ಞಸೇನೀಂ ರಹಸೀದಂ ಸುಮಧ್ಯಮಾ||

ಆಗ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಿಯ ಮಹಿಷೀ ಸತ್ರಾಜಿತನ ಮಗಳು ಸುಮಧ್ಯಮೆ
ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಯಾಜ್ಞಸೇನಿಯಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು:

03222004a ಕೇನ ದ್ರೌಪದಿ ವೃತ್ತೇನ ಪಾಂಡವಾನುಪತಿಷ್ಠಸಿ|

03222004c ಲೋಕಪಾಲೋಪಮಾನ್ವೀರಾನ್ಯೂನಃ ಪರಮಸಮ್ಮತಾನ್|

“ದ್ರೌಪದಿ ! ಯಾವ ನಡತೆಯಿಂದ ನೀನು ಲೋಕಪಾಲರಂತೆ ವೀರರೂ
ಸುಂದರರೂ ಆದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಆಳುತ್ತೀಯೆ ?

03222004e ಕಥಂ ಚ ವಶಗಾಸ್ತುಭ್ಯಂ ನ ಕುಪ್ಯಂತಿ ಚ ತೇ ಶುಭೇ||

03222005a ತವ ವಶ್ಯಾ ಹಿ ಸತತಂ ಪಾಂಡವಾಃ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನೇ|

ಶುಭೇ ! ಹೇಗೆ ಅವರು ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ? ನಿನ್ನ
ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ? ನೋಡಲು ಸುಂದರರಾಗಿರುವ
ಪಾಂಡವರು ಹೇಗೆ ಸತತವೂ ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ ?

03222005c ಮುಖಪ್ರೇಕ್ಷಾಶ್ಚ ತೇ ಸರ್ವೇ ತತ್ತ್ವಮೇತದ್ ಬ್ರವೀಹಿ ಮೇ||

03222006a ವ್ರತಚರ್ಯಾ ತಪೋ ವಾಪಿ ಸ್ನಾನಮಂತ್ರೈಷಧಾನಿ ವಾ|

03222006c ವಿದ್ಯಾವೀರ್ಯಂ ಮೂಲವೀರ್ಯಂ ಜಪಹೋಮಸ್ತಥಾಗದಾಃ||

ನನಗೆ ಏನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನೇ
ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಲು ಏನಾದರೂ ವ್ರತಾಚರಣೆ, ತಪಸ್ಸು,
ಮಂತ್ರಸ್ನಾನ, ಔಷಧಿ, ಅಥವಾ ವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಮೂಲಿಕೆಯ ಶಕ್ತಿ,
ಅಥವಾ ಜಪ, ಹೋಮಗಳಿವೇ ?

03222007a ಮಮ ಆಚಕ್ಷ್ವ ಪಾಂಚಾಲಿ ಯಶಸ್ಯಂ ಭಗವೇದನಂ|

03222007c ಯೇನ ಕೃಷ್ಣೇ ಭವೇನ್ನಿತ್ಯಂ ಮಮ ಕೃಷ್ಣೋ ವಶಾನುಗಃ||

ಪಾಂಚಾಲಿ! ಕೃಷ್ಣೇ! ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ನನ್ನ
ವಶಾನುಗನಾಗಿರಿಸಬಲ್ಲ ಆ ಸಂಭೋಗದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ನನಗೆ
ಹೇಳಿಕೊಡು.”

03222008a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸತ್ಯಭಾಮಾ ವಿರರಾಮ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

03222008c ಪತಿವ್ರತಾ ಮಹಾಭಾಗಾ ದ್ರೌಪದೀ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತಾಂ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಆಗ ಅವಳಿಗೆ
ಪತಿವ್ರತೆ, ಮಹಾಭಾಗೆ, ದ್ರೌಪದಿಯು ಉತ್ತರಿಸಿದಳು.

03222009a ಅಸತ್ಸ್ಮಿಣಾಂ ಸಮಾಚಾರಂ ಸತ್ಯೇ ಮಾಮನುಪೃಚ್ಛಸಿ|

03222009c ಅಸದಾಚರಿತೇ ಮಾರ್ಗೇ ಕಥಂ ಸ್ಯಾದನುಕೀರ್ತನಂ||

“ಸತ್ಯೇ! ಕೆಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ! ಕೆಟ್ಟ
ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದರ ಕುರಿತು ನಾನಾದರೂ ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ?

03222010a ಅನುಪ್ರಶ್ನಃ ಸಂಶಯೋ ವಾ ನೈತತ್ತ್ವಯ್ಯುಪಪದ್ಯತೇ|

03222010c ತಥಾ ಹ್ಯುಪೇತಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ತ್ವಂ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಮಹಿಷೀ ಪ್ರಿಯಾ||

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ನನ್ನನ್ನು
ಸಂಶಯಿಸುವುದು ಬುದ್ಧಿವಂತಳಾದ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಿಯ
ಮಹಿಷಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ.

03222011a ಯದೈವ ಭರ್ತಾ ಜಾನೀಯಾನ್ಮಂತ್ರಮೂಲಪರಾಂ ಸ್ತ್ರಿಯಂ|

03222011c ಉದ್ವಿಜೇತ ತದೈವಾಸ್ಯಾಃ ಸರ್ಪಾದ್ವೇಶ್ಮಗತಾದಿವ||

ಸ್ತ್ರೀಯು ಮಂತ್ರ ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು
ತಿಳಿದಾಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ
ಸರ್ಪವೋ ಎಂಬಂತೆ ಪತಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಹೆದರುತ್ತಾನೆ.

03222012a ಉದ್ವಿಗ್ನಸ್ಯ ಕುತಃ ಶಾಂತಿರಶಾಂತಸ್ಯ ಕುತಃ ಸುಖಂ|

03222012c ನ ಜಾತು ವಶಗೋ ಭರ್ತಾ ಸ್ತ್ರೀಯಾಃ ಸ್ಯಾನ್ಮಂತ್ರಕಾರಣಾತ್||

ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿರುವವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ
ಎಲ್ಲಿಂದ ಸುಖ? ಸ್ತ್ರೀಯು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಪತಿಯು
ಎಂದೂ ವಶದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

03222013a ಅಮಿತ್ರಪ್ರಹಿತಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಗದಾನ್ವರಮದಾರುಣಾನ್|

03222013c ಮೂಲಪ್ರವಾದ್ಯೈರ್ಹಿ ವಿಷಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ಜಿಘಾಂಸವಃ||

ಪರಮ ದಾರುಣ ರೋಗಗಳನ್ನು ಶತ್ರುಗಳು ಹರಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು
ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಕೊಲ್ಲಲು ಬಯಸಿ ಅವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ
ಉಡುಗೊರೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಷವನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

03222014a ಜಿಹ್ವಯಾ ಯಾನಿ ಪುರುಷಸ್ತ್ವಚಾ ವಾಪ್ಯುಪಸೇವತೇ|

03222014c ತತ್ರ ಚೂರ್ಣಾನಿ ದತ್ತಾನಿ ಹನ್ಯಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಸಂಶಯಂ||

ಪುರುಷನು ಆ ಪುಡಿಯನ್ನು ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಚರ್ಮದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ
ಸೇವಿಸಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಸಾವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03222015a ಜಲೋದರಸಮಾಯುಕ್ತಾಃ ಶ್ವಿತ್ರಿಣಃ ಪಲಿತಾಸ್ತಥಾ|

03222015c ಅಪುಮಾಂಸಃ ಕೃತಾಃ ಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ಜಢಾಂಧಬಧಿರಾಸ್ತಥಾ||

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಶಿಷ್ಟದಿಂದ ಸೋರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಗಾಯಗಳನ್ನು, ಪುರುಷತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು, ಜಡತೆ, ಕಿವುಡುತನ ಮತ್ತು ಅಂಧತ್ವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03222016a ಪಾಪಾನುಗಾಸ್ತು ಪಾಪಾಸ್ತಾಃ ಪತೀನುಪಸೃಜಂತ್ಯುತ|

03222016c ನ ಜಾತು ವಿಪ್ರಿಯಂ ಭರ್ತುಃ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಕಾರ್ಯಂ ಕಥಂ ಚನ||

ಪಾಪದ ದಾರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಈ ಪಾಪಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪತಿಗಳಿಗೆ ಗಾಯಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಎಂದೂ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ವಿಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

03222017a ವರ್ತಾಮ್ಯಹಂ ತು ಯಾಂ ವೃತ್ತಿಂ ಪಾಂಡವೇಷು ಮಹಾತ್ಮಸು|

03222017c ತಾಂ ಸರ್ವಾಂ ಶೃಣು ಮೇ ಸತ್ಯಾಂ ಸತ್ಯಭಾಮೇ ಯಶಸ್ವಿನಿ||

ಯಶಸ್ವಿನಿ! ಸತ್ಯಭಾಮೆ! ನಾನು ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

03222018a ಅಹಂಕಾರಂ ವಿಹಾಯಾಹಂ ಕಾಮಕ್ರೋಧೌ ಚ ಸರ್ವದಾ|

03222018c ಸದಾರಾನ್ಪಾಂಡವಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಯತೋಪಚರಾಮ್ಯಹಂ||

ಸರ್ವದಾ ಅಹಂಕಾರ, ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ನಾನು ನಿತ್ಯವೂ

ಪಾಂಡವರನ್ನು, ಅವರ ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ, ಉಪಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03222019a ಪ್ರಣಯಂ ಪ್ರತಿಸಂಗೃಹ್ಯ ನಿಧಾಯಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಿ|

03222019c ಶುಶ್ರೂಷುರ್ನಿರಭೀಮಾನಾ ಪತೀನಾಂ ಚಿತ್ತರಕ್ಷಿಣೀ||

ಅಸೂಯೆ ಪಡದೇ, ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯಭಾವವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ನಾನು ಮಾಡುವ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ ನಾನು ನನ್ನ ಪತಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

03222020a ದುರ್ವ್ಯಾಹೃತಾಚ್ಚಂಕಮಾನಾ ದುಃಸ್ಥಿತಾದ್ಧುರವೇಕ್ಷಿತಾತ್|

03222020c ದುರಾಸಿತಾದ್ಧುರ್ವ್ರಜಿತಾದಿಂಗಿತಾಧ್ಯಾಸಿತಾದಪಿ||

03222021a ಸೂರ್ಯವೈಶ್ವಾನರನಿಭಾನ್ಸೋಮಕಲ್ಪಾನ್ಮಹಾರಥಾನ್|

03222021c ಸೇವೇ ಚಕ್ಷುರ್ಹಣಃ ಪಾರ್ಥಾನುಗ್ರತೇಜಃಪ್ರತಾಪಿನಃ||

ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನೋ, ಅಥವಾ ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೋ, ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೋ, ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವೋ, ನೋಟದಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತೋರಿಸದೇ ಇದ್ದೇನೆಯೋ ಎಂದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಾನೇ ಶಂಕಿಸುತ್ತಾ, ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ, ಸೋಮನ ಸಮರಾದ, ಮಹಾರಥಿ, ಉಗ್ರತೇಜಸ್ವಿಗಳೂ, ಪ್ರತಾಪಿಗಳೂ ಆದ ಪಾರ್ಥರ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03222022a ದೇವೋ ಮನುಷ್ಯೋ ಗಂಧರ್ವೋ ಯುವಾ ಚಾಪಿ ಸ್ವಲಂಕೃತಃ|

03222022c ದ್ರವ್ಯವಾನಭಿರೂಪೋ ವಾ ನ ಮೇಽನ್ಯಃ ಪುರುಷೋ ಮತಃ||

ದೇವತೆಯಾಗಿರಲಿ, ಮನುಷ್ಯನಾಗಿರಲಿ, ಗಂಧರ್ವನಾಗಿರಲಿ, ಅಥವಾ
ಸ್ವಲಂಕೃತನಾದ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿರಲಿ, ಸುಂದರನಾಗಿರಲಿ,
ಯುವಕನಾಗಿರಲಿ, ನನಗೆ ಅನ್ಯ ಪುರುಷರು ಹಿಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03222023a ನಾಭುಕ್ತವತಿ ನಾಸ್ನಾತೇ ನಾಸಂವಿಷ್ಟೇ ಚ ಭರ್ತೃಂ|

03222023c ನ ಸಂವಿಶಾಮಿ ನಾಶ್ನಾಮಿ ಸದಾ ಕರ್ಮಕರೇಷ್ಟಪಿ||

ನಾನು ನನ್ನ ಪತಿಯಂದಿರು ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ, ಸೇವಕರೂ ಕೂಡ
ಊಟಮಾಡದೇ, ಸ್ನಾನಮಾಡದೇ, ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳದೇ ನಾನು
ಉಣ್ಣುವುದಿಲ್ಲ, ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

03222024a ಕ್ಷೇತ್ರಾದ್ವನಾದ್ವಾ ಗ್ರಾಮಾದ್ವಾ ಭರ್ತಾರಂ ಗೃಹಮಾಗತಂ|

03222024c ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾಯಾಭಿನಂದಾಮಿ ಆಸನೇನೋದಕೇನ ಚ||

ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದಾಗಲೀ, ವನದಿಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದಾಗಲೀ
ಪತಿಯಂದಿರು ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ನಾನು ಮೇಲೆದ್ದು, ಆಸನ
ನೀರುಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

03222025a ಪ್ರಮೃಷ್ಟಭಾಂಡಾ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಾ ಕಾಲೇ ಭೋಜನದಾಯಿನೀ|

03222025c ಸಮ್ಯತಾ ಗುಪ್ತಧಾನ್ಯಾ ಚ ಸುಸಮೃಷ್ಟನಿವೇಶನಾ||

ನನ್ನ ಅಡುಗೆಮನೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು
ಸರಿಯಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಮನೆಯ
ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ.

03222026a ಅತಿರಸ್ಕೃತಸಂಭಾಷಾ ದುಃಸ್ತ್ರಿಯೋ ನಾನುಸೇವತೀ|

03222026c ಅನುಕೂಲವತೀ ನಿತ್ಯಂ ಭವಾಮ್ಯನಲಸಾ ಸದಾ||

ನಾನು ಎಂದೂ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವಹೇಳನದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದಿಲ್ಲ
ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸೋಮಾರಿತನವನ್ನು
ಬದಿಗೊತ್ತಿ ನಿತ್ಯವೂ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03222027a ಅನರ್ಮೇ ಚಾಪಿ ಹಸನಂ ದ್ವಾರಿ ಸ್ಥಾನಮಭೀಕ್ಷಶಃ|

03222027c ಅವಸ್ಕರೇ ಚಿರಸ್ಥಾನಂ ನಿಷ್ಕುಟೇಷು ಚ ವರ್ಜಯೇ||

ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೇ ನಾನು ನಗುವುದಿಲ್ಲ, ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತು
ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ, ಬಯಲಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ
ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.

03222028a ಅತಿಹಾಸಾತಿರೋಷೌ ಚ ಕ್ರೋಧಸ್ಥಾನಂ ಚ ವರ್ಜಯೇ|

03222028c ನಿರತಾಹಂ ಸದಾ ಸತ್ಯೇ ಭರ್ತ್ಯುಣಾಮುಪಸೇವನೇ|

03222028e ಸರ್ವಥಾ ಭರ್ತ್ಯುರಹಿತಂ ನ ಮಮೇಷ್ಟ್ಯಂ ಕಥಂ ಚನ||

ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅತಿಯಾಗಿ ನಗುವುದರಿಂದ, ಅತಿಯಾಗಿ
ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ
ಕೋಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತೇನೆ. ಸತ್ಯೇ!
ನಾನು ಸದಾ ಪತಿಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತಳಾಗಿರುತ್ತೇನೆ.
ಪತಿಗಳಿಲ್ಲದೇ ಇರಲು ನನಗೆ ಸರ್ವಥಾ ಎಂದೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ.

03222029a ಯದಾ ಪ್ರವಸತೇ ಭರ್ತಾ ಕುಟುಂಬಾರ್ಥೇನ ಕೇನ ಚಿತ್|

03222029c ಸುಮನೋವರ್ಣ ಕಾಪೇತಾ ಭವಾಮಿ ವ್ರತಚಾರಿಣೀ||

ಒಂದುವೇಳೆ ಕುಟುಂಬದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಪತಿಯಂದಿರು ಹೊರಗೆ
ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ ನಾನು ಹೂವು ಸುಗಂಧಗಳನ್ನು ತೊರೆದು
ವ್ರತಚಾರಿಣಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ.

03222030a ಯಚ್ಚ ಭರ್ತಾ ನ ಪಿಬತಿ ಯಚ್ಚ ಭರ್ತಾ ನ ಖಾದತಿ|

03222030c ಯಚ್ಚ ನಾಶ್ನಾತಿ ಮೇ ಭರ್ತಾ ಸರ್ವಂ ತದ್ವರ್ಜಯಾಮ್ಯಹಂ||

ನನ್ನ ಪತಿಗಳು ಕುಡಿಯದೇ ಇರುವುದನ್ನು, ತಿನ್ನದೇ ಇರುವುದನ್ನು,
ಸಂತೋಷಪಡದೇ ಇರುವುದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತೇನೆ.

03222031a ಯಥೋಪದೇಶಂ ನಿಯತಾ ವರ್ತಮಾನಾ ವರಾಂಗನೇ|

03222031c ಸ್ವಲಂಕೃತಾ ಸುಪ್ರಯತಾ ಭರ್ತುಃ ಪ್ರಿಯಹಿತೇ ರತಾ||

ವರಾಂಗನೇ! ಹೇಗೆ ಉಪದೇಶವಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು
ಸ್ವಲಂಕೃತಳಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪತಿಗಳ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಹಿತಗಳ
ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತಳಾಗಿರುತ್ತೇನೆ.

03222032a ಯೇ ಚ ಧರ್ಮಾಃ ಕುಟುಂಬೇಷು ಶ್ವಶ್ವಾ ಮೇ ಕಥಿತಾಃ ಪುರಾ|

03222032c ಭಿಕ್ಷಾಬಲಿಶ್ರಾದ್ಧಮಿತಿ ಸ್ಥಾಲೀಪಾಕಾಶ್ಚ ಪರ್ವಸು|

03222032e ಮಾನ್ಯಾನಾಂ ಮಾನಸತ್ಕಾರಾ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ವಿದಿತಾ ಮಯಾ||

03222033a ತಾನ್ಸರ್ವಾನನುವರ್ತಾಮಿ ದಿವಾರಾತ್ರಮತಂದ್ರಿತಾ|

ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಅತ್ತೆಯ ಹೇಳಿದ್ದ ಕುಟುಂಬದ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ - ಭಿಕ್ಷೆ,

ಬಲಿ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ಪರ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಚರಿಗೆ ಅನ್ನ, ಮಾನ್ಯರ ಸತ್ಕಾರ ಇವು ಮತ್ತು
ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಇತರರುಗಳು - ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ
ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೇ ನಾನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇನೆ.

03222033c ವಿನಯಾನ್ನಿಯಮಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಸದಾ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಶ್ರಿತಾ||

03222034a ಮೃದೂನ್ಸತಃ ಸತ್ಯಶೀಲಾನ್ಸತ್ಯಧರ್ಮಾನುಪಾಲಿನಃ|

03222034c ಆಶೀವಿಷಾನಿವ ಕ್ರುದ್ಧಾನ್ವತೀನ್ವರಿಚರಾಮ್ಯಹಂ||

ಸದಾ ನನ್ನನ್ನು ವಿನಯ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೃದು,
ಒಳ್ಳೆಯ, ಸತ್ಯಶೀಲ, ಸತ್ಯಧರ್ಮಾನುಪಾಲಿಗಳಾದ ಪತಿಗಳು ಯಾವಾಗ
ವಿಷಪೂರಿತ ಸರ್ಪಗಳಂತೆ ಕೃದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೋ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ
ನಾನು ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03222035a ಪತ್ಯಾಶ್ರಯೋ ಹಿ ಮೇ ಧರ್ಮೋ ಮತಃ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಸನಾತನಃ|

03222035c ಸ ದೇವಃ ಸಾ ಗತಿನಾನ್ಯಾ ತಸ್ಯ ಕಾ ವಿಪ್ರಿಯಂ ಚರೇತ್||

ಪತಿಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವುದೇ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವೆಂದು ನನ್ನ
ಮತ. ಅವಳಿಗೆ ಅವನ ಹೊರತಾದ ದೇವನಿಲ್ಲ, ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಅವನಲ್ಲಿ
ಹೇಗೆ ಅವಳು ವಿಪ್ರಿಯವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು?

03222036a ಅಹಂ ಪತೀನ್ನಾತಿಶಯೇ ನಾತ್ಯಶ್ನೇ ನಾತಿಭೂಷಯೇ|

03222036c ನಾಪಿ ಪರಿವದೇ ಶ್ವಶ್ರುಂ ಸರ್ವದಾ ಪರಿಯಂತ್ರಿತಾ||

ಮಲಗುವುದರಲ್ಲಾಗಲೀ, ಊಟಮಾಡುವುದರಲ್ಲಾಗಲೀ, ಅಲಂಕಾರ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಾಗಲೀ ನಾನು ನನ್ನ ಪತಿಗಳನ್ನು ಮೀರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸರ್ವದಾ ನಾನು ಅತ್ತೆಯನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03222037a ಅವಧಾನೇನ ಸುಭಗೇ ನಿತ್ಯೋತ್ಥಾನತಯೈವ ಚ|

03222037c ಭರ್ತಾರೋ ವಶಗಾ ಮಹ್ಯಂ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಣೇನ ಚ||

ಸುಭಗೇ! ನನ್ನ ನಿತ್ಯದ ಅವಧಾನ, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರ ಸೇವೆಗಳಿಂದ ಪತಿಗಳು ನನ್ನ ವಶರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03222038a ನಿತ್ಯಮಾರ್ಯಾಮಹಂ ಕುಂತೀಂ ವೀರಸೂಂ ಸತ್ಯವಾದಿನೀಂ|

03222038c ಸ್ವಯಂ ಪರಿಚರಾಮೈಕಾ ಸ್ನಾನಾಚ್ಚಾದನಭೋಜನೈಃ||

03222039a ನೈತಾಮತಿಶಯೇ ಜಾತು ವಸ್ತ್ರಭೂಷಣಭೋಜನೈಃ|

03222039c ನಾಪಿ ಪರಿವದೇ ಚಾಹಂ ತಾಂ ಪೃಥಾಂ ಪೃಥಿವೀಸಮಾಂ||

ಈ ವೀರರ ತಾಯಿ ಸತ್ಯವಾದಿನೀ ಕುಂತಿಯನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ನಾನು ಒಬ್ಬಳೇ ಸ್ನಾನ, ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಭೋಜನಗಳ ಕುರಿತು ಅವಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ವಸ್ತ್ರ ಭೂಷಣ ಭೋಜನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಮೀರುವುದಿಲ್ಲ. ಪೃಥ್ವಿಯ ಸಮಳಾದ ಪೃಥಾಳನ್ನು ನಾನು ಎಂದೂ ನೋಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03222040a ಅಷ್ಟಾವಗ್ರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸ್ಮ ನಿತ್ಯದಾ|

03222040c ಭುಂಜತೇ ರುಕ್ಮಪಾತ್ರೀಷು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿವೇಶನೇ||

ಮೊದಲು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಎಂಟುಸಾವಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಂಗಾರದ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03222041a ಅಷ್ಟಾಶೀತಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸ್ನಾತಕಾ ಗೃಹಮೇಧಿನಃ|

03222041c ತ್ರಿಂಶದ್ಧಾಸೀಕ ಏಕೈಕೋ ಯಾನ್ಭಿಭರ್ತಿ ಯುಧಿಷ್ಟಿರಃ||

ಎಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ಗೃಹಸ್ಥರಾಗಿದ್ದ ಸ್ನಾತಕರು ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಯುಧಿಷ್ಟಿರನು ಮೂವತ್ತು ದಾಸಿಯರನ್ನು
ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು.

03222042a ದಶಾನ್ಯಾನಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಯೇಷಾಮನ್ನಂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಂ|

03222042c ಹ್ರಿಯತೇ ರುಕ್ಮಪಾತ್ರೀಭಿಯ ತೀನಾಂ ಊರ್ಧ್ವರೇತಸಾಂ||

ಇದಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಊರ್ಧ್ವರೇತಸ ಯತಿಗಳಿಗೆ
ಬಂಗಾರದ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಊಟವನ್ನು
ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು.

03222043a ತಾನ್ಸರ್ವಾನಗ್ರಹಾರೇಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ|

03222043c ಯಥಾರ್ಹಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ಸ್ಮ ಪಾನಾಚ್ಚಾದನಭೋಜನೈಃ||

ಆ ಎಲ್ಲ ಅಗ್ರಹಾರಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನಾನು ಪಾನೀಯ,
ವಸ್ತ್ರ ಭೋಜನಗಳಿಂದ ಯಥಾರ್ಹವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

03222044a ಶತಂ ದಾಸೀಸಹಸ್ರಾಣಿ ಕೌಂತೇಯಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03222044c ಕಂಬುಕೇಯೂರಧಾರಿಣ್ಯೋ ನಿಷ್ಕಕಂಠ್ಯಃ ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ||

03222045a ಮಹಾರ್ಹಮಾಲ್ಯಾಭರಣಾಃ ಸುವರ್ಣಾಶ್ಚಂದನೋಕ್ಷಿತಾಃ|

03222045c ಮಣೀನ್ ಹೇಮ ಚ ಬಿಭ್ರತ್ಯೋ ನೃತ್ಯಗೀತವಿಶಾರದಾಃ||

03222046a ತಾಸಾಂ ನಾಮ ಚ ರೂಪಂ ಚ ಭೋಜನಾಚ್ಚಾದನಾನಿ ಚ|

03222046c ಸರ್ವಾ ಸಾಮೇವ ವೇದಾಹಂ ಕರ್ಮ ಚೈವ ಕೃತಾಕೃತಂ||

ಮಹಾತ್ಮ ಕೌಂತೇಯನ - ಕಂಬುಕೇಯೂರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ,
ನಿಷ್ಕಕಂಠರಾದ, ಸ್ವಲಂಕೃತರಾಗಿದ್ದ, ಮಹಾ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮಾಲೆ
ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ, ಸುವರ್ಣ, ಚಂದನಗಳನ್ನು
ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ, ಮಣಿ ಹೇಮಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ,
ನೃತ್ಯಗೀತವಿಶಾರದರಾದ - ನೂರುಸಾವಿರ ದಾಸಿಯರ ಹೆಸರು, ರೂಪ,
ಊಟ-ಊಡುಗೆಗಳು, ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ
ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆನು.

03222047a ಶತಂ ದಾಸೀಸಹಸ್ರಾಣಿ ಕುಂತೀಪುತ್ರಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03222047c ಪಾತ್ರೀಹಸ್ತಾ ದಿವಾರಾತ್ರಮತಿಥೀನ್ಭೋಜಯಂತ್ಯುತ||

ಧೀಮಂತ ಕುಂತೀಪುತ್ರನ ನೂರುಸಾವಿರ ದಾಸಿಯರು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ
ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು
ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03222048a ಶತಮಶ್ವಸಹಸ್ರಾಣಿ ದಶ ನಾಗಾಯುತಾನಿ ಚ|

03222048c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯಾನುಯಾತ್ರಮಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥನಿವಾಸಿನಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನೂರು ಸಾವಿರ
ಕುದುರೆಗಳೂ, ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.

03222049a ಏತದಾಸೀತ್ತದಾ ರಾಜ್ಞೋ ಯನ್ಮಹೀಂ ಪರ್ಯಪಾಲಯತ್|

03222049c ಯೇಷಾಂ ಸಂಖ್ಯಾವಿಧಿಂ ಚೈವ ಪ್ರದಿಶಾಮಿ ಶೃಣೋಮಿ ಚ||

ರಾಜನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇದ್ದವು. ಇವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಾನೇ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ಅವರ ತಕರಾರುಗಳನ್ನು ನಾನೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ.

03222050a ಅಂತಃಪುರಾಣಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭೃತ್ಯಾನಾಂ ಚೈವ ಸರ್ವಶಃ|

03222050c ಆ ಗೋಪಾಲಾವಿಪಾಲೇಭ್ಯಃ ಸರ್ವಂ ವೇದ ಕೃತಾಕೃತಂ||

ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲರ ಕುರಿತು ಸೇವಕರು, ಗೋಪಾಲಕರು, ವಿಪಾಲರು ಎಲ್ಲರೂ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ.

03222051a ಸರ್ವಂ ರಾಜ್ಞಃ ಸಮುದಯಮಾಯಂ ಚ ವ್ಯಯಮೇವ ಚ|

03222051c ಏಕಾಹಂ ವೇದ್ಮಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಯಶಸ್ವಿನಾಂ||

ಕಲ್ಯಾಣೀ ! ಯಶಸ್ವಿ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ನನಗೊಬ್ಬಳಿಗೇ ರಾಜನ ಆದಾಯವೆಚ್ಚಗಳೇನು, ಒಟ್ಟು ಸಂಪತ್ತೇನು ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿದಿತ್ತು.

03222052a ಮಯಿ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಸಜ್ಯ ಕುಟುಂಬಂ ಭರತರ್ಷಭಾಃ|

03222052c ಉಪಾಸನರತಾಃ ಸರ್ವೇ ಘಟಂತೇ ಸ್ಮ ಶುಭಾನನೇ||

ಶುಭಾನನೇ ! ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಭಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03222053a ತಮಹಂ ಭಾರಮಾಸಕ್ತಮನಾಧೃಷ್ಯಂ ದುರಾತ್ಮಭಿಃ|

03222053c ಸುಖಂ ಸರ್ವಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ರಾತ್ರೈಹಾನಿ ಘಟಾಮಿ ವೈ||

ದುರಾತ್ಮರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಈ ಭಾರವನ್ನು ನಾನು ಸುಖವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03222054a ಅಧ್ಯಷ್ಟಂ ವರುಣಸ್ಯೇವ ನಿಧಿಪೂರ್ಣಮಿವೋದಧಿ|

03222054c ಏಕಾಹಂ ವೇದ್ಮಿ ಕೋಶಂ ವೈ ಪತೀನಾಂ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಾಂ||

ಪತಿಗಳು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರಲು ನಾನು ವರುಣನ ಮಹಾ ಸಾಗರವು ಹೇಗೆ ತುಂಬಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಅವರ ಕೋಶವು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ನೋಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ.

03222055a ಅನಿಶಾಯಾಂ ನಿಶಾಯಾಂ ಚ ಸಹಾಯಾಃ ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಯೋಃ|

03222055c ಆರಾಧಯಂತ್ಯಾಃ ಕೌರವ್ಯಾಂಸ್ತುಲ್ಯಾ ರಾತ್ರಿರಹಶ್ಚ ಮೇ||

ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಕೌರವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿವೆ.

03222056a ಪ್ರಥಮಂ ಪ್ರತಿಬುಧ್ಯಾಮಿ ಚರಮಂ ಸಂವಿಶಾಮಿ ಚ|

03222056c ನಿತ್ಯಕಾಲಮಹಂ ಸತ್ಯೇ ಏತತ್ಸಂವನನಂ ಮಮ||

ನಾನು ಮೊದಲು ಏಳುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಸತ್ಯೇ! ನಿತ್ಯವೂ ಈ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದೇ ಅವರನ್ನು ನನ್ನೆಡೆಗೆ

ಎಳೆದಿಟ್ಟಿದೆ.

03222057a ಏತಜ್ಞಾನಾಮ್ಯಹಂ ಕರ್ತುಂ ಭರ್ತೃಸಂವನನಂ ಮಹತ್|

03222057c ಅಸತ್ತೀಣಾಂ ಸಮಾಚಾರಂ ನಾಹಂ ಕುರ್ಯಾನ್ನ ಕಾಮಯೇ||

ಪತಿಯಂದಿರನ್ನು ನನ್ನೊಡನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯವು
ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅಸತ್ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ನಾನು
ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಯಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ.”

03222058a ತಚ್ಚು ತ್ವಾ ಧರ್ಮಸಹಿತಂ ವ್ಯಾಹೃತಂ ಕೃಷ್ಣಯಾ ತದಾ|

03222058c ಉವಾಚ ಸತ್ಯಾ ಸತ್ಕೃತ್ಯ ಪಾಂಚಾಲೀಂ ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀಂ||

ಕೃಷ್ಣೆಯು ಮಾತನಾಡಿದ ಈ ಧರ್ಮಸಹಿತ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ
ಸತ್ಯೆಯು ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ ಪಾಂಚಾಲಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು:

03222059a ಅಭಿಪನ್ನಾಸ್ಮಿ ಪಾಂಚಾಲಿ ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಮೇ|

03222059c ಕಾಮಕಾರಃ ಸಖೀನಾಂ ಹಿ ಸೋಪಹಾಸಂ ಪ್ರಭಾಷಿತುಂ||

“ಪಾಂಚಾಲೀ! ಯಾಜ್ಞಸೇನೀ! ತಪ್ಪುಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು.
ಸಖಿಯರಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಲ್ಲದೇ ಉಪಹಾಸದ ಮಾತುಗಳು
ನಡೆಯುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೇ?”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ
ದ್ರೌಪದೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಂವಾದ ಪರ್ವಣಿ
ದ್ವಿವಿಂಶತ್ಯಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ರೌಪದೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಂವಾದ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೩

ಪತಿಯ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ದೋಷವಿಲ್ಲದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು
ದ್ರೌಪದಿಯು ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಹೇಳುವುದು (೧-೧೨).

03223001 ದ್ರೌಪದ್ಯುವಾಚ|

03223001a ಇಮಂ ತು ತೇ ಮಾರ್ಗಮಪೇತದೋಷಂ|

ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಚಿತ್ತಗ್ರಹಣಾಯ ಭರ್ತುಃ|

03223001c ಯಸ್ಮಿನ್ಯಥಾವತ್ಸಖಿ ವರ್ತಮಾನಾ|

ಭರ್ತಾರಮಾಚ್ಚೇತ್ಸ್ಯಸಿ ಕಾಮಿನೀಭ್ಯಃ||

ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಪತಿಯ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ
ದೋಷವಿಲ್ಲದ ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಖೀ!
ಈ ರೀತಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಇತರ
ಕಾಮಿನಿಯರಿಂದ ದೂರವಿಡಬಹುದು.

03223002a ನೈತಾದೃಶಂ ದೈವತಮಸ್ತಿ ಸತ್ಯೇ|

ಸರ್ವೇಷು ಲೋಕೇಷು ಸದೈವತೇಷು|

03223002c ಯಥಾ ಪತಿಸ್ತಸ್ಯ ಹಿ ಸರ್ವಕಾಮಾ|

ಲಭ್ಯಾಃ ಪ್ರಸಾದೇ ಕುಪಿತಶ್ಚ ಹನ್ಯಾತ್||

ಸತ್ಯೇ! ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪತಿಯ
ಸಮಾನನಾದ ದೇವರಿಲ್ಲ! ಅವನು ಒಲಿದರೆ ಸರ್ವಕಾಮಗಳೂ
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಮುನಿದರೆ ಸತ್ತಹಾಗೆ!

03223003a ತಸ್ಮಾದಪತ್ಯಂ ವಿವಿಧಾಶ್ಚ ಭೋಗಾಃ|

ಶಯ್ಯಾಸನಾನ್ಯದ್ಭುತದರ್ಶನಾನಿ|

03223003c ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಮಾಲ್ಯಾನಿ ತಥೈವ ಗಂಧಾಃ|

ಸ್ವರ್ಗಶ್ಚ ಲೋಕೋ ವಿಷಮಾ ಚ ಕೀರ್ತಿಃ||

ಅವನಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ವಿವಿಧ ಭೋಗಗಳನ್ನು, ಹಾಸಿಗೆ, ಆಸನ,
ಅದ್ಭುತ ನೋಟಗಳು, ವಸ್ತ್ರಗಳು, ಮಾಲೆಗಳು, ಹಾಗೆಯೇ
ಸುಗಂಧಗಳು, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ಮತ್ತು ವಿಷಮ ಕೀರ್ತಿಗಳು
ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

03223004a ಸುಖಂ ಸುಖೇನೇಹ ನ ಜಾತು ಲಭ್ಯಂ|

ದುಃಖೇನ ಸಾಧ್ವೀ ಲಭತೇ ಸುಖಾನಿ|

03223004c ಸಾ ಕೃಷ್ಣಮಾರಾಧಯ ಸೌಹೃದೇನ|

ಪ್ರೇಂಣಾ ಚ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರತಿಕರ್ಮಣಾ ಚ||

ಸುಖದಿಂದ ಸುಖವು ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಧ್ವಿಯು ದುಃಖದಿಂದ
ಸುಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ
ಹೃದಯದಿಂದ ಆರಾಧಿಸು. ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಉಪಚರಿಸು.

03223005a ತಥಾಶನೈಶ್ಚಾರುಭಿರಗ್ರಮಾಲ್ಪೈರ್||

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಯೋಗೈರ್ವಿ ವಿಧೈಶ್ಚ ಗಂಧೈಃ|

03223005c ಅಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯೋಽಸ್ಮಿತಿ ಯಥಾ ವಿದಿತ್ವಾ|

ತ್ವಾಮೇವ ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಯತಿ ಸರ್ವಭಾವೈಃ||

ರುಚಿಯಾದ ಅಡುಗೆಗಳ ಮೂಲಕ, ಸುಂದರ ಮಾಲೆಗಳ ಮೂಲಕ,
ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ, ವಿವಿಧ ಸುಗಂಧಗಳ ಮೂಲಕ ತಾನು
ಇವಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯವನು ಎಂದು ಅವನು ತಿಳಿದು ಅವನೇ
ಸರ್ವ ಭಾವಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

03223006a ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ್ವರಂ ದ್ವಾರಗತಸ್ಯ ಭರ್ತುಃ|

ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಿತಾ ತಿಷ್ಠ ಗೃಹಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ|

03223006c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರವಿಷ್ಟಂ ತ್ವರಿತಾಸನೇನ|

ಪಾದ್ಯೇನ ಚೈವ ಪ್ರತಿಪೂಜಯ ತ್ವಂ||

ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಸ್ವರವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಮೇಲೆದ್ದು
ಮನೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲು. ಅವನು ಒಳ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನ್ನು ನೋಡಿ
ಬೇಗನೇ ಆಸನದಿಂದ ಮತ್ತು ಪಾದ್ಯದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸು.

03223007a ಸಂಪ್ರೇಷಿತಾಯಾಮಥ ಚೈವ ದಾಸ್ಯಾಂ|

ಉತ್ಥಾಯ ಸರ್ವಂ ಸ್ವಯಮೇವ ಕುರ್ಯಾಃ|

03223007c ಜಾನಾತು ಕೃಷ್ಣಸ್ತವ ಭಾವಮೇತಂ|

ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಮಾಂ ಭಜತೀತಿ ಸತ್ಯೇ||

ಈಗ ದಾಸಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು. ಎದ್ದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ವಯಂ ನೀನೇ

ಮಾಡು. ಸತ್ಯೇ! ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ನಿನ್ನ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇವಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ.

03223008a ತ್ವತ್ಸನ್ನಿಧೌ ಯತ್ಕಥಯೇತ್ಪ್ರತಿಪ್ತೇ|
ಯದ್ಯಪ್ಯಗುಹ್ಯಂ ಪರಿರಕ್ಷಿತವ್ಯಂ|
03223008c ಕಾ ಚಿತ್ಸಪತ್ನೀ ತವ ವಾಸುದೇವಂ|
ಪ್ರತ್ಯಾದಿಶೇತ್ತೇನ ಭವೇದ್ವಿರಾಗಃ||

ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಏನನ್ನೇ ಹೇಳಿದರೂ,
ಗುಟ್ಟಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಗುಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಇಡು. ನಿನ್ನ ಸವತಿಯೋರ್ವಳು ನಿನ್ನ
ಕುರಿತು ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ವಿರಾಗನಾಗಬಹುದು.

03223009a ಪ್ರಿಯಾಂಶ್ಚ ರಕ್ತಾಂಶ್ಚ ಹಿತಾಂಶ್ಚ ಭರ್ತುಸ್ಥಿ|
ತಾನ್ಘೋಜಯೇಥಾ ವಿವಿಧೈರುಪಾಯೈಃ|
03223009c ದ್ವೇಷ್ಟೈರಪಕ್ಷೈರಹಿತೈಶ್ಚ ತಸ್ಯ|
ಭಿದ್ಯಸ್ವ ನಿತ್ಯಂ ಕುಹಕೋದ್ಧತೈಶ್ಚ||

ವಿವಿಧ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರನ್ನು,
ವಿಧೇಯರನ್ನು, ಹಿತೈಷಿಗಳನ್ನು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕರೆ. ಅವನ ದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು,
ವಿರುದ್ಧ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು, ಹಿತೈಷಿಗಳಲ್ಲದವರನ್ನು, ಕುಹಕರನ್ನು,
ಉದ್ಧಟರಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಬೇರೆಯಾಗಿಡು.

03223010a ಮದಂ ಪ್ರಮಾದಂ ಪುರುಷೇಷು ಹಿತ್ವಾ|
ಸಮ್ಯಚ್ಚ ಭಾವಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಮೌನಂ|

03223010c ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಸಾಂಬಾವಪಿ ತೇ ಕುಮಾರೌ|
ನೋಪಾಸಿತವ್ಯೌ ರಹಿತೇ ಕದಾ ಚಿತ್||

ನಿನ್ನ ಪುರುಷನು ಮತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಮಾದವನ್ನೆಸಗಿದರೆ ನಿನ್ನ
ಸಿಟ್ಟನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೌನವನ್ನು ತಾಳು. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ-
ಸಾಂಬ¹⁷⁶ ಇಬ್ಬರೂ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರೇ. ಎಂದೂ ಅವರನ್ನು ಬೇರೆ
ಬೇರೆಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ.

03223011a ಮಹಾಕುಲೀನಾಭಿರಪಾಪಿಕಾಭಿಃ|

ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಸತೀಭಿಸ್ತವ ಸಖ್ಯಮಸ್ತು|

03223011c ಚಂಡಾಶ್ಚ ಶೌಂಡಾಶ್ಚ ಮಹಾಶನಾಶ್ಚ|

ಚೌರಾಶ್ಚ ದುಷ್ಟಾಶ್ಚ ಪಲಾಶ್ಚ ವರ್ಜ್ಯಾಃ||

ಉತ್ತಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ, ಕೆಟ್ಟವರಲ್ಲದ, ಸತೀ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗೆ
ಸಖ್ಯವನ್ನು ಮಾಡು. ಚಂಡರೂ, ಶುಂಡರೂ, ತುಂಬಾ
ಊಟಮಾಡುವವರೂ, ಕಳ್ಳರೂ, ದುಷ್ಟರೂ, ಚಪಲರೂ ಆದವರನ್ನು
ದೂರವಿಡು.

03223012a ಏತದ್ಯಶಸ್ಯಂ ಭಗವೇದನಂ ಚ|

ಸ್ವರ್ಗ್ಯಂ ತಥಾ ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಂ ಚ|

03223012c ಮಹಾರ್ಹಮಾಲ್ಯಾಭರಣಾಂಗರಾಗಾ|

ಭರ್ತಾರಮಾರಾಧಯ ಪುಣ್ಯಗಂಧಾ||

¹⁷⁶ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮಗ ಮತ್ತು ಸಾಂಬನು ಜಾಂಬವತಿಯ ಮಗ.

ಇದು ಉತ್ತಮವಾದ, ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನು ನೀಡುವ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ದೂರವಿಡುವ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದ ಗುಟ್ಟು. ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು, ಆಭರಣಗಳನ್ನು, ಪುಣ್ಯ ಸುಗಂಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸು.””

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ
 ದ್ರೌಪದೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಂವಾದ ಪರ್ವಣಿ
 ತ್ರಿವಿಂಶತ್ಯಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ದ್ರೌಪದೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಂವಾದ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ಇನ್ನೂರಾಳಪ್ಪತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೪

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದಿ ವಿಪ್ರರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನು ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಲು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಸಂತವಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡಿದುದು (೧-೧೪). ಕೃಷ್ಣ-ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋದುದು (೧೫-೧೬).

03224001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03224001a ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದಿಭಿರ್ವಿಪ್ರೈಃ ಪಾಂಡವೈಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ|

03224001c ಕಥಾಭಿರನುಕೂಲಾಭಿಃ ಸಹಾಸಿತ್ವಾ ಜನಾರ್ದನಃ||

03224002a ತತಸ್ತ್ರೈಃ ಸಂವಿದಂ ಕೃತ್ವಾ ಯಥಾವನ್ಮಧುಸೂದನಃ|

03224002c ಆರುರುಕ್ಷೂ ರಥಂ ಸತ್ಯಮಾಹ್ವಯಾಮಾಸ ಕೇಶವಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಜನಾರ್ದನ ಮಧುಸೂದನನು
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದಿ ವಿಪ್ರರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ
ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಮಾತುಕಥೆಗಳನ್ನಾಡಿ
ಅವರೊಂದಿಗೆ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡನು ಮತ್ತು
ರಥವನ್ನೇರಲು ಸಿದ್ಧನಾದ ಕೇಶವನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಕರೆದನು.

03224003a ಸತ್ಯಭಾಮಾ ತತಸ್ತತ್ರ ಸ್ವಜಿತ್ವಾ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜಾಂ|

03224003c ಉವಾಚ ವಚನಂ ಹೃದ್ಯಂ ಯಥಾಭಾವಸಮಾಹಿತಂ||

ಆಗ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ
ಭಾವವನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು.

03224004a ಕೃಷ್ಣೇ ಮಾ ಭೂತ್ತವೋತ್ಕಂಠಾ ಮಾ ವ್ಯಥಾ ಮಾ ಪ್ರಜಾಗರಃ|

03224004c ಭರ್ತ್ಯ ಭಿದೇರ್ ವಸಂಕಾಶೈರ್ಜಿತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ಮೇದಿನೀಂ||

“ಕೃಷ್ಣೇ! ದುಗುಡಗೊಳ್ಳಬೇಡ! ವ್ಯಥೆಮಾಡಬೇಡ! ನಿದ್ಧೆಯನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ! ದೇವಸಂಕಾಶ ಪತಿಗಳು ಗೆಲ್ಲುವ ಮೇದಿನಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.

03224005a ನ ಹ್ಯೇವಂ ಶೀಲಸಂಪನ್ನಾ ನೈವಂ ಪೂಜಿತಲಕ್ಷಣಾಃ|

03224005c ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ಚಿರಂ ಕ್ಲೇಶಂ ಯಥಾ ತ್ವಮಸಿತೇಕ್ಷಣೇ||

ಅಸಿತೇಕ್ಷಣೇ! ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಪೂಜಿತ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಶೀಲಸಂಪನ್ನೆಯು

ತುಂಬಾ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

03224006a ಅವಶ್ಯಂ ಚ ತ್ವಯಾ ಭೂಮಿರಿಯಂ ನಿಹತಕಂಟಕಾ|

03224006c ಭರ್ತ್ಯುಭಿಃ ಸಹ ಭೋಕ್ತವ್ಯಾ ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವೇತಿ ಶ್ರುತಂ ಮಯಾ||

ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ ಕಂಟಕರು ನಿಹತರಾಗಿ ನೀನು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪತಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಿಲ್ಲದೇ ಭೋಗಿಸುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

03224007a ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರವಧಂ ಕೃತ್ವಾ ವೈರಾಣಿ ಪ್ರತಿಯಾತ್ಯ ಚ|

03224007c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಥಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ದ್ರಷ್ಟ್ವಾಸಿ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೇ||

ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೇ! ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ವೈರಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪೃಥ್ವಿಯು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವುದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ.

03224008a ಯಾಸ್ತಾಃ ಪ್ರವ್ರಾಜಮಾನಾಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಾಹಸನ್ದರ್ಪಮೋಹಿತಾಃ|

03224008c ತಾಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಹತಸಂಕಲ್ಪಾ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ತ್ವಂ ಕುರುಸ್ತ್ರಿಯಃ||

ನೀನು ವನದಲ್ಲಿರುವಾಗ ದರ್ಪಮೋಹಿತರಾಗಿ ನಕ್ಕ ಕುರುಸ್ತ್ರೀಯರು ಬೇಗನೇ ಹತಸಂಕಲ್ಪರಾಗುವುದನ್ನು ನೀನು ನೋಡುತ್ತೀಯೆ.

03224009a ತವ ದುಃಖೋಪಪನ್ನಾಯಾ ಯೈರಾಚರಿತಮಪ್ರಿಯಂ|

03224009c ವಿಧ್ಧಿ ಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಶಾನ್ಕೃಷ್ಣೇ ಯಮಸಾದನಂ||

ಕೃಷ್ಣೇ! ನೀನು ದುಃಖದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಯಾರು ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ

ನಡೆದುಕೊಂಡರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಮಸಾದನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದು
ತಿಳಿ.

03224010a ಪುತ್ರಸೇ ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯಶ್ಚ ಸುತಸೋಮಸ್ತಥಾ ವಿಭುಃ|

03224010c ಶ್ರುತಕರ್ಮಾ ಜುಢಿಶ್ಚೈವ ಶತಾನೀಕಶ್ಚ ನಾಕುಲಿಃ|

03224010e ಸಹದೇವಾಚ್ಚ ಯೋ ಜಾತಃ ಶ್ರುತಸೇನಸ್ತವಾತ್ಮಜಃ||

03224011a ಸರ್ವೇ ಕುಶಲಿನೋ ವೀರಾಃ ಕೃತಾಸ್ತ್ರಾಶ್ಚ ಸುತಾಸ್ತವ|

03224011c ಅಭಿಮನ್ಯುರಿವ ಪ್ರೀತಾ ದ್ವಾರವತ್ಯಾಂ ರತಾ ಭೃಶಂ||

ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರ ಸುತಸೋಮ,
ಅರ್ಜುನನ ಶ್ರುತಕರ್ಮ, ನಕುಲನ ಶತಾನೀಕ ಮತ್ತು ಸಹದೇವನಿಂದ
ಹುಟ್ಟಿದ ನಿನ್ನ ಮಗ ಶ್ರುತಸೇನ ಈ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳೂ ಕುಶಲರೂ
ಕೃತಾಸ್ತ್ರರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನಂತೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ
ಸಂತೋಷದಿಂದ ದ್ವಾರಾವತಿಯನ್ನು ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ.

03224012a ತ್ವಮಿವೈಷಾಂ ಸುಭದ್ರಾ ಚ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಸ್ಥಿತಾ|

03224012c ಪ್ರೀಯತೇ ಭಾವನಿರ್ದ್ವಂದ್ವಾ ತೇಭ್ಯಶ್ಚ ವಿಗತಜ್ವರಾ||

ಸುಭದ್ರೆಯು ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಅವರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾಳೆ.
ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಲ್ಲದೇ ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಅವರ ಕುರಿತು ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03224013a ಭೇಜೇ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಚೈವ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಜನನೀ ತಥಾ|

03224013c ಭಾನುಪ್ರಭೃತಿಭಿಶ್ಚೈನಾನ್ವಿಶಿನಷ್ಟಿ ಚ ಕೇಶವಃ||

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ತಾಯಿಯೂ ಕೂಡ ಅವರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಕೇಶವನೂ ಕೂಡ ಭಾನುವಿನೊಂದಿಗೆ ಅವರ
ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

03224014a ಭೋಜನಾಚ್ಚಾದನೇ ಚೈಷಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಮೇ ಶ್ವಶುರಃ ಸ್ಥಿತಃ|

03224014c ರಾಮಪ್ರಭೃತಯಃ ಸರ್ವೇ ಭಜಂತ್ಯಂಧಕವೃಷ್ಟಯಃ|

03224014e ತುಲ್ಯೋ ಹಿ ಪ್ರಣಯಸ್ತೇಷಾಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಸ್ಯ ಚ ಭಾಮಿನಿ||

ನನ್ನ ಮಾವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರ ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು
ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ರಾಮನೂ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲ ಅಂಧಕ-ವೃಷ್ಟಿಗಳು ಕೂಡ
ಅವರನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಭಾಮಿನೀ! ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಷ್ಟೇ ಅವರನ್ನೂ
ಅವರು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ.”

03224015a ಏವಮಾದಿ ಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಹೃದ್ಯಮುಕ್ತ್ವಾ ಮನೋನುಗಂ|

03224015c ಗಮನಾಯ ಮನಶ್ಚಕ್ರೇ ವಾಸುದೇವರಥಂ ಪ್ರತಿ||

ಈ ರೀತಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವ, ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊರಟ ಪ್ರಿಯವಾದ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿ, ಹೊರಡಲು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿ
ವಾಸುದೇವನ ರಥದ ಕಡೆ ಹೋದಳು.

03224016a ತಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಕೃಷ್ಣಮಹಿಷೀ ಚಕಾರಾಭಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ|

03224016c ಆರುರೋಹ ರಥಂ ಶೌರೇಃ ಸತ್ಯಭಾಮಾ ಚ ಭಾಮಿನೀ||

ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಷಿ ಭಾಮಿನೀ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಕೃಷ್ಣೆಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ
ಶೌರಿಯ ರಥವನ್ನೇರಿದಳು.

03224017a ಸ್ಮಯಿತ್ವಾ ತು ಯದುಶ್ರೇಷ್ಠೋ ದ್ರೌಪದೀಂ ಪರಿಸಾಂತ್ವ್ಯ ಚ|

03224017c ಉಪಾವರ್ತ್ಯ ತತಃ ಶೀಘ್ರೈರ್ಹಯೈಃ ಪ್ರಾಯಾತ್ ಪರಂತಪಃ||

ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಸಂತವಿಸಿ ಪರಂತಪ ಯದುಶ್ರೇಷ್ಠನು
ಶೀಘ್ರ ಹಯಗಳೊಡನೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ
ದ್ರೌಪದೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಂವಾದ ಪರ್ವಣಿ
ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ರೌಪದೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಂವಾದ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀ-
ಸತ್ಯಭಾಮಾಸಂವಾದ ಪರ್ವಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀ-
ಸತ್ಯಭಾಮಾಸಂವಾದ ಪರ್ವವು.

ಇದೊವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-
೩೮/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೫೨೧/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-
೧೭೫೧೨/೭೩೭೮೪

ಘೋಷಯಾತ್ರಾ ಪರ್ವ

೨೨೫

ಪಾಂಡವರ ವನವಾಸದ ವರದಿ;

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸಂತಾಪ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೋರ್ವನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಪಾಂಡವರ ವನವಾಸದ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ವರದಿಮಾಡಿದುದು (೧-೬). ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ತಪಿಸುವುದು (೨-೩೧).

03225001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03225001a ಏವಂ ವನೇ ವರ್ತಮಾನಾ ನರಾಗ್ರಾಃ|

ಶೀತೋಷ್ಣವಾತಾತಪಕರ್ಶಿತಾಂಗಾಃ|

03225001c ಸರಸ್ತದಾಸಾದ್ಯ ವನಂ ಚ ಪುಣ್ಯಂ|

ತತಃ ಪರಂ ಕಿಮಕುರ್ವಂತ ಪಾರ್ಥಾಃ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ನರಾಗ್ರ ಪಾರ್ಥರು ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಭಳಿ, ಸೆಬೆ, ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಕೃಶರಾಗಿ ಪುಣ್ಯವನವನ್ನೂ ಸರೋವರವನ್ನೂ ತಲುಪಿದ ನಂತರ ಏನು ಮಾಡಿದರು?”

03225002 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03225002a ಸರಸ್ವದಾಸಾದ್ಯ ತು ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾ|

ಜನಂ ಸಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ವಿಧಾಯ ಚೈಷಾಂ|

03225002c ವನಾನಿ ರಮ್ಯಾಣ್ಯಥ ಪರ್ವತಾಂಶ್ಚ|

ನದೀಪ್ರದೇಶಾಂಶ್ಚ ತದಾ ವಿಚೇರುಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾಂಡುಪುತ್ರರು ಸರೋವರವನ್ನು ತಲುಪಿ ಜನರನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತು ರಮ್ಯವನ, ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ನದೀಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿದರು.

03225003a ತಥಾ ವನೇ ತಾನ್ವಸತಃ ಪ್ರವೀರಾನ್|

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವಂತಶ್ಚ ತಪೋಧನಾಶ್ಚ

03225003c ಅಭ್ಯಾಯಯುರ್ವೇದವಿದಃ ಪುರಾಣಾಸ್|

ತಾನ್ಪೂಜಯಾಮಾಸುರಥೋ ನರಾಗ್ರಾಃ||

ಆ ಪ್ರವೀರರು ವನದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ-ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ವೇದವಿದರೂ ಪುರಾಣವಿದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು ಮತ್ತು ಆ ನರಾಗ್ರರು ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು.

03225004a ತತಃ ಕದಾ ಚಿತ್ಕುಶಲಃ ಕಥಾಸು|

ವಿಪ್ರೋಽಭ್ಯಗಚ್ಚದ್ಭುವಿ ಕೌರವೇಯಾನ್|

03225004c ಸ ತೈಃ ಸಮೇತ್ಯಾಥ ಯದೃಚ್ಚಯೈವ|

ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯಂ ನೃಪಮಭ್ಯಗಚ್ಚತ್||

ಆಗ ಒಂದು ದಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾದ ಓರ್ವ ವಿಪ್ರನು ಕೌರವರ
ನಾಡಿಗೆ ಬಂದನು. ಅಷ್ಟರವರೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಅವನು ನೃಪ
ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

03225005a ಅಥೋಪವಿಷ್ಟಃ ಪ್ರತಿಸತ್ಕೃತಶ್ಚ|

ವೃದ್ಧೇನ ರಾಜ್ಞಾ ಕುರುಸತ್ತಮೇನ|

03225005c ಪ್ರಚೋದಿತಃ ಸನ್ಮಥಯಾಂ ಬಭೂವ|

ಧರ್ಮಾನಿಲೇಂದ್ರಪ್ರಭವಾನ್ಯಮೌ ಚ||

03225006a ಕೃಶಾಂಶ್ಚ ವಾತಾತಪಕರ್ಶಿತಾಂಗಾನ್|

ದುಃಖಿಸ್ಯ ಚೋಗ್ರಸ್ಯ ಮುಖೇ ಪ್ರಪನ್ನಾನ್|

03225006c ತಾಂ ಚಾಪ್ಯನಾಥಾಮಿವ ವೀರನಾಥಾಂ|

ಕೃಷ್ಣಾಂ ಪರಿಕ್ಷೇಶಗುಣೇನ ಯುಕ್ತಾಂ||

ವೃದ್ಧ ರಾಜ ಕುರುಸತ್ತಮನಿಂದ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನಿಂದ
ಪ್ರಚೋದಿತನಾಗಿ, ಗಾಳಿಬಿಸಿಲುಗಳಿಂದ ಕೃಶಾಂಗರಾಗಿ ತಮ್ಮ
ದುಃಖಿತ-ಉಗ್ರ ಮುಖಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಧರ್ಮ, ಅನಿಲ,
ಇಂದ್ರರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರ ಮತ್ತು ಯಮಳರ ಕುರಿತಾದ ಮತ್ತು
ವೀರನಾಥರಿದ್ದೂ ಅನಾಥಳಂತೆ ಪರಿಕ್ಷೇಶ-ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಕೃಷ್ಣೆಯು ಹೇಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಪ್ರರಂಭಿಸಿದನು.

03225007a ತತಃ ಕಥಾಂ ತಸ್ಯ ನಿಶಮ್ಯ ರಾಜಾ|

ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯಃ ಕೃಪಯಾಭಿತಪ್ತಃ|

03225007c ವನೇ ಸ್ಥಿತಾನ್ಪಾರ್ಥಿವಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಂ|

ಶ್ರುತ್ವಾ ತದಾ ದುಃಖನದೀಂ ಪ್ರಪನ್ನಾನ್||

ಆಗ ಅವನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ವನದಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ದುಃಖದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳಿ ರಾಜ ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ತಪಿಸಿದನು.

03225008a ಪ್ರೋವಾಚ ದೈನ್ಯಾಭಿಹತಾಂತರಾತ್ಮಾ|

ನಿಃಶ್ವಾಸಬಾಷ್ಟೋಪಹತಃ ಸ ಪಾರ್ಥಾನ್||

03225008c ವಾಚಂ ಕಥಂ ಚಿತ್ಕಿ ರತಾಮುಪೇತ್ಯ|

ತತ್ಸರ್ವಮಾತ್ಮಪ್ರಭವಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ||

ಅಂತರಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ದೀನನಾಗಿ ಪಾರ್ಥರಿಗಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಅವೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಮೂಲನು ತಾನೇ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಹೇಗೋ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದನು:

03225009a ಕಥಂ ನು ಸತ್ಯಃ ಶುಚಿರಾರ್ಯವೃತ್ತೋ|

ಜ್ಯೇಷ್ಠಃ ಸುತಾನಾಂ ಮಮ ಧರ್ಮರಾಜಃ|

03225009c ಅಜಾತಶತ್ರುಃ ಪೃಥಿವೀತಲಸ್ಥಃ|

ಶೇತೇ ಪುರಾ ರಾಂಕವಕೂಟಶಾಯೀ||

“ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದ ಧರ್ಮರಾಜ, ಸತ್ಯವಂತ, ಶುಚಿ, ಆರ್ಯನಡತೆಯ, ಅಜಾತಶತ್ರುವು ಹಿಂದೆ ರಂಕುವಿನ ಉಣ್ಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವನು ಏಕೆ ಇಂದು ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ?

03225010a ಪ್ರಬೋಧ್ಯತೇ ಮಾಗಧಸೂತಪೂಗೈರ್|

ನಿತ್ಯಂ ಸ್ತುವದ್ಭಿಃ ಸ್ವಯಮಿಂದ್ರಕಲ್ಪಃ|

03225010c ಪತತ್ರಿಸಂಘೈಃ ಸ ಜಘನ್ಯರಾತ್ರೇ|

ಪ್ರಬೋಧ್ಯತೇ ನೂನಮಿಡಾತಲಸ್ಥಃ||

ಮಾಗಧ-ಸೂತರ ಪಂಗಡಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ಆ ಸ್ವಯಂ

ಇಂದ್ರನಂತಿದ್ದವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ

ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗುವ ಅವನನ್ನು ಪಕ್ಷಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳು

ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಒಳಗೇ ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತವೆ!

03225011a ಕಥಂ ನು ವಾತಾತಪಕರ್ಶಿತಾಂಗೋ|

ವೃಕೋದರಃ ಕೋಪಪರಿಪ್ಲುತಾಂಗಃ|

03225011c ಶೇತೇ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮತಥೋಚಿತಾಂಗಃ|

ಕೃಷ್ಣಾಸಮಕ್ಷಂ ವಸುಧಾತಲಸ್ಥಃ||

ಗಾಳಿ-ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಸೋತುಹೋದ ವೃಕೋದರನು

ಕೋಪದಿಂದ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಉರಿಯುತ್ತಿರಲು ಹೇಗೆ ತಾನೇ

ಉಚಿತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣೆಯ ಎದಿರು

ನೆಲದಮೇಲೆ ಇರುತ್ತಾನೆ?

03225012a ತಥಾರ್ಜುನಃ ಸುಕುಮಾರೋ ಮನಸ್ವೀ|

ವಶೇ ಸ್ಥಿತೋ ಧರ್ಮಸುತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ|

03225012c ವಿದೂಯಮಾನೈರಿವ ಸರ್ವಗಾತ್ರೈರ್|

ಧ್ರುವಂ ನ ಶೇತೇ ವಸತೀರಮರ್ಷಾತ್||

ಹಾಗೆಯೇ ಸುಕುಮಾರ ಮನಸ್ವಿ ಅರ್ಜುನನು ರಾಜ ಧರ್ಮಸುತನ
ವಶದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅಂಗಾಂಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೋಯುತ್ತಿರಲು
ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲದೇ ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

03225013a ಯಮೌ ಚ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಚ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಚ|

ಭೀಮಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುಖವಿಪ್ರಯುಕ್ತಾನ್|

03225013c ವಿನಿಶ್ಚಸನ್ನರ್ಪ ಇವೋಗ್ರತೇಜಾ|

ಧ್ರುವಂ ನ ಶೇತೇ ವಸತೀರಮರ್ಷಾತ್||

ಸುಖವಿಲ್ಲದ ಯಮಳರನ್ನೂ, ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನೂ, ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನೂ,
ಭೀಮನನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅವನು ಉಗ್ರತೇಜಸ್ವಿ ಸರ್ಪದಂತೆ
ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲದೇ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಲಾರ !

03225014a ತಥಾ ಯಮೌ ಚಾಪ್ಯಸುಖೌ ಸುಖಾರ್ಹೌ|

ಸಮೃದ್ಧರೂಪಾವಮರೌ ದಿವೀವ|

03225014c ಪ್ರಜಾಗರಸ್ಥೌ ಧ್ರುವಮಪ್ರಶಾಂತೌ|

ಧರ್ಮೇಣ ಸತ್ಯೇನ ಚ ವಾರ್ಯಮಾಣೌ||

ಸುಖಾರ್ಹರಾದ, ದಿವಿಯಲ್ಲಿಯ ಅಮರರಿಗಿಂತಲೂ ಸಮೃದ್ಧ
ರೂಪಿಗಳಾದ ಯಮಳರೂ ಅಸುಖಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಧರ್ಮ ಮತ್ತು
ಸತ್ಯಗಳಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅವರೂ ಈಗ ನಿಜವಾಗಿಯೂ
ನಿದ್ರೆಗೆಟ್ಟಿರಬಹುದು ಮತ್ತು ಅಪ್ರಶಾಂತರಾಗಿರಬಹುದು.

03225015a ಸಮೀರಣೇನಾಪಿ ಸಮೋ ಬಲೇನ|

ಸಮೀರಣಸ್ತ್ವೈವ ಸುತೋ ಬಲೀಯಾನ್|

03225015c ಸ ಧರ್ಮಪಾಶೇನ ಸಿತೋಗ್ರತೇಜಾ|

ಧ್ರುವಂ ವಿನಿಶ್ಚಸ್ಯ ಸಹತ್ಯಮರ್ಷಂ||

ಆ ವಾಯುವಿನ ಬಲಶಾಲಿ ಪುತ್ರ, ಅವನಷ್ಟೇ ಬಲವುಳ್ಳವ
ವಾಯುಪುತ್ರನ ಉಗ್ರತೇಜಸ್ಸು ಧರ್ಮಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
ಅವನು ನಿಜವಾಗಿಯು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಕೋಪವನ್ನು
ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬಹುದು.

03225016a ಸ ಚಾಪಿ ಭೂಮೌ ಪರಿವರ್ತಮಾನೋ|

ವಧಂ ಸುತಾನಾಂ ಮಮ ಕಾಂಕ್ಷಮಾಣಃ|

03225016c ಸತ್ಯೇನ ಧರ್ಮೇಣ ಚ ವಾರ್ಯಮಾಣಃ|

ಕಾಲಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷತ್ಯಧಿಕೋ ರಣೇಽನ್ವೈಃ||

ಅವನು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ವಧೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾ ನೆಲದ ಮೇಲೆ
ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು,
ರಣದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕನಾದ ಅವನು ಕಾಲವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03225017a ಅಜಾತಶತ್ರು ತು ಜಿತೇ ನಿಕೃತ್ಯಾ|

ದುಃಶಾಸನೋ ಯತ್ಪರುಷಾಣ್ಯವೋಚತ್|

03225017c ತಾನಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾನಿ ವೃಕೋದರಾಂಗಂ|

ದಹಂತಿ ಮರ್ಮಾಗ್ನಿರಿವೇಂಧನಾನಿ||

ಮೋಸದಿಂದ ಅಜಾತಶತ್ರುವನ್ನು ಗೆದ್ದಾಗ ದುಃಶಾಸನನು ಈ
ಮೂದಲಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ್ದನು. ಅವು ವೃಕೋದರನ
ದೇಹವನ್ನು ಚುಚ್ಚಿರಬಹುದು ಮತ್ತು ಇಂಧನವನ್ನು ಬೆಂಕಿಯು
ಸುಡುವಂತೆ ಅವನ ಕರುಳುಗಳನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿರಬಹುದು.

03225018a ನ ಪಾಪಕಂ ಧ್ಯಾಸ್ಯತಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ|

ಧನಂಜಯಶ್ಚಾಪ್ಯನುವರ್ತತೇ ತಂ|

03225018c ಅರಣ್ಯವಾಸೇನ ವಿವರ್ಧತೇ ತು|

ಭೀಮಸ್ಯ ಕೋಪೋಽಗ್ನಿರಿವಾನಿಲೇನ||

ಧರ್ಮಪುತ್ರನು ಪಾಪಕೃತ್ಯದ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುವವನಲ್ಲ;
ಧನಂಜಯನಾದರೋ ಅವನಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವನು. ಆದರೆ
ಅರಣ್ಯವಾಸದಿಂದ ಭೀಮನ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯು ಗಾಳಿಯಿಂದ ಉರಿದಂತೆ
ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ.

03225019a ಸ ತೇನ ಕೋಪೇನ ವಿದೀರ್ಯಮಾಣಃ|

ಕರಂ ಕರೇಣಾಭಿನಿಪೀಡ್ಯ ವೀರಃ|

03225019c ವಿನಿಶ್ವಸತ್ಯುಷ್ಣಮತೀವ ಘೋರಂ|

ದಹನ್ನಿವೇಮಾನ್ಮಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾನ್||

ಆ ವೀರನು ಈ ಕೋಪದಿಂದ ಭುಗಿಲೆದ್ದು ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅಂಗೈಗೆ
ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಘೋರವಾದ ಬಿಸಿಲುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ನನ್ನ
ಪುತ್ರಪೌತ್ರರನ್ನು ಸುಡುವವನಂತಿದ್ದಾನೆ.

03225020a ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಾ ಚ ವೃಕೋದರಶ್ಚ|

ಸಂರಂಭಿಣಾವಂತಕಕಾಲಕಲ್ಪೌ|

03225020c ನ ಶೇಷಯೇತಾಂ ಯುಧಿ ಶತ್ರುಸೇನಾಂ|

ಶರಾನ್ಕಿರಂತಾವಶನಿಪ್ರಕಾಶಾನ್||

ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಿ ಮತ್ತು ವೃಕೋದರರು ಕಲ್ಪವು ಅಂತ್ಯವಾಗುವ ಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವರು; ಸಿಡಿಲುಗಳಂಥ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಅವರು ತೂರುವಾಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಸೇನೆಯು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

03225021a ದುರ್ಯೋಧನಃ ಶಕುನಿಃ ಸೂತಪುತ್ರೋ|

ದುಃಶಾಸನಶ್ಚಾಪಿ ಸುಮಂದಚೇತಾಃ|

03225021c ಮಧು ಪ್ರಪಶ್ಯಂತಿ ನ ತು ಪ್ರಪಾತಂ|

ವೃಕೋದರಂ ಚೈವ ಧನಂಜಯಂ ಚ||

ಮಂದಚೇತಸರಾದ ದುರ್ಯೋಧನ, ಶಕುನಿ, ಸೂತಪುತ್ರ ಮತ್ತು ದುಃಶಾಸನರು ಮಧುವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಪಾತವನ್ನಾಗಲೀ ವೃಕೋದರನನ್ನಾಗಲೀ ಮತ್ತು ಧನಂಜಯನನ್ನಾಗಲೀ ಅಲ್ಲ.

03225022a ಶುಭಾಶುಭಂ ಪುರುಷಃ ಕರ್ಮ ಕೃತ್ವಾ|

ಪ್ರತೀಕ್ಷತೇ ತಸ್ಯ ಫಲಂ ಸ್ಮ ಕರ್ತಾ|

03225022c ಸ ತೇನ ಯುಜ್ಯತ್ಯವಶಃ ಫಲೇನ|

ಮೋಕ್ಷಃ ಕಥಂ ಸ್ಯಾತ್ಪುರುಷಸ್ಯ ತಸ್ಮಾತ್||

ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುರುಷನು ತಾನು ಮಾಡಿದುದರ

ಫಲವನ್ನು ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆ ಫಲಕ್ಕೆ
ಬದ್ಧನಾಗಿರುವಾಗ ಪುರುಷನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಮುಕ್ತಿ
ದೊರೆಯುವುದು?

03225023a ಕ್ಷೇತ್ರೇ ಸುಕೃಷ್ಟೇ ಹ್ಯುಪಿತೇ ಚ ಬೀಜೇ|

ದೇವೇ ಚ ವರ್ಷತ್ಪ್ರತುಕಾಲಯುಕ್ತಂ|

03225023c ನ ಸ್ಯಾತ್ಫಲಂ ತಸ್ಯ ಕುತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿರ್||

ಅನ್ಯತ್ರ ದೈವಾದಿತಿ ಚಿಂತಯಾಮಿ||

ಹೊಲವನ್ನು ಹೂಳಿ, ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ, ದೇವತೆಗಳು ಋತುಕಾಲಕ್ಕೆ
ತಕ್ಕಂತೆ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದಾಗ ಬೆಳೆಯು ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲವೇ?
ಅದನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ನೋಡಿಲ್ಲ? ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಆದರೆ ಅದು
ದೈವವೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

03225024a ಕೃತಂ ಮತಾಕ್ಷೇಣ ಯಥಾ ನ ಸಾಧು|

ಸಾಧುಪ್ರವೃತ್ತೇನ ಚ ಪಾಂಡವೇನ|

03225024c ಮಯಾ ಚ ದುಷ್ಟುತ್ರವಶಾನುಗೇನ|

ಯಥಾ ಕುರೂಣಾಮಯಮಂತಕಾಲಃ||

ಸಾಧುಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಜೂಜನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಡಲಿಲ್ಲ
ಎಂದು ತಿಳಿದೂ ದುಷ್ಟ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ನಾನು ಕುರುಗಳ
ಅಂತ್ಯಕಾಲವನ್ನು ತಂದೆನಲ್ಲ!

03225025a ಧ್ರುವಂ ಪ್ರವಾಸ್ಯತ್ಯಸಮೀರಿತೋಽಪಿ|

ಧ್ರುವಂ ಪ್ರಜಾಸ್ಯತ್ಯುತ ಗರ್ಭಿಣೀ ಯಾ|

03225025c ಧ್ರುವಂ ದಿನಾದೌ ರಜನೀಪ್ರಣಾಶಸೌ|

ತಥಾ ಕ್ಷಪಾದೌ ಚ ದಿನಪ್ರಣಾಶಃ||

ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಗಾಳಿಯು ತಡೆಯಿಲ್ಲದೇ ಬೀಸುತ್ತದೆ.

ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಗರ್ಭಿಣಿಯು ಹಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ

ಉದಯವು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ

ಸಂಜೆಯು ದಿನವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

03225026a ಕ್ರಿಯೇತ ಕಸ್ಮಾನ್ನ ಪರೇ ಚ ಕುರ್ಯುರ್|

ವಿತ್ತಂ ನ ದದ್ಯುಃ ಪುರುಷಾಃ ಕಥಂ ಚಿತ್|

03225026c ಪ್ರಾಪ್ಯಾರ್ಥಕಾಲಂ ಚ ಭವೇದನರ್ಥಃ|

ಕಥಂ ನು ತತ್ಸ್ಯಾದಿತಿ ತತ್ಕೃತಃ ಸ್ಯಾತ್||

ಇತರರು ದುಡಿಯದಿರುವಾಗ ಏಕೆ ದುಡಿಯಬೇಕು? ಪುರುಷರು

ಎಂದೂ ವಿತ್ತವನ್ನು ದಾನಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಸಂಪತ್ತಿನ

ಕಾಲ ಬಂದರೂ ಸಂಪತ್ತು ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯಾರೂ

ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03225027a ಕಥಂ ನ ಭಿದ್ಯೇತ ನ ಚ ಸ್ತವೇತ|

ನ ಚ ಪ್ರಸಿಚ್ಛೇದಿತಿ ರಕ್ಷಿತವ್ಯಂ|

03225027c ಅರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಃ ಶತಧಾ ವಿಶೀರ್ಯೇದ್|

ಧ್ರುವಂ ನ ನಾಶೋಽಸ್ಮಿ ಕೃತಸ್ಯ ಲೋಕೇ||

ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಭಾಗವಾಗಬಾರದು,
 ಒಡೆದುಹೋಗಬಾರದು ಮತ್ತು ಸೋರಿಹೋಗಬಾರದೆಂದು
 ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ರಕ್ಷಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಅದು ನೂರು ತುಂಡಾಗಬಹುದು.
 ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದುದು ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03225028a ಗತೋ ಹ್ಯರಣ್ಯಾದಪಿ ಶಕ್ರಲೋಕಂ|
 ಧನಂಜಯಃ ಪಶ್ಯತ ವೀರ್ಯಮಸ್ಯ|
 03225028c ಅಸ್ಮಾಣಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ಚತುರ್ವಿಧಾನಿ|
 ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪುನರ್ಲೋಕಮಿಮಂ ಪ್ರಪನ್ನಃ||

ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಶಕ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ ಧನಂಜಯನ ವೀರ್ಯವನ್ನು
 ನೋಡು! ಅವನು ಪುನಃ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು
 ವಿಧದ ದಿವ್ಯ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ತಿಳಿದಿದ್ದವು.

03225029a ಸ್ವರ್ಗಂ ಹಿ ಗತ್ವಾ ಸಶರೀರ ಏವ|
 ಕೋ ಮಾನುಷಃ ಪುನರಾಗಂತುಮಿಚ್ಛೇತ್|
 03225029c ಅನ್ಯತ್ರ ಕಾಲೋಪಹತಾನನೇಕಾನ್|
 ಸಮೀಕ್ಷಮಾಣಸ್ತು ಕುರೂನ್ಮೂರ್ಷೂನ್||

ಸಶರೀರನಾಗಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಕುರುಗಳು
 ಕಾಲನಿಂದ ಹತರಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣದ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಪುನಃ
 ಬರಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ?

03225030a ಧನುರ್ಗ್ರಾಹಶ್ಚಾರ್ಜುನಃ ಸವ್ಯಸಾಚೀ|

ಧನುಶ್ಚ ತದ್ಗಾಂಡಿವಂ ಲೋಕಸಾರಂ|

03225030c ಅಸ್ತ್ರಾಣಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ಚ ತಾನಿ ತಸ್ಯ|

ತ್ರಯಸ್ಯ ತೇಜಃ ಪ್ರಸಹೇತ ಕೋ ನು||

ಆ ಧನುಷ್ಪಾಣಿ ಅರ್ಜುನ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯ, ಲೋಕಸಾರವಾದ ಆ
ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸಿನ, ಮತ್ತು ಅವನ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳ - ಈ ಮೂರರ
ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ಸಹಿಸಿಯಾರು?”

03225031a ನಿಶಮ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಪಾರ್ಥಿವಸ್ಯ|

ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಹಿತೇ ಸೌಬಲಶ್ಚ|

03225031c ಅಬೋಧಯತ್ಕರ್ಣಮುಪೇತ್ಯ ಸರ್ವಂ|

ಸ ಚಾಪ್ಯಹೃಷ್ಟೋಽಭವದಲ್ಪಚೇತಾಃ||

ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ಸೌಬಲರು ಗುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥಿವನ ಆ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದರು.
ಅದರಿಂದ ಅವನು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ಅಲ್ಪಚೇತಸನಾದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ

ಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಖೇದವಾಕ್ಯೇ

ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಖೇದವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ

೨೨೬

ಪಾಂಡವರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಕರ್ಣನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಸೂಚಿಸುವುದು

ಪರಮ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಪಾಂಡವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ
ದ್ವೈತಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರನ್ನು ಸುಡು ಎಂದು
ಕರ್ಣನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು (೧-೨೨).

03226001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03226001a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ನಿಶಮ್ಯ ಸಹಸೌಬಲಃ|

03226001c ದುರ್ಯೋಧನಮಿದಂ ಕಾಲೇ ಕರ್ಣೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಕೇಳಿದ ಕರ್ಣನು ದುರ್ಯೋಧನ-ಸೌಬಲರು ಜೊತೆಯಿರುವಾಗ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03226002a ಪ್ರವ್ರಾಜ್ಯ ಪಾಂಡವಾನ್ವೀರಾನ್ಸ್ವೇನ ವೀರ್ಯೇಣ ಭಾರತ|

03226002c ಭುಂಕ್ತೇಮಾಂ ಪೃಥಿವೀಮೇಕೋ ದಿವಂ ಶಂಬರಹಾ ಯಥಾ||

“ಭಾರತ ! ವೀರ ಪಾಂಡವರನ್ನು ನಿನ್ನದೇ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಹೊರಗಟ್ಟಿದ
ನೀನು ಶಂಬರನನ್ನು ಕೊಂದವನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬನೇ

ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೋಗಿಸು !

03226003a ಪ್ರಾಚ್ಯಾಶ್ಚ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯಾಶ್ಚ ಪ್ರತೀಚ್ಯೋದೀಚ್ಯವಾಸಿನಃ|

03226003c ಕೃತಾಃ ಕರಪ್ರದಾಃ ಸರ್ವೇ ರಾಜಾನಸ್ತೇ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ ! ಪೂರ್ವ-ದಕ್ಷಿಣ-ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಗಳ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ
ನಿನಗೆ ಕರವನ್ನು ಕೊಂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿಯಾಗಿದೆ.

03226004a ಯಾ ಹಿ ಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನೇವ ಪಾಂಡವಾನ್ಭಜತೇ ಪುರಾ|

03226004c ಸಾದ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತ್ವಯಾ ರಾಜನ್ನವಾಪ್ತಾ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ||

ರಾಜನ್ ! ಹಿಂದೆ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೀಪ್ಯಮಾನ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ನೀನು ಪಡೆದಿದ್ದೀಯೆ.

03226005a ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಗತೇ ಯಾಂ ತಾಂ ದೀಪ್ಯಮಾನಾಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇ|

03226005c ಅಪಶ್ಯಾಮ ಶ್ರಿಯಂ ರಾಜನ್ನಚಿರಂ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಃ||

ರಾಜನ್ ! ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿ ದೀಪ್ಯಮಾನ
ಶ್ರೀಯನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಶೋಕದಿಂದ ಸಣ್ಣವರಾಗಿದ್ದೆವು.

03226006a ಸಾ ತು ಬುದ್ಧಿಬಲೇನೇಯಂ ರಾಜ್ಞಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾತ್|

03226006c ತ್ವಯಾಕ್ಷಿಪ್ತಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ದೀಪ್ಯಮಾನೇವ ದೃಶ್ಯತೇ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ನೀನು ಬುದ್ಧಿಬಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಂದ ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ದೀಪ್ಯಮಾನನಾಗಿ
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.

03226007a ತಥೈವ ತವ ರಾಜೇಂದ್ರ ರಾಜಾನಃ ಪರವೀರಹನ್|

03226007c ಶಾಸನೇಽಧಿಷ್ಠಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಿಂ ಕುರ್ಮ ಇತಿ ವಾದಿನಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಪರವೀರಹ! ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ನಿನ್ನ
ಶಾಸನದಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನೇ
ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

03226008a ತವಾದ್ಯ ಪೃಥಿವೀ ರಾಜನ್ನಿಖಿಲಾ ಸಾಗರಾಂಬರಾ|

03226008c ಸಪರ್ವತವನಾ ದೇವೀ ಸಗ್ರಾಮನಗರಾಕರಾ|

03226008e ನಾನಾವನೋದ್ದೇಶವತೀ ಪತ್ತನೈರುಪಶೋಭಿತಾ||

ರಾಜನ್! ಇಂದು ಸಾಗರ, ಆಕಾಶ, ಪರ್ವತ, ಗ್ರಾಮ, ನಗರ,
ಆಕರಗಳು, ನಾನಾ ವನೋದ್ದೇಶಗಳು, ಸುಂದರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ
ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿ ದೇವಿಯು ನಿನ್ನದಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

03226009a ವಂದ್ಯಮಾನೋ ದ್ವಿಜೈ ರಾಜನ್ಪೂಜ್ಯಮಾನಶ್ಚ ರಾಜಭಿಃ|

03226009c ಪೌರುಷಾದ್ಧಿವಿ ದೇವೇಷು ಭ್ರಾಜಸೇ ರಶ್ಮಿವಾನಿವ||

ರಾಜನ್! ದ್ವಿಜರಿಂದ ವಂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ರಾಜರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು,
ನೀನು ಪೌರುಷದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ರವಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.

03226010a ರುದ್ರೈರಿವ ಯಮೋ ರಾಜಾ ಮರುದ್ಭಿರಿವ ವಾಸವಃ|

03226010c ಕುರುಭಿಸ್ತ್ವಂ ವೃತೋ ರಾಜನ್ ಭಾಸಿ ನಕ್ಷತ್ರಾಡಿವ||

ರಾಜನ್! ರುದ್ರರಲ್ಲಿ ಯಮನಂತೆ, ಮರುತ್ತರಲ್ಲಿ ವಾಸವನಂತೆ,

ಕುರುಗಳಿಂದ ಆವೃತನಾಗಿ ನಕ್ಷತ್ರರಾಜನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವೆ.

03226011a ಯೇ ಸ್ಮ ತೇ ನಾದ್ರಿಯಂತೇಽಜ್ಞಾ ನೋದ್ವಿಜಂತೇ ಕದಾ ಚ ನ|

03226011c ಪಶ್ಯಾಮಸ್ತಾಂ ಶ್ರಿಯಾ ಹೀನಾನ್ಪಾಂಡವಾನ್ವನವಾಸಿನಃ||

ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ, ನಿನ್ನನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದ
ಪಾಂಡವರು ಈಗ ಹೇಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ವನವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

03226012a ಶ್ರುಯಂತೇ ಹಿ ಮಹಾರಾಜ ಸರೋ ದ್ವೈತವನಂ ಪ್ರತಿ|

03226012c ವಸಂತಃ ಪಾಂಡವಾಃ ಸಾರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ವನವಾಸಿಭಿಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪಾಂಡವರು ವನವಾಸಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ
ದ್ವೈತವನದ ಸರೋವರದ ಹತ್ತಿರ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ.

03226013a ಸ ಪ್ರಯಾಹಿ ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರಿಯಾ ಪರಮಯಾ ಯುತಃ|

03226013c ಪ್ರತಪನ್ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಂಸ್ತ್ವಂ ರಶ್ಮಿವಾನಿವ ತೇಜಸಾ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪರಮ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರನ್ನು
ಸುಡು.

03226014a ಸ್ಥಿತೋ ರಾಜ್ಯೇ ಚ್ಯುತಾನ್ರಾಜ್ಯಾಚ್ಚ ಯಾ ಹೀನಾಂ ಶ್ರಿಯಾ ವೃತಃ|

03226014c ಅಸಮೃದ್ಧಾನ್ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಃ ಪಶ್ಯ ಪಾಂಡುಸುತಾನ್ವೃಪ||

ನೃಪ ! ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ನೀನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ

ಪಾಂಡವರನ್ನು, ಶ್ರೀಯನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡ ಅವರನ್ನು ಶ್ರೀಯಿಂದ
ಆವೃತನಾಗಿ, ಅಸಮೃದ್ಧರಾದ ಅವರನ್ನು ಸಮೃದ್ಧ ಸಂಪತ್ತಿನ ನೀನು
ನೋಡು !

03226015a ಮಹಾಭಿಜನಸಂಪನ್ನಂ ಭದ್ರೇ ಮಹತಿ ಸಂಸ್ಥಿತಂ|

03226015c ಪಾಂಡವಾಸ್ತ್ವಾ ಭಿವೀಕ್ಷಂತಾಂ ಯಯಾತಿಮಿವ ನಾಹುಷಂ||

ನಾಹುಷ ಯಯಾತಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಮಹಾಭಿಜನಸಂಪನ್ನನಾದ,
ಭದ್ರವಾಗಿ ಮಹತ್ತರವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಾಂಡವರು
ನೋಡಲಿ !

03226016a ಯಾಂ ಶ್ರಿಯಂ ಸುಹೃದಶ್ಚೈವ ದುರ್ಹೃದಶ್ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03226016c ಪಶ್ಯಂತಿ ಪುರುಷೇ ದೀಪ್ತಾಂ ಸಾ ಸಮರ್ಥಾ ಭವತ್ಯುತ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಶತ್ರುಗಳೂ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು
ಕಾಣಲು ಸಮರ್ಥರು ಎನ್ನುವುದು ಅದೃಷ್ಟದ ಮಹತ್ವವೇ ಸರಿ.

03226017a ಸಮಸ್ಥೋ ವಿಷಮಸ್ಥಾನ್ವಿ ದುರ್ಹೃದೋ ಯೋಽಭಿವೀಕ್ಷತೇ|

03226017c ಜಗತೀಸ್ಥಾನಿವಾದ್ರಿಸ್ಥಃ ಕಿಂ ತತಃ ಪರಮಂ ಸುಖಂ||

ಸಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ವಿಷಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಖವು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನಿದೆ ?

03226018a ನ ಪುತ್ರಧನಲಾಭೇನ ನ ರಾಜ್ಯೇನಾಪಿ ವಿಂದತಿ|

03226018c ಪ್ರೀತಿಂ ನೃಪತಿಶಾರ್ದೂಲ ಯಾಮಮಿತ್ರಾಘದರ್ಶನಾತ್||

ನೃಪತಿಶಾರ್ದೂಲ! ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನೆನ್ನುವುದಾಗಲೀ, ಧನ ಅಥವಾ
ರಾಜ್ಯ ಲಾಭವಾಯಿತೆನ್ನುವುದಾಗಲೀ, ಶತ್ರುಗಳು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿದನೆನ್ನುವಷ್ಟು ಸಂತೋಷವನ್ನು ತರುವುದಿಲ್ಲ.

03226019a ಕಿಂ ನು ತಸ್ಯ ಸುಖಿಂ ನ ಸ್ಯಾದಾಶ್ರಮೇ ಯೋ ಧನಂಜಯಂ|

03226019c ಅಭಿವೀಕ್ಷೇತ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋ ವಲ್ಕಲಾಜಿನವಾಸಸಂ||

ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಯಾರು ತಾನೇ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಲ್ಕಲ
ಜಿನಗಳನ್ನುಟ್ಟಿರುವ ಧನಂಜಯನನ್ನು ನೋಡಿ
ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ?

03226020a ಸುವಾಸಸೋ ಹಿ ತೇ ಭಾರ್ಯಾ ವಲ್ಕಲಾಜಿನವಾಸಸಂ|

03226020c ಪಶ್ಯಂತ್ವಸುಖಿತಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಸಾ ಚ ನಿರ್ವಿದ್ಯತಾಂ ಪುನಃ|

03226020e ವಿನಿಂದತಾಂ ತಥಾತ್ಮಾನಂ ಜೀವಿತಂ ಚ ಧನಚ್ಯುತಾ||

ಸುಂದರ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಟ್ಟಿರುವ ನಿನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯರು ವಲ್ಕಲ ಜಿನಗಳನ್ನು
ಉಟ್ಟಿರುವ ಅಸುಖಿ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ನೋಡಲಿ ಮತ್ತು ಅವಳ ದುಃಖವನ್ನು
ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿ! ಧನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ತಾನೇ
ನಿಂದನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲಿ.

03226021a ನ ತಥಾ ಹಿ ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ತಸ್ಯಾ ಭವಿತುಮರ್ಹತಿ|

03226021c ವೈಮನಸ್ಯಂ ಯಥಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತವ ಭಾರ್ಯಾಃ ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ||

ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅನುಭವಿಸಿದ ದುಃಖವು ಸ್ವಲಂಕೃತರಾದ
ನಿನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯರನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಲಾರದು!"

03226022a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತು ರಾಜಾನಂ ಕರ್ಣಃ ಶಕುನಿನಾ ಸಹ|

03226022c ತೂಷ್ಟೀಂ ಬಭೂವತುರುಭೌ ವಾಕ್ಯಾಂತೇ ಜನಮೇಜಯ||

ಜನಮೇಜಯ ! ಹೀಗೆ ಶಕುನಿಯೊಂದಿಗಿದ್ದ ರಾಜನಿಗೆ ಕರ್ಣನು ಹೇಳಲು, ಮಾತಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸುಮ್ಮನಾದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ ಪರ್ವಣಿ ಕರ್ಣಶಕುನಿವಾಕ್ಯೇ ಷಡ್ವಿಂಶತ್ಯಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಶಕುನಿವಾಕ್ಯೇ ಇನ್ನೂರಾಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೭

ಘೋಷಯಾತ್ರೆಯ ಕುರಿತು

ಸಮಾಲೋಚನೆ

ಪಾಂಡವರಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ತನಗೆ ಅನುಚ್ಛೆಯು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಲು (೧-೧೬), ಕರ್ಣನು ಘೋಷಯಾತ್ರೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಸೂಚಿಸುವುದು (೧೭-೨೪).

03227001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03227001a ಕರ್ಣಸ್ಯ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತದಾ|

03227001c ಹೃಷ್ಯೋ ಭೂತ್ವಾ ಪುನರ್ದೀನ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕರ್ಣನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ಮೊದಲು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು, ನಂತರ ದೀನನಾಗಿ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು.

03227002a ಬ್ರವೀಷಿ ಯದಿದಂ ಕರ್ಣ ಸರ್ವಂ ಮೇ ಮನಸಿ ಸ್ಥಿತಂ|

03227002c ನ ತ್ವಭ್ಯನುಜ್ಞಾಂ ಲಪ್ಸ್ಯಾಮಿ ಗಮನೇ ಯತ್ರ ಪಾಂಡವಾಃ||

“ಕರ್ಣ ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪಾಂಡವರಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ನನಗೆ ಅನುಚ್ಛೆಯು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03227003a ಪರಿದೇವತಿ ತಾನ್ವೀರಾನ್ಧ್ರತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03227003c ಮನ್ಯತೇಽಭ್ಯಧಿಕಾಂಶ್ಚಾಪಿ ತಪೋಯೋಗೇನ ಪಾಂಡವಾನ್||

ಮಹೀಪತಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಆ ವೀರರ ಕುರಿತು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈಗಂತೂ ಪಾಂಡವರ ತಪೋಯೋಗದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾನೆ.

03227004a ಅಥ ವಾಪ್ಯನುಬುದ್ಧೇತ ನೃಪೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ|

03227004c ಏವಮಪ್ಯಾಯತಿಂ ರಕ್ಷನ್ನಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹತಿ||

ಈಗ ನೃಪನು ನಮ್ಮ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದರೆ, ಭವಿಷ್ಯದಿಂದ

ರಕ್ಷಿತನಾಗಲು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೋಗಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

03227005a ನ ಹಿ ದ್ವೈತವನೇ ಕಿಂ ಚಿದ್ವಿದ್ಯತೇಽನ್ಯತ್ಪ್ರಯೋಜನಂ|

03227005c ಉತ್ಸಾದನಮೃತೇ ತೇಷಾಂ ವನಸ್ಥಾನಾಂ ಮಮ ದ್ವಿಷಾಂ||

ಏಕೆಂದರೆ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಆ ನನ್ನ ದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆಯುವ ಕಾರಣವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ!

03227006a ಜಾನಾಸಿ ಹಿ ಯಥಾ ಕ್ಷತ್ತಾ ದ್ಯೂತಕಾಲ ಉಪಸ್ಥಿತೇ|

03227006c ಅಬ್ರವೀದ್ಯಚ್ಚ ಮಾಂ ತ್ವಾಂ ಚ ಸೌಬಲಂ ಚ ವಚಸ್ತದಾ||

ದ್ಯೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತನಿದ್ದ ಆ ಕ್ಷತ್ತನು ನನಗೆ, ನಿನಗೆ ಮತ್ತು ಸೌಬಲನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದುದು ಮತ್ತು ಅವನ ಇತರ ತಕರಾರುಗಳು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇವೆ.

03227007a ತಾನಿ ಪೂರ್ವಾಣಿ ವಾಕ್ಯಾನಿ ಯಚ್ಚಾನ್ಯತ್ಪರಿದೇವಿತಂ|

03227007c ವಿಚಿಂತ್ಯ ನಾಧಿಗಚ್ಚಾಮಿ ಗಮನಾಯೇತರಾಯ ವಾ||

ಹಿಂದಿನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಂತರದ ಚಾಡಿಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಹೋಗಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ನನಗೂ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

03227008a ಮಮಾಪಿ ಹಿ ಮಹಾನ್ ಹರ್ಷೋ ಯದಹಂ ಭೀಮಫಲ್ಗುನೌ|

03227008c ಕ್ಲಿಷ್ಟಾವರಣ್ಯೇ ಪಶ್ಯೇಯಂ ಕೃಷ್ಣಯಾ ಸಹಿತಾವಿತಿ||

ಕೃಷ್ಣೆಯ ಸಹಿತ ಭೀಮ-ಫಲ್ಲನರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಲು ನನಗೂ ಮಹಾ ಹರ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ.

03227009a ನ ತಥಾ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾಂ ಪ್ರೀತಿಮವಾಪ್ಯ ವಸುಧಾಮಪಿ|

03227009c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಥಾ ಪಾಂಡುಸುತಾನ್ವಲ್ಕಲಾಜಿನವಾಸಸಃ||

ವಲ್ಕಲ ಜಿನಗಳನ್ನುಟ್ಟು ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ದೊರಕುವ
ಸಂತೋಷವು ವಸುಧೆಯನ್ನು ಪಡೆದಾಗಲೂ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

03227010a ಕಿಂ ನು ಸ್ಯಾದಧಿಕಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದಹಂ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜಾಂ|

03227010c ದ್ರೌಪದೀಂ ಕರ್ಣ ಪಶ್ಯೇಯಂ ಕಾಷಾಯವಸನಾಂ ವನೇ||

ಕರ್ಣ ! ವನದಲ್ಲಿ ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಟ್ಟಿರುವ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆ
ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತೇನಾದರೆ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ
ಸಂತೋಷವು ನನಗೆ ಇನ್ನಾವುದಿದೆ?

03227011a ಯದಿ ಮಾಂ ಧರ್ಮರಾಜಶ್ಚ ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಪಾಂಡವಃ|

03227011c ಯುಕ್ತಂ ಪರಮಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಪಶ್ಯೇತಾಂ ಜೀವಿತಂ ಭವೇತ್||

ಪಾಂಡವ ಧರ್ಮರಾಜ ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನರು ಪರಮ
ಸಂಪದ್ಭರಿತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆಂದರೆ ಅದೇ
ಬದುಕಿನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ !

03227012a ಉಪಾಯಂ ನ ತು ಪಶ್ಯಾಮಿ ಯೇನ ಗಚ್ಛೇಮ ತದ್ವನಂ|

03227012c ಯಥಾ ಚಾಭ್ಯನುಜಾನೀಯಾದ್ಗಚ್ಛಂತಂ ಮಾಂ ಮಹೀಪತಿಃ||

ಆದರೆ ನಾನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ.
ಮಹಿಪತಿಯು ಹೋಗಲು ಹೇಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ
ಎನ್ನುವುದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

03227013a ಸ ಸೌಬಲೇನ ಸಹಿತಸ್ತಥಾ ದುಃಶಾಸನೇನ ಚ|

03227013c ಉಪಾಯಂ ಪಶ್ಯ ನಿಪುಣಂ ಯೇನ ಗಚ್ಛೇಮ ತದ್ವನಂ||

ಸೌಬಲ ಮತ್ತು ದುಃಶಾಸನನೊಂದಿಗೆ ನಾವು ಹೇಗೆ ಆ ವನಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬಹುದೆಂಬ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಿಪುಣತೆಯಿಂದ ನೀನು ಕಂಡು
ಹೇಳಬೇಕು.

03227014a ಅಹಮಪ್ಯದ್ಯ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಗಮನಾಯೇತರಾಯ ವಾ|

03227014c ಕಾಲ್ಯಮೇವ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಸಮೀಪಂ ಪಾರ್ಥಿವಸ್ಯ ಹ||

ನಾನೂ ಕೂಡ ಹೋಗಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ನಾಳೆ
ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

03227015a ಮಯಿ ತತ್ರೋಪವಿಷ್ಟೇ ತು ಭೀಷ್ಟೇ ಚ ಕುರುಸತ್ತಮೇ|

03227015c ಉಪಾಯೋ ಯೋ ಭವೇದ್ಧೃಷ್ಟಸ್ತಂ ಬ್ರೂಯಾಃ ಸಹಸೌಬಲಃ||

ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಕುರುಸತ್ತಮ ಭೀಷ್ಮನ ಬಳಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವಾಗ
ಸೌಬಲನೊಂದಿಗೆ ನೀನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಉಪಾಯವೇನಿದೆಯೋ
ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

03227016a ತತೋ ಭೀಷ್ಮಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಶ್ಚ ನಿಶಮ್ಯ ಗಮನಂ ಪ್ರತಿ|

03227016c ವ್ಯವಸಾಯಂ ಕರಿಷ್ಯೇಽಹಮನುನೀಯ ಪಿತಾಮಹಂ||

ಆಗ ಭೀಷ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಜನು ನನ್ನ ಹೋಗುವಿಕೆಯ ಕುರಿತು ಏನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಿತಾಮಹನಲ್ಲಿ ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

03227017a ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತು ತೇ ಸರ್ವೇ ಜಗ್ಮುರಾವಸಥಾನ್ವತಿ|

03227017c ವ್ಯುಪಿತಾಯಾಂ ರಜನ್ಯಾಂ ತು ಕರ್ಣೋ ರಾಜಾನಮಭ್ಯಯಾತ್||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ವಸತಿಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆಯಲು ಕರ್ಣನು ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು.

03227018a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಕರ್ಣಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿದಮಬ್ರವೀತ್|

03227018c ಉಪಾಯಃ ಪರಿದೃಷ್ಟೋಽಯಂ ತಂ ನಿಬೋಧ ಜನೇಶ್ವರ||

ಆಗ ಕರ್ಣನು ನಗುತ್ತಾ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಜನೇಶ್ವರ! ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳು.

03227019a ಘೋಷಾ ದ್ವೈತವನೇ ಸರ್ವೇ ತ್ವತ್ಪ್ರತೀಕ್ಷಾ ನರಾಧಿಪ|

03227019c ಘೋಷಯಾತ್ರಾಪದೇಶೇನ ಗಮಿಷ್ಯಾಮೋ ನ ಸಂಶಯಃ||

ನರಾಧಿಪ! ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಶಾಲೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿವೆ. ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ಘೋಷಯಾತ್ರೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಹುದು.

03227020a ಉಚಿತಂ ಹಿ ಸದಾ ಗಂತುಂ ಘೋಷಯಾತ್ರಾಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03227020c ಏವಂ ಚ ತ್ವಾಂ ಪಿತಾ ರಾಜನ್ಸಮನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹತಿ||

ರಾಜನ್! ವಿಶಾಂಪತೇ! ಘೋಷಯಾತ್ರೈಗೆ ಹೋಗುವುದು ಸದಾ ಉಚಿತ; ಆದುದರಿಂದ ತಂದೆಯು ನಿನಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಲೇಬೇಕು.”

03227021a ತಥಾ ಕಥಯಮಾನೌ ತೌ ಘೋಷಯಾತ್ರಾವಿನಿಶ್ಚಯಂ|

03227021c ಗಾಂಧಾರರಾಜಃ ಶಕುನಿಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಹಸನ್ನಿವ||

ಹೀಗೆ ಘೋಷಯಾತ್ರೆಯ ಕುರಿತು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ಗಾಂಧಾರರಾಜ ಶಕುನಿಯು ನಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03227022a ಉಪಾಯೋಽಯಂ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟೋ ಗಮನಾಯ ನಿರಾಮಯಃ|

03227022c ಅನುಜ್ಞಾಸ್ಯತಿ ನೋ ರಾಜಾ ಚೋದಯಿಷ್ಯತಿ ಚಾಪ್ಯುತ||

“ಹೋಗಲು ಈ ಉಪಾಯವು ನಿರಾಮಯವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ರಾಜನು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡುವನಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿ ಎಂದು ಒತ್ತಾಯವನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದು.

03227023a ಘೋಷಾ ದ್ವೈತವನೇ ಸರ್ವೇ ತ್ವತ್ಪ್ರತೀಕ್ಷಾ ನರಾಧಿಪ|

03227023c ಘೋಷಯಾತ್ರಾಪದೇಶೇನ ಗಮಿಷ್ಯಾಮೋ ನ ಸಂಶಯಃ||

ನರಾಧಿಪ! ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಗೋಶಾಲೆಗಳೂ ನಿನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ನಾವು ಘೋಷಯಾತ್ರದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಹುದು.”

03227024a ತತಃ ಪ್ರಹಸಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ತೇಽನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯ ತಲಾನ್ವದುಃ|

03227024c ತದೇವ ಚ ವಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ದದೃಶುಃ ಕುರುಸತ್ತಮಂ||

ಆಗ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಗುತ್ತಾ ಆ ಮೂವರೂ ತಾಲಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕುರುಸತ್ತಮನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾಮಂತ್ರಣೇ

ಸಪ್ತವಿಂಶತ್ಯಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾಮಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಳಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೮

ಗೋವುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತೇವೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನು

ಹೇಳಲು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು

ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕಳುಹಿಸಲು

ಸೂಚಿಸುವುದು (೧-೧೭). ಅಲ್ಲಿ ಅನಾರ್ಯ ಸಮಾಚಾರವು

ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಅವರು ಎಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ

ನಾವು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಕುನಿಯು ಭರವಸೆಯಿತ್ತನಂತರ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು (೧೮-೨೨). ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನ

ಆಪ್ತರು, ಪುರಜನರು ಮತ್ತು ಸೇನೆಯೊಡನೆ ದ್ವೈತವನ ಸರೋವರದತ್ತ

ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದುದು (೨೩-೨೯).

03228001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03228001a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ತತಃ ಸರ್ವೇ ದದೃಶುರ್ಜನಮೇಜಯ|

03228001c ಪೃಷ್ಠಾ ಸುಖಮಥೋ ರಾಜ್ಞಃ ಪೃಷ್ಠಾ ರಾಜ್ಞಾ ಚ ಭಾರತ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಜನಮೇಜಯ! ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಕಂಡರು ಮತ್ತು ರಾಜನ ಸೌಖ್ಯದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದರು. ರಾಜನೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಮರಳಿ ಕೇಳಿದನು.

03228002a ತತಸ್ತೈರ್ವಿಹಿತಃ ಪೂರ್ವಂ ಸಮಂಗೋ ನಾಮ ಬಲ್ಲವಃ|

03228002c ಸಮೀಪಸ್ಥಾಸ್ತದಾ ಗಾವೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೇ ನೃವೇದಯತ್||

ಆಗ ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದ ಸಮಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗೊಲ್ಲನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳ ಕುರಿತು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದನು.

03228003a ಅನಂತರಂ ಚ ರಾಧೇಯಃ ಶಕುನಿಶ್ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03228003c ಆಹತುಃ ಪಾರ್ಥಿವಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಜನಾಧಿಪಂ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅನಂತರ ರಾಧೇಯ ಮತ್ತು ಶಕುನಿಯರು ಜನಾಧಿಪ ಪಾರ್ಥಿವಶ್ರೇಷ್ಠ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

03228004a ರಮಣೀಯೇಷು ದೇಶೇಷು ಘೋಷಾಃ ಸಂಪ್ರತಿ ಕೌರವ|

03228004c ಸ್ಮಾರಣಾಸಮಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವತ್ಸಾನಾಮಪಿ ಚಾಂಕನಂ||

“ಕೌರವ! ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೋಶಾಲೆಗಳಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವು ರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಕರುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುವ ಮತ್ತು ಬರೆಹಾಕುವ ಸಮಯವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ.

03228005a ಮೃಗಯಾ ಚೋಚಿತಾ ರಾಜನ್ನಸ್ಮಿನ್ನಾಲೇ ಸುತಸ್ಯ ತೇ|
03228005c ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ಗಮನಂ ತ್ವಮನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಮಗನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ ಇದು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯ. ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.”

03228006 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

03228006a ಮೃಗಯಾ ಶೋಭನಾ ತಾತ ಗವಾಂ ಚ ಸಮವೇಕ್ಷಣಂ|
03228006c ವಿಶ್ರಂಭಸ್ತು ನ ಗಂತವ್ಯೋ ಬಲ್ಲವಾನಾಮಿತಿ ಸ್ಮರೇ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗೂ! ಬೇಟೆಯಾಡುವುದೂ ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಬರುವುದೂ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಗೋವಳರನ್ನು ನಂಬಬಾರದು ಎಂದೂ ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದೆ.

03228007a ತೇ ತು ತತ್ರ ನರವ್ಯಾಘ್ರಾಃ ಸಮೀಪ ಇತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ|

03228007c ಅತೋ ನಾಭ್ಯನುಜಾನಾಮಿ ಗಮನಂ ತತ್ರ ವಃ ಸ್ವಯಂ||

ಆದರೆ ಆ ನರವ್ಯಾಘ್ರರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಸ್ವಯಂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

03228008a ಚದ್ಮನಾ ನಿರ್ಜಿತಾಸ್ತೇ ಹಿ ಕರ್ಶಿತಾಶ್ಚ ಮಹಾವನೇ|

03228008c ತಪೋನಿತ್ಯಾಶ್ಚ ರಾಧೇಯ ಸಮರ್ಥಾಶ್ಚ ಮಹಾರಥಾಃ||

ರಾಧೇಯ ! ಸಮರ್ಥರೂ ಮಹಾರಥಿಗಳೂ ಆದ ಅವರು
ಮೋಸದಿಂದ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ
ತಪೋನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03228009a ಧರ್ಮರಾಜೋ ನ ಸಂಕ್ರುಧ್ಯೇದ್ಭೀಮಸೇನಸ್ತ್ವ ಮರ್ಷಣಃ|

03228009c ಯಜ್ಞಸೇನಸ್ಯ ದುಹಿತಾ ತೇಜ ಏವ ತು ಕೇವಲಂ||

ಧರ್ಮರಾಜನು ಸಿಟ್ಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭೀಮಸೇನನಾದರೋ
ಕುಪಿತನಾಗುವನು ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಸೇನನ ಮಗಳು ಕೇವಲ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ !

03228010a ಯೂಯಂ ಚಾಪ್ಯಪರಾಧ್ಯೇಯುರ್ದರ್ಪಮೋಹಸಮನ್ವಿತಾಃ|

03228010c ತತೋ ವಿನಿರ್ದಹೇಯುಸ್ತೇ ತಪಸಾ ಹಿ ಸಮನ್ವಿತಾಃ||

ದರ್ಪಮೋಹಸಮನ್ವಿತರಾದ ನೀವು ಅಪರಾಧವನ್ನೆಸಗುವುದು
ಖಂಡಿತ. ಆಗ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಮನ್ವಿತರಾದ ಅವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಸುಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

03228011a ಅಥ ವಾ ಸಾಯುಧಾ ವೀರಾ ಮನ್ಯುನಾಭಿಪರಿಪ್ಲುತಾಃ|

03228011c ಸಹಿತಾ ಬದ್ಧನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಾ ದಹೇಯುಃ ಶಸ್ತ್ರತೇಜಸಾ||

ಅಥವಾ, ಆ ವೀರರು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತುಂಬಿದವರಾಗಿ, ಆಯುಧಗಳಿಂದ,
ಖಡ್ಗಗಳ ಸಹಿತ ತಮ್ಮ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸುಡುತ್ತಾರೆ.

03228012a ಅಥ ಯೂಯಂ ಬಹುತ್ವಾತ್ಪಾನಾರಭಧ್ವಂ ಕಥಂ ಚನ|

03228012c ಅನಾರ್ಯಂ ಪರಮಂ ತತ್ಸ್ಯಾ ದಶಕ್ಯಂ ತಚ್ಚ ಮೇ ಮತಂ||

ಅಥವಾ ಒಂದುವೇಳೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀವು ಅವರನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಅದು ಪರಮ ಅನಾರ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀವು ಅಶಕ್ತರೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03228013a ಉಷಿತೋ ಹಿ ಮಹಾಬಾಹುರಿಂದ್ರಲೋಕೇ ಧನಂಜಯಃ|

03228013c ದಿವ್ಯಾನ್ಯಸ್ತ್ರಾಣ್ಯವಾಪ್ಯಾಥ ತತಃ ಪ್ರತ್ಯಾಗತೋ ವನಂ||

ಏಕೆಂದರೆ ಮಹಾಬಾಹು ಧನಂಜಯನು ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ವನಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.

03228014a ಅಕೃತಾಸ್ತ್ರೇಣ ಪೃಥಿವೀ ಜಿತಾ ಬೀಭತ್ಸುನಾ ಪುರಾ|

03228014c ಕಿಂ ಪುನಃ ಸ ಕೃತಾಸ್ತ್ರೋಽದ್ಯ ನ ಹನ್ಯಾದ್ವೋ ಮಹಾರಥಃ||

ಹಿಂದೆ ಈ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬೀಭತ್ಸುವು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದನು. ಈಗ ಕೃತಾಸ್ತ್ರನಾದ ಆ ಮಹಾರಥಿಯು ಪುನಃ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆಯೇ?

03228015a ಅಥ ವಾ ಮದ್ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತತ್ರ ಯತ್ಪಾ ಭವಿಷ್ಯಥ|

03228015c ಉದ್ವಿಗ್ನವಾಸೋ ವಿಶ್ರಂಭಾದ್ಧುಃಖಿಂ ತತ್ರ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಆಥವಾ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿದ್ದರೆ ನೀವು ಅವರ

ಮೇಲಿನ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿ ವಾಸಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

03228016a ಅಥ ವಾ ಸೈನಿಕಾಃ ಕೇ ಚಿದಪಕುರ್ಯುರ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇ|

03228016c ತದಬುದ್ಧಿಕೃತಂ ಕರ್ಮ ದೋಷಮುತ್ಪಾದಯೇಚ್ಚ ವಃ||

ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಸೈನಿಕರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಅಪಕಾರವನ್ನೆಸಗಿದರೆ, ತಿಳಿಯದೇ ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಆ ಕರ್ಮದ ದೋಷವು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

03228017a ತಸ್ಮಾದ್ಗಚ್ಛಂತು ಪುರುಷಾಃ ಸ್ಮಾರಣಾಯಾಪ್ತಕಾರಿಣಃ|

03228017c ನ ಸ್ವಯಂ ತತ್ರ ಗಮನಂ ರೋಚಯೇ ತವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆದುದರಿಂದ ಎಣಿಸಲು ಆಪ್ತಕಾರಿಣಿಗಳು ಯಾರಾದರೂ ಹೋಗಲಿ! ಸ್ವಯಂ ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

03228018 ಶಕುನಿರುವಾಚ|

03228018a ಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಪಾಂಡವೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂ ಚ ಸಂಸದಿ|

03228018c ತೇನ ದ್ವಾದಶ ವರ್ಷಾಣಿ ವಸ್ತವ್ಯಾನೀತಿ ಭಾರತ||

ಶಕುನಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪಾಂಡವನು ಧರ್ಮಜ್ಞ ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03228019a ಅನುವೃತ್ತಾಶ್ಚ ತೇ ಸರ್ವೇ ಪಾಂಡವಾ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಃ|

03228019c ಯುಧಿಷ್ಟಿರಶ್ಚ ಕೌಂತೇಯೋ ನ ನಃ ಕೋಪಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ||

ಎಲ್ಲ ಪಾಂಡವರೂ ಆ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಕೌಂತೇಯ ಯುಧಿಷ್ಟಿರನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03228020a ಮೃಗಯಾಂ ಚೈವ ನೋ ಗಂತುಮಿಚ್ಛಾ ಸಂವರ್ಧತೇ ಭೃಶಂ|

03228020c ಸ್ಮಾರಣಂ ಚ ಚಿಕೀರ್ಷಾಮೋ ನ ತು ಪಾಂಡವದರ್ಶನಂ||

ಮತ್ತು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಬಯಕೆಯೂ ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.
ಗೋವುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆಯೇ ಹೊರತು ಪಾಂಡವರನ್ನು
ಕಾಣಬೇಕೆಂದಲ್ಲ.

03228021a ನ ಚಾನಾರ್ಯ ಸಮಾಚಾರಃ ಕಶ್ಚಿತ್ತತ್ತ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03228021c ನ ಚ ತತ್ರ ಗಮಿಷ್ಯಾಮೋ ಯತ್ರ ತೇಷಾಂ ಪ್ರತಿಶ್ರಯಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅನಾರ್ಯ ಸಮಾಚಾರವು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.
ಮತ್ತು ಅವರು ಎಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾವು
ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.”

03228022 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03228022a ಏವಮುಕ್ತಃ ಶಕುನಿನಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಜನೇಶ್ವರಃ|

03228022c ದುರ್ಯೋಧನಂ ಸಹಾಮಾತ್ಯಮನುಜಙ್ಗೇ ನ ಕಾಮತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಶಕುನಿಯ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಜನೇಶ್ವರ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆಯೇ ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ಅವನ

ಅಮಾತ್ಯರಿಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತನು.

03228023a ಅನುಜ್ಞಾತಸ್ತು ಗಾಂಧಾರಿಃ ಕರ್ಣೇನ ಸಹಿತಸ್ತದಾ|

03228023c ನಿಯಮಯೌ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಬಲೇನ ಮಹತಾ ವೃತಃ||

03228024a ದುಃಶಾಸನೇನ ಚ ತಥಾ ಸೌಬಲೇನ ಚ ದೇವಿನಾ|

03228024c ಸಂವೃತೋ ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಚಾನ್ವೈಃ ಸ್ತ್ರೀಭಿಶ್ಚಾಪಿ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಗಾಂಧಾರಿಯ ಮಗ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠನು ಕರ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಮಹಾಸೇನೆಯಿಂದ ಆವೃತನಾಗಿ, ದುಃಶಾಸನ, ಜೂಜುಗಾರ ಸೌಬಲರೊಂದಿಗೆ, ಇತರ ಸಹೋದರರು ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರಾರು ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟನು.

03228025a ತಂ ನಿಯಾಂತಂ ಮಹಾಬಾಹುಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ದ್ವೈತವನಂ ಸರಃ|

03228025c ಪೌರಾಶ್ಚಾನುಯಯುಃ ಸರ್ವೇ ಸಹದಾರಾ ವನಂ ಚ ತತ್||

ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ದ್ವೈತವನದ ಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೊರಟಾಗ ವನಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಪೌರರೂ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು.

03228026a ಅಷ್ಟೌ ರಥಸಹಸ್ರಾಣಿ ತ್ರೀಣಿ ನಾಗಾಯುತಾನಿ ಚ|

03228026c ಪತ್ತಯೋ ಬಹುಸಾಹಸ್ರಾ ಹಯಾಶ್ಚ ನವತಿಃ ಶತಾಃ||

03228027a ಶಕಟಾಪಣವೇಶ್ಯಾಶ್ಚ ವಣಿಜೋ ಬಂದಿನಸ್ತಥಾ|

03228027c ನರಾಶ್ಚ ಮೃಗಯಾಶೀಲಾಃ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಎಂಟು ಸಾವಿರ ರಥಗಳು, ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳು, ಹಲವಾರು

ಸಾವಿರ ಪಾದಾತಿಗಳು, ಒಂಭೈನೂರು ಕುದುರೆಗಳು, ಚಕ್ಕಡಿಗಳು,
ಮಾರಾಟದ ಗಾಡಿಗಳು, ವೇಶ್ಯೆಯರು, ವರ್ತಕರು, ಬಂದಿಗಳು, ಮತ್ತು
ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಮೃಗಯಾಶೀಲ ಜನರು ಸೇರಿದ್ದರು.

03228028a ತತಃ ಪ್ರಯಾಣೇ ನೃಪತೇಃ ಸುಮಹಾನಭವತ್ಸ್ವನಃ|

03228028c ಪ್ರಾವೃಷೀವ ಮಹಾವಾಯೋರುದ್ಧತಸ್ಯ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಆ ನೃಪತಿಯ ಪ್ರಯಾಣವು ಮಳೆಗಾಲದ
ಭಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ಮಹಾಶಬ್ದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು.

03228029a ಗವ್ಯೌತಿಮಾತ್ರೇ ನೃವಸದ್ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತದಾ|

03228029c ಪ್ರಯಾತೋ ವಾಹನೈಃ ಸರ್ವೈಸ್ತತೋ ದ್ವೈತವನಂ ಸರಃ||

ದ್ವೈತವನ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರದ ದೂರದಲ್ಲಿ ರಾಜಾ
ದುರ್ಯೋಧನನು ವಾಹನಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ

ಪರ್ವಣಿ ದುರ್ಯೋಧನಪ್ರಸ್ಥಾನೇ

ಅಷ್ಟವಿಂಶತ್ಯಾಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನಪ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಳಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೯

ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಕೌರವರ ಬಂಧನ

ದುರ್ಯೋಧನನು ಪರಮ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ದ್ವೈತವನದ ಸರೋವರದ ಬಳಿ ಬಂದು, ಕ್ರೀಡಾಭವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದುದು (೧-೧೬). ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಕ್ರೀಡೆಯಾಡಲು ಅಪ್ಸರೆಯರು ಮತ್ತು ದೇವಪುತ್ರರೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದ ಗಂಧರ್ವರಾಜನ ಸೈನಿಕರು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ತಡೆದುದು (೧೭-೨೦). ಗಂಧರ್ವರ ಬೆದರಿಕೆಗೆ ಹೆದರಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೇನೆಯು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದುದು (೨೧-೨೯).

03229001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03229001a ಅಥ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜಾ ತತ್ರ ತತ್ರ ವನೇ ವಸನ್|

03229001c ಜಗಾಮ ಘೋಷಾನಭಿತಸ್ತತ್ರ ಚಕ್ರೇ ನಿವೇಶನಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ವನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ ರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನನು ಘೋಷಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟನು.

03229002a ರಮಣೀಯೇ ಸಮಾಜ್ಞಾತೇ ಸೋದಕೇ ಸಮಹೀರುಹೇ|

03229002c ದೇಶೇ ಸರ್ವಗುಣೋಪೇತೇ ಚಕ್ರುರಾವಸಥಂ ನರಾಃ||

ಸೇವಕರು ಅವನಿಗೆ ರಮಣೀಯವಾದ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಮರಗಿಡಗಳಿರುವಲ್ಲಿ, ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ಅವರ ಎಲ್ಲ ಬಯಕೆಗಳನ್ನೂ ಪೂರೈಸಬಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿಡದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.

03229003a ತಥೈವ ತತ್ಸಮೀಪಸ್ಥಾನ್ ಪೃಥಗಾವಸಥಾನ್ಬಹೂನ್|

03229003c ಕರ್ಣಸ್ಯ ಶಕುನೇಶ್ಚೈವ ಭ್ರಾತೃಣಾಂ ಚೈವ ಸರ್ವಶಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಅದರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಕರ್ಣನಿಗೆ, ಶಕುನಿಗೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ಬಹಳಷ್ಟು ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.

03229004a ದದರ್ಶ ಸ ತದಾ ಗಾವಃ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03229004c ಅಂಕೈರ್ಲಕ್ಷೈಶ್ಚ ತಾಃ ಸರ್ವಾ ಲಕ್ಷಯಾಮಾಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ||

ಆಗ ಆ ರಾಜನು ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಗೋವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅಂಕೆ ಮತ್ತು ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದನು.

03229005a ಅಂಕಯಾಮಾಸ ವತ್ಸಾಂಶ್ಚ ಜಜ್ಞೇ ಚೋಪಸೃತಾಸ್ತ್ವಪಿ|

03229005c ಬಾಲವತ್ಸಾಶ್ಚ ಯಾ ಗಾವಃ ಕಾಲಯಾಮಾಸ ತಾ ಅಪಿ||

ಕರುಗಳಿಗೆ ಗುರುತು ಹಾಕಿಸಿದನು; ಯಾವ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಹೋರಿ ಹಾರಿಸಿಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹಾಲುಕುಡಿಯುವ ಕರುಗಳಿವೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದನು.

03229006a ಅಥ ಸ ಸ್ಮಾರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಲಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ತ್ರಿಹಾಯನಾನ್|

03229006c ವೃತೋ ಗೋಪಾಲಕೈಃ ಪ್ರೀತೋ ವ್ಯಹರತ್ಕುರುನಂದನಃ||

ಮೂರುವರ್ಷದ ಕರುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿ ಗುರುತುಹಾಕಿದನಂತರ, ಕುರುನಂದನನು ಗೋಪಾಲಕರೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಡಿ

ವಿಹರಿಸಿದನು.

03229007a ಸ ಚ ಪೌರಜನಃ ಸರ್ವಃ ಸೈನಿಕಾಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03229007c ಯಥೋಪಜೋಷಂ ಚಿಕ್ರೀಡುರ್ವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ಯಥಾಮರಾಃ||

ಎಲ್ಲ ಪೌರಜನರೂ ಸಹಸ್ರಾರು ಸೈನಿಕರೂ ಅಮರರಂತೆ
ತಮಗಿಷ್ಟಬಂದ ಹಾಗೆ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಆಡಿದರು.

03229008a ತತೋ ಗೋಪಾಃ ಪ್ರಗಾತಾರಃ ಕುಶಲಾ ನೃತ್ತವಾದಿತೇ|

03229008c ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಮುಪಾತಿಷ್ಠನ್ಯನ್ಯಾಶ್ಚೈವ ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ||

ಆಗ ನೃತ್ಯ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾದ ಗಾಯಕ ಗೋಪರು ಮತ್ತು
ಸ್ವಲಂಕೃತರಾದ ಅವರ ಕನ್ಯೆಯರೂ ಕೂಡ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು
ಸೇವಿಸಿದರು.

03229009a ಸ ಸ್ತ್ರೀಗಣವೃತೋ ರಾಜಾ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ ಪ್ರದದೌ ವಸು|

03229009c ತೇಭ್ಯೋ ಯಥಾರ್ಹಮನ್ನಾನಿ ಪಾನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ||

ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜನು
ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ವಿವಿಧ ಆಹಾರ-
ಪಾನೀಯಗಳನ್ನೂ ಹಣವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.

03229010a ತತಸ್ತೇ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ತರಕ್ಷೂನ್ಮಹಿಷಾನ್ಮೃಗಾನ್|

03229010c ಗವಯರ್ಕ್ಷವರಾಹಾಂಶ್ಚ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯಕಾಲಯನ್||

03229011a ಸ ತಾಂ ಶರೈರ್ವಿರ್ಭಿಂಧನ್ನಜಾನ್ಬಧ್ನನ್ಮಹಾವನೇ|

03229011c ರಮಣೀಯೇಷು ದೇಶೇಷು ಗ್ರಾಹಯಾಮಾಸ ವೈ ಮೃಗಾನ್||

ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹಯೀನ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಜಿಂಕೆ, ಗಾಯಲ್, ಕರಡಿ, ಹಂದಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. ಬಾಣಗಳಿಂದ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಮತ್ತು ವನದಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಾ ಅವನು ಆ ಮೃಗಗಳನ್ನು ರಮಣೀಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟನು.

03229012a ಗೋರಸಾನುಪಯಂಜಾನ ಉಪಭೋಗಾಂಶ್ಚ ಭಾರತ|

03229012c ಪಶ್ಯನ್ಸುರಮಣೀಯಾನಿ ಪುಷ್ಟಿತಾನಿ ವನಾನಿ ಚ||

03229013a ಮತ್ತಬ್ರಮರಜುಷ್ಪಾನಿ ಬರ್ಹಿಣಾಭಿರುತಾನಿ ಚ|

ಭಾರತ ! ಸುರಮಣೀಯವಾದ ಹೂಬಿಟ್ಟ ವನಗಳನ್ನು, ಮತ್ತೇರಿದ ದುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು, ಮತ್ತು ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ನವಿಲುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಆಕಳ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದನು ಮತ್ತು ರುಚಿಯಾದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಊಟಮಾಡಿದನು.

03229013c ಅಗಚ್ಚ ದನುಪೂರ್ವೈಣ ಪುಣ್ಯಂ ದ್ವೈತವನಂ ಸರಃ|

03229013e ಋದ್ಧ್ವಾ ಪರಮಯಾ ಯುಕ್ತೋ ಮಹೇಂದ್ರ ಇವ ವಜ್ರಭೃತ್||

ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ವಜ್ರಧಾರಿ ಮಹೇಂದ್ರನಂತೆ ಪರಮ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಪುಣ್ಯ ದ್ವೈತವನದ ಸರೋವರದ ಬಳಿ ಬಂದನು.

03229014a ಯದ್ಯಚ್ಚ ಯಾ ಚ ತದಹೋ ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03229014c ಈಜೇ ರಾಜರ್ಷಿಯಜ್ಞೇನ ಸದ್ಯಸ್ಯೇನ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03229014e ದಿವ್ಯೇನ ವಿಧಿನಾ ರಾಜಾ ಪನ್ಯೇನ ಕುರುಸತ್ತಮಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅದೇ ದಿವಸ ರಾಜಾ ಕುರುಸತ್ತಮ ಧರ್ಮಪುತ್ರ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ರಾಜರ್ಷಿಗಳು ಮಾಡುವ ಸದ್ಯಸ್ಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು ದಿವ್ಯ
ವಿಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವನ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದನು.

03229015a ಕೃತ್ವಾ ನಿವೇಶಮಭಿತಃ ಸರಸಸ್ತಸ್ಯ ಕೌರವಃ|

03229015c ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಸಹಿತೋ ಧೀಮಾನ್ಧರ್ಮಪತ್ನ್ಯಾ ನರಾಧಿಪಃ||

ಅದನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಧೀಮಾನ್ ನರಾಧಿಪ ಕೌರವನು ಧರ್ಮಪತ್ನಿ
ದ್ರೌಪದಿಯ ಸಹಿತ ಸರೋವರದ ಹತ್ತಿರದ ತನ್ನ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ
ಬಂದಿದ್ದನು.

03229016a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಾನಾದಿದೇಶ ಸಹಾನುಜಃ|

03229016c ಆಕ್ರೀಡಾವಸಥಾಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಕ್ರಿಯಂತಾಮಿತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆಗ ಅನುಜರೊಂದಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಸೇವಕರಿಗೆ
ಬೇಗನೇ ಕ್ರೀಡಾಭವನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಎಂದು ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತನು.

03229017a ತೇ ತಥೇತ್ಯೇವ ಕೌರವ್ಯಮುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಕಾರಿಣಃ|

03229017c ಚಿಕೀರ್ಷಂತಸ್ತದಾಕ್ರೀಡಾಂ ಜಗ್ಮುರ್ದ್ವೈತವನಂ ಸರಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಕೌರವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ವಚನಪಾಲಕರು
ಕ್ರೀಡಾಭವನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ದ್ವೈತವನ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

03229018a ಸೇನಾಗ್ರಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ದ್ವೈತವನಂ ಸರಃ|

03229018c ಪ್ರವಿಶಂತಂ ವನದ್ವಾರಿ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಸಮವಾರಯನ್||

ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸೇನೆಯು ದ್ವೈತವನದ ಸರೋವರವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ವನದ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಗಂಧರ್ವರು
ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

03229019a ತತ್ರ ಗಂಧರ್ವರಾಜೋ ವೈ ಪೂರ್ವಮೇವ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03229019c ಕುಬೇರಭವನಾದ್ರಾರಾಜನ್ನಾಜಗಾಮ ಗಣಾವೃತಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ರಾಜನ್! ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಕುಬೇರ ಭವನದಿಂದ
ಗಂಧರ್ವರಾಜನು ತನ್ನ ಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದನು.

03229020a ಗಣೈರಪ್ಸರಸಾಂ ಚೈವ ತ್ರಿದಶಾನಾಂ ತಥಾತ್ಮಜೈಃ|

03229020c ವಿಹಾರಶೀಲಃ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಂ ತೇನ ತತ್ಸಂವೃತಂ ಸರಃ||

ಅಪ್ಸರೆಯರ ಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ
ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ಕ್ರೀಡೆಗಾಗಿ ಆ ಸರೋವರವನ್ನು
ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದನು.

03229021a ತೇನ ತತ್ಸಂವೃತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇ ರಾಜಪರಿಚಾರಕಾಃ|

03229021c ಪ್ರತಿಜಗ್ಮುಸ್ತತೋ ರಾಜನ್ಯತ್ರ ದುರ್ಯೋಧನೋ ನೃಪಃ||

ರಾಜನ್! ಅವನಿಂದ ಆವೃತವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾಜ
ಪರಿಚಾರಕರು ನೃಪ ದುರ್ಯೋಧನನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

03229022a ಸ ತು ತೇಷಾಂ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸೈನಿಕಾನ್ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಾನ್|

03229022c ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಕೌರವ್ಯ ಉತ್ಸಾರಯತ ತಾನಿತಿ||

ಅವರ ವರದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೌರವನು ಯುದ್ಧ ದುರ್ಮದರಾದ ಸೈನಿಕರಿಗೆ “ಅವರನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

03229023a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜ್ಞಃ ಸೇನಾಗ್ರಯಾಯಿನಃ|

03229023c ಸರೋ ದ್ವೈತವನಂ ಗತ್ವಾ ಗಂಧರ್ವಾನಿದಮಬ್ರುವನ್||

ರಾಜನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೇನೆಯು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ದ್ವೈತವನ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗಂಧರ್ವರಿಗೆ ಹೇಳಿತು:

03229024a ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನೋ ನಾಮ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸುತೋ ಬಲೀ|

03229024c ವಿಜಿಹೀರ್ಷುರಿಹಾಯಾತಿ ತದರ್ಥಮಪಸರ್ಪತ||

“ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಬಲಶಾಲೀ ಪುತ್ರನು ತನ್ನ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಖಾಲಿಮಾಡಿ!”

03229025a ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತು ಗಂಧರ್ವಾಃ ಪ್ರಹಸಂತೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03229025c ಪ್ರತ್ಯಬ್ರುವಂಸ್ತಾನ್ಪರುಷಾನಿದಂ ಸುಪರುಷಂ ವಚಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗಂಧರ್ವರು ನಕ್ಕರು ಮತ್ತು ಆ ಪುರುಷರಿಗೆ ಪೌರುಷದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು.

03229026a ನ ಚೇತಯತಿ ವೋ ರಾಜಾ ಮಂದಬುದ್ಧಿಃ ಸುಯೋಧನಃ|

03229026c ಯೋಽಸ್ಮಾ ನಾಜ್ಞಾಪಯತ್ಯೇವಂ ವಶ್ಯಾನಿವ ದಿವೌಕಸಃ||

“ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿರುವವರೋ ಎಂಬಂತೆ ದಿವೌಕಸರಾದ ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮ ರಾಜ ಸುಯೋಧನನು ಮೂಢನೇ ಸರಿ !

03229027a ಯೂಯಂ ಮುಮೂರ್ಷವಶ್ಚಾಪಿ ಮಂದಪ್ರಜ್ಞಾ ನ ಸಂಶಯಃ|

03229027c ಯೇ ತಸ್ಯ ವಚನಾದೇವಮಸ್ಮಾನ್ಭೃತ ವಿಚೇತಸಃ||

ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೇ ಮಾತನಾಡುವ ನೀವು ಸಾಯುತ್ತೀರಿ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03229028a ಗಚ್ಚತ ತ್ವರಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಯತ್ರ ರಾಜಾ ಸ ಕೌರವಃ|

03229028c ದ್ವೇಷ್ಯಂ ಮಾದ್ವೈವ ಗಚ್ಚಧ್ವಂ ಧರ್ಮರಾಜನಿವೇಶನಂ||

ಯಾರಿಗೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮರಾಜನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಕೌರವ ರಾಜನ ಬಳಿ ಈಗಲೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ! ತಡಮಾಡಬೇಡಿ !”

03229029a ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತು ಗಂಧರ್ವೈ ರಾಜ್ಞಃ ಸೇನಾಗ್ರಯಾಯಿನಃ|

03229029c ಸಂಪ್ರಾದ್ರವನ್ಯತೋ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸುತೋಽಭವತ್||

ಗಂಧರ್ವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ರಾಜನ ಸೇನೆಯು ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಗನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ಗಂಧರ್ವದುರ್ಯೋಧನಸೇನಾಸಂವಾದೇ

ಏಕೋನತ್ರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
 ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವದುರ್ಯೋಧನಸೇನಾಸಂವಾದದಲ್ಲಿ
 ಇನ್ನೂರಾಳಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೩೦

ದುರ್ಯೋಧನನು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದ್ವೈತವನವನ್ನು ಬಲವಂತ ಮಾಡಿ
 ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಗಂಧರ್ವರೊಡನೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧ (೧-೨೦).
 ಕೋಪಗೊಂಡ ಗಂಧರ್ವರಾಜ ಚಿತ್ರಸೇನನು ಮಾಯಾಯುದ್ಧವನ್ನು
 ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು; ಕರ್ಣನು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದುದು (೨೧-೩೧).

03230001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03230001a ತತಸ್ತೇ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ದುರ್ಯೋಧನಮುಪಾಗಮನ್|

03230001c ಅಬ್ರುವಂಶ್ಚ ಮಹಾರಾಜ ಯದೂಚುಃ ಕೌರವಂ ಪ್ರತಿ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ! ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ
 ದುರ್ಯೋಧನನ ಬಳಿಸಾರಿ ಅವರು ಕೌರವನ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದನ್ನು
 ವರದಿಮಾಡಿದರು.

03230002a ಗಂಧರ್ವೈರ್ವಾರಿತೇ ಸೈನ್ಯೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

03230002c ಅಮರ್ಷಪೂರ್ಣಃ ಸೈನ್ಯಾನಿ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಸೇನೆಯು ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಕೇಳಿ

ಪ್ರತಾಪಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸೇನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

03230003a ಶಾಸತ್ಯೈನಾನಧರ್ಮಜ್ಞಾನ್ಮಮ ವಿಪ್ರಿಯಕಾರಿಣಃ|

03230003c ಯದಿ ಪ್ರಕ್ರೀಡಿತೋ ದೇವೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಸಹ ಶತಕ್ರತುಃ||

“ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಶತಕ್ರತುವೇ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ನನಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವ ಅವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ.”

03230004a ದುರ್ಯೋಧನವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾ ಮಹಾಬಲಾಃ|

03230004c ಸರ್ವ ಏವಾಭಿಸಮ್ನದ್ಧಾ ಯೋಧಾಶ್ಚಾಪಿ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರೂ ಸಹಸ್ರಾರು ಯೋಧರೂ ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು.

03230005a ತತಃ ಪ್ರಮಥ್ಯ ಗಂಧರ್ವಾಂಸ್ತದ್ವನಂ ವಿವಿಶುರ್ಬಲಾತ್|

03230005c ಸಿಂಹನಾದೇನ ಮಹತಾ ಪೂರಯಂತೋ ದಿಶೋ ದಶ||

ಅವರು ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಸದೆಬಡಿದು, ಹತ್ತುದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಮಹಾ ಸಿಂಹನಾದದಿಂದ ತುಂಬಿಸಿ, ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಆ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

03230006a ತತೋಽಪರೈರವಾರ್ಯಂತ ಗಂಧರ್ವೈಃ ಕುರುಸೈನಿಕಾಃ|

03230006c ತೇ ವಾರ್ಯಮಾಣಾ ಗಂಧರ್ವೈಃ ಸಾಮ್ಪ್ಲವ ವಸುಧಾಧಿಪ|

03230006e ತಾನನಾದೃತ್ಯ ಗಂಧರ್ವಾಂಸ್ತದ್ವನಂ ವಿವಿಶುರ್ಮಹತ್||

ವಸುಧಾಧಿಪ! ಇತರ ಗಂಧರ್ವರು ಕುರುಸೈನಿಕರನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು;

ಗಂಧರ್ವರು ಅವರನ್ನು ಸಾಮದಿಂದ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರು
ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ ಆ ಮಹಾ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

03230007a ಯದಾ ವಾಚಾ ನ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಃ ಸರಾಜಕಾಃ|

03230007c ತತಸ್ತೇ ಖೇಚರಾಃ ಸರ್ವೇ ಚಿತ್ರಸೇನೇ ನ್ಯವೇದಯನ್||

ರಾಜರೊಂದಿಗೆ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ನಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ
ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆಕಾಶಕ್ಕೆರಿ ಚಿತ್ರಸೇನನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದರು.

03230008a ಗಂಧರ್ವರಾಜಸ್ತಾನ್ಸರ್ವಾನಬ್ರವೀತ್ಕೌರವಾನ್ ಪ್ರತಿ|

03230008c ಅನಾರ್ಯಾಂ ಶಾಸತೇತ್ಯೇವಂ ಚಿತ್ರಸೇನೋಽತ್ಯಮರ್ಷಣಃ||

ಗಂಧರ್ವರಾಜ ಚಿತ್ರಸೇನನು ಕೋಪದಿಂದ ಕೌರವರ ಕುರಿತು “ಆ
ಅನಾರ್ಯರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ!” ಎಂದು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಿದನು.

03230009a ಅನುಜ್ಞಾತಾಸ್ತು ಗಂಧರ್ವಾಶ್ಚಿತ್ರಸೇನೇನ ಭಾರತ|

03230009c ಪ್ರಗೃಹೀತಾಯುಧಾಃ ಸರ್ವೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನಭಿದ್ರವನ್||

ಭಾರತ! ಚಿತ್ರಸೇನನಿಂದ ಹೀಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಗೊಳಲ್ಪಟ್ಟ ಗಂಧರ್ವರು
ಎಲ್ಲರೂ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ
ಮಾಡಿದರು.

03230010a ತಾನ್ದ್ವಷ್ಟ್ವಾ ಪತತಃ ಶೀಘ್ರಾನ್ಗಂಧರ್ವಾನುದ್ಯತಾಯುಧಾನ್|

03230010c ಸರ್ವೇ ತೇ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಸಂಖ್ಯೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ

ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ನೋಡಿ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು.

03230011a ತಾನ್ವಷ್ಟ್ವಾ ದ್ರವತಃ ಸರ್ವಾನ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ವರಾಜ್ಞುಖಾನ್|
03230011c ವೈಕರ್ತನಸ್ತದಾ ವೀರೋ ನಾಸೀತ್ತತ್ರ ಪರಾಜ್ಞುಖಿಃ||

ಆ ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರೂ ಪಾರಾಜ್ಞುಖಿರಾಗಿ ಓಡಿದುದನ್ನು
ನೋಡಿದ ವೀರ ವೈಕರ್ತನನು ಪರಾಜ್ಞುಖಿನಾಗಲಿಲ್ಲ.

03230012a ಆಪತಂತೀಂ ತು ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ಮಹಾಚಮೂಂ|
03230012c ಮಹತಾ ಶರವರ್ಷೇಣ ರಾಧೇಯಃ ಪ್ರತ್ಯವಾರಯತ್||

ಗಂಧರ್ವರ ಆ ಮಹಾಸೇನೆಯು ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ
ರಾಧೇಯನು ಮಹಾ ಶರವರ್ಷದಿಂದ ಅವರನ್ನು ತಡೆದನು.

03230013a ಕ್ಷುರಪೈರ್ವಿಶಿಖೈರ್ಭಲ್ಲೈರ್ವತ್ಸದಂತೈಸ್ತಥಾಯಸೈಃ|
03230013c ಗಂಧರ್ವಾಂ ಶತಶೋಽಭ್ಯಘ್ನಾಽಲ್ಲಘುತ್ತ್ವಾತ್ಸೂತನಂದನಃ||

ಸೂತನಂದನನು ಅತಿ ಹರಿತವಾದ, ಕರಡಿಯ ಕರುವಿನ ಹಲ್ಲಿನಿಂದ
ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಬಾಣಗಳಿಂದ, ತನ್ನ ಲಘುತ್ತವದಿಂದ
ನೂರಾರು ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದನು.

03230014a ಪಾತಯನ್ನತ್ತಮಾಂಗಾನಿ ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ಮಹಾರಥಃ|
03230014c ಕ್ಷಣೇನ ವ್ಯಧಮತ್ಸರ್ವಾಂ ಚಿತ್ರಸೇನಸ್ಯ ವಾಹಿನೀಂ||

ಗಂಧರ್ವರ ಶಿರಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾರಥಿಯು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ

ಚಿತ್ರಸೇನನ ಆ ವಾಹಿನಿಯನ್ನು ಚದುರಿಸಿ ಒಡೆದನು.

03230015a ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಸೂತಪುತ್ರೇಣ ಧೀಮತಾ|

03230015c ಭೂಯ ಏವಾಭ್ಯವರ್ತಂತ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಧೀಮಂತ ಸೂತಪುತ್ರನಿಂದ ಹೀಗೆ ಗಂಧರ್ವರು ವಧಿಸಲ್ಪಡಲು,
ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪುನಃ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು.

03230016a ಗಂಧರ್ವಭೂತಾ ಪೃಥಿವೀ ಕ್ಷಣೇನ ಸಮಪದ್ಯತ|

03230016c ಆಪತದ್ಭಿರ್ಮಹಾವೇಗೈಶ್ಚಿತ್ರಸೇನಸ್ಯ ಸೈನಿಕೈಃ||

ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿಯು ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ
ಚಿತ್ರಸೇನನ ಸೈನಿಕರಿಂದ ಗಂಧರ್ವಭೂತವಾಯಿತು.

03230017a ಅಥ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜಾ ಶಕುನಿಶ್ಚಾಪಿ ಸೌಬಲಃ|

03230017c ದುಃಶಾಸನೋ ವಿಕರ್ಣಶ್ಚ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಜಾಃ|

03230017e ನ್ಯಹನಂಸ್ತತ್ತದಾ ಸೈನ್ಯಂ ರಥೈರ್ಗಗರುಡನಿಷ್ಟನೈಃ||

ಅನಂತರ ಗರುಡನಂತೆ ಕಿರುಚಿತ್ತಿರುವ ಆ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ರಥಗಳಿಂದ
ರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನ, ಸೌಬಲ ಶಕುನಿ, ದುಃಶಾಸನ, ವಿಕರ್ಣ ಮತ್ತು
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಇತರ ಮಕ್ಕಳು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು.

03230018a ಭೂಯಶ್ಚ ಯೋಧಯಾಮಾಸುಃ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಣಮಥಾಗ್ರತಃ|

03230018c ಮಹತಾ ರಥಘೋಷೇಣ ಹಯಚಾರೇಣ ಚಾಪ್ಯುತ|

03230018e ವೈಕರ್ತನಂ ಪರೀಪ್ಸಂತೋ ಗಂಧರ್ವಾನ್ಸಮವಾರಯನ್||

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕರ್ಣನನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಮಾಡಿ,
ವೈಕರ್ತನನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾ ಮಹಾ ರಥಘೋಷದಿಂದ ಮತ್ತು
ಕುದುರೆಗಳ ತುಳಿತದಿಂದ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ತಡೆದರು.

03230019a ತತಃ ಸಮ್ಯ ಪತನ್ಸರ್ವೇ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಕೌರವೈಃ ಸಹ|

03230019c ತದಾ ಸುತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಮಭವಲ್ಲೋಮಹರ್ಷಣಂ||

ಆಗ ಗಂಧರ್ವರೆಲ್ಲರೂ ಕೌರವರ ಮೇಲೆರಗಿದರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ
ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವ ಮಹಾ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

03230020a ತತಸ್ತೇ ಮೃದವೋಽಭೂವನ್ಗಂಧರ್ವಾಃ ಶರಪೀಡಿತಾಃ|

03230020c ಉಚ್ಚುಕ್ರುಶುಶ್ಚ ಕೌರವ್ಯಾ ಗಂಧರ್ವಾನ್ಪೀಕ್ಷ್ಯ ಪೀಡಿತಾನ್||

ಆಗ ಶರಪೀಡಿತರಾದ ಗಂಧರ್ವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೃದುವಾಗಲು
ಪೀಡಿತರಾದ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ನೋಡಿ ಕೌರವರು ಜೋರಾಗಿ
ಕೂಗಿದರು.

03230021a ಗಂಧರ್ವಾಂಸ್ತ್ರಾಸಿತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಿತ್ರಸೇನೋಽತ್ಯಮರ್ಷಣಃ|

03230021c ಉತ್ಪಪಾತಾಸನಾತ್ಕೃದ್ಧೋ ವಧೇ ತೇಷಾಂ ಸಮಾಹಿತಃ||

ಗಂಧರ್ವರು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ರೋಷಗೊಂಡ
ಚಿತ್ರಸೇನನು ಕೋಪದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಸಂಹರಿಸಲು
ಆಸನದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದನು.

03230022a ತತೋ ಮಾಯಾಸ್ತ್ರಮಾಸ್ಥಾಯ ಯುಯುಧೇ ಚಿತ್ರಮಾರ್ಗವಿತೆ|

03230022c ತಯಾಮುಹ್ಯಂತ ಕೌರವ್ಯಾಶ್ಚಿತ್ರಸೇನಸ್ಯ ಮಾಯಯಾ||

ಆಗ ಅವನು ಮಾಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿ ಚಿತ್ರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು. ಚಿತ್ರಸೇನನ ಮಾಯೆಯು ಕೌರವರನ್ನು
ಮೋಸಗೊಳಿಸಿತು.

03230023a ಏಕೈಕೋ ಹಿ ತದಾ ಯೋಧೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಭಾರತ|

03230023c ಪರ್ಯವರ್ತತ ಗಂಧರ್ವೈರ್ಧರಶಭಿರ್ಧರಶಭಿಃ ಸಹ||

ಭಾರತ ! ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಯೋಧನನ್ನೂ ಹತ್ತು ಹತ್ತು
ಮಂದಿ ಗಂಧರ್ವರು ಸುತ್ತುವರೆದು ತಡೆದರು.

03230024a ತತಃ ಸಂಪೀಡ್ಯಮಾನಾಸ್ತೇ ಬಲೇನ ಮಹತಾ ತದಾ|

03230024c ಪ್ರಾದ್ರವಂತ ರಣೇ ಭೀತಾ ಯತ್ರ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಆ ಮಹಾಬಲದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಅವರು ರಣದಲ್ಲಿ ಭೀತಿಗೊಂಡು
ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಹೋದರು.

03230025a ಭಜ್ಯಮಾನೇಷ್ಟನೀಕೇಷು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇಷು ಸರ್ವಶಃ|

03230025c ಕರ್ಣೋ ವೈಕರ್ತನೋ ರಾಜಂಸ್ತಸ್ಥೌ ಗಿರಿರಿವಾಚಲಃ||

ರಾಜನ್ ! ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಪೀಡಿತರಾಗಿರಲು ವೈಕರ್ತನ
ಕರ್ಣನು ಗಿರಿಯಂತೆ ಅಚಲವಾಗಿದ್ದನು.

03230026a ದುರ್ಯೋಧನಶ್ಚ ಕರ್ಣಶ್ಚ ಶಕುನಿಶ್ಚಾಪಿ ಸೌಬಲಃ|

03230026c ಗಂಧರ್ವಾನ್ಯೋಧಯಾಂ ಚಕ್ರುಃ ಸಮರೇ ಭೃಶವಿಕ್ಷತಾಃ||

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಸೌಬಲ
ಶಕುನಿಯರು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದರು.

03230027a ಸರ್ವ ಏವ ತು ಗಂಧರ್ವಾಃ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03230027c ಜಿಘಾಂಸಮಾನಾಃ ಸಹಿತಾಃ ಕರ್ಣಮಭ್ಯದ್ರವನ್ತಣೇ||

ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಗಂಧರ್ವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ
ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಣದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದರು.

03230028a ಅಸಿಭಿಃ ಪಟ್ಟಿಶೈಃ ಶೂಲ್ಯೈರ್ಗದಾಭಿಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಾಃ|

03230028c ಸೂತಪುತ್ರಂ ಜಿಘಾಂಸಂತಃ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವಾರಯನ್||

ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಸುತ್ತುವರೆದು ಸೂತಪುತ್ರನನ್ನು ಖಡ್ಗಗಳಿಂದ,
ಪಟ್ಟಿಶಗಳಿಂದ, ಶೂಲಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಗದೆಗಳಿಂದ ಆ ಮಹಾಬಲರು
ಹೊಡೆದರು.

03230029a ಅನ್ಯೇಽಸ್ಯ ಯುಗಮಚ್ಚಿಂದನ್ದ್ವ ಜಮನ್ಯೇ ನೃಪಾತಯನ್|

03230029c ಈಷಾಮನ್ಯೇ ಹಯಾನನ್ಯೇ ಸೂತಮನ್ಯೇ ನೃಪಾತಯನ್||

ಕೆಲವರು ನೊಗವನ್ನು ಮುರಿದರು, ಅನ್ಯರು ಧ್ವಜವನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿದರು,
ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರರು ಸೂತನನ್ನು
ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದರು.

03230030a ಅನ್ಯೇ ಚತ್ರಂ ವರೂಥಂ ಚ ಬಂಧುರಂ ಚ ತಥಾಪರೇ|

03230030c ಗಂಧರ್ವಾ ಬಹುಸಾಹಸ್ರಾಃ ಖಂಡಶೋಽಭ್ಯಹನನ್ತಥಂ||

ಕೆಲವರು ಭತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತು ವರೂಧವನ್ನು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು
ಬಂಧುರವನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಹಳ ಸಹಸ್ರ ಗಂಧರ್ವರು ಅವನ ರಥವನ್ನು
ತುಂಡು ತುಂಡು ಮಾಡಿದರು.

03230031a ತತೋ ರಥಾದವಪ್ಲುತ್ಯ ಸೂತಪುತ್ರೋಽಸಿಚರ್ಮಭೃತ್|

03230031c ವಿಕರ್ಣರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಮೋಕ್ಷಾಯಾಶ್ವಾನಚೋದಯತ್||

ಆಗ ಸೂತಪುತ್ರನು ಖಡ್ಗ ತುಮುರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾರಿ ವಿಕರ್ಣನ
ರಥದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು
ಪ್ರಚೋದಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ಕರ್ಣಪರಾಭವೇ ತ್ರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಪರಾಭವದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಮೂವತ್ತನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೩೧

ದುರ್ಯೋಧನ, ದುಃಶಾಸನ, ಮತ್ತು ಇತರ ಯೋಧರನ್ನೂ
ರಾಜಪತ್ನಿಯರನ್ನೂ ಗಂಧರ್ವರು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ಕೊಂಡೊಯ್ದುದು (೧-೧೨). ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಮಾತ್ಯರು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸಹಾಯ ಕೋರಿದಾಗ ಭೀಮನು
ಚುಚ್ಚು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮೂದಲಿಸಿದ್ದುದು (೧೩-೨೧).

03231001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03231001a ಗಂಧರ್ವೈಸ್ತು ಮಹಾರಾಜ ಭಗ್ನೇ ಕರ್ಣೇ ಮಹಾರಥೇ|

03231001c ಸಂಪ್ರಾದ್ರವಚ್ಚ ಮೂಃ ಸರ್ವಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ ! ಗಂಧರ್ವರು
ಮಹಾರಥಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಭಗ್ನಗೊಳಿಸಲು ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವೂ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪಲಾಯನಗೈಯಿತು.

03231002a ತಾನ್ಲೌಷ್ಟ್ಯಾ ದ್ರವತಃ ಸರ್ವಾನ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ವರಾಜ್ಞುಖಾನ್|

03231002c ದುರ್ಯೋಧನೋ ಮಹಾರಾಜ ನಾಸೀತ್ತತ್ರ ಪರಾಜ್ಞುಖಿಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅವರೆಲ್ಲ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಓಡಿ ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಾರಾಂಜ್ಞುಖನಾಗದೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತನು.

03231003a ತಾಮಾಪತಂತೀಂ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ಮಹಾಚಮೂಂ|

03231003c ಮಹತಾ ಶರವರ್ಷೇಣ ಸೋಽಭ್ಯವರ್ಷದರಿಂದಮಃ||

ಗಂಧರ್ವರ ಮಹಾಸೇನೆಯು ತನ್ನ ಮೇಲೆರಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಆ
ಅರಿಂದಮನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಮಹಾ ಶರವರ್ಷವನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು.

03231004a ಅಚಿಂತ್ಯ ಶರವರ್ಷಂ ತು ಗಂಧರ್ವಾಸ್ತಸ್ಯ ತಂ ರಥಂ|

03231004c ದುರ್ಯೋಧನಂ ಜಿಘಾಂಸಂತಃ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವಾರಯನ್||

ಶರವರ್ಷವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೇ ಆ ಗಂಧರ್ವರು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು
ಸಂಹರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಅವನ ರಥವನ್ನು
ಸುತ್ತುವರೆದರು.

03231005a ಯುಗಂ ಈಷಾಂ ವರೂಢಂ ಚ ತಥೈವ ಧ್ವಜಸಾರಥೀ|

03231005c ಅಶ್ವಾಂಸ್ತ್ರಿವೇಣುಂ ತಲ್ಪಂ ಚ ತಿಲಶೋಽಭ್ಯಹನನ್ವಥಂ||

ನೋಗ, ಆವರಣ, ವರೂಢ, ಧ್ವಜ ಮತ್ತು ಸಾರಥಿ, ಕುದುರೆ, ತ್ರಿವೇಣು, ಮತ್ತು ರಥವನ್ನು ಎಳ್ಳಿನಷ್ಟು ಸಣ್ಣಗೆ ಪುಡಿಪುಡಿ ಮಾಡಿದರು.

03231006a ದುರ್ಯೋಧನಂ ಚಿತ್ರಸೇನೋ ವಿರಥಂ ಪತಿತಂ ಭುವಿ|

03231006c ಅಭಿದ್ರುತ್ಯ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಜೀವಗ್ರಾಹಮಥಾಗ್ರಹೀತ್||

ವಿರಥನಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ಮಹಾಬಾಹು ಚಿತ್ರಸೇನನು ಓಡಿಬಂದು ಅವನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದನು.

03231007a ತಸ್ಮಿನ್ಸುಹೀತೇ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ಥಿತಂ ದುಃಶಾಸನಂ ರಥೇ|

03231007c ಪರ್ಯಗೃಹ್ಣಂತ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಪರಿವಾರ್ಯ ಸಮಂತತಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವನು ಬಂಧಿಯಾಗಲು ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ದುಃಶಾಸನನ್ನು ಗಂಧರ್ವರು ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು ಸೆರೆಹಿಡಿದರು.

03231008a ವಿವಿಂಶತಿಂ ಚಿತ್ರಸೇನಮಾದಾಯಾನ್ಯೇ ಪ್ರದುದ್ರುವಃ|

03231008c ವಿಂದಾನುವಿಂದಾವಪರೇ ರಾಜದಾರಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ಇತರರು ಚಿತ್ರಸೇನನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವಿವಿಂಶತಿಯ ಮೇಲೆ, ಇತರರು ವಿಂದ-ಅನುವಿಂದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ರಾಜಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು.

03231009a ಸೈನ್ಯಾಸ್ತು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಗಂಧರ್ವೈಃ ಸಮಭಿದ್ರುತಾಃ|

03231009c ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಭಗ್ನೈಃ ಸಹಿತಾಃ ಪಾಂಡವಾನಭ್ಯಯುಸ್ತದಾ||

ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನ ಸೇನೆಯು
ಮೊದಲೇ ಗಾಯಗೊಂಡವರ ಸಹಿತ ಪಾಂಡವರ ಬಳಿ ಹೋಯಿತು.

03231010a ಶಕಟಾಪಣವೇಶ್ಯಾಶ್ಚ ಯಾನಯುಗ್ಯಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ|

03231010c ಶರಣಂ ಪಾಂಡವಾಂ ಜಗ್ಮುಕ್ರ್ಪಿಯಮಾಣೇ ಮಹೀಪತೌ||

ಅವರ ರಾಜರು ಬಂಧಿಗಳಾಗಲು ಮಾರುವ ಬಂಡಿಗಳು, ವೇಶ್ಯೆಯರು,
ಯಾನ-ವಾಹನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪಾಂಡವರ ಶರಣು ಹೊಕ್ಕರು.

03231011a ಪ್ರಿಯದರ್ಶನೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ|

03231011c ಗಂಧರ್ವೈಃ ಕ್ಷಿಯತೇ ರಾಜಾ ಪಾರ್ಥಾಸ್ತಮನುಧಾವತ||

ಗಂಧರ್ವರು ಆ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನ ಮಹಾಬಾಹು ಮಹಾಬಲ ರಾಜಾ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದರು ಮತ್ತು ಪಾರ್ಥರು ಅವನ
ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋದರು.

03231012a ದುಃಶಾಸನೋ ದುರ್ವಿಷಹೋ ದುರ್ಮುಖೋ ದುರ್ಜಯಸ್ತಥಾ|

03231012c ಬದ್ಧ್ವಾ ಹ್ರಿಯಂತೇ ಗಂಧರ್ವೈಃ ರಾಜದಾರಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ದುಃಶಾಸನ, ದುರ್ವಿಷಹ, ದುರ್ಮುಖ, ದುರ್ಜಯ ಮತ್ತು
ರಾಜಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು.

03231013a ಇತಿ ದುರ್ಯೋಧನಾಮಾತ್ಯಾಃ ಕ್ರೋಶಂತೋ ರಾಜಗೃಧ್ಧಿನಃ|

03231013c ಆರ್ತಾ ದೀನಸ್ವರಾಃ ಸರ್ವೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮುಪಾಗಮನ್||

ಈ ರೀತಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಎಲ್ಲ ಅಮಾತ್ಯರು ತಮ್ಮ ರಾಜನಿಗೆ ಅರಸಿ ದೀನಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು.

03231014a ತಾಂಸ್ತಥಾ ವ್ಯಥಿತಾನ್ದೀನಾನ್ಭಿಕ್ಷಮಾಣಾನ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03231014c ವೃದ್ಧಾನ್ದುರ್ಯೋಧನಾಮಾತ್ಯಾನ್ಭೀಮಸೇನೋಽಭ್ಯಭಾಷತ||

ಆಗ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಥಿತ-ದೀನ ದುರ್ಯೋಧನನ ವೃದ್ಧ ಅಮಾತ್ಯರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಭೀಮಸೇನನು ಹೇಳಿದನು:

03231015a ಅನ್ಯಥಾ ವರ್ತಮಾನಾನಾಮಥೋರ್ಜಾತೋಽಯಮನ್ಯಥಾ|

03231015c ಅಸ್ಮಾಭಿರ್ಯದನುಷ್ಠೇಯಂ ಗಂಧರ್ವೈಸ್ತದನುಷ್ಠಿತಂ||

“ನಾವೇ ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಗಂಧರ್ವರು ಮಾಡಿದರೆಂದರೆ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ದೊರೆದಂತಾಯಿತು !

03231016a ದುರ್ಮಂತ್ರಿತಮಿದಂ ತಾತ ರಾಜ್ಞೋ ದುರ್ಯೂತದೇವಿನಃ|

03231016c ದ್ವೇಷ್ಪಾರಮನ್ಯೇ ಕ್ಲೇಬಸ್ಯ ಪಾತಯಂತೀತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ||

ಕೆಟ್ಟ ಸಲಹೆಯಿಂದ ರಾಜನು ಕೆಟ್ಟ ದ್ಯೂತದ ಆಟವನ್ನಾಡಿದನೆಂದೂ, ಹೇಡಿಗಳ ದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ಇತರರು ಕೆಳಗುರಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

03231017a ತದಿದಂ ಕೃತಂ ನಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಗಂಧರ್ವೈರತಿಮಾನುಷಂ|

03231017c ದಿಷ್ವ್ಯಾ ಲೋಕೇ ಪುಮಾನಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿದಸ್ಮತ್ಪ್ರಿಯೇ ಸ್ಥಿತಃ|

03231017e ಯೇನಾಸ್ಮಾಕಂ ಹೃತೋ ಭಾರ ಆಸೀನಾನಾಂ ಸುಖಾವಹಃ||

ಗಂಧರ್ವರ ಈ ಅಮಾನುಷ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದೆವು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಬಯಸುವ ಪುರುಷರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ನಾವು ಹತ್ತಿರವೇ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಭಾರವನ್ನು ಕಳೆದು ಸಂತೋಷವನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟವೇ ಸರಿ.

03231018a ಶೀತವಾತಾತಪಸಹಾಂಸ್ತಪಸಾ ಚೈವ ಕರ್ಶಿತಾನ್|

03231018c ಸಮಸ್ಥೋ ವಿಷಮಸ್ಥಾನ್ ಹಿ ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ದುರ್ಮತಿಃ||

ಸುಖವಾಗಿರುವ ಆ ದುರ್ಮತಿಯು ನಾವು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು, ಛಳಿ, ಗಾಳಿ, ಬಿಸಿಲುಗಳಿಂದ ಬಳಲುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸೋತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಲು ಬಯಸಿದ್ದನು.

03231019a ಅಧರ್ಮಚಾರಿಣಸ್ತಸ್ಯ ಕೌರವ್ಯಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ|

03231019c ಯೇ ಶೀಲಮನುವರ್ತಂತೇ ತೇ ಪಶ್ಯಂತಿ ಪರಾಭವಂ||

ಆ ಅಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ ದುರಾತ್ಮ ಕೌರವನ ನಡತೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರು ಪರಾಭವವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

03231020a ಅಧರ್ಮೋ ಹಿ ಕೃತಸ್ತೇನ ಯೇನೈತದುಪಶಿಕ್ಷಿತಂ|

03231020c ಅನೃಶಂಸಾಸ್ತು ಕೌಂತೇಯಾಸ್ತಸ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷಾನ್ಪ್ರವೀಮಿ ವಃ||

ಅವನ ಅಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಈ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಆ ಕ್ಕೂರಿ ಕೌರವನಿಗೆ ನೀವೇ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿರುವಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03231021a ಏವಂ ಬ್ರುವಾಣಂ ಕೌಂತೇಯಂ ಭೀಮಸೇನಮಮರ್ಷಣಂ|

03231021c ನ ಕಾಲಃ ಪರುಷಸ್ಯಾಯಮಿತಿ ರಾಜಾಭ್ಯಭಾಷತ||

ಈ ರೀತಿ ಕೋಪದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೌಂತೇಯ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ರಾಜನು “ಇದು ಗಡುಸಾಗಿರುವ ಕಾಲವಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಹರಣೇ
ಏಕತ್ರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಹರಣದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೩೨

**ಪಾಂಡವರು ಕೌರವರನ್ನು ಗಂಧರ್ವರ
ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದ್ದು**

ಗಡುಸಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಾರದೆಂದು ಭೀಮನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಗಂಧರ್ವರ ಸೆರೆಯಿಂದ

ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಆದೇಶಿಸಿದುದು (೧-೧೮). ಅರ್ಜುನನು
ಕೌರವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದುದು (೧೯-೨೧).

03232001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03232001a ಅಸ್ಮಾನಭಿಗತಾಂಸ್ತಾತ ಭಯಾರ್ತಾಂ ಶರಣೈಷಿಣಃ|

03232001c ಕೌರವಾನ್ವಿಷಮಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ಕಥಂ ಬ್ರೂಯಾಸ್ವ ಮೀದೃಶಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ, ಭಯಾರ್ತರಾಗಿ ನಮ್ಮ
ಶರಣು ಬಂದಿರುವ ಇವರಿಗೆ ನೀನು ಏಕೆ ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕು
ಮಗೂ !

03232002a ಭವಂತಿ ಭೇದಾ ಜ್ಞಾತೀನಾಂ ಕಲಹಾಶ್ಚ ವೃಕೋದರ|

03232002c ಪ್ರಸಕ್ತಾನಿ ಚ ವೈರಾಣಿ ಜ್ಞಾತಿಧರ್ಮೋ ನ ನಶ್ಯತಿ||

ವೃಕೋದರ ! ದಾಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದ ಕಲಹಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.
ವೈರತ್ವವು ಮುಂದುವರೆದರೂ ಕುಟುಂಬ ಧರ್ಮವು ನಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03232003a ಯದಾ ತು ಕಶ್ಚಿಜ್ಞಾತೀನಾಂ ಬಾಹ್ಯಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ ಕುಲಂ|

03232003c ನ ಮರ್ಷಯಂತಿ ತತ್ಸಂತೋ ಬಾಹ್ಯೇನಾಭಿಪ್ರಮರ್ಷಣಂ||

ಆದರೆ ಹೊರಗಿನವರು ಯಾರಾದರೂ ಕುಲದವರನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದರೆ
ಸಂತರು ಆ ಹೊರಗಿನವರ ಉದ್ಧಟತನವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03232004a ಜಾನಾತಿ ಹ್ಯೇಷ ದುರ್ಬುದ್ಧಿರಸ್ಮಾನಿಹ ಚಿರೋಷಿತಾನ್|

03232004c ಸ ಏಷ ಪರಿಭೂಯಾಸ್ಮಾನಕಾರ್ಷೀದಿದಮಪ್ರಿಯಂ||

ಈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಗಂಧರ್ವನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ
ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೂ ಅವನು
ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ನಮಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

03232005a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ಗೃಹಣಾದ್ಗಂಧರ್ವೇಣ ಬಲಾದ್ರಣೇ|

03232005c ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಬಾಹ್ಯಾಭಿಮರ್ಶಾಚ್ಚ ಹತಂ ಭವತಿ ನಃ ಕುಲಂ||

ಗಂಧರ್ವರು ರಣದಲ್ಲಿ ಬಲವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು
ಸೆರೆಹಿಡಿದುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನವರು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು
ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ
ಆಗಲಿಲ್ಲವೇ?

03232006a ಶರಣಂ ಚ ಪ್ರಪನ್ನಾನಾಂ ತ್ರಾಣಾರ್ಥಂ ಚ ಕುಲಸ್ಯ ನಃ|

03232006c ಉತ್ತಿಷ್ಠದ್ವಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರಾಃ ಸಜ್ಜೀಭವತ ಮಾಚಿರಂ||

ಶರಣು ಬಂದಿರುವವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಕುಲವನ್ನು ಉಳಿಸಲು
ಎದ್ದೇಳು ! ನರವ್ಯಾಘ್ರ ! ಬೇಗನೇ ಸಿದ್ಧನಾಗು !

03232007a ಅರ್ಜುನಶ್ಚ ಯಮೌ ಚೈವ ತ್ವಂ ಚ ಭೀಮಾಪರಾಜಿತಃ|

03232007c ಮೋಕ್ಷಯದ್ವಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಹ್ರಿಯಮಾಣಂ ಸುಯೋಧನಂ||

ಅರ್ಜುನ, ಯಮಳರು ಮತ್ತು ಅಪರಾಜಿತ ಭೀಮ ನೀನೂ ಕೂಡ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ
ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

03232008a ಏತೇ ರಥಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರಾಃ ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಸಮನ್ವಿತಾಃ|

03232008c ಇಂದ್ರಸೇನಾದಿಭಿಃ ಸೂತೈಃ ಸಮ್ಯತಾಃ ಕನಕಧ್ವಜಾಃ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರೇ! ಇಗೋ ಸರ್ವ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೊಡಗೂಡಿದ, ಕನಕ
ಧ್ವಜಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಇಂದ್ರಸೇನನೇ ಮೊದಲಾದ ಸೂತರು
ನಡೆಸುವ ರಥಗಳಿವೆ.

03232009a ಏತಾನಾಸ್ಥಾಯ ವೈ ತಾತ ಗಂಧರ್ವಾನ್ಯೋದ್ಧಮಾಹವೇ|

03232009c ಸುಯೋಧನಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷಾಯ ಪ್ರಯತಧ್ವಮತಂದ್ರಿತಾಃ||

ತಮ್ಮಂದಿರೇ! ಇವುಗಳನ್ನು ಏರಿ ಗಂಧರ್ವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ
ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ.

03232010a ಯ ಏವ ಕಶ್ಚಿದ್ರಾಜನ್ಯಃ ಶರಣಾರ್ಥಮಿಹಾಗತಂ|

03232010c ಪರಂ ಶಕ್ತ್ಯಾಭಿರಕ್ಷೇತ ಕಿಂ ಪುನಸ್ತ್ವಂ ವೃಕೋದರ||

ವೃಕೋದರ! ರಾಜನು ಯಾರೇ ಆದರೂ ಶರಣಾರ್ಥಿಯಾಗಿ
ಬಂದಿರುವವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಾಗ ಪರಮ ಶಕ್ತಿಯುತನಾಗಿರುವ ನೀನು
ಏಕೆ ರಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

03232011a ಕ ಇಹಾನ್ಯೋ ಭವೇತ್ಪ್ರಾಣಮಭಿಧಾವೇತಿ ಚೋದಿತಃ|

03232011c ಪ್ರಾಂಜಲಿಂ ಶರಣಾಪನ್ನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶತ್ರುಮಪಿ ಧ್ರುವಂ||

ಇಲ್ಲಿರುವ ಯಾರು ತಾನೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡು ಎಂದು
ಪ್ರಚೋದನೆಗೊಳಪಟ್ಟು, ಅವನು ಹಿಂದೆ ಶತ್ರುವೇ ಆಗಿರಲಿ, ಈಗ

ಕೈಮುಗಿದು ಶರಣು ಬಂದಾಗ, ಬೇರೆ ಮಾಡಿಯಾನು?

03232012a ವರಪ್ರದಾನಂ ರಾಜ್ಯಂ ಚ ಪುತ್ರಜನ್ಮ ಚ ಪಾಂಡವ|

03232012c ಶತ್ರುೋಶ್ಚ ಮೋಕ್ಷಣಂ ಕ್ಲೇಶಾತ್ಪ್ರೀಣಿ ಚೈಕಂ ಚ ತತ್ಸಮಂ||

ಪಾಂಡವ! ವರಪ್ರದಾನ, ರಾಜ್ಯ, ಪುತ್ರಜನ್ಮ, ಶತ್ರುವನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡುವುದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದು ಮೊದಲ ಮೂರಕ್ಕೆ ಸಮನಾದದ್ದು.

03232013a ಕಿಂ ಹ್ಯಭ್ಯಧಿಕಮೇತಸ್ಮಾ ದ್ಯದಾಪನ್ನಃ ಸುಯೋಧನಃ|

03232013c ತ್ವದ್ಬಾಹುಬಲಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಜೀವಿತಂ ಪರಿಮಾರ್ಗತಿ||

ಸುಯೋಧನನು ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಜೀವಂತನಾಗಿರಲು ನಿನ್ನ ಬಾಹುಬಲವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಏನಿದೆ?

03232014a ಸ್ವಯಮೇವ ಪ್ರಧಾವೇಯಂ ಯದಿ ನ ಸ್ಯಾದ್ವ್ಯಕೋದರ|

03232014c ವಿತತೋಽಯಂ ಕ್ರತುವೀರ ನ ಹಿ ಮೇಽತ್ರ ವಿಚಾರಣಾ||

ವ್ಯಕೋದರ! ವೀರ! ಈ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸ್ವಯಂ ನಾನೇ ಅವಸರಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

03232015a ಸಾಮ್ಪ್ಲವ ತು ಯಥಾ ಭೀಮ ಮೋಕ್ಷಯೇಥಾಃ ಸುಯೋಧನಂ|

03232015c ತಥಾ ಸರ್ವೈರುಪಾಯೈಸ್ತ್ವಂ ಯತೇಥಾಃ ಕುರುನಂದನ||

ಭೀಮ ! ಕುರುನಂದನ ! ಸಾಮದಿಂದಲೇ ಸುಯೋಧನನನ್ನು
ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲು ಎಲ್ಲ ಉಪಾಯಗಳನ್ನೂ ಬಳಸು.

03232016a ನ ಸಾಮ್ನಾ ಪ್ರತಿಪದ್ಯೇತ ಯದಿ ಗಂಧರ್ವರಾಡಸೌ|

03232016c ಪರಾಕ್ರಮೇಣ ಮೃದುನಾ ಮೋಕ್ಷಯೇಥಾಃ ಸುಯೋಧನಂ||

ಆದರೆ ಸಾಮದಿಂದ ಗಂಧರ್ವರಾಜನು ಅವನನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸದೇ
ಇದ್ದರೆ ಮೃದುವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ
ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸು.

03232017a ಅಥಾಸೌ ಮೃದುಯುದ್ಧೇನ ನ ಮುಂಚೇದ್ಭೀಮ ಕೌರವಾನ್|

03232017c ಸರ್ವೋಪಾಯೈರ್ವಿಮೋಚ್ಯಾಸ್ತೇ ನಿಗೃಹ್ಯ ಪರಿಪಂಥಿನಃ||

ಭೀಮ ! ಮೃದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ಅವನು ಕೌರವನನ್ನು
ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಸರ್ವ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಶತ್ರುವನ್ನು
ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿ ಬಾ.

03232018a ಏತಾವದ್ಧಿ ಮಯಾ ಶಕ್ಯಂ ಸಂದೇಷ್ಟುಂ ವೈ ವೃಕೋದರ|

03232018c ವೈತಾನೇ ಕರ್ಮಣಿ ತತೇ ವರ್ತಮಾನೇ ಚ ಭಾರತ||

ವೃಕೋದರ ! ಭಾರತ ! ನನ್ನ ಈ ಕರ್ಮಗಳು ನಡೆಯುವವರೆಗೆ ನಾನು
ಈ ಆದೇಶವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ.”

03232019 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03232019a ಅಜಾತಶತ್ರುರ್ವಚನಂ ತಚ್ಚುತ್ವಾ ತು ಧನಂಜಯಃ|

03232019c ಪ್ರತಿಜ್ಞೇ ಗುರೋರ್ವಾಕ್ಯಂ ಕೌರವಾಣಾಂ ವಿಮೋಕ್ಷಣಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಜಾತಶತ್ರುವಿನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಧನಂಜಯನು ಕೌರವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವ ಆ ಗುರುವಾಕ್ಯದಂತೆ ಈ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

03232020 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03232020a ಯದಿ ಸಾಮ್ನಾ ನ ಮೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಗಂಧರ್ವಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಜಾನ್|

03232020c ಅದ್ಯ ಗಂಧರ್ವರಾಜಸ್ಯ ಭೂಮಿಃ ಪಾಸ್ಯತಿ ಶೋಣಿತಂ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಂದುವೇಳೆ ಗಂಧರ್ವನು ಸಾಮದಿಂದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಇಂದು ಗಂಧರ್ವರಾಜನ ರಕ್ತವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ!”

03232021 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03232021a ಅರ್ಜುನಸ್ಯ ತು ತಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂ ಸತ್ಯವಾದಿನಃ|

03232021c ಕೌರವಾಣಾಂ ತದಾ ರಾಜನ್ಪುನಃ ಪ್ರತ್ಯಾಗತಂ ಮನಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಸತ್ಯವಾದಿ ಅರ್ಜುನನ ಈ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೌರವರ ಮನಸ್ಸು ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ದುರ್ಯೋಧನಮೋಚನಾನುಜ್ಞಾಯಾಯಾಂ
ದ್ವಿತ್ರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನಮೋಚನಾನುಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೨

ಭೀಮನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದ ನಾಲ್ವರು ಪಾಂಡವರೂ
ಗಂಧರ್ವರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿದುದು (೧-೧೦). ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು
ಗಂಧರ್ವರ ನಡುವೆ ಭೀಕರ ಯುದ್ಧ (೧೧-೨೧).

03233001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03233001a ಯುಧಿಷ್ಠಿರವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭೀಮಸೇನಪುರೋಗಮಾಃ|

03233001c ಪ್ರಹೃಷ್ಟವದನಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಮುತ್ತಸ್ಥುರ್ನರರ್ಷಭಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ
ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ನರರ್ಷಭರೆಲ್ಲರೂ
ಸಂತೋಷವದನರಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದರು.

03233002a ಅಭೇದ್ಯಾನಿ ತತಃ ಸರ್ವೇ ಸಮನಹ್ಯಂತ ಭಾರತ|

03233002c ಜಾಂಬೂನದವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಕವಚಾನಿ ಮಹಾರಥಾಃ||

ಭಾರತ! ಆಗ ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹಾರಥರೂ ಬಂಗಾರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ
ಬಣ್ಣದ ಅಭೇದ್ಯ ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದರು.

03233003a ತೇ ದಂಶಿತಾ ರಥೈಃ ಸರ್ವೇ ಧ್ವಜಿನಃ ಸಶರಾಸನಾಃ|

03233003c ಪಾಂಡವಾಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಜ್ವಲಿತಾ ಇವ ಪಾವಕಾಃ||

ರಥವನ್ನೇರಿದ, ದ್ವಜಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಆ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03233004a ತಾನೃಥಾನ್ಸಾಧು ಸಂಪನ್ನಾನ್ಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಜವನೈರ್ಹಯೈಃ|

03233004c ಆಸ್ಥಾಯ ರಥಶಾರ್ದೂಲಾಃ ಶೀಘ್ರಮೇವ ಯಯುಸ್ತತಃ|

ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ, ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆ ರಥಶಾರ್ದೂಲರು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರು.

03233005a ತತಃ ಕೌರವಸೈನ್ಯಾನಾಂ ಪ್ರಾದುರಾಸೀನ್ಮಹಾಸ್ವನಃ|

03233005c ಪ್ರಯಾತಾನ್ಸಹಿತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾನ್ಮಹಾರಥಾನ್||

ಮಹಾರಥಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹೊರಟಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೌರವ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಘೋಷವು ಉದ್ಭವಿಸಿತು.

03233006a ಜಿತಕಾಶಿನಶ್ಚ ಖಚರಾಸ್ವರಿತಾಶ್ಚ ಮಹಾರಥಾಃ|

03233006c ಕ್ಷಣೇನೈವ ವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಮಾಜಗ್ಮುರಭೀತವತ್||

ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಜಯದಿಂದ ಉಬ್ಬಿದ್ದ ಗಂಧರ್ವರೂ ಮತ್ತು ವೇಗದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾರಥಿಗಳೂ ನಿರ್ಭೀತರಾಗಿ ವನದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರ ಎದುರಾದರು.

03233007a ನ್ಯವರ್ತಂತ ತತಃ ಸರ್ವೇ ಗಂಧರ್ವಾ ಜಿತಕಾಶಿನಃ|

03233007c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಥಗತಾನ್ವೀರಾನ್ಪಾಂಡವಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ರಣೇ||

ವಿಜಯದಿಂದ ಉಬ್ಬಿದ್ದ ಗಂಧರ್ವರೆಲ್ಲರೂ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವೀರ ಪಾಂಡವ ನಾಲ್ವರನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

03233008a ತಾಂಸ್ತು ವಿಭ್ರಾಜತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಲೋಕಪಾಲಾನಿವೋದ್ಯತಾನ್|

03233008c ವ್ಯೂಢಾನೀಕಾ ವ್ಯತಿಷ್ಠಂತ ಗಂಧಮಾದನವಾಸಿನಃ||

ಲೋಕಪಾಲರಂತೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಗಂಧಮಾದನವಾಸಿಗಳು ವ್ಯೂಹವನ್ನು ರಚಿಸಿ ನಿಂತರು.

03233009a ರಾಜ್ಞಸ್ತು ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03233009c ಕ್ರಮೇಣ ಮೃದುನಾ ಯುದ್ಧಮುಪಕ್ರಾಮಂತ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಧೀಮಂತ ರಾಜ ಧರ್ಮರಾಜನ ಮಾತಿನಂತೆ ಪಾಂಡವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೊದಲು ಮೃದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು.

03233010a ನ ತು ಗಂಧರ್ವರಾಜಸ್ಯ ಸೈನಿಕಾ ಮಂದಚೇತಸಃ|

03233010c ಶಕ್ಯಂತೇ ಮೃದುನಾ ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿಪಾದಯಿತುಂ ತದಾ||

ಆದರೆ ಗಂಧರ್ವರಾಜನ ಮಂದಚೇತಸ ಸೈನಿಕರು ಮೃದುತ್ವದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಏನು ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅಶಕ್ಯರಾದರು.

03233011a ತತಸ್ತಾನ್ಯುಧಿ ದುರ್ಧರ್ಷಃ ಸವ್ಯಸಾಚೀ ಪರಂತಪಃ|

03233011c ಸಾಂತ್ವಪೂರ್ವಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಮುವಾಚ ಖಚರಾನ್ರಣೇ||

ಆಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಧರ್ಷ ಪರಂತಪ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು
ಸಾಂತ್ವಪೂರ್ವಕವಾದ ಈ ಮಾತನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಕಾಶಗಾಮಿಗಳಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು.

03233012a ನೈತದ್ಗಂಧರ್ವರಾಜಸ್ಯ ಯುಕ್ತಂ ಕರ್ಮ ಜುಗುಪ್ಸಿತಂ|

03233012c ಪರದಾರಾಭಿಮರ್ಶಶ್ಚ ಮಾನುಷ್ಯೈಶ್ಚ ಸಮಾಗಮಃ||

“ಪರದಾರೆಯರನ್ನು ಕಾಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ
ಒಡನಾಡುವ ಈ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯ ಕೆಲಸವು ಗಂಧರ್ವರಾಜನಿಗೆ
ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ.

03233013a ಉತ್ಸ್ರಜಧ್ವಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಾನ್ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸುತಾನಿಮಾನ್|

03233013c ದಾರಾಂಶ್ಚೈಷಾಂ ವಿಮುಂಚಧ್ವಂ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಶಾಸನಾತ್||

ಧರ್ಮರಾಜನ ಶಾಸನದಂತೆ ಈ ಮಹಾವೀರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸುತರನ್ನೂ
ಅವರ ಪತ್ನಿಯರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ!”

03233014a ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತು ಗಂಧರ್ವಾಃ ಪಾಂಡವೇನ ಯಶಸ್ವಿನಾ|

03233014c ಉತ್ಕ್ರಯಂತಸ್ತದಾ ಪಾರ್ಥಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರುವನ್||

ಯಶಸ್ವಿನಿ ಪಾಂಡವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಗಂಧರ್ವರು ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕು
ಪಾರ್ಥನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದರು.

03233015a ಏಕಸ್ತ್ವೈವ ವಯಂ ತಾತ ಕುರ್ಯಾಮ ವಚನಂ ಭುವಿ|

03233015c ಯಸ್ಯ ಶಾಸನಮಾಜ್ಞಾಯ ಚರಾಮ ವಿಗತಜ್ವರಾಃ||

“ಅಯ್ಯಾ! ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಬ್ಬನದೇ ಮಾತಿನಂತೆ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಅವನ ಶಾಸನವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು
ವಿಗತಜ್ವರರಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

03233016a ತೇನೈಕೇನ ಯಥಾದಿಷ್ಟಂ ತಥಾ ವರ್ತಾಮ ಭಾರತ|

03233016c ನ ಶಾಸ್ತಾ ವಿದ್ಯತೇಽಸ್ಮಾ ಕಮನ್ಯಸ್ತಸ್ಮಾ ತ್ಸುರೇಶ್ವರಾತ್||

ಭಾರತ! ಅವನೊಬ್ಬನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಮಾತ್ರ ನಾವು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.
ಸುರೇಶ್ವರನ ಹೊರತಾಗಿ ಅನ್ಯರು ಯಾರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಳುವುದಿಲ್ಲ.”

03233017a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಗಂಧರ್ವೈಃ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಧನಂಜಯಃ|

03233017c ಗಂಧರ್ವಾನ್ಪುನರೇವೇದಂ ವಚನಂ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ||

ಗಂಧರ್ವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಧನಂಜಯನು
ಗಂಧರ್ವರಿಗೆ ಪುನಃ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

03233018a ಯದಿ ಸಾಮ್ನಾ ನ ಮೋಕ್ಷಧ್ವಂ ಗಂಧರ್ವಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಜಂ|

03233018c ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಸ್ವಯಮೇವ ಸುಯೋಧನಂ||

“ಗಂಧರ್ವರೇ! ಸಾಮದಿಂದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಜನನ್ನು ಬಿಡದಿದ್ದರೆ
ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ನಾನೇ ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03233019a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತಃ ಪಾರ್ಥಃ ಸವ್ಯಸಾಚೀ ಧನಂಜಯಃ|

03233019c ಸಸರ್ಜ ನಿಶಿತಾನ್ಬಾಣಾನ್ಪಚರಾನ್ಪಚರಾನ್ವತಿ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಸವ್ಯಸಾಚೀ ಧನಂಜಯನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುವ ಹರಿತ

ಬಾಣಗಳನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಅವರ ಮೇಲೆ
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03233020a ತಥೈವ ಶರವರ್ಷೇಣ ಗಂಧರ್ವಾಸ್ತೇ ಬಲೋತ್ಕಟಾಃ|

03233020c ಪಾಂಡವಾನಭ್ಯವರ್ತಂತ ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ದಿವೌಕಸಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಬಲೋತ್ಕಟ ಗಂಧರ್ವರು ಪಾಂಡವರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು
ಪಾಂಡವರು ದಿವೌಕಸರ ಮೇಲೆ ಶರಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು.

03233021a ತತಃ ಸುತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಂ ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ತರಸ್ವಿನಾಂ|

03233021c ಬಭೂವ ಭೀಮವೇಗಾನಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆಗ ತರಸ್ವಿ ಗಂಧರ್ವರ ಮತ್ತು ಭೀಮವೇಗಿ ಪಾಂಡವರ
ನಡುವೆ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ಪಾಂಡವಗಂಧರ್ವಯುದ್ಧೇ
ತ್ಯಸ್ತ್ರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವಗಂಧರ್ವಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಮೂವತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೪

ಭೀಕರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ

ಗಂಧರ್ವರಾಜನ ಅಂತರ್ಧಾನತ್ವವನ್ನು ಶಬ್ದವೇದಿ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿ
 ಅರ್ಜುನನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು, ಹೋರಾಡುವವನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರ
 ಚಿತ್ರರಥನೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ, ಯುದ್ಧವು ನಿಲ್ಲುವುದು; ಪಾಂಡವ-
 ಗಂಧರ್ವರಾಜರು ರಥದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಪರಸ್ಪರರ ಕುಶಲಗಳನ್ನು
 ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದುದು (೧-೨೮).

03234001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03234001a ತತೋ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಸಂಪನ್ನಾ ಗಂಧರ್ವಾ ಹೇಮಮಾಲಿನಃ|

03234001c ವಿಸ್ಮಜಂತಃ ಶರಾನ್ದೀಪ್ತಾನ್ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವಾರಯನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ದ್ವಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಸಂಪನ್ನರೂ
 ಹೇಮಮಾಲಿನಿಗಳೂ ಆದ ಗಂಧರ್ವರು ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲ
 ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಸುತ್ತುವರೆಂದು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಾಣಗಳನ್ನು
 ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು.

03234002a ಚತ್ವಾರಃ ಪಾಂಡವಾ ವೀರಾ ಗಂಧರ್ವಾಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03234002c ರಣೇ ಸಂನ್ಯಪತನ್ರಾಜಂಸ್ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್||

ರಾಜನ್! ನಾಲ್ವರು ವೀರ ಪಾಂಡವರು ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರಾರು ಗಂಧರ್ವರು
 ಪರಸ್ಪರರ ಮೇಲೆ ಎರಗಲು ಅದ್ಭುತವೆನಿಸಿತು.

03234003a ಯಥಾ ಕರ್ಣಸ್ಯ ಚ ರಥೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಚೋಭಯೋಃ|

03234003c ಗಂಧರ್ವೈಃ ಶತಶಶ್ಚಿನ್ನೌ ತಥಾ ತೇಷಾಂ ಪ್ರಚಕ್ರೀ||

ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಇಬ್ಬರ ರಥವನ್ನು ಹೇಗೆ ನೂರಾರು
ಚೂರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರೋ ಹಾಗೆ ಇವರದ್ದನ್ನೂ ಮಾಡಲು
ಗಂಧರ್ವರು ತೊಡಗಿದರು.

03234004a ತಾನ್ಸಮಾಪತತೋ ರಾಜನ್ಗಂಧರ್ವಾಂ ಶತಶೋ ರಣೇ|

03234004c ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣನ್ನರವ್ಯಾಘ್ರಾಃ ಶರವರ್ಷೈರನೇಕಶಃ||

ರಾಜನ್! ರಣದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಗಂಧರ್ವರು ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು
ನರವ್ಯಾಘ್ರರು ಅನೇಕ ಶರವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಡೆಹಿಡಿದರು.

03234005a ಅವಕೀರ್ಯಮಾಣಾಃ ಖಿಗಮಾಃ ಶರವರ್ಷೈಃ ಸಮಂತತಃ|

03234005c ನ ಶೇಕುಃ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ಸಮೀಪೇ ಪರಿವರ್ತಿತುಂ||

ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಶರವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಆಕಾಶಗಾಮಿಗಳು
ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಸಮೀಪ ಬರಲೂ ಅಶಕ್ಯರಾದರು.

03234006a ಅಭಿಕ್ರುದ್ಧಾನಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಗಂಧರ್ವಾನರ್ಜುನಸ್ತದಾ|

03234006c ಲಕ್ಷಯಿತ್ವಾಥ ದಿವ್ಯಾನಿ ಮಹಾಸ್ತ್ರಾಣ್ಯುಪಚಕ್ರಮೇ||

ಗಂಧರ್ವರು ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕಂಡ ಅರ್ಜುನನು ದಿವ್ಯ
ಮಹಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03234007a ಸಹಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರಂ ಸ ಪ್ರಾಹಿಣೋದ್ಯಮಸಾದನಂ|

03234007c ಆಗ್ನೇಯೇನಾರ್ಜುನಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ಬಲೋತ್ಕಟಃ||

ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಲೋತ್ಕಟ ಅರ್ಜುನನು ಆಗ್ನೇಯದಿಂದ ಸಹಸ್ರ

ಸಹಸ್ರ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಯಮಸಾದನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

03234008a ತಥಾ ಭೀಮೋ ಮಹೇಷ್ಟಾಸಃ ಸಂಯುಗೇ ಬಲಿನಾಂ ವರಃ|

03234008c ಗಂಧರ್ವಾಂ ಶತಶೋ ರಾಜಂ ಜಘಾನ ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ಭೀಮನು ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ನೂರಾರು ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

03234009a ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರಾವಪಿ ತಥಾ ಯುಧ್ಯಮಾನೌ ಬಲೋತ್ಕಟೌ|

03234009c ಪರಿಗೃಹ್ಯಾಗ್ರತೋ ರಾಜಂ ಜಘ್ನತುಃ ಶತಶಃ ಪರಾನ್||

ರಾಜನ್! ಯುಧ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಲೋತ್ಕಟ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ನೂರಾರು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸಂಹರಿಸಿದರು.

03234010a ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾ ಗಂಧರ್ವಾ ದಿವೈರಸ್ತ್ರೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ|

03234010c ಉತ್ತೇತುಃ ಖಿಮುಪಾದಾಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಸುತಾಂಸ್ತತಃ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಗಂಧರ್ವರು ವಧೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ಅವರು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಆಕಾಶದ ಕಡೆ ಏರಿದರು.

03234011a ತಾನುತ್ಪತಿಷ್ಣನ್ಬದ್ಧ್ವಾ ತು ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಧನಂಜಯಃ|

03234011c ಮಹತಾ ಶರಜಾಲೇನ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವಾರಯತ್||

ಆಗ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಧನಂಜಯನು ಮಹಾ ಶರಜಾಲದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಅವರನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ತಡೆಹಿಡಿದನು.

03234012a ತೇ ಬದ್ಧಾಃ ಶರಜಾಲೇನ ಶಕುಂತಾ ಇವ ಪಂಜರೇ|

03234012c ವವರ್ಷು ರರ್ಜುನಂ ಕ್ರೋಧಾದ್ಗದಾಶಕ್ತ್ಯವೃಷ್ಟಿಭಿಃ||

ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತರಾದ ಅವರು ಕ್ರೋಧದಿಂದ
ಅರ್ಜುನನ ಮೇಲೆ ಗದೆ-ಶಕ್ತಿಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು.

03234013a ಗದಾಶಕ್ತ್ಯಸಿವೃಷ್ಟೀಸ್ತಾ ನಿಹತ್ಯ ಸ ಮಹಾಸ್ತ್ರವಿತ್|

03234013c ಗಾತ್ರಾಣಿ ಚಾಹನದ್ಭ್ರೈರ್ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ಧನಂಜಯಃ||

ಆ ಮಹಾಸ್ತ್ರವಿದು ಧನಂಜಯನು ಗದೆ-ಶಕ್ತಿ-ಖಡ್ಗಗಳ ಮಳೆಯಿಂದ
ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಗಂಧರ್ವರ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಭಲ್ಲಿಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆದನು.

03234014a ಶಿರೋಭಿಃ ಪ್ರಪತದ್ಭಿಶ್ಚ ಚರಣೈರ್ಬಾಹುಭಿಸ್ತಥಾ|

03234014c ಅಶ್ವವೃಷ್ಟಿರಿವಾಭಾತಿ ಪರೇಷಾಮಭವದ್ಭಯಂ||

ತಲೆ-ಕಾಲು-ಬಾಹುಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿರಲು ಕಲ್ಲುಗಳ ಮಳೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ
ಭಯಂಕರವಾಗಿ ತೋರಿತು.

03234015a ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಪಾಂಡವೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03234015c ಭೂಮಿಷ್ಠಮಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಾಃ ಶರವರ್ಷೈರವಾಕಿರನ್||

ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವನಿಂದ ಗಂಧರ್ವರು ಹೀಗೆ ಸಾಯುತ್ತಿರಲು ಅವರು
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಅವನ ಮೇಲೆ ಶರಗಳ
ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು.

03234016a ತೇಷಾಂ ತು ಶರವರ್ಷಾಣಿ ಸವ್ಯಸಾಚೀ ಪರಂತಪಃ|

03234016c ಅಸ್ತ್ರೈಃ ಸಂವಾಯ್ ತೇಜಸ್ವೀ ಗಂಧರ್ವಾನ್ಪ್ರತ್ಯವಿಧೃತಃ||

ಆದರೆ ಅವರ ಶರವರ್ಷಗಳನ್ನು ಪರಂತಪ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು
ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ತಡೆದನು. ಆ ತೇಜಸ್ವಿಯು ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ತಿರುಗಿ
ಹೊಡೆದನು.

03234017a ಸ್ಥೂಣಾಕರ್ಣೇಂದ್ರಜಾಲಂ ಚ ಸೌರಂ ಚಾಪಿ ತಥಾರ್ಜುನಃ|

03234017c ಆಗ್ನೇಯಂ ಚಾಪಿ ಸೌಮ್ಯಂ ಚ ಸಸರ್ಜ ಕುರುನಂದನಃ||

ಕುರುನಂದನ ಅರ್ಜುನನು ಸ್ಥೂಣಕರ್ಣ, ಇಂದ್ರಜಾಲ, ಸೌರ ಮತ್ತು
ಸೌಮ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03234018a ತೇ ದಹ್ಯಮಾನಾ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಕುಂತೀಪುತ್ರಸ್ಯ ಸಾಯಕೈಃ|

03234018c ದೈತೇಯಾ ಇವ ಶಕ್ರೇಣ ವಿಷಾದಮಗಮನ್ವರಂ||

ಕುಂತೀಪುತ್ರನ ಶರಗಳಿಂದ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಧರ್ವರು ಶಕ್ರನಿಂದ
ದೈತ್ಯರು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪರಮ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು.

03234019a ಊರ್ಧ್ವಮಾಕ್ರಮಮಾಣಾಶ್ಚ ಶರಜಾಲೇನ ವಾರಿತಾಃ|

03234019c ವಿಸರ್ಪಮಾಣಾ ಭಲ್ಲೈಶ್ಚ ವಾರ್ಯಂತೇ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಾ||

ಮೇಲೆ ಹಾರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಶರಜಾಲವು ಅವರನ್ನು
ತಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು; ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹರಿದು ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ
ಸವ್ಯಸಾಚಿಯ ಭಲ್ಲೆಗಳು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

03234020a ಗಂಧರ್ವಾಂಸ್ತ್ರಾಸಿತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರೇಣ ಧೀಮತಾ|

03234020c ಚಿತ್ರಸೇನೋ ಗದಾಂ ಗೃಹ್ಯ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಮಾದ್ರವತ್||

ಧೀಮಂತ ಕುಂತೀಪುತ್ರನಿಂದ ಗಂಧರ್ವರು ಕಾಟಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿತ್ರಸೇನನು ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸವ್ಯಸಾಚಿಯ ಕಡೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದನು.

03234021a ತಸ್ಯಾಭಿಪತತಸ್ತೂರ್ಣಂ ಗದಾಹಸ್ತಸ್ಯ ಸಂಯುಗೇ|

03234021c ಗದಾಂ ಸರ್ವಾಯಸೀಂ ಪಾರ್ಥಃ ಶರೈಶ್ಚಿ ಚ್ಚೇದ ಸಪ್ತಧಾ||

ಅವನ ಮೇಲೆರಗಲು ಪಾರ್ಥನು ಆ ಬಲವಾದ ಉಕ್ಕಿನ ಗದೆಯನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಏಳು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ತುಂಡರಿಸಿದನು.

03234022a ಸ ಗದಾಂ ಬಹುಧಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೃತ್ತಾಂ ಬಾಣೈಸ್ತರಸ್ವಿನಾ|

03234022c ಸಂವೃತ್ಯ ವಿದ್ಯಯಾತ್ಮಾನಂ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಪಾಂಡವಂ|

03234022e ಅಸ್ತ್ರಾಣಿ ತಸ್ಯ ದಿವ್ಯಾನಿ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಖೇ ಸ್ಥಿತಃ||

ಆ ತರಸ್ವಿಯ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಗದೆಯು ತುಂಡಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಅದೃಷ್ಟ್ಯನನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನು.

03234023a ಗಂಧರ್ವ ರಾಜೋ ಬಲವಾನ್ಮಾಯಯಾಂತರ್ಹಿತಸ್ತದಾ|

03234023c ಅಂತರ್ಹಿತಂ ಸಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರಹರಂತಮಥಾರ್ಜುನಃ|

03234023e ತಾಡಯಾಮಾಸ ಖಿಚರೈರ್ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಮಂತ್ರಿತೈಃ||

2012/03/18

ಆಗ ಬಲವಾನ್ ಗಂಧರ್ವರಾಜನು ಮಾಯೆಯಿಂದ
ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಅವನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದುದನ್ನು ಕಂಡು
ಅರ್ಜುನನು ಆಕಾಶಗಾಮಿ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ
ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದನು.

03234024a ಅಂತರ್ಧಾನವಧಂ ಚಾಸ್ಯ ಚಕ್ರೇ ಕ್ರುದ್ಧೋಽರ್ಜುನಸ್ತದಾ|
03234024c ಶಬ್ದವೇದ್ಯಮುಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಬಹುರೂಪೋ ಧನಂಜಯಃ||

ಆಗ ಕೃದ್ಧನಾದ ಬಹುರೂಪಿ ಧನಂಜಯ ಅರ್ಜುನನು
ಶಬ್ದವೇದಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅವನ ಅಂತರ್ಧಾನತ್ವವನ್ನು
ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿದನು.

03234025a ಸ ವಧ್ಯಮಾನಸ್ತೈರಸ್ತ್ರೈರರ್ಜುನೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|
03234025c ಅಧಾಸ್ಯ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ತದಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಿಯಃ ಸಖಾ||

ಮಹಾತ್ಮ ಅರ್ಜುನನ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅವನು
ಪ್ರಿಯಸಖನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03234026a ಚಿತ್ರಸೇನಮಥಾಲಕ್ಷ್ಯ ಸಖಾಯಂ ಯುಧಿ ದುರ್ಬಲಂ|
03234026c ಸಂಜಹಾರಾಸ್ತ್ರಮಥ ತತ್ಪ್ರಸೃಷ್ಟಂ ಪಾಂಡವರ್ಷಭಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲನಾಗಿದ್ದ ಸಖ ಚಿತ್ರಸೇನನನ್ನು ನೋಡಿ
ಪಾಂಡವರ್ಷಭನು ತಾನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ
ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು.

03234027a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಪಾಂಡವಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಂಹೃತಾಸ್ತಂ ಧನಂಜಯಂ|

03234027c ಸಂಜಹ್ಯುಃ ಪ್ರದ್ರುತಾನಶ್ವಾಂ ಶರವೇಗಾನ್ಧನೂಂಷಿ ಚ||

ಧನಂಜಯನು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಎಲ್ಲ ಪಾಂಡವರೂ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು, ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಣಗಳನ್ನೂ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ತಡೆಹಿಡಿದರು.

03234028a ಚಿತ್ರಸೇನಶ್ಚ ಭೀಮಶ್ಚ ಸವ್ಯಸಾಚೀ ಯಮಾವಪಿ|

03234028c ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೌಶಲಮನ್ಯೋನ್ಯಂ ರಥೇಷ್ಟೇವಾವತಸ್ಥಿರೇ||

ಚಿತ್ರಸೇನ, ಭೀಮ, ಸವ್ಯಸಾಚೀ, ಮತ್ತು ಯಮಳರು ರಥದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ ಪರಸ್ಪರ ಕುಶಲವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ಗಂದರ್ವಪರಾಭವೇ

ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗಂದರ್ವಪರಾಭವದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಮೂವತ್ನಾಲ್ಕನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೫

ಪತ್ನಿಯರೊಡನೆ ಕೌರವರನ್ನು ಏಕೆ ಬಂಧಿಸಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಜುನನು
ಕೇಳಲು ಚಿತ್ರರಥನು “ಇವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು

ಅಣಗಿಸಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದೂ ತಾನು ಇಂದ್ರನ
 ವಚನದಂತೆ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಸುರಲೋಕಕ್ಕೆ
 ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದು (೧-೭). ಗಂಧರ್ವರು
 ಹೊರಟುಹೋದುದು; ದೇವರಾಜನು ಮೃತರಾದ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು
 ಬದುಕಿಸಿದುದು (೮-೧೭). ಪಾಂಡವರು ರಾಜಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ
 ಕುಲದವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದುದು; ಪಾಂಡವರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡ
 ದುರ್ಯೋಧನನು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ನಗರದ ಕಡೆ
 ಹೊರಟಿದುದು (೧೮-೨೫).

03235001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03235001a ತತೋಽರ್ಜುನಶ್ಚಿತ್ರಸೇನಂ ಪ್ರಹಸನ್ನಿದಮಬ್ರವೀತ್|

03235001c ಮಧ್ಯೇ ಗಂಧರ್ವಸೈನ್ಯಾನಾಂ ಮಹೇಷ್ಟಾಸೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ಮಹಾದ್ಯುತಿ
 ಅರ್ಜುನನು ಆ ಗಂಧರ್ವ ಸೇನೆಯ ಮಧ್ಯೆ ನಗುತ್ತಾ ಚಿತ್ರಸೇನನಿಗೆ
 ಹೇಳಿದನು:

03235002a ಕಿಂ ತೇ ವ್ಯವಸಿತಂ ವೀರ ಕೌರವಾಣಾಂ ವಿನಿಗ್ರಹೇ|

03235002c ಕಿಮರ್ಥಂ ಚ ಸದಾರೋಽಯಂ ನಿಗೃಹೀತಃ ಸುಯೋಧನಃ||

“ವೀರ! ಏಕೆ ನೀನು ಕೌರವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ತೊಡಗಿದೆ? ಏಕೆ
 ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಅವನ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೆರೆಹಿಡಿದೆ?”

03235003 ಚಿತ್ರಸೇನ ಉವಾಚ|

03235003a ವಿದಿತೋಽಯಮಭಿಪ್ರಾಯಸ್ತತ್ರಸ್ಥೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03235003c ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ಪಾಪಸ್ಯ ಕರ್ಣಸ್ಯ ಚ ಧನಂಜಯ||

ಚಿತ್ರಸೇನನು ಹೇಳಿದನು: “ಧನಂಜಯ! ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ
ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಪಾಪಿ ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ಕರ್ಣನ ಉದ್ದೇಶವು
ತಿಳಿದಿದೆ.

03235004a ವನಸ್ಥಾನೈವತೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನಾನನರ್ಹವತ್|

03235004c ಇಮೇಽವಹಸಿತುಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ದ್ರೌಪದೀಂ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ||

ನೀವು ಈ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಮತ್ತು ಅನರ್ಹರಾದರೂ
ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಇವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿನೀ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಅಣಗಿಸಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

03235005a ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ ಚೈಷಾಂ ಮಾಮುವಾಚ ಸುರೇಶ್ವರಃ|

03235005c ಗಚ್ಚ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ಸಾಮಾತ್ಯಂ ತ್ವಮಿಹಾನಯ||

ಅವರ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದ ಸುರೇಶ್ವರನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಹೋಗು! ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ!

03235006a ಧನಂಜಯಶ್ಚ ತೇ ರಕ್ಷ್ಯಃ ಸಹ ಭ್ರಾತೃಭಿರಾಹವೇ|

03235006c ಸ ಹಿ ಪ್ರಿಯಃ ಸಖಾ ತುಭ್ಯಂ ಶಿಷ್ಯಶ್ಚ ತವ ಪಾಂಡವಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಧನಂಜಯನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಪಾಂಡವನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಸಖಿ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯ..”

03235007a ವಚನಾದ್ದೇವರಾಜಸ್ಯ ತತೋಽಸ್ಮಿಹಾಗತೋ ದ್ರುತಂ|

03235007c ಅಯಂ ದುರಾತ್ಮಾ ಬದ್ಧಶ್ಚ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಸುರಾಲಯಂ||

ದೇವರಾಜನ ವಚನದಂತೆ ನಾನು ಬೇಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ಈ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಸುರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.”

03235008 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03235008a ಉತ್ಸ್ರಜ್ಯತಾಂ ಚಿತ್ರಸೇನ ಭ್ರಾತಾಸ್ಮಾಕಂ ಸುಯೋಧನಃ|

03235008c ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಸಂದೇಶಾನ್ಮಮ ಚೇದಿಚ್ಛಸಿ ಪ್ರಿಯಂ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಚಿತ್ರಸೇನ! ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾದರೆ ಧರ್ಮರಾಜನ ಸಂದೇಶದಂತೆ ನಮ್ಮ ಭ್ರಾತಾ ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು!”

03235009 ಚಿತ್ರಸೇನ ಉವಾಚ|

03235009a ಪಾಪೋಽಯಂ ನಿತ್ಯಸಂದುಷ್ಟೋ ನ ವಿಮೋಕ್ಷಣಮರ್ಹತಿ|

03235009c ಪ್ರಲಬ್ಧಾ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಶ್ಚ ಧನಂಜಯಂ||

ಚಿತ್ರಸೇನನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿತ್ಯವೂ ಪಾಪಿಯೂ ಅತಿದುಷ್ಟನೂ ಆಗಿರುವ ಇವನು ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲ. ಧನಂಜಯ! ಇವನು ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನೂ ಕಾಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

03235010a ನೇದಂ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ ತಸ್ಯ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಮಹಾವ್ರತಃ|

03235010c ಜಾನಾತಿ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಹಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕುರು ಯಥೇಚ್ಛಸಿ||

ಮಹಾವ್ರತ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಇವನ ಉದ್ದೇಶವು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಯಸಿದುದನ್ನು ಮಾಡು.”

03235011 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03235011a ತೇ ಸರ್ವ ಏವ ರಾಜಾನಮಭಿಜಗ್ಮುರ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03235011c ಅಭಿಗಮ್ಯ ಚ ತತ್ಸರ್ವಂ ಶಶಂಸುಸ್ತಸ್ಯ ದುಷ್ಕೃತಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಹೋಗಿ ಅವನ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದರು.

03235012a ಅಜಾತಶತ್ರುಸ್ತಚ್ಛ್ವಾ ತ್ವಾ ಗಂಧರ್ವಸ್ಯ ವಚಸ್ತದಾ|

03235012c ಮೋಕ್ಷಯಾಮಾಸ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಗಂಧರ್ವಾನ್ಪ್ರಶಶಂಸ ಚ||

ಗಂಧರ್ವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಜಾತಶತ್ರುವು ಆ ಗಂಧರ್ವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದನು.

03235013a ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಭವದ್ಭಿರ್ಬಲಿಭಿಃ ಶಕ್ತೈಃ ಸರ್ವೈರ್ನ ಹಿಂಸಿತಃ|

03235013c ದುರ್ವೃತ್ತೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಯಂ ಸಾಮಾತ್ಯಜ್ಞಾತಿಬಾಂಧವಃ||

“ನೀವು ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರೂ ಅಮಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾತಿಬಾಂಧವರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನೊಡನೆ ದುರ್ವೃತ್ತಿಯನ್ನೆಸಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು.

03235014a ಉಪಕಾರೋ ಮಹಾಂಸ್ತಾತ ಕೃತೋಽಯಂ ಮಮ ಖೇಚರಾಃ|

03235014c ಕುಲಂ ನ ಪರಿಭೂತಂ ಮೇ ಮೋಕ್ಷೇಣಾಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ||

ಮಹಾಬೇಚರರೇ! ಕುಲವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸದೇ ಈ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು
ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿ ನೀವು ನನಗೆ ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ.

03235015a ಆಜ್ಞಾಪಯಧ್ವಮಿಷ್ಟಾನಿ ಪ್ರಿಯಾಮೋ ದರ್ಶನೇನ ವಃ|

03235015c ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸರ್ವಾ ನಭಿಪ್ರಾಯಾಂಸ್ತತೋ ಪ್ರಜತ ಮಾಚಿರಂ||

ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾವು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ನಿಮಗಿಷ್ಟವಾದುದನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ. ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಪಡೆದು ಬೇಗ
ಹೊರಡಿ.”

03235016a ಅನುಜ್ಞಾತಾಸ್ತು ಗಂಧರ್ವಾಃ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೇಣ ಧೀಮತಾ|

03235016c ಸಹಾಪ್ಸರೋಭಿಃ ಸಂಹೃಷ್ಟಾಶ್ಚಿ ತ್ರಸೇನಮುಖಾ ಯಯುಃ||

ಧೀಮತ ಪಾಂಡುಪುತ್ರನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಗೊಂಡ

ಗಂಧರ್ವರು ಚಿತ್ರಸೇನನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಪ್ಸರೆಯರೊಂದಿಗೆ
ಹೋದರು.

03235017a ದೇವರಾಡಪಿ ಗಂಧರ್ವಾನ್ಮೃತಾಂಸ್ತಾನಮಜೀವಯತ್|

03235017c ದಿವ್ಯೇನಾಮೃತವರ್ಷೇಣ ಯೇ ಹತಾಃ ಕೌರವೈರ್ಯುಧಿ||

ದೇವರಾಜನೂ ಕೂಡ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೌರವರಿಂದ ಮೃತರಾಗಿದ್ದ

ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ದಿವ್ಯ ಅಮೃತದ ಮಳೆಸುರಿಸಿ

ಪುನರ್ಜೀವಗೊಳಿಸಿದನು.

03235018a ಜ್ಞಾತೀಂಸ್ತಾನವಮುಚ್ಯಾಥ ರಾಜದಾರಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ|

03235018c ಕೃತ್ವಾ ಚ ದುಷ್ಕರಂ ಕರ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ಪಾಂಡವಾಃ||

ಪಾಂಡವರು ರಾಜಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಲದವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು. ಈ ದುಷ್ಕರ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರು ಸಂತೋಷಗೊಂಡರು.

03235019a ಸಸ್ತ್ರೀಕುಮಾರೈಃ ಕುರುಭಿಃ ಪೂಜ್ಯಮಾನಾ ಮಹಾರಥಾಃ|

03235019c ಬಭ್ರಾಜಿರೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಕುರುಮಧ್ಯೇ ಯಥಾಗ್ನಯಃ||

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತ್ತು ಕುಮಾರರೊಂದಿಗೆ ಕುರುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಮಹಾರಥಿ ಮಹಾತ್ಮರು ಕುರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಗಳಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿದರು.

03235020a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಮುಚ್ಯ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತಂ ತದಾ|

03235020c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ ಸಪ್ರಣಯಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಆಗ ಭ್ರಾತೃಗಳ ಸಹಿತ ದುರ್ಯೋಧನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವಾಗ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03235021a ಮಾ ಸ್ಮ ತಾತ ಪುನಃ ಕಾರ್ಷೀರೀದೃಶಂ ಸಾಹಸಂ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03235021c ನ ಹಿ ಸಾಹಸಕರ್ತಾರಃ ಸುಖಮೇಧಂತಿ ಭಾರತ||

“ಭಾರತ! ತಮ್ಮ! ಪುನಃ ಎಂದೂ ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಹಸಮಾಡುವವರು ಸುಖವನ್ನು

ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

03235022a ಸ್ವಸ್ತಿಮಾನ್ಸಹಿತಃ ಸರ್ವೈರ್ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಕುರುನಂದನ|

03235022c ಗೃಹಾನ್ವಜ ಯಥಾಕಾಮಂ ವೈಮನಸ್ಯಂ ಚ ಮಾ ಕೃಥಾಃ||

ಕುರುನಂದನ! ನಿನಗಿಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿ ನಿನ್ನ
ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಹೊರಡು. ಬೇಸರಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡ!”

03235023a ಪಾಂಡವೇನಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತದಾ|

03235023c ವಿದೀರ್ಯಮಾಣೋ ವೀಡೇನ ಜಗಾಮ ನಗರಂ ಪ್ರತಿ||

ಪಾಂಡವರಿಂದ ಬಿಳ್ಕೊಂಡ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ
ಪೀಡಿತನಾಗಿ ನಗರದ ಕಡೆ ಹೊರಟನು.

03235024a ತಸ್ಮಿನ್ನತೇ ಕೌರವೇಯೇ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03235024c ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋ ವೀರಃ ಪೂಜ್ಯಮಾನೋ ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ||

03235025a ತಪೋಧನೈಶ್ಚ ತೈಃ ಸರ್ವೈರ್ವೃತಃ ಶಕ್ರ ಇವಾಮರೈಃ|

03235025c ವನೇ ದ್ವೈತವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ವಿಜಹಾರ ಮುದಾ ಯುತಃ||

ಆ ಕೌರವರು ಹೋಗಲು ವೀರ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಭ್ರಾತೃಗಳೊಂದಿಗೆ ದ್ವಿಜಾತಿ-ತಪೋಧನರಿಂದ ಪೂಜಿತನಾಗಿ,
ಅಮರರಿಂದ ಶಕ್ರನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು,
ಆ ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿಹರಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ

ಪರ್ವಣಿ ದುರ್ಯೋಧನಮೋಕ್ಷಣೇ

ಪಂಚತ್ರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನಮೋಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಮೂವತ್ತೈದನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೬

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹತಾಶನಾದುದು

ಹಿಂದಿರುಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕರ್ಣನು ದುರ್ಯೋಧನನು
ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಬದುಕುಳಿದು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಸಂತೋಷವನ್ನು
ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ದುಃಖಿತನಾದುದು (೧-೧೫).

03236001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03236001a ಶತ್ರುಭಿರ್ಜಿತಬದ್ಧಸ್ಯ ಪಾಂಡವೈಶ್ವ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ|

03236001c ಮೋಕ್ಷಿತಸ್ಯ ಯುಧಾ ಪಶ್ಚಾನ್ಮಾನಸ್ಥಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ||

03236002a ಕಠ್ಠನಸ್ಯಾವಲಿಪ್ತಸ್ಯ ಗರ್ವಿತಸ್ಯ ಚ ನಿತ್ಯಶಃ|

03236002c ಸದಾ ಚ ಪೌರುಷೌದಾರ್ಯೈಃ ಪಾಂಡವಾನವಮನ್ಯತಃ||

03236003a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ಪಾಪಸ್ಯ ನಿತ್ಯಾಹಂಕಾರವಾದಿನಃ|

03236003c ಪ್ರವೇಶೋ ಹಾಸ್ತಿನಪುರೇ ದುಷ್ಕರಃ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸೋತು ಬಂಧಿತನಾಗಿ

ನಂತರ ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರಿಂದ ಯುದ್ಧದ ಮೂಲಕ
ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡ ನಂತರ ಅಭಿಮಾನಿ, ದುರಾತ್ಮ, ನಿತ್ಯವೂ
ಸೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದ್ದ, ಗರ್ವಿತನಾದ, ಸದಾ ಪೌರುಷ ಔದಾರ್ಯಗಳಿಂದಿದ್ದ
ಪಾಂಡವರನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸುವ ಪಾಪಿ, ನಿತ್ಯವೂ
ಅಹಂಕಾರವಾದಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಹಸ್ತಿನಾಪುರವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ದುಷ್ಟರವಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು
ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03236004a ತಸ್ಯ ಲಜ್ಜಾನ್ವಿತಸ್ಯೈವ ಶೋಕವ್ಯಾಕುಲಚೇತಸಃ|

03236004c ಪ್ರವೇಶಂ ವಿಸ್ತರೇಣ ತ್ವಂ ವೈಶಂಪಾಯನ ಕೀರ್ತಯ||

ವೈಶಂಪಾಯನ! ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡ ಶೋಕವ್ಯಾಕುಲ ಚೇತನನಾದ
ಅವನ ನಗರ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನೀನು ಹೇಳಬೇಕು.”

03236005 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03236005a ಧರ್ಮರಾಜನಿಸೃಷ್ಟಸ್ತು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಸುಯೋಧನಃ|

03236005c ಲಜ್ಜಯಾಧೋಮುಖಃ ಸೀದನ್ನುಪಾಸರ್ಪ ತ್ಸು ದುಃಖಿತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮರಾಜನಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸುಯೋಧನನು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಕೆಳಗೆ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಂತೆ
ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

03236006a ಸ್ವಪುರಂ ಪ್ರಯಯೌ ರಾಜಾ ಚತುರಂಗಬಲಾನುಗಃ|

03236006c ಶೋಕೋಪಹತಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಚಿಂತಯಾನಃ ಪರಾಭವಂ||

ಚತುರಂಗ ಬಲವು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು, ಶೋಕದಿಂದ ಸೋತು,
ಪರಾಭವವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ರಾಜನು ತನ್ನ ಪುರಕ್ಕೆ
ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು.

03236007a ವಿಮುಚ್ಯ ಪಥಿ ಯಾನಾನಿ ದೇಶೇ ಸುಯವಸೋದಕೇ|

03236007c ಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ಶುಭೇ ರಮ್ಯೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಯಥೇಪ್ಸಿತಂ|

03236007e ಹಸ್ತಶ್ವರಥಪಾದಾತಂ ಯಥಾಸ್ಥಾನಂ ನ್ಯವೇಶಯತ್||

ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಪುಲ ಹುಲ್ಲು ನೀರಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಹನಗಳನ್ನು
ವಿಸರ್ಜಿಸಿ, ಶುಭ-ರಮ್ಯ ಭೂಮಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು
ನೆಲೆಮಾಡಿದನು. ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಮತ್ತು ಪಾದಾತಿಗಳು
ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು.

03236008a ಅಥೋಪವಿಷ್ಟಂ ರಾಜಾನಂ ಪರ್ಯಂಕೇ ಜ್ವಲನಪ್ರಭೇ|

03236008c ಉಪಪ್ಲುತಂ ಯಥಾ ಸೋಮಂ ರಾಹುಣಾ ರಾತ್ರಿಸಂಕ್ಷಯೇ|

03236008e ಉಪಗಮ್ಯಾಬ್ರವೀತ್ಕರ್ಣೋ ದುರ್ಯೋಧನಮಿದಂ ತದಾ||

ಆಗ ರಾಜನು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ
ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ರಾಹುವಿನ ಗ್ರಹಣಕ್ಕೊಳಗಾದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕುಂದಿ
ಕುಳಿತು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಕರ್ಣನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಬಳಿಬಂದು
ಹೇಳಿದನು.

03236009a ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಜೀವಸಿ ಗಾಂಧಾರೇ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ನಃ ಸಂಗಮಃ ಪುನಃ|

03236009c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ತ್ವಯಾ ಜಿತಾಶ್ಚೈವ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ||

“ಗಾಂಧಾರೇ ! ನೀನು ಜೀವಿಸಿರುವೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಅದೃಷ್ಟ ! ಪುನಃ
ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಅದೃಷ್ಟ ! ಕಾಮರೂಪಿಗಳಾದ
ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ನೀನು ಗೆದ್ದೆ ಎನ್ನುವುದೂ ಅದೃಷ್ಟವೇ !

03236010a ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಸಮಗ್ರಾನ್ವಶ್ಯಾಮಿ ಭ್ರಾತೃಂಸ್ತೇ ಕುರುನಂದನ|

03236010c ವಿಜಿಗೀಷೂನ್ರಣಾನ್ಮುಕ್ತಾನ್ನಿರ್ಜಿತಾರೀನ್ಮಹಾರಥಾನ್||

ಕುರುನಂದನ ! ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ರಣದಲ್ಲಿ ಅರಿಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು
ವಿಜಯದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಿನ್ನ ಮಹಾರಥಿ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03236011a ಅಹಂ ತ್ವಭಿದ್ರುತಃ ಸರ್ವೈರ್ಗಂಧರ್ವೈಃ ಪಶ್ಯತಸ್ತವ|

03236011c ನಾಶಕ್ಷುವಂ ಸ್ಥಾಪಯಿತುಂ ದೀರ್ಯಮಾಣಾಂ ಸ್ವವಾಹಿನೀಂ||

ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆ ಗಂಧರ್ವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು
ಓಡಿಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನೂ
ಕೂಡ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಅಶಕ್ತನಾಗಿ ಹೋದೆ.

03236012a ಶರಕ್ಷತಾಂಗಶ್ಚ ಭೃಶಂ ವ್ಯಪಯಾತೋಽಭಿಪೀಡಿತಃ|

03236012c ಇದಂ ತ್ವತ್ಪ್ರದ್ಭೃತಂ ಮನ್ಯೇ ಯದ್ಯುಷ್ಮಾನಿಹ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಬಾಣಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡು ಪೀಡಿತನಾಗಿ ನಾನು
ಪಲಾಯನಗೈದೆ. ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದೇ

ಒಂದು ಅದ್ಭುತವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

03236013a ಅರಿಷ್ಟಾನಕ್ಷತಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಸದಾರಧನವಾಹನಾನ್|

03236013c ವಿಮುಕ್ತಾನ್ಸಂಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ ತಸ್ಮಾದ್ಯುದ್ಧಾದಮಾನುಷಾತ್||

ಪೀಡಿತನಾಗದೇ, ಗಾಯಗೊಳ್ಳದೇ, ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ,
ಸಂಪತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ, ವಾಹನಗಳೊಂದಿಗೆ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿ ನೀನು ಆ
ಅಮಾನುಷ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03236014a ನೈತಸ್ಯ ಕರ್ತಾ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ನುಮಾನ್ವಿದ್ಯೇತ ಭಾರತ|

03236014c ಯತ್ಕೃತಂ ತೇ ಮಹಾರಾಜ ಸಹ ಭ್ರಾತೃಭಿರಾಹವೇ||

ಭಾರತ! ಮಹಾರಾಜ! ಭ್ರಾತೃಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೀನು
ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈ ಲೋಕದ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪುರುಷನೂ
ಮಾಡಿದ್ದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.”

03236015a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕರ್ಣೇನ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತದಾ|

03236015c ಉವಾಚಾವಾಕ್ಯಿರಾ ರಾಜನ್ಯಾಷ್ಟಗದ್ಗದಯಾ ಗಿರಾ||

ರಾಜನ್! ಕರ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ಕಣ್ಣೀರು
ತುಂಬಿದ ಗಂಟಲಿನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ಕರ್ಣದುರ್ಯೋಧನಸಂವಾದೇ

ಷಟ್ತ್ರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣದುರ್ಯೋಧನರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೩೨

ದುಃಖದಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಕರ್ಣನಿಗೆ ಪಾಂಡವರು ತನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ
ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿದರೆಂದೂ, ಪಾಂಡವರ ಮತ್ತು ಗಂಧರ್ವರ
ಸ್ನೇಹವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು (೧-೧೫).

03237001 ದುರ್ಯೋಧನ ಉವಾಚ|

03237001a ಅಜಾನತಸ್ತೇ ರಾಧೇಯ ನಾಭ್ಯಸೂಯಾಮ್ಯಹಂ ವಚಃ|

03237001c ಜಾನಾಸಿ ತ್ವಂ ಜಿತಾಂ ಶತ್ರುನ್ಗಂಧರ್ವಾಂಸ್ತೇಜಸಾ ಮಯಾ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಧೇಯ! ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ನಾನು
ಅಸೂಯೆಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನದೇ
ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಶತ್ರು ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಗೆದ್ದೆ ಎಂದು ನೀನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆ.

03237002a ಆಯೋಧಿತಾಸ್ತು ಗಂಧರ್ವಾಃ ಸುಚಿರಂ ಸೋದರೈರ್ಮಮ|

03237002c ಮಯಾ ಸಹ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕೃತಶ್ಚೋಭಯತಃ ಕ್ಷಯಃ||

ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಸೋದರರು ಗಂಧರ್ವರ ವಿರುದ್ಧ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು

ಹೋರಾಡಿದರು. ಮಹಾಬಾಹೋ! ಇಬ್ಬರ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ
ನಷ್ಟವಾಯಿತು.

03237003a ಮಾಯಾಧಿಕಾಸ್ತ್ವ ಯುಧ್ಯಂತ ಯದಾ ಶೂರಾ ವಿಯದ್ಗತಾಃ|

03237003c ತದಾ ನೋ ನಸಮಂ ಯುದ್ಧಮಭವತ್ಸಹ ಖೇಚರೈಃ||

ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಆಕಾಶವನ್ನೇರಿದಾಗ ಆ ಶೂರ
ಖೇಚರರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಯುದ್ಧವು ಅಸಮವಾಯಿತು.

03237004a ಪರಾಜಯಂ ಚ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸ್ಮ ರಣೇ ಬಂಧನಮೇವ ಚ|

03237004c ಸಭೃತ್ಯಾಮಾತ್ಯಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಸದಾರಧನವಾಹನಾಃ|

03237004e ಉಚ್ಚೈರಾಕಾಶಮಾರ್ಗೇಣ ಹ್ರಿಯಾಮಸ್ತೈಃ ಸುದುಃಖಿತಾಃ||

ರಣದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪರಾಜಿತರಾಗಿ, ಸೇವಕರು, ಅಮಾತ್ಯರು, ಪುತ್ರರು,
ಪತ್ನಿಯರು ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂಧಿತರಾದೆವು.

ದುಃಖಿತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮೇಲೆ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಾಯಿತು.

03237005a ಅಥ ನಃ ಸೈನಿಕಾಃ ಕೇ ಚಿದಮಾತ್ಯಾಶ್ಚ ಮಹಾರಥಾನ್|

03237005c ಉಪಗಮ್ಯಬ್ರುವದ್ಧೀನಾಃ ಪಾಂಡವಾಂ ಶರಣಪ್ರದಾನ್||

ಆಗ ಕೆಲವು ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಅಮಾತ್ಯರು, ಶರಣವನ್ನಿತ್ತ ಮಹಾರಥಿ
ಪಾಂಡವರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ದೀನರಾಗಿ ಹೇಳಿದರು:

03237006a ಏಷ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಸಹಾನುಜಃ|

03237006c ಸಾಮಾತ್ಯದಾರೋ ಹ್ರಿಯತೇ ಗಂಧರ್ವೈರ್ದಿವಮಾಸ್ಥಿತೈಃ||

“ರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನನ್ನು ಅನುಜರೊಂದಿಗೆ, ಪತ್ನಿ-
ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಗಂಧರ್ವರು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

03237007a ತಂ ಮೋಕ್ಷಯತ ಭದ್ರಂ ವಃ ಸಹದಾರಂ ನರಾಧಿಪಂ|

03237007c ಪರಾಮರ್ಶೋ ಮಾ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕುರುದಾರೇಷು ಸರ್ವಶಃ||

ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ! ಎಲ್ಲ ಕುರು ಪತ್ನಿಯರೂ

ಪರಾಮರ್ಶರಾಗುವುದರ ಮೊದಲು ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ನರಾಧಿಪನನ್ನು
ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸು.”

03237008a ಏವಮುಕ್ತೇ ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಃ ಪಾಂಡುಸುತಸ್ತದಾ|

03237008c ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಸೋದರಾನ್ಸರ್ವಾನಾಜ್ಞಾಪಯತ ಮೋಕ್ಷಣೇ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪಾಂಡುಸುತನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ

ಸೋದರರನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲು

ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

03237009a ಅಥಾಗಮ್ಯ ತಮುದ್ದೇಶಂ ಪಾಂಡವಾಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ|

03237009c ಸಾಂತ್ವಪೂರ್ವಮಯಾಚಂತ ಶಕ್ತಾಃ ಸಂತೋ ಮಹಾರಥಾಃ||

ಆಗ ಪುರುಷರ್ಷಭ ಪಾಂಡವರು, ಸಂತ ಮಹಾರಥರು ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ

ಬಂದು ಶಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

03237010a ಯದಾ ಚಾಸ್ಮಾನ್ಮಮುಚುರ್ಗಂಧರ್ವಾಃ ಸಾಂತ್ವಿತಾ ಅಪಿ|

03237010c ತತೋಽರ್ಜುನಶ್ಚ ಭೀಮಶ್ಚ ಯಮಜೌ ಚ ಬಲೋತ್ಕಟೌ|

03237010e ಮುಮುಚುಃ ಶರವರ್ಷಾಣಿ ಗಂಧರ್ವಾನ್ಪ್ರತ್ಯನೇಕಶಃ||

ಸಂತವಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಗಂಧರ್ವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡದಿದ್ದಾಗ
ಬಲೋತ್ಕಟರಾದ ಅರ್ಜುನ, ಭೀಮ ಮತ್ತು ಯಮಳರು ಗಂಧರ್ವರ
ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಶರವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು.

03237011a ಅಥ ಸರ್ವೇ ರಣಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಯಾತಾಃ ಖಚರಾ ದಿವಂ|

03237011c ಅಸ್ಮಾನೇವಾಭಿಕರ್ಷಂತೋ ದೀನಾನ್ಮುದಿತಮಾನಸಾಃ||

ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರಣವನ್ನು ತೊರೆದು, ದೀನರಾದ ನಮ್ಮನ್ನೂ
ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಕಾಶವನ್ನು ಏರಿದರು.

03237012a ತತಃ ಸಮಂತಾತ್ಪಶ್ಯಾಮಿ ಶರಜಾಲೇನ ವೇಷ್ಟಿತಂ|

03237012c ಅಮಾನುಷಾಣಿ ಚಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಪ್ರಯುಂಜಾನಂ ಧನಂಜಯಂ||

ಆಗ ಅಮಾನುಷ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಶರಜಾಲದಿಂದ ಎಲ್ಲ
ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಧನಂಜಯನು ಮುಚ್ಚಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆ.

03237013a ಸಮಾವೃತಾ ದಿಶೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡವೇನ ಶಿತೈಃ ಶರೈಃ|

03237013c ಧನಂಜಯಸಖಾತ್ಮಾನಂ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ವೈ ತದಾ||

ಪಾಂಡವನ ಹರಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿದ ಧನಂಜಯನ ಸಖನು ಸ್ವಯಂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03237014a ಚಿತ್ರಸೇನಃ ಪಾಂಡವೇನ ಸಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯ ಪರಂತಪಃ|

03237014c ಕುಶಲಂ ಪರಿಪಪ್ರಚ್ಛ ತೈಃ ಪೃಷ್ಟಶ್ಚಾಪ್ಯನಾಮಯಂ||

ಚಿತ್ರಸೇನನು ಪರಂತಪ ಪಾಂಡವನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರರ ಕುಶಲವನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

03237015a ತೇ ಸಮೇತ್ಯ ತಥಾನೋನ್ಯಂ ಸಮ್ನಾಹಾನ್ವಿಪ್ರಮುಚ್ಯ ಚ|

03237015c ಏಕೀಭೂತಾಸ್ತತೋ ವೀರಾ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಸಹ ಪಾಂಡವೈಃ||

03237015e ಅಪೂಜಯೇತಾಮನೋನ್ಯಂ ಚಿತ್ರಸೇನಧನಂಜಯೌ||

ಅನೋನ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ, ಕವಚಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ, ಪಾಂಡವರೂ ವೀರ ಗಂಧರ್ವರೂ ಒಂದಾದರು. ಚಿತ್ರಸೇನ ಮತ್ತು ಧನಂಜಯರು ಅನೋನ್ಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ದುರ್ಯೋಧನವಾಕ್ಯೇ

ಸಪ್ತತ್ರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಮೂವತ್ತೇಳನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೩೮

ಗಂಧರ್ವರು ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಮ್ಮ
ಕೆಟ್ಟ ಉಪಾಯದ ಕುರಿತು ಹೇಳಿ ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು

ಅರ್ಪಿಸಿದರು ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ದುಃಖಿಸಿ
ತಾನು ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶ ಮಾಡಿ ಜೀವತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು
ಕರ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು (೧-೨೦). ದುಃಶಾಸನನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳು
ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು (೨೧-೨೬). ದುಃಶಾಸನ ಮತ್ತು
ಕರ್ಣರು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದುದು (೨೭-
೪೯).

03238001 ದುರ್ಯೋಧನ ಉವಾಚ|

03238001a ಚಿತ್ರಸೇನಂ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಪ್ರಹಸನ್ನರ್ಜುನಸ್ತದಾ|

03238001c ಇದಂ ವಚನಮಕ್ಲೀಬಮಬ್ರವೀತ್ಪರವೀರಹಾ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು: “ಚಿತ್ರಸೇನನನ್ನು ಸೇರಿ ಪರವೀರಹ
ಅರ್ಜುನನು ನಕ್ಕು ಹೇಡಿತನದಲ್ಲದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03238002a ಭ್ರಾತೃನರ್ಹಸಿ ನೋ ವೀರ ಮೋಕ್ಷುಂ ಗಂಧರ್ವಸತ್ತಮ|

03238002c ಅನರ್ಹಾ ಧರ್ಷಣಂ ಹೀಮೇ ಜೀವಮಾನೇಷು ಪಾಂಡುಷು||

“ಗಂಧರ್ವಸತ್ತಮ ! ವೀರ ! ನಮ್ಮ ಸಹೋದರನನ್ನು ನೀನು ಬಿಡಬೇಕು.
ಪಾಂಡವರು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವವರೆಗೆ ಇವರು ಪೀಡೆಗೊಳಗಾಗಲು
ಅನರ್ಹರು.”

03238003a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಗಂಧರ್ವಃ ಪಾಂಡವೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03238003c ಉವಾಚ ಯತ್ಕರ್ಣ ವಯಂ ಮಂತ್ರಯಂತೋ ವಿನಿರ್ಗತಾಃ|

03238003e ದ್ರಷ್ಟಾರಃ ಸ್ಮ ಸುಖಾದ್ಧೀನಾನ್ಸದಾರಾನ್ಪಾಂಡವಾನಿತಿ||

ಕರ್ಣ ! ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಗಂಧರ್ವನು ನಾವು
ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೆವು - ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ
ಪಾಂಡವರು ದೀನರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಖಪಡಲು -
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

03238004a ತಸ್ಮಿನ್ನಚ್ಚಾರ್ಯಮಾಣೇ ತು ಗಂಧರ್ವೇಣ ವಚಸ್ಯಥ|

03238004c ಭೂಮೇರ್ವಿವರಮನ್ವೈಚ್ಛಂ ಪ್ರವೇಷ್ಟುಂ ವ್ರೀಡಯಾನ್ವಿತಃ||

ಗಂಧರ್ವನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರಲು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ
ನಾನು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಭೂಮಿಯು ಸೀಳಿ ಅದರೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು
ಇಚ್ಛಿಸಿದೆ.

03238005a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಥಾಗಮ್ಯ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಸಹ ಪಾಂಡವೈಃ|

03238005c ಅಸ್ಮದ್ಧರ್ಮಂತ್ರಿತಂ ತಸ್ಮೈ ಬದ್ಧಾಂಶ್ಚಾಸ್ಮಾನ್ಯವೇದಯನ್||

ಆಗ ಗಂಧರ್ವರು ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಮ್ಮ
ಕೆಟ್ಟ ಉಪಾಯದ ಕುರಿತು ಹೇಳಿ ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

03238006a ಸ್ತ್ರೀಸಮಕ್ಷಮಹಂ ದೀನೋ ಬದ್ಧಃ ಶತ್ರುವಶಂ ಗತಃ|

03238006c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯೋಪಹೃತಃ ಕಿಂ ನು ದುಃಖಮತಃ ಪರಂ||

ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ದೀನನಾಗಿ ಬಂದಿಯಾಗಿ
ಶತ್ರುವಶನಾಗಿದ್ದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣಗೊಂಡಾಗ
ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಃಖವಾದರೂ ಏನಿದೆ?

03238007a ಯೇ ಮೇ ನಿರಾಕೃತಾ ನಿತ್ಯಂ ರಿಪುರ್ಯೇಷಾಮಹಂ ಸದಾ|

03238007c ತೈರ್ಮೋಕ್ಷಿತೋಽಹಂ ದುರ್ಬುದ್ಧಿರ್ದತ್ತಂ ತೈರ್ಜೀವಿತಂ ಚ ಮೇ||

ಯಾರನ್ನು ನಾನು ನಿತ್ಯವೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಸದಾ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತೇನೋ ಅವರೇ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಜೀವವು ಅವರ ಋಣಿಯಾಗಿದೆ.

03238008a ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸ್ಯಾಂ ಯದ್ಯಹಂ ವೀರ ವಧಂ ತಸ್ಮಿನ್ನಹಾರಣೇ|

03238008c ಶ್ರೀಯಸ್ತದ್ಭವಿತಾ ಮಹ್ಯಮೇವಂಭೂತಂ ನ ಜೀವಿತಂ||

ವೀರ! ಈ ರೀತಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಜೀವಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಆ ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೇ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

03238009a ಭವೇದ್ಯಶಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಮೇ ಖ್ಯಾತಂ ಗಂಧರ್ವತೋ ವಧಾತ್|

03238009c ಪ್ರಾಪ್ತಾಶ್ಚ ಲೋಕಾಃ ಪುಣ್ಯಾಃ ಸ್ಯುರ್ಮಹೇಂದ್ರಸದನೇಽಕ್ಷಯಾಃ||

ಗಂಧರ್ವನಿಂದ ಹತನಾದೆನೆಂದು ನನ್ನ ಯಶವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಮಹೇಂದ್ರಸದನದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯವಾದ, ಪುಣ್ಯ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ.

03238010a ಯತ್ತ್ವದ್ಯ ಮೇ ವ್ಯವಸಿತಂ ತಚ್ಚೈನುದ್ಧಂ ನರರ್ಷಭಾಃ|

03238010c ಇಹ ಪ್ರಾಯಮುಪಾಸಿಷ್ಯೇ ಯೂಯಂ ವ್ರಜತ ವೈ ಗೃಹಾನ್|

03238010e ಭ್ರಾತರಶ್ಚೈವ ಮೇ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಯಾಂತ್ವದ್ಯ ಪುರಂ ಪ್ರತಿ||

ನರರ್ಷಭರೇ! ಇಂದು ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು

ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು

ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಉಪವಾಸಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ. ನನ್ನ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಪುರದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ.

03238011a ಕರ್ಣಪ್ರಭೃತಯಶ್ಚೈವ ಸುಹೃದೋ ಬಾಂಧವಾಶ್ಚ ಯೇ|

03238011c ದುಃಶಾಸನಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಪ್ರಯಾಂತ್ವದ್ಯ ಪುರಂ ಪ್ರತಿ||

ಕರ್ಣನೇ ಮೊದಲಾದ ಸುಹೃದಯರೂ ಬಾಂಧವರೂ

ದುಃಶಾಸನನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪುರದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಲಿ.

03238012a ನ ಹ್ಯಹಂ ಪ್ರತಿಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಪುರಂ ಶತ್ರುನಿರಾಕೃತಃ|

03238012c ಶತ್ರುಮಾನಾಪಹೋ ಭೂತ್ವಾ ಸುಹೃದಾಂ ಮಾನಕೃತ್ಥಾ||

ಶತ್ರುಗಳ ಮಾನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಸುಹೃದರ ಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ ನಾನು ಈಗ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ನಿರಾಕೃತನಾದುದರಿಂದ ಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ.

03238013a ಸ ಸುಹೃಚ್ಛೋಕದೋ ಭೂತ್ವಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ಹರ್ಷವರ್ಧನಃ|

03238013c ವಾರಣಾಹ್ವಯಮಾಸಾದ್ಯ ಕಿಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಜನಾಧಿಪಂ||

ಸುಹೃದಯರ ಶೋಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದವನಾಗಿ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳ

ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ ನಾನು ವಾರಣಾಹ್ವಯಕ್ಕೆ ಬಂದು

ಜನಾಧಿಪನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ?

03238014a ಭೀಷ್ಮೋ ದ್ರೋಣಃ ಕೃಪೋ ದ್ರೌಣಿರ್ವಿದುರಃ ಸಂಜಯಸ್ತಥಾ|

03238014c ಬಾಹ್ಲೀಕಃ ಸೋಮದತ್ತಶ್ಚ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ವೃದ್ಧಸಮೃತಾಃ||

03238015a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಶ್ರೇಣಿಮುಖ್ಯಾಶ್ಚ ತಥೋದಾಸೀನವೃತ್ತಯಃ|

03238015c ಕಿಂ ಮಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಕಿಂ ಚಾಪಿ ಪ್ರತಿವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತಾನಹಂ||

ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ, ದ್ರೋಣಿ, ವಿದುರ, ಸಂಜಯ, ಬಾಹ್ಲಿಕ, ಸೋಮದತ್ತ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಇತರರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಶ್ರೇಣಿಮುಖ್ಯರು, ಮತ್ತು ತಮ್ಮದೇ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವವರು - ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಏನು ಹೇಳಬಹುದು ಮತ್ತು ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಏನು ಉತ್ತರಿಸಿಯೇನು?

03238016a ರಿಪೂಣಾಂ ಶಿರಸಿ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ತಥಾ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಚೋರಸಿ|

03238016c ಆತ್ಮದೋಷಾತ್ಪರಿಭ್ರಷ್ಟಃ ಕಥಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತಾನಹಂ||

ರಿಪುಗಳ ತಲೆಯನ್ನು ತುಳಿದು ಅವರ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ನಾನು ನನ್ನದೇ ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಪರಿಭ್ರಷ್ಟನಾದೆನೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ?

03238017a ದುರ್ವಿನೀತಾಃ ಶ್ರಿಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಿದ್ಯಾಮೈಶ್ವರ್ಯಮೇವ ಚ|

03238017c ತಿಷ್ಠಂತಿ ನ ಚಿರಂ ಭದ್ರೇ ಯಥಾಹಂ ಮದಗರ್ವಿತಃ||

ನನ್ನಂಥ ಮದಗರ್ವಿತ ದುರ್ವಿನೀತರು ಶ್ರೀ, ವಿದ್ಯೆ, ಮತ್ತು ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಹುಕಾಲ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

03238018a ಅಹೋ ಬತ ಯಥೇದಂ ಮೇ ಕಷ್ಟಂ ದುಶ್ಚರಿತಂ ಕೃತಂ|

03238018c ಸ್ವಯಂ ದುರ್ಬುದ್ಧಿನಾ ಮೋಹಾದ್ಯೇನ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಸಂಶಯಂ||

ಅಯ್ಯೋ! ನಾನು ಇದೆಂಥಹ ಕಷ್ಟ ದುಶ್ಚರಿತವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ!

ಸ್ವಯಂ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಮೋಹದಿಂದ ಇದನ್ನು ಪಡೆದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03238019a ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಯಮುಪಾಸಿಷ್ಯೇ ನ ಹಿ ಶಕ್ತ್ಯಾಮಿ ಜೀವಿತುಂ|

03238019c ಚೇತಯಾನೋ ಹಿ ಕೋ ಜೀವೇತ್ಕೃಚ್ಚಾಚ್ಚ ತ್ರುಭಿರುದ್ಧೃತಃ||

ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಜೀವಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಿಲ್ಲ.
ಚೇತನವಿರುವ ಯಾರು ತಾನೇ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ಜೀವ
ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸಿರುತ್ತಾನೆ?

03238020a ಶತ್ರುಭಿಶ್ಚಾವಹಸಿತೋ ಮಾನೀ ಪೌರುಷವರ್ಜಿತಃ|

03238020c ಪಾಂಡವೈರ್ವಿಕ್ರಮಾಢ್ಯೈಶ್ಚ ಸಾವಮಾನಮವೇಕ್ಷಿತಃ||

ಮಾನಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಶತ್ರುಗಳು ಅಣಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನಿಂದ
ಪುರುಷತ್ವವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ವಿಕ್ರಮಾಢ್ಯರಾದ ಪಾಂಡವರು
ನನ್ನನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ.”

03238021 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03238021a ಏವಂ ಚಿಂತಾಪರಿಗತೋ ದುಃಶಾಸನಮಥಾಬ್ರವೀತ್|

03238021c ದುಃಶಾಸನ ನಿಬೋಧೇದಂ ವಚನಂ ಮಮ ಭಾರತ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಚಿಂತಾಪರನಾಗಿ
ದುಃಶಾಸನನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ದುಃಶಾಸನ! ನನ್ನ ಈ
ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು.

03238022a ಪ್ರತೀಚ್ಛ ತ್ವಂ ಮಯಾ ದತ್ತಮಭಿಷೇಕಂ ನೃಪೋ ಭವ|

03238022c ಪ್ರಶಾಧಿ ಪೃಥಿವೀಂ ಸ್ಥಿತಾಂ ಕರ್ಣಸೌಬಲಪಾಲಿತಾಂ||

ನಾನು ನೀಡುವ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ನೃಪನಾಗು. ಕರ್ಣ-
ಸೌಬಲರಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ ಈ ಸಮೃದ್ಧ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳು.

03238023a ಭ್ರಾತೃನ್ಪಾಲಯ ವಿಸ್ತುಬ್ಧಂ ಮರುತೋ ವೃತ್ರಹಾ ಯಥಾ|

03238023c ಬಾಂಧವಾಸ್ತೋಪಜೀವಂತು ದೇವಾ ಇವ ಶತಕ್ರತುಂ|

ವೃತ್ರಹನು ಮರುತರನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು
ಘನತೆಯಿಂದ ಪಾಲಿಸು. ದೇವತೆಗಳು ಶತಕ್ರತುವಿನ ಮೇಲೆ ಹೇಗೋ
ಹಾಗೆ ಬಾಂಧವರು ನಿನ್ನಿಂದ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ.

03238024a ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷು ಸದಾ ವೃತ್ತಿಂ ಕುರ್ವೀಥಾಶ್ಚಾಪ್ರಮಾದತಃ|

03238024c ಬಂಧೂನಾಂ ಸುಹೃದಾಂ ಚೈವ ಭವೇಥಾಸ್ತ್ವಂ ಗತಿಃ ಸದಾ||

ತಪ್ಪದೇ ಸದಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರು. ಸದಾ
ಬಂಧುಗಳ ಮತ್ತು ಸುಹೃದಯರ ಗತಿಯಾಗಿರು.

03238025a ಜ್ಞಾತೀಂಶ್ಚಾಪ್ಯನುಪಶ್ಯೇಥಾ ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವಗಣಾನಿವ|

03238025c ಗುರವಃ ಪಾಲನೀಯಾಸ್ತೇ ಗಚ್ಛ ಪಾಲಯ ಮೇದಿನೀಂ||

ವಿಷ್ಣುವು ದೇವಗಣವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಕುಲದವರನ್ನು
ನೋಡಿಕೋ ! ಹಿರಿಯರನ್ನು ಪಾಲಿಸು. ಹೋಗು ! ಮೇದಿನಿಯನ್ನು
ಪಾಲಿಸು.

03238026a ನಂದಯನ್ಸುಹೃದಃ ಸರ್ವಾಂ ಶಾತ್ರವಾಂಶ್ಚಾವಭರ್ತ್ಸಯನ್|

03238026c ಕಂಠೇ ಚೈನಂ ಪರಿಷ್ಟಜ್ಯ ಗಮ್ಯತಾಮಿತ್ಯುವಾಚ ಹ||

ಸುಹೃದರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸುತ್ತಿರು.” ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ “ಹೋಗು!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03238027a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ದೀನೋ ದುಃಶಾಸನೋಽಬ್ರವೀತ್|

03238027c ಅಶ್ರುಕಂಠಃ ಸುದುಃಖಾರ್ತಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಚ|

03238027e ಸಗದ್ಗದಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಭ್ರಾತರಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾತ್ಮನಃ||

ಅವನ ಆ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ದೀನನಾದ ದುಃಶಾಸನನು, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ತುಂಬಾ ದುಃಖಾರ್ತನಾಗಿ, ಕೈಮುಗಿದು, ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಗದ್ಗದಭರಿತ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

03238028a ಪ್ರಸೀದೇತ್ಯಪತದ್ಭೂಮೌ ದೂಯಮಾನೇನ ಚೇತಸಾ|

03238028c ದುಃಖಿತಃ ಪಾದಯೋಸ್ತಸ್ಯ ನೇತ್ರಜಂ ಜಲಮುತ್ಸ್ರಜನ್||

“ಪ್ರಸೀದ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಚೇತನವೇ ಕುಂದಿ ಅವನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆದನು.

03238029a ಉಕ್ತವಾಂಶ್ಚ ನರವ್ಯಾಘ್ರೋ ನೈತದೇವಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03238029c ವಿದೀರ್ಯೇತ್ಸನಗಾ ಭೂಮಿದ್ಯೌಶ್ಚಾಪಿ ಶಕಲೀಭವೇತ್|

03238029e ರವಿರಾತ್ಮಪ್ರಭಾಂ ಜಹ್ಯಾತ್ಸೋಮಃ ಶೀತಾಂಶುತಾಂ ತ್ಯಜೇತ್||

ಆಗ ಆ ನರವ್ಯಾಘ್ರನು ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಎಂದೂ
ಆಗುವುದಿಲ್ಲ! ಭೂಮಿಯು ಸೀಳಬಹುದು, ಸ್ವರ್ಗದ ಮಳಿಗೆಯು
ಚೂರಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಬಹುದು, ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು
ತೊರೆದಾನು, ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಶೀತಾಂಶುವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿಯಾನು!

03238030a ವಾಯುಃ ಶೈಘ್ರೈಃ ಮಥೋ ಜಹ್ಯಾಧ್ಧಿಮವಾಂಶ್ಚ ಪರಿವ್ರಜೇತ್|

03238030c ಶುಷ್ಕೇತ್ತೋಯಂ ಸಮುದ್ರೇಷು ವಹ್ನಿರಪ್ಯುಷ್ಣತಾಂ ತ್ಯಜೇತ್||

ವಾಯುವು ತನ್ನ ವೇಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಯಾನು, ಹಿಮಾಲಯವು
ತನ್ನ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು, ಸಮುದ್ರಗಳ ನೀರು
ಬತ್ತಿಹೋಗಬಹುದು, ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯು ಉಷ್ಣತೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬಹುದು.

03238031a ನ ಚಾಹಂ ತ್ವದೃತೇ ರಾಜನ್ ಶಾಸೇಯಂ ವಸುಂಧರಾಂ|

03238031c ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಸೀದೇತಿ ವಾಕ್ಯಂ ಚೇದಮುವಾಚ ಹ|

ಆದರೆ, ರಾಜನ್! ನೀನಿಲ್ಲದೇ ನಾನು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳುವುದಿಲ್ಲ!”
ಪುನಃ ಪುನಃ “ಪ್ರಸೀದ!” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು.

03238031e ತ್ವಮೇವ ನಃ ಕುಲೇ ರಾಜಾ ಭವಿಷ್ಯಸಿ ಶತಂ ಸಮಾಃ||

03238032a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಸ್ವನಂ ಪ್ರರುರೋದ ಹ|

03238032c ಪಾದೌ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಮಾನಾರ್ಹೌ ಭ್ರಾತುರ್ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ ಭಾರತ||

“ನಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನೂರುವರ್ಷಗಳು ರಾಜನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ!”

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಭಾರತ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವನು ಮಾನಾರ್ಹನಾದ
ಹಿರಿಯಣ್ಣನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜೋರಾಗಿ ಅತ್ತನು.

03238033a ತಥಾ ತೌ ದುಃಖಿತೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದುಃಶಾಸನಸುಯೋಧನೌ|

03238033c ಅಭಿಗಮ್ಯ ವೃಥಾವಿಷ್ವಃ ಕರ್ಣಸ್ತೌ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ||

ಆಗ ದುಃಶಾಸನ-ಸುಯೋಧನರಿಬ್ಬರೂ ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ
ವೃಥೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಅವರ ಬಳಿ ಬಂದು ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು.

03238034a ವಿಷೀದಥಃ ಕಿಂ ಕೌರವ್ಯೌ ಬಾಲಿಶ್ಯಾತ್ಪ್ರಾಕೃತಾವಿವ|

03238034c ನ ಶೋಕಃ ಶೋಚಮಾನಸ್ಯ ವಿನಿವರ್ತೇತ ಕಸ್ಯ ಚಿತೌ||

“ಕೌರವರೇ! ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಂತೆ ಹೀಗೆ ಏಕೆ ಬಾಲತನದಿಂದ
ಶೋಕಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ? ಶೋಕಿಸುವುದರಿಂದ ಶೋಕಿಸುತ್ತಿರುವವನ
ಶೋಕವು ಕಡಿಮೆಯೇನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

03238035a ಯದಾ ಚ ಶೋಚತಃ ಶೋಕೋ ವ್ಯಸನಂ ನಾಪಕರ್ಷತಿ|

03238035c ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಕಿಂ ತ್ವತಃ ಶೋಕೇ ಶೋಚಮಾನೌ ಪ್ರಪಶ್ಯಥಃ|

ಯಾವಾಗ ಶೋಕಿಸುವುದರಿಂದ ಶೋಕವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ
ಆಗ ಶೋಕಿಸುವುದರಿಂದ ಶೋಕಿಸುವವನು ಏನು ಲಾಭವನ್ನು
ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ?

03238035e ಧೃತಿಂ ಗೃಹ್ಣೀತ ಮಾ ಶತ್ರುಂ ಶೋಚಂತೌ ನಂದಯಿಷ್ಯಥಃ||

03238036a ಕರ್ತವ್ಯಂ ಹಿ ಕೃತಂ ರಾಜನ್ಪಾಂಡವೈಸ್ತವ ಮೋಕ್ಷಣಂ|

ಧೃತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ! ಹೀಗೆ ಶೋಕಿಸಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಡಿ ! ರಾಜನ್ ! ಪಾಂಡವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ
ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

03238036c ನಿತ್ಯಮೇವ ಪ್ರಿಯಂ ಕಾರ್ಯಂ ರಾಜ್ಞೋ ವಿಷಯವಾಸಿಭಿಃ|

03238036e ಪಾಲ್ಯಮಾನಾಸ್ತ್ವ ಯಾ ತೇ ಹಿ ನಿವಸಂತಿ ಗತಜ್ವರಾಃ||

ರಾಜನ ರಾಜ್ಯದೊಳಗಿರುವವರು ನಿತ್ಯವೂ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಪಾಲನೆಗೊಂಡು ತಾನೇ
ಅವರು ಭಯವಿಲ್ಲದೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?

03238037a ನಾರ್ಹಸ್ಯೇವಂಗತೇ ಮನ್ಯುಂ ಕರ್ತುಂ ಪ್ರಾಕೃತವದ್ಯಥಾ|

03238037c ವಿಷಣ್ಣಾಸ್ತವ ಸೋದರ್ಯಾಸ್ತ್ವ ಯಿ ಪ್ರಾಯಂ ಸಮಾಸ್ಥಿತೇ|

03238037e ಉತ್ತಿಷ್ಠ ವ್ರಜ ಭದ್ರಂ ತೇ ಸಮಾಶ್ವಾಸಯ ಸೋದರಾನ್||

ಸಾಮಾನ್ಯರಂತೆ ಈ ರೀತಿ ದುಃಖಪಡುವುದಕ್ಕೆ ನೀನು ಅನರ್ಹ.
ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಸೋದರರು
ವಿಷಣ್ಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ! ಎದ್ದೇಳು ! ಸೋದರರಿಗೆ
ಅಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ನೀಡು.

03238038a ರಾಜನ್ನದ್ಯಾವಗಚ್ಛಾಮಿ ತವೇಹ ಲಘುಸತ್ತ್ವತಾಂ|

03238038c ಕಿಮತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ಯದ್ವೀರ ಮೋಕ್ಷಿತಃ ಪಾಂಡವೈರಸಿ|

03238038e ಸದ್ಯೋ ವಶಂ ಸಮಾಪನ್ನಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ಶತ್ರುಕರ್ಶನ||

ರಾಜನ್ ! ಇಂದಿನ ಈ ನಡತೆಯು ಕಡಿಮೆ ಸತ್ವದ್ದು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವೀರ ! ಶತ್ರುಕರ್ಶನ ! ಶತ್ರುಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಾಂಡವರು
ಬಿಡಿಸಿದರು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೇನಿದೆ ?

03238039a ಸೇನಾಜೀವೈಶ್ವ ಕೌರವ್ಯ ತಥಾ ವಿಷಯವಾಸಿಭಿಃ |

03238039c ಅಜ್ಞಾತೈರ್ಯದಿ ವಾ ಜ್ಞಾತೈಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನೃಪತೇಃ ಪ್ರಿಯಂ ||

ಕೌರವ ! ಸೇನಾಜೀವನನ್ನು ನಡೆಸುವವರು, ಅವರು ರಾಜನಿಗೆ
ಗೊತ್ತಿದ್ದವರಿರಲಿ ಅಥವಾ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೇ ಇರುವವರು ಇರಲಿ,
ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು ರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು
ಮಾಡುವುದು ಕರ್ತವ್ಯ.

03238040a ಪ್ರಾಯಃ ಪ್ರಧಾನಾಃ ಪುರುಷಾಃ ಕ್ಷೋಭಯಂತ್ಯರಿವಾಹಿನೀಂ |

03238040c ನಿಗೃಹ್ಯಂತೇ ಚ ಯುದ್ಧೇಷು ಮೋಕ್ಷಂತೇ ಚ ಸ್ವಸೈನಿಕೈಃ ||

ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಅರಿವಾಹಿನಿಯನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯುವ ಪ್ರಧಾನ
ಪುರುಷರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ಗೆಲ್ಲಲ್ಪಡಲು, ತನ್ನದೇ ಸೈನಿಕರಿಂದ
ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03238041a ಸೇನಾಜೀವಾಶ್ಚ ಯೇ ರಾಜ್ಞಾಂ ವಿಷಯೇ ಸಂತಿ ಮಾನವಾಃ |

03238041c ತೈಃ ಸಂಗಮ್ಯ ನೃಪಾರ್ಥಾಯ ಯತಿತವ್ಯಂ ಯಥಾತಥಂ ||

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸೇನಾಜೀವನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮಾನವರು
ನೃಪನಿಗಾಗಿ ಎಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

03238042a ಯದ್ಯೇವಂ ಪಾಂಡವೈ ರಾಜನ್ಭವದ್ವಿಷಯವಾಸಿಭಿಃ |

03238042c ಯದ್ಯಚ್ಚ ಯಾ ಮೋಕ್ಷಿತೋಽದ್ಯ ತತ್ರ ಕಾ ಪರಿದೇವನಾ||

ಆದುದರಿಂದ ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾಂಡವರು ಇಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ದುಃಖಪಡುವ ವಿಷಯವಾದರೂ ಏನಿದೆ?

03238043a ನ ಚೈತತ್ಸಾದು ಯದ್ರಾಜನ್ಪಾಂಡವಾಸ್ತ್ವಾಂ ನೃಪೋತ್ತಮ|

03238043c ಸ್ವಸೇನಯಾ ಸಂಪ್ರಯಾಂತಂ ನಾನುಯಾಂತಿ ಸ್ಮ ಪೃಷ್ಠತಃ||

ರಾಜನ್! ನೃಪೋತ್ತಮ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಯುದ್ಧಮಾಡುವಾಗಲೇ ಪಾಂಡವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿ ಹೋರಾಡದೇ ಇದ್ದುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

03238044a ಶೂರಾಶ್ಚ ಬಲವಂತಶ್ಚ ಸಂಯುಗೇಷ್ಟಪಲಾಯಿನಃ|

03238044c ಭವತಸ್ತೇ ಸಭಾಯಾಂ ವೈ ಪ್ರೇಷ್ಯತಾಂ ಪೂರ್ವಮಾಗತಾಃ||

ಈ ಹಿಂದೆ ಪಾಂಡವರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದಾಸರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಶೂರರಾದ, ಬಲವಂತರಾದ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲಾರದ ಅವರು ಈಗ ನಿನ್ನ ಸಹಾಯಮಾಡಲೇ ಬೇಕಿತ್ತು.

03238045a ಪಾಂಡವೇಯಾನಿ ರತ್ನಾನಿ ತ್ವಮದ್ಯಾಪ್ಯುಪಭುಂಜಸೇ|

03238045c ಸತ್ತ್ವಸ್ಥಾನ್ಪಾಂಡವಾನ್ವಶ್ಯ ನ ತೇ ಪ್ರಾಯಮುಪಾವಿಶನ್|

03238045e ಉತ್ತಿಷ್ಠ ರಾಜನ್ಭದ್ರಂ ತೇ ನ ಚಿಂತಾಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

ಪಾಂಡವರ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಇಂದು ನೀನು ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.
ಆದರೆ ಸತ್ವಸ್ಥರಾದ ಪಾಂಡವರು ಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿಲ್ಲ
ನೋಡು! ಎದ್ದೇಳು ರಾಜನ್! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಚಿಂತೆಯನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

03238046a ಅವಶ್ಯಮೇವ ನೃಪತೇ ರಾಜ್ಞೋ ವಿಷಯವಾಸಿಭಿಃ|

03238046c ಪ್ರಿಯಾಣ್ಯಾಚರಿತವ್ಯಾನಿ ತತ್ರ ಕಾ ಪರಿದೇವನಾ||

ನೃಪತೇ! ರಾಜನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು ರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ
ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ದುಃಖಿಸುವುದೇನಿದೆ?

03238047a ಮದ್ವಾಕ್ಯಮೇತದ್ರಾಜೇಂದ್ರ ಯದ್ಯೇವಂ ನ ಕರಿಷ್ಯಸಿ|

03238047c ಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮೀಹ ಭವತ್ಪಾದೌ ಶುಶ್ರೂಷನ್ನರಿಮರ್ದನ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅರಿಮರ್ದನ! ನನ್ನ ಈ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ
ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ.

03238048a ನೋತ್ಸಹೇ ಜೀವಿತುಮಹಂ ತ್ವದ್ವಿಹೀನೋ ನರರ್ಷಭ|

03238048c ಪ್ರಾಯೋಪವಿಷ್ಯಸ್ತು ನೃಪ ರಾಜ್ಞಾಂ ಹಾಸ್ಯೋ ಭವಿಷ್ಯಸಿ||

ನರರ್ಷಭ! ನೀನಿಲ್ಲದೇ ಜೀವಿಸಲು ನನಗೆ ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲ. ನೃಪ!
ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ರಾಜನು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ.”

03238049 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03238049a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕರ್ಣೇನ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತದಾ|

03238049c ನೈವೋತ್ಥಾತುಂ ಮನಶ್ಚ ಕ್ರೇ ಸ್ವರ್ಗಾಯ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕರ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ರಾಜಾ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಸ್ವರ್ಗದ ಕುರಿತು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮೇಲೆಳಬಾರದೆಂದು
ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ದುರ್ಯೋಧನಪ್ರಾಯೋಪವೇಶೇ
ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೩೯

ಶಕುನಿಯು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ತಡೆಯುವುದು (೧-೯). ಯಾರನ್ನೂ
ಕೇಳದೇ, ನಿರಾಶನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶಕ್ಕೆ
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು (೧೦-೧೨). ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಪಾತಾಳವಾಸೀ
ದೈತ್ಯ-ದಾನವರು ಮಾಯೆಯಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ
ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿದುದು (೧೮-೨೬).

03239001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03239001a ಪ್ರಾಯೋಪವಿಷ್ಣುಂ ರಾಜಾನಂ ದುರ್ಯೋಧನಮಮರ್ಷಣಂ|

03239001c ಉವಾಚ ಸಾಂತ್ವಯನ್ವಾಜಂ ಶಕುನಿಃ ಸೌಬಲಸ್ತದಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಆಗ ಪ್ರಾಯೋಪವಿಷ್ಟನಾದ ಬೇಸತ್ತ ರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಸಂತವಿಸುತ್ತಾ ಸೌಬಲ ಶಕುನಿಯು ಹೇಳಿದನು:

03239002a ಸಮ್ಯಗುಕ್ತಂ ಹಿ ಕರ್ಣೇನ ತಚ್ಚು ತಂ ಕೌರವ ತ್ವಯಾ|

03239002c ಮಯಾಹೃತಾಂ ಶ್ರಿಯಂ ಸ್ಥೀತಾಂ ಮೋಹಾತ್ಸಮಪಹಾಯ ಕಿಂ|

03239002e ತ್ವಮಬುದ್ಧ್ಯಾ ನೃಪವರ ಪ್ರಾಣಾನುತ್ಪಷ್ಟಮಿಚ್ಛಸಿ||

“ಕೌರವ! ನೀನು ಕೇಳಿದ ಕರ್ಣನ ಮಾತುಗಳು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ನೃಪವರ! ನಾನು ಅಪಹರಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮೋಹದಿಂದ ತೊರೆದು ಅಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಏಕೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ತೊರೆಯಲು ಬಯಸಿದ್ದೀಯೆ?

03239003a ಅದ್ಯ ಚಾಪ್ಯವಗಚ್ಛಾಮಿ ನ ವೃದ್ಧಾಃ ಸೇವಿತಾಸ್ತ್ವಯಾ|

03239003c ಯಃ ಸಮುತ್ಪತ್ತಿತಂ ಹರ್ಷಂ ದೈನ್ಯಂ ವಾ ನ ನಿಯಚ್ಛತಿ|

03239003e ಸ ನಶ್ಯತಿ ಶ್ರಿಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪಾತ್ರಮಾಮಮಿವಾಂಭಸಿ||

ನೀನು ವೃದ್ಧರ ಸೇವೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದ ಹರ್ಷ ಅಥವಾ ದುಃಖವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದವನು ಪೂರ್ಣ ಸುಟ್ಟಿರದ ಮಣ್ಣಿನ ಕೊಡವು ನೀರನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03239004a ಅತಿಭೀರುಮತಿಕ್ಷೀಬಂ ದೀರ್ಘಸೂತ್ರಂ ಪ್ರಮಾದಿನಂ|

03239004c ವ್ಯಸನಾದ್ವಿಷಯಾಕ್ರಾಂತಂ ನ ಭಜಂತಿ ನೃಪಂ ಶ್ರಿಯಃ||

ಅತಿಯಾಗಿ ನಾಚಿಕೊಳ್ಳುವ, ಅತಿಯಾಗಿ ಹೇಡಿಯಾದ, ಬಹಳಷ್ಟು ಆಲೋಚಿಸುವ, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸದೇ ಇರುವ, ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ನೃಪನನ್ನು ಸಂಪತ್ತು ಅನುಸರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03239005a ಸತ್ಕೃತಸ್ಯ ಹಿ ತೇ ಶೋಕೋ ವಿಪರೀತೇ ಕಥಂ ಭವೇತ್|

03239005c ಮಾ ಕೃತಂ ಶೋಭನಂ ಪಾರ್ಥೇಃ ಶೋಕಮಾಲಂಬ್ಯ ನಾಶಯ||

ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ಕೃತನಾದ ನಿನಗೆ ಈ ವಿಪರೀತಿ ಶೋಕವು ಹೇಗುಂಟಾಯಿತು? ಈ ರೀತಿ ಶೋಕವನ್ನಾಚರಿಸಿ ಪಾರ್ಥರು ಮಾಡಿದ ಈ ಶುಭಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಬೇಡ.

03239006a ಯತ್ರ ಹರ್ಷಸ್ತ್ವಯಾ ಕಾರ್ಯಃ ಸತ್ಕೃತವ್ಯಾಶ್ಚ ಪಾಂಡವಾಃ|

03239006c ತತ್ರ ಶೋಚಸಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ವಿಪರೀತಮಿದಂ ತವ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಎಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಅಲ್ಲಿ ನೀನು ಶೋಕಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಇದೇ ನಿನ್ನ ವೈಪರೀತ್ಯ.

03239007a ಪ್ರಸೀದ ಮಾ ತ್ಯಜಾತ್ಮಾನಂ ತುಷ್ಟಶ್ಚ ಸುಕೃತಂ ಸ್ಮರ|

03239007c ಪ್ರಯಚ್ಛ ರಾಜ್ಯಂ ಪಾರ್ಥಾನಾಂ ಯಶೋ ಧರ್ಮಮವಾಪ್ಸುಹಿ||

ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳು. ನಿನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಡ. ಅವರು ನಿನಗೆ ಮಾಡಿದ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೋ. ಪಾರ್ಥರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸು. ಯಶಸ್ಸು ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದು.

03239008a ಕ್ರಿಯಾಮೇತಾಂ ಸಮಾಜ್ಞಾಯ ಕೃತಘೋ ನ ಭವಿಷ್ಯಸಿ|

03239008c ಸೌಭ್ರಾತ್ರಂ ಪಾಂಡವೈಃ ಕೃತ್ವಾ ಸಮವಸ್ಥಾಪ್ಯ ಚೈವ ತಾನ್|

03239008e ಪಿತ್ರೈಂ ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಿಷಾಂ ತತಃ ಸುಖಮವಾಪ್ಸುಹಿ||

ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕೃತಘನಾಗುತ್ತೀಯೆ. ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೌಭ್ರಾತ್ರತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸು. ಅವರಿಗೆ ಪಿತ್ರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.”

03239009a ಶಕುನೇಸ್ತು ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ದುಃಶಾಸನಮವೇಕ್ಷ್ಯ ಚ|

03239009c ಪಾದಯೋಃ ಪತಿತಂ ವೀರಂ ವಿಕ್ಲವಂ ಭ್ರಾತ್ರಸೌಹೃದಾತ್||

03239010a ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಸಾಧುಜಾತಾಭ್ಯಾಂ ದುಃಶಾಸನಮರಿಂದಮಂ|

03239010c ಉತ್ಥಾಪ್ಯ ಸಂಪರಿಷ್ಟಜ್ಯ ಪ್ರೀತ್ಯಾಜಿಘ್ರತ ಮೂರ್ಧನಿ||

ಶಕುನಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತು ಭಾತ್ರ ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ವೀರನನ್ನು ನೋಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನ ಸುಂದರ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಅರಿಂದಮ ದುಃಶಾಸನನನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿದನು.

03239011a ಕರ್ಣ ಸೌಬಲಯೋಶ್ಚಾಪಿ ಸಂಸ್ಮೃತ್ಯ ವಚನಾನ್ಯಸೌ|

03239011c ನಿವೇದಂ ಪರಮಂ ಗತ್ವಾ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತದಾ|

03239011e ವ್ರೀಡಯಾಭಿಪರೀತಾತ್ಮಾ ನೈರಾಶ್ಯಮಗಮತ್ಪರಂ||

ಕರ್ಣ-ಸೌಬಲರ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪರಮ ವೇದನೆಯನ್ನು ತಾಳಿದನು. ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು

ಅವನಲ್ಲಿ ಪರಮ ನಿರಾಶೆಯು ಕವಿಯಿತು.

03239012a ಸುಹೃದಾಂ ಚೈವ ತಚ್ಚ ತ್ವಾ ಸಮನ್ಯುರಿದಮಬ್ರವೀತ್|

03239012c ನ ಧರ್ಮಧನಸೌಖ್ಯೇನ ನೈಶ್ವರ್ಯೇಣ ನ ಚಾಜ್ಞಯಾ|

03239012e ನೈವ ಭೋಗೈಶ್ಚ ಮೇ ಕಾರ್ಯಂ ಮಾ ವಿಹನ್ಯತ ಗಚ್ಚತ||

ಸುಹೃದಯರನ್ನು ಕೇಳಿ ತುಂಬಾ ದುಃಖದಿಂದ ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮ, ಧನ, ಸಖ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ, ಭೋಗ ಇವುಗಳ ಕುರಿತು ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯಬೇಡಿ. ಹೊರಡಿ.

03239013a ನಿಶ್ಚಿತೇಯಂ ಮಮ ಮತಿಃ ಸ್ಥಿತಾ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನೇ|

03239013c ಗಚ್ಚಧ್ವಂ ನಗರಂ ಸರ್ವೇ ಪೂಜ್ಯಾಶ್ಚ ಗುರವೋ ಮಮ||

ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದ ಈ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ.”

03239014a ತ ಏವಮುಕ್ತಾಃ ಪ್ರತ್ಯೂಚೂ ರಾಜಾನಮರಿಮರ್ದನಂ|

03239014c ಯಾ ಗತಿಸ್ತವ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಾಸ್ಮಾಕಮಪಿ ಭಾರತ|

03239014e ಕಥಂ ವಾ ಸಂಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯ ಮಸ್ವ ದ್ವಿಹೀನಾಃ ಪುರಂ ವಯಂ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಅವರು ರಾಜಾ ಅರಿಮರ್ದನನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದರು: “ಭಾರತ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ನೀನು ಹೋಗುವ ದಾರಿಯೇ ನಮ್ಮದು ಕೂಡ. ನೀನಿಲ್ಲದೇ ನಾವು ಹೇಗೆ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಲ್ಲೆವು?”

03239015a ಸ ಸುಹೃದ್ಭಿರಮಾತ್ಮೈಶ್ಚ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸ್ವಜನೇನ ಚ|

03239015c ಬಹುಪ್ರಕಾರಮಪ್ಯುಕ್ತೋ ನಿಶ್ಚಯಾನ್ನ ವ್ಯಚಾಲ್ಯತ||

ಸ್ನೇಹಿತರು, ಅಮಾತ್ಯರು, ಸಹೋದರರು ಮತ್ತು ಬಾಂಧವರು
ಬಹುಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ
ವಿಚಲಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ.

03239016a ದರ್ಭಪ್ರಸ್ತರಮಾಸ್ತೀರ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಾದ್ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಜಃ|

03239016c ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯಾಪಃ ಶುಚಿರ್ಭೂತ್ವಾ ಭೂತಲಂ ಸಮುಪಾಶ್ರಿತಃ||

ಆಗ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಂತೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಗನು ದರ್ಭಗಳನ್ನು ಹರಡಿ
ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಶುಚಿಯಾಗಿ ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

03239017a ಕುಶಚೀರಾಂಬರಧರಃ ಪರಂ ನಿಯಮಮಾಸ್ಥಿತಃ|

03239017c ವಾಗ್ಯತೋ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲಃ ಸ ಸ್ವರ್ಗಗತಿಕಾಂಕ್ಷಯಾ|

03239017e ಮನಸೋಪಚಿತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿರಸ್ಯ ಚ ಬಹಿಷ್ಕಿಯಾಃ||

ಕುಶಚೀರ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟು ಪರಮ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.
ಮಾತನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಆ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲನು ಸ್ವರ್ಗದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು
ಬಯಸಿ, ಹೊರಗಿನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ
ಪೂಜಿಸತೊಡಗಿದನು.

03239018a ಅಥ ತಂ ನಿಶ್ಚಯಂ ತಸ್ಯ ಬುದ್ಧ್ವಾ ದೈತೇಯದಾನವಾಃ|

03239018c ಪಾತಾಲವಾಸಿನೋ ರೌದ್ರಾಃ ಪೂರ್ವಂ ದೇವೈರ್ವಿನಿರ್ಜಿತಾಃ||

03239019a ತೇ ಸ್ವಪಕ್ಷ್ವಯಂ ತಂ ತು ಜ್ಞಾತ್ವಾ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ವೈ|

03239019c ಆಹ್ವಾನಾಯ ತದಾ ಚಕ್ರುಃ ಕರ್ಮ ವೈತಾನಸಂಭವಂ||

ಆಗ ಅವನ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತಿಳಿದ, ಹಿಂದೆ ದೇವತೆಗಳಿಂದ
 ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪಾತಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೌದ್ರ ದೈತ್ಯ ದಾನವರು
 ಅದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷವು ಕ್ಷಯವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು
 ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಬಳಸಿ
 ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

03239020a ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯುಶನೋಕ್ತೈಶ್ಚ ಮಂತ್ರೈರ್ಮಂತ್ರವಿಶಾರದಾಃ|

03239020c ಅಥರ್ವವೇದಪ್ರೋಕ್ತೈಶ್ಚ ಯಾಶ್ಚೋಪನಿಷದಿ ಕ್ರಿಯಾಃ|

03239020e ಮಂತ್ರಜಪ್ಯಸಮಾಯುಕ್ತಾಸ್ತಾದಾ ಸಮವರ್ತಯನ್||

ಮಂತ್ರವಿಶಾರದರು ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಮತ್ತು ಉಶನರು ಹೇಳಿದ್ದ
 ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಅಥರ್ವವೇದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ
 ಮಂತ್ರಜಪಗಳಿಂದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

03239021a ಜುಹ್ವತ್ಯಗ್ನೌ ಹವಿಃ ಕ್ಷೀರಂ ಮಂತ್ರವತ್ಸುಸಮಾಹಿತಾಃ|

03239021c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗಾಃ ಸುದೃಢವ್ರತಾಃ||

ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಂಗತರಾದ, ಸುದೃಢವ್ರತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
 ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನು ಹವಿಸ್ಸಾಗಿ
 ಹಾಕಿದರು.

03239022a ಕರ್ಮಸಿದ್ಧೌ ತದಾ ತತ್ರ ಜೃಂಭಮಾಣಾ ಮಹಾದ್ಭುತಾ|

03239022c ಕೃತ್ಯಾ ಸಮುತ್ಥಿತಾ ರಾಜನ್ಕಿಂ ಕರೋಮೀತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

ರಾಜನ್! ಆ ಕೃತ್ಯವು ಪೂರೈಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ

ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಾ ಮಹಾ ಅದ್ಭುತವಾದವಳು ಮೇಲೆದ್ದು “ಏನು ಮಾಡಲಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

03239023a ಆಹುದೈರ್ಯತ್ಯಾಶ್ಚ ತಾಂ ತತ್ರ ಸುಪ್ರೀತೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ|

03239023c ಪ್ರಾಯೋಪವಿಷ್ಯಂ ರಾಜಾನಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಮಿಹಾನಯ||

ಅಂತರಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ದೈತ್ಯರು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

“ಪ್ರಾಯೋಪವಿಷ್ಯನಾಗಿರುವ ರಾಜ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದು ತಾ !”

03239024a ತಥೇತಿ ಚ ಪ್ರತಿಶ್ರುತ್ಯ ಸಾ ಕೃತ್ಯಾ ಪ್ರಯಯೌ ತದಾ|

03239024c ನಿಮೇಷಾದಗಮಚ್ಚಾಪಿ ಯತ್ರ ರಾಜಾ ಸುಯೋಧನಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಿ ಅವಳು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ಸುಯೋಧನನಿರುವಲ್ಲಿ ಬಂದಳು.

03239025a ಸಮಾದಾಯ ಚ ರಾಜಾನಂ ಪ್ರವಿವೇಶ ರಸಾತಲಂ|

03239025c ದಾನವಾನಾಂ ಮುಹೂರ್ತಾಚ್ಚ ತಮಾನೀತಂ ನೃವೇದಯತ್||

ರಾಜನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ರಸಾತಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.

ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನನ್ನು ತಂದಿರುವುದನ್ನು ದಾನವರಿಗೆ ವರದಿಮಾಡಿದಳು.

03239026a ತಮಾನೀತಂ ನೃಪಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾತ್ರೌ ಸಂಹತ್ಯ ದಾನವಾಃ|

03239026c ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಸಃ ಸರ್ವೇ ಕಿಂ ಚಿದುತ್ಫುಲ್ಲಲೋಚನಾಃ|

ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆದು ತಂದ ನೃಪನನ್ನು ನೋಡಿದ ದಾನವರು ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷ ಮನಸ್ಕರಾಗಿ, ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಮಾತನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ದುರ್ಯೋಧನಪ್ರಾಯೋಪವೇಶೇ
ಏಕೋನಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೪೦

ದಾನವರಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ

ಆಶ್ವಾಸನೆ

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಾವು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ,
ದುಃಖಿಸಬೇಡ, ನೀನೇ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತೀಯೆ, ನೀನು ಸತ್ತರೆ
ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷವು ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ದೈತ್ಯ-ದಾನವರು
ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡುವುದು; ಹುರಿದುಂಬಿಸುವುದು;
ಅವನನ್ನು ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದು (೧-೨೮). ದುರ್ಯೋಧನನು

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ದೃಢನಾದುದು (೨೯-೩೧).
 ಕರ್ಣನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ವಧಿಸುವ ಕ್ರೂರ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದುದು
 (೩೨-೩೯). ದುರ್ಯೋಧನನು ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದುದು
 (೪೦-೪೭).

03240001 ದಾನವಾ ಊಚುಃ|

03240001a ಭೋಃ ಸುಯೋಧನ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭರತಾನಾಂ ಕುಲೋದ್ವಹ|

03240001c ಶೂರೈಃ ಪರಿವೃತೋ ನಿತ್ಯಂ ತಥೈವ ಚ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ||

ದಾನವರು ಹೇಳಿದರು: “ಭೋ! ಸುಯೋಧನ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಭರತರ
 ಕುಲೋದ್ವಹ! ನೀನು ನಿತ್ಯವೂ ಶೂರರಿಂದ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ
 ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದೀಯೆ.

03240002a ಅಕಾರ್ಷೀಃ ಸಾಹಸಮಿದಂ ಕಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನಂ|

03240002c ಆತ್ಮತ್ಯಾಗೀ ಹ್ಯವಾಗ್ಯಾತಿ ವಾಚ್ಯತಾಂ ಚಾಯಶಸ್ಕರೀಂ||

ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶ ಮಾಡುವಂಥಹ ಈ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೀನು ಏಕೆ
 ಕೈಗೊಂಡಿರುವೆ? ಆತ್ಮತ್ಯಾಗಿಯು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು
 ಅಯಶಸ್ಕರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಗೊಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ.

03240003a ನ ಹಿ ಕಾರ್ಯವಿರುದ್ಧೇಷು ಬಹ್ವಪಾಯೇಷು ಕರ್ಮಸು|

03240003c ಮೂಲಘಾತಿಷು ಸಜ್ಜಂತೇ ಬುದ್ಧಿಮಂತೋ ಭವದ್ವಿಧಾಃ||

ಬುದ್ಧಿವಂತರು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮೂಲವನ್ನೇ

ನಾಶಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.

03240004a ನಿಯಚ್ಛೈತಾಂ ಮತಿಂ ರಾಜನ್ಧರ್ಮಾರ್ಥಸುಖಿನಾಶಿನೀಂ|

03240004c ಯಶಃಪ್ರತಾಪಧೈರ್ಯಘ್ನೀಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ಹರ್ಷವರ್ಧನೀಂ||

ರಾಜನ್! ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಸುಖವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ,
ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ, ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳ
ಹರ್ಷವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ಈ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೋ!

03240005a ಶ್ರೂಯತಾಂ ಚ ಪ್ರಭೋ ತತ್ತ್ವಂ ದಿವ್ಯತಾಂ ಬಾತ್ಮನೋ ನೃಪ|

03240005c ನಿರ್ಮಾಣಂ ಚ ಶರೀರಸ್ಯ ತತೋ ಧೈರ್ಯಮವಾಪ್ನುಹಿ||

ಪ್ರಭೋ! ನೃಪ! ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಶರೀರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ
ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ ನಂತರ ನೀನು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಳೆಯುವೆ.

03240006a ಪುರಾ ತ್ವಂ ತಪಸಾಸ್ಮಾ ಭಿರ್ಲಬ್ಧೋ ದೇವಾನ್ಮಹೇಶ್ವರಾತ್|

03240006c ಪೂರ್ವಕಾಯಶ್ಚ ಸರ್ವಸ್ಯೇ ನಿರ್ಮಿತೋ ವಜ್ರಸಂಚಯೈಃ||

ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ತಪಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ದೇವ ಮಹೇಶ್ವರನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು
ಪಡೆದಿದ್ದೆವು. ನಿನ್ನ ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ಭಾಗವು ಎಲ್ಲವೂ ವಜ್ರದಿಂದ
ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ.

03240007a ಅಸ್ತ್ರೈರಭೇದ್ಯಃ ಶಸ್ತ್ರೈಶ್ಚಾಪ್ಯಧಃಕಾಯಶ್ಚ ತೇನಘ|

03240007c ಕೃತಃ ಪುಷ್ಪಮಯೋ ದೇವ್ಯಾ ರೂಪತಃ ಸ್ತ್ರೀಮನೋಹರಃ||

ಅನಘ! ನಿನ್ನ ಈ ಅರ್ಥ ದೇಹವು ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ

ಅಭೇದ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸುಂದರವಾಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಮನೋಹರವಾದ ದೇಹದ
ಕೆಳಗಿನ ಭಾಗವನ್ನು ದೇವಿಯು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದಳು.

03240008a ಏವಂ ಈಶ್ವರಸಂಯುಕ್ತಸ್ತವ ದೇಹೋ ನೃಪೋತ್ತಮ|

03240008c ದೇವ್ಯಾ ಚ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ದಿವ್ಯಸ್ತ್ಯಂ ಹಿ ನ ಮಾನುಷಃ||

ನೃಪೋತ್ತಮ ! ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ! ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈಶ್ವರ ಮತ್ತು
ದೇವಿಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನಿನ್ನ ದೇಹವು ದಿವ್ಯವಾದುದು.
ಮಾನುಷವಾದುದಲ್ಲ.

03240009a ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಶ್ಚ ಮಹಾವೀರ್ಯಾ ಭಗದತ್ತಪುರೋಗಮಾಃ|

03240009c ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವಿದುಷಃ ಶೂರಾಃ ಕ್ಷಪಯಿಷ್ಯಂತಿ ತೇ ರಿಪೂನ್||

ಭಗದತ್ತನೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾವೀರ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ
ವಿದುಷರೂ ಶೂರರೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

03240010a ತದಲಂ ತೇ ವಿಷಾದೇನ ಭಯಂ ತವ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

03240010c ಸಾಹ್ಯಾರ್ಥಂ ಚ ಹಿ ತೇ ವೀರಾಃ ಸಂಭೂತಾ ಭುವಿ ದಾನವಾಃ||

ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಈ ವಿಷಾದ ಮತ್ತು ಭಯವು
ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ! ನಿನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವೀರ ದಾನವರು
ಭುವಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

03240011a ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಕೃಪಾದೀಂಶ್ಚ ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಂತ್ಯಪರೇಽಸುರಾಃ|

03240011c ಯೈರಾವಿಷ್ಟಾ ಘೃಣಾಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಯೋತ್ಸ್ಯಂತೇ ತವ ವೈರಿಭಿಃ||

ಇತರ ಅಸುರರೂ ಕೂಡ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ ಮತ್ತು ಕೃಪರನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ಇವರಿಂದ ಆವಿಷ್ಟರಾದ ಅವರು ಕರುಣೆಯನ್ನು
ತೊರೆದು ನಿನ್ನ ವೈರಿಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ.

03240012a ನೈವ ಪುತ್ರಾನ್ನ ಚ ಭ್ರಾತೃನ್ನ ಪಿತೃನ್ನ ಚ ಬಾಂಧವಾನ್|

03240012c ನೈವ ಶಿಷ್ಯಾನ್ನ ಚ ಜ್ಞಾತೀನ್ನ ಬಾಲಾನ್ ಸ್ಥವಿರಾನ್ನ ಚ||

03240013a ಯುಧಿ ಸಂಪ್ರಹರಿಷ್ಯಂತೋ ಮೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಕುರುಸತ್ತಮ|

03240013c ನಿಃಸ್ನೇಹಾ ದಾನವಾವಿಷ್ಟಾಃ ಸಮಾಕ್ರಾಂತೇಽಂತರಾತ್ಮನಿ||

ಕುರುಸತ್ತಮ ! ದಾನವರಿಂದ ಆವಿಷ್ಟರಾಗಿ ಇವರು ಅಂತರಾತ್ಮವನ್ನು
ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡದೇ - ಮಕ್ಕಳು,
ಸಹೋದರರು, ತಂದೆ, ಬಾಂಧವರು, ಶಿಷ್ಯರು, ಕುಲದವರು,
ಬಾಲಕರು, ವೃದ್ಧರು - ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು
ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

03240014a ಪ್ರಹರಿಷ್ಯಂತಿ ಬಂಧುಭ್ಯಃ ಸ್ನೇಹಮುತ್ಸ್ರಜ್ಯ ದೂರತಃ|

03240014c ಹೃಷ್ಯಾಃ ಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲಾಃ ಕಲುಷೀಕೃತಮಾನಸಾಃ|

03240014e ಅವಿಜ್ಞಾನವಿಮೂಢಾಶ್ಚ ದೈವಾಚ್ಚ ವಿಧಿನಿರ್ಮಿತಾತ್||

03240015a ವ್ಯಾಭಾಷಮಾಣಾಶ್ಚಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ನ ಮೇ ಜೀವನ್ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ|

03240015c ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಮೋಕ್ಷೇಣ ಪೌರುಷೇ ಸಮವಸ್ಥಿತಾಃ|

03240015e ಶ್ಲಾಘಮಾನಾಃ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ಜನಕ್ಷಯಂ||

ಕಲುಷಿತ ಮನಸ್ಸಿನವರಾಗಿ, ಅವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಿಮೂಢರಾಗಿ,

ವಿಧಿನಿರ್ಮಿಸಿದ ದೈವದಂತೆ ಈ ಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲರು ನನ್ನಿಂದ
ನೀನು ಜೀವವಿದ್ದು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅನ್ಯೋನ್ಯರಿಗೆ ಕೂಗಿ
ಹೇಳುತ್ತಾ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ದೂರ ಬಿಸಾಡಿ ಬಂಧುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಹಾರ
ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಎಲ್ಲ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ
ಪೌರುಷದಿಂದ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಜನರನ್ನು
ಕಡಿಮೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03240016a ತೇಽಪಿ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಪ್ರತಿಯೋತ್ಕ್ಯಂತಿ ಪಾಂಡವಾಃ|

03240016c ವಧಂ ಚೈಷಾಂ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ದೈವಯುಕ್ತಾ ಮಹಾಬಲಾಃ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರೂ ಕೂಡ ಶಕ್ತಿಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ
ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ದೈವದಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಆ ಮಹಾಬಲರು
ಇವರ ವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03240017a ದೈತ್ಯರಕ್ಷೋಗಣಾಶ್ಚಾಪಿ ಸಂಭೂತಾಃ ಕ್ಷತ್ರಯೋನಿಷು|

03240017c ಯೋತ್ಕ್ಯಂತಿ ಯುಧಿ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಶತ್ರುಭಿಸ್ತವ ಪಾರ್ಥಿವ|

03240017e ಗದಾಭಿರ್ಮುಸಲೈಃ ಖಡ್ಗೈಃ ಶಸ್ತ್ರೈರುಚ್ಚಾವಚೈಸ್ತಥಾ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ದೈತ್ಯ-ರಾಕ್ಷಸ ಗಣಗಳು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ನಿನ್ನ
ಶತ್ರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಗದೆ, ಮುಸಲ, ಖಡ್ಗ,
ಶಸ್ತ್ರ, ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಮೇಲ್ತರದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ.

03240018a ಯಚ್ಚ ತೇಽಂತರ್ಗತಂ ವೀರ ಭಯಮರ್ಜುನಸಂಭವಂ|

03240018c ತತ್ರಾಪಿ ವಿಹಿತೋಽಸ್ಮಾಭಿರ್ವಧೋಪಾಯೋಽರ್ಜುನಸ್ಯ ವೈ||

ವೀರ ಅರ್ಜುನನಿಂದ ನಿನ್ನ ಒಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಭಯವೇನಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ
ಅರ್ಜುನ ವಧೆಗೆ ಕೂಡ ನಾವು ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

03240019a ಹತಸ್ಯ ನರಕಸ್ಯಾತ್ಮಾ ಕರ್ಣಮೂರ್ತಿಮುಪಾಶ್ರಿತಃ|

03240019c ತದ್ವೈರಂ ಸಂಸ್ಮರನ್ವೀರ ಯೋತ್ಸ್ಯ ತೇ ಕೇಶವಾರ್ಜುನೌ||

ಹತನಾದ ನರಕನ ಆತ್ಮವು ಕರ್ಣನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆ. ಆ ವೀರನು
ವೈರವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಶವಾರ್ಜುನರೊಡನೆ
ಹೋರಾಡುತ್ತಾನೆ.

03240020a ಸ ತೇ ವಿಕ್ರಮಶೌಂಡೀರೋ ರಣೇ ಪಾರ್ಥಂ ವಿಜೇಷ್ಯತಿ|

03240020c ಕರ್ಣಃ ಪ್ರಹರತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚಾರಿನ್ಮಹಾರಥಃ||

ಪ್ರಹರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ವಿಕ್ರಮಿ ವೀರ ಮಹಾರಥಿ ಕರ್ಣನು
ಪಾರ್ಥನನ್ನು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

03240021a ಜ್ಞಾತ್ವೈತಚ್ಚದ್ಮನಾ ವಜ್ರೀ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಃ|

03240021c ಕುಂಡಲೇ ಕವಚಂ ಚೈವ ಕರ್ಣಸ್ಯಾಪಹರಿಷ್ಯತಿ||

ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುವ ವಜ್ರಿ ಇಂದ್ರನು ಸವ್ಯಸಾಚಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ
ಕರ್ಣನ ಕವಚ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾನೆ.

03240022a ತಸ್ಮಾದಸ್ಮಾಭಿರಪ್ಯತ್ರ ದೈತ್ಯಾಃ ಶತಸಹಸ್ರಶಃ|

03240022c ನಿಯುಕ್ತಾ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚೈವ ಯೇ ತೇ ಸಂಶಪ್ತಕಾ ಇತಿ|

03240022e ಪ್ರಖ್ಯಾತಾಸ್ತೇಽರ್ಜುನಂ ವೀರಂ ನಿಹನಿಷ್ಯಂತಿ ಮಾ ಶುಚಃ||

ಆದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನಾವು ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ದೈತ್ಯ-
ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಶಪ್ತಕರೆಂದು ನಿಯುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆ ಪ್ರಖ್ಯಾತರು
ವೀರ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವರು. ಶೋಕಿಸಬೇಡ.

03240023a ಅಸಪತ್ನಾ ತ್ವಯಾ ಹೀಯಂ ಭೋಕ್ತವ್ಯಾ ವಸುಧಾ ನೃಪ|

03240023c ಮಾ ವಿಷಾದಂ ನಯಸ್ವಾಸ್ಮಾನ್ಮೈತತ್ತ್ವಯ್ಯುಪಪದ್ಯತೇ|

03240023e ವಿನಷ್ಟೇ ತ್ವಯಿ ಚಾಸ್ಮಾಕಂ ಪಕ್ಷೋ ಹೀಯೇತ ಕೌರವ||

ಆದುದರಿಂದ ದುಃಖಿಸಬೇಡ. ನೃಪ! ನೀನೇ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು
ಆಳುತ್ತೀಯೆ. ವಿಷಾದಿಸಬೇಡ. ಈ ರೀತಿಯ ನಡತೆಯು ನಿನಗೆ
ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕೌರವ! ನೀನು ಸತ್ತರೆ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷವು ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ.

03240024a ಗಚ್ಚ ವೀರ ನ ತೇ ಬುದ್ಧಿರನ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾ ಕಥಂ ಚನ|

03240024c ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ ಗತಿನಿತ್ಯಂ ದೇವತಾನಾಂ ಚ ಪಾಂಡವಾಃ||

ವೀರ! ಹೋಗು. ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಎಂದೂ ಅನ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳತ್ತ
ಹೋಗದಿರಲಿ. ಪಾಂಡವರು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನೀನು
ನಿತ್ಯವೂ ನಮ್ಮ ಗತಿ.”

03240025 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03240025a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಪರಿಷ್ಟಜ್ಯ ದೈತ್ಯಾಸ್ತಂ ರಾಜಕುಂಜರಂ|

03240025c ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಚ ದುರ್ಧರ್ಷಂ ಪುತ್ರವದ್ದಾನವರ್ಷಭಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿ ದಾನವರ್ಷಭ
ದೈತ್ಯರು ಆ ದುರ್ಧರ್ಷ ರಾಜಕುಂಜರನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ

ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದರು.

03240026a ಸ್ಥಿರಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಬುದ್ಧಿಮಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾಣ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಚ ಭಾರತ|

03240026c ಗಮ್ಯತಾಮಿತ್ಯನುಜ್ಞಾಯ ಜಯಮಾಪ್ನುಹಿ ಚೇತ್ಯಥ||

ಭಾರತ! ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿ
“ಹೋಗು! ಜಯವನ್ನು ಪಡೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗಲು
ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತರು.

03240027a ತೈರ್ವಿಸೃಷ್ಟಂ ಮಹಾಬಾಹುಂ ಕೃತ್ವಾ ಸೈವಾನಯತ್ತುನಃ|

03240027c ತಮೇವ ದೇಶಂ ಯತ್ರಾಸೌ ತದಾ ಪ್ರಾಯಮುಪಾವಿಶತ್||

ಆ ಮಹಾಬಾಹುವನ್ನು ಅವರು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಾಗ ಆ ದೇವಿಯೇ ಪುನಃ
ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಪವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು
ಬಿಟ್ಟಳು.

03240028a ಪ್ರತಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ತಂ ವೀರಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಮಭಿಪೂಜ್ಯ ಚ|

03240028c ಅನುಜ್ಞಾತಾ ಚ ರಾಜ್ಞಾ ಸಾ ತತ್ರೈವಾಂತರಧೀಯತ||

ಆ ವೀರನನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಟ್ಟು, ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ರಾಜನಿಂದ
ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನಳಾದಳು.

03240029a ಗತಾಯಾಮಥ ತಸ್ಯಾಂ ತು ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತದಾ|

03240029c ಸ್ವಪ್ನಭೂತಮಿದಂ ಸರ್ವಮಚಿಂತಯತ ಭಾರತ|

03240029e ವಿಚೇಷ್ಯಾಮಿ ರಣೇ ಪಾಂಡೂನಿತಿ ತಸ್ಯಾಭವನ್ಮತಿಃ||

ಭಾರತ ! ಅವಳು ಹೊರಟು ಹೋದ ನಂತರ ರಾಜಾ

ದುರ್ಯೋಧನನು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಪ್ನವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ನಾನು
ರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅವನು
ಯೋಚಿಸಿದನು.

03240030a ಕರ್ಣಂ ಸಂಶಪ್ತಕಾಂಶ್ಚೈವ ಪಾರ್ಥಸ್ಯಾಮಿತ್ರಘಾತಿನಃ|

03240030c ಅಮನ್ಯತ ವಧೇ ಯುಕ್ತಾನ್ಸಮರ್ಥಾಂಶ್ಚ ಸುಯೋಧನಃ||

ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಂಶಪ್ತಕರು ಅಮಿತ್ರಘ್ನ ಪಾರ್ಥನ ವಧೆಗೆ ಸಮರ್ಥರು
ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದವರು ಎಂದು ಸುಯೋಧನನು ಅಲೋಚಿಸಿದನು.

03240031a ಏವಮಾಶಾ ದೃಢಾ ತಸ್ಯ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ದುರ್ಮತೇಃ|

03240031c ವಿನಿರ್ಜಯೇ ಪಾಂಡವಾನಾಮಭವದ್ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಈ ಆಶಯದಿಂದ ದುರ್ಮತಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಪಾಂಡವರನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ದೃಢನಾದನು.

03240032a ಕರ್ಣೋಽಪ್ಯಾವಿಷ್ಟಚಿತ್ತಾತ್ಮಾನರಕಸ್ಯಾಂತರಾತ್ಮನಾ|

03240032c ಅರ್ಜುನಸ್ಯ ವಧೇ ಕ್ರೂರಾಮಕರೋತ್ಸ ಮತಿಂ ತದಾ||

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನರಕನ ಅಂತರಾತ್ಮನಿಂದ
ಆವಿಷ್ಟನಾದ ಕರ್ಣನೂ ಕೂಡ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ವಧಿಸುವ ಕ್ರೂರ
ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

03240033a ಸಂಶಪ್ತಕಾಶ್ಚ ತೇ ವೀರಾ ರಾಕ್ಷಸಾವಿಷ್ಟಚೇತಸಃ|

03240033c ರಜಸ್ತಮೋಭ್ಯಾಮಾಕ್ರಾಂತಾಃ ಫಲ್ಲನಸ್ಯ ವಧೈಷಿಣಃ||

ರಾಕ್ಷಸರ ಚೇತನದಿಂದ ಆವಿಷ್ಟರಾದ, ರಜಸ್ಸು ತಮಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತರಾದ ವೀರ ಸಂಶಪ್ತಕರೂ ಕೂಡ ಫಲ್ಲನನ ವಧೆಯನ್ನು ಬಯಸಿದರು.

03240034a ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಕೃಪಾದ್ಯಾಶ್ಚ ದಾನವಾಕ್ರಾಂತಚೇತಸಃ|

03240034c ನ ತಥಾ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ಸ್ನೇಹವಂತೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03240034e ನ ಚಾಚಚಕ್ಷೇ ಕಸ್ಮೈ ಚಿದೇತದ್ರಾಜಾ ಸುಯೋಧನಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪರೂ ಕೂಡ ದಾನವಾಕ್ರಾಂತ ಚೇತಸರಾಗಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಮೇಲೆ ಮೊದಲಿನಷ್ಟು ಸ್ನೇಹಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಜಾ ಸುಯೋಧನನು ಇದನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

03240035a ದುರ್ಯೋಧನಂ ನಿಶಾಂತೇ ಚ ಕರ್ಣೋ ವೈಕರ್ತನೋಽಬ್ರವೀತ್|

03240035c ಸ್ಮಯನ್ನಿವಾಂಜಲಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಪಾರ್ಥಿವಂ ಹೇತುಮದ್ವಚಃ||

ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆಯಲು ವೈಕರ್ತನ ಕರ್ಣನು ಕೈಮುಗಿದು ನಸುನಗುತ್ತಾ ಪಾರ್ಥಿವ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಈ ಯುಕ್ತ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03240036a ನ ಮೃತೋ ಜಯತೇ ಶತ್ರುಂ ಜೀವನ್ಭದ್ರಾಣಿ ಪಶ್ಯತಿ|

03240036c ಮೃತಸ್ಯ ಭದ್ರಾಣಿ ಕುತಃ ಕೌರವೇಯ ಕುತೋ ಜಯಃ|

03240036e ನ ಕಾಲೋಽದ್ಯ ವಿಷಾದಸ್ಯ ಭಯಸ್ಯ ಮರಣಸ್ಯ ವಾ||

“ಮೃತನಾದವನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲಾರ. ಜೀವಿತವಿರುವವನು ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಬಲ್ಲ. ಕೌರವ್ಯ! ಮೃತನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯ ಒಳ್ಳೆಯದು? ಎಲ್ಲಿಯ ಜಯ? ಆದುದರಿಂದ ಇದು ವಿಷಾದಕ್ಕಾಗಲೀ, ಭಯಕ್ಕಾಗಲೀ ಮರಣಕ್ಕಾಗಲೀ ಸಮಯವಲ್ಲ.”

03240037a ಪರಿಷ್ವಜ್ಯಾಬ್ರವೀಚ್ಛೈನಂ ಭುಜಾಭ್ಯಾಂ ಸ ಮಹಾಭುಜಃ|

03240037c ಉತ್ತಿಷ್ಠ ರಾಜನ್ಕಿಂ ಶೇಷೇ ಕಸ್ಮಾಚ್ಛೋಚಸಿ ಶತ್ರುಹನ್|

03240037e ಶತ್ರುನ್ಮತಾಪ್ಯ ವೀರ್ಯೇಣ ಸ ಕಥಂ ಮರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ||

ಆ ಮಹಾಬಾಹುವನ್ನು ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದಷ್ಟಿ ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಏಳು! ಶತ್ರುಹನ್! ಏಕೆ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೀಯೆ? ಏಕೆ ಶೋಕಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ನಿನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಏಕೆ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ?

03240038a ಅಥ ವಾ ತೇ ಭಯಂ ಜಾತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜುಫನಪರಾಕ್ರಮಂ|

03240038c ಸತ್ಯಂ ತೇ ಪ್ರತಿಜಾನಾಮಿ ವಧಿಷ್ಯಾಮಿ ರಣೇಽರ್ಜುನಂ||

ಅಥವಾ ಅರ್ಜುನನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ನೀನು ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ - ರಣದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.

03240039a ಗತೇ ತ್ರಯೋದಶೇ ವರ್ಷೇ ಸತ್ಯೇನಾಯುಧಮಾಲಭೇ|

03240039c ಆನಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಪಾರ್ಥಾನ್ವಶಂ ತವ ಜನಾಧಿಪ||

ಜನಾಧಿಪ! ನನ್ನ ಆಯುಧಗಳ ಮೇಲೆ ಆಣೆಯಿಟ್ಟು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ -

ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ನಾನು ಪಾರ್ಥರನ್ನು ನಿನ್ನ
ವಶದಲ್ಲಿ ತರುತ್ತೇನೆ.”

03240040a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕರ್ಣೇನ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ವಚನಾತ್ತಥಾ|

03240040c ಪ್ರಣಿಪಾತೇನ ಚಾನ್ಯೇಷಾಮುದತಿಷ್ಠತ್ಸುಯೋಧನಃ|

03240040e ದೈತ್ಯಾನಾಂ ತದ್ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಹೃದಿ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ಥಿರಾಂ ಮತಿಂ||

ಕರ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ದೈತ್ಯರ ವಚನಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು,
ಮತ್ತು ಅನ್ಯರ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಯೋಧನನು ಮೇಲೆದ್ದನು.
ದೈತ್ಯರ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೃದಯ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

03240041a ತತೋ ಮನುಜಶಾರ್ದೂಲೋ ಯೋಜಯಾಮಾಸ ವಾಹಿನೀಂ|

03240041c ರಥನಾಗಾಶ್ವಕಲಿಲಾಂ ಪದಾತಿಜನಸಂಕುಲಾಂ||

ಆಗ ಆ ಮನುಜಶಾರ್ದೂಲನು ರಥ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ ಮತ್ತು
ಪದಾತಿಜನ ಸಂಕುಲವಾಗಿದ್ದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದನು.

03240042a ಗಂಗೌಘಪ್ರತಿಮಾ ರಾಜನ್ವಯಾತಾ ಸಾ ಮಹಾಚಮೂಃ|

03240042c ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ಯೈಃ ಪತಾಕಾಭಿಶ್ಚಾಮರೈಶ್ಚ ಸುಪಾಂಡುರೈಃ||

03240043a ರಥೈರ್ನಾಗೈಃ ಪದಾತೈಶ್ಚ ಶುಶುಭೇಽತೀವ ಸಂಕುಲಾ|

03240043c ವ್ಯಪೇತಾಭ್ರಘನೇ ಕಾಲೇ ದ್ಯೌರಿವಾವ್ಯಕ್ತಶಾರದೀ||

ರಾಜನ್! ಗಂಗೆಯಂತೆ ಹರಿದ ಆ ಮಹಾಸೇನೆಯು ಶ್ವೇತ ಛತ್ರ,
ಬಿಳಿಯ ಪತಾಕೆ, ಚಾಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ರಥ, ಆನೆ,

ಪದಾತಿಸಂಕುಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅದು ಘನ ಕಷ್ಟ ಮೋಡಗಳು
ಚದುರಿದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಶರದೃತುವಿನ ಮೊದಲ ಚಿಹ್ನೆಗಳಂತೆ
ತೋರಿತು.

03240044a ಜಯಾಶೀರ್ಭಿರ್ ದ್ವೀಪೇಂದ್ರೈಸ್ತು ಸ್ತುತಿಯಮಾನೋಽಧಿರಾಜವತ್|

03240044c ಗೃಹ್ಣನ್ನಂಜಲಿಮಾಲಾಶ್ಚ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಜನಾಧಿಪಃ||

03240045a ಸುಯೋಧನೋ ಯಯಾವಗ್ರೇ ಶ್ರಿಯಾ ಪರಮಯಾ ಜ್ವಲನ್|

03240045c ಕರ್ಣೇನ ಸಾರ್ಧಂ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸೌಬಲೇನ ಚ ದೇವಿನಾ||

ವಿಜಯದ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಕೂಡಿ
ಅಧಿರಾಜನಂತೆ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿರುವವರ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾ
ಜನಾಧಿಪ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸುಯೋಧನನು ಪರಮ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ
ಬೆಳಗುತ್ತಾ, ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಜೂಜುಗಾರ ಸೌಬಲನೊಂದಿಗೆ
ಮುಂದೆನಿಂತು ಹೊರಟನು.

03240046a ದುಃಶಾಸನಾದಯಶ್ಚಾಸ್ಯ ಭ್ರಾತರಃ ಸರ್ವ ಏವ ತೇ|

03240046c ಭೂರಿಶ್ರವಾಃ ಸೋಮದತ್ತೋ ಮಹಾರಾಜಶ್ಚ ಬಾಹ್ಲಿಕಃ||

03240047a ರಥೈರ್ನಾನಾವಿಧಾಕಾರೈರ್ಹಯೈರ್ಗಜವರೈಸ್ತಥಾ|

03240047c ಪ್ರಯಾಂತಂ ನೃಪಸಿಂಹಂ ತಮನುಜಗ್ಮುಃ ಕುರೂದ್ವಹಾಃ||

03240047e ಕಾಲೇನಾಲ್ಪೇನ ರಾಜಂಸ್ತೇ ವಿವಿಶುಃ ಸ್ವಪುರಂ ತದಾ||

ದುಃಶಾಸನನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವನ ಎಲ್ಲ ಸಹೋದರರೂ,
ಭೂರಿಶ್ರವ, ಸೋಮದತ್ತ, ಮಹಾರಾಜ ಬಾಹ್ಲಿಕರು ನಾನಾ ಆಕಾರದ

ರಥ, ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಜಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ನೃಪಸಿಂಹನನ್ನು
ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋದರು. ರಾಜನ್! ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲೆಯೇ ಅವರು ತಮ್ಮ
ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ

ಪರ್ವಣಿ ದುರ್ಯೋಧನಪುರಪ್ರವೇಶೇ

ಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನಪುರಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾನಲ್ಪತ್ತನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೪೧

ದುರ್ಯೋಧನನಿಂದ ವೈಷ್ಣವ ಯಜ್ಞ

ಪಾಂಡವರ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಮತ್ತು ಕರ್ಣನ
ಹೇಡಿತನವನ್ನು ತೆಗಳುತ್ತಾ ಭೀಷ್ಮನು ಸಂಧಿಯ ಕುರಿತು ಸೂಚಿಸುವುದು
(೧-೧೦). ಭೀಷ್ಮನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಜೋರಾಗಿ
ನಕ್ಕು ತನ್ನ ಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಸಭಾತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದುದು; ಭೀಷ್ಮನು ನಾಚಿ
ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದುದು (೧೧-೧೨). ಪಾಂಡವರು ಮಾಡಿದ
ರಾಜಸೂಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮುಂದಾದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರ-ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರರಿರುವಾಗಲೇ ಇದನ್ನು
ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಬದಲಾಗಿ ವೈಷ್ಣವ ಯಜ್ಞವನ್ನು

ಮಾಡಬಹುದೆಂದೂ ಪುರೋಹಿತರು ತಿಳಿಸುವುದು (೧೩-೩೩).

ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ತಯಾರಿ (೩೪-೩೭).

03241001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03241001a ವಸಮಾನೇಷು ಪಾರ್ಥೇಷು ವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಹಾತ್ಮಸು|

03241001c ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾ ಮಹೇಷ್ಟಾಸಾಃ ಕಿಮಕುರ್ವಂತ ಸತ್ತಮ||

03241002a ಕರ್ಣೋ ವೈಕರ್ತನಶ್ಚಾಪಿ ಶಕುನಿಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ|

03241002c ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಕೃಪಾಶ್ಚೈವ ತನ್ಮೈ ಶಂಸಿತುಮರ್ಹಸಿ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತ್ಮ ಪಾರ್ಥರು ಆ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರಲು, ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು, ವೈಕರ್ತನ ಕರ್ಣ, ಮಹಾಬಲ ಶಕುನಿ, ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಮತ್ತು ಕೃಪರು ಏನು ಮಾಡಿದರು? ಸತ್ತಮ! ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು.”

03241003 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03241003a ಏವಂ ಗತೇಷು ಪಾರ್ಥೇಷು ವಿಸೃಷ್ಟೇ ಚ ಸುಯೋಧನೇ|

03241003c ಆಗತೇ ಹಸ್ತಿನಪುರಂ ಮೋಕ್ಷಿತೇ ಪಾಂಡುನಂದನೈಃ|

03241003e ಭೀಷ್ಮೋಽಬ್ರವೀನ್ನಹಾರಾಜ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಮಿದಂ ವಚಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ! ಹೀಗೆ ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಪಾಂಡವರು ಹೊರಟು ಹೋಗಲು, ಪಾಂಡುನಂದನರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಭೀಷ್ಮನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು:

03241004a ಉಕ್ತಂ ತಾತ ಮಯಾ ಪೂರ್ವಂ ಗಚ್ಚ ತಸ್ತೇ ತಪೋವನಂ|

03241004c ಗಮನಂ ಮೇ ನ ರುಚಿತಂ ತವ ತನ್ನ ಕೃತಂ ಚ ತೇ||

“ಮಗನೇ! ಆ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ನೀನು ಹೋಗುವ ಮೊದಲೇ
ಹೋಗುವುದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಆದರೆ
ನೀನು ಅದರಂತೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

03241005a ತತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ತ್ವಯಾ ವೀರ ಗ್ರಹಣಂ ಶತ್ರುಭಿರ್ಬಲಾತ್|

03241005c ಮೋಕ್ಷಿತಶ್ಚಾಸಿ ಧರ್ಮಜ್ಞೈಃ ಪಾಂಡವೈರ್ನ ಚ ಲಜ್ಜಸೇ||

ಅದರಿಂದಾಗಿ ವೀರ! ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ
ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಧರ್ಮಜ್ಞ ಪಾಂಡವರಿಂದ ಬಿಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ನಿನಗೆ
ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ!

03241006a ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ತವ ಗಾಂಧಾರೇ ಸಸೈನ್ಯಸ್ಯ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03241006c ಸೂತಪುತ್ರೋಽಪಯಾದ್ಭೀತೋ ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ತದಾ ರಣಾತ್||

03241006e ಕ್ರೋಶತಸ್ತವ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಸೈನ್ಯಸ್ಯ ನೃಪಾತ್ಮಜ||

ಗಾಂಧಾರೇ! ವಿಶಾಂಪತೇ! ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ
ಗಂಧರ್ವರ ಭಯದಿಂದ ಸೂತಪುತ್ರನು ರಣದಿಂದ
ಓಡಿಹೋಗಲಿಲ್ಲವೇ?

03241007a ದೃಷ್ಟ್ವಸ್ತೇ ವಿಕ್ರಮಶ್ಚೈವ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03241007c ಕರ್ಣಸ್ಯ ಚ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸೂತಪುತ್ರಸ್ಯ ದುರ್ಮತೇಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ನೃಪಾತ್ಮಜ! ಆ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯು ಕಷ್ಟದಿಂದ
ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು
ನೋಡಿದುದರೊಂದಿಗೆ ಸೂತಪುತ್ರ ದುರ್ಮತಿ ಕರ್ಣನನ್ನೂ ನೋಡಿದೆ.

03241008a ನ ಚಾಪಿ ಪಾದಭಾಕೃಣಃ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ನೃಪೋತ್ತಮ|
03241008c ಧನುರ್ವೇದೇ ಚ ಶೌರ್ಯೇ ಚ ಧರ್ಮೇ ವಾ ಧರ್ಮವತ್ಸಲ||

ನೃಪೋತ್ತಮ! ಧರ್ಮವತ್ಸಲ! ಧನುರ್ವೇದದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ,
ಶೌರ್ಯದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಕರ್ಣನು
ಪಾಂಡವರ ಕಾಲುಭಾಗದಷ್ಟೂ ಇಲ್ಲ.

03241009a ತಸ್ಯ ತೇಹಂ ಕ್ಷಮಂ ಮನ್ಯೇ ಪಾಂಡವೈಸ್ವೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ|
03241009c ಸಂಧಿಂ ಸಂಧಿವಿದಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಲಸ್ಯಾಸ್ಯ ವಿವೃದ್ಧಯೇ||

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕುಲದ ವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ, ಜಗಳವನ್ನು
ಕೊನೆಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ
ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”

03241010a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಭೀಷ್ಮೇಣ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಜನೇಶ್ವರಃ|
03241010c ಪ್ರಹಸ್ಯ ಸಹಸಾ ರಾಜನ್ವಿಪ್ರತಸ್ಥೇ ಸಸೌಬಲಃ||
03241011a ತಂ ತು ಪ್ರಸ್ಥಿತಮಾಜ್ಞಾಯ ಕರ್ಣದುಃಶಾಸನಾದಯಃ|
03241011c ಅನುಜಗ್ಮುರ್ಮಹೇಷ್ಟಾಸಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮಹಾಬಲಂ||

ರಾಜನ್! ಭೀಷ್ಮನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಜನೇಶ್ವರನು
ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕು ಸೌಬಲನೊಂದಿಗೆ ಹೊರ ಹೋದನು. ಅವನು

ಹೊರಟು ಹೋದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕರ್ಣ ದುಃಶಾಸನಾದಿಗಳು ಕೂಡ ಆ
ಮಹೇಷ್ವಾಸ, ಮಹಾಬಲ, ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ
ಹೋದರು.

03241012a ತಾಂಸ್ತು ಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತಾನ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಷ್ಮಃ ಕುರುಪಿತಾಮಹಃ|

03241012c ಲಜ್ಜಯಾ ವ್ರೀಡಿತೋ ರಾಜಂ ಜಗಾಮ ಸ್ವಂ ನಿವೇಶನಂ||

ರಾಜನ್! ಅವರು ಹೊರಟುಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕುರುಪಿತಾಮಹ
ಭೀಷ್ಮನು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು.

03241013a ಗತೇ ಭೀಷ್ಮೇ ಮಹಾರಾಜ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಜನಾಧಿಪಃ|

03241013c ಪುನರಾಗಮ್ಯ ತಂ ದೇಶಮಮಂತ್ರಯತ ಮಂತ್ರಿಭಿಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಭೀಷ್ಮನು ಹೋದ ನಂತರ ಜನಾಧಿಪ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಪುನಃ ಬಂದು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು.

03241014a ಕಿಮಸ್ಮಾಕಂ ಭವೇಚ್ಚೈಯಃ ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಮವಶಿಷ್ಯತೇ|

03241014c ಕಥಂ ನು ಸುಕೃತಂ ಚ ಸ್ಯಾನ್ಮಂತ್ರಯಾಮಾಸ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! “ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು ಯಾವುದು? ಯಾವ
ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿದೆ? ಹೇಗೆ ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು
ಮಾಡಬಹುದು?” ಎಂದು ಅವನು ಮಂತ್ರಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು.

03241015 ಕರ್ಣ ಉವಾಚ|

03241015a ದುರ್ಯೋಧನ ನಿಬೋಧೇದಂ ಯತ್ತ್ವಾ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕೌರವ|

03241015c ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ತತ್ತಥಾ ಸರ್ವಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸ್ಯರಿಂದಮ||

ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ದುರ್ಯೋಧನ! ಕೌರವ! ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳು. ಅರಿಂದಮ! ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು.

03241016a ತವಾದ್ಯ ಪೃಥಿವೀ ವೀರ ನಿಃಸಪತ್ನಾ ನೃಪೋತ್ತಮ|

03241016c ತಾಂ ಪಾಲಯ ಯಥಾ ಶಕ್ರೋ ಹತಶತ್ರುರ್ಮಹಾಮನಾಃ||

ವೀರ! ನೃಪೋತ್ತಮ! ಇಂದು ಪೃಥ್ವಿಯು ಶತ್ರುಗಳಿಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಶಕ್ರನಂತೆ ನೀನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮಹಾಮನನಾಗಿ ಪಾಲಿಸು.”

03241017 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03241017a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕರ್ಣೇನ ಕರ್ಣಂ ರಾಜಾಬ್ರವೀತ್ಪುನಃ|

03241017c ನ ಕಿಂ ಚಿದ್ಧುರ್ಲಭಂ ತಸ್ಯ ಯಸ್ಯ ತ್ವಂ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

03241018a ಸಹಾಯಶ್ಚಾನುರಕ್ತಶ್ಚ ಮದರ್ಥಂ ಚ ಸಮುದ್ಯತಃ|

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕರ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಕರ್ಣನಿಗೆ ರಾಜನು ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು: “ಪುರುಷರ್ಷಭ! ನಿನ್ನ ಸಹಾಯವಿರುವವನಿಗೆ ಯಾವುದೂ ದುರ್ಲಭವಲ್ಲ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೀನು ಅನುರಕ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ ಮತ್ತು ಸದಾ ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

03241018c ಅಭಿಪ್ರಾಯಸ್ತು ಮೇ ಕಶ್ಚಿತ್ತಂ ವೈ ಶೃಣು ಯಥಾತಥಂ||

ನನ್ನದೊಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಇದ್ದಹಾಗೆ ಕೇಳು.

03241019a ರಾಜಸೂಯಂ ಪಾಂಡವಸ್ಯ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೃತುವರಂ ತದಾ|

03241019c ಮಮ ಸ್ಪೃಹಾ ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ತಾಂ ಸಂಪಾದಯ ಸೂತಜ||

ಸೂತಜ ! ಪಾಂಡವರ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತು ರಾಜಸೂಯವನ್ನು ನೋಡಿ
ನನಗೂ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವ ಬಯಕೆಯು ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಅದನ್ನು
ನಡೆಸಿಕೊಡು.

03241020a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತಃ ಕರ್ಣೋ ರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್|

03241020c ತವಾದ್ಯೈ ಪೃಥಿವೀಪಾಲಾ ವಶ್ಯಾಃ ಸರ್ವೇ ನೃಪೋತ್ತಮ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕರ್ಣನು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪೋತ್ತಮ !
ಇಂದು ಪೃಥಿವೀಪಾಲರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

03241021a ಆಹೂಯಂತಾಂ ದ್ವಿಜವರಾಃ ಸಂಭಾರಾಶ್ಚ ಯಥಾವಿಧಿ|

03241021c ಸಂಭ್ರಿಯಂತಾಂ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಜ್ಞೋಪಕರಣಾನಿ ಚ||

ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ! ದ್ವಿಜವರರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸೋಣ. ಯಥಾವಿಧಿಯಾದ
ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಯಜ್ಞೋಪಕರಣಗಳನ್ನು
ಒಂದುಗೂಡಿಸೋಣ.

03241022a ಋತ್ವಿಜಶ್ಚ ಸಮಾಹೂತಾ ಯಥೋಕ್ತಂ ವೇದಪಾರಗಾಃ|

03241022c ಕ್ರಿಯಾಂ ಕುರ್ವಂತು ತೇ ರಾಜನ್ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಮರಿಂದಮ||

ರಾಜನ್ ! ಅರಿಂದಮ ! ವೇದಪಾರಂಗತರಾದ ಋತ್ವಿಜರು

ಯಥೋಕ್ತವಾಗಿ ಯಾಜಿಸಲಿ. ಅವರು ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ
ನಿರ್ವಹಿಸಲಿ.

03241023a ಬಹ್ವನ್ನಪಾನಸಮ್ಯಕ್ತಃ ಸುಸಮೃದ್ಧಗುಣಾನ್ವಿತಃ|

03241023c ಪ್ರವರ್ತತಾಂ ಮಹಾಯಜ್ಞಸ್ತವಾಪಿ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ನಿನ್ನ ಮಹಾಯಜ್ಞವೂ ಕೂಡ ಬಹು ಅನ್ನ-ಪಾನಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ್ದು, ಸುಸಮೃದ್ಧಗುಣಾನ್ವಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ನಡೆಯಲಿ.”

03241024a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕರ್ಣೇನ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03241024c ಪುರೋಹಿತಂ ಸಮಾನಾಯ್ಯ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಕರ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03241025a ರಾಜಸೂಯಂ ಕ್ರತುಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸಮಾಪ್ತವರದಕ್ಷಿಣಂ|

03241025c ಆಹರ ತ್ವಂ ಮಮ ಕೃತೇ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ||

“ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕ್ರತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಸಮಾಪ್ತಗೊಳ್ಳುವ
ರಾಜಸೂಯವನ್ನು ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ
ಮಾಡಿಸಿ.”

03241026a ಸ ಏವಮುಕ್ತೋ ನೃಪತಿಮುವಾಚ ದ್ವಿಜಪುಂಗವಃ|

03241026c ನ ಸ ಶಕ್ಯಃ ಕ್ರತುಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಜೀವಮಾನೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇ|

03241026e ಆಹರ್ತುಂ ಕೌರವಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಲೇ ತವ ನೃಪೋತ್ತಮ||

ನೃಪತಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ದ್ವಿಜಪುಂಗವನು ಹೇಳಿದನು:

“ಕೌರವಶ್ರೇಷ್ಠ! ನೃಪೋತ್ತಮ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಜೀವಂತವಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕ್ರತುವನ್ನು ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

03241027a ದೀರ್ಘಾಯುರ್ಜೀವತಿ ಚ ವೈ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಪಿತಾ ತವ|

03241027c ಅತಶ್ಚಾಪಿ ವಿರುದ್ಧಸ್ತೇ ಕ್ರತುರೇಷ ನೃಪೋತ್ತಮ||

ನಿನ್ನ ತಂದೆ ದೀರ್ಘಾಯು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಜೀವಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ನೃಪೋತ್ತಮ! ಇದೂ ಕೂಡ ನೀನು ಕ್ರತುವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ.

03241028a ಅಸ್ತಿ ತ್ವನ್ಯನ್ಮಹತ್ಸತ್ರಂ ರಾಜಸೂಯಸಮಂ ಪ್ರಭೋ|

03241028c ತೇನ ತ್ವಂ ಯಜ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶೃಣು ಚೇದಂ ವಚೋ ಮಮ||

ಪ್ರಭೋ! ರಾಜಸೂಯಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹಾ ಸತ್ರವಿದೆ.

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅದನ್ನು ನೀನು ಯಾಜಿಸು. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು.

03241029a ಯ ಇಮೇ ಪೃಥಿವೀಪಾಲಾಃ ಕರದಾಸ್ತವ ಪಾರ್ಥಿವ|

03241029c ತೇ ಕರಾನ್ಸಂಪ್ರಯಚ್ಛಂತು ಸುವರ್ಣಂ ಚ ಕೃತಾಕೃತಂ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಕರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಪೃಥಿವೀಪಾಲರು

ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕರಿಸದೇ ಇದ್ದ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕರವಾಗಿ

ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

03241030a ತೇನ ತೇ ಕ್ರಿಯತಾಮದ್ಯ ಲಾಂಗಲಂ ನೃಪಸತ್ತಮ|

03241030c ಯಜ್ಞವಾಟಸ್ಯ ತೇ ಭೂಮಿಃ ಕೃಷ್ಯತಾಂ ತೇನ ಭಾರತ||

ನೃಪಸತ್ತಮ ! ಭಾರತ ! ಅದರಿಂದ ನೀನು ನೇಗಿಲನ್ನು ಮಾಡಿ
ಅದರಿಂದ ಯಜ್ಞವಾಟಿಕೆಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೂಳಬೇಕು.

03241031a ತತ್ರ ಯಜ್ಞೋ ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಭೂತಾನ್ನಃ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಃ|

03241031c ಪ್ರವರ್ತತಾಂ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಸರ್ವತೋ ಹ್ಯನಿವಾರಿತಃ||

ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಅಲ್ಲಿ ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸುಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಹೇರಳ
ಅನ್ನದಿಂದ ವಿಘ್ನವಿಲ್ಲದೇ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯಲಿ.

03241032a ಏಷ ತೇ ವೈಷ್ಣವೋ ನಾಮ ಯಜ್ಞಃ ಸತ್ತುರುಷೋಚಿತಃ|

03241032c ಏತೇನ ನೇಷ್ವವಾನ್ಕಶ್ಚಿದೃತೇ ವಿಷ್ಣುಂ ಪುರಾತನಂ||

ವೈಷ್ಣವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಈ ಯಜ್ಞವು ಸತ್ತುರುಷರಿಗೆ
ಉಚಿತವಾದುದು. ಹಿಂದೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾರೂ ಈ
ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ.

03241033a ರಾಜಸೂಯಂ ಕ್ರತುಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸ್ಪರ್ಧತೈಷ ಮಹಾಕ್ರತುಃ|

03241033c ಅಸ್ಮಾಕಂ ರೋಚತೇ ಚೈವ ಶ್ರೇಯಶ್ಚ ತವ ಭಾರತ|

03241033e ಅವಿಘ್ನಶ್ಚ ಭವೇದೇಷ ಸಫಲಾ ಸ್ಯಾತ್ಸ್ಪೃಹಾ ತವ||

ಭಾರತ ! ಈ ಮಹಾಕ್ರತುವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕ್ರತುವಾದ ರಾಜಸೂಯದೊಂದಿಗೆ
ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ನಿನಗೂ ಕೂಡ ಇದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು ಎಂದು
ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಅವಿಘ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು

ಸಫಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.”

03241034a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ತೈರ್ವಿಪ್ರೈರ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03241034c ಕರ್ಣಂ ಚ ಸೌಬಲಂ ಚೈವ ಭ್ರಾತೃಂಶ್ಚೈವೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ಆ ವಿಪ್ರರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಮಹೀಪತಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕರ್ಣ,
ಸೌಬಲ, ಮತ್ತು ಸಹೋದರರಿಗೆ ಇಂತೆಂದನು.

03241035a ರೋಚತೇ ಮೇ ವಚಃ ಕೃತ್ಸುಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ನ ಸಂಶಯಃ|

03241035c ರೋಚತೇ ಯದಿ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ತನ್ನಾ ಪ್ರಬ್ರುತ ಮಾಚಿರಂ||

“ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಾತುಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದವು
ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ನಿಮಗೂ ಇಷ್ಟವಾದರೆ ಬೇಗನೇ
ನನಗೆ ಹೇಳಿ.”

03241036a ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತು ತೇ ಸರ್ವೇ ತಥೇತ್ಯೂಚುರ್ನರಾಧಿಪಂ|

03241036c ಸಂದಿದೇಶ ತತೋ ರಾಜಾ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥಾನ್ಯಥಾಕ್ರಮಂ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನರಾಧಿಪನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಆಗ
ರಾಜನು ಅವರಿಗೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

03241037a ಹಲಸ್ಯ ಕರಣೇ ಚಾಪಿ ವ್ಯಾದಿಷ್ಟಾಃ ಸರ್ವಶಿಲ್ಪಿನಃ|

03241037c ಯಥೋಕ್ತಂ ಚ ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಂ ಸರ್ವಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ||

ಎಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪಿಗಳನ್ನೂ ನೇಗಿಲನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿದನು.
ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠ! ಹೇಳಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳೂ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ

ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ದುರ್ಯೋಧನಯಜ್ಞಸಮಾರಂಭೇ
ಏಕಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನಯಜ್ಞಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾನಲ್ವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೪೨

ದುಃಶಾಸನನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಯಜ್ಞದ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು
ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ತಮಗೆ
ಬರಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೂ, ನಂತರ
ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಆಹುತಿ ಕೊಡುವ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇವೆಂದು
ಭೀಮನೂ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುವುದು (೧-೧೬). ದುರ್ಯೋಧನನ
ವೈಷ್ಣವ ಯಜ್ಞ ಸಮಾಪ್ತಿ (೧೭-೨೪).

03242001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03242001a ತತಸ್ತು ಶಿಲ್ಪಿನಃ ಸರ್ವೇ ಅಮಾತ್ಯಪ್ರವರಾಶ್ಚ ಹ|

03242001c ಏದುರಶ್ಚ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇ ನೃವೇದಯತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಎಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪಿಗಳೂ ಅಮಾತ್ಯ

ಪ್ರವರರೂ ಮತ್ತು ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ವಿದುರನೂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ
ನಿವೇದಿಸಿದರು.

03242002a ಸಜ್ಜಂ ಕ್ರತುವರಂ ರಾಜನ್ಯಾಲಪ್ರಾಪ್ತಂ ಚ ಭಾರತ|

03242002c ಸೌವರ್ಣಂ ಚ ಕೃತಂ ದಿವ್ಯಂ ಲಾಂಗಲಂ ಸುಮಹಾಧನಂ||

“ರಾಜನ್! ಭಾರತ! ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕ್ರತುವಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು
ಕಾಲವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದಿಂದ ದಿವ್ಯವಾದ ನೇಗಿಲನ್ನೂ
ನಿರ್ಮಿಸಿಯಾಗಿದೆ.”

03242003a ಏತಚ್ಚ ತ್ವಾ ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03242003c ಆಜ್ಞಾಪಯಾಮಾಸ ನೃಪಃ ಕ್ರತುರಾಜಪ್ರವರ್ತನಂ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠ ನೃಪ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ಆ
ರಾಜಕ್ರತುವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತನು.

03242004a ತತಃ ಪ್ರವವೃತೇ ಯಜ್ಞಃ ಪ್ರಭೂತಾನ್ನಃ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಃ|

03242004c ದೀಕ್ಷಿತಶ್ಚಾಪಿ ಗಾಂಧಾರಿಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ||

ಆಗ ಬಹು ಆಹಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತವಾದ ಯಜ್ಞವು
ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಗಾಂಧಾರಿಯ ಮಗನು ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ
ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ದೀಕ್ಷಿತಗೊಂಡನು.

03242005a ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಭೂದ್ವಿದುರಶ್ಚ ಮಹಾಯಶಾಃ|

03242005c ಭೀಷ್ಮೋ ದ್ರೋಣಃ ಕೃಪಃ ಕರ್ಣೋ ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ವಿದುರ, ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಗಳಾದ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ,
ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯರು ತುಂಬಾ
ಸಂತೋಷಗೊಂಡರು.

03242006a ನಿಮಂತ್ರಣಾರ್ಥಂ ದೂತಾಂಶ್ಚ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಶೀಘ್ರಗಾನ್|

03242006c ಪಾರ್ಥಿವಾನಾಂ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ತಥೈವ ಚ|

03242006e ತೇ ಪ್ರಯಾತಾ ಯಥೋದ್ಧಿಷ್ಟಂ ದೂತಾಸ್ತು ರಿತವಾಹನಾಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ರಾಜರ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ನಿಮಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ
ಹೋಗುವ ದೂತರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಆ ದೂತರು ತಮಗೆ
ಹೇಳಿದ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ತ್ವರಿತ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು.

03242007a ತತ್ರ ಕಂ ಚಿತ್ರಯಾತಂ ತು ದೂತಂ ದುಃಶಾಸನೋಽಬ್ರವೀತ್|

03242007c ಗಚ್ಛ ದ್ವೈತವನಂ ಶೀಘ್ರಂ ಪಾಂಡವಾನ್ವಾಪಪೂರುಷಾನ್|

03242007e ನಿಮಂತ್ರಯ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ವಿಪ್ರಾಂಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನ್ಮಹಾವನೇ||

ಆಗ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ಓರ್ವ ದೂತನಿಗೆ ದುಃಶಾಸನನು ಹೇಳಿದನು:

“ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪಾಪಪುರುಷರಾದ

ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಆ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿರುವ ವಿಪ್ರರಿಗೂ

ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನಿಮಂತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡು.”

03242008a ಸ ಗತ್ವಾ ಪಾಂಡವಾವಾಸಮುವಾಚಾಭಿಪ್ರಣಮ್ಯ ತಾನ್|

03242008c ದುರ್ಯೋಧನೋ ಮಹಾರಾಜ ಯಜತೇ ನೃಪಸತ್ತಮಃ||

03242009a ಸ್ವವೀರ್ಯಾ ಜಿ ತಮರ್ಥೌ ಘಮವಾಪ್ಯ ಕುರುನಂದನಃ|

ಅವನು ಪಾಂಡವರು ವಾಸಿಸುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ ! ಕುರುನಂದನ ನೃಪಸತ್ತಮ
ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಅಮೋಘ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಿ
ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ.

03242009c ತತ್ರ ಗಚ್ಛಂತಿ ರಾಜಾನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚ ತತಸ್ತತಃ||

03242010a ಅಹಂ ತು ಪ್ರೇಷಿತೋ ರಾಜನ್ಕಾರವೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03242010c ಆಮಂತ್ರಯತಿ ವೋ ರಾಜಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಜನೇಶ್ವರಃ|

03242010e ಮನೋಽಭಿಲಷಿತಂ ರಾಜ್ಞಸ್ತಂ ಕ್ರತುಂ ದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಥ||

ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ರಾಜರು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ರಾಜನ್ ! ನಾನಾದರೋ ಮಹಾತ್ಮ ಕೌರವನಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.
ಆ ರಾಜಾ ಜನೇಶ್ವರ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.
ಆದುದರಿಂದ ರಾಜನ ಆ ಕ್ರತುವನ್ನು ನೋಡುವ
ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕು.”

03242011a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ತಚ್ಚುತ್ವಾ ದೂತಭಾಷಿತಂ|

03242011c ಅಬ್ರವೀನ್ಘ್ರಪಶಾದೂರ್ಲೋ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ರಾಜಾ ಸುಯೋಧನಃ|

03242011e ಯಜತೇ ಕ್ರತುಮುಖ್ಯೇನ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನಃ||

ಆಗ ಆ ದೂತನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪಶಾದೂರ್ಲ ರಾಜಾ ಸುಯೋಧನನು ಪೂರ್ವ ಜರ
ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಕ್ರತುವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು

ಒಳ್ಳೆಯದೇ !

03242012a ವಯಮಪ್ಯುಪಯಾಸ್ಯಾಮೋ ನ ತ್ವಿದಾನೀಂ ಕಥಂ ಚನ|

03242012c ಸಮಯಃ ಪರಿಪಾಲ್ಯೋ ನೋ ಯಾವದ್ವರ್ಷಂ ತ್ರಯೋದಶಂ||

ನಾವು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕು. ಆದರೆ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾರೆವು.”

03242013a ಶ್ರುತ್ವೈತದ್ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಭೀಮೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್|

03242013c ತದಾ ತು ನೃಪತಿರ್ಗಂತಾ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

03242014a ಅಸ್ತುಶಸ್ತುಪ್ರದೀಪ್ತೇಽಗ್ನೌ ಯದಾ ತಂ ಪಾತಯಿಷ್ಯತಿ|

ಧರ್ಮರಾಜನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ನೃಪತಿ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಅಸ್ತು-ಶಸ್ತುಗಳಿಂದ ಉರಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಡಹುತ್ತಾನೆ.

03242014c ವರ್ಷಾ ತ್ರಯೋದಶಾದೂರ್ಧ್ವಂ ರಣಸತ್ರೇ ನರಾಧಿಪಃ||

03242015a ಯದಾ ಕ್ರೋಧಹವಿಮೋಕ್ತಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇಷು ಪಾಂಡವಃ|

03242015c ಆಗಂತಾರಸ್ತದಾ ಸ್ಮೇತಿ ವಾಚ್ಯಸ್ತೇ ಸ ಸುಯೋಧನಃ||

ಹದಿಮೂರನೆಯ ವರ್ಷವು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಲು ರಣಸತ್ರದಲ್ಲಿ ನರಾಧಿಪ ಪಾಂಡವನು ಕ್ರೋಧದ ಹವಿಸ್ಸಾಗಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸುಯೋಧನನಿಗೆ ಹೇಳು.”

03242016a ಶೇಷಾಸ್ತು ಪಾಂಡವಾ ರಾಜನ್ಯವೋಚುಃ ಕಿಂ ಚಿದಪ್ರಿಯಂ|

03242016c ದೂತಶ್ಚಾಪಿ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇ ನ್ಯವೇದಯತ್||

ರಾಜನ್! ಉಳಿದ ಪಾಂಡವರು ಯಾರೂ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು
ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ದೂತನೂ ಕೂಡ ನಡೆದುದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದನು.

03242017a ಅಥಾಜಗ್ಮುರ್ನರಶ್ರೇಷ್ಠಾ ನಾನಾಜನಪದೇಶ್ವರಾಃ|

03242017c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚ ಮಹಾಭಾಗಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಪುರಂ ಪ್ರತಿ||

ಆಗ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನ ಪುರಕ್ಕೆ ನರಶ್ರೇಷ್ಠರೂ, ನಾನಾ
ಜನಪದೇಶ್ವರರೂ, ಮಹಾಭಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಬಂದರು.

03242018a ತೇ ತ್ವರ್ಚಿತಾ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂ ಯಥಾವರ್ಣಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ|

03242018c ಮುದಾ ಪರಮಯಾ ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಚಾಪಿ ನರೇಶ್ವರ||

ನರೇಶ್ವರ! ಅವರು ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ, ಯಥಾವರ್ಣವಾಗಿ,
ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಅರ್ಚಿತರಾದರು ಮತ್ತು ಪರಮ ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಮುದಿತರಾದರು.

03242019a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಪಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಂವೃತಃ ಸರ್ವಕೌರವೈಃ|

03242019c ಹರ್ಷೇಣ ಮಹತಾ ಯುಕ್ತೋ ವಿದುರಂ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲ ಕೌರವರಿಂದ
ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮಹಾ ಹರ್ಷಿತಾಗಿ ವಿದುರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03242020a ಯಥಾ ಸುಖೀ ಜನಃ ಸರ್ವಃ ಕ್ಷತ್ರಃ ಸ್ಯಾದನ್ನಸಮ್ಯುತಃ|

03242020c ತುಷ್ಯೇಚ್ಛ ಯಜ್ಞಸದನೇ ತಥಾ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿಧೀಯತಾಂ||

“ಕ್ಷತ್ರ! ಬೇಗನೇ ಯಜ್ಞಸದನದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಖಿಗಳಾಗಿ ಆಹಾರ ಪಾನೀಯಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೋ!”

03242021a ವಿದುರಸ್ವೇವಮಾಜ್ಞಪ್ತಃ ಸರ್ವ ವರ್ಣಾನರಿಂದಮ|

03242021c ಯಥಾಪ್ರಮಾಣತೋ ವಿದ್ವಾನ್ಬ್ರೂಜಯಾಮಾಸ ಧರ್ಮವಿತೌ||

03242022a ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯಾನ್ನಪಾನೇನ ಮಾಲೈಶ್ಚಾಪಿ ಸುಗಂಧಿಭಿಃ|

ಅರಿಂದಮ ! ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ವಿದ್ವಾನ್ ವಿದುರನು ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರನ್ನೂ ಧರ್ಮವತ್ತಾಗಿ ಭಕ್ಷ್ಯ, ಭೋಜನ, ಪಾನೀಯ, ಮಾಲೆ ಸುಗಂಧಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು.

03242022c ವಾಸೋಭಿವಿವಿಧೈಶ್ಚೈವ ಯೋಜಯಾಮಾಸ ಹೃಷ್ಯವತೌ||

03242023a ಕೃತ್ವಾ ಹ್ಯವಭೃಥಂ ವೀರೋ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ|

03242023c ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರೋ ದತ್ತ್ವಾ ಚ ವಿವಿಧಂ ವಸು|

03242023e ವಿಸರ್ಜಯಾಮಾಸ ನೃಪಾನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಾಸಿಸಲು ವಿವಿಧ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.

ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ

ಅವಭೃತವನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದಾನವನ್ನಿತ್ತು ಸಂತವಿಸಿ

ಸಹಸ್ರಾರು ನೃಪರನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

03242024a ವಿಸರ್ಜಯಿತ್ವಾ ಸ ನೃಪಾನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಪರಿವಾರಿತಃ|

ನೃಪರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸಹೋದರರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅವನು ಕರ್ಣ-ಸೌಬಲರೊಂದಿಗೆ ಹಸ್ತಿನಾಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವಣಿ ದುರ್ಯೋಧನಯಜ್ಞೇ

ದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾನಲ್ವತ್ತೆರಡನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೪೩

ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವರೆಗೆ ತಾನೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ಪಾದಗಳನ್ನು
ತೊಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು
ಕರ್ಣನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದುದು (೧-೧೭). ಕರ್ಣನ ಕುರಿತು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಚಿಂತಿಸಿ ದ್ವೈತವನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು
ಯೋಚಿಸುವುದು (೧೮-೨೧). ದುರ್ಯೋಧನನು ಧನದ ಫಲವು
ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭೋಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದುದು (೨೨-೨೪).

03243001a ಪ್ರವಿಶಂತಂ ಮಹಾರಾಜ ಸೂತಾಸ್ತುಷ್ಟುಪುರಚ್ಯುತಂ|

03243001c ಜನಾಶ್ಚಾಪಿ ಮಹೇಷ್ಟಾಸಂ ತುಷ್ಟುವೂ ರಾಜಸತ್ತಮಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಸೂತರು ಮತ್ತು ಜನರು ಆ ಅಚ್ಯುತ, ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ರಾಜಸತ್ತಮನನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು.

03243002a ಲಾಜೈಶ್ಚಂದನಚೂರ್ಣೈಶ್ಚಾಪ್ಯವಕೀರ್ಯ ಜನಾಸ್ತದಾ|

03243002c ಊಚುರ್ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ನೃಪಾವಿಘ್ನಾತ್ಸಮಾಪ್ತೋಽಯಂ ಕ್ರತುಸ್ತವ||

ಲಾಜ ಚಂದನ ಚೂರ್ಣಗಳನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾ ಜನರು “ನೃಪ! ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕ್ರತುವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು” ಎಂದರು.

03243003a ಅಪರೇ ತ್ವಬ್ರುವಂಸ್ತತ್ರ ವಾತಿಕಾಸ್ತಂ ಮಹೀಪತಿಂ|

03243003c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ ಯಜ್ಞೇನ ನ ಸಮೋ ಹ್ಯೇಷ ತು ಕ್ರತುಃ|

03243003e ನೈವ ತಸ್ಯ ಕ್ರತೋರೇಷ ಕಲಾಮರ್ಹತಿ ಷೋಡಶೀಂ||

ಇನ್ನು ಇತರರು, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಶೂರರು, ಮಹೀಪತಿಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ನಿನ್ನ ಕ್ರತುವು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹೋಲುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಈ ಕ್ರತುವು ಹದಿನಾರರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಣೆಯಷ್ಟೂ ಅಲ್ಲ.”

03243004a ಏವಂ ತತ್ರಾಬ್ರುವನ್ಕೇ ಚಿದ್ವಾತಿಕಾಸ್ತಂ ನರೇಶ್ವರಂ|

03243004c ಸುಹೃದಸ್ತ್ವ ಬ್ರುವಂಸ್ತತ್ರ ಅತಿ ಸರ್ವಾನಯಂ ಕ್ರತುಃ||

ಹೀಗೆ ಪರಿಣಾಮದ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸದೇ ಇದ್ದ ಕೆಲವರು
ನರೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಅವನ ಸುಹೃದಯರು “ಇದು ಎಲ್ಲ
ಕ್ರತುಗಳನ್ನೂ ಮಿರಿಸುವಂತಿತ್ತು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

03243005a ಯಯಾತಿರ್ನಹುಷಶ್ಚಾಪಿ ಮಾಂಧಾತಾ ಭರತಸ್ತಥಾ|

03243005c ಕ್ರತುಮೇನಂ ಸಮಾಹೃತ್ಯ ಪೂತಾಃ ಸರ್ವೇ ದಿವಂ ಗತಾಃ||

“ಯಯಾತಿ, ನಹುಷ, ಮಾಂಧಾತಾ ಮತ್ತು ಭರತರು ಇಂತಹ
ಕ್ರತುವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಪುಣ್ಯರಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರು.”

03243006a ಏತಾ ವಾಚಃ ಶುಭಾಃ ಶೃಣ್ವನ್ಸಹೃದಾಂ ಭರತರ್ಷಭ|

03243006c ಪ್ರವಿವೇಶ ಪುರಂ ಹೃಷ್ಯಃ ಸ್ವವೇಶ್ಮ ಚ ನರಾಧಿಪಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಸುಹೃದಯರ ಈ ಶುಭ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ
ನರಾಧಿಪನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಪುರವನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ವಗೃಹವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03243007a ಅಭಿವಾದ್ಯ ತತಃ ಪಾದೌ ಮಾತಾಪಿತ್ರೋರ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03243007c ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಕೃಪಾಣಾಂ ಚ ವಿದುರಸ್ಯ ಚ ಧೀಮತಃ||

03243008a ಅಭಿವಾದಿತಃ ಕನೀಯೋಭಿಭ್ರಾತ್ಯಭಿಭ್ರಾತ್ಯವತ್ಸಲಃ|

03243008c ನಿಷಸಾದಾಸನೇ ಮುಖ್ಯೇ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಪರಿವಾರಿತಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಆಗ ತಂದೆತಾಯಿಯರ, ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ, ಮತ್ತು
ಧೀಮಂತ ವಿದುರರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಕಿರಿಯ ಸಹೋದರರಿಂದ
ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಆ ಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲನು ಸಹೋದರರಿಂದ

ಸುತ್ತುವರೆದು ಪ್ರಮುಖ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

03243009a ತಮುತ್ಥಾಯ ಮಹಾರಾಜ ಸೂತಪುತ್ರೋಽಬ್ರವೀದ್ವಚಃ|

03243009c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ತೇ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮಾಪ್ತೋಽಯಂ ಮಹಾಕ್ರತುಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಮೇಲೆದ್ದು ಸೂತಪುತ್ರನು ಹೇಳಿದನು:

“ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ! ನಿನ್ನ ಈ ಮಹಾಕ್ರತುವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು

ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು.

03243010a ಹತೇಷು ಯುಧಿ ಪಾರ್ಥೇಷು ರಾಜಸೂಯೇ ತಥಾ ತ್ವಯಾ|

03243010c ಆಹೃತೇಽಹಂ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ತ್ವಾಂ ಸಭಾಜಯಿತಾ ಪುನಃ||

ಆದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥರು ಹತರಾಗಿ ನೀನು ರಾಜಸೂಯವನ್ನು

ನೆರವೇರಿಸಿದಾಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಈ

ಜಯಘೋಷವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03243011a ತಮಬ್ರವೀನ್ಮಹಾರಾಜೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಯಶಾಃ|

03243011c ಸತ್ಯಮೇತತ್ತ್ವಯಾ ವೀರ ಪಾಂಡವೇಷು ದುರಾತ್ಮಸು||

03243012a ನಿಹತೇಷು ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಚಾಪಿ ಮಹಾಕ್ರತೌ|

03243012c ರಾಜಸೂಯೇ ಪುನರ್ವೀರ ತ್ವಂ ಮಾಂ ಸಂವರ್ಧಯಿಷ್ಯಸಿ||

ಆಗ ಮಹಾರಾಜ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅವನಿಗೆ

ಹೇಳಿದನು: “ವೀರ ! ನೀನು ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದೀಯೆ. ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ! ವೀರ !

ದುರಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರು ಹತರಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಮಹಾಕ್ರತು

ರಾಜಸೂಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪುನಃ

ಸತ್ಕರಿಸುವೆ.”

03243013a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಕರ್ಣಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯ ಭಾರತ|

03243013c ರಾಜಸೂಯಂ ಕ್ರತುಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಕೌರವಃ||

ಭಾರತ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞನು ಕರ್ಣನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಕೌರವನು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕ್ರತು ರಾಜಸೂಯದ ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸಿದನು.

03243014a ಸೋಽಬ್ರವೀತ್ಸುಹೃದಶ್ಚಾಪಿ ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥಾನ್ಘ್ರಪಸತ್ತಮಃ|

03243014c ಕದಾ ತು ತಂ ಕ್ರತುವರಂ ರಾಜಸೂಯಂ ಮಹಾಧನಂ|

03243014e ನಿಹತ್ಯ ಪಾಂಡವಾನ್ಸರ್ವಾನಾಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ಕೌರವಾಃ||

ಆ ನೃಪಸತ್ತಮನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಹೃದಯರಿಗೂ ಹೇಳಿದನು:

“ಕೌರವರೇ! ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೊಂದು ನಂತರ ನಾನು ಆ ಕ್ರತುವರ ಮಹಾಧನದ ರಾಜಸೂಯವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03243015a ತಮಬ್ರವೀತ್ತದಾ ಕರ್ಣಃ ಶೃಣು ಮೇ ರಾಜಕುಂಜರ|

03243015c ಪಾದೌ ನ ಧಾವಯೇ ತಾವದ್ಯಾವನ್ನ ನಿಹತೋಽರ್ಜುನಃ||

ಆಗ ಕರ್ಣನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜಕುಂಜರ! ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳು. ನಾನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವರೆಗೆ ನನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ಯಾರಿಗೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ.

03243016a ಅಥೋತ್ಕೃಷ್ಟಂ ಮಹೇಷ್ವಾಸೈರ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೈರ್ಮಹಾರಥೈಃ|

03243016c ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತೇ ಫಲಗ್ನಸ್ಯ ವಧೇ ಕರ್ಣೇನ ಸಂಯುಗೇ|

03243016e ವಿಜಿತಾಂಶ್ಚಾಪ್ಯಮನ್ಯಂತ ಪಾಂಡವಾನ್ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಜಾಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಫಲಗ್ನನನ್ನು ವಧಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಕರ್ಣನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದಾಗ ಆ ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಮಹಾರಥಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರ ಮಾಡಿದರು. ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಗೆದ್ದರೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ತೋರಿದರು.

03243017a ದುರ್ಯೋಧನೋಽಪಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ವಿಸೃಜ್ಯ ನರಪುಂಗವಾನ್|

03243017c ಪ್ರವಿವೇಶ ಗೃಹಂ ಶ್ರೀಮಾನ್ಯಥಾ ಚೈತ್ರರಥಂ ಪ್ರಭುಃ|

03243017e ತೇಽಪಿ ಸರ್ವೇ ಮಹೇಷ್ವಾಸಾ ಜಗ್ಮುವೇಶ್ಮಾನಿ ಭಾರತ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ದುರ್ಯೋಧನನಾದರೋ ನರಪುಂಗವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಪ್ರಭು ಚೈತ್ರರಥನಂತೆ ತನ್ನ ಶ್ರೀಮಂತ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಭಾರತ! ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಮಹೇಷ್ವಾಸರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

03243018a ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ಮಹೇಷ್ವಾಸಾ ದೂತವಾಕ್ಯಪ್ರಚೋದಿತಾಃ|

03243018c ಚಿಂತಯಂತಸ್ತಮೇವಾರ್ಥಂ ನಾಲಭಂತ ಸುಖಂ ಕ್ವ ಚಿತ್||

ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಪಾಂಡವರಾದರೋ ದೂತರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಚೋದಿತರಾಗಿ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದರು ಮತ್ತು ಅಂದಿನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ.

03243019a ಭೂಯಶ್ಚ ಚಾರೈ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತಿರುಪಪಾದಿತಾ|

03243019c ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಸೂತಪುತ್ರಸ್ಯ ವಿಜಯಸ್ಯ ವಧಂ ಪ್ರತಿ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ವಿಜಯನ ವಧೆಯ ಕುರಿತು ಸೂತಪುತ್ರನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಚಾರರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವರದಿಮಾಡಿದರು.

03243020a ಏತಚ್ಚು ತ್ವಾ ಧರ್ಮಸುತಃ ಸಮುದ್ವಿಗ್ನೋ ನರಾಧಿಪ|

03243020c ಅಭೇದ್ಯಕವಚಂ ಮತ್ವಾ ಕರ್ಣಮದ್ಭುತವಿಕ್ರಮಂ|

03243020e ಅನುಸ್ಮರಂಶ್ಚ ಸಂಕ್ಷೇಶಾನ್ ಶಾಂತಿಮುಪಯಾತಿ ಸಃ||

ನರಾಧಿಪ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮಸುತನು ಸಮುದ್ವಿಗ್ನನಾದನು. ಕರ್ಣನ ಕವಚವು ಅಭೇದ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನು ಅದ್ಭುತ ವಿಕ್ರಮಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು.

03243021a ತಸ್ಯ ಚಿಂತಾಪರೀತಸ್ಯ ಬುದ್ಧಿರ್ಜಜ್ಞೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03243021c ಬಹುವ್ಯಾಲಮೃಗಾಕೀರ್ಣಂ ತ್ಯಕ್ತುಂ ದ್ವೈತವನಂ ವನಂ||

ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಬಹಳ ವ್ಯಾಲಮೃಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದ್ವೈತವನವನ್ನು ಬಿಡುವ, ಯೋಚನೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು.

03243022a ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಪಿ ನೃಪತಿಃ ಪ್ರಶಶಾಸ ವಸುಂಧರಾಂ|

03243022c ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋ ವೀರೈರ್ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಕೃಪೈಸ್ತಥಾ||

ನೃಪತಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನಾದರೋ ವೀರ ಭ್ರಾತೃಗಳ ಮತ್ತು ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪರ ಸಹಿತ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ಆಳಿದನು.

03243023a ಸಂಗಮ್ಯ ಸೂತಪುತ್ರೇಣ ಕರ್ಣೇನಾಹವಶೋಭಿನಾ|

03243023c ದುರ್ಯೋಧನಃ ಪ್ರಿಯೇ ನಿತ್ಯಂ ವರ್ತಮಾನೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

03243023e ಪೂಜಯಾಮಾಸ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರಾನ್ಯ ತುಭಿರ್ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೈಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಸೂತಪುತ್ರ ಕರ್ಣನನ್ನು ಸೇರಿ ಮಹೀಪತಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ನಿತ್ಯವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು ಮತ್ತು ವಿಪ್ರೇಂದ್ರರನ್ನು ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಗಳ ಕ್ರತುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು.

03243024a ಭ್ರಾತೃಣಾಂ ಚ ಪ್ರಿಯಂ ರಾಜನ್ ಚಕಾರ ಪರಂತಪಃ|

03243024c ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಮನಸಾ ವೀರೋ ದತ್ತಭುಕ್ತಫಲಂ ಧನಂ||

ರಾಜನ್! ಆ ಪರಂತಪನು ಧನದ ಫಲವು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭೋಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಭ್ರಾತೃಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ

ಪರ್ವಣಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಚಿಂತಾಯಾಂ

ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾನಲ್ವತ್ಮೂರನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ ಪರ್ವಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಘೋಷಯಾತ್ರಾ

ಪರ್ವವು.

ಇದೂವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-
೩೯/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೫೪೦/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-
೧೮೦೩೧/೭೩೭೮೪

ಮೃಗಸ್ವಪ್ನೋದ್ಯವ ಪರ್ವ

೨೪೪

ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರಲು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಿಂಕೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು “ನಿನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾವೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದುದು (೧-೭). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕಾಮ್ಯಕವನಕ್ಕೆ ಹೋದುದು (೮-೧೬).

03244001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03244001a ದುರ್ಯೋಧನಂ ಮೋಚಯಿತ್ವಾ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾ ಮಹಾಬಲಾಃ|

03244001c ಕಿಮಕಾರ್ಷುರ್ವನೇ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತನ್ಮಮಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ನಂತರ ಮಹಾಬಲಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರು ವನದಲ್ಲಿ ಏನುಮಾಡಿದರು? ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು.”

03244002 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03244002a ತತಃ ಶಯಾನಂ ಕೌಂತೇಯಂ ರಾತ್ರೌ ದ್ವೈತವನೇ ಮೃಗಾಃ|

03244002c ಸ್ವಪ್ನಾಂತೇ ದರ್ಶ ಯಾಮಾಸುರ್ಬಾಷ್ಟಕಂತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಕೌಂತೇಯನು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರಲು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಕಂಠಗಳ ಜಿಂಕೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.

03244003a ತಾನಬ್ರವೀತ್ಸ ರಾಜೇಂದ್ರೋ ವೇಪಮಾನಾನ್ಕೃತಾಂಜಲೀನಾ|

03244003c ಬ್ರೂತ ಯದ್ವಕ್ತುಕಾಮಾಃ ಸ್ಥ ಕೇ ಭವಂತಃ ಕಿಮಿಷ್ಯತೇ||

ಅಂಜಲೀಬದ್ಧರಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಅವುಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀವು ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವಿರೋ ಹೇಳಿ. ನೀವು ಯಾರು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಬಯಕೆಯೇನು?”

03244004a ಏವಮುಕ್ತಾಃ ಪಾಂಡವೇನ ಕೌಂತೇಯೇನ ಯಶಸ್ವಿನಾ|

03244004c ಪ್ರತ್ಯಬ್ರುವನ್ಮೃಗಾಸ್ತತ್ರ ಹತಶೇಷಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

ಯಶಸ್ವಿ ಕೌಂತೇಯ ಪಾಂಡವನು ಹೀಗೆ ಕೇಳಲು ಹತಶೇಷರಾದ ಜಿಂಕೆಗಳು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದವು.

03244005a ವಯಂ ಮೃಗಾ ದ್ವೈತವನೇ ಹತಶಿಷ್ಟಾಃ ಸ್ಮ ಭಾರತ|

03244005c ನೋತ್ಸೀದೇಮ ಮಹಾರಾಜ ಕ್ರಿಯತಾಂ ವಾಸಪರ್ಯಯಃ||

“ಭಾರತ ! ನಾವು ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ ಸಾಯದೇ ಉಳಿದಿರುವ ಜಿಂಕೆಗಳು. ಮಹಾರಾಜ ! ನಿನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ

ನಾವೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತೇವೆ.

03244006a ಭವಂತೋ ಭ್ರಾತರಃ ಶೂರಾಃ ಸರ್ವ ಏವಾಸ್ರಕೋವಿದಾಃ|

03244006c ಕುಲಾನ್ಯಲ್ಪಾವಶಿಷ್ಟಾನಿ ಕೃತವಂತೋ ವನೌಕಸಾಂ||

ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೆಲ್ಲರೂ ಶೂರರು ಮತ್ತು ಅಸ್ರಕೋವಿದರು. ನೀನು
ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರ ಕುಲಗಳನ್ನು ಕೆಲವೇ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿರುವೆ.

03244007a ಬೀಜಭೂತಾ ವಯಂ ಕೇ ಚಿದವಶಿಷ್ಟಾ ಮಹಾಮತೇ|

03244007c ವಿವರ್ಧೇಮಹಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದಾತ್ತೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಮಹಾಮತೇ! ಬೀಜಭೂತರಾಗಿ ನಾವೇ
ಕೆಲವರು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಾವು
ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವಂಥವರಾಗಲಿ.”

03244008a ತಾನ್ವೇಪಮಾನಾನ್ವಿತ್ರಸ್ತಾನ್ವೀಜಮಾತ್ರಾವಶೇಷಿತಾನ್|

03244008c ಮೃಗಾನ್ವಷ್ಟ್ವಾ ಸುದುಃಖಾರ್ತೋ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಬೀಜಮಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಆ ಕಂಪಿಸಿ ವಿತ್ರಸ್ತರಾಗಿರುವ ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದುಃಖಾರ್ತನಾದನು.

03244009a ತಾಂಸ್ತಥೇತ್ಯಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾ ಸರ್ವಭೂತಹಿತೇ ರತಃ|

03244009c ತಥ್ಯಂ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವತೇ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಚ ತತ್ತಥಾ||

ಸರ್ವಭೂತಹಿತರತನಾದ ಆ ರಾಜನು “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03244010a ಇತ್ಯೇವಂ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧಃ ಸ ರಾತ್ರ್ಯಂತೇ ರಾಜಸತ್ತಮಃ|

03244010c ಅಬ್ರವೀತ್ಸಹಿತಾನ್ ಭ್ರಾತೃನ್ದಯಾಪನ್ನೋ ಮೃಗಾನ್ವತಿ||

ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆಯಲು ಎಚ್ಚಿತ್ತ ರಾಜಸತ್ತಮನು ದಯಾಪನ್ನನಾಗಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಜಿಂಕೆಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು.

03244011a ಉಕ್ತೋ ರಾತ್ರೌ ಮೃಗೈರಸ್ಮಿ ಸ್ವಪ್ನಾಂತೇ ಹತಶೇಷಿತೈಃ|

03244011c ತನುಭೂತಾಃ ಸ್ಮ ಭದ್ರಂ ತೇ ದಯಾ ನಃ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ||

“ಸಾಯದೇ ಉಳಿದಿರುವ ಜಿಂಕೆಗಳು ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೇಳಿದವು: “ನಾವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸು.”

03244012a ತೇ ಸತ್ಯಮಾಹುಃ ಕರ್ತವ್ಯಾ ದಯಾಸ್ಮಾ ಭಿರ್ವನೌಕಸಾಂ|

03244012c ಸಾಷ್ಟ್ರಮಾಸಂ ಹಿ ನೋ ವರ್ಷಂ ಯದೇನಾನುಪಯಂಜ್ಯಹೇ||

ಅವುಗಳು ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಿವೆ. ನಾವು ವನೌಕಸರಿಗೆ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು ಈಗ ಒಂದು ವರ್ಷ ಎಂಟು ತಿಂಗಳಾಯಿತು.

03244013a ಪುನರ್ಬಹುಮೃಗಂ ರಮ್ಯಂ ಕಾಮ್ಯಕಂ ಕಾನನೋತ್ತಮಂ|

03244013c ಮರುಭೂಮೇಃ ಶಿರಃ ಖ್ಯಾತಂ ತೃಣಬಿಂದುಸರಃ ಪ್ರತಿ|

03244013e ತತ್ರೇಮಾ ವಸತೀಃ ಶಿಷ್ಟಾ ವಿಹರಂತೋ ರಮೇಮಹಿ||

ಉತ್ತಮ ರಮ್ಯ ಕಾಮ್ಯಕ ಕಾನನದಲ್ಲಿ ಮರುಭೂಮಿಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತೃಣಬಿಂದು ಸರೋವರದ ಬಳಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜಿಂಕೆಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಸಮಯವನ್ನು ವಿಹರಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಳೆಯೋಣ.”

03244014a ತತಸ್ತೇ ಪಾಂಡವಾಃ ಶೀಘ್ರಂ ಪ್ರಯಯುರ್ಧರ್ಮಕೋವಿದಾಃ|

03244014c ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹಿತಾ ರಾಜನ್ಯೇ ಚ ತತ್ರ ಸಹೋಷಿತಾಃ|

03244014e ಇಂದ್ರಸೇನಾದಿಭಿಶ್ಚೈವ ಪ್ರೇಷ್ಟೈರನುಗತಾಸ್ತದಾ||

ರಾಜನ್! ನಂತರ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಧರ್ಮಕೋವಿದ ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದ್ರಸೇನಾದಿ ಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟರು.

03244015a ತೇ ಯಾತ್ವಾನುಸೃತೈರ್ಮಾರ್ಗೈಃ ಸ್ವನ್ನೈಃ ಶುಚಿಜಲಾನ್ವಿತೈಃ|

03244015c ದದೃಶುಃ ಕಾಮ್ಯಕಂ ಪುಣ್ಯಮಾಶ್ರಮಂ ತಾಪಸಾಯುತಂ||

ಉತ್ತಮ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಶುಚಿಯಾದ ನೀರಿರುವ ಸರಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ ತಾಪಸರಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಪುಣ್ಯ ಕಾಮ್ಯಕ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡರು.

03244016a ವಿವಿಶುಸ್ತೇ ಸ್ಮ ಕೌರವ್ಯಾ ವೃತಾ ವಿಪ್ರರ್ಷಭೈಸ್ತದಾ|

03244016c ತದ್ವನಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ಸುಕೃತಿನೋ ಯಥಾ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ವಿಪ್ರರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಕೌರವರು ಸುಕೃತರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಆ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮೃಗಸ್ವಪ್ನೋದ್ಭವ
ಪರ್ವಣಿ ಕಾಮ್ಯಕಪ್ರವೇಶೇ

ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮೃಗಸ್ವಪ್ನೋದ್ಭವ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ಯಕಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾನಲ್ಪತ್ನಾಲ್ಕನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಮೃಗಸ್ವಪ್ನೋದ್ಭವ
ಪರ್ವಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮೃಗಸ್ವಪ್ನೋದ್ಭವ
ಪರ್ವವು.

ಇದೂವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-
೪೦/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೫೪೧/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-

ವ್ರೀಹಿದ್ರೋಣಿಕ ಪರ್ವ

೨೪೫

ವನವಾಸದ ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆಯಲು, ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯವು ಉಳಿದಿದೆ ಎಂದು ಪಾಂಡವರು, ತಮ್ಮ ಮುಖಗಳನ್ನೇ ಬದಲಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಟ್ಟು ಉತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ತಳೆದುದು (೧-೭). ಆಗಮಿಸಿದ ವ್ಯಾಸನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸದೆಯೇ ಮಹಾ ಸುಖವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುವುದು (೮-೨೫). ದಾನ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಯಶಸ್ಕರವಾದುದು ಯಾವುದೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೇಳಲು ವ್ಯಾಸನು “ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದುದನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟವಾದುದು. ದಾನಕ್ಕಿಂತ ದುಷ್ಟರವಾದುದು ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುದ್ದಲನು ಹೇಗೆ ಒಂದು ಅಳತೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದ ಎಂಬ ಪುರಾತನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದು (೨೬-೩೪).

03245001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03245001a ವನೇ ನಿವಸತಾಂ ತೇಷಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

03245001c ವರ್ಷಾಣ್ಯೇಕಾದಶಾತೀಯುಃ ಕೃಚ್ಛೈ ಣ ಭರತರ್ಷಭ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ! ಆ ಮಹಾತ್ಮ
ಪಾಂಡವರು ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರಲು ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷಗಳು
ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಳೆದವು.

03245002a ಫಲಮೂಲಾಶನಾಸ್ತೇ ಹಿ ಸುಖಾರ್ಹಾ ದುಃಖಮುತ್ತಮಂ|

03245002c ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮನುಧ್ಯಾಂತಃ ಸೇಹುರುತ್ತಮಪೂರುಷಾಃ||

ಆ ಉತ್ತಮಪುರುಷರು ಸುಖಾರ್ಹರಾಗಿದ್ದರೂ ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನು
ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಸಮಯವೊದಗುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಾ ಮಹಾದುಃಖವನ್ನು
ಸಹಿಸಿಕೊಂಡರು.

03245003a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತು ರಾಜರ್ಷಿರಾತ್ಮಕರ್ಮಾಪರಾಧಜಂ|

03245003c ಚಿಂತಯನ್ ಮಹಾಬಾಹುಭರ್ತೃತ್ಯಾಣಾಂ ದುಃಖಮುತ್ತಮಂ||

ರಾಜರ್ಷಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಾದರೋ ತನ್ನ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ
ಮಹಾಬಾಹು ಸಹೋದರರಿಗಾದ ಮಹಾ ದುಃಖದ ಕುರಿತು
ಚಿಂತಿಸಿದನು.

03245004a ನ ಸುಷ್ವಾಪ ಸುಖಂ ರಾಜಾ ಹೃದಿ ಶಲ್ಚ್ಚಿರಿವಾರ್ಪಿತೈಃ|

03245004c ದೌರಾತ್ಮ್ಯಮನುಪಶ್ಯಂಸ್ತತ್ಕಾಲೇ ದ್ಯೂತೋದ್ಭವಸ್ಯ ಹಿ||

ಇದು ಹೃದಯವನ್ನು ಮುಳ್ಳಿನಂತೆ ಚುಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ರಾಜನು ಸುಖವಾದ
ನಿದ್ರಿಸಲಾಗದೇ ದ್ಯೂತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ದೌರಾತ್ಮದ
ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03245005a ಸಂಸ್ಕರನ್ನರುಷಾ ವಾಚಃ ಸೂತಪುತ್ರಸ್ಯ ಪಾಂಡವಃ|

03245005c ನಿಃಶ್ವಾಸಪರಮೋ ದೀನೋ ಬಿಭ್ರತ್ಕೋಪವಿಷಂ ಮಹತ್||

ಸೂತಪುತ್ರನ ಕಠೋರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಂಡವನು ಪರಮದೀನನಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಕೋಪದ ಮಹಾವಿಷವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿದ್ದನು.

03245006a ಅರ್ಜುನೋ ಯಮಜೌ ಚೋಭೌ ದ್ರೌಪದೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

03245006c ಸ ಚ ಭೀಮೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಸರ್ವೇಷಾಮುತ್ತಮೋ ಬಲೀ|

03245006e ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮುದೀಕ್ಷಂತಃ ಸೇಹುರ್ದುಃಖಮನುತ್ತಮಂ||

ಅರ್ಜುನ, ಯಮಳರಿಬ್ಬರು, ಯಶಸ್ವಿನೀ ದ್ರೌಪದೀ, ಮತ್ತು ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ, ಸರ್ವರಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮ ಬಲಶಾಲಿ ಭೀಮರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಮಹಾದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು.

03245007a ಅವಶಿಷ್ಟಮಲ್ಪಕಾಲಂ ಮನ್ವಾನಾಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ|

03245007c ವಪುರನ್ಯದಿವಾಕಾರ್ಷುರುತ್ಸಾಹಾಮರ್ಷಚೇಷ್ಟಿತೈಃ||

ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯವು ಉಳಿದಿದೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಪುರುಷರ್ಷಭರು ಎಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಉತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದರೆಂದರೆ ಅವರ ಮುಖಗಳೇ ಬದಲಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು.

03245008a ಕಸ್ಯ ಚಿತ್ತ್ವಥ ಕಾಲಸ್ಯ ವ್ಯಾಸಃ ಸತ್ಯವತೀಸುತಃ|

03245008c ಆಜಗಾಮ ಮಹಾಯೋಗೀ ಪಾಂಡವಾನವಲೋಕಕಃ||

ಕೆಲವು ಸಮಯದ ನಂತರ ಸತ್ಯವತೀಸುತ ಮಹಾಯೋಗಿ ವ್ಯಾಸನು
ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದನು.

03245009a ತಮಾಗತಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03245009c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಗಮ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾದ್ಯಥಾವಿಧಿ||

ಅವನ ಬರವನ್ನು ಕಂಡ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಎದ್ದು
ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

03245010a ತಮಾಸೀನಮುಪಾಸೀನಃ ಶುಶ್ರೂಷುರ್ನಿ ಯತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03245010c ತೋಷಯನ್ಪ್ರಣಿಪಾತೇನ ವ್ಯಾಸಂ ಪಾಂಡವನಂದನಃ||

ಆ ನಿಯತೇಂದ್ರಿಯ ಪಾಂಡವನಂದನನು ವ್ಯಾಸನ ಆಸೀನದ ಕೆಳಗಿನ
ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ
ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು.

03245011a ತಾನವೇಕ್ಷ್ಯ ಕೃಶಾನ್ಪೌತ್ರಾನ್ವನೇ ವನ್ಯೇನ ಜೀವತಃ|

03245011c ಮಹರ್ಷಿ ರನುಕಂಪಾರ್ಥಮಬ್ರವೀದ್ಬಾಷ್ಪಗದ್ಗದಂ||

ವನದಲ್ಲಿ ವನ್ಯಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸಿ ಕೃಶರಾಗಿದ್ದ ಆ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ನೋಡಿ ಮಹರ್ಷಿಯು ಅನುಕಂಪದಿಂದ ಬಾಷ್ಪಗದ್ಗಿತನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು:

03245012a ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾಬಾಹೋ ಶೃಣು ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ|

03245012c ನಾತಪ್ತತಪಸಃ ಪುತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ಮಹತ್ಸುಖಂ||

“ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಧರ್ಮ ಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಪುತ್ರ !

ಕೇಳು ! ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸದೆಯೇ ಮಹಾ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03245013a ಸುಖದುಃಖೇ ಹಿ ಪುರುಷಃ ಪರ್ಯಾಯೇಣೋಪಸೇವತೇ|

03245013c ನಾತ್ಯಂತಮಸುಖಂ ಕಶ್ಚಿತ್ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ ! ಪುರುಷನು ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಒಂದಾದನಂತರ ಮತ್ತೊಂದರಂತೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅತ್ಯಂತವಾದ ಅಸುಖವನ್ನು ಯಾರೂ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

03245014a ಪ್ರಜ್ಞಾವಾಂಸ್ತ್ವೇವ ಪುರುಷಃ ಸಂಯುಕ್ತಃ ಪರಯಾ ಧಿಯಾ|

03245014c ಉದಯಾಸ್ತಮಯಜ್ಞೋ ಹಿ ನ ಶೋಚತಿ ನ ಹೃಷ್ಯತಿ||

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಪುರುಷನು ಅದೃಷ್ಟವು ಉದಯವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಶೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹರ್ಷಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ.

03245015a ಸುಖಮಾಪತಿತಂ ಸೇವೇದ್ಧುಃಖಮಾಪತಿತಂ ಸಹೇತ್|

03245015c ಕಾಲಪ್ರಾಪ್ತಮುಪಾಸೀತ ಸಸ್ಯಾನಾಮಿವ ಕರ್ಷಕಃ||

ಸುಖವು ಬಂದು ಬಿದ್ದಾಗ ಅನುಭವಿಸು. ದುಃಖವು ಬಂದು ಬಿದ್ದಾಗ ಸಹಿಸಿಕೋ ! ಕೃಷಿಕನು ತನ್ನ ಸಸ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಡುವಂತೆ ಕಾಲಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಯಿ.

03245016a ತಪಸೋ ಹಿ ಪರಂ ನಾಸ್ತಿ ತಪಸಾ ವಿಂದತೇ ಮಹತ್|

03245016c ನಾಸಾಧ್ಯಂ ತಪಸಃ ಕಿಂಚಿದಿತಿ ಬುದ್ಧ್ಯಸ್ವ ಭಾರತ||

ತಪಸ್ಸಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ
ಮಹತ್ತರವಾದುದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತ! ತಪಸ್ಸಿಗೆ
ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ.

03245017a ಸತ್ಯಮಾರ್ಜವಮಕ್ರೋಧಃ ಸಂವಿಭಾಗೋ ದಮಃ ಶಮಃ|

03245017c ಅನಸೂಯಾವಿಹಿಂಸಾ ಚ ಶೌಚಮಿಂದ್ರಿಯಸಂಯಮಃ|

03245017e ಸಾಧನಾನಿ ಮಹಾರಾಜ ನರಾಣಾಂ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ಸತ್ಯ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಅಕ್ರೋಧ, ಸಂವಿಭಾಗ, ದಮ,
ಶಮ, ಅನಸೂಯೆ, ಅವಿಹಿಂಸೆ, ಶೌಚ, ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಸಂಯಮಗಳು
ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳಾದ ನರರ ಸಾಧನೆಗಳು.

03245018a ಅಧರ್ಮರುಚಯೋ ಮೂಢಾಸ್ತಿಯಗ್ಗತಿಪರಾಯಣಾಃ|

03245018c ಕೃಚ್ಛಾಂ ಯೋನಿಮನುಪ್ರಾಪ್ಯ ನ ಸುಖಂ ವಿಂದತೇ ಜನಾಃ||

ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯನ್ನಿಡುವ ಮೂಢರು, ಪಶುಗಳ ದಾರಿಯನ್ನು
ಹಿಡಿಯುವ ಜನರು ಕೃಚ್ಛೆಯೋನಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಸುಖವನ್ನು
ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03245019a ಇಹ ಯತ್ಕ್ರಿಯತೇ ಕರ್ಮ ತತ್ಪರತ್ತೋಪಭುಜ್ಯತೇ|

03245019c ತಸ್ಮಾಚ್ಚ ರೀರಂ ಯಂಜೀತ ತಪಸಾ ನಿಯಮೇನ ಚ||

ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು
ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು
ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಕು.

03245020a ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರಯಚ್ಛೇಚ್ಛ ಸಂಪೂಜ್ಯಾಭಿಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ|

03245020c ಕಾಲೇ ಪಾತ್ರೇ ಚ ಹೃಷ್ಟಾತ್ಮಾ ರಾಜನ್ವಿಗತಮತ್ಸರಃ||

ರಾಜನ್! ಮತ್ಸರವನ್ನು ತೊರೆದು ಸರಿಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಪಾತ್ರನಾದವನಿಗೆ ಹೃಷ್ಟಾತ್ಮನಾಗಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸಂಪೂಜಿಸಿ
ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನೀಡಬೇಕು.

03245021a ಸತ್ಯವಾದೀ ಲಭೇತಾಯುರನಾಯಾಸಮಥಾರ್ಜವೀ|

03245021c ಅಕ್ರೋಧನೋಽನಸೂಯಶ್ಚ ನಿರ್ವೃತಿಂ ಲಭತೇ ಪರಾಂ||

ಸತ್ಯವಾದಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕನು ಅನಾಯಾಸ ಜೀವನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.
ಅಕ್ರೋಧಿ-ಅನಸೂಯನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

03245022a ದಾಂತಃ ಶಮಪರಃ ಶಶ್ವತ್ಪರಿಕ್ಷೇಶಂ ನ ವಿಂದತಿ|

03245022c ನ ಚ ತಪ್ಯತಿ ದಾಂತಾತ್ಮಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪರಗತಾಂ ಶ್ರಿಯಂ||

ದಾಂತ-ಶಮಪರನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪರಿಕ್ಷೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.
ಹಾಗೆಯೇ ದಾಂತಾತ್ಮನು ಸಂಪತ್ತು ಇತರರಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು
ನೋಡಿಯೂ ಪರಿತಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03245023a ಸಂವಿಭಕ್ತಾ ಚ ದಾತಾ ಚ ಭೋಗವಾನ್ಸುಖವಾನ್ಸರಃ|

03245023c ಭವತ್ಯಹಿಂಸಕಶ್ಚೈವ ಪರಮಾರೋಗ್ಯಮಶ್ನುತೇ||

ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಮತ್ತು ದಾನಿ ನರನು ಸುಖವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸಕನು ಪರಮ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03245024a ಮಾನ್ಯಾನ್ಮಾನಯಿತಾ ಜನ್ಮ ಕುಲೇ ಮಹತಿ ವಿಂದತಿ|

03245024c ವ್ಯಸನೈರ್ನ ತು ಸಮೋಗಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ||

ಮಾನ್ಯವಂತರನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವವರು ಮಹಾಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನು ವ್ಯಸವನವನ್ನೇ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

03245025a ಶುಭಾನುಶಯಬುದ್ಧಿರ್ಹಿ ಸಂಯುಕ್ತಃ ಕಾಲಧರ್ಮಣಾ|

03245025c ಪ್ರಾದುರ್ಭವತಿ ತದ್ಯೋಗಾತ್ಕಲ್ಯಾಣಮತಿರೇವ ಸಃ||

ಶುಭಕರ್ಮಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವವನು ಕಾಲಧರ್ಮವು ಒದಗಿಬಂದಾಗ ಆ ಯೋಗದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.”

03245026 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03245026a ಭಗವನ್ನಾನಧರ್ಮಾಣಾಂ ತಪಸೋ ವಾ ಮಹಾಮುನೇ|

03245026c ಕಿಂ ಸ್ವಿದ್ಬಹುಗುಣಂ ಪ್ರೇತ್ಯ ಕಿಂ ವಾ ದುಷ್ಕರಮುಚ್ಯತೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ಮಹಾಮುನೇ! ಪರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಬಹುಗುಣವಾದದ್ದು - ದಾನದರ್ಮಗಳದ್ದೋ ಅಥವಾ ತಪಸ್ಸಿನದ್ದೋ? ಮತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ದುಷ್ಕರವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ?”

03245027 ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ|

03245027a ದಾನಾನ್ನ ದುಷ್ಕರತರಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಸ್ತಿ ಕಿಂ ಚನ|

03245027c ಅರ್ಥೇ ಹಿ ಮಹತೀ ತೃಷ್ಣಾ ಸ ಚ ದುಃಖೇನ ಲಭ್ಯತೇ||

ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು: “ದಾನಕ್ಕಿಂತ ದುಷ್ಟರವಾದುದು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ
ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅರ್ಥದ ತೃಷ್ಣೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನದು ಮತ್ತು
ಅದು ಬಹುದು:ಖಿದಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

03245028a ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಪ್ರಿಯಾನ್ವಾಣಾನ್ಧನಾರ್ಥಂ ಹಿ ಮಹಾಹವಂ|

03245028c ಪ್ರವಿಶಂತಿ ನರಾ ವೀರಾಃ ಸಮುದ್ರಮಟವೀಂ ತಥಾ||

ವೀರ ನರರು ಧನಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ
ಮಹಾರಣವನ್ನು ಅಥವಾ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಅಥವಾ ಕಾಡನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.

03245029a ಕೃಷಿಗೋರಕ್ಷ್ಯ ಮಿತ್ಯೇಕೇ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಂತಿ ಮಾನವಾಃ|

03245029c ಪುರುಷಾಃ ಪ್ರೇಷ್ಯತಾಮೇಕೇ ನಿರ್ಗಚ್ಚಂತಿ ಧನಾರ್ಥಿನಃ||

ಧನಾರ್ಥಿ ಮಾನವರು ಕೆಲವರು ಕೃಷಿ ಅಥವಾ ಗೋರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪುರುಷರು ಸೇವಾಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವರು.

03245030a ತಸ್ಯ ದುಃಖಾರ್ಜಿತಸ್ತ್ರೈವಂ ಪರಿತ್ಯಾಗಃ ಸುದುಷ್ಟರಃ|

03245030c ನ ದುಷ್ಟರತರಂ ದಾನಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ಧಾನಂ ಮತಂ ಮಮ||

ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದುದನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದು ತುಂಬಾ
ಕಷ್ಟವಾದುದು. ದಾನಕ್ಕಿಂತ ದುಷ್ಟರವಾದುದು ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ.
ಆದುದರಿಂದ ದಾನವೇ ಮೇಲೆಂದು ನನ್ನ ಮತ.

03245031a ವಿಶೇಷಸ್ತು ತ್ರ ವಿಜ್ಞೇಯೋ ನ್ಯಾಯೇನೋಪಾರ್ಜಿತಂ ಧನಂ|

03245031c ಪಾತ್ರೇ ದೇಶೇ ಚ ಕಾಲೇ ಚ ಸಾಧುಭ್ಯಃ ಪ್ರತಿಪಾದಯೇತ್||

ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಧನವನ್ನು ಪಾತ್ರನಾದವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ದೇಶ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕು.

03245032a ಅನ್ಯಾಯಸಮುಪಾತ್ತೇನ ದಾನಧರ್ಮೋ ಧನೇನ ಯಃ|

03245032c ಕ್ರಿಯತೇ ನ ಸ ಕರ್ತಾರಂ ತ್ರಾಯತೇ ಮಹತೋ ಭಯಾತ್||

ಆದರೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಗಳಿಸಿದ ಧನವನ್ನು ದಾನಧರ್ಮ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದು ಕರ್ತಾರನನ್ನು ಮಹಾ ಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03245033a ಪಾತ್ರೇ ದಾನಂ ಸ್ವಲ್ಪಮಪಿ ಕಾಲೇ ದತ್ತಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03245033c ಮನಸಾ ಸುವಿಶುದ್ಧೇನ ಪ್ರೇತ್ಯಾನಂತಫಲಂ ಸ್ಮೃತಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ದಾನವು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪಾತ್ರನಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನೀಡಿದುದಾರೆ ಸಾವಿನ ನಂತರ ಅನಂತಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.

03245034a ಅತ್ರಾಪ್ಯುದಾಹರಂತೀಮಮಿತಿಹಾಸಂ ಪುರಾತನಂ|

03245034c ವ್ರೀಹಿದ್ರೋಣಪರಿತ್ಯಾಗಾದ್ಯತ್ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ ಮುದ್ಗಲಃ||

ಇದರ ಕುರಿತಾಗಿ, ಮುದ್ಗಲನು ಹೇಗೆ ಒಂದು ಅಳತೆ ಅನ್ನವನ್ನು

ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದ ಎಂಬ ಒಂದು ಪುರಾತನ
ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಪ್ರೀಹಿದ್ರಾಣಿಕ ಪರ್ವಣಿ
ದಾನದುಷ್ಕರತ್ವಕಥನೇ
ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀಹಿದ್ರಾಣಿಕ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದಾನದುಷ್ಕರತ್ವಕಥನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾನಲ್ಪತ್ವೈದನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೪೬

ಅಕ್ಕಿ ಕುಟ್ಟುವ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಮುದ್ದಲನು ಒಂದು ಪಕ್ಷ
ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಾರಿವಾಳದಂತೆ ಒಂದು ಅಳತೆ
ಭತ್ತವನ್ನು ಸುಲಿದು ತಿನ್ನುವ ಇಷ್ಟೀಕೃತ ಎಂಬ ವ್ರತವನ್ನು
ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದು (೧-೫). ಅವನು ಅನ್ನವನ್ನು
ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಲ್ಲ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ಉಳಿದ ಅನ್ನವು ಅತಿಥಿಗಳ
ದರ್ಶನದಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು (೬-೧೦). ಅವನನ್ನು
ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ದುರ್ವಾಸನು ಆರು ಋತುಗಳು ಪಕ್ಷ-ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ
ಬಂದು ಮುದ್ದಲನು ಸುಲಿದ ಭತ್ತದ ಅನ್ನವನ್ನು ಪೂರ್ಣ
ತಿಂದುಹೋದುದು (೧೧-೨೧). ಮುದ್ದಲನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕಾಣದೇ ಅವನ ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸು

ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದನ್ನೇ ನೋಡಿ ದುರ್ವಾಸನು ನೀನು ಸಶರೀರನಾಗಿಯೇ
 ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ ಎನ್ನುವುದು (೨೨-೨೯). ಅವನನ್ನು
 ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ದೇವದೂತನು ಬರಲು ಸ್ವರ್ಗದ
 ವಿಶೇಷತೆಯೇನೆಂದು ಮುದ್ದಲನು ಅವನಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಸುವುದು (೩೦-೩೬).

03246001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03246001a ಪ್ರೀಹಿದ್ರೋಣಃ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಃ ಕಥಂ ತೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03246001c ಕಸ್ಮೈ ದತ್ತಶ್ಚ ಭಗವನ್ವಿಧಿನಾ ಕೇನ ಚಾತ್ಥ ಮೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ಮಹಾತ್ಮನು ಯಾವ
 ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಅಳತೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದನು? ಅವನು
 ಯಾರಿಗೆ ಯಾವರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು? ಹೇಳು!

03246002a ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಧರ್ಮಾ ಭಗವಾನ್ಯಸ್ಯ ತುಷ್ಟೋ ಹಿ ಕರ್ಮಭಿಃ|

03246002c ಸಫಲಂ ತಸ್ಯ ಜನ್ಮಾಹಂ ಮನ್ಯೇ ಸದ್ಧರ್ಮಚಾರಿಣಃ||

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಗವಾನ್ ಧರ್ಮನು ಅವನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ
 ತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದರೆ ಆ ಸದ್ಧರ್ಮಚಾರಿಯ ಜನ್ಮವು
 ಸಫಲವಾದಂತೆಯೇ!”

03246003 ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ|

03246003a ಶಿಲೋಂಚವೃತ್ತಿರ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಮುದ್ಗಲಃ ಸಂಶಿತವ್ರತಃ|

03246003c ಆಸೀದ್ರಾಜನ್ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ಸತ್ಯವಾಗನಸೂಯಕಃ||

ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಕುಟ್ಟುವ
ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಮುದ್ದಲನೆನ್ನುವ ಧರ್ಮಾತ್ಮ,
ಸಂಶಿತವ್ರತನಿದ್ದನು¹⁷⁷.

03246004a ಅತಿಥಿವ್ರತೀ ಕ್ರಿಯಾವಾಂಶ್ಚ ಕಾಪೋತೀಂ ವೃತ್ತಿಮಾಸ್ಥಿತಃ|

03246004c ಸತ್ರಮಿಷ್ಟೀಕೃತಂ ನಾಮ ಸಮುಪಾಸ್ತೇ ಮಹಾತಪಾಃ||

ಪಾರಿವಾಳದಂತೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು
ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಇಷ್ಟೀಕೃತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಸತ್ರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು.

03246005a ಸಪುತ್ರದಾರೋ ಹಿ ಮುನಿಃ ಪಕ್ಷಾಹಾರೋ ಬಭೂವ ಸಃ|

03246005c ಕಪೋತವೃತ್ತ್ಯಾ ಪಕ್ಷೇಣ ವ್ರೀಹಿದ್ರೋಣಮುಪಾರ್ಜಯತ್||

ಅವನು ಪತ್ನಿ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಪಕ್ಷ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು
ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಾರಿವಾಳದಂತೆ ಒಂದು ಅಳತೆ ಭತ್ತವನ್ನು
ಸುಲಿದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು.

03246006a ದರ್ಶಂ ಚ ಪೌರ್ಣಮಾಸಂ ಚ ಕುರ್ವನ್ವಿಗತಮತ್ಸರಃ|

03246006c ದೇವತಾತಿಥಿಶೇಷೇಣ ಕುರುತೇ ದೇಹಯಾಪನಂ||

ದರ್ಶ ಮತ್ತು ಪೌರ್ಣಮಾಸಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಆ ವಿಗತಮತ್ಸರನು

¹⁷⁷ ದಾನದ ಮಹತ್ವದ ಕುರಿತು ಇನ್ನೊಂದು ಉಂಚವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕಥೆಯು ಅಶ್ವಮೇಧಿಕ ಪರ್ವದ ೯೩ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅತಿಥಿಗಳು ತಿಂದು ಉಳಿದುದರಿಂದ
ದೇಹಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03246007a ತಸ್ಯೇಂದ್ರಃ ಸಹಿತೋ ದೇವೈಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರಃ|

03246007c ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾನ್ಮಹಾರಾಜ ಭಾಗಂ ಪರ್ವಣಿ ಪರ್ವಣಿ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರ ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಗಳ ಸಹಿತ
ಪರ್ವ ಪರ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞದ ಭಾಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03246008a ಸ ಪರ್ವಕಾಲಂ ಕೃತ್ವಾ ತು ಮುನಿವೃತ್ತಾ ಸಮನ್ವಿತಃ|

03246008c ಅತಿಥಿಭ್ಯೋ ದದಾವನ್ನಂ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ||

ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮುನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ
ಅಂತರಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹೃಷ್ಟನಾಗಿ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದನು.

03246009a ವ್ರೀಹಿದ್ರೋಣಸ್ಯ ತದಹೋ ದದತೋಽನ್ನಂ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03246009c ಶಿಷ್ಟಂ ಮಾತ್ಸರ್ಯಹೀನಸ್ಯ ವರ್ಧತ್ಯತಿಥಿದರ್ಶನಾತ್||

ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಲ್ಲ ಆ ಮಾತ್ಸರ್ಯಹೀನನ
ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ಉಳಿದ ಅನ್ನವು ಅತಿಥಿಗಳ ದರ್ಶನದಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿ
ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

03246010a ತಚ್ಚ ತಾನ್ಯಪಿ ಭುಂಜಂತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಮನೀಷಿಣಾಂ|

03246010c ಮುನೇಸ್ತಾಗವಿಶುದ್ಧಾ ತು ತದನ್ನಂ ವೃದ್ಧಿಮೃಚ್ಚತಿ||

ವಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ತ್ಯಾಗಭಾವದಿಂದ ಆ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅದು

ನೂರಾರು ಪಟ್ಟು ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ನೂರಾರು ಪಾರಂಗತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03246011a ತಂ ತು ಶುಶ್ರಾವ ಧರ್ಮಿಷ್ಠಂ ಮುದ್ಗಲಂ ಸಂಶಿತವ್ರತಂ|

03246011c ದುರ್ವಾಸಾ ನೃಪ ದಿಗ್ವಾಸಾಸ್ತಮಥಾಭ್ಯಾಜಗಾಮ ಹ||

03246012a ಬಿಭ್ರಚ್ಚಾನಿಯತಂ ವೇಷಮುನ್ಮತ್ತ ಇವ ಪಾಂಡವ|

03246012c ವಿಕಚಃ ಪರುಷಾ ವಾಚೋ ವ್ಯಾಹರನ್ವಿವಿಧಾ ಮುನಿಃ||

ನೃಪ! ಧರ್ಮಿಷ್ಠ ಸಂಶಿತವ್ರತ ಮುದ್ಗಲನ ಕುರಿತು ದಿಕ್ಕನ್ನೇ
ಬಟ್ಟಿಯನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿದ ದುರ್ವಾಸನು ಕೇಳಿದನು. ಪಾಂಡವ! ಆಗ
ಉನ್ಮತ್ತನಂತೆ ಧರಿಸಿದ, ತಲೆಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಮುನಿಯು ವಿವಿಧ
ಬೈಗಳಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

03246013a ಅಭಿಗಮ್ಯಾಥ ತಂ ವಿಪ್ರಮುವಾಚ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ|

03246013c ಅನ್ನಾರ್ಥಿನಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂ ವಿದ್ಧಿ ಮಾಂ ಮುನಿಸತ್ತಮ||

ಆಗಮಿಸಿದ ಆ ಮುನಿಸತ್ತಮನು ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಮುನಿಸತ್ತಮ !
ನಾನು ಅನ್ನಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿ.”

03246014a ಸ್ವಾಗತಂ ತೇಽಸ್ತಿ ತಿ ಮುನಿಂ ಮುದ್ಗಲಃ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ|

03246014c ಪಾದ್ಯಮಾಚಮನೀಯಂ ಚ ಪ್ರತಿವೇದ್ಯಾನ್ನಮುತ್ತಮಂ||

“ನಿನಗೆ ಇದೋ ಸ್ವಾಗತ!” ಎಂದು ಮುದ್ಗಲನು ಮುನಿಗೆ
ಉತ್ತರಿಸಿದನು. ಪಾದ್ಯ ಆಚಮನೀಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಅನ್ನವನ್ನು
ಬಡಿಸಿದನು.

03246015a ಪ್ರಾದಾತ್ನ ತಪಸೋಪಾತ್ತಂ ಕ್ಷುಧಿತಾಯಾತಿಥಿವ್ರತೀ|

03246015c ಉನಿನ್ಮತ್ತಾಯ ಪರಾಂ ಶ್ರದ್ಧಾಮಾಸ್ಥಾಯ ಸ ಧೃತವ್ರತಃ||

ಆ ಧೃತವ್ರತ ಅತಿಥಿವ್ರತಿಯು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದ ಹುಚ್ಚನಂದಿದ್ದ
ಆ ತಪಸ್ವಿಗೆ ಪರಮ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ನೀಡಿದನು.

03246016a ತತಸ್ತದನ್ನಂ ರಸವತ್ಸ ಏವ ಕ್ಷುಧಯಾನ್ವಿತಃ|

03246016c ಬುಭುಜೇ ಕೃತ್ಸುಮುನ್ಮತ್ತಃ ಪ್ರಾದಾತ್ನಸ್ಮೈ ಚ ಮುದ್ಗಲಃ||

ತುಂಬಾ ಹಸಿದಿದ್ದ ಆ ಹುಚ್ಚನು ರಸವತ್ತಾಗಿದ್ದ ಆ ಅನ್ನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ತಿನ್ನಲು ಮುದ್ಗಲನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ನೀಡಿದನು.

03246017a ಭುಕ್ತ್ವಾ ಚಾನ್ನಂ ತತಃ ಸರ್ವಮುಚ್ಚಿಷ್ಟೇನಾತ್ಮನಸ್ತತಃ|

03246017c ಅಥಾನುಲಿಲಿಪೇಽಂಗಾನಿ ಜಗಾಮ ಚ ಯಥಾಗತಂ||

ಆ ಅನ್ನವನ್ನೂ ತಿಂದು ಎಂಜಲೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ
ಬಳಿದುಕೊಂಡು ದುರ್ವಾಸನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದನೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ತೆರಳಿದನು.

03246018a ಏವಂ ದ್ವಿತೀಯೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಪರ್ವಕಾಲೇ ಮನೀಷಿಣಃ|

03246018c ಆಗಮ್ಯ ಬುಭುಜೇ ಸರ್ವಮನ್ನಮುಂಚೋಪಜೀವಿನಃ||

ಹೀಗೆ ಎರಡನೇ ಪರ್ವಕಾಲವು ಬಂದಾಗಲೂ, ಭತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ
ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮನೀಷಣನ ಬಳಿ ಬಂದು ಅನ್ನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಂದನು.

03246019a ನಿರಾಹಾರಸ್ತು ಸ ಮುನಿರುಂಚಮಾರ್ಜಯತೇ ಪುನಃ|

03246019c ನ ಚೈನಂ ವಿಕ್ರಿಯಾಂ ನೇತುಮಶಕನ್ಮುದ್ಗಲಂ ಕ್ಷುಧಾ||

ಆಗ ನಿರಾಹಾರನಾಗಿ ಆ ಮುನಿಯು ಪುನಃ ಭತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿದನು.
ಹಸಿವೆಯು ಮುದ್ಗಲನ ಸಮಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

03246020a ನ ಕ್ರೋಧೋ ನ ಚ ಮಾತ್ಸರ್ಯಂ ನಾವಮಾನೋ ನ ಸಂಭ್ರಮಃ|

03246020c ಸಪುತ್ರದಾರಮುಂಚಂತಮಾವಿವೇಶ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಂ||

ಮಕ್ಕಳು-ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಭತ್ತ ಕುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನನ್ನು
ಕ್ರೋಧವಾಗಲೀ, ಮಾತ್ಸರ್ಯವಾಗಲೀ, ಅಪಮಾನವಾಗಲೀ,
ಸಂಭ್ರಮವಾಗಲೀ, ಹೊಗಲಿಲ್ಲ.

03246021a ತಥಾ ತಮುಂಚಧರ್ಮಾಣಂ ದುರ್ವಾಸಾ ಮುನಿಸತ್ತಮಂ|

03246021c ಉಪತಸ್ಥೇ ಯಥಾಕಾಲಂ ಷಟ್ಕೃತ್ವಃ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ||

ದುರ್ವಾಸನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆರು ಋತುಗಳಲ್ಲಿ
ಭತ್ತಕುಟ್ಟುವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಮುನಿಸತ್ತಮನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

03246022a ನ ಚಾಸ್ಯ ಮಾನಸಂ ಕಿಂ ಚಿದ್ವಿಕಾರಂ ದದೃಶೇ ಮುನಿಃ|

03246022c ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಸ್ಯ ಶುದ್ಧಂ ಸ ದದೃಶೇ ನಿರ್ಮಲಂ ಮನಃ||

ಆದರೆ ಮುನಿಯು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು
ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವನ ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದನ್ನೇ
ನೋಡಿದನು.

03246023a ತಮುವಾಚ ತತಃ ಪ್ರೀತಃ ಸ ಮುನಿರ್ಮುದ್ಗಲಂ ತದಾ|

03246023c ತ್ವತ್ಸಮೋ ನಾಸ್ತಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ನಾತಾ ಮಾತ್ಸರ್ಯವರ್ಜಿತಃ||

ಆಗ ಆ ಮುನಿಯು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಮುದ್ದಲನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ಸಮನಾದ ಮಾತ್ಸರ್ಯವರ್ಜಿತ ದಾನಿಯು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

03246024a ಕ್ಷುದ್ಧರ್ಮಸಂಜ್ಞಾಂ ಪ್ರಣುದತ್ಯಾದತ್ತೇ ಧೈರ್ಯಮೇವ ಚ|

03246024c ವಿಷಯಾನುಸಾರಿಣೀ ಜಿಃವಾ ಕರ್ಷತೈವ ರಸಾನ್ಪತ್ರಿ||

ಹಸಿವೆಯು ಧರ್ಮಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಬಹುದೂರ ಬಿಸಾಡುತ್ತದೆ. ವಿಷಯಾನುಸಾರಿಣೀ ನಾಲಿಗೆಯು ರುಚಿಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

03246025a ಆಹಾರಪ್ರಭವಾಃ ಪ್ರಾಣಾ ಮನೋ ದುರ್ನಿಗ್ರಹಂ ಚಲಂ|

03246025c ಮನಸಶ್ಚೇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಚಾಪ್ಪೈಕಾಗ್ರ್ಯಂ ನಿಶ್ಚಿತಂ ತಪಃ||

ಪ್ರಾಣವು ಆಹಾರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ತಪಸ್ಸೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

03246026a ಶ್ರಮೇಣೋಪಾರ್ಜಿತಂ ತ್ಯಕ್ತುಂ ದುಃಖಂ ಶುದ್ಧೇನ ಚೇತಸಾ|

03246026c ತತ್ಸರ್ವಂ ಭವತಾ ಸಾಧೋ ಯಥಾವದುಪಪಾದಿತಂ||

ಶ್ರಮದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದುದನ್ನು ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತ್ಯಜಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೂ ಸಾಧೋ! ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದೀಯೆ.

03246027a ಪ್ರೀತಾಃ ಸ್ಮೋಽನುಗೃಹೀತಾಶ್ಚ ಸಮೇತ್ಯ ಭವತಾ ಸಹ|

03246027c ಇಂದ್ರಿಯಾಭಿಜಯೋ ಧೈರ್ಯಂ ಸಂವಿಭಾಗೋ ದಮಃ ಶಮಃ||

03246028a ದಯಾ ಸತ್ಯಂ ಚ ಧರ್ಮಶ್ಚ ತ್ವಯಿ ಸರ್ವಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ|

ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ನಾವು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಅನುಗೃಹೀತರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೇಲಿನ ಜಯ, ಧೈರ್ಯ, ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ದಮ, ಶಮ, ದಯೆ, ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿವೆ.

03246028c ಜಿತಾಸ್ತ್ರೇ ಕರ್ಮ ಭಿರ್ಲೋಕಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

03246029a ಅಹೋ ದಾನಂ ವಿಘುಷ್ಟಂ ತೇ ಸುಮಹತ್ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಭಿಃ|

03246029c ಸಶರೀರೋ ಭವಾನ್ಗಂತಾ ಸ್ವರ್ಗಂ ಸುಚರಿತವ್ರತ||

ನೀನು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದೀಯೆ ಮತ್ತು ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೀಯೆ. ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಗಳೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ದಾನವನ್ನು ತುಂಬಾ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸುಚರಿತವ್ರತ! ಸಶರೀರನಾಗಿಯೇ ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ.”

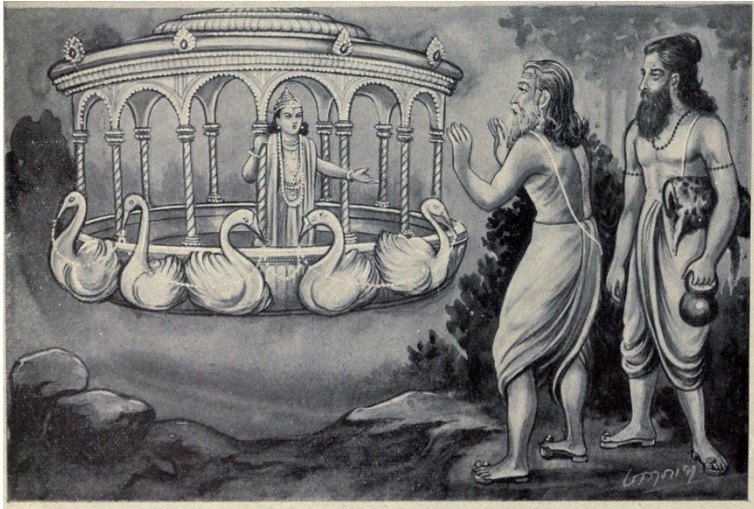
03246030a ಇತ್ಯೇವಂ ವದತಸ್ತಸ್ಯ ತದಾ ದುರ್ವಾಸಸೋ ಮುನೇಃ|

03246030c ದೇವದೂತೋ ವಿಮಾನೇನ ಮುದ್ಗಲಂ ಪ್ರತ್ಯುಪಸ್ಥಿತಃ||

03246031a ಹಂಸಸಾರಸಯುಕ್ತೇನ ಕಿಂಕಿಣೀಜಾಲಮಾಲಿನಾ|

03246031c ಕಾಮಗೇನ ವಿಚಿತ್ರೇಣ ದಿವ್ಯಗಂಧವತಾ ತಥಾ||

ಮುನಿ ದುರ್ವಾಸನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಹಂಸ ಸಾರಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಕಿಂಕಿಣೀಜಾಲಮಾಲಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ, ದಿವ್ಯ

ಸುಗಂಧವನ್ನು ಸೂಸುವ, ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತಿದ್ದ ದೇವದೂತನು ಮುದ್ದಲನ ಬಳಿ ಬಂದನು.

03246032a ಉವಾಚ ಚೈನಂ ವಿಪ್ರರ್ಷಿಂ ವಿಮಾನಂ ಕರ್ಮಭಿರ್ಜಿತಂ|
03246032c ಸಮುಪಾರೋಹ ಸಂಸಿದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ಪರಮಾಂ ಮುನೇ||

ಅವನು ಆ ವಿಪ್ರರ್ಷಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಗಳಿಸಿರುವ
ಈ ವಿಮಾನವನ್ನೇರು. ಮುನೇ! ಪರಮ ಸಂಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಪಡೆದಿದ್ದೀಯೆ.”

03246033a ತಮೇವಂವಾದಿನಮೃಷಿದೇವದೂತಮುವಾಚ ಹ|
03246033c ಇಚ್ಛಾಮಿ ಭವತಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾನ್ಗುಣಾನ್ಸ್ವರ್ಗನಿವಾಸಿನಾಂ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ದೇವದೂತನಿಗೆ ಋಷಿಯು ಕೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ವರ್ಗನಿವಾಸಿಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03246034a ಕೇ ಗುಣಾಸ್ತತ್ರ ವಸತಾಂ ಕಿಂ ತಪಃ ಕಶ್ಚ ನಿಶ್ಚಯಃ|

03246034c ಸ್ವರ್ಗೇ ಸ್ವರ್ಗಸುಖಂ ಕಿಂ ಚ ದೋಷೋ ವಾ ದೇವದೂತಕ||

ದೇವದೂತಕ! ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ಗುಣಗಳೇನು? ಅವರ ತಪಸ್ಸೇನು? ಅವರ ಗುರಿಗಳೇನು? ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವೆಂದರೇನು? ದೋಷಗಳೇನು?

03246035a ಸತಾಂ ಸಪ್ತಪದಂ ಮಿತ್ರಮಾಹುಃ ಸಂತಃ ಕುಲೋಚಿತಾಃ|

03246035c ಮಿತ್ರತಾಂ ಚ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಾಮಹಂ ವಿಭೋ||

ವಿಭೋ! ಒಳ್ಳೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಏಳೇ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಮಿತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಕುಲೋಚಿತ ಸಂತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ¹⁷⁸. ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03246036a ಯದತ್ರ ತಥ್ಯಂ ಪಥ್ಯಂ ಚ ತದ್ಭ್ರವೀಹ್ಯವಿಚಾರಯನ್|

03246036c ಶ್ರುತ್ವಾ ತಥಾ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ವ್ಯವಸಾಯಂ ಗಿರಾ ತವ||

ಏನೂ ವಿಚಾರಮಾಡದೇ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದಹಾಗೆ ನನಗೆ

¹⁷⁸ ಇದೇ ಅರ್ಥಬರುವ ಮಾತು ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ ೨೮೧ ರಲ್ಲಿ ಯಮ-ಸಾವಿತ್ರೀ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ [ಪ್ರಾಹುಃ ಸಪ್ತಪದಂ ಮಿತ್ರಂ ಬುಧಾಸ್ತತ್ತ್ವಾರ್ಥದರ್ಶಿನಃ||

ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಏನುಮಾಡಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಪ್ರೀಹಿದ್ರೋಣಿಕ ಪರ್ವಣಿ ಮುದ್ಗಲೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಷಟ್‌ಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ |
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀಹಿದ್ರೋಣಿಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮುದ್ಗಲೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾನಲ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೪೨

ದೇವದೂತನು ಸ್ವರ್ಗದ ಗುಣ-ದೋಷಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದುದು (೧-೩೬). ಮಹಾ ಗುಣ-ದೋಷಗಳಿರುವ ಸ್ವರ್ಗವು ತನಗೆ ಬೇಡವೆಂದು ದೇವದೂತನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಮುದ್ಗಲನು ಭತ್ತ ಕುಟ್ಟುವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಧ್ಯಾನಯೋಗದಿಂದ ಪರಮ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದುದು (೩೭-೪೩). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೂ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ವ್ಯಾಸನು ತೆರಳಿದುದು (೪೪-೪೭).

03247001 ದೇವದೂತ ಉವಾಚ |

03247001a ಮಹರ್ಷೇಽಕಾರ್ಯಬುದ್ಧಿಸ್ತ್ವಂ ಯಃ ಸ್ವರ್ಗಸುಖಮುತ್ತಮಂ |

03247001c ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಬಹು ಮಂತವ್ಯಂ ವಿಮೃಶಸ್ಯಬುಧೋ ಯಥಾ ||

ದೇವದೂತನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹರ್ಷೇ ! ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ

ಬಾರದೇ ಇರುವಂಥಹುದು ! ಉತ್ತಮವಾದ, ಗೌರವಾನ್ವಿತವಾದ
ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನು ಪಡೆದು ತಿಳಿಯದೇ ಇರುವವನಂತೆ
ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.

03247002a ಉಪರಿಷ್ಟಾದಸೌ ಲೋಕೋ ಯೋಽಯಂ ಸ್ವರಿತಿ ಸಂಜ್ಞಿತಃ|

03247002c ಊರ್ಧ್ವಗಃ ಸತ್ಪಥಃ ಶಶ್ವದ್ದೇವಯಾನಚರೋ ಮುನೇ||

ಮುನೇ ! ಸ್ವರ್ಗವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಲೋಕವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ
ಇದೆ. ಮೇಲೆ ಹೋಗಲು ದೇವಯಾನಗಳು ಓಡಾಡುವ ಉತ್ತಮ
ಮಾರ್ಗವಿದೆ.

03247003a ನಾತಪ್ತತಪಸಃ ಪುಂಸೋ ನಾಮಹಾಯಜ್ಞಯಾಜಿನಃ|

03247003c ನಾನೃತಾ ನಾಸ್ತಿಕಾಶ್ಚೈವ ತತ್ರ ಗಚ್ಚಂತಿ ಮುದ್ಗಲ||

ಮುದ್ಗಲ ! ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸದ ತಪಸ್ವಿ, ಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಯಾಜಿಸದ
ಪುರುಷ, ಸುಳ್ಳುಹೇಳುವವ, ಮತ್ತು ನಾಸ್ತಿಕ ಇವರುಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗಲಾರರು.

03247004a ಧರ್ಮಾತ್ಮಾನೋ ಜಿತಾತ್ಮಾನಃ ಶಾಂತಾ ದಾಂತಾ ವಿಮತ್ಸರಾಃ|

03247004c ದಾನಧರ್ಮರತಾಃ ಪುಂಸಃ ಶೂರಾಶ್ಚಾಹತಲಕ್ಷಣಾಃ||

03247005a ತತ್ರ ಗಚ್ಚಂತಿ ಕರ್ಮಾಗ್ರ್ಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಶಮದಮಾತ್ಮಕಂ|

03247005c ಲೋಕಾನ್ಪುಣ್ಯಕೃತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಸದ್ಭಿರಾಸೇವಿತಾನ್ಘೃಭಿಃ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ಧರ್ಮಾತ್ಮರು, ಜಿತಾತ್ಮರು, ಶಾಂತರು, ದಾಂತರು,
ಮಾತ್ಸರ್ಯವಿಲ್ಲದವರು, ದಾನ-ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರು,

ಶೂರರು, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗಾಯದ ಗುರುತನ್ನು ಪಡೆದ ಪುರುಷರು, ಶಮ-
ದಮಗಳಿಂದ ಆತ್ಮವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರು, ಮತ್ತು
ಒಳ್ಳೆಯವರು ಪುಣ್ಯಕೃತರು ವಾಸಿಸುವ ಆ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03247006a ದೇವಾಃ ಸಾಧ್ಯಾಸ್ತಥಾ ವಿಶ್ವೇ ಮರುತಶ್ಚ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ|

03247006c ಯಾಮಾ ಧಾಮಾಶ್ಚ ಮೌದ್ಗಲ್ಯ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಸ್ತಥಾ||

03247007a ಏಷಾಂ ದೇವನಿಕಾಯಾನಾಂ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಗನೇಕಶಃ|

03247007c ಭಾಸ್ವಂತಃ ಕಾಮಸಂಪನ್ನಾ ಲೋಕಾಸ್ತೇಜೋಮಯಾಃ ಶುಭಾಃ||

ಮುದ್ಗಲ ! ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು, ಸಾಧ್ಯರು,
ವಿಶ್ವೇದೇವರು, ಮರುತರು, ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಯಮ, ಧರ್ಮ,
ಗಂಧರ್ವರು, ಹಾಗೆಯೇ ಅಪ್ಸರೆಯರು ವಾಸಿಸುವ, ಬೇಕಾದುದನ್ನು
ನೀಡಬಲ್ಲ, ಪ್ರಕಾಶ-ತೇಜೋಮಯ ಶುಭ ಲೋಕಗಳು ಅನೇಕವಿವೆ.

03247008a ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಯೋಜನಾನಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯಃ|

03247008c ಮೇರುಃ ಪರ್ವತರಾಡ್ಯತ್ರ ದೇವೋದ್ಯಾನಾನಿ ಮುದ್ಗಲ||

03247009a ನಂದನಾದೀನಿ ಪುಣ್ಯಾನಿ ವಿಹಾರಾಃ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾಂ|

ಮುದ್ಗಲ ! ಅಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೂರು ಸಾವಿರ ಯೋಜನೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ
ಹಿರಣ್ಮಯ ಪರ್ವತರಾಜ ಮೇರುವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಿಗಳು
ವಿಹರಿಸುವ ನಂದನ ಮೊದಲಾದ ದೇವ ಉದ್ಯಾನಗಳಿವೆ.

03247009c ನ ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸೇ ನ ಗ್ಲಾನಿರ್ನ ಶೀತೋಷ್ಣಭಯಂ ತಥಾ||

03247010a ಬೀಭತ್ಸಮಶುಭಂ ವಾಪಿ ರೋಗಾ ವಾ ತತ್ರ ಕೇ ಚನ|

ಅಲ್ಲಿ ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ದುಃಖ, ಶೀತ, ಉಷ್ಣಗಳ ಭಯ, ಬೀಭತ್ಸ,
ಅಶುಭ ಅಥವಾ ರೋಗವಾಗಲೀ ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

03247010c ಮನೋಜ್ಞಾಃ ಸರ್ವತೋ ಗಂಧಾಃ ಸುಖಿಸ್ಪರ್ಶಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ||

03247011a ಶಬ್ದಾಃ ಶ್ರುತಿಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯಾಃ ಸರ್ವತಸ್ತತ್ರ ವೈ ಮುನೇ|

ಮುನೇ! ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮನೋಜ್ಞವಾದ ಸುಗಂಧ,
ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖಿಸ್ಪರ್ಶ, ಮತ್ತು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದಲೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಹಿಡಿಯುವ ಶಬ್ದಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತವೆ.

03247011c ನ ಶೋಕೋ ನ ಜರಾ ತತ್ರ ನಾಯಾಸಪರಿದೇವನೇ||

03247012a ಈದೃಶಃ ಸ ಮುನೇ ಲೋಕಃ ಸ್ವಕರ್ಮಫಲಹೇತುಕಃ|

ಅಲ್ಲಿ ಶೋಕವಿಲ್ಲ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವಿಲ್ಲ, ಆಯಾಸ ಪರಿದೇವನೆಗಳಿಲ್ಲ.
ಮುನೇ! ಸ್ವಕರ್ಮಫಲಕಾರಣವಾದ ಆ ಲೋಕವು ಈ ರೀತಿಯಿದೆ.

03247012c ಸುಕೃತೈಸ್ತತ್ರ ಪುರುಷಾಃ ಸಂಭವಂತ್ಯಾತ್ಮಕರ್ಮಭಿಃ||

03247013a ತೈಜಸಾನಿ ಶರೀರಾಣಿ ಭವಂತ್ಯತ್ಪ್ರೋಪಪದ್ಯತಾಂ|

03247013c ಕರ್ಮಜಾನ್ಯೇವ ಮೌದ್ಗಲ್ಯ ನ ಮಾತ್ರೃಪಿತೃಜಾನ್ಯತ||

ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಸುಕೃತಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿರುವವರ
ಶರೀರಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಮೌದ್ಗಲ್ಯ! ಇದು ಅವರ ಸ್ವಂತ
ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವುದು. ತಂದೆತಾಯಿಯರ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲ್ಲ.

03247014a ನ ಚ ಸ್ವೇದೋ ನ ದೌರ್ಗಂಧ್ಯಂ ಪುರೀಷಂ ಮೂತ್ರಮೇವ ಚ|

03247014c ತೇಷಾಂ ನ ಚ ರಜೋ ವಸ್ತ್ರಂ ಬಾಧತೇ ತತ್ರ ವೈ ಮುನೇ||

ಅಲ್ಲಿ ಬೆವರಿಲ್ಲ, ದುರ್ಗಂಧವಿಲ್ಲ, ಮಲವಿಲ್ಲ, ಮೂತ್ರವಿಲ್ಲ. ಮುನೇ !
ಅಲ್ಲಿ ಧೂಳು ಅವರ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊಲಸುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03247015a ನ ಮ್ಲಾಯಂತಿ ಸೃಜಸ್ತೇಷಾಂ ದಿವ್ಯಗಂಧಾ ಮನೋರಮಾಃ|

03247015c ಪರ್ಯುಹ್ಯಂತೇ ವಿಮಾನೈಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನೇವಂವಿಧಾಶ್ಚ ತೇ||

ಅವರ ದಿವ್ಯಸುಗಂಧದ ಮನೋರಮ ಮಾಲೆಗಳು ಮಾಸುವುದಿಲ್ಲ.
ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ಈ ತರಹದ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03247016a ಈಷ್ಯಾರ್ಶೋಕ್ಲಮಾಪೇತಾ ಮೋಹಮಾತ್ಸರ್ಯವರ್ಜಿತಾಃ|

03247016c ಸುಖಂ ಸ್ವರ್ಗಜಿತಸ್ತತ್ರ ವರ್ತಯಂತಿ ಮಹಾಮುನೇ||

ಮಹಾಮುನೇ ! ಈಷ್ಯೆ, ಶೋಕ, ಆಯಾಸ, ಮೋಹ,
ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಗೆದ್ದವರು ಅಲ್ಲಿ
ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

03247017a ತೇಷಾಂ ತಥಾವಿಧಾನಾಂ ತು ಲೋಕಾನಾಂ ಮುನಿಪುಂಗವ|

03247017c ಉಪರ್ಯುಪರಿ ಶಕ್ರಸ್ಯ ಲೋಕಾ ದಿವ್ಯಗುಣಾನ್ವಿತಾಃ||

ಮುನಿಪುಂಗವ ! ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ದಿವ್ಯ ಗುಣಾನ್ವಿತ
ಲೋಕಗಳಿವೆ. ಮೇಲೆ ಶಕ್ರನ ಲೋಕವಿದೆ.

03247018a ಪುರಸ್ತಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತತ್ರ ಲೋಕಾಸ್ತೇಜೋಮಯಾಃ ಶುಭಾಃ|

03247018c ಯತ್ರ ಯಾಂತ್ಯುಷಯೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಪುತಾಃ ಸ್ವೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ಶುಭೈಃ||

ಅದರ ಮೇಲೆ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಶುಭ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪೂತರಾದ ಋಷಿಗಳು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03247019a ಋಭವೋ ನಾಮ ತತ್ರಾನ್ಯೇ ದೇವಾನಾಮಪಿ ದೇವತಾಃ|

03247019c ತೇಷಾಂ ಲೋಕಾಃ ಪರತರೇ ತಾನ್ಯಜಂತೀಹ ದೇವತಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಾದ ಋಭವ ಎನ್ನುವವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಲೋಕಗಳು ಪರತರವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಯಾಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

03247020a ಸ್ವಯಂಪ್ರಭಾಸ್ತೇ ಭಾಸ್ವಂತೋ ಲೋಕಾಃ ಕಾಮದುಘಾಃ ಪರೇ|

03247020c ನ ತೇಷಾಂ ಸ್ತ್ರೀಕೃತಸ್ತಾಪೋ ನ ಲೋಕೈಶ್ವರ್ಯಮತ್ಸರಃ||

ಅವರು ತಮ್ಮ ದೇ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಜನರು ಬಯಸಿದುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದುಂಟಾಗುವ ತಾಪವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಮಾತ್ಸರ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

03247021a ನ ವರ್ತಯಂತ್ಯಾಹುತಿಭಿಶ್ಚೇ ನಾಪ್ಯಮೃತಭೋಜನಾಃ|

03247021c ತಥಾ ದಿವ್ಯಶರೀರಾಶ್ಚೇ ನ ಚ ವಿಗ್ರಹಮೂರ್ತಯಃ||

ಅವರು ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಮೃತಭೋಜನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ. ಅವರು ದಿವ್ಯಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿಗ್ರಹ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲ.

03247022a ನ ಸುಖೇ ಸುಖಿಕಾಮಾಶ್ಚ ದೇವದೇವಾಃ ಸನಾತನಾಃ|

03247022c ನ ಕಲ್ಪಪರಿವರ್ತೇಷು ಪರಿವರ್ತಂತಿ ತೇ ತಥಾ||

ಈ ಸನಾತನ ದೇವರ ದೇವತೆಗಳು ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸಿ
ಸುಖದಿಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕಲ್ಪಗಳು ಬದಲಾಗುವಾಗ
ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03247023a ಜರಾ ಮೃತ್ಯುಃ ಕುತಸ್ತೇಷಾಂ ಹರ್ಷಃ ಪ್ರೀತಿಃ ಸುಖಂ ನ ಚ|

03247023c ನ ದುಃಖಂ ನ ಸುಖಂ ಚಾಪಿ ರಾಗದ್ವೇಷೌ ಕುತೋ ಮುನೇ||

ಮುನೇ! ಅವರಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ, ಮೃತ್ಯುವು ಎಲ್ಲಿದೆ? ಪ್ರೀತಿ ಸುಖಗಳೂ
ಇಲ್ಲ. ದುಃಖ-ಸುಖಗಳಿಲ್ಲದ ಅವರಿಗೆ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ?

03247024a ದೇವಾನಾಮಪಿ ಮೌದ್ಗಲ್ಯ ಕಾಂಕ್ಷಿತಾ ಸಾ ಗತಿಃ ಪರಾ|

03247024c ದುಷ್ಟಾಪಾ ಪರಮಾ ಸಿದ್ಧಿರಾಗಮ್ಯಾ ಕಾಮಗೋಚರೈಃ||

ಮುದ್ದಲ! ಅವರ ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ
ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪರಮಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ ಮತ್ತು
ಕಾಮಗೋಚರರಿಗೆ ಅಗಮ್ಯ.

03247025a ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದಿಮೇ ಲೋಕಾಃ ಶೇಷಾ ಲೋಕಾ ಮನೀಷಿಭಿಃ|

03247025c ಗಮ್ಯಂತೇ ನಿಯಮೈಃ ಶ್ರೇಷ್ಟೈರ್ದಾನೈರ್ವಾ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕೈಃ||

ಅಂಥಹವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮೂವತ್ತುಮೂರು. ಅವರ ಲೋಕಕ್ಕೆ
ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದಾನಮಾಡಿದವರು

ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03247026a ಸೇಯಂ ದಾನಕೃತಾ ವ್ಯಷ್ಟಿರತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಸುಖಾವಹಾ|

03247026c ತಾಂ ಭುಂಕ್ಷ್ವ ಸುಕೃತ್ಯೈರ್ಲಬ್ಧಾಂ ತಪಸಾ ದ್ಯೋತಿತಪ್ರಭಃ||

ನೀನು ಮಾಡಿದ ದಾನಗಳ ಮೂಲಕ ನೀನೂ ಕೂಡ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ದ್ಯೋತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೀಯೆ. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸುಕೃತಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಅದನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸು.

03247027a ಏತತ್ಸ್ವರ್ಗಸುಖಂ ವಿಪ್ರ ಲೋಕಾ ನಾನಾವಿಧಾಸ್ತಥಾ|

03247027c ಗುಣಾಃ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಯ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತೇ ದೋಷಾನಪಿ ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ವಿಪ್ರ! ಇದು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ನಾನಾವಿಧದ ಸುಖದ ಗುಣಗಳು. ಈಗ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವ ದೋಷಗಳ ಕುರಿತೂ ಕೇಳು.

03247028a ಕೃತಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಸ್ತತ್ರ ಭುಜ್ಯತೇ ಯತ್ಫಲಂ ದಿವಿ|

03247028c ನ ಚಾನ್ಯತ್ಕ್ರಿಯತೇ ಕರ್ಮ ಮೂಲಚ್ಛೇದೇನ ಭುಜ್ಯತೇ||

03247029a ಸೋಽತ್ರ ದೋಷೋ ಮಮ ಮತಸ್ತಸ್ಯಾಂತೇ ಪತನಂ ಚ ಯತ್|

03247029c ಸುಖವ್ಯಾಪ್ತಮನಸ್ಕಾನಾಂ ಪತನಂ ಯಚ್ಚ ಮುದ್ಗಲ||

ಮುದ್ಗಲ! ದಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಬಹುದೇ ಹೊರತು ಇತರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪತನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ

ಅಲ್ಲಿಯ ದೋಷ.

03247030a ಅಸಂತೋಷಃ ಪರಿತಾಪೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೀಪ್ತರಾಃ ಶ್ರಿಯಃ|

03247030c ಯದ್ಭವತ್ಯವರೇ ಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ತಚ್ಚ ದುಷ್ಕರಂ||

ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ದೀಪ್ತ ಶ್ರೀಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ನಂತರ ಪರಿತಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ದುಃಖಪಡುವುದನ್ನು ನೋಡುವುದು ದುಷ್ಕರ.

03247031a ಸಂಜ್ಞಾಮೋಹಶ್ಚ ಪತತಾಂ ರಜಸಾ ಚ ಪ್ರಧರ್ಷಣಂ|

03247031c ಪ್ರಂಲಾನೇಷು ಚ ಮಾಲ್ಯೇಷು ತತಃ ಪಿಪತಿಷೋರ್ಭಯಂ||

ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವವರ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು ಮೋಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ರಜಸ್ಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಬಾಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಮಾಲೆಗಳಂತೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಭಯವು ಕವಿಯುತ್ತದೆ.

03247032a ಆ ಬ್ರಹ್ಮಭವನಾದೇತೇ ದೋಷಾ ಮೌದ್ಗಲ್ಯ ದಾರುಣಾಃ|

03247032c ನಾಕಲೋಕೇ ಸುಕೃತಿನಾಂ ಗುಣಾಸ್ತ್ವಯುತಶೋ ನೃಣಾಂ||

ಮುದ್ದಲ! ಈ ದಾರುಣ ದೋಷಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಭವನದವರೆಗೂ ಇದೆ. ಸುಕೃತ ಮಾನವರು ನಾಕಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಗಣಿತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

03247033a ಅಯಂ ತ್ವನ್ಯೋ ಗುಣಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಚ ತಾನಾಂ ಸ್ವರ್ಗತೋ ಮುನೇ|

03247033c ಶುಭಾನುಶಯಯೋಗೇನ ಮನುಷ್ಯೇಷೂಪಜಾಯತೇ||

ಮುನೇ! ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಚ್ಯುತರಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಶುಭಾನುಶಯ

ಯೋಗದಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು
ಗುಣ.

03247034a ತತ್ರಾಪಿ ಸುಮಹಾಭಾಗಃ ಸುಖಭಾಗಭಿಜಾಯತೇ|

03247034c ನ ಚೇತ್ಸಂಬುಧ್ಯತೇ ತತ್ರ ಗಚ್ಚತ್ಯಧಮತಾಂ ತತಃ||

ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಆ ಸುಮಹಾಭಾಗರು ತಿಳಿದವರಾಗಿದ್ದರೆ ಸುಖಗಳಿಗೆ
ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03247035a ಇಹ ಯತ್ಕ್ರಿಯತೇ ಕರ್ಮ ತತ್ಪರತ್ತೋಪಭುಜ್ಯತೇ|

03247035c ಕರ್ಮ ಭೂಮಿರಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಫಲಭೂಮಿರಸೌ ಮತಾ||

ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನದರಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಇದು ಕರ್ಮಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು
ಫಲಭೂಮಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

03247036a ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಯನ್ಮಾಂ ಪೃಚ್ಛಸಿ ಮುದ್ಗಲ|

03247036c ತವಾನುಕಂಪಯಾ ಸಾಧೋ ಸಾಧು ಗಚ್ಛಾಮ ಮಾಚಿರಂ||

ಮುದ್ಗಲ! ನನಗೆ ಕೇಳಿದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಸಾಧು!
ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುಕಂಪವಿದ್ದರೆ ತಡಮಾಡದೇ ಹೋಗೋಣ.””

03247037 ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ|

03247037a ಏತಚ್ಚುತ್ವಾ ತು ಮೌದ್ಗಲ್ಯೋ ವಾಕ್ಯಂ ವಿಮಮೃಶೇ ಧಿಯಾ|

03247037c ವಿಮೃಶ್ಯ ಚ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠೋ ದೇವದೂತಮುವಾಚ ಹ||

ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೌದ್ಗಲ್ಯನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದನು. ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ದೇವದೂತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03247038a ದೇವದೂತ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಗಚ್ಛ ತಾತ ಯಥಾಸುಖಂ|

03247038c ಮಹಾದೋಷೇಣ ಮೇ ಕಾರ್ಯಂ ನ ಸ್ವರ್ಗೇಣ ಸುಖೇನ ವಾ||

“ಗೆಳೆಯ ! ದೇವದೂತ ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ಯಥಾಸುಖವಾಗಿ ಹೋಗು. ಮಹಾದೋಷ ಅಥವಾ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ನನಗೇನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ.

03247039a ಪತನಂ ತನ್ಮಹದ್ಧುಃಖಂ ಪರಿತಾಪಃ ಸುದಾರುಣಃ|

03247039c ಸ್ವರ್ಗಭಾಜಶ್ಚ್ಯವಂತೀಹ ತಸ್ಮಾತ್ಸ್ವರ್ಗಂ ನ ಕಾಮಯೇ||

ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದ ನಂತರ ಆ ಮಹಾದುಃಖ ಮತ್ತು ಸುದಾರುಣ ಪರಿತಾಪದ ಪತನವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಸ್ವರ್ಗವು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

03247040a ಯತ್ರ ಗತ್ವಾ ನ ಶೋಚಂತಿ ನ ವ್ಯಥಂತಿ ಚಲಂತಿ ವಾ|

03247040c ತದಹಂ ಸ್ಥಾನಮತ್ಯಂತಂ ಮಾರ್ಗಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಕೇವಲಂ||

ಎಲ್ಲಿ ಶೋಕವಿಲ್ಲವೋ, ವ್ಯಥೆಯಿಲ್ಲವೋ, ಚಲನೆಯಿಲ್ಲವೋ ಕೇವಲ ಆ ಅತ್ಯಂತವಾದ ಸ್ಥಾನದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03247041a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸ ಮುನಿರ್ವಾಕ್ಯಂ ದೇವದೂತಂ ವಿಸ್ತುಜ್ಯ ತಂ|

03247041c ಶಿಲೋಂಚವೃತ್ತಿಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಶಮಮಾತಿಷ್ಠದುತ್ತಮಂ||

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಆ ಮುನಿಯು ದೇವದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.
ಭತ್ತಕುಟ್ಟುವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉತ್ತಮ ಶಾಂತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದಿದನು.

03247042a ತುಲ್ಯನಿಂದಾಸ್ತುತಿಭೂತಾ ಸಮಲೋಷ್ವಾಶ್ಮಕಾಂಚನಃ|

03247042c ಜ್ಞಾನಯೋಗೇನ ಶುದ್ಧೇನ ಧ್ಯಾನನಿತ್ಯೋ ಬಭೂವ ಹ||

ನಿಂದನೆ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾ ಕಲ್ಲು ಕಾಂಚನಗಳನ್ನು
ಸಮನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾ ಜ್ಞಾನಯೋಗದಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗಿ
ಧ್ಯಾನನಿತ್ಯನಾದನು.

03247043a ಧ್ಯಾನಯೋಗಾದ್ಬಲಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಚರ್ದಿಮನುತ್ತಮಾಂ|

03247043c ಜಗಾಮ ಶಾಶ್ವತೀಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಪರಾಂ ನಿರ್ವಾಣಲಕ್ಷಣಾಂ||

ಧ್ಯಾನಯೋಗದಿಂದ ಬಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನುತ್ತಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು
ಪಡೆದು ನಿರ್ವಾಣಲಕ್ಷಣದ ಶಾಶ್ವತ ಪರಮ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

03247044a ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮಪಿ ಕೌಂತೇಯ ನ ಶೋಕಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ|

03247044c ರಾಜ್ಯಾತ್ ಸ್ಫೀತಾತ್ಪರಿಭ್ರಷ್ಟಸ್ತಪಸಾ ತದವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ||

ಕೌಂತೇಯ ! ನೀನು ಕೂಡ ಶೋಕಮಾಡಬಾರದು. ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ
ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಪರಿಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ
ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ.

03247045a ಸುಖಿಸ್ಯಾನಂತರಂ ದುಃಖಿಂ ದುಃಖಿಸ್ಯಾನಂತರಂ ಸುಖಿಂ|

03247045c ಪರ್ಯಾಯೇಣೋಪವರ್ತಂತೇ ನರಂ ನೇಮಿಮರಾ ಇವ||

ಸುಖದ ನಂತರ ದುಃಖ ಮತ್ತು ದುಃಖದ ನಂತರ ಸುಖ ಇವು ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದರಂತೆ, ಗಾಲಿಯ ಚಕ್ರದಂತೆ ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

03247046a ಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂ ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯ ಸ್ಯಮಿತವಿಕ್ರಮ|

03247046c ವರ್ಷಾತ್ರಯೋದಶಾದೂರ್ಧ್ವಂ ವ್ಯೇತು ತೇ ಮಾನಸೋ ಜ್ವರಃ||

ಅಮಿತವಿಕ್ರಮ ! ಹದಿಮೂರುವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ನಿನ್ನ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಈ ಮಾನಸಿಕ ಜ್ವರವನ್ನು ಕಳೆ.”

03247047 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03247047a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ಭಗವಾನ್ವಾಸಃ ಪಾಂಡವನಂದನಂ|

03247047c ಜಗಾಮ ತಪಸೇ ಧೀಮಾನ್ಮನರೇವಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾಂಡುನಂದನನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಭಗವಾನ್ ಧೀಮಾನ್ ವ್ಯಾಸನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಪುನಃ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆ ನಡೆದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ವ್ರೀಹಿದ್ರಾಣಿಕ ಪರ್ವಣಿ

ಮುದ್ಗಲದೂತಸಂವಾದೇ

ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ರೀಹಿದ್ರಾಣಿಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮುದ್ಗಲದೂತಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾನಲ್ವತ್ತೇಳನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ವ್ರೀಹಿದ್ರಾಣಿಕ ಪರ್ವಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ರೀಹಿದ್ರಾಣಿಕ ಪರ್ವವು.
ಇದೂವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-
೪೧/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೫೪೪/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-
೧೮೧೬೪/೨೩೭೮೪

ದ್ರೌಪದೀಹರಣ ಪರ್ವ

೨೪೮

ಕಾಮ್ಯಕವನದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಒಂದುದಿನ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರಿಸಿ
ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಪಾಂಡವರು ಹೋದುದು (೧-೫). ಅದೇ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಬಹು ರಾಜರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು
ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಶಾಲ್ವದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಯದ್ರಥನು
ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಾಮಮೋಹಿತನಾಗಿ, ಅವಳ್ಯಾರೆಂದು
ಕಂಡುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಮಿತ್ರ ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದುದು
(೬-೧೭).

03248001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03248001a ತಸ್ಮಿನ್ನಹುಮೃಗೇಽರಣ್ಯೇ ರಮಮಾಣಾ ಮಹಾರಥಾಃ|

03248001c ಕಾಮ್ಯಕೇ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠಾ ವಿಜಹ್ಯಸ್ತೇ ಯಥಾಮರಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಥಿ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠರು ಆ
ಬಹುಮೃಗಗಳಿದ್ದ ಕಾಮ್ಯಕ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮರರಂತೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ
ರಮಿಸಿದರು.

03248002a ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಾ ಬಹುವಿಧಾನ್ವನೋದ್ದೇಶಾನ್ಸಮಂತತಃ|

03248002c ಯಥರ್ತುಕಾಲರಮ್ಯಾಶ್ಚ ವನರಾಜೀಃ ಸುಪುಷ್ಪಿತಾಃ||

ಅವರು ಋತುಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸುಪುಷ್ಟಿತವಾಗಿದ್ದ
ವನರಾಜಿಗಳನ್ನೂ, ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದ ಬಹುವಿಧದ ವನಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03248003a ಪಾಂಡವಾ ಮೃಗಯಾಶೀಲಾಶ್ಚ ರಂತಸ್ತನ್ಮಹಾವನಂ|

03248003c ವಿಜಹ್ನುರಿಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಃ ಕಂ ಚಿತ್ಕಾಲಮರಿಂದಮಾಃ||

ಆ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ಇಂದ್ರನ ಸರಿಸಮಾನರಂತೆ ಆ
ಅರಿಂದಮ ಪಾಂಡವರು ಸ್ವಲ್ಪಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆದರು.

03248004a ತತಸ್ತೇ ಯೌಗಪದ್ಯೇನ ಯಯುಃ ಸರ್ವೇ ಚತುರ್ದಿಶಂ|

03248004c ಮೃಗಯಾಂ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥೇ ಪರಂತಪಾಃ||

03248005a ದ್ರೌಪದೀಮಾಶ್ರಮೇ ನ್ಯಸ್ಯ ತೃಣಬಿಂದೋರನುಜ್ಞಯಾ|

03248005c ಮಹರ್ಷೇ ದೀಪ್ತಪಸೋ ಧೌಮ್ಯಸ್ಯ ಚ ಪುರೋಧಸಃ||

ಆಗ ಒಂದು ದಿನ ಯೋಗವೋ ಎಂಬಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೋಸ್ಕರ
ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಆ ಪರಂತಪ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರರೆಲ್ಲರೂ, ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು
ತೃಣಬಿಂದುವಿನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಮಹರ್ಷಿ, ದೀಪ್ತಪಸ್ವಿ,
ಪುರೋಹಿತ ಧೌಮ್ಯನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ
ಹೋದರು.

03248006a ತತಸ್ತು ರಾಜಾ ಸಿಂಧೂನಾಂ ವಾರ್ಧ್ವಕ್ಷತ್ರಿರ್ಮಹಾಯಶಾಃ|

03248006c ವಿವಾಹಕಾಮಃ ಶಾಲ್ವೇಯಾನ್ಪ್ರಯಾತಃ ಸೋಽಭವತ್ತದಾ||

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಕ್ಷತ್ರನ ಮಗ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ಸಿಂಧುರಾಜನು

ವಿವಾಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಶಾಲ್ವದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

03248007a ಮಹತಾ ಪರಿಬರ್ಹೇಣ ರಾಜಯೋಗ್ಯೇನ ಸಂವೃತಃ|

03248007c ರಾಜಭಿರ್ಬಹುಭಿಃ ಸಾರ್ಥಮುಪಾಯಾತ್ಯಾಮ್ಯಕಂ ಚ ಸಃ||

ರಾಜನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದಂತೆ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಪರಿಚಾರಕ ಗಣಗಳಿಂದ
ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಬಹಳ ರಾಜರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು
ಕಾಮ್ಯಕವನ್ನು ತಲುಪಿದನು.

03248008a ತತ್ರಾಪಶ್ಯತ್ಪ್ರಿಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ|

03248008c ತಿಷ್ಠಂತೀಮಾಶ್ರಮದ್ವಾರಿ ದ್ರೌಪದೀಂ ನಿರ್ಜನೇ ವನೇ||

ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಆ ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ
ಪಾಂಡವರ ಪ್ರಿಯ ಭಾರ್ಯೆ ಯಶಸ್ವಿನಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03248009a ವಿಭ್ರಾಜಮಾನಾಂ ವಪುಷಾ ಬಿಭ್ರತೀಂ ರೂಪಮುತ್ತಮಂ|

03248009c ಭ್ರಾಜಯಂತೀಂ ವನೋದ್ದೇಶಂ ನೀಲಾಭ್ರಮಿವ ವಿದ್ಯುತಂ||

03248010a ಅಪ್ಸರಾ ದೇವಕನ್ಯಾ ವಾ ಮಾಯಾ ವಾ ದೇವನಿರ್ಮಿತಾ|

03248010c ಇತಿ ಕೃತ್ವಾಂಜಲಿಂ ಸರ್ವೇ ದದೃಶುಸ್ತಾಮನಿಂದಿತಾಂ||

ಉತ್ತಮ ರೂಪದಿಂದ ಮತ್ತು ವಿಭ್ರಾಜಮಾನ ಶರೀರದಿಂದ
ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ, ಕಪ್ಪುಮೋಡಗಳಿಂದ ಬಂದ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನಂತೆ
ವನೋದ್ದೇಶವನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ, ಅಪ್ಸರೆಯೋ, ದೇವಕನ್ಯೆಯೋ ಅಥವಾ
ದೇವನಿರ್ಮಿತ ಮಾಯೆಯೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ, ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ಆ
ಅನಿಂದಿತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡಿದರು.

03248011a ತತಃ ಸ ರಾಜಾ ಸಿಂಧೂನಾಂ ವಾರ್ಧ್ವಕ್ಷತ್ರಿಜಯದ್ರಥಃ|

03248011c ವಿಸ್ಮಿತಸ್ತಾಮನಿಂದ್ರ್ಯಾಂಗೀಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಸೀದ್ಧೃಷ್ಟಮಾನಸಃ|

ಆಗ ವಾರ್ಧ್ವಕ್ಷತ್ರಿ ಸಿಂಧುರಾಜ ಜಯದ್ರಥನು ಆ ಅನವದ್ರ್ಯಾಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು.

03248012a ಸ ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯಂ ರಾಜಾನಮಬ್ರವೀತ್ಕಾಮಮೋಹಿತಃ|

03248012c ಕಸ್ಯ ತ್ವೇಷಾನವದ್ರ್ಯಾಂಗೀ ಯದಿ ವಾಪಿ ನ ಮಾನುಷೀ||

ಕಾಮಮೋಹಿತನಾದ ಅವನು ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯ ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಮನುಷ್ಯಳೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಈ ಅನವದ್ರ್ಯಾಂಗಿಯು ಯಾರಾಗಿರಬಹುದು?

03248013a ವಿವಾಹಾರ್ಥೋ ನ ಮೇ ಕಶ್ಚಿದಿಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಿಸುಂದರೀಂ|

03248013c ಏತಾಮೇವಾಹಮಾದಾಯ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಸ್ವಮಾಲಯಂ||

ಈ ಅತಿಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ನಂತರ ನನಗೆ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಇವಳನ್ನೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತೇನೆ.

03248014a ಗಚ್ಛ ಜಾನೀಹಿ ಸೌಮ್ಯೈನಾಂ ಕಸ್ಯ ಕಾ ಚ ಕುತೋಽಪಿ ವಾ|

03248014c ಕಿಮರ್ಥಮಾಗತಾ ಸುಭ್ರೂರಿದಂ ಕಂಟಕಿತಂ ವನಂ||

ಸೌಮ್ಯ! ಹೋಗಿ ಇವಳು ಯಾರವಳು? ಯಾರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಸುಂದರ ಹುಬ್ಬಿನವಳು ಮುಳ್ಳಿನ ಈ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ?

03248015a ಅಪಿ ನಾಮ ವರಾರೋಹಾ ಮಾಮೇಷಾ ಲೋಕಸುಂದರೀ|

03248015c ಭಜೇದದ್ಯಾಯತಾಪಾಂಗೀ ಸುದತೀ ತನುಮಧ್ಯಮಾ|

ಇಂದು ಈ ವರಾರೋಹೆ, ಲೋಕಸುಂದರಿ, ಆಯತಪಾಂಗೀ, ಸುಂದರ
ಹಲ್ಲಿನ ತನುಮಧ್ಯಮೆಯು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆಯೇ?

03248016a ಅಪ್ಯಹಂ ಕೃತಕಾಮಃ ಸ್ಯಾಮಿಮಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವರಸ್ತ್ರಿಯಂ|

03248016c ಗಚ್ಚ ಜಾನೀಹಿ ಕೋ ನ್ವಸ್ಯಾ ನಾಥ ಇತ್ಯೇವ ಕೋಟಿಕ||

ಈ ವರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಪಡೆದು ಇಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಕಾಮವನ್ನು
ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? ಕೋಟಿಕ! ಇವಳ ರಕ್ಷಕರು ಯಾರು
ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಾ.”

03248017a ಸ ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯಸ್ತಚ್ಚ ತ್ವಾ ರಥಾತ್ಪ್ರಸ್ಕಂದ್ಯ ಕುಂಡಲೀ|

03248017c ಉಪೇತ್ಯ ಪಪ್ರಚ್ಚ ತದಾ ಕ್ರೋಷ್ವಾ ವ್ಯಾಘ್ರವಧೂಮಿವ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಕೋಟಿಕನು ರಥದಿಂದ
ಹಾರಿ ನರಿಯು ವ್ಯಾಘ್ರದ ಬಳಿಸಾರುವಂತೆ ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು
ಕೇಳಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವಣಿ
ಜಯದ್ರಥಾಗಮನೇ ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಜಯದ್ರಥಾಗಮನದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾನಲ್ವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೪೯

ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಬಳಿಸಾರಿ ತನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು
ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅವಳ್ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಿದುದು (೧-೧೩).

03249001 ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯ ಉವಾಚ|

03249001a ಕಾ ತ್ವಂ ಕದಂಬಸ್ಯ ವಿನಮ್ಯ ಶಾಖಾಂ|
ಏಕಾಶ್ರಮೇ ತಿಷ್ಠಸಿ ಶೋಭಮಾನಾ|

03249001c ದೇದೀಪ್ಯಮಾನಾಗ್ನಿಶಿಖೇವ ನಕ್ರಂ|
ದೋಧೂಯಮಾನಾ ಪವನೇನ ಸುಭ್ರೂಃ||

ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕದಂಬಶಾಖೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುತ್ತಿರುವ
ನೀನು ಯಾರು? ಒಬ್ಬಳೇ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶೋಭಮಾನಳಾಗಿ ನಿಂತಿರುವೆ?
ಸುಭ್ರೂ! ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಶಿಖೆಯಂತೆ ಉರಿದು ಗಾಳಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ
ಅರಣ್ಯವನ್ನೇ ಸುಡುವಂತಿರುವೆ.

03249002a ಅತೀವ ರೂಪೇಣ ಸಮನ್ವಿತಾ ತ್ವಂ|

ನ ಚಾಪ್ಯರಣ್ಯೇಷು ಬಿಭೇಷಿ ಕಿಂ ನು|

03249002c ದೇವೀ ನು ಯಕ್ಷೀ ಯದಿ ದಾನವೀ ವಾ|

ವರಾಪ್ಸರಾ ದೈತ್ಯವರಾಂಗನಾ ವಾ||

ನೀನು ಅತೀವ ರೂಪಸಮನ್ವಿತೆಯಾಗಿರುವೆ. ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕೆ
ನಿನಗೆ ಭಯವೆಂಬುದಿಲ್ಲ? ನೀನು ದೇವಿಯೋ, ಯಕ್ಷಿಯೋ,

ದಾನವಿಯೋ, ಅಪ್ಸರೆಯೋ ಅಥವಾ ದೈತ್ಯವರಾಂಗನೆಯೋ?

03249003a ವಪುಷ್ಮ ತೀ ವೋರಗರಾಜಕನ್ಯಾ|
ವನೇಚರೀ ವಾ ಕ್ಷಣದಾಚರಸ್ತ್ರೀ|

03249003c ಯದ್ಯೇವ ರಾಜ್ಞೋ ವರುಣಸ್ಯ ಪತ್ನೀ|
ಯಮಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಧನೇಶ್ವರಸ್ಯ||

ಅಥವಾ ನೀನು ಸುಂದರ ಉರಗರಾಜಕನ್ಯೆಯೋ? ಅಥವಾ
ರಾತ್ರಿಹೊತ್ತು ವನವನ್ನು ಸಂಚರಿಸುವ ಕ್ಷಣದೆಯೋ? ಅಥವಾ ರಾಜ
ವರುಣನ, ಯಮನ, ಸೋಮನ ಅಥವಾ ಧನೇಶ್ವರನ
ಪತ್ನಿಯಾಗಿರಬಹುದೋ?

03249004a ಧಾತುರ್ವಿಧಾತುಃ ಸವಿತುರ್ವಿಭೋರ್ವಾ|
ಶಕ್ರಸ್ಯ ವಾ ತ್ವಂ ಸದನಾತ್ಪ್ರಪನ್ನಾ|

03249004c ನ ಹ್ಯೇವ ನಃ ಪೃಚ್ಛಸಿ ಯೇ ವಯಂ ಸ್ಮ|
ನ ಚಾಪಿ ಜಾನೀಮ ತವೇಹ ನಾಥಂ||

ಧಾತ, ವಿಧಾತ, ಸವಿತು ಅಥವಾ ವಿಭು ಶಕ್ರನ ಅರಮನೆಯಿಂದ
ಬಂದಿರುವವಳೋ? ನಾವು ಯಾರಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ನೀನು ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ.
ನಿನ್ನ ನಾಥರು ಯಾರೆಂದೂ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

03249005a ವಯಂ ಹಿ ಮಾನಂ ತವ ವರ್ಧಯಂತಃ|
ಪೃಚ್ಛಾಮ ಭದ್ರೇ ಪ್ರಭವಂ ಪ್ರಭುಂ ಚ|

03249005c ಆಚಕ್ಷ್ವ ಬಂಧೂಂಶ್ಚ ಪತಿಂ ಕುಲಂ ಚ|

ತತ್ತ್ವೇನ ಯಚ್ಚೇಹ ಕರೋಷಿ ಕಾರ್ಯಂ||

ನಿನ್ನ ಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ನಾವು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಭದ್ರೇ! ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟು, ಪ್ರಭು, ಬಂಧುಗಳು, ಪತಿ, ಕುಲಗಳನ್ನು ಹೇಳು. ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವೇನೆಂಬುದನ್ನೂ ಹೇಳು.

03249006a ಅಹಂ ತು ರಾಜ್ಞಃ ಸುರಥಸ್ಯ ಪುತ್ರೋ|
ಯಂ ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯೇತಿ ವಿದುರ್ಮನುಷ್ಯಾಃ|

03249006c ಅಸೌ ತು ಯಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ಕಾಂಚನಾಂಗೇ|
ರಥೇ ಹುತೋಽಗ್ನಿಶ್ಚ ಯನೇ ಯಥೈವ|

03249006e ತ್ರಿಗರ್ತರಾಜಃ ಕಮಲಾಯತಾಕ್ಷಿ|
ಕ್ಷೇಮಂಕರೋ ನಾಮ ಸ ಏಷ ವೀರಃ||

ನಾನು ರಾಜ ಸುರಥನ ಪುತ್ರ. ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕಮಲಾಯತಾಕ್ಷೀ! ಕುಂಡಕ್ಕೆ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದಾಗ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಂಚನ ರಥದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅವನು ತ್ರಿಗರ್ತರಾಜ ಕ್ಷೇಮಂಕರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವೀರ.

03249007a ಅಸ್ಮಾತ್ಪರಸ್ವೇಷ ಮಹಾಧನುಷ್ಮಾನ್|
ಪುತ್ರಃ ಕುಣಿಂದಾಧಿಪತೇರ್ವರಿಷ್ಠಃ|

03249007c ನಿರೀಕ್ಷತೇ ತ್ವಾಂ ವಿಪುಲಾಯತಾಂಸಃ|
ಸುವಿಸ್ಮಿತಃ ಪರ್ವತವಾಸನಿತ್ಯಃ||

ಅವನ ಹಿಂದೆ ಮಹಾಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನು

ಕುಣಿಂದಾಧಿಪತಿಯ ಹಿರಿಯ ಮಗನು. ನಿನ್ನನ್ನು ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ
ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಸುವಿಸ್ಮಿತನು ನಿತ್ಯವೂ ಪರ್ವತವಾಸಿಯು.

03249008a ಅಸೌ ತು ಯಃ ಪುಷ್ಕರಿಣೀಸಮೀಪೇ|

ಶ್ಯಾಮೋ ಯುವಾ ತಿಷ್ಠತಿ ದರ್ಶನೀಯಃ|

03249008c ಇಕ್ಷ್ವಾಕುರಾಜ್ಞಃ ಸುಬಲಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ|

ಸ ಏಷ ಹಂತಾ ದ್ವಿಷತಾಂ ಸುಗಾತ್ರಿ||

ಸುಂದರ ದೇಹದವಳೇ! ಅಲ್ಲಿ ತಾವರೆಯ ಕೊಳದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ
ನಿಂತಿರುವ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ ಸುಂದರ ಯುವಕನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕುರಾಜ
ಸುಬಲನ ಪುತ್ರ. ಇವನು ಅರಿಗಳ ಹಂತಕ.

03249009a ಯಸ್ಯಾನುಯಾತ್ರಂ ಧ್ವಜಿನಃ ಪ್ರಯಾಂತಿ|

ಸೌವೀರಕಾ ದ್ವಾದಶ ರಾಜಪುತ್ರಾಃ|

03249009c ಶೋಣಾಶ್ವಯುಕ್ತೇಷು ರಥೇಷು ಸರ್ವೇ|

ಮಖೇಷು ದೀಪ್ತಾ ಇವ ಹವ್ಯವಾಹಾಃ||

03249010a ಅಂಗಾರಕಃ ಕುಂಜರಗುಪ್ತಕಶ್ಚ|

ಶತ್ರುಂಜಯಃ ಸಂಜಯಸುಪ್ರವೃದ್ಧೌ|

03249010c ಪ್ರಭಂಕರೋಽಥ ಭ್ರಮರೋ ರವಿಶ್ಚ|

ಶೂರಃ ಪ್ರತಾಪಃ ಕುಹರಶ್ಚ ನಾಮ||

ಅಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ಬಣ್ಣದ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಖಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ
ಅಗ್ನಿಗಳಂತೆ ಧ್ವಜಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿರುವವರು ಹನ್ನೆರಡು

ಸೌವೀರಕ ರಾಜಪುತ್ರರು. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು - ಅಂಗಾರಕ, ಕುಂಜರ,
ಗುಪ್ತಕ, ಶತ್ರುಂಜಯ, ಸಂಜಯ, ಸುಪ್ರವೃದ್ಧ, ಪ್ರಭಂಕರ, ರವಿ, ಬ್ರಹ್ಮರ,
ಶೂರ, ಪ್ರತಾಮ ಮತ್ತು ಕುಹರ.

03249011a ಯಂ ಷಟ್ಸಹಸ್ರಾ ರಥಿನೋಽನುಯಾಂತಿ|

ನಾಗಾ ಹಯಾಶ್ಚೈವ ಪದಾತಿನಶ್ಚ|

03249011c ಜಯದ್ರಥೋ ನಾಮ ಯದಿ ಶ್ರುತಸ್ತೇ|

ಸೌವೀರರಾಜಃ ಸುಭಗೇ ಸ ಏಷಃ||

ಸುಭಗೇ! ಆನೆಗಳು, ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತು ಪದಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಆರು
ಸಾವಿರ ರಥಗಳಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿರುವವನೇ ಜಯದ್ರಥ
ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ, ನೀನು ಕೇಳಿರಬಲ್ಲವನಾದ, ಸೌವೀರರಾಜ.

03249012a ತಸ್ಯಾಪರೇ ಭ್ರಾತರೋಽದೀನಸತ್ವಾ|

ಬಲಾಹಕಾನೀಕವಿದಾರಣಾಧ್ಯಾಃ|

03249012c ಸೌವೀರವೀರಾಃ ಪ್ರವರಾ ಯುವಾನೋ|

ರಾಜಾನಮೇತೇ ಬಲಿನೋಽನುಯಾಂತಿ||

ಅವನ ಹಿಂದೆ ಅವನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಅದೀನಸತ್ವರಾದ ಸೌವೀರವೀರರು
ಯುವ ಪ್ರವರರು ಈ ರಾಜನ ದಂಡನ್ನು ಬಲದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

03249013a ಏತೈಃ ಸಹಾಯೈರುಪಯಾತಿ ರಾಜಾ|

ಮರುದ್ಗಣೈರಿಂದ್ರ ಇವಾಭಿಗುಪ್ತಃ|

03249013c ಅಜಾನತಾಂ ಖ್ಯಾಪಯ ನಃ ಸುಕೇಶಿ|

ಕಸ್ಯಾಸಿ ಭಾರ್ಯಾ ದುಹಿತಾ ಚ ಕಸ್ಯ||

ಮರುತರೆಂಬ ರಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಇಂದ್ರನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಇವರೊಂದಿಗೆ ರಾಜನು ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸುಕೇಶೀ! ಈಗ ನೀನು ಯಾರ ಭಾರ್ಯೆ ಮತ್ತು ಯಾರ ಮಗಳು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವಣಿ
ಕೋಟಿಕಾಸ್ಯಪ್ರಶ್ನೇ ಏಕೋನಪಂಚದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಕಾಸ್ಯಪ್ರಶ್ನದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾನಲ್ಪತ್ಯಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೫೦

ದ್ರೌಪದಿಯು ತನ್ನ ಪರಿಚಯ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋದ
ಪತಿ ಪಾಂಡವರು ಹಿಂದಿರುಗುವ ಸಮಯವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ, ಅವರ
ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು (೧-೯).

03250001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03250001a ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ವೌ ಪದೀ ರಾಜಪುತ್ರೀ|

ಪೃಷ್ಠಾ ಶಿಬೀನಾಂ ಪ್ರವರೇಣ ತೇನ|

03250001c ಅವೇಕ್ಷ್ಯ ಮಂದಂ ಪ್ರವಿಮುಚ್ಯ ಶಾಖಾಂ|

ಸಂಗೃಹ್ಣತೀ ಕೌಶಿಕಮುತ್ತರೀಯಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ರಾಜಪುತ್ರಿ ದ್ರೌಪದಿಯು
ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ
ಕೌಶಿಕದ ಉತ್ತರಿಯವನ್ನು ಒಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಶಿಬಿಗಳ
ಪ್ರವರನು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದಳು.

03250002a ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಭಿಜಾನಾಮಿ ನರೇಂದ್ರಪುತ್ರ|
ನ ಮಾದೃಶೀ ತ್ವಾಮಭಿಭಾಷ್ಯಮರ್ಹಾ|

03250002c ನ ತ್ವೇಹ ವಕ್ತಾಸ್ತಿ ತವೇಹ ವಾಕ್ಯಂ|
ಅನ್ಯೋ ನರೋ ವಾಪ್ಯಥ ವಾಪಿ ನಾರೀ||

“ನರೇಂದ್ರಪುತ್ರ! ನನ್ನಂಥವಳು ಉತ್ತರಿಸಬಾರದೆಂದು ನಾನು
ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ
ಉತ್ತರಿಸುವ - ನರನಾಗಲೀ ನಾರಿಯಾಗಲೀ - ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

03250003a ಏಕಾ ಹ್ಯಹಂ ಸಂಪ್ರತಿ ತೇನ ವಾಚಂ|
ದದಾನಿ ವೈ ಭದ್ರ ನಿಬೋಧ ಚೇದಂ|

03250003c ಅಹಂ ಹ್ಯರಣ್ಯೇ ಕಥಮೇಕಮೇಕಾ|
ತ್ವಾಮಾಲಪೇಯಂ ನಿರತಾ ಸ್ವಧರ್ಮೇ||

ಭದ್ರ! ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ನಾನೇ ನಿನಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಿಳಿದುಕೋ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಇರುವಾಗ,
ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿರುವ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಗೆ ತಾನೇ
ಸಂಭಾಷಿಸಲಿ?

03250004a ಜಾನಾಮಿ ಚ ತ್ವಾಂ ಸುರಥಸ್ಯ ಪುತ್ರಂ|
ಯಂ ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯೇತಿ ವಿದುರ್ಮನುಷ್ಯಾಃ|

03250004c ತಸ್ಮಾದಹಂ ಶೈಬ್ಯ ತಥೈವ ತುಭ್ಯಂ|
ಆಖ್ಯಾಮಿ ಬಂಧೂನ್ಪ್ರತಿ ತನ್ನಿಬೋಧ||

ನೀನು ಸುರಥನ ಪುತ್ರನೆಂದೂ ಮತ್ತು ಜನರು ನಿನ್ನನ್ನು
ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆಂದೂ ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಶೈಬ್ಯ!
ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳ ಕುರಿತೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03250005a ಅಪತ್ಯಮಸ್ಮಿ ದ್ರುಪದಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ|
ಕೃಷ್ಣೇತಿ ಮಾಂ ಶೈಬ್ಯ ವಿದುರ್ಮನುಷ್ಯಾಃ|

03250005c ಸಾಹಂ ವೃಣೇ ಪಂಚ ಜನಾನ್ಪ್ರತಿತ್ವೇ|
ಯೇ ಖಾಂಡವಪ್ರಸ್ಥಗತಾಃ ಶ್ರುತಾಸ್ತೇ||

ಶೈಬ್ಯ! ರಾಜ ದ್ರುಪದನ ಮಗಳು ನಾನು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣೆಯೆಂದು ಜನರು
ನನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಐವರನ್ನು ಪತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿದ್ದೇನೆ.
ಅವರು ಖಾಂಡವಪ್ರಸ್ಥದವರು. ನೀನು ಕೇಳಿರಬಹುದು.

03250006a ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ಭೀಮಸೇನಾರ್ಜುನೌ ಚ|
ಮಾದ್ರ್ಯಾಶ್ಚ ಪುತ್ರೌ ಪುರುಷಪ್ರವೀರೌ|

03250006c ತೇ ಮಾಂ ನಿವೇಶ್ಯೇಹ ದಿಶಶ್ಚ ತಸ್ಮೋ|
ವಿಭಜ್ಯ ಪಾರ್ಥಾ ಮೃಗಯಾಂ ಪ್ರಯಾತಾಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಭೀಮಸೇನ, ಅರ್ಜುನ, ಮತ್ತು ಮಾದ್ರಿಯ

ಪುರುಷಪ್ರವೀರರಾದ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು. ಆ ಪಾರ್ಥರು ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡು ಬೇಟೆಗೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

03250007a ಪ್ರಾಚೀಂ ರಾಜಾ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಭೀಮಸೇನೋ|
ಜಯಃ ಪ್ರತೀಚೀಂ ಯಮಜಾವುದೀಚೀಂ|

03250007c ಮನ್ಯೇ ತು ತೇಷಾಂ ರಥಸತ್ತಮಾನಾಂ|
ಕಾಲೋಽಭಿತಃ ಪ್ರಾಪ್ತ ಇಹೋಪಯಾತುಂ||

ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ರಾಜ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಭೀಮಸೇನ, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಜಯ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಯಮಳರು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ರಥಸತ್ತಮರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಸಮಯವಾಯಿತೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03250008a ಸಮ್ಮಾನಿತಾ ಯಾಸ್ಯಥ ತೈರ್ಯಥೇಷ್ಟಂ|
ವಿಮುಚ್ಯ ವಾಹಾನವಗಾಹಯಧ್ವಂ|

03250008c ಪ್ರಿಯಾತಿಥಿರ್ಧರ್ಮಸುತೋ ಮಹಾತ್ಮಾ|
ಪ್ರೀತೋ ಭವಿಷ್ಯತ್ಯಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ ಯುಷ್ಮಾನ್||

ಅವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸಿದ ನಂತರ ನಿಮಗಿಷ್ಟಬಂದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ. ವಾಹನಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯಿರಿ. ಮಹಾತ್ಮ ಧರ್ಮಸುತನು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಅವನು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.”

03250009a ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜಾ ಸಾ|

ಶೈಭ್ಯಾತ್ಮಜಂ ಚಂದ್ರಮುಖೀ ಪ್ರತೀತಾ|

03250009c ವಿವೇಶ ತಾಂ ಪರ್ಣಕುಟೀಂ ಪ್ರಶಸ್ತಾಂ|

ಸಂಚಿಂತ್ಯ ತೇಷಾಮತಿಧಿಸ್ವಧರ್ಮಂ||

ಈ ರೀತಿ ಶೈಭ್ಯಾತ್ಮಜನನ್ನು ನಂಬಿ ಚಂದ್ರಮುಖಿ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆಯ ಹೇಳಿದಳು. ಈ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಧರ್ಮದಂತೆ ಸತ್ಕರಿಸುವ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಅವಳು ಆ ಪುಣ್ಯ ಪರ್ಣಕುಟೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವಣಿ

ದ್ರೌಪದೀವಾಕ್ಯೇ ಪಂಚದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಐವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೫೧

ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಬಯಸಿದ ಜಯದ್ರಥನೇ ಮೊದಲಾದ ಆ ಏಳು ಮಂದಿ

ರಾಜರು ಪಾಂಡವರ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು (೧-೮).

ಪರಸ್ಪರರ ಕುಶಲವನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂತರ ದ್ರೌಪದಿಯು ಸ್ವಯಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವನಿಗೆ ಬೆಳಗಿನ ಊಟವನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಲು,

ಜಯದ್ರಥನು ಅವಳಿಗೆ “ನನ್ನ ರಥವನ್ನೇರಿ ಕೇವಲ ಸುಖವನ್ನೇ ಹೊಂದು” ಎಂದೂ “ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಾದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲ” ಎಂದೂ, ಮತ್ತು ತನ್ನ

ಭಾರ್ಯೆಯಾಗೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು (೯-೧೯). ದ್ರೌಪದಿಯು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು
ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿ, ದೂರ ಸರಿದು, ನಾಚಿಕೆಪಡೆಂದು ಹೇಳಿ ಗಂಡಂದಿರು
ಬರುವವರೆಗೆ ಬಂದವರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸಲು ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಪೋಣಿಸುವುದು (೨೦-೨೧).

03251001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03251001a ಅಥಾಸೀನೇಷು ಸರ್ವೇಷು ತೇಷು ರಾಜಸು ಭಾರತ|

03251001c ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶೈಬ್ಯಂ ಸೌವೀರಕೋಽಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗಿ ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯನು ಹೇಳಲು ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ
ಸೌವೀರಕನು ಶೈಬ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03251002a ಯದಾ ವಾಚಂ ವ್ಯಾಹರಂತ್ಯಾಮಸ್ಯಾಂ ಮೇ ರಮತೇ ಮನಃ|

03251002c ಸೀಮಂತಿನೀನಾಂ ಮುಖ್ಯಾಯಾಂ ವಿನಿವೃತ್ತಃ ಕಥಂ ಭವಾನ್||

“ಸೀಮಂತಿನಿಯರ ಮುಖ್ಯಳಾದ ಇವಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು
ರಮಿಸುತ್ತಿರಲು ನೀನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಉತ್ತರಿಸಿದ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಹಿಂದಿರುಗಿದೆ?

03251003a ಏತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಮೇಽನ್ಯಾ ಯಥಾ ಶಾಖಾಮೃಗಸ್ತ್ರಿಯಃ|

03251003c ಪ್ರತಿಭಾಂತಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸತ್ಯಮೇತದ್ಭ್ರವೀಮಿ ತೇ||

ಈ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿದ ನಂತರ ನನಗೆ ಅನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಂಗಗಳಂತೆ

ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾಬಾಹೋ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03251004a ದರ್ಶನಾದೇವ ಹಿ ಮನಸ್ತಯಾ ಮೇಽಪಹೃತಂ ಭೃಶಂ|

03251004c ತಾಂ ಸಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಕಲ್ಯಾಣೀಂ ಯದಿ ಸ್ಯಾಚ್ಚೈಬ್ಯ ಮಾನುಷೀ||

ಅವಳ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅವಳಿಂದ ಅಪಹೃತವಾಗಿದೆ.
ಶೈಬ್ಯ! ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ನೀನು ಆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯು ಮನುಷ್ಯಳೋ
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳು.”

03251005 ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯ ಉವಾಚ|

03251005a ಏಷಾ ವೈ ದ್ರೌಪದೀ ಕೃಷ್ಣಾ ರಾಜಪುತ್ರೀ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

03251005c ಪಂಚಾನಾಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ಮಹಿಷೀ ಸಮ್ಮತಾ ಭೃಶಂ||

ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಇವಳು ರಾಜಪುತ್ರಿ ದ್ರೌಪದಿ ಯಶಸ್ವಿನೀ
ಕೃಷ್ಣೆ. ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ ಪಂಚ ಪಾಂಡವರ ಮಹಿಷಿ.

03251006a ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚೈವ ಪಾರ್ಥಾನಾಂ ಪ್ರಿಯಾ ಬಹುಮತಾ ಸತೀ|

03251006c ತಯಾ ಸಮೇತ್ಯ ಸೌವೀರ ಸುವೀರಾನ್ಸುಸುಖೀ ವ್ರಜ||

ಆ ಸರ್ವ ಪಾರ್ಥರ ಬಹು ಪ್ರಿಯಳಾದ ಸತಿಯವಳು. ಸೌವೀರ!
ಅವಳನ್ನು ನೀನು ನೋಡಿಯಾಯಿತು. ಈಗ ಸುಖಿಯಾಗಿ ಸುವೀರಕ್ಕೆ
ಹೊರಡು.”

03251007 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03251007a ಏವಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಪಶ್ಯಾಮೋ ದ್ರೌಪದೀಮಿತಿ|

03251007c ಪತಿಃ ಸೌವೀರಸಿಂಧೂನಾಂ ದುಷ್ಟಭಾವೋ ಜಯದ್ರಥಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸೌವೀರ-ಸಿಂಧುಗಳ ರಾಜ ದುಷ್ಟಭಾವ ಜಯದ್ರಥನು “ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ನೋಡೋಣ” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

03251008a ಸ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಶೂನ್ಯಂ ಸಿಂಹಗೋಷ್ಠಂ ವೃಕೋ ಯಥಾ|

03251008c ಆತ್ಮನಾ ಸಪ್ತಮಃ ಕೃಷ್ಣಾಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಅವನು ಒಂದು ತೋಳವು ಸಿಂಹದ ಗುಹೆಯನ್ನು ಹೊಗುವಂತೆ ಏಳು ಜನರ ಜೊತೆ ಆ ಶೂನ್ಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕೃಷ್ಣಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03251009a ಕುಶಲಂ ತೇ ವರಾರೋಹೇ ಭರ್ತಾರಸ್ತೇಽಪ್ಯನಾಮಯಾಃ|

03251009c ಯೇಷಾಂ ಕುಶಲಕಾಮಾಸಿ ತೇಽಪಿ ಕಚ್ಚಿದನಾಮಯಾಃ||

“ವರಾರೋಹೇ! ನಿನಗೆ ಕುಶಲವಾಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಪತಿಗಳು ಆರೋಗ್ಯದಿಂದಿರುವರೇ? ನೀನು ಕುಶಲದಿಂದಿರಬೇಕೆಂಬುವವರೂ ಕೂಡ ಅನಾಮಯರಾಗಿದ್ದಾರೆಯೇ?”

03251010 ದ್ರೌಪದ್ಯುವಾಚ|

03251010a ಕೌರವ್ಯಃ ಕುಶಲೀ ರಾಜಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03251010c ಅಹಂ ಚ ಭ್ರಾತರಶ್ಚಾಸ್ಯ ಯಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾನ್ವರಿಪೃಚ್ಛಸಿ||

ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ರಾಜ ! ಕೌರವ್ಯ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು, ಅವನ ತಮ್ಮಂದಿರು, ನಾನೂ ಕೂಡ ಮತ್ತು ನೀನು ಕೇಳುವ ಇತರರೂ ಕುಶಲನಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03251011a ಪಾದ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹಾಣೇದಮಾಸನಂ ಚ ನೃಪಾತ್ಮಜ|

03251011c ಮೃಗಾನ್ವಂಜಾಶತಂ ಚೈವ ಪ್ರಾತರಾಶಂ ದದಾನಿ ತೇ||

ನೃಪಾತ್ಮಜ ! ಈ ಪಾದ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಆಸನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಈ ಐದು ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಬೆಳಗಿನ ಊಟವನ್ನಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

03251012a ಐಣೇಯಾನ್ಪುಷ್ಪತಾನ್ಯ್ಯ ಅಂಕೂನ್ ಹರಿಣಾಂ ಶರಭಾಂ ಶಶಾನ್|

03251012c ಋಶ್ಯಾನ್ಯರೂಂ ಶಂಬರಾಂಶ್ಚ ಗವಯಾಂಶ್ಚ ಮೃಗಾನ್ಬಹೂನ್||

03251013a ವರಾಹಾನ್ಮಹಿಷಾಂಶ್ಚೈವ ಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾ ಮೃಗಜಾತಯಃ|

03251013c ಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ ಸ್ವಯಂ ತುಭ್ಯಂ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಸ್ವಯಂ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಿನಗೆ ಕೃಷ್ಣಮೃಗ, ಚುಕ್ಕೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಜಿಂಕೆ, ಶರಭ, ಕೋಳಿ, ಮೊಲ, ಬಿಳೀಕಾಲಿನ ಜಿಂಕೆ, ರುರು, ಸಂಬರ, ಹಸುಗಳು, ಬಹಳ ಜಿಂಕೆಗಳು, ವರಾಹ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಮತ್ತು ಇತರ ಮೃಗಜಾತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.”

03251014 ಜಯದ್ರಥ ಉವಾಚ|

03251014a ಕುಶಲಂ ಪ್ರಾತರಾಶಸ್ಯ ಸರ್ವಾ ಮೇಽಪಚಿತಿಃ ಕೃತಾ|

03251014c ಏಹಿ ಮೇ ರಥಮಾರೋಹ ಸುಖಮಾಪ್ನುಹಿ ಕೇವಲಂ||

ಜಯದ್ರಥನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದಾಗಲೇ ನೀನು ಬೆಳಗಿನ ಊಟದ ಎಲ್ಲ

ಗೌರವವನ್ನೂ ನೀಡಿದ್ದೀಯೆ. ಬಾ. ನನ್ನ ರಥವನ್ನೇರಿ ಕೇವಲ ಸುಖವನ್ನೇ ಹೊಂದು.

03251015a ಗತಶ್ರೀಕಾಂಶ್ಚ ತಾನ್ರಾಜ್ಯಾತ್ಯ ಪಣಾನ್ಗತಚೇತಸಃ|

03251015c ಅರಣ್ಯವಾಸಿನಃ ಪಾರ್ಥಾನ್ನಾನುರೋದ್ಧಂ ತ್ವಮರ್ಹಸಿ||

ಗತಚೇತಸರಾದ, ಕೃಪಣರಾದ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಾದ ಪಾರ್ಥರನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲ.

03251016a ನ ವೈ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಗತಶ್ರೀಕಂ ಭರ್ತಾರಮುಪಯಂಜತೇ|

03251016c ಯಂಜಾನಮನುಯಂಜೀತ ನ ಶ್ರಿಯಃ ಸಂಕ್ಷಯೇ ವಸೇತ್||

ಯಾವ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರನ್ನು ಗಂಡಂದಿರಾಗಿ ಸುಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಪತ್ತು ಕಡೆಮೆಯಾದಾಗ ಅವನೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸಬಾರದು.

03251017a ಶ್ರಿಯಾ ವಿಹೀನಾ ರಾಜ್ಯಾಚ್ಚ ವಿನಷ್ಟಾಃ ಶಾಶ್ವತೀಃ ಸಮಾಃ|

03251017c ಅಲಂ ತೇ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕ್ಲೇಶಮುಪಾಸಿತುಂ||

ಅವರು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಕೂಡ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮದಿಂದಾಗಿ ನೀನು ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ?

03251018a ಭಾರ್ಯಾ ಮೇ ಭವ ಸುಶ್ರೋಣಿ ತ್ಯಜ್ಯೈನಾನ್ಸುಖಮಾಪ್ನುಹಿ|

03251018c ಅಖಿಲಾನ್ಸಿಂಧುಸೌವೀರಾನವಾಪ್ನುಹಿ ಮಯಾ ಸಹ||

ಸುಶ್ರೋಣೀ! ನನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯಾಗು. ಅವರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದು. ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಅಖಿಲ ಸಿಂಧು ಸೌವೀರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ.”

03251019 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03251019a ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ಸಿಂಧುರಾಜೇನ ವಾಕ್ಯಂ ಹೃದಯಕಂಪನಂ|

03251019c ಕೃಷ್ಣಾ ತಸ್ಮಾದಪಾಕ್ರಾಮದ್ಧೇಶಾತ್ಸಭುಕುಟೀಮುಖೀ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೃದಯವನ್ನು ಕಂಪಿಸುವ ಸಿಂಧುರಾಜನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣೆಯು ತನ್ನ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಗಂಟಿಕ್ಕಿ ದೂರ ಹೋದಳು.

03251020a ಅವಮತ್ಯಾಸ್ಯ ತದ್ವಾಕ್ಯಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಚ ಸುಮಧ್ಯಮಾ|

03251020c ಮೈವಮಿತ್ಯಬ್ರವೀತ್ಕೃಷ್ಣಾ ಲಜ್ಜಸ್ವೇತಿ ಚ ಸೈಂಧವಂ||

ಅಪಮಾನಿಸುವಂತೆ ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ಸೈಂಧವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಡ! ನಾಚಿಕೆಪಡು!”

03251021a ಸಾ ಕಾಂಕ್ಷಮಾಣಾ ಭರ್ತ್ಯಾಣಾಮುಪಯಾನಮನಿಂದಿತಾ|

03251021c ವಿಲೋಭಯಾಮಾಸ ಪರಂ ವಾಕ್ಯೈರ್ವಾಕ್ಯಾನಿ ಯಂಜತೀ||

ಪತಿಯಂದಿರು ಈಗಲೇ ಬರಲಿ ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಾ ಆ ಅನಿಂದಿತೆಯು

ಪರರನ್ನು ವಿಲೋಭಗೊಳಿಸಲು ಮಾತಲ್ಲಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಪೋಣಿಸತೊಡಗಿದಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವಣಿ
ಜಯದ್ರಥದ್ರೌಪದೀಸಂವಾದೇ
ಏಕಪಂಚದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಜಯದ್ರಥದ್ರೌಪದೀಸಂವಾದದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಬವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೫೨

ದ್ರೌಪದಿಯು ಪಾಂಡವರ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು
ಜಯದ್ರಥನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವುದು (೧-೨೨). ಜಯದ್ರಥನು
ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾ
ದ್ರೌಪದಿಯು ರಥವನ್ನೇರಿದುದು; ಧೌಮ್ಯನು ರಥದ ಹಿಂದೆ ಓಡಿ
ಹೋದುದು (೨೩-೨೪).

03252001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03252001a ಸರೋಷರಾಗೋಪಹತೇನ ವಲ್ಲುನಾ|

ಸರಾಗನೇತ್ರೇಣ ನತೋನ್ನತಭುವಾ|

03252001c ಮುಖೇನ ವಿಸ್ಫೂರ್ಯ ಸುವೀರರಾಷ್ಟ್ರಪಂ|

ತತೋಽಬ್ರವೀತ್ತಂ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜಾ ಪುನಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವಳ ಸುಂದರ ಮುಖವು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಲು, ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ರಕ್ತದಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಲು, ಹುಬ್ಬುಗಳು ಮೇಲೇರಿ ಗಂಟಿಕ್ಕಿರಲು ಆ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆಯು ಪುನಃ ಸುವೀರರಾಷ್ಟ್ರ ಪತಿಗೆ ಮುಖವನ್ನು ತಿರುವಿ ಹೇಳಿದಳು.

03252002a ಯಶಸ್ವಿನಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣವಿಷಾನ್ಮಹಾರಥಾನ್|
ಅಧಿಕ್ಷಿಪನ್ಮೂಢ ನ ಲಜ್ಜಸೇ ಕಥಂ|

03252002c ಮಹೇಂದ್ರಕಲ್ಪಾನ್ನಿರತಾನ್ಸ್ವಕರ್ಮಸು|
ಸ್ಥಿತಾನ್ಮೂಹೇಷ್ಟಪಿ ಯಕ್ಷರಕ್ಷಸಾಂ||

“ಮೂಢ! ಮಹೇಂದ್ರನಂತೆ ಸ್ವಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವ, ಯಕ್ಷ-ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿರುವ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಿಷಸರ್ಪಗಳಂತಿರುವ ಯಶಸ್ವಿನಿ ಮಹಾರಥಿಗಳನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸುತ್ತಿರುವೆ! ನಿನಗೆ ಏಕೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ?

03252003a ನ ಕಿಂ ಚಿದೀಡ್ಯಂ ಪ್ರವದಂತಿ ಪಾಪಂ|
ವನೇಚರಂ ವಾ ಗೃಹಮೇಧಿನಂ ವಾ|

03252003c ತಪಸ್ವಿನಂ ಸಂಪರಿಪೂರ್ಣವಿದ್ಯಂ|
ಭಷಂತಿ ಹೈವಂ ಶ್ವನರಾಃ ಸುವೀರಂ||

ಪರಿಪೂರ್ಣವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ತಪಸ್ವಿಯ ಕುರಿತು ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಲೀ ವನಚರಿಯಾಗಲೀ ಯಾರೂ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸುವೀರ! ನೀನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ!

03252004a ಅಹಂ ತು ಮನ್ಯೇ ತವ ನಾಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿದ್|

ಏತಾದೃಶೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸನ್ನಿವೇಶೇ|

03252004c ಯಸ್ವಾದ್ಯ ಪಾತಾಲಮುಖೇ ಪತಂತಂ|

ಪಾಣೌ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪ್ರತಿಸಂಹರೇತ||

ಇಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಯಾರೂ

ಪಾತಾಳಮುಖವಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು

ಮೇಲೆತ್ತುವವರು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03252005a ನಾಗಂ ಪ್ರಭಿನ್ನಂ ಗಿರಿಕೂಟಕಲ್ಪಂ|

ಉಪತ್ಯಕಾಂ ಹೈಮವತೀಂ ಚರಂತಂ|

03252005c ದಂಡೀವ ಯೂಥಾದಪಸೇಧಸೇ ತ್ವಂ|

ಯೋ ಜೇತುಮಾಶಂಸಸಿ ಧರ್ಮರಾಜಂ||

ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ನೀನು ಜಯಿಸುವ ಆಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ,

ಒಂದು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗಿರಿಕೂಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬಿದ್ದ

ಹಿಮಾಲಯದ ಸಲಗವನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವವನಂತೆ

ತೋರುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.

03252006a ಬಾಲಾತ್ಮಸುಪ್ತಸ್ಯ ಮಹಾಬಲಸ್ಯ|

ಸಿಂಹಸ್ಯ ಪಕ್ಷ್ಮಾಣಿ ಮುಖಾಲ್ಲನಾಸಿ|

03252006c ಪದಾ ಸಮಾಹತ್ಯ ಪಲಾಯಮಾನಃ|

ಕ್ರುದ್ಧಂ ಯದಾ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ಭೀಮಸೇನಂ||

ಮಲಗಿರುವ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ ಸಿಂಹವನ್ನು ಬಾಲತನದಿಂದ ಒದ್ದು,
ಅದರ ಮುಖದ ಕಣ್ಣಿನ ಹುಬ್ಬಿನ ಕೂದಲನ್ನು ಕಿತ್ತು ಅವಸರದಲ್ಲಿ
ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವಂತೆ ನೀನು ಸಿಟ್ಟಿಗಿದ್ದ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ನೋಡಿ
ಮಾಡುವೆಯಂತೆ.

03252007a ಮಹಾಬಲಂ ಘೋರತರಂ ಪ್ರವೃದ್ಧಂ|
ಜಾತಂ ಹರಿಂ ಪರ್ವತಕಂದರೇಷು|

03252007c ಪ್ರಸುಪ್ತಮುಗ್ರಂ ಪ್ರಪದೇನ ಹಂಸಿ|
ಯಃ ಕ್ರುದ್ಧಮಾಸೇತ್ಸ್ಯ ಸಿ ಜಿಷ್ಣುಮುಗ್ರಂ||

ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ, ಘೋರತರವಾದ, ಪ್ರವೃದ್ಧವಾದ, ಹಳದೀ
ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ಪರ್ವತಕಂದರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಉಗ್ರ
ಸಿಂಹವನ್ನು ಪಾದದಲ್ಲಿ ಒದ್ದವನಂತೆ ನೀನು ಸಿಟ್ಟಿಗಿದ್ದ ಉಗ್ರ
ಜಿಷ್ಣುವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

03252008a ಕೃಷ್ಣೋರಗೌ ತೀಕ್ಷ್ಣವಿಷೌ ದ್ವಿಜಿಹ್ವೌ|
ಮತ್ತಃ ಪದಾಕ್ರಾಮಸಿ ಪುಚ್ಚದೇಶೇ|

03252008c ಯಃ ಪಾಂಡವಾಭ್ಯಾಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಭ್ಯಾಂ|
ಜಘನ್ಯಜಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಯುಯುತ್ಸಸೇ ತ್ವಂ||

ಎರಡು ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಿಷದ ಹಾವುಗಳ ಬಾಲಗಳನ್ನು ಹುಚ್ಚನು
ಮೆಟ್ಟುವಂತೆ ಆ ಕಿರಿಯ ಪಾಂಡವರಿವರು ಪುರುಷೋತ್ತಮರೊಡನೆ
ನೀನು ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

03252009a ಯಥಾ ಚ ವೇಣುಃ ಕದಲೀ ನಲೋ ವಾ|

ಫಲಂತ್ಯಭಾವಾಯ ನ ಭೂತಯೇಽತ್ಮನಃ|

03252009c ತಥೈವ ಮಾಂ ತೈಃ ಪರಿರಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣಾಂ|

ಆದಾಸ್ಯಸೇ ಕರ್ಕಟಕೀವ ಗರ್ಭಂ|

ಹೇಗೆ ಬಿದಿರು, ಹುಲ್ಲು ಅಥವಾ ಬಾಳೆಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು
ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆಯೋ, ಹೇಗೆ
ಏಡಿಯು ಮರಿಹಾಕಿ ಸಾಯುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ನೀನು ಅವರಿಂದ
ರಕ್ಷಿತಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆ.”

03252010 ಜಯದ್ರಥ ಉವಾಚ|

03252010a ಜಾನಾಮಿ ಕೃಷ್ಣೇ ವಿದಿತಂ ಮಮೈತದ್|

ಯಥಾವಿಧಾಸ್ತೇ ನರದೇವಪುತ್ರಾಃ|

03252010c ನ ತ್ವೇವಮೇತೇನ ವಿಭೀಷಣೇನ|

ಶಕ್ಯಾ ವಯಂ ತ್ರಾಸಯಿತುಂ ತ್ವಯಾದ್ಯ||

ಜಯದ್ರಥನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ನರದೇವಪುತ್ರರು ಹೇಗಿದ್ದಾರೆಂದು
ನನಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿದಿದೆ ಕೃಷ್ಣೇ! ಆದರೆ ನೀನು ಇಂದು
ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಬೆದರಿಕೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ.

03252011a ವಯಂ ಪುನಃ ಸಪ್ತದಶೇಷು ಕೃಷ್ಣೇ|

ಕುಲೇಷು ಸರ್ವೇಽನವಮೇಷು ಜಾತಾಃ|

03252011c ಷಡ್ಭೋ ಗುಣೇಭ್ಯೋಽಭ್ಯಧಿಕಾ ವಿಹೀನಾನ್|

ಮನ್ಯಾಮಹೇ ದ್ರೌಪದಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾನ್||

ಕೃಷ್ಣೇ! ನಾವು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಹದಿನೇಳು ಉಚ್ಚಕುಲಗಳಲ್ಲಿ
ಜನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ದ್ರೌಪದೀ! ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವ ಆ
ಆರು ಗುಣಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ ಎಂದು ನಾವು
ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತೇವೆ.

03252012a ಸಾ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾತಿಷ್ಠ ಗಜಂ ರಥಂ ವಾ|
ನ ವಾಕ್ಯಮಾತ್ರೇಣ ವಯಂ ಹಿ ಶಕ್ಯಾಃ|

03252012c ಆಶಂಸ ವಾ ತ್ವಂ ಕೃಪಣಂ ವದಂತೀ|
ಸೌವೀರರಾಜಸ್ಯ ಪುನಃ ಪ್ರಸಾದಂ||

ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ರಥವನ್ನಾಗಲೀ ಆನೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಏರು. ಕೇವಲ
ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ನಮ್ಮನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ದೀನಳಾಗಿ
ಮಾತನಾಡು. ಈ ಸೌವೀರರಾಜನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ
ಕರುಣೆತೋರಿಸಿಯಾನು.”

03252013 ದ್ರೌಪದ್ಯುವಾಚ|

03252013a ಮಹಾಬಲಾ ಕಿಂ ತ್ವಿಹ ದುರ್ಬಲೇವ|
ಸೌವೀರರಾಜಸ್ಯ ಮತಾಹಮಸ್ಮಿ|

03252013c ಯಾಹಂ ಪ್ರಮಾಥಾದಿಹ ಸಂಪ್ರತೀತಾ|
ಸೌವೀರರಾಜಂ ಕೃಪಣಂ ವದೇಯಂ||

ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನಾನು ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ! ಆದರೆ

ಸೌವಿರರಾಜನು ಈಗ ನಾನು ದುರ್ಬಲಳೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ.
ಸಂಪ್ರತೀತಳಾದ ನಾನು ಹೆದರಿ ದುರ್ಬಲಳಂತೆ ದೀನಳಾಗಿ
ಸವೀರರಾಜನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಂತೆ !

03252014a ಯಸ್ಯಾ ಹಿ ಕೃಷ್ಣಾ ಪದವೀಂ ಚರೇತಾಂ|
ಸಮಾಸ್ಥಿತಾವೇಕರಥೇ ಸಹಾಯೌ|

03252014c ಇಂದ್ರೋಽಪಿ ತಾಂ ನಾಪಹರೇತ್ಕಥಂ ಚಿನ್|
ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರಃ ಕೃಪಣಃ ಕುತೋಽನ್ಯಃ||

ಇಬ್ಬರು ಕೃಷ್ಣರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಒಂದೇರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನನ್ನ ಸುಳಿವನ್ನು
ಅರಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ ! ಇಂದ್ರನೂ ಕೂಡ ನನ್ನನ್ನು ಎಂದೂ
ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಶಕ್ಯನಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರನಾದ ಈ
ಕೃಪಣನು ಹೇಗೆತಾನೇ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿಯಾನು ?

03252015a ಯದಾ ಕಿರೀಟೀ ಪರವೀರಘಾತಿ|
ನಿಘ್ನತ್ರಥಸ್ಥೋ ದ್ವಿಷತಾಂ ಮನಾಂಸಿ|

03252015c ಮದಂತರೇ ತ್ವದ್ಧ್ವಜಿನೀಂ ಪ್ರವೇಷ್ವಾ|
ಕಕ್ಷಂ ದಹನ್ನಗ್ನಿರ್ಮೋಷ್ಣಗೇಷು||

ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ವೈರಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಡೆಯುವ, ಪರವೀರಘಾತಿ
ಕಿರೀಟಿಯು ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆರಗಿದಾಗ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಣಗಿದ
ವನವನ್ನು ಬೆಂಕಿಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

03252016a ಜನಾರ್ದನಸ್ಯಾನುಗಾ ವೃಷ್ಟಿವೀರಾ|

ಮಹೇಷ್ವಾಸಾಃ ಕೇಕಯಾಶ್ಚಾಪಿ ಸರ್ವೇ |

03252016c ಏತೇ ಹಿ ಸರ್ವೇ ಮಮ ರಾಜಪುತ್ರಾಃ |

ಪ್ರಹೃಷ್ಟರೂಪಾಃ ಪದವೀಂ ಚರೇಯುಃ ||

ಜನಾರ್ದನನ ಅನುಯಾಯಿ ವಷ್ಟಿವೀರರು, ಮಹೇಷ್ವಾಸ
ಕೇಕಯರೆಲ್ಲರೂ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ರಾಜಪುತ್ರರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಒಂದುಗೂಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.

03252017a ಮೌರ್ವೀ ವಿಸೃಷ್ಟಾಃ ಸ್ತನಯಿತ್ನುಘೋಷಾ |

ಗಾಂಡೀವಮುಕ್ತಾಸ್ತ್ವ ತಿವೇಗವಂತಃ |

03252017c ಹಸ್ತಂ ಸಮಾಹತ್ಯ ಧನಂಜಯಸ್ಯ |

ಭೀಮಾಃ ಶಬ್ದಂ ಘೋರತರಂ ನದಂತಿ ||

ಧನಂಜಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಗಾಂಡೀವದಿಂದ ಹೊರಟ ಗುಡುಗಿನಂತೆ
ಗರ್ಜಿಸುವ, ವೇಗದಲ್ಲಿ ಭುಸುಗುಟ್ಟುವ ಬಾಣಗಳು ಭಯಂಕರವಾಗಿ
ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಘೋರವಾಗಿ ನಿನಾದಿಸುತ್ತವೆ.

03252018a ಗಾಂಡೀವಮುಕ್ತಾಂಶ್ಚ ಮಹಾಶರೌಘಾನ್ |

ಪತಂಗಸಂಘಾನಿವ ಶೀಘ್ರವೇಗಾನ್ |

03252018c ಸಶಂಖಘೋಷಃ ಸತಲತ್ರಘೋಷೋ |

ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಾ ಮುಹುರುದ್ವಮಂಶ್ಚ ||

03252018e ಯದಾ ಶರಾನರ್ಪಯಿತಾ ತವೋರಸಿ |

ತದಾ ಮನಸ್ತೇ ಕಿಮಿವಾಭವಿಷ್ಯತ್ ||

ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಿಯು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೋಪದಿಂದ ಗಾಂಡೀವದಿಂದ
ಮಹಾಶರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಚಿಟ್ಟೆಗಳ ಹಿಂಡುಗಳಂತೆ ಅವು ವೇಗವಾಗಿ
ಹಾರಿಬಂದು, ಶಂಖದ ಘೋಷದೊಂದಿಗೆ, ಕೈಬಂಧಗಳ
ಶಬ್ದಗಳೊಂದಿಗೆ, ಆ ಶರಗಳು ನಿನ್ನ ಎದೆಗೆ ಹೊಡೆದಾಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಏನು ನಡೆಯಬಹುದು?

03252019a ಗದಾಹಸ್ತಂ ಭೀಮಮಭಿದ್ರವಂತಂ|

ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಸಂಪತಂತೌ ದಿಶಶ್ಚ|

03252019c ಅಮರ್ಷಜಂ ಕ್ರೋಧವಿಷಂ ವಮಂತೌ|

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಿರಂ ತಾಪಮುಪೈಷ್ಯಸೇಽಧಮ||

ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭೀಮನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಓಡಿಬರಲು, ಮಾದ್ರಿಯ
ಮಕ್ಕಳು ಮಹಾಶಕ್ತಿಯ ಕ್ರೋಧವಿಷವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾ
ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಬಂದೆರಗಲು, ನೀನು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಅದನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುವೆ, ಅಧಮ !

03252020a ಯಥಾ ಚಾಹಂ ನಾತಿಚರೇ ಕಥಂ ಚಿತ್|

ಪತೀನ್ಮಹಾರ್ಹಾನ್ಮನಸಾಪಿ ಜಾತು|

03252020c ತೇನಾದ್ಯ ಸತ್ಯೇನ ವಶೀಕೃತಂ ತ್ವಾಂ|

ದ್ರಷ್ಟ್ವಾಸ್ಮಿ ಪಾರ್ಥೇಃ ಪರಿಕೃಷ್ಯಮಾಣಂ||

ಇದೂವರೆಗೆ ಎಂದೂ ನಾನು ನನ್ನ ಮಹಾತ್ಮ, ಗೌರವಾನ್ವಿತ
ಪತಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿನಡೆಯದೇ ಇದ್ದರೆ, ಅದೇ ಸತ್ಯದಿಂದ ನಾನು ಇಂದು

ನೀನು ಪಾರ್ಥರಿಂದ ಬಂಧಿಯಾಗಿ ಎಳೆದಾಡಲ್ಪಡುವುದನ್ನು
ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

03252021a ನ ಸಂಭ್ರಮಂ ಗಂತುಮಹಂ ಹಿ ಶಕ್ತ್ಯೇ|
ತ್ವಯಾ ನೃಶಂಸೇನ ವಿಕೃಷ್ಯಮಾಣಾ|
03252021c ಸಮಾಗತಾಹಂ ಹಿ ಕುರುಪ್ರವೀರೈಃ|
ಪುನರ್ವನಂ ಕಾಮ್ಯಕಮಾಗತಾ ಚ||

ನೀನು ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಾಡಿದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಸಂಭ್ರಾಂತಳನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಲಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ಪುನಃ ಕುರುವೀರರನ್ನು ಸೇರಿ
ಕಾಮ್ಯಕಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತೇನೆ.”

03252022 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|
03252022a ಸಾ ತಾನನುಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ವಿಶಾಲನೇತ್ರಾ|
ಜಿಘೃಕ್ಷಮಾಣಾನವಭರ್ತ್ಸಯಂತೀ|
03252022c ಪ್ರೋವಾಚ ಮಾ ಮಾ ಸ್ಪೃಶತೇತಿ ಭೀತಾ|
ಧೌಮ್ಯಂ ಪ್ರಚುಕ್ರೋಶ ಪುರೋಹಿತಂ ಸಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು
ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವರನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅಗಲುಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಕೋಪದಿಂದ ನೋಡಿ ಭೀತಳಾಗಿ ದ್ರೌಪದಿಯು “ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಡ!
ಮುಟ್ಟಬೇಡ!” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಪುರೋಹಿತ ಧೌಮ್ಯನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ
ಕೂಗಿದಳು.

03252023a ಜಗ್ರಾಹ ತಾಮುತ್ತರವಸ್ತ್ರದೇಶೇ|

ಜಯದ್ರಥಸ್ತಂ ಸಮವಾಕ್ಷಿಪತ್ನಾ|

03252023c ತಯಾ ಸಮಾಕ್ಷಿಪ್ತತನುಃ ಸ ಪಾಪಃ|

ಪಪಾತ ಶಾಖೀವ ನಿಕ್ಯತ್ತಮೂಲಃ||

ಜಯದ್ರಥನು ಅವಳ ಕೆಳವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ದೂರ ನೂಕಿದಳು. ಅವಳಿಂದ ನೂಕಲಟ್ಟ ಆ ಪಾಪಿಯು ಬೇರುಕಿತ್ತ ಮರದಂತೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು.

03252024a ಪ್ರಗೃಹ್ಯಮಾಣಾ ತು ಮಹಾಜವೇನ|

ಮುಹುರ್ವಿನಿಶ್ವಸ್ಯ ಚ ರಾಜಪುತ್ರೀ|

03252024c ಸಾ ಕೃಷ್ಯಮಾಣಾ ರಥಮಾರುರೋಹ|

ಧೌಮ್ಯಸ್ಯ ಪಾದಾವಭಿವಾದ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾ||

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಹಾಜವೆಯಿಂದ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಡಲು ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಪುನಃ ಪುನಃ ಉಸಿರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಧೌಮ್ಯನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಕೃಷ್ಣೆಯು ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾ ರಥವನ್ನೇರಿದಳು.

03252025 ಧೌಮ್ಯ ಉವಾಚ|

03252025a ನೇಯಂ ಶಕ್ಯಾ ತ್ವಯಾ ನೇತುಮವಿಜಿತ್ಯ ಮಹಾರಥಾನ್|

03252025c ಧರ್ಮಂ ಕ್ಷತ್ರಸ್ಯ ಪೌರಾಣಮವೇಕ್ಷಸ್ವ ಜಯದ್ರಥ||

ಧೌಮ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಜಯದ್ರಥ! ಮಹಾರಥಿಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲದೆಯೇ ಇವಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರಿರಿ. ಪೌರಾಣಿಕ ಕ್ಷತ್ರಿಯನ

ಧರ್ಮವನ್ನಾದರೂ ಗಮನಿಸು.

03252026a ಕ್ಷುದ್ರಂ ಕೃತ್ವಾ ಫಲಂ ಪಾಪಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ತ್ವಮಸಂಶಯಂ|

03252026c ಆಸಾದ್ಯ ಪಾಂಡವಾನ್ವೀರಾನ್ಧರ್ಮರಾಜಪುರೋಗಮಾನ್||

ಈ ಕ್ಷುದ್ರ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಸಗಿ, ಧರ್ಮರಾಜನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ವೀರ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಎದುರಿಸುವಾಗ, ನೀನು ಪಾಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.””

03252027 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03252027a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಂ ತಾಂ ರಾಜಪುತ್ರೀಂ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ|

03252027c ಅನ್ವಗಚ್ಚ ತ್ತದಾ ಧೌಮ್ಯಃ ಪದಾತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಯಶಸ್ವಿನೀ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಧೌಮ್ಯನು ಪದಾತಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ದ್ವಿಪಂಚಾಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಐವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೫೨

ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋಗಿದ್ದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅಪಶಕುನಗಳನ್ನು ಕಂಡು
ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ವೇಗವಾಗಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮರಳಿದುದು (೧-೯).
ಅಳುತ್ತಿರುವ ದಾತ್ರಾಯಿಕೆ ಬಾಲಕಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರಸೇನನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ
ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದುದು (೧೦-೨೧). ವೇಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ
ಜಯದ್ರಥನ ಮೇಲೆ ಪಾಂಡವರು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ್ದುದು (೨೨-
೨೬).

03253001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03253001a ತತೋ ದಿಶಃ ಸಂಪ್ರವಿಹೃತ್ಯ ಪಾರ್ಥಾ|

ಮೃಗಾನ್ವರಾಹಾನ್ಮಹಿಷಾಂಶ್ಚ ಹತ್ವಾ|

03253001c ಧನುರ್ಧರಾಃ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮಾಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ|

ಪೃಥಕ್ಚರಂತಃ ಸಹಿತಾ ಬಭೂವುಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ ಧನುರ್ಧರ ಪಾರ್ಥರು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಜಿಂಕೆ, ಹಂದಿ ಮತ್ತು ಕಾಡೆಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದರು.

03253002a ತತೋ ಮೃಗವ್ಯಾಲಗಣಾನುಕೀರ್ಣಂ|

ಮಹಾವನಂ ತದ್ವಿಹಗೋಪಘುಷ್ಪಂ|

03253002c ಭ್ರಾತೃಂಶ್ಚ ತಾನಭ್ಯವದದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

ಶ್ರುತ್ವಾ ಗಿರೋ ವ್ಯಾಹರತಾಂ ಮೃಗಾಣಾಂ||

ಆಗ ಮೃಗವ್ಯಾಲಗಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ನಾದದಿಂದ ಗುಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಿಂಕೆಗಳ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03253003a ಆದಿತ್ಯದೀಪ್ತಾಂ ದಿಶಮಭ್ಯುಪೇತ್ಯ|

ಮೃಗದ್ವಿಜಾಃ ಕ್ರೂರಮಿಮೇ ವದಂತಿ|

03253003c ಆಯಾಸಮುಗ್ರಂ ಪ್ರತಿವೇದಯಂತೋ|

ಮಹಾಹವಂ ಶತ್ರುಭಿರ್ವಾ ವಮಾನಂ||

“ಸೂರ್ಯನು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಜಿಂಕೆ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳು

ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಉಗ್ರವಾದ ವೇದನೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಶತ್ರುಗಳ
ಮಹಾ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಓಡುತ್ತಿವೆ.

03253004a ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ನಿವರ್ತಧ್ವಮಲಂ ಮೃಗೈರ್ನೋ|

ಮನೋ ಹಿ ಮೇ ದೂಯತಿ ದಹ್ಯತೇ ಚ|

03253004c ಬುದ್ಧಿಂ ಸಮಾಚ್ಚಾದ್ಯ ಚ ಮೇ ಸಮನ್ಯುರ್|

ಉದ್ಧೂಯತೇ ಪ್ರಾಣಪತಿಃ ಶರೀರೇ||

ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗೋಣ ! ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡೋಣ. ನನ್ನ
ಮನಸ್ಸು ಕೂಡ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಸುಡುತ್ತಿದೆ.

ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಪತಿಯು ಭುಗಿಲೆದ್ದು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು
ಅದರಿಂದ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03253005a ಸರಃ ಸುಪರ್ಣೇನ ಹೃತೋರಗಂ ಯಥಾ|

ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಯಥಾರಾಜಕಮಾತ್ರಲಕ್ಷ್ಮಿ|

03253005c ಏವಂವಿಧಂ ಮೇ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಕಾಮ್ಯಕಂ|

ಶೌಂಡೈರ್ಯಥಾ ಪೀತರಸಶ್ಚ ಕುಂಭಃ||

ಗರುಡನಿಂದ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸರೋವರದಂತೆ,
ರಾಜನನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರದಂತೆ, ಅಥವಾ
ಕುಡುಕರಿಂದ ಖಾಲಿಯಾದ ಮದ್ಯದ ಕೊಡದಂತೆ, ನನಗೆ ಕಾಮ್ಯಕವು
ತೋರುತ್ತಿದೆ.”

03253006a ತೇ ಸೈಂಧವೈರತ್ಯನಿಲೌಘವೇಗೈರ್|

ಮಹಾಜಪೈರ್ವಾ ಜಿಭಿರುಹ್ಯಮಾನಾಃ|

03253006c ಯುಕ್ತೈರ್ಬೃಹದ್ಭಿಃ ಸುರಥೈರ್ನೃವೀರಾಸೌ|
ತದಾಶ್ರಮಾಯಾಭಿಮುಖಾ ಬಭೂವುಃ||

ಅವರು ಸೈಂಧವದೇಶದ ವೇಗಯುಕ್ತ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ
ರಥಗಳನ್ನೇರಿ ಗಾಳಿ ಅಥವಾ ಪ್ರವಾಹದ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಆ ವೀರರು
ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು.

03253007a ತೇಷಾಂ ತು ಗೋಮಾಯುರನಲ್ಪಘೋಷೋ|
ನಿವರ್ತತಾಂ ವಾಮಮುಪೇತ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವಂ|

03253007c ಪ್ರವ್ಯಾಹರತ್ತಂ ಪ್ರವಿಮೃಶ್ಯ ರಾಜಾ|
ಪ್ರೋವಾಚ ಭೀಮಂ ಚ ಧನಂಜಯಂ ಚ||

ಅವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕೀಳು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಒಂದು ನರಿಯು
ಅವರ ಎಡಗಡೆಯಿಂದ ಹಾದು ಹೋಯಿತು. ರಾಜನು ಅದರ
ಕೂಗನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಭೀಮ ಮತ್ತು ಧನಂಜಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03253008a ಯಥಾ ವದತ್ಯೇಷ ವಿಹೀನಯೋನಿಃ|
ಶಾಲಾಪೃಕೋ ವಾಮಮುಪೇತ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವಂ|

03253008c ಸುವ್ಯಕ್ತಮಸ್ಮಾನವಮನ್ಯ ಪಾಪೈಃ|
ಕೃತೋಽಭಿಮರ್ದಃ ಕುರುಭಿಃ ಪ್ರಸಃಯ||

“ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಕೀಳು ಯೋನಿಯ
ಪ್ರಾಣಿಯ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಪಾಪಿ ಕುರುಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸಿ

ಘೋರ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ತುಂಬಾ
ತಿಳಿಯಾಗಿದೆ.”

03253009a ಇತ್ಯೇವ ತೇ ತದ್ವನಮಾವಿಶಂತೋ|

ಮಹತ್ಯರಣ್ಯೇ ಮೃಗಯಾಂ ಚರಿತ್ವಾ|

03253009c ಬಾಲಾಮಪಶ್ಯಂತ ತದಾ ರುದಂತೀಂ|

ಧಾತ್ರೇಯಿಕಾಂ ಪ್ರೇಷ್ಯವಧೂಂ ಪ್ರಿಯಾಯಾಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾವನವನ್ನು ದಾಟಿ ಅವರ
ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಿಯೆ ಕಾಂತೆಯ ಧಾತ್ರೋಯಿಕೆ,
ಬಾಲಕಿಯು ಅಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು.

03253010a ತಾಮಿಂದ್ರಸೇನಸ್ವರಿತೋಽಭಿಸೃತ್ಯ|

ರಥಾದವಪ್ಲುತ್ಯ ತತೋಽಭ್ಯಧಾವತ್|

03253010c ಪ್ರೋವಾಚ ಚೈನಾಂ ವಚನಂ ನರೇಂದ್ರ|

ಧಾತ್ರೇಯಿಕಾಮಾರ್ತ ತರಸ್ತದಾನೀಂ||

ನರೇಂದ್ರ! ಆಗ ಇಂದ್ರಸೇನನು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ರಥದಿಂದ ಹಾರಿ ಅವಳ
ಬಳಿ ಓಡಿಬಂದು, ಹಾಗೆ ಆರ್ತಳಾಗಿ ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವ
ಧಾತ್ರೋಯಿಕೆಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದನು.

03253011a ಕಿಂ ರೋದಿಷಿ ತ್ವಂ ಪತಿತಾ ಧರಣ್ಯಾಂ|

ಕಿಂ ತೇ ಮುಖಂ ಶುಷ್ಯತಿ ದೀನವರ್ಣಂ|

03253011c ಕಚ್ಚಿನ್ನ ಪಾಪೈಃ ಸುನೃಶಂಸಕೃದ್ಭಿಃ|

ಪ್ರಮಾಥಿತಾ ದ್ರೌಪದೀ ರಾಜಪುತ್ರೀ||

03253011e ಅನಿಂದ್ಯರೂಪಾ ಸುವಿಶಾಲನೇತ್ರಾ|

ಶರೀರತುಲ್ಯಾ ಕುರುಪುಂಗವಾನಾಂ||

“ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಏಕೆ ನೀನು ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ನಿನ್ನ ಮುಖವು
ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಬಾಡಿ ವಿವರ್ಣವಾಗಿದೆ? ಪಾಪಿ, ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಗಳು
ಅನಿಂದ್ಯರೂಪಿಣಿ, ಸುವಿಶಾಲ ನೇತ್ರೈ, ಕುರುಪುಂಗವರ ಶರೀರವನ್ನು
ಹೋಲುವ ರಾಜಪುತ್ರಿ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಲ್ಲ ತಾನೇ?

03253012a ಯದ್ಯೇವ ದೇವೀ ಪೃಥಿವೀಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ|

ದಿವಂ ಪ್ರಪನ್ನಾಪ್ಯಥ ವಾ ಸಮುದ್ರಂ|

03253012c ತಸ್ಯಾ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ಪದಂ ಹಿ ಪಾರ್ಥಾಸೌ|

ತಥಾ ಹಿ ಸಂತಪ್ಯತಿ ಧರ್ಮರಾಜಃ||

ಆ ದೇವಿಯು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿದ್ದರೂ, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ್ದರೂ,
ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದ್ದರೂ ಪಾರ್ಥರು ಅವಳ ಸುಳಿವನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮರಾಜನು ಅಷ್ಟು ಸಂತಾಪಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03253013a ಕೋ ಹೀದ್ರಶಾನಾಮರಿಮರ್ದನಾನಾಂ|

ಕ್ಷೇಶಕ್ಷಮಾಣಾಮಪರಾಜಿತಾನಾಂ|

03253013c ಪ್ರಾಣೈಃ ಸಮಾಮಿಷ್ಟತಮಾಂ ಜಿಹೀರ್ಷೇದ್|

ಅನುತ್ತಮಂ ರತ್ನಮಿವ ಪ್ರಮೂಢಃ||

03253013e ನ ಬುಧ್ಯತೇ ನಾಥವತೀಮಿಹಾದ್ಯ|

ಬಹಿಶ್ಚರಂ ಹೃದಯಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ||

ಯಾವ ಮಹಾಮೂಢನು ಈ ರೀತಿ ಅರಿಮರ್ದನರ, ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ಸಹಿಸುವವರ, ಅಪರಾಜಿತರ, ಪ್ರಾಣಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಳಾಗಿರುವ, ಅವರ ಅನುತ್ತಮ ರತ್ನದಂತಿರುವವಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲು ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ? ಅವಳಿಗೆ ನಾಥರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ? ಅವಳು ಹೊರಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪಾಂಡವರ ಹೃದಯ !

03253014a ಕಸ್ಯಾದ್ಯ ಕಾಯಂ ಪ್ರತಿಭಿದ್ಯ ಘೋರಾ|

ಮಹೀಂ ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಶಿತಾಃ ಶರಾಗ್ರಾಃ||

03253014c ಮಾ ತ್ವಂ ಶುಚಸ್ತಾಂ ಪ್ರತಿ ಭೀರು ವಿದ್ಧಿ|

ಯಥಾದ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾ ಪುನರೇಷ್ಯತೀತಿ||

03253014e ನಿಹತ್ಯ ಸರ್ವಾನ್ದ್ವಿಷತಃ ಸಮಗ್ರಾನ್|

ಪಾರ್ಥಾಃ ಸಮೇಷ್ಯಂತ್ಯಥ ಯಾಜ್ಞಸೇನ್ಯಾ||

ಇಂದು ಯಾರ ದೇಹವು ಇವರ ಹರಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಚುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಭೂಮಿಗೆ ಅಂಟುವುದಿದೆ? ಭೀರು! ಅವಳ ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸಬೇಡ. ಇಂದೇ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾರ್ಥರು ತಮ್ಮ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಂದು ಯಾಜ್ಞಸೇನಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ತರುತ್ತಾರೆ.”

03253015a ಅಥಾಬ್ರವೀಚ್ಚಾರುಮುಖಂ ಪ್ರಮೃಜ್ಯ|

ಧಾತ್ರೇಯಿಕಾ ಸಾರಥಿಮಿಂದ್ರಸೇನಂ|

03253015c ಜಯದ್ರಥೇನಾಪಹ್ಯತಾ ಪ್ರಮಥ್ಯ|

ಪಂಚೇಂದ್ರಕಲ್ಪಾನ್ ಪರಿಭೂಯ ಕೃಷ್ಣಾ||

ಆಗ ಧಾತ್ರೋಯಿಕೆಯು ತನ್ನ ಸುಂದರ ಮುಖವನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ಸಾರಥಿ ಇಂದ್ರಸೇನನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ಜಯದ್ರಥನು ಐವರು ಇಂದ್ರರಂತಿರುವವರನ್ನು ಕಡೆಗಾಣಿಸಿ ಅವರ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ.

03253016a ತಿಷ್ಠಂತಿ ವತ್ಸಾನ್ಯನಿ ನವಾನ್ಯಮೂನಿ|

ವೃಕ್ಷಾಶ್ಚ ನ ಮ್ಲಾಂತಿ ತಥೈವ ಭಗ್ನಾಃ|

03253016c ಅವರ್ತಯಧ್ವಂ ಹ್ಯನುಯಾತ ಶೀಘ್ರಂ|

ನ ದೂರಯಾತ್ಯೈವ ಹಿ ರಾಜಪುತ್ರೀ||

ಅವರ ಮಾರ್ಗದ ಗುರುತು ಇನ್ನೂ ಹೊಸದಾಗಿದೆ. ಮರಗಳು ತುಂಡಾಗಿದ್ದುದು ಮಾಸಿಹೋಗಿಲ್ಲ. ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತಿರುಗಿ ಹೋಗಿ. ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಬಹು ದೂರ ಹೋಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

03253017a ಸನ್ನಹ್ಯಧ್ವಂ ಸರ್ವ ಏವೇಂದ್ರಕಲ್ಪಾ|

ಮಹಾಂತಿ ಚಾರೂಣಿ ಚ ದಂಶನಾನಿ|

03253017c ಗೃಹ್ಣೀತ ಚಾಪಾನಿ ಮಹಾಧನಾನಿ|

ಶರಾಂಶ್ಚ ಶೀಘ್ರಂ ಪದವೀಂ ವ್ರಜಧ್ವಂ||

ಇಂದ್ರಕಲ್ಪರಾಗಿರುವ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಭಾರೀ ಕವಚಗಳೊಂದಿಗೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆಬಾಳುವ

ಚಾಪಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ. ಅತಿ ಶೀಘ್ರವೇ
ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ.

03253018a ಪುರಾ ಹಿ ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸನದಂಡಮೋಹಿತಾ|

ಪ್ರಮೂಢಚಿತ್ತಾ ವದನೇನ ಶುಷ್ಯತಾ|

03253018c ದದಾತಿ ಕಸ್ಮೈ ಚಿದನರ್ಹತೇ ತನುಂ|

ವರಾಜ್ಯಪೂರ್ಣಾಮಿವ ಭಸ್ಮನಿ ಸ್ತುಚಂ||

ಕೋಲು ಮತ್ತು ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳು ಹುಚ್ಚಾಗಿ, ಕೆಂಪಾದ
ಮುಖದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ತುಪ್ಪದಿಂದ ತುಂಬಿದ
ಆಹುತಿಯ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಆ ಅನರ್ಹನ ದೇಹವನ್ನು
ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುವ ಮೊದಲೇ ಹೋಗಿ!

03253019a ಪುರಾ ತುಷಾಗ್ನಾವಿವ ಹೂಯತೇ ಹವಿಃ|

ಪುರಾ ಶ್ಮಶಾನೇ ಸ್ತಗಿವಾಪವಿಧ್ಯತೇ|

03253019c ಪುರಾ ಚ ಸೋಮೋಽಧ್ವರಗೋಽವಲಿಹ್ಯತೇ|

ಶುನಾ ಯಥಾ ವಿಪ್ರಜನೇ ಪ್ರಮೋಹಿತೇ||

03253019e ಮಹತ್ಯರಣ್ಯೇ ಮೃಗಯಾಂ ಚರಿತ್ವಾ|

ಪುರಾ ಶ್ಯಗಾಲೋ ನಲಿನೀಂ ವಿಗಾಹತೇ||

ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸುರಿಯುವುದರ ಮೊದಲೇ,
ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹರಡುವುದರ ಮೊದಲೇ, ವಿಪ್ರಜನರು
ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಾಯಿಯು ಅಧ್ವರದ ಹವನ

ಕುಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ನೆಕ್ಕುವುದರ ಮೊದಲೇ,
ಮಹಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗೆಂದು ಹೋದಾಗ ನರಿಯು ತಾವರೆಯ
ಕೊಳವನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಮಾಡುವ ಮೊದಲೇ ಹೋಗಿ !

03253020a ಮಾ ವಃ ಪ್ರಿಯಾಯಾಃ ಸುನಸಂ ಸುಲೋಚನಂ|

ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾಚ್ಚಂ ವದನಂ ಪ್ರಸನ್ನಂ|

03253020c ಸ್ಪೃಶ್ಯಾಚ್ಚ ಭಂ ಕಶ್ಚಿದಕೃತ್ಯಕಾರೀ|

ಶ್ವಾ ವೈ ಪುರೋಡಾಶಮಿವೋಪಯಂಕ್ಷೀತ್||

03253020e ಏತಾನಿ ವರ್ತ್ಮಾನ್ಯನುಯಾತ ಶೀಘ್ರಂ|

ಮಾ ವಃ ಕಾಲಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಿಹಾತ್ಯಗಾಧ್ವೈ||

ಆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯೆಯ ಸುಂದರ ಮುಖ, ಸುಂದರ ಮೂಗು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಈ
ಮೊದಲು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿದ್ದ, ಚಂದ್ರಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದ ಶುಭ
ವದನವನ್ನು ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದವನು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ
ಇಟ್ಟಿರುವ ಭಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ನಾಯಿಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಮುಟ್ಟುವ
ಮೊದಲು ಈ ಮಾರ್ಗದ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ,
ಕಾಲವು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುದರ ಮೊದಲು, ಹೋಗಿ.”

03253021 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03253021a ಭದ್ರೇ ತೂಷ್ಟೀಮಾಸ್ವ ನಿಯಚ್ಚ ವಾಚಂ|

ಮಾಸ್ಮತ್ಸಕಾಶೇ ಪರುಷಾಣ್ಯವೋಚಃ|

03253021c ರಾಜಾನೋ ವಾ ಯದಿ ವಾ ರಾಜಪುತ್ರಾ|

ಬಲೇನ ಮತ್ತಾ ವಂಚನಾಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಭದ್ರೇ! ಸುಮ್ಮನಾಗು ಮತ್ತು
ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೋ! ನಮ್ಮೆದುರು ಕ್ರೂರವಾಗಿ
ಆಡಬೇಡ! ಅವರು ರಾಜರಾಗಿರಲಿ ರಾಜಪುತ್ರರಾಗಿರಲಿ ಬಲದಿಂದ
ಮತ್ತು ವಂಚನೆಯಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.””

03253022 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03253022a ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಯಯುರ್ಹಿ ಶೀಘ್ರಂ|
ತಾನ್ಯೇವ ವತ್ಮಾನ್ಯನುವರ್ತಮಾನಾಃ|

03253022c ಮುಹುರ್ಮುಹುವ್ಯಾಲವದುಚ್ಚ್ವ ಸಂತೋ|
ಜ್ಯಾಂ ವಿಕ್ಷಿಪಂತಶ್ಚ ಮಹಾಧನುರ್ಭಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಇಷ್ಟನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವರು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ
ಅವರ ಕುರುಹುಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ, ಬೇಟೆಯ ಹುಲಿಯಂತೆ ಪುನಃ
ಪುನಃ ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಮಹಾಧನುಸ್ಸುಗಳ ಶಿಂಜಿನಿಯನ್ನು
ಎಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋದರು.

03253023a ತತೋಽಪಶ್ಯಂಸ್ತಸ್ಯ ಸೈನ್ಯಸ್ಯ ರೇಣುಂ|

ಉದ್ಧೂತಂ ವೈ ವಾಜಿಮಿರಪ್ರಣುನ್ನಂ|

03253023c ಪದಾತೀನಾಂ ಮಧ್ಯಗತಂ ಚ ಧೌಮ್ಯಂ|

ವಿಕ್ರೋಶಂತಂ ಭೀಮಮಭಿದ್ರವೇತಿ||

ಕುದುರೆಗಳ ಖುರಗಳಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ಸೈನ್ಯದ ಧೂಳನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪದಾತಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಧೌಮ್ಯನು

ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ “ಆಕ್ರಮಣಮಾಡು!” ಎಂದು ಕೂಗಿದನು.

03253024a ತೇ ಸಾಂತ್ವ್ಯ ಧೌಮ್ಯಂ ಪರಿದೀನಸತ್ತ್ವಾಃ|
ಸುಖಂ ಭವಾನೇತ್ವಿತಿ ರಾಜಪುತ್ರಾಃ|

03253024c ಶೈನಾ ಯಥೈವಾಮಿಷಸಂಪ್ರಯುಕ್ತಾ|
ಜವೇನ ತತ್ಸೈನ್ಯಮಥಾಭ್ಯಧಾವನ್||

ಸತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಜಪುತ್ರರು “ಸುಖವಾಗಿರು!” ಎಂದು ಧೌಮ್ಯನಿಗೆ ಸಂತವಿಸಿ ಹೇಳಿ, ಹಸೀ ಮಾಂಸವನ್ನು ನೋಡಿದ ಗಿಡುಗದಂತೆ ವೇಗದಿಂದ ಆ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದರು.

03253025a ತೇಷಾಂ ಮಹೇಂದ್ರೋಪಮವಿಕ್ರಮಾಣಾಂ|
ಸಂರಬ್ಧಾನಾಂ ಧರ್ಷಣಾದ್ಯಾಜ್ಞಸೇನ್ಯಾಃ|

03253025c ಕ್ರೋಧಃ ಪ್ರಜಜ್ವಾಲ ಜಯದ್ರಥಂ ಚ|
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಿಯಾಂ ತಸ್ಯ ರಥೇ ಸ್ಥಿತಾಂ ಚ||

ಮಹೇಂದ್ರನ ಸಮನಾದ ವಿಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಅವರು ಯಾಜ್ಞಸೇನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಪಾಯದಿಂದ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ, ಜಯದ್ರಥನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅವನ ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಉರಿದಿದ್ದರು.

03253026a ಪ್ರಚುಕ್ರುಶುಶ್ಚಾಪ್ಯಥ ಸಿಂಧುರಾಜಂ|
ವೃಕೋದರಶ್ಚೈವ ಧನಂಜಯಶ್ಚ|

03253026c ಯಮೌ ಚ ರಾಜಾ ಚ ಮಹಾಧನುರ್ಧರಾಸ್|
ತತೋ ದಿಶಃ ಸಮ್ಮುಮುಹುಃ ಪರೇಷಾಂ||

ವ್ಯಕ್ತೋದರ, ಧನಂಜಯ, ಯಮಳರು, ರಾಜನೂ ಸೇರಿ ಆ
ಮಹಾಧನುರ್ಧರರು ಸಿಂಧುರಾಜನನ್ನು ಕೂಗಿ ಗರ್ಜಿಸಿದಾಗ
ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮೂರ್ಛಿತರಾದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ಪಾರ್ಥಾಗಮನೇ ತ್ರಿಪಂಚಾಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥಾಗಮನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಐವತ್ತೂರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೫೪

ದ್ರೌಪದಿಯು ಜಯದ್ರಥನಿಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯರಾದ ಐವರು ಪಾಂಡವರ
ಪರಿಚಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ತೋರಿಸುವುದು (೧-೨೧).

03254001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03254001a ತತೋ ಘೋರತರಃ ಶಬ್ದೋ ವನೇ ಸಮಭವತ್ತದಾ|

03254001c ಭೀಮಸೇನಾರ್ಜುನೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಮಮರ್ಷಿಣಾಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೀಮಸೇನ ಅರ್ಜುನರನ್ನು ನೋಡಿ
ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಸಹಿಸಲಾಗದ ಘೋರತರ ಶಬ್ದವು ವನವನ್ನು ತುಂಬಿತು.

03254002a ತೇಷಾಂ ಧ್ವಜಾಗ್ರಾಣ್ಯಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ ರಾಜಾ|

ಸ್ವಯಂ ದುರಾತ್ಮಾ ಕುರುಪುಂಗವಾನಾಂ|

03254002c ಜಯದ್ರಥೋ ಯಾಜ್ಞಸೇನೀಮುವಾಚ|

ರಥೇ ಸ್ಥಿತಾಂ ಭಾನುಮತೀಂ ಹತೌಜಾಃ||

ಆ ಕುರುಪುಂಗವರ ಧ್ವಜಗಳ ತುದಿಯನ್ನು ಕಂಡ ದುರಾತ್ಮ ರಾಜಾ
ಜಯದ್ರಥನು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿ ಹತಾಶಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಭಾನುಮತಿ
ಯಾಜ್ಞಸೇನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03254003a ಆಯಾಂತೀಮೇ ಪಂಚ ರಥಾ ಮಹಾಂತೋ|

ಮನ್ಯೇ ಚ ಕೃಷ್ಣೇ ಪತಯಸ್ತವೈತೇ|

03254003c ಸಾ ಜಾನತೀ ಖ್ಯಾಪಯ ನಃ ಸುಕೇಶಿ|

ಪರಂ ಪರಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ರಥಸ್ಥಂ||

“ಕೃಷ್ಣೇ! ಈ ಐದು ಮಹಾರಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವವರು ನಿನ್ನ ಪತಿಗಳೇ
ಇರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಸುಕೇಶೀ! ಅವರನ್ನು ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ತಿಳಿದಿರುತ್ತೀಯೆ. ರಥದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಂಡವರು ಯಾರು ಯಾರೆಂದು
ಹೇಳು.”

03254004 ದ್ರೌಪದ್ಯುವಾಚ|

03254004a ಕಿಂ ತೇ ಜ್ಞಾತೈರ್ಮೂಢ ಮಹಾಧನುರ್ಧರೈರ್|

ಅನಾಯುಷ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕೃತ್ವಾತಿಘೋರಂ|

03254004c ಏತೇ ವೀರಾಃ ಪತಯೋ ಮೇ ಸಮೇತಾ|

ನ ವಃ ಶೇಷಃ ಕಶ್ಚಿದಿಹಾಸ್ತಿ ಯುದ್ಧೇ||

ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಮೂಢ! ಈ ಹೊಲಸು ಮತ್ತು ಅತಿಘೋರ

ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಈಗ ಮಹಾಧನ್ವಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ
ನಿನಗೇನಾಗುತ್ತದೆ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ನನ್ನ ಪತಿಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾರನ್ನೂ ಉಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ!

03254005a ಆಖ್ಯಾತವ್ಯಂ ತ್ವೇವ ಸರ್ವಂ ಮುಮೂರ್ಷೋರ್ |
ಮಯಾ ತುಭ್ಯಂ ಪೃಷ್ಟಯಾ ಧರ್ಮ ಏಷಃ |

03254005c ನ ಮೇ ವ್ಯಥಾ ವಿದ್ಯತೇ ತ್ವದ್ಭಯಂ ವಾ |
ಸಂಪಶ್ಯಂತ್ಯಾಃ ಸಾನುಜಂ ಧರ್ಮರಾಜಂ ||

ಆದರೆ ಸಾಯಬೇಕಾದ ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕು. ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದ
ನಿನಗೆ ಹೇಳುವುದು ಧರ್ಮ ! ಅನುಜರೊಂದಿಗೆ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು
ನೋಡುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ನಿನ್ನಿಂದ ವ್ಯಥೆಯೂ ಭಯವೂ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

03254006a ಯಸ್ಯ ಧ್ವಜಾಗ್ರೇ ನದತೋ ಮೃದಂಗೌ |
ನಂದೋಪನಂದೌ ಮಧುರೌ ಯುಕ್ತರೂಪೌ |

03254006c ಏತಂ ಸ್ವಧರ್ಮಾರ್ಥವಿನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಂ |
ಸದಾ ಜನಾಃ ಕೃತ್ಯವಂತೋಽನುಯಾಂತಿ ||

ಯಾರ ಧ್ವಜಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಾದ ನಂದ ಮತ್ತು ಉಪನಂದ
ಮೃದಂಗಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿವೆಯೋ, ಆ ಸ್ವಧರ್ಮಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯಜ್ಞನನ್ನು
ಸದಾ ಕೃತ್ಯವಂತ ಜನರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

03254007a ಯ ಏಷ ಜಾಂಬೂನದಶುದ್ಧಗೌರಃ |
ಪ್ರಚಂಡಘೋಣಸ್ತನುರಾಯತಾಕ್ಷಃ |

03254007c ಏತಂ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠತಮಂ ವದಂತಿ|

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಧರ್ಮಸುತಂ ಪತಿಂ ಮೇ||

ಶುದ್ಧ ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ, ಉದ್ದವಾದ ತೆಳು ಮೂಗಿನ, ಅಗಲ ಕಣ್ಣಿನ
ಆ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠತಮನೆಂದೂ, ಧರ್ಮಸುತ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03254008a ಅಪ್ಯೇಷ ಶತ್ರೋಃ ಶರಣಾಗತಸ್ಯ|

ದದ್ಯಾತ್ಪ್ರಾಣಾನ್ಧರ್ಮಚಾರೀ ನೃವೀರಃ|

03254008c ಪರೈಹ್ಯೇನಂ ಮೂಢ ಜವೇನ ಭೂತಯೇ|

ತ್ವಮಾತ್ಮನಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿನ್ಯಸ್ತಶಸ್ತ್ರಃ||

ಶರಣಾಗತನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೂ ಕೂಡ ಆ ಧರ್ಮಚಾರಿ ನನ್ನ ವೀರನು
ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮೂಢ! ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಗ ಓಡು. ನಿನ್ನ
ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೊರೆದು, ಕೈ ಮುಗಿದು ಬೇಗ ಓಡು !

03254009a ಅಥಾಪ್ಯೇನಂ ಪಶ್ಯಸಿ ಯಂ ರಥಸ್ಥಂ|

ಮಹಾಭುಜಂ ಶಾಲಮಿವ ಪ್ರವೃದ್ಧಂ|

03254009c ಸಂದಷ್ಟೋಷ್ಠಂ ಭುಕುಟೀಸಂಹತಭ್ರುವಂ|

ವೃಕೋದರೋ ನಾಮ ಪತಿರ್ಮಮೈಷಃ||

ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ರಥದಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಾಲದಂತೆ ಬೆಳೆದಿರುವ
ಮಹಾಭುಜದವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ! ಅವನ ತುಟಿಗಳು
ಬಿಗಿದಿವೆ. ಹುಬ್ಬುಗಳು ಗಂಟಿಕ್ಕಿವೆ. ಅವನೇ ವೃಕೋದರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ನನ್ನ ಪತಿ.

03254010a ಆಜಾನೇಯಾ ಬಲಿನಃ ಸಾಧು ದಾಂತಾ|

ಮಹಾಬಲಾಃ ಶೂರಮುದಾವಹಂತಿ|

03254010c ಏತಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣ್ಯತಿಮಾನುಷಾಣಿ|

ಭೀಮೇತಿ ಶಬ್ದೋಽಸ್ಯ ಗತಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ||

ಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ, ಪಳಗಿದ, ಉತ್ತಮ ಥಳಿಯ, ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ
ಕುದುರೆಗಳು ಅವನನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿವೆ. ಇವನ ಕೃತ್ಯಗಳು
ಅಮಾನುಷವಾದವುಗಳು. ಇವನ ಕೂಗು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಭೀಮ
ಎಂದೇ ಆಗಿ ಹೋಗಿದೆ!

03254011a ನಾಸ್ಯಾಪರಾದ್ಧಾಃ ಶೇಷಮಿಹಾಪ್ನುವಂತಿ|

ನಾಪ್ಯಸ್ಯ ವೈರಂ ವಿಸ್ಮರತೇ ಕದಾ ಚಿತ್|

03254011c ವೈರಸ್ಯಾಂತಂ ಸಂವಿಧಾಯೋಪಯಾತಿ|

ಪಶ್ಚಾಚ್ಚಾಂತಿಂ ನ ಚ ಗಚ್ಚತ್ಯತೀವ||

ಅಪರಾಧಿಗಳ್ಯಾರೂ ಇವನಿಂದ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇವನು
ವೈರಿಯನ್ನು ಎಂದೂ ಮರೆಯಲಾರ! ವೈರತ್ವಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯವನ್ನು
ನೀಡಿದನಂತರವೂ ತಕ್ಷಣವೇ ಇವನು ತಣ್ಣಗಾಗುವವನಲ್ಲ.

03254012a ಮೃದುವರ್ವದಾನ್ಯೋ ಧೃತಿಮಾನ್ಯಶಸ್ವೀ|

ಜಿತೇಂದ್ರಿಯೋ ವೃದ್ಧಸೇವೀ ನೃವೀರಃ|

03254012c ಭ್ರಾತಾ ಚ ಶಿಷ್ಯಶ್ಚ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ|

ಧನಂಜಯೋ ನಾಮ ಪತಿರ್ಮಮೈಷಃ||

ಮೃದು, ಉದಾರಿ, ಧೃತಿವಂತ, ಯಶಸ್ವಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ, ವೃದ್ಧಸೇವಿ,
ನರವೀರ, ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ತಮ್ಮನ್ನೂ ಶಿಷ್ಯನೂ ಆದ ಧನಂಜಯನೆಂಬ
ಇವನು ನನ್ನ ಪತಿ.

03254013a ಯೋ ವೈ ನ ಕಾಮಾನ್ನ ಭಯಾನ್ನ ಲೋಭಾತ್|

ತ್ಯಜೇದ್ಧರ್ಮಂ ನ ನೃಶಂಸಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್|

03254013c ಸ ಏಷ ವೈಶ್ವಾನರತುಲ್ಯತೇಜಾಃ|

ಕುಂತೀಸುತಃ ಶತ್ರುಸಹಃ ಪ್ರಮಾಥೀ||

ಕಾಮವಾಗಲೀ, ಭಯವಾಗಲೀ, ಲೋಭವಾಗಲೀ ಇವನನ್ನು
ಧರ್ಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವವನನ್ನಾಗಲೀ, ಕ್ರೂರಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಮಾಡುವವನನ್ನಾಗಲೀ ಮಾಡಲಾರವು. ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವಾನರನ
ಸಮಾನನಾದ ಈ ಕುಂತೀಸುತನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03254014a ಯಃ ಸರ್ವ ಧರ್ಮಾರ್ಥವಿಶ್ವಯಜ್ಞೋ|

ಭಯಾರ್ತಾನಾಂ ಭಯಹರ್ತಾ ಮನೀಷೀ|

03254014c ಯಸ್ಯೋತ್ತಮಂ ರೂಪಮಾಹುಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ|

ಯಂ ಪಾಂಡವಾಃ ಪರಿರಕ್ಷಂತಿ ಸರ್ವೇ||

03254015a ಪ್ರಾಣೈರ್ಗರಿಯಾಂಸಮನುವ್ರತಂ ವೈ|

ಸ ಏಷ ವೀರೋ ನಕುಲಃ ಪತಿರ್ಮೇ|

ಸರ್ವ ಧರ್ಮಾರ್ಥವಿಶ್ವಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ, ಭಯಾರ್ತರ

ಭಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಮನೀಷೀ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
 ಉತ್ತಮರೂಪಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ, ಎಲ್ಲ ಪಾಂಡವರಿಂದಲೂ
 ಪರಿರಕ್ಷಿತನಾದ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ, ಹಾಗೆಯೇ
 ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ಆ ವೀರನೇ ನನ್ನ ಪತಿ ನಕುಲ.

03254015c ಯಃ ಖಿಡ್ಗಯೋಧೀ ಲಘುಚಿತ್ರಹಸ್ತೋ|
 ಮಹಾಂಶ್ಚ ಧೀಮಾನ್ಸಹದೇವೋಽದ್ವಿತೀಯಃ||

ಲಘುವಾದ ಚಳಕದ ಕೈಯುಳ್ಳ ಖಿಡ್ಗಯೋಧೀ ಮಹಾಧೀಮಂತ,
 ಅದ್ವಿತೀಯನು ಸಹದೇವನು.

03254016a ಯಸ್ಯಾದ್ಯ ಕರ್ಮ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇ ಮೂಢಸತ್ತ್ವ|
 ಶತಕ್ರತೋರ್ವಾ ದೈತ್ಯಸೇನಾಸು ಸಂಖ್ಯೇ|

03254016c ಶೂರಃ ಕೃತಾಸ್ತ್ರೋ ಮತಿಮಾನ್ಮನೀಷೀ|
 ಪ್ರಿಯಂಕರೋ ಧರ್ಮಸುತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ||

ಮೂಢ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯಸೇನೆಯೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವ
 ಶತಕ್ರತುವಿನಂತಿರುವ ಅವನ ಕೈಚಳಕವನ್ನು ಇಂದು ನೀನು ನೋಡುವೆ.
 ಈ ಶೂರ, ಕೃತಾಸ್ತ್ರ, ಮತಿವಂತ ಮನೀಷಿಯು ರಾಜ ಧರ್ಮಸುತನ
 ಪ್ರಿಯಂಕರ.

03254017a ಯ ಏಷ ಚಂದ್ರಾರ್ಕ ಸಮಾನತೇಜಾ|
 ಜಘನ್ಯಜಃ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಪ್ರಿಯಶ್ಚ|

03254017c ಬುದ್ಧ್ಧಾ ಸಮೋ ಯಸ್ಯ ನರೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

ವಕ್ತಾ ತಥಾ ಸತ್ಸು ವಿನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಃ||

ಇವನು ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಸಮಾನನು. ಪಾಂಡವರ ಅತಿಕಿರಿಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಯನಾದವನು. ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಇವನ ಸಮನಾದ ನರನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಸತ್ಸಂಗದಲ್ಲಿ ವಿನಿಶ್ಚಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ.

03254018a ಸ ಏಷ ಶೂರೋ ನಿತ್ಯಮಮರ್ಷಣಶ್ಚ |
ಧೀಮಾನ್ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸಹದೇವಃ ಪತಿರ್ಮೇವ |

03254018c ತ್ಯಜೇತ್ಪ್ರಾಣಾನ್ಪ್ರವಿಶೇದ್ಧವ್ಯವಾಹಂ |
ನ ತ್ವೇವೈಷ ವ್ಯಾಹರೇದ್ಧರ್ಮಬಾಃಯಂ ||

03254018e ಸದಾ ಮನಸ್ವೀ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇ ನಿವಿಷ್ಯಃ |
ಕುಂತ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಣೈರಿಷ್ಟತಮೋ ನೃವೀರಃ ||

ಈ ಶೂರನು ನಿತ್ಯವೂ ಅಮರ್ಷಣ. ನನ್ನ ಪತಿ ಸಹದೇವನು ಧೀಮಂತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಜ್ಞ. ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿಯಾದರೂ ತ್ಯಜಿಸಿಯಾನು, ಆದರೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸದಾ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಈ ನರವೀರನನ್ನು ಕುಂತಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ.

03254019a ವಿಶೀರ್ಯಂತೀಂ ನಾವಮಿವಾರ್ಣವಾಂತೇ |
ರತ್ನಾಭಿಪೂರ್ಣಾಂ ಮಕರಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠೇ |

03254019c ಸೇನಾಂ ತವೇಮಾಂ ಹತಸರ್ವಯೋಧಾಂ|

ವಿಕ್ಷೋಭಿತಾಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೈಃ||

ಸಾಗರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕರದ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಒಡೆದುಹೋಗುವ
ರತ್ನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ನಾವೆಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಈ ಸೇನೆಯ ಎಲ್ಲ
ಯೋಧರೂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಂದ ಹತರಾಗಿ ನಾಶವಾಗುವುದನ್ನು ನೀನು
ನೋಡುವೆ!

03254020a ಇತ್ಯೇತೇ ವೈ ಕಥಿತಾಃ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾ|

ಯಾಂಸ್ತ್ವಂ ಮೋಹಾದವಮನ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಃ|

03254020c ಯದ್ಯೇತೈಸ್ತ್ವಂ ಮುಚ್ಯಸೇಽರಿಷ್ಟದೇಹಃ|

ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇ ಜೀವ ಏವ||

ಹೀಗೆ ನಾನು ನಿನಗೆ, ಯಾರನ್ನು ನೀನು ಮೋಹದಿಂದ ಅಪಮಾನಿಸಲು
ತೊಡಗಿದ್ದೀಯೋ ಆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಏನೂ
ತಾಗದೇ ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಇವರಿಂದ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ನೀನು
ಬದುಕಿದ್ದೂ ಪುನಃಜೀವವನ್ನು ಪಡೆದಂತೆ!”

03254021 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03254021a ತತಃ ಪಾರ್ಥಾಃ ಪಂಚ ಪಂಚೇಂದ್ರಕಲ್ಪಾಸ್|

ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತ್ರಸ್ತಾನ್ಪ್ರಾಂಜಲೀಂಸ್ತಾನ್ವದಾತೀನ್|

03254021c ರಥಾನೀಕಂ ಶರವರ್ಷಾಂಧಕಾರಂ|

ಚಕ್ರುಃ ಕುದ್ಧಾಃ ಸರ್ವತಃ ಸನ್ನಿಗೃಹ್ಯ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಪಂಚ ಇಂದ್ರರಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಪಂಚ ಪಾರ್ಥರು ಕೈಮುಗಿದು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಪದಾತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೃದ್ಧರಾಗಿ ರಥಾನೀಕರ ಮೇಲೆ ಶರಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಅಂಧಕಾರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
 ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀವಾಕ್ಯೇ
 ಚತುಷ್ಟಂಚಾಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
 ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಬವತ್ಸಾಲ್ಕನೆಯ
 ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೫೫

ತನ್ನ ಸೇನೆಯು ನಾಶವಾಗಲು ಜಯದ್ರಥನು ನಡುಗುತ್ತಾ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದುದು (೧-೩೩). ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಸೈಂಧವನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಕುಲ-ಸಹದೇವರೊಡನೆ ದ್ರೌಪದಿ-ಧೌಮ್ಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮರಳಿದುದು (೩೪-೫೧). ಸೈಂಧವನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕೊಂದು, ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವನನ್ನು ಭೀಮನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡವೆಂದು ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದುದು (೫೨-೫೯).

03255001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03255001a ಸಂತಿಷ್ಠತ ಪ್ರಹರತ ತೂರ್ಣಂ ವಿಪರಿಧಾವತ|

03255001c ಇತಿ ಸ್ಮ ಸೈಂಧವೋ ರಾಜಾ ಚೋದಯಾಮಾಸ ತಾನ್ಭಪಾನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿ! ಅವರನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಪ್ರಹರಿಸಿ!” ಎಂದು ರಾಜ ಸೈಂಧವನು ಆ ನೃಪರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದನು.

03255002a ತತೋ ಘೋರತರಃ ಶಬ್ದೋ ರಣೇ ಸಮಭವತ್ತದಾ|

03255002c ಭೀಮಾರ್ಜುನಯಮಾನ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಸೈನ್ಯಾನಾಂ ಸಯುಧಿಷ್ಠಿರಾನ್||

ಆಗ ರಣದಲ್ಲಿ ಭೀಮಾರ್ಜುನರನ್ನು ಮತ್ತು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೊಂದಿಗೆ ಯಮಳರನ್ನು ಕಂಡು ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಘೋರತರ ಶಬ್ದವು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

03255003a ಶಿಬಿಸಿಂಧುತ್ರಿಗರ್ತಾನಾಂ ವಿಷಾದಶ್ಚಾಪ್ಯಜಾಯತ|

03255003c ತಾನ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾನ್ವಾಘ್ರಾನಿವ ಬಲೋತ್ಕಟಾನ್||

ವ್ಯಾಘ್ರದಂತೆ ಬಲೋತ್ಕಟರಾಗಿದ್ದ ಆ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರರನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಶಿಬಿ, ಸಿಂಧು, ತ್ರಿಗರ್ತರಲ್ಲಿ ವಿಷಾದವುಂಟಾಯಿತು.

03255004a ಹೇಮಚಿತ್ರಸಮುತ್ಸೇಧಾಂ ಸರ್ವಶೈಕ್ಯಾಯಸೀಂ ಗದಾಂ|

03255004c ಪ್ರಗೃಹ್ಯಾಭ್ಯದ್ರವದ್ಭೀಮಃ ಸೈಂಧವಂ ಕಾಲಚೋದಿತಂ||

ಹೇಮಚಿತ್ರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ, ಉಕ್ಕಿನ ಎರಕವನ್ನು ಸುರಿದಿದ್ದ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭೀಮನು ಕಾಲಚೋದಿತ ಸೈಂಧವನಲ್ಲಿಗೆ

ಓಡಿಬಂದನು.

03255005a ತದಂತರಮಥಾವೃತ್ಯ ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯೋಽಭ್ಯಹಾರಯತ್|

03255005c ಮಹತಾ ರಥವಂಶೇನ ಪರಿವಾಯ್ ವೃಕೋದರಂ||

ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ರಥಗಳ ಸಾಲನ್ನು ತಂದಿರಿಸಿ ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯನು
ವೃಕೋದರನನ್ನು ತಡೆದನು.

03255006a ಶಕ್ತಿತೋಮರನಾರಾಚ್ಯವೀರಬಾಹುಪ್ರಚೋದಿತೈಃ|

03255006c ಕೀರ್ಯ ಮಾಣೋಽಪಿ ಬಹುಭಿರ್ನ ಸ್ಮ ಭೀಮೋಽಭ್ಯಕಂಪತ||

ಹಲವಾರು ಶಕ್ತಿ ತೋಮರ, ಉಕ್ಕಿನ ಶರಗಳನ್ನು ವೀರಬಾಹುಗಳು
ಅವನ ಮೇಲೆ ಸುರಿದರೂ ಭೀಮನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಲುಗಾಡಲಿಲ್ಲ.

03255007a ಗಜಂ ತು ಸಗಜಾರೋಹಂ ಪದಾತೀಂಶ್ಚ ಚತುರ್ದಶ|

03255007c ಜಘಾನ ಗದಯಾ ಭೀಮಃ ಸ್ಯೆಂಧವಧ್ವಜಿನೀಮುಖೇ||

ಅಲ್ಲದೇ ಭೀಮನು ಗದೆಯಿಂದ ಸ್ಯೆಂಧವನ ಧ್ವಜದ ಮುಂದೆಯೇ
ಆನೆಯನ್ನು, ಆನೆಯನ್ನು ಏರಿದವನನ್ನು ಮತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕು
ಪದಾತಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುರುಳಿಸಿದನು.

03255008a ಪಾರ್ಥಃ ಪಂಚಶತಾಂ ಶೂರಾನ್ಪಾರ್ವ ತೀಯಾನ್ಮಹಾರಥಾನ್|

03255008c ಪರೀಪ್ಸಮಾನಃ ಸೌವೀರಂ ಜಘಾನ ಧ್ವಜಿನೀಮುಖೇ||

ಅವನ ಧ್ವಜದ ಎದುರೇ ಪಾರ್ಥನು ಐದನೂರು ಶೂರ ಮಹಾರಥಿ
ಪರ್ವತವಾಸಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಸೌವೀರವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದನು.

03255009a ರಾಜಾ ಸ್ವಯಂ ಸುವೀರಾಣಾಂ ಪ್ರವರಾಣಾಂ ಪ್ರಹಾರಿಣಾಂ|

03255009c ನಿಮೇಷಮಾತ್ರೇಣ ಶತಂ ಜಘಾನ ಸಮರೇ ತದಾ||

ಸ್ವಯಂ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ ನೂರು ಸುವೀರಪ್ರಮುಖರನ್ನು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

03255010a ದದೃಶೇ ನಕುಲಸ್ತತ್ರ ರಥಾತ್ಪ್ರಸ್ಯಂದ್ಯ ಖಿಡ್ಗಧೃಕ್|

03255010c ಶಿರಾಂಸಿ ಪಾದರಕ್ಷಾಣಾಂ ಬೀಜವತ್ಪ್ರವಪನ್ಮುಹುಃ||

ಅಲ್ಲಿ ನಕುಲನು ರಥದಿಂದ ಧುಮುಕಿ ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಬೀಸಿ ಆನೆಗಳ ಪಾದರಕ್ಷಕರ ಶಿರಗಳನ್ನು ಬೀಜಗಳಂತೆ ತೂರಿದುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.

03255011a ಸಹದೇವಸ್ತು ಸಮ್ಯಾಯ ರಥೇನ ಗಜಯೋಧಿನಃ|

03255011c ಪಾತಯಾಮಾಸ ನಾರಾಚೈರ್ಧ್ರುಮೇಭ್ಯ ಇವ ಬರ್ಹಿಣಃ||

ಸಹದೇವನಾದರೋ ರಥದಲ್ಲಿಂದ ಗಜಯೋಧಿಗಳನ್ನು ಉಕ್ಕಿನ ಈಟಿಗಳಿಂದ ನವಿಲುಗಳನ್ನು ಮರಗಳಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿಸುವಂತೆ ಬೀಳಿಸಿದನು.

03255012a ತತಸ್ತ್ರಿಗರ್ತಃ ಸಧನುರವತೀರ್ಯ ಮಹಾರಥಾತ್|

03255012c ಗದಯಾ ಚತುರೋ ವಾಹಾನ್ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತಸ್ಯ ತದಾವಧೀತ್||

ಆಗ ಗದೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರನಾದ ತ್ರಿಗರ್ತನು ಧನುಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಮಹಾರಥದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಧರ್ಮರಾಜನ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುರಿಳಿಸಿದನು.

03255013a ತಮಭ್ಯಾಶಗತಂ ರಾಜಾ ಪದಾತಿಂ ಕುಂತಿನಂದನಃ|

03255013c ಅರ್ಧಚಂದ್ರೇಣ ಬಾಣೇನ ವಿವ್ಯಾಧೋರಸಿ ಧರ್ಮರಾಟ್||

ಆಗ ಕುಂತಿನಂದನ ರಾಜಾ ಧರ್ಮರಾಜನು ಅರ್ಧಚಂದ್ರದ
ಬಾಣದಿಂದ ಪದಾತಿಯ ಎದೆಗೆ ಹೊಡೆದನು.

03255014a ಸ ಭಿನ್ನಹೃದಯೋ ವೀರೋ ವಕ್ತ್ರಾಚ್ಚೋಣಿತಮುದ್ವಮನ್|

03255014c ಪಪಾತಾಭಿಮುಖಃ ಪಾರ್ಥಂ ಚಿನ್ನಮೂಲ ಇವ ದ್ರುಮಃ||

ಆ ವೀರನು ಹೃದಯವೊಡೆದು, ಬಾಯಿಯಿಂದ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರಿ,
ಬೇರುಕಡಿದ ಮರದಂತೆ ಪಾರ್ಥನ ಎದಿರು ಬಿದ್ದನು.

03255015a ಇಂದ್ರಸೇನದ್ವಿತೀಯಸ್ತು ರಥಾತ್ಪ್ರಸ್ಯಂದ್ಯ ಧರ್ಮರಾಟ್|

03255015c ಹತಾಶ್ವಃ ಸಹದೇವಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪೇದೇ ಮಹಾರಥಂ|

ತನ್ನ ಕುದುರೆಗಳು ಹತವಾಗಲು ಧರ್ಮರಾಜನು ಇಂದ್ರಸೇನನ
ಸಹಾಯದಿಂದ ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಸಹದೇವನ ಮಹಾರಥವನ್ನು
ಏರಿದನು.

03255016a ನಕುಲಂ ತ್ವಭಿಸಂಧಾಯ ಕ್ಷೇಮಂಕರಮಹಾಮುಖೌ|

03255016c ಉಭಾವೃಭಯತಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ ಶರವರ್ಷೈರವರ್ಷತಾಂ||

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ಷೇಮಂಕರ ಮತ್ತು ಮಹಾಮುಖಿರಿವರು ನಕುಲನನ್ನು
ಎದುರಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ತೀಕ್ಷ್ಣಶರಗಳ ಮಳೆಗಳನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ
ಸುರಿಸಿದರು.

03255017a ತೌ ಶರೈರಭಿವರ್ಷಂತೌ ಜೀಮೂತಾವಿವ ವಾರ್ಷಿಕೌ|

03255017c ಏಕೈಕೇನ ವಿಪಾರೇನ ಜಘ್ನೇ ಮಾದ್ರವತೀಸುತಃ||

ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡಗಳಂತೆ ಶರಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಮಾದ್ರವತೀಸುತನು ಒಂದೊಂದು ಅಗಲ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

03255018a ತ್ರಿಗರ್ತರಾಜಃ ಸುರಥಸ್ತಸ್ಯಾಥ ರಥಧೂರ್ಗತಃ|

03255018c ರಥಮಾಕ್ಷೇಪಯಾಮಾಸ ಗಜೇನ ಗಜಯಾನವಿತ್||

ಆಗ ಗಜಯಾನವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ತ್ರಿಗರ್ತರಾಜ ಸುರಥನು ರಥಧ್ವಜವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತು ಆನೆಯಿಂದ ಅವನ ರಥವನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಿದನು.

03255019a ನಕುಲಸ್ವ ಪಭೀಸ್ತಸ್ಮಾದ್ರಥಾಚ್ಚರ್ಮಾ ಸಿಪಾಣಿಮಾನ್|

03255019c ಉದ್ಭ್ರಾಂತಂ ಸ್ಥಾನಮಾಸ್ಥಾಯ ತಸ್ಥೌ ಗಿರಿರಿವಾಚಲಃ||

ಆದರೆ ನಕುಲನು ಭಯಪಡದೇ ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೀಸುತ್ತಾ ಗಿರಿಯಂತೆ ಅಚಲವಾಗಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03255020a ಸುರಥಸ್ತಂ ಗಜವರಂ ವಧಾಯ ನಕುಲಸ್ಯ ತು|

03255020c ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಸಕ್ರೋಧಮಭ್ಯುಚ್ಚಿ ತಕರಂ ತತಃ||

ನಕುಲನ ವಧೆಗೆಂದು ಸುರಥನು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಸೊಂಡಿಲನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ

ಬರುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಜವೊಂದನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

03255021a ನಕುಲಸ್ತಸ್ಯ ನಾಗಸ್ಯ ಸಮೀಪಪರಿವರ್ತಿನಃ|

03255021c ಸವಿಷಾಣಂ ಭುಜಂ ಮೂಲೇ ಖಿಡ್ಗೇನ ನಿರಕೃಂತತ||

ನಕುಲನಾದರೋ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿರುವ ನಾಗದ ಸೊಂಡಿಲು
ದಂತಗಳನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿ ಖಿಡ್ಗದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

03255022a ಸ ವಿನದ್ಯ ಮಹಾನಾದಂ ಗಜಃ ಕಂಕಣಭೂಷಣಃ|

03255022c ಪತನ್ನವಾಕ್ಯೈರಾ ಭೂಮೌ ಹಸ್ತಾರೋಹಾನಪೋಥಯತ್||

ಕಂಕಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದ ಆ ಆನೆಯ ಮಹಾನಾದವನ್ನು
ಕೂಗಿ ತಲೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಬಿದ್ದು, ಗಜಾರೋಹಿಗಳನ್ನು
ಅಪ್ಪಳಿಸಿತು.

03255023a ಸ ತತ್ಕರ್ಮ ಮಹತ್ಕೃತ್ವಾ ಶೂರೋ ಮಾದ್ರವತೀಸುತಃ|

03255023c ಭೀಮಸೇನರಥಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಶರ್ಮ ಲೇಭೇ ಮಹಾರಥಃ||

ಆ ಮಹಾಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಶೂರ ಮಾದ್ರವತೀಸುತನು
ಭೀಮಸೇನನ ರಥವನ್ನು ಸೇರಿ ಆ ಮಹಾರಥದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು
ಪಡೆದನು.

03255024a ಭೀಮಸ್ತ್ವಾ ಪತತೋ ರಾಜ್ಞಃ ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯಸ್ಯ ಸಂಗರೇ|

03255024c ಸೂತಸ್ಯ ನುದತೋ ವಾಹಾನ್ ಕ್ಷುರೇಣಾಪಾಹರಚ್ಚಿರಃ||

ರಾಜ ಕೋಟಿಕಾಶ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭೀಮನಾದರೋ

ಕದುರೆಗಳನ್ನು ಪುಸಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೂತನ ಶಿರವನ್ನು ಹರಿತವಾದ
ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಬೋಳಿಸಿದನು.

03255025a ನ ಬುಬೋಧ ಹತಂ ಸೂತಂ ಸ ರಾಜಾ ಬಾಹುಶಾಲಿನಾ|

03255025c ತಸ್ಯಾಶ್ವಾ ವ್ಯದ್ರವನ್ಸಂಖ್ಯೇ ಹತಸೂತಾಸ್ತತಸ್ತತಃ||

ತನ್ನ ಸೂತನು ಬಾಹುಶಾಲಿಯಿಂದ ಹತನಾದುದು ರಾಜನಿಗೆ
ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸೂತನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆ ಕುದುರೆಗಳು ರಣದಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲಾಕಡೆ ಓಡತೊಡಗಿದವು.

03255026a ವಿಮುಖಿಂ ಹತಸೂತಂ ತಂ ಭೀಮಃ ಪ್ರಹರತಾಂ ವರಃ|

03255026c ಜಘಾನ ತಲಯುಕ್ತೇನ ಪ್ರಾಸೇನಾಭ್ಯೇತ್ಯ ಪಾಂಡವಃ||

ಆಗ ಸೂತನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವಿಮುಖಿನಾದ ಅವನನ್ನು
ಪ್ರಹರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಾಂಡವ ಭೀಮನು ಚೂಪಾದ ಪ್ರಾಸದಿಂದ
ಹೊಡೆದು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

03255027a ದ್ವಾದಶಾನಾಂ ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸೌವೀರಾಣಾಂ ಧನಂಜಯಃ|

03255027c ಚಕರ್ತ ನಿಷಿತೈರ್ಭಲ್ಯೈರ್ಧನೂಂಷಿ ಚ ಶಿರಾಂಸಿ ಚ||

ಧನಂಜಯನು ಹರಿತ ಭಲ್ಲಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಹನ್ನೆರಡು ಸೌವೀರರ
ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ಶಿರಗಳನ್ನೂ ತುಂಡರಿಸಿದನು.

03255028a ಶಿಬೀನಿಕ್ಷ್ವಾ ಕುಮುಖ್ಯಾಂಶ್ಚ ತ್ರಿಗರ್ತಾನ್ಸೈಂಧವಾನಪಿ|

03255028c ಜಘಾನಾತಿರಥಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಬಾಣಗೋಚರಮಾಗತಾನ್||

ರಣದಲ್ಲಿ ಬಾಣಗೋಚರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಶಿಬಿ, ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ತ್ರಿಗರ್ತ ಮತ್ತು ಸೈಂಧವ ಪ್ರಮುಖರನ್ನು ಅತಿರಥಿಯು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

03255029a ಸಾದಿತಾಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಬಹವಃ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಾ|

03255029c ಸಪತಾಕಾಶ್ಚ ಮಾತಂಗಾಃ ಸದ್ವಜಾಶ್ಚ ಮಹಾರಥಾಃ||

ಸವ್ಯಸಾಚಿಯಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಹುಮಂದಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರು - ಪತಾಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ದ್ವಜಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಹಾರಥಿಗಳು.

03255030a ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ ಪೃಥಿವೀಂ ತಸ್ಥುಃ ಸರ್ವಮಾಯೋಧನಂ ಪ್ರತಿ|

03255030c ಶರೀರಾಣ್ಯಶಿರಸ್ಕಾನಿ ವಿದೇಹಾನಿ ಶಿರಾಂಸಿ ಚ||

ರಣರಂಗದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಶಿರಗಳಿಲ್ಲದ ಶರೀರಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ದೇಹಗಳಿಲ್ಲದ ಶಿರಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಿತು.

03255031a ಶ್ವಗೃಧ್ರಕಂಕಕಾಕೋಲಭಾಸಗೋಮಾಯುವಾಯಸಾಃ|

03255031c ಅತ್ಯಪ್ಯಂಸ್ತತ್ರ ವೀರಾಣಾಂ ಹತಾನಾಂ ಮಾಂಸಶೋಣಿತೈಃ||

ನಾಯಿಗಳು, ಹದ್ದುಗಳು, ಕಾಗೆಗಳು, ಗಿಡುಗಗಳು, ನರಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಹತರಾಗಿದ್ದವರ ರಕ್ತ-ಮಾಂಸಗಳ ಔತಣವನ್ನು ಉಂಡವು.

03255032a ಹತೇಷು ತೇಷು ವೀರೇಷು ಸಿಂಧುರಾಜೋ ಜಯದ್ರಥಃ|

03255032c ವಿಮುಚ್ಛ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಸಂತ್ರಸ್ತಃ ಪಲಾಯನಪರೋಽಭವತ್||

ಆ ವೀರರು ಹತರಾಗಲು ಸಿಂಧುರಾಜ ಜಯದ್ರಥನು ನಡುಗುತ್ತಾ
ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಪಲಾಯನಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದನು.

03255033a ಸ ತಸ್ಮಿನ್ನಂಕುಲೇ ಸ್ಯೈನ್ಯೇ ದ್ರೌಪದೀಮವತಾರ್ಯ ವೈ|

03255033c ಪ್ರಾಣಪ್ರೇಪ್ಸುರುಪಾಧಾವದ್ವನಂ ಯೇನ ನರಾಧಮಃ||

ತನ್ನ ಸೇನೆಯು ಒಡೆದಿರಲು ಆ ನರಾಧಮನು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ
ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವನದ ಕಡೆ ಓಡಿದನು.

03255034a ದ್ರೌಪದೀಂ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧೌಮ್ಯಪುರಸ್ಕೃತಾಂ|

03255034c ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೇಣ ವೀರೇಣ ರಥಮಾರೋಪಯತ್ತದಾ||

ಧೌಮ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಧರ್ಮರಾಜನು
ಅವರನ್ನು ವೀರ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರನ ರಥದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು.

03255035a ತತಸ್ತದ್ವಿದ್ರುತಂ ಸ್ಯೈನ್ಯಮಪಯಾತೇ ಜಯದ್ರಥೇ|

03255035c ಆದಿಶ್ಯಾದಿಶ್ಯ ನಾರಾಚೈರಾಜಘಾನ ವೃಕೋದರಃ||

ಜಯದ್ರಥನು ಇಲ್ಲದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ವೃಕೋದರನು ಉಕ್ಕಿನ
ಶರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

03255036a ಸವ್ಯಸಾಚೀ ತು ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಲಾಯಂತಂ ಜಯದ್ರಥಂ|

03255036c ವಾರಯಾಮಾಸ ನಿಘ್ನಂತಂ ಭೀಮಂ ಸ್ಯೈಂಧವಸ್ಯೈನಿಕಾನ್||

ಆದರೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಜಯದ್ರಥನನ್ನು ನೋಡಿದ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು
ಭೀಮನನ್ನು ಸ್ಯೈಂಧವನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದರಿಂದ ತಡೆದನು.

03255037 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03255037a ಯಸ್ಯಾಪಚಾರಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಯಮಸ್ಮಾನ್ಕೋಶೋ ದುರಾಸದಃ|

03255037c ತಮಸ್ಮಿನ್ನಮರೋದ್ದೇಶೇ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಜಯದ್ರಥಂ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಾರ ಅಪಚಾರದಿಂದ ನಾವು ಈ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇವೋ ಆ ಜಯದ್ರಥನನ್ನೇ ಈ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ!

03255038a ತಮೇವಾನ್ವಿಷ ಭದ್ರಂ ತೇ ಕಿಂ ತೇ ಯೋಧೈರ್ನಿಪಾತಿತ್ಯೈಃ|

03255038c ಅನಾಮಿಷಮಿದಂ ಕರ್ಮ ಕಥಂ ವಾ ಮನ್ಯತೇ ಭವಾನ್||

ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕು! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಈ ಯೋಧರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೇಕೆ? ಇದರಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ! ನಿನಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?”

03255039 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03255039a ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಭೀಮಸೇನಸ್ತು ಗುಡಾಕೇಶೇನ ಧೀಮತಾ|

03255039c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ವಾಗ್ಮೀ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಧೀಮತ ಗುಡಾಕೇಶನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಭೀಮಸೇನನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ನೋಡಿ ವಾಗ್ಮಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03255040a ಹತಪ್ರವೀರಾ ರಿಪವೋ ಭೂಯಿಷ್ಯಂ ವಿದ್ರುತಾ ದಿಶಃ|

03255040c ಗೃಹೀತ್ವಾ ದ್ರೌಪದೀಂ ರಾಜನ್ನಿವರ್ತತು ಭವಾನಿತಃ||

“ರಿಪುಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರವೀರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದಿಕ್ಕುಪಾಲಾಗಿದ್ದಾರೆ.
ರಾಜನ್! ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೀನು ಹಿಂದಿರುಗು.

03255041a ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ಸಹ ರಾಜೇಂದ್ರ ಧೌಮ್ಯೇನ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03255041c ಪ್ರಾಪ್ಯಾಶ್ರಮಪದಂ ರಾಜನ್ ಪ್ರಾದೀಂ ಪರಿಸಾಂತ್ವಯ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಯಮಳರು ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ಧೌಮ್ಯನೊಂದಿಗೆ
ಆಶ್ರಮಪದವನ್ನು ಸೇರಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಪರಿಸಂತವಿಸಿ.

03255042a ನ ಹಿ ಮೇ ಮೋಕ್ಷ್ಯತೇ ಜೀವನ್ಮೂಢಃ ಸ್ಯೆಂಧವಕೋ ನೃಪಃ|

03255042c ಪಾತಾಲತಲಸಂಸ್ಥೋಽಪಿ ಯದಿ ಶಕ್ರೋಽಸ್ಯ ಸಾರಥಿಃ||

ಈ ಮೂಢ ಸ್ಯೆಂಧವ ನೃಪನು ಪಾತಾಲಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಇಂದ್ರನೇ
ಇವನ ಸಾರಥಿಯಾದರೂ ಇಂದು ನನ್ನಿಂದ ಜೀವಂತವಾಗಿ
ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ!”

03255043 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03255043a ನ ಹಂತವ್ಯೋ ಮಹಾಬಾಹೋ ದುರಾತ್ಮಾಪಿ ಸ ಸ್ಯೆಂಧವಃ|

03255043c ದುಃಶಲಾಮಭಿಸಂಸ್ಮೃತ್ಯ ಗಾಂಧಾರೀಂ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಬಾಹೋ! ದುಃಶಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತು
ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ದುರಾತ್ಮನಾದರೂ
ಸ್ಯೆಂಧವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದು.””

03255044 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03255044a ತಚ್ಚು ತ್ವಾ ದ್ರೌಪದೀ ಭೀಮಮುವಾಚ ವ್ಯಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಾ|

03255044c ಕುಪಿತಾ ಹ್ರೀಮತೀ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಪತೀ ಭೀಮಾರ್ಜುನಾವುಭೌ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ದ್ರೌಪದಿಯು
ವ್ಯಾಕುಲಳಾಗಿ, ಕುಪಿತಳಾಗಿ, ನಾಚಿ, ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಪತಿಯಂದಿರು
ಭೀಮಾರ್ಜುನರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹೇಳಿದಳು:

03255045a ಕರ್ತವ್ಯಂ ಚೇತ್ಪ್ರಿಯಂ ಮಹ್ಯಂ ವಧ್ಯಃ ಸ ಪುರುಷಾಧಮಃ|

03255045c ಸ್ಯೆಂಧವಾಪಸದಃ ಪಾಪೋ ದುರ್ಮತಿಃ ಕುಲಪಾಂಸನಃ||

“ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಆ ಪುರುಷಾಧಮ,
ಸ್ಯೆಂಧವರ ಗರ್ಭಪಾತಿ, ಪಾಪಿ, ದುರ್ಮತಿ, ಕುಲಪಾಂಸನನನ್ನು
ವಧಿಸಿ !

03255046a ಭಾರ್ಯಾಭಿಹರ್ತಾ ನಿವ್ಯೇರೋ ಯಶ್ಚ ರಾಜ್ಯಹರೋ ರಿಪುಃ|

03255046c ಯಾಚಮಾನೋಽಪಿ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ನ ಸ ಜೀವಿತುಮರ್ಹತಿ||

ವೈರತ್ವವಿಲ್ಲದೇ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದವನು, ಮತ್ತು
ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ವೈರಿ ಇವರು ಬೇಡಿದರೂ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
ಜೀವಂತ ಉಳಿಯಬಾರದು.”

03255047a ಇತ್ಯುಕ್ತೌ ತೌ ನರವ್ಯಾಘ್ರೌ ಯಯತುರ್ಯತ್ರ ಸ್ಯೆಂಧವಃ|

03255047c ರಾಜಾ ನಿವವೃತೇ ಕೃಷ್ಣಾಮಾದಾಯ ಸಪುರೋಹಿತಃ||

ಅವಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಆ ಇಬ್ಬರು ನರವ್ಯಾಘ್ರರು ಸ್ಯೆಂಧವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ

ತೆರಳಿದರು. ರಾಜನು ಪುರೋಹಿತನೊಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

03255048a ಸ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಶ್ರಮಪದಂ ವ್ಯಪವಿದ್ಧಬೃಸೀಘಟಂ|

03255048c ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದಿಭಿರ್ವಿಪ್ರೈರನುಕೀರ್ಣಂ ದದರ್ಶ ಹ||

ಆಶ್ರಮಪದವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ದಿಂಬುಗಳು ಮತ್ತು ಲೋಟಗಳು
ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ ಮೊದಲಾದ
ವಿಪ್ರರು ಅಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03255049a ದ್ರೌಪದೀಮನುಶೋಚದ್ಭಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಸ್ತೈಃ ಸಮಾಗತೈಃ|

03255049c ಸಮಿಯಾಯ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸಭಾರ್ಯೋ ಭ್ರಾತೃಮಧ್ಯಗಃ||

ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದು ದ್ರೌಪದಿಗಾಗಿ ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿಗೆ ಆ
ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞನು ಭಾರ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ, ಸಹೋದರರ ಮಧ್ಯೆ ಹೋದನು.

03255050a ತೇ ಸ್ಮ ತಂ ಮುದಿತಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರಭ್ಯಾಗತಂ ನೃಪಂ|

03255050c ಜಿತ್ವಾ ತಾನ್ಸಿಂಧುಸೌವೀರಾನ್ದ್ರೌಪದೀಂ ಚಾಹೃತಾಂ ಪುನಃ||

ಆ ಸಿಂಧು ಸೌವೀರನನ್ನು ಗೆದ್ದು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆದು
ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನೃಪನನ್ನು ಕಂಡು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮುದಿತರಾದರು.

03255051a ಸ ತೈಃ ಪರಿವೃತೋ ರಾಜಾ ತತ್ರೈವೋಪವಿವೇಶ ಹ|

03255051c ಪ್ರವಿವೇಶಾಶ್ರಮಂ ಕೃಷ್ಣಾ ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ಸಹ ಭಾಮಿನೀ||

ಅವರೆಲ್ಲರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ರಾಜನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು

ಭಾಮಿನೀ ಕೃಷ್ಣೆಯು ಯಮಳರೊಂದಿಗೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.

03255052a ಭೀಮಾರ್ಜುನಾವಪಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರಗತಂ ರಿಪುಂ|

03255052c ಸ್ವಯಮಶ್ವಾಂಸ್ತದಂತೌ ತೌ ಜವೇನೈವಾಭ್ಯಧಾವತಾಂ||

ರಿಪುವು ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೇಳಿ ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಸ್ವಯಂ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೇರಿ ಬೇಗನೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು.

03255053a ಇದಮತ್ಯದ್ಭುತಂ ಚಾತ್ರ ಚಕಾರ ಪುರುಷೋಽರ್ಜುನಃ|

03255053c ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರಗತಾನಶ್ವಾನ್ಸ್ವಂಧವಸ್ಯ ಜಘಾನ ಯತ್||

ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಅರ್ಜುನನು ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರ ದೂರ ಹೋಗಿದ್ದ ಸ್ವಂಧವನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದನು.

03255054a ಸ ಹಿ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಸಂಪನ್ನಃ ಕೃಚ್ಚ ಕಾಲೇಽಪ್ಯಸಂಭ್ರಮಃ|

03255054c ಅಕರೋದ್ಧುಷ್ಕರಂ ಕರ್ಮ ಶರೈರಸ್ತ್ರಾನುಮಂತ್ರಿತೈಃ||

ಆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಸಂಪನ್ನನು ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳ್ಳದೇ ಅನುಮಂತ್ರಿತ ಶರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ದುಷ್ಕರ ಕರ್ಮವನ್ನೆಸಗಿದನು.

03255055a ತತೋಽಭ್ಯಧಾವತಾಂ ವೀರಾವುಭೌ ಭೀಮಧನಂಜಯೌ|

03255055c ಹತಾಶ್ವಂ ಸ್ವಂಧವಂ ಭೀತಮೇಕಂ ವ್ಯಾಕುಲಚೇತಸಂ||

ಆ ಭೀಮ-ಧನಂಜಯ ವೀರರಿಬ್ಬರೂ ಅಶ್ವಗಳು ಹತರಾಗಿ, ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಭೀತನೂ ವ್ಯಾಕುಲಚೇತಸನೂ ಆಗಿದ್ದ

ಸೈಂಧವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದರು.

03255056a ಸೈಂಧವಸ್ತು ಹತಾನ್ವಷ್ಟ್ವಾ ತಥಾಶ್ವಾನ್ ಸ್ವಾನ್ ಸುದುಃಖಿತಃ|

03255056c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಕ್ರಮಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ವಾಣಂ ಚ ಧನಂಜಯಂ|

03255056e ಪಲಾಯನಕೃತೋತ್ಸಾಹಃ ಪ್ರಾದ್ರವದ್ಯೇನ ವೈ ವನಂ||

ಸೈಂಧವನಾದರೋ ಕುದುರೆಗಳು ಹತಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸುದುಃಖಿತನಾಗಿ, ಈ ವಿಕ್ರಮಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಧನಂಜಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿ ವನದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದನು.

03255057a ಸೈಂಧವಂ ತ್ವಭಿಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಪರಾಕ್ರಾಂತಂ ಪಲಾಯನೇ|

03255057c ಅನುಯಾಯ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಫಲ್ಗುನೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ಮಹಾಬಾಹು ಫಲ್ಗುನನು ಸೈಂಧವನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಲಾಯನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನೆತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03255058a ಅನೇನ ವೀರ್ಯೇಣ ಕಥಂ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಸೇ ಬಲಾತ್|

03255058c ರಾಜಪುತ್ರ ನಿವರ್ತಸ್ವ ನ ತೇ ಯುಕ್ತಂ ಪಲಾಯನಂ|

03255058e ಕಥಂ ಚಾನುಚರಾನ್ ಹಿತ್ವಾ ಶತ್ರುಮಧ್ಯೇ ಪಲಾಯಸೇ||

“ಈ ವೀರ್ಯವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಏಕೆ ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ ಕೇಳಿದೆ?

ರಾಜಪುತ್ರ! ಹಿಂದೆ ಬಾ! ನಿನಗೆ ಪಲಾಯನವು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ.

ಅನುಚರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ಶತ್ರುಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಪಲಾಯನ

ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ?”

03255059a ಇತ್ಯುಚ್ಯಮಾನಃ ಪಾರ್ಥೇನ ಸೈಂಧವೋ ನ ನ್ಯವರ್ತತ|

03255059c ತಿಷ್ಠ ತಿಷ್ಠೇತಿ ತಂ ಭೀಮಃ ಸಹಸಾಭ್ಯದ್ರವದ್ಬಲೀ|

03255059e ಮಾ ವಧೀರಿತಿ ಪಾರ್ಥಸ್ತಂ ದಯಾವಾನಭ್ಯಭಾಷತ||

ಆದರೆ ಪಾರ್ಥನ ಈ ಮಾತಿಗೂ ಸೈಂಧವನು ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಬಲೀ ಭೀಮನು “ನಿಲ್ಲ! ನಿಲ್ಲ!” ಎನ್ನುತ್ತಾ ತಕ್ಷಣವೇ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಓಡಿಹೋಗಲು, ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡ ಎಂದು ದಯಾವಾನ್ ಪಾರ್ಥನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ಜಯದ್ರಥಪಲಾಯನೇ

ಪಂಚಪಂಚಾಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಜಯದ್ರಥಪಲಾಯನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಣವತ್ತೈದನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೫೬

ಜಯದ್ರಥವಿಮೋಕ್ಷಣ

ಭೀಮನು ಜಯದ್ರಥನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವನ ತಲೆಗೆ ಒದೆದು,
ಮೂರ್ಛೆಗೊಳಿಸಿ, ಐದು ಜುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ತಲೆಯನ್ನು

ಬೋಳಿಸಿ, ರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದುದು (೧-೧೪).
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಜಯದ್ರಥನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದುದು (೧೫-೨೩).
ಜಯದ್ರಥನು ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹರನ ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ
ಐವರು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ವರವನ್ನು ಕೇಳಲು ಹರನು ಅದು
ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ತಡೆಯಬಲ್ಲನೆಂದು ವರವನ್ನಿತ್ತುದು (೨೪-೩೦).

03256001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03256001a ಜಯದ್ರಥಸ್ತು ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಭ್ರಾತರಾವುದ್ಯತಾಯುಧೌ|

03256001c ಪ್ರಾದ್ರವತ್ಕೂರ್ಣಮವ್ಯಗ್ರೋ ಜೀವಿತೇಪ್ಸುಃ ಸುದುಃಖಿತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಓಡಿ
ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಹೋದರರನ್ನು ಕಂಡು ಜಯದ್ರಥನು ಬಹಳ
ದುಃಖಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇನ್ನೂ
ಜೋರಾಗಿ ಓಡಿದನು.

03256002a ತಂ ಭೀಮಸೇನೋ ಧಾವಂತಮವತೀರ್ಯ ರಥಾದ್ಬಲೀ|

03256002c ಅಭಿದ್ರುತ್ಯ ನಿಜಗ್ರಾಹ ಕೇಶಪಕ್ಷೇಽತ್ಯಮರ್ಷಣಃ||

ಬಲೀ ಭೀಮಸೇನನು ರಥದಿಂದ ಇಳಿದು ಓಡುತ್ತಿರುವವನ ಬೆನ್ನತ್ತಿ
ಕೋಪದಿಂದ ಅವನ ಕೂದಲನ್ನು ಹಿಡಿದನು.

03256003a ಸಮುದ್ಯಮ್ಯ ಚ ತಂ ರೋಷಾನ್ನಿಷ್ಟಿಪೇಷ ಮಹೀತಲೇ|

03256003c ಗಲೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ತಾಡಯಾಮಾಸ ಚೈವ ಹ||

ರೋಷದಿಂದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಡಿದು, ಕತ್ತನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದನು.

03256004a ಪುನಃ ಸಂಜೀವಮಾನಸ್ಯ ತಸ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿತುಮಿಚ್ಛತಃ|

03256004c ಪದಾ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಪ್ರಾಹರದ್ವಿಲಪಿಷ್ಯತಃ||

ಅವನು ಪುನಃ ಎಚ್ಚರನಾಗಿ, ಮೇಲೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿರಲು
ಮಹಾಬಾಹುವು ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದನು.

03256005a ತಸ್ಯ ಜಾನುಂ ದದೌ ಭೀಮೋ ಜಘ್ನೇ ಚೈನಮರತ್ತಿನಾ|

03256005c ಸ ಮೋಹಮಗಮದ್ರಾಜಾ ಪ್ರಹಾರವರಪೀಡಿತಃ||

ತೊಡೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೊತ್ತಿ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭೀಮನು ಹೊಡೆಯಲು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೆಟ್ಟುತಂದು ಪೀಡಿತನಾದ ರಾಜನು ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು.

03256006a ವಿರೋಷಂ ಭೀಮಸೇನಂ ತು ವಾರಯಾಮಾಸ ಫಲ್ಲುನಃ|

03256006c ದುಃಶಲಾಯಾಃ ಕೃತೇ ರಾಜಾ ಯತ್ತದಾಹೇತಿ ಕೌರವ||

ರೋಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಫಲ್ಲುನನು ತಡೆದನು: “ಕೌರವ!
ದುಃಶಲೆಗಾಗಿಯಾದರೂ ರಾಜನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡು!”

03256007 ಭೀಮಸೇನ ಉವಾಚ|

03256007a ನಾಯಂ ಪಾಪಸಮಾಚಾರೋ ಮತ್ತೋ ಜೀವಿತುಮರ್ಹತಿ|

03256007c ದ್ರೌಪದ್ಯಾಸ್ತದನರ್ಹಾಯಾಃ ಪರಿಕ್ಷೇಷ್ವಾ ನರಾಧಮಃ||

ಭೀಮಸೇನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮುಗ್ಧ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿದ ಈ

ಪಾಪಿ ನರಾಧಮನು ಜೀವಿಸಿರಬಾರದು !

03256008a ಕಿಂ ನು ಶಕ್ಯಂ ಮಯಾ ಕರ್ತುಂ ಯದ್ರಾಜಾ ಸತತಂ ಘೃಣೀ|

03256008c ತ್ವಂ ಚ ಬಾಲಿಶಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸದೈವಾಸ್ಮಾನ್ಮ ಬಾಧಸೇ||

ಸತತವೂ ಘೃಣಿಯಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ರಾಜನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯ? ನೀನು ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಬಾಲಿಶ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸದಾ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೀಯೆ !”

03256009a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸಟಾಸ್ತಸ್ಯ ಪಂಚ ಚಕ್ರೇ ವೃಕೋದರಃ|

03256009c ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರೇಣ ಬಾಣೇನ ಕಿಂ ಚಿದಬ್ರುವತಸ್ತದಾ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ವೃಕೋದರನು ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರದ ಬಾಣದಿಂದ ಐದು ಜುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಬೋಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

03256010a ವಿಕಲ್ಪಯಿತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ತತಃ ಪ್ರಾಹ ವೃಕೋದರಃ|

03256010c ಜೀವಿತುಂ ಚೇಚ್ಛಸೇ ಮೂಢ ಹೇತುಂ ಮೇ ಗದತಃ ಶೃಣು||

ಆಗ ರಾಜನಿಗೆ ಎರಡು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಹೇಳಿದನು: “ಮೂಢ! ಜೀವಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೀಯಾದರೆ ನಾನು ಈಗ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳು.

03256011a ದಾಸೋಽಸ್ಮಿತಿ ತ್ವಯಾ ವಾಚ್ಯಂ ಸಂಸತ್ತು ಚ ಸಭಾಸು ಚ|

03256011c ಏವಂ ತೇ ಜೀವಿತಂ ದದ್ಯಾಮೇಷ ಯುದ್ಧಜಿತೋ ವಿಧಿಃ||

ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ “ನಾನು ದಾಸ!” ಎಂದು ನೀನು

ಹೇಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿನಗೆ ಜೀವಿಸಲು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇದು
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವರ ವಿಧಿ.”

03256012a ಏವಮಸ್ವಿ ತಿ ತಂ ರಾಜಾ ಕೃಚ್ಛ್ರ ಪ್ರಾಣೋ ಜಯದ್ರಥಃ|

03256012c ಪ್ರೋವಾಚ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಂ ಭೀಮಮಾಹವಶೋಭಿನಂ||

ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟಬಿದ್ದ ರಾಜಾ ಜಯದ್ರಥನು “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ” ಎಂದು
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಭೀಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03256013a ತತ ಏನಂ ವಿಚೇಷ್ಟಂತಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ಪಾರ್ಥೋ ವೃಕೋದರಃ|

03256013c ರಥಮಾರೋಪಯಾಮಾಸ ವಿಸಂಜ್ಞಂ ಪಾಂಸುಗುಣ್ಣಿತಂ||

03256014a ತತಸ್ತಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಭೀಮಃ ಪಾರ್ಥಾನುಗಸ್ತದಾ|

03256014c ಅಭ್ಯೇತ್ಯಾಶ್ರಮಮಧ್ಯಸ್ಥಮಭ್ಯಗಚ್ಚ ದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

ಆಗ ಪಾರ್ಥ ವೃಕೋದರ ಭೀಮನು ಮೂರ್ಛಿತನಾದ ಅವನನ್ನು
ಹಂದಾಡದಂತೆ ಕಟ್ಟಿ ರಥದಲ್ಲಿ ಏರಿಸಿ, ಆಶ್ರಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ
ಪಾರ್ಥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

03256015a ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಭೀಮಸ್ತು ತದವಸ್ಥಂ ಜಯದ್ರಥಂ|

03256015c ತಂ ರಾಜಾ ಪ್ರಾಹಸದ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ಮುಚ್ಯತಾಮಿತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

ಆ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜಯದ್ರಥನನ್ನು ಭೀಮನು ರಾಜನಿಗೆ ತೋರಿಸಲು
ರಾಜನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕು, “ಇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು” ಎಂದನು.

03256016a ರಾಜಾನಂ ಚಾಬ್ರವೀದ್ಭೀಮೋ ದ್ರೌಪದ್ಯೈ ಕಥಯೇತಿ ವೈ|

03256016c ದಾಸಭಾವಂ ಗತೋ ಹ್ಯೇಷ ಪಾಂಡೂನಾಂ ಪಾಪಚೇತನಃ||

ಭೀಮನು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಪಾಪಚೇತನನು ಪಾಂಡವರ ದಾಸನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಹೇಳು!”

03256017a ತಮುವಾಚ ತತೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ಭ್ರಾತಾ ಸಪ್ರಣಯಂ ವಚಃ|

03256017c ಮುಂಚೈನಮಧಮಾಚಾರಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ಯದಿ ತೇ ವಯಂ||

ಆಗ ಹಿರಿಯಣ್ಣನು ಮೃದುವಾಗಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು: “ನನ್ನ ಮಾತುಗಳೇ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದಾದರೆ ಈ ಅಧಮಾಚಾರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು!”

03256018a ದ್ರೌಪದೀ ಚಾಬ್ರವೀದ್ಭೀಮಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03256018c ದಾಸೋಽಯಂ ಮುಚ್ಯತಾಂ ರಾಜ್ಞಸ್ತ್ವ ಯಾ ಪಂಚಸಟಃ ಕೃತಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ನೋಡಿ ದ್ರೌಪದಿಯು ಭೀಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ರಾಜನ ದಾಸನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸು. ಐದು ಜುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ!”

03256019a ಸ ಮುಕ್ತೋಽಭ್ಯೇತ್ಯ ರಾಜಾನಮಭಿವಾದ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

03256019c ವವಂದೇ ವಿಹ್ವಲೋ ರಾಜಾ ತಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನ್ಮನೀಂಸ್ತದಾ||

ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಬಳಿಹೋಗಿ ವಂದಿಸಿದನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಎಲ್ಲರೂ, ರಾಜನೂ ವಿಹ್ವಲರಾದರು.

03256020a ತಮುವಾಚ ಘೃಣೀ ರಾಜಾ ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03256020c ತಥಾ ಜಯದ್ರಥಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗೃಹೀತಂ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಃ||

ಘೃಣೀ ರಾಜ ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸವ್ಯಸಾಚಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು
ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಯದ್ರಥನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03256021a ಅದಾಸೋ ಗಚ್ಚ ಮುಕ್ತೋಽಸಿ ಮೈವಂ ಕಾರ್ಷೀಃ ಪುನಃ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03256021c ಸ್ತ್ರೀಕಾಮುಕ ಧಿಗಸ್ತು ತ್ವಾಂ ಕ್ಷುದ್ರಃ ಕ್ಷುದ್ರಸಹಾಯವಾನ್|

03256021e ಏವಂವಿಧಂ ಹಿ ಕಃ ಕುರ್ಯಾತ್ತ್ವ ದನ್ಯಃ ಪುರುಷಾಧಮಃ||

“ಅದಾಸನಾಗಿ ಹೋಗು! ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ! ಆದರೆ ಪುನಃ ಇದನ್ನು
ಮಾಡಬೇಡ! ಸ್ತ್ರೀಕಾಮುಕನಾದ, ಕ್ಷುದ್ರನಾದ ನಿನಗೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷುದ್ರರಾದ
ನಿನ್ನ ಸಹಾಯಕರಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ! ನಿನ್ನಂಥಹ ನರಾಧಮನಲ್ಲದೇ ಇನ್ನಾರು
ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು?”

03256022a ಗತಸತ್ತ್ವ ಮಿವ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕರ್ತಾರಮಶುಭಸ್ಯ ತಂ|

03256022c ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಕೃಪಾಂ ಚಕ್ರೇ ನರಾಧಿಪಃ||

ಅಶುಭವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಅವನಲ್ಲಿ ಸತ್ವವು ಹೊರಟುಹೋಗಿದೆ ಎಂದು
ತಿಳಿದು ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ನರಾಧಿಪನಿಗೆ ಕೃಪೆಯುಂಟಾಯಿತು.

03256023a ಧರ್ಮೇ ತೇ ವರ್ಧತಾಂ ಬುದ್ಧಿರ್ಮಾ ಚಾಧರ್ಮೇ ಮನಃ ಕೃಥಾಃ|

03256023c ಸಾಶ್ವಃ ಸರಥಪಾದಾತಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ಗಚ್ಚ ಜಯದ್ರಥ||

“ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು! ಅಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು
ಕೊಡಬೇಡ. ಜಯದ್ರಥ! ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಅಶ್ವ, ರಥ,
ಪದಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಗು!”

03256024a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಸವ್ರೀಡಂ ತೂಷ್ಟೀಂ ಕಿಂ ಚಿದವಾಙ್ಮುಖಃ|

03256024c ಜಗಾಮ ರಾಜಾ ದುಃಖಾರ್ತೋ ಗಂಗಾದ್ವಾರಾಯ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ತುಂಬಾ ನಾಚಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾಗಿ
ಮುಖವನ್ನು ಕೆಳಮಾಡಿಕೊಂಡು ದುಃಖಾರ್ತ ರಾಜನು ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ
ಹೋದನು.

03256025a ಸ ದೇವಂ ಶರಣಂ ಗತ್ವಾ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಮುಮಾಪತಿಂ|

03256025c ತಪಶ್ಚ ಚಾರ ವಿಪುಲಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರೀತೋ ವೃಷಧ್ವಜಃ|

ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ಉಮಾಪತಿ ದೇವನಿಗೆ ಶರಣು ಹೊಕ್ಕು
ವಿಪುಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ವೃಷಧ್ವಜನು ಅವನಮೇಲೆ
ಪ್ರೀತನಾದನು.

03256026a ಬಲಿಂ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾತ್ಪ್ರೀಯಮಾಣಸ್ತ್ರೀಲೋಚನಃ|

03256026c ವರಂ ಚಾಸ್ಮೈ ದದೌ ದೇವಃ ಸ ಚ ಜಗ್ರಾಹ ತಚ್ಚ್ಯುಣು||

ಪ್ರೀತನಾದ ತ್ರಿಲೋಚನನು ಅವನಿಂದ ಸ್ವಯಂ ತಾನೇ ಬಲಿಯನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ದೇವನು ವರವನ್ನಿತ್ತನು, ಅವನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳು.

03256027a ಸಮಸ್ತಾನ್ಸರಥಾನ್ವಂಚ ಜಯೇಯಂ ಯುಧಿ ಪಾಂಡವಾನ್|

03256027c ಇತಿ ರಾಜಾಬ್ರವೀದ್ದೇವಂ ನೇತಿ ದೇವಸ್ತಮಬ್ರವೀತ್||

“ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಥಿಕರಾಗಿರುವ ಐವರು ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾನು
ಜಯಿಸುವಂತಾಗಲಿ” ಎಂದು ರಾಜನು ದೇವನಿಗೆ ಹೇಳಲು

“ಇದಾಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ದೇವನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03256028a ಅಜಯ್ಯಾಂಶ್ಚಾಪ್ಯವಧ್ಯಾಂಶ್ಚ ವಾರಯಿಷ್ಯಸಿ ತಾನ್ಯುಧಿ|

03256028c ಋತೇಽರ್ಜುನಂ ಮಹಾಬಾಹುಂ ದೇವೈರಪಿ ದುರಾಸದಂ||

“ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದುರಾಸದ ಮಹಾಬಾಹು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಅಜೇಯರೂ ಅವಧ್ಯರೂ ಆದ ಅವರನ್ನು ನೀನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ತಡೆಯಬಲ್ಲೆ.

03256029a ಯಮಾಹುರಜಿತಂ ದೇವಂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಂ|

03256029c ಪ್ರಧಾನಃ ಸೋಽಸ್ತ್ರವಿದುಷಾಂ ತೇನ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಕ್ಷ್ಯತೇ||

ನಾವು ಯಾರನ್ನು ಅಜಿತ ದೇವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೋ ಆ
ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರ, ಅಸ್ತ್ರವಿದುಷರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನನಾದ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ
ಅವನು ರಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.”

03256030a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ನೃಪತಿಃ ಸ್ವಮೇವ ಭವನಂ ಯಯೌ|

03256030c ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ಯ ವಸನ್ಕಾಮ್ಯಕೇ ತದಾ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ನೃಪತಿಯು ತನ್ನ ಭವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಮತ್ತು
ಪಾಂಡವರು ಆ ಕಾಮ್ಯಕ ವನದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ಜಯದ್ರಥವಿಮೋಕ್ಷಣೇ
ಷಟ್ಪಂಚಾಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಜಯದ್ರಥವಿಮೋಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಣವತ್ತಾರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೫೭

ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನ

ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ದ್ರೌಪದಿಯ ಅಪಹರಣದ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ದುಃಖಿತನಾದ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ದುರಾದೃಷ್ಟವಂತರು ಇನ್ನು
ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ ಅಥವಾ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದರೇ ಎಂದು ಮುನಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು (೧-೧೦).

03257001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03257001a ಏವಂ ಹೃತಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕ್ಲೇಶಮನುತ್ತಮಂ|

03257001c ಅತ ಊರ್ಧ್ವಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರಾಃ ಕಿಮಕುರ್ವತ ಪಾಂಡವಾಃ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೃಷ್ಣೆಯ ಅಪಹರಣದಿಂದ ತುಂಬಾ
ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ನಂತರ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಪಾಂಡವರು ಏನು
ಮಾಡಿದರು?”

03257002 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03257002a ಏವಂ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಮೋಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ವಿನಿರ್ಜಿತ್ಯ ಜಯದ್ರಥಂ|

03257002c ಆಸಾಂ ಚಕ್ರೇ ಮುನಿಗಣೈರ್ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ಜಯದ್ರಥನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಮುನಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

03257003a ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಮಹರ್ಷೀಣಾಂ ಶೃಣ್ವತಾಮನುಶೋಚತಾಂ|

03257003c ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ಪಾಂಡುನಂದನಃ||

ಅದರ ಕುರಿತು ಕೇಳಿ ದುಃಖಿತರಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಪಾಂಡುನಂದನನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03257004a ಮನ್ಯೇ ಕಾಲಶ್ಚ ಬಲವಾನ್ವೈವಂ ಚ ವಿಧಿನಿರ್ಮಿತಂ|

03257004c ಭವಿತವ್ಯಂ ಚ ಭೂತಾನಾಂ ಯಸ್ಯ ನಾಸ್ತಿ ವ್ಯತಿಕ್ರಮಃ||

“ಬಲವಾನ್ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ವಿಧಿನಿರ್ಮಿತ ದೈವವನ್ನು ಇರುವ ಯಾರೂ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮನ್ನಿಸೋಣ.

03257005a ಕಥಂ ಹಿ ಪತ್ನೀಮಸ್ಮಾಕಂ ಧರ್ಮಜ್ಞಾಂ ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀಂ|

03257005c ಸಂಸ್ಪೃಶೇದೀದೃಶೋ ಭಾವಃ ಶುಚಿಂ ಸ್ತ್ರೈನ್ಯಮಿವಾನ್ಯತಂ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ ನಮ್ಮ ಪತ್ನಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಈ ರೀತಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಶುಚಿಯಾದವನಿಗೆ ಸುಳ್ಳಿನ ಅಪವಾದವು ಹೇಗೆ

ಬರುತ್ತದೆ?

03257006a ನ ಹಿ ಪಾಪಂ ಕೃತಂ ಕಿಂ ಚಿತ್ಕರ್ಮ ವಾ ನಿಂದಿತಂ ಕ್ವ ಚಿತ್|

03257006c ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷ್ಟೇವ ಧರ್ಮಃ ಸುಚರಿತೋ ಮಹಾನ್||

ದ್ರೌಪದಿಯು ಯಾವುದೇ ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಯಾರನ್ನೂ ನಿಂದಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆಯೂ ಮಹಾಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ.

03257007a ತಾಂ ಜಹಾರ ಬಲಾದ್ರಾಜಾ ಮೂಢಬುದ್ಧಿರ್ಜಯದ್ರಥಃ|

03257007c ತಸ್ಯಾಃ ಸಂಹರಣಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಶಿರಸಃ ಕೇಶವಾಪನಂ||

03257007e ಪರಾಜಯಂ ಚ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಸಸಹಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತವಾನ್||

ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯ ರಾಜಾ ಜಯದ್ರಥನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ. ಅವಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಹೋದುದರಿಂದ ತಲೆಯ ಕೂದಲನ್ನು ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ.

03257008a ಪ್ರತ್ಯಾಹೃತಾ ತಥಾಸ್ಮಾಭಿರ್ಹತ್ವಾ ತತ್ಸೈಂಧವಂ ಬಲಂ|

03257008c ತದ್ದಾರಹರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮಸ್ಮಾಭಿರವಿತರ್ಕಿತಂ||

ಆ ಸೈಂಧವನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಅವನು ನಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡದೇ ಅಪಹರಿಸಿದ.

03257009a ದುಃಖಶ್ಚಾಯಂ ವನೇ ವಾಸೋ ಮೃಗಯಾಯಾಂ ಚ ಜೀವಿಕಾ|

03257009c ಹಿಂಸಾ ಚ ಮೃಗಜಾತೀನಾಂ ವನೌಕೋಭಿರ್ವನೌಕಸಾಂ|

03257009e ಜ್ಞಾತಿಭಿರ್ವಿಪ್ರವಾಸಶ್ಚ ಮಿಥ್ಯಾ ವ್ಯವಸಿತೈರಯಂ||

ಮೃಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವಿಸುವ ಈ ವನವಾಸವು ದುಃಖಿತರವಾದುದು. ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು ವನದಲ್ಲಿರುವ ಮೃಗಜಾತಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಹಿಂಸಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈ ವನವಾಸವನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಮ್ಮ ಬಾಂಧವರೇ ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

03257010a ಅಸ್ತಿ ನೂನಂ ಮಯಾ ಕಶ್ಚಿ ದಲ್ಪಭಾಗ್ಯತರೋ ನರಃ|

03257010c ಭವತಾ ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವೋ ವಾ ಶ್ರುತಪೂರ್ವೋಽಪಿ ವಾ ಭವೇತ್||

ನನಗಿಂತಲೂ ದುರಾದೃಷ್ಟವಂತರು ಇನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ ಅಥವಾ ಹಿಂದೆ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದರೇ? ಅಂಥವರನ್ನು ನೀನು ಇದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದ್ದೆಯಾ ಅಥವಾ ಕೇಳಿದ್ದೆಯಾ?”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಪ್ರಶ್ನೇ
ಸಪ್ತಪಂಚಾಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಪ್ರಶ್ನದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಣವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ರಾಮ-ರಾವಣಾದಿಗಳ ಜನನ

ರಾಮನು ಪತ್ನಿ ಸೀತೆಯ ಅಪಹರಣದಿಂದ ಪಟ್ಟ ಅಪ್ರತಿಮ ದುಃಖದ ಕುರಿತು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಲು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುವುದು (೧-೫). ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶದ ದಶರಥನಿಗೆ ರಾಮಾದಿ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು - ಕೌಸಲ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮ, ಕೈಕೇಯಿಯಲ್ಲಿ ಭರತ ಮತ್ತು ಸುಮಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ-ಶತ್ರುಘ್ನರ ಜನನ; ಜನಕನ ಮಗಳು ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ರಾಮನ ವಿವಾಹ (೬-೧೦). ಪುಲಸ್ತ್ಯನ ಮಗ ವೈಶ್ರವಣನು ಪಿತಾಮಹ ಬ್ರಹ್ಮನೊಂದಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕುಪಿತನಾಗಿ ತನ್ನಿಂದ ವಿಶ್ರವ ಎನ್ನುವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು; ಬ್ರಹ್ಮನು ವೈಶ್ರವಣ (ಕುಬೇರ)ನಿಗೆ ಅಮರತ್ವವನ್ನೂ, ಲೋಕಪಾಲತ್ವವನ್ನೂ, ಧನಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನೂ, ಲಂಕೆಯನ್ನೂ ನೀಡಿದುದು (೧೦-೧೬).

03258001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03258001a ಪ್ರಾಪ್ತಮಪ್ರತಿಮಂ ದುಃಖಂ ರಾಮೇಣ ಭರತರ್ಷಭ|

03258001c ರಕ್ಷಸಾ ಜಾನಕೀ ತಸ್ಯ ಹೃತಾ ಭಾರ್ಯಾ ಬಲೀಯಸಾ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ! ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು

ಹೋದಾಗ ರಾಮನು ಅಪ್ರತಿಮ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು.

03258002a ಆಶ್ರಮಾದ್ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣ ರಾವಣೇನ ವಿಹಾಯಸಾ|

03258002c ಮಾಯಾಮಾಸ್ಥಾಯ ತರಸಾ ಹತ್ವಾ ಗೃಧ್ರಂ ಜಟಾಯುಷಂ||

ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರ ರಾವಣನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಕದ್ದು, ಹದ್ದು ಜಟಾಯುವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋದನು.

03258003a ಪ್ರತ್ಯಾಜಹಾರ ತಾಂ ರಾಮಃ ಸುಗ್ರೀವಬಲಮಾಶ್ರಿತಃ|

03258003c ಬದ್ಧಾ ಸೇತುಂ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ದಗ್ಧಾ ಲಂಕಾಂ ಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವನ ಸೇನೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತೀಕ್ಷ್ಣಶರಗಳಿಂದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆದನು.”

03258004 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03258004a ಕಸ್ಮಿ ನ್ರಾಮಃ ಕುಲೇ ಜಾತಃ ಕಿಂವೀರ್ಯಃ ಕಿಂಪರಾಕ್ರಮಃ|

03258004c ರಾವಣಃ ಕಸ್ಯ ವಾ ಪುತ್ರಃ ಕಿಂ ವೈರಂ ತಸ್ಯ ತೇನ ಹ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಮನು ಯಾವಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅವನು ಎಷ್ಟು ವೀರನೂ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು? ರಾವಣನು ಯಾರ ಮಗ ಮತ್ತು ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಅವನ ದ್ವೇಷವಾದರೂ ಏನಿತ್ತು?

03258005a ಏತನ್ನೇ ಭಗವನ್ನರ್ವಂ ಸಮ್ಯಗಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ|

03258005c ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಚರಿತಂ ರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ||

ಭಗವನ್! ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಅಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಿ ರಾಮನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03258006 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03258006a ಅಜೋ ನಾಮಾಭವದ್ರಾಜಾ ಮಹಾನಿಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶಜಃ|

03258006c ತಸ್ಯ ಪುತ್ರೋ ದಶರಥಃ ಶಶ್ವತ್ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವಾಂ ಶುಚಿಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾನ್ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಜ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನ ಪುತ್ರ ದಶರಥನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದನು.

03258007a ಅಭವಂಸ್ತಸ್ಯ ಚತ್ವಾರಃ ಪುತ್ರಾ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕೋವಿದಾಃ|

03258007c ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಶತ್ರುಘ್ನಾ ಭರತಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ||

ಅವನಿಗೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕೋವಿದರಾದ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಶತ್ರುಘ್ನ ಮತ್ತು ಭರತರೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರಾದರು.

03258008a ರಾಮಸ್ಯ ಮಾತಾ ಕೌಸಲ್ಯಾ ಕೈಕೇಯೀ ಭರತಸ್ಯ ತು|

03258008c ಸುತೌ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶತ್ರುಘ್ನೌ ಸುಮಿತ್ರಾಯಾಃ ಪರಂತಪೌ||

ರಾಮನ ತಾಯಿ ಕೌಸಲ್ಯೆ, ಭರತನ ತಾಯಿ ಕೈಕೇಯೀ ಮತ್ತು ಪರಂತಪರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ-ಶತ್ರುಘ್ನರು ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಮಕ್ಕಳು.

03258009a ವಿದೇಹರಾಜೋ ಜನಕಃ ಸೀತಾ ತಸ್ಯಾತ್ಮಜಾ ವಿಭೋ|

03258009c ಯಾಂ ಚಕಾರ ಸ್ವಯಂ ತ್ವಷ್ಟಾ ರಾಮಸ್ಯ ಮಹಿಷೀಂ ಪ್ರಿಯಾಂ||

ವಿಭೋ! ವಿದೇಹರಾಜ ಜನಕ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗಳು ಸೀತೆ. ಸ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಅವಳನ್ನು ರಾಮನ ಪ್ರಿಯ ಮಹಿಷಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದನು.

03258010a ಏತದ್ರಾಮಸ್ಯ ತೇ ಜನ್ಮ ಸೀತಾಯಾಶ್ಚ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ|

03258010c ರಾವಣಸ್ಯಾಪಿ ತೇ ಜನ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಜನೇಶ್ವರ||

ಇದು ರಾಮ ಮತ್ತು ಸೀತೆಯರ ಜನ್ಮಕಥೆ. ಜನೇಶ್ವರ! ಈಗ ರಾವಣನ ಜನ್ಮದ ಕುರಿತೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03258011a ಪಿತಾಮಹೋ ರಾವಣಸ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾದ್ದೇವಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ|

03258011c ಸ್ವಯಂಭೂಃ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ಪ್ರಭುಃ ಸೃಷ್ಟಾ ಮಹಾತಪಾಃ||

ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವ ಪ್ರಜಾಪತಿ, ಸ್ವಯಂಭೂ, ಸರ್ವಲೋಕಗಳ ಪ್ರಭು, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ, ಮಹಾತಪನೇ ರಾವಣನ ಪಿತಾಮಹ.

03258012a ಪುಲಸ್ತೋ ನಾಮ ತಸ್ಯಾಸೀನ್ಮಾನಸೋ ದಯಿತಃ ಸುತಃ|

03258012c ತಸ್ಯ ವೈಶ್ರವಣೋ ನಾಮ ಗವಿ ಪುತ್ರೋಽಭವತ್ಪ್ರಭುಃ||

ಅವನಿಗೆ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಿದ್ದನು. ಆ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಗೋವಿನಲ್ಲಿ ವೈಶ್ರವಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪುತ್ರನಾದನು.

03258013a ಪಿತರಂ ಸ ಸಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಪಿತಾಮಹಮುಪಸ್ಥಿತಃ|

03258013c ತಸ್ಯ ಕೋಪಾತ್ಪಿತಾ ರಾಜನ್ಸರ್ಜಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ||

ಅವನು ತಂದೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಪಿತಾಮಹನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದನು.

ರಾಜನ್! ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ತಂದೆಯು ತನ್ನಿಂದಲೇ ತನ್ನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡನು.

03258014a ಸ ಜಜ್ಞೇ ವಿಶ್ರವಾ ನಾಮ ತಸ್ಯಾತ್ಮಾರ್ಥೇನ ವೈ ದ್ವಿಜಃ|

03258014c ಪ್ರತೀಕಾರಾಯ ಸಕ್ರೋಧಸ್ತತೋ ವೈಶ್ರವಣಸ್ಯ ವೈ||

ಹೀಗೆ ಎರಡುಬಾರಿ ಜನಿಸಿದ ಅವನು ವೈಶ್ರವಣನ ಮೇಲಿನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲು, ತನ್ನ ಅರ್ಧದಿಂದ ವಿಶ್ರವಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು.

03258015a ಪಿತಾಮಹಸ್ತು ಪ್ರೀತಾತ್ಮಾ ದದೌ ವೈಶ್ರವಣಸ್ಯ ಹ|

03258015c ಅಮರತ್ವಂ ಧನೇಶತ್ವಂ ಲೋಕಪಾಲತ್ವಮೇವ ಚ||

03258016a ಈಶಾನೇನ ತಥಾ ಸಖ್ಯಂ ಪುತ್ರಂ ಚ ನಲಕೂಬರಂ|

03258016c ರಾಜಧಾನಿನಿವೇಶಂ ಚ ಲಂಕಾಂ ರಕ್ಷೋಗಣಾನ್ವಿತಾಂ||

ಪಿತಾಮಹನಾದರೋ ವೈಶ್ರವಣನ ಮೇಲೆ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಅಮರತ್ವವನ್ನೂ ಧನೇಶತ್ವವನ್ನೂ ಲೋಕಪಾಲತ್ವವನ್ನೂ, ಈಶಾನನ ಸಖ್ಯವನ್ನೂ, ನಲಕೂಬರನೆನ್ನುವ ಪುತ್ರನನ್ನೂ, ರಾಕ್ಷಸಗಣಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿಯೂ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ ನೀಡಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ರಾಮರಾವಣಯೋರ್ಜನ್ಮಕಥನೇ

ಅಷ್ಟಪಂಚಾಶದಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ರಾಮರಾವಣರ ಜನ್ಮ ಕಥನದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೫೯

ರಾವಣಾದಿಗಳಿಗೆ ವರದಾನ

ಕುಬೇರನು ತನ್ನ ತಂದೆ ಪುಲಸ್ತ್ಯನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಮೂವರು ರಾಕ್ಷಸ
ದಾಸಿಯರಲ್ಲಿ ಐವರು ಮಕ್ಕಳು - ಪುಷ್ಪೋತ್ಕಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾವಣ-
ಕುಂಭಕರ್ಣರು, ಮಾಲಿನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣ, ಮತ್ತು ರಾಕಾಳಲ್ಲಿ ಖಿರ-
ಶೂರ್ಪಣಕಿಯರು ಹುಟ್ಟಿದುದು (೧-೮). ಕುಬೇರನ ವೈಭವನ್ನು
ನೋಡಿ ಸ್ಪರ್ಧಾಭಾವನೆಯಿಂದ ಇವರೈವರು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲು
ಘೋರ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸುವುದು (೯-೨೦). ಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ
ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವರವನ್ನಿತ್ತು ಅವರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಡೆದುದು (೨೧-೩೧).
ವರಮದದಿಂದ ರಾವಣನು ಕುಬೇರನನ್ನು ಲಂಕೆಯಿಂದ ಓಡಿಸಿ ಪುಷ್ಪಕ
ವಿಮಾನವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಅವನಿಂದ ಶಾಪವನ್ನು ಪಡೆದುದು;
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುದು (೩೨-೪೦).

03259001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03259001a ಪುಲಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ತು ಯಃ ಕ್ರೋಧಾದರ್ಧದೇಹೋಽಭವನ್ಮುನಿಃ|

03259001c ವಿಶ್ರುವಾ ನಾಮ ಸಕ್ರೋಧಃ ಸ ವೈಶ್ರುವಣಮೈಕ್ಷತ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಪುಲಸ್ತ್ಯನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಅವನ ಅರ್ಧದೇಹದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ವಿಶ್ವವಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮುನಿಯು ವೈಶ್ರವಣನ ಮೇಲೆ ಕ್ರೋಧಿತನಾದನು.

03259002a ಬುಬುಧೇ ತಂ ತು ಸಕ್ರೋಧಂ ಪಿತರಂ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ|

03259002c ಕುಬೇರಸ್ತತ್ಪ್ರಸಾದಾರ್ಥಂ ಯತತೇ ಸ್ಮ ಸದಾ ನೃಪ||

ನೃಪ! ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ ಕುಬೇರನಾದರೋ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಕುಪಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸಾದಗೊಳಿಸಲು ಸದಾ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03259003a ಸ ರಾಜರಾಜೋ ಲಂಕಾಯಾಂ ನಿವಸನ್ನರವಾಹನಃ|

03259003c ರಾಕ್ಷಸೀಃ ಪ್ರದದೌ ತಿಸ್ತುಃ ಪಿತುವೈ ಪರಿಚಾರಿಕಾಃ||

ಆ ರಾಜರಾಜ ನರವಾಹನನು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಾಗ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಮೂರು ರಾಕ್ಷಸಿಯರನ್ನು ದಾಸಿಯರನ್ನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು.

03259004a ತಾಸ್ತದಾ ತಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಸಂತೋಷಯಿತುಮುದ್ಯತಾಃ|

03259004c ಋಷಿಂ ಭರತಶಾರ್ದೂಲ ನೃತ್ಯಗೀತವಿಶಾರದಾಃ||

ಭರತಶಾರ್ದೂಲ! ಆ ನೃತ್ಯಗೀತವಿಶಾರದರು ಮಹಾತ್ಮ ಋಷಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದರು.

03259005a ಪುಷ್ಪೋತ್ಕಟಾ ಚ ರಾಕಾ ಚ ಮಾಲಿನೀ ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03259005c ಅನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಪರ್ಧಯಾ ರಾಜನ್ ಶ್ರೇಯಸ್ಕಾಮಾಃ ಸುಮಧ್ಯಮಾಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಪುಷ್ಪೋತ್ಕಟಾ, ರಾಕಾ ಮತ್ತು ಮಾಲಿನೀ ಎಂಬ ಆ
ಮೂವರು ಸುಮಧ್ಯಮೆಯರು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಬಯಸಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯರೊಡನೆ
ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03259006a ತಾಸಾಂ ಸ ಭಗವಾನ್ತುಷ್ಟೋ ಮಹಾತ್ಮಾ ಪ್ರದದೌ ವರಾನ್|

03259006c ಲೋಕಪಾಲೋಪಮಾನ್ಪತ್ರಾನೇಕೈಕಸ್ಯಾ ಯಥೇಷ್ಟಿತಾನ್||

ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಭಗವಾನನು ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ
ಅವರು ಬಯಸಿದ ಲೋಕಪಾಲಸಮ ಪುತ್ರರನ್ನು ವರವಾಗಿ ನೀಡಿದನು.

03259007a ಪುಷ್ಪೋತ್ಕಟಾಯಾಂ ಜಜ್ಞಾತೇ ದ್ವೌ ಪುತ್ರೌ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರೌ|

03259007c ಕುಂಭಕರ್ಣದಶಗ್ರೀವೌ ಬಲೇನಾಪ್ರತಿಮೌ ಭುವಿ||

ಪುಷ್ಪೋತ್ಕಟೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಲದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮರಾದ
ಕುಂಭಕರ್ಣ-ದಶಗ್ರೀವರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರರು ಹುಟ್ಟಿದರು.

03259008a ಮಾಲಿನೀ ಜನಯಾಮಾಸ ಪುತ್ರಮೇಕಂ ವಿಭೀಷಣಂ|

03259008c ರಾಕಾಯಾಂ ಮಿಥುನಂ ಜಜ್ಞೇ ಖಿರಃ ಶೂರ್ಪಣಖಾ ತಥಾ||

ಮಾಲಿನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣನೆಂಬ ಓರ್ವ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು.
ರಾಕಾಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಅವಳಿಗಳು - ಖಿರ ಮತ್ತು ಶೂರ್ಪಣಖಿ -
ಹುಟ್ಟಿದರು.

03259009a ವಿಭೀಷಣಸ್ತು ರೂಪೇಣ ಸರ್ವೇ ಭ್ಯೋಽಭ್ಯಧಿಕೋಽಭವತ್|

03259009c ಸ ಬಭೂವ ಮಹಾಭಾಗೋ ಧರ್ಮಗೋಪ್ತಾ ಕ್ರಿಯಾರತಿಃ||

ವಿಭೀಷಣನಾದರೋ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇವರೆಲ್ಲರ ಅಧಿಕನಾಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು
ಆ ಮಹಾಭಾಗನು ಧರ್ಮಗೋಪ್ತನೂ ಕ್ರಿಯಾರತಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು.

03259010a ದಶಗ್ರೀವಸ್ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ|

03259010c ಮಹೋತ್ಸಾಹೋ ಮಹಾವೀರ್ಯೋ ಮಹಾಸತ್ತ್ವಪರಾಕ್ರಮಃ||

ಅವರೆಲ್ಲರ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವ ದಶಗ್ರೀವನಾದರೋ
ಮಹೋತ್ಸಾಹನೂ, ಮಹಾವೀರ್ಯವಂತನೂ ಮತ್ತು ಮಹಾ
ಸತ್ತ್ವಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು.

03259011a ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ಬಲೇನಾಸೀತ್ಸರ್ವೇಭ್ಯೋಽಭ್ಯಧಿಕಸ್ತದಾ|

03259011c ಮಾಯಾವೀ ರಣಶೌಂಡಶ್ಚ ರೌದ್ರಶ್ಚ ರಜನೀಚರಃ||

ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಬಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕನಾಗಿದ್ದನು. ಆ
ರಜನೀಚರನು ಮಾಯಾವಿಯೂ, ರಣಶೌಂಡನೂ ಮತ್ತು ರೌದ್ರನೂ
ಆಗಿದ್ದನು.

03259012a ಖರೋ ಧನುಷಿ ವಿಕ್ರಾಂತೋ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿತ್ವಿಶಿತಾಶನಃ|

03259012c ಸಿದ್ಧವಿಘ್ನಕರೀ ಚಾಪಿ ರೌದ್ರಾ ಶೂರ್ಪಣಖಾ ತಥಾ||

ಖರನು ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ
ಮಾಂಸವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಶೂರ್ಪಣಖಿಯು ರೌದ್ರಳಾಗಿದ್ದು
ಸಿದ್ಧರಿಗೆ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

03259013a ಸರ್ವೇ ವೇದವಿದಃ ಶೂರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸುಚರಿತವ್ರತಾಃ|

03259013c ಊಷುಃ ಪಿತ್ರಾ ಸಹ ರತಾ ಗಂಧಮಾದನಪರ್ವತೇ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವೀದವಿದರೂ, ಶೂರರೂ ಆಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ಸುಚರಿತವ್ರತರೂ
ಆಗಿ ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ
ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದರು.

03259014a ತತೋ ವೈಶ್ರವಣಂ ತತ್ರ ದದೃಶುರ್ನರವಾಹನಂ|

03259014c ಪಿತ್ರಾ ಸಾರ್ಧಂ ಸಮಾಸೀನಮೃದ್ಧ್ಯಾ ಪರಮಯಾ ಯುತಂ||

ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ನರವಾಹನ ವೈಶ್ರವಣನು ಪರಮ
ವೈಭವದೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವರು ನೋಡಿದರು.

03259015a ಜಾತಸ್ಪರ್ಧಾಸ್ತತಸ್ತೇ ತು ತಪಸೇ ಧೃತನಿಶ್ಚಯಾಃ|

03259015c ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ತೋಷಯಾಮಾಸುಘೋರೇಣ ತಪಸಾ ತದಾ||

ಆಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಾಭಾವನೆಯು ಹುಟ್ಟಲು ಆ ಧೃತನಿಶ್ಚಯಿಗಳು
ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದರು.

03259016a ಅತಿಷ್ಠದೇಕಪಾದೇನ ಸಹಸ್ರಂ ಪರಿವತ್ಸರಾನ್|

03259016c ವಾಯುಭಕ್ಷೋ ದಶಗ್ರೀವಃ ಪಂಚಾಗ್ನಿಃ ಸುಸಮಾಹಿತಃ||

ದಶಗ್ರೀವನು ಸುಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ಪಂಚಾಗ್ನಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದೇ ಕಾಲಿನ
ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ವಾಯುಭಕ್ಷನಾಗಿ
ತಪಿಸಿದನು.

03259017a ಅಧಃಶಾಯೀ ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ಯತಾಹಾರೋ ಯತವ್ರತಃ|

03259017c ವಿಭೀಷಣಃ ಶೀರ್ಣಪರ್ಣಮೇಕಮಭ್ಯವಹಾರಯತ್||

03259018a ಉಪವಾಸರತಿಧೀಮಾನ್ಸದಾ ಜಪ್ಯಪರಾಯಣಃ|

03259018c ತಮೇವ ಕಾಲಮಾತಿಷ್ಠತ್ತೀವ್ರಂ ತಪ ಉದಾರಧೀಃ||

ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಯತಾಹಾರನೂ ಯತವ್ರತನೂ ಆಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಧೀಮಾನ್ ವಿಭೀಷಣನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಒಣಗಿದ ಎಲೆಯನ್ನು ಆಹಾರವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಉಪವಾಸದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸದಾ ಜಪ-ಪಾರಾಯಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿಯು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಅತೀವ ತೀವ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದನು.

03259019a ಖಿರಃ ಶೂರ್ಪಣಖಾ ಚೈವ ತೇಷಾಂ ವೈ ತಪ್ಯತಾಂ ತಪಃ|

03259019c ಪರಿಚರ್ಯಾಂ ಚ ರಕ್ಷಾಂ ಚ ಚಕ್ರತುರ್ಹೃಷ್ಯಮಾನಸೌ||

ಖಿರ ಮತ್ತು ಶೂರ್ಪಣಖಿಯರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತಿರುವವರ ಪರಿಚಾರಕರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03259020a ಪೂರ್ಣೇ ವರ್ಷಸಹಸ್ರೇ ತು ಶಿರಶ್ಚಿತ್ವಾ ದಶಾನನಃ|

03259020c ಜುಹೋತ್ಯಗ್ನೌ ದುರಾಧರ್ಷಸ್ತೇನಾತುಷ್ಯಜ್ಜಗತ್ಪ್ರಭುಃ||

ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ನಂತರ ದಶಾನನನು ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದನು. ಅವನ ಈ ದುರಾಧರ್ಷಕೃತ್ಯದಿಂದ ಜಗತ್ಪ್ರಭುವು ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು.

03259021a ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ವಯಂ ಗತ್ವಾ ತಪಸಸ್ತಾನ್ಯವಾರಯತ್|

03259021c ಪ್ರಲೋಭ್ಯ ವರದಾನೇನ ಸರ್ವಾನೇವ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್||

ಆಗ ಸ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವರದಾನದ
ಲೋಭವನ್ನಿತ್ತು ಅವರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಡೆದನು.

03259022 ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ|

03259022a ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ವೋ ನಿವರ್ತಧ್ವಂ ವರಾನ್ವೃಣುತ ಪುತ್ರಕಾಃ|

03259022c ಯದ್ಯದಿಷ್ಟಮೃತೇ ತ್ವೇಕಮಮರತ್ವಂ ತಥಾಸ್ತು ತತ್||

ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಕ್ಕಳೇ! ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ನಿಲ್ಲಿಸಿ
ವರವನ್ನು ಕೇಳಿ. ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಯಸಿದುದು ಬೇರೆ ಏನೇ
ಇರಲಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

03259023a ಯದ್ಯದಗ್ನೌ ಹುತಂ ಸರ್ವಂ ಶಿರಸ್ತೇ ಮಹದೀಪ್ಸಯಾ|

03259023c ತಥೈವ ತಾನಿ ತೇ ದೇಹೇ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಯಥೇಪ್ಸಿತಂ||

ಮಹಾ ಆಸೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿತ್ತ ನಿನ್ನ ಶಿರಗಳೆಲ್ಲವೂ
ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಸೇರುತ್ತವೆ.

03259024a ವೈರೂಪ್ಯಂ ಚ ನ ತೇ ದೇಹೇ ಕಾಮರೂಪಧರಸ್ತಥಾ|

03259024c ಭವಿಷ್ಯಸಿ ರಣೇಽರಿಣಾಂ ವಿಜೇತಾಸಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

ನಿನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ವೈರೂಪವೆನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ ಮತ್ತು ನೀನು ಬೇಕಾದ
ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಬಲ್ಲವನಾಗುವೆ. ರಣದಲ್ಲಿ ಅರಿಗಳಿಂದ
ವಿಜಯಿಯಾಗುವೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.”

03259025 ರಾವಣ ಉವಾಚ|

03259025a ಗಂಧರ್ವ ದೇವಾಸುರತೋ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸತಸ್ತಥಾ|

03259025c ಸರ್ಪ ಕಿನ್ನರ ಭೂತೇಭ್ಯೋ ನ ಮೇ ಭೂಯಾತ್ಪರಾಭವಃ||

ರಾವಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಗಂಧರ್ವ, ದೇವತೆ, ಅಸುರ, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ಸರ್ಪ, ಕಿನ್ನರ ಭೂತಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಪರಾಭವವಾಗದಿರಲಿ.”

03259026 ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ|

03259026a ಯ ಏತೇ ಕೀರ್ತಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ನ ತೇಭ್ಯೋಽಸ್ತಿ ಭಯಂ ತವ|

03259026c ಋತೇ ಮನುಷ್ಯಾದ್ಭದ್ರಂ ತೇ ತಥಾ ತದ್ವಿಹಿತಂ ಮಯಾ||

ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಈ ಎಲ್ಲರಿಂದ ನಿನಗೆ ಭಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ಆದೇಶ. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.”

03259027 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03259027a ಏವಮುಕ್ತೋ ದಶಗ್ರೀವಸ್ತುಷ್ಪಃ ಸಮಭವತ್ತದಾ|

03259027c ಅವಮೇನೇ ಹಿ ದುರ್ಬುದ್ಧಿರ್ಮನುಷ್ಯಾನ್ಪುರುಷಾದಕಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ದಶಗ್ರೀವನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಏಕೆಂದರೆ ಅ ಪುರುಷಾದಕ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕೀಳುಭಾವನೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

03259028a ಕುಂಭಕರ್ಣಮಥೋವಾಚ ತಥೈವ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಃ|

03259028c ಸ ವವ್ರೇ ಮಹತೀಂ ನಿದ್ರಾಂ ತಮಸಾ ಗ್ರಸ್ತಚೇತನಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಪಿತಾಮಹನು ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ಕೇಳಲು ಅವನ ಚೇತನವು ತಾಮಸದ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರಲು ಅವನು ಮಹತ್ತರ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ವರವನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.

03259029a ತಥಾ ಭವಿಷ್ಯತೀತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವಿಭೀಷಣಮುವಾಚ ಹ|

03259029c ವರಂ ವೃಣೀಷ್ವ ಪುತ್ರ ತ್ವಂ ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿತಿ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನು ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ “ಪುತ್ರ! ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ!” ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು.

03259030 ವಿಭೀಷಣ ಉವಾಚ|

03259030a ಪರಮಾಪದ್ಗತಸ್ಯಾಪಿ ನಾಧರ್ಮೇ ಮೇ ಮತಿರ್ಭವೇತ್|

03259030c ಅಶಿಕ್ಷಿತಂ ಚ ಭಗವನ್ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರತಿಭಾತು ಮೇ||

ವಿಭೀಷಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಪರಮ ಆಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದರೂ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದಿರಲಿ. ಕಲಿಯದೇ ಇದ್ದರೂ ನನಗೆ ಭಗವನ್! ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವು ಹೊಳೆಯಲಿ.”

03259031 ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ|

03259031a ಯಸ್ಮಾ ದ್ರಾಕ್ಷಸಯೋನೌ ತೇ ಜಾತಸ್ಯಾಮಿತ್ರಕರ್ಶನ|

03259031c ನಾಧರ್ಮೇ ರಮತೇ ಬುದ್ಧಿರಮರತ್ವಂ ದದಾಮಿ ತೇ||

ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಮಿತ್ರಕರ್ಶನ! ರಾಕ್ಷಸಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ

ಆನಂದಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ಅಮರತ್ವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.””

03259032 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03259032a ರಾಕ್ಷಸಸ್ತು ವರಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ದಶಗ್ರೀವೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03259032c ಲಂಕಾಯಾಶ್ಚಾ ವಯಾಮಾಸ ಯುಧಿ ಜಿತ್ವಾ ಧನೇಶ್ವರಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಶಾಂಪತೇ! ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ರಾಕ್ಷಸ ದಶಗ್ರೀವನಾದರೋ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧನೇಶ್ವರನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಲಂಕೆಯಿಂದ ಹೊರಗೋಡಿಸಿದನು.

03259033a ಹಿತ್ವಾ ಸ ಭಗವಾಽಲ್ಲಂಕ್ಯಾಮಾವಿಶದ್ಗಂಧಮಾದನಂ|

03259033c ಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷಾನುಗತೋ ರಕ್ಷಃಕಿಂಪುರುಷೈಃ ಸಹ||

ಆ ಭಗವಾನನು ಲಂಕೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ ಗಂಧರ್ವ, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ ಕಿಂಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಗಂಧಮಾದನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03259034a ವಿಮಾನಂ ಪುಷ್ಪಕಂ ತಸ್ಯ ಜಹಾರಾಕ್ರಮ್ಯ ರಾವಣಃ|

03259034c ಶಶಾಪ ತಂ ವೈಶ್ರವಣೋ ನ ತ್ವಾಮೇತದ್ವಹಿಷ್ಯತಿ||

ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ರಾವಣನು ಅವನ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ವೈಶ್ರವಣನು ಅವನಿಗೆ ಶಪಿಸಿದನು: “ಇದನ್ನು ನೀನು ಏರಲಾರೆ!

03259035a ಯಸ್ತು ತ್ವಾಂ ಸಮರೇ ಹಂತಾ ತಮೇವೈತದ್ವಹಿಷ್ಯತಿ|

03259035c ಅವಮನ್ಯ ಗುರುಂ ಮಾಂ ಚ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತ್ವಂ ನ ಭವಿಷ್ಯಸಿ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಯಾರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ಏರಬಲ್ಲನು. ಹಿರಿಯವನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸಿದಂತೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ನಿನಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.”

03259036a ವಿಭೀಷಣಸ್ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸತಾಂ ಧರ್ಮಮನುಸ್ಮರನ್|

03259036c ಅನ್ವಗಚ್ಚ ನ್ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರಿಯಾ ಪರಮಯಾ ಯುತಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಧರ್ಮಾತ್ಮ ವಿಭೀಷಣನಾದರೋ ಪರಮ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಸತ್ಯವಂತರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅನುಸರಿಸಿದನು.

03259037a ತಸ್ಮೈ ಸ ಭಗವಾಂಸ್ತುಷ್ಪೋ ಭ್ರಾತಾ ಭ್ರಾತ್ರೇ ಧನೇಶ್ವರಃ|

03259037c ಸೇನಾಪತ್ಯಂ ದದೌ ಧೀಮಾನ್ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಸೇನಯೋಃ||

ಅಣ್ಣ ಭಗವಾನ್ ಧನೇಶ್ವರನು ಆ ಧೀಮಂತ ತಮ್ಮನಿಂದ ತುಷ್ಟನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸ ಸೇನೆಗಳ ಸೇನಾಪತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

03259038a ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಪುರುಷಾದಾಶ್ಚ ಪಿಶಾಚಾಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಾಃ|

03259038c ಸರ್ವೇ ಸಮೇತ್ಯ ರಾಜಾನಮಭ್ಯಷಿಂಚದ್ದಶಾನನಂ||

ನರಭಕ್ಷಕ ರಾಕ್ಷಸರು ಮತ್ತು ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ ಪಿಶಾಚರು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ದಶಾನನನನ್ನು ರಾಜನಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದರು.

03259039a ದಶಗ್ರೀವಸ್ತು ದೈತ್ಯಾನಾಂ ದೇವಾನಾಂ ಚ ಬಲೋತ್ಕಟಃ|

03259039c ಅಕ್ರಮ್ಯ ರತ್ನಾನ್ಯಹರತ್ಯಾಮರೂಪೀ ವಿಹಂಗಮಃ||

ಬಲೋತ್ಕಟನಾದ ಆ ಕಾಮರೂಪೀ ವಿಹಂಗಮ ದಶಗ್ರೀವನು ದೈತ್ಯ ಮತ್ತು ದೇವರಿಂದ ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನು.

03259040a ರಾವಯಾಮಾಸ ಲೋಕಾನ್ಯತ್ತಸ್ಮಾದ್ರಾವಣ ಉಚ್ಯತೇ|

03259040c ದಶಗ್ರೀವಃ ಕಾಮಬಲೋ ದೇವಾನಾಂ ಭಯಮಾದಧತ್||

ಲೋಕಗಳನ್ನು ರೋದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ರಾವಣನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಮಬಲ ದಶಗ್ರೀವನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ರಾವಣಾದಿವರಪ್ರಾಪ್ತೌ

ಏಕೋನಷಷ್ಟ್ಯ ಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ರಾವಣಾದಿವರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಣವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೬೦

ರಾವಣನ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಇತರ

ದೇವತೆಗಳ ಅವತಾರ

ದೇವತೆಗಳು, ಸಿದ್ಧರು, ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನ ಶರಣು ಹೋಗಲು
ವಿಷ್ಟುವು ಅವತರಿಸಿ ರಾವಣನನ್ನು ವಧಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ಮಾಡುವನೆಂದೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಅವತರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ
ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದು (೧-೭). ದೇವ-ಗಂಧರ್ವರ
ಅಂಶಾವತರಣ (೮-೧೫).

03260001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03260001a ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಯಃ ಸಿದ್ಧಾ ದೇವರಾಜರ್ಷಯಸ್ತಥಾ|

03260001c ಹವ್ಯವಾಹಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಶರಣಂ ಗತಾಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು, ಸಿದ್ಧರು ಮತ್ತು
ದೇವ ರಾಜರ್ಷಿಗಳು ಹವ್ಯವಾಹನನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮನ
ಶರಣು ಹೋದರು.

03260002 ಅಗ್ನಿರುವಾಚ|

03260002a ಯಃ ಸ ವಿಶ್ರವಸಃ ಪುತ್ರೋ ದಶಗ್ರೀವೋ ಮಹಾಬಲಃ|

03260002c ಅವಧ್ಯೋ ವರದಾನೇನ ಕೃತೋ ಭಗವತಾ ಪುರಾ||

ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಶ್ರವಸನ ಮಗ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ
ದಶಗ್ರೀವನನ್ನು ನೀನು ಹಿಂದೆ ವರದಾನದಿಂದ ಅವಧ್ಯನನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ.

03260003a ಸ ಬಾಧತೇ ಪ್ರಜಾಃ ಸರ್ವಾ ವಿಪ್ರಕಾರೈರ್ಮಹಾಬಲಃ|

03260003c ತತೋ ನಸ್ಮಾತು ಭಗವನ್ನಾನ್ಯಸ್ಮಾತಾ ಹಿ ವಿದ್ಯತೇ||

ಈಗ ಆ ಮಹಾಬಲನು ಸರ್ವ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ದ್ವೇಷಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವನ್! ಅವನಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು! ಬೇರೆಯಾವ ರಕ್ಷಕನನ್ನೂ ನಾವು ತಿಳಿಯುವು!”

03260004 ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ|

03260004a ನ ಸ ದೇವಾಸುರೈಃ ಶಕ್ಯೋ ಯುದ್ಧೇ ಜೇತುಂ ವಿಭಾವಸೋ|

03260004c ವಿಹಿತಂ ತತ್ರ ಯತ್ಕಾರ್ಯಮಭಿತಸ್ತಸ್ಯ ನಿಗ್ರಹೇ||

ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಭಾವಸೋ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ದೇವಾಸುರರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇವನ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆಂದು ಕಾರ್ಯವು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ.

03260005a ತದರ್ಥಮವತೀರ್ಣೋಽಸೌ ಮನ್ನಿಯೋಗಾಚ್ಚ ತುರ್ಭುಜಃ|

03260005c ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಹರತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸ ಕರ್ಮೈತತ್ಕರಿಷ್ಯತಿ||

ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ನಿಯೋಗದಂತೆ ಅವತಾರವನ್ನು ತಳೆದಿರುವ ಪ್ರಹರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚತುರ್ಭುಜ ವಿಷ್ಣುವು ಇದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.”

03260006 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03260006a ಪಿತಾಮಹಸ್ತತಸ್ತೇಷಾಂ ಸನ್ನಿಧೌ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್|

03260006c ಸರ್ಮೈರ್ದೇವಗಣೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ಸಂಭವಧ್ವಂ ಮಹೀತಲೇ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಿತಾಮಹನು
ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದನು: “ಸರ್ವದೇವಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ
ಮಹೀತಲದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ.

03260007a ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಹಾಯಾನ್ಯಕ್ಷೀಷು ವಾನರೀಷು ಚ ಸರ್ವಶಃ|

03260007c ಜನಯಧ್ವಂ ಸುತಾಸ್ವೀರಾನ್ಯಾಮರೂಪಬಲಾನ್ವಿತಾನ್||

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಾನರರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ
ವೀರರೂ, ಕಾಮರೂಪಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಬಲಾನ್ವಿತರೂ ಆದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಹುಟ್ಟಿಸಿರಿ.”

03260008a ತತೋ ಭಾಗಾನುಭಾಗೇನ ದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ|

03260008c ಅವತರ್ತುಂ ಮಹೀಂ ಸರ್ವೇ ರಂಜಯಾಮಾಸುರಂಜಸಾ||

ಆಗ ದೇವ, ಗಂಧರ್ವ, ದಾನವರು ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭಾಗ
ಭಾಗವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದರು.

03260009a ತೇಷಾಂ ಸಮಕ್ಷಂ ಗಂಧರ್ವೀಂ ದುಂದುಭೀಂ ನಾಮ ನಾಮತಃ|

03260009c ಶಶಾಸ ವರದೋ ದೇವೋ ದೇವಕಾರ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ||

ಅವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ವರದ ದೇವನು ದೇವಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ
ದುಂದುಭೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗಂಧರ್ವಿಗೆ ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತನು.

03260010a ಪಿತಾಮಹವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗಂಧರ್ವೀ ದುಂದುಭೀ ತತಃ|

03260010c ಮಂಥರಾ ಮಾನುಷೇ ಲೋಕೇ ಕುಬ್ಜಾ ಸಮಭವತ್ತದಾ||

ಪಿತಾಮಹನ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಂಧರ್ವಿ ದುಂದುಭಿಯು
ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಂಥರಾ ಎಂಬ ಕುಬ್ಜೆಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದಳು.

03260011a ಶಕ್ರಪ್ರಭೃತಯಶ್ಚೈವ ಸರ್ವೇ ತೇ ಸುರಸತ್ತಮಾಃ|

03260011c ವಾನರಕ್ಷವರಸ್ತ್ರೀಷು ಜನಯಾಮಾಸುರಾತ್ಮಜಾನ್||

ಶಕ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಸುರಸತ್ತಮರೂ ವಾನರ ಮತ್ತು ಕರಡಿಗಳ
ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದರು.

03260011e ತೇಽನ್ವವರ್ತನ್ವಿತ್ಯನ್ಸರ್ವೇ ಯಶಸಾ ಚ ಬಲೇನ ಚ||

03260012a ಭೇತ್ತಾರೋ ಗಿರಿಶೃಂಗಾಣಾಂ ಶಾಲತಾಲಶಿಲಾಯುಧಾಃ|

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಶಸ್ಸು ಮತ್ತು ಬಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯರನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಗಿರಿಶೃಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲ, ತಾಲ ಮತ್ತು
ಶಿಲಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಾಸಿಸಿದರು.

03260012c ವಜ್ರಸಂಹನನಾಃ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಚೌಘಬಲಾಸ್ತಥಾ||

03260013a ಕಾಮವೀರ್ಯಧರಾಶ್ಚೈವ ಸರ್ವೇ ಯುದ್ಧವಿಶಾರದಾಃ|

ವಜ್ರದಂತೆ ಕಠಿನರಾಗಿದ್ದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿದ್ದ ನದಿಯಂತೆ
ಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರು, ಎಲ್ಲರೂ ಬಯಸಿದಷ್ಟು
ವೀರ್ಯವಂತರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಯುದ್ಧ ವಿಶಾರದರಾಗಿದ್ದರು.

03260013c ನಾಗಾಯುತಸಮಪ್ರಾಣಾ ವಾಯುವೇಗಸಮಾ ಜವೇ||

03260013e ಯತ್ರೇಚ್ಛ ಕನಿವಾಸಾಶ್ಚ ಕೇ ಚಿದತ್ರ ವನೌಕಸಃ||

ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡಿಗೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ವೇಗದಲ್ಲಿ
ವಾಯುವೇಗಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸಿದರು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ವನಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದರು.

03260014a ಏವಂ ವಿಧಾಯ ತತ್ಸರ್ವಂ ಭಗವಾಽಲ್ಲೋಕಭಾವನಃ|

03260014c ಮಂಥರಾಂ ಬೋಧಯಾಮಾಸ ಯದ್ಯತ್ಕಾರ್ಯಂ ಯಥಾ ಯಥಾ||

ಈ ರೀತಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಾನ್
ಲೋಕಭಾವನನು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ
ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಂಥರಗೆ ಬೋಧಿಸಿದನು.

03260015a ಸಾ ತದ್ವಚನಮಾಜ್ಞಾಯ ತಥಾ ಚಕ್ರೇ ಮನೋಜವಾ|

03260015c ಇತಶ್ಚೇತಶ್ಚ ಗಚ್ಚಂತೀ ವೈರಸಂಧುಕ್ಷಣೇ ರತಾ||

ಅವಳು ಆ ಮಾತನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೋವೇಗದಲ್ಲಿ
ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ವೈರತ್ವವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು
ತೊಡಗಿದಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ

ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ವಾನರಾದ್ಯುತ್ಪತ್ತೌ

ಷಷ್ಠ್ಯ ಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಾನರಾದಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾರವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ರಾಮ, ಸೀತಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ವನವಾಸ

ಮರುದಿನದ ಉತ್ತಮ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಲು ದಶರಥನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ನಡೆಯುವುದು (೧-೧೫). ಮಂಥರೆಯಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತಳಾಗಿ ಕೈಕೇಯಿಯು ಹಿಂದೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ್ದ ವರಗಳಿಗೆ ದಶರಥನಿಂದ ರಾಮನಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ವನವಾಸವನ್ನೂ, ಭರತನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನೂ ಕೇಳಿದುದು (೧೬-೨೫). ರಾಮನು ತನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದ ಪತ್ನಿ ಸೀತೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದುದು; ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ದಶರಥನ ಮರಣ; ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಭರತನ ಕ್ರೋಧ; ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕರೆತರಲು ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು; ರಾಮನು ಒಪ್ಪದಿರಲು ನಂದೀಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದು ರಾಮನ ಪರವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದುದು (೨೬-೩೮). ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೂರ್ಪಣಖಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ರಾಮನು ಖಿರನನ್ನೂ ಅವನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರಾಕ್ಷಸ ಸೇನೆಯನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದುದು; ವಿರೂಪಗೊಂಡ ಶೂರ್ಪಣಖಿಯು ರಾವಣನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಸೇಡನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ರಾವಣನು, ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಅಮಾತ್ಯನಾದ್ದ, ರಾಮನ ಭಯದಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರೀಚನನ್ನು

03261001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03261001a ಉಕ್ತಂ ಭಗವತಾ ಜನ್ಮ ರಾಮಾದೀನಾಂ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್|

03261001c ಪ್ರಸ್ಥಾನಕಾರಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಕಥ್ಯತಾಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ರಾಮಾದಿಗಳ ಜನ್ಮದ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ! ಅವನು ವನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ಥಾನಮಾಡಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03261002a ಕಥಂ ದಾಶರಥೀ ವೀರೌ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ|

03261002c ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತೌ ವನಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೈಥಿಲೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ದಶರಥನ ಮಕ್ಕಳಾದ ವೀರ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿನೀ ಮೈಥಿಲಿಯೂ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದರು?”

03261003 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03261003a ಜಾತಪುತ್ರೋ ದಶರಥಃ ಪ್ರೀತಿಮಾನಭವನ್ಮುಪಃ|

03261003c ಕ್ರಿಯಾರತಿರ್ಧರ್ಮಪರಃ ಸತತಂ ವೃದ್ಧಸೇವಿತಾ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕ್ರಿಯಾರತಿ, ಧರ್ಮಪರ ಮತ್ತು ಸತತವೂ ವೃದ್ಧರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ನೃಪ ದಶರಥನು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರೆಂದು ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು.

03261004a ಕ್ರಮೇಣ ಚಾಸ್ಯ ತೇ ಪುತ್ರಾ ವ್ಯವರ್ಧಂತ ಮಹೌಜಸಃ|

03261004c ವೇದೇಷು ಸರಹಸ್ಯೇಷು ಧನುರ್ವೇದೇ ಚ ಪಾರಗಾಃ||

ಆ ಮಹೌಜಸ ಪುತ್ರರು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಬೆಳೆದರು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ರಹಸ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ವೇದಗಳ ಮತ್ತು ಧನುರ್ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾದರು.

03261005a ಚರಿತಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯಾಸ್ತೇ ಕೃತದಾರಾಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವ|

03261005c ಯದಾ ತದಾ ದಶರಥಃ ಪ್ರೀತಿಮಾನಭವತ್ಸುಖೀ||

ಪಾರ್ಥಿವ ! ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ ಅವರು ವಿವಾಹಿತರಾದರು. ಹೀಗಾದಾಗ ದಶರಥನು ಪ್ರೀತಿವಂತನೂ ಸುಖಿಯೂ ಆದನು.

03261006a ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ರಾಮೋಽಭವತ್ತೇಷಾಂ ರಮಯಾಮಾಸ ಹಿ ಪ್ರಜಾಃ|

03261006c ಮನೋಹರತಯಾ ಧೀಮಾನ್ವಿತುರ್ಹೃದಯತೋಷಣಃ||

ಹಿರಿಯವನು ರಾಮ; ಅವನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ರಾಮನೆಂದಾದನು. ಆ ಧೀಮಂತನು ತನ್ನ ಮನೋಹರತ್ವದಿಂದ ತಂದೆಯ ಹೃದಯವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು.

03261007a ತತಃ ಸ ರಾಜಾ ಮತಿಮಾನ್ಮತ್ವಾತ್ಮಾನಂ ವಯೋಽಧಿಕಂ|

03261007c ಮಂತ್ರಯಾಮಾಸ ಸಚಿವೈರ್ಧರ್ಮಜ್ಞೈಶ್ಚ ಪುರೋಹಿತೈಃ||

ತನಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಮತಿವಂತ ರಾಜನು

ಸಚಿವರು, ಧರ್ಮಜ್ಞರು, ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತರೊಂದಿಗೆ
ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು.

03261008a ಅಭಿಷೇಕಾಯ ರಾಮಸ್ಯ ಯೌವರಾಜ್ಯೇನ ಭಾರತ|

03261008c ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂ ಚ ತೇ ಸರ್ವೇ ಮೇನಿರೇ ಮಂತ್ರಿಸತ್ತಮಾಃ||

ಭಾರತ! ಆ ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಿಸತ್ತಮರೂ ರಾಮನ ಅಭಿಷೇಕದ ಕಾಲವು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

03261009a ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಂ ಮಹಾಬಾಹುಂ ಮತ್ತಮಾತಂಗಗಾಮಿನಂ|

03261009c ದೀರ್ಘಬಾಹುಂ ಮಹೋರಸ್ಕಂ ನೀಲಕುಂಚಿತಮೂರ್ಧಜಂ||

03261010a ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಶ್ರಿಯಾ ವೀರಂ ಶಕ್ರಾದನವಮಂ ಬಲೇ|

03261010c ಪಾರಗಂ ಸರ್ವಧರ್ಮಾಣಾಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಸಮಂ ಮತೌ||

ಆ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷ, ಮಹಾಬಾಹು, ಮತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಆನೆಯ ನಡುಗೆಯ,
ದೀರ್ಘಬಾಹು, ವಿಶಾಲ ಎದೆಯ, ಕಪ್ಪು ಗುಂಗುರು ಕೂದಲಿನ,
ಶ್ರೀಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದನು. ವೀರ್ಯ-ಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನ
ಸಮನನಾಗಿದ್ದು, ಮತಿಯಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸಮನಾಗಿದ್ದು,
ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗಿದ್ದನು.

03261011a ಸರ್ವಾನುರಕ್ತಪ್ರಕೃತಿಂ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದಂ|

03261011c ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಮಮಿತ್ರಾಣಾಮಪಿ ದೃಷ್ಟಿಮನೋಹರಂ||

ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವನು ಸರ್ವ
ವಿದ್ಯೆಗಳ ವಿಶಾರದನಾಗಿದ್ದನು. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ ಅವನು

ಶತ್ರುಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ನೋಡಲು ಮನೋಹರನಾಗಿದ್ದನು.

03261012a ನಿಯಂತಾರಮಸಾಧೂನಾಂ ಗೋಪ್ತಾರಂ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಾಂ|

03261012c ಧೃತಿಮಂತಮನಾಧೃಷ್ಯಂ ಜೇತಾರಮಪರಾಜಿತಂ||

ಕೆಟ್ಟವರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ಧರ್ಮ ಚಾರಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ಧೃತಿಮಂತನೂ ಅನಾಧೃಷನೂ ಆಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಸೋಲನ್ನೆಂದೂ ಪಡೆಯದ ವಿಜಯಿಯಾಗಿದ್ದನು.

03261013a ಪುತ್ರಂ ರಾಜಾ ದಶರಥಃ ಕೌಸಲ್ಯಾನಂದವರ್ಧನಂ|

03261013c ಸಂದೃಶ್ಯ ಪರಮಾಂ ಪ್ರೀತಿಮಗಚ್ಚತ್ಕುರುನಂದನ||

ಕುರುನಂದನ! ಅಂಥಹ ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಆನಂದವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪುತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜಾ ದಶರಥನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.

03261014a ಚಿಂತಯಂಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾ ಗುಣಾನ್ರಾಮಸ್ಯ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03261014c ಅಭ್ಯಭಾಷತ ಭದ್ರಂ ತೇ ಪ್ರೀಯಮಾಣಃ ಪುರೋಹಿತಂ||

ರಾಮನ ಗುಣಗಳ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ವೀರ್ಯವಾನನು ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ!

03261015a ಅದ್ಯ ಪುಷ್ಯೋ ನಿಶಿ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಪುಣ್ಯಂ ಯೋಗಮುಪೈಷ್ಯತಿ|

03261015c ಸಂಭಾರಾಃ ಸಂಭ್ರಿಯಂತಾಂ ಮೇ ರಾಮಶ್ಚೋಪನಿಮಂತ್ರತಾಂ||

ಈ ರಾತ್ರಿ ಪುಷ್ಯವು ಪುಣ್ಯಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು
ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಮತ್ತು ರಾಮನನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ!”

03261016a ಇತಿ ತದ್ರಾಜವಚನಂ ಪ್ರತಿಶ್ರುತ್ಯಾಥ ಮಂಥರಾ|

03261016c ಕೈಕೇಯೀಮಭಿಗಮ್ಯೇದಂ ಕಾಲೇ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ರಾಜನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಂಥರೆಯು ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಕೈಕೇಯಿಯ ಬಳಿಹೋಗಿ ಹೀಗೆಂದಳು:

03261017a ಅದ್ಯ ಕೈಕೇಯಿ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯಂ ರಾಜ್ಞಾ ತೇ ಖ್ಯಾಪಿತಂ ಮಹತ್|

03261017c ಆಶೀವಿಷಸ್ತಾಂ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಶ್ಚಂಡೋ ದಶತಿ ದುರ್ಭಗೇ||

“ಕೈಕೇಯೀ! ಇಂದು ರಾಜನು ನಿನಗೊಂದು ಮಹಾ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯವನ್ನು
ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದುರ್ಭಗೇ! ಅತೀ ಘೋರ ವಿಷಸರ್ಪವೊಂದು
ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.

03261018a ಸುಭಗಾ ಖಿಲು ಕೌಸಲ್ಯಾ ಯಸ್ಯಾಃ ಪುತ್ರೋಽಭಿಷೇಕ್ಷ್ಯತೇ|

03261018c ಕುತೋ ಹಿ ತವ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಯಸ್ಯಾಃ ಪುತ್ರೋ ನ ರಾಜ್ಯಭಾಕ್||

ಯಾರ ಮಗನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಗಲಿದೆಯೋ ಆ ಕೌಸಲ್ಯೆಯೇ ಸುಭಗೆ!
ಯಾರ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾಗವೂ ಇಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ
ನೀನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಸೌಭಾಗ್ಯೆಯಾಗಿರುವೆ?”

03261019a ಸಾ ತದ್ವಚನಮಾಜ್ಞಾಯ ಸರ್ವಾ ಭರಣಭೂಷಿತಾ|

03261019c ವೇದೀವಿಲಗ್ನಮಧ್ಯೇವ ಬಿಭೃತೀ ರೂಪಮುತ್ತಮಂ||

03261020a ವಿವಿಕ್ತೇ ಪತಿಮಾಸಾದ್ಯ ಹಸಂತೀವ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಾ|

03261020c ಪ್ರಣಯಂ ವ್ಯಂಜಯಂತೀವ ಮಧುರಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ವೇದಿಯಂತೆ ಸಣ್ಣ ಸೊಂಟದ
ಆ ಶುಚಿಸ್ಮಿತೆಯು ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ಉತ್ತಮ ರೂಪದಿಂದ
ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಪತಿಯ ಬಳಿಸಾರಿ ನಗುತ್ತಾ ಪ್ರಣಯವನ್ನು
ನಟಿಸುತ್ತಾ ಈ ಮಧುರ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಳು.

03261021a ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞ ಯನ್ಮೈ ತ್ವಂ ಕಾಮಮೇಕಂ ನಿಸೃಷ್ಟವಾನ್|

03261021c ಉಪಾಕುರುಷ್ವ ತದ್ರಾಜನ್ತಸ್ಮಾನ್ಮುಚ್ಯಸ್ವ ಸಂಕಟಾತ್||

“ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞನಾದ ನೀನು ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಬಯಸಿದುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ
ಎಂದು ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ರಾಜನ್! ಈಗ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ
ಸಂಕಟದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದು.”

03261022 ರಾಜೋವಾಚ|

03261022a ವರಂ ದದಾನಿ ತೇ ಹಂತ ತದ್ಗೃಹಾಣ ಯದಿಚ್ಛಸಿ|

03261022c ಅವಧ್ಯೋ ವಧ್ಯತಾಂ ಕೋಽದ್ಯ ವಧ್ಯಃ ಕೋಽದ್ಯ ವಿಮುಚ್ಯತಾಂ||

03261023a ಧನಂ ದದಾನಿ ಕಸ್ಯಾದ್ಯ ಹ್ರಿಯತಾಂ ಕಸ್ಯ ವಾ ಪುನಃ|

03261023c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾದಿಹಾನ್ಯತ್ರ ಯತ್ಕಿಂ ಚಿದ್ವಿತ್ತಮಸ್ತಿ ಮೇ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೇಳು. ನಿನಗೆ ವರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು
ಬಯಸಿದುದನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ. ಯಾವ ಅವಧ್ಯನನ್ನು ವಧಿಸಬೇಕು?
ಇಂದು ಯಾವ ವಧಿಸಲರ್ಹನಾದವನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಬೇಕು?

ಇಂದು ಯಾರಿಗೆ ಧನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು? ಅಥವಾ ಯಾರಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರದ್ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲವೂ ನನ್ನದೇ ಸಂಪತ್ತು!”

03261024 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03261024a ಸಾ ತದ್ವಚನಮಾಜ್ಞಾಯ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ನರಾಧಿಪಂ|

03261024c ಆತ್ಮನೋ ಬಲಮಾಜ್ಞಾಯ ತತ ಏನಮುವಾಚ ಹ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳು ನರಾಧಿಪನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಬಲವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

03261025a ಆಭಿಷೇಚನಿಕಂ ಯತ್ತೇ ರಾಮಾರ್ಥಮುಪಕಲ್ಪಿತಂ|

03261025c ಭರತಸ್ತದವಾಪ್ನೋತು ವನಂ ಗಚ್ಚತು ರಾಘವಃ||

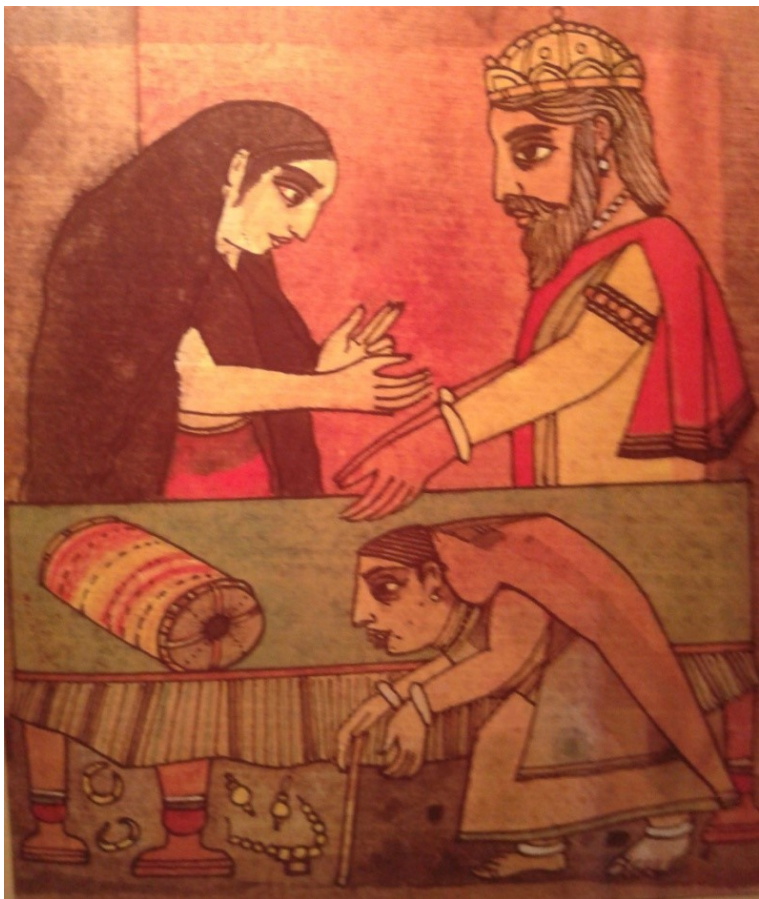
“ರಾಮನಿಗೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಭರತನಿಗೆ ದೊರೆಯುವಂತಾಗಲಿ. ರಾಘವನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ.”

03261026a ಸ ತದ್ರಾಜಾ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಿಪ್ರಿಯಂ ದಾರುಣೋದಯಂ|

03261026c ದುಃಖಾರ್ತೋ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ನ ಕಿಂ ಚಿದ್ವ್ಯಾ ಜಹಾರ ಹ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಈ ವಿಪ್ರಯ ದಾರುಣ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ದುಃಖಾರ್ತನಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ.

03261027a ತತಸ್ತಥೋಕ್ತಂ ಪಿತರಂ ರಾಮೋ ವಿಜ್ಞಾಯ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03261027c ವನಂ ಪ್ರತಸ್ಥೇ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ರಾಜಾ ಸತ್ಯೋ ಭವತ್ವಿತಿ||

ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದ ವೀರ್ಯವಾನ್
ರಾಮನು ಧರ್ಮಾತ್ಮ ರಾಜನು ಸತ್ಯವಂತನಾಗಿರಲೆಂದು ವನಕ್ಕೆ
ತೆರಳಿದನು.

03261028a ತಮನ್ವಗಚ್ಚ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ಧನುಷ್ಮಾಽಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತದಾ|

03261028c ಸೀತಾ ಚ ಭಾರ್ಯಾ ಭದ್ರಂ ತೇ ವೈದೇಹೀ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ||

ಶ್ರೀಮಂತ ಧನುಷ್ಮಾನ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಪತ್ನಿ ವೈದೇಹಿ
ಜನಕಾತ್ಮಜೆ ಸೀತೆಯೂ ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು.

03261029a ತತೋ ವನಂ ಗತೇ ರಾಮೇ ರಾಜಾ ದಶರಥಸ್ತದಾ|

03261029c ಸಮಯುಜ್ಯತ ದೇಹಸ್ಯ ಕಾಲಪರ್ಯಾಯಧರ್ಮಣಾ||

ರಾಮನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದನಂತರ ರಾಜಾ ದಶರಥನು ದೇಹದ
ಕಾಲಪರ್ಯಾಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದನು.

03261030a ರಾಮಂ ತು ಗತಮಾಜ್ಞಾಯ ರಾಜಾನಂ ಚ ತಥಾಗತಂ|

03261030c ಆನಾಯ್ಯ ಭರತಂ ದೇವೀ ಕೈಕೇಯೀ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ರಾಮನು ಹೋದುದನ್ನು ಮತ್ತು ರಾಜನೂ ಕೂಡ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು
ತಿಳಿಸಿ ಭರತನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ದೇವೀ ಕೈಕೇಯಿಯು ಹೇಳಿದಳು:

03261031a ಗತೋ ದಶರಥಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ವನಸ್ಥೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ|

03261031c ಗೃಹಾಣ ರಾಜ್ಯಂ ವಿಪುಲಂ ಕ್ಷೇಮಂ ನಿಹತಕಂಟಕಂ||

“ದಶರಥನು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು
ವನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಿಲ್ಲದೇ ಕ್ಷೇಮವಾದ ಈ ವಿಪುಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸು!”

03261032a ತಾಮುವಾಚ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ನೃಶಂಸಂ ಬತ ತೇ ಕೃತಂ|

03261032c ಪತಿಂ ಹತ್ವಾ ಕುಲಂ ಚೇದಮತ್ಸಾದ್ಯ ಧನಲುಬ್ಧಯಾ||

ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನಿನಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ! ಧನದ
ಆಸೆಯಿಂದ ನೀನು ಪತಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಕುಲವನ್ನೇ ಕಿತ್ತೊಗೆದು ಕ್ರೂರ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ!

03261033a ಅಯಶಃ ಪಾತಯಿತ್ವಾ ಮೇ ಮೂರ್ಛಿ ತ್ವಂ ಕುಲಪಾಂಸನೇ|

03261033c ಸಕಾಮಾ ಭವ ಮೇ ಮಾತರಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರುರೋದ ಹ||

ಕುಲಪಾಂಸನೀ! ಮಾತ! ನನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಅಪಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದು
ನಿನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತುಂಬಾ
ರೋದಿಸಿದನು.

03261034a ಸ ಚಾರಿತ್ರಂ ವಿಶೋಧ್ಯಾಥ ಸರ್ವಪ್ರಕೃತಿಸಮ್ನಿಧೌ|

03261034c ಅನ್ವಯಾದ್ಭ್ರಾತರಂ ರಾಮಂ ವಿನಿವರ್ತನಲಾಲಸಃ||

ಎಲ್ಲ ಪುರಜನರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವು ಶುದ್ಧವಾದುದೆಂದು
ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕರೆತರುವ ಆಸೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಹಿಂದೆ
ಹೊರಟನು.

03261035a ಕೌಸಲ್ಯಾಂ ಚ ಸುಮಿತ್ರಾಂ ಚ ಕೈಕೇಯೀಂ ಚ ಸುದುಃಖಿತಃ|

03261035c ಅಗ್ರೇ ಪ್ರಸ್ಥಾಪ್ಯ ಯಾನೈಃ ಸ ಶತ್ರುಘ್ನಸಹಿತೋ ಯಯೌ||

03261036a ವಸಿಷ್ಠವಾಮದೇವಾಭ್ಯಾಂ ವಿಪ್ರೈಶ್ಚಾನೈಃ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03261036c ಪೌರಜಾನಪದೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ರಾಮಾನಯನಕಾಂಕ್ಷಯಾ||

ರಾಮನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕರೆತರುವ ಆಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸುದುಃಖಿತನಾಗಿ ಕೌಸಲ್ಯ, ಸುಮಿತ್ರಾ, ಮತ್ತು ಕೈಕೇಯಿಯರನ್ನು ಯಾನಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಶತ್ರುಘ್ನನ ಸಹಿತ, ವಸಿಷ್ಠ-ವಾಮದೇವರು, ಸಹಸ್ರಾರು ವಿಪ್ರರು ಮತ್ತು ಪೌರ-ಜಾನಪದರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟನು.

03261037a ದದರ್ಶ ಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಥಂ ಸ ರಾಮಂ ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಂ|

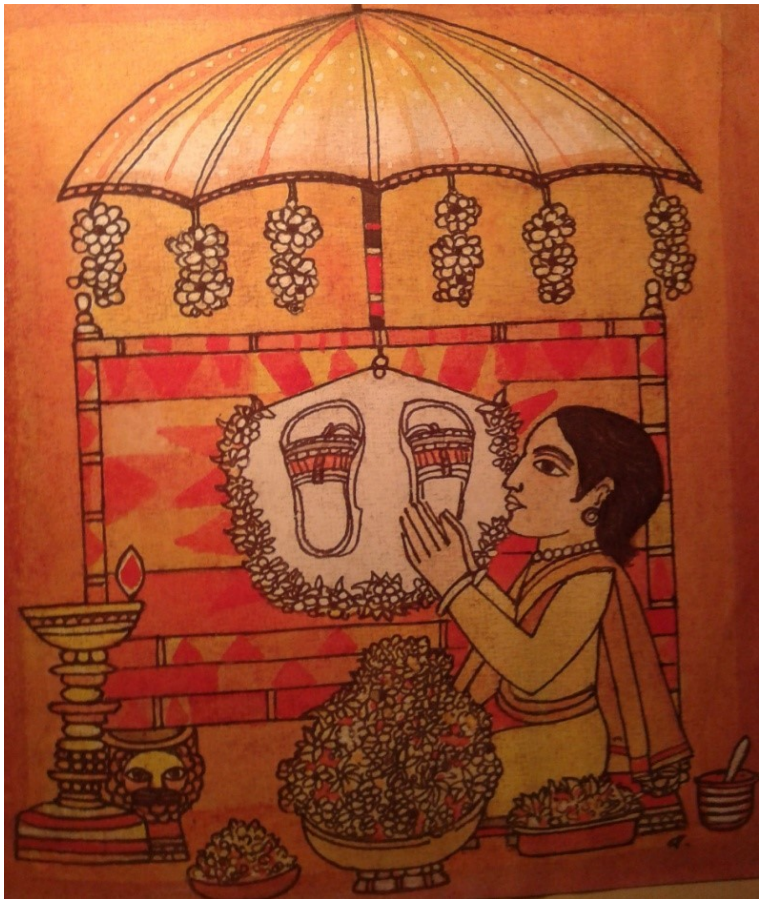
03261037c ತಾಪಸಾನಾಮಲಂಕಾರಂ ಧಾರಯಂತಂ ಧನುರ್ಧರಂ||

ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಂದಿದ್ದ ತಾಪಸರ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಧನುರ್ಧರ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡನು.

03261038a ವಿಸರ್ಜಿತಃ ಸ ರಾಮೇಣ ಪಿತುರ್ವಚನಕಾರಿಣಾ|

03261038c ನಂದಿಗ್ರಾಮೇಽಕರೋದ್ರಾಜ್ಯಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಾಸ್ಯ ಪಾದುಕೇ||

ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕಾರಣವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ರಾಮನಿಂದ ವಿಸರ್ಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವನು ಅವನ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಂದಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

03261039a ರಾಮಸ್ತು ಪುನರಾಶಂಕ್ಯ ಪೌರಜಾನಪದಾಗಮಂ|

03261039c ಪ್ರವಿವೇಶ ಮಹಾರಣ್ಯಂ ಶರಭಂಗಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ||

ಪೌರಜಾನಪದರು ಪುನಃ ಬರಬಹುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಿ ರಾಮನು
ಶರಭಂಗಾಶ್ರಮದ ಬಳಿಯಿರುವ ಮಹಾರಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03261040a ಸತ್ಕೃತ್ಯ ಶರಭಂಗಂ ಸ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತಃ|

03261040c ನದೀಂ ಗೋದಾವರೀಂ ರಮ್ಯಾಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ನ್ಯವಸತ್ತದಾ||

ಶರಭಂಗನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಅವನು ದಂಡಕಾರಣ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿ
ರಮ್ಯ ಗೋದಾವರೀ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಮಾಡಿದನು.

03261041a ವಸತಸ್ತಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯ ತತಃ ಶೂರ್ಪಣಖಾಕೃತಂ|

03261041c ಖಿರೇಣಾಸೀನ್ಮಹದ್ವೈರಂ ಜನಸ್ಥಾನನಿವಾಸಿನಾ||

ರಾಮನು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರಲು ಶೂರ್ಪಣಖಿಯ ಮೂಲಕ
ಜನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಖಿರನೊಂದಿಗೆ ಮಹಾ
ವೈರವುಂಟಾಯಿತು.

03261042a ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ತಾಪಸಾನಾಂ ಚ ರಾಘವೋ ಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ|

03261042c ಚತುರ್ದಶ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಜಘಾನ ಭುವಿ ರಕ್ಷಸಾಂ||

ತಾಪಸರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲೆಂದು ಧರ್ಮವತ್ಸಲ ರಾಘವನು ಭುವಿಯಲ್ಲಿದ್ದ
ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

03261043a ದೂಷಣಂ ಚ ಖಿರಂ ಚೈವ ನಿಹತ್ಯ ಸುಮಹಾಬಲೌ|

03261043c ಚಕ್ರೇ ಕ್ಷೇಮಂ ಪುನರ್ಧೀಮಾನ್ಧರ್ಮಾರಣ್ಯಂ ಸ ರಾಘವಃ||

ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದ ದೂಷಣ ಮತ್ತು ಖಿರರನ್ನು ಕೂಡ
ಸಂಹರಿಸಿ ಧೀಮಂತ ರಾಘವನು ಆ ಧರ್ಮಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು
ಮರಳಿ ತಂದಿತ್ತನು.

03261044a ಹತೇಷು ತೇಷು ರಕ್ಷಃಸ್ಸು ತತಃ ಶೂರ್ಪಣಖಾ ಪುನಃ|

03261044c ಯಯೌ ನಿಕೃತ್ತನಾಸೋಷ್ಣೀ ಲಂಕಾಂ ಭ್ರಾತುರ್ನಿವೇಶನಂ||

ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಹತರಾಗಲು, ತುಂಡರಿಸಿದ ಮೂಗು ತುಟಿಗಳ
ಶೂರ್ಪಣಖಿಯು ಪುನಃ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ನಿವೇಶನ ಲಂಕೆಗೆ ಹೋದಳು.

03261045a ತತೋ ರಾವಣಮಭ್ಯೇತ್ಯ ರಾಕ್ಷಸೀ ದುಃಖಮೂರ್ಚಿತಾ|

03261045c ಪಪಾತ ಪಾದಯೋರ್ಭ್ರಾತುಃ ಸಂಶುಷ್ಕರುಧಿರಾನನಾ||

ಮುಖದ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಒಣಗಿದ ರಕ್ತವುಳ್ಳ ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯು
ದುಃಖಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ರಾವಣನ ಬಳಿ ಸಾರಿ ಅಣ್ಣನ ಪಾದಗಳ
ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಳು.

03261046a ತಾಂ ತಥಾ ವಿಕೃತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾವಣಃ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಚಿತಃ|

03261046c ಉತ್ಪಪಾತಾಸನಾತ್ಸ್ಯ ದ್ಧೋ ದಂತೈರ್ದಂತಾನುಪಸ್ಪೃಶನ್||

ಅವಳು ಹಾಗೆ ವಿಕೃತಳಾದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾವಣನು
ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಡೆಯುತ್ತಾ
ಆಸನದಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಎದ್ದನು.

03261047a ಸ್ವಾನಮಾತ್ಯಾನ್ವಿಸ್ತುಜ್ಯಾಥ ವಿವಿಕ್ತೇ ತಾಮುವಾಚ ಸಃ|

03261047c ಕೇನಾಸ್ಯೇವಂ ಕೃತಾ ಭದ್ರೇ ಮಾಮಚಿಂತ್ಯಾವಮನ್ಯ ಚ||

ಆಸ್ಥಾನದಿಂದ ಅಮಾತ್ಯರನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ, ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಭದ್ರೇ! ನನ್ನ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸದೇ ಇದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುವ ನನ್ನ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸದೇ ಇದ್ದ ಯಾರಿಂದ ನಿನಗೆ ಹೀಗಾಯಿತು?”

03261048a ಕಃ ಶೂಲಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಮಾಸಾದ್ಯ ಸರ್ವಗಾತ್ರೈರ್ನಿಷೇವತೇ|

03261048c ಕಃ ಶಿರಸ್ಯಗ್ನಿಮಾದಾಯ ವಿಶ್ವಸ್ತಃ ಸ್ವಪತೇ ಸುಖಂ||

ಯಾರು ತಾನೇ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ದೇಹದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ? ಯಾರು ತಾನೇ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸುಖನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ?

03261049a ಆಶೀವಿಷಂ ಘೋರತರಂ ಪಾದೇನ ಸ್ಪೃಶತೀಹ ಕಃ|

03261049c ಸಿಂಹಂ ಕೇಸರಿಣಂ ಕಶ್ಚ ದಂಷ್ಟ್ರಾಸು ಸ್ಪೃಶ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ||

ಯಾರು ತಾನೇ ಅತೀವ ವಿಷದ ಘೋರತರ ಹಾವನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಮುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ? ಯಾರುತಾನೆ ಕೇಸರಿ ಸಿಂಹದ ಕೋರಿದಾಡೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ?”

03261050a ಇತ್ಯೇವಂ ಬ್ರುವತಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ತೋತೋಭ್ಯಸ್ತೇಜಸೋಽರ್ಚಿಷಃ|

03261050c ನಿಶ್ಚೇರುರ್ದಹ್ಯತೋ ರಾತ್ರೌ ವೃಕ್ಷಸ್ಯೇವ ಸ್ವರಂದ್ರತಃ||

ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಒಂದು ಪೊಳ್ಳು ಮರದ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬರುವಂತೆ ಅವನ ದೇಹದ ಎಲ್ಲ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದವು.

03261051a ತಸ್ಯ ತತ್ಸರ್ವಮಾಚಖ್ಯೌ ಭಗಿನೀ ರಾಮವಿಕ್ರಮಂ|

03261051c ಖಿರದೂಷಣಸಂಯುಕ್ತಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಪರಾಭವಂ||

ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಅವನ ತಂಗಿಯು ರಾಮನ ಪರಾಕ್ರಮ,
ಖಿರದೂಷಣರನ್ನೂ ಸೇರಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಪರಾಭವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಳು.

03261052a ಸ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ತತಃ ಕೃತ್ಯಂ ಸ್ವಸಾರಮುಪಸಾಂತ್ವ್ಯ ಚ|

03261052c ಊರ್ಧ್ವಮಾಚಕ್ರಮೇ ರಾಜಾ ವಿಧಾಯ ನಗರೇ ವಿಧಿಂ||

ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅವನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು. ನಗರದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ರಾಜನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದನು.

03261053a ತ್ರಿಕೂಟಂ ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಕಾಲಪರ್ವತಮೇವ ಚ|

03261053c ದದರ್ಶ ಮಕರಾವಾಸಂ ಗಂಭೀರೋದಂ ಮಹೋದಧಿಂ||

ತ್ರಿಕೂಟವನ್ನೂ ಕಾಲ ಪರ್ವತವನ್ನೂ ದಾಟಿ ಅವನು ಮಕರಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಭೀರ ಮಹಾ ಸಾಗರವನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03261054a ತಮತೀತ್ಯಾಥ ಗೋಕರ್ಣಮಭ್ಯಗಚ್ಚ ದ್ವಶಾನನಃ|

03261054c ದಯಿತಂ ಸ್ಥಾನಮವ್ಯಗ್ರಂ ಶೂಲಪಾಣೇರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ದಶಾನನನು ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ಮಹಾತ್ಮ ಶೂಲಪಾಣಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಅವ್ಯಗ್ರ ಗೋಕರ್ಣ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

03261055a ತತ್ರಾಭ್ಯಗಚ್ಚನ್ಮಾರೀಚಂ ಪೂರ್ವಾಮಾತ್ಯಂ ದಶಾನನಃ|

03261055c ಪುರಾ ರಾಮಭಯಾದೇವ ತಾಪಸ್ಯಂ ಸಮುಪಾಶ್ರಿತಂ||

ದಶಾನನನು ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಅಮಾತ್ಯನಾಗಿದ್ದ, ರಾಮನ ಭಯದಿಂದಲೇ ತಾಪಸಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರೀಚನ ಬಳಿಬಂದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ

ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ರಾಮವನಾಭಿಗಮನೇ

ಏಕಷಷ್ಠ್ಯ ಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ರಾಮವನಾಭಿಗಮನದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೬೨

ಸೀತಾಪಹರಣ

ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಾರೀಚನು “ರಾಮನನ್ನು ಕಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಬಿಡು” ಎಂದು ರಾವಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದುದು (೧-೭). ರಾವಣನು
ಕುಪಿತನಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆಂದು ಗದರಿಸಲು ಮಾರೀಚನು “ಮರಣವು
ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನಿಂದ ಮರಣಹೊಂದುವುದೇ
ಲೇಸು” ಎಂದು ಅವನ ಉಪಾಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು (೮-೧೪).

ಮಾರೀಚನು ಜಿಂಕೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ವೈದೇಹಿಗೆ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ವಿಧಿಯಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತಳಾದ ಅವಳು ರಾಮನನ್ನು
ಅದರ ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು; ರಾಮನು ಅವನು ನಿಶಾಚರನೆಂದು
ತಿಳಿದು ಮಾರೀಚನನ್ನು ಕೊಂದುದು; ಸಾಯುವಾಗ ಮಾರೀಚನು
ರಾಮನ ಸ್ವರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು “ಹಾ ಸೀತೇ! ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ!” ಎಂದು
ಆರ್ತಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದುದು; ಸೀತೆಯು ತನ್ನ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ
ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಶಂಕಿಸಿ ಕಠೋರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ರಾಮನ

ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದುದು (೧೫-೨೯). ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ಯತಿವೇಷದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಕೇಶವನ್ನು ಹಿಡಿದಳೆಂದು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿದುದು (೩೦-೪೧).

03262001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03262001a ಮಾರೀಚಸ್ತ್ವ ಥ ಸಂಭ್ರಾಂತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾವಣಮಾಗತಂ|

03262001c ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಸತ್ಕಾರೈಃ ಫಲಮೂಲಾದಿಭಿಸ್ತಥಾ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾವಣನು ಬಂದಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಭ್ರಾಂತನಾದ ಮಾರೀಚನು ಅವನನ್ನು ಫಲ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದನು.

03262002a ವಿಶ್ರಾಂತಂ ಚೈನಮಾಸೀನಮನ್ವಾಸೀನಃ ಸ ರಾಕ್ಷಸಃ|

03262002c ಉವಾಚ ಪ್ರಶ್ರಿತಂ ವಾಕ್ಯಂ ವಾಕ್ಯಜ್ಞೋ ವಾಕ್ಯಕೋವಿದಂ||

ಕುಳಿತು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದ ಅತಿಥಿಯ ಬಳಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಒಬ್ಬ ಮಾತುಗಳನ್ನರಿತವನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಾಕ್ಯಕೋವಿದನಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರಯುಕ್ತ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03262003a ನ ತೇ ಪ್ರಕೃತಿಮಾನ್ವರ್ಣಃ ಕಚ್ಚಿತ್ ಕ್ಷೇಮಂ ಪುರೇ ತವ|

03262003c ಕಚ್ಚಿತ್ಪ್ರಕೃತಯಃ ಸರ್ವಾ ಭಜಂತೇ ತ್ವಾಂ ಯಥಾ ಪುರಾ||

“ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಪುರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮ ತಾನೆ?

ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು
ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ?

03262004a ಕಿಮಿಹಾಗಮನೇ ಚಾಪಿ ಕಾರ್ಯಂ ತೇ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ|

03262004c ಕೃತಮಿತ್ಯೇವ ತದ್ವಿದ್ಧಿ ಯದ್ಯಪಿ ಸ್ಯಾತ್ಸುದುಷ್ಕರಂ||

ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ! ಯಾವ ಕೆಲಸವು ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದಿದೆ? ಎಷ್ಟೇ
ದುಷ್ಕರವಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಕಾರ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿ.”

03262005a ಶಶಂಸ ರಾವಣಸ್ತಸ್ಮೈ ತತ್ಸರ್ವಂ ರಾಮಚೇಷ್ಟಿತಂ|

03262005c ಮಾರೀಚಸ್ತ್ವ ಬ್ರವೀಚ್ಛತ್ವಾ ಸಮಾಸೇನೈವ ರಾವಣಂ||

ರಾವಣನು ಅವನಿಗೆ ರಾಮನು ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದನು.
ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾರೀಚನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ರಾವಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03262006a ಅಲಂ ತೇ ರಾಮಮಾಸಾದ್ಯ ವೀರ್ಯಜ್ಞೋ ಹ್ಯಸ್ಮಿ ತಸ್ಯ ವೈ|

03262006c ಬಾಣವೇಗಂ ಹಿ ಕಸ್ತಸ್ಯ ಶಕ್ತಃ ಸೋಢುಂ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

“ರಾಮನನ್ನು ಕಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನ
ವೀರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಬಾಣಗಳ
ವೇಗವನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ?

03262007a ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾಯಾಂ ಹಿ ಮೇ ಹೇತುಃ ಸ ಏವ ಪುರುಷರ್ಷಭಃ|

03262007c ವಿನಾಶಮುಖಮೇತತ್ತೇ ಕೇನಾಖ್ಯಾತಂ ದುರಾತ್ಮನಾ||

ಆ ಪುರುಷರ್ಷಭನೇ ನಾನು ಈ ರೀತಿ ತಾಪಸಿಯಾಗಲು ಕಾರಣ.

ಯಾವ ದುರಾತ್ಮನು ತಾನೇ ನಿನಗೆ ವಿನಾಶದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು?”

03262008a ತಮುವಾಚಾಥ ಸಕ್ರೋಧೋ ರಾವಣಃ ಪರಿಭರ್ತ್ಸಯನ್|

03262008c ಅಕುರ್ವತೋಽಸ್ಮದ್ವಚನಂ ಸ್ಯಾನ್ಮೃತ್ಯುರಪಿ ತೇ ಧ್ರುವಂ||

ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾವಣನು ಸಂಕೃದ್ಧನಾಗಿ ಕೂಗಿದನು: “ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಸಾಯುವುದು ಖಂಡಿತ!”

03262009a ಮಾರೀಚಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ವಿಶಿಷ್ಟಾನ್ಮರಣಂ ವರಂ|

03262009c ಅವಶ್ಯಂ ಮರಣೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕರಿಷ್ಯಾಮ್ಯಸ್ಯ ಯನ್ಮತಂ||

ಮಾರೀಚನು ಯೋಚಿಸಿದನು: “ಮರಣವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನಿಂದ ಮರಣಹೊಂದುವುದೇ ಲೇಸು. ಇವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

03262010a ತತಸ್ತಂ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಾಥ ಮಾರೀಚೋ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಂ|

03262010c ಕಿಂ ತೇ ಸಾಹ್ಯಂ ಮಯಾ ಕಾರ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮ್ಯವಶೋಽಪಿ ತತ್||

ಆಗ ಮಾರೀಚನು ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ನಾನು ನಿನಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ? ನಾನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

03262011a ತಮಬ್ರವೀದ್ಧಶಗ್ರೀವೋ ಗಚ್ಚ ಸೀತಾಂ ಪ್ರಲೋಭಯ|

03262011c ರತ್ನಶೃಂಗೋ ಮೃಗೋ ಭೂತ್ವಾ ರತ್ನಚಿತ್ರತನೂರುಹಃ||

ದಶಗ್ರೀವನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಹೋಗು! ರತ್ನಚಿತ್ರಗಳ ದೇಹದ ರತ್ನದ ಕೋಡಿನ ಜಿಂಕೆಯಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪ್ರಲೋಭಿಸು.

03262012a ಧ್ರುವಂ ಸೀತಾ ಸಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ತ್ವಾಂ ರಾಮಂ ಚೋದಯಿಷ್ಯತಿ|

03262012c ಅಪಕ್ರಾಂತೇ ಚ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇ ಸೀತಾ ವಶ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಸೀತೆಯು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ರಾಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನು ಹೋದನಂತರ ಸೀತೆಯು ನನ್ನ ವಶಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

03262013a ತಾಮಾದಾಯಾಪನೇಷ್ಯಾಮಿ ತತಃ ಸ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

03262013c ಭಾರ್ಯಾ ವಿಯೋಗಾದ್ಬುರ್ಧಿರೇತತ್ಸಾಹ್ಯಂ ಕುರುಷ್ವ ಮೇ||

ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ಆ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ಭಾರ್ಯಾ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಹಾಯವನ್ನು ನನಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡು.”

03262014a ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತೋ ಮಾರೀಚಃ ಕೃತ್ವೋದಕಮಥಾತ್ಮನಃ|

03262014c ರಾವಣಂ ಪುರತೋ ಯಾಂತಮನ್ವಗಚ್ಚ ತ್ಸುದುಃಖಿತಃ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾರೀಚನು ತನ್ನ ಉದಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುದುಃಖಿತನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ರಾವಣನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದನು.

03262015a ತತಸ್ತಸ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಗತ್ವಾ ರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ|

03262015c ಚಕ್ರತುಸ್ತತ್ರಥಾ ಸರ್ವಮುಭೌ ಯತ್ಪೂರ್ವಮಂತ್ರಿತಂ||

ಅನಂತರ ಅವರಿರ್ವರೂ ಅಕ್ಷಿಷ್ಟಕರ್ಮಿ ರಾಮನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
ಮೊದಲೇ ಉಪಾಯಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

03262016a ರಾವಣಸ್ತು ಯತಿಭೂತ್ವಾ ಮುಂಡಃ ಕುಂಡೀ ತ್ರಿದಂಡಧೃಕ್|

03262016c ಮೃಗಶ್ಚ ಭೂತ್ವಾ ಮಾರೀಚಸ್ತಂ ದೇಶಮುಪಜಗ್ಮತುಃ||

ರಾವಣನು ತಲೆಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ತ್ರಿಶೂಲಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿದ ಯತಿಯಾದನು ಮತ್ತು ಮಾರೀಚನು ಜಿಂಕೆಯಾಗಿ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ
ಬಂದನು.

03262017a ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ವೈದೇಹೀಂ ಮಾರೀಚೋ ಮೃಗರೂಪಧೃಕ್|

03262017c ಚೋದಯಾಮಾಸ ತಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಸಾ ರಾಮಂ ವಿಧಿಚೋದಿತಾ||

ಮಾರೀಚನು ಜಿಂಕೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ವೈದೇಹಿಗೆ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ವಿಧಿಯಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತಳಾದ ಅವಳು
ರಾಮನನ್ನು ಅದರ ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು.

03262018a ರಾಮಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯಂ ಕುರ್ವನ್ಧನುರಾದಾಯ ಸತ್ವರಃ|

03262018c ರಕ್ಷಾರ್ಥೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ನ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಯಯೌ ಮೃಗಲಿಪ್ಸಯಾ||

ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ರಾಮನು ತಕ್ಷಣವೇ ಧನುಸ್ಸನ್ನು
ಹಿಡಿದು, ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನಿರಿಸಿ ಆ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಲು
ಹೊರಟನು.

03262019a ಸ ಧನ್ವೀ ಬದ್ಧತೂಣೀರಃ ಖಿಡ್ಗಗೋಧಾಂಗುಲಿತ್ರವಾನ್|

03262019c ಅನ್ವಧಾವನ್ಯಗಂ ರಾಮೋ ರುದ್ರಸ್ತಾರಾಮ್ಯಗಂ ಯಥಾ||

ಆ ಧನ್ವಿ ರಾಮನು ತೂಣೀರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಖಿಡ್ಗ ಗೋಧಾಂಗುಲಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ರುದ್ರನು ತಾರಾಮ್ಯಗವನ್ನು ಅರಸಿದಂತೆ ಮೃಗವನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋದನು.

03262020a ಸೋಽಂತರ್ಹಿತಃ ಪುನಸ್ತಸ್ಯ ದರ್ಶನಂ ರಾಕ್ಷಸೋ ವ್ರಜನ್|

03262020c ಚಕರ್ಷ ಮಹದಧ್ವಾನಂ ರಾಮಸ್ತಂ ಬುಬುಧೇ ತತಃ||

ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಒಮ್ಮೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಪುನಃ ಅದೃಶ್ಯನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ರಾಮನನ್ನು ಬಹಳ ದೂರದವರೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದನು.

03262021a ನಿಶಾಚರಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತಂ ರಾಘವಃ ಪ್ರತಿಭಾನವಾನ್|

03262021c ಅಮೋಘಂ ಶರಮಾದಾಯ ಜಘಾನ ಮೃಗರೂಪಿಣಂ||

ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ರಾಮನು ಅವನು ನಿಶಾಚರನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಮೋಘ ಶರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಆ ಮೃಗರೂಪಿಯನ್ನು ಕೊಂದನು.

03262022a ಸ ರಾಮಬಾಣಾಭಿಹತಃ ಕೃತ್ವಾ ರಾಮಸ್ವರಂ ತದಾ|

03262022c ಹಾ ಸೀತೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇತ್ಯೇವಂ ಚುಕ್ರೋಶಾರ್ತಸ್ವರೇಣ ಹ||

ರಾಮನ ಬಾಣದ ಹೊಡೆತವನ್ನು ತಿಂದ ಅವನು ರಾಮನ ಸ್ವರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು “ಹಾ ಸೀತೇ! ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ!” ಎಂದು ಆರ್ತಸ್ವರದಲ್ಲಿ

ಕೂಗಿದನು.

03262023a ಶುಶ್ರಾವ ತಸ್ಯ ವೈದೇಹೀ ತತಸ್ತಾಂ ಕರುಣಾಂ ಗಿರಂ|

03262023c ಸಾ ಪ್ರಾದ್ರವದ್ಯತಃ ಶಬ್ದಸ್ತಾಮುವಾಚಾಥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ||

ಅವನ ಆ ಕರುಣಾಜನಕ ಸ್ವರವನ್ನು ಕೇಳಿದ ವೈದೇಹಿಯು ಶಬ್ದವು ಬರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಅವಳನ್ನು ತಡೆದನು:

03262024a ಅಲಂ ತೇ ಶಂಕಯಾ ಭೀರು ಕೋ ರಾಮಂ ವಿಷಹಿಷ್ಯತಿ|

03262024c ಮುಹೂರ್ತಾದ್ಧಕ್ಷ್ಯಸೇ ರಾಮಮಾಗತಂ ತಂ ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ||

“ಭೀರು! ಈ ಭಯವನ್ನು ತೊರೆ! ಯಾರು ತಾನೇ ರಾಮನನ್ನು ಎದುರಿಸಿಯಾರು? ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ! ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಸೈರಿಸಿಕೋ! ರಾಮನು ಹಿಂದಿರುಗುವುದನ್ನು ಈಗಲೇ ನೋಡುತ್ತೀಯೆ!”

03262025a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸಾ ಪ್ರರುದತೀ ಪರ್ಯಶಂಕತ ದೇವರಂ|

03262025c ಹತಾ ವೈ ಸ್ತ್ರೀಸ್ವಭಾವೇನ ಶುದ್ಧಚಾರಿತ್ರಭೂಷಣಂ||

ಅವನ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಅವಳು ಸ್ತ್ರೀಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಹತಳಾಗಿ, ಶುದ್ಧ ಚಾರಿತ್ರಭೂಷಣನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಬಾವನನ್ನು ಶಂಕಿಸಿದಳು.

03262026a ಸಾ ತಂ ಪರುಷಮಾರಬ್ಧಾ ವಕ್ತುಂ ಸಾಧ್ವೀ ಪತಿವ್ರತಾ|

03262026c ನೈಷ ಕಾಲೋ ಭವೇನ್ಮೂಢ ಯಂ ತ್ವಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಸೇ ಹೃದಾ||

ಆ ಸಾಧ್ವೀ ಪತಿವ್ರತೆಯು ಕ್ರೂರವಾದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಲು

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು: “ಮೂಢ! ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ
ಇದ್ದುದನ್ನು ಬಯಸುವ ಕಾಲವು ಇದಲ್ಲ!

03262027a ಅಪ್ಯಹಂ ಶಸ್ತ್ರಮಾದಾಯ ಹನ್ಯಾಮಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ|

03262027c ಪತೇಯಂ ಗಿರಿಶೃಂಗಾದ್ವಾ ವಿಶೇಯಂ ವಾ ಹುತಾಶನಂ||

03262028a ರಾಮಂ ಭರ್ತಾರಮತ್ಸೃಜ್ಯ ನ ತ್ವಹಂ ತ್ವಾಂ ಕಥಂ ಚನ|

03262028c ನಿಹೀನಮುಪತಿಷ್ಠೇಯಂ ಶಾರ್ದೂಲೀ ಕ್ರೋಷ್ಕುಕಂ ಯಥಾ||

ಇಂದು ನಾನು ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ
ಸಾಯಿಸಿಕೊಂಡೇನು ಅಥವಾ ಈ ಗಿರಿಶೃಂಗದ ಕೆಳಗಿ ಧುಮುಕಿಯೇನು
ಅಥವಾ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿಯೇನು. ಆದರೆ ಪತಿ ರಾಮನನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಶಾರ್ದೂಲಿಯು ನರಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು
ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ!”

03262029a ಏತಾದೃಶಂ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಪ್ರಿಯರಾಘವಃ|

03262029c ಪಿಥಾಯ ಕರ್ಣೌ ಸದ್ವೃತ್ತಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ಯೇನ ರಾಘವಃ|

03262029e ಸ ರಾಮಸ್ಯ ಪದಂ ಗೃಹ್ಯ ಪ್ರಸಸಾರ ಧನುರ್ಧರಃ||

ಈ ಘೋರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾಘವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಸತ್ಯವ್ರತ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ರಾಘವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ
ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಾಮನ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟನು.

03262030a ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ರಕ್ಷೋ ರಾವಣಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ|

03262030c ಅಭವ್ಯೋ ಭವ್ಯರೂಪೇಣ ಭಸ್ಮಚ್ಚನ್ನ ಇವಾನಲಃ|

03262030e ಯತಿವೇಷಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನೋ ಜಿಹೀರ್ಷು ಸ್ತಾಮನಿಂದಿತಾಂ||

ಇದರ ಅನಂತರ ರಾಕ್ಷಸ ರಾವಣನು ಭಸ್ಮದಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಸೌಮ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸೌಮ್ಯನಾಗಿಲ್ಲದೇ, ಯತಿವೇಷದಲ್ಲಿ ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಅನಿಂದಿತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03262031a ಸಾ ತಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಧರ್ಮಜ್ಞಾ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ|

03262031c ನಿಮಂತ್ರಯಾಮಾಸ ತದಾ ಫಲಮೂಲಾಶನಾದಿಭಿಃ||

ಅವನು ಬಂದಿದುದನ್ನು ಕಂಡ ಆ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಜನಕಾತ್ಮಜೆಯು ಫಲಮೂಲ ಆಹಾರಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು.

03262032a ಅವಮನ್ಯ ಸ ತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವರೂಪಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯ ಚ|

03262032c ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ವೈದೇಹೀಮಿತಿ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ||

ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಡೆಗಾಣಿಸಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಳೆದು ಆ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವನು ವೈದೇಹಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಮರುಳುಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು:

03262033a ಸೀತೇ ರಾಕ್ಷಸರಾಜೋಽಹಂ ರಾವಣೋ ನಾಮ ವಿಶ್ರುತಃ|

03262033c ಮಮ ಲಂಕಾ ಪುರೀ ನಾಮ್ನಾ ರಮ್ಯಾ ಪಾರೇ ಮಹೋದಧೇಃ||

“ಸೀತೆ! ನಾನು ರಾವಣನೆಂದು ವಿಶ್ರುತನಾದ ರಾಕ್ಷಸರಾಜ! ಸಾಗರದ ಆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಕಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನನ್ನ ರಮ್ಯ ನಗರವಿದೆ.

03262034a ತತ್ರ ತ್ವಂ ವರನಾರೀಷು ಶೋಭಿಷ್ಯಸಿ ಮಯಾ ಸಹ|

03262034c ಭಾರ್ಯಾ ಮೇ ಭವ ಸುಶ್ರೋಣಿ ತಾಪಸಂ ತ್ಯಜ ರಾಘವಂ||

ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವರನಾರಿಯರೊಂದಿಗೆ ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತೀಯೆ.
ಸುಶ್ರೋಣಿ! ನನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯಾಗು. ತಾಪಸ ರಾಘವನನ್ನು ತೊರೆ.”

03262035a ಏವಮಾದೀನಿ ವಾಕ್ಯಾನಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸೀತಾಥ ಜಾನಕೀ|

03262035c ಪಿಥಾಯ ಕರ್ಣೌ ಸುಶ್ರೋಣೀ ಮೈವಮಿತ್ಯಬ್ರವೀದ್ವಚಃ||

ಈ ಮೊದಲಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಶ್ರೋಣಿ ಜಾನಕೀ ಸೀತೆಯು
ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು:

03262036a ಪ್ರಪತೇದ್ವೈಃ ಸನಕ್ಷತ್ರಾ ಪೃಥಿವೀ ಶಕಲೀಭವೇತ್|

03262036c ಶೈತ್ಯಮಗ್ನಿರಿಯಾನ್ನಾಹಂ ತ್ಯಜೇಯಂ ರಘುನಂದನಂ||

“ಸುಮ್ಮನಾಗು! ನಾನು ರಾಘವನನ್ನು ತೊರೆಯುವುದರೊಳಗೆ
ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಕಾಶವೇ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದೀತು! ಭೂಮಿಯು
ಚೂರಾದೀತು! ಅಗ್ನಿಯು ತಣ್ಣಗಾದೀತು!

03262037a ಕಥಂ ಹಿ ಭಿನ್ನಕರಟಂ ಪದ್ಮಿನಂ ವನಗೋಚರಂ|

03262037c ಉಪಸ್ಥಾಯ ಮಹಾನಾಗಂ ಕರೇಣುಃ ಸೂಕರಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್||

ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯೊಂದು ಕರಟವು ಒಡೆದು ಮದ ಸುರಿದು
ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪದ್ಮಿ ಮಹಾ ಆನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಹಂದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಯಾಳು?

03262038a ಕಥಂ ಹಿ ಪೀತ್ವಾ ಮಾಧ್ವೀಕಂ ಪೀತ್ವಾ ಚ ಮಧುಮಾಧವೀಂ|

03262038c ಲೋಭಂ ಸೌವೀರಕೇ ಕುರ್ಯಾನ್ನಾರೀ ಕಾ ಚಿದಿತಿ ಸ್ಮರೇ||

ಮಧುಮಾಧವೀ ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿದ ನಾರಿಯು ಹೇಗೆತಾನೇ
ಸೌಮೀರಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಟ್ಟಾಳು?”

03262039a ಇತಿ ಸಾ ತಂ ಸಮಾಭಾಷ್ಯ ಪ್ರವಿವೇಶಾಶ್ರಮಂ ಪುನಃ|

03262039c ತಾಮನುದ್ರುತ್ಯ ಸುಶ್ರೋಣೀಂ ರಾವಣಃ ಪ್ರತ್ಯಷೇಧಯತ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವಳು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಆ
ಸುಶ್ರೋಣಿಯನ್ನು ರಾವಣನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ತಡೆದನು.

03262040a ಭರ್ತ್ಸಯಿತ್ವಾ ತು ರೂಕ್ಷೇಣ ಸ್ವರೇಣ ಗತಚೇತನಾಂ|

03262040c ಮೂರ್ಧಜೇಷು ನಿಜಗ್ರಾಹ ಖಮುಪಾಚಕ್ರಮೇ ತತಃ||

ಕಠಿನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಾ, ಚೇತನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡ
ಅವಳ ಕೂದಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದು ಆಕಾಶವನ್ನೇರಿದನು.

03262041a ತಾಂ ದದರ್ಶ ತದಾ ಗೃಧ್ರೋ ಜಟಾಯುರ್ಗಿರಿಗೋಚರಃ|

03262041c ರುದತೀಂ ರಾಮ ರಾಮೇತಿ ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಂ ತಪಸ್ವಿನೀಂ||

ಆಗ ಗಿರಿಗೋಚರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹದ್ದು ಜಟಾಯುವು “ರಾಮ! ರಾಮ!”
ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ತಪಸ್ವಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಮಾರೀಚವಧೇ ಸೀತಾಪಹರಣೇ

ದ್ವಿಷಷ್ಠ್ಯ ಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಾರೀಚವಧೆ
ಸೀತಾಪಹರಣದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೬೩

ಜಟಾಯು ಮೃತ್ಯು ಮತ್ತು ಕದಂಬ ವಧೆ

ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಬಂದು ಎದುರಾದ ದಶರಥನ ಸಖ
ಜಟಾಯುವಿನ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು
ರಾವಣನು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿದುದು; ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನದೀ ಸರೋವರಗಳು
ಕಂಡಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯು ತನ್ನ ಆಭರಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಗಿರಿಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಐವರು
ವಾನರರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಮಧ್ಯೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಎಸೆದುದು (೧-೧೦).

ಮಾರೀಚನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು
ನೋಡಿದ ರಾಮನು ಅವನು ಏಕೆ ಸೀತೆಯೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು
ಬಂದನೆಂದು ಬೈಯುತ್ತಾ ಬರುವಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗಾಯಗೊಂಡು
ಬಿದ್ದು ದಶರಥನ ನಾಮೋಶ್ಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಟಾಯುವನ್ನು
ನೋಡಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ರಾವಣನು ಹೋದ ದಿಕ್ಕನ್ನು
ತೋರಿಸಿ ಮೃತನಾದ ಅವನಿಗೆ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ನೆರವೇರಿಸಿದುದು (೧೧-
೨೧). ಸೀತೆಯನ್ನರಸಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆ ಹೋಗುವಾಗ ಕಬಂಧನೆಂಬ
ರಾಕ್ಷಸನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಹಿಡಿದುದು (೨೨-೩೧). ರಾಮನಿಂದ

ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಶಾಪವಿಮೋಚನಗೊಂಡ ಕಬಂಧನು

ಋಷ್ಯಮೂಕದಲ್ಲಿರುವ ಸುಗ್ರೀವನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುವಲ್ಲಿ
ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಗಂಧರ್ವಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುವುದು
(೩೨-೪೩).

03263001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03263001a ಸಖಾ ದಶರಥಸ್ಯಾಸೀಜ್ಜ ಟಾಯುರರುಣಾತ್ಮ ಜಃ|

03263001c ಗೃಧ್ರರಾಜೋ ಮಹಾವೀರ್ಯಃ ಸಂಪಾತಿಯಸ್ಯ ಸೋದರಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಅರುಣನ ಮಗ, ಸಂಪಾತಿಯ
ಸೋದರ ಗೃಧ್ರರಾಜ ಮಹಾವೀರ್ಯ ಜಟಾಯುವು ದಶರಥನ
ಸಖನಾಗಿದ್ದನು.

03263002a ಸ ದದರ್ಶ ತದಾ ಸೀತಾಂ ರಾವಣಾಂಕಗತಾಂ ಸ್ನುಷಾಂ|

03263002c ಕ್ರೋಧಾದಭ್ಯದ್ರವತ್ಪಕ್ಷೀ ರಾವಣಂ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಂ||

ರಾವಣನ ಹೆಗಲಿನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನ ಸೊಸೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ
ಆ ಪಕ್ಷಿಯು ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ ರಾವಣನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾದನು.

03263003a ಅಥೈನಮಬ್ರವೀದ್ಧ್ರೋ ಮುಂಚ ಮುಂಚೇತಿ ಮೈಥಿಲೀಂ|

03263003c ದ್ರಿಯಮಾಣೇ ಮಯಿ ಕಥಂ ಹರಿಷ್ಯಸಿ ನಿಶಾಚರ|

03263003e ನ ಹಿ ಮೇ ಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ಜೀವನ್ಯದಿ ನೋತ್ಸ್ಯಜಸೇ ವಧಾಂ||

ಆಗ ಆ ಹದ್ದು ಹೇಳಿತು: “ಮೈಥಿಲಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು! ನಾನು ಇನ್ನೂ

ಜೀವಿತನಾಗಿರುವಾಗ ನೀನು ಅವಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ನಿಶಾಚರ ! ಈ ವಧುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದಿದ್ದರೆ
ಜೀವಂತನಾಗಿರುವ ನನ್ನಿಂದ ನೀನು ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ !”

03263004a ಉಕ್ತ್ವೈವಂ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂ ತಂ ಚಕರ್ತ ನಖರೈರ್ಭೃಶಂ|

03263004c ಪಕ್ಷತುಂಡಪ್ರಹಾರೈಶ್ಚ ಬಹುಶೋ ಜರ್ಜರೀಕೃತಃ|

03263004e ಚಕ್ಷಾರ ರುಧಿರಂ ಭೂರಿ ಗಿರಿಃ ಪ್ರಸ್ತವಣೈರಿವ||

ಆ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವನು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ
ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಹರಿದನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕೊಕ್ಕು ಮತ್ತು ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ, ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಖನಿಜಗಳ ನದಿಯು
ಹರಿಯುವಂತೆ ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ರಕ್ತವು ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

03263005a ಸ ವಧ್ಯಮಾನೋ ಗೃಧ್ರೇಣ ರಾಮಪ್ರಿಯಹಿತೈಷಿಣಾ|

03263005c ಖಿಡ್ಗಮಾದಾಯ ಚಿಚ್ಛೇದ ಭುಜೌ ತಸ್ಯ ಪತತ್ರಿಣಃ||

ರಾಮ ಪ್ರಿಯಹಿತೈಷಿ ಹದ್ದಿನಿಂದ ಈ ರೀತಿ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ
ಅವನು ಖಿಡ್ಗದಿಂದ ಅವನ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

03263006a ನಿಹತ್ಯ ಗೃಧ್ರರಾಜಂ ಸ ಚಿನ್ನಾಭೃಶಿಖರೋಪಮಂ|

03263006c ಊರ್ಧ್ವಮಾಚಕ್ರಮೇ ಸೀತಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾಂಕೇನ ರಾಕ್ಷಸಃ||

ಚೂರುಚೂರಾದ ಮೋಡಗಳೊಂದಿಗೆ ಗಿರಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಆ
ಗೃಧ್ರರಾಜನನ್ನು ಹೊಡೆದುರಿಳಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸನು ಸೀತೆಯನ್ನು ತೋಳಿನಲ್ಲಿ
ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿದನು.

03263007a ಯತ್ರ ಯತ್ರ ತು ವೈದೇಹೀ ಪಶ್ಯತ್ಯಾಶ್ರಮಮಂಡಲಂ|

03263007c ಸರೋ ವಾ ಸರಿತಂ ವಾಪಿ ತತ್ರ ಮುಂಚತಿ ಭೂಷಣಂ||

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮ ಮಂಡಲಗಳು, ಸರೋವರಗಳು, ಅಥವಾ ನದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಳೋ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವೈದೇಹಿಯು ತನ್ನ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಎಸೆದಳು.

03263008a ಸಾ ದದರ್ಶ ಗಿರಿಪ್ರಸ್ಥೇ ಪಂಚ ವಾನರಪುಂಗವಾನ್|

03263008c ತತ್ರ ವಾಸೋ ಮಹದ್ಧಿವ್ಯಮುತ್ಸರ್ಜ ಮನಸ್ವಿನೀ||

ಆ ಮನಸ್ವಿನಿಯು ಗಿರಿಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಐದು ವಾನರಪುಂಗವರನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾದಿವ್ಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಎಸೆದಳು.

03263009a ತತ್ತೇಷಾಂ ವಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಪಪಾತ ಪವನೋದ್ಧತಂ|

03263009c ಮಧ್ಯೇ ಸುಪೀತಂ ಪಂಚಾನಾಂ ವಿದ್ಯುನ್ಮೈಘಾಂತರೇ ಯಥಾ||

ಆಗ ಆ ವಾನರೇಂದ್ರರು ಮೇಘಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಣುವ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮಧ್ಯೆ ಬಿದ್ದ ಆ ಅರಿಶಿಣ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರು.

03263010a ಏವಂ ಹೃತಾಯಾಂ ವೈದೇಹ್ಯಾಂ ರಾಮೋ ಹತ್ವಾ ಮಹಾಮೃಗಂ|

03263010c ನಿವೃತ್ತೋ ದದೃಶೇ ಧೀಮಾನ್ಭ್ರಾತರಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ತದಾ||

ಹೀಗೆ ವೈದೇಹಿಯು ಅಪಹೃತಳಾಗಲು ರಾಮನು ಮಹಾಮೃಗವನ್ನು ಕೊಂದು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಧೀಮಾನ್ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು

ನೋಡಿದನು.

03263011a ಕಥಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ವೈದೇಹೀಂ ವನೇ ರಾಕ್ಷಸಸೇವಿತೇ|

03263011c ಇತ್ಯೇವಂ ಭ್ರಾತರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸೀತಿ ವ್ಯಗರ್ಹಯತ್||

“ರಾಕ್ಷಸರಿರುವ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ವೈದೇಹಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ?” ಎಂದು ತಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಬೈದನು.

03263012a ಮೃಗರೂಪಧರೇಣಾಥ ರಕ್ಷಸಾ ಸೋಽಪಕರ್ಷಣಂ|

03263012c ಭ್ರಾತುರಾಗಮನಂ ಚೈವ ಚಿಂತಯನ್ವರ್ಪತಪ್ಯತ||

ತನ್ನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಮೃಗರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸ ಮತ್ತು ತಮ್ಮನು ಬರುತ್ತಿರುವುದರ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿ ಪರಿತಪಿಸಿದನು.

03263013a ಗರ್ಹಯನ್ನೇವ ರಾಮಸ್ತು ತ್ವರಿತಸ್ತಂ ಸಮಾಸದತ್|

03263013c ಅಪಿ ಜೀವತಿ ವೈದೇಹೀ ನೇತಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ||

ಅವನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಬಯ್ಯುತ್ತ ರಾಮನು ಬೇಗನೇ ಅವನ ಬಳಿಸಾರಿ “ಲಕ್ಷ್ಮಣ! ಸೀತೆಯು ಜೀವಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಯೇ? ಅವಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

03263014a ತಸ್ಯ ತತ್ಸರ್ವಮಾಚಖ್ಯೌ ಸೀತಾಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ವಚಃ|

03263014c ಯದುಕ್ತವತ್ಯಸದೃಶಂ ವೈದೇಹೀ ಪಶ್ಚಿಮಂ ವಚಃ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಅವನಿಗೆ ಸೀತೆಯು ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದನು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವೈದೇಹಿಯು ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಅಪಚಾರದ

ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಪುನರಾವರ್ತಿ ಸಿದನು.

03263015a ದಹ್ಯಮಾನೇನ ತು ಹೃದಾ ರಾಮೋಽಭ್ಯಪತದಾಶ್ರಮಂ|

03263015c ಸ ದದರ್ಶ ತದಾ ಗೃಧ್ರಂ ನಿಹತಂ ಪರ್ವತೋಪಮಂ||

ಸುಡುತ್ತಿರುವ ಹೃದಯದೊಂದಿಗೆ ರಾಮನು ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆ ಓಡಿದನು.

ಆಗ ಅವನು ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಪರ್ವತದಂದಿದ್ದ

ಹದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03263016a ರಾಕ್ಷಸಂ ಶಂಕಮಾನಸ್ತು ವಿಕೃಷ್ಯ ಬಲವದ್ಧನುಃ|

03263016c ಅಭ್ಯಧಾವತ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಸ್ತತಸ್ತಂ ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ||

ರಾಕ್ಷಸನೆಂದು ಶಂಕಿಸಿ ಬಲವಾದ ಧನುವನ್ನು ಎಳೆದು ಆ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನು

ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ಅವನ ಬಳಿ ಓಡಿಬಂದನು.

03263017a ಸ ತಾವುವಾಚ ತೇಜಸ್ವೀ ಸಹಿತೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ|

03263017c ಗೃಧ್ರರಾಜೋಽಸ್ಮಿ ಭದ್ರಂ ವಾಂ ಸಖಾ ದಶರಥಸ್ಯ ಹ||

ಆ ತೇಜಸ್ವಿಯು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು

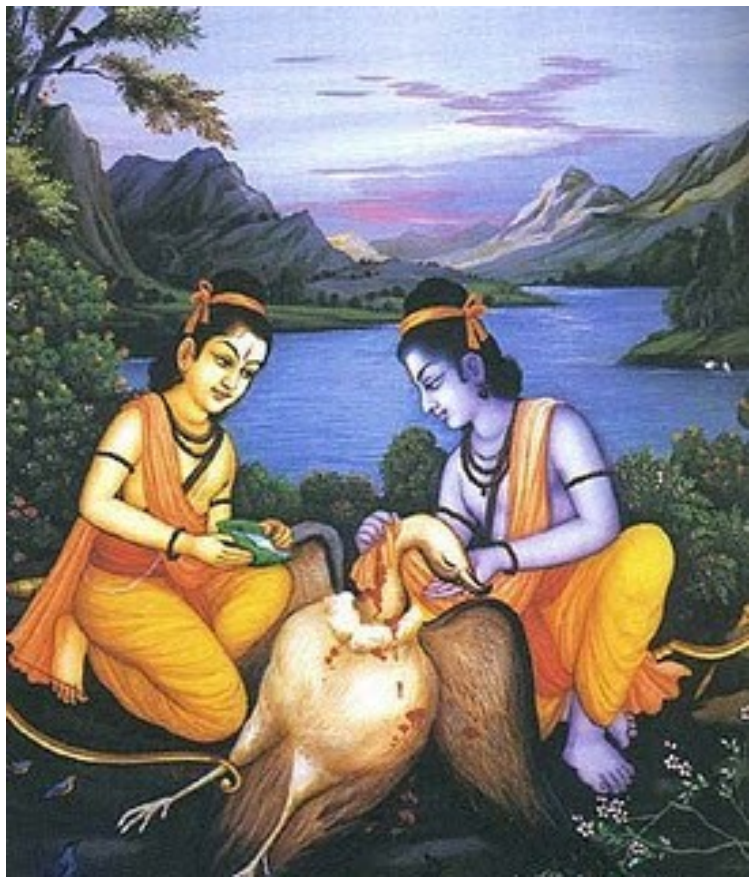
ಹದ್ದುಗಳ ರಾಜ. ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ದಶರಥನ ಸಖನೂ ಹೌದು.”

03263018a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಧನುಷೀ ಶುಭೇ|

03263018c ಕೋಽಯಂ ಪಿತರಮಸ್ಮಾಕಂ ನಾಮ್ನಾಹೇತ್ಯೂಚತುಶ್ಚ ತೌ||

ಅವನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ಶುಭ ದನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು

ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿ ಕೇಳಿದರು. “ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವ ನೀನು

ಯಾರು?”

03263019a ತತೋ ದದೃಶತುಸ್ತೌ ತಂ ಚಿನ್ನಪಕ್ಷದ್ವಯಂ ತಥಾ|

03263019c ತಯೋಃ ಶಶಂಸ ಗೃಧ್ರಸ್ತು ಸೀತಾರ್ಥೇ ರಾವಣಾದ್ವಧಂ||

ಆಗ ಆ ಹದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ತೋರಿಸಿ ಸೀತೆಗಾಗಿ ರಾವಣನ ಹೊಡೆತದ ಕುರಿತು ವರದಿಮಾಡಿದನು.

03263020a ಅಪೃಚ್ಛ ದ್ರಾಘವೋ ಗೃಧ್ರಂ ರಾವಣಃ ಕಾಂ ದಿಶಂ ಗತಃ|

03263020c ತಸ್ಯ ಗೃಧ್ರಃ ಶಿರಃಕಂಪೈರಾಚಚಕ್ಷೇ ಮಮಾರ ಚ||

ರಾವಣನು ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೋದ ಎಂದು ರಾಘವನು ಹದ್ದಿಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಆ ಹದ್ದು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಮೃತನಾದನು.

03263021a ದಕ್ಷಿಣಾಮಿತಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋ ವಿದಿತ್ವಾಸ್ಯ ತದಿಂಗಿತಂ|

03263021c ಸಂಸ್ಕಾರಂ ಲಂಭಯಾಮಾಸ ಸಖಾಯಂ ಪೂಜಯನ್ವಿತುಃ||

ಅವನ ಇಂಗಿತವು ದಕ್ಷಿಣ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಖನಿಗೆ ಪೂಜಿಸಿ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

03263022a ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶ್ರಮಪದಂ ವ್ಯಪವಿದ್ಧಬೃಸೀಘಟಂ|

03263022c ವಿಧ್ವಸ್ತಕಲಶಂ ಶೂನ್ಯಂ ಗೋಮಾಯುಬಲಸೇವಿತಂ||

ಅವನು ಆ ಆಶ್ರಮಪದವು ಶೂನ್ಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು. ತಲೆದಿಂಬು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರೆಗಳು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿದ್ದವು. ಕಲಶಗಳು

ಉರುಳಿಬಿದ್ದಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಆ ಸ್ಥಳವು ನರಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿತ್ತು.

03263023a ದುಃಖಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟೌ ವೈದೇಹೀಹರಣಾರ್ದಿತೌ|

03263023c ಜಗ್ಮತುರ್ದಂಡಕಾರಣ್ಯಂ ದಕ್ಷಿಣೇನ ಪರಂತಪೌ||

ವೈದೇಹೀ ಹರಣದಿಂದ ಆರ್ದಿತರಾಗಿ ದುಃಖಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟರಾದ
ಅವರಿಬ್ಬರು ಪರಂತಪರೂ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿದ್ದ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

03263024a ವನೇ ಮಹತಿ ತಸ್ಮಿಸ್ತು ರಾಮಃ ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾ ಸಹ|

03263024c ದದರ್ಶ ಮೃಗಯೂಥಾನಿ ದ್ರವಮಾಣಾನಿ ಸರ್ವಶಃ|

03263024e ಶಬ್ದಂ ಚ ಘೋರಂ ಸತ್ತ್ವಾನಾಂ ದಾವಾಗ್ನೀರಿವ ವರ್ಧತಃ||

ಆ ಮಹಾ ವನದಲ್ಲಿ ಸೌಮಿತ್ರಿಯ ಸಹಿತ ರಾಮನು ಜಿಂಕೆಯ
ಹಿಂಡುಗಳು ಎಲ್ಲಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿದನು ಮತ್ತು ದಾವಾಗ್ನಿಯಂತಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಘೋರ
ಕೂಗನ್ನೂ ಕೇಳಿದನು.

03263025a ಅಪಶ್ಯೇತಾಂ ಮುಹೂರ್ತಾಚ್ಚ ಕಬಂಧಂ ಘೋರದರ್ಶನಂ|

03263025c ಮೇಘಪರ್ವತಸಂಕಾಶಂ ಶಾಲಸ್ಯಂಧಂ ಮಹಾಭುಜಂ|

03263025e ಉರೋಗತವಿಶಾಲಾಕ್ಷಂ ಮಹೋದರಮಹಾಮುಖಂ||

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಮೋಡದ ಪರ್ವತದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ,
ಶಾಲವೃಕ್ಷದಂತಿದ್ದ ತೋಳುಗಳುಳ್ಳ, ಮಹಾಭುಜ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ
ಒಂದು ವಿಶಾಲ ಕಣ್ಣನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯ,

ಮಹಾಮುಖಿ, ಘೋರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಬಂಧನನ್ನು ಕಂಡರು.

03263026a ಯದೃಚ್ಛಯಾಥ ತದ್ರಕ್ಷಃ ಕರೇ ಜಗ್ರಾಹ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ|

03263026c ವಿಷಾದಮಗಮತ್ಸದ್ಯಃ ಸೌಮಿತ್ರಿರಥ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದನು ಮತ್ತು
ತಕ್ಷಣವೇ ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ಶೋಕಕ್ಕೊಳಗಾದನು.

03263027a ಸ ರಾಮಮುಖಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಕೃಷ್ಯತೇ ಯೇನ ತನ್ಮುಖಿಂ|

03263027c ವಿಷಣ್ಣಶ್ಚಾ ಬ್ರವೀದ್ರಾಮಂ ಪಶ್ಯಾವಸ್ಥಾಮಿಮಾಂ ಮಮ||

ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಬಾಯಿಯೆಡೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾಮನ ಕಡೆ ನೋಡಿ ವಿಷಣ್ಣನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು: “ರಾಮ! ನನ್ನ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡು!

03263028a ಹರಣಂ ಚೈವ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಮಮ ಚಾಯಮುಪಪ್ಲವಃ|

03263028c ರಾಜ್ಯಭ್ರಂಶಶ್ಚ ಭವತಸ್ತಾತಸ್ಯ ಮರಣಂ ತಥಾ||

ವೈದೇಹಿಯ ಅಪಹರಣ, ನನ್ನ ಈ ಉಪಪ್ಲವ, ನೀನು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದುದು ಮತ್ತು ತಂದೆಯ ಮರಣ!

03263029a ನಾಹಂ ತ್ವಾಂ ಸಹ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಸಮೇತಂ ಕೋಸಲಾಗತಂ|

03263029c ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪೃಥಿವೀರಾಜ್ಯೇ ಪಿತೃಪೈತಾಮಹೇ ಸ್ಥಿತಂ||

ನೀನು ವೈದೇಹಿಯೊಡನೆ ಕೋಸಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಪಿತೃಪಿತಾಮಹರ ನೆಲದಲ್ಲಿ ರಾಜನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಾರೆ.

03263030a ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತ್ಯಾರ್ಯಸ್ಯ ಧನ್ಯಾ ಯೇ ಕುಶಲಾಜಶಮೀಲವೈಃ|

03263030c ಅಭಿಷಿಕ್ತಸ್ಯ ವದನಂ ಸೋಮಂ ಸಾಭ್ರಲವಂ ಯಥಾ||

ಸ್ವಲ್ಪ ಮೋಡಕವಿದ ಚಂದ್ರನಂತೆ, ಕುಶ, ಲಾಜ ಮತ್ತು ಶಮಿಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದ ನಿನ್ನ ವದನವನ್ನು ನೋಡುವ ಆ ಆರ್ಯರೇ

ಅದೃಷ್ಟವಂತರು.”

03263031a ಏವಂ ಬಹುವಿಧಂ ಧೀಮಾನ್ವಿಲಲಾಪ ಸ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ|

03263031c ತಮುವಾಚಾಥ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ : ಸಂಭ್ರಮೇಷ್ಟಪ್ರಸಂಭ್ರಮಃ||

ಹೀಗೆ ಬಹುವಿಧದಲ್ಲಿ ಆ ಧೀಮಂತ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ವಿಲಪಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಈ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿಯೂ ಗೊಂದಲಗೊಳ್ಳದೇ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03263032a ಮಾ ವಿಷೀದ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ನೈಷ ಕಶ್ಚಿನ್ಮಯಿ ಸ್ಥಿತೇ|

03263032c ಚಿಂಧ್ಯಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಂ ಬಾಹುಂ ಚಿನ್ನಃ ಸವ್ಯೋ ಮಯಾ ಭುಜಃ||

“ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ವಿಷಾದಿಸಬೇಡ! ನಾನು ಇರುವಾಗ ಅವನು ಏನೂ ಅಲ್ಲ. ಅವನ ಬಲಬಾಹುವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸು. ನಾನು ಎಡ ಭುಜವನ್ನು ತುಂಡರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03263033a ಇತ್ಯೇವಂ ವದತಾ ತಸ್ಯ ಭುಜೋ ರಾಮೇಣ ಪಾತಿತಃ|

03263033c ಖಿಡ್ಗೇನ ಭೃಶತೀಕ್ಷ್ಣೇನ ನಿಕೃತ್ಸ್ತಿಲಕಾಂಡವತ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ರಾಮನು ಅವನ ಭುಜವನ್ನು ತುಂಬಾ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿದ್ದ ಖಿಡ್ಗದಿಂದ ಎಳ್ಳನ್ನು ಕಾಂಡದಿಂದ ಕೀಳುವಂತೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದನು.

03263034a ತತೋಽಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಂ ಬಾಹುಂ ಖಿಡ್ಗೇನಾಜಘ್ನಿವಾನ್ಬಲೀ|

03263034c ಸೌಮಿತ್ರಿರಪಿ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಭ್ರಾತರಂ ರಾಘವಂ ಸ್ಥಿತಂ||

ಅಣ್ಣ ರಾಘವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಲಶಾಲಿ ಸೌಮಿತ್ರಿಯೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಅವನ ಬಲ ಬಾಹುವಿಗೆ ಹೊಡೆದನು.

03263035a ಪುನರಭ್ಯಾಹನತ್ವಾಶ್ವೇ ತದ್ರಕ್ಷೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ಭೃಶಂ|

03263035c ಗತಾಸುರಪತದ್ಭೂಮೌ ಕಬಂಧಃ ಸುಮಹಾಂಸ್ತುತಃ||

ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಪಾರ್ಶ್ವಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಜೋರಾಗಿ ಹೊಡೆಯಲು ಆ ಮಹಾ ಕಬಂಧನು ಜೀವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

03263036a ತಸ್ಯ ದೇಹಾದ್ವಿನಿಸೃತ್ಯ ಪುರುಷೋ ದಿವ್ಯದರ್ಶನಃ|

03263036c ದದೃಶೇ ದಿವಮಾಸ್ಥಾಯ ದಿವಿ ಸೂರ್ಯ ಇವ ಜ್ವಲನ್||

ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ದಿವ್ಯದರ್ಶನ ಪುರುಷನು ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿ ದಿವವನ್ನು ಸೇರಿ, ದಿವದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು.

03263037a ಪಪ್ರಚ್ಛ ರಾಮಸ್ತನ್ವಾಗ್ನಿ ಕಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರಬ್ರೂಹಿ ಪೃಚ್ಛತಃ|

03263037c ಕಾಮಯಾ ಕಿಮಿದಂ ಚಿತ್ರಮಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ|

ವಾಗ್ನಿ ರಾಮನು ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದನು: “ನೀನು ಯಾರು? ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಿನಗಿಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಹೇಳು. ನನಗೆ ಕಾಣುವ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು?”

03263038a ತಸ್ಯಾಚಚಕ್ಷೇ ಗಂಧರ್ವೋ ವಿಶ್ವಾವಸುರಹಂ ನೃಪ|

03263038c ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಶಾಪೇನ ಯೋನಿಂ ರಾಕ್ಷಸಸೇವಿತಾಂ||

ಅವನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ನೃಪ! ನಾನು ಗಂಧರ್ವ ವಿಶ್ವಾವಸು.
ಬ್ರಹ್ಮನ ಶಾಪದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆನು.

03263039a ರಾವಣೇನ ಹೃತಾ ಸೀತಾ ರಾಜ್ಞಾ ಲಂಕಾನಿವಾಸಿನಾ|

03263039c ಸುಗ್ರೀವಮಭಿಗಚ್ಚಸ್ವ ಸ ತೇ ಸಾಹ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ||

ಲಂಕಾನಿವಾಸಿ ರಾಜ ರಾವಣನಿಂದ ಸೀತೆಯು ಅಪಹೃತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.
ಸುಗ್ರೀವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು. ಅವನು ನಿನಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

03263040a ಏಷಾ ಪಂಪಾ ಶಿವಜಲಾ ಹಂಸಕಾರಂಡವಾಯುತಾ|

03263040c ಋಶ್ಯಮೂಕಸ್ಯ ಶೈಲಸ್ಯ ಸಂನಿಕರ್ಷೇ ತಟಾಕಿನೀ||

ಋಷ್ಯಮೂಕ ಪರ್ವತದ ಹತ್ತಿರವೇ ಹಂಸಕಾರಂಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಶುದ್ಧ ನೀರಿನ ಪಂಪಾ ಸರೋವರವಿದೆ.

03263041a ಸಂವಸತ್ಯತ್ರ ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚ ತುರ್ಭಿಃ ಸಚಿವೈಃ ಸಹ|

03263041c ಭ್ರಾತಾ ವಾನರರಾಜಸ್ಯ ವಾಲಿನೋ ಹೇಮಮಾಲಿನಃ

ಅಲ್ಲಿ ವಾನರರಾಜ ಹೇಮಮಾಲಿನಿ ವಾಲಿಯ ತಮ್ಮ ಸುಗ್ರೀವನು ತನ್ನ
ನಾಲ್ವರು ಸಚಿವರೊಂದಿಗೆ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ.

03263042a ಏತಾವಚ್ಚ ಕ್ಯಮಸ್ಮಾ ಭಿರ್ವಕ್ತುಂ ದ್ರಷ್ಟ್ವಾಸಿ ಜಾನಕೀಂ|

03263042c ಧ್ರುವಂ ವಾನರರಾಜಸ್ಯ ವಿದಿತೋ ರಾವಣಾಲಯಃ||

ಇಷ್ಟುಮಾತ್ರ ನಾನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ನೀನು ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೀಯೆ.

ವಾನರರಾಜನಿಗೆ ರಾವಣಾಲವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದಿದೆ.”

03263043a ಇತ್ಯುಕ್ತಾಂತರ್ಹಿತೋ ದಿವ್ಯಃ ಪುರುಷಃ ಸ ಮಹಾಪ್ರಭಃ|

03263043c ವಿಸ್ಮಯಂ ಜಗ್ಮತುಶ್ಚೋಭೌ ತೌ ವೀರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಆ ವೀರ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಅ ಮಹಾಪ್ರಭೆಯ ದಿವ್ಯ ಪುರುಷನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಕಬಂಧಹನನೇ

ತ್ರಿಷಷ್ಟ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕಬಂಧಹನನದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾರವತ್ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೬೪

ಸುಗ್ರೀವ ಸಖ್ಯ, ವಾಲಿವಧೆ, ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ

ಸೀತಾ

ಸುಗ್ರೀವನೊಡನೆ ರಾಮನು ಸಖ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದುದು (೧-೧೧).
ರಾಮನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸುಗ್ರೀವನ ಅಣ್ಣ ವಾಲಿಯನ್ನು
ವಧಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಪತ್ನಿ ತಾರೆಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದುದು (೧೨-೪೦).
ರಾಕ್ಷಸಿಯರ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಲಂಕೆಯ ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ

ಸೀತೆಯು ದುಃಖಿಸುವಾಗ ತ್ರಿಜಟೆಯು ರಾಕ್ಷಸ ಅವಿಂಧ್ಯನ ಸ್ವಪ್ನದ
ಕುರಿತು ಹೇಳಿ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿದುದು (೪೧-೭೩).

03264001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03264001a ತತೋಽವಿದೂರೇ ನಲಿನೀಂ ಪ್ರಭೂತಕಮಲೋತ್ಪಲಾಂ|

03264001c ಸೀತಾಹರಣದುಃಖಾರ್ತಃ ಪಂಪಾಂ ರಾಮಃ ಸಮಾಸದತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸೀತಾಹರಣದಿಂದ

ದುಃಖಾರ್ತನಾದ ರಾಮನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ರಾತ್ರಿ ಮತ್ತು
ಪ್ರಭಾತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಂಪಾ
ಸರೋವರವನ್ನು ಸೇರಿದನು.

03264002a ಮಾರುತೇನ ಸುಶೀತೇನ ಸುಖೇನಾಮೃತಗಂಧಿನಾ|

03264002c ಸೇವ್ಯಮಾನೋ ವನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಜಗಾಮ ಮನಸಾ ಪ್ರಿಯಾಂ||

ಮನಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ಕಡೆ ಕೊಟ್ಟು, ಶೀತಲ ಮಾರುತವು
ಅಮೃತದ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸುಖವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಆ
ವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

03264003a ವಿಲಲಾಪ ಸ ರಾಜೇಂದ್ರಸ್ತತ್ರ ಕಾಂತಾಮನುಸ್ಮರನ್|

03264003c ಕಾಮಬಾಣಾಭಿಸಂತಪ್ತಃ ಸೌಮಿತ್ರಿಸ್ತಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಆ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಂತೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು,

ಕಾಮಬಾಣದಿಂದ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ವಿಲಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಸೌಮಿತ್ರಿಯು
ಹೇಳಿದನು:

03264004a ನ ತ್ವಾಮೇವಂವಿಧೋ ಭಾವಃ ಸೃಷ್ಟ್ಯುಮರ್ಹತಿ ಮಾನದ|

03264004c ಆತ್ಮವಂತಮಿವ ವ್ಯಾಧಿಃ ಪುರುಷಂ ವೃದ್ಧಶೀಲಿನಂ||

“ಮಾನದ! ಈ ವಿಧದ ಭಾವನೆಯು, ಆತ್ಮವಂತ ವೃದ್ಧಶೀಲ
ಪುರುಷನನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಯಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಾರದು.

03264005a ಪ್ರವೃತ್ತಿರುಪಲಬ್ಧಾ ತೇ ವೈದೇಯಾ ರಾವಣಸ್ಯ ಚ|

03264005c ತಾಂ ತ್ವಂ ಪುರುಷಕಾರೇಣ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಚೈವೋಪಪಾದಯ||

ನಿನಗೆ ಈಗ ವೈದೇಹಿ ಮತ್ತು ರಾವಣರ ಕುರುಹು ದೊರಕಿದೆ. ಈಗ
ನೀನು ನಿನ್ನ ಪುರುಷತ್ವದಿಂದ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಮರಳಿ
ಪಡೆದುಕೋ.

03264006a ಅಭಿಗಚ್ಚಾವ ಸುಗ್ರೀವಂ ಶೈಲಸ್ಥಂ ಹರಿಪುಂಗವಂ|

03264006c ಮಯಿ ಶಿಷ್ಯೇ ಚ ಭೃತ್ಯೇ ಚ ಸಹಾಯೇ ಚ ಸಮಾಶ್ವಸ||

ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಹರಿಪುಂಗವ ಸುಗ್ರೀವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ.
ನಾನು ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯ, ಸೇವಕ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕನಾಗಿರುವವರೆಗೆ
ಧೈರ್ಯದಿಂದಿರು.”

03264007a ಏವಂ ಬಹುವಿಧೈರ್ವಾರ್ಹೈರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಸ ರಾಘವಃ|

03264007c ಉಕ್ತಃ ಪ್ರಕೃತಿಮಾಪೇದೇ ಕಾರ್ಯೇ ಚಾನಂತರೋಽಭವತ್||

ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಈ ಬಹುವಿಧದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ರಾಘವನು ಸ್ವಭಾವವನ್ನು
ಪಡೆದು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು.

03264008a ನಿಷೇವ್ಯ ವಾರಿ ಪಂಪಾಯಾಸ್ತುರ್ಪ ಯಿತ್ವಾ ಪಿತೃನಪಿ|

03264008c ಪ್ರತಸ್ಥತುರುಭೌ ವೀರೌ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ||

ಪಂಪಾಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿ, ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣಗಳನ್ನಿತ್ತು ಆ ಇಬ್ಬರು ವೀರ ಸಹೋದರ ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಮುಂದುವರೆದರು.

03264009a ತಾವೃಶ್ಯಮೂಕಮಭ್ಯೇತ್ಯ ಬಹುಮೂಲಫಲಂ ಗಿರಿಂ|

03264009c ಗಿರ್ಯಗ್ರೇ ವಾನರಾನ್ವಂಚ ವೀರೌ ದದೃಶತುಸ್ತದಾ||

ಬಹಳ ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಋಶ್ಯಮೂಕ ಗಿರಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಆ ವೀರರಿಬ್ಬರೂ ಗಿರಿಯಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಐವರು ವಾನರರನ್ನು ಕಂಡರು.

03264010a ಸುಗ್ರೀವಃ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಸಚಿವಂ ವಾನರಂ ತಯೋಃ|

03264010c ಬುದ್ಧಿಮಂತಂ ಹನೂಮಂತಂ ಹಿಮವಂತಮಿವ ಸ್ಥಿತಂ||

ಸುಗ್ರೀವನು ಅವರ ಬಳಿ ತನ್ನ ಸಚಿವ ಬುದ್ಧಿವಂತ, ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದಂದಿರುವ ಹನೂಮಂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

03264011a ತೇನ ಸಂಭಾಷ್ಯ ಪೂರ್ವಂ ತೌ ಸುಗ್ರೀವಮಭಿಜಗ್ಮತುಃ|

03264011c ಸಖ್ಯಂ ವಾನರರಾಜೇನ ಚಕ್ರೇ ರಾಮಸ್ತತೋ ನೃಪ||

ನೃಪ! ಮೊದಲು ಅವನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸಿ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸುಗ್ರೀವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಆಗ ರಾಮನು ವಾನರರಾಜನೊಡನೆ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

03264012a ತದ್ವಾಸೋ ದರ್ಶ ಯಾಮಾಸುಸ್ತಸ್ಯ ಕಾರ್ಯೇ ನಿವೇದಿತೇ|

03264012c ವಾನರಾಣಾಂ ತು ಯತ್ಸೀತಾ ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಭ್ಯವಾಸೃಜತ್||

ಅವನ ಕಾರ್ಯವೇನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು
ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಸೀತೆಯು ವಾನರರ ಮಧ್ಯೆ ಬಿಸಾಡಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು
ಅವನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರು.

03264013a ತತ್ಪ್ರತ್ಯಯಕರಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಸುಗ್ರೀವಂ ಪ್ಲವಗಾಧಿಪಂ|

03264013c ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ವಾನರೈಶ್ಚರ್ಯೇ ಸ್ವಯಂ ರಾಮೋಽಭ್ಯಷೇಚಯತ್||

ವಾನರರಾಜ ಸುಗ್ರೀವನು ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾದವನೆಂದು
ತಿಳಿದು ಸ್ವಯಂ ರಾಮನು ಅವನನ್ನು ಪೃಥಿವಿಯ ವಾನರೇಶ್ವರನೆಂದು
ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದನು.

03264014a ಪ್ರತಿಜಜ್ಞೇ ಚ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ ಸಮರೇ ವಾಲಿನೋ ವಧಂ|

03264014c ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚಾಪಿ ವೈದೇಯಾಃ ಪುನರಾನಯನಂ ನೃಪ||

ನೃಪ! ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ವಾಲಿಯನ್ನು ವಧಿಸುವೆನೆಂದೂ,
ಸುಗ್ರೀವನು ವೈದೇಹಿಯನ್ನು ಪುನಃ ತರುವೆನೆಂದೂ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿದರು.

03264015a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸಮಯಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿಶ್ವಾಸ್ಯ ಚ ಪರಸ್ಪರಂ|

03264015c ಅಭ್ಯೇತ್ಯ ಸರ್ವೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂ ತಸ್ಥುರ್ಯುದ್ಧಾಭಿಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯುದ್ಧಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಗೆ ಬಂದರು.

03264016a ಸುಗ್ರೀವಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂ ನನಾದೌಘನಿಭಸ್ವನಃ|

03264016c ನಾಸ್ಯ ತನ್ಮಮೃಷೇ ವಾಲೀ ತಂ ತಾರಾ ಪ್ರತ್ಯಷೇಧಯತ್||

ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯನ್ನು ತಲುಪಿ ಸುಗ್ರೀವನು ಪ್ರಣಯದಂತೆ ಕೂಗಿಕರೆಯಲು,
ವಾಲಿಗೆ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾರೆಯು ಅವನನ್ನು ತಡೆದಳು.

03264017a ಯಥಾ ನದತಿ ಸುಗ್ರೀವೋ ಬಲವಾನೇಷ ವಾನರಃ|

03264017c ಮನ್ಯೇ ಚಾಶ್ರಯವಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತೋ ನ ತ್ವಂ ನಿರ್ಗಂತುಮರ್ಹಸಿ||

“ಬಲವಾನ್ ವಾನರ ಸುಗ್ರೀವನು ಕೂಗುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ
ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನೀಡುವವನು ದೊರಕಿದ್ದಾನೆ ಎಂದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.
ನೀನು ಹೊರಹೋಗಬಾರದು.”

03264018a ಹೇಮಮಾಲೀ ತತೋ ವಾಲೀ ತಾರಾಂ ತಾರಾಧಿಪಾನನಾಂ|

03264018c ಪ್ರೋವಾಚ ವಚನಂ ವಾಗ್ಮೀ ತಾಂ ವಾನರಪತಿಃ ಪತಿಃ||

ಆಗ ಹೇಮಮಾಲಿ ವಾಗ್ಮೀ ವಾನರಪತಿ ಪತಿ ವಾಲಿಯು ತಾರಾಧಿಪನ
ಮೊಗದ ತಾರೆಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

03264019a ಸರ್ವ ಭೂತರುತಜ್ಞಾ ತ್ವಂ ಪಶ್ಯ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸಮಸ್ವಿತಾ|

03264019c ಕೇನಾಪಾಶ್ರಯವಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಮಮೈಷ ಭ್ರಾತೃಗಂಧಿಕಃ||

“ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳ ಕೂಗುಗಳೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ನೀನು ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ
ನೋಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದೀಯೆ. ನನ್ನ ಈ ಸುಳ್ಳು ತಮ್ಮನು
ಯಾರ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ ಹೇಳು.”

03264020a ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ಮುಹೂರ್ತಂ ತು ತಾರಾ ತಾರಾಧಿಪಪ್ರಭಾ|

03264020c ಪತಿಮಿತ್ಯಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಶೃಣು ಸರ್ವಂ ಕಪೀಶ್ವರ||

ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಅಲೋಚಿಸಿ ತಾರಾಧಿಪನ ಪ್ರಭೆಯ, ಪ್ರಾಜ್ಞೆ ತಾರೆಯು
ಪತಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು: “ಕಪೀಶ್ವರ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳು.

03264021a ಹೃತದಾರೋ ಮಹಾಸತ್ಯೋ ರಾಮೋ ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ|

03264021c ತುಲ್ಯಾರಿಮಿತ್ರತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸುಗ್ರೀವೇಣ ಧನುರ್ಧರಃ||

ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಹಾಸತ್ವಯುತ ಧನುರ್ಧಾರಿ ರಾಮ
ಧಶರಥಾತ್ಮಜನು ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ವೈರಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಸೇರಿದ್ದಾನೆ.

03264022a ಭ್ರಾತಾ ಚಾಸ್ಯ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಸೌಮಿತ್ರಿರಪರಾಜಿತಃ|

03264022c ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ನಾಮ ಮೇಧಾವೀ ಸ್ಥಿತಃ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ||

ಅವನ ತಮ್ಮ ಮಹಾಬಾಹು, ಸೌಮಿತ್ರಿ, ಅಪರಾಜಿತ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಎಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಮೇಧಾವಿಯೂ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.

03264023a ಮೈಂದಶ್ಚ ದ್ವಿವಿದಶ್ಚೈವ ಹನೂಮಾಂಶ್ಚಾನಿಲಾತ್ಮಜಃ|

03264023c ಜಾಂಬವಾನೃಕ್ಷರಾಜಶ್ಚ ಸುಗ್ರೀವಸಚಿವಾಃ ಸ್ಥಿತಾಃ||

ಮೈಂದ, ದ್ವಿವಿದ, ಅನಿಲಾತ್ಮಜ ಹನೂಮಂತ, ಮತ್ತು ಕರಡಿಗಳ ರಾಜ
ಜಾಂಬವಾನನು ಸುಗ್ರೀವನ ಸಚಿವರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.

03264024a ಸರ್ವ ಏತೇ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಬುದ್ಧಿಮಂತೋ ಮಹಾಬಲಾಃ|

03264024c ಅಲಂ ತವ ವಿನಾಶಾಯ ರಾಮವೀರ್ಯವ್ಯಪಾಶ್ರಯಾತ್||

ಈ ಎಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮರೂ, ಬುದ್ಧಿವಂತರೂ, ಮಹಾಬಲರೂ ನಿನ್ನ
ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಾಮನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.”

03264025a ತಸ್ಯಾಸ್ತದಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ವಚೋ ಹಿತಮುಕ್ತಂ ಕಪೀಶ್ವರಃ|

03264025c ಪರ್ಯಶಂಕತ ತಾಮೀರ್ಷುಃ ಸುಗ್ರೀವಗತಮಾನಸಾಂ||

ಅವನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು, ಅವಳು
ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಅಸೂಯೆಪಟ್ಟು,
ಕಡೆಗಣಿಸಿದನು.

03264026a ತಾರಾಂ ಪರುಷಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ನಿರ್ಜಗಾಮ ಗುಹಾಮುಖಾತ್|

03264026c ಸ್ಥಿತಂ ಮಾಲ್ಯವತೋಽಭ್ಯಾಶೇ ಸುಗ್ರೀವಂ ಸೋಽಭ್ಯಭಾಷತ||

ತಾರೆಗೆ ಖಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ಅವನು ಗುಹೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದು
ಮಾಲ್ಯವತದ ಬಳಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03264027a ಅಸಕೃತ್ತ್ವಂ ಮಯಾ ಮೂಢ ನಿರ್ಜಿತೋ ಜೀವಿತಪ್ರಿಯಃ|

03264027c ಮುಕ್ತೋ ಜ್ಞಾತಿರಿತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕಾ ತ್ವರಾ ಮರಣೇ ಪುನಃ||

“ಮೂಢ! ನನಗೆ ಜೀವದಷ್ಟೇ ಪ್ರಿಯನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾರಿ
ಸೋಲಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಣ್ಣನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಪುನಃ
ಮರಣದ ದಾರಿಗೆ ಏಕೆ ತ್ವರೆಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ?”

03264028a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಪ್ರಾಹ ಸುಗ್ರೀವೋ ಭ್ರಾತರಂ ಹೇತುಮದ್ವಚಃ|

03264028c ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮಮಿತ್ರಘ್ನೋ ರಾಮಂ ಸಂಬೋಧಯನ್ನಿವ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅಮಿತ್ರಘ್ನ ಸುಗ್ರೀವನು, ಕಾಲವು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ರಾಮನಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಅಣ್ಣನಿಗೆ
ಬುದ್ಧಿಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

03264029a ಹೃತದಾರಸ್ಯ ಮೇ ರಾಜನ್ ಹೃತರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಚ ತ್ವಯಾ|
03264029c ಕಿಂ ನು ಜೀವಿತಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಿತಿ ವಿದ್ಧಿ ಸಮಾಗತಂ||

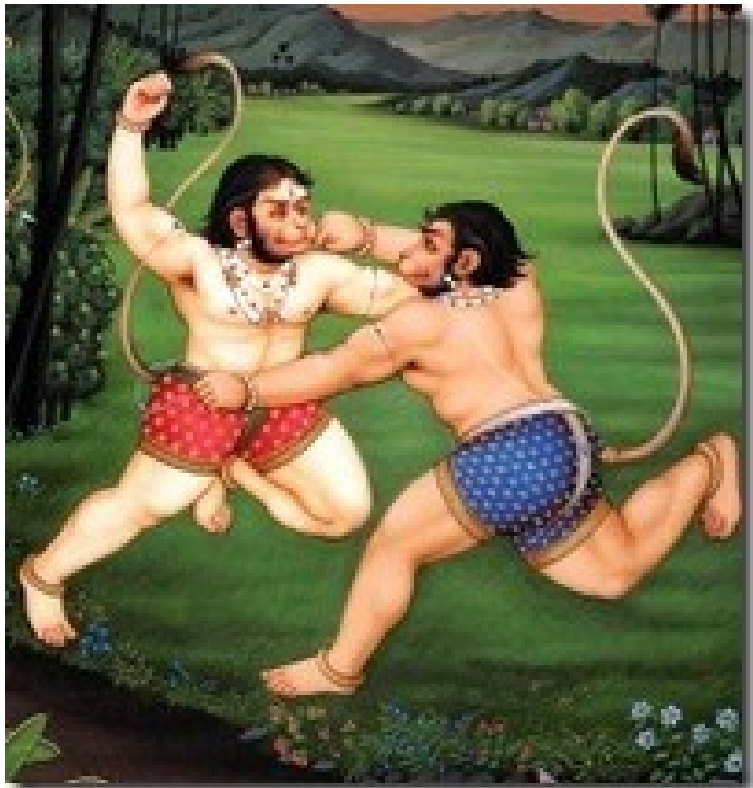
“ರಾಜನ್! ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ನಿನ್ನಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ
ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಇನ್ನು ಜೀವಿತದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇನು ಎಂದು ತಿಳಿದು
ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

03264030a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಬಹುವಿಧಂ ತತಸ್ತೌ ಸಮ್ನಿಪೇತತುಃ|
03264030c ಸಮರೇ ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವೌ ಶಾಲತಾಲಶಿಲಾಯುಧೌ||

ಈ ರೀತಿ ಬಹುವಿಧದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡಿ ಸಮರದಲ್ಲಿ
ವಾಲಿ-ಸುಗ್ರೀವರು ಶಾಲವೃಕ್ಷ, ತಾಳೆಯ ಮರ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೇ
ಆಯುಧಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ ಹೊಡೆದಾಡಿದರು.

03264031a ಉಭೌ ಜಘ್ನತುರನ್ಯೋನ್ಯಮುಭೌ ಭೂಮೌ ನಿಪೇತತುಃ|
03264031c ಉಭೌ ವವಲಗ್ನತುಶ್ಚಿತ್ರಂ ಮುಷ್ಟಿಭಿಶ್ಚ ನಿಜಘ್ನತುಃ||

ಇಬ್ಬರೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು, ಇಬ್ಬರೂ ಭೂಮಿಯ
ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರು, ಇಬ್ಬರೂ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಹಾರಿದರು, ಮತ್ತು
ಮುಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡಿದರು.

03264032a ಉಭೌ ರುಧಿರಸಂಸಿಕ್ತೌ ನಖದಂತಪರಿಕ್ಷತೌ|

03264032c ಶುಶುಭಾತೇ ತದಾ ವೀರೌ ಪುಷ್ಟಿತಾವಿವ ಕಿಂಶುಕೌ||

ಇಬ್ಬರೂ ಉಗುರು ಮತ್ತು ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡು ರಕ್ತದಲ್ಲಿ
ತೋಯ್ದು ಆ ವೀರರಿಬ್ಬರೂ ಹೂವಿಟ್ಟ ಕುಂಶುಕ ವೃಕ್ಷಗಳಂತೆ

ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03264033a ನ ವಿಶೇಷಸ್ತಯೋರ್ಯುಧ್ಧೇ ತದಾ ಕಶ್ಚನ ದೃಶ್ಯತೇ|

03264033c ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ತದಾ ಮಾಲಾಂ ಹನೂಮಾನ್ಕಂಠ ಆಸಜತ್||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಹನುಮಂತನು ಸುಗ್ರೀವನ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದನು.

03264034a ಸ ಮಾಲಯಾ ತದಾ ವೀರಃ ಶುಶುಭೇ ಕಂಠಸಕ್ತಯಾ|

03264034c ಶ್ರೀಮಾನಿವ ಮಹಾಶೈಲೋ ಮಲಯೋ ಮೇಘಮಾಲಯಾ||

ಆಗ ಆ ಮಾಲೆಯಿಂದ ವೀರನು ಮೇಘವು ಮುಚ್ಚಿರುವ ಮಹಾಶೈಲ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಲಯದಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು.

03264035a ಕೃತಚಿಹ್ನಂ ತು ಸುಗ್ರೀವಂ ರಾಮೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾಧನುಃ|

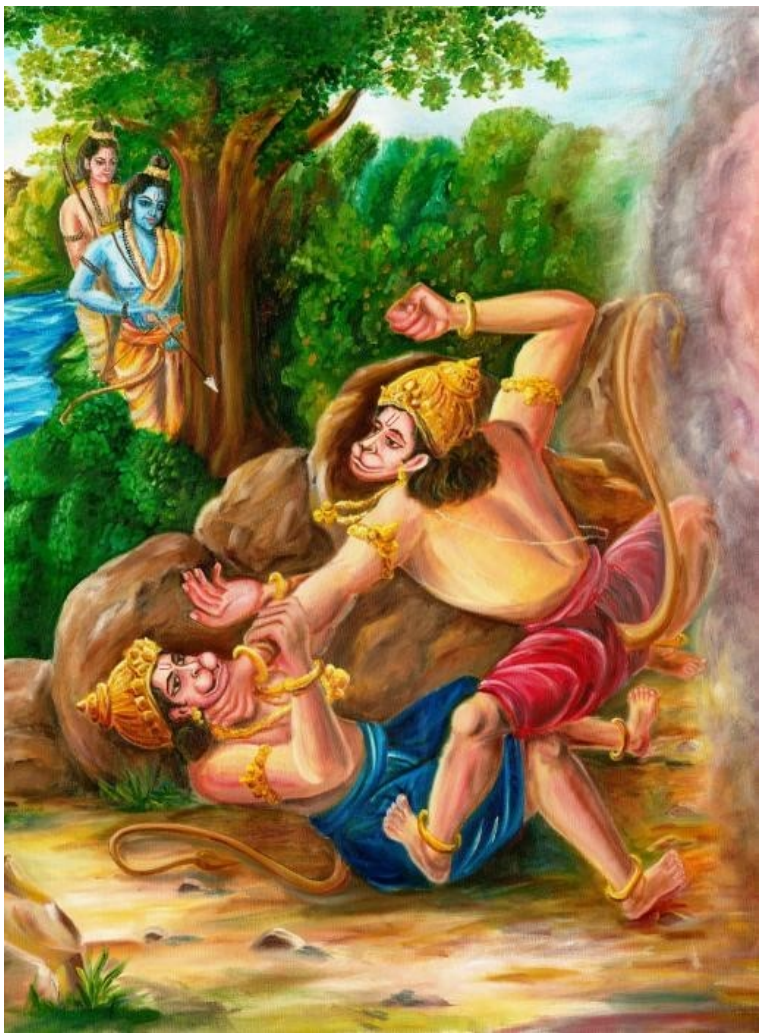
03264035c ವಿಚಕರ್ಷ ಧನುಃಶ್ರೇಷ್ಠಂ ವಾಲಿಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಯ ವತ್||

ಸುಗ್ರೀವನು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಮನು ಮಹಾಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆದು ವಾಲಿಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟನು.

03264036a ವಿಸ್ಫಾರಸ್ತಸ್ಯ ಧನುಷೋ ಯಂತ್ರಸ್ಯೇವ ತದಾ ಬಭೌ|

03264036c ವಿತತ್ರಾಸ ತದಾ ವಾಲೀ ಶರೇಣಾಭಿಹತೋ ಹೃದಿ||

ಆ ಧನುಸ್ಸಿನ ಶಬ್ದವು ಯಂತ್ರದಿಂದ ಹೊರಟಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕೇಳಿಬಂದಿತು. ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಬಾಣವು ಹೊಡೆಯಲು ವಾಲಿಯು ಕೆಳಗುರುಳಿದನು.

03264037a ಸ ಭಿನ್ನಮರ್ಮಾಭಿಹತೋ ವಕ್ತ್ರಾಚ್ಚೋಣಿತಮುದ್ವಮನ್|

03264037c ದದರ್ಶಾವಸ್ಥಿತಂ ರಾಮಮಾರಾತ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾ ಸಹ||

ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟಾಗಿ ತುಂಡಾಗಲು ಬಾಯಿಯಿಂದ ರಕ್ತವನ್ನು
ಕಾರುತ್ತಾ ಅವನು ರಾಮನೂ ಮತ್ತು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಮಿತ್ರಿಯೂ
ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03264038a ಗರ್ಹಯಿತ್ವಾ ಸ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ಪಪಾತ ಭುವಿ ಮೂರ್ಚಿತಃ|

03264038c ತಾರಾ ದದರ್ಶ ತಂ ಭೂಮೌ ತಾರಾಪತಿಮಿವ ಚ್ಯುತಂ||

ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಾ ಅವನು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ
ಬಿದ್ದನು. ತಾರೆಗೆ ಅವನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ತಾರಾಪತಿಯಂತೆ ಕಂಡನು.

03264039a ಹತೇ ವಾಲಿನಿ ಸುಗ್ರೀವಃ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ|

03264039c ತಾಂ ಚ ತಾರಾಪತಿಮುಖೀಂ ತಾರಾಂ ನಿಪತಿತೇಶ್ವರಾಂ||

ವಾಲಿಯು ಹತನಾಗಲು ಸುಗ್ರೀವನು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯನ್ನು, ಮತ್ತು ಯಾರ
ಒಡೆಯನು ಬಿದ್ದಿದ್ದನೋ ಆ ತಾರಾಪತಿಮುಖಿ ತಾರೆಯನ್ನು ಮರಳಿ
ಪಡೆದನು.

03264040a ರಾಮಸ್ತು ಚತುರೋ ಮಾಸಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಮಾಲ್ಯವತಃ ಶುಭೇ|

03264040c ನಿವಾಸಮಕರೋದ್ಧೀಮಾನ್ಸುಗ್ರೀವೇಣಾಭ್ಯುಪಸ್ಥಿತಃ||

ಧೀಮಂತ ರಾಮನಾದರೋ ಚಾತುರ್ಮಾಸವನ್ನು ಶುಭ ಮಾಲ್ಯವತದ
ಹಿಂದೆ ಸುಗ್ರೀವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದನು.

03264041a ರಾವಣೋಽಪಿ ಪುರಿಂ ಗತ್ವಾ ಲಂಕಾಂ ಕಾಮಬಲಾತ್ಕೃತಃ|

03264041c ಸೀತಾಂ ನಿವೇಶಯಾಮಾಸ ಭವನೇ ನಂದನೋಪಮೇ|

03264041e ಅಶೋಕವನಿಕಾಭ್ಯಾಶೇ ತಾಪಸಾಶ್ರಮಸನ್ನಿಭೇ||

ರಾವಣನು ಕಾಮಬಲದಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಲಂಕಾಪುರಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಸೀತೆಯನ್ನು ನಂದನ ಮತ್ತು ತಾಪಸರ ಆಶ್ರಮದಂದಿದ್ದ ಅಶೋಕವನದ
ಹತ್ತಿರದ ಭವನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು.

03264042a ಭರ್ತೃಸ್ಮರಣತನ್ವಂಗೀ ತಾಪಸೀವೇಷಧಾರಿಣೀ|

03264042c ಉಪವಾಸತಪಃಶೀಲಾ ತತ್ರ ಸಾ ಪೃಥುಲೇಕ್ಷಣಾ|

03264042e ಉವಾಸ ದುಃಖವಸತೀಃ ಫಲಮೂಲಕೃತಾಶನಾ||

ಪತಿಯ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸೊರಗಿದ, ತಾಪಸಿಯ
ವೇಷಧರಿಸಿದ ಆ ಅಗಲ ಕಣ್ಣಿನವಳು ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಅವಳು
ದುಃಖದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದಳು.

03264043a ದಿದೇಶ ರಾಕ್ಷಸೀಸ್ತತ್ರ ರಕ್ಷಣೇ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ|

03264043c ಪ್ರಾಸಾಸಿಶೂಲಪರಶುಮುದ್ಗರಾಲಾತಧಾರಿಣೀಃ||

03264044a ದ್ವ್ಯಕ್ಷೀಂ ತ್ರ್ಯಕ್ಷೀಂ ಲಲಾಟಾಕ್ಷೀಂ ದೀರ್ಘಜಿಹ್ವಾಮಜಿಹ್ವಿಕಾಂ|

03264044c ತ್ರಿಸ್ತನೀಮೇಕಪಾದಾಂ ಚ ತ್ರಿಜಟಾಮೇಕಲೋಚನಾಂ||

ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪನು ಅಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕಾವಲಿಗೆ ಪ್ರಾಸ, ಖಡ್ಗ, ಶೂಲ, ಪರಶು,
ಮುದ್ದರ, ಮತ್ತು ದೀವಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ, ಎರಡು ಕಣ್ಣಿನ,

ಮೂರುಕಣ್ಣಿನ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣನ್ನುಳ್ಳ, ಉದ್ದ ನಾಲಗೆಯ, ನಾಲಗೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ, ಮೂರು ಮೊಲೆಗಳ, ಒಂದೇ ಕಾಲಿನ, ಮೂರು ಜಟೆಯ ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸಿಯರನ್ನು ಇರಿಸಿದನು.

03264045a ಏತಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಶ್ಚ ದೀಪ್ತಾಕ್ಷ್ಯಃ ಕರಭೋತ್ಕಟಮೂರ್ಧಜಾಃ|

03264045c ಪರಿವಾರ್ಯಾಸತೇ ಸೀತಾಂ ದಿವಾರಾತ್ರಮತಂದ್ರಿತಾಃ||

ಇವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಆನೆಯ ಕೂದಲಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ರಾಕ್ಷಸಿಯರು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯೂ ಸೀತೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಅವಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03264046a ತಾಸ್ತು ತಾಮಾಯತಾಪಾಂಗೀಂ ಪಿಶಾಚ್ಯೋ ದಾರುಣಸ್ವನಾಃ|

03264046c ತರ್ಜಯಂತಿ ಸದಾ ರೌದ್ರಾಃ ಪರುಷವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಾಃ||

03264047a ಖಾದಾಮ ಪಾಟಯಾಮೈನಾಂ ತಿಲಶಃ ಪ್ರವಿಭಜ್ಯ ತಾಂ|

03264047c ಯೇಯಂ ಭರ್ತಾರಮಸ್ಮಾಕಮವಮನ್ಯೇಹ ಜೀವತಿ||

ಅವರಲ್ಲಿ ದಾರುಣಸ್ವರದ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಆ ಆಯತಾಪಾಂಗಿಯನ್ನು ರೌದ್ರ ಮತ್ತು ಕಠೋರ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ “ನಮ್ಮ ಒಡೆಯನನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವಳನ್ನು ತಿನ್ನೋಣ! ಇವಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಎಳ್ಳಿನ ಹಾಗೆ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣದಾಗಿ ತುಂಡುಮಾಡೋಣ!” ಎಂದು ಹೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

03264048a ಇತ್ಯೇವಂ ಪರಿಭರ್ತ್ಸಂತೀಸ್ಮಾಸ್ಯಮಾನಾ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03264048c ಭರ್ತ್ಸಾಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟಾ ನಿಶ್ವಸ್ಯೇದಮುವಾಚ ತಾಃ||

ಈ ರೀತಿ ಅವಳನ್ನು ಅವರು ಪುನಃ ಪುನಃ ಬೆದರಿಸಿ ಕಾಡುತ್ತಿರಲು, ಪತಿಯ ಶೋಕದಿಂದ ಸಮಾವಿಷ್ಟಳಾದ ಅವಳು ಹೆದರಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

03264049a ಆರ್ಯಾಃ ಖಾದತ ಮಾಂ ಶೀಘ್ರಂ ನ ಮೇ ಲೋಭೋಽಸ್ಮಿ ಜೀವಿತೇ|

03264049c ವಿನಾ ತಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ನೀಲಕುಂಚಿತಮೂರ್ಧಜಂ||

“ಆರ್ಯರೇ! ಬಹುಬೇಗ ನನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನಿರಿ! ಆ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ, ಕಪ್ಪು ಗುಂಗುರು ಕೂದಲಿನವನ ವಿನಾ ನನಗೆ ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯಿಲ್ಲ.

03264050a ಅಪ್ಯೇವಾಹಂ ನಿರಾಹಾರಾ ಜೀವಿತಪ್ರಿಯವರ್ಜಿತಾ|

03264050c ಶೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಗಾತ್ರಾಣಿ ವ್ಯಾಲೀ ತಾಲಗತಾ ಯಥಾ||

ಪ್ರಿಯನ ವರ್ಜಿತಳಾದ ನಾನು ನೀರು ಅಹಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದು
ತಾಳೆಯ ಮರದ ಮೇಲಿರುವ ಹಾವಿನಂತೆ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು
ಶೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

03264051a ನ ತ್ವನ್ಯಮಭಿಗಚ್ಛೇಯಂ ಪುಮಾಂಸಂ ರಾಘವಾದೃತೇ|
03264051c ಇತಿ ಜಾನೀತ ಸತ್ಯಂ ಮೇ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಯದನಂತರಂ||

ಆದರೆ ನಾನು ರಾಘವನನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ಪುರುಷನನ್ನೂ
ಬಳಿಸಾರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಇದರ ನಂತರದ್ದು
ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿರಿ.”

03264052a ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸ್ಯಸ್ತಾಃ ಖಿರಸ್ವನಾಃ|
03264052c ಆಖ್ಯಾತುಂ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾಯ ಜಗ್ಮುಸ್ತತ್ಸರ್ವಮಾದಿತಃ||

ಅವಳ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಖಿರಸ್ವನ ರಾಕ್ಷಸಿಯರು
ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೊದಲಿನಿಂದ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ವರದಿಮಾಡಿದರು.

03264053a ಗತಾಸು ತಾಸು ಸರ್ವಾಸು ತ್ರಿಜಟಾ ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸೀ|
03264053c ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ವೈದೇಹೀಂ ಧರ್ಮಜ್ಞಾ ಪ್ರಿಯವಾದಿನೀ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಟು ಹೋದ ನಂತರ ಧರ್ಮಜ್ಞಳು,
ಪ್ರಿಯವಾದಿನಿಯೂ ಆದ ತ್ರಿಜಟಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಕ್ಷಸಿಯು
ವೈದೇಹಿಯನ್ನು ಸಂತವಿಸಿದಳು.

03264054a ಸೀತೇ ವಕ್ಷ್ಯಾ ಮಿ ತೇ ಕಿಂ ಚಿದ್ವಿಶ್ವಾಸಂ ಕುರು ಮೇ ಸಖಿ|

03264054c ಭಯಂ ತೇ ವ್ಯೇತು ವಾಮೋರು ಶೃಣು ಚೇದಂ ವಚೋ ಮಮ||

“ಸೀತೆ! ಸಖಿ! ನಿನಗೆ ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಡು. ವಾಮೋರು! ನಿನ್ನ ಭಯವು ನಾಶವಾಗಲಿ. ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

03264055a ಅವಿಂಧ್ಯೋ ನಾಮ ಮೇಧಾವೀ ವೃದ್ಧೋ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ|

03264055c ಸ ರಾಮಸ್ಯ ಹಿತಾನ್ವೇಷೀ ತ್ವದರ್ಥೇ ಹಿ ಸ ಮಾವದತ್||

ಅವಿಂಧ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೇಧಾವೀ ವೃದ್ಧ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವನು ರಾಮನ ಹಿತಾನ್ವೇಷಿಯಾಗಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

03264056a ಸೀತಾ ಮದ್ವಚನಾದ್ವಾಚ್ಯಾ ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಚ|

03264056c ಭರ್ತಾ ತೇ ಕುಶಲೀ ರಾಮೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾನುಗತೋ ಬಲೀ||

“ಸೀತೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ ವಿಶ್ವಾಸಮೂಡಿಸಿದ ನಂತರ ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಪತಿ ರಾಮ ಮತ್ತು ಅವನ ತಮ್ಮ ಬಲಶಾಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಕುಶಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03264057a ಸಖ್ಯಂ ವಾನರರಾಜೇನ ಶಕ್ರಪ್ರತಿಮತೇಜಸಾ|

03264057c ಕೃತವಾನ್ರಾಘವಃ ಶ್ರೀಮಾಂಸ್ತ್ವದರ್ಥೇ ಚ ಸಮುದ್ಯತಃ||

ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಘವನು ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನಿಗೆ

ಸಮಾನನಾದ ವಾನರರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

03264058a ಮಾ ಚ ತೇಽಸ್ತು ಭಯಂ ಭೀರು ರಾವಣಾಲ್ಲೋಕಗರ್ಹಿತಾತ್|

03264058c ನಲಕೂಬರಶಾಪೇನ ರಕ್ಷಿತಾ ಹ್ಯಸ್ಯನಿಂದಿತೇ||

ಭೀರು! ಅನಿಂದಿತೇ! ಲೋಕಗಳೇ ಹಳಿಯುತ್ತಿರುವ ರಾವಣನ ಮೇಲೆ
ನಿನಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲದಿರಲಿ. ನಲಕೂಬರನ ಶಾಪದಿಂದ ನೀನು
ರಕ್ಷಿತೆಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

03264059a ಶಪ್ತೋ ಹ್ಯೇಷ ಪುರಾ ಪಾಪೋ ವಧೂಂ ರಂಭಾಂ ಪರಾಮೃಶನ್|

03264059c ನ ಶಕ್ತೋ ವಿವಶಾಂ ನಾರೀಮುಪ್ಯೈತುಮಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ||

ಆ ಪಾಪಿಯು ಹಿಂದೆ ರಂಭೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಲು
ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ವಿವಶಳಾದ ನಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅವನು
ಅಶಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಶಾಪಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದನು.

03264060a ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇಷ್ಯತಿ ತೇ ಭರ್ತಾ ಸುಗ್ರೀವೇಣಾಭಿರಕ್ಷಿತಃ|

03264060c ಸೌಮಿತ್ರಿಸಹಿತೋ ಧೀಮಾಂಸ್ತ್ವಾಂ ಚೇತೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯತಿ||

ಸುಗ್ರೀವನಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಸೌಮಿತ್ರಿಯ ಸಹಿತ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ
ಬರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಆ ಧೀಮಂತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ
ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

03264061a ಸ್ವಪ್ನಾ ಹಿ ಸುಮಹಾಘೋರಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೇಽನಿಷ್ಠದರ್ಶನಾಃ|

03264061c ವಿನಾಶಾಯಾಸ್ಯ ದುರ್ಬುದ್ಧೇಃ ಪೌಲಸ್ತ್ಯಕುಲಘಾತಿನಃ||

ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಮತ್ತು ಪೌಲಸ್ತ್ಯಕುಲ ಘಾತಿ, ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯ ವಿನಾಶವನ್ನೂ
ತೋರುವ ಮಹಾಘೋರ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನೂ ಕೂಡ ನಾನು ಕಂಡೆನು.

03264062a ದಾರುಣೋ ಹ್ಯೇಷ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಕ್ಷುದ್ರಕರ್ಮಾ ನಿಶಾಚರಃ|

03264062c ಸ್ವಭಾವಾಚ್ಚಿಲದೋಷೇಣ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭಯವರ್ಧನಃ||

ದಾರುಣನಾಗಿರುವ ಆ ದುಷ್ಟಾತ್ಮ ನಿಶಾಚರನು ಅವನಿಗೆ
ಸ್ವಭಾವಿಕವಾಗಿರುವ ಶೀಲದೋಷದಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಭಯವನ್ನು
ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆ.

03264063a ಸ್ಪರ್ಧತೇ ಸರ್ವದೇವೈರ್ಯಃ ಕಾಲೋಪಹತಚೇತನಃ|

03264063c ಮಯಾ ವಿನಾಶಲಿಂಗಾನಿ ಸ್ವಪ್ನೇ ದೃಷ್ಟಾನಿ ತಸ್ಯ ವೈ||

ಸರ್ವದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಆ ಕಾಲೋಪಹತಚೇತನನ
ವಿನಾಶದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ.

03264064a ತೈಲಾಭಿಷಿಕ್ತೋ ವಿಕಚೋ ಮಜ್ಜನ್ವಂಕೇ ದಶಾನನಃ|

03264064c ಅಸಕೃತ್ಪ್ರಯುಕ್ತೇ ತು ರಥೇ ನೃತ್ಯನ್ನಿವ ಸ್ಥಿತಃ||

ದಶಾನನನು ತೈಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾ ಕೆಸರಿಸಿನಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಕತ್ತೆಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ರಥದ ಮೇಲೆ
ನಿಂತು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದನು.

03264065a ಕುಂಭಕರ್ಣಾದಯಶ್ಚೇಮೇ ನಗ್ನಾಃ ಪತಿತಮೂರ್ಧಜಾಃ|

03264065c ಕೃಷ್ಯಂತೇ ದಕ್ಷಿಣಾಮಾಶಾಂ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಾಃ||

ಕುಂಭಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಇತರರು ನಗ್ನರಾಗಿ, ತಲೆಕೂದಲನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಕೆಂಪು ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03264066a ಶ್ವೇತಾತಪತ್ರಃ ಸೋಷ್ಣೀಷಃ ಶುಕ್ಲಮಾಲ್ಯವಿಭೂಷಣಃ|

03264066c ಶ್ವೇತಪರ್ವತಮಾರೂಢ ಏಕ ಏವ ವಿಭೀಷಣಃ||

ಉಳಿದ ವಿಭೀಷಣನೊಬ್ಬನೇ ಬಿಳಿಗೊಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಿಳಿಯ ಮಾಲೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಶ್ವೇತಪರ್ವತವನ್ನೇರಿದನು.

03264067a ಸಚಿವಾಶ್ಚಾಸ್ಯ ಚತ್ವಾರಃ ಶುಕ್ಲಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಾಃ|

03264067c ಶ್ವೇತಪರ್ವತಮಾರೂಢಾ ಮೋಕ್ಷಂತೇಽಸ್ಮಾನ್ಮಹಾಭಯಾತ್||

ಅವನ ನಾಲ್ವರು ಸಚಿವರು ಬಿಳಿಯ ಮಾಲೆ ಅನುಲೇಪನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಶ್ವೇತಪರ್ವತವನ್ನು ಏರಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಮಹಾಭಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿದರು.

03264068a ರಾಮಸ್ಯಾಸ್ತ್ರೇಣ ಪೃಥಿವೀ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಾ ಸಸಾಗರಾ|

03264068c ಯಶಸಾ ಪೃಥಿವೀಂ ಕೃತ್ಸಾಂ ಪೂರಯಿಷ್ಯತಿ ತೇ ಪತಿಃ||

ನಿನ್ನ ಪತಿ ರಾಮನು ಸಾಗರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ.

03264069a ಅಸ್ಥಿಸಂಚಯಮಾರೂಢೋ ಭುಂಜಾನೋ ಮಧುಪಾಯಸಂ|

03264069c ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟೋ ನಿರೀಕ್ಷನ್ಸರ್ವತೋದಿಶಃ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾದರೋ ಎಲುಬುಗಳ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೇರಿ

ಮಧುಪಾಯಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ.

03264070a ರುದತೀ ರುಧಿರಾದ್ರಾಂಗೀ ವ್ಯಾಘ್ರೇಣ ಪರಿರಕ್ಷಿತಾ|

03264070c ಅಸಕೃತ್ತ್ವಂ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಾ ಗಚ್ಚಂತೀ ದಿಶಮುತ್ತರಾಂ||

ಅಳುತ್ತಾ ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದು, ಹುಲಿಯಿಂದ ಪರಿರಕ್ಷಿತಳಾಗಿ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಕಂಡೆ.

03264071a ಹರ್ಷಮೇಷ್ಯಸಿ ವೈದೇಹಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಭರ್ತ್ಯಸಮನ್ವಿತಾ|

03264071c ರಾಘವೇಣ ಸಹ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಸೀತೇ ತ್ವಮಚಿರಾದಿವ||

ವೈದೇಹಿ ! ಪತಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಹರ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ. ಸೀತೇ ! ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ರಾಘವ ಮತ್ತು ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಸೇರುವೆ.”

03264072a ಇತಿ ಸಾ ಮೃಗಶಾವಾಕ್ಷೀ ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ತ್ರಿಜಟಾವಚಃ|

03264072c ಬಭೂವಾಶಾವತೀ ಬಾಲಾ ಪುನರ್ಭರ್ತ್ಯಸಮಾಗಮೇ||

ಈ ರೀತಿ ತ್ರಿಜಟಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಿಂಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಆ ಬಾಲೆಯು ಪತಿಯ ಪುನರ್ಮಿಲನದ ಕುರಿತಾದ ಆಸೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆದಳು.

03264073a ಯಾವದಭ್ಯಾಗತಾ ರೌದ್ರಾಃ ಪಿಶಾಚ್ಯಸ್ತಾಃ ಸುದಾರುಣಾಃ|

03264073c ದದ್ಯಶುಸ್ತಾಂ ತ್ರಿಜಟಯಾ ಸಹಾಸೀನಾಂ ಯಥಾ ಪುರಾ||

ಆ ರೌದ್ರ, ಸುದಾರುಣ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ಅವರು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ತ್ರಿಜಟಿಯ ಜೊತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ತ್ರಿಜಟಾಕೃತಸೀತಾಸಂವಾದೇ ಚತುಃಷಷ್ಟ್ಯ ಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಜಟಾಕೃತಸೀತಾಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾರವತ್ಸಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೬೫

ರಾವಣ ಸೀತೆಯರ ಸಂವಾದ

ರಾವಣನು ಅಶೋಕವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೀತೆಯ ಮನವೊಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು (೧-೧೬). ಆಗ ಸೀತೆಯು ಒಂದು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು (೧೭-೨೫) ರಾವಣನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದುದು (೨೬-೩೦).

03265001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03265001a ತತಸ್ತಾಂ ಭರ್ತೃಶೋಕಾರ್ತಾಂ ದೀನಾಂ ಮಲಿನವಾಸಸಂ|

03265001c ಮಣಿಶೇಷಾಭ್ಯಲಂಕಾರಾಂ ರುದತೀಂ ಚ ಪತಿವ್ರತಾಂ||

03265002a ರಾಕ್ಷಸೀಭಿರುಪಾಸ್ಯಂತೀಂ ಸಮಾಸೀನಾಂ ಶಿಲಾತಲೇ|

03265002c ರಾವಣಃ ಕಾಮಬಾಣಾತೋಽ ದದಶೋಽಪಸಸರ್ಪ ಚ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಪತಿಗಾಗಿ ಶೋಕಪರಳಾಗಿದ್ದ ದೀನಳಾಗಿದ್ದ, ಮಲಿನ ವಸ್ತ್ರ, ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಮಣಿ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದ, ಅಳುತ್ತಿದ್ದ, ರಾಕ್ಷಸಿಯರಿಂದ ಉಪಾಸನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ, ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಕಾಮಬಾಣಾರ್ತ ರಾವಣನು ಹೊರಟನು.

03265003a ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷಕಿಂಪುರುಷೈರ್ಯುಧಿ|

03265003c ಅಜಿತೋಽಶೋಕವನಿಕಾಂ ಯಯೌ ಕಂದರ್ಪಮೋಹಿತಃ||

ದೇವ, ದಾನವ, ಗಂಧರ್ವ, ಯಕ್ಷ, ಕಿಂಪುರುಷರಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ

ಅಜೇಯನಾಗಿದ್ದ ಆ ಕಂದರ್ಪ ಮೋಹಿತನು ಅಶೋಕವನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

03265004a ದಿವ್ಯಾಂಬರಧರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸುಮೃಷ್ಟಮಣಿಕುಂಡಲಃ|

03265004c ವಿಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಮುಕುಟೋ ವಸಂತ ಇವ ಮೂರ್ತಿಮಾನ್||

ದಿವ್ಯಾಂಬರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಣಿಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಮಾಲೆ-ಮುಕುಟಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಆ ಶ್ರೀಮಾನನು ವಸಂತನೇ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು.

03265005a ಸ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಸದೃಶೋ ಯತ್ನಾದಪಿ ವಿಭೂಷಿತಃ|

03265005c ಶ್ಮಶಾನಚೈತ್ಯದ್ರುಮವದ್ಭೂಷಿತೋಽಪಿ ಭಯಂಕರಃ||

ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು. ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವನು ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿರುವ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷದಂತೆ ಭಯಂಕರನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು.

03265006a ಸ ತಸ್ಯಾಸ್ತನುಮಧ್ಯಾಯಾಃ ಸಮೀಪೇ ರಜನೀಚರಃ|

03265006c ದದೃಶೇ ರೋಹಿಣೀಮೇತ್ಯ ಶನೈಶ್ಚರ ಇವ ಗ್ರಹಃ||

ಆ ತನುಮಧ್ಯಮೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಆ ರಜನೀಚರನು ರೋಹಿಣಿಯ ಸಮೀಪನಾದ ಶನೈಶ್ಚರ ಗ್ರಹದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದನು.

03265007a ಸ ತಾಮಾಮಂತ್ರೈ ಸುಶ್ರೋಣೀಂ ಪುಷ್ಪಕೇತುಶರಾಹತಃ|

03265007c ಇದಮಿತ್ಯಬ್ರವೀದ್ಬಾಲಾಂ ತ್ರಸ್ತಾಂ ರೌಹೀಮಿವಾಬಲಾಂ||

ಪುಷ್ಪಕೇತುವಿನ ಶರದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅವನು ಆ ಹೆದರಿದ

ಪಾರಿವಾಳದಂತೆ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ಬಾಲೆ ಸುಶ್ರೋಣಿಯನ್ನು ಕರೆದು
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03265008a ಸೀತೇ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮೇತಾವತ್ಕೃತೋ ಭರ್ತುರನುಗ್ರಹಃ|

03265008c ಪ್ರಸಾದಂ ಕುರು ತನ್ವಂಗಿ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಪರಿಕರ್ಮ ತೇ||

“ಸೀತೇ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು
ಈಗಾಗಲೇ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಈಗ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆತೋರು.
ತನ್ವಂಗೀ! ನಿನ್ನನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

03265009a ಭಜಸ್ವ ಮಾಂ ವರಾರೋಹೇ ಮಹಾರ್ಹಾಭರಣಾಂಬರಾ|

03265009c ಭವ ಮೇ ಸರ್ವನಾರೀಣಾಮುತ್ತಮಾ ವರವರ್ಣಿನಿ||

ವರಾರೋಹೇ! ಮಹಾಬೆಲೆಯ ಆಭರಣ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು
ಪ್ರೀತಿಸು. ವರವರ್ಣಿನೀ! ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ನಾರಿಯರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಳಾಗು.

03265010a ಸಂತಿ ಮೇ ದೇವಕನ್ಯಾಶ್ಚ ರಾಜರ್ಷೀಣಾಂ ತಥಾಂಗನಾಃ|

03265010c ಸಂತಿ ದಾನವಕನ್ಯಾಶ್ಚ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಚಾಪಿ ಯೋಷಿತಃ||

ನನ್ನಲ್ಲಿ ದೇವಕನ್ಯೆಯರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ರಾಜರ್ಷಿಗಳ ಅಂಗನೆಯರೂ
ಇದ್ದಾರೆ. ದಾನವಕನ್ಯೆಯರೂ, ದೈತ್ಯರ ಮಕ್ಕಳೂ ಇದ್ದಾರೆ.

03265011a ಚತುರ್ದಶ ಪಿಶಾಚಾನಾಂ ಕೋಟ್ಯೋ ಮೇ ವಚನೇ ಸ್ಥಿತಾಃ|

03265011c ದ್ವಿಸ್ತಾವತ್ಪುರುಷಾದಾನಾಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾಂ||

ಹದಿನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿ ಪಿಶಾಚಿಗಳು, ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಎರಡು ಪಟ್ಟು

ಭೀಮಕರ್ಮಿ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ತಿನ್ನುವ ರಾಕ್ಷಸರು ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ
ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.

03265012a ತತೋ ಮೇ ತ್ರಿಗುಣಾ ಯಕ್ಷಾ ಯೇ ಮದ್ವಚನಕಾರಿಣಃ|

03265012c ಕೇ ಚಿದೇವ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಂ ಭ್ರಾತರಂ ಮೇ ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ||

ಅದಕ್ಕೂ ಮೂರುಪಟ್ಟು ಯಕ್ಷರು ನನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ
ಮಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷನ
ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

03265013a ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸೋ ಭದ್ರೇ ಮಾಮಾಪಾನಗತಂ ಸದಾ|

03265013c ಉಪತಿಷ್ಠಂತಿ ವಾಮೋರು ಯಥೈವ ಭ್ರಾತರಂ ಮಮ||

ಭದ್ರೇ! ವಾಮೋರು! ನಾನು ಪಾನೀಯಕ್ಕೆಂದು ಹೋದಾಗ
ಗಂಧರ್ವರೂ ಅಪ್ಸರೆಯರೂ ಸದಾ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ
ನನ್ನನ್ನೂ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

03265014a ಪುತ್ರೋಽಹಮಪಿ ವಿಪ್ರರ್ಷೇಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಶ್ರವಸೋ ಮುನೇಃ|

03265014c ಪಂಚಮೋ ಲೋಕಪಾಲಾನಾಮಿತಿ ಮೇ ಪ್ರಥಿತಂ ಯಶಃ||

ನಾನು ಮುನಿ ವಿಪ್ರರ್ಷಿ ಸಾಕ್ಷಾದ್ ವಿಶ್ರವಸುವಿನ ಮಗನೂ ಕೂಡ
ಹೌದು. ನಾನು ಐದನೆಯ ಲೋಕಪಾಲನೆಂದೂ ಪ್ರತಿಫನಾಗಿ
ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

03265015a ದಿವ್ಯಾನಿ ಭಕ್ತ್ಯ ಭೋಜ್ಯಾನಿ ಪಾನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ|

03265015c ಯಥೈವ ತ್ರಿದಶೇಶಸ್ಯ ತಥೈವ ಮಮ ಭಾಮಿನಿ||

ಭಾಮಿನಿ ! ತ್ರಿದಶೇಶನ ಕಡೆ ಇದ್ದಂತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ದಿವ್ಯ ಭಕ್ಷ-
ಭೋಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಪಾನೀಯಗಳಿವೆ.

03265016a ಕ್ಷೀಯತಾಂ ದುಷ್ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ವನವಾಸಕೃತಂ ತವ|

03265016c ಭಾರ್ಯಾ ಮೇ ಭವ ಸುಶ್ರೋಣಿ ಯಥಾ ಮಂಡೋದರೀ ತಥಾ||

ವನವಾಸದಲ್ಲಿನ ನಿನ್ನ ದುಷ್ಕೃತ ಕರ್ಮಗಳು ಕ್ಷೀಣಿಸಲಿ. ಸುಶ್ರೋಣಿ !
ಮಂಡೋದರಿಯಂತೆ ನನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯಾಗು.”

03265017a ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ತೇನ ವೈದೇಹೀ ಪರಿವೃತ್ಯ ಶುಭಾನನಾ|

03265017c ತೃಣಮಂತರತಃ ಕೃತ್ವಾ ತಮುವಾಚ ನಿಶಾಚರಂ||

03265018a ಅಶಿವೇನಾತಿವಾಮೋರೂರಜಸ್ಯಂ ನೇತ್ರವಾರಿಣಾ|

03265018c ಸ್ತನಾವಪತಿತೌ ಬಾಲಾ ಸಹಿತಾವಭಿವರ್ಷ ತೀ|

03265018e ಉವಾಚ ವಾಕ್ಯಂ ತಂ ಕ್ಷುದ್ರಂ ವೈದೇಹೀ ಪತಿದೇವತಾ||

ಅವನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಲು ಆ ಶುಭಾನನೆಯು ಒಂದು
ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ನಿಶಾಚರನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.
ಪತಿಯನ್ನೇ ದೇವತೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ವೈದೇಹಿಯು ತನ್ನ ಸುಂದರ
ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಸ್ತನಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ
ತೋಯಿಸುತ್ತಾ ಆ ಕ್ಷುದ್ರನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು.

03265019a ಅಸಕೃದ್ವದತೋ ವಾಕ್ಯಂ ಈದೃಶಂ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ|

03265019c ವಿಷಾದಯುಕ್ತಮೇತತ್ತೇ ಮಯಾ ಶ್ರುತಮಭಾಗ್ಯಯಾ||

“ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ! ಅಭಾಗ್ಯೆಯಾದ ನಾನು ಈ ತರಹದ ವಿಶಾದಯುಕ್ತ
ನಿರಾಶೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

03265020a ತದ್ಭದ್ರಸುಖಿ ಭದ್ರಂ ತೇ ಮಾನಸಂ ವಿನಿವರ್ತ್ಯತಾಂ|

03265020c ಪರದಾರಾಸ್ಯ ಲಭ್ಯಾ ಚ ಸತತಂ ಚ ಪತಿವ್ರತಾ||

ಇಷ್ಟೊಂದು ಸುಖಪಡುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಈ ಆಸೆಯನ್ನು
ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕು. ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ನಾನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನ
ಪತ್ನಿ. ನಿನಗೆ ದೊರೆಯದವಳು.

03265021a ನ ಚೈವೋಪಯಿಕೀ ಭಾರ್ಯಾ ಮಾನುಷೀ ಕೃಪಣಾ ತವ|

03265021c ವಿವಶಾಂ ಧರ್ಷಯಿತ್ವಾ ಚ ಕಾಂ ತ್ವಂ ಪ್ರೀತಿಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ||

ಕೃಪಣ ಮಾನುಷಿಯಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾಗಲು ತಕ್ಕವಳಲ್ಲ.
ವಿವಶಳಾಗಿರುವವಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ ನೀನು ಯಾವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೇ?

03265022a ಪ್ರಜಾಪತಿಸಮೋ ವಿಪ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಃ ಪಿತಾ ತವ|

03265022c ನ ಚ ಪಾಲಯಸೇ ಧರ್ಮಂ ಲೋಕಪಾಲಸಮಃ ಕಥಂ||

ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಸಮನಾದ
ವಿಪ್ರನು. ಲೋಕಪಾಲಕನ ಸಮನಾದ ನೀನೇ ಹೇಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನು
ಪಾಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

03265023a ಭ್ರಾತರಂ ರಾಜರಾಜಾನಂ ಮಹೇಶ್ವರಸಖಂ ಪ್ರಭುಂ|

03265023c ಧನೇಶ್ವರಂ ವ್ಯಪದಿಶನ್ಕಥಂ ತ್ವಿಹ ನ ಲಜ್ಜಸೇ||

ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣ ರಾಜರಾಜ ಮಹೇಶ್ವರ ಸಖ ಪ್ರಭೂ ಧನೇಶ್ವರನ ಹೆಸರನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಿನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

03265024a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಾರುದತ್ತೀತಾ ಕಂಪಯಂತೀ ಪಯೋಧರೌ|

03265024c ಶಿರೋಧರಾಂ ಚ ತನ್ವಂಗೀ ಮುಖಂ ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ ವಾಸಸಾ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮೊಲೆಗಳು ಕಂಪಿಸುತ್ತಿರಲು ಅವಳು ಅಳತೊಡಗಿದಳು
ಮತ್ತು ಆ ತನ್ವಂಗಿಯು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಮುಖವನ್ನು
ಸೆರಗಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು.

03265025a ತಸ್ಯಾ ರುದತ್ಯಾ ಭಾಮಿನ್ಯಾ ದೀರ್ಘಾ ವೇಣೀ ಸುಸಮ್ಯತಾ|

03265025c ದದೃಶೇ ಸ್ವಸಿತಾ ಸ್ನಿಗ್ಧಾ ಕಾಲೀ ವ್ಯಾಲೀವ ಮೂರ್ಧನಿ||

ಅಳುತ್ತಿರುವ ಆ ಭಾಮಿನಿಯ ತಲೆಯ ದೀರ್ಘವಾದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೆಣೆದ,
ಉದ್ದವಾದ ಕಪ್ಪು ಜಡೆಯು ಹಾವಿನಂತೆ ತೋರಿತು.

03265026a ತಚ್ಚು ತ್ವಾ ರಾವಣೋ ವಾಕ್ಯಂ ಸೀತಯೋಕ್ತಂ ಸುನಿಷ್ಠುರಂ|

03265026c ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತೋಽಪಿ ದುರ್ಮೇಧಾಃ ಪುನರೇವಾಬ್ರವೀದ್ವಚಃ||

ಸೀತೆಯು ಹೇಳಿದ ತುಂಬಾ ನಿಷ್ಠುರವಾದ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ
ರಾವಣನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪುನಃ ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿದನು:

03265027a ಕಾಮಮಂಗಾನಿ ಮೇ ಸೀತೇ ದುನೋತು ಮಕರಧ್ವಜಃ|

03265027c ನ ತ್ವಾಮಕಾಮಾಂ ಸುಶ್ರೋಣೀಂ ಸಮೇಷ್ಟೇ ಚಾರುಹಾಸಿನೀಂ||

“ಸೀತೆ! ಸುಶ್ರೋಣೀ! ಚಾರುಹಾಸಿನೀ! ಮಕರಧ್ವಜನು ನನ್ನ
ಕಾಮವನ್ನು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟರೂ ಬಯಸದಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು
ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ.

03265028a ಕಿಂ ನು ಶಕ್ಯಂ ಮಯಾ ಕರ್ತುಂ ಯತ್ತ್ವ ಮದ್ಯಾಪಿ ಮಾನುಷಂ|

03265028c ಆಹಾರಭೂತಮಸ್ಮಾಕಂ ರಾಮಮೇವಾನುರುಧ್ಯಸೇ||

ಇನ್ನೂ ನೀನು ನಮ್ಮ ಆಹಾರಭೂತನಾದ ಮಾನುಷ ರಾಮನನ್ನೇ
ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ ಎಂದರೆ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ?”

03265029a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಾಮನಿಂದ್ಯಾಂಗೀಂ ಸ ರಾಕ್ಷಸಗಣೇಶ್ವರಃ|

03265029c ತತ್ರೈವಾಂತರ್ಹಿತೋ ಭೂತ್ವಾ ಜಗಾಮಾಭಿಮತಾಂ ದಿಶಂ||

ಅನವದ್ಯಾಂಗಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸಗಣೇಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗಿ ತನಗಿಷ್ಟವಾದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

03265030a ರಾಕ್ಷಸೀಭಿಃ ಪರಿವೃತಾ ವೈದೇಹೀ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ|

03265030c ಸೇವ್ಯಮಾನಾ ತ್ರಿಜಟಯಾ ತತ್ರೈವ ನ್ಯವಸತ್ತದಾ||

ಶೋಕಕರ್ಶಿತಳಾದ ರಾಕ್ಷಸಿಯರಿಂದ ಪರಿವೃತಳಾದ ವೈದೇಹಿಯು
ತ್ರಿಜಟೆಯಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಸೀತಾರಾವಣಸಂವಾದೇ
ಪಂಚಷಷ್ಟ್ಯ ಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸೀತಾರಾವಣಸಂವಾದದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾರವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೬೬

ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆ

ಚಾತುರ್ಮಾಸವು ಮುಗಿದರೂ ಸುಗ್ರೀವನು ಸೀತೆಯನ್ನು
ಹುಡುಕುವೆನೆಂಬ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು

ಕೋಪಗೊಂಡ ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು (೧-೧೧). ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ವಾನರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದುದು; ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಸೀತೆಯು ಕಾಣದ ವರದಿ ನೀಡಿದುದು (೧೨-೨೪). ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನೆಂದು ಹನುಮಂತನು ರಾಮನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು (೨೫-೩೬). ಹನುಮಂತನು ತಾನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಂಡನೆಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಾಮನಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದುದು; ರಾಮನು ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದುದು (೩೭-೬೮).

03266001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03266001a ರಾಘವಸ್ತು ಸಸೌಮಿತ್ರಿಃ ಸುಗ್ರೀವೇಣಾಭಿಪಾಲಿತಃ|

03266001c ವಸನ್ ಮಾಲ್ಯವತಃ ಪೃಷ್ಠೇ ದದರ್ಶ ವಿಮಲಂ ನಭಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸುಗ್ರೀವನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಮಿತ್ರಿಯೊಡನೆ ಮಾಲ್ಯವತ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ರಾಘವನು ಮೋಡವಿಲ್ಲದ ಆಗಸವನ್ನು ನೋಡಿದನು.

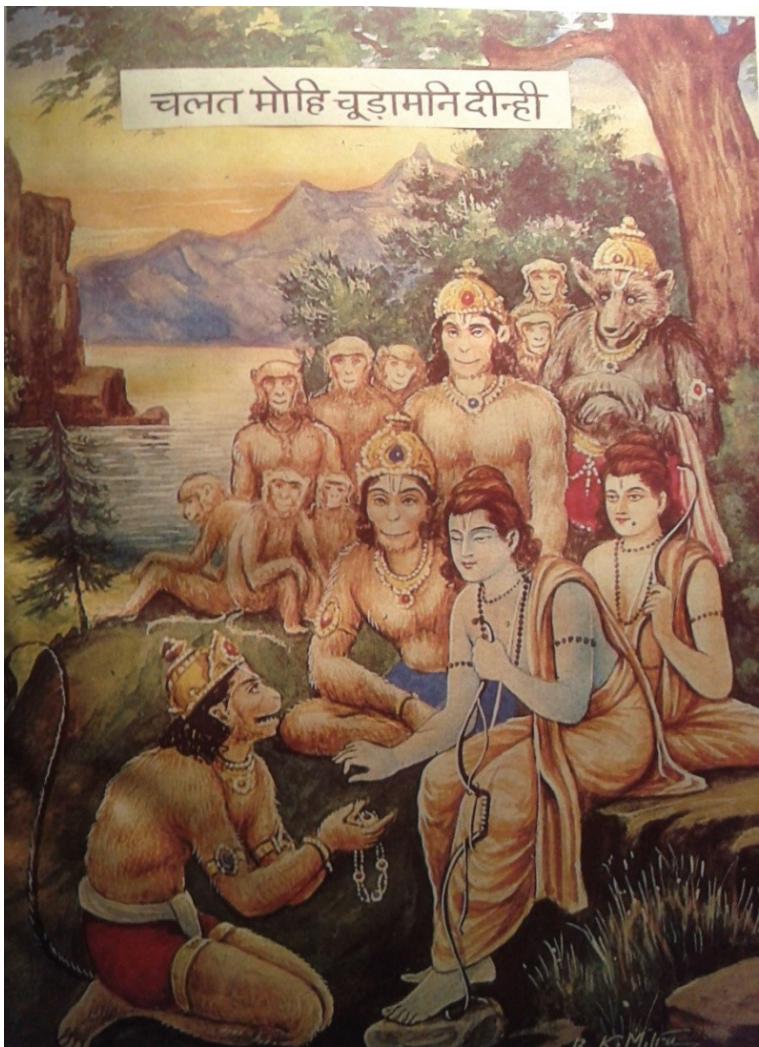
03266002a ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಮಲೇ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ನಿರ್ಮಲಂ ಶಶಲಕ್ಷಣಂ|

03266002c ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರತಾರಾಭಿರನುಯಾತಮಮಿತ್ರಹಾ||

ಆ ಅಮಿತ್ರಹನು ವಿಮಲ ವ್ಯೋಮಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರ ತಾರೆಗಳಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ನಿರ್ಮಲ ಶಶಿಯನ್ನು ಕಂಡನು.

03266003a ಕುಮುದೋತ್ಪಲಪದ್ಮಾನಾಂ ಗಂಧಮಾದಾಯ ವಾಯುನಾ|

चलत मोहि चूडामनिदीन्ही

03266003c ಮಹೀಧರಸ್ಥಃ ಶೀತೇನ ಸಹಸಾ ಪ್ರತಿಬೋಧಿತಃ||

ಗಾಳಿಯ ಹೊತ್ತು ತಂದ ಅರಳಿದ ಕುಮುದ ಮತ್ತು ಕವಲಗಳ
ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಮೂಸಿದನು ಮತ್ತು ಆ ಪರ್ವತಮೇಲಿದ್ದ ಅವನು
ತಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರಚೋದಿತನಾದನು.

03266004a ಪ್ರಭಾತೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ವೀರಮಭ್ಯಭಾಷತ ದುರ್ಮನಾಃ|

03266004c ಸೀತಾಂ ಸಂಸ್ಮೃತ್ಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ರುದ್ಧಾಂ ರಾಕ್ಷಸವೇಶ್ಮಿನಿ||

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ರಾಕ್ಷಸನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯು
ಬಂಧಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿ ವೀರ
ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03266005a ಗಚ್ಛ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜಾನೀಹಿ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಯಾಂ ಕಪೀಶ್ವರಂ|

03266005c ಪ್ರಮತ್ತಂ ಗ್ರಾಮ್ಯಧರ್ಮೇಷು ಕೃತಘ್ನಂ ಸ್ವಾರ್ಥಪಂಡಿತಂ||

“ಹೋಗು ಲಕ್ಷ್ಮಣ! ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ್ಯಧರ್ಮದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಮತ್ತನಾಗಿರುವ, ಕೃತಘ್ನ, ಸ್ವಾರ್ಥದ ಕುರಿತೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವ
ಕಪೀಶ್ವರನನ್ನು ತಿಳಿದುಬಾ!

03266006a ಯೋಽಸೌ ಕುಲಾಧಮೋ ಮೂಢೋ ಮಯಾ ರಾಜ್ಯೇಽಭಿಷೇಚಿತಃ|

03266006c ಸರ್ವವಾನರಗೋಪುಚ್ಚಾ ಯಮೃಕ್ಷಾಶ್ಚ ಭಜಂತಿ ವೈ||

03266007a ಯದರ್ಥಂ ನಿಹತೋ ವಾಲೀ ಮಯಾ ರಘುಕುಲೋದ್ವಹ|

03266007c ತ್ವಯಾ ಸಹ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೋಪವನೇ ತದಾ||

ಯಾರನ್ನು ನಾನು ಸರ್ವವಾನರರ ಮತ್ತು ಕರಡಿಗಳ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ
 ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದೆನೋ ಮತ್ತು ರಘುಕುಲೋದ್ಧಹ ! ಮಹಾಬಾಹೋ !
 ಯಾರಿಗೋಸ್ಕರ ನಾನು ಅಂದು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ
 ಜೊತೆಗೂಡಿ ವಾಲಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದೆನೋ ಅವನು ಕುಲಾಧಮ
 ಮತ್ತು ಮೂಢ.

03266008a ಕೃತಘ್ನಂ ತಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ವಾನರಾಪಸದಂ ಭುವಿ|

03266008c ಯೋ ಮಾಮೇವಂಗತೋ ಮೂಢೋ ನ ಜಾನೀತೇಽದ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣ ! ಆ ಕೃತಘ್ನನನ್ನು ನಾನು ಭುವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅತೀ ಕೆಟ್ಟ
 ವಾನರನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಮೂಢನು ನನ್ನ
 ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ.

03266009a ಅಸೌ ಮನ್ಯೇ ನ ಜಾನೀತೇ ಸಮಯಪ್ರತಿಪಾದನಂ|

03266009c ಕೃತೋಪಕಾರಂ ಮಾಂ ನೂನಮವಮನ್ಯಾಲ್ಪಯಾ ಧಿಯಾ||

ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು
 ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅವನ ಅಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ
 ನನ್ನನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03266010a ಯದಿ ತಾವದನುದ್ಯುಕ್ತಃ ಶೇತೇ ಕಾಮಸುಖಾತ್ಮಕಃ|

03266010c ನೇತವ್ಯೋ ವಾಲಿಮಾರ್ಗೇಣ ಸರ್ವಭೂತಗತಿಂ ತ್ವಯಾ||

ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಮಸುಖದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು
 ಸೋಮಾರಿಯಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನಾದರೆ ಅವನನ್ನು ನೀನು ಎಲ್ಲರೂ

ಹೋಗುವ ವಾಲಿಯ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಬೇಕು.

03266011a ಅಥಾಪಿ ಘಟತೇಽಸ್ಮಾ ಕಮರ್ಥೇ ವಾನರಪುಂಗವಃ|

03266011c ತಮಾದಾಯೈಹಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ತ್ವರಾವಾನ್ಭವ ಮಾ ಚಿರಂ||

ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ! ಈಗಲಾದರೂ ಆ ವಾನರಪುಂಗವನು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದಾನಾದರೆ ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದು ತಾ. ತ್ವರೆಮಾಡು. ತಡಮಾಡಬೇಡ.”

03266012a ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಗುರುವಾಕ್ಯಹಿತೇ ರತಃ|

03266012c ಪ್ರತಸ್ಥೇ ರುಚಿರಂ ಗೃಹ್ಯ ಸಮಾರ್ಗಣಗುಣಂ ಧನುಃ|

03266012e ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾದ್ವಾರಮಾಸಾದ್ಯ ಪ್ರವಿವೇಶಾನಿವಾರಿತಃ||

ಅಣ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಹಿರಿಯರ ವಾಕ್ಯಹಿತರತ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸುಂದರ ಗುಣಯುಕ್ತ ಮಾರ್ಗಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯ ದ್ವಾರವನ್ನು ತಲುಪಿ ಯಾರಿಂದಲೂ ತಡೆಯಲ್ಪಡದೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03266013a ಸಕ್ರೋಧ ಇತಿ ತಂ ಮತ್ವಾ ರಾಜಾ ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯೌ ಹರಿಃ|

03266013c ತಂ ಸದಾರೋ ವಿನೀತಾತ್ಮಾ ಸುಗ್ರೀವಃ ಪ್ಲವಗಾಧಿಪಃ|

03266013e ಪೂಜಯಾ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಪ್ರೀಯಮಾಣಸ್ತದರ್ಹಯಾ||

ಅವನು ಕುಪಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಕಪಿರಾಜನು ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಹೊರಬಂದನು. ಕಪಿಗಳ ರಾಜ ಸುಗ್ರೀವನು ತನ್ನ ಸತಿಯೊಡನೆ ವಿನೀತನಾಗಿ ಬಂದು ಪೂಜಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ

ಅವನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

03266014a ತಮಬ್ರವೀದ್ರಾಮವಚಃ ಸೌಮಿತ್ರಿರಕುತೋಭಯಃ|

03266014c ಸ ತತ್ಸರ್ವಮಶೇಷೇಣ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರಹ್ವಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ||

ಆಗ ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಯಪಡದೇ ಬಗ್ಗಿ, ಅಂಜಲಿ ಬದ್ಧನಾಗಿ ರಾಮನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03266015a ಸಭೃತ್ಯದಾರೋ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸುಗ್ರೀವೋ ವಾನರಾಧಿಪಃ|

03266015c ಇದಮಾಹ ವಚಃ ಪ್ರೀತೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ನರಕುಂಜರಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಸತಿಯೊಡನೆ ವಾನರಾಧಿಪ ಸುಗ್ರೀವನು ನರಕುಂಜರ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

03266016a ನಾಸ್ಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದುರ್ಮೇಧಾ ನ ಕೃತಘ್ನೋ ನ ನಿರ್ಘೋಣಃ|

03266016c ಶ್ರುಯತಾಂ ಯಃ ಪ್ರಯತ್ನೋ ಮೇ ಸೀತಾಪರ್ಯೇಷಣೇ ಕೃತಃ||

“ಲಕ್ಷ್ಮಣ! ನಾನು ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿಯವನೂ ಅಲ್ಲ, ಕೃತಘ್ನನೂ ಅಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಕರುಣಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಏನೇನು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು.

03266017a ದಿಶಃ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ವಿನೀತಾ ಹರಯೋ ಮಯಾ|

03266017c ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚ ಕೃತಃ ಕಾಲೋ ಮಾಸೇನಾಗಮನಂ ಪುನಃ||

ಪರಿಣಿತ ಕಪಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿವಸದಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಮರಳಿ

ಬರುವವರಿದ್ದಾರೆ.

03266018a ಯೈರಿಯಂ ಸವನಾ ಸಾದ್ರಿಃ ಸಪುರಾ ಸಾಗರಾಂಬರಾ|

03266018c ವಿಚೇತವ್ಯಾ ಮಹೀ ವೀರ ಸಗ್ರಾಮನಗರಾಕರಾ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಸಾಗರಾಂಬರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಕಾಡುಗಳನ್ನು, ಪರ್ವತಗಳನ್ನು, ನಗರಗಳನ್ನು, ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು, ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಗಣಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ.

03266019a ಸ ಮಾಸಃ ಪಂಚರಾತ್ರೇಣ ಪೂರ್ಣೋ ಭವಿತುಮರ್ಹತಿ|

03266019c ತತಃ ಶ್ರೋಷ್ಯಸಿ ರಾಮೇಣ ಸಹಿತಃ ಸುಮಹತ್ತಿಯಂ||

ಇನ್ನು ಐದು ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ರಾಮನೊಡನೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯದ ಕುರಿತು ಕೇಳುತ್ತೀಯೆ.”

03266020a ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತೇನ ವಾನರೇಂದ್ರೇಣ ಧೀಮತಾ|

03266020c ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ರೋಷಮದೀನಾತ್ಮಾ ಸುಗ್ರೀವಂ ಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯತ್||

ಆ ಧೀಮಂತ ವಾನರೇಂದ್ರನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ರೋಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಪ್ರತಿಪೂಜಿಸಿದನು.

03266021a ಸ ರಾಮಂ ಸಹಸುಗ್ರೀವೋ ಮಾಲ್ಯವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಸ್ಥಿತಂ|

03266021c ಅಭಿಗಮ್ಯೋದಯಂ ತಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್||

ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮಾಲ್ಯಪರ್ವತದ

ಮೇಲಿದ್ದ ರಾಮನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಕಾರ್ಯದ ಕುರಿತು
ವರದಿಮಾಡಿದನು.

03266022a ಇತ್ಯೇವಂ ವಾನರೇಂದ್ರಾಸ್ತೇ ಸಮಾಜಗ್ಮುಃ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03266022c ದಿಶಸ್ತಿಸ್ತೋ ವಿಚಿತ್ಯಾಥ ನ ತು ಯೇ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಗತಾಃ||

ಮಾತುಕೊಟ್ಟಂತೆ ಮೂರು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಸಹಸ್ರಾರು ವಾನರೇಂದ್ರರು
ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋದವರು ಬರಲಿಲ್ಲ.

03266023a ಆಚಖ್ಯುಸ್ತೇ ತು ರಾಮಾಯ ಮಹೀಂ ಸಾಗರಮೇಖಲಾಂ|

03266023c ವಿಚಿತಾಂ ನ ತು ವೈದೇಹ್ಯಾ ದರ್ಶನಂ ರಾವಣಸ್ಯ ವಾ||

ಅವರು ರಾಮನಿಗೆ ಸಾಗರಮೇಖಲೆ ಮಹಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದರೂ
ವೈದೇಹಿಯ ಅಥವಾ ರಾವಣನ ದರ್ಶನವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

03266024a ಗತಾಸ್ತು ದಕ್ಷಿಣಾಮಾಶಾಂ ಯೇ ವೈ ವಾನರಪುಂಗವಾಃ|

03266024c ಆಶಾವಾಂಸ್ತೇಷು ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ ಪ್ರಾಣಾನಾರ್ತೋಽಪ್ಯಧಾರಯತ್||

ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ವಾನರಪುಂಗವರ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟು
ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನು ತನ್ನ ಆರ್ತ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

03266025a ದ್ವಿಮಾಸೋಪರಮೇ ಕಾಲೇ ವ್ಯತೀತೇ ಪ್ಲವಗಾಸ್ತತಃ|

03266025c ಸುಗ್ರೀವಮಭಿಗಮ್ಯೇದಂ ತ್ವರಿತಾ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರುವನ್||

ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆಯಲು ಕೆಲವು ಕಪಿಗಳು ತ್ವರೆಯಿಂದ
ಸುಗ್ರೀವನ ಬಳಿಬಂದು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು.

03266026a ರಕ್ಷಿತಂ ವಾಲಿನಾ ಯತ್ತ್ವತ್ಸೀತಂ ಮಧುವನಂ ಮಹತ್|

03266026c ತ್ವಯಾ ಚ ಪ್ಲವಗಶ್ರೇಷ್ಠ ತದ್ಭುಂಕ್ತೇ ಪವನಾತ್ಮಜಃ||

03266027a ವಾಲಿಪುತ್ರೋಽಮೃದಶ್ಚೈವ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ|

03266027c ವಿಚೇತುಂ ದಕ್ಷಿಣಾಮಾಶಾಂ ರಾಜನ್ವಸ್ಥಾಪಿತಾಸ್ತ್ವಯಾ||

“ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠ! ರಾಜನ್! ಯತ್ನಪಟ್ಟು ವಾಲಿ ಮತ್ತು ಈಗ ನೀನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾ ಮಧುವನವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪವನಾತ್ಮಜ, ವಾಲಿಪುತ್ರ ಅಂಗದ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಪಿವೀರರು ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.”

03266028a ತೇಷಾಂ ತಂ ಪ್ರಣಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮೇನೇ ಸ ಕೃತಕೃತ್ಯತಾಂ|

03266028c ಕೃತಾರ್ಥಾನಾಂ ಹಿ ಭೃತ್ಯಾನಾಮೇತದ್ಭವತಿ ಚೇಷ್ಟಿತಂ||

ಅವರ ಈ ಆಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದನು. ಕೃತಾರ್ಥರಾದ ಸೇವಕರೇ ಈ ರೀತಿಯ ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03266029a ಸ ತದ್ರಾಮಾಯ ಮೇಧಾವೀ ಶಶಂಸ ಪ್ಲವಗರ್ಷಭಃ|

03266029c ರಾಮಶ್ಚಾಪ್ಯನುಮಾನೇನ ಮೇನೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾಂ ತು ಮೈಥಿಲೀಂ||

ಆ ಮೇಧಾವೀ ಪ್ಲವಗರ್ಷಭನು ಅದನ್ನು ಹೇಳಲು ರಾಮನೂ ಕೂಡ ಅವರು ಮೈಥಿಲಿಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸಿದನು.

03266030a ಹನೂಮತ್ಪ್ರಮುಖಾಶ್ಚಾಪಿ ವಿಶ್ರಾಂತಾಸ್ತೇ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ|

03266030c ಅಭಿಜಗುರ್ಹ ರೀಂದ್ರಂ ತಂ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಸನ್ನಿಧೌ||

03266031a ಗತಿಂ ಚ ಮುಖವರ್ಣಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಮೋ ಹನೂಮತಃ|

03266031c ಅಗಮತ್ಪ್ರತ್ಯಯಂ ಭೂಯೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸೀತೇತಿ ಭಾರತ||

ಹನೂಮಂತ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಪಿಪ್ರಮುಖರು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಪೀಂದ್ರನ ಬಳಿ ಬಂದರು. ಭಾರತ ! ಹನೂಮಂತನ ನಡಿಗೆ ಮತ್ತು ಮುಖವರ್ಣವನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಮನು ಇವನು ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದನು.

03266032a ಹನೂಮತ್ಪ್ರಮುಖಾಸ್ತೇ ತು ವಾನರಾಃ ಪೂರ್ಣಮಾನಸಾಃ|

03266032c ಪ್ರಣೇಮುವಿಧಿವದ್ರಾಮಂ ಸುಗ್ರೀವಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ತಥಾ||

ಹನೂಮಂತನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಆ ವಾನರರು ಮನತುಂಬಿದವರಾಗಿ ರಾಮ, ಸುಗ್ರೀವ, ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

03266033a ತಾನುವಾಚಾಗತಾನ್ರಾಮಃ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಸಶರಂ ಧನುಃ|

03266033c ಅಪಿ ಮಾಂ ಜೀವಯಿಷ್ಯಧ್ವಮಪಿ ವಃ ಕೃತಕೃತ್ಯತಾ||

ಶರಗಳೊಂದಿಗೆ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ರಾಮನು ಹೊಸತಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿದನು: “ನನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಮರಳಿ ತಂದಿದ್ದೀರಾ? ನೀವು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿದ್ದೀರಾ?”

03266034a ಅಪಿ ರಾಜ್ಯಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ಕಾರಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಪುನಃ|

03266034c ನಿಹತ್ಯ ಸಮರೇ ಶತ್ರುನಾಹೃತ್ಯ ಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ||

ಈಗ ನಾನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಜನಕಾತ್ಮಜೆಯನ್ನು

ಪುನಃ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯಾ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಬಲ್ಲೆನೇ?

03266035a ಅಮೋಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ವೈದೇಹೀಮಹತ್ವಾ ಚ ರಿಪೂನ್ರಣೇ|

03266035c ಹೃತದಾರೋಽವಧೂತಶ್ಚ ನಾಹಂ ಜೀವಿತುಮುತ್ಸಹೇ||

ರಣದಲ್ಲಿ ರಿಪುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ವೈದೇಹಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ,
ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮತ್ತು ಹೊರಗಟ್ಟಲಟ್ಟ ನಾನು
ಜೀವಿಸಲಾರೆ!”

03266036a ಇತ್ಯುಕ್ತವಚನಂ ರಾಮಂ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಾನಿಲಾತ್ಮಜಃ|

03266036c ಪ್ರಿಯಮಾಖ್ಯಾಮಿ ತೇ ರಾಮ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾ ಜಾನಕೀ ಮಯಾ||

ರಾಮನ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಅನಿಲಾತ್ಮಜನು ಹೇಳಿದನು:
“ರಾಮ! ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಜಾನಕಿಯನ್ನು
ನೋಡಿದೆ!

03266037a ವಿಚಿತ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾಮಾಶಾಂ ಸಪರ್ವತವನಾಕರಾಂ|

03266037c ಶ್ರಾಂತಾಃ ಕಾಲೇ ವ್ಯತೀತೇ ಸ್ಮ ದೃಷ್ಟ್ವವಂತೋ ಮಹಾಗುಹಾಂ||

ಪರ್ವತ, ಕಾನನ ಮತ್ತು ಗಣಿಗಳ ಸಹಿತ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಾಡಿ
ತುಂಬಾ ಆಯಾಸಗೊಂಡೆವು. ಹೀಗೆ ಸಮಯವು ಕಳೆಯಲು ಒಂದು
ಮಹಾಗುಹೆಯನ್ನು ಕಂಡೆವು.

03266038a ಪ್ರವಿಶಾಮೋ ವಯಂ ತಾಂ ತು ಬಹುಯೋಜನಮಾಯತಾಂ|

03266038c ಅಂಧಕಾರಾಂ ಸುವಿಪಿನಾಂ ಗಹನಾಂ ಕೀಟಸೇವಿತಾಂ||

ಬಹುಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾಗಿದ್ದ, ಕತ್ತಲೆಕವಿದಿದ್ದ, ದಟ್ಟವೂ
ಗಹನವೂ, ಕೀಟಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಅದನ್ನು ನಾವು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆವು.

03266039a ಗತ್ವಾ ಸುಮಹದಧ್ವಾನಮಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಭಾಂ ತತಃ|

03266039c ದೃಷ್ಟ್ವವಂತಃ ಸ್ಮ ತತ್ರೈವ ಭವನಂ ದಿವ್ಯಮಂತರಾ||

ತುಂಬಾ ದೂರದವರೆಗೆ ಹೋದನಂತರ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು

ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಭವನವೊಂದನ್ನು ಕಂಡೆವು.

03266040a ಮಯಸ್ಯ ಕಿಲ ದೈತ್ಯಸ್ಯ ತದಾಸೀದ್ವೇಶ್ಮ ರಾಘವ|

03266040c ತತ್ರ ಪ್ರಭಾವತೀ ನಾಮ ತಪೋಽತಪ್ಯತ ತಾಪಸೀ||

ರಾಘವ! ಅದು ದೈತ್ಯ ಮಯನ ಮನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವತೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ತಾಪಸಿಯು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

03266041a ತಯಾ ದತ್ತಾನಿ ಭೋಜ್ಯಾನಿ ಪಾನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ|

03266041c ಭುಕ್ತ್ವಾ ಲಬ್ಧಬಲಾಃ ಸಂತಸ್ತಯೋಕ್ತೇನ ಪಥಾ ತತಃ||

03266042a ನಿಯಾಯ ತಸ್ಮಾದುದ್ದೇಶಾತ್ಪಶ್ಯಾಮೋ ಲವಣಾಂಭಸಃ|

03266042c ಸಮೀಪೇ ಸಃಯಮಲಯೌ ದರ್ದುರಂ ಚ ಮಹಾಗಿರಿಂ||

ಅವಳು ನೀಡಿದ ವಿವಿಧ ಭೋಜನ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ, ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಅವಳು ಸೂಚಿಸಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಟು ದುರ್ಧರವಾದ ಸಹ್ಯ ಮತ್ತು ಮಲಯ ಮಹಾಗಿರಿಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಲವಣಾಂಭಸವನ್ನು ಕಂಡೆವು.

03266043a ತತೋ ಮಲಯಮಾರುಹ್ಯ ಪಶ್ಯಂತೋ ವರುಣಾಲಯಂ|

03266043c ವಿಷಣ್ಣಾ ವ್ಯಥಿತಾಃ ಖಿನ್ನಾ ನಿರಾಶಾ ಜೀವಿತೇ ಭೃಶಂ||

03266044a ಅನೇಕಶತವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ಯೋಜನಾನಾಂ ಮಹೋದಧಿಂ|

03266044c ತಿಮಿನಕ್ರಝಾವಾಸಂ ಚಿಂತಯಂತಃ ಸುದುಃಖಿತಾಃ||

ಆಗ ಮಲಯವನ್ನು ಏರಿ, ವರುಣಾಲಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ವಿಷಣ್ಣರೂ ವ್ಯಥಿತರೂ, ಖಿನ್ನರೂ, ಮತ್ತು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ

ನಿರಾಶೆಯುಳ್ಳವರೂ ಆದೇವು. ಅನೇಕ ಶತಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾಗಿದ್ದ,
ತಿಮಿಂಗಿಲು, ಮೊಸಳೆ ಮತ್ತು ಮಹಾಮೀನುಗಳಿದ್ದ ಆ
ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಬಹಳ ದುಃಖಿತರಾದೇವು.

03266045a ತತ್ತಾನಶನಸಂಕಲ್ಪಂ ಕೃತ್ವಾಸೀನಾ ವಯಂ ತದಾ|

03266045c ತತಃ ಕಥಾಂತೇ ಗೃಧ್ರಸ್ಯ ಜಟಾಯೋರಭವತ್ಕಥಾ||

ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ಮರಣಪರ್ಯಂತ ಉಪವಾಸವಾಗಿರಲು
ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಹದ್ದು
ಜಟಾಯುವಿನ ವಿಷಯವು ಬಂದಿತು.

03266046a ತತಃ ಪರ್ವತಶೃಂಗಾಭಂ ಘೋರರೂಪಂ ಭಯಾವಹಂ|

03266046c ಪಕ್ಷಿಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವವಂತಃ ಸ್ಮ ವೈನತೇಯಮಿವಾಪರಂ||

ಆಗ ನಾವು ಪರ್ವತಶಿಖರದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದ, ಘೋರರೂಪಿ,
ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವೈನತೇಯನೋ ಅಂತಿರುವ
ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕಂಡೆವು.

03266047a ಸೋಽಸ್ಮಾನತರ್ಕ ಯದ್ಭೋಕ್ತುಮಥಾಭ್ಯೇತ್ಯ ವಚೋಽಬ್ರವೀತ್|

03266047c ಭೋಃ ಕ ಏಷ ಮಮ ಭ್ರಾತುರ್ಜಟಾಯೋಃ ಕುರುತೇ ಕಥಾಂ||

ನಮ್ಮನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಹೇಳಿದನು:
“ಭೋ! ನನ್ನ ಸಹೋದರ ಜಟಾಯುವಿನ ಕುರಿತು
ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಯಾರು?

03266048a ಸಂಪಾತಿನಾಢಮ ತಸ್ಯಾಹಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ಭ್ರಾತಾ ಖಿಗಾಧಿಪಃ|

03266048c ಅನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಪರ್ಧಯಾರೂಢಾಐಾಐಾಮಾದಿತ್ಯಸಂಸದಂ||

ಅಐನ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣ ಸಂಪಾತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಖಿಗಾಧಿಪನು ನಾನು.
ಅನ್ಯೋನ್ಯರೂಡನೆ ಸರ್ಧಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಆದಿತ್ಯನ ಸಂಸತ್ತಿನ ಐರೆಗೆ
ಹಾರಿ ಹೋಗಿದ್ದೆವು.

03266049a ತತೋ ದಗ್ಧಾಐಿಮೌ ಪಕ್ಷೌ ನ ದಗ್ಧೌ ತು ಜಟಾಯುಷಃ|

03266049c ತದಾ ಮೇ ಚಿರದೃಷ್ಟಃ ಸ ಭ್ರಾತಾ ಗೃಧ್ರಪತಿಃ ಪ್ರಿಯಃ|

03266049e ನಿರ್ದಗ್ಧಪಕ್ಷಃ ಪತಿತೋ ಹ್ಯಹಮಸ್ಮಿನ್ನಹಾಗಿರೌ||

ಆಗ ನನ್ನ ಈ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಜಟಾಯುವಿನವು
ಸುಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಬಹಳ ಸಮಯದಿಂದ ನನಗೆ ಕಾಣದಿದ್ದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ
ತಮ್ಮನು ಹದ್ದುಗಳ ರಾಜನಾದನು. ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಸುಟ್ಟುಹೋದ ನಾನು
ಈ ಮಹಾಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದೆ.”

03266050a ತಸ್ಯೈಐಂ ಐದತೋಽಸ್ಮಾಭಿರ್ಹತೋ ಭ್ರಾತಾ ನಿಐೇದಿತಃ|

03266050c ವ್ಯಸನಂ ಭಐತಶ್ಚೇದಂ ಸಂಕ್ಷೇಪಾದ್ವೈ ನಿಐೇದಿತಂ||

ಅಐನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ನಾವು ಅಐನ ತಮ್ಮನು ಹತನಾದುದನ್ನು
ಹೇಳಿದೆವು. ನಿನ್ನ ವ್ಯಸನದ ಕುರಿತೂ ಸಂಕ್ಷೇಪಐಾಗಿ ಅಐನಿಗೆ
ಹೇಳಿದೆವು.

03266051a ಸ ಸಂಪಾತಿಸ್ತದಾ ರಾಜಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುಮಹದಪ್ರಿಯಂ|

03266051c ಐಷಣ್ಣಚೇತಾಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಪುನರಸ್ಮಾನರಿಂದಮ||

ಅರಿಂದಮ ! ರಾಜನ್ ! ತುಂಬಾ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ
ಸಂಪಾತಿಯು ವಿಷಣ್ಣಚೇತಸನಾಗಿ ಪುನಃ ಕೇಳಿದನು:

03266052a ಕಃ ಸ ರಾಮಃ ಕಥಂ ಸೀತಾ ಜಟಾಯುಶ್ಚ ಕಥಂ ಹತಃ|

03266052c ಇಚ್ಛಾಮಿ ಸರ್ವಮೇವೈತಚ್ಚೋತುಂ ಪ್ಲವಗಸತ್ತಮಾಃ||

“ಈ ರಾಮನಾರು? ಸೀತೆಯು ಹೇಗೆ ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಳು?
ಜಟಾಯುವು ಹೇಗೆ ಹತನಾದನು? ಕಪಿಸತ್ತಮರೇ! ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03266053a ತಸ್ಯಾಹಂ ಸರ್ವಮೇವೈತಂ ಭವತೋ ವ್ಯಸನಾಗಮಂ|

03266053c ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನೇ ಚೈವ ಹೇತುಂ ವಿಸ್ತರತೋಽಬ್ರುವಂ||

ಅವನಿಗೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಬಂದೊದಗಿದ ವ್ಯಸನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಮತ್ತು
ನಾವು ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶ ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆನು.

03266054a ಸೋಽಸ್ಮಾನುತ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ವಾಕ್ಯೇನಾನೇನ ಪಕ್ಷಿರಾಟ್|

03266054c ರಾವಣೋ ವಿದಿತೋ ಮಹ್ಯಂ ಲಂಕಾ ಚಾಸ್ಯ ಮಹಾಪುರೀ||

ಆಗ ಆ ಪಕ್ಷಿರಾಜನು ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಾವು ಮೇಲಕ್ಕೇಳುವಂತೆ
ಮಾಡಿದನು: “ನನಗೆ ರಾವಣ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಹಾಪುರಿ ಲಂಕೆಯೂ
ಗೊತ್ತು.

03266055a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾರೇ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ತ್ರಿಕೂಟಗಿರಿಕಂದರೇ|

Hanuman Crosses Over the Mighty Ocean

03266055c ಭವಿತ್ರೀ ತತ್ರ ವೈದೇಹೀ ನ ಮೇಽಸ್ತ್ಯತ್ರ ವಿಚಾರಣಾ||

ಸಮುದ್ರದ ಆಚೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕೂಟಗಿರಿಯ ಕಂದರದಲ್ಲಿ
ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ವೈದೇಹಿಯು ಇರುತ್ತಾಳೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ
ವಿಚಾರಮಾಡುವುದೇನೂ ಇಲ್ಲ.”

03266056a ಇತಿ ತಸ್ಯ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಯಮುತ್ಥಾಯ ಸತ್ವರಾಃ|

03266056c ಸಾಗರಪ್ಲವನೇ ಮಂತ್ರಂ ಮಂತ್ರಯಾಮಃ ಪರಂತಪ||

ಪರಂತಪ! ಅವನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾವು ಶೀಘ್ರವೇ ಮೇಲೆದ್ದು
ಸಾಗರವನ್ನು ಹಾರುವುದರ ಉಪಾಯದ ಕುರಿತು
ಮಂತ್ರಾಲೋಚಿಸಿದೆವು.

03266057a ನಾಧ್ಯವಸ್ಯದ್ಯದಾ ಕಶ್ಚಿತ್ಸಾಗರಸ್ಯ ವಿಲಂಘನೇ|

03266057c ತತಃ ಪಿತರಮಾವಿಶ್ಯ ಪುಷ್ಪವೇಽಹಂ ಮಹಾರ್ಣವಂ|

03266057e ಶತಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ನಿಹತ್ಯ ಜಲರಾಕ್ಷಸೀಂ||

ಸಾಗರವನ್ನು ಲಂಘಿಸಲು ಯಾರೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಾನೇ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಜಲರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಶತಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಆ ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನು ಹಾರಿ ದಾಟಿದೆನು.

03266058a ತತ್ರ ಸೀತಾ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾವಣಾಂತಃಪುರೇ ಸತೀ|

03266058c ಉಪವಾಸತಪಃಶೀಲಾ ಭರ್ತ್ಯದರ್ಶನಲಾಲಸಾ|

03266058e ಜಟಿಲಾ ಮಲದಿಗ್ಧಾಂಗೀ ಕೃಶಾ ದೀನಾ ತಪಸ್ವಿನೀ||

ಅಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಪತಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕಾತರಿಸಿದ್ದ, ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ಕೂದಲನ್ನು ಗಂಟು ಹಾಕಿ, ಕೃಶಳಾಗಿದ್ದ, ಮಲಿನಳಾಗಿದ್ದ, ದೀನಳಾಗಿದ್ದ, ತಪಸ್ವಿನೀ ಸತೀ ಸೀತೆಯನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆ.

03266059a ನಿಮಿತ್ತೈಸ್ತಾಮಹಂ ಸೀತಾಮುಪಲಭ್ಯ ಪೃಥಗ್ವಿಧೈಃ|

03266059c ಉಪಸೃತ್ಯಾಽಬ್ರುವಂ ಚಾರ್ಯಾಮಭಿಗಮ್ಯ ರಹೋಗತಾಂ||

ಈ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ನಾನು, ಅವಳ ಬಳಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದೆನು:

03266060a ಸೀತೇ ರಾಮಸ್ಯ ದೂತೋಽಹಂ ವಾನರೋ ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ|

03266060c ತ್ವದ್ದರ್ಶನಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷುರಿಹ ಪ್ರಾಪ್ನೋ ವಿಹಾಯಸಾ||

“ಸೀತೇ! ರಾಮನ ದೂತನು ನಾನು. ಮಾರುತಾತ್ಮಜ ವಾನರ. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಬಯಸಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಹಾರಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

03266061a ರಾಜಪುತ್ರೈ ಕುಶಲಿನೌ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ|

03266061c ಸರ್ವಶಾಖಾಮೃಗೇಂದ್ರೇಣ ಸುಗ್ರೀವೇಣಾಭಿಪಾಲಿತೌ||

ಕಪಿಗಳ ರಾಜ ಸುಗ್ರೀವನಿಂದ ಪರಿಪಾಲಿತರಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ರಾಜಪುತ್ರ ಸಹೋದರ ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಕುಶಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03266062a ಕುಶಲಂ ತ್ವಾಬ್ರವೀದ್ರಾಮಃ ಸೀತೇ ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾ ಸಹ|

03266062c ಸಖಿಭಾವಾಚ್ಚ ಸುಗ್ರೀವಃ ಕುಶಲಂ ತ್ವಾನುಪೃಚ್ಛತಿ||

ಸೀತೇ! ರಾಮ ಮತ್ತು ಜೊತೆಗೆ ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ನಿನ್ನ ಕುಶಲದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ನೇಹಭಾವದಿಂದ ಸುಗ್ರೀವನೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಕುಶಲವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ.

03266063a ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇಷ್ಯತಿ ತೇ ಭರ್ತಾ ಸರ್ವಶಾಖಾಮೃಗೈಃ ಸಹ|

03266063c ಪ್ರತ್ಯಯಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವಿ ವಾನರೋಽಸ್ಮಿ ನ ರಾಕ್ಷಸಃ||

ಎಲ್ಲ ಕಪಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತಾನೆ. ದೇವಿ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಡು. ನಾನು ವಾನರ. ರಾಕ್ಷಸನಲ್ಲ.”

03266064a ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ಚ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಸೀತಾ ಮಾಂ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಹ|

03266064c ಅವೈಮಿ ತ್ವಾಂ ಹನೂಮಂತಮವಿಂಧ್ಯವಚನಾದಹಂ||

ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಯೋಚಿಸಿ ಸೀತೆಯು ನನಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು:

“ಅವಿಂಧ್ಯನ ವಚನದಿಂದ ನೀನು ಹನೂಮಂತನನ್ನು ನಾನು
ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

03266065a ಅವಿಂಧ್ಯೋ ಹಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ರಾಕ್ಷಸೋ ವೃದ್ಧಸಮ್ಮತಃ|

03266065c ಕಥಿತಸ್ತೇನ ಸುಗ್ರೀವಸ್ತ್ವ ದ್ವಿಧೈಃ ಸಚಿವೈರ್ವೃತಃ||

ಮಹಾಬಾಹು ವೃದ್ಧಸಮ್ಮತ ರಾಕ್ಷಸ ಅವಿಂಧ್ಯನೇ ಸುಗ್ರೀವನು
ನಿನ್ನಂಥಹ ಸಚಿವರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03266066a ಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ ಚೋಕ್ತ್ವಾ ಮಾಂ ಸೀತಾ ಪ್ರಾದಾದಿಮಂ ಮಣಿಂ|

03266066c ಧಾರಿತಾ ಯೇನ ವೈದೇಹೀ ಕಾಲಮೇತಮನಿಂದಿತಾ||

ಈಗ ಹೋಗು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೀತೆಯು ನನಗೆ ಈ ಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಇದನ್ನು ಆ ಅನಿಂದಿತೆ ವೈದೇಹಿಯು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

03266067a ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂ ಕಥಾಂ ಚೇಮಾಂ ಕಥಯಾಮಾಸ ಜಾನಕೀ|

03266067c ಕ್ಷಿಪ್ತಾಮಿಷೀಕಾಂ ಕಾಕಸ್ಯ ಚಿತ್ರಕೂಟೇ ಮಹಾಗಿರೌ|

03266067e ಭವತಾ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾನಕಾರಣಾತ್||

ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ನೀನು ನಂಬಬೇಕೆಂದು ಜಾನಕಿಯು ಮಹಾಗಿರಿ ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಕಾಗೆಯ ಮೇಲೆ ನೀನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದುದರ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಇದರಿಂದ ನೀನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

03266068a ಶ್ರಾವಯಿತ್ವಾ ತದಾತ್ಮಾನಂ ತತೋ ದಗ್ಧ್ವಾ ಚ ತಾಂ ಪುರೀಂ|

03266068c ಸಂಪ್ರಾಪ್ತ ಇತಿ ತಂ ರಾಮಃ ಪ್ರಿಯವಾದಿನಮರ್ಚಯತ್||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಂತರ ಆ ಪುರಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ.”

ಪ್ರಿಯವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಂದ ಅವನನ್ನು ರಾಮನು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ

ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಹನುಮಪ್ರತ್ಯಾಗಮನೇ

ಷಟ್ಷಷ್ಟ್ಯ ಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹನುಮಪ್ರತ್ಯಾಗಮನದಲ್ಲಿ

೨೬೭

ಕಪಿಸೇನೆ, ಸೇತುಬಂಧ, ವಿಭೀಷಣ ಸಖ್ಯೆ

ರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಪೀಂದ್ರರ ಸೇನೆಗಳೊಡನೆ ಸಮುದ್ರ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದುದು (೧-೨೨). ಸಮುದ್ರ ರಾಜನ ಸಲಹೆಯಂತೆ ದೇವಶಿಲ್ಪಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮಗ ವಾನರ ನಲನಿಂದ ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಸೇತುವೆಯು ನಿರ್ಮಾಣವಾದುದು (೨೩-೪೫). ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಿಭೀಷಣನೊಂದಿಗೆ ರಾಮನು ಸಖ್ಯೆವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದುದು (೪೬-೫೪).

03267001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03267001a ತತಸ್ತತ್ತ್ಯೈವ ರಾಮಸ್ಯ ಸಮಾಸೀನಸ್ಯ ತೈಃ ಸಹ|

03267001c ಸಮಾಜಗ್ಮುಃ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಸುಗ್ರೀವವಚನಾತ್ತದಾ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು, ಸುಗ್ರೀವನ ವಚನದಂತೆ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

03267002a ವೃತಃ ಕೋಟಿಸಹಸ್ರೇಣ ವಾನರಾಣಾಂ ತರಸ್ವಿನಾಂ|

03267002c ಶ್ವಶುರೋ ವಾಲಿನಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸುಷೇಣೋ ರಾಮಮಭ್ಯಯಾತ್||

ವಾಲಿಯ ಮಾವ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸುಷೇಣನು ಕೋಟಿಸಹಸ್ರ ತರಸ್ವಿ ವಾನರರನ್ನೊಡಗೂಡಿ ರಾಮನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

03267003a ಕೋಟೀಶತವೃತೌ ಚಾಪಿ ಗಜೋ ಗವಯ ಏವ ಚ|

03267003c ವಾನರೇಂದ್ರೌ ಮಹಾವೀರ್ಯೌ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಗದೃಶ್ಯತಾಂ||

ಮಹಾವೀರರಾದ ವಾನರೇಂದ್ರರಿಬ್ಬರು ಗಜ ಮತ್ತು ಗವಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನೂರು ಕೋಟಿ ಕಪಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದರು.

03267004a ಷಷ್ಠಿಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪ್ರಕರ್ಷನ್ವತ್ಯದೃಶ್ಯತ|

03267004c ಗೋಲಾಂಗೂಲೋ ಮಹಾರಾಜ ಗವಾಕ್ಷೋ ಭೀಮದರ್ಶನಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಭೀಮದರ್ಶನ ಗೋಲಾಂಗುಲ ಗವಾಕ್ಷನು ಆರು ಕೋಟಿ ಸಾವಿರ ಕಪಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03267005a ಗಂಧಮಾದನವಾಸೀ ತು ಪ್ರಥಿತೋ ಗಂಧಮಾದನಃ|

03267005c ಕೋಟೀಸಹಸ್ರಮುಗ್ರಾಣಾಂ ಹರೀಣಾಂ ಸಮಕರ್ಷತ||

ಗಂಧಮಾದನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗಂಧಮಾದನನು ಕೋಟಿಸಹಸ್ರ ಉಗ್ರ ಕಪಿಗಳನ್ನು ಕರೆತಂದನು.

03267006a ಪನಸೋ ನಾಮ ಮೇಧಾವೀ ವಾನರಃ ಸುಮಹಾಬಲಃ|

03267006c ಕೋಟೀರ್ಧಶ ದ್ವಾದಶ ಚ ತ್ರಿಂಶತ್ಪಂಚ ಪ್ರಕರ್ಷತಿ||

ಪನಸ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೇಧಾವೀ ಸುಮಹಾಬಲ ವಾನರನು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಮತ್ತು ಮೂವತ್ತೈದು ಕೋಟಿ ವಾನರರನ್ನು ಕರೆತಂದನು.

03267007a ಶ್ರೀಮಾನ್ಧಧಿಮುಖೋ ನಾಮ ಹರಿವೃದ್ಧೋಽಪಿ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03267007c ಪ್ರಚಕರ್ಷ ಮಹತ್ಸ್ವಯಂ ಹರೀಣಾಂ ಭೀಮತೇಜಸಾಂ||

ದಧಿಮುಖಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೀಮಾನ್, ವೀರ್ಯವಾನ್ ಕಪಿವೃದ್ಧನೂ
ಕೂಡ ಭೀಮ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಕಪಿಗಳ ಮಹಾಸೇನೆಯನ್ನು ತಂದನು.

03267008a ಕೃಷ್ಣಾನಾಂ ಮುಖಪುಂಡ್ರಾಣಾಮೃಕ್ಷಾಣಾಂ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾಂ|

03267008c ಕೋಟೀಶತಸಹಸ್ರೇಣ ಜಾಂಬವಾನ್ವತ್ಯದೃಶ್ಯತ||

ಜಾಂಬವಂತನು ನೂರುಕೋಟಿಸಾವಿರ ಭೀಮಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಕಪ್ಪು
ಮತ್ತು ಬಿಳಿ ಮುಖಗಳ ಕರಡಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03267009a ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ಹರಿಯೂಥಪಯೂಥಪಾಃ|

03267009c ಅಸಂಖ್ಯೇಯಾ ಮಹಾರಾಜ ಸಮೀಯೂ ರಾಮಕಾರಣಾತ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಇವು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಇತರ ಬಹಳ ಕಪಿನಾಯಕರು
ಅಸಂಖ್ಯ ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಮನ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರು.

03267010a ಶಿರೀಷಕುಸುಮಾಭಾನಾಂ ಸಿಂಹಾನಾಮಿವ ನರ್ದತಾಂ|

03267010c ಶ್ರುಯತೇ ತುಮುಲಃ ಶಬ್ದಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಪ್ರಧಾವತಾಂ||

ಶಿರೀಷಕುಸುಮದಂತಿದ್ದ ಅವರು ಸಿಂಹನಾದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ
ಓಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತುಮುಲ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

03267011a ಗಿರಿಕೂಟನಿಭಾಃ ಕೇ ಚಿತ್ಕೇ ಚಿನ್ಮಹಿಷಸನ್ನಿಭಾಃ|

03267011c ಶರದಭ್ರಪ್ರತೀಕಾಶಾಃ ಪಿಷ್ಯಹಿಂಗುಲಕಾನನಾಃ||

ಕೆಲವರು ಗಿರಿಶಿಖರಗಳಂತಿದ್ದರೆ ಕೆಲವರು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ
ಎಮ್ಮೆಗಳಂತಿದ್ದರು, ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡಗಳಂತಿದ್ದರು, ಮತ್ತು ತೇಯ್ಗೆ

ಕುಂಕುಮದ ಬಣ್ಣದ ಮುಖವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು.

03267012a ಉತ್ಪತಂತಃ ಪತಂತಶ್ಚ ಪ್ಲವಮಾನಾಶ್ಚ ವಾನರಾಃ|

03267012c ಉದ್ಧುನ್ವಂತೋಽಪರೇ ರೇಣೂನ್ಸಮಾಜಗ್ಮುಃ ಸಮಂತತಃ||

ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ, ಹಾರುತ್ತಿದ್ದ ವಾನರರು ಧೂಳೆಬ್ಬಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

03267013a ಸ ವಾನರಮಹಾಲೋಕಃ ಪೂರ್ಣಸಾಗರಸಮ್ನಿಭಃ|

03267013c ನಿವೇಶಮಕರೋತ್ತತ್ರ ಸುಗ್ರೀವಾನುಮತೇ ತದಾ||

ನೆರೆಬಂದ ಸಾಗರದಂತಿದ್ದ ಆ ವಾನರ ಮಹಾಲೋಕವು ಸುಗ್ರೀವನ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿತು.

03267014a ತತಸ್ತೇಷು ಹರೀಂದ್ರೇಷು ಸಮಾವೃತ್ತೇಷು ಸರ್ವಶಃ|

03267014c ತಿಥೌ ಪ್ರಶಸ್ತೇ ನಕ್ಷತ್ರೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ಚಾಭಿಪೂಜಿತೇ||

03267015a ತೇನ ವ್ಯೂಢೇನ ಸ್ಮೈನ್ಯೇನ ಲೋಕಾನುದ್ವರ್ತಯನ್ನಿವ|

03267015c ಪ್ರಯಯೌ ರಾಘವಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸುಗ್ರೀವಸಹಿತಸ್ತದಾ||

ಆಗ ಪ್ರಶಸ್ತ ದಿನ ನಕ್ಷತ್ರದ ಮಂಗಳ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಘವನು ಸುಗ್ರೀವನೊಂದಿಗೆ, ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಚಿಂದಿಮಾಡುವಂತೆ ವ್ಯೂಹಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತಗೊಂಡಿರುವ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಎಲ್ಲ ಕಪೀಂದ್ರರ ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟನು.

03267016a ಮುಖಮಾಸೀತ್ತು ಸ್ಮೈನ್ಯಸ್ಯ ಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ|

03267016c ಜಘನಂ ಪಾಲಯಾಮಾಸ ಸೌಮಿತ್ರಿರಕುತೋಭಯಃ||

ಆ ಸೇನೆಯ ಮುಂದೆ ಮಾರುತಾತ್ಮಜ ಹನೂಮಂತನಿದ್ದನು; ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಯವಿಲ್ಲದ ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ಅದರ ಹಿಂಬಾಗವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03267017a ಬದ್ಧಗೋಧಾಂಗುಲಿತ್ರಾಣೌ ರಾಘವೌ ತತ್ರ ರೇಜತುಃ|

03267017c ವೃತೌ ಹರಿಮಹಾಮಾತ್ರೈಶ್ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೌ ಗ್ರಹೈರಿವ||

ಗೋಧಾಂಗುಲಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಆ ರಾಘವರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾಮಾತ್ರರಾದ ಕಪಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯರಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದರು.

03267018a ಪ್ರಬಭೌ ಹರಿಸೈನ್ಯಂ ತಚ್ಚಾಲತಾಲಶಿಲಾಯುಧಂ|

03267018c ಸುಮಹಚ್ಚಾಲಿಭವನಂ ಯಥಾ ಸೂರ್ಯೋದಯಂ ಪ್ರತಿ||

ಶಾಲ, ತಾಲ, ಶಿಲಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಕಪಿಸೇನೆಯು ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

03267019a ನಲನೀಲಾಂಗದಕ್ರಾಥಮೈಂದದ್ವಿವಿದಪಾಲಿತಾ|

03267019c ಯಯೌ ಸುಮಹತೀ ಸೇನಾ ರಾಘವಸ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ||

ಅನಲ, ನೀಲ, ಅಂಗದ, ಕ್ರಾಥ, ಮೈಂದ, ದ್ವಿವಿದರಿಂದ ಪಾಲಿತ ಆ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಸೇನೆಯು ರಾಘವನ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹೊರಟಿತು.

03267020a ವಿಧಿವತ್ಸುಪ್ರಶಸ್ತೇಷು ಬಹುಮೂಲಫಲೇಷು ಚ|

03267020c ಪ್ರಭೂತಮಧುಮಾಂಸೇಷು ವಾರಿಮತ್ಸು ಶಿವೇಷು ಚ||

03267021a ನಿವಸಂತೀ ನಿರಾಬಾಧಾ ತಥೈವ ಗಿರಿಸಾನುಷು|

03267021c ಉಪಾಯಾದ್ಧರಿಸೇನಾ ಸಾ ಕ್ಷಾರೋದಮಥ ಸಾಗರಂ||

ಬಹುಮೂಲಫಲಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಮಧುಮಾಂಸಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿದ್ದ, ಶುದ್ಧ ನೀರಿದ್ದ ಸುಂದರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗಿರಿಕಂದರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಬಾಧರಾಗಿ ಬೀಡುಬಿಡುತ್ತಾ, ಆ ಕಪಿಸೇನೆಯು ಉಪಾಯದಂತೆ ಉಪ್ಪಿನನೀರಿನ ಸಾಗರದಂಚಿಗೆ ಬಂದಿತು.

03267022a ದ್ವಿತೀಯಸಾಗರನಿಭಂ ತದ್ಬಲಂ ಬಹುಲಧ್ವಜಂ|

03267022c ವೇಲಾವನಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನಿವಾಸಮಕರೋತ್ತದಾ||

ಎರಡನೆಯ ಸಾಗರವೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಆ ಬಹುಧ್ವಜಗಳ ಬಲವು ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ವನದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿತು.

03267023a ತತೋ ದಾಶರಥಿಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸುಗ್ರೀವಂ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ|

03267023c ಮಧ್ಯೇ ವಾನರಮುಖ್ಯಾನಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮಿದಂ ವಚಃ||

ಅನಂತರ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದಾಶರಥಿಯು ಮಾನರಮುಖ್ಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತಹ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03267024a ಉಪಾಯಃ ಕೋ ನು ಭವತಾಂ ಮತಃ ಸಾಗರಲಂಘನೇ|

03267024c ಇಯಂ ಚ ಮಹತೀ ಸೇನಾ ಸಾಗರಶ್ಚಾಪಿ ದುಸ್ತರಃ||

“ಈ ಸಾಗರವನ್ನು ಲಂಘಿಸುವ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ

ಇದೆಯೇ? ಈ ಸೇನೆಯಾದರೋ ಅತೀ ದೊಡ್ಡದು. ಸಾಗರವೂ ಕೂಡ
ದುಸ್ತರವಾಗಿದೆ.”

03267025a ತತ್ರಾನ್ಯೇ ವ್ಯಾಹರಂತಿ ಸ್ಮ ವಾನರಾಃ ಪಟುಮಾನಿನಃ|

03267025c ಸಮರ್ಥಾ ಲಂಘನೇ ಸಿಂಧೋರ್ನ ತು ಕೃತ್ಸ್ಯ ಸ್ಯ ವಾನರಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಬುದ್ಧಿಯ ಕೆಲವು ವಾನರರು ಹೇಳಿದರು: “ವಾನರರು ಈ
ಸಾಗರದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಲಂಘಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥರು.”

03267026a ಕೇ ಚಿನ್ನೋಭಿವ್ಯವಸ್ಯಂತಿ ಕೇಚೀಚ್ಚ ವಿವಿಧೈಃ ಪ್ಲವೈಃ|

03267026c ನೇತಿ ರಾಮಶ್ಚ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸಾಂತ್ವಯನ್ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ||

ಕೆಲವರು ದೋಣಿಗಳ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಕೆಲವರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ
ಹಾರುವಿಕೆಯು ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ರಾಮನು ಆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂತವಿಸಿ
“ಅಲ್ಲ” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

03267027a ಶತಯೋಜನವಿಸ್ತಾರಂ ನ ಶಕ್ತಾಃ ಸರ್ವವಾನರಾಃ|

03267027c ಕ್ರಾಂತುಂ ತೋಯನಿಧಿಂ ವೀರಾ ನೈಷಾ ವೋ ನೈಷ್ಠಿಕೀ ಮತಿಃ||

“ವೀರರೇ! ಎಲ್ಲ ವಾನರರೂ ನೂರುಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು
ದಾಟಲು ಶಕ್ತರಿಲ್ಲ. ಇದು ನಿಮ್ಮ ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಧಾರವಲ್ಲ.

03267028a ನಾವೋ ನ ಸಂತಿ ಸೇನಾಯಾ ಬಹ್ವ್ಯಸ್ತಾರಯಿತುಂ ತಥಾ|

03267028c ವಣಿಜಾಮುಪಘಾತಂ ಚ ಕಥಮಸ್ಮದ್ವಿಧಶ್ಚರೇತ್||

ಈ ಮಹಾಸೇನೆಯನ್ನು ದಾಟಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ದೋಣಿಗಳಿಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲದೇ ನಮ್ಮಂಥವರು ಏಕೆ ವಣಿಜರಿಗೆ ಉಪಘಾತವೆಸಗಬೇಕು?

03267029a ವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ಚೈವ ನಃ ಸೈನ್ಯಂ ಹನ್ಯಾಚ್ಚಿದ್ರೇಷು ವೈ ಪರಃ|

03267029c ಪ್ಲವೋಡುಪಪ್ರತಾರಶ್ಚ ನೈವಾತ್ರ ಮಮ ರೋಚತೇ||

ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಈ ಸೇನೆಯು ಭಾಗವಾದರೆ ಶತ್ರುವು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಬಲ್ಲನು. ಹಾರಿಹೋಗುವುದರಿಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ತೆಪ್ಪಗಳ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಇದನ್ನು ದಾಟಲಾರೆವು ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03267030a ಅಹಂ ತ್ವಿಮಂ ಜಲನಿಧಿಂ ಸಮಾರಪ್ನ್ಯಾ ಮ್ಯುಪಾಯತಃ|

03267030c ಪ್ರತಿಶೇಷ್ಯಾಮ್ಯುಪವಸನ್ದರ್ಶಯಿಷ್ಯತಿ ಮಾಂ ತತಃ||

ನಾನು ಈ ಜಲನಿಧಿಯನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ನೀರನ್ನು ಹಿಂದೆಸರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ಕೆಳಗೆ ವಾಸಿಸುವವನು ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

03267031a ನ ಚೇದ್ದರ್ಶಯಿತಾ ಮಾರ್ಗಂ ಧಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯೇನಮಹಂ ತತಃ|

03267031c ಮಹಾಸ್ತ್ರೈರಪ್ರತಿಹತೈರತ್ಯಗ್ನಿಪವನೋಜ್ಜ್ವಲೈಃ||

ಒಂದುವೇಳೆ ಅವನು ನನಗೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ, ಅಗ್ನಿ-ವಾಯುಗಳನ್ನು ಕಾರುವ ಮಹಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ಸುಡುತ್ತೇನೆ.”

03267032a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸಹಸೌಮಿತ್ರಿರುಪಸ್ಪೃಶ್ಯಾಥ ರಾಘವಃ|

03267032c ಪ್ರತಿಶಿಶ್ಯೇ ಜಲನಿಧಿಂ ವಿಧಿವತ್ಕುಶಸಂಸ್ತರೇ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ರಾಘವನು ಸೌಮಿತ್ರಿಯೊಡನೆ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ನೀರನ್ನು

ಮುಟ್ಟಿ, ಕುಶವನ್ನು ಹರಡಿ, ಜಲನಿಧಿಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಸರಿಸಿದನು.

03267033a ಸಾಗರಸ್ತು ತತಃ ಸ್ವಪ್ನೇ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ರಾಘವಂ|

03267033c ದೇವೋ ನದನದೀಭರ್ತಾ ಶ್ರೀಮಾನ್ಯಾದೋಗಣೈರ್ವೃತಃ||

ಆಗ ನದನದಿಗಳ ಪತಿ, ದೇವ, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಗರನಾದರೋ ನೀರಿನ ಗಣಗಳಿಂದ ಆವೃತನಾಗಿ ರಾಘವನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03267034a ಕೌಸಲ್ಯಾಮಾತರಿತ್ಯೇವಮಾಭಾಷ್ಯ ಮಧುರಂ ವಚಃ|

03267034c ಇದಮಿತ್ಯಾಹ ರತ್ನಾನಾಮಾಕರೈಃ ಶತಶೋ ವೃತಃ||

“ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಮಗನೇ” ಎಂದು ಕರೆದು ಮಧುರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ರತ್ನಾಕರರೊಂದಿಗೆ ಆವೃತನಾದ ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03267035a ಬ್ರೂಹಿ ಕಿಂ ತೇ ಕರೋಮ್ಯತ್ರ ಸಾಹಾಯ್ಯಂ ಪುರುಷರ್ಷಭ|

03267035c ಇಕ್ಷ್ವಾಕುರಸ್ಮಿ ತೇ ಜ್ಞಾತಿರಿತಿ ರಾಮಸ್ತಮಬ್ರವೀತ್||

“ಪುರುಷರ್ಷಭ! ನಿನಗೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿ ಹೇಳು.” ರಾಮನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ನಾನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ನಿನ್ನ ಕುಲದವನು.

03267036a ಮಾರ್ಗಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸ್ಮೈನ್ಯಸ್ಯ ದತ್ತಂ ನದನದೀಪತೇ|

03267036c ಯೇನ ಗತ್ವಾ ದಶಗ್ರೀವಂ ಹನ್ಯಾಂ ಪೌಲಸ್ತ್ಯಪಾಂಸನಂ||

ನದನದೀಪತೇ! ನನ್ನ ಸ್ಮೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ಹೋಗಿ ನಾನು ಪೌಲಸ್ತ್ಯರ ಪಾಪಿ ದಶಗ್ರೀವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬಲ್ಲೆ.

03267037a ಯದ್ಯೇವಂ ಯಾಚತೋ ಮಾರ್ಗಂ ನ ಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ ಮೇ ಭವಾನ್|

03267037c ಶರೈಸ್ತ್ವಾಂ ಶೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ದಿವ್ಯಾಸ್ತು ಪ್ರತಿಮಂತ್ರಿತೈಃ||

ಒಂದುವೇಳೆ ಯಾಚಿಸಿದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ನೀಡದಿದ್ದರೆ,
ಪ್ರತಿಮಂತ್ರಿಸಿದ ದ್ವಿವ್ಯಾಸ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಣಗಿಸುತ್ತೇನೆ.”

03267038a ಇತ್ಯೇವಂ ಬ್ರುವತಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಮಸ್ಯ ವರುಣಾಲಯಃ|

03267038c ಉವಾಚ ವ್ಯಥಿತೋ ವಾಕ್ಯಮಿತಿ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಃ ಸ್ಥಿತಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ರಾಮನನ್ನು ಕೇಳಿದ ವರುಣಾಲಯನು
ವ್ಯಥಿತನಾಗಿ, ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03267039a ನೇಚ್ಚಾಮಿ ಪ್ರತಿಘಾತಂ ತೇ ನಾಸ್ಮಿ ವಿಘ್ನಕರಸ್ತವ|

03267039c ಶೃಣು ಚೇದಂ ವಚೋ ರಾಮ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕರ್ತವ್ಯಮಾಚರ||

“ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ
ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಮ ! ನಾನು ಹೇಳುವ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡು.

03267040a ಯದಿ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ಮಾರ್ಗಂ ಸೈನ್ಯಸ್ಯ ವ್ರಜತೋಽಜ್ಞಯಾ|

03267040c ಅನ್ಯೇಽಪ್ಯಾಜ್ಞಾಪಯಿಷ್ಯಂತಿ ಮಾಮೇವಂ ಧನುಷೋ ಬಲಾತ್||

ಒಂದುವೇಳೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಲು ಕಾದಿರುವ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಗೆ ನಿನ್ನ
ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅನ್ಯರೂ ಕೂಡ ಧನುಸ್ಸಿನ
ಬಲದಿಂದ ನನಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

03267041a ಅಸ್ತಿ ತ್ವತ್ರ ನಲೋ ನಾಮ ವಾನರಃ ಶಿಲ್ಪಿಸಮೃತಃ|

03267041c ತ್ವಷ್ಟುರ್ದೇವಸ್ಯ ತನಯೋ ಬಲವಾನ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಃ||

ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ದೇವಶಿಲ್ಪಿ ಬಲವಾನ್ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮಗ ನಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಾನರನಿದ್ದಾನೆ.

03267042a ಸ ಯತ್ಕಾಷ್ಠಂ ತ್ರಣಂ ವಾಪಿ ಶಿಲಾಂ ವಾ ಕ್ಷೇಪ್ಯತೇ ಮಯಿ|

03267042c ಸರ್ವಂ ತದ್ಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸ ತೇ ಸೇತುರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಅವನು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ಹುಲ್ಲನ್ನಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಕಲ್ಲನ್ನಾಗಲೀ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಸೆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ತೇಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದು ನಿನಗೆ ಸೇತುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ.”

03267043a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಂತರ್ಹಿತೇ ತಸ್ಮಿನ್ರಾಮೋ ನಲಮುವಾಚ ಹ|

03267043c ಕುರು ಸೇತುಂ ಸಮುದ್ರೇ ತ್ವಂ ಶಕ್ತೋ ಹ್ಯಸಿ ಮತೋ ಮಮ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗಲು ರಾಮನು ನಲನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟು. ನೀನು ಇದರಲ್ಲಿ ಶಕ್ತ ಎಂದು ನನ್ನ ಮತ.”

03267044a ತೇನೋಪಾಯೇನ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ ಸೇತುಬಂಧಮಕಾರಯತ್|

03267044c ದಶಯೋಜನವಿಸ್ತಾರಮಾಯತಂ ಶತಯೋಜನಂ||

ಈ ಉಪಾಯದಿಂದ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನು ಹತ್ತು ಯೋಜನೆ ಅಗಲದ ನೂರು ಯೋಜನೆ ಉದ್ದದ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

03267045a ನಲಸೇತುರಿತಿ ಖ್ಯಾತೋ ಯೋಽದ್ಯಾಪಿ ಪ್ರಥಿತೋ ಭುವಿ|

03267045c ರಾಮಸ್ಯಾಜ್ಞಾಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಧಾರ್ಯತೇ ಗಿರಿಸನ್ನಿಭಃ||

ನಲಸೇತುವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅದು ರಾಮನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ
ಗಿರಿಯಂತೆ ಈಗಲೂ ನಿಂತಿದ್ದು, ಭುವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

03267046a ತತ್ರಸ್ಥಂ ಸ ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸಮಾಗಚ್ಛದ್ವಿಭೀಷಣಃ|

03267046c ಭ್ರಾತಾ ವೈ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ಚತುರ್ಭಿಃ ಸಚಿವೈಃ ಸಹ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ವಿಭೀಷಣನು ತನ್ನ
ನಾಲ್ವರು ಸಚಿವರೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು.

03267047a ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ರಾಮಸ್ತಂ ಸ್ವಾಗತೇನ ಮಹಾಮನಾಃ|

03267047c ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ತು ಶಮ್ಯಾಭೂತ್ಪ್ರಣಿಧಿಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಸ್ಮ ಹ||

ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ರಾಮನು ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಅವನು ಗೂಢಚರನಿರಬಹುದೆಂದು ಸುಗ್ರೀವನು ಶಂಕಿಸಿದನು.

03267048a ರಾಘವಸ್ತಸ್ಯ ಚೇಷ್ಟಾಭಿಃ ಸಮ್ಯಕ್ಚ ಚರಿತೇಂಗಿತೈಃ|

03267048c ಯದಾ ತತ್ತ್ವೇನ ತುಷ್ಟೋಽಭೂತ್ತತ ಏನಮಪೂಜಯತ್||

ರಾಘವನಾದರೋ ಅವನ ಚೇಷ್ಟೆ, ಚರಿತ ಮತ್ತು ಇಂಗಿತಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿೀಕ್ಷಿಸಿ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು.

03267049a ಸರ್ವ ರಾಕ್ಷಸರಾಜ್ಯೇ ಚಾಪ್ಯಭ್ಯಷಿಂಚದ್ವಿಭೀಷಣಂ|

03267049c ಚಕ್ರೇ ಚ ಮಂತ್ರಾನುಚರಂ ಸುಹೃದಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಚ||

ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಸರ್ವ ರಾಕ್ಷಸರ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿ ಅವನನ್ನು
ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಮಂತ್ರಿ, ಅನುಚರ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

03267050a ವಿಭೀಷಣಮತೇ ಚೈವ ಸೋಽತ್ಯಕ್ರಾಮನ್ಮಹಾರ್ಣವಂ|

03267050c ಸಸೈನ್ಯಃ ಸೇತುನಾ ತೇನ ಮಾಸೇನೈವ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ವಿಭೀಷಣನ ಸಲಹೆಯಂತಲೂ ಅವನು ಸೇತುವೆಯ
ಮೂಲಕ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಆ
ಮಹಾರ್ಣವವನ್ನು ದಾಟಿದನು.

03267051a ತತೋ ಗತ್ವಾ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಲಂಕೋದ್ಯಾನಾನ್ಯನೇಕಶಃ|

03267051c ಭೇದಯಾಮಾಸ ಕಪಿಭಿರ್ಮಹಾಂತಿ ಚ ಬಹೂನಿ ಚ||

ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಒಂದಾಗಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕಪಿಗಳ ಮೂಲಕ
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದ ಲಂಕೆಯ ಅನೇಕ ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನು
ಧ್ವಂಸಮಾಡಿಸಿದನು.

03267052a ತತ್ರಾಸ್ತಾಂ ರಾವಣಾಮಾತ್ಯೈ ರಾಕ್ಷಸೌ ಶುಕಸಾರಣೌ|

03267052c ಚಾರೌ ವಾನರರೂಪೇಣ ತೌ ಜಗ್ರಾಹ ವಿಭೀಷಣಃ||

ಅಲ್ಲಿ ವಾನರರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾವಣನ ಇಬ್ಬರು ಚಾರ ರಾಕ್ಷಸ ಶುಕ
ಮತ್ತು ಸಾರಣರನ್ನು ವಿಭೀಷಣನು ಹಿಡಿದನು.

03267053a ಪ್ರತಿಪನ್ನೌ ಯದಾ ರೂಪಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ತೌ ನಿಶಾಚರೌ|

03267053c ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ತತಃ ಸೈನ್ಯಂ ರಾಮಃ ಪಶ್ಚಾದವಾಸೃಜತ್||

ಆ ನಿಶಾಚರರು ತಮ್ಮ ರಾಕ್ಷಸರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಾಗ ರಾಮನು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಸೇನೆಗೆ ತೋರಿಸಿ, ನಂತರ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿದನು.

03267054a ನಿವೇಶ್ಯೋಪವನೇ ಸೈನ್ಯಂ ತಚ್ಚೂರಃ ಪ್ರಾಜ್ಞವಾನರಂ|

03267054c ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ದೌತೈನ ರಾವಣಸ್ಯ ತತೋಽಂಗದಂ||

ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬಿಡುಬಿಟ್ಟು ಆ ಶೂರನು ಪ್ರಾಜ್ಞ ವಾನರ ಅಂಗದನನ್ನು ತನ್ನ ದೂತನಾಗಿ ರಾವಣನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಸೇತುಬಂಧನೇ
ಸಪ್ತಷಷ್ಟ್ಯ ಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸೇತುಬಂಧನದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾಅರವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೬೮

ಅಂಗದ ರಾಯಭಾರ, ಯುದ್ಧಾರಂಭ

ರಾಮನ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ವಾಲಿಯ ಮಗ ಅಂಗದನು ರಾವಣನ
ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ರಾಮನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿ, ಅವನಿಂದ
ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು (೧-೨೨). ವಾನರ ಸೇನೆಯು
ಲಂಕೆಯ ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನು ಒಡೆಯಲು, ರಾಕ್ಷಸರೊಡನೆ ಅವರ ಯುದ್ಧ
(೨೩-೪೦).

03268001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03268001a ಪ್ರಭೂತಾನೋದಕೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಹುಮೂಲಫಲೇ ವನೇ|

03268001c ಸೇನಾಂ ನಿವೇಶ್ಯ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋ ವಿಧಿವತ್ಪರ್ಯರಕ್ಷತ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಾಕಷ್ಟು ಆಹಾರ, ನೀರು, ಮತ್ತು
ಬಹಳಷ್ಟು ಫಲಮೂಲಗಳಿರುವ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯನ್ನಿರಿಸಿ

ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನು ಅದನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪರಿರಕ್ಷಿಸಿದನು.

03268002a ರಾವಣಶ್ಚ ವಿಧಿಂ ಚಕ್ರೇ ಲಂಕಾಯಾಂ ಶಾಸ್ತ್ರನಿರ್ಮಿತಂ|

03268002c ಪ್ರಕೃತ್ಯೈವ ದುರಾಧರ್ಷಾ ದೃಢಪ್ರಾಕಾರತೋರಣಾ||

03268003a ಅಗಾಧತೋಯಾಃ ಪರಿಖಾ ಮೀನನಕ್ರಸಮಾಕುಲಾಃ|

03268003c ಬಭೂವುಃ ಸಪ್ತ ದುರ್ಧರ್ಷಾಃ ಖಾದಿರೈಃ ಶಂಕುಭಿಶ್ಚಿತಾಃ||

ರಾವಣನೂ ಕೂಡ ಶಾಸ್ತ್ರನಿರ್ಮಿತವಾದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಸಿದನು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಅದು ದೃಢ ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಳಗಳಿಂದ ದುರಾಧರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಮೀನು ಮೊಸಳೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ತುಂಬಾ ಆಳವಾಗಿರುವ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಕಾಲುವೆಗಳಿದ್ದವು. ಹಾಗೆ ಏಳು ದುರ್ಧರ್ಷ ಕಾಲುವೆಗಳು ಖದಿರಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಶೂಲಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು.

03268004a ಕರ್ಣಾ ಟ್ಪಯಂತ್ರದುರ್ಧರ್ಷಾ ಬಭೂವುಃ ಸಹುಡೋಪಲಾಃ|

03268004c ಸಾಶೀವಿಷಘಟಾಯೋಧಾಃ ಸಸರ್ಜ ರಸಪಾಂಸವಃ||

03268005a ಮುಸಲಾಲಾತನಾರಾಚತೋಮರಾಸಿಪರಶ್ವಧೈಃ|

03268005c ಅನ್ವಿತಾಶ್ಚ ಶತಘ್ನಿಭಿಃ ಸಮಧೂಚ್ಚಿಷ್ಟಮುದ್ಗರಾಃ||

ಎಸೆಯುವ ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ, ಯೋಧರ ಮೇಲ್ಗಚ್ಚುಗಳಿಂದ, ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳಿಂದ, ಮತ್ತು ವಿಷಭರಿತ ಸರ್ಪಗಳು ತುಂಬಿದ ಕೊಡಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿದ್ದ ಸೈನಿಕರಿಂದ, ಮುಸಲ, ಪಂಜು, ಉಕ್ಕಿನ ಈಟಿಗಳು, ತೋಮರಗಳು, ಖಡ್ಗಗಳು, ಕೊಡಲಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ

ನೂರಾರು ಯೋಧರಿಂದ, ಮತ್ತು ಜೇನಿನ ಅಂಟಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ್ದ
ಮುದ್ದರಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ದಾಟಲು
ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

03268006a ಪುರದ್ವಾರೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಗುಲ್ಮಾಃ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾಃ|

03268006c ಬಭೂವುಃ ಪತ್ತಿಬಹುಲಾಃ ಪ್ರಭೂತಗಜವಾಜಿನಃ||

ಪುರದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಮತ್ತು ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ
ಸೇನೆಗಳು, ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ಪದಾತಿಗಳು, ಹೇರಳ ಗಜ
ತುರಗಳಿದ್ದವು.

03268007a ಅಂಗದಸ್ತ್ವ ಥ ಲಂಕಾಯಾ ದ್ವಾರದೇಶಮುಪಾಗತಃ|

03268007c ವಿದಿತೋ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ಪ್ರವಿವೇಶ ಗತವ್ಯಥಃ||

ಆಗ ಅಂಗದನು ಲಂಕೆಯ ದ್ವಾರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬರಲು ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಿಗೆ
ತಿಳಿಸಿ ಏನೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03268008a ಮಧ್ಯೇ ರಾಕ್ಷಸಕೋಟೀನಾಂ ಬಹ್ವೀನಾಂ ಸುಮಹಾಬಲಃ|

03268008c ಶುಶುಭೇ ಮೇಘಮಾಲಾಭಿರಾದಿತ್ಯ ಇವ ಸಂವೃತಃ||

ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಕೋಟಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಆ ಸುಮಹಾಬಲನು
ಮೇಘಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದ ಆದಿತ್ಯನಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು.

03268009a ಸ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪೌಲಸ್ತ್ಯಮಮಾತ್ಮೈರಭಿಸಂವೃತಂ|

03268009c ರಾಮಸಂದೇಶಮಾಮಂತ್ರೈ ವಾಗ್ಮೀ ವಕ್ತುಂ ಪ್ರಚಕ್ರಮೇ||

ಅಮಾತ್ಯರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಪೌಲಸ್ತನ ಬಳಿಹೋಗಿ ಆ
ವಾಗ್ಮಿಯು ರಾಮನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

03268010a ಆಹ ತ್ವಾಂ ರಾಘವೋ ರಾಜನ್ಯೋಸಲೇಂದ್ರೋ ಮಹಾಯಶಾಃ|

03268010c ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಂ ತದಾದತ್ಸ್ವ ಕುರುಷ್ವ ಚ||

“ರಾಜನ್ ! ಕೋಸಲೇಂದ್ರ ಮಹಾಯಶ ರಾಘವನು ಕಾಲಕ್ಕೆ
ತಕ್ಕದ್ದಾದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನು
ಆದರಿಸಿ ಅದರಂತೆ ಮಾಡು !

03268011a ಅಕೃತಾತ್ಮಾನಮಾಸಾದ್ಯ ರಾಜಾನಮನಯೇ ರತಂ|

03268011c ವಿನಶ್ಯಂತ್ಯನಯಾವಿಷ್ಟಾ ದೇಶಾಶ್ಚ ನಗರಾಣಿ ಚ||

ಅಕೃತಾತ್ಮನಾದ, ಅನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ರಾಜನನ್ನು ಪಡೆದು
ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ನಗರಗಳು ಅವುಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ
ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ.

03268012a ತ್ವಯೈಕೇನಾಪರಾದ್ಧಂ ಮೇ ಸೀತಾಮಾಹರತಾ ಬಲಾತ್|

03268012c ವಧಾಯಾನಪರಾದ್ಧಾನಾಮನ್ಯೇಷಾಂ ತದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಅಪಹರಿಸಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು
ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಆದರೆ ಇದು ಅನಾಪರಾಧಿಗಳಾಗಿರುವ
ಇತರರ ವಧೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

03268013a ಯೇ ತ್ವಯಾ ಬಲದರ್ಪಾಭ್ಯಾಮಾವಿಷ್ಟೇನ ವನೇಚರಾಃ|

03268013c ಋಷಯೋ ಹಿಂಸಿತಾಃ ಪೂರ್ವಂ ದೇವಾಶ್ಚಾಪ್ಯವಮಾನಿತಾಃ||

ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಬಲದರ್ಪಿತನಾದ ನೀನು ವನದಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದ್ದೀಯೆ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ
ಅಪಮಾನಿಸಿದ್ದೀಯೆ.

03268014a ರಾಜರ್ಷಯಶ್ಚ ನಿಹತಾ ರುದಂತ್ಯಶ್ಚಾಹೃತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ|

03268014c ತದಿದಂ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂ ಫಲಂ ತಸ್ಯಾನಯಸ್ಯ ತೇ||

ರಾಜರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು
ಅಪಹರಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಈಗ ನಿನ್ನ ಆ ಅನ್ಯಾಯಗಳ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ
ಸಮಯವು ಬಂದಿದೆ.

03268015a ಹಂತಾಸ್ಮಿ ತ್ವಾಂ ಸಹಾಮಾತ್ಯಂ ಯುಧ್ಯಸ್ವ ಪುರುಷೋ ಭವ|

03268015c ಪಶ್ಯ ಮೇ ಧನುಷೋ ವೀರ್ಯಂ ಮಾನುಷಸ್ಯ ನಿಶಾಚರ||

ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಪುರುಷನಾಗು.
ನಿಶಾಚರ! ಮನುಷ್ಯನಾದ ನನ್ನ ಧನುಸ್ಸಿನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ನೋಡು.

03268016a ಮುಚ್ಯತಾಂ ಜಾನಕೀ ಸೀತಾ ನ ಮೇ ಮೋಕ್ಷ್ಯಸಿ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್|

03268016c ಅರಾಕ್ಷಸಮಿಮಂ ಲೋಕಂ ಕರ್ತಾಸ್ಮಿ ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ಜಾನಕಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡು. ಒಂದುವೇಳೆ ಬಿಡುಗಡೆ
ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಾನು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ
ರಾಕ್ಷಸರಿಲ್ಲದಿರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

03268017a ಇತಿ ತಸ್ಯ ಋವಾಣಸ್ಯ ದೂತಸ್ಯ ಪರುಷಂ ವಚಃ|

03268017c ಶ್ರುತ್ವಾ ನ ಮಮೃಷೇ ರಾಜಾ ರಾವಣಃ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಚಿತಃ||

ದೂತನು ಹೇಳಿದ ಈ ಪೌರುಷ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜ ರಾವಣನು ತಡೆಯಲಾರದೇ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತನಾದನು.

03268018a ಇಂಗಿತಜ್ಞಾಸ್ತತೋ ಭರ್ತುಶ್ಚ ತ್ವಾರೋ ರಜನೀಚರಾಃ|

03268018c ಚತುಷ್ಟಂಗೇಷು ಜಗೃಹುಃ ಶಾರ್ದೂಲಮಿವ ಪಕ್ಷಿಣಃ||

ಆಗ ಅವನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದ ನಾಲ್ವರು ರಾಕ್ಷಸ ಸೇವಕರು ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಪಕ್ಷಿಗಳು ಹುಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಹಿಡಿದರು.

03268019a ತಾಂಸ್ತಥಾಂಗೇಷು ಸಂಸಕ್ತಾನಂಗದೋ ರಜನೀಚರಾನ್|

03268019c ಆದಾಯೈವ ಖಿಮುತ್ಪತ್ಯ ಪ್ರಾಸಾದತಲಮಾವಿಶತ್||

ಆಗ ಅಂಗದನು ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಅವನ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ನೇತಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಾಗಲೇ ಪ್ರಾಸಾದದ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದನು.

03268020a ವೇಗೇನೋತ್ಪತತಸ್ತಸ್ಯ ಪೇತುಸ್ತೇ ರಜನೀಚರಾಃ|

03268020c ಭುವಿ ಸಂಭಿನ್ನಹೃದಯಾಃ ಪ್ರಹಾರಪರಿಪೀಡಿತಾಃ||

ಅವನು ಹಾರಿದ ರಭಸಕ್ಕೆ ರಾಕ್ಷಸರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ, ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೇ ಹೃದಯಗಳು ಒಡೆದು, ಬಿದ್ದರು.

03268021a ಸ ಮುಕ್ತೋ ಹರ್ಮ್ಯಶಿಖಿರಾತ್ಸ್ಮಾ ತ್ಪುನರವಾಪತತ್|

03268021c ಲಂಘಯಿತ್ವಾ ಪುರೀಂ ಲಂಕಾಂ ಸ್ವಬಲಸ್ಯ ಸಮೀಪತಃ||

ಅರಮನೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಪುನಃ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಲಂಕೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

03268022a ಕೋಸಲೇಂದ್ರಮಥಾಭ್ಯೇತ್ಯ ಸರ್ವಮಾವೇದ್ಯ ಚಾಂಗದಃ|

03268022c ವಿಶಶ್ರಾಮ ಸ ತೇಜಸ್ವೀ ರಾಘವೇಣಾಭಿನಂದಿತಃ||

ಕೋಸಲೇಂದ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಂಗದನು ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿವೇದಿಸಿದನು. ರಾಘವನಿಂದ ಅಭಿನಂದಿತನಾದ ಆ ತೇಜಸ್ವಿಯು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

03268023a ತತಃ ಸರ್ವಾ ಭಿಸಾರೇಣ ಹರೀಣಾಂ ವಾತರಂಹಸಾಂ|

03268023c ಭೇದಯಾಮಾಸ ಲಂಕಾಯಾಃ ಪ್ರಾಕಾರಂ ರಘುನಂದನಃ||

ಆಗ ರಘುನಂದನನು ಎಲ್ಲ ವಾಯುವೇಗದ ಕಪಿಗಳ ಆಕ್ರಮಣದೊಂದಿಗೆ ಲಂಕೆಯ ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನು ಒಡೆಸಿದನು.

03268024a ವಿಭೀಷಣರ್ಕ್ಷಾಧಿಪತೀ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಾಥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ|

03268024c ದಕ್ಷಿಣಂ ನಗರದ್ವಾರಮವಾಮೃದ್ನಾದ್ಧರಾಸದಂ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ವಿಭೀಷಣ ಮತ್ತು ಕರಡಿಗಳ ರಾಜನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದುರಾಸದವಾಗಿದ್ದ ದಕ್ಷಿಣನಗರದ್ವಾರವನ್ನು ಕಿತ್ತುರುಳಿಸಿದನು.

03268025a ಕರಭಾರುಣಗಾತ್ರಾಣಾಂ ಹರೀಣಾಂ ಯುದ್ಧಶಾಲಿನಾಂ|

03268025c ಕೋಟೀಶತಸಹಸ್ರೇಣ ಲಂಕಾಮಭ್ಯಪತತ್ತದಾ||

ಅವನು ನೂರುಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ಯುದ್ಧಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದ, ಕುಂಕುಮದಷ್ಟು
ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದ ಕಪಿಗಳೊಡನೆ ಲಂಕೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

03268026a ಉತ್ಪತದ್ಭಿಃ ಪತದ್ಭಿಶ್ಚ ನಿಪತದ್ಭಿಶ್ಚ ವಾನರೈಃ|

03268026c ನಾದ್ಯಶ್ಯತ ತದಾ ಸೂರ್ಯೋ ರಜಸಾ ನಾಶಿತಪ್ರಭಃ||

ಮೇಲೆ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದ, ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ವಾನರರಿಂದ
ಸೂರ್ಯನೇ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮೇಲೆದ್ದ ಧೂಳಿನಿಂದಾಗಿ ಬೆಳಕೇ
ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು.

03268027a ಶಾಲಿಪ್ರಸೂನಸದೃಶೈಃ ಶಿರೀಷಕುಸುಮಪ್ರಭೈಃ|

03268027c ತರುಣಾದಿತ್ಯಸದೃಶೈಃ ಶರಗೌರೈಶ್ಚ ವಾನರೈಃ||

03268028a ಪ್ರಾಕಾರಂ ದದೃಶುಸ್ತೇ ತು ಸಮಂತಾತ್ಕಪಿಲೀಕೃತಂ|

03268028c ರಾಕ್ಷಸಾ ವಿಸ್ಮಿತಾ ರಾಜನ್ಸಸ್ತ್ರೀವೃದ್ಧಾಃ ಸಮಂತತಃ||

ರಾಜನ್! ಕೋಟಿಯ ಗೋಡೆಗಳು ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಕಪಿಗಳಿಂದ -
ಭತ್ತದ ಎಸಳುಗಳಂತಿದ್ದ, ಶಿರೀಷಕುಸುಮಗಳಂತಿದ್ದ, ಉದಯಕಾಲದ
ಆದಿತ್ಯನಂತಿದ್ದ, ಬಿಳಿಯಹುಲ್ಲಿನಂತಿದ್ದ ಕಪಿಗಳಿಂದ
ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದ್ದ ಕೋಟಿಯು ಹಳದೀಬಣ್ಣವನ್ನು
ತಳೆದಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಇದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರು, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತ್ತು
ವೃದ್ಧರೂ ಸೇರಿ, ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು.

03268029a ಬಿಭಿದುಸ್ತೇ ಮಣಿಸ್ತಂಭಾನ್ಕರ್ಣಾ ಟ್ಪಶಿಖರಾಣಿ ಚ|

03268029c ಭಗ್ನೋನ್ಮಥಿತವೇಗಾನಿ ಯಂತ್ರಾಣಿ ಚ ವಿಚಿಕ್ಷಿಪುಃ||

ಅವರು ಮಣಿಸ್ಥಂಭಗಳನ್ನು, ಕರ್ಣಾಟ್ಟಶಿಖರಗಳನ್ನು ಮುರಿದರು.
ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನು ತೆಗೆದು
ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದರು.

03268030a ಪರಿಗೃಹ್ಯ ಶತಘ್ನೀಶ್ಚ ಸಚಕ್ರಾಃ ಸಹುಡೋಪಲಾಃ|

03268030c ಚಿಕ್ಷಿಪುರ್ಭುಜವೇಗೇನ ಲಂಕಾಮಧ್ಯೇ ಮಹಾಬಲಾಃ||

ಆ ಮಹಾಬಲರು ನೂರಾರು ಕಟುಕರನ್ನು, ಚಕ್ರಗಳನ್ನು, ಕಾಯುವ
ಗೋಪುರಗಳನ್ನು, ಮತ್ತು ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಲಂಕೆಯ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ
ಎಸೆದರು.

03268031a ಪ್ರಾಕಾರಸ್ಥಾಶ್ಚ ಯೇ ಕೇ ಚಿನ್ನಿಶಾಚರಗಣಾಸ್ತದಾ|

03268031c ಪ್ರದುದ್ರುವಸ್ತೇ ಶತಶಃ ಕಪಿಭಿಃ ಸಮಭಿದ್ರುತಾಃ||

ಪ್ರಾಕಾರವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ನೂರಾರು ನಿಶಾಚರರು ಕಪಿಗಳ
ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋದರು.

03268032a ತತಸ್ತು ರಾಜವಚನಾದ್ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ|

03268032c ನಿಯಂ ಯುವಿ ಕೃತಾಕಾರಾಃ ಸಹಸ್ರಶತಸಂಘಶಃ||

03268033a ಶಸ್ತ್ರವರ್ಷಾಣಿ ವರ್ಷಂತೋ ದ್ರಾವಯಂತೋ ವನೌಕಸಃ|

03268033c ಪ್ರಾಕಾರಂ ಶೋಧಯಂತಸ್ತೇ ಪರಂ ವಿಕ್ರಮಮಾಸ್ಥಿತಾಃ||

ಆಗ ರಾಜನ ವಚನದಂತೆ ಕಾಮರೂಪಿಗಳಾದ, ವಿಕೃತಾಕಾರರಾದ
ರಾಕ್ಷಸರು ನೂರುಸಾವಿರದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಮಳೆಗರೆದು
ಆ ಕಪಿಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿ, ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬರಿದುಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪರಮ

ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು.

03268034a ಸ ಮಾಷರಾಶಿಸದೃಶೈರ್ಭೂವ ಕ್ಷಣದಾಚರೈಃ|

03268034c ಕೃತೋ ನಿರ್ವಾನರೋ ಭೂಯಃ ಪ್ರಾಕಾರೋ ಭೀಮದರ್ಶನೈಃ||

ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರೆಕಾಳುಗಳ ರಾಶಿಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ, ನೋಡಲು ಭಯಂಕರರಾಗಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಪ್ರಾಕಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಾನರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

03268035a ಪೇತುಃ ಶೂಲವಿಭಿನ್ನಾಂಗಾ ಬಹವೋ ವಾನರರ್ಷಭಾಃ|

03268035c ಸ್ತಂಭತೋರಣಭಗ್ನಾಶ್ಚ ಪೇತುಸ್ತತ್ರ ನಿಶಾಚರಾಃ||

ಶೂಲಗಳಿಂದ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ವಾನರರ್ಷಭರು ಉರುಳಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ತೋರಣದ ಸ್ತಂಭಗಳಿಂದ ತುಂಡಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಕೆಳಗುರುಳಿದರು.

03268036a ಕೇಶಾಕೇಶ್ಯಭವದ್ಯುದ್ಧಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ವಾನರೈಃ ಸಹ|

03268036c ನಖೈರ್ದಂತೈಶ್ಚ ವೀರಾಣಾಂ ಖಾದತಾಂ ವೈ ಪರಸ್ಪರಂ||

ಆ ರಾಕ್ಷಸ ವಾನರರೊಡನೆ ಕೇಶಾಕೇಶ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ವೀರರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಉಗುರು ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

03268037a ನಿಷ್ಟನಂತೋ ಹ್ಯುಭಯತಸ್ತತ್ರ ವಾನರರಾಕ್ಷಸಾಃ|

03268037c ಹತಾ ನಿಪತಿತಾ ಭೂಮೌ ನ ಮುಂಚಂತಿ ಪರಸ್ಪರಂ||

ಎರಡೂ ಕಡೆಯವರು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ವಾನರ

ರಾಕ್ಷಸರು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಹತರಾದರೂ ಪರಸ್ಪರರ ಹಿಡಿತವನ್ನು
ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

03268038a ರಾಮಸ್ತು ಶರಜಾಲಾನಿ ವವರ್ಷ ಜಲದೋ ಯಥಾ|:

03268038c ತಾನಿ ಲಂಕಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಜಘ್ನುಸ್ತಾನ್ವಜನೀಚರಾನ್||

ರಾಮನಾದರೋ ಲಂಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮೋಡಗಳಂತೆ ಶರಜಾಲಗಳಿಂದ
ಮಳೆಗರೆದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ರಾಕ್ಷಸರು ಮರಣಹೊಂದಿದರು.

03268039a ಸೌಮಿತ್ರಿರಪಿ ನಾರಾಚೈರ್ಯಥಧನ್ವಾ ಜಿತಕ್ಲಮಃ|

03268039c ಆದಿಶ್ಯಾದಿಶ್ಯ ದುರ್ಗಸ್ಥಾನ್ಪತಯಾಮಾಸ ರಾಕ್ಷಸಾನ್||

ಜಿತಕ್ಲಮ ಸೌಮಿತ್ರಿಯೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ದೃಢ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಉಕ್ಕಿನ
ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕೋಟಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಹೊಡೆದು
ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದನು.

03268040a ತತಃ ಪ್ರತ್ಯವಹಾರೋಽಭೂತ್ಸ್ರೇನ್ಯಾನಾಂ ರಾಘವಾಜ್ಞಯಾ|

03268040c ಕೃತೇ ವಿಮರ್ದೇ ಲಂಕಾಯಾಂ ಲಬ್ಧಲಕ್ಷೋ ಜಯೋತ್ತರಃ||

ಆಗ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಲಂಕೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ವಿಜಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ
ನಂತರ ರಾಮನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸೇನೆಯು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಲಂಕಾಪ್ರವೇಶೇ
ಅಷ್ಟಷಷ್ಠ್ಯ ಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಲಂಕಾಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾರವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೬೯

ಯುದ್ಧವರ್ಣನೆ (೧-೧೪).

03269001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03269001a ತತೋ ನಿವಿಶಮಾನಾಂಸ್ತಾನೈನಿಕಾನ್ರಾವಣಾನುಗಾ|

03269001c ಅಭಿಜಗ್ಮುರ್ಗಣಾನೇಕೇ ಪಿಶಾಚಕ್ಷುದ್ರಕ್ಷಸಾಂ||

03269002a ಪರ್ವಣಃ ಪೂತನೋ ಜಂಭಃ ಖರಃ ಕ್ರೋಧವಶೋ ಹರಿಃ|

03269002c ಪ್ರರುಜಶ್ಚಾರುಜಶ್ಚೈವ ಪ್ರಘಸಶ್ಚೈವಮಾದಯಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಸೈನಿಕರು ಅಲ್ಲಿ
ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿರಲು, ಅವರನ್ನು ರಾವಣನ ಕೆಲವು ಪಿಶಾಚ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸ
ಅನುಚರರು - ಪರ್ವಣ, ಪೂತನ, ಜಂಭ, ಖರ, ಕ್ರೋಧವಶ, ಹರಿ,
ಪ್ರರುಜ, ಅರುಜ, ಪ್ರಘಾಸ ಮತ್ತಿತರರು - ಆಕ್ರಮಣಮಾಡಿದರು.

03269003a ತತೋಽಭಿಪತತಾಂ ತೇಷಾಮದೃಶ್ಯಾನಾಂ ದುರಾತ್ಮನಾಂ|

03269003c ಅಂತರ್ಧಾನವಧಂ ತಜ್ಞಶ್ಚಕಾರ ಸ ವಿಭೀಷಣಃ||

03269004a ತೇ ದೃಶ್ಯಮಾನಾ ಹರಿಭಿರ್ಬಲಿಭಿದೂರಪಾತಿಭಿಃ|

03269004c ನಿಹತಾಃ ಸರ್ವಶೋ ರಾಜನ್ಮಹೀಂ ಜಗ್ಮುರ್ಗತಾಸವಃ||

ಆ ದುರಾತ್ಮರು ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ
ವಿಭೀಷಣನು ಅವರ ಅಂತರ್ಧಾನತ್ವವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಳಿಸಿದನು.

ರಾಜನ್! ಅವರು ಕಾಣುವಂತಾದಾಗ ಬಲಶಾಲಿಗಳು

ದೂರಹಾರಬಲ್ಲವರೂ ಆದ ಕಪಿಗಳು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೊಂದರು
ಮತ್ತು ಅವರು ಸತ್ತು ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರು.

03269005a ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಃ ಸಬಲೋ ರಾವಣೋ ನಿಯಮಯಾವಥ|

03269005c ವ್ಯೂಹ್ಯ ಚೌಶನಸಂ ವ್ಯೂಹಂ ಹರೀನ್ಸರ್ವಾನಹಾರಯತ್||

ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೇ ರಾವಣನು, ಎಲ್ಲಕಪಿಗಳನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುವ
ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಉಶಾನಸನ ವ್ಯೂಹವನ್ನು ರಚಿಸಿ ತನ್ನ ಬಲದೊಂದಿಗೆ
ಹೊರಬಂದನು.

03269006a ರಾಘವಸ್ವ ಭಿನಿಯಾಯ ವ್ಯೂಥಾನೀಕಂ ದಶಾನನಂ|

03269006c ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಂ ವಿಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರತ್ಯವ್ಯೂಹನ್ನಿಶಾಚರಂ||

ರಾಘವನಾದರೂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ವ್ಯೂಹರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿಶಾಚರ
ದಶಾನನನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಮುಂದೆಬಂದನು.

03269007a ಸಮೇತ್ಯ ಯುಯುಧೇ ತತ್ರ ತತೋ ರಾಮೇಣ ರಾವಣಃ|

03269007c ಯುಯುಧೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚೈವ ತಥೈವೇಂದ್ರಜಿತಾ ಸಹ||

03269008a ವಿರೂಪಾಕ್ಷೇಣ ಸುಗ್ರೀವಸ್ತಾರೇಣ ಚ ನಿಖರ್ವಟಃ|

03269008c ತುಂಡೇನ ಚ ನಲಸ್ತತ್ರ ಪಟುಶಃ ಪನಸೇನ ಚ||

ಅಲ್ಲಿ ರಾಮ-ರಾವಣರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೇನಸಾಡಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ

ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನೊಂದಿಗೆ, ಸುಗ್ರೀವನು ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೊಂದಿಗೆ, ನಿಖರವ್ರತನು ತಾರನೊಂದಿಗೆ, ನಲನು ತುಂಡನೊಂದಿಗೆ, ಮತ್ತು ಪಟುಷನು ಪನಸನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರು.

03269009a ವಿಷಹ್ಯಂ ಯಂ ಹಿ ಯೋ ಮೇನೇ ಸ ಸ ತೇನ ಸಮೇಯಿವಾನ್|

03269009c ಯುಯುಧೇ ಯುದ್ಧವೇಲಾಯಾಂ ಸ್ವಬಾಹುಬಲಮಾಶ್ರಿತಃ||

ಯಾರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸರಿಸಾಟಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೋ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧದ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಬಾಹುಬಲವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು.

03269010a ಸ ಸಂಪ್ರಹಾರೋ ವವೃಧೇ ಭೀರೂಣಾಂ ಭಯವರ್ಧನಃ|

03269010c ಲೋಮಸಂಹರ್ಷಣೋ ಘೋರಃ ಪುರಾ ದೇವಾಸುರೇ ಯಥಾ||

ಆ ಹೊಡೆದಾಟವು ಹೇಡಿಗಳ ಭಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿತು. ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವ ಆ ಘೋರ ಯುದ್ಧವು ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ದೇವಾಸುರರ ಯುದ್ಧದಂತಿತ್ತು.

03269011a ರಾವಣೋ ರಾಮಮಾನರ್ಚ ಚ್ಚಕ್ತಿಶೂಲಾಸಿವೃಷ್ಟಿಭಿಃ|

03269011c ನಿಶಿತೈರಾಯಸೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈ ರಾವಣಂ ಚಾಪಿ ರಾಘವಃ||

ರಾವಣನು ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಶಕ್ತಿ, ಶೂಲ ಮತ್ತು ಖಡ್ಗಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಲು, ರಾಘವನೂ ಕೂಡ ರಾವಣನನ್ನು ಹರಿತ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಉಕ್ಕಿನ ಶರಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಣಮಾಡಿದನು.

03269012a ತಥೈವೇಂದ್ರಜಿತಂ ಯತ್ತಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ಮರ್ಮಭೇದಿಭಿಃ|

03269012c ಇಂದ್ರಜಿಜ್ಞಾಪಿ ಸೌಮಿತ್ರಿಂ ಬಿಭೇದ ಬಹುಭಿಃ ಶರೈಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಜಾಗರೂಕನಾಗಿದ್ದ ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಮರ್ಮಭೇದಿ ಶರಗಳಿಂದ ಘಾತಿಗೊಳಿಸಲು ಇಂದ್ರಜಿತುವೂ ಕೂಡ ಸೌಮಿತ್ರಿಯನ್ನು ಬಹುಶರಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸಿದನು.

03269013a ವಿಭೀಷಣಃ ಪ್ರಹಸ್ತಂ ಚ ಪ್ರಹಸ್ತಶ್ಚ ವಿಭೀಷಣಂ|

03269013c ಖಿಗಪತ್ರೈಃ ಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರಭ್ಯವರ್ಷದ್ಗತವ್ಯಥಃ||

ವಿಭೀಷಣನು ಪ್ರಹಸ್ತನ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಹಸ್ತನು ವಿಭೀಷಣನ ಮೇಲೆ ಏನೂ ಚಿಂತಿಸದೇ ಪಕ್ಷಿಗಳ ರೆಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ, ತೀಕ್ಷ್ಣಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದರು.

03269014a ತೇಷಾಂ ಬಲವತಾಮಾಸೀನ್ಮಹಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಸಮಾಗಮಃ|

03269014c ವಿವ್ಯಥುಃ ಸಕಲಾ ಯೇನ ತ್ರಯೋ ಲೋಕಾಶ್ಚ ರಾಚರಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಬಲವತ್ತಾದ ಮಹಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮಾಗಮವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಸಕಲ ಚರಾಚರರೂ ವ್ಯಾಕುಲರಾದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ರಾಮರಾವಣದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧೇ
ಏಕೋನಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ರಾಮರಾವಣದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾರವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೦

ವಿಭೀಷಣನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸ ಪ್ರಹಸ್ತ ಮತ್ತು ಹನುಮಂತನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸ
ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷನ ವಧೆ (೧-೧೪). ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಕಳುಹಿಸಿದುದು (೧೫-೨೯).

03270001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03270001a ತತಃ ಪ್ರಹಸ್ತಃ ಸಹಸಾ ಸಮಭ್ಯೇತ್ಯ ವಿಭೀಷಣಂ|

03270001c ಗದಯಾ ತಾಡಯಾಮಾಸ ವಿನದ್ಯ ರಣಕರ್ಕಶಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಪ್ರಹಸ್ತನು ಬೇಗನೆ
ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಕರ್ಕಶವಾದ ರಣನಾದವನ್ನು ಕೂಗಿ
ಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

03270002a ಸ ತಯಾಭಿಹತೋ ಧೀಮಾನ್ಗದಯಾ ಭೀಮವೇಗಯಾ|

03270002c ನಾಕಂಪತ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಹಿಮವಾನಿವ ಸುಸ್ಥಿರಃ||

ಆದರೆ ಧೀಮಂತ ಮಹಾಬಾಹುವು ಭೀಮವೇಗದಿಂದ ಬಂದ ಗದೆಯ
ಹೊಡೆತಕ್ಕೂ ಕಂಪಿಸದೇ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದಂತೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದನು.

03270003a ತತಃ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ವಿಪುಲಾಂ ಶತಘಂಟಾಂ ವಿಭೀಷಣಃ|

03270003c ಅಭಿಮಂತ್ರ ಮಹಾಶಕ್ತಿಂ ಚಿಕ್ಷೇಪಾಸ್ಯ ಶಿರಃ ಪ್ರತಿ||

ವಿಭೀಷಣನು ಶತಘಂಟಾ ಎಂಬ ವಿಪುಲ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಅವನ ಶಿರದ ಕಡೆಗೆ ಎಸೆದನು.

03270004a ಪತಂತ್ಯಾ ಸ ತಯಾ ವೇಗಾದ್ರಾಕ್ಷಸೋಽಶನಿನಾದಯಾ|

03270004c ಹೃತೋತ್ತಮಾಂಗೋ ದದೃಶೇ ವಾತರುಗ್ಣ ಇವ ದ್ರುಮಃ||

ಆ ವೇಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಮಿಂಚಿನಂತಿರುವ ಆಯುಧವು ರಾಕ್ಷಸನ
ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು, ಭಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಮರವು ಬೀಳುವಂತೆ
ಕೆಳಗುರುಳಿದುದು ಕಂಡಿತು.

03270005a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿಹತಂ ಸಂಖ್ಯೇ ಪ್ರಹಸ್ತಂ ಕ್ಷಣದಾಚರಂ|

03270005c ಅಭಿದುದ್ರಾವ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷೋ ವೇಗೇನ ಮಹತಾ ಕಪೀನ್||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹಸ್ತನು ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷನು
ಕಪಿಗಳನ್ನು ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದನು.

03270006a ತಸ್ಯ ಮೇಘೋಪಮಂ ಸ್ಮೈನ್ಯಮಾಪತದ್ಭೀಮದರ್ಶನಂ|

03270006c ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ಸಹಸಾ ದೀರ್ಣಾ ರಣೇ ವಾನರಪುಂಗವಾಃ||

ನೋಡಲು ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಸೇನೆಯು ಮೋಡಗಳಂತೆ
ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು, ಅದನ್ನು ಕಂಡ ವಾನರಪುಂಗವರು
ತಕ್ಷಣವೇ ಚದುರಿಹೋದರು.

03270007a ತತಸ್ತಾನ್ಸಹಸಾ ದೀರ್ಣಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಾನರಪುಂಗವಾನ್|

03270007c ನಿಯಾಯ ಕಪಿಶಾರ್ದೂ ಲೋ ಹನೂಮಾನ್ವರ್ಯ ವಸ್ಥಿತಃ||

ಆ ವಾನರಪುಂಗವರು ಹಾಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಚದುರಿಹೋದುದನ್ನು
ನೋಡಿ ಕಪಿಶಾರ್ದೂಲ ಹನೂಮಂತನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತು
ಹೋರಾಡಿದನು.

03270008a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಸ್ಥಿತಂ ಸಂಖ್ಯೇ ಹರಯಃ ಪವನಾತ್ಮಜಂ|

03270008c ವೇಗೇನ ಮಹತಾ ರಾಜನ್ಸಂನ್ಯವರ್ತಂತ ಸರ್ವಶಃ||

ರಾಜನ್! ರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನಾಗಿದ್ದ ಪವನಾತ್ಮಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಪಿಗಳು
ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಮಹಾವೇಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಒಂದುಗೂಡಿದರು.

03270009a ತತಃ ಶಬ್ದೋ ಮಹಾನಾಸೀತ್ತುಮುಲೋ ಲೋಮಹರ್ಷಣಃ|

03270009c ರಾಮರಾವಣಸ್ಮೈನ್ಯಾನಾಮನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಧಾವತಾಂ||

ಆಗ ಅನ್ಯೋನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ ರಾಮ ಮತ್ತು ರಾವಣರ
ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೈ ನವಿರೇಳಿಸುವ ಮಹಾ ಶಬ್ದದ
ತುಮುಲವುಂಟಾಯಿತು.

03270010a ತಸ್ಮಿನ್ವೃತ್ತೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಘೋರೇ ರುಧಿರಕರ್ದಮೇ|

03270010c ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಃ ಕಪಿಸ್ಮೈನ್ಯಂ ತದ್ಧ್ರಾವಯಾಮಾಸ ಪತ್ರಿಭಿಃ||

ರಕ್ತವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಆ ಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು,
ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕಪಿಸೇನೆಯನ್ನು ಪಲಾಯನವಾಗುವಂತೆ
ಮಾಡಿದನು.

03270011a ತಂ ರಾಕ್ಷಸಮಹಾಮಾತ್ರಮಾಪತಂತಂ ಸಪತ್ನಜಿತ್|

03270011c ತರಸಾ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಹನೂಮಾನ್ವಪನಾತ್ಮ ಜಃ||

ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವ, ಪವನಾತ್ಮ ಜ ಹನೂಮಂತನು
ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾಮಾತ್ರ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಬೇಗನೇ ಎದುರಿಸಿ
ತಡೆದನು.

03270012a ತಯೋರ್ಯುಧಮಭೂದ್ಭೋರಂ ಹರಿರಾಕ್ಷಸವೀರಯೋಃ|

03270012c ಜಿಗೀಷತೋರ್ಯುಧಾನೋನ್ಯಮಿಂದ್ರಪ್ರಹ್ಲಾದಯೋರಿವ||

ಆ ವಾನರ ರಾಕ್ಷಸರ ನಡುವೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಇಂದ್ರ-
ಪ್ರಹ್ಲಾದರ ನಡುವಿನಂತಿರುವ ಘೋರವಾದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

03270013a ಗದಾಭಿಃ ಪರಿಘೈಶ್ಚೈವ ರಾಕ್ಷಸೋ ಜಘ್ನಿವಾನ್ಕಪಿಂ|

03270013c ಕಪಿಶ್ಚ ಜಘ್ನಿವಾನ್ರಕ್ಷಃ ಸಸ್ಯಂಧವಿಟಪೈರ್ದುರ್ಮೈಃ||

ರಾಕ್ಷಸನು ಕಪಿಯನ್ನು ಗದೆ ಮತ್ತು ಪರಿಘಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು
ಕಪಿಯು ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಮರಗಳು, ಕೊಂಬೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ
ಎಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

03270014a ತತಸ್ತಮತಿಕಾಯೇನ ಸಾಶ್ವಂ ಸರಥಸಾರಥಿಂ|

03270014c ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಮವಧೀದ್ಧೀಮಾನ್ ಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮ ಜಃ||

ಆಗ ಅತಿಕಾಯನಾದ ಮಾರುತಾತ್ಮ ಜ ಧೀಮಾನ್ ಹನೂಮಂತನು
ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತು ರಥಗಳ ಸಹಿತ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷನನ್ನು ವಧಿಸಿದನು.

03270015a ತತಸ್ತಂ ನಿಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಂ ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮಂ|

03270015c ಹರಯೋ ಜಾತವಿಸ್ತಂಭಾ ಜಘ್ನುರಭ್ಯೇತ್ಯ ಸೈನಿಕಾನ್||

ಆಗ ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷನು ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಾನರರ ಉತ್ಸಾಹವು ಮರಳಿ ಅವರು ಸೈನಿಕರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರು.

03270016a ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾ ಬಲಿಭಿರ್ಹರಿಭಿರ್ಜಿತಕಾಶಿಭಿಃ|

03270016c ರಾಕ್ಷಸಾ ಭಗ್ನಸಂಕಲ್ಪಾ ಲಂಕಾಮಭ್ಯಪತನ್ಭಯಾತ್||

ಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಲಶಾಲಿ ಕಪಿಗಳಿಂದ ಹತರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ತಮ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಭಯದಿಂದ ಲಂಕೆಗೆ ಮರಳಿದರು.

03270017a ತೇಽಭಿಪತ್ಯ ಪುರಂ ಭಗ್ನಾ ಹತಶೇಷಾ ನಿಶಾಚರಾಃ|

03270017c ಸರ್ವಂ ರಾಜ್ಞೇ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ರಾವಣಾಯ ನ್ಯವೇದಯನ್||

ಭಗ್ನರಾದ, ಸಾಯದೇ ಉಳಿದ ನಿಶಾಚರರು ಪುರವನ್ನು ಸೇರಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆದಹಾಗೆ ರಾಜ ರಾವಣನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದರು.

03270018a ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ರಾವಣಸ್ತೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಹಸ್ತಂ ನಿಹತಂ ಯುಧಿ|

03270018c ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಂ ಚ ಮಹೇಷ್ಟಾಸಂ ಸಸೈನ್ಯಂ ವಾನರರ್ಷಭೈಃ||

03270019a ಸುದೀರ್ಘಮಿವ ನಿಶ್ವಸ್ಯ ಸಮುತ್ಪತ್ಯ ವರಾಸನಾತ್|

03270019c ಉವಾಚ ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯ ಕರ್ಮಕಾಲೋಽಯಮಾಗತಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹಸ್ತ ಮತ್ತು ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷರು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ವಾನರರಿಂದ ಹತರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾವಣನು ಸುದೀರ್ಘ

ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವರಾಸನದಿಂದ ಎದ್ದು ಹೇಳಿದನು:
 “ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಕಾರ್ಯವೆಸಗುವ ಕಾಲವು ಬಂದಿದೆ.”

03270020a ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ವಿವಿಧೈರ್ವಾದಿತ್ಯೈಃ ಸುಮಹಾಸ್ವನೈಃ|
 03270020c ಶಯಾನಮತಿನಿದ್ರಾಲುಂ ಕುಂಭಕರ್ಣಮಬೋಧಯತ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಜೋರಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುವ ವಿವಿಧ ಸಂಗೀತ
 ಸಲಕರಣೆಗಳಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದ ನಿದ್ರಾಲು ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದನು.

03270021a ಪ್ರಬೋಧ್ಯ ಮಹತಾ ಚೈನಂ ಯತ್ನೇನಾಗತಸಾಧ್ವಸಃ|
 03270021c ಸ್ವಸ್ಥಮಾಸೀನಮವ್ಯಗ್ರಂ ವಿನಿದ್ರಂ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ|
 03270021e ತತೋಽಬ್ರವೀದ್ದಶ್ಶ್ರೀವಃ ಕುಂಭಕರ್ಣಂ ಮಹಾಬಲಂ||

ಮಹಾಯತ್ನದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು, ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಕಳೆದು

ಆಯಾಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪನು ಸುಖವಾಗಿ
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ದಶಗ್ರೀವನು ಮಹಾಬಲಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು:

03270022a ಧನ್ಯೋಽಸಿ ಯಸ್ಯ ತೇ ನಿದ್ರಾ ಕುಂಭಕರ್ಣೇ ಯಮೀದೃಶೀ|

03270022c ಯ ಇಮಂ ದಾರುಣಂ ಕಾಲಂ ನ ಜಾನೀಷೇ ಮಹಾಭಯಂ||

“ಕುಂಭಕರ್ಣ ! ಈ ರೀತಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡಬಲ್ಲ ನೀನು ಧನ್ಯ ! ಈ ದಾರುಣ
ಕಾಲದ ಮಹಾಭಯವು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

03270023a ಏಷ ತೀರ್ತ್ವಾರ್ಣವಂ ರಾಮಃ ಸೇತುನಾ ಹರಿಭಿಃ ಸಹ|

03270023c ಅವಮನ್ಯೇಹ ನಃ ಸರ್ವಾನ್ಕರೋತಿ ಕದನಂ ಮಹತ್||

ಈ ರಾಮನು ಕಪಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇತುವೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಗರವನ್ನು
ದಾಟಿ ಬಂದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅವಹೇಳಿಸಿ ಮಹಾ ಕದನವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03270024a ಮಯಾ ಹ್ಯಪಹೃತಾ ಭಾರ್ಯಾ ಸೀತಾ ನಾಮಾಸ್ಯ ಜಾನಕೀ|

03270024c ತಾಂ ಮೋಕ್ಷಯಿಷುರಾಯಾತೋ ಬದ್ಧ್ವಾ ಸೇತುಂ ಮಹಾರ್ಣವೇ||

ನಾನು ಸೀತಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅವನ ಭಾರ್ಯೆ ಮತ್ತು ಜನಕನ
ಮಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲು, ಅವಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಅವನು ಸಾಗರಕ್ಕೆ
ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು.

03270025a ತೇನ ಚೈವ ಪ್ರಹಸ್ತಾದಿರ್ಮಹಾನ್ನಃ ಸ್ವಜನೋ ಹತಃ|

03270025c ತಸ್ಯ ನಾನ್ಯೋ ನಿಹಂತಾಸ್ತಿ ತ್ವದೃತೇ ಶತ್ರುಕರ್ಶನ||

ಅವನಿಂದ ಪಹಸ್ತನೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾ ಸ್ವಜನರು ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
ಶತ್ರುಕರ್ಶನ! ನೀನಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾರರು!

03270026a ಸ ದಂಶಿತೋಽಭಿನಿಯಾಯ ತ್ವಮದ್ಯ ಬಲಿನಾಂ ವರ|

03270026c ರಾಮಾದೀನ್ ಸಮರೇ ಸರ್ವಾಂ ಜಹಿ ಶತ್ರುನರಿಂದಮ||

ಅವನು ಕವಚವನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಇಂದೇ
ಹೊರಡು! ಅರಿಂದಮ! ರಾಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ
ಸಮರದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸು!

03270027a ದೂಷಣಾವರಜೌ ಚೈವ ವಜ್ರವೇಗಪ್ರಮಾಥಿನೌ|

03270027c ತೌ ತ್ವಾಂ ಬಲೇನ ಮಹತಾ ಸಹಿತಾವನುಯಾಸ್ಯತಃ||

ದೂಷಣನ ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮಂದಿರು - ವಜ್ರವೇಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಥಿ -
ತಮ್ಮ ಮಹಾಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.”

03270028a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಪತಿಃ ಕುಂಭಕರ್ಣಂ ತರಸ್ವಿನಂ|

03270028c ಸಂದಿದೇಶೇತಿಕರ್ತವ್ಯೇ ವಜ್ರವೇಗಪ್ರಮಾಥಿನೌ||

ತರಸ್ವಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ರಾಕ್ಷಸಪತಿಯು ವಜ್ರವೇಗ ಮತ್ತು
ಪ್ರಮಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದರ ಕುರಿತು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತನು.

03270029a ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತು ತೌ ವೀರೌ ರಾವಣಂ ದೂಷಣಾನುಜೌ|

03270029c ಕುಂಭಕರ್ಣಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ತುರ್ಣಂ ನಿಯಯತುಃ ಪುರಾತ್||

ಆ ವೀರ ದೂಷಣಾನುಜರಿಬ್ಬರೂ ಹಾಗೇ ಆಗಲೆಂದು ರಾವಣನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪುರದಿಂದ ಹೊರಟರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಕುಂಭಕರ್ಣನಿರ್ಗಮನೇ
ಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನಿರ್ಗಮನದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾವಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೧

ಕುಂಭಕರ್ಣನ ವಧೆ

ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ವಧಿಸಿದುದು (೧-೧೮).
ದೂಷಣನ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ವಜ್ರವೇಗ-ಪಮಥಿಯರನ್ನು ಹನುಮಂತ-
ನಳರು ವಧಿಸಿದುದು (೧೯-೨೨).

03271001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03271001a ತತೋ ವಿನಿಯಾಯ ಪುರಾತ್ಕುಂಭಕರ್ಣಃ ಸಹಾನುಗಃ|

03271001c ಅಪಶ್ಯತ್ಕಪಿಸ್ಮೈನ್ಯಂ ತಜ್ಜಿ ತಕಾಶ್ಯಗ್ರತಃ ಸ್ಥಿತಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ

ಪುರದಿಂದ ಹೊರಟ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ವಿಜಯದಿಂದ ಸೊಕ್ಕು ನಿಂತಿದ್ದ
ಕಪಿಸೇನೆಯನ್ನು ಕಂಡನು.

03271002a ತಮಭ್ಯೇತ್ಯಾಶು ಹರಯಃ ಪರಿವಾರ್ಯ ಸಮಂತತಃ|

03271002c ಅಭ್ಯಘ್ನಂಶ್ಚ ಮಹಾಕಾಯೈರ್ಬಹುಭಿರ್ಜಗತೀರುಹೈಃ||

03271002e ಕರಜೈರತುದಂಶ್ಚಾನ್ಯೇ ವಿಹಾಯ ಭಯಮುತ್ತಮಂ||

ಕಪಿಗಳು ಅವನೆಡೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದು, ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಸುತ್ತುವರೆದು,
ಆ ಮಹಾಕಾಯನನ್ನು ಹಲವಾರು ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದರು
ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಭಯವನ್ನು ತೋರೆದು ಕೈಬೆರಳಿನ ಉಗುರುಗಳಿಂದ
ಕೆರೆದು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು.

03271003a ಬಹುಧಾ ಯುಧ್ಯಮಾನಾಸ್ತೇ ಯುದ್ಧಮಾರ್ಗೈಃ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ|

03271003c ನಾನಾಪ್ರಹರಣೈರ್ಭೀಮಂ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಮತಾಡಯನ್||

ಯುದ್ಧಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಹುರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಾನರರು
ಆ ಭಯಂಕರ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ನಾನಾ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದರು.

03271004a ಸ ತಾಡ್ಯಮಾನಃ ಪ್ರಹಸನ್ಭಕ್ಷಯಾಮಾಸ ವಾನರಾನ್|

03271004c ಪನಸಂ ಚ ಗವಾಕ್ಷಂ ಚ ವಜ್ರಬಾಹುಂ ಚ ವಾನರಂ||

ಹೀಗೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಅವನು ಜೋರಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ ಪನಸ, ಗವಾಕ್ಷ,
ವಜ್ರಬಾಹುವೇ ಮೊದಲಾದ ವಾನರರನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದನು.

03271005a ತದ್ವೃಷ್ಟ್ವಾ ವ್ಯಥನಂ ಕರ್ಮ ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯ ರಕ್ಷಸಃ|

03271005c ಉದಕ್ರೋಶನ್ವರಿತ್ರಸ್ತಾಸ್ತಾರಪ್ರಭೃತಯಸ್ತದಾ||

ರಾಕ್ಷಸ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಆ ದುಃಖಕರ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ತಾರನೇ
ಮೊದಲಾದವರು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಿರುಚಿಕೊಂಡರು.

03271006a ತಂ ತಾರಮುಚ್ಛೈಃ ಕ್ರೋಶಂತಮನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಹರಿಯೂಥಪಾನ್|

03271006c ಅಭಿದುದ್ರಾವ ಸುಗ್ರೀವಃ ಕುಂಭಕರ್ಣಮಪೇತಭೀಃ||

ಜೋರಾಗಿ ಕಿರುಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ತಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಪಿಗುಂಪುಗಳ
ಬಳಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಎದುರಿಗೆ ಸುಗ್ರೀವನು ಭಯವಿಲ್ಲದೇ ಓಡಿ
ಬಂದನು.

03271007a ತತೋಽಭಿಪತ್ಯ ವೇಗೇನ ಕುಂಭಕರ್ಣಂ ಮಹಾಮನಾಃ|

03271007c ಶಾಲೇನ ಜಘ್ನಿವಾನ್ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಬಲೇನ ಕಪಿಕುಂಜರಃ||

ಆ ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ಕಪಿಕುಂಜರನು ವೇಗದಿಂದ ಶಾಲವೃಕ್ಷವನ್ನು
ಕುಂಭಕರ್ಣನ ತಲೆಗೆ ಬಲವತ್ತಾಗಿ ಬಡಿದನು.

03271008a ಸ ಮಹಾತ್ಮಾ ಮಹಾವೇಗಃ ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನಿ|

03271008c ಬಿಭೇದ ಶಾಲಂ ಸುಗ್ರೀವೋ ನ ಚೈವಾವ್ಯಥಯತ್ಕಪಿಃ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಮಹಾವೇಗ ಸುಗ್ರೀವನು ಕುಂಭಕರ್ಣನ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ
ಹೊಡೆದ ಶಾಲವೃಕ್ಷವು ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಯಿತೇ ವಿನಃ ಅವನನ್ನು
ಹಂದಾಡಿಸಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

03271009a ತತೋ ವಿನದ್ಯ ಪ್ರಹಸಂ ಶಾಲಸ್ಪರ್ಶವಿಬೋಧಿತಃ|

03271009c ದೋರ್ಭ್ಯಾಮಾದಾಯ ಸುಗ್ರೀವಂ ಕುಂಭಕರ್ಣೋಽಹರದ್ಬಲಾತ್||

ಶಾಲವು ತಾಗಿದುದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಕುಂಭಕರ್ಣನು
ಸುಗ್ರೀವನ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿದು ಬಲವಾಗಿ ಎಳೆದನು.

03271010a ಹ್ರಿಯಮಾಣಂ ತು ಸುಗ್ರೀವಂ ಕುಂಭಕರ್ಣೇನ ರಕ್ಷಸಾ|

03271010c ಅವೇಕ್ಷಾ ಭೃದ್ರವದ್ವೀರಃ ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮಿತ್ರನಂದನಃ||

ರಾಕ್ಷಸ ಕುಂಭಕರ್ಣನಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು
ನೋಡಿ ಮಿತ್ರನಂದನ, ವೀರ ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ
ಬಂದನು.

03271011a ಸೋಽಭಿಪತ್ಯ ಮಹಾವೇಗಂ ರುಕ್ಮಪುಂಖಂ ಮಹಾಶರಂ|

03271011c ಪ್ರಾಹಿಣೋತ್ಕುಂಭಕರ್ಣಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಪರವೀರಹಾ||

ಪರವೀರಹ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಉದ್ದವಾದ ಮಹಾವೇಗದ ಬಂಗಾರದ
ರಕ್ಕೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಮಹಾಶರವನ್ನು ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಮೇಲೆ
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03271012a ಸ ತಸ್ಯ ದೇಹಾವರಣಂ ಭಿತ್ತ್ವಾ ದೇಹಂ ಚ ಸಾಯಕಃ|

03271012c ಜಗಾಮ ದಾರಯನ್ಭೂಮಿಂ ರುಧಿರೇಣ ಸಮುಕ್ಷಿತಃ||

ಅದು ಅವನ ದೇಹಾವರಣವನ್ನು ಬಿರಿದು, ದೇಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು,
ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದು ನೆಲವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು.

03271013a ತಥಾ ಸ ಭಿನ್ನಹೃದಯಃ ಸಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಕಪೀಶ್ವರಂ|

03271013c ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ಮಹೇಷ್ಟಾಸಃ ಪ್ರಗೃಹೀತಶಿಲಾಯುಧಃ|

03271013e ಅಭಿದುದ್ರಾವ ಸೌಮಿತ್ರಿಮುದ್ಯಮ್ಯ ಮಹತೀಂ ಶಿಲಾಂ||

ಅವನ ಹೃದಯವು ಸೀಳಿಹೋಗಲು ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ಕುಂಭಕರ್ಣನು
ಕಪೀಶ್ವರನನ್ನು ಬಿಸುಟು, ಶಿಲಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆ
ಮಹಾಶಿಲವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸೌಮಿತ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದನು.

03271014a ತಸ್ಯಾಭಿದ್ರವತಸ್ತೂರ್ಣಂ ಕ್ಷುರಾಭ್ಯಾಮುಚ್ಚಿ ತೌ ಕರೌ|

03271014c ಚಿಚ್ಛೇದ ನಿಶಿತಾಗ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸ ಬಭೂವ ಚತುರ್ಭುಜಃ||

ತನ್ನ ಕಡೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಎತ್ತಿದ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಎರಡು
ಕೋಡುಗಳಿರುವ ಹರಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು

ಚತುರ್ಭುಜನಾದನು.

03271015a ತಾನಪ್ಯಸ್ಯ ಭುಜಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಮಗೃಹೀತಶಿಲಾಯುಧಾನ್|

03271015c ಕ್ಷುರೈಶ್ಚಿಚ್ಚೇದ ಲಘ್ವಸ್ತ್ರಂ ಸೌಮಿತ್ರಿಃ ಪ್ರತಿದರ್ಶಯನ್||

ಆಗ ಶಿಲಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಎಲ್ಲ ಭುಜಗಳನ್ನೂ ಹರಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಅಸ್ತ್ರ ಲಘುತ್ವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು.

03271016a ಸ ಬಭೂವಾತಿಕಾಯಶ್ಚ ಬಹುಪಾದಶಿರೋಭುಜಃ|

03271016c ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರೇಣ ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ದದಾಹಾದ್ರಿಚಯೋಪಮಂ||

ಆಗ ಅವನು ಬಹುಪಾದಶಿರೋಭುಜಗಳ ಅತಿಕಾಯನಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು, ಪರ್ವತಗಳ ರಾಶಿಯಂತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದನು.

03271017a ಸ ಪಪಾತ ಮಹಾವೀರ್ಯೋ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಾಭಿಹತೋ ರಣೇ|

03271017c ಮಹಾಶನಿವಿನಿರ್ದಗ್ಧಃ ಪಾದಪೋಽಂಕುರವಾನಿವ||

ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಮಹಾವೀರನು ರಣದಲ್ಲಿ ಚಿಗುರಿದ ಮರವು ಮಹಾಮಿಂಚಿನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸುಟ್ಟು ಬೀಳುವಂತೆ ಬಿದ್ದನು.

03271018a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವೃತ್ರಸಂಕಾಶಂ ಕುಂಭಕರ್ಣಂ ತರಸ್ವಿನಂ|

03271018c ಗತಾಸುಂ ಪತಿತಂ ಭೂಮೌ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಭಯಾತ್||

ಆ ವೃತ್ರಸಂಕಾಶ ತರಸ್ವಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು
ಅಸುನೀಗಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ರಾಕ್ಷಸರು ಹೆದರಿ ಓಡಿ ಹೋದರು.

03271019a ತಥಾ ತಾನ್ದ್ರವತೋ ಯೋಧಾನ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ತೌ ದೂಷಣಾನುಜೌ|

03271019c ಅವಸ್ಥಾಪ್ಯಾಥ ಸೌಮಿತ್ರಿಂ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾವಭ್ಯಧಾವತಾಂ||

ಹಾಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಯೋಧರನ್ನು ನೋಡಿ ದೂಷಣನ
ತಮ್ಮಂದಿರೀರ್ವರು ಸಂಕೃದ್ಧರಾಗಿ ಓಡಿಬಂದು ಸೌಮಿತ್ರಿಯನ್ನು
ಎದುರಿಸಿದರು.

03271020a ತಾವಾದ್ರವಂತೌ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೌ ವಜ್ರವೇಗಪ್ರಮಾಥಿನೌ|

03271020c ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ವಿನದ್ಯೋಭೌ ಪತತ್ರಿಭಿಃ||

ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ಸಂಕೃದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ವಜ್ರವೇಗ ಮತ್ತು
ಪ್ರಮಥಿಯರೀರ್ವರನ್ನೂ ರೆಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

03271021a ತತಃ ಸುತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಮಭವಲ್ಲೋಮಹರ್ಷಣಂ|

03271021c ದೂಷಣಾನುಜಯೋಃ ಪಾರ್ಥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಚ ಧೀಮತಃ||

ಪಾರ್ಥ ! ಆಗ ದೂಷಣನ ತಮ್ಮಂದಿರ ಮತ್ತು ದೀಮತ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ
ನಡುವೆ ಲೋಮಹರ್ಷಣ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

03271022a ಮಹತಾ ಶರವರ್ಷೇಣ ರಾಕ್ಷಸೌ ಸೋಽಭ್ಯವರ್ಷತ|

03271022c ತೌ ಚಾಪಿ ವೀರೌ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾವುಭೌ ತೌ ಸಮವರ್ಷತಾಂ||

ಅವನು ರಾಕ್ಷಸರ ಮೇಲೆ ಮಹಾಶರಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು.
ಸಂಕೃದ್ಧರಾದ ಆ ವೀರರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಅವನ ಮೇಲೆ ಶರಗಳ
ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು.

03271023a ಮುಹೂರ್ತ ಮೇವಮಭವದ್ವಜ್ರವೇಗಪ್ರಮಾಥಿನೋಃ|

03271023c ಸೌಮಿತ್ರೇಶ್ಚ ಮಹಾಬಾಹೋಃ ಸಂಪ್ರಹಾರಃ ಸುದಾರುಣಃ||

ವಜ್ರವೇಗ-ಪ್ರಮಥಿಯರ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರಹಾರ ಮಹಾಬಾಹು
ಸೌಮಿತ್ರಿಯ ನಡುವಿನ ಈ ದಾರುಣ ಯುದ್ಧವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ನಡೆಯಿತು.

03271024a ಅಥಾದ್ರಿಶ್ಯಂಗಮಾದಾಯ ಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ|

03271024c ಅಭಿದ್ರುತ್ಯಾದದೇ ಪ್ರಾಣಾನ್ವಜ್ರವೇಗಸ್ಯ ರಕ್ಷಸಃ||

ಆಗ ಮಾರುತಾತ್ಮಜ ಹನೂಮಂತನು ಗಿರಿಯ ಶಿಖರವನ್ನು ಹಿಡಿದು,
ಅಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ರಾಕ್ಷಸ ವಜ್ರವೇಗನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು.

03271025a ನೀಲಶ್ಚ ಮಹತಾ ಗ್ರಾಽವ್ಣಾ ದೂಷಣಾವರಜಂ ಹರಿಃ|

03271025c ಪ್ರಮಾಥಿನಮಭಿದ್ರುತ್ಯ ಪ್ರಮಮಾಥ ಮಹಾಬಲಃ||

ಮಹಾಬಲಿ ಕಪಿ ನೀಲನು ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯೊಂದಿಗೆ ದೂಷಣನ ತಮ್ಮ
ಪ್ರಮಾಥಿಯನ್ನು ಅಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಜಜ್ಜಿದನು.

03271026a ತತಃ ಪ್ರಾವರ್ತತ ಪುನಃ ಸಂಗ್ರಾಮಃ ಕಟುಕೋದಯಃ|

03271026c ರಾಮರಾವಣಸ್ಮೈನ್ಯಾನಾಮನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಧಾವತಾಂ||

ಆಗ ರಾಮ-ರಾವಣರ ಸೇನೆಗಳ ನಡುವೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ

ಕಟುಕ ಸಂಗ್ರಾಮವು ಪುನಃ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

03271027a ಶತಶೋ ನೈರೃತಾನ್ವನ್ಯಾ ಜಘ್ನುರ್ವನ್ಯಾಂಶ್ಚ ನೈರೃತಾಃ|

03271027c ನೈರೃತಾಸ್ತತ್ರ ವಧ್ಯಂತೇ ಪ್ರಾಯಶೋ ನ ತು ವಾನರಾಃ||

ಆ ವನವಾಸಿಗಳು ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದರು, ರಾಕ್ಷಸರೂ ವನವಾಸಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಖ್ಯೆ ವಾನರರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಕುಂಭಕರ್ಣಾ ದಿವಧೇ

ಏಕಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕುಂಭಕರ್ಣಾ ದಿವಧೆಯಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾವಿಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೭೨

ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ

ರಾವಣನ ಮಗ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನೊಡನೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮತ್ತು ಅಂಗದರ
ಯುದ್ಧ; ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದುದು (೧-೧೯). ರಾಮ-
ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಹೊಡೆದು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದುದು (೨೦-

೨೬).

03272001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03272001a ತತಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಹತಂ ಸಂಖ್ಯೇ ಕುಂಭಕರ್ಣಂ ಸಹಾನುಗಂ|

03272001c ಪ್ರಹಸ್ತಂ ಚ ಮಹೇಷ್ಟಾಸಂ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಂ ಚಾತಿತೇಜಸಂ||

03272002a ಪುತ್ರಮಿಂದ್ರಜಿತಂ ಶೂರಂ ರಾವಣಃ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ|

03272002c ಜಹಿ ರಾಮಮಮಿತ್ರಘ್ನ ಸುಗ್ರೀವಂ ಚ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದ ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ಪ್ರಹಸ್ತ ಮತ್ತು ಅತಿತೇಜಸ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷರೊಂದಿಗೆ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ರಣದಲ್ಲಿ ಹತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾವಣನು ಶೂರ, ಪುತ್ರ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಅಮಿತ್ರಘ್ನ! ಸುಗ್ರೀವ- ಸೌಮಿತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ರಾಮನನ್ನು ಕೊಲ್ಲು!

03272003a ತ್ವಯಾ ಹಿ ಮಮ ಸತ್ಪುತ್ರ ಯಶೋ ದೀಪ್ತಮುಪಾರ್ಜಿತಂ|

03272003c ಜಿತ್ವಾ ವಜ್ರಧರಂ ಸಂಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂ ಶಚೀಪತಿಂ||

ಶಚೀಪತಿ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ವಜ್ರಧರನನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಬೆಳಗುವ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವ ನೀನೇ ನನ್ನ ಸತ್ಪುತ್ರ!

03272004a ಅಂತರ್ಹಿತಃ ಪ್ರಕಾಶೋ ವಾ ದಿವ್ಯೈರ್ದೃತ್ವವರೈಃ ಶರೈಃ|

03272004c ಜಹಿ ಶತ್ರುನಮಿತ್ರಘ್ನ ಮಮ ಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ ವರಂ||

ಅಮಿತ್ರಘ್ನ! ಶಸ್ತ್ರಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಅಥವಾ ದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ ದಿವ್ಯವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶರಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲು.

03272005a ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಸುಗ್ರೀವಾಃ ಶರಸ್ಪರ್ಶಂ ನ ತೇಽನಘ|

03272005c ಸಮರ್ಥಾಃ ಪ್ರತಿಸಂಸೋಧುಂ ಕುತಸ್ತದನುಯಾಯಿನಃ||

ಅನಘ! ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಸುಗ್ರೀವರು ನಿನ್ನ ಬಾಣಗಳ ಸ್ಪರ್ಷವನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥರು. ಇನ್ನು ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಡು!

03272006a ಅಕೃತಾ ಯಾ ಪ್ರಹಸ್ತೇನ ಕುಂಭಕರ್ಣೇನ ಚಾನಘ|

03272006c ಖಿರಸ್ಯಾಪಚಿತಿಃ ಸಂಖ್ಯೇ ತಾಂ ಗಚ್ಚಸ್ವ ಮಹಾಭುಜ||

ಅನಘ! ಮಹಾಭುಜ! ಪ್ರಹಸ್ತ-ಕುಂಭಕರ್ಣರು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗದೇ ಇದ್ದ ಖಿರನ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಹೋಗು!

03272007a ತ್ವಮದ್ಯ ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ಹತ್ವಾ ಶತ್ರುನ್ಸಸೈನಿಕಾನ್|

03272007c ಪ್ರತಿನಂದಯ ಮಾಂ ಪುತ್ರ ಪುರಾ ಬದ್ಧೇವ ವಾಸವಂ||

ಹಿಂದೆ ವಾಸವನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದಂತೆ ಇಂದು ನೀನು ಹರಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.”

03272008a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ದಂಶಿತಃ|

03272008c ಪ್ರಯಯಾವಿಂದ್ರಜಿದ್ರಾಜಂಸ್ತೂರ್ಣಮಾಯೋಧನಂ ಪ್ರತಿ||

ರಾಜನ್! ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಸಂಪೂರ್ಣಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ರಥವನ್ನೇರಿ, ರಣರಂಗದೆಡೆಗೆ ಹೊರಟನು.

03272009a ತತ್ರ ವಿಶ್ರಾವ್ಯ ವಿಸ್ಪಷ್ಟಂ ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ|

03272009c ಆಹ್ವಯಾಮಾಸ ಸಮರೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಶುಭಲಕ್ಷಣಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಪುಂಗವನು ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸಿ
ಸಮರದಲ್ಲಿ ಶುಭಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು.

03272010a ತಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಽಪ್ಯಭ್ಯಧಾವತ್ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಸಶರಂ ಧನುಃ|

03272010c ತ್ರಾಸಯಂಸ್ತಲಘೋಷೇಣ ಸಿಂಹಃ ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಂ ಯಥಾ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಶರದೊಂದಿಗೆ ಧನುವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಚಪ್ಪಾಳೆಯ
ಘೋಷದೊಂದಿಗೆ ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗವನ್ನು ಸಿಂಹವು ಬೆದರಿಸುವಂತೆ
ಓಡಿಬಂದನು.

03272011a ತಯೋಃ ಸಮಭವದ್ಯುದ್ಧಂ ಸುಮಹಜ್ಜ ಯಗೃದ್ಧಿನೋಃ|

03272011c ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವಿದುಷೋಸ್ತಿವ್ರಮನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಪರ್ಧಿನೋಸ್ತದಾ||

ವಿಜಯಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿದ್ದ, ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಕೋವಿದರಾಗಿದ್ದ,
ಅನ್ಯೋನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಮಹಾ
ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

03272012a ರಾವಣಿಸ್ತು ಯದಾ ನೈನಂ ವಿಶೇಷಯತಿ ಸಾಯಕೈಃ|

03272012c ತತೋ ಗುರುತರಂ ಯತ್ನಮಾತಿಷ್ಠದ್ಬಲಿನಾಂ ವರಃ||

ತನ್ನ ಬಾಣಗಳ ಯುದ್ಧವು ಏನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾವಣಿಯು ಇನ್ನೂ ಗುರುತರ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

03272013a ತತ ಏನಂ ಮಹಾವೇಗೈರರ್ಧಯಾಮಾಸ ತೋಮರೈಃ|

03272013c ತಾನಾಗತಾನ್ ಚಿಚ್ಚೇದ ಸೌಮಿತ್ರೀನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ|

ಅವನು ಮಹಾವೇಗದ ತೋಮರಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದನು.
ಆದರೆ ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ಬರುತ್ತಿರುವವುಗಳನ್ನು ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ
ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

03272013e ತೇ ನಿಕ್ಯತ್ರಾಃ ಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ನ್ಯಪತನ್ವಸುಧಾತಲೇ||

03272014a ತಮಂಗದೋ ವಾಲಿಸುತಃ ಶ್ರೀಮಾನುದ್ಯಮ್ಯ ಪಾದಪಂ|

03272014c ಅಭಿದ್ರುತ್ಯ ಮಹಾವೇಗಸ್ತಾಡಯಾಮಾಸ ಮೂರ್ಧನಿ||

ಹರಿತ ಶರಗಳಿಂದ ತುಂಡರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ
ಬಿದ್ದವು. ಆಗ ವಾಲಿಸುತ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅಂಗದನು ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಿತ್ತು
ಹಿಡಿದು ಓಡಿ ಬಂದು ಮಹಾವೇಗದಲ್ಲಿ ಅವನ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ
ಹೊಡೆದನು.

03272015a ತಸ್ಯೇಂದ್ರಜಿದಸಂಭ್ರಾಂತಃ ಪ್ರಾಸೇನೋರಸಿ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03272015c ಪ್ರಹರ್ತುಮೈಚ್ಚತ್ತಂ ಚಾಸ್ಯ ಪ್ರಾಸಂ ಚಿಚ್ಚೇದ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ||

ಸಂಭ್ರಾಂತನಾಗದೇ ವೀರ್ಯವಂತ ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಪ್ರಾಸವೊಂದನ್ನು
ಅವನ ಎದೆಗೆ ಎಸೆಯಲು, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಆ ಪ್ರಾಸವನ್ನೂ ಕೂಡ
ತುಂಡರಿಸಿದನು.

03272016a ತಮಭ್ಯಾಶಗತಂ ವೀರಮಂಗದಂ ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ|

03272016c ಗದಯಾತಾಡಯತ್ಸವ್ಯೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ವಾನರಪುಂಗವಂ||

ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ವೀರ ವಾನರಪುಂಗವ ಅಂಗದನ ಎಡಕ್ಕೆ
ರಾವಣಾತ್ಮಜನು ಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

03272017a ತಮಚಿಂತ್ಯ ಪ್ರಹಾರಂ ಸ ಬಲವಾನ್ವಾಲಿನಃ ಸುತಃ|

03272017c ಸಸರ್ಜೇಂದ್ರಜಿತಃ ಕ್ರೋಧಾಚ್ಚಾಲಸ್ಯಂಧಮಮಿತ್ರಜಿತ್||

ಆದರೆ ಬಲವಾನ್ ವಾಲಿಸುತನು ಆ ಪ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಮನಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆ
ಅಮಿತ್ರಜಿತುವು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಶಾಲವೃಕ್ಷದ ಕಾಂಡವನ್ನು
ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನೆಡೆಗೆ ಎಸೆದನು.

03272018a ಸೋಽಂಗದೇನ ರುಷೋತ್ಸ್ರಷ್ಟೋ ವಧಾಯೇಂದ್ರಜಿತಸ್ತರುಃ|

03272018c ಜಘಾನೇಂದ್ರಜಿತಃ ಪಾರ್ಥ ರಥಂ ಸಾಶ್ವಂ ಸಸಾರಥಿ||

ಪಾರ್ಥ ! ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಅಂಗದನು
ಬಿಸುಟ ಆ ವೃಕ್ಷವು ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ
ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ರಥವನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿತು.

03272019a ತತೋ ಹತಾಶ್ವಾತ್ಪ್ರಸ್ಯಂದ್ಯ ರಥಾತ್ಸ ಹತಸಾರಥಿಃ|

03272019c ತತ್ರೈವಾಂತರ್ದಧೇ ರಾಜನ್ಮಾಯಯಾ ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ||

ರಾಜನ್ ! ಅಶ್ವ-ಸಾರಥಿಗಳು ಹತರಾಗಲು ರಾವಣಾತ್ಮಜನು
ಮಾಯೆಯಿಂದ ಆ ರಥದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

03272020a ಅಂತರ್ಹಿತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತಂ ಬಹುಮಾಯಂ ಚ ರಾಕ್ಷಸಂ|

03272020c ರಾಮಸ್ಯಂ ದೇಶಮಾಗಮ್ಯ ತತ್ಸೈನ್ಯಂ ಪರ್ಯರಕ್ಷತ||

ಆ ಬಹುಮಾಯಿ ರಾಕ್ಷಸನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದ ರಾಮನು
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಆ ಸೇನೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು.

03272021a ಸ ರಾಮಮುದ್ರಿಶ್ಯ ಶರೈಸ್ತತೋ ದತ್ತವರೈಸ್ತದಾ|

03272021c ವಿವ್ಯಾಧ ಸರ್ವಗಾತ್ರೇಷು ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚ ಮಹಾರಥಂ||

ಆಗ ವರದಿಂದ ಪಡೆದ ಶರಗಳಿಂದ ಅವನು ರಾಮ ಮತ್ತು ಮಹಾರಥ
ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆದನು.

03272022a ತಮದೃಶ್ಯಂ ಶರೈಃ ಶೂರೌ ಮಾಯಯಾಂತರ್ಹಿತಂ ತದಾ|

03272022c ಯೋಧಯಾಮಾಸತುರುಭೌ ರಾವಣಿಂ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ||

ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗಿ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ
ರಾವಣಿಯನ್ನು ಶೂರರಾದ ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಶರಗಳಿಂದ
ಹೋರಾಡಿದರು.

03272023a ಸ ರುಷಾ ಸರ್ವಗಾತ್ರೇಷು ತಯೋಃ ಪುರುಷಸಿಂಹಯೋಃ|

03272023c ವ್ಯಸೃಜತ್ಸಾಯಕಾನ್ಮೂಯಃ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಅವನು ರೋಷದಿಂದ ಆ ಪುರುಷಸಿಂಹರ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಾಂಗಗಳ
ಮೇಲೂ ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

03272024a ತಮದೃಶ್ಯಂ ವಿಚಿನ್ವಂತಃ ಸೃಜಂತಮನಿಶಂ ಶರಾನ್|

03272024c ಹರಯೋ ವಿವಿಶುವ್ಯೋಮ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಹತೀಃ ಶಿಲಾಃ||

ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೇ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಅದೃಶ್ಯನಾದ ಅವನನ್ನು

ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಕಪಿಗಳು ಮಹಾಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಕಾಶವನ್ನೇರಿದರು.

03272025a ತಾಂಶ್ಚ ತೌ ಚಾಪ್ಯದೃಶ್ಯಃ ಸ ಶರೈರ್ವಿವ್ಯಾಧ ರಾಕ್ಷಸಃ|

03272025c ಸ ಭೃಶಂ ತಾಡಯನ್ವೀರೋ ರಾವಣಿರ್ಮಾಯಯಾವೃತಃ||

ಆದರೆ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಆ ವೀರ ರಾವಣಿ ರಾಕ್ಷಸನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದುರುಳಿಸಿದನು.

03272026a ತೌ ಶರೈರಾಚಿತೌ ವೀರೌ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ|

03272026c ಪೇತತುರ್ಗಗನಾದ್ಭೂಮಿಂ ಸೂರ್ಯಾ ಚಂದ್ರಮಸಾವಿವ||

ಆ ಶರಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ವೀರ ಸಹೋದರ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಂತೆ ಗಗನದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ

ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಇಂದ್ರಜಿದ್ಯುದ್ಧೇ

ದ್ವಿಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಸತ್ತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಜಿತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ

ಇನ್ನೂರಾವಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೨

ಇಂದ್ರಜಿತು ಸಂಹಾರ

ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಶರಜಾಲದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು
ವಿಭೀಷಣನು ಪ್ರಜ್ಞಾಸ್ತವನ್ನು ಬಳಸಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಕುಬೇರನು ಕಳುಹಿಸಿದ

ನೀರನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಕೊಟ್ಟು ವೀರರಿಗೆ

ಅಂತರ್ಹಿತವಾದುದು ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದು (೧-೧೪).

ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದುದು

(೧೫-೨೪). ಪುತ್ರವಧೆಯಿಂದ ದುಃಖಿತನಾದ ರಾವಣನು

ಕೋಪದಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮುಂದಾದಾಗ ಅವಿಂಧ್ಯನು

ಅವನನ್ನು ತಡೆದುದು (೨೫-೩೩).

03273001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03273001a ತಾವುಭೌ ಪತಿತೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭ್ರಾತರಾವಮಿತೌಜಸೌ|

03273001c ಬಬಂಧ ರಾವಣಿಭೂಯಃ ಶರೈರ್ದೋರ್ಗತ್ತವರೈಸ್ತದಾ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಅಮಿತತೇಜಸ್ವಿ

ಸಹೋದರರಿಬ್ಬರೂ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾವಣಿಯು

ವರಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಶರಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದನು.

03273002a ತೌ ವೀರೌ ಶರಜಾಲೇನ ಬದ್ಧಾವಿಂದ್ರಜಿತಾ ರಣೇ|

03273002c ರೇಜತುಃ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೌ ಶಕುಂತಾವಿವ ಪಂಜರೇ||

ರಣದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನಿಂದ ಶರಜಾಲದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಆ

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರರು ಪಂಜರದಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡು ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ

ಕಂಡುಬಂದರು.

03273003a ತೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತಿತೌ ಭೂಮೌ ಶತಶಃ ಸಾಯಕೈಶ್ಚಿ ತೌ|

03273003c ಸುಗ್ರೀವಃ ಕಪಿಭಿಃ ಸಾರ್ಧಂ ಪರಿವಾರ್ಯ ತತಃ ಸ್ಥಿತಃ||

03273004a ಸುಷೇಣಮೈಂದದ್ವಿವಿದ್ಯೈಃ ಕುಮುದೇನಾಂಗದೇನ ಚ|

03273004c ಹನೂಮನ್ನೀಲತಾರೈಶ್ಚ ನಲೇನ ಚ ಕಪೀಶ್ವರಃ||

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನೂರಾರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಚುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಗ್ರೀವನು ಸುಷೇಣ, ಮೈಂದ, ದ್ವಿವಿದ, ಕುಮುದ, ಅಂಗದ, ಹನೂಮಾನ್, ನೀಲ, ತಾರ ಮತ್ತು ಕಪೀಶ್ವರ ನಲ ಮೊದಲಾದ ಕಪಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಸುತ್ತವರೆದು ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03273005a ತತಸ್ತಂ ದೇಶಮಾಗಮ್ಯ ಕೃತಕರ್ಮಾ ವಿಭೀಷಣಃ|

03273005c ಬೋಧಯಾಮಾಸ ತೌ ವೀರೌ ಪ್ರಜ್ಞಾಸ್ತ್ರೇಣ ಪ್ರಬೋಧಿತೌ||

ಆಗ ಕೃತಕರ್ಮಿ ವಿಭೀಷಣನು ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಮತ್ತು ಆ ವೀರರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಪ್ರಜ್ಞಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದನು.

03273006a ವಿಶಲ್ಯೌ ಚಾಪಿ ಸುಗ್ರೀವಃ ಕ್ಷಣೇನೋಭೌ ಚಕಾರ ತೌ|

03273006c ವಿಶಲ್ಯಯಾ ಮಹೌಷಧ್ಯಾ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರಪ್ರಯುಕ್ತಯಾ||

ಸುಗ್ರೀವನು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಂದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದು ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಿಡುವ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರದ ಮಹಾ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಲೇಪಿಸಿದನು.

03273007a ತೌ ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞೌ ನೃವರೌ ವಿಶಲ್ಯಾವುದತಿಷ್ಠತಾಂ|

03273007c ಗತತಂದ್ರೀಕ್ಷಮೌ ಚಾಸ್ತಾಂ ಕ್ಷಣೇನೋಭೌ ಮಹಾರಥೌ||

ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಆ ನರವರರು ಬಾಣಗಳ ರಹಿತರಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದರು. ಆ ಮಹಾರಥಿಗಳು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಯುದ್ಧದ ಆಯಾಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು.

03273008a ತತೋ ವಿಭೀಷಣಃ ಪಾರ್ಥ ರಾಮಮಿಕ್ಷ್ವಾ ಕುನಂದನಂ|

03273008c ಉವಾಚ ವಿಜ್ವರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೃತಾಂಜಲಿರಿದಂ ವಚಃ||

ಪಾರ್ಥ ! ಆಗ ವಿಭೀಷಣನು ಇಕ್ಷ್ವಾ ಕುನಂದನ ರಾಮನು ವಿಜ್ವರನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೈಮುಗಿದು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03273009a ಅಯಮಂಭೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತು ರಾಜರಾಜಸ್ಯ ಶಾಸನಾತ್|

03273009c ಗುಹ್ಯಕೋಽಭ್ಯಾಗತಃ ಶ್ವೇತಾತ್ವ ತ್ಸಕಾಶಮರಿಂದಮ||

“ಅರಿಂದಮ ! ಈ ಗುಹ್ಯಕನು ರಾಜರಾಜನ ಶಾಸನದಂತೆ ಶ್ವೇತಾದ್ರಿಯಿಂದ ಈ ನೀರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.

03273010a ಇದಮಂಭಃ ಕುಬೇರಸ್ತೇ ಮಹಾರಾಜಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ|

03273010c ಅಂತರ್ಹಿತಾನಾಂ ಭೂತಾನಾಂ ದರ್ಶನಾರ್ಥಂ ಪರಂತಪ||

ಪರಂತಪ ! ಮಹಾರಾಜ ಕುಬೇರನು ಈ ನೀರನ್ನು ಅಂತರ್ಧಾನರಾದವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

03273011a ಅನೇನ ಸ್ಪೃಷ್ಟನಯನೋ ಭೂತಾನ್ಯಂತರ್ಹಿತಾನ್ಯುತ|

03273011c ಭವಾನ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯತಿ ಯಸ್ಮೈ ಚ ಭವಾನೇತತ್ಪದಾಸ್ಯತಿ||

ಇದನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅಂತರ್ಹಿತಭೂತಗಳು ನಿನಗೆ ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ನೀನು ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.”

03273012a ತಥೇತಿ ರಾಮಸ್ತದ್ವಾರಿ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಯಾಥ ಸತ್ಕೃತಂ|

03273012c ಚಕಾರ ನೇತ್ರಯೋಃ ಶೌಚಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚ ಮಹಾಮನಾಃ||

03273013a ಸುಗ್ರೀವಜಾಂಬವಂತೌ ಚ ಹನೂಮಾನಂಗದಸ್ತಥಾ|

03273013c ಮೈಂದದ್ವಿವಿದನೀಲಾಶ್ಚ ಪ್ರಾಯಃ ಪ್ಲವಗಸತ್ತಮಾಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ರಾಮನು ಆ ಸತ್ಕೃತ ನೀರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ, ಸುಗ್ರೀವ-ಜಾಂಬವಂತರೂ, ಹನೂಮಂತ-ಅಂಗದರೂ, ಮೈಂದ, ದ್ವಿವಿದ, ನೀಲರೂ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಾನರಸತ್ತಮರೂ ಮಾಡಿದರು.

03273014a ತಥಾ ಸಮಭವಚ್ಚಾಪಿ ಯದುವಾಚ ವಿಭೀಷಣಃ|

03273014c ಕ್ಷಣೇನಾತೀಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯೇಷಾಂ ಚಕ್ಷೂಂಷ್ಯಾಸನ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಆಗ ವಿಭೀಷಣನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನಡೆಯಿತು.

ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅತೀಂದ್ರಿಯಗಳಾದವು.

03273015a ಇಂದ್ರಜಿತ್ಯ ತಕರ್ಮಾ ತು ಪಿತೃೇ ಕರ್ಮ ತದಾತ್ಮನಃ|

03273015c ನಿವೇದ್ಯ ಪುನರಾಗಚ್ಚತ್ವ ರಯಾಜಿಶಿರಃ ಪ್ರತಿ||

ಕೃತಕರ್ಮಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಮಾಡಿಮುಗಿಸಿದ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿಸಿ ತ್ವರೆಯಿಂದ ರಣರಂಗದ ಕಡೆ ಪುನಃ ಧಾವಿಸಿದನು.

03273016a ತಮಾಪತಂತಂ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಂ ಪುನರೇವ ಯುಯತ್ಸಯಾ|

03273016c ಅಭಿದುದ್ರಾವ ಸೌಮಿತ್ರಿವಿಭೀಷಣಮತೇ ಸ್ಥಿತಃ||

ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಪುನಃ ಬಂದಿದ್ದ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಆ ಶತ್ರುವನ್ನು
ವಿಭೀಷಣನ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ಎದುರಿಸಿದನು.

03273017a ಅಕೃತಾಹ್ನಿಕಮೇವೈನಂ ಜಿಘಾಂಸುರ್ಜಿತಕಾಶಿನಂ|

03273017c ಶರೈರ್ಜಘಾನ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಕೃತಸಂಜ್ಞೋಽಥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ||

ಈಗ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಜಯದಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿದ್ದ ಶತ್ರುವನ್ನು
ಅವನು ಆಹ್ನಿಕವನ್ನು ಮಾಡುವುದರೊಳಗೇ ಕೊಲ್ಲಲು ಬಯಸಿ
ಕುಪಿತನಾಗಿ ಶರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

03273018a ತಯೋಃ ಸಮಭವದ್ಯುದ್ಧಂ ತದಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ಜಿಗೀಷತೋಃ|

03273018c ಅತೀವ ಚಿತ್ರಮಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಶಕ್ರಪ್ರಹ್ಲಾದಯೋರಿವ||

ಆಗ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಬಯಸಿದ ಅವರಿರ್ವರ ನಡುವೆ,
ಶಕ್ರ-ಪ್ರಹ್ಲಾದರ ನಡುವೆ ನಡೆದಂತಹ ಅತೀವವಾದ, ವಿಚಿತ್ರವೂ
ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ ಆದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

03273019a ಅವಿಧ್ಯದಿಂದ್ರಜಿತ್ತೀಕ್ಷೈಃ ಸೌಮಿತ್ರಿಂ ಮರ್ಮಭೇದಿಭಿಃ|

03273019c ಸೌಮಿತ್ರಿಶ್ಚಾನಲಸ್ಪರ್ಶೈರವಿಧ್ಯದ್ರಾವಣಿಂ ಶರೈಃ||

ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಸೌಮಿತ್ರಿಯನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಮರ್ಮಭೇದಿ ಶರಗಳಿಂದ
ಚುಚ್ಚಲು ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ಮುಟ್ಟಲು ಬೆಂಕಿಯಂತಿರುವ ಶರಗಳಿಂದ

ರಾವಣಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದನು.

03273020a ಸೌಮಿತ್ರಿಶರಸಂಸ್ಪರ್ಶಾದ್ರಾವಣಿಃ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಚಿತಃ|

03273020c ಅಸೃಜಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯಾಷ್ಟೌ ಶರಾನಾಶೀವಿಷೋಪಮಾನ್||

ಸೌಮಿತ್ರಿಯ ಬಾಣಗಳು ತಾಗಿ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತನಾದ ರಾವಣಿಯು
ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಮೇಲೆ ವಿಷಪೂರಿತ ಸರ್ಪಗಳಂತಿರುವ ಬಾಣಗಳನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

03273021a ತಸ್ಯಾಸೂನ್ವಾವಕಸ್ಪರ್ಶೈಃ ಸೌಮಿತ್ರಿಃ ಪತ್ರಿಭಿಸ್ತ್ರಿಭಿಃ|

03273021c ಯಥಾ ನಿರಹರದ್ವೀರಸ್ತನ್ಮೈ ನಿಗದತಃ ಶೃಣು||

ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ಹೇಗೆ ಪುಕ್ಕಗಳಿರುವ, ಮುಟ್ಟಲು ಬೆಂಕಿಯಂತಿರುವ
ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆ ವೀರನನ್ನು ಕೊಂದನೆಂದು ನಾನು
ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳು.

03273022a ಏಕೇನಾಸ್ಯ ಧನುಷ್ಮಂತಂ ಬಾಹುಂ ದೇಹಾದಪಾತಯತ್|

03273022c ದ್ವಿತೀಯೇನ ಸನಾರಾಚಂ ಭುಜಂ ಭೂಮೌ ನೃಪಾತಯತ್||

ಒಂದರಿಂದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಬಾಹುವನ್ನು ದೇಹದಿಂದ
ಬೀಳಿಸಿದನು. ಎರಡನೆಯದರಿಂದ ಉಕ್ಕಿನ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ
ಭುಜವನ್ನು ಧರೆಗೆ ಬೀಳಿಸಿದನು.

03273023a ತೃತೀಯೇನ ತು ಬಾಣೇನ ಪೃಥುಧಾರೇಣ ಭಾಸ್ವತಾ|

03273023c ಜಹಾರ ಸುನಸಂ ಚಾರು ಶಿರೋ ಭ್ರಾಜಿಷ್ಣುಕುಂಡಲಂ||

ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ, ಅಗಲ ಮೊನೆಯಿರಿವ ಮೂರನೆಯ ಬಾಣದಿಂದ
ಅವನ ಸುಂದರಮೂಗಿನ, ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

03273024a ವಿನಿಕೃತ್ತಭುಜಸ್ಕಂಧಂ ಕಬಂಧಂ ಭೀಮದರ್ಶನಂ|

03273024c ತಂ ಹತ್ವಾ ಸೂತಮಪ್ಯಸ್ತ್ರೈರ್ಜಘಾನ ಬಲಿನಾಂ ವರಃ||

ಭುಜ ಮತ್ತು ತೋಳುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವನ ದೇಹವು
ಭೀಕರವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಅವನನ್ನು ಕೊಂದನಂತರ ಆ ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಅವನ ಸಾರಥಿಯನ್ನೂ ಕೊಂದನು.

03273025a ಲಂಕಾಂ ಪ್ರವೇಶಯಾಮಾಸುರ್ವಾ ಜಿನಸ್ತಂ ರಥಂ ತದಾ|

03273025c ದದರ್ಶ ರಾವಣಸ್ತಂ ಚ ರಥಂ ಪುತ್ರವಿನಾಕೃತಂ||

ಕುದುರೆಗಳು ರಥವನ್ನು ಲಂಕೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ರಾವಣನು
ಪುತ್ರನಿಂದ ಬರಿದಾಗಿದ್ದ ಆ ರಥವನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03273026a ಸ ಪುತ್ರಂ ನಿಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ರಾಸಾತ್ಸಂಭ್ರಾಂತಲೋಚನಃ|

03273026c ರಾವಣಃ ಶೋಕಮೋಹಾರ್ತೋ ವೈದೇಹೀಂ ಹಂತುಮುದ್ಯತಃ||

ಪುತ್ರನು ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಭಯದಿಂದ
ಓಲಾಡಿದವು. ಶೋಕಮೋಹಾರ್ತನಾದ ರಾವಣನು ವೈದೇಹಿಯನ್ನು
ಕೊಲ್ಲಲು ಮುಂದುವರೆದನು.

03273027a ಅಶೋಕವನಿಕಾಸ್ಥಾಂ ತಾಂ ರಾಮದರ್ಶನಲಾಲಸಾಂ|

03273027c ಖಿಡ್ಗಮಾದಾಯ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಜವೇನಾಭಿಪಪಾತ ಹ||

ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ರಾಮನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾತರಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಅವಳ
ಬಳಿಗೆ ದುಷ್ಟಾತ್ಮನು ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಓಡಿಬಂದನು.

03273028a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಸ್ಯ ದುರ್ಬುದ್ಧೇರವಿಂಧ್ಯಃ ಪಾಪನಿಶ್ಚಯಂ|

03273028c ಶಮಯಾಮಾಸ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಂ ಶ್ರೂಯತಾಂ ಯೇನ ಹೇತುನಾ||

ಆ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯ ಪಾಪನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಕಂಡ ಅವಿಂಧ್ಯನು ಆ
ಸಂಕ್ರುದ್ಧನನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಿ ತಣ್ಣಗಾಗಿಸಿದನು
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು.

03273029a ಮಹಾರಾಜ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೋ ದೀಪ್ತೇ ನ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಹಂತುಮರ್ಹಸಿ|

03273029c ಹತೈವೈಷಾ ಯದಾ ಸ್ತ್ರೀ ಚ ಬಂಧನಸ್ಥಾ ಚ ತೇ ಗೃಹೇ||

03273030a ನ ಚೈಷಾ ದೇಹಭೇದೇನ ಹತಾ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಮೇ ಮತಿಃ|

“ಮಹಾರಾಜನಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನು ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು
ಕೊಲ್ಲಬಾರದು. ನಿನ್ನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಯಾಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯು
ಹತಳಾದಂತೆ. ದೇಹದಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಹತಳಾದಂತೆ
ಎಂದು ನನ್ನ ಮತ.

03273030c ಜಹಿ ಭರ್ತಾರಮೇವಾಸ್ಯಾ ಹತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಹತಾ ಭವೇತ್||

03273031a ನ ಹಿ ತೇ ವಿಕ್ರಮೇ ತುಲ್ಯಃ ಸಾಕ್ಷಾದಪಿ ಶತಕ್ರತುಃ|

03273031c ಅಸಕ್ಯದ್ಧಿ ತ್ವಯಾ ಸೇಂದ್ರಾಸ್ತ್ರಾಸಿತಾಸ್ತ್ರಿದಶಾ ಯುಧಿ||

ಇವಳ ಗಂಡನನ್ನು ಕೊಲ್ಲು. ಅದರಿಂದ ಇವಳು ಹತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶತಕೃತುವೂ ಕೂಡ ವಿಕೃಮದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಮನಲ್ಲ. ನೀನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಇಂದ್ರನನ್ನೂ ತ್ರಿದಶರನ್ನೂ ಭಯಪಡಿಸಿದ್ದೀಯೆ.”

03273032a ಏವಂ ಬಹುವಿಧೈರ್ವಾಕ್ಯೈರವಿಂಧ್ಯೋ ರಾವಣಂ ತದಾ|

03273032c ಕ್ರುದ್ಧಂ ಸಂಶಮಯಾಮಾಸ ಜಗೃಹೇ ಚ ಸ ತದ್ವಚಃ||

ಈ ರೀತಿ ಬಹುವಿಧದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಅವಿಂಧ್ಯನು ಕೃದ್ಧನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂತಯಿಸಲು ಅವನ ವಚನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

03273033a ನಿಯರ್ಣೇ ಸ ಮತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿಧಾಯಾಸಿಂ ಕ್ಷಪಾಚರಃ|

03273033c ಆಜ್ಞಾಪಯಾಮಾಸ ತದಾ ರಥೋ ಮೇ ಕಲ್ಪ್ಯ ತಾಮಿತಿ||

ಆ ನಿಶಾಚರನು ತಾನೇ ಹೊರಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು “ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ!” ಎಂದು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ

ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಇಂದ್ರಜಿದ್ವಧೇ

ತ್ರಿಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಜಿತು ವಧೆಯಲ್ಲಿ

ಇನ್ನೂರಾವಪ್ಪತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೭೪

ರಾವಣ ವಧೆ

ರಾಮ-ರಾವಣರ ಘೋರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಂದ್ರನು
ಕಳುಹಿಸಿದ ರಥವನ್ನು ರಾಮನು ಏರಿದುದು (೧-೧೭).

ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ರಾಮನು ರಾವಣನನ್ನು ವಧಿಸಿದುದು
(೧೮-೩೧).

03274001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03274001a ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ದಶಗ್ರೀವಃ ಪ್ರಿಯೇ ಪುತ್ರೇ ನಿಪಾತಿತೇ|

03274001c ನಿಯಂ ಯೌ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಹೇಮರತ್ನವಿಭೂಷಿತಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಪ್ರಿಯ ಪುತ್ರನು ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ
ಕೃದ್ಧನಾದ ದಶಗ್ರೀವನು ಹೇಮರತ್ನ ವಿಭೂಷಿತ ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತು
ಹೊರಟನು.

03274002a ಸಂವೃತೋ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಘೋರೈರ್ವಿವಿಧಾಯುಧಪಾಣಿಭಿಃ|

03274002c ಅಭಿದುದ್ರಾವ ರಾಮಂ ಸ ಪೋಥಯನ್ ಹರಿಯೂಥಪಾನ್||

ವಿವಿಧ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಘೋರ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಸಂವೃತನಾಗಿ
ಕಪಿಸೇನೆಯ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡುತ್ತಾ ರಾಮನ ಮೇಲೆ
ಎರಗಿದನು.

03274003a ತಮಾದ್ರವಂತಂ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಂ ಮೈಂದನೀಲನಲಾಂಗದಾಃ|

03274003c ಹನೂಮಾಂ ಜಾಂಬವಾಂಶ್ಚೈವ ಸಸೈನ್ಯಾಃ ಪರ್ಯವಾರಯನ್||

ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಮೈಂದ, ನೀಲ, ಅಂಗದ, ಹನೂಮಾನ್, ಮತ್ತು ಜಾಂಬವನು ತಮ್ಮ ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತಡೆದರು.

03274004a ತೇ ದಶಗ್ರೀವಸೈನ್ಯಂ ತದ್ಯಕ್ಷವಾನರಯೂಥಪಾಃ|

03274004c ದ್ರುಮೈರ್ವಿಧ್ವಂಸಯಾಂ ಚಕ್ರುರ್ದಶಗ್ರೀವಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ಕರಡಿ-ವಾನರರ ಸೇನೆಗಳ ಮುಖಂಡರು ಆ ದಶಗ್ರೀವನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ದಶಗ್ರೀವನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದರು.

03274005a ತತಃ ಸ್ವಸೈನ್ಯಮಾಲೋಕ್ಯ ವಧ್ಯಮಾನಮರಾತಿಭಿಃ|

03274005c ಮಾಯಾವೀ ವ್ಯದಧಾನ್ಮಾಯಾಂ ರಾವಣೋ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ||

ಆಗ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಶತ್ರುಗಳು ವಧಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾಯಾವೀ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ ರಾವಣನು ಮಾಯಾ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು.

03274006a ತಸ್ಯ ದೇಹಾದ್ವಿನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಾಃ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ|

03274006c ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಶರಶಕ್ತ್ಯಷ್ಟಿಪಾಣಯಃ||

ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ರಾಕ್ಷಸರು ಶರ, ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಈಟಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಬರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.

03274007a ತಾನ್ರಾಢೋ ಜಘ್ನಿವಾನ್ಸರ್ವಾನ್ದಿವೈನಾಸ್ತ್ರೀಣ ರಾಕ್ಷಸಾನ್|

03274007c ಅಥ ಭೂಯೋಽಪಿ ಮಾಯಾಂ ಸ ವ್ಯದಧಾದ್ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ||

ಆ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ರಾಮನು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸಾಯಿಸಿದನು. ಆಗ ರಾಕ್ಷಸನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಾಯಾಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

03274008a ಕೃತ್ವಾ ರಾಮಸ್ಯ ರೂಪಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಚ ಭಾರತ|

03274008c ಅಭಿದುದ್ರಾವ ರಾಮಂ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚ ದಶಾನನಃ||

ಭಾರತ ! ರಾಮನ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ರೂಪಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದಶಾನನನು ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದನು.

03274009a ತತಸ್ತೇ ರಾಮಮರ್ಚಂತೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚ ಕ್ಷಪಾಚರಾಃ|

03274009c ಅಭಿಪೇತುಸ್ತದಾ ರಾಜನ್ವಗೃಹೀತೋಚ್ಚಕಾರ್ಮುಕಾಃ||

ಆಗ ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಬಳಿಸಾರಿ ನಿಶಾಚರರು ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದ ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು.

03274010a ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ಮಾಯಾಮಿಕ್ಷ್ವಾ ಕುನಂದನಃ|

03274010c ಉವಾಚ ರಾಮಂ ಸೌಮಿತ್ರಿರಸಂಭ್ರಾಂತೋ ಬೃಹದ್ವಚಃ||

ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನ ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುನಂದನ ಸೌಮಿತ್ರಿಯು ಸಂಭ್ರಾಂತನಾಗದೇ ರಾಮನಿಗೆ ಈ ಮಹಾ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

03274011a ಜಹೀಮಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಪಾಪಾನಾತ್ಮನಃ ಪ್ರತಿರೂಪಕಾನ್|

03274011c ಜಘಾನ ರಾಮಸ್ತಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾನಾತ್ಮನಃ ಪ್ರತಿರೂಪಕಾನ್||

“ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿರೂಪರಾದ ಪಾಪಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಲ್ಲು!” ಆಗ ರಾಮನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿರೂಪರಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದನು.

03274012a ತತೋ ಹರ್ಯಶ್ವಯುಕ್ತೇನ ರಥೇನಾದಿತ್ಯವರ್ಚಸಾ|

03274012c ಉಪತಸ್ಥೇ ರಣೇ ರಾಮಂ ಮಾತಲಿಃ ಶಕ್ರಸಾರಥಿಃ||

ಆಗ ಹರ್ಯಶ್ವಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಆದಿತ್ಯವರ್ಚಸ ರಥದೊಂದಿಗೆ ಶಕ್ರಸಾರಥಿ ಮಾತಲಿಯು ರಣದಲ್ಲಿರುವ ರಾಮನಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

03274013 ಮಾತಲಿರುವಾಚ|

03274013a ಅಯಂ ಹರ್ಯಶ್ವಯುಗ್ಂತ್ಯೋ ಮಘೋನಃ ಸ್ಯಂದನೋತ್ತಮಃ|

03274013c ಅನೇನ ಶಕ್ರಃ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಸಮರೇ ದೈತ್ಯದಾನವಾನ್|

03274013e ಶತಶಃ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ರಥೋದಾರೇಣ ಜಘ್ನಿವಾನ್||

ಮಾತಲಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ! ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ! ಇದು ಹರ್ಯಶ್ವಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಜೈತ್ರ ಎನ್ನುವ ಮಘೋನನ ಉತ್ತಮ ರಥ. ಈ ರಥದಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ದೈತ್ಯ ದಾನವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

03274014a ತದನೇನ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಮಯಾ ಯತ್ತೇನ ಸಂಯುಗೇ|

03274014c ಸ್ಯಂದನೇನ ಜಹಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ರಾವಣಂ ಮಾ ಚಿರಂ ಕೃಥಾಃ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ ! ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ನಾನು ಸಹಾಯಕನಾಗಿರುವ ಈ ರಥವನ್ನೇಂ

ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲು. ತಡಮಾಡಬೇಡ !”

03274015a ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ರಾಘವಸ್ತುಧ್ಯಂ ವಚೋಽಶಂಕತ ಮಾತಲೇಃ|

03274015c ಮಾಯೇಯಂ ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯೇತಿ ತಮುವಾಚ ವಿಭೀಷಣಃ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಘವನು ಮಾತಲಿಯ ಮತುಗಳನ್ನು ಸುಳ್ಳೆಂದು ಇದು ರಾಕ್ಷಸನ ಮಾಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ವಿಭೀಷಣನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03274016a ನೇಯಂ ಮಾಯಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ರಾವಣಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ|

03274016c ತದಾತಿಷ್ಠ ರಥಂ ಶೀಘ್ರಮಿಮಮೈಂದ್ರಂ ಮಹಾದ್ಯುತೇ||

“ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಇದು ದುರಾತ್ಮ ರಾವಣನ ಮಾಯೆಯಲ್ಲ. ಮಹಾದ್ಯುತೇ! ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ಈ ರಥವನ್ನು ಏರು.”

03274017a ತತಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ ಸ್ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವಿಭೀಷಣಂ|

03274017c ರಥೇನಾಭಿಪಪಾತಾಶು ದಶಗ್ರೀವಂ ರುಷಾನ್ವಿತಃ||

ಆಗ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಹೇಳಿ ರೋಷದಿಂದ ರಥದಲ್ಲಿ ದಶಗ್ರೀವನ ಕಡೆ ಬೇಗನೇ ಮುಂದುವರೆದನು.

03274018a ಹಾಹಾಕೃತಾನಿ ಭೂತಾನಿ ರಾವಣೇ ಸಮಭಿದ್ರುತೇ|

03274018c ಸಿಂಹನಾದಾಃ ಸಪಟಹಾ ದಿವಿ ದಿವ್ಯಾಶ್ಚ ನಾನದನ್||

ರಾವಣನಿಂದ ಸದೆಬಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂತಗಳು ಹಾಹಾಕಾರ

ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ದಿವಿಯಲ್ಲಿ ನಗಾರಿಯ ಹೊಡೆತದೊಂದಿಗೆ

ಸಿಂಹನಾದಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು.

03274019a ಸ ರಾಮಾಯ ಮಹಾಘೋರಂ ವಿಸಸರ್ಜ ನಿಶಾಚರಃ|

03274019c ಶೂಲಮಿಂದ್ರಾಶನಿಪ್ರಖ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡಮಿವೋದ್ಯತಂ||

ಆ ನಿಶಾಚರನು ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಮಹಾಘೋರವಾದ, ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡದಂತಿರುವ, ಮೊನೆಗಳುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು.

03274020a ತಚ್ಚೂಲಮಂತರಾ ರಾಮಶ್ಚಿ ಚ್ಚೇದ ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ|

03274020c ತದ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ದುಷ್ಕರಂ ಕರ್ಮ ರಾವಣಂ ಭಯಮಾವಿಶತ್||

ಆ ಶೂಲವನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮನು ಹರಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ತುಂಡರಿಸಿದನು. ಆ ದುಷ್ಕರ ಕರ್ಮವನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾವಣನಲ್ಲಿ ಭಯವು ಆವೇಶಗೊಂಡಿತು.

03274021a ತತಃ ಕೃದ್ಧಃ ಸಸರ್ಜಾಶು ದಶಗ್ರೀವಃ ಶಿತಾಂ ಶರಾಣ್|

03274021c ಸಹಸ್ರಾಯುತಶೋ ರಾಮೇ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ||

03274022a ತತೋ ಭುಶುಂಡೀಃ ಶೂಲಾಂಶ್ಚ ಮುಸಲಾನಿ ಪರಶ್ವಧಾಣ್|

03274022c ಶಕ್ತೀಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಕಾರಾಃ ಶತಘ್ನೀಶ್ಚ ಶಿತಕ್ಷುರಾಃ||

ಆಗ ಕೃದ್ಧನಾದ ದಶಗ್ರೀವನು ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಹರಿತ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು - ಭುಶುಂಡಿ, ಶೂಲ, ಮುಸಲ, ಪರಶು, ವಿವಿಧಾಕರದ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು, ಮತ್ತು ನೂರಾರು

ಹರಿತ ಖಿಡ್ಗಗಳನ್ನು - ಬಿಸುಟನು.

03274023a ತಾಂ ಮಾಯಾಂ ವಿಕೃತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಶಗ್ರೀವಸ್ಯ ರಕ್ಷಸಃ|

03274023c ಭಯಾತ್ಪ್ರದುದ್ರುವುಃ ಸರ್ವೇ ವಾನರಾಃ ಸರ್ವತೋದಿಶಂ||

ರಾಕ್ಷಸ ದಶಗ್ರೀವನ ಆ ವಿಕೃತ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯದಿಂದ ಸರ್ವ ವಾನರರೂ ಎಲ್ಲದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಓಡಿಹೋದರು.

03274024a ತತಃ ಸುಪತ್ರಂ ಸುಮುಖಂ ಹೇಮಪುಂಖಂ ಶರೋತ್ತಮಂ|

03274024c ತೂಣಾದಾದಾಯ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರೇಣ ಯುಯೋಜ ಹ||

ಆಗ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನು ಉತ್ತಮ ಪಂಖಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಉತ್ತಮ ಮುಖವುಳ್ಳ, ಬಂಗಾರದ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಉತ್ತಮ ಶರವನ್ನು ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮಂತ್ರಿಸಿದನು.

03274025a ತಂ ಬಾಣವರ್ಯಂ ರಾಮೇಣ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರೇಣಾಭಿಮಂತ್ರಿತಂ|

03274025c ಜಹ್ಯುಷುರ್ದೇವಗಂಧರ್ವಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಕ್ರಪುರೋಗಮಾಃ||

ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಾಣವನ್ನು ರಾಮನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಶಕ್ರನ ನೇತ್ರೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವ-ಗಂಧರ್ವರು ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

03274026a ಅಲ್ಪಾವಶೇಷಮಾಯುಶ್ಚ ತತೋಽಮನ್ಯಂತ ರಕ್ಷಸಃ|

03274026c ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರೋದೀರಣಾಚ್ಚ ತ್ರೋರ್ದೇವಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರಾಃ||

ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿದುದರಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಶತ್ರುವಿನ ಆಯುಸ್ಸು

ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೇ ಇದೆ ಎಂದು ದೇವ- ಗಂಧರ್ವ-ಕಿನ್ನರರು
ಅಂದುಕೊಂಡರು.

03274027a ತತಃ ಸಸರ್ಜ ತಂ ರಾಮಃ ಶರಮಪ್ರತಿಮೌಜಸಂ|

03274027c ರಾವಣಾಂತಕರಂ ಘೋರಂ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡಮಿವೋದ್ಯತಂ||

ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡದಂತಿರುವ ಆ ಅಪ್ರತಿಮ ಓಜಸ್ಸಿನ ಘೋರ
ಶರವನ್ನು ರಾವಣನನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ರಾಮನು ಬಿಟ್ಟನು.

03274028a ಸ ತೇನ ರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸರಥಃ ಸಾಶ್ವಸಾರಥಿಃ|

03274028c ಪ್ರಜಜ್ವಾಲ ಮಹಾಜ್ವಾಲೇನಾಗ್ನಿನಾಭಿಪರಿಷ್ಕೃತಃ||

ಅಗ್ನಿಯ ಮಹಾಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅದು ರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು,
ರಥ ಮತ್ತು ಸಾರಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿತು.

03274029a ತತಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಸ್ತ್ರಿದಶಾಃ ಸಗಂಧರ್ವಾಃ ಸಚಾರಣಾಃ|

03274029c ನಿಹತಂ ರಾವಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ||

ಅಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಿ ರಾಮನಿಂದ ರಾವಣನು ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಗಂಧರ್ವ-ಚಾರಣರೊಂದಿಗೆ ತ್ರಿದಶರು ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

03274030a ತತ್ತ್ಯಜುಸ್ತಂ ಮಹಾಭಾಗಂ ಪಂಚ ಭೂತಾನಿ ರಾವಣಂ|

03274030c ಭ್ರಂಶಿತಃ ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ಸ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರತೇಜಸಾ||

ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಂದಲೂ ಭ್ರಂಶಿತನಾದ ಆ
ಮಹಾಭಾಗ ರಾವಣನಿಂದ ಪಂಚಭೂತಗಳು ಹೊರಬಿದ್ದವು.

03274031a ಶರೀರಧಾತವೋ ಹ್ಯಸ್ಯ ಮಾಂಸಂ ರುಧಿರಮೇವ ಚ|

03274031c ನೇಶುರ್ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರನಿರ್ದಗ್ಧಾ ನ ಚ ಭಸ್ಮಾಪ್ಯದೃಶ್ಯತ||

ಅವನ ಶರೀರದ ಧಾತುಗಳು, ಮಾಂಸ, ರುಧಿರಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸುಟ್ಟು, ಭಸ್ಮವೂ ಉಳಿಯದಂತೆ ಮಾಯವಾದವು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ

ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ರಾವಣವಧೇ

ಚತುಃಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ರಾವಣವಧೆಯಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾವಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೭೫

“ನಾನು ಇಂದು ನಾಯಿನೆಕ್ಕದ ಹವಿಸ್ಸನಂತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು
ಭೋಗಿಸಲಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಾಮನು ಸೀತೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದುದು
(೧-೧೩). ದುಃಖಿತಳಾದ ಸೀತೆಯು ಪತಿತಳಾಗಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವು
ಹೋಗಲೆಂದು ಹೇಳಲು ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ವರುಣ, ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು
ದಶರಥರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಸೀತೆಯ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು
(೧೪-೩೫). ರಾಮನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ
ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದುದು (೩೬-೬೯).

03275001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03275001a ಸ ಹತ್ವಾ ರಾವಣಂ ಕ್ಷುದ್ರಂ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂ ಸುರದ್ವಿಷಂ|

03275001c ಬಭೂವ ಹೃಷ್ಯಃ ಸಸುಹೃದ್ರಾಮಃ ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾ ಸಹ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಸುರದ್ವಿಷ, ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರ, ಕ್ಷುದ್ರ
ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಸೌಮಿತ್ರಿಯ ಸಹಿತ ರಾಮನು ತುಂಬಾ
ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು.

03275002a ತತೋ ಹತೇ ದಶಗ್ರೀವೇ ದೇವಾಃ ಸರ್ಷಿಪುರೋಗಮಾಃ|

03275002c ಆಶೀರ್ಭಿರ್ಜಯಯುಕ್ತಾಭಿರಾನರ್ಚುಸ್ತಂ ಮಹಾಭುಜಂ||

ದಶಗ್ರೀವನು ಹತನಾಗಲು, ಋಷಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ದೇವತೆಗಳು ಆ ಮಹಾಭುಜನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಚನಗಳಿಂದ,
ಜಯಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದರು.

03275003a ರಾಮಂ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷಂ ತುಷ್ಟುವುಃ ಸರ್ವದೇವತಾಃ|

03275003c ಗಂಧರ್ವಾಃ ಪುಷ್ಟವರ್ಷ್ಯಶ್ಚ ವಾಗ್ಭಿಶ್ಚ ತ್ರಿದಶಾಲಯಾಃ||

ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷ ರಾಮನನ್ನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಹೊಗಳಿದರು.
ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಧರ್ವರು ಮತ್ತು ತ್ರಿದಶಾಲಯದವರು
ಪುಷ್ಟವೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ವಾಚನಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿದರು.

03275004a ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಯಥಾ ರಾಮಂ ಪ್ರತಿಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಂ|

03275004c ತನ್ಮಹೋತ್ಸವಸಂಕಾಶಮಾಸೀದಾಕಾಶಮಚ್ಯುತ||

ಹೀಗೆ ರಾಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅವರು ಬಂದಂತೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.
ಅಚ್ಯುತ! ಆ ಆಕಾಶವು ಒಂದು ಮಹಾ ಉತ್ಸವದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

03275005a ತತೋ ಹತ್ವಾ ದಶಗ್ರೀವಂ ಲಂಕಾಂ ರಾಮೋ ಮಹಾಯಶಾಃ|

03275005c ವಿಭೀಷಣಾಯ ಪ್ರದದೌ ಪ್ರಭುಃ ಪರಪುರಂಜಯಃ||

ಪರಪುರಂಜಯ! ದಶಗ್ರೀವನನ್ನು ಕೊಂದು ಮಹಾಯಶ ಪ್ರಭು
ರಾಮನು ಲಂಕೆಯನ್ನು ವಿಭೀಷಣನಿಗಿತ್ತನು.

03275006a ತತಃ ಸೀತಾಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ವಿಭೀಷಣಪುರಸ್ಕೃತಾಂ|

03275006c ಅವಿಂಧ್ರೋ ನಾಮ ಸುಪ್ರಜ್ಞೋ ವೃದ್ಧಾಮಾತ್ಯೋ ವಿನಿಯಯೌ||

03275007a ಉವಾಚ ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ದೈನ್ಯಮಾಸ್ಥಿತಂ|

03275007c ಪ್ರತೀಚ್ಛ ದೇವೀಂ ಸದ್ವೃತ್ತಾಂಧ ಮಹಾತ್ಮಂ ಜಾನಕೀಮಿತಿ||

ಆಗ ಸೀತೆಯನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ವಿಭೀಷಣನನ್ನೂ ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವಿಂಧ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸುಪ್ರಜ್ಞ, ವೃದ್ಧ ಅಮಾತ್ಯನು ಆಗಮಿಸಿ ದೀನನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನಿಗೆ “ಮಹಾತ್ಮ ! ಸದಾಚಾರಿಯಾದ ಈ ದೇವಿ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

03275008a ಏತಚ್ಚ ತ್ವಾ ವಚಸ್ತಸ್ಮಾದವತೀರ್ಯ ರಥೋತ್ತಮಾತ್|

03275008c ಬಾಷ್ಟೇಣಾಪಿಹಿತಾಂ ಸೀತಾಂ ದದರ್ಶೇಕ್ಷ್ವಾ ಕುನಂದನಃ||

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುನಂದನನು ಉತ್ತಮ ರಥದಿಂದಿಳಿದು, ಕಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03275009a ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗೀಂ ಯಾನಸ್ಥಾಂ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಂ|

03275009c ಮಲೋಪಚಿತಸರ್ವಾಂಗೀಂ ಜಟಿಲಾಂ ಕೃಷ್ಣವಾಸಸಂ||

03275010a ಉವಾಚ ರಾಮೋ ವೈದೇಹೀಂ ಪರಾಮರ್ಶವಿಶಂಕಿತಃ|

03275010c ಗಚ್ಛ ವೈದೇಹಿ ಮುಕ್ತಾ ತ್ವಂ ಯತ್ಕಾರ್ಯಂ ತನ್ನಯಾ ಕೃತಂ||

ಆ ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗೀ, ಶೋಕಕರ್ಶಿತಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ, ಸರ್ವಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಳೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ಜಡೆ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿ, ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಮನು ವೈದೇಹಿಯು ಪರರಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ಶಂಕಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:

“ವೈದೇಹೀ ! ಹೋಗು ! ನೀನು ಮುಕ್ತಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ ! ನಾನು ಏನು
ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

03275011a ಮಾಮಾಸಾದ್ಯ ಪತಿಂ ಭದ್ರೇ ನ ತ್ವಂ ರಾಕ್ಷಸವೇಶ್ಮನಿ|

03275011c ಜರಾಂ ವ್ರಜೇಥಾ ಇತಿ ಮೇ ನಿಹತೋಽಸೌ ನಿಶಾಚರಃ||

ಭದ್ರೇ ! ನನ್ನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದ ನೀನು ರಾಕ್ಷಸನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಮುದುಕಿಯಾಗಬಾರದು ಎಂದು ನಾನು ಆ ನಿಶಾಚರನನ್ನು ಕೊಂದೆ.

03275012a ಕಥಂ ಹ್ಯಸ್ಮ ದ್ವಿಧೋ ಜಾತು ಜಾನನ್ಧರ್ಮ ವಿನಿಶ್ಚ ಯಂ|

03275012c ಪರಹಸ್ತಗತಾಂ ನಾರೀಂ ಮುಹೂರ್ತಮಪಿ ಧಾರಯೇತ್||

ಧರ್ಮವಿನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ನನ್ನಂಥವನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ,
ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಕೈಗೆ ಹೋದ ನಾರಿಯನ್ನು ಮುಹೂರ್ತ ಸಮಯಕ್ಕಾದರೂ
ಸ್ವೀಕರಿಸಿಯಾನು ?

03275013a ಸುವೃತ್ತಾಮಸುವೃತ್ತಾಂ ವಾಪ್ಯಹಂ ತ್ವಾಮದ್ಯ ಮೈಥಿಲಿ|

03275013c ನೋತ್ಸಹೇ ಪರಿಭೋಗಾಯ ಶ್ವಾವಲೀಢಂ ಹವಿಯಥಾ||

ಮೈಥಿಲಿ ! ನೀನು ಸುವೃತ್ತಳಾಗಿದ್ದೀಯೋ ಅಸುವೃತ್ತಳಾಗಿದ್ದೀಯೋ
ನಾನು ಇಂದು ನಾಯಿನೆಕ್ಕಿದ ಹವಿಸ್ಸಿನಂತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು
ಭೋಗಿಸಲಾರೆ.”

03275014a ತತಃ ಸಾ ಸಹಸಾ ಬಾಲಾ ತಚ್ಚು ತ್ವಾ ದಾರುಣಂ ವಚಃ|

03275014c ಪಪಾತ ದೇವೀ ವ್ಯಥಿತಾ ನಿಕೃತ್ವಾ ಕದಲೀ ಯಥಾ||

ಆಗ ಆ ದಾರುಣ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ದೇವಿ ಬಾಲೆಯು ವ್ಯಥಿತಳಾಗಿ
ತಕ್ಷಣವೇ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಬಾಳೆಯಮರದಂತೆ ಕೆಳಗುರುಳಿ ಬಿದ್ದಳು.

03275015a ಯೋ ಹ್ಯಸ್ಯಾ ಹರ್ಷಸಂಭೂತೋ ಮುಖಿರಾಗಸ್ತದಾಭವತ್|

03275015c ಕ್ಷಣೇನ ಸ ಪುನರ್ಭ್ರಷ್ಟೋ ನಿಶ್ವಾಸಾದಿವ ದರ್ಪಣೇ||

ಹರ್ಷದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಮುಖದಲ್ಲಿನ ಕೆಂಪು ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ
ಕನ್ನಡಿಯ ಮೇಲೆ ಊದಿದಾಗ ಆಗುವಂತೆ ಮುಸುಕಿ ನಷ್ಟವಾಯಿತು.

03275016a ತತಸ್ತೇ ಹರಯಃ ಸರ್ವೇ ತಚ್ಚುತ್ವಾ ರಾಮಭಾಷಿತಂ|

03275016c ಗತಾಸುಕಲ್ಪಾ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಾ ಬಭೂವುಃ ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಾಃ||

ರಾಮನಾಡಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಕಪಿಗಳೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಸೇರಿ,
ಸ್ಥಬ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಸತ್ತವರಂತಾದರು.

03275017a ತತೋ ದೇವೋ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ವಿಮಾನೇನ ಚತುರ್ಮುಖಃ|

03275017c ಪಿತಾಮಹೋ ಜಗತ್ಪತ್ನಾ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ರಾಘವಂ||

03275018a ಶಕ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ವಾಯುಶ್ಚ ಯಮೋ ವರುಣ ಏವ ಚ|

03275018c ಯಕ್ಷಾಧಿಪಶ್ಚ ಭಗವಾಂಸ್ತಥಾ ಸಪ್ತರ್ಷಯೋಽಮಲಾಃ||

ಆಗ ದೇವ, ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮ, ಚತುರ್ಮುಖ, ಜಗತ್ಪತ್ನಾ, ಬ್ರಹ್ಮನು,
ಹಾಗೆಯೇ, ಶಕ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಯಮ, ವರುಣ, ಭಗವಾನ್
ಯಕ್ಷಾಧಿಪತಿ, ಮತ್ತು ಅಮಲ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೂ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ
ರಾಘವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು.

03275019a ರಾಜಾ ದಶರಥಶ್ಚೈವ ದಿವ್ಯಭಾಸ್ವರಮೂರ್ತಿಮಾನ್|

03275019c ವಿಮಾನೇನ ಮಹಾರ್ಹೇಣ ಹಂಸಯುಕ್ತೇನ ಭಾಸ್ವತಾ||

ದಿವ್ಯವಾದ ಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜಾ ದಶರಥನೂ
ಕೂಡ ಹಂಸಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ, ಮಹಾಬಲಿಯ, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ,
ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03275020a ತತೋಽಂತರಿಕ್ಷಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ದೇವಗಂಧರ್ವಸಂಕುಲಂ|

03275020c ಶುಶುಭೇ ತಾರಕಾಚಿತ್ರಂ ಶರದೀವ ನಭಸ್ತಲಂ||

ಆಗ ಅಂತರಿಕ್ಷವು ಆ ಎಲ್ಲ ದೇವಗಂಧರ್ವಸಂಕುಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ
ಶರದ್ಯತುವಿನಲ್ಲಿ ತಾರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಭಸ್ತಲದಂತೆ ಶೋಭಿಸಿತು.

03275021a ತತ ಉತ್ಥಾಯ ವೈದೇಹಿ ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

03275021c ಉವಾಚ ವಾಕ್ಯಂ ಕಲ್ಯಾಣೀ ರಾಮಂ ಪೃಥುಲವಕ್ಷಸಂ||

ಆಗ ಅವರ ಮಧ್ಯೆ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಕಲ್ಯಾಣೀ ವೈದೇಹಿಯು ಎದ್ದು ವಿಶಾಲ
ವಕ್ಷಸ ರಾಮನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು.

03275022a ರಾಜಪುತ್ರ ನ ತೇ ಕೋಪಂ ಕರೋಮಿ ವಿದಿತಾ ಹಿ ಮೇ|

03275022c ಗತಿಃ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ನರಾಣಾಂ ಚ ಶೃಣು ಚೇದಂ ವಚೋ ಮಮ||

“ರಾಜಪುತ್ರ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ! ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು
ಪುರುಷರ ಗತಿಯು ನನಗೆ ತಿಳಿದೇಇದೆ. ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

03275023a ಅಂತಶ್ಚರತಿ ಭೂತಾನಾಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಸದಾಗತಿಃ|

03275023c ಸ ಮೇ ವಿಮುಂಚತು ಪ್ರಾಣಾನ್ಯದಿ ಪಾಪಂ ಚರಾಮ್ಯಹಂ||

ನಾನೇದರೂ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಇರುವವುಗಳ ಒಳಗೆ
ಚರಿಸುತ್ತಿರುವ, ಸದಾ ಚಂಚಲವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಪ್ರಾಣವು
ನನ್ನನ್ನು ಈಗಲೇ ತೊರೆಯಲಿ !

03275024a ಅಗ್ನಿರಾಪಸ್ತಥಾಕಾಶಂ ಪೃಥಿವೀ ವಾಯುರೇವ ಚ|

03275024c ವಿಮುಂಚಂತು ಮಮ ಪ್ರಾಣಾನ್ಯದಿ ಪಾಪಂ ಚರಾಮ್ಯಹಂ||

ನಾನೇದರೂ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಅಗ್ನಿ, ಆಪ, ಆಕಾಶ, ಪೃಥ್ವಿ
ಮತ್ತು ವಾಯುವೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೊರೆಯಲಿ !”

03275025a ತತೋಽಂತರಿಕ್ಷೇ ವಾಗಾಸೀತ್ಸರ್ವಾ ವಿಶ್ರಾವಯದ್ವಿಶಃ|

03275025c ಪುಣ್ಯಾ ಸಂಹರ್ಷಣೀ ತೇಷಾಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

ಆಗ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೊಳಗುತ್ತಾ, ಪುಣ್ಯವೂ ಆ
ಮಹಾತ್ಮ ವಾನರರಿಗೆ ಸಂಹರ್ಷವನ್ನು ತರುವ ಒಂದು
ವಾಣಿಯಾಯಿತು.

03275026 ವಾಯುರುವಾಚ|

03275026a ಭೋ ಭೋ ರಾಘವ ಸತ್ಯಂ ವೈ ವಾಯುರಸ್ಮಿ ಸದಾಗತಿಃ|

03275026c ಅಪಾಪಾ ಮೈಥಿಲೀ ರಾಜನ್ಸಂಗಚ್ಚ ಸಹ ಭಾರ್ಯಯಾ||

ವಾಯುವು ಹೇಳಿದನು: “ಭೋ ಭೋ ರಾಘವ ! ಇದು ಸತ್ಯ ! ನಾನು
ಸದಾಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಾಯು ! ಮೈಥಿಲಿಯು ಅಪಾಪಿ ! ರಾಜನ್ !

ಭಾರ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೂಡು.”

03275027 ಅಗ್ನಿರುವಾಚ|

03275027a ಅಹಮಂತಃಶರೀರಸ್ಥೋ ಭೂತಾನಾಂ ರಘುನಂದನ|

03275027c ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮಮಪಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಮೈಥಿಲೀ ನಾಪರಾಧ್ಯತಿ||

ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ರಘುನಂದನ! ಇರುವವುಗಳ

ಶರೀರದೊಳಗಿರುವವನು ನಾನು! ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ! ಮೈಥಿಲಿಯು ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಅಪರಾಧವನ್ನೂ ಎಸಗಿಲ್ಲ!”

03275028 ವರುಣ ಉವಾಚ|

03275028a ರಸಾ ವೈ ಮತ್ಪ್ರಸೂತಾ ಹಿ ಭೂತದೇಹೇಷು ರಾಘವ|

03275028c ಅಹಂ ವೈ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಬ್ರವೀಮಿ ಮೈಥಿಲೀ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ||

ವರುಣನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಘವ! ಇರುವವುಗಳ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿರುವ

ರಸವು ನನ್ನಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುವುದು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮೈಥಿಲಿಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೋ!”

03275029 ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ|

03275029a ಪುತ್ರ ನೈತದಿಹಾಶ್ಚ ಯಂ ತ್ವಯಿ ರಾಜರ್ಷಿಧರ್ಮಿಣಿ|

03275029c ಸಾಧೋ ಸದ್ವೃತ್ತಮಾರ್ಗಸ್ಥೇ ಶೃಣು ಚೇದಂ ವಚೋ ಮಮ||

ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಪುತ್ರ! ಸಾಧು! ರಾಜರ್ಷಿಯೂ

ಧರ್ಮಿಣಿಯೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವನೂ ಆದ ನಿನ್ನಿಂದ ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಲ್ಲ! ಆದರೂ ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

03275030a ಶತ್ರುರೇಷ ತ್ವಯಾ ವೀರ ದೇವಗಂಧರ್ವಭೋಗಿನಾಂ|

03275030c ಯಕ್ಷಾಣಾಂ ದಾನವಾನಾಂ ಚ ಮಹರ್ಷೀಣಾಂ ಚ ಪಾತಿತಃ||

ವೀರ ! ನೀನು ದೇವ, ಗಂಧರ್ವ, ನಾಗ, ಯಕ್ಷ, ದಾನವ ಮತ್ತು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದ್ದೀಯೆ.

03275031a ಅವಧ್ಯಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಪುರಾಭವತ್|

03275031c ಕಸ್ಮಾಚ್ಚಿತ್ಕಾರಣಾತ್ಪಾಪಃ ಕಂ ಚಿತ್ಕಾಲಮುಪೇಕ್ಷಿತಃ||

ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಅವಧ್ಯನಾಗಿರುವ ಈ ಪಾಪಕರ್ಮಿಯನ್ನು ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೆಲ ಕಾಲ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿಯಾಗಿತ್ತು.

03275032a ವಧಾರ್ಥಮಾತ್ಮನಸ್ತೇನ ಹೃತಾ ಸೀತಾ ದುರಾತ್ಮನಾ|

03275032c ನಲಕೂಬರಶಾಪೇನ ರಕ್ಷಾ ಚಾಸ್ಯಾಃ ಕೃತಾ ಮಯಾ||

ಅನಂತರ ಆ ದುರಾತ್ಮನು ತನ್ನದೇ ವಧೆಗೆ ಕಾರಣಳಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನು. ಅವಳನ್ನು ನಾನು ನಲಕೂಬರನ ಶಾಪದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದೆನು.

03275033a ಯದಿ ಹ್ಯಕಾಮಾಮಾಸೇವೇತ್ಸ್ಮಿ ಯಮನ್ಯಾಮಪಿ ಧ್ರುವಂ|

03275033c ಶತಧಾಸ್ಯ ಫಲೇದ್ದೇಹ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸೋಽಭವತ್ಪುರಾ||

ಹಿಂದೆ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿತ್ತು - ತನ್ನನ್ನು ಬಯಸದೇ ಇದ್ದ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕಾಮಿಸಿದರೂ ಅವನ ದೇಹವು ನೂರು ತುಂಡಾಗುತ್ತದೆ.

03275034a ನಾತ್ರ ಶಂಕಾ ತ್ವಯಾ ಕಾರ್ಯಾ ಪ್ರತಿಚ್ಛೇಮಾಂ ಮಹಾದ್ಯುತೇ|

03275034c ಕೃತಂ ತ್ವಯಾ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಂ ದೇವಾನಾಮಮರಪ್ರಭ||

ಮಹಾದ್ಯುತೇ! ಇದರಲ್ಲಿ ಶಂಕೆಪಡಬೇಡ! ಇವಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ
ಕಾರ್ಯಮಾಡು. ಅಮರಪ್ರಭನಾದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳ
ಮಹಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಸಗಿದ್ದೀಯೆ.”

03275035 ದಶರಥ ಉವಾಚ|

03275035a ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ವತ್ಸ ಭದ್ರಂ ತೇ ಪಿತಾ ದಶರಥೋಽಸ್ಮಿ ತೇ|

03275035c ಅನುಜಾನಾಮಿ ರಾಜ್ಯಂ ಚ ಪ್ರಶಾಧಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮ||

ದಶರಥನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ವತ್ಸ! ನಿನಗೆ
ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ನಾನು ನಿನ್ನ ತಂದೆ ದಶರಥ! ಪುರುಷೋತ್ತಮ!
ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳು!”

03275036 ರಾಮ ಉವಾಚ|

03275036a ಅಭಿವಾದಯೇ ತ್ವಾಂ ರಾಜೇಂದ್ರ ಯದಿ ತ್ವಂ ಜನಕೋ ಮಮ|

03275036c ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಪುರಿಂ ರಮ್ಯಾಮಯೋಧ್ಯಾಂ ಶಾಸನಾತ್ತವ||

ರಾಮನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜೇಂದ್ರ! ನನ್ನ ಜನಕನಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ
ಅಭಿವಾದನೆಗಳು. ನಿನ್ನ ಶಾಸನದಂತೆ ನಾನು ರಮ್ಯ ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರಿಗೆ
ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.””

03275037 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03275037a ತಮುವಾಚ ಪಿತಾ ಭೂಯಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋ ಮನುಜಾಧಿಪ|

03275037c ಗಚ್ಚಾ ಯೋಧ್ಯಾಂ ಪ್ರಶಾಧಿ ತ್ವಂ ರಾಮ ರಕ್ತಾಂತಲೋಚನ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮನುಜಾಧಿಪ! ಸಂತೋಷಗೊಂಡ
ತಂದೆಯು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ರಕ್ತಾಂತಲೋಚನ ರಾಮ! ಹೋಗಿ
ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಆಳು!”

03275038a ತತೋ ದೇವಾನ್ನಮಸ್ಯುತ್ಯ ಸುಹೃದ್ಭಿರಭಿನಂದಿತಃ|

03275038c ಮಹೇಂದ್ರ ಇವ ಪೌಲೋಮ್ಯಾ ಭಾರ್ಯಯಾ ಸ ಸಮೇಯಿವಾನ್||

ಆಗ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಸುಹೃದಯರಿಂದ ಅಭಿನಂದಿತನಾಗಿ
ಪೌಲೋಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಇಂದ್ರನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು
ಕೂಡಿದನು.

03275039a ತತೋ ವರಂ ದದೌ ತಸ್ಮೈ ಅವಿಂಧ್ಯಾಯ ಪರಂತಪಃ|

03275039c ತ್ರಿಜಟಾಂ ಚಾರ್ಥಮಾನಾಭ್ಯಾಂ ಯೋಜಯಾಮಾಸ ರಾಕ್ಷಸೀಂ||

ಅನಂತರ ಪರಂತಪನು ಅವಿಂಧ್ಯನಿಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತನು ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸೀ
ತ್ರಿಜಟೆಗೆ ಸಂಪತ್ತು ಗೌರವಗಳನ್ನಿತ್ತನು.

03275040a ತಮುವಾಚ ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದೇವೈಃ ಶಕ್ರಮುಖ್ಯೈರ್ವೃತಃ|

03275040c ಕೌಸಲ್ಯಾಮಾತರಿಷ್ಟ್ವಾಂಸ್ತೇ ವರಾನದ್ಯ ದದಾನಿ ಕಾನ್||

ಶಕ್ರಪ್ರಮುಖ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಆವೃತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದನು:
“ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಮಗನೇ! ನೀನು ಬಯಸುವ ಯಾವ ವರವನ್ನು ಇಂದು
ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೊಡಲಿ?”

03275041a ವಪ್ರೇ ರಾಢಃ ಸ್ಥಿತಿಂ ಧರ್ಮೇ ಶತ್ರುಭಿಶ್ಚಾಪರಾಜಯಂ|

03275041c ರಾಕ್ಷಸೈರ್ನಿಹತಾನಾಂ ಚ ವಾನರಾಣಾಂ ಸಢುದ್ಭವಂ||

ರಾಢನು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವಂತೆ, ಶತ್ರುಗಳ ಢೇಲೆ ಜಯ, ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಹತರಾದ ವಾನರರ ಪುನರ್ಜೀವವನ್ನು ವರಗಳಾಗಿ ವರಿಸಿದನು.

03275042a ತತಸ್ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಪ್ರೋಕ್ತೇ ತಥೇತಿ ವಚನೇ ತದಾ|

03275042c ಸಢುತ್ತಸ್ಥುರ್ಮಹಾರಾಜ ವಾನರಾ ಲಬ್ಧಚೇತಸಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಲು, ಢಹಾರಾಜ ! ವಾನರರು ಚೇತನವನ್ನು ಪಡೆದು ಢೇಲಿದ್ದರು.

03275043a ಸೀತಾ ಚಾಪಿ ಢಹಾಭಾಗಾ ವರಂ ಹನುಢತೇ ದದೌ|

03275043c ರಾಢಕೀರ್ತ್ಯಾ ಸಢಂ ಪುತ್ರ ಜೀವಿತಂ ತೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಢಹಾಭಾಗೆ ಸೀತೆಯೂ ಕೂಡ ಹನುಢತನಿಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತಳು:

“ಢಗನೇ ! ರಾಢನ ಕೀರ್ತಿ ಯಿರುವವರೆಗೆ ನೀನು ಜೀವಿಸಿರುತ್ತೀಯೆ !

03275044a ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ವಾ ಢುಪಭೋಗಾಶ್ಚ ಢತ್ಪ್ರಸಾದಕೃತಾಃ ಸದಾ|

03275044c ಉಪಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿ ಹನುಢನ್ನಿತಿ ಸ್ಮ ಹರಿಲೋಚನ||

ಹರಿಲೋಚನ ಹನುಢ ! ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸದಾ ದಿವ್ಯ

ಉಪಭೋಗಗಳು ನಿನಗೆ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ !”

03275045a ತತಸ್ತೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಢಾಣಾನಾಂ ತೇಷಾಢಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾಂ|

03275045c ಅಂತರ್ಧಾನಂ ಯಯುರ್ದೇವಾಃ ಸರ್ವೇ ಶಕ್ರಪುರೋಗಮಾಃ||

ಆಗ ಅವರು ಆ ಅಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಶಕ್ರನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಅಂತರ್ಧಾನರಾದರು.

03275046a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ರಾಮಂ ಜಾನಕ್ಯಾ ಸಮೇತಂ ಶಕ್ರಸಾರಥಿಃ|

03275046c ಉವಾಚ ಪರಮಪ್ರೀತಃ ಸುಹೃನ್ಮಧ್ಯ ಇದಂ ವಚಃ||

ಸುಹೃದಯರ ಮಧ್ಯೆ ಜಾನಕಿಯ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮಪ್ರೀತನಾದ ಶಕ್ರಸಾರಥಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03275047a ದೇವಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷಾಣಾಂ ಮಾನುಷಾಸುರಭೋಗಿನಾಂ|

03275047c ಅಪನೀತಂ ತ್ವಯಾ ದುಃಖಮಿದಂ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮ||

“ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿ! ದೇವತೆಗಳ, ಗಂಧರ್ವರ, ಯಕ್ಷರ, ಮನುಷ್ಯರ, ಅಸುರರ ಮತ್ತು ನಾಗಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ಇಂದು ನೀನು ಕಳೆದಿದ್ದೀಯೆ !

03275048a ಸದೇವಾಸುರಗಂಧರ್ವಾ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಪನ್ನಗಾಃ|

03275048c ಕಥಯಿಷ್ಯಂತಿ ಲೋಕಾಸ್ತಾಂ ಯಾವದ್ಭೂಮಿರ್ಧರಿಷ್ಯತಿ||

ದೇವ, ಅಸುರ, ಗಂಧರ್ವ, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ಪನ್ನಗಳೊಂದಿಗೆ ಲೋಕಗಳು ಭೂಮಿಯಿರುವವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.”

03275049a ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ರಾಮಂ ಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ ವರಂ|

03275049c ಸಂಪೂಜ್ಯಾಪಾಕ್ರಮತ್ತೇನ ರಥೇನಾದಿತ್ಯವರ್ಚಸಾ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶಸ್ತ್ರಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಮನಿಂದ ಆಜ್ಞೆಪಡೆದು

ಸಂಪೂಜಿಸಿ ಆದಿತ್ಯವರ್ಚಸ ರಥದಲ್ಲಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.

03275050a ತತಃ ಸೀತಾಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ರಾಮಃ ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾ ಸಹ|

03275050c ಸುಗ್ರೀವಪ್ರಮುಖೈಶ್ಚೈವ ಸಹಿತಃ ಸರ್ವವಾನರೈಃ||

03275051a ವಿಧಾಯ ರಕ್ಷಾಂ ಲಂಕಾಯಾಂ ವಿಭೀಷಣಪುರಸ್ಕೃತಃ|

03275051c ಸಂತತಾರ ಪುನಸ್ತೇನ ಸೇತುನಾ ಮಕರಾಲಯಂ||

03275052a ಪುಷ್ಪಕೇಣ ವಿಮಾನೇನ ಖೇಚರೇಣ ವಿರಾಜತಾ|

03275052c ಕಾಮಗೇನ ಯಥಾ ಮುಖೈರಮಾತ್ಮೈಃ ಸಂವೃತೋ ವಶೀ||

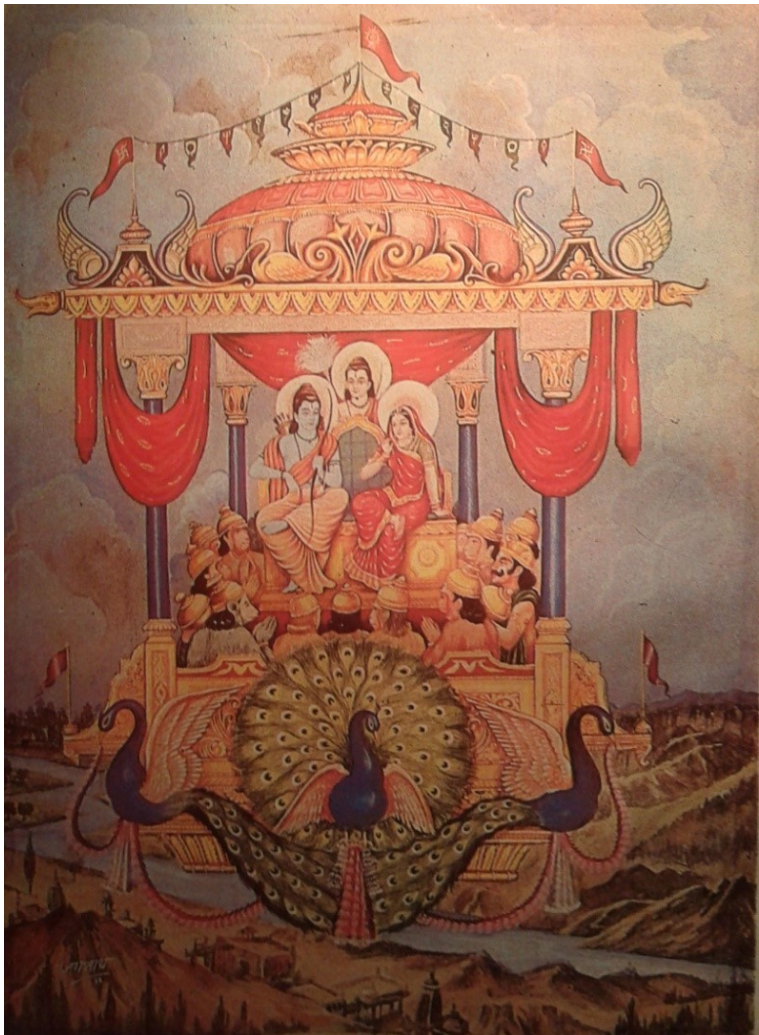
ಆಗ ರಾಮನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸೌಮಿತ್ರಿಯೊಡನೆ ಸುಗ್ರೀವಪ್ರಮುಖರಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಸರ್ವ ವಾನರರೊಂದಿಗೆ ಲಂಕೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸೇತುವಿನ ಮೂಲಕ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಬೇಕಾದರಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ವಿರಾಜಿಸುವ ಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನದಲ್ಲಿ, ಅಮಾತ್ಯರಿಂದ ಸಂವೃತನಾದ ಮುಖ್ಯನಂತೆ, ಪುನಃ ಆ ಮಕರಾಲಯವನ್ನು ದಾಟಿದನು.

03275053a ತತಸ್ತೀರೇ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಯತ್ರ ಶಿಶೈ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03275053c ತತ್ರೈವೋವಾಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸಹಿತಃ ಸರ್ವವಾನರೈಃ||

ಎಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥಿವನು ಉಳಿದಿದ್ದನೋ ಅದೇ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವ ವಾನರರ ಸಹಿತ ಉಳಿದುಕೊಂಡನು.

03275054a ಅಥೈನಾನ್ರಾಘವಃ ಕಾಲೇ ಸಮಾನೀಯಾಭಿಪೂಜ್ಯ ಚ|

03275054c ವಿಸರ್ಜಯಾಮಾಸ ತದಾ ರತ್ನೈಃ ಸಂತೋಷ್ಯ ಸರ್ವಶಃ||

ಸರಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಘವನು ಅವರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ,
ಗೌರವಿಸಿ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿ
ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

03275055a ಗತೇಷು ವಾನರೇಂದ್ರೇಷು ಗೋಪುಚ್ಚಕ್ಷೇಷು ತೇಷು ಚ|

03275055c ಸುಗ್ರೀವಸಹಿತೋ ರಾಮಃ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂ ಪುನರಾಗಮತ್||

ಆ ವಾನರೇಂದ್ರರು, ಗೋಪುಚ್ಚರು ಮತ್ತು ಕರಡಿಗಳು ಹೋದನಂತರ,
ರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವನ ಸಹಿತ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಗೆ ಮರಳಿ ಆಗಮಿಸಿದನು.

03275056a ವಿಭೀಷಣೇನಾನುಗತಃ ಸುಗ್ರೀವಸಹಿತಸ್ತದಾ|

03275056c ಪುಷ್ಪಕೇಣ ವಿಮಾನೇನ ವೈದೇಹ್ಯಾ ದರ್ಶಯನ್ವನಂ||

ಸುಗ್ರೀವನ ಸಹಿತ ವಿಭೀಷಣನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಪುಷ್ಪಕ
ವಿಮಾನದಿಂದ ವೈದೇಹಿಗೆ ವನವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

03275057a ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂ ತು ಸಮಾಸಾದ್ಯ ರಾಮಃ ಪ್ರಹರತಾಂ ವರಃ|

03275057c ಅಂಗದಂ ಕೃತಕರ್ಮಾಣಂ ಯೌವರಾಜ್ಯೇಽಭ್ಯಷೇಚಯತ್||

ಪ್ರಹರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಮನು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯನ್ನು ತಲುಪಿ ಕೃತಕರ್ಮಿಣಿ
ಅಂಗದನನ್ನು ಯುವರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದನು.

03275058a ತತಸ್ತೈರೇವ ಸಹಿತೋ ರಾಮಃ ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾ ಸಹ|

03275058c ಯಥಾಗತೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ಪ್ರಯಯೌ ಸ್ವಪುರಂ ಪ್ರತಿ||

ಅವರ ಸಹಿತ ಮತ್ತು ಸೌಮಿತ್ರಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರಾಮನು
ಹೋದಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಪುರದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

03275059a ಅಯೋಧ್ಯಾಂ ಸ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪುರೀಂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪತಿಸ್ತತಃ|

03275059c ಭರತಾಯ ಹನೂಮಂತಂ ದೂತಂ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಯತ್ತದಾ||

ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪತಿಯು ಭರತನಿಗೆ ದೂತನಾಗಿ
ಹನೂಮಂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

03275060a ಲಕ್ಷಯಿತ್ವೇಂಗಿತಂ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಿಯಂ ತಸ್ಮೈ ನಿವೇದ್ಯ ಚ|

03275060c ವಾಯುಪುತ್ರೇ ಪುನಃ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ನಂದಿಗ್ರಾಮಮುಪಾಗಮತ್||

ಎಲ್ಲ ಇಂಗಿತಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ
ವಾಯುಪುತ್ರನು ಪುನಃ ಬರಲು ನಂದಿಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

03275061a ಸ ತತ್ರ ಮಲದಿಗ್ಧಾಂಗಂ ಭರತಂ ಚೀರವಾಸಸಂ|

03275061c ಅಗ್ರತಃ ಪಾದುಕೇ ಕೃತ್ವಾ ದದರ್ಶಾ ಸೀನಮಾಸನೇ||

ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಮಲಿನಾಂಗನಾದ ಚೀರವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಗ್ರಜನ
ಪಾದುಕೆಗಳ ಎದುರು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಭರತನನ್ನು ಕಂಡನು.

03275062a ಸಮೇತ್ಯ ಭರತೇನಾಥ ಶತ್ರುಘ್ನೇನ ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03275062c ರಾಘವಃ ಸಹಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮುಮುದೇ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಆಗ ಭರತ ಮತ್ತು ವೀರ್ಯವಾನ್ ಶತ್ರುಘ್ನನನ್ನು ಸೇರಿ
ಸೌಮಿತ್ರಿಯೊಡನೆ ರಾಘವನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು.

03275063a ತಥಾ ಭರತಶತ್ರುಘ್ನೌ ಸಮೇತೌ ಗುರುಣಾ ತದಾ|

03275063c ವೈದೇಹ್ಯಾ ದರ್ಶನೇನೋಭೌ ಪ್ರಹರ್ಷಂ ಸಮವಾಪತುಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಭರತ-ಶತ್ರುಘ್ನರೂ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಗುರುಗಳ ಸಹಿತ ವೈದೇಹಿಯನ್ನೂ ಕಂಡು ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

03275064a ತಸ್ಮೈ ತದ್ಭರತೋ ರಾಜ್ಯಮಾಗತಾಯಾಭಿಸತ್ಕೃತಂ|

03275064c ನ್ಯಾಸಂ ನಿಯಾತಯಾಮಾಸ ಯುಕ್ತಃ ಪರಮಯಾ ಮುದಾ||

ಆಗ ಭರತನು ಸತ್ಕೃತವಾದ ನ್ಯಾಸವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಮ ಮುದದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದನು.

03275065a ತತಸ್ತಂ ವೈಷ್ಣವೇ ಶೂರಂ ನಕ್ಷತ್ರೇಽಭಿಮತೇಽಹನಿ|

03275065c ವಸಿಷ್ಠೋ ವಾಮದೇವಶ್ಚ ಸಹಿತಾವಭ್ಯಷಿಂಚತಾಂ||

ಅನಂತರ ವೈಷ್ಣವ ನಕ್ಷತ್ರದ ಮಂಗಳ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠ ವಾಮದೇವರು ಜೊತೆಗೂಡಿ ಆ ಶೂರನನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದರು.

03275066a ಸೋಽಭಿಷಿಕ್ತಃ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸುಗ್ರೀವಂ ಸಸುಹೃಜ್ಜನಂ|

03275066c ವಿಭೀಷಣಂ ಚ ಪೌಲಸ್ತ್ಯಮನ್ವಜಾನಾದ್ಧೃಗಾನ್ವತಿ||

03275067a ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ವಿವಿಧೈ ರತ್ನೈಃ ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತೌ ಮುದಾ ಯುತೌ|

03275067c ಸಮಾಧಾಯೇತಿಕರ್ತವ್ಯಂ ದುಃಖೇನ ವಿಸಸರ್ಜ ಹ||

ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ಅವನು ಸುಹೃಜ್ಜನರೊಂದಿಗೆ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನೂ ಪೌಲಸ್ತ್ಯ ವಿಭೀಷಣನನ್ನೂ ಅನ್ಯರನ್ನೂ ಮನೆಗಳ ಕಡೆ,

ವಿವಿಧರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಭ್ಯರ್ಚಿಸಿ, ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯದ
ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿ ದುಃಖದಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

03275068a ಪುಷ್ಪಕಂ ಚ ವಿಮಾನಂ ತತ್ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಸ ರಾಘವಃ|

03275068c ಪ್ರಾದಾದ್ವೈಶ್ರವಣಾಯೈವ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸ ರಘುನಂದನಃ||

ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನವನ್ನೂ ಕೂಡ ಪೂಜಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಾಘವ
ರಘುನಂದನನು ವೈಶ್ರವಣನಿಗೆ ನೀಡಿದನು.

03275069a ತತೋ ದೇವರ್ಷಿಸಹಿತಃ ಸರಿತಂ ಗೋಮತೀಮನು|

03275069c ದಶಾಶ್ವಮೇಧಾನಾಜಹ್ರೇ ಜಾರೂಥ್ಯಾನ್ಸ ನಿರರ್ಗಲಾನ್||

ಅನಂತರ ದೇವರ್ಷಿಗಳ ಸಹಿತ ಗೋಮತೀ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ
ನಿರರ್ಗಲ ಮೂರು ರೀತಿಯ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಹತ್ತು
ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಶ್ರೀರಾಮಾಭಿಷೇಕೇ
ಪಂಚಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಾಭಿಷೇಕದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂರಾವಿಂಪತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨೬

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದೋಷವಿಲ್ಲವೆಂದು ವೀರ ಸಹೋದರರ
ಸಹಾಯವಿರುವಾಗ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು
ಹೇಳಿದುದು (೧-೧೩).

03276001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03276001a ಏವಮೇತನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ರಾಮೇಣಾಮಿತತೇಜಸಾ|

03276001c ಪ್ರಾಪ್ತಂ ವ್ಯಸನಮತ್ಯುಗ್ರಂ ವನವಾಸಕೃತಂ ಪುರಾ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಬಾಹೋ! ಹೀಗೆ ಹಿಂದೆ
ಅಮಿತತೇಜಸ ರಾಮನು ಅತ್ಯುಗ್ರ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಹೊಂದಿ
ವನವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

03276002a ಮಾ ಶುಚಿಃ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಽಸಿ ಪರಂತಪ|

03276002c ಬಾಹುವೀರ್ಯಾಶ್ರಯೇ ಮಾರ್ಗೇ ವರ್ತಸೇ ದೀಪ್ತನಿರ್ಣಯೇ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಪರಂತಪ! ಶೋಕಿಸಬೇಡ! ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ!
ಬಾಹುವೀರ್ಯವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ಣಾಯಕ
ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವೆ.

03276003a ನ ಹಿ ತೇ ವೃಜಿನಂ ಕಿಂ ಚಿದ್ವ್ಯಶ್ಯತೇ ಪರಮಣ್ವಪಿ|

03276003c ಅಸ್ಮಿನ್ಮಾರ್ಗೇ ವಿಷೀದೇಯುಃ ಸೇಂದ್ರಾ ಅಪಿ ಸುರಾಸುರಾಃ||

ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಏನೂ, ಪರಮಾಣುವಿನ ಮಾತ್ರದಷ್ಟೂ, ದೋಷವಿಲ್ಲ.
ಸುರಾಸುರರೊಂದಿಗೆ ಇಂದ್ರನೂ ಕೂಡ ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ

ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾನೆ.

03276004a ಸಂಹತ್ಯ ನಿಹತೋ ವೃತ್ತೋ ಮರುದ್ಭಿರ್ವಜ್ರಪಾಣಿನಾ|

03276004c ನಮುಚಿಶ್ಚೈವ ದುರ್ಧರ್ಮೋ ದೀರ್ಘಜಿಹ್ವಾ ಚ ರಾಕ್ಷಸೀ||

ವಜ್ರಪಾಣಿಯು ಮರುತ್ತರೊಂದೊಡಗೂಡಿ ವೃತ್ರನನ್ನು, ದುರ್ಧರ್ಮ
ನಮುಚಿಯನ್ನೂ, ರಾಕ್ಷಸಿ ದೀರ್ಘಜಿಹ್ವೆಯನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

03276005a ಸಹಾಯವತಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಾಃ ಸಂತಿಷ್ಠಂತೀಹ ಸರ್ವಶಃ|

03276005c ಕಿಂ ನು ತಸ್ಯಾಜಿತಂ ಸಂಖ್ಯೇ ಭ್ರಾತಾ ಯಸ್ಯ ಧನಂಜಯಃ||

ಸಹಾಯವಿದ್ಧವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಲ್ಲವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಧನಂಜಯನನ್ನು
ಸಹೋದರನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವವನಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸದೇ
ಇರುವುದಾದರೂ ಏನಿದೆ?

03276006a ಅಯಂ ಚ ಬಲಿನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಭೀಮೋ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ|

03276006c ಯುವಾನೌ ಚ ಮಹೇಷ್ವಾಸೌ ಯಮೌ ಮಾದ್ರವತೀಸುತೌ|

03276006e ಏಭಿಃ ಸಹಾಯೈಃ ಕಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ವಿಷೀದಸಿ ಪರಂತಪ||

ಪರಂತಪ! ಈ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಿ ಭೀಮನು ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನು.
ಮಾದ್ರವತೀ ಸುತರೀರ್ವರು ಯಮಳರು ಯುವಕರು ಮತ್ತು
ಮಹೇಷ್ವಾಸರು. ಇವರ ಸಹಾಯವಿರುವಾಗ ನೀನು ಏಕೆ
ವಿಷಾದಿಸುತ್ತಿರುವೆ?

03276007a ಯ ಇಮೇ ವಜ್ರಿಣಃ ಸೇನಾಂ ಜಯೇಯುಃ ಸಮರುದ್ಧಣಾಂ|

03276007c ತ್ವಮಪ್ಯೇಭಿರ್ಮಹೇಷ್ಟಾಸ್ಯೈಃ ಸಹಾಯೈರ್ದೇವರೂಪಿಭಿಃ|

03276007e ವಿಜೇಷ್ಯಸಿ ರಣೇ ಸರ್ವಾನಮಿತ್ರಾನ್ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಮರುದ್ಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಂದ್ರನ ಸೇನೆಯನ್ನೂ
ಜಯಿಸಬಲ್ಲ ಈ ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ದೇವರೂಪಿಗಳನ್ನು ಸಹಾಯಕರನ್ನಾಗಿ
ಪಡೆದ ನೀನು ರಣದಲ್ಲಿ ಅಮಿತ್ರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಜಯಿಸುತ್ತೀಯೆ.

03276008a ಇತಶ್ಚ ತ್ವಮಿಮಾಂ ಪಶ್ಯ ಸೈಂಧವೇನ ದುರಾತ್ಮನಾ|

03276008c ಬಲಿನಾ ವೀರ್ಯಮತ್ತೇನ ಹೃತಾಮೇಭಿರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ||

03276009a ಆನೀತಾಂ ದ್ರೌಪದೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮ ಸುದುಷ್ಕರಂ|

03276009c ಜಯದ್ರಥಂ ಚ ರಾಜಾನಂ ವಿಜಿತಂ ವಶಮಾಗತಂ||

ಬಲಶಾಲಿಯಾದ, ವೀರ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತನಾಗಿದ್ದ ದುರಾತ್ಮ
ಸೈಂಧವನಿಂದ ಅಪಹೃತಳಾಗಿದ್ದ ಈ ದ್ರೌಪದಿ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನಾದರೂ
ನೀನು ನೋಡು. ಆದರೆ ಮಹಾತ್ಮರು ಸುದುಷ್ಕರ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಸಗಿ
ರಾಜ ಜಯದ್ರಥನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

03276010a ಅಸಹಾಯೇನ ರಾಮೇಣ ವೈದೇಹೀ ಪುನರಾಹೃತಾ|

03276010c ಹತ್ವಾ ಸಂಖ್ಯೇ ದಶಗ್ರೀವಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಂ||

ಅಸಹಾಯಕನಾದ ರಾಮನು ಭೀಮವಿಕ್ರಮಿ ರಾಕ್ಷಸ ದಶಗ್ರೀವನನ್ನು
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಂದೇ ವೈದೇಹಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆದನು.

03276011a ಯಸ್ಯ ಶಾಖಾಮೃಗಾ ಮಿತ್ರಾ ಋಕ್ಷಾಃ ಕಾಲಮುಖಾಸ್ತಥಾ|

03276011c ಜಾತ್ಯಂತರಗತಾ ರಾಜನ್ನೇತದ್ಭುದ್ಧಾ ನುಚಿಂತಯ||

ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆಯೇ ಜಾತಿಯ ಕಪಿಗಳು, ಕಪ್ಪು ಮುಖದ ಕರಡಿಗಳು
ಮಿತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜನ್! ಇದರ ಕುರಿತಾದರೂ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ
ಚಿಂತಿಸು.

03276012a ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಕುರುಶಾದೂರ್ಲ ಮಾ ಶುಚೋ ಭರತರ್ಷಭ|

03276012c ತ್ವದ್ವಿಧಾ ಹಿ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ನ ಶೋಚಂತಿ ಪರಂತಪ||

ಕುರುಶಾದೂರ್ಲ! ಭರತರ್ಷಭ! ಆದುದರಿಂದ ನೀನು
ಶೋಕಿಸಬಾರದು. ಪರಂತಪ! ನಿನ್ನಂಥಹ ಮಹಾತ್ಮರು
ಶೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ.”

03276013 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03276013a ಏವಮಾಶ್ವಾಸಿತೋ ರಾಜಾ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೇನ ಧೀಮತಾ|

03276013c ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ದುಃಖಮದೀನಾತ್ಮಾ ಪುನರೇವೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಧೀಮತ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಂದ ಹೀಗೆ
ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ರಾಜನು ದುಃಖವನ್ನು ತೊರೆದು ಪುನಃ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾಶ್ವಾಸನೇ
ಷಟ್ಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾಶ್ವಾಸನದಲ್ಲಿ

೨೭೭

ಪತಿವ್ರತಾ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ

ರಾಜಾ ಅಶ್ವಪತಿಯು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ವರದಿಂದ

ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಮಗಳಾಗಿ ಪಡೆದುದು;

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ವರಾನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಹೋದುದು

“ಮಹಾಭಾಗೆ ಪತಿವ್ರತೆ ದ್ರೌಪದಿಯ ಹಾಗಿರುವ, ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು

ನೀನು ನೋಡಿದ ಅಥವಾ ಕೇಳಿದ, ಸೀಮಂತಿನಿ ಯಾರಾದರೂ

ಇದ್ದಾರೆಯೇ?” ಎಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೇಳಲು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು

ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಹಾಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದ ರಾಜಕನ್ಯೆ

ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಉಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದುದು (೧-೪).

ಮದ್ರದೇಶದ ರಾಜ ಅಶ್ವಪತಿಯು ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು

ಆರಾಧಿಸಿ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಪಡೆದುದು; ಸಾವಿತ್ರಿಯೆಂದು ಕರೆದುದು (೫-

೨೪). ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಹಿಂಜರಿದ ಯಾರೂ

ಅವಳನ್ನು ವರಿಸದೇ ಇರಲು ಅಶ್ವಪತಿಯು ಮಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಪತಿಯನ್ನು

ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಕಳುಹಿಸುವುದು (೨೫-೪೧).

03277001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03277001a ನಾತ್ಮಾನಮನುಶೋಚಾಮಿ ನೇಮಾನ್ಯಾ ತ್ಯನ್ಮಹಾಮುನೇ|

03277001c ಹರಣಂ ಚಾಪಿ ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಯಥೇಮಾಂ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜಾಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಮುನೇ! ನಾನು ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆಯ ಕುರಿತು ಎಷ್ಟು ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೋ ಅಷ್ಟು ನನ್ನ ಕುರಿತಾಗಲೀ ಅಥವಾ ನನ್ನ ಈ ಭ್ರಾತೃಗಳ ಕುರಿತಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಕಳೆದು ಹೋದ ರಾಜ್ಯದ ಕುರಿತಾಗಲೀ ಶೋಕಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

03277002a ದ್ಯೂತೇ ದುರಾತ್ಮಭಿಃ ಕ್ಲಿಷ್ಟಾಃ ಕೃಷ್ಣಯಾ ತಾರಿತಾ ವಯಂ|

03277002c ಜಯದ್ರಥೇನ ಚ ಪುನರ್ವನಾದಪಹೃತಾ ಬಲಾತ್||

ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ದುರಾತ್ಮರಿಂದ ಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಜಯದ್ರಥನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಅಪಹರಿಸಿದನು.

03277003a ಅಸ್ತಿ ಸೀಮಂತಿನೀ ಕಾ ಚಿದ್ಧೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾಥ ವಾ ಶ್ರುತಾ|

03277003c ಪತಿವ್ರತಾ ಮಹಾಭಾಗಾ ಯಥೇಯಂ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜಾ||

ಮಹಾಭಾಗೆ ಪತಿವ್ರತೆ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆಯ ಹಾಗಿರುವ, ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ನೀನು ನೋಡಿದ ಅಥವಾ ಕೇಳಿದ, ಸೀಮಂತಿನಿ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ?”

03277004 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03277004a ಶೃಣು ರಾಜನ್ಕುಲಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

03277004c ಸರ್ವಮೇತದ್ಯಥಾ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ರಾಜಕನ್ಯಯಾ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರ
ಮಹಾಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದ ರಾಜಕನ್ಯೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಕುರಿತು
ಕೇಳು.

03277005a ಆಸೀನ್ಮದ್ರೇಷು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ರಾಜಾ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ|

03277005c ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಶ್ಚ ಶರಣ್ಯಶ್ಚ ಸತ್ಯಸಂಧೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ||

ಮದ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮತ್ತು ಶರಣರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ, ಧರ್ಮಾತ್ಮ,
ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕ, ಸತ್ಯಸಂಧ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ರಾಜನಿದ್ದನು.

03277006a ಯಜ್ಞಾ ದಾನಪತಿರ್ದಕ್ಷಃ ಪೌರಜಾನಪದಪ್ರಿಯಃ|

03277006c ಪಾರ್ಥಿವೋಽಶ್ವಪತಿನಾಮ ಸರ್ವಭೂತಹಿತೇ ರತಃ||

ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ಮುಂದೆನಿಂತು ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ,
ಪೌರರ ಮತ್ತು ಜಾನಪದರ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ, ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಹಿತದಲ್ಲಿ
ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ಆ ರಾಜನ ಹೆಸರು ಅಶ್ವಪತಿ.

03277007a ಕ್ಷಮಾವಾನನಪತ್ಯಶ್ಚ ಸತ್ಯವಾಗ್ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03277007c ಅತಿಕ್ರಾಂತೇನ ವಯಸಾ ಸಂತಾಪಮುಪಜಗ್ಮಿವಾನ್||

ಕ್ಷಮಾವಂತನೂ, ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಮಾತನಾಡುವವನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು
ಗೆದ್ದವನೂ ಆದ ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸನ್ನು ದಾಟಿದ್ದ
ಅವನಿಗೆ ಇದು ಸಂತಾಪವನ್ನು ತಂದೊದಗಿಸಿತು.

03277008a ಅಪತ್ಯೋತ್ಪಾದನಾರ್ಥಂ ಸ ತೀವ್ರಂ ನಿಯಮಮಾಸ್ಥಿತಃ|

03277008c ಕಾಲೇ ಪರಿಮಿತಾಹಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ||

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ
ಅಲ್ಪವೇ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಮತ್ತು
ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದು ತೀವ್ರ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು.

03277009a ಹುತ್ತಾ ಶತಸಹಸ್ರಂ ಸ ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ರಾಜಸತ್ತಮ|

03277009c ಷಷ್ಠೇ ಷಷ್ಠೇ ತದಾ ಕಾಲೇ ಬಭೂವ ಮಿತಭೋಜನಃ||

ಆ ರಾಜಸತ್ತಮನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ನೂರುಸಾವಿರ
ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ದಿನದ ಆರನೆ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ
ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಪ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

03277010a ಏತೇನ ನಿಯಮೇನಾಸೀದ್ವರ್ಷಾಣ್ಯಷ್ಟಾದಶೈವ ತು|

03277010c ಪೂರ್ಣೇ ತ್ವಷ್ಟಾದಶೇ ವರ್ಷೇ ಸಾವಿತ್ರೀ ತುಷ್ಟಿಮಭ್ಯಗಾತ್|

03277010e ಸ್ವರೂಪಿಣೀ ತದಾ ರಾಜನ್ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ತಂ ನೃಪಂ||

ಈ ರೀತಿ ನಿಯಮದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದವು.
ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ವರ್ಷವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಲು ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಅವನ
ಮೇಲೆ ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿದಳು. ರಾಜನ್! ಆಗ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯು ಆ
ನೃಪನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು.

03277011a ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾತ್ಸಮುತ್ಥಾಯ ಹರ್ಷೇಣ ಮಹತಾನ್ವಿತಾ|

03277011c ಉವಾಚ ಚೈನಂ ವರದಾ ವಚನಂ ಪಾರ್ಥಿವಂ ತದಾ||

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದಿಂದ ಎದ್ದುಬಂದು ಆ ಮಹತಾನ್ವಿತೆ ವರದೆಯು
ಹರ್ಷದಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

03277012a ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯೇಣ ಶುದ್ಧೇನ ದಮೇನ ನಿಯಮೇನ ಚ|

03277012c ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಚ ಮದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ತುಷ್ಪಾಸ್ಮಿ ತವ ಪಾರ್ಥಿವ||

03277013a ವರಂ ವೃಣೀಷ್ವಾಶ್ವಪತೇ ಮದ್ರಾಜ ಯಥೇಪ್ಸಿತಂ|

03277013c ನ ಪ್ರಮಾದಶ್ಚ ಧರ್ಮೇಷು ಕರ್ತವ್ಯಸ್ತೇ ಕಥಂ ಚನ||

“ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ, ಪರಿಶುದ್ಧತೆ, ದಮ, ನಿಯಮ ಮತ್ತು
ಸರ್ವಾತ್ಮದಿಂದ ನನ್ನ ಮೇಲಿರಿಸುವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು
ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮದ್ರಾಜ ಅಶ್ವಪತೇ! ವರವನ್ನು ಕೇಳು. ಧರ್ಮ
ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಪ್ರಮಾದಕ್ಕೊಳಗಾಗಬೇಡ.”

03277014 ಅಶ್ವಪತಿರುವಾಚ|

03277014a ಅಪತ್ಯಾರ್ಥಃ ಸಮಾರಂಭಃ ಕೃತೋ ಧರ್ಮೇಷ್ವಯಾ ಮಯಾ|

03277014c ಪುತ್ರಾ ಮೇ ಬಹವೋ ದೇವಿ ಭವೇಯುಃ ಕುಲಭಾವನಾಃ||

ಅಶ್ವಪತಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ದೇವಿ! ಮಕ್ಕಳು ಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ
ನಾನು ಈ ಧರ್ಮ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಕುಲವನ್ನು
ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹಲವು ಪುತ್ರರನ್ನು ನನಗೆ ನೀಡು.

03277015a ತುಷ್ಪಾಸಿ ಯದಿ ಮೇ ದೇವಿ ಕಾಮಮೇತಂ ವೃಣೋಮ್ಯಹಂ|

03277015c ಸಂತಾನಂ ಹಿ ಪರೋ ಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾಹುರ್ಮಾಂ ದ್ವಿಜಾತಯಃ||

ದೇವಿ! ನನ್ನಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಳಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬಯಸಿದ ಈ ವರವನ್ನು

ನೀಡು. ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಸಂತಾನವೇ ಪರಮ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.”

03277016 ಸಾವಿತ್ಯುವಾಚ|

03277016a ಪೂರ್ವಮೇವ ಮಯಾ ರಾಜನ್ನಭಿಪ್ರಾಯಮಿಮಂ ತವ|

03277016c ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪುತ್ರಾರ್ಥಮುಕ್ತೋ ವೈ ತವ ಹೇತೋಃ ಪಿತಾಮಹಃ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಹಿಂದೆಯೇ ನಿನಗೆ ಪುತ್ರರನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಕುರಿತು ಪಿತಾಮಹನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

03277017a ಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚೈವ ತಸ್ಮಾತ್ತೇ ಸ್ವಯಂಭುವಿಹಿತಾದ್ಭುವಿ|

03277017c ಕನ್ಯಾ ತೇಜಸ್ವಿನೀ ಸೌಮ್ಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಸ್ವಯಂಭುವು ವಿಹಿಸಿದಂತೆ ಅವನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಿನಗೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸೌಮ್ಯ ತೇಜಸ್ವಿನಿ ಕನ್ಯೆಯು ಜನಿಸುವಳು.

03277018a ಉತ್ತರಂ ಚ ನ ತೇ ಕಿಂ ಚಿದ್ವಾ ಹರ್ತವ್ಯಂ ಕಥಂ ಚನ|

03277018c ಪಿತಾಮಹನಿಸರ್ಗೇಣ ತುಷ್ಠಾ ಹ್ಯೇತದ್ಭುವೀಮಿ ತೇ||

ಇದರ ಕುರಿತು ಮರುಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಡ ಅಥವಾ ವಾದಿಸ ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿ, ಪಿತಾಮಹನು ವಿಧಿಸಿದ್ದುದನ್ನು, ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

03277019 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03277019a ಸ ತಥೇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ಸಾವಿತ್ರಾ ವಚನಂ ನೃಪಃ|

03277019c ಪ್ರಸಾದಯಾಮಾಸ ಪುನಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವಂ ಭವೇದಿತಿ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಾವಿತ್ರಿಯ ವಚನಕ್ಕೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗ, ಇದು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅವಳು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಳು.

03277020a ಅಂತರ್ಹಿತಾಯಾಂ ಸಾವಿತ್ರಾಂ ಜಗಾಮ ಸ್ವಗೃಹಂ ನೃಪಃ|

03277020c ಸ್ವರಾಜ್ಯೇ ಚಾವಸತ್ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಜಾ ಧರ್ಮೇಣ ಪಾಲಯನ್||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನಗೊಳ್ಳಲು ರಾಜನು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಸ್ವರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿ-ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಪಾಲಿಸಿದನು.

03277021a ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ತು ಗತೇ ಕಾಲೇ ಸ ರಾಜಾ ನಿಯತವ್ರತಃ|

03277021c ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯಾಂ ಧರ್ಮಚಾರಿಣ್ಯಾಂ ಮಹಿಷ್ಯಾಂ ಗರ್ಭಮಾದಧೇ||

ಕೆಲವು ಸಮಯವು ಕಳೆಯಲು ನಿಯತವ್ರತ ರಾಜನು ಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ ಹಿರಿಯ ರಾಣಿಗೆ ಗರ್ಭವನ್ನು ನೀಡಿದನು.

03277022a ರಾಜಪುತ್ರಾಂ ತು ಗರ್ಭಃ ಸ ಮಾಲವ್ಯಾಂ ಭರತರ್ಷಭ|

03277022c ವ್ಯವರ್ಧತ ಯಥಾ ಶುಕ್ಲೇ ತಾರಾಪತಿರಿವಾಂಬರೇ||

ಭರತರ್ಷಭ! ರಾಜಪುತ್ರಿ ಆ ಮಾಲವಿಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭವು ಅಂಬರದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಾರಾಪತಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ವರ್ಧಿಸಿತು.

03277023a ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕಾಲೇ ತು ಸುಷುಮೇ ಕನ್ಯಾಂ ರಾಜೀವಲೋಚನಾಂ|

03277023c ಕ್ರಿಯಾಶ್ಚ ತಸ್ಯಾ ಮುದಿತಶ್ಚಕ್ರೇ ಸ ನೃಪತಿಸ್ತದಾ||

ಕಾಲ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ಅವಳು ರಾಜೀವಲೋಚನೆ ಕನ್ಯೆಗೆ ಜನ್ಮ ವಿತ್ತಳು.
ಆಗ ಆ ನೃಪತಿಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವಳ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ
ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

03277024a ಸಾವಿತ್ರಾ ಪ್ರೀತಯಾ ದತ್ತಾ ಸಾವಿತ್ರಾ ಹುತಯಾ ಹೃಪಿ|

03277024c ಸಾವಿತ್ರೀತ್ಯೇವ ನಾಮಾಸ್ಯಾಶ್ಚ ಕ್ರುರ್ವಿಪ್ರಾಸ್ತಥಾ ಪಿತಾ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಆಹುತಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಳಾಗಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯಿಂದ ಪಡೆದ
ಅವಳಿಗೆ ತಂದೆ ಮತ್ತು ವಿಪ್ರರು ಸಾವಿತ್ರಿ ಎಂದೇ ನಾಮಕರಣ
ಮಾಡಿದರು.

03277025a ಸಾ ವಿಗ್ರಹವತೀವ ಶ್ರೀವ್ಯವರ್ಧತ ನೃಪಾತ್ಮಜಾ|

03277025c ಕಾಲೇನ ಚಾಪಿ ಸಾ ಕನ್ಯಾ ಯೌವನಸ್ಥಾ ಬಭೂವ ಹ||

ಆ ನೃಪಾತ್ಮಜೆಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಯೇ ಅವತರಿಸಿರುವಳೋ
ಎನ್ನುವಂತೆ ಅತೀವ ಸುಂದರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಳು. ಸಮಯವು ಕಳೆದಂತೆ
ಆ ಕನ್ಯೆಯು ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಳು.

03277026a ತಾಂ ಸುಮಧ್ಯಾಂ ಪೃಥುಶ್ಶೋಣೀಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಕಾಂಚನೀಮಿವ|

03277026c ಪ್ರಾಪ್ತೇಯಂ ದೇವಕನ್ಯೇತಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಮ್ಮೇನಿರೇ ಜನಾಃ||

ಆ ಸುಮಧ್ಯಮೆ, ಪೃಥುಶ್ಶೋಣಿ, ಬಂಗಾರದ ಪುಕ್ಕಳಿಯಂತಿದ್ದ
ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರು ದೇವಕನ್ಯೆಯೇ ತಮ್ಮ ನಡುವೆ

ಬಂದಿದ್ದಾಳೋ ಎಂದು ಅಚ್ಚರಿ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03277027a ತಾಂ ತು ಪದ್ಮಪಲಾಶಾಕ್ಷೀಂ ಜ್ವಲಂತೀಮಿವ ತೇಜಸಾ|

03277027c ನ ಕಶ್ಚಿದ್ವರಯಾಮಾಸ ತೇಜಸಾ ಪ್ರತಿವಾರಿತಃ||

ಆ ಪದ್ಮಪಲಾಶಾಕ್ಷಿಯಾದರೋ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರಲು ಅವಳ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಂಜರಿದ ಯಾರೂ ಅವಳನ್ನು ವರಿಸಲಿಲ್ಲ.

03277028a ಅಥೋಪೋಷ್ಯ ಶಿರಃಸ್ನಾತಾ ದೈವತಾನ್ಯಭಿಗಮ್ಯ ಸಾ|

03277028c ಹುತ್ತ್ವಾಗ್ನಿಂ ವಿಧಿವದ್ವಿಪ್ರಾನ್ವಾಚಯಾಮಾಸ ಪರ್ವಣಿ||

ಒಮ್ಮೆ ಉತ್ತಮ ದಿನದಂದು ಉಪವಾಸದಿಂದಿದ್ದು, ತಲೆಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅವಳು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಾಚಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತಳು.

03277029a ತತಃ ಸುಮನಸಃ ಶೇಷಾಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

03277029c ಪಿತುಃ ಸಕಾಶಮಗಮದ್ದೇವೀ ಶ್ರೀರಿವ ರೂಪಿಣೀ||

ಅನಂತರ ಸುಮನಸ್ಕಳಾಗಿ, ಉಳಿದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶ್ರೀಯಂತೆ ರೂಪವತಿಯಾದ ಆ ದೇವಿಯು ಮಹಾತ್ಮ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು.

03277030a ಸಾಭಿವಾದ್ಯ ಪಿತುಃ ಪಾದೌ ಶೇಷಾಃ ಪೂರ್ವಂ ನಿವೇದ್ಯ ಚ|

03277030c ಕೃತಾಂಜಲಿರ್ವರಾರೋಹಾ ನೃಪತೇಃ ಪಾರ್ಶ್ವತಃ ಸ್ಥಿತಾ||

ಮೊದಲು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಅವನಿಗಿತ್ತು ತಂದೆಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ

ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅಂಜಲೀಬದ್ಧಳಾಗಿ ಆ ವರಾರೋಹಿಯು ನೃಪತಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

03277031a ಯೌವನಸ್ಥಾಂ ತು ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವಾಂ ಸುತಾಂ ದೇವರೂಪಿಣೀಂ|

03277031c ಅಯಾಚ್ಯಮಾನಾಂ ಚ ವರೈರ್ನೃಪತಿರ್ದುಃಖಿತೋಽಭವತ್||

ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ದೇವರೂಪಿಣಿ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನೃಪತಿಯು ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಇದೂವರೆಗೆ ಯಾರೂ ವರರು ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ದುಃಖಿಸಿದನು.

03277032 ರಾಜೋವಾಚ|

03277032a ಪುತ್ರಿ ಪ್ರದಾನಕಾಲಸ್ತೇ ನ ಚ ಕಶ್ಚಿದ್ವೃಣೋತಿ ಮಾಂ|

03277032c ಸ್ವಯಮನ್ವಿಚ್ಛ ಭರ್ತಾರಂ ಗುಣೈಃ ಸದೃಶಮಾತ್ಮನಃ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಪುತ್ರಿ! ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಡುವ ಕಾಲವು ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇದೂವರೆಗೆ ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಗುಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಇರುವ ಪತಿಯನ್ನು ನೀನೇ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಆರಿಸಿಕೋ.

03277033a ಪ್ರಾರ್ಥಿತಃ ಪುರುಷೋ ಯಶ್ಚ ಸ ನಿವೇದ್ಯಸ್ತ್ವಯಾ ಮಮ|

03277033c ವಿಮೃಶ್ಯಾಹಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ವರಯ ತ್ವಂ ಯಥೇಪ್ಸಿತಂ||

ನೀನು ಬಯಸಿದ ಪುರುಷನ ಕುರಿತು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳು. ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ನಾನು ನಿನಗಿಷ್ಟನಾದ ವರನಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

03277034a ಶ್ರುತಂ ಹಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೇ ಮೇ ಪಠ್ಯಮಾನಂ ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ|

03277034c ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಗದತೋ ಮೇ ವಚಃ ಶೃಣು||

ಕಲ್ಯಾಣೀ ! ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿದ ದ್ವಿಜರಿಂದ ಕೇಳಿದುದನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನೂ ಕೂಡ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು.

03277035a ಅಪ್ರದಾತಾ ಪಿತಾ ವಾಚ್ಛೋ ವಾಚ್ಯಶ್ಚಾನುಪಯನ್ವತಿಃ|

03277035c ಮೃತೇ ಭರ್ತರಿ ಪುತ್ರಶ್ಚ ವಾಚ್ಛೋ ಮಾತುರಾರಕ್ಷತಾ||

ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡದೇ ಇರುವ ತಂದೆಯನ್ನು ನಿಂದಿಸಬೇಕು; ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯದ ಪತಿಯನ್ನು ನಿಂದಿಸಬೇಕು; ವಿಧವೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳದ ಪುತ್ರನನ್ನು ನಿಂದಿಸಬೇಕು.

03277036a ಇದಂ ಮೇ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭರ್ತುರಾನ್ವೇಷಣೇ ತ್ವರ|

03277036c ದೇವತಾನಾಂ ಯಥಾ ವಾಚ್ಛೋ ನ ಭವೇಯಂ ತಥಾ ಕುರು||

ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೇಗನೇ ಪತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕು. ನಾನು ದೇವತೆಗಳ ನಿಂದನೆಗೊಳಗಾಗದಂತೆ ಮಾಡು.”

03277037 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03277037a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ದುಹಿತರಂ ತಥಾ ವೃದ್ಧಾಂಶ್ಚ ಮಂತ್ರಿಣಃ|

03277037c ವ್ಯಾದಿದೇಶಾನುಯಾತ್ರಂ ಚ ಗಮ್ಯತಾಮಿತ್ಯಚೋದಯತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿ ಅವನು

ವೃದ್ಧ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

03277038a ಸಾಭಿವಾದ್ಯ ಪಿತುಃ ಪಾದೌ ಪ್ರೀಡಿತೇವ ಮನಸ್ವಿನೀ|

03277038c ಪಿತುರ್ವ ಚನಮಾಜ್ಞಾಯ ನಿರ್ಜ ಗಾಮಾವಿಚಾರಿತಂ||

ನಾಚಿಕೊಂಡು ಆ ಮನಸ್ವಿನಿಯು ತಂದೆಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿ
ಪಿತೃವಚನವನ್ನು ಆಜ್ಞೆಯೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಹೊರಟಳು.

03277039a ಸಾ ಹೈಮಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಸ್ಥವಿರೈಃ ಸಚಿವೈರ್ವೃತಾ|

03277039c ತಪೋವನಾನಿ ರಮ್ಯಾಣಿ ರಾಜರ್ಷೀಣಾಂ ಜಗಾಮಹ||

ಬಂಗಾರದ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಚಿವರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು ರಮ್ಯ
ವನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜರ್ಷಿಗಳ ತಪೋವನಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿದಳು.

03277040a ಮಾನ್ಯಾನಾಂ ತತ್ರ ವೃದ್ಧಾನಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಪಾದಾಭಿವಂದನಂ|

03277040c ವನಾನಿ ಕ್ರಮಶಸ್ತಾತ ಸರ್ವಾಣ್ಯೇವಾಭ್ಯಗಚ್ಚ ತ||

ಅಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಅವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ
ಎಲ್ಲ ವನಗಳಿಗೆ ಹೋದಳು.

03277041a ಏವಂ ಸರ್ವೇಷು ತೀರ್ಥೇಷು ಧನೋತ್ಸರ್ಗಂ ನೃಪಾತ್ಮಜಾ|

03277041c ಕುರ್ವತೀ ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯಾನಾಂ ತಂ ತಂ ದೇಶಂ ಜಗಾಮ ಹ||

ಹೀಗೆ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಧನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಆ ನೃಪತಾತ್ಮಜೆಯು
ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯರಿರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವಣಿ
ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಯಾನೇ
ಸಪ್ತಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾವಿತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೭೮

ಸತ್ಯವಾನನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಲು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ದೃಢನಿಶ್ಚಯ

ಒಮ್ಮೆ ಅಶ್ವಪತಿಯು ನಾರದನ ಜೊತೆ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಲು ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು; ಯಾರನ್ನು
ವರಿಸಿದಳೆಂದು ಕೇಳಲು ಸತ್ಯವಾನನನ್ನು ಎಂದಾಗ ನಾರದನು
“ಕ್ಷೀಣಾಯ ಸತ್ಯವಾನನು ಇಂದಿನಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ
ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ” ಎಂದಾಗ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಸತ್ಯವಾನನೇ
ತನ್ನ ಪತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಸಾವಿತ್ರಿಯು ನಿರ್ಧರಿಸಿದುದು (೧-೩೨).

03278001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03278001a ಅಥ ಮದ್ರಾಧಿಪೋ ರಾಜಾ ನಾರದೇನ ಸಮಾಗತಃ|

03278001c ಉಪವಿಷ್ಠಃ ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ಕಥಾಯೋಗೇನ ಭಾರತ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಆಗ ಒಮ್ಮೆ ಮದ್ರಾಧಿಪ
ರಾಜನು ನಾರದನ ಜೊತೆಗೆ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿದ್ದನು.

03278002a ತತೋಽಭಿಗಮ್ಯ ತೀರ್ಥಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯೇವಾಶ್ರಮಾಂಸ್ತಥಾ|

03278002c ಆಜಗಾಮ ಪಿತುರ್ವೇಶ್ಮ ಸಾವಿತ್ರೀ ಸಹ ಮಂತ್ರಿಭಿಃ||

ಆಗ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥ-ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಮಂತ್ರಿಗಳ
ಸಹಿತ ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು.

03278003a ನಾರದೇನ ಸಹಾಸೀನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾ ಪಿತರಂ ಶುಭಾ|

03278003c ಉಭಯೋರೇವ ಶಿರಸಾ ಚಕ್ರೇ ಪಾದಾಭಿವಂದನಂ||

ನಾರದನೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಶುಭೆಯು ಇಬ್ಬರ
ಪಾದಗಳಿಗೂ ಶಿರಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು.

03278004 ನಾರದ ಉವಾಚ|

03278004a ಕ್ವ ಗತಾಭೂತ್ಸುತೇಯಂ ತೇ ಕುತಶ್ಚೈವಾಗತಾ ನೃಪ|

03278004c ಕಿಮರ್ಥಂ ಯುವತೀಂ ಭರ್ತ್ರೇ ನ ಚೈನಾಂ ಸಂಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪ! ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು
ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ? ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ನೀನು ಈ
ಯುವತಿಯನ್ನು ಇದುವರೆಗೂ ಯೋಗ್ಯ ವರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ?”

03278005 ಅಶ್ವಪತಿರುವಾಚ|

03278005a ಕಾರ್ಯೇಣ ಖಿಲ್ವನೇನೈವ ಪ್ರೇಷಿತಾದ್ವೈವ ಚಾಗತಾ|

03278005c ತದಸ್ಯಾಃ ಶೃಣು ದೇವರ್ಷೇ ಭರ್ತಾರಂ ಯೋಽನಯಾ ವೃತಃ||

ಅಶ್ವಪತಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ದೇವರ್ಷೇ ! ಇದೇ ಕಾರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಯಾರನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವಳಿಂದಲೇ ಕೇಳೋಣ.””

03278006 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03278006a ಸಾ ಬ್ರೂಹಿ ವಿಸ್ತರೇಣೇತಿ ಪಿತ್ರಾ ಸಂಚೋದಿತಾ ಶುಭಾ|

03278006c ದೈವತಸ್ಯೇವ ವಚನಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳು ಎಂದು ತಂದೆಯಿಂದ ಆಜ್ಞಾಪಿತಳಾದ ಆ ಶುಭೆಯು ಅವನ ಮಾತನ್ನು ದೇವನದಂದೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು:

03278007a ಆಸೀಚ್ಚಾ ಲ್ವೇಷು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|

03278007c ದ್ಯುಮತ್ಸೇನ ಇತಿ ಖ್ಯಾತಃ ಪಶ್ಚಾದಂಧೋ ಬಭೂವ ಹ||

“ಶಾಲ್ವದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪೃಥಿವೀಪತಿ ದ್ಯುಮತ್ಸೇನ ಎಂದು ಖ್ಯಾತನಾದ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಅಂಧನಾದನು.

03278008a ವಿನಷ್ಟಚಕ್ಷುಷಸ್ತಸ್ಯ ಬಾಲಪುತ್ರಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

03278008c ಸಾಮೀಪ್ಯೇನ ಹೃತಂ ರಾಜ್ಯಂ ಚಿದ್ರೇಽಸ್ಮಿನ್ನೂರ್ವವೈರಿಣಾ||

ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡ ಮತ್ತು ಮಗನು ಇನ್ನೂ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದ ಆ ಧೀಮಂತನ ಮೇಲೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ವೈರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ನೆರೆಯ ರಾಜನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನು.

03278009a ಸ ಬಾಲವತ್ಸಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಭಾರ್ಯಯಾ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ವನಂ|

03278009c ಮಹಾರಣ್ಯಗತಶ್ಚಾಪಿ ತಪಸ್ತೇಪೇ ಮಹಾವ್ರತಃ||

ಅವನು ಬಾಲಕ ಮಗ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ವನವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಮಹಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ಮಹಾವ್ರತನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದನು.

03278010a ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಪುರೇ ಜಾತಃ ಸಂವೃದ್ಧಶ್ಚ ತಪೋವನೇ|

03278010c ಸತ್ಯವಾನನುರೂಪೋ ಮೇ ಭರ್ತೇತಿ ಮನಸಾ ವೃತಃ||

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅವನ ಮಗನು ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದನು. ಆ ಸತ್ಯವಾನನು ನನಗೆ ಅನುರೂಪ ಪತಿಯೆಂದು ಮನಸಾ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.”

03278011 ನಾರದ ಉವಾಚ|

03278011a ಅಹೋ ಬತ ಮಹತ್ಪಾಪಂ ಸಾವಿತ್ರಾ ನೃಪತೇ ಕೃತಂ|

03278011c ಅಜಾನಂತ್ಯಾ ಯದನಯಾ ಗುಣವಾನ್ಸತ್ಯವಾನ್ವೃತಃ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಹೋ! ನೃಪತೇ! ಸಾವಿತ್ರಿಯಿಂದ ಮಹಾ ಪಾಪವೇ ನಡೆದುಹೋಯಿತು! ತಿಳಿಯದೇ ಗುಣವಂತನೆಂದು ಇವಳು ಸತ್ಯವಾನನನ್ನು ವರಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

03278012a ಸತ್ಯಂ ವದತ್ಯಸ್ಯ ಪಿತಾ ಸತ್ಯಂ ಮಾತಾ ಪ್ರಭಾಷತೇ|

03278012c ತತೋಽಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚ ಕುರ್ನಾಮೈತತ್ಸತ್ಯವಾನಿತಿ||

ಅವನ ತಂದೆಯು ಸದಾ ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿಯೂ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಸತ್ಯವಾನನೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

03278013a ಬಾಲಸ್ಯಾಶ್ವಾಃ ಪ್ರಿಯಾಶ್ಚಾಸ್ಯ ಕರೋತ್ಯಶ್ವಾಂಶ್ಚ ಮೃನ್ಮಯಾನ್|

03278013c ಚಿತ್ರೇಽಪಿ ಚ ಲಿಖಿತ್ಯಶ್ವಾಂಶ್ಚಿತ್ರಾಶ್ವ ಇತಿ ಚೋಚ್ಯತೇ||

ಬಾಲ್ಯದಲಿ ಅವನಿಗೆ ಕುದುರೆಗಳು ಅತಿ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಅವನು ಕುದುರೆಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನೂ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಶ್ವಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಚಿತ್ರಾಶ್ವ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

03278014 ರಾಜೋವಾಚ|

03278014a ಅಪೀದಾನೀಂ ಸ ತೇಜಸ್ವೀ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ವಾ ನೃಪಾತ್ಮಜಃ|

03278014c ಕ್ಷಮಾವಾನಪಿ ವಾ ಶೂರಃ ಸತ್ಯವಾನ್ಪಿತೃನಂದನಃ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ನೃಪಾತ್ಮಜ ಪಿತೃನಂದನನು ತೇಜಸ್ವಿಯೂ, ಬುದ್ಧಿವಂತನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆಯೇ? ಸತ್ಯವಾನನು ಕ್ಷಮಾವಂತನೂ ಶೂರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆಯೇ?”

03278015 ನಾರದ ಉವಾಚ|

03278015a ವಿವಸ್ವಾನಿವ ತೇಜಸ್ವೀ ಬೃಹಸ್ಪತಿಸಮೋ ಮತೌ|

03278015c ಮಹೇಂದ್ರ ಇವ ಶೂರಶ್ಚ ವಸುಧೇವ ಕ್ಷಮಾನ್ವಿತಃ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿವಸ್ವತನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ ಮತಿಯಲ್ಲಿ
ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸಮನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಹೇಂದ್ರನಂತೆ ಶೂರನೂ
ವಸುಧೆಯಂತೆ ಕ್ಷಮಾನ್ವಿತನೂ ಹೌದು.”

03278016 ಅಶ್ವಪತಿರುವಾಚ|

03278016a ಅಪಿ ರಾಜಾತ್ಮಜೋ ದಾತಾ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ವಾಪಿ ಸತ್ಯವಾನ್|

03278016c ರೂಪವಾನಪ್ಯುದಾರೋ ವಾಪ್ಯಥ ವಾ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ||

ಅಶ್ವಪತಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ರಾಜಾತ್ಮಜ ಸತ್ಯವಾನನು ದಾನಿಯೂ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆಯೇ? ಉದಾರನಾದ
ಅವನು ರೂಪವಂತನೂ, ನೋಡಲು ಸುಂದರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆಯೇ?”

03278017 ನಾರದ ಉವಾಚ|

03278017a ಸಾಂಕೃತೇ ರಂತಿದೇವಸ್ಯ ಸ ಶಕ್ತ್ಯಾ ದಾನತಃ ಸಮಃ|

03278017c ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ ಸತ್ಯವಾದೀ ಚ ಶಿಬಿರೌಶೀನರೋ ಯಥಾ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಾಂಕೃತಿ ರಂತಿದೇವನಂತೆ ಅವನು ತನ್ನ
ಶಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಶಿಬಿ ಔಷೀನರನಂತೆ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಾದಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

03278018a ಯಯಾತಿರಿವ ಚೋದಾರಃ ಸೋಮವತ್ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ|

03278018c ರೂಪೇಣಾನ್ಯತಮೋಽಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ದ್ಯುಮತ್ಸೇನಸುತೋ ಬಲೀ||

ಯಯಾತಿಯಂತೆ ಉದಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನಂತೆ ನೋಡಲು
ಸುಂದರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ದ್ಯುಮತ್ಸೇನನ ಬಲಶಾಲಿ ಮಗನು ರೂಪದಲ್ಲಿ

ಇಬ್ಬರು ಅಶ್ವಿನಿಯರಂತಿದ್ದಾನೆ.

03278019a ಸ ದಾಂತಃ ಸ ಮೃದುಃ ಶೂರಃ ಸ ಸತ್ಯಃ ಸ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03278019c ಸ ಮೈತ್ರಃ ಸೋಽನಸೂಯಶ್ಚ ಸ ಹ್ರೀಮಾನ್ಘೃತಿಮಾಂಶ್ಚ ಸಃ||

ಅವನು ತನ್ನ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತದಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡವನು, ಮೃದು, ಶೂರ, ಸತ್ಯವಂತ ಮತ್ತು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ. ಅವನು ಸ್ನೇಹಸ್ವಭಾವದವನು, ಅಸೂಯೆಯಿಲ್ಲದವನು, ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಚಿಕೆ ಸ್ವಭಾವದವನು ಮತ್ತು ಧೃತಿವಂತನು.

03278020a ನಿತ್ಯಶಶ್ಚಾ ಜ್ಞವಂ ತಸ್ಮಿನ್ನಿ ತಿಸ್ತಸ್ಮೈವ ಚ ಧ್ರುವಾ|

03278020c ಸಂಕ್ಷೇಪತಸ್ತಪೋವೃದ್ಧೈಃ ಶೀಲವೃದ್ಧೈಶ್ಚ ಕಥ್ಯತೇ||

ಅವನು ನಿತ್ಯವೂ ನೇರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಧೃವನಂತೆ ಸ್ಥಿರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ತಪೋವೃದ್ಧರೂ ಶೀಲವೃದ್ಧರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.”

03278021 ಅಶ್ವಪತಿರುವಾಚ|

03278021a ಗುಣೈರುಪೇತಂ ಸರ್ವೈಸ್ತಂ ಭಗವನ್ಪ್ರಬ್ರವೀಷಿ ಮೇ|

03278021c ದೋಷಾನಪ್ಯಸ್ಯ ಮೇ ಬ್ರೂಹಿ ಯದಿ ಸಂತೀಹ ಕೇ ಚನ||

ಅಶ್ವಪತಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ಅವನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳ ಕುರಿತೇ ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ದೋಷವಿದ್ದರೆ ಅದರ ಕುರಿತೂ ಹೇಳು.”

03278022 ನಾರದ ಉವಾಚ|

03278022a ಏಕೋ ದೋಷೋಽಸ್ಯ ನಾನ್ಯೋಽಸ್ತಿ ಸೋಽದ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿ ಸತ್ಯವಾನ್|

03278022c ಸಂವತ್ಸರೇಣ ಕ್ಷೀಣಾಯುರ್ದೇಹನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ದೋಷವಿದೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಕ್ಷೀಣಾಯು ಸತ್ಯವಾನನು ಇಂದಿನಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.”

03278023 ರಾಜೋವಾಚ|

03278023a ಏಹಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಗಚ್ಚ ತ್ವಮನ್ಯಂ ವರಯ ಶೋಭನೇ|

03278023c ತಸ್ಯ ದೋಷೋ ಮಹಾನೇಕೋ ಗುಣಾನಾಕ್ರಮ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಇಲ್ಲಿ ಬಾ ಸಾವಿತ್ರಿ! ಶೋಭನೇ! ಹೋಗು! ಬೇರೆಯವನನ್ನು ವರಿಸು! ಅವನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಮಹಾ ದೋಷವೊಂದೇ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿ ನಿಂತಿದೆ.

03278024a ಯಥಾ ಮೇ ಭಗವಾನಾಹ ನಾರದೋ ದೇವಸತ್ಕೃತಃ|

03278024c ಸಂವತ್ಸರೇಣ ಸೋಽಲ್ಪಾಯುರ್ದೇಹನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ||

ದೇವಸತ್ಕೃತ ಭಗವಾನ್ ನಾರದನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ಅಲ್ಪಾಯುವು ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.”

03278025 ಸಾವಿತ್ರ್ಯು ವಾಚ|

03278025a ಸಕೃದಂಶೋ ನಿಪತತಿ ಸಕೃತ್ಕನ್ಯಾ ಪ್ರದೀಯತೇ|

03278025c ಸಕೃದಾಹ ದದಾನೀತಿ ತ್ರೀಣೈತಾನಿ ಸಕೃತ್ಸಕೃತ್||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾರಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಒಂದೇ ಬಾರಿ ದಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿಯೇ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

03278026a ದೀರ್ಘಾ ಯುರಥ ವಾಲ್ಪಾಯುಃ ಸಗುಣೋ ನಿರ್ಗುಣೋಽಪಿ ವಾ|

03278026c ಸಕೃದ್ವೃತೋ ಮಯಾ ಭರ್ತಾ ನ ದ್ವಿತೀಯಂ ವೃಣೋಮ್ಯಹಂ||

ದೀರ್ಘಾ ಯುವಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಅಲ್ಪಾಯುವಾಗಿರಲಿ, ಸುಗುಣನಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ನಿರ್ಗುಣನಾಗಿರಲಿ, ನಾನು ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಎರಡನೇ ಬಾರಿ ನಾನು ವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03278027a ಮನಸಾ ನಿಶ್ಚಯಂ ಕೃತ್ವಾ ತತೋ ವಾಚಾಭಿಧೀಯತೇ|

03278027c ಕ್ರಿಯತೇ ಕರ್ಮಣಾ ಪಶ್ಚಾತ್ಪ್ರಮಾಣಂ ಮೇ ಮನಸ್ತತಃ||

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿ ನಂತರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬರುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ನಂತರವೇ ಆ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾನೇ ಪ್ರಮಾಣ.”

03278028 ನಾರದ ಉವಾಚ|

03278028a ಸ್ಥಿರಾ ಬುದ್ಧಿರ್ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ದುಹಿತುಸ್ತವ|

03278028c ನೈಷಾ ಚಾಲಯಿತುಂ ಶಕ್ಯಾ ಧರ್ಮಾದಸ್ಮಾತ್ಕಥಂ ಚನ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: “ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಬುದ್ಧಿಯು ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಇವಳನ್ನು ಯಾರು ಏನು

ಮಾಡಿದರೂ ಬದಲಾಯಿಸಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

03278029a ನಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ಪುರುಷೇ ಸಂತಿ ಯೇ ಸತ್ಯವತಿ ವೈ ಗುಣಾಃ|

03278029c ಪ್ರದಾನಮೇವ ತಸ್ಮಾನ್ಮೇ ರೋಚತೇ ದುಹಿತುಸ್ತವ||

ಸತ್ಯವಾನನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಅನ್ಯ ಪುರುಷರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೇ ಕೊಡುವುದು ಸರಿಯೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”

03278030 ರಾಜೋವಾಚ|

03278030a ಅವಿಚಾರ್ಯಮೇತದುಕ್ತಂ ಹಿ ತಥ್ಯಂ ಭಗವತಾ ವಚಃ|

03278030c ಕರಿಷ್ಯಾಮ್ಯೇತದೇವಂ ಚ ಗುರುಹಿ ಭಗವಾನ್ಮಮ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗಿದ್ದು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಹೇಳಿದಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಗುರು.”

03278031 ನಾರದ ಉವಾಚ|

03278031a ಅವಿಘ್ನಮಸ್ತು ಸಾವಿತ್ರಾಃ ಪ್ರದಾನೇ ದುಹಿತುಸ್ತವ|

03278031c ಸಾಧಯಿಷ್ಯಾಮಹೇ ತಾವತ್ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭದ್ರಮಸ್ತು ವಃ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ವಿವಾಹವು ವಿಘ್ನವಿಲ್ಲದೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಾನು ಈಗ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸರ್ವರಿಗೂ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.”

03278032 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03278032a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಖಿಮುತ್ಪತ್ಯ ನಾರದಸ್ತ್ರಿದಿವಂ ಗತಃ|

03278032c ರಾಜಾಪಿ ದುಹಿತುಃ ಸರ್ವಂ ವೈವಾಹಿಕಮಕಾರಯತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ನಾರದನು ಗಗನವನ್ನೇರಿ ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ರಾಜನಾದರೋ ಮಗಳ ವೈವಾಹಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವಣಿ
ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಯಾನೇ
ಅಷ್ಟಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾವಿಂಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೭೯

ಸತ್ಯವಾನ್-ಸಾವಿತ್ರಿಯರ ವಿವಾಹ, ಸಾವಿತ್ರಿಯ
ನಡತೆಯಿಂದ ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರಿಗಾದ
ಸಂತೋಷ

ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕುರುಡನಾಗಿ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ

ರಾಜ ದ್ಯುಮತ್ತೇನನ ಮಗ ಸತ್ಯವಾನನಿಗೆ ಅಶ್ವಪತಿಯು ಮಗಳನ್ನು
 ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ನೆರವೇರಿಸಿದುದು (೧-೧೬). ಅತ್ತೆ-ಮಾವ ಮತ್ತು
 ಸತ್ಯವಾನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಯಾವಾಗಲೂ ನಾರದನು ಹೇಳಿದ
 ಮಾತುಗಳ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ
 ವಾಸಿಸಿದುದು (೧೭-೨೩).

03279001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03279001a ಅಥ ಕನ್ಯಾಪ್ರದಾನೇ ಸ ತಮೇವಾರ್ಥಂ ವಿಚಿಂತಯನ್|

03279001c ಸಮಾನಿನ್ಯೇ ಚ ತತ್ಸರ್ವಂ ಭಾಂಡಂ ವೈವಾಹಿಕಂ ನೃಪಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಕನ್ಯಾದಾನದ ಕುರಿತು
 ಯೋಚಿಸಿ ಆ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನೂ
 ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದನು.

03279002a ತತೋ ವೃದ್ಧಾನ್ವಿ ಜಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಯತ್ವಿಜಃ ಸಪುರೋಹಿತಾನ್|

03279002c ಸಮಾಹೂಯ ತಿಥೌ ಪುಣ್ಯೇ ಪ್ರಯಯೌ ಸಹ ಕನ್ಯಯಾ||

ಅನಂತರ ವೃದ್ಧರನ್ನೂ, ದ್ವಿಜರನ್ನೂ, ಪುರೋಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವ
 ಋತ್ವಿಜರನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿ ಕನ್ಯೆಯೊಡಗೂಡಿ ಪುಣ್ಯ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ
 ಹೊರಟನು.

03279003a ಮೇಧ್ಯಾರಣ್ಯಂ ಸ ಗತ್ವಾ ಚ ದ್ಯುಮತ್ತೇನಾಶ್ರಮಂ ನೃಪಃ|

03279003c ಪದ್ಭ್ಯಾ ಮೇವ ದ್ವಿಜೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ರಾಜರ್ಷಿಂ ತಮುಷಾಗಮತ್||

ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೃಪನು ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ

ದ್ವಿಜರೊಡಗೂಡಿ ರಾಜರ್ಷಿ ದ್ಯುಮತೈನನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

03279004a ತತ್ರಾಪಶ್ಯನ್ಮಹಾಭಾಗಂ ಶಾಲವೃಕ್ಷಮುಪಾಶ್ರಿತಂ|

03279004c ಕೌಶ್ಯಾಂ ಬೃಹ್ಮಾಂ ಸಮಾಸೀನಂ ಚಕ್ಷುರ್ಹೀನಂ ನೃಪಂ ತದಾ||

ಅಲ್ಲಿ ಶಾಲವೃಕ್ಷದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಚಾಪೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕುರುಡ
ಮಹಾಭಾಗ ನೃಪನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03279005a ಸ ರಾಜಾ ತಸ್ಯ ರಾಜರ್ಷೇಃ ಕೃತ್ವಾ ಪೂಜಾಂ ಯಥಾರ್ಹತಃ|

03279005c ವಾಚಾ ಸುನಿಯತೋ ಭೂತ್ವಾ ಚಕಾರಾತ್ಮನಿವೇದನಂ||

ರಾಜನು ಆ ರಾಜರ್ಷಿಗೆ ಯಥಾರ್ಹವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಸುನಿಯತ
ಮಾತುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು.

03279006a ತಸ್ಯಾಘ್ಯಮಾಸನಂ ಚೈವ ಗಾಂ ಚಾವೇದ್ಯ ಸ ಧರ್ಮವಿತ್|

03279006c ಕಿಮಾಗಮನಮಿತ್ಯೇವಂ ರಾಜಾ ರಾಜಾನಮಬ್ರವೀತ್||

ಅವನು ರಾಜನಿಗೆ ಅಘ್ಯ, ಆಸನ ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಧರ್ಮದಂತೆ
ನೀಡಿ ಬಂದಿರುವ ಕಾರಣದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದನು.

03279007a ತಸ್ಯ ಸರ್ವಮಭಿಪ್ರಾಯಮಿತಿಕರ್ತವ್ಯತಾಂ ಚ ತಾಂ|

03279007c ಸತ್ಯವಂತಂ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಸರ್ವಮೇವ ನೃವೇದಯತ್||

ತನ್ನ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ, ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ
ಬಂದಿದ್ದೇನೆನ್ನುವುದನ್ನೂ, ಸತ್ಯವಾನನ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ
ನಿವೇದಿಸಿದನು.

03279008 ಅಶ್ವಪತಿರುವಾಚ|

03279008a ಸಾವಿತ್ರೀ ನಾಮ ರಾಜರ್ಷೇ ಕನ್ಯೇಯಂ ಮಮ ಶೋಭನಾ|

03279008c ತಾಂ ಸ್ವಧರ್ಮೇಣ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಸ್ನುಷಾರ್ಥೇ ತ್ವಂ ಗೃಹಾಣ ಮೇ||

ಅಶ್ವಪತಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜರ್ಷೇ ! ಸಾವಿತ್ರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನನ್ನ ಕನ್ಯೆ ಶೋಭನೆಯನ್ನು ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ನೀನು ಸ್ವಧರ್ಮದಂತೆ ಸೊಸೆಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.”

03279009 ದ್ಯುಮತ್ಸೇನ ಉವಾಚ|

03279009a ಚ್ಯುತಾಃ ಸ್ಮ ರಾಜ್ಯಾದ್ವನವಾಸಮಾಶ್ರಿತಾಶ್|

ಚರಾಮ ಧರ್ಮಂ ನಿಯತಾಸ್ತಪಸ್ವಿನಃ|

03279009c ಕಥಂ ತ್ವನರ್ಹಾ ವನವಾಸಮಾಶ್ರಮೇ|

ಸಹಿಷ್ಯತೇ ಕ್ಲೇಶಮಿಮಂ ಸುತಾ ತವ||

ದ್ಯುಮತ್ಸೇನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಾವು ವನವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ತಪಸ್ವಿಗಳಂತೆ ಇದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ಮಗಳಾದರೂ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಈ ವನವಾಸ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಾಳು ಮತ್ತು ಅರ್ಹಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ?”

03279010 ಅಶ್ವಪತಿರುವಾಚ|

03279010a ಸುಖಂ ಚ ದುಃಖಂ ಚ ಭವಾಭವಾತ್ಮಕಂ|

ಯದಾ ವಿಜಾನಾತಿ ಸುತಾಹಮೇವ ಚ|

03279010c ನ ಮದ್ವಿಧೇ ಯುಜ್ಯತಿ ವಾಕ್ಯಂ ಈದೃಶಂ|

ವಿಶ್ವಯೇನಾಭಿಗತೋಽಸ್ಮಿ ತೇ ನೃಪ||

ಅಶ್ವಪತಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಸುಖ ಮತ್ತು ದುಃಖಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇವೆರಡನ್ನೂ ನಾನೂ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮಗಳೂ ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂಥಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನನ್ನಂಥವನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಡ. ನೃಪ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಯೇ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.

03279011a ಆಶಾಂ ನಾರ್ಹಸಿ ಮೇ ಹಂತುಂ ಸೌಹೃದಾದ್ವೃಣಯೇನ ಚ|

03279011c ಅಭಿತಶ್ಚಾಗತಂ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತುಂ ನ ಮಾರ್ಹಸಿ||

ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಗೆಳೆತನದಿಂದ ಇದರ ಕುರಿತು ಆಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಿರಾಶೆಗೊಳಿಸದಿರು. ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸದಿರು.

03279012a ಅನುರೂಪೋ ಹಿ ಸಂಯೋಗೇ ತ್ವಂ ಮಮಾಹಂ ತವಾಪಿ ಚ|

03279012c ಸ್ನುಷಾಂ ಪ್ರತೀಚ್ಛ ಮೇ ಕನ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಸತ್ಯವತಃ ಸುತಾಂ||

ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ನನ್ನ ಹಾಗಿದ್ದೀಯೆ ಮತ್ತು ನಾನು ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಇದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಾನನಿಗೆ ಭಾರ್ಯೆಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸು.”

03279013 ದ್ಯುಮತ್ಸೇನ ಉವಾಚ|

03279013a ಪೂರ್ವಮೇವಾಭಿಲಷಿತಃ ಸಂಬಂಧೋ ಮೇ ತ್ವಯಾ ಸಹ|

03279013c ಭ್ರಷ್ಟರಾಜ್ಯಸ್ತ್ವಹಮಿತಿ ತತ ಏತದ್ವಿಚಾರಿತಂ||

ದ್ಯುಮತ್ಸೇನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಿಂದೆಯೇ ನಾನು ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದ್ದೆ. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದನಂತರ ಅದರ ಕುರಿತ ಭರವಸೆಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

03279014a ಅಭಿಪ್ರಾಯಸ್ತ್ವ ಯಂ ಯೋ ಮೇ ಪೂರ್ವಮೇವಾಭಿಕಾಂಕ್ಷಿತಃ|

03279014c ಸ ನಿರ್ವರ್ತತು ಮೇಽದ್ಭ್ಯವ ಕಾಂಕ್ಷಿತೋ ಹ್ಯಸಿ ಮೇಽತಿಥಿಃ||

ನನ್ನ ಆ ಹಳೆಯ ಬಯಕೆಯು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಹಾಗೆ ಪೂರೈಸಿದೆಯೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ನಾನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಆದರದ ಸ್ವಾಗತ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಅತಿಥಿಯಾಗಿರು.””

03279015 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03279015a ತತಃ ಸರ್ವಾನ್ಸಮಾನೀಯ ದ್ವಿಜಾನಾಶ್ರಮವಾಸಿನಃ|

03279015c ಯಥಾವಿಧಿ ಸಮುದ್ವಾಹಂ ಕಾರಯಾಮಾಸತುರ್ನೃಪೌ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಆಶ್ರಮವಾಸಿ ಎಲ್ಲ ದ್ವಿಜರನ್ನೂ ಕರೆತರಿಸಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಆ ನೃಪರೀರ್ಷರು ವಿವಾಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು.

03279016a ದತ್ತಾ ತ್ವಶ್ವಪತಿಃ ಕನ್ಯಾಂ ಯಥಾರ್ಹಂ ಚ ಪರಿಚ್ಛದಂ|

03279016c ಯಯೌ ಸ್ವಮೇವ ಭವನಂ ಯುಕ್ತಃ ಪರಮಯಾ ಮುದಾ||

ಅಶ್ವಪತಿಯು ಯಥಾರ್ಹ ಉಡುಗೊರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪರಮ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು.

03279017a ಸತ್ಯವಾನಪಿ ಭಾರ್ಯಾಂ ತಾಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಸರ್ವಗುಣಾನ್ವಿತಾಂ|

03279017c ಮುಮುದೇ ಸಾ ಚ ತಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಭರ್ತಾರಂ ಮನಸೇಪ್ಸಿತಂ||

ಸತ್ಯವಾನನಾದರೋ ಸರ್ವಗುಣಾನ್ವಿತೆ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪಡೆದು
ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಅವಳೂ ಕೂಡ ತನಗಿಷ್ಟನಾದ ಪತಿಯನ್ನು
ಪಡೆದು ಸಂತೋಷಗೊಂಡಳು.

03279018a ಗತೇ ಪಿತರಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಸಂನ್ಯಸ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಸಾ|

03279018c ಜಗೃಹೇ ವಲ್ಕಲಾನ್ಯೇವ ವಸ್ತ್ರಂ ಕಾಷಾಯಮೇವ ಚ||

ತಂದೆಯು ಹೊರಟು ಹೋದ ನಂತರ ಅವಳು ಎಲ್ಲ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ
ಎತ್ತಿಟ್ಟು, ವಲ್ಕಲ ಮತ್ತು ಕಾಷಾಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು.

03279019a ಪರಿಚಾರೈರ್ಗುಣೈಶ್ಚೈವ ಪ್ರಶ್ರಯೇಣ ದಮೇನ ಚ|

03279019c ಸರ್ವಕಾಮಕ್ರಿಯಾಭಿಶ್ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ತುಷ್ಟಿಮಾವಹತ್||

ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ, ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಮತ್ತು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರ
ಇಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತ ಸರ್ವರನ್ನೂ ಸಂತೃಪ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

03279020a ಶ್ವಶ್ರುಂ ಶರೀರಸತ್ಕಾರೈಃ ಸರ್ವೈರಾಚ್ಚಾದನಾದಿಭಿಃ|

03279020c ಶ್ವಶುರಂ ದೇವಕಾರ್ಯೈಶ್ಚ ವಾಚಃ ಸಂಯಮನೇನ ಚ||

ಅತ್ತೆಯ ದೇಹಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಳು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು
ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು; ಮಾವನ ದೇವಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಮತ್ತು ಸಂಯಮದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಇದ್ದಳು.

03279021a ತಥೈವ ಪ್ರಿಯವಾದೇನ ನೈಪುಣೇನ ಶಮೇನ ಚ|

03279021c ರಹಶ್ಚೈವೋಪಚಾರೇಣ ಭರ್ತಾರಂ ಪರ್ಯತೋಷಯತ್||

ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತ ಮಾತುಗಳಿಂದ, ನೈಪುಣ್ಯತೆಯಿಂದ, ಶಮದಿಂದ, ಮತ್ತು ಏಕಾಂತದ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪತಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದಳು.

03279022a ಏವಂ ತತ್ರಾಶ್ರಮೇ ತೇಷಾಂ ತದಾ ನಿವಸತಾಂ ಸತಾಂ|

03279022c ಕಾಲಸ್ತಪಸ್ಯತಾಂ ಕಶ್ಚಿದತಿಚಕ್ರಾಮ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಹೀಗೆ ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನೊಡನೆ ವಾಸಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆಯೇ ಬಹಳ ಸಮಯವು ಕಳೆದುಹೋಯಿತು.

03279023a ಸಾವಿತ್ರಾಸ್ತು ಶಯಾನಾಯಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತ್ಯಾಶ್ಚ ದಿವಾನಿಶಂ|

03279023c ನಾರದೇನ ಯದುಕ್ತಂ ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಮನಸಿ ವರ್ತತೇ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯಾದರೋ ಮಲಗಿರುವಾಗ ಮತ್ತು ಎದ್ದಿರುವಾಗ, ಹಗಲು ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ನಾರದನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವಣಿ
ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯನೇ
ಏಕೋನಶೀತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾವುಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೮೦

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಾನನು ಸಾಯುತ್ತಾನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದುದು (೧-೯). ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಸತ್ಯವಾನನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ನಡೆದುದು (೧೦-೩೩).

03280001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03280001a ತತಃ ಕಾಲೇ ಬಹುತಿಥೇ ವ್ಯತಿಕ್ರಾಂತೇ ಕದಾ ಚನ|

03280001c ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸ ಕಾಲೋ ಮರ್ತವ್ಯಂ ಯತ್ರ ಸತ್ಯವತಾ ನೃಪ||

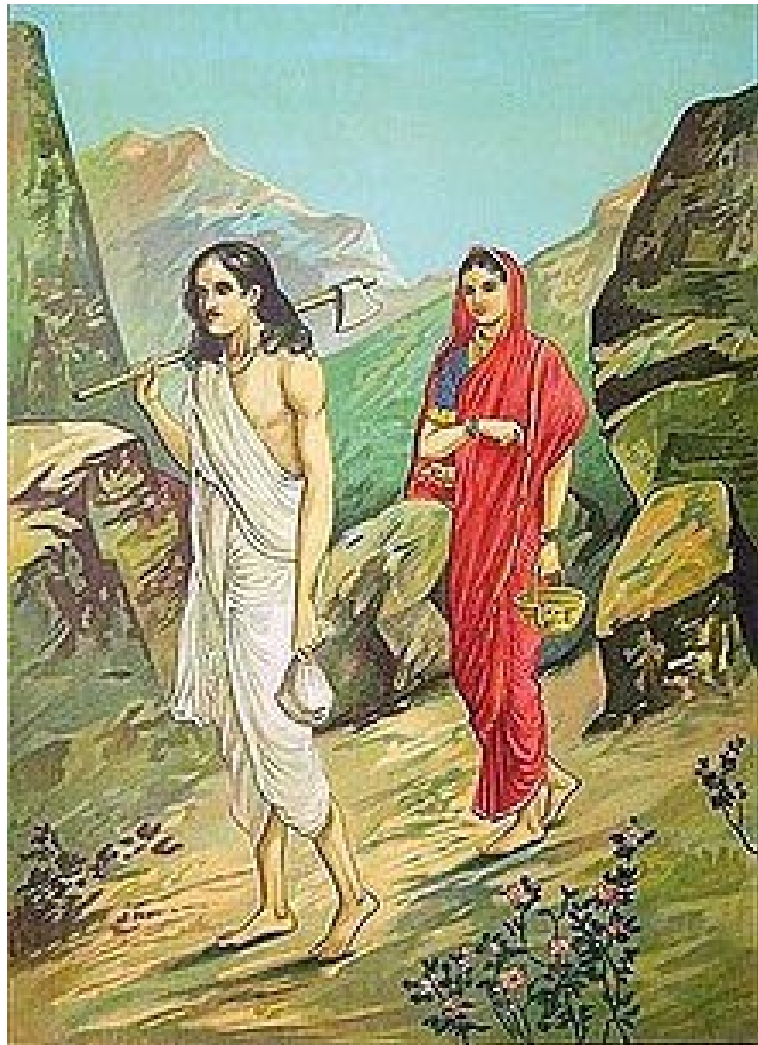
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪ! ಹಾಗೆಯೇ ಬಹುದಿನಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಸತ್ಯವಾನನು ಸಾಯುವ ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

03280002a ಗಣಯಂತ್ಯಾಶ್ಚ ಸಾವಿತ್ರಾ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಗತೇ|

03280002c ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ನಾರದೇನೋಕ್ತಂ ವರ್ತತೇ ಹೃದಿ ನಿತ್ಯಶಃ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ನಾರದನು ಹೇಳಿದ ಆ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಳೆದುಹೋದ ದಿನ ದಿನವನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

03280003a ಚತುರ್ಥೇಽಹನಿ ಮರ್ತವ್ಯಮಿತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಭಾಮಿನೀ|

03280003c ಪ್ರತಂ ತ್ರಿರಾತ್ರಮದ್ಧಿಶ್ಯ ದಿವಾರಾತ್ರಂ ಸ್ಥಿತಾಭವತ್||

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಾನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಭಾಮಿನಿಯು ಮೂರುರಾತ್ರಿಗಳ ಪ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಂತಳು.

03280004a ತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ನಿಯಮಂ ದುಃಖಂ ವಧ್ವಾ ದುಃಖಾನ್ವಿತೋ ನೃಪಃ|

03280004c ಉತ್ಥಾಯ ವಾಕ್ಯಂ ಸಾವಿತ್ರೀಮಬ್ರವೀತ್ಪರಿಸಾಂತ್ವಯನ್||

ತನ್ನ ಸೊಸೆಯು ಈ ರೀತಿಯ ಕಠಿಣ ಪ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾಳೆಂದು ಕೇಳಿದ ನೃಪನು ದುಃಖಾನ್ವಿತನಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಪರಿಸಂತವಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆಂದನು:

03280005a ಅತೀತೀವ್ರೋಽಯಮಾರಂಭಸ್ತ್ವ ಯಾರಬ್ಧೋ ನೃಪಾತ್ಮಜೇ|

03280005c ತಿಸೃಣಾಂ ವಸತೀನಾಂ ಹಿ ಸ್ಥಾನಂ ಪರಮದುಷ್ಕರಂ||

“ರಾಜಕುಮಾರಿ! ನೀನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಪ್ರತವು ಅತಿ ತೀವ್ರವೂ ಕಠಿಣವೂ ಆಗಿದ್ದು. ಈ ರೀತಿ ಒಂದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವುದು ಪರಮದುಷ್ಕರ.”

03280006 ಸಾವಿತ್ಯು ವಾಚ|

03280006a ನ ಕಾರ್ಯಸ್ತುತ ಸಂತಾಪಃ ಪಾರಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಪ್ರತಂ|

03280006c ವ್ಯವಸಾಯಕೃತಂ ಹೀದಂ ವ್ಯವಸಾಯಶ್ಚ ಕಾರಣಂ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ತಂದೇ! ಈ ಕಾರ್ಯದಿಂದಾಗಿ

ಸಂತಾಪಹೊಂದದಿರಿ. ನಾನು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬಲ್ಲೆ.
ಗಟ್ಟಿಮನಸ್ಸೇ ಇದನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಬಲ್ಲದು ಮತ್ತು ನಾನು ಆ
ಗಟ್ಟಿಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇನೆ.”

03280007 ದ್ಯುಮತ್ಸೇನ ಉವಾಚ|

03280007a ವ್ರತಂ ಭಿಂಧೀತಿ ವಕ್ತುಂ ತ್ವಾಂ ನಾಸ್ಮಿ ಶಕ್ತಃ ಕಥಂ ಚನ|

03280007c ಪಾರಯಸ್ವೇತಿ ವಚನಂ ಯುಕ್ತಮಸ್ಮದ್ವಿಧೋ ವದೇತ್||

ದ್ಯುಮತ್ಸೇನನು ಹೇಳಿದನು: “ವ್ರತವನ್ನು ಮುರಿ ಎಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ
ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ? ನೀನು ಇದನ್ನು
ಪೂರೈಸಬಲ್ಲೆ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನು
ಬಯಸಬಲ್ಲ.””

03280008 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03280008a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ದ್ಯುಮತ್ಸೇನೋ ವಿರರಾಮ ಮಹಾಮನಾಃ|

03280008c ತಿಷ್ಠಂತೀ ಚಾಪಿ ಸಾವಿತ್ರೀ ಕಾಷ್ಠಭೂತೇವ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮಹಾಮನಸ್ವಿ
ದ್ಯುಮತ್ಸೇನನು ನಿಪೃತ್ತನಾದನು. ನಿಂತಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿಯಾದರೋ ಮರದ
ಕೋಲಿನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು.

03280009a ಶ್ವೋಭೂತೇ ಭರ್ತ್ಯಮರಣೇ ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ಭರತರ್ಷಭ|

03280009c ದುಃಖಾನ್ವಿತಾಯಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತ್ಯಾಃ ಸಾ ರಾತ್ರಿವ್ಯತ್ಯವರ್ತತ||

ಭರತರ್ಷಭ! ನಾಳೆ ನನ್ನ ಗಂಡನು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ರಾತ್ರಿಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಕೊನೆಯ ರಾತ್ರಿಯೂ
ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಳು.

03280010a ಅದ್ಯ ತದ್ಧಿವಸಂ ಚೇತಿ ಹುತ್ವಾ ದೀಪ್ತಂ ಹುತಾಶನಂ|

03280010c ಯುಗಮಾತ್ರೋದಿತೇ ಸೂರ್ಯೇ ಕೃತ್ವಾ ಪೌರ್ವಾಹ್ನಿಕೀಃ ಕ್ರಿಯಾಃ||

ಆ ದಿವಸವಾದ ಅಂದೂ ಸೂರ್ಯೋದಯದೊಂದಿಗೆ ಪೌರ್ವಾಹ್ನಿಕೀ
ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಉರಿಸಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತಳು.

03280011a ತತಃ ಸರ್ವಾನ್ದ್ವಿಜಾನ್ಸ್ವದ್ಧಾಂ ಶ್ವಶ್ರುಂ ಶ್ವಶುರಮೇವ ಚ|

03280011c ಅಭಿವಾದ್ಯಾನುಪೂರ್ವೈಣ ಪ್ರಾಂಜಲಿನಿಯತಾ ಸ್ಥಿತಾ||

ಅನಂತರ ಎಲ್ಲ ದ್ವಿಜರಿಗೂ, ವೃದ್ಧ ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
ಅಂಜಲೀಬದ್ಧಳಾಗಿ ಅವರ ಎದಿರು ನಿಯತಳಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

03280012a ಅವೈಧವ್ಯಾಶಿಷ್ಠೇ ತು ಸಾವಿತ್ರೈರ್ಥಂ ಹಿತಾಃ ಶುಭಾಃ|

03280012c ಊಚುಸ್ತಪಸ್ವಿನಃ ಸರ್ವೇ ತಪೋವನನಿವಾಸಿನಃ||

ಹಿತಳೂ ಶುಭೆಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಆ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ತಪೋವನ ನಿವಾಸಿ
ತಪಸ್ವಿಗಳು ಅವೈಧವ್ಯದ ಜೀವನವನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದವಾಗಿ
ಹೇಳಿದರು.

03280013a ಏವಮಸ್ತಿ ತಿ ಸಾವಿತ್ರೀ ಧ್ಯಾನಯೋಗಪರಾಯಣಾ|

03280013c ಮನಸಾ ತಾ ಗಿರಃ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾತ್ತಪಸ್ವಿನಾಂ||

ಧ್ಯಾನಯೋಗಪರಾಯಣಳಾಗಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಅಗಲಿ ಎಂದು

ಆ ತಪಸ್ವಿಗಳೆಲ್ಲರ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ
ಪುನರುಶ್ಚರಿಸಿದಳು.

03280014a ತಂ ಕಾಲಂ ಚ ಮುಹೂರ್ತಂ ಚ ಪ್ರತೀಕ್ಷಂತೀ ನೃಪಾತ್ಮಜಾ|

03280014c ಯಥೋಕ್ತಂ ನಾರದವಚಶ್ಚಿಂತಯಂತೀ ಸುದುಃಖಿತಾ||

ಆ ನೃಪಾತ್ಮಜೆಯು ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ನಾರದನ ವಚನಗಳ ಕುರಿತು
ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ್ದ ಆ ಕಾಲ ಮುಹೂರ್ತಗಳಿಗೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

03280015a ತತಸ್ತು ಶ್ವಶ್ರುಶ್ವಶುರಾವೂಚತುಸ್ತಾಂ ನೃಪಾತ್ಮಜಾಂ|

03280015c ಏಕಾಂತಸ್ಥಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಭರತಸತ್ತಮ||

ಭರತಸತ್ತಮ! ಅನಂತರ ಹೀಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ
ನೃಪತಾತ್ಮಜೆಗೆ ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು.

03280016 ಶ್ವಶುರಾವೂಚತುಃ|

03280016a ವ್ರತೋ ಯಥೋಪದಿಷ್ಟೋಽಯಂ ಯಥಾವತ್ಪಾರಿತಸ್ವಯಾ|

03280016c ಆಹಾರಕಾಲಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಯದನಂತರಂ||

ಮಾವನು ಹೇಳಿದನು: “ವ್ರತದ ಕಠಿಣ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ
ಪಾಲಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಈಗ ನೀನು ಆಹಾರವನ್ನು
ಸೇವಿಸುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ನಂತರದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವಂಥವಳಾಗು.”

03280017 ಸಾವಿತ್ಯು ವಾಚ|

03280017a ಅಸ್ತಂ ಗತೇ ಮಯಾದಿತ್ಯೇ ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ಕೃತಕಾಮಯಾ|

03280017c ಏಷ ಮೇ ಹೃದಿ ಸಂಕಲ್ಪಃ ಸಮಯಶ್ಚ ಕೃತೋ ಮಯಾ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾದ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಆಸೆಯು ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರವೇ ನಾನು ಆಹಾರ ಸೇವಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.””

03280018 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03280018a ಏವಂ ಸಂಭಾಷಮಾಣಾಯಾಃ ಸಾವಿತ್ರಾ ಭೋಜನಂ ಪ್ರತಿ|

03280018c ಸ್ಕಂಧೇ ಪರಶುಮಾದಾಯ ಸತ್ಯವಾನ್ಪ್ರಸಿಠತೋ ವನಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೋಜನದ ಕುರಿತು ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲು ಸತ್ಯವಾನನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟನು.

03280019a ಸಾವಿತ್ರೀ ತ್ವಾಹ ಭರ್ತಾರಂ ನೈಕಸ್ತ್ವಂ ಗಂತುಮರ್ಹಸಿ|

03280019c ಸಹ ತ್ವಯಾಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ನ ಹಿ ತ್ವಾಂ ಹಾತುಮುತ್ಸಹೇ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಗಂಡನನ್ನು ತಡೆದು “ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗಬಾರದು. ನಾನೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಒಬ್ಬನನ್ನೇ ಬಿಡಬಾರದು” ಎಂದಳು.

03280020 ಸತ್ಯವಾನುವಾಚ|

03280020a ವನಂ ನ ಗತಪೂರ್ವಂ ತೇ ದುಃಖಃ ಪಂಥಾಶ್ಚ ಭಾಮಿನಿ|

03280020c ಪ್ರತೋಪವಾಸಕ್ಷಾಮಾ ಚ ಕಥಂ ಪದ್ಧ್ಯಂ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ||

ಸತ್ಯವಾನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾಮಿನೀ! ಈ ಮೊದಲು ನೀನು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ದಾರಿಯು ದುಃಖಿತರವಾದುದು. ಮೇಲಾಗಿ ಪ್ರತೋಪವಾಸಗಳಿಂದ ನೀನು ಬಳಲಿದ್ದೀಯೆ. ಹೇಗೆ ಕಾಲ್ನಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಲ್ಲೆ?”

03280021 ಸಾವಿತ್ಯುವಾಚ|

03280021a ಉಪವಾಸಾನ್ನ ಮೇ ಗ್ಲಾನಿನಾಸ್ತಿ ಚಾಪಿ ಪರಿಶ್ರಮಃ|

03280021c ಗಮನೇ ಚ ಕೃತೋತ್ಸಾಹಾಂ ಪ್ರತಿಷೇದ್ಧಂ ನ ಮಾರ್ಹಸಿ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಈ ಉಪವಾಸದಿಂದ ನಾನು ಬಳಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಲಹೀನಳೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೀನಲ್ಲ ಎಂಬ ಉತ್ಸಾಹವಿದೆ. ನನ್ನ ಈ ಬಯಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸದಿರು.”

03280022 ಸತ್ಯವಾನುವಾಚ|

03280022a ಯದಿ ತೇ ಗಮನೋತ್ಸಾಹಃ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ತವ ಪ್ರಿಯಂ|

03280022c ಮಮ ತ್ವಾಮಂತ್ರಯ ಗುರೂನ್ನ ಮಾಂ ದೋಷಃ ಸ್ಪೃಶೇದಯಂ||

ಸತ್ಯವಾನನು ಹೇಳಿದನು: “ಬರಲು ನಿನಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ಸಾಹವಿದೆಯೆಂದಾದರೆ ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬರಲು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಹಿರಿಯರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬಾ.”

03280023 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03280023a ಸಾಭಿಗಮ್ಯಾಬ್ರವೀಚ್ಚ ಶ್ರುಂ ಶ್ವಶುರಂ ಚ ಮಹಾವ್ರತಾ|

03280023c ಅಯಂ ಗಚ್ಚತಿ ಮೇ ಭರ್ತಾ ಫಲಾಹಾರೋ ಮಹಾವನಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಮಹಾವ್ರತೆಯು ತನ್ನ ಅತ್ತೆ
ಮಾವಂದಿರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ “ನನ್ನ ಪತಿಯು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತರಲು
ಇದೋ ಮಹಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03280024a ಇಚ್ಛೇಯಮಭ್ಯನುಜ್ಞಾತುಮಾರ್ಯಯಾ ಶ್ವಶುರೇಣ ಚ|

03280024c ಅನೇನ ಸಹ ನಿರ್ಗಂತುಂ ನ ಹಿ ಮೇ ವಿರಹಃ ಕ್ಷಮಃ||

ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಾವನು ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತರೆ ಅವನ ಸಹಿತ ಹೋಗಲು
ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನ ವಿರಹವನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಸಹಿಸಲಾರೆ.

03280025a ಗುರ್ವಗ್ನಿಹೋತ್ರಾರ್ಥಕೃತೇ ಪ್ರಸ್ಥಿತಶ್ಚ ಸುತಸ್ತವ|

03280025c ನ ನಿವಾರ್ಯೋ ನಿವಾರ್ಯಃ ಸ್ಯಾದನ್ಯಥಾ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ವನಂ||

ಗುರುಗಳ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಿತ್ತುಗಳನ್ನು ತರಲು ನಿಮ್ಮ ಮಗನು
ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅವನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ.

03280026a ಸಂವತ್ಸರಃ ಕಿಂ ಚಿದೂನೋ ನ ನಿಷ್ಪ್ರಾಂತಾಹಮಾಶ್ರಮಾತ್|

03280026c ವನಂ ಕುಸುಮಿತಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಪರಂ ಕೌತೂಹಲಂ ಹಿ ಮೇ||

ಅಲ್ಲದೇ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವರ್ಷವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ ನಾನು ಈ
ಆಶ್ರಮದ ಹೊರಗೇ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ವನಗಳಲ್ಲಿನ ಹೂವುಗಳನ್ನು
ನೋಡುವ ಪರಮ ಕುತೂಹಲವು ನನಗುಂಟಾಗಿದೆ.”

03280027 ದ್ಯುಮತ್ಸೇನ ಉವಾಚ|

03280027a ಯತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಸಾವಿತ್ರೀ ಪಿತ್ರಾ ದತ್ತಾ ಸ್ನುಷಾ ಮಮ|

03280027c ನಾನಯಾಭ್ಯರ್ಥನಾಯುಕ್ತಮುಕ್ತಪೂರ್ವಂ ಸ್ಮರಾಮ್ಯಹಂ||

ದ್ಯುಮತ್ಸೇನನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಾವಿತ್ರೀ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ನನಗೆ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಾಗಿನಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಿದ್ದು ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ.

03280028a ತದೇಷಾ ಲಭತಾಂ ಕಾಮಂ ಯಥಾಭಿಲಷಿತಂ ವಧೂಃ|

03280028c ಅಪ್ರಮಾದಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಪುತ್ರಿ ಸತ್ಯವತಃ ಪಥಿ||

ಆದುದರಿಂದ ವಧೂ! ನೀನು ಬಯಸಿದುದನ್ನು ಪಡೆ. ಪುತ್ರಿ! ಸತ್ಯವಾನನೊಂದಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಹೋಗು.”

03280029 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03280029a ಉಭಾಭ್ಯಾಮಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾ ಸಾ ಜಗಾಮ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

03280029c ಸಹ ಭರ್ತ್ರಾ ಹಸಂತೀವ ಹೃದಯೇನ ವಿದೂಯತಾ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವರಿಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ಯಶಸ್ವಿನಿಯು ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟಳು. ನೋಡಲು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅವಳು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಹುದುಃಖಿತಳಾಗಿದ್ದಳು.

03280030a ಸಾ ವನಾನಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ರಮಣೀಯಾನಿ ಸರ್ವಶಃ|

03280030c ಮಯೂರರವಘುಷ್ಪಾನಿ ದದರ್ಶ ವಿಪುಲೇಕ್ಷಣಾ||

ಆ ವಿಪುಲೇಕ್ಷಣೆಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನವಿಲುಗಳಿಂದ
ತುಂಬಿದ ಆ ವಿಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ರಮಣೀಯ ವನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದಳು.

03280031a ನದೀಃ ಪುಣ್ಯವಹಾಶ್ಚೈವ ಪುಷ್ಪಿತಾಂಶ್ಚ ನಗೋತ್ತಮಾನ್|

03280031c ಸತ್ಯವಾನಾಹ ಪಶ್ಯೇತಿ ಸಾವಿತ್ರೀಂ ಮಧುರಾಕ್ಷರಂ||

ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಪುಣ್ಯನದಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತರ ಗಿರಿಗಳನ್ನೂ ಸತ್ಯವಾನನು
ನೋಡು ನೋಡು ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಮಧುರಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

03280032a ನಿರೀಕ್ಷಮಾಣಾ ಭರ್ತಾರಂ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಮನಿಂದಿತಾ|

03280032c ಮೃತಮೇವ ಹಿ ತಂ ಮೇನೇ ಕಾಲೇ ಮುನಿವಚಃ ಸ್ಮರನ್||

ಆ ಅನಿಂದಿತೆಯ ಮುನಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ
ಮೃತ್ಯುವು ಬಂದಾಗ ತನಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಗಂಡನ
ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

03280033a ಅನುವರ್ತತೀ ತು ಭರ್ತಾರಂ ಜಗಾಮ ಮೃದುಗಾಮಿನೀ|

03280033c ದ್ವಿಧೇವ ಹೃದಯಂ ಕೃತ್ವಾ ತಂ ಚ ಕಾಲಮವೇಕ್ಷತೀ||

ಹೃದಯವನ್ನು ಎರಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡು - ಒಂದನ್ನು ಅವನ ಮೇಲಿರಿಸಿ
ಇನ್ನೊಂದರಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾ - ಮೆಲ್ಲನೆ ಗಂಡನನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆದಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವಣಿ

ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಸಾವಿತ್ರ್ಯು ಪಾಖ್ಯಾನೇ
 ಅಶೀತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯಯಲ್ಲಿ
 ಸಾವಿತ್ರ್ಯು ಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾವಿಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೮೧

ಯಮ-ಸಾವಿತ್ರೀ ಸಂವಾದ

ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಯಾಸಗೊಂಡ ಸತ್ಯವಾನನು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ತೊಡೆಯಮೇಲಿರಿಸಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಅಮಾನುಷ ಪುರುಷನೋರ್ವನನ್ನು ಕಂಡ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಅವನು ಯಮನಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಾತನಾಡಿಸಿದುದು (೧-೧೧). ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಪತಿವ್ರತೆ ಮತ್ತು ತಪೋಸ್ವಿತೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತಾನು ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಯಮನು ತನ್ನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕ್ಷೀಣಾಯ ಸತ್ಯವಾನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದುದು; ಸತ್ಯವತನ ದೇಹದಿಂದ ಅಂಗುಷ್ಠದ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪುರುಷನನ್ನು ಪಾಶಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಎಳೆದು ಹೊರತೆಗೆದು ಕೊಂಡೊಯ್ದುದು; ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದುದು (೧೨-೧೬). ಯಮನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಗೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ

ಅವನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ನಾಲ್ಕು ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುದು (೧೭-೪೫). ಐದನೆಯ ವರವಾಗಿ ಸತ್ಯವಾನನ ಜೀವವನ್ನು ಕೇಳಲು ಯಮನು ಕರುಣಿಸಿದ್ದು (೪೬-೫೯). ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಸತ್ಯವಾನನೊಂದಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವುದು (೬೦-೧೦೮).

03281001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03281001a ಅಥ ಭಾರ್ಯಾಸಹಾಯಃ ಸ ಫಲಾನ್ಯಾದಾಯ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03281001c ಕಠಿನಂ ಪೂರಯಾಮಾಸ ತತಃ ಕಾಷ್ಠಾನ್ಯಪಾಟಯತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಆ ವೀರ್ಯವಂತನು ಪತ್ನಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

03281002a ತಸ್ಯ ಪಾಟಯತಃ ಕಾಷ್ಠಂ ಸ್ವೇದೋ ವೈ ಸಮಜಾಯತ|

03281002c ವ್ಯಾಯಾಮೇನ ಚ ತೇನಾಸ್ಯ ಜಜ್ಞೇ ಶಿರಸಿ ವೇದನಾ||

ಅವನು ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಿರಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆವರಿಳಿಯಿತು ಮತ್ತು ಆ ಶ್ರಮದಿಂದ ತಲೆ ನೋವು ಬಂದಿತು.

03281003a ಸೋಽಭಿಗಮ್ಯ ಪ್ರಿಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಮುವಾಚ ಶ್ರಮಪೀಡಿತಃ|

03281003c ವ್ಯಾಯಾಮೇನ ಮಮಾನೇನ ಜಾತಾ ಶಿರಸಿ ವೇದನಾ||

ಆಯಾಸಗೊಂಡ ಅವನು ಪ್ರಿಯ ಭಾರ್ಯೆಯ ಬಳಿಬಂದು ಹೇಳಿದನು: “ನನ್ನ ಈ ಶ್ರಮದಿಂದ ತಲೆ ನೋಯುತ್ತಿದೆ.

03281004a ಅಂಗಾನಿ ಚೈವ ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೃದಯಂ ದೂಯತೀವ ಚ|

03281004c ಅಸ್ವಸ್ಥಮಿವ ಚಾತ್ಮಾನಂ ಲಕ್ಷಯೇ ಮಿತಭಾಷಿಣಿ||

ಸಾವಿತ್ರಿ! ಅಂಗಗಳೂ ಹೃದಯವೂ ನೋಯುತ್ತಿವೆ. ಮಿತಭಾಷಿಣಿ!
ನಾನು ಅಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ತೋರುತ್ತಿದೆ.

03281005a ಶೂಲೈರಿವ ಶಿರೋ ವಿದ್ಧಮಿದಂ ಸಂಲಕ್ಷಯಾಮ್ಯಹಂ|

03281005c ತತ್ ಸ್ವಪ್ತುಮಿಚ್ಛೇ ಕಲ್ಯಾಣಿ ನ ಸ್ಥಾತುಂ ಶಕ್ತಿರಸ್ತಿ ಮೇ||

ಶೂಲಗಳಿಂದ ತಲೆಯು ತಿವಿಯಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆಯೋ ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ.
ಕಲ್ಯಾಣಿ! ಮಲಗಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಂತುಕೊಂಡಿರಲು ನನ್ನಲ್ಲಿ
ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ.”

03281006a ಸಮಾಸಾದ್ಯಾಥ ಸಾವಿತ್ರೀ ಭರ್ತಾರಮುಪಗೂಃಯ ಚ|

03281006c ಉತ್ಸಂಗೇಽಸ್ಯ ಶಿರಃ ಕೃತ್ವಾ ನಿಷಸಾದ ಮಹೀತಲೇ||

ತಕ್ಷಣವೇ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಪತಿಯ ಬಳಿಬಂದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ
ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಳು.

03281007a ತತಃ ಸಾ ನಾರದವಚೋ ವಿಮೃಶಂತೀ ತಪಸ್ವಿನೀ|

03281007c ತಂ ಮುಹೂರ್ತಂ ಕ್ಷಣಂ ವೇಲಾಂ ದಿವಸಂ ಚ ಯುಯೋಜ ಹ||

ಆಗ ಆ ತಪಸ್ವಿನಿಯು ನಾರದನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ
ಮುಹೂರ್ತ, ಕ್ಷಣ, ವೇಳೆ, ದಿವಸವು ಕೂಡಿಬಂದಿದೆಯೆಂದು

ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.

03281008a ಮುಹೂರ್ತಾದಿವ ಚಾಪಶ್ಯತ್ತುರುಷಂ ಪೀತವಾಸಸಂ|

03281008c ಬದ್ಧಮೌಲಿಂ ವಪುಷ್ಮಂತಮಾದಿತ್ಯಸಮತೇಜಸಂ||

ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಹಳದಿಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದ, ಕಿರೀಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ, ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯನಂತಿದ್ದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪುರುಷನೋರ್ವನನ್ನು ಕಂಡಳು.

03281009a ಶ್ಯಾಮಾವದಾತಂ ರಕ್ತಾಕ್ಷಂ ಪಾಶಹಸ್ತಂ ಭಯಾವಹಂ|

03281009c ಸ್ಥಿತಂ ಸತ್ಯವತಃ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ನಿರೀಕ್ಷಂತಂ ತಮೇವ ಚ||

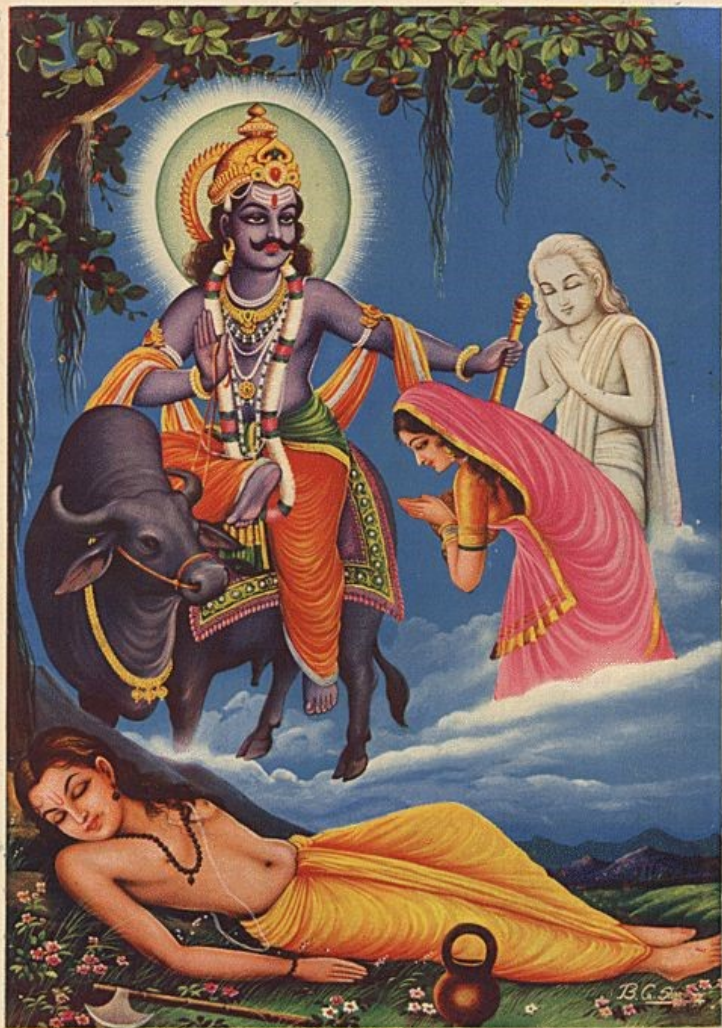
ಅವನ ದೇಹವು ಕಪ್ಪಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು, ಕಣ್ಣುಗಳು ರಕ್ತದಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಾಶವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅವನ ಮುಖವು ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಸತ್ಯವಾನನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

03281010a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಹಸೋತ್ಥಾಯ ಭರ್ತುನ್ಯಸ್ಯ ಶನೈಃ ಶಿರಃ|

03281010c ಕೃತಾಂಜಲಿರುವಾಚಾರ್ತಾ ಹೃದಯೇನ ಪ್ರವೇಪತಾ||

ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಪತಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಎದ್ದು ಅಂಜಲೀಬದ್ಧಳಾಗಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಂಪಿಸುತ್ತಾ ಆರ್ತಳಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

03281011a ದೈವತಂ ತ್ವಾಭಿಜಾನಾಮಿ ವಪುರೇತದ್ಧ ಮಾನುಷಂ|

03281011c ಕಾಮಯಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇ ದೇವ ಕಸ್ತ್ವಂ ಕಿಂ ಚ ಚಿಕೀರ್ಷಸಿ||

“ಅಮಾನುಷ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ನೀನು ದೇವತೆಯೆಂದು
ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ದೇವ! ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದರೆ ಹೇಳು. ನೀನು ಯಾರು?
ಮತ್ತು ಏನು ಮಾಡಬಯಸುತ್ತಿರುವೆ?”

03281012 ಯಮ ಉವಾಚ|

03281012a ಪತಿವ್ರತಾಸಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ತಥೈವ ಚ ತಪೋನ್ವಿತಾ|

03281012c ಅತಸ್ತ್ವಾಮಭಿಭಾಷಾಮಿ ವಿದ್ಧಿ ಮಾಂ ತ್ವಂ ಶುಭೇ ಯಮಂ||

ಯಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಾವಿತ್ರಿ! ಪತಿವ್ರತೆ ಮತ್ತು
ತಪೋನ್ವಿತೆಯಾಗಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೆ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ
ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲೆ. ಶುಭೇ! ನನ್ನನ್ನು ಯಮನೆಂದು ತಿಳಿ.

03281013a ಅಯಂ ತೇ ಸತ್ಯವಾನ್ಭರ್ತಾ ಕ್ಷೀಣಾಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜಃ|

03281013c ನೇಷ್ಯಾಮ್ಯೇನಮಹಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ವಿದ್ಧೇತನ್ಮೇ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ||

ಈ ನಿನ್ನ ಪತಿ, ರಾಜಕುಮಾರ ಸತ್ಯವಾನನು ಕ್ಷೀಣಾಯವು. ಇವನನ್ನು
ಬಂಧಿಸಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಯಸಿ
ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

03281014 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03281014a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪಿತೃರಾಜಸ್ತಾಂ ಭಗವಾನ್ಸ್ವಂ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ|

03281014c ಯಥಾವತ್ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತುಂ ತತ್ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರಚಕ್ರಮೇ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಭಗವಾನ್
ಪಿತೃರಾಜನು ಅವಳಿಗೆ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

03281015a ಅಯಂ ಹಿ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಯಕ್ತೋ ರೂಪವಾನ್ಗುಣಸಾಗರಃ|

03281015c ನಾರ್ಹೋ ಮತ್ಪುರುಷೈರ್ನೇತುಮತೋಽಸ್ಮಿ ಸ್ವಯಮಾಗತಃ||

“ಇವನಾದರೋ ಧರ್ಮ ಸಂಯುಕ್ತನೂ, ರೂಪವಂತನೂ,
ಗುಣಸಾಗರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಪುರುಷರಿಂದ ಎಳೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗಲ್ಪಡಲು ಇವನು ಅರ್ಹನಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನಾನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

03281016a ತತಃ ಸತ್ಯವತಃ ಕಾಯಾತ್ಪಾಶಬದ್ಧಂ ವಶಂ ಗತಂ|

03281016c ಅಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರಂ ಪುರುಷಂ ನಿಶ್ಚಕ್ಷರ್ಷ ಯಮೋ ಬಲಾತ್||

ಆಗ ಯಮನು ಬಲವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಸತ್ಯವತನ ದೇಹದಿಂದ
ಅಂಗುಷ್ಠದ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪುರುಷನನ್ನು ಪಾಶಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಎಳೆದು
ಹೊರತೆಗೆದನು.

03281017a ತತಃ ಸಮುದ್ಧೃತಪ್ರಾಣಂ ಗತಶ್ವಾಸಂ ಹತಪ್ರಭಂ|

03281017c ನಿರ್ವಿಚೇಷ್ಟಂ ಶರೀರಂ ತದ್ಭೂವಾಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ||

ಪ್ರಾಣವು ಹೊರಟುಹೋಗಲು ಶ್ವಾಸವು ನಿಂತಿತು, ಕಳೆಯು ಕುಂದಿತು
ಮತ್ತು ನಿರ್ವಿಚೇಷ್ಟವಾದ ಆ ಶರೀರವು ನೋಡಲು ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿ
ಕಂಡಿತು.

03281018a ಯಮಸ್ತು ತಂ ತಥಾ ಬದ್ಧ್ವಾ ಪ್ರಯಾತೋ ದಕ್ಷಿಣಾಮುಖಿಃ|

03281018c ಸಾವಿತ್ರೀ ಚಾಪಿ ದುಃಖಾರ್ತಾ ಯಮಮೇವಾನ್ವಗಚ್ಚತ|

03281018E ನಿಯಮವ್ರತಸಂಸಿದ್ಧಾ ಮಹಾಭಾಗಾ ಪತಿವ್ರತಾ||

ಯಮನು ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟನು.

ನಿಯಮ ವ್ರತಗಳಿಂದ ಸಂಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದ ಆ ಮಹಾಭಾಗೆ ಪ್ರತಿವ್ರತೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಕೂಡ ದುಃಖಾರ್ತಳಾಗಿ ಯಮನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು.

03281019 ಯಮ ಉವಾಚ|

03281019a ನಿವರ್ತ ಗಚ್ಚ ಸಾವಿತ್ರಿ ಕುರುಷ್ವಾಸ್ಯೌರ್ಧ್ವದೇಹಿಕಂ|

03281019c ಕೃತಂ ಭರ್ತುಸ್ವ ಯಾನ್ಯಣ್ಯಂ ಯಾವದ್ಗಮ್ಯಂ ಗತಂ ತ್ವಯಾ||

ಯಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಾವಿತ್ರಿ! ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಗು ಮತ್ತು ಅವನ ಔರ್ಧ್ವದೇಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದಾಗಿತ್ತೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀನು ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ.”

03281020 ಸಾವಿತ್ರ್ಯುವಾಚ|

03281020a ಯತ್ರ ಮೇ ನೀಯತೇ ಭರ್ತಾ ಸ್ವಯಂ ವಾ ಯತ್ರ ಗಚ್ಚತಿ|

03281020c ಮಯಾಪಿ ತತ್ರ ಗಂತವ್ಯಮೇಷ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ

ಕರೆದೊಯ್ಯಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂ ಅವನೇ ಎಲ್ಲಿಗೆ

ಹೋಗುತ್ತಾನೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾನೂ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಸನಾತನ

ಧರ್ಮ.

03281021a ತಪಸಾ ಗುರುವೃತ್ತಾ ಚ ಭರ್ತುಃ ಸ್ನೇಹಾದ್ವತೇನ ಚ|

03281021c ತವ ಚೈವ ಪ್ರಸಾದೇನ ನ ಮೇ ಪ್ರತಿಹತಾ ಗತಿಃ||

ತಪಸ್ಸು, ಗುರುಭಕ್ತಿ, ಪತಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿ, ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನನ್ನ ಈ ನಡುಗೆಯನ್ನು ಯಾವುದೂ ತಡೆಯಲಾರದು.

03281022a ಪ್ರಾಹುಃ ಸಪ್ತಪದಂ ಮಿತ್ರಂ ಬುಧಾಸ್ತತ್ವಾರ್ಥದರ್ಶಿನಃ|

03281022c ಮಿತ್ರತಾಂ ಚ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಕಿಂ ಚಿದ್ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತಚ್ಚಕ್ಷುಣು||

ಒಟ್ಟಿಗೇ ಏಳು ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದರೆ ಮಿತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ತತ್ವದರ್ಶಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ

ಏನೋ ಒಂದನ್ನು ಹೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳು.

03281023a ನಾನಾತ್ಮವಂತಸ್ತು ವನೇ ಚರಂತಿ|

ಧರ್ಮಂ ಚ ವಾಸಂ ಚ ಪರಿಶ್ರಮಂ ಚ||

03281023c ವಿಜ್ಞಾನತೋ ಧರ್ಮಮುದಾಹರಂತಿ|

ತಸ್ಮಾತ್ಸಂತೋ ಧರ್ಮಮಾಹುಃ ಪ್ರಧಾನಂ||

ಆತ್ಮವಂತನಲ್ಲದವನು ವನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು, ವಾಸಿಸಲು ಮತ್ತು ಪರಿಶ್ರಮಪಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸಂತರು ಧರ್ಮವೇ ಪ್ರಧಾನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03281024a ಏಕಸ್ಯ ಧರ್ಮೇಣ ಸತಾಂ ಮತೇನ|

ಸರ್ವೇ ಸ್ಮ ತಂ ಮಾರ್ಗಮನುಪ್ರಪನ್ನಾಃ||

03281024c ಮಾ ವೈ ದ್ವಿತೀಯಂ ಮಾ ತೃತೀಯಂ ಚ ವಾಂಚೇ|

ತಸ್ಮಾತ್ಸಂತೋ ಧರ್ಮಮಾಹುಃ ಪ್ರಧಾನಂ||

ಸಾತ್ವಿಕರ ಮತದಂತೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಓರ್ವನ ಧರ್ಮವೇ ಅವನನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಅಥವಾ ಮೂರನೆಯದನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸಬಾರದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸಂತರು ಧರ್ಮವೇ ಪ್ರಧಾನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.”

03281025 ಯಮ ಉವಾಚ|

03281025a ನಿವರ್ತ ತುಷ್ಠೋಽಸ್ಮಿ ತವಾನಯಾ ಗಿರಾ|

ಸ್ವರಾಕ್ಷರವ್ಯಂಜನಹೇತುಯುಕ್ತಯಾ|

03281025c ವರಂ ವೃಣೀಷ್ಟೇಹ ವಿನಾಸ್ಯ ಜೀವಿತಂ|

ದದಾನಿ ತೇ ಸರ್ವಮನಿಂದಿತೇ ವರಂ||

ಯಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಿಂದಿತೇ ! ಹಿಂದಿರುಗು ! ಸ್ವರಾಕ್ಷರ
ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿನ್ನ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ
ತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇವನ ಜೀವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವರವನ್ನು ಕೇಳು. ನಿನ್ನ
ಎಲ್ಲ ವರವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03281026 ಸಾವಿತ್ಯು ವಾಚ|

03281026a ಚ್ಯುತಃ ಸ್ವರಾಜ್ಯಾದ್ವನವಾಸಮಾಶ್ರಿತೋ|

ವಿನಷ್ಟಚಕ್ಷುಃ ಶ್ವಶುರೋ ಮಮಾಶ್ರಮೇ|

03281026c ಸ ಲಬ್ಧಚಕ್ಷುರ್ಬಲವಾನ್ಭವೇನ್ನಪಸ್|

ತವ ಪ್ರಸಾದಾಜ್ಜ್ವಲನಾರ್ಕಸಂನಿಭಃ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನನ್ನ ಮಾವನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು
ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವನವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ
ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಆ ನೃಪತಿಯು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು
ಸೂರ್ಯ ಸನ್ನಿಭನಾಗಿ ಬಲವಂತನಾಗಲಿ.”

03281027 ಯಮ ಉವಾಚ|

03281027a ದದಾನಿ ತೇ ಸರ್ವಮನಿಂದಿತೇ ವರಂ|

ಯಥಾ ತ್ವಯೋಕ್ತಂ ಭವಿತಾ ಚ ತತ್ತಥಾ|

03281027c ತವಾಧ್ವನಾ ಗ್ಲಾನಿಮಿವೋಪಲಕ್ಷಯೇ|

ನಿವರ್ತ ಗಚ್ಚಸ್ವ ನ ತೇ ಶ್ರಮೋ ಭವೇತ್||

ಯಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಿಂದಿತೇ! ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಬಹುದೂರ ನಡೆದುಬಂದುದರಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದೀಯೆಂದು ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಗು. ನೀನು ಇನ್ನೂ ಆಯಾಸಗೊಳ್ಳಬೇಡ.”

03281028 ಸಾವಿತ್ಯುವಾಚ|

03281028a ಕುತಃ ಶ್ರಮೋ ಭರ್ತ್ಯಸಮೀಪತೋ ಹಿ ಮೇ|

ಯತೋ ಹಿ ಭರ್ತಾ ಮಮ ಸಾ ಗತಿರ್ಧ್ರುವಾ|

03281028c ಯತಃ ಪತಿಂ ನೇಷ್ಯಸಿ ತತ್ರ ಮೇ ಗತಿಃ|

ಸುರೇಶ ಭೂಯಶ್ಚ ವಚೋ ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಪತಿಯು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವಾಗ ನನಗೆ ಎಲ್ಲಿಯ ಆಯಾಸ? ನನ್ನ ಪತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೋ ಅದೇ ನನ್ನ ಗತಿ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ಹೋಗಬೇಕು. ಸುರೇಶ! ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

03281029a ಸತಾಂ ಸಕೃತ್ಸಂಗತಮೀಪ್ಸಿತಂ ಪರಂ|

ತತಃ ಪರಂ ಮಿತ್ರಮಿತಿ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ|

03281029c ನ ಚಾಫಲಂ ಸತ್ತುರುಷೇಣ ಸಂಗತಂ|

ತತಃ ಸತಾಂ ಸಂನಿವಸೇತ್ಸಮಾಗಮೇ||

ಸತ್ಯವಂತರ ಸಂಗವು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದ್ದಾದರೂ ಪರಮ ಪ್ರಿಯಕರವಾದುದು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಅವರನ್ನು ಮಿತ್ರರನ್ನಾಗಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸತ್ತುರುಷರ ಸಂಗವು ಎಂದೂ ಫಲವನ್ನು ನೀಡದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸತ್ಯವಂತರ ಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ, ಅವರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು.”

03281030 ಯಮ ಉವಾಚ|

03281030a ಮನೋನುಕೂಲಂ ಬುಧಬುದ್ಧಿವರ್ಧನಂ|

ತ್ವಯಾಹಮುಕ್ತೋ ವಚನಂ ಹಿತಾಶ್ರಯಂ|

03281030c ವಿನಾ ಪುನಃ ಸತ್ಯವತೋಽಸ್ಯ ಜೀವಿತಂ|

ವರಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ವರಯಸ್ವ ಭಾಮಿನಿ||

ಯಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾಮಿನೀ! ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದಂಥಹ, ಬುದ್ಧಿವಂತರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ, ಹಿತಾಶ್ರಯವಾದ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿದ್ದೀಯೆ. ಪುನಃ ಈ ಸತ್ಯವತನ ಜೀವದ ಹೊರತು ಎರಡನೆಯ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ.”

03281031 ಸಾವಿತ್ಯುವಾಚ|

03281031a ಹೃತಂ ಪುರಾ ಮೇ ಶ್ವಶುರಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

ಸ್ವಮೇವ ರಾಜ್ಯಂ ಸ ಲಭೇತ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

03281031c ಜಹ್ಯಾತ್ಸ್ವ ಧರ್ಮಂ ನ ಚ ಮೇ ಗುರುರ್ಯಥಾ|

ದ್ವಿತೀಯಮೇತಂ ವರಯಾಮಿ ತೇ ವರಂ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನನ್ನ ಧೀಮಂತ ಮಾವ ಪಾರ್ಥಿವನು ಹಿಂದೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ. ನನ್ನ ಗುರುವಿನಂತಿರುವ ಅವನು ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಎಂದೂ ತ್ಯಜಿಸದಿರಲಿ. ಇದನ್ನೇ ನಿನ್ನಿಂದ ಎರಡನೆಯ ವರವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03281032 ಯಮ ಉವಾಚ|

03281032a ಸ್ವಮೇವ ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯ ತೇಽಚಿರಾನ್|

ನ ಚ ಸ್ವಧರ್ಮಾತ್ಪರಿಹಾಸ್ಯತೇ ನೃಪಃ|

03281032c ಕೃತೇನ ಕಾಮೇನ ಮಯಾ ನೃಪಾತ್ಮಜೇ|

ನಿವರ್ತ ಗಚ್ಚಸ್ವ ನ ತೇ ಶ್ರಮೋ ಭವೇತ್||

ಯಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಬೇಗನೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ನೃಪನು ತನ್ನ
 ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದ
 ಚ್ಯುತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೃಪಾತ್ಮಜೇ! ನೀನು ಬಯಸಿದುದನ್ನು ನಾನು
 ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಗು! ನಿನಗೆ ಶ್ರಮವಾಗದಿರಲಿ.”

03281033 ಸಾವಿತ್ಯುವಾಚ|

03281033a ಪ್ರಜಾಸ್ವಯೇಮಾ ನಿಯಮೇನ ಸಂಯತಾ|
 ನಿಯಂಯ ಚೈತಾ ನಯಸೇ ನ ಕಾಮಯಾ|

03281033c ಅತೋ ಯಮತ್ವಂ ತವ ದೇವ ವಿಶ್ರುತಂ|
 ನಿಬೋಧ ಚೇಮಾಂ ಗಿರಮೀರಿತಾಂ ಮಯಾ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನೀನು ಈ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ನಿಯಮದಿಂದ
 ಮಾತ್ರ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿಯಮದಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ನೀನು
 ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತೀಯೆ. ನಿನಗೆ ಬೇಕೆಂದಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ದೇವ!
 ನೀನು ಯಮನೆಂದು ವಿಶ್ರುತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಾನು ಹೇಳುವ ಈ
 ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

03281034a ಅದ್ರೋಹಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಕರ್ಮಣಾ ಮನಸಾ ಗಿರಾ|

03281034c ಅನುಗ್ರಹಶ್ಚ ದಾನಂ ಚ ಸತಾಂ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ||

ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ, ಕರ್ಮ, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಮಾತುಗಳಿಂದ
 ದ್ರೋಹವನ್ನು ಬಯಸದೇ ಇರುವುದು, ಅನುಗ್ರಹ ಮತ್ತು ದಾನಗಳು
 ಸಾತ್ವಿಕರ ಸನಾತನ ದರ್ಮ.

03281035a ಏವಂಪ್ರಾಯಶ್ಚ ಲೋಕೋಽಯಂ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಶಕ್ತಿಪೇಶಲಾಃ|

03281035c ಸಂತಸ್ವೇವಾಪ್ಯಮಿತ್ರೇಷು ದಯಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತೇಷು ಕುರ್ವತೇ||

ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕರುಣತೋರುವುದು
ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ
ಸಾತ್ವಿಕರು ಅವರ ಶತ್ರುಗಳು ಬಂದರೂ ಅವರಿಗೆ ದಯೆಯನ್ನು
ತೋರುತ್ತಾರೆ.”

03281036 ಯಮ ಉವಾಚ|

03281036a ಪಿಪಾಸಿತಸ್ಯೇವ ಯಥಾ ಭವೇತ್ಪಯಸೌ|

ತಥಾ ತ್ವಯಾ ವಾಕ್ಯಮಿದಂ ಸಮೀರಿತಂ|

03281036c ವಿನಾ ಪುನಃ ಸತ್ಯವತೋಽಸ್ಯ ಜೀವಿತಂ|

ವರಂ ವೃಣೀಷ್ಟೇಹ ಶುಭೇ ಯದಿಚ್ಛಸಿ||

ಯಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದವನಿಗೆ ನೀರು
ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿವೆ. ಈ ಸತ್ಯವತನ
ಜೀವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪುನಃ ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು ಶುಭೇ!”

03281037 ಸಾವಿತ್ಯು ವಾಚ|

03281037a ಮಮಾನಪತ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ ಪಿತಾ|

ಭವೇತ್ತಿತುಃ ಪುತ್ರಶತಂ ಮಮೌರಸಂ|

03281037c ಕುಲಸ್ಯ ಸಂತಾನಕರಂ ಚ ಯದ್ಭವೇತ್|

ತೃತೀಯಮೇತಂ ವರಯಾಮಿ ತೇ ವರಂ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನನ್ನ ತಂದೆ ಪೃಥಿವೀಪತಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ, ಕುಲವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ನೂರು ಔರಸಪುತ್ರರಾಗಲಿ. ನಿನ್ನಿಂದ ಈ ಮೂರನೆಯ ವರವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03281038 ಯಮ ಉವಾಚ|

03281038a ಕುಲಸ್ಯ ಸಂತಾನಕರಂ ಸುವರ್ಚಸಂ|

ಶತಂ ಸುತಾನಾಂ ಪಿತುರಸ್ತು ತೇ ಶುಭೇ|

03281038c ಕೃತೇನ ಕಾಮೇನ ನರಾಧಿಪಾತ್ಮಜೇ|

ನಿವರ್ತ ದೂರಂ ಹಿ ಪಥಸ್ವ ಮಾಗತಾ||

ಯಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಶುಭೇ! ಕುಲವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸುವರ್ಚಸರಾದ ನೂರು ಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನ ತಂದೆಗಾಗುವರು. ನರಾಧಿಪಾತ್ಮಜೇ! ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯು ನೆರವೇರಿತು. ಹಿಂದಿರುಗು. ಬಹಳ ದೂರ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ.”

03281039 ಸಾವಿತ್ರೈವಾಚ|

03281039a ನ ದೂರಮೇತನ್ಮಮ ಭರ್ತೃಸಂನಿಧೌ|

ಮನೋ ಹಿ ಮೇ ದೂರತರಂ ಪ್ರಧಾವತಿ|

03281039c ತಥಾ ವ್ರಜನ್ನೇವ ಗಿರಂ ಸಮುದ್ಯತಾಂ|

ಮಯೋಚ್ಯಮಾನಾಂ ಶೃಣು ಭೂಯ ಏವ ಚ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನನ್ನ ಪತಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಇದೇನೂ ದೂರವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೂರ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಓಡುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನ

ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು.

03281040a ವಿವಸ್ವತಸ್ವಂ ತನಯಃ ಪ್ರತಾಪವಾಂಸೌ|

ತತೋ ಹಿ ವೈವಸ್ವತ ಉಚ್ಯತೇ ಬುಧೈಃ|

03281040c ಶಮೇನ ಧರ್ಮೇಣ ಚ ರಂಜಿತಾಃ ಪ್ರಜಾಸೌ|

ತತಸ್ತವೇಹೇಶ್ವರ ಧರ್ಮರಾಜತಾ||

ನೀನು ವಿವಸ್ವತನ ಪ್ರತಾಪವಂತ ಮಗ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ತಿಳಿದವರು ನಿನ್ನನ್ನು ವೈವಸ್ವತನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಜೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಶಮ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ರಂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈಶ್ವರ! ನೀನು ಧರ್ಮರಾಜನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವೆ.

03281041a ಆತ್ಮನ್ಯಪಿ ನ ವಿಶ್ವಾಸಸ್ತಾವಾನ್ಭವತಿ ಸತ್ಸು ಯಃ|

03281041c ತಸ್ಮಾತ್ಸತ್ಸು ವಿಶೇಷೇಣ ಸರ್ವಃ ಪ್ರಣಯಮಿಚ್ಛತಿ||

ಸಾತ್ವಿಕರ ಮೇಲಿದ್ದಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸವು ಅತ್ಮನ ಮೇಲೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಾತ್ವಿಕರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

03281042a ಸೌಹೃದಾತ್ಸರ್ವ ಭೂತಾನಾಂ ವಿಶ್ವಾಸೋ ನಾಮ ಜಾಯತೇ|

03281042c ತಸ್ಮಾತ್ಸತ್ಸು ವಿಶೇಷೇಣ ವಿಶ್ವಾಸಂ ಕುರುತೇ ಜನಃ||

ಸರ್ವ ಭೂತಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವಾಸ ಎನ್ನುವುದು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜನರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ

ಸಾತ್ವಿಕರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ.”

03281043 ಯಮ ಉವಾಚ|

03281043a ಉದಾಹೃತಂ ತೇ ವಚನಂ ಯದಂಗನೇ|

ಶುಭೇ ನ ತಾದೃಕ್ಷ್ವ ದೃತೇ ಮಯಾ ಶ್ರುತಂ|

03281043c ಅನೇನ ತುಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ವಿನಾಸ್ಯ ಜೀವಿತಂ|

ವರಂ ಚತುರ್ಥಂ ವರಯಸ್ವ ಗಚ್ಚ ಚ||

ಯಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಸುಂದರಿ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಶಬ್ದಗಳಷ್ಟು ಶುಭವಾದುದನ್ನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ನಾನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನಾನು ತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇವನ ಜೀವನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರವನ್ನು ಕೇಳು ಮತ್ತು ಹೊರಟು ಹೋಗು.”

03281044 ಸಾವಿತ್ರೈವಾಚ|

03281044a ಮಮಾತ್ಮಜಂ ಸತ್ಯವತಸ್ತಥೌರಸಂ|

ಭವೇದುಭಾಭ್ಯಾಮಿಹ ಯತ್ಕುಲೋದ್ವಹಂ|

03281044c ಶತಂ ಸುತಾನಾಂ ಬಲವೀರ್ಯಶಾಲಿನಾಂ|

ಇದಂ ಚತುರ್ಥಂ ವರಯಾಮಿ ತೇ ವರಂ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಸತ್ಯವತ ಮತ್ತು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಕುಲವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ, ನೂರು ಬಲಶಾಲಿ ಮತ್ತು ವೀರ್ಯಶಾಲಿ ಔರಸ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿ. ಇದು ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ

ಕೇಳುವ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ.”

03281045 ಯಮ ಉವಾಚ|

03281045a ಶತಂ ಸುತಾನಾಂ ಬಲವೀರ್ಯಶಾಲಿನಾಂ|

ಭವಿಷ್ಯತಿ ಪ್ರೀತಿಕರಂ ತವಾಬಲೇ|

03281045c ಪರಿಶ್ರಮಸ್ತೇ ನ ಭವೇನ್ಮಪಾತ್ಮಜೇ|

ನಿವರ್ತ ದೂರಂ ಹಿ ಪಥಸ್ವಮಾಗತಾ||

ಯಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಬಲೇ! ಬಲವೀರ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಪ್ರೀತಿಕರ ನೂರು ಪುತ್ರರು ನಿನಗೆ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ನೃಪಾತ್ಮಜೇ! ಪರಿಶ್ರಮಪಡಬೇಡ. ಹಿಂದಿರುಗು. ಬಹಳಷ್ಟು ದೂರ ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ.”

03281046 ಸಾವಿತ್ಯುವಾಚ|

03281046a ಸತಾಂ ಸದಾ ಶಾಶ್ವತೀ ಧರ್ಮವೃತ್ತಿಃ|

ಸಂತೋ ನ ಸೀದಂತಿ ನ ಚ ವ್ಯಥಂತಿ|

03281046c ಸತಾಂ ಸದ್ಭಿರ್ನಾಫಲಃ ಸಂಗಮೋಽಸ್ತಿ|

ಸದ್ಭ್ಯೋ ಭಯಂ ನಾನುವರ್ತಂತಿ ಸಂತಃ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಸಾತ್ವಿಕರು ಸದಾ ಶಾಶ್ವತೀ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾತ್ವಿಕರು ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವ್ಯಥಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾತ್ವಿಕರೊಂದಿಗೆ ಸಾತ್ವಿಕರ ಸಂಗವು ಫಲವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾತ್ವಿಕರಿಂದ ಸಾತ್ವಿಕರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಭಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

03281047a ಸಂತೋ ಹಿ ಸತ್ಯೇನ ನಯಂತಿ ಸೂರ್ಯಂ|

ಸಂತೋ ಭೂಮಿಂ ತಪಸಾ ಧಾರಯಂತಿ|

03281047c ಸಂತೋ ಗತಿಭೂತಭವ್ಯಸ್ಯ ರಾಜನ್|

ಸತಾಂ ಮಧ್ಯೇ ನಾವಸೀದಂತಿ ಸಂತಃ||

ರಾಜನ್! ಸಂತರು ಸತ್ಯದಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ,
ಸಂತರು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ, ಸಂತರು
ಭೂತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯಗಳ ಗತಿ. ಸಂತರು ಸಂತರ ಮಧ್ಯೆ
ಅಳಿಸಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

03281048a ಆರ್ಯಜುಷ್ಯಮಿದಂ ವೃತ್ತಮಿತಿ ವಿಜ್ಞಾಯ ಶಾಶ್ವತಂ|

03281048c ಸಂತಃ ಪರಾರ್ಥಂ ಕುರ್ವಾಣಾ ನಾವೇಕ್ಷಂತೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾಂ||

ಇದು ಆರ್ಯರು ತಮ್ಮ ದಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಶಾಶ್ವತ ನಡತೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು
ಸಂತರು ಪರರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೇನನ್ನೂ ಬಯಸದೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

03281049a ನ ಚ ಪ್ರಸಾದಃ ಸತ್ತುರುಷೇಷು ಮೋಘೋ|

ನ ಚಾಪ್ಯಥೋರ್ವ ನಶ್ಯತಿ ನಾಪಿ ಮಾನಃ|

03281049c ಯಸ್ಮಾದೇತನ್ನಿಯತಂ ಸತ್ತು ನಿತ್ಯಂ|

ತಸ್ಮಾತ್ಸಂತೋ ರಕ್ಷಿತಾರೋ ಭವಂತಿ||

ಸತ್ತುರುಷರ ಯಾವ ಪ್ರಸಾದವೂ ಬಂಜಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಲಾಭವಾಗಲೀ
ಮಾನವಾಗಲೀ ಯಾವುದೂ ನಶಿಸಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಾತ್ವಿಕರು
ನಿತ್ಯವೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಿಯಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಂತರೇ

ಇದರ ರಕ್ಷಿತರೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ.”

03281050 ಯಮ ಉವಾಚ|

03281050a ಯಥಾ ಯಥಾ ಭಾಷಸಿ ಧರ್ಮಸಂಹಿತಂ|

ಮನೋನುಕೂಲಂ ಸುಪದಂ ಮಹಾರ್ಥವತ್|

03281050c ತಥಾ ತಥಾ ಮೇ ತ್ವಯಿ ಭಕ್ತಿರುತ್ತಮಾ|

ವರಂ ವೃಣೀಷ್ವಾಪ್ರತಿಮಂ ಯತವ್ರತೇ||

ಯಮನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ಮಾತನಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಹಾ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ ದರ್ಮಸಂಹಿತವಾದುದನ್ನೇ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಯತವ್ರತೇ! ಅಪ್ರತಿಮ ವರವನ್ನು ಕೇಳು.”

03281051 ಸಾವಿತ್ಯುವಾಚ|

03281051a ನ ತೇಽಪವರ್ಗಃ ಸುಕೃತಾದ್ವಿನಾಕೃತಸೌ|

ತಥಾ ಯಥಾನ್ಯೇಷು ವರೇಷು ಮಾನದ|

03281051c ವರಂ ವೃಣೇ ಜೀವತು ಸತ್ಯವಾನಯಂ|

ಯಥಾ ಮೃತಾ ಹ್ಯೇವಮಹಂ ವಿನಾ ಪತಿಂ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಮಾನದ! ಇತರ ವರಗಳಂತೆ ಈ ವರವು ಕೂಡ ಫಲವನ್ನೀಡಬೇಕು. ಸತ್ಯವಾನನ ಜೀವವನ್ನು ವರವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಪತಿಯಿಲ್ಲದೇ ನಾನು ಮೃತಳಾದ ಹಾಗೆಯೇ.

03281052a ನ ಕಾಮಯೇ ಭರ್ತೃವಿನಾಕೃತಾ ಸುಖಂ|

ನ ಕಾಮಯೇ ಭರ್ತೃವಿನಾಕೃತಾ ದಿವಂ|

03281052c ನ ಕಾಮಯೇ ಭರ್ತೃವಿನಾಕೃತಾ ಶ್ರಿಯಂ|

ನ ಭರ್ತೃಹೀನಾ ವ್ಯವಸಾಮಿ ಜೀವಿತುಂ||

ಪತಿಯಿಲ್ಲದೇ ನಾನು ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ; ಪತಿಯಿಲ್ಲದೇ
ನಾನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ; ಪತಿಯಿಲ್ಲದೇ ನಾನು ಸಂಪತ್ತನ್ನು
ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದನ್ನೂ
ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.

03281053a ವರಾತಿಸರ್ಗಃ ಶತಪುತ್ರತಾ ಮಮ|

ತ್ವಯೈವ ದತ್ತೋ ಹ್ರಿಯತೇ ಚ ಮೇ ಪತಿಃ|

03281053c ವರಂ ವೃಣೇ ಜೀವತು ಸತ್ಯವಾನಯಂ|

ತವೈವ ಸತ್ಯಂ ವಚನಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ನನಗೆ ನೂರು ಪುತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ನೀನೇ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ.
ಆದರೂ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಸತ್ಯವಾನನು
ಬದುಕಲಿ ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮಾತು ಮಾತ್ರ
ಸತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.”

03281054 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03281054a ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತು ತಾನ್ಪಾಶಾನ್ಮುಕ್ತ್ವಾ ವೈವಸ್ವತೋ ಯಮಃ|

03281054c ಧರ್ಮರಾಜಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಸಾವಿತ್ರೀಮಿದಮಬ್ರವೀತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ

ವೈವಸ್ವತ ಯಮನು ಆ ಪಾಶಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನು. ಸಂತೋಷಗೊಂಡ
ಧರ್ಮರಾಜನು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03281055a ಏಷ ಭದ್ರೇ ಮಯಾ ಮುಕ್ತೋ ಭರ್ತಾ ತೇ ಕುಲನಂದಿನಿ|

03281055c ಅರೋಗಸ್ತವ ನೇಯಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

“ಭದ್ರೇ! ಕುಲನಂದಿನಿ! ಇಗೋ ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ನಾನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.
ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಅವನು ಆರೋಗಿಯೂ,
ಬಯಸಿದುದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

03281056a ಚತುರ್ವರ್ಷಶತಂ ಚಾಯಸ್ತ್ವಯಾ ಸಾರ್ಧಮವಾಪ್ಸ್ಯತಿ|

03281056c ಇಷ್ಟಾ ಯಜ್ಞೈಶ್ಚ ಧರ್ಮೇಣ ಖ್ಯಾತಿಂ ಲೋಕೇ ಗಮಿಷ್ಯತಿ||

ಇವನು ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗಿರುತ್ತಾನೆ.
ಧರ್ಮದಿಂದ ಇಷ್ಟಿ-ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

03281057a ತ್ವಯಿ ಪುತ್ರಶತಂ ಚೈವ ಸತ್ಯವಾಂ ಜನಯಿಷ್ಯತಿ|

03281057c ತೇ ಚಾಪಿ ಸರ್ವೇ ರಾಜಾನಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಿಣಃ|

03281057e ಖ್ಯಾತಾಸ್ತನ್ನಾಮಧೇಯಾಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯಂತೀಹ ಶಾಶ್ವತಾಃ||

ಸತ್ಯವಾನನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೂರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು
ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ರಾಜರಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳು ಕೂಡ ಖ್ಯಾತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ
ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

03281058a ಪಿತುಶ್ಚ ತೇ ಪುತ್ರಶತಂ ಭವಿತಾ ತವ ಮಾತರಿ|

03281058c ಮಾಲವ್ಯಾಂ ಮಾಲವಾ ನಾಮ ಶಾಶ್ವತಾಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಿಣಃ|

03281058e ಭ್ರಾತರಸ್ತೇ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಸ್ತ್ರಿದಶೋಪಮಾಃ||

ನಿನ್ನ ತಂದೆಯೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಮಾಲವಿಯಲ್ಲಿ ನೂರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಮಾಲವದ ಹೆಸರನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರು ದೇವತೆಗಳಂತಿರುತ್ತಾರೆ.”

03281059a ಏವಂ ತಸ್ಮೈ ವರಂ ದತ್ತ್ವಾ ಧರ್ಮರಾಜಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

03281059c ನಿವರ್ತಯಿತ್ವಾ ಸಾವಿತ್ರೀಂ ಸ್ವಮೇವ ಭವನಂ ಯಯೌ||

ಈ ರೀತಿ ಅವಳಿಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತು ಪ್ರತಾಪಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿ ತನ್ನ ಭವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

03281060a ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಿ ಯಮೇ ಯಾತೇ ಭರ್ತಾರಂ ಪತಿಲಭ್ಯ ಚ|

03281060c ಜಗಾಮ ತತ್ರ ಯತ್ರಾಸ್ಯಾ ಭರ್ತುಃ ಶಾವಂ ಕಲೇವರಂ||

ಯಮನು ಹೋದ ನಂತರ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಪತಿಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಪಡೆದು ಪತಿಯ ಶವವು ಮಲಗಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು.

03281061a ಸಾ ಭೂಮೌ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಭರ್ತಾರಮುಪಸೃತ್ಯೋಪಗೂಃಯ ಚ|

03281061c ಉತ್ಸಂಗೇ ಶಿರ ಆರೋಪ್ಯ ಭೂಮಾವುಪವಿವೇಶ ಹ||

ಅಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ

ಅವನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ
ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

03281062a ಸಂಜ್ಞಾಂ ಚ ಸತ್ಯವಾಽಲ್ಲಬ್ಧ್ವಾ ಸಾವಿತ್ರೀಮಭ್ಯಭಾಷತ|

03281062c ಪ್ರೋಷ್ಯಾಗತ ಇವ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಪುನಃ ಪುನರುದೀಕ್ಷ್ಯ ವೈ||

ಸತ್ಯವಾನನು ಎಚ್ಚಿತ್ತು ಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದವನಂತೆ ಪುನಃ
ಪುನಃ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

03281063 ಸತ್ಯವಾನುವಾಚ|

03281063a ಸುಚಿರಂ ಬತ ಸುಪ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಕಿಮರ್ಥಂ ನಾವಬೋಧಿತಃ|

03281063c ಕ್ವ ಚಾಸೌ ಪುರುಷಃ ಶ್ಯಾಮೋ ಯೋಽಸೌ ಮಾಂ ಸಂಚಕರ್ಷ ಹ||

ಸತ್ಯವಾನನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಬಹಳ ಸಮಯ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ !
ಏಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಲಿಲ್ಲ? ಇಲ್ಲಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕಪ್ಪು ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ?”

03281064 ಸಾವಿತ್ರೈವಾಚ|

03281064a ಸುಚಿರಂ ಬತ ಸುಪ್ತೋಽಸಿ ಮಮಾಂಕೇ ಪುರುಷರ್ಷಭ|

03281064c ಗತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ದೇವಃ ಪ್ರಜಾಸಮ್ಯಮನೋ ಯಮಃ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಪುರುಷರ್ಷಭ! ನನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ
ನೀನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು
ಸಂಯಮದಲ್ಲಿರಿಸುವ ಆ ಭಗವಾನ್ ದೇವ ಯಮನು ಹೊರಟು
ಹೋದ !

03281065a ವಿಶ್ರಾಂತೋಽಸಿ ಮಹಾಭಾಗ ವಿನಿದ್ರಶ್ಚ ನೃಪಾತ್ಮಜ|

03281065c ಯದಿ ಶಕ್ಯಂ ಸಮುತ್ತಿಷ್ಠ ವಿಗಾಢಾಂ ಪಶ್ಯ ಶರ್ವರೀಂ||

ಮಹಾಭಾಗ! ರಾಜಕುಮಾರ! ನೀನು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಾಯಿತು, ನಿದ್ರೆಯೂ ಮುಗಿಯಿತು. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಎದ್ದೇಳು. ನೋಡು. ರಾತ್ರಿಯಾಗಿದೆ.”

03281066 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03281066a ಉಪಲಭ್ಯ ತತಃ ಸಂಜ್ಞಾಂ ಸುಖಿಸುಪ್ತ ಇವೋತ್ತಿತಃ|

03281066c ದಿಶಃ ಸರ್ವಾ ವನಾಂತಾಂಶ್ಚ ನಿರೀಕ್ಷೋವಾಚ ಸತ್ಯವಾನ್

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆದ ಸತ್ಯವಾನನು ಸುಖವಾದ ನಿದ್ರೆಯಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದು ವನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದನು:

03281067a ಫಲಾಹಾರೋಽಸ್ಮಿ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಸ್ವ ಯಾ ಸಹ ಸುಮಧ್ಯಮೇ|

03281067c ತತಃ ಪಾಟಯತಃ ಕಾಷ್ಠಂ ಶಿರಸೋ ಮೇ ರುಜಾಭವತ್||

“ಸುಮಧ್ಯಮೇ! ಫಲಗಳನ್ನು ತರಲೆಂದು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ಆಗ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋವುಂಟಾಯಿತು.

03281068a ಶಿರೋಭಿತಾಪಸಂತಪ್ತಃ ಸ್ಥಾತುಂ ಚಿರಮಶಕ್ನುವನ್|

03281068c ತವೋತ್ಸಂಗೇ ಪ್ರಸುಪ್ತೋಽಹಮಿತಿ ಸರ್ವಂ ಸ್ಮರೇ ಶುಭೇ||

ತಲೆನೋವಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ನಿಲ್ಲಲು ಅಶಕ್ತನಾಗಿ ನಿನ್ನ
ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದೆ. ಶುಭೇ! ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ.

03281069a ತ್ವಯೋಪಗೂಢಸ್ಯ ಚ ಮೇ ನಿದ್ರಯಾಪಹೃತಂ ಮನಃ|

03281069c ತತೋಽಪಶ್ಯಂ ತಮೋ ಘೋರಂ ಪುರುಷಂ ಚ ಮಹಾಜಸಂ||

ನಿನ್ನ ಆಲಿಂಗನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯು ಆವರಿಸಿತು.
ಆಗ ಘೋರ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾಜಸ ಪುರುಷನನ್ನು ನೋಡಿದೆ.

03281070a ತದ್ಯದಿ ತ್ವಂ ವಿಜಾನಾಸಿ ಕಿಂ ತದ್ಭೂಹಿ ಸುಮಧ್ಯಮೇ|

03281070c ಸ್ವಪ್ನೋ ಮೇ ಯದಿ ವಾ ದೃಷ್ಟೋ ಯದಿ ವಾ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್||

ಸುಮಧ್ಯಮೇ! ಅವನು ಯಾರೆಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಹೇಳು. ನಾನು
ನೋಡಿದ್ದುದು ಬರಿಯ ಸ್ವಪ್ನವೋ ಅಥವಾ ಸತ್ಯವಾದುದೋ ಹೇಳು.”

03281071a ತಮುವಾಚಾಥ ಸಾವಿತ್ರೀ ರಜನೀ ವ್ಯವಗಾಹತೇ|

03281071c ಶ್ವಸ್ತೇ ಸರ್ವಂ ಯಥಾವೃತ್ತಮಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ನೃಪಾತ್ಮಜ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ರಾತ್ರಿಯು ಪಸರಿಸುತ್ತಿದೆ.
ರಾಜಕುಮಾರ! ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆದ ಹಾಗೆ ನಾಳೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03281072a ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠ ಭದ್ರಂ ತೇ ಪಿತರೌ ಪಶ್ಯ ಸುವ್ರತ|

03281072c ವಿಗಾಢಾ ರಜನೀ ಚೇಯಂ ನಿವೃತ್ತಶ್ಚ ದಿವಾಕರಃ||

ಸುವ್ರತ! ಎದ್ದೇಳು! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ನಿನ್ನ ತಂದೆ-
ತಾಯಿಯರನ್ನು ನೋಡು. ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು

ಕತ್ತಲೆಯು ಹರಡುತ್ತಿದೆ.

03281073a ನಕ್ತಂಚರಾಶ್ಚ ರಂತೈತೇ ಹೃಷ್ಟಾಃ ಕ್ರೂರಾಭಿಭಾಷಿಣಃ|

03281073c ಶ್ರುಯಂತೇ ಪರ್ಣಶಬ್ದಾಶ್ಚ ಮೃಗಾಣಾಂ ಚರತಾಂ ವನೇ||

ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿವೆ ಮತ್ತು ವನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಮೃಗಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡುವ ಎಲೆಗಳ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ.

03281074a ಏತಾಃ ಶಿವಾ ಘೋರನಾದಾ ದಿಶಂ ದಕ್ಷಿಣಪಶ್ಚಿಮಾಂ|

03281074c ಆಸ್ಥಾಯ ವಿರುವಂತ್ಯುಗ್ರಾಃ ಕಂಪಯಂತ್ಯೋ ಮನೋ ಮಮ||

ನರಿಗಳ ಘೋರನಾದವು ದಕ್ಷಿಣಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳ ಉಗ್ರಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಮನವು ನಡುಗುತ್ತಿದೆ.”

03281075 ಸತ್ಯವಾನುವಾಚ

03281075a ವನಂ ಪ್ರತಿಭಯಾಕಾರಂ ಘನೇನ ತಮಸಾ ವೃತಂ|

03281075c ನ ವಿಜ್ಞಾಸ್ಯಸಿ ಪಂಥಾನಂ ಗಂತುಂ ಚೈವ ನ ಶಕ್ಯಸಿ||

ಸತ್ಯವಾನನು ಹೇಳಿದನು: “ದಟ್ಟು ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಈ ವನವು ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ನಿನಗೆ ದಾರಿಯು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಿನಗೆ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

03281076 ಸಾವಿತ್ಯು ವಾಚ|

03281076a ಅಸ್ಮಿನ್ನದ್ಯ ವನೇ ದಗ್ಧೇ ಶುಷ್ಕವೃಕ್ಷಃ ಸ್ಥಿತೋ ಜ್ವಲನ್|

03281076c ವಾಯುನಾ ಧಮ್ಯಮಾನೋಽಗ್ನಿದ್ಯುಶ್ಯತೇಽತ್ರ ಕ್ವ ಚಿತ್ಕ್ವ ಚಿತ್||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟ ಒಣ ಮರದಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯು ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ಗಾಳಿಯಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯು ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಲಾಡುತ್ತಿದೆ.

03281077a ತತೋಽಗ್ನಿಮಾನಯಿತ್ವೇಹ ಜ್ವಾಲಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವತಃ|

03281077c ಕಾಷ್ಠಾನೀಮಾನಿ ಸಂತೀಹ ಜಹಿ ಸಂತಾಪಮಾತ್ಮನಃ||

ಇಲ್ಲಿರುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಂತಾಪಪಡಬೇಡ.

03281078a ಯದಿ ನೋತ್ಸಹಸೇ ಗಂತುಂ ಸರುಜಂ ತ್ವಾಭಿಲಕ್ಷಯೇ|

03281078c ನ ಚ ಜ್ಞಾಸ್ಯಸಿ ಪಂಥಾನಂ ತಮಸಾ ಸಂವೃತೇ ವನೇ||

03281079a ಶ್ವಃ ಪ್ರಭಾತೇ ವನೇ ದೃಶ್ಯೇ ಯಾಸ್ಯಾವೋಽನುಮತೇ ತವ|

03281079c ವಸಾವೇಹ ಕ್ಷಪಾಮೇತಾಂ ರುಚಿತಂ ಯದಿ ತೇಽನಘ||

ಒಂದುವೇಳೆ ನಿನಗೆ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ತಲೆನೋವು ಇನ್ನೂ ಇದ್ದರೆ, ಕತ್ತಲೆ ತುಂಬಿದ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ದಾರಿಯು ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೆ, ನಿನಗೆ ಅನುಮತಿಯಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವನವು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವಾಗ ಹೋಗೋಣ. ಅನಘ! ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದರೆ ಈ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ವನದಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯೋಣ.”

03281080 ಸತ್ಯವಾನುವಾಚ|

03281080a ಶಿರೋರುಜಾ ನಿವೃತ್ತಾ ಮೇ ಸ್ವಸ್ಥಾನ್ಯಂಗಾನಿ ಲಕ್ಷಯೇ|

03281080c ಮಾತಾಪಿತೃಭ್ಯಾಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸಂಗಮಂ ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಜಂ||

ಸತ್ಯವಾನನು ಹೇಳಿದನು: “ನನ್ನ ತಲೆನೋವು ನಿಂತಿದೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿವೆ. ನಿನಗೆ ಸರಿಯೆನಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

03281081a ನ ಕದಾ ಚಿದ್ವಿಕಾಲೇ ಹಿ ಗತಪೂರ್ವೋ ಮಯಾಶ್ರಮಃ|

03281081c ಅನಾಗತಾಯಾಂ ಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ಮಾತಾ ಮೇ ಪ್ರರುಣದ್ಧಿ ಮಾಂ||

ಈ ಮೊದಲು ಎಂದೂ ನಾನು ನನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಡವಾಗಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಸಂಜೆಯ ನಂತರ ಬರುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

03281082a ದಿವಾಪಿ ಮಯಿ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತೇ ಸಂತಪ್ಯೇತೇ ಗುರೂ ಮಮ|

03281082c ವಿಚಿನೋತಿ ಚ ಮಾಂ ತಾತಃ ಸಹ್ಯವಾಶ್ರಮವಾಸಿಭಿಃ||

ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋದರೂ ನನ್ನ ಹಿರಿಯರು ಸಂತಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾನೆ.

03281083a ಮಾತ್ರಾ ಪಿತ್ರಾ ಚ ಸುಭೃಶಂ ದುಃಖಿತಾಭ್ಯಾಮಹಂ ಪುರಾ|

03281083c ಉಪಾಲಬ್ಧಃ ಸುಬಹುಶಶ್ಚಿರೇಣಾಗಚ್ಛಸೀತಿ ಹ||

ಹಿಂದೆಯೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರು ಬಹಳಸಾರಿ ನಾನು ತಡವಾಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.

03281084a ಕಾ ತ್ವವಸ್ಥಾ ತಯೋರದ್ಯ ಮದರ್ಥಮಿತಿ ಚಿಂತಯೇ|

03281084c ತಯೋರದೃಶ್ಯೇ ಮಯಿ ಚ ಮಹದ್ದುಃಖಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ನನಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಅವರು ಇಂದು ಯಾವ

ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು? ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೇ ಅವರಿಗೆ ಮಹಾ
ದುಃಖವುಂಟಾಗಿರಬಹುದು.

03281085a ಪುರಾ ಮಾಂ ಊಚತುಶ್ಚೈವ ರಾತ್ರಾವಸ್ತ್ರಾಯಮಾಣಕೌ|

03281085c ಭೃಶಂ ಸುದುಃಖಿತೌ ವೃದ್ಧೌ ಬಹುಶಃ ಪ್ರೀತಿಸಂಯುತೌ||

03281086a ತ್ವಯಾ ಹೀನೌ ನ ಜೀವಾವ ಮುಹೂರ್ತಮಪಿ ಪುತ್ರಕ|

03281086c ಯಾವದ್ಧರಿಷ್ಯಸೇ ಪುತ್ರ ತಾವನ್ನೌ ಜೀವಿತಂ ಧ್ರುವಂ||

ಈ ವೃದ್ಧರು ನನ್ನನ್ನು ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ
ತುಂಬಾ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದ ಅವರು ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದರು:

“ಪುತ್ರಕ! ನೀನಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತವೂ ನಾವು

ಜೀವಿತರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪುತ್ರ! ನೀನು ಇರುವವರೆಗೆ ನಾವು

ಜೀವಿತವಾಗಿರುವೆವು.

03281087a ವೃದ್ಧಯೋರಂಧಯೋರ್ಯಷ್ಟಿಸ್ತ್ವಯಿ ವಂಶಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ|

03281087c ತ್ವಯಿ ಪಿಂಡಶ್ಚ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಸಂತಾನಂ ಚಾವಯೋರಿತಿ||

ಈ ಕುರುಡು ಮುದುಕರ ಕೋಲು ನೀನು. ನಮ್ಮ ವಂಶವು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ
ನಿಂತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪಿಂಡ, ಕೀರ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂತಾನಗಳು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ
ನಿಂತಿವೆ.”

03281088a ಮಾತಾ ವೃದ್ಧಾ ಪಿತಾ ವೃದ್ಧಸ್ತಯೋರ್ಯಷ್ಟಿರಹಂ ಕಿಲ|

03281088c ತೌ ರಾತ್ರೌ ಮಾಮಪಶ್ಯಂತೌ ಕಾಮವಸ್ಥಾಂ ಗಮಿಷ್ಯತಃ||

ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡದೇ ಇದ್ದರೆ ನಾನೇ ಅವರ ಕೋಲು
ಎಂದು ಹೇಳುವ ಆ ನನ್ನ ವೃದ್ಧ ಮಾತಾಪಿತರು ಯಾವ
ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು?

03281089a ನಿದ್ರಾಯಾಶ್ಚಾ ಭ್ಯಸೂಯಾಮಿ ಯಸ್ಯಾ ಹೇತೋಃ ಪಿತಾ ಮಮ|

03281089c ಮಾತಾ ಚ ಸಂಶಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಮತ್ಕೃತೇಽನಪಕಾರಿ|ಣೀ|

ನನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾಯಿಯರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕುರಿತು
ಸಂಶಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಈ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ನಾನು
ನಿಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನೇ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದೇನೆ.

03281090a ಅಹಂ ಚ ಸಂಶಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕೃಚ್ಛಾ ಮಾಪದಮಾಸ್ಥಿತಃ|

03281090c ಮಾತಾಪಿತೃಭ್ಯಾಂ ಹಿ ವಿನಾ ನಾಹಂ ಜೀವಿತುಮುತ್ಸಹೇ||

ನಾನೂ ಕೂಡ ಅಪಾಯದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಹಾಳಾಗಿಹೋದೆ! ನಾನೂ
ಕೂಡ ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಲ್ಲದೇ ಬದುಕಿರಲಾರೆ.

03281091a ವ್ಯಕ್ತಮಾಕುಲಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷುಃ ಪಿತಾ ಮಮ|

03281091c ಏಕೈಕಮಸ್ಯಾಂ ವೇಲಾಯಾಂ ಪೃಚ್ಛತ್ಯಾಶ್ರಮವಾಸಿನಂ||

ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಕಣ್ಣುಗಳಾಗಿರುವ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ
ಅಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿ ನನ್ನ ಕುರಿತು
ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.

03281092a ನಾತ್ಮಾನಮನುಶೋಚಾಮಿ ಯಥಾಹಂ ಪಿತರಂ ಶುಭೇ|

03281092c ಭರ್ತಾರಂ ಚಾಪ್ಯನುಗತಾಂ ಮಾತರಂ ಪರಿದುರ್ಬಲಾಂ||

ಶುಭೇ! ನನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಪತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುವ ತುಂಬಾ ದುರ್ಬಲಳಾದ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸುವಷ್ಟು ನಾನು ನನ್ನ ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03281093a ಮತ್ಸ್ಯತೇನ ಹಿ ತಾವದ್ಯ ಸಂತಾಪಂ ಪರಮೇಷ್ಯತಃ|

03281093c ಜೀವಂತಾವನುಜೀವಾಮಿ ಭರ್ತವ್ಯೌ ತೌ ಮಯೇತಿ ಹ|

03281093e ತಯೋಃ ಪ್ರಿಯಂ ಮೇ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ ಜೀವಾಮಿ ಚಾಪ್ಯಹಂ||

ಇಂದು ನನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರು ಪರಮ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ನಾನೂ ಬದುಕಿರುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಅವರನ್ನು ಪೊರೆಯಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಜೀವಿಸಿದ್ದೇನೆ.”

03281094 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03281094a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಗುರುವರ್ತಿ ಗುರುಪ್ರಿಯಃ|

03281094c ಉಚ್ಚಿತ್ಯ ಬಾಹೂ ದುಃಖಾರ್ತಃ ಸಸ್ವರಂ ಪ್ರರುರೋದ ಹ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮ, ಹಿರಿಯರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಸತ್ಯವಾನನು ದುಃಖಾರ್ತನಾಗಿ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಜೋರಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿದನು.

03281095a ತತೋಽಬ್ರವೀತ್ತಥಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭರ್ತಾರಂ ಶೋಕಕರ್ಷಿತಂ|

03281095c ಪ್ರಮೃಚ್ಯಾಶ್ರುಣಿ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸಾವಿತ್ರೀ ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ||

ಶೋಕಕರ್ಷಿತ ಪತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಅವನ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರೆಸಿ ಹೇಳಿದಳು.

03281096a ಯದಿ ಮೇಽಸ್ಮಿ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ಯದಿ ದತ್ತಂ ಹುತಂ ಯದಿ|

03281096c ಶ್ವಶ್ರುಶ್ವಶುರಭರ್ತ್ಯುಣಾಂ ಮಮ ಪುಣ್ಯಾಸ್ತು ಶರ್ವರೀ||

“ನಾನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದ್ದರೆ, ದಾನವನ್ನಿತ್ತರೆ, ಆಹುತಿಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪತಿಗೆ ಈ ರಾತ್ರಿಯು ಪುಣ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

03281097a ನ ಸ್ಮರಾಮ್ಯುಕ್ತಪೂರ್ವಾಂ ವೈ ಸ್ವೈರೇಷ್ಟಪ್ರಾನ್ಯತಾಂ ಗಿರಂ|

03281097c ತೇನ ಸತ್ಯೇನ ತಾವದ್ಯ ದ್ವಿಯೇತಾಂ ಶ್ವಶುರೌ ಮಮ||

ಈ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಸುಳ್ಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿದ್ದುದು ನನಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಇದು ಸತ್ಯವೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರು ಇಂದು ಬದುಕುಳಿಯುತ್ತಾರೆ.”

03281098 ಸತ್ಯವಾನುವಾಚ|

03281098a ಕಾಮಯೇ ದರ್ಶನಂ ಪಿತೋರ್ಯಾಹಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮಾಚಿರಂ|

03281098c ಪುರಾ ಮಾತುಃ ಪಿತುರ್ವಾಪಿ ಯದಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ವಿಪ್ರಿಯಂ|

03281098e ನ ಜೀವಿಷ್ಯೇ ವರಾರೋಹೇ ಸತ್ಯೇನಾತ್ಮಾನಮಾಲಭೇ||

ಸತ್ಯವಾನನು ಹೇಳಿದನು: “ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಬಾ ಸಾವಿತ್ರಿ. ತಡಮಾಡಬೇಡ. ವರಾರೋಹೇ! ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಅಪ್ರಿಯವು ಆದುದನ್ನು ನೋಡುವುದರೊಳಗೆ ನಾನು ಬದುಕಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಣೆಯಿಟ್ಟು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03281099a ಯದಿ ಧರ್ಮೇ ಚ ತೇ ಬುದ್ಧಿರ್ಮಾಂ ಚೇಜ್ಜೀವಂತಮಿಚ್ಚಸಿ|

03281099c ಮಮ ಪ್ರಿಯಂ ವಾ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಗಚ್ಚಸ್ವಾಶ್ರಮಮಂತಿಕಾತ್||

ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಲು ಇಚ್ಛಿಸುವೆಯಾದರೆ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ.”

03281100 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03281100a ಸಾವಿತ್ರೀ ತತ ಉತ್ಥಾಯ ಕೇಶಾನ್ಸಂಯಮ್ಯ ಭಾಮಿನೀ|

03281100c ಪತಿಮುತ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ವೈ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಭಾಮಿನೀ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಮೇಲೆದ್ದು ಕೂದಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅವನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪತಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದಳು.

03281101a ಉತ್ಥಾಯ ಸತ್ಯವಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಪ್ರಮೃಜ್ಯಾಂಗಾನಿ ಪಾಣಿನಾ|

03281101c ದಿಶಃ ಸರ್ವಾಃ ಸಮಾಲೋಕ್ಯ ಕಠಿನೇ ದೃಷ್ಟಿಮಾದಧೇ||

ಸತ್ಯವಾನನೂ ಕೂಡ ಮೇಲೆದ್ದು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಉಜ್ಜಿ ಕೊಂಡನು. ಸುತ್ತಲೂ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿ, ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು

ನೋಡಿದನು.

03281102a ತಮುವಾಚಾಥ ಸಾವಿತ್ರೀ ಶ್ವಃ ಫಲಾನೀಹ ನೇಷ್ಯಸಿ|

03281102c ಯೋಗಕ್ಷೇಮಾರ್ಥಮೇತತ್ತೇ ನೇಷ್ಯಾಮಿ ಪರಶುಂ ತ್ವಹಂ||

ಆಗ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ನಾಳೆ ಬಂದು ಫಲವನ್ನು ಒಯ್ಯಿ. ಆದರೆ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಈ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

03281103a ಕೃತ್ವಾ ಕಠಿನಭಾರಂ ಸಾ ವೃಕ್ಷಶಾಖಾವಲಂಬಿನಂ|

03281103c ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪರಶುಂ ಭರ್ತುಃ ಸಕಾಶಂ ಪುನರಾಗಮತ್||

ಅವಳು ತುಂಬಿದ್ದ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮರದ ರೆಂಬೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪತಿಯ ಬಳಿ ಮರಳಿ ಬಂದಳು.

03281104a ವಾಮೇ ಸ್ಕಂಧೇ ತು ವಾಮೋರೂರ್ಭರ್ತುರ್ಬಾಹುಂ ನಿವೇಶ್ಯ ಸಾ|

03281104c ದಕ್ಷಿಣೇನ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಜಗಾಮ ಮೃದುಗಾಮಿನೀ||

ಆ ವಾಮೋರುವು ತನ್ನ ಪತಿಯ ತೋಳನ್ನು ತನ್ನ ಎಡ ಭುಜದ ಮೇಲಿರಿಸಿ, ತನ್ನ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಅವನ ಸೊಂಟವನ್ನು ಬಳಸಿ, ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆದಳು.

03281105 ಸತ್ಯವಾನುವಾಚ|

03281105a ಅಭ್ಯಾಸಗಮನಾದ್ಭೀರು ಪಂಥಾನೋ ವಿದಿತಾ ಮಮ|

03281105c ವೃಕ್ಷಾಂತರಾಲೋಕಿತಯಾ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಯಾ ಚಾಪಿ ಲಕ್ಷಯೇ||

ಸತ್ಯವಾನನು ಹೇಳಿದನು: “ಸುಂದರಿ ! ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ
ಅಭ್ಯಾಸವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ದಾರಿಯು ಗೊತ್ತು. ಮರಗಳ
ಮಧ್ಯದಿಂದ ಬರುವ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

03281106a ಆಗತೌ ಸ್ವಃ ಪಥಾ ಯೇನ ಫಲಾನ್ಯವಚಿತಾನಿ ಚ|

03281106c ಯಥಾಗತಂ ಶುಭೇ ಗಚ್ಚ ಪಂಥಾನಂ ಮಾ ವಿಚಾರಯ||

ಶುಭೇ! ಏನೂ ವಿಚಾರಮಾಡದೇ ಫಲವನ್ನು ತರಲು ಯಾವ
ದಾರಿಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದವೋ ಅದೇ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋಗು.

03281107a ಪಲಾಶಷಂಡೇ ಚೈತಸ್ಮಿನ್ವಂಥಾ ವ್ಯಾವರ್ತತೇ ದ್ವಿಧಾ|

03281107c ತಸ್ಮೋತ್ತರೇಣ ಯಃ ಪನ್ಥಾಸ್ತೇನ ಗಚ್ಚ ತ್ವರಸ್ವ ಚ||

03281107E ಸ್ವಸ್ಥೋಽಸ್ಮಿ ಬಲವಾನಸ್ಮಿ ದಿದೃಕ್ಷುಃ ಪಿತರಾವುಭೌ||

ಈ ಪಲಾಶವೃಕ್ಷದ ಬಳಿ ದಾರಿಯು ಕವಲೊಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ಉತ್ತರ
ದಿಕ್ಕಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಗನೆ ಹೋಗು. ನಾನು ಈಗ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.
ಶಕ್ತಿಯು ಬಂದಿದೆ. ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರನ್ನು ನೋಡ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03281108 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03281108a ಬ್ರುವನ್ನೇವಂ ತ್ವರಾಯುಕ್ತಃ ಸ ಪ್ರಾಯಾದಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ|

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಅವನು
ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆ ತ್ವರೆಮಾಡಿ ನಡೆದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವಣಿ

ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಯಾನೇ
 ಏಕಾಶೀತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
 ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾವಿಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೮೨

ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ಯುಮತ್ಸೇನನು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಯಮನು ಕರುಣಿಸಿದ ವರ
 ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುದು; ಮಗನನ್ನು ಹುಡುಕಿ
 ಸೋತುದು; ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳು ಸಂತೈಸಿದುದು (೧-೨೦). ಸಾವಿತ್ರಿ-
 ಸತ್ಯವಾನರ ಆಗಮನ, ನಡೆದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಾವಿತ್ರಿಯು
 ತಿಳಿಸಿದುದು; ಅವಳ ಪ್ರಶಂಸೆ (೨೧-೪೪).

03282001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03282001a ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ದ್ಯುಮತ್ಸೇನೋ ಮಹಾವನೇ|

03282001c ಲಬ್ಧಚಕ್ಷುಃ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವಂ ದದರ್ಶ ಹ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ
 ದ್ಯುಮತ್ಸೇನನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮನಾದನು.
 ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

03282002a ಸ ಸರ್ವಾನಾಶ್ರಮಾಂಗತ್ವಾ ಶೈಭ್ಯಯಾ ಸಹ ಭಾರ್ಯಯಾ|

03282002c ಪುತ್ರಹೇತೋಃ ಪರಾಮಾರ್ತಿಂ ಜಗಾಮ ಮನುಜರ್ಷಭ||

ಮಗನ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಪರಮಾರ್ಥಿ ಮನುಜರ್ಷಭನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿ
ಶೈಬ್ಯೆಯೊಡನೆ ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೂ ಹೋದನು.

03282003a ತಾವಾಶ್ರಮಾನ್ನದೀಶ್ಚೈವ ವನಾನಿ ಚ ಸರಾಂಸಿ ಚ|

03282003c ತಾಂಸ್ತಾನ್ದೇಶಾನ್ವಿಚಿನ್ವಂತೌ ದಂಪತೀ ಪರಿಜಗ್ಮತುಃ||

ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ, ನದಿಗಳಲ್ಲಿ, ವನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು
ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿ ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನನ್ನು
ಹುಡುಕಿದರು.

03282004a ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಬ್ದಂ ತು ಯತ್ಕಿಂ ಚಿದುನ್ಮುಖೌ ಸುತಶಮ್ಕಯಾ|

03282004c ಸಾವಿತ್ರೀಸಹಿತೋಽಭ್ಯೇತಿ ಸತ್ಯವಾನಿತ್ಯಧಾವತಾಂ||

ಯಾವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಅವರು ಮೇಲೆ ನೋಡಿ ಮಗನನ್ನು
ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾವಿತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಸತ್ಯವಾನನು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು.

03282005a ಭಿನ್ನೈಶ್ಚ ಪರುಷೈಃ ಪಾದ್ಯೈಃ ಸವ್ರಣೈಃ ಶೋಣಿತೋಕ್ಷಿತೈಃ|

03282005c ಕುಶಕಂಟಕವಿದ್ಧಾಂಗಾವುನ್ಮತ್ತಾವಿವ ಧಾವತಃ||

ಹುಚ್ಚರಂತೆ ಅವರು ಸುತ್ತಾಡಿದರು; ದರ್ಬೆ ಹುಲ್ಲು ಮತ್ತು ಮುಳ್ಳುಗಳು
ತಾಗಿ ಅವರ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಗೀರು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು, ಅವರ ಕಾಲುಗಳು
ಒಡೆದು, ಒರಟಾಗಿ, ಗಾಯಗೊಂಡು ರಕ್ತಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

03282006a ತತೋಽಭಿಸೃತ್ಯ ತೈರ್ವಿಪ್ರೈಃ ಸರ್ವೈರಾಶ್ರಮವಾಸಿಭಿಃ|

03282006c ಪರಿವಾಯ್ ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಸಮಾನೀತೌ ಸ್ವಮಾಶ್ರಮಂ||

ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ವಿಪ್ರರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಸಂತವಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

03282007a ತತ್ರ ಭಾರ್ಯಾಸಹಾಯಃ ಸ ವೃತೋ ವೃದ್ಧೈಸ್ತಪೋಧನೈಃ|

03282007c ಆಶ್ವಾಸಿತೋ ವಿಚಿತ್ರಾರ್ಥೈಃ ಪೂರ್ವರಾಜ್ಞಾಂ ಕಥಾಶ್ರಯೈಃ||

ವೃದ್ಧ ತಪೋಧನರು ಪತ್ನಿಯ ಜೊತೆಯಿದ್ದ ಅವನ ಬಳಿ ಉಳಿದು ವಿಚಿತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಹಿಂದಿನ ರಾಜರುಗಳ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದರು.

03282008a ತತಸ್ತೌ ಪುನರಾಶ್ವಸ್ತೌ ವೃದ್ಧೌ ಪುತ್ರದಿದೃಕ್ಷಯಾ|

03282008c ಬಾಲೈ ವೃತ್ತಾನಿ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಸ್ಮರಂತೌ ಭೃಶದುಃಖಿತೌ||

ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದ ಆ ವೃದ್ಧರೀರ್ವರು ಮಗನನ್ನು ನೋಡುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಮಗನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹು ದುಃಖಿತರಾದರು.

03282009a ಪುನರುಕ್ತ್ವಾ ಚ ಕರುಣಾಂ ವಾಚಂ ತೌ ಶೋಕಕರ್ಶಿತೌ|

03282009c ಹಾ ಪುತ್ರ ಹಾ ಸಾಧ್ವಿ ವಧೂಃ ಕ್ವಾಸಿ ಕ್ವಾಸೀತ್ಯರೋದತಾಂ||

ಶೋಕಕರ್ಶಿತರಾದ ಅವರು ಕರುಣಾಜನಕ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತಾ “ಹಾ ಮಗನೇ! ಹಾ ಸಾಧ್ವಿ ಸೊಸೆಯೇ! ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ? ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ?” ಎಂದು ರೋದಿಸಿದರು.

03282010 ಸುವರ್ಚಾ ಉವಾಚ|

03282010a ಯಥಾಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ಸಾವಿತ್ರೀ ತಪಸಾ ಚ ದಮೇನ ಚ|

03282010c ಆಚಾರೇಣ ಚ ಸಂಯುಕ್ತಾ ತಥಾ ಜೀವತಿ ಸತ್ಯವಾನ್||

ಸುವರ್ಚನು ಹೇಳಿದನು: “ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ದಮದಲ್ಲಿ, ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ತಳಾಗಿರುವ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಯಾರ ಪತ್ನಿಯೋ ಆ ಸತ್ಯವಾನನು ಜೀವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.”

03282011 ಗೌತಮ ಉವಾಚ|

03282011a ವೇದಾಃ ಸಾಂಗಾ ಮಯಾಧೀತಾಸ್ತಪೋ ಮೇ ಸಂಚಿತಂ ಮಹತ್|

03282011c ಕೌಮಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಮೇ ಗುರವೋಽಗ್ನಿಶ್ಚ ತೋಷಿತಾಃ||

ಗೌತಮನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ವೇದಗಳನ್ನು ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ; ಬಹಳಷ್ಟು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದೆ ಹಾಗೂ ಗುರು ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

03282012a ಸಮಾಹಿತೇನ ಚೀರ್ಣಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯೇವ ವ್ರತಾನಿ ಮೇ|

03282012c ವಾಯುಭಕ್ಷೋಪವಾಸಶ್ಚ ಕುಶಲಾನಿ ಚ ಯಾನಿ ಮೇ||

03282013a ಅನೇನ ತಪಸಾ ವೇದ್ಮಿ ಸರ್ವಂ ಪರಿಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ|

03282013c ಸತ್ಯಮೇತನ್ನಿಬೋಧ ತ್ವಂ ದ್ರಿಯತೇ ಸತ್ಯವಾನಿತಿ||

ನಾನು ಏಕಾಗ್ರತೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ವ್ರತಗಳನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಗಾಳಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸಿ ಉಪವಾಸಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು

ಕುಶಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ
ಏನು ಆಗಬೇಕೆಂದಿದೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಿಂದ
ಸತ್ಯವೇನೆಂದು ತಿಳಿ - ಸತ್ಯವಾನನು ಬದುಕಿದ್ದಾನೆ.”

03282014 ಶಿಷ್ಯ ಉವಾಚ|

03282014a ಉಪಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಮೇ ವಕ್ತ್ರಾದ್ಯಥಾ ವಾಕ್ಯಂ ವಿನಿಸೃತಂ|

03282014c ನೈತಜ್ಞಾತು ಭವೇನ್ಮಿಥ್ಯಾ ತಥಾ ಜೀವತಿ ಸತ್ಯವಾನ್||

ಶಿಷ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ನನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಟ
ವಾಕ್ಯವು ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳಾಗಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸತ್ಯವಾನನು
ಜೀವಿತನಾಗಿರಲೇ ಬೇಕು.”

03282015 ಋಷಯ ಊಚುಃ|

03282015a ಯಥಾಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ಸಾವಿತ್ರೀ ಸರ್ವೈರೇವ ಸುಲಕ್ಷಣೈಃ|

03282015c ಅವೈಧವ್ಯಕರೈರ್ಯುಕ್ತಾ ತಥಾ ಜೀವತಿ ಸತ್ಯವಾನ್||

ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದರು: “ಅವನ ಪತ್ನಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಅವೈಧವ್ಯವನ್ನು
ಸೂಚಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಸುಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದ
ಸತ್ಯವಾನನು ಬದುಕಿದ್ದಾನೆ.”

03282016 ಭಾರದ್ವಾಜ ಉವಾಚ|

03282016a ಯಥಾಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ಸಾವಿತ್ರೀ ತಪಸಾ ಚ ದಮೇನ ಚ|

03282016c ಆಚಾರೇಣ ಚ ಸಮ್ಯಕ್ತಾ ತಥಾ ಜೀವತಿ ಸತ್ಯವಾನ್||

ಭಾರದ್ವಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ದಮದಲ್ಲಿ, ಆಚಾರದಲ್ಲಿ

ಸಮ್ಯಕ್ತಳಾಗಿರುವ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಯಾರ ಪತ್ನಿಯೋ ಆ ಸತ್ಯವಾನನು
ಜೀವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.”

03282017 ದಾಲ್ಘ್ಯ ಉವಾಚ|

03282017a ಯಥಾ ದೃಷ್ಟಿಃ ಪ್ರವೃತ್ತಾ ತೇ ಸಾವಿತ್ರಾಶ್ಚ ಯಥಾ ವ್ರತಂ|

03282017c ಗತಾಹಾರಮಕೃತ್ವಾ ಚ ತಥಾ ಜೀವತಿ ಸತ್ಯವಾನ್||

ದಾಲ್ಘ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೇಗೆ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಹಿಂದಿರುಗಿತೋ,
ಹೇಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಉಪವಾಸವಿದ್ದುಕೊಂಡು ವ್ರತವನ್ನು
ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದಳೋ ಹಾಗೆ ಸತ್ಯವಾನನೂ ಜೀವಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.”

03282018 ಮಾಂಡವ್ಯ ಉವಾಚ|

03282018a ಯಥಾ ವದಂತಿ ಶಾಂತಾಯಾಂ ದಿಶಿ ವೈ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ|

03282018c ಪಾರ್ಥಿವೀ ಚ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸ್ತೇ ತಥಾ ಜೀವತಿ ಸತ್ಯವಾನ್||

ಮಾಂಡವ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು ಶಾಂತರಾಗಿ
ಕೂಗುತ್ತಿರುವವು; ನೀನೂ ಕೂಡ ರಾಜನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆ;
ಹಾಗೆಯೇ ಸತ್ಯವಾನನೂ ಜೀವಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.”

03282019 ಧೌಮ್ಯ ಉವಾಚ|

03282019a ಸರ್ವೈರ್ಗುಣೈರುಪೇತಸ್ತೇ ಯಥಾ ಪುತ್ರೋ ಜನಪ್ರಿಯಃ|

03282019c ದೀರ್ಘಾಯುರ್ಲಕ್ಷಣೋಪೇತಸ್ತಥಾ ಜೀವತಿ ಸತ್ಯವಾನ್||

ಧೌಮ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನು ಜನಪ್ರಿಯನೂ ಸರ್ವ
ಗುಣೋಪೇತನೂ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯದ ಲಕ್ಷಣೋಪೇತನೂ

ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಸತ್ಯವಾನನು ಜೀವಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.”

03282020 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03282020a ಏವಮಾಶ್ವಾಸಿತಸ್ತೈಸ್ತು ಸತ್ಯವಾಗ್ನಿಸ್ತಪಸ್ವಿಭಿಃ|

03282020c ತಾಂಸ್ತಾನ್ವಿಗಣಯನ್ನರ್ಥಾನವಸ್ಥಿತ ಇವಾಭವತ್||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ಸತ್ಯವಾದಿ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡುತ್ತಿರಲು ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಜನು ಸುಮ್ಮನಾದನು.

03282021a ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಾತ್ಸಾವಿತ್ರೀ ಭರ್ತ್ವಾ ಸತ್ಯವತಾ ಸಹ|

03282021c ಆಜಗಾಮಾಶ್ರಮಂ ರಾತ್ರೌ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ಪ್ರವಿವೇಶ ಹ||

ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಪತಿ ಸತ್ಯವತನೊಂದಿಗೆ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.

03282022 ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಊಚುಃ|

03282022a ಪುತ್ರೇಣ ಸಂಗತಂ ತ್ವಾದ್ಯ ಚಕ್ಷುಷ್ಮಂತಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಚ|

03282022c ಸರ್ವೇ ವಯಂ ವೈ ಪೃಚ್ಛಾಮೋ ವೃದ್ಧಿಂ ತೇ ಪೃಥಿವೀಪತೇ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳಿದರು: “ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಇಂದು ಪುತ್ರನನ್ನು ಸೇರಿದುದನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ವೃದ್ಧಿಯ ಕುರಿತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

03282023a ಸಮಾಗಮೇನ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ದರ್ಶನೇನ ಚ|

03282023c ಚಕ್ಷುಷಶ್ಚಾತ್ಮನೋ ಲಾಭಾತ್ರಿಭಿರ್ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ವಿವರ್ಧಸೇ||

ಪುತ್ರನೊಂದಿಗೆ ಮಿಲನ, ಸಾವಿತ್ರಿಯ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುದು ಈ ರೀತಿ ಮೂರು ವಿಧದ ಅದೃಷ್ಟ್ಯವಂತನಾಗಿ ಲಾಭದಿಂದ ವರ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.

03282024a ಸರ್ವೈರಸ್ಮಾಭಿರುಕ್ತಂ ಯತ್ತಥಾ ತನ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ|

03282024c ಭೂಯೋ ಭೂಯಶ್ಚ ವೃದ್ಧಿಸ್ತೇ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿದುದು ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಯಿತು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಲಿ ಎಂದು ನಾವು ಪುನಃ ಪುನಃ ಹರಸುತ್ತೇವೆ.”

03282025 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03282025a ತತೋಽಗ್ನಿಂ ತತ್ರ ಸಂಜ್ವಾಲ್ಯ ದ್ವಿಜಾಸ್ತೇ ಸರ್ವ ಏವ ಹಿ|

03282025c ಉಪಾಸಾಂ ಚಕ್ರೀ ಪಾರ್ಥ ದ್ಯುಮತ್ಸೇನಂ ಮಹೀಪತಿಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾರ್ಥ ! ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಉರಿಸಿ ಆ ಎಲ್ಲ ದ್ವಿಜರೂ ಮಹೀಪತಿ ದ್ಯುಮತ್ಸೇನನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

03282026a ಶೈಬ್ಯಾ ಚ ಸತ್ಯವಾಂಶ್ಚೈವ ಸಾವಿತ್ರೀ ಚೈಕತಃ ಸ್ಥಿತಾಃ|

03282026c ಸರ್ವೈಸ್ತೈರಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾ ವಿಶೋಕಾಃ ಸಮುಪಾವಿಶನ್||

ಶೈಬ್ಯಾ ಸತ್ಯವಾನ್ ಮತ್ತು ಸಾವಿತ್ರಿಯರು ಅಲ್ಲಿಯೇ

ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು
ಅನುಮತಿ ನೀಡಲು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

03282027a ತತೋ ರಾಜ್ಞಾ ಸಹಾಸೀನಾಃ ಸರ್ವೇ ತೇ ವನವಾಸಿನಃ|

03282027c ಜಾತಕೌತೂಹಲಾಃ ಪಾರ್ಥ ಪಪ್ರಚ್ಛುರ್ನ್ಯಪತೇಃ ಸುತಂ||

ಪಾರ್ಥ ! ರಾಜನ ಜೊತೆಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಎಲ್ಲ ವನವಾಸಿಗರೂ
ಕುತೂಹಲರಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

03282028a ಪ್ರಾಗೇವ ನಾಗತಂ ಕಸ್ಮಾತ್ಸಭಾಯೇಣ ತ್ವಯಾ ವಿಭೋ|

03282028c ವಿರಾತ್ರೇ ಚಾಗತಂ ಕಸ್ಮಾತ್ಕೋನುಬಂಧಶ್ಚ ತೇಽಭವತ್||

“ವಿಭೋ ! ಪತ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ನೀನು ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ?
ಈ ವಿರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಬಂದಿರಿ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಏನು ತಡೆಹಿಡಿಯಿತು?

03282029a ಸಂತಾಪಿತಃ ಪಿತಾ ಮಾತಾ ವಯಂ ಚೈವ ನೃಪಾತ್ಮಜ|

03282029c ನಾಕಸ್ಮಾದಿತಿ ಜಾನೀಮಸ್ತತ್ಸರ್ವಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

ರಾಜಕುಮಾರ ! ನಿನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರು ಹಾಗೆಯೇ ನಾವೂ
ಚಿಂತಿತರಾಗಿದ್ದೆವು. ಇದು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆಗಿರುವುದು ಎಂದು ನಾವೂ
ಕೂಡ ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕು.”

03282030 ಸತ್ಯವಾನುವಾಚ|

03282030a ಪಿತ್ರಾಹಮಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಃ ಸಾವಿತ್ರೀಸಹಿತೋ ಗತಃ|

03282030c ಅಥ ಮೇಽಭೂಚ್ಚಿರೋದುಃಖಂ ವನೇ ಕಾಷ್ಠಾನಿ ಭಿಂದತಃ||

ಸತ್ಯವಾನನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾವಿತ್ರಿಯೊಡನೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಲೆನೋವು ಉಂಟಾಯಿತು.

03282031a ಸುಪ್ತಶ್ಚಾಹಂ ವೇದನಯಾ ಚಿರಮಿತ್ಯುಪಲಕ್ಷಯೇ|

03282031c ತಾವತ್ಕಾಲಂ ಚ ನ ಮಯಾ ಸುಪ್ತಪೂರ್ವಂ ಕದಾ ಚನ||

ವೇದನೆಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತು ನಾನು ಮಲಗಿದ್ದೆ ಎಂದಿಷ್ಟೇ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಎಷ್ಟುಸಮಯದವರೆಗೆ ನಾನು ಮಲಗಿದ್ದೆನೋ ಅಷ್ಟು ಸಮಯ ನಾನು ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಮಲಗಿರಲಿಲ್ಲ.

03282032a ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಭವತಾಂ ಸಂತಾಪೋ ಮಾ ಭವೇದಿತಿ|

03282032c ಅತೋ ವಿರಾತ್ರಾಗಮನಂ ನಾನ್ಯದಸ್ತೀಹ ಕಾರಣಂ||

ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಂತಾಪಪಡಬಾರದು ಎಂದು ವಿರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಬೇರೆ ಏನೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.”

03282033 ಗೌತಮ ಉವಾಚ|

03282033a ಅಕಸ್ಮಾಚ್ಚಕ್ಷುಷಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿದ್ಯುಮತ್ಸೇನಸ್ಯ ತೇ ಪಿತುಃ|

03282033c ನಾಸ್ಯ ತ್ವಂ ಕಾರಣಂ ವೇತ್ಥ ಸಾವಿತ್ರೀ ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ||

ಗೌತಮನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ಪಿತ ದ್ಯುಮತ್ಸೇನನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮರಳಿಬಂದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಬೇಕು.

03282034a ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ತ್ವಂ ಹಿ ವೇತ್ಥ ಪರಾವರಂ|

03282034c ತ್ವಾಂ ಹಿ ಜಾನಾಮಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಸಾವಿತ್ರೀಮಿವ ತೇಜಸಾ||

ಸಾವಿತ್ರಿ! ಪರಾವರವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿ! ನೀನು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ತೇಜಸ್ಸಿನವಳು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

03282035a ತ್ವಮತ್ರ ಹೇತುಂ ಜಾನೀಷೇ ತಸ್ಮಾತ್ಸತ್ಯಂ ನಿರುಚ್ಯತಾಂ|

03282035c ರಹಸ್ಯಂ ಯದಿ ತೇ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂ ಚಿದತ್ರ ವದಸ್ವ ನಃ||

ಇವುಗಳ ಕಾರಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ತಿಳಿದಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ

ಸತ್ಯವು ಹೊರಬರಲಿ. ನಿನಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯವ್ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೇಳು.”

03282036 ಸಾವಿತ್ಯುವಾಚ|

03282036a ಏವಮೇತದ್ಯಥಾ ವೇತ್ಥ ಸಂಕಲ್ಪೋ ನಾನ್ಯಥಾ ಹಿ ವಃ|

03282036c ನ ಚ ಕಿಂ ಚಿದ್ರಹಸ್ಯಂ ಮೇ ಶ್ರೂಯತಾಂ ತಥ್ಯಮತ್ರ ಯತ್||

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನಡೆದಿರುವುದು ಎಲ್ಲವೂ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದೇ

ಇದೆ. ಸಂಕಲ್ಪವು ಅನ್ಯಥಾ ಇಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಏನೂ ರಹಸ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸತ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ.

03282037a ಮೃತ್ಯುಮೇರ್ ಭರ್ತುರಾಖ್ಯಾತೋ ನಾರದೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03282037c ಸ ಚಾದ್ಯ ದಿವಸಃ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತತೋ ನೈನಂ ಜಹಾಮ್ಯಹಂ||

ಮಹಾತ್ಮ ನಾರದನು ನನ್ನ ಪತಿಯ ಸಾವಿನ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದನು.

ಆದುದರಿಂದ ಇಂದಿನ ದಿವಸ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

03282038a ಸುಪ್ತಂ ಚೈನಂ ಯಮಃ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಗಚ್ಚತ್ಸಕಿಂಕರಃ|

03282038c ಸ ಏನಮನಯದ್ಬದ್ಧ್ವಾ ದಿಶಂ ಪಿತೃನಿಷೇವಿತಾಂ||

ಅವನು ಮಲಗಿದಾಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಯಮನೇ ಕಿಂಕರರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಇವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಪಿತೃಗಳು ವಾಸಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು.

03282039a ಅಸ್ತೌಷಂ ತಮಹಂ ದೇವಂ ಸತ್ಯೇನ ವಚಸಾ ವಿಭುಂ|

03282039c ಪಂಚ ವೈ ತೇನ ಮೇ ದತ್ತಾ ವರಾಃ ಶೃಣುತ ತಾನ್ಮಮ||

ಆಗ ನಾನು ಆ ದೇವ ವಿಭುವಿಗೆ ಸತ್ಯ ವಚನಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಅವನು ನನಗೆ ಐದು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ನನಗಿತ್ತ ಆ ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ.

03282040a ಚಕ್ಷುಷೀ ಚ ಸ್ವರಾಜ್ಯಂ ಚ ದ್ವೌ ವರೌ ಶ್ವಶುರಸ್ಯ ಮೇ|

03282040c ಲಬ್ಧಂ ಪಿತುಃ ಪುತ್ರಶತಂ ಪುತ್ರಾಣಾಮಾತ್ಮನಃ ಶತಂ||

ಕಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವರಾಜ್ಯ - ಈ ಎರಡು ವರಗಳು ನನ್ನ ಮಾವನಿಗೆ. ನೂರು ಮಕ್ಕಳಾಗಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಮತ್ತು ನೂರು ಮಕ್ಕಳು ನನಗೆ.

03282041a ಚತುರ್ವರ್ಷಶತಾಯುರ್ಮೇ ಭರ್ತಾ ಲಬ್ಧಶ್ಚ ಸತ್ಯವಾನ್|

03282041c ಭರ್ತುರ್ಹಿ ಜೀವಿತಾರ್ಥಂ ತು ಮಯಾ ಚೀರ್ಣಂ ಸ್ಥಿರಂ ವ್ರತಂ||

ನನ್ನ ಪತಿ ಸತ್ಯವಾನನಿಗೆ ನಾನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಆಯಸ್ಸೂ
ದೊರೆಯಿತು. ಪತಿಯ ಜೀವಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಆ ಚೀರ್ಣಸ್ಥಿರ
ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದೆನು.

03282042a ಏತತ್ಸತ್ಯಂ ಮಯಾಖ್ಯಾತಂ ಕಾರಣಂ ವಿಸ್ತರೇಣ ವಃ|

03282042c ಯಥಾ ವೃತ್ತಂ ಸುಖೋದರ್ಕಮಿದಂ ದುಃಖಂ ಮಹನ್ಮಮ||

ಸತ್ಯವಾದ ಈ ಕಾರಣವನ್ನು ನಾನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಮಹಾದುಃಖವು ಇಂದು ಸಂತೋಷವಾಗಿ
ಪರಿಣಮಿಸಿತು.”

03282043 ಋಷಯ ಊಚುಃ|

03282043a ನಿಮಜ್ಜ ಮಾನಂ ವ್ಯಸನೈರಭಿದ್ರುತಂ|

ಕುಲಂ ನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ತಮೋಮಯೇ ಹ್ರದೇ|

03282043c ತ್ವಯಾ ಸುಶೀಲೇ ಧೃತಧರ್ಮಪುಣ್ಯಯಾ|

ಸಮುದ್ಭೂತಂ ಸಾಧ್ವಿ ಪುನಃ ಕುಲೀನಯಾ||

ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದರು: “ಈ ನರೇಂದ್ರನ ಕುಲವು ವ್ಯಸನಗಳಿಂದ
ಘಾತಿಗೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಕೊಂಡಿತ್ತು.
ಸುಶೀಲೆಯೂ, ಧರ್ಮಪುಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಧೃತಳಾಗಿರುವ, ಸಾಧ್ವಿ ಮತ್ತು
ಉತ್ತಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನಿನ್ನಿಂದ ಅದು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿತು.””

03282044 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03282044a ತಥಾ ಪ್ರಶಸ್ಯ ಹ್ಯಭಿಪೂಜ್ಯ ಚೈವ ತೇ|

ವರಸ್ತ್ರಿಯಂ ತಾಮೃಷಯಃ ಸಮಾಗತಾಃ|

03282044c ನರೇಂದ್ರಮಾಮಂತ್ರೈ ಸಪುತ್ರಮಂಜಸಾ|

ಶಿವೇನ ಜಗ್ಮುರ್ಮುರ್ದಿತಾಃ ಸ್ವಮಾಲಯಂ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ಆ ವರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ, ಗೌರವಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಅ ಋಷಿಗಳು ನರೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವಣಿ
ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಯಾನೇ
ದ್ವೈಶ್ರೀತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾವಿಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೮೩

ಯಮನು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ನೀಡಿದ ವರದಂತೆ ದ್ಯುಮತ್ಸೇನನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಹಿಂದಿರುಗಿ ಪಡೆಯುವುದು (೧-೧೧). ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಯಾನವನ್ನು
ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ತೆರಳಿದುದು (೧೨-೧೬).

03283001 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ|

03283001a ತಸ್ಯಾಂ ರಾತ್ರಾಂ ವ್ಯತೀತಾಯಾಮುದಿತೇ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲೇ|

03283001c ಕೃತಪೂರ್ವಾಹ್ನಿಕಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಮೇಯುಸ್ತೇ ತಪೋಧನಾಃ||

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದು ಸೂರ್ಯನು ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಲು ಎಲ್ಲ ತಪೋಧನರೂ ಪೂರ್ವಾಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಸೇರಿದರು.

03283002a ತದೇವ ಸರ್ವಂ ಸಾವಿತ್ರಾ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಂ ಮಹರ್ಷಯಃ|

03283002c ದ್ಯುಮತೈನಾಯ ನಾತ್ಯಪ್ಯನ್ಯಥಯಂತಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮಹಾಭಾಗ್ಯದ ಕುರಿತು ದ್ಯುಮತೈನನಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳಿಯೂ ತೃಪ್ತರಾಗಲಿಲ್ಲ.

03283003a ತತಃ ಪ್ರಕೃತಯಃ ಸರ್ವಾಃ ಶಾಲ್ವೇಭ್ಯೋಽಭ್ಯಾಗತಾ ನೃಪ|

03283003c ಆಚಖ್ಯುರ್ನಿಹತಂ ಚೈವ ಸ್ವೇನಾಮಾತ್ಮೇನ ತಂ ನೃಪಂ||

ಆಗ ಶಾಲ್ವದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನೃಪನ ಬಳಿಬಂದು ಆ ರಾಜನು ತನ್ನ ಅಮಾತ್ಯನಿಂದಲೇ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

03283004a ತಂ ಮಂತ್ರಿಣಾ ಹತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಸಹಾಯಂ ಸಬಾಂಧವಂ|

03283004c ನ್ಯವೇದಯನ್ಯಥಾತತ್ತ್ವಂ ವಿದ್ರುತಂ ಚ ದ್ವಿಷದ್ಬಲಂ||

ಅದೇ ಮಂತ್ರಿಯಿಂದ ಅವನ ಸಹಾಯಕರೂ ಸಬಾಂಧವರೂ ಹತರಾದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ ಸೇನೆಯೂ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

03283005a ಐಕಮತ್ಯಂ ಚ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜನಸ್ಯಾಥ ನೃಪಂ ಪ್ರತಿ|

03283005c ಸಚಕ್ಷುರ್ವಾಪ್ಯಚಕ್ಷುರ್ವಾ ಸ ನೋ ರಾಜಾ ಭವತ್ಪ್ರತಿ||

“ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಮತದಿಂದ ಹಿಂದಿನ ನೃಪನನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ.
ಕಣ್ಣಿರಲಿ ಅಥವಾ ಕುರುಡನಾಗಿರಲಿ, ಅವನೇ ನಮ್ಮ
ರಾಜನಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

03283006a ಅನೇನ ನಿಶ್ಚಯೇನೇಹ ವಯಂ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಾ ನೃಪ|

03283006c ಪ್ರಾಪ್ತಾನೀಮಾನಿ ಯಾನಾನಿ ಚತುರಂಗಂ ಚ ತೇ ಬಲಂ||

ರಾಜ ! ಇದೇ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಚತುರಂಗ ಬಲವನ್ನು ರಥಗಳನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.

03283007a ಪ್ರಯಾಹಿ ರಾಜನ್ಭದ್ರಂ ತೇ ಘುಷ್ಟ್ವಸ್ತೇ ನಗರೇ ಜಯಃ|

03283007c ಅಧ್ಯಾಸ್ತ್ವ ಚಿರರಾತ್ರಾಯ ಪಿತೃಪಿತೃತಾಮಹಂ ಪದಂ||

ರಾಜನ್ ! ಹೊರಡುವವನಾಗು. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ನಿನ್ನ
ನಗರದಲ್ಲಿ ಜಯಘೋಷವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂದಿನಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ
ಪಿತೃಪಿತೃತಾಮಹರ ಪದವನ್ನು ಚಿರವಾಗಿ ಆಳು.”

03283008a ಚಕ್ಷುಷ್ಮಂತಂ ಚ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ವಪುಷಾನ್ವಿತಂ|

03283008c ಮೂರ್ಧಭಿಃ ಪತಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ವಿಸ್ಮಯೋತ್ಪಲ್ಲಲೋಚನಾಃ||

ಅವನಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಬಂದುದನ್ನು ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದಿಂದಿರುವುದನ್ನು
ಕಂಡು ವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿ ರಾಜನಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

03283009a ತತೋಽಭಿವಾದ್ಯ ತಾನ್ವುದ್ಧಾನ್ದ್ವಿ ಜಾನಾಶ್ರಮವಾಸಿನಃ|

03283009c ತೈಶ್ಚಾ ಭಿಪೂಜಿತಃ ಸರ್ವೈಃ ಪ್ರಯಯೌ ನಗರಂ ಪ್ರತಿ||

ಆಗ ರಾಜನು ವೃದ್ಧರನ್ನೂ ವನಾಶ್ರಮವಾಸಿ ದ್ವಿಜರನ್ನೂ ಅಭಿವಂದಿಸಿ
ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿ ತನ್ನ ನಗರದ ಕಡೆ ಹೊರಟನು.

03283010a ಶೈಬ್ಯಾ ಚ ಸಹ ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ಸ್ವಾಸ್ತಿರ್ಣೇನ ಸುವರ್ಚಸಾ|

03283010c ನರಯುಕ್ತೇನ ಯಾನೇನ ಪ್ರಯಯೌ ಸೇನಯಾ ವೃತಾ||

ಶೈಬೈಯೂ ಕೂಡ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನೊಡಗೂಡಿ ಸುಂದರವಾಗಿ
ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡ, ಹಲವಾರು ಜನರು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ
ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಸೇನೆಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು, ಅಲ್ಲಿಂದ
ಹೊರಟಳು.

03283011a ತತೋಽಭಿಷಿಷಿಚುಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ದ್ಯುಮತ್ಸೇನಂ ಪುರೋಹಿತಾಃ|

03283011c ಪುತ್ರಂ ಚಾಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಯೌವರಾಜ್ಯೇಽಭ್ಯಷೇಚಯನ್||

ಅಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪುರೋಹಿತರು ದ್ಯುಮತ್ಸೇನನನ್ನು
ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅವನ ಪುತ್ರ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು
ಯೌವರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದರು.

03283012a ತತಃ ಕಾಲೇನ ಮಹತಾ ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾಃ ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನಂ|

03283012c ತದ್ವೈ ಪುತ್ರಶತಂ ಜಜ್ಞೇ ಶೂರಾಣಾಮನಿವರ್ತಿನಾಂ||

ಬಹಳ ಸಮಯದ ನಂತರ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಕೀರ್ತಿವರ್ಧಕರಾದ ರಣದಲ್ಲಿ

ಹಿಂಜರಿಯದ ನೂರು ಶೂರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತಳು.

03283013a ಭ್ರಾತೃಣಾಂ ಸೋದರಾಣಾಂ ಚ ತಥೈವಾಸ್ಯಾಭವಚ್ಚತಂ|

03283013c ಮದ್ರಾಧಿಪಸ್ಯಾಶ್ವಪತೇರ್ಮಾಲವ್ಯಾಂ ಸುಮಹಾಬಲಂ||

ಹಾಗೆಯೇ ಮದ್ರಾಧಿಪ ಅಶ್ವಪತಿಯೂ ಕೂಡ ಮಾಲವಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಸುಮಹಾಬಲ ಸೋದರ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಪಡೆದನು.

03283014a ಏವಮಾತ್ಮಾ ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಶ್ವಶ್ರುಃ ಶ್ವಶುರ ಏವ ಚ|

03283014c ಭರ್ತುಃ ಕುಲಂ ಚ ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ಸರ್ವಂ ಕೃಚ್ಚಾತ್ಸಮುದ್ಧೃತಂ||

ಹೀಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಯರನ್ನೂ, ಅತ್ತೆಮಾವರನ್ನೂ, ಪತಿಯ ಕುಲವನ್ನೂ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಿದಳು.

03283015a ತಥೈವೈಷಾಪಿ ಕಲ್ಯಾಣೀ ದ್ರೌಪದೀ ಶೀಲಸಮ್ಮತಾ|

03283015c ತಾರಯಿಷ್ಯತಿ ವಃ ಸರ್ವಾನ್ಸಾವಿತ್ರೀವ ಕುಲಾಂಗನಾ||

ಸಾವಿತ್ರಿಯಂತೆ ಕುಲಾಂಗನೆ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಶೀಲಸಮ್ಮತಾ ದ್ರೌಪದಿಯೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ದಾಟಿಸುತ್ತಾಳೆ.”

03283016 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03283016a ಏವಂ ಸ ಪಾಂಡವಸ್ತೇನ ಅನುನೀತೋ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03283016c ವಿಶೋಕೋ ವಿಜ್ವರೋ ರಾಜನ್ಯಾಪ್ಯುಕೇ ನ್ಯವಸತ್ತದಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಪಾಂಡವರು ವಿಶೋಕರೂ ವಿಜ್ವರರೂ ಆಗಿ ಕಾಮ್ಯಕದಲ್ಲಿ

ವಾಸಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವಣಿ

ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಯಾನೇ

ತ್ರೈಶೀತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾತ್ಮ್ಯಯಲ್ಲಿ

ಸಾವಿತ್ರೈ ಪಾಶ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾವಂಭತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಹರಣಪರ್ವವು.

ಇದೊವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-

೪೨/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೫೮೦/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-

೧೯೪೦೯/೨೩೭೮೪

ಕುಂಡಲಾಹರಣ

ಪರ್ವ

೨೮೪

ಸೂರ್ಯನು ಕರ್ಣನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ

ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಕರ್ಣನ ಕುರಿತು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗಿದ್ದ ಭಯವು ಯಾವುದೆಂದು ಜನಮೇಜಯನು ಕೇಳಲು ಶಕ್ರನು ಕರ್ಣನ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದುದನ್ನು ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳುವುದು (೧-೫). ಇಂದ್ರನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದ ಸೂರ್ಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಗ ಕರ್ಣನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಕೊಡಬೇಡವೆನ್ನುವುದು (೬-೨೦). ಆದರೆ ತನಗೆ ಕೀರ್ತಿಯು ಮೇಲೆಂದು ಕರ್ಣನು ಉತ್ತರಿಸುವುದು (೨೧-೩೯).

03284001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03284001a ಯತ್ತತ್ತದಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಽಲ್ಲೋಮಶೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

03284001c ಇಂದ್ರಸ್ಯ ವಚನಾದೇತ್ಯ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮನ್! ಇಂದ್ರನ ವಚನದಂತೆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ಲೋಮಶನು ಒಂದು ಮಾತನ್ನಾಡಿದ್ದನು.

03284002a ಯಚ್ಚಾಪಿ ತೇ ಭಯಂ ತೀವ್ರಂ ನ ಚ ಕೀರ್ತಯಸೇ ಕ್ವ ಚಿತ್||

03284002c ತಚ್ಚಾಪ್ಯಪಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ಸವ್ಯಸಾಚಾವಿಹಾಗತೇ|

“ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಹಿಂದುರಿಗಿದ ನಂತರ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೇ ಇದ್ದ ನಿನ್ನ ತೀವ್ರ ಭಯವೊಂದನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು.

03284003a ಕಿಂ ನು ತದ್ವಿದುಷಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕರ್ಣಂ ಪ್ರತಿ ಮಹದ್ಭಯಂ||

03284003c ಆಸೀನ್ನ ಚ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಕಥಯಾಮಾಸ ಕಸ್ಯ ಚಿತ್|

ವಿದುಷರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಕರ್ಣನ ಕುರಿತಾಗಿ ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಿಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೇ ಇದ್ದ ಆ ಮಹಾಭಯವು ಯಾವುದಾಗಿತ್ತು?”

03284004 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03284004a ಅಹಂ ತೇ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ಕಥಯಾಮಿ ಕಥಾಮಿಮಾಂ|

03284004c ಪೃಚ್ಛತೇ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಶುಶ್ರೂಷಸ್ವ ಗಿರಂ ಮಮ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ! ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವನಾಗು.

03284005a ದ್ವಾದಶೇ ಸಮತಿಕ್ರಾಂತೇ ವರ್ಷೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ತ್ರಯೋದಶೇ|

03284005c ಪಾಂಡೂನಾಂ ಹಿತಕೃಚ್ಚಕ್ರಃ ಕರ್ಣಂ ಭಿಕ್ಷಿತುಮುದ್ಯತಃ||

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರ್ಷವು ಮುಗಿದು ಹದಿಮೂರನೆಯದು
ಕಾಲಿಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲೋಸುಗ
ಶಕ್ರನು ಕರ್ಣನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಲು ಹೊರಟನು.

03284006a ಅಭಿಪ್ರಾಯಮಥೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯ ವಿಭಾವಸುಃ|

03284006c ಕುಂಡಲಾರ್ಥೇ ಮಹಾರಾಜ ಸೂರ್ಯಃ ಕರ್ಣಮಪಾಗಮತ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಕುಂಡಲಗಳ ಕುರಿತು ಮಹೇಂದ್ರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು
ತಿಳಿದ ವಿಭಾವಸು ಸೂರ್ಯನು ಕರ್ಣನ ಬಳಿಬಂದನು.

03284007a ಮಹಾರ್ಹೇ ಶಯನೇ ವೀರಂ ಸ್ಪರ್ಧ್ಯಾಸ್ತರಣಸಂವೃತೇ|

03284007c ಶಯಾನಮಭಿವಿಶ್ವಸ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಸತ್ಯವಾದಿನಂ||

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಸತ್ಯವಾದಿ ವೀರನು ಬೆಲೆಬಾಳುವ, ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ
ಮೇಲುಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಸಿದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ
ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

03284008a ಸ್ವಪ್ನಾಂತೇ ನಿಶಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ರಶ್ಮಿವಾನ್|

03284008c ಕೃಪಯಾ ಪರಯಾವಿಷ್ಟಃ ಪುತ್ರಸೇಹಾಚ್ಚ ಭಾರತ||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಭಾರತ ! ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರಶ್ಮಿವಂತನು
ಪುತ್ರಸೇಹ ಮತ್ತು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿ ಅವನಿಗೆ

ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

03284009a ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವೇದವಿದ್ಯಾತ್ವಾ ಸೂರ್ಯೋ ಯೋಗಾದ್ಧಿ ರೂಪವಾನ್|

03284009c ಹಿತಾರ್ಥಮಬ್ರವೀತ್ಕರ್ಣಂ ಸಾಂತ್ವಪೂರ್ವಮಿದಂ ವಚಃ||

ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಯೋಗದಿಂದ ವೇದವಿದು ರೂಪವಂತ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹಿತಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತವಿಸುತ್ತಾ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03284010a ಕರ್ಣ ಮದ್ವಚನಂ ತಾತ ಶೃಣು ಸತ್ಯಭೃತಾಂ ವರ|

03284010c ಬ್ರುವತೋಽದ್ಯ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸೌಹೃದಾತ್ಪರಮಂ ಹಿತಂ||

“ಕರ್ಣ ! ಸತ್ಯಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಮಗೂ ! ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಇಂದು ಸ್ನೇಹಭಾವದಿಂದ ನಾನು ಹೇಳುವ ಈ ಪರಮ ಹಿತದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು !

03284011a ಉಪಾಯಾಸ್ಯತಿ ಶಕ್ರಸ್ತ್ವಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಹಿತೇಪ್ಸಯಾ|

03284011c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಚ್ಛದ್ಮನಾ ಕರ್ಣ ಕುಂಡಲಾಪಜಿಹೀರ್ಷಯಾ||

ಪಾಂಡವರ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸಿ ಶಕ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲೋಸುಗ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.

03284012a ವಿದಿತಂ ತೇನ ಶೀಲಂ ತೇ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಗತ್ಸುಧಾ|

03284012c ಯಥಾ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಷಿತಃ ಸದ್ಭಿದ್ಧದಾಸ್ಯೇವ ನ ಯಾಚಸೇ||

ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಂದವನಿಗೆ ನೀನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾನಮಾಡುತ್ತೀಯೇ ಹೊರತು ನೀನೇ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಈ ಶೀಲವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ.

03284013a ತ್ವಂ ಹಿ ತಾತ ದದಾಸ್ಯೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಯಾಚಿತಃ|

03284013c ವಿತ್ತಂ ಯಚ್ಚಾನ್ಯದಪ್ಯಾಹುರ್ನ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾಸಿ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್||

ಮಗೂ! ಯಾಕೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಏನು ಕೇಳಿದರೂ ನೀನು

ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಏನನ್ನೇ ಆದರೂ ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ.

ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವುದಿಲ್ಲ.

03284014a ತಂ ತ್ವಾಮೇವಂವಿಧಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸ್ವಯಂ ವೈ ಪಾಕಶಾಸನಃ|

03284014c ಆಗಂತಾ ಕುಂಡಲಾರ್ಥಾಯ ಕವಚಂ ಚೈವ ಭಿಕ್ಷಿತುಂ||

ನಿನ್ನ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿದ ಪಾಕಶಾಸನನು ಸ್ವಯಂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು

ನಿನ್ನಿಂದ ಕುಂಡಲ ಮತ್ತು ಕವಚಗಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.

03284015a ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಯಾಚಮಾನಾಯ ನ ದೇಯೇ ಕುಂಡಲೇ ತ್ವಯಾ|

03284015c ಅನುನೇಯಃ ಪರಂ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಶ್ರೇಯ ಏತದ್ಧಿ ತೇ ಪರಂ||

ಅವನು ಕೇಳುವಾಗ ನೀನು ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು. ಪರಮ

ಶಕ್ತಿಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸು. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ

ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿದೆ.

03284016a ಕುಂಡಲಾರ್ಥೇ ಬ್ರುವಂಸ್ತಾತ ಕಾರಣೈರ್ವಹುಭಿಸ್ತ್ವಯಾ|

03284016c ಅನ್ಯೈರ್ವಹುವಿಧೈರ್ವಿತ್ತೈಃ ಸ ನಿವಾರ್ಯಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಮಗೂ! ಅವನು ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ನೀನು ಬಹು

ಕಾರಣಗಳಿಂದ - ಅನ್ಯ ಬಹುವಿಧದ ವಿತ್ತಗಳಿಂದ - ಪುನಃ ಪುನಃ
ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕು.

03284017a ರತ್ನೈಃ ಸ್ತ್ರೀಭಿಸ್ತಥಾ ಭೋಗೈರ್ಧನೈರ್ವಹುವಿಧೈರಪಿ|

03284017c ನಿದರ್ಶನೈಶ್ಚ ಬಹುಭಿಃ ಕುಂಡಲೇಷುಃ ಪುರಂದರಃ||

ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಬಯಸುವ ಪುರಂದರನನ್ನು ರತ್ನಗಳಿಂದ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ
ಮತ್ತು ಬಹುವಿಧದ ಧನ ಭೋಗಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸು.

03284018a ಯದಿ ದಾಸ್ಯಸಿ ಕರ್ಣ ತ್ವಂ ಸಹಜೇ ಕುಂಡಲೇ ಶುಭೇ|

03284018c ಆಯುಷಃ ಪ್ರಕ್ಷಯಂ ಗತ್ವಾ ಮೃತ್ಯೋರ್ವಶಮುಪೇಷ್ಯಸಿ||

ಕರ್ಣ ! ಆ ಸಹಜ ಶುಭ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ನೀನು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿನ್ನ
ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮೃತ್ಯುವಿನ ವಶವನ್ನು ಹೊಗುತ್ತೀಯೆ.

03284019a ಕವಚೇನ ಚ ಸಂಯುಕ್ತಃ ಕುಂಡಲಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಮಾನದ|

03284019c ಅವಧ್ಯಸ್ತ್ವಂ ರಣೇಽರಿಣಾಮಿತಿ ವಿದ್ಧಿ ವಚೋ ಮಮ||

ಮಾನದ ! ಕವಚ ಮತ್ತು ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತನಾದ ನೀನು
ರಣದಲ್ಲಿ ಅರಿಗಳಿಂದ ಅವಧ್ಯ ಎಂಬ ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿದುಕೋ.

03284020a ಅಮೃತಾದುದ್ಧಿತಂ ಹ್ಯೇತದುಭಯಂ ರತ್ನಸಂಭವಂ|

03284020c ತಸ್ಮಾದ್ರಕ್ಷ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಕರ್ಣ ಜೀವಿತಂ ಚೇತ್ಪ್ರಿಯಂ ತವ|

ಯಾಕೆಂದರೆ ಇವೆರಡು ರತ್ನಗಳೂ ಅಮೃತದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದಿವೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಕರ್ಣ ! ನಿನಗೆ ಜೀವಿಸುವುದು ಪ್ರಿಯವಾದರೆ ಇವನ್ನು

ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.”

03284021 ಕರ್ಣ ಉವಾಚ|

03284021a ಕೋ ಮಾಮೇವಂ ಭವಾನ್ಪ್ರಾಹ ದರ್ಶಯನ್ಸೌಹೃದಂ ಪರಂ|

03284021c ಕಾಮಯಾ ಭಗವನ್ಮೃಹಿ ಕೋ ಭವಾನ್ದ್ವಿಜವೇಷಧೃಕ್||

ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪರಮ ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು ಯಾರೆಂದು ಹೇಳು. ಭಗವಾನ್! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷದಲ್ಲಿರುವ ನೀನು ಯಾರೆಂದು ಇಷ್ಟವಿದ್ದು ಹೇಳು.”

03284022 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03284022a ಅಹಂ ತಾತ ಸಹಸ್ರಾಂಶುಃ ಸೌಹೃದಾತ್ಪ್ತಾಂ ನಿದರ್ಶಯೇ|

03284022c ಕುರುಷ್ಟೈತದ್ವಚೋ ಮೇ ತ್ವಮೇತಚ್ಚೈಯಃ ಪರಂ ಹಿ ತೇ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗೂ! ನಾನು ಸಹಸ್ರಾಂಶು. ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಸ್ನೇಹಭಾವದಿಂದ ನಿನಗೆ ನಿದರ್ಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿದೆ.”

03284023 ಕರ್ಣ ಉವಾಚ|

03284023a ಶ್ರೇಯ ಏವ ಮಮಾತ್ಯಂತಂ ಯಸ್ಯ ಮೇ ಗೋಪತಿಃ ಪ್ರಭುಃ|

03284023c ಪ್ರವಕ್ತಾದ್ಯ ಹಿತಾನ್ವೇಷೀ ಶೃಣು ಚೇದಂ ವಚೋ ಮಮ||

ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಪ್ರಭು ಗೋಪತಿಯು ಇಂದು ಹೇಳಿದುದು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಕರವಾದುದೇ ಸರಿ. ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

03284024a ಪ್ರಸಾದಯೇ ತ್ವಾಂ ವರದಂ ಪ್ರಣಯಾಚ್ಚ ಬ್ರವೀಮ್ಯಹಂ|
03284024c ನ ನಿವಾರ್ಯೋ ವ್ರತಾದಸ್ಮಾದಹಂ ಯದ್ಯಸ್ಮಿ ತೇ ಪ್ರಿಯಃ||

ವರದ ! ನಾನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.
ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯಾದರೆ ನನ್ನ ಈ ವ್ರತದಿಂದ
ನನ್ನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಡ.

03284025a ವ್ರತಂ ವೈ ಮಮ ಲೋಕೋಽಯಂ ವೇತ್ತಿ ಕೃತ್ನೋ ವಿಭಾವಸೋ|
03284025c ಯಥಾಹಂ ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯೇಭ್ಯೋ ದದ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಣಾನಪಿ ಧ್ರುವಂ||

ವಿಭಾವಸೋ ! ನನ್ನ ಈ ವ್ರತವನ್ನೇ ಇಡೀ ಲೋಕವು ತಿಳಿದಿದೆ. ನಾನು
ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಿದ್ಧ.

03284026a ಯದ್ಯಾಗಚ್ಚ ತಿ ಶಕ್ರೋ ಮಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಚ್ಚ ದ್ಮನಾವೃತಃ|
03284026c ಹಿತಾರ್ಥಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ಖೇಚರೋತ್ತಮ ಭಿಕ್ಷಿತುಂ||

03284027a ದಾಸ್ಯಾಮಿ ವಿಬುಧಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಂಡಲೇ ವರ್ಮ ಚೋತ್ತಮಂ|
03284027c ನ ಮೇ ಕೀರ್ತಿಃ ಪ್ರಣಶ್ಯೇತ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಾ||

ಖೇಚರೋತ್ತಮ ! ವಿಬುಧಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷವನ್ನು ತಳೆದು
ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಶಕ್ರನು ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಿ ಬಂದರೆ
ಮೂರುಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತವಾದ ನನ್ನ ಈ ಕೀರ್ತಿಯು ಕುಂದದಿರಲು
ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕವಚ-ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

03284028a ಮದ್ವಿಧಸ್ಯಾಯಶಸ್ಯಂ ಹಿ ನ ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣಂ|
03284028c ಯುಕ್ತಂ ಹಿ ಯಶಸಾ ಯುಕ್ತಂ ಮರಣಂ ಲೋಕಸಮ್ಮತಂ||

ನನ್ನಂಥವರಿಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಅಯಶಸ್ಸನ್ನು ತರುವುದು
ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಮರಣವಾದರೂ ಲೋಕಸಮ್ಮತ ಯಶಸ್ಸನ್ನು
ನೀಡುವಂಥಹುದೇ ಯುಕ್ತವಾದುದು.

03284029a ಸೋಽಹಮಿಂದ್ರಾಯ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಕುಂಡಲೇ ಸಹ ವರ್ಮಣಾ|

03284029c ಯದಿ ಮಾಂ ಬಲವೃತ್ರಘ್ನೋ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಮುಪಯಾಸ್ಯತಿ||

03284030a ಹಿತಾರ್ಥಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ಕುಂಡಲೇ ಮೇ ಪ್ರಯಾಚಿತುಂ|

03284030c ತನ್ಮೈ ಕೀರ್ತಿಕರಂ ಲೋಕೇ ತಸ್ಯಾಕೀರ್ತಿಃರ್ವವಿಷ್ಯತಿ||

ಆ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ನನ್ನ ಕವಚದೊಂದಿಗೆ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.
ಒಂದುವೇಳೆ ಬಲ-ವೃತ್ರಘ್ನನು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ
ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಅದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ನನಗೆ ಕೀರ್ತಿಕರವಾಗಿ, ಅವನಿಗೆ ಅಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

03284031a ವೃಣೋಮಿ ಕೀರ್ತಿಂ ಲೋಕೇ ಹಿ ಜೀವಿತೇನಾಪಿ ಭಾನುಮನ್|

03284031c ಕೀರ್ತಿಮಾನಶ್ಚುತೇ ಸ್ವರ್ಗಂ ಹೀನಕೀರ್ತಿಸ್ತು ನಶ್ಯತಿ||

ಭಾನುಮನ್! ಜೀವಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಾನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು
ಆರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೀರ್ತಿವಂತನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡವನು ನಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

03284032a ಕೀರ್ತಿಹಿಂ ಪುರುಷಂ ಲೋಕೇ ಸಂಜೀವಯತಿ ಮಾತೃವತ್|

03284032c ಅಕೀರ್ತಿರ್ಜೀವಿತಂ ಹಂತಿ ಜೀವತೋಽಪಿ ಶರೀರಿಣಃ||

ಯಾಕೆಂದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಯೇ ತಾಯಿಯಂತೆ ಪುರುಷನನ್ನು

ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಅಕೀರ್ತಿಯು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನ ಜೀವನವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ.

03284033a ಅಯಂ ಪುರಾಣಃ ಶ್ಲೋಕೋ ಹಿ ಸ್ವಯಂ ಗೀತೋ ವಿಭಾವಸೋ|

03284033c ಧಾತ್ರಾ ಲೋಕೇಶ್ವರ ಯಥಾ ಕೀರ್ತಿರಾಯುರ್ನರಸ್ಯ ವೈ||

ವಿಭಾವಸೋ! ಲೋಕೇಶ್ವರ! ಕೀರ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ನರನ ಆಯುಸ್ಸು ಎನ್ನುವುದರ ಕುರಿತು ಹಿಂದೆ ಸ್ವಯಂ ಧಾತ್ರವೇ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹಾಡಿದ್ದನು:

03284034a ಪುರುಷಸ್ಯ ಪರೇ ಲೋಕೇ ಕೀರ್ತಿರೇವ ಪರಾಯಣಂ|

03284034c ಇಹ ಲೋಕೇ ವಿಶುದ್ಧಾ ಚ ಕೀರ್ತಿರಾಯುರ್ವಿವರ್ಧನೀ||

ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಯೇ ಪುರುಷನ ಪರಾಯಣ. ವಿಶುದ್ಧ ಕೀರ್ತಿಯು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

03284035a ಸೋಽಹಂ ಶರೀರಜೇ ದತ್ತ್ವಾ ಕೀರ್ತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನ್ಯಾಮಿ ಶಾಶ್ವತೀಂ|

03284035c ದತ್ತ್ವಾ ಚ ವಿಧಿವದ್ದಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಯಥಾವಿಧಿ||

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಶರೀರದೊಂದಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಯಥಾವಿದಿಯಾಗಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಶಾಶ್ವತ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ.

03284036a ಹುತ್ವಾ ಶರೀರಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮ ಸುದುಷ್ಕರಂ|

03284036c ವಿಜಿತ್ಯ ವಾ ಪರಾನಾಜೌ ಯಶಃ ಪ್ರಾಪ್ನ್ಯಾಮಿ ಕೇವಲಂ||

ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ದುಷ್ಟರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಶರೀರವನ್ನು
ಆಹುತಿಯಾಗಿತ್ತು ಅಥವಾ ರಣದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಕೇವಲ
ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ.

03284037a ಭೀತಾನಾಮಭಯಂ ದತ್ತ್ವಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಜೀವಿತಾರ್ಥಿನಾಂ|

03284037c ವೃದ್ಧಾನ್ಬಾಲಾನ್ದ್ವಿಜಾತೀಂಶ್ಚ ಮೋಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಮಹಾಭಯಾತ್|

03284038a ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಾಮಿ ಪರಮಂ ಲೋಕೇ ಯಶಃ ಸ್ವರ್ಭಾನುಸೂದನ|

03284038c ಜೀವಿತೇನಾಪಿ ಮೇ ರಕ್ಷಾ ಕೀರ್ತಿ ಸ್ತದ್ವಿದ್ಧಿ ಮೇ ವ್ರತಮ್||

ಭೀತರಾದವರಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು, ಜೀವಿತಾರ್ಥಿಗಳಾದ ವೃದ್ಧರನ್ನೂ
ಬಾಲಕರನ್ನೂ ದ್ವಿಜರನ್ನೂ ಮಹಾಭಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿ,
ಪರಮ ಲೋಕ-ಯಶಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ಜೀವವನ್ನು
ಕೊಟ್ಟಾದರೂ ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನ್ನ ವ್ರತವೆಂದು
ತಿಳಿ.

03284039a ಸೋಽಹಂ ದತ್ತ್ವಾ ಮಘವತೇ ಭಿಕ್ಷಾಮೇತಾಮನುತ್ತಮಾಂ|

03284039c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಚ್ಚ ದ್ಮಿನೇ ದೇವ ಲೋಕೇ ಗಂತಾ ಪರಾಂ ಗತಿಂ||

ದೇವ! ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮಘವತನಿಗೆ ಈ
ಅನುತ್ತಮ ಭಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಪರಮ ಲೋಕಗಳ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ಸೂರ್ಯಕರ್ಣಸಂವಾದೇ

ಚತುರಶೀತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಕರ್ಣಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾವಂಭತ್ಸಾಲ್ಕನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೮೫

ಸೂರ್ಯನು ತಾನು ಅವನ ತಂದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದೇ “ನಿನ್ನಲ್ಲಿ
ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದೇವನಿರ್ಮಿತ ವಿಶೇಷತೆಯಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ
ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಶಂಕಿಸದೇ ಅದನ್ನು ಮಾಡು” ಎಂದು
ಕರ್ಣನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು (೧-೧೭).

03285001 ಸೂರ್ಯ ಉವಾಚ|

03285001a ಮಾಹಿತಂ ಕರ್ಣ ಕಾರ್ಷ್ಣಸ್ವ ಮಾತ್ಮನಃ ಸುಹೃದಾಂ ತಥಾ|

03285001c ಪುತ್ರಾಣಾಮಥ ಭಾರ್ಯಾಣಾಮಥೋ ಮಾತುರಥೋ ಪಿತುಃ||

ಸೂರ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕರ್ಣ ! ನಿನಗೆ, ನಿನ್ನ ಸುಹೃದಯರಿಗೆ,
ಪುತ್ರರಿಗೆ, ಭಾರ್ಯೆಯರಿಗೆ, ಮತ್ತು ತಾಯಿ-ತಂದೆಯರಿಗೆ
ಅಹಿತವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ.

03285002a ಶರೀರಸ್ಯಾವಿರೋಧೇನ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಾಣಭೃದ್ವರ|

03285002c ಇಷ್ಯತೇ ಯಶಸಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ತ್ರಿದಿವೇ ಸ್ಥಿರಾ||

ಪ್ರಾಣವಿದ್ಧವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು

ವಿರೋಧಿಸದೇ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತು ತ್ರಿದಿವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತವೆ.

03285003a ಯಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರಾಣವಿರೋಧೇನ ಕೀರ್ತಿಮಿಚ್ಛಸಿ ಶಾಶ್ವತೀಂ|

03285003c ಸಾ ತೇ ಪ್ರಾಣಾನ್ಸಮಾದಾಯ ಗಮಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಆದರೆ ನೀನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಶಾಶ್ವತಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ. ನೀನು ಪಡೆಯುವ ಅದು ಪ್ರಾಣದೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

03285004a ಜೀವತಾಂ ಕುರುತೇ ಕಾರ್ಯಂ ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಸುತಾಸ್ತಥಾ|

03285004c ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಬಾಂಧವಾಃ ಕೇ ಚಿಲ್ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ನುರುಷರ್ಷಭ|

03285004e ರಾಜಾನಶ್ಚ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಪೌರುಷೇಣ ನಿಬೋಧ ತತ್||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಬಾಂಧವರೂ, ರಾಜರೂ ಕೂಡ ಪೌರುಷದಿಂದ ಜೀವಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನನ್ನಿಂದ ತಿಳಿ.

03285005a ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಜೀವತಃ ಸಾಧ್ವೀ ಪುರುಷಸ್ಯ ಮಹಾದ್ಯುತೇ|

03285005c ಮೃತಸ್ಯ ಕೀರ್ತ್ಯಾ ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಂ ಭಸ್ಮಿಭೂತಸ್ಯ ದೇಹಿನಃ|

ಮಹಾದ್ಯುತೇ! ಜೀವಿತನಾಗಿರುವವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಭಸ್ಮಿಭೂತ ದೇಹಿ ಮೃತನ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

03285005e ಮೃತಃ ಕೀರ್ತಿಂ ನ ಜಾನಾತಿ ಜೀವನ್ವೀರ್ತಿಂ ಸಮಶ್ನುತೇ||

03285006a ಮೃತಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿರ್ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ ಯಥಾ ಮಾಲಾ ಗತಾಯುಷಃ|

ಸತ್ತವನಿಗೆ ಕೀರ್ತಿಯು ತಿಳಿಯದು. ಜೀವಂತನಾಗಿರುವವನು
ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೃತನ ಕೀರ್ತಿಯು ಹೆಣಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ
ಮಾಲೆಯ ಹಾಗೆ.

03285006c ಅಹಂ ತು ತ್ವಾಂ ಬ್ರವೀಮ್ಯೇತದ್ಭಕ್ತೋಽಸೀತಿ ಹಿತೇಪ್ಸಯಾ||

03285007a ಭಕ್ತಿಮಂತೋ ಹಿ ಮೇ ರಕ್ಷಾ ಇತ್ಯೇತೇನಾಪಿ ಹೇತುನಾ|

ನಿನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಭಕ್ತ ಮತ್ತು
ನಾನು ಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

03285007c ಭಕ್ತೋಽಯಂ ಪರಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮಾಮಿತ್ಯೇವ ಮಹಾಭುಜ|

03285007e ಮಮಾಪಿ ಭಕ್ತಿರುತ್ಪನ್ನಾ ಸ ತ್ವಂ ಕುರು ವಚೋ ಮಮ||

ಮಹಾಭುಜ ಕರ್ಣ ! ಈ ಭಕ್ತನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪರಮ
ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ
ಭಕ್ತಿಯುತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡು.

03285008a ಅಸ್ತಿ ಚಾತ್ರ ಪರಂ ಕಿಂ ಚಿದಧ್ಯಾತ್ಮಂ ದೇವನಿರ್ಮಿತಂ|

03285008c ಅತಶ್ಚ ತ್ವಾಂ ಬ್ರವೀಮ್ಯೇತತ್ಪ್ರಿಯತಾಮವಿಶಂಕಯಾ||

ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದೇವನಿರ್ಮಿತ ವಿಶೇಷತೆಯಿದೆ.
ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಶಂಕಿಸದೇ ಅದನ್ನು
ಮಾಡು.

03285009a ದೇವಗುಹ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಜ್ಞಾತುಂ ನ ಶಕ್ಯಂ ಪುರುಷರ್ಷಭ|

03285009c ತಸ್ಮಾನ್ನಾಖ್ಯಾಮಿ ತೇ ಗುಹ್ಯಂ ಕಾಲೇ ವೇತ್ಸ್ಯತಿ ತದ್ಭವಾನ್||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ದೇವತೆಗಳ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಆ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ನೀನು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೀಯೆ.

03285010a ಪುನರುಕ್ತಂ ಚ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವಂ ರಾಧೇಯ ನಿಬೋಧ ತತ್|

03285010c ಮಾಸ್ಮೈ ತೇ ಕುಂಡಲೇ ದದ್ಯಾ ಭಿಕ್ಷವೇ ವಜ್ರಪಾಣಯೇ||

ರಾಧೇಯ! ಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಿಳಿದುಕೋ. ವಜ್ರಪಾಣಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಡ.

03285011a ಶೋಭಸೇ ಕುಂಡಲಾಭ್ಯಾಂ ಹಿ ರುಚಿರಾಭ್ಯಾಂ ಮಹಾದ್ಯುತೇ|

03285011c ವಿಶಾಖಯೋರ್ಮಧ್ಯಗತಃ ಶಶೀವ ವಿಮಲೋ ದಿವಿ||

ಮಹಾದ್ಯುತೇ! ಈ ಸುಂದರ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದಲೇ ನೀನು ವಿಮಲ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಖಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತೀಯೆ.

03285012a ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಜೀವತಃ ಸಾದ್ವೀ ಪುರುಷಸ್ಯೇತಿ ವಿದ್ಧಿ ತತ್|

03285012c ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯೇಯಸ್ತ್ವಯಾ ತಾತ ಕುಂಡಲಾರ್ಥೇ ಪುರಂದರಃ||

ಮಗೂ! ಜೀವಂತನಾಗಿರುವ ಪುರುಷನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೀರ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಪುರಂದರನಿಗೆ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು

ನಿರಾಕರಿಸು.

03285013a ಶಕ್ತ್ಯಾ ಬಹುವಿಧೈರ್ವಾಕ್ಯೈಃ ಕುಂಡಲೇಪ್ಸಾ ತ್ವಯಾನಘ|

03285013c ವಿಹಂತುಂ ದೇವರಾಜಸ್ಯ ಹೇತುಯುಕ್ತೈಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಅನಘ ! ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಬಯಸಿಬಂದ ದೇವರಾಜನನ್ನು ಬಹುವಿಧದ ಹೇತುಯುಕ್ತ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಪುನಃ ಪುನಃ ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸು.

03285014a ಉಪಪತ್ತುಪಪನ್ನಾರ್ಥೈರ್ಮಾರ್ಧುರ್ಯಕೃತಭೂಷಣೈಃ|

03285014c ಪುರಂದರಸ್ಯ ಕರ್ಣ ತ್ವಂ ಬುದ್ಧಿಮೇತಾಮಪಾನುದ||

ಪುರಂದರನ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯುಕ್ತ ಮಧುರ ಸುಂದರ ಶಬ್ದಗಳುಳ್ಳ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಡೆ.

03285015a ತ್ವ ಹಿ ನಿತ್ಯಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಸ್ಪರ್ಧಸೇ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಾ|

03285015c ಸವ್ಯಸಾಚೀ ತ್ವಯಾ ಚೈವ ಯುಧಿ ಶೂರಃ ಸಮೇಷ್ಯತಿ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ ! ನಿತ್ಯವೂ ನೀನು ಸವ್ಯಸಾಚಿಯೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶೂರ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯೂ ಕೂಡ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

03285016a ನ ತು ತ್ವಾಮರ್ಜುನಃ ಶಕ್ತಃ ಕುಂಡಲಾಭ್ಯಾಂ ಸಮನ್ವಿತಂ|

03285016c ವಿಜೇತುಂ ಯುಧಿ ಯದ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವಯಮಿಂದ್ರಃ ಶರೋ ಭವೇತ್||

ಆದರೆ ಇಂದ್ರನೇ ಶರವಾದರೂ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಲು ಶಕ್ತನಿಲ್ಲ.

03285017a ತಸ್ಮಾನ್ನ ದೇಯೇ ಶಕ್ರಾಯ ತ್ವಯೈತೇ ಕುಂಡಲೇ ಶುಭೇ|

03285017c ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಯದಿ ನಿರ್ಜೇತುಂ ಕರ್ಣ ಕಾಮಯಸೇಽರ್ಜುನಂ||

ಆದುದರಿಂದ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ನೀನು ಈ ಶುಭಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಶಕ್ರನಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ

ಪರ್ವಣಿ ಸೂರ್ಯಕರ್ಣಸಂವಾದೇ

ಪಂಚಶೀತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಕರ್ಣಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾವಿಂಭತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೮೬

ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವನೆಂದೂ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು

ತಡೆಯಬಾರದೆಂದೂ ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು (೧-೯).

ಕುಂಡಲಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಅಮೋಘ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾದರೂ ಇಂದ್ರನಿಂದ

ಪಡೆ ಎಂದು ಸೂರ್ಯನು ಕರ್ಣನಿಗೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿ

ಅಂತರ್ಧಾನನಾದುದು; ಕರ್ಣನು ಇಂದ್ರನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದು (೧೦-

೨೦).

03286001 ಕರ್ಣ ಉವಾಚ|

03286001a ಭಗವಂತಮಹಂ ಭಕ್ತೋ ಯಥಾ ಮಾಂ ವೇತ್ಥ ಗೋಪತೇ|

03286001c ತಥಾ ಪರಮತಿಗ್ಮಾಂಶೋ ನಾನ್ಯಂ ದೇವಂ ಕಥಂ ಚನ||

ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವಾನ್ ಗೋಪತೇ! ಪರಮತಿಗ್ಮಾಂಶೋ!
ನಿನ್ನ ಮೇಲಿದ್ದಷ್ಟು ಭಕ್ತಿಯು ನನಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇವನ ಮೇಲೂ
ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನಿನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ.

03286002a ನ ಮೇ ದಾರಾ ನ ಮೇ ಪುತ್ರಾ ನ ಚಾತ್ಮಾ ಸುಹೃದೋ ನ ಚ|

03286002c ತಥೇಷ್ಟ್ಯಾ ವೈ ಸದಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಗೋಪತೇ ಮಮ||

ಗೋಪತೇ! ಸದಾ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಇರುವಷ್ಟು ಭಕ್ತಿಯು ನನಗೆ ಬೇರೆ
ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ - ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಮೇಲಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಪುತ್ರನ ಮೇಲಿಲ್ಲ,
ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸುಹೃದಯರ ಮೇಲೂ ಇಲ್ಲ.

03286003a ಇಷ್ಟಾನಾಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಚ ನ ಸಂಶಯಃ|

03286003c ಕುರ್ವಂತಿ ಭಕ್ತಿಮಿಷ್ಟಾಂ ಚ ಜಾನೀಷೇ ತ್ವಂ ಚ ಭಾಸ್ಕರ||

ಭಾಸ್ಕರ! ಮಹಾತ್ಮರು ತಮ್ಮ ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾರೆ
ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ.

03286004a ಇಷ್ಟೋ ಭಕ್ತಶ್ಚ ಮೇ ಕರ್ಣೋ ನ ಚಾನ್ಯದ್ವೈವತಂ ದಿವಿ|

03286004c ಜಾನೀತ ಇತಿ ವೈ ಕೃತ್ವಾ ಭಗವಾನಾಹ ಮದ್ಧಿತಂ||

ಭಗವನ್! ಕರ್ಣನು ದಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇವತೆಯದ್ದೂ ಅಲ್ಲದೇ
ನನ್ನ ಇಷ್ಟಭಕ್ತ ಎಂದು ಅರಿತ ನೀನು ನನ್ನ ಹಿತದಲ್ಲಿಯೇ

ಮಾತನಾಡಿದ್ದೀಯೆ.

03286005a ಭೂಯಶ್ಚ ಶಿರಸಾ ಯಾಚೇ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03286005c ಇತಿ ಬ್ರವೀಮಿ ತಿಗ್ಮಾಂಶೋ ತ್ವಂ ತು ಮೇ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ||

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ
- ನನ್ನ ಉತ್ತರವು ಒಂದೇ. ತಿಂಗಳಾಂಶು ! ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.

03286006a ಬಿಭೇಮಿ ನ ತಥಾ ಮೃತ್ಯೋರ್ಯಥಾ ಬಿಭ್ಯೇಽನ್ಯತಾದಹಂ|

03286006c ವಿಶೇಷೇಣ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸರ್ವದಾ ಸತಾಂ|

03286006e ಪ್ರದಾನೇ ಜೀವಿತಸ್ಯಾಪಿ ನ ಮೇಽತ್ರಾಸ್ತಿ ವಿಚಾರಣಾ||

ನಾನು ಸುಳ್ಳಿಗೆ ಹೆದರುವಷ್ಟು ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ.
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದ್ವಿಜರಿಗೆ, ಸರ್ವದಾ ಸತ್ಯವಂತರಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಕೊಡಲು, ಜೀವವನ್ನೂ ಕೂಡ ಕೊಡಲು, ನಾನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ.
ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದೇನೂ ಇಲ್ಲ.

03286007a ಯಚ್ಚ ಮಾಮಾತ್ಢ ದೇವ ತ್ವಂ ಪಾಂಡವಂ ಫಲ್ಲನಂ ಪ್ರತಿ|

03286007c ವ್ಯೇತು ಸಂತಾಪಜಂ ದುಃಖಿಂ ತವ ಭಾಸ್ಕರ ಮಾನಸಂ|

03286007e ಅರ್ಜುನಂ ಪ್ರತಿ ಮಾಂ ಚೈವ ವಿಜೇಷ್ಯಾಮಿ ರಣೇಽರ್ಜುನಂ||

ದೇವ ! ಭಾಸ್ಕರ ! ಇನ್ನು ಪಾಂಡವ ಫಲ್ಲನನ ಕುರಿತು ನೀನು ಹೇಳಿದ
ವಿಷಯ - ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ದುಃಖಿ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು
ಬೇಡ. ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನಾನು ರಣದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತೇನೆ.

03286008a ತವಾಪಿ ವಿದಿತಂ ದೇವ ಮಮಾಪ್ಯಸ್ತುಬಲಂ ಮಹತ್|

03286008c ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಾ ದುಪಾತ್ತಂ ಯತ್ತಥಾ ದ್ರೋಣಾನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ದೇವ! ನಾನು ಜಾಮದಗ್ನಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ
ದ್ರೋಣನಿಂದ ಪಡೆದ ಮಹಾ ಅಸ್ತುಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.

03286009a ಇದಂ ತ್ವಮನುಜಾನೀಹಿ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ರತಂ ಮಮ|

03286009c ಭಿಕ್ಷತೇ ವಜ್ರಿಣೇ ದದ್ಯಾಮಪಿ ಜೀವಿತಮಾತ್ಮನಃ||

ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ! ವಜ್ರಿಯು ನನ್ನ ಈ ಜೀವವನ್ನು ಬೇಡಿ ಬಂದರೂ ಅವನಿಗೆ
ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ನನ್ನ ಈ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡು.”

03286010 ಸೂರ್ಯ ಉವಾಚ|

03286010a ಯದಿ ತಾತ ದದಾಸ್ಯೇತೇ ವಜ್ರಿಣೇ ಕುಂಡಲೇ ಶುಭೇ|

03286010c ತ್ವಮಪ್ಯೇನಮಥೋ ಬ್ರೂಯಾ ವಿಜಯಾರ್ಥಂ ಮಹಾಬಲ||

ಸೂರ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗೂ! ಮಹಾಬಲ! ಒಂದು ವೇಳೆ
ವಜ್ರನಿಗೆ ಶುಭ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಯಸುವೆಯಾದರೆ ನೀನು
ಅವನಿಂದ ವಿಜಯವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ.

03286011a ನಿಯಮೇನ ಪ್ರದದ್ಯಾಸ್ವಂ ಕುಂಡಲೇ ವೈ ಶತಕ್ರತೋಃ|

03286011c ಅವಧ್ಯೋ ಹ್ಯಸಿ ಭೂತಾನಾಂ ಕುಂಡಲಾಭ್ಯಾಂ ಸಮನ್ವಿತಃ||

ಆ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ನೀನು ಶತಕ್ರತುವಿಗೆ ವ್ರತದ ಕಾರಣದಿಂದ
ನೀಡುತ್ತೀಯೆ. ಆದರೆ ಈ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ನೀನು

ಭೂತಗಳಿಂದ ಅವಧ್ಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

03286012a ಅರ್ಜುನೇನ ವಿನಾಶಂ ಹಿ ತವ ದಾನವಸೂದನಃ|

03286012c ಪ್ರಾರ್ಥಯಾನೋ ರಣೇ ವತ್ಸ ಕುಂಡಲೇ ತೇ ಜಿಹೀರ್ಷತಿ||

ವತ್ಸ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಂದ ನಿನ್ನ ವಿನಾಶವನ್ನು ಬಯಸಿಯೇ
ದಾನವಸೂದನನು ನಿನ್ನ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲು
ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

03286013a ಸ ತ್ವಮಪ್ಯೇನಮಾರಾಧ್ಯ ಸೂನೃತಾಭಿಃ ಪುನಃ ಪುನಃ|

03286013c ಅಭ್ಯರ್ಥಯೇಥಾ ದೇವೇಶಮಮೋಘಾರ್ಥಂ ಪುರಂದರಂ||

ನೀನು ಆ ಪುರಂದರನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿ ಪುನಃ
ಪುನಃ ಆ ಪುರಂದರ ದೇವೇಶ ಅಮೋಘಾರ್ತನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು:

03286014a ಅಮೋಘಾಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಶಕ್ತಿಮಮಿತ್ರವಿನಿಬರ್ಹಿಣೀಂ|

03286014c ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ಕುಂಡಲೇ ವರ್ಮ ಚೋತ್ತಮಂ||

“ನನಗೆ ಅಮಿತ್ರರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಅಮೋಘ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡು !
ಆಗ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ! ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಉತ್ತಮ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನೂ ಕವಚವನ್ನೂ
ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

03286015a ಇತ್ಯೇವಂ ನಿಯಮೇನ ತ್ವಂ ದದ್ಯಾಃ ಶಕ್ರಾಯ ಕುಂಡಲೇ|

03286015c ತಯಾ ತ್ವಂ ಕರ್ಣ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಹನಿಷ್ಯಸಿ ರಣೇ ರಿಪೂನ್||

ಇದೇ ನಿಯಮದಂತೆ ನೀನು ಶಕ್ರನಿಗೆ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕೊಡು.

ಇದರಿಂದ ಕರ್ಣ ! ನೀನು ರಣ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರಿಪುಗಳನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಬಲ್ಲೆ.

03286016a ನಾಹತ್ವಾ ಹಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ಶತ್ರುನೇತಿ ಕರಂ ಪುನಃ|

03286016c ಸಾ ಶಕ್ತಿದೇವರಾಜಸ್ಯ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ದೇವರಾಜನ ಶಕ್ತಿಯು ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು
ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದೇ ನಿನ್ನ ಕೈಸೇರುವುದು.”

03286017 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03286017a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸಹಸ್ರಾಂಶುಃ ಸಹಸಾಂತರಧೀಯತ|

03286017c ತತಃ ಸೂರ್ಯಾ ಯ ಜಪ್ಯಾಂತೇ ಕರ್ಣಃ ಸ್ವಪ್ನಂ ನೃವೇದಯತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ ಸಹಸ್ರಾಂಶವು
ತಕ್ಷಣವೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಅನಂತರ ಜಪದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ
ಕರ್ಣನು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದನು.

03286018a ಯಥಾದೃಷ್ಟಂ ಯಥಾತತ್ತ್ವಂ ಯಥೋಕ್ತಮುಭಯೋರ್ನಿಶಿ|

03286018c ತತ್ಸರ್ವಮಾನುಪೂರ್ವೈಣ ಶಶಂಸಾಸ್ಮೈ ವೃಷಸ್ತದಾ||

ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಂತೆ, ತಿಳಿದಂತೆ ಮತ್ತು ಹೇಳಿದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ವೃಷಸೇನನು ಹೇಳಿದನು.

03286019a ತಚ್ಚು ತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ದೇವೋ ಭಾನುಃ ಸ್ವರ್ಭಾನುಸೂದನಃ|

03286019c ಉವಾಚ ತಂ ತಥೇತ್ಯೇವ ಕರ್ಣಂ ಸೂರ್ಯಃ ಸ್ಮಯನ್ನಿವ||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭಗವಾನ್ ದೇವ ಭಾನು ಸ್ವರ್ಭಾನುಸೂದನ
ಸೂರ್ಯನು ನಗುತ್ತಾ “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ!” ಎಂದು ಕರ್ಣನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು.

03286020a ತತಸ್ತತ್ತ್ವ ಮಿತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ರಾಧೇಯಃ ಪರವೀರಹಾ|

03286020c ಶಕ್ತಿಮೇವಾಭಿಕಾಂಕ್ಷನ್ವೈ ವಾಸವಂ ಪ್ರತ್ಯಪಾಲಯತ್||

ಆಗ ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದ ರಾಧೇಯ
ಪರವೀರಹನು ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಬಯಸಿ ವಾಸವನ ಬರವನ್ನು
ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ಸೂರ್ಯ ಕರ್ಣ ಸಂವಾದೇ

ಷಡಶೀತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಕರ್ಣ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾಂಭತ್ತಾರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೮೭

ಕರ್ಣನ ಜನನ ರಹಸ್ಯ

ಸೂರ್ಯನು ಕರ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದೇ ಇದ್ದ ಗುಟ್ಟು ಯಾವುದು ಎಂದು
ಕೇಳಲು ವೈಶಂಪಾಯನನು ಪುನಃ ಕರ್ಣನ ಜನನದ ಕುರಿತು

ಹೇಳಿದುದು (೧-೩). ಕುಂತೀಭೋಜನಲ್ಲಿಗೆ ಓರ್ವ ಋಷಿಯು
ಬಂದುದು (೪-೮); ತನ್ನ ಸಾಕುಮಗಳು ಕುಂತಿಗೆ ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡುದು (೯-೨೯).

03287001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03287001a ಕಿಂ ತದ್ಗುಹ್ಯಂ ನ ಚಾಖ್ಯಾತಂ ಕರ್ಣಾಯೇಹೋಷ್ಟರಶ್ಮಿನಾ|

03287001c ಕೀದೃಶೇ ಕುಂಡಲೇ ತೇ ಚ ಕವಚಂ ಚೈವ ಕೀದೃಶಂ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಉಷ್ಟರಶ್ಮಿಯು ಕರ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳದೇ
ಇದ್ದ ಗುಟ್ಟು ಯಾವುದಾಗಿತ್ತು? ಅವನ ಕುಂಡಲಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವು?
ಮತ್ತು ಕವಚವು ಹೇಗಿತ್ತು?”

03287002a ಕುತಶ್ಚ ಕವಚಂ ತಸ್ಯ ಕುಂಡಲೇ ಚೈವ ಸತ್ತಮ|

03287002c ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ತನ್ಮೇ ಬ್ರೂಹಿ ತಪೋಧನ||

ಸತ್ತಮ! ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಕುಂಡಲ-ಕವಚಗಳು ಬಂದವು?
ತಪೋಧನ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಹೇಳು.

03287003 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03287003a ಅಯಂ ರಾಜನ್ಯವೀಮ್ಯೇತದ್ಯತ್ತದ್ಗುಹ್ಯಂ ವಿಭಾವಸೋಃ|

03287003c ಯಾದೃಶೇ ಕುಂಡಲೇ ಚೈವ ಕವಚಂ ಚೈವ ಯಾದೃಶಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ವಿಭಾವಸುವಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನು
ಮತ್ತು ಕವಚ-ಕುಂಡಲಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ

ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

03287004a ಕುಂತಿಭೋಜಂ ಪುರಾ ರಾಜನ್ಯಾ ಹ್ಮಣಃ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಃ|

03287004c ತಿಗ್ಮತೇಜಾ ಮಹಾಪ್ರಾಂಶುಃ ಶ್ಮಶ್ರುದಂಡಜಟಾಧರಃ||

03287005a ದರ್ಶನೀಯೋಽನವದ್ಯಾಂಗಸ್ತೇಜಸಾ ಪ್ರಜ್ವಲನ್ನಿವ|

03287005c ಮಧುಪಿಂಗೋ ಮಧುರವಾಕ್ತಪಃಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಭೂಷಣಃ||

ರಾಜನ್! ಹಿಂದೆ ಕುಂತಿಭೋಜನಲ್ಲಿಗೆ ಓರ್ವ ತಿಗ್ಮತೇಜಸ್ವಿ,
ಮಹಾಪ್ರಾಂಶು, ಗಡ್ಡ, ದಂಡ ಮತ್ತು ಜಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಸುಂದರ.
ಅನವದ್ಯಾಂಗ, ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವಂತಿರುವ, ಜೇನಿನ
ಬಣ್ಣದ ಮೈಯ, ಮಧುರವಾಗ್ನಿ, ತಪಸ್ವಿ, ಅಧ್ಯಾಯಭೂಷಣ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು¹⁷⁹ ಬಂದನು.

03287006a ಸ ರಾಜಾನಂ ಕುಂತಿಭೋಜಮಬ್ರವೀತ್ಸುಮಹಾತಪಾಃ|

03287006c ಭಿಕ್ಷಾಮಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಭೋಕ್ತುಂ ತವ ಗೇಹೇ ವಿಮತ್ಸರ||

ಆ ತಪಸ್ವಿಯು ರಾಜ ಕುಂತಿಭೋಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಉಣ್ಣಲು ಬಯಸಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ಸರಿಸಬೇಡ.

03287007a ನ ಮೇ ವ್ಯಲೀಕಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ವಾ ತವ ಚಾನುಗೈಃ|

03287007c ಏವಂ ವತ್ಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ಗೇಹೇ ಯದಿ ತೇ ರೋಚತೇಽನಘ||

ನೀನಾಗಲೀ ನಿನ್ನ ಅನುಗರಾಗಲೀ ನನ್ನೊಡನೆ ಸುಳ್ಳಾಗಿ

¹⁷⁹ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ದುರ್ವಾಸನೆಂದು ಆದಿ ಪರ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ ೧೦೪ರಲ್ಲಿದೆ.

ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅನಘ! ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದರೆ ಇರುತ್ತೇನೆ.

03287008a ಯಥಾಕಾಮಂ ಚ ಗಚ್ಛೇಯಮಾಗಚ್ಛೇಯಂ ತಥೈವ ಚ|

03287008c ಶಯ್ಯಾಸನೇ ಚ ಮೇ ರಾಜನ್ನಾಪರಾಧ್ಯೇತ ಕಶ್ಚನ||

ನನಗಿಷ್ಟವಾದ ಹಾಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಬರುತ್ತೇನೆ. ರಾಜನ್!
ಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಆಸನದಲ್ಲಾಗಲೀ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ
ಅಪರಾಧವೂ ಆಗಕೂಡದು.”

03287009a ತಮಬ್ರವೀತ್ಕುಂತಿಭೋಜಃ ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತಮಿದಂ ವಚಃ|

03287009c ಏವಮಸ್ತು ಪರಂ ಚೇತಿ ಪುನಶ್ಚೈನಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಕುಂತಿಭೋಜನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ
“ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ!” ಎಂದು ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು:

03287010a ಮಮ ಕನ್ಯಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮನ್ಪೃಥಾ ನಾಮ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

03287010c ಶೀಲವೃತ್ತಾನ್ವಿತಾ ಸಾಧ್ವೀ ನಿಯತಾ ನ ಚ ಮಾನಿನೀ||

“ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮನ್! ನನ್ನ ಕನ್ಯೆ ಪೃಥಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವಳು
ಯಶಸ್ವಿನಿಯೂ, ಶೀಲವೃತ್ತಾನ್ವಿತಳೂ ಸಾಧ್ವಿಯೂ, ನಿಯತಳೂ,
ಮಾನಿನಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ.

03287011a ಉಪಸ್ಥಾಸ್ಯತಿ ಸಾ ತ್ವಾಂ ವೈ ಪೂಜಯಾನವಮನ್ಯ ಚ|

03287011c ತಸ್ಯಾಶ್ಚ ಶೀಲವೃತ್ತೇನ ತುಷ್ಟಿಂ ಸಮುಪಯಾಸ್ಯಸಿ||

ಅವಳು ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಿದ್ದು ಕಡೆಗಣಿಸದೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಶೀಲ
ನಡತೆಗಳಿಂದ ನೀನು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ.”

03287012a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತು ತಂ ವಿಪ್ರಮಭಿಪೂಜ್ಯ ಯಥಾವಿಧಿ|

03287012c ಉವಾಚ ಕನ್ಯಾಮಭ್ಯೇತ್ಯ ಪೃಥಾಂ ಪೃಥುಲಲೋಚನಾಂ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ವಿಪ್ರನನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ
ಪೃಥುಲಲೋಚನೆ ಕನ್ಯೆ ಪೃಥೆಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:

03287013a ಅಯಂ ವತ್ಸೇ ಮಹಾಭಾಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಸ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ|

03287013c ಮಮ ಗೇಹೇ ಮಯಾ ಚಾಸ್ಯ ತಥೇತ್ಯೇವಂ ಪ್ರತಿಶ್ರುತಂ||

03287014a ತ್ವಯಿ ವತ್ಸೇ ಪರಾಶ್ವಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾಭಿರಾಧನಂ|

03287014c ತನ್ಮೇ ವಾಕ್ಯಂ ನ ಮಿಥ್ಯಾ ತ್ವಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್||

“ವತ್ಸೇ! ಮಹಾಭಾಗೇ! ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸಬಯಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ನಾನು ನಿನಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು
ಆರಾಧಿಸುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ ಎಂದು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು
ಭರವಸೆಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವತ್ಸೇ! ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ಎಂದೂ
ಸುಳ್ಳಾಗಿ ಸಬಾರದು.

03287015a ಅಯಂ ತಪಸ್ವೀ ಭಗವಾನ್ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯನಿಯತೋ ದ್ವಿಜಃ|

03287015c ಯದ್ಯದ್ಭ್ರೂಯಾನ್ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತತ್ತದ್ಧೇಯಮಮತ್ಸರಾತ್||

ಈ ಭಗವಾನ್ ತಪಸ್ವಿ ದ್ವಿಜನು ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಿಯೂ ನಿಯತನೂ
ಆಗಿರುವನು. ಈ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯು ಏನೆಲ್ಲ ಕೇಳುತ್ತಾನೋ ಅದನ್ನು

ಮಾತ್ರಯ್ಯ ವಿಲ್ಲದೇ ಕೊಡಬೇಕು.

03287016a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಹಿ ಪರಂ ತೇಜೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಹಿ ಪರಂ ತಪಃ|

03287016c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ನಮಸ್ಕಾರೈಃ ಸೂರ್ಯೋ ದಿವಿ ವಿರಾಜತೇ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಪರಮ ತೇಜಸ್ವಿಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಪರಮ ತಪಸ್ವಿಗಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾನೆ.

03287017a ಅಮಾನಯನ್ ಹಿ ಮಾನಾರ್ಹಾನ್ವಾತಾಪಿಶ್ಚ ಮಹಾಸುರಃ|

03287017c ನಿಹತೋ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡೇನ ತಾಲಜಂಘಸ್ತಥೈವ ಚ||

ಈ ಮಾನಾರ್ಹರನ್ನು ಮನ್ನಿಸದೇ ಮಹಾಸುರ ವಾತಾಪಿ¹⁸⁰ಯೂ ತಾಲಜಂಘನೂ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡದಿಂದ ಹತರಾದರು.

03287018a ಸೋಽಯಂ ವತ್ಸೇ ಮಹಾಭಾರ ಆಹಿತಸ್ತ್ವಯಿ ಸಾಂಪ್ರತಂ|

03287018c ತ್ವಂ ಸದಾ ನಿಯತಾ ಕುರ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾಭಿರಾಧನಂ||

ವತ್ಸೇ! ಈ ಮಹಾಭಾರವು ನಿನ್ನ ಮೇಲಿದೆ. ನೀನು ಸದಾ ನಿಯತಳಾಗಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

03287019a ಜಾನಾಮಿ ಪ್ರಣಿಧಾನಂ ತೇ ಬಾಲ್ಯಾತ್ಪ್ರಭೃತಿ ನಂದಿನಿ|

03287019c ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷ್ಟಿಹ ಸರ್ವೇಷು ಗುರುಬಂಧುಷು ಚೈವ ಹ||

¹⁸⁰ ವಾತಾಪಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಂದ ಹತನಾದ ಕಥೆಯು ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ ೯೭ರಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

03287020a ತಥಾ ಪ್ರೇಷ್ಯೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಮಿತ್ರಸಂಬಂಧಿಮಾತ್ರೃಷು|

03287020c ಮಯಿ ಚೈವ ಯಥಾವತ್ತ್ವಂ ಸರ್ವಮಾದೃತ್ಯ ವರ್ತಸೇ||

ನಂದಿನೀ! ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ನೀನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ, ಮತ್ತು ಗುರುಬಂಧುಗಳ, ಹಾಗೆಯೇ ಸೇವಕರ, ಸರ್ವ ಮಿತ್ರಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ, ತಾಯಂದಿರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆದರಿಸಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.

03287021a ನ ಹ್ಯತುಷ್ಟೋ ಜನೋಽಸ್ತೀಹ ಪುರೇ ಚಾಂತಃಪುರೇ ಚ ತೇ|

03287021c ಸಮ್ಯಗ್ಕೃತ್ಯಾನವದ್ಯಾಂಗಿ ತವ ಭೃತ್ಯಜನೇಷ್ವಪಿ||

ಈ ಪುರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗದೇ ಇರುವ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನವದ್ಯಾಂಗೀ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಸೇವಕ ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.

03287022a ಸಂದೇಷ್ಟವ್ಯಾಂ ತು ಮನ್ಯೇ ತ್ವಾಂ ದ್ವಿಜಾತಿಂ ಕೋಪನಂ ಪ್ರತಿ|

03287022c ಪೃಥೇ ಬಾಲೇತಿ ಕೃತ್ವಾ ವೈ ಸುತಾ ಚಾಸಿ ಮಮೇತಿ ಚ||

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕುಪಿತ ದ್ವಿಜನನ್ನು ನಿನ್ನ ಕಾಳಜಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಪೃಥಾ! ಬಾಲಕಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ.

03287023a ವೃಷ್ಟೀನಾಂ ತ್ವಂ ಕುಲೇ ಜಾತಾ ಶೂರಸ್ಯ ದಯಿತಾ ಸುತಾ|

03287023c ದತ್ತಾ ಪ್ರೀತಿಮತಾ ಮಹ್ಯಂ ಪಿತ್ರಾ ಬಾಲಾ ಪುರಾ ಸ್ವಯಂ||

ನೀನು ವೃಷ್ಟಿಗಳ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಶೂರನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದೆ.
ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಗಳಾಗಿ
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು.

03287024a ವಸುದೇವಸ್ಯ ಭಗಿನೀ ಸುತಾನಾಂ ಪ್ರವರಾ ಮಮ|

03287024c ಅಗ್ರ್ಯಮಗ್ರೇ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ತೇನಾಸಿ ದುಹಿತಾ ಮಮ||

ವಸುದೇವನ ತಂಗಿಯಾದ ನೀನು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವಳು. ಈಗ
ನೀನು ನನ್ನ ಮಗಳು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗಳನ್ನು ನನಗೆ
ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ್ದನು.

03287025a ತಾದೃಶೇ ಹಿ ಕುಲೇ ಜಾತಾ ಕುಲೇ ಚೈವ ವಿವರ್ಧಿತಾ|

03287025c ಸುಖಾತ್ಸುಖಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾ ಹೃದಾದ್ಧ ದಮಿವಾಗತಾ||

ಅಂಥಹ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನೀನು ಸುಖದಿಂದ ಸುಖವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾ ಒಂದು ಸರೋವರದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸರೋವರಕ್ಕೆ
ಹೋದ ಕಮಲದಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.

03287026a ದೌಷ್ಟ್ಯಲೇಯಾ ವಿಶೇಷೇಣ ಕಥಂ ಚಿತ್ತ್ವಗ್ರಹಂ ಗತಾಃ|

03287026c ಬಾಲಭಾವಾದ್ವಿಕುರ್ವಂತಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಪ್ರಮದಾಃ ಶುಭೇ||

ಶುಭೇ! ಕೆಟ್ಟ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹೇಗೋ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

03287027a ಪೃಥೇ ರಾಜಕುಲೇ ಜನ್ಮ ರೂಪಂ ಚಾದ್ಭುತದರ್ಶನಂ|

03287027c ತೇನ ತೇನಾಸಿ ಸಂಪನ್ನಾ ಸಮುಪೇತಾ ಚ ಭಾಮಿನೀ||

ಪೃಥಾ! ಭಾಮಿನೀ! ಆದರೆ ರಾಜಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಮತ್ತು ನೋಡಲು ಅದ್ಭುತ ರೂಪವು ಇವೆರಡೂ ನಿನ್ನದೇ ಆಗಿದ್ದು ಇವುಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

03287028a ಸಾ ತ್ವಂ ದರ್ಪಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ದಂಭಂ ಮಾನಂ ಚ ಭಾಮಿನಿ|

03287028c ಆರಾಧ್ಯ ವರದಂ ವಿಪ್ರಂ ಶ್ರೇಯಸಾ ಯೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ಪೃಥೇ||

ಪೃಥಾ! ಭಾಮಿನೀ! ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ದರ್ಪ, ದಂಭ ಮತ್ತು ಮಾನವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಈ ವರದ ವಿಪ್ರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸು. ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ.

03287029a ಏವಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಕಲ್ಯಾಣಮನಘೇ ಧ್ರುವಂ|

03287029c ಕೋಪಿತೇ ತು ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠೇ ಕೃತ್ಸುಂ ದಹ್ಯೇತ ಮೇ ಕುಲಂ||

ಕಲ್ಯಾಣೀ! ಅನಘೇ! ಈ ರೀತಿ ನೀನು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಗಳೇ! ನೀನು ಈ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಕುಪಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ಕುಲವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತೀಯೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ ಪರ್ವಣಿ ಪೃಥೋಪದೇಶೇ ಸಪ್ತಶೀತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪೃಥೋಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾವಂಭತ್ತೇಳನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೮೮

ಕುಂತಿಯು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜನು ಅವಳನ್ನು ಮುನಿಸೇವೆಗೆ
ನಿಯೋಜಿಸಿದ್ದು (೧-೧೯).

03288001 ಕುಂತ್ಯವಾಚ|

03288001a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಯಂತ್ರಿತಾ ರಾಜನುಪಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾ|

03288001c ಯಥಾಪ್ರತಿಜ್ಞಂ ರಾಜೇಂದ್ರ ನ ಚ ಮಿಥ್ಯಾ ಬ್ರವೀಮ್ಯಹಂ||

ಕುಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ರಾಜನ್! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂತೆ ಪೂಜಿಸಿ ಸೇವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು
ಸುಳ್ಳನ್ನಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03288002a ಏಷ ಚೈವ ಸ್ವಭಾವೋ ಮೇ ಪೂಜಯೇಯಂ ದ್ವಿಜಾನಿತಿ|

03288002c ತವ ಚೈವ ಪ್ರಿಯಂ ಕಾರ್ಯಂ ಶ್ರೇಯಶ್ಚೈತತ್ಪರಂ ಮಮ||

ದ್ವಿಜರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವ. ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು
ಮಾಡುವುದೂ ನನ್ನ ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು.

03288003a ಯದ್ಯೇವೈಷ್ಯತಿ ಸಾಯಾಹ್ನೇ ಯದಿ ಪ್ರಾತರಥೋ ನಿಶಿ|

03288003c ಯದ್ಯರ್ಧರಾತ್ರೇ ಭಗವಾನ್ನ ಮೇ ಕೋಪಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ||

ಈ ಭಗವಾನನು ಸಾಯಂಕಾಲ ಅಥವಾ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ರಾತ್ರಿ

ಅಥವಾ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರಲಿ ಅವನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ
ಕುಪಿತನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

03288004a ಲಾಭೋ ಮಮೈಷ ರಾಜೇಂದ್ರ ಯದ್ವೈ ಪೂಜಯತೀ ದ್ವಿಜಾನ್|

03288004c ಆದೇಶೇ ತವ ತಿಷ್ಠಂತೀ ಹಿತಂ ಕುರ್ಯಾಂ ನರೋತ್ತಮ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ನಿನ್ನ ಆದೇಶದಂತೆ ದ್ವಿಜರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ನನ್ನ
ಲಾಭದಲ್ಲಿದೆ. ನರೋತ್ತಮ! ನಾನು ಹಿತವಾದುದನ್ನೇ ಮಾಡಲು
ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.

03288005a ವಿಸ್ತುಬ್ಧೋ ಭವ ರಾಜೇಂದ್ರ ನ ವ್ಯಲೀಕಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ|

03288005c ವಸನ್ಮಾಪ್ಸ್ಯತಿ ತೇ ಗೇಹೇ ಸತ್ಯಮೇತದ್ಭ್ರವೀಮಿ ತೇ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿರು. ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸಿರುವಾಗ ಈ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನು ಎಂದೂ
ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

03288006a ಯತ್ಪ್ರಿಯಂ ಚ ದ್ವಿಜಸ್ಯಾಸ್ಯ ಹಿತಂ ಚೈವ ತವಾನಘ|

03288006c ಯತಿಷ್ಯಾಮಿ ತಥಾ ರಾಜನ್ವೇತು ತೇ ಮಾನಸೋ ಜ್ವರಃ||

ಅನಘ! ದ್ವಿಜನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಹಿತವಾದುದನ್ನೂ
ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಈ ಮಾನಸಿಕ ಜ್ವರವನ್ನು
ತೊರೆ.

03288007a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಹಿ ಮಹಾಭಾಗಾಃ ಪೂಜಿತಾಃ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03288007c ತಾರಣಾಯ ಸಮರ್ಥಾಃ ಸ್ತುರ್ವಿ ಪರೀತೇ ವಧಾಯ ಚ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಮಹಾಭಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪೂಜಿತರಾದರೆ
ದಾಟಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿಪರೀತವಾದರೆ ವಧಿಸಲು ಸಮರ್ಥರು.

03288008a ಸಾಹಮೇತದ್ವಿಜಾನಂತೀ ತೋಷಯಿಷ್ಯೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಂ|

03288008c ನ ಮತ್ಕೃತೇ ವೃಥಾಂ ರಾಜನ್ಯಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಾತ್||

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇ ನಾನು ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನನ್ನು
ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಜನ್! ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ಈ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮನಿಂದ
ನಿನಗೆ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ತರುವುದಿಲ್ಲ.

03288009a ಅಪರಾಧೇ ಹಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಞಾಮಶ್ರೇಯಸೇ ದ್ವಿಜಾಃ|

03288009c ಭವಂತಿ ಚ್ಯವನೋ ಯದ್ವತ್ಸುಕನ್ಯಾಯಾಃ ಕೃತೇ ಪುರಾ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಹಿಂದೆ ಸುಕನ್ಯೆಯಿಂದ ಚ್ಯವನನು¹⁸¹ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ
ಅಪರಾಧದಿಂದ ದ್ವಿಜರು ರಾಜರಿಗೆ ಅಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ.

03288010a ನಿಯಮೇನ ಪರೇಣಾಹಮುಪಸ್ಥಾಸ್ಯೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಂ|

03288010c ಯಥಾ ತ್ವಯಾ ನರೇಂದ್ರೇದಂ ಭಾಷಿತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಪ್ರತಿ||

ನರೇಂದ್ರ! ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಂತೆ ನಾನು ಪರಮ
ನಿಯಮದಿಂದ ಈ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

¹⁸¹ ಚ್ಯವನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಕನ್ಯೆಯು ಎಸಗಿದ ಅಪರಾಧದ ಕುರಿತು ಆರಣ್ಯಕ
ಪರ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ ೧೨೨ರಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

03288011 ರಾಜೋವಾಚ|

03288011a ಏವಮೇತತ್ತ್ವಯಾ ಭದ್ರೇ ಕರ್ತವ್ಯಮವಿಶಂಕಯಾ|

03288011c ಮದ್ಧಿತಾರ್ಥಂ ಕುಲಾರ್ಥಂ ಚ ತಥಾತ್ಮಾರ್ಥಂ ಚ ನಂದಿನಿ||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಭದ್ರೇ! ನಂದಿನೀ! ಹೌದು. ನೀನು ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೇ ನನಗಾಗಿ, ನನ್ನ ಕುಲಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿನಗಾಗಿಯೂ ಈ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.”

03288012 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03288012a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತು ತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಕುಂತಿಭೋಜೋ ಮಹಾಯಶಾಃ|

03288012c ಪೃಥಾಂ ಪರಿದದೌ ತಸ್ಮೈ ದ್ವಿಜಾಯ ಸುತವತ್ಸಲಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಸುತವತ್ಸಲ ಮಹಾಯಶ ಕುಂತಿಭೋಜನು ತನ್ನ ಕನ್ಯೆ ಪೃಥೆಯನ್ನು ಆ ದ್ವಿಜನಿಗೆ ದಾಸಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು.

03288013a ಇಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಮಮ ಸುತಾ ಬಾಲಾ ಸುಖವಿವರ್ಧಿತಾ|

03288013c ಅಪರಾಧ್ಯೇತ ಯತ್ಕಿಂ ಚಿನ್ನ ತತ್ಕಾರ್ಯಂ ಹೃದಿ ತ್ವಯಾ||

“ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಇವಳು ನನ್ನ ಮಗಳು ಬಾಲಕಿಯು ಸುಖದಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಂದ ಏನಾದರೂ ಅಪರಾಧವಾದರೆ ನಿನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ.

03288014a ದ್ವಿಜಾತಯೋ ಮಹಾಭಾಗಾ ವೃದ್ಧಬಾಲತಪಸ್ವಿಷು|

03288014c ಭವಂತ್ಯಕ್ರೋಧನಾಃ ಪ್ರಾಯೋ ವಿರುದ್ಧೇಷ್ಟಪಿ ನಿತ್ಯದಾ||

ಮಹಾಭಾಗ ದ್ವಿಜರು ನಿತ್ಯವೂ ವೃದ್ಧ, ಬಾಲ ಮತ್ತು ತಪಸ್ವಿಗಳು
ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

03288015a ಸುಮಹತ್ಯಪರಾಧೇಽಪಿ ಕ್ಷಾಂತಿಃ ಕಾರ್ಯಾ ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ|

03288015c ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಯಥೋತ್ಸಾಹಂ ಪೂಜಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಾ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ಅಪರಾಧವು ಅತೀ ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ದ್ವಿಜರು
ಕ್ಷಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಥಾಶಕ್ತಿಯ ಈ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಯಥೋತ್ಸಾಹದಿಂದ
ಸ್ವೀಕರಿಸು.”

03288016a ತಥೇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನೋಕ್ತೇ ಸ ರಾಜಾ ಪ್ರೀತಮಾನಸಃ|

03288016c ಹಂಸಚಂದ್ರಾಂಶುಸಂಕಾಶಂ ಗೃಹಮಸ್ಯ ನ್ಯವೇದಯತ್||

“ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ!” ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಲು ರಾಜನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ
ಹಂಸ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಬಣ್ಣದ ಗೃಹವನ್ನು
ನಿವೇದಿಸಿದನು.

03288017a ತತ್ರಾಗ್ನಿಶರಣೇ ಕೃತ್ವಮಾಸನಂ ತಸ್ಯ ಭಾನುಮತ್|

03288017c ಆಹಾರಾದಿ ಚ ಸರ್ವಂ ತತ್ತಥೈವ ಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್||

ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸುಂದರ ಪೀಠವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದನು.
ಅಹಾರಾದಿ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಒದಗಿಸಿದನು.

03288018a ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ರಾಜಪುತ್ರೀ ತು ತಂದ್ರೀಂ ಮಾನಂ ತಥೈವ ಚ|

03288018c ಆತಸ್ಥೇ ಪರಮಂ ಯತ್ನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾಭಿರಾಧನೇ||

ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಆಲಸ್ಯ ಮತ್ತು ಜಂಬವನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ
ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಳು.

03288019a ತತ್ರ ಸಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಗತ್ವಾ ಪೃಥಾ ಶೌಚಪರಾ ಸತೀ|

03288019c ವಿಧಿವತ್ಪರಿಚಾರಾರ್ಹಂ ದೇವವತ್ಪರ್ಯತೋಷಯತ್||

ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸತೀ ಪೃಥಾಳು ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ
ದೇವನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಅವನ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ

ಪರ್ವಣಿ ಪೃಥಾದ್ವಿಜಪರಿಚರ್ಯಾಯಾಂ

ಅಷ್ಟಶ್ರೀತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪೃಥಾದ್ವಿಜಪರಿಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾವಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೮೯

ಮುನಿವರನು ಕುಂತಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಬೇಕಾದ ದೇವತೆಯನ್ನು

ವಶಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಮಂತ್ರಗುಚ್ಛಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು

ಹೋದುದು (೧-೨೩).

03289001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03289001a ಸಾ ತು ಕನ್ಯಾ ಮಹಾರಾಜ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಸಂಶಿತವ್ರತಂ|

03289001c ತೋಷಯಾಮಾಸ ಶುದ್ಧೇನ ಮನಸಾ ಸಂಶಿತವ್ರತಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ! ಆ ಸಂಶಿತವ್ರತ ಕನ್ಯೆಯಾದರೋ ಸಂಶಿತವ್ರತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದಳು.

03289002a ಪ್ರಾತರಾಯಾಸ್ಯ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಕದಾ ಚಿದ್ವಿಜಸತ್ತಮಃ|

03289002c ತತ ಆಯಾತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಾಯೇ ರಾತ್ರಾವಥೋ ಪುನಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಪುನಃ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ರಾತ್ರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

03289003a ತಂ ಚ ಸರ್ವಾಸು ವೇಲಾಸು ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಪ್ರತಿಶ್ರಯೈಃ|

03289003c ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಸಾ ಕನ್ಯಾ ವರ್ಧಮಾನ್ಯೈಸ್ತು ಸರ್ವದಾ||

ಆ ಕನ್ಯೆಯು ಎಲ್ಲ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಭಕ್ಷ್ಯ, ಭೋಜ್ಯ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಯವನ್ನಿತ್ತು ಸರ್ವದಾ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

03289004a ಅನ್ನಾದಿಸಮುದಾಚಾರಃ ಶಯ್ಯಾಸನಕೃತಸ್ತಥಾ|

03289004c ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ತಸ್ಯ ವರ್ಧತೇ ನ ತು ಹೀಯತೇ||

ಅವನು ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಮತ್ತು ಮಲಗಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಅನ್ನಾದಿ ಸಮುದಾಚಾರಗಳು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದವೇ ಹೊರತು ಕೊರತೆ ಏನೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03289005a ನಿರ್ಭರ್ತನಾಪವಾದೈಶ್ವ ತಥೈವಾಪ್ರಿಯಯಾ ಗಿರಾ|

03289005c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಪೃಥಾ ರಾಜನ್ ಚಕಾರಾಪ್ರಿಯಂ ತದಾ||

ರಾಜನ್! ಅವನು ಬೈಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ ಪೃಥೆಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

03289006a ವ್ಯಸ್ತೇ ಕಾಲೇ ಪುನಶ್ಚೈತಿ ನ ಚೈತಿ ಬಹುಶೋ ದ್ವಿಜಃ|

03289006c ದುರ್ಲಭ್ಯಮಪಿ ಚೈವಾನ್ಯಂ ದೀಯತಾಮಿತಿ ಸೋಽಬ್ರವೀತ್||

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಾಲವು ವ್ಯಸ್ತವಾದಾಗ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಹಳಷ್ಟು ಸಲ ಬರುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಹಾರವು ದೊರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಊಟವನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

03289007a ಕೃತಮೇವ ಚ ತತ್ಸರ್ವಂ ಪೃಥಾ ತಸ್ಮೈ ನ್ಯವೇದಯತ್|

03289007c ಶಿಷ್ಯವತ್ಪುತ್ರವಚ್ಛೈವ ಸ್ವಸೃವಚ್ಛ ಸುಸಮ್ಯತಾ||

ಎಲ್ಲವೂ ತಯಾರಿದೆ ಎಂದು ಪೃಥೆಯು ಅವನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶಿಷ್ಯೆಯಂತೆ, ಮಗಳಂತೆ, ಮತ್ತು ತಂಗಿಯಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

03289008a ಯಥೋಪಜೋಷಂ ರಾಜೇಂದ್ರ ದ್ವಿಜಾತಿಪ್ರವರಸ್ಯ ಸಾ|

03289008c ಪ್ರೀತಿಮುತ್ಪಾದಯಾಮಾಸ ಕನ್ಯಾ ಯತ್ಪ್ರೇರನಿಂದಿತಾ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವನಿಗಿಷ್ಟವಾದಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಅನಿಂದಿತೆ ಕನ್ಯೆಯು ಆ ದ್ವಿಜಪ್ರವರನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದಳು.

03289009a ತಸ್ಯಾಸ್ತು ತು ಶೀಲವೃತ್ತೇನ ತುತೋಷ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಃ|

03289009c ಅವಧಾನೇನ ಭೂಯೋಽಸ್ಯ ಪರಂ ಯತ್ನಮಥಾಕರೋತ್||

ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅವಳ ಶೀಲ
ನಡತೆಯಿಂದ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮನು ತೃಪ್ತನಾದನು.

03289010a ತಾಂ ಪ್ರಭಾತೇ ಚ ಸಾಯೇ ಚ ಪಿತಾ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಭಾರತ|

03289010c ಅಪಿ ತುಷ್ಯತಿ ತೇ ಪುತ್ರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪರಿಚರ್ಯಯಾ||

ಭಾರತ! ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಅವಳ ತಂದೆಯು ಅವಳನ್ನು
ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು: “ಪುತ್ರಿ! ನಿನ್ನ ಪರಿಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು
ತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ತಾನೇ?”

03289011a ತಂ ಸಾ ಪರಮಮಿತ್ಯೇವ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

03289011c ತತಃ ಪ್ರೀತಿಮವಾಪಾಗ್ರ್ಯಾಂ ಕುಂತಿಭೋಜೋ ಮಹಾಮನಾಃ||

ಆ ಯಶಸ್ವಿನಿಯು “ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ!” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಲು
ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ಕುಂತಿಭೋಜನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.

03289012a ತತಃ ಸಂವತ್ಸರೇ ಪೂರ್ಣೇ ಯದಾಸೌ ಜಪತಾಂ ವರಃ|

03289012c ನಾಪಶ್ಯದ್ಧುಷ್ಯ ತಂ ಕಿಂ ಚಿತ್ಪ್ರಥಾಯಾಃ ಸೌಹೃದೇ ರತಃ|

03289013a ತತಃ ಪ್ರೀತಮನಾ ಭೂತ್ವಾ ಸ ಏನಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಬ್ರವೀತ್|

03289013c ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ಪರಮಂ ಭದ್ರೇ ಪರಿಚಾರೇಣ ತೇ ಶುಭೇ||

ಆಗ ಒಂದು ವರ್ಷವು ಮುಗಿಯಲು, ಜಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು

ಪೃಥೆಯಿಂದ ಯಾವ ದುಷ್ಟ್ಯ ತವೂ ಆಗದೇ ಇದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಪ್ರೀತಿಮನಸ್ಸು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಭದ್ರೇ! ಶುಭೇ! ನಿನ್ನ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯಿಂದ
ಪರಮ ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

03289014a ವರಾನ್ವಯೇಷ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಿ ದುರಾಪಾನ್ಮಾನುಷ್ಯೇರಿಹ|

03289014c ಯೈಸ್ತ್ವಂ ಸೀಮಂತಿನೀಃ ಸರ್ವಾ ಯಶಸಾಭಿಭವಿಷ್ಯಸಿ||

ಕಲ್ಯಾಣೀ! ಮನುಷ್ಯರು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವೆನಿಸುವ ಮತ್ತು
ಯಾವುದರಿಂದ ನೀನು ಸರ್ವ ಸೀಮಂತಿಯರಿಗಿಂತಲೂ
ಯಶಸ್ವಿನಿಯಾಗುತ್ತೀಯೋ ಅಂಥಹ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ.”

03289015 ಕುಂತ್ಯುವಾಚ|

03289015a ಕೃತಾನಿ ಮಮ ಸರ್ವಾಣಿ ಯಸ್ಯಾ ಮೇ ವೇದವಿತ್ತಮ|

03289015c ತ್ವಂ ಪ್ರಸನ್ನಃ ಪಿತಾ ಚೈವ ಕೃತಂ ವಿಪ್ರ ವರೈರ್ಮಮ||

ಕುಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ವೇದವಿತ್ತಮ! ನೀನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ತಂದೆಯು
ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದೀರಿ ಎಂದರೆ ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿದಂತೆಯೇ.
ವಿಪ್ರ! ವರವು ನನಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಏನನ್ನು ಮಾಡಿತು?”

03289016 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03289016a ಯದಿ ನೇಚ್ಚಸಿ ಭದ್ರೇ ತ್ವಂ ವರಂ ಮತ್ತಃ ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ|

03289016c ಇಮಂ ಮಂತ್ರಂ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಮಾಹ್ವಾನಾಯ ದಿವೌಕಸಾಂ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಭದ್ರೇ! ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ! ನನ್ನಿಂದ ನಿನಗೆ

ವರವು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದಿವೌಕಸರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಬಲ್ಲ ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು.

03289017a ಯಂ ಯಂ ದೇವಂ ತ್ವಮೇತೇನ ಮಂತ್ರೇಣಾವಾಹಯಿಷ್ಯಸಿ|

03289017c ತೇನ ತೇನ ವಶೇ ಭದ್ರೇ ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ ತೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಭದ್ರೇ! ನೀನು ಈ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ದೇವನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತೀಯೋ ಆ ಆ ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತು ನಿನ್ನವರಾಗುತ್ತಾರೆ.

03289018a ಅಕಾಮೋ ವಾ ಸಕಾಮೋ ವಾ ನ ಸ ನೈಷ್ಯತಿ ತೇ ವಶಂ|

03289018c ವಿಬುಧೋ ಮಂತ್ರಸಂಶಾಂತೋ ವಾಕ್ಯೇ ಭೃತ್ಯ ಇವಾನತಃ||

ಬಯಸಿಯೋ ಅಥವಾ ಬಯಸದೆಯೋ ಅವರು ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾದ ಅವರು ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಸೇವಕರಂತೆ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.”

03289019 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03289019a ನ ಶಶಾಕ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸಾ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತುಮನಿಂದಿತಾ|

03289019c ತಂ ವೈ ದ್ವಿಜಾತಿಪ್ರವರಂ ತದಾ ಶಾಪಭಯಾನ್ಮೃಪ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪ! ಆ ದ್ವಿಜಪ್ರವರನ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದ ಆ ಅನಿಂದಿತೆಯು ಅವನನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ನಿರಾಕರಿಸಲು ಶಕ್ಯಳಾಗಲಿಲ್ಲ.

03289020a ತತಸ್ತಾಮನವದ್ಯಾಂಗೀಂ ಗ್ರಾಹಯಾಮಾಸ ವೈ ದ್ವಿಜಃ|

03289020c ಮಂತ್ರಗ್ರಾಮಂ ತದಾ ರಾಜನ್ನಥರ್ವಶಿರಸಿ ಶ್ರುತಂ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಆ ದ್ವಿಜನು ಅನವದ್ಯಾಂಗಿಗೆ ಅಥರ್ವಶಿರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಂತ್ರಗುಚ್ಛಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

03289021a ತಂ ಪ್ರದಾಯ ತು ರಾಜೇಂದ್ರ ಕುಂತಿಭೋಜಮುವಾಚ ಹ|

03289021c ಉಷಿತೋಽಸ್ಮಿ ಸುಖಂ ರಾಜನ್ಯನ್ಯಯಾ ಪರಿತೋಷಿತಃ||

03289022a ತವ ಗೇಹೇ ಸುವಿಹಿತಃ ಸದಾ ಸುಪ್ರತಿಪೂಜಿತಃ|

03289022c ಸಾಧಯಿಷ್ಯಾಮಹೇ ತಾವದಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಂತರಧೀಯತ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವುಗಳನ್ನಿತ್ತು ಕುಂತಿಭೋಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಕನ್ಯೆಯಿಂದ ಪರಿತೋಷಿತನಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮಗಳು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಸದಾ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಂದ ನಾನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

03289023a ಸ ತು ರಾಜಾ ದ್ವಿಜಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ರೈವಾಂತರ್ಹಿತಂ ತದಾ|

03289023c ಬಭೂವ ವಿಸ್ಮಯಾವಿಷ್ಟಃ ಪೃಥಾಂ ಚ ಸಮಪೂಜಯತ್||

ಆ ದ್ವಿಜನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜನು ವಿಸ್ಮಯನಾದನು ಮತ್ತು ಪೃಥೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ

ಪರ್ವಣಿ ಪೃಥಾಯಾ ಮಂತ್ರಪ್ರಾಪ್ತೌ

ಏಕೋನವತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪೃಥೆಯಿಂದ ಮಂತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ

ಇನ್ನೂರಾವಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೯೦

ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗಲು ಕನ್ಯೆ ಕುಂತಿಯು ಸೂರ್ಯನನ್ನು

ಕರೆಯಲು ಅವನ ಆಗಮನ (೧-೯). ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಂತಿಯು

ಹೆದರಿ ಹೋಗೆಂದು ಹೇಳಲು ಸೂರ್ಯನು ಕವಚ-ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು

ಧರಿಸಿದ ವೀರ್ಯವಂತ ಪುತ್ರನನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ನಿನ್ನ

ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸದೇ ನಾನು ಹೋಗಲಾರೆ ಎನ್ನುವುದು; ಅವಳಲ್ಲಿ

ಶಾಪದ ಭಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು (೧೦-೨೬).

03290001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03290001a ಗತೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಿ ಜಶ್ರೇಷ್ಠೇ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ಕಾಲಪರ್ಯಯೇ|

03290001c ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಸಾ ಕನ್ಯಾ ಮಂತ್ರಗ್ರಾಮಬಲಾಬಲಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠನು ಹೊರಟುಹೋಗಿ

ಕೆಲವು ಸಮಯವು ಕಳೆಯಿತು. ಆ ಕನ್ಯೆಯು ಮಂತ್ರಗುಚ್ಛಗಳ

ಬಲಾಬಲದ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದಳು.

03290002a ಅಯಂ ವೈ ಕೀದೃಶಸ್ತೇನ ಮಮ ದತ್ತೋ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

03290002c ಮಂತ್ರಗ್ರಾಮೋ ಬಲಂ ತಸ್ಯ ಜ್ಞಾಸ್ಯೇ ನಾತಿಚಿರಾದಿವ||

“ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಮಂತ್ರಗ್ರಾಮಗಳು ಹೇಗಿವೆ?
ಅತಿಬೇಗನೇ ನಾನು ಅದರ ಬಲವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.”

03290003a ಏವಂ ಸಂಚಿಂತಯಂತೀ ಸಾ ದದರ್ಶತುಂ ಯದ್ಯಚ್ಚಯಾ|

03290003c ಪ್ರೀಡಿತಾ ಸಾಭವದ್ಬಾಲಾ ಕನ್ಯಾಭಾವೇ ರಜಸ್ವಲಾ||

ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ಬಾಲಕಿಯು ತಾನು ರಜಸ್ವಲೆಯಾದುದನ್ನು
ಕಂಡಳು ಮತ್ತು ಕನ್ಯಾಭಾವದಿಂದ ನಾಚಿಕೊಂಡಳು.

03290004a ಅಥೋದ್ಯಂತಂ ಸಹಸ್ರಾಂಶುಂ ಪೃಥಾ ದೀಪ್ತಂ ದದರ್ಶ ಹ|

03290004c ನ ತತರ್ಪ ಚ ರೂಪೇಣ ಭಾನೋಃ ಸಂಧ್ಯಾಗತಸ್ಯ ಸಾ||

ಆಗ ಉದಯಿಸಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಹಸ್ರಾಂಶುವನ್ನು ಪೃಥಿಯು
ನೋಡಿದಳು. ಆ ಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಭಾನುವಿನ
ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ತೃಪ್ತಳಾಗಲಿಲ್ಲ.

03290005a ತಸ್ಯಾ ದೃಷ್ಟಿರಭೂದ್ಧಿವ್ಯಾ ಸಾಪಶ್ಯದ್ಧಿವ್ಯದರ್ಶನಂ|

03290005c ಆಮುಕ್ತಕವಚಂ ದೇವಂ ಕುಂಡಲಾಭ್ಯಾಂ ವಿಭೂಷಿತಂ||

ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯು ದಿವ್ಯವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅವಳು ಕವಚಗಳಿಂದ
ಮುಚ್ಚಿದ, ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾದ ಆ ದೇವನ
ದಿವ್ಯದರ್ಶನವನ್ನು ಕಂಡಳು.

03290006a ತಸ್ಯಾಃ ಕೌತೂಹಲಂ ತ್ವಾಸೀನ್ಮಂತ್ರಂ ಪ್ರತಿ ನರಾಧಿಪ|

03290006c ಆಹ್ವಾನಮಕರೋತ್ಸಾಹ ತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಭಾಮಿನೀ||

ನರಾಧಿಪ! ಮಂತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಅವಳಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಯಿತು.

ಆಗ ಭಾಮಿನಿಯು ಅದರಿಂದ ಆ ದೇವನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದಳು.

03290007a ಪ್ರಾಣಾನುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ತದಾ ಆಜುಹಾವ ದಿವಾಕರಂ|

03290007c ಆಜಗಾಮ ತತೋ ರಾಜನ್ಸ್ತ್ವ ರಮಾಣೋ ದಿವಾಕರಃ||

ರಾಜನ್! ಅವಳು ಆಗ ಉಸಿರನ್ನು ಉಪಸ್ಪರಿಸಿ ದಿವಾಕರನನ್ನು

ಕರೆದಳು. ಆಗ ಅವಸರದಿಂದ ದಿವಾಕರನು ಬಂದನು.

03290008a ಮಧುಪಿಂಗೋ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕಂಬುಗ್ರೀವೋ ಹಸನ್ನಿವ|

03290008c ಅಂಗದೀ ಬದ್ಧಮುಕುಟೋ ದಿಶಃ ಪ್ರಜ್ವಾಲಯನ್ನಿವ||

03290009a ಯೋಗಾತ್ಕೃತ್ವಾ ದ್ವಿಧಾತ್ಮಾನಮಾಜಗಾಮ ತತಾಪ ಚ|

ಮಧುವಿನ ಬಣ್ಣದ, ಮಹಾಬಾಹು, ಕಂಬುಗ್ರೀವ, ನಸುನಗುತ್ತಿರುವ,

ಅಂಗದೀ, ಬದ್ಧಮುಕುಟ, ದಿಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ

ಯೋಗದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಎರಡನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೂ ಬಂದನು

ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದನು.

03290009c ಆಬಭಾಷೇ ತತಃ ಕುಂತೀಂ ಸಾಮ್ನಾ ಪರಮವಲ್ಲನಾ||

03290010a ಆಗತೋಽಸ್ಮಿ ವಶಂ ಭದ್ರೇ ತವ ಮಂತ್ರಬಲಾತ್ಕೃತಃ|

03290010c ಕಿಂ ಕರೋಮ್ಯವಶೋ ರಾಜ್ಞಿ ಬ್ರೂಹಿ ಕರ್ತಾ ತದಸ್ಮಿ ತೇ||

ಆಗ ಅವನು ಕುಂತಿಗೆ ಈ ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತ ಪರಮ ಸ್ವಾದು ಮಾತುಗಳಿಂದ

ಹೇಳಿದನು: “ಭದ್ರೇ! ಮಂತ್ರದ ಬಲವು ಮಾಡಿದಂತೆ ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ರಾಣಿ! ಏನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳು. ಅವಶನಾಗಿ ನೀನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

03290011 ಕುಂತ್ಯುವಾಚ|

03290011a ಗಮ್ಯತಾಂ ಭಗವನ್ಸ್ತತ್ರ ಯತೋಽಸಿ ಸಮುಪಾಗತಃ|

03290011c ಕೌತೂಹಲಾತ್ಸಮಾಹೂತಃ ಪ್ರಸೀದ ಭಗವನ್ನಿತಿ||

ಕುಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಭಗವನ್! ನೀನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೀಯೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗು! ಪ್ರಸೀದನಾಗು ಭಗವನ್! ಕೇವಲ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದೆ.”

03290012 ಸೂರ್ಯ ಉವಾಚ|

03290012a ಗಮಿಷ್ಯೇಽಹಂ ಯಥಾ ಮಾಂ ತ್ವಂ ಬ್ರವೀಷಿ ತನುಮಧ್ಯಮೇ|

03290012c ನ ತು ದೇವಂ ಸಮಾಹೂಯ ನ್ಯಾಯ್ಯಂ ಪ್ರೇಷಯಿತುಂ ವೃಥಾ||

ಸೂರ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ತನುಮಧ್ಯಮೇ! ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ದೇವನನ್ನು ಕರೆದು ವೃಥಾ ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ.

03290013a ತವಾಭಿಸಂಧಿಃ ಸುಭಗೇ ಸೂರ್ಯಾತ್ಪುತ್ರೋ ಭವೇದಿತಿ|

03290013c ವೀರ್ಯೇಣಾಪ್ರತಿಮೋ ಲೋಕೇ ಕವಚೇ ಕುಂಡಲೀತಿ ಚ||

ಸುಭಗೇ! ವೀರ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕದಲ್ಲೇ ಅಪ್ರತಿಮನಾದ, ಕವಚ-ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮಗನು ಸೂರ್ಯನಿಂದ

ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿತ್ತು.

03290014a ಸಾ ತ್ವಮಾತ್ಮಪ್ರದಾನಂ ವೈ ಕುರುಷ್ವ ಗಜಗಾಮಿನಿ|

03290014c ಉತ್ಪತ್ತ ತಿ ಹಿ ಪುತ್ರಸ್ತೇ ಯಥಾಸಂಕಲ್ಪಮಂಗನೇ||

ಆದುದರಿಂದ ಗಜಗಾಮಿನೀ! ನಿನ್ನನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು. ಅಂಗನೇ! ನೀನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಂತಹ ಮಗನನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

03290015a ಅಥ ಗಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಭದ್ರೇ ತ್ವಯಾಸಂಗಮ್ಯ ಸುಸ್ಮಿತೇ|

03290015c ಶಪ್ಸ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾಮಹಂ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಪಿತರಂ ಚ ತೇ||

ಭದ್ರೇ! ಸುಸ್ಮಿತೇ! ಅಥವಾ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೂಡದೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ನಾನು ಕೃದ್ಧನಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೂ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೂ ಶಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

03290016a ತ್ವತ್ಕೃತೇ ತಾನ್ವಧಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಾನಪಿ ನ ಸಂಶಯಃ|

03290016c ಪಿತರಂ ಚೈವ ತೇ ಮೂಢಂ ಯೋ ನ ವೇತ್ತಿ ತವಾನಯಂ||

03290017a ತಸ್ಯ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾದ್ಯ ಯೋಽಸೌ ಮಂತ್ರಮದಾತ್ತವ|

03290017c ಶೀಲವೃತ್ತಮವಿಜ್ಞಾಯ ಧಾಸ್ಯಾಮಿ ವಿನಯಂ ಪರಂ||

ನಿನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸುಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಆ ಮೂಢ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಶೀಲ-ನಡತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ನಿನಗೆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನಿತ್ತ ಆ ಪರಮ ವಿನಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೂಡ ಸುಡುತ್ತೇನೆ.

03290018a ಏತೇ ಹಿ ವಿಬುಧಾಃ ಸರ್ವೇ ಪುರಂದರಮುಖಾ ದಿವಿ|

03290018c ತ್ವಯಾ ಪ್ರಲಬ್ಧಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ಸ್ಮಯಂತ ಇವ ಭಾಮಿನಿ||

03290019a ಪಶ್ಯ ಚೈನಾನ್ಸುರಗಣಾನ್ದಿವ್ಯಂ ಚಕ್ಷುರಿದಂ ಹಿ ತೇ|

03290019c ಪೂರ್ವಮೇವ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಪತ್ಯಸಿ ಯೇನ ಮಾಂ||

ಭಾಮಿನೀ ! ದಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಂದರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ನೀನು ನನಗೆ ಮೋಸಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ನಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಬಹುದೆಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಸುರಗಣಗಳನ್ನು ನೋಡು.”

03290020 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03290020a ತತೋಽಪಶ್ಯತ್ತ್ರಿದಶಾನ್ರಾಜಪುತ್ರೀ|

ಸರ್ವಾನೇವ ಸ್ವೇಷು ಧಿಷ್ಟೇಷು ಖಸ್ಥಾನ್|

03290020c ಪ್ರಭಾಸಂತಂ ಭಾನುಮಂತಂ ಮಹಾಂತಂ|

ಯಥಾದಿತ್ಯಂ ರೋಚಮಾನಂ ತಥೈವ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಪ್ರಭಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾನುಮಂತ ಮಹಾಂತ ಸುಂದರ ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಅವರವರ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಆ ಎಲ್ಲ ತ್ರಿದಶರನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

03290021a ಸಾ ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವ್ರೀಡಮಾನೇವ ಬಾಲಾ|

ಸೂರ್ಯಂ ದೇವೀ ವಚನಂ ಪ್ರಾಹ ಭೀತಾ|

03290021c ಗಚ್ಚ ತ್ವಂ ವೈ ಗೋಪತೇ ಸ್ವಂ ವಿಮಾನಂ|

ಕನ್ಯಾಭಾವಾದ್ಧುಃಖ ಏಷೋಪಚಾರಃ||

ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿ ನಾಚಿದ ಆ ದೇವಿ ಬಾಲಕಿಯು ಭೀತಳಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ಗೋಪತೇ! ನಿನ್ನ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೊರಟುಹೋಗು. ನಿನ್ನ ಈ ಉಪಚಾರವು ಕನ್ಯಾಭಾವಕ್ಕೆ ದುಃಖವನ್ನು ತರುತ್ತಿದೆ.

03290022a ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಗುರವಶ್ಚೈವ ಯೇಽನ್ಯೇ|

ದೇಹಸ್ಯಾಸ್ಯ ಪ್ರಭವಂತಿ ಪ್ರದಾನೇ|

03290022c ನಾಹಂ ಧರ್ಮಂ ಲೋಪಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಲೋಕೇ|

ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವೃತ್ತಂ ಪೂಜ್ಯತೇ ದೇಹರಕ್ಷಾ||

ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಹಿರಿಯರು ಈ ದೇಹವನ್ನು ಕೊಡಲು ಶಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಲೋಪವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಹವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪೂಜನೀಯ ನಡತೆ.

03290023a ಮಯಾ ಮಂತ್ರಬಲಂ ಜ್ಞಾತುಮಾಹೂತಸ್ತ್ವಂ ವಿಭಾವಸೋ|

03290023c ಬಾಲ್ಯಾದ್ಬಲೇತಿ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ಮೇ ವಿಭೋ||

ವಿಭಾವಸೋ! ಮಂತ್ರಬಲವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಾಲತ್ವದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದೆ. ಬಾಲಕಿಯು ಮಾಡಿದುದೆಂದು ವಿಭೋ! ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.”

03290024 ಸೂರ್ಯ ಉವಾಚ|

03290024a ಬಾಲೇತಿ ಕೃತ್ವಾನುನಯಂ ತವಾಹಂ|

ದದಾನಿ ನಾನ್ಯಾನುನಯಂ ಲಭೇತ|

03290024c ಆತ್ಮಪ್ರದಾನಂ ಕುರು ಕುಂತಿಕನ್ಯೇ|

ಶಾಂತಿಸ್ತವ್ಯವಂ ಹಿ ಭವೇಚ್ಚ ಭೀರು||

ಸೂರ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಬಾಲಕಿಯೆಂದೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು
ಅನುನಯದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು
ಅನುನಯದಿಂದ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕುಂತೀ! ಕನ್ಯೇ!
ಆತ್ಮಪ್ರದಾನವನ್ನು ಮಾಡು. ಭೀರು! ಇದರಿಂದ ನಿನಗೂ
ಶಾಂತಿಯೊದಗುತ್ತದೆ.

03290025a ನ ಚಾಪಿ ಯುಕ್ತಂ ಗಂತುಂ ಹಿ ಮಯಾ ಮಿಥ್ಯಾಕೃತೇನ ವೈ|

03290025c ಗಮಿಷ್ಯಾಮ್ಯನವದ್ಯಾಂಗಿ ಲೋಕೇ ಸಮವಹಾಸ್ಯತಾಂ|

03290025e ಸರ್ವೇಷಾಂ ವಿಬುಧಾನಾಂ ಚ ವಕ್ತವ್ಯಃ ಸ್ಯಾಮಹಂ ಶುಭೇ||

ನನ್ನನ್ನು ಸುಳ್ಳುಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ.

ಅನವದ್ಯಾಂಗೀ! ಹಾಗೆ ಹೋದರೆ ಲೋಕವು ನನ್ನನ್ನು

ಅಪಹಾಸ್ಯಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಶುಭೇ! ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ನನ್ನ

ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

03290026a ಸಾ ತ್ವಂ ಮಯಾ ಸಮಾಗಚ್ಚ ಪುತ್ರಂ ಲಪ್ಸ್ಯಸಿ ಮಾದೃಶಂ|

03290026c ವಿಶಿಷ್ಟಾ ಸರ್ವ ಲೋಕೇಷು ಭವಿಷ್ಯಸಿ ಚ ಭಾಮಿನಿ||

ಭಾಮಿನೀ! ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ,

ಸರ್ವ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶಿಷ್ಟನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನನ್ನಂತಹ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆ.””

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ ಪರ್ವಣಿ ಸೂರ್ಯಾಹ್ವಾನೇ ನವತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಾಹ್ವಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೯೧

ಕುಂತಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಅವಳಿಗೆ ಗರ್ಭವನ್ನಿತ್ತು ಸೂರ್ಯನು
ಅಂತರ್ಧಾನನಾದುದು (೧-೨೬).

03291001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

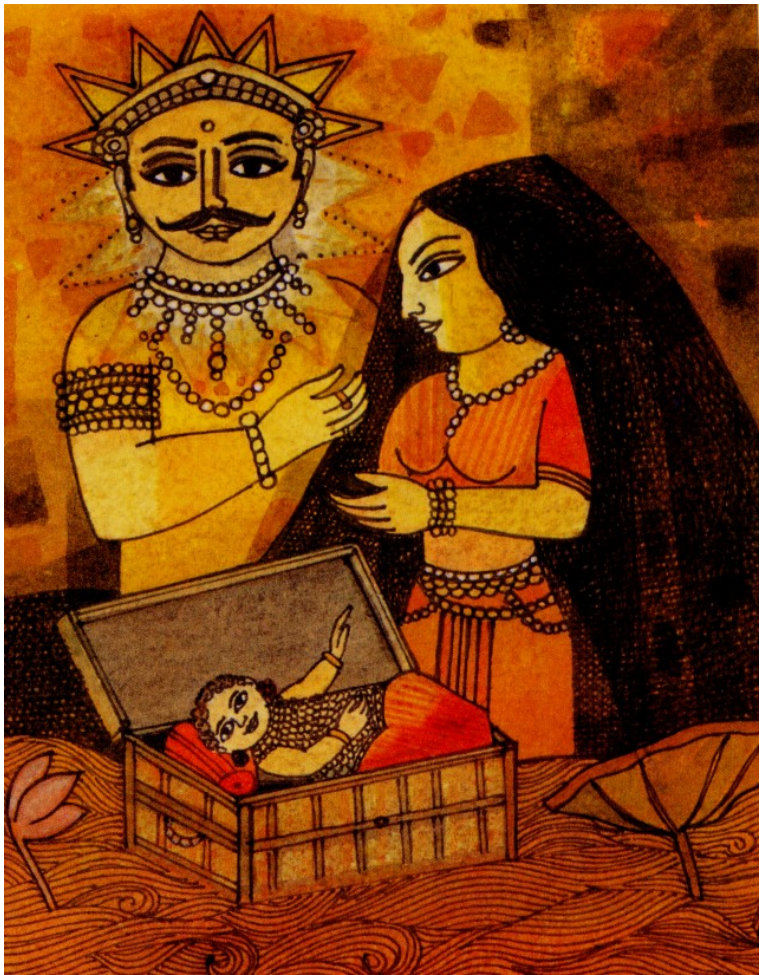
03291001a ಸಾ ತು ಕನ್ಯಾ ಬಹುವಿಧಂ ಬ್ರುವಂತೀ ಮಧುರಂ ವಚಃ|

03291001c ಅನುನೇತುಂ ಸಹಸ್ರಾಂಶುಂ ನ ಶಶಾಕ ಮನಸ್ವಿನೀ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಮನಸ್ವಿನಿ ಕನ್ಯೆಯಾದರೋ ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಮಧುರ ವಚನಗಳಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಸಹಸ್ರಾಂಶುವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಶಕ್ಯಳಾಗಲಿಲ್ಲ.

03291002a ನ ಶಶಾಕ ಯದಾ ಬಾಲಾ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತುಂ ತಮೋನುದಂ|

03291002c ಭೀತಾ ಶಾಪಾತ್ತತೋ ರಾಜನ್ದಧ್ಯಾ ದೀರ್ಘಮಥಾಂತರಂ||

ರಾಜನ್! ಅವನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಅಶಕ್ಯಳಾದ ಬಾಲಕಿಯು
ಶಾಪದಿಂದ ಭೀತಳಾಗಿ ಬಹಳ ಸಮಯದ ನಂತರ ಒಂದು
ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಳು.

03291003a ಅನಾಗಸಃ ಪಿತುಃ ಶಾಪೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ತಥೈವ ಚ|

03291003c ಮನ್ನಿಮಿತ್ತಃ ಕಥಂ ನ ಸ್ಯಾತ್ಕೃದ್ಧಾದಸ್ಮಾದ್ವಿಭಾವಸೋಃ||

“ನನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಭಾವಿಸುವಿನ ಕೋಪದಿಂದ ಅನಾಗಸ ತಂದೆ
ಮತ್ತು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶಾಪಹೊಂದದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಏನು
ಮಾಡಲಿ?

03291004a ಬಾಲೇನಾಪಿ ಸತಾ ಮೋಹಾದ್ಭೃಶಂ ಸಾಪಹ್ನವಾನ್ಯಪಿ|

03291004c ನಾತ್ಯಾಸಾದಯಿತವ್ಯಾನಿ ತೇಜಾಂಸಿ ಚ ತಪಾಂಸಿ ಚ||

ಬಾಲೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಸತ್ತುರುಷರ ತೇಜಸ್ಸು-ತಪಸ್ಸುಗಳು
ಬಹಿರಂಗವಾಗಿದ್ದರೂ ಮೋಹದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು
ಹೋಗಬಾರದು.

03291005a ಸಾಹಮದ್ಯ ಭೃಶಂ ಭೀತಾ ಗೃಹೀತಾ ಚ ಕರೇ ಭೃಶಂ|

03291005c ಕಥಂ ತ್ವಕಾರ್ಯಂ ಕುರ್ಯಾಂ ವೈ ಪ್ರದಾನಂ ಹ್ಯಾತ್ಮನಃ ಸ್ವಯಂ||

ಇಂದು ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಅವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ
ನಾನು ತುಂಬಾ ಭಯಭೀತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಗೆ
ಈ ಅಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ?”

03291006a ಸೈವಂ ಶಾಪಪರಿತ್ರಸ್ತಾ ಬಹು ಚಿಂತಯತೀ ತದಾ|

03291006c ಮೋಹೇನಾಭಿಪರೀತಾಂಗೀ ಸ್ಮಯಮಾನಾ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಶಾಪಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಹೆದರಿ ಬಹಳ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳು ಮೋಹದಿಂದ ದೇಹವು ನಡುಗುತ್ತಿರಲು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

03291007a ತಂ ದೇವಮಬ್ರವೀದ್ಭೀತಾ ಬಂಧೂನಾಂ ರಾಜಸತ್ತಮ|

03291007c ಪ್ರೀಡಾವಿಹ್ವಲಯಾ ವಾಚಾ ಶಾಪತ್ರಸ್ತಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ರಾಜಸತ್ತಮ ! ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಅವಳು ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ದೇವನಿಗೆ ನಾಚಿ, ವಿಹ್ವಲಳಾಗಿ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಳು.

03291008 ಕುಂತ್ಯುವಾಚ|

03291008a ಪಿತಾ ಮೇ ದ್ವಿಯತೇ ದೇವ ಮಾತಾ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಾಂಧವಾಃ|

03291008c ನ ತೇಷು ದ್ವಿಯಮಾಣೇಷು ವಿಧಿಲೋಪೋ ಭವೇದಯಂ||

ಕುಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ದೇವ ! ನನ್ನ ತಂದೆಯೂ ತಾಯಿಯೂ ಮತ್ತು ಇತರ ಬಾಂಧವರೂ ಜೀವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಜೀವಿಸಿರುವಾಗ ಈ ವಿಧಿಲೋಪವು ಆಗಕೂಡದು.

03291009a ತ್ವಯಾ ಮೇ ಸಂಗಮೋ ದೇವ ಯದಿ ಸ್ಯಾದ್ವಿಧಿವರ್ಜಿತಃ|

03291009c ಮನ್ನಿಮಿತ್ತಂ ಕುಲಸ್ಯಾಸ್ಯ ಲೋಕೇ ಕೀರ್ತಿನರ್ಶೇತ್ತತಃ||

ದೇವ ! ಒಂದುವೇಳೆ ನನ್ನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಸಂಗಮವು

ವಿಧಿವರ್ಜಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ಕುಲದ

ಕೀರ್ತಿಯು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

03291010a ಅಥ ವಾ ಧರ್ಮಮೇತಂ ತ್ವಂ ಮನ್ಯಸೇ ತಪತಾಂ ವರ|

03291010c ಋತೇ ಪ್ರದಾನಾದ್ಬಂಧುಭ್ಯಸ್ತವ ಕಾಮಂ ಕರೋಮ್ಯಹಂ||

ಅಥವಾ ತಪಸ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಇದು ಧರ್ಮವೆಂದೇ ನೀನು ತಿಳಿದರೆ
ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡದೇ ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದುದನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

03291011a ಆತ್ಮಪ್ರದಾನಂ ದುರ್ಧರ್ಷ ತವ ಕೃತ್ವಾ ಸತೀ ತ್ವಹಂ|

03291011c ತ್ವಯಿ ಧರ್ಮೋ ಯಶಶ್ಚೈವ ಕೀರ್ತಿರಾಯುಶ್ಚ ದೇಹಿನಾಂ||

ದುರ್ಧರ್ಷ ! ನಾನು ನಿನಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ಸತಿಯಾಗಿಯೇ
ಇರುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ದೇಹಿಗಳ ಧರ್ಮ, ಯಶಸ್ಸು, ಕೀರ್ತಿ
ಮತ್ತು ಆಯಸ್ಸುಗಳು ಇವೆ.”

03291012 ಸೂರ್ಯ ಉವಾಚ|

03291012a ನ ತೇ ಪಿತಾ ನ ತೇ ಮಾತಾ ಗುರವೋ ವಾ ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ|

03291012c ಪ್ರಭವಂತಿ ವರಾರೋಹೇ ಭದ್ರಂ ತೇ ಶೃಣು ಮೇ ವಚಃ||

ಸೂರ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾಗಲೀ
ತಾಯಿಯಾಗಲೀ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರಾಗಲೀ ಶಕ್ಯರಿಲ್ಲ. ವರಾರೋಹೇ!
ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು.

03291013a ಸರ್ವಾನ್ಕಾಮಯತೇ ಯಸ್ಮಾತ್ಕುನೇರ್ಧಾರತೋಶ್ಚ ಭಾಮಿನಿ|

03291013c ತಸ್ಮಾತ್ಕನ್ಯೇಹ ಸುಶ್ರೋಣಿ ಸ್ವತಂತ್ರಾ ವರವರ್ಣಿನಿ||

ಭಾಮಿನಿ ! ಸುಶ್ರೋಣೀ ! ವರವರ್ಣಿನೀ ! ಎಲ್ಲ ಕಾಮಗಳೆಂಬ
ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಕನೇ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಬಂದಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು
ಸ್ವತಂತ್ರಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

03291014a ನಾಧರ್ಮಶ್ಚ ರಿತಃ ಕಶ್ಚಿತ್ತ್ವಯಾ ಭವತಿ ಭಾಮಿನಿ|

03291014c ಅಧರ್ಮಂ ಕುತ ಏವಾಹಂ ಚರೇಯಂ ಲೋಕಕಾಮ್ಯಯಾ||

ಭಾಮಿನಿ ! ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅಧರ್ಮವು
ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಲೋಕಕಾಮದಿಂದ ನಡೆಯುವ ನಾನು
ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಯೇನು?

03291015a ಅನಾವೃತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಸರ್ವಾ ನರಾಶ್ಚ ವರವರ್ಣಿನಿ|

03291015c ಸ್ವಭಾವ ಏಷ ಲೋಕಾನಾಂ ವಿಕಾರೋಽನ್ಯ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ||

ವರವರ್ಣಿನೀ ! ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ನರರೂ ಅನಾವೃತರು. ಲೋಕಗಳ
ಸ್ವಭಾವವೇ ಇದು. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

03291016a ಸಾ ಮಯಾ ಸಹ ಸಂಗಮ್ಯ ಪುನಃ ಕನ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯಸಿ|

03291016c ಪುತ್ರಶ್ಚ ತೇ ಮಹಾಬಾಹುರ್ವವಿಷ್ಯತಿ ಮಹಾಯಶಾಃ||

ನನ್ನೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಪುನಃ ಕನ್ಯೆಯಾಗುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಮಗನು
ಮಹಾಬಾಹುವೂ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ.”

03291017 ಕುಂತ್ಯುವಾಚ|

03291017a ಯದಿ ಪುತ್ರೋ ಮಮ ಭವೇತ್ತ್ವತ್ತಃ ಸರ್ವತಮೋಪಹ|

03291017c ಕುಂಡಲೀ ಕವಚೀ ಶೂರೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಮಹಾಬಲಃ||

ಕುಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಸರ್ವಕತ್ತಲೆಯನ್ನೂ ಕಳೆಯುವವನೇ! ನಿನ್ನಿಂದ ಪಡೆದ ನನ್ನ ಪುತ್ರನು ಕುಂಡಲಿಯಾಗಿದ್ದು, ಕವಚಿಯಾಗಿದ್ದು, ಶೂರನೂ, ಮಹಾಬಾಹುವೂ, ಮಹಾಬಲನೂ ಆಗಲಿ.”

03291018 ಸೂರ್ಯ ಉವಾಚ|

03291018a ಭವಿಷ್ಯತಿ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕುಂಡಲೀ ದಿವ್ಯವರ್ಮಭೃತ್|

03291018c ಉಭಯಂ ಚಾಮೃತಮಯಂ ತಸ್ಯ ಭದ್ರೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಸೂರ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭದ್ರೇ! ಅವನು ಮಹಾಬಾಹುವೂ, ಮತ್ತು ಧರಿಸಿದ ಕುಂಡಲ ದಿವ್ಯಕವಚಗಳೆರಡೂ ಅಮೃತ ಮಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.”

03291019 ಕುಂತ್ಯುವಾಚ|

03291019a ಯದ್ರೇತದಮೃತಾದಸ್ತಿ ಕುಂಡಲೀ ವರ್ಮ ಚೋತ್ತಮಂ|

03291019c ಮಮ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಯಂ ವೈ ತ್ವಂ ಮತ್ತ ಉತ್ಪಾದಯಿಷ್ಯಸಿ||

ಕುಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ನನ್ನ ಪುತ್ರನ ಉತ್ತಮ ಕುಂಡಲ ಕವಚಗಳು ಅಮೃತಮಯವಾಗಿರುತ್ತವೆಯೆಂದಾದರೆ ಅವನನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸು.

03291020a ಅಸ್ತು ಮೇ ಸಂಗಮೋ ದೇವ ಯಥೋಕ್ತಂ ಭಗವನ್ಸ್ವಯಾ|

03291020c ತ್ವದ್ವೀರ್ಯರೂಪಸತ್ತ್ವಾ ಜಾ ಧರ್ಮಯುಕ್ತೋ ಭವೇತ್ಸ ಚ||

ದೇವ ! ಭಗವನ್ ! ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ನನ್ನ
ಸಂಗಮವಾಗಲಿ. ಅವನು ವೀರ್ಯದಲ್ಲಿ, ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಸತ್ವದಲ್ಲಿ,
ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ಧರ್ಮಯುಕ್ತನಾಗಿರಲಿ.”

03291021 ಸೂರ್ಯ ಉವಾಚ|

03291021a ಅದಿತ್ಯಾ ಕುಂಡಲೇ ರಾಜ್ಞಿ ದತ್ತೇ ಮೇ ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ|

03291021c ತೇಽಸ್ಯ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ವೈ ಭೀರು ವರ್ಮ ಚೈವೇದಮುತ್ತಮಂ||

ಸೂರ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಣಿ! ಮತ್ತಕಾಶಿನೀ! ಭೀರು! ಅದಿತಿಯು
ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನೂ ಅನುತ್ತಮ ಕವಚವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ
ನೀಡುತ್ತೇನೆ.”

03291022 ಪೃಥೋವಾಚ|

03291022a ಪರಮಂ ಭಗವನ್ನೇವ ಸಂಗಮಿಷ್ಯೇ ತ್ವಯಾ ಸಹ|

03291022c ಯದಿ ಪುತ್ರೋ ಭವೇದೇವಂ ಯಥಾ ವದಸಿ ಗೋಪತೇ||

ಪೃಥೆಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಪರಮ ಭಗವನ್! ದೇವ! ಗೋಪತೇ! ನೀನು
ಹೇಳಿದಂಥ ಪುತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆಂದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕೂಡುತ್ತೇನೆ.””

03291023 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03291023a ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತು ತಾಂ ಕುಂತೀಮಾವಿವೇಶ ವಿಹಂಗಮಃ|

03291023c ಸ್ವರ್ಭಾನುಶತ್ರುರ್ಯೋಗಾತ್ಮಾ ನಾಭ್ಯಾಂ ಪಸ್ಪರ್ಶ ಚೈವ ತಾಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಆ
ವಿಹಂಗಮನು ಕುಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆ ಸ್ವರ್ಭಾನುಶತ್ರು

ಯೋಗಾತ್ಮನು ಅವಳ ಹೊಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು.

03291024a ತತಃ ಸಾ ವಿಹ್ವಲೇವಾಸೀತ್ಕನ್ಯಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ತೇಜಸಾ|

03291024c ಪಪಾತಾಥ ಚ ಸಾ ದೇವೀ ಶಯನೇ ಮೂಢಚೇತನಾ||

ಆಗ ಆ ದೇವಿ ಕನ್ಯೆಯು ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ವಿಹ್ವಲಳಾಗಿ ಮೂಢಚೇತನಳಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಳು.”

03291025 ಸೂರ್ಯ ಉವಾಚ|

03291025a ಸಾಧಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸುಶ್ರೋಣಿ ಪುತ್ರಂ ವೈ ಜನಯಿಷ್ಯಸಿ|

03291025c ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಕನ್ಯಾ ಚೈವ ಭವಿಷ್ಯಸಿ||

ಸೂರ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸುಶ್ರೋಣೀ! ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕನ್ಯೆ! ಶಸ್ತ್ರಭೃತರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗುತ್ತಾನೆ.”

03291026 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03291026a ತತಃ ಸಾ ವ್ರೀಡಿತಾ ಬಾಲಾ ತದಾ ಸೂರ್ಯಮಥಾಬ್ರವೀತ್|

03291026c ಏವಮಸ್ತಿ ತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸ್ಥಿತಂ ಭೂರಿವರ್ಚಸಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಆ ಬಾಲಕಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಭೂರಿವರ್ಚಸ ಸೂರ್ಯನು ಮುಂದುವರೆದನು.

03291027a ಇತಿ ಸ್ಮೋಕ್ತಾ ಕುಂತಿರಾಜಾತ್ಮಜಾ ಸಾ|

ವಿವಸ್ವಂತಂ ಯಾಚಮಾನಾ ಸಲಜ್ಜಾ|

03291027c ತಸ್ಮಿನ್ಪುಣ್ಯೇ ಶಯನೀಯೇ ಪಪಾತ|

ಮೋಹಾವಿಷ್ಣ್ವಾ ಭಜ್ಯಮಾನಾ ಲತೇವ||

ಈ ರೀತಿ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಕುಂತಿರಾಜನ ಮಗಳು ವಿವಸ್ವತನನ್ನು ಯಾಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜಿತಳಾಗಿ, ಮೋಹಾವಿಷ್ಣುಳಾಗಿ, ತುಂಡರಿಸಿದ ಲತೆಯಂತೆ ಆ ಪುಣ್ಯ ಶಯನದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು.

03291028a ತಾಂ ತಿಗ್ಮಾಂಶುಸ್ತೇಜಸಾ ಮೋಹಯಿತ್ವಾ|

ಯೋಗೇನಾವಿಷ್ಣ್ಯಾತ್ಮಸಂಸ್ಥಾಂ ಚಕಾರ|

03291028c ನ ಚೈವೈನಾಂ ದೂಷಯಾಮಾಸ ಭಾನುಃ|

ಸಂಜ್ಞಾಂ ಲೇಭೇ ಭೂಯ ಏವಾಥ ಬಾಲಾ||

ತಿಗ್ಮಾಂಶುವು ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಮೋಹಿಸುತ್ತಾ ಯೋಗದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಭಾನುವು ಅವಳನ್ನು ದೂಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಆ ಬಾಲಕಿಯು ಪುನಃ ತನ್ನ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ

ಪರ್ವಣಿ ಸೂರ್ಯಕುಂತೀಸಮಾಗಮೇ

ಏಕನವತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ

ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಕುಂತೀಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ

ಇನ್ನೂರಾತೊಂಬತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೯೨

ಕುಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನ ಜನನ (೧-೫). ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಾ ಅಶ್ವನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದುದು (೧-೨೨). ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯು ಚರ್ಮಣ್ವತಿ, ಯಮುನೆಯರ ಮೂಲಕ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಚಂಪಾಪುರಿಗೆ ಬಂದುದು (೨೩-೨೭).

03292001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03292001a ತತೋ ಗರ್ಭಃ ಸಮಭವತ್ಪ್ರಥಾಯಾಃ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

03292001c ಶುಕ್ಲೇ ದಶೋತ್ತರೇ ಪಕ್ಷೇ ತಾರಾಪತಿರಿವಾಂಬರೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಂಬರದಲ್ಲಿ ತಾರಾಪತಿಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭವು ಬೆಳೆಯಿತು.

03292002a ಸಾ ಬಾಂಧವಭಯಾದ್ಬಾಲಾ ತಂ ಗರ್ಭಂ ವಿನಿಗೂಹತೀ|

03292002c ಧಾರಯಾಮಾಸ ಸುಶ್ರೋಣೀ ನ ಚೈನಾಂ ಬುಬುಧೇ ಜನಃ||

ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಹೆದರಿ ಆ ಬಾಲಕಿಯು ತನ್ನ ಗರ್ಭವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಆ ಸುಶ್ರೋಣಿಯು ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾಗ ಯಾರಿಗೂ ಅದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

03292003a ನ ಹಿ ತಾಂ ವೇದ ನಾರ್ಯನ್ಯಾ ಕಾ ಚಿದ್ಧಾತ್ರೇಯಿಕಾಮೃತೇ|

03292003c ಕನ್ಯಾಪುರಗತಾಂ ಬಾಲಾಂ ನಿಪುಣಾಂ ಪರಿರಕ್ಷಣೇ||

ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣೆಯಾದ ಈ ಬಾಲಕಿಯ ಕುರಿತು

ಅವಳ ದಾತ್ರೇಯಿಕೆಯ ಹೊರತು ಕನ್ಯಾಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೇರೆ ಯಾವ
ನಾರಿಯೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

03292004a ತತಃ ಕಾಲೇನ ಸಾ ಗರ್ಭಂ ಸುಷುಮೇ ವರವರ್ಣಿನೀ|

03292004c ಕನ್ಯೈವ ತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಾದಮರಪ್ರಭಂ||

ಅನಂತರ ಕಾಲಬಂದಾಗ ಆ ವರವರ್ಣಿನಿ ಕನ್ಯೆಯು ದೇವನ
ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಅಮರಪ್ರಭೆಯ ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತಳು.

03292005a ತಥೈವ ಬದ್ಧಕವಚಂ ಕನಕೋಜ್ಜ್ವಲಕುಂಡಲಂ|

03292005c ಹರ್ಯಕ್ಷಂ ವೃಷಭಸ್ಕಂಧಂ ಯಥಾಸ್ಯ ಪಿತರಂ ತಥಾ||

ತಂದೆಯಂತೆ ಅವನೂ ಕೂಡ ಕವಚವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಚಿನ್ನದಿಂದ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಹರಿಯ
ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ, ವೃಷಭಸ್ಕಂಧನಾಗಿದ್ದನು.

03292006a ಜಾತಮಾತ್ರಂ ಚ ತಂ ಗರ್ಭಂ ಧಾತ್ರಾ ಸ್ಮಂತ್ರ್ಯ ಭಾಮಿನೀ|

03292006c ಮಂಜೂಷಾಯಾಮವದಧೇ ಸ್ವಾಸ್ತಿರ್ಣಾಯಾಂ ಸಮಂತತಃ||

ಹುಟ್ಟಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಆ ಧಾತ್ರಿಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಭಾಮಿನಿಯು ಆ
ಮಗುವನ್ನು ಎಲ್ಲಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದ
ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಳು.

03292007a ಮಧೂಚ್ಚಿಷ್ಟಸ್ಥಿತಾಯಾಂ ಸಾ ಸುಖಾಯಾಂ ರುದತೀ ತಥಾ|

03292007c ಶ್ಲಕ್ಷಾಯಾಂ ಸುಪಿಧಾನಾಯಾಮಶ್ವನದ್ಯಾಮವಾಸ್ಯ ಜತ್||

ಜೇನಿನ ಅಂಟನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ, ಸುಖವಾದ ಮೆತ್ತನೆಯ ಹಾಸಿನ
ಮೇಲೆ ಅಳುತ್ತಾ ಮಗುವನ್ನಿಟ್ಟು ಅಶ್ವನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಳು.

03292008a ಜಾನತೀ ಚಾಪ್ಯಕರ್ತವ್ಯಂ ಕನ್ಯಾಯಾ ಗರ್ಭಧಾರಣಂ|

03292008c ಪುತ್ರಸೇಹೇನ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕರುಣಂ ಪರ್ಯದೇವಯತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಕನ್ಯೆಯು ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು
ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಅವಳು ಪುತ್ರಸೇಹದಿಂದ ಕರುಣ ರೋದನವನ್ನು
ಮಾಡಿದಳು.

03292009a ಸಮುತ್ಸ್ರಜಂತೀ ಮಂಜೂಷಾಮಶ್ವನದ್ಯಾಸ್ತದಾ ಜಲೇ|

03292009c ಉವಾಚ ರುದತೀ ಕುಂತೀ ಯಾನಿ ವಾಕ್ಯಾನಿ ತಚ್ಚ್ಚಣು||

ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಅಶ್ವನದಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡುವಾಗ ಅಳುತ್ತಿರುವ
ಕುಂತಿಯು ಏನು ಹೇಳಿದಳೆನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳು.

03292010a ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇಽಸ್ತ್ವಾಂತರಿಕ್ಷೇಭ್ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪುತ್ರಕ|

03292010c ದಿವ್ಯೇಭ್ಯಶ್ಚೈವ ಭೂತೇಭ್ಯಸ್ತಥಾ ತೋಯಚರಾಶ್ಚ ಯೇ||

“ಪುತ್ರಕ! ನೀನು ಅಂತರಿಕ್ಷದ, ಭೂಮಿಯ, ಮತ್ತು ದಿವಿಯ
ಭೂತಗಳಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಜಲಿಸುವವರಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿರು.

03292011a ಶಿವಾಸ್ತೇ ಸಂತು ಪಂಥಾನೋ ಮಾ ಚ ತೇ ಪರಿಪಂಧಿನಃ|

03292011c ಆಗಮಾಶ್ಚ ತಥಾ ಪುತ್ರ ಭವಂತ್ವದ್ರೋಹಚೇತಸಃ||

ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗವು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿರಲಿ. ಅಡ್ಡಿಯಾಗದಿರಲಿ. ಮತ್ತು

ಪುತ್ರ! ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸುವವರು ದ್ರೋಹಚೇತಸರಾಗದಿರಲಿ.

03292012a ಪಾತು ತ್ವಾಂ ವರುಣೋ ರಾಜಾ ಸಲಿಲೇ ಸಲಿಲೇಶ್ವರಃ|

03292012c ಅಂತರಿಕ್ಷೇಽಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಃ ಪವನಃ ಸರ್ವಗಸ್ತಥಾ||

ರಾಜ ಸಲಿಲಲೇಶ್ವರ ವರುಣನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ವಾಯುವು ಸದಾ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

03292013a ಪಿತಾ ತ್ವಾಂ ಪಾತು ಸರ್ವತ್ರ ತಪನಸ್ತಪತಾಂ ವರಃ|

03292013c ಯೇನ ದತ್ತೋಽಸಿ ಮೇ ಪುತ್ರ ದಿವ್ಯೇನ ವಿಧಿನಾ ಕಿಲ||

ಪುತ್ರ! ದೇವವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೋ ಆ

ತಪಸ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಿನ್ನ ಪಿತ ತಪನನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

03292014a ಆದಿತ್ಯಾ ವಸವೋ ರುದ್ರಾಃ ಸಾಧ್ಯಾ ವಿಶ್ವೇ ಚ ದೇವತಾಃ|

03292014c ಮರುತಶ್ಚ ಸಹೇಂದ್ರೇಣ ದಿಶಶ್ಚ ಸದಿಗೀಶ್ವರಾಃ||

03292015a ರಕ್ಷಂತು ತ್ವಾಂ ಸುರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಮೇಷು ವಿಷಮೇಷು ಚ|

03292015c ವೇತ್ಸ್ಯಾ ಮಿ ತ್ವಾಂ ವಿದೇಶೇಽಪಿ ಕವಚೇನೋಪಸೂಚಿತಂ||

ಆದಿತ್ಯರು, ವಸುಗಳು, ರುದ್ರರು, ಸಾಧ್ಯರು, ವಿಶ್ವೇದೇವರು, ಮರುತರು,
ಇಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳ ಈಶ್ವರರೂ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ
ಸುರರೂ ನಿನ್ನ ಸಮ ಮತ್ತು ವಿಷಮಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ನಿನ್ನ ಕವಚಗಳ
ಸೂಚನೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ವಿದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

03292016a ಧನ್ಯಸ್ತೇ ಪುತ್ರ ಜನಕೋ ದೇವೋ ಭಾನುವಿಭಾವಸುಃ|

03292016c ಯಸ್ತ್ವಾಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯತಿ ದಿವ್ಯೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ ವಾಹಿನೀಗತಂ||

ಪುತ್ರ! ನಿನ್ನ ತಂದೆ ದೇವ ಭಾನು ವಿಭಾವಸುವೇ ಧನ್ಯ! ಏಕೆಂದರೆ
ಅವನು ನೀನು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತನ್ನ
ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಣಬಹುದು.

03292017a ಧನ್ಯಾ ಸಾ ಪ್ರಮದಾ ಯಾ ತ್ವಾಂ ಪುತ್ರತ್ವೇ ಕಲ್ಪಯಿಷ್ಯತಿ|

03292017c ಯಸ್ಯಾಸ್ತ್ವಂ ತೃಷಿತಃ ಪುತ್ರ ಸ್ತನಂ ಪಾಸ್ಯಸಿ ದೇವಜ||

ದೇವಜ! ನಿನ್ನನ್ನು ಪುತ್ರನೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆ ತಾಯಿಯು ಧನ್ಯೆ.
ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳ ಮೊಲೆಯಿಂದ ಪುತ್ರ! ನೀನು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ

ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೀಯೆ.

03292018a ಕೋ ನು ಸ್ವಪ್ನಸ್ತಯಾ ದೃಷ್ಟೋ ಯಾ ತ್ವಾಮಾದಿತ್ಯವರ್ಚಸಂ|

03292018c ದಿವ್ಯವರ್ಮಸಮಾಯುಕ್ತಂ ದಿವ್ಯಕುಂಡಲಭೂಷಿತಂ||

03292019a ಪದ್ಮಾಯತವಿಶಾಲಾಕ್ಷಂ ಪದ್ಮತಾಮ್ರತಲೋಜ್ಜ್ವಲಂ|

03292019c ಸುಲಲಾಟಂ ಸುಕೇಶಾಂತಂ ಪುತ್ರತ್ವೇ ಕಲ್ಪಯಿಷ್ಯತಿ||

ಪುತ್ರ! ಆದಿತ್ಯವರ್ಚಸನಾದ, ದಿವ್ಯ ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ,
ದಿವ್ಯಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾದ, ಪದ್ಮದ ಎಸಳುಗಳಂತೆ ವಿಶಾಲ
ಆಯತ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಡೆದ, ತಾಮ್ರದಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಅಂಗೈವುಳ್ಳ,
ಸುಂದರ ಹಣೆಯ, ಸುಂದರ ಕೂದಲಿನ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ಏನು
ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಾಳು?

03292020a ಧನ್ಯಾ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಪುತ್ರ ತ್ವಾಂ ಭೂಮೌ ಸಂಸರ್ಪಮಾಣಕಂ|

03292020c ಅವ್ಯಕ್ತಕಲವಾಕ್ಯಾನಿ ವದಂತಂ ರೇಣುಗುಣೈತಂ||

ಪುತ್ರ! ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಅಂಬೆಗಾಲಿಕ್ಕುತ್ತಾ, ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ
ಸಿಹಿಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ, ಧೂಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ನಿನ್ನನ್ನು
ನೋಡುವವರೇ ಧನ್ಯರು.

03292021a ಧನ್ಯಾ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಪುತ್ರ ತ್ವಾಂ ಪುನರ್ಯೌವನಗೇ ಮುಖೇ|

03292021c ಹಿಮವದ್ವನಸಂಭೂತಂ ಸಿಂಹಂ ಕೇಸರಿಣಂ ಯಥಾ||

ಪುತ್ರ! ಹಿಮವತ್ ವನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಿಂಹ ಕೇಸರಿಯಂತೆ ಯೌವನದ
ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಪುನಃ ನೋಡುವವರೇ ಧನ್ಯರು.”

03292022a ಏವಂ ಬಹುವಿಧಂ ರಾಜನ್ವಿಲಪ್ಯ ಕರುಣಂ ಪೃಥಾ|

03292022c ಅವಾಸ್ಯಜತ ಮಂಜೂಷಾಮಶ್ವನದ್ಯಾಸ್ತದಾ ಜಲೇ||

ರಾಜನ್! ಈರಿತಿ ಬಹುವಿಧದಲ್ಲಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಾ ಕರುಣೆ ಪೃಥೆಯು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಅಶ್ವನದಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಳು.

03292023a ರುದತೀ ಪುತ್ರಶೋಕಾರ್ತಾ ನಿಶೀಥೇ ಕಮಲೇಕ್ಷಣಾ|

03292023c ಧಾತ್ರಾ ಸಹ ಪೃಥಾ ರಾಜನ್ಪುತ್ರದರ್ಶನಲಾಲಸಾ||

ರಾಜನ್! ಪುತ್ರಶೋಕಾರ್ತಳಾಗಿ ಮಗನನ್ನು ನೋಡುವ ಲಾಲಸೆಯಿಂದ ಆ ಕಮಲೇಕ್ಷಣೆ ಪೃಥೆಯು ಧಾತ್ರಿಯೊಡನೆ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟಳು.

03292024a ವಿಸರ್ಜಯಿತ್ವಾ ಮಂಜೂಷಾಂ ಸಂಬೋಧನಭಯಾತ್ಪಿತುಃ|

03292024c ವಿವೇಶ ರಾಜಭವನಂ ಪುನಃ ಶೋಕಾತುರಾ ತತಃ||

ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಶೋಕಾತುರದಿಂದ ಮತ್ತು ತಂದೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವ ಭಯದಿಂದ ಪುನಃ ರಾಜಭವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.

03292025a ಮಂಜೂಷಾ ತ್ವಶ್ವನದ್ಯಾಃ ಸಾ ಯಯೌ ಚರ್ಮಣ್ವತೀಂ ನದೀಂ|

03292025c ಚರ್ಮಣ್ವತ್ಯಾಶ್ಚ ಯಮುನಾಂ ತತೋ ಗಂಗಾಂ ಜಗಾಮ ಹ||

ಅಶ್ವನದಿಯಿಂದ ಆ ಮಂಜೂಷವು ಚರ್ಮಣ್ವತೀ ನದಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಚರ್ಮಣ್ವತಿಯಿಂದ ಯಮುನೆಗೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಗಂಗೆಗೆ ಹೋಯಿತು.

03292026a ಗಂಗಾಯಾಃ ಸೂತವಿಷಯಂ ಚಂಪಾಮಭ್ಯಾಯಯೌ ಪುರೀಂ|

03292026c ಸ ಮಂಜೂಷಾಗತೋ ಗರ್ಭಸ್ತರಂಗೈರುಹ್ಯಮಾನಕಃ||

03292027a ಅಮೃತಾದುತ್ತಿತಂ ದಿವ್ಯಂ ತತ್ತು ವರ್ಮ ಸಕುಂಡಲಂ|

03292027c ಧಾರಯಾಮಾಸ ತಂ ಗರ್ಭಂ ದೈವಂ ಚ ವಿಧಿನಿರ್ಮಿತಂ||

ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಸೂತರ ರಾಷ್ಟ್ರ ಚಂಪಾಪುರಿಗೆ ಬಂದಿತು.

ತರಂಗಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಮಂಜೂಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಗುವು

ಅಮೃತದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ದಿವ್ಯ ಕವಚವನ್ನೂ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನೂ

ಧರಿಸಿತ್ತು. ಆ ಮಗುವು ವಿಧಿನಿರ್ಮಿತ ದೈವವನ್ನೂ ಧರಿಸಿತ್ತು.¹⁸²”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ಕರ್ಣಪರಿತ್ಯಾಗೇ ದ್ವಿನವತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಪರಿತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾತೊಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೯೩

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ತೀರಕ್ಕೆ ವಿಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ,
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸಖಿ, ಸೂತ ಅಧಿರಥನು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು
ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರ ಪುತ್ರನಿವನು ಎಂದು ಪತ್ನಿ ರಾಧೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದುದು (೧-

¹⁸² ಕುಂತಿಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕರ್ಣಜನ್ಮ ಕಥನವು ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕ ಪರ್ವದ
ಅಧ್ಯಾಯ ೩೮ರಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

೧೦). ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ದ್ರೋಣನಿಂದ ಕಲಿತು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಖ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಕರ್ಣನ ಅಭೇದ್ಯ ಕವಚ ಕುಂಡಲಗಳೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣವಾದುದು (೧೧-೨೦). ಇಂದ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಕರ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದು (೨೧-೨೩).

03293001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03293001a ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ವೈ ಸಖಾ|

03293001c ಸೂತೋಽಧಿರಥ ಇತ್ಯೇವ ಸದಾರೋ ಜಾಹ್ನವೀಂ ಯಯೌ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸಖಿ ಸೂತ ಅಧಿರಥನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಅದೇ ಜಾಹ್ನವೀ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

03293002a ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ಭವದ್ರಾಜನ್ರೂಪೇಣಾಸದ್ಯಶೀ ಭುವಿ|

03293002c ರಾಧಾ ನಾಮ ಮಹಾಭಾಗಾ ನ ಸಾ ಪುತ್ರಮವಿಂದತ|

03293002e ಅಪತ್ಯಾರ್ಥೇ ಪರಂ ಯತ್ನಮಕರೋಚ್ಚ ವಿಶೇಷತಃ||

ರಾಜನ್! ಅವನ ಭಾರ್ಯೆಯು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭುವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಸದೃಶಳಾಗಿದ್ದಳು. ರಾಧಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆ ಮಹಾಭಾಗೆಯು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರಮ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ.

03293003a ಸಾ ದದರ್ಶಾಥ ಮಂಜೂಷಾಮುಹ್ಯಮಾನಾಂ ಯದ್ಯಚ್ಚಯಾ|

03293003c ದತ್ತರಕ್ಷಾಪ್ರತಿಸರಾಮನ್ವಾಲಭನಶೋಭಿತಾಂ|

03293003e ಊರ್ಮೀತರಂಗೈರ್ಜಾಹ್ನವ್ಯಾಃ ಸಮಾನೀತಾಮುಪಹ್ವರಂ||

ಅವಳು ನದಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬರುತ್ತಿರುವ, ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ್ದ,
ಕೀಲದಿಂದ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಳು.
ಜಾಹ್ನವಿಯ ಅಲೆಗಳು ಅದನ್ನು ಅವಳ ಕಡೆಗೇ ತಳ್ಳಿದವು.

03293004a ಸಾ ತಾಂ ಕೌತೂಹಲಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾಂ ಗ್ರಾಹಯಾಮಾಸ ಭಾಮಿನೀ|

03293004c ತತೋ ನಿವೇದಯಾಮಾಸ ಸೂತಸ್ಯಾಧಿರಥಸ್ಯ ವೈ||

ಆ ಭಾಮಿನಿಯು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದಳು ಮತ್ತು ಸೂತ
ಅಧಿರಥನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದಳು.

03293005a ಸ ತಾಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಮಂಜೂಷಾಮುತ್ಸಾರ್ಯ ಜಲಮಂತಿಕಾತ್|

03293005c ಯಂತ್ರೈರುದ್ಧ್ವಾಟಯಾಮಾಸ ಸೋಽಪಶ್ಯತ್ತತ್ರ ಬಾಲಕಂ||

03293006a ತರುಣಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಂ ಹೇಮವರ್ಮಧರಂ ತಥಾ|

03293006c ಮೃಷ್ಟಕುಂಡಲಯುಕ್ತೇನ ವದನೇನ ವಿರಾಜತಾ||

ಅವನು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ತರಿಸಿದನು.
ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಒಡೆದು ತೆರೆಯಲು ಅಲ್ಲಿ ತರುಣ
ಆದಿತ್ಯನಂತಿರುವ, ಬಂಗಾರದ ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ, ಥಳಥಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುಖದ ಬಾಲಕನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03293007a ಸ ಸೂತೋ ಭಾರ್ಯಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ವಿಸ್ಮಯೋತ್ಪುಲ್ಲಲೋಚನಃ|

03293007c ಅಂಕಮಾರೋಪ್ಯ ತಂ ಬಾಲಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಸೂತನ ಮತ್ತು ಅವನ ಪತ್ನಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ
ಅರಳಿದವು. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪತ್ನಿಗೆ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03293008a ಇದಮತ್ಯದ್ಭುತಂ ಭೀರು ಯತೋ ಜಾತೋಽಸ್ಮಿ ಭಾಮಿನಿ|
03293008c ದೃಷ್ಟವಾನ್ದೇವಗರ್ಭೋಽಯಂ ಮನ್ಯೇಽಸ್ಮಾನ್ಸಮುಪಾಗತಃ||

“ಭೀರು! ಭಾಮಿನೀ! ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದ ಈ ವರೆಗೆ ಇಂಥಹ
ಅದ್ಭುತವನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮಗಾಗಿಯೇ ಈ ದೇವಗರ್ಭವು
ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

03293009a ಅನಪತ್ಯಸ್ಯ ಪುತ್ರೋಽಯಂ ದೇವೈರ್ದತ್ತೋ ಧ್ರುವಂ ಮಮ|
03293009c ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಂ ದದೌ ಪುತ್ರಂ ರಾಧಾಯೈ ಸ ಮಹೀಪತೇ||

ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರ ಪುತ್ರನಿವನು. ದೇವತೆಗಳೇ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದುದು
ಎನ್ನುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ.” ಮಹೀಪತೇ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಮಗನನ್ನು ರಾಧೆಗೆ
ಕೊಟ್ಟನು.

03293010a ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ತಂ ರಾಧಾ ವಿಧಿವದ್ಧಿವ್ಯರೂಪಿಣಂ|
03293010c ಪುತ್ರಂ ಕಮಲಗರ್ಭಾಭಂ ದೇವಗರ್ಭಂ ಶ್ರಿಯಾ ವೃತಂ||

ರಾಧೆಯು ಆ ಕಮಲಗರ್ಭದಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ, ದೇವಗರ್ಭ,
ಶ್ರೀಯಿಂದ ಆವೃತನಾಗಿದ್ದ ಆ ದಿವ್ಯರೂಪಿ ಪುತ್ರನನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು.

03293011a ಪುಷೋಷ ಚೈನಂ ವಿಧಿವದ್ವಪೃಥೇ ಸ ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್|

03293011c ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಚಾಪ್ಯನ್ಯೇ ಪ್ರಾಭವನ್ನಾರಸಾಃ ಸುತಾಃ|

ಅವಳು ಅವನನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಬೆಳಸಿದಳು. ಅವನೂ
ವೀರ್ಯವಂತನಾಗಿ ಬೆಳೆದನು. ಅವನ ನಂತರ ಅವಳು ಇತರ
ಪುತ್ರರನ್ನೂ ಪಡೆದಳು.

03293012a ವಸುವರ್ಮಧರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಂ ಬಾಲಂ ಹೇಮಕುಂಡಲಂ|

03293012c ನಾಮಾಸ್ಯ ವಸುಷೇಣೇತಿ ತತಶ್ಚ ಕ್ರುದ್ವಿಜಾತಯಃ||

ಬಂಗಾರದ ಕವಚಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಹೇಮಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಆ
ಬಾಲಕನನ್ನು ನೋಡಿ ದ್ವಿಜರು ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ವಸುಷೇಣ
ಎಂದಿಟ್ಟರು.

03293013a ಏವಂ ಸ ಸೂತಪುತ್ರತ್ವಂ ಜಗಾಮಾಮಿತವಿಕ್ರಮಃ|

03293013c ವಸುಷೇಣ ಇತಿ ಖ್ಯಾತೋ ವೃಷ ಇತ್ಯೇವ ಚ ಪ್ರಭುಃ||

ಈ ರೀತಿ ಅಮಿತವಿಕ್ರಮಿ ಪ್ರಭುವು ಸೂತಪುತ್ರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು
ವಸುಷೇಣ ಎಂದು, ವೃಷ ಎಂದೂ ಖ್ಯಾತನಾದನು.

03293014a ಸ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರಃ ಸೂತಸ್ಯ ವವೃಥೇಽಂಗೇಷು ವೀರ್ಯವಾನ್|

03293014c ಚಾರೇಣ ವಿದಿತಶ್ಚಾಸೀತ್ಪೃಥಾಯಾ ದಿವ್ಯವರ್ಮಭೃತ್||

ಸೂತನ ಆ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವೀರ್ಯವಂತನಾಗಿ ಬೆಳೆದನು.
ಪೃಥೆಯು ಅವನ ದಿವ್ಯ ಕವಚದ ಕುರಿತು ಚಾರರಿಂದ

ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು.

03293015a ಸೂತಸ್ತ್ವ ಧಿರಥಃ ಪುತ್ರಂ ವಿವೃದ್ಧಂ ಸಮಯೇ ತತಃ|

03293015c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ಪುರಂ ವಾರಣಸಾಹ್ವಯಂ||

ಸೂತ ಅಧಿರಥನು ತನ್ನ ಮಗನು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಾರಣಾವತ ಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

03293016a ತತ್ರೋಪಸದನಂ ಚಕ್ರೇ ದ್ರೋಣಸ್ಯೇಷ್ಟಸ್ತ್ರಕರ್ಮಣಿ|

03293016c ಸಖ್ಯಂ ದುರ್ಯೋಧನೇನೈವಮಗಚ್ಚತ್ಸ ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ದ್ರೋಣನ ಬಳಿಹೋದನು. ಮತ್ತು ಆ ವೀರ್ಯವಂತನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಖ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದನು¹⁸³.

03293017a ದ್ರೋಣಾತ್ಕೃಪಾಚ್ಚ ರಾಮಾಚ್ಚ ಸೋಽಸ್ರಗ್ರಾಮಂ ಚತುರ್ವಿಧಂ|

03293017c ಲಬ್ಧ್ವಾ ಲೋಕೇಽಭವತ್ಪ್ರಾತಃ ಪರಮೇಷ್ಟ್ವಾಸತಾಂ ಗತಃ||

ಅವನು ಚತುರ್ವಿಧ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ದ್ರೋಣನಿಂದ, ಕೃಪನಿಂದ ಮತ್ತು ರಾಮನಿಂದ ಪಡೆದು¹⁸⁴ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಬಿಲ್ಲುಗಾರನೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಬಂದನು.

¹⁸³ ಕರ್ಣನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಖ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಷಯವು ಆದಿ ಪರ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ ೧೨೬ರಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

¹⁸⁴ ಪರಶುರಾಮನಿಂದ ಕರ್ಣನು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾರದನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಶಾಂತಿ ಪರ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ ೩೨ರಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

03293018a ಸಂಧಾಯ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇಣ ಪಾರ್ಥಾನಾಂ ವಿಪ್ರಿಯೇ ಸ್ಥಿತಃ|

03293018c ಯೋದ್ಧಮಾಶಂಸತೇ ನಿತ್ಯಂ ಫಲಗ್ನೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪಾರ್ಥರ ವೈರಿಯಾಗಿ ನಿಂತನು.
ಮಹಾತ್ಮ ಫಲಗ್ನನೊಂದಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು.

03293019a ಸದಾ ಹಿ ತಸ್ಯ ಸ್ಪರ್ಧಾಸೀದರ್ಜುನೇನ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03293019c ಅರ್ಜುನಸ್ಯ ಚ ಕರ್ಣೇನ ಯತೋ ದೃಷ್ಟೋ ಬಭೂವ ಸಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅವನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅರ್ಜುನನೊಂದಿಗೆ
ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅರ್ಜುನನೂ ಕೂಡ ಕರ್ಣನನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.

03293020a ತಂ ತು ಕುಂಡಲಿನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವರ್ಮಣಾ ಚ ಸಮನ್ವಿತಂ|

03293020c ಅವಧ್ಯಂ ಸಮರೇ ಮತ್ವಾ ಪರ್ಯತಪ್ಯದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಅವನು ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಕವಚದಿಂದ
ಸಮನ್ವಿತನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಮತ್ತು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅವಧ್ಯನೆಂದು
ತಿಳಿದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

03293021a ಯದಾ ತು ಕರ್ಣೋ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭಾನುಮಂತಂ ದಿವಾಕರಂ|

03293021c ಸ್ತೌತಿ ಮಧ್ಯಂದಿನೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಸಲಿಲೇ ಸ್ಥಿತಃ||

03293022a ತತ್ರೈನಮುಪತಿಷ್ಠಂತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಧನಹೇತವಃ|

03293022c ನಾದೇಯಂ ತಸ್ಯ ತತ್ಕಾಲೇ ಕಿಂ ಚಿದಸ್ತಿ ದ್ವಿಜಾತಿಷು||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಮಧ್ಯಾಹ್ನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ಅವನು ಭಾನುಮಂತ ದಿವಾಕರನನ್ನು ಕೈಮುಗಿದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸ್ತುತಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಧನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜರು ಏನನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಅವನು ಕೊಡದೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

03293023a ತಮಿಂದ್ರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭೂತ್ವಾ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹೀತ್ಯುಪಸ್ಥಿತಃ|

03293023c ಸ್ವಾಗತಂ ಚೇತಿ ರಾಧೇಯಸ್ತಮಥ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ||

ಆಗ ಇಂದ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ “ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ!” ಎಂದು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು ನಿನಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಎಂದು ರಾಧೇಯನು ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ ಪರ್ವಣಿ ರಾಧಾಕರ್ಣಪ್ರಾಪ್ತೌ ತ್ರಿನವತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕರ್ಣಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾತೊಂಭತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೯೪

ಇಂದ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು
ಕರ್ಣನ ಕವಚ-ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು

ಪಡೆದುದು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕರ್ಣನಲ್ಲಿ ಕವಚ-ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು;
ಬಹುವಿಧದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನು ಯಾಚಿಸಿದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ
ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸದಿರುವುದು (೧-೧೨). ಒಬ್ಬನೇ
ವೀರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಹುದಾದಂತಹ ಅಮೋಘಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಂದ
ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕರ್ಣನು ತನ್ನ ಕವಚ-ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದುದು (೧೩-
೩೯). ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಪಾಂಡವರು ಸಂತೋಷವನ್ನಾಚರಿಸಿದುದು
(೪೦-೪೩).

03294001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03294001a ದೇವರಾಜಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಚ್ಚ ದ್ಮನಾ ವೃಷಃ|

03294001c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವಾಗತಮಿತ್ಯಾಹ ನ ಬುಭೋಧಾಸ್ಯ ಮಾನಸಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು
ಬಂದಿದ್ದ ದೇವರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿದ ವೃಷನು ಅವನಿಗೆ “ಸ್ವಾಗತ!”
ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

03294002a ಹಿರಣ್ಯಕಂಠೀಃ ಪ್ರಮದಾ ಗ್ರಾಮಾನ್ವಾ ಬಹುಗೋಕುಲಾನ್|

03294002c ಕಿಂ ದದಾನೀತಿ ತಂ ವಿಪ್ರಮುವಾಚಾಧಿರಧಿಸ್ತತಃ||

“ಬಂಗಾರದ ಕೊರಳಿನ ಸುಂದರಿಯರನ್ನು ಕೊಡಲೇ ಅಥವಾ ಬಹಳ
ಗೋಕುಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಲೇ?” ಎಂದು

ಆಧಿರಥಿಯು ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು.

03294003 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

03294003a ಹಿರಣ್ಯಕಂಠಃ ಪ್ರಮದಾ ಯಚ್ಚಾನ್ಯತ್ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಂ|

03294003c ನಾಹಂ ದತ್ತಮಿಹೇಚ್ಚಾಮಿ ತದರ್ಥಿಭ್ಯಃ ಪ್ರದೀಯತಾಂ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಿರಣ್ಯಕಂಠದ ಸುಂದರಿಯರಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಸುಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಾಗಲೀ ನನಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಬೇಡ. ಅವುಗಳ ಬೇಕೆನಿಸುವವರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನೀಡುವವನಾಗು.

03294004a ಯದೇತತ್ಸಹಜಂ ವರ್ಮ ಕುಂಡಲೇ ಚ ತವಾನಘ|

03294004c ಏತದುತ್ಕೃತ್ಯ ಮೇ ದೇಹಿ ಯದಿ ಸತ್ಯವ್ರತೋ ಭವಾನ್||

ಅನಘ! ನಿನ್ನ ಈ ಸಹಜವಾಗಿರುವ ಕವಚ-ಕುಂಡಲಗಳು ನನಗೆ ಬೇಕು. ನೀನು ಸತ್ಯವ್ರತನಾಗಿರುವೆಯಾದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ನನಗೆ ಕೊಡು.

03294005a ಏತದಿಚ್ಚಾಮ್ಯಹಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತ್ವಯಾ ದತ್ತಂ ಪರಂತಪ|

03294005c ಏಷ ಮೇ ಸರ್ವಲಾಭಾನಾಂ ಲಾಭಃ ಪರಮಕೋ ಮತಃ||

ಪರಂತಪ! ಅವುಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಬೇಗನೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲ ದಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.”

03294006 ಕರ್ಣ ಉವಾಚ|

03294006a ಅವನಿಂ ಪ್ರಮದಾ ಗಾಶ್ಚ ನಿರ್ವಾಪಂ ಬಹುವಾರ್ಷಿಕಂ|

03294006c ತತ್ತೇ ವಿಪ್ರ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ನ ತು ವರ್ಮ ನ ಕುಂಡಲೇ||

ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಾಹ್ಮಣ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಭೂಮಿ, ಸುಂದರಿಯರು, ಗೋವುಗಳು ಮತ್ತು ಬಹಳ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಈ ಕವಚ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನಲ್ಲ.”

03294007 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03294007a ಏವಂ ಬಹುವಿಧೈರ್ವಾರ್ಷ್ವಯಾ ಚ್ಯಮಾನಃ ಸ ತು ದ್ವಿಜಃ|

03294007c ಕರ್ಣೇನ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾನ್ಯಂ ವರಮಯಾಚತ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಈ ರೀತಿ ಬಹುವಿಧದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾರ್ಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆ ದ್ವಿಜನನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದರೂ ಅವನು ಕರ್ಣನಿಂದ ಬೇರೆ ವರವನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

03294008a ಸಾಂತ್ವಿತಶ್ಚ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪೂಜಿತಶ್ಚ ಯಥಾವಿಧಿ|

03294008c ನೈವಾನ್ಯಂ ಸ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಕಾಮಯಾಮಾಸ ವೈ ವರಂ||

ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸಂತವಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಆ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠನು ಬೇರೆ ಯಾವ ವರವನ್ನೂ ಬಯಸಲಿಲ್ಲ.

03294009a ಯದಾ ನಾನ್ಯಂ ಪ್ರವೃಣುತೇ ವರಂ ವೈ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಃ|

03294009c ತದೈನಮಬ್ರವೀದ್ಭೂಯೋ ರಾಧೇಯಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ||

ಆ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮನು ಬೇರೆ ಯಾವ ವರವನ್ನೂ ಕೇಳದಿದ್ದಾಗ
ರಾಧೇಯನು ನಕ್ಕು ಪುನಃ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03294010a ಸಹಜಂ ವರ್ಮ ಮೇ ವಿಪ್ರ ಕುಂಡಲೇ ಚಾಮೃತೋದ್ಭವೇ|
03294010c ತೇನಾವಧ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ಲೋಕೇಷು ತತೋ ನೈತದ್ದದಾಮ್ಯಹಂ||

“ವಿಪ್ರ! ನಾನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವಧ್ಯನಾಗಿರಲೆಂದು ಅಮೃತದಿಂದ
ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಈ ಕವಚ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.
ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

03294011a ವಿಶಾಲಂ ಪೃಥಿವೀರಾಜ್ಯಂ ಕ್ಷೇಮಂ ನಿಹತಕಂಟಕಂ|
03294011c ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಷ್ಟ ಮತ್ತಸ್ತ್ವಂ ಸಾಧು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುಂಗವ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುಂಗವ! ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿರುವ,
ನನ್ನ ಈ ವಿಶಾಲ ಪೃಥಿವೀ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸು.

03294012a ಕುಂಡಲಾಭ್ಯಾಂ ವಿಮುಕ್ತೋಽಹಂ ವರ್ಮಣಾ ಸಹಜೇನ ಚ|
03294012c ಗಮನೀಯೋ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಶತ್ರುಣಾಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಸಹಜವಾಗಿರುವ ಈ ಕುಂಡಲ ಮತ್ತು ಕವಚಗಳಿಂದ
ವಿಮುಕ್ತನಾದ ನಾನು ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಗಮನೀಯನಾಗುತ್ತೇನೆ.”

03294013a ಯದಾ ನಾನ್ಯಂ ವರಂ ವವ್ರೇ ಭಗವಾನ್ಪಾಕಶಾಸನಃ|
03294013c ತತಃ ಪ್ರಹಸ್ಯ ಕರ್ಣಸ್ತಂ ಪುನರಿತ್ಯಬ್ರವೀದ್ವಚಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವಾನ್ ಪಾಕಶಾಸನನು ಬೇರೆ

ಯಾವ ವರವನ್ನೂ ಕೇಳದಿದ್ದಾಗ ನಗುತ್ತ ಕರ್ಣನು ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು:

03294014a ವಿದಿತೋ ದೇವದೇವೇಶ ಪ್ರಾಗೇವಾಸಿ ಮಮ ಪ್ರಭೋ|

03294014c ನ ತು ನ್ಯಾಯ್ಯಂ ಮಯಾ ದಾತುಂ ತವ ಶಕ್ರ ವೃತ್ರಹಾ ವರಂ|

“ಪ್ರಭೋ! ದೇವದೇವೇಶ! ನೀನು ಯಾರೆಂದು ನನಗೆ ಮೊದಲೇ
ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಶಕ್ರ! ನಿನ್ನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ನಾನು ನಿನಗೆ
ಕೊಡುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ.

03294015a ತ್ವಂ ಹಿ ದೇವೇಶ್ವರಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತ್ವಯಾ ದೇಯೋ ವರೋ ಮಮ|

03294015c ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಚೈವ ಭೂತಾನಾಮೀಶ್ವರೋ ಹ್ಯಸಿ ಭೂತಕೃತ್||

ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವೇಶ್ವರನಾದ ನೀನೇ ನನಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.
ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀನು ಅನ್ಯ ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ಮತ್ತು
ಭೂತಗಳ ಈಶ್ವರ!

03294016a ಯದಿ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ದೇವ ಕುಂಡಲೇ ಕವಚಂ ತಥಾ|

03294016c ವಧ್ಯತಾಮುಪಯಾಸ್ಯಾಮಿ ತ್ವಂ ಚ ಶಕ್ರಾವಹಾಸ್ಯತಾಂ||

ದೇವ! ಒಂದುವೇಳೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಕುಂಡಲ ಕವಚಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ
ನಾನು ವಧ್ಯನಾಗುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಶಕ್ರ! ನೀನು ನಗೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತೀಯೆ.

03294017a ತಸ್ಮಾದ್ವಿನಿಮಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಕುಂಡಲೇ ವರ್ಮ ಚೋತ್ತಮಂ|

03294017c ಹರಸ್ವ ಶಕ್ರ ಕಾಮಂ ಮೇ ನ ದದ್ಯಾಮಹಮನ್ಯಥಾ||

ಈ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀನು ನನ್ನ ಈ ಉತ್ತಮ ಕುಂಡಲ

ಕವಚಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ. ಶಕ್ರ ! ಅನ್ಯಥಾ ನಾನು ಇವುಗಳನ್ನು
ಕೊಡಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.”

03294018 ಶಕ್ರ ಉವಾಚ|

03294018a ವಿದಿತೋಽಹಂ ರವೇಃ ಪೂರ್ವಮಾಯನ್ನೇವ ತವಾಂತಿಕಂ|

03294018c ತೇನ ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಮೇವಮೇತನ್ನ ಸಂಶಯಃ||

ಶಕ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಬರುವವನಿದ್ದೇನೆಂದು ನಿನಗೆ ರವಿಯು
ಹೇಳಿದ್ದನು. ಅವನು ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿರಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿ
ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

03294019a ಕಾಮಮಸ್ತು ತಥಾ ತಾತ ತವ ಕರ್ಣ ಯಥೇಚ್ಛಸಿ|

03294019c ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ ತು ಮೇ ವಜ್ರಂ ಪ್ರವೃಣೀಷ್ಟ ಯದಿಚ್ಛಸಿ||

ಕರ್ಣ ! ಮಗೂ ! ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಬಯಸು. ಈ ವಜ್ರವನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನಿಂದ ಏನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ.”

03294020 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03294020a ತತಃ ಕರ್ಣಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಸ್ತು ಉಪಸಂಗಮ್ಯ ವಾಸವಂ|

03294020c ಅಮೋಘಾಂ ಶಕ್ತಿಮಭ್ಯೇತ್ಯ ವವ್ರೇ ಸಂಪೂರ್ಣಮಾನಸಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಕರ್ಣನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು
ವಾಸವನ ಬಳಿಸಾರಿ ಸಂಪೂರ್ಣಮಾನಸನಾಗಿ ಅವನ ಅಮೋಘ
ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವರಿಸಿದನು.

03294021 ಕರ್ಣ ಉವಾಚ|

03294021a ವರ್ಮಣಾ ಕುಂಡಲಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಶಕ್ತಿಂ ಮೇ ದೇಹಿ ವಾಸವ|

03294021c ಅಮೋಘಾಂ ಶತ್ರುಸಂಘಾನಾಂ ಘಾತನೀಂ ಪೃತನಾಮುಖೇ||

ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ವಾಸವ! ಕವಚ ಕುಂಡಲಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ನನಗೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಸಂಘಗಳನ್ನು ಘಾತಿಸುವ ಈ ಅಮೋಘ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡು.””

03294022 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03294022a ತತಃ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಮನಸಾ ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ವಾಸವಃ|

03294022c ಶಕ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ಕರ್ಣಂ ವಾಕ್ಯಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪೃಥಿವೀಪಾಲ! ಆಗ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿ ವಾಸವನು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

03294023a ಕುಂಡಲೇ ಮೇ ಪ್ರಯಚ್ಛಸ್ವ ವರ್ಮ ಚೈವ ಶರೀರಜಂ|

03294023c ಗೃಹಾಣ ಕರ್ಣ ಶಕ್ತಿಂ ತ್ವಮನೇನ ಸಮಯೇನ ಮೇ||

“ಕರ್ಣ! ನಿನ್ನ ಶರೀರದೊಂದಿಗೆ ಜನಿಸಿದ ಈ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕವಚವನ್ನು ಕೊಡು. ನಂತರ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ನನ್ನ ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆ.

03294024a ಅಮೋಘಾ ಹಂತಿ ಶತಶಃ ಶತ್ರುನ್ಮಮ ಕರಚ್ಯುತಾ|

03294024c ಪುನಶ್ಚ ಪಾಣಿಮಭ್ಯೇತಿ ಮಮ ದೈತ್ಯಾನ್ವಿನಿಘ್ನತಃ||

ನಾನು ದೈತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುವಾಗ ಈ ಅಮೋಘ ಶಕ್ತಿಯು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟಾಗ ನೂರಾರು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಪುನಃ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತದೆ.

03294025a ಸೇಯಂ ತವ ಕರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಹತ್ವೈಕಂ ರಿಪುಮಾರ್ಜಿತಂ|

03294025c ಗರ್ಜಂತಂ ಪ್ರತಪಂತಂ ಚ ಮಾಮೈವೈಷ್ಯತಿ ಸೂತಜ||

ಸೂತಜ ! ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಕ್ತಿಯು ಒಬ್ಬನೇ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಗರ್ಜಿಸುವ ಮತ್ತು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವೈರಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಮರಳಿ ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ.”

03294026 ಕರ್ಣ ಉವಾಚ|

03294026a ಏಕಮೇವಾಹಮಿಚ್ಛಾಮಿ ರಿಪುಂ ಹಂತುಂ ಮಹಾಹವೇ|

03294026c ಗರ್ಜಂತಂ ಪ್ರತಪಂತಂ ಚ ಯತೋ ಮಮ ಭಯಂ ಭವೇತ್||

ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸುವ, ಸುಡುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ಒಬ್ಬನೇ ರಿಪುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

03294027 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03294027a ಏಕಂ ಹನಿಷ್ಯಸಿ ರಿಪುಂ ಗರ್ಜಂತಂ ಬಲಿನಂ ರಣೇ|

03294027c ತ್ವಂ ತು ಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಸ್ಯೇಕಂ ರಕ್ಷತೇ ಸ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

03294028a ಯಮಾಹುರ್ವೇದವಿದ್ವಾಂಸೋ ವರಾಹಮಜಿತಂ ಹರಿಂ|

03294028c ನಾರಾಯಣಮಚಿಂತ್ಯಂ ಚ ತೇನ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಕ್ಷತೇ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ರಣದಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸುವ ಬಲಶಾಲಿ ರಿಪು ಓರ್ವನನ್ನೇ ನೀನು ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲೆ. ನೀನು ಬಯಸುವ ಓರ್ವ ಪಾರ್ಥನು ವರಾಹ, ಅಜಿತ, ಹರಿ, ನಾರಾಯಣ, ಅಚಿಂತ್ಯ ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೋ ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಕೃಷ್ಣನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ¹⁸⁵.”

¹⁸⁵ ಮುಂದೆ ಮಹಾಭಾರತದ ಯುದ್ಧದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ರಾತ್ರಿ ಕರ್ಣನ ಈ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ಘಟೋತ್ಕಚನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕರ್ಣನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಘಟೋತ್ಕಚನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ಕಥೆಯು

03294029 ಕರ್ಣ ಉವಾಚ|

03294029a ಏವಮಪ್ಯಸ್ತು ಭಗವನ್ನೇಕವೀರವಧೇ ಮಮ|

03294029c ಅಮೋಘಾ ಪ್ರವರಾ ಶಕ್ತಿಯೇನ ಹನ್ಯಾಂ ಪ್ರತಾಪಿನಂ||

ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ಯಾವುದರಿಂದ ಪ್ರತಾಪಿಯನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲುವೆನೋ ಈ ಅಮೋಘ ಪ್ರವರ ಶಕ್ತಿಯು ಒಬ್ಬ ವೀರನನ್ನು ವಧಿಸುವವರೆಗೆ ನನ್ನ ಬಳಿಯಿರಲಿ.

03294030a ಉತ್ಕೃತ್ಯ ತು ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಕುಂಡಲೇ ಕವಚಂ ಚ ತೇ|

03294030c ನಿಕ್ಯತ್ತೇಷು ಚ ಗಾತ್ರೇಷು ನ ಮೇ ಬೀಭತ್ಸತಾ ಭವೇತ್||

ನನ್ನ ಕುಂಡಲ ಕವಚಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಗಾಯಗೊಂಡ ನನ್ನ ದೇಹವು ಬೀಭತ್ಸವಾಗದಿರಲಿ.”

03294031 ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ|

03294031a ನ ತೇ ಬೀಭತ್ಸತಾ ಕರ್ಣ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಕಥಂ ಚನ|

03294031c ಪ್ರಣಶ್ಚಾಪಿ ನ ಗಾತ್ರೇಷು ಯಸ್ತ್ವಂ ನಾನೃತಮಿಚ್ಛಸಿ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕರ್ಣ! ನೀನು ಎಂದೂ ವಿರೂಪನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಬಯಸಿದಂತೆ ನಿನ್ನ ದೇಹದಮೇಲೆ ಗಾಯಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

03294032a ಯಾದೃಶಸ್ತೇ ಪಿತುರ್ವರ್ಣಸ್ತೇಜಶ್ಚ ವದತಾಂ ವರ|

ದ್ರೋಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

03294032c ತಾದ್ಯಶೇನೈವ ವರ್ಣೇನ ತ್ವಂ ಕರ್ಣ ಭವಿತಾ ಪುನಃ||

ಮಾತುಗಾರರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕರ್ಣ ! ನೀನು ಪುನಃ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆ ಆಗುತ್ತೀಯೆ.

03294033a ವಿದ್ಯಮಾನೇಷು ಶಸ್ತ್ರೇಷು ಯದ್ಯಮೋಘಾಮಸಂಶಯೇ|

03294033c ಪ್ರಮತ್ತೋ ಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ಚಾಪಿ ತ್ವಯ್ಯೈವೈಷಾ ಪತಿಷ್ಯತಿ||

ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಇತರ ಆಯುಧಗಳಿದ್ದರೂ ಪ್ರಮತ್ತನಾಗಿ ಈ ಅಮೋಘ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಅದು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.”

03294034 ಕರ್ಣ ಉವಾಚ|

03294034a ಸಂಶಯಂ ಪರಮಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯೇ ವಾಸವೀಮಿಮಾಂ|

03294034c ಯಥಾ ಮಾಮಾತ್ಫ ಶಕ್ರ ತ್ವಂ ಸತ್ಯಮೇತದ್ಭ್ರವೀಮಿ ತೇ||

ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಶಕ್ರ ! ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ವಾಸವನ ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಅಪಾಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಬಳಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

03294035 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03294035a ತತಃ ಶಕ್ತಿಂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಾಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

03294035c ಶಸ್ತ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ನಿಶಿತಂ ಸರ್ವಗಾತ್ರಾಣ್ಯಕೃಂತತ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಆಗ ಆ

ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರ್ಣನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ನಿಶಿತ
ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣದೇಹದಮೇಲೆ
ಗುರುತುಹಾಕಿದನು.

03294036a ತತೋ ದೇವಾ ಮಾನವಾ ದಾನವಾಶ್ಚ |
ನಿಕ್ಯಂತಂತಂ ಕರ್ಣಮಾತ್ಮಾನಮೇವಂ |

03294036c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವೇ ಸಿದ್ಧಸಂಘಾಶ್ಚ ನೇದುರೈ |
ನ ಹ್ಯಸ್ಯಾಸೀದ್ಧುಃಖಜೋ ವೈ ವಿಕಾರಃ ||

ಆಗ ದೇವತೆಗಳು, ಮಾನವರು, ದೇವತೆಗಳು ಕರ್ಣನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ
ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿದ್ಧಸಂಘಗಳೆಲ್ಲವೂ
ಉದ್ಗರಿಸಿದವು. ನೋವಿದ್ದರೂ ಅವನ ಒಂದು ಮಾಂಸಖಂಡವೂ
ಕಂಪಿಸಲಿಲ್ಲ.

03294037a ತತೋ ದಿವ್ಯಾ ದುಂದುಭಯಃ ಪ್ರಣೇದುಃ |
ಪಪಾತೋಚ್ಛೈಃ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಂ ಚ ದಿವ್ಯಂ |

03294037c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕರ್ಣಂ ಶಸ್ತ್ರಸಂಕೃತ್ತಗಾತ್ರಂ |
ಮುಹುಶ್ಚಾಪಿ ಸ್ಮಯಮಾನಂ ನೃವೀರಂ ||

ಕರ್ಣನು ಖಡ್ಗದಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದನ್ನು ಮತ್ತು
ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ವೀರನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ,
ದಿವ್ಯ ದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಮೇಲಿಂದ ದಿವ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳ
ಮಳೆಯು ಬಿದ್ದಿತು.

03294038a ತತಶ್ಚಿತ್ವಾ ಕವಚಂ ದಿವ್ಯಮಂಗಾತ್|
ತಥೈವಾದ್ರ್ಯಂ ಪ್ರದದೌ ವಾಸವಾಯ|

03294038c ತಥೋತ್ಕೃತ್ಯ ಪ್ರದದೌ ಕುಂಡಲೇ ತೇ|
ವೈಕರ್ತನಃ ಕರ್ಮಣಾ ತೇನ ಕರ್ಣಃ||

ತನ್ನ ದೇಹದಿಂದ ಕವಚವನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಒದ್ದೆಯಿರುವಾಗಲೇ ಅದನ್ನು
ವಾಸವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಕುಂಡಲಗಳನ್ನೂ ಕಿತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಈ
ಕರ್ಮದಿಂದ ಕರ್ಣನು ವೈಕರ್ತನನನಿಸಿದನು.

03294039a ತತಃ ಶಕ್ರಃ ಪ್ರಹಸನ್ವಂಚಯಿತ್ವಾ|
ಕರ್ಣಂ ಲೋಕೇ ಯಶಸಾ ಯೋಜಯಿತ್ವಾ|

03294039c ಕೃತಂ ಕಾರ್ಯಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಹಿ ಮೇನೇ|
ತತಃ ಪಶ್ಚಾದ್ಧಿವಮೇವೋತ್ಪಪಾತ||

ಆಗ ಶಕ್ರನು ಕರ್ಣನನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ತನ್ನ
ಮೋಸಕ್ಕೆ ನಕ್ಕನು. ಪಾಂಡವರ ಹಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದು
ತಿಳಿದು ಅವನು ದಿವಿಗೆ ಹಾರಿದನು.

03294040a ಶ್ರುತ್ವಾ ಕರ್ಣಂ ಮುಷಿತಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾ|
ದೀನಾಃ ಸರ್ವೇ ಭಗ್ನದರ್ಪಾ ಇವಾಸನ್|

03294040c ತಾಂ ಚಾವಸ್ಥಾಂ ಗಮಿತಂ ಸೂತಪುತ್ರಂ|
ಶ್ರುತ್ವಾ ಪಾರ್ಥಾ ಜಹೃಷುಃ ಕಾನನಸ್ಥಾಃ||

ಕರ್ಣನು ಮೋಸಹೋದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರೆಲ್ಲರೂ ದೀನರಾಗಿ

ದರ್ಪಗಳು ಮುರಿದಂತೆ ಆದರು. ಸೂತಪುತ್ರನು ಯಾವ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಹೋದನೆಂದು ಕೇಳಿ ಕಾನನದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಂಡವರು ಹರ್ಷವನ್ನಾಚರಿಸಿದರು.”

03294041 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03294041a ಕ್ವಸ್ಥಾ ವೀರಾಃ ಪಾಂಡವಾಸ್ತೇ ತೇ ಬಭೂವುಃ|

ಕುತಶ್ಚೈತಚ್ಚು ತವಂತಃ ಪ್ರಿಯಂ ತೇ|

03294041c ಕಿಂ ವಾಕಾರ್ಷುರ್ಧ್ವಾದಶೇಽಬ್ಧೇ ವ್ಯತೀತೇ|

ತನ್ಮೈ ಸರ್ವಂ ಭಗವಾನ್ವ್ಯಾಕರೋತು||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆದರೆ ವೀರ ಪಾಂಡವರು ಆಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವರು ಈ ಸಂತೋಷದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೇಳಿದರು? ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರ್ಷವು ಮುಗಿಯಲು ಅವರು ಏನು ಮಾಡಿದರು? ಭಗವನ್! ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ಹೇಳು.”

03294042 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03294042a ಲಬ್ಧ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಸೈಂಧವಂ ದ್ರಾವಯಿತ್ವಾ|

ವಿಪ್ರೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ಕಾಮ್ಯಕಾದಾಶ್ರಮಾತ್ತೇ|

03294042c ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾಚ್ಚು ತವಂತಃ ಪುರಾಣಂ|

ದೇವರ್ಷೀಣಾಂ ಚರಿತಂ ವಿಸ್ತರೇಣ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಸೈಂಧವನನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ವಿಪ್ರರೊಂದಿಗೆ ಕಾಮ್ಯಕ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು

ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಪುರಾಣ ದೇವರ್ಷಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ
ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

03294043a ಪ್ರತ್ಯಾಜಗ್ಮುಃ ಸರಥಾಃ ಸಾನುಯಾತ್ರಾಃ|

ಸವ್ಯೇಃ ಸಾರ್ಧಂ ಸೂದಪೌರೋಗವೈಶ್ವ|

03294043c ತತಃ ಪುಣ್ಯಂ ದ್ವೈತವನಂ ನೃವೀರಾ|

ನಿಸ್ತೀರ್ಯೋಗ್ರಂ ವನವಾಸಂ ಸಮಗ್ರಂ||

ಅನಂತರ ಸಾರಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಡನೆ, ಜೊತೆಗಿದ್ದ
ಎಲ್ಲರೊಡನೆ, ಅಡುಗೆಯವರು ಮತ್ತು ಪೌರರೊಂದಿಗೆ ಪುಣ್ಯ
ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಆ ಉಗ್ರ ವನವಾಸವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ
ಪರ್ವಣಿ ಕವಚಕುಂಡಲದಾನೇ

ಚತುರ್ನವತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕವಚಕುಂಡಲದಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾತೊಂಬತ್ತಾಲ್ಕನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವಣಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ ಪರ್ವಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಹರಣ
ಪರ್ವವು.

ಇದೂವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-

೪೩/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೫೯೧/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-
೧೯೭೦೩/೭೩೭೮೪

ಆರಣೀಯ ಪರ್ವ

೨೯೫

ಪಾಂಡವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಅರಣಿಗಳನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಜಿಂಕೆಯನ್ನರಿಸಿ
ಹೋದುದು

ವನವಾಸವು ಅಂತ್ಯವಾಗುತ್ತಾ ಬರುವಾಗ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಕಾಮ್ಯಕದಿಂದ ಪುನಃ ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ ಬಂದುದು; ಒಮ್ಮೆ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೋರ್ವನು ತನ್ನ ಅರಣಿಗಳನ್ನು ಜಿಂಕೆಯೊಂದು
ಕೋಡುಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಯಿತೆಂದೂ ಅದನ್ನು ಹಿಂದೆ
ತನ್ನಿರೆಂದೂ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೇಳಿದುದು (೧-೧೦). ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಅರಸಿ
ಹೋದ ಪಾಂಡವರೈವರೂ ಆಯಾಸಗೊಂಡು ದಟ್ಟ ಕಾನನದಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವುದು (೧೧-೧೨).

03295001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

03295001a ಏವಂ ಹೃತಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕ್ಲೇಶಮನುತ್ತಮಂ|

03295001c ಪ್ರತಿಲಭ್ಯ ತತಃ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಕಿಮಕುರ್ವತ ಪಾಂಡವಾಃ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನುತ್ತಮ ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆದು ಪಾಂಡವರು ಏನು ಮಾಡಿದರು?”

03295002 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03295002a ಏವಂ ಹೃತಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕ್ಲೇಶಮನುತ್ತಮಂ|

03295002c ವಿಹಾಯ ಕಾಮ್ಯಕಂ ರಾಜಾ ಸಹ ಭ್ರಾತೃಭಿರಚ್ಯುತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ರೀತಿ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನುತ್ತಮ ಕ್ಲೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ ರಾಜ ಅಚ್ಯುತನು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಕಾಮ್ಯಕದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿದನು.

03295003a ಪುನರ್ಧ್ವೇತವನಂ ರಮ್ಯಮಾಜಗಾಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03295003c ಸ್ವಾದುಮೂಲಫಲಂ ರಮ್ಯಂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ||

ಪುನಃ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ, ಫಲಮೂಲಗಳು ಸ್ವಾದವಾಗಿದ್ದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾಶ್ರಮದ ಬಳಿ, ಬಂದನು.

03295004a ಅನುಗುಪ್ತಫಲಾಹಾರಾಃ ಸರ್ವ ಏವ ಮಿತಾಶನಾಃ|

03295004c ನ್ಯವಸನ್ನಾಂಡವಾಸ್ತತ್ರ ಕೃಷ್ಣಯಾ ಸಹ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಕೃಷ್ಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವರು ಎಲ್ಲರೂ ಕೇವಲ ಫಲಾಹಾರಿಗಳಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು.

03295005a ವಸನ್ದೈಶ್ವರತವನೇ ರಾಜಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03295005c ಭೀಮಸೇನೋಽರ್ಜುನಶ್ಚೈವ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಪಾಂಡವೌ|

03295006a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥೇ ಪರಾಕ್ರಾಂತಾ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾನೋ ಯತವ್ರತಾಃ|

03295006c ಕ್ಲೇಶಮಾರ್ಚಂತ ವಿಪುಲಂ ಸುಖೋದರ್ಕಂ ಪರಂತಪಾಃ||

ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಯತವ್ರತ ಪರಂತಪ ರಾಜ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಭೀಮಸೇನ, ಅರ್ಜುನ, ಮತ್ತು ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ ಪಾಂಡವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೋರ್ವನಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ಹೋಗಿ ವಿಪುಲ ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನೇ ಹೊಂದಿದರು.

03295007a ಅಜಾತಶತ್ರುಮಾಸೀನಂ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತಂ ವನೇ|

03295007c ಆಗಮ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತೂರ್ಣಂ ಸಂತಪ್ತ ಇದಮಬ್ರವೀತ್||

ಅಜಾತಶತ್ರುವು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ವನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೋರ್ವನು ಓಡಿಬಂದು ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03295008a ಅರಣೀಸಹಿತಂ ಮಹ್ಯಂ ಸಮಾಸಕ್ತಂ ವನಸ್ಪತೌ|

03295008c ಮೃಗಸ್ಯ ಘರ್ಷಮಾಣಸ್ಯ ವಿಷಾಣೇ ಸಮಸಜ್ಜತ||

“ಮರಕ್ಕೆ ನೇಲಿಸಿದ್ದ ನನ್ನ ಅರಣಿಗಳಿದ್ದ ಚೀಲವೊಂದು ಆ ಮರಕ್ಕೆ ಮೈತಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಜಿಂಕೆಯ ಕೋಡುಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು.

03295009a ತದಾದಾಯ ಗತೋ ರಾಜಂಸ್ತ್ವ ರಮಾಣೋ ಮಹಾಮೃಗಃ|

03295009c ಆಶ್ರಮಾತ್ಸ್ವ ರಿತಃ ಶೀಘ್ರಂ ಪ್ಲವಮಾನೋ ಮಹಾಜವಃ||

ರಾಜನ್! ಆ ಮಹಾಮೃಗವು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿಯಿಂದಲೇ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಹಾರುತ್ತಾ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ವೇಗದಿಂದ ಓಡಿಹೋಯಿತು.

03295010a ತಸ್ಯ ಗತ್ವಾ ಪದಂ ಶೀಘ್ರಮಾಸಾದ್ಯ ಚ ಮಹಾಮೃಗಂ|

03295010c ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ನ ಲುಪ್ಯೇತ ತದಾನಯತ ಪಾಂಡವಾಃ||

ಪಾಂಡವರೇ! ನನ್ನ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವು ಲುಪ್ತವಾಗಬಾರದೆಂದು ಅದು ಹೋದದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆ ಮಹಾಮೃಗವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹಿಂದೆ ತನ್ನಿ.”

03295011a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಂತಪ್ತೋಽಥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03295011c ಧನುರಾದಾಯ ಕೌಂತೇಯಃ ಪ್ರಾದ್ರವದ್ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಂತಪ್ತನಾದನು. ಕೌಂತೇಯನು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ವೇಗದಿಂದ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು.

03295012a ಸನ್ನದ್ಧಾ ಧನ್ವಿನಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ನರಪುಂಗವಾಃ|

03295012c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥೇ ಯತಂತಸ್ತೇ ಶೀಘ್ರಮನ್ವಗಮನ್ಮೃಗಂ||

ಎಲ್ಲ ಧನ್ವಿ ನರಪುಂಗವರೂ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೋಸ್ಕರ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಓಡಿದರು.

03295013a ಕರ್ಣಿ ನಾಲೀಕನಾರಾಚಾನುತ್ಸೃಜಂತೋ ಮಹಾರಥಾಃ|

03295013c ನಾವಿಧ್ಯನ್ವಾಂಡವಾಸ್ತತ್ರ ಪಶ್ಯಂತೋ ಮೃಗಮಂತಿಕಾತ್||

ಆ ಮಹಾರಥಿ ಪಾಂಡವರು ಕರ್ಣಿ, ಆಲೀಕ ಮತ್ತು ನಾರಾಚಗಳನ್ನು
ಬಿಡುತ್ತಾ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಅದನ್ನು
ಹೊಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

03295014a ತೇಷಾಂ ಪ್ರಯತಮಾನಾನಾಂ ನಾದ್ಯಶ್ಯತ ಮಹಾಮೃಗಃ|

03295014c ಅಪಶ್ಯಂತೋ ಮೃಗಂ ಶ್ರಾಂತಾ ದುಃಖಿಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಮನಸ್ವಿನಃ|

ಅವರು ಹೀಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಮಹಾಮೃಗವು
ಮರೆಯಾಯಿತು. ಆ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಕಾಣದೇ ಮನಸ್ವಿಗಳು
ಆಯಾಸಹೊಂದಿ ದುಃಖಿತರಾದರು.

03295015a ಶೀತಲಚ್ಚಾಯಮಾಸಾದ್ಯ ನ್ಯಗ್ರೋಧಂ ಗಹನೇ ವನೇ|

03295015c ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾಪರೀತಾಂಗಾಃ ಪಾಂಡವಾಃ ಸಮುಪಾವಿಶನ್||

ಆ ಗಹನ ವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಲದಮರದ ನೆರಳನ್ನು ಸೇರಿ ಬಾಯಾರಿಕೆ
ಮತ್ತು ಅಂಗಾಂಗಳ ನೋವಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ ಪಾಂಡವರು
ವಿಶ್ರಾಂತಿಪಡೆದರು.

03295016a ತೇಷಾಂ ಸಮುಪವಿಷ್ಟಾನಾಂ ನಕುಲೋ ದುಃಖಿತಸ್ತದಾ|

03295016c ಅಬ್ರವೀದ್ಭ್ರಾತರಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಮರ್ಷಾತ್ಕುರುಸತ್ತಮ||

ಕುರುಸತ್ತಮ ! ಅವರು ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಲು ದುಃಖಿತನಾದ
ನಕುಲನು ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ನುಡಿದನು.

03295017a ನಾಸ್ಮಿನ್ಕುಲೇ ಜಾತು ಮಮಜ್ಜ ಧರ್ಮೋ|

ನ ಚಾಲಸ್ಯಾದರ್ಥಲೋಪೋ ಬಭೂವ|

03295017c ಅನುತ್ತರಾಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಭೂಯಃ|

ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸ್ಮಃ ಸಂಶಯಂ ಕೇನ ರಾಜನ್||

“ರಾಜನ್! ನಮ್ಮ ಈ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಎಂದೂ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಅರ್ಥಲೋಪವೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುತ್ತರರಾಗಿದ್ದರೂ ನಾವು ಯಾವಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪುನಃ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದೇವೆ?”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಆರಣೇಯಪರ್ವಣಿ

ಮೃಗಾನ್ವೇಷಣೇ ಪಂಚನವತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಆರಣೇಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮೃಗಾನ್ವೇಷಣದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾತೊಂಭತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೯೬

ನಾಲ್ವರು ಪಾಂಡವರು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ

ಹತರಾಗಿ ಬಿದ್ದುದು

ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ನೀರನ್ನು ತರಲು ನಕುಲನನ್ನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು (೧-೧೦). ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸದೇ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಡವೆಂದ ಅಶರೀರವಾಣಿಯನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ

ನೀರನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಹೋದ ನಕುಲನು ಬಿದ್ದುದು (೧೧-೧೩).

ಅವನಂತೆ ನೀರುತರಲು ಹೋದ ಸಹದೇವ, ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು
ಭೀಮರು ಹಿಂದಿರುಗದೇ ಇದ್ದುದು (೧೪-೩೮). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ ಆ
ಸರೋವರದ ಬಳಿ ಬಂದು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಿತನಾದುದು (೩೯-೪೩).

03296001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03296001a ನಾಪದಾಮಸ್ತಿ ಮರ್ಯಾದಾ ನ ನಿಮಿತ್ತಂ ನ ಕಾರಣಂ|

03296001c ಧರ್ಮಸ್ತು ವಿಭಜತ್ಯತ್ರ ಉಭಯೋಃ ಪುಣ್ಯಪಾಪಯೋಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಪತ್ತಿಗೆ ಗಡಿಯಿಲ್ಲ, ನಿಮಿತ್ತವೂ ಇಲ್ಲ
ಮತ್ತು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಪ ಇವೆರಡರ ಪ್ರಕಾರ
ಧರ್ಮವು ಅದನ್ನು ಪಾಲುವಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.”

03296002 ಭೀಮ ಉವಾಚ|

03296002a ಪ್ರಾತಿಕಾಮ್ಯನಯತ್ಕೃಷ್ಣಾಂ ಸಭಾಯಾಂ ಪ್ರೇಷ್ಯವತ್ತದಾ|

03296002c ನ ಮಯಾ ನಿಹತಸ್ತತ್ರ ತೇನ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸ್ಮ ಸಂಶಯಂ||

ಭೀಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಸೇವಕಿಯಂತೆ ಸಭೆಗೆ ತಂದ ಆ
ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿಯನ್ನು ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾವು
ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ.”

03296003 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

03296003a ವಾಚಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾಸ್ಥಿಭೇದಿನ್ಯಃ ಸೂತಪುತ್ರೇಣ ಭಾಷಿತಾಃ|

03296003c ಅತೀತೀಕ್ಷ್ಣಾ ಮಯಾ ಕ್ಷಾಂತಾಸ್ತೇನ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸ್ಮ ಸಂಶಯಂ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಎಲುವುಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸುವಂಥಹ ತೀಕ್ಷ್ಣ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ ಸೂತಪುತ್ರನನ್ನು ಅತಿತೀಕ್ಷ್ಣನಾದ ನಾನು
ಸಹಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು
ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ.”

03296004 ಸಹದೇವ ಉವಾಚ|

03296004a ಶಕುನಿಸ್ವಾಂ ಯದಾಜ್ಯೇಷೀದಕ್ಷದ್ಯೂತೇನ ಭಾರತ|

03296004c ಸ ಮಯಾ ನ ಹತಸ್ತತ್ರ ತೇನ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸ್ಮ ಸಂಶಯಂ||

ಸಹದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ನಿನ್ನನ್ನು ಅಕ್ಷದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ
ಸೋಲಿಸಿದಾಗ ಶಕುನಿಯನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ
ನಾವು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ.”

03296005 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03296005a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ನಕುಲಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್|

03296005c ಆರುಹ್ಯ ವೃಕ್ಷಂ ಮಾದ್ರೇಯ ನಿರೀಕ್ಷಸ್ವ ದಿಶೋ ದಶ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಕುಲನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು: “ಮಾದ್ರೇಯ! ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ನೋಡು.

03296006a ಪಾನೀಯಮಂತಿಕೇ ಪಶ್ಯ ವೃಕ್ಷಾನ್ವಾಪ್ಯುದಕಾಶ್ರಯಾನ್|

03296006c ಇಮೇ ಹಿ ಭ್ರಾತರಃ ಶ್ರಾಂತಾಸ್ತವ ತಾತ ಪಿಪಾಸಿತಾಃ||

ಮಗೂ! ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನೀರಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ನೀರಿನ ಬಳಿ ಬೆಳೆಯುವ

ಮರಗಳಿವೆಯೋ ನೋಡು. ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರು
ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದಾರೆ.”

03296007a ನಕುಲಸ್ತು ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಶೀಘ್ರಮಾರುಹ್ಯ ಪಾದಪಂ|

03296007c ಅಬ್ರವೀದ್ಭ್ರಾತರಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ ಸಮಂತತಃ||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಕುಲನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ
ಹಿರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03296008a ಪಶ್ಯಾಮಿ ಬಹುಲಾನ್ರಾಜನ್ವೃಕ್ಷಾನುದಕಸಂಶ್ರಯಾನ್|

03296008c ಸಾರಸಾನಾಂ ಚ ನಿಹ್ರಾದಮತ್ತೋದಕಮಸಂಶಯಂ||

“ರಾಜನ್! ನೀರಿನ ಬಳಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬಹಳ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸಾರಸಗಳ ಕೂಗುಗಳನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ
ನೀರಿದೆಯೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.”

03296009a ತತೋಽಬ್ರವೀತ್ಸತ್ಯಧೃತಿಃ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03296009c ಗಚ್ಛ ಸೌಮ್ಯ ತತಃ ಶೀಘ್ರಂ ತೂರ್ಣಂ ಪಾನೀಯಮಾನಯ||

ಆಗ ಸತ್ಯಧೃತಿ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:
“ಸೌಮ್ಯ! ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಡಿಯಲು ನೀರನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ!”

03296010a ನಕುಲಸ್ತು ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಭ್ರಾತುರ್ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ ಶಾಸನಾತ್|

03296010c ಪ್ರಾದ್ರವದ್ಯತ್ರ ಪಾನೀಯಂ ಶೀಘ್ರಂ ಚೈವಾನ್ವಪದ್ಯತ||

ನಕುಲನು ಒಪ್ಪಿ ಹಿರಿಯಣ್ಣನ ಶಾಸನದಂತೆ ನೀರಿನೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು
ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದನು.

03296011a ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಮಲಂ ತೋಯಂ ಸಾರಸೈಃ ಪರಿವಾರಿತಂ|

03296011c ಪಾತುಕಾಮಸ್ತತೋ ವಾಚಮಂತರಿಕ್ಷಾತ್ನ ಶುಶ್ರುವೇ||

ಸಾರಸಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಶುದ್ಧ ನೀರನ್ನು ನೋಡಿದನು.
ಆದರೆ ಅವನು ಕುಡಿಯಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಮಾತುಗಳು
ಕೇಳಿಬಂದವು:

03296012a ಮಾ ತಾತ ಸಾಹಸಂ ಕಾರ್ಷೀರ್ಮಮ ಪೂರ್ವಪರಿಗ್ರಹಃ|

03296012c ಪ್ರಶ್ನಾನುಕ್ತ್ವಾ ತು ಮಾದ್ರೇಯ ತತಃ ಪಿಬ ಹರಸ್ವ ಚ||

“ಮಗೂ! ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ! ಇದು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಪರಿಗ್ರಹ.
ಮಾದ್ರೇಯ! ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ ನಂತರ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದು ಕುಡಿ.”

03296013a ಅನಾದೃತ್ಯ ತು ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ನಕುಲಃ ಸುಪಿಪಾಸಿತಃ|

03296013c ಅಪಿಬಚ್ಛೇತಲಂ ತೋಯಂ ಪೀತ್ವಾ ಚ ನಿಪಪಾತ ಹ|

ತುಂಬಾ ಬಾಯಾರಿಕೆಗೊಂಡಿದ್ದ ನಕುಲನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ
ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಕುಡಿದನು. ಕುಡಿದು ಬಿದ್ದನು.

03296014a ಚಿರಾಯಮಾಣೇ ನಕುಲೇ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03296014c ಅಬ್ರವೀದ್ಭ್ರಾತರಂ ವೀರಂ ಸಹದೇವಮರಿಂದಮಂ||

ನಕುಲನು ತಡವಾಗಲು ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತಮ್ಮ ವೀರ

ಅರಿಂದಮ ಸಹದೇವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03296015a ಭ್ರಾತಾ ಚಿರಾಯತೇ ತಾತ ಸಹದೇವ ತವಾಗ್ರಜಃ|

03296015c ತಂ ಚೈವಾನಯ ಸೋದರ್ಯಂ ಪಾನೀಯಂ ಚ ತ್ವಮಾನಯ||

“ಮಗೂ! ಸಹದೇವ! ತಮ್ಮ! ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನು ತಡವಾಗಿದ್ದಾನೆ.
ಹೋಗು. ಅವನನ್ನೂ ನೀರನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಾ.”

03296016a ಸಹದೇವಸ್ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಾಂ ದಿಶಂ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ|

03296016c ದದರ್ಶ ಚ ಹತಂ ಭೂಮೌ ಭ್ರಾತರಂ ನಕುಲಂ ತದಾ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಹದೇವನು ಅವನು ಹೋದ
ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಹತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಅಣ್ಣ
ನಕುಲನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03296017a ಭ್ರಾತೃಶೋಕಾಭಿಸಂತಪ್ತಸೃಷಯಾ ಚ ಪ್ರಪೀಡಿತಃ|

03296017c ಅಭಿದುದ್ರಾವ ಪಾನೀಯಂ ತತೋ ವಾಗಭ್ಯಭಾಷತ||

ಭ್ರಾತೃಶೋಕದಿಂದ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ, ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದಲೂ
ಪೀಡಿತನಾಗಿ ನೀರಿನಡೆಗೆ ಓಡಿದನು. ಆಗ ಧ್ವನಿಯು ಹೇಳಿತು:

03296018a ಮಾ ತಾತ ಸಾಹಸಂ ಕಾರ್ಪೀರ್ಮಮ ಪೂರ್ವಪರಿಗ್ರಹಃ|

03296018c ಪ್ರಶ್ನಾನುಕ್ತ್ವಾ ಯಥಾಕಾಮಂ ತತಃ ಪಿಬ ಹರಸ್ವ ಚ||

“ಮಗೂ! ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ! ಇದು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಪರಿಗ್ರಹ.
ಮಾದ್ರೇಯ! ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ ನಂತರ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದು ಕುಡಿ.”

03296019a ಅನಾದೃತ್ಯ ತು ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಸಹದೇವಃ ಪಿಪಾಸಿತಃ|

03296019c ಅಪಿಬಚ್ಛೇತಲಂ ತೋಯಂ ಪೀತ್ವಾ ಚ ನಿಪಪಾತ ಹ||

ತುಂಬಾ ಬಾಯಾರಿಕೆಗೊಂಡಿದ್ದ ಸಹದೇವನು ಆ ಮಾತನ್ನು
ಅನಾದರಿಸಿ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಕುಡಿದನು. ಕುಡಿದು ಬಿದ್ದನು.

03296020a ಅಥಾಬ್ರವೀತ್ಸ ವಿಜಯಂ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03296020c ಭ್ರಾತೌ ತೇ ಚಿರಗತೌ ಬೀಭತ್ಸೋ ಶತ್ರುಕರ್ಶನ|

ಆಗ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ವಿಜಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಶತ್ರುಕರ್ಶನ! ಬೀಭತ್ಸು! ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರೂ ಹೋಗಿ ಬಹಳ
ಸಮಯವಾಯಿತು.

03296020e ತೌ ಚೈವಾನಯ ಭದ್ರಂ ತೇ ಪಾನೀಯಂ ಚ ತ್ವಮಾನಯ||

03296021a ಏವಮುಕ್ತೋ ಗುಡಾಕೇಶಃ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಸಶರಂ ಧನುಃ|

03296021c ಆಮುಕ್ತಖಿಡ್ಗೋ ಮೇಧಾವೀ ತತ್ಸರಃ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ||

ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ!

ನೀರನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ!” ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಆ ಮೇಧಾವೀ

ಗುಡಾಕೇಶನು ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಎಳೆದು ಆ

ಸರೋವರದ ಕಡೆ ಅವಸರದಿಂದ ಹೋದನು.

03296022a ಯತಃ ಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲೌ ಪಾನೀಯಹರಣೇ ಗತೌ|

03296022c ತೌ ದದರ್ಶ ಹತೌ ತತ್ರ ಭ್ರಾತೌ ಶ್ವೇತವಾಹನಃ||

ನೀರನ್ನು ತರಲು ಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲ ತಮ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರೂ
ಅಲ್ಲಿ ಹತರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ಶ್ವೇತವಾಹನನು ಕಂಡನು.

03296023a ಪ್ರಸುಪ್ತಾವಿವ ತೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನರಸಿಂಹಃ ಸುದುಃಖಿತಃ|

03296023c ಧನುರುದ್ಯಮ್ಯ ಕೌಂತೇಯೋ ವ್ಯಲೋಕಯತ ತದ್ವನಂ||

ಮಲಗಿದ್ದಾರೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕಂಡು ನರಸಿಂಹ
ಕೌಂತೇಯನು ಸುದುಃಖಿತನಾಗಿ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಆ ವನವನ್ನು
ಅವಲೋಕಿಸಿದನು.

03296024a ನಾಪಶ್ಯತ್ತತ್ರ ಕಿಂ ಚಿತ್ಸ ಭೂತಂ ತಸ್ಮಿನ್ನ್ಮಹಾವನೇ|

03296024c ಸವ್ಯಸಾಚೀ ತತಃ ಶ್ರಾಂತಃ ಪಾನೀಯಂ ಸೋಽಭ್ಯಧಾವತ||

ಅಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಜೀವವನ್ನೂ ಕಾಣದೇ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು
ಆಯಾಸಗೊಂಡು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಮುಂದಾದನು.

03296025a ಅಭಿಧಾವಂಸ್ತತೋ ವಾಚಮಂತರಿಕ್ಷಾತ್ಸ ಶುಶ್ರುವೇ|

03296025c ಕಿಮಾಸೀದಸಿ ಪಾನೀಯಂ ನೈತಚ್ಚಕೃಂ ಬಲಾತ್ತ್ವಯಾ||

ಅವನು ಮುಂದೆಬರಲು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾತು ಕೇಳಿಬಂದಿತು. “ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಏಕೆ ಬಂದೆ. ಬಲವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

03296026a ಕೌಂತೇಯ ಯದಿ ವೈ ಪ್ರಶ್ನಾನ್ಮಯೋಕ್ತಾನ್ಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯಸೇ|

03296026c ತತಃ ಪಾಸ್ಯಸಿ ಪಾನೀಯಂ ಹರಿಷ್ಯಸಿ ಚ ಭಾರತ||

ಕೌಂತೇಯ! ಭಾರತ! ನಾನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು

ನಂತರವೇ ನೀನು ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದು ಕುಡಿಯಬಲ್ಲೆ.”

03296027a ವಾರಿತಸ್ತ್ವ ಬ್ರವೀತ್ಪಾರ್ಥೋ ದೃಶ್ಯಮಾನೋ ನಿವಾರಯ|

03296027c ಯಾವದ್ಬಾಣೈರ್ವಿನಿರ್ಭಿನ್ನಃ ಪುನರ್ನೈವಂ ವದಿಷ್ಯಸಿ||

ಹೀಗೆ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾರ್ಥನು ಹೇಳಿದನು: “ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ತಡೆ! ಆಗ ನನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಿರ್ಭಿನ್ನನಾಗಿ ಪುನಃ ಎಂದೂ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ!”

03296028a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತಃ ಪಾರ್ಥಃ ಶರೈರಸ್ತ್ರಾನುಮಂತ್ರಿತೈಃ|

03296028c ವವರ್ಷ ತಾಂ ದಿಶಂ ಕೃತ್ಸಾಂ ಶಬ್ದವೇಧಂ ಚ ದರ್ಶಯನ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪಾರ್ಥನು ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಅನುಮಂತ್ರಿಸಿದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಾಣದ ಮಳೆಗರೆದು ತನ್ನ ಶಬ್ದವೇದಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು.

03296029a ಕರ್ಣಿ ನಾಲೀಕನಾರಾಚಾನುತ್ಸ್ರಜನ್ಭರತರ್ಷ ಭ|

03296029c ಅನೇಕೈರಿಷುಸಂಘಾತೈರಂತರಿಕ್ಷಂ ವವರ್ಷ ಹ||

ಭರತರ್ಷ ಭ! ಕಿವಿಗಳಿದ್ದ ಉಕ್ಕಿನ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವನು ಅನೇಕ ಶರಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಳೆಗರೆದನು.

03296030 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03296030a ಕಿಂ ವಿಘಾತೇನ ತೇ ಪಾರ್ಥ ಪ್ರಶ್ನಾನುಕ್ತ್ವಾ ತತಃ ಪಿಬ|

03296030c ಅನುಕ್ತ್ವಾ ತು ತತಃ ಪ್ರಶ್ನಾನ್ಪೀತ್ವೈವ ನ ಭವಿಷ್ಯಸಿ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ವಿಘಾತವೇಕೆ ಪಾರ್ಥ ? ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿ ಕುಡಿ. ಉತ್ತರಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಕುಡಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತೀಯೆ.””

03296031 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03296031a ಸ ತ್ವಮೋಘಾನಿಷೂನ್ಮುಕ್ತ್ವಾ ತೃಷ್ಟಯಾಭಿಪ್ರಪೀಡಿತಃ|

03296031c ಅವಿಜ್ಞಾಯೈವ ತಾನ್ಪಶ್ಚಾನ್ವೀತ್ವೈವ ನಿಪಪಾತ ಹ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಅಮೋಘ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವನು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡದೇ ಕುಡಿದು ಬಿದ್ದನು.

03296032a ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ಭೀಮಸೇನಂ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

03296032c ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಬೀಭತ್ಸುಶ್ಚಾಪರಾಜಿತಃ||

03296033a ಚಿರಂ ಗತಾಸ್ತೋಯಹೇತೋರ್ನ ಚಾಗಚ್ಚಂತಿ ಭಾರತ|

03296033c ತಾಂಶ್ಚೈವಾನಯ ಭದ್ರಂ ತೇ ಪಾನೀಯಂ ಚ ತ್ವಮಾನಯ||

ಆಗ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನಕುಲ, ಸಹದೇವ, ಮತ್ತು ಅಪರಾಜಿತ ಬೀಭತ್ಸುವೂ ಹೋಗಿ ಬಹಳ ಸಮಯವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಮರಳಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಭಾರತ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಮತ್ತು ನೀರನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.”

03296034a ಭೀಮಸೇನಸ್ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಾಂ ದಿಶಂ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ|

03296034c ಯತ್ರ ತೇ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾ ಭ್ರಾತರೋಽಸ್ಯ ನಿಪಾತಿತಾಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಭೀಮಸೇನನು ಅವರು ಹೋದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ, ತನ್ನ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ತಮ್ಮಂದಿರು ಬಿದ್ದಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ, ಅವಸರಮಾಡಿ ಹೋದನು.

03296035a ತಾನ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ದುಃಖಿತೋ ಭೀಮಸ್ತುಷಯಾ ಚ ಪ್ರಪೀಡಿತಃ|

03296035c ಅಮನ್ಯತ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕರ್ಮ ತದ್ಯಕ್ಷರಕ್ಷಸಾಂ|

03296035e ಸ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ತದಾ ಯೋದ್ಧವ್ಯಂ ಧ್ರುವಮದ್ಯ ಮೇ||

ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ಮಹಾಬಾಹು ಭೀಮನು “ಇದು ಯಾರೋ ಯಕ್ಷ ಅಥವಾ ರಾಕ್ಷಸರ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು ನನಗೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು.

03296036a ಪಾಸ್ಯಾಮಿ ತಾವತ್ಪಾನೀಯಮಿತಿ ಪಾರ್ಥೋ ವೃಕೋದರಃ|

03296036c ತತೋಽಭ್ಯಧಾವತ್ಪಾನೀಯಂ ಪಿಪಾಸುಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಃ||

ಆದರೆ “ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಆ ಪುರುಷರ್ಷಭ ಪಾರ್ಥ ವೃಕೋದರನು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ನೀರಿನ ಬಳಿ ಬಂದನು.

03296037 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03296037a ಮಾ ತಾತ ಸಾಹಸಂ ಕಾರ್ಷೀರ್ಮಮ ಪೂರ್ವಪರಿಗ್ರಹಃ|

03296037c ಪ್ರಶ್ನಾನುಕ್ತಾ ತು ಕೌಂತೇಯ ತತಃ ಪಿಬ ಹರಸ್ವ ಚ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗೂ! ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ! ಇದು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಪರಿಗ್ರಹ. ಕೌಂತೇಯ! ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ ನಂತರ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದು ಕುಡಿ.””

03296038 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03296038a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತೋ ಭೀಮೋ ಯಕ್ಷೇಣಾಮಿತತೇಜಸಾ|

03296038c ಅವಿಜ್ಞಾಯೈವ ತಾನ್ಪ್ರಶ್ನಾನ್ಪಿತ್ವೈವ ನಿಪಪಾತ ಹ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಕ್ಷನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಅಮಿತತೇಜಸ್ವಿ ಭೀಮನು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕಡೆಗೆಣಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ನಂತರ ಬಿದ್ದನು.

03296039a ತತಃ ಕುಂತೀಸುತೋ ರಾಜಾ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಪುರುಷರ್ಷಭಃ|

03296039c ಸಮುತ್ಥಾಯ ಮಹಾಬಾಹುರ್ದಹ್ಯಮಾನೇನ ಚೇತಸಾ||

ಆಗ ಕುಂತೀಸುತ ರಾಜ ಪುರುಷರ್ಷಭ ಮಹಾಬಾಹುವು ಚಿಂತಿಸಿ ಚೇತಸದಿಂದ ದಹಿಸುತ್ತಾ ಮೇಲೆದ್ದನು.

03296040a ಅಪೇತಜನನಿಘೋಷಂ ಪ್ರವಿವೇಶ ಮಹಾವನಂ|

03296040c ರುರುಭಿಶ್ಚ ವರಾಹೈಶ್ಚ ಪಕ್ಷಿಭಿಶ್ಚ ನಿಷೇವಿತಂ||

03296041a ನೀಲಭಾಸ್ವರವರ್ಣೈಶ್ಚ ಪಾದಪೈರುಪಶೋಭಿತಂ|

03296041c ಭ್ರಮರೈರುಪಗೀತಂ ಚ ಪಕ್ಷಿಭಿಶ್ಚ ಮಹಾಯಶಾಃ||

ಜನರ ಸುಳಿಯೂ ಸದ್ಗು ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದ, ರುರು, ವರಾಹ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಕಪ್ಪಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮರಗಳಿಂದ ಉಪಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಭ್ರಮರಗಳ ಮತ್ತು ಮಹಾಯಶ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಉಪಗೀತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಆ ಮಹಾವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

03296042a ಸ ಗಚ್ಚನ್ಯಾನನೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಹೇಮಜಾಲಪರಿಷ್ಕೃತಂ|

03296042c ದದರ್ಶ ತತ್ಸರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮಕೃತಂ ಯಥಾ||

ಆ ಕಾನನದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೇಮಜಾಲಗಳಿಂದ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾದ, ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ನಿರ್ಮಿಸಿದಂತಿರುವ ಆ ಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03296043a ಉಪೇತಂ ನಲಿನೀಜಾಲೈಃ ಸಿಂಧುವಾರೈಶ್ಚ ವೇತಸೈಃ|

03296043c ಕೇತಕೈಃ ಕರವೀರೈಶ್ಚ ಪಿಪ್ಪಲೈಶ್ಚೈವ ಸಂವೃತಂ|

03296043e ಶ್ರಮಾರ್ತ ಸ್ತದುಪಾಗಮ್ಯ ಸರೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾಥ ವಿಸ್ಮಿತಃ||

ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಹತ್ತಿರಬಂದು ಆ ನಲಿನೀ ಜಾಲಗಳಿಂದ, ಸಿಂಧುವಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ಕೇತಕಿ, ಕರವೀರ, ಮತ್ತು ಪಿಪ್ಪಲ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಿತವಾದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಆರಣೇಯಪರ್ವಣಿ

ನಕುಲಾದಿಪತನೇ ಷಣ್ಣಾವತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಆರಣೇಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ

೨೯೭

ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನೀರುಕುಡಿಯಲು ಹೋದಾಗ ಸರೋವರದಲ್ಲಿದ್ದ ಯಕ್ಷನು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ ನಂತರ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಹೇಳಿದುದು (೧-೧೨). ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೇನೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೇಳುವುದು (೧೩-೨೫). ಯಕ್ಷನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಉತ್ತರಿಸಿದುದು (೨೬-೬೪). ಯಕ್ಷನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದುದು (೬೫-೭೪).

03297001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03297001a ಸ ದದರ್ಶ ಹತಾನ್ಭ್ರಾ ತ್ಯನ್ನೋಕಪಾಲಾನಿವ ಚ್ಯುತಾನ್|

03297001c ಯುಗಾಂತೇ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತೇ ಶಕ್ರಪ್ರತಿಮಗೌರವಾನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಶಕ್ರನಂತೆ ಗೌರವದಿಂದಿರುವ, ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗುರುಳಿಬಿದ್ದ ಲೋಕಪಾಲಕರಂತೆ ಹತರಾಗಿದ್ದ, ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03297002a ವಿಪ್ರಕೀರ್ಣ ಧನುರ್ಬಾಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿಹತಮರ್ಜುನಂ|

03297002c ಭೀಮಸೇನಂ ಯಮೌ ಚೋಭೌ ನಿರ್ವಿಚೇಷ್ಟಾನ್ಗತಾಯುಷಃ||

03297003a ಸ ದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂ ನಿಶ್ಚಸ್ಯ ಶೋಕಬಾಷ್ಟಪರಿಪ್ಲುತಃ|

ಧನುರ್ಬಾಣಗಳು ಚೆಲ್ಲಿ ನಿಹತನಾಗಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು, ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು ಯಮಳರಿಬ್ಬರೂ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ವಿಚೇಷ್ಟರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ದೀರ್ಘ ಬಿಸಿಲುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದವನಾಗಿ ಶೋಕಿಸಿದನು.

03297003c ಬುದ್ಧ್ಯಾ ವಿಚಿಂತಯಾಮಾಸ ವೀರಾಃ ಕೇನ ನಿಪಾತಿತಾಃ||

03297004a ನೈಷಾಂ ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಹಾರೋಽಸ್ತಿ ಪದಂ ನೇಹಾಸ್ತಿ ಕಸ್ಯ ಚಿತ್|

“ಈ ವೀರರು ಯಾರಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು?” ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದನು. “ಇಲ್ಲಿ ಏನೂ ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಹಾರವಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

03297004c ಭೂತಂ ಮಹದಿದಂ ಮನ್ಯೇ ಭ್ರಾತರೋ ಯೇನ ಮೇ ಹತಾಃ||

03297004e ಏಕಾಗ್ರಂ ಚಿಂತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಪೀತ್ವಾ ವೇತ್ಸ್ಯಾಮಿ ವಾ ಜಲಂ||

ನನ್ನ ಈ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಕೊಂದಿರುವುದು ಒಂದು ಮಹಾಭೂತವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದ ನಂತರ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

03297005a ಸ್ಯಾತ್ತು ದುರ್ಯೋಧನೇನೇದಮುಪಾಂಶುವಿಹಿತಂ ಕೃತಂ|

03297005c ಗಾಂಧಾರರಾಜರಚಿತಂ ಸತತಂ ಜಿಹ್ಮಬುದ್ಧಿನಾ||

ಅಥವಾ ಇದು ಸತತವೂ ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಗಾಂಧಾರರಾಜನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಆದೇಶದಂತೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆಲಸವಿರಬಹುದೇ?

03297006a ಯಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಮಕಾರ್ಯಂ ವಾ ಸಮಮೇವ ಭವತ್ಯುತ|

03297006c ಕಸ್ತಸ್ಯ ವಿಶ್ವಸೇದ್ವೀರೋ ದುರ್ಮತೇರಕೃತಾತ್ಮನಃ||

ಕಾರ್ಯ ಅಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮವೆಂದೇ ತಿಳಿದಿರುವ ಯಾರ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ದುರ್ಮತಿ ಅಕೃತಾತ್ಮ ವೀರನು ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಡುತ್ತಾನೆ?

03297007a ಅಥ ವಾ ಪುರುಷೈರ್ಗುರ್ಢೈಃ ಪ್ರಯೋಗೋಽಯಂ ದುರಾತ್ಮನಃ|

03297007c ಭವೇದಿತಿ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಬಹುಧಾ ಸಮಚಿಂತಯತ್||

ಅಥವಾ ಇದು ದುರಾತ್ಮ ಪುರುಷರ ಗುಣ ಪ್ರಯೋಗವಿರಬಹುದೇ? ಹೀಗೆ ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ಬಹುವಿಧದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿದನು.

03297008a ತಸ್ಯಾಸೀನ್ನ ವಿಷೇಣೇದಮುದಕಂ ದೂಷಿತಂ ಯಥಾ|

03297008c ಮುಖವರ್ಣಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾ ಮೇ ಭ್ರಾತೃಣಾಮಿತ್ಯಚಿಂತಯತ್||

“ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರ ಮುಖವರ್ಣವು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈ ನೀರು ವಿಷದಿಂದ ದೂಷಿತವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ” ಎಂದೂ ಯೋಚಿಸಿದನು.

03297009a ಏಕೈಕಶಶ್ಚೌ ಘಬಲಾನಿಮಾನ್ಪುರುಷಸತ್ತಮಾನ್|

03297009c ಕೋಽನ್ಯಃ ಪ್ರತಿಸಮಾಸೇತ ಕಾಲಾಂತಕಯಮಾದ್ಯತೇ||

“ಯಮನಲ್ಲದೇ ಇನ್ನಾರೂ ಈ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿ ಪುರುಷಸತ್ತಮರನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೇ ಅಲೆಗಳಂತೆ ಹೊಡೆದು ಉರುಳಿಸಿದ್ದಾರು?”

03297010a ಏತೇನಾಧ್ಯವಸಾಯೇನ ತತ್ತೋಯಮವಗಾಢವಾನ್|

03297010c ಗಾಹಮಾನಶ್ಚ ತತ್ತೋಯಮಂತರಿಕ್ಷಾತ್ಸ ಶುಶ್ರುವೇ||

ಹೀಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಅವನು ಆ ನೀರಿನ ಬಳಿಹೋಗಿ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು, ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

03297011 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297011a ಅಹಂ ಬಕಃ ಶೈವಲಮತ್ಯ ಭಕ್ಷೋ|

ಮಯಾ ನೀತಾಃ ಪ್ರೇತವಶಂ ತವಾನುಜಾಃ|

03297011c ತ್ವಂ ಪಂಚಮೋ ಭವಿತಾ ರಾಜಪುತ್ರ|

ನ ಚೇತ್ ಪ್ರಶ್ನಾನ್ ಪೃಚ್ಛತೋ ವ್ಯಾಕರೋಷಿ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಶೈವಲ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಬಕನು

ನಾನು. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ನನ್ನಿಂದಲೇ ಪ್ರೇತವಶವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.
ರಾಜಪುತ್ರ! ನಾನು ಕೇಳುವ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೇ
ಇದ್ದರೆ ನೀನು ಐದನೆಯವನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

03297012a ಮಾ ತಾತ ಸಾಹಸಂ ಕಾರ್ಪಿಮ್ ಪೂರ್ವಪರಿಗ್ರಹಃ|

03297012c ಪ್ರಶ್ನಾನುಕ್ತ್ವಾ ತು ಕೌಂತೇಯ ತತಃ ಪಿಬ ಹರಸ್ವ ಚ||

ಮಗೂ! ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ. ಇದು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಪರಿಗ್ರಹ.
ಕೌಂತೇಯ! ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕುಡಿ.”

03297013 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297013a ರುದ್ರಾಣಾಂ ವಾ ವಸೂನಾಂ ವಾ ಮರುತಾಂ ವಾ ಪ್ರಧಾನಭಾಷ್|

03297013c ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ಕೋ ಭವಾನ್ದೇವೋ ನೈತಚ್ಚ ಕುನಿನಾ ಕೃತಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ - ನೀನು ಯಾರು?
ರುದ್ರರ, ವಸುಗಳ ಅಥವಾ ಮರುತರ ನಾಯಕನೋ? ಅಥವಾ
ದೇವನೋ? ಇದು ಪಕ್ಷಿಯ ಕೃತ್ಯವಲ್ಲ!

03297014a ಹಿಮವಾನ್ಪಾರಿಯಾತ್ರಶ್ಚ ವಿಂಧ್ಯೋ ಮಲಯ ಏವ ಚ|

03297014c ಚತ್ವಾರಃ ಪರ್ವತಾಃ ಕೇನ ಪಾತಿತಾ ಭುವಿ ತೇಜಸಾ||

ಯಾರು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಪರ್ವತಗಳನ್ನು - ಹಿಮಾಲಯ,
ಪಾರಿಯಾತ್ರ, ವಿಂಧ್ಯ ಮತ್ತು ಮಲಯಗಳನ್ನು - ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದ್ದಾನೆ?

03297015a ಅತೀವ ತೇ ಮಹತ್ಕರ್ಮ ಕೃತಂ ಬಲವತಾಂ ವರ|

03297015c ಯನ್ನ ದೇವಾ ನ ಗಂಧರ್ವಾ ನಾಸುರಾ ನ ಚ ರಾಕ್ಷಸಾಃ|

03297015e ವಿಷಹೇರನ್ನಹಾಯುದ್ಧೇ ಕೃತಂ ತೇ ತನ್ನಹಾದ್ಭುತಂ||

ಬಲವಂತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ನೀನು ಅತೀವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ದೇವತೆಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ಅಸುರರೂ, ರಾಕ್ಷಸರೂ ಮಾಡಲಾಗದ ಮಹಾದ್ಭುತವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ.

03297016a ನ ತೇ ಜಾನಾಮಿ ಯತ್ಕಾರ್ಯಂ ನಾಭಿಜಾನಾಮಿ ಕಾಂಕ್ಷಿತಂ|

03297016c ಕೌತೂಹಲಂ ಮಹಜ್ಜಾತಂ ಸಾಧ್ವಸಂ ಚಾಗತಂ ಮಮ||

ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಮಹಾ ಕುತೂಹಲವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಾ ಉದ್ವೇಗವು ನನಗಾಗಿದೆ.

03297017a ಯೇನಾಸ್ಮ್ಯದ್ವಿಗ್ನಹೃದಯಃ ಸಮುತ್ಪನ್ನಶಿರೋಜ್ವರಃ|

03297017c ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ಭಗವಂಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಕೋ ಭವಾನಿಹ ತಿಷ್ಠತಿ||

ಯಾರಿಂದ ಈ ರೀತಿ ಉದ್ವಿಗ್ನಹೃದಯನಾಗಿದ್ದೇನೋ ಮತ್ತು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ವರವು ಉಂಟಾಗಿದೆಯೋ ಆ ಭಗವಾನನಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವವನು ಯಾರು?"

03297018 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297018a ಯಕ್ಷೋಽಹಮಸ್ಮಿ ಭದ್ರಂ ತೇ ನಾಸ್ಮಿ ಪಕ್ಷೀ ಜಲೇಚರಃ|

03297018c ಮಯೈತೇ ನಿಹತಾಃ ಸರ್ವೇ ಭ್ರಾತರಸ್ತೇ ಮಹೌಜಸಃ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ನಾನು ಯಕ್ಷ. ಜಲಚರ ಪಕ್ಷಿಯಲ್ಲ. ನನ್ನಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಈ ಮಹಾಜಸ ತಮ್ಮಂದಿರೆಲ್ಲರೂ ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.””

03297019 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03297019a ತತಸ್ತಾಮಶಿವಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಾಚಂ ಸ ಪರುಷಾಕ್ಷರಾಂ|

03297019c ಯಕ್ಷಸ್ಯ ಬ್ರುವತೋ ರಾಜನ್ಮಪಕ್ರಮ್ಯ ತದಾ ಸ್ಥಿತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದ ಆ ಅಮಂಗಳ ಒರಟು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವನು ಹತ್ತಿರ ಹೋದನು.

03297020a ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ ಮಹಾಕಾಯಂ ಯಕ್ಷಂ ತಾಲಸಮುಚ್ಚ್ರಯಂ|

03297020c ಜ್ವಲನಾರ್ಕಪ್ರತೀಕಾಶಮಧೃಷ್ಯಂ ಪರ್ವತೋಪಮಂ||

03297021a ಸೇತುಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ತಿಷ್ಠಂತಂ ದದರ್ಶ ಭರತರ್ಷಭಃ|

03297021c ಮೇಘಗಂಭೀರಯಾ ವಾಚಾ ತರ್ಜಯಂತಂ ಮಹಾಬಲಂ||

ಆಗ ಆ ಭರತರ್ಷಭನು ಸೇತುವೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ತಾಳೆಯ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಮಹಾಕಾಯ, ಸುಡುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ, ಪರ್ವತೋಪಮವಾಗಿ ನಿಂತು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಗುಡುಗಿನಂತೆ ಗಂಭೀರಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾಬಲನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

03297022 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297022a ಇಮೇ ತೇ ಭ್ರಾತರೋ ರಾಜನ್ವಾರ್ಯಮಾಣಾ ಮಯಾಸಕೃತಾ|

03297022c ಬಲಾತ್ಕಾರಯಂ ಜಿಹೀರ್ಷಂತಸ್ತತೋ ವೈ ಸೂದಿತಾ ಮಯಾ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ನಾನು ಎಷ್ಟು ತಡೆದರೂ ನಿನ್ನ ಈ ತಮ್ಮಂದಿರು ಬಲವಂತವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಮುಗಿಸಿದೆ.

03297023a ನ ಪೇಯಮುದಕಂ ರಾಜನ್ಪ್ರಾಣಾನಿಹ ಪರೀಪ್ಸತಾ|

03297023c ಪಾರ್ಥ ಮಾ ಸಾಹಸಂ ಕಾರ್ಷೀರ್ಮಮ ಪೂರ್ವಪರಿಗ್ರಹಃ|

03297023e ಪ್ರಶ್ನಾನುಕ್ತ್ವಾ ತು ಕೌಂತೇಯ ತತಃ ಪಿಬ ಹರಸ್ವ ಚ||

ರಾಜನ್! ಪ್ರಾಣದಿಂದ ಉಳಿಯಲು ಬಯಸುವ ಯಾರಿಗೂ ಈ ನೀರು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಪಾರ್ಥ! ನನ್ನ ಹಳೆಯ ಆಸ್ತಿಯಾದ ಇದರ ಮೇಲೆ ಸಾಹಸಮಾಡಬೇಡ. ಕೌಂತೇಯ! ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ ನಂತರ ಈ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದು ಕುಡಿಯಬಹುದು.”

03297024 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297024a ನೈವಾಹಂ ಕಾಮಯೇ ಯಕ್ಷ ತವ ಪೂರ್ವಪರಿಗ್ರಹಂ|

03297024c ಕಾಮಂ ನೈತತ್ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಸಂತೋ ಹಿ ಪುರುಷಾಃ ಸದಾ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಕ್ಷ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಈ ಹಳೆಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸಂತನು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

03297025a ಯದಾತ್ಮನಾ ಸ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಶಂಸೇತ್ಪುರುಷಃ ಪ್ರಭೋ|

03297025c ಯಥಾಪ್ರಜ್ಞಂ ತು ತೇ ಪ್ರಶ್ನಾನ್ಪ್ರತಿವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪೃಚ್ಛ ಮಾಂ||

ಪ್ರಭೋ! ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಆತ್ಮನಿಂದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಹೇಗೆ
ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ, ನನಗೆ ತಿಳಿದಹಾಗೆ,
ಉತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳು.”

03297026 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297026a ಕಿಂ ಸ್ವಿದಾದಿತ್ಯಮುನ್ನಯತಿ ಕೇ ಚ ತಸ್ಯಾಭಿತಶ್ಚರಾಃ|

03297026c ಕಶ್ಚೈನಮಸ್ತಂ ನಯತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚ ಪ್ರತಿತಿಷ್ಠತಿ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಆದಿತ್ಯ¹⁸⁶ನನ್ನು ಯಾವುದು ಉದಯಿಸುತ್ತದೆ
ಮತ್ತು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುವವರು ಯಾರು? ಯಾವುದು
ಅವನನ್ನು ಮುಳುಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಯಾವುದರ ಆಧಾರದ
ಮೇಲಿದ್ದಾನೆ?”

03297027 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297027a ಬ್ರಹ್ಮಾದಿತ್ಯಮುನ್ನಯತಿ ದೇವಾಸ್ತಸ್ಯಾಭಿತಶ್ಚರಾಃ|

03297027c ಧರ್ಮಶ್ಚಾಸ್ತಂ ನಯತಿ ಚ ಸತ್ಯೇ ಚ ಪ್ರತಿತಿಷ್ಠತಿ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಹ್ಮ¹⁸⁷ನು ಆದಿತ್ಯನನ್ನು
ಉದಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವತೆಗಳು ಅವನ ಅಭಿಚರರು. ಧರ್ಮವು
ಅವನನ್ನು ಅಸ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು

¹⁸⁶ ಇಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರ ನೀಲಕಂಠನು ಆದಿತ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಆತ್ಮ
ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾನೆ.

¹⁸⁷ ಇಲ್ಲಿ ನೀಲಕಂಠನು ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವೇದ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ¹⁸⁸.”

03297028 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297028a ಕೇನ ಸ್ವಿಚ್ಛೋ ತ್ರಿಯೋ ಭವತಿ ಕೇನ ಸ್ವಿದ್ವಿಂದತೇ ಮಹತ್|

03297028c ಕೇನ ದ್ವಿತೀಯವಾನ್ಭವತಿ ರಾಜನ್ಕೇನ ಚ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಾವುದರಿಂದ ಓರ್ವನು ಶ್ರೋತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ?
ಯಾವುದರ ಮೂಲಕ ಓರ್ವನು ಮಹಾಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ?
ರಾಜನ್! ಯಾವುದರಿಂದ ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು
ಯಾವುದರಿಂದ ಓರ್ವನು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ?”

03297029 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297029a ಶ್ರುತೇನ ಶ್ರೋತ್ರಿಯೋ ಭವತಿ ತಪಸಾ ವಿಂದತೇ ಮಹತ್|

03297029c ಧೃತ್ಯಾ ದ್ವಿತೀಯವಾನ್ಭವತಿ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ಸ್ವಧ್ಧಸೇವಯಾ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಶ್ರೋತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

¹⁸⁸ ನೀಲಕಂಠನ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳು (ಶ್ಲೋಕ ೨೬ ಮತ್ತು ೨೭) ಭೌತಿಕ ವಾದ ಸೂರ್ಯನ ಕುರಿತಲ್ಲದೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾದ ಆತ್ಮನ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮತ್ತು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಉತ್ತರಗಳು ಆತ್ಮನ ಕುರಿತಾಗಿವೆ. ವೇದವು ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮನನ್ನು ಉದಯಿಸುತ್ತದೆ. ಶಮ-ದಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳೇ ಆತ್ಮನ ಪರಿಚರರು. ಧರ್ಮ ಅಂದರೆ ಕರ್ಮ-ಉಪಾಸನೆಗಳೇ ಆತ್ಮನನ್ನು ಅಸ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆತ್ಮನ ನೆಲೆಯಿರುವುದು. ಯಕ್ಷನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಉತ್ತರದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೆ. ಬಾಲಸುಬ್ರಮಣಿಯ ಐಯರ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಹತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಧೃತಿಯಿಂದ
ಎರಡನೆಯವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವೃದ್ಧರ ಸೇವೆಯಿಂದ
ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ.”

03297030 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297030a ಕಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ದೇವತ್ವಂ ಕಶ್ಚ ಧರ್ಮಃ ಸತಾಮಿವ|

03297030c ಕಶ್ಚೈಷಾಂ ಮಾನುಷೋ ಭಾವಃ ಕಿಮೇಷಾಮಸತಾಮಿವ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ದೇವತ್ವವು ಯಾವುದು?
ಸಂತರಿಗಿರುವಂತೆ ಅವರ ಧರ್ಮ ಯಾವುದು? ಅವರ
ಮನುಷ್ಯತ್ವವೇನು? ಅಸಂತರಿಗಿರುವಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿರುವುದು
ಯಾವುದು?”

03297031 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297031a ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಏಷಾಂ ದೇವತ್ವಂ ತಪ ಏಷಾಂ ಸತಾಮಿವ|

03297031c ಮರಣಂ ಮಾನುಷೋ ಭಾವಃ ಪರಿವಾದೋಽಸತಾಮಿವ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವು ಇವರ ದೇವತ್ವವು. ತಪಸ್ಸು
ಇವರ ಸತ್ವ. ಮರಣವು ಇವರ ಮನುಷ್ಯ ಭಾವ ಮತ್ತು ಪರಿವಾದವು
ಇವರ ಅಸತ್ವ.”

03297032 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297032a ಕಿಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ದೇವತ್ವಂ ಕಶ್ಚ ಧರ್ಮಃ ಸತಾಮಿವ|

03297032c ಕಶ್ಚೈಷಾಂ ಮಾನುಷೋ ಭಾವಃ ಕಿಮೇಷಾಮಸತಾಮಿವ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ದೇವತ್ವವು ಯಾವುದು?
ಸಂತರಿಗಿರುವಂತೆ ಅವರ ಧರ್ಮವು ಯಾವುದು? ಅವರ
ಮನುಷ್ಯತ್ವವೇನು? ಅಸಂತರಿಗಿರುವಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿರುವುದು
ಯಾವುದು?”

03297033 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297033a ಇಷ್ಟಸ್ಮಮೇಷಾಂ ದೇವತ್ವಂ ಯಜ್ಞ ಏಷಾಂ ಸತಾಮಿವ|

03297033c ಭಯಂ ವೈ ಮಾನುಷೋ ಭಾವಃ ಪರಿತ್ಯಾಗೋಽಸತಾಮಿವ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಯುಧಗಳು ಇವರ ದೇವತ್ವ. ಯಜ್ಞವು
ಇವರ ಸತ್ವ. ಭಯವೇ ಇವರ ಮನುಷ್ಯ ಭಾವ ಮತ್ತು ಪರಿತ್ಯಾಗವು
ಇವರ ಅಸತ್ವ.”

03297034 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297034a ಕಿಮೇಕಂ ಯಜ್ಞಿಯಂ ಸಾಮ ಕಿಮೇಕಂ ಯಜ್ಞಿಯಂ ಯಜುಃ|

03297034c ಕಾ ಚೈಕಾ ವೃಶ್ಚತೇ ಯಜ್ಞಂ ಕಾಂ ಯಜ್ಞೋ ನಾತಿವರ್ತತೇ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಮವು ಯಾವುದು?
ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಜುವು ಯಾವುದು? ಯಜ್ಞವನ್ನು
ಕಡಿಮೆಮಾಡುವ ಒಂದು ಯಾವುದು? ಯಜ್ಞವು ಅತಿಯಾಗದಂತೆ
ಮಾಡುವ ಒಂದು ಯಾವುದು?”

03297035 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297035a ಪ್ರಾಣೋ ವೈ ಯಜ್ಞಿಯಂ ಸಾಮ ಮನೋ ವೈ ಯಜ್ಞಿಯಂ ಯಜುಃ|

03297035c ವಾಗೇಕಾ ವೃಶ್ಚತೇ ಯಜ್ಞಂ ತಾಂ ಯಜ್ಞೋ ನಾತಿವರ್ತತೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಪ್ರಾಣವೇ ಯಜ್ಞದ ಒಂದು ಸಾಮ.

ಮನಸ್ಸೇ ಯಜ್ಞದ ಯಜು. ಮಾತೇ ಯಜ್ಞವನ್ನು

ಕಡಿಮೆಮಾಡುವಂತಹುದು. ಯಜ್ಞವೇ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮೀರಬಲ್ಲದು.”

03297036 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297036a ಕಿಂ ಸ್ವಿದಾಪತತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಕಿಂ ಸ್ವಿನ್ನಿಪತತಾಂ ವರಂ|

03297036c ಕಿಂ ಸ್ವಿತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಮಾನಾನಾಂ ಕಿಂ ಸ್ವಿತ್ಪ್ರವದತಾಂ ವರಂ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವು ಯಾವುದು?

ಕೆಳಗೆ ಹೋಗುವವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವು ಯಾವುದು? ನಿಂತಿರುವವುಗಳಲ್ಲಿ

ಶ್ರೇಷ್ಠವು ಯಾವುದು? ಮಾತನಾಡುವವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವು ಯಾವುದು?”

03297037 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297037a ವರ್ಷಮಾಪತತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಬೀಜಂ ನಿಪತತಾಂ ವರಂ|

03297037c ಗಾವಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಮಾನಾನಾಂ ಪುತ್ರಃ ಪ್ರವದತಾಂ ವರಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ.

ಕೆಳಗೆ ಹೋಗುವವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ನಿಂತಿರುವವುಗಳಲ್ಲಿ

ಗೋವುಗಳೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ.”

03297038 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297038a ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಾನನುಭವನ್ಬುದ್ಧಿಮಾನೋಕಪೂಜಿತಃ|

03297038c ಸಮ್ಮತಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮುಚ್ಚಿಸ್ಕೋ ನ ಜೀವತಿ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಾರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ, ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಲೋಕಪೂಜಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ,
ಸರ್ವ ಭೂತಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ, ಉಸಿರಾಡುತ್ತಾನೆ ಆದರೂ
ಜೀವಂತನಾಗಿಲ್ಲ?”

03297039 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297039a ದೇವತಾತಿಥಿಭೃತ್ಯಾನಾಂ ಪಿತೃಣಾಮಾತ್ಮನಶ್ಚ ಯಃ|

03297039c ನ ನಿರ್ವಪತಿ ಪಂಚಾನಾಮುಚ್ಚ್ವಸನ್ನ ಸ ಜೀವತಿ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಾರು ಐವರಿಗೆ - ದೇವತೆಗಳಿಗೆ,
ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ, ಭೃತ್ಯರಿಗೆ, ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮನಿಗೆ -
ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ
ಜೀವಿತನಾಗಿರುವವನಲ್ಲ.”

03297040 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297040a ಕಿಂ ಸ್ವಿದ್ಗುರುತರಂ ಭೂಮೇಃ ಕಿಂ ಸ್ವಿದುಚ್ಚತರಂ ಚ ಖಾತ್|

03297040c ಕಿಂ ಸ್ವಿಚ್ಚೇಘ್ರತರಂ ವಾಯೋಃ ಕಿಂ ಸ್ವಿದ್ಭಹುತರಂ ನೃಣಾಂ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೂಮಿಗಿಂತಲೂ ಭಾರವಾದುದು ಯಾವುದು?
ಆಕಾಶಕ್ಕಿಂತಲೂ ಎತ್ತರವಾದುದು ಯಾವುದು? ಗಾಳಿಗಿಂತಲೂ
ವೇಗವಾದುದು ಯಾವುದು? ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ
ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಯಾವುದು?”

03297041 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297041a ಮಾತಾ ಗುರುತರಾ ಭೂಮೇಃ ಪಿತಾ ಉಚ್ಚತರಶ್ಚ ಖಾತ್|

03297041c ಮನಃ ಶೀಘ್ರತರಂ ವಾಯೋಶ್ಚಿಂತಾ ಬಹುತರೀ ನೃಣಾಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು:” ತಾಯಿಯು ಭೂಮಿಗಿಂತಲೂ ಭಾರ.
ತಂದೆಯು ಆಕಾಶಕ್ಕಿಂತಲೂ ಎತ್ತರ. ಮನಸ್ಸು ಗಾಳಿಗಿಂತಲೂ ಶೀಘ್ರ.
ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆಗಳು ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು.”

03297042 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297042a ಕಿಂ ಸ್ವಿತ್ಸುಪ್ತಂ ನ ನಿಮಿಷತಿ ಕಿಂ ಸ್ವಿಜ್ಞಾತಂ ನ ಚೋಪತಿ|

03297042c ಕಸ್ಯ ಸ್ವಿದ್ಧೃದಯಂ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂ ಸ್ವಿದ್ವೇಗೇನ ವರ್ಧತೇ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಾವುದು ಮಲಗಿರುವಾಗಲೂ
ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ? ಯಾವುದು ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಚಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ?
ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೃದಯವಿಲ್ಲ? ಯಾವುದು ವೇಗವಾಗಿರುವಾಗ
ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ?”

03297043 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297043a ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸುಪ್ತೋ ನ ನಿಮಿಷತ್ಯಂಡಂ ಜಾತಂ ನ ಚೋಪತಿ|

03297043c ಅಶ್ಮನೋ ಹೃದಯಂ ನಾಸ್ತಿ ನದೀ ವೇಗೇನ ವರ್ಧತೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮೀನು ಮಲಗಿದ್ದರೂ ಕಣ್ಣನ್ನು
ಮುಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಡವು ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಚಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲಿಗೆ
ಹೃದಯವಿಲ್ಲ. ನದಿಯು ವೇಗದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.”

03297044 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297044a ಕಿಂ ಸ್ವಿತ್ವ ವಸತೋ ಮಿತ್ರಂ ಕಿಂ ಸ್ವಿನ್ಮಿತ್ರಂ ಗೃಹೇ ಸತಃ|

03297044c ಆತುರಸ್ಯ ಚ ಕಿಂ ಮಿತ್ರಂ ಕಿಂ ಸ್ವಿನ್ಮಿತ್ರಂ ಮರಿಷ್ಯತಃ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಪ್ರಯಾಣಿಕನ ಮಿತ್ರನು ಯಾರು? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರನು ಯಾರು? ರೋಗಿಯ ಮಿತ್ರನು ಯಾರು? ಮೃತ್ಯುಹೊಂದಿದವನ ಮಿತ್ರನಾರು?”

03297045 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297045a ಸಾರ್ಥಃ ಪ್ರವಸತೋ ಮಿತ್ರಂ ಭಾರ್ಯಾ ಮಿತ್ರಂ ಗೃಹೇ ಸತಃ|

03297045c ಆತುರಸ್ಯ ಭಿಷ್ಮ್ಮಿತ್ರಂ ದಾನಂ ಮಿತ್ರಂ ಮರಿಷ್ಯತಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವವನು ಪ್ರಯಾಣಿಕನ ಮಿತ್ರ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿಯು ಮಿತ್ರಳು. ರೋಗಿಗೆ ವೈದ್ಯನು ಮಿತ್ರ. ಮರಣಹೊಂದಿದವನಿಗೆ ದಾನವು ಮಿತ್ರ.”

03297046 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297046a ಕಿಂ ಸ್ವಿದೇಕೋ ವಿಚರತಿ ಜಾತಃ ಕೋ ಜಾಯತೇ ಪುನಃ|

03297046c ಕಿಂ ಸ್ವಿದ್ಧಿಮಸ್ಯ ಭೈಷಜ್ಯಂ ಕಿಂ ಸ್ವಿದಾವಪನಂ ಮಹತ್||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವುದು ಯಾವುದು? ಯಾವುದು ಹುಟ್ಟಿ ಪುನಃ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ? ಹಿಮಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯು ಯಾವುದು? ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಜಾಗವು ಯಾವುದು?”

03297047 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297047a ಸೂರ್ಯ ಏಕೋ ವಿಚರತಿ ಚಂದ್ರಮಾ ಜಾಯತೇ ಪುನಃ|

03297047c ಅಗ್ನಿಹಿಮಸ್ಯ ಭೈಷಜ್ಯಂ ಭೂಮಿರಾವಪನಂ ಮಹತ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸೂರ್ಯನು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನು ಪುನಃ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಅಗ್ನಿಯು ಹಿಮದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ. ಭೂಮಿಯು ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಜಾಗ.”

03297048 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297048a ಕಿಂ ಸ್ವಿದೇಕಪದಂ ಧರ್ಮ್ಯಂ ಕಿಂ ಸ್ವಿದೇಕಪದಂ ಯಶಃ|

03297048c ಕಿಂ ಸ್ವಿದೇಕಪದಂ ಸ್ವರ್ಗ್ಯಂ ಕಿಂ ಸ್ವಿದೇಕಪದಂ ಸುಖಂ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮದ ಒಂದು ಪದವು ಯಾವುದು? ಯಶಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಪದವು ಯಾವುದು? ಸ್ವರ್ಗದ ಒಂದು ಪದವು ಯಾವುದು? ಸುಖದ ಒಂದು ಪದವು ಯಾವುದು?”

03297049 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297049a ದಾಕ್ಷ್ಯಮೇಕಪದಂ ಧರ್ಮ್ಯಂ ದಾನಮೇಕಪದಂ ಯಶಃ|

03297049c ಸತ್ಯಮೇಕಪದಂ ಸ್ವರ್ಗ್ಯಂ ಶೀಲಮೇಕಪದಂ ಸುಖಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ದಕ್ಷತೆಯು ಧರ್ಮದ ಒಂದು ಪದ. ದಾನವು ಯಶಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಪದ. ಸತ್ಯವು ಸ್ವರ್ಗದ ಒಂದು ಪದ, ಶೀಲವು ಸುಖದ ಒಂದು ಪದ.”

03297050 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297050a ಕಿಂ ಸ್ವಿದಾತ್ಮಾ ಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಕಿಂ ಸ್ವಿದ್ಧೈವಕೃತಃ ಸಖಾ|

03297050c ಉಪಜೀವನಂ ಕಿಂ ಸ್ವಿದಸ್ಯ ಕಿಂ ಸ್ವಿದಸ್ಯ ಪರಾಯಣಂ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮವು ಯಾವುದು? ದೈವಕೃತ ಸಖಿನು ಯಾರು? ಅವನ ಉಪಜೀವನವು ಯಾವುದು? ಅವನ ಪರಾಯಣವು ಯಾವುದು?”

03297051 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297051a ಪುತ್ರ ಆತ್ಮಾ ಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ದೈವಕೃತಃ ಸಖಾ|

03297051c ಉಪಜೀವನಂ ಚ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ದಾನಮಸ್ಯ ಪರಾಯಣಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಪುತ್ರನು ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮ. ಭಾರ್ಯೆಯು ದೇವಕೃತ ಸಖಿ. ಪರ್ಜನ್ಯವು ಅವನ ಉಪಜೀವನ ಮತ್ತು ದಾನವು ಅವನ ಪರಾಯಣ.”

03297052 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297052a ಧನ್ಯಾನಾಮುತ್ತಮಂ ಕಿಂ ಸ್ವಿದ್ಧನಾನಾಂ ಕಿಂ ಸ್ವಿದುತ್ತಮಂ|

03297052c ಲಾಭಾನಾಮುತ್ತಮಂ ಕಿಂ ಸ್ವಿತ್ಕಿಂ ಸುಖಾನಾಂ ತಥೋತ್ತಮಂ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಧನಿಗಳ ಉತ್ತಮತ್ವವು ಯಾವುದು? ಸಂಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಉತ್ತಮ ಸಂಪತ್ತು? ಲಾಭಗಳಲ್ಲಿ ಅನುತ್ತಮವಾದುದು ಯಾವುದು? ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದುದು ಯಾವುದು?”

03297053 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297053a ಧನ್ಯಾನಾಮುತ್ತಮಂ ದಾಕ್ಷ್ಯಂ ಧನಾನಾಮುತ್ತಮಂ ಶ್ರುತಂ|

03297053c ಲಾಭಾನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಾರೋಗ್ಯಂ ಸುಖಾನಾಂ ತುಷ್ಟಿರುತ್ತಮಾ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ದಕ್ಷತೆಯು ಧನಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ. ಧನವು ಉತ್ತಮವೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆರೋಗ್ಯವು ಲಾಭಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯು ಉತ್ತಮ.”

03297054 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297054a ಕಶ್ಚ ಧರ್ಮಃ ಪರೋ ಲೋಕೇ ಕಶ್ಚ ಧರ್ಮಃ ಸದಾಫಲಃ|

03297054c ಕಿಂ ನಿಯಮ್ಯ ನ ಶೋಚಂತಿ ಕೈಶ್ಚ ಸಂಧಿರ್ನ ಜೀರ್ಯತೇ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಧರ್ಮವು ಯಾವುದು? ಸದಾಫಲವನ್ನು ನೀಡುವು ಧರ್ಮವು ಯಾವುದು? ನಿಯಮದಲ್ಲಿದ್ದು ಯಾವುದು ಶೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ? ಯಾವುದರಿಂದ ಸಂಬಂಧವು ಜೀರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ?”

03297055 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297055a ಆನೃಶಂಸ್ಯಂ ಪರೋ ಧರ್ಮಸ್ತ್ರಯೀಧರ್ಮಃ ಸದಾಫಲಃ|

03297055c ಮನೋ ಯಮ್ಯ ನ ಶೋಚಂತಿ ಸದ್ಭಿಃ ಸಂಧಿರ್ನ ಜೀರ್ಯತೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕ್ರೂರನಾಗಿದ್ದಿರುವುದೇ ಪರಮ ಧರ್ಮ. ತ್ರಯೀಧರ್ಮವು ಸದಾ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ಮನವು ಶೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಜ್ಜನರೊಂದಿನ ಸಂಬಂಧವು ಜೀರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

03297056 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297056a ಕಿಂ ನು ಹಿತ್ವಾ ಪ್ರಿಯೋ ಭವತಿ ಕಿಂ ನು ಹಿತ್ವಾ ನ ಶೋಚತಿ|

03297056c ಕಿಂ ನು ಹಿತ್ವಾರ್ಥವಾನ್ಭವತಿ ಕಿಂ ನು ಹಿತ್ವಾ ಸುಖೀ ಭವೇತ್||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಾವುದನ್ನು ತೊರೆದು ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ?
ಯಾವುದನ್ನು ತೊರೆದು ಶೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ? ಯಾವುದನ್ನು ತೊರೆದು
ಧನವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ? ಯಾವುದನ್ನು ತೊರೆದು ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ?”

03297057 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297057a ಮಾನಂ ಹಿತ್ವಾ ಪ್ರಿಯೋ ಭವತಿ ಕ್ರೋಧಂ ಹಿತ್ವಾ ನ ಶೋಚತಿ|

03297057c ಕಾಮಂ ಹಿತ್ವಾರ್ಥವಾನ್ಭವತಿ ಲೋಭಂ ಹಿತ್ವಾ ಸುಖೀ ಭವೇತ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತೊರೆದು
ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಿಟ್ಟನ್ನು ತೊರೆದು ಶೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
ಆಸೆಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಧನವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಲೋಭವನ್ನು ತೊರೆದು
ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.”

03297058 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297058a ಮೃತಃ ಕಥಂ ಸ್ಯಾತ್ಪುರುಷಃ ಕಥಂ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮೃತಂ ಭವೇತ್|

03297058c ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಮೃತಂ ಕಥಂ ಚ ಸ್ಯಾತ್ಕಥಂ ಯಜ್ಞೋ ಮೃತೋ ಭವೇತ್||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಪುರುಷನು ಹೇಗೆ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ? ರಾಷ್ಟ್ರವು
ಹೇಗೆ ಸಾಯುತ್ತದೆ? ಶ್ರಾದ್ಧವು ಹೇಗೆ ಸಾಯುತ್ತದೆ? ಯಜ್ಞವು ಹೇಗೆ
ಸಾಯುತ್ತದೆ?”

03297059 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297059a ಮೃತೋ ದರಿದ್ರಃ ಪುರುಷೋ ಮೃತಂ ರಾಷ್ಟ್ರಮರಾಜಕಂ|

03297059c ಮೃತಮಶೋತ್ರಿಯಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಮೃತೋ ಯಜ್ಞಸ್ತ್ವ ದಕ್ಷಿಣಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ರಾಜನಿಲ್ಲದೇ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಸಾಯುತ್ತದೆ. ಶೋತ್ರಿಯಿಲ್ಲದೇ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಸಾಯುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ಯಜ್ಞವು ಸಾಯುತ್ತದೆ.”

03297060 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297060a ಕಾ ದಿಕ್ಕಿಮುದಕಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಕಿಮನ್ನಂ ಪಾರ್ಥ ಕಿಂ ವಿಷಂ|

03297060c ಶ್ರಾದ್ಧಸ್ಯ ಕಾಲಮಾಖ್ಯಾಹಿ ತತಃ ಪಿಬ ಹರಸ್ವ ಚ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾರ್ಥ ! ಸರಿಯಾದ ದಿಕ್ಕು ಯಾವುದು? ಯಾವುದನ್ನು ನೀರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ? ಯಾವುದು ಅನ್ನ? ಯಾವುದು ವಿಷ? ಶ್ರಾದ್ಧದ ಕಾಲವನ್ನು ಹೇಳಿ ನಂತರ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದು ಕುಡಿ.”

03297061 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297061a ಸಂತೋ ದಿಗ್ವಲಮಾಕಾಶಂ ಗೌರನ್ನಂ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ವಿಷಂ|

03297061c ಶ್ರಾದ್ಧಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕಾಲಃ ಕಥಂ ವಾ ಯಕ್ಷ ಮನ್ಯಸೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಂತರು ದಿಕ್ಕು, ಆಕಾಶವು ನೀರು, ಗೋವು ಅನ್ನ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ವಿಷ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಕಾಲ ಅಥವಾ ಯಕ್ಷ ! ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆಯೇ?”

03297062 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297062a ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾ ಮೇ ತ್ವಯಾ ಪ್ರಶ್ನಾ ಯಾಥಾತಥ್ಯಂ ಪರಂತಪ|

03297062c ಪುರುಷಂ ತ್ವಿದಾನೀಮಾಖ್ಯಾಹಿ ಯಶ್ಚ ಸರ್ವಧನೀ ನರಃ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಪರಂತಪ! ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಈಗ ಹೇಳು. ಪುರುಷನು ಯಾರು ಮತ್ತು ಯಾವ ನರನು ಸರ್ವ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ?”

03297063 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297063a ದಿವಂ ಸ್ಪೃಶತಿ ಭೂಮಿಂ ಚ ಶಬ್ದಃ ಪುಣ್ಯಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ|

03297063c ಯಾವತ್ಸ ಶಬ್ದೋ ಭವತಿ ತಾವತ್ಪುರುಷ ಉಚ್ಯತೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಿಯು ದಿವ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಪುರುಷನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

03297064a ತುಲೈ ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯೇ ಯಸ್ಯ ಸುಖದುಃಖೇ ತಥೈವ ಚ|

03297064c ಅತೀತಾನಾಗತೇ ಚೋಭೇ ಸ ವೈ ಸರ್ವಧನೀ ನರಃ||

ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರಿಯ-ಅಪ್ರಿಯಗಳು, ಸುಖ-ದುಃಖಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಭೂತ-ಭವಿಷ್ಯಗಳು ಸಮನಾಗಿರುತ್ತವೆಯೋ ಆ ನರನೇ ಸರ್ವಧನಿಕ.”

03297065 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297065a ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಃ ಪುರುಷೋ ರಾಜನ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವಧನೀ ನರಃ|

03297065c ತಸ್ಮಾತ್ತವೈಕೋ ಭ್ರಾತೃಣಾಂ ಯಮಿಚ್ಛಸಿ ಸ ಜೀವತು||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಸರ್ವಧನೀ ನರರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಯಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ

ನೀನು ಬಯಸಿದ ಒಬ್ಬನು ಜೀವಿಸುತ್ತಾನೆ.”

03297066 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297066a ಶ್ಯಾಮೋ ಯ ಏಷ ರಕ್ತಾಕ್ಷೋ ಬೃಹಚ್ಚಾಲ ಇವೋದ್ಗತಃ|

03297066c ವ್ಯೂಢೋರಸ್ಮೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ನಕುಲೋ ಯಕ್ಷ ಜೀವತು||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಕ್ಷ! ಕೆಂಪುಕಣ್ಣಿನ, ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ, ಶಾಲದಂತೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ, ವಿಶಾಲ ಎದೆಯ, ಮಹಾಬಾಹು ನಕುಲನು ಜೀವಿಸಲಿ.”

03297067 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297067a ಪ್ರಿಯಸ್ತೇ ಭೀಮಸೇನೋಽಯಮರ್ಜುನೋ ವಃ ಪರಾಯಣಂ|

03297067c ಸ ಕಸ್ಮಾನ್ನಕುಲಂ ರಾಜನ್ಸಾಪತ್ನಂ ಜೀವಮಿಚ್ಛಸಿ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದವನು ಭೀಮಸೇನ. ಅರ್ಜುನನ ಮೇಲೆ ನೀನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾವಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವರ ದಾಯಾದಿ ನಕುಲನು ಜೀವಂತನಾಗಲು ಬಯಸುವೆ?

03297068a ಯಸ್ಯ ನಾಗಸಹಸ್ರೇಣ ದಶಸಂಖ್ಯೇನ ವೈ ಬಲಂ|

03297068c ತುಲ್ಯಂ ತಂ ಭೀಮಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ನಕುಲಂ ಜೀವಮಿಚ್ಛಸಿ||

ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಸಮಾನ ಬಲವುಳ್ಳ ಭೀಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಕುಲನು ಜೀವಂತನಾಗಲು ಏಕೆ ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ?

03297069a ತಥೈನಂ ಮನುಜಾಃ ಪ್ರಾಹುರ್ಭೀಮಸೇನಂ ಪ್ರಿಯಂ ತವ|

03297069c ಅಥ ಕೇನಾನುಭಾವೇನ ಸಾಪತ್ನಂ ಜೀವಮಿಚ್ಛಸಿ||

ಭೀಮಸೇನನೇ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದವನೆಂದು ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಹಾಗಿರುವಾಗ ಯಾವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಈ ಮಲತಾಯಿಯ
ಮಗನು ಜೀವಂತನಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ?

03297070a ಯಸ್ಯ ಬಾಹುಬಲಂ ಸರ್ವೇ ಪಾಂಡವಾಃ ಸಮುಪಾಶ್ರಿತಾಃ|

03297070c ಅರ್ಜುನಂ ತಮಪಾಹಾಯ ನಕುಲಂ ಜೀವಮಿಚ್ಛಸಿ||

ಯಾರ ಬಾಹುಬಲವನ್ನು ಸರ್ವ ಪಾಂಡವರೂ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವರೋ ಆ
ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಏಕೆ ನಕುಲನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಲು
ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ?”

03297071 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03297071a ಆನೃಶಂಸ್ಯಂ ಪರೋ ಧರ್ಮಃ ಪರಮಾರ್ಥಾಚ್ಛ ಮೇ ಮತಂ|

03297071c ಆನೃಶಂಸ್ಯಂ ಚಿಕೀರ್ಷಾಮಿ ನಕುಲೋ ಯಕ್ಷ ಜೀವತು||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕ್ರೂರನಾಗಿರದೇ ಇರುವುದು ಪರಮ
ಧರ್ಮ. ಇದರ ಪರಮ ಅರ್ಥವು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಯಕ್ಷ! ನಾನು
ಕ್ರೂರನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಕುಲನು ಜೀವಿಸಲಿ.

03297072a ಧರ್ಮಶೀಲಃ ಸದಾ ರಾಜಾ ಇತಿ ಮಾಂ ಮಾನವಾ ವಿದುಃ|

03297072c ಸ್ವಧರ್ಮಾನ್ನ ಚಲಿಷ್ಯಾಮಿ ನಕುಲೋ ಯಕ್ಷ ಜೀವತು||

ನನ್ನನ್ನು ಧರ್ಮಶೀಲರಾಜನೆಂದು ಸದಾ ಮಾನವರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.
ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದ ವಿಚಲಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಯಕ್ಷ!
ನಕುಲನು ಬದುಕಲಿ.

03297073a ಯಥಾ ಕುಂತೀ ತಥಾ ಮಾದ್ರೀ ವಿಶೇಷೋ ನಾಸ್ತಿ ಮೇ ತಯೋಃ|

03297073c ಮಾತೃಭ್ರಾಂ ಸಮಮಿಚ್ಛಾಮಿ ನಕುಲೋ ಯಕ್ಷ ಜೀವತು||

ಕುಂತಿಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಮಾದ್ರಿಯೂ ಕೂಡ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ
ನನಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ತಾಯಂದಿರೂ ಸಮವಾಗಿರಬಯಸುತ್ತೇನೆ.
ಆದುದರಿಂದ ಯಕ್ಷ! ನಕುಲನು ಜೀವಿಸಲಿ.”

03297074 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03297074a ಯಸ್ಯ ತೇಽರ್ಥಾ ಚ್ಛ ಕಾಮಾಚ್ಛ ಆನೃಶಂಸ್ಯಂ ಪರಂ ಮತಂ|

03297074c ತಸ್ಮಾತ್ತೇ ಭ್ರಾತರಃ ಸರ್ವೇ ಜೀವಂತು ಭರತರ್ಷಭ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ! ಅರ್ಥ ಕಾಮಗಳಿಗಿಂಥ
ಅಕ್ರೂರತ್ವವು ಪರಮವೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ
ಎಲ್ಲ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಜೀವಿಸಲಿ.””

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಆರಣೇಯಪರ್ವಣಿ

ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೇ ಸಪ್ತನವತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಆರಣೇಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾತೊಂಬತ್ತೆಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಧರ್ಮನಿಂದ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ವರಗಳು

ಯಕ್ಷನು ತಾನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ತಂದೆ ಧರ್ಮನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು;
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಅರಣಿಗಳನ್ನು, ಹದಿಮೂರನೆಯ ವರ್ಷ
ಯಾರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸದಿರಲೆಂದೂ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ
ನೆಲೆಸಿರುವಂತೆಯೂ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು (೧-೨೮).

03298001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03298001a ತತಸ್ತೇ ಯಕ್ಷವಚನಾದುದತಿಷ್ಠಂತ ಪಾಂಡವಾಃ|

03298001c ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸೇ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಕ್ಷಣೇ ತಸ್ಮಿನ್ವ್ಯಗಚ್ಚತಾಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಆ ಯಕ್ಷನ ವಚನದಂತೆ
ಪಾಂಡವರು ಎದ್ದು ನಿಂತರು ಮತ್ತು ಅವರೆಲ್ಲರ ಹಸಿವು
ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾದವು.

03298002 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03298002a ಸರಸ್ಯೇಕೇನ ಪಾದೇನ ತಿಷ್ಠಂತಮಪರಾಜಿತಂ|

03298002c ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ಕೋ ಭವಾನ್ಲೇವೋ ನ ಮೇ ಯಕ್ಷೋ ಮತೋ ಭವಾನ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಾಲಿನ
ಮೇಲೆ ಅಪರಾಜಿತನಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ನೀನು ಯಾವ ದೇವತೆಯೆಂದು
ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಯಕ್ಷನಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

03298003a ವಸೂನಾಂ ವಾ ಭವಾನೇಕೋ ರುದ್ರಾಣಾಮಥ ವಾ ಭವಾನ್|

03298003c ಅಥ ವಾ ಮರುತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ವಜ್ರೀ ವಾ ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರಃ||

ನೀನು ವಸುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿರಬಹುದೇ ಅಥವಾ ರುದ್ರರಲ್ಲಿ
ಒಬ್ಬನಾಗಿರಬಹುದೇ? ಅಥವಾ ಮರುತರ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರಬಹುದೇ?
ಅಥವಾ ವಜ್ರ ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರನಿರಬಹುದೇ?

03298004a ಮಮ ಹಿ ಭ್ರಾತರ ಇಮೇ ಸಹಸ್ರಶತಯೋಧಿನಃ|

03298004c ನ ತಂ ಯೋಗಂ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ ಯೇನ ಸ್ಯುವಿನಿಪಾತಿತಾಃ||

ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಈ ತಮ್ಮಂದಿರು ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು
ಯೋಧರನ್ನು ಹೋರಾಡಬಲ್ಲರು. ಅವರು ಹೇಗೆ ಕೆಳಗುರಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು
ಎನ್ನುವುದೇ ನನಗೆ ತೋಚದಾಗಿದೆ.

03298005a ಸುಖಂ ಪ್ರತಿವಿಬುದ್ಧಾನಾಮಿಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯುಪಲಕ್ಷಯೇ|

03298005c ಸ ಭವಾನ್ಸುಹೃದಸ್ಮಾಕಮಥ ವಾ ನಃ ಪಿತಾ ಭವಾನ್||

ಅವರು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಸುಖವಾಗಿ
ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನೀನು ನಮ್ಮ ಸುಹೃದನಿರಬಹುದು.
ಅಥವಾ ನೀನು ನನ್ನ ತಂದೆಯಲ್ಲವೇ?"

03298006 ಯಕ್ಷ ಉವಾಚ|

03298006a ಅಹಂ ತೇ ಜನಕಸ್ತಾತ ಧರ್ಮೋ ಮೃದುಪರಾಕ್ರಮ|

03298006c ತ್ವಾಂ ದಿದೃಕ್ಷುರನುಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಿದ್ಧಿ ಮಾಂ ಭರತರ್ಷಭ||

ಯಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಗೂ! ಮೃದುಪರಾಕ್ರಮಿ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಜನಕ
ಧರ್ಮ. ಭರತರ್ಷಭ! ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು
ತಿಳಿ.

03298007a ಯಶಃ ಸತ್ಯಂ ದಮಃ ಶೌಚಮಾರ್ಜವಂ ಹೀರಚಾಪಲಂ|

03298007c ದಾನಂ ತಪೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮಿತ್ಯೇತಾಸ್ತನವೋ ಮಮ||

ಯಶಸ್ಸು, ಸತ್ಯ, ದಮ, ಶೌಚ, ಆರ್ಜವ, ವಿನಯತೆ, ಅಚಪಲತೆ, ದಾನ,
ತಪಸ್ಸು, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಇವೇ ನನ್ನ ದೇಹ.

03298008a ಅಹಿಂಸಾ ಸಮತಾ ಶಾಂತಿಸ್ತಪಃ ಶೌಚಮಮತ್ಸರಃ|

03298008c ದ್ವಾರಾಣ್ಯೇತಾನಿ ಮೇ ವಿದ್ಧಿ ಪ್ರಿಯೋ ಹ್ಯಸಿ ಸದಾ ಮಮ||

ಅಹಿಂಸೆ, ಸಮತೆ, ಶಾಂತಿ, ತಪಸ್ಸು, ಶೌಚ, ಅಮಾತ್ಸರ್ಯ, ಇವು ನನ್ನ
ದ್ವಾರಗಳು ಮತ್ತು ನನಗೆ ಸದಾ ಪ್ರಿಯವಾದುವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿ.

03298009a ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಪಂಚಸು ರಕ್ತೋಽಸಿ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ತೇ ಷಟ್ಪದೀ ಜಿತಾ|

03298009c ದ್ವೇ ಪೂರ್ವೇ ಮಧ್ಯಮೇ ದ್ವೇ ಚ ದ್ವೇ ಚಾಂತೇ ಸಾಂಪರಾಯಿಕೇ||

ಅದೃಷ್ಟವೆಂದರೆ ನೀವು ಐದರಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತರಾಗಿದ್ದೀರಿ.

ಪರಲೋಕವನ್ನು ನೀಡುವ ಆರನ್ನು - ಮೊದಲು ಬರುವ ಎರಡು,
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎರಡು ಮತ್ತು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎರಡು -
ಗೆದ್ದಿದ್ದೀರಿ.

03298010a ಧರ್ಮೋಽಹಮಸ್ಮಿ ಭದ್ರಂ ತೇ ಜಿಜ್ಞಾಸುಸ್ತ್ವಾಮಿಹಾಗತಃ|

03298010c ಆನೃಶಂಸ್ಯೇನ ತುಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ವರಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇಽನಘ||

ನಾನು ಧರ್ಮ ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ! ನಿನ್ನೊಡನೆ ಜಿಜ್ಞಾಸಿಸಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅನಘ ! ನಿನ್ನ ಸತ್ಯತೆಯಿಂದ ತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

03298011a ವರಂ ವೃಣೇಷ್ಟ ರಾಜೇಂದ್ರ ದಾತಾ ಹ್ಯಸ್ಮಿ ತವಾನಘ|

03298011c ಯೇ ಹಿ ಮೇ ಪುರುಷಾ ಭಕ್ತಾ ನ ತೇಷಾಮಸ್ತಿ ದುರ್ಗತಿಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಅನಘ ! ವರವನ್ನು ಬೇಡು. ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಭಕ್ತ ಪುರುಷರಿಗೆ ದುರ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

03298012 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03298012a ಅರಣೀಸಹಿತಂ ಯಸ್ಯ ಮೃಗ ಆದಾಯ ಗಚ್ಚತಿ|

03298012c ತಸ್ಯಾಗ್ನಯೋ ನ ಲುಪ್ಯೇರನ್ವಥಮೋಽಸ್ತು ವರೋ ಮಮ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಯಾರ ಅರಣಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಜಿಂಕೆಯು ಓಡಿಹೋಯಿತೋ ಅವನ ಅಗ್ನಿಯು ನಿಲ್ಲದಿರಲಿ. ಇದೇ ನನ್ನ ಮೊದಲನೆಯ ವರ.”

03298013 ಧರ್ಮ ಉವಾಚ|

03298013a ಅರಣೀಸಹಿತಂ ತಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಹೃತಂ ಮಯಾ|

03298013c ಮೃಗವೇಷೇಣ ಕೌಂತೇಯ ಜಿಜ್ಞಾಸಾರ್ಥಂ ತವ ಪ್ರಭೋ||

ಧರ್ಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೌಂತೇಯ ! ಪ್ರಭೋ ! ನಿನ್ನನ್ನು

ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೋಸುಗ ಮೃಗವೇಷದಿಂದ ನಾನೇ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ
ಅರಣಿಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದೆ.””

03298014 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03298014a ದದಾನೀತ್ಯೇವ ಭಗವಾನುತ್ತರಂ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ|

03298014c ಅನ್ಯಂ ವರಯ ಭದ್ರಂ ತೇ ವರಂ ತ್ವಮಮರೋಪಮ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: ““ಇದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು
ಭಗವಾನನು ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತನು. “ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ!
ಅಮರೋಪಮ! ನೀನು ಬೇರೆ ವರವನ್ನು ಕೇಳು.”

03298015 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03298015a ವರ್ಷಾಣಿ ದ್ವಾದಶಾರಣ್ಯೇ ತ್ರಯೋದಶಮುಪಸ್ಥಿತಂ|

03298015c ತತ್ರ ನೋ ನಾಭಿಜಾನೀಯುರ್ವಸತೋ ಮನುಜಾಃ ಕ್ವ ಚಿತ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು
ಕಳೆದವು. ಹದಿಮೂರನೆಯ ವರ್ಷವು ಉಳಿದಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ನಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸದೇ ಇರಲಿ.””

03298016 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03298016a ದದಾನೀತ್ಯೇವ ಭಗವಾನುತ್ತರಂ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ|

03298016c ಭೂಯಶ್ಚಾಶ್ವಾಸಯಾಮಾಸ ಕೌಂತೇಯಂ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: ““ಅದನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು
ಭಗವಾನನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಿ

ಕೌಂತೇಯನಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನಿತ್ತನು.

03298017a ಯದ್ಯಪಿ ಸ್ವೇನ ರೂಪೇಣ ಚರಿಷ್ಯಥ ಮಹೀಮಿಮಾಂ|

03298017c ನ ವೋ ವಿಜ್ಞಾಸ್ಯತೇ ಕಶ್ಚಿತ್ತಿಷು ಲೋಕೇಷು ಭಾರತ||

“ಭಾರತ! ಒಂದುವೇಳೆ ನಿಮ್ಮ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದರೂ ಈ ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03298018a ವರ್ಷಂ ತ್ರಯೋದಶಂ ಚೇದಂ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಕುರೂದ್ವಹಾಃ|

03298018c ವಿರಾಟನಗರೇ ಗೂಢಾ ಅವಿಜ್ಞಾತಾಶ್ಚರಿಷ್ಯಥ||

ಕುರೂದ್ವಹರೇ! ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನೀವು ಈ ಹದಿಮೂರನೆಯ ವರ್ಷವನ್ನು ವಿರಾಟನಗರದಲ್ಲಿ ಗೂಢರಾಗಿ ಅವಿಜ್ಞಾತರಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೀರಿ.

03298019a ಯದ್ವಾಃ ಸಂಕಲ್ಪಿತಂ ರೂಪಂ ಮನಸಾ ಯಸ್ಯ ಯಾದೃಶಂ|

03298019c ತಾದೃಶಂ ತಾದೃಶಂ ಸರ್ವೇ ಚಂದತೋ ಧಾರಯಿಷ್ಯಥ||

ನಿಮಗಿಷ್ಟವಾದ ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತೀರೋ ಅದೇ ರೂಪವನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಧರಿಸುತ್ತೀರಿ.

03298020a ಅರಣೀಸಹಿತಂ ಚೇದಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಪ್ರಯಚ್ಛತ|

03298020c ಜಿಜ್ಞಾಸಾರ್ಥಂ ಮಯಾ ಹ್ಯೇತದಾಹೃತಂ ಮೃಗರೂಪಿಣಾ||

ನಿನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮೃಗರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಾನು ಅಪಹರಿಸಿದ ಈ

ಅರಣಿಗಳನ್ನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿ.

03298021a ತೃತೀಯಂ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಪುತ್ರ ವರಮಪ್ರತಿಮಂ ಮಹತ್|

03298021c ತ್ವಂ ಹಿ ಮತ್ಪ್ರಭವೋ ರಾಜನ್ವಿದುರಶ್ಚ ಮಮಾಂಶಭಾಕ್||

ಪುತ್ರ! ಮೂರನೆಯ ಮಹತ್ತರ ಅಪ್ರತಿಮ ವರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು.

ರಾಜನ್! ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಇದ್ದೀಯೆ. ವಿದುರನೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಅಂಶಕನೇ.”

03298022 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

03298022a ದೇವದೇವೋ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟೋ ಭವಾನ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸನಾತನಃ|

03298022c ಯಂ ದದಾಸಿ ವರಂ ತುಷ್ಟಸ್ತಂ ಗ್ರಹೀಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಪಿತಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ದೇವದೇವ! ಸನಾತನನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು

ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೋಡಿ ನಾನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡೆನು. ತಂದೆಯೇ!

ನೀನಾಗಿಯೇ ನನಗೆ ಯಾವ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೋ ಅದನ್ನು

ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

03298023a ಜಯೇಯಂ ಲೋಭಮೋಹೌ ಚ ಕ್ರೋಧಂ ಚಾಹಂ ಸದಾ ವಿಭೋ|

03298023c ದಾನೇ ತಪಸಿ ಸತ್ಯೇ ಚ ಮನೋ ಮೇ ಸತತಂ ಭವೇತ್||

ವಿಭೋ! ಸದಾ ನಾನು ಲೋಭ-ಮೋಹಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧವನ್ನೂ

ಜಯಿಸಿರಲಿ. ದಾನ, ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತತವೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು

ಇರಲಿ.”

03298024 ಧರ್ಮ ಉವಾಚ|

03298024a ಉಪಪನ್ನೋ ಗುಣೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಸ್ವಭಾವೇನಾಸಿ ಪಾಂಡವ|

03298024c ಭವಾನ್ಧರ್ಮಃ ಪುನಶ್ಚೈವ ಯಥೋಕ್ತಂ ತೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಧರ್ಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾಂಡವ! ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ನೆಲಸಿವೆ. ನೀನೇ ಧರ್ಮ. ಪುನಃ ನೀನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತವೆ.”

03298025 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03298025a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಂತರ್ದಧೇ ಧರ್ಮೋ ಭಗವಾನ್ಲೋಕಭಾವನಃ|

03298025c ಸಮೇತಾಃ ಪಾಂಡವಾಶ್ಚೈವ ಸುಖಿಸುಪ್ತಾ ಮನಸ್ವಿನಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ಲೋಕಭಾವನ ಧರ್ಮನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಮನಸ್ವಿ ಪಾಂಡವರೂ ಕೂಡ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

03298026a ಅಭೈತ್ಯ ಚಾಶ್ರಮಂ ವೀರಾಃ ಸರ್ವ ಏವ ಗತಕ್ಲಮಾಃ|

03298026c ಆರಣೇಯಂ ದದುಸ್ತಸ್ಮೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ತಪಸ್ವಿನೇ||

ಆಯಾಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆ ವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆರಣೇಯವನ್ನು ಆ ತಪಸ್ವಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು.

03298027a ಇದಂ ಸಮುತ್ಥಾನಸಮಾಗಮಂ ಮಹತ್|

ಪಿತುಶ್ಚ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಚ ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನಂ|

03298027c ಪಠನ್ನರಃ ಸ್ಯಾದ್ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯೋ ವಶೀ|

ಸಪುತ್ರಪೌತ್ರಃ ಶತವರ್ಷಭಾಗ್ಯವೇತ್||

ಈ ಕೀರ್ತಿವರ್ಧಕ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಗನ ಮಹಾ ಸಮುತ್ಥಾನ ಸಮಾಗಮವನ್ನು ಜಿತಿಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಯಾವ ನರನು ಓದುತ್ತಾನೋ ಅವನು ತನ್ನ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರರೊಂದಿಗೆ ನೂರುವರ್ಷಗಳು ಜೀವಿಸುತ್ತಾನೆ.

03298028a ನ ಚಾಪ್ಯಧರ್ಮೇ ನ ಸುಹೃದ್ವಿಭೇದನೇ|

ಪರಸ್ವಹಾರೇ ಪರದಾರಮರ್ಶನೇ|

03298028c ಕದರ್ಯಭಾವೇ ನ ರಮೇನ್ಮನಃ ಸದಾ|

ನೃಣಾಂ ಸದಾಖ್ಯಾನಮಿದಂ ವಿಜಾನತಾಂ||

ಈ ಸದಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ತಿಳಿದ ನರರು ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯನ್ನಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ಸುಹೃದರೊಂದಿಗೆ ಬೇರಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಪರರಿಂದ ಕದಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪರರ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸದಾ ಕದರ್ಯಭಾವದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಆರಣೇಯಪರ್ವಣಿ

ನಕುಲಾದಿಜೀವನಾದಿವರಪ್ರಾಪ್ತೌ

ಅಷ್ಟನವತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಆರಣೇಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ನಕುಲಾದಿಜೀವನಾದಿವರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾತೊಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಪಾಂಡವರು ವನವಾಸಿಗಳಿಂದ

ಬೀಳ್ಕೊಂಡಿದುದು

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳುವಾಗ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಮೂರ್ಛಗೊಂಡಿದುದು (೧-೭). ಆಗ ಧೌಮ್ಯನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದುದು (೮-೧೯). ಪಾಂಡವರು ಅಜ್ಞಾತವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದುದು (೨೦-೨೯).

03299001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

03299001a ಧರ್ಮೇಣ ತೇಽಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾಃ ಪಾಂಡವಾಃ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಾಃ|

03299001c ಅಜ್ಞಾತವಾಸಂ ವತ್ಸ್ಯಂತಶ್ಚನ್ನಾ ವರ್ಷಂ ತ್ರಯೋದಶಂ||

03299001e ಉಪೋಪವಿಶ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸಃ ಸಹಿತಾಃ ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ ಸಂಶಿತವ್ರತ ಪಾಂಡವರು ಹದಿಮೂರನೆಯ ವರ್ಷವನ್ನು ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ವಿನೀತರಾಗಿ ವಿಧ್ವಾಂಸರ ಸಹಿತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

03299002a ಯೇ ತದ್ಭಕ್ತಾ ವಸಂತಿ ಸ್ಮ ವನವಾಸೇ ತಪಸ್ವಿನಃ|

03299002c ತಾನಬ್ರುವನ್ನ ಹಾತ್ಮಾನಃ ಶಿಷ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಂಜಲಯಸ್ತದಾ|

03299002e ಅಭ್ಯನುಜ್ಞಾಪಯಿಷ್ಯಂತಸ್ತಂ ನಿವಾಸಂ ಧೃತವ್ರತಾಃ||

ಶಿಷ್ಯರಾದ ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಧೃತವ್ರತರು ಅಂಜಲೀಬದ್ಧರಾಗಿ, ಅವರ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರೊಂದಿಗೆ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಆ ವನವಾಸದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡರು.

03299003a ವಿದಿತಂ ಭವತಾಂ ಸರ್ವಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೈರ್ಯಥಾ ವಯಂ|

03299003c ಚೆದ್ಮನಾ ಹೃತರಾಜ್ಯಾಶ್ಚ ನಿಃಶ್ವಾಶ್ಚ ಬಹುಶಃ ಕೃತಾಃ||

“ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ರಿಂದ ನಾವು ಹೇಗೆ ಬಹು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ದೆಲೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆವು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ.

03299004a ಉಷಿತಾಶ್ಚ ವನೇ ಕೃಚ್ಚಂ ಯತ್ರ ದ್ವಾದಶ ವತ್ಸರಾಣಿ|

03299004c ಅಜ್ಞಾತವಾಸಸಮಯಂ ಶೇಷಂ ವರ್ಷಂ ತ್ರಯೋದಶಂ|

03299004e ತದ್ವತ್ಸ್ಯಾ ಮೋ ವಯಂ ಚನ್ನಾಸ್ತದನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಥ||

ಈಗ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ನಾವು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದೆವು. ಉಳಿದ ಹದಿಮೂರನೆಯ ವರ್ಷವನ್ನು ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನೂ ಕೂಡ ನಾವು ಕಷ್ಟದಿಂದಲೇ ಕಳೆಯುತ್ತೇವೆ. ನಮಗೆ ಅನುಚ್ಛೇಯನ್ನು ನೀಡಿ.

03299005a ಸುಯೋಧನಶ್ಚ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಕರ್ಣಶ್ಚ ಸಹಸೌಬಲಃ|

03299005c ಜಾನಂತೋ ವಿಷಮಂ ಕುರ್ಯುರಸ್ಮಾಸ್ವತ್ಯಂತವೈರಿಣಃ|

03299005e ಯುಕ್ತಾಚಾರಾಶ್ಚ ಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ಪೌರಸ್ಯ ಸ್ವಜನಸ್ಯ ಚ||

ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವೈರಿ, ದುಷ್ಟಾತ್ಮ ಸುಯೋಧನನು ಕರ್ಣ ಮತ್ತು
ಸೌಬಲನೊಡಗೂಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕಿದರೆ ನಮಗೆ, ನಮ್ಮ
ಪುರಜನರಿಗೆ, ಸ್ವಜನರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದು.

03299006a ಅಪಿ ನಸ್ತದ್ಭವೇದ್ಭೂಯೋ ಯದ್ವಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ|

03299006c ಸಮಸ್ತಾಃ ಸ್ವೇಷು ರಾಷ್ಟ್ರೇಷು ಸ್ವರಾಜ್ಯಸ್ಥಾ ಭವೇಮಹಿ||

ಮುಂದೆ ನಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ
ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಇರುವಂತೆ ಆಗುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ!"

03299007a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ದುಃಖಶೋಕಾರ್ತಃ ಶುಚಿಧರ್ಮಸುತಸ್ತದಾ|

03299007c ಸಮ್ಮೂರ್ಚಿತೋಽಭವದ್ರಾಜಾ ಸಾಶ್ರುಕಂಠೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿದ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿ

ದುಃಖಶೋಕಾರ್ತನಾದ ಆ ಶುಚಿ ಧರ್ಮಸುತ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು.

03299008a ತಮಥಾಶ್ವಾಸಯನ್ಸರ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ|

03299008c ಅಥ ಧೌಮ್ಯೋಽಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂ ಮಹಾರ್ಥಂ ನೃಪತಿಂ ತದಾ||

ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ಸಹೋದರರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಅವನಿಗೆ

ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನಿತ್ತರು. ಆಗ ಧೌಮ್ಯನು ಮಹಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಈ

ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೃಪತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

03299009a ರಾಜನ್ವಿದ್ವಾನ್ಭವಾನ್ದಾಂತಃ ಸತ್ಯಸಂಧೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

03299009c ನೈವಂವಿಧಾಃ ಪ್ರಮುಹ್ಯಂತಿ ನರಾಃ ಕಸ್ಯಾಂ ಚಿದಾಪದಿ||

“ರಾಜನ್! ನೀನು ತಿಳಿದವನು. ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನು.
ಸತ್ಯಸಂಧನು. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನು. ಇಂಥಹ ನರರು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಯಾವುದೇ ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

03299010a ದೇವೈರಪ್ಯಾಪದಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾಶ್ಚ ನೈಶ್ಚ ಬಹುಶಸ್ತಥಾ|

03299010c ತತ್ರ ತತ್ರ ಸಪತ್ನಾನಾಂ ನಿಗ್ರಹಾರ್ಥಂ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ||

ಮಹಾತ್ಮ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ ಬಹಳ ಬಾರಿ ಆಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದಾಗ
ಅವರ ವೈರಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವೇಷಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಇದ್ದರು.

03299011a ಇಂದ್ರೇಣ ನಿಷಧಾನ್ಮಾಪ್ಯ ಗಿರಿಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮೇ ತದಾ|

03299011c ಚನ್ನೇನೋಷ್ಯ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ದ್ವಿಷತಾಂ ಬಲನಿಗ್ರಹೇ||

ಇಂದ್ರನು ನಿಷಾಧರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಗಿರಿತಪ್ಪಲಿನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ
ವೇಷಮರೆಸಿಕೊಂಡು ದ್ವೇಷಿಗಳ ಬಲವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದನು.

03299012a ವಿಷ್ಣುನಾಶ್ವಶಿರಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತಥಾದಿತ್ಯಾಂ ನಿವತ್ಸ್ಯ ತಾ|

03299012c ಗರ್ಭೇ ವಧಾರ್ಥಂ ದೈತ್ಯಾನಾಮಜ್ಞಾತೇನೋಷಿತಂ ಚಿರಂ||

ದೈತ್ಯರ ವಧೆಗಾಗಿ ಅದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮೊದಲು
ವಿಷ್ಣುವು ಕುದುರೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ
ಅಡಗಿದ್ದನು.

03299013a ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಾಮನರೂಪೇಣ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಂ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣಾ|

03299013c ಬಲೇರ್ಯಥಾ ಹೃತಂ ರಾಜ್ಯಂ ವಿಕ್ರಮೈಸ್ತಚ್ಚ ತೇ ಶ್ರುತಂ||

ಆ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣಿಯು ವಾಮನರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಅಡಗಿ
ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಬಲಿಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು
ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೀಯೆ.

03299014a ಔರ್ವೇಣ ವಸತಾ ಚನ್ನಮೂರೌ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಣಾ ತದಾ|

03299014c ಯತ್ಕೃತಂ ತಾತ ಲೋಕೇಷು ತಚ್ಚ ಸರ್ವಂ ಶ್ರುತಂ ತ್ವಯಾ||

ಮಗೂ! ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಔರ್ವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ತೊಡೆಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿ
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ಸಾಧಿಸಿದನು ಎನ್ನುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು
ಕೇಳಿದ್ದೀಯೆ.

03299015a ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಂ ಚಾಪಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಹರಿಣಾ ವೃತ್ರನಿಗ್ರಹೇ|

03299015c ವಜ್ರಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಶಕ್ರಸ್ಯ ಯತ್ಕೃತಂ ತಚ್ಚ ತೇ ಶ್ರುತಂ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಹರಿಯು ಶಕ್ರನ ವಜ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ವೃತ್ರನನ್ನು
ನಿಗ್ರಹಿಸಿದುದನ್ನು ಕೂಡ ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೀಯೆ.

03299016a ಹುತಾಶನೇನ ಯಚ್ಚಾಪಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಚನ್ನಮಾಸತಾ|

03299016c ವಿಬುಧಾನಾಂ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ತಚ್ಚ ಸರ್ವಂ ಶ್ರುತಂ ತ್ವಯಾ||

ಹುತಾಶನನು ಸಾಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೀಯೆ.

03299017a ಏವಂ ವಿವಸ್ವತಾ ತಾತ ಚನ್ನೇನೋತ್ತಮತೇಜಸಾ|

03299017c ನಿರ್ದಗ್ಧಃ ಶತ್ರವಃ ಸರ್ವೇ ವಸತಾ ಭುವಿ ಸರ್ವಶಃ||

ಮಗೂ! ಹೀಗೆಯೇ ಉತ್ತಮ ತೇಜಸ್ವಿ ವಿವಸ್ವತನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ
ವಾಸಿಸಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದನು.

03299018a ವಿಷ್ಣುನಾ ವಸತಾ ಚಾಪಿ ಗೃಹೇ ದಶರಥಸ್ಯ ವೈ|

03299018c ದಶಗ್ರೀವೋ ಹತಶ್ಚನ್ನಂ ಸಂಯುಗೇ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾ||

ವೇಷಮರೆಸಿ ದಶರಥನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುವು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ದಶಗ್ರೀವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಭಯಂಕರ ಕೃತ್ಯವನ್ನೆಸಗಿದನು.

03299019a ಏವಮೇತೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಾಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಹ|

03299019c ಅಜಯಂ ಶಾತ್ರವಾನ್ ಯುದ್ಧೇ ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಜೇಷ್ಯಸಿ||

ಹೇಗೆ ಈ ಮಹಾತ್ಮರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವೇಷಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದರೋ ಹಾಗೆ ನೀನೂ ಕೂಡ ಜಯಿಸುತ್ತೀಯೆ.”

03299020a ತಥಾ ಧೌಮ್ಯೇನ ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ವಾಕ್ಯೈಃ ಸಂಪರಿತೋಷಿತಃ|

03299020c ಶಾಸ್ತ್ರಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸ್ವಬುದ್ಧ್ಯಾ ಚ ನ ಚಚಾಲ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಧರ್ಮಜ್ಞ ಧೌಮ್ಯನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಶಾಸ್ತ್ರಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಚಂಚಲಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ.

03299021a ಅಥಾಬ್ರವೀನ್ಮಹಾಬಾಹುರ್ಭೀಮಸೇನೋ ಮಹಾಬಲಃ|

03299021c ರಾಜಾನಂ ಬಲಿನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಗಿರಾ ಸಂಪರಿಹರ್ಷಯನ್||

ಆಗ ಮಹಾಬಾಹು ಮಹಾಬಲಿ ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಮಸೇನನು

ರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

03299022a ಅವೇಕ್ಷಯಾ ಮಹಾರಾಜ ತವ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವನಾ|

03299022c ಧರ್ಮಾನುಗತಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ನ ಕಿಂ ಚಿತ್ಸಾಹಸಂ ಕೃತಂ||

“ಮಹಾರಾಜ ! ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಈ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಿಯು ಏನೂ ಸಾಹಸ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

03299023a ಸಹದೇವೋ ಮಯಾ ನಿತ್ಯಂ ನಕುಲಶ್ಚ ನಿವಾರಿತೌ|

03299023c ಶಕ್ತೌ ವಿಧ್ವಂಸನೇ ತೇಷಾಂ ಶತ್ರುಘ್ನೌ ಭೀಮವಿಕ್ರಮೌ||

ನಿತ್ಯವೂ ನಾನು ನಕುಲನನ್ನೂ ಸಹದೇವನನ್ನೂ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಿ ಶತ್ರುಘ್ನರಿವರೂ ಅವರನ್ನು ವಿಧ್ವಂಸಿಸಲು ಶಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

03299024a ನ ವಯಂ ತತ್ರಹಾಸ್ಯಾಮೋ ಯಸ್ಮಿನ್ಯೋಕ್ಷ್ಯತಿ ನೋ ಭವಾನ್|

03299024c ಭವಾನ್ವಿಧತ್ತಾಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಜೇಷ್ಯಾಮಹೇ ಪರಾನ್||

ನೀನು ನಮಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೋ ಅದನ್ನು ದೂರಕ್ಕಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ನಮಗೆ ವಿಧಿಸಿದರೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಆ ಎಲ್ಲ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸುತ್ತೇವೆ.”

03299025a ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ಭೀಮಸೇನೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪರಮಾಶಿಷಃ|

03299025c ಪ್ರಯುಜ್ಯಾಪ್ಯಚ್ಚ ಭರತಾನ್ಯಥಾಸ್ವಾನ್ ಸ್ವಾನ್ಯಯುರ್ಗೃಹಾನ್||

ಭೀಮಸೇನನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪರಮ

ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನಿತ್ತು ಭಾರತರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ
ನಿವಾಸಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

03299026a ಸರ್ವೇ ವೇದವಿದೋ ಮುಖ್ಯಾ ಯತಯೋ ಮುನಯಸ್ತಥಾ|

03299026c ಆಶೀರುಕ್ತ್ವಾ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಪುನರ್ದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ||

ಅವರನ್ನು ಪುನಃ ಕಾಣುವ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವೇದವಿದ
ಮುಖ್ಯ ಯತಿ-ಮುನಿಗಳೂ ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಆಶೀರ್ವಚನಗಳನ್ನು
ನೀಡಿದರು.

03299027a ಸಹ ಧೌಮ್ಯೇನ ವಿದ್ವಾಂಸಸ್ತಥಾ ತೇ ಪಂಚ ಪಾಂಡವಾಃ|

03299027c ಉತ್ಥಾಯ ಪ್ರಯಯುರ್ವೀರಾಃ ಕೃಷ್ಣಾಮಾದಾಯ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಆ ವೀರ ಪಂಚ ಪಾಂಡವರು
ಧೌಮ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಮೇಲೆದ್ದು ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಹೊರಟರು.

03299028a ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ತಸ್ಮಾದ್ಧೇಶಾನ್ನಿಮಿತ್ತತಃ|

03299028c ಶ್ವೋಭೂತೇ ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರಾಶ್ಚನ್ನವಾಸಾರ್ಥಮುದ್ಯತಾಃ||

03299029a ಪೃಥಕ್ಯಾಸ್ತ್ರವಿದಃ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಮಂತ್ರವಿಶಾರದಾಃ|

03299029c ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಕಾಲಜ್ಞಾ ಮಂತ್ರಾಯ ಸಮುಪಾವಿಶನ್||

ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರ
ದೂರದವರೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಮರುದಿನ ಆ
ಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರರು, ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ

ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಕುಳಿತು ಸಮಾಲೋಚಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅವರವರ ಕಲೆಯು ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಮಂತ್ರವಿಶಾರದರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಕಲಹಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಆರಣೇಯಪರ್ವಣಿ
 ಅಜ್ಞಾತವಾಸಮಂತ್ರಣೇ ನವನವತ್ಯಧಿಕದ್ವಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ|
 ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಆರಣೇಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ಅಜ್ಞಾತವಾಸಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಾತೊಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ
 ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಣಿ ಆರಣೇಯಪರ್ವ
 ಸಮಾಪ್ತಿ||

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಆರಣೇಯಪರ್ವದ
 ಸಮಾಪ್ತಿ.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವಪರ್ವ ಸಮಾಪ್ತಿ||

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಣ್ಯಕಪರ್ವದ ಸಮಾಪ್ತಿ.

ಇದೊವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೨/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-

೪೪/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೫೯೬/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-

೧೯೮೯೪/೭೩೭೮೪